27-36
... a judeţeană
MUREŞ
TIRGU-MUREŞ

flacara
anul XXXV
27 (1620)
VINERI 4 IULIE 1986
SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAŢIEI ŞI UNITĂŢII SOCIALISTE

Din adîncă dragoste părintească, cu neobosită grijă pentru viitorul naţiunii

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU ŞI TOVARĂŞA ELENA CEAUŞESCU au inaugurat Palatul pionierilor şi şoimilor patriei

Comentariul în pagina 3

LUCRĂRILE MARII ADUNĂRI NAŢIONALE

Marele forum legislativ al ţării a aprobat Legea Planului naţional unic de dezvoltare economico-socială şi Legea Planului de dezvoltare a agriculturii şi industriei alimentare, documente de o deosebită importanţă, vast program de înflorire a patriei, în cel de-al 8-lea cincinal.

Comentariul în pag. 2

Săcele sau ambiţia unei suburbii de a deveni oraş (pagina 5)

Feţi-Frumoşi

Fiilor mei, vă dau învăţătură :
Să fiţi viteji şi harnici, drepţi, cuminţi,
Cum ne-am trezit din moşi şi din părinţi,
Prin graiul viu păstrat din gură-n gură !

Feţilor mei, vă dau învăţătură :
Viaţa s-o iubiţi întîi cu dor
Şi soarele, eternul ei izvor,
Cu dragoste curată, fără ură !

Copiii mei, vă dau învăţătură :
Să vă cinstiţi voi patria, măreaţa,
S-o apăraţi, de-a pururi, cu viaţa,
Lumina ei eternă, naltă, pură !

IOAN ŞERB

În vremea Marelui Mircea

— serial —

Pagina 8

Ce facem cu timpul liber La sfîrşit de săptămînă

Paginile 20–21

ORELE GRÎULUI, adică pîinea, viaţa şi forţa cea mare a ţării

Paginile 4–5

685.629 P

Marea Adunare Națională a consfințit prin lege obiectivele și sarcinile celui de-al optulea cincinal

NOUĂ ȘI GRANDIOASĂ ETAPĂ DE ÎNFLORIRE MULTILATERALĂ A ROMÂNIEI

După cum este cunoscut, recent, reluîndu-și, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, lucrările sesiunii a treia a celei de-a noua legislaturi, Marea Adunare Națională a adoptat în unanimitate documente de cea mai mare importanță pentru progresul multilateral al României — Legea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România în perioada 1986—1990 și Legea Planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare pe perioada 1986—1990.

Deschizînd o etapă nouă, hotărîtoare în înfăptuirea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării noastre pe perioada 1986—1990 reflectă obiectivele și sarcinile privind dezvoltarea intensivă a economiei românești în acest cincinal, subliniate în magistrale expuneri ale tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta plenară a Comitetului Central al partidului și la plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, care reprezintă documente de excepțională însemnătate teoretică și practică, cuprinzînd un vast program revoluționar de acțiune în vederea înfăptuirii exemplare a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român. Fundamentat pe directivele, orientările și sarcinile stabilite de Congres și elaborat sub directa conducere și îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, noul plan cincinal al cărui obiectiv strategic fundamental îl constituie intrarea României într-un stadiu superior — trecerea de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la acela de țară mediu dezvoltată — poartă amprenta gîndirii revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, relieîează rolul determinant al secretarului general în elaborarea și înfăptuirea strategiei politice a partidului și statului, bazată pe aplicarea principiilor și adevărurilor generale valabile ale socialismului științific la condițiile concrete din România. În concordanță deplină cu largul sistem democratic ce caracterizează întreaga viață economică și socială a țării, prevederile de plan au fost elaborate într-o strînsă conlucrare cu organele de conducere colectivă din întreprinderi și centrale, cu consiliile populare, cu ministerele și celelalte organe centrale, au fost dezbătute în adunările generale ale oamenilor muncii din unitățile economice și sociale, la nivelul comunelor, orașelor, municipiilor și județelor, la Congresul consiliilor populare, Congresul țărănimii, Congresul Uniunii Generale a Sindicatelor, precum și la Congresul Științei și Învățămîntului, au fost examinate și aprobate în unanimitate de recenta plenară a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, de plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale.

Celălalt document adoptat de Marea Adunare Națională, Planul de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare pe perioada 1986—1990, întocmit sub directa îndrumare și conducere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, s-a fundamentat pe cerințele economiei naționale și pe posibilitățile de creștere a producției agroalimentare la un nivel care să asigure atît cantitățile prevăzute în programele de autoconducere și autoaprovizionare, a fondului de stat, cît și a celorlalte nevoi ale economiei naționale. Prevederile acestui plan au la bază hotărîrile adoptate de Congresul al XIII-lea al partidului și reflectă indicațiile și orientările cuprinse în cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de-al III-lea Congres al țărănimii cu privire la dezvoltarea agriculturii și industriei alimentare : dezvoltarea intensivă și modernizarea întregii agriculturi, folosirea cu eficiență sporită a fondului funciar și a bazei tehnico-materiale, accelerarea creșterii producției vegetale și animale, sporirea gradului de valorificare a materiilor prime în industria alimentară și diversificarea producției acesteia, reducerea consumurilor materiale și energetice, sporirea eficienței economice în toate sectoarele de activitate ale agriculturii și industriei alimentare.

Desfășurate într-o perioadă în care țara noastră cinstește împlinirea a șase decenii și jumătate de la făurirea Partidului Comunist Român și a 50 de ani de la procesul luptătorilor comuniști și antifasciști de la Brașov, lucrările sesiunii a treia a celei de-a noua legislaturi a Marii Adunări Naționale s-au constituit într-un vibrant omagiu adus tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru îndelungata și rodnica sa activitate revoluționară consacrată împlinirii aspirațiilor fundamentale, de libertate, independență, pace și progres ale poporului român. Prin glasul deputaților care au luat cuvîntul, în forumul legislativ suprem al țării s-a exprimat angajamentul tuturor oamenilor muncii că vor răspunde cu însuflețire chemărilor tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru realizarea exemplară a prevederilor planurilor adoptate, că vor acționa cu abnegație și dăruire pentru înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului, că vor face totul pentru realizarea măreților obiective stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, pentru întărirea continuă a forței materiale și spirituale a patriei, a independenței și suveranității României socialiste.

P. NICOARĂ ■

În numărul nostru viitor:

România — cincinalul opt

o amplă masă rotundă în care specialiști de prestigiu din învățămînt și economie dezbat legile de excepțională importanță pentru viitorul țării adoptate la recenta sesiune a Marii Adunări Naționale

La inaugurarea Palatului pionierilor și șoimilor patriei

Din balconul noii clitorii, salutînd pionierii și șoimii patriei

Acest palat să servească pentru a învăța, a învăța

La sfîrșitul săptămînii trecute tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășa Elena Ceaușescu au inaugurat noua clădire a Palatului Pionierilor și Șoimilor Patriei, ridicat în Parcul Tineretului din Capitală. Cu prilejul acestei festivități, în numele tuturor copiilor patriei, președintele Consiliului Național al Organizației Pionierilor a adus mulțumiri tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu, dînd asigurări că din Palat se va face o școală de educație patriotică, revoluționară a copiilor, un centru model de pregătire și de perfecționare a cadrelor organizației de pionieri. S-a exprimat angajamentul că se va depune în viitor o activitate calitativ superioară de educare a celor mai tinere generații ale patriei, integrîndu-se această activitate în munca eroică a poporului român, sub conducerea partidului comunist, pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea, a orientărilor și indicațiilor date de secretarul general al partidului.

În cuvîntarea rostită cu acest prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că noul Palat al Pionierilor și Șoimilor Patriei constituie un minunat dar pe care partidul, întregul popor îl fac copiilor, pionierilor și șoimilor patriei, pentru ca și prin activitatea care se va desfășura aici să se asigure însușirea celor mai noi cunoștințe în domeniile științei și tehnicii, ale cunoașterii umane. Arătînd că în România se face totul pentru ca tineretul, copiii patriei să aibă cele mai bune condiții de viață, de muncă, de învățătură, conducătorul partidului și statului a spus : „Acum, cînd primiți acest minunat palat — creație a muncii avîntate a oamenilor muncii — trebuie să vă propuneți să folosiți cu rezultate cît mai bune acest palat, toate celelalte case ale pionierilor, școlile, toate mijloacele pe care societatea noastră le-a realizat și le realizează pentru a educa și forma copiii și tineretul patriei noastre. Trebuie ca acest palat, toate casele pionierilor, școlile și toate celelalte mijloace de educație să servească pentru a învăța, a învăța, pentru a vă pregăti temeinic, însușindu-vă cele mai noi și mai înalte cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii în toate domeniile de activitate ! Numai așa veți putea să asigurați mîine dezvoltarea minunatelor realizări ale strămoșilor și părinților voștri, să continuați tradițiile revoluționare, trecutul de luptă al partidului, al poporului nostru, care, de peste două milenii, a făcut totul pentru a păstra independent pămîntul pe care trăim și pe care va trebui să trăim veșnic !".

Într-o atmosferă impresionantă, tovarășul Nicolae Ceaușescu a tăiat panglica inaugurală și a dezvelit placa situată la intrarea în Palat și pe care se află scris : „Palatul pionierilor și șoimilor patriei, ridicat ca o expresie a dragostei părintești a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a tovarășei Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, reprezintă o minunată mărturie a grijii nemărginite față de cele mai tinere vlăstare ale patriei, cărora le-au dăruit acest grandios edificiu de cultură și educație patriotică, revoluționară, ce va purta prin vremi strălucita imagine a împliniri-lor fără egal ale «Epocii Nicolae Ceaușescu», cea mai luminoasă din întreaga existență multimilenară a poporului român". În continuare, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceausescu au vizitat Palatul Pionierilor și Șoimilor Patriei.

O semnificativă expresie a sentimentelor de dragoste și prețuire a copiilor din România pentru conducătorul partidului și statului a constituit-o spectacolul omagial susținut, cu prilejul inaugurării Palatului, de pionieri și șoimi ai patriei, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu. Spectacolul a exprimat, totodată, hotărîrea celor mai tinere generații ale României de a răspunde grijii partidului și a secretarului său general prin succese tot mai mari în pregătirea pionierilor și șoimilor patriei ca viitori constructori de nădejde ai socialismului și comunismului pe pămîntul românesc.

La sfîrșit, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au semnat în „Cartea de onoare" a Palatului Pionierilor și Șoimilor Patriei : „Cu prilejul inaugurării Palatului pionierilor și șoimilor patriei — minunat lăcaș de educație și cultură, de pregătire și formare a tinerei generații — adresăm tuturor copiilor, pionierilor și șoimilor patriei, întregului tineret al țării cele mai calde urări de sănătate și fericire, tot mai multe satisfacții la învățătură, în muncă și viață, în creșterea și formarea ca cetățeni demni și de nădejde ai României socialiste ; să duceți mai departe făclia progresului, independenței și demnității naționale, să cinstiți pe părinții și înaintașii voștri care au luptat pentru libertatea națională și socială a poporului român, să asigurați prin faptele voastre, sub îndrumarea și conducerea Partidului Comunist Român, înălțarea necontenită a patriei pe culmile tot mai luminoase ale socialismului și comunismului !".

Fără îndoială că însuflețitoarele îndemnuri din aceste rînduri, din cuvîntarea rostită de secretarul general al partidului vor călăuzi pe toți tinerii în activitatea de pregătire multilaterală pentru muncă și viață, pentru a deveni participanți activi la opera istorică pe care poporul român o înfăptuiește, sub conducerea partidului, a tovarășului Nicolae Ceausescu, de ridicare a patriei pe culmi tot mai înalte de progres și civilizație, de afirmare tot mai puternică a României socialiste în rîndul națiunilor lumii, de promovare consecventă pe meridianele globului a idealurilor de pace și colaborare.

ION CODRU

Orele grîului,

adică pîinea, viaţa şi forţa cea mare a ţării

O seceră cît Cîmpia Română

Pe ţărmul Dunării, în Gruia Mehedinţilor, dimineaţa a debutat cu trîmbe de aburi. Trîmbe de aburi, pături moi de lumină difuză, se umflă în juru-ne ca o altfel de Dunăre, ca un balaur de aer alb plutind amorf între cer şi pămînt. Va ploua ?

Azi noapte a plouat, cîmpul e ud, combinele încă n-au intrat în lanurile de grîu, aşteaptă la capătul lor desăvîrşirea lucrării soarelui. Aburul stăruie, amortizînd soarele prin mătasea lui transparentă, care face suportabilă lumina prea vie a dimineţii. Ciclul acestei prime zile de iulie e totuşi lucid şi clar ca o dimineaţă. Îi citeşti verii destinul pînă la capăt şi-l găseşti rotund ca un fruct. Orzul cules pînă azi pe raza S.M.A.-ului Gruia — peste 5 700 kg. la hectar la C.A.P. Vrata, 5 500 la C.A.P. Pristol — e o primă făgăduinţă pentru victoriile care vor veni.

Ride porumbul, surîde grîul

Dar aburul stăruie, orizonturile întîrzie să se limpezească. Va ploua totuşi ? Inginerul Vasile Galea, directorul S.M.A.-ului (38 de ani, de 7 ani director la Gruia, de 15 inginer mecanic, om tînăr, dar uns cu toate întîmplările cerului şi pămîntului), crede că nu. „Om merita şi noi o zi ca lumea, ca să ne facem treaba", zice el cu o mînă sumbră, adresîndu-se de fapt nu nouă, ci amintirilor unui „an rău". Un an care, după foarte multe nazuri, capricii, tachinării, care i-au umplut pe oameni de furii, chiar dacă nu şi de resemnare, ar trebui „să-şi mai vină şi-n fire", răsplătindu-le truda pentru recoltă. Da, a fost un an cam necruţător cu oamenii şi cu truda lor, un an cu o toamnă uscată şi cu o primăvară de tot abraşă, stoarsă de apă ca o lască veche. Steaua recoltei şi-a tot mutat de ici-colo locul în zodiac, silindu-i pe oameni la mari eforturi ca s-o ajungă.

Nu va ploua ! Cerul arde, e tot numai soare, inginerul ne împinge precipitat într-o dubă de intervenţii, zburăm spre cîmpul care s-a umplut de lumină.

Trecem pe lîngă lanuri de porumb înalte, compacte, puternice, grele, strălucitoare, lanuri viteze, „leite ca nişte oşti în zale", pornite în aprigă cucerire spre toate zările. Ploile prea tîrzii ale primăverii răzbună grîul prin făgăduinţa porumbului, căruia, iată, „i-a şi dat moţul", i-a dat mătasea, „deci a scăpat", zice directorul Galea, a scăpat la larg, nimic nu-l mai poate întoarce din drumul lui. Şi de-ar mai cădea o ploaie şi pe la jumătatea lui iulie....

Arată totuşi bine, chiar dacă nu la înălţimea rîvnei oamenilor, şi grîul. Căci oamenii, văzînd că ploaia întîrzie, i-au ieşit în întîmpinare, suplinind-o prin truda lor, prin lucrări masive de întreţinere, prin fertilizări şi erbicidări, dîndu-i pămîntului toate stimulentele care să-i înteţească zelul de a prodîndu-şi temperatura efortului, e mai comod să lepezi cămaşa, să lucrezi în maiou sau fără. Mai toţi combinerii şi-au lepădat şi cămăşile, şi maiourile, şi cînd, la orele legiuite, coboară de pe maşini ca să le regleze, scot aburi din trupurile încinse.

Şeful secţiei de mecanizare, maistrul Georgică Gavrilă, bărbat trupeş şi tînăr, mai tînăr ca inginerul Galea, ne întinde o mînă de „pe", şi fermă, dar şi moale, chestionîndu-ne dacă ne place sau nu cum merg treburile în parohia lui. Ne ascultă cu un aer zimbitor, vag distrat, ştia sigur că împrestilie noastre nu pot fi decît bune. Da, se lucrează bine, nici un bob nu se pierde, combinele sînt perfect etanşeizate, vitezele de lucru sînt mari, oamenii „trag în forţă". Imaginea luptei e militară, maşinile atacă în formaţii compacte lanurile şi, la fel ca pe front, toţi îşi cunosc precis misiunea, cu fiecare de strategie şi de tactică învăţată pe dinafară. Sînt şi reprezentanţi ai diferitelor forumri (C.U.A.S.C., primărie, direcţie agricolă judeţeană, minister), care foiesc în jurul maşinilor, dînd dispoziţii, ordine, într-o competiţie de vociferări ce transformă incinta de grîu într-o mare sală de şedinţe sub cerul liber. Bine măcar, zice Georgică Gavrilă, că acum, în campanie, s-a renunţat la celelalte şedinţe, care în restul anului îţi dereglează atîtea treburi, făcînd ca între deziderate şi fapta muncii să se interpună adesea prea multă abstracţiune.

Dialog la 35 de grade

Ora 11, clipe de pauză. Al doilea reglaj al combinelor, după cel din zori. Aerul fierbe la 35 de grade.

Lîngă noi opreşte o „Dacie", coboară din ea inginerul Ion Floricică, directorul Trustului S.M.A. al judeţului. 55 de ani, din care 29 de inginerie pe lîngă tractoare şi pe lîngă combine, dar încă tînăr, de fapt fără vîrstă, cu obraz rotund, deşi cu trăsături puternic marcate, cu cearcăne acuzînd răspunderi, griji, insomnii, temeri de zi şi noapte pentru viaţa pămîntului, adunate de pe durata atîtor campanii. Un specialist, unul din miile şi miile ai Cîmpiei Române. Un truditor, unul din miile şi răsmiile ai acestei cîmpii, primindu-i în plin piept arşiţele şi viforele, secătuiţi după fiecare campanie dar renăscînd — trebuind să renască ! — la fiecare nouă sonaţie a recoltei. Ne aruncă un „bună ziua !" grăbit şi se îndreaptă spre combinerii ocupaţi cu reglajele. Îi urmăm.

Discută cu Nicolae Chiata, unul din vechii mecanizatori ai Gruiei. (Ins mai tînăr, 45 de ani, dar cu trăsături la fel de marcate, de adîncite şi de aspre de febrele şi de grija campaniei, ai zice că-i frate geamăn cu inginerul). Ascultăm, notăm.

I. Floricică: „Ia zi-mi, cît pierzi? Pierzi trei la sută ?" N. Chiata: „Sub trei la sută. Eu zic că mult sub trei". Directorul trustului (către noi): „Trei la sută e procentul admis de pierderi de boabe. O să ziceţi că-i un procent de nimica, dar nu-i aşa. La o producţie de 5 000 kg la hectar, trei la sută înseamnă peste 150 kg în plus !" (Către Chiata): „Înseamnă că ai etanşeizat combina «la meserie», bravo !"

Gata, combinele sînt reglate, oamenii sar în şelle lor cu o grabă înfrigurată. Căci cerul, iată, s-a înnorat deodată, pale de vînt matură aspru lanurile, acuşi-acuşi o să înceapă ploaia.

Încurcături astrale

Ploaie ca o explozie a înaltului, zurzuitoare, potopitoare, nu lungă, repede secerată de soare, dar combinele nu mai pot lucra. S-au retras în margini de lan şi aşteaptă. Aşteaptă iarăşi desăvîrşirea lucrării soarelui. Combinerii privesc cîmpia, tăcuţi. Cu un ochi rîd, cu altul plîng. Rîd pentru bucuria porumbului, care parcă s-a ridicat deodată, cu toate firele izbucnite pe o invizibilă verticală, plîng pentru tristeţea grîului, acum aplecat spre pămînt, cu capul în piept, într-o aşteptare posacă.

Dar nu ! Iată-i, în postaţele încă umede, pe ţărani, mulţimi de ţărani înarmaţi cu seceri, culegînd ce combinele au pot culege. Umbrele le dispar printre faldurile fără sfîrşit ale lanurilor. Unde oare ? E o proiecţie inversă de umbre, ce se amestecă, pe un ecran interior, cu primele umbre văzute prin aburul zorilor. Umbrele combinerilor, ale primilor oameni descinşi în cîmp. Unii, acum, au predat o ştafetă, ceilalţi, iată, au preluat-o, cuprinşi cu toţii într-o bătălie de zile mari. O bătălie fierbinte, istovitoare la culme, înverşunată la culme, ca s-o ia înaintea vremii, ca să-i smulgă acesteia tot aurul roadelor, pînă la bob. Doi combineri, Virgil Antonie şi Nicolae Antonie, sar din cabine, înarmaţi şi ei cu seceri, şi se pierd în mulţimea ce umple cîmpul.

O gigantică seceră cuprinde în repede arcuire cîmpia. O seceră cît Cîmpia Română.

Ploaie şi soare, soare şi ploaie, combine şi seceri, atacuri şi contraatacuri, retrageri şi regrupări, semne minus şi plus care-şi schimbă mereu şi capricios poziţia pe tabela cîmpiei. Încurcături astrale, încurcături de muncă şi de zile... Constant, peste toate, rămîne omul. Omul, străvechiul pămîntean al locurilor, cu truda lui şi cu marea lui dăruire. Omul de azi al Cîmpiei Române, cu ştiinţa lui de a-i da naturii ce îi lipseşte şi cînd îi lipseşte. Omul ce ştie că, fiind, deocamdată, doar un intermediar între natură şi viitor, trebuie să scurteze distanţa nu numai dintre cîmpii şi cîmpiile elizee, ci şi între el, cel de azi, şi aceiaşi de mîine, pentru a domina mai profund şi natura, pentru a se domina mai profund şi pe sine.

Ca să obţină pîinea — adică viaţa şi forţa ţării.

ILIE PURCARU

Oameni din Bărăgan

Ieșe fum din Bărăgan. Mai peste tot se seceră și pe unde se taie orzul și grîul, nori de praf se ridică de sub roți și de sub aripile mașinilor și soarele arde chinuitor, făcînd aerul să tremure și să curgă, dînd cîmpiei imaginea de nesfîrșită corabie la ceas de răscruce, cu liniile de plopi ca niște margini verzi ale punții de grîu. Numai popîndăii traversează asfaltul, frigîndu-și lăbuțele roze. La Grădiștea, nu departe de Călărași, elefanții roșii, combinele, se înșoloneză și pornesc pe marginea canalului de irigații ca un convoi militar, unul strigă, calc-o mă pe coadă, și cei din față accelerează și pămîntul se cutremură sub roțile rățoilor. E poate ultimul petic de orz de la Grădiștea și nu-i nădejde într-o zi sau două să-l dea jos și șeful, nea Cocoș, a dat semnul de plecare, hai băieți, dăm o raită pe la Ivănești, le lăsăm grîul și ne întoarcem poimîine, ca să nu stăm degeaba. N-a trecut un minut și convoiul era departe, cu sacaua și harabaua pentru mîncare, cu tăbliețele de „Loc pentru fumat" și cețile de apă. În cinci minute n-a mai rămas decît miriștea tunsă scurt, cele cîteva brazde care o înconjurau și groapa de fumat. Toți s-au dus de parcă i-ar fi înghițit Bărăganul, de parcă ar fi intrat într-o groapă de cîțelul pămîntului. Mape artist al secerișului este acest Cocoș pe care îl chemă altfel. Dar cei mai mulți nu-i știu numele. Așa l-au pomenit, așa-i zic, așa s-a obișnuit și el. Vine cîte unul și-i zice, tovarășu Cocoș, și el răspunde, nu zice că nu-l cheamă așa, nici nu rîde și e un om zdravăn, puternic, cu o față mare, cu păr scurt, țuguiat, cu o cicatrice pe frunte. Al senzația că dacă ar da cu pumnul în blocul motor al unei mașinării, acesta ar geme de durere și s-ar opri imediat. I se spune Cocoș încă de pe vremea vaporarelor. Era puternic, iute și aspru. Umbla cu locomobilele din Călărași și striga mereu, bagă pale, mă cutare, că-mi îngheață mașina! A lucrat și cu plugurile cu abur pe moșia lui Aurel Pană și-a ajuns să știe tot ținutul, de la Cacomeanca, zisă azi Grădiștea, pînă jos la Dunăre și sus spre Lehliu. Și omul ăsta cu 13 frați a dat semnalul de plecare pentru că n-are astîmpăr. De ce să stea combinele la Grădiștea, mai bine se duc la Ivănești, seceră, bagă în punga stațiunii 60 000 și vin îndărăt și-și văd de treabă. Are 80 de combine, 80 de oameni care stau călare pe cîe și 230 de tractoare. Tot el a făcut și harabalele. Astea sînt niște remorci cu coviltir, dotate cu spălător, cu mese și scaune pentru prînz. Tot el a fost și cu grădina, și cu expoziția. „Îi muncesc, da-i fubesc", zice directorul Stațiunii de mașini agricole Cuza Vodă, cunoscut de peste 45 de ani sub numele de Cocoș, dar care se numește de fapt Ion Năstase. Are 47 de ani în cîmpul muncii și încă nu se astîmpără. Vine dimineața la 6, e peste tot, și prin C.A.P.-uri, și pe la I.A.S. și pe la C.U.A.S.C. și, cînd îi e lumea mai dragă, te trezești că scoate capul din porumbiște și-i strigă unui tractorist, bagă, mă plugu ca lumea! Și acolo în cîmp, lîngă ultimul petic de orz din C.U.A.S.C.-ul de la Cuza Vodă a rămas și el cu gîndul că prinde convoiul din urmă. Și abia după ce combinele nu mai erau, acolo în cîmp, s-au trezit toți cei cuprinși de febra secerișului. Era și primarul Florian Iancu, copt de nesomn, zicînd, n-am dormit de două nopți. N-am mai avut cu ce căra orzul și toată ziua am secerat și l-am vîrsat pe platformă și l-am cărat noaptea. De orzul de la Grădiștea răspunde secretarul Consiliului popular. Și inginerul șef, și șeful secției de mecanizare și paznicul de cîmp se uită la ultimul petic de orz. Mai are două zile de stat în picioare. Departe, prin lan, se vede Casa Albă. Pare mică și stingheră, apăsată de umbra unui copac. Abia cînd te apropii descoperi că este o casă în toată regula, albă și curată, o adevărată gospodărie în mijlocul ameițitor al Bărăganului. Acolo se pregătește mîncarea pentru tractoriști, acolo dorm, acolo se ascund de ploaie. Și pe toți, strînși în grup, nu-i auzi decît vorbind despre grîu și despre orz. Și repetă o întrebare. Cît? Cît? Nu-i mult. Dar tot e ceva. Au ieșit cîteva sute peste cît ne-am zis, spune unul.

Dincolo de lucrările de la combinatul siderurgic se întinde balta Dunării, pămîntul de pe fundul fostului lac Iezeru. E moale pămîntul. Ploile și infiltrațiile lasă combinele să intre pînă la genunchi. Cei de la I.A.S. Mircea Vodă au adus combine pe șenile, de la orezării. Pînă seara a căzut ultimul fir de orz. Pe cîmp, femeile și copiii sînt la spice. Ca într-o glumă frumoasă, directorul I.A.S.-ului, inginerul Gheorghe Costea adună spice. Spice adună și șefa de fermă. E stagiară. Rea și frumoasă. Elena Miț, președinta C.U.A.S.C.-ului Cuza Vodă zice: „Peste tot am ieșit la spice. Din ele am sărit cu 150 de kilograme la fiecare hectar"... La Ceacu se ară. La Rasa se ară. La Mircea Vodă se ară. În Bărăgan mai toate locurile au un Vodă. „În două zile, pe toate terenurile cu orz se va semăna cultura a doua", zice președinta de C.U.A.S.C. Sînt sute de hectare cu sămînța bine pusă în pămîntul moale. A plouat pe alocurea cu găleata. Au fost peste o sută de litri pe metru pătrat. „Ne încurcă la orz, zice un om, da' ne crește grîul cu peste 500 de kilograme la hectar". Și bucurie și necaz. Asta e pămîntul, ăsta e Bărăganul. Au fost patru ani răi. N-a ieșit nici grîu mult, nici orz. Secera le-a tras în pămînt pe toate, le-a piticit și le-a uscat. Vin patru ani buni, zice un inginer. De acum a început să plouă la vreme. Pe cumpăna s-a trezit din somn. Și floarea soarelui face ochii mari. „Nu sîntem noi C.U.A.S.C.-ul cu recoltele cele mai mari, dar avem niște oameni pricepuți, legați de Bărăgan", spunea Elena Miț. Directorul Gheorghe Costea a rămas la ferma din baltă. Cocoș a plecat pe urma convoiului de combine. Merge iute, frumos și apăsat. Ar trebui să se pensioneze. Nici el n-a vrut, nici ei nu l-au lăsat. De pămînt nu scapi oricum. Anghel Mușat a fost toată viața șeful unei secții de mecanizare la Grădiștea. De trei ani e și președinte. „S-a dus orzul de parcă nici n-ar fi fost". Pe o margine de drum așteaptă gunoiul pentru cultura a doua. Dincolo de un șir de plopi se îverbicidează orezul. Culturile sînt dese și arată ca un ierbar într-o tavă de pămînt. Și acolo tot tractoriștii sînt baza. Pe ei se reazemă toate recoltele. Mulți și-au început munca pe tractor. Au trecut 30 de ani la volan și acum se apropie de pensionare. Pe grîul secerat la Grădiștea, la Cuza Vodă, la Ceahu, la Rasa ar trebui să scrie și numele lor. Dar nu-i știe nimeni. Cine a auzit de ei? Țăranii din Bărăgan. Ei îi cunosc ca pe niște artiști. Dar cum treci dincolo de marginile pămîntului pe care-l ară nu-l mai recunoaște nimeni. Devin oameni simpli de-ai Bărăganului. Dacă scrii Gheorghe Necula și citește un om, el ridică din umeri. Cine-l Gheorghe Necula? Un tractorist din Bărăgan. Mare lucru? Mare? Deci pentru bucuria lor nescrisă pe grîu și pe atîtea recolte, iată o scurtă listă de oameni care nu părăsesc niciodată cîmpia și-și trăiesc viața trăgînd de covrigul tractorului și împărțind pămîntul după asprele legi ale semințelor: Gheorghe Apostol, Alexandru Surdu, Traian Manea, Lazăr Frăsin, Gheorghe Andronescu, Gheorghe Tiliscan, Gheorghe Vasile, Panait Nuțu, Dumitru Culea, Gheorghe și Traian Comisarov. La ora aceasta orzul a ajuns în hambare și grîul se întoarce în paleți, pregătindu-se de marea călătorie spre oține.

BOGDAN NISIPOIU

Săcele sau despre desprinderea unui satelit

Bătrînul e ultimul mohican din vechea Electroprecizie. Face 40 de ani în același loc. E scund, bondoc cu mîini puternice. La întrebarea mea, ochii încep să-i joace. Se apleacă puțin peste masă, și-mi șoptește mai aproape de ureche, n-ai cumva niște cîrlige bune de păstrăv? E dezamăgit cînd îi spun că evit orice legătură cu peștele. Încamină că degeaba și-a pierdut vremea cu mine, nu știu să mă bucur de viață, nu știu să mă relaxez. Eu pescuiesc de cînd mă știu, zice el. La început făceam naveta la Brașov și asta îmi mînca timpu' da' de cînd ne-am mutat aici, joia și simbăta mă duc la pește. Întîi ne-am mutat într-o moară. Trăgea un curent de-ți fluierau urechile. Și făceam tot felul de aparate de bord pentru I.A.R.-uri. Lucram cu Trifu și cu Pop. Ăștia doi erau prietenoși și ne era frică să nu ne mute înapoi la Brașov. Ce era Săcele? O comună din patru sate, cu oieri. Ăia din Brașov ne și ziceau, oierii de la Săcele. Ne era cam frică să nu se închidă. O și vedeam pe bunica, dimineața la cinci cum vine și mă bate pe umăr și zice, scoal, Mirceo că n-apuci să ajungi pîn sună goarna. Ei, da' tîrnă o crescut, Săcele s-o făcut oraș și mă-a trecut frica". Acum e liniștit. Mircea Zbîncu, după 40 de ani de meserie, se poate retrage. Electroprecizia nu se mai mută, la Brașov. Vă rămîne în orașul acesta cu multe case vechi, strînse ca niște soldați în poziție de drepți pe marginea șoselei șerpuitoare, ca pe măsură ce se apropie de strînsura munților să se desfacă, să dea firu liber constructiilor noi.

Sala e goală. Sîntem numai noi doi, dulapurile și scaunele peste care bizîie un tub de neon. Încerc să privesc pe o fereastră. Nu se vede decît zidul unei clădiri. „Dumneata vezi niște clădiri. Și în ele nu-s decît mașini și oameni d-ai noștri. Ca și pe aiurea. Da, mie mi-e drag locul ăsta. În el sînt patruzeci de ani din viața mea, sînt toate pînzele pe care le-am dus acasă și prietenii care s-au dus sau au mai rămas. Ne-am zbătut, ne-am chinuit, ne-am distrat, da' am muncit. Noi n-am lălăit-o mult. A fost nevoie de ceva, am pus mîna și am făcut. Eu am tras la matriță. Asta a fost specialitatea mea. Sculele alea cu care se toarnă sub presiune sînt făcute cu mîna mea. Și cîte altele? La asta m-am priceput, asta am făcut. Eu și cu Imre Iosif, că ăsta era artist, dacă venea directorul, cu care am fost colegi la Lia, și ne cerea să facem cutare, apoi ne făceam luntre și punte și făceam. Da' Imre s-a pensionat. Mîine poimîine mă duc și eu. Rămîn ăștia mai mici. De acum nădejdea e în Bucureștiu, în Vochim, în Agapie. Vin ăștia mai tineri, mai iuți, mai deștepți, da' eu cred că și noi am făcut ceva, o fabrică pentru 6.000 de oameni pe o mlaștină și pe un parc".

Pe aproape 17 hectare, Electroprecizia își așază secțiile despărțite de alei curate și împodobite cu arbori și flori. Mai toată lumea poartă halate albastre și albe și nu miroase a ulei amestecat cu praf, nu miroase a fabrică bătrînă, cu piciea lăbărțată de vreme. Dimpotrivă. Electroprecizia are aerul unui institut cu centre de cercetare, laboratoare și încăperi experimentale în care se reproduce climatul oceanic sau cel de deșert, clima polară sau cea tropicală, cu oameni care au zeci de brevete de inventatori (ing. Alexandru Constantinescu are 50, iar colegul său Eugen Mătase are 25) și este una din marile întreprinderi ale țării, producătoare de aparatură electrică. Directorul Gheorghe Bucerzan vorbea mereu despre cartierul Electroprecizici. Asta pentru că întreprinderea e mărginită de multe blocuri, de o policlinică uzinală, de un club și o bază sportivă, de cîteva cămine de nefamiliști. Pe aproape, se află două grădinițe și o creșă, un grup școlar iar Facultatea de electrotehnică din Brașov are aici două laboratoare și 6 ateliere de cercetare și proiectare. Adevărul este că nu cartierul acesta care a crescut în preajma întreprinderii îți șochează privirea, ci chiar întregul oraș care se reazemă pe Electroprecizia. Directorul, un om cu părul alb, frumos ondulat, arătînd ca un actor de dramă, are douăzeci de ani sub însemnele acestei firme. Nu e săcelean dar s-a legat de oamenii de aici. Mulți i-au fost colegi de școală la celebrul liceu brașovean, mulți au stat alături de el în momente cînd era de plecat, nu de rămas. „Cînd am venit, în 1965, Electroprecizia era o fabricuță, înconjurată cu case de lemn. Angajam o mie de oameni și plecau mai mulți. Trăiam în coasta Brașovului și toți se trezeau luați de valurile orașului. Atunci ne-am propus să rezolvăm toate problemele sociale ale oamenilor, să-i stabilizăm și să-i cîștigăm pe țăranii din satele vecine. Am zis că dacă le vom face oamenilor viața, ei ne vor face întreprinderea și vom prinde putere". În Săcele directorul Bucerzan e mai cunoscut decît orice actor de cinema. Îl știu și copiii și bătrînii, și șoferii de pe autobuze, și vînzătorii de la magazine. Și l-am întrebat, dacă mîine ar trebui să renunțe la acel birou, încotro ar lua-o „l-a sculărie. Asta e mîndria mea", a răspuns el. Am mai vorbit preț de cîteva minute și a plecat. Ca orice om ordonat, a vorbit pe puncte. 1. Nici o întreprindere n-a reușit să sufle vreun produs de la Electroprecizia. 2. Viceversa s-a întîmplat adeseori. 3. Mai mult, întreprinderea a cedat unele produse pentru a-i ajuta și pe alții. 4. Pe piața franceză am reușit să concurăm cu succes întreprinderi japoneze. 5. Dacă înainte produceam și rafturi și containere, azi își produce inclusiv mașinile de bobinat și în orice moment ar putea începe o producție de utilaje de mare tehnicitate. Cum inginerul Bucerzan a plecat la primărie pentru a participa la o discuție care privea orașul (întreprinderea construiește și o piață agroalimentară și patronează unul din cei mai mari producători de cartofi din țară), am trecut pe la sculărie spre a descoperi argumentele amintitei mîndrii. E o secție enormă, dar care are ceva din rigoarea unui mecanism. Aici se află mașini unelte din mai toate țările lumii, o dotare impresionantă și niște meseriași cum la puține locuri există. La sculărie lucrează Emil Teșileanu, omul de care vorbea bătrînul Zbîncu. E dintr-o familie de ciobani. Tatăl său a murit încercînd să ridice o căruță. Flica lui, studentă la seral, lucrează pe o mașină cu program. El a făcut prima matriță pentru carcasa vitezometrului de autoturism. Două luni a stat călare pe ea. Ca s-o cumpere de aiurea, cereau bani cît pentru un Mercedes ultimul tip. Și a scos-o la capăt, acum spunînd n-ar încăpea în secție cîte matrițe am făcut eu la viața mea. Și rîde. Uite că am ajuns să dau sfaturi. Vin alții și mă strigă, papa, matale ce părere ai? Culmea e că am păreri și cei mai mulți le și ascultă. Sculăria, chiar dacă se supără alții, e oglinda acestei întreprinderi. Te uiți prin ea și-ți dai seama ce-i Electroprecizia. E viața noastră de țărani ajunși în primele fotolii ale electrotehnicii". Nu e nici o glumă. În aceste fotolii de sprim rang stau țăranii din satele care gravitau în jurul Brașovului. Acum inima lor s-a mutat spre Săcele. Din Purcăreni au venit cei patru frați Vrînceanu, din alt sat a venit Gheorghe Munteanu, cu frații săi, și lor li s-au adăugat alții și alții, mai tineri, ocrotiți de prima generație de oieri trecuți la electrotehnică. Între cei bătrîni, în echipa de la început, se află Comșa Fulga Stelian, președintele consiliului oamenilor muncii din întreprindere. „Noi toți am copilărit la oi și am ajuns să fim în vîrful industriei electrotehnice. Exportăm în 35 de țări și ținem în spate, cu aparatură electrică, șase giganți — Autocamioanele, Tractoarele, Oltcit, Dacia, Aro și Autobuzul București. Dăm anual cîteva milioane peste plan și batem spre trei miliarde în curînd. Vorbim de robotizare, de productivitatea muncii, ne ocupăm de lucruri de ultimă oră în tehnică și ne organizăm viața. Fiecare om are aici povestea lui. Dar povestea Electroprecizici e povestea unui oraș care n-a vrut să mai fie o suburbie a Brașovului". Și pentru asta și-a făcut o firmă și și-a făcut o viață care îl asigură un drum prin vreme. El duce spre orizontul deplinei demnități pe care i-au făcut posibili anii socialismului.

CORNEL NISTORESCU

Pe urmele materialelor publicate

Am pus o combină la lucru!

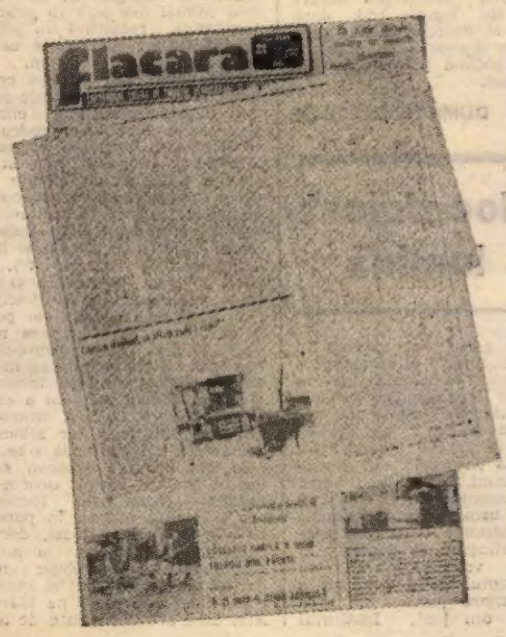

ÎNTREPRINDEREA DE MAȘINI AGRICOLE „SEMĂNĂTOAREA" BUCUREȘTI: Sesizarea apărută în revista Flacăra din 23.05.1986, privind combina CGP abandonată de mai multe luni în comuna Ion Roată, este întrutotul adevărată. Combina este proprietatea I.A.S.-ului Mihail Kogălniceanu, județul Constanța, a fost livrată de întreprinderea noastră la data de 17 decembrie 1985, dată la care a rămas în pană în sus-menționata comună, în timp ce se deplasa pe roți spre destinație. Imediat după apariția notei, o echipă service din I.M.A.S., deplasată a doua zi la fața locului, a găsit combina completă și în stare de funcționare, iar în după amiaza aceleiași zile combina a fost ridicată de beneficiar. Regretăm cele întîmplate, dar dorim să precizăm că un asemenea mod de lucru nu caracterizează colectivul de oameni ai muncii din I.M.A.S. Vă mulțumim pentru atenționare, deoarece în acest fel s-a rezolvat o situație ce trena de prea mult timp.

„Trăim în miezul unui ev aprins și-i dăm a-nsufleţirii noastre vamă“

S-ar putea crede, cu îndreptăţire, şi afirma : spune-mi ce carte de muncă ai, ca să ştiu cine eşti.

Cartea de muncă nu este un simplu act după care, la nevoie, să se poată scoate un duplicat. În filigran, ca să zicem aşa, pe oricare filă din cuprinsul ei se întrevede portretul fiecăruia dintre noi. Din punct de vedere profesional şi implicit moral cartea de muncă vorbeşte despre fiecare am cu limpezimea cu care el însuşi n-ar putea s-o facă.

Printr-o carte de muncă putem descifra o biografie, linia unei vieţi. Simplă sau complicată, asemeni unui drept sau asemeni unui drum cu multe acolişuri, cartea de muncă este un act prin care ne identificăm în cîmpul relaţiilor sociale în măsura în care în rubricile paginilor ei apar mărturiile hărniciei, ale aptitudinilor fiecăruia dintre noi, ale perseverenţei şi statorniciei în exercitarea acestui fundamental drept al omului, dreptul la muncă. În lumina principiilor ce guvernează societatea noastră socialistă munca reprezentînd, deopotrivă, o datorie.

Acest adevăr esenţial conform căruia nu există altă cale de împlinire, decît prin muncă, a aspiraţiilor noastre de progres şi bunăstare se regăseşte şi în reportajele alăturate, despre oameni cu cărţi de muncă exemplare. O carte de muncă exemplară nu poate vorbi, se înţelege, decît despre un om exemplar. Asemenea oameni se află, pe frontul muncii, în linia întîi. Prin străduinţa lor şi deopotrivă prin semnificaţia acestei străduinţi, aceşti oameni aduc prin plinătatea vieţii lor sentimentul tonic al izbînzii şi al bucuriei de a munci.

Prin felul lor de-a munci, aceşti oameni creează, ei înşişi, un climat favorabil de muncă.

Prin munca lor, aceşti oameni rostesc zilnic, cu simplitate şi modestie, adevărul că ţara străluceşte prin oamenii ei.

■ Ambiţiile unei foste speranţe (aproape) olimpice ■ Morala flăcării de sondă: să nu fii niciodată singur ■ Omul care s-a încăpăţînat să trăiască fără buletin de Bucureşti ■ Pilda unei vieţi obişnuite ■ Constructorului îi stă bine cu şantierul ■ Miraculoasa salată de Nil ■ Argumente pentru „nimicul“ esenţial ■

Viaţa fără mănuşi

Pînă în urmă cu cîţiva ani buni, performanţa cu care se putea lăuda Aurel Urdea era una sportivă : locul III la campionatul naţional de box din 1954, fiind învins de cel care peste doi ani avea să devină campion olimpic la Melbourne, celebrul Nicolae Linca. Numai că timpul şi viaţa mai distilează biografiile oamenilor, astfel încît şi la vajnicul boxer din Sighişoara au putut ieşi la iveală alte virtuţi, veritabile performanţe morale, care au detronat şi au pus în umbră, pînă la urmă, episodul sportiv de acum trei decenii. Cu alte cuvinte, dintr-un fost viitor mare boxer, Aurel Urdea a devenit un foarte bun strungar, apoi maistru principal şi, de vreo 13 ani, chiar şef al unui atelier important din întreprinderea de piese auto Sibiu. Lucrează aici din 1951, această stabilitate fiind ea însăşi o performanţă şi o dovadă de moralitate profesională. Mai înainte lucrase vreo şase ani la „Nicovala“ Sighişoara, dar la întreprinderea sibiană şi-a dat seama repede că trebuie să-şi pună la treabă nu numai muşchii. Chiar la angajare, i-au dat în batjocură („ia să vedem ce ştie boxerul ăsta“) o probă de lucru foarte severă — să facă un şurub cu filet pătrat. Cînd meşterii l-au văzut pe puşti cum se încrîncenează şi manevrează strungul, s-au potolit din rîs şi au început să-l privească chiar cu atenţie, pentru ca apoi să-l şi felicite, cînd şurubul cu pricina i-a ieşit ca la carte. Era clar pentru toţi că fabrica cîştigase nu numai un boxer, ci şi un bun meseriaş. Ambiţia lui nea Aurel a fost tocmai asta, să nu încurce borcanele, să fie, adică, cel mai bun boxer între strungari şi cel mai strungar între boxeri ; el a vrut să fie cel mai bun în fiecare din meserii, luate separat. La box, cum am văzut, nu prea i-a reuşit în întregime (de fapt s-a şi lăsat, prin 1958) ; dar la strungărie se consideră un campion încă nedetronat. Mai mult decît atît, a început să-şi folosească mai des mintea decît bratul, făcînd din colectivul său un colectiv model pe întreprindere, care deţine acest „titlu“ încă din 1975. Mai nou, în rîndul acestui colectiv a fost alcătuită o grupă de meseriaşi de elită, cu mare experienţă şi spirit novator, care nu fac altceva decît să „inspecteze“ zilnic şi amănunţit fiecare loc de muncă din fabrică pentru a vedea ce îmbunătăţiri şi perfecţionări se pot aduce pentru a uşura munca şi a creşte productivitatea. În acest fel, atelierul de sculărie condus de nea Aurel a devenit în scurt timp un veritabil „laborator“ în care se pun la punct, fără prea mare tam-tam, soluţii tehnologice dintre cele mai ingenioase şi mai eficiente economic. Cîteva dintre acestea se referă la nuca sferică de la bara de direcţie a autocamioanelor (realizată acum printr-o singură operaţie, 4 milioane economii în cîţiva ani şi foarte multă manoperă şi timp economisite), la prelungirea vieţii unor matriţe de turnat sub presiune (economie de vanadiu, wolfram şi crom), la tehnologii de îmbinare a sculelor bimetalice, la recuperarea uleiurilor de răcire de pe şpan (!) etc.

Neînţelindu-şi meseria, Aurel Urdea nu s-a înşelat, de fapt, pe sine. Intrase în viaţă apoteotic, brigadier pe şantierul naţional Agnita — Botorca, apoi pe cel de la Bumbeşti — Livezeni, a intervenit apoi povestea cu boxul şi promisiunile ameţitoare ale unei cariere sportive din care putea alege doar parfumul trecător al răsfăţului şi al unei popularităţi rapide. Dar cînd plecase din Saieş, comuna sa natală, tatăl său („îmi era cel mai bun prieten“) i-a spus cîteva lucruri pe care le ţine minte şi acum. Între ele, desigur, se află şi cele despre temeinicia unei vieţi pe care o poate da numai temeinicia unei meserii învăţate şi făcute „ca lumea“, singura în care gîndurile despre viitor pot alunga crusta amăgirilor pentru a îmbrăca platoşa solidă a certitudinilor. Este „lecţia“ pe care maistrul principal Aurel Urdea o spune printre cuvinte şi mai ales prin fapte, mai tinerilor săi ortaci din atelier, vreo 30 la număr, „copii buni, aproape toţi au terminat liceul, iar o parte sînt la facultăţi sau şcoli de maiştri“.

OCTAVIAN ŞTIREANU ■

Călător într-o flacără

A fost întrebat de multe ori: cum se vede viaţa de după o pînză de foc ? Întotdeauna foarte frumoasă, a răspuns.

Lîngă biroul lui de director se află la îndemînă, într-un dulap, costumul de protecţie. De cîteva zeci de ori a îmbrăcat costumul acesta sau altele asemănătoare şi tot de atîtea ori, cum este omeneşte înţeles, ar fi preferat să nu fie nevoie să-l îmbrace, dar forajul sau extracţia de petrol n-au cum să ocolească, întotdeauna, clipa înfrăţită cu hazardul ce face să erupă o sondă şi atunci, oricît de tare ar bătea inimile, oamenii parcă se mai liniştesc dacă inginerul Nicolae Tache se află în echipa de intervenţie.

Face parte dintr-o echipă specială de intervenţii, alcătuită pe minister, ceea ce înseamnă că a fost trimis să domolească şi sonde care nu intră în perimetrul Trustului de foraj-extracţie Bolintin Vale, unde Nicolae Tache este director tehnic.

N-a stat să povestească nimănui pe îndelete ce-i trece prin minte cînd intră în flacără, la gura sondei, cînd unica realitate pe care o trăieşte este atît de necesara coordonare a acţiunii echipei. Atunci şi acolo nu mai e loc pentru cuvinte şi nu mai e timp pentru nici o aminare, pentru nici o ezitare. N-a stat nimănui să povestească pe îndelete şi nici n-ar fi putut s-o facă. Nu numai pentru că este un bărbat încă tînăr, în toată puterea, şi n-a ajuns încă la vîrsta cînd se poate încbarca în linişte către amintirile lui, dar şi pentru că, e de bănuit, cine intră în viltoarea flacării se scutură de cuvinte, de multe cuvinte, aşa cum se scutură de frunze, toamna, stejarii din Pădurea Neagră de lîngă Bolintin. El nu are nevoie să spună nici un cuvînt pentru ca noi să înţelegem că el riscă totul, la urma urmei, atunci cînd intră să oprească erupţia unei sonde. Odată, cînd tocmai se desprindea din vecinătatea focului, a simţit nevoia să fie singur şi s-a îndepărtat puţin şi acolo s-a trezit că vine cineva din urmă, un tovarăş cu muncă de răspundere, care i-a oferit o ţigară bună. Fie şi într-un asemenea gest, ce-ar fi putut să pară derizoriu faţă de riscul pe care Nicolae Tache îl înfruntase, se putea citi limpede stima aparte şi dragostea cu care era înconjurat. Dar erupţiile, zice toţi el, se întîmplă cînd se întîmplă, foarte rar, şi atunci cînd ele apar nu fac decît ca petroliştii să aprecieze încă şi mai mult excepţionala însemnătate a stării normale, a zilei obişnuite de muncă.

În urmă cu vreo douăzeci de ani o adevărată revelaţie a produs descoperirea unor importante zăcăminte de petrol pe un spaţiu mare în Cîmpia Română, mai întîi la Cartojani, apoi la Videle şi Hîrleşti. În scurt timp a fost înfiinţat, pe la începutul anilor '60, Trustul de foraj-extracţie Bolintin Vale, în a cărui subordine se află acum trei schele de foraj şi cinci de producţie petrolieră. Trustul acesta coordonează activitatea de cercetare geologică şi de foraj şi extracţie de la Olt pînă spre Galaţi şi este, se spune, cel mai mare trust din istoria exploatărilor petroliere din ţara noastră. Însumată, producţia schelelor aparţinătoare de acest trust reprezintă aproximativ un sfert din producţia naţională de petrol. Şi în aceste condiţii, se înţelege, a fi director tehnic la un asemenea trust înseamnă a avea o muncă de mare răspundere.

Nicolae Tache este de fel din ţinutul de nord al judeţului Dîmboviţa. A crescut în cultul meseriei de petrolist şi nu întîmplător, aşadar, a ajuns inginer petrolist. O vreme, după absolvirea facultăţii, a fost asistent universitar însă a cerut să lucreze în producţie şi cererea lui a fost aprobată, apoi a fost chemat să lucreze în minister, dar iarăşi a făcut cerere să fie trecut în producţie şi din aceste episoade ale biografiei lui profesionale se poate înţelege uşor că omul acesta îşi iubeşte meseria într-un fel pătimaş, s-ar spune. Poate de aceea oricărei discuţii despre el însuşi îi preferă o discuţie despre sondele la mare adîncime ce se forează acum pe teritoriul trustului sau despre mijloacele tot mai perfecţionate de creştere a factorului final de recuperare. Petrolul stă în formaţiunile geologice subterane ca apa într-un burete iar din depozitele acestea a căror linişte n-a fost clintită de multe milioane de ani oamenii au izbutit să scoată doar o parte. Uneori o treime, alteori chiar mai mult. Dar niciodată specialiştii n-au crezut că n-ar mai fi de făcut încă un pas pentru a spori procentul de extragere a preţioasei materii. Prin combustie subterană, de exemplu, au fost obţinute în ultimii cîţiva ani importante cantităţi de ţiţei din sonde ce altfel erau sortite abandonării. Şi ar mai fi de reţinut şi faptul că în zona Videle—Bălăria procedeul combustiei subterane se aplică la adîncimi ce reprezintă o performanţă mondială. Toate instalaţiile necesare aplicării acestui procedeu fiind de fabricaţie românească. Aceasta, zice inginerul Nicolae Tache, reprezintă o dovadă a capacităţii industriei noastre de a realiza utilaje şi tehnologii de anvergură mondială, prin care România se înscrie la loc de frunte în domeniul petrolier. Aceste utilaje perfecţionate, ar trebui să mai adăugăm noi, încap pe mîinile unor oameni care prin faptul că au ajuns la o veritabilă ştiinţă a profesiei reprezintă, ei înşişi, un titlu de mîndrie pentru ţara noastră.

Între aceşti oameni, între petrolişti, Nicolae Tache fiind un profesionist despre care s-ar putea spune că nu se grăbeşte cu vorba înainte de a se grăbi cu fapta. Şi despre el s-ar mai putea spune : acest om călătoreşte prin viaţă într-o flacără. Nu-i vorba nicidecum despre erupţii de sonde, de dată aceasta, ci despre flacăra care este chiar dragostea lui împinsă pînă la patimă pentru meseria de petrolist.

DUMITRU ELIADE ■

Un loc ridicat la lumină

Cînd a cerut să meargă în producţie, lumea a rămas blocată şi, mai în glumă, mai în serios, pe faţă sau pe la colţuri, se întreba cam ce are omul ăsta în cap ? De la Feteşti, unde fusese repartizat, reuşise să „ajungă“ în Bucureşti, trecînd prin filtrul sever al unor concursuri de specialitate în urma cărora obţinuse mult invidiatele titluri de cercetător ştiinţific şi doctor în medicină veterinară şi, cu astea, dreptul de a profesa în cel mai mare institut de specialitate din ţară, Institutul „Pasteur“. Aici a reuşit să se impună destul de repede, nu numai profesional ci şi moral, ca să zicem aşa, devenind unul din oamenii cei mai stimaţi şi apreciaţi de întregul colectiv. Harnic şi pasionat, cinstit şi principial, dr. Liviu - Morariu devenise, pe scurt o personalitate a institutului. Şi cînd toţi credeau că a ajuns „pe culmea gloriei“, că a atins un nivel de realizare socială şi profesională care-i putea face viaţa mai liniştită şi zilele mai fără probleme, ce face doctorul Morariu ? Cere să meargă în producţie ! La cea mai slabă unitate zootehnică din ţară, oriunde, numai să fie în producţie. Se înţelege că solicitarea sa nu i-a fost luată în seamă, fie şi din simplul dar consacratul motiv că de un om bun nu te poţi dispensa aşa uşor. Tevatura transferului a durat destul de mult, dar pînă la urmă i s-a făcut voia şi, într-adevăr, a fost trimis la una din cele mai slabe unităţi zootehnice din ţară, Asociaţia economică de stat şi cooperatistă pentru creşterea şi îngrăşarea porcilor „Gheorghe Lazăr“ de lîngă Slobozia, Ialomiţa. „Ce căutasem, aia găsisem. Organizatoric şi economic, unitatea se prezenta ca după război. De altfel, organele locale intenţionau s-o desfiinţeze şi pe locul ăsta să are şi să pună porumb. Mi-era ruşine că am acceptat să vin fără ca măcar să ştiu unde se află. În primele zile eram buimac, nu mă puteam dezmetici şi nu ştiam de ce să mă apuc mai întîi. Asta se întîmpla prin august 1983. Mi-am dat singur un termen de doi ani pentru a face aici dintr-un loc predestinat să fie ras de pe faţa pămîntului o unitate zootehnică model“. Primul lucru pe care l-a făcut doctorul Morariu a fost să-şi procure fiole alcoolscopice şi un aparat de fotografiat, pe care le-a folosit din plin în primele săptămîni, rezultînd un album al amintirilor urîte pe care-l mai răsfoieşte şi acum, din cînd în cînd, nevenindu-i parcă nici lui să creadă că acele imagini dezolante au fost cîndva aievea. Se fura ca-n codru şi se bea ca-n birturile ordinare, furajele erau pitite prin stupi spre a putea fi subtilizate la orele nopţii, se făcea economie de becuri pentru că întunericul era un bun adăpost al indisciplinei („noroc că aveam şi blitz la aparatul de fotografiat“), nimeni n-avea răspundere şi interes pentru ordine şi disciplină. „Am luat o hală de porci în primire, în îngrijirea mea personală, şi le-am demonstrat oamenilor cum trebuie să muncească în fiecare fază tehnologică, în fiecare perioală a zilei. Prima reacţie au fost bineînţeles, reclamaţiile, dar albumaşul acesta vorbea de la sine. În cele din urmă, oamenii s-au dat pe brazdă, iar cei care n-au înţeles treaba asta lucrează acum în altă parte“. În paralel cu stîrpirea debandadei, doctorul Morariu a pus la punct tehnologia, „care trebuie respectată la sînge, altfel munca e inutilă. Am mers pe Marele Alb, care are capacitate de asi-

„Am trei copii, doi băieți și o fată și măcar pe băieți o să-i fac constructori"

nc declară — desigur, de acord cu cei doi băieți — maistrul Aurel Mindrescu, de la Porțile de Fier II

milare mai mare și este mai mai puțin pretențios față de furajele pe care le putem asigura. Am demonstrat că Landrace-ul este nerentabil la scară industrială, și de aceea am refuzat vierii de Landrace în scroafele mele! Renunțînd la trei ferme, pe care le-am desființat, dar umblînd serios la tehnologie, producția a crescut de la 2 900 tone la 4 200 tone pe an, ceea ce nici în visele cele mai optimiste nu se așteptа de la această unitate". Între gardul unității și un dig de protecție împotriva inundațiilor erau 15 ha acoperite de fiare, moloz și gunoaie; le-a curățat la metru pătrat („am scos peste 50 000 tone de astfel de reziduuri") iar pe terenul astfel revigorat a amenajat 4 ha de grădină, două livezi cu pomi („cireși germani") și culturi intercalate, o lucernieră („de pe care, la prima coasă, în mai, am scos 4 tone de furaje"); în locul unei gropi de gunoi, a săpat un heleșteu („1 400 m.p. suprafață, 6 metri adîncime, care asigură, pe săptămînă, o masă gratuită de pește pentru toți lucrătorii"); pămîntul rezultat din săpare l-a folosit la amenajarea unor căi de acces între ferme („cei de la drumuri îmi ceruseră un milion jumate să facă treaba asta, eu am făcut-o prin muncă voluntară"); din grătarele uzate, ce nu mai puteau fi folosite în grajd, reparate și vopsite, a făcut garduri interioare, chiar elegante; dintr-un alt gard, demolat la un stadion, a făcut o împrejmuire civilizată întregii incinte, iar din niște recipiente abandonate, vopsite și recondiționate și ele, a făcut un cochet și funcțional depozit de carburanți, dotat inclusiv cu pompă ca la PECO („ca să știm o socoteală"); prin curte erau vreo 10 silozuri („investiția costase 11 milioane, dar silozurile nu fuseseră folosite niciodată"), cărora le-a dat destinații dintre cele mai utile. Pe două dintre ele, în care a pus apă adîncă de vreo 30 cm a amenajat o bază furajeră. Pe apă? „Da, pe apă. Am adus sămînță din două plante exotice, salată de Nil și brînduță de Nil, care cresc pe luciu de apă, inclusiv poluată. Din iunie pînă în octombrie aceste plante asigură hrana zilnică necesară pentru 5 000 de scroafe cu purcei. Sînt plante care cresc extrem de repede, 8—10 tone pe zi la hectar pe luciu de apă, le recoltez seara și dimineața lacul e din nou complet acoperit, dar sînt și foarte hrănitoare, au 30 la sută proteină și de aceea le dau scroafelor care alăptează. Dac-aș avea răbdare și posibilități, planta asta înflorește la trei zile, putînd obține o medie de 20 000 flori pe zi care s-ar putea vinde, măcar cu un leu firul... Prefer, însă, să am hrană pentru scroafe." Pe fierul vechi livrat din gunoaiele care împresurau fermele și-a procurat o stație de radioamplificare, cu difuzoare în fiecare hală. A pus pe picioare o cantină la care oamenii pot mînca bine și foarte ieftin și, mai ales, în condiții civilizate. Ridicînd stacheta bunului simț, i-a obligat pe oameni să se ridice și ei la un alt nivel de comportare, „să devină din ei înșiși niște ei înșiși alții, chiar dacă sînt îngrijitori de porci".

La „Gheorghe Lazăr", în numai doi ani, un loc a fost adus la lumină. Un om a cîștigat pariul vieții sale, o viață pe care și-a croit-o singur plină de meandre tocmai în momentul în care părea mai rectilinie și mai liniștită. L-am întrebat și eu pe doctorul Morariu, nu m-am putut abține, ce-a avut în cap cînd a cerut să vină aici. „Am vrut să-mi fac datoria, să nu fiu nepăsător la astfel de probleme și să lucrez din plăcere. Prietenii mei sînt animalele". Ultima propoziție nu mi s-a părut deloc retorică, mai ales cînd am aflat povestea fiecărui animal din „punctul zoologic" înființat de doctorul Morariu chiar lîngă intrarea în unitate. Se află acolo vulpi, șerpi, urși, căprioare, o ursoaică, o maimuță și chiar un leu. Fiecare dintre ele are o poveste pitorească, ce merită depănată pe îndelete, poate în filele unui almanah de iarnă. Această mini-grădină zoologică dovedește că fiecare meserie, chiar și aceea de îngrijitor de porci, are o față estetică, ce nu poate lipsi atunci cînd există pasiune și voință.

Dacă e adevărat că omul sfințește locul, ceea ce s-a petrecut în numai trei ani la A.E.S.C. „Gheorghe Lazăr" dovedește cu prisosință acest adevăr. Doctorul Liviu Morariu continuă să sfințească acel loc, aflat la numai cîțiva kilometri de un oraș, Slobozia, pe care nu-l prea cunoaște.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

— Aveați 18 ani cînd, tînăr țăran pierdut printre mii ca dv. (e drept, și cu un „lustru muncitoresc", căpătat în școala profesională), ați apărut pe șantierul hidrocentralei de la Bicaz. Astăzi aveți 46 de ani și sînteți un nume celebru în lumea montorilor de centrale electrice. Sînteți „turbinistul hidro" Aurel Mindrescu, maistru principal la Porțile de Fier II, as al profesiei, cunoscut de specialiști, de miniștri, solicitat la cele mai pretențioase lucrări ale branșei. De fapt, se zice că meseria dv. este ca însăși o meserie a așilor. Că dv., „turbiniștii hidro", alcătuiți un detasament de elită, un fel de „ordin" al energeticii. În care mulți sînt chemați, dar puțini aleși. Spuneți-ne, e adevărat că dv., fondatorii acestui „ordin", vă cunoașteți bine unul pe altul, vă știți pe nume, sînteți la curent fiecare cu isprăvile celorlalți, chiar dacă drumurile nu vi se întîlnesc decît rareori?

— Da, cunosc bine cîteva sute de turbiniști, de maiștri, de șefi de formații, răspîndiți prin toată țara. Și, sigur, știm fiecare ce se petrece cu cellalți. Căci montarea unei turbine nu e o întîmplare de toată ziua, e un eveniment al energeticii naționale.

— Cîte turbine hidro ați montat pînă azi?

— Să socotim. Am montat la Bicaz, pe Bistrița-aval, pe Argeș, pe Lotru, pe Olt, la Porțile de Fier I, sase aici... Cu toate, să fie vreo 30. Poate peste.

— Ce e o turbină, tovarășe Mindrescu?

— Un obiect.

— Poftim?!

— Așa le numesc proiectanții, „obiecte". Tot „obiecte" le zic și barajelor, și ecluzelor... Vedeți, dinșii, de, au cum se zice, o privire de sus asupra lucrurilor. Văzută de sus, o turbină nu e, firește, decît un „obiect".

— Dar văzută de jos?

— Are 1 400 de tone. Și un număr de piese, ansamble și subansamble de ordinul zecilor de mii. Unele piese sînt microscopice, altele au zeci, chiar sute de tone. Toate trebuie ansamblate perfect, sudate perfect în corpul turbinei, la toleranțe de sutimi de milimetru. Căci, nu uitați, un astfel de „obiect" trebuie să reziste presiunii unui fluviu! O fisură, fie și infimă, cît să se strecoare prin ea un bob de apă, l-ar da peste cap.

— Deci principala dv. preocupare e calitatea, dusă la pragul cel mai de sus. Înțelegem acum de ce meseria de „turbinist" e o meserie a așilor.

— Da, calitatea, dar și viteza de lucru. Lucrăm nu numai sub presiunea apelor, ci și a timpului, dictată de nevoia de energie a țării.

— Practic, ce faceți ca să răspundeți acestei nevoi?

— Să cercetăm dinamica intrării în funcțiune a hidroagregatelor „Porților II", e elocventă. La hidroagregatul nr. 1, între lansarea blocului generator și cea dintîi rotire a turbinei s-a consumat un timp de execuție de 11 luni și jumătate; la hidroagregatul nr. 2, de 9 luni și 15 zile; pentru ca la hidroagregatul nr. 5, ultimul pus în funcțiune pînă azi, timpul să fie de doar 4 luni și 20 de zile. Dinamici asemănătoare, ducînd deseori la adevărate recorduri, s-au înregistrat și la „Porțile I", și la alte hidrocentrale.

— Cineva — un ziarist străin — zicea că însăși construcția Porților de Fier e un record. O comparați cu un veritabil Program „Apollo".

— N-am știut! E o comparație frumoasă și, cred eu, întru totul îndreptățită. Centrala de la „Porțile I" e cea mai mare din Europa de mijloc și de apus, ecluzele ei sînt printre cele mai grele din lume, turbinele „Kaplan", prin dimensiunile lor, sînt un record absolut al genului, fiind urmate, poate că știți, doar de cele ale centralei „John Day", din S.U.A. Performante de același calibru găsiți și aici, pe insula noastră, pe Ostrovul Mare, la „Porțile II". Găsiți în întreaga creație energetică națională, în care s-au făcut și se fac investiții echivalente ca greutate (inteligență, forță de muncă, rezerve economice, tehnică și capacitate tehnică, valută) cu cele făcute de mai marii acestei lumi în cursa Cosmosului. (Firește, punînd în balanță potențialele absolute angajate de noi și de ei în cursele pe care le întreprindem!). O politică energetică responsabilă și vizionară, gîndită și pusă în operă de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Iși vădește azi întreaga ei forță. Criza energetică planetară, care prin alte părți face ravagii, nu ne-a surprins nepregătiți, chiar dacă, trăitori fiind pe această planetă, n-am putut fi scutiți de efectele ei. În materie de hidrocentrale, căci despre ele vorbim, nu știu dacă multe țări din lume au făcut sau fac ce facem noi. Am înfăptuit și înfăptuim, sub denumirea de sistem hidrotehnic național, un adevărat sistem de valorificare și gospodărire a apelor țării, suprapus, practic, însuși sistemului hidrografic!

— Se spune totuși că cea mai bună hidrocentrală e o termocentrală. Hidrocentralele sînt expuse fluctuațiilor timpului, secetei care le seacă lacurile de acumulare...

— Desigur, dar, știți bine, există o compensație, și nu una de neluat în seamă. Termocentralele consumă cărbune, o materie primă limitată, hidrocentralele se hrănesc cu apa cea veșnică. Și mai notați, vă rog, un lucru, care vădește că sistemul nostru hidroenergetic e chiar un „sistem", cu tot ce implică termenul ca ordine și organizare interioară. Iată, aici, la „Porți", seceta nu ne supără, sau ne supără prea puțin. Debitele mari ale Dunării favorizează „Porțile I", cele scăzute „Porțile II"; primele convin turbinelor „Kaplan", celelalte turbinelor „Bulb" (la noi, pe Ostrov, fiind turbine tip „Bulb", o premieră tehnică națională, special consacrate debitelor reduse de apă), astfel că, pe ansamblu, sarcina energetică e atinsă.

— O să spunem acum o vorbă mare, la care, desigur, o să zîmbiți: credem că meseria dv. se învață greu.

— Da, greu.

— Dv. cum ați învățat-o?

— Eu am început ca „dieselist", ca montator de motoare Diesel pentru produs energie. Am făcut, pentru asta, o școală profesională, școala „Iosif Rangheț" din București. Școala asta era pe lîngă liceul „Gh. Șincai" și era, din punct de vedere al exigențelor pregătirii, mai drastică decît un liceu militar. Făceam și pregătire teoretică bună, dar făceam, mai ales, o practică „la smotru": făceam, cum se zice la armată, o mie de „culcări" pînă ce-o izbuteam pe cea corectă, profesorii nu ne păsuiau nici cît de-aci pînă colo. Țin minte, în anul I mi s-a dat să execut un patent de electrician. L-am făcut, mi s-a dat înapoi, nu era bun. l-am refăcut, iarăși mi-a fost respins, am trudit la el și nopțile: plîngeam și trudeam, pînă l-am nimerit. Mi s-a spus că acum da, e bun (asta, după ce meșteri-diriginte îl examinase un ceas cu lupa), că e chiar foarte bun, că o să fie pus la expoziția școlii. Atunci l-am cerut înapoi, ca să-l mai lustruiesc o dată, cu șmirghel fin. De fapt, nu mă înduram să mă despart de el, prea-l trudisem, prea-l dichisisem; pînă la urmă, tocmai datorită acestei trude, prinsesem dragoste de scula pe care o blestemasem atîtea nopți. Toți cei ce am ieșit din școala aia am ieșit meseriași de-adevărat, ne-am descurcat în producție din prima zi. Cred că liceele industriale și cursurile profesionale de azi fac multe lucruri utile, dar și unele inutile. Absolventul e tobă de carte, dar, pus în fața sarcinii concrete de producție, cîteodată se pierde. Se pierde mai cu seamă în acele „lucruri mici" (pe care școala le-a considerat astfel, tratîndu-le ca atare!) ce, puse cap la cap, sînt ca picăturile ce fac lacul mare. În brigada mea sînt 170 de inși, cei mai mulți oameni tineri și foarte tineri, absolvenți de cursuri profesionale ori absolvenți ai liceului din Ostrov (da, avem aici, pe insulă, un liceu seral de profil energetic, e acum la a patra promoție). Băieții ăștia stau bine cu teoria, știu teorie mai multă decît le trebuie, dar mă tem că prea puțini dintre ei ar reuși să facă un patent ca lumea. Formarea lor ca oameni ai practicii ne dă mult de furcă.

— Concret, ce faceți ca să-i formați?

— Vedeți dv., meseria noastră, a turbiniștilor, se mișcă între două extreme, aflate la mare distanță una de alta. Pe de o parte este truda de amănunt, care pretinde migala, răbdare, transpirație, rutină, supunere strictă la niște canoane, robia sutimii de milimetru, de care vorbirăm mai înainte. Pe de alta este creația, sau gîndirea, cum vreți să-i ziceți, fără de care scurtarea continuă a duratelor de execuție n-ar fi posibilă. Și-apoi, ne mai și lovim, nu zilnic, desigur, dar ne lovim, de fel de fel de probleme, multe din ele noi și grele. Nu totdeauna fragmentele „obiectului", așa cum le-au făurit constructorii resiteni, se îmbucă perfect în corpul viu al turbinei. E nevoie de ajustări, de corijări, de regîndire a unui lucru, de împlinire a lui, deci de creație. (În treacăt fie zis, n-o să-i chemăm pe resiteni pentru toate astea, căci Resița e departe și la noi se ajunge greu, nu vine decît o „ITA" pe zi, și aia arhiaglomerată. Și mai e și orgoliul nostru, ce, noi nu putem să ne punem mintea la bătaie, ca să rezolvăm ce e de rezolvat?). Ei bine, pentru primul caz, cel al lucrului de migală și de răbdare, îl pregătim pe tînăr prin dădăceala de zi cu zi, nu-l slăbim pînă nu visează lucrul acela. Pentru cazul al doilea, în care intră pe primul plan mintea omului, este nevoie, vă dați seama, de o altfel de pregătire. Una care să-i cultive tînărului imaginația, spiritul inventiv, ingeniozitatea, adică însușirile din care se naște faptul creației. Uneori însă noi, profesorii tinerilor, nu luăm act că aceste însușiri chiar există, că ele fac parte din ceea ce numim „tezaurul tinereții", dar din tezaurul ei perisabil. Lucrurile se întîmplă astfel: pierzînd aceste însușiri, sau mentinîndu-le în forme care-au fost proprii vremii lui, meșterul-profesor nu le mai vede la tînăr, chiar cînd are sarcina să le cultive. Sau dacă le cultivă, nu le cultivă metodic. Sau le cultivă după o metodă veche.

— Vorbiți-ne despre cîțiva dintre tinerii brigăzii dv.

— Aș începe chiar cu șeful brigăzii. Are 37 de ani, e aici, pe insulă, de cînd a terminat facultatea, de prin 1977, iar în anii ăștia s-a format ca un specialist și ca un conducător de prima mînă.

— L-am notat, dar vă rugăsem să ne vorbiți despre muncitori.

— Treceți-l pe Gheorghe Ababei, pe Cornel Rosca, pe Florin Predescu, pe Sandu Păiș, șefi de echipe, pe... Dar stați, ce-ați vrut să spuneți, ați tras cumva, sau mi s-a părut, o linie de hotar între muncitori și ingineri? Desigur, n-ați tras-o, n-aveați cum s-o trageți, dar, fiindcă ajunserăm aici, cred că e bine să ne amintim ce înseamnă azi ingineria, intelectualitatea tehnică, ce loc au ei în detașamentul muncitorimii. A arătat-o limpede, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la adunarea solemnă închinată aniversării partidului. Am ziarul aici, citiți: „Este necesar să privim clasa muncitoare într-o concepție mai largă, în rîndul căreia să se cuprindă și intelectualitatea, îndeosebi cea tehnică, care reprezintă o parte însemnată, mai avansată din punct de vedere științific și tehnic, a clasei muncitoare". E evidențiată aici una din schimbările mari din structura muncitorimii. O schimbare revoluționară, zic eu.

— Ca vechi muncitori, ați remarcat, de fapt ați trăit, și alte schimbări în fizionomia clasei dv.

— Aș aminti, înainte de toate, că muncitorul de azi este omul unei culturi complexe, cerută de o economie complexă, de o tehnică în continuă evoluție, de însuși cadrul de nouă civilizație în care se mișcă societatea noastră. Avem aici, pe Ostrovul Mare, v-am spus, destui muncitori absolvenți de liceu, avem și muncitori ce-au îndrăznit la facultate, acum sînt ingineri, avem, și nu puțini, „ingineri fără diplomă", cum le zicem noi, adică muncitori cu pregătire înaltă, inginerească. Noua cultură se vede și la nivelul limbajului, care e unul muncitoresc-ingineresc. Muncitoresc-ingineresc, cu înclinare către ingineresc. Dacă i-ați asculta vorbind pe turbiniștii mei, v-ați crede nu într-o hală industrială, ci într-un mare și exigent cabinet tehnic. Rămîne deschisă o problemă: păstrarea spiritului muncitoresc.

— De ce-i o problemă? Se păstrează mai greu acest spirit în condiția specializării profesionale înalte și a ierarhiilor ce decurg de aici?

— Uneori, da, dar nu neapărat. Dacă veneați pe insulă acum vreo lună-două, l-ați fi găsit aici pe maistrul principal Nicolae M. Nicolae. Acum s-a mutat, e la Tg. Mureș. E cel mai vechi și mai bun turbinist din țară, așul așilor, stau drepți în fața dînsului și directorii generali; este chemat oriunde-i o problemă afurisită cu vreo turbină, roiesc în jurul lui și îl ascultă ca pe-un oracol tot felul de șefi, de specialiști... Îl cunosc de mulți ani, îmi scot pălăria în fața meseriei pe care o știe, dar îl mai admir pentru ceva. Dînsul, specialistul specialiștilor, omul nostru nr. 1 în montajul turbinelor, are în sînge o disciplină pe care, de regulă, o cerem numai „răcanilor", celor abia botezați cu botezul muncii. De cînd îl știu, n-a întîrziat un minut de la lucru, ori peste pauza de prînz, ori... Și cine ar fi cutezat să-i reproseze acest minut, cînd dînsul a pierdut sute de nopți, mii de nopți, de duminici, de sărbători, ca să facă energetică în România! Dar nu, îți poți potrivi, cum se zice, ceasul după sosirea dînsului la lucru. Îi poți potrivi la secundă. Ei, o să-mi zîceți dv. acum, chestia asta cu minutul și cu secunda e totuși un fleac, un nimic. Dar „nimicul" este adesea esențial în marile expediții. Iar construcția noastră este o astfel de expediție.

— Și cum e, tovarășe Mindrescu, viața pe-aici, pe Ostrovul Mare, departe de lume?...

— Acum e agitată, foarte agitată. Sîntem în plină numărătoare inversă, mai avem de pus în funcțiune trei turbine, și gata, predăm hidrocentrala beneficiarului. O să vă fac acum o mărturisire. Să nu mă credeți un sentimental, nu sînt, nu-mi place să plîng, n-am mai plîns din școala profesională, de cînd mă chinuiam cu patentul acela. Dar să știți că mi se strînge inima cînd mă gîndesc că mîine-poimîine o să-mi iau zborul de-aici. De-ar mai fi de montat încă douăzeci de turbine, aici aș rămîne. Aș rămîne pentru insula asta și pentru viața ei. Nu-i viață chiar dulce, iarna te îngroapă nămeții, vîntul aleargă cu 100 de kilometri pe oră, vara te îngroapă praful, praful de loess, cel mai al dracu' praf din cîte există. Apoi mai e, cum ziceați dv., și izolarea, trăiești aici în mijlocul Dunării, între țărmi pustii, nu vezi decît apa și cerul, aceleași ape și același cer, același țărmi, cu aceleași sălcii bătrîne, îți vine uneori să urli de urît. Dar dv. nu știți ce colectiv s-a sudat aici, în ciuda, sau poate tocmai din pricina acestor condiții! Toți ne cunoaștem între noi, toți sîntem prieteni. Nu încap între noi invidiile, vanitățile, „lucrăturile", căci legea creației noastre este cooperarea, unicitatea operei fiind o rezultantă obștească de eforturi și îndrăzneli. Sîntem aici ca pe un cîmp de luptă, sau, dacă vreți, ca într-o expediție polară, în care victoria e asigurată doar prin solidaritatea deplină, prin răspunderea fierbinte a fiecăruia pentru destinul și reușita tuturor. S-a creat aici, zic eu, un adevărat model de etică și de climat, căruia de pe acum îi duc dorul... Sigur, modelul ăsta se naște pe toate marile șantiere, dar... Poate că totuși sînt un sentimental? Am trei copii, doi băieți și o fată, și măcar pe băieți o să-i fac constructori, poate chiar turbiniști hidro. Vreau să trăiască și ei viața mea, sînt sigur c-o să-mi mulțumească.

ILIE PURCARU ■

În vremea Marelui Mircea

(II)

„Tot ce mișcă-n țara asta...“

Strategia drumurilor comerciale

Într-una din cele mai fermecătoare lucrări ale sale, **Istoria românilor prin călători**, Nicolae Iorga începe prin a reconstitui peisajul românesc cu ajutorul mărturiilor drumeților străini care au străbătut meleagurile țărilor românești Muntenia, Moldova, Transilvania și Dobrogea. Demersul marelui istoric era perfect legitimat întrucît pentru vecurile de început ale societății feudale românești nu dispunem de alte mărturii scrise pentru a fixa acel cadru natural și demografic asupra căruia stăruie — chiar dacă nu întotdeauna în măsură dorită de noi — călătorul străin. Venit adesea din zări foarte depărtate, el a notat acele aspecte care fixau analogii sau deosebiri cu locurile ce-i erau familiare, rigoarea constatărilor sale depinzînd de un șir de factori precum gradul de cultură, spiritul de observație, rigoarea critică etc. Uneori, din dorința de a-și impresiona ori chiar șoca cititorii — dacă observațiile sale erau destinate publicului — el a adăugat elemente fantastice, rod al credulității sau imaginației sale bogate. Iată de ce relatările de călătorie trebuie trecute prin grila criticii, ca de altminteri, toate sursele istorice pe care se întemeiază efortul nostru de reconstituire și cunoaștere a trecutului.

Odată fixate aceste principii, să convocăm — așa cum am promis — pe călătorii străini care l-au străbătut țara pentru a ne aduce informațiile lor despre pămîntul românesc în vremea marelui Mircea. Demersul ne este înlesnit — cum am mai spus — de acel admirabil corpus de texte **Călători străini despre țările române**, pe care istoriografia noastră îl datorează acelei mari medieviste de erudiție și acribie, care este Maria Holban. Așadar, Johann Schiltberger, v-ați născut în apropiere de Freisingen (Bavaria), la 9 mai 1381, ați participat la bătălia de la Nicopole (1396), ați căzut prizonier la turci, apoi la mongoli, ați participat la campaniile lor, apoi, după întîmplări vrednice de un palpitant roman de aventuri, v-ați întors în Bavaria, străbătînd pentru a doua oară pămîntul românesc. Ce ne puteți spune despre țara voievodului Mircea ?

Johann Schiltberger : „Am fost și în Țara Românească în cele două capitale ale ei, care sînt numite Arges și Tîrgoviște, și într-un oraș care se numește Brăila și care e așezat pe Dunăre și acolo își au locul lor de așezare luntrele și corăbiile cu care negustorii aduc mărfuri din țara păginilor. Și mai trebuie amintit că locuitorii din Moldova și din Țara Românească păstrează credința creștină ; ei vorbesc o limbă deosebită ; și ei își lasă părul și barba să crească și nu o taie niciodată“.

Spusele dumneavoastră sînt de cel mai mare interes ; ele ne informează despre principalele centre urbane ale Țării Românești, între care Arges și Tîrgoviște erau reședințe domnești, iar Brăila se afirma deja ca unul din cele mai de seamă puncte de schimb de la Dunărea-de-Jos. „Drumul Brăilei“ era segmentul final al marii artere comerciale care unea Europa centrală, trecînd prin orașele transilvănene Sibiu și Brașov, cu Marea Neagră. Spre Brăila se îndreptau — așa cum spuneți și dumneavoastră — corăbii din întregul bazin pontic, „păginii“ de care vorbiți fiind, desigur, mongolii și turcii. Țara Românească a beneficiat din plin de această așezare favorabilă sub aspect geo-economic. Atît timp cît a funcționat această mare cale de negoț, domnia Țării Românești a dispus — prin sistemul vămilor — de mari venituri ce i-au asigurat o puternică bază economică. Este îndeajuns de amintit că în 1330, cînd Carol Robert, regele Ungariei, a învadat cu oastea sa Țara Românească, Basarab I i-a oferit, pentru a pune capăt ostilităților, suma de 7 000 mărci de argint, ceea ce înseamnă aproape 74 kg de aur, semn al bogăției de care dispunea domnul român.

Aș dori să mai relev din cele spuse de dumneavoastră unitatea de limbă dintre munteni și moldoveni. Așa cum ați remarcat, cu perfectă dreptate, ei aveau același grai, comunitatea lingvistică fiind unul dintre cei mai puternici și mai relevanți factori ai unității de neam a românilor. Alături de unitatea de teritoriu, de structuri social-economice și instituționale, de unitatea culturală — expresie a psihologiei specifice a neamului românesc — și de relațiile atît de variate între românii din vatra străvechii Dacii ,unitatea de limbă a favorizat și consolidat marea comunitate etnică a românilor.

Cît privește afirmația dumneavoastră că românii nu-și „taie barba niciodată“ ea este, evident, o exagerare menită să sublinieze contrastul dintre obiceiul lor — dar care se întîlnește și în alte părți ale Europei orientale — de a purta plete și bărbi mari, care aminteau de chipul strămoșilor gèto-daci, și obiceiul acelor din occident de a avea fața rasă sau cu o mică „podoabă capilară“.

„Valahia Mare“ — „Valahia Mică“

Ați remarcat, prin urmare, unitatea de limbă a muntenilor și moldovenilor, ca urmare a trecerii prin Moldova. Ce altceva ne mai puteți spune despre cealaltă țară românească ?

„Pe noi ne-a trimis împăratul de la Constantinopol pe o corabie la o cetate ce se numește Chilia și acolo se varsă Dunărea în mare. Și la această cetate m-am despărțit de tovarășii mei care au venit cu mine din păgînătate și m-am alăturat unor negustori cu care m-am dus într-un oraș ce se numește în limba germană, «Weiszstadt» care se află în Valahia. Și apoi într-un oraș care se numește Iași. Și apoi am ajuns la un oraș numit Suceava și care este cetatea de scaun a Valahiei Mici“.

Din nou ne-ați comunicat date importante. Mai întîi ați amintit alte două mari centre comerciale : Chilia și Cetatea-Albă, care au îndeplinit, ca și Brăila, o însemnată funcție economică, la capătul unui alt mare drum comercial ce străbătea teritoriul românesc : acela care lega Marea Baltică de Marea Neagră. Ca și în Țara Românească acest drum a asigurat domniei moldovene venituri însemnate și i-au dat forță economică. Rolul acestor importante artere comerciale a fost viu discutat în istoriografie, și marele nostru istoric Nicolae Iorga nu a șovăit să vorbească despre drumul de negoț ca factorul determinant al formării statului : drumul, creator de stat. Într-un studiu de remarcabilă adîncime, unul dintre cei mai de seamă continuatori ai operei lui N. Iorga, medievistul Șerban Papacostea conchide îndreptățit : „Drumul nu a «creat» statul, cum afirmase marele istoric, în exuberanța descoperirii unei deosebit de însemnate corelații a istoriei noastre ; și totuși nu e mai puțin adevărat că drumul comercial și lupta pentru controlul acestuia a fost o componentă hotărîtoare a etapei finale de constituire a statului feudal, atît în cazul Țării Românești, cît și al Moldovei ; ea a precipitat constituirea teritorială a celor două state în limitele lor istorice și a imprimat direcția acestui proces (gurile Dunării și Marea Neagră)“. Concluzie vrednică de cea mai mare atenție întrucît ea luminează politica dunăreană și pontică a lui Mircea cel Bătrîn, asupra căreia vom reveni pe larg.

Aș vrea să relev numele pe care îl folosiți pentru a vorbi despre Moldova : „Valahia Mică“. El presupune existența unei „Valahii Mari“ care este, într-adevăr, Țara Românească. Am arătat că „vlahi“, „valahi“ este numele dat de germani, slavii bizantini, românilor și că, deci, „Valahia“ înseamnă „Țara Românească“. Dumneavoastră, ca și alți contemporani, vorbiți de „Valahia Mare“ și de „Valahia Mică“ pentru a desemna Muntenia și, respectiv, Moldova ca două țări românești. Un foarte merituos cercetător ieșean, Victor Spinei, a arătat în cartea sa — ce nu poate fi lăudată îndeajuns — **Moldova în secolele XI—XIV** — că cea dintîi folosire cunoscută a termenului de „Valahia Mică“ pentru Moldova datează din 1377, cînd, într-o corespondență papală, Margareta, mama lui Petru Mușat, este numită **domina Walachie minoris**, cancelaria papală folosind, într-un text din 1373 pentru Muntenia, termenul de **Walachia maior**. Se dovedește că, și sub aspectul denumirilor geografice, se vădește unitatea românilor din cele două state feudale. Să amintim de pe acum că pentru Moldova, vom întîlni în timpul lui Mircea cel Bătrîn termenul atît de sugestiv „Moldovlahia“, adică Țara Românească a Moldovei.

O descoperire documentară recentă pune și ea în lumină caracterul românesc al acestor teritorii. Medievistul francez Michel Balard a semnalat un contract din 25 august 1360 prin care un anume Costa Aga împrumută cu o sumă de bani pe un locuitor din Pera (Constantinopol). Contractul a fost tradus, ni se spune, **„de lingua latina in romecha et de romecha in latina“**, adică din latină în română și invers. Pe baza unei analize strînse, Michel Balard a ajuns la concluzia, pe care o socotim corectă, că este vorba de limba română (cînd se fac traduceri din greceste, textele precizează **de lingua latina in gregescha et de gregescha in latina**), deci cea mai veche atestare a utilizării în scris a limbii române (studiul lui Michel Balard a apărut în revista „Südöst-Forschungen“, Bd. XLIII, 1979, p. 1—12).

Transilvania, trup din trupul țării

Aș dori acum să vă întreb dacă ați fost și în Transilvania ?

„Am fost de asemenea... și în Transilvania, care e o țară germană și capitala acestei țări se numește Sibiu ; și în Țara Bîrsei și capitala se numește Brașov“.

Stimate Johann Schiltberger aici săvîrșiți o greșeală, explicabilă prin împrejurările călătoriei dumneavoastră. Transilvania este și ea o țară românească, însă spre deosebire de Muntenia și Moldova care erau state independente, ea avea statutul de voievodat în cadrul regatului ungar, care își extinsese autoritatea și în interiorul arcului carpatic. Însăși existența voievodatului transilvan este una dintre cele mai clare dovezi ale caracterului românesc al acestui pămînt. Sub termenul de origine slavă voievodatul include la români un conținut politic specific : pretutindeni în lumea slavă, voievodul este un dregător subaltern, numai la români el este conducătorul politic și militar suprem. Dați-mi voie să vă citez concluzia unui mare istoric român — Victor Papacostea — pe deplin confirmată de toate cercetările ulterioare : „Voievodatul este forma străveche a organizației politice ardelene. Această formă politică — specifică poporului român atît în Moldova cît și în Muntenia — s-a menținut și în Transilvania veacuri întregi după invazia maghiară, adică pînă în a doua jumătate a veacului al XVI-lea, cînd, în urma desființării Ungariei de către turci, Transilvania s-a transformat în mare principat, desfăcîndu-se cu totul de coroana Ungariei. Astăzi, știința obiectivă a demonstrat că voievodatul Transilvaniei prezintă caractere fundamental identice cu acelea ale voievodatului muntean sau moldovean. Ca și în Moldova, ca și în Muntenia, voievodul ardelean concentra în demnitatea sa toate atribuțiile militare, administrative și judiciare ale statului. El dispunea de o autoritate completă, — ca și dincoace de munți —, cu singura deosebire că nu se putea intitula singur stăpînitor. Printr-una din acele forme asociative caracteristice raporturilor dintre state în evul mediu, voievodatul Transilvaniei depindea într-o oarecare măsură de coroana Ungariei. Dar această dependență era adesea pur nominală ; o **formă** care nu știrbea decît prin abuz fondul total autonom al organizației voievodale“.

Este limpede că Transilvania era, cînd ați străbătut-o dumneavoastră, stimate Johann Schiltberger, tot o țară românească, precum Muntenia sau Moldova. Ceea ce v-a făcut pe dumneavoastră să o numiți o „țară germană“ sînt desigur coloniștii sași (germani) întîlniți în cele două orașe pe care le amintiți : Sibiu și Brașov. Acești coloniști fuseseră aduși cu rosturi de pază la frontieră de către regii unguri, începînd cu Geza al II-lea (1141—1162) și beneficiaseră de un șir de privilegii, dintre care cele mai însemnate au fost fixate în marea diplomă acordată de regele Andrei al II-lea, în anul 1224, cunoscută sub numele de **Andreanum**. Așadar, țineți minte că și dincolo de Carpați, în interiorul bazinului carpatic, tot pe pămînt românesc ați călcat.

Să mulțumim lui Johann Schiltberger pentru conversația ce ne-a acordat-o și să ne adresăm unui alt călător pe meleagurile noastre, în vremea marelui Mircea : călugărul dominican Ioan, ajuns arhiepiscop de Sultanich (Asia Mică).

Arhiepiscope Ioan, ați călătorit de mai multe ori în Europa, îndeplinind misiuni diplomatice. Ați cunoscut multe țări și popoare și ați și scris, în anul 1404, un mic tratat de geografie **Libellus De Notitia Orbis** (Carte despre cunoașterea lumii). Un document din 1409 vă semnalează la Brașov. Ce ne puteți spune despre țara voievodului Mircea, și, în general, despre pămîntul românesc ?

„...lîngă Marea cea Mare sau Pontică este Valahia, o țară mare. Are un domn al său, și deși turcul a prins pe mulți dintre ei și și l-a făcut tributari, totuși, nu a dobîndit stăpînirea acestei țări ca și a celorlalte. Valahia e numită : cea Mare și cea Mică. Prin această țară, trece Dunărea, cel mai mare fluviu de pe pămînt, ce coboară din Germania și trece prin Ungaria, apoi prin Valahia și se varsă în Marea cea Mare lîngă Licostom, ceea ce înseamnă „Gura Lupului“, deoarece cînd se revarsă în mare formează mai multe insule și multe guri. Ei nu au orașe mari, ci sate multe și multe animale. Pămîntul e mănos, vii sînt puține, sînt ape mari și cîmpii întinse“.

Vă mulțumesc pentru informațiile dumneavoastră. Ele le completează pe cele ale lui Johann Schiltberger. Vorbiți de Licostom (Chilia Veche) și de Gura Lupului , ceea ce ne face să ne amintim că, derivat din forme slavone — Vilc (lup) — topicul se întîlnește și în alte părți ale teritoriului, Vîlcea (județul) și Vîlcan (munții). Voi reveni în cursul discuției asupra însemnătății deosebite pe care o are informația dumneavoastră privind relațiile lui Mircea cel Bătrîn cu Poarta otomană ; acum aș dori să ne oprim asupra datelor privind peisajul, populația și economia Țării Românești în timpul lui Mircea cel Bătrîn.

Față de zonele cu numeroase orașe, Țara Românească n-a apărut ca avînd puține centre urbane. Este adevărat că la acea dată Cetatea de Arges, Cîmpulung, Tîrgoviște și Brăila erau orașele țării și, cu excepția celui din urmă, erau situate toate în zona de sub munte, aparținînd Piemontului getic, care a jucat un rol atît de mare ca vatră a începuturilor organizării vieții de stat muntene. Dacă orașele erau puține — spuneți dumneavoastră — satele erau multe. Într-o lucrare de cea mai înnoitoare viziune, **Țara Românească în secolele XIV-XV**, Dinu C. Giurescu a ajuns la concluzia că „în Țara Românească a secolelor XIV-XV existau cel puțin 3 000 de sate (tîrgurile inclusiv)“ și că „omul era pretutindeni, la munte, la deal și la șes, în păduri și pe văile rîurilor și la baltă și fiecare punct de pe hartă — dacă l-am proiecta mărindu-l la scara naturală — ne-ar dezvălui casele și bordeiele, înconjurate de cîmpuri lucrate, de pășuni cu turme, de bălți și iazuri, de păduri, ne-ar desfășura imaginea unui centru de viață, din alte peste 3 000, care alcătuiau societatea românească (dintre Carpați și Dunăre — n.n.) a secolelor XIV—XV“.

Iată o reconstituire cu puternică forță de evocare a realităților demo-economice pe care dumneavoastră, Ioan de Sultanich, le-ați putut constata în țara lui Mircea-Vodă. Acestea erau locurile, dar discuția noastră va continua pentru a afla cum vi s-au părut oamenii, adică românii, de la nord și sud de Dunăre.

FLORIN CONSTANTINIU ■

*) Textele lui Johann Schiltberger și Ioan de Sultanich se află în **Călători străini despre țările române**, vol. I, sub red. Mariei Holban, București, Ed. Științifică, 1968, 30—31, 39.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezie și istorie

Cred că poetul nu e doar caligraful minutului ci și frunza pe care Timpul își gravează semnele. Implicat în istorie la fel ca în prezentul ființei lui și — mai ales — ca în viitor. Și ce ar fi viitorul fără energiile anticipative ale poeziei într-ale cărei prolecții fantaste ne întîlnim cu chipul de mîine al lumii? Suma acestor fumegoase proiecții, ambiția ei de a se constitui într-o oglindă galactică, credința ei în biruința sintagmelor solare: toate acestea fac din poet un părinte al istoriei de pînă și de după istorie. Orgoliu copleșitor, dar îndreptățit dacă gîndim poezia ca pe un fruct rodit de Timp ori ca pe un sensibil instrument de istoricizare a clipei ce încă nu e **prezent** și ce demult nu mai e mit.

Cînd vorbim despre relația istorie-poezie îl imaginăm în primul rînd funcțiile de interdependență. Istoria nu se poate lipsi de una dintre cele mai sensibile mașinării pe care geniul ei le-a creat (e vorba, desigur, de poet) dar nici acesta nu se poate abstrage spațiilor pe care istoria 1 le bolțește asupra versului, ca asupra mormîntului.

Și astfel poetul ajunge să fie martorul ocular al celor mai spectaculare pagini din epica planetei. El e își bineînțeles, a fost) totdeauna la fața locului, cum spun despre sine marii reporteri sau; cum superb-mucalit zice Marin Sorescu, el e mereu la capul trebii sau, cum zice cronicarul de bucoavne, el e acolo unde e începătura neamului.

În războaiele sîngeroase ale dacilor cu trufiile romanilor poetul deține rangul militar cel mai înalt (e deci soldat) și e și cel ce bea vinul victoriei, dar și învinsul al cărui mîndru cap comat e rostogolit pe scările Genonei. Cătană și la Rovine și la Podul Înalt, la Guraslău ca și în Tatra, el își împarte bucata de pîine și sîngele, frigul îndoielii și calda credință în speranță cu cei din care se trage și cu care înfruntă potrivnicile: cu ai lui. Și dacă acești **fără număr** ai lui se pot întoarce cu steag de izbîndă pe la casele lor ori se întorc în lutul cimitirului anonim (vînat de pofta olarului) poetul se cade să dea seamă de tot ce a fost. Dă seamă deopotrivă pentru bucurie și lacrimă. Cunoaște cinstita vorbă de recunoștință dar e și sîndit. Cînd ne oferă, din șerpar, limbile de balaur ale versului lui parcă ar face, cu însuși Timpul, un schimb de prizonieri.

La el acasă, în frescele voioase unde e înfățișat cu spada în mîna dreaptă și cu călimara în stînga...

La el acasă la oriptele pe care pietrarul n-a mai avut răgaz să-i ricile numele (numele lui, singuraticul totdeauna **numeros** și mai totdeauna **fără nume**).

La el acasă în căldările cu bronz topit din care nu știi dacă se vor turna clopote ori tunuri...

La el acasă, poetul, în casa aspirațiilor lui, limba românească, reasă ca o vioară de spunere ca și de nerostire, vechită ca o deltă de fluviu și pururi reînălțîndu-și țărînile, vrejurile înmiresmate și scoicile pe care s-au depus toate boielile sfinte ale stelelor.

Așa scrie el „despre" istorie: trăind istoria cu cîtă viață și cu cîtă moarte i-au fost date. Și e îmbelșugat cu amîndouă, Istoria e moșia lui pentru care are făloase acte de cancelarie, cu peceți sunătoare. E patul lui de nuntă. E masa ospețelor. E teaca din care-și trage trupul în fiecare dimineață și cărcia toate dicționarele pămîntului îi spun vis. Și fumul de crîn ars cărulia un singur dicționar, al românilor, îi zice-dor.

Poetul și istoria?

Să încheiem aceste fîrave rînduri citindu-l ca întrajutorare pe unul din clasicii noștri, pe Mihai Viteazul (clasic al buzduganului și halebardei).

Ce-ar fi poetul față cu istoria alor lui?

„Poftă pohtită"...

GHEORGHE TOMOZEI ■

POEME PENTRU PATRIE

Solstițiu de grîu

De unde-ncepe țara și unde se termină?
Din rădăcini de brazdă, din pîntece de mamă,
hotaru-i izvorăște-n etern, ca o lumină
și în ograda-i sacră ne crește și ne cheamă.

Adie lin văzduhul albastru către vară,
sînt clipele de aur și-i aerul înalt,
vaind, spre bărăgane, pădurile coboară
că-i ceasul greu al sevei și-al marelui asalt.

Un buzdugan de spice aruncă din zare-n zare
și-un curcubeu de păsări se-ncă, tricolor,
se-aud curgînd, în taină, semințele-n hambare
și cum se coace pîinea străbună în cuptor.

Mi se-arcuiește palma pe seceră și coasă,
piciorul mi se-nfige-n pămînt ca un pripon
și-mi gîlgîie, din oase, sudoarea luminoasă
cînd rîmbrac cămașa țăranului Ion.

Și-n jurul meu, prieteni, e vară și e pace,
e-atîta vară-n toate și-atîta pace-n noi,
că auzim cum mustul în struguri puri se coace
și se întorc, din moarte, străbunii înapoi.

ION IANCU LEFTER ■

Salba de cuvinte

Prin patrie nu poți străbate
decît cu sîngele curat:

inima pămîntului românesc
viguros pulsează de milenii
la Sarmisegetusa Traiana.

La Sarmisegetusa Regia
ochiul de vînt și bobul de rouă
s-au preschimbat în statui
ior un imens omic astral
ne învață ordinea stelelor.

În mierul de lună plină
răstrînt peste glia străbună:

cuvintele sacre ale patriei
nu le poți scrie decît
cu vocalele limbii Române.

PETRU NOVAC DOLANGA ■

Cîntarea României

Ca o lacrimă de rouă

Am scris acum un an cîteva rînduri despre expoziția de pictură a medicului *Sever Miu* găzduită în holul *Bibliotecii Municipale „Mihail Sadoveanu"*. Între timp, mai exact spus acum cîteva luni, în numărul 3 al revistei *Steaua*, în cadrul unor pagini dedicate medicilor ce-au penetrat cu magnifică strălucire în artă și literatură, am citit un foarte elegant și temeinic studiu semnat de mai vechea mea cunoștință, medicul Sever Miu, ce-și deconspira astfel, pe lîngă pictură, un alt domeniu al preocupărilor sale. Nu mică mi-a fost surpriza cînd am avut prilejul să citesc în manuscris cîteva însemnări din excursiile și călătoriile sale prin țară și străinătate, cîteva delicate gînduri despre acel teritoriu de-aleasă simțire, pur ca o lacrimă de rouă, numit copilărie, așa cum tot în manuscris am citit cîteva zeci de poezii ce vădeau o incontestabilă cunoaștere a tainelor ce se ascund într-o silabă de aur. Și, ca să spun aproape totul despre acest om, medic mai întîi și-nții de toate, medic cu o apreciată activitate profesională, trebuie să mai adaug că Sever Miu este, în aceeași măsură și în același timp, un mare iubitor de muzică, un avizat și rafinat spectator al concertelor bucureștene, al spectacolelor de operă și balet. Nu există în acest succint portret al medicului Sever Miu nici un adjectiv care să nu fie acoperit de adevărul cel mai adevărat cu putință. Am încercat, cu alte cuvinte, să vă fac cunoștință cu un om pe care eu, ca reporter ce-am cunoscut atîția și-atîtia oameni, îl consider ca fiind cu totul și cu totul deosebit, un om pentru care străduința întru frumos și omenesc înseamnă scopul însuși al vieții. Între atîtea și-atîtea preocupări literar-artistice, cea care i-a acaparat decisiv și definitoriu este pictura. Cea de-a patra sa expoziție personală, după ce-a participat la o sumedenie de alte expoziții colective, grație cărora i s-a înmînat înaltul titlu de laureat al Festivalului Național „Cîntarea României", ediția a V-a, găzduită ca și-acum un an tot în holul Bibliotecii „Mihail Sadoveanu", face din plin dovada că lucrez unui artist amator, atunci cînd are în ea însăși argumentele unei permanente evoluții, cînd este susținută de-o perseverență aplecare asupra lucrului, poate atinge aceeași profundă stare a înstrăinării de sine, aceeași tulburătoare întruchipare de gînd și simțire, așa cum o întîlnim adeseori în lumea artistului profesionist. Nu vreau să spun că medicul Sever Miu este un artist profesionist. Nici nu cred că tinde spre un astfel de statut. Rostul vieții sale este profesiunea de medic, neîncăpuit de grea și de frumoasă, cum însuși ține să o declare. A ajuta un om, a lupta să-l smulgi din ghearele unei boli, a reuși să-l redai vieții, toate acestea și multe altele încă, ni se destăinuie medicul Sever Miu, alcătuiesc o satisfacție fără de egal. „Pentru mine, a picta, a scrie poezii sau a consemna într-un jurnal de călătorie ceea ce văd și ceea ce simt, înseamnă, în ultimă instanță, a mă apropia și mai mult de oameni. Înseamnă a dialoga cu ei și despre ei. Înseamnă a mă descoperi în final, pe mine însumi". Cît despre pictura medicului Sever Miu, despre recenta sa expoziție, pentru că, în urma urmelor, ea a provocat scrierea rîndurilor de față, se cuvine să spunem că ea este marcată de un lirism cu vădite accente romantice, pictorul fiind cu precădere atras de poezia cromatică a unor peisaje în interiorul cărora ochiul său descoperă dulceața unei blînde reverii. De cele mai multe ori, prim planul peisajelor sale este neliniștit, frămîntat, tușele par să se zvircolească, să caute ceva anume, pentru ca în planul doi, în perspectivă, culoarea să se liniștească, să se limpezească, să transmită o stare de beatitudine, un calm atoatestăpînitor. Interpretat ca atare, realul se încarcă de simțirea însăși a artistului, prelo o stare de spirit și nu de puține ori pînza reușește să oglindească, să surprindă, ca o radiografie, tumultul de gînduri și sentimente ce străbate ființa pictorului. Firește, pe-alocuri, cîte o tușă n-are decizia necesară, cîte o culoare încă nu strălucește îndeajuns de limpede, sau, uneori, compoziția mai scoate la iveală și cîte o stîngăcie, dar, cum între expoziția de anul trecut și cea de față se află o apreciabilă distanță, nu doar temporală, ci și calitativă în planul artei, sîntem convinși că unele mici neajunsuri se vor etompa în timp.

VICTOR NIȚĂ ■

Artistul — conștiință a epocii sale

„Lumea basmului — un tărîm pe care ninge mereu cu frumusețe"

— Lucrările dumneavoastră — desen, grafică, pictură — mărturisesc atracția pe care o aveți față de lumea visului. La ce mai visați, Sabin Ștefănuță?

— La un prieten împreună cu care să cumpăr un cal alb.

— Un cal? De ce numaidecît un cal?

— Vezi, în copilărie am stat la un canton de cale ferată. Era în mijlocul cîmpului, între Ucea de Jos și Arpaș. Dimineața veneau sute de cai la păscut. Se profilau pe sălciile de pe malul Oltului. Erau de toate culorile: albi, sau albi cu pete negre, negri cu ochelari roșii... Nu mă mai săturam privindu-i. De-atunci mi-au rămas în amintire ca niște făpturi fără egal în frumusețe.

— Și ce făceați la acel canton? Nu vă plictiseați?

— Nicidecum. Deși n-am avut nici jucării și nici prieteni. Jucăriile mele erau trenurile care treceau și uneori chiar și opreau. Mă știau toți mecanicii. Am petrecut multe ceasuri în cabinele lor.

— Dar cînd nu opreau trenurile?

— Stăteam trîntit în iarbă și mă uitam la forfota gîzelor, la bulgării de pămînt sau la flori. Ore în șir. Răbdarea pe care o am, atunci am dobîndit-o. Ca și dragostea pentru oamenii tăcuți. Tot în vremea aceea m-am împrietenit cu un șarpe de casă. M-am bucurat cînd am aflat că emblema farmaciei e un șarpe.

— Totuși, nu trecea greu timpul?

— Nu-mi dădeam seama cînd se făcea trecerea de la noapte la zi. Mă culcam devreme și mă sculam devreme. Doar anotim-

(Continuare în pag. 15)

GEORGE ARION ■

Universul de poveste al lui Sabin Ștefănuță

O prezentare a celui de-al doilea volum din Dragostea și revoluția de Dinu Săraru
(pagina 11)

PROFESORII DIN SATU MARE — de Eugen Simion
(pagina 15)

CĂMINELE CULTURALE — un raid-anchetă de Victor Nițâ și Radu G. Țeposu
(pagina 14)

Viaţa culturală la zi

Ochii, ferestrele sufletului

La cea de-a 23-a ediţie a Festivalului internaţional de televiziune „Praga de aur", regizorului **Dan Necşulea** i-a fost decernat premiul Interviziunii pentru filmul „Ochii care nu se văd", iar la categoria „programe dramatice", actriţei **Mariana Buruiană** i-a fost acordat premiul de interpretare. Felicitîndu-i pe cei doi artişti români premiaţi, i-am rugat să ne spună cîte ceva în legătură cu această încununare a muncii lor.

Dan Necşulea: Manifestarea internaţională „Praga de aur" este cel mai important festival de televiziune din Europa, la care în 1986 au participat 64 de programe de televiziune din 47 de ţări din patru continente, sub deviza „Micul ecran să servească cunoaşterii şi înţelegerii între popoare". Întîlnirea s-a desfăşurat într-o atmosferă foarte profesională, iar programele prezentate au avut teme extrem de diverse. Filmul nostru a intrat în competiţie în prima zi şi de obicei faptul este un dezavantaj. Iată însă că a fost încununat de juriul internaţional cu un foarte important premiu, cel mai prestigios pe care l-a obţinut Televiziunea Română la o confruntare internaţională, pînă acum, desigur. Mai mult, a adus şi Marianei Buruiană unicul premiu de interpretare ce se acordă la „Praga de aur", TVR fiind singura organizaţie de televiziune care a primit două mari premii pentru acelaşi program. Televiziunea noastră a mai prezentat în secţiunea muzicală baletul „Carmen" de Bizet, în coregrafia şi regia lui Oleg Danovschi, de asemenea deosebit de bine primit. Spectacolul nostru a emoţionat, a fost discutat şi disputat. Marea scenă dintre mamă şi fiică — telespectatorii şi-o amintesc, poate de la Teatrul TV din vara trecută — a fost considerată cea mai emoţionantă scenă a festivalului şi amîndouă actriţele — Ilinca Tomoroveanu (care a dus tot greul piesei) şi Mariana Buruiană au fost propuse pentru premiul de interpretare. Finalul a stîrnit şi el îndelungi discuţii şi controverse, apreciindu-se pînă la urmă că e minunat dacă există, măcar în

inima unei femei din zece mii, acel grăunte de speranţă care-i dă puterea să lupte şi să aştepte cu demnitate. Toată echipa de realizatori a primit elogii. Acesteia — scenaristul Constantin Banu, cu care am colaborat întotdeauna excelent, redactorul Lucia Hossu Longin, care ne-a fost mereu alături, toţi interpreţii, despre care s-a vorbit minunat la Praga, toţi tehnicienii — îi datorez acest succes şi îi mulţumesc.

Mariana Buruiană: Premiul de interpretare pentru rolul Irinei m-a surprins în primul moment, dar apoi mi-a întărit convingerea că mai există întîmplări fericite. Dar poate nici nu e o întîmplare, e aşa cum ar trebui să fie întotdeauna, adică după faptă să vină şi răsplată. Premiile se leagă de lucrul la această piesă, adică am lucrat bine şi e bine că am luat premii. Şi nu mă simt deloc singură cînd vorbesc despre asta. Atunci a avut loc ceea ce se spune sau se scrie de obicei, dar mai rar se întîmplă cu adevărat: o emulaţie, o efervescenţă creatoare. Toţi am făcut tot ce am putut mai bine, nu ne-am mulţumit uşor, ne-am recunoscut greşelile, fiecare a făcut treaba lui şi ceva în plus la cota cea mai înaltă, cu foarte multă grijă ca să nu fie nimic fără rost, nejustificat, gratuit. A fost o adevărată colaborare şi comunicare artistică. Un exemplu: filmasem jumătate din scena care a plăcut atît la festival. Ilinca Tomoroveanu şi cu mine nu eram tocmai mulţumite. Şi atunci, regizorul Dan Necşulea a înţeles că ceva nu era în regulă şi am luat-o de la capăt cu un alt decupaj, care servea mai bine şi acţiunea şi interpretarea noastră. Sînt convinsă că erau foarte buni actori şi actriţe în competiţie la festival, dar mie, din ce am făcut pînă acum la TV, munca pentru acest rol mi-a plăcut într-adevăr cel mai mult, am iubit personajul meu şi pe celelalte, mi-a fost drag să văd piesa pe micul ecran. Această piesă rămînea oricum în amintirea mea ca o floare, ca o stea, titlul ei e înconjurat de un cerc de lumină şi dacă a venit şi premiul e şi mai frumos. Deci sentimental premiul de interpretare mă atinge pentru că e vorba de un lucru în care am crezut. Lucid, deşi îmi dau seama că trebuie să insemne ceva de bine, ştiu că nu-mi aduce nici talent, nici vanitate. Toate premiile din lume nu te fac nici mai bun, nici mai deştept, nici mai talentat decît eşti. Premiul este un lucru frumos şi bun pentru că s-a întîmplat. Dacă o să însemne şi un rol foarte important care o să mi se încredinţeze, pentru care să muncesc pe ruptele, bucuria îmi va fi deplină.

REGHINA VARVICI ■

Atestate de prestigiu

Şcoala interpretativă românească a dobîndit, în aceste zile, o nouă confirmare a valorii sale prin cîteva rezultate de excepţie obţinute de tineri muzicieni români la Concursul internaţional de interpretare muzicală „P.I. Ceaikovski" de la Moscova. Concursul reprezintă una dintre competiţiile cele mai prestigioase şi mai dificile, avînd deja o vechime de cîteva decenii. Pe lîngă participarea extrem de numeroasă în cadrul fiecărei ediţii, concursul „Ceaikovski" ridică în faţa interpreţilor exigenţe deosebite. În consecinţă, un loc între primele în clasamentul său echivalează cu o diplomă de veritabilă notorietate internaţională.

Primim, cu puţin înainte de închiderea acestui număr al revistei noastre, vestea că trei tineri interpreţi români — Sonia Filip, Cristina Anghelescu şi Huroş Carol s-au înscris printre laureaţii acestei ediţii, care s-a dovedit şi de această dată o confruntare la un înalt nivel artistic. Solistă a Teatrului Muzical din Braşov, soprana Sonia Filip a obţinut locul al II-lea la concursul de canto (femei). Violonista Cristina Anghelescu, solistă a Filarmonicii „Oltenia" din Craiova, s-a clasat pe locul IV în cadrul concursului de vioară. Tînărul violoncelist Huroş Carol, încă student la Conservatorul bucureştean, a obţinut Premiul special al Casei de discuri **Melodia** din Moscova.

Îi aşteptăm în sălile de concerte, unde îi vom aplauda pentru strălucita lor izbîndă artistică.

Lauri peste hotare

Recentul concert al orchestrei simfonice a Filarmonicii „George Enescu" nu făgăduia lucruri deosebite; o nouă lucrare românească, un pianist francez — necunoscut publicului bucureştean — şi prezenţa la pupitru a colaboratorului cvasipermanent al Instituţiei din Capitală, dirijorul sibian Petre Sbîrcea. Cu toate acestea, asistenţa — destul de redusă la număr — nu a avut ce regreta, ba dimpotrivă, deoarece manifestarea s-a ridicat, neaşteptat, la rangul unui eveniment artistic, datorită a cel puţin trei motive: **calităţea, noutatea şi vulcanismul actului interpretativ.**

Surprizele, care s-au ţinut lanţ, au început cu prezentarea celei mai noi creaţii a cunoscutului şi valorosului compozitor Theodor Grigoriu, intitulată **Pastorale şi idile transilvane.** Afirmarea unei reîntoarceri la limbajul tradiţional este, aici atît de vie, încît ea invită, în mod imperativ, la o meditaţie profundă. Observăm, cu bucurie, că de cîtva timp, mai mulţi mari maeştri români au purces către un limbaj muzical pus, mai direct, în slujba şi la îndemîna înţelegerii lui de către omul contemporan. Cu cîteva luni în urmă, Simfonia a V-a de Anatol Vieru — prezentată în primă audiţie de orchestra simfonică a R.T.V. aflată sub bagheta lui Ludovic Raci — înfăţişa din plin redescoperirea talentului melodic al proaspătului laureat Herder, melodică infiltrată în cadrele scriiturii contemporane, obţinîndu-se — în primul rînd — inteligibilitatea de către receptorul dotat cu o oarecare pregătire pentru a primi un nou act de creaţie. Este această simfonie (care are drept bază versurile Luceafărului) o declaraţie făţişă muzicală, a unui **şef de şcoală**, căci, să nu uităm, Vieru este unul dintre cei mai sîrguincioşi şi productivi profesori de Conservator care au slefuit talente remarcabile, în cel mai nou spirit modern, talente devenite astăzi valori autentice ale compoziţiei actuale româneşti. Dacă un vîrf muzical ca Vieru se gîndeşte şi chiar ilustrează „reîntoarcerea", dacă la alţi mari reprezentanţi, ca **Tiberiu Olah** şi chiar **Ştefan Niculescu** (vezi Simfonia a II-a) acest fenomen (deloc nou în muzica europeană din zilele noastre) se observa mai din timp, dacă alţi mari maeştri, cum ar fi **Pascal Bentoiu** şi **Wilhelm Georg Berger** rămăseseră cu credinţă pe poziţiile unui tradiţionalism postenescian, apoi — în cazul nostru — Theodor Grigoriu merge mult mai departe, aducînd în suita simfonică mai curat, mai autentic şi mai valoros mesajul umanist

O primă audiţie şi un debut

adresat **direct** celui din sală, ilustrînd splendid spiritul plaiurilor româneşti şi al muzicii populare începînd cu melodia şi terminînd cu armonia, ori cu modurile simple, necombinate, ca mixolidianul şi lidianul, prin acest „retro" democratizînd deci în şi mai mare măsură simfonizarea folclorului, asemeni înaintaşilor giganţi care au fost **George Enescu, Mihail Jora, Marţian Negrea** şi **Paul Constantinescu.** Astfel, cele cinci părţi ascultate demonstrează o linie de largă respiraţie, un acord perfect în ceea ce priveşte influenţarea reciprocă a creaţiei culte de către arta populară, o sugerare directă fie a naturii, fie a obiceiurilor, a doinei sau a jocului, în final o artă cu **apartenenţă** neîndoielnică la naţia română din care ea provine; şi, toate la un loc, să nu uităm, într-un limbaj contemporan şi integrat în universalitate datorită valorii gîndirii şi exprimării! Iar ca un ultim fapt, ne bucurăm sincer că această lucrare a şi fost inclusă în programele viitoarelor luni, de către două dintre cele mai cunoscute orchestre americane!

La cei 26 de ani ai săi, francezul **Philippe Bianconi** ne-a fermecat, interpretarea dată de el Concertului în la minor pentru pian şi orchestră de Robert Schumann fiind fără cusur, strălucitoare şi profundă. Aceasta a fost posibil datorită tehnicii sale de virtuoz, a unei sensibilităţi aparte, a exuberanţei propriei vîrste (Allegro-ul final), dar şi a întrepătrunderii mesajului marelui romantic german. Să ne amintim doar de dialogul excepţional din Andante grazioso, dintre pian şi clarinet, în care partenerul său, apreciatul nostru Aurelian Octav Popa şi-a demonstrat din nou clasa sa artistică situată la un nivel mondial. Cercetînd biografia tînărului pianist, aflat pentru prima oară în ţara noastră, am găsit şi explicaţia actului interpretativ: elev al celebrilor Gabriel Tacchino şi Gaby Casadesus, laureat al pretenţioaselor concursuri internaţionale Van Cliburn (S.U.A), Robert Casadesus (S.U.A.) şi Jeunesses Musicales (Iugoslavia), concerte cu numeroase orchestre de primă mînă aflate sub baghete fermecate ca ale lui Lawrence Forster, Kurt Masur, Philippe Entremont, Michel Plasson şi alţii. Un oaspete pe care-l dorim, adesea, la Ateneul Român.

În sfîrşit, dirijorul **Petre Sbîrcea** a tălmăcit într-un chip aparte, dar cu atît mai ilustrativ şi convingător, cu deplina sa probitate profesională, creaţia lui Musorgski **Tablouri dintr-o expoziţie.** El a condus astfel, cu o mînă sigură spre un final triumfal, întregul concert care rămîne una din manifestările de referinţă ale stagiunii actuale, susţinută de primul colectiv simfonic al ţării.

CLAUDIU NEGULESCU ■

CAP LIMPEDE

● **Zilele Eminescu.** Timp de aproape o săptămînă s-au desfăşurat în judeţul Botoşani numeroase manifestări cultural-artistice dedicate poetului Mihai Eminescu. Organizate de Comitetul judeţean de cultură şi educaţie socialistă în colaborare cu Uniunea Scriitorilor, Uniunea Artiştilor Plastici şi Radioteleviziunea Română, manifestările s-au dovedit mult mai bogate în conţinut faţă de precedentele ediţii, reunind de astă dată prestigioase nume ale culturii şi artei din ţara noastră. La colocviul „Eminescu-azi" au prezentat comunicări Constantin Ciopraga, George Muntean, Amita Bhose, Dumitru Vatamaniuc, Mihai Gramatopol, Victor Crăciun, Dumitru Ţiganiuc, Dan Mureşan, Lucia Olaru Nenati. În sala mare a Teatrului „Mihai Eminescu" publicul a urmărit recitaluri oferite de actorii Silvia Popovici, Valeria Seciu, Ovidiu Iuliu Moldovan, balerinii Liliana Comşa şi Victor Rusu şi soliştii Ion Budoiu şi Monica Teodorescu. Numeroşi scriitori din Bacău, Bucureşti, Cluj-Napoca, Oradea, Iaşi, Sibiu, Suceava şi Botoşani au participat la şezătorile culturale din Botoşani, Dorohoi, Truşeşti, Pomîrla, Ipoteşti şi Dringeni. Tot în aceste zile a debutat a doua ediţie a Festivalului de artă plastică, în cadrul căruia au expus Ion Gheorghiu, Petre Popovici, Ligia Macovei şi Mihai Bojenaru. În cadrul aceleiaşi manifestări a avut loc şi expoziţia de ediţii rare ale operei eminesciene, aparţinînd colecţionarului ieşean Dumitru Grumăzescu, deschisă în holul teatrului. **(Radu Levărdă)**

● Cinematograful **Union,** unul dintre cele mai harnice din reţeaua capitalei, face parte dintre speranţele noastre... Dacă n-am reuşit să prindem cutare film teribil, ştim că peste o lună, două, trei îl vom putea vedea cu siguranţă în cunoscuta sală din Piaţa Palatului. Iată însă că, alături de laudele pe deplin meritate, pentru bunul gust şi oportunitatea programărilor de la Union, sîntem nevoiţi să facem şi o observaţie: două săptămîni consecutiv, afişele din vitrina cinematografului au oferit trecătorilor două flagrante greşeli de ortografie, etalate cu toată generozitatea unor litere de-o şchioapă. Am putut citi deci: „**Centru** înaintaş moare în zori" şi, o săptămînă mai tîrziu, „Munţii **albaştrii**" (subl. noastre). Ce să zicem? SIC!

● **Ciudăţenie editorială.** La Editura Litera a apărut recent un volum care va da desigur multă bătaie de cap bibliotecarilor. Care dintre fişierele tematice trebuie să includă o carte intitulată **Matematică în versuri şi proză,** de Cerchez Mihu?... (Semn că nici noi nu sîntem în măsură să propunem vreo ieşire din dilemă e şi faptul că am ales **această** rubrică pentru prezentarea volumului). Dincolo de mirări, cartea este de-a dreptul captivantă. Aflăm între coperţile ei un scurt excurs al istoriei comune a matematicii şi poeziei, exemple de „matematică versificată" la popoare mai vechi sau mai noi (la indieni, elevii cîntau teoremele şi problemele în cor, iar la găsirea soluţiilor — care erau exprimate în versuri — jucau cu toţii de bucurie"), amuzamente matematice ingenioase etc. Vreţi să ştiţi de pildă cum sună în versuri o ecuaţie? Citiţi pagina 27 din cartea profesorului Cerchez Mihu: „Odată-un roi zburа să-şi caute nectaru (sic!) etc." (T.R.).

VITRINA CĂRȚILOR

Drame și comedii

Pentru prima dată sînt publicate într-un singur volum toate piesele dramaturgului Ion Al. Vasilescu, scriitor și avocat cu-

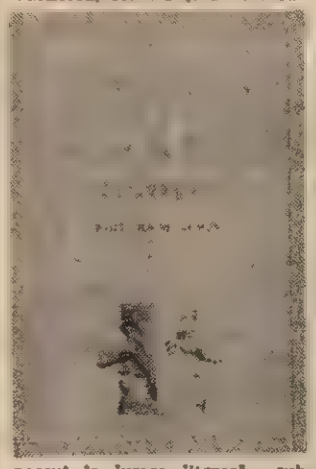

noscut în lumea literară sub pseudonimul I. Valjan, coleg de generație cu Goga, Panait Cerna și Eugen Lovinescu, spirit spumos și caustic care a cultivat satira blajină și observația morală. Îngrijit de Despina Valjan și Ion Potopin, cu o prefață și o addenda de Ion Potopin, volumul apărut la editura „Minerva" sub titlul **Generația de sacrificiu** cuprinde șase comedii două drame și o selecție din interviurile acordate de autor de-a lungul anilor, fidelă radiografie a laboratorului său de creație.

Hașdeu, poetul

A apărut, în colaborare cu Academia de Științe Sociale și Politice și cu Institutul de istorie și teorie literară „G. Călinescu", primul volum din seria de **Opere** de B.P. Hasdeu. Însoțit de un riguros aparat critic (ediția, note, comentarii și indicii de Stancu Ilin ; studiu introductiv de George Munteanu ; traduceri de Raluca Tulbure și Victor Tulbure), volumul cuprinde producția poetică hasdeiană. Sînt publicate astfel, pentru întîia dată, toate poeziile autorului într-o ediție critică de indiscutabilă competență, cititorul avînd prilejul să parcurgă, în integralitatea lor, atît textele din **Poezii** (1873) și **Sarcasm și ideal** (1897), cît și pe acelea din periodice, strînse pentru prima oară într-o ediție și, desigur traducerile autorului din alte limbi. Volumul, apărut la Editura „Minerva" în colecția „Scriitori români", arată, o dată în plus, că Hasdeu era un spirit polemic de cea mai autentică speță, memorabilă nefiind nu doar arhicunoscuta poezie **La noi...**, ci încă multe altele, precum **Alexandrinae nugae** : „Poetul nu mai este bun / Decît la regi să fie slugă / Și să-i tot spele cu săpun / De lingușire și de rugă, / Făcînd din pupăză — păun !"

N. Iorga, istoric literar

O reeditare care stringe laolaltă studiile lui N. Iorga de istorie literară este cartea în trei volume **Istoria literaturii româ-**

nești, apărută de curînd la editura „Minerva". Volumul întîi, retipărire a **Introducerii sintetice** de acum cîțiva ani, e o reconstituire a unui curs stenografiat, în timp ce următoarele două reprezintă reeditarea **Istoriei literaturii românești contemporane**, în două volume, din 1934. Îngrijită de Rodica Rotaru și prefațată de Ion Rotaru **Istoria** lui Iorga readuce în conștiința contemporanilor cuprinderea culturală cu totul neobișnuită a autorului, sprijinită pe o informație amănunțită și competentă, chiar dacă multe din Judecățile de valoare ale exegetului au devenit azi simpatice erori.

„E o perioadă fertilă"

— Tocmai ați primit cărți noi, stimată Ruxandra Donciu. După ce încheiați toate formalitățile contabilicești, o să vă întreb cîte ceva despre vînzarea cărților la Librăria nr. 50, a cărei responsabilă sînteți.

— Dacă dialogul e scurt, putem discuta chiar acum.

— Atunci vă propun să prezentați cititorilor cele mai noi și mai reprezentative apariții din ultima vreme.

— În primul rînd, să amintim de volumul al cincilea din ediția Platon, **Republica**, epuizat rapid și solicitat în continuare. Încă mai avem cîteva exemplare, fiindcă am suplimentat cererea și bine am făcut. E o ediție de referință și e firesc să fie căutată. Păcat că hîrtia nu mai e de aceeași calitate ca a volumelor precedente.

— Literatură ați primit ?

— Mai mult proză. A fost volumul al doilea al romanului **Dragostea și Revoluția** de Dinu Săraru, de care încă mai întreabă cititorii, dar pe care nu li-l mai putem oferi. Nu mai avem nici un exemplar. Apoi, traduceri de Ernesto Sabato, **(Abaddon, Exterminatorul)**, Marina Tvetaeva **(Proze)** și din literatura SF **(Povestiri despre invențiile mileniului trei)**. Aceasta din urmă, o antologie, deși poartă un titlu mai aproape de cărțile tehnice, mi se pare o apariție editorială deosebită. Grafica este superbă.

— Atît ?

— O, nu. Trebuie să notați neapărat că am primit cîteva cărți de specialitate, nu fără lecturi însă cu domeniul cultural, care au stîrnit un interes deosebit. E vorba de un volum referitor la ocrotirea patrimoniului cultural, documentat și instructiv, care s-a și epuizat, **Spiritualitatea geto-dacilor** de Ion Horațiu Crișan și de foarte utilul și insolitul **Dicționar universal al arhitecților** de Paul Constantin.

— Perioada aceasta la care vă referiți se deosebește cu ceva de altele în privința apariților editoriale ?

— E o perioadă fertilă. Nu apar mai puține cărți decît altădată, dar în privința calității lor n-aș zice că se poate vorbi în termenii cei mai laudativi.

— Vă dă cît aveți o idee destul de exactă asupra fiecăreia din cărțile pe care mi le-ați prezentat. Cum vă documentați ?

— Procedez normal. De fiecare dată cînd înregistrez semnalele, le și răsfoiesc, uneori întîrzii asupra unor pasaje, nu fac din asta doar un act de rutină. Apoi consult prezentările din buletinul apariților. Și mai fac un lucru simplu : citesc presa literară. Cît pot, mă bizui pe lecturile proprii, însă e imposibil să acoper toată producția de carte. Sper că nu-mi cereți să citesc tot !

— O, nu, dar faptul că vă prindeți atît de bine să orientați cititorul nu este suficient ? Mai recomandați-mi o carte și vă las.

— Pîsarro de Ralph E. Shikes și Paula Harper și volumul al treilea din romanul **Prințul Gîlcia** de Dana Dumitriu. V-am recomandat două, ca să nu vă răzgîndiți.

Meseria mea e scrisul

— Bună dimineața, Ion Băieșu, nu sînt un matinal de felul meu, dar m-am ținut o-o să plecați de-acasă, mînat de diverse treburi. Ce făceați, scriați ?

— Azi nu scriu, fiindcă mă pregătesc să mă duc la oraș. Deși lucrez de regulă în prima parte a zilei, de cîtva timp mi-am schimbat programul din cauza fotbalului.

— Asta nu înseamnă însă că n-ați mai scris nimic, nu ? La ce lucrați ? Teatru, proză ?

— Lucrez la mai multe volume deodată, ăsta e stilul meu, și la urmă văd ce iese. N-am un program riguros, nu pot să scriu, de pildă, numai teatru într-o perioadă, apoi doar proză etc. Muncesc în funcție de starea în care mă aflu. Acum pregătesc un volum de teatru pentru editura „Eminescu". Am scris șase piese. În cele din urmă vor fi zece, toate comedii. Voi include în volum și piesa **Autorul e în sală**, a cărei premieră a avut loc la Iași și Petroșani.

— Înseamnă că sînteți bine dispus, dacă scrieți comedii, nu ?

— Nu prea sînt de fel morocănos. Sînt un om vesel. Și mai lucrez la ceva. Scriu două scenarii de film.

— Cum procedați ?

— O zi scriu la unul, a zi la celălalt. Le alternez, să nu mă plictisesc.

— Asta e tot ?

— Stați puțin, că mai lucrez la ceva. String material pentru un roman de actualitate, care sper să apară anul viitor. E un roman care n-are nici o legătură cu **Balanța**, dar alte amănunte nu vă pot da, mă aflu în faza pregătitoare.

— Lucrați ca un profesionist, Ion Băieșu ?

— Păi, asta e meseria mea !

InciziI în mecanismul realității

Cel mai important lucru în volumul al doilea al romanului **Dragostea și revoluția** (Eminescu, 1986) de Dinu Săraru este acțiunea. Povestitor activ, prozatorul pune înaintea tuturor artificiilor epice o suită de întîmplări, dramatice și pline de miez, care vorbesc mai mult în ordine morală decît artistică. Proza sa cu activiști, umanizați pînă în cele mai mici amănunte, are ceva din aplombul romanelor cavalerești, în care cîteva principii etice consacrate se ilustrează pe o schemă epică asijderea. Pentru a fi pe deplin satisfăcută, curiozitatea cititorului mai are nevoie, în afară de încărcătura de evenimente, de o narațiune alertă și de o doză de senzațional. Nu poate fi roman acela care nu satisface toate pasiunile ascunse ale cititorului. Acest al doilea volum, intitulat **Cei care plătesc cu viața**, are de toate și chiar ale unele din cele mai puțin plăcute lucruri pentru că poate fi un semn că prozatorul a rezervat fiecărui palier afectiv cîte ceva de natură să satisfacă așteptările.

Cel dintîi plan epic este acela al muncii de partid. În care e prins mai cu seamă Tudor Cernat, șeful unui trust de construcții, al cărui declin era anunțat la sfîrșitul primului volum. Prețuit de tinerii săi subalterni și, tacit, chiar de primul secretar al comitetului județean de partid, Dumitru Dumitru, Tudor Cernat este denunțat de propria-i soție, așa încît existența personajului se desfășoară acum sub semnul unei anchete la care participă și activistul Tocsobie, cunoștință mai veche, ajuns în fruntea colegiului de partid. Romanul nu lămurește destinul șefului de trust, semn probabil că va constitui în continuare obiectul celui de-al treilea volum, dar reluarea anchetei e un fel de a sugera că va triumfa binele, iar opacitățile și prejudecățile vor fi înfrînte de luciditatea politică. Fețișurile au dispărut cu totul din această parte a romanului (și din întreg romanul), viziunea prozatorului nu se întemnează pe clișee infailibili și acțiuni deplorabile, umanizarea e desăvîrșită. Eroarea a intrat și în biografiile personajelor ca o infuzie de viață.

Din trecut răzbate biografia lui Mihnea Teodosie Rudeanu, descendentul unei familii nobile, intrat de tînăr în mișcarea comunistă prin abandonarea școlii militare, torturat de Siguranță și condamnat la moarte, dar scăpat mirobolant prin intervenția unor oameni care-i facilitează evadarea. Readucerea în prezent a acestui protagonist tenace și de o incredibilă stăpînire de sine reprezintă planul cel mai consistent al romanului, căci în plasa poveștirii sînt prinse cele mai verosimile personaje, precum nonagenara Stăncuța Ogrezeanu (cu vanități nobiliare și tertipuri de „moliе" călinesciană), Baronul (ocnaș feroce luminat de candoare) sau Iriticul (un estropiat care ilustrează umanitatea în cea mai neagră negativitate a ei). În astfel de relaxări, calitățile de romancier ale lui Dinu Săraru (în special narațiunea palpitantă, galopantă, febrilă) se înfățișează în cea mai evidentă explozie a lor și trebuie să spun că, dacă autorul s-ar exersa mai mult în latura sarcasmului, cum o face aici, în linia lui Céline, talentul său de prozator ar fi și mai intens simțit. În aceste pagini care descriu evadarea lui Mihnea stilul inflamat al lui Dinu Săraru își găsește obiectul cel mai nimerit. Frumoasele reflecții politice din alte capitole, strecurate în fraze dichisite, s-au topit aici într-o relatare incisivă, îmbinată de otrava sarcasmului. Povestea lui Mihnea e întrețesută în narațiunea romanului prin Alexandra Terența Rudeanu, fiica lui și iubita lui Anghel Tocsobie, cercetătoare care inițiază o elucidare a biografiei ilegaliste a tatălui ei, plină de puncte negre pentru contemporani.

În fine, plasate în cel mai concret prezent sînt chiar această poveste de dragoste dintre Tocsobie și Terența (presărată cu reminiscențe de adolescență întîrziată și cu sterotipuri de activist îndrăgostit), fourte fidelă psihologic, și biografiile animate de idealuri mulțumite ale tinerei generații, hotărîte să înfrunte realitatea cu ochi lucid. Sînt multe încizii curajoase în mecanismul realității contemporane, pe care Dinu Săraru le operează cu mînă de chirurg expert, numeroase și foarte exacte sînt și diagnosticele pe care le pune diverselor manifestări sociale, însă cariera sa de medic al actualității se împlinește doar atunci cînd știința și curajul au elocvență, rafinament și imprevizibilitate de vraci, căci scriitorul trebuie să fie, întîi de toate, un vrăjitor.

— Dumneavoastră, Adina Stîngă, în calitate de bibliotecar principal la Biblioteca Centrală de Stat, urmăriți lecturile cititorilor în sala de lectură „Cultură-Învățămînt" de foarte multă vreme. Preferințele lor sînt, desigur, diverse și imprevizibile. În ultima vreme, ce cărți au fost solicitate totuși cu precădere. ?

— Cei mai citiți au fost scriitorii români clasici, în diversitatea operei lor poezia lui Eminescu, proza lui Creangă, teatrul lui Caragiale, proza lui Delavrancea, **Răzvan și Vidra** de Hasdeu, **Țiganiada** de Budai-Deleanu, poeziile lui Asachi și Bolintineanu.

— Dar acestea au sînt solicitări permanente ?

— Într-o bună măsură, da. Preferințele de care am vorbit au fost dictate însă de necesități de studiu, în primul rînd. A fost perioada examenelor, atît pentru studenți cît și pentru elevi, iar lecturile acestea sînt în strînsă legătură cu programa de învățămînt. Și Alecsandri, și Macedonski, și Sadoveanu sînt clasici și totuși ei n-au fost ceruți de cititori în această perioadă.

— Literatura modernă și contemporană s-a citit în acest timp ?

— Sigur că da. Foarte solicitată a fost poezia lui Pillat, Bacovia, Nichita Stănescu, Șt. Aug. Doinaș, Marin Sorescu, Anghel Dumbrăveanu și Corneliu Sturzu.

— Acești poeți au mai fost căutați și mai înainte ?

— În cea mai mare parte. Nu-mi amintesc însă să fi oferit și altădată spre lectură poezii de Anghel Dumbrăveanu și Corneliu Sturzu. Acesta e un semn că preferințele cititorilor se diversifică.

— Dar proză modernă și contemporană ?

— Să amintim **Moromeții** de Marin Preda, **Săptămîna nebunilor** de Eugen Barbu, **Arta conversației** de Ileana Vulpescu, **În curte la Dionis** de Mircea Eliade, proza lui Panait Istrati și Ion Grecea și **Dinastia Sunderland-Bauciair** de Vintilă Corbu.

„Poezia lui Eminescu n-are anotimpuri"

— Dumneavoastră ați citit romanul lui Vintilă Corbu ?

— Am citit primul volum, dar mai demult !

— La o repede socoteală, înțeleg că poezia a fost genul cel mai căutat. Este vara un anotimp al poeziei ?

— Nu, nu este. Vara, începutul verii mai ales, este anotimpul criticii literare și al esteticii și asta fiindcă e vremea examenelor, cum v-am mai spus. Acum s-au studiat intens **Estetica** de Tudor Vianu, **Principii de estetică** și, bineînțeles, **Istoria** de George Călinescu, **Introducere în critica literară** de Adrian Marino, **Opera deschisă** de Umberto Eco, **Conceptele criticii** și **Teoria literaturii** de Wellek și Warren, **Teoria literaturii** de Tomașevski, **Structura liricii moderne** de Hugo Friedrich. O asemenea solicitare a criticii literare se mai repetă în luna august, cînd se perfecționează cadrele didactice, și iarna, cînd încep celebrele examene ale studenților. Am uitat să amintesc **Trilogia culturii** de Blaga, de asemenea foarte căutată.

— Literatura străină ?

— În general literatură modernă : teatru de Brecht, **Batriani și Margareta** și **Fiesta** de Hemingwai, **Cărțile junglei** de Kipling, **Eu, robotul** de Asimov, **Arcul de triumf** de Remarque, **O tragedie americană** de Dreiser, poezii de Rilke.

— Care a fost solicitarea insolită a acestei perioade ?

— Rudyard Kipling. Cam de multă vreme n-a mai fost cerută cartea lui.

— Șeful serviciului de relații cu publicul, Anastase Pîrvu, îmi spunea că se citește conșecvent și presa, pe care doritorii o pot procura direct de la raft.

— E foarte adevărat și trebuie să vă spun că nu există nici o zi fără să fie consultate ziarele, în special cele centrale de cultură.

— Spuneți-mi un scriitor care a fost căutat mereu, indiferent de perioada anului.

— Eminescu. Poezia lui n-are anotimpuri.

Pagină realizată de
RADU G. ȚEPOSU

Un palat ca-n basme pentru toate visurile copilăriei

Măreţelor ctitorii ale Epocii Nicolae Ceauşescu, cele care vor duce prin vreme mărturia acestui timp eroic, li s-a adăugat noul Palat al pionierilor şi şoimilor patriei, darul preşedintelui ţării făcut tinerelor ei vlăstare, viitorului nostru, al tuturor

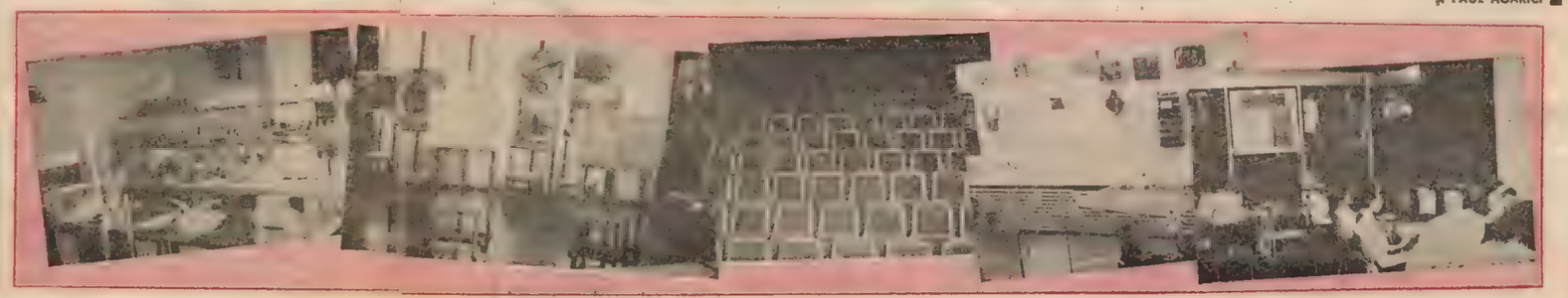

Bun venit în casă nouă!

Își are mutatul în casă nouă obiceiurile și trăirile sale care trebuie să fixeze momentul în neuitare și frumusețe, dar mai presus de orice farmec bucuria de a te ști la tine, într-un cosmos ce-ți aparține, pe care îl stăpînești în mulțumire. Casa nouă la care mă refer eu acum, un palat veritabil, este dat cu drept de proprietate celor mai tineri din familiile noastre — pionierii și șoimii patriei — și am fost acolo simbătă dimineața [illegible] președintelui țării, și a [illegible] și de copii o părinți și [illegible] [illegible] [illegible].

În timpul plecării de acasă, și răcorit de frunzi — [illegible] cu mii și mii, știu bine ce înseamnă acest loc și n-am să încerc dar nici nu cred că aș reuși să explic cuiva cam ce se putea vedea acolo — [illegible] din parcurile de tot noi ale Capitalei albești, deschiși și ademenitor, o clădire prospătă pusă pe pomoare, între atîtea este se adună în dimensiunea cerută[illegible] a unui an de muncă. Faptul în sine ar merita oricum consemnat pentru calitatea de a vitaliza un cartier abia adunat în prelungirea a ceea ce numeam cîndva magistrala Nord-Sud dintr-o nevoie de circumstanță [illegible] a existenței într-o capitală pusă pe primenire. Cînd acest ceva nou și atrăgător are ca destinatari copiii, se cuvine să-l sublinieme spre luare aminte, îndemnați de semnificațiile care încap într-un asemenea gest cu adresă, ce poartă semnătura de autoritate a [illegible] țării, sublinînd un întreg capitol de preocupări din desfășurarea prezentului, din acumulările și deschiderile lui.

Lîngă blocurile de locuințe făcute să consolideze un statut al confortului dobîndit nu dintr-o dată și nici din senin, lîngă căminul de școli și facultăți noi, iată, numeroase și inteligent gîndite, lăcașurile făcute să prețuiască din timpul liber al tinerei generații, în folosul educației lor, al instrucției prevalente, al destinderii. S-au construit ansamblu de acest fel în diferite orașe din țară, pe unele le-am văzut, dacă nu pe cele mai multe, și pot depune mărturie pentru tragerea de inimă cu care s-a lucrat, pentru plăcerea și lucrul de izbravă făcut.

M-am întîmplat martor între zecile de mii de martori oculari ai evenimentului de simbătă, ridicat, prin participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, la rang de eveniment național. Am putut vedea Palatul pionierilor și șoimilor patriei în toată desfășurarea-i de oferte atrăgătoare, de captivante propuneri pentru timpul rămas în afara școlii, dar firesc așezat în prelungirea lui, spațiile de lucru însemnînd ateliere, laboratoare, bibliotecă, săli de spectacole. Adică tot ceea ce se revendică din ideea de activitate culturală, instrucție tehnico-aplicativă, cunoaștere aprofundată a istoriei și geografiei țării, a patriei, cu trecutul și prezentul, cu dorințele sale de viitor. I-am întîlnit, mai frumoși ca niciodată, pe copii, în postura de stăpîni ai locului, doritori să se folosească de tot ce li s-a pus la îndemînă, aplecați asupra lucrurilor aflate la dispoziția lor și numai a lor. Le-am putut urmări vorbele prin care, adresîndu-se oaspeților de onoare ai zilei inaugurale, exprimau gîndul de mulțumire și recunoștință pentru „darul de soare" încredințat. Obrajii, ca și florile ce le purtau în mîini. Au fost ascultați și îmbrățișați cu dragoste de președintele țării, care le-a urat să crească mari și să învețe bine, le-a dorit sănătate lor și părinților.

Pentru toți cei ce se vor aduna aici într-o captivantă aventură a cunoașterii, un de tot firesc și pe de-a-ntregul sincer :

Bun venit în casă nouă !

NEAGU UDROIU

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU și PAUL AGARICI

Fragmente din marea scenă a țării

CĂMINELE CULTURALE

Viața culturală a societății nu se mai desfășoară de multă vreme doar în cadrele restrînse ale instituțiilor profesionalizate, fără ca aceasta să însemne numaidecît o recrudescență a formelor poporane de cultură, o reabilitare a unui comportament cultural vetust. Interferența culturii de masă cu noile modalități artistice afirmate de profesioniști a fost plătă, în ultima vreme, pe veritabila sinteză a resurselor creatoare ale poporului, pe un ideal artistic superior, bazat pe emancipare și rafinament dar și, în egală măsură, pe continuitatea infaliibilă cu formele perene de cultură moștenite de-a lungul vremii. În cadrul rural mai cu seamă, interferența aceasta care, departe de semnele veleitarismului, înseamnă colaborare fină între două unghiuri de vedere ale unei aceleiași viziuni se manifestă pe scenele căminelor culturale, adevărate instituții dotate, azi, cu recuzită și aparatură pe măsura necesităților, care concentrează o activitate din cele mai diverse, de la aceea de propagandă, pînă la spectacolul cultural propriu-zis. Dar mai ales, căminele culturale au devenit în această epocă locul cel mai nimerit de manifestare a numeroaselor acțiuni culturale întreprinse în cadrul Festivalului Național „Cîntarea României", emblemă în jurul căreia roiesc cele mai autentice talente ale oamenilor muncii. Un cămin cultural este azi un fragment din marea scenă a țării.

Miezul și coaja

Căminul cultural din Acriș, județul Brașov, pare, pe dinafară, o construcție solidă, sortită să reziste celor mai năprasnice furtuni. Dacă vînturile puternice nu-l dărîmă încă, nu e sigur că între timp ei nu va ceda vitejilor foribunde. E construit din bîrne, are o vîrstă respectabilă și nici spațiul nu mai corespunde nevoilor actuale. De fapt, căminul din Acriș a devenit aproape impracticabil și cea dintîi dorință a localnicilor e de a-l supune unei reparații capitale. Hotărîrea este deja luată și nimic nu-i mai poate întoarce din drum pe locuitorii Acrișului. Conducerea comunei (satul aparține de Vama Buzăului) are toate argumentele să readucă acest cămin în starea lui normală, căci activitatea culturală nu cunoaște răgaz. Cu sprijinul cadrelor didactice, căminul și-a întemeiat o brigadă artistică (instruită de Dana Alden), un grup vocal (instruit de Csére Arpad) și o formație de dansuri, cărora le-a adăugat un montaj literar (realizat de Daniela Niță). La confruntarea cu Budila de-acum cîteva săptămîni, au fost prezente și formațiile din Acriș. Grupul vocal și brigada artistică s-au evidențiat cu deosebire, dar cea care a obținut sufragiile tuturor a fost Elisabeta Vlad, rapsod popular obișnuit cu scena de cîțiva ani buni.

Căminul din Acriș a început să obțină cele dintîi succese cu formația de dansuri. Cu cîțiva ani în urmă această dădea spectacole și în localități mai îndepărtate, în Făgăraș, la Deva, viața culturală din Acriș fiind într-o efervescență continuă. Căminul are un taraf propriu, are costume pentru dansatori, numai scena e cam mică, iar în sală nu încap mai mult de 100 de persoane. Totuși, artiștii amatori din Acriș nu s-au lăsat descumpăniți și, la ultima ediție a Festivalului național „Cîntarea României", și au obținut locul al III-lea în faza finală. Dacă printr-unul din ziduri se vede afară, zice directorul adjunct Alexandru Ionescu, la fel de adevărat este că, atunci cînd te uiți dinafară înăuntru, ai ce vedea. Asta cînd activitatea căminului este în toi. Acum, reparația capitală a căminului este aprobată și în această acțiune un mare sprijin a venit tot din partea primăriei care este hotărîtă să întemeieze la Acriș un nucleu cultural cu o activitate intensă. În sat au dat spectacole și Filarmonica „George Dima" din Brașov, și Casa de cultură din Bușteni, și Maria Ciobanu, și Benone Sinulescu, și chiar o formație de dansuri din Finlanda. Spectacole pentru toate gusturile și pentru toate vîrstele. Pentru ca asemenea colaborări să fie însă mai dese și localnicii să nu roșească în fața oaspeților, căminul trebuie să redevină ceea ce trebuie să fie : un spațiu cultural elegant, spațios, util. Și va redeveni.

Motive în plus

Sala de spectacole a căminului cultural din Răcari, județul Dîmbovița, pare mai degrabă o sală de sport. E mare, înaltă, spațioasă. Numai lumina pătrunde leneș și chinuit prin mulțimea de ferestruici tăiate în zid, care seamănă cu niște oberlichturi. Îmi închipui că un spectacol nu poate fi urmărit, chiar și în amiaza mare, decît cu lumina aprinsă. Razele soarelui nu reușesc să scoată sala din penumbră. Nici o acustică prea bună n-ar avea acest cămin. Ca audiția să fie totuși îmbunătățită, pereții au fost zugrăviți în calcio. Altfel, cele 300 de locuri înseamnă un spațiu suficient pentru publicul spectator, suficient chiar și pentru cele douăzeci de scaune rupte, adăpostite în fundul sălii. Scena este construită în schimb după toate rigorile, cortinele funcționează impecabil. Numai fundalul s-a șifonat și trebuie înlocuit. În dreapta scenei, ca o amintire a spectacolelor, așteaptă într-o liniște prăfuită o pianină pe placă de bronz. E veche, căutăm un amator, zice profesorul Alexandru Sfeclă, cel care îl înlocuiește, în absență, pe Vasile Cubeică, secretarul adjunct cu probleme de propagandă, directorul căminului. Pînă să se găsească solicitantul, pianina așteaptă un nou spectacol dat de formațiile artistice din localitate. Ultimul a avut loc de Ziua copilului, la începutul lunii.

Căminul cultural din Răcari este, spre deosebire de altele foarte dotat. Stația de amplificare funcționează ireproșabil, televizorul la fel, masa de tenis e în bună stare, chiar dacă, deocamdată, stă în sala de spectacole într-o rînă. Dulapul din cameră cu recuzite este plin cu costume populare, deși căminul n-are formație de dansuri. S-a pierdut tradiția, îmi spune interlocutorul meu, nici horă nu se organizează aici. Tinerii vin doar la discotecă, iar cei mai în vîrstă la serbări. În schimb, sala a fost plină cînd au avut loc spectacole date de ansamblul „Doina" al Armatei, de teatrul „Nottara", de Florin Piersic, Ion Dolănescu și Narghita. Așadar, activitățile culturale nu lipsesc. Oamenilor le plac spectacolele, le place muzica, numai dansul nu-i imbie. Dacă așa e tradiția !

La etaj, sala de documentare și informare politică arată peste așteptări. Șoturile de planșe sînt aduse la zi, presa poate fi răsfoită de oricine, fiind așezată în ordine pe masa de lectură. Este sigur că aici se desfășoară o activitate serioasă, căci, spre deosebire de sala de spectacole, cam prăfuită, aici se pot ghici peste tot urmele unei activități zilnice. La fel de îngrijită și de ordonată este și biblioteca, organizată după cele mai exacte criterii de biblioteconomie. De altfel, șirul de diplome pe care, cu diferite prilejuri, le-a obținut biblioteca arată că această sală nu e un depozit, ci un loc foarte viu, unde oamenii chiar sînt interesați să citească. Oamenilor din Răcari le place cartea. Le plac și scriitorii. De curînd, ei s-au întîlnit cu scriitorul Ion Brad care va conduce un cenaclu al tinerilor creatori din comună, a cărei ședință de înființare a și avut loc. De organizarea cenaclului se va ocupa Florin Rotaru, specialist în carte rară la Oficiul pentru patrimoniul cultural național, un fin cercetător născut aici, în Răcari. Cenaclul se va numi „Ion Ghica", în amintirea scriitorului care a locuit multă vreme în apropiere, la Ghergani, unde a și avut un palat și unde au poposit Alecsandri iar, mai tîrziu, Grigorescu. Inițiativele căminului cultural din Răcari sînt în creștere. Dotarea, spațiul suficient, arhitectura elegantă a clădirii sînt suficiente argumente pentru o activitate mai intensă.

Mai întîi a fost cenaclul

Nu cred să existe prea multe orașe ale căror case de cultură să aibă un cenaclu literar de forța și eficiența celui ce-și desfășoară activitatea în cadrul Căminului cultural din comuna Făget, județul Timiș. Înființat, cum spun documentele, acum 20 de ani, după cum afirmă unul din întemeietorii cenaclului, profesorul și poetul **Ion Căliman**, pe-atunci elev, activist secretar adjunct cu probleme de propagandă al Comitetului comunal de partid și director al Căminului cultural, cenaclul „George Gârda" se poate mîndri cu edificiul său literar-artistic, veritabila performanță colectivă cu care i se adaugă un fapt cu totul și cu totul rar din comun : în vitrina cenaclului sînt prezente 6 (șase) volume semnate de membrii grupării literare din Făget. Ar fi vorba de volumele **Inițiere în anotimp** și **Patru inflorind**, poeme, de **Ion Căliman**, **Pe sub deal, pe sub pădure**, culegere de folclor din zona Făgetului, de **Cornel Vesclău**, **Allegro ma non troppo**, folclor de **Arcadie Chirșbaum**, **Visul în lucru**, poeme de **Nicu Silade**, și **Clipe învinse**, poeme, de **Ștefan Marinconi**. Despre aceste cărți, ca și despre cenaclul „George Gârda" din Făget, revista noastră a mai scris în cîteva rînduri. Ceea ce însă vrem să scoatem de-acum dată în evidență ar fi faptul că, vorbind despre cele 10 premii I, 7 premii II și 5 premii III obținute de artiștii amatori ai Căminului cultural din Făget în cea de-a V-a ediție a Festivalului Național „Cîntarea României", trebuie să avem

în vedere, în primul rînd, contribuția cenaclului literar la toate aceste prestigioase succese. Faptul în sine este confirmat dealtfel și de cea de-a treia diplomă specială pentru activitatea deosebită acordată cenaclului făgețean. „Cenaclul nostru, afirmă cu deplin temei Ion Căliman, s-a constituit de-a lungul timpului într-un ferment al vieții culturale de pe cuprinsul întregii comune. Cele 10 sate ale Făgetului au beneficiat în modul cel mai direct cu putință de sprijinul membrilor cenaclului care au elaborat montaje literare, scenarii de spectacole, texte pentru brigăzile artistice. Poeziile noastre s-au transformat în numeroase texte de cîntece pe care foarte tînăra noastră formație de muzică ușoară „Acord" le-a inclus în repertoriul său. Sîntem pe cale să înființăm, o formație de muzică populară care va prelua și va valorifica un folclor local cum puține zone se pot mîndri că-l au. Aceste două formații vor continua, la un alt nivel și dintr-o perspectivă nouă, ceea ce a înfăptuit și ceea ce va înfăptui și de-acum încolo, firește celebra noastră orchestră „Făgețeana", orchestră care, înființată în 1954, a adus în fața întregii țări, prin concertele susținute la radio și televiziune, dulceața cîntecului bănățean, cu precădere a celui din zona Făgetului". În altă ordine de idei, pentru că firește, activitatea Căminului cultural nu se limitează la trecutul, prezentul și viitorul muzicii din Făget, prezentă nu numai pe scenele diverselor concursuri din țară, ci și în străinătate, cum ar fi la „Sărbătoarea dansului din Rudolfstadt" (R.D.G.), la „Festivalul folcloric" din Zagreb (Iugoslavia) și la un festival asemănător din Gorizia (Italia). Între cele mai de seamă formații se numără ansamblul de obiceiuri și datini din Brănești, grupul vocal folcloric din Bățești, grupurile de colindători din Povergina, Bucureșa Mare și Temirești și, binecunoscutele celebrii dubași din Făget, formație care, electrizînd oricare spectacol folcloric, își începe concertele sale de percuție și vechi colinde românești cu-acest tulburător vers : „Fie să rupă cîți vor de-un pean !". Și cînd se va aduna la un loc ansamblul de obiceiuri și datini din Brănești, sau ne vom referi la montajul literar-muzical din larg rotulatul „Vatră de olari", trebuie să și explicăm cîte ceva, altfel nu-am afla în fața unor simple demonstrații. Un obiceiu așa pe scenă ar fi, de exemplu, **Jumirea copilului**, sau trecerea prin colac, un ceremonial prin care copilul se desprinde de frageda pruncie și trece în lumea jocului astfel : printr-un uriaș colac de grîu, în timp ce comesenii cîntă vechi cîntece de practică agricolă, copilul, abia deprins să meargă, intră în lumea propriei-i a copilării. Sau, un alt obicei, înfățișat barba vînătului : fetele caută o anume plantă pe care, într-o anume zi a anului, dus de diminează, o vor scufunda într-o apă neîncepută și, în timp ce grupul cîntă **Pe roua nesecuturată**, ele vor rosti aceste tulburătoare versuri : „Cu roua mă spăl / de dragoste mă-ncărcai !" Cu alte cuvinte, grație atenției pe care cenaclul a acordat-o dintotdeauna culegerii folclorului din zonă, grație scenariilor scrise în așa fel încît să respecte întocmai cele mai aprige rigori ale tradiției, sînt scoase la lumină, arătate în toată frumusețea lor frumusețe, datinile și obiceiurile prin care, altădată, în străvechime, satul românesc își trăia viața de zi cu zi". Adevărul este, aveți să ne declare Ion Căliman, că trebuia să fie cineva care să privească spre folclor cu luare aminte, cu dragoste și cu respect, cu dorința fierbinte de a-i dărui o nouă viață, o viață scenică, iar acest cineva nu putea fi decît cenaclul nostru alcătuit din profesori, elevi, muncitori, tehnicieni, ingineri agronomi, mecanici, zootehniști, și, nu în ultimul rînd, țărani. Am făcut în așa fel încît fiecare participant să dovadă că și pentru noi, oameni cu carte, cum zic locuitorii satelor, aceste datini și obiceiuri sînt la fel de prețuite ca și pentru ei. Nici nu se putea altfel, pentru că toți sîntem din satele înconjurătoare și sîntem cunoscuți, ca să zic așa, pînă-n a zecea spiță ca oameni ai locului. Contactul, uniunea sufletească fiind realizată, născîndu-se totodată dorința fierbinte de-a arăta întregii țări că făgețanul iubește muzica și poezia tot atît de mult cît și obiceiul strămoșesc, activitatea culturală la căminul nostru a devenit o necesitate spirituală de prim ordin, ceva care neapărat trebuie să se întîmple. Cam așa ar fi tot secretul, așa zice eu, în instaurarea acestei stări de spirit, o emulație pe care cenaclul a sprijinit-o și o sprijină în continuare cu toată puterea sa, cu toată priceperea sa".

La sfîrșit de săptămînă

Cei mai mulți tineri din Vama Buzăului sînt navetiști. Pleacă dimineața spre Întorsura Buzăului ori spre Brașov, iar seara se întorc acasă. Duminica rămîn în comună, unde stau de vorbă între ei și așteaptă să se deschidă căminul cultural. Cei mai tineri, care n-au făcut încă armata, merg la discotecă ; cei care au trecut și peste acest hop se duc la horă. La căminul cultural din Vama Buzăului fiecare sfîrșit de săptămînă înseamnă muncă și distracție. Hotelierii le cîntă taraful comunei, care acompaniază și formația de dans a comunei, elevi mai tineri le cîntă magnetofonul. N-au loc o seară să le fluiere vreo trupă, fiindcă sala de amplificare nu funcționează. Tehnicienii care pot face scurte. Altfel, mai căminul este destul de aprovizionat. Are 310 de locuri, o scenă în bune măsure de funcționare, cu o cortină asigurată. Numai fundalul e cam deteriorat, dar pentru cele răspunzătoare, Alexandru Ionescu, directorul adjunct al căminului, cel care îl inițiază de cîtva timp pe președintele de drept, și primăria comunei, Georgeta Bucșa, au și luat măsurile cuvenite. Piesa a fost deja cumpărată. Se va schimba și sistemul de funcționare a fundalului, pentru a se evita ferfeniția prea rapidă. Încă căminul cultural din Vama Buzăului există și o scenă în aer liber, unde au loc spectacole prilejuite de serbări cîmpenești. În fiecare toamnă, aici se desfășoară Concursul creșătorilor de animale, ajuns acum la ediția a treia, urmat de manifestări folclorice specifice zonei.

În timpul unei săptămîni, locuitorii comunei pot participa și la alte activități instructiv-educative, fiindcă un cămin cultural nu este doar un ring de dans, ci și un loc de informare și instruire. Sistematic, oamenii se întîlnesc cu diverși specialiști, pentru a discuta împreună numeroase subiecte privitoare la viața lor de fiecare zi. Ei nu mai vin acum la cămin, ca altădată, doar să se uite la televizor, fiindcă în fiecare casă există un astfel de aparat. Vin aici ca să discute și să afle cît mai multe lucruri despre legislație (ultima conferință a fost despre acordul global), istoria mișcării muncitorești, circulație (în urmă cu cîteva zile locuitorilor li s-au prezentat cîteva filme despre circulația cărților și bicicletelor pe drumurile publice) ori, în fine, despre probleme sanitare. Punctul de documentare e în permanență la dispoziția cetățenilor și, cînd nu sînt invitați specialiști din altă parte, cadrele didactice și conducerea primăriei se întîlnesc mereu cu oamenii pentru a dialoga despre cele mai arzătoare chestiuni.

În pas cu această activitate se desfășoară și aceea artistică. La căminul cultural din Vama Buzăului cîteva formații și-au dobîndit de-acum o vechime apreciabilă. Sorîjinul cel mare vine din partea profesorilor și învățătorilor, fie că mulți dintre ei sînt membri ai acestora, fie că le coordonează în calitate de instructori. În spectacolele căminului apar în mod constant un grup vocal (instruit de Mioara Neamțu), o brigadă artistică, premiată anul trecut (instruită de Vasile Caplan), o formație de dansuri populare (instruită de Georgeta Mirică), un colectiv de obiceiuri populare (instruit de Marilena Bulufel) și o formație de teatru (instruită de Tănase Stoica). În urmă cu trei săptămîni, toate formațiile au participat la concursul intercomunal și au concurat cu cele ale căminului cultural din Budila. Primărița Georgeta Bană, care e foarte curioasă de activitatea căminului și se interesează îndeaproape de tot ceea ce se întîmplă, zîmbește malițios către Viorica Ciorogar, secretarul organizației de partid din școală, cînd începem să povestim despre această confruntare, ceea ce înseamnă că ceva a nemaiîntîlnit-o. E semn bun însă că primarul nu se interesează doar de activitatea economică a comunei, ci și de aceea culturală, și asta o face din cea mai adîncă convingere. Directorul școlii, Alexandru Ionescu, corespondentul de fapt cu activitatea căminului, confirmă buna colaborare cu primăria, așa încît nu mai are decît o dorință : să fie sprijinit pentru a redobîndi terenul, unde se adunau tinerii pentru a-și petrece în chip sănătos ceasurile libere. Cultura, zice el, trebuie sprijinită și de sport.

PAGINĂ REALIZATĂ DE
VICTOR NIȚĂ
RADU G. ȚEPOȘU

atelier literar

de G. Dumitrescu

D. Subic : Intrebările, multe și diverse, pe care vi le (și ni le) puneți nu pot căpăta răspuns decît prin lectură. Trebuie să citiți cît mai mult, mai variat și, în același timp, într-un sens oarecum sistematic (folosind drept reper și ghid chiar manualul de școală). Textele trimise nu sînt lămuritoare ar putea fi unele aptitudini incipiente, dar felul (de care pomeniți, de altfel) de „a vă juca în scris cu vorbele" pune lucrurile sub semnul îndoielii. Vom vedea mai clar, desigur, în viitoarele manuscrise (mai exigent alcătuite și selectate).

R.C.R. : Partea cea mai interesantă pare a fi, deocamdată, dispoziția spre umor (mai ales cînd nu e concurată/brulată de un fel de metaforism agramatos, ostentativ, cu mult „nisip în angrenaj"...).

Rupal : (Referitor la ultimele două trimiteri), citatul pe care ni-l oferiți datează din 1948 (iar versurile la care se referă sînt încă și mai vechi). Restul e tăcere. Din versurile trimise, s-ar putea reține „Don Juan". (Mulțumiri și felicitări pentru bunele gînduri !)

Arip : E o curată bătaie de cîmpi, cu fel de fel de „melci care-și înoadă mîinile la ceafă" și alte bazaconii. Un drum greșit, care în nici un caz nu duce spre adevărata poezie.

E. Nicuşor — Bîrlad : N-am reușit să vă descifrăm în întregime manuscrisele.

Alina Ionescu : Dacă doriți neapărat părerea noastră în această chestiune, ei bine, pentru noi, lipsa unei formule de adresare la începutul unei scrisori („Stimate tovarășe", „Dragă domnule", „Tovarășe redactor", etc., etc) reprezintă o lipsă de politețe, de civilizație. E, într-un fel, ca și cum ai da buzna într-o casă fără să bați la ușă și să spui „bună ziua"...

T. Duia : În primul rînd, ar trebui să vă sfătuiți cu redacțiile culturale mai apropiate, spre a verifica valoarea textelor, măsura în care ele ar putea prezenta interes pentru forurile mai înalte la care vă referiți. Apoi, dacă va fi cazul veți putea găsi cu ușurință calea spre aceste foruri.

Marinela Iacob : Spațiul restrîns de care dispunem și mulțimea de corespondenți care ne scriu (și care au dreptul cu toții la un răspuns !) ne împiedică să desfășurăm aici toată eleganța, solicitudinea și estetica epistolară care (eventual) s-ar cuveni... Trebuie să recurgem la abrevieri de nume, la formule telegrafice, la răspunsuri fixe pe categorii de nivel, etc., etc., pentru a scurta, pe cît posibil, întîrzierea (uneori neîngăduit de mare) a răspunsurilor noastre. Vă cerem scuze pentru dezamăgirea produsă, dar în ce privește poeziile premiate la multe din puzderia de concursuri din toate colțurile țării, e foarte greu, adesea, să contați pe o adeziune mai largă decît a juriului care le-a premiat...

George Tănase, Ionuț C.-George, V. Acatrinei, Aurel Drăghici, Cezar Manea, Denisa Dumitrașcu, Oreste, I. Gunea, V. Turbatu, Fl. Slobozeanu, Gh. Tighel, C. Mareș, M. F. Vizitiu, D. R. Ion, Dan Persa, V. N. Toma, Gheorghe M., Daniela Pasip, Mihaela Ivan, M. Angelica, L. Ibrea, Lucian Birdean, D. Florian, Masin I. Albu, Corneliu Anca, Ion Bejan, Lum. Zarea, Eug. Iovlev, Gr. Sidor, Stelian Nicolescu, M. Jue, V. Schirger, Silviu Langu, I. Stoian, E. Hannelore, Alexandru Alexe : Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

DRUMURI

Cu brațele încărcate
De istorie
Alergi de-atîtea veacuri
Vibrînd...
Și cîte întrebări
Răspunsuri
Reversări de lumină
În inima ta
Oltule !...

INA BUCULEI

LA VREME

Ai intrat în gîndul meu
ca într-un templu
cu rîndunele sub streșini
și te-am cuprins imediat
în definiția lucrului
făcut la vreme
s-ar cuveni să stăm acum
la un pahar de lumină
să tragem cîte-o dușcă
poate chiar la gura sobei
cu focul pîlpîind
din paturi de puzeă...

EMIL ACHELARIȚEI

REGĂSIRE

Tîl minte
Ce ne-am promis
Odată, demult ?
Că atunci
Cînd va trece
Timpul
Pe la noi pe stradă
Îl vom opri
Să-l rugăm
Să nu mai treacă,
Sau dacă nu,
Să plecăm și noi cu El,
Să rămînem copii...

Știi ce greu
Te-am găsit ?
Toate probele astea :
Zidul Conveniențelor,
Țesătura Minciunilor,
Masca Fardurilor,
Le-am trecut atît de greu
Și știi...
Doar atît
Vreau să-ți spun :
Între timp
A trecut
Timpul.

VICENȚIU VANCEA

ȚINTĂ

Fără apărare
și aproape de bună voie
Sînt țința în care
cea care se hrănește cu tine
Memoria — înghițitoarea de flăcări,
aruncătoarea de cuțite
își azvîrle duioasele protectile.

ILEANA BLIA

CÎNTEC

Amintirea înfrigeriului se mai gîlcește
încă
pe sub uși în timp ce
developezi mîrezmele florii
și asculți surîsul iubitei pe bandă
de magnetofon
(o o zi obișnuită, într-un acvariu
cu totul obișnuit — doar citeodată
[illegible]
are gust de dîrnă ghimpată)
îți cauți deci — în dicționare perfect
alcătuite —
sentimentele
universul uimit îți contemplă gesturile
(dacă și-ar da o secundă ai fi în stare
să urnești din loc eternitatea)
în spatele casei vrăjitorul Magritte
adună păsările de pe cer
și demontează cu grijă orizontul
între timp soarele apune
pe îndelete
ca de obicei.

IULIAN BOLDEA

FACTOR DE RISC

Ce imprudență
ce eroare de calcul
să cobori sub arcuirea poemului abia
isprăvit
cînd cuvinte prea grele vor trece
deasupra ta
spre memoria lumii...

COSTIN GRIGORAȘ

Profesorii din Satu Mare

Am fost cu cîtva timp în urmă la Satu Mare invitat de profesorii de română pentru a dialoga cu ei despre critica și literatura contemporană. E prima oară cînd ajung în aceste locuri și sînt curios să cunosc oamenii și tradițiile lor culturale. Profesorul Alexandru Zotta, fost student al Universității bucureștene, inspector, acum, de limba română, ne prezintă (sînt de față și trei inspectori din Ministerul Educației și Învățămîntului) principalele fenomene de cultură din acest spațiu spiritual dominat de folclorul din Țara Oașului. Participă la discuție și un folclorist local care aduce completările de rigoare. Este folclorul oșean în exclusivitate satiric, sînt sau nu aceste elegiace în aceste chiuituri care, pentru urechea mea muntenească, par mai degrabă strigăte de luptă ?! Chestiunea mă depășește, dar urmăresc cu atenție discuția care, după oarecare vreme, trece la alte teme. Iată una dintre ele : ce poate și ce nu poate cultura azi ? Mai este cultura o șansă, cum zic filozofii, pentru omul modern ? Este, trebuie să fie, cultura (spune unul dintre filozofi, românul Mircea Eliade) apără omul de agresiunile istoriei. Cum poate deveni literatura română o literatură de performanță ? Întreabă cineva. N-am o soluție la îndemînă, dar gîndesc că performanța se măsoară, în cultură, cu secolele și că ea este opera mai multor generații de scriitori. Un talent excepțional poate mult (poate impune, de exemplu, un **model** liric sau epic), dar într-o cultură trebuie să existe mai mulți oameni de vocație care, printr-o acțiune comună, să impună un climat de exigență și receptivitate, necesar apariției valorilor. Trebuie să aibă poetul cultură temeinică, cum cere neîncetat C. Noica (recent în **Caietele critice**) ?. Trebuie desigur, dar este bine de știut că formația intelectuală a poetului are o anumită particularitate. Cultura lui nu se judecă după diplomele pe care le are în buzunar. Preda era, la origine, învățător și cultura lui era solidă, citise mările cărți ale lumii, le citise în felul său. N-am cunoscut, de pildă, un cititor mai bun decît el al lui Tolstoi. Nu-l știa, cum se zice, pe dinafară, dar cunoștea articulațiile cele mai fine ale operei și putea să-ți vorbească despre felul în care se deschide o ușă în proza gigantului rus. E bine, deci, ca talentul tînăr să treacă prin universitate, dar este și mai bine ca el să-și aleagă singur modelele intelectuale și să le apropie printr-o lectură gînditoare.

O profesoară vrea să știe de ce scriitorii actuali (unii dintre ei, cei puțin) scriu cu prea multă îndîrjire, de ce nu este mai multă înțelegere față de om în cărțile lor ? Nu prea știu ce să răspund la această chestiune, tema este serioasă, au scris în ultimii ani despre ea Valeriu Cristea și Sorin Titel, cerînd o operă scrisă cu inima, o operă, cu alte cuvinte, care să meargă în sensul umanului și să dovedească o mai mare putere de concentrare, filozofică în fața complexității individului. Îndîrjirea, cruzimea nu sînt, din principiu, scăderi ale talentului (există precedentul Flaubert, există mai aproape de noi, cazul Céline), dar trebuie spus că în unele cărți contemporane îndîrjirea, violența stilului merg mînă în mînă cu lipsa de gîndire (și, deci, de profunditate) artistică. N-au inimă, în literatură, cei care n-au inteligență creatoare (scoatem din discuție literatura satirică unde raporturile sînt de altă natură.)...

Sînt în sală și cîțiva scriitori locali (între ei Alexandru Pintescu și Radu Ulmeanu) și doi tineri critici, profesori de limbă română Gheorghe Glodeanu și Gh. Achim. Mă bucur să-i văd și să discut cu ei, după ce dialogul public se încheie, despre obligațiile didactice și preocupările lor literare. Sînt oameni tineri, pasionați de profesiunea lor, urmăresc cu atenție viața literară, preferințele lor în literatura de azi sînt bine motivate. N-am remarcat spiritul acela de tăgăduință și suspiciune nediferențiată care reprezintă semnul provincialismului în cultură. În genere, profesorii din Satu Mare par oameni cu mintea așezată, serioși și profunzi, cu o stimă sinceră față de cei care slujesc, azi, literatura română. Dialogul cu ei a fost sub toate privințele, foarte instructiv pentru mine. E bine să știm pentru cine scriem și cine ne citește. Și trebuie spus că profesorii de română sînt cei dintîi cititori ai criticului literar. Responsabilitatea lor în formarea spirituală a noilor generații este enormă.

EUGEN SIMION

„Lumea basmului — un tărîm pe care ninge mereu cu frumusețe"

(Urmare din pag. 9)

purile le simțeam cum se succedau cu o repeziciune nemaipomenită.

— Vă mai aduceți aminte primul desen ?

— Cum să nu ? Am desenat la trei ani pe testamentul bunicii.

— Ce anume ?

— O capră. Un animal ireal. Are ceva și de drac dar și ceva angelic.

— Cum a fost la școală ?

— La început am învățat la școala din Ucea de Jos. Apoi, ne-am mutat la Sibiu. Eram înalt și voinic. Îi întreceam cu un cap pe toți din clasă. Mi-a priit ieșitul la iarbă verde.

— Veneați dintr-o pustietate. Cum v-ați acomodat cu orașul ?

— Marea descoperire pe care am făcut-o a fost muzeul Bruckenthal. Drumul pînă la el a fost primul drum pe care l-am învățat. Vizitarea muzeului m-a impresionat teribil. Pe vremea aceea acolo erau și numeroase piese de mobilier care îi sporeau farmecul. Apoi, am început să descopăr dantelăriile orașului. Am început să observ arcadele, porticele, coșurile caselor. În Sibiu era o mare diversitate de coșuri. Dacă se aflau trei pe-o casă fiecare avea altă formă. Iar patina de oraș vechi era fascinantă. Părea o scenografie din altă lume. Mi se înfățișau kilometri întregi de poveste.

— Ieșeați din Sibiu ?

— Da. La Rășinari, unde locuia bunica. Ce m-a uluit acolo au fost colinele. Din pricina lor perspectiva funcționează aiurea. Cînd descnam mi-am dat seama cu stupoare că se poate așeza o casă peste o altă casă fiindcă așa se vede dintr-un anumit unghi.

— Pe urmă, a urmat Clujul.

— Am nimerit într-un oraș mai mare care însă n-avea poezia Sibiului. Dar m-am bucurat cînd am aflat de existența unei grădini botanice. Iar la muzeul Donath, la secția etnografică am văzut construcții aduse din Maramureș. Cunoașterea lor mi-a deschis un orizont pe care nu-l bănuisem pînă atunci.

— Vă povestiți viața ca pe un basm. Nu cumva s-a sfîrșit atunci cînd ați venit la București ?

— Dimpotrivă. Trebuia să-mi născocesc mai departe poveștile. De fapt, la București am venit prima oară în clasa a VIII-a. N-aveam nici o rudă sau vreun prieten unde să trag așa că am dormit patru nopți în gară. Am vizitat Muzeul de artă, expozițiile și-am desenat Ateneul. Drumul acela a fost hotărîtor pentru opțiunea mea de a veni și a mă stabili în Capitală.

— Cînd v-ați format ca artist plastic ați trecut prin mai multe etape. Care anume ?

— Î-adevărat, am trecut prin mai multe etape fără să mă socotesc însă format. Îmi mai trebuie 5—6 ani pentru a ajunge la ceea ce cred eu că mă va reprezenta cu adevărat.

— Totuși, există de pe-acum ceva care vă face inconfundabil.

— Desenul e baza tuturor întreprinderilor în plastică. Cred c-am ajuns prin anul 1965 să-mi formez un anumit stil de a desena. Acesta nu s-a mai modificat de-atunci. Dacă s-a mai schimbat ceva, e vorba de o anumită seriozitate și profunzime a lui.

— Cum se ajunge la un anumit stil ?

— Nu există, bineînțeles, nici o rețetă. E vorba de o îmbinare a posibilităților pe care le ai cu puterea de a comunica. De foarte mare importanță este să te faci înțeles. Altfel se-ajunge la niște rebusuri ce pot fi cu mare greutate descifrate.

— După ce-ați învățat temeinic desenul, ce-a urmat ?

— Am încercat să-l îmbrac în culoare. Cam pe vremea aceea a început și pasiunea mea pentru cercetarea istoriei frumuseții chipului uman în artă.

— Din istoria artei se poate desprinde și o istorie a emulsiei.

— Cu siguranță. E pasionant să-l urmărești pe om, din cele mai vechi timpuri și pînă azi, așa cum e el reflectat de arta plastică. Îl poți descoperi în timp ce-și desfășoară activitățile cotidiene, în momente de sărbătoare sau de cumpănă, înfrînt sau biruitor.

— De ce vă interesează atît de mult lumea basmului ? Ce mai poate vorbi ea unor oameni ai secolului XX ?

— Dimpotrivă, tocmai în acest secol e mai acută nevoia de povești. Ca o compensare pentru tehnicizarea excesivă. E un teritoriu în care mai toți oamenii simt nevoia să se retragă în clipele lor de singurătate, de reverie. Nu e numai lumea noastră, a celor care au crezut în ea la timpul potrivit, ci și lumea copiilor noștri, o lume în care sîntem **adesea** invitați și-n care nu putem intra dacă n-am rămas cu inima și sufletul în interiorul ei. În sfîrșit, pentru că lumea basmului este teritoriul cel mai pur, un tărîm peste care ninge mereu cu frumusețe și simțire curată.

— Ați cunoscut îndeaproape viața satului, obiceiurile, arta populară. Lucrările dumneavoastră sînt evident marcate de contactul fertil cu apa vie a acestui izvor numit folclor.

— M-am născut la țară și, ca orice ardelean, sînt convins că veșnicia s-a născut la sat. M-aș referi, dacă ar fi să vorbesc de un anume contact cu arta populară românească, la măiestria vechilor zugravi pe sticlă din Mărginimea Sibiului. Am privit nu numai cu ochii ei și cu sufletul superbele lor relatări plastice, într-o totul egale, după opinia mea, cu cele mai cunoscute reprezentări ale Renașterii chiar. Am descoperit acest lucru cu uimire cînd am făcut o lungă vizită de studiu și documentare în Italia. Descopeream Italia, o frumusețe continuă, dar îmi aduceam aminte de tulburarea cu care privisem lucrările vechilor meșteri din Mărginimea Sibiului. Contactul cu folclorul trebuie să fie un lucru profund și nu exterior. Multe din lucrările mele conțineau în ele acest contact la modul decorativist. Personajele erau îmbrăcate în costume populare, aveau un aer ușor hieratic și o puritate sufletească specifică personajelor văzute de artistul popular. După acea vizită în Italia, după reconsiderarea atitudinii mele față de folclor, mi-am dat seama că trebuie să adîncesc această legătură, trebuie să-l găsesc adevăratul ei sens. Cît de mult sau cît de bine voi reuși nu știu. Dar o fac cu inimă curată.

— Mi-ați vorbit despre o idee insolită în legătură cu una din viitoarele dumneavoastră expoziții. Cum va arăta ea ?

— Dumneavoastră spuneți că e o idee insolită. Eu spun că e o idee aproape imposibil de realizat. Imposibilă pentru că expoziția ar trebui să fie ideală. Într-un spațiu mai mare sau mic, ar urma să fie expus un singur tablou. Un tablou pe care să-l consider perfect din toate punctele de vedere. Un tablou asupra căruia să nu mai revin cu nici o tușă. Un tablou care să spună despre mine totul. Iar împrejurul lui, o sumedenie de schițe care să ilustreze devenirea însăși a tabloului. Așa ceva, din păcate, nu se poate realiza. Dar se poate realiza oricînd o expoziție pe care pictorul să o intituleze atelier și în cadrul acestei expoziții în fața cîtorva zeci de tablouri, toate în curs de a fi continuate și desăvîrșite, să poată avea loc tot felul de dialoguri și de dezbateri privind evoluția însăși a pictorului.

Bun venit la Sibiu, doctore, și spor la treabă!

Una din dovezile limpezi că torța cunoașterii românești, aprinsă sau purtată de o galerie întreagă de „monștri sacri" precum Thoma Ionescu, Făgărășanu, Amza Jianu, Burlui, Juvara, Gavriliu, Stoenescu ș.a., se găsește pe mîini bune se numește Zeno Popovici. La mici 37 de ani (n. 1970), acesta a publicat o monografie, „Traumatismele esofagului", care n-a fost doar cea dintîi la noi, ci și una din primele pe plan mondial, nedepășită de timp, se vede, dacă pînă și pretențioasele „Encyclopedie medico-chirurgicale" (Paris) și „Chirurgie urgentis" (Milano) au citat-o în 1981 și, respectiv, 1984. Ba, mai mult, unul dintre specialiștii reputați ai domeniului, francezul Jean Perrotin, a afirmat despre ea că adună „cu adevărat o statistică mondială". Acea prioritate, ca și alte merite din sfera chirurgiei esofagiene și faringiene (Jean Neel Maillard: „lucrările de deschidere au fost sintetizate de Popovici, după riscul tezării mor-vilor regionali"), i-au adus fostului șef de lucrări de la I.M.F. București o largă recunoaștere științifică, materializată (și) în alegerea ca membru al Societății internaționale de chirurgie (Basel) și a celeia de boli ale esofagului (Tokio).

Dacă n-ați reținut, repetăm precizarea : fostului șef de lucrări. Ea se impune pentru că, de la 15 ianuarie 1986, medicul primar Zeno Popovici nu mai lucrează în cadrul Spitalului de Urgență din Capitală, unde s-a format și perfecționat, ci la Sibiu, ca șef al secției de chirurgie (reunită) de la Spitalul județean ! Am folosit cu intenție semnul exclamării pentru că, de regulă, drumul unui chirurg de elită, și Zeno Popovici trebuie scrodit așa, e invers : către București ! Optînd pentru Sibiu, doctorul Popovici n-a avut aici un alt motiv (familial, de sănătate etc.) în afara celui profesional. Vine o vreme, ne-a explicat, cînd simți că poți de unul singur și cînd orice tutelă, cît de generoasă, riscă să te plafoneze. Mulțumindu-le maeștrilor mei, cărora de voi rămîne totdeauna dator, îndeobște profesorilor Ion Țurai, Dan Gavriliu și Iuliu Șuteu, am considerat că pot prelua frîiele unui serviciu, visînd să întemeiez aici, la Sibiu, un centru național pentru chirurgia esofagului. Am găsit atît o deosebită înțelegere din partea forurilor medicale locale (dr. Elena Pîrvu, director al Direcției sanitare județene, dr. Gheorghe Nandriș, directorul Spitalului județean), cît și, la nivelul colegilor, o înaltă competență profesională, colegii numindu-se Nicolae Cristian, Cornel Munteanu, Cristian Vintilă, Marcel Costache, Doru Dumitrescu și așa mai departe.

Astea sînt, firește, vorbe, obligatoriu frumoase, nu-i așa ?, în cazul unui nou venit. Dar doctorul Popovici n-a fost niciodată doar adeptul vorbelor. Abia sosit la Sibiu, omul s-a și pus pe treabă. A redeschis secția de chirurgie a Filialei U.S.S.M. Sibiu, care părea amenințată de amorțeală. Minat de ambiții mari (dar plauzibile), a ieșit dimpreună cu colegii la diferite manifestări medicale din țară (Timișoara, Piatra Neamț etc.) și din străinătate, demonstrînd că, în ceea ce privește chirurgia, „la Sibiu se întîmplă ceva". Într-un răstimp scurt, a efectuat, în premieră pentru orașul de pe Cibin, 20 de esofagoplastii, intervenind cu succes pînă și în situații în care de obicei se speră puțin. Aici se cuvine a recurge la o garanteză, spre a sublinia că, deși crescut la școala (care e, de fapt, școala românească) inegalabilului Dan Gavriliu, a cărui esofagoplastie e socotită de-acum clasică, doctorul Popovici a cutezat să se abată de la normele maestrului (care utilizează în esofagoplastii pilorul și marea curbură a stomacului), ajutîndu-se în intervențiile esofagului de colon. N-a fost, firește, simplu, dar Zeno Popovici, cum zice cu modestie, s-a descurcat. Adevărul e că, prin studiile angiografice asupra vascularizației colonului, el „a adus o contribuție capitală la coloesofagoplastie", citatul aparținînd celebrului profesor parizian Paul Orsoni.

Dacă a ieșit, cum spuneam, în țară, s-a încumetat să iasă și peste hotare, două întîlniri de lucrări sale, una referitoare la „ulcerul cologastric după esofagoplastie" și alta despre „o formă rară de ocluzie după esofagoplastia cu colon", văzînd recent lumina tiparului în Franța, la Paris („Journal de Chirurgie") și, respectiv, Lyon. De asemenea, i s-a acceptat o comunicare la Congresul Societății internaționale de boli ale esofagului (al cărui membru este, alături de dr. Carol Stanciu din Iași, singurii români), ce se va ține la München, sub președinția japonezului Nakayama (care e și președintele societății), la 14—15 septembrie. Ea înfățișează un procedeu original pentru combaterea reflux-ului după esofagoplastie, știut fiind faptul că tocmai acest reflux, datorat înlăturării „orificiului cardiale", pune cel mai adesea în pericol reușita intervenției.

La Sibiu, doctorul Popovici și-a reluat preocupările privind un nou model de faringoplastie. Curent, se operează prin gît (cervical). Cel despre care scriem a imaginat un procedeu sui-generis, prioritate românească, care va soluționa, credem, problema faringelui artificial. Calea preconizată, presupunînd secționarea buzei inferioare, a mandibulei și a limbii, e una mai directă (decît „a celei ouverte") și, ca o consecință logică, cu rezultate terapeutice superioare. Vor rămîne, acceptă chirurgul, cîteva mici cicatrici, ca și invizibile, dar omul va putea să respire și să mănînce, într-un cuvînt, să fie om normal.

Impresionează la Zeno Popovici nu doar o muncă științifică de anvergură, ci și respectul cu care vorbește despre orașul care l-a primit cu brațele deschise. Ca toate oă a-a fost niciodată un centru universitar medical, îi auzim, Sibiul a contat în ansamblul chirurgiei noastre, nu de ieri, de azi. Unul dintre fondatorii chirurgiei sibiene, Ober, a concurat cîndva pentru o catedră la Viena cu marele Billroth, creatorul procedeului de rezecție gastrică. Mai nou, Ivancenco s-a distins ca un redutabil chirurg toracic, ca și Spataru, deosebit de complet, ca și Onaca, din Sighișoara, care a avut la un moment dat o casuistică superioară chiar celeia a lui Hertolomei. N-am venit aici să imit pe nimeni, dar doresc din tot sufletul să demonstrez că o chirurgie de ținută și de anvergură se poate face, în condițiile de azi, și în afara tradiționalelor clinici universitare. Voi dovedi, și n-o luați ca o ambiție deșartă, ca o vanitate, că Sibiul e un oraș unde dezvoltarea unei chirurgii moderne, funcționale, bazată pe o asiduă muncă de cercetare și o creativitate continuă, este imediat posibilă. Pentru că, și cu asta am pus punct, dacă omul sfințește locul, atunci el sfințește și sala de operație. N-am nici o clipă impresia, vă rog să mă credeți, că lucrez în provincie. Geografic, da, dar științific, nu !

Primele semne sînt, fără îndoială, îmbucurătoare. Pentru că, înainte de a cere, Zeno Popovici înțelege să dea. Sănătate bolnavilor, lumină colegilor mai tineri, grație cărora nădăjduiește să transforme Sibiul, cît mai repede cu putință, într-un centru de referință al chirurgiei românești pe esofag. Să-i urăm spor la treabă !

OVIDIU IOANIȚOAIA

Din nou biogazul

Acum teoria trebuie să devină practică!

Hotărît lucru, faza experimentărilor a fost depășită. La dispoziția celor dornici să-și construiască instalații de biogaz pentru gospodăriile individuale sau pentru colectivități se găsesc proiecte complete, care includ cele mai bune soluții verificate de practică și care garantează la o execuție și exploatare corecte atingerea parametrilor propuși. Neîncrederea că investind muncă și materiale nu se obțin efectele dorite a fost înlăturată de instalațiile executate și în funcțiune, unele din ele de cîțiva ani, și care și-au dovedit pe deplin viabilitatea. Ultimul recensămînt al instalațiilor de biogaz făcut în februarie anul acesta a arătat că în țară funcționau la acea dată 3 527 de instalații de toate tipurile. La ora aceasta, după informațiile noastre, cifra este mult depășită, în ultimul timp instalațiile de biogaz răsărind precum ciupercile după ploaie îndeosebi în județele unde acțiunea a fost mai temeinic organizată. La realizarea multor instalații de biogaz în gospodăriile individuale și mici colectivități — cămine, creșe, cantine, grupuri sociale — au contribuit într-o mare măsură specialiștii Institutului de Chimie Alimentară, care au avut în planul de lucru întocmirea unor proiecte pentru instalațiile destinate îndeosebi gospodăriilor populației și micilor colectivități și care au acumulat în timp o bogată experiență. În cadrul institutului își desfășoară activitatea un colectiv de cercetare-proiectare pentru tehnologii neconvenționale și probleme energetice. Informațiile oferite de inginerul Vasile Nicolă, șeful colectivului vor fi extrem de utile celor care se interesează de problema biogazului.

— Pe lîngă instalațiile de biogaz cu caracter industrial, au stat în atenția institutului nostru și cele destinate populației și micilor colectivități. Institutul de chimie alimentară a fost nominalizat de către Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie responsabilul acestui program. Cercetarea și proiectarea s-a finalizat prin apariția a patru proiecte tip. Este vorba de proiectele Nr. 1806-C1, C2, C3, C4, pentru instalații de producere a biogazului cu un volum de fermentare utilă de 5, 10, 25 și 50 metri cubi. Cele de 5 și 10 mc sînt destinate gospodăriilor individuale, iar cele de 25 și 50 mc micilor colectivități. În proiectele tip sînt incluse cele mai noi și mai bune soluții, rezultate în urma experimentărilor pe instalațiile existente care au jucat rolul de stații pilot. Proiectele cuprind toate detaliile necesare execuției, măsurători, devize. Teoretic, în fiecare județ trebuie să se găsească 3 exemplare din fiecare proiect, cîte unul la Consiliul Popular Județean, Institutul de proiectări județene și la Direcția generală a agriculturii și industriei alimentare. Pentru trecerea la execuție, este nevoie de o simplă adaptare la teren.

— Care sînt parametrii pe care-i asigură proiectele tip ?

— Vă dau datele care interesează în ordinea capacității : 5 ; 10 ; 25 și 50, referindu-mă la lucrări executate în regie parțială, cazul cel mai frecvent. Valoarea investiției în lei : 6 500 ; 9 800 ; 17 900 ; 35 300. Durata de recuperare în ani : 6,08 ; 4,78 ; 4,09 ; 3,47. Costul biogazului în lei pe metru cub : 0,37 ; 0,28 ; 0,25 ; 0,15. Combustibil disponibilizat în tone combustibil convențional pe an : 0,45 ; 0,9 ; 6,25 ; 12,5. Și în sfîrșit echivalentul în butelii gaze lichefiate pe an, o comparație elocventă, care se face frecvent : 27 ; 54 ; 374 ; 748 bucăți. Totuși o lămurire este necesară. Prin regie parțială se înțelege situația, cînd terasamentele și transporturile se execută de către beneficiari. Diferența substanțială între performanțele instalațiilor de 5 și 10 metri cubi pe o parte și a celor de 25 și 50 metri cubi pe altă parte se explică prin aceea că primele două lucrează în regim criofil, procesul de fermentare are loc între 12 și 20 de grade, iar cele de 25 și 50 metri cubi lucrează în regim mezofil, fermentarea producîndu-se la temperaturi optime de 30—35 grade, asigurate de o microcentrală termică automată.

— Din datele furnizate de dumneavoastră reiese clar avantajele de care se bucură cei care și-au construit astfel de instalații.

— Ar mai trebui amintite efectele depoluante și fertilizante ale nămolului rezultat în urma producerii biogazului. În afiate într-o formă ideală pentru a fi asimilate de plante. Nămolul fermentat în procesul de metanogeneză este un regenerant ideal al humusului. Experimentări amănunțite au demonstrat că prin utilizarea ca îngrășămînt a nămolului și apei de nămol fermentate din instalații de producere a biogazului se obțin sporuri substanțiale de recoltă. Cetățenilor sau colectivităților care doresc să-și construiască instalații de biogaz le mai stă la dispoziție o broșură, consacrată construcției și utilizării instalațiilor de biogaz editată de revista Tehnium în 50 000 exemplare, în care se dau explicații amănunțite privind factorii care influențează producția de biogaz, materiile prime folosite, criteriile de alegere și dimensionare a instalațiilor, tipurile și principiile de funcționare, construcția și consumurile de materiale, reguli de exploatare și întreținere, defecțiuni, cauze, remedieri. Eu și colegul meu, inginerul Alexandru Grigoriu, am căutat în această broșură să lămurim toate aspectele legate de acest tip de instalații. Broșura mai cuprinde și o listă de instalații în funcțiune de diferite tipuri care pot fi considerate exemple pozitive.

— Deci, sîntem în faza cînd informația a depășit realizarea, cînd din punct de vedere teoretic totul este pus la punct. Care sînt problemele care mai trebuie rezolvate pentru ca numărul instalațiilor de biogaz să fie într-un timp cît mai scurt din ce în ce mai mare, pentru ca efortul arestei energii neconvenționale să fie mai substanțial ?

— Asigurînd asistența tehnică pentru proiectele tip avem posibilitatea să ne deplasăm în zeci și zeci de instalații. Trebuie spus că rezultatele cele mai bune le au județele unde acțiunea a fost mai temeinic organizată, unde consiliile populare s-au angajat mai ferm. În județele Olt și Argeș funcționează la ora asta sute de instalații. Un număr mic, nesemnificativ de instalații au fost construite în Sectorul Agricol Ilfov, Tîmiș, Arad, Covasna, Constanța. Satu Mare nici nu și-a trimis pînă acum delegații să ridice proiectele tip. Cele 10 instalații din Sectorul agricol Ilfov au fost executate și amorsate, dar fiind amplasate în pripă, la beneficiari care n-au nevoie de ele n-au fost exploatate corespunzător. După prima încărcătură au urmat reclamațiile. Au fost reamorsate dar situația nu s-a schimbat prea mult. La C.A.P. Otopeni s-a construit o instalație de 10 mc. Clopotul a fost executat greșit. În loc să se întoarcă clopotul defect s-a dat dispoziție să se mai construiască o instalație lîngă cantină. Au acum două instalații de biogaz, una lîngă alta, care nu sînt exploatate. La fel la C.A.P. Buftea, Bragadiru, Afumați. Unor C.A.P.-uri li s-a impus construirea unor instalații de 5 mc care nu le sînt folositoare, dînd ele ar fi putut alimenta instalații de 25—50 mc. Am întîlnit în țară cazuri în care instalația producea biogaz și am fost chemat la față locului pentru că nu știau ce să facă cu el, deși, alături de instalație se găsea un grup social și o cantină. În fiecare județ ar trebui să existe la ora asta unități profilate pentru execuția și montarea prefabricatelor. De serozitatea acestor întreprinderi depind calitatea, uniformitatea și simplificarea execuției, scurtarea termenelor de dare în folosință. Deși în prima fază au prins mai mult instalațiile pentru gospodăriile individuale, în special cele de 10 mc, în urma apariției proiectelor tip, județele solicită din ce în ce mai mult instalațiile de 25 și 50 mc, prevăzute cu microcentrală termică automată care asigură un randament superior. Județul Dîmbovița are în plan 30 de asemenea instalații. Există interes, se face și treabă. Nu este suficient să construiești o instalație pentru ca aceasta să dea rezultatele dorite. Mai trebuie și s-o exploatezi corespunzător. Nu s-a inventat încă o sobă care să dea căldură fără s-o alimentezi.

— Care sînt recomandările pe care le faceți atît posesorilor de instalații, cît și, mai ales, celor care-și vor construi în viitorul apropiat instalații de biogaz.

— Calitatea execuției trebuie să fie corespunzătoare. Ea se poate obține prin respectarea întocmai a proiectelor. Improvizațiile n-au dat rezultate. Ele înseamnă muncă inutilă, timp irosit, bani pierduți, deziluzionare. Importantă este înțelegerea tehnologiei — exploatare, alimentare conform instrucțiunilor. Însușirea ei se poate face foarte simplu : citind broșura editată de revista Tehnium Alegerea tipului de instalație potrivit care să răspundă necesităților atît ca sursă de materii prime cît și din punct de vedere al consumului trebuie să se facă cu discernămînt. Trebuie să se asigure o mai fermă angajare în acest domeniu a consiliilor populare. C.A.P.-urilor, a unităților în care se pretează construirea și exploatarea eficientă a instalațiilor de biogaz. Altfel spus, mai sînt locuri în care mentalitatea privind folosirea surselor de energie neconvențională în general și a biogazului în cazul nostru trebuie schimbată.

În concluzie, posibilitățile de realizare a unor instalații de biogaz eficiente și rentabile au fost demonstrate cu prisosință. La o construcție și o exploatare corespunzătoare nereușitele sînt excluse. Avantajele nu vor întîrzia să apară. Totul este să ne implicăm cu hotărîre ca în orice treabă din care nu avem decît de cîștigat.

OPREA GEORGESCU

Sesizări, propuneri, soluții — de dialog fructuos între cetățeni și autorități

● În ultimii doi ani în zona comunei noastre tratamentele chimice împotriva dăunătorilor s-au intensificat, obligîndu-ne pe noi, apicultorii, să ținem albinele închise în stupi pe o perioadă neîntreruptă de 7—9 zile, cît ține executarea stropirilor. Situația a fost aproape identică și în ce privește viermii de mătase. Anul acesta consiliul popular comunal ne-a avertizat într-o singură lună de 5—7 ori (mai mult alarme false!...) să ținem albinele închise 5 pînă la 7 zile, lucru pe care noi l-am și făcut, dar albinele n-au putut rezista și au murit în masă otrăvite sau sufocate. Am trimis probe doveditoare, am sesizat Laboratorul veterinar județean de unde ni s-a răspuns că de vină nu ar fi tratamentele cu pesticide care au fost aplicate culturilor agricole, ci condițiile specifice neprielnice din această primăvară buclucașă. Oare acesta să fie adevărul? ! Noi credem că de vină este mai degrabă ușurința cu care au fost aplicate astfel de tratamente, neținîndu-se seama de respectarea strictă a regulilor obligatorii în acest domeniu, și vrem să se ia măsuri cu cei care ne-au pricinuit pagube, pentru ca pe viitor să fim scutiți de astfel de neplăceri. **(Ion Alecsandrescu din comuna Tufeni, județul Olt).**

● Cu privire la rezolvarea scrisorii adresate revistei noastre de Marieta Tudorica din Buzău, **Consiliul Municipal al Sindicatelor Buzău** ne informează : În urma discuțiilor purtate cu factorii de conducere din întreprinderea unde lucrează, petenta a fost repartizată, pentru o perioadă de 3 luni, în aceeași secție, dar pe un alt tip de mașină care solicită eforturi mai mici, așa cum a cerut, urmînd a fi ajutată de o muncitoare nou încadrată. În ședința comisiei de pensii și asigurări sociale, care a avut loc recent, i s-a comunicat măsura luată, fapt cu care femeia n-a fost toțuși, de acord, declarîndu-se nemulțumită.

● La Constanța, în port, a luat ființă, nu de prea multă vreme, un laborator de psihologie navală. După cum ne informează colaboratorul nostru **Prohor Ivancu**, este primul laborator de acest fel, cu misiunea de a contribui la eliminarea factorilor de risc în domeniul transporturilor navale. Aici sînt supuși unor examinări psihologice complexe, periodice, toți navigatorii din flota maritimă comercială, candidații la examenele de admitere în liceele și instituțiile de marină, precum și oamenii muncii de pe platforma portuară. Testările se efectuează pe baza unor studii și cercetări științifice realizate de specialiștii laboratorului, la locurile de muncă ale subiecților, și ele oferă posibilitatea de a cunoaște componentele personalității și nivelul aptitudinilor tehnice ale acestora, de a depista din timp și, eventual, a corija unele anomalii.

● Urmare semnalelor critice din articolul „Să zîmbească ei, dacă le dă mîna!", apărut în Flacăra din 23 mai a.c., **Cooperativa „Fotografia" București** ne comunică : 1. Pentru nerespectarea instrucțiunilor care reglementează activitatea foto ce se desfășoară în cadrul caselor de căsătorii, Barbu Tania a fost sancționată cu „avertisment"; 2. Referitor la situația necorespunzătoare consemnată la unitatea nr. 58, din bd. 1 Mai nr. 42—45, cei în cauză se fac într-adevăr vinovați de încălcarea prevederilor statutului cooperației și au fost sancționați în consecință după cum urmează : Neacșu Ștefania cu diminuarea retribuției prin reținerea unei trepte pe timp de o lună, Dimitriu Jorj — diminuarea retribuției cu 5 la sută pe o lună, Cioranu Rodica — reținerea unei gradații pe o lună. Situația va fi analizată și în adunările generale pe secții din luna curentă.

● Noi, **Tințar Maxilu Titus**, și ceilalți locatari ai blocului 16 C din Ploiești, bd. Republicii nr. 122, vă aducem la cunoștință că, încă din ziua de 21 ianuarie 1986, ascensorul blocului nostru cu 10 etaje nu mai funcționează datorită defectării troliului și, cu toate intervențiile noastre la ICRAL — unitatea care verifică periodic și repară astfel de utilaje — nu am reușit nici pînă astăzi să remediem această neplăcută situație. Conducerea ICRAL-ului, începînd de la director, inginer șef și pînă la responsabilii de compartimente, nu a arătat nici un fel de înțelegere față de necazul nostru și ne-a tratat cu indiferență, în sensul că nu a luat nici o măsură pentru a repune în funcțiune acest indispensabil ascensor. A fost lăsat totul doar pe seama maistrului de la dispecerat care, la rîndu-i, în neputință și necunoștință de cauză, a aminat sine die rezolvarea problemei.

● Primim de la **Direcția comercială a județului Dolj** : Din cercetările efectuate de Consiliul popular al orașului Băilești și din verificarea evidențelor noastre a reieșit că, în ziua de 19 iulie 1982, a fost repartizată o butelie aragaz pentru apartamentul nr. 15 din str. 30 Decembrie, bl. 7 B, sc. 1, iar petentul Andrei Dumitru din Băilești a devenit nou locatar al respectivului apartament abia în 1982 (deci, altcineva beneficiase de sus-numita butelie — n.n.). Menționăm că, în conformitate cu instrucțiunile legale în vigoare, buteliile aragaz se repartizează pe localități, în funcție de numărul apartamentelor date în folosință, iar listele nominale sînt aprobate de Comitetul executiv al consiliului popular local. Întrucît Ministerul Comerțului Interior a repartizat suplimentar o cotă de butelii pentru asemenea cazuri, s-a ivit astfel posibilitatea și petentului i s-a aprobat o butelie de gaze lichefiate, care poate fi ridicată de la ICS Metalo-chimica Craiova.

● **Consiliul popular al sectorului 6, Comitetul Executiv** : La scrisoarea înregistrată la dv. sub nr. 3165/1986, prin care tovarășa Burcea Eugenia solicita rezolvarea stabilirii în municipiul București în urma căsătoriei, vă informăm că petenta a fost invitată la sediul consiliului popular și, în prezența dînsei, s-a discutat cu Circumscripția 20 Miliție-Militari, sectorul evidenței, spre a fi primită cu actele necesare pentru schimbarea domiciliului în municipiul București.

● Pe 19 iunie a.c., dimineața, m-am prezentat în str. Feroviarilor nr. 34, la un atelier de tîmplărie aparținînd de ICRAL Pajura din sectorul 1, să-mi procur, contra cost bineînțeles, niște știnghii simple pentru a monta la fereastra bucătăriei mele o plasă de sîrmă împotriva muștelor și a țînțarilor. Cum am deschis ușa atelierului, meșterul-gestionar, pe care am aflat ulterior că-l cheamă Marian Bălăccanu, m-a primit cu răceală : „...'mneata ce poftești ?" I-am explicat ce și cum. „Aaaa — mi-a răspuns meșteșugarul cu aceeași jumătate de gură —, numai pentru atîta lucru ?!... N-avem ! O ușă, o fereastră, eventual un toc de ușă puteam oferi. Altceva, numai cu aprobarea expresă a tovarășului director ; așa că mergeți dv. la dumnealui". Am ieșit stingher, sîntind cum mi se strecoară-n suflet îndoiala : oare, pentru deschiderea zilnică a ușii atelierului i-o trebui meșterului tot aprobare directorială ? !... **(Tilică Butnariu, București, str. Zbolna Neagră nr. 9).**

● Răspunzînd unui grup de oameni ai muncii de la IEP-MIIC Constanța, care ni s-a adresat rugîndu-ne să-i sprijinim în eforturile de îmbunătățire a transportului în comun pe traseul liniei 5 din orașul de pe malul mării, Consiliul popular al municipiului Constanța precizează : „Traseul și orarul liniei de autobuze nr. 5 (fost 33) au fost aprobate de comitetul executiv al consiliului popular local, în funcție de necesitățile oamenilor muncii din zona industrială respectivă și de cota de combustibil alocată IJTLC. Astfel, autobuzele de pe această linie circulă dimineața, între orele 5—8, de la cap de linie, din zona industrială, pînă la poarta nr. 2 port Constanța iar restul intervalului pînă la stația EAC de pe traseul liniei de tramvai, călătorii urmînd a face transbordarea în tramvaiul 101 care circulă pînă la Gară. Menționăm că, în cursul anului 1987, pe traseul liniei nr. 5 se vor introduce troleibuze, asigurîndu-se în acest fel condiții optime de transport pentru locuitorii cartierului".

● **Inspectoratul județean Caraș-Severin al Ministerului de Interne**, cu privire la cele sesizate în scrisoarea ce ne-a fost adresată de Bitea Nicolae și Bitea Floarea din Moldova Nouă, ne face cunoscut că, în urma verificării situației, s-a aprobat petentului și soției sale eliberarea permiselor de mic trafic în posesia cărora vor intra după depunerea chitanțelor de achitare a taxelor aferente.

● Un grup de iubitori ai cărții care locuiesc în căminele de nefamiliști ale I.U.C.F. Rîmnicu-Vîlcea ne informează că, în 1983, în incinta căminului nr. 2, se înființase o filială a Bibliotecii județene Vîlcea, cu scopul de a facilita celor peste 600 de tineri locatari ai acestor cămine servirea și împrumutul cu cărți. „A fost o inițiativă bună — apreciază semnatarii misivei în rîndurile cărora distingem numele **subingnerului Ionel Iancu, strungarului Iulian Meișan** și **frezorului Marin Olaru** —, păcat însă că a funcționat ireproșabil doar pînă la dăta de 8 mai 1985, cînd bibliotecarul a fost transferat în alt loc de muncă. Din acel moment știm că filiala sau punctul de difuzare a fost preluat de o bibliotecară din cadrul bibliotecii județene care pînă astăzi n-a deschis nici măcar o dată biblioteca în folosul nostru. Oare care să fi fost scopul acestei filiale ? De a ființa ca „magazie", cum de altfel scrie pe ușă, sau de a ne pololi setea de cultură, de cunoaștere ? !... Se zice că i s-a pus gînd rău : unii chiar vor s-o desființeze, dar noi nu dorim acest lucru, ci, dimpotrivă, vrem să se reactiveze, să devină de un folos real".

● De la **Combinatul de îngrășăminte chimice „Azomureș" din Tîrgu Mureș** primim următorul răspuns la articolul critic publicat în Flacăra din 14 aprilie 1986 privitor la lipsa din comerț a seturilor AZOCOLOR : I.R.M. București a contractat în trimestrul I a. c. cantitatea de 16 000 asemenea seturi și i-au fost livrate 16 170. Cantitatea de hîrtie color contractată de menționata întreprindere comercială în aceeași perioadă nu este corelată cu numărul de seturi necesare, cererea fiind mult mai mare. Atragem atenția că și în perioada următoare I.C.R.M. București nu a corelat corect cantitatea de hîrtie fotografică color cu seturile necesare prelucrării. Se impune deci ca cei în măsură să refacă neîntîrziat comenzile, astfel încît în magazine să existe seturile necesare prelucrării integrii cantități de hîrtie fotografică color.

● Ne adresăm acestei reviste, „rugîndu-vă ca, în puținul spațiu pe care-l aveți la dispoziție, să transmiteți mulțumirile noastre celor deplin îndreptățiți și, totodată, să faceți cunoscut tuturor cititorilor modul deosebit în care sînt primiți, tratați și îngrijiți bolnavii internați la Spitalul-cămin „Izvorul" din comuna Vînători de Giurgiu, spital pe care-l conduce cu remarcabilă competență și răspundere dr. Moisescu Stelian. Ne bucurăm de condiții deosebite de cazare și masă, de multă curățenie și ordine, dar mai ales de ambianța sinceră, prietenoasă oferită de întregul personal medico-sanitar, care se străduie să-și facă pe deplin datoria, să ne asigure cele mai eficace tratamente. Semnează : **Neață M. Aurică, Braiu Marin, Ciobanu Marin, Scarlat Gheorghe, Țonțoi Dumitru, Neagu Andrei, Băzăuanu Valeriu, Predoi Anghel.**

● **Ministerul Muncii, Direcția Generală de Asigurări Sociale, Pensii și Asistență Socială**, cu privire la scrisoarea lui Ceteraș Teodor din Reghin, str. M. Eminescu nr. 47 : Scrisoarea precedentă adresată direct ministerului de către cel în cauză a fost considerată apel împotriva deciziei nr. 4321 din 31.I.1986 a Comisiei de pensii a cooperativei meșteșugărești Mureș. Acest apel viza două perioade feteritoare la vechimea în muncă realizată în sectorul de stat. Cazul a fost supus Comisiei centrale de pensii care, în ședința sa din 24.V. '86, a hotărît luarea în considerare a perioadei 31.VIII.1946 — 6.VIII.1948, lucrată de petent în calitate de îngrijitor animale la Primăria Orosfaia-Teaca, precum și a perioadei imediat următoare (6.VIII.1948 — 5.I. 1950) de îndeplinire a obligațiilor militare ca vechime în muncă utilă pentru pensia de asigurări sociale. Prin urmare, scrisoarea anexată a fost rezolvată favorabil.

● **Alexandra** și **Gheorghe Dițescu** din București, str. Zamfir Marău nr. 50. Pe 30 decembrie 1984 s-au adresat centrului nr. 78 al Cooperativei „Tricolux" din șos. Colentina, Complexul Telul Doamnei, pentru a-și confecționa două pufoverе de lînă. Lucrătoarea-gestionară Popovici le ia măsura, primește acontul de 300 lei și aproape un kg de lînă pură. La data stabilită pentru probă, surpriză : li se spune că solicitarea nu li se poate onora pentru că... lîna nu mai este bună. Atunci, omul a cerut lîna și cei 300 de lei înapoi, dar a fost refuzat categoric, spunîndu-i-se să se adreseze la Centrală. Au trecut deja mai bine de 18 luni și nimic ; clientului care s-a adresat și Centralei nu i s-au restituit nici banii și nici materialul.

Pagină realizată de MIHAI STĂNESCU

Puiul de vidră

M-am decis să vă trimit aceste rînduri în urma unor întîmplări trăite în desele mele descinderi în mijlocul naturii. Sînt bibliotecar la un liceu din Tîrgu-Jiu. Timpul liber, atît cît e, mi-l petrec mai mult în astfel de peregrinări, deoarece sînt un împătimit al apelor și munților. Asta în toate anotimpurile. Mai rare sînt descinderile mele cînd sezonul de pescuit este închis, dar și în această perioadă mă refugiez totuși, din cînd în cînd, în împărăția minunată, reconfortantă, a măicuței naturi, pentru a revedea vadurile rîurilor, pentru a le asculta susurul, respirația. La fel ca mine, știu, sînt foarte mulți care iubesc această superbă natură a patriei. Și adesea o protejează ca pe bunul cel mai de preț.

Dar iată și revolta ce mă chinuie. Anul acesta, încă din luna mai, cum a început mai tare căldura, pe cursurile unor ape din județul Gorj au apărut nestingheriți braconieri, dușmani de temut ai faunei piscicole, înarmați cu cele mai năstrușnice unelte. Alături de Șușița, Jaleș, Bistrița, Orlea, Cerna și Tismana, Motrul, rîul ce mărginește la sud-vest județul de la poalele Parîngului și Vîlcanului, este cel mai grav afectat de faptele nesăbuite ale acestui tip de răufăcători. Pornind din vecinătatea satului Glogova și pînă la confluența Motrului cu Bulba, indivizii aceștia, certați cu cele mai elementare norme care guvernează echilibrul firesc dintre om și natură, descind adesea, uneori chiar în miez de noapte, pe albia rîului împușcind tolle, otrăvind păstrăvii sau practicînd „pescuitul" cu ajutorul curentului electric furat direct din rețeaua de înaltă tensiune. Tot pe vadul acestui frumos rîu, pornind de sus, din zona Cornul Pietrei-Padeș, și pînă la Cloșani, braconierii sînt găsiți, mai ales duminica, devenind cursul apei din vad și lăsînd pe uscat toate vietățile subacvatice, otrăvind rădinile cu var, clor și cu alte substanțe chimice, folosind exploziv procurat pe căi dubioase, utilizînd pentru răstocirt chiar agregate grele (ifroane cu cupă), proprietatea unor întreprinderi din zonă, parcate de cele mai multe ori ilegal la domiciliul acelora care le au în primire.

Cu excepția celorlalte cursuri de apă enumerate la începutul acestor rînduri, pe văile cărora s-au mai făcut controale, însă și acestea destul de sporadice, Motrul a fost total neglijat în această privință. Iată de ce, în primăvara ce abia s-a încheiat, datorită prea deselor incursiuni ale braconierilor, au dispărut vidrele, zeci de mii, chiar milioane de puieți de pește de diferite specii, precum și mii de exemplare de pești adulți, aflați în plină perioadă de depunere a icrelor. Cel mai mult m-au impresionat însă doi pui de vidră abandonați de mamele lor.

Sînt, deci, motive temeinice pentru amărăciunea mea, pentru a trage un semnal de alarmă și a striga : opriți-i pe braconieri ! Dar nu mă limitez la atît și propun celor în drept, în primul rînd consiliilor populare și miliților locale, ocoalelor silvice și A.J.V.P.S.-ului Gorj, să ia neîntîrziat măsuri ferme cu acei care au încălcat și încalcă legalitatea, în privința pescuitului pe rîul Motru, și nu numai. Vreau ca glasul meu să se audă și să-i îndemne pe toți și să-i mobilizeze într-o apărarea sănătății, bogăției și frumuseții fără seamăn a naturii patriei noastre.

„Am văzut un copil plîngînd pe malul Motrului, Plîngea lîngă un pui de vidră.

TUDOR MĂGUREAN
pescar sportiv din Tîrgu-Jiu, str. 8 Mai, bl. 6, ap. 29

Poșta redacției

Chesnoiu Maria — satul Stroești, com. Arcani, jud. Gorj : Rectificarea numelui este absolut necesară și trebuia făcută de mult. Explicați situația într-un memoriu adresat consiliului popular, cerînd aminarea stabilirii dreptului. Dar totul înaintea căsătoriei fiicei ● **Stan P. Ion** — com. Văcărești, jud. Dîmbovița : Cuantumul alocației este corect stabilit. ● **Stratulat N. Maria** — com. Vîlșoara, jud. Vaslui : Pentru că nu sînteți încadrată conform Codului Muncii, puteți beneficia timp de 6 luni de la decesul de pensie de urmaș. Solicitați D.J.P.M.O.S. întocmirea dosarului. ● **Farkaș Marian** — Galați : Știți că nu există boli, ci bolnavi, deci nu mai întîrziați și mergeți urgent la medicul specialist. ● **Roșculeț Gh. Gheorghe** — com. Motoșeni, jud. Bacău : Este obligația dv. ca în fiecare an să depuneți adeverință de încadrare în muncă și să achitați taxa de împunere anuală pentru activitatea meșteșugărească pe care sînteți autorizat să o desfășurați. ● **Zetea Alexandru** — București : La numeroasele dv. întrebări cu privire la testament și înfiere puteți afla răspuns de la un notar de stat și de la autoritatea tutelară. ● **Ene Nicolae** — Galați : Cererea dv. nr. 50/8559/ martie 1978 va putea fi soluționată după darea în exploatare, în 1987, a noii centrale telefonice din cartierul Gh. Doja. ● **Șandor Adalberi** — com. Eremitu, jud. Mureș : Pentru reconstituirea vechimii în muncă e obligatoriu să prezentați comisiei măcar o dovadă a existenței unui raport de muncă. ● **Țîrcu Maria** — com. Fărău, jud. Alba : Procurați act de vechime pentru perioada respectivă, depuneți-l cu cerere la Oficiul de asigurări sociale și pensii și vi se va recalcula dreptul. ● **Sulu Dumitru** — Galați : Informați-vă la Direcția comercială a județului dacă nu cumva butelia trebuia predată de către cetățeanul cu care ați schimbat locuința. ● **Chiriac Gheorghe** — Tulcea : Cercetările au stabilit inexistența infracțiunilor reclamate de dv. și s-a dispus neînceperea urmăririi penale. ● **Gorgovan Maria** — com. Valul lui Traian, jud. Constanța : Prezentați-vă la sediul Oficiului forțe de muncă în vederea obținerii dispoziției de repartizare.

REGHINA VÂRVICI

● **„Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.**

Fie-ne, totdeauna, cerul țării senin!

Zbor de pace

Reprezentanții României : Mielu Feţeanu, Mitu Marcu, Ioan Diaconu

Anul 1986 este un an plin de aniversări ale aripilor românești. Au trecut 80 de ani de cînd Traian Vuia se ridica de la pămînt pentru prima dată în istorie pe cîmpia de la Montesson cu un aparat construit de el, mai greu decît aerul. Se împlinesc 100 de ani de la nașterea savantului român Henri Coandă, inventatorul avionului cu reacție. Cu 50 de ani în urmă Alexandru Cutană ocupa locul I la pilotaj, la Miami, în Concursul celor două Americi.

În aceste zile se împlinesc și 50 de ani de la înființarea Aeroclubului „Gheorghe Bănciulescu" de la Strejnic — Ploiești.

Sărbătoarea aeroclubului ce poartă numele primului pilot care a zburat pe distanța București—Madagascar purtînd proteze la ambele picioare a fost marcată printr-un concurs internațional de acrobație aeriană. Au fost prezenți piloți din R.S. Cehoslovacă, R.P. Polonă, R.P. Ungară, R.D. Germană, U.R.S.S. și România.

Duminică, 29 iunie, cei mai buni piloți ai țărilor participante s-au întrecut în măiestria lor într-o demonstrație de virtuozitate, de acrobație aeriană. Tot aici au fost prezentate în acțiune și noile creații ale aeronauticii românești : planorul de acrobație IAR-35, motodeltaplanul IAR-42 și noi parașute tip clasic și tip aripă.

VICTOR RĂDULESCU ■

4 aparate legate într-o formație de zbor de 4 inimi curajoase — înainte de decolare

După o cădere lină...

...o povară de mătase

Cea mai fascinantă aspirație umană : cucerirea cerului

Opriți la Monument!

Am trecut pe lîngă locul acela de nenumărate ori. Și nu am oprit. În goana mașinii îmi spuneam „data viitoare am să opresc". Mereu „data viitoare". Culmea este că din șuvoiul mașinilor ce se scurgeau și dintr-un sens și din celălalt nu am văzut nici una oprită, deși există și o parcare.

Și a venit o zi cu soare, cu cer senin; senin de se vedeau munții, senin, tocmai bun de zbor. Venind dinspre București, pe varianta Ploieștilor, am văzut, la Strejnic o mulțime de mașini trase pe dreapta, iar ocupanții urmăreau zborul unor planoare. Atunci am fost sigur că a venit „data viitoare".

Am oprit la locul unde, în plin cîmp, înconjurat de spicele coapte, se află un monument, un vultur, împrejmuit cu un gard vopsit în seninul cerului, al cărui stîlpi de susținere sînt pale de elice stilizate. Stăteam în liniștea acelui loc privind mașinile ce treceau grăbite în și dinspre munte și mă gîndeam că, poate, pe șosea ar trebui să existe, un panou care să indice locul unde se află monumentul închinat vulturului de la Binținți, Aurel Vlaicu, cel care a pierit în încercarea lui de a trece primul, în zbor, Carpații. Cînd treceți pe șosea spre Valea Prahovei opriți o clipă aproape de Cîmpina unde, pe stînga, se află monumentul ce cinstește unul din pionierii aviației românești.

DAN DANUȚ DORU ■

P S.
Anul acesta se împlinesc 80 de ani de cînd un alt român, Traian Vuia, a decolat, primul în lume, cu mijloace proprii.

Arcul care aduce ploaie

Irigarea terenurilor agricole se face din cele mai vechi timpuri. De atunci, generații după generații au perfecționat sistemele, ajungîndu-se astăzi la cele practicate în mod curent. Și totuși, actualele sisteme de irigare prezintă în unele cazuri greutăți în exploatare. Montarea, demontarea și mutarea repetată a conductelor și aspersoarelor necesită multă manoperă. Accesul în culturile de o anumită densitate este greoi dacă nu imposibil și duce la deteriorarea acestora. Terenurile în pantă nu pot fi irigate cu actualele sisteme. Irigarea este condiționată de existența, sursei de apă în apropiere. Dacă sistemele folosite pe scară largă astăzi nu trebuie schimbate, se simte nevoie în anumite situații să fie completate cu altele.

S-ar mai putea aduce ceva nou în acest domeniu ? Se pare că da.

Inginerul Ion Bezuz-Citireag, din cadrul Cercului Ingeniozității, patronat de Sectorul 4 al Capitalei, și-a pus tocmai această problemă. După părerea noastră, soluția găsită merită toată atenția. Este vorba despre un arc realizat din segmente de țeavă, legate prin racorduri de cauciuc flexibile sau din vertebre-balamale, care se pot rula sau derula cu ajutorul unor cabluri acționate de un troliu. Prin tracțiune, cablurile rigidează construcția.

Punctul de plecare al arcului poate fi o platformă mobilă, care prin rotire dirijează arcul în direcția dorită. Arcul, avînd o greutate de 100—150 kilograme, are o deschidere de 100 metri. Deci, în jurul platformei se poate asigura udarea pe suprafața unui cerc cu raza de 100 metri. Alimentarea se poate face cu un furtun flexibil dintr-un canal de irigare sau dintr-o sursă autonomă. Instalația poate fi montată pe platforma unei autocisterne.

Sistemul evită accesul în culturile dense și poate fi folosit cu eficiență îndeosebi în perioadele de secetă pentru udarea culturilor de pe terenurile neracordate la sisteme de irigații. Într-o grădină de legume prevăzută cu o rețea de alei cu latura de 200 metri se poate asigura udarea întregii culturi. După plierea arcurilor, instalația devine gabaritică și poate fi transportată pe drumurile publice. Instalația asigură o udare asemănătoare cu cea naturală din ploaie, de sus în jos.

Tot pentru situații speciale, inginerul Bezuz-Citireag a imaginat un aspersor direcțional, care poate uda numai o suprafață semicirculară.

Ingeniozitatea sistemului stă în modul de realizare a arcului. Acesta ar putea fi folosit și pentru construirea unor pasarele provizorii peste cursuri de apă, ca element de acoperiș pentru solarii, cupole de circ etc.

Ion Bezuz-Citireag a construit o machetă a arcului pe care o va expune la Salonul Cercului Ingeniozității din toamna aceasta.

Să mai amintim că inginerul Ion Bezuz-Citireag, membru al Comisiei guvernamentale pentru realizarea roboților, a pus la punct un nou tip de motor cu ardere internă cu piston oscilant și un vehicul de concepție proprie, capabil să se deplaseze pe orice fel de teren.

OPREA GEORGESCU ■

Pe Platforma Fizicii de la Măgurele

DESCOPERIRI RECUNOSCUTE CA PRIORITĂȚI MONDIALE

Îndelungi ani de căutări au dus la confirmarea existenței unei forme de radioactivitate necunoscută pînă acum : radioactivitatea cu emisie de ioni grei. Descoperirea, prevăzută teoretic dar neconfirmată experimental de către specialiști pînă anul trecut, repune în discuție noțiunile clasice despre modurile de dezintegrare a nucleelor atomice.

Fără a avea pretenția de a face un istoric, ni se pare potrivit să reamintim că, încă de la sfîrșitul secolului trecut, s-a observat faptul că nucleele emit ceva. Fenomenul acesta de dezintegrare spontană a nucleelor diferiților atomi a fost denumit radioactivitate naturală. Experiențele efectuate de Pierre și Marie Curie au dus la stabilirea mai multor tipuri de radioactivitate : alfa, beta și gamma. Radioactivitatea alfa, modelul clasic, presupune transformarea unui nucleu X într-un nucleu Y, cu emiterea unei particule alfa relativ ușoară, compusă din doi protoni și doi neutroni. Nucleul Y, rezultat din descompunerea nucleului X, rămîne aproape la fel de greu ca și el. În 1940 a fost descoperit un alt tip de dezintegrare : fisiunea nucleelor. În acest caz, nucleul nu se mai transformă într-o masă grea și una ușoară, cum se întîmplă în radioactivitatea alfa, ci în două fragmente de mase relativ apropiate.

Cercetările au continuat, iar anul 1970 a adus evidențierea altor tipuri de radioactivitate. Se avea în vedere emisia de protoni, neutroni și așa-numita emisie beta întîrziată, urmată de emisie de doi neutroni. Teoretic, era prevăzută și emisia de doi protoni. Descoperirile au atras atenția și, în mod firesc, a crescut preocuparea pentru fenomenul de radioactivitate naturală.

Cercetătorii români au abordat, încă din 1956, o serie de probleme legate de fisiunea nucleară, radioactivitatea alfa și radioactivitatea beta. În cadrul Institutului de Fizică Atomică, aproape 20 de ani de asemenea cercetări au creat, pe de-o parte, un număr de specialiști în problemele respective, iar pe de altă parte rezultate cu ample și de înalt nivel, care puteau sta la baza unor noi descoperiri. Un moment semnificativ a fost, pentru întreaga această activitate, anul 1978, cînd a fost întocmit un contract cu Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, iar un colectiv de cercetători condus de dr. Valentin Ceausescu și-a reunit forțele. S-au impus preocupările de a stabili aspectele comune ale unor fenomene observate și s-au fundamentat prin modele teoretice comune rezultatele obținute pînă atunci.

În 1980, în cadrul Școlii de vară de fizică nucleară de la Brașov, avîndu-l ca director pe dr. Valentin Ceausescu, apoi într-un articol publicat între comunicările Institutului de la Dubna, U.R.S.S., se fac referiri la un nou tip de radioactivitate. Autori : D.M. Poenaru, M. Ivașcu, A. Săndulescu, M. Popa, D. Mazilu și un cercetător vest-german, W. Greiner.

Întreaga lume științifică începea să ia cunoștință de concluziile la care ajunseseră specialiștii români. „De mulți ani — scrie revista „Science et Vie" din ianuarie 1985 — diferite lucrări consacrate experiențelor de fizică semnalau că fisiunea nucleelor grele este însoțită uneori de radiații, altele decît alfa, cărora nu se reușise să li se identifice natura. Într-o comunicare apărută în Uniunea Sovietică și tradusă imediat în Statele Unite la sfîrșitul anului 1980, autorii — un grup de cercetători români și un teoretician din Frankfurt —, recenzau un număr însemnat de astfel de fenomene, pînă atunci semnalate izolat... La sfîrșitul studiului lor, autorii comunicărilor din 1980 prevesteau existența unei forme de dezintegrare a nucleelor grele, intermediară între dezintegrarea alfa și fisiune, propunînd apropierea celor două probleme diferite".

— Ne-am pus problema radioactivității naturale alfa prin aceleași modele ca și fisiunea nucleară — declară dr. Marin Ivașcu, director general al Institutului Central de Fizică. Aceasta și pentru că modelele de dezintegrare alfa existente pînă atunci prevedeau valori diferite de cele obținute experimental, Trebuia, deci, avut în vedere un model de fisiune foarte puternic asimetric, dat fiind că dezintegrarea alfa prevede descompunerea nucleului în particula alfa (nucleu foarte ușor) și un alt nucleu destul de greu, spre deosebire de fisiunea nucleară propriu-zisă, în care nucleul inițial se descompune în două nuclee, chiar dacă nu egale ca masă, în orice caz, numai ușor diferite. Între produsele de fisiune nucleară găsim Cesium 137, Iod 131, dar și Stronțiu 89 și 90. De fapt, produsele de fisiune se situează pe o curbă caracteristică, ce se prezintă sub formă de „s". Trecînd să se explice prin același model fisiunea nucleară și radioactivitatea alfa, a apărut în mod natural întrebarea dacă nu cumva nucleul se poate descompune emițînd ioni grei cuprinși între particulele de dezintegrare alfa și nucleele de fisiune. Au fost efectuate calcule prin același model — așa-numit de fisiune puternic asimetrică — a probabilității de emisie a unor nuclee (ioni grei) de Carbon, Neon, Siliciu, Magneziu, Argon, etc. Modelul, el însuși perfecționat ca să explice foarte bine toate tipurile de radioactivitate alfa măsurate experimental, dar și fenomenele de fisiune, a arătat că există probabilități mai mari de emisie a anumitor nuclee, precum Carbon 14, Neon 22, Magneziu 28, Siliciu 32, Calciu 48. Aceste previziuni se făceau în anii 1978—1980. Au fost primite la vremea aceea, cu destul de multă rezervă de către literatura de specialitate. Noi am continuat însă perfecționarea modelului teoretic. S-au făcut calcule laborioase pentru diverse variante de descompunere a nucleelor, publicîndu-se între 1980—1985 peste douăzeci de articole științifice legate de fenomenele studiate.

În 1985 a apărut primul rezultat experimental care confirma descoperirea teoretică susținută cu 5 ani înainte. Un grup de cercetători de la Oxford a pus în evidență, în 1984, radioactivitatea prin emisie de Carbon 14. La puțin timp după aceea, cu un dispozitiv experimental mai perfecționat, un grup de specialiști din Franța, de la Orsay, a confirmat experimentul englez. Mai apoi, un alt grup de cercetători din Statele Unite a evidențiat atît radioactivitatea prin emisie de Carbon 14, cît și emisia de nuclee de Neon 22 și 24.

Atunci a fost și momentul recunoașterii, în revistele de specialitate, a meritelor cercetătorilor noștri. „Physics in Action" consemna anul trecut : „Se pare că, fără a fi cunoscut de Rose și Jones, un grup de teoreticieni români (A. Săndulescu, D. Poenaru și M. Ivașcu) împreună cu teoreticianul german W. Greiner, au prezis în 1980 că nucleele mai grele ca plumbul pot să se dezintegreze prin ioni mai grei ca particulele alfa. Procesul, definit ca «fisiune puternic asimetrică» de către autori, explică unitar dezintegrarea alfa, fisiunea spontană și emisia de nuclee de masă medie".

— Lucrînd la Institutul unificat de la Dubna, A. Săndulescu și D. Hașeganu, cu colaborarea unor institute din Uniunea Sovietică, au pus în evidență emisia de nuclee de Neon și eventualitatea emisiei de nuclee de Magneziu și Siliciu. S-a confirmat, astfel, existența unui fenomen real de radioactivitate cu emisie de ioni grei, fenomen de o deosebită importanță atît prin faptul că solicită o revedere a teoriilor de formare și descompunere a nucleului atomic, cît și prin aceea că, exolicînd cele două fenomene fizice — fisiunea și dezintegrarea alfa — care păreau total diferite, confirmă la această scară aspectele de unificare a forțelor fundamentale. O serie de laboratoare continuă cercetările pentru a pune în evidență radioactivitatea prin alte tipuri de ioni grei, căutînd să se găsească fundamentarea modelului elaborat de noi prin aspectele de structură a materiei nucleare. Ultimele cercetări capătă importanță mai ales dacă ne gîndim la posibilitatea existenței unor rezonante puternice în radioactivitatea alfa — care părea total diferită — ca fenomenul să capete semnificație în procesul de dezvoltare a energeticii nucleare. Un asemenea tip de radioactivitate ar putea, în acest caz, folosi direct deplasării sarcinilor a însăși particulelor nucleare care sînt ionii grei emiși în asemenea fenomene. Este numai o ipoteză în momentul de față. Avantajele pe care le-ar aduce societății umane merită eforturile care se fac în acest moment pe plan internațional pentru aprofundarea acestui fenomen.

Specialiștii Institutului Central de Fizică se ocupă, în prezent, de încă o problemă semnificativă pentru fundamentele fizicii în ansamblul său.

Elucidarea ei ar explica întregul fenomen al radioactivității nucleare. S-a emis ipoteza radioactivității prin emisie de particule elementare — pioni și miuoni. Modelul elaborat de noi (autori : D.B. Ion, R. Ion Mihai, M. Ivașcu) consideră că în zona fisiunii simetrice se emit în afara produselor de fisiune și o a treia particulă, elementară, cel mai probabil pioni neutri sau pioni cu sarcină electrică. Calculele arată că un asemenea fenomen este cu o ordine de mărime mai mare (de 10 ori, de 100 de ori) decît radioactivitatea cu emisie de ioni grei. Acestea sînt, deocamdată, previziuni teoretice care constituie doar motive de încurajare pentru experimentatori, să efectueze măsurători care să pună în evidență acest nou fenomen. Importanța lui este cu totul excepțională, dat fiind faptul că aceste particule elementare sînt așa-zise particule de schimb pentru forțele nucleare. Confirmarea fenomenului sustinut în modelul nostru teoretic ar pune problema reanalizării și reclasificării forțelor nucleare responsabile pentru anumite fenomene și, totdodată, reformularea și transformarea unor teorii de mare amploare și utilitate în momentul de față în fizică. Inițial, ca și în primul caz, descoperirea a fost primită cu reținere. Modelul este acum în curs de publicare într-o revistă de mare circulație. Este rîndul măsurătorilor experimentale să dea decizia finală asupra justeței modelului propus.

Oricum, putem aprecia că aceste două noi descoperiri ale fizicii românești vin să se adauge la rezultatele de prestigiu pe care fizica nucleară din România le-a obținut în ultimii douăzeci de ani.

LIANA MOLNAR ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

De la „focul viu" la chibriturile cu fosfor

În Munții Maramureșului și ai Bucovinei s-a păstrat pînă în primele decenii ale veacului nostru un obicei cu rosturi adînci. Cînd se urcau primăvara la stînele din munți, ciobanii aprindeau cel dintîi foc (pe care-l numeau „focul viu") prin frecarea unor lemne, iar apoi oile erau mînate să treacă peste flăcări — erau „afumate" — pentru ca, în cele din urmă, păstorii să sară și ei de trei ori peste foc. De la acest „foc viu" erau ulterior aprinse toate celelalte focuri ale stînelor din apropiere.

Desigur, la începutul veac XX ciobanii dispuneau și de alte mijloace, mai lesnicioase, de a aprinde focul — amnare și chiar chibrituri. Dar perpetuarea străvechii tradiții avea multiple explicații: trecerea oilor și ciobanilor, prin flăcări era presupusă a-i căli contra potrivnicilor pe care aveau să le întîmpine o vară întreagă (atacul lupilor, furtuni, inundații etc.) și în același timp, în felul acesta, se celebra ieșirea prin care, cu secole în urmă, oamenii pămîntului românesc făceau să țîșnească focul indispensabil existenței lor.

Cel mai simplu proceden consta în frecarea a două lemne bine uscate pînă ce începeau să ardă mocnit. Dar nu era singurul. În zona Someșului între cele două lemne era introdus un al treilea lemn, care era apoi tras înainte și înapoi, iar cînd se încingea, era apropiată iască, care se aprindea de îndată. Un alt sistem consta din introducerea capătului unui băț rotund, nu prea gros, în ușorul porții grajdului, celălalt capăt întrînd într-o scîndură; o sfoară petrecută după băț îl răsucea apoi cu repeziciune, asemenea unui sfredel iasca aflată în crăpătura din capătul bățului aflat în ușorul porții lua curînd foc. În fine, în valea Talabor, din Maramureș, într-un băț de brad, înfipt în pămînt, era fixată, în partea superioară, o scîndurică de brad bine uscată, găurită la mijloc; în gaură se punea puțină iască, iar scîndurica era învîrtită pînă ce iasca se aprindea. Exista și o variantă în care scîndurica era învîrtită cu o manivelă, fixată într-un par înfipt în sol. Tiberiu Morariu, Simion Florea Marian, D.A. Vasiliu, Ion Vlăduțiu s-au ocupat în detaliu de acest obicei și de semnificația sa materială și spirituală.

Tot în domeniul aprinderii focului, mai trebuie să consemnăm un moment interesant, puțin cunoscut, legat de o incontestabilă contribuție românească, datorată unui vrednic ardelean. Ne aflăm la Viena, în anul 1836, (acum 150 de ani). În laboratorul de chimie al Școlii Politehnice, profesorul Meissner face experiențe pentru a aprinde oxidul de plumb, prin frecare cu sulf, în prezența a numeroși studenți. Încercările sale eșuează însă. Unul dintre studenți reia, după ora de laborator, experiențele. Singur între retorte și eprubete, el își dă seama că nereușita dascălului s-a datorat alegerii greșite a sulfului; înlocuiește sulful cu fosfor, îl pune în vîrful unui bețișor — și iată-l obținînd, în aceeași zi, cele dintîi chibrituri cu fosfor, și astăzi larg utilizate.

Inventatorul chibriturilor cu fosfor este tocmai acest student, Ion I. Irimie (1817—1895), născut în comuna Leța Mare, din județul Bihor, fiul lui Ion Irimie, autor de scrieri de agricultură și administrator al proprietăților statului din Săcuieni și Leța Mare. Ion I. Irimie este unchiul marelui cărturar care a fost Iosif Vulcan.

A urmat studiile secundare mai întîi la Oradea, apoi la Debrețin. Studiile superioare le-a efectuat la Viena și la Berlin, dovedindu-se un student strălucit și uimindu-și dascălii prin originalitatea ideilor sale și cultura științifică pe care reușise să și-o însușească de timpuriu. Invenția chibriturilor cu fosfor atrage atenția asupra sa — după ce inițial nimeni nu luase în seamă născocirea sa (și el fusese nevoit să o vîndă la prețul derizoriu de 60 de forinți !) În 1840, îl aflăm director al unei fabrici de chibrituri, care a funcționat timp de opt ani, asigurîndu-i o stare materială prosperă.

Norocul nu îi surîde însă multă vreme. Adept al ideilor generoase ale pașoptiștilor, se alătură, împreună cu fratele său Iosif, trup și suflet, cauzei revoluționare. Apropiat de L. Kossuth, de a cărui încredere deplină se bucură, este numit de acesta „inspector al fabricilor de stat" (1848—1849). În această calitate, organizează și dezvoltă pulberăria de la Oradea, unde produce nu doar explozivi — unii după rețete proprii —, ci și tunuri, puști, muniții de tot felul.

Odată cu înfrîngerea revoluției, are mult de suferit, iar munca sa științifică nu se mai bucură de nici un sprijin din partea oficialității. În primii ani este chiar persecutat, urmărit, întemnițat, iar ulterior nu mai îndeplinește decît funcții obscure. A lucrat de pildă în calitate de contabil al Morii de aburi „Istvan" din Oradea, apoi a fost tehnician la o moară din Debrețin, între 1868 și 1872 devenind totuși pretor de Bihor. Cu mijloace rudimentare, a mai efectuat unele experiențe de chimie la morile unde a activat, obținînd rezultate care au stîrnit interesul specialiștilor.

Să amintim și faptul că Ion I. Irimie s-a numărat printre primii la noi care a publicat lucrări de chimie, așa cum a arătat regretatul profesor clujan I. Al. Maxim. Menționăm, dintre acestea, **Überdie Theorie der Chemie im Allgemeinen und die der Schwefelsäure insbesondere** (Berlin, 1838). În 1847 a apărut la Oradea primul fascicol din lucrarea sa **Elemente de Chimie** (200 pagini), concepută ca o amplă operă de sinteză, dar rămasă neîncheiată, datorită adversităților politice de care s-a lovit în urma activității sale revoluționare.

Oricum — cînd scăpărăm chibritul spre a aprinde focul, să ne amintim de I.I. Irimie din Bihor...

I. M. ȘTEFAN ■

P.S. În articolul închinat lui Ștefan Gheorghiță, se va citi : „**mecanicianul**, inginerul și matematicianul...", în loc de „mecanicul, inginerul și matematicianul...", cum din greșeală a apărut.

Doi medici români elogiați la Tirana

● La Tirana, în 23 și 24 iunie, a avut loc prima Conferință de medicină și farmacie a Albaniei. Printre cei 600 de participanți, au fost și invitați din România, Grecia, R.D.G., Ungaria, Suedia. Din partea specialiștilor români au susținut referate academicianul Constantin Anastasatu, directorul Institutului de fiziologie, și profesorul doctor docent Agripa Ionescu, șeful Clinicii de chirurgie plastică și reparatorie. Lucrările participanților români s-au bucurat de un deosebit interes.

Ce facem cu timpul liber

La sfîrșit de săptămînă

În continuarea anchetei noastre, alte răspunsuri la această întrebare actuală

Natura îți oferă soluțiile. Mai rămîne să „ai ochi" să le vezi

Un tînăr grăbit, pe care l-am oprit din drum întrebîndu-l unde este zona de agrement a orașului Giurgiu, îmi răspunde sec : „Îmi pare rău. Nu știu". Se apropie de mine un bărbat între două vîrste, bronzat, cu aer sportiv, și un bătrîn. Mă adresez celui dintîi și primesc un răspuns prompt : „La Perla". „La Perla ? Ce e acolo ?", întreb. „Un șirand și un restaurant. Să știți însă că sînt cam departe de aici". Bătrînul se grăbește să adauge : „Dacă vreți să ieșiți într-un loc frumos în afara orașului, puteți merge în pădurea Bălănoaia".

Le mulțumesc și plec spre șirand.

Drumul pînă acolo măsoară vreo 3 sau chiar 4 kilometri. Șirandul se află în port, pe malul Dunării. Se și cheamă (cum precizează anunțul de la intrare) „Dunărea". Programul : zilnic de la ora 8 la 18. Luneа închis. Spre surpriza mea (obișnuit cu vînzoleala din șirandurile bucureștene), locul e, însă, aproape pustiu. Îmi privesc nedumerit ceasul. E duminică, ora 9. Inventariez dotările șirandului : două bazine de înot, unul pentru copii, celălalt pentru adulți. Apa din ele este curată și, datorită culorii albastre în care sînt vopsiți pereții bazinelor, îți dă o plăcută senzație de răcoare. Plaja este suficient de mare. În stînga descopăr cîteva terenuri pentru volei, tenis și minifotbal (de la șeful bazei, Gheorghe Niculescu, aveam să aflu că în dotarea șirandului nu există însă și o plasă pentru teren). Pe marginea bazinelor sînt instalate 12 dușuri care, constat, funcționează toate. Între timp, pe poartă a intrat un grup de copii. Se dezbracă în grabă și plonjează în bazin. Peste tot e curat. Grupurile sanitare sînt îngrijite, vestiarul spațios. Lipsesc însă obișnuitele cabine în care te poți schimba. De altfel, după cum mi-a spus Gheorghe Niculescu, nici vestiarul nu prea e folosit. „Toți s-au obișnuit să-și așeze hainele lîngă locul unde stau pe plajă. Sau lîngă bazin. Deși în anunțul de la intrare scrie că folosirea vestiarului e obligatorie". Pe jos nu e nici o hîrtie aruncată. Sînt suficiente coșuri de gunoi. Nu există totuși nici un umbrar sub care să te poți feri de soare. Mai mult, șirandul nu oferă nici un obiect de închiriat. Or, ar fi normal, să poți închiria aici o umbrelă, un șezlong, o minge, un joc de șah, măsuțe și scaune pliante ș.a. Argumentul pe care mi l-a dat șeful bazei, că s-a renunțat la închirierea obiectelor pentru că destul de multe erau înapoiate de vizitatori stricate, nu mi se pare convingător. Nu este normal să renunți la o activitate utilă, specifică locurilor de agrement, doar pentru că mai sînt unii care nu înțeleg să folosească în mod civilizat lucrurile închiriate. Între timp s-a deschis și chioșcul din incinta șirandului. Poți cumpăra de aici biscuiți, napolitane, bomboane, pateuri sau suc de la gheață. Ora 10,30. Au mai apărut vreo zece tineri. Văzîndu-mă mirat de numărul mic al vizitatorilor, casierul Marin Niculescu, mă lămurește : „Nu există nici un mijloc de transport în comun din oraș pînă aici. Citeodată mai vine o cursă, dimineața, dar I.J.T.I.-ul „uită" că oamenii mai trebuie să se și întoarcă seara în oraș. Și astăzi am sunat la I.J.T.I.. Ne-au promis că vor trimite două autobuze. E aproape 11 și nu a ajuns nici măcar unul". În apropierea șirandului există un loc de unde te poți îmbarca pe un vaporaș, „Calipso", foarte cochet, care îți oferă o plăcută călătorie de o oră pe Dunăre. Dar pentru ca vasul să pîcce în cursa tehnic, condiție logică, să aibă pe cine transporta. Or, cel puțin în această zi, absența autobuzelor promise privează această frumoasă zonă de agrement de lîngă Dunăre de afluența firească de vizitatori. Nici la ora 12, cînd am părăsit șirandul, nu veniseră mai mult de 25 de persoane.

Plec spre cel de al doilea loc care-mi fusese sugerat. Pădurea Bălănoaia. Revin în centrul Giurgiului și o apuc, apoi, pe drumul ce duce spre Ghimpați. După vreo 5 kilometri, întîlnesc în stînga șoselei, o pădure. Cum altă, mai departe, nu văd, trebuie să admit că am ajuns, deși nici un indicator nu marchează locul. Singura intrare în pădure este un drumeag pietruit. O apuc pe el în urma unui bicicliști care are la spate o lădiță cu sticle de bere goale. În mod sigur merge la **popas**, îmi zic. Și nu m-am înșelat. După nici o sută de metri, ajungem la o tonetă aparținînd UJCOOP-ului Giurgiu unde este mare animație. Se vinde bere. Afară se prăjesc cîrnați la grătar. Mă interesez dacă în afară de această tonetă a cărei firmă te anunță, cam pretențios !, ca te afli la „Popasul Bălănești" mai există aici și altceva. Nu există. Iar toneta este deschisă doar în unele duminici, funcționînd pînă se epuizează stocul de bere. Am un sentiment de regret. Locul este într-adevăr foarte pitoresc. Copacii, nu foarte deși, mari foarte înalți, îți oferă o umbră luminoasă la adăpostul căreia ești tentat să rămîi multe ceasuri. Locul este însă, din păcate, neamenajat. Și cu puțin efort ar putea fi transformat într-o bază de agrement ! Cîteva mese și scaune din lemn și, de ce nu, cîteva căsuțe tip camping.

Ce am aflat, deci, în cele cîteva ore în care am încercat să mă recreez la Giurgiu ? Că, de fapt, agrementul propriu-zis se limitează aici la un șirand, e drept foarte îngrijit, dar dotat (încă) insuficient și izolat de centrul orașului nu atît prin distanță, cît prin lipsa de interes a I.J.T.I.-ului. E ceva de-a-lt-lea. Mai ales că există, mai aproape, locuri în care natura stă gata să ofere soluțiile. Rămîne doar să „ai ochi", și firește, bunăvoința.

ALEXANDRU ȘERBAN

Lăutarii, scaunul și programul

Cel mai îndrăgit loc de petrecere a timpului liber de către ploieșteni rămîne parcul natural Bucov „la umbra" căruia s-a realizat un adevărat complex de agrement, denumit „Dacia". Au la îndemînă, odată ajunși aici — și reușesc s-o facă apelînd la două trasee de autobuze, 14 și 38, și la trei minicare, toate pornind din centrul municipiului — trei lacuri, pentru pescuit sau plimbarea cu bărcile, o scenă în aer liber unde artiștii amatori oferă gratuit celor prezenți spectacole artistice, antrenante și o grădină zoologică în apropiere debarcaderului. Bucovul, spun ploieștenii, este pentru ei cum e Șnagovul pentru bucureșteni, avînd însă avantajul unei distanțe mai mici. În sfîrșit, ca în orice complex de agrement nu lipsește un restaurant, „Parc" al I.C.S.A.P.-ului, cochet și atrăgător în urma modernizărilor din ultimul timp, care are o terasă acoperită cu 400 locuri, plus alte 600 amplasate sub cerul liber. Și cum ei vin la iarbă verde își pot procura, din mers, mititei, frigărui, crenvurști, cîrnăciori sau bere și răcoritoare apelînd la alte 20 de bufete volante plasate de cei din alimentația publică în locurile fierbinți. Jos, la plajă au la dispoziție încă un bufet al I.C.S.A.P.-ului, un restaurant al cooperației de consum, dincolo de lac, un altul...

Cum speram ca în acea zi de duminică ploaia ce se pornise să intre în rîndul ploilor trecătoare, ne-am instalat pe terasa restaurantului „Parc", urmărind, ca la un spectacol, puținii clienți veniți care cu bicicletele, care cu autobuzele sau mașinile proprietate, cu aceeași speranță în suflet, a înseninării timpului. Cei ai casei se pregăteau ca pentru o zi de vîrf, zi în care, dacă n-ar fi fost ploaia, le-ar fi trecut pragul peste 30 000 de clienți !

Stăm de vorbă cu o tînără familie de ploieșteni, Dascălu. Și-au făcut un obicei, ne spun, să vină în fiecare duminică aici. De ce doar aici ? Pentru că, pe lîngă o masă bună, cu preparate întotdeauna proaspete și variate, servită în mijlocul naturii, se recreează cu adevărat făcînd sport, plimbîndu-se cu barca, coborînd apoi la plajă. În zilele normale, adică, cele cu soare, este lume cîtă frunză, venită nu numai din Ploiești ci și din comunele vecine — Bucov, Valea Călugărească, Albești, Urlați.

La o altă masă, doi pescari amatori, dotați cu cele mai sofisticate amulete, se întrețin în fața unei beri. Doi lăutari, hotărîți să le alunge tristețea, le cîntă la ureche. Chelnerii îi alungă. Ei se fac că pleacă. După scurt timp, reapar, alipindu-se altei mese. Un fel de joc de-a v-ați ascunselea care stîrnește buna dispoziție a celor prezenți.

Vizităm punctele de atracție ale Bucovului. Ajungem și la plajă. În spatele restaurantului Bucov, al cooperației de consum, lume... „ca la mecî". Se vîndea bere. Acolo, pe loc, în picioare, la botul calului, cum se spune ! „De ce nu intrați în restaurant și stați în ploaie ?" — l-am întrebat pe unul din consumatorî. Pentru că acolo nu se mai servește ! Asta-i situația !" — zice ridicînd din umeri. Ne îndreptăm spre local. În ușă, un scaun. Ne strecurăm pe lîngă el și intrăm înăuntru, o singură masă ocupată cu doi clienți. Serveau fripturi. „Vrem și noi ceva de mîncare, ce ne puteți oferi ?" — ne adresăm tînărului din spatele vitrinei-bufet. „Nu servim, n-ați văzut scaunul ?" — răspunde pe un ton zeflemist care nu permitea replică. Insistăm, nu este încă ora de închidere ; ne puteți da măcar o gustare rece ? „E închis !" ni se răspunde. Nu am văzut pe ușă nici un program afișat !, continuăm noi dialogul. „Ce mai trebuie program dacă am pus scaunul ! Și apoi, v-am spus, nu servim, nu e clar ?"

Nu era clar.

Aflăm, în final, că tînărul, care mai are atîtea de învățat nu numai despre felul de a face comerț, ci și despre felul de a se comporta cu oamenii, este ospătar și se numește Alin Ștefan, șeful de unitate Constantin Ilieșanu plecase mai devreme din cauza ploii. Rămășești, de fapt, doar 3 din 8 : el, colega lui și vînzătorul de bere. Cum ceva motivează oare ei de pe scaun lipsa lui de respect față de consumatori ? Nu ne-a servit, zice, întrucît ei, clienții, vin să bea la Muzeul Sahlean (?!?) și după ce-l omoară de cîrnăciori nu servesc nimic, dacă nu au clienți, cum s-ar zice.

Ca și cînd noi am fi aterizat aici direct din lună !

GEORGETA ȘTEFĂNESCU

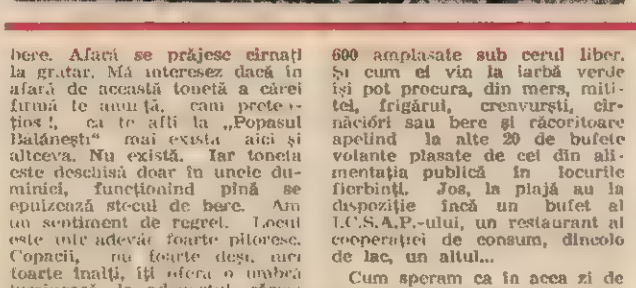

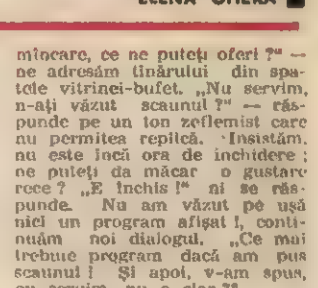

Fotografii de ELENA GHERA

În loc de concluzii

Și totuși, ce facem cu timpul liber ? Întrebarea persistă, iată, mai ales după raidul întreprins de redactorii noștri care au constatat, în locurile unde au fost martori oculari, prea puțină imaginație, un prea mic interes și preocupare din partea celor responsabili cu organizarea agrementului față de această treime a vieții noastre. Agrementul nu este, se știe, **o modă**, este un concept mai larg ce încumbă o triadă de scopuri — refacerea forței de muncă, menținerea stării de sănătate a populației, satisfacerea unor obișnuințe și deprinderi culturale. Este, ca atare, nu doar o chestiune personală, ci una socială, întrucît societatea în ansamblu. Un capitol însemnat al nivelului nostru de viață. În amplul program de sistematizare a tuturor localităților țării, și mai ales a celor urbane, asigurarea și amenajarea zonelor verzi și de agrement din interiorul ca și din perimetrele adiacente acestora se bucură de atenția și grija cuvenite, încît să putem vorbi despre existența unor veritabile centuri de agrement din jurul marilor și micilor orașe.

Există totodată o preocupare constantă a conducerii de partid și de stat pentru creșterea bugetului de timp liber prin reducerea săptămînii de lucru, ce urmează ca, pînă în anul 1990, să ajungă, la 42 de ore, ceea ce înseamnă că vom dispune de mult mai largi posibilități pentru odihnă, pentru cultură, pentru sport, pentru împlinirea personalității fiecărui membru al societății.

Ce facem, așadar, cu timpul liber ?

Unde și cum îl petrecem ? Care ne sînt aspirațiile și nevoile ? În ce măsură organizatorii vin în întîmpinarea lor cu servicii adecvate ?

Dar se cunosc aceste nevoi ?

Cu siguranță **Da**, ne argumentează, cu datele unui studiu (ameinic întreprins de un grup de cercetători științifici ai Laboratorului de cercetări sociologice din cadrul Institutului central de cercetare, proiectare și directivare în construcții, tinerii sociologi Gabriela Mihalache și Traian Cernescu. Studiu care se referă exact la tema pusă și de noi în discuție și anume **„Organizarea zonelor de agrement (parcuri, șiranduri, lacuri) în vederea îmbunătățirii modului de utilizare a timpului liber al populației din Municipiul București"**. Deci, beneficiarul temei de cercetare : primăria Capitalei, edilii orașului cu 2 milioane de locuitori, orașul industrial și orașul universitar cu cealaltă populație a ei, flotantă care, în cea mai mare parte a timpului dintr-un an, apelează și beneficiază toi de zonele și dotările pentru agrement din intravilanul și extravilanul Bucureștiului. Dar, concluziile sînt perfect valabile și pentru toate celelalte localități urbane, mai ales cele ce cuprind **„propuneri pentru îmbunătățirea metodologiei de sistematizare a zonelor de agrement din aria periurbană"**.

O primă concluzie ar fi aceasta că din punct de vedere al spațiului, Capitala, ca mai toate orașele țării, se încadrează, ba chiar le depășește, în normele internaționale pentru aglomerările urbane, de a asigura între 17 și 25 metri pătrați de spațiu verde pe cap de locuitor. Foarte important de reținut este rezultatul sondajului privind utilizarea acestora. Peste 80 la sută din populația activă frecventează cel puțin odată pe lună un parc sau o zonă verde. Important, deoarece, această nevoie de ieșire la aer curat, într-un spațiu liber, mai larg și mai deschis decît peluza ori scuarul din fața sau din apropierea blocului, se corelează cu faptul că 90 la sută din populație preferă, nu cum mai cred unii sofisticați ori saturați de aglomerație, locurile „virgine" din natură ci „zonele amenajate". Cîtadinului de azi nu-i mai este suficientă doar iarba verde de acasă (unde puțini mai pot să se întoarcă, chiar dacă fac parte din prima generație de urbani ; el vrea să se deconecteze practicînd sporturi, găsind puncte de interes turistic, servicii de cultură, servicii pentru odihnă, servicii comerciale, ca și numeroase alte facilități ale civilizației moderne. Mai concret, studiul a relevat nevoia unor terenuri de sport cît mai diverse, pentru toate vîrstele și toate sporturile, inclusiv cerința instalării unor mese de șah în unghiuri mai retrase, mai liniștite, sub copaci umbroși, mai

Servieta cu speranțe

Pentru a recunoaște cu ușurință un om ai nevoie să reții chiar și numai un amănunt semnificativ. Pe Constantin Costiniuc, administratorul blocului G 8 din cartierul bucureștean Titan, îl recunoști după servietă. O servietă roșcovană, mare, plină și mereu deschisă, proprietarul ei temindu-se probabil că i-ar strica fermoarul deschizîndu-o de sute și sute de ori pe zi. Servieta aceasta este depozitarul speranțelor citorva zeci de familii din blocul mai sus amintit, familii care s-au mutat încă din februarie și care nici pînă azi nu pot beneficia de apă caldă și gaze. Sînt, adică, în servieta cu pricina o mulțime de nume și numere de telefon (din care-s-ar putea constitui, în eventualitatea unei riguroase ordonări, un veritabil îndrumar pentru proaspeții aleși în funcția de administrator), adrese către nenumărate instituții, alte însemnări privind stadiul lucrărilor, memorii și scrisori (una dintre acestea fiind expediată și redactiei noastre).

Sînt o mulțime de lucruri care-i nedumiresc pe locatarii blocului G8. Nu-i poți face cu nici un chip să priceapă de ce constructorul e neglijent, de ce e nevoie de remedieri la o clădire nouă-nouță și, lucrul cel mai important pentru ei în momentul de față, de ce se întîrzie atît de mult darea în funcțiune a punctului termic și pornirea gazelor. Administratorul le spune o mulțime de lucruri, știe sumedenie de povești privind practica întîrzierilor, a purtatului de colo-colo, dar aceste istorisiri, cît ar fi ele de hazlii ori de pline de tîlc, nu pot ține în nici un fel de cald (mai ales la propriu). Am avut posibilitatea să ascult, depănate pe îndelete, o serie întreagă de pățanii prin care a trecut respectivul administrator, însumarea drumurilor făcute de el pe la diferite întreprinderi și unități (pentru rezolvarea problemelor locatarilor, fireste) atingînd o cifră, dacă nu astronomică, oricum de domeniul sutelor de kilometri. Pretutindeni era recunoscut după geantă, ajungînd, cu încetul, să devină într-un fel „de-al casei" peste tot pe unde colindă. Dar astă fără nici un fel de eficiență.

Ne-am decis, în urmă cu cîteva zile, să refacem o parte din traseul atît de bine cunoscut lui Constantin Costiniuc, încercînd să aflăm (el — pentru a nu știu cîta oară, eu — pentru prima dată) care sînt cauzele întîrzierilor și care sînt obstacolele care stau în calea bunului și firescului mers al lucrurilor.

Am început drumul de la Întreprinderea de rețele și instalații de distribuire a gazelor naturale din strada Cavafii Vechi. Aici — conducerea era într-o sedință, astfel încît am urmat sfatul inginerului Ion Pașculea (unul dintre nenumăratii specialiști care îl cunoșteau pe administratorul nostru și al cărui nume figura pe interminabila listă din servieta cu speranțe). Inginerul Pașculea semnase recepția lucrărilor efectuate de către Întreprinderea antrepriză de instalații, constatînd că totul este în ordine, și, în consecință, se poate trece la deschiderea gazelor. Dosarul fusese trimis la secția I din Bulevardul Mărășești, de unde trebuia ca o echipă de lucrători să treacă la efectuarea branșamentelor. Așadar, la drum!

Nici la secția din Bulevardul Mărășești n-am putut sfîrșit pe cineva din conducere, șeful de secție însuși fiind plecat pe teren. Dar informații am găsit. Precise și utile. Dosarul pentru deschiderea gazelor la blocul G8 era, într-adevăr, acolo, purtînd numărul 1 101. Dar lucrările nu puteau începe. De ce? Foarte simplu. Deși instalatorul autorizat al întreprinderii, Ilie Constantin, și inginerul Pașculea semnaseră recepția, maistrul Gheorghe Cîncă, deplasat în cartierul Titan, sesizează lipsa a trei calote, a țîței de perete și faptul că terenul e denivelat, lucruri care împiedică începerea lucrărilor de deschidere a gazelor. Cum s-a făcut, în acest caz recepția? Sau, mai bine zis de ce s-a făcut? Drept răspuns, i se oferă o listă cu alte 16 cazuri similare, deficiențele datorîndu-se celor care au efectuat lucrările, întreprinderea cea mai des pomenită fiind conducta subterană, lucrările exterioare urmînd a fi efectuate de către Întreprinderea antrepriză de construcții edilitare. Să facă ei ceea ce trebuie, ce le revine ca executant!

Așadar, problema gazelor e ca și rezolvată! Dacă se fac repede remedierile respective, se va face, la fel de repede, și deschiderea. Totul e cum nu se poate mai limpede. Atîta doar că, mergînd înapoi la Titan și cerînd sprijinul inginerului Porojan, de la I.A.C.E.D., vedem, cu ochii noștri (mirați, să recunoaștem) că toate remedierile înscrise pe dosarul blocului G8 nu sînt necesare! Există și calote, terenul e nivelat, există și țîță de perete... Atunci? Telefonăm iarăși la unitatea din Bulevardul Mărășești. Spunem ce și cum. Poate că s-or fi făcut între timp, ni se răspunde. Bine, să zicem, dar gazele cînd pot fi pornite? Păi, să vedem, o să mai trimitem un maistru să constate cum stau lucrurile și într-o săptămînă-două poate se rezolvă.

Mai rămîne apa caldă. Mergem, pentru a vedea ce mai trebuie întreprins, la secția Titan, de pe Șoseaua Cățelu, secție a G.I.G.C. Șeful secției, inginerul Cucuiu, ne oferă doar informații, cum să spun, confidențiale. N-ar avea voie să le ofere, nu e imputernicit pentru așa ceva, trebuie să stăm de vorbă cu inginerul Gheorghe Dabela de la direcție, care știe tot așa de bine ca și el toate datele problemei. (Am discutat și răspunsurile au fost identice acelora primite la secție). Care ar fi aceste date? Din capul locului trebuie spus — și inginerul Cucuiu a spus-o cu fermitate — că încă nu poate fi vorba de distribuirea apei calde întrucît lucrările nici măcar n-au fost recepționate. Nici punctul termic, nici canalul primar și nici canalele de distanță, care leagă între ele blocurile noului cvartal, de la G1 pînă la G8. Cine l-a pus pe oamenii ăștia să se mute cînd au văzut că n-au apă caldă și gaze?, se întreabă interlocutorul meu și sînt că trebuie să-i răspund, la fel de simplu și de ferm: nevoia.

Înapoi la G8. Același inginer Porojan — pe care locatarii au prins a-l îndrăgi pentru că pune suflet în tot ce face, a dat o mînă de ajutor în permanență și, mai întîi de toate, a fost în permanență prezent pe șantier — ne conduce să vedem modernul punct termic, apoi canalele nerecepționate. Singurul lucru care ar mai trebui făcut ar fi un post trafo, unde să se instaleze un generator, lucrare care ar fi de competența și intră în sarcinile Antreprizei de construcții montaj nr. 2. În principiu, mi se spune, dacă toată lumea ar fi acționat cu seriozitate, respectînd strict morala profesiei, dacă toți constructorii, instalatorii și ceilalți implicați în lucrările care au avut loc s-ar fi gîndit și la zecile de familii care sînt frustrate de niște cerințe de elementară civilizație, totul ar fi fost gata demult.

Drumurile administratorului Costiniuc vor mai continua (nu prea mult, i-am dori), iar speranțele din nelipsita lui servietă vor continua să înmoboocească. Dar o satisfacție tot are: a primit noi promisiuni.

Dincolo de ele, însă, rămîne răspunderea celor care aveau obligația să lucreze repede și bine, serios, așa cum ne-au învățat constructorii noștri.

DAN MUCENIC ■

Nu e vorba de jurnal, ci de idee!

Cu cîteva luni în urmă, strada Nicolae Sabău din sectorul 3 al Capitalei era blocată de un camion destinat aprovizionării de mărfuri. Am așteptat un timp și, cum nu se întrevedea nici o șansă de eliberare a cărosabilului, am ales calea cea mai simplă, la îndemîna fiecărui cetățean. Am scris în condica de sugestii și reclamații. Nu e chiar atît de ușor. Întîi de toate că n-o primești pînă nu dai explicații, pînă nu te tîrguiești, pînă nu ți se spune că este la responsabil și acesta lipsește. Oricum, intrat în posesia ei, am scris un fapt simplu și iritant. Că responsabilul alimentarei A 17 își ține autoturismul proprietate personală pe locul destinat aprovizionării cu mărfuri iar camionul încărcat bloca accesul pe o stradă, nu principală, dar stradă destinată nicidecum staționării mașinilor mari, devenite inatacabile baricade. La sfîrșit, mi-am trecut numele și adresa pentru că există o mențiune prin care condica obligă la un răspuns scris pe adresa cetățeanului care a făcut sesizarea. Și am așteptat 6 luni, naivitate demnă de o cauză mai bună. Neprimind nici un răspuns, am revenit la „locul faptei". Culmea ironiei, autoturismul responsabilului Damian Ionescu se afla în același loc, iar un camion cu remorcă bloca aceeași stradă. Întîi am găsit o echipă care se odihnea la un pahar de vin pe o grămadă de saci, apoi o vînzătoare care nu voia să primească bani pentru un kilogram de zahăr, spunînd omului care se alesese cu un cadou că nu-i nici o problemă. Am găsit și responsabilul, și condica de sugestii și reclamații, Jurnalul cumpărătorului. După 6 luni sesizarea era intactă. N-o citise nimeni, nu dispusese nici o măsură. Mai mult. Apăruseră alte 20 de nemulțumiri, de obiecții sau de propuneri ale cetățenilor din cartier. Toate aveau aceeași soartă. Le-am citit să aflu ce sesizau și ceilalți. „Subsemnatul Vrîdeanu Dumitru, str. Lăcrămioare, nr. 52, bl. 16, ap. 97 am fost la alimentara Vitan și am fost bruscat foarte necivilizat... Cerînd lămuriri de la șeful de unitate am fost introdus cu greu la tovarășul respectiv și dînsul se afla în depozit în prezența altui tovarăș de care am fost bruscat grosolan și care mi-a rupt puloverul de pe mine". Nici lui nu i-a răspuns nimeni. Celelalte sesizări, deși se refereau la primirea de ambalaje, avuseseră aceeași soartă. Cît privește sesizările referitoare la ambalaje, responsabilul m-a condus în fața lor în magazin, apoi în spatele unui autoturismul său. Munți de sticle, navete, box-paleți „I.C.R.A. Industriilor, zice, în ciuda obligațiilor ferme, nu vrea să le ridice. Cînd nu are mijloace de transport, cînd nu are spațiu de depozitare. Cînd noi rezolvăm transportul, trebuie să discutăm cu ei, pentru că riscăm să le ducem și să ne întoarcem cu ele. Zic că n-au loc. Și eu țin în spatele magazinului sticle și ambalaje în valoare de 250 000, fără nici o supraveghere. La noapte le poate lua oricine". Trebuie să recunoaștem că în privința ambalajelor responsabilul avea dreptate. Cum ele reprezintă o chestiune mai complicată asupra căreia vom reveni pe larg, am rămas la prima nedumerire, Jurnalul cumpărătorului, această formă concretă de participare a omului simplu la bunul mers al activității. În primul moment am crezut că e vorba de o neînțelegere. Responsabilul, în nepăsarea sa, a ignorat însemnările cumpărătorilor. Pentru edificare, am făcut o vizită la alt magazin din apropiere. La unitatea nr. 55 din complexul alimentar 35 am primit Jurnalul cumpărătorului imediat după ce l-am cerut. Abia cînd l-am răsfoit ne-am dumirit. Nu mai avea nici o filă liberă. Din 17 februarie 1986 pînă în 15 iunie fuseseră scrise 49 de sesizări. Nici una nu se bucurase de vreun răspuns. Am căutat-o pe responsabilă. Bineînțeles, nu era. Așa că am încercat s-o cunoaștem după caracterizările scrise ale cumpărătorilor. „În această unitate se cară marfă la diferite ședințe de către persoane străine de unitate. Ne întrebăm, oare noi care așteptăm civilizat nu avem voie să cumpărăm?" „În primul rînd observ că de multe luni reclamațiile nu merg la serviciul comercial. Oare pentru ce mai există acest jurnal?". Această întrebare scrisă de un cumpărător în chiar jurnalul unității nr. 55 atrăgea atenția asupra unui adevăr foarte simplu. În Jurnalul cumpărătorului nu se uită decît cei care sesizează. Altfel, cineva i-ar fi răspuns, ar fi negat, ar fi dispus o măsură sau ar fi infirmat cele sesizate. Dar și această sesizare, legată chiar de modul de rezolvare a sesizărilor, a rămas nerezolvată. Drept pentru care am plecat și noi pe drumul care ar trebui urmat de aceste opinii, propuneri, sesizări și reclamații ale oamenilor muncii. Adică am făcut o vizită la I.C.L. Alimentara nr. 3, Florin Dumitrescu. „Dacă oamenii au sesizat și nimeni nu le-a răspuns, e vina noastră. Înseamnă că sistemul nu funcționează. Sesizarea cumpărătorului nu a mai ajuns pînă la noi, dărămite să se întoarcă și să determine o rezolvare. Singura soluție e să luăm măsuri". Nu știm ce măsuri s-au luat la I.C.L. Alimentara 3, dar situația din cele două magazine nu e cîtuși de puțin singulară. În ultima vreme Jurnalul cumpărătorului a rămas un caiet în care scriu mulți și citesc puțini, o formă simbolică de a-ți spune părerea. Or nu părerile interesează, cît mai ales rezolvarea sesizărilor, creșterea gradului de civilizație. Și chiar dacă par arhicunoscute, chiar dacă sînt scrise stîngaci sau neglijent, nu stilul sesizărilor contează, nici măcar vinovatul ci schimbarea situației, îmbunătățirea serviciilor, a stării de lucruri din unele magazine. Căci Jurnalul cumpărătorului nu este un moft. E o modalitate serioasă de intervenție în treburile obștii.

CORNEL NISTORESCU ■

**Cît de civilizat se comportă unii oameni în timpul liber, cît de puțin civilizați sînt alții, cît de mult contează în viața noastră de zi cu zi, în viața de familie, în viața de cuplu, în viața de societate, în viața de muncă, în viața de petrecere a timpului liber, în viața de vacanță, în viața de călătorie, în viața de vizită, în viața de oaspete, în viața de gazdă, în viața de prieten, în viața de vecin, în viața de cetățean, în viața de om, în viața de ființă umană, în viața de ființă socială, în viața de ființă morală, în viața de ființă spirituală, în viața de ființă culturală, în viața de ființă civilizată, în viața de ființă civilizată, în viața de ființă civilizată

Comentariul săptămînii

Pace și dezarmare (XVIII)

A. I. P. la calea jumătate

Aflat, ca orice segment de timp, sub semnul implacabilului Saturn, Anul Internațional al Păcii a ajuns, iată, la calea jumătate. În cele șase luni împlinite ale lui au existat, pe șantierele A.I.P., numeroase împliniri. Este vorba de acțiuni, activități și luări de poziție în favoarea păcii și a dezarmării, pentru înlăturarea pericolului unui război pustiitor. Aici se încadrează și inițiativele și apelurile României, ale președintelui Nicolae Ceaușescu, privind dezarmarea nucleară și chimică, privind reducerea armamentelor clasice și a efectivelor militare, privind celelalte componente ale procesului de făurire a păcii. La fel, putem aminti propunerile făcute de statele participante la Tratatul de la Varșovia la Consfătuirea care a avut loc nu de mult la Budapesta. Se poate spune că Anul Internațional al Păcii a descătușat energii, a dinamizat factori politici și forțele favorabile păcii și destinderii. În același timp însă, nici pe frontul dezarmării, nici în cadrul forumurilor de negocieri nu s-a realizat nimic concret. Dimpotrivă, cursa înarmărilor a continuat ca și cum nici n-ar fi existat un An Internațional al Păcii, situația internațională s-a deteriorat și mai mult.

Reprezintă toate acestea un motiv de îngrijorare pentru locuitorii globului ? Da, reprezintă. Fără îndoială că am fi preferat să fie altfel, că am fi dorit să se fi realizat unii pași concreți în direcția dezarmării. Dar împrejurarea că astfel de pași nu s-au făcut încă nu micșorează cu nimic importanța și utilitatea declarării anului 1986 ca An Internațional al Păcii. Pentru că, privind lucrurile în față, așa cum sînt, omenirea nici nu se așteptă ca totul să se rezolve repede, prin simpla scurgere a anului curent sub firma de Anul Internațional al Păcii. A fost de la bun început și este și acum limpede că drumul spre dezarmare este anevoios, greu, că dezarmarea nu se va putea înfăptui într-un singur an. Pe planul acțiunilor concrete vor fi, evident, mai mulți ani internaționali ai păcii.

Însă 1986 este un An Internațional al Păcii deschizător de serii și de drumuri, este cel ce pune o piatră de temelie și de hotar. De aceea, de la el s-au așteptat și se așteaptă multe, în orice caz, mult mai mult decît s-a realizat pînă în prezent. Se așteaptă renunțarea la amplasarea de noi rachete cu rază medie de acțiune în Europa, începerea retragerii celor existente, inițiative concrete în înghețarea bugetelor militare, încheierea cu rezultate bune a convorbirilor de la Stockholm, de la Viena și de la Geneva, încetarea ostilităților în războaiele care au loc în prezent în lume, lichidarea focarelor de încordare de pe glob, renunțarea la militarizarea Cosmosului. Toate acestea au menirea de a face ca Anul Internațional al Păcii să-și merite pe deplin numele. Sînt, de aceea, de mare actualitate îndemnurile președintelui României : „Anul Internațional al Păcii trebuie să nu rămînă un an de declarații și proclamații. Asemenea declarații, oricît ar fi de frumoase, nu vor putea schimba cursul periculos al evenimentelor. Noi considerăm că Anul Internațional al Păcii trebuie să determine acțiuni și înțelegeri concrete, reale în direcția opririi cursei înarmării, a dezarmării și a asigurării păcii ! Numai așa se va răspunde însemnătății acestui An, voinței popoarelor ! Numai așa vom face ca, într-adevăr, acest An să marcheze un început spre dezarmare, spre încetarea confruntărilor și trecerea pe calea colaborării pașnice, spre dezarmare, spre o lume a păcii, fără nici un fel de arme !"

ION D. GOIA ■

R.P.D. Coreeană : La Complexul metalurgic Hwanghae

Întîmplări de vacanță

După un mic dejun à l'anglaise luat pe terasa însorită a hotelului și o baie înviorătoare în piscina cu apă de mare, un cuplu elvețian aflat în vacanță în strania Sicilie a hotărît să-și petreacă ziua vizitînd, în liniște și fără grabă, centrul orașului Palermo. După o jumătate de oră de mers și de admirat statui, case, monumente și alte obiective interesante, el a constatat că lipsește portofelul. Atunci, fără liniște și în grabă, cei doi soți au luat mașina din parcajul hotelului și s-au deplasat la comisariatul central de poliție pentru a depune plîngere. Primiți cu multă înțelegere și asigurați că deși nu este un caz singular se va face imposibilul pentru recuperarea pagubei, turiștii, mai liniștiți puțin, s-au îndreptat spre mașina parcată în fața intrării. Din nou stupoare. Din automobilul aflat în fața instituției imputernicite cu apărarea ordinii și a legalității dispăruse aparatul de fotografiat lăsat, imprudent, au spus polițiștii, pe bancheta din spate. Un nou demers în fața unor reprezentanți ai legii amuzați, care i-au îndemnat să redacteze o nouă plîngere care, probabil, urma să aibă aceleași șanse de rezolvare ca și prima. Din nou salutați cu cordialitate de oamenii legii cei doi s-au îndreptat spre mașina care trebuia să-i poarte la hotel, singurul loc în care se simțeau în siguranță. Dar, stupoare ! În locul automobilului, cei doi cumințI turiști din țara cantoanelor au găsit, fără să-și creadă ochilor, o caroserie prăbușită pe asfalt. Roțile dispăruseră. Sub privirile înlăcrimate de ris ale carabinierilor, care gustau din plin hazul momentului, soțul a deschis portbagajul ca să constate că și roata de rezervă fusese furată. Orice ați spune, să-ți fie furate, într-o singură oră, portofelul cu bani, aparatul foto și cele 5 roți ale mașinii e o întîmplare în stare să facă pe oricine să-și ia cîmpii. Pînă la urmă cei doi elvețieni au privit cu umor toată pățania, dar fără îndoială, pentru ei, Sicilia și-a pierdut farmecul.

Și alt cuplu, de data asta american,a avut o zi de vacanță dramatică. El, mare amator de golf, ea supusă și ascultătoare soție pentru care plăcerea soțului este și plăcerea proprie. Dimineața,pe răcoare, au părăsit hotelul din Thompsonville și s-au îndreptat spre circuitul de golf Crystal Mountain,' unul din cele mai bune terenuri din S.U.A., cu denivelări, liziere de copaci, gazon perie, într-un cuvînt tot ce poate dori un jucător pasionat. El țintea spre cea de-a 9-a gaură. Ea așezată într-un kart care transporta crosele și mingile, privea cu admirație mișcările elegante ale soțului care nici după vîrsta de 60 de ani nu-și pierduse agilitatea și forța. Mai ales forța. O lovitură puternică, prea puternică și total neinspirată a proiectat mingea de golf în tîmpla soției care a murit pe loc. E un accident nefericit, a afirmat soțul. Nu voi mai juca golf niciodată !

IOAN ROȘCA ■

Leagăn al civilizației moderne, Europa este și continentul celor mai mari stresuri, mai ales în perioada de după cel de-al doilea război mondial. Mai întîi, este vorba de stresul atomic, iscat de faptul că Europa este un uriaș depozit de arme nucleare ; de aici, năzuința europenilor de a stabili pe continentul lor zone denuclearizate ori de a declara Europa în întregul ei zonă denuclearizată. Urmează stresul chimic și stresul poluării, cu tendințele de apărare ce decurg de aici. Dar stresul tabacic ? Care sînt perspectivele creării în Lumea Veche de zone libere de fumul de tutun ? Deocamdată doar norvegienii și-au fixat obiectivul de-a deveni o națiune de nefumători pînă la sfîrșitul secolului. Dar ideea creării de „zone detabacizate" cîștigă tot mai mult teren.

În Europa occidentală, mișcările antitabacice se manifestă cel mai activ în Scandinavia, în Marea Britanie și în Irlanda. După ce vreme îndelungată eforturile ei au avut drept scop tutunul s-a răspîndit pentru prima dată în Europa, au fost introduse vagoane pentru nefumători și se preconizează interzicerea fumatului în magazine și în clădirile publice. În toate țările Pieței comune a fost interzisă reclama țigărilor la televiziune. Se fac în prezent eforturi de a se limita și reclama stradală a produselor de tutun.

Scopul limitărilor introduse este de a reduce fumatul în general, dar mai ales în rîndul femeilor și al tinerilor de pînă la 16 ani. Cu toate că, de regulă, femeile fumează mai puțin decît bărbații, pasiunea pentru fumat are tendința de a prolifera, din cauza reclamei, care îndeamnă sexul slab să vadă în țigară simbolul emancipării femeii, al eliberării ei de vechile tabuuri sociale, care făceau din fumat un privilegiu al bărbaților. Cercetările specialiștilor au demonstrat că dacă · un tînăr sau o tînără nu se apucă de fumat pînă la vîrsta de 20 de ani, nu va fuma nici după aceea. În majoritatea țărilor vest-europene

No Smoking!

să determine guvernele să ingrădească reclama pentru țigări, ca unul din cele mai eficiente mijloace de reducere a numărului fumătorilor, în prezent mișcarea antitabacică are ca obiectiv principal evidențierea pericolului „fumatului pasiv", adică a prejudiciului pe care îl aduc fumătorii persoanelor care nu fumează, dar care locuiesc ori muncesc împreună cu ei. În Marea Britanie, de pildă, 200 de persoane mor anual de cancer la plămîni, apărut ca rezultat al „fumatului pasiv".

Potrivit datelor O.M.S., în partea de nord a Europei occidentale numărul fumătorilor, care cu 15 ani în urmă reprezenta 50 la sută din populația adultă, constituie astăzi numai o treime din această populație. În zona nordică s-au luat măsuri de apărare a nefumătorilor, interzicîndu-se fumatul în multe locuri publice. Însă în partea de sud a Europei, cu excepția Italiei, fumătorii continuă să reprezinte mai bine de jumătate din populația adultă. Dar și aici s-au introdus numeroase limitări cu privire la fumat. De exemplu, în Spania, de unde minorilor de pînă la 16 ani le este interzis prin lege să fumeze. Cu toate acestea, numărul tinerilor din această categorie care fumează continuă să crească, la aceasta contribuind și introducerea de automate pentru vînzarea de țigări. Și răspîndirea fumatului în rîndurile tinerilor nu este singurul lucru care îi neliniștește pe partizanii creării în Europa de „zone detabacizate". Mai este, și nu pe ultimul loc, și chestiunea interesului economic al unor factori politici de „a o lăsa mai moale" cu măsurile antitabacice. Fiindcă aceleași autorități care amenință cu introducerea de legi cu scopul de a limita fumatul ori de noi restricții pentru companiile care produc țigări, obțin de la acestea sume substanțiale sub formă de impozite directe și indirecte.

Însă în ciuda dificultăților, a împotrivirilor din partea celor interesați, mișcarea antitabacică din Europa se dezvoltă mereu și începe treptat să alunge norii de nicotină care planează de secole asupra Europei.

ION D. GOIA ■

Singur la Polul Nord

Cel mai nordic punct al Pămîntului continuă să exercite o forță de atracție irezistibilă, deși polul magnetic este situat mult mai departe decît cel geografic. În primăvara anului 1986, nu mai puțin de trei expediții au pornit, pe cele mai diverse căi și cu mijloacele pe care le-a socotit cele mai adecvate, spre Polul Nord. Două dintre aceste expediții au eșuat, cea de-a treia a reușit să-și atingă obiectivul fixat.

În luna februarie, șase reprezentante ale sexului frumos din Franța și Canada au început un marș spre Pol. Prima încercare s-a încheiat repede cu un eșec ca urmare a faptului că participantele au suferit serioase degeraturi. Totuși, patru dintre curajoasele exploratoare arctice s-au hotărît să facă și o a doua încercare. De această dată proiectul lor a eșuat ca urmare a derivei ghețurilor, după ce membrele expediției parcurseseră 500 de kilometri în direcția Polului Nord. Aceste adevărate amazoane ale Polului au fost nevoite să se mulțumească cu rezultatele cercetărilor în privința structura ghețurilor și reacția organismului feminin la condițiile polare.

Cu un eșec similar s-a încheiat și încercarea a doi piloți francezi care, plecînd din Canada, intenționau să ajungă la Pol cu ajutorul unor avioane ultrausoare. În decursul a șase zile ei doreau să parcurgă cu avionul 1 800 de kilometri, însă primul pilot, ziaristul Nicolas Hulot, a ciocnit aparatul de un munte de gheață, scăpînd cu viață ca prin minune, iar colegul lui, François Hubert de Chevigny a abandonat după ce timp de o săptămînă condițiile meteo au fost nefavorabile. Anul viitor, cei doi temerari vor încerca din nou să ajungă la Polul Nord.

Singurul succes din această primă jumătate de an a fost înregistrat de medicul francez Jean-Louis Etienne, în vîrstă de 39 de ani, care, plecînd din insula Ward Hunt, a străbătut pe jos, în decurs de 63 de zile, aproximativ o mie de kilometri și a atins punctul cel mai nordic al Terrei. A realizat această expediție de unul singur, pe schiuri, fără a recurge la tracțiunea cîinilor, stabilind astfel un nou record. Toți „cuceritorii Polului" dinaintea lui fie că au făcut parte din expediții formate din mai multe persoane, fie că — așa cum s-a întîmplat în cazul faimosului explorator japonez Uemura — au fost însoțiți de cîini de tracțiune.

Jean-Louis Etienne a tras după sine, pe o sanie, un bagaj de aproximativ 50 de kilograme, înfruntînd, în cursul marșului său, viteze de pînă la 100 de kilometri pe oră, precum și temperaturi de pînă la minus 52 de grade Celsius. La fiecare 14 zile el a fost aprovizionat cu alimente și alte lucruri necesare, parașutate din avion. După atingerea țelului propus, același avion l-a readus pe vajnicul explorator în zone mai calde ale globului.

După cum se știe, primul om care a reușit să ajungă la Polul Nord a fost americanul Frederic A. Cook, care a realizat această performanță la 21 aprilie 1908. Un an mai tîrziu ajunge acolo și compatriotul lui, Robert E. Peary. Între cei doi s-a declanșat o dispută care nu s-a încheiat nici măcar prin moartea lor, controversele cu privire la întîietatea în cucerirea punctului extrem nordic al Pămîntului continuînd și astăzi. O serie de cercetări sovietice privind derivația ghețarilor vorbesc în favoarea lui Cook. Aventura cuceririi Polului Nord rămîne și acum, la aproape opt decenii de cînd primul om a realizat această performanță, un titlu de glorie pentru cei care încearcă, pe această cale, să se autodepășească.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

15 minute salvatoare

Progresul științific și tehnologic se materializează din ce în ce mai des sub forma unor aparate ingenioase, produse pe scară largă de industrie și destinate uzului curent. Societatea universală de produse chimice (Franța) a conceput un aparat portabil și autonom „Oxybloc" destinat unei intervenții rapide în caz de accident, cînd primele îngrijiri date unui rănit constau adesea în a-i da oxigen. Acest aparat se compune dintr-un generator de aluminiu tratat, de dimensiuni reduse (89×240 mm), permițînd plasarea lui în cutia de mănuși a mașinii sau într-un rucsac, și dintr-un cartuș de mărimea unei cutii de suc ce conține 60 litri de oxigen. Cartușul nu poate fi folosit decît o dată, timp de 15 minute.

Muzeul muzical

Amatorii de muzică ce vin la teatrul Scala din Milano pot, în pauze, să viziteze un muzeu aflat în incinta celebrei opere. În muzeu sînt expuse unele obiecte rare cum ar fi bagheta lui Toscanini, instrumente muzicale create de meșteri renumiți, portrete aparținînd unor Bellini, Donizetti, Rossini, Verdi, Puccini și altor mari compozitori din trecut, făcute în timpul vieții lor. Vizitatorii muzeului se opresc îndelung la standurile în care se păstrează partituri vechi. Se află aici și un sector arheologic care conține monede antice grecești și romane precum și jetoane de fildeș care slujeau ca bilete de intrare la teatrele de altădată. Muzeul dispune și de o bibliotecă conținînd 100 000 de volume.

Longevivii din Georgia

În Georgia (sud-vestul U.R.S.S.) se va deschide în curînd un muzeu mai puțin obișnuit. Este vorba de „Muzeul centenarilor". El va reuni mai ales fotografii, portrete, sculpturi ale celor ce au atins secolul. Printre manifestările ce vor avea loc cu acest prilej se înscriu și spectacolele pe care le va susține în regiune ansamblul „Nartaa", al cărui membri (cîntăreți, muzicieni și chiar dansatori) au depășit 90, ba chiar 100 de ani.

ELENA GRECESCU ■

„Unchiul Vasia"

Întotdeauna este o adevărată plăcere să stai de vorbă cu „unchiul Vasia". De fiecare dată, cu vorba blîndă, domoală și caldă povestește cu mult haz întîmplări de viață, presărate ici și colo cu comentarii tehnice foarte documentate. Timbrul vocii sale ascunde cu greu modulațiile profesionistului, doar e cîntăreț de operă. Cu ocazia festivalului „Zilele șahului" de la Dortmund concurînd alături, făcînd, desigur, împreună drumul spre „Westfalenpark", am încercat să-i smulg ex-campionului mondial Vasili Vasilievici Smislov cîteva destăinuiri pentru cititorii revistei „Flacăra".

Era în 1952, cînd pe cînd se năștea actuala generație de mari maeștri ce domină arena internațională. Mă aflam la Moscova în sala de spectacole de la „Bolșoi Teatr", pentru un concurs profesional. La fel și ca și ceilalți 200 de concurenți și eu aveam mari emoții. Au început testările și, totodată, eliminările : după primul tur am rămas 30 de persoane, după cel de-al doilea doar 6 candidați. Eram și eu printre ei. Tremuram toți, pentru un singur loc, pe care l-a cîștigat cel care figura pe listă al șaselea, un individ a cărui voce nu-mi spunea nimic. Am rămas destul de trist, ambițiile mele scenice suferiseră o lovitură teribilă. Ca atare, mi-am concentrat toate forțele pentru meciul de șah cu Mihail M. Botvinnik, care se juca peste vreo doi ani pentru titlul suprem. Munceam de zor cu gîndul la reușită, cum mă învățase tatăl meu, tot șahist. Cînd tocmai trebuia să încapă „meciul vieții" mele, s-a prezentat la mine acel cîntăreț devenit între timp adevărată „stea" la „Bolșoi Teatr". După ce mi-a urat succes, s-a recomandat. Nu era cazul ! Îl cunoșteam bine ! I-am zîmbit cu subînțeles : El cîștigase atunci o bătălie cu viața, acum era rîndul meu s-o cîștig. Doar că la șah !"

M.M. : În ultimul timp, vi s-a întîmplat tot mai rar să apăreți pe scenele spectacolelor de operă. Ați renunțat la profesia și pasiunea dv. ?

V.V.S. : Am împlinit nu demult vîrsta de 65 de ani, ceea ce nu e puțin, dar nici foarte mult. Cauza este totuși alta : după eșecul despre care v-am vorbit, am fost mai mult șahist decît muzician. Totuși cînt. Anul acesta am fost invitat la marele turneu internațional de la Tilburg. Am fost foarte surprins cînd am citit afișul spectacolului festiv, al cărui protagonist urma să fiu, deși nu cunoșteam în amănunt toate partiturile ! M-am descurcat foarte bine, dar recunosc că nu mi-a fost ușor. Aplauzele nu au lipsit, publicul a fost foarte darnic în ovații.

M.M. : Revenind la șah, la problemele actuale ale C.M., cum vi se pare nouă campion al lumii ?

V.V.S. : Pe Garri Kasparov îl simpatizez în mod deosebit, chiar dacă este singurul jucător din lume la care nu am cîștigat nici o partidă de concurs. De fapt, l-am învins o singură dată, dar într-un simultan. Avea pe atunci 11 ani și a fost furios că a pierdut. Imediat mi-am dat seama de calitățile sale excepționale de șahist și de luptător. Îmi place foarte mult Garri, e un tînăr extrem de politicos și manierat, care are o ambiție de fier. E însă foarte nervos și se exteriorizează prea mult.

M.M. : Ați adus vorba de simultane. Ce părere aveți despre ele ?

V.V.S. : E o cale foarte bună de selecție a tinerilor talentați. Pe Korchnoi l-am avut de două ori adversar în simultan. Ambele partide au fost remize, apoi el a crescut și mic mi-a fost tot mai greu să obțin cîte o remiză ! Pe Spasski, cînd l-am învins într-un simultan, a izbucnit în plîns. Avea doar 14 ani. Peste 4 ani, mi-a „suflat" locul întîi în marele turneu internațional de la București. Am fost al doilea ! Simultanele reprezintă și o formă excelentă de antrenament șahist, dar și.. fizic. Mi se pare foarte simplu să joc precis cînd am mai mulți adversari, intuiția mă călăuzește mai bine. În concursurile cu ceas și cu un singur adversar, e altceva : încep să filozofez, consum mult timp de gîndire, plănuiesc îndelung și, apoi, după ce îmi spun : „fie ce-o fi", mut !

M.M. : Care este pronosticul dv. pentru viitorul meci pentru titlul suprem ? Kasparov sau Karpov ?

V.V.S. : După cum joacă amîndoi, se pare, că nu sînt departe de perfecțiune. E ca o trîntă între doi uriași. Șahul a evoluat imens. Kasparov are atuul tinereții și are mai mult curaj de-a risca în fiecare moment. Mai demult, M. Botvinnik spunea că G. Kasparov poate juca excelent și chiar cîștiga atunci cînd e condus, lăsînd să se înțeleagă că liniștea pe care i-o dă avantajul este periculoasă pentru Garri. Kasparov s-a maturizat în joc, dar și ca individ. El deține acum privilegiul campionatului. Îi este suficient un „egal" pentru a rămîne în vîrf. Dar Karpov a învățat mult din cele două meciuri jucate deja. Rămîne de văzut dacă A. Karpov a găsit punctele nevralgice ale campionului. Va conta și forma lor sportivă. Oricum Kasparov are mai multe șanse decît în meciurile anterioare.

MARGARETA MUREȘAN ■

A fost odată un Mundial '86

Stabilind ordinea 1. Argentina, 2. R.F.G., 3. Franța, 4. Belgia, El Mundial '86 a părăsit stadioanele Mexicului întrînd în amintire și, de ce nu ?, în legendă. Cîștigînd (meritat, susțin comentatorii) în fața R.F.G., cu 3—2, Argentina lui Maradona a dobîndit pentru a doua oară (după 1970) titlul suprem, echipa antrenată de Carlos Bilardo demonstrînd în finală că nu depinde numai de inspirația căpitanului ei, ci că alcătuiește, cu adevărat, o echipă. Dezolată, Maradona n-a izbutit în ultimul meci să înscrie golul care l-ar fi îngăduit să-l egalizeze pe Lineker în clasamentul golgeterilor. Ei a trebuit să se mulțumească, la egalitate cu Elkjaer și Butragueno, cu locul 2 ● Auzită pe culoarele redacției (și „aprobată") : „Deși eliminată prematur," Brazilia a fost cea mai frumoasă formație a Mundialului. Singura care, prestînd un fotbal de clasă, îl lasă și pe adversar să se exprime". Asta cu adresă precisă la pragmatismul proaspeților campioni, primiți nu doar în ierarhia mondială, ci și în privința simulanților, a tragerilor de timp, a „înghețării" jocului. Brazilia n-a plecat totuși cu mîna goală, primind Trofeul fair-play, menit să răsplătească formația cu cei mai puțini jucători sancționați (avertizați, eliminați) ● Victoria Argentinei a stîrnit un val de entuziasm mai mare la Napoli decît la Buenos Aires ! Motivul : temperamentalii napoletani nu uită că Maradona e „al lor". Va fi în curînd, se zice, și Burruchaga (autorul golului decisiv al finalei), care va renunța (oare ?) la Nantes, la rugămințile lui Diego. Îl poate oare cineva refuza pe Maradona ? ! ● Franz Beckenbauer pare să fi primit, cu fruntea sus înfrîngerea, recunoscînd că „am greșit și în prima repriză, cînd am așteptat prea mult, și în a doua, cînd am apelat exagerat la jocul la ofsaid. Elegant, antrenorul vest-german trece peste gravele erori ale portarului Schumacher, duminică (mai ales la golul lui Brown) de nerecunoscut ! ● Mulți însă pun eșecul pe seama atmosferei create de „Kaiser Franz", Rainer Kalb nesfiindu-se să scrie în „France Football" : „De la o vreme selecționerul (n.n. Beckenbauer) s-a schimbat. El se enervează din orice, iar răspunsurile sale sînt din ce în ce mai acide. N-are deplină încredere în echipa sa, deși ar trebui să-și asume slăbiciunile ei... Nu există nimeni la Federație care să-l frîneze sau îndrume pe Beckenbauer" ● Billy Bingham- mai scoțian decît Fergusson ! Asta pentru că antrenorul nord-irlandez a cerut 100 dolari pentru fiecare interviu „personal" ! Destui au fost tentați să creadă că atitudinea lui Bingham, altfel sociabil, s-a datorat dorinței lui de a scăpa de „atenție" presei ! ● Enervat de faptul că antrenamentele echipei carioca sînt desfășurat (la inducția lui Tele Santana) cu porțile închise, Socrates, a declarat : „Dacă dictatura a dispărut din viața politică braziliană, ea continuă să fie prezentă în mediul fotbalistic" ! Dixit. ● De la Bobby Charlton citire : „Cu o singură condiție, Anglia va avea viața lungă la acest Mundial : ca Robson, Lineker și Hoddle să nu se accidenteze ! Dacă unul singur dintre ei va fi, dintr-un motiv sau altul, absent, șansele noastre se vor spulbera !" Acesta a fost Robson ● Din presupusul „careu de ași", Maradona, Zico, Platini, Rummenigge, cel din urmă a dezamăgit cel mai tare. Nici măcar golul din finală nu l-a salvat „Kalle" de critici. Cît despre Zico, el îl va imita (probabil) pe Socrates și pe Moser (de la Flamengo), mergînd să se opereze la „Cedars Sinai" din Los Angeles. El are probleme cu ligamentele interne ale genunchiului sting, o primă intervenție (efectuată la Rio) nedînd rezultatele scontate ● Vă spune ceva următoarea echipă : Miynarczyk (Polonia, Bastia) — Liegeon (Algeria, Monaco), K. H. Förster (R.F.G., Marseille), Dimitrov (Bulgaria, Saint Etiennel), Kourichi (Algeria, Lille) — Lerby (Danemarca, Monaco), Burruchaga (Argentina, Nantes), Ramos (Uruguay, Lens), Assad (Algeria, Mulhouse) — Francescoli (Uruguay, Racing), Lutbarski (R.F.G., Racing) ? E o reprezentativă a „mundialistilor" care evoluează în campionatul Franței ● Nery Pumpido, portarul Argentinei : „Nu înțeleg cum publicul a putut să aplaude golul egalizator al R.F.G ?!" E de mirare ca nu înțelege . La 2—2 meciul se relansase, iar în tribunele de la „Azteca" nu erau numai argentinieni ! ● „Îmi pare rău pentru jucători. Ei au dat totul, luptînd admirabil" (Gerd Müller) ● Puțini știu că antrenorul care a triumfat cu Argentina, Carlos Bilardo, e de profesie medic. Ca fundaș (socotit foarte dur !), el a jucat la Estudiantes, cîștigînd de 3 ori campionatul și o dată Copa Libertadores. Cu o curiozitate : Bilardo a fost, înaintea Mundialului, cel mai contestat dintre cei 24 de selecționeri ?! „Istoria" lui Bearzot cel din 1982 pare să se repete ● Pe lista primilor 10 ai Balonului de aur (obținut detașat de Maradona, 2 564 de puncte față de 345 ale lui Schumacher) figurează 3 francezi (5. Platini, 7. Amoros, 9. Tigana) și un singur belgian, portarul Pfaff, pe care France Presse îl trece la R.F.G., gîndind că Pfaff apără, în campionat, la Bayern München ! D-ale fotbalului. ● Presa argentiniană s-a întrecut în superlative privind pe Maradona și compania. Pînă și „Ambito financiero", care nu dă niciodată un rînd despre sport, a titrat pe pagina întîia : „Țara este fotbalul". ● Pînă și celebrul cîntăreț de operă Placido Domingo a ținut să-și dea cu părerea, manifestîndu-și indignarea că echipa Spaniei a fost silită să susțină 5 meciuri pe 5 stadioane diferite ? ! El s-a pronunțat și împotriva depărtării prin levituri de la 11 metri ● Comentatorii au fixat următoarea formație a Mundialului '86 : Schumacher — Josimar, Julio Cesar, Bossis, Amoros, Fernandez, Maradona, Cuelemans, Careca, Belanov, Laudrup. Așadar, fără Platini, fără Lineker, fără Elkjaer, fără Valdano ! ● Foarte sigur cunoscutul interpret de muzică pop Rod Stewart a pronosticat : „Cîștigă Franța, Brazilia sau Uruguay". La muzică e mai ușor ! ● Peste 5 000 de suporteri au așteptat echipa Argentinei luni după-amiază, pe aeroportul „Ezeiza" din Buenos Aires, întîmpinîndu-i euforic pe noii campioni mondiali. Observatorilor nu le-a scăpat amănuntul că aceeași echipă fusese condusă, la plecare, doar de rude și prieteni într-o atmosferă de „tăcere amestecată cu pesimism" ! ● Cum, odată cu Mundialul, dispare și această rubrică, autorul ei ține să vă mulțumească dumneavoastră, stimați cititori, pentru atenția ce i-ați acordat-o (dacă...), lar colegilor din redacția Sport a Agerpresului pentru amabilitatea de a-i fi inlesnit accesul la unele știri. Următorul campionat mondial în 1990, în Italia.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Cronica șoselei

Un hotel pe... roți

„Misiunea ta, Alexandre, nu va fi ușoară deloc". „De ce mă rog a mea și nu a noastră ? Doar amîndoi trebuie să realizăm acest transport. Recunosc, să duci pe o platformă imensă, o veritabilă casă, mai curînd un bloc, nu e treabă deloc simplă". „Nu întîmplător am spus, „a ta" și nu „a noastră", pentru că eu mă simt rău, și la volan vei fi în consecință mai mult singur. O să mă întrebi, de ce n-am spus la plecare șefului de șantier că nu sînt în stare să conduc, să fac deplasarea, continuă Horia, în timp ce imensul autovehicul cu motorul de cîteva zute de cai, puternic ambalat, se cățăra sprinten pe faimosul deal supranumit, nimeni nu știe de ce, al Gemenilor. Ei bine, n-am vrut să-l necăjesc pe cumsecadele nostru mginer, care nu avea, literalmente, cu cine să mă înlocuiască, toți șoferii fiind plecați. Doar cunoști și tu situația „răspîndirilor". Miron e la șantierul de la Poiana Mare, Udrea la Prunișor, Balcu la Prisaca și grupa de 11 șoferi, trimisă în sprijin pentru 10 zile celor de la Exploatarea Aluniș. Iar dormitorul trebuie, musai, adus, treaba nu poate fi amînată pentru simplul motiv că muncitorii de la lucrările care vor începe peste o săptămînă coio joc, la Ripa lui Matei (și Horia arată cu mîna poziția viitorului șantier), nu vor avea unde dormi. Mă chinuie ulcerul terbul. Nu pot mînca, nu mă pot odihni, așa că spre dooebire de zecile, sutele de curse făcute împreună, cînd, cred că recunoști, ți-am fost de ajutor, de data aceasta vei fi în mașină un simplu pasager. Cel mai mult m-am bazat însă pe prietenia ta și, de ce să nu recunosc, pe forța și teribila ta rezistență la drumuri lungi. Iartă-mă că-ți voi fi o povară". „Ne descurcăm noi, Horia, vom cere ajutorul oamenilor de la secție pentru încărcarea căsoaiei. Cît despre condus, n-ai nici o grijă, doar știi ce curse am făcut împreună, cum am condus fără oprire, zi și noapte". „Da, dar atunci eram doi, conduceam și eu. Ce-i drept, nu știi de mult ca tine, dar contribuiam totuși și eu". „Măcar să mă știi de vorbă, să nu adorm și tot e ceva ! Ceea ce îți doresc din suflet, bunul meu prieten, e să-ți fie mai bine, să nu suferi atît". „O, cît aș vrea acest lucru, dar uite, ca un făcut, nici calmantele astea mai puternice nu-și mai fac efectul. Mi-e frică să nu fie altceva mai grav decît ulcerul. Știi tu cum se cheamă". „Hai, lasă prostiile, e ulcer, mi-a spus și mie medicul". „Ar fi păcat de copilașii mei, Trei căpșoare blonde care abia așteaptă să mă întorc din cursele noastre atît de dese. De-ai ști cît de triști au fost înainte de plecare, cînd m-au văzut îndoindu-mă de durere. Prislea, îl știi pe Dănuț, Are numai 6 anișori. Ce crezi că-mi spune ? „Și dacă eu îți rog pe tovarășul inginer să pună pe altcineva în locul tău, iar tu să rămîi acasă, să te faci bine, crezi că o să mă refuze ?" Am rămas perplex. Mă gîndeam la perspicacitatea copiilor de azi, S-a raliat și Eleonora. „Zău, Horia, copilul are dreptate. Cum o să pleci în halul ăsta ?" M-am chinuit să schițez un zîmbet. Trebuia să le dau puțină încredere. Îmi treoe, nu vă faceți griji, le-am spus."

Cînd au ajuns în primul oraș, Horia a coborît. „O să încerc să găsesc medicamentul pe care îl folosesc în cazuri de criză. Îmi va potoli cu siguranță durerile. Mă voi duce apoi la Niculce, pensionarul nostru, om sărîtor și în același timp tare primitor. Acolo o să mă întind puțin. Te aștept după amiază la parcarea din cartierul unde locuiește Niculae. Vei încărca „blocul" fără mine. Te ajută ei, băieții de la secția de laminare. Sper ca pînă atunci să mai capăt puțină putere. Poate îmi face o supă Adela, soția fostului nostru șofer". La ora convenită, Horia s-a dus la imensa parcare de la complex. Nici urmă însă de Alexandru. „Dacă oamul nu m-a înțeles bine ?" Timp de două ore a bătut tot orașul. Nimic, nimic. „S-o fi întîmplat ceva lui Alexandru ? Vreo pană ori, mai rău, vreun accident ? Așa conduce prea bine. Doar altul să nu fi intrat în el". Horia a telefonat apoi la local de unde trebuia încărcat „blocul". „Alexandru ? A plecat de mult ! Să tot fie vreo trei ore. Da, i-au ajutat băieții de la laminoare, răspunde portarul. Dacă a avut vreo pană ? La noi totul a fost în regulă, mai tîrziu nu mai știu ce s-a întîmplat. Da, a zis de mai-de, că ai rămas la un pensionar. Nu v-ați întîlnit ? Curios ! Spunea că vă găsiți la parcarea de la gară". „Care gară mai Fănică ?" „Gara mare". „A ieșit o încurcătură clasa întîia. Cred că m-a înțeles greșit". „Îmi pare rău, nea Horică, mai ales că am auzit că ești cam bolnav. Ce să-ți zic ? Doar sănătate și noroc".

Horia și-a dat curînd seama că n-are altă soluție decît să se suie în tren și să plece acasă, „Eu cu grija lui, cum se va descurca singur ? Cum va înfrunta oboseala ? El cu grija mea, gîndind că mi-a fost rău, că m-am internat în spital etc. La ce nu l duce gîndul pe omul aflat într-o asemenea situație ?"

În tren, pe Horia îl năpădească gîndurile. Îi defilau în fața ochilor chipurile celor trei băieți, apoi al soției, o frumusețe cîndva, dar acum îmbătrînită înainte de vreme, cu șuvițele ei albe care înundaseră negrul părului. Apoi, ca într-un film, apăru Alexandru. Secvențe ale prieteniei lor, ale încercărilor prin care trecuseră în cei 15 ani de cînd lucrau pe remorchere-gigant, furtuna groaznică care împinsise șoseaua cu pietre, pe care le cărașeră o noapte întreagă ca să și facă drum, vijelia teribilă care barîcadase drumul cu trunchiurile pomilor. Și atunci petrecuseră ore întregi pe șosea, bieților de ploaia rece, pentru a semnala celorlalți șoferi periculoasele obstacole. Apăru apoi chipul Nelei, fetița lui Alexandru, care se prăpădise ca urmare a unei peritonite. Și acuma îți imputa că nu putuse s-o ducă mai repede la spitalul județean. „Dacă aveam mai mult curaj, conduceam altfel și o salvam. Parcă-i un făcut, Alexandre, să nu pot face mai mult pentru tine. Uite, acum de pildă, frînt de oboseală, la volanul gigantului, încărcat cu alt gigant, pe un drum greu cu serpentine strînse, cu urcușuri și coborîșuri dure, fără ajutorul meu, de îndreptă spre casă, spre șantier. În iunie, aiciele sînt lungi, meditează Horia, Calea ferată e mereu paralelă cu drumul, S-ar putea să-l zărești pe drum. Să-i fac un semn de încurajare devotatului meu prieten. Știu, scumpe Alexandru, din experiența mea cît valorează acest lucru. Tu ești un om cu voința puternică, pe cînd eu sînt mult mai slab. De aceea mi-e frică pentru tine. Vei încerca să învingi somnul, să treci granițele omenescului. Vei putea ? Cînd sînt lîngă tine, măcar încerc să te mai ponderez, dar axi nu pot. Ce păcat !"

„Domnule, vă curge sînge din gură. Dar ce față palidă aveți ! Sînteți bolnav, se vede de la o poștă. Se apropie gara. Vă ajut să ajungeți la spital. Aveți vreun diagnostic ?" „Da, am ulcer, cred că a perforat". Oamenii de suflet l-au ajutat pe Horia să ajungă la spital. Prima grijă a sa, cînd și-a revenit, a fost să întrebe de Alexandru. Povestea cursei de înapoiere i-a spus-o Tunsoiu, un alt coleg de serviciu, venit să-și vadă o rudă la spital. „La un moment dat, a țîpit, a rupt cîțiva stîlpi de ghidaj dar și-a revenit imediat. Dacă mai înainte 20 de metri, îi găseam în fundul prăpastiei, cu casa pe care o transporta căzută peste el N-a pățit nimic. „Modernul hotel „ambulant e instalat acum la locul lui. S-au mutat deja și muncitorii în el. Amănunte o să-ți dea însuși eroul întîmplării, Alexandru, care după-amiază va fi la patul tău. A aflat că ai ieșit cu bine din criză".

VICTOR BEDA ■

La fîntînă, la izvor

Străveche vatră de pîine și de istorie, Bărăganul ialomițean, Cîmpia Soarelui, cum cu dragoste i-au dat renume cronicarii zilelor noastre, se prezintă acum, în ajun de Cuptor, ca o uriașă grădină. O grădină cu 400 mii hectare, în care lanurile de grîu dau mireasmă de pîine caldă, floarea soarelui de pe cele 35 mii hectare avînd chipul unui univers cu miliarde de sori, iar porumbul, sfecla de zahăr, soia și fasolea de un verde adînc aduc semnele unui an bun, an bogat în recolte și bunăstare.

Cei ce străbat Cîmpia Bărăganului de la Lilieci aflați la o aruncătură de piatră de Capitală și pînă la podul ce unește Muntenia cu Dobrogea peste apele bătrînului Dunăre, între Giurgeni și Vadu Oii, în drumurile lor spre însoritul Litoral, sînt întîmpinați de fîntîni. Fîntîni săpate de oameni; ridicate spre cerul pămîntului menite să potolească setea trecătorului și să vorbească despre hărnicia, dragostea și ospitalitatea prezente pe aceste meleaguri la tot pasul. Fîntînile — locuri de pomenire pentru toate generațiile — sînt astăzi în Bărăgan tot atîtea monumente, tot atîtea castele. Și totul aici a răsărit acum, a răsărit din munca și din gîndurile oamenilor. Gînduri cutezătoare și muncă eroică, iată semințele ce stau în străfundurile fiecărei fîntîni. Din bătrîni se spune că cine face o fîntînă nu are moarte. De acest lucru ne-am convins și noi. Fiecare fîntînă poartă numele celui sau ale acelora care le-au zidit.

Mulți însă nu știu cum era Bărăganul în urmă cu cîteva decenii. Martor ce au fost aceste meleaguri îl luăm pe cel trecut de curînd în al doilea secol, Panait Istrati, cel care din cuvinte a realizat cele mai tulburătoare peisaje ce au deopotrivă și culoare și viață. Redăm din Panait Istrati acest citat-tablou: „Bărăganul e singuratic. Pe spinarea lui nici un copac. De la un puț la altul ai tot timpul să mori de sete. Nici de foame nu te apără. Iar dacă nu ești înarmat contra acestor nevoi ale gurii și dacă vrei să te afli singur du-te în Bărăgan. El e ținutul pe care românul poate visa și răbda în voie. Visări, gînduri, înălțare și pîntec gol, iată ce dă gravitate omului născut pe Bărăgan, această pustietate care ascunde apa în străfundul ei și unde nimic nu răsare de la sine, nimic în afară de ciulini." Acest peisaj îi era oferit trecătorului în urmă cu cinci decenii.

Cum se prezintă Bărăganul în anul 65 al Partidului Comunist Român o atestă peisajul contemporan, peisaj pe care-l întîlnești la tot pasul: dacă în urmă cu o jumătate de veac de la un puț la altul aveai tot timpul să mori de sete, pe șoselele județului Ialomița se află acum 365 de fîntîni, una mai frumoasă decît alta, cu apă rece și cristalină, care primesc pe trecători ca un gînd bun, un g'nd nerostit. Pe șoseaua nordului, ce leagă comunele Mihoșești, Reviga, Cocora, Grindu, Valea Măcrișului și Gîrbovi, sînt 31 de asemenea fîntîni. Pentru fiecare zi din lună cîte una. Și parcă făcute să măsoare timpul, fîntînile din jurul cooperativei agricole de producție din Grindu sînt în număr de 7. Să bei din fiecare de luni și pînă duminică în cîte o zi.

Fîntînile de pe șosele, fîntîni-le-popas spun tuturor despre hărnicia și omenia țăranilor din Colilia și Ograda, din Muntenii-Buzău și Gh. Doja, din Gîrbovi și Manasia, din Mihail Kogălniceanu și Bucu. Ele au acele siluete ce te îmbie la popas. În ultimii cinci ani, în județele Ialomița numai pe drumurile naționale s-au înălțat 120 fîntîni.

Au făcut ialomițenii fîntîni ca omul să-și potolească setea, dar nu au uitat nici cîmpia, cîmpie care în urmă cu cinci decenii se prezenta cu turmele de ciulini care hălăduiau bezmetic pe spinarea crăpată a Bărăganului. Acum, omul zilelor noastre a potolit setea prin sistemele de irigații a unei suprafețe de 210 000 ha, care rodesc fără ca plantele să se mai uite rugător la cerul care nu a făcut și nici nu face pomeni.

Dacă ar fi să se refacă astăzi secvențele din filmul „Ciulinu Bărăganului", care a fost turnat în 1957 între Mihoșești și Grindu, ar trebui să fie importați ciulinii. Ciulinii — semnul sărăciei cîmpiei, tristă amintire — vor rămîne argumentul lui „așa a fost". Acum grîul, des ca peria, se lasă mîngîiat de razele soarelui, unduind ușor sub vîntul ce cîntă în ciulura fîntînilor. Un singur lucru nu s-a schimbat în înfățișarea Bărăganului — vechile și rarele fîntîni, care s-au păstrat și lîngă care s-au săpat multe, foarte multe altele, mai frumoase, mai arătoase. Fîntînile au în ele apa vie, fără de moarte, pe care cei care au pornit spre cerul pămîntului au știut s-o lase pentru nepoții și strănepoții lor, pentru viitorime.

MIHAI VIȘOIU ■

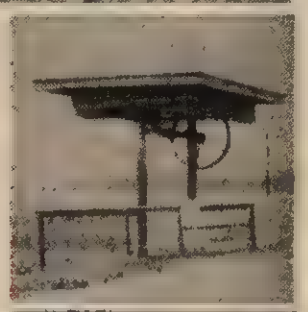

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

Ultima oră

Instalație solară

Efortul pentru valorificarea energiilor neconvenționale continuă. Aflăm astfel că la Întreprinderea de aparataje și accesorii din Alexandria (cel mai mare producător de captatori solari din țară) a fost asimilat în fabricație un nou tip de instalație solară: IST-6 cu circuit în termosifon. Pe lîngă un randament sporit de captare a energiei solare (amănunt foarte important), instalația prezintă și avantajul că poate fi utilizată atît în agricultură, industrie, sectoare turistice și social-culturale, cît și în gospodăriile populației.

Noi tipuri de biciclete

Aflăm că în această vară fidelii bicicletei vor găsi în magazine noi tipuri moderne, capabile, afirmă cei care le-au produs, să satisfacă orice exigențe. Iată cîteva dintre ele: „Turist 1128" (executată în diverse culori, cu un nou tip de cadru și solicitînd un efort mai redus în timpul mersului), „Torpedo" (are o greutate redusă, 4 viteze și frînă la ambele roți), „Campion" (bicicletă de curse destinată atît sportivilor cît și amatorilor de ciclism, 10 viteze). Nici copiii nu au fost uitați. Pentru ei, modelele se numesc „Pegas 1212" (prevăzută cu torpedo și cu toate elementele unei biciclete normale, destinată copiilor între 3 și 7 ani) și „Șoim".

● La Rîmnicu Vîlcea a fost dată în funcțiune o nouă centrală telefonică cu 4 000 de linii.

Casa căsătoriilor

La Petrila sînt în curs de definitivare lucrările la Casa căsătoriilor. Cei care vor spune „da" o vor face, se înțelege, într-o ambianță foarte plăcută.

Invitație la Călimănești-Căciulata

Crește renumele stațiunii Călimănești-Căciulata ? Noutățile cu care își întîmpină oaspeții în acest sezon estival cunoscuta stațiune balneoclimaterică vîlceană sînt în măsură, se pare, să dea un răspuns afirmativ la această întrebare. Să consemnăm, deci, cîteva dintre ele. A fost repus în funcțiune, după ample acțiuni de modernizare și sporire a gradului de confort, pavilionul central care, între altele, beneficiază de o nouă bază de tratament ce include și două piscine, atît pentru kinoterapie, cît și pentru agrement. În cadrul clinicii balneare sînt aplicate și metode naturiste de tratament (apiterapie cu apilarnil, apireven, proposept, mecalcin, apivitas etc. și fitoterapie) care se adaugă celor prin acupunctură. Pe malul stîng al Oltului, într-un loc pitoresc, se va inaugura popasul „Arutela" cu o capacitate de cazare de 140 de locuri.

● În primăvara acestui an s-au plantat în Dej 800 000 de arbori ornamentali și arbuști. Într-un singur an mai mult decît în ultimii zece ani !

Rubrică realizată de ALEXANDRU ȘERBAN ■

Flori pentru coroniță

Înainte de a mîngîia frunțile premianților, florile sînt ele însele mîngîiate de hărnicia și priceperea florarilor, acești anonimi care se străduiesc să ne strecoare în case, odată cu fiecare buchet de flori, o rază de gingășie, seninătate și bună dispoziție. Iunie, ca de fiecare dată, este luna micilor sau marilor evenimente din viața copilăriei și adolescenței, luna serbărilor școlare, a examenelor, a decernării premiilor, a festivităților de absolvire a gimnaziului și liceului. Însoțitoare discrete ale acestor bucurii unice, buchetele de flori le dau o strălucire aparte, inconfundabilă, fiind un veritabil semn distinctiv și un blazon nobil al trăirilor emoționante care populează acum spațiile școlilor noastre.

Primind sau oferind un buchet de flori, să poposim o clipă cu gîndul la cei care ni le apropie, care fac, de fapt posibile, gesturile noastre de tandrețe și recunoștință. Printre ei, familia **Maria** și **Dan Simion**, florari vestiți ai Întreprinderii de sere Bercenî — vestiți nu numai prin priceperea lor, ci și prin bunăvoința și căldura cu care știu să facă și să dea un buchet de flori. Nu întîmplător, deci, zilele trecute micii premianți ai cartierului Obor au luat cu asalt această încăpere a talentului și amabilității în care trudesc cu plăcere și din plăcere doi din făurarii frumuseții care însoțește bucuriile noastre. (O. Știre).

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILA TELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei: 3 lei

41 505

flacara

anul XXXV
28 (1021)
VINERI 11 IULIE 1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

PRIETENIE, COLABORARE, SOLIDARITATE

Intîlnirea și convorbirile dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Zhao Ziyang, cu prilejul vizitei premierului Consiliului de Stat al R. P. Chineze în țara noastră, au relevat cu putere evoluția ascendentă a relațiilor dintre cele două țări și popoare, dorința comună de a da noi dimensiuni conlucrării prietenești în toate domeniile.

Comentariu în pag. 3

CONGRESUL IX, CONGRESUL DEVENIRII NOASTRE

Strategia dezvoltării

Moment istoric de referință pentru istoria contemporană a patriei, Congresul al IX-lea al P.C.R., prin orientările programatice și generalizările teoretice efectuate pe baza aplicării consecvente a materialismului dialectic și istoric la condițiile României, a operat o largă și curajoasă deschidere către gîndirea social-politică revoluționară, fundamentînd calea unei dezvoltări economice naționale mai complexe și mai rapide decît oricînd. La poarta de intrare în noua etapă a construcției socialiste inaugurată de acest Congres au fost — s-ar putea afirma — lăsate pentru totdeauna manifestările dogmatice de înlocuire a analizei științifice a fenomenelor actuale cu repetarea mecanică a unor teze depășite sau infirmate de viață, viziunile simpliste despre socialism, concepțiile economice rudimentare, spiritul de automulțumire și îngîmfare, pe scurt, confortul intelectual al modelelor șablon de gîndire și acțiune politică. Congresul al IX-lea a creat

astfel climatul cel mai fertil de dezvoltare a gîndirii economice și politice revoluționare, de afirmare a unor concepte și teze românești novatoare, de o largă audiență internațională, cheia de boltă a întregului edificiu teoretic cuprins în documentele Congresului, în celelalte documente de partid ulterioare fiind adevărul fundamental conform căruia socialismul nu există decît în diversitate, în multitudinea de manifestări și condiționări concret-istorice. Prin această orientare principială de o deosebită valoare teoretică și practică se deschidea un nou orizont afirmării demnității naționale, asigurării independenței și libertății patriei noastre.

Meritul istoric al partidului nostru comunist este acela de a fi înțeles și demonstrat că realizarea unor asemenea înalte deziderate, a acestor aspirații fundamentale ale poporului român este posibilă numai pe calea unei puternice dezvoltări economice. În această privință, o contribuție hotărîtoare la gîndirea și acțiunea partidului nostru a adus și

(Continuare în pagina 3)

Nici muncă fără pîine, dar nici pîine fără muncă!

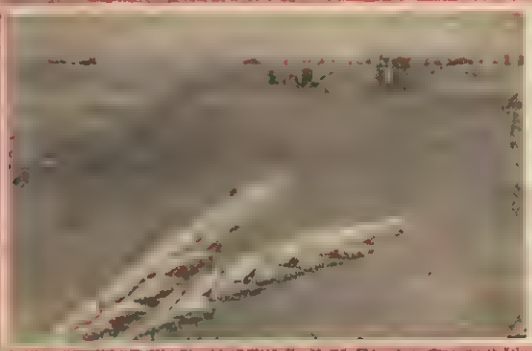

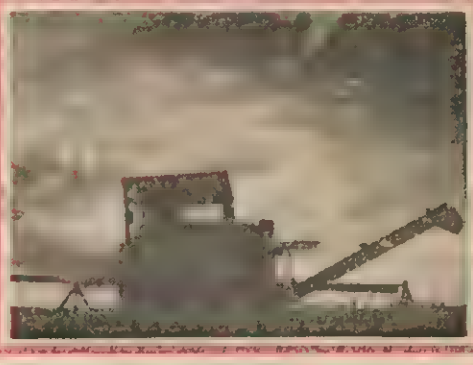

Recoltatul orzului s-a încheiat. N-au urmat decît puține zile de aparentă liniște, în care toate suprafețele au fost arate și însămînțate cu culturi duble. La această oră, bătălia pentru pîinea țării se află la cotele cele mai înalte. Dăruire, pricepere, organizare, toate acestea pe traseul fiecărui bob de care depinde recolta, pîinea noastră, a tuturor.

Un nou episod din scriatul

În vremea Marelui Mircea

de Florin Constantiniu

pagina 8

Doi specialiști despre

Un flagel al lumii moderne: FUMATUL

pagina 13

Baia de aur

La Moscova, înotătoarele noastre și-au adjudecat noi și prestigioase succese

pagina 20

În Cîmpia Bărăganului miroase a pîine caldă

Să scrii despre seceriș, despre pîine la viitorul prezent, iată gîndul pe care-l frămînt de două decenii, de cînd mă aflu în Cîmpia Bărăganului ialomițean, aici, unde la sfîrșit de iunie și început de cuptor soarele răsare și apune din griu. Iese dintre spice și se îneacă în ele și în acele momente spicele au culoarea singelui.

Cum să scriu despre seceriș fără să spun că bobului de grîu îi trebuie pînă ajunge pîine nouă luni ? Exact cît îi trebuie vieții pentru a fi viață. Grîul e viață și acest lucru mi l-a spus Eroul Muncii Socialiste Anghel Mircea Dan, președintele C.A.P. Grindu, care într-o zi din această vară ocolită de ploi vorbea despre viitoarea pîine, despre grîu : „Grîul, zicea el, este pîinea istoriei. Noi, românii, pentru grîu ne-am dat singele de cînd ne știm. Pentru pămîntul în care sămînța germinează mai repede decît în orîcare loc, fiindcă este ajutată de singele moșilor și strămoșilor noștri. Bobul de grîu este monumentul eroilor anonimi care au făcut țara țară și și-au spus țărani".

Vorbește nea Mircea despre grîu ca despre nepoții lui.

A început secerișul și miroase a pîine caldă, dar pînă să sărut palmele bătătorite, și ele ca niște pîini coapte, istoria îmi poruncește să scriu că primul ei izvor a fost tot lanul de grîu. În „Getica", lucrarea sa fundamentală, Vasile Pârvan scria că pentru a ne cunoaște, a ne recunoaște să privim spre izvoare. Un astfel de izvor aici e civilizația Crăsanilor, care nu poate fi decît civilizația getică a contemporanilor și urmașilor lui Dromichetes, pînă la gloriosul Burebista. În acest fabulos răstimp istoric, ialomițenii pot fi mîndri că prima noastră lecție de politică externă s-a predat de la catedra piscului Crăsani (sat component al comunei Balaciu), poate chiar lîngă „soarele nemuririi", din piața davei, uimitoarea descoperire arheologică scoasă la lumină în ultimii ani. Profesor : getul Dromichetes, Elev : Lisinmachos, macedoneanul venit cu gînd de a se înfrupta din holda getică. A fost învins. Geții însă i-au servit o mare lecție de omenie : nu l-au ucis, l-au slobozit în numele păcii. Și tot despre aceste locuri, Mihai Viteazul, în Raportul nunțiului apostolic Malaspino, raport aflat în colecțiile de microfilme ale Vaticanului și în Arhivele Statului București, spunea la sfîrșitul secolului XVI : „Doresc să trăiesc în siguranță în țara mea, în care cu o singură arătură, împrăștiind sămînța, răsare grîul".

Poate că cineva, nerăbdător, o să spună că recurg la prea multe paranteze, la o introducere pe care secolele au tocit-o, în loc să-l informez direct cum e grîul în Bărăgan, cum o să fie pîinea anului acesta ! Îi răspund țărănește : „Putea să fie mai bine ; dar să nu ducă grijă. O să fie destulă, albă și bună".

Scăpînd de nerăbdători, revin la grîu.

În toamnă, în timp ce se ara, am văzut că plugul așază brazdele unele lîngă altele ca pe niște coloane ale infinitului. În ziua aceea mi-am zis că Brâncuși a fost plugar. Acum am în mînă un spic. Îl privesc. Îl răsucesc pe toate părțile și oricum l-aș așeza am în față coloane ale infinitului, așezate unele în spatele altora, să se apere. Ce mare țăran a fost și a rămas Brâncuși !

Vreau să scriu mai bine decît pot, dar gîndurile și ceea ce ce știu despre grîu îmi îneacă dorința care mă arde de ani și ani. Mă înec în flăcări. Mă gîndesc la strachinile și ulciorul bunicii din care mîncam mai mulți odată și beam apă pe rînd. Pînă să se ajungă la partea frumoasă, la lanurile ce sînt mîngîiate de soare și legănate de vînt, grîul acestui an a avut viața lui. O viață pentru care mecanizatorii și specialiștii din unitățile agricole s-au luptat și au învins seceta toamnei, cînd pămîntul după arătură a fost discuit de 5—6 ori pînă s-au spart bulgării ce erau parcă de piatră. A urmat semănatul și mecanizatorii, minerii de la suprafață, au pus sub brazdă nu numai sămînța, dar și ceva din sufletul lor. Zilele treceau și ploaia nici gînd să vină. Sămînța sta sub brazdă ca în sac. Natura își arăta colții. N-a reușit însă să sperie pe cei ce știau că au datoria să facă pîine. S-a trecut cu toate forțele la irigat. Aproape 50 mii din cele 87 mii ha cultivate cu grîu în județul Ialomița, au fost irigate. Prin decembrie au venit și cîteva ploi, e drept răzlețe, și după aceea cîteva ninsori. Se întorceau țăranii din Capitală și povesteau cîtă zăpadă e la București. Ar fi dorit-o aici, în Bărăgan. Au urmat gerurile din februarie. Am văzut în această iarnă ingineri agronomi care tremurau deși erau îmbrăcați cu șube îmblănite. Tremurau odată cu grîul. Pe gerurile acestea de aproape minus 30°C, grîul n-a rămas singur în cîmp. Mii de mecanizatori și țărani au dat cîmpului îngrășăminte, pentru a-l face să reziste.

E vremea secerișului și acolo unde grîul a avut apă și omul a trudit să-i potolească setea, lanurile anunță recolte record. În multe unități din cîmpia Bărăganului ialomițean se va face în acest an grîu de 3—4 ori mai mult decît în anii buni de acum 2—3 decenii. Vor fi producții de peste 6.000 kg, poate chiar 7.000 kg de grîu la hectar.

În urmă cu o săptămînă, în timp ce mă aflam în satul Smîrna, am auzit una din cele mai dramatice povești. Mi-a zis-o un țăran care știa să-și poarte anii adunați, avea peste 70, cum numai țăranii știu : „Taică, în primăvara asta, seceta a fost mai mare ca în '46. La noi, 60 de zile n-a plouat. De la începutul lui aprilie și pînă în iunie. Cu toate astea, grîul e mai frumos ca în cei mai buni ani. Ce înseamnă irigatul ?! Cînd mă scuiam dimineața, mă uitam la cer și căutam nori. Niciodată n-am certat soarele și stelele ca în primăvară. Se uita tot satul pe cer ca prigorlile. Dar nu s-a stat cu mîinile în sîn. Au ieșit toți, zi și noapte, la irigat. A fost ca la război. Doar că în locul țevilor de tun, mînuiau țevile de la aripile de ploaie. În primăvara lui '47, la noi în sat au murit de foame mai mulți copii decît s-au născut în cinci ani. Un vecin de-al meu, țăran harnic dealtfel, și-a îngropat într-o singură săptămînă, în săptămîna patimilor, trei copii unul după altul. Pe ultimul l-a dus la locul de veci în ziua Paștelui. După ce a astupat groapa n-a mai vrut să se întoarcă acasă. Stătea stană de piatră. Mai tîrziu, după ce am trecut și de acest necaz, l-am întrebat ce avea atunci în cap. Știți ce mi-a răspuns ? Că-și dorea moartea.

Vrea să moară întîi el, fiindcă acasă mai avea doi copii și simțea că nu mai are putere să le sape grupile. Ion Matei, despre el este vorba, trăiește ' și poate să vă povestească singur. De la cei doi copii scăpați de la moara secetei are acum nepoți. Nepoții lui, în vara asta, s-au bucurat de soare și au putut să se joace prin bătătură".

E vremea secerișului și miroase a pîine caldă. Lanurile au știut să răsplătească truda, iar spicele grele de rod sînt înghițite cu lăcomie de combine. Gloriștii, cei 1.400 de combinieri, navighează din zori și pînă seara, asemenea unei uriașe flote peste o mare de aur, strîngînd grîul. Se adună grîul spic cu spic și bob cu bob. Într-o astfel de zi, la una din arii l-am întîlnit pe președintele C.U.A.S.C.-ului Grivița, Nicolae Miu. Mi-a spus din priviri că e mult de muncă și prea mult timp nu are la dispoziție : „Acum, cu adevărat nu are nimeni timp nici să moară. Vedeți, se adună grîul cu combinele dar și cu secerile. Copiii au venit și ei în ajutor, la adunatul spicelor. E arșiță mare și în sacale apa nu e tocmai rece, dar cînd vezi cum curge grîul din buncărele combinelor, simți că te răcorești, o răcoreală care-ți dă puteri și care trece prin tine. E ca după luptă. N-avem însă vreme să privim. O recoltă se strînge și alta se pregătește. De pe pămînturile acestea, de pe care fără irigat n-am fi adunat mare lucru, și unde am obținut aproape 6 000 kg grîu la ha, acum însămînțăm culturi duble. Ziua secerăm, noaptea eliberam terenurile și arăm. După o zi și o noapte, acolo unde ieri erau combinele în lanuri, acum semănătorile pun porumbul sub brazdă. Mîine, de treceți pe aici, pe la Traianu, Grivița, pe la Iazu și Miloșești, veți găsi aspersoarele irigînd. Ies oamenii la irigat ca furnicile și apa pe care o dau viitoarelor recolte e ca un izvor ce pornește din ei.

Se seceră grîul în Bărăgan și pîine va fi destulă și în acest an. Se adună grîul spic cu spic și bob cu bob și nu toți știm că o mie de boabe de grîu din soiul Lovrin, cel mai greu, cîntărește doar 40 grame. Într-o franzelă sînt 15 mii boabe. În sacul pe care țăranul îl poartă în spate, sînt milioane de boabe. Ca să faci șase mii kg grîu la ha, trebuie să ai 550—600 spice recoltabile la metru pătrat, iar fiecare spic are între 35 și 40 boabe.

Se seceră grîul în Cîmpia Română și nimeni, aici, la gura vetrei de pîine, nu are timp să moară. Scriu despre grîu și-mi pare rău că nu găsesc cuvintele, cuvintele pe care le merită din plin, pentru a le mulțumi celor care pun pe masa țării plinca.

MIHAI VIȘOIU ■

Fotografie de D. COSTINESCU ■

Tribuna democrației

O comună cu viață de oraș

Cam tot omul care a auzit despre Lehliu Gară, știe măcar atît că este o localitate prin care se trece în drumul spre mare. Unii îi zic oraș, prin simplul fapt că opresc acolo acceleratele, alții, care-i străbat cu mașina — fiind amplasat la mijlocul drumului, pe șoseaua București — Călărași — îl numesc așa după cum arată : o așezare frumoasă, modernă, cu blocuri de locuințe la parterul cărora și-au găsit locul unități comerciale și prestatoare, spital, policlinică, întreprinderi care înghit numeroși navetiști din zonă... Și totuși Lehliu Gară este o comună despre care în urmă cu 50 de ani nici nu se putea vorbi, neexistînd. Cam pe atunci, în urmă deci cu o jumătate de veac, s-au adunat 17 familii, care de pe unde, în jurul gării. Și-au făcut case, rupînd cu prezența lor monotonia cîmpului nesfîrșit al Bărăganului. I-au urmat alții, încropind un sat. Sat de oameni ambițioși și nerăbdători să sară pragul sărăciei care-i mînase din urmă, gara, cu numeroasele trenuri ajutîndu-i să iasă în lume, să-i cunoască lumea. Primăria din Răzvani îi luase sub oblăduirea ei. Lucrurile s-au schimbat pe parcurs. Centrul de comună s-a mutat la Lehliu Gară iar ei, ambițioșii și nerăbdătorii, au tot învîrtit-o după soare pînă au adus-o în stadiul dilemei de azi : ce este această așezare, comună sau oraș ?

Lehliu Gară are peste 6 000 locuitori. În 1985 a obținut locul III pe țară în întrecerea pentru bună gospodărire, cît și pentru rezultatele economice deosebite. N-au ajuns aici bătînd din palme, zice un pensionar al locului, Lazăr Panait, om care a lucrat o viață la consiliul popular de unde s-a și pensionat și care știe deci mai bine decît altul cu cîtă trudă au reușit să se impună. Vorba le-a fost vorbă, fapta — faptă, ducerea pînă la capăt a unei munci începute fiind o însușire a omului în care el. Lazăr Panait nu are cum să nu creadă, cîtă vreme și sub ochii lui s-a petrecut saltul dezvoltării comunei. Doar el, constructorii au reușit să le zdruncine, în parte, această credință. Să tot fie vreo 10 ani de cînd au venit, și-au fixat șantierul chiar lîngă liceu unde urmau să construiască două noi blocuri de locuințe. Își făcuseră drum și altădată pe la ei, lăsînd în urmă construcții frumoase, moderne așa încît i-au întîmpinat și la acea dată cu prietenie, ajutîndu-i la muncile necalificate. Unul dintre blocuri ieșise frumusel din pămînt, celuilalt i se pusese temelia, broderia armăturii metalice, punctînd, la rîndu-i, lucrul temeinic al specialistului în blocuri. După care au plecat, chemați de alte urgențe, luîndu-și la revedere și promițînd să se întoarcă în curînd. N-au mai făcut-o ! Timpul ce s-a scurs, 10 ani, nu-i de colo, dar dacă ar fi mers și ei în același ritm, comuna lor nici nu s-ar fi născut pînă azi, zice Lazăr Panait. A ros temelia blocurilor, a rugnit și a strîmbat lucitoarea armătură de odinioară, mușcînd și din pereții prefabricatelor dar mai ales distrugînd ramele ferestrelor. Va fi mai grea munca de reparare a urmelor timpului, continuă pensionarul nostru, decît construcția în sine, lăsînd la o parte faptul că o să-i coste, și încă nu puțin, această intolerabilă părăsire a unui lucru bine început și gîndit la vremea lui.

În ce-i priveste pe cei din Lehliu Gară n-au scăpat nici un prilej să nu arate spre aceste fantomatice blocuri devenite, pe bună dreptate, oaia neagră a comunei. Prilejuri au fost și sînt, sfatul obștii, în diversele sale variante, precum Tribuna democrației, întîlnirile cu deputați s. a., fiind cel care și-a spus ultimul cuvînt în luarea unei hotăriri sau a alteia, în punerea la punct a amănuntelor care i-a condus spre acel loc 3 pe țară.

Despre ce se discută la astfel de adunări publice, cum prind viață propunerile făcute ? — l-am întrebat pe președintele Consiliului comunal al F.D.U.S., Vasile Stancu. Despre multe — ne răspunde — începînd cu pietruirea unor străzi laterale și terminînd cu nevoia unor noi obiective social-culturale. În teritoriu. Școala din satul Răzvani va deveni, în curînd, neîncăpătoare față de numărul mare al viitorilor elevi. S-au sfătuit oamenii într-o Tribună și au hotărît să ridice una nouă și medicul. Cei din Lehliu Gară, după ce au terminat cu străzile, au trecut la amenajarea intrărilor în localitate, aceea dinspre Călărași fiind la ora vizitei noastre aproape gata. S-a creat, cu această ocazie și un loc de parcare pentru autovehicule. Vor trece apoi la nivelarea, pietruirea și asfaltarea rampei gării aflată în imediata apropiere a șoselei, scăpînd astfel de o mai veche pată ce umbrea intrarea sau ieșirea din localitate.

În curs de rezolvare se află și alte propuneri făcute în sfatul obștii. Depozitul de combustibil adună în jurul lui numeroși cărușași particulari. Treaba se face la mica înțelegere așa încît dacă un cărușaș acceptă să-ți ducă lemnele și cărbunii, bine, dacă nu, nu. Consiliul popular al comunei prelnînd cererea oamenilor de a se înființa o secție de cărăuși al depozitului a trimis spre avizare mai multe variante privitoare la înființarea ei. Pînă atunci s-a cerut sprijinul C.A.P.-ului ca atelajele lor să poată asigura și nevoile cetățenilor privind aprovizionarea cu lemne în perioadele cînd nu există de lucru în C.A.P.

„Cam despre așa ceva vorbim noi într-o adunare publică — sintetizează președintele consiliului comunal al F.D.U.S. — la care oamenii vin, ridică probleme, caută soluții. Și le găsesc, de cele mai multe ori, punînd umărul să le traducă în viață."

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

Întîlnirea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu tovarășul Zhao Ziyang

Este cunoscut că dezvoltarea continuă a prieteniei și colaborării dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Chineză reprezintă o orientare importantă și statornică în politica externă a partidului și statului nostru, în centrul căreia se află întărirea și diversificarea raporturilor de prietenie și conlucrare cu toate țările socialiste. Prin dezvoltarea pe plan superior a legăturilor tradiționale de prietenie româno-chineze, raporturile bilaterale s-au extins și aprofundat continuu. În această evoluție ascendentă, un rol determinant l-au avut întîlnirea și convorbirile româno-chineze la nivelul cel mai înalt, care au dat de fiecare dată impulsuri noi, hotărîtoare dezvoltării colaborării și cooperării dintre partidele, țările și popoarele noastre. În acest sens, o importanță deosebită au rezultatele vizitei oficiale efectuate în R.P. Chineză în octombrie 1985 de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu. Înțelegerile convenite cu acest prilej cu tovarășii din conducerea R.P. Chineze au pus baze trainice cooperării dintre cele două țări în perioada 1986—1990 și în perspectivă pînă în anul 2000. În acest cadru se înscrie și recenta vizită făcută în țara noastră, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășului Constantin Dăscălescu, prim-ministru al guvernului român, de tovarășul Zhao Ziyang, membru al Comitetului Permanent al Biroului Politic al C.C. al Partidului Comunist Chinez, premierul Consiliului de Stat al Republicii Populare Chineze.

În timpul vizitei a avut loc un călduros schimb de mesaje între tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășii Hu Yaobang, secretar general al P.C. Chinez, Deng Xiaoping, președintele Comisiei Centrale Consultative a P.C. Chinez, și Li Xiannian, președintele R. P. Chineze.

Desfășurate într-o atmosferă cordială, de prietenie, respect și înțelegere reciproce, convorbirile dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și premierul chinez au prilejuit abordarea celor mai importante probleme privind construcția socialistă în România și în China și raporturile bilaterale pe multiple planuri. Exprimînd convingerea că evoluția ascendentă a colaborării româno-chineze aduce o contribuție de seamă la înfăptuirea programelor de dezvoltare ale celor două țări, convorbirile au evidențiat că la baza relațiilor reciproce sînt trainic așezate principiile independenței și suveranității naționale, deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc și intrajutorării tovarășești — garanție sigură a dezvoltării în prezent și în viitor a conlucrării rodnice româno-chineze. Pornind de la asemenea premise favorabile, convorbirile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu tovarășul Zhao Ziyang au reliefat că sînt întrunite toate condițiile pentru ca relațiile româno-chineze să fie extinse și diversificate în continuare pe plan politic, economic, tehnico-științific și cultural, în toate domeniile de interes comun. O însemnătate deosebită are dezvoltarea relațiilor economice, creșterea fortelor de producție, a potențialului tehnico-științific și tehnologic al celor două țări, toate acestea creînd reale posibilități pentru amplificarea acestor raporturi. Tocmai în spiritul acestei cerințe, la convorbiri a fost pusă în evidență necesitatea de a se identifica noi căi și mijloace care să asigure traducerea întocmai în viață a acordurilor de lungă durată dintre țările noastre prin creșterea tot mai rapidă a schimburilor de bunuri materiale, extinderea tot mai puternică a specializării și cooperării în producție, inclusiv în realizarea unor obiective economice, în scopul îndeplinirii sarcinilor de colaborare prevăzute pentru actualul cincinal.

Între tovarășii Nicolae Ceaușescu și Zhao Ziyang a avut loc, de asemenea, un schimb de păreri în probleme ale vieții internaționale.

Cu prilejul vizitei s-au desfășurat convorbiri între primul ministru al guvernului român și premierul chinez, în cursul cărora a fost examinat stadiul schimburilor comerciale și al cooperării economice dintre cele două țări. În spiritul acordurilor existente, al celorlalte documente convenite între cele două țări, s-au trasat sarcini ministerelor și organizațiilor economice de resort să identifice noi căi și mijloace care să asigure o creștere puternică, în continuare, a schimburilor comerciale, precum și a cooperării economice pe baze stabile, de lungă durată, reciproc avantajoase.

Întreaga desfășurare a vizitei, rezultatele ei atestă că noul dialog româno-chinez constituie un eveniment politic de seamă în evoluția ascendentă a relațiilor dintre partidele, țările și popoarele noastre, în interesul reciproc, al cauzei socialismului și păcii pe planeta noastră.

ION CODRU ■

Strategia dezvoltării

(Urmare din pagina 1)

aduce tovarășul Nicolae Ceaușescu, personalitate politică proeminentă a lumii contemporane, strălucit strateg și gînditor revoluționar, a cărui operă teoretică și activitate practică reprezintă o dezvoltare pe un plan superior a teoriei socialismului științific, economiei politice și filozofiei, a celor mai bune tradiții ale gîndirii social-politice românești, veritabilă sinteză a experienței partidului nostru în construcția socialistă, precum și a tendințelor dezvoltării sociale contemporane. Adversar declarat al voluntarismului sau subiectivismului, ca și al fetișizării legilor obiective în politica economică, secretarul general al partidului a inaugurat noua etapă de dezvoltare a societății românești prin profunzimea analizei, realismul și forța de sintetizare a complexelor fenomene social-politice, a tendințelor de dezvoltare a acestora.

În descendența directă a orientărilor formulate în Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, Congresul al IX-lea a stabilit că dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului și modernizarea acesteia constituie acel obiectiv tactic major al construcției socialiste menit să asigure concordanța forțelor de producție cu caracterul relațiilor de producție, dezvoltarea armonioasă și rapidă a întregii economii naționale, inclusiv a agriculturii, diminuarea decalajului față de celelalte țări, afirmarea superiorității noii orînduiri și în plan economic. Realizarea acestui obiectiv a fost corelată cu promovarea într-o concepție unitară și de largă perspectivă a industrializării socialiste, bazată pe valorificarea maximă a eforturilor și resurselor proprii, asimilarea celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnice și științifice mondiale, o largă și eficientă cooperare economică internațională. Subliniind această orientare fermă în dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale, partidul nostru a respins, astfel, orice teorii și modele cu privire la „foloasele" introducerii treptate în România a unui aparat tehnic încercat mai înainte de alte țări mai dezvoltate, chipurile, pentru a feri o țară în curs de dezvoltare de fenomene „diacronice", de distorsiuni în echilibrele economice interne și în diviziunea internațională a muncii. Experiența României a confirmat că industrializarea socialistă, alături de ritmul înalt imprimat creșterii economice (prin alocarea unei părți sporite pentru acumulare din venitul național) sînt nu numai necesare, în condițiile țării noastre, dar și pe deplin posibile, constituind factori decisivi ai întăririi libertății și suveranității patriei. Punînd în valoare deplină resursele specifice orînduirii noastre — proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, unitatea de interese fundamentale ale oamenilor muncii, în calitatea lor de producători, proprietari și beneficiari ai avuției naționale, umanismul și democratismul socialist, conducerea planică a activității economico-sociale — politica economică a partidului nostru a condus la o dezvoltare accelerată a economiei naționale, astfel încît, de exemplu, producția industrială a anului 1970 a fost egală cu cea realizată în intreaga perioadă 1950—1956.

Realismul politicii economice a partidului nostru în această perioadă rezidă și în faptul că dezvoltarea „pe verticală" a industriei a fost însoțită de o permanentă îmbunătățire și perfecționare a structurii „orizontale" a ramurilor industriale. Astfel, un avînt deosebit a fost imprimat industriei electroenergetice, metalurgiei, construcțiilor de mașini, chimiei, electrotehnicii, electronicii, mecanicii fine, opticii — fapt care exprimă aceeași orientare de fond a politicii economice a partidului nostru, de a asigura din resurse interne întregul necesar al dezvoltării, de a întări astfel independența economică a patriei ca premisă hotărîtoare a independenței sale politice.

Laolaltă cu accentuarea ritmului dezvoltării economice, pe baza unei rate înalte a acumulării, cu îmbunătățirea structurii pe ramuri și subramuri a economiei naționale, cu încorporarea crescîndă a științei și tehnicii celei mai avansate pe plan mondial în producție și cu accentuarea laturilor calitative ale activității economice, măsurile întreprinse pentru îmbunătățirea repartizării teritoriale a bazei tehnico-materiale au alcătuit elementele esențiale ale strategiei dezvoltării României atît în perioada respectivă cît și ulterior.

Înțeleasă ca factor al întăririi libertății și independenței țării, dezvoltarea rapidă și multilaterală a complexului economic național, pe baza valorificării intensive a resurselor proprii, nu înseamnă, în concepția partidului nostru, o izolare de circuitul economic mondial. Criticînd spiritul autarhic în dezvoltarea economică, documentele Congresului al IX-lea au stabilit, totodată, un program realist și de largă perspectivă cu privire la promovarea relațiilor economice internaționale ale țării noastre, considerîndu-le pe acestea ca un element favorizant al creșterii economice în epoca revoluției științifice și tehnice contemporane. Aplicînd cu consecvență o politică de dezvoltare complexă și în ritmuri susținute a economiei naționale și, totodată, pornind de la faptul că schimburile economice multilaterale și cooperarea în producție contribuie la o mai bună valorificare a potențialului uman și material al fiecărei națiuni, la mai buna cunoaștere și înțelegere reciprocă între popoare, la consolidarea păcii și destinderii internaționale, țara noastră a devenit o participantă activă la circuitul economic mondial, dezvoltînd și amplificînd relații de cooperare pe baza unor principii astăzi unanim recunoscute și consacrate ca fiind în interesul dezvoltării independente și suveranității fiecărei națiuni.

ROMÂNIA
CINCINALUL 8

Am invitat specialiştii să comenteze

obiectivele şi exigenţele noii etape

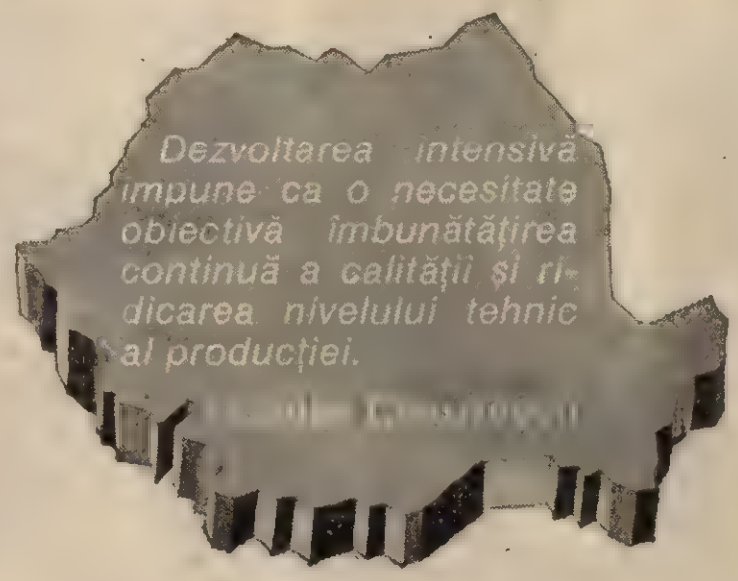

La sfîrşitul lunii iunie, deputaţii Marii Adunări Naţionale au dezbătut şi adoptat două legi fundamentale pentru ţara noastră, care constituie de fapt programul de muncă al întregului popor român pe o perioadă de cinci ani : Legea Planului naţional unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe perioada 1986—1990 şi Legea Planului de dezvoltare a agriculturii şi industriei alimentare pe perioada 1986—1990. Conform unei practici profund democratice încetăţenită în viaţa politică românească a ultimelor două decenii, actul votării în parlament a acestor importante documente programatice a fost precedat de o largă şi amănunţită dezbatere a lor în ministere şi unităţi economico-sociale, astfel încît ele reflectă, de fapt, aşa cum rezultă din luările de cuvînt ale deputaţilor, voinţa colectivă a tuturor oamenilor muncii din patria noastră pentru intensificarea procesului de dezvoltare multilaterală a României socialiste.

Analizate iniţial în cadrul Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român, forţa politică conducătoare din patria noastră, aceste programe ale dezvoltării intensive au primit, înainte de a fi supuse dezbaterii parlamentului, girul democraţiei muncitoreşti revoluţionare prin adoptarea lor de către Plenara Comună a Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale. Pe tot acest traseu laborios al structurării şi cristalizării respectivelor prevederi programatice a ieşit cu putere în evidenţă contribuţia decisivă a secretarului general al partidului, preşedintele Republicii, tovarăşul Nicolae Ceauşescu la fundamentarea ştiinţifică, concomitent realistă şi mobilizatoare, a acestor importante documente care, cum spuneam, configurează programul de muncă al întregii naţiuni pe o perioadă hotărîtoare din istoria patriei — acest al 6-lea plan cincinal care va marca trecerea României de la stadiul de ţară în curs de dezvoltare la stadiul superior, de ţară mediu dezvoltată. Importanţa acestor documente nu este, aşadar, numai una pur operaţională, de fixare a obiectivelor activităţii economico-sociale viitoare, ci şi una de ordin istoric, am putea spune, întrucît realizarea prevederilor acestei perioade condiţionează hotărîtor înfăptuirea programului partidului, respectiv — asumarea ca obiectiv realist şi perfect posibil a situării ţării noastre, în perspectiva anilor 2000, la un nivel de dezvoltare multilaterală, în care să se afirme cu putere principiile comuniste de muncă şi de viaţă în toate domeniile. Ca urmare, actul votării, într-o deplină unanimitate, a acestor două legi de către Marea Adunare Naţională reprezintă o decizie de importanţă deopotrivă politică, economică şi istorică ; politică, întrucît aceste documente emană din hotărîrile Congresului al XIII-lea al partidului, adoptarea lor semnificînd voinţa fermă a întregului popor de a îndeplini, strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general, politica partidului nostru comunist, centrul vital al naţiunii noastre socialiste ; importanţa economică a acestor legi rezidă în faptul că ele se referă la activitatea viitoare din întreaga economie naţională, iar importanţa istorică a acestui act decizional al forului legislativ suprem al ţării noastre rezultă din importanţa perioadei la care se referă şi din condiţionările pe care le conţine cu privire la perspectiva ulterioară a dezvoltării patriei noastre.

Receptînd, aşadar, la adevărata lor dimensiune semnificaţiile profunde ale acestor două acte legislative, revista noastră îşi propune în paginile de faţă să aducă în prim-planul unor detalieri cît mai complete cîteva din liniile de forţă pe care se structurează prevederile acestor documente programatice. În acest scop, procedînd în însuşi spiritul politicii partidului nostru, de a crea, în toate domeniile, un cîmp larg de afirmare competenţei, pregătirii ştiinţifice şi profesionale de specialitate, am invitat „în jurul" unei mese rotunde sui-generis cîteva cadre didactice universitare de la Academia de Studii Economice Bucureşti, ale căror opinii se bucură, în fapt şi în principiu, de girul autorităţii în materie. Este vorba de prof. dr. CONSTANTIN TOPCIU, şeful Catedrei de finanţe-bănci, prof. dr. DUMITRU CIUCUR, de la Catedra de Economie politică, conf. dr. ION CĂMĂŞOIU, decanul Facultăţii de Economia industriei, construcţiilor şi transporturilor, prof. dr. LETIŢIA ZAHIU, de la Catedra de economia şi tehnologia agriculturii şi conf. dr. CONSTANTIN C. POPESCU, de la Catedra de Conducere planificată a economiei naţionale.

Eşti bogat cînd cheltuieşti mai puţin !

— Un posibil generic al acestei dezbateri ar putea fi „Cum va arăta România anului 1990 ?", cum se vede, aşadar, ţara noastră prin prisma planurilor de dezvoltare adoptate recent ; formularea mi se pare, însă, cam prea generală, şi de aceea v-aş ruga pe dumneavoastră să punctaţi, mai precis şi mai concret, din perspectiva domeniului în care activaţi, ideile sau coordonatele fundamentale respective, conţinute în aceste documente programatice pentru economia noastră naţională.

Conf. dr. Constantin C. Popescu : Încă de la început, Legea planului statuează un aspect deosebit de important, şi anume ritmul înalt (9,9—10,6 la sută), de creştere anuală a venitului naţional. Întrucît pentru produsul social (care este suma dintre cheltuieli materiale şi venitul naţional) se prevede un ritm inferior, de 6,4—7,1 la sută, rezultă că, pe total, creşterea venitului naţional este corelată cu o scădere substanţială a ponderii cheltuielilor materiale în cadrul produsului social. Se prevede, deci, o creştere a valorii nou create ce se obţine din unitatea de mijloc de producţie consumată.

Dinamica venitului naţional, asociată cu alocarea a 30 la sută din acesta pentru fondul de acumulare conduce la concluzia că şi actualul cincinal reprezintă o perioadă cu o înaltă rată de acumulare menită să contribuie la creşterea pe mai departe a forţei economice a patriei noastre.

— Din Lege rezultă că această parte pentru acumulare din venitul naţional va fi folosită în investiţii destinate terminării lucrărilor în curs de execuţie, modernizării capacităţilor existente, completării dotărilor cu utilaje şi maşini etc. Sînt mai avantajoase investiţiile de acest tip decît cele materializate în obiective noi, de pildă ?

Conf. dr. Ion Cămăşoiu : În actuala etapă de dezvoltare a ţării noastre, cînd avem deja realizat un important suport material pentru creşterea economică, dezvoltarea şi modernizarea obiectivelor existente se impun cu necesitate ca elemente esenţiale ale strategiei de creştere economică. Avantajele acestei orientări a eforturilor investiţionale sînt evidente : mai întîi, modernizarea porneşte de la o bază tehnico-materială existentă, pe care o dezvoltă şi o perfecţionează, punînd-o mai bine în valoare ; apoi, modernizarea unităţilor se face într-un timp mai scurt decît construirea altora noi — cîteva luni faţă de 2—3 ani, răstimp în care soluţiile tehnice, tehnologice şi constructive pot fi depăşite de altele mai bune, mai competitive, mai eficiente, devenind astfel din start vetuste ; în al treilea rînd, tipul de investiţii prevăzut în lege participă nemijlocit la procesul de producţie, la sporirea valorilor de întrebuinţare.

Referindu-ne tot la această latură strict tehnologică a modernizării, trebuie să spunem că prin ea se asigură ridicarea parametrilor tehnici şi economici, a caracteristicilor cantitative şi calitative, a stării generale a mijloacelor fixe existente la un moment dat în economie, se accelerează introducerea progresului tehnico-ştiinţific şi obţinerea rezultatelor după o perioadă relativ scurtă de la momentul cînd s-a făcut efortul, estompînd astfel influenţele factorului timp.

C.C.P. : Această dirijare a investiţiilor exprimă nemijlocit orientarea fundamentală care străbate ca un fir roşu întreaga Lege a planului, şi anume accentuarea creşterii economice intensive, sporirea substanţială a contribuţiei factorilor calitativi de eficienţă la creşterea venitului naţional. Semnificativ este faptul că această creştere economică de tip intensiv va fi realizată în primul rînd prin promovarea celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii — proces dominant al întregii activităţi productive.

Prof. dr. Dumitru Ciucur : Este chiar sugestiv faptul că, pentru prima oară în anii conducerii planificate a economiei româneşti, recenta Lege a Planului naţional unic de dezvoltare economico-socială cuprinde obiectivele şi sarcinile privind cercetarea ştiinţifică, dezvoltarea tehnologică şi introducerea progresului tehnic în primul capitol, deci înaintea obiectivelor şi sarcinilor care vizează dezvoltarea industriei, agriculturii şi a celorlalte ramuri şi sectoare de activitate. Aceasta nu este o simplă schimbare „în redactare", ci reflectă o strategie nouă a dezvoltării economico-sociale, fundamentată pe rolul determinant al ştiinţei şi tehnicii în contextul afirmării cu putere a noii revoluţii tehnico-ştiinţifice. Caracterizate prin perfecţionarea şi înnoirea continuă a mijloacelor de muncă, prin automatizarea, robotizarea şi cibernetizarea producţiei prin descoperirea, punerea în valoare şi crearea de noi obiecte ale muncii, prin diversificarea şi ridicarea nivelului calitativ al producţiei, ştiinţa şi cercetarea ştiinţifică devin tot mai mult o activitate permanentă a întreprinderilor moderne, transformîndu-se, de fapt, într-o nouă funcţie a acestora.

— În ce sens — activitate permanentă ?

D.C. : În sensul că cercetarea ştiinţifico-tehnică pătrunde în toate momentele şi sferele reproducţiei socialiste lărgite, precum şi în circuitul aprovizionare-producţie-desfacere, realizîndu-se în fiecare dintre acestea în forme şi modalităţi specifice, avîndu-se în vedere întotdeauna criteriul esenţial — cel al sporirii eficienţei economice.

Concepute în strînsă corelaţie cu exigenţele dezvoltării intensive a economiei naţionale, multiplele orientări ale cercetării ştiinţifice nominalizate în lege, elaborate sub îndrumarea de înaltă competenţă a tovarăşei academician doctor inginer Elena Ceauşescu, sînt menite să contribuie hotărîtor la satisfacerea cerinţelor noii etape de dezvoltare a patriei, reprezentînd cheia de boltă a întregii fundamentări a planului naţional şi a tuturor programelor adoptate. Aşa se explică faptul că în actualul cincinal vor fi abordate 8 296 obiective principale de cercetare ştiinţifică şi dezvoltare tehnologică, din care circa patru cincimi vor fi finalizate pînă în 1990, vor fi introduse în producţie 2 932 tehnologii noi şi perfecţionate, vor fi asimilate 2 642 produse noi, urmînd ca în ramurile prelucrătoare ale industriei republicane producţia marfă să fie realizată în anul 1990 în proporţie de 46 la sută pe baza produselor noi şi modernizate în cursul acestui cincinal.

C.C.P. : Şi asta în condiţiile în care respectivele produse trebuie să aibă costuri de producţie şi preţuri de producţie corespunzător mai mici decît cele ale produselor pe care le înlocuiesc : cu alte cuvinte, legea interzice modernizarea de dragul modernizării.

— Ce înseamnă „corespunzător mai mici" ?

Prof. dr. Constantin Topciu : E vorba, foarte sintetic spus, de o comparare, „punct cu punct", a tuturor caracteristicilor unui produs nou cu ale altuia luat ca etalon. De pildă, o combină „mai scumpă", dar care are un consum mai redus, o viteză de recoltare mai mare şi un randament mai bun — care însumează, deci, nişte avantaje economice faţă de o alta „mai ieftină", poate fi considerată totuşi mai eficientă decît aceasta din urmă dacă acele avantaje depăşesc cheltuielile care le fac posibile. Ca urmare, pentru a se respecta litera şi spiritul Legii, pentru a nu se ajunge, deci, la situaţia unor preţuri mari fără justificare economică, în activitatea de programare a producţiei trebuie să-şi găsească loc într-o măsură mult mai mare aplicarea metodelor de analiză a valorii (de întrebuinţare) a produselor — analiză în care şi beneficiarii trebuie să se implice mai mult şi să aibă un cuvînt de spus.

C.C.P. : Legea este foarte fermă cu privire la sporirea rentabilităţii unităţilor economice nu prin mărirea preţurilor — prima tentaţie a oricărei întreprinderi — ci prin scăderea costului de producţie şi creşterea calităţii produsului, cu alte cuvinte, prin sporirea valorii nou-create ce se obţine cu 1 leu cheltuială materială de producţie.

— Este prevenită această tentaţie, mai exact, este ea „inhibată" ?

C.C.P. : Pentru a preveni creşterea artificială a preţurilor, mai exact, pentru a se urmări scăderea costurilor de producţie, au fost stabilite o serie de măsuri, menţionate în Lege, referitoare la perfecţionarea sistemului de finanţare şi creditare, menite să determine unităţile economice să respecte normativele economico-financiare relative la cheltuielile totale şi materiale pentru 1 000 lei producţie precum şi la costul normat pe produs. S-au stabilit, de aseme-

Pentru bunii gospodari, autoutilarea este cel mai important furnizor de utilaje

nea, normativul de mijloace circulante și de credite la 1 000 lei producție marfă precum și producția marfă normată la 1 000 lei fonduri fixe, tocmai pentru a determina unitățile economice să utilizeze cu maximum de eficiență fondurile de producție de care dispun, să accelereze circuitul aprovizionare-producție-desfacere.

Banii altora costă mai mult

C.T. : Acesta este, de fapt, așa-zisul „secret" : întreprinderile să producă și să vândă repede, să-și realizeze, adică, prețul de producție. În cele două componente ale sale : acoperirea (rapidă) a cheltuielilor și obținerea (la fel de rapidă) a venitului net. Orice încetinire a vitezei de rotație conduce la imobilizări, în principal sub formă de stocuri (de materii prime, de producție neterminată, de produse finite) ; iar imobilizările înseamnă, inevitabil, penurie de fonduri bănești, imposibilitatea de a face față plăților (furnizori, retribuții) ; și astfel, apare necesitatea creditelor...

Așa cum aprecia secretarul general al partidului, unul din factorii cu mare influență negativă asupra utilizării creditului bancar și a eficienței economice, în general, îl reprezintă tocmai aceste imobilizări sub formă de stocuri de valori materiale peste necesar și mai ales cele degradate, fără utilizare sau desfacere asigurată. Asemenea stocuri dau o imagine falsă cu privire la o „avere" care nu există sub aspect economic, dar care consumă resurse sub formă de cheltuieli de păstrare ce reduc rentabilitatea și bonificile. De aceea, normarea stocurilor constituie, conform Legii planului, o activitate importantă, menită să contribuie la creșterea eficienței economice a procesului de producție.

— O cerință acută a recentelor documente se referă tocmai la introducerea fermă a noului mecanism economic, la autoconducere și autogestiune. Prin ce căi concrete se poate realiza aceasta ?

C.T. Cea mai importantă cale se referă la finanțarea activității, care trebuie să se asigure, așa cum arăta secretarul general al partidului, total sau în cea mai mare parte din venituri proprii, reducându-se în mod radical creditele. Aplicarea și consolidarea autofinanțării — ca atribut de bază al autoconducerii și autogestiunii economico-financiare — determină aprecierea eficienței activității fiecărei unități economice, prin modul și măsura în care aceasta reușește să-și acopere integral cheltuielile din venituri proprii, să producă beneficii din care să constituie fondurile necesare propriei dezvoltări și stimulării oamenilor muncii, să restituie fondurile primite de la societate și să contribuie, prin vărsăminte, la bugetul statului, la constituirea fondurilor dezvoltării generale a societății. Se înțelege că, în același timp, consolidarea autofinanțării impune restrângerea treptată a creditului bancar, folosit doar ca excepție, ca mijloc de completare temporară a fondurilor proprii, sub forma unei „autofinanțări" anticipate în anumite perioade cînd resursele bănești disponibile nu pot acoperi singure nevoile curente și de dezvoltare. Pe cînd, utilizarea creditului bancar ca metodă obișnuită, curentă, de procurare a mijloacelor bănești, fără intensificarea eforturilor proprii pentru obținerea fondurilor necesare finanțării activității și fără a se asigura resursele pentru rambursarea la scadență a creditelor, reprezintă, cum au relevat și recentele documente de partid, o practică dăunătoare, cu efecte negative asupra eficienței economice și autofinanțării, ce nu corespunde cerințelor noului mecanism economico-financiar.

— Din perspectiva asta, creditul, sau, mai bine-zis, neapelarea la credite este și un factor de creștere a eficienței economice.

C.T. : Exact, deoarece creditul reprezintă o resursă care „costă" și a cărei folosire obligă la obținerea unei eficiențe economice superioare celei realizate prin folosirea fondurilor proprii, întrucît, în condițiile creditării, trebuie compensate și cheltuielile suplimentare antrenate de plata dobînzii. De aceea, apelarea la credite trebuie să se facă cu prudență și numai în măsura în care există certitudinea folosirii eficiente și rambursării lui la timp.

C.C.P. : Din această detaliere a implicațiilor pe care le are natura resurselor financiare ale activității productive rezultă o orientare de maximă importanță pe care această Lege o consfințește, și anume că hotărîtori pentru susținerea înaltului dinamism al creșterii economice în actuala perioadă sînt factorii interni ai dezvoltării, bazați pe utilizarea cu maximă eficiență a întregului potențial tehnico-productiv de care dispune fiecare unitate și economia națională în ansamblul său. Legea planului conturează astfel o altă trăsătură definitorie a dezvoltării intensive, și anume compatibilitatea căilor de sporire a eficienței economice pe baza unor criterii care să avantajeze și pe producător și pe consumator, în condițiile unei maxime rentabilități social-economice, tehnico-științifice și ecologice.

C.T. : Ar trebui, poate, precizat faptul că indicatorii economico-financiari sînt doar o „reflectare", doar efectele ale unei activități economice (de aprovizionare, de producție, de desfacere) ; finanțele sînt un ecou și o oglindă ale unei „scheme" simple care spune să te aprovizionezi la timp, să produci la timp, să vinzi la timp. Realizarea pe termen lung a acestei scheme presupune, între altele, în practica de zi cu zi, operarea unei corecte distincții între ceea ce este urgent și ceea ce este important. Pentru că, așa cum spunea secretarul general al partidului, legile economice obiective acționează, în ultimă instanță, prin intermediul oamenilor.

C.C.P. : Deschideți o altă cale de discuție, dar înainte de asta, tot ca o apreciere generală, ar trebui spus că dinamismul general al creșterii economice în această perioadă este susținut de dinamica înaltă pe care cele două ramuri de bază, industria și agricultura, o vor cunoaște în acest cincinal și care va fundamenta, de fapt, noul echilibru structural al economiei naționale.

Munca pămîntului crește avuția națională

— În ce constă acest nou echilibru structural ?

Prof. dr. Lecția Zahiu : În faptul că, așa cum rezultă din Legea dezvoltării agriculturii și industriei alimentare, în acest cincinal se va intensifica procesul început acum aproape două decenii de reconsiderare a locului și funcțiilor agriculturii în dezvoltarea economiei naționale, consolidarea statutului ei de ramură de bază, de care depinde dezvoltarea armonioasă, echilibrată a întregii economii naționale. Astfel, tendința de sporire a contribuției agriculturii la crearea venitului național este susținută de ritmurile înalte prevăzute pentru creșterea producției agricole nete (de 8,5—9 la sută anual), ritmuri prin care agricultura se cadențează, să zicem așa, cu dezvoltarea industrială a țării. Obiectivele stabilite prin plan la nivelul anului 1990 sînt dintre cele mai spectaculoase, fără precedent în istoria contemporană a țării : peste 32 milioane tone cereale, 11 milioane bovine, 15,6 milioane porcine, aproape 30 milioane ovine și caprine. Tot în 1990, față de 1985, producția de carne tăiată va fi cu 67 la sută mai mare, a preparatelor din carne cu 88 la sută, a preparatelor și semipreparatelor culinare — de peste 22 ori mai mare, a brînzeturilor, zahărului și conservelor din legume și fructe — de cîte două ori mai mare decît nivelurile respective de anul trecut.

— Cum va fi posibilă și ce se va întreprinde pentru realizarea acestor obiective ?

L. Z. : Din acest punct de vedere, Legea recent adoptată reprezintă o vie ilustrare a unității dintre scop și mijloace în acțiunea socială, a realismului care caracterizează, în politica partidului nostru, stabilirea obiectivelor generale ale dezvoltării în strînsă corelație cu definirea resurselor necesare atingerii lor.

Sintetizînd, realizarea obiectivelor stabilite în plan va fi posibilă prin : aplicarea celor mai noi cuceriri ale științei agrozootehnice și întărirea economico-organizatorică a tuturor unităților agricole ; desfășurarea unui efort de investiții în valoare de 189 miliarde lei (destinate, în principal, efectuării unor lucrări de irigații și îmbunătățiri funciare) ; mărirea capacității productive a solului, prin măsuri de fertilizare, de perfecționare a asolamentelor, de îmbunătățire a structurii culturilor etc.

Realizarea unor importante lucrări de desecări (pe o suprafață de peste 2 milioane hectare) și de combatere a eroziunii solului (pe alte aproape 1 milion de hectare) va conduce, desigur, la introducerea în circuitul agricol a noi suprafețe de teren, dar această cale n-ar asigura, singură, producțiile planificate. De aceea, fundamentală pentru activitatea din agricultură în această perioadă este orientarea spre dezvoltarea intensivă a acesteia. Cu alte cuvinte, și în agricultura, la fel ca în industrie, problema esențială o constituie creșterea eficienței economice, folosirea integrală a capacităților de producție, valorificarea superioară a fondului funciar și a materiilor prime ; și aș mai zice că, la fel ca în industrie, hotărîtoare pentru realizarea prevederilor de plan este mobilizarea oamenilor muncii, a întregii țărănimi, pentru sporirea producției, creșterea responsabilității lor în îndeplinirea la timp și de calitate a sarcinilor.

I. C. : Prevederile din ambele legi, privitoare la perfecționarea organizării muncii, atît în industrie cît și în agricultură ne apar cu atît mai legitime cu cît s-a demonstrat că decalajele dintre țările din planul întîi de dezvoltare și cele din planul al doilea sînt doar de 30—40 la sută de natură tehnologică și de 60—70 la sută de natură organizatorică. De aceea, o altă latură a modernizării, implicată de prevederile recent adoptate se referă la modernizarea activității din punctul de vedere al științei organizării și gestiunii economice. După cum apare necesitatea, credem, și a unei „modernizări", dacă se poate spune așa, a omului, a concepției sale de a produce, a se comporta și a consuma, noile tehnologii ale producției moderne neputînd fi promovate și stăpînite decît de specialiști de înaltă calificare, care să îmbine munca de producție cu cea de concepție. Obiectivele fundamentale ale actualului cincinal, toate programele și planurile noastre de dezvoltare economico-socială se pot realiza în bune condiții numai cu oameni bine pregătiți sub aspectul profesionalismului, competenței și responsabilității lor la toate nivelurile.

Aplicarea noilor procedee de prelucrare — o sursă sigură de creștere a productivității muncii

Mai mult ca oricînd, cine are carte, are parte

D. C. : Calificarea temeinică a forței de muncă — exigență formulată cu claritate de secretarul general al partidului în recenta Plenară a C.C. al P.C.R. — implică, concomitent, dobîndirea unor cunoștințe științifico-tehnice avansate, îmbinarea acestora cu cunoștințe economice solide, dezvoltarea unei conștiințe politice înaintate, consolidarea continuă a experienței practice — configurîndu-se astfel fizionomia spirituală a omului muncii capabil să cunoască, să înțeleagă și să participe conștient la perfecționarea și eficientizarea vieții economico-sociale.

L. Z. : La amintita Plenară, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că, „în fond, omul constituie factorul hotărîtor al progresului și, deci, pentru a realiza revoluția tehnico-științifică, în toate sectoarele, trebuie să ne ocupăm de pregătirea oamenilor care vor trebui să înfăptuiască această revoluție". Ca urmare, în procesul pregătirii tinerilor, al perfecționării forței de muncă se ține seamă tot mai mult de faptul că formarea, calificarea, competența profesională constituie cauză și efect al progresului tehnico-științific. În spiritul exigențelor formulate de secretarul general al partidului, calificarea forței de muncă trebuie să devanseze perfecționarea structurilor economice, modernizarea producției din toate ramurile și sectoarele economiei naționale.

D. C. : În actuala Lege a Planului sînt cuprinse prevederi importante referitoare la acest aspect, decurgînd din natura, conținutul și orientarea obiectivelor și sarcinilor dezvoltării, ceea ce demonstrează limpede că, în actuala etapă mai mult ca oricînd, creativitatea, inventivitatea tehnico-științifică sînt solicitate și trebuie să contribuie la dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale, la organizarea științifică a producției și a muncii, la folosirea eficientă a mijloacelor materiale, la accelerarea vitezei de rotație a fondurilor unităților socialiste. Ținînd seamă de faptul că adîncirea democratismului economic implică o profundă transformare în sistemul economic și financiar-bancar, oamenii muncii sînt chemați să manifeste o preocupare consecventă pentru amplificarea creativității economice. Înțelegem prin aceasta realizarea unor acțiuni gîndate de îmbunătățire, perfecționare, inovare și modernizare ale pîrghiilor economico-financiare, ale metodelor și formelor de organizare, planificare și conducere a producției, ale sistemului informațional economic și de analiză economico-financiară în întreprinderi și unități social-culturale. Iată de ce în Legea Planului național unic de dezvoltare economico-socială pe perioada 1986—1990 se prevăd măsuri pentru perfecționarea învățămîntului, a întregului proces de pregătire a forței de muncă în concordanță cu exigențele producției moderne.

C. C. P. : Conturînd și o asemenea calitate a resurselor umane ale creșterii economice, recentele documente consfințesc, de fapt, principiul fundamental al societății noastre, conform căruia omul reprezintă punctul de plecare și de întoarcere a tuturor planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială. Legea stabilește astfel că, în strînsă legătură cu creșterea venitului național pe bază creșterii productivității muncii, a reducerii cheltuielilor materiale de producție și a ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor se vor crea condițiile pentru ridicarea planificată, continuă a nivelului de trai al întregului popor. Veniturile reale ale tuturor oamenilor muncii, atît din industrie cît și din agricultură vor crește în 1990 cu 6—8 la sută față de 1985, fapt care va permite o sporire a volumului desfacerilor de mărfuri cu 9,4 la sută. În același timp, o creștere puternică vor înregistra prestările de servicii (aproape 80 la sută), concomitent cu diversificarea și îmbunătățirea calității lor — veritabil indicator al creșterii nivelului de civilizație al întregului popor.

Pe de altă parte, prin repartizarea rațională a forțelor de producție în toate zonele și județele țării, în 1990 se va realiza un volum de activitate economică de cel puțin 80 mii lei pe locuitor, fapt ce va marca apropierea și mai puternică a condițiilor de muncă și viață ale tuturor membrilor societății.

I. C. : Creînd condiții tot mai bune de muncă și viață, de afirmare liberă și multilaterală a personalității umane, societatea noastră actuală, aflată în pragul celei mai importante perioade de dezvoltare — modernizarea întregii activități economico-sociale —, impune, pe de altă parte, noi cerințe de autodepășire în calitatea muncii, de schimbare a concepției și atitudinii față de muncă în favoarea a tot ceea ce este nou și eficient, de folosire intensivă, dacă se poate spune așa, a acestei resurse inepuizabile care este „materia cenușie". După cum se arată în documentele de partid, pentru ca țara noastră să pășească în rîndul țărilor dezvoltate nu ne putem mulțumi cu așa-zisul stadiu de „remorcat" al tehnicii mondiale, ci dimpotrivă, în unele domenii trebuie să realizăm noi priorități mondiale, să „remorcăm" noi dezvoltarea mondială — așa cum istoria științei și tehnicii dovedește cu prisosință că am putut face în atîtea cazuri. Realizarea acestui deziderat de mare valoare — morală, economică, patriotică etc. — are în centrul condiționărilor sale un factor-pivot ; omul și calificarea sa.

Pagini realizate de OCTAVIAN ȘTIREANU

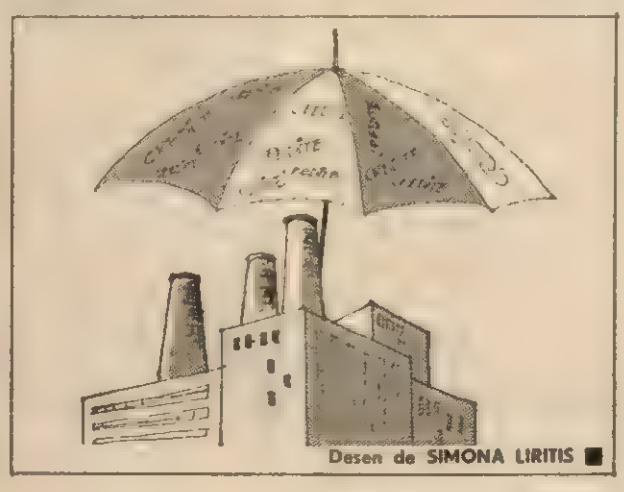

Desen de SIMONA LIRITIS

Investițiile de azi — repere ale producției viitoare

Fotografie de VICTOR RADULESCU

Cînd zic Anina, zic „acasă"!

Anina va rămîne în cronicile timpului înscrisă ca o efigie, ca o pecete adîncă, găsită cu uimire de urmași, precum, azi, după milenii, găsim în gresii, în calcar, inscrise semnele unor civilizații revolute.

Anina va insemna pentru urmași civilizația cărbunelui, iscată de dinamica eră socialistă. Dar, pentru mine, ce inseamnă, ce a insemnat ea întotdeauna ? Pentru mine, ca om, ca prieten al ei, care i-am călcat reliefurile, care i-am străbătut adincurile și i-am admirat oamenii ? Cînd îmi pun această intimă întrebare, în mine se iscă un fel de involburare și mulțime de imagini disparate apar și dispar : case, păduri, galerii, cărbuni lucind sub lumini, grinzile șiroind de apă, oamenii, cu lămpașele așteptînd la gura puțului, colivia coborînd halucinant, într-un mare zgomot de fier, sub pămînt, și, multe, foarte multe fulgerătoare imagini, care-mi reapar și-mi dispar de pe retină. Dar, mai cu seamă, cînd închid ochii și las imaginația să-mi umble hoinară știu că, pentru mine, cînd zic Anina, zic „acasă", cînd zic Anina, zic o vale verde, înconjurată de coline blinde, împădurite cu anini și carpeni, coline pe care se cațără, ca niște căprițe, căsuțele-pitice, iar, cînd zic Anina, mai zic turla puțului, cu veșnicele volante învîrtindu-se vertiginos și cu sterilul, în movile negre și fumeginde, iar, sub ele, în adîncuri, cu acel furnicar omenesc, săpînd galerii, extrăgînd cărbunele lucitor, ducînd, de fapt, acolo, o a doua a sa viață, subpămînteană, adevărată viață de muncă tenace, viață minerească, din îndrăgiții munți sudici ai Banatului.

Adeseori, cînd ești prea plin de o lume pe care ai străbătut-o, de o lume în care ai trăit, aștepți să se decanteze în tine firesc totul, să se limpezească totul, pentru a putea distinge net contururile unui lucru, ale unui om. E ca într-o apă care-și depune, după intervaluri agitate, mîlul pe fund, lăsînd deasupra limpezimea de cristal a apei. Anina trăiește în mine cu toată lumea ei de frămîntări omenești, de seisme și locuri calme, de blinde figuri omenești cu toată mișcarea muncii lor. Am scris un roman, povestiri, sute de pagini despre această așezare minerească, dar ea tot mai persistă în mine cu ceva agitat și mereu nespus. De aceea, repet, cînd zic Anina, zic „acasă", deoarece numai despre lumea ta, despre casa ta știi și cunoști atîtea evenimente și incercări, atîtea, sentimente încă nespuse.

Iată, figuri anonime, răsar acum și prind contur în mine. Mă văd pe galeriile aeriste la orizontul șapte, pe micul terasament al căii ferate, pe care circulau locomotivele-miniatură. Apoi mă văd coborînd spre abataje. O construcție de bîrne albe și scînduri mirosind a ceară de brad care coboară lunecînd în adîncime. Aud răpăitul sec, înfundat, al ciocanelor în gîtlejul întunecat al pămîntului. Cobor și eu transpirînd din greu. Casca de pe cap, care mă incomodează, o simt, de asemenea, udă. Și lampa de la git și masca, spinzurînd pe umăr, le simt greioale. Ajung la stratul de cărbune și praful plutește dens în lumina vioaie a lămpilor. Doi oameni. Atît. Nu e spațiu mai mult pentru mineri în această breșă tăiată în cărbune. Un miner. Un brigadier. Un bărbat cu trupul mai de grabă scund și fața uscată, ridată, cu trăsăturile adîncite, bine reliefate, asprite, ca la majoritatea ortacilor săi. Sub noi se deschide rostogolul din scînduri galbene, pe unde curge cărbunele spre orizontul de jos, de la 760 metri. Stam și priveam în jur, la acel mic „cer" negru, tăiat în cărbune, peste care apăsa un munte întreg. Mă uram. Mă inspăimîntam cum puteau munci ei acolo, eum puteau trăi, gîndi, visa. lucra. Și, totuși, pe chipul lui, nimic din ce se cheamă spaimă, neincredere sau lenevie. Nimic. Doar lucrul acela metodic, într-un ritm formidabil, chipurile atente, mîna sigură și micile pauze pentru a respira mai în voie, pentru a-și culege transpirația de pe frunte, ce-i luneca mereu în ochi, cu dosul antebrațului. Vorbeam cu acel miner. A fost primul meu dialog în adînc. Poate de aceea l-am însemnat în inimă, nu numai în carnetele mele „Rostul meu aici ? Rostul meu e să dau cărbuni... Apoi, să fie un cărbune de calitate... Dă-mi și mie o gură de apă, ortace... Așa... Bună apă... Ai aer destul, ortace ? No, așa, dă-i bătaie ! Te ajung ! Și, cum zic, să nu plece piatra cu sterilul pe rostogol în jos. Că nu-i bine. Să lucrăm curat și fain. Că oameni buni avem. Noi nu ne jucăm. Ori lucrăm, ori ne lăsăm. Ori lasă miner din om, ori nu. Încolo, ce să vă mai spun ? Ortace, stai să te ajut să spargem bucata aia..."

Întotdeauna am disprețuit, mai tîrziu, pe cei care, scriind despre mineri, ignorau tenacitatea muncii lor sublime, plantîndu-i într-un peisaj idilic. Munca de miner este totuși o muncă grea, generatoare în orice moment a unui eroism cotidian. A ignora aceasta înseamnă a ignora latura de omenesc și sacrificiu a acestor oameni. Eroismul acestei munci, abia azi o știu, nu constă în faptul că minerul își face conștiincios orele de lucru, ci că acele ore sînt făcute în profunzimile pămîntului, la lumina săracă a unei lămpi, în încleștarea cu muntele, cu natura lui complexă, cu amenințarea ei, cu rocile (unele perserve) care pot luneca pe sub armături și bandaje covirșind omul. Dar, poate mai mult decît orice, această muncă înseamnă eroism, tocmai deoarece minerii înșiși nu o numesc niciodată astfel, ci, din obișnuință, ei spun : „Asta ni-i munca și ea e frumoasă și iubită de noi, tocmai fiindcă e grea".

În adîncul minelor Aninei au pătruns exhaustoarele, prefabricatele de beton, armăturile metalice, perforarea cu jeturi de apă, a pătruns într-un cuvînt, înalta tehnică modernă minieră. Există, în această vale verde, care ascunde în adîncuri galeriile muncii minerești, există multă omenie cedată, pentru om, multă grijă dată acestor oameni ai subteranului. Dar, știu bine, toate aceste accesorii ale civilizației, ale tehnicii, ale timpului și societății noastre ar pluti în gol dacă ar lipsi un lucru esențial : iubirea minerilor pentru activitatea lor dură, dar atît de magnific omenească. Ea dă noblețe acestei trude în adîncuri. Ea aureolează mișcarea aspră a acestei munci. Numai astfel cred că meseria aceasta dificilă poate fi îmbrățișată, an de an, de noi generații tinere și robuste. Așa se face că în acest an revenind pe la Anina, vedeam, pe estacada metalică, la intrarea în puț, o mulțime de tineri gălăgioși, cu lămpașele în mîini, veseli și plini de farmecul virstei visării. Priveam la ei cu o simpatie nespusă și mă gîndeam că, atîta timp cît va exista dragostea pentru această meserie dură, însă adînc omenească, atîta timp minele românești vor răsuna de vocile mereu libere, mereu impetuoase, ale acestor ortaci tineri, dornici de lupta cu muntele și cu întunericul lui.

ION ARIEȘANU ■

Cărți de muncă exemplare

Ziua de muncă

Inima mea e-n Apuseni, zice el. Eu, pînă la 7 ani, am purtat haine albe. Cînd am terminat școala m-au repartizat la Timișoara, la Nikos Beloianis, și nu prea voiam să vin, dar nu aveam incotro, a trebuit să urc pe tren și să pornesc la drum. Știam că doar de la gară trebuie să urc în tramvaiul 6 și să întreb de Nikos și unde scrie Nikos, cobor și mă recomand. Au trecut atîția ani de atunci și nu pot uita prima mea întîlnire cu Timișoara, și omul își mîngîie fruntea de parcă ar încerca să înlăture pînzele discrete ale uitării așezate peste memorie. E scund, cu o față luminoasă, cu ochi mari, de sentimental. Se numește Ioan Leș și are 47 de ani și e maistru la întreprinderea Banatul. Noi stăm într-un birou rece și el privește pe geam, călătorind prin Timișoara de altădată, și pe fereastră se vede o căruță trasă de doi trăpași cu flori și un bărbat condus pe ultimul drum, însoțit de o asistență veselă, de o orchestră cu două saxofoane, vioară și acordeon, pusă pe cîntat melodii de nuntă. Parcă ar trece un cortegiu al memoriei, și omul zice, în ritmul dulce al muzicii cîntate la saxofon, pe 4 septembrie 1956 a fost prima mea zi de muncă. Am intrat pe poartă și credeam că toată fabrica nu-i decît o adunare de baci Mitrea din Rîbăgani, adică oameni așezați pe scăunele și meșterind la încălțări, și cînd colo nu erau decît mașini, era industrie, nu glumă. Și m-au dat la un meșter bătrîn, unul Dorvași. El mi-a arătat prima mașină de șuștărit. Am învățat repede. Trăind toată copilăria cu necazuri, eu n-am ascultat decît de vorbă bună. Și Dorvași ăsta și altul, îl chema Popa, erau meseriași număru unu și ei mă luau cu bună și mă învățau cum să lucrez și cum să trăiesc. Meserie mai știam eu, dar de-ale vieții nu prea învățasem. Așa că cei doi mi-au dat și lecțiile pentru viață. Popa era de la Gurahonț și m-a învățat trasul virfului pe calapod. Era cea mai grea operațiune. Impărțeai cutele cu mîna și stringeai pe calapod. Aveam palmele toate bășici și bătături. Acum se face totul cu o mașină automată. Parcă am și uitat și de necazuri, și de bucurii. Pe vremuri eram în echipa de dansuri populare a întreprinderii. Cu ea am umblat peste tot, am cîștigat o mulțime de premii. Și în ansamblu, era o fată, Erika. O vreme am făcut pereche cu ea. Se învîrtea perfect și era ușoară ca fulgul. Intr-o bună zi i-am dat întîlnire și la puțin timp ne-am și căsătorit. Și ea a rămas tot la Banatul. E brigadieră pe bandă, adică meșteriță fără școala de maiștri. Și avem doi copii. O fată în clasa a XII-a și un băiat, sculer matriței, care face liceul la seral. Ei și-fabrica asta au fost toată viața mea în cei 30 de ani. Pe vremuri făceam tot pantofi, și tot pentru export. Noi am făcut celebrii pantofi cu 113 lei, cei care au ținut piața noastră aproape 10 ani. Și acum, marea mea plăcere în meserie au rămas pantofii pentru copii. Au un farmec aparte, te lasă să te joci, să-ți folosești imaginația, să le dai culoare. Din păcate nu mai prea facem. Ne-am cam profilat pe alt tip de încălțăminte și în fiecare zi, la capăt de bandă, se adună peste 5 mii de perechi. Asta nu mai este cizmărie, e adevărată industrie. O singură dată am plecat de aici. M-a chemat bătrînul Guban. Eram tînăr, după armată și m-a ispitit propunerea. Dar n-a trecut o zi și m-a căutat bătrînul Dorvași și mi-a zis să-i arăt și lui hîrtia de transfer. S-a uitat puțin la ea și a rupt-o, zicîndu-mi, măi băiete, tu la noi ai învățat meserie, acolo rămîi. Și n-am mai plecat. A fost o vreme în care am mers la Hunedoara ca să-i ajutăm să pună și ei o fabrică pe picioare. Și ei m-au ademenit să rămîn acolo. Pe urmă m-au chemat la Oradea. Dar mereu îmi aduceam aminte de bătrîn și de cum mi-a rupt hîrtia de transfer. Aici ai învățat, aici rămîi. Ata le-o spun și celor tineri. Nu înțeleg. De fapt, noi părinții, ne stricăm copiii, îi ajutăm la nesfîrșit ca să le fie mai ușor, în loc să-i învățăm să treacă peste greutăți. Și-i văd cum se mișcă și-mi spun că asta-i democrația prost înțeleasă. Întîi muncești, îți faci datoria și pe urmă îți dai cu părerea și ceri. Asta a fost legea în viața mea. Și totdeauna am încercat să le-o arăt și celor din secție. Munca și grija de părinți. Astea te fac om și te țin în putere. Aici mi-am făcut datoria, iar de părinți am avut grijă cît au stat în lumină. Cînd mi s-a prăpădit mama, o săptămînă am stat ascuns în fin și am plins. Ca să uit, am lucrat de dimineața pînă noaptea, zi de zi și chipul ei de țărancă bătrînă nu mă părăsea. Și acum, după atîția ani, mă întorc acasă. Lucrez cît lucrez, mă străduiesc să fiu la înălțime. Banatul e acum o mare firmă de încălțăminte. E cunoscută în toată Europa și asta se ține cu sudoare, cu după-amiezi tîrzii de muncă, cu zdroabă, cu idei care ies și care nu ies, cu bătălia pentru aprovizionare, cu duminici, cu grijă pentru fiecare cusătură.

BOGDAN NISIPOIU ■

Niciodată al doilea

Un om scund, cu părul alb, alergînd mereu ca o boabă în ciur, ambițios și tare, hărțuindu-se neobosit, chiar și în numele lucrurilor mici, degajind o energie care ar putea mișca o torpilă și privind lumea în ochi, de la egal la egal, ba uneori cu curaj, de parcă ar fi deasupra ei, în ciuda celor 160 de centimetri pe care îi poartă cu o demnitate tipică mai degrabă unui atlet sau actor. Îndărătul ochelarilor cu ramă metalică ochii îi fug mereu, se luptă și ei și omul îți crează senzația că ar fi în stare să infrunte și o mașină, și cînd aceasta l-ar zdrobi, tot ar mai mușca o dată din metalul dur. „Mie toate trebuie să-mi iasă", spune ei fixînd privirea și strîngînd din buze, de parcă ar zice, arată-mi o haină care să mă încurce și o mănînc. Incomod a fost și este acest bărbat scund, mereu în priză, niciodată dispus să piardă. Și de fiecare dată cînd a lipsit o vreme, plecat fiind în concediu sau la tratative cu partenerii străini, cei mai mulți din secția a treia și-au zis, rău cu rău, dar mai rău fără rău, în această frază „răul" fiind nea Gică, pe numele său adevărat Gheorghe Necula, de aproape 40 de ani pe aceleași baricade ale cunoscutei întreprinderi de confecții de pe dealul Cotrocenilor. „Prin 1943, cînd am făcut primul drum de la Curcani la București, aveam două idei. Să mă fac băiat de prăvălie sau croitor, asta pentru că aveam doi unchi, unul croitor și altul ospătar. Și am ales croitoria pentru că este o meserie nemuritoare, nici cînd coboară în mormînt omul nu se duce cu setea de frumos potolită pe deplin. A fost primul meu drum cu tremul. Mai mult decît o sărbătoare. Pentru asta părinții îmi cumpăraseră sandale. Am coborît în Gara de Est. Dupa 43 de ani, aș putea reface drumul de atunci fără nici o greșeală. Patru ani am ucenicit la patron, chiar dacă patronul era un fel de văr de-al tatei, unul Stelian Coman. Și-n ăștia patru ani m-a învățat croitoria, arta ochiului și-a mîinii, și, la sfîrșit, mi-a zis, gata băiete, de acum ai cheia, poți să umbli pe picioarele tale. Un an am lucrat la el. Se dădeau anunțuri că se caută muncitori calificați pentru APACA, fabrică de îmbrăcăminte pentru armată. „Mă duc, nea Steliane !" „Noroc băiete, și să nu mă faci de rușine". Asta a fost tot. APACA era pe atunci printre ultimele clădiri ale orașului. Dincolo de Dinamo, cum se numea Intreprinderea de Mașini Electrice București, nu era decît cîmpul și celebrul aeroport, atît de pomenit în istorioarele legate de cel de-al doilea război mondial. „Toată APACA avea atîția muncitori cîți are secția pe care o conduc eu, adică mult peste o mie. Cînd m-am angajat am primit numărul de marcă 1 780. Cei care se angajează acum primesc numere peste 90 000. Cîtă lume a trecut pe aici în 40 de ani !" se mîră deodată omul acesta care niciodată nu și-a îngăduit să fie sentimental în fața cuiva. „Eu nu spun nimănui că-l iubesc, și dacă pot, nici nu-i arăt. Îl fac să simtă numai atunci cînd îi este greu, să descopere că mă are și pe mine alături. Și toată viața n-am ținut decît

la meseriaşii serioşi. Dacă lucrezi într-o meserie care nu-ţi place, eşti un om mort, chiar înainte de a începe. Dacă te pasionează şi ai chemare, tot ea te face om. Şi la noi s-au adunat de prin atelierele Capitalei şi din provincie meseriaşi de clasă. Şi înainte şi acum, în croitorie, . priceperea aduce clienţi şi clientela înseamnă orgoliu, înseamnă nume, înseamnă firmă". În 1950, Gheorghe Necula era ajutor de maistru. Zece ani mai tîrziu a devenit meşter, iar, în 1973, a fost pus ca şef al secţiei în care începuse prin 1948. „Niciodată n-am vrut să mă las mai jos decît alţii. Fierb dacă mi-o ia unul înainte. Şi de cînd am luat secţia aceasta, ne-am învîrtit, cînd pe locul 1, cînd pe 2, cînd pe 1, cînd pe 3. Mai jos n-am coborît niciodată. Şi cine a colaborat cu noi, cine a venit cu comenzi, n-a mai plecat. A spus că preferă să nu mai lucreze în ţară, decît să meargă la altă întreprindere". Cu vremea, secţia a III-a a devenit una din cele mai bune în materie de confecţii de femei din ţară. 50 000 de bucăţi într-o lună. Aproape un milion într-un an, destinate tuturor marilor pieţe de modă ale lumii : Franţa, Italia, Canada, R.F.G., S.U.A., Suedia. „Acum totul ţine de organizare şi de automatizare. Ce ţinea înainte de ochi şi de mînă, ţine acum de aparat şi de ţupare. Totul e să-l înveţi pe om să-şi execute corect operaţia pe care o are de făcut. Şi la capitolul acesta avem mari meseriaşi. Am mai văzut şi alte fabrici de confecţii celebre. Ei au utilaje sofisticate. Dar meseriaşi ca noi nu prea sînt mulţi. Numai italienii ne fac concurenţă". Omul acesta parcă ar sări dintr-o minie într-alta, declarînd lucrurilor un nesfîrşit război al mersului înainte. „Şi mie îmi vine să rid. Uneori sar calul, mă zbat prea tare, mă cert, dar n-o fac din plăcere, mă împing lucrurile, mi-o cere planul, mi-o cer oamenii. Ei au venit la muncă să se întoarcă acasă cu pîine, nu cu mîinile în buzunare". Croitoria de azi e industrie şi iar industrie. Să ţii pasul cu moda înseamnă să te angajezi într-o cursă fără sfîrşit. Mîine e altceva, zice meşterul. Trebuie să ştii ce vrea lumea, cu ce să faci, care-i nivelul în tehnică. S-a dus croitoria după ochi ! Ochiul a rămas doar la control şi la creaţie. Chiar dacă la I.C.T. Bucureşti un client nu cere o haină, ci sute de mii de bucăţi, nu înseamnă că meseriaşii de clasă au dispărut. A rămas vechea generaţie de artişti, oameni care te îmbrăcau dintr-o privire şi fără probă. „Uneori merg la Constantin Dima. El e maistru, şeful atelierului de creaţie pentru femei. Omul ăsta e numărul 1 în materie de creaţie în România. Puţine mîini în lume sînt ca ale lui. În faţa lui, chiar şi cînd colaborăm şi nu i-o spun, îmi vine să-mi scot pălăria. Dacă ar fi să facem amîndoi o haină, el mă taie". Bătălia cea mare a acestui om scund a fost aceea de a nu fi niciodată al doilea. Dar a rămas onest şi cinstit în faţa cîştigătorului. În neliniştea sa, lîngă necazurile zilnice ale producţiei, a descoperit un lucru simplu : trecerea timpului. „Pînă la 32 de ani n-am avut decît patru clase. Eu ziceam mereu de şcoală şi alţii îmi spuneau, lasă Gică, acum e de muncă, o să vedem noi mai tîrziu. Nu mai avem timp. Şi-am început. Cîţiva ani de răgaz îmi mai trebuiau şi poate că aş fi încercat să fac şi facultatea". A luat-o cu clasa a V-a, cu a VI-a, dimineaţa producţie, seara şcoală, a făcut şi profesionala, şi-a făcut şi şcoala de maiştri, a început şi liceul şi prin 1980, cînd fiica lui se pregătea de admitere pentru Institutul politehnic, el se despărţea de clasa a XIII-a. De ani de zile ziua lui se sfîrşeşte tîrziu. Acasă nu-l aduce decît înserarea. „Seara mă culc obosit, dimineaţa mă scol obosit. Dar după ce trec de poartă sînt alt om. Croitoria şi întreprinderea nu se termină niciodată. Nu mai ştiu decît ceea ce am de făcut. Şi dacă într-o bună zi mi s-ar spune, gata, nu mai ai nimic de făcut, totul s-a terminat, m-aş îmbolnăvi. Sînt oameni pe care munca îi ţine în viaţă. Cînd se opresc, se sting. Mă tem că şi eu fac parte dintre aceia". Şi ce satisfacţie aveţi din asta ? Cum ce satisfacţie ? Aceea de a nu fi al doilea ! Acesta este argumentul forte al unui om cu structură de cîştigător, învins vreme de 40 de ani la neiertătoarea şcoală a vieţii, suprema academie care în loc de diplomă i-a albit părul şi i-a adus o pereche de ochelari.

CORNEL NISTORESCU ■

Mărci româneşti — în vitrinele lumii

Dorobanţul, stofe fine

— Normal ar fi, tovarăşe director Vasile Tudor, să încep prin a vă felicita pentru că sînteţi conducătorul unei întreprinderi centenare, care iată, îşi înnobilează prilejul cu o nouă înaltă distincţie conferită prin decret prezidenţial pentru rezultatele obţinute în întrecerea socialistă pe 1985. Vă rog să consideraţi prezenţa mea aici ca o consecinţă firească a evenimentului. Cu creionul în mînă, vă invit la o discuţie sinceră şi adevărată în care aş prefera să abordaţi în egală măsură şi ce-a fost bine şi ce-a fost rău.

— Sînt de acord cu un singur amendament izvorît nu din dorinţa de festivism, ci pentru că este bine, înainte de orice, să amintim cîteva lucruri esenţiale. Zilele acestea **Întreprinderea Dorobanţul** din Ploieşti împlineşte 100 de ani de existenţă, ani pe care i-a străbătut cu fruntea sus în ciuda tuturor greutăţilor pe care le-a avut de învins. La ora actuală sîntem o firmă cunoscută şi apreciată pe toate continentele.

— Cred că aveţi dreptate. Să dăm cuvîntul istoriei.

— În 1886 pe aceste locuri fiinţa un tîrav atelier unde se făceau postavuri, cioşuri pentru pălării, tricotaje. Patron, Emilian C. Ispirescu.

— Nume de rezonanţă.

— Acesta nu era povestitor, ci un negustor ambiţios pus pe treburi mari, dar falimentar la un moment dat. În 1903, probabil din considerente comerciale, mica postăvărie capătă un nume : **Dorobanţul,** nume care-i poartă noroc căci prosperitatea se face resimţită. Dorobanţul devine furnizorul preferat al armatei. Succesele de pe piaţa internă atrag solicitanţi şi de pe piaţa externă. Consecinţa ? Se înfiinţează o nouă fabrică de filatură pieptănată. Faima Dorobanţului este din ce în ce mai apreciată peste hotare. Comenzile curg. În 1943 ambele unităţi au fost evacuate, iar apoi remontate imediat după 1944. În 1948, la naţionalizare, fabricile s-au unificat dar, spre norocul nostru, titulatura a fost menţinută.

— De ce aţi spus, spre norocul nostru ?

— Pentru că în bună parte şi asta a contribuit la succesul de acum. Firma era cerută şi căutată. Sub această denumire eram cunoscuţi ca fiind cei cu stofele din Ploieşti. Nu realizaţi ce înseamnă în relaţiile externe marca fabricii. Din păcate, multe întreprinderi nu prea au ţinut la tradiţia mărcii. Aş putea să vă vorbesc două zile despre acest lucru.

— Nu exageraţi ? Eu niciodată cînd cumpăr ceva nu mă uit la marcă. Este adevărat că la ora actuală marca se exprimă prin nişte litere din alfabet care mai rău te ameţesc.

— Marca fabricii înseamnă, ca să mă exprim exhaustiv : încredere. Am călătorit mult. Nu aveţi idee ce sentiment de mîndrie naţională mă cuprinde atunci cînd sînt prezentat : domnul Tudor Vasile, directorul Întreprinderii **Dorobanţul.** Atît şi nimic mai mult. Toată lumea ştie că **Dorobanţul** înseamnă : calitate, seriozitate, punctualitate. Aceste trei principii mi-au călăuzit paşii de cînd conduc întreprinderea.

— Şi se pare că o conduceţi bine. De fapt cine sînteţi ?

— Prahovean, get-beget. Din comuna Colceag. Sîntem nouă fraţi : patru fete şi cinci băieţi. Sînt al treilea copil în familie şi primul cu studii superioare. Şi astăzi mi se pare că visez căci facultatea am făcut-o cu mare pasiune. M-am înscris tîrziu pentru a-i ajuta pe următorii fraţi să studieze. Toţi m-au urmat. Cei puţin o dată pe an ne adunăm acasă. Tata (81 de ani) şi mama (76 de ani) trăiesc atunci momente memorabile. Nu ştiu ce să mai facă şi nu mai prididesc să stea de vorbă cu nepoţii. Că nu stăm rău în privinţa asta.

— La Dorobanţul sînteţi director de 18 ani, înainte aţi condus 8 ani întreprinderea din Azuga. Deci, 26 de ani de directorat. Mai că-mi vine a vă spune că sînteţi de profesie director.

— De profesie sînt inginer textilist. Şi asta doresc să fiu. Partidul mi-a încredinţat munci de răspundere şi eu am căutat să mă achit exemplar de sarcini. Probabil că am avut ceva rezultate.

— Vedeţi, în viaţa mea am cunoscut conducători care se lăudau cu multe şi mărunte, dar realităţile îi dezmînteau. La Dorobanţul spusele directorului sînt confirmate. Relaţiile cu partenerii străini sînt onorate exemplar, iar în anii 1984, 1985 şi 1986 Întreprinderea Dorobanţul a primit Ordinul Muncii clasa I. Este o mare mîndrie patriotică să conduci şi să lucrezi la o asemenea întreprindere. Aveţi vreun secret de fabricaţie ?

— Multe şi nici unul. Chiar vreţi să le cunoaşteţi ?

— Sînt numai urechi şi ochi.

— Primul nostru secret se numeşte Dorobanţul. Adică, s-a păstrat, cum spuneam, firma, faima. Apoi, am căutat să perpetuăm tradiţia : meseria să se transmită din tată în fiu. Nu e rău ca acest bun obicei să fie încurajat şi în alte sectoare.

— Aveţi dreptate. Unii directori, nu ştiu de ce, evită să angajeze mai mulţi membri din aceeaşi familie. Probabil se feresc de riscul unor acoperiri nepricipiale carè fireşte se pot ivi şi ele.

— Da, dar astea pot apărea oricum, într-un colectiv slab. Un părinte altfel se ocupă de propriul său fiu, altfel îi călăuzeşte paşii în deprinderea tainelor meseriei. Am mai observat că, la rîndul lor, copiii altfel se comportă cînd lucrează alături sau împreună cu părinţii. La noi experienţa a dat rezultate bune şi ne mîndrim cu această realitate, pe care o şi încurajăm. Apoi, grija pentru menţinerea în perfectă stare de funcţionare a utilajelor în general, şi a războaielor de ţesut în special. Niciodată nu am căutat inovaţii de dragul inovaţiilor. Am pornit de la ideea că noi sîntem chemaţi, în primul rînd, să exploatăm utilajele adică să producem. Şi asta am şi făcut. Pentru aceasta am creat un serviciu al mecanicului-şef puternic şi încadrat cu muncitori de înaltă calificare (de fapt fiecare la rîndul său este şi un ţesător excelent). O piesă scoasă din uz fie că o înlocuim cu una originală, fie că o asimilăm, dar nu ştiu cum să vă spun, o asimilăm. Nici un rabat la calitate, dar nici unul. Singura uzură pe care-o admitem la maşini este cea morală. Lucrăm doar cu parteneri străini.

— Aţi atins o problemă serioasă. Cred că este bine să mai insistăm. Să recunoaştem o realitate : mulţi directori capotează la capitolul export. Nu odată, în magazine, vînzătorul îţi prezintă un produs, te imbie să-l cumperi căci e refuzat la export. Asta înseamnă că undeva o întreprindere nu şi-a respectat cuvîntul. Produsele Dorobanţul nu se prea găsesc prin magazine. Aveţi parteneri mai puţin exigenţi ? Chiar tot ce fabricaţi se exportă ?

— V-am spus la început că sîntem o firmă serioasă. Seriozitatea în relaţiile externe nu-l un simplu cuvînt. Notaţi : niciodată nu ni s-a refuzat nimic, niciodată nu ni s-a reclamat ceva. Vă spuneam cum sînt primit peste hotare. Să ştiţi că respectul nu-mi este adresat mie personal, ci întreprinderii Dorobanţul. Firma noastră s-a impus de mulţi ani, noi nu facem altceva decît să-i menţinem faima.

— Chiar bine ziceţi. Faima se menţine greu ?

— Numai cu seriozitate şi produse de calitate. În străinătate nimeni nu te preferă că al ochi frumoşi, sau pentru că ai fost recomandat de... Dovada seriozităţii noastre se reflectă şi în faptul că am fost acceptaţi ca furnizori de produse Woolmark.

— Dar ce este, de fapt, Woolmark ?

— Emblema Woolmark este semnul distinctiv pe care îl poartă articolele din 100% lînă pură virgină, respectiv lînă nouă, numai la prima prelucrare. Toate stofele Woolmark sînt supuse unui control de laborator, bazat pe criterii foarte stricte stabilite de Secretariatul Internaţional al Lînii. Principalul scop al acestei instituţii internaţionale este de a se controla permanent şi cu rigurozitate structura fibrei, modul de fabricaţie şi performanţele articolelor Woolmark, pentru ca produsele care vor purta eticheta Woolmark să asigure nivelul de calitate stabilit. Secretariatul Internaţional al Lînii stabileşte parametrii de calitate care trebuie să fie îndepliniţi de fiecare produs. Aceştia nu se referă doar la conţinutul de lînă, ci şi la rezistenţa şi stabilitatea dimensională a produsului. Reprezentanţii Woolmark-ului controlează în permanenţă produsele. Ei nu vin la fabrica producătoare, ci culeg eşantioanele de acolo de unde nici nu te aşteptî. Celor în neregulă, la a doua abatere, li se ridică licenţa.

— Ei şi. Spuneaţi doar că Dorobanţul contează.

— Nu vorbiţi cu păcat. Azi în lume orice stofă de lînă pură, făcută de englezi sau de italieni, pe lîngă marca fabricii trebuie să poarte şi emblema Woolmark, căci, repet, Woolmark înseamnă garanţia de netăgăduit că stofa este din lînă pură.

— De cum intri în curtea Întreprinderii Dorobanţul te izbeşte ordinea şi curăţenia. În hale aşijderea, în afara zgomotului. Vă rog din nou să fiţi sincer şi să-mi spuneţi dacă nu cumva, dat fiind specificul întreprinderii, nu beneficiaţi de un „statut" special.

— Nici vorbă, ne aflăm pe teritoriul României, sîntem beneficiarii legilor ţării la fel ca orice altă unitate socialistă. De ce vă miră curăţenia ? Nu-i firesc să fie curat ? Pentru asta nu-i nevoie de nici un ordin şi de nici o decizie. Inimă, dragoste şi participare, sînt necesare. Adevărat, zgomotul este mare. Asta-i meseria. Dar avem grijă de sănătatea oamenilor. Se fac controale regulate, şi atunci cînd ceva nu este în regulă luăm măsurile necesare. Sănătatea oamenilor ne preocupă în cel mai înalt grad.

— Satisfaceţi-mi curiozitatea. Cîte bătăi de război aude o muncitoare ?

— 60 000 de bătăi pentru a executa 30 m de stofă. Dar lucrează la şase războaie.

— Cîştigurile ?

— Pînă la 3 500 lei lunar. La noi se acordă procente şi pentru calitate.

— Am admirat împreună ţesăturile de stofe. Nefiind de specialitate nu mă pot pronunţa în privinţa calităţii. Ceea ce m-a frapat sînt modelele şi mai ales cromatica stofelor. Modelele sînt aduse de beneficiari ?

— În foarte mică măsură. Pot spune că modelele stofelor aparţin colectivului nostru de creaţie, totdeauna inspirat şi pe faţă. Reţineţi un lucru : creatorii la noi, în majoritate, sînt ingineri şi tehnicieni. După mulţi ani am ajuns la concluzia că un bun creator trebuie să fie un bun tehnician. Altfel facem utopie. Serviciul nostru de creaţie este la curent cu moda din toată lumea. El testează piaţa, analizează revistele de specialitate apărute aiurea şi pregăteşte modelele. Clienţii au de unde alege, căci noi ne cunoaştem partenerii. Ştim cine e conservator şi cine e modern. Satisfacem toate gusturile, toate exigenţele. Dovada ? Nu am pierdut nici un client pînă acum. Dar, de ce mă priviţi aşa ?

— Cum aşa ?

— Parcă mai pătrunzător, căutătura vă este mai aspră.

— Ca să fiu sincer încerc să vă conturez portretul.

— Şi cum arăt ? întreb de data aceasta eu.

— În ciuda unei energii lăuntrice arătaţi ca un om paşnic, care nu arborează nimic din ancvergura şi aplombul unui director. Sînteţi mijlociu de stat, aveţi o vorbă domoală, conjugată cu mişcări discrete ale mîinilor. Aveţi un caiet albastru (numai de director nu arată şi de asta îl menţionez) de care nu vă despărţiţi. Tot timpul îl folosiţi. La telefon răspundeţi calm, şi înainte de orice apelativ spuneţi simplu : Tudor. Costumul dumneavoastră nu-i din stofă de la Dorobanţul. Păreţi parcă un om lipsit de grijă, mai puţin deschis spre alţii, mai mult închis în el. Nu ridicaţi tonul, nu bateţi cu pumnul în masă încît îmi vine să vă întreb : ce fel de director sînteţi ?

— De asta îmi plac gazetarii. Spun totul chiar dacă mai exagerează. Din cele mai sus enumerate nu toate mă caracterizează. Vă mai ajut. Nu spun nimănui pe nume. Respect ca să fiu respectat. Nu ţip la nimeni, căci nici mie nu-mi place cînd se ţipă la mine. Nu prea rid, căci sînt tare preocupat de soarta întreprinderii. Voi rîde la pensie. Nu port stofe Dorobanţul ca să nu dau prilej de vorbe (asta nu înseamnă că nu am cîteva costume). Nu-mi plac şuetele, dar ascult durerea şi necazurile oamenilor. Surprizele unui director pot fi atît de mari şi neplăcute încît tot timpul trebuie să fie — ca un boxer — cu garda sus. Aţi auzit de Perlit ?

— Ce-i aia ?

— Ei m-a băgat în spital. Ascultaţi. Acum cîţiva ani am avut o mare comandă de stofe, care în final trebuiau tratate prin acea minunăţie numită Perlit, care este un impregnant contra picăturilor de ploaie. L-am comandat — din timp — la un furnizor străin şi am dat drumul producţiei, căci Perlitul se foloseşte cînd stofa este gata. Stofa am executat-o, dar Perlitul nu sosea. Alertă la noi, alertă în minister. Perlitul, ioc. Beneficiarul era pe punctul să anuleze comanda, noi ne luam cu mîinile de cap, iar Perlitul nici cum să se arate. Vă daţi seama cîte demersuri am făcut, ce telefoane am dat. În cele din urmă a sosit. Dar eram întîrziaţi. Zece zile şi zece nopţi nu am părăsit întreprinderea. Cînd am văzut că ultimele containere se încarcă, am simţit o uşurare atît de mare încît am luat... direcţia spitalului.

— Să mergem mai departe. Să vorbim despre competenţă.

— Nu voi spune niciodată că la noi toată lumea este competentă. În funcţiile cheie — însă — competenţa este la ea acasă. Aici nu ne permitem experienţe. Mai reţineţi un lucru important. Oamenii trebuie crescuţi cu răbdare. Dar te poţi şi înşela. Am făcut cîteva promovări pe care — acum — le regret. Probabil că pălăriile erau prea mari pentru ei. De asta, eu zic — că fiecare trebuie să salute cu pălăria care i se potriveşte.

— Întreprinderea este grea. Problemele economice aşijderea. Cum faceţi faţă acestui capitol deloc neglijabil ?

— Acum bine. Dar pentru acest bine am muncit patru ani, timp în care am absolvit şi facultatea de ingineri economişti. Altfel privesc azi corelarea cifrelor economice şi multe altele.

— Directorul de întreprindere este confundat cu multe legi şi decizii, care mai de care mai severe. Sînt sigur că zilnic imposibilul vă zice bună ziua de cîteva ori. Ce faceţi în situaţiile limită ?

— Îmi asum riscul. Şi nu-l uşor. Dacă aş judeca cu ochelari de cal, zilnic aş putea opri producţia. Justificări sînt cu duiumul. Dar eu nu sînt aici pentru justificări, ci pentru producţie şi nu orice fel, ci de bună calitate. Cînd mă aflu în situaţii limită, judec de 10 ori, mă consult şi hotărăsc. Directorul care nu-şi asumă riscul nu-i director...

— Aţi fost în : Franţa, Italia, S.U.A., Canada, Iugoslavia, Libia, Algeria, Siria, Nigeria, Congo, R.D.G., Elveţia. Cît au folosit întreprinderii vizitele directorului ?

— Faptul că nu m-am întors cu mîna goală, ci cu comenzi este edificator. De cîte ori a fost cazul am aplicat la noi în întreprindere tot ce era de aplicat. Dar să ştiţi că foarte multe lucruri au învăţat alţii de la noi. Un fapt am deprins din toate aceste călătorii : producem stofe de calitate, cerute din ce în ce mai insistent. Sincer să fiu, la ora actuală două sînt ţările care mă preocupă în ceea ce priveşte concurenţa : Anglia ca producătoare de stofe din lînă 100% şi Japonia ca producătoare de stofe din materii prime în amestec. Dar să vă spun un secret : nici nouă nu ne stăm pe loc. Rubrica dumneavoastră „Inteligenţa românească în acţiune" cred că se potriveşte de minune harnicului colectiv din Ploieşti, colectiv care în aceste zile îşi sărbătoreşte centenarul.

DAN BÎRLĂDEANU ■

Conștiința dublei origini

Așadar, Ioan de Sultanieh, reluăm discuția noastră despre români și pămîntul românesc, astfel cum i-ați cunoscut și cum i-ați înfățișat în micul dumneavoastră tratat de geografie **Libellus de Notitia Orbis** (Carte despre cunoașterea lumii). În cursul călătoriilor dumneavoastră ați luat contact atît cu românii din nordul Dunării cît și cu cei de la sud de marele fluviu. Care sînt cunoștințele și impresiile dumneavoastră despre acești continuatori și unici reprezentanți ai romanității orientale ?

— Ei au o limbă a lor — a răspuns Ioan de Sultanieh — și aproape latină și, după cum se povestește, se trag din romani, căci atunci cînd un împărat roman a pus stăpînire pe acele țări — adică pe Macedonia — unele grupuri dintre romani văzînd că țara este mănoasă, și însurîndu-se acolo au rămas pe loc... De aceea ei se fălesc că sînt romani și lucrul se vădește în limba lor, căci ei vorbesc ca romanii, și în cele duhovnicești ei i-ar urma pe latini și nu pe greci, decît că îi au pe greci ca vecini, și ei trec repede la credința noastră precum am și văzut".

Sînteți preocupat, arhiepiscope Ioan, de problemele confesionale — ceea ce este firesc pentru un prelat — dar vederile dumneavoastră sînt apăsate de o anume părtinire. Le vom discuta mai tîrziu. Acum aș dori să subliniez un fapt de cea mai mare importanță : dumneavoastră ne oferiți una dintre cele mai vechi mărturii ale constiinței originei romane la români. Locul unde plasați această mărturie în textul dumneavoastră din **Libellus de Notitia Orbis** lasă să se înțeleagă că e vorba de români sud-dunăreni, dar unitatea dintre cele două ramuri a romanității orientale — de la nord și sud de Dunăre — ca și relatarea amănunțită a realităților politice din spațiul carpato-dunărean, ne îndreptățesc să extindem cele constatate de dumneavoastră la întreaga arie locuită de români. Trec acum peste unele inexactități din textul dumneavoastră. Nu este exclus ca micul tratat de geografie să fi fost scris înainte să fi cunoscut direct pămîntul românesc, unde, așa cum am spus, un document din anul 1409 vă semnalează trecerea prin Brașov. Afirmația că românii „se fălesc că sînt romani" mi se pare de extraordinară importanță. Nu ne-ați spus, din păcate, cu cine ați stat de vorbă ca să știm cărei categorii îi aparțineau interlocutorii dumneavoastră : cărturari, clerici, în primul rînd, căci în societatea medievală ei alcătuiau grosul mediilor culte, sau poate șefi politici ? Chiar dacă convorbitorii dumneavoastră nu au fost oameni „de rînd", ceea ce ați afirmat dezvăluie existența unei conștiințe populare a romanității, care se asocia și o consolida pe cea de origine cultă, adică rezultată din cunoașterea savantă — i-am zice — a trecutului.

Asemănarea limbii române cu cea latină și afirmarea mîndră a descendenței din romani nu a estompat amintirea celorlalte componente fundamentale ale poporului român, reprezentată de geto-daci. Dumneavoastră nu-i pomeniți direct, dar, spuneți că, după cucerirea romană, coloniștii aduși de Roma „văzînd că țara e mănoasă și însurîndu-se acolo au rămas pe loc". Vă referiți la sudul Dunării, dar, așa cum am spus, extrapolarea și la nord de fluviu a celor spuse de dumneavoastră mi se pare legitimă. Dacă procesul de contopire dintre autohtonii traco-geto-daci și coloniștii romani este înfățișat schematic — prin relația matrimonială — și nu foarte clar prin acel „însurîndu-se acolo", oricum trebuie să vedem în spusele dumneavoastră existența, încă de atunci, a viziunii unei sinteze între substratul traco-geto-dac și stratul roman, astfel cum ea va fi înfățișată trei veacuri mai tîrziu de stolnicul Constantin Cantacuzino. Avem astfel, prin dumneavoastră, mărturia că și în timpul lui Mircea cel Bătrîn, românii s-au știut oameni ai pămîntului, pe care îl locuiau, coborîtori ai Romei, ce își întinsese autoritatea asupra lumii traco-geto-dace, pe care o cu-

„Pădurile nebune"

Dacă cei doi călători cu care am „discutat" pînă acum și cărora trebuie să le alăturăm pe autorul anonim al „Itinerarului prinsese fie în frontierele politice ale statului roman, fie în sfera civilizației romane, dîn asocierea fericită a calităților și virtuților celor două elemente născindu-se poporul român.

Interlocutorii noștri nu ne-au oferit date mai multe și mai concludente despre îndeletnicirile românilor, despre traiul și obiceiurile lor. Călători poate prea grăbiți — unul cu gîndul la casa din Bavaria (Johann Schiltberger), altul la misiunile sale diplomatice (Ioan de Sultanieh) — ei nu au stăruit asupra unor realități pe care le considerau prozaice (cultivarea pămîntului, creșterea vitelor etc.). Este adevărat că Ioan de Sultanieh menționează rodnicia pămîntului, inaugurînd, am zice, lungul șir al călătorilor străini care laudă fertilitatea excepțională a solului românesc.

Hrisoave domnești

Pe terenurile cîștigate agriculturii, cerealia cea mai răspîndită era grîul. În documentul lui Mircea cel Bătrîn din 27 iunie 1387 se confirmă mănăstirilor Tismana și Vodița o danie anuală de 400 de găleți de grîu din județul Jaleșului, iar cîtorlei sale de la Cozia — prin documentul din 20 mai 1388 — îi dăruiește 220 de găleți de grîu (o găleată, unitate de măsură atît pentru lichide cît și pentru solide, avea 1494,24 l). Dintre celelalte cereale cultivate sînt de amintit orzul, ovăzul, și meiul, numit și mălai (mai tîrziu, din secolul al XVII-lea, termenul de „mălai" va fi preluat de noua plantă venită din America și care înlocuia progresiv meiul : porumbul).

Pentru depozitarea și conservarea grînelor o veche practică era aceea a săpării de gropi mari, în care erau apoi păstrate cerealele. Un participant burgund la campania antiotomană încheiată dezastruos la Varna (1444), Walerand de Wavrin care a lăsat o amănunțită relatare despre acțiunea galerelor burgunde pe Dunăre în primăvara anului 1445, informează că „se fac gropi mari în pămînt ca niște cisterne unde se bagă grîu, ovăz și tot felul de grăunțe și apoi se acoperă deschizăturile gropilor cu pietroaie mari".

Alături de agricultură, creșterea animalelor a fost a doua ramură importantă a economiei noastre medievale și, pe măsură ce comerțul cu vite a luat proporții, a devenit principala sursă de venit a țărilor române. Ocupație străveche, a cărei vechime este atestată, printre altele, și de termenii de origine geto-dacă (baci, brînza, stînă etc.), oieritul a ocupat un loc de frunte în economia animalieră și în cartea fundamentală pentru cunoașterea epocii lui Mircea cel Bătrîn pe care a dat-o Dinu C. Giurescu, **Țara Românească în secolele XIV—XV**, el scrie cu deplină dreptate „creșterea ovinelor apare drept îndeletnicire statornică permanentă" practicată pe tot întinsul Țării Românești, „numai de către o populație agricolă sedentară".

Zeciuiala de aramă

Între aspectele vieții economice dezvăluite specific de documentele din sau despre timpul marelui Mircea se cuvin amintite alei exploatarea sării și a aramei. Walerand de Wavrin de care am amintit mai sus, relatează că ajunși la Giurgiu, cruciații burgunzi l-au întîlnit pe Vlad Dracul, fiul lui Mircea cel Bătrîn, care a stăruit asupra însemnătății militare a cetății Giurgiu — ocupată atunci de turci — și a eforturilor făcute de tatăl său pentru a o înălța : „Dacă îmi pot redobîndi cetatea mea, pe care tatăl meu a pus să o ridice, atunci chiar și femeile din Țara Românească

„O lume politică așezată"

Grosul populației țării era alcătuit din țărani, care trăiau organizați în obștii sătești sau teritoriale. De-a lungul secolelor, obștea a fost realitatea fundamentală a vieții noastre rurale și a conferit o fizionomie specifică satelor românești. Obștea era o comunitate compusă din descendenții unui sau mai mulți **moși** sau **bătrîni** (care nu erau cu necesitate înrudiți între ei), descendenții fiecărula formînd un neam sau o ceată. Cu toții stăpîneau în devălmășie pămîntul, avîndu-și cascle în vatra satului, apoi loturi pentru cultivare, numite deînițe, distribuite după reguli statornicite și folosind laolaltă pădurile, pășunile, apele etc. Obștea a dat țărănimii o pavăză care i-a îngăduit să reziste mult timp adevăratului asalt dat de boieri și mănăstiri pentru a-și extinde domeniile și a-și spori numărul de țărani dependenți.

Rezistența obștilor sătești a fost mai viguroasă în zona Piemontului getic, îndeosebi în partea sa oltenă, unde s-au menținut întinse zone de țărani liberi (moșneni). Existența acestei numeroase țărănimi libere a constituit o trăsătură caracteristică a feudalismului românesc. Societatea feudală de tip clasic nu mai lasă loc țăranului liber adus sub autoritatea personală a stăpînului de pămînt în situația de șerb. La noi a fost altfel : dacă o parte a țărănimii a alunecat, sub presiunea dificultăților materiale și a ofensivei seniorale, în starea de servitute corporală — ajungînd rumîni, vecini sau lobagi (denumirile date la noi țăranilor șerbi) — altă parte și-a păstrat statutul de oameni liberi și au jucat un important rol social-politic în istoria noastră medievală și la începutul epocii moderne.

Cu toții însă — țăranii șerbi sau aserviți — au reprezentat, prin activitatea lor economică, de producători nemijlociți, factorul decisiv al progresului societății românești, iar prin prezența lor masivă în ogașa țării, ei au fost principalii apărători ai pămîntului strămoșesc.

Într-o societate, ca cea feudală, în care pămîntul joacă rolul economic esențial, dar tehnica agricolă rămîne rudimentară, factorul uman are o însemnătate hotărîtoare. O moșie „stearpă", adică fără oameni, care o cultivă, nu valorează nimic. Pămînt era din belșug, dar trebuiau oameni siliți să-l cultive pentru boier sau mănăstire, căruia îi făceau clacă, îi dădeau dijme din produsele agricole sau animaliere iar, mai tîrziu, îi plăteau și anumite sume de bani. Politica socială a domniei a variat, în funcție de contextul politic : uneori, pentru a beneficia de sprijinul clasei politice a dăruit boierilor sate și domenii, favorizînd astfel aservirea țărănimii, alteori a încercat să limiteze puterea acestora și să păstreze rezervorul de putere economică și militară reprezentat de țărănimea liberă.

Politica socială a lui Mircea s-a înscris — nu se putea altfel — în cadrul obiectiv al structurilor feudale. A dăruit și el sate și moșii boierilor și mănăstirilor, dar a încurajat rezistența țărănimii față de încercările abuzive ale boierilor de a-i aservi. Un document din 1407 pentru satele mănăstirii Tismana este grăitor în această privință : „Cine ar umbla printre voi — se adresează țăranilor, domnul — dintre boierii domniei mele, ca să vă ia sau să vă tragă la alte munci, pe oricine să-l loviți în cap". Iată imaginea atît de puțin așteptată a unui domn feudal invitîndu-i pe țărani „să dea la cap" boierilor care ar fi încercat să-i constrîngă la prestații în beneficiul lor. Se vădește o politică de echilibru social, destinată să dea țării, aflată sub primejdia invaziilor otomane, stabilitate și tărie. Nicolae Iorga, cu a sa știință a formulelor bine chibzuite și pline de culoare a caracterizat sintetic situația Țării Românești în timpul lui Mircea cel Mare : „O lume politică așezată", o lume a cărei voință de libertate se va dezvălui cu forță și strălucire, cînd armia otomană va încerca să o înrobească.

FLORIN CONSTANTINIU ■

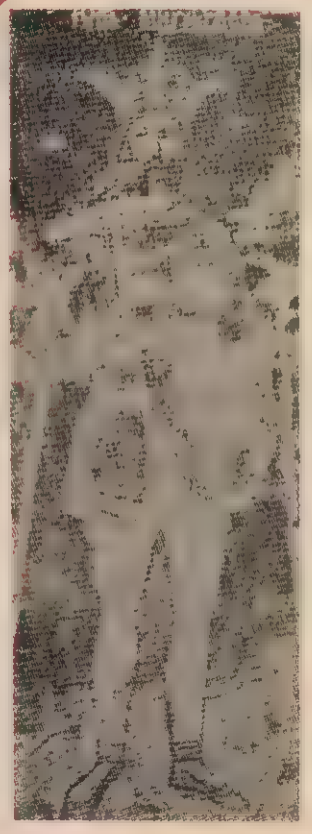

În vremea Marelui Mircea

(III)

„Astfel dupe dealuri
verzi și numai flori
Stă bătrînul munte
albit de ninsori..."

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Monumentul unei epopei

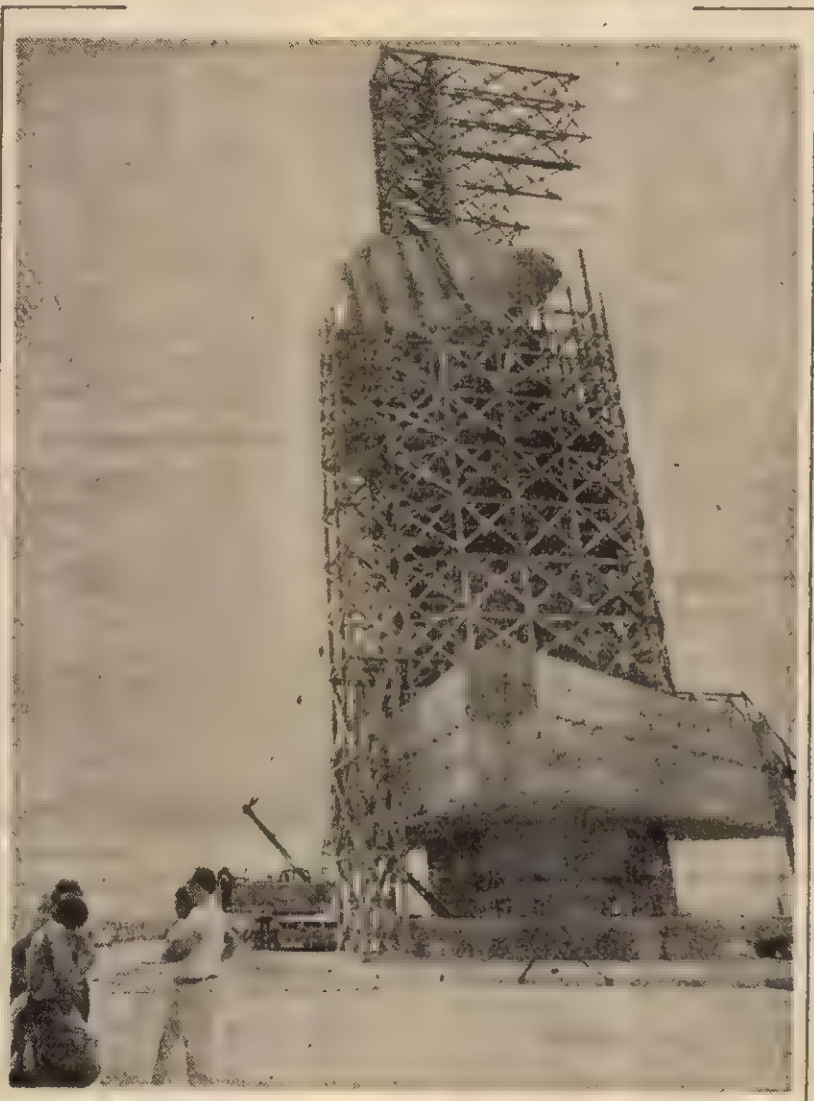

La kilometrul 48 al Canalului Dunăre-Marea Neagră, măreață cetitorie a epocii noastre eroice, în punctul numit Straja, acolo unde s-a aflat cartierul general al tinerilor brigadieri, din inima cărora s-a născut Magistrala albastră, se apropie de final realizarea unui monument simbolic intitulat FLACĂRA TINEREȚII, operă aparținînd sculptorului Pavel Bucur.

POEME PENTRU PATRIE

Glas de pace din Carpați

Răsună-un glas de pace din Carpați
Și se aude-n Alpi și-n Himalaia —
Cheamă să fie munții lumii frați,
Stingîndu-le rachetelor văpaia.

În Anul Păcii, pace mult visată,
Luptăm în veci de veci să ne trăiești —
Floare a omenirii, preacurată,
Crescînd involt din inimi românești.

Te cheamă să te-nalți peste Pământ
Carpații mei îndrăgostiți de viață.
Ei au făcut un sacru legămînt :
Să-ți fie, pace, pavăză măreață.

Noi creștem prunci frumoși, noi facem case,
Inima noastră bate-n libertate
Și-ntreg cuprinsu-a pline amiroase —
Rodește țara din nădejdi curate.

În Anul Păcii, pace adorată,
Luptăm în veci de veci să ne trăiești.
Ești soarele ce-n suflet ni se-arată —
Voință-a plaiurilor românești !

DIM. RACHICI ■

Costinești, capitala de vară a spiritului tînăr

În fiecare vară, la Costinești, la marginea mării, unde tinerii se bucură de zile fierbinți și de aerul reconfortant al vacanței, numeroase formații și ansambluri artistice din țară, numeroși artiști tineri își stabilesc aici scena de manifestare, stațiunea însăși devenind, după o mai veche tradiție, capitala de vară a spiritului tînăr din România. Ca și în celelalte veri, și în acest sezon s-a deschis Salonul de grafică satirică, aflat în plină desfășurare, ce va fi dublat de cîte o expoziție a unui tînăr artist plastic, pe întreaga durată a sezonului. Între 18 și 22 iulie se va desfășura Gala tinerilor actori, apoi Festivalul filmului pentru tineret (27 iulie — 8 august) iar la începutul toamnei, Galele Costinештiului. Începînd de săptămîna viitoare, se deschid aici Galele „Amfiteatru", care vor reuni o suită de manifestări artistice în spiritul celei mai autentice creativități.

Virgil Vătășianu:

O viață în slujba artei românești

Acad. Virgil Vătășianu s-a născut la Sibiu, la 21 martie 1902. Liceul la Sibiu și Blaj, între anii 1912—1920, iar bacalaureatul la nou înființatul Liceu de Stat „Gheorghe Lazăr" din Sibiu (1920). A urmat în paralel două facultăți : cea de drept la Iași și București, luînd licența în anul 1924 la București și cea de Istoria Artei, la facultățile de Filozofie din Praga (1920/1921), Viena (1921/1922, 1925/1926, 1926/1927) și Cluj (1923/1925). În anul 1927 a obținut diploma de doctor în specialitatea „Istoria artei", iar ca studiu secundar „Arheologia clasică". Diploma a fost echivalată în același an de Facultatea de Litere și Filozofie din Cluj.

Din anul 1925 a fost subbibliotecar iar apoi bibliotecar la Biblioteca Centrală a Universității din Cluj. A mai urmat cursuri de specializare în muzeologie la Paris, la Sorbona, în vara anului 1929. În anul 1930/1931 a fost membru al „Accademia di Romania" din Roma, unde, între anii 1934—1936 și 1938—1946, a îndeplinit, prin delegație, funcția de secretar al Școlii. Din anul 1947 este profesor la Universitatea din Cluj, unde din anul 1972 a devenit profesor consultant.

...După aproape un deceniu, o plăcută reîntîlnire cu academicianul Virgil Vătășianu, aproape neschimbat, cu toate că unele probleme de sănătate nu i-au ocolit. La aproape 85 de ani, citește, scrie, pregătește ediții revizuite ale unor lucrări mai vechi. Și nu-l ocolesc nici împlinirile. În ziua aceea din primăvara anului 1986, cînd ne-am reîntîlnit, trăia o nouă satisfacție, așa cum trăise multe peste ani: **Edition Leipzig, Verlag für Kunst und Wissenschaft din Lipsca** îi trimisese exemplarele „drept de autor" ale abia ieșitei de sub tipar **„Kunstdenkmäler in Rumänien"** (Monumente de artă din România), o carte la care cunoscutul om de știință din Cluj-Napoca lucrase aproape un deceniu. E și „punctul" de reluare a dialogului :

— Editura din Lipsca, bine cunoscută în lumea artei, publică acum seria **Monumentele de artă din țările est-europene**, destinată în primul rînd turiștilor de limbă germană. Monumentele sînt prezentate în ordinea alfabetică a localităților, cele din **Kunstdenkmäler in Rumänien** începînd cu **Adam-Clisi** și terminînd cu **Voroneț**ul. Conține, de asemenea, și un index al arhitecților și artiștilor plastici care le-au realizat. Pe baza unei cooperări între Edition Leipzig și două edituri vest-germane — **Deutscher Kunstverlag (München — Berlin) și Wissenschaftliche Buchgesellschaft (Darmstadt)** — mai mult de jumătate din tiraj va lua drumul librăriilor vest-germane.

— E o carte frumoasă, de ținută europeană. Mărturisesc însă că mi-a plăcut foarte mult și azi valabila afirmație a prof. **Raoul Șorban**, făcută cu un deceniu în urmă, pe cînd era șeful catedrei de Istoria artelor de la Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu" : Virgil Vătășianu nu este doar un dascăl... este o instituție ! Vă „prinde" cum nu se poate mai bine această „etichetă". Și ca această imagine să se întregească, ar fi interesant să „trădați" și cel mai „cald" obiectiv în lucru pe șantierul... „instituției" Vătășianu !

— E hazlie, deși cam exagerată etichetarea formulată de colegul Raoul Șorban. Dacă am lucrat mult, asta se datorește faptului că problemele de „Istoria artei" m-au pasionat. De aceea, studierea și cercetarea în acest domeniu nu m-au obosit. La ce lucrez ? Zilele acestea am încheiat un volum cu teme de istoria artei și l-am predat Editurii Meridiane. Titlul nu e încă definitivat. Se va numi probabil **„Miscelanea"**. Volumul cuprinde traduceri ale unor cercetări științifice pe care le-am publicat de-a lungul anilor în limbi străine, precum și studii noi, originale. Articolul Istoria artei țărilor române în secolele X—XVI urmărește trei obiective: să sublinieze renunțarea la unele ipoteze susținute în lucrarea mea „Istoria artei feudale în Țările române" (vol. I), ipoteze pe care cercetările ulterioare le-au infirmat, completarea acelei lucrări cu informații noi, rezultate ale cercetărilor recente, arheologice sau de arhivă, în sfîrșit, să apere anumite ipoteze și argumente puse în discuție și contestate de unii critici și cercetători.

— Revin, totuși, la „Istoria artei feudale în Țările române", carte de căpătîi a culturii românești, un monument de peste 1 200 de pagini. A trecut un sfert de veac de la tipărire și dacă mai socotim și cele două decenii de pregătire, iată, se apropie de o jumătate de veac. Am înțeles că în noua lucrare predată Editurii Meridiane veți corija și actualiza unele probleme și am văzut, răsfoind exemplarul de pe biroul dumneavoastră de lucru, multe îndreptări chiar acolo, direct pe carte. E un semn și al intenției de pregătire a unei noi ediții ?

— Eu sînt convins că o reeditare a acestei lucrări ar fi utilă. Colegii din străinătate mi-au

(Continuare în pag. 14)

CONSTANTIN MUSTAȚĂ ■

Viaţa culturală la zi

Vocaţia jurnalului

Literatură şi morală

Există exprimată în critica noastră literară, încă de la Călinescu şi Lovinescu, judecata (sau prejudecata ?) că scriitorul român nu are vocaţia jurnalului. A jurnalului „ca jurnal", echivalent literaturii şi în care „confesiunea sfidează retorica", pînă la a obţine „o retorică a sfidării" (Eugen Simion). Se mai crede încă în dezinteresul funciar al scriitorului nostru pentru spectacolul interiorităţii (N. Manolescu). Afirmaţiile au acoperire în ilustre exemple — de la Maiorescu la Rebreanu şi Camil Petrescu —, precum şi... în absenţa exemplelor. Fiindcă s-a observat că nu puţini dintre marii noştri creatori n-au ţinut şi n-au lăsat posterităţii jurnale (dacă nu punem la socoteală memorialistica de altă factură). Rezultă de aici, întîi de toate, o preeminenţă şi o prepondernţă a literaturii realiste faţă de cea psihologică, altfel spus a creaţiei faţă de analiză, raport care, grosso modo, se poate chiar demonstra. Realitatea literară însă n-a rămas, din fericire, la nivelul acestui maniheism teoretic, păstrînd, ici şi colo, de-a lungul virstelor sale, odihnitoare enclave ale excepţiilor care confirmă regula.

La jumătate distanţă între autenticismul interbelic şi noul textualism al decentului nostru de proză, prozatorii „tîrgovişteni" — Radu Petrescu, Mircea Horia Simionescu, Costache Olăreanu, Tudor Ţopa, cărora le este adăugat uneori şi Alexandru George — se preocupă consecvent de intimitatea actului scrisului, scrutat încă înainte de a i se fi fixat o finalitate şi exersat ca o pornire de natura „fiziologiei" intelectuale. „Şcoala de la Tîrgovişte" — entitate obţinută în vitro, în baza observării unei anume unităţi stilistice şi tematice, încă insuficient lămurită şi prea puţin justificabilă prin relativa formaţie comună a acestor scriitori — reprezintă poate cel mai omogen, mai organizat contraargument la (pre) judecăţile de mai sus.

După **Încercarea scriitorului** (1974), drepţi să fim, puţini mai sperau în apariţia (şi chiar existenţa) unei continuări a jurnalului lui Tudor Ţopa. **Punte** (Editura Cartea Românească 1985), cuprinzînd selecţii şi transcrieri succesive din caietele de însemnări ale lui Tudor Ţopa, datate cu parcimonioasă imprecizie 1948—1949 (foarte rar cu alte repere cronologice) ilustrează aceeaşi literatură-palimpsest, cum a fost deja numită, etajîndu-se capricios, precum faţadele asimetrice ale locuinţelor olandeze.

Departe de a fi un „diary", aceste însemnări au temperatura marelui efort al despărţirii pămîntului de ape. În lumea lui Teofil, adolescenţa biologică şi precocitatea intelectual-culturală îşi dispută teritoriile, parcă mai acut în acest volum („Pubertatea izgonise din mine percepţia plină de farmec, apăsată, a copilăriei ; adolescenţa a redus-o, alungîndu-mi în schimb (sau eclipsîndu-mi-l?) simţul moral, conştiinţa binelui şi răului, pe care tinereţea mi le readuce, tulburîndu-mi în schimb (sau estompîndu-mi-o ?) iarăşi percepţia... Dar peste cîtva timp, toate laolaltă."). Evident, a căuta aici o biografie, un personaj sau mai multe, cu atît mai mult o autobiografie, o cronologie ar însemna să apelăm la unităţi de măsură improprii. Cartea lui Tudor Ţopa nu se supune nici măcar la proba sinceităţii. Teofil, eu şi alter ego în egală măsură, testează şi tastează lumea înconjurătoare cu lăcomia imprudenţă a copilului, dar şi cu luciditatea scrupuloasă a omului matur. **Familia, Prietenii, Gîndurile,** cele trei capitole care acoperă substanţa **Încercării scriitorului** şi a volumului de faţă, sînt straturile existenţiale pe care tînărul de 18—20 de ani le delimitează şi analizează. Obiectivitatea cu care o face poate părea uneori cinism (de loc în sensul „impudorii", chiar literare, a unor jurnale intime), deşi nu este decît sagacitate. „Prea mult suflet, prea puţină pană" — e memento-ul primelor caiete ale lui Teofil / Tudor Ţopa. „Scriu prost că scriu prost" — sună lamento-ul răsfăţat al unora de mai tirziu. „Chinurile creaţiei" nu se slujesc aici de nici o retorică, dar ecuaţia tot mai complicată a straturilor scrisului, zig-zag-ul tot mai puţin canonic al referinţelor la diferitele virste ale textului aşază categoric **scrisul** în centrul **textului,** multiplicînd ingenios oglinzile autoreferenţialităţii.

Între întîlnirile micii boeme intelectualiste (Tereza, Paul Fotescu, Scarlat Dezideriu, Leţitia Doina Donose ş.a.), consumînd pînă şi pudicele petreceri „cu fete" în prelungirea şi sub tutela revelaţiei culturale (se plînge în urma unei reprezentaţii cu **O scrisoare pierdută,** se discută o noapte întreagă despre un concert dirijat de Constantin Silvestri) şi dubla viaţă a lui Teofil — pe de o parte funcţionar într-o bibliotecă şi pe de alta, student la filozofie, aşadar între prezentul **aşa cum e scris** şi prezentul **aşa cum e de fapt,** se interpun, ca un tampon amortizant, visele (povestite conştiincios, ca şi la Radu Petrescu), meditaţia ori timpul utopic (cel de la Sălişte, amintiri tulburate de vreme din copilăria petrecută în R.). Jurnalul lui Tudor Ţopa nu e o mărturie a timpului trăit, ci o mărturie a sinelui nevisceral, traductibil aproape exclusiv în „esperanto"-ul valorilor intelectuale.

O morală permanent în actu, fără decalog şi teoretizări catihetice, ordonează observaţia psihologică în proza lui Tudor Ţopa. Controlată estetic, **Trăirea** devine literatură fără artificiul estetismului. Ceea ce uneşte literatura prozatorilor convenţional numiţi tîrgovişteni, dincolo de individualitatea lor marcată, este tocmai morala actului estetic. Faţă de ecorşeul uneori cinic, dacă nu chiar impudic din jurnalele lui Gide (care firească, nu se rezumă numai la aceasta) sau Max Blecher noul autenticism al literaturii-jurnal a lui Tudor Ţopa îşi reprimă vigilent condiţia de supapă eliberatoare, ridicîndu-se la nivelul exigenţelor morale ale literaturii autentice.

TANIA RADU ■

Pe scurt

Consecvenţă

Statornic de-a lungul a peste trei decenii în preocuparea sa faţă de problemele limbii literare, istoricul literar Gh. Bulgăr publică la Editura Eminescu un nou grupaj de studii şi articole, sub titlul **Cultură şi limbaj.** Întemeiat pe propoziţia eminesciană care defineşa limba drept „măsurariul civilizaţiunii unui popor", volumul caută să delimiteze şi să evalueze virstele culturii române prin etapele de maturizare ale limbii literare. De la apariţia primei gramatici a limbii române în latineşte, graţie străduinţei novatoare a **Şcolii ardelene** şi pînă la stilul jurnalistic al zilelor noastre, literatura română îi oferă lui Gh. Bulgăr prilejuri numeroase pentru „popasuri" analitice, excursuri teoretice, expozee cu caracter de reconstituire literară, la care se adaugă şi un număr de recenzii şi însemnări pe marginea unor ediţii sau studii de istorie şi critică literară, tangente ideii de interferenţă între destinele culturii şi ale limbii literare române. Pendulînd între calma expunere universitară, cu retorica sa „înaltă" de tip conferenţiar şi speculaţia publicistică în jurul amănuntului de istorie literară, cartea lui Gh. Bulgăr este o contribuţie meritorie înviorată uneori de perspective inedite.

Realitatea urbană

Odihnitoare, captivante, însemnările de călătorie ale lui Mircea Florin Şandru **(Oraşe suprapuse,** Editura „Albatros" 1986) emană dintr-o teribilă curiozitate, dublată de un remarcabil simţ al atmosferei şi al culorii locale. Grecia, India, Liberia, Ghana, Cipru, R. F. Germania, S.U.A., Cehoslovacia sînt privite „pars pro toto". Oraşul, ca un ochean caleidoscop, în care se concentrează diversitatea specifică fiecărui spaţiu geografic, este un obiect de fascinaţie, „un miraj", „pol al activităţii umane şi simbol al nivelului de civilizaţie". Cartea vădeşte o mărturisită, „intensă simpatie pentru oraş şi oamenii lui", fie că este vorba de halucinantul univers al bazarului Makola din Accra, fie că spectacolul se compune pur şi simplu din mîinile „fibroase, agile" ale unui meşter de măşti războinice din Monrovia, fie că e vorba de contemplarea în grup, în tăcănitul aparatelor de fotografiat a colinei Acropole. Cartea lui Mircea Florin Şandru este, graţie talentului cu care e scrisă, mai mult decît o invitaţie la călătorie. Cu mijloacele prozei, ea devine uneori călătoria însăşi. De fiecare dată, un avion aterizează, cu tot ceremonialul, pe unul sau altul din aeroporturile de destinaţie. De fiecare dată, drumul automobilului prin pădurile exotice, sau pe drumurile pitoreşti ale Greciei devin fapte. Nimic nu rămîne nepovestit, cu o sete de a absorbi culorile locului care trădează poetul şi reporterul deopotrivă. **Oraşe suprapuse** e o aventură liniştită, care se gustă pe sine, ca o siesta la tropice şi care se încheie abrupt : „A doua zi, aproape de ora prînzului, sînt acasă".

Traducere

Destinul unei ceşti fără toartă (Editura „Univers", 1986) este titlul recentei traduceri semnate de Petru Forna, din proza scurtă a lui Heinrich Böll. Selecţia — douăzeci şi opt de povestiri — cuprinde şi texte „clasice" (faşa de pildă, **Oile negre** deţine premiul anual pentru 1951 acordat de „grupul celor 47"). Biografia tumultuoasă a prozatorului german, fost combatant în cel de-al doilea război mondial, prilej cu care a fost prezent şi pe frontul românesc, transferă în aceste proze scurte o mare încărcătură realistă, profund umanistă, obsedată de valoarea criteriilor morale, de ideea de justiţie, de destinul omului de toate zilele, de dreptul lui la viaţă şi la fericire.

Biografie

Sub semnătura Emiliei St. Milicescu, reputată cunoscătoare a biografiei şi bibliografiei lui Delavrancea, a apărut la Editura Sport-Turism volumul **Pe urmele lui Delavrancea.** Încheiat odată cu centenarul celebrei nuvele a scriitorului, **Sultănica** (1885), volumul este o laborioasă biografie, scrisă cu afecţiune, dar şi cu egal scrupul ştiinţific. Cartea completează discret sau explicit golurile de informaţie, corectează detalii biografice intrate prin eroare în circulaţie aproape populară. Portretul unui mare scriitor, care a fost în acelaşi timp şi un mare caracter, om de aleasă simţire şi de neobosită rivnă justiţiară, se încheagă astfel din documente, pagini literare, memorialistică, scrisori, jurnale ale vremii. Cartea Emiliei St. Milicescu netezeşte căile exegezei operei lui Delavrancea cu o biografie exemplară.

Inele şi şantiere

În noul roman al lui Francisc Munteanu — **Barajul,** (Editura „Albatros", 1986) — nimeni nu are timp de complexe şi psihologisme absconse. O lume normală, de toate zilele, care-şi mai pune totuşi mărgelirea în masa albă scrobită cînd e vorba de peţit, o lume cu logodnici de o zi, de o lună sau de-o săptămînă, cu decizii maritale aminate din ifos sau grăbite din teama de a nu pierde vrabia din mînă pentru cioara de pe gard, o lume care gustă umorul, fără a face caz de el. Romanul lui Francisc Munteanu e scris în obişnuitul său stil net, eficient, înfuzat cu fineţe de un umor jovial, nesarcastic. Undeva, la Deva, o fată frumoasă vrea să se mărite.

TANIA RADU ■

Vitrina cărţilor

În lumea poeziei

Dan Ion Nasta este nu numai un eseist rafinat, adăpat la fîntînile culturilor neolatine europene, ca şi un traducător excelent din limba română în cea franceză (cu ambiţia realizării unor veritabile echivalenţe artistice), ci, în acelaşi timp, şi un poet autentic el însuşi, din stirpea celor ce interoghează lumea — interogîndu-se pe sine, un **sine** substituindu-se acesteia, asumîndu-şi-o, ca propriul său destin.

Scriitorul, aflat la debutul editorial pe tărîmul poeziei, cu recenta lui culegere **Căderea zilei** ni se înfăţişează surprinzător de riguros la nivelul expresiei literare, în sensul că nu doreşte cituşi de puţin să epateze artificial, în vacarm de petarde verbale cumva, interesat fiind a se comunica în substanţă, integral dacă e posibil, aspiraţie ce constituie dealtfel şi drama gestului său liric, de care e conştient. Discursul lui va fi, prin urmare, unul nu temperamental, al consumării exterioare, facile, artificioase, ci al severei şi totuşi înfioratei reflecţii existenţiale, fie şi în dauna cultivării metaforei cu orice preţ, cum nu se întîmplă la mulţi companioni ai săi de generaţie. O poezie a raţiunii nude, suficiente sieşi, de o sinceritate totală, neescamotind zonele de umbră ale fiinţării noastre — şi tocmai prin aceasta convingătoare de o infinită bogăţie ca trăire, gamă de manifestare existenţială.

În cartea de faţă, Dan Ion Nasta trăieşte nu o dată nostalgii, regrete riguros exprimate pentru ceea ce s-ar putea numi virsta de aur a omenirii, manifestată în acum consumate, deja de mult, energii fundamentale. Gust aşadar pentru existenţe virile, de epopee, puse în contrast cu devitaliza(n)te concepţii existenţiale contemporane : „Despre carnea de tun risipită în munte, / despre obrazul ce se rumenea pe coasă / nimic nu mai ştii. // Războiul uitat. Degetul se rănească în filele / unei enciclopedii ilustrate. **Les arts martiaux.** // Demonstraţii de tir la sfîrşit de program. / O moarte atletică pe canalul doi. Ţinte / şi lupi de carton. Ochii ţi se închid. / Pentru o clipă mai poţi evoca / **luptătorul de cuarţ** (fulgerul zidit în el)." O cădere a zilei, vesperală, caricată ; zi în pierdere, în cumpănă cu ziua-lumină, a revărsatului de zori şi a ceasului de zenit — îndurerat jinduite de poet : „Ce mai ştii despre singe, divine ? / — O amintire uşoară : trupul soldatului răpit / de aburul băii comune".

Poetul tinjeşte să lasă din artificialitate, în monologul lui în faţa lumii, în faţa propriei conştiinţe de sine. Artificialitatea **cuvîntului,** acest **grai pieritor,** (privit de Nichita Stănescu drept o închisoare a sensului), spre a se exprima intuitiv, concret, palpabil cumva, prin înseşi ipostazele (şi sugestiile) vieţii, ale firii, în comuniune cu firea, asemenea grădinii de pildă, care te cheamă s-o citeşti în chiar esenţa ei, inefabilă, reconfortantă, copleşitoare.

Voi numi aici, dintre poeme, „O viziune a mîinii", pentru excelenţa exprimării luptei spiritului cu materia **de disciplinat şi transfigurat,** definiţie florală a creativităţii, într-o succesiune de metafore de o remarcabilă profunzime şi frumuseţe, invitînd la lecturarea, sacerdotală, a acestuia, din care nu reproduc aici, temîndu-mă să nu-i strivesc blagiana lui „coroană de lumini"

HRISTU CÂNDROVEANU ■

Profunzime şi frumuseţe

CAP LIMPEDE

● Apariţia unui nou număr (116-117-118) din „Revista noastră", publicaţie a elevilor liceului „Unirea" din Focşani constituite un eveniment jurnalistic. Despre revista focşăneană s-au mai scris cu îndreptăţire multe rînduri de caldă apreciere. Sufletul ei (domnia-sa se numeşte, modest, doar „coordo"-nator), profesorul Petrache Dima a vibrat de data aceasta la gîndul că semicentenarul Nicolae Labiş trebuie marcat cu meritata strălucire. Şi a izbutit : nici una din tipăriturile de cultură n-a dedicat mai mult spaţiu pentru evocarea marelui tînăr-poet, nici una n-a cuprins texte mai expresive !

„Revista noastră" i-a intervievat cu subtilitate şi clasică gentileţe moldavă pe părinţii poetului, Ana Profira şi Eugen Labiş îmbogăţind cu noi detalii biografia celui ce ne-a lăsat „Lupta cu inerţia". Pagini în totul memorabile îi închină lui Labiş criticul Dumitru Micu şi poetul Alexandru Andriţoiu dar şi alte contribuţii sînt demne de toată lauda. Mă gîndesc astfel la paginile semnate de Martha Popovici, Aureliu Goci, Nicolae Crăciun. Elevii înşişi au vădit nu doar iubire ci şi har cînd au scris despre cel ale cărui versuri le-au învăţat pe dinafară : Luminiţa Nichifor, Alina-Florentina Cojocaru, Liliana Angheluţă, Carmen Ion, Doina Roşu, Mihaela Iordăchioiu.

Ca totdeauna, sora mai mare a poetului, Margareta Labiş, găseşte cuvinte emoţionante şi inspirate prin mijlocirea cărora să ne ajute să înţelegem mai bine realul **miracol** labişian. Chiar interviul cu Nicolae Ungureanu, candidat la gloria versului în promoţia Labiş a „Şcolii de literatură", conţine, în ciuda unor fantazări inexplicabile, cîteva date ce se cer reţinute.

„Revista noastră" (între altele, preţios document bibliofil), intră astfel în „bibliografia" Labiş propunînd pagini deosebit de atractioase şi instructive. Trebuie să-i mulţumim încă odată lui Petrache Dima şi micilor redactori cu care s-a înconjurat, conducerii liceului „Unirea", tipografilor focşăneni şi avem temeiul de a crede că exemplul „Revistei noastre" va fi urmat nu numai de publicaţiile şcolare ci şi de cele cu ambiţii... ceva mai mari. **(Gheorghe Tomozei).**

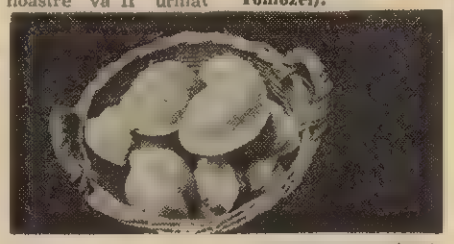

Recolta — lucrare de JAKOBOVITS MÁRTA

De la începuturile literaturii noastre — încă încert plasate în timp — autorii și-au pus (avînd ori nu conștiința că truda lor era fapt literar, literatură) întrebarea dacă scrisa lor n-ar putea trece granițele limbii spre a fi cunoscută și altor popoare.

Mai tîrziu, în secolul al XIX-lea, cînd au apărut distinct formulate primele programe estetice ale pateticelor grupări literare și cînd amurgul de veac a norocit cultura românilor cu valori incomparabile (dacă nu intangibile) ca Eminescu, Creangă, Caragiale, Macedonski, Maiorescu, Slavici, Hașdeau, ne-am spus cu îndreptățire că **existăm** în concertul literaturilor lumii și că ne putem prolifera productele refuzîndu-ne, demn, servitutea față de valorile Apusului.

Confundată, logic, cu istoria țării (țărilor) locuite de români istoria literaturii române și-a afirmat și ea în bătălii ale cernelii dorul de întregire și de suzeranitate.

Și comprimînd etape, trăind pe parcursul a doar cîteva decenii experiențe pentru care alte culturi au cheltuit poate veacuri, scriitorii români au devenit conștienți de posibilitățile pe care le aveau de a se impune nu doar în conștiința conaționalilor lor, ci și a literaturilor europene prestigioase. Cîteva timide încercări (editarea la Paris a colecției de poezii populare alcătuite și „vernisate" de Alecsandri ori cărțile scrise de-a dreptul în franțuzește de Macedonski) au fost mai degrabă descurajante. Un anume „imperialism" cultural ființînd și atunci — mai ales atunci —, nimic n-a tulburat ierarhiile concepute în cafenelele capitalelor strălucite, puține semne (în general cu fatale erori) au vorbit despre noi în paginile lexicoanelor, și păream cantonați într-o provincie căreia i se îngăduia doar să „importe" cultură...

După război (al doilea) ne-am rememorat trecutul, uimindu-ne de faptul că marea literatură a românilor a rămas ca și necunoscută în lume. Nefericit botezatele rubrici de „prezențe românești peste hotare" consemnează apariții de regulă accidentale, nesemnificative, ori editări în coproducție cu noi ce nu ajung să devenim opere semnificative.

Desene pe asfalt

În dialog...

Acum, la amurgul unui alt veac, al XX-lea, îmi exprim regretul că nu am reușit să impunem fondul de aur al trezoreriei noastre literare! Singura noastră șansă e aceea de a produce un dialog al scriitorilor moderni, contemporani (încă), pe care ei să-l susțină cu „locuitorii" altor literaturi. Ne trebuie pentru început un... Marquez! Vreau să spun că apariția unui roman ca **Un veac de singurătate** ar putea stîrni interes pentru țara autorului, pentru miturile și limba acestei țări, dar și pentru alți scriitori. Cînd am terminat de citit „Veacul" lui Marquez, am încercat o **localizare** a romanului în spațiul mitic românesc și rezultatul a fost uimitor. Fiind și noi un popor vechi, înzestrat cu o fabuloasă mitologie, trăind în teritorii fantast cotropite de vegetații fecunde, fiind românii înțelepți și harnici, dar și năstrușnici, plini de umor și împătimiți întru „muncile lui Eros", da, „Veacul" marquezian putea fi și al **nostru**. L-am certat în gîndul meu pe Fănuș Neagu, bunul meu prieten, pentru gigantă eroare de a nu fi scris el „Veacul", dar cum, la rîndu-mi, nici eu nu sînt autorul „Elegiilor" lui... Rilke, am preferat să-mi amîn reproșul. Sînt totuși (dacă mă depersonalizez voit și gîndesc numai ca un scriitor român rănit în vanitatea lui) autorul „Elogiilor" iscălite cu pseudonimul meu Nichita Stănescu. Nu rescriind capodoperele altor literaturi, ci „inventîndule" pe ale noastre vom izbuti să interesăm. Și vom interesa vorbind despre **unicitatea** eului românesc, investigînd straturi și substraturi de sensibilitate și ethos. Culoarea acestor cărți n-o pot conferi descripțiile de ospețe cu mamaliguța și tzuică și ca perinița în gînd. Istoriile fierbinți cu briganzi inocenți, „misterele Bucurescilor", răpirile de sabine cu ii și fote nu mai pot interesa. Și nu ne aparțin.

Trebuie să vibrăm noi înșine la istoria de ieri și de azi a poporului român pentru a spera în reverberarea scrisei noastre. Trebuie să le aflăm și să ni le spunem **nouă** adevărurile obștii noastre genetice înainte de a socoti că e timpul să vorbim și cu cititorii de alte graiuri. Vom izbuti?

Sînt sigur că amurgul de veac mai înainte evocat ne va recompensa printr-o meritată, universală glorie pentru ofensa de a nu se fi jefuit o grădină grecească de dafini spre a-i încununa cu lauri pe Eminescu, Caragiale, Arghezi, Blaga, Rebreanu, Bengescu, Preda, Stănescu...

GHEORGHE TOMOZEI

Cîntarea României

Inscripții culturale

Așezare veche, cu hrisoave datînd de mai multe sute de ani, Tecuciul a putut fi considerat ca un tîrg moldovenesc tipic. Și pe bună dreptate, cu deosebirea însă că orașul de la confluența Tecucelului cu Birladul n-a însemnat niciodată un „loc în care nu s-a-ntîmplat nimic". Atît locuitorii urbei, cît și cei ai comunelor din jur (Tecuciul a fost multă vreme reședință de județ) s-au remarcat tot timpul ca oameni harnici, activi, bătăioși, a căror viață de muncă, de zbateri și de istețime era ea însăși o întîmplare importantă și fără de sfîrșit. Se întîmplau apoi minunatele toamne ale belșugului, cînd vîntul bătea puternic dinspre Nicorești cu mirozne de Băbească și de Tămîioasă. Și se mai întîmplau ostenelile unor cărturari cu rîvnă, care au izbutit să țină Tecuciul la o remarcabilă altitudine intelectuală, culturală și artistică.

În prezent Tecuciul, ca și celelalte orașe ale țării, trăiește o nouă tinerețe, cunoscînd o puternică dezvoltare economică, socială și orășenească. Este o așezare frumoasă și curată. De altfel, se știe că Tecuciul a cîștigat de mai multe ori locul I pe țară în ceea ce privește întreținerea și înfrumusețarea. Deși au apărut clădiri și cartiere noi, orașul și-a păstrat structura lui bine cunoscută. A rămas intactă și „Strada Mare", care sperăm să fie menținută așa, ca stradă-muzeu. În același timp, confirmînd și continuînd tradiția, Tecuciul cunoaște și o viguroasă înflorire a vieții cultural-artistice. În acest cadru se înscrie și „Săptămîna cultural-educativă a municipiului Tecuci", organizată anual, în luna iunie, de Consiliul Municipal de Educație Politică și Cultură Socialistă, de Comitetul de Cultură și Educație Socialistă și de Consiliul Municipal al Sindicatelor Tecuci și desfășurată sub egida Festivalului „Cîntarea României".

Anul acesta, „Săptămîna cultural-educativă a municipiului Tecuci", ajunsă la cea de-a XIV-a ediție, a avut loc sub semnul celei de-a 65-a aniversări a creării Partidului Comunist Român. În programul săptămînii au fost cuprinse simpozioane, dezbateri, expuneri, consfătuiri, spectacole, recitaluri muzicale, concursuri, întîlniri, gale de filme, expoziții, întreceri sportive, o premieră cinematografică, o lansare de carte ș.a.

Cuprinzînd un bogat mănunchi de manifestări, de o mare diversitate și de un înalt nivel calitativ, ediția de anul acesta a „Săptămînii cultural-educative a municipiului Tecuci" a evidențiat încă o dată dragostea și priceperea tecucenilor, în consens cu avîntul general al acestei frumoase localități.

ION D. GOIA

Viața noastră imediată

Improvizație și candoare

Ziaristul Sorin Holban, poet și romancier deopotrivă, a pătruns și în dramaturgie mai mult îndemnat de conducerea Teatrului Giulești decît din proprie inițiativă. Și a păsit cu dreptul, căci piesa sa **Iarna cîinii au murit cangurii** este fără discuție un succes, autorul demonstrînd că stăpînește pe lîngă tehnica scriiturii și știința elaborării replicii. Mai mult, dramaturgul a știut cu iscusință să evite melodrama care-l pîndea la orice pas, căci atunci cînd este vorba de viața unui copil, melodrama este la ea acasă. Subiectul piesei își trage seva din existența noastră cotidiană și putem afirma, fără teamă de a greși, să fiecare dintre noi a cunoscut unele dintre personajele care animă scena. Autorul urmărește să releve concepțiile unui tînăr „furios", plin de bune intenții, dar lipsit de orice convenționalism, în raport cu familia generalului unde meschinăria, invidia și mai ales neîncrederea față de aproapele tău s-au instalat parcă de-o viață.

Povestea se derulează, în linii mari, pe două planuri: trio-ul Dana, Ludvig, Flavius și cvartetul Bătrîna doamnă, Generalul, Carolina, Axinia. Folosind cu iscusință tehnica flash-back-ului, piesa ne poartă cînd în viața plină de exuberanță a primilor trei, cînd în labirintul deprimant instalat parcă de-o viață în apartamentul generalului.

Regizorul Cristian Munteanu are meritul de a fi ales o distribuție inspirată și, în ciuda faptului că decorul (autor Mihai Tofan) a fost mai puțin ingenios, a realizat un spectacol alert, curgător, chiar dacă pe alocuri rezolvările regizorale sînt discutabile.

Sper să nu supăr pe nimeni dacă, vorbind despre actori, voi începe cu Valentin Ioan Stan în rolul lui Flavius, pentru că Flavius este un copil de șase ani, care chiar dacă nu are rolul principal devine personajul liant. El este placa turnantă a întregului spectacol. În naivitatea sa, încurcă dar mai ales descurcă povestea. Sigur că atunci cînd este vorba de un copil adjectivele trebuie cumpănite, dar cum Flavius nu știe încă a citi putem scrie deschis căci riscul de a descifra buchia revistei nu ne pîndește. Ei bine, stimați cititori, Flavius este buimăcitor. El nu joacă ci își trăiește rolul cu o candoare indescriptibilă, ridicînd cota întregului spectacol. Ceea ce uluiește la acest copil este faptul că improvizează nemaipomenit. Un exemplu: în seara cînd am luat loc în stal, a apărut pe scenă un personaj neprevăzut: o pisică. Ileana Cernat, pe față (pisica era căutată de tot personalul teatrului încă din actul anterior) se apropie de ea tiptil-tiptil și bat! — o ia în brațe. Vine în mijlocul scenei și împreună cu Geo Costiniu improvizează. Flavius nu se lasă mai prejos, se integrează situației, lăsînd impresia că așa era textul. Valentin Ioan Stan are ceva din Jackie, strengarul lui Chaplin, care cu pălărioara lui cu vizieră, cu botișorul veșnic murdar, cu ochii șireți și cu mîinile în buzunare, a reușit să fixeze imaginea unui personaj care a rămas în istoria cinematografiei.

Ileana Cernat, Geo Costiniu și copilul-actor Valentin Ioan Stan

Geo Costiniu, partenerul de joacă al lui Flavius, tînărul exponent al generației în blugi, realizează un rol de finețe și sensibilitate. El alternează exuberanța tînărului îndrăgostit cînd cu candoarea micului Flavius, cînd cu temerile și nehotărîrile frumoasei Dana. Actorul a intuit perfect partitura și s-a jucat cu dezinvoltură „de-a Ludvig", convingîndu-ne la un moment dat că personajul nu trăiește pe scenă, ci alevea. Salutăm cu căldură revenirea în prim-plan a lui Costiniu și-l așteptam cu plăcere în roluri noi.

Ileana Cernat, al treilea personaj, nu ne-a convins din păcate în suficientă măsură. Evoluțiile ei sînt puțin rigide, cu toate că actrița face eforturi vizibile pentru a-și conjuga trăirile cu inocența lui Flavius și extravaganțele lui Ludvig. Pe artistă o știm din multe apariții și nutrim speranța că regîndirea concepției de joc ar putea-o aduce în plenitudinea resurselor ei artistice.

Există în piesă două personaje foarte asemănătoare ca structură, tipologie și concepție, dar foarte diferite în privința evoluției lor. Bătrîna doamnă și Generalul. Beneficiind de o compoziție studiată pînă la cel mai mic amănunt, Agatha Nicolau aduce la rampă o bunică paralizată, senilă și surdă, care pendulează necontenit între trecut și realitate, căci bunica aude ce-i convine, e lucidă cînd vrea și categorică atunci cînd trebuie. În rolul Generalului, Mihail Stan a conturat un personaj aparent dur și intransigent, gata să respingă orice intervenție. Nimeni nu are voie să-l contrazică, oricît de evidentă ar fi realitatea, dar de fapt este un om slab care cedează de fiecare dată. Meritul lui Mihail Stan constă în faptul că a știut să împletească perfect momentele de falsă măreție cu cele de slăbiciune, conturînd un personaj care stîrnește deopotrivă compasiunea și admirația.

În alte roluri de mai mică întindere, Maria Pătrașcu, Athena Demetriad, Ana Trofin, Nicolai Ivănescu și Sabin Făgărășanu, fiecare contribuind substanțial la derularea spectacolului.

Colectivul giulești ne-a demonstrat din nou că este o echipă unită, cu discernămînt în privința opțiunilor repertoriale și mai ales în promovarea textelor originale.

DAN BÎRLĂDEANU

Cu ochii spectatorului de azi

Simbolul păcii

Opereta lui Gherase Dendrino, **Lysistrata**, cunoaște cea de a doua premieră, chiar la Teatrul de Operetă din București, adică acolo unde a fost lansată cu atîta succes în anul 1960. **Premieră**, întrucît de 13 ani lucrarea nu a mai fost jucată aici, soliștii sînt alții, ba chiar și coriștii, adică totul e nou, începînd cu regia lui George Zaharescu și terminînd cu baletul și orchestra; totul e nou, sau ar fi trebuit să fie nou...

Lysistrata este un spectacol coplex și dificil. A fost și la prima sa premieră, cînd maiestrul Dendrino deținea bagheta. Dar, atunci, teatrul avea un cor și o orchestră indestulătoare, care au putut face față partiturii ce prevedea **două** coruri, iar numărul instrumentelor de coarde era suficient pentru a putea face față partiturii de alamă, des întrebuințată, realizîndu-se astfel sonoritățile cerute de compozitor. Pe de altă parte, însăși tematica **Lysistratei**, adică a simbolului femeii luptătoare pentru pace, este pe cît de interesantă pe atît de complicată, căci tema **păcii** nu poate fi transformată într-o tragedie de tip Sofocle la Teatrul de Operetă, dar nici în estradă! Probleme deosebit de complexe care își găsiseră rezolvarea, la vremea respectivă — adică în urmă cu 26 de ani — opereta bucureșteană beneficiind de aportul unui libretist și regizor de deosebită finețe, în persoana lui Nicușor Constantinescu. Să ne ferim, deci, de comparații între vechi și nou, întrucît timpul este ireversibil și să privim acest spectacol cu ochii spectatorului de azi (care, poate, nu a cunoscut vechea realizare), premiera teatrului din Splai.

Soliștii sînt excepționali, în fruntea lor situîndu-se Daniela Diaconescu (Lampyto), Simina Ivan (Myrhina), Dorin Teodorescu (Lycon) și Liliana Pagu (Actrița), toți desfășurînd un joc de scenă de zile mari, etalînd și posibilități vocale care demonstrează o școală superioară de cînt. În rolul Lysistratei, Laura Niculescu, convinge prin interpretarea muzicală, dar lasă destule semne de întrebare în ceea ce privește mișcarea scenică și chiar dicția. Cuvintele calde și despre evoluția la un bun nivel calitativ a lui George Niculescu (Taraxion), Ioan Suciu (Jupiter), Elizeu Simulescu (Cleon), Rodica Trumă (Pallas Atena), George Pănescu (Actorul), Emil Spătaru (Polemos), Tiberiu Șimionescu (Hephaistos), ca și despre ceilalți interpreți ai unor roluri de mai mică întindere: Bianca Ionescu, Stana Gropșianu, Adriana Constantin, Daniel Eufrosin, Nicolae Măgureanu, Gheorghe Pufulete, Constantin Drăgan și Imre Sipp, aceasta pentru a ne referi doar la prima distribuție.

Evoluția baletului încîntătoare în fruntea lui aflîndu-se cunoscuta Mihaela Atanasiu, mișcarea scenică realizată cu fantezie și bun gust de Victor Vlase, ca și decorurile simple, economice și sugestive (un amfiteatru format din 10 practicabile, care devine piața Atenei, Olympul, încăpere etc., avînd ca sprijin o pictură cu motive arhaice realizată într-un stil modern) aparținînd talentatului scenograf Mihai Mădescu, toate la un loc au contribuit la înălțarea stachetei calității artistice a reprezentației. Ce putea face, însă, Valentin Gruiescu, conducătorul corului, s-a străduit „să scoată" maximum posibil din însușirile vocale ale coriștilor și, în bună măsură, el a reușit! Așa cum Mircea Luculescu, dirijorul spectacolului, a căutat să atenueze fanfara, să acorde mai bine suflătorii din lemn și cu precizia sa — urmare firească a unei bune cunoașteri a partiturii — să țină în mînă tot ansamblul, reușind — cît de cît — să obțină sonorități apropiate de cerințele orchestrației.

Lăudînd, ca și în alte împrejurări, reușitele regiei, trebuie să spunem că, de astă dată, avem și multe nedumeriri vizavi de concepția lui George Zaharescu. Privirea modernă asupra **Lysistratei** nu trebuie să ducă, în nici un caz, către spectacolul de estradă, cu care premiera de azi are serioase contingențe. Bancuri răsuflate, grosiere, bazate pe veșnicul subiect al nevestei, sirene de mașini polițienești în Atena; telefon cu difuzor în Olymp. Sala rîde, dar de ce? Umorul trebuie să fie sănătos și educațional, nu gratuit! Sigur, nu vrem să dăm lecții, George Zaharescu are suficientă pricepere și experiență (vezi doar premiera anterioară cu Schubert: **Casa cu trei fete**), dar nu putem uita, totuși, finețea **Lysistratei** realizată acum un sfert de veac.

Directorul instituției, același George Zaharescu, a știut să-și asigure, cu migală, răbdare și — mai ales — cu pricepere, un corp solistic de excepție, am spune de nivel internațional. Nu este, deci, păcat ca eforturile depuse de acești minunați oameni, în montarea unui spectacol complicat — cum este **Lysistrata** — și marcat cu reușite depline, să fie umbrit ici și colo de lucruri fără rost?

Lysistrata constituie simbolul păcii. Și, cu această temă, gravă și scumpă tuturor, nu avem voie să ne jucăm. Chiar dacă sîntem la Operetă! Iar dacă sîntem severi aici, o facem tocmai fiindcă iubim opereta și artiștii care o **slujesc**!

CLAUDIU NEGULESCU

Cîntarea României

Nescrisul hrisov lăsat de străbuni spre veşnica durată a sufletului românesc

O uriaşă paradă a portului popular şi-a călusarilor veniţi din toată ţara a transformat străzile Caracalului intr-o scenă plină de cintec şi culoare

Vigoare, armonie şi ritm, acestea au fost calităţile cu care căluserii din Geoagiu, judeţul Hunedoara, s-au impus din nou

Pe scena Grădinii de vară din Caracal, căiuţii din comuna Deleni, judeţul Iaşi, au cucerit ropote de aplauze pentru frumuseţea şi autenticitatea străvechiului lor dans popular

Fotografii de FLORENTINA FEŞTIN

Premiul I pentru călugarii de la Intreprinderea „23 August" din Bucureşti

Călușari, călușeri, căiuți...

Timp de două zile, spre sfîrşitul săptămînii şi lunii trecute, mai exact spus in 28 şi 29 iunie, Caracalul — acest oraş asaltat de mirosul grîului copt şi-al grădinilor şi livezilor cu roade date in pirg, dar, in acelaşi timp, de-aproape 20 de ani incoace, cutrelerat de ritmuri industriale inedite pentru patriarhala Cimpie Română de-altădata, — a trăit, ca şi in anii trecuţi, bucuria unui fabulos eveniment artistic : sosite cu-alai de zile mari şi străvechi culori ce-mpodobeau albul portului popular, cele 56 de formaţii de căluşari, reprezentind 21 de judeţe ale ţării, au transformat Caracalul intr-o capitală a folclorului, cu deosebire a acelui unic şi inconfundabil dans popular numit Călușul, călușari sau hălăişa, in Muntenia şi Oltenia, călușeri, in Transilvania, sau căiuţi in Moldova. Este un dans ale cărui origini şi semnificaţii se pierd in negura veacurilor, un dans ce marca, după opinia celor mai mulţi cercetători, trecerea adolescenţilor in rindul bărbaţilor maturi, apţi să apere hotarele şi integritatea colectivităţii, un dans care, potrivit altor păreri, nu-l puteau juca decit anume oameni care, de-obicei in pragul primăverii, făceau un legămint de taină cu forţele naturii, de unde şi părerea că dansul respectiv avea şi funcţii magice, inclusiv terapeutice, ritmul său sacadat şi sunetele stridente ce-l insoţeau avînd darul să readucă la viaţă un om bolnav. Nu lipsită de interes şi de suport real ar fi şi părerea că dansul călușarilor, după venirea romanilor pe teritoriul Daciei, şi-ar fi schimbat intrucitva infăţişarea, adică rosturile, transformindu-se intr-un spectacol coregrafic ce imita instrucţia soldaţilor romani. Dar, mult peste timp, mai incoace, spre noi, dansul acesta al călușarilor a inceput să insemne şi altceva, mai ales in Transilvania, inclusiv in Banat, unde călușerii purtau pe piept, incrucişat, tricolorul românesc,

Cît am fost, cît sîntem încă
şi cît lumea vom purta
braţ de Olt şi frunţi de stînci
noi venim cu „hălăişa !"

Că nu-i soare cum ni-i ţară
— alta nici că se putea —,
Cantemirul înfioară
pana lui cu „hălăişa !"

De-au fost aspre jurăminte
vreme bună, vreme rea
auziţi-l prin cuvinte
cum răzbate : „hălăişa !"

Scuturi-scuturi pe cetate,
cade-n pinteni cîte-o stea,
bucuroşi le-om duce toate
ca românii : „hălăişa !"

VIRGIL DUMITRESCU

Ce spectacol superb, ce simţămint adinc putea să nască, duminica, la horă, in bătătura satelor transilvane, apariţia acelor flăcăi inalţi şi drepţi ca bradul, impodobiţi in portul popular al locului, cu tricolorul incrucişat peste piept şi cu ciucuri şi clopoţei la glezne ! Fiecare pas al lor era el insuşi un cintec ! Inalţi, frumoşi, plini de graţie, puternici, stăpînii dintotdeauna ai acestor pămînturi, călușerii erau, mai intîi şi-ntîi, români ! Români ce veneau din străvechimea străvechimilor ! Români ce purtau, mai departe, in timp, datina strămoşilor lor, o datină in care dansul acesta, al călușarilor, al călușerilor sau al căiuţilor işi avea rostul său, acela de a arăta, de exemplu, unitatea de limbă, dans, cintec, simţire şi aspiraţii ale tuturor românilor. Caracalul nu este, deci, numai oraşul in care, din an in an, vin de pretutindeni, din toată ţara, cei ce cunosc şi păstrează, din străbuni, dansul călușului, ci un loc in care se poate simţi şi trăi cel mai adinc sentiment ce-i este dat omului : dragostea pentru pămintul natal, pentru nestematele artistice pe care oamenii acestui pămînt le-au izvodit şi le-au şlefuit in timp. Ajunse pină la noi, păstrate cu sfinţenie, ocrotite ca adevărate monumente ale fiinţei naţionale, dansurile călușului strălucesc mai luminoase ca niciodată. Zeci şi zeci de formaţii, pină să ajungă pe scena Grădinii de vară a Caracalului, au impinzit străzile largi ale oraşului, transformindu-le in adevărate riuri de sunet şi culoare, riuri in ale cărui tumultuoase ape am zărit bărbaţi trecuţi bine de prima sau de-a doua tinereţe, alături de care băteau pămintul şi strigau vestitul hălăişa copiii lor şi copiii copiilor lor, adeverind astfel un emblematic schimb de ştafetă, nemurind un străvechi şi pururi tinăr dans popular românesc.

VICTOR NIŢĂ

„Marele premiu special al Juriului a fost atribuit formaţiilor de călușari din satul Albeşti, comuna Alboiu, judeţul Mureş, comuna Jebel judeţul Timiş, Borzeşti, judeţul Bacău, Găeşti, judeţul Dimboviţa, Sieu-Odorhei, judeţul Bihor, şi Slatina, judeţul Olt.

Premiul I l-au cucerit călușarii căminelor culturale din comunele Vilcele, Dobrun şi Colonesti, judeţul Olt, Geoagiu, judeţul Hunedoara, călușarii Intreprinderii „23 August" din Bucureşti şi IPDE-Alexandria.

Premiul pentru păstrarea şi valorificarea tradiţiei călușereşti : căminele culturale din Radovanu, judeţul Călăraşi, satul Crăciuneni, comuna Radomireşti, judeţul Olt, Odobeşti, judeţul Dimboviţa. Două premii ale Comitetului judeţean Olt al U.T.C. pentru Liceul industrial nr. 3 din Slatina şi Liceul industrial nr. 3 din Craiova. Au fost distinşi cu diplome de interpretare Gheorghe şi Ovidiu Ghiţă din Dobrun, judeţul Olt, tată şi fiu, Iliuţă Brăileanu şi Ion Abălaru, din Vilcele, judeţul Olt.

BUCUREȘTI
oraș între livezi

Știința ultimelor decenii și-a spus cuvîntul de ordine și în domeniul pomiculturii, realizînd incredibilul, obținînd, deci, ca în toate celelalte compartimente ale producției vegetale — ca să ne referim numai la acestea — recolte ce depășesc odată sau de două ori tot ce s-a dobîndit, pe aceeași suprafață de teren, și în ani record, de-alungul veacurilor fără număr. Acolo unde, pînă foarte de curînd, agrotehnica și estimările cele mai optimiste trasau energic limita superioară a resurselor potențiale, armele cercetării au deschis brese largi, obligînd natura să-și revizuiască zestrea genetică, să-și refacă matricea originală, să devină mai generoasă în baza unui contract încheiat nu cu sine însăși, ci cu stăpînul ei absolut : omul.

Sînt considerații prin care viața se justifică aducînd sute de exemple, cetățeanul nostru se poate convinge singur vizitînd o stațiune pomicolă modernă, sau ceea ce ne propunem și noi în rîndurile care urmează, folosind ca element de referință o unitate etalon, foarte apropiată de inima Capitalei, lîngă gara aeriană a Bucureștiului, acolo unde o frontieră imaginară desparte agitația urbană de liniștea maiestoasă a cîmpiei. Locul se cheamă **Stațiunea de cercetări și producție pomicolă Băneasa.**

Aceasta enclavă de poame dulci, sprijinită chiar în zidul marelui oraș, se întinde pe o suprafață de 80 de hectare și reprezintă o nouă formă de integrare a cercetării științifice cu producția, avînd ca obiectiv transpunerea în zona de deservire a prevederilor **Programului național de dezvoltare a pomiculturii** și a altor măsuri inițiate de conducerea de partid și de stat pentru extinderea și modernizarea livezilor în județele Ialomița, Călărași, Giurgiu, Teleorman și Municipiul București. Stațiunea cuprinde, în afara compartimentului de cercetare propriu-zis, patru ferme de producție : Negoești, județul Călărași, Poroschia, județul Teleorman, Feteești, județul Ialomița și Afumați, Sectorul Agricol Ilfov.

Aspectul general este acela de parc, de grădină publică, livada, în accepția clasică a termenului, așa cum am fost obișnuiți să o cunoaștem, este practic de negăsit. Pretutindeni, natura și-a turnat podoaba vegetală în tipare noi, acceptînd docilă rețetele horticulturii moderne. Peste întreaga suprafață se încrucișează alei betonate, ici colo peisajul este împrospătat de grupuri florale și de sclipătul vesel al havuzurilor, iar în rest, de la un capăt la altul, curg, se înfrățesc și se întretaie gardurile fructifere. Totul a coborît aici cu puțin peste un stat de om, cine întinde mîna poate atinge coroana vișinilor și merilor ; e adevărat există și arbori mai înalți — piersicul, caisul, părul și unele soiuri de cireș — dar nici unul nu trece de 2—3 metri. Culesul e aici o joacă de copii, nimeni nu trebuie să trudească făcînd acrobații aeriene, e deajuns o simplă scară, iar cel mai adesea, un ocol pe jos în jurul copacului. Este un nou mod de a face pomicultură, mai ușor, cu cheltuieli mai mici, mai simplu de cultivat, de întreținut, de recoltat și totul nu în detrimentul producției, ci prin sporirea acesteia de cîteva ori așa cum vom arăta de îndată.

Privite de sus, cele 80 de hectare cu pomi orînduiți în garduri fructifere, apar ca niște culuoare vegetale, care amintesc mai degrabă plantațiile decorative ale parcurilor, sau parapeții verzi, îngemănați din arbuști jardinieri tunși geometric.

Așezată în zona de cîmpie, Stațiunea de la Băneasa și împreună cu aceasta, fermele de producție amintite mai sus, sînt, potrivit condițiilor de sol, climă, regimului mediu hidroclimatic, perimetre pomicole în care se află la mare cinste fructele de vară și primăvară, căpșuna, cireașa, vișina, caisa, piersica și mărul timpuriu. Dar zona de cîmpie a fost, se va spune, prielnică de cînd lumea, acestor specii. Cu toate acestea, așa cum vom arăta mai jos, deosebirile sînt importante, nu numai în ceea ce privește metodologia de plantare, întreținere și recoltare, ci în primul rînd prin faptul că, astăzi, mulțumită unei mai mari varietăți de soluri, fructele se oferă coapte începînd cu prima decadă a lunii iunie și terminînd cu sfîrșitul lui septembrie. Cu alte cuvinte, consumatorul poate beneficia de o anumită specie o perioadă mult mai îndelungată decît a fost obișnuit pînă nu demult. Iată cum se prezintă sub raport calendaristic această nouă viață a fructelor de vară.

Cireșele sînt bune de cules începînd cu 10 iunie prin soiul Romon Oliva, ultima recoltă fiind asigurată o lună mai tîrziu de către soiul Boambe de Cotnari. Între aceste două culesuri se interpun, prin coacerea lor succesivă, soiurile Mona, Germersdorf, Van, Sam, Stella și Uriașa de Bistrița. Deci, cireșe coapte timp de o lună. Vișinul apare tot la 10—12 iunie prin Timpuriul de Cluj, ultima recoltă fiind spre sfîrșitul lunii viitoare prin soiurile Nana și Meteor. Între timp se coc, pe rînd, soiurile Mocănești, Crișana, Morela Neagră. Caisul apare în jurul datei de 20 iunie (mult mai devreme în ani cu temperaturi ridicate) mulțumită unor soiuri neomologate încă și își încheie existența prin Litoral și Olimp spre sfîrșitul lui august. Piersicul debutează la 20 iunie, iar trei luni mai tîrziu poate fi cules soiul Superba de toamnă, realizat de specialiștii stațiunii de la Băneasa. În sfîrșit, prin soiurile Aromatul de vară, Melba, Closs, Cardinal, Romus I, II, III, Pionier și Prima, mărul timpuriu poate fi cules încă de la începutul lunii iulie. De reținut, în concluzie, că odată cu crearea acestor noi soiuri, perioada de consum a fructelor de vară s-a mărit considerabil, în cazul caisului și piersicului de la 30 la 60 de zile și respectiv, de la 45 la 90 zile. Refuzînd ciclul biologic stabilit prin dictatul milenar al naturii, cercetarea de specialitate a izbutit, și aici la Băneasa, să imprime o nouă viață fructelor de vară, noile soiuri prelndu-și ștafeta unul de la altul de-a lungul unui traseu ce străbate toate cele patru luni călduroase ale anului.

Vom reține în continuare din cele arătate de interlocutorii noștri dr. inginer Tudor Stancu, directorul Stațiunii și ing. Niculina Burloi, secretar științific că, în afara acestor performanțe, soiurile create și tehnica de conducere a pomilor și port-altoilor — se recomandă deopotrivă prin sensibila sporire a producției la hectar. Livezile intensive și superintensive, realizate ca urmare a introducerii gardurilor fructifere, deci a unei mai mari densități la unitatea de suprafață — pot produce de 2—3 ori mai mult decît o livadă clasică. În ani buni s-au recoltat în cîmpuri experimentale, chiar și 27,5 tone de caise la hectar (în 1981) și 35 tone de piersici (1983), dar acestea rămîn cifre record, excepții între excepții, cifrele reale, de referință, fiind date de media obținută pe parcursul a cinci ani. Astfel, noile soiuri de cais și-au demonstrat capacitatea biologică, producînd 12 tone la hectar (față de 5—6 tone cît se recoltează dintr-o livadă obișnuită) plantațiile de piersic, 10—15 tone (față de 6—7 tone în sistem tradițional), iar la cireșe, mediile pe cinci ani au fost de 10—12 tone la hectar sau de patru ori mai mult decît recoltele de pe cireșii obișnuiți. Toate acestea dovedesc că pomicultura alături de viticultură, rămîne cea mai rentabilă cultură, ținînd în vedere volumul redus de muncă și valoarea producției. E deajuns să mai amintim că de pe un hectar de livadă intensivă se obțin, prin vînzarea fructelor la prețul de contract, 55—60 000 lei.

Ei bine, dacă am ajuns la acest punct al relatării noastre, ne revine datoria de a răspunde întrebării firești pe care cititorul ar fi, bănuim, tentat să ne-o pună după citirea rîndurilor de mai sus : de ce aceste fructe nu se află totuși, în mod constant la nivelul performanțelor producțiilor în magazinele de profil sau pe tarabele vînzătorilor ? Răspunsul nu poate fi decît unul singur, deoarece față de nevoile de consum, Stațiunea de la Băneasa, împreună cu fermele sale de producție, realizează încă o cantitate extrem de mică de poame. Toate aceste perimetre de belșug pomicol sînt pînă la ora actuală simple unități etalon, sau ca să folosim un termen din industrie, unicate ce urmează să intre în producția de serie.

Se va înțelege deci că pentru realizarea acestei „independențe fructicole", Capitala va trebui să primească întreaga cantitate de poame de primăvară, vară și început de toamnă din cele cinci județe de care Stațiunea de la Băneasa răspunde sub raportul introducerii noilor soiuri și tehnologii de producție. Dar iată mai exact situația de fapt : o persoană are nevoie pe an, potrivit consumului fiziologic normal, de 62 kg fructe. Considerînd în continuare întreaga cantitate necesară Capitalei, vom putea reține că fructele de toamnă, iarnă (în afară de struguri și citrice) dețin 59,09%. Diferența de 45,5% o reprezintă fructele de vară care, în mod firesc, ar trebui să fie produse în județele limitrofe Bucureștiului. La ora actuală, S.C.P.P. Băneasa, fermele sale și județele pe care le tutelează produc doar 14,1% din necesarul de fructe de vară, comerțul bucureștean fiind nevoit să acopere acest deficit, aducînd poame din alte regiuni ale țării. Aceasta înseamnă, firește, cheltuieli de transport, de manipulare, pierdere de timp deci și deprecierea unor cantități de poame. Sau ceea ce s-ar simplifica de îndată ce aprovizionarea s-ar face din perimetrul indicat în acest sens.

Or, începutul a fost făcut. Se procedează în continuare la înființarea, prin introducerea noilor metode de exploatare, de ferme intensive și superintensive. În această idee, pepinierele Stațiunii produc și livrează anual material săditor (numai în toamna lui 1985 și primăvara lui 1986 unitățile cooperatiste și gospodarii individuali au achiziționat de aici 800 000 pomi fructiferi și peste 22 milioane stoloni de căpșuni). Și tot anual se desfășoară cursuri cu fermierii din sectorul cooperatist și particular pentru însușirea principalelor verigi tehnologice (fertilizare, tăiere, măsuri fito-sanitare etc). Pentru toți aceștia, exemplul Stațiunii de la Băneasa, a fermelor sale este mai mult decît ispititor. Vom mai aminti apoi că, prin introducerea formelor de conducere intensive și superintensive a tehnologiilor moderne de plantare și întreținere, pomii pot intra pe rod încă din al treilea an. Desigur, așa cum au ținut să remarce interlocutorii noștri, acoperirea deficitului de fructe reclamă deopotrivă extinderea plantațiilor în zona limitrofă favorabilă a Capitalei. O măsură în consens cu prevederile Programului culturii viței de vie și a pomilor fructiferi aprobat de conducerea superioară de partid și de stat în care se prevede ca pentru zona din sudul țării „...extinderea noilor plantații intensive și superintensive de cais și piersic pentru care, neputîndu-se asigura condiții ecologice favorabile pe alte terenuri din alte zone ale țării, urmează să fie replantate în perioada 1986—1990".

Ar mai rămîne acum, la încheierea relatării noastre, să vorbim cititorilor și despre cei care, gîndind și realizînd noi soiuri de fructe, trudesc să împămînteneacă aceste victorii ale creației științifice în zone largi din sudul țării, sau în alte județe de cîmpie ale României. O facem nu pentru a sublinia neapărat meritele, osîrdia și priceperea colectivului de cercetare, se recomandă într-adevăr prin aceste calități — ci ne îndeamnă mai mult să reamintim, printr-un exemplu la scara realității, că pasiunea este cu adevărat singurul orator care convine totdeauna. La Stațiunea de cercetare și producție pomicolă de la Băneasa lucrează un număr de numai 8 cercetători, un colectiv restrîns dar care, iată și-a asumat dificila răspundere de a spori zestrea pomicolă în cinci județe ale țării. Ei sînt cei care au creat 7 100 de hibrizi, pe baza cărora au fost create și omologate soiurile autohtone de cais și piersic, de mare randament și valoare nutritivă. Roșu de Băneasa, Mamala, Sulina, Selena, Sirena, Saturn, Flacăra și mai nou, Olimp, Comandor, Triumf, Congres, Victoria la care au colaborat tinerele cercetătoare Viorica Bălan și Antonia Ivașcu. Acestea și cele în curs de omologare se vor răspîndi, sîntem siguri, pe largi suprafețe în actualul cincinal, acțiune în strictă conformitate cu ideea-program, exprimată de secretarul general al partidului nostru la Congresul Științei și Învățămîntului, de realizare a unor noi produse cu caracteristici superioare, cu consumuri reduse de energie și materii prime.

De remarcat din nou din exemplul viu al activității Stațiunii de la Băneasa cît de mult se poate obține din puțin, atunci cînd **puținului** i se adaugă un consum ridicat de energie nervoasă, energie de nepreținut și practic inepuizabilă. În competiția sa cu natura, omul a cîștigat din nou, folosind arma sa cea mai redutabilă : inteligența.

LIVIU TIMBUS ■

Între concepere în laborator și recoltarea unui fruct începe o viață de om

Fotografii de PAUL AGARICI ■

atelier literar

de Gh. Dumitrescu

E. Vernescu : Improvizaţii grăbite, tulburi, fără ecou.

I.Bija : Un ciclu aproape unitar (cu două, trei lucruri eterogene) interesant, îndrăzneţ (pe un teren tematic delicat, alunecos), lucru de condei evoluat, matur, iscusit. Felicitări şi pentru execuţia dacii, ireproşabilă. Dar mai ales pentru debutul în proză (de inspirată prorocire !...), care sperăm să deschidă poarta reuşitelor majore. (Mulţumiri pentru vorbele bune şi multe urări de succes la examenul care — parcă aşa era vorba — vă aşteaptă !).

Marius D. : Cele mai multe, lucruri de calitate, care par să marcheze o nouă treaptă în evoluţia dv. Nu e loc să le citãm pe toate cele reţinute ; ne vom referi, însă, la „Moartea", lucru frumos, care merită un final la fel de elevat şi grav (în locul formulei de argou deplasate).

Stardust : E trist, dar nucleul liric al fiinţei dv., ca să zicem aşa, continuă să se disperseze, diluat şi dislocuit, pe semne, de alte preocupări şi atracţii. Nici acum (cu prea puţine excepţii, parţiale) textele n-au densitate, profunzime, sensibilitate, vibraţie, şi lasă impresia netă de lucru ieşit din pur efort exterior, de condei. Pe ici-pe colo, mai „sună" cite ceva, în „Implorare", „Adincuri", „Peisaj", „Febră" (asupra cărora mai trebuie să zăboviţi, însă, în imprejurări poate mai inspirate).

S. Danielescu : Nu putem reţine, din prea numeroasele dv. plicuri, nimic definit, coerent, semnificativ. Paginile au, invariabil, înfăţişarea unui înfrigurat delir verbal fără sfirşit. Pe viitor, o trimitere lunară, exigent selectată, ni se pare suficientă.

I. Scripcaru : Vagi tentative de organizare şi limpezire („Tu-numai tu", „El şi ?"), sugerînd ieşirea din amatorismul nonşalant.

L. C. Olt : Nu sînt progrese deosebite, dar cîteva pagini („Cîtă viaţă", „Intomnare", „Poem lucid") menţin speranţa într-o evoluţie mai concludentă.

O. Kadar : Pe-aceeaşi linie, şi versurile de-acum, uscate, „făcute". (Ceva, în „Tulbure", „Neputinţă", „Nocturnă", „Autoportret). Juste, observaţiile din scrisoare. Ar trebui să încercaţi procedeul simplu de a lăsa manuscrisele „să se răcească" un răstimp mai lung, o lună, două : le veţi revedea cu alţi ochi. De asemeni, să scrieţi mai puţin, lăsînd „bateriilor" timp să se reincarce.

V. Pătraşcu : Cam tulburi şi prea vorbăreţe, uneori, paginile adeveresc reale aptitudini pentru poezie („Închipuieşte-ţi", „Vilvătaia", „Eu sînt femeia", „Nu pot vorbi urît" etc.). Un plus de coerenţă şi un debit mai linişfit (cu cîştiguri în substanţă şi profunzime) n-ar face decît să sporească semnificaţiile acestui început de drum.

Florin Ionescu, Jeanina G.T., Laura Mesina, Mariana Vasilcu, Hermina Grigore, Heidi I., I. Minea, A.G. Achiriţei, V. Agache, V. O. Neamţu, Gh. Mesaroş, Rona Munteanu, I. F. Marinoiu, Ovidiu Mitea (impresie agravată, desigur, şi de „halul" paginilor !...), **Damayanti** (ceva în „Dacă"). **E. Alpăreanu, George, R. Negrescu-U., Nic. Cotin Petrescu, Ion Mihalcea, Mirela Miron, Ioana Pop, I.E., C.P.-Cărămidă** (ceva, în „Urme sîntem"), **Cristina M.** („Iar vîntul"), **C. Dochiţa, M. Ghiga** („Albastru"), **O. D. Rucăreanu, C. Cristina Geta, L. Răduţă, Bogdan Eduard, Ion Zară, Aurora D. Furtună, D. B. Vulcana, D. R. Petrişor :** Incercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

BLINDAŢI VULNERABIL

Atîţea arme pe planetă !
Ascultaţi cum urlă
În inimile noastre

Ca şi cum noi am fi
Nişte cîmpuri de luptă !

Ca şi cum noi am fi
Nişte cîmpuri de luptă !

CONSTANTIN DINCA

DIMINEAŢĂ PLOIOASĂ DE IUNIE

Hîrtia mi-am pregătit-o
pentru nişte importante documente
de serviciu,
iar lîngă mine stătea culeat
greu un stilou
ca o torpilă vişinie;
acele orologiului se apropiau
ca tăişurile unor foarfece
şi abia am trecut printre ele.
Diferite glasuri şi schele
trăgeau un fir din atenţia mea,
mă tîrau încet
spre năvoadele complicate pe care
trebuia să le umplu,
dar mă prind cu degetele creierului
de un cuvînt,
de minerul lui cald
care trezeşte un dureros semnal
de alarmă
şi pe hîrtia pregătită
pentru documentele importante
de serviciu
au răsărit nişte plăpînde
surogate de versuri
amestecate cu ingrediente...

CONSTANTIN BUICIUC

LAPIDARE

Aş fi murit oricum, ajuns în locu-acela
unde trupul se desface ca o ceaţă
subţire
dar n-au avut răbdare paznicii cetăţii,
sau n-au ştiut
c-am să plec într-o zi pe-un cal cu
glezna frîntă
care nu mai poate decît să zboare,
să zboare,
iar pietrele întinse să aruncaţi în mine,
cel ce nu se poate apăra decît în tăcere,
mi-au rănit obrajii c-o neputinţă de plîns,
mi-au scurs de la tîmplă un gînd
absolut,
care, ivit prea devreme, s-a transformat
în sînge,
şi privirea a fost singura piatră ce-am
aruncat înapoi.

Vreau numai să mă-ngropaţi cu mîinile
afară din pămînt
şi degetele cît mai larg desfăcute,
să nu uitaţi că n-am luat nimic de la
voi...

VARUJAN VOSGANIAN

MESAJ

Au înfierat un trup de animal
şi carnea lui s-a răsculat pesemne,
citindu-şi rana ce voia să-nsemne
că suferinţa e un semn regal.

L-au zugrăvit în purpură atunci
şi-au răzuit greşelile cu biciul.
apoi, în rînd, s-au iscălit cu biciul.
sfîrşind lucrarea în vocale lungi.

Iar chipul său sfîşietor de blînd
se limpezi cu fiece cuvînt.

IRACLIE BOGHERU

RĂNIT

Rănit de propria singurătate
mă întorc prin şanţul memoriei
către obscuritatea
dinaintea naşterii mele
traversez clipele
ca pe nişte imperii ale transparenţei
dincolo de care
aproape imaterială
germenii lucrurilor
se visează de pe acum
splendori viitoare....

MARIUS DUMITRESCU

AB OVO

Toate
secundele şi-au rupt şirul
atunci
am tost cîopliţi — noi
ca nişte pene
între secunda trecută
şi secunda viitoare.

SORIN IVAN ROTARU

Virgil Vătăşianu

(Urmare din pagina 9)

scris mai de mult, sugerînd publicarea lucrării şi în limbi de circulaţie internaţională. Dar, în ce mă priveşte, cu tot entuziasmul meu, să nu uitaţi că mă apropii de 85 de ani...

— Să întoarcem, totuşi, anii înapoi ! În 1978, la 25 octombrie ora 16,30. Eraţi la Roma, sub cupola Accademiei dei Lincei...

— Da, o o amintire plăcută. Mă întorceam în oraşul unde timp de un deceniu am fost secretar al Şcolii Române din Roma, cunoscută în Italia sub numele de **Accademia di Romania**. Dar, de data aceasta, la 76 de ani, reveneam ca invitat al Academiei italiene, ca participant la un colocviu italo-român cu tema **„L'esame storico-artistico della Colonna Traiana"**, manifestare pentru care pregătisem comunicarea **„Rappresentazioni di construzioni daciche sulla Colonna Traiana"**. Comunicarea a trezit interes, între altele şi fiindcă cuprindea o informaţie oarecum neaşteptată : am proiectat diapozitive cu imagini ale bisericilor de lemn din Maramureş, clădiri cu acoperişuri traptate, alături de imaginea unei clădiri de pe Columnă, înzestrată şi ea cu un astfel de acoperiş. Descoperirea acestei analogii constituia o noutate şi demonstra originea dacică a acestui acoperiş. În lucrările mele precedente am considerat această particularitate ca o realizare a arhitecturii de lemn medievale, menită să protejeze pereţii de birne de apa de ploaie. În literatură, acest acoperiş figura însă ca o adaptare stîngace a morfologiei unei basilici medievale. Comunicarea a fost publicată în **Atti dei convegni Lincei (52/1982)**, dar, din păcate, fără ilustraţii. Acestea vor apărea însă în volumul „Miscelanea" de care v-am vorbi şi care se încheie cu un studiu intitulat **Consideraţii privind particularităţi regionale şi trăsături naţionale ale arhitecturii româneşti din epoca feudală.** E o încercare de a descoperi şi a pune în lumină caracterele stilistice şi estetice ale arhitecturii româneşti de odinioară.

— Aţi trecut, din cîte ştiu, fraudulos o frontieră pentru a ajunge în ţară.

— Ei, întrebarea asta ar fi trebuit adresată fratelui meu, Titu Vătăşianu, cu vreo 7 ani mai mare ca mine. A lui a fost „fapta" care n-a rămas oricum neobservată de autorităţile din Sibiu, trecînd familia Vătăşenilor pe lista celor ce trebuiau supravegheate atent. Şi dacă e să reconstituim foarte exact „ideea" trecerii Vătăşenilor în Ţară, trebuie să ne-ntoarcem cu şi mai mulţi ani în urmă, la vremea cînd a trecut unchiul meu, fratele mamei. În 1915 cînd i-am făcut o vizită fratelui meu, pe-atunci ofiţer la regimentul de artilerie din Tecuci, l-am vizitat şi pe unchiul meu, angajat la o fermă de export pentru produse agricole din Brăila. Dar trebuie să mărturisesc că a fost o vreme, în 1917, cînd în familia noastră exista un „plan" pentru trecerea în ţară a întregii familii. Începuse chiar şi înfăptuirea lui, prin vinderea casei moştenite de la străbunul meu Popa, macedo-românul comerciant, venit în Transilvania înainte de 1848.

— ...Şi de fapt, care sînt „rădăcinile" Vătăşienilor ?

— Tata e dintr-un sat de pe Tîrnave, Mihai Viteazu, şi s-a născut în 1867. A fost funcţionar de bancă, la Albina, unde în 1920 avea să devină director pînă la pensionare, în anul 1937, după 50 de ani de serviciu ! A trăit 94 de ani. Mama, Hersilia Vătăşan, ca să reproduc numele nostru cum e scris în acte, o fiica unui moţ din apropierea Abrudului, Moise Toma, care a scris şi o carte, Catehismul, pe care în 1912 bunica i-a recitat-o. O păstrez şi azi cu mare plăcere, ea fiind una din primele bijuterii ale familiei noastre. Bunicul a murit foarte tînăr : la 33 de ani. Rămasă singură, bunica a plecat la Bucureşti unde a devenit profesoară de germană la o şcoală boierească pe undeva pe la Măgurele. Avea destule probleme cu creşterea celor trei copii, îndeplinind şi ea făcă destule sacrificii. Ştia bine şi greaca. Ea a fost aceea care m-a-nvemnat şi ajutat să învăţ limbi străine...

— Revin, totuşi, la... frontiere: pe unde a trecut Titu Vătăşianu ?

— Prin „Vama Cucului" !

— Şi unde era această vamă?

— Peste tot unde găsea cineva o posibilitate de a „scăpa" de vigilenţa grănicerilor ce păzeau frontierele austro-ungare !

— De Viena vă leagă vechi şi frumoase amintiri. Ca să redau „zig-zagul" pe care l-aţi făcut în timpul studiilor universitare, mi-ar trebui prea mult spaţiu. De pildă, de ce n-aţi rămas la Praga ?

— Pur şi simplu, nu mi-a convenit cursul de Istoria artei, deşi, trebuie să mărturisesc, am profitat mult pe planul arheologiei clasice. Eu mă dusesem acolo cu destul de multe vise şi după destul de multe discuţii cu tatăl meu, care ar fi dorit să mă vadă... avocat, o meserie sigură, serioasă, şi atît ! De ce-am optat pentru Viena ? Poate pentru faptul că la Sibiu, cu ani în urmă, avusesem şansa de a-l audia pe **Josef Strzygowski**, polonez de origine, născut în Galiţia, care a conferenţiat pe teme ale istoriei artelor, impresionîndu-mă foarte mult. De fapt, acest profesor a fost recunoscut şi este şi azi, ca un istoric de artă foarte important. Acolo, la Viena, cu el am făcut Istoria Artelor, iar mai apoi mi-a fost şi conducător de doctorat, pe care l-am terminat primăvara, în aprilie 1927.

— Am înţeles că o întrebare despre notele din anii de liceu ar fi cam incomodă...

— Ce să vă spun ? Dacă veţi parcurge cataloagele de-atunci, veţi găsi că elevul Vătăşan Virgil are note de „foarte bine" la Ştiinţele naturii, geometrie, fizică şi chimie, dar „bine" la limba română, latină. Veţi găsi însă şi un... „suficient", la Istorie ! Şi culmea ironiei : cred că eram singurul din şcoală care citisem nu numai cartea, dar şi tratate de istorie publicate în limbi străine ! Şi poate dacă la Bacalaureat nu era preşedinte istoricul Ioan Lupaş, poate m-ar fi şi „picat" profesorul meu de la liceu...

— Cu ani în urmă, în studenţia mea de la Politehnica din Cluj, nu eram singurul „străin" care se strecura în amfiteatrul de la Filologie unde ţinea curs profesorul Vătăşianu ! Şi „tremuram" că o dată veţi face apelul şi veţi „descoperi" pe cei ce nu figurau în jurnale !

— Eu n-am făcut niciodată „catalogul", dar sala era întotdeauna ticsită. La examene, am fost însă întotdeauna exigent, străduindu-mă să apreciez cu cea mai mare corectitudine cunoştinţele asimilate de studenţi. La un astfel de examen, o studentă a primit o notă prin care îşi pierdea bursa. M-a rugat să i-o măresc. I-am spus însă atît: „Nu-i nimic. O va cîştiga altcineva care merită !"

— Încere să mi-i imaginez pe academicianul de azi la vîrsta primelor mari frămîntări, implicat, ca de altfel întreaga familie a Vătăşenilor şi a românilor transilvăneni, în împlinirea vechiului ideal de Unire...

— La 16 ani şi jumătate, împreună cu alţi colegi, m-am înrolat şi eu în Garda naţională la Sibiu. Apoi am trăit şi emoţia primei misiuni : împreună cu colegul Mihăiţan, am însoţit trenul ce ducea spre Alba Iulia delegaţii Sibiului, cu arma în mînă, în locomotivă, cu o zi înainte de 1 Decembrie 1918...

— Şi la Alba Iulia cum a fost?

— Ajungînd destul de tîrziu, n-am mai găsit loc de cazare. Împreună cu Mihăiţan şi alţi oameni în situaţia noastră, am mers mai întîi la restaurantul din centrul oraşului să servim masa. La încidere, aflînd că n-avem unde dormi, ne-au îngăduit să rămînem acolo peste noapte, mesele devenind paturi, iar restaurantul... dormitor. A doua zi, a fost aşa cum ştiţi : lume multă, o imensitate, venită din toată Transilvania, o zi aşteptată de-atîtea secole de tristeţe de toţi românii. Păcat că n-au existat pe vremea aceea şi mijloace de amplificare sau de înregistrare a acelor momente. Am fi putut reţrăi şi noi, cei ce-am văzut acolo totul „pe viu", dar şi generaţiile următoare, momente greu de imaginat şi imposibil de reconstituit în toată măreţia lor. Reîntorşi la Sibiu, mi-am reluat activitatea în cadrul Gărzii naţionale...

— Şi în ce consta ?

— După Unire, era o etapă nouă. Aveam de-acum şi armc, „colectate" în urma unei misiuni anterioare prin satele deja părăsite de jandarmii unguri, trebuind în acest cadru să pregătim momentul intrării în Sibiu a armatei române renăscute, care cuprindea şi pe românii ardeleni trecuţi în Ţară prin „Vama Cucului". Şi vă imaginaţi cu cîtă nerăbdare aşteptam revederea cu fratele meu. Titu Vătăşianu ! Asta s-a produs într-o dimineaţă de decembrie, cînd din trenul ce aducea prima baterie românească, coborî şi locotenentul Titu Vătăşianu. Imaginaţi-vă însă emoţia părinţilor mei, a rudelor celorlalţi români ardeleni înrolaţi în armata română !...

— Se prăbuşise Imperiul. Am auzit că-n Palatul Imperial s-a găsit un loc şi pentru România...

— Aşa este. Pe undeva, la etajul III, s-au atribuit acolo cîteva camere, un club, Societăţii studenţilor români din Viena. Pe vremea studenţiei mele, preşedinte al Societăţii era un tînăr din Aiud, Alexandru Domşa, cel care peste ani avea să fie primul rector al Institutului Politehnic din Cluj şi un distins om de ştiinţă şi cultură...

— Nu vă gîndiţi să aşterneţi pe hîrtie aceste amintiri ? Ar fi o carte foarte căutată. Văd că şi citiţi „amintiri" : acum pe cele ale lui Alexandru Lapedatu. Şi mă gîndesc că aţi fi printre foarte puţinii care ar mai putea reînvia azi o figură luminoasă a neamului nostru: pe Octavian Goga ! Şi chiar v-aş ruga, înainte de a răspunde întrebării despre „amintiri", să ne vorbiţi ceva şi despre Octavian Goga...

— Între familiile noastre au existat vechi relaţii. Prima soţie a lui Octavian Goga era fiica directorului Astrei, Partenie Cosma, al cărui apropiat colaborator era tatăl meu. Ce să vă spun ? Goga, plecat de mai mulţi ani în România, a fost sprijinul multor români transilvăneni, inclusiv al fratelui meu, cînd a trecut şi s-a înrolat în armata română. Bunele raporturi ale familiilor noastre au rămas însă şi după divorţul lui Octavian Goga şi căsătoria lui cu Veturia Triteanu.

— Şi cu... „Amintirile" ?

— E complicat să răspund. E la mijloc şi timpul şi sănătatea!

— Din nou o indiscreţie: criticul de artă Virgil Vătăşianu a stat cîndva şi în faţa şevaletului ?

— Da, a stat. Am pictat, într-o vreme, însă trebuie să recunosc că a fost mai puternică chemarea muzicii...

— Deci, o altă ipostază inedită ! Şi chiar aţi iubit-o serios ?

— La Sibiu, eu am luat chiar şi lecţii de plan cu Glückselig. Se instalase în vremea aceea la Sibiu şi doamna Bilevici, venită din Boemia, care dădea lecţii de canto şi de plan. La noul liceu românesc „Gheorghe Lazăr" din Sibiu chiar am fost rugat să pregătesc şi un cor, dar n-am prea reuşit, cîntînd totuşi la serbarea de sfîrşit de an Sonata a 6-a de Beethoven. Mai tîrziu, cînd am plecat la Praga, mi-am închiriat un pian, dar timpul şi istoria artelor m-au îndepărtat încet-încet de muzică, rămînînd însă un mare... „consumator" ! Vă pot povesti şi un moment interesant din timpul cînd m-am aflat la Roma, consilier la Legaţia noastră. Venise, însoţit de mama sa, Dinu Lipatti, aproape necunoscut pe-atunci în Italia. Eu, ca ataşat cultural, trebuia să-i pregătesc un angajament, dar n-am reuşit să-i aranjez decît unul într-o sală de mina a doua, fără efectele dorite. Am participat apoi la o cină oferită de Grigorcea, ministrul României la Roma, la care a fost invitat şi rectorul Conservatorului. La cină, Dinu Lipatti ne-a oferit un mic şi frumos concert, impresionîndu-l pe participanţi, de altfel personalităţi cu mare influenţă în cultura italiană. Rezultatul ? În zilele următoare, Dinu Lipatti concerta la Radio Roma.

— Vă mulţumesc ! Şi o fac şi pentru cei ce vor găsi în aceste pagini gîndurile intime ale unui om ce şi-a închinat viaţa artei româneşti, slujind-o cu devotament !

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Ecuațiile Proca . prioritate incontestabilă

Cu o jumătate de veac în urmă, în anul 1936, fizica teoretică dobîndea o izbîndă însemnată, datorită unui român : Alexandru Proca stabilea ecuațiile cîmpului mezonic vectorial, pe care savantul francez Louis de Borglie, creatorul mecanicii ondulatorii, avea să le denumească **ecuațiile Proca.** Aceste ecuații prezintă o deosebită însemnătate, întrucît descriu interacția nucleară de mare energie, mijlocită de mezoni vectoriali. De altfel, cu un an mai înainte, în 1935, Proca își mai înscrisese o dată în mod strălucit numele în analele fizicii, prevăzînd teoretic — în același timp cu japonezul Hideki Yukava și independent de acesta — posibilitatea existenței mezonilor, cu alte cuvinte descoperind teoretic aceste particule, ulterior identificate și experimental de C. D. Anderson. Previziunea teoretică a mezonilor a fost răsplătită în 1949 de Premiul Nobel. Dar din nou (pentru a cîta oară ?) știința noastră a fost frustrată, căci ilustra distincție a fost acordată doar lui Yukava, în timp ce Proca era pur și simplu „uitat"!

Alexandru Proca s-a născut la 16 octombrie 1897, la București, și a urmat liceul „Gheorghe Lazăr" din Capitală devenind bacalaureat în 1915. Urmează doar un an Secția de Matematică a Facultății de Științe din București, apoi, la izbucnirea războiului, se înscrie la Școala de Ofițeri de Geniu, pe care o absolvă în 1917, ca șef de promoție, luînd apoi parte la luptele de pe front. Își continuă studiile superioare după război, orientîndu-se însă spre tehnică, obținînd în 1922, tot ca șef de promoție, diploma de inginer electromecanic al Școlii Politehnice din București, unde este reținut, după absolvire, ca asistent. Încă din vremea studiilor inginerești, se arată interesat de problemele de fizică, ținînd de pildă conferințe despre fizica nucleară și mecanica cuantică. Ca asistent, redactează, împreună cu Ernest Abason și Tudor Tănăsescu, „Buletinul de matematică pură și aplicată" al institutului. Concomitent lucrează ca inginer la Societatea „Electra" din Cîmpina unde promovează introducerea electrificării în industria petrolieră ; publică cu acest prilej lucrarea **Întrebuințarea electricității în industria de petrol** (1924).

În cadrul specializării sale în Franța, se înscrie la Facultatea de Științe, obținînd în 1928 licența în fizică. Se remarcă foarte curînd prin ideile sale deschizătoare de drumuri, iar Marie Curie îl invită să lucreze la Institutul Radiului din Paris, pe care îl conducea. Aci efectuează o cercetare experimentală privind radiația beta a mezotoriului. Într-o scrisoare care s-a păstrat, doamna Curie declară despre tînărul cercetător român : **„De cîte ori am o problemă științifică grea în institut, care cere răbdare mare, competență, dibăcie de experimentator și meticulozitate, mă adresez domnului Proca. Puteți să vă mîndriți, voi, românii, cu un cercetător științific de talia sa".** (Alexandru Proca avea pe atunci 30 de ani.) Din 1929 trece la Institutul „Henri Poincaré" din Paris, unde lucrează cu L. de Broglie și L. Brillouin, pregătindu-și totodată doctoratul în fizică, pe care îl va susține cu teza **Sur la théorie relativiste de l'électron de Dirac** (1933), în care introduce pentru prima dată în mecanica relativistă derivata în raport cu timpul propriu. Cu toate acestea, reușește cu greu să aducă la cunoștința lumii științifice concluziile studiilor sale. Într-o scrisoare a sa din această perioadă, pe care am cercetat-o cu ani în urmă în arhiva savantului Nicolae Vasilescu-Karpen, își exprimă întreaga amărăciune : **„Nu sînt încă complet liber să fac ce vreau și dificultățile pe care le am nu sînt de loc făcute să te încurajeze. După ce că e greu să faci un lucru nou, original, mai trebuie să te zbați ca să-l publici".**

Încetul cu încetul, obstacolele sînt totuși învinse și studiile sale apar în cele mai prestigioase publicații științifice. În 1935 întreprinde ceea ce numește (tot într-o scrisoare către N. Vasilescu-Karpen) **„pelerinajul indispensabil la Copenhaga la N. Bohr — cum se făcea pelerinajul la Mecca".** Îi elogiază acestuia **„geniul critic"**, **„profunzimea analizei"** și, menționînd că l-a întîlnit acolo și pe W. Heisenberg, scrie că acesta **„vorbind de unul din românii care au făcut teza la el, spunea că de mult n-a mai văzut o teză atît de strălucită : era vorba de teza lui Șerban Țițeica".**

În 1932, Alexandru Proca devine director de cercetări la Institutul „Henri Poincaré", iar Analele Institutului încep să apară sub îngrijirea sa. Evocîndu-l după moartea sa prematură (13 decembrie 1955), fizicianul Horia Hulubei scria în revista „Studii și cercetări de fizică" nr. 2/1956 : **„La deschiderea drumului spre studiul cîmpurilor nucleare, o însemnată contribuție a dat, prin lucrările sale, compatriotul nostru Proca, care, împreună cu japonezul Yukawa, cu totul independent și în același timp, a pus bazele studiilor actuale ale forțelor nucleare".** Între 1940—1943, neacceptînd să lucreze sub ocupația nazistă, este profesor de mecanică la Universitatea din Porto, apoi se refugiază în Anglia, activînd în cadrul Misiunii Franceze din Londra. După eliberarea Franței, devine director de cercetări la Centrul Național de Cercetări Științifice al Franței și este totodată numit conducător al Seminarului de Fizică Teoretică al Sorbonei. La acest seminar și-a ținut, la sfîrșitul anului 1955, ultima prelegere, mai bine zis i-a fost citită de un coleg, întrucît boala incurabilă de care suferea nu i-a mai îngăduit să o prezinte el însuși. În rîndurile audienței emoționate se aflau nu numai studenți, dar și ilustri oameni de știință, printre ei și marele nostru matematician Simion Stoilov.

Mai trebuie arătat că Alexandru Proca a pus în discuție cel dintîi, încă din 1928, structura granulară a spațiului și timpului. Pe lîngă cele patru coordonate cunoscute ale spațiului și timpului, a propus o a cincea — variabila conjugată a masei —, folosită în dinamică. Tot Proca a stabilit o funcție de entropie mecanică, identică cu ecuația S a lui Erwin Schrödinger. A stabilit, de asemenea, în mecanica cuantică, o ecuație fundamentală ce pornește de la ecuația lui Gordon, aplicînd rezultatele la care a ajuns la mișcarea în vid a particulelor. Fizica îi mai datorează noi ecuații relativiste ale particulelor elementare. Spre sfîrșitul vieții, a enunțat teoria după care diversele particule pot fi considerate ca stări distincte ale unui singur corpuscul, caracterizat prin valorile maselor de repaos și spinul total. Aportul său a fost substanțial în mecanica ondulatorie, mecanica statistică, teoria cîmpului, radioactivitate, electronică etc. Alexandru Proca, reprezentant de seamă al fizicii teoretice pe plan mondial, a fost omul ideilor vaste și profunde, cu un acut simț al noului, din nefericire însă cu o operă pe care nu a ajuns să o încheie pe deplin.

I. M. ȘTEFAN ■

În dezbaterea specialiștilor: un flagel al lumii moderne

FUMATUL

Medicina contemporană situează, fără echivoc, tutunul printre marii factori de risc care acționează asupra stării de sănătate. Cercetările medicale, ca și cele de orientare sociologică, deși admit că fumatul este mai mult o deprindere socială decît una personală nu omit să atragă atenția că daunele produse de tutun fac ca riscul pierderii vieții din cauza anumitor boli la fumători, față de nefumători, să fie mult mai mare. Fumatul, care a căpătat mulți adepți îndeosebi în ultimele decenii, s-a răspîndit enorm atît în țările dezvoltate din punct de vedere economic, cît și în cele în curs de dezvoltare, luînd forma unei adevărate epidemii, cea mai mare din istoria omenirii prin amploare și extindere. Iată de ce, dorind să evidențiem, fie chiar și parțial, efectele acestui rău de alt de largă răspîndire, am invitat la o discuție pe această temă două personalități ale vieții noastre medicale și științifice, ale domeniului educației sanitare : prof. dr. Sergiu Mănescu, directorul Institutului de igienă și sănătate publică, și dr. Vitalie Lisovschi, șeful Laboratorului de educație sanitară și istoria medicinei din cadrul acelușași institut.

Prof. dr. Sergiu Mănescu : Cifre statistice alarmante situează deprinderea de a fuma printre factorii de risc major, certificîndu-se nu doar de azi o relație cauzală directă, favorizantă, între tutun și bolile canceroase, cardiovasculare, digestive, respiratorii și neuropsihice. O scurtă trecere în revistă a preocupărilor unor personalități științifice și organisme naționale și internaționale ne permite să constatăm că, alarmate de impetuoasa dinamică a epidemiei tabacice, acestea au inițiat studii și cercetări de natură să pună în evidență nocivitatea tutunului, a țigaretei, locul și rolul fumatului în etiopatologia unor afecțiuni cronice degenerative care au dobîndit un tot mai accentuat caracter de masă. În prezent, aproape 5 milioane de hectare de teren arabil sînt afectate pe glob culturii tutunului. În ultimii 20 de ani, producția mondială de tutun a crescut de la 4 400 mii tone la aproximativ 6 300 mii tone anual. În țările în curs de dezvoltare consumul s-a majorat în decurs de 15 ani cu 33 la sută. Peste jumătate din adulții de sex masculin din Europa fumează în medie 15 țigarete pe zi. Femeile au tendința de a depăși pe bărbați în consumul mediu zilnic de țigarete. Într-o serie de state, fumatul este practicat de la virste foarte tinere. În Franța tinerii între 10 și 17 ani fumează în proporție de 30 la sută. În R.F.G. 36 la sută sînt fumători la virsta de 10—12 ani, iar în Italia 60 la sută dintre băieții de 15 ani. În Suedia, unde s-a întreprins o intensă campanie pentru reducerea proporției fumătorilor la băieții de 16 ani de la 41 la sută la 31 la sută, iar la fete doar de la 47 la 45 procente. Asta în decurs de doi ani.

Dr. Vitalie Lisovschi : Sînt semnificative datele obținute printr-un studiu epidemiologic efectuat de Societatea americană de cancer pe un număr de peste un milion de bărbați și femei, în care este estimată comparativ durata supraviețuirii la nefumători și fumători, aceștia din urmă fiind departajați după criteriul ratiei zilnice de țigări. Se poate constata cum în mod constant speranța de supraviețuire se micșorează în raport cu creșterea ratiei țigărilor fumate zilnic. Astfel, dacă se estimează că 77,7 la sută dintre nefumătorii în virstă de 25 de ani pot spera să atingă virsta de 65 de ani, numai 54 la sută dintre marii fumători, care obișnuiesc și continuă să fumeze 40 de țigări sau mai multe pe zi au perspectiva să ajungă la aceeași virstă. Altfel exprimat, durata medie a supraviețuirii pentru nefumătorii în virstă de 25 de ani este evaluată de fapt la 48,6 ani, pe cînd vreme la marii fumători această durată medie coboară la 40,3 ani. Așadar, a fi mare fumător, conform estimărilor făcute de societatea americană, se plătește în medie cu 8,3 ani din viață. Se remarcă totodată că și la rația moderată de 1—9 țigări pe zi se pierd 4,6 ani din durata medie a supraviețuirii. Durata medie a supraviețuirii se micșorează și în raport cu precocitatea începerii fumatului.

Prof. dr. Sergiu Mănescu : Modul de cultivare și prelucrare a tutunului în zilele noastre potențează față de trecut sub multe aspecte nocivitatea acestuia. Adausul de pesticide din timpul cultivării tutunului, concentrarea de substanțe radioactive în planta de tutun, ingredientele folosite la fabricarea țigărilor, procedeele de uscare rapidă a tutunului — toate la un loc cresc numărul componentelor nocive din țigară. În prezent s-au identificat peste 2000 de substanțe nocive în fumul de țigară. La substanțele nocive de bază ca nicotina, oxidul de carbon, hidrocarburile cancerogene s-au adăugat altele ca : metalele antitabagică s-a reușit să se reradioactive, arseniul, DDT-ul

Dr. Vitalie Lisovschi : Fumatul nu este o chestiune strict personală, care privește și afectează numai individul în cauză ci, prin frecvență și urmări, dăunează întregii societăți. Este imposibil de calculat totalitatea daunelor individuale și sociale provocate de fumat : îmbolnăviri grave și decese ca urmare a cancerelor și a altor boli, cheltuieli enorme pentru tratarea bolilor provocate sau agravate de fumat, ajutoarele medicale și pensiile de urmaș suportate de societate. Dar suferințele psihice și fizice ale celor loviți de boli, ale celor care îi îngrijesc, nu pot fi cu nimic răscumpărate. Fumatul are consecințe serioase și asupra sănătății femeilor gravide și asupra fătului. S-a constatat că fumătoarele nasc copii cu 200—500 grame mai puțin decît copiii născuți din mame nefumătoare, deoarece fumatul încetinește procesul de creștere a fătului. Riscul de a naște copii cu o greutate sub 2 500 grame este de două ori mai mare la fumătoare. De asemenea, la femeile fumătoare se constată riscuri crescute de malformații congenitale ale fătului, avorturi spontane, afecțiuni ale cordului și pulmonului fătului. În familii unde tatăl și mama fumează, 80 la sută din numărul copiilor suferă de boli ale căilor respiratorii. Se poate afirma astăzi, fără a greși cîtuși de puțin, că fumatul reprezintă o sinucidere lentă. Statisticile Organizației Mondiale a Sănătății arată că 90 la sută dintre decesele provocate de cancerul pulmonar, 25 la sută din cele datorate bolilor cardiovasculare și 75 la sută dintre cele cauzate de bronșita cronică sînt direct imputabile tabagismului. Într-un raport publicat în S.U.A. se arată că fumatul intervine în peste o treime din decesele înregistrate la bărbați între 35 și 60 de ani și că alți 100 000 de nefumători încetează din viață în mod prematur pentru că trăiesc într-un mediu în care sînt obligați să fie în contact permanent cu fumătorii.

Prof. dr. Sergiu Mănescu : Epidemia tabagică a cuprins în ultimul deceniu și țara noastră. În intervalul 1976—1979 consumul de tutun a crescut de la 25 320 la 32 000 tone. După ultimele date pe care le avem, 41,3 la sută din subiecții selecționați sînt fumători. Intensitatea fumatului este ilustrată prin date îngrijorătoare, marea majoritate a fumătorilor — 80,1 la sută — consumînd între 10 și 30 țigări zilnic.

Reputați clinicieni și oameni de știință români, în urma a numeroase cercetări, au subliniat influența nocivă a fumatului asupra aparatului cardiovascular, în producerea unor boli ca nevroza cardiacă, angina de piept, infarctul miocardic, hipertensiunea arterială, ateroscleroza, arterita, riscul fiind foarte mare la persoanele tinere și mai ales la marii fumători. Datorită fumului de țigară, și sistemul imunologic este dereglat și în cele din urmă anihilat. Virozele pulmonare sînt de exemplu de cîteva ori mai frecvente la fumători. Cercetări efectuate la Institutul de medicină internă și la Institutul de igienă și sănătate publică din București au arătat că fumatul reprezintă cel mai important factor de risc pentru bronșita cronică. Astfel, în rîndul fumătorilor, peste 37 la sută prezentau leziuni evidente de bronșită cronică, în timp ce în rîndul nefumătorilor numai 1,4 la sută suferau de această boală. Un studiu efectuat la Institutul oncologic București a arătat că aproape 90 la sută din bolnavii de cancer bronșic au fost fumători. Cu alte cuvinte, cercetările în acest domeniu indiferent de ce școală de medicină au fost făcute, au ajuns la o singură concluzie : tutunul este un dușman real și deosebit de periculos pentru sănătate.

Dr. Vitalie Lisovschi : Cel mai eficient mijloc de combatere a fumatului este profilaxia, activitatea de educație sanitară care să informeze, să conștientizeze și să convingă asupra consecințelor acestei toxicomanii periculoase. Și în țara noastră s-au luat măsuri complexe, dintre care amintim faptul că fumatul la locul de muncă este permis numai în locuri special amenajate ; este interzis fumatul în unele unități de alimentație publică, în incinta școlilor, în unitățile sanitare. În planul unic de educație sanitară se fac multiple referiri la acțiunile destinate combaterii tabagismului, dar fiind vorba de o problemă extrem de vastă, ea trebuie să antreneze toți factorii interesați — organele medicale, organizațiile de masă și obștești/ școala, formele de mass-media pentru a acționa eficient.

Prof. Sergiu Mănescu : În propaganda antitabagică, simpla afirmație că fumatul constituie un act dăunător sănătății este adesea total insuficientă și neconvingătoare. Se impune deci argumentarea științifică a acestor susțineri pe bază de dovezi foarte concrete, concludente și accesibile tuturor păturilor populației. Avînd în vedere proporțiile fenomenului care a cuprins peste 40 la sută din populația țării noastre — marea majoritate tineret în formare și grupe populaționale la virsta cea mai productivă — și cunoscînd efectele nocive în planul sănătății se impune adoptarea unor măsuri complexe — educative, restrictive și economice — pentru combaterea tabagismului. Principala țintă a combaterii tabagismului este reprezentată de modificarea comportamentului. Aceasta presupune antrenarea sistematică a tuturor forțelor aflate în situația de a exercita o influență educativă cadre didactice, părinți, personal medico-sanitar, organizațiile de tineret și studenți, sindicatele, organizațiile de femei și O.D.U.S., Societatea de Cruce Roșie pe fondul unui climat favorabil creat cu ajutorul presei. Abandonul fumatului este un proces complex și adesea destul de dificil. Orice program educativ care își propune drept scop convingerea fumătorilor de a renunța la obiceiul lor, pentru a avea eficacitate, trebuie să fie diferențiat, adaptat la factorii care au motivat, motivează în continuare și întreține practica de a fuma. Trebuie să se obțină o schimbare de mentalitate, o modificare a comportamentului și o motivație individuală. Viața fără tutun nu este tristă, ea înseamnă surplus de sănătate, o intensificare a posibilităților fiziologice, o redescoperire însuflețitoare a libertății și a puterii de stăpînire.

OPREA GEORGESCU ■

„Mă consider un simplu învățător, dar ăsta e un mare privilegiu".

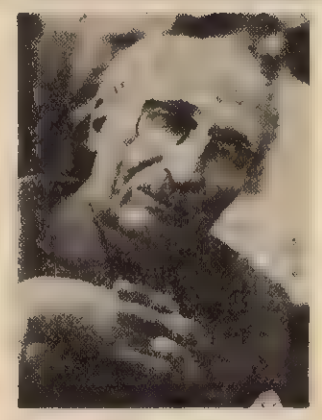

Fotografie de PAUL AGARICI

Cristofor Simionescu ; n. 17 iulie 1920, Dumbrăveni, Suceava ; doctor inginer chimist ; profesor de chimie organică și macromoleculară ; director al Institutului de chimie macromoleculară „Petru Poni" din Iași ; om de știință și profesor emerit ; academician, vicepreședinte al Academiei R.S.R. ; membru al mai multor academii și societăți științifice de peste hotare ; distins cu Medalia de aur a Centenarului Societății Americane de Chimie ; autor de cărți (20), tratate, cursuri ; 50 de brevete de invenție ; ordine și medalii, între care Steaua Republicii Socialiste România clasa a II-a, Ordinul Muncii clasa I, Meritul Științific clasa I.

— Un interviu ? Fie, dar nu reclamă ! Nu-mi place să vorbesc despre mine și, fără să mă joc de-a modestia, nici nu țin prea mult la prețuirea activității mele !

— Să înțeleg că...

— Cel mai dur lucru e, crede-ma, discuția mea cu mine însumi.

— Adică...

— Niciodată n-am fost împăcat. N-am făcut cît aș fi vrut și cît aș fi putut. Uneori mi se pare că m-am risipit în prea multe, ca și cînd viața n-ar avea sfîrșit. N-am citit destul și, în afara specialității, nu mi-am potolit setea de muzică și de poezie. Am părăsit la jumătatea drumului sau pe-acolo ipoteze științifice în care am crezut, iar altora, ca aceea privind originea vieții, le-am acordat prea puțină atenție. Un interviu ce-ar fi ? Altă pierdere de vreme. Aș accepta dacă aș ști că putem spune ceva într-un chip în care nu s-a mai spus, dar putem ?

— Aș fi tentat să...

— Înțelege-mă, timpul care mi-a mai rămas și care nu mai e mult mă presează. Sînt semne că nu mai are răbdare.

— Nici eu nu mai am, tovarășe profesor ! Pot, în sfîrșit, să vă pun o întrebare ?

— Poți, să vedem.

— Ce-i cu timpul ?

— Un chimist celebru, Linus Pauling, de două ori laureat al Premiului Nobel, se mira, și pe bună dreptate, că omul, care veghează bănuitor asupra a tot ceea ce îi aparține, acceptă să i se fure timpul cu o indiferență înspăimîntătoare.

— Dacă doriți să ne întrecem în citate, am să vă ofer și eu unul, aparținînd altui laureat al Nobelului, lui Huggins, care a elucidat tratamentul hormonal al cancerului. El zicea că „averea cea mai de preț a unui savant este, pînă la urmă, propriul său timp".

— Și n-avea dreptate ?

— De ce credeți că avea ?

— Pentru că omul modern, împovărat prin solicitări zilnice, nu toate impuse, ci destule adăugate de el însuși, fără discernămînt, devine un fel de prizonier în labirintul vieții. Amînă sau renunță la priorități, luat de apă, cum se spune, trăind drama crizei permanente de timp.

— Asta e, iertați-mă, o constatare, nu o explicație.

— Poate fi vorba, în esență, despre un stres prelungit, ale cărui rădăcini se găsesc în incapacitatea de a ordona deciziile pe baza unei selecții riguroase. Nu totdeauna, dar adesea, se manifestă tendința, aș numi-o păgubitoare, de a așeza pe primul plan lucrul mai puțin important.

— A te pierde în mărunțișuri, nu ?

— Exact.

— Ce părere aveți, unii susțin că timpul e bani ?

— E un mod îngust de a privi, dar la fel de adevărat e că timpul irosit nu poate fi răscumpărat. El costă mai ales pe planul creației. Mă îndoiesc să fi fost în istoria omenirii o risipă mai mare și mai dăunătoare decît cea de creare, despre care am putea discuta incomparabil mai mult decît despre aceea de energie sau de materii prime. A sosit vremea să medităm serios asupra acestei risipe de materie cenușie, nereciclabilă și nerecuperabilă, pentru că numai așa vom putea face din știință pîrghia decisivă pentru progresul material și spiritual al societății. Este ceea ce ne cere, de la înălțimea intuiției sale excepționale și a unei întinse experiențe, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

— Ați visat cumva să fiți compozitor ? Poate poet ?

— Am visat, din fragedă copilărie, să devin învățător și am devenit. Înclinația către lirism, o anume fantezie și imaginație nu și-au găsit materializarea decît întîmplător. Curios, dar la întrebarea dumitale aș mai avea un răspuns : plăcîndu-mi istoria, cred că m-aș fi putut dedica ei.

— De ce ?

— Pentru că am urmărit să fiu educator, iar istoria educă. Asta, firește, în două vorbe.

— E emoționant să descoperi că un reputat profesor universitar, om cu tratate și cu premii, academician și așa mai departe, se consideră cu modestie un simplu învățător ! E atît de emoționant încît aproape că bănuiesc că jucați această modestie !

— Te înșeli.

— Oare ?

— Știi care este ziua de peste an cînd mă simt cel mai mîndru, cînd vibrează toate fibrele ființei mele ?

— Probabil că 17 iulie, cînd v-ați născut.

— Nu, Ziua învățătorului. Ai să mă întrebi, pragmatic cum te cred, de ce ?

— N-am să vă întreb nimic. Doar am să vă ascult.

— Pentru că tot ce e în noi frumos și statornic, curat și drept, de la dragostea față de țară la respectul ce se cuvine celorlalți, ne-au învățat să le iubim, din leagăn, mama și, din școală, învățătorul. A fi învățător, am deprins asta de mai multe generații, nu e o meserie, ci o vocație, deținînd un rol uriaș în contextul societății. Dacă așteptai o clipă, am să-ți citesc ceva. Încă în 1863, primind conducerea Școlii normale din Iași, Titu Maiorescu mărturisea : „Aici, mi-o spune conștiința și eu o spun altora după dînsa, aici este un cîmp de activitate modestă, patientă, în aparență inferioară, în realitate de importanță suverană pentru poporul nostru". Nimic nu s-a schimbat de atunci, ba încă, în condițiile noii noastre școli, aceste adevăruri au căpătat și mai multă strălucire.

— Școala deci hotărăște ?

— Pînă la urmă, munca și perseverența hotărăsc, ele sînt sita, dar școala așterne primele cărămizi. Mă consider dator cu o precizare. Instrucția și educația din școală constituie o condiție necesară, dar nu suficientă. Ele trebuie completate din afară, mereu, fără limite. Școala adică te învață să înveți, dar nu poate înlocui gimnastica individuală a minții.

— Sînteți, dacă am înțeles bine, fiu de învățători ?

— Fiu și nepot. Părinții mei au fost simpli dascăli de țară, în satul Plopeni, între Suceava și Botoșani, dar omul care a marcat cel mai tare, încă de la primii pași, formarea mea a fost bunicul, Gheorghe Sireteanu. De la dînsul mi-a rămas o fotografie sub care sînt trecute cuvintele „35 de ani învățător la Ringhilești, județul Botoșani". Sigur că, dintre toți maeștrii pe care i-am avut, unii au constituit prețioase modele de urmat. Alții m-au încurajat în momentele de cumpănă, m-au îndrumat și ajutat. Gheorghe Sireteanu însă ocupă un loc aparte în sufletul meu, e poate omul, aproape că mă silești să fiu sentimental, pe care l-am iubit fără nici o rezervă. El a găsit, pe cînd eram copil, cuvintele potrivite și exemplele vii ca să-mi definească idealurile de viață.

— Ce v-a învățat ?

— Totul. Să fiu eu însumi, de pildă, în toate situațiile. Să am statura dreaptă, să prețuiesc oamenii demni și generoși. Să nu fac compromisuri. Vrei să asculți o poveste frumoasă despre bunicul meu ?

— Firește că da, dar mai întîi răspundeți la o întrebare : l-ați ascultat în toate cele ?

— Da, cred că da. Mă urmărești ?

— Mă străduiesc, vă asigur că mă străduiesc. S-auzim povestea, stimate tovarășe profesor.

— Bunicul mi-a întărît convingerea, prin tot felul de povețe și de exemple, că a fi învățător e un mare privilegiu. Mă voi opri, dintre toate, la un schimb de cărți poștale cu Spiru Haret, care era pe atunci ministrul instrucțiunii publice. Date fiind împrejurările dificile în care-și făcea meseria, înconjurat de lipsuri, învățătorul din Ringhilești i-a cerut sfatul lui Spiru Haret, care i-a recomandat, pe o foaie scrisă cu cerneală violetă, cum să procedeze. Folosind metoda angajării prin diversitate, dar asta are mai puțină importanță. Mai important mi se pare că un fapt banal în aparență, un schimb de cărți poștale între un ministru și un învățător, ascunde o morală tulburătoare.

— Anume ?

— E, pe de-o parte, o cerere și, pe de alta, un răspuns, dar impresionează observația că cei doi erau uniți de același sentiment : o dragoste și un respect infinite pentru școală, pe care o socoteau sanctuarul poporului.

— Frumos, foarte frumos. Și totuși ați ajuns chimist !

— Evenimentul determinant l-a reprezentat reținerea mea ca asistent onorific, în anul 3, la Tehnologia petrolului, al cărei titular era profesorul Mihai Dima. Acea împrejurare, la care s-a asociat ulterior creditul acordat de profesorul Gheorghe Alexa, m-a făcut să decid asupra căii de urmat. Aș fi însă nedrept dacă n-aș răsfrînge omagiul și asupra altor maeștri iluștri, precum Radu Cernătescu, Ștefan Procopiu, T.V. Ionescu, Ion Creangă, C.V. Gheorghiu, Ilie Matei, Dumitru Mangeron și alții.

— Ați ajuns dumneavoastră înșivă șef de școală, nume de referință. Cum vă „amnezia" istoriei științei, a fiziei ?

— Poate, dar nu se manifesta. Avea o ironie usturătoare și un dispreț fără margini pentru superficialitate. Dezordinea de pe masa de lucru, totdeauna căuta o hîrtie și n-o găsea l, contrasta cu ordinea care sălășluia în mintea sa și care era desăvîrșită. E adevărat : la numai 22 de ani, înainte de apariția teoriei lui Bohr, datînd din 1915, Procopiu a formulat dependența magnetonului teoretic de sarcina și masa electronului, respectiv de constanta lui Planck. A trebuit însă să treacă multă vreme pînă cînd savantului ieșean să i se recunoască, pe plan mondial, prioritatea. Magnetonul este denumit astăzi Bohr-Procopiu, dar asta nu trebuie să ne mulțumească. E de datoria noastră, a urmașilor lui, să întreprindem totul pentru a repune adevărul în drepturi. Pentru adevăr nu-i niciodată prea tîrziu.

— Cum a fost studenția dumneavoastră ?

— Deoarece s-a suprapus, în simțiți în raport cu dascălii pe care i-ați avut ?

— Cei mai mulți dintre ei au fost niște titani, ceea ce nu e cazul meu. Dacă șefii de școală sînt scoși la iveală de istorie și judecați critic, nepărtinitor, de scurgerea vremii, eu nu mă consider altceva decît un modest continuator al mentorilor amintiți. Aș fi fericit, asta da, dacă în întreaga mea activitate de peste 4 decenii, închinată învățămîntului și științei, m-aș fi apropiat de generozitatea lui Radu Cernătescu și de rigoarea lui Ștefan Procopiu.

— Poate că v-ați apropiat, nu credeți ?

— Recunosc că uneori m-am descoperit, prin cuvinte, prin gesturi, prin obiceiuri etc, ca un continuator al profesorilor mei, ca și cum aș fi, păstrînd proporțiile, replica lor contemporană. Ei însă, Procopiu, Mangeron, Cernătescu, ceilalți, au rămas. Dacă voi rămîne și eu, asta o va decide timpul.

— Nu puteți risca un, cum să-i spun ?, pronostic ? 1, x sau 2 ?

— Crezi că are vreo importanță părerea mea ?

— Mă rog, nu insist. Care dintre maeștri v-a fost cel mai drag ?

— Fiecare avea cîte o lumină pe care am iubit-o. Primul însă, cronologic vorbind, l-am cunoscut pe marele fizician Ștefan Procopiu, care mi-a fost președinte de comisie la bacalaureat, după terminarea Liceului Național din Iași.

— Cum a decurs prima întîlnire ?

— În nici un fel. Ce puteam însemna eu, pe atunci, în ochii unui savant ca Procopiu ?! Altceva mi-aduc însă aminte și poate n-ar strica să relatez. Directorul liceului, Virgil Marineanu, a asistat la examinarea orală a tuturor candidaților, așezat într-o bancă. Pe loc m-a deranjat, sporindu-mi emoțiile, dar mai tîrziu mi-am dat seama că prezența lui Marineanu exprima o responsabilitate deosebită, de fapt, actul solemn de predare către societate a unei noi promoții de intelectuali.

— Cum era Ștefan Procopiu ?

— De ce te interesează ?

— Pentru că sînt curios să știu cum se comporta, ca om, un savant căruia știința i-a făcut, dacă nu cumva îi mai face și azi, o cumplită nedreptate. Pentru că, să le reamintim cititorilor, românul Procopiu a descoperit, primul, magnetonul teoretic, atribuit multă vreme după aceea, uneori chiar și acum, lui Niels Bohr ! Părea Ștefan Procopiu marcat de mare parte, peste perioada războiului, a fost în mod fatal umbrită de nesiguranță și privațiuni. Așa se și explică faptul că am terminat Școala Politehnică epuizat fizic, bolnav de plămîni. Dar a avut și ea, ca orice studențe, frumusețile ei, în Iașul din versurile lui Topîrceanu, fragile, dar sugestive.

— Din versurile...

— „Te salut, oraș de dascăli, cu poeți și cronicari / Leagănul atîtor gînduri și-al atîtor fapte mari, / Care-ai adunat în juru-ți ca un foc încandescent, / Tot ce e inteligență, suflet mare și talent".

— E poezia dumneavoastră preferată ?

— Aceea e „Miorița", care cuprinde, mi se pare, chintesența spiritului românesc, fiind totodată expresia sensibilității și a concepției noastre filozofice. „Miorița" e adîncă precum o fîntînă.

— Sînteți un produs al Iașului ?

— Sută la sută și mă mîndresc cu asta. Pentru că, avînd mari obligații față de Iașul de azi, față de studenții lui, cărora am încercat să le trec cîte ceva din ce fac și ce știu, am socotit totdeauna că am aceleași obligații și față de Iașul pe care Nicolae Iorga îl numea „laborator al idealurilor românești". În fiecare zi, cînd mă îndrept spre locul meu de muncă, trăiesc senzația că pașii mei se suprapun peste cei ai lui Petru Poni și Ștefan Procopiu, ai lui Mihai Eminescu și Ion Creangă, ai lui Mihail Sadoveanu și George Topîrceanu, ai lui Vasile Conta și C.I. Parhon, ai lui Grigore Cobîlcescu și Octav Băncilă, ai lui Eduard Caudella și Alexandru Xenopol, ai Otiliei Cazimir și așa mai departe. Răspundem față de prezent, fără îndoială, dar și față de trecut. De unde datoria sacră a fiecăruia dintre noi de a trăi și munci aici, unde am văzut lumina zilei. Am publicat ceva în acest sens, în „Gînduri", pot să-ți citesc ?

— Vă rog.

— Niciunde nu-ți poți găsi fericirea decît acolo unde te-ai născut și ți-ai definit idealurile, îndeplinindu-ți toate îndatoririle ce-ți revin ca cetățean al patriei care, așa cum spune Ștefan cel Mare în „Apus de soare", nu este numai a noastră, ci și a copiilor noștri, a copiilor copiilor lor.

— Volumele de „Gînduri", pe care le-am parcurs și răsparcurs pentru această întîlnire, sînt pline de adnotări și sublinieri !

— Îți mulțumesc. Poate altădată vom vorbi mai pe larg.

— Tovarășe profesor, ați simțit, simțiți Iașul universitar ca pe o provincie ?

— Niciodată. După cîte nume ți-am înșirat, și pe care cred că le cunoșteai, să pui o astfel de întrebare...

— Aș vrea...

— Multă vreme, Iașul a deținut priorități importante în știință și cultura românească. În condițiile în care, în anii fertili ai Epocii Ceaușescu, și alte orașe ale țării, îndeobște Capitala, se afirma tot mai evident pe tărîmul creației, „dulcele tîrg al Ieșilor" depune eforturi pentru a-și păstra pozițiile cheie, spre a se menține în prima linie. Transformarea lui într-un puternic centru industrial l-a făcut să renască, valorificîndu-se acum, mai bine ca oricînd, atît însușirile spiritului, cît și ale materiei.

— Nu vi se pare că...

— Profilul de azi al Iașului, dacă nu mă înșel, nu mai poate fi redus la o formulă poetică sau altă. El nu e nici provincie, nici metropolă, e un oraș înfloritor pe toate planurile, un oraș viu, un oraș merituos.

— Credeți în noroc ?

— Poftim ? !

— Există noroc sau și-l face omul ?

— Ca practicant al unei științe „exacte", s-ar impune, nu-i așa, să resping din capul locului existența norocului. Altă timp cît cuvîntul întîmplare există în dicționare, nu mă grăbesc cu un răspuns negativ. Pentru că sînt totuși împrejurări care facilitează calea spre o descoperire, spre afirmare, după cum altele, de moment sau de durată, pun piedici, îndepărtează atingerea unui obiectiv. Cu siguranță însă că, printr-o muncă asiduă, pasionată, se învinge toate obstacolele.

— Nu credeți că e un noroc și acesta ca, neavînd dumneavoastră răgaz pentru un interviu, să tot vorbim de vreun ceas ? !

— Îți promit, pentru cînd vei reveni la Iași, o după-amiază de fiecăreală. Mă voi referi, te asigur, și la ornitologie.

— La ce ? !

— Asta n-ai aflat-o ? ! Te găsești în fața unui crescător de păsări exotice, de canari în principal, a unuia care, dispunînd de un set de observații și experimente, intenționează să redacteze o carte intitulată „Din lumea păsărilor".

— Aha. Tovarășe profesor, ce-ați face cu o sută de lei ?

— Cum adică, nu înțeleg ? !

— Dacă v-aș da acum o sută de lei, cum ați cheltui-o ?

— N-aș lua-o pentru că n-am muncit-o.

— Fie, să zicem că ați găsit-o pe stradă.

— Aș da-o unei îngrijitoare de la institut pe care, fără bărbat, o așteaptă acasă două fete de liceu. Jur că așa aș proceda.

— Să cred că vă considerați un om bun ?

— Unul de treabă, da. De înțeles, cu calitățile și defectele lui.

— Care credeți că e cel mai mare defect al unui om ?

— Să lovească în alt om. La propriu dar, încă mai grav, la figurat.

— Atît de des vă priviți ceasul că mi-e teamă că în curînd mă veți ruga ! Vă propun să discutăm, înainte de a pleca, despre chimie, specialitatea dumneavoastră.

— Ei bine, în privința chimiei, ale cărei beneficii sînt uriașe, incalculabile, omenirea pare să fi ajuns în impas.

— Vă gîndiți la faptul că, folosind limbajul formulelor, adică unul ezoteric, chimia e puțin accesibilă nespecialiștilor ?

— Asta e doar un aspect. Dilema mi se descoperă a fi următoarea : societatea modernă nu poate renunța la materialele și avantajele pe care le oferă știința și industria chimică dar, în același timp, nu-și poate îngădui ca bunurile sale vitale, apa și aerul, să-i fie viciate, amenințate, echilibrul ecologic modificat. La noi, grație politicii înțelepte a partidului, a vigilenței cu care, sub îndrumarea tovarășei academician Elena Ceaușescu, savant de renume mondial, acționează C.N.S.T. și celelalte organisme de resort, problema e rezolvată, dar în alte părți, nu. Cum este exclus să se renunțe la chimie, disciplina viitorului, omenirea va trebui să găsească soluții pentru a o acomoda fără riscuri. Sînt convins că le va găsi.

— Vă mulțumesc, stimate tovarășe academician, pentru ceea ce a fost, chiar fără voia dumneavoastră, un interviu. Vă mulțumesc și vă doresc numai bine !

OVIDIU IOANIȚOAIA

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

● Reținem din răspunsul trimis de **Combinatul de utilaj greu din Cluj-Napoca,** privind sprijinul acordat soților Pura din Cluj-Napoca în soluționarea problemei locuinței : „Deoarece Vasile Pura nu are aprobare de stabilire în acest municipiu, i s-a repartizat, totuși, în luna februarie a.c., o cameră în blocul de locuințe de serviciu al Combinatului, care, între timp, a fost ocupată în mod abuziv de un alt încadrat al nostru. Avîndu-se în vedere situația creată, pînă la evacuarea silită a locatarului din locuința ocupată abuziv, Consiliul oamenilor muncii din C.U.G. a hotărît atribuirea unei camere cu dependințe lui Vasile Pura, în același bloc de locuințe de serviciu situat în str. Podgoriei nr. 87 A".

● **„Subsemnatul Bradea Victor, domiciliat în orașul Vulcan, județul Hunedoara, str. Mihai Eminescu, bl. 2, apart. 5,** vă aduc la cunoștință că din anul 1971 lucrez la uzina Coroești-Vulcan, unde îmi desfășor activitatea ca lăcătuș mecanic. Necazul meu constă în faptul că, din 31 decembrie 1975 și pînă la 20 august 1978, fără ca nimeni să-mi fi comunicat ceva, am fost trecut din grupa a doua în grupa a treia de muncă, deși locul de muncă și sarcinile de serviciu au rămas pentru mine aceleași. Aflînd cu întîrziere despre situația respectivă, m-am adresat conducerii uzinei, iar ca rezultat am fost repus în drepturi, însă, doar de la data contestației, motivîndu-se că, odată produsă eroarea, nu se mai poate face nimic în privința celor trei ani din urmă. Oare chiar așa să fie ?".

● **Direcția de telecomunicații a municipiului București, secția Exploatare urbană,** comunică Roxanei Dobre din Capitala, bulevardul Iosip Broz Tito nr. 55, bl. N 12, apart. 6, Sect. 3 : „Referitor la sesizarea dumneavoastră, vă facem cunoscut că, în urma verificărilor efectuate, s-a dispus acordarea la aprecierea a sumei de 3 280,50 lei (*) reprezentînd convorbiri adiționale".

● **Constatare : în Eforie Nord,** odată cu deschiderea sezonului estival, s-au pus în vînzare — pe lîngă alte variate și noi produse de panificație — și... „biscuiți populari", fapt care vădește îndubitabil, și prin această „inspirată" denumire, preocuparea producătorului pentru găsirea unor noi sorturi de biscuiți. Pe cînd însă și biscuiții „Lux" sau „Elegant" ?

● **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului Vaslui :** „Referitor la scrisoarea semnată de Fola Jenica din Vaslui, str. Eternității nr. 8, prin care petenta solicită schimbarea gradului de pensionare, vă comunicăm că dosarul (împreună cu actele medicale) a fost reanalizat în Comisia județeană de expertiză medicală și, cu Decizia nr. 123, Fola Jenica a fost trecută în gradul întîi de invaliditate".

● **Sandu Dumitru,** șofer la Întreprinderea „Metroul" București (coloana auto din bulevardul Preciziei nr. 34—36), a pierdut într-o bună zi „precizia" volanului, după ce mai înainte pierduse cîteva... ore în restaurant. Ghinionul (al cui, nu se știe ? !) a făcut ca **șase autoturisme,** parcate, să-i apară în cale, reducîndu-le considerabil gabaritul în cîteva secunde ! Grijuliu din fire, n-a așteptat felicitări pentru performanța realizată, demarînd probabil către alte ținte. Cert este că poznașul șofer nu se lasă convins nici acum, după opt luni, să-i despăgubească pe cei șase posesori de automobile care și-au lăsat mașinile în calea sa, simțindu-se, probabil, nevinovat dacă nimeni încă nu a luat măsuri ferme împotriva sa (Pentru conformitate, **Gheorghe Ionescu, Eugen Panu, Costea Zica, Florian Silvestru, Ion Oancea, Viorel Marin, cartierul Colentina, București).**

● **Consiliul popular al Sectorului 3 București :** „Referitor la scrisoarea înregistrată la dumneavoastră sub nr. 754 1986, privind sesizarea adresată de Emil Mesaroș din București, str. Zece Mese nr. 8, Sectorul 2, din care se desprind unele propuneri privind domeniul edilitar-gospodăresc, precum și indignarea față de atitudinea reprobabilă a unui cetățean din blocul vecin, vă comunicăm următoarele : terenul de la adresa menționată aparține I.C.A.B.-ului, dar cetățenii, prin muncă voluntară, l-au amenajat, împrejmuit și plantat cu legume și pomi fructiferi. S-a luat legătura cu Asociația de locatari de la blocul 14 din Calea Moșilor, care va împiedica — dacă va fi nevoie — perpetuarea faptelor nesăbuite ale cetățeanului Rotaru. În caz contrar, i se va aplica legislația în vigoare".

● „S-a întîmplat duminica. Într-o duminică frumoasă de la sfîrșitul acestei blînde primăveri, cînd parcul Herăstrău, invadat de soare și verdeață, își îmbia vizitatorii la promenadă. Desigur, cu asemenea prilejuri, copiii întregesc fericit peisajul și nimeni nu își poate imagina o duminică fără veselia și zarva lor. După ce ne-am înălțat în văzduh cu roata cea mare, de unde am admirat panorama orașului, m-am dus cu fetița și nepotica mea la tobogan. Aici însă, am constatat cu surprindere că mai toți copiii refuzau să se mai avînte în vijelioasa coborîre, pentru că în urmă cu doar cîteva minute — spuneau ei — tablele desprinse ale tobogănului i-ar fi retezat degetul unui băiețel. Am urcat atunci și eu și mi-a fost dat să culeg... degețelul copilului dintre rupturile metalice însîngerate ! Am pornit într-un suflet să-l caut pe puștiul accidentat. Eram convins că de rapiditatea cu care voi acționa depindeau șansele intervenției chirurgicale. Inutil. Sediul administrației parcului, de unde aș fi putut întreprinde poate ceva, era ferecat cu lacăte, în parc, nici un punct sanitar de prim ajutor, telefoanele publice din împrejurimi se încăpățînau toate să nu funcționeze. Am reușit, totuși, să... fiu pînă la urmă cu un [illegible] mîna însîngerată fusese dus de [illegible] Spitalul CFR nr. 2, [illegible]. Am [illegible] Aici [illegible] Medicul chirurg își [illegible], cît privește datoria. Dezamăgit și [illegible], am revenit în [illegible], privit spre „jucăria" care invalidase un copil, cu gîndul la nepăsarea celor care au obligația să întrețină în bună stare mijloacele de agrement ale parcurilor. **(Dumitru Vescan, București, str. Valea Argeșului nr. 11, bl. A 6, sc. B, apart. 18, Sect. 6).**

● **Cooperativa „Prestarea" din Iași :** „Ca urmare a notei apărută în revista dumneavoastră nr. 20, din 16 mai a.c., prin care se semnala lipsa de solicitudine a personalului dintr-una din unitățile noastre față de interesele cetățenilor, vă comunicăm : Depanatorul Olaru Constantin, care a tergiversat repararea radioreceptorului, avînd și alte abateri, în cadrul adunării generale pe ramură a fost exclus din rîndul membrilor cooperatori. De asemenea, responsabilul de unitate, pentru că nu ne-a informat la timp despre acest caz și nu a luat măsurile cuvenite, în adunarea generală din 10 iunie 1986 a fost pus în discuția membrilor cooperatori care au hotărît sancționarea cu mustrare cu avertisment. Pentru întîrzierea răspunsului nostru vă cerem scuze și vă mulțumim, deoarece ajutorul dumneavoastră ne-a fost de un real folos în întărirea stării de disciplină în unitățile noastre".

● **Mă numesc Viorica Marinică, locuiesc în Craiova, cartierul Craiovița Nouă, bl. 25, sc. 3, apart. 20,** și sînt mamă a patru copii, iar în curînd cel de-al cincilea va întregi familia noastră. Desigur, și pe mine, ca și pe multe alte femei din țara noastră, m-a bucurat nespus faptul că, prin grija partidului, s-a hotărît ca mamelor cu mai mulți copii să li se acorde ajutoare și indemnizații. M-a întristat însă atitudinea ireverențioasă, adesea chiar ostilă, adoptată de unii care se cam încurcă prin hîrtii, punîndu-ne inutil pe drumuri. Aflî la Oficiul pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale, dar mai ales la Secția financiară a municipiului Craiova am asistat zilele trecute la unele discuții care cu greu ar putea fi reproduse pe hîrtie, contabilul-șef de aici adresînd cuvinte jignitoare mai multor mame aflate în situația de a-și depune dosarele. Ce să mai spun ? În ceea ce mă privește, încă din ianuarie a.c. am depus dosarul la secretariatul Cooperativei meșteșugărești „Doljana", unde lucrez, dar nici pînă acum nu am putut beneficia de ajutorul ce ni se acordă prin lege".

● Din nou, din partea **Consiliului popular al Sectorului 2 al Capitalei :** „La scrisoarea înregistrată la dumneavoastră sub nr. 442, prin care Vasiliu Sorin sesizează situația locatarei Mihăilescu Elena din București, aleea Avrig nr. 10, bl. P 5, apart. 92, Sect. 2, vă comunicăm următoarele : din verificările efectuate a rezultat că Mihăilescu Elena este în vîrstă de 69 de ani, văduvă, cu o pensie de 1 300 lei lunar, nu are copii, frați sau surori. Datorită vîrstei înaintate, nu mai vede bine, avînd și auzul slăbit. Nu dorește sub nici o formă să fie internată într-un cămin de bătrîni, așa cum i s-a propus, dar ar dori să se interneze în spital pentru a fi operată de cataractă. În acest sens, s-a luat legătura cu conducerea Policlinicii Ianculuș pentru a fi supusă unui control oftalmologic și, dacă va fi cazul, i se va întocmi bilet de internare pentru a fi operată. În prezent o ajută un nepot care este medic și o prietenă de familie ce o vizitează periodic".

● „La tragerea LOTO a Revelionului am avut șansa de a deveni fericitul deținător al unui bilet cîștigător — ne scrie **Ioan Roșca din Năvodari, județul Constanța, str. Nuferilor nr. 17, bl. A, sc. B, apart. 22.** Așadar, am predat biletul la agenția LOTO din Năvodari, mi s-a înmînat o adeverință, iar după o vreme, cu mandatul poștal nr. 15018, la Oficiul poștal din localitate au sosit și banii. Numai că, nefiind anunțat de nimeni în această privință, nu m-am prezentat să-i ridic, ei fiind returnați numai după cîteva zile Administrației LOTO-PRONOSPORT București. Așa s-a întîmplat în 8 februarie. De atunci am tot trimis scrisori recomandate la București, solicitînd trimiterea sumei respective, dar probabil norocul nu-mi mai surîde". Cine știe ? Poate Revelionul 1987 o fi mai cu noroc ? !

● În referatul privind modul de soluționare a scrisorii pe care ne-a adresat-o Gheorghe Ghergher din Lugoj, str. Plopilor nr. 14, apart. 7, **Consiliul popular al județului Timiș** subliniază : „Verificînd la Consiliul popular al municipiului Lugoj cele reclamate, am constatat că cererea inițială adresată comitetului executiv al Consiliului popular Lugoj, în care petentul solicită o autorizație de înstrăinare a imobilului a fost respinsă. La contestația depusă în termen legal, cererea a fost reanalizată și, prin Decizia nr. 96, i s-a aprobat eliberarea acestei autorizații".

● „Cu toate că nimeni nu se poate plînge de lipsa articolelor pentru noi-născuți și copii — ne scrie **Ioana Mareș din București, str. Alexandru Moghioroș nr. 22, Sect. 6** — în ultimele zile ale lunii trecute, cumpărătorii aflați în magazinele „Materna" din Calea Griviței, cartierul Băneasa și bulevardul „1 Mai", primeau invariabil același răspuns : deocamdată nu vă putem oferi absolut nici un articol de vară pentru copii de un an !" Să fie oare, ne întrebăm, necesară înființarea unor centre de comandă pentru bebelușii de un an ?

● În scrisoarea primită cu cîtva timp în urmă din partea unui grup de locuitori din satul Săcel, județul Sibiu, se semnala neglijența unor unități agricole din zonă, care, depozitînd în mod necorespunzător substanțe chimice în anul 1985, au determinat poluarea unor fîntîni. Întîi, apelul nostru a fost recepționat prompt de **Direcția generală agricolă a județului Sibiu,** care ne informează : „Cercetînd cele relatate în scrisoare, s-a ajuns la concluzia că sesizarea este întemeiată. Ca urmare, s-au luat măsuri, în sensul de a nu se mai depozita îngrășăminte la sediul C.A.P. Săcel, iar pentru pesticide, s-a amenajat de către această unitate o magazie betonată, astfel încît să se evite scurgerea în pămînt a substanțelor toxice. De asemenea, unui număr de patru cetățeni, care au reclamat că apa potabilă este poluată, li s-a scos apa din fîntîni, în vederea reîmprospătării ei din straturile de adîncime".

● Și tot un răspuns de mai larg interes cetățenesc, de această dată adresat unui grup de locuitori din Vălenii de Munte, domiciliați pe bulevardul Nicolae Iorga : „În aplicarea prevederilor Legii nr. 58/1974, privind sistematizarea teritoriului și a localităților urbane și rurale — specifică factorii de resort din cadrul **Consiliului popular al județului Prahova** — s-a întocmit și se află în curs de avizare un „Detaliu de sistematizare-ansamblu de locuințe și dotări social-culturale pentru zona industrială oraș Vălenii de Munte", locuințele proprietatea semnatarilor scrisorii fiind afectate abia într-o etapă viitoare de prevederile de sistematizare cuprinse în acest proiect. Față de această situație, pe parcursul executării etapizate a lucrărilor de investiții din zonă, petiționarii vor fi informați la timp în privința măsurilor ce se vor lua pentru ducerea la îndeplinire a propunerilor de sistematizare".

● Tudorache Iordan din comuna Slobozia-Ciorăști, județul Vrancea, fiind pensionat de invaliditate gradul doi, ne-a relatat în scrisoarea sa faptul că i s-a stabilit contribuție în muncă și bănească și, de asemenea, nu a fost scutit de efectuarea pazei obștești. Referitor la cazul său, **comitetul executiv al Consiliului popular județean Vrancea** ne comunică : „Într-adevăr, cu prilejul desfășurării adunării cetățenești care a aprobat contribuția băncască și în muncă a cetățenilor, potrivit Legii nr. 1/1985, Tudorache Iordan nu a fost înscris pe tabelul celor scutiți. S-a avut în vedere că, deși este pensionar, desfășoară totuși activitate în gospodărie avînd și teren în folosință de la C.A.P. Ulterior, s-a repus cazul său în discuția biroului executiv și a fost scutit de contribuția în muncă și de efectuarea pazei obștești, măsură cu care petiționarul s-a declarat mulțumit".

● „Prin Decizia nr. 86 din 21 mai 1985, emisă de **Întreprinderea de industrializare a cărnii — Botoșani,** în baza referatului nr. 3216, întocmit de compartimentul agricol, mi s-a imputat suma de 1 792,25 lei. Spre surprinderea mea, am aflat că suma reprezintă o parte din valoarea pagubei adusă unității de către... un oarecare șofer care ar fi transportat în mod necorespunzător un lot de animale către îngrășătorie. Neavînd nimic comun cu acel transport, și cu acel șofer, pe care nici măcar nu-l cunosc, am adresat în termen legal o contestație comisiei de judecată din cadrul întreprinderii, dar iată, a trecut un an de tăcere" **(Dumitru Dupu, str. Oituz nr. 26, Dorohoi).** O fi ea tăcerea de aur, dar nu și... pe bani altora !

● Cu vădită grijă față de interesele și nevoile oamenilor ne răspunde și **U.J.C.A.P. Giurgiu** referitor la solicitarea adresată de Ileana Sima din comuna Mihai Bravu : „Se confirmă faptul că petiționara este bolnavă, însă nu îndeplinește condițiile cerute de lege pentru obținerea pensiei pentru incapacitate temporară de muncă. Din discuțiile purtate cu Ileana Sima rezultă faptul că nu a lucrat decît ocazional în cadrul C.A.P. Mihai Bravu, motiv pentru care dosarul de pensionare înaintat comisiei județene de expertiză a capacității de muncă a fost respins. Adunarea generală a membrilor cooperatori a hotărît, totuși, ca petiționarei să i se atribuie pentru anul în curs dreptul la lot în folosință personală și un ajutor în produse.

● Cu privire la scrisoarea Mariei Lăptăreț din Pitești, **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Argeș** ne informează, printre altele, că s-a emis cuantumul de investigație nr. 807/5 aprilie 1986, potrivit căreia M.L. a fost revizuită la termen și menținută în gradul 2 de invaliditate pînă la sfîrșitul lunii aprilie a.c. ; i s-a schimbat gradul de invaliditate din 2-în 3, începînd cu 1 mai 1986. Întrucît comisia de pensii și asigurări sociale a hotărît reîncadrarea sa în gradul 2 de invaliditate, comisia județeană de expertiză medicală și recuperare a capacității de muncă a reanalizat cazul și, prin decizia nr. 969 din 27 mai 1986, petenta a fost reîncadrată în gradul 2 de invaliditate.

● **Gabriel Căvănescu** din comuna Potroșani, județul Arges, a cumpărat de la librăria din localitate romanul în două volume „Lotus de Aur. Vaza și Prunișor de primăvară" al scriitorului chinez Lauling Xiaoxiao Sherig, în valoare de 69 lei. Citindu-l — spune omul — n-am putut să-l aflu sfîrșitul pentru că de la pagina 592 (vol. II) revine cu pagina 257 și romanul se termină la pagina 288. Această fasciculă (nr. 17) se găsește și acolo unde trebuie, deci nu e vorba de inversarea unor capitole, ci pur și simplu de omisiunea unor pagini. Romanul este editat de Editura „Cartea Românească" în anul 1985.

Pagină realizată de CONSTANTIN BALACCIU

Poșta redacției

Circiu Vasile — com. Straja, jud. Suceava : Nu are dreptul. ● **Gilcă Ștefana** — Tulcea : Dacă documentele nu se mai află în întreprindere, faceți cerere către filiala județeană a Arhivelor Statului. ● **Gheorghescu Ion** — București : De la data pensionării. ● **Bejan Farcaș Gheorghe** — satul Somușca, com. Cleja, jud. Bacău : Prezentați-vă la locul de muncă oferit la C.A.P. Cleja. ● **Bălțeanu Valentina** — Bacău : Urmează să fiți sprijinită în rezolvarea cererii de încadrare în muncă, în funcție de posibilitățile din municipiul Bacău. ● **Petre Ilinca** — com. Scoarța, jud. Gorj — Este necesar ca în acest an să efectuați volumul de muncă stabilit de adunarea generală pentru a putea beneficia în anul viitor de lot în folosință. ● **Manoliu Virgil** — Roman : Medicamentele sînt aceleași în toate unitățile de profil din țară. ● **Pislaru Ion** — Constanța : Colocatarul dv. s-a angajat să suporte pagubele produse și, totodată, a fost avertizat că la prima abatere va fi evacuat din cămin. ● **Mara Teodor** — Nădab, jud. Arad : La întrebarea pe care ne-o puneți numai conștiința dv. vă poate răspunde. ● **Dan Anda** — Tîrgoviște : Normele de organizare, înscriere și desfășurare a concursului de admitere în învățămîntul superior din acest an sînt publicate în nr. 3/1986 al revistei „Forum". ● **Vlaicu Dumitru** — Pitești : Deoarece răspunsul este lung, nu-l mai repetăm, rugîndu-vă să-l citiți în revista noastră nr. 2/1986. ● **Moroșan Fănică** — com. Fundu Moldovei, jud. Suceava : În completarea răspunsului anterior : Beneficiați, dacă mai aveți în îngrijire un copil sub 18 ani, născut de dv. ● **Antonie Mircea** — Drobeta-Tr. Severin : Este legal, pentru că numai certificatul de naștere constituie dovada nașterii. Soția dv. trebuie să se adreseze medicului specialist pentru ca în viitor să prevină astfel de situații. ● **Ristoiu I. Gheorghe** — satul Pleșcești, com. Roșiile, jud. Vîlcea : 1) Așa prevede statutul C.A.P. ; 2) Solicitați medicului specialist un tratament de recuperare. ● **Neculcea Gh. Costică** — satul Gănești, com. Cavodinești, jud. Galați : Medicul specialist ftiziolog în a cărui evidență sînteți trebuie să stabilească stadiul actual al bolii și să decidă. ● **Chelaru Valeriu** — com. Timișești, jud. Neamț : Într-adevăr, gradul dv. de rudenie nu este cel prevăzut în articolul 86 din Codul familiei. ● **Păunescu Maria** — Tg. Jiu : Potrivit Codului Muncii, se consideră vechime în muncă perioada în care persoana a muncit în baza unui contract de muncă, a plătit cotele de asigurări sociale și procentul stabilit prin lege pentru pensie suplimentară. ● **Axenti I. Traian** — satul Simila, com. Zorlenț, jud. Vaslui : Dreptul dv. la alocație pentru copii este corect stabilit.

REGHINA VĂRVICI

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

De veghe la surîsul celor mici

Permanența bucurie și neliniște a fiecărui părinte : copilul. Între ele, cîteva griji : să fie frumos, inteligent, să fie sănătos. Copilul este al fiecăruia, și, prin aceasta, al țării, politica partidului și statului ilustrînd limpede, atît prin legislație, cît și prin instituțiile menite să-i ocrotească pe cei mici, continua preocupare a societății de a avea copii sănătoși, de a-i face oameni.

Traduse cotidian, preocupările părinților înseamnă, printre foarte multe altele, și căutarea răspunsurilor la cîteva întrebări — cum trebuie hrănit copilul ? Care sînt orele de masă ? Cînd trebuie să-i apară primii dinți ? Ce vaccin mai trebuie făcut ? — dar și atenta supraveghere a sănătății, însănătoșirea copilului bolnav — răspunsuri și sprijin pe care trebuie să le primească de la medicul pediatru.

Așadar, cîte din problemele părinților se regăsesc în policlinicile pentru copii și cum sînt ele rezolvate ? În ce măsură se poate spune că permanența bucurie și neliniște a fiecărui medic pediatru este starea de sănătate a copiilor pe care-i are în grijă. Iată ce și-au propus să surprindă redactorii noștri, însoțind echipa de control al oamenilor muncii din cîteva orașe ale țării, într-un raid anchetă prin policlinicile pentru copii.

Durerea din sîmbăta liberă

Sîmbătă, 21 iunie, la Călărași era o zi cu soare, tocmai bună pentru joacă. În acest oraș sînt peste 30 000 de oameni cu foarte mulți copii, cu multe dispensare și mulți medici pediatri. Cum micile incidente dureroase ale copiilor nu țin de ore și de zilele săptămînii, am trecut pe la cîteva din dispensarele și policlinicile orașului la o oră cînd din ce în ce mai multă lume se îndrepta spre magazine, spre piețele agro-alimentare și chiar spre casă. Primul drum l-am făcut la noua policlinică a orașului, aflată într-un mare cartier cu o numeroasă populație infantilă. În cadrul policlinicii se află și dispensarul medical urban nr. 2 A. Dr. Daniela Burz avea program de la 8 la 12, dar se afla în concediu medical. În locul său era programat doctorul Rebedea. Doctorul Rebedea se afla în S.R.L. Nici psihiatru nu era. Și el își luase sîmbăta liberă. La dispensar urma să vină dr. Alexandru Ioniță. Dar acesta se afla pe teren, la doi nou născuți. Medicul O.R.L. al policlinicii pentru copii, dr. Veronica Nicolau, se afla și ea în concediu. Pînă la urmă am întrebat-o pe sora Viorica Ciulineanu la cine am putea merge cu o urgență. E sau nu cineva care să ne ajute ? Mergeți la spitalul județean ! Și aici nu-i nimeni ? Ba da, este un stomatolog. Într-adevăr, la singurul cabinet de stomatologie infantilă din oraș, am găsit un medic care lucra de zor. La ușa Camelliei Anescu se aflau cîțiva copii cu mutrițe plîngăcioase, semn că durerile nu țineau cont de sîmbăta liberă. În cele din urmă, cînd ne pregăteam să părăsim localul policlinicii a apărut doctorița Veronica Nicolau, medic O.R.L. aflată în prima zi de muncă după concediu. Avea program abia de la ora 11 și venise cu o jumătate de oră mai devreme. Din fericire, nici un copil cu probleme de O.R.L. Am întrebat de alt dispensar pentru copii. Circa 1. Dar și circa 1 era în S.R.L. Merg atunci la dispensarul școlar. Dar și acolo doctorița Alexandra Cira se afla în simbăta liberă. Alt dispensar mai apropiat nu este ? Ba da, dispensarul medical urban numărul 2. Am dat o fugă pînă acolo. Se zugrăvea iar medicul Richard Friedsam se afla tot în simbătă liberă. La dispensarul nr. 4 am găsit un om. Era dr. Eugenia Rădulescu, pediatră, se afla în așteptarea unor pacienți. Nu venise nimeni. Se vede treaba că dispensarul era prea departe de cartierul în care bîntuia simbăta liberă și nici un părinte nu se încumetase pînă aici. De la numărul 4 am plecat la numărul 3. Zarvă mare. Doctorița Paula Tomescu avea mulți pacienți și se grăbea. Era așteptată la o urgență. O mamă cu un nou născut o chema în mare grabă. Așa că o altă mamă, venită și ea cu un copil bolnav, a fost amînată. Vino luni ! Adevărul este că doctorița Paula Ionescu cu cei 254 de copii de la zero la un an face față cu greu multiplelor solicitări care țin de luni pînă luni. Am lăsat-o să-și exercite profesiunea și am plecat să-l căutăm pe directorul policlinicii, cel care are în subordine și o parte din dispensarele cu cadre de pediatrie. Dar doctorul Sever Badea, medicul șef al policlinicii se afla în simbătă liberă. Așa că întrebările legate de asistența medicală pentru copii le-am pus tovarășei Elena Bordea, medicul șef al policlinicii de la Spitalul județean Călărași. „Nu avem nici un fel de problemă. Ne descurcăm. Unde nu sînt cadre medii, compensator, lucrează și cele de la adulți".

N-a fost o simbătă prea plăcută cea petrecută în căutarea unui medic pediatru. Prin mai toate dispensarele eram întrebat unde-i copilul și, apoi, trimis la spitalul județean unde funcționează serviciul de urgență. Acesta este într-adevăr eficient pentru orele înaintate și pentru zilele de sărbătoare, dar pentru o simbătă dimineața, mai puțin. Călărașii nu sînt o comună, ci un oraș în toată puterea cuvîntului și a porni pe drumuri, de la un dispensar la altul, ca să ajungi în cele din urmă la Spitalul județean, nu e un drum tocmai simplu. Și apoi nu chiar toate sînt în ordine. Dincolo de faptul că multe mame care au avut copii bolnavi ne-au spus că sînt mulțumite de modul în care copiii lor au fost tratați, tot ele ne-au spus că în Călărași nu există încă nici un logoped, nu este un cabinet de ortoptică, cînd un asemenea cabinet foarte simplu ar putea fi realizat și în municipiul Călărași. Apoi, în unele locuri, numărul cadrelor medii e adesea depășit de cel al registratorilor medicali. Aceștia te scriu în condică sau îți caută fișa, dar de vindecat, chiar dacă te scriu de 10 ori, tot nu te vindecă. Cu atît mai mult dacă în condica de prezență ei scriu „S.R.L.".

CORNEL NISTORESCU ■

Fotografie de PAUL AGARICI ■

Liniștea orelor de gardă

Coborînd din tren la Rîmnicu Vîlcea înaintea zorilor, am aflat de la telefonul 06 că **gardă de noapte** este la spital și la dispensarul Ostroveni. Desigur, m-am îndreptat spre dispensar. N-am notat nimic spectaculos. Doar vorbele doctorului Gheorghe Roșoga și ale asistentei Maria Simescu : „Cea mai mare satisfacție este liniștea în gardă. Înseamnă că a fost liniște și în casele oamenilor". La ora cinci, asistenta Olga Georgescu conectează aparatul de sterilizare. Dacă începe mai tîrziu, nu îi ajunge ziua. Inițial, în proiectul dispensarului nu a fost prevăzută o stație de sterilizare. Totul se ducea și se aducea de la spital. Așa că a fost realizată ulterior într-o încăpere de 12 metri pătrați. Asistența, care este și gestionară, are cîteva necazuri, unul dintre ele fiind acela că : se împiedică în spațiul restrîns al camerei de trei frigidere „Fram", care nu sînt luate de aici pentru că nu au împlinit încă 14 ani de cînd nu funcționează. Cu două minute înainte de ora opt, doctorița Georgeta Barbu o consultă pe micuța Marina Șandru, de 4 ani, care are amigdalită acută. La 11 și 20 de minute, văzuse 60 de copii. Spune totuși că a fost o zi mai ușoară.

Florelia Țuicu, medicul coordonator al dispensarului, care lucrează aici din 13 decembrie 1975, adică de la înființare, îmi oferă unele date. Cartierul Ostroveni este cel mai mare și cel mai tînăr al municipiului. Tînăr mai ales prin tinerețea oamenilor. Aici trăiesc 45 000 de vîlceni, iar 20 000 sînt copii pînă la 16 ani, din care 52 sub o lună și 897 sub un an. Sînt, totodată, în evidență 500 de gravide, multe așteptînd al cincilea copil. Municipiul are 12 dispensare teritoriale, dintre care cinci sînt comasate aici. Cinci medici pediatri, cinci generaliști și șase stomatologi consultă cam o mie de copii și adulți în fiecare zi, de dimineață pînă seara, desfășurînd zilnic o activitate deosebit de intensă de multe ori contracronometru.

După ora zece, mă întorc la Ostroveni însoțind o echipă de control al oamenilor muncii de la Combinatul chimic, alcătuită din Olimpia Sîrbu, maistru chimist, Elisabeta Fodor și Domnica Perșa, laborante, condusă de Elena Cătălinoiu, șefa biroului personal, responsabila comisiei de control al oamenilor muncii pentru direcția sanitară, președinta comisiei de femei din combinat. Pe scări, îl întoarcem din drum pe dr. George Trelea, directorul Spitalului județean. E bucuros s-o facă, are probleme cu dispensarul Ostroveni și știe că echipa poate pune umărul la rezolvarea lor, ca și în alte dăți. Venise aici cu o veste bună : s-a hotărît înființarea celui de-al 13-lea dispensar și acesta va funcționa tot aici, pentru că aici este nevoie. Deci devine și mai acută problema spațiului. De exemplu, cabinetul unde ginecologii consultă de patru ori pe săptămînă gravidele și unde asistentele completează documentele zilnic a devenit, de la 1 aprilie, și cameră de gardă. „Instituirea gărzilor de noapte este o măsură pe care nu ne-a impus-o nimeni — precizează dr. Trelea. Dr. Trelea ne arată plafoanele : pătate, cu zugrăveala măcinîndu-se, pe alocuri cu mucegai. „Hidroizolația, ne lămurește, trebuie urgent remediată ! Am bitum, dar ajutați-mă să găsesc o echipă de specialiști !". Dr. Florelia Țuicu adaugă : „Săptămîna trecută, din cauza ploilor, la pediatrie apa ajunsese la peste 20 de centimetri. Vă rugăm să ne ajutați într-o privință. Anul trecut s-a făcut racordarea la rețeaua de termoficare. E un fel de a zice, pentru că nu a ajuns în dispensar pic de căldură. I.J.G.C.L.-ul, care recepționase lucrarea, a venit cu niște planuri, a plecat și noi a mrămas așteptînd să treacă iarna. Iată că vara este în toi, încă nu a început nici o remediere, iar vara trece repede ...".

REGHINA VARVICI ■

„Salvarea" a venit într-un suflet

...Bărbatul nu mai are pe cine să mustre, copilul nu se mai zbenguie pe culoar, au obosit amîndoi de-atîta așteptare, așa încît, cufundați acolo, în bancheta de vinilin roșu, au alura a două statui. Tînărul bărbat Stelian Dănculea, lăcătuș-mecanic la „Metalurgica" Bacău a fost de serviciu astă noapte, va fi din nou la noapte iar ziua nu se poate odihni cît ar avea nevoie, solicitat de îndatoririle unui tată cu 4 copii destul de mici încă. De cînd lumea, copilăria a provocat părinților nu doar bucurii, ci și o sumedenie de griji și necazuri. Uneori, chiar jocurile pot să nască drame, așa cum i s-a întîmplat și micuțului de 7 ani, Ion Dănculea. Într-o hîrjoană pe scări cu alți copii ai blocului, a alunecat și s-a rostogolit pe trepte, suferind un grav accident cranian. A stat o lună de zile în spital și, după o alta, pe 17 iunie a.c. așa cum medicul care l-a îngrijit a prescris, s-a întors la control. Pentru a se dumiri cît mai exact de evoluția sănătății micului pacient, specialistul a decis că este nevoie de o nouă electroencefalogramă. I-o prescrie și-l trimite la dispensarul policlinic de copii pentru a fi efectuată. Traversează o bună bucată de drum și poposesc în policlinică. Prevăzători, poposesc ceva mai devreme de ora începerii programului în respectivul serviciu, tocmai pentru a fi siguri că vor ajunge la rînd. Așa încît pe la 11,30 se aflau în fața ușii. La ora fixată, Stelian Dănculea bate ușor și respectuos, cu grijă să nu tulbure liniștea lucrătorilor în halate albe. Arată biletul. Să aștepte ! Trece din nou pe scaun și, ce să facă, așteaptă ; copilul mai zburdă prin jur. Așteaptă, ca după un timp să bată iarăși la ușă. Să aștepte, ce tot atîta nerăbdare ?! „Vă chemăm noi!" Și așteaptă. La orele 14,15 ajungem și noi, la etaj, în fața ușii cu pricina, însoțind o echipă de control al oamenilor muncii din municipiul Bacău. O echipă formată din femei, la rîndul lor mame și, mai cu seamă, întreprăsabili oameni la locul lor de muncă. Întreprinderea de stofe „Proletarul". Margareta Iordache — tehniciană în secția de finisaj, Anica Damian — ajutor de maistru în preparație, Maria Grigoriu, inginer în secția finisaj. Îmi asum rolul de mamă a copilului Ion Dănculea, drept pentru care încep a deschide mai ferm ușile și a întreba mai ferm cînd, totuși, ne va veni și nouă rîndul ? Doi ochi foarte tineri și cam străini de locul unde se aflau, de deasupra unui halat alb, ne răspund, măsurîndu-ne foarte insistent, că „asistenta Georgeta Naforniță este la „Psihologie". În cabinetul de „Psihologie" se stă la șuetă. Cu greu atrag atenția asupra mea, vorbesc în zadar. Capăt un singur răspuns : să aștept !

...Vizavi de bancheta pe care au rămas mai departe cele două mici statui vii, cu ochii împătrîniți, — unul de oboseală, celălalt — de suferință, o fetiță în uniformă de școlăriță doarme, făcută covrig, cu capul în poala mamei. Mama, după chipul ars de soare, pare a fi o femeie de la țară. Aflăm că și ele se găsesc pe culoarele Policlinicii de copii din Bacău tot dinaintea prînzului, din jurul orei 11,30. Sîntem primii care le acordăm atenție și le întrebăm „dar ce are fetița ? De ce suferă ?". Cu ochii printre lacrimile cu greu ținute la marginea pleoapelor ca să nu se rostogolească peste obraji, ea trebuie să fie puternică, ea este mama a 5 copii la vîrsta ei tinără cu puțin peste 30 de ani, începe să ne spună ce necaz a adus-o aici. Se afla în cimp, la prașilă de cucuruz, cînd doi prichindei de școală, cu șepcuțele în mîini și lac de sudoare, o cheamă repede, fiindcă „Marica a leșinat". O trece un fier ars prin inimă ; a patra oară în decurs de o săptămînă ! Cu o mașină de ocazie o transportă la dispensarul comunal. Doctorița Eva Uricariu își face prompt datoria. Îi dă un prim ajutor, telefonează după o autosanitară de la Bacău și expediază copilul spre un examen de specialitate. „Preaconștiincioșul" cadru sanitar de pe mașina „Salvării" le debarcă indiferent în fața Dispensarului policlinic. Femeia calcă rapid spre fișier, unde i se încredințează un bon de ordine și de unde este expediată la „Camera nr. 8". La camera nr. 8, cînd iese un halat alb îi încredințează bonul și biletul de trimitere. Halatul alb reintră în cabinet, ca după cîteva clipe să reapară — fără ca fetița să fie chemată ori consultată —, cu sfatul „mergi la camera 13". La camera 13 ușa este încuiată. Se întoarce la „fișier". „Nu mai sînt bonuri pentru „Neuropsihiatrie", i se replică. Să meargă iarăși sus și dacă mai are norocul să fie cineva acolo și să o primească, bine... Dar n-a avut norocul. La camera nr. 13 n-a mai apărut nimeni, ușa a rămas încuiată și la 14,30 și la 15.30, cînd i-am încercat noi, cei din echipa de control, clanța. La 15,45, ieșind din cabinetul medicului șef al dispensarului, dr. Petru Sava, se aflau tot acolo, pe aceeași bancă, în semiobscuritatea holului înăbușitor, fără aer, Copila adormise iarăși, covrig, în poala mamei.

Poziția medicului șef ni se pare cel puțin bizară. Infirmă evidențe, apără fapte ce nu pot avea scuze. La orele 14,20, cu excepția dr. Ciuchi Jorj, la nici un cabinet nu se începuseră consultațiile din tura de după amiază. Scuza este că ar fi fost cu toții într-o ședință la medicul șef, dar condica de prezență arată că 15 cadre, medici și surori, din tură, nu ajunseseră încă la locul de muncă. În fața fișierului numeroși părinți cu copii, nu puțini copii mici și sugari pînă la 1 an, așteptau bonuri de ordine (afară erau 33 de grade Celsius). Singura funcționară existentă în respectiva încăpere, sta cu spatele la toți și nu răspundea la nimeni. Nu reușim să-i aflăm numele. Medicul coordonator o întreabă pe asistenta șefă, asistentei șefe, Virginia Cadar, nu-i vine să creadă și nu-și aduce aminte cine a fost și din care tură. Cu alte cuvinte, noi, cei 5 oameni din echipa de control (ne însoțește și secretarul comitetului municipal al sindicatelor, Costachi Mocanu) n-avem dreptate, ori n-am văzut bine.

Pentru faptul că fetița din Sascut-sat n-a fost examinată nici la cabinetul 8 (dr. pediatru Lizeta Dominte), nici la neuropsihiatrie (dr. Georgeta Niță cu programul de lucru pînă la orele 15,00) de vină este „acarul Păun", mama care n-a fost mai insistentă și mai perseverentă. „Mă mir, că, de regulă, sîntem luați cu asalt în cabinete, nici nu sîntem lăsați să lucrăm în liniște", este părerea doctorului Sava. Abia la orele 16,00, cînd începe programul dr. neo-

ropsihiatru Florica Popovici, este, în fine, examinată. Cu seriozitate, cu minuție, cu un înalt profesionalism, cum îndeobște este recunoscut acest medic de excepție al Bacăului. Îi simt jena, pe care se străduiește să o ascundă : diagnosticul ține mai mult de pediatrie decît de neuropsihiatrie. Deci, lucrurile se puteau rezolva și lămuri de la 11,30, în cabinetul nr. 8.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Dacă te culci devreme, vei semăna cu Făt Frumos

Ajung cîteva ore mai tîrziu, însoțind o echipă de control a oamenilor muncii de la Întreprinderea de contactoare (care, coincidență fericită, își programase tocmai pentru acea zi să-și exercite atribuțiile în domeniul care mă interesa), ajung, deci, la Dispensarul de copii nr. 13 din cartierul buzoian „Unirii". Dispensarul este amplasat la parterul unui bloc nou și are, îmi dau seama dintr-o privire, suficient spațiu. Cîțiva mici pacienți așteaptă cuminți, pe scaune, să intre la consultație. Din cabinet iese o femeie cu un băiețel de doi ani. Nuța Onel e mulțumită. A venit pentru un control al înălțimii și greutății băiețelului, iar rezultatul e foarte bun. „Ca după carte", spune ea. Pe pereții sălilor de așteptare observ o mulțime de desene cu personaje de basm, cu păsări și animale cunoscute de copii. Sub ele, scurte poezioare, scrise cu litere mari, din care cei mici învață că dacă te culci devreme seara vei semăna cu Făt-Frumos, sau că dacă te speli pe mîini înainte de fiecare masă vei fi întotdeauna sănătos. O utilă lecție de pedagogie medicală, făcută cu discreție și, lucru foarte important, convingătoare tocmai pentru că folosește elemente din universul copilăriei. Nici părinții nu au fost uitați. Le sînt destinate cîteva planșe din care, prin desene și explicații detaliate, pot afla care sînt principalele simptome ale unor boli. Prin difuzoarele montate în sălile de așteptare, primesc sfaturi practice (înregistrate — vom afla — pe bandă de magnetofon) în legătură cu creșterea și îngrijirea copiilor lor. Astăzi, de pildă, li se vorbește despre alimentația copilului mic. Intrăm în cabinetul doctorului Petrică Brînzea, care nu are deloc aerul auster al unui obișnuit cabinet medical. Sigur, există și dulăpiorul cu medicamente, trusa de urgență, instrumentele medicale, precum și patul pentru consult. Dar, alături, se află o bibliotecă din lemn și sticlă pe rafturile căreia observ nu numai cărți de medicină, ci și cărți cu „poze" pentru cei mici. Iar un colț al încăperii este ocupat de cîteva jucării viu colorate. Cabinetul capătă astfel ceva din imaginea unei camere obișnuite dintr-un apartament și, fără îndoială, în această ambianță apropierea dintre medic și copii se face mai ușor. Dispensarul are și o încăpere specială pentru sugari. Aici tinerelor mame li se fac demonstrații practice privind modul în care trebuie să se facă baia copilului, înfășarea lui. Și firește, camera respectivă este mobilată cu tot ceea ce este necesar potrivit destinației ei : pătuț, dulăpior pentru haine, masă de înfășat ș.a.

În drum spre un alt dispensar, nr. 1, ne oprim și la Policlinica municipală de copii. O clădire nouă, modernă, cu cabinete de pediatrie, psihologie, logopedie, neuropsihiatrie infantilă, sală de gimnastică medicală și farmacie. Toate, foarte bine dotate. Consultațiile decurg normal, într-un ritm care evită orice pierdere inutilă de timp pentru părinții care însoțesc copiii. O singură notă discordantă. În cabinetul de neuropsihiatrie (dr. Mircea Asuencei) găsim la consult doi adulți, în timp ce, la ușa cabinetului, se află un mic pacient care-și așteaptă rîndul mai bine de o oră. Nu discutăm nevoia de ajutor medical a celor doi maturi, dar într-o policlinică pentru copii, consultațiile trebuie să fie acordate copiilor, nu ? Ceva mai tîrziu, aveam să întîlnim un caz similar și la cabinetul de urgență (dr. Adriana Goncearuc) al Policlinicii de stomatologie infantilă.

În fața Dispensarului nr. 1 din cartierul Broșteni, descoperim o parcare sui-generis. Vreo șapte cărucioare de diverse culori stau frumos rînduite. Aceeași stare de normalitate, pe care am remarcat-o la Dispensarul nr. 13 mai ales, ne întîmpină și aici ; ea se traduce prin ordine, curățenie, consultații prompte. În sfîrșit, printr-o atmosferă caldă, așa cum se cuvine să fie în orice loc destinat copiilor.

Policlinica județeană pentru copii este amplasată în clădirea modernă a Spitalului județean. La cabinetul de pediatrie nu așteaptă nimeni. Medicul Nicolae Stoica ne spune : „Aici vin pentru consult cazurile mai dificile care ridică probleme medicilor din teritoriu. Și copiii care trebuie supravegheați după externarea din spital". Mulți pacienți găsim, în schimb, în fața cabinetului de chirurgie. Deocamdată (la Direcția sanitară județeană vom afla că situația se va schimba într-un viitor nu prea îndepărtat, odată cu venirea, după specializare, a încă unui chirurg) doctorul Ion Vasile este singurul specialist în chirurgie infantilă, iar aglomerația este. În aceste condiții inevitabilă. Din registrul de evidență a bolnavilor notăm că în acea zi medicul consultase, pînă la ora 13, 42 de pacienți. Și din cîte ne-am dat seama, fără scăderi de exigență profesională. Dimpotrivă, cu un admirabil devotament pe care l-am observat, cu satisfacție, și la alți medici de copii din Buzău.

ALEXANDRU ȘERBAN ■

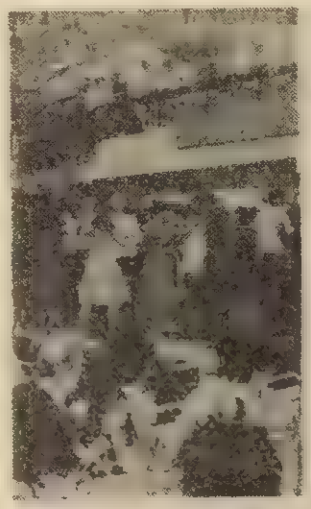

Am fost la mare

Pe Litoral, după ce se lasă seara

Am fost la mare. Cînd am revenit, mai toți cunoscuții m-au asaltat cu o întrebare simplă, cum e ? Mare de tot, le-am răspuns rizînd. Curge nisipul, apa e neagră, hotelurile fumegă. Dar de ce întrebi ? Pentru că știu eu, să merg, să nu merg!

Adevărul este că marea trebuie păzită de fricoși, de ființele gălăgioase și agresive, care se duc pe litoral nu ca să se odihnească, să se bucure de apă și soare, ci să întregească enormul papagal al vacanței, să-și măsoare distracția cu cît au cheltuit și cu ce au cumpărat. Pe toți aceștia i-am speriat pe nedrept, dintr-un egoism în mare parte explicabil. Pe litoral am întîlnit un aer de vacanță odihnitoare, de vară intrată în toate drepturile, de turism organizat după canoanele tradiționale. „Vin unii și ne întreabă : putem sta la soare ? puteți, le spunem. Putem călca pe nisip ? Puteți, răspund, dar în apă putem intra ? puteți. Nu pățim nimic, nu, și tot așa cu șirul de întrebări, pînă cînd le arătăm rezultatele analizelor, a probelor efectuate. Din păcate mulți amatori, ba chiar și unii medici care n-au văzut rezultatele măsurătorilor, le recomandă oamenilor să nu meargă la mare. Noi avem aici turiști și pacienți dintr-o sumedenie de țări. De acasă cunosc situația exactă și aici își văd de vacanță și de tratament", spunea doctorița Lucia Chiriac, medicul șef al policlinicii **Doina** din Neptun. Am dat o raită prin hotel. Lucian Rădulescu, administratorul hotelului se afla pe baricade. Zilnic primește pe adresa instituției scrisori de la turiști străini care revin pentru a nu știu cîta oară în România, obișnuiți ai hotelului **Doina**. Aceștia își exprimă dorința ca în perioada cutare să locuiască la etajul cutare, camera cutare, pe colț. La fel, personalul policlinicii continuă să primească scrisori de rezervare a zilelor și orelor de consultație. La Doina e o cursă contra cronometru. Tratamente, băi, împachetări, consultații. La cîțiva pași de această activitate febrilă, continuă construirea unui nou corp, care va fi dat în folosință spre sfîrșitul anului. În programul acelei zile aveau ore rezervate doamna Caterine Simoncini din Franța, Anna Pohl și Frieda Fally din Austria, Michele Filipucci, Bedici Aldo și Clara Pecorinii din Italia. Familia Moems din Belgia, venită pentru a doua oară în România prin intermediul firmei Maxitour, după o ședere de două săptămîni la mare, a solicitat un ghid și și-au exprimat dorința de a revedea mănăstirile din nordul Moldovei. La ora aceea, cei doi se aflau la Voroneț, însoțiți de ghidul Alexandru Mihalcea. La **Caraiman, Doina, Neptun, Amfiteatru, Belvedere**, pe lîngă turiștii români, se află o mulțime de turiști străini. Pe litoral încă de la primele zile mai fierbinți ale acestei veri, au sosit turiștii aduși de firmele franceze **Uta** și **Comtour**, de cele belgiene **Sunair** și **Maxitours** (prezentă în această vară cu cîteva mii de turiști numai pe litoral), de cele germane **Nur, T.U.I.** și **I.T.S.**, precum și nordicii veniți prin **Lomamatka** și **Reseledarem**. Pe litoral, vacanța și-a reintrat în drepturile firești. La grădinile de vară, prin rotație, teatrele bucureștene și cele din provincie își susțin turneele estivale. În complexe și bazaruri s-au instalat producătorii de artizanat și cei de kitsh-uri, excursiile la monumentele istorice din Dobrogea funcționează zi-nic iar orchestrele se aud în fiecare seară.

Ce e nou la mare pentru anul acesta ? Luînd litoralul de la Năvodari, pînă la Mangalia și Vama Veche, lista ar fi prea lungă. La Năvodari vom reveni în curînd. La Neptun și Olimp am găsit o sumedenie de noutăți. În primul rînd, cazarea. Ca de obicei, pe parcursul iernii, în toate hotelurile s-a desfășurat o intensă activitate de recondiționare, dotare și pregătire. Remochetări, schimbări de instalații, de mobilier, revopsiri și rezugrăvit. La ora aceasta toate hotelurile au reintrat în circuitul turistic pregătite, cu confort sporit. La cîteva dintre ele s-au efectuat reparații capitale **(Bilca, Clăbucei)**, și la alte 6 hoteluri a fost extinsă încălzirea apei prin energie solară. Gavril Tamaș, noul director al stațiunii, ne-a prezentat pe larg și celelalte noutăți ale sezonului. În Neptun și Olimp a avut loc o recondiționare a spațiilor verzi, o refacere a trotuarelor și aleilor de acces. La Complexul **Belvedere, Amfiteatru** a fost refăcută în întregime terasa și intrarea, iar pe plajele stațiunii au fost amplasate o mulțime de chioșcuri și bistrouri la care cei avizi de soare pot servi masa fără să părăsească soarele și marea. De asemenea, la Neptun a fost deschis un tobogan acvativ iar bowlingul de la Olimp, prin strădania unei echipe conduse de un responsabil inimos, arată mai mult decît nou. Gavril Tamaș, un economist cu spirit de ardelean mereu pregătit de oaspeți, ne-a vorbit apoi despre pregătirea cadrelor. Baza materială a turismului pe litoral a atins cele mai înalte cote. La ora aceasta, preocuparea cea mai importantă este legată de calitatea serviciilor și, implicit, a pregătirii și comportării tuturor celor implicați în activitatea de turism. În perioada iernii mai toți responsabilii de hotel, recepționeri, responsabili de restaurante au urmat diferite cursuri de perfecționare. Selectarea cadrelor sezoniere a rămas însă o problemă care continuă să dea de furcă. Oricum, am fost asigurați că și la acest capitol, față de anii precedenți, saltul este mai mult decît vizibil.

Cît privește divertismentul acestui sezon, el include, pe lîngă elasicele excursii în locurile istorice și pe lîngă turneele trupelor de teatru, o seamă de discoteci noi, de restaurante cu program specializat, posibilități de echitație, de sporturi nautice, și multe altele pe care le puteți descoperi și singuri. Oricum, atmosfera e de vacanță în toată legea, la petrecerea căreia veghează o mulțime de oameni. E drept că sînt mai puțini fricoși și zvoniști, dar lipsa lor nu face decît să dea atmosferei o frumusețe în plus. Pînă una alta, au mai sosit niște scrisori. Helga Schefer din Goblentz și Quinque Laerts din Bruxelles vor să stea într-o cameră cu fața spre apus ca să poată dormi pînă tîrziu. Și pe aeroportul **Mihail Kogălniceanu**, populația verii continuă să se reverse în valuri. Iar în București, întrebat fiind de un cunoscut, cum e la mare ? i-am spus, dacă ești fricos păzește-ți umbra și stai acasă, iar dacă vrei să te bucuri de soare și de apă și să ai parte de vacanță, atunci du-te, dar nu mai spune la nimeni că iar începe înghesuiala.

CORNEL NISTORESCU ■

Flacăra revine :

Posibil epilog la „arta precauției"

Am descris pe larg (în articolul intitulat „Introducere în arta precauției" și publicat în revista noastră din 23 mai a.c.) acuzele neîntemeiate și nenumăratele șicane care au umplut ultimele luni din viața tehnicianului cu probleme de pajiști Vasile Beleiu, de la Ocolul silvic Cîmpeni. Știam, la acea dată, că nedreptatea ce i se făcuse putea fi îndreptată, grație investigațiilor procuraturii (care dăduseră la iveală nevinovăția lui Beleiu), grație intervenției Ministerului Silviculturii (care ne promisese, prin intermediul tovarășului ministru adjunct Ion Tăbăraș, o serioasă revedere a datelor problemei, la Cîmpeni urmînd a fi trimiși experți care să constate legalitatea măsurilor adoptate de către conducerea Inspectoratului silvic Alba), discutaserăm cu factorii de decizie locali pe linie de partid și de stat posibilitățile concrete ale unei necesare reparații, atît materiale, cît și morale.

Dar iată că timpul s-a scurs și dăunătorul exces de precauție continuă să se facă simțit. Singura știre care ne-a parvenit de la Ministerul Silviculturii (prin intermediul consilierului juridic șef Gheorghe Lefter) a fost aceea că ministerul își păstrează poziția inițială, aceea semnată și parafată, prin care se cerea Inspectoratului silvic Alba să-l reintegreze pe Vasile Beleiu și să-i plătească sumele cuvenite pentru lunile de suspendare.

Dar, ajunși la Alba Iulia, aflăm cu surprindere că Inspectoratul silvic Alba s-a arătat nemulțumit de rezultatele cercetărilor efectuate de procuratură și a cerut reverificarea pieselor aflate la dosar. Ei bine, faptele fiind, în acest caz, lipsite de cea mai elementară logică, vorbind de la sine despre stilul de muncă al celor care, la respectivul inspectorat, se preocupă de problema relațiilor de muncă. La ce dată a fost inaintată contestația ? Înainte sau după adunarea-fantomă în urma căreia s-a desfăcut contractul de muncă lui Vasile Beleiu ? Nici nu mai contează ! Dacă a fost înainte (așa cum ni s-a spus), asta înseamnă că ar fi trebuit să se aștepte rezultatul noilor investigații, care să fie aduse la cunoștință adunării generale și, în baza lor, să se treacă la adoptarea unei hotărîri. Dacă a fost ulterior, ea nu-și mai avea rostul, atîta timp cît Inspectoratul silvic se debarasase de Vasile Beleiu !

Din discuțiile purtate cu procurorul șef al Procuraturii județene Alba, tovarășul V. Dumitru, și cu procurorul-șef al Procuraturii locale Cîmpeni, O. Hîrceagă, nu există probe care să ateste vinovăția lui Beleiu. Atunci ? De ce se tergiversează în continuare ? În ce măsură această a doua atestare a lipsei de vinovăție a lui Vasile Beleiu va fi luată în considerație de către conducerea Inspectoratului Silvic, de către Ministerul Silviculturii ? Instrucțiunile Ministerului de Finanțe prevăd, în cazul tăierii „în coadă de rîndunică a chitanțelor pentru care nu s-au încasat bani — principalul cap de acuzație împotriva lui Beleiu — un minimum de amendă de o sută de lei (mai puțin decît atunci cînd ești prins, în tramvai, fără bilet de călătorie !)

Încredințați că lucrurile se vor rezolva pînă la urmă, am abordat acest caz într-o convorbire cu tovarășa Raveca Ratiu, secretar al Comitetului județean de partid Alba. „Dacă lucrurile stau așa — ni s-a spus —, dacă omul e nevinovat, scrieți, iar cei care au greșit au posibilitatea să-și revizuiască poziția".

DAN MUCENIC ■

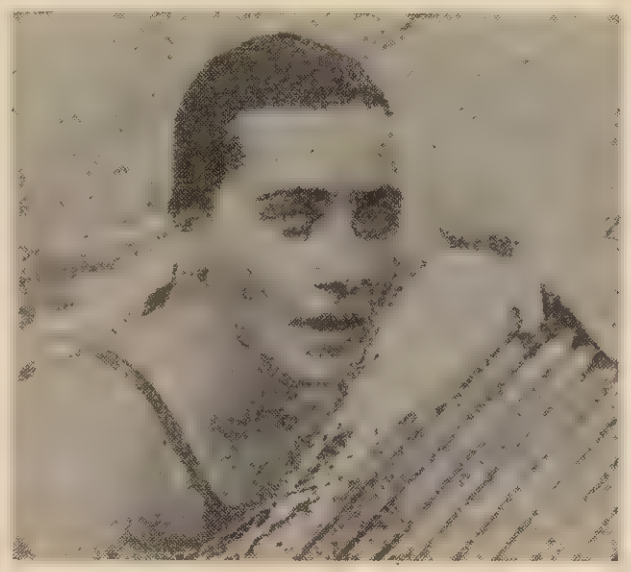

Noemi Lung

Anca Pătrășcoiu

Carmen Bunaciu

Fotografii de AUREL NEAGU ■

BAIE DE AUR!

Pînă la încheierea ediției, 6 medalii de aur pentru România, obținute de Noemi Lung, Anca Pătrășcoiu, Carmen Bunaciu și Mariana Stănescu în cadrul Jocurilor Sportive Internaționale de la Moscova

Complicatele conexiuni ale vieții internaționale au afectat în ultima vreme pînă și mari competiții sportive, inclusiv pe cele desfășurate sub însemnul cercurilor olimpice. Cu ani în urmă, mijloacele de informare dădeau amănunte despre regretul și amărăciunea unui sportiv englez care se afla „la ultima șansă de a participa la Jocurile Olimpice". Așa s-a întîmplat că mari sportivi au pierdut prilejul unei confruntări directe cu alți mari sportivi, că bătălia pentru recorduri a fost văduvită de participarea unor nume strălucite. În consecință, pesimiștii s-au grăbit să arunce o umbră de îndoială spre semnificația unor rezultate obținute în absența unor nume, sau a celorlalte. Iată însă, că între două ediții ale Jocurilor Olimpice, chemați fiind să concureze la o manifestare sportivă de proporția unor jocuri dedicate prieteniei, mii de sportivi din lumea întreagă participă la ediția de la Moscova spre a-și aduce o reală contribuție nu numai la îmbunătățirea performanțelor sportive, dar și a climatului de prietenie, de colaborare internațională, atît de contorsionat în ultima vreme. Începute vineri, 4 iulie, în capitala Uniunii Sovietice, Jocurile Sportive Internaționale s-au bucurat de participarea a 3 000 de sportivi din 79 de țări. Nu ne vom referi pe larg la spectaculoasele întreceri, la cursele memorabile sau la noile recorduri mondiale, ci la participarea sportivilor noștri, exemplară din toate punctele de vedere.

Ca de obicei în marile competiții, atletismul n-a rămas dator! Victoria Marianei Stănescu, ... ul Cristeanei Matei și al Mihaelei Junghiatu, ca și bronzul Mihaelei Longhin n-au făcut decît să confirme așteptările noastre. Dar satisfacția cea mare, depășind cu mult chiar și proporțiile unei surprize, continuă să ne-o aducă natația. Ani la rînd Carmen Bunaciu a fost purtătoarea noastră de cuvînt în concursurile internaționale, fiind secondată de cele mai multe ori de prezența discretă a celorlalte colege de lot. Numai că seriozitatea acestei sportive, condițiile de pregătire, modul responsabil în care se munceste la această federație au făcut rezultatele pe pistele de apă să nu mai fie de ordinul anonimatului. Nu demult, am consemnat splendida performanță a Tamarei Costache, cea care ne-a adus primul record mondial în domeniul natației. Continuînd șirul, la Jocurile Sportive Internaționale de la Moscova, înotătoarele noastre, în companii mai mult decît prestigioase, au cîștigat cinci medalii de aur. După Tamara Costache, Carmen Bunaciu, Anca Pătrășcoiu, iată că pe listele cîștigătorilor mai apare acum, la Moscova, și numele lui Noemi Lung (C.S.M. Baia Mare, antrenor Gh. Dimeca). În prima zi a întrecerilor Noemi Lung a cîștigat cursa de 400 m mixt, victoria sa constituind, prin titlurile și timpii obținuți de celelalte participante, drept o mare surpriză. Dar ca o confirmare a valorii sale, la următoarea probă de 200 m mixt, Noemi Lung avea să cîștige din nou, ca în ziua a patra a Jocurilor, ea să urce iarăși pe podium cu bronz la proba de 400 m liber. Ca un argument la frumoasa comportare a înotătoarelor noastre a fost și rezultatul la proba de 100 m spate. Cele două eleve ale Cristinei Șopterian de la Clubul Dinamo, Carmen Bunaciu și Anca Pătrășcoiu, au sosit în același timp, neputînd fi departajate nici după fotografie, organizatorii conferindu-le în final medalia de aur și declarîndu-le pe amîndouă cîștigătoare. Dacă mai adăugăm faptul că Anca Pătrășcoiu a mai obținut medalia de aur la proba de 200 m spate, iar Carmen Bunaciu pe cea de argint la 100 m fluture, atunci avem imaginea completă a rezultatelor valoroase obținute pînă la această oră în cadrul Jocurilor Sportive Internaționale, jocuri desfășurate cu participarea unor nume sonore din întreaga lume. Căci 6 medalii de aur, obținute numai la atletism și înot, în compania marilor vedete ale sportului mondial (Tom Petranoff, Evelyn Ashford, Vladimir Salnikov, Robert Emmian ș.a.), reprezintă, în primul rînd, măsura valorică a sportivilor noștri, prezenți și ei în vîrful ierarhiei ca niște candidați de drept ai podiumului de premiere. La Moscova, atletele au confirmat, iar înotătoarele noastre au făcut o adevărată baie de aur.

C. NISTORESCU ■

Mariana Stănescu

Telexurile agențiilor de presă ne-au adus în aceste zile vești îmbucurătoare și din Scandinavia, unde campioana Maricica Puică a participat în circuitul Marelui Premiu I.A.A.F.-Mobil. Luînd startul în 3 curse, la Stockholm, Oslo și Helsinki, reputata noastră alergătoare („serialul Flacăra" de acum cîteva săptămîni) a cîștigat de toți atîtea ori, pe 1 500 m și pe 3 000 m (la Helsinki), plasîndu-se în fruntea clasamentului. Cum europenele de la Stuttgart bat la ușă, aceste noi izbînzi ale Maricicăi ne oferă tot atîtea motive de optimism.

Unde-i regulament, nu-i tocmeală!

În seria a VI-a a diviziei C s-a dat o aprigă luptă pentru promovare, protagoniste fiind două echipe din județul Teleorman, ambele foste divizionare B, Rova Roșiori de Vede și Automatica Alexandria. La capătul ultimei etape, clasamentul a arătat 1. Rova 61 p. (golaveraj + 32), 2. Automatica 58 p (+ 31), 3. Sportul muncitoresc Caracal 45 p (+ 14), diferența de puncte dintre primele două clasate și cea de a treia ilustrînd tocmai dramatismul bătăliei „umăr la umăr" pentru un loc sub soarele diviziei B. Cînd conturile păreau încheiate, a explodat „bomba": Automatica a depus la F.R.F. un memoriu în care susținea că Rova a utilizat, în 7 meciuri (deși și unul ar fi fost suficient, scăzîndu-se 3 puncte, cîte se dau în C pentru victorie), un jucător, pe numele lui Alexandru Marcel, care n-ar fi trecut testele de pregătire fizică și teoretică pentru retur ! Dacă lucrurile s-ar fi adeverit, asta ar fi însemnat (și înseamnă !) pierderea din oficiu a tuturor partidelor incriminate, în conformitate cu prevederile Regulamentului de Organizare a Activității Fotbalistice, articolul 163, punctul K (pag. 97), care specifică : „folosirea de către o echipă, la jocuri oficiale, a jucătorilor suspendați, nelegitimați sau fără drept de joc, inclusiv cei fără viza anuală, viza medicală sau VIZA TRECERII PROBELOR ȘI NORMELOR FIZICE ȘI TEHNICE (subl. n.)... (se sancționează cu) pierderea jocurilor din oficiu cu 3—0 dacă le-au cîștigat, au făcut joc egal sau le-au pierdut cu un scor mai mic".

Memoriul a ajuns la Colegiul central al antrenorilor, mai exact la secretarul acestui organism, Cornel Drăgușin, antrenor federal. Analizîndu-l, Cornel Drăgușin a concluzionat că, într-adevăr, el este întemeiat. Alexandru Marcel netrecînd testele invocate (fiind bolnav și, ulterior, operat), dar l-a respins pe motiv că Automatica a utilizat și ea, în cursul campionatului, 2 jucători, Miclos și Bragagiu, aflați în aceeași situație, deci fără teste ! Cu această apostilă, memoriul a coborît (de la etajul 2 la parter) la Comisia de competiții a F.R.F. care, nejudecînd și luînd de bun punctul de vedere al Colegiului (ca și, se vede, recomandarea „prietenească" de a nu mai dezgropa morții, pentru ca nu cumva Automatica să aibă și mai mult de suferit, riscînd retrogradarea ?!), a considerat dosarul închis, menținînd ordinea consemnată la sfîrșitul întrecerii.

Dar e oare el cu adevărat închis ?! Considerăm că nu, întrucît, din grabă sau din alte motive (fără a face Colegiului proces de intenție), documentul purtînd semnătura președintelui forului respectiv, Mircea Lucescu), cel care a dat verdictul a uitat un „mic" amănunt : anume că cei 2 fotbaliști folosiți de Automatica erau la data începerii competiției JUNIORI SUB 18 ANI, deci nu aveau obligația de a se prezenta la normele de control instituite de F.R.F. ! Ba mai mult, ei nu se găseau pe „lista de 20" înaintată de Automatica la federație (conform uzanțelor), fiind promovați la un moment dat din pepiniera proprie. Ca să demonstrăm că lucrurile stau așa și nu altfel, ar fi suficient, poate, să menționăm că nici unul dintre juniorii apăruți în timpul campionatului în diverse echipe, de pildă dinamoviștii Jercălău, Răducioiu, D. Sava ș.a., n-au trecut testele respective, argumentul fiind la îndemîna oricui : pentru că F.R.F. însăși n-a solicitat așa ceva ! Dar nu ne oprim aici, ci mergem mai departe, evidențiind că viza specială, „drept de joc" tur sau retur, aplicată de F.R.F. după luarea testelor pe toate carnetele (legitimațiile) fotbaliștilor seniori, viză fără de care (după regulamentul în vigoare) s-ar pierde un meci sau altul, n-a apărut niciodată, și nu apare !, pe carnetele juniorilor !

E limpede că, Automatica nefiind în culpă, rămîne vinovăția Rovei Roșiori, pasibilă (iarăși apelînd la R.O.A.F.) de pierderea mai multor meciuri. Sigur că, ieșind prima după 30 de etape, Rova poate invoca argumentul victoriei morale. Dar la fel de adevărat e că orice judecată în afara regulamentului e vicioasă, iar acesta, fie că ne place, fie că nu, e de partea Automaticii. Întrucît unde-i regulament, nu-i tocmeală, dura lex, sed lex, sugerăm Comisiei de competiții a F.R.F., de competența căreia era cazul de la bun început, să reanalizeze situația și, cîntărind toate argumentele, să ia decizia care se impune.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

SAH
cu Margareta Mureșan

Open la Bela Crkva

Două sute de participanți din mai multe țări au luat startul în turneul internațional disputat în sistem elvețian în mica localitate iugoslavă Bela Crkva. S-au jucat 13 runde. Șapte concurente s-au luat la întrecere cu șahiști reputați, cu cele mai înalte titluri internaționale, dar, la finalul concursului au reușit să-și înscrie numele doar în limita a 50 la sută prin reprezentanta iugoslaviei, Marija Petrovici, și reprezentanta noastră, junioara Liliana Mitescu. Întrecerea candidaților la primele locuri s-a desfășurat între luptă aprigă și... penibil. „Traseul" a fost favorizat de un arbitraj părtinitor. În condițiile de joc impuse, au fost mai multe cazuri de „abandon înainte de încheierea turneului prin retragerea din concurs (printre care și timișorenii S. Grunberg, I. Mărășescu și M. Chiricuță) a unor șahiști aflați pe poziții fruntașe. Tragerea la sorți n-a urmat criteriile promovate de regulamentul F.I.D.E. și a fost o cale deschisă pentru „doritorii de titluri internaționale".

Surprizele de scor nu au lipsit încă din prima rundă, cînd maestrul internațional Constantin Ionescu a fost învins de un adversar fără nici o șansă în turneu. Mai apoi, cîștigînd 6 partide consecutive, a devenit lider tocmai C. Ionescu, care cu cîteva zile înainte își adjudecase victoria în turneul de la București. În runda a IX-a, printr-un ajutor „nescontat", Jakimovici (jucător fără pretenții) intervine ca o „stea căzătoare" pe locul I ca urmare a victoriei, prin forfait, în fața unui jucător iugoslav necotat, care era, totuși, prezent în sala de concurs ?! După ce duelul dintre cei mai în formă jucători români prezenți în turneu s-a decis altfel decît era de așteptat și decît presupunea poziția de pe tabla de joc, Mihai Șuba pierzînd la Constantin Ionescu, acesta din urmă și-a consolidat locul 1, cu 8 puncte, împreună cu R. Maximovici, fratele cunoscutei maestre internaționale Suzana Maximovici, urmați de Radoslavici, Jakimovici (șahiști necunoscuți) și Cebalo cu 7,5 p, apoi fiind grupați jucătorii de renume precum marii maeștri Spiridonov, Barlov, Bukici, Forinto 7 p, Kneževici, Kovačevici 6,5 p etc. Ionescu avea însă să rateze șansa realizării unei norme de mare maestru internațional, pierzînd în fața lui Barlov.

Un finiș excepțional pentru un turneu open a avut Mihai Șuba, care a obținut trei victorii consecutive la adversari foarte incomozi. Cu o rundă înaintea încheierii turneului jucătorul timișorean se instalase la conducere, avînd micul avantaj de o jumătate de punct. În ultima rundă, M. Șuba a dispus de Fercek la capătul unei „siciliene" antrenante în care pluteau maturile, jucînd riscant și numai pentru victorie. În condițiile organizatorice de la Bela Crkva cu atît mai meritorie este victoria finală cu cît Mihai Șuba a făcut un tur de forță întîlnind șahiști foarte puternici, fiind, uneori, defavorizat de tragerea la sorți. A jucat foarte bine, riscînd mult, găsind căi nebănuite, dovedind multă ambiție sportivă și o bună pregătire teoretică. Fruntașii clasamentului final au fost : 1. Șuba (România) 10,5 p, 2. Cebalo (Iugoslavia) 10 p, 3—6. Ionescu (România), Spiridonov (Bulgaria), Maximovici și Jakimovici (Iugoslavia), 9,5 p, 7—10. Abramovici, Barlov, Kneževici, Rajkovici (toți din Iugoslavia) 9 p etc.

MARGARETA MUREȘAN ■

Racul

VIRGIL MILITARU ■

Bicicleta, un sport pentru toate vîrstele

Beţe-n roate

- A tușit ca să mai schimbe vorba.
- Unii admiră atît de mult Sfinxul, încît îl imită orice mișcare.
- A venit la carnaval fără mască. Era de nerecunoscut.
- Femeia înțeleaptă se deosebește de celelalte după gură. O are mai mică.
- Cardiologul și-a donat inima unei tinere paciente.
- De ziua soției a înfrigurat pentru a-i aduce un buchet din vinuri alese.
- Bătut la cap, s-a strîmbat mai rău.
- Către „Calea fericirii" nu s-au pus încă indicatoare.
- Din operă a ascultat doar un fragment. Restul, a preferat să citească.
- Ușile din spate se deschid după ora închiderii.
- Așa e omul nostru. Astăzi e, mîine nu e. Adică, ulcioapa, nu e popa.
- Dacă inventatorul telefonului făcea întîi un apel la „Informații", o lăsa baltă.
- Grelcerele s-a învățat minte. Pentru iarna asta, și-a aranjat o internare în spital.
- Dresorul a prezentat un număr aparte. A folosit un leu drept fișă de telefon.
- A cugetat atît de adînc, încît nu l-a mai văzut nimeni la suprafață.
- Înainte de a pleca acasă, ospătarul a mai luat cîteva comenzi.
- Singurele lucruri remarcate în întuneric, sînt obstacolele.

DANIEL MILITARU PITEȘTI ■

Cronica şoselei

Într-o seară

După ce a simțit că ceva nu-i în regulă, omul a oprit enorma mașină pe asfaltul drumului și s-a îndreptat exact spre a treia punte, unde, așa cum bănuise, un cauciuc făcuse explozie. La un asemenea autovehicul sofisticat, scoaterea roții și apoi montarea ei se face cu dificultate. Trebuia să rămînă pe loc pînă a doua zi, cînd urma să ceară sprijinul unității de specialitate din municipiul situat la numai 10 km distanță. Tot drumul, șoferului îi stăruiseră în minte întîmplările din ultima vreme. Certurile cu soția, plecarea acesteia la părinți, împreună cu cei doi copii, transferul la întreprinderea unde lucra de doar trei luni, ca urmare a neînțelegerilor cu șefii de la unitatea cu specific petrolier. Un lanț de neînțelegeri. „De ce m-oi fi certînd oare cu toată lumea ?" Adevărul e că de cînd se despărțise de Eleonora, toate îi mergeau anapoda. Leandru era irascibil, țîfnos. Cu cine nu se certase acest bărbat echilibrat cîndva ? Cu foștii colegi, cu vecinii, cu vînzătorii magazinelor, cu cel care îi umpleau cisternele autovehiculului. Nu apucase să se certe doar cu cei care îi evitau sistematic, nefăcîndu-le nici o plăcere să se lase angrenați în schimburile de cuvinte care aveau întotdeauna același deznodămînt : conflictele. De aceea, nimeni nu mai voia să-l însoțească în curse, deși regulamentul, pentru asemenea gen de încărcătură, prevedea ca mașina să aibă doi șoferi. Cui îi face plăcere să meargă cu un nebun la drum ? Mai ales că și el cerea mereu să fie lăsat singur. Vorba aia, oamenii se fereau să-l întîlnească chiar și prin curte, darmite să plece cu el, cu o asemenea mașină, zeci de kilometri. Așa s-a făcut că Leandru era acum singur. „Dacă mai eram cu cineva, puteam înlocui roata. Cu eforturi deosebite, cerînd ajutorul unui om de pe drum, aș putea face treaba și singur. Dar e tîrziu și is tare istovit". Obosit mai cu seamă din cauza conținutului sticlei de rachiu goliță pe jumătate. El care înainte nu se atingea nici la aniversări de băutură, devenise un om care nu mai putea trăi fără alcool. Înainte de a se întinde pe confortabilul pat din spațioasa cabină, mai trage o dușcă zdravănă și se culcă. „Dar dacă peste noapte e vreun control ? M-a durut măseaua și apoi nu merg, ci staționez. Știu eu să mă apăr la nevoie". Adoarme greu. Îi stăruie în gînd figura Eleonorei. „Nu cred să se mai întoarcă acasă, îi prea mîndră. Apoi și eu m-am purtat urît cu ea, am jignit-o, am lovit-o !".

În Dacia portocalie care zboară în noapte se află Darian, taică-său, un om încă zdravăn, de vreo 63 de ani, și doi nepoți ai tînărului. Unul de cinci și al doilea de șapte ani. Copiii sorei sale, la care ține extrem de mult. Întotdeauna are ceva prin buzunare pentru ei. Bătrînul de 25 de ani, neînsurat, servește masa de prînz și cea de seară la sora-sa. Momentul care îl încîntă cel mai mult e întîlnirea cu copiii. Îi pîndește de la distanță și cînd îl observă, o iau amîndoi la fugă spre el, sărindu-i în brațe. Cînd Darian pleacă subit în vreo cursă lungă și nu vine la masă, puștii se întorc amărîți acasă. Mai că le dau lacrimile. „Lasă mamă, Dorine, M.r l, ca il vedeți dis-uă Nu s-a întîmplat vreodată să lipsească și la prînz și seară".

În viața lui Darian se pregătea un eveniment mare. Căsătoria lui cu o fată pe care o îndrăgise chiar în clipa cînd o cunoscuse. Întîlnirea fusese aranjată de un prieten a cărei soră era. „Mi-am dat seama pe loc, dragă tată, că-i o fată serioasă, modestă, și în plus, de o frumusețe rară. Ochii albaștri ca cerul și părul negru, negru. E o raritate, nu-i așa bătrîne ?", „Mie, să-ți spun drept, fiule, nu prea îmi plac aceste așa-zise „vederi" și încă mai puțin am încredere în dragostea care apare subit, gen lovitură de trăsnet, cum obișnuiesc să spună francezii. Am lucrat o viață în învățămînt. Am văzut multe. Poate sînt puțin cam prăpăstios, dar niciodată din treburi de genul ăsta n-a ieșit nimic serios. Dragostea a venit ca un fulger și a plecat la fel de repede ca o ploaie torențială". „Mă dezamăgești, dragă tată. Așa-i curajul pe care mi-l dai înainte de a face un pas atît de important ? Măcar adoptă și tu o mină mai puțin posomorită, să nu și închipuie Crina că va avea un socru căruia îi ninge și îi plouă tot timpul. Și nu cumva să-mi spui că nu ești de acord !" „Departe de mine, Darlane, asemenea atitudini. Tu ești cel care hotărăști. Eu pot să-mi dau cel mult o părere. Ai văzut ce bine și-a ales Anca, soțul ? Nici n-a vrut să aibă și nici n-a avut consilieri, care pot fi uneori răuvoitori ori ignoranți. Părțile bune sînt descoperite în ființa ființei dragi, semănînd indoiala sau exagerînd niște calități ori merite pe care fata sau bălatul pur și simplu nu le are... Mă rog, lucrurile nu sînt deloc simple cum par unora la prima vedere. Dar, fiule, nu-ți face impresia că te îndrepți prea iute spre ochii albaștri ai frumoasei brunete ? Vezi să nu cumva să-și fi vopsit părul, că ochilor în nici un caz nu le-a schimbat culoarea. Nu uita că e noapte, înnorat, iar vizibilitatea are și ea niște limite". „Mă doare neîncrederea ta, tată, și față de alegerea mea și față de talentul meu de șofer. Uiți că sînt pilot de încercare ?" „Tocmai asta să ai mereu în vedere, Darlane, că întotdeauna cei mai buni se înecă mai curînd ca alții, cauzele fiind binecunoscute de toată lumea. Cît privește alegerea ta, îți voi spune opinia mea la reîntoarcere. Să nu-mi ceri părerea pe loc !" Tînărul a ținut capul cam prea mult în direcția bătrînului, multul însemnînd cîteva secunde, suficient să nu observe gigantul autovehicul neiluminat care crea pe șosea un obstacol extrem de periculos. Mica mașină a fost ruptă în două de teribila coliziune, la fel ca un lemn despicat în lung de o secure. Bătrînul învățător pensionar n-a mai apucat să-și vadă viitoarea noră, nici copiii mulți la un moment dat de marea fericire a călătoriei cu mașina și încă în prezența iubitului lor Darian. N-au apucat să o vadă pe fată îmbrobodită mireasă cum o aveau în închipuirea lor. Bătrînul și bălatul de 7 ani au murit pe loc, iar Mirel după cîteva zile.

Cu ambele picioare fracturate, Darian a aflat, cînd și-a revenit, după cîteva zile, cumplita veste. E greu să descrii starea sufletească a unui om după o asemenea teribilă întîmplare.

Destinul a adus în același loc două cazuri complet deosebite, unul al unui om aflat în pragul prăpastiei și altul, al unui tînăr care se pregătește pentru viață. Greșelile lor elementare au provocat tragicul sfîrșit.

VICTOR BEDA ■

Comentariul săptămînii

Pace și dezvoltare (I)

Ambianță și interdependență

Legătura dintre pace și dezarmare este evidentă pentru oricine, are, altfel spus, caracter axiomatic. Nu poate exista o pace autentică, absolută și durabilă atîta vreme cît în lume se află uriașe cantități de arme, din ce în ce mai perfecționate și cu putere de distrugere tot mai mare, atîta vreme cît stocurile existente nu numai că nu se reduc, dar cresc continuu, atîta vreme cît sub arme se găsesc efective de ordinul milioanelor. La rîndul ei, dezarmarea este un proces complex, cu numeroase constituente, un proces a cărui înfăptuire presupune interacțiunea multiplă și adesea dificilă a numeroși factori, așa cum ne-am străduit să arătăm în mai multe articole.

Însă dezarmarea nu este identică cu pacea, nu se confundă cu ea. Cu toate că dezarmarea înseamnă dimensiunea lor fundamentală, atît pacea, adică starea către care tindem, cît și eforturile de făurire a păcii, adică procesul pe care îl trăim și în care sîntem implicați zi de zi, au și alte componente. Ele rezultă cel mai bine din felul în care au fost formulate cele trei teme de bază ale Anului Internațional al Păcii : „Pace și dezarmare", „Pace și dezvoltare", „Pregătiri pentru viață în pace". Vom avea în cele ce urmează în vedere probleme legate de tema „Pace și dezvoltare".

Desigur, în sensul acestei teme, Anul Internațional al Păcii putea fi — și nădăjduim să fie în cea de-a doua jumătate a lui — și un an al dezvoltării. De ce sînt puse alături și, evident, în relație, pacea și dezvoltarea ? Pentru că pacea oferă climatul propice realizării unei structuri de relații internaționale care să asigure fiecărei națiuni, mari sau mici, o dezvoltare nestingherită, la adăpost de orice amenințare. Este deci vorba de ambianță, de cadru, aspect deosebit de important, de fapt, condiție sine qua non a unei autentice dezvoltări, atît a lumii subdezvoltate, cît și a mapamondului în întregul său. Un alt aspect deosebit de important este interdependența dintre dezarmare și dezvoltare. S-au făcut în repetate rînduri calcule, relevate și de noi cu diferite prilejuri, care demonstrează ce avînt puternic ar lua economia pașnică a țărilor în curs de dezvoltare, cîte probleme ale omenirii, în primul rînd ale țărilor subdezvoltate — foametea, bolile, lipsa de asistență medicală, lipsa de locuințe, analfabetismul ș.a. — nu s-ar rezolva dacă s-ar renunța la înarmări și s-ar trece la înfăptuirea dezarmării. Reintroduse în circuitul pașnic, uriașele resurse umane și materiale risipite astăzi pe înarmări ar putea, pe lîngă lichidarea subdezvoltării, să schimbe în bine întreaga evoluție a economiei mondiale, afectată astăzi de destabilizarea pieței materiilor prime, de creșterea prețurilor, de inflație și instabilitate monetar-financiară, de creșterea șomajului ș.a. Dar, firește, pe primul plan rămîn problemele subdezvoltării, problemele țărilor în curs de dezvoltare. Pentru ca Anul Internațional al Păcii să-și merite numele și în ceea ce privește elementele celei de-a doua teme a lui, în viziunea țării noastre, a președintelui Nicolae Ceaușescu, se impune luarea unor măsuri cum sînt : o largă deschidere a piețelor pentru produsele țărilor în curs de dezvoltare ; eliminarea în general a barierelor protecționiste artificiale și a oricăror discriminări din calea schimburilor internaționale ; promovarea unor raporturi echitabile între prețurile materiilor prime și cele ale produselor industriale ; asigurarea accesului generalizat, în condiții avantajoase, la tehnologiile moderne ; soluționarea, pe baza unei abordări realiste, curajoase a problemei datoriilor externe ale țărilor în curs de dezvoltare. La acestea ar urma să se adauge alocarea a jumătate din fondurile ce s-ar recupera de pe urma dezarmării.

Legătura dintre pace și dezvoltare nu se face însă doar într-un singur sens (pacea favorizează dezvoltarea prin ambianță și prin resursele eliberate prin dezarmare). Există și o reciprocă în acest raport : înfăptuită în condițiile arătate, dezvoltarea, la rîndul ei, ar stimula și ar potența pacea. Cu alte cuvinte, o dezvoltare favorizată și impulsionată de pace și o pace întărită permanent de dezvoltare. Rămîne ca și în această privință, a dezvoltării, să se inițieze acțiuni concrete, să se treacă de la vorbă la faptă.

ION D. GOIA ■

Calcule

Știți ce înseamnă 100 de milioane de dolari ? De 100 de ori cîte un milion sau... Calculele pot fi făcute în cele mai diverse moduri. Suma finală rămîne aceeași. Și modul de a-i utiliza poate fi diferit, deși titulatura este aceeași : ajutor. Adăugînd un simplu cuvînt la cel de ajutor sensul se schimbă total. Căci nu e vorba de un ajutor pentru dezvoltare (și cîtă nevoie ar fi de el !) nici pentru combaterea foametei (de asta se pot ocupa organizații particulare), nici pentru combaterea analfabetismului (este mai ușor să racolezi cele cîteva „creiere" gata instruite în Europa sau altundeva), ci este vorba de ajutor militar. E adevărat că 70 de milioane vor fi folosite pentru echipament (oare credeți cumva că se referă la cizme, uniforme, bonete ?).

Ajutor militar pentru continuarea unui război. Bani oricum aruncați pe fereastră. Dacă ar fi să dăm crezare că un copil poate fi întreținut cu 18 dolari pe lună, înseamnă că suma de 100 de milioane ar ajunge, timp de un an, pentru 462 793 de copii. Nu știu cîți copii sînt în Nicaragua și oricum acum calculele mele nu mai au nici un rost. Suma a fost destinată deja pentru alte scopuri, potrivnice intereselor acestor copii.

DAN DĂNUȚ DORU ■

Faza finală de execuție a digului sistemului de hidroameliorare de pe riul Umbeluzi, în localitatea Pequenos Libombas din provincia Maputo. (R. P. Mozambic).

Vreau să fiu „mirandat"

„Aveți dreptul să nu spuneți nimic. Tot ceea ce veți declara poate fi reținut împotriva dv. Puteți cere asistența unui avocat". Cine nu cunoaște acest avertisment pe care fiecare polițist este dator să-l rostească în fața oricărui suspect arestat pe teritoriul Statelor Unite ale Americii, avertisment devenit celebru datorită romanelor de gen sau filmelor cu bandiți și urmăriri, cu Kojak și Piedone, cu mașini urlînd în noapte și gloanțe perforînd caroseriile. Este cea mai cunoscută prevedere legală americană pe care chiar Silvester Stallone în ultimul său rol din filmul „Cobra" o rostește ironic „a posteriori", în fața cadavrelor inamicilor săi delincvenți.

În ciuda renumelui său, acest ordin numit „Miranda", deși se aplică de 20 de ani, nu este definitiv acceptat. Numeroși americani printre care și ministrul justiției, Edwin Meese, îl califică drept rușinos, și scelerat pentru că este destinat să protejeze mai mult pe criminali decît societatea. Pentru majoritatea polițiștilor ordinul „Miranda" este „o palmă în plină figură", o critică vexantă asupra modului lor de lucru, o stavilă în calea derulării anchetelor. Sînt însă și mulți specialiști în chestiuni penale care recunosc că această procedură a ameliorat considerabil sistemul judiciar american. Oricum, declara Earl Campbell, consilierul juridic al poliției din Phoenix-Arizona, chiar dacă acest ordin al Curții Supreme de Justiție va fi anulat, anchetatorii nu vor mai putea reveni la epoca interogatoriilor cu „mușchi", desfășurate în subsolurile comisariatelor.

Măsura, atît de controversată, poartă numele unui obscur borfaș, Ernesto Miranda, condamnat pentru viol. Sentința a fost anulată pentru că, în instanță, el a declarat că mărturisirea i-a fost extorcată, fără a fi încunoștințat în prealabil asupra drepturilor sale. Miranda n-a putut profita mult timp de libertatea redobîndită. El i-a mărturisit fostei soții crima săvîrșită și aceasta a decis să informeze poliția. Grație acestui martor, într-un nou proces, Miranda a fost condamnat la 30 de ani închisoare. Ironie a sorții, Miranda, eliberat pentru bună conduită, după 10 ani de detenție, a fost asasinat de un răufăcător. Bineînțeles, acestuia i s-a aplicat tratamentul „Miranda", adică i s-a citit faimosul avertisment. Criminalul n-a declarat nimic, poliția în lipsă de probe l-a pus în libertate și, cînd a găsit probele, n-a mai avut pe cine să inculpe pentru simplul motiv că banditul se evaporase.

Adoptat în plină eră liberală, ordinul în cauză a fost destinat să îngrădească puterea poliției care avea prea ades tendința să „sugereze" suspecților că este în avantajul lor dacă răspund la întrebări. Acum lucrurile s-au mai schimbat și, se pare, este necesară o revizuire a legislației în vigoare. Mai ales că cel de-al 5-lea amendament al Constituției americane dă dreptul oricui să păstreze tăcerea pentru a evita autoincriminarea. Deci ordinul Miranda este superfluu. Ceea ce nu înseamnă că anularea lui se va produce cu siguranță, sau că, în cazul în care va avea totuși loc, va fi o operațiune ușoară.

IOAN ROȘCA ■

Mercedesul din serialul „Dallas"

Primăvara la Hollywood este marcată an de an de senzațiile tari ale paiptantei ceremonii ce este încununată în cele din urmă de acordarea premiului Oscar, eveniment ce concentrează atenția întregii lumi a cinematografului și nu numai a ei. Susținută puternic de mijloacele de informare în masă, această sărbătoare a filmului are menirea de a distinge cele mai bune producții cinematografice ale anului precedent, aducîndu-i în prim planul atenției publice — deși nu reușește acest lucru întotdeauna — pe actorii, compozitorii și îndeosebi regizorii care au jucat un rol decisiv în mersul înainte al activității acestei „fabrici de vise". În umbră rămîn, însă, alți actori cu o deosebit de mare pondere în buna funcționare a întreprinderii — specialiștii în merchandising (cumpărarea și vînzarea filmelor) și așa-numiții product agents.

Publicația vieneză „Die Furche" relevă recent că arta publicității cît mai subtile în favoarea desfacerii de filme și seriale de televiziune a ajuns „big business", atrăgînd mari concerne în industria filmului. În această ramură, ce se înscrie în orbita „product placement"-ului (plasării produselor), profiturile au ajuns deja de ordinul sutelor de milioane de dolari. „Cine a vizionat producțiile Hollywood de dată mai recentă, atît cele destinate micului ecran cît și cele prezentate pe marele ecran recunoaște tot mai multe mărci ale unor firme" („Die Furche"). Nici una nu a apărut întîmplător pe ecran. Zeci de „product agents" nu au în prezent altă ocupație decît de a concura pentru a obține șansele de a prezenta produsele clienților în pelicule ce vor fascina milioane de oameni. Cît mai multe milioane ! Și niciodată în asemenea filme nu apare pe gratis sau din întîmplare emblema vreunei firme. Mai ales dacă produsul respectiv poate fi asociat cu numele vreunui star la modă. Sumele alocate în acest sens încep de la 10 000 dolari și ajung la niveluri astronomice. Așa-numitele „tie-ins" se află la originea unor afaceri de milioane de dolari, care reunesc publicitatea în favoarea unei puternice multinaționale și o întreprindere prestigioasă de producție de filme.

Să amintim numai nenumăratele mașini Mercedes ce apăreau în serialul de televiziune „Dallas". Cine crede că acest lucru a fost întîmplător se înșală. Apariția, în cursul anului trecut, în acest popular serial, a unui automobil Audi nu a provocat altă reacție decît speculații privind mărimea sumei plătite în schimbul acestui serviciu de publicitate. Jerry Lewis a fost nevoit să suporte focul criticii de film ca urmare a faptului că în pelicula „Hard Working" a făcut reclamă pe față pentru Dunkin Donuts, o firmă producătoare de... gogoși ! Iar însuși Marlon Brando în „Formula" nu s-a jenat să spună lui George Scott : „Ia o bomboană cu lapte marca Dunn !". Urmarea : desfacerea dulciurilor respective a sporit în scurt timp. Iată de ce sumele plătite vedetelor pentru a face vizibilă o anumită marcă de produse sporesc vertiginos. Uneori strălucirea banilor face să se piardă din vedere însăși menirea filmului. Astfel, într-o producție cinematografică recentă spectatorii pot admira minute în șir coada unui avion unde se găsesc plasate foarte vizibil însemnele unei firme de transport aerian. Premisa de la care se pornește în acest caz este că spectatorul va prefera de acum încolo să călătorească cu aceleași avioane ca și eroii de pe ecran. Culmea este că așa se și întîmplă spre disperarea criticilor de film care ar dori ca arta cinematografică să nu ajungă în cele din urmă o ramură publicitară.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

ACCENTE ÎN LUME

„Opere de artă" refuzate

Peste 6 000 de picturi și sculpturi reprezentînd epoca nazistă au fost recent returnate R.F. Germaniei de către Statele Unite. Principalele muzee și pinacoteci vest-germane au refuzat să primească în custodia lor aceste mărturii ale ororilor din acea perioadă cumplită din existența omenirii.

Premiera

În anul 1599, piesa „Henric al V-lea" a deschis prima stagiune a teatrului „The Globe". Reconstituirea vechiului lăcaș a generat dispute care au durat șapte ani. Cîștig de cauză a obținut actorul și regizorul San Wanamaker, inițiatorul ideii de a se reconstitui celebrul teatru chiar pe locul unde „marele Will" și-a jucat piesele. Acesta a declarat că inaugurarea versiunii moderne a prestigioasei instituții se va face tot cu „Henric al V-lea".

Fotografii document

Premiul Erich-Salomon a fost acordat de Societatea vest-germană a artei fotografice fotoreporterului sud-african Peter Magubane. Din anul 1950 el a desfășurat o activitate neîntreruptă, în condiții deosebit de grele, iar fotografiile sale, de o calitate exemplară, reprezintă surse de informare pe tema apartheidului.

Aparat foto uriaș

La stația Zvenigorod, regiunea Moscova, a fost instalat un aparat fotografic în greutate de 25 de tone, destinat observării sateliților artificiali ai Pămîntului. Această construcție are pe lîngă cele două axe de rotație prezente la orice telescop și o axă orbitală ce permite observarea sateliților indiferent de direcția în care zboară aceștia.

ELENA GRECESCU ■

Reportaj din China

Un soare cu obraji de Panda

Despre China s-au scris la noi nu puține cărți, cîteva dintre ele interesante ; țara miliardului de suflete incită, surprinde, între oamenii și natura ei existînd o uniune legată milenar, inconfundabilă. În China străinul se poate simți cu adevărat străin cu toate că peisajul îl încîntă la fiecare răsucire a privirilor, iar omul de rînd, de pe stradă, îi surîde și el chiar și atunci cînd sufletul lui este supt de zimbetul calm, același pentru cei ce văd în zimbet doar un zimbet și atît. A te simți undeva ca la tine acasă este poate prea mult spus sau prea puțin, o larghețe de moment s-ar părea, deoarece, ca la tine acasă, nu te poți simți decît la tine acasă și nicăieri altundeva. Cu toate astea la tine acasă te afli cînd sufletul se cuibărește ca la el acasă ; sufletul este umblător, capabil să se dăruiască atunci cînd spațiul în care se găsește se lasă descoperit de adevăr și nu de pospaiul de dinafară. În China tot adevărul e pe dinăuntru ; ce se oferă imediat privirilor e fost trecut prin vreme, prin secole și milenii, ascunzișul trecutului este parțial deslegat, dar nu atît pentru trecut am dorit cu ardoare să cunosc ce se poate cunoaște vreme de două săptămîni, dintr-o țară-continent, din viața unui popor ce alcătuiește el singur, pe harta demografică, o treime din toată suflarea pămîntului.

Cînd te duci să vizitezi o străinătate te înarmezi cu cît mai mult cu putință ; citești pe nerăsuflate istoria ei, cuantumul de inteligență practică depus de țara respectivă la tezaurul inteligenței umane, cultura ei, atît cît îți îngăduie preocupările de nespecialist în materie. Cred că nici cei care au viețuit vreme de mai mulți ani în această lume, pentrucă după mine China nu este numai o țară, ci o lume, n-au ajuns să descifreze acordurile fine ale unor obiceiuri ce fac parte dintr-o existență și nu din folclor, darmite eu, furat și îngîndurat, întors pe dos, cum se zice, de tot ce vedeam, dornic de cît mai mult, în cît mai puțin timp. Lecturile despre China, cei puțin o parte din ele, nu mai corespundeau realității. Nu se schimbaseră nici monumentele, mai fuseseră descoperite între timp cîteva zeci, nici peisajele redate fidel, pînă la nenuanțare de artiștii profesioniști sau amatori, nici străzile supraaglomerate de oameni cu cămăși albe și pantaloni bleumarin, nici bicicletele, mai multe și mai suverane ca oricînd. Se schimbase totuși ceva fundamental : rămăsesem în urmă cu esențialul, omul, chinezul de fiecare zi trecuse în ciția ani printr-o metamorfoză calmă în înțelegerea mea, animată și viguroasă pentru ei.

China nu se poate schimba decît pe dinăuntru și pentru asta n-ai s-o cunoști numai din ceea ce știi despre ea pe dinafară. Într-o ordine perfect „nemțească", cum spunem noi ardelenii, China și oamenii ei se îndreaptă spre o altă plămădire a lucrurilor, încearcă și va reuși să-și găsească drumul spre o nouă dimensiune, adevărata ei dimensiune...

Am umblat zeci de kilometri pe jos, la dorința mea, scăpat din prea comoda limuzină de unde pulsul pămîntului se aude altfel, de unde coloritul simplu îți se pare decolorat. Așa am ajuns să cunosc ceva din viața zilnică și din tumultul odihnii de noapte a truditorului obișnuit, cînd în triunghiul sudic, cu un climat subtropical, se poate respira în voie. N-am avut probleme cu respirația, eu care totdeauna am, chiar și aici, acasă, într-un climat voit temperat. Într-o singură noapte am parcurs douăzeci și ceva de kilometri ; drumul unei singure străzi, dus-întors ; dimineața m-a prins odihnit, cu picioarele valide și doritoare să-și continue neobositele căutări. Dar ce căutam ? În ori ce caz nu ineditul, ineditul se divulga la fiecare pas, era comun prin abundență ; probabil voiam altceva... Ce voiam ?

Mă simțeam bine, hieroglifele mele, desenate în aer, fără a face parte din alfabetul chinezesc erau înțelese de puținii oameni ai ordinii ; mă rătăcisem, îmi căutam hotelul, mi se explica în chineză ca și cum aș fi cunoscut această limbă de mult ; în sfîrșit mă descurcam...

Două camere, una la parter, alta la primul etaj, reprezentau opulența unei familii de opt persoane, toți truditori, toți fericiți pentru bunăstarea evidentă în ochii lor. Doar un dulap era gata, un altul se afla „în lucrare", un tîmplar cu ochii abia vizibili de sub pleoapele pe trei sferturi închise, geluia la rindea o scîndură dintr-un lemn necunoscut mie. Lemnul e scump în China, mobila și mai scumpă ; ca să angajezi un tîmplar să-ți lege din materialul tău confortul simplu, „chinezesc, costă ; familiei cu pricina îi dădea mină. În curte doi frați săpau o fîntînă, săpau cu rindul și tot cu rindul cărau cu coșurile pămîntul galben, nisipos, ingrășat de milenii, cu tot ce trăiește pe pămînt, sub pămînt, cu tot ce zboară. Pămîntul din viitorul puț era așezat în straturi fragile, era atît de gras încît chiar în acel an avea să dea două recolte, iar puțul, de mică adîncime, urma să îndestuleze familia cu apă ; în China nu se bea decît ceai sau apă fiartă, simplă, ca simplă nobilețe a existenței el... Unul din membrii familiei doarme pe un patrogojină ; rogojină de bambus, iar sub cap, în loc de pernă, un lemn înfășurat în pînză de cînepă ; somn adînc, de piatră, de om muncit, cu vise care-l face să ofteze din cînd în cînd ; visele muncesc și pe oamenii de acolo, exact ca și la noi... Totul este simplu... Odată revoluția dării înapoi terminată, oamenii se pregătesc și merg temeinic înainte, fără a denigra ce a fost, fără a pune pe străin mai mult decît trebuie la curent, cum se mai întîmplă prin alte părți, cu durerile lor. Chinezii doresc ca durerile lor să fie numai ale lor... Începeam să înțeleg ceva fără să fiu sigur că înțelegerea e și adîncă. Nu volam întîmplătorul, cu toate că și întîmplătorul face parte din viață, e chiar o legitate a ei.

Mi-a plăcut dintotdeauna pămîntul, ogorul, grădina, n-am făcut deosebiri între un țăran oarecare și mine, plecat de la țară, am vrut să ajung la țară. Nu mi-e teamă de ceea ce au refuzat totdeauna boierii : mîna pămîntului, dacă era ușoară, o luau ei de mult. China e mare, pămîntul arabil puțin, oamenii unei comune au numărul unei jumătăți din spicele ogorului semănat cu orez ; gustul pîinii și mai ales al orezului e scump, e cel mai parfumat, pentru asta orezul și pîinea au culori diferite, gusturi diferite, date de om, nu de condimente și nici din făcătură. Am băut în China cea mai bună bere din lume, berea cu cinci stele, poate am umblat puțin pe alte meridiane, poate sînt sosuri cu mult mai bune, dar o bere care să-ți țină bănuțul de aluminiu deasupra, divulgînd o densitate a apei cu totul aparte, n-am mai văzut și nici gustul ei nu l-am întîlnit pe meleagurile europene cu ape nu din cele mai rele.

Munți întregi, sculptați cu mîi de ani în urmă, palate somptuoase, aparținînd istoriei, oameni care intrau în patrimoniul cultural cu mîile de semne chinezești înscrise în mintea lor, vestigii contemporane, au scăpat de la pieire datorită unor minți lucide, calme și convinse că tot ce aparține inteligenței și trecutului trebuie să aparțină viitorului, fără trecut prezentul fiind o invenție iar viitorul un orfan lipsit de părinți spirituali.

Mă simțeam bine în China. Dar căutam altceva în ea, nici eu nu știam prea bine ce...

Semnele mele, făcute cu degetele în aer, în fața unei tînere cu atelierul instalat alături de alte sute de ateliere portabile pe caldarîmul străzii, au convins-o că sandaua mea îmi dădea de furcă. Mi-a zîmbit ca unui chinez oarecare venit dintr-o parte necunoscută ei a marelui continent și pe loc mi-a făcut reparația și mi-a cules din palmă mărunțișul cu care nu puteai cumpăra nici un sfert de stea din cele cinci care străluceau sticla de o jumătate de litru de bere.

China și oamenii ei sînt modești, exigenți dar modești, ordonați și truditori. Și atunci am înțeles că țara în care mă aflam aparține nu numai prezentului, ci mai ales viitorului, unui viitor apropiat în care ea va avea nu numai supremația zîmbetului. Renunțăm ușor la piesele gratuite din hotel, preferam să mănînc la colțul străzii, la una din zecile de bucătării ambulante unde totul se gătea pe loc, la abur sau spă clocotită, la prăjeală fără grăsime, fiecare fel avînd tot atîtea gusturi cîte avea solul de soia preparat în zeci și zeci de variante... Mi-am adus aminte de un țăran de la mine de pe valea Arieșului surprins mîncînd un măr cu mămăligă rece ; m-a îndemnat, eram copil, să îmbuc și eu, n-am vrut, îmi era prea foame pentru puținul lui sau poate altul să fi fost motivul... Îmbuc din pîinea coaptă la abur, un fel de gogoși pline, din făină de orez dulce ; un ceai după o asemenea pîine este suficient pentru o jumătate de zi de muncă. Cineva vinde în piața din apropiere cîteva scînduri ; cel mult poți să-ți faci din ele o etajeră cu două rafturi, lemnul este cu mult mai scump în China decît bibeloriile și farfuriile pe care noi, aici, dăm bani grei, lemnul e sacru, altfel templele s-ar fi făcut din aur, nu din lemn. Lemnul e etern, vine din viața pămîntului, nu e adăugat, are mireasma lui, curățenia și religia veacurilor în fibra ce i-a dat și-i conservă, în continuare, viața.

Simplu înseamnă, de fapt, complicat sau foarte complicat ; aceiași oameni simpli, cu mănuși de bumbac albe în mîini, lucrează cu o migală și dăruire proprie doar celui ce face din fiecare lucrare artă, la complicatele calculatoare ; uzina reprezintă ultimul strigăt al tehnicii moderne, îmi dau seama după aparatură, explicațiile îmi intră pe-o ureche și-mi ies pe alta, tot nu înțeleg nimic, ochiul însă înregistrează miile de fire și tranzistori, plăcile minuscule în care sînt înregistrate pe centimetru pătrat mii de circuite ; nu poți dezlega taina : cine e muncitor sau inginer, tehnician sau proiectant, toate funcțiile sînt adunate la un loc, într-o singură înțelegere, cea mai înaltă calificare...

E ora prînzului, odihna e obligatorie, celula nervoasă se cere refăcută, spații de agrement și deconectare stau la dispoziția celor ce simt nevoia unei recreeri fizice pentru a se putea concentra mintal și eficient în următoarele patru ore de muncă... Ieșit pe stradă, savantul intră cu bicicleta lui în mulțime, se contopește cu ea, nu din dorința unui egalitarism prost înțeles, ci dintr-o conduită interioară... Egalitarismul remunerației este abandonat, nu poți să dai unei minți care-ți dă de zece ori mai mult ca a altuia de zece ori mai puțin, egalitarismul de acest fel duce la un stas intelectual, la un regres demonstrat pretutindeni în viață.

Se locuiește încă greu în China, deși se construiește masiv, marile probleme ale unei țări mari nu sînt ușor de rezolvat. Într-un atelier de reparat ceasuri, de nici șase metri pătrați, lucrează patru oameni, patru tineri, pentru mine toți chinezii sînt tineri, de la o anumită virstă, trecerea lor spre senectute parcă încetează, dar nu acest lucru mă surprinde, odată ceasul reparat unul dintre muncitori controlează truda celuilalt și numai după ce se convinge de calitatea execuției îți înmînează „obiectul" cu nelipsitul zîmbet pe buze ; calitatea reprezintă singura marcă a celui care muncește...

Dintre toate magazinele vizitate, cel mai mult mi-au plăcut în China librăriile ; cărți și reviste în toate limbile de circulație mondială ; o revistă costă scump, e adevărat, dar o găsești te poți informa, poți fi la curent cu ce se petrece în lume, pe toate planurile... Revistele literare, ca și tipăriturile literare, vor să recupereze timpul pierdut, dar nu oricum, sobrietatea, bunul gust, calitatea, predomină și aici...

Într-o dimineață, devreme, m-am așezat pe marginea trotuarului să mă odihnesc ; era ceață în Kunming, o ceață aurie aproape. Cînd soarele s-a ridicat la altitudinea orașului, urcînd pe boltă unghiul celor două mîi cincisute de metri unde s-a construit capitala provinciei Yunnan, ceața s-a risipit și spre surprinderea mea am văzut lîngă mine pe rotundul bordurii, așezați în aceeași poziție mai mult de două duzini de matinali... Cînd m-am uitat mai atent, am zărit lîngă ei trei stele învîrstate și rindelele de diferite mărimi, iar într-o teacă, virite cu grijă, pînze de ferăstrău adaptabile la un singur miner aflat și el în preajma stăpînului. Fumau tăcuți, priveau marea piață din față prin care treceau ca niște siluete incerte, decupate din albul lăptos, cîteva biciclete... N-am știut de ce stau oamenii aceia, acolo, tăcuți, ultindu-se în gol. Pălăriile de pai semănau cu cele ale moților din Apuseni, și rindelele semănau și simplitatea oamenilor părea egală cu a donițarilor din părțile mele de țară... A venit un client, s-a tocmit, s-a tocmit cu un singur muncitor, prețul era la fel, donițarul a plecat și locul lui a rămas gol... De ce-am simțit nevoia să mă așez pe locul lui cu convingerea că suplinesc ceva, ceva existent în mine și neștiut de mine ?... Cînd a plecat și ultimul lemnar, acesta s-a uitat la mine, a rîs, s-a uitat la părul de pe brațele mele, m-a salutat cu un zîmbet și a plecat în urma clientului, pierzîndu-se în lumina albă a soarelui. Piața a început să se anime, pe trotuar treceau vînzătorii cu zarzavaturi, bucătarii se pregăteau să-și ocupe locurile dinainte stabilite, să-și pregătească sobele minuscule în care cocsul, în cîteva minute, avea să dea temperatura necesară pregătirii bucatelor simple și gustoase... Rămăsesem singur pe bordură... La un pas își instalase atelierul de încălțăminte o fată fără virstă, putea avea de la paisprezece ani pînă la treizeci și cinci la fel de bine ; masina de cusut era instalată pe o lădiță iar deasupra unei pungi ustensilele, atît de necesare muncii ei...

Tîrziu m-a găsit interpretul, era neliniștit, îi fusese teamă că mă rătăcisem, deși orașul nu era prea mare, n-avea decît trei milioane de locuitori...

— Ce cauți aici la trotuarul dulgherilor și tîmplarilor? mă întrebă el ; ridic din umeri, ce să-i răspund, poate mă căutam pe mine, poate mă regăsisem sau eram pe cale să mă regăsesc. Mi-am șters palmele de pantaloni și am plecat cu Yan printre miile de oameni ai Chinei prezentului și viitorului, printre oamenii prezentului și ai tuturor timpurilor...

Soarele se ridicase sus, era un soare blajin, cu obraji de Panda. Și i-am simțit aroma florii de bambus trimisă în semn de amiciție, mie, aflat pe pămîntul unei vetre ce nu-mi mai era străină și nu mă mai socotea străin.

PETRE SĂLCUDEANU

Alimentația viitorului

Într-un veac în care produsele artificiale de tot felul au invadat Pămîntul, omenirea opune o surdă rezistență alimentelor artificiale, produse pe cale chimică. Și, de bine, de rău, pînă în prezent locuitorii globului au izbutit, în linii mari, să-și păstreze hrana tradițională ; în ciuda dificultăților mai mari sau mai mici, contemporanii noștri continuă să se hrănească cu produse naturale. Dar o vor putea ține mereu așa ? Oare, mai devreme sau mai tîrziu, produsele chimice nu vor poposi, oricît de nedorite ar fi ele, în farfuriile noastre ? Savanții sînt optimiști. Ei consideră că și de acum înainte oamenii se vor hrăni cu produse naturale. Numai că pentru asigurarea unor cantități de alimente care să ajungă pentru toți, avînd în vedere și explozia demografică la care sîntem martori, metodele tradiționale de obținere a branei naturale nu vor mai fi suficiente. Va intra masiv în funcțiune biotehnologia, bazată pe ingineria genetică.

În acest sens, microorganismele modificate genetic și fermenții vor începe să fie folosiți pentru obținerea de alimente care nu se vor deosebi de cele naturale nici ca gust, nici ca miros, nici ca aspect exterior, nici ca însușiri nutritive. De fapt, ele vor fi chiar alimente naturale, cu exact aceeași structură, numai că se vor obține pe alte căi. E vorba de alimente sintetice, însă nu artificiale, întrucît tehnologia lor se va baza pe biologie. Iată un exemplu. După cum a arătat nu de mult S. Miller, directorul Centrului pentru Controlul Calității Alimentelor din Washington, oamenii de știință americani au obținut o bacterie modificată genetic care poate să producă fermentul aflat în cheagul de viței, o materie foarte prețioasă, cu care se vor putea realiza numeroase produse alimentare. Nu peste mult timp, a spus S. Miller, se vor obține și alte bacterii cu modificări genetice, în stare să producă proteine de calitate superioară în cantități mari ; aminoacizii acestor proteine vor corespunde pe deplin cu cele aflate în carne, pește și în alte produse. Utilizarea acestor alimente va fi echivalentă cu aceea a produselor alimentare tradiționale. În aceleași scopuri vor putea fi folosite microciupercile și drojdiile.

Sinteza cu ajutorul fermenților presupune transformarea unei materii prime naturale în alimente, reproducînd pe cale biochimică procesele metabolice din organismul animalelor. Așa, de exemplu, laptele și mierea sînt produse, după cum știe toată lumea, de vaci și, respectiv, de albine, ca rezultat al unor reacții de fermentație consecutive. Pentru a imita, să zicem, producerea laptelui, în organismul vacii, savanții proiectează deja o instalație asemănătoare cu o coloană înaltă, în care fermenții vor fi plasați la nivele diferite, în ordinea în care funcționează și în corpul animalului. Fiecare compartiment prelucrează biochimic materia primă naturală, transformînd-o. Pentru obținerea laptelui într-o asemenea instalație, este necesar ca o masă de iarbă, mărunțită și adusă într-o stare semilichidă, să fie urcată în compartimentul de sus ; pe urmă, coborînd dintr-un compartiment în altul, iarba va trece prin același lanț de reacții de fermentație ca și în organismul vacii. Rezultatul final va fi laptele.

Există convingerea că, obținute în acest fel și nedeosebindu-se cu nimic de cele cunoscute pînă acum, noile alimente, produse sintetic dar prin procese biochimice, ca și cele sută-n sută naturale, vor fi acceptate de consumatorii de pretutindeni.

ION CODRU

Natură cu vișine

Culesul vișinelor e pe sfîrșite. Dar strădaniile pomicultorilor continuă.

Corelarea cercetării cu producția își găsește aici un domeniu de afirmare deplină. Rezultatele o confirmă și se măsoară în procedee, tehnologii, soiuri noi, dar și în tone de fructe. Despre noutățile de la Stațiunea de cercetări și producție pomicolă Băneasa, un reportaj în pagina 13, intitulat :

București, oraș între livezi

Tractoare ușoare

Colectivul Institutului de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru tractoare din Brașov a realizat o nouă gamă de tractoare ușoare (echipate cu motoare între 26 și 34 CP), cu gabarite reduse, destinate lucrărilor pe suprafețe mici; în grădini, sere, solarii.

● Au fost finalizate lucrările de dublare a căii ferate electrificate pe distanța Pui—Baru, în județul Hunedoara.

● Cel de-al doilea cargou de 7 500 tdw construit de navaliștii tulceni, „Moldovița", a trecut cu succes probele de mare.

Al 54-lea „da"

În Simeria — cunoscut ca oraș al ceferiștilor — numărul familiilor a crescut de la începutul acestui an cu 54. Ultimii au spus „da" mecanicul de locomotivă Lucian Părău și lucrătoarea la revizia de vagoane Manuela Rusu.

De pe litoral

Aflăm că odată cu începerea noului sezon estival a fost inaugurat la Constanța nou hotel „Tomis" cu o capacitate de cazare de 120 de locuri și având un elegant restaurant cu 500 de locuri.

Bază de tratament

A fost inaugurată în județul Neamț, la Băltătești, baza de tratament stomatologic complex (declarată bază pilot a O.M.S.), printre puținele de acest gen din Europa și din lume. Să adăugăm că o atenție aparte se va acorda aici tratamentului paradontopatici.

Tandem original

Am mai citit despre vînzarea în „tandem" a unor obiecte, o carte cu bărcuță, un televizor cu o lustră (la Polovragi, județul Gorj) dar cazul întîlnit de colegii clujeni depășește, credem, orice imaginație. La magazinele Auto-moto velo din Cluj-Napoca, dacă vrei să cumperi o pompă de bicicletă afli că o poți procura numai cu condiția să cumperi și o... bicicletă. Bună, nu ?

Vînătorească

Buni ochitori trebuie să fie vînătorii din Alba Iulia. Doi dintre ei, Achim Tătaru și Nicolae Onețiu, s-au întors de la Expoziția mondială de vînătoare, organizată recent în R.F.G., cu 10 medalii de aur, 2 de argint și 2 de bronz.

Complex turistic

Dacă treceți prin Vălenii de Munte, puteți face un plăcut popas la noul complex turistic „Ciucaș", inaugurat cu puține zile în urmă. Construit într-o linie arhitectonică specifică zonei, „Ciucașul" dispune de 108 locuri de cazare în hotel și are restaurant, cramă, braserie, cofetărie și bar de zi.

● Primim din nou vești din țară despre introducerea Maxi-Taxi-ului. Eficientul mijloc de transport în comun și-a făcut apariția și pe străzile Sibiului și Brăilei.

Simpozion

La Stațiunea de cercetare și producție pomicolă Tîrgu Jiu a avut loc recent „Simpozionul nucului", la care au participat specialiști ai Institutului de profil din Mărăcineni-Pitești și din întreaga țară. Să precizăm că nu întîmplător a fost aleasă drept gazdă a simpozionului stațiunea din Tîrgu Jiu; aici au fost create mai multe soiuri noi de nuc între care amintim : „Susița", „Novaci", „Peștișani" și „Victoria", care au drept caracteristici principale o productivitate mare, calitate superioară a fructelor și rezistență bună la boli.

Edilitară

Pe perioada verii, la Brăila au fost puse în circulație tramvaie cu remorci deschise pe toate laturile. O idee apreciată, sîntem siguri, de călători, mai ales în zilele caniculare.

„De la Luchian la Ciucurencu"

O interesantă expoziție a fost deschisă în sălile Muzeului de artă din Rîmnicu Vîlcea. Organizată în colaborare cu Muzeul de artă al R.S.R., ea oferă iubitorilor de artă vîlceni posibilitatea de a admira o panoramă a picturii românești „De la Luchian la Ciucurencu", așa cum și este de altfel intitulată expoziția.

Medicamente

Specialiștii Centrului de cercetări pentru antibiotice din Iași au pus la punct, în ultima vreme, tehnologiile de obținere a două noi produse farmaceutice. Primul, denumit **Reprimun**, este un medicament bazat pe ingrediente indigene. El se recomandă atît adulților cît și copiilor în afecțiuni autoimune, cum ar fi cele cunoscute sub numele de purpură și trombocitopenie, precum și în alte cazuri nevindecate prin administrarea prelungită de cortizon. De menționat este că Reprimun nu duce la obișnuință și nu modifică în nici un fel metabolismul de funcționare a unor organe vitale. Deocamdată noul medicament este realizat sub formă de capsule în stația pilot a centrului ieșean de cercetări, urmînd a intra în fabricație de serie la Întreprinderea de antibiotice din localitate. Cel de-al doilea produs poartă numele **Rifaval** și este un antibiotic de semisinteză (se prezintă tot sub formă de capsule), comportîndu-se ca un valoros citostatic în terapia unor leucemii, în chimioterapia adjuvantă după eliminarea prin intervenție chirurgicală a tumorilor bronhopulmonare etc.

● La atelierul mecanic al IAS Panciu a fost conceput și realizat un dispozitiv pentru încărcarea finului în remorcă direct de la mașina de recoltat. Și încă un amănunt. Prin folosirea lui se obține o economie de 1 400 de lei pe oră.

● Mare afluență de vizitatori la Retrospectiva **Nicolae Grigorescu** găzduită de sălile Colecțiilor de artă din Roman. Numărul romașcanilor care au admirat-o în primele zile a depășit 25 000.

Pentru țăranii cooperatori

În stațiunea arădeană Moneasa a fost dat recent în folosință un nou complex sanatorial pentru țăranii cooperatori. Amplasat într-o zonă pitorească, el dispune de o modernă bază de tratament, de un bazin acoperit și are o capacitate de cazare de peste 200 de locuri.

Vagoane

Sporește gama produselor executate de cunoscuta întreprindere de vagoane din Arad. Ultima realizare a colectivului de aici este vagonul-platformă agabaritic, pe 8 osii, destinat Combinatului siderurgic din Galați. Cu acest tip de vagon pot fi transportate 80 de tone de tablă de mari dimensiuni și, amănunt important, el are basculare prin acționare electrohidraulică.

Pescărească

În județul Caraș Severin apele au fost repopulate cu 5 000 kg de crap și caras, 200 de mii de puiet de șalău, 5 milioane de puiet de clean, 200 de mii de puiet de păstrăv. Au fost de asemenea amenajate noi bălți pentru pescuit: Șoșdea II și Sacu. Din județul Iași aflăm că pescarii își pot încerca norocul, în afara locurilor cunoscute de mai mulți ani, și în șalba de lacuri de pe Valea Ciricului, precum și la acumularea de la Podu Ilonlei. După cum se vede deschiderea sezonului de pescuit a adus pescarilor mai multe surprize plăcute.

Corigenți la limba română

Iată două mostre, întîlnite de confrații de la „Flamura Prahovei", ale modului cum sînt scrise uneori numele unor străzi. Prima este din Ploiești. Pe o tăbliță, scrisă probabil de locatarii unui imobil, poți citi: „Str. Alecsandru Vlahuță nr. 11" (să-i fi confundat pe Vlahuță cu Alecsandri?). O altă tăbliță, de această dată din Cîmpina, îți precizează că te găsești pe „Str. M. Cogălniceanu". Faptul că, la vremea potrivită, respectivii „scriitori de tăblițe" au lipsit de la orele de limba română nu este o problemă care să-i privească doar pe ei. Propunem, așadar, ca asemenea „lecții" să fie întrerupte urgent.

● Iubitorii înotului din Piatra Neamț au la dispoziție în această vară un bazin de dimensiuni olimpice, inaugurat nu cu mult timp în urmă, în imediata vecinătate a hotelului „Central". Tot aici există o saună uscată cu 30 de locuri, precum și o sală de gimnastică modernă.

● Bine de știut nu numai de către brăileni. A apărut „Cartea de telefoane" ediția 1986, cuprinzînd abonații telefonici (particulari și unități economico-sociale) din județul Brăila.

Ultima oră

Cu puține zile în urmă a fost aleasă cîștigătoarea fazei pe municipiul București a concursului „Muncă, tinerețe, frumusețe", concurs organizat de C.C. al U.T.C.. Se numește Luminița Postăvaru și este vînzătoare la magazinul Cocorul. O rog să ne răspundă la cîteva întrebări înainte de plecarea la Gostinești, unde se va desfășura faza finală a concursului.

— Mă așteptam să întîlnesc o fată frumoasă și nu m-am înșelat, Luminița Postăvaru. Crezi că acesta a fost principalul tău atu în concurs ?

— Sper că nu. Mai ales că au participat fete, cel puțin așa le-am văzut eu, mai frumoase ca mine. Oricum, în cele trei faze pe care le-am depășit pînă acum a trebuit să trec prin mai multe probe.

— Adică ?

— Întîi, fiecare concurentă trebuia, fie să recite, fie să cînte. Eu am recitat „O, rămîi" de Mihai Eminescu și alte două poezii. Îmi place poezia. Cumpăr multe volume de versuri. Am trecut apoi o probă de pantomimă și una de dans modern și popular. A urmat parada model. Deși, poate e impropriu spus parada model. Pentru că nu modelele de rochii contau, ci era notată mai ales eleganța mișcării.

— Emoții ?

— Firește că am avut. Toate fazele s-au desfășurat în fața unor săli pline cu spectatori.

Pagină realizată de
ALEXANDRU ȘERBAN

Flacăra. Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILA TELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

CONGRESUL IX,
CONGRESUL
DEVENIRII
NOASTRE

EPOCA MARILOR PROIECTE, EPOCA MARILOR ÎNFĂPTUIRI

Împlinirii a douăzeci și unu de ani de la gloriosul moment al istoriei moderne a României, deschizător de largi, luminoase și fertile orizonturi de progres, civilizație și bunăstare, dedicăm reportajele, interviurile și însemnările din paginile 2, 3, 4, 5, 12, 13.

flacăra

29 DECEMBRIE VINERI 1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

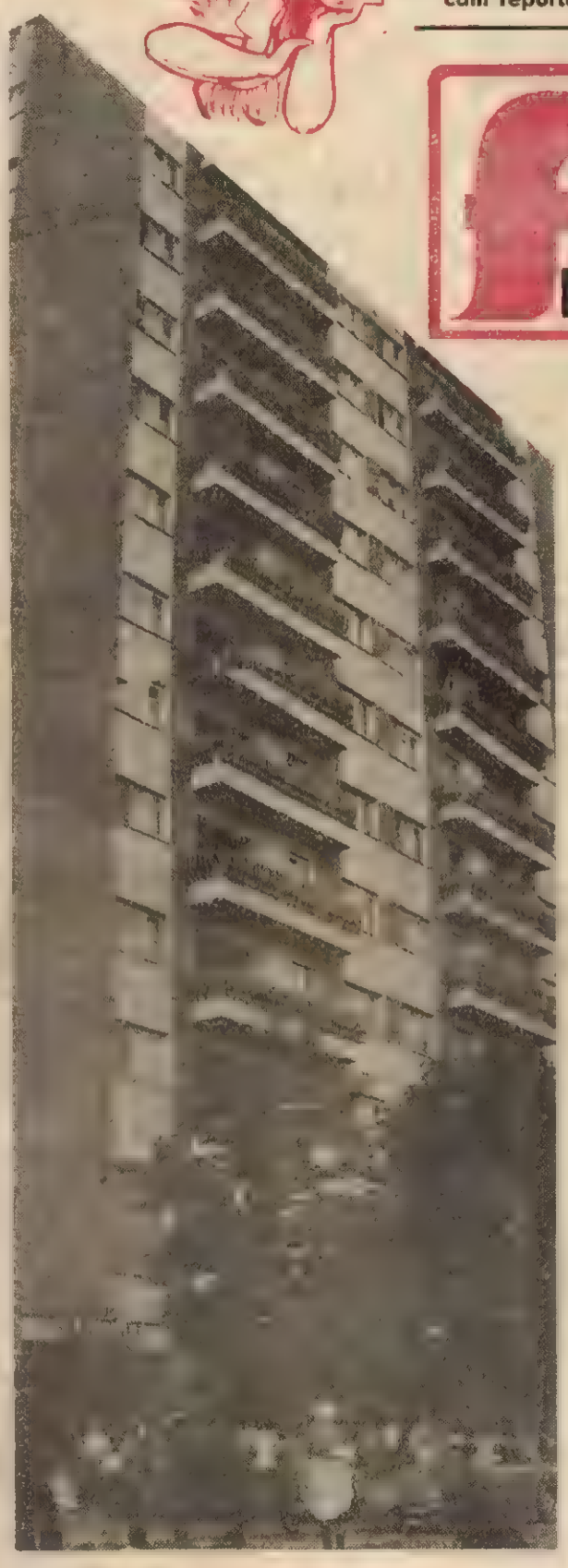

BĂTĂLIA PÎINII, o săptămînă decisivă

Întrerupt de mai multe ori din cauza ploilor căzute în ultimele zile, secerișul grîului rămîne lucrarea prioritară a campaniei agricole de vară. În prezent, ogoarele au devenit un adevărat șantier pe care se lucrează zi și noapte pentru strîngerea recoltei, pentru transportul și livrarea în fondul de stat a producției realizate. În această săptămînă decisivă, lucrătorii ogoarelor mai au de adunat grîul de pe circa 40 la sută din suprafețele prevăzute. Exemplul unităților agricole cultivatoare din județele Olt și Buzău, din sectorul agricol Ilfov, care au încheiat secerișul într-un timp record, arată că, printr-o mobilizare exemplară a forțelor de la sate, prin folosirea fiecărei ore bune de muncă, întreaga recoltă de grîu poate fi strînsă și pusă la adăpost în cel mai scurt timp. De fapt, lucrarea se află pe terminate și în județele Ialomița, Giurgiu, Constanța, Brăila, Dolj, Călărași, Teleorman. Treptat, secerișul s-a extins și în județele din Transilvania, acolo unde grîul ajunge mai tîrziu la maturitate. Dar, bătălia pîinii se consideră terminată numai atunci cînd întreaga producție obținută este depozitată. În acest scop, odată cu intensificarea ritmului de muncă la strîngerea recoltei, o sarcină de mare răspundere ce revine tuturor unităților agricole este aceea de a transporta și livra la fondul de stat cantitățile de cereale prevăzute.

Ploile căzute în ultimele zile au dus la creșterea rezervei de apă în sol, factor de mare în-

(Continuare în pag. 3)

OVIDIU MARIAN ■

CONSTRUCTORII

Lucrare de EUGEN BRATFANOF

Un exemplu numit Bistrița-Năsăud

Bistrița-Năsăud face parte dintre acele ținuturi care — pînă la Congresul al IX-lea al partidului — au fost ocolite de drumul nou.

Un ținut mic, al cărui loc pe hartă reprezintă 2,2 la sută din suprafața țării, un reper esențial al vieții, al simțirii și al gîndirii românilor. Un punct de sinteză geografică (aici e locul unde Ardealul se logodește cu Bucovina, îmbrățișîndu-se peste munți și unduiri de coline ce scriu pe cer, **ad infinitum**, cuvîntul **dor**), de referință economică (cu prețioase valori ale solului și subsolului), un punct-cheie, chiar dacă locul lui pe hartă e punctul.

Străveche civilizație a locurilor, cea a lutului, ars și a lemnului, rămasă intactă (a se citi : în tipare arhaice) pînă în pragul vremurilor moderne, n-a putut clădi durabil decît în spirit. Năsăudul, cu celebrul focar de cultură care a fost și este Liceul „George Coșbuc", a dat țării nu mai puțin de 13 membri ai Academiei Române. (În raport cu cifra populației, se pare că Năsăudul este, în România, locul cu cea mai mare densitate de vocație pe metru pătrat !)

Și totuși, în ciuda darurilor pămîntului și a harurilor omului, acest ținut a fost ocolit multă vreme de drumul nou.

O statistică din 1938 (valabilă și mai tîrziu, chiar și mult mai tîrziu !) număra pe aici doar cîteva ateliere meșteșugărești și

(Continuare în pag. 2)

ILIE PURCARU ■

Episodul IV din serialul
În vremea Marelui Mircea
Pagina 8

MODERNIZAREA,
o preocupare de actualitate în comerț
Pagina 18

CONGRESUL IX, CONGRESUL DEVENIRII NOASTRE

EPOCA MARILOR PROIECTE,

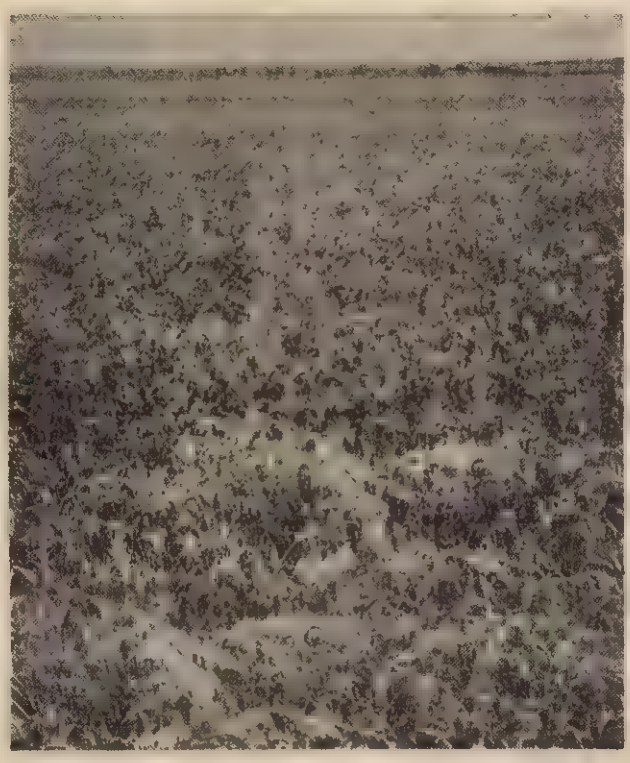

Fotografie de SANDU CRISTIAN ■

Triticale, bun venit!

Este, de fapt, o aventură. O aventură frumoasă. Și, mai ales, fructuoasă. O aventură științifică, tehnică și umană. Despre ea ne-a vorbit emoționant **Scînteia** într-unul din cele mai tulburătoare reportaje ale sale din săptămîna care s-a încheiat.

Încrucișarea diverselor soiuri de cereale păioase se practică de mult. Cercetătorii noștri au obținut — nici asta nu mai este deja o noutate de ultimă oră —un nou soi de grîu cu însușiri extraordinare. Numit; deocamdată, „Triticale"—TF—2, acesta este rezultatul unor îndelungi experiențe și provine din încrucișarea grîului cu secara. Noul soi păstrează, în mod spectaculos, numai calitățile de la ambii „părinți". De la grîu, mai ales, însușirile căutate în panificație, iar de la secară, în special, rezistența la boli și dăunători, precum și la ger și la secetă.

„Triticale" dă producții nesperate pînă acum pe terenurile cele mai puțin productive. În județul Olt, pămînturi din zona a șasea de fertilitate au produs, în ultimii patru ani, de două ori mai mult grîu din noul soi față de cele care se cultivau înainte. La C.A.P. Scornicești, anul acesta, pe 137 de hectare cultivate cu soiul TF—2, producția la hectar este de peste 8 000 de kilograme. Dar specialiștii afirmă că se pot obține chiar nouă, chiar zece tone la hectar, iar aceasta în condițiile reducerii aproape la jumătate a îngrășămintelor chimice administrate curent culturilor de grîu.

Evident, nimeni nu se va apuca să cultive exclusiv acest soi în țară. Marile noastre grînare vor continua să asigure pentru pîine soiurile tradiționale de grîu.Asta însă pe terenurile cele mai fertile, unde aceste soiuri sînt acasă la ele și dau producții foarte mari. Dar iată că noul soi — cu calitățile lui remarcabile — permite ca și cele mai sărace terenuri podzolice, smolnițele, albiturile să dea producții foarte ridicate. Tocmai pe asemenea suprafețe se va extinde cultura de TF-2.

La toamnă, în județul Olt, se vor însămînța cu „Triticale" zece mii de hectare. În celelalte zone ale țării, alte zece mii vor primi sămînța necesară tot din județul Olt.

Noul soi va produce un salt spectaculos la producția de grîu a țării în viitor. De la aventura căutărilor științifice de laborator, soiul TF—2 trece glorios la cariera lui — care se anunță mare — în întreaga agricultură românească. Semnalînd succesele sale deja certificate — de producțiile de la C.A.P. Colonești și din consiliul agroindustrial Scornicești, județul Olt — sperăm că vom contribui la cunoașterea și extinderea acestui soi de grîu în întreaga țară pe pămînturile cu fertilitate redusă. El, acest soi, a rezultat din îndrăzneala, din cutezanța și căutările cercetătorilor de la Fundulea și ale specialiștilor în cultura grîului din unitățile amintite. Cu îndrăzneală și cutezanță merită să fie primit și în alte județe. De altfel căutările și cutezanța, perseverența și rigoarea științifică a tehnologiilor fiecărei culturi l-au dus pe agricultorii din Olt la marile lor succese pentru care, în cuvîntarea rostită la încheierea lucrărilor recentei plenare a C.C. al P.C.R., secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, spunea : „**Aș dori să dau o apreciere deosebită organizației de partid și oamenilor muncii din județul Olt, care au obținut cea mai mare recoltă de orz pe țară. Această recoltă este cu 50 la sută mai mare decît producțiile cele mai mari obținute de alte județe**".

Cum noul soi de grîu TF—2, prin calitățile lui extraordinare, promite să revoluționeze recoltele țării, și cum celebritatea lui e abia la început, îi urăm bun venit în marile holde ale țării.

DORIN GHERGHINESCU ■

Un exemplu numit Bistrița-Năsăud

(Urmare din pagina 1)

cîteva fabricuțe-ateliere a căror forță mecanică, însumată, nu depășea 2 000 CP (deci nici puterea unei locomotive diesel-electrice !). Numărul muncitorilor lor, în aceeași vreme, nu depășea nici el 2 000.

Astăzi, numai una din cele 27 de întreprinderi de importanță republicană ale județului, Întreprinderea de utilaj tehnologic Bistrița, dispune de o forță mecanică de vreo 15 ori mai mare. Peste 80 000 de oameni din Bistrița, Năsăud, Beclean, Rodna, Șingeorz Băi, Prundul Birgăului, Lechința — localități transformate în redutabile platforme industriale — au îmbrăcat salopete de muncitori, lucrează în incinte dotate la nivelul tehnicii veacului (construcții de mașini, metalurgie, chimie, electrotehnică, mecanică fină etc.), făurînd mărfuri cunoscute în toată țara și în încă 50 de țări ale lumii.

Acest impresionant spectacol al nouului s-a produs, la dimensiuni geografice, în ultimii 21 de ani, anii **Epocii Ceaușescu**, tumultuoșii ani constructivi inaugurați de Congresul al IX-lea al partidului. Ani care, imprimînd României o ineditâ, vertiginoasă și rezolută mișcare către progres, prin intensificarea dezvoltării economice și prin armonica distribuție a forțelor de producție pe întreg teritoriul de la Dunăre și Carpați, au adus la unison cu țara aceste prea mîndre, dar prea întîrziate la întîlnirea cu noul, meleaguri ale Bistriței și Năsăudului. Din nou, cîteva cifre, elocvente pentru realitatea pe care o concentrează în sinteza lor : în 1968, la ctitorirea județului, volumul anual al producției marfă industriale a locurilor era de 700 milioane de lei. Astăzi, valoarea producției marfă dobîndite aici într-o singură lună depășește un miliard de lei, ceea ce, printr-un calcul pe cît de simplu pe atît de sugestiv, ne arată că în 60 de zile curente ale Bistriței-Năsăudului încap trei ani de talia lui 1968.

Procesul construcției economice a ținutului este încă în curs, oferind și aici, ca în pretutindenea țării, simultan cu expansiunea în spațiu a nouului, acele elemente de **calitate** a dezvoltării, de majoră accentuare a factorilor intensivi, pe care cincinalul 1986—1990 îi investește cu rol decisiv în înaintarea noastră pe toate planurile.

Ce înseamnă al 8-lea cincinal al României socialiste pentru județul Bistrița-Năsăud ?

Înseamnă — după cum se relata, nu demult, la Comitetul județean de partid, — așezarea întregii activități economico-sociale sub semnul acelei **noi calități** pe care cîrmaciul destinului național a pus-o în fața poporului ca supremă cotă de ideal a acestui ceas și ca platformă națională de existență. Progrese de seamă — au continuat interlocutorii — se vor realiza în industrie, al cărei volum, în anul de culme al cincinalului, va fi cu 90 la sută mai mare ca în 1985. Sporurile se vor obține, conform legilor intensivității ce guvernează noua etapă din viața țării, în special prin creșterea productivității — care va fi superioară cu peste 80 la sută realizărilor lui '85 — și prin mai buna utilizare a bazei tehnico-materiale existente. Același lucru în agricultură, domeniu în care programele dezvoltării se axează, ca peste tot (dar aici cu un accent în plus, terenul locului nefiind nici prea întins și nici prea faimos pentru recolte), pe sporirea potențialului productiv al pămîntului. Vaste lucrări de îmbunătățiri funciare îi vor înteți pămîntului, ni se spune, zelul de a produce, sporuri deosebite urmînd a se dobîndi în pomicultură și în zootehnie. Pînă la sfîrșitul cincinalului va fi modernizată întreaga suprafață plantată cu pomi (circa 10 mii de hectare) din fermele unităților socialiste, iar efectivele de animale vor ajunge la 245 mii bovine, 602 mii ovine, 197 mii porcine.

Spre ce direcții — în acest an de debut al cincinalului, decisiv pentru viitor — se concentrează eforturile, ce reușite se profilează, ce „probleme fierbinți" ocupă în chip predilect atenția factorilor locali ?

Sîntem conștienți — ne-au declarat interlocutorii — că, pentru înfăptuirea sarcinilor sensibil crescute, ale acestui an, trebuie să acționăm cu și mai multă fermitate pentru ca organele de conducere colectivă din unități, întregul personal muncitor să-și îndeplinească neabătut atribuțiile, să întărească ordinea și disciplina în producție, să-și sporească spiritul de angajare patriotică și de răspundere comunistă față de obligațiile care le stau în față. Tezele și orientările formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta Plenară C.C. al P.C.R. și la Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale constituie și aici un strălucit îndreptar pentru modul în care trebuie gîndit și acționat în vederea realizării unor salturi calitative, a unei înalte eficiențe în toate sectoarele de activitate. La indicațiile conducerii partidului s-a desfășurat și aici o intensă activitate pentru elaborarea și fundamentarea programelor de perfecționare, organizare și modernizare a proceselor de producție. Aceste programe prevăd, la nivelul anului 1990, creșteri marcante la toți indicatorii : cu 90 la sută la producția marfă, cu 171 la sută la export, cu 300 la sută la beneficii, în condițiile reducerii substanțiale a consumurilor de materii prime, materiale, energie și combustibil. Programe ambițioase, programe de respirație amplă, dar cu șansa deplinei lor treceri în viață. Această șansă e cunoscută. Așa cum tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat încă de la istoricul Congres al IX-lea — și cum a reafirmat, pregnant, în ultima rînduri — factorul decisiv al înaintării e omul, cu munca lui, cu pasiunea și cu dăruirea lui, întemeiate pe o pregătire profesională, tehnică și științifică la nivelul de exigență al epocii. Procesul formării cadrelor în județul Bistrița-Năsăud n-a fost ușor (să nu uităm, aici nu exista nici o tradiție în domeniu !), dar el a îmbrăcat același caracter cu cel al dezvoltării economiei : intensivitatea. Cele 11 licee de specialitate, 4 școli de maiștri și 11 școli profesionale, Secția serală de subingineri a Institutului Politehnic Cluj-Napoca (aflată azi la a șaptea promoție), ca și cursurile de calificare și policalificare organizate în întreprinderi, au făcut și fac, în acest sens, treabă bună, dovadă produsele făurite de tinerii muncitori și specialiști ai locului, multe din ele cu performanțe ce le aliniază celor realizate de firme cu vechi tradiții. Unul din patru locuitori ai județului se instruiește astăzi într-o formă de învățămînt organizată.

Cum va arăta Bistrița-Năsăud în 1990 ? Dar în anul 2000 ? Oamenii acestor legendare meleaguri — ni s-a precizat la Comitetul județean de partid — vin de demult și țintesc să ajungă departe. „Bistrița — spunea odată tovarășul Nicolae Ceaușescu — va crește din punct de vedere industrial asemeni lui Făt-Frumos, care creștea într-o lună cît alții într-un an", și această înaltă previziune a secretarului general al partidului s-a confirmat și se confirmă pe zi ce trece. Nu numai în planul economiei, ci și în cel al vieții de toate zilele, viitorul — așa cum îl prefigurează hotărîrile Congresului al XIII-lea — apare sub o unică strălucire. Exemple ? Să dăm numai unul : ca și pînă acum, ritmul construcțiilor de locuințe se va menține, în anii ce vin, printre cele mai înalte din țară. Va fi aici, în pragul mileniului trei, o viață materială și spirituală de primă mărime, astfel ca fiecare dintre cei ai locului să poată spune — cum spune de fapt de pe acum — că Bistrița-Năsăud, această gură de rai a României socialiste, este, cu vorba năsăudeanului George Coșbuc : „Frumoasă cît eu nici nu pot / O mai frumoasă să-mi socot / O mintea mea".

Bistrița-Năsăud : un centru dinamic al nouului. Ca toate vetrele României.

Mecanică fină, robotică și mai cu seamă inteligență

Dacă ar trebui întocmită caseta tehnică a mărcii de fabrică „Mebis", aparținătoare Întreprinderii mecanice Bistrița, o cifră ar ridica semne de întrebare. Oare e bine ca să se consemneze că acest colectiv flintează doar de cinci ani ? Nu este acest interval prea scurt pentru a putea emite pretenții la atributele de bun specialiști, de realizatori serioși și prompți, de gospodari vrednici și spirite inventive ? Să vedem... Adică să lăsăm realitățile să vorbească.

— Am încheiat primul semestru al anului curent, ne-a precizat șeful biroului plan-organizare, economistul Cornelia Catană, cu o producție marfă suplimentară de 14 milioane lei, în condițiile în care productivitatea muncii pe o persoană a depășit nivelul planificat exact cu 6 304 lei. Inițial ne-am propus, prin măsurile de organizare și modernizare a fluxurilor, doar 3,6 milioane și iată că s-a ieșit de aproape 4 ori mai mult. Tocmai de aceea sîntem încrezători că la finele lui 1988 ne putem dubla rodnicia muncii pentru că avem cu ce, dar mai ales cu cine.

Într-un spațiu cam de 5X4 metri, în secția de sculărie, l-am găsit pe maistrul Leveny Vasile cu colaboratorii săi, printre care cei mai apropiați sînt sculerul matrițer Costan Corciu și frezorul Vasile Bob, executînd o serie de reglaje la ceea ce este în fapt primul robot hidraulic din industria bistrițeană. E destinat să „muncească" în cel mai incomod loc, adică la forjarea cheilor tubulare. La scepticismul afișat de noi, evident mai mult în glumă, ni s-a răspuns cu un zîmbet încrezător și cu replica :

— N-aveți teamă, merge struna, Kovacs Ladislau, Mircea Borșa, Marilena Săcălean, Călin Pintican, inginerii noștri tineri, n-au gîndit și proiectat degeaba, iar noi n-am lucrat în zadar. Ca mîine livrăm asemenea agregate și altora pentru că, orice s-ar zice, mecanica fină și cu robotica merg laolaltă ca și mîna cu mănușa...

Or fi știind ce spun oamenii aceștia, pentru că, într-o altă secție, la elemente hidropneumatice, subinginerul Alexandru Pop, șeful el. și grupa de tehnologi condusă de ing'nerul Marin Hulpe, din care face parte și maistrul Mircea Vasii, au trecut efectiv la prelucrarea carcaselor motoarelor pneumatice pe centru de prelucrare automată cu comandă numerică. Și ce au realizat cu acest „CAPP-90-NC" ? Decodificat, un spor de producție marfă de aproape două milioane, creșterea productivității cu 1 500 lei pe o persoană, o sporire cu jumătate de milion a beneficiilor suplimentare, reducerea cheltuielilor și altele. Și cînd te gîndești că toate aceste aspecte se referă doar la o fază de lucru !

Dacă oamenilor noștri le place treaba, de ce să nu-i stimulăm la mai mult ! s-a apreciat la comitetul de partid. Iar de la apreciere s-a trecut, imediat, la acțiune. Fiecărui membru al colectivului, fără excepție, i s-a pus la dispoziție o fișă în care i s-a cerut să consemneze ce nu merge încă bine, cum crede el că ar trebui rezolvate problemele de la locul său de muncă, ce soluții propune pentru o organizare superioară a lucrului, pentru sporirea randamentului la utilaje și la liniile de fabricație. Bilanțul ? Alte 200 propuneri care vor completa programul de perfecționare, organizare și modernizare a fluxurilor, avizat și însușit de organele colective de conducere ale întreprinderii.

Se spune că oceanul poate fi asemuit cu o picătură de apă. Cînd picăturile se adună, oceanul revine la loc. Se pare că acest adevăr a fost corect sesizat în toate sectoarele unității, iar asemenea stare explică și de ce acest colectiv nu suferă de „complexul" tinereții, ci, dimpotrivă, valorifică îndrăzneala creatoare a tinereții. În fond, vîrsta nu e neapărat o virtute

EPOCA MARILOR ÎNFĂPTUIRI

CONGRESUL IX,
CONGRESUL DEVENIRII NOASTRE

Fotografie de VICTOR RADULESCU

dacă nu e dublată de fapte. Din ele, din aceste fapte, care fac dovada unei înalte conștiințe muncitorești-revoluționare, parte integrantă sînt și cele 28 măsuri scadente și finalizate din programul de perfecționare, organizare și modernizare, a căror efect, doar pentru acest an, se ridică la 19,5 milioane lei spor de producție, creșterea exportului cu 4 milioane, diminuarea costurilor totale cu 2,5 milioane, din care jumătate sînt cheltuieli materiale, la care se adaugă încă 4,3 milioane beneficii suplimentare. Noi am detaliat doar două din cele 28 de măsuri. Pe rol mai sînt acum altele, iar important este că ghemul inteligenței se desfră pentru ca mai apoi să se împletească în ceea ce, fără nici o exagerare, se poate numi vocație. Vocația noului.

GHEORGHE CRIȘAN

Un destin pe mîini bune

L-am întrebat ce s-ar întîmpla dacă într-o bună zi ar trebui să conducă un club de fotbal. Și-a ridicat sprîncenele preț de două secunde și apoi, sigur, ca și cum altă cale n-ar fi existat, a spus, în trei ani aș deveni campion. Altfel n-ar avea rost și m-aș lăsa. Aceasta este părerea unui director de întreprindere textilă, economist de profesie, un om relaxat, cuceritor ca un manager, cu o privire vie și surîzătoare. Se numește Andrei Pop și, în 1980, a venit la Năsăud din Baia Mare. Cîțiva ani a lucrat în Maramureș la o întreprindere textilă, și-a făcut facultatea la fără frecvență, a lucrat și pe la drumuri și poduri și, din 1980 a poposit pe valea superioară a Someșului, în prima întreprindere din istorie, aparută în această parte a geografiei. E drept că nu a găsit o zestre prea bogată. Înființată în 1974, Întreprinderea Textila Năsăud încă se mai zbătea în acele incertitudini ale începutului, încă mai avea necazuri cu tot felul de amănunte de la finalizarea investiției, încă avea clădirile despărțite de drumuri de țară, nu se bucura de încălzire și nu avea specialiști. În consecință, planul urca doar pînă la trei sferturi din nivelul potențialului și acolo încremenea. Toate acestea nu sînt atît de importante decît în măsura în care ați ști ce este azi Textila din Năsăud. Ea exportă țesături într-o mulțime de țări de pe mai multe continente, sare în fiecare lună de acel 100% în materie de plan, are o cantină cu 500 de locuri, peste 2.000 de oameni și arată ca o întreprindere de avangardă, bine așezată, cu culoare ingrijite, cu birouri în care găsești o ambianță odihnitoare. Întreprinderea are sere și o gospodărie anexă cu animale, produce și răsaduri pentru o cooperativă agricolă pe care o patronează și, cu excepția Exploatării Miniere Rodna și a lucrului la pădure, concentrează 60% din forța de muncă a văii superioare a Someșului. „Aici e prima generație de muncitori industriali. Iar Textila, deși pare o industrie ușoară, se află la un înalt grad de tehnicitate, superior multor întreprinderi obișnuite de mecanică. Avem utilaje cu 20 000 de repere, cu aparatură de comandă și control la nivelul microprocesoarelor și angrenarea oamenilor într-o activitate cu un asemenea nivel a implicat o mulțime de greutăți, cel puțin la început. Pînă la aparția noastră, din punct de vedere industrial, zona era virgină. Din 1980 Textila a făcut un mare pas spre lume. Acum 70% din producția sa e solicitată de partenerii străini și cei care nu au călcat pe aici nu pot să creadă că această întreprindere s-a născut de cîțiva ani într-un loc în care oamenii trăiau din creșterea animalelor, din agricultură și exploatarea lemnului". Andrei Pop este un om deschis și cuceritor, care te-ar putea face să-i cumperi produsele chiar dacă nu-ți plac. De șase ani n-am repetat nici o glumă, zice el, zîmbind mereu cu o mină de om optimist, care nu are niciodată sciatică în fața superiorilor săi. Ce e ciudat e faptul că dincolo de acest aer cordial, actoricesc aproape, se ascunde un organizator impecabil, un om care schimbă ideile ca și cum ar schimba direcția privirii, care și-a format un colectiv care rivalizează cu un mecanism. Dacă într-o bună zi Maria Groze, Dănuț Groze, Ștefania Lazăr sau Dan Chitu ar porni spre altă întreprindere de aiurea, Textila din Năsăud ar rămîne nu numai fără un om, ci ar semăna cu ceasornicul căruia îi lipsește o rotiță. Aici fiecare își are rolul și locul. Gavril Stincuța din Runcul Salvei este mecanic. Toată viața lui de muncitor e legată de Năsăud. De curînd a terminat și secția de subingineri de la Bistrița. A lucrat în echipa de întreținere de la secția de finisare. Soția lui lucrează la creație. Și cîțiva ani buni a trăit între Năsăud și Bistrița, între întreprindere și școală, pentru părinți rămînindu-i doar duminicile. Nu departe de Năsăud, Gavril Stincuța mai are un petic de pămînt. Și l-a plantat cu meri și a pus la cale o mică livadă intensivă. Din cînd în cînd se întoarce la ea. Ceilalți din echipă își au și ei fiecare un loc de refugiu. Ilie Catone și Gheorghe Cîrstea se reîntorc în Salva, David Balzath, în Nimigea de Jos, frații Haroșa, în Ceparl. Într-un fel frumos, fiecare a rămas țăran, om legat de pămînt și casă. Năsăudul e un oraș mic. Abia dacă trece de 10.000 de locuitori. Puțini se pot lăuda că sînt orășeni get-beget. Cei mai mulți vin de la Rebrișoara, din Feldru, Nepos, Salva, Telciu, George Coșbuc și de pe alte sate. Spre ce se îndreaptă această Textila? „Am vrea să ducem întreprinderea la un nivel de dotare foarte înalt, să avem numai lucruri care nu se fac în nici o altă parte, să arate ca o casă și să fie dotată ca un laborator. Am vrea să aducem o mașină de imprimat cu microprocesori. La această oră, în lume, nu există decît 4. Și să schimbăm toată tehnologia de țesere, să trecem de la războaiele clasice la cele neconvenționale care ar duce la dublarea productivității muncii, să ne facem o microfabrică de piese de schimb, inclusiv pentru cauciuc și mase plastice și ieșim în lume ca o mare firmă de țesături". Curajos om acest Andrei Pop și plin de idei, purtînd mereu același zîmbet care i-a purtat ghinion, care nu-l deloc orgolios și înfruntă cu seninătate mai toate neadevărurile generate de chiar firea sa. Ea are nevoie de și merită toată considerația, rezultatul ei depășind cu mult aerul unei simple isprăvi. Ceea ce țese Nazarica Temel, Floarea Cricu sau Floarea Berci se dispută pe marile piețe de țesături ale lumii. Marea legătură sufletească a oamenilor de aici se împarte încă între țesături și pămînt. Femeile pleacă mereu. Încă sînt obișnuite cu cîmpul. Maria Groze, înginera șefă, povestea despre fluctuația forței de muncă. Oamenii încă nu știu între ce să aleagă. Între pămînt, livezi, și culturi și industrie. „Am creat o creșă cu program săptămînal, posibilități de servirea mesei, locuințe și încercăm să-i legăm de întreprindere. Dar cînd te aștepți mai puțin, te trezești cu o fată care vine și zice, știți, acasă, noi avem grădină mare, animale și părinții mei sînt singuri. Nu vă supărați, eu mă întorc la ei". Ce poți să-i zici? Să-i lași omului libertatea să aleagă, să-și joace propria carte a vieții sale. Așa s-a născut și această întreprindere. Putea să meargă prost, să se chinuie. Dar din voința tuturor și din conturul prins de ideile unui om iute ca rîndul, colectivul își etalează deja virtuțile unui campion. Căci atunci cînd au trecut prin Nimigea Românească și au văzut o casă țărănească dărăpănată, locuită de un bătrîn singur și bolnav, în vîrstă de 80 de ani, Andrei Pop, directorul întreprinderii Textila și Dănuț Groze, mecanicul șef al firmei, s-au înfuriat peste măsură și s-au hotărît să îa o echipă de meseriași ca să repare casa omului. Abia mai tîrziu, cu totul întîmplător, într-un album neorînduit, am descoperit fotografia unei case micuțe, cu acoperiș de paie și cu gard de stinghii, umbrită de doi cîrpaci bătrîni. Ce-i căsuța asta? „Aici era sediul întreprinderii și toate birourile Textilei, pe vremea cînd se construia".

CORNEL NISTORESCU

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

În ședința de la sfîrșitul săptămînii trecute a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a fost examinat Raportul cu privire la îmbunătățirea normelor și normativelor de stoc și de lichidare a stocurilor supranormative în anul 1986. Pornind de la faptul că în diferite sectoare ale economiei se constată imobilizări nejustificate de mijloace materiale și financiare, Comitetul Politic Executiv a aprobat măsurile cuprinse în raport privind dimensionarea judicioasă a normelor și normativelor de stoc la materiile prime și materiale, la producția neterminată și la produsele finite și limitarea lor la strictul necesar, pentru întărirea pe această bază a autogestiunii și autofinanțării, a gospodăririi cu înaltă eficiență și cu mare răspundere a tuturor resurselor materiale și bănești ale țării. Prin măsurile stabilite se asigură reducerea cu circa 50 la sută a volumului total al stocurilor din industrie. În vederea prevenirii formării de stocuri supranormative și, ca urmare, a imobilizării unor resurse materiale și bănești, s-a stabilit ca în viitor eliberarea materiilor prime și a materialelor necesare producției, precum și a fondurilor financiare să se facă numai pentru produsele la care este asigurată desfacerea, pe bază de contracte, pe piața internă și la export. S-a hotărît, de asemenea, să se elaboreze norme și normative de stoc, precum și măsuri de lichidare a stocurilor supranormative din rețeaua comerțului interior, în vederea evitării imobilizării și deprecierii mărfurilor destinate aprovizionării populației. S-a cerut tuturor fororilor de resort să acționeze cu fermitate pentru buna aprovizionare tehnico-materială a unităților economice, pe baza noilor normative și norme aprobate, pentru livrarea ritmică, în concordanță cu contractele la export și pentru piața internă, a produselor finite, pentru realizarea încasărilor prevăzute și asigurarea resurselor de autofinanțare.

Un alt document important examinat în cadrul ședinței Comitetului Politic Executiv a fost Raportul privind Planul de finanțare a activității economico-sociale pe baza autoconducerii și autogestiunii, pe luna iulie 1986. Acest plan, elaborat din inițiativa și sub conducerea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a fost întocmit în conformitate cu măsurile de perfecționare a organizării producției și a muncii, pe baza normativelor economico-financiare stabilite. Fundamentat pe obiectivele planului național unic, planul de finanțare are ca indicatori de bază producția contractată atît pentru piața internă, cît și pentru export, producția marfă vîndută și încasată, precum și reducerea costurilor totale de producție și a cheltuielilor materiale. Dimensionarea mijloacelor circulante necesare îndeplinirii sarcinilor ce revin unităților din planul național unic pe luna iulie asigură accelerarea proceselor de producție și de desfacere, scurtarea ciclurilor de fabricație, reducerea consumurilor de materiale și de muncă, îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale, întărirea disciplinei contractuale, diminuarea stocurilor de produse finite și a perioadei de încasare a producției fabricate. Comitetul Politic Executiv a cerut ministerelor, celorlalte organe centrale și locale, unităților productive ca, împreună cu organele de planificare, de aprovizionare tehnico-materială, financiar-bancare și de prețuri, să ia toate măsurile ce se impun pentru încadrarea strictă în prevederile planului de finanțare a activității economico-sociale pe baza autoconducerii și autogestiunii. Totodată, s-a cerut Ministerului Finanțelor și unităților bancare să acționeze cu hotărîre pentru utilizarea rațională și în conformitate cu planul de finanțare, cu normele și normativele aprobate a tuturor resurselor materiale, de muncă și bănești, pentru accelerarea vitezei de rotație a fondurilor și pentru instaurarea unei discipline financiare desăvîrșite în administrarea și buna gospodărire a avuției naționale, a proprietății socialiste.

În cadrul ședinței a fost prezentată o informare cu privire la vizita oficială de prietenie efectuată în țara noastră, în perioada 23—26 iunie 1986, de tovarășul Aristides Maria Pereira, secretar general al Partidului African al Independenței din Capul Verde, președintele Republicii Capului Verde. Aprobînd în unanimitate rezultatele convorbirilor dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Aristides Maria Pereira, Comitetul Politic Executiv a apreciat că vizita a dat expresie hotărîrii comune de a întări în continuare prietenia și colaborarea dintre România și Capul Verde, în interesul reciproc al celor două țări și popoare, al cauzei păcii și înțelegerii internaționale.

În continuare, Comitetul Politic Executiv a ascultat o informare privind vizita oficială de prietenie pe care tovarășul Zhao Ziyang, premierul Consiliului de Stat al Republicii Populare Chineze, a făcut-o în țara noastră în perioada 2—6 iulie 1986. Aprobînd întru totul rezultatele vizitei, ale convorbirilor care au avut loc cu acest prilej între tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Zhao Ziyang, Comitetul Politic Executiv a cerut guvernului, ministerelor, celorlalte organe centrale să ia toate măsurile ce se impun pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a înțelegerilor convenite, a obiectivelor de colaborare prevăzute, în interesul ambelor țări și popoare, al cauzei generale a socialismului și păcii.

ION CODRU

Bătălia pîinii, o săptămînă decisivă

(Urmare din pagina 1)

semnătate pentru răsărirea și dezvoltarea culturilor duble. Realizarea programului de culturi succesive, în această săptămînă, impune să se acționeze pentru eliberarea suprafețelor de paie și pregătirea patului germinativ în vederea însămînțării porumbului, legumelor și plantelor de nutreț. Că acest lucru este pe deplin posibil au dovedit-o unitățile agricole din Dolj, Giurgiu, Călărași, Brăila, Buzău, Timiș, Mehedinți, Galați și din alte județe, care au terminat semănatul porumbului în cultură dublă. Odată cu măsurile întreprinse de fiecare unitate agricolă pentru încheierea grabnică a însămînțărilor o atenție deosebită trebuie să se acorde lucrărilor de întreținere pe suprafețele cultivate cu porumb, legume și cu alte culturi duble.

În același timp, se depun eforturi susținute pentru strîngerea și depozitarea furajelor, pregătirea adăposturilor ,astfel încît în toate fermele să se asigure condiții corespunzătoare pentru creșterea și îngrijirea animalelor, pentru sporirea în continuare, a efectivelor și producțiilor animaliere, în vederea asigurării bunei aprovizionări a populației, satisfacerii altor nevoi ale economiei naționale.

Sînt doar cîteva din acțiunile care se desfășoară în prezent în agricultură. Dar, așa cum arătam la început, lucrarea prioritară rămîne strîngerea grabnică a grîului — pîinea țării.

CONGRESUL IX, CONGRESUL DEVENIRII NOASTRE

EPOCA MARILOR PROIECTE,

80 de vagoane de inteligență

Cînd România a cîștigat, în urmă cu 2 ani, o importantă licitație internațională, angajîndu-se să realizeze cea dintîi linie flexibilă automată, de fapt un complex de roboți, element tehnologic dintre cele mai moderne pe plan mondial, unii au clătinat din cap a neîncredere. Numai că, depășind dificultățile inerente oricărui început, bucurîndu-se și de colaborarea altor unități, muncitorii, tehnicienii — și inginerii Întreprinderii de Mașini Unelte Bacău și-au îndeplinit în mod exemplar misiunea, înalta lor performanță depunînd mărturie limpede, convingătoare despre ce înseamnă și cît poate azi inteligența românească, căreia Congresul al IX-lea al partidului i-a deschis orizonturi nebănuite, dîndu-i substanță și îndrăzneală, permițîndu-i să viseze cu ochii deschiși și, într-un climat fertil, să transforme neîntîrziat visurile în realități palpabile.

Dacă fotografia alăturată îi cuprinde pe cîțiva dintre realizatorii liniei, surprinși parcă la absolvirea unui examen pretențios, găsiți mai jos, stimați cititori, istoria muncii și străduinței lor.

Fotografie de VICTOR RADULESCU ■

Se numește linie flexibilă automată de prelucrare a tamburilor de frînă pentru autovehicule, a fost realizată la Întreprinderea de Mașini Unelte Bacău și reprezintă, după opinia specialiștilor, o excepțională performanță a inteligenței, creativității și capacității tehnice românești, pe care mulți au comparat-o, tocmai mărind deschiderea de drum pe care o exprimă, cu podul de la Cernavodă al inginerului Saligny, la vremea respectivă cel mai redutabil (ca lungime, soluții originale etc.) din Europa. Linia despre care scriem e, detaliind una complet automatizată, cu un grad înalt de flexibilitate, concepută pe sisteme de celule de prelucrare comandate prin automate programabile, capabilă să prelucreze 250 de mii de piese pe an (în două schimburi), înlocuind adică 131 de mașini unelte convenționale ! Ea e deservită de numai 5 lucrători pe schimb, ocupă o suprafață de 3,2 ori mai mică decît cea solicitată de „bateria" de mașini clasice cu același randament, în sfîrșit, implică o economie de energie electrică, pe același plan al comparațiilor, de 1 770 kW/h.

Aceasta ar fi, rezumînd, „fișa tehnică" a liniei care cuprinde, pe o lungime de cîțiva zeci de metri, 8 strunguri verticale (4 cu un platou, pentru ebosare, 4 cu două, pentru finisare), un agregat de găurit-lamat-filetat (cu 4 posturi de lucru), 9 roboți de manipulare (corespunzînd strungurilor și agregatului), două instalații de conservare, una pe termen scurt, alta pe termen lung (dacă tamburii nu intră imediat la montaj), precum și, firește, utilajele aferente de transport. Totul, dar absolut totul, repetăm, se face automatizat. Tamburii (dar linia se poate adapta și la flanșe, butuci, inele de rulmenți, bucșe etc) sînt preluați la ieșirea din turnătorie și, după ce se „plimbă" 32 de minute pe linie, fiind supuși mai multor operații, se înfățișează tocmai buni pe montat pe autocamioane. La fiecare un minut și jumătate, cu precizie de ceasornic, „cade" un tambur. Serviciu de C.T.C. nu există, întrucît linia e prevăzută, după ebosul exterior și interior, cu un post de control la care, dacă e ceva de corectat, se transmite automat un impuls (din comanda numerică), corecția efectuîndu-se fără nici o intervenție din afară, instantaneu. De-a lungul liniei, nu doar automatizarea, ci și interschimbabilitatea e perfectă. Toate agregatele „vorbesc" și se ajută reciproc, iar tamburii produși sînt absolut identici (la micron), deși ei pierd în greutate, de la intrare pînă la ieșire, între 10 și 22 de kilograme, după tipul respectiv (sînt 3 tipuri). E limpede că, manipulînd piese ce atîrnă inițial 68, 55 și 40 de kilograme (pentru a ajunge la 46, 33 și 30), linia elimină un efort manual consistent, acesta fiind un alt avantaj al ei.

Cu excepția comenzii numerice, ea a fost integral realizată în țară, fiind o consecință directă și palpabilă a Directivelor Congresului al XIII-lea al partidului care stipulau că „În domeniul mașinilor unelte așchietoare vom acorda prioritate fabricației de mașini unelte cu comandă program și afișaj de cote, centrelor de prelucrare, sistemelor și celulelor flexibile". În 1984 cînd, la Tîrgul internațional de la Leipzig, românii s-au angajat să livreze, și încă în cel mai scurt timp, o astfel de linie, cîștigînd licitația în fața unor firme cu tradiție în domeniu ca „Di-Des-Heim" din R.F.G., „Scoul Fort" din Franța și „Kubota" din Japonia, destui au fost sceptici. Nu doar pentru că noi, la ora aceea, nu fabricasem nici o instalație de genul menționat (cea de la Bacău e prima), ci și pentru că realizarea unei linii de asemenea anvergură presupunea (după cum presupune în continuare) o investiție și un efort de inteligență și de tehnologie, ambele interdisciplinare, de cel mai înalt nivel. La care nu au avut și nu au acces multe industrii din lume ! Cutezanța românilor a avut însă, s-a demonstrat, o bază temeinică și putem spune azi, cînd beneficiarul (e o întreprindere de autocamioane din R.D.G.) a efectuat recepția finală în numai 20 de minute (!!), declarîndu-se pe deplin satisfăcut de calitatea utilajului, că industria românească și, în plan mai larg, inteligența românească din anii Epocii Nicolae Ceaușescu au făcut, o dată în plus, dovada celei mai alese competitivități, plasîndu-se în fruntea ierarhiilor mondiale.

Într-o fază sau alta, au contribuit la închegarea liniei mai multe unități. La I.C.S.I.T.M.U. „Titan" s-a elaborat, sub conducerea inginerului Nicolae Speriatu (unul dintre autorii caruselului de 16 m de la I.M.G.B.), proiectul, după cum și-au unit eforturile mai multe întreprinderi cu renume ca „Electronica", „Automatica" sau „Electrotehnica", toate din Capitală. Dar și, ca o probă concretă a detentei industriale cunoscută după Congresul al IX-lea al P.C.R. de întreaga geografie a României socialiste, I.M.U. Suceava, I.S.E.H. Focșani, Î.M. Rădăuți, orașele amintite, de genul cărora în care altădată „nu se întîmpla nimic", ajungînd repede în situația, desigur de invidiat, de a exporta „materie cenușie", idei și soluții originale ! Bătălia cea mare s-a dat, însă, logic, la Bacău, adică într-o întreprindere care deși tînără ca act de naștere (înființată în 1971) și ca medie de vîrstă (în jur de 27 de ani), și-a cîștigat neîntîrziat galoanele și reputația. Am minți dacă am spune că a fost ușor, că a fost simplu. Au trebuit asimilate, adesea prin brevete de invenție, strungurile, manipulatorii etc. cu toate dificultățile inerente începutului de drum. N-a mers totul pe roate dintr-un foc, dar nimeni n-a dezarmat și nimănui nu i-a trecut prin cap, fie și o singură clipă, să renunțe ! Un colectiv cu adevărat tînăr, în care inginerul șef cu pregătirea fabricației, Ioan Samachiș, era la 40 de ani și decanul de vîrstă, a dobîndit experiență din mers, dar nu s-a lăsat. S-ar putea zice că cei de la M.U.S., (mașini unelte speciale), cărora le-a revenit montajul, adică cei care aveau obligația să facă mașinile liniei „să dialogheze", au avut sarcina cea mai dificilă, dar atît șeful secției, inginerul Gheorghe Buzdugan, cît și colaboratorii săi de nădejde, maiștrii Adrian Lucăcel și Gheorghe Sidor, refuză un astfel de punct de vedere. Spunînd simplu, muncitorește, că nu și-au îndeplinit decît datoria. Pătimași, ei, ca și inginerii electroniști Virgil Hrițcu și Gheorghe Zărnescu, ca și lucrătorii cu înaltă calificare Ilie Popa și Gheorghe Albeșcu, Ioan Babeț și Mihai Iulișca, Mihaj Hîrbu și Nicolae Crăciun aproape că s-au mutat în întreprindere, muncind nu cu ochii la ceasul de pontaj, ci cu ochii la linie ! Cît a încăput, cît a fost nevoie ! Zile în șir, directorul I.M.U.B., Vasile Gogu, a rămas, ca o santinelă, în uzină, iar mașina de serviciu, un I.M.S. trecut prin multe, a stat nopți de-a rîndul cu cheia în contact, fiind nevoie, în orice moment, ca unul sau altul dintre specialiști, tocmai plecat acasă să mai fure o oră, două de somn, să revină la treabă. Cînd, în 12 mai 1986, inginerului Mihai Ferenț, detașat (ca și Nicolae Gușu, de pildă) de la proiectare la montaj, i s-a născut o fetiță, Alexandra, fericitul tată abia a apucat să-și felicite soția la telefon, amînînd vizita la maternitate și florile pentru ziua de 15 ! Era, cu alte cuvinte, de lucru, de disciplină și de ordine, totul trebuia să meargă strună, se apropia recepția finală, și a mers. Fără să-i împingă nimeni de la spate, băcăuanii au înțeles că trenul acesta (chiar și la propriu, căci încărcată pe calea ferată linia umple 80 de vagoane !) nu poate fi pierdut și nici măcar aminat. Au învățat ce nu știau, unii hidraulică, alții comandă numerică, ba încă și nemțește au învățat (beneficiarul punînd condiția unei documentații în germană), dar au cucerit pisc cu pisc, absolvind cu fruntea sus un examen dintre cele mai pretențioase. Într-o singură zi, recunoaște Ioan Samachiș, s-a făcut excepție și, cîteva ceasuri, bucuria a luat loc încrîncenării: cînd, în toamna lui 1985, a ajuns în uzină vestea că Centrul de prelucrare prin frezare cu ax orizontal CPFH-500, realizat la I.M.U.B., a fost distins cu Medalia de aur a Tîrgului Internațional de la Brno. Apoi, ca și cînd cineva ar fi dat un ordin, oamenii s-au reîntors la linie, muncind cu și mai mult spor.

Purtînd semnele unei izbînzi tehnologice dintre cele mai moderne (în lume !), cea dintîi linie flexibilă automată a fost terminată în grafic și ea se află acum în drum spre R.D.G. Pe lîngă noutățile tehnice pe care le încorporează, în mare relatate mai sus, ea marchează intrarea industriei noastre în fotoliul de orchestră al inteligenței mondiale, depunînd mărturie inconfundabilă despre un popor harnic, cu vocația construcției, trăind liber și independent cei mai fertili ani ai multimilenarei sale istorii. Durînd pentru azi, pentru mîine și pentru eternitate.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Coasa de Aiud

N-am știut niciodată cum se face o coasă. Cu atît mai mult, nu mi-am putut imagina că, în lumea noastră supertehnicizată, în care utilaje dintre cele mai sofisticate se produc și se înnoiesc într-un ritm rapid, a face o coasă este o treabă prea complicată. Și, ca sinceritatea să fie completă — nici nu mi-am pus vreodată problema (cel puțin a obiectului, nu a acțiunii !), crezînd că și aceasta unealtă va avea același destin ca al secerei sufocate de asaltul combinelor multifuncționale, se va îndrepta, adică, spre muzeele satelor.

Un drum la Aiud mi-a spulberat toate aceste prejudecăți. Luînd-o de la coadă, ar trebui să spun că nevoia noastră de coase este foarte actuală — și încă destul de mare, cam 400 000 bucăți pe an, după unele estimări neoficiale. Altfel spus, pe o scală a uneltelor din ce în ce mai perfecționate, se află, la celălalt capăt la origine, cum ar veni, neclintită și nelunată de suvoiul modernizărilor, printre alte asemenea instrumente „rudimentare", vechi de cînd lumea dar, după cum se vede, încă neînlocuibile, și eterna noastră coasă.

Apoi am aflat că în industria noastră nu s-au fabricat coase pînă în anul trecut, cînd ele au început să se producă într-o secție a Întreprinderii metalurgice din Aiud, ca urmare a transpunerii în viață a indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu de a pune la îndemîna gospodarilor toate uneltele necesare. Fusese, cum se spune, o sarcină pe care metalurgiștii de aici, obișnuiți și ei cu tot felul de utilaje și aparaturi foarte complicate, o primiseră inițial cam sceptici și dezamăgiți, ca un fel de corvoadă în plus pe care sperau s-o ducă, totuși, repede la bun sfîrșit pentru a-și putea vedea de treburile mai importante care fac obiectul principal al activității lor. Numai că lucrurile n-au stat chiar așa, n-au fost deloc simple, coasa năbădăioasa dînd multă bătaie de cap — și chiar la cîțiva dintre cei mai buni ingineri ai fabricii. Mai întîi, după intuiție, le-a ieșit o coasă urîtă și grea — maramureșenii, cosași vestiți, chemați în calitate de examinatori să verifice și valideze instrumentul, zicînd „ba" ; inginerii noștri au studiat apoi o variantă modernizată, cu o tehnologie aproape complet automatizată : a ieșit o coasă de toată frumusețea, à la americain, numai că nu tăia nici florile din glastră — și maramureșenii au zis iarăși „ba".

Văzînd că nu-i de glumă, s-au pus serios pe treabă, pe documentare temeinică și gîndire asiîderea, rezultînd în sfîrșit o coasă satisfăcătoare din toate punctele de vedere, căreia nici exigenții cosași maramureșeni n-au nu mai avut ce să-i reproșeze. Este coasa pe care metalurgiștii din Aiud au poreclit-o „tip SIT". În semn de prețuire și fină ironie, totodată, față de cei trei ingineri (Szöcs, Iancău, Todos), oameni serioși și foarte pricepuți, care au rezolvat alte probleme tehnice, mai multe și mai importante ale întreprinderii, dar pe care conceperea tehnologiei pentru subtila coasă l-a solicitat neașteptat de mult. Și ne dăm seama cît de complexă este această tehnologie dacă menționăm că ea cuprinde nu mai puțin de 67 operațiuni, ceea ce înseamnă că o bucată de platbandă, pentru a se transforma într-o coasă ambalată și cu etichetă pusă, este luată la mînă de 67 de ori și trecută prin tot felul de utilaje și procese tehnologice — ele însele foarte dificil de proiectat și realizat prin autodotare. Se înțelege că toate aceste dificultăți au rezultat din calitățile extrem de diverse pe care trebuie să le aibă o coasă. Nu le-am reținut pe toate, dar am înțeles că ar fi vorba de planeitate, de greutate mică și rezistență mare, de unghi de atac optim, de curbură aerodinamică, de un unghi, la capătul de prindere, nici prea strîmt — să adune iarba, nici prea larg — să se dea peste cap, apoi, să nu crape la bătere, să țină gura mult etc. etc. Introducerea în fabricație s-a făcut pe „scheletul" (de fapt, hardughia) unui fost atelier al industriei locale, transformat acum într-o funcțională secție a Întreprinderii metalurgice unde anul trecut s-au realizat primele coase românești (88 000 bucăți), pe cale industrială. Producția continuă și anul acesta la „coasele de Aiud" ducîndu-li-se repede faima, mai ales în cercul de „specialiști" ai acestei străvechi ocupații, în rîndul cosașilor anonimi ai pășunilor noastre.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

EPOCA MARILOR ÎNFĂPTUIRI

CONGRESUL IX, CONGRESUL DEVENIRII NOASTRE

I.M.G.B. — ctitorie de două decenii

Exactitatea nu se aproximează

Am trăit 20 de ani în cîteva ceasuri. Cei care au trăit 20 de ani la Întreprinderea de Mașini Grele București au aceeași impresie. Timpul a zburat, dar a lăsat în urma lui ceva temeinic. Nu este prima oară că vin aici, dar este prima dată că ajung aici cu metroul, noul vecin al I.M.G.B.-ului. Clădiri imense, impunătoare, care de la prima privire denotă seriozitatea lucrului dinăuntru. E ora 7 punct. Orice ziarist care vrea să stea de vorbă cu inginerul Dumitru Constantin, directorul întreprinderii și directorul adjunct al Centralei industriei de utilaj energetic, trebuie să fie matinal. Mai tîrziu, oricît l-am căuta, e de negăsit. Îmi face plăcere să văd, iarna, vara, într-un loc al fizicii, al matematicii, al cibernetică, același ves cu flori proaspete. Îmi face plăcere să găsesc același om deschis, care nu ascunde că mi-a rezervat doar o jumătate de oră. Nu sper că va fi altfel, pentru că-l cunosc.

— Cînd ați împlinit 20 de ani ?

— Anul acesta la 30 iunie.

Telefonul sună, eu am răgazul să explic acest dialog cu un om care are 44 de ani. S-au împlinit două decenii de cînd pe un teren invadat de bălării, bălți și rațe sălbatice, s-a hotărît amplasarea unei industrii de vîrf. Puțini dintre cei care se angajau pe acest drum știau atunci ce e o turbină.

— Dumneavoastră de unde porneați spre I.M.G.B. ?

— Dintr-un sat de lîngă Pitești. Terminasem Facultatea de mecanică, secția mașini termice, tocmai cînd apărea I.M.G.B.-ul. Doi începători...

— Unde ați fost repartizat, în ce secție ?

— Secție ? Treceam prin curte, vedeam cerul, piloni ridicați, ici-colo, și-mi imaginam halele. Secția mea era desenată pe calc și alîturată pe pereții unei barăci. În ritmul cunoscut al socialismului, în 1973 testam prima turbină de 330 Mw, în același ritm, la 31 de ani eram tehnolog șef. Nu sînt un emotiv — dimpotrivă — dar clipa cînd turbina funcționa m-a făcut să-mi șterg, pe furiș, cîteva lacrimi.

— Ați repetat gestul, an de an, deschis sau pe furiș...

Nu termin ce vreau să spun pentru că pendula bate jumătatea de oră. Prin interfonul care leagă, ca un sistem nervos central, întreaga întreprindere, inginerul Dumitru Constantin anunță că vine în secții. E un ritual zilnic, ca-ntr-o mare și perfectă clinică... vizita profesorului. Trecem prin oțelăria electrică, prin secția lingouri mari. Deși avem standuri normale, abia ne zărim. Coloșii energetici sînt conduși cu fineță, prin simple atingeri de butoane. De la prima turbină, de acum 13 ani, economia națională a fost înzestrată cu peste 140 de agregate de diferite puteri. De oriunde am privi țara, de la Constanța la Baia Mare, de la Drobeta-Turnu Severin la Vaslui nu vom găsi un șantier fără însemnul I.M.G.B. Inginerul-director ascultă oameni și mașini, pune urechea lîngă cîte un motor, îl diagnostichează, se uită pe planuri, pe terminalele calculatoarelor, decide schimbări de strategie. O secție este aproape cît o fabrică. Are peste 1 000 de specialiști, care de regulă se adună într-o singură echipă. Colaborarea e perfectă, atmosferă serioasă, dar destinsă.

— Aveți o privire formată, „citiți" locul și oamenii dintr-o dată. Am vrut să vedeți dumneavoastră cum este la noi, înăuntru și afară.

Îmi vine inima la loc. Pot pune întrebări tovarășului Dumitru Constantin.

— Mă simt bine în atmosfera de aici. Intră ea în calculul reușitei ?

— Fără această legătură sufletească care se stabilește între toate rotițele procesului de producție (sînt împotrivă, chiar mă jignește formularea — de la director la ultimul muncitor) nu se poate obține nimic. Dacă nu avem încredere totală se nasc gîndurile nespuse sau șoptite pe la colț, încep reticențele, se destramă prietenia și colaborarea. La noi plouă cu propuneri, interesante sau mai puțin interesante. La sfîrșitul drumului meu prin fabrică, de la 7 și un sfert pînă spre seară, mă întorc cu cîteva idei — dar într-adevăr idei, nu surogate — pentru a doua zi.

— Stilul de lucru e imprimat de conducătorul locului de muncă. Dacă secția scîrțîie, îi socotiți pe ei responsabil ?

— O să vă mire, poate, dar eu cîntăresc întîi calitățile sufletești ale celui care conduce un loc de muncă. Poate să-i înțeleagă pe oameni ? Are dragoste pentru ei ? Este cinstit ? Știe să discearnă lucrurile ? Este un om de opinie ? Este corect în aprecieri ?

— Puneți calitățile sufletești înaintea valorii profesionale ?

— Valoarea umană, la un om de calitate, e întotdeauna întovărășită de valoarea profesională, care se mai și capătă.

— Îmi dați cîteva nume dintre oamenii pe care-i stimați în mod deosebit ?

— Toți șefii de compartiment sînt inimoși și de mare valoare. Acum cîtva timp am simțit un sîmbure de discordie, l-am extirpat din pornire, chiar dacă am avut în față un om mai în vîrstă decît mine.

— Conduceți cu duhul blîndeții ?

— Întrebați-i pe colaboratorii mei !

— Știți tot ?

— Sînteți extremistă ! Cînd am nevoie de cifre aprind terminalul calculatorului, în rest, după 20 de ani de activitate, trebuie să știu aproape tot despre producție, despre toți oamenii din uzină. Cînd nu știu ceva, întreb. Nu mi-e rușine să revin asupra unei decizii pripite. Dacă după 2 ore văd altfel lucrurile dau un telefon în secție, îmi cer scuze și opresc măsura luată, explicînd întotdeauna de ce e mai bine așa. Se întîmplă rar, dar se întîmplă.

— Ați putea fi și un fondist ?

— Am antrenament. Fac zilnic 20—30 km prin fabrică. Munca e mult mai eficientă acolo unde se naște turbina, pentru că acolo sînt adevăratele probleme. Dacă aș căpăta informații prin alții ar trebui să introduc corecții.

— Ar putea fi și eronate informațiile ?

— Repet, am încredere deplină în colaboratori, dar oricît de riguroși, în transmitere intervine un grad de interpretare inerent oricărui om care gîndește. În producție exactitatea nu se aproximează, nu e cum ne-o închipuim, ci cum este.

— Pentru cititorii care nu știu, e de datoria mea să precizez că I.M.G.B.-ul are o particularitate distinctă, fabrică numai unicate sau serii mici. Nu vă puteți repeta în ceea ce faceți, o dificultate în plus.

— Experiența oricum se adună, cu avantajul că nu ne putem culca pe lauriî a ceea ce am făcut, pentru că următorul produs e un alt examen.

— Nu vă puteți ruina. Mai există asemenea întreprinderi în România ?

— Combinatele de utilaj greu Iași și Cluj-Napoca. Noi fiind clasați în centrul a două din marile programe prioritare naționale, energetic și nuclear, nu avem voie să dăm decît calitate înaltă.

— Este de la sine înțeles că un unicat trebuie să fie un model.

— Perfect este pentru noi... normalul. Într-o industrie de vîrf nu se admit scuze. Din gîndirea noastră trebuie să dispară, odată pentru totdeauna, noțiunea de remedieri la... produse noi.

— Cu mîna pe conștiință, nici un reper nu mai necesită la dv. reintervenții ?

— Aș vrea să fiu categoric, dar mîna pe conștiință mă oprește... Ceea ce este cert, ducem o luptă cu inerția concepției că oricum... merge. Orice abatere trebuie să fie descoperită pe drum și corectată. Avem un control preventiv de calitate pe faze de operații.

— Dacă lucrurile se petrec cum spuneți, cine lucrează la controlul final e cu adevărat în concediu de odihnă !

— Ideea că omul acela, controlorul există, stopează greșeala.

— Acum cînd priviți la cei 20 de ani scurși, balanța înclină către succese și bucurii ?

— Viața acestor ani a fost un lanț de experiențe care ne-au dat maturitatea unei unități reprezentative în construcția de mașini. Satisfacția realizărilor e atît de mare că se estompează restul. Necazurile se uită mai ușor. Pentru corectitudine însă fiecare utilaj își are istoria lui, care ascunde cîte un moment cheie. Ce, dumneavoastră vă ieșe totul de la început ? N-ați mai întîlnit cîte un Dumitru Constantin care nu vrea să stea de vorbă decît o jumătate de oră ?

— Închipuiți-vă că sînt unii care chiar rămîn pînă la sfîrșit la acea jumătate de oră. Tovarășe Constantin, a devenit un șablon să marcăm emoția prin creșterea pulsului. Nu fac excepție. Cînd ați simțit ultima oară că pulsul dv. o ia razna ?

— La cel mai recent examen al aptitudinilor noastre. Am primit o comandă importantă pentru Combinatul siderurgic Galați. S-a lucrat într-un record de timp, 8 în loc de 18 luni, s-a făcut o economie valutară importantă. Încep așa, fără a scuza ceea ce urmează. Proba de încercare a fost prima însă de întîmplări neprevăzute

— Nu le spunem pe numele lor adevărat, supărări ?

— Spuneți-le cum vreți, fondul e același. O neglijență a unui muncitor, care a omis să strîngă un șurub, printre alte cîteva sute, a făcut să vibreze mașina ca la un bombardament. Era un fleac... Important, cum ar fi dacă uităm să strîngem piulița la roata mașinii noastre.

— Pulea să pună în pericol instalația ?

— În nici un fel. Numai că dacă nu ne dădeam seama imediat, puteă să ne întoarcă cu două-trei săptămîni, pentru verificări. Nu mai putem tolera ca după ce facem un lucru inteligent, care ne „stoarce" creierii, un fleacușteț să dea peste cap o muncă de prestigiu. De atunci sistemul de control e necruțător și a fost ridicat la...

— Pătrat ?

— La cub !

— Nerepetabilitatea unui unicat dozează progresiv investiția de inteligență, profesionalismul. Poate face față întreg colectivul unui asemenea ritm?

— Ați pus punctul pe i. Sîntem școliți de mai multe ori, capacitatea de adaptare e generală. Ceea ce am învățat dintr-o greșeală nu ne mai folosește prea mult pentru că nu există... data viitoare. La noi teoria că „din greșeli învățăm" n-are valoare..

Trecem prin sala calculatoarelor unde oamenii parcă se joacă. Au în față niște pupitre cu ecrane, pe care studiază programele optime de fabricație. Se lucrează ca la un spectacol, ca pe o scenă. Combinațiile care rezultă întrec uneori prevederile, așa că surprizele nu contenesc.

— La sfîrșitul fiecărui schimb, maistrul dacă vrea poate să introducă în calculator realizările zilei pentru fiecare muncitor încît nu mai este nevoie de nici un alt comentariu.

— Și dacă șeful, cum se mai întîmplă, are simpatii și vrea să avantajeze pe cineva !

— Imposibil ! Cu calculatorul dispare arbitrariul, se știe în în orice clipă cine a lenevit, cine și cît a muncit, dispar falsele valori. Munca și efortul sînt apreciate la leu și zi. Tot cu ajutorul calculatorului maistrul, în cazul în care colectivul lui a rămas în urmă, poate opera schimbări avantajoase de la o mașină la alta. De fapt aceasta e menirea principală a terminalelor în secții.

— Aveți calculatoare în toate cele 18 secții, „fabrici", cum le numiți dumneavoastră ?

— Tindem către generalizare, pentru că este o metodă modernă și eficace. Ne-am obișnuit cu toate perfecționările introduse masiv la noi, și cineva care le vede pentru prima dată e impresionat de capacitatea și întinderea lucrului bine făcut. Din puterea minții oamenilor de aici au ieșit tot felul de mașini noi pentru autodotare, implementarea sistemului informațional etc. Acum ne preocupă asigurarea bazei energetice a țării, mai ales după noua vizită cu care ne-a onorat tovarășul Nicolae Ceaușescu, în 5 aprilie a.c. Secretarul general al partidului ne-a cerut să grăbim fabricația și livrarea instalațiilor energetice. Trebuie să pregătim în acest cincinal utilajele care să furnizeze energie în sistemul național, reprezentînd jumătate din puterea actuală instalată, adică 11 000 Mw.

— În cît timp se învechește un agregat ?

— În 8—10 ani, pentru specificul nostru.

— Lucrați, în detaliu și în general, cu precizia ceasornicarului ?

— Dacă planul general e corespunzător și detaliile sînt la fel.

— Sper că acest interviu, în detaliu și în general, să fie corespunzător... Sînteți un om al lapiților precise, aproximația nu este partea dv. tare. Puteți proiecta pe două ecrane I.M.G.B.-ul de acum două decenii și cel de azi ?

— Pentru 1986 am nevoie de un ecran de 30 de ori mai mare pentru a cuprinde întreaga noastră dezvoltare.

— Acum cînd ați desenat, în aer, ceranul imaginar am văzut că aveți mîini de pianist...

— Din satul meu am plecat direct către Combinatul chimic Borzești, să-mi caut o calificare, nu puteam să mă îndrept către Conservator... Poate cine știe de unde apărea un alt Dan Grigore, Glumesc, glumesc, pentru că e prima oară cînd cineva-mi remarcă mîinile. Mă simt bine ca turbinist și nu din greșeală mi-am nimerit vocația.

— O întrebare restantă, de cînd vă cunosc. Erați la Spitalul Vitan Bîrzești, în cabinetul conferențiarului doctor Dan Georgescu. Vă interesați de un pacient, muncitor de aici. După ce ați plecat medicul mi-a spus, că ori de cîte ori un om de la dv. e internat îl vizitați. Dedue că nu veniați numai pentru un prieten ?

— Nu pot să spun că am în fiecare om al muncii de aici un prieten, dar cu siguranță în fiecare om de aici am un coleg. Dacă unul e la nevoie îl ajutam, dacă are o bucurie nu-l obligatoriu s-o împartă cu noi. Uitați, n-aș putea spune că m-am dus la vreo petrecere cu prilejul unei căsătorii. M-am bucurat pentru om, i-am luat flori, i-am felicitat. Dar cînd e bolnav n-am liniște dacă nu sînt măcar cîteva minute cu el.

— Altă întrebare restantă... Și iarna aveți flori proaspete pe masa dv. de lucru. Cine le aduce ?

— Nu fiți malițioasă... Avem sere la fabrică, e „producția" lor. Dragostea mea pentru flori e într-adevăr cunoscută la I.M.G.B., pentru că nu vreau s-o ascund. Ține de obîrșia mea țărănească. Măicuța, pe la 7—8 ani, mi-a dat în grijă mica noastră grădină. Mă scuiam înainte de răsăritul soarelui, măturam curtea, stropeam, pliveam florile și apoi plecam la școală. Mă trezesc și astăzi odată cu soarele, dar stau în bloc, ce grădină să plivesc pe balcon ?

Drumul de întoarcere l-am făcut tăcuți prin hale luminoase, am văzut aceleași macarale cum transportau, ca niște minuscule piese, alte turbine de mii de kilograme. Am ascultat trepidația motoarelor, parcă cu urechea formată a specialistului de lîngă mine și, deși, nu crescusem nici cu un centimetru în înălțime, mă simțeam egalul coloșilor, care rezultă din mintea și sufletul acestor oameni. Iar eu preluasem ceva din voința și puterea lor.

CARMEN DUMITRESCU

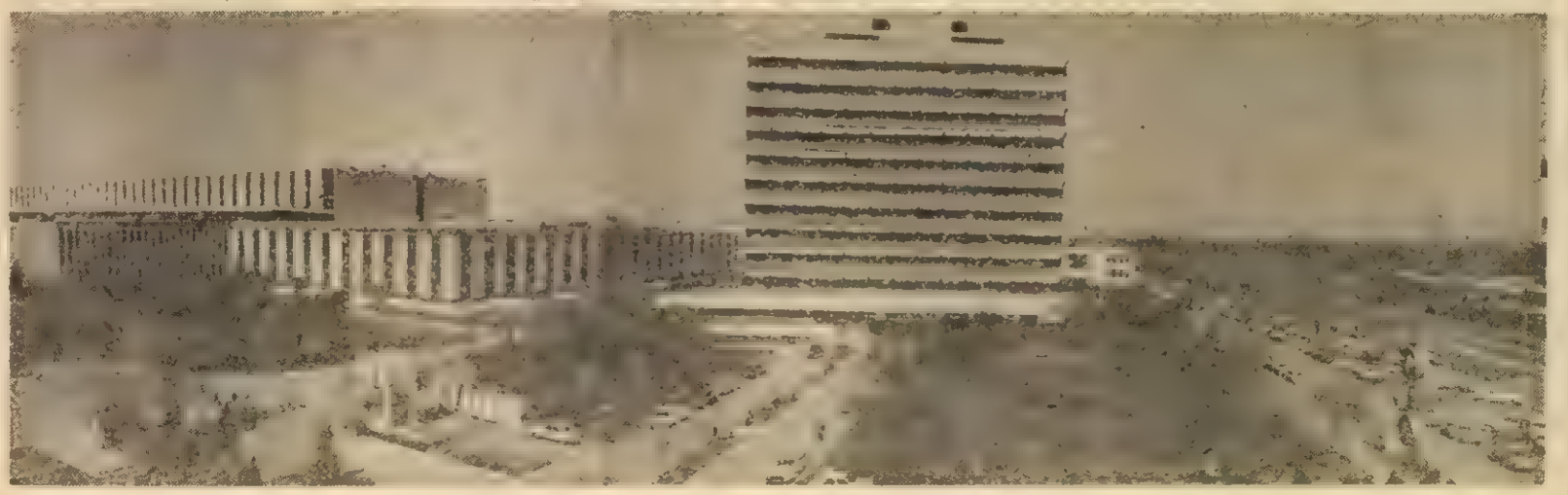

Ferme și fermieri sau gospodari pe moșia țării

Un șef de fermă, fiecmal pentru că i s-a încredințat această funcție, este primul muncitor al fermei pe care el o conduce.

În sistemul de organizare al agriculturii noastre, ferma este o unitate de bază, în cuprinsul ei se hotărăște soarta recoltei, a producției.

În spiritul hotărîrilor de partid și de stat, al orientărilor formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a se trece cu hotărîre la înfăptuirea obiectivelor noii revoluții agrare, lucrătorilor din fiecare fermă le revin sarcini sporite pentru ridicarea muncii lor la nivelul exigențelor unei agriculturii intensive, de înalt randament.

Prin chiar statutul și condiția sa, șeful de fermă răspunde de realizarea producției stabilite prin plan din punct de vedere cantitativ și calitativ, a indicatorilor financiari planificați. El răspunde de respectarea disciplinei în muncă și de aplicarea legilor și a celorlalte acte normative. În atribuțiile lui intră organizarea proceselor de producție în așa fel încît ele să fie executate la termenele optime, să fie utilizate la întreaga capacitate mașinile și utilajele, să se înlăture risipa, să se folosească rațional timpul de lucru.

Conducerea și organizarea competentă a activității fermei cere pe lîngă o temeinică pregătire de specialitate și cunoștințe economice, spirit organizatoric, care îi dau șefului de fermă posibilitatea de a interveni operativ, de a lua decizii științifice, de a interpreta eficiența economică a fiecărei acțiuni. El trebuie să întrețină un climat favorabil de muncă, să dea vieții la fermă un caracter dinamic și novator.

Asupra acestor multiple atribuții, dar și asupra bucuriilor firești ale șefului de fermă se oprește reportajele alăturate, încercînd să identifice în viața și munca unor șefi de ferme însușirile ce-i ajută să-și facă datoria în calitatea lor de administratori ai unei părți din avuția națională.

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU

Omul și pomul

Aspru și greu de muncit este acest pămînt al Bistriței. Și pe Bîrgaie, și pe dealurile Năsăudului, și pe dealurile Bistriței solul e înclinat ca un acoperiș de casă, sărac și aspru. Pe văi, se mai înmoaie puțin, dar și acolo se întinde peste un strat de argilă ca imediat dedesubt să stea ca o corabie pe o pînză de apă. Deci nu-i deloc ușoară agricultura „de pe meleagurile bistrițene". Din cauze multiple, o mare parte din soluri sînt erodate și deteriorate. De la Gheorghe Groșan, directorul cu probleme de plan și economie din cadrul Direcției generale pentru agricultură a județului Bistrița, am aflat de multiplele lucrări de desecare și combatere a eroziunii solului la Lechința, Nimigea, Șieu, Beclean, Urmeniș de apropiatele lucrări de regularizare a Văii Budacului, de amenajarea unor importante suprafețe de pășuni. Și mai ales, de continua extindere a suprafețelor pomicole. Bistrița rămîne un enorm rezervor de fructe. Tradiția a făcut din pomi o adevărată mîndrie. Stațiunea de cercetare și producție pomicolă de la Bistrița este deja renumită nu numai între specialiștii din țară, dar între toți cei porniți în campania de contractare a fructelor. De aici se livrează nu numai mii de tone de fructe în stare proaspătă, dar și puieți, soiuri, tehnologii de cultură. Un puternic nucleu de cercetători a pus la cale soiuri și mijloace de combatere, modalități de cultură și tipuri de livezi în zona de deal. Creată în urmă cu 36 de ani, Stațiunea de la Bistrița are în grijă nu numai propriile ferme ci și bunul mers al celor 16 000 de hectare cît însumează livezile județului Bistrița. „Așa cum ne-a cerut tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, depunem stăruitoare eforturi pentru intensivizarea producției pomicole. Dacă în prezent am ajuns la 4 900 hectare de livezi intensive și superintensive. În acest cincinal vom mai amenaja încă 1 500 de hectare spre a ajunge la 6 000 de hectare, ca în 1990 să putem livra 145 000 tone fructe în stare proaspătă", spunea inginerul Nicolae Drăgan, directorul stațiunii. Pentru a face față acestor cerințe, stațiunea dispune de opt laboratoare în care stăruie la cercetarea noilor tehnologii de cultură a pomilor, la noi metode de combatere a dăunătorilor, la noi soiuri competitive. Cercetătorii de la Bistrița au obținut de-a lungul anilor 6 noi soiuri de cireș și în curînd vor fi gata să omologheze 3 soiuri noi de măr, două soiuri de prun, rezistente la boli, cu o mare productivitate. O preocupare mai nouă se referă la crearea unor noi soiuri de cireș, cu o coacere eșalonată spre a acoperi cu recolte o perioadă cît mai lungă de timp. Ameliorarea solului e o altă preocupare a cercetătorilor stațiunii. Excesul de umiditate creat din abundența de ploi dă foarte multe dureri de cap pomicultorilor. Cît am stat în stațiune, peste oraș ploua pentru a zecea oară iar în livezile stațiunii întinse pe dealurile de deasupra Bistriței domnea o secetă incredibilă. În laboratorul de hidroameliorații al stațiunii au fost cercetate noi metode de combatere a excesului de umiditate, de înlăturare a eroziunii solului. Extinderea livezilor pe pămînturile bistrițene reprezintă o preocupare de a valorifica la maximum întregul potențial al pămîntului. Și în extinderea pomiculturii, prunul a revenit în centrul atenției. Captivați de măr, cireș, vița de vie și de celelalte, ani la rînd am neglijat un pom tradițional, cu mare productivitate și acum din ce în ce mai rar în piețele agro-alimentare : prunul. Acum se desfășoară o adevărată campanie de redresare a livezilor de pruni. Rezultatele cercetătorilor Nicolae Minoiu și Ion Ivan sînt deja cunoscute în toată țara. Iar producțiile stațiunii din Bistrița au depășit cu mult granițele acestui județ, ba chiar și ale țării. Preocuparea de a valorifica la maximum fiecare palmă de pămînt, întreg potențialul solului, de a aduce noutăți în toate domeniile pomiculturii sînt deja constante care vin de la sine de fiecare dată cînd e pomenită Stațiunea de cercetare și producție pomicolă Bistrița.

I.A.S. Jelna intră și ea în galeria pomicultorilor. Dar pretențiile sale la un loc în vîrf sînt mult mai modeste. În primul rînd din cauza suprafețelor. Jelna nu are nici livezi mari, nici cercetători, nici ferme pomicole în regim intensiv. Orgoliul cel mare al lucrătorilor de la I.A.S. Jelna vine de la zootehnie. De la cele 1 300 de vaci. De la ele, țăranii din Jelna mulg atîta lapte încît bat spre primele locuri pe care se află campionii județului. De la cele trei ferme de vaci și una de oi, cu ani în urmă, țăranii scoteau atîta lapte cît să umple o duzină de bidoane. Inginerul Macedon Hanganu a lucrat la Lechința. Și acolo a avut 900 de vaci. Și cînd a venit la Jelna a început campania de redresare a furajelor, de reamenajare a pășunilor. În următorul an I.A.S.-ul a ajuns la 1 900 de litri pe cap de vacă. Puțin, puțin, dar cu ceva peste cît se obținea înainte. Un an mai tîrziu, producția a urcat la 2 700, iar în 1984, la 2 900 și, în 1985 la 3 200, ca pentru 1986 să se pregătească de o producție care să bată la 4 000 litri pe cap de vacă. La ovine, natalitatea e de 104%, iar baza furajeră se apropie de nivelul necesităților. Fertilizările, schimbarea structurii furajelor, amenajarea fînețelor au fost pași importanți spre această isprăvi în care n-a crezut nimeni. Oricum, cei de la Jelna au pornit cu ideea că fiecare animal trebuie să producă, că ei nu scot bani pe numărul de vite pe care le întreține, ci din cît produc aceștea. Așa au ajuns să se bată pentru fiecare kilogram de fîn, pentru ca fiecare vacă să aibă un vițel, ca fiecare îngrijitor să se poarte ca un adevărat muncitor integrat într-o întreprindere cu foc continuu. Dumitru Ordace, Mihai Borodi sau Toma Seretan nu erau socotiți cineva. Atîta vreme cît vacile nu dădeau lapte, viața nu facea pași înainte și nici banii nu băteau la ușa nimănui. Dar de cînd au ajuns să obțină 4 000 de litri de lapte de la o vacă, viața a început să se schimbe. Se vedeau și se simțeau pașii înainte pe care îi făceau fiecare și, odată cu ei, întreprinderea.

MIRCEA M. TOMUȘ

Doi într-o baltă

Cine vrea să se întoarcă în vechea baltă a Călărașilor poate să nu mai pornească la drum. De-a lungul Dunării, lacul Iezeru nu mai figurează decît pe hărțile vechi. Balta e o cîmpie în toată puterea cuvîntului, e drept, mai umedă, asaltată adeseori de ape și cu un pămînt nu prea generos, dar cîmpie de la care vom avea frumoase surprize. Și totuși nu prea mulți specialiști fac pasiune pentru aceste locuri. Întîi de toate, oamenii cîmpiei. Au copilării prin apropiere și sînt legați de pămînt. După ei nu mai vin decît cutezătorii. Iar cei doi Stacojiu fac parte dintr-o asemenea categorie. Au terminat facultatea la Craiova în anul 1985. Ion Stacojiu avea o destinație oarecum pregătită : cercetarea. Și cu toate acestea n-a preferat-o, n-a ales nici locurile de pe lîngă casă, unde ar fi putut fi un minunat debutant, dar și a cîncea roată la căruță, ci a optat pentru I.A.S. Mircea Vodă, în balta Călărașilor, pentru a putea lua un lucru de la început, pe cont propriu, ca să-și verifice măsura și priceperea. Soția lui, la fel, a consimțit la acest plan și, în toamna anului trecut, plini de speranțe, au poposit la Călărași. Pe acea întindere amețitoare din stînga Dunării, fermele lor nu apar decît ca două pîlcuri de plopi. Și de cînd au sosit la I.A.S. au venit cu o propunere. Să li se repartizeze fiecăruia cîte o fermă. Iar directorul întreprinderii, un om tînăr și el, pus abia de cîțiva ani în fruntea I.A.S.-ului, a mărșat la această propunere ispititoare. Din cei cinci absolvenți veniți de la Craiova, pe patru i-a „uns" în funcția de șefi de fermă. Și la cîteva zile de muncă, Ion Stacojiu, Mariana Stacojiu, Trestian Tecuci și Mugurel Predescu au primit cîteva mii de hectare spre totală administrare și coordonare. Inginerul Gheorghe Costea a riscat. Putea să găsească șefi de ferme cu vechi state de servicii, să nu se complice cu niște tineri lipsiți de experiență, să nu aleagă o variantă care implica o mai mare cheltuială de energie, de timp, nervi și chiar o răspundere în plus. Dar a mizat pe entuziesmul și dorința de afirmare a celor patru absolvenți, pe energia și știința lor de carte. Și în curînd se încheie un an de la această experiență fericită. Mariana Stacojiu a preluat o fermă întinsă pe 960 de hectare, cu un sediu luat de ape și ajuns abia în stadiul de fundație. Așa că, pe lîngă mersul culturilor, a trebuit să vadă și de mersul construcției. Acum sediul fermei se află în stadiul de finisare. Arată ca un mic conac, dotat cu dormitor și cantină, cu un atelier mecanic și cu o mică gospodărie anexă. „La noi fiecare duminică e lună. Adică și duminica e zi de lucru. Cu noaptea în cap o luăm spre fermă". Dată fiind situația, familia Stacojiu locuiește la sediul întreprinderii. În fiecare dimineață, cu muncitorii agricoli, pe platforma unui tractor, pornesc spre baltă. Primăvara și toamna drumul e greu. Nu scapi de noroi nici pe catalige. „Am vrut să văd ce pot" zicea Ion Stacojiu. Mi-am pus la cale culturi și le-am urmărit la fiecare lucrare. În primăvară dădeau frumos. Erau semne că ajung la o recoltă mai mare decît a fost în ultima vreme pe aici. Și hop, deodată au venit ploile și infiltrațiile. Mi-au stricat o mare parte din ele. Și acum suprafețele acestea mă dau înapoi. Am simțit că-mi fuge pămîntul de sub picioare, că toată truda mea se duce pe ape". Inginerul Ion Stacojiu e puțin amărît. Era la un pas de o performanță și neprevăzutul l-a întors la acea medie a producțiilor de care se leagă mai ales numele oamenilor obișnuiți. Și totuși, cei doi Stacojiu nu au cedat. Continuă să-și pună la cale fermele, adunînd păsări, dezvoltînd gospodăria anexă și pregătindu-se pentru încă un asalt. El are 7 cai. Și nevasta lui are 7 cai. Cu ei își aduc mîncarea pentru oameni cu ei cară semințele, cu ei cară apa și tot cu ei își rezolvă necazurile zilnice. În aceste zile, familia Stacojiu era pe baricadele secerișului. Mariana Stacojiu, împreună cu cîțiva oameni aduna spicele după combinele care secerașeră orzul. „Cînd mă văd alături de ele nu li se mai pare o glumă. Le-am spus că de cît orz și grîu scoatem depinde cît cîștigăm. Și am vrut să-i conving că dacă nu punem toți umărul, n-o să izbutim să facem nimic".

BOGDAN NISIPOIU

Pămîntul se autofinanțează

Se numește Ciprian Preda și are 37 de ani. De fel este din comuna Chiojdeanca, din județul Prahova. Facultatea a terminat-o în 1972 și primul lui loc de muncă a fost în județul Buzău, la I.A.S. Stîlpu. Acolo, în satul Dulbanu, a fost de la început șef de fermă. Biografia lui profesională a început, așadar, și a continuat în cei 14 ani care au trecut de-atunci cu sentimentul încurajator că oamenii au încredere în el.

După ce a cunoscut-o pe soția lui, Victoria, profesoară de română la un liceu la Buftea și-au apărut și cei doi copii ai lor, Silviu și Diana, a cerut să se transfere mai aproape de casă și din '79 lucrează la Balotești la ferma nr. 3, vegetală, a Institutului de cercetări și producție pentru creșterea bovinelor.

Ferma are 1 200 de hectare. Dintre acestea pe ceva mai mult de jumătate se seamănă plante furajere pentru fermele zootehnice ale unității iar pe alte cîteva sute de hectare se cultivă orz și grîu pentru sămînță. Toată această întindere de pămînt stă în grija a vreo 40 de oameni, în frunte cu inginerul Preda. Pămîntul acesta nu-i dintre cele prea bune, e brun roșcat de pădure, procentul de argilă în sol e foarte mare și asta înseamnă că pămîntul nu e permeabil, dar de la o vreme necazurile în această privință s-au împuținat, pe 800 de hectare s-au făcut canale deschise de desecare iar pe 400 s-a executat un sistem de desecare prin drenaj topomodulat, prin conducte îngropate. Aceste investiții au dus la o creștere substanțială a producțiilor în anii din urmă. Nu demult, de exemplu, cei 22 de mecanizatori ai fermei au recoltat 589 tone de lucernă fîn și ar fi de reținut că planul era doar de 280 de tone. Cantități apreciabile peste plan au fost obținute și pe terenurile cultivate cu borceag, lucernă masă verde, rapiță furajeră, lolium multiflorum. În funcție de producție sînt și cîștigurile, bineînțeles. Și cine vrea să caute o explicație faptul că la ferma condusă de inginerul Ciprian Preda oamenii cîștigă foarte bine, în medie 5—6 000 de lei un mecanizator și 4—5 000 un conductor de atelaj, ar putea să facă o legătură între aceste cîștiguri și adevărul că ferma nr. 3 este prima. În această zonă, care a început lucrările agricole în acest an. Cu același gînd de-a cîștiga timp au stabilit și ordinea lucrărilor acum, înspre vară, la semănatul culturilor duble. În timp ce se mai recolta masa verde, borceagul, din celălalt capăt se ara, se pregătea terenul, se semăna și din urmă se iriga. Și rezultatul se vede: porumbul în cultură dublă s-a înălțat de-o palmă, există speranțe întemeiate că de pe locurile acestea se va putea culege chiar porumb pentru boabe. Ferma nr. 3 și-a dobîndit un renume pentru culturile ei duble și faptul acesta nu e decît o înfățișare a adevărului că inginerul Preda și oamenii se străduiesc să nu piardă nici o sursă de venituri.

Se înțelege însă că o asemenea isprăvi n-ar fi posibilă dacă ferma n-ar avea mecanizatori tot unul și unul, cunoscători ai mai multor meserii și oameni inimoși cum sînt Alexandru Petre, Ion Georgescu, Mihai Gînă, Mircea Trușcă, de fapt toți cei 22 de mecanizatori, fără excepție. Dar este, înțelegem, și meritul inginerului Preda de-a fi știut să-și alcătuiască un colectiv cu care să poată colabora, s-ar putea zice, perfect. În general, problemele sociale ale acestui colectiv sînt rezolvate, cam toți oamenii au primit locuință ori și-au putut face case, bunăoară, și acesta nu e decît un alt exemplu de pe urma căruia putem înțelege că oamenii se pot concentra ca munca lor să fie mai spornică. Dacă ar fi să reținem și cîteva dintre cifrele pe care inginerul Preda le comentează zilnic cu Ștefan Badea, economistul fermei, productivitatea pe an a fiecărui om este planificată la nivelul de 220 000 de lei și ea ajunge, de

fapt, la 300 000 de lei.

De șapte ani, de cînd inginerul Preda lucrează aici, ferma nr. 3 se autofinanțează, obținînd însemnate beneficii peste cele planificate. În fiecare an, beneficiul planificat al fermei este de vreo 200 000 de lei. Și planul, cum souneam, nu numai că este îndeplinit, dar este depășit în mod substanțial, beneficiile obținute peste nivelul planificat mergînd pînă la 2 milioane de lei. Din banii aceștia oamenii își obțin drepturile, conform legii. Cînd toate socotelile privind anul trecut se încheiaseră, cînd se știa că ferma își depășise planul în '85 cu 20 la sută, prin februarie în acest an oamenii au primit vreo 450 000 de lei. Niciodată nu va înțelege cineva care este viața și statutul și datoriile unui șef de fermă, zice inginerul Preda, dacă nu va înțelege înainte de toate că pentru un șef de fermă nu e bucurie mare decît aceea de-a vedea că oamenii lui sînt mulțumiți de munca lor și sînt mulțumiți de felul cum munca le este răsplătită.

DUMITRU ELIADE ■

„Rasa, masa și casa"

Pe cînd abia împlinise 17 ani, îngrijitorul de vaci Müller Konrad a fost distins cu Ordinul Muncii clasa a III-a. Cu tot prilejul împrejurării, viața lui a urcat. Conri n-a pivotat în jurul acestui eveniment, mai ales că el, la vîrsta aceea, nu realiza se poate bine ce înseamnă să fii cel mai tînăr om din țară, pe deasupra și îngrijitor de vaci care avea o asemenea mulțime distincție. Drept pentru care a mai văzut de vacile acelei ferme din sud vreo cîțiva ani de zile și apoi a revenit pe meleagurile natale, spre Agnita, la Alțîna, cu să se facă mecanizator, o meserie ce începuse să fie la modă. Era mai ușor acolo, în mecanizare, dar se vede treaba că ața îl trăgea tot spre coada vacii, cum se spune, astfel încît nea Conri s-a apucat serios de zootehnie, să pună pe picioare, la propriu și figurat, vacile C.A.P.-ului din comună. Atît de bine a făcut treaba asta încît, fără să aibă vreo pregătire specială, a fost numit șef de fermă, al unei ferme zootehnice deventă în scurt timp model pentru întreg județul Sibiu.

Cînd a venit aici, grajdurile erau în paragină, drumurile de acces la fel, după vreo ploaie mai cu lunea erau necesare două tractoare să remorcheze prin zloată și noroi o mașină cu furaje, și nici producția de lapte nu era cine știe ce. Președintele C.A.P.-ului, Vasile Brezaie, bărbat tînăr și energic, om dintr-o bucată, căruia nu-i prea plac nuanțele, îl știa din copilărie pe nea Conri ca om priceput și gospodar ; i-a spus că vrea să schimbe viața la ferme și că, pentru treaba asta, are mînă liberă. Mai mult decît atît, pe perioada de un an cît președintele a urmat niște studii, cel care i-a ținut locul a fost chiar țăranul Müller Konrad.

Acum, într-adevăr, viața la ferma de vaci a C.A.P.-Alțîna este alta, dacă nu cumva chiar o plăcere. Sînt patru grajduri, o maternitate, o creșă, și zece finare, toate sînt modernizate și chiar zugrăvite și vopsite, drumurile de acces s-au betonat, șanțurile s-au taluzat iar întregul dominion a fost împrejmuit arătînd chiar ca o formă prosperă, frumoasă și bine gospodărită. Înăuntru, se înțelege nu este leopardul, ci 836 de vaci cărora ca prin minune, a început să le crească și producția de lapte, ajungînd la o medie anuală de 3 923 litri — ceea ce nu este deloc puțin ! avînd în vedere rasa neprecizată a respectivelor animale. De fapt principiul de zootehnie, dacă se poate spune așa, pe care-l respectă nea Conri este acel celebru „rasa, masa și casa". Întîi rasei, e în curs de desăvîrșire eliminarea corciturilor și înlocuirea lor cu exemplare adaptate, mai productive, iar grija pentru baza furajeră este una dintre cele mai importante lucru care le-a permis ca anul trecut să și vîndă vreo 80 tone fîn și 600 tone paie.

Dar nu numai principiul îl ajută pe nea Conri să facă din fermă un model ci mai ales atenția și treaba pe care o face aici din zori și pînă-n noapte.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Locul viei e pe dealuri

În întrecerea unităților din agricultura de stat, rezultatele întregii activități pe anul 1985 au plasat pe locul întîi pe țară Întreprinderea agricolă de stat Huși. Fapt pentru care i s-a acordat — pentru a doua oară consecutiv — Ordinul Muncii clasa I. Cînd pronunți numele întreprinderii, cei mai mulți se gîndesc la podgoria sa. Este adevărat că vinurile de Huși fac, de sute de ani, faima acestor locuri. După cum tot adevărat este că, aici, se produc anual — numai la I.A.S., adică — între 15 și 18 milioane de kilograme de struguri. Puțini știu însă că producția de cereale se ridică și ea pînă la 8 500 de tone. Să mai adăugăm doar că de la complexul de îngrășare a tineretului taurin se livrează, anual, între 2 200 și 2 500 tone de carne.

Cu însemnata ei producție de struguri, întreprinderea are, desigur, și un complex de industrializare. Combinatul de vinificație — cum i se mai spune acestui sector — condus de inginerul Viorel Ralea, lucrează cu două sute de muncitori și cinci specialiști cu studii superioare. Depozitele cuprind 2-160 de vagoane de vin. Într-un singur an producția de vin este de 1 300 vagoane, iar cea de coniac urcă la un milion și jumătate de litri. Numărul sticlelor de „șampanie" de Huși va atinge un milion, din anul viitor. Viorel Ralea a venit la Huși în 1975, la terminarea Facultății de horticultură din Iași. Era bucuros atunci mai ales pentru că prietenul și colegul său de an, Ioan Bădărău, obținuse repartizare în același loc. Azi au cîte doi copii, au apartamente apropiate — primite de la I.A.S. — și au rămas buni prieteni. Viorel Ralea are deja tîmplele cărunte. „La început — ne spunea prietenul său — ca șef de fermă, n-aveam experiență și mie îmi era greu să prind curba de nivel la marcarea locurilor de plantare pe dealurile pregătite pentru a extinde podgoria. Viorel m-a ajutat atunci nu o dată. La rîndul lui, ani de zile, mă lua și pe mine cu el cînd își controla, noaptea oamenii de la complex. A făcut astă atît cît a fost nevoie. Pînă a pus ordine desăvîrșită în tot ce înseamnă acest complex. L-a absorbit teribil munca de oenolog și cred că este astăzi unul din marii noștri specialiști în materie. Acum, profesional vorbind, se poate spune că tine bine în mînă soarta vinurilor de Huși. Pentru el asta trece înaintea multor lucruri. Anul trecut, de la întîlnirea de zece ani, m-a grăbit și pe mine : «Hai ! Hai, că eu am treabă !» Ce puteam să zic ? Știam că are dreptate. Poate că este doar un mod mai rar — dar și mai frumos — de a-ți iubi meseria".

Printre cele mai vizibile și mai impresionante lucruri de la I.A.S. Huși rămîne, fără îndoială, podgoria. Podgoria, așa cum arată ea azi. Desfășurată în opt amfiteatre pe dealuri, via, care cuprinde azi 2 000 de hectare, și-a cucerit jumătate din această suprafață din foste terenuri nefolosite și considerate pentru totdeauna necultivabile. Erau numai gropi, ogașe, terenuri alunecate, numai mărăcini și arboret. Ceea ce s-a făcut pentru transformarea lor este deja o uriașă muncă încorporată, care nu se mai vede. Dar zonele unde se lucrează în prezent la extinderea podgoriei arată, ca într-o extraordinară și permanentă demonstrație la scară naturală, ce a însemnat și ce înseamnă acest uriaș efort coordonat cu rigurozitate științifică. Nu este pretențios să ne exprimăm așa. Pentru că așa se întîmplă. E studiată fiecare bucățică de teren. Astăzi există aici 1 100 de hectare de vie plantată după un sistem unic la noi în țară, după cum ne spunea directorul Ioan Neamțu. Dintre acestea, 100 sînt replantate după defrișarea unor butuci prea bătrîni. Restul sînt fostele mărăcinișuri și ripe. Ei bine, pe toate aceste terenuri nici un rînd de vie nu urcă și nu coboară. „Deși toți specialiștii consultați ne sfătuiau să rămînem la clasicul sistem de terase în trepte — ne explica dr. ing. Ioan Neamțu — am hotărît totuși că aici, pe aceste terenuri, cel mai bun lucru era să amenajam platforme cu pantă relativ ușoară. Am plantat numai pe curbele de nivel, amenajînd și un sistem propriu de scurgere a apei, astfel încît să evităm orice alunecare de teren și eroziune a solului. S-a dovedit că am gîndit bine. Rezultatele o confirmă acum la scară mare. Chiar dacă este, la ora actuală, singura podgorie din țară în care plantările sînt făcute după acest sistem". Podgoria a urcat pînă la liziera pădurilor și se află pe dealuri. Tot mai mult pe dealuri.

Amenajarea unor astfel de terenuri pentru a fi plantate înseamnă mișcarea a două-trei mii de metri cubi de pămînt pe un singur hectar. Înainte de plantare se incorporează în sol, la fiecare hectar, 80 pînă la 100 de tone de îngrășămînt natural. (Anual, zootehnia proprie asigură pînă la 60 000 de tone de astfel de îngrășămînt). Între marile avantaje ale acestui sistem este și acela că permite — după defrișarea viilor vechi, de pe terasele în trepte — creșterea suprafețelor cultivate. Reamenajînd, de pildă, patru hectare din sistemul vechi, au rezultat șase hectare de vie în sistemul nou. Ca să nu mai punem la socoteală faptul că în noul sistem crește și numărul butucilor de vie, rezultînd o sporire de cel puțin 2 000 kilograme struguri la hectar.

La I.A.S. Huși, mai noi ori mai vechi fiind, muncitorii și inginerii știu că, pas cu pas, prin ani, dezvoltarea și prosperitatea unității s-a legat de stăruința, de pasiunea, de capacitatea profesională și organizatorică a directorului Ioan Neamțu. De altfel, cînd îl asculți în cîte un colț de podgorie povestind cum s-a plantat acolo și cum arăta locul înainte, urmărindu-i privirea cu care parcă mușcă dintr-un măr și parcă dezmiardă rîndurile de vie, nu te mai miri că oamenii, întrebați cum este directorul lor, după ce spun că e sever dar drept, adaugă aproape invariabil : „Cînd lucrează tractoarele la amenajarea unei noi plantații, nu se mai dezlipește de acolo ceasuri întregi, să vadă cum se schimbă fața dealului pentru totdeauna".

Fotografii de ION MICLEA ■

Doctorul inginer Ioan Neamțu s-a născut în satul Blindești, comuna Sulița, județul Botoșani, în anul 1933. Liceul la Botoșani. Facultatea de horticultură la Iași. Absolvent în 1957. Repartizat la I.A.S. Bucium Iași. Din septembrie 1959 la Huși. Inginer șef pînă în 1962, apoi director. Doctoratul (1982) în economie. Douăsprezece ordine și medalii. Între acestea : Ordinul Muncii clasa a II-a, Ordinul Muncii clasa a III-a, Meritul Agricol clasa a III-a. Douăzeci și șapte de lucrări publicate. Dintre acestea (în colaborare) : „Monografia podgoriei Huși", „Aspecte ale viticulturii platiurilor moldovene", „Mecanizarea principalelor lucrări în vie" și recent apărutul album „Huși", pe care-l semnează împreună cu autorul imaginilor, Ion Miclea.

Este aproape o performanță să stai de vorbă o jumătate de oră cu acest om care și-a zidit viața în dealurile cele mai neproductive de la Huși, transformîndu-le într-o extraordinară podgorie. Dacă nu i se anunță vreun vizitator important, dacă nu vine cineva cu niște acte ce trebuie semnate grabnic, în următoarele cinci minute, oricum, va primi un telefon urgent.

— Ați avut vreo preocupare continuă în toți anii de cînd sînteți director ?

— Da. Pentru obținerea unor răspunsuri cu privire la aplicarea corectă a tot ce poate să ducă la producții mari de struguri. Întotdeauna am lucrat cu inginerii din întreprindere, dar și împreună cu institute de cercetări, mai cu seamă cu Stațiunea de cercetări viticole și cu Institutul agronomic de la Iași. A fi bun conducător într-o unitate ca aceasta înseamnă să cunoști în egală măsură problemele de ordin tehnic și pe cele economice. Cursurile (de doi ani) de perfecționare a cadrelor din economie și administrația de stat din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu", pe care le-am urmat între 1971 și 1973, mi-au dat o nouă perspectivă asupra propriei mele munci. Această perfecționare a completat cunoștințele din facultate de la cursul de organizare. Așa se face că, deși absolvent de horticultură, subiectul tezei mele de doctorat a ajuns, în mod firesc, să fie „Eficiența economică a producției viticole din zona colinară a Moldovei".

— Bucuriile vieții ?

— Multe. Poate mai întîi satisfacția de a vedea că n-ai trăit degeaba. Că lași ceva în urmă. Satisfacția este cu atît mai mare cu cît vezi mai bine cu ți-e apreciată activitatea. Este tot un lucru real și satisfacție de a fi membru în comitetul județean de partid, deputat în consiliul popular județean reprezentînd orașul Huși, membru în biroul orășenesc de partid sau în Consiliul Național al Agriculturii. Apoi, nu pot să nu mă gîndesc la clipele de bucurie cînd văd un teren nivelat, aranjat pentru o nouă plantație. Aș sta zile-ntregi acolo. Să dai pămîntului nefolosit vigoarea de a produce. Mi se pare important. Iar, dacă locul viticulturii a fost din vechime — și a rămas ! — pe dealuri, pe coline, apoi este o mare satisfacție s-o duci acolo. La ea acasă. Sigur, eu nu sînt decît un om al acestei meserii. Dar așa gîndește un om al meseriei mele. Aș mai adăuga una din bucuriile de care m-ați întrebat : să vezi că, așa cum modelezi cîmpul și pămîntul, îi modelezi pe oameni, pe colaboratorii tineri.

— Care sînt cei mai apropiați colaboratori ai dumneavoastră și care sînt tinerii pe care nu vă veți sfii să recunoașteți că i-ați crescut în meserie ?

— Vedeți, și acum, ca și cu cincisprezece ani în urmă să zicem, greu pătrundea cineva în colectivul nostru. Munca aici cere rigoare și disciplină. Disciplină tehnologică. Nu orice sătean care ne-a bătut în poartă, să zic așa, căuta aceste lucruri. Dar, pentru un om odată intrat între noi, acest colectiv a făcut oricînd, la nevoie. Pe mulți am avut răbdarea să-i ducem — ori să-i readucem — pe drumul bun, cînd a fost cazul. Dar n-am desfăcut contracte de muncă decît pentru necinste. Alte abateri le-am corijat noi, cei din jur. În întreprindere avem 38 de cadre cu pregătire superioară și — din 800 de muncitori permanenți — vreo 200 de absolvenți ai Liceului viticol Huși, pe care îi patronăm. Din 17 șefi de ferme, 5 sînt în primii ani de activitate. (Ca să nu mai vorbim de faptul că majoritatea celorlalți tot tineri erau cînd li s-au încredințat fermele). Ceilalți au acum o experiență de-o viață. Înainte de a lua o decizie importantă, de multe ori trec pe la ei să-i consult. Eu, oricum, trec mereu pe la ferme. Așa îi caut pe Gheorghe Salomeia, pe Mihai Băhnăreanu sau pe Ioan Ovac. Mă sfătuiesc cu ei. Rapoartele directorului cu șefii de ferme nu înseamnă pisălogeală, oricît ar fi ei de tineri. Dacă îi întrebi să te întrebe orice, nu vor ști să la decizii, acolo unde trebuie să se descurce singuri. Pe mai tinerii șefi de fermă, inginerii Tălmaciu, Tănasă, Radu, Bădărău, cred că reușesc să-i fac să semene profesional tot mai mult cu ceilalți colegi ai lor și ai mei cărora vă spuneam că le caut experiența și sfatul. I-am lăsat de-o parte intenționat tocmai pe colaboratorii direcți : inginerul șef Ioan Antohi, șeful contabil Ștefan Macarie, directorul comercial Ioan Puică și ceilalți ingineri șefi de compartimente. Apropo de colaborare, aș vrea să mai spun ceva. Dacă am constatat că unul din colaboratori n-a luat cîndva decizia cea mai corespunzătoare, niciodată nu am contramandat-o eu. L-am trimis pe el să si-o contramandeze, singur și într-un mod nedezonorant. Autoritatea forurilor este importantă, fiindcă fiecare este o rotiță vitală în angrenajul de producție al unei mari întreprinderi ca a noastră.

Azi vineri, 18 iulie 1986, la I.A.S. Huși are loc festivitatea de înmînare — pentru a doua oară — a Ordinului Muncii clasa I.

DORIN GHERGHINESCU ■

În vremea Marelui Mircea

(IV)

„Vitejie fără seamăn pe-acel timp de grea urgie"

Imaginea „lumii politice **așezate**", pentru a relua formula sugestivă a lui Nicolae Iorga, o lume dedicată muncii și creației, hotărîtă să apere, cu orice preț, neatîrnarea pămîntului strămoșesc, avea să fie pusă, în curînd, la grea încercare. La orizontul lumii românești apăreau norii furtunii care amenința să spulbere totul în calea ei — invazia otomană. Luptele de jumătate de mileniu cu Poarta otomană au înscris în marea carte a istoriei naționale pagini de neasemuit eroism și au făcut dovada că nu există forță — oricît de puternică ar fi — care să nu se plece în fața voinței de libertate a unui întreg popor.

Mircea a devenit Mare și pentru că el a fost cel dintîi domn român care a cîștigat o biruință de însemnătate decisivă asupra Puterii otomane și a silit-o să recunoască libertatea de fapt a Țării Românești, fixînd astfel cadrul politic și juridic în care au evoluat de-a lungul următorilor aproape cinci sute de ani relațiile româno-otomane. Pentru a înțelege întreaga însemnătate a confruntării dintre Țara Românească și Poarta otomană, dintre Mircea și Baiazid, apoi dintre Mircea și Mehmed I este necesar să fie cunoscute forțele aflate față în față și împrejurările în care ele au ajuns să se măsoare.

Așezat într-o zonă de intretăiere a unor însemnate axe strategice și drumuri comerciale și pe un teritoriu cu bogății naturale, poporul român a avut de înfruntat numeroasele încercări ale unor împărății, regate sau seminții nomade de a-l supune pentru a-i stăpîni aria de locuire cu funcții economice și militare atît de importante. Cronicarul Grigore Ureche a exprimat într-o formulă pe cît de concisă pe atît de corectă marea realitate a istoriei, de a fi fost așezați „în calea răutăților". Din această situare geostrategică și geoeconomică a decurs acea mare încleștare a românilor cu toți cuceritorii sau năvălitorii ce le-au călcat moșia. Apare ca un paradox al istoriei faptul că un popor cu o fire atît de pașnică — cum sîntem noi, românii — să fie constrîns să tragă de atîtea ori spada pentru a se apăra. Într-o analiză de mare pătrundere a psihologiei neamului nostru, astfel cum ea se dezvăluie în vocabular, Nicolae Iorga constata : „E foarte interesant pentru blîndețea sufletească a poporului nostru că din **contra** latin, pe care noi nu l-am pierdut, s-a făcut acel **către**, care înseamnă nu pornire inimică asupra cuiva, ci îndreptare prietenească spre dînsul".

În marea și lunga încercare de forțe dintre români și invadatori au fost și numeroase clipe de restriște, cînd forța cuceritorului a părut să ne copleșească și libertatea noastră s-a crezut pierdută. Continuînd analiza lexicului, marele nostru istoric constată : „Am fost și **învinși**. Prin înfrîngerea suferită, noi am fost **supărați** și **asupriți**. Amîndouă cuvintele, venite de la romani, au schimbări de înțeles, foarte caracteristice, care se întîmplă numai la noi. Nici într-o altă limbă romanică tristețea, jalea nu se rostește printr-un termen care să însemne o luptă pierdută, o **sforțare** zdrobită, cum e acest **supărat**, din **superatus** (învins, în limba latină — n.n.). Și, iarăși, **asuprirea**, de aceeași origine, din același cuvînt în legătură cu războiul nenorocit, ni se înfățișează ca rezultatul acestui singur nenoroc în lupta cu dușmanul". Și Nicolae Iorga desprinde concluzia : „De fapt toată istoria noastră, admirabilă pentru cine o înțelege, nu e altceva decît epopeea, — nu plîngerea lirică, de **doină**, hora și alte dănțuri dovedind puterea temperamentului luptătorilor —, epopeea unei rezistențe mai mult decît milenare". Observații și constatări care trebuie avute în vedere, cînd se pornește la urmărirea multiseculară confruntări româno-osmane. Nu a fost vorba, așadar, de un antagonism între popoare, de vrajba ereditară între două etnii, ci de realitatea politico-militară creată de politica de expansiune a unei superputeri dinamice, care a înscris, prin acțiunile ei, un mare capitol de istorie universală.

Cînd otomanii și-au început, în a doua jumătate a secolului al XIV-lea, cuceririle în Peninsula Balcanică, românii își aveau de mult făurite instituțiile lor militare, și ele își dovediseră cu prisosință eficacitatea. Încă din perioada migrației popoarelor, obștile sătești — principala formă de organizare a populației autohtone, daco-romane — își creaseră o armătură militară, pentru a se apăra în fața populațiilor de stepă, ce traversau teritoriul românesc în drum spre Roma veche sau cea nouă (Bizanțul). Cînd aceste obști s-au confederat și pe văile riurilor sau în depresiunile intra — ori subcarpatice s-au constituit multitudinea de **țări** românești, în fruntea lor s-a aflat un **voievod**, adică un conducător cu resturi militare.

Apărarea vetrei strămoșești a revenit tuturor, și la ceas de primejdie, toți cei în stare să poarte armele au fost chemați la împlinirea acestei sfinte datorii.

În structurile unor voievodate trăiau românii transilvăneni în momentul pătrunderii în interiorul arcului carpatic a triburilor ungare, și cea mai veche cronică ungură — cea redactată de notarul anonim al regelui Bela — relatează rezistența opusă de Menumorut, Gelu și Glad în fața invadatorilor.

Cînd, în 1247, **Diploma ioaniților** dezvăluie organizarea politică a spațiului dintre Carpați și Dunăre, se constată că românii dispuneau de „mijloace ostășești", adică de un instrument militar specific. Într-o fază superioară de evoluție, în veacul următor, oastea munteană, în noiembrie 1330, la Posada și oastea moldoveană, în iarna 1364—1365, au asigurat prin victoriile lor asupra forțelor militare ale regatului ungar neatîrnarea celor două state românești de la sud și est de Carpați. Caracterul popular al acestor oști este dezvăluit, între altele, de cunoscutele miniaturi din **Cronica pictată de la Viena**, care ni-i înfățișează pe biruitorii regelui Carol-Robert la Posada, ca fiind niște țărani, cu cușme și surici, prăvălind, din crestele de munte, bolovani asupra oastei regale.

„Oastea cea mare"

Mircea cel Mare a moștenit acest aparat militar pe care l-a dezvoltat și perfecționat pentru a face față noilor primejdii. Admirator declarat al marelui voievod, Nicolae Bălcescu a scris, cu vibrant elan : „Lui Mircea dar se dă mai cu seamă cinstea de întemeietorul armatei românești. El înălță și regulă edificiul început de cei mai de înainte de el. El fu cel dintîi care se înfățișă în Europa cu o armată permanentă și regulată, care sub următorii domni se desăvîrși și se mări". Revărsare, evident, de entuziasm romantic a întemeietorului istoriografiei noastre militare.

În fapt, în condițiile economice și sociale ale epocii sale, Mircea a dispus de două alcătuiri militare : oastea cea mică și oastea cea mare. În rîndurile celei dintîi, într-au curtea domnului și rețeaua organizării administrative și militare a țării, precum și cetele militare ale boierilor. Oastea cea mare se alcătuia prin ridicarea în arme a locuitorilor țării.

Este semnificativ că termenul însuși de „oastea cea mare" apare pentru prima dată în documentele lui Mircea cel Bătrîn. Dacă în anul 1374, Vladislav-Vlaicu, domnul Țării Românești, acordase satului Jidovștița al mănăstirii Vodița o scutire de toate obligațiile și contribuțiile, inclusiv „de oaste", Mircea nu a mai repetat gestul înaintașului său. Privilegiile de imunitate (scutire), acordate de el, exclud în chip explicit scutirea de serviciul militar.

Astfel în scutirea de toate slujbele și dăjdiile acordată satului Ciulnița, pe Buzău, al mănăstirii Snagov în anii 1407—1418 (documentul nu are indicată ziua emiterii, astfel că datarea s-a făcut după titlul lui Mircea), citim că satul a fost iertat : „de toate slujbele și dajdiile și dările mari și mici cîte se află în țara de sine stătătoare și stăpînirea domniei mele, începînd de la vama oilor, de vama porcilor, de albinărit, de găletărit, de vinărici, de gloabe, de cărături, de podvoade, de fin, de cașcavale și de dușegubine și de toate celelalte munci, afară de singură oastea cea mare, să se ridice pentru domnia mea, iar altceva nimic mai mult". O iertare de dări și slujbe în condițiile asemănătoare a acordat Mircea și satului Pulcovți al mănăstirii Strugalea, la 11 mai 1409, precizînd și de astă dată : „Numai la oastea cea mare să slujească domniei mele, iar alta nimic mai mult". Și în privilegiul de scutire acordat lui Vlad și altora pentru satele Balea și Prislopul, la 10 iunie 1415, după enumerarea dărilor și obligațiilor iertate, domnul adaugă : „Cine se va încumeta dintre boierii domniei mele, mari și mici, sau dintre dregătorii domniei mele, trimiși după milostenii și după muncile domniei mele, ca să-i împiedice pe ei (stăpînii satelor scutite — n.n.) sau pe oamenii lor chiar și cu un fir de păr, unul ca acela va primi mare rău și urgie de la domnia mea, ca un călcător și neascultător și batjocoritor și necredincios al acestui hrisov al domniei mele. Numai la oastea cea mare să se pregătească iar alta nimic mai mult".

Documentele citate mai sus dovedesc în chip limpede că obligația apărării țării prin participarea la „oastea cea mare" revenea tuturor locuitorilor țării, inclusiv țăranilor dependenți, adică a celor ajuns sub autoritatea de caracter personal a boierilor și egumenilor. O obligație de onoare, cărcia țărănimea i-a răspuns cu o impresionantă abnegație. Din enumerarea dărilor și contribuțiilor la care ea era îndatorată se poate lesne vedea ce povară grea apăsa pe umerii ei. Nimic însă nu a oprit-o să stea strajă, cu pieptul ei, în fața oștilor străine venite să prade și să robească.

Se desprinde, de asemenea, din aceste hrisoave voința marelui Mircea de a asigura țării mijloace militare puternice, căci, dacă domnul era dispus să renunțe, în beneficiul stăpînilor de pămînt, la un lung șir de venituri, el era, în schimb, ferm hotărît să păstreze pentru sine dreptul de a chema sub arme pe toți cei în stare să le poarte, de îndată ce situația ar fi impus-o.

În ultima sa sinteză de istorie națională, Nicolae Iorga, scria : „Pentru a păzi Dunărea de surprinderi se alcătui, de fapt, (sub Mircea — n.n.) un început de oaste permanentă, care e cea „mică"... Mircea nu urmează pe Ștefan Dușan (suveranul sîrb — n.n.), creîndu-și o gardă străină. **Apărarea prin singurii fii ai țerii e un principiu de bază la români și singurul folositor**".

Și astfel, în fruntea alor săi, Mircea cel Mare a stat cu bărbăție să înfrunte puterea în fața căreia se plecaseră sau aveau să se plece atîtea puteri mai mari ca a sa. Forța i-a venit din sprijinul unanim al țării, sprijin care a îmbrăcat forma războiului întregului popor pentru apărarea patriei, și din credința nestrămutată că nu există un bun mai de preț ca neatîrnarea, că pentru păstrarea ei nici un sacrificiu nu este prea mare.

Cartea de istorie

Pictura ca document

„Opera de artă este altceva decît propria sa istorie, ea are o latură, cea estetică, greu reductibilă la concepte și intraductibilă într-un alt limbaj și, de aceea, **istoria și opera** sînt, pentru spiritul oamenilor, forme complementare, dar care nu funcționează în același ritm, prezidînd deopotrivă la nașterea a două discipline distincte ca obiect și ca metodă: una istorică, în măsura în care opera devine o instituție și alta estetică, în măsura în care istoria este creație" — ne spune Daniel Barbu în încheierea admirabilei sale cărți, **Pictura murală din Țara Românească în secolul al XIV-lea** (București, Ed. Meridiane, 1986) pentru a lămuri apoi : „Fenomenul irepetabil al creației, intimitatea originară dintre artist și operă au rămas în afara discursului meu. Pictura a fost tratată ca un produs istoric, ca un enunț descriptibil în toate articulațiile sale, ca un document susceptibil de a fi comparat, decupat, analizat". Iată, în chip explicit, formulată direcția de investigație din care s-a născut o lucrare de incitantă inedire a unui subiect amplu tratat în istoriografia artei românești.

Însușirile sale remarcabile de erudit și analist Daniel Barbu ni le dezvăluise în volumul **Manuscrise bizantine în colecții din România** (București, Ed. Meridiane, 1984). Acum ei ni le confirmă, dar într-o măsură care — fără exagerare — uluiește și încîntă pe cititor, mai ales, dacă știe cît de tineri sînt anii autorului.

Cartea lui Daniel Barbu este axată pe analiza a două mari monumente ale artei noastre medievale : ctitoria lui Nicolae-Alexandru de la Curtea de Argeș și cea de la Cozia a lui Mircea cel Bătrîn (mai exact pronaosul bisericii mari). Cercetarea sa depășește scrutarea analitică a temelor iconografice pentru a se ridica la o mare și lămuritoare încadrare de istorie sud-est europeană, cele două monumente cu picturile lor fiind corelate cu ample și profunde desfășurări și confruntări politice și ideologice din Bizanțul tîrziu și din acea mare arie pe care, de la Dimitrie Obolensky o numim „Commonwealth-ul bizantin". O lumină nouă și neașteptată este proiectată de tînărul cercetător asupra împrejurărilor și intențiilor care au prezidat la alcătuirea programelor iconografice destinate să exprime clare idei de doctrină politică și eclesiastică. O carte fascinantă, o contribuție de înaltă valoare, ce onorează pe autor ; ea nu poate fi însă despărțită de marele învățat care a-i îndrumat pașii lui Daniel Barbu spre această mare izbîndă, profesorul Alexandru Elian.

„Suma vieții noastre istorice"

Bibliografia Războiului de independență al României din anii 1877–1878 se ridică la circa 10 000 de titluri (cărți, studii și articole), ceea ce dă măsura marelui interes de care s-a bucurat acest eveniment de crucială însemnătate din istoria poporului român. La această bogată literatură, Nichita Adăniloaie adaugă acum o nouă lucrare, **Independența națională a României** (București, Ed. Academiei R.S.R.), o amplă sinteză, care reprezintă rodul unei lungi și laborioase investigații în arhive și a stăpînirii perfecte a materialului editat (surse și lucrări).

Autorul a situat epopeea din anii 1877—1878 — atît de scumpă inimii fiecărui român — în perspectiva luptei milenare a poporului nostru pentru neatîrnare, subliniind că independența a fost un deziderat secular și o necesitate istorică, sau, așa cum a definit-o Mihai Eminescu „suma vieții noastre istorice". În carte sînt urmărite succesiv, pe baza unei foarte bogate documentații și a interpretării ei critice, condițiile interne și externe ale dobîndirii independenței statale depline, pregătirea diplomatică a intrării în acțiune a armatei române, luptele — care au făcut dovada bravurii și spiritului de jertfă ale oștașului român — de la Plevna, Rahova și Vidin, și pacea care a încheiat războiul. Din toate datele și faptele examinate de Nichita Adăniloaie se desprinde concluzia, clar exprimată într-un titlu de capitol : **Cucerirea independenței pe calea armelor — operă a întregului popor român.**

Autorul ne-a dat o cercetare exemplară, care va sluji de acum înainte la cunoașterea riguros exactă a acestui capitol glorios. La tot pasul, cititorul întîlnește precizări și rectificări de cel mai mare interes, într-un larg cadru de istorie politică și militară, ansamblul lucrării conferindu-i caracterul de valoroasă contribuție, chemată să marcheze o etapă de referință în istoriografia problemei.

Nichita Adăniloaie a scris cu pasiune și obiectivitate — oricît de cîudată ar părea alăturarea — o carte de înaltă calitate științifică, o carte de educație patriotică și politică, o carte pentru care specialiștii și marele public îi vor fi deopotrivă de recunoscători.

Pagină realizată de
FLORIN CONSTANTINIU

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Cîntarea României"

De pe Someș

Pînă în 1968, formația artistică a Casei de cultură din Bistrița avea un nume cît se poate de banal ; se numea Ansamblul de cîntece și dansuri. De atunci încoace, de cînd tradiția a început să fie impusă cu tot mai mare insistență, ansamblul și-a legat identitatea artistică în primul rînd de specificul zonei, de ritualurile și obiceiurile locului. Punctul de plecare a fost datina folclorică a „cununii de grîu", manifestare străveche de obîrșie ritualică prin care țăranii marcau recoltarea grîului. Din 1968 deci, ansamblul se numește **Cununa de pe Someș** și, tot de atunci, numele acesta legat de locurile someșene a făcut înconjurul Europei prin numeroase turnee în Franța, Italia, Grecia, Iugoslavia, Suedia, Danemarca, Spania, Portugalia, Polonia, Ungaria, cîștigîndu-și un prestigiu pe care nu doar pitorescul folcloric l-a impus, ci în primul rînd seriozitatea și talentul dansatorilor și interpreților, recrutați din rîndul muncitorilor, economiștilor și cadrelor didactice. Ei știu jocul nu numai din bătrîni, deși de la ei moștenesc talentul, ci și de la coregraful ansamblului, Corneliu Botoș, care de mulți ani se străduiește să țină o dreaptă cumpănă între specificul dansurilor și subtilitatea mișcării, obținută prin intervenții coregrafice. Dar membrii formației s-au instruit și în cadrul unor cursuri suplimentare, așa încît acum majoritatea dansatorilor și a interpreților sînt absolvenții Școlii populare de artă din localitate.

După ce ansamblul a participat la nenumărate spectacole în țară, foarte multe de nivel republican, la ultima ediție a Festivalului național „Cîntarea României" a cîștigat și distincția supremă, locul I, titlul de laureat și medalia de aur, pentru un spectacol complex, intitulat **Fire de tort**, care cuprinde dansuri, muzică populară și creație lirică. Acest loc fruntaș a venit să confirme suita de premii dobîndite și cu alte ocazii, căci profesionalitatea ansamblului n-a ieșit din goluri, ci a fost dobîndită prin eforturi susținute, cu fiecare repetiție, cu fiecare spectacol. Alături de izbînda generală, a V-a ediție a festivalului a adus titlul de laureat și unor soliști deja cunoscuți în lumea artistică, precum Valeria Peter-Predescu (autoarea a cinci discuri și cîștigătoare a concursului „Floarea din grădină"), Lidia Someșan și Alexandru Punga (ambii cu înregistrări la radio), instrumentistul Larion Todica (interpret virtuoz la caval, fluiere și ocarină), interpreta de muzică populară Palagica Birdan și foarte tînăra solistă, în care conducătorii artistici ai ansamblului își pun mari speranțe, eleva Ana Felhazi. Posesori ai unor repertorii de strictă autenticitate, culese din zona Birgăului ori din cea a Năsăudului, acești interpreți au dublat subtilitățile și rafinamentul dansatorilor, încîntînd de fiecare dată publicul.

Cununa de pe Someș își menține o vîrstă destul de tinără, căci dansul presupune supleță și vigoare din partea dansatorilor. Împrospătarea forțelor se face din mers, fără discrepanțe și fără succesiunea unor promoții. Azi unul, mîine altul. Cel mai vechi membru al ansamblului este Vasile Suciu, în vîrstă de 37 de ani, încă în plină putere, concurent serios al celor tineri și un desăvîrșit cunoscător al acestei arte care este dansul. Fiind membru încă de la înființarea **Cununii**, Vasile Suciu a devenit între timp aprodul coregrafului, ceea ce înseamnă că știința sa într-ale dansului e cu adevărat competentă și despre acest lucru vorbesc chiar coregraful Corneliu Botoș și directorul Casei de cultură a municipiului, Domițian Bartaș. Lui îi urmează un alt dansator de vază, de astă dată cel mai tînăr membru, de numai 18 ani, Valer Constantin, care s-a integrat fără dificultăți în exigența generală a colectivului. Ștafeta generațiilor este și în dans un semn al evoluției.

În 1980, povestește Corneliu Botoș, cînd ansamblul a participat la cel de-al II-lea Festival internațional de folclor „Beira-Baixa", dansatorii bistrițeni s-au scăldat în Atlantic și-atunci au văzut și ei nemărginirea apei, care i-a impresionat, dar i-a și făcut să-și întoarcă gîndul la mersul molcom al Someșului, în apa căruia s-au răsfrînt de-atîta vreme tradițiile și melancolia bistrițenilor și năsăudenilor. Bucuriile membrilor ansamblului au fost mari pretutindeni, dar mai cu seamă acolo unde lumea i-a răsplătit cu aplauze fierbinți și de unde s-au întors cu trofee de preț. Cartea lor de vizită este infinit mai bogată decît vei aminti aici, dar ceea ce-am reținut reprezintă doar cele mai de seamă izbînzi artistice : Marele premiu de excelență și Cupa olimpiadelor folclorice de la Mont Doré și la Bourboule, Franța (1969), Marele premiu tehnic la al V-lea Festival internațional de folclor de la Senones, Franța (1969), „Castana de aur", la al VIII-lea Festival internațional de folclor de la Castelpiano Italia (1970), Medalia de aur a președintelui la a VI-a Întîlnire folclorică internațională de la Monte San Angelo, Italia, (1970), Cupa președintelui Italiei, la al XIII-lea Festival internațional de folclor de la Castrovilari, Italia (1971), și încă altele despre care depune mărturie vitrina cu distincții aflată la Casa de cultură din Bistrița. În amintirea laurilor, **Cununa de pe Someș** își verifică de fiecare dată calitățile pentru a nu se lăsa nici o clipă mai prejos. Deocamdată e la înălțime.

RADU G. ȚEPOSU ■

POEME PENTRU PATRIE

Latina ginta

Lui Vasile Alecsandri

Aici
uneltele cultivatorului de sfeclă
încă mai întîlnesc în lutul gras
argintul (grație indicibilă) al
monezilor antice.
O lopată se-nfige în lut
și pălesc de jind trezorerii numismatice, degetele
desfolie moneda de luturi vechi și-o jupoaie
de milenii ca de mari piei de elefant.
Poate chiar elefanții cu care
Cartagina călca grațios peste munții latinilor ?
Și țăranul spală-n copaie
vertebrele împăraților
și le trimite să zacă în sicriile muzeelor
după ce le plînge cu clopotul.
Sînt poate banii de buzunar
ai poetului Ovidius Năsosul, argint păgubos,
argint necheltuit. Ce se poate cumpăra
cu banii poeților ? Coapsa unei statui,
genunchiul portocalei, gleznа vinului, pletele
toamnei ? Așadar averea unui poet,
zvîrlit și el ca un ban peste mări și țări
ca într-un grosolan joc soldățesc. Dar
ce se poate plăti cu un poet ?
Plătește capul lui ticăloșit de pofte
moara cu saci de zăpadă, perna miresei
umplută cu aripi de fluture și (de ce nu ?)
gloanțele propriei execuții. În acest caz
numele exilatului poate fi
Federico Gracia Lorca. Unde-s monezile
cu capul lui ?
Și așa,
țăranul român, arhitect de ploi și de secole
ar putea trage din lut moneda
cu încă fierbinți circumvoluții metalice
a împăratului Charles Baudelaire care
a domnit (n-are importanță cînd).
Fișii din catifeaua tronului lui
le purta în bocanci, în chip de obiele
soldatul Mihai Eminescu,
biruitor în Războiul de Independență,
însurat de noi cu fiica
defunctului rege Decebal și mai apoi uns el, rege
peste un popor de crini.
Eu trăiesc pe banul cu capul lui ca pe-o podea
de corabie. Dorm pe el ca pe-un pat încins,
din el îmi tai mantaua solitudinii.
Efigia, tăiată ordonat cu cuțitul,
e comestibilă. Pe avers
gîlgîie Pontul Euxin. Mediterana
umple aversul.
Așa îmi închipui eu
adevăratul sfîrșit al imperiilor
latinității. Cu instăpînirea tiraniei
poeților. Caravanele se cocoșează
sub povara edictelor lor versificate.
Ziarele de dimineață se tipăresc pe fructe,
cele de seară, pe obrajii iubitei.
Latina gintă ?
Popoare și graiuri ființînd implacabil
peste năvăliri. Neînțelenuncheate
cu elefanții ori dikeberthele.
Grații active, muzicale și în durere,
vis
ori speranță.

Capete de împărați încolțind
în rănile zeilor.
Crengi
cu irepetabile roade.
Acestea se scriu într-o țară
ce-și macină monezile de grîu
sub nînsoarea
monezilor de zăpadă.
Sub transparențe.

Latinitate —
limpiditate...

GHEORGHE TOMOZEI ■

EUGEN BRATFANOF:

„E greu să fii altceva decît ceea ce ești"

Pictorul tulcean Eugen Bratfanof a deschis, la începutul acestui an, o expoziție personală în Capitală. Expoziția sa a obținut un mare succes. Unul însă atît de net, încît merită să fie discutat.

E tot mai imprudent să numești, în legătură cu un fapt artistic, izbînda lui, mai cu seamă cînd faptul artistic respectiv a convins un public divers care a manifestat simpatii lipsite de orice echivoc. Succesul are unele componente, care, considerate în amănunțime, te obligă să accepți un grad însemnat de relativ în orice simțămînt și în orice cuvînt scris ori rostit. Din păcate, plăcerea de a relativiza concurează, la unii critici, la unii artiști și la mulți dintre noi plăcerea propriu zisă, cea stîrnită de operele de artă, de frumusețea și complexitatea actului creator, de efortul spiritual și artizanal autentic, coerent, energic și întemeiat pe o mare hărnicie. În cazul lui Eugen Bratfanof, un rol l-a avut și surpriza.

Născut în 1941, el face cîteva expoziții la Tulcea (ultima în 1977) și prima, cu adevărat importantă, abia la vîrsta de 45 de ani. Oare cîți artiști au puterea să amîne astfel, să-și pericliteze — prin aminare — cariera, să cultive îndîrjit și cu încredere ideea lucrului desăvîrșit ? Fiindcă prima impresie produsă de pictura lui Eugen Bratfanof e marcată de meșteșugul extrem de studiat, de artisticul execuției. El aminteste, neostentativ, timpi de odinioară, cînd măiestria avea cel puțin același preț cu viziunea. Preocupați de a impune repede un mod vizionar, destul artiști par să ignoreze realitatea că arta a fost și rămîne o măiestrie, un mod de a face obiectul astfel, încît să nu se mai încumete lesne nimeni să-l imite.

Eugen Bratfanof e o fire discretă și mîndră. Pe el îl singularizează nu atît firea și mîndria, cît faptul că nu pictează

(Continuare în pag. 15)

TUDOR OCTAVIAN ■

În chestiunea țăranilor

Pagina 14

Dezbaterea noastră

Istoria de ieri și de azi a patriei — generoasă sursă de inspirație pentru scriitorul român

Paginile 10—11

Istoria de ieri şi de azi a patriei — generoasă

Marile realizări ale prozei româneşti contemporane sînt în strînsă legătură cu scrutarea atentă a istoriei, atît ca privire către trecutul mai mult sau mai puţin îndepărtat, cît şi ca formă de evaluare a istoriei imediate, altfel spus, a actualităţii. De altfel, acest interes pentru descifrarea mecanismelor sociale este o constantă a întregii noastre literaturi. O dovadă elocventă o constituie apariţia aproape simultană a patru romane — două dintre ele constituind cicluri epice mai ample — care propun cititorilor tot atîtea ipostaze de conştiinţă politică şi artistică, precum şi formule stilistice diverse, semn al unei vîrste mature a prozei româneşti contemporane.

Joc de oglinzi

S-a încheiat, cu volumul al treilea, recent apărut la Editura Cartea Românească, ciclul romanesc Prinţul Ghica, al Danei Dumitriu. Ghica, „personajul-oglindă" cum a fost numit, s-a privit, în acest final, pentru ultima oară ei înşuşi în oglinda mare a marelui salon politic care erau în 1866 Ţările Române, Bucureştii. Între întoarcerea beiului de Samos în Valahia, puţin înainte de unirea de la 1859, şi abdicarea lui Cuza peste şapte ani lungi şi plini de întîmplări, de speranţe şi dezamăgiri, de reforme aminate şi înfăptuite, de intrigi de cabinet şi sforării de cafenea, de lovituri de teatru, dar şi de stat, în acest deceniu de secol 19, aparent relaxat după o cavalcadă dificilă (1848, 1859) se consumă miezul tumultuoasei, aventuroasei (mai mult la modul cultural-politic englezesc decît la modul senzual-franţuzesc al cuvîntului) vieţi a prinţului Ion Ghica. Un joc de oglinzi, sclipiciuri, luminînd uneori unghiuri nebănuite, dar şi capabil să incendieze la nevoie, un joc de oglinzi este acest timp-verigă asupra căruia se opreşte cartea Danei Dumitriu.

Un joc de oglinzi este şi formula narativă pentru care optează prozatoarea. „Lumea e o scenă luminată şi el stă în culise şi priveşte". Fraza, referind despre un personaj (prinţul Ghica), se potriveşte la fel de bine şi atitudinii naratorului, într-o suprapunere de posturi deloc întîmplătoare. **Prinţul Ghica** e un roman cu mai multe voci — ca şi altele ale Danei Dumitriu — care îşi adaugă însă, alături de vocile firesti ale ficţiunii, încă două : cea curat obiectivă (a documentului) şi cea curat subiectivă (a autorului), făcînd să se întîlnească cel puţin două din virstele romanului : cea realistă, clasică şi cea mai puţin clasică, modernă, necanonică, autoreferenţială.

Despre raportul document/ficţiune s-a vorbit deja cu competenţă (Mircea Iorgulescu). Fidela reconstituire istorică, uzind de personaje în cea mai mare parte legitimate documentar, străină de ambiţia haşurării spaţiilor albe, lasă loc, deliberat, invenţiei pe teritoriul practic inatestabil al substanţei psihologice. În **Prinţul Ghica** nu se inventează acolo unde documentul spune prea puţin sau nimic, ci totdeauna în spatele, dedesubtul a ceea ce spune documentul. Aici se înnoadă cel mai evident legăturile dintre acest triptic romanesc dedicat prinţului scriitor Ion Ghica şi cărţile anterioare : din **Masa zarafului** (1972), **Duminica mironosiţelor** (1977), **Întoarcerea lui Pascal** (1979). Dana Dumitriu a luat cu ea rafinatul exerciţiu analitic, predilecţia pentru procesul interior al eşecului, pentru zonele de clivaj afectiv şi, de ce nu, plăcerea portretului complet — şi savuros — al personajului secundar. Chiar dacă în **Prinţul Ghica** nu personajul este cheia de boltă (titlul însuşi e o capcană şi o vicleană deturnare a receptării în sensul unei discrete polemici cu ambiţiile romanului istoric în genere), el mijloceşte însă neconditionat accesul lectorului la intenţiile subtextuale ale cărţii. Sasa Ghica, Ion Ghica, Kogălniceanu, Costache Negri, Cuza, doamna Elena, Maria Obrenovici, C. A. Rosetti, Dimitrie, Pantazi Ghica, Alecsandri, Arăpilă, amintirea lui Bălcescu, toţi consulii şi agenţii puterilor străine interesate oficial şi neoficial de soarta Principatelor Române, dacă nu chiar şi copiii Ghica, cu universul lor exemplar pentru modul de formare a tinerilor în societatea vremii, tagma pitorească a servitorilor (Louis, coborît direct din Cehov, Ghiţă vizitiul, Safta, miss Haycock, institutorul Petrescu, ba chiar şi acel beţiv revoltat ori acel cerşetor înţelept, rostind adevăruri omeneşti şi... politice pe un pod oarecare) — ei toţi nu sînt altceva decît feţe ale unicului personaj care obsedează cu adevărat cartea : **spiritul românesc.**

Pornind de la premisa (hegeliană şi de îndelungată carieră) că istoria se repetă, reluîndu-şi mereu în alte haine schemele eterne, **Prinţul Ghica** nu face din „culoarea locală" un scop în sine, nici măcar un barem. O privire dinspre Europa aşază aici **în Europa** acest fragment de istorie dunăreană, scopul reconstituirii fiind nu regresiv (în arhaizare), ci progresiv (în racordare la civilizaţia universală). Aşadar, nu litera, ci spiritul vremii. Da, Bucureştii la 1864, „cu străzile lui încîlcite ca nişte viscere", cu oamenii „năduşiţi de prea multă imaginaţie şi obosiţi de bîrfă (...), ţopăind la nunţi pînă îi apucă plînsul şi jelindu-şi morţii pînă îi apucă risul", erau încă la porţile orientului. Dar o uriaşă sete de a-şi depăşi condiţia agita poporul. **Vocaţia politicului,** tragică şi salvatoare deopotrivă, este astfel intuiţia ordonatoare a acestei cărţi.

Se discută politică în Cameră, în saloane, în cabinetul domnitorului, la cafenea, în camera copiilor, sub briciul bărbierului. Un necontenit monolog (pe care nu-l putem atribui altcuiva decît acelui unic personaj de care vorbeam — spiritul românesc) dublează reflexiv fiecare dialog. Deşi scenele de grup primează asupra celor de intimitate (aceasta şi din scrupul documentar : se păstrează astfel, pentru multe din figurile politice ale vremii, acoperirea în documente, imposibilă la nivelul unor dezvoltări hazardate), o notă de acută intimitate colorează întreg ciclul romanesc, o intimitate care depăşeşte ficţiunea, deschizînd un canal de comunicare directă între narator şi opera sa. Sînt posibile, astfel, acele „odihne" ale textului — intervenţii directe ale autorului, care ne reduc la distanţa optimă faţă de text, ca o lentilă ce corectează miopia. În aceste condiţii, este loc şi pentru **parti-pris-uri** : Sasa, personaj faţă de care autoarea îşi mărturiseşte slăbiciunea, beneficiază de privilegiile biografiei ca-şi-ficţive („Sasa Ghica, acest **raisonneur** modest, discret pe care aproape l-am inventat"), e firul care ne conduce prin labirintul unei lumi complicate. Calde, pătrunzătoare, delicat ironice, paginile dedicate ei deschid larg, dar neostentativ, uşile către decorul domestic specific timpului respectiv. Ambianţa cvasieuropeană a saloanelor marilor familii bucureştene, ridicate, după 1840, din modul de viaţă căldut levantin de pînă atunci, justifică şi dă credibilitate pasiunii atotdevoratoare pentru politică, aderenţei fără rezerve şi la toate nivelurile sociale active faţă de ideea misiunii istorice.

Prinţul Ghica nu e o biografie, nu e o ficţiune pe temă istorică, nu e o frescă social-politică. În locul unei substituiri de atribuţii, de care romanul nostru istoric s-a făcut vinovat nu o dată, Dana Dumitriu aşază o inteligentă meditaţie asupra istoriei — privite printr-un moment crucial al său —, din perspectiva şi cu mijloacele literaturii. Hrănit de achiziţia **ştiinţifică** (remarcabilă, nu mai e cazul să insistăm), **Prinţul Ghica** va continua să vorbească direct artei **literare.**

TANIA RADU ■

Recuperarea adevărului

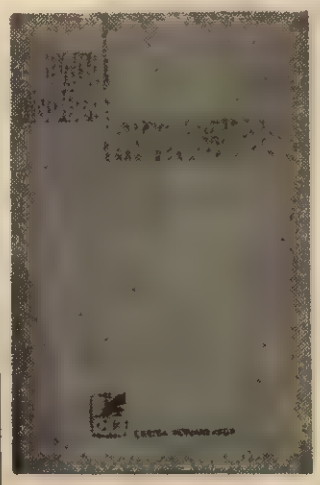

Cînd, în 1977, la aniversarea centenarului Independenţei României, apărea volumul **Scrisoare de la Rahova,** cartea a V-a dintr-un proiectat ciclu în zece volume, intitulat frumos ca o himeră, **Zăpezile de acum un veac,** puţini erau, probabil, cei care credeau că impozantul edificiu romanesc se va apropia atît de rapid de finalizare. Mai cu seamă că dimensiunile „bibliotecii proiectelor eşuate" în literatura română nu sînt deloc neglijabile. Paul Anghel contrazice însă această — s-ar spune — fatalitate, şi iată că ne oferă acum romanul **Cutremurul,** cartea a VIII-a din decalogia sa, urmînd ca, dacă autorul rămîne consecvent ritmului de pînă acum, peste doi ani să avem întreagă masiva construcţie. Pe parcursul apariţiei volumelor, comentariul critic a oscilat între extreme, atitudinile echilibrate fiind destul de rare. Unii comentatori, entuziasmaţi în exces, l-au comparat pe Paul Anghel cu Tolstoi, balanţa înclinînd către prozatorul român. Alţii, mai degrabă din nevoia de replică, decît din raţiuni literare, i-au contestat autorului valoarea.

Între timp, spiritele s-au mai domolit parcă şi, cu toată prudenţa pe care o recomandă o întreprindere încă în devenire, se poate afirma, cu deplin temei, că Paul Anghel a dobîndit o poziţie proeminentă în proza contemporană românească şi, deopotrivă, un loc semnificativ în istoria literaturii române de mîine.

Cutremurul reface imaginea României în momentele imediat următoare victoriei din războiul de la 1877. Trupele româneşti se întorc în ţară, predînd poziţiile, cucerite cu jertfă de sînge, armatei ruseşti aliate, România nu participă la Congresul de pace de la Berlin, graniţele vor fi ajustate, dar independenţa ţării este de acum un drept cucerit şi recunoscut. Lumea românească simte că prăbuşirea Imperiului otoman (unul dintre seismele — cum s-a observat — care explică titlul cărţii) nu poate rămîne fără consecinţe pentru România, aşa cum nici redresarea imperiului vecin nu anunţă lucruri dintre cele mai convenabile. Principele României (unul dintre personajele centrale ale cărţii), aflat de aproape de abdicare, în 1870, în timpul războiului franco-prusian, simte pulsul evenimentelor exterioare — nu înţelege însă aproape deloc lumea pe care o conduce — şi încearcă să sondeze atitudinea ţarului. Telegramele transmise de Iancu Ghica, de la Petersburg, şi discuţiile pe care le poartă acesta în saloanele marii boierimi ruse, convenţionalitatea glacială a marilor duci la Bucureşti, tăcerea semnificativă a ţarului nu sînt fapte de natură să liniştească agitaţia interioară a principelui. Primul ministru al guvernului este preocupat de situaţia comerţului, în parlament continuă disputele înverşunate între „roşii" şi „albi", vizînd aspecte superficiale şi traducînd neputinţa de a lua decizii importante în timp ce o parte din armata victorioasă, cu aspect jalnic stîrnind revolta lui Eminescu, trece prin Bucureşti, iar un mare mutilat de război, cu pieptul încărcat de decoraţii, porneşte să cerşească milă publică, depănînd fapte de bravură, idealizate baladistic.

În **Cutremurul,** personajele de ficţiune, destul de puţine, de altfel, sînt, în general, şterse sau construite pe o singură dimensiune, excesiv subliniată de autor. O excepţie o reprezintă maiorul de marină Nae Maican, muribundul care trăieşte mai mult în vis, dar care, cu un gest final, reface simbolic legătura cu o existenţă pe care a trăit-o din plin. Dacă locotenentul Arghir, Theo Răşcanu, Esthera, avocatul Răşcanu, Robcănescu, Ruffino şi alţii nu reuşesc să se impună aici — trebuie observat, însă, că existenţa lor romanescă nu este cuprinsă doar în acest volum — în schimb scenele de ansamblu, mai cu seamă cele care surprind întoarcerea trupelor româneşti, dovedesc un ochi atent atît în marile mişcări, cît şi la detaliul semnificativ.

Excepţional este şi romanul politic, în care evoluează o mulţime de personaje atestate istoric. Deşi spaţiul invenţiei epice şi construcţiei caracterologice este limitat de informaţia documentară, Paul Anghel reuşeşte, păstrîndu-se în datele istorice, să investească personalităţile politice ale timpului cu autenticitate şi verosimilitate romanescă. Nu ne sînt prezentate tablouri vivante, incrementate în nefiresc, ci scene cu oameni vii, animaţi de orgolii şi pasiuni, reconfirmînd uman la presiunea evenimentelor. Autorul-narator, care intervine adesea pentru a face rezumate ale situaţiei politice interne şi internaţionale, buletine de ştiri pe scurt, cu funcţie contrapunctică în compoziţia romanului, nuanţează uneori şi opiniile şi atitudinile personajelor sale cu rol istoric. El procedează asemeni unui studiu introductiv la o ediţie critică dificilă. Intrucît îşi propune recuperarea adevărului unei epoci tensionate. Şi, trebuie spus, că în **Cutremurul,** Paul Anghel reuşeşte admirabil această operaţie delicată, pentru care e nevoie de talentul, precizia şi fineţea marilor chirurgi.

VALENTIN F. MIHAESCU ■

CAP LIMPEDE

Noi apariţii la editura „Univers". Cel de-al cincilea volum din seria de **Opere complete** ale lui Shakespeare cuprinde următoarele piese : **Iulius Cezar** (traducere de Tudor Vianu), **Cum vă place** (traducere de Virgil Teodorescu), **A douăsprezecea noapte** (traducere de Mihnea Gheorghiu) şi **Hamlet** (traducere de Leon D. Levitchi şi Dan Duţescu). Ediţia este îngrijită de Leon D. Levitchi care semnează şi comentariile. Notele aparţin lui Virgiliu Ştefănescu-Drăgăneşti. ● Continuă şi seria de **Opere** ale lui Goethe proiectată să apară în 13 volume. Nu demult a apărut cel de-al doilea tom din această ediţie care cuprinde o parte din creaţia sa dramatică. Este vorba de piesele **Dragoste cu toane, Toată lumea de vină, Götz von Berlichingen, Prometeu, Pater Brey, Zei eroi şi Wieland, Clavigo, Stella, Frate şi soră, Proserpina.** Traducătorii lor — St. O. Iosif, Grete Tartler, Laura M. Dragomirescu, Al. Philippide, Mihai Isbăşescu, Sevilla Răducanu, Jean Livescu. Studiul introductiv, notele şi comentariile sînt semnate de Sevilla Răducanu ● „Dacă ni s-ar da sarcina să găsim o singură carte care să reprezinte Australia, aceasta ar fi un volum de Lawson. A-l citi pe acest autor în străinătate echivalează pentru un australian cu a respira aerul patriei." Cuvintele aparţin lui H.M. Green şi ele ne recomandă volumul **Povestiri din Australia** de Henry Lawson apărut în colecţia de mare prestigiu „Clasici literaturii universale" a editurii „Univers". Tălmăcirea lui o datorăm lui Anghel Ghiţulescu ● Din vasta operă a lui Émile Zola, Nicolae Teică traduce **Visul** care aparţine ciclului romanesc **Les Rougon-Macquart.** Prefaţa este semnată de Irina Mavrodin : „Visul ne apare, sinestezic vorbind, ca o pată de lumină aurorală, ca un parfum distilat din bizare şi somptuoase flori, ca un fruct cu savoare exotică, ne-malintilnită, ca o linie melodică limpede şi netă, izvorîtă dintr-un străvechi instrument muzical, ca atingerea neliniştitoare şi delicată a unor preţioase mătăsuri încărcate de fantastice broderii". ● O întîlnire (pentru alţii o reîntîlnire) cu unul din cele mai îndrăgite romane ale lui Mark Twain : **Un yankeu la curtea regelui Arthur.** Traducerea — Petru Comarnescu şi Eugen B. Marian. Pe ultima copertă a volumului citim : „În ceea ce priveşte invenţia comică, numai cu greu s-ar putea depăşi episoadele în care tînărul din Connecticutul contemporan, echipat cu aparate moderne — bicicletă, telegraf, revolver Colt — luptă cu o ţară feudală ignorantă... Minuite de Twain, jargonul comic şi dialectul au devenit o armă literară desăvîrşită, fraza curgînd fără emfază, plină de culoare şi în aparenţă simplă, asemănătoare cu limba vorbită şi totuşi diferită de aceasta". ● În sfîrşit, în aceeaşi colecţie a clasicilor literaturii universale a mai apărut şi un volum de Laurence Sterne care cuprinde **O călătorie sentimentală** şi **Jurnalul pentru Eliza.** Traducere, prefaţă şi note de Mihai Mirotu care afirmă cu îndreptăţire : „Viziunea lui Sterne asupra lumii este comică. Comedia sa este în esenţă comedia absurdului, a contrastului dintre a-

sursă de inspirație pentru scriitorul român

În spațiul memoriei

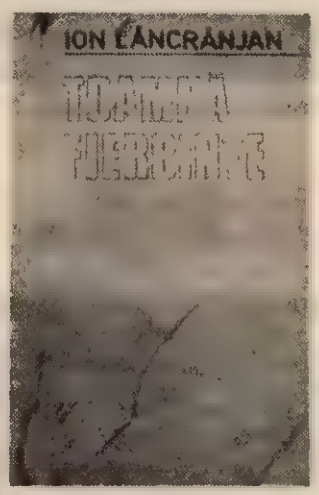

Tema drumului revine periodic în literatură. Este o constatare ocazionată și de lectura noului roman semnat de Ion Lăncrănjan. În **Toamnă fierbinte** (Ed. Militară, 1986) cunoscutul prozator menține tonul conversativ și voit prozaic la nivelul conduitei stilistice dar asumă-și-o mult cînd conferă un înțeles aparte, deopotrivă inițiatic și justițiar, mersului în și peste munți, către o țintă mai interesantă decît orice referință istorico-literară. Drumul, încărcat de grave întrebări morale, trebuie să dea un răspuns. Îl străbat, împreună, un pădurar de profesie, însărcinat să pregătească o vînătoare specială, și un tovarăș tvit nu chiar întîmplător, a cărui identitate se încărcase demult cu drojdiile existenței. Acum cei doi, Ion pădurarul și Gyuri, un aproximativ consătean, se aruncă într-o confruntare, se deschid trecutului, ajung să-l gîndească în mod fundamental diferit după ce l-au și trăit atît de dureros contrastant în anul 1940 Ion trece prin experiența cruntă a cedării Ardealului de Nord. Gyuri intră în acest spațiu ca un cuceritor și se face vinovat de crime de care mai încolo se ascunde ca să nu i se ceară socoteală. Avem, astfel, înfățișată la scară mică — dar nu ocolind imaginea mai împlinită a umanității transilvane — două mentalități, cea românească, îndurerată, solidară în omenie și rezonanță justițiară, cea horthystă — necruțătoare, pierzînd față de români, evrei, slovaci și cumpăna rețineri și pe cea a autocontrolului. Rezultă că în apocalipsul ce a urmat s-au comis inadmisibile profanări, sumbre acte de sălbăticie calificată, abdicări elementare de la regulile de bună convietuire.

Ieșind în munte, hălăduind prin păduri, cei doi vor răscoli propriul lor trecut în care istoria se redeșteaptă pînă la incandescență. Într-un avantaj ingenios (eram pe punctul să scriu planetar) Ion și Gyuri nu uită că iubesc aceeași femeie, pe Erjika, nevasta celui de-al doilea, nu uită să-și dea cu părerea, să se judece, să se lovească la un moment dat, să se dezaprobe, dar, la limita rezistenței, să respecte, fiecare, viața celuilalt.

O furtună neașteptată îi trăsnește pe amîndoi. Ion face eforturi disperate să-l salveze pe Gyuri, reușește, dar moare — de trudă disperată, de opintiri, de fulgerarea ce îi surpase. Cînd Gyuri se deșteaptă și îl află pe Ion mort, în marginea poienii, pierde calea gîndului limpede, se rătăcește în noaptea fără de sfîrșit a marilor neliniști...

O carte a protestului substanțial împotriva neomeniei, iată ce mi se pare a găsi în recentul roman al lui Ion Lăncrănjan. Dar și o lecție (nu didactic moralizatoare, firește, cît într-un plan de idealitate) adresată de scriitor publicului cititor pentru care, trecînd peste amănunte, istoria n-ar mai trebui să fie locul ce convoacă tenebrele. Prin intermediul poveștii din **Toamnă fierbinte** dialogul eroilor cu evenimente dintr-o amplă, colectivă biografie complicată, adaugă idei — anexe destinului individual. Prilejul ar fi putut să fie, artistic vorbind, mai fericit, mai expresiv valorificat cel puțin în direcția motivării unor nuanțe de comportament. Dar să spunem încă o dată că finalul fese din clișee. Autorul urcă de la o concluzie cu tează spre inspirația larg-dramatică, fixînd din unghi psihologic revelator resorturile celor doi eroi. Preocuparea lui de căpetenie a fost să-i privească în condiția lor omenească regăsită exact cînd deslușim statornic și cuprinzător ceea ce nu trebuie niciodată eludat. Anume suferința din care ies sau în care se afundă, de care se scutură ca să-i încătuseze definitiv. E punctul în care nu mai intervin ritmuri exterioare, expresia de amorf și aparent primitivism, perceptibilă fragmentar, cedează pasul impresiei nete de mitologie extinsă într-o arcadă pestă întregul narațiunii. Ion Lăncrănjan cărula nu noi îi vom reproșa vocabularul, pe tri pe colo gloduros, a dorit și obținut o neașteptată dezlegare dobîndită sub un nimb de umanizare violentă, energică, luptătoare. La propriu ca și la figurat o datorează substanței de foc cu care a încărcat „plimbarea" pe munte a lui Ion și a lui Gyuri.

Sentimentul că i se neclintă în reliefuri de cremene un soroc de conștiință face pregnantă experiența lecturii, precipită și eliberează de sub orice covenit un deznodămînt copleșitor.

Metafora cerbului liber să hălăduiască pe înălțimi devine concomitent și un semn de lirism aprins. O salutăm la un scriitor mai puțin împăcat cu sine sau ale cărui aspirații, sub durata memoriei, socot respirația lumească incompatibilă cu puritatea și fantezismul bucolic.

HENRI ZALIS ■

Dragostea și revoluția

Lucru mai puțin obișnuit pentru proza de mare întindere, cel de-al doilea volum al romanului lui Dinu Săraru, **Dragostea și revoluția**, nu e o continuare în timp a primului, ci o aprofundare a acestuia. Blocînd mașinăria inventivei epice, naratorul se întoarce asupra faptelor și personajelor primului volum pentru a le dezvolta și nuanța și, acolo unde era cazul, a le supune unei subtile operații de chirurgie estetică. Eliberat de teroarea ceasornicului epic, sub puterea căreia, deseori, romancierii simt nevoia să inventeze la nesfîrșit noi personaje și întîmplări, chiar și atunci cînd nu e neapărat nevoie, autorul găsește răgazul de a zăbovi, acolo unde din punct de vedere psihologic, era mai înainte linie dreaptă, linie întortocheată. E greu de presupus cauzele acestei neașteptate mișcări a scriitorului. E posibil să fi avut ecou unele reproșuri privind timiditatea pătrunderii în adîncime în raport cu îndrăzneala desfășurării pe orizontală, slăbiciunile capacității de analiză în raport cu capacitatea de invenție. Sigur este însă că, indiferent de motive, rezultatul acestui proces de aprofundare a materiei practic expuse în primul volum e cea mai bună carte tipărită pînă acum de către Dinu Săraru.

Aparținînd literaturii de idei, romanul politic și,cu atît mai mult, romanul politic românesc din ultimii ani, s-a confruntat cu dificila problemă a exprimării prin literatură a tezelor și concepțelor politice ale autorului. Indiferent că acestea sînt originale sau simple transpuneri ale tezelor și concepțelor unei forțe politice aflate pe scena socială. Oricît de interesante sub raport teoretic ar fi aceste teze și concepte, ele trebuie să-și găsească întruchiparea în fapte de viață, singurele cu care lucrează literatura. Dacă natura are oroare de vid, literatura are oroare de abstracțiuni, și un roman politic în care ideologia se exprimă în lungi discursuri ale personajelor, în nesfîrșite dezbateri de idei, în cicălitoare intervenții ale naratorului în text, poate fi orice, eseu, studiu filosofic, editorial, numai roman nu. Și, s-ar putea adăuga, numai roman politic nu. Pentru că, dacă una din condițiile definitorii ale romanului politic o reprezintă influențarea cititorului, atunci aceasta nu se poate face decît cînd textul e literatură. Cea mai bună propagandă se face prin artă. E singura care intră în sînge — spunea Camil Petrescu undeva.

Rezolvarea acestei probleme a romanului politic este, credem, cel mai important rezultat al răgazului pe care și l-a îngăduit Dinu Săraru în ferma sa înaintare către împlinirea unui ciclu romanesc sub titlul **Dragostea și revoluția. Cei care plătesc cu viața** se dovedește o seducătoare întruchipare literară a unor idei politice ale autorului. Să luăm, astfel, una dintre tezele principale ale romanului, sugerată de titlul **Cei care plătesc cu viața** împrumutat de la o cunoscută nuvelă a lui Camil Petrescu. În ciuda înfățișării sale publicistice, formularea, **cei care plătesc cu viața** închide o interesantă teză politică a autorului, mai degrabă, o interesantă teză de meditație asupra politicului. Angajarea în politic, indiferent de nivelele acesteia — de la personalitatea istorică pînă la simplul militant al unei forțe politice — s-a plătit întotdeauna cu viața. Firește, aspectul cel mai izbitor al acestei plătiri cu viața îl reprezintă sacrificiul suprem : mersul la ghilotină al lui Danton și Robespierre, moartea sub tortură a insurgenților din America Latină, aducerea în fața plutoanului de execuție, ca în marile procese politice ale secolului nostru. Din clipa angajării în bătălia politică, indiferent că aceasta are proporțiile unei revoluții sau ale unei simple confruntări electorale, orice individ știe că a făcut primul pas pe un drum la capătul căruia poate sta sacrificiul suprem. Fără a neglija acest aspect evident al angajării în politic (vezi sinuciderea fostului director al Trustului de construcții), romanul lui Dinu Săraru insistă pe un alt aspect al plătirii cu viața în cazul omului politic, un aspect mult mai subtil și, prin aceasta mult mai greu de sesizat : cel al sacrificării omului în favoarea omului politic, al jertfirii Ființei pe altarul Ideii. Așa cum însuși titlul volumului o spune, **cei care plătesc cu viața** sînt oamenii politici ai socialismului, activiștii, a căror condiție de responsabilitate implică, într-o măsură mai mică sau mai mare, sacrificarea conștientă a vieții personale. Nu în sensul simplist de neglijare a acesteia din cauza timpului consacrat activității publice, ci în unul mai profund, de drastică supunere a omenescului existent în fiecare din exigențele, uneori neomenești, decurgînd din condiția de om politic. Într-un roman ce poate fi oricînd considerat și ca roman politic, **Frații Jderi**, de Mihail Sadoveanu, Ștefan Vodă mărturisește la un moment dat : **„Nești domnii și stăpînitorii de norocade trebuie să urmăm pilda soarelui, dînd în fiecare zi căldură și lumină fără a primi".** Deși formulată pentru oamenii politici cu maxime responsabilități în istorie, această lege e valabilă pentru orice militant politic, indiferent de treptele puterii pe care se află. Prin însăși condiția sa, omul politic trebuie să-și sacrifice, uneori pînă la simplificare, bogata viață sentimentală, puternicele trăiri, impulsurile de moment, ascultînd glasul rațiunii. Nu e vorba de o dezumanizare creată de putere, ci de împingerea în planul al doilea a trăirii autentice, dar irresponsabile, pentru a lăsa în prim plan lucțiunea conformă lucidității politice, mai săracă sentimental, mai artificială, poate, dar corespondentă interesului general și nu chiar personal.

S-ar putea crede, la o privire superficială, că titlul întregului ciclu **Dragostea și revoluția**, a fost inspirat de o celebră afirmație a lui Che Guevara : **„Riscînd să par ridicol, permiteți-mi să vă spun că adevăratul revoluționar e ghidat de mari sentimente de iubire".** În realitate, titlul trimite la formula originală prin care scriitorul a dat expresie literară tezei plătirii cu viața de către omul politic. Printr-un gest imposibil în afara climatului deschis în literatura noastră de Congresul al IX-lea al Partidului, el abordează cu îndrăzneală viața personală, intimitatea activistului de diferite trepte ale ierarhiei sociale pentru a descoperi procentul de viață plătită, mutațiile survenite în viața sufletească din perspectiva exigențelor dictate de condiția de om politic și, mai ales, dramatica bătălie dintre sentimente și normele dictate de situația de conducător. Abil, scriitorul alege, pentru demonstrația sa, din multitudinea sentimentelor, pe cele mai puternice în stare să creeze prin confruntare cu regulile impuse de luciditate, adevărate drame : ura față de nevastă, în cazul lui Cernat, prietenia în cazul lui Dumitru Dumitru, iubirea în cazul lui Anghel Tocsobie. Din punct de vedere omenesc, de exemplu, Tudor Cernat are dreptul să divorțeze de nevastă-sa, pentru că din punct de vedere omenesc are dreptul să-și trăiască viața. Din punctul de vedere al exigențelor dictate de situația sa de conducător al unui colectiv, el trebuia să-și reprime această porniri ținînd de sfera vieții sentimentale chiar dacă aceasta ar fi însemnat din punct de vedere al vieții personale un adevărat coșmar. În acest sens, titlul romanului **Dragostea și revoluția** pune față în față două momente maxime ale celor două planuri în confruntare. Dragostea, unul dintre cele mai puternice sentimente, înălțește Revoluția, unul dintre cele mai puternice aspecte ale politicului.

Excelent romancier politic, Dinu Săraru e un excelent romancier.

ION CRISTOIU ■

Desigur, nu numai aceste valoroase romane depun mărturie asupra modului în care spiritul românesc a reflectat în istorie. De aceea, nu socotim nicidecum închisă dezbaterea noastră despre momentul actual al prozei contemporane scrise la noi. Vom reveni ori de cîte ori evenimente de aceeași anvergură vor marca noi jaloane în evoluția romanului românesc.

CAP LIMPEDE

parență și realitate. Pretenția omului de a stăpîni absolutul, nesocotind abisul ce desparte năzuințele sale infinite de posibilitățile sale limitate este ceea ce-l face ridicol și absurd. Risul înseamnă acceptarea condiției umane, presupune cunoaștere, așadar posesiune, stăpînire. Că la mulți sceptici, filozofia lui Sterne este filozofia bunului simț. Odată statorniciile limitele omenești, viața merită a fi trăită pentru ceea ce ne oferă. Aceasta este lecția nesentimentală a sentimentalului Yorick". ● Alejo Carpentier despre romanul său **Ritualul primăverii**, recent tradus în românește : „Bărbați și femei cu destine modificate, transformate, revenite la punctul de plecare, depășite, cu sau fără conștimîntul lor, de istoria veacului nostru — acestea sînt personajele romanului de față a căror asemănare cu modele perfect reale era inevitabilă". Volumul, apărut în colecția Romanul secolului XX, este tradus de Dan Munteanu care întocmește și notele explicative ● O altă colecție de mare succes a editurii „Univers" : „Globus". Ea s-a îmbogățit în ultimul timp cu noi titluri de volume transpuse în românește ● Hrant Matevosian, cel mai important reprezentant al prozei contemporane armene, este prezent în colecția mai sus amintită cu un volum de nuvele și povestiri tălmăcite de Iulian Neacșu, Ludmila Vidrașcu și Sergiu Selian, acesta semnînd și prefața ● Tot cu un volum de povestiri este prezentat și scriitorul Wolfgang Kohlhaase din R.D. Germană. Titlul cărții — **Revelion cu Balzac și alte povestiri.** Traducere — în limba română — Mariana Lăzărescu ● După ce în 1971 cititorii români au făcut cunoștință cu creația scriitorului ceh Bohumil Hrabal datorită transpunerii în românește a unei culegeri de povestiri **Toba spartă**, Jean Grosu ne propune o nouă întîlnire cu proza acestui apreciat scriitor. **O minune în fiecare zi** descrie „viața înconjurătoare cu multiplele ei fațete comice, surprinzînd cu finețea unui excelent umorist ciudățeniile umane".

● A mai îmbătrînit cu un spectacol... Tudor Gheorghe, al Craiovei și-al nostru, a ținut în capitala sa un recital extraordinar în prima zi de vacanță a stagiunii trecute. Lume multă, lume bună, craiovenii au lăsat pustii străzile și-au venit la teatru să mai schimbe o vorbă, două cu Tudor. Pe oltenește. S-au aprins lumini în suflete, Tudor, mai bătrîn la glas cu un spectacol, mai înțelept la spirit cu încă un cînt, mai sprinten la întîlnirea cu spectatorii, și-a semnat încă odată „certificatul de existență" la Craiova.

(Fotografie de **Paul Agarici**).

CONGRESUL IX,
CONGRESUL DEVENIRII NOASTRE

„Cine dorește să vadă cum s-a înfăptuit această politică să vină la Bistrița"

Bistrița — un oraș tînăr, plantat într-o veche vatră românească, sub semnul noului industrial

Orașul ca un Făt-Frumos

Un loc de promenadă care poate fi în orice mare oraș românesc

Densitate de automobile pe metru pătrat — iată și un apanaj al orașelor mici !

Istoria — puțuri prezentă

Tinerii muncitori ai orașului — permanent de veghe

Pentru timpul dv. liber, stimați bistrițeni !

Un tablou — de primă importanță — din platforma industrială a Bistriței : întreprinderea de utilaj tehnologic

Bistrița, sub lumina albă a dimineții de iulie, cînd roua grădinilor și a parcurilor se face abur, îmbinînd torentul solar, e o emblemă sau o definiție a liniștii.

Privim orașul dintr-un punct aerian, din fereastra unui vechi turn de breaslă care deschide dimineața în ogivă. Din locul în care sîntem, perspectiva ne duce în urmă cu secole. Solzi de tiglă roșie ai vechilor case cu porțile bolților se țes compact pînă la orizont îmbinînd așezarea cu într-o armură. O sparg, ici-colo, turla unei bazilici sau donjonul unui castel cu săgeată și ceas. Străzi drepte, geometrice, taie pe sub această armură tuneluri tainice în care jocul umbrelor și al luminii se organizează nu liber, ci cu metodă, ca pe un mare cadran solar, același din veac și pînă azi. Bistrița e un cadran solar cu sferturi de oră și cu secunde marcate prin monumente, iar văzduhul ei este un orologiu. Ți se pare că în acest blînd și parfumat cuib transilvan de viață totul se mișcă încet, deși foarte sîrguincios, după mecanica de ceasornicărie a turnurilor care măsoară timpul prin sunete lungi și melodioase de gonguri. Nu poți ieși, ții zici, din metrica și din ritmul străvechi ale burgului, ale străzilor lui, ale orologiilor lui, fiindcă această metrică și acest ritm s-au constituit în timp, ca și arhitectura, ca și omul care calcă asfaltul cotidian cu un pas istoric.

Și totuși...

Și totuși, puține orașe te înzestrează, la plecare, cu amintiri de tumultuoasă viață ca această aparent liniștită Bistriță, puține te invită atît de direct să te certi, mental sau în fața locului, cu propria lor imagine, pe care chiar ele ți-au dăruit-o cîndva.

Mai întîi, o eroare de percepție : liniștea Bistriței. E o exagerare de poeți. E o iluzie ce s-a acreditat în timp, dintr-un timp în care așezarea părea chiar existînd, și în care, în cele din urmă, au crezut și localnicii, socotindu-o un atribut suprem al dreptății și orașului. Au crezut pînă nu demult, cînd această liniște — sau această fluzie — s-a spulberat.

Dinamitarea liniștii Bistriței s-a petrecut într-un răstimp pe care mecanica obosită a bătrînelor orologii nu l-a putut măsura, ei, însemnînd, raportat la existența orașului, nu mai mult decît o secundă istorică. **„De fapt — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu într-o vizită de lucru făcută aici în octombrie 1974 — se poate spune că Bistrița, și în genere județul Bistrița-Năsăud, de-abia în cincinalul 1971—1975 s-a înscris pe orbita industrializării socialiste. Dar și aici se văd de acum roadele politicii partidului nostru de amplasare rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării".**

Ce au însemnat și ce înseamnă aceste roade ?

A crește într-o lună cît alții într-un an

În 1965, anul Congresului al IX-lea al partidului, în Bistrița existau doar două întreprinderi industriale de interes republican. Ambele, rădăcini în anii socialismului. Restul industriei : cîteva fabrici de cherestea și cîteva ateliere manufacturiere înșirate pe vechi uliți de breslă-bazar. Urîtea foamă a spiritului creator al locului : o splendidă ceramică decorativă, care înfrumusețea din veac bazilici și curți domnești. În octombrie 1974, cînd secretarul general al partidului, în vizita amintită, i-a prevestit orașului un viitor industrial **„asemeni lui Făt-Frumos, care crește într-o lună cît alții într-un an"**, locuitorii urbei au fost impresionați, încurcați și, în egală măsură, uimiți. Nu aveți (roadele industrializării socialiste deveseseră Congresul al IX-lea începuseră deja să apară !), ci doar uimiți. Uimiți de anvergura planurilor constructive care se profilau la orizontul Bistriței (planuri cu [illegible] deveneau !), uimiți de termenele extrem de [illegible] în care planurile urmau să devină fapt.

Ca pretutindeni în România acestei epoci, viitorul hotărît de partid, de ilustrul său conducător, a fost obligat să devină prezent în ani, zile și ore. Bistrița industrială este azi o realitate, o impunătoare realitate a țării, în care accentul nouăsi, încă timid în '74, a devenit priveliște, priveliște urbană de vaste dimensiuni. O nouă platformă industrială, așa-numita „platformă de vest" a orașului, așezată pe o suprafață de 170 de hectare nu mai puțin de 15 întreprinderi de talie națională, reprezentînd ramuri de virf, cu tehnici și cu tehnologii de virf, unele dintre ele cu valoare de unicat al branșei. Să notăm cîteva :

● Întreprinderea de utilaj tehnologic și Întreprinderea mecanică : două redutabile cetădele ale industriei constructoare de mașini, al căror palmares anual înseamnă circa 32 000 tone de utilaj tehnologic de extremă modernitate, 20 000 tone de piese turnate, 11 000 tone de armături industriale din oțel, o largă paletă de produse de mecanică fină și de optică.

● Întreprinderea de produse electrotehnice, cu o Fabrică de acumulatori, specializată în mărfuri la nivelul standardelor internaționale, cu beneficiari în mai multe țări ale lumii.

● Combinatul de prelucrare a lemnului : producție ridicată și diversitate de sortimente, de la PAL și PAL melaminat la mobilă stil și mobilă tapițată.

● Întreprinderea de materiale de construcții, autoare de prefabricate din beton armat destinate construcțiilor de locuințe și materializării investițiilor din industrie și agricultură.

● Întreprinderea de sticlărie menaj, celebră pentru cristalul pe care-l fabrică, nu mai puțin pentru „rubinul" (pahare, vaze) realizat în sute de sortimente.

● Alte întreprinderi ale industriei ușoare : Țesătoria de lînă pieptănată, Țesătoria de mătase, Întreprinderea de textile nețesute „Netex". Ultima e cea dintîi întreprindere pusă în funcțiune (în 1972) pe platformă, fiind, în epocă, unica producătoare de textile nețesute din România ; în cursul de față ea prelucrează 65 la sută din materialele secundare refolosibile rezultate din întreaga industrie textilă a țării.

Spațiul tipografic de care dispunem ne-a făcut mina strîmbă, obligîndu-ne la această descriptie telegrafică, cu riscul adunbririi sau eludării unor trăsături importante din tabloul platformei. Nu putem însă încheia acest capitol fără să subliniem, cu apăsare pe care o merită, trăsătura suverană a acestei platforme, și anume maxima ei funcționalitate, care face evident principiul eficienței înalte. Nu e o trăsătură care singularizează platforma Bistriței — toate cele peste 250 de platforme și zone industrial-construite în România **Epocii Ceaușescu** o învederează pregnant ! — dar aici, într-un teritoriu fără tradiții tehnice, smulse din patriarhal doar de niște [illegible] ca nu s-a părut a avea o culoare aparte, Gîndită și pusă în operă, de la început, sub dictarea cerințelor epocii, ale revoluției tehnico-științifice, platforma industrială de vest a Bistriței e, cu adevărat, o platformă industrială, cu tot ce implica turnantul cu stringentă a dezvoltării, cu organizare modernă, dinamism și modernitate. Ea aranjează întreprinderi de înaltă clasă, tot una și una (cînd, aparînd pe loc gol, n-a fost silită să-și ia pe cap unități obosite și învechite) întreprinderi de profile tangente sau înrudite, care pot folosi în comun o serie de „utilități" (căi ferate, drumuri, apă, canalizare, energie etc), care se pot intrajutora (turnătoria și forja LUT-ului, de exemplu, execută repere pentru întreaga platformă) și care, în plus, își pot valorifica [illegible], pe o spirală mereu sufoare, acele „prisosuri tehnologice" ce conțin promisiuni de potențial productiv. Această platformă a fost în așa fel concepută încît să poată îngloba centre științifice și instituții școlare (între altele, 3 licee de specialitate și secția serală de subinginer a Institutului politehnic din Cluj-Napoca), integrîndu-se și prin această modalitate cercetarea cu învățămîntul și cu producția. Iar faptul că platforma e amplasată în afara orașului, ca să-l cruțe de poluare, de zgomot și de trafic industrial — nu însemnă nici el un avantaj de ultimă mină, dimpotrivă.

A te lua la trîntă cu uriași

Toate acestea reprezintă însă, în primul rînd, opera statului, rezultată dintr-un urias efort material, economic, financiar, dintr-un [illegible] „din afară", cu putere incomensurabil răsfrîntă egal asupra tuturor așezărilor românești. (Desigur, cu un plus de insistență asupra unor locuri care, ca Bistrița, fuseseră ocolite de civilizația nouăi, masiv declanșată abia după Congresul al IX-lea al P.C.R.). Dar ei, ceii ai locului, beneficiarii acestei civilizații, ei ce fac pentru ai spori temeiurile și statornicirile ?

Au făcut și fac, ni se spune, multe. Nu le-a fost simplu, firește, să se ridice la exigențele acestei civilizații, dar îndemnul adresat de secretarul general al partidului, cînd le-a schițat viitorul de Făt-Frumos al orașului, le-a răsunat și le răsună și astăzi în tainul cu forța unicei certitudini pe care își pot întemeia devenirea :

„...Normal că, așa cum se spune în poveste, încă de mic Făt-Frumos se lua la trîntă cu uriașii — și învingea victorios, și cei din Bistrița, dacă vor să crească într-un asemenea ritm, trebuie să se ia serios la trîntă cu greutățile, să fie hotărîți să le învingă și să obțină victoria !".

Da, nu le-a fost ușor bistrițenilor să se ridice la cota de exigență a noii civilizații industriale, biruind obstacole care, cel puțin în anii de început, păreau (și deseori chiar erau !) disproporționat de mari față de puterile lor. Le-au venit însă în ajutor specialiști de prin alte părți, aducînd experiența centrelor cu o mai veche tradiție a dezvoltării, autoritatea unei pregătiri profesionale îndelung validate de practică și, peste toate, generozitatea cu care, renunțînd la un cadru consolidat al profesiei și al vieții lor, au acceptat s-o ia de la capăt cu ferocurea pionieratului. Ing. Leon Cudrec, actualul director al I.T.-ului, a venit de la „Unio" — Satu Mare, tehnicianul Francisc Schwaller, directorul de la „Sticla", a venit din vechea capitală a sticlarilor [illegible] Tg. Mureș, Sibiu sau București, Lingă ei — și mai mulți decît ei — sînt acum cei ai locului, mobilizați în activitate creatoare de noul cadru industrial al orașului, specializați într-un timp record și promovați în însemnate răspunderi prin însuși procesul accelerat al dezvoltării acestui cadru. În 1968, la întemeierea județului, Gheorghe Rusu era încă elev al Liceului „George Coșbuc" din Năsăud. Un elev eminent, care cucerea [illegible] Medalia de aur a concursului internațional de fizică de la [illegible] burg (cu două invenții legate de instalații de [illegible] centrală, brevetate într-un ceas în care în Năsăud astfel de instalații erau abia o făgăduință de viitor !). Astăzi, tînărul fizician Gheorghe Rusu este directorul Filialei din Bistrița a Institutului de cercetări și proiectări electrotehnice, dirijînd, alături de alți specialiști ai orașului, o mișcare a noului în plină expansiune.

Semnele acestei mișcări se văd bogat pretutindeni. Ampla acțiune de organizare științifică și de modernizare a producției, care cuprinde în prezent toate întreprinderile din România, își propune la Bistrița țeluri cu totul ambițioase, vizînd, între altele, pentru anul de culme al cincinalului, creșterea cu 62 la sută a productivității muncii și înnoirea cu cel puțin 30 la sută a produselor industriale comparativ cu 1985. Deci Bistrița, putem spune fără să săvîrșim în cuvînt, trimite astăzi peste văile nordului transilvan inteligență, inteligență de înaltă calificare, un produs prețios : un produs nepreluat, un produs cu tăinire arteziană aici, chiar într-o vreme cînd în oraș nu erau nici uzine, nici institute științifice sau de învățămînt universitar.

Epoca Ceaușescu a investit aceste însușiri native ale locuitorului cu un sfînt într-adevăr artezian, care-i redă străvechii și faimoasei cetăți a Bistriței — atestată încă din 1241 — respirație istorică, imprimîndu-i o largă deschidere spre viitor.

Industrie — timp — peisaj

De fapt cetatea, în înțelesul de oraș, nu numai de fortăreață sau burg, se construiește abia acum. Cuprinderea actuală a Bistriței e și ea în raport expresiv față de construcția veche, limitată în timpuri voievodale în perimetrul cetății de piatră. Dincolo de zidurile veghetate de 18 turnuri și bastioane se întindea pe atunci un mare sat (un mare sat mai mic decît un centru de [illegible] locuințe), cu livezi, cu grădini, cu porți ciopîte cu basorelief în motive arhaice, nedescifrate cu [illegible] de ființe răzbite prin tinut. Impresiona în epoca [illegible] cele mai tefere ale Transilvaniei, [illegible] în mijloc de bolovan, cu cele 13 cl[illegible] în veacurile XV—XVI care fiinșează și astăzi — cea mai veche [illegible] municipiului. Dar vecinătăți [illegible] și aspect ca și un oraș [illegible] sub talazuri, lăsînd să se [illegible] în viitoare și cetatea, și oamenii ei [illegible] la fel de [illegible] multe altele ale țării de ieri : viața de sat s-a refugiat [illegible] în scrîșnitul domol al roților care rostogoliră pe [illegible] și bulevarde cu inscripții medievale.

Ce putea să scurteze distanța dintre cetatea de demult și cea a acestui ceas, ce forță anume putea să apropie și să confunde, în semnificații majore, cele două cazete ale istoriei, sulind timpul să bată din nou, cu o și mai aprigă vigoare ? Datele zilei de azi — datele **Epocii Ceaușescu** — o spun simplu și elocvent.

De fapt cetatea, în înțelesul de oraș, se construiește, spuneam, abia acum. Și e bine să [illegible] dimineață, cînd lumina vie a locului, filtrată de cerul încă și de albastrul fără de munților, coincide cu cei doi timpi glorioși ai istoriei, ca să poți contempla cît de expresiv se împletește și se suprapune acești timpi.

Timpi glorioși ? Să alinieni din noi niște cifre, sau, și mai bine, să traduceni cifrele în piatră, lăsînd piatra să se constituie singură — conform planurilor — în cadrul arhitectonic al orei contemporane. Ceea ce a lăsat aici trecutul, trecutul îndepărtat și eroic, se vede — constituie rezervația arheologică a Bistriței, integrată acum unei adevărate așezări urbane. Nu știm exact în cîți ani a fost construit, în veacul al XIII-lea, cetatea Bistriței — singuri arheologii o pot preciza — dar știm perfect, din bilanțurile urbanistice, cîte mii de apartamente s-au dat în folosință aici în ultimele două decenii. Știm că peste 75 la sută din populația municipiului (cei peste 75 000 de oameni, față de 11 000 în 1944) trăiește în case noi, în cvartale de blocuri cu linii simple dar elevate, incitătoare pentru ochi. În tabloul actual al Bistriței ideile zvelte și îndrăznețe, emancipate în anii din urmă, nu dezfid, ci se prind în strînsă logodnă cu valorile arhitecturale rămase din veac, într-o alternanță de planuri, de suișuri și coborîșuri reluate ritmic, care scrie în granit, în beton și în sticlă acea unduire de plisc a lui Blaga, atît de pregnantă în reliefal tinutului. Orașul nu are un singur centru, ci trei : centrul istoric (renovat și îmbogățit cu piese-bijuterii de artă armonizate cu cele vechi), centrul politic-administrativ (nou, modern, conturat în liniile sale mari) și, încă în plină ridicare în scară de pe machetele arhitecților, un mare și somptuos centru cultural-comercial.

Aruncăm, spre seară, o ultimă privire orașului, luîndu-i perspectiva tot dintr-un punct aerian. Dar nu din fereastra unui turn medieval care închide amurgul în ogivă, ci din terasa de transatlantă a unui bloc înălțat recent.

Ascultăm iarăși timpul.

Timpul vechi, timpul cu sunet de orologiu, timpul cu fîșnet mătăsos de arcuri și de mașinării delicate, se împletește prin timpul tînăr vestind timpul cel mare al viitorului. Bistrița își resimte ființa orologiilor, împingîndu-le acele înainte, fărîmă cîte o zi incapabilă și anul mai lung, adică mai intens.

ILIE PURCARU
Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

Viaţa culturală la zi

Modernismul — un scop în sine?

Experiment şi valoare

Ansamblul „Synthesis" este o formaţie de muzică de cameră apărută mai de curînd în peisajul muzical bucureştean. La debutul, cu dreptul, al formaţiei am putut asculta, pe lîngă lucrări cunoscute şi foarte apreciate, multe prime audiţii; lîngă nume mari ale muzicii secolului XX, foarte tineri muzicieni în cazul cărora, chiar dacă nu se află la primul opus, stilistica, linia de creaţie mai au încă destul loc pentru perfectibilitate. Astfel este, de pildă, compozitorul Paul Rogojină, talent recunoscut prin mai multe premii obţinute pînă mai ieri şi care ne-a oferit prilejul să-i audiem Sonata pentru clarinet solo, intitulată „Poarta luminii". Lucrarea a ridicat multe semne de întrebare asupra drumului pe care merge azi compozitorul, cu şi efectele acestui drum. Un instrumentist de valoare europeană — cum este Aurelian Octav Popa — vine în scenă, ridică la refuz capacul pianului, apasă pe pedala de forte şi cîntă prin pîlnia clarinetului — aşezată chiar în pian, atingînd aproape corzile — sunete fără nici o legătură între ele, în diferite registre, unele şoptite, altele ţipate, punînd la grea încercare timpanele noastre. Sigur, corzile pianului (eliberate de etuloare prin ridicarea pedalei) vibrează la efectul acustic al clarinetului şi acest monolog, chiar dacă este intersecat cu un ritm de joc, viol, rolul bateriei fiind luat de aceeaşi podală, goală, creează o impresie stranie. Este, în orice caz o experienţă interesantă, dar, socotim noi, nu tocmai potrivită într-o sală de concert.

Dirijîndu-şi cvartetul de coarde, în primă audiţie, — prezentat de George Dima, Ion Marius Lăcraru, Ştefan Gheorghiu şi Constantin Gheorghiu — autorul, Fred Popovici a obţinut tot ceea ce a dorit: de la tremolouri la flagiolete, de la armonicile violoncelului la reflectarea „în oglindă" pe vioara I-a, cîteva broderii de autentică muzică românească, tivite măiestrit cu ajutorul pedalelor armonice (secţiunea a doua) a isoanelor de cvartă şi cvintă paralelă etc. Cu alte cuvinte muzică, deoarece concepţiile pot fi oricît de diverse şi ciudate, important rămîne ţelul propus şi produsul finit în raport cu scopul iniţial! Fapt întîlnit, dealtfel şi la Viorel Creţu (un alt conducător al ansamblului). În Studiul de reduplicare, de pre care noi am mai scris cu alt prilej. El ne-a întărit convingerea iniţială despre un anume bun gust compoziţional şi o ironie decentă care se întrevăd din lucrare.

Haz mult, la propriu şi la figurat, a demonstrat şi Anatol Vieru în cunoscutul său op. creat încă în 1970, intitulat „Sita lui Eratosthene", un cvintet destul de curios ca alcătuire (vioară, violă, violoncel, clarinet şi pian) personificat prin Cristian Vlad, George Dima, Ştefan Gheorghiu, Victor Popescu şi Raluca Gander (o excelentă pianistă!). Colajul de aici, adică suprapunerea sau alternarea unor fragmente din lucrări celebre ale marilor compozitori, întreţăiat de plictisul instrumentiştilor care cîntă, ori rîd, fluieră, bat din picioare, rostesc fel de fel de prepoziţii, se ceartă etc., este un fel de repetiţie solitară sau de ansamblu în care sita timpului cerne, cerne mereu, rămînînd în cele din urmă doar valoarea genialul de care Anatol Vieru nu este foarte departe, ală de iscusit şi clar este creată această Sită! Şi, pentru că am ajuns la final, în afara Sonatei pentru vioară şi pian „Torse", de George Enescu, scrisă pe la începutul secolului XX şi a piesei pentru violă solo „Canto sulla Contananza" de Aldo Brizzi, ne vom opri asupra unui ultim aspect, esenţial am spune, inspirat de cele Şase melodii pentru vioară şi claviatură, create de John Cage (un nume celebru în muzica acestui secol), şi interpretate foarte frumos de Ion Marius Lăcraru şi Raluca Gander. Cele 6 miniaturi ale marelui compozitor american sînt scrise într-o simplitate cuceritoare, pe ambitusul maxim al unei octave, cu o ritmicitate fără complicaţii — e adevărat, cu sincope — totul într-un stil evasimedieval. Este ceea ce se întîmplă şi în muzica românească, la marii maeştri, pentru a veni în întîmpinarea dorinţei de înţelegere a marelui public. Este, în fond, dorinţa şi pledoaria noastră adresată tinerilor şi mai virstnicilor compozitori preocupaţi doar de „modernisme"; căutarea nu trebuie să devină scop în sine, iar produsul artistic finit trebuie să fie înţeles, preluat şi preţuit de către iubitorul de frumos. Fără aceasta, arta nici n-ar mai avea vreun sens!

CLAUDIU NEGULESCU ■

Apus de soare

Creaţiile lui George Calboreanu sînt embleme strălucite ale unui profesionalism incontestabil, apariţiile în film sau în teatru ale excepţionalului actor fiind o etalare a unor mijloace artistice de prim rang. Oricare erou pe care l-a întruchipat a fost o realizare plină de viaţă, neconfundabilă şi demnă de ţinut minte. Filme de lung metraj sau pentru televiziune, numeroase piese prezentate pe scena teatrelor, pe micul ecran sau în înregistrări radio atestă vo uriaşă capacitate a acestui artist de a se dărui celorlalţi, de a comunica neîncetat, într-un mod cald şi deschis, cu cei cărora li se adresează.

O cumine în cariera sa este acea magistrală apariţie în rolul lui Ştefan cel Mare din piesa lui Delavrancea, **Apus de soare.**

Poate că de nici unul dintre personaje George Calboreanu nu s-a apropiat cu atîta dragoste, respect şi putere de înţelegere încît să realizeze o identificare, cum rareori se întîmplă, cu faptele şi năzuinţele marelui voievod român.

Niciodată cineva care l-a văzut jucînd sau l-a auzit măcar vocea la radio cînd interpreta acest rol nu mai poate să uite tulburătoarele inflexiuni ale glasului său atunci cînd rostea: „Ţineţi minte cuvintele lui Ştefan, care v-a fost baci pînă la adînci bătrineţe... că Moldova n-a fost a strămoşilor mei, n-a fost a mea şi nu e a voastră, ci a urmaşilor voştri şi-a urmaşilor urmaşilor voştri în veacul vecilor...".

După cum nimeni nu poate să uite măiastra trecere de la momente tandre la altele pline de tensiune, de la suferinţă la apoteoză.

În viziunea lui, Ştefan a devenit o prezenţă familiară nouă, de o deosebită complexitate omenească, un viteaz cu o fierbinte dragoste de ţară care îmbină iscusit tăria armei cu agerimea gîndului, grija pentru prezent cu scrutarea atentă a viitorului, stîrnind dorinţa de acţiuni măreţe puse în slujba înălţării neamului, ca o mărturie de preţ despre trecerea noastră prin lume.

Ca şi marele erou pe care l-a interpretat George Calboreanu a apus în luna iulie.

E un apus?

Da.

Însă ori de cîte ori îl vom vedea în filme, în piese pentru televiziune sau îi vom asculta glasul datorită înregistrărilor la radio, acest soare al scenei şi ecranului românesc va răsări din nou, spre bucuria şi mîndria noastră.

GEORGE ARION ■

Document

În chestiunea ţăranilor

Puţini îşi mai amintesc astăzi de Ion D. Isac, deşi în perioada dintre cele două războaie acest dascăl de ţară era un fervent publicist şi un orator care făcuse din intervenţiile sale parlamentare o modalitate activă de a sprijini ţărănimea spoliată şi obstrucţionată prin cele mai abile trucuri economice de către capitalismul vremii. Dascălul acesta, preocupat deci nu numai de emanciparea spirituală a poporului, ci şi de aceea politică şi socială, a traversat în întregime primul război mondial cu arma în mînă, în calitate de sublocotenent, fiind decorat pentru faptele sale brave şi înălţat, în cele din urmă, la gradul de căpitan în rezervă. A fost apoi deputat al judeţului Gorj, de unde se trăgea, şi în calitatea sa de ales în toate parlamentele pînă la desfiinţarea partidelor a susţinut, cu o atitudine intransigentă şi într-o retorică dîrză, cele mai acute chestiuni ţărăneşti care intrau în impact cu frămîntaţii zilei, cerînd de fiecare dată înlesniri pentru ţăranii lui ori opunîndu-se unor iniţiative îndreptate împotriva obîdiţilor. Participarea activă la politica zilei fu consemnată şi în presă, în special în **Gazeta Piugariilor**, unde intervenţiile sale scurte şi acide erau urmărite cu cel mai viu interes.

După ce a publicat un prim volum dintr-o proiectată trilogie, de însemnări de campanie, intitulat **Zile de sbucium şi de glorie. Pe Valea Jiului 1916** (1933), Ion D. Isac este reeditat acum, după trei decenii, de astă dată într-o restituire întregită de intervenţiile parlamentare şi de cele publicistice rămase în presă. Ediţia apărută de curînd, intitulată **Din Zilele unui învăţător de ţară**, cuprinde republicarea Memorialului din primul război mondial, tipărit în 1933 la Tipografia Bucovina, o selecţie din intervenţiile parlamentare, reproduse după **Monitorul oficial**, şi o altă din articolele publicistice, apărute iniţial în **Pandurul, Românismul, Revista învăţătorimii gorjene** şi, în cea mai mare parte a lor, în **Gazeta Piugariilor.** Prefaţate de L. Kalustian, care schiţează o foarte documentată biografie a autorului şi o evocare discret-patetică, prilejuită de o întîlnire a lor în 1929, însemnările lui Ion D. Isac beneficiază de un aparat bibliografic riguros şi de o postfaţă semnată de Octavian Ungureanu, îngrijitorul cărţii, care a readus în contemporaneitate o materie documentară rămasă celor de azi necunoscută, revelatoare însă pentru starea de spirit a societăţii româneşti din deceniile trei şi patru.

Însemnările de campanie sînt, în fond, un jurnal constituit din notaţii scurte, nervoase, redactate în stilul rapid al telegramei, dictat de presiunea evenimentelor şi de, starea de încordare permanentă. Detaliile militare, de tehnică şi strategie, se amestecă cu elementul biografic, printre observaţiile secî privind soarta războiului se strecoară afectivitatea reprimată, iar în spatele tensiunii prezentului se poate ghici, iluminînd, speranţa într-un timp aşteptat cu ardoare. Mult patos tradus în fraze ample, adesea sentenţioase, găsim, în schimb, în discursurile parlamentare, inflamate de o angajare nedisimulată şi de o corecţie incisivă a metehnelor sociale. Iată un pasaj despre suferinţă: „În politică suferinţa are cam aceeaşi sursă. A fost un timp cînd popoarele se băteau pentru stăpîn; altul, cînd se băteau pentru credinţă, altul cînd se băteau pentru unirea aspiraţiilor naţionale. Acum frămîntările între popoare sînt bazate pe interesele economice, iar înlăuntrul popoarelor frămîntările se fac pentru o bucăţică de pîine". În fine, intervenţiile din presă se bizuie pe mici întîmplări semnificative din viaţa ţăranilor, pilduitoare prin ele însele, concentrate şi acid formulate. Pamfletul, sarcasmul vin aici din tonul sec al relatării, din negativitatea parabolică a faptului narat.

Reeditarea lui Ion D. Isac este, întîi de toate, pilduitoare în ordine morală.

RADU G. ŢEPOSU ■

Pentru publicul tînăr

Poveste coregrafică

De la primele imagini, de la primele măsuri muzicale, baletul **Albă ca Zăpada şi cei 7 pitici** de **Cornel Trăilescu** pe un libret de **A. I. Arbore** după povestea Fraţilor Grimm, spectacol al Operei bucureştene, vădeşte o „vitalitate" pe care cel mai bine este să o zugrăvim folosind cuvintele compozitorului, tipărite în programul de sală: „Oricum basmele trăiesc, şi nu numai pentru că celor mici le place să le asculte, ci şi pentru că celor mari le place să le povestească". Aşadar, compozitorul „povesteşte" şi o face în fraze muzicale simple, armonioase, cu melodică plăcută, impunîndu-se uneori în sală (ca în marşul piticilor) cu puterea unui refren, povestire „îngrijită" printr-o orchestraţie eficientă, printr-o punere în pagină unde amprenta muzicianului cu îndelungată experienţă la pupitrul primei scene lirice a ţării e vizibilă în preocuparea de a-şi construi partitura după canoane binecunoscute ale limbajului coregrafic (metrică limpede, structurare în „numere", alternanţa unor momente diverse ca atmosferă etc.) „Povestea" coregrafei **Doina Andronache**, interpretată de ansamblul de balet al Operei Române şi de elevi-balerini ai Liceului de artă „G. Enescu", este mai degrabă „basm": subliniez prin această preocuparea vădită pentru registrul fantastic, feeric, miraculos chiar al categoriilor estetice. Există unele scăderi aici, care sînt deopotrivă ale libretului, şi ele provin, cred, din lipsa de curaj de a ieşi din canoanele unor „basme" celebre ale repertoriului coregrafic (momentele **Pasărea măiastră** şi chiar **Şarpele de aur** ar fi putut, cred, să lipsească). Există însă multe momente excelente (scena „convingerii" vînătorului de a o ucide pe Alba ca Zăpada sau personificările „oglinzii"), de rafinament şi interesantă intuiţie coregrafică.

Trecînd peste inegalităţile decorurilor şi costumelor lui **Roland Laub**, ajungem la „povestea" interpreţilor: la pupitrul orchestrei, Cornel Trăilescu face adevărate „miracole" cu „personajele" orchestrei care, uneori, ne apar cam „lipsite de pregnanţă". În rolul principal, **Anne Marie Vretos** „povesteşte" cu graţie şi prospeţime, cu o tehnică ireprosabilă, cu spontaneitate, atribute valabile (la care adăugăm eleganţa, ţinuta) şi pentru „eroul principal" **Laurenţiu Guinea.** „Regina" **Aglaia Gheorghe** interpretează cu convingere un rol cam „violent" în timp ce **Madeleine Vasilescu** (Oglinda) „reflectă" obiectiv o realitate supusă deja unei deformări — celei fantastice Rolurile secundare sînt foarte numeroase (mai amintim „poveştile" lui **Gabriel Opincaru**, **Mihai Spiridonescu**, **Daniela Constantinoiu**) aşa cum, nu ne îndoim, numeros va fi publicul tînăr venind să admire un basm realizat, dincolo de unele inegalităţi, cu talent şi dragoste.

VIOREL CREŢU ■

În acest număr ilustraţii după lucrări ale pictorului EUGEN BRATFANOF

atelier literar

de G. Dumitrescu

Tabacu Dan : Nu prea am găsit, în cele două plachete, paginile mai reușite care ne-au trecut prin mîini odinioară. În schimb, multe lucruri noi, improvizații șubrede, pline de concesii în privința calității și de ajustări ocazionale, neinspirate etc. N-ar fi înțelept, credem, să prezentați edițurii tocmai această parte mai slabă a lucrului dv. literar.

Victorița Scurtu : Pagini de început, cu naivități, și șovăieli, din care nu lipsește uneori cîte o undă lirică (de pildă, în „Izvor de pace", „Copilărie", „Cer"). Ceea ce înseamnă că trebuie să sporiți eforturile de aprofundare a cunoștințelor și experienței în domeniul poeziei, prin lectură și studiu. Din cînd în cînd, mai dați-ne cîte o veste.

N. Mirea : E frumoasă și ciudată și tristă această analiză, în care-și află loc subtile delimitări (pe cît de insuportabile discriminări...) între creație și orice altceva (adică viață, firește), ca și constatarea supremă că dialogul nu atinge cu nimic (!?) singurătatea (dincolo de toate încîntătele și măgulitoarele impresii despre dezirabilul dialog, etc). Scrisoarea dv. nu „cuprinde" întru totul răspunsul nostru precedent (probabil că n-ați păstrat ciorna, și-n acest caz referirile și aluziile noastre rămîn fără înțeles...). V-ar mai trebui și o carte, în elucidarea deplină a cazului... Oricum, sînteți, în toate felurile, tare departe ! Dar mai încercați, cine știe ?...

D.-T. Paraschiv : Vorbă multă, adesea fără cheag și fără sens, de multe ori mimetică, în stil de „alabala"... cam demodat și banalizat. Încercați să intonați simplu, coerent, cu mijloace proprii, un gînd sau o senzație personală. E cel mai bun exercițiu și cel mai concludent test (în ce privește existența sau lipsa talentului).

St.B. Teodorescu : Mulțumiri !

A. Vremir : Nu sînt noutăți deosebite ; ceva, în „La umbra ta", „Chipul", „Voroneț".

Afro : Ne-a mîhnit ultima dv. scrisoare, cu frămîntările ei dramatice (poate ușor exagerate...) și cu pateticele epistole către „Cel ce nu există". Vă dorim din toată inima să vă regăsiți echilibrul sufletesc și să-l găsiți, desigur, pe cel căutat.

Dintre versuri, ne-au plăcut mai mult „Plîns de vioară", „Dați-mi un sens".

I. Savin : „Eroul", „Mărturisire", „Sărut".

Elena B. („Continuitate", „Viață de frunză"), **C. Țigănele, N. Kedves, M. Dordea, Nina Vodă, C.M. Damian, L. Gîrțu, V. Vancea, I. Negură, M. Scinteioară, Fl. Oancea** („Printre pietre"), **Ioana Darie, Adr. Biscă, L. Budău** („Aș fi vrut"), **Geo Popescu, D. Starcu, P. Grădinaru, M. Deaconu, Mara M., Vagner Cezar Cramariuc, Ghiuler Bolat** („Inscripție", „Autoportret"), **M. Popescu-Stolnici, V. Zgorobete, D. Cojan, Em. Persa, L.D. Taruni, C.-C. Deliu, Iosif Brad, C. Serediuc, Ioana Petruia** („Poșta", „Impresie"), **C. Daniel** („Amurg", „Pentru că nu") : Nimic nou !

M. Stamatin, Aurora Deviiot, Eug. Strolescu, Marius V. Lungu, Lum. Ionaș, Radu George, M. Daniel, Rozalia Borșan, Al. Nicolescu, Pia C., Ion Mihai, Dorimis, Ina T., Sandu V. Stelian : Încercări de nivel modest.

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

GEO DUMITRESCU ■

CÎTĂ VIAȚĂ

S-a lăsat peste oraș
pînă-cel plin de ore al serii
iarăși ne vom distra
perspectivele sînt incîntătoare
cofetăria și-a scos limba terasei afară
bucuria copiilor
ricoșează din umbrelă-n umbrelă
pîlpîie cîțiva fluturi
ca niște petale ce-și caută floarea
încă puțin și dispare
locul viran din centrul orașului
ah iubito
cîtă viață e înaintea noastră !

LIVIU CAPȘA

AUTOPORTRET

Sînt doar o lacrimă
în drumul ei
spre hohotul de rîs.

GHIULER BOLAT

EROUL

Soldatul
murind eroic
își lasă trupul
în brațele lerbii
și plecă...
Atît de departe
încît niciodată
timpul
nu va putea ajunge
pînă la el...

CONSTANTIN SAVIN

ZÎMBETUL TĂU

Inima-mi bate sălbatic
ca ceasul dinamitei
în urechea celui ce o pune.

Cu bătăi apăsate și ample
îmbrățișează o dată răsăritul soarelui
și o dată adîncul nopții
rece.
Și încă o dată
pe rînd.

Inima-mi bate sălbatic
ca licărul din privirea felinelor.
Mușcîndu-mă din înăuntrul pieptului
cu dinții ei de carne,
sfîșiindu-mi ninza lină a sîngelui,
în eșarfe roșii.

Inima-mi bate
sălbatic îndrăgostită de zîmbetul tău
palid.

NONA TROC

NU POT VORBI URÎT

Nu pot vorbi urît despre păsări
chiar dacă uneori îmi vine
să le adun pe toate și să le dau foc.
Dacă cenușa s-ar înălța pînă la cer,
pasărea aceea mare care va fi
oare unde și-ar mai desface aripile ?
În mine va trebui s-o las să afle tot :
și aer care să o aștepte
și lumina care să o vadă
și odihna de noapte de care nu are nevoie
și omul deasupra căruia să zboare.
O, cum să nu mă tem
cînd știu bine
că pasărea-mamă
există numai și numai în liniștirea
noastră !

VIOLETA PĂTRAȘCU

DOAR OCHII...

Sînt săracă,
săracă uneori,
ca un trunchi
despuiat de crengi.

Palidă,
ca și cum aș fi pierdut
primăvara, într-o pivniță
a iernii.

Mîinile îmi stau
atît de goale
și atît de reci,
turnate din bronzul
unui clopot vechi și spart.

Vocea mi se pierde
înaintea cuvîntului.
Doar ochii luminează,
dilatați de speranță.

OANA KADAR

„E greu să fii altceva decît ceea ce ești"

(Urmare din pagina 9)

nici naturi statice, nici peisaje, nici flori. El este singurul artist român de azi care pictează numai compoziții, adică imagini ce prefind o preparație îndelungată și laborioasă, cu multă străduință intelectuală, și numai portrete. Mai mult : portretele și compozițiile, deși pornesc de la analiza minuțioasă a realității, ajung totdeauna la alegorie. Sentimentul produs de imaginile pe care le semnează e unul deosebit de incitant. Nu-ți este îngăduit să referi numai la arta de a portretiza ; e imperios să vorbești numai de calitățile plastice ; nu-i suficient dacă admiri precizia, suplețea și adevărul desenului. Trebuie să gîndești la tot, să judeci întregul.

— Am fost preocupat de portret, spune Eugen Bratfanof, de cînd am început să mă interesez de pictură. În liceu, în studențiie am lucrat și peisaj, dar așa, pentru că mi se zicea că artistul nu e complet, dacă nu știe să picteze și peisaje ori naturi statice. Mai tîrziu, am înțeles că poți fi un artist complet și dacă pictezi numai compoziții și portrete. Noi cheltuim mult timp și multă încredere luînd drept bun ceea ce ne învață cei din jur. E bine să observăm că, de multe ori, profesorii încearcă să-și verifice prin noi felul de a gîndi. Mi-a trebuit ceva timp ca să pricep ca numeroase lucruri, rostite ca niște afirmații, erau, de fapt, întrebări. Tot astfel și cu unii colegi. Ei îți comunică modul lor de a realiza un tablou, însă tonul e al celui care știe totul în problema respectivă, nu al omului care se întreabă.

— Ați prezentat un tablou de mari dimensiuni care se chema „Constructori" și care a șocat cu toate că nu înfățișa decît un grup de oameni avînd în față niște planșe. Emoționant, neașteptat nici era faptul că simțeai cum gîndesc ei. Construcția, nevoia de a ordona, de a clădi în folosul tuturor sînt daturi profund umane. Constructorii apăreau, în pînza pictată de dv., ca niște ființe tensionate de ceva, de nevoia foarte omenească de a vedea cu ochii minții o nouă realitate, una armonioasă și plină de sens. Vă întrebați vreodată dacă nu cumva alegoria e un mod perimat al picturii ?

— Nu m-am gîndit niciodată că tablourile mele se pot numi alegorii și că metoda, în sine, ar putea să fie discutabilă. Mă gîndesc doar că mie îmi place asta, să privesc chipul omenesc și să reprezint momentul cînd gîndirea și afectivitatea ating culmi. Eu nu pot să cred că sînt înzestrat cu o minte unică și care concepe ceva ce nu mai concepe nimeni. Eu am putere să continui să pictez, pentru că îmi închipui că lucrurile care mă emoționează pe mine și care mă pasionează sub raportul tehnicii artistice sînt de natură să-i emoționeze și să-i pasioneze și pe alții.

— Pare ciudat că ați învățat să pictați cu Grigore Vasile și cu maestrul Ciucurencu. Dacă n-aș fi aflat că v-au fost dascăli, în nici un caz nu m-aș fi gîndit la ei. Metodele lor sînt tot ce poate fi mai diferit de metoda dv.

— Multe lucruri ne par ciudate, dacă le discutăm în afara contextului. De la Ciucurencu am învățat foarte, foarte serios organizarea suprafeței. El ne învăța plusul și minusul. Ce-i prisosește și ce-i lipsește, adică, unei suprafețe pictate ca să spună tot ce și-a propus a spune. Dacă poate să pară ceva ciudat, nu e faptul că eu am învățat să pictez portret cu un maestru al peisajului și al naturii statice, ci faptul că acest maestru ne învăța meserie pe reproduceri după Tițian. Nu pe tablouri ale modernilor, cum s-ar crede, ci pe lucrări de Tițian. Eu nu cred să fie mulți care să-i fi înțeles și iubit pe Tițian, cum îl înțelegea și îl iubea Ciucurencu. Ne-am obișnuit să repetăm oriunde și oricînd că meșterul Ciucurencu era un colorist. Or, la el chestiunile de culoare erau secundare, subordonate problemelor de fond ale ansamblului. Ciucurencu punea accent pe valoare, nu pe culoare. El spunea : închide lumina și dacă se vede ce ai pictat și pe întuneric, atunci e bine. Și astăzi fac această probă. De fapt, nici nu sînt prea dotat pentru culoare. Nu știu dacă sînt sau nu dotat pentru culoare. Eu am un gînd, căruia vreau să-i dau un chip și toate — compoziție, desen, culoare — sînt pentru ca gîndul să aibă chip. Orice metodă e bună, dacă se ameliorează continuu pe sine și tinde la o armonie a părților. O metodă bună însă nu le face inutile pe celelalte. Și oamenii sînt deosebiți unul de altul și uite că se pot înțelege, iar cînd luptă spre a se cunoaște și prețui, ajung la un trai armonios. Apariția unui geniu nu face inutilă existența oamenilor de rînd.

— Vorbiți de ameliorarea continuă a metodei și eu observ că asta dă unele rezultate surprinzătoare. Tabloul trece printr-o serie de etape care sînt, fiecare, un mod de a face pictură : mai întîi e realist, apoi expresionist și tot așa, pînă își găsește starea proprie.

— Toate pornesc de acolo că, practic, nu izbutesc să termin niciodată un tablou. De aceea am și aminat atîta deschiderea unei expoziții. Dacă aș radiografia lucrările mele, s-ar vedea, în fotografii, mai multe imagini suprapuse, derivînd una din cealaltă. Am în atelier o compoziție de mari dimensiuni — cărcia i-am zis „Concertul" și care tinde să arate că la un moment dat, cînd oamenii sînt pătrunși de muzică, de fluidele ei devin chiar ei muzică — lucrare la care ostenesc de prin anii 1977. Am produs, de cînd am început-o, o sumedenie de pînze, însă la aceasta muncesc mereu. Ea îmi controlează eforturile, mi le orientează. Poate că rostul pictorului nu e să livreze niște obiecte, ci niște imagini desfășurate în timp. Filmul mi-a dat multe sugestii. Temele picturii mele sînt cele obișnuite : momentul de tandrețe al unui cuplu, muzicieni în exercițiul artei lor, reveriile adolescenței, iluminările maturității. Vedeți, vorbesc de teme și numesc, în fapt, procese, desfășurări în vreme. De unde și necesitatea transformării imaginii.

— E un cuvînt potrivit. Întîi am crezut că văd în alungirea figurilor, în torsionarea trupurilor unele preocupări anamorfotice, apoi am realizat că nu e vorba de deformare, ci de transformare, de o încercare de a comunica și factorul timp.

— Chiar și lucrurile cele mai complicate au explicații simple. Să nu teoretizăm prea mult actul picturii. Țin minte că rămîneam, în anii studenției, în atelier, după ce toți plecau, și îmi continuam, din memorie, desenul după model. Țin minte că, desenînd după model, mă fascina capacitatea feței omului de a se modifica permanent. Vrei să prinzi clipa, iar clipa trece. Problema nu e să transformi, să reformulezi, să faci din asta o cauză esențială a artei tale. Problema e ca, oricît de modificată ar apărea o figură omenească, raportată la model, ea să rămînă plauzibilă. Aș spune că mai plauzibilă decît modelul.

— În fața tablourilor dv. oamenii se manifestă, fără să-și comunice părerea, se simt alertați să aibă opinie. Ce gîndiți, cînd vedeți că alții pictează într-un fel ce pare a contrazice felul dv. de a picta ?

— Îmi spun și eu ca nu știu care scriitor : la toate astea o să mă gîndesc mai tîrziu. Știți doar cum este, dacă ai sta să te minunezi mereu de vigoarea altora, nu ți-ar mai rămîne vreme să te îngrijești de melancoliile tale. Natura împarte bine rolurile. Important e să joci doar rolul tău, să ți-l definești și să cauți a da totul dintr-un scenariu propriu. Toate sînt mai simple decît ni se par : mergi dimineața la atelier, lucrezi încordat ceasuri de-a rîndul, ești preocupat de lucrul zilnic, nu prea te întrebi ce o să se aleagă din toate astea. Anii se scurg repede, numai zilele trec greu. Aș vrea să se știe că munca pictorului e grea, că pensula cea mai ușoară atîrnă, după o zi de trudă, greu, îți îndoaie mîna, aș vrea să se știe că uiți adesea să mănînci. Tu inventezi o realitate, o imaginezi acolo, pe un petec de pînză, iar ea nu-ți mai dă pace, te absoarbe, te recreează. Pictorul e nascocit, la rîndu-i, de realitatea născocită de el. Iată cum e cu pictura : doi oameni se îndreaptă în aceeași oră a dimineții spre atelier. Sînt doi oameni despre care nu poți spune nimic deosebit. Atelierele lor se aseamănă. Culorile sînt tot de la Fondul plastic. Pînza e aceeași, lumina vine tot de la nord, iar înaintea ochilor au, să zicem, același model : un vas, o față, un peisaj urban. Și, cînd termină, vezi că tablourile lor sînt atît de diferite, încît e oportun să te întrebi dacă ei sînt, totuși, atît de asemănători pe cît îți păreau. Eu n-am nici o secundă sentimentul că aș produce niște imagini neobișnuite. Sînt destul de timorat cînd publicul se manifestă ca înainte a ceva ieșit din comun.

— Vă place să aveți succes ? Ce v-a dat succesul acestei expoziții ?

— Îmi place să am succes, dar nu prea știu ce să fac cu el. Adevărul este că beneficiul real a fost simpatia unui număr mare de oameni, confirmarea că lucrul meu face bine oamenilor, că nu e degeaba. M-am întors la Tulcea, am lucrat, am revenit cu o expoziție de grup a Filialei U.A.P. din Tulcea la București. Iată, stau cîteva zile în Capitală, mă bucur că am colegi buni și că lucrul lor e apreciat. Mîine voi fi în atelier, seara în familie. Am o soție bună, un om sensibil și apropiat, avem doi copii, pe care îi creștem să fie sensibili și vrednici.

— Nu doriți să revoluționați pictura ?

— Nu, nu doresc. Aș vrea doar să am puteri să duc mai departe ce am început. Acesta e cel mai mare păcat : să lași lucrurile la jumătate. E mai rău decît dacă le-ai strica. Imaginația e un mare dar și nu e cinstit, față de natură, dacă nu-l sporești.

— Ar urma să vă întreb dacă vă gîndiți să mai faceți curînd o expoziție. O expoziție care să nu conțină însă aceleași tablouri pe care s-a mai pictat încă o dată, adică încă o secvență a filmului ?

— Da, mă gîndesc la o nouă expoziție, care să cuprindă aceleași tablouri și, totodată, altele. Sau poate numai altele, dar care să spună, mai nuanțat, aceleași, lucruri. E greu să fii altceva decît ceea ce ești.

Cu aceiași ochi mari și uimiți

Prin rîndurile de față vreau să aduc cîteva cuvinte de laudă la adresa **Editurii „Ion Creangă"** și în mod special celor ce se ocupă de apariția colecției **Biblioteca școlarului**. Am doi copii, elevi în clasele a VI-a și a VII-a. Încă de cînd începuseră să buchisească literele, am fost sfătuit de învățătorul lor să le cumpăr tot ce apare în acestă colecție. S-a adunat cu timpul, pe îndelete, o adevărată bibliotecă din care nu lipsesc operele marilor scriitori români, nici cele aparținînd unor mari scriitori ai literaturii universale. Între ele, ca să dau doar cîteva exemple, **Baltagul**, de **Mihail Sadoveanu, Pădurea spînzuraților**, de **Liviu Rebreanu, Amintiri din copilărie**, de **Ion Creangă** dar și **Dragoste de viață**, de **Jack London**, sau **Ultimul mohican**, de **Fenimore Cooper**. Sînt cărți cu care eu însumi m-am întîlnit în copilăria mea și, firește, am vrut să văd dacă și copiii mei vor trăi cu emoție lumea și întîmplările cuprinse în ele. Aveam să constat că și copiii mei, ca oricare alți copii din lume, aplecîndu-se deasupra cărților, se-mbogățît sufletește. Așa este, ca să fiu cît mai explicit, ultima carte în posesia căreia am intrat, **Pe drumuri de munte**, de **Calistrat Hogaș**, volum la care prefața, extrem de interesantă, este semnată de Pompiliu Marcea. M-am oprit asupra acestui volum întrucît am aflat din prefață că **Pe drumuri de munte** a fost tipărită prima oară în 1912, dar prima ediție, din cauza numeroaselor greșeli de tipar, a fost retipărită. Nici următoarea încercare de tipărire, doi ani mai tîrziu, n-a fost prea norocoasă, în sensul că, abia ieșită de sub tipar, cartea a fost depozitată într-o magazie care a fost cuprinsă de un incendiu. Au fost salvate doar cîteva exemplare. Aflu, tot din prefață, că în 1917, cînd **Calistrat Hogaș** se stinge din viață, **Pe drumuri de munte** încă nu fusese tipărită. Firește, ar trebui să mă refer la valoarea în sine a cărții, dar acest lucru eu cred că nu mai trebuie dovedit. Voiam doar să atrag atenția asupra valorii și oportunității colecției **Biblioteca școlarului** de la Editura „Ion Creangă", o colecție prin care recitesc cărțile copilăriei mele și prin care copiii mei descoperă lumea cu aceiași ochi mari și uimiți..

LAURENȚIU ALBU,
inginer constructor,
București

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

● „O viață închinată balneologiei prahovene" — își intitulează rîndurile, trimise redacției, **dr. Ioan Neagu** (str. Teiuș nr. 3-A, Ploiești). Referindu-se la propria-i persoană, respectivele rînduri poate n-ar fi văzut alît de repede lumina tiparului, făcînd, însă, elogiul **unui coleg**, pagina noastră rămîne deschisă : este vorba de **dr. Fedon Grigoropol**, aflat printre primii balneologi ai stațiunii „Slănic"-Prahova, după 1944. „Din 1972, la mina de sare „Unirea", s-a organizat un cabinet pentru consultații medicale, o sală de electroterapie și paturi pentru tratamentul unor afecțiuni respiratorii ; din 1976 va lua ființă noul Complex balnear cu 252 locuri — dr. Fedon Grigoropol fiind primul medic al acestui complex. Deși aproape octogenar, el dovedește o mare putere de muncă (a trimis, în acest an, la Simpozionul internațional de la Blansko-Cehoslovacia, comunicarea : „Tratamentul astmului bronsic în salina Slănic, județul Prahova" — lucrare însănunchind în sinteză întreaga sa cercetare de zeci de ani, din care reiese o ameliorare obiectivă și clinic-funcțională a bolnavilor de astm bronsic între 57—80% ! ; în prezent în salina Slănic funcționînd un sanatoriu antiasmatic, la mina „Unirea", cu 164 paturi, unde sînt tratați anual peste două mii de bolnavi. De reținut : în 1982 aici au fost tratați circa 10 000 de bolnavi, s-au prezentat aproximativ 250 000 turiști, din care în jur de 8 000 de peste hotare. **Aici, la Băile Slănic, mi-am lăsat cei mai frumoși ani ai mei, pentru tratarea bolnavilor. Mi-am consumat întreaga mea muncă profesională, de o viață !**" (însemnînd : participarea la Congresul International de Medicina muncii, Viena — 1966 ; conferințele Uniunii medicale Balcanice — București 1977 și Paris 1983 ; publică prin Editura „Sport-Turism" broșura „Slănic — mic îndreptar turistic" ; trimite lucrări la Simpozionul internațional de educație și sănătate publică — Geneva 1973, și la Conferința internațională de educație sanitară — Canada 1975 : în majoritatea lucrărilor sale sînt abordate probleme legate de Salina și Băile Slănic).

● **Consiliul popular al județului Cluj :**

„Urmare scrisorii adresate redacției dv. de către **Lucaci Constantin** din Cluj-Napoca, strada Bucegi nr. 9, bloc A. 1., etajul 4, prin care acesta solicită sprijin în vederea încadrării în muncă, vă comunicăm următoarele : la data de 16.06.1986, numitul a fost repartizat în muncă la Întreprinderea „NAPOCHIM".

● „În nr. 23/1986 am citit cu surprindere scrisoarea lui Sorin Maiorescu din Ploiești, privind condițiile necorespunzătoare în complexul U.G.S.R. din Slănic-Moldova (**ne scriu Zizi și Corneliu Rădulescu din P. Neamț, strada Maiacovski 26, bloc B. 2, scara A, ap. 12 — telefon 938/1 75 15**), pentru că schimburile de experiență între unitățile de **același profil** (s.n.) pot aduce schimbări în bine, vă rugăm a aproba publicarea la propuneri, sesizări a celor arătate de noi alăturat. **O facem** (cu rezerva de a publica și alte păreri, sosite în continuare:). „De șapte ani sîntem în tratamentul Casei de odihnă și tratament a sindicatelor din Covasna ; în afara poziției pitorești în care este amplasat acest complex, a condițiilor civilizate privind cazarea, masa și tratamentul, colectivul de aci a transformat amabilitatea și bunăvoința în procedură de tratament. Cum să nu te simți bine și mulțumit cu atitudinea caldă a colectivului de medici care te încurajează, cu spiritul de buni gospodari al întregului personal în tot ceea ce fac. De la recepție (... ? !) ești întîmpinat cu „bine ați venit", la fiecare procedură „să vă fie de bine", la masă „poftă bună" sau la plecare „drum bun". Sînt urări ce încălzesc sufletele celor ce vin aici să-și refacă sănătatea. Și, ce e mai surprinzător, 96% din personal sînt femei. Le urăm succes în nobila lor misiune".

● **Consiliul popular al municipiului Rm. Vîlcea :**

„Privind scrisoarea adresată de către **Mimi Barna**, prin care solicită repartizarea unei locuințe din fondul de stat : întrucît aceasta are o situație deosebită, Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului Rm. Vîlcea, în ședința din (...), a repartizat la Direcția Apelor Olt un apartament cu 2 camere în blocul 78, scara A., zona Matei Basarab, care a fost atribuit tov. **Ion Barna** — familia în cauză declarîndu-se mulțumită."

● „Mă numesc **Ioniță Maria**, sînt din P. Neamț, piața Ștefan cel Mare, bloc C. 1., apartament 38, și vă aduc la cunoștință următoarele : sîntem multe gospodine din orașul nostru, cît și din alte localități, care avem cîte două sau trei mașini de călcat ; asta din cauză că nu se găsesc rezistențe de înlocuit, dintr-alea de 17 sau 18 lei, și, cînd se arde rezistența, sîntem obligate să cumpărăm un alt fier de călcat. Oare pînă cînd o să mai existe această anomalie ? !".

● „Vă rog să faceți apel la cei care se fac vinovați de lipsa tuburilor de neon de 20 w. În municipiul Sibiu, lipsesc aceste tuburi din luna februarie a.c. La apelurile făcute în presă pentru folosirea becurilor de puteri mici, am instalat în camere, bucătărie, baie, hol, tuburi de 20 w (uneori în carcase cu tuburi duble) ; iar acum, în lipsa acestora, am rămas doar cu instalația, nevoit fiind să montez, din nou, becuri de 100 w !... Deci, un bec, consumînd cît cinci tuburi ! Care e rațiunea ? !".

● **U.J.C.A.P. — Ialomița :**

„La adresa nr. (...), prin care ne trimiteți scrisoarea unui grup de muncitori de la brigada de construcții montaj a C.A.P.-ului „Ion Roată" din județul Ialomița, vă comunicăm că cele sesizate în scrisoare s-au rezolvat favorabil, toți membrii echipei primind retribuția în totalitate ; s-au luat măsuri ca pe viitor să nu se mai repete această situație".

● **Direcția județeană pe poștă și telecomunicații Timiș :**

„Urmare sesizării tov. **Chirița Bujanschi** din Timișoara, adresată redacției și remisă nouă spre competență rezolvare, în legătură cu instalarea unui post telefonic la domiciliu, vă informăm că această cerere a fost aprobată și în prezent numita are numărul de apel 5 09 27".

● „Subsemnatul **Victor Puscaș, domiciliat în Bistrița, strada Aleea Ghiocelului bl. 1, scara F, ap. 71**, vă aduc la cunoștință următoarele : înainte de demolare, am locuit tot în Bistrița, pe strada Cimitirului, nr. 18, unde aveam casă, o grădină a mea și o curte ; în februarie a.c. mi s-a demolat casa și tot atunci i s-a demolat și casa lui Chinces, vecinul meu de ogradă ; acum cîteva săptămîni s-a făcut noua sistematizare, cu străzi noi precum și alei, din care operațiune a reieșit că terenul de sub... fosta mea casă, precum și a lui Chinces — să fie repartizat, pentru mărirea și lărgirea, proprietății lui... Dochia Borșa, fostă vecină a noastră de altădată — în loc să rămînă la dispoziția municipiului ! Pe terenul de sub fosta mea casă ea și-a construit un șopron, iar pe cel rămas sub fosta casă Chinces, s-a făcut o alee înfundată de cîțiva metri. Față de această „sistematizare", eu și vecina mea puteam foarte bine să rămînem (posibil :) în casele noastre, și vecina Dochia B. în vechea ei proprietate, fără a supăra pe nimeni — în acest fel nici statul nu trebuia să plătească despăgubiri de peste 130 000 lei ; fosta mea casă era mai frumoasă decît șopronul numitei Borșa Dochia, vă rugăm să anunțați acest lucru celor în drept, spre a hotărî și lua măsuri !"

● **Consiliul popular al județului Cluj :**

„Cu privire la scrisoarea numitului **Ioan Matiș**, domiciliat în Turda, privind atribuirea unei locuințe, vă facem cunoscut că, în urma reexaminării situației, s-a aprobat repartizarea apartamentului nr. 13 din Turda, Calea Victoriei nr. 102—104, cu 3 camere și dependințe, I.M. avînd familia compusă din 5 persoane".

● Un om infirm — o pensionară de muncă gradul II — **femeie singură**, în vîrstă, ce își zice : „Să-mi iau și eu un aparat mic de radio, să-mi mai țină de urît și să-mi mai sustragă gîndurile de la boală !"

„Și, pe data de 8.III.86, mi-am îndeplinit această dorință, cumpărîndu-mi un mic aparat de 375 lei („IRIS" — specificăm noi), din mica mea pensie, dar bucuria n-a ținut mult : aparatul fiind în garanție, l-am dus la unitatea „TEHNOTON, servi-

● „Cei 780 de elevi de la **Școala generală nr. 3 din Pitești**, județul Argeș, au obținut rezultate bune în activitatea obștească — ne scrie **prof. Mihail Radu**. În acest an, pionierii și elevii acestei școli au colectat și predat 14 tone fier vechi, deșeuri hîrtie și textile etc. În valoare de 63 268 lei — cu 1002 lei mai mult decît angajamentul luat de ei la 15 septembrie 1985, și cu 6268 lei mai mult ca acela din 1984-85. Cele 20 de clase care au participat la această frumoasă și benefică activitate (dintre care se remarcă : clasa II-a A ; II-a B ; V-a D ; VI-a A etc.), vă roagă să înserați rîndurile de mai sus, spre bucuria copiilor, adăugînd și o fotografie".

O facem cu plăcere.

● „La noi, la Autoservirea din comună, dacă vrei să cumperi unele mărfuri, trebuie să achiți pe de-asupra și cîte un pachet de țigări Amiral, sau un borcan de dulceață de caise, sau varză murată, cărora li s-a scurs de mult termenul de valabilitate ; de pildă, marți 24.06. a.c., pe lîngă un pateu de opt lei, s-a vîndut, obligatoriu, și un borcan cu dulceață de caise, de 12 lei ! Tovarășul primar a atras atenția celor de la autoservire, dar degeaba ; procedeul s-a extins și la ouă, făină, „Alba" etc. (semnează : **Nicolae Bulanda, comuna Teliuc, strada Zorilor 7, județul Hunedoara).**

● „Fiind în trecere prin Tg. Ocna, județul Bacău, împreună cu un coleg de serviciu, am intrat în librăria „Costache Negri", remarcînd din capul locului mulțimea „pachetelor-cadou" aflate la vedere ; în timp ce priveam cărțile din rafturi, vînzătoarea i-a adus unei... prietene, din magazie, două volume : o „Carte de bucate" și „Culegere de probleme de matematică pentru gimnaziu" ; am vrut să cumpăr și eu aceste două volume, mi s-au oferit însă două (2) cărți-pachet în care, pe lîngă „Cartea de bucate" se află și un volum de Goga („pînă se face mîncarea, mai citiți din Goga !" — mi s-a spus ; ceea ce mi se pare o impietate). Am cerut condica de sugestii — mai bine ceream o înghețată în Sahara, sau un Marin Preda la un anticariat... Și, P.S. : un coleg mai „norocos" a luat tot de la Tg. Ocna aceeași „Carte de bucate" dar numai împreună cu un volum, „Întoarcerea Atrizilor", de Yannis Ristos !" (semnează : **Valentin Șerbu, satul Piopu, Darmănești 5477, județul Bacău).**

● **Consiliul popular al județului Brăila :**

„Urmare scrisorii lui **Dumitru Manea** din Brăila, președintele Asociației de locatari a blocului B. 2, din ansamblul Viziru III : se confirmă faptul că la etajele superioare ale unor blocuri înalte din ansamblul sus-menționat, între orele 17 și 22 nu ajunge apa caldă și cea rece ; în scopul asigurării acestora, IJGCL-Brăila a stabilit un program de livrare, diferențiat pentru întreg ansamblul, astfel ca, în perioada de consum maxim, în mod alternativ, toți locatarii să poată beneficia de utilitățile respective. Menționăm că acest program are caracter provizoriu, întrucît în luna noiembrie a.c. va intra în funcțiune o nouă investiție pentru îmbunătățirea alimentării cu apă a municipiului Brăila, ce va asigura un plus de debit de 800 l/s și o capacitate de înmagazinare de 20 000 m.c.".

● „Am citit în revista Flacăra din data de 13 iunie a.c. un articol frumos și adevărat „Craiova, oraș al fîntînilor", cu poze frumoase, cu fîntîni ce par îngrijite — dar numai la 10 kilometri de Craiova, în comuna Podari, vă aduc la cunoștință, este o fîntînă cu numele de „Fîntîna Cucului", la fel de frumoasă și de bună, de unde toți locuitorii comunei beau în fiecare zi apă din ea dar care arată jalnic : stîlpii ce-i susțin acoperișul sînt gata să cadă, îgheaburile sînt pline cu mîl, în jur mizerie de nedescris... Oare conducerea consiliului popular, trecînd zilnic spre cimp și oprindu-se aici să bea apă, nu vede ? !" **(Elena Lupu Silov, șoseaua Olteniței 162, blocul 3, scara 3, apartamentul 90, București).**

● **Consiliul popular al județului Cluj :**

„Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Simona Astaluș** din Cluj-Napoca, strada Mehedinți nr. 61—63, blocul C. 8, scara 1, apartamentul 58, prin care aceasta solicită sprijin în vederea încadrării în muncă, vă comunicăm următoarele : la data de 16 iunie 1986, ea a fost repartizată la „Întreprinderea de pensule".

● „Pentru a nu știm cîta oară revenim, rugîndu-vă să ne ajutați în următoarea problemă : sîntem **același grup din Constanța**, care vă rugăm să faceți demersurile necesare pentru a se pune în vînzare o băutură, „braga", la chioșcurile de răcoritoare : se vînd, alci, tot soiul de „lichide" dizgrațioase, am aflat că această băutură a circulat prin Capitală, faceți-o cumva să **circule** pe întreaga rețea de stat (semnează : **Alexandru Valeriu, N. Popa, Roma Tudor ș.a.).**

● **Consiliul popular al municipiului Baia-Mare :**

„În legătură cu scrisoarea trimisă de cîțiva oameni ai muncii angajați ca ospătari la „Braseria de pe lîngă F.C. Maramureș din Baia Mare" : 1. — în urma apariției Decretului nr. 396, unitatea și-a restrîns activitatea și nu a avut posibilitatea păstrării tuturor angajaților din lipsă de activitate. 2. — (...) În aceste condiții am reangajat și (...) două dintre semnatarele scrisorii, care aveau o situație familială și materială mai grea, tov. Zetea Maria și Werbin Onorica. 3. — Am luat legătura cu D.J.M.O.S. și cu unele unități de profil și am reușit angajarea tov. Firte Doina și Domuțu Doina. 4. — Sînt în curs de angajare la ora actuală Carmen Zuh, Garofița Pop și Liliana Dulf, situație care se va putea rezolva chiar în cadrul acestei unități prin extinderea activității ce o desfășoară la ora actuală".

...Unde dai, și unde ...se restrînge !

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU ■

Poșta redacției

Roman I. Lazăr — com. Ruginești, jud. Vrancea : Se aplică prevederile art. 4, al. 3, din Statutul C.A.P. Fiind zonă viticolă, mărimea lotului în folosință este 5 ari teren plantat cu vie ● **Samoilă Rodica** — com. Salcea, jud. Suceava : Puteți să vă mai adresați Procuraturii Generale ● **Moroșan Samoil** — Suceava : Prezentați-vă neîntîrziat la Direcția sanitară județeană. Trimiterea la Sanatoriul de nevroze din Predeal intră în competența clinicilor de specialitate. ● **Iosif Viorel** — Focșani : Conform Legii 1/1986, organizarea și retribuirea muncii în acord global sau în acord direct se aplică în toate sectoarele economice. Aveți dreptul la un spor de 6 zile anual la concediul de odihnă pentru muncă în condiții deosebite, conform H.C.M. 1149/1968 ● **Ciolac Mircea** — Timișoara : În conformitate cu Legea 1/1970, art. 8, al. 1, beneficiază de vechime neîntreruptă în aceeași unitate persoana încadrată pe baza unui contract de muncă încheiat pe perioadă nedeterminată ● **Trif Gheorghe** — Baia Mare : Unitatea în care lucrați este aceea care poate să stabilească, conform Instrucțiunilor nr. 1040/1967 de aplicare a Legii nr. 27 1966 și tabelelor 1 și 2 anexe la aceste instrucțiuni, preluate din Decretul 292/1959, precum și în baza evidențelor proprii, dacă puteți fi încadrat în grupa I de muncă în vederea pensionării ● **Grigore Ion** — com. Domnești, jud. Argeș : 1) Este legal să primiți alocație de stat pentru copii corespunzătoare nivelului de retribuție pentru persoane domiciliate în mediul rural ; 2) Pentru luna în care a intervenit transferul în condițiile menținerii vechimii neîntrerupte în muncă, trebuie să primiți alocația de la unitatea care plătește chenzina a doua ● **Graur Constantin** — Poiana Mare, jud. Dolj : Încercați la Oficiul farmaceutic Craiova, str. Tabaci nr. 3 ● **Aldeșlu Virgil** — București : Depuneți cerere la I.C.R.A.L., însoțită de copii ale chitanțelor de plată a agentului termic și tabel cu defalcarea pe apartamente a acestei sume. Pentru apă caldă menajeră, comunicați la G.I.G.C. mișcarea numărului de locatari ● **Chitulescu V. Petre** — satul Băzăvani, com. Samarinești, jud. Gorj : 1) Ajutorul se acordă numai mamei care are în îngrijire copiii ; 2) Desigur, și taxa poștală trebuie să fie suportată de expeditor. Trimiteți o cerere în acest sens la unitatea respectivă ● **Zaharescu Ioan** — București : E corectă repartizarea pe număr de persoane ● **Sesurschi George** — Suceava : Puteți să declarați recurs și la Tribunalul județean Suceava, în termen de 15 zile de la comunicarea sentinței.

REGHINA VĂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Greu de crezut că pe cele 2 000 hectare de pămînt de aici nu s-a ales crema cernoziomului din țară. Prea sînt zvelte culturile în verdele lor crud cînd dă primăvara, prea sînt bogate roadele cînd se fac, la sfîrșit de toamnă, adunările. Și totuși, așa este, pămîntul nu-i din cele mai bune, doar că, acolo unde natura a arătat zgircenie, a completat meșteșugul savant al omului.

În această unitate „fanion pentru județ, fanion pentru țară", cum îi place, nu fără temei a o numi conferențiarul universitar dr. ing. Zaharia Suciu, la o producție globală de 29 milioane lei, beneficiile sînt de 4 milioane. Rezultatele, an de an mai spectaculoase, nu sînt decît urmarea unei perfecte științe de a face pămîntul să rodească.

Veritabil laborator în aer liber, Institutul Agronomic din Timișoara s-a realizat pe o platformă de la marginea orașului concentrînd — singurul din țară — toate spațiile de învățămînt, sociale și de pregătire practică, ceea ce permite viitorilor specialiști, pe de-o parte o bună instruire teoretică, iar pe de alta, o perfectă cunoaștere a producției agricole la zi și în perspectivă.

A învăța este, se înțelege, cea dintîi îndatorire a celui ce pătrunde într-o școală. La institutul timișorean ai sentimentul că nu doar cei tineri învață. Fiecare zi se vrea o fi pentru studenți, profesori și cadre din producție un pas în plus pe drumul cunoașterii. Activitatea de cercetare a acaparat din ce în ce mai mult loc în sfera preocupărilor cotidiene, constituindu-se astăzi într-o prioritate. Exprimată în cifre, ideea de mai sus se prezintă în felul următor: valoarea contractelor de cercetare încheiate cu Consiliul Național de Știință și Tehnologie, Academia de Științe Agricole și Silvice, cu institute de cercetări pe profil, stațiuni și unități de producție se ridică la 5 milioane lei. Profesori, studenți, cadre din producție și-au reunit forțele în căutări comune, ceea ce a dus la o mai bună pregătire a viitorilor specialiști, dar și la o rapidă aplicare în producție a noutăților de valoare. „Auriul de Banat", „Bega", „Timiș", „Coral", „Diamant" sînt unele soiuri de orez bine cunoscute pentru producția mare pe care o dau la hectar — 7 000 kilograme, și al căror act de naștere a fost semnat la Timișoara. Alte două finii noi își așteaptă omologarea. Sînt soiuri superintensive cu o capacitate de producție de 10 tone la hectar. Tot la institutul timișorean a fost creat soiul de grîu „Timișan", specific zonei ecologice din vestul țării, au apărut hibrizii noi de porumb, Triticale, hibrizi de plante legumicole, s-au îmbunătățit o serie de rase de animale. „Bălțata de negru", o vacă mică și slab productivă, a ajuns astăzi la greutatea de 650 kg și la 5 000 litri de lapte.

Un institut mic cu rezultate mari

În urma unor ameliorări a raselor de ovine, producția de lînă fină atinge 15 kilograme pe cap de animal. Hibridul tetrarasial porcin, cu calități excepționale, crescut pe cale industrială la Combinatul agroindustrial COMTIM, a fost obținut — și el — cu sprijinul specialiștilor Institutului Agronomic. Brevetele de invenție acordate în ultimul timp cercetătorilor timișoreni — pentru biopreparate și premixuri, concentrate globulinice, vaccinuri, autovaccinuri — certifică valoarea realizărilor din domeniul zootehnici. Înlocuitorul de lapte pentru viței a fost folosit mai întîi în cîteva unități din județ. „Acum, ne spune conf. dr. ing. Zaharia Suciu, secretarul comitetului de partid pe institut, toată lumea aleargă după ei. Este mai brănzior, consumul se reduce cu 15 la sută, iar producția de lapte crește cu 10 la sută."

Concentratul furajer azotat pentru rumegătoare — doar un exemplu care atestă preocuparea pentru valorificarea produselor secundare agroindustriale — a fost generalizat nu doar în Timiș, ci și în încă alte zece județe ale țării.

Spațiul tipografic obligă la rigoare, drept pentru care, trecerea în revistă a preocupărilor cercetătorilor din institut ca și a celor ce le stau alături se cere a fi cît se poate de succintă. Perspectiva este canalizată pe direcțiile anunțate anterior, la care se adaugă probleme „fierbinți", legate de utilizarea apelor menajere, găsirea unor noi surse de energie neconvențională, reducerea consumurilor, creșterea producției prin îmbunătățirea parametrilor solurilor slab productive și a solurilor acide, cu exces de umiditate, saline și alcalice.

Rezultatele cercetărilor se găsesc exprimate la scara producției pe cele 2 000 ha ale Stațiunii didactice experimentale, expresie de ținută a triadei învățămînt-cercetare-producție. Studenții — viitorii agronomi, zootehniști, veterinari — se întîlnesc aici cu întreaga gamă de probleme pe care le vor avea de rezolvat în producție după absolvire. Stațiunea este și locul de recalificare al specialiștilor din producție, aceștia fiind puși la curent cu toate noutățile din domeniu. Aici, în cîmpurile experimentale, se găsește răspuns la multe necunoscute, atît în ceea ce privește producția vegetală cît și ce animală. Dară există multe unități agricole cu renume în județ (și chiar în țară) — Topolovățu Mare, Peciu Nou, Sînnicolaul Mare, Cenad, Lovrin — asta se, datorează în bună măsură și activității Institutului Agronomic din Timișoara. Aici au învățat oameni cum rodește și pămîntul care nu-i răsfățat, aici vin mereu să se înfrupte din izvorul științei ce duce la bogăție. E un institut nu prea mare, cu un colectiv mic. Sînt însă, oameni inimoși, cu dorința de afirmare, dovedită și în fapte.

Așa se explică, desigur, rodul aut de bogat al unui pămînt pe care nu s-a ales crema cernoziomului.

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Primii pași în bătălia pentru electricitate

„Există un negustor în natură : electricitatea, dar el nu ia nimic pentru sine. Ceea ce produce într-un loc, el restituie în alt loc, integral." Aceste cuvinte de duh cu caracter tehnic, totodată relevînd foloasele electricității, nu aparțin altcuiva decît lui Mihai Eminescu și se află așternute în caietul manuscris 2 258, la fila 214, datînd din epoca studiilor universitare (1869—1874). Iată-l deci pe poetul național spunîndu-și cuvîntul și în marea bătălie pentru introducerea electricității, de care se ocupă de altfel nu o dată în scrierile sale.

Nu înseamnă că această bătălie s-a desfășurat lin și că nu au existat și voci care s-au ridicat împotriva foloaselor electrificării, e drept uneori cu argumente care stîrnesc azi hazul. Cînd s-a introdus de pildă la București, în 1894, prima linie electrică de tramvai, „Monitorul comunal" scria : **„În ce privește fracțiunea cu electricitate, cu toții vedem ce aspect hidos prezintă sîrmele acelea spînzurate în aer, pe niște stîlpi imposibil de privit (...) Firele electrice pot trăsni oameni și animale".** Inspiratorii acestor „considerente" erau cercurile financiare care acaparaseră transportul în comun cu tramvaie cu cai, iar oameni înaintați, cum au fost inginerii Elie Radu sau Dimitrie Leonida, au avut mult de furcă pentru a le demola „argumentele", care astăzi, firește, țin de anecdotica științei. Pe de altă parte, desigur, cum vom vedea, începuturile luminatului electric sînt destul de timpurii la noi, extinderea acestuia a fost frînată decenii la rînd de „Compania de gaz", care obținuse în 1868 o concesie onerosă pentru iluminarea Capitalei cu gaz aerian și dispunea de largi prerogative, echivalînd aproape cu un monopol ; de acea, pînă în 1904 s-au construit în București doar 53 centrale electrice mici, cu o putere instalată de numai 2 631 kW ; în mod cu totul nerațional, o seamă de întreprinderi își aveau fiecare uzina lor electrică proprie.

Și totuși, interesul pentru electricitate s-a manifestat la noi încă demult. Astfel, transilvăneanul **Samuilă Dămian**, prieten cu Benjamin Franklin, a călătorit pe la mijlocul secolului al XVIII-lea prin Europa și America, efectuînd experiențe publice de electricitate statică, bucurîndu-se de un deosebit succes. Asemenea lui, Alexandru Manu și Constantin Ipsilanti au prezentat în 1790, la Constantinopol, sultanului o „mașină electrică", cu ajutorul căreia au făcut diferite demonstrații. În același veac, **J. Heil** și discipolul său **S. Vereștoi** elaborau la Cluj lucrări teoretice despre electricitate, relevînd de pildă natura identică a fulgerului și scînteii electrice, ceea ce pe atunci nu era nicidecum de la sine înțeles.

În secolul al XIX-lea, numeroși oameni de știință români au întrevăzut cu luciditate avantajele electricității și au militat ferm pentru larga ei introducere în economie. Așa a fost fizicianul **Teodor Stamati**, care căuta să demonstreze importanța electricității prin efectuarea unor experiențe fizice care au stîrnit un mare interes. La rîndul său, reputatul chimist **Petru Poni** a expus în cursul de fizică cunoștințe și experimente de electricitate, excelent sistematizate. Fizicianul **Dimitrie Negreanu** a fost primul specialist român care s-a distins în studiul fenomenelor electrice, autor de lucrări originale despre conductibilitatea electrică, constanta dielectrică, procesele electrolitice etc. ; din 1889, a fost profesor la catedra de electricitate, nou înființată la Universitatea din București. Primul profesor de fizică al aceleiași Universități a fost și el un fervent promotor al electricității : **Emanuel Bacaloglu**. În laboratorul de fizică pe care-l înjghebase, cu multă trudă, el instalase pînă și generatoare electrice pentru iluminat, iar după ce vizita expozițiile de electricitate din străinătate ținea întotdeauna conferințe de propagandă privind aplicațiile acesteia.

Și iată că primele roade s-au arătat, constituind chiar realizări de pionierat. Într-adevăr, prima centrală electrică din România a fost construită de timpuriu la București, fiind instalată într-o remiză aflată pe locurile unde este astăzi Biblioteca Centrală Universitară ; aceasta s-a întîmplat în octombrie 1882, la mai puțin de o lună de la punerea în funcțiune a centralei Edison din New York. Centrala bucureșteană alimenta Palatul din calea Victoriei, linia aeriană fiind ulterior prelungită ca să asigure iluminarea fațadei Teatrului Național, a Grădinii Cișmigiu și a Palatului Cotroceni. În același an, se instalează la Atelierele C.F.R. — București-Nord o centrală electrică care iluminează gara, iar la Bușteni se montează un grup electrogen la fabrica de hîrtie. În anul 1884, la Spitalul Militar din București se instalează o uzină pentru furnizarea curentului electric, aceasta devenind unul dintre primele spitale din lume beneficiind de noul tip de iluminat. În același an, 1884 — o veritabilă premieră la Timișoara : se instalează aci prima centrală de curent alternativ din România, asigurînd iluminatul public pe principalele artere ale orașului : urbea de pe Bega devine astfel cea dintîi din Europa cu străzile iluminate electric ! Dintre centralele hidroelectrice, trebuie amintite mai ales cea de pe rîul Peleș, la Sinaia, proiectată de marele inginer Elie Radu, de asemenea cea de pe Valea Sadului, realizată pe baza a două turbine verticale. Totodată, țara noastră a fost cea dintîi care a introdus electricitatea la foraj și extracție în industria petroliferă (1897).

România s-a numărat astfel în primele rînduri în bătălia pentru introducerea electricității, în ciuda opreliștilor și adversităților întîmpinate.

În diferite orașe ale țării s-au instalat treptat centrale electrice, de pildă la Caransebeș în 1887, la Galați în 1892, la Brăila, Iași și Arad în 1897 ș.a.m.d. Desigur, ar mai fi multe de spus despre ideile, proiectele, inițiativele care au marcat începuturile bătăliei electricității la noi, să încheiem însă cu o realizare, tot din secolul trecut, fără îndoială de nivel mondial, care aparține celui pe care istoria științei românești îl numește „decanul fizicienilor români" : **Dragomir Hurmuzescu**. În anul 1896, acesta concepe și construiește primul electroscop modern, cu ecran electrostatic, care utilizează un nou tip de izolant inventat de el : dielectrina. Electroscopul Hurmuzescu a fost ulterior produs în serie ; el a servit lui Henri Becquerel la descoperirea radioactivității și soților Marie și Pierre Curie la identificarea elementului radiu.

I. M. ȘTEFAN

Cerneala există, se caută stiloul

Majoritatea cernelurilor utilizate pînă acum la noi conțin substanțe colorante insolubile sau alte substanțe care nu se fabricau în țară. Se simțea, deci, nevoia obținerii unor cerneluri avînd în incompatibile substanțe colorante solubile sau alte substanțe de producție românească.

Cele patru tipuri de cerneală obținute de cîteva cadre didactice ale Facultății de construcții civile și industriale din cadrul Institutului de construcții București sînt, cum a subliniat dr. Maria Popescu, rezultatul colaborării dintre producție, cercetare și învățămînt, făcînd astăzi obiectul unor brevete de invenție.

Colectivul catedrei „Materiale de construcții" (prof. dr. ing. Constantin Ionescu, conf. dr. ing. Eugenia Popa, dr. chimist Alexandru Simion — șef de lucrări, ing. Virginia Matei — șef de lucrări, dr. chimist Maria Popescu, tehnician Gheorghe Balea) și-a început cercetările în 1984, impus de cerințele domeniului construcțiilor.

O serie de cabluri îngropate în pămînt trebuiesc inscripționate, firele tablourilor electrice se cer — și ele — notate. Etichetele ce se îngropau erau confecționate din plumb, material scump, deficitar. Cernelurile folosite la inscripționarea firelor de la tablourile de comandă nu rezistau la contactul cu apa. Problema care se punea în fața cercetătorilor era ca cerneala să nu se împrăștie, să nu „singereze", cum spun specialiștii, în atmosferă sau în apă. Cernelurile obținute după un an de cercetări au fost destinate în principal inscripționării materialului plastic — menit să înlocuiască plăcuțele de plumb — dar se utilizează cu succes și pe sticlă, metal, hîrtie, pînză, în toate domeniile de activitate, chiar și în pictură. Pentru trei din aceste cerneluri au fost folosite ca solvenți sisteme azeotrope ale toluenului, iar pentru cea de-a patra, un sistem format din ciclohexanonă și metiletil-cetonă. În funcție de culoarea dorită s-au utilizat trei clase de coloranți furnizați în faza-pilot de Centrul de cercetări coloranți ICCHIM. Paleta coloristică obținută pînă acum cuprinde 11 nuanțe, pornind de la galben, trecînd prin portocaliu, verde, violet, roșu, pînă la bleumarin. Cerneala se poate obține experimental în orice laborator, fără aparatură complicată. Se dizolvă substanța peliculogenă și colorantul separat în solvenții corespunzători, amestecîndu-se apoi soluțiile obținute, care se „cern" printr-un creuzet sau pîlnie filtrantă. Cele patru tipuri de cerneală au fost caracterizate prin densitate, timp de uscare, rezistență la apă și lumină, viteză de evaporare. Timpul de uscare este de maximum zece secunde din momentul trasării liniei pe suport — deci, o uscare rapidă. Testînd rezistența la apă, apreciată prin compararea aspectului imprimatelor probelor păstrate 24 de ore în apă cu aspectul probei martor, s-a constatat că nu se produce nici un fel de „singerare" a cernelii. A fost apreciată și rezistența la lumină, prin urmărirea stabilității coloranților în sistemele corespunzătoare de solvenți, pe parcursul a șase luni de expunere la lumină naturală. S-a constatat păstrarea structurii chimice și a cantității coloranților.

Date fiind calitățile incontestabil superioare celor patru tipuri de cerneală cu uscare rapidă (prezentate, nu de mult la Salonul de invenții — Satu Mare '85), o serie de întreprinderi din țară și-au manifestat dorința de a le utiliza. Numai că, subliniază dr. Maria Popescu, nu se pot obține în laborator sute de litri. „Întreprinderea Victoria nu produce, deocamdată, cerneluri rezistente la apă. Noi le-am oferit soluția de fabricare. Ar fi nevoie de mai multă receptivitate la nou din partea producătorilor de cerneluri".

Ar mai fi, am aflat, o problemă de loc neglijabilă. Cerneala cu uscare rapidă produsă de colectivul de cadre didactice de la Institutul de construcții bucureștean ar cere și un inscriptor. Cu alte cuvinte, e nevoie de un stilou. S-a gîndit un sistem cu pîslă în interior, în care se îmbiba cerneala. S-a încercat și sistemul sub formă de spray. Stiloul oferit de întreprinderea sibiană „Flaro" — au fost confecționate doar cîteva bucăți necesare experimentărilor — se dovedește greu utilizabil din pricina virfului. Fabricat din fibre lipite cu un polimer ce nu rezistă la solvenți „se desface ca o mătură" — ne spun realizatorii cernelurilor.

Ceea ce au urmărit autorii celor patru brevete de invenție a fost o inscripționare sigură, rapidă și comodă, care să ducă la economii de materiale deficitare și la ridicarea productivității muncii. Inscripționarea este în momentul de față, grație cernelurilor puse în discuție, cît se poate de sigură, iar economia de plumb, substanțială. Dar, despre rapiditate și, cu atît mai puțin despre comoditate, nu poate fi vorba. Beneficiarii — Trustul de instalații-montaj București — au acceptat, datorită calităților deosebite pe care le-au dovedit cernelurile oferite, să revină la vechea călimară. Cît despre too, aceasta nu este decît un băț de chibrit ascuțit la un capăt. În aceste condiții e limpede că nu se poate discuta despre sporirea productivității muncii.

Înțelegem de la autorii brevetelor că ceea ce a fost complicat — cerneala — s-a rezolvat, dar lucrurile s-au potrivit în virful unui stilou. Mai înțelegem că cercetarile fabricanților de ustensile destinate scrisului de la „Flaro" nu s-au făcut cu cine știe ce tragere de inimă. S-ar putea, ne spun cadrele didactice de la Institutul de construcții, să se folosească și un virf din lemn — se pare că cel mai potrivit ar fi socul. Trebuie, însă, făcute o serie de testări care depășesc posibilitățile laboratorului unde a luat naștere cerneala. Pentru că nu vor să se oprească la jumătatea drumului, iar interesul industriei producătoare nu se prea simte, realizatorii cernelurilor s-au propus să încerce ei un sistem bazat pe o pîslă organizată cu un polimer. Mai mult ca sigur, entuziaștii cercetători de la Institutul de construcții din București vor găsi, pînă la urmă, rezolvarea necesară. Numai că, ei au de căutat soluții noi, originale, în domeniul lor, acela al construcțiilor. Așa că, ne întrebăm, nu s-ar putea ca cei cu tradiție și competență în producerea celor necesare scrisului (domeniu care, iată el nu stă pe loc) să dea dovadă de un firesc interes pentru ceea ce apare nou în materie? Pentru cerneala aceasta de excepție nu se mai caută acum decît... un stilou.

LIANA MOLNAR

Mari firme bucureștene despre o preocupare la ordinea zilei a comerțului nostru:

MODERNIZAREA

După cum se știe, Programul privind modernizarea activității comerciale pînă în anul 1990 are drept scop introducerea noului, creșterea calității și a eficienței într-unul din sectoarele care exprimă în modul cel mai direct nivelul calitativ al vieții noastre. Deși evidentă din însăși titulatura documentului, modernizarea activității comerciale reprezintă un proces mult mai complex, care, în prima sa fază, așa cum prevede programul, pune accentul pe valorificarea rezervelor existente, pe îmbunătățirea condițiilor de igienă și ambianță, pe o prezentare mai atractivă a marfurilor, în sfîrșit, pe multe alte aspecte pe care vi le supunem atenției în această „trecere în revistă" a unor cunoscute firme bucureștene, în fapt, a unor preocupări ce stau în atenția conducerilor cîtorva din marile întreprinderi comerciale ale Capitalei.

„Cocorul": Nu doar un magazin, ci o întreprindere

Începînd cu primăvara acestui an, firma „Cocorul" nu mai reprezintă doar un magazin, ci și o întreprindere care poartă același nume. I.C.S. „Cocorul" numără acum 39 de unități, cu un personal de peste opt sute de oameni ai muncii, unele dintre ele, magazine binecunoscute bucureștenilor, cum sînt „La trei ursuleți" sau „Confecția" din Calea Victoriei.

În ce constă modernizarea firmei (sau a firmelor), ne explică directoarea întreprinderii, Fănica Georgescu. „Așa cum reiese din Programul privind modernizarea activității comerciale pînă în anul 1990, este vorba de un amplu proces și el se referă la toate laturile acestui domeniu. Subliniez asta, deoarece s-ar putea crede că numai vopsirea mobilierului sau zugrăvirea încăperilor ar epuiza ideea de modernizare. Magazinul „Cocorul" are o suprafață de 8000 de metri pătrați. Este un spațiu mare, care, folosit mai rațional, ducе, firește, la un spor de eficiență, de productivitate. Vor cîștiga cumpărătorii, vom cîștiga și noi, cei care avem interesul să vindem. Studiile întreprinse țin seama de foarte multe lucruri, printre ele și de faptul că omul modern este un om grăbit. Trebuie să-l ieși în întîmpinare, să-l ajuți să cumpere. Reamenajarea unor raioane vor ține seama de această realitate. Mărfurile vor beneficia de o expunere care să le avantajeze, să le pună calitățile în valoare. Vă fac o mărturisire, numai de a fi directoare, am fost secretară de partid aici. Am învățat în tot acest timp o sumedenie de lucruri iar pe oamenii magazinului îi cunosc cum îmi cunosc familia. O spun cu toată răspunderea, și vă rog s-o luați și ca o autocritică, noi am cam neglijat latura calitativă a activității de comerț. Adeseori ne-am transformat din vînzători în distribuitori de marfă. În general cred că între marile firme trebuie să existe un spirit de emulație din care să cîștige, în primul rînd, cumpărătorul. Vrem ca la „Cocorul" și în unitățile întreprinderii fiecare vînzător să arate în orice moment că își respectă meseria, că nu și-a ales-o întîmplător. Tot în general vorbind, este ușor de observat, la raioanele cu autoservire, vînzătoarea s-a transformat în supraveghetoare, cerînd invariabil sacoșa la control. Or, nu pentru asta au fost școlite. Noi, oamenii cu experiență în comerț, sîntem de vină. Modern și funcțional trebuie să fie și mobilierul, moderne trebuie să fie și mărfurile și fluxurile tehnologice, dar modern trebuie să fie și comportamentul celor care fac comerț".

Mărturisind că gîndim la fel cu tovarășa directoare Fănica Georgescu și că apreciem adevărata profesiune de credință a unui om cu o mare experiență într-un domeniu aflat mai tot timpul „la îndemînă" cumpărătorilor, așteptăm cu încredere și speranță schimbarea atitudinii unor vînzătoare față de cumpărători, deși, parcă, nici un comerț mai puțin evoluat n-ar presupune lehamitea sau indiferența negustorului.

Pînă atunci, să trecem în revistă noutățile magazinului „Cocorul", noutăți pe care le vom întîlni încă din acest an, noutăți privind reorganizarea unor raioane, reamenajarea altora, precum și numeroase schimbări menite să sporească zestrea și farmecul unui nume de prestigiu în comerțul bucureștean, să atragă cumpărătorul, să-l determine să-i rămînă fidel.

Astfel, în raioanele în care mărfurile nu beneficiază de o lumină adecvată, acestea vor fi puse în valoare profitîndu-se mai fericit de lumina naturală. De asemenea, vor fi reamplasate unele raioane, printre ele, cele de galanterie și cristaluri, la parter, și se va înființa, prin grija deosebită a centralei de produse cosmetice, un raion de cosmetică. Vom desființa raionul de articole de uz casnic, pentru că în această zonă mai există și alte unități cu același profil. În parantoză fie spus, dată fiind extinderea magazinului „Unirea", va trebui să ne gîndim și la o eventuală schimbare de profil, mai exact la specializarea pe o anumită gamă de articole, de pildă un mare magazin pentru tineret. Raioanele destinate copiilor vor cîștiga spațiu, „jucăriile" bucurîndu-se și de o expoziție cu vînzare. Desigur, mobilierul va ține seama de o expunere mai funcțională a produselor. Remochetarea va începe cu etajele 1 și 2 și se va face numai prin forțele proprii ale magazinului. Să nu uităm că magazinul „Cocorul" dispune de un calculator Olivetti ale cărui terminale duc la casele de marcaj. „Dar, de la acest procedeu modern de ținere a gestiunilor și de executare a operațiunilor cantitativ-valorice, pleacă și unul dintre necazurile oratații", ne spune directoarea întreprinderii. Deși este montat de ani buni în acest magazin, în ciuda apelurilor insistente ale conducerii, nici o întreprindere din țară nu și-a propus să asimileze cîteva piese de schimb, lesne de realizat. În aceeași situație se află și scările rulante, unde pretențiile de securitate, defectîndu-se, le fac inutile.

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

„Bucur-Obor": 80 000 de cumpărători pe zi, atîtea gusturi, atîtea sugestii

În comerț, spun bunii meseriași, marea artă este să te pricepești la vreme, să te adaptezi din mers. Chestiunea rămîne valabilă și în cazul unui colos cum este celebrul „Bucur-Obor", unde actul comercial ține cont în permanență de realitate. 30 000 de cumpărători pe zi reprezintă tot atîtea gusturi și pot fi tot atîtea sugestii de care trebuie să țină seama chiar dacă ele nu sînt exprimate direct, ci rezultă din interesul pe care îl stîrnește un raion sau altul, o marfă sau alta.

În acest context, din cele spuse de directorul adjunct, Marian Bogdan, reținem că una dintre cele mai spectaculoase schimbări se va produce în spațiul afectat desfacerii mobilei. „Aici, spune tovarășul Marian Bogdan, vom schimba pardoseala montînd un pavaj din mozaic venețian, ca în blocul I destinat articolelor de lux. Vom folosi mult mai judicios acest spațiu, introducînd și profile care nu există. Astfel, pentru mobilă vor exista aiste mici apartamente-expoziție, piesele aflîndu-se în depozit și fiind vîndute prin precomandă. La spațiul rămas liber, vom organiza un raion pentru desfacerea accesoriilor și produselor de cosmetică auto, piese de schimb electroacustice, un altul pentru feronerie și accesorii-mobilier, precum și un mic magazin de prezentare și vînzare a produselor întreprinderii „Electronica". De asemenea, tot aici vom deschide un raion pentru vînzarea jocurilor sportive. Studiile la care se lucrează acum țin seama și de faptul, deloc de neglijat, că spațiile de acces, culoarele dintre raioane, pot fi „trasate", gîndite mai aproape de obișnuințele cumpărătorului. Am să mă explic. Noi am observat că, foarte multă lume trece dinspre pasaj spre piață, traversînd magazinul. În acel moment cel care intră este un cumpărător potențial : nu intră cu gîndul să cumpere, dar el poate deveni un cumpărător real, dacă noi știm cum să-l atragem, dacă știm să-i oferim în cale cu mărfuri care să-l intereseze la prima vedere".

Introducerea unui calculator „Coral", anul viitor, va contribui la realizarea unui sistem informațional deosebit de important pentru luarea deciziilor, pentru corectitudinea și rapiditatea lor. În plus, se vor simplifica operațiunile contabile și se va cunoaște în fiecare moment evoluția stocurilor, fapt care va avea, fără îndoială, urmări pozitive asupra aprovizionării, în primul rînd.

În altă ordine de idei, precizînd-se de la constatarea că timpul necesar cumpărării diverselor articole poate fi scurtat, prin modificarea culoarelor de trecere și prin reașezarea unor rafturi, se va proceda în consecință. Printre altele, raionul de confecții pentru băieți va fi separat de raionul similar pentru fete, laboratorul de cofetărie compartimentat după un circuit tehnologic nou, va avea trasee diferite pentru diversele materii prime, iar acel spațiu-grădină, din mijlocul magazinului, va fi acoperit cu o cupolă prin care va pătrunde lumina naturală și va fi folosit pentru expoziții de camping, concursul pentru copii de 1 Iunie sau organizarea unor parade de modei.

„Romanța": Fiecare magazin – un nume care se impune

Magazinul este foarte bine cunoscut nu numai de melomani. Se află pe Calea Victoriei, lîngă „Tandărica", vizavi de Palatul telefoanelor. Mai puțin cunoscut este faptul că, potrivit celor afirmate de tovarășul Radu Cuțuicheiu, directorul I.C.L. Tehnometal, magazinul va deveni cel mai modern din Capitală, în profilul amintit. Firește, vom cumpăra de noi discuri, instrumente muzicale, se va păstra și raionul „foto", dar la etaj interior ambianță deosebit de plăcută și originală, spațiul va fi utilizat pentru audiții, atît pentru cei ce vor cumpăra, cît și pentru cei care vor dori să asculte o melodie, o formație etc. Va fi o prestare de servicii care va atrage, sperăm, interlocutorul nostru, foarte mult tineret. Intimizarea spațiului, mochetele alese cu gust și luminozitatea naturală vor spori mult farmecul „Romanței".

„Încercăm să creăm fiecărui magazin o personalitate distinctă, explică directorul I.C.L. Tehnometal, cînd intri la „Arifo" sau „Zenit", două unități model pentru articole foto care vor fi amenajate în curînd, prima situată pe Bd. Nicolae Bălcescu, a doua, pe Bd. Gh. Gheorghiu-Dej, acestea să nu semene cu celelalte unități foto văzute în București sau în țară. Se lucrează acum la proiectul modernizării magazinului „Muntenia", din Piața Cosmonauților, mai exact a spațiului de la etaj, destinat articolelor de menaj, electrice și electronice. Sîntem convinși că prin crearea acelei note personale, care să spună ceva cumpărătorilor, firmele cunoscute ale Bucureștiului vor spori zestrea de frumos a Capitalei, îi vor bucura pe cei ce le trec pragul și va crește eficiența actului comercial".

„Aurora", „Adonis", „Fantezia"...

„Noi, prin modernizare, înțelegem schimbarea concepțiilor oamenilor din comerț față de cerințele care stau astăzi în fața comerțului". Opinia aparține lui Gheorghe Ermia, directorul I.C.L. Universal, întreprinderea ale cărei unități își destinsoara activitatea în toate cele 6 sectoare ale Capitalei, și expresia „schimbarea concepțiilor" vizează foarte multe aspecte care, în general, unui cumpărător îi scapă, deși toate, puse cap la cap, au darul să-l mulțumească, să-l cîștige. Iată această modernizare presupune aprovizionarea direct de la furnizor, într-o proporție din ce în ce mai însemnată, un efort mai mare al tehnicienilor din aprovizionare pentru procurarea unor sortimente de mărfuri care să răspundă „cerințelor actuale", o repartizare mai rapidă și mai eficientă a mărfurilor în cele 130 de unități ale întreprinderii, schimbarea structurii fondului de marfă ținînd cont de structura populației „dacă nu se vere în Drumul Taberei duc marfa în Berceni, poate se caută acolo, oricum nu trebuie să fie stocată într-un loc"), pregătirea politică și profesională a cadrelor („să reamintim la cei care n-au chemare și, ajunși în comerț întîmplător, ne fac firma de rîs") și, în sfîrșit, asigurarea unor condiții bune de lucru în magazinele întreprinderii („în acest an am igienizat, prin efort propriu, 80 de unități"). Iată deci o imagine mai amplă a modernizării, așa cum este ea înțeleasă la una dintre cele mai mari întreprinderi comerciale din București. Rezultatele acestei schimbări de concepții dosigur se vor vedea în timp, pentru că o concepție, fie ea și bună, nu poate face minuni (dest ne exprimăm din nou îndoiala că multe din cele propuse nu s-ar fi putut realiza și pînă acum) și tot cu ajutorul tovarășului director, să vedem ce surprize ne vor oferi cîteva dintre firmele cunoscute ale întreprinderii în viitorul apropiat, schimbări, în unele locuri, deja produse. Magazinul „Aurora" din Bd. Dimitrov 99, va beneficia de un mobilier nou, de raioane în premieră și extinderi pe măsura cerințelor; la „Adonis", Bd. Bălcescu 32, va crește capacitatea de expunere, și mobilierul, de asemenea, va fi altul; „Fantezia", din Bd. 13 Septembrie este un magazin nou, etalon și aici viitorul a ajuns mult mai devreme. Am reținut aceste exemple și un principiu: „În ceea ce privește magazinele mici, aspectul lor va ține seama de sistematizarea zonei, renunțînd în spațiile care nu oferă condiții corespunzătoare de igienă".

RĂZVAN BĂRBULESCU

Neobosiții făcători de hîrtii

Acum, privind la perioada aceea calmă din urmă cu doi-trei ani, parcă nici nu le vine să creadă. Cum ?, atîta vreme fără nici o reclamație, fie ea cît de firavă, fără un singur referat, oricît de blînd în formulări, fără o notă explicativă ? Timpul trebuie să fi trecut, privind lucrurile din perspectiva prezentului, teribil de încet, de plictisitor. Azi, azi e cu totul altceva : hîrtiile aleargă dintr-o parte în alta, conducerea Întreprinderii Județene de Prestări Servicii și Producție Industrială Prahova nu mai prididește cu întocmirea de adrese, cu atenta și minuțioasa cercetare a faptelor descrise în nenumărate ecsizări, cu luarea de decizii prompte și cît mai în spiritul dreptății etc. Norocul care s-a abătut asupra zeloșilor întocmitori de hîrtii poartă un nume. Un nume obișnuit : Constantin Oprea. Este strungar în cadrul formației mecanice a secției de la km. 5, are 33 de ani și e numai bun de partener de corespondență : are un scris frumos, de proiectant, are aplomb și o neascunsă dorință de a spune lucrurilor pe nume. Așa cum îi stă bine unei corespondențe cu adevărat interesante, destinatar și expeditor, de partea cealaltă a „firului", este o femeie, subinginera Florica Stănescu, acuzată continuu de Constantin Oprea și acuzîndu-l la rîndul ei, continuu pe acesta. Cum a început toată povestea ? Simplu, printr-un referat semnat de maistrul Tudor Alexandru și de Florica Stănescu, referat în care se arată că strungarul Constantin Oprea refuză să execute lucrările care i se repartizează, nu desfășoară o activitate corespunzătoare în cadrul formației sale, că vine la lucru la „diferite ore", numai pentru a semna condica, după care pleacă, „petrecîndu-și timpul în diverse locuri", că nu și-a realizat sarcinile de producție și că a executat 190 de balamale în plus, creînd un stoc fără desfacere, că nu se integrează efortului colectiv și că-i demobilizează pe cei din jur. Referatul era datat 9 iulie 1985, deci cu un an în urmă. Lui Constantin Oprea i se cere o notă explicativă, în care acesta arată, pe larg, faptul că a muncit cît l-au ajutat puterile și cunoștințele (are doar categoria a doua), dar faptul că nu i se dau scule și lucrări l-a împiedicat să se achite așa cum ar fi dorit (și ar fi trebuit) de sarcinile sale. Ulterior, pe 18 iulie, pe masa directorului Constantin Negrilă mai apare un referat, semnat numai de Florica Stănescu, plin de alte acuze aduse lui Constantin Oprea. Și, în chiar aceeași zi, prin decizia 146, i se desface strungarului Oprea contractul de muncă, în baza articolului 130, litera i, din Codul Muncii. În urma recursului acestuia, după opt luni de zile, este reîncadrat în muncă, Tribunalul Județean Prahova considerînd că probele oferite de I.J.P.S.P.L. sînt puține și neconcludente, cu atît mai mult cu cît Constantin Oprea nu mai primise nici o altă sancțiune pînă atunci.

Acesta este, pe scurt, începutul unei îndelungate corespondențe, în ale cărei ițe, mai mult sau mai puțin încurcate, s-au prins o seamă de oameni ai întreprinderii. Deci, Constantin Oprea se întoarce printre ai săi, primește banii cuveniți pe cele opt luni de zile nelucrate (bani despre care directorul Constantin Negrilă ne spune că nu știe din ce fonduri au fost plătiți, deși dînsul este acela care a decis și semnat desfacerea contractului de muncă) și se apucă de lucru. De fapt, se apucă și nu prea. În luna martie, pace deplină. În aprilie, însă, într-o zi pe cînd lucra în schimbul al II-lea, Oprea lasă colegului ce urma să vină în dimineața următoare un bilet : „Tov. Mihai. Ce se întîmplă cu strungul, că nu mai trage motorul, se oprește în șpan". Era ora 18,30 și Constantin Oprea părăsește locul de muncă. Dimineața, biletul e găsit și se verifică starea strungului. Cei care au făcut controlul susțin că strungul era în deplină stare de funcționare, dar Oprea și-a căutat un motiv pentru a merge să vadă un meci la televizor, afirmație contrazisă de cel la care se referea și care susține că strungul a fost reparat a doua zi, găsindu-se astfel un prim motiv de șicană. Cum-necum, e sancționat, oprindu-i-se 10 la sută din retribuția pe aprilie pentru cele cinci ore absentate.

Iată că nu trec nici două luni și schimbul de hîrtii între Oprea și conducerea unității reîncepe, mult mai intens decît pînă atunci. Întîi de toate, strungarul face o reclamație, arătînd în ea că este persecutat de către subinginera Florica Stănescu : nu i se asigură de lucru, a fost penalizat abuziv, iar dispozițiile date de aceasta au condus la rebutarea unei lucrări. Prompt, conducerea trece la analiza veridicității celor spuse de Oprea. Desemnează o comisie alcătuită din trei tovarăși, care cer o sumedenie de declarații scrise și sfîrșesc prin a întocmi un referat, referat din care rezultă că „în ceea ce privește rebutarea bucșelor cu flanșă, într-adevăr au fost sudate de flanși 28 bucăți de știuțuri de țeavă, care nu erau corespunzătoare din punct de vedere tehnic și se fac vinovați următorii tovarăși : subinginera Florica Stănescu, sudorul Șerban Ionel și tovarășul Oprea Constantin". Referatul rămîne pe masa directorului, așteptînd corectitudine pe care părțile adverse vor să le impună, există adevăruri ce nu pot fi, cu nici un chip eludate. Adevăruri care pun în lumină calitatea muncii defășurate în această unitate, în secția de la km. 5, mai precis. Spuse franc, ele ar fi următoarele : Constantin Oprea este, din spusele și scrisele tovarășilor de formație, destul de slab pregătit profesional, departe de-a stăpîni așa cum se cuvine tainele meseriei ; el a cîștigat un proces mai ales datorită modului defectuos în care a fost întocmită decizia de desfacere a contractului de muncă și a îngăduinței cu care, de-a lungul timpului, a fost privit și tratat de către cei din secție ; după cîștigarea procesului, a considerat că nimeni și nimic nu-i vor putea smulge aureola de învingător, că poate ușor pretinde că este continuu șicanat. Asta în ceea ce-l privește pe Constantin Oprea. Pe de altă parte, conducerea secției și a întreprinderii chiar, caută să procedeze cu el așa cum ar fi trebuit procedat de la început, dar adaugă și destulă patimă. O exigență cu care nimeni nu era obișnuit pînă acum s-a instaurat brusc (ceea ce nu e rău deloc), dar ea n-a fost dublată de un mai mare interes pentru bunul mers al producției, pentru ridicarea calificării muncitorilor. Însăși desemnarea — chiar pe o perioadă limitată — ca șef de formație a unui subinginer chimist (într-un atelier mecanic !) spune destule despre modul în care e privit aici procesul de producție. Apoi, din insuccesul suferit cu ocazia procesului purtat cu Oprea, oamenii au mai învățat ceva : că e bine să-l atingi pe cel care a greșit imediat și cu acte în regulă. Sau, cum spune inginerul Toma Stoicescu, șeful secției, „să fie masa bogată". Din această continuă suspiciune, din permanenta grijă de a fi cu ochii pe celălalt și a-i vina greșelile rezultă o atmosferă de lucru deloc prielnică. Se pare că problemele producției sînt infinit mai puțin importante decît răfuielile care se țin lanț. Neobosiții făcători de hîrtii, situați pe trepte ierarhice diferite, asudă în continuare, așternînd cu zel acuzații peste acuzații, amenințări peste amenințări, căutînd în trecutul mai mult sau mai puțin îndepărtat argumente cu care să-și înfunde preopinenții. Fiecare își caută (și își găsește) aliați, toți propun martori și se prevalează de spusele acestora, pușî să dea declarații și să opinieze asupra calităților și defectelor, asupra competenței sau incompetenței adversarului. Referate peste referate, contestații peste contestații, cercetări peste cercetări și nici o vorbă despre cum se îndeplinesc sarcinile de plan, despre existența comenzilor, despre perfecționarea profesională, despre unitatea de vederi și de acțiune a colectivului. Se spune, simplu — toate astea sînt numai din pricina lui Oprea. Or fi și din cauza lui, nimic de zis, dar trebuie recunoscut că, după cîștigarea procesului, numai cu ochi buni n-a mai fost văzut. Și timpul trece, trimestrele încep și se încheie, conducerea secției se plînge de o productivitate a muncii necorespunzătoare, atrăgînd după sine diminuarea retribuției, dar lanțul hîrtiilor nu dă semne că se va rupe curînd. Chiar acum este în plină cercetare o contestație a lui Oprea. Vor fi, probabil, necesare, ca și în cazul reclamației sale anterioare, declarații, ba poate că și o expertiză tehnică detaliată. Asta, firește, în cazul în care e timp. Și timpul pare a le prisosi atît lui Constantin Oprea, cît și celor din preajma sa, mai preocupați de hîrtii, decît de muncă serioasă, încetind a deplînge situația în care se găsește secția și căutînd soluțiile care să-i scoată din impas. Iar una dintre acestea este tocmai asigurarea unui climat de muncă sănătos, favorabil muncii temeinice, în care răfuielile personale să nu-și afle locul. Altfel, cu încetul, riscă să ajungă să semneze, în locul statelor de plată, noi și noi hîrtii care, pasă-mi-te, să-i demaște pe vinovați, mereu alții în afară de ei înșiși. Hîrtii, care, în fond, atrag după ele alte și alte hîrtii, elaborate, rezolvate sau relansate în timpul programului de lucru. Riscul nu este altul decît acela ca tot acest angrenaj să se oprească — așa cum pretindea Constantin Oprea că i s-a oprit strungul — în șpan. În șpanul vorbelor ce vor să treacă drept fapte.

Tinerețea, dincolo de ani

Se mai opreau, întîlnindu-se pe stradă, la cîte o vorbă mai lungă. Se întîmpla atunci — de-a lungul cîtorva ceasuri pe care nici unul nu se-ndura să le numere ori să le împuțineze — ceea ce poeții mai numesc uneori miracolul întîlnirii. O întoarcere la vremea pe cînd, ehei, virstele erau pline de un nesfîrșit orgoliu, orice pas hotărît părea să atingă linia orizontului, iar imposibilul era un simplu cuvînt, lesne de izgonit din frază. Tineri de tot... Prinși în vîltoarea unui timp avînd înscris pe frontiscipiul său cuvîntul **revoluție**. Au fost la Salva-Vișeu, la Bumbești-Livezeni, la Ceanul Mare... Au fost și au muncit. Atîta tot. Au devenit bărbați așa cum și-au dorit și au pornit în viață cu un ascendent de voință și încredere în ceea ce pot făptui. Au plecat care încotro. Prin școli, prin uzine, prin facultăți. Vreme nemarcată de rememorări. Vreme a propriei construcții. Unul cîte unul, cei plecați mai departe de casă s-au alăturat celor rămași la Tîrgu Mureș. Se știau prieteni adevărați, chiar dacă nu-și făceau prea des vizite sau nu-și prezentaseră unii altora soțiile și copiii. Cei mai mulți munceau (și încă muncesc) la Electromureș. Oameni harnici, priviți cu respect. Oameni cărora li se zice îndeobște „de bază". Dar, sufletește, toți continuau să facă parte din **brigada Mureș**. Și nu dintr-o brigadă care doar a existat, ci dintr-una care continua să existe, fie doar și numai în sufletele lor.

Așa pînă în '77, cînd, după cutremur, au simțit că țara are din nou nevoie de ei — brigadierii. S-au strîns vreo 23 și au plecat, în contul concediului lor de odihnă, la București, punînd mîna cum se cuvine — adică șantierește — la ridicarea unui bloc din Drumul Taberei. Nu mai erau ei din cale-afară de tineri (trecuseră aproape trei decenii de cînd primiseră primul carnet de brigadier), dar nici atît de bătrîni încît ajutorul lor să nu se simtă. Au procedat ca niște oameni avînd în sînge și în conștiință experiența șantierelor. Au făcut, la început, muncă de concepție, adică au pus la punct problemele de organizare. Apoi și-au suflecat mînecile și au devenit — fiecare după cunoștințe — fierari, betoniști, zidari, dulgheri. La plecare, elevii unei școli din apropiere le-au dăruit flori și ei și-au adus aminte că, între timp, între două mari șantiere, au devenit bunici.

După patru ani, în 1981, au pornit — de data asta 60 la număr (un om pentru fiecare an trecut de la înființarea partidului) — spre Canalul Dunăre—Marea Neagră. S-au integrat Șantierului național al tineretului. Au taluzat un kilometru și jumătate, au nivelat și au semănat iarbă. Și-au dăruit alte două săptămîni de viață unui gigantic șantier. Au mai adăugat o semnătură pe harta cea tînără a țării. Și au intrat în posesia celui de-al treilea carnet de brigadier. Care, însă, nu avea să fie și ultimul.

În mai 1986, întîmpinați cu zumbete, ba chiar cu tinerești tronii, membrii brigazii Mureș și-au făcut apariția pe Șantierul național al tineretului de la Canalul Poarta Albă—Midia Năvodari. Îmbrăcați în salopete, purtînd bocanci în picioare și, pe umeri lopeți, douăzeci de bărbați între 54 și 70 de ani s-au luat iar la întrecere cu vîrsta. Și iar au bîrut. Nu numai proba fizică a fost trecută cu brio, ci și — în special — aceea morală. Mult mai tinerii lor tovarăși de șantier au avut ce învăța de la vîrstnicii mureșeni. Înainte de toate — o disciplină fermă, care nu cunoaște rabatul. Începînd de la ora trezirii, de la obligatoria înviorare și de la deplasarea cu cîntec sau în pas de defilare de-a lungul și de-a latul taberei, pînă la predarea bocancilor (lustruiți) și a lopeților (spălate și date cu unsoare). Apoi — o intensă muncă de educare a celor din jur : seri de poezie, de evocare a romanticelor șantiere de început, o gazetă de perete teribil de tinerească, un cîntec — pe muzica bineștiutului „heirup" — avînd ca refren „brigadierii veterani / sînt încă tineri peste ani"...

Prezența lor pe șantierele tineretului a însemnat o lecție de morală pe viu. O demonstrație a puterii de mobilizare și a elanului pe care nu știi vîrsta cronologică, ci mai ales cea sufletească le pot genera.

Acum, cînd se opresc, întîlnindu-se întîmplător pe stradă, la cîte o vorbă mai lungă, au a-și istorisi și întîmplări de dată recentă. Se simt încă brigadieri în putere și au ajuns să glumească spunînd să s-au specializat în canale, că prezența lor duce la mai rapida terminare a lucrărilor și că vor, fără vreo obiecție din partea cuiva, să fie prezenți, în anii ce vor veni, și pe șantierul Canalului București—Dunăre.

Cel ce mi-a povestit toate acestea este un bărbat de 70 de ani. Eduard Costin, fost profesor de desen, un om încă deosebit de activ, conducînd cercul de sculptură în cadrul Casei de cultură a sindicatelor din Tîrgu Mureș și avînd lucrări de mari dimensiuni răspîndite prin multe colțuri de țară. El este și autorul imnului brigăzii. Pare cu mult mai tînăr decît inscrisul de pe buletin, iar părul alb, luminînd parcă în jur, îi dă o alură de june ce se răsfață încercînd să pară de altă vîrstă decît cea reală. Povestește frumos are umor, e plin de viață și de zimbet. Se oprește, pe rînd, la fiecare dintre membrii brigăzii, portretizîndu-i sumar și cu haz. Începe de la comandantul brigăzii, Nicolae Ciobanu, director economic la „Metalotehnica", spune despre Antal Endre, despre proaspătul pensionar Alexandru Farcaș, despre juristul Axente Tomuță, fost activist de tineret și șantierist la Salva, despre inginerul Mihai Țînteanu, cel care a pus, în tinerețe, umărul la șantierul de pe Lunca Prutului, despre cel mai tînăr component al brigăzii, poștașul Eugen Marton, numai bun, datorită rapidității sale, să ducă scrisorile tuturor îndrăgostiților din oraș, despre Nemeș Petru, rămas acasă, într-un sat din cîmpia Mureșului, dar mereu prezent la apelurile brigăzii...

„E vorba, în tot ce facem — spune Eduard Costin — de un anume mod de a trăi acest timp. Este o veritabilă bucurie aceea de a construi. Dar mai e și altceva : un comandament moral. O trăsătură de caracter chiar. Sigur, mulți vor fi spunînd că am mers pe toate aceste șantiere — și vom continua să mergem — din dorința de probă că și cei mai bătrîni pot să fie în pas cu timpul, că nu sîntem doar niște circotași, moralizînd la două vorbe și trăind numai din amintiri. N-am folosit niciodată — aceasta e un fel de consemn al brigăzii — sintagma „pe vremea noastră..." Și asta pentru simplul motiv că *aceasta* e vremea noastră. Timpul în care ne-am realizat, în care ne-am întemeiat familii, ne-am crescut și ne creștem copiii și nepoții. Acesta e timpul căruia considerăm necesar să i ne dăruim atît cît ne vor mai ajuta puterile. Iar puterile unui om care trăiește — așa cum a deprins chiar pe șoala șantierelor, într-un ritm intens, bucurîndu-se de ceea ce realizează, ducînd un trai neîncorsetat de vicii sau de abuzuri, iubind natura și mișcarea, iubindu-și țara — puterile acestui om nu seacă prea lesne. Spuneați că am reușit să oferim o lecție de viață tinerilor. Poate fi și așa. Dar lecția aceasta ne-a modelat și pe noi, chiar la această vîrstă. Am prins, mai de aproape, am înțeles multe și vrem să mai aflăm multe. Ca să fiu foarte cinstit, dorim din tot sufletul ca, în anul 2 000, să beau, cu toată brigada, măcar o cupă de șampanie."

Tinerețea — aceea de dincolo de ani — se face simțită printr-o anume bătaie a inimii. Inima brigăzii de veterani Mureș bate în ritmul viitorului.

DAN MUCENIC ■

Comentariul

Congresul păcii și dezvoltării

Piatră de hotar în istoria modernă a țării, Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, de la care se împlinesc 21 de ani, a intrat definitiv în conștiința poporului nostru ca un eveniment deschizător de vaste orizonturi, ale cărui orientări principale, opțiuni și hotărîri se află la temelia marilor înfăptuiri din cele peste două decenii care au trecut de atunci, perioadă care a intrat în istorie sub numele de Epoca Nicolae Ceaușescu.

Se știe ce-a însemnat această perioadă pentru propășirea țării : o industrie dezvoltată, puternică, o agricultură avansată, orașe și sate modernizate, un avînt deosebit al învățămîntului, al științei și culturii, un progres social constant, o ascensiune continuă pe treptele civilizației socialiste. În același timp, anticipînd direcțiile și temele Anului internațional al Păcii, Congresul al IX-lea a deschis calea unui concept românesc și a unei practici românești în politica internațională care au condus la revoluționarea modului de abordare a problemelor fundamentale ale păcii și dezarmării, ale destinderii și securității, înțelegerii, cooperării, ale eradicării subdezvoltării. În conexiunea directă cu interesele vitale ale României și ale întregii umanități, politica externă a țării noastre, elaborată și promovată cu consecvență de președintele Nicolae Ceaușescu, s-a afirmat ca o contribuție de inestimabilă valoare la edificarea unei lumi mai drepte și mai bune, o lume a păcii și conlucrării, fără arme și războaie. Marile acțiuni românești de politică externă, chemările la rațiune, la identificarea și valorificarea tuturor resurselor de dialog, de tratative, la lupta unită a popoarelor pentru oprirea înaintării spre catastrofă, pentru dezarmare și pace dau întreaga măsură a esenței umaniste a politicii noastre externe, înfăptuite în numele apărării dreptului la viață, la existență liberă și demnă. Această politică și-a cîștigat stima și larga recunoaștere internațională prin principialitatea și consecvența inițiativelor susținute, prin dinamismul ei, prin receptivitatea față de orice alt demers în acord cu dezideratele vitale ale popoarelor, prin sprijinirea tuturor eforturilor reale de pace, prin căutarea răbdătoare a convergențelor necesare și posibile în realizarea celor mai largi platforme de acțiune comună, unitară în slujirea marilor cauze de care depinde soarta popoarelor.

Promovînd o politică internațională cu astfel de caracteristici, țara noastră a devenit una din prezentele cele mai active în concertul națiunilor, militantă neobosită pentru triumful ideilor păcii, progresului, libertății popoarelor. În toți cei 21 de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea al P.C.R., la Organizația Națiunilor Unite, în alte organisme și foruri internaționale, în dialogul rodnic pe care l-o angajat cu celelalte state ale lumii — cu prilejul numeroaselor întîlniri de la București, ca și al vizitelor făcute de președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în țări de pe diferite continente —, prin numeroase alte inițiative, propuneri și demersuri, România a militat cu consecvență pentru rezolvarea în interesul tuturor popoarelor a marilor probleme cu care s-a confruntat și se confruntă omenirea. De unde și aprecierea de care se bucură politica externă românească în lume. „Pe plan internațional — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — România desfășoară o activitate consecventă și activă pentru pace, independență națională și colaborare cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. Datorită acestei politici, care corespunde pe deplin intereselor supreme ale patriei, țara noastră se bucură de un binemeritat prestigiu internațional, are prieteni pe toate meridianele planetei". În această lumină, apare cu totul firească hotărîrea de a continua și dezvolta politica externă românească inaugurată de Congresul al IX-lea, înfăptuind obiectivele stabilite de cel de-al XIII-lea Congres și de Programul partidului, corespunzător aspirațiilor vitale ale națiunii noastre socialiste, cauzei păcii, colaborării și progresului în întreaga lume.

ION D. GOIA ■

Printre monumente

Plăci memoriale, statui, alte monumente se găsesc, firește, în toate orașele americane. Însă bătălia cea mare se dă pentru capitală, mai ales cînd e vorba de cinstirea memoriei unor personalități de anvergură mondială. Ca urmare, Washingtonul este supranpopulat cu monumente (dedicate unor președinți, militari, inventatori, politicieni ș.a., precum și unor evenimente importante din istoria țării), existînd pericolul ca autoritățile să nu mai aibă unde să amplaseze astfel de construcții de acum înainte.

De o mare varietate și de proporții diferite, de la modestul bloc de granit pe care aproape că nu-l bagi de seamă, instalat în fața Arhivelor Naționale la cinstea președintelui Franklin Roosevelt, și pînă la memorialul Abraham Lincoln, care anul trecut a fost vizitat de mai bine de trei milioane de oameni, aceste monumente constituie o atracție importantă pentru turiști. Dar nu toate provoacă o încîntare comparabilă, de pildă, cu aceea care-l încearcă pe vizitator în fața cupolei memorialului Jefferson. Unele din ele îl pun pe turist la grea încercare atunci cînd vrea să înțeleagă despre ce-i vorba. Printre altele, așa se întîmplă cu fîntîna de pe Pennsylvania Avenue, care a fost înălțată cu scopul de a-i convinge pe oameni de necesitatea de a-și potoli setea cu apă, și nu cu rom, mai ales dacă ținem cont că de mai mulți ani fîntîna nu funcționează. Iar dacă cineva ar crede că statuia lui Erickson, din zona de parcuri a capitalei americane, a fost ridicată în cinstea lui Life Erickson, cunoscut călător medieval, s-ar înșela, deoarece, întrucît ea îl reprezintă pe John Erickson, inventatorul elicei.

Prin urmare, dificultatea esențială consistă în lipsa de spațiu corespunzător pentru amplasarea noilor monumente. „Ist așteaptă rîndul un număr foarte mare de propuneri ; numai anul acesta au fost depuse 17" — a declarat nu de mult un membru al subcomitetului senatorial de resort. Printre aceste proiecte se află monumentele consacrate lui Martin Luther King, unei divizii de infanterie, femeilor din forțele armate, negrilor patrioți care au luat parte la revoluția americană. S-a înaintat, de asemenea, un proiect de monument pentru cinstirea memoriei celor șapte astronauți care au pierit prin explozia navetei spațiale „Challenger", în ianuarie anul acesta.

În aceste condiții, în Camera Reprezentanților a fost depus proiectul unei legi care să reglementeze luarea hotărîrilor cu privire la viitoarele monumente. Potrivit proiectului, se va interzice construirea oricărui monument în partea centrală de parcuri a capitalei, precum și în zona acoperită cu gazon care se întinde de la memorialul Lincoln la clădirea Capitoliului. Printre altele, proiectul prevede că unei persoane, oricît de meritoase ar fi, i se poate ridica un monument numai după ce au trecut cel puțin 25 de ani de la moartea ei. Pentru unele cazuri, statuia se poate ridica la Washington numai temporar, pînă la mutarea ei în alt oraș al țării. Pe aceste căi, se speră că, pe de o parte, se va realiza descongestionarea capitalei americane, iar pe de alta că vor avea de cîștigat alte orașe, care își vor îmbogăți peisajul cu monumente frumoase.

ION CODRU ■

„The human story"

Ca și „Love story", „The human story" este o poveste, dar, de această dată nu mai este vorba de un roman lacrimogen, ci de o poveste a umanității, prezentată printr-o expoziție care s-a deschis la sfîrșitul anului trecut la Londra. Tema mărturistă de organizatori : o călătorie în timp și anume în intervalul celor 35 de milioane de ani ai istoriei. Țelul : „o lecție pentru viitor", ne asigură agenția Reuter, într-o amplă relatare dedicată expoziției. Reunind o gamă amplă de exponate, diorame, fotografii, tehnologie avansată și... osemintе vechi de peste un milion de ani, „The human story" începe de la „big -bangul" creării Universului și sfîrșește printr-o întrebare : cum poate omul să prevină o explozie similară — catacliSmul nuclear, pentru a evita dispariția sa ?

„De asemenea, un obiectiv al expoziției este de a-i face pe vizitatori să înțeleagă că evoluția omului nu este un mister străniu, ci propria lui istorie", declara agenției britanice directorul Institutului Commonwealth-ului, James Porter, sub patronajul căruia a fost lansată manifestarea. El a adăugat că această expoziție, care va fi vizitată, potrivit estimărilor organizatorilor, de cel puțin două milioane de persoane din zece țări din Europa și Africa, îi va ajuta pe oameni să reflecteze la problemele cu care este confruntată umanitatea azi, prin prezentarea dificultăților pe care a trebuit să le depășească ea în trecut. „Expoziția relevă — a spus Porter — modul în care omul a supraviețuit într-un mediu înconjurător ostil și a trăit în pace. Exponatele noastre demonstrează că rasismul este o stupiditate din punct de vedere științific, deoarece majoritatea ființelor umane provin din același grup genetic. Ceea ce ne unește este cu mult mai important decît ce ne deosebește".

După Londra, „The human story" va fi prezentată în mai multe orașe din Europa și Africa. Tuturor vizitatorilor li se va cere să ia parte la o anchetă pe tema măsurilor ce se impun pentru a asigura supraviețuirea umanității în fața multiplelor provocări lansate la adresa ei în era nucleară. „The human story" se vrea a fi o incitare la acțiune pentru ca povestea umană să-și continue minunata ei depănare pe Planeta albastră.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

„Liste negre"

Rosa Delgado, mamă a doi copii, de profesie asistentă medicală, locuia într-un apartament din periferia Los Angelesului plătind 390 de dolari pe lună. Într-o zi, proprietarul i-a comunicat că are nevoie urgent de apartament pentru o soră de-a lui. Rosa Delgado nu a fost de acord să elibereze locuința imediat, cerîndu-și dreptul la cele 30 de zile pentru a găsi o alta. A pornit în căutare, dar spre surprinderea ei s-a izbit de refuzuri neașteptate din partea mai multor proprietari. În final a descoperit și cauza ; numele ei se afla înscris pe „lista neagră" a chiriașilor care ridică probleme. În mai multe state americane înființarea de astfel de liste a devenit o adevărată industrie în plină dezvoltare. Cea a chiriașilor, de pildă, se vinde pentru suma de 4 dolari. Dar comerțul cu „liste negre" s-a extins și în alte domenii de activitate. Medicii, spre exemplu, au la dispoziție contra unei sume de 150 de dolari pe an un număr de telefon la care pot afla, în 25 de secunde dacă pacientul a creat probleme anterior altor doctori și de ce natură.

Există și giganți în această industrie a „listelor negre". T.R.W. are 255 000 de cereri zilnic, iar în memoria computerelor sale, date despre 133 de milioane de oameni.

Care sînt implicațiile acestei practici ? O femeie din Joliet, statul Illinois, a fost refuzată de 30 de doctori, iar în Providence mai mulți tineri nu și-au putut găsi casă și serviciu datorită faptului că erau trecuți pe „listele negre" !

Legislația americană obligă departamentele federale să-i anunțe pe cetățeni și să le obțină consimțămîntul cînd dau date despre ei. În realitate, însă, lucrurile nu stau deloc așa și această nouă practică ridică în lumea capitalului „listele negre" la rangul de instrument de oprimare, menit să îngrădească drepturile oamenilor.

DAN DANUȚ DORU ■

O lume nebună, nebună, nebună

Extratereștrii printre noi

Repede, poate chiar în intervalul care a mai rămas din acest an, vom avea pe turbulenta noastră planetă un eveniment rarisim — debarcarea oficială a unei delegații de extratereștri. E convins de asta lordul Clancarty, o autoritate în materie, care a studiat vreme de peste 20 de ani OZN-urile (o meserie epuizantă) și este chiar președintele Grupului de studii al Camerei Pairilor englezi pentru cercetarea acestor stranii obiecte. Și nu e singurul. Afirmația lui este aplaudată cu căldură de cîteva mii de persoane din diferite țări care susțin că... sînt în legătură directă cu extratereștrii și că, în așteptarea marii zile, trebuie să ne mobilizăm.

Unul este Michael El Legion și a sosit din S.U.A. în Europa pentru un turneu de conferințe la care participanții trebuie să plătească 25 de dolari întrarea ca să afle că debarcarea extratereștrilor este anunțată de recrudescența erupțiilor vulcanice și a cutremurelor din ultimii ani, că „războiului curcubeului" vor apărea cînd ne așteptăm mai puțin și-o să ne bată cu curcaua, pe noi pămîntenii, care, după ce că sîntem mici și răi, mai sîntem și sîrlubateci. Altul, fost cîntăreț, fost zarist sportiv, deci un tip care știe cum se poate umbla la credulitatea oamenilor, și-a luat numele spațial de „Rael" și a fondat o „mișcare raeliană" care are 15 000 de membri, cotizanți se-nțelege. În buletinul lui intitulat dramatic „Apocalipsul" — parcă am fi în anii 900 și ceva cînd înnebunise lumea de groaza pedepsei cerești — el anunță că pregătește sosirea lui Elohim (expresie biblică folosită de noii profeți pentru a-i denumi pe „demiurgii" veniți din spațiu).

Pînă una alta, preotul noii religii ozencomistice a scris o carte de rugăciuni în care se spune, printre altele : „Elohim, vă recunoaștem drept creatorii noștri, sîntem umilii voștri servitori și recunoaștem în Rael pe mesagerul vostru care ne îndrumă".

La rugăciuni însă nimeni nu-l poate concura pe profetul galactic, sir George King, fondatorul lui „Aetherius Society" — numele vine de la șeful planetei Venus cu care onorabilul „comunică" prin telepatie încă din 1954 asupra „marii fraternități a sferelor". Rasiști, venusienii ăștia! King, care și-a stabilit sediul central la Los Angeles, a inventat... un acumulator de rugăciuni. Așa cum se relatează în „Cosmic Voice", revista societății, reverendul alege 50 de fideli, îi urcă pe un munte ales de el ca fiind „centru al energiei noii ere", îi dispune concentric în jurul acumulatorului și-i pune să recite în cor rugăciunile compuse de el și tipărite în volumul „Cele 12 binecuvîntări". Care rugăciuni sînt condensate de acumulator și apoi, prin intermediul unui „iradiator de energie spirituală", tot de King inventat, sînt transmise direct spre astronava extratereștrilor care supraveghează Pămîntul. Toți noii profeți, fără excepție, susțin că sînt protagoniștii unor întîlniri de gradul patru, adică au fost invitați la bordul unor farfurii, platouri sau al altor obiecte, neapărat zburătoare, au fost transportați cu viteze supersonice celei a luminii pe planete din sisteme solare îndepărtate și au primit misiuni importante.

Oricît ar părea de ciudat, nu e vorba de nebuni, ci pur și simplu de escroci, care cîștigă sume importante, într-o societate în suferință, de pe urma credulității oamenilor.

IOAN ROȘCA ■

ACCENTE IN LUME

Cățărătorul

Întrucît există „specialiști" în săriturile cu parașuta de pe diverși zgîrie-nori din lume, trebuia să apară și cățărătorii pe aceste blocuri. Dan Goodwin, așa „Omul păianjen", în vîrstă de 30 de ani, din localitatea californiană Marin, a stabilit un nou record cățărîndu-se pe partea exterioară a clădirii din beton armat „Cn. Telecommunications Tower" din Toronto, pînă în vîrful acesteia, aflat la o înălțime de circa 550 de metri. Ascensiunile anterioare au fost făcute pe pereții clădirilor Sears Tower din Chicago, 110 etaje, World Trade Center din New York, 110 etaje, și ai sediului First International Bank of Dallas, 70 de etaje. Însolitul alpinist nu folosește la urcare nici un fel de funii sau corzi, ci doar două ventuze puternice din cauciuc, cu ajutorul cărora își susține greutatea corpului...

Excavator-pășitor

La uzinele „Uralmas" din Sverdlovsk a fost construit un nou tip de excavator pășitor, care prin performanțele sale tehnice se situează printre cele mai perfecționate din lume. „Cabina" sa, ridicată la înălțimea unei clădiri cu cinci etaje, iar brațul, lungimea de 125 metri. Cu ajutorul acestui gigant se pot extrage mari cantități de cărbune și roca de la adîncimi ce pot ajunge pînă la 56 m.

Statistici

Potrivit unor statistici medicale oficiale publicate la Tokio, numărul deceselor, în 1985, în Japonia a fost cu 12 012 mai mare decît în 1984. Printre cauze pe primul loc se află [illegible] cancerul, apoi diferitele cardiopatii și atacul de cord. Un purtător de cuvînt al Ministerului Sănătății și Asigurărilor Sociale a precizat că printre cauzele deceselor provocate de cardiopatii se numără și schimbarea modului de viață și alimentație al populației, adică un consum crescut de grăsimi, reducerea timpului pentru exercițiul fizic și sporirea stress-ului.

ELENA GRECESCU ■

Riscuri și remedii

Evitați-l, e un dușman perfid!

În cabinetul de **sănătatea familiei** din cadrul Spitalului clinic Tîrgu Mureș te întîmpină un bărbat în vîrstă, cu părul complet alb și mustața asîjderea, bărbat respirînd continuu o stare de bună dispoziție intelectuală, fizică și sufletească. Profesorul doctor docent Ander Zoltan, de mai multă vreme pensionar, continuă să lucreze benevol, punîndu-și cunoștințele în slujba celor care — tineri, mai ales — vor să știe cît mai multe despre modul în care își pot apăra sănătatea, își pot spori randamentul în activitatea pe care o desfășoară, își pot prelungi viața. Profesorul Ander a început prin a face, în '41, medicină legală și anatomie patologică. Din '49 este, pe rînd, conferențiar la I.M.F. Tîrgu Mureș, prorector și director al spitalului unificat. Își începe, în 1953, pregătirea doctoratului — cum spune, amuzat — numai cu un creion în mînă și o foaie albă în față. Și scrie despre răspunderea juridică și morală a medicului, ajungînd ca, după 12 ani de studii, să publice prima lucrare din țara noastră tratînd elemente de deontologie medicală (disciplină care pătrunde în facultăți în 1969).

— Activitatea dumneavoastră de cercetare, tovarășe doctor, s-a concentrat mai ales asupra medicinei omului sănătos, domeniul intrucîtva mai nespectaculos...

— Doar în aparență. Este și spectaculos și extrem de modern. Dacă toate cele se fac numai cu știință — industria, agricultura, comerțul etc. —, tocmai viața noastră, cea de fiecare zi, să fie lipsită de ajutorul științei ? Să trăim, mă tem să nu spun un cuvînt prea tare, ca niște ignoranți ? Trebuie să mîncăm științific, să ne trăim fiecare secvență de viață științific. Din propriile-mi constatări, din călătoriile efectuate, din lecturi am înțeles multe, cunosc consecințele riscurilor la care se expun mulți dintre semeni : alcoolul, fumatul, mania vitezei la volan și așa mai departe. Nenorocirea este că oamenii își dau seama prea tîrziu de riscurile la care, cu nerăbdare, s-au expus. Incitat de indiferența cu care o bună parte dintre cei alături de care trăiesc traversează această zonă, cum să zic, mai umbroasă a vieții, m-am dedicat medicinei omului sănătos. Și, ca alt argument, din propria-mi convingere — de adversar înrăit al alcoolismului și fumatului.

— Ce ați întreprins și cu ce rezultate în domeniul combaterii fumatului ?

— Mi-am elaborat, în timp, o metodă proprie de acțiune, din îmbinarea mai multora, descoperite din cărți sau din practică. Încep prin a mă informa cu minuție asupra condițiilor în care cineva s-a apucat de fumat. Nu-s grăbit niciodată, discuția putînd să dureze o oră și chiar mai mult. Cînd a început să fumeze, de la cine a învățat, ce modele de viață a avut sau are, dacă se simte stressat ? Trec apoi la o informare a pacientului. Îi ofer diapozitive (am cîteva sute), îi vorbesc despre toxicologie, despre acțiunea nicotinei și a oxidului de carbon. Dar nu pentru a-l speria, ci pentru a-i stîrni dorința de a fi sănătos. Aceasta este, în fond, marea mea credință : cred în dorința, în voința omului de a trăi sănătos. Or, niciodată un fumător nu poate rămîne sănătos. Mai apar apoi și alte aspecte, de ordin, să zicem, estetic. Un fumător, mai ales tînăr, parcă ar transpira nicotină. Corpul, respirația capătă un miros aparte, dizgrațios.

— Fumătorii își motivează indeobște viciul afirmînd că țigarea i-ar calma, le-ar produce o stare de confort nervos.

— Se pot sesiza efecte diferite ale fumatului, de la un om la altul. Acțiunea țigării are aspecte foarte particulare, influențînd în varii moduri activitatea sistemului nervos central. În aparență — pe unii îi liniștește, pe alții îi euforizează. Decisivă este doar obișnuința.

— Ce recomandați unui fumător care vrea să se lepede de acest viciu ?

— Am un ceai, pregătit de botaniștii din policlinica noastră, un ceai de plante care conține substanțe amare. Se clătește cu el gura, iar atunci cînd aprinzi o țigară, gustul acesteia e atît de amar, încît renunți deîndată la ea. Dar și în acest caz, tot de voință e vorba. Voința de a-ți construi o viață cît mai ordonată, cît mai plină de inițiative și realizări, care, pur și simplu, să-ți acapareze timpul pînă la a uita de fumat. Viața dezordonată predispune la fumat. Dar atunci cînd vrei să te relaxezi cu adevărat, cînd faci sport, cînd faci exerciții de respirație, cînd îți rezervi cîteva timp pentru a medita — nu neapărat la riscurile fumatului, dar la problemele care să te intereseze în mod real —, atunci gîndul la fumat se duce, ca să fiu în ton cu subiectul, precum fumul de țigară.

— Inițiativa Spitalului clinic din Tîrgu Mureș, de a se preocupa în mod serios de combaterea factorilor de risc din viața de fiecare zi e meritorie. Nu mi-ați spus, însă, ce rezultate ați obținut pînă acum.

— Ne desfășurăm munca, în formula actuală, de puțin timp. Dar sînt destule cazuri de oameni care s-au lăsat, la sfatul și cu ajutorul nostru, de fumat, devenind acum dușmani declarați ai țigărilor, nemaisuportînd fumul de țigară. Cred că se poate face mai mult pentru un compartiment sanitar optim al populației. Se cer eforturi conjugate, o muncă de propagandă serioasă și continuă și pasiune din partea medicilor.

D. M. ALEXANDRU ■

Un colectiv cu voință

Întreprinderea de panouri electropneumatice din Bacău pare a fi prima din țară unde nu se fumează nu pentru că fumatul ar fi interzis de vreo reglementare în vigoare, ci printr-un consens general. Mai mult de voie decît de nevoie, toți cei 960 de oameni ai muncii din întreprindere au fost de acord să nu fumeze în timpul programului de lucru. Am ținut să ne informăm despre această acțiune nu de la inițiatorul ei, directorul întreprinderii, Sergiu Iorga, ci de la un fost fumător, Pavel Purcaru, subinginer la atelierul de proiectare electrică, secretar adjunct al Comitetului de partid.

Sergiu Iorga este directorul întreprinderii din anul 1981, anul înființării acesteia. Era și este un adversar declarat și, după cum se va vedea mai jos, de temut al fumatului. Ca orice conducător de unitate care se interesează de bunul mers al întreprinderii a interzis fumatul în birouri și ateliere și a fixat locurile speciale pentru fumat. Fumătorilor li s-a recomandat să-și procure un așazis SID, sistem individual de depozitare a chistocurilor de țigare. Era vorba de un borcănaș sau o cutiuță pe care fumătorii erau sfătuiți s-o poarte asupra lor. De cîte ori se întîlneau cu directorul prezentau SID-ul la verificare. Mai mult, pe ecusonul fiecărui om al muncii scria Nefumător sau Fumător, urmat de o cifră care reprezenta numărul țigărilor fumate în 8 ore de program. Fumător 12 însemna că respectivul aprecia că fumează 12 țigări într-o zi de muncă. Cu siguranță, să te surprindă directorul la locul pentru fumat de cîteva ori pe zi nu era tocmai plăcut și nici recomandabil. Directorul Sergiu Iorga considera că pentru fiecare țigare fumată se pierd minimum 5 minute.

Astea se întîmplau prin anul 1982. Și a venit ziua cînd fumătorii s-au dus la conducerea întreprinderii și au rugat să fie considerați nefumători. Toți ! Au făcut cîte o cerere : „Tovarășe director, Subsemnatul... de bunăvoie și nesilit de nimeni, rog să fiu trecut în rîndul nefumătorilor". Cererile sînt binențeles păstrate la conducere, ultima sancțiune pe linie de fumat a fost dată în urmă cu un an și jumătate. Doi tineri au fost prinși fumînd pe acoperișul întreprinderii, după care au abandonat și ei fumatul la locul de muncă. Din întreprindere au dispărut scrumierele, SID-urile au fost aruncate. Sotiile fumătorilor înrăiți au adresat mulțumiri directorului pentru performanța nesperată de a-i convinge pe bărbații lor să se lase de fumat și în afara orelor de program.

Să fim de acord că toată lumea a avut numai de cîștigat din finalizarea cu succes a acestei acțiuni lăudabile. Ea face parte dintr-o serie de măsuri simple și generale de folosire eficientă a timpului de lucru, de instaurarea unui climat de ordine, curățenie și disciplină la locul de muncă. E de la sine înțeles că toate acestea au avut ca rezultat o creștere a productivității muncii, a calității.

În întreprindere problemele de serviciu sînt rezolvate în liniște și cu calm. Să nu ne imaginăm că în instaurarea acestui climat de ordine și disciplină directorul Sergiu Iorga a fost singur. El a fost susținut de organizația de partid, de U.T.C., de O.D.U.S. și îndeosebi de comisia de femei.

În încheiere să amintim că Sergiu Iorga este apreciat și iubit în întreprindere nu doar pentru finalizarea cu succes a acțiunii de luptă împotriva fumatului.

OPREA GEORGESCU ■

Omul se hrănește de cînd lumea, dar abia acum învață cum s-o facă!

Orice reuniune de dezbateri, fie ele culturale sau științifice, capătă importanță și substanță numai prin problematica pe care o abordează cu competență și acuitate, prin comandamentele pe care le pune în atenție în vederea acțiunii imediate sau de perspectivă. Din acest punct de vedere, cea de a XII-a consfătuire intitulată „Zilele diabetologiei românești", desfășurată nu de mult la Cluj-Napoca, sub egida filialei locale a Societății de diabet, nutriție și boli metabolice din cadrul U.S.S.M., în colaborare cu Direcția sanitară a acestui județ și Institutul de Medicină și Farmacie de aici a întrunit într-adevăr toate aceste virtuți și exigențe de la care am pornit, încît considerarea acestei ediții drept un veritabil congres nu ne apare ca o simplă metaforă. Amploarea ei e atestată și de participarea la dezbateri a peste 200 de specialiști din întreaga țară, în primul rînd din centrele universitare București, Timișoara, Iași, Craiova, Galați și, bineînțeles, și cu precădere, din orașul-gazdă. Specialitățile din care proveneau acești participanți au fost dintre cele mai diferite — diabet, nutriție și boli metabolice în primul rînd dar în același timp cardiologie, chirurgie, medicină internă, endocrinologie, igienă, biochimie, biofizică, biologie în genere. Spre a conferi evenimentului și un memento academic, atît de drag clujenilor, prof. dr. docent Iulian Mincu a ținut o conferință consacrată datelor moderne referitoare la biosinteză și secreția insulinei, în centrul căreia s-a aflat evocarea marii personalități a descoperitorului nedreptățit al insulinei, marele om de știință român Nicolae Paulescu, unul dintre binefăcătorii neuitați ai umanității. Trebuie să le recunoaștem inițiatorilor acestui dialog la nivel național, respectiv specialiștilor de la Clinica de diabet, nutriție și boli metabolice din București, în frunte cu animatorul acestei școli medicale — prof. dr. docent Iulian Mincu — capacitatea de a fi fost, acum 11 ani încă, nu numai vizionari ci și consecvenți în a urmări pe o lungă durată un obiectiv științific cu mari implicații în dezvoltarea medicinei românești contemporane. Să vedem, așadar, pornind de la corolarul enunțat la început, care au fost acele cîteva probleme și teme care au conferit reuniunii științifice de la Cluj-Napoca importanța și substanța sublimate.

★

Cadrul unitar, teoretic și practic al primei teme în dezbatere „Lipidele — nutriție și patologie" a fost magistral configurat de raportul „Lipidologia clinică. Semnificația actuală și în perspectivă" prezentat de prof. dr. docent I. Mincu, unul din precursorii ei în urmă cu 10 ani, definită ca o ramură a bolilor metabolice și nutriție umană, și de unul din colaboratorii săi în realizarea și a altor lucrări de specialitate, dr. N. Hâncu de la Clinica medicală II din Cluj-Napoca. Fiind implicate printr-un important rol în nutriție, ateroscleroză, hiperlipoproteinemii, obezitate, litogeneză biliară și, potrivit ultimelor cercetări, și în oncogeneză și imunologie, se înțelege că acest domeniu a fost înfățișat sub multiple aspecte deopotrivă terapeutice și profilactice. Dacă, de pildă, autorii Justin Stănescu și Veronica Stănescu de la Clinica de diabet, nutriție și boli metabolice din București au studiat modificările dislipemice la un lot de bolnavi nou depistat, un colectiv format din profesorii Roman Vlaicu și M. Cucuianu, din dr. Petru Mircea, Anca Cristea, N. G. Rus, G. Uza de la Clinica Medicală I din Cluj-Napoca au prezentat concluziile unor cercetări mai îndelungate privind nivelele crescute alfa 1 — antitripsinei în hipertrigliceridemiile endocrine pentru ca un alt grup de specialiști, tot din Cluj-Napoca, de la Clinica medicală II, să se ocupe de însăși clasificarea hiperlipoproteinemiilor ca aspecte practice și dificultăți de evaluare etiologică (autori — dr. N. Hâncu, prof. dr. Al. Duțu, dr. I. A. Veresiu, dr. Gabriela Nicula, dr. Silvia Cora, dr. C. Kömröși, dr. Milena Kömröși). Un interes însolit a stîrnit în dezbatere piramida alimentației și metabolismului energetic configurată de șeful de lucrări dr. C. Ionescu-Tîrgoviște de la Clinica de diabet, nutriție și boli metabolice a I.M.F. București.

Dezbătîndu-se tema „Lipidele ca nutriție și patologie", era imposibil să nu se confrunte opiniile clinicienilor și ale specialiștilor din industria alimentară, ceea ce au și făcut pe de o parte conf. dr. C. Dumitrescu de la Clinica din București, și pe de altă parte prof. dr. Brad Segal, conf. dr. Rodica Segal și șef de lucrări dr. Nicoleta Croitor de la Universitatea din Galați.

Premisa generalizatoare de la care pornește în raportul său prof. dr. Gh. Băcanu de la Clinica de diabet, nutriție și boli metabolice este formulată cu claritate : „Diabetul zaharat, prin însuși faptul că are o prevalență și o incidență în creștere, ridică multiple probleme medicale, umanitare și socialeconomice, care se reflectă asupra capacității de muncă, a calității vieții și duratei acesteia.

În bugetul național în general, în cel al sănătății publice în special, importanța diabetului zaharat reprezintă o pondere importantă".

Unei asemenea premise îi sînt circumscrise atît experiența din ultimii 15 ani a prestigioasei instituții științifice din Timișoara, înfățișată de raportor cît și considerațiile pe care mulți alți autori le-au făcut pe această temă. O importantă aparte prezintă în acest cadru Studiul București — Düsseldorf (respectiv al Clinicii de specialitate bucureștene și al clinicii medicale II din municipiul vest-german) privind îmbunătățirea controlului metabolic, reducerea numărului de cetoacidoze și a zilelor de spitalizare la diabeticii de tip I (insulinodependenți) printr-un program intensiv de educație și tratament. Rezultatele acțiunii sînt cît se poate de concludente, astfel că autorii de la cele două clinici pot conchide : „Acesta este primul studiu prospectiv controlat ce demonstrează eficacitatea deosebită a unui program standard de educație și tratament în rîndul unor pacienți cu diabet de tip 1, neselecționați". Concluzia aceasta unanim acceptată de participanții la această cercetare ne explică încă o dată de ce seminarul de la Budapesta din toamna anului trecut l-a ales în fruntea Comitetului Secției est-europene de educație a diabeticilor pe prof. dr. docent Iulian Mincu.

Nu puține dintre lucrări tratează fenomene de interdependență a altor afecțiuni cu diabetul zaharat. Atrag atenția din acest punct de vedere considerațiile formulate de un colectiv de la Clinica medicală I din Cluj-Napoca condus de același eminent profesor doctor docent Roman Vlaicu, citat și mai înainte, colectiv din care au făcut parte dr. Lucia Dosan, dr. Ligia Rebreanu și dr. Luminița Vida-Simiti. Sînt de remarcat disocierile ce se fac privind relația diabet zaharat-cardiopatie, subliniindu-se diabetul zaharat drept cauză principală specifică a cardiopatiei, implicit cardiopatia diabetică, pentru a se încheia cu concluzia că, în procesul terapeutic cardiopatiile și tratamentul lor sînt factori de instabilitate în evoluția și controlul diabetului zaharat. Prezența la dezbateri a cîtorva chirurgi clujeni de marcă s-a concretizat și în cîteva intervenții la masa rotundă pe această temă privind controlul diabetului zaharat la bolnavii chirurgicali ale prof. dr. N. G. Ionescu, rectorul I.M.F. din Cluj-Napoca, conf. dr. E. Cardan și dr. N. Hâncu. După cum conf. dr. A. Kaufman, dr. C. Ciuce și dr. Rodica Lihaci de la Clinica chirurgie II din același oraș, au prezentat aspecte din practica zilnică privind controlul metabolic și piciorul diabetic chirurgical, punînd un accent deosebit pe gangrena diabetică. Gangrena diabetică a format obiectul analizei sub multiple aspecte ale unui colectiv bucureștean format din dr. C. Ionescu-Tîrgoviște, dr. E. Sintu, dr. A. Albotă, dr. M. Pătrașcu, dr. M. Simionescu, dr. S. Prună, prof. dr. docent I. Mincu. Îndeosebi accentul pe care autorii îl pun practic pe depistarea predispozițiilor pentru gangrenă diabetică ni se pare extrem de fructuos pentru orientările de viitor ale acțiunii terapeutice în acest domeniu atît de complex.

Reuniunea științifică de la Cluj-Napoca a mai avut darul de a reevalua anumite exigențe în privința combaterii diabetului și bolilor de nutriție, de data aceasta de la nivelul atins de știința și terapeutica din acest domeniu din ultimele decenii. Este foarte adevărat că din cîte știm unul din cele șapte volume ale Tratatului de medicină internă e consacrat diabetului, nutriției și bolilor metabolice, dar în mod real învățămîntul nostru, ca și întregul sistem de calificare și perfecționare a cadrelor care lucrează în acest domeniu rămîn încă datoare asistenței medicale de specialitate. Însăși promovarea unor cadre de specialiști suferă încă de anumite inerții. Sînt încă probleme în dispensarizarea și tratamentul optim al unor bolnavi cu aceste afecțiuni. Clinica de diabet, nutriție și boli metabolice din București, funcționînd ca un veritabil centru național, n-a reușit să acopere cu specialiști competenți toate județele țării. Experiența importantei instituții științifice din București, la care se adaugă cea din alte centre universitare, trebuie mai bine pusă în valoare.

Importanta consfătuire „Zilele diabetologiei românești" de la Cluj-Napoca, pe care oricum n-am putut-o suficient reliefa în multiplele ei semnificații și implicații, constituie premisa pentru o nouă expansiune a științei nutriției.

NICULAE STOIAN ■

Chemarea lor e golul!

Un campionat s-a încheiat, altul și stă să înceapă, așta e fotbalul, o „morișcă" făcută să se învârtă aproape fără pauză! E și unul dintre motivele, poate primul, poate ultimul, cine ar putea preciza?, pentru care ne și place atît, ne și captivează sportul cu balonul rotund, care continuă să ne smulgă, în nădejdile unei copilării mereu reînnoite, lacrimi de bucurie și de necaz. Dorind să legăm un campionat de celălalt, vă înfățișăm azi, stimați cititori, podiumul de premiere al clasamentului golgeterilor, invitînd la cuvînt pe Gheorghe Hagi (Sportul Studențesc), Victor Pițurcă (Steaua) și Marian Bicu (Universitatea Craiova), cei mai productivi jucători ai sezonului trecut. Fiecare cu povestea lui, fiecare cu părerile lui, fiecare cu visele lui, dar exprimînd toți, la unison, dorința fotbalului românesc de a cîștiga noi și noi poziții pe plan internațional, de a consolida prin victorii de răsunet, în cupele continentale, în campionatul european, poziția fruntașă dobîndită de Steaua, în vitrina căreia strălucește cel mai prețios trofeu al celui mai popular dintre sporturi, Cupa campionilor europeni!

Remarcînd că, exceptînd „rocada" dintre Pițurcă și Hagi, podiumul de premiere al golgeterilor seamănă, în ceea ce privește formațiile de la care provin cei 3 laureați, cu cel al diviziei A, să-i ascultăm pe Hagi, Pițurcă și Bicu, despre care ne place să spunem, forțînd metafora, că au în sarcină golul, „sarea și piperul" dumnicilor noastre cu fotbal.

Hagi

Pițurcă

Bicu

„Un gol e un gol, atît. Suma lor contează"

— Mulțumit, Gheorghe Hagi?

— Aș putea fi altfel? Hai să judecăm: titlul de golgeter, pe de-o parte, locul 2 în campionat, pe de alta, dar și ceva în plus, în premieră, victoria echipei noastre de juniori. Problema care se pune...

— N-aș fi zis că victoria juniorilor te-ar putea bucura atît! De ce?

— Pentru că-mi fac o socoteală simplă: avînd 21 de ani, voi fi poate chiar în toamnă, poate mai tîrziu, coleg cu unul sau mai mulți dintre proaspeții campioni de juniori. E și motivul pentru care, cît mi-a permis timpul, i-am urmărit pe băieții lui Dan Apolzan.

— Care ți-a plăcut mai mult?

— Cu riscul de a fi subiectiv, Stănici. Apoi, Bondoc și Iorgulescu, fratele lui Gino.

— Care risc?

— Mă gîndesc la faptul că Stănici seamănă cu stil cu mine. Nu doar că poartă numărul 11, dar are aceeași stofă și același temperament. Driblează cu ușurință, se bagă și așa mai departe.

— Și care ar fi problema care se pune?

— Să confirmăm locul 2, ba chiar, de ce nu?, să cucerim titlul.

— Uiți că Steaua e campioana Europei!

— Nu uit, cum aș putea uita? Steaua a făcut un lucru extraordinar pentru noi toți, pentru tot fotbalul românesc. Dar asemenea onoruri, chiar dacă te introduc în istorie, nu se dau pe viață! Și-apoi, hai să mai cîntărim și așa: dacă am fost pe locul 2, ce obiectiv să ne propunem, un loc mai prost?! În fotbal, ca și în viață, contează la cine te raportezi, cu cine vrei să te întreci, așa-i?

— Așa-i. Numai că Sportul a fost și, dacă nu greșesc, mai e o echipă inconstantă, zburdalnică, nu totdeauna egală cu ea însăși. E rîndul meu să te întreb dacă-i așa?

— Asta a fost necazul, că după un meci strălucitor, am lăsat-o mai moale. Ne-am boemit.

— Termenul nu există, dar e frumos! Cum adică v-ați boemit?

— Cum n-o să mai facem! Între primii, încă în 8 iulie, am reluat pregătirile gîndind cu toții la fel: să atacăm titlul! Nu va fi ușor, de acord, dar ce ascensiune e ușoară?

— Pleacă Mircea Sandu, e adevărat?

— Așa se spune, că vrea să-și încheie cariera la Buzău. Îmi va lipsi, nu zic nu, pentru că el și Coraș m-au ajutat serios să devin golgeter, de fapt toată echipa m-a ajutat, dar așa fel de lucruri trebuie să se întîmple, pentru că vîrsta nu iartă. Îl voi însoți pe Mircea Sandu cu gîndul meu de bine.

— Gata cu tristețea!

— Chestiunea e alta: pleacă Mircea, dar cine vine?

— Asta e, cine vine?

— Ne-ar trebui un mijlocaș puternic și un al doilea portar. Nădăjduiesc că va reintra Gino și că va fi la înălțimea lui de stoper care l-a „amuțit" pe Paolo Rossi!

— Am înțeles că reintră, nu se antrenează?

— Acum da, dar în vacanță și-a tot făcut injecții! Are o inflamație stupidă la piciorul drept, recidivează cînd îți-e lumea mai dragă! Dar simt eu că va fi bine! Și pentru Gino și pentru Țicleanu.

— A fost greu să-ți păstrezi titlul de golgeter?

— Sigur, din moment ce, în campionatul trecut, am marcat cu 11 goluri mai mult decît în precedentul. Repet și nu ca să par un băiat drăguț: echipa m-a ajutat.

— Poate că și tu ai crescut în valoare?

— Poate. Un lucru e sigur: că mai am destule de învățat.

— De pildă?

— Uneori renunț prea repede. Trebuie să fiu mai rău, fi-rește în sensul bun al cuvîntului. De-aia m-a și impresionat Maradona, clasă mare, dar și bătăios. Cînd pierdea mingea, mai rar, dar o pierdea, se agăța ca scaiul de adversar, nu-l lăsa, îl încurca, ba chiar, dacă era nevoie, îl fauta. Fără grosolănie, dar în folosul echipei.

— Care-i părerea ta: Maradona l-a depășit pe Pele?

— Nu pricep la ce servesc astfel de comparații! Pele a fost Pele, Maradona e Maradona, mai mult n-aș îndrăzni. Dealtfel, pe Pele nici nu l-am apucat, în 1970 abia aveam 8 ani!

— Cum ai devenit golgeter?

— Mărcînd 31 de goluri.

— Fără îndoială, dar mă refeream la altceva. Care au fost „armele" tale?

— Venirea din linia a doua. Nu la pasă, ca un mijlocaș, ci cu mingea la picior, spărgînd și accelerînd. A mai contat, cred, și tehnicitatea.

— Care din cele 31 de goluri ți s-a fixat în memorie?

— Sincer să fiu, nici nu le mai țin minte pe toate! Cel mai spectaculos trebuie să fi fost golul din partida cu F.C.M. Brașov: stop pe piept și, fulgerător, volé cu dreptul în colțul lung. Și cu F. C. Olt, în ultima etapă, am înscris un gol frumos, al doilea, dar la adunare și unul, și celălalt, tot un gol s-a pus! Un gol e un gol, atît. Suma lor contează.

— Cum merge cu facultatea?

— Merge. Sînt în III la Comerț și mă așteaptă un examen greu, cel de finanțe. Citesc pe rupte și am convingerea că mă voi descurca. Țin la condiția mea de fotbalist, dar și la aceea de student. Nu vreau să mă fac de rîs, altfel tata...

— Te-ar mustrului?

— Ba bine că nu! Cu el, ca și cu Negriilă, în teren, mi-a fost mereu greu! Tata cere fapte, nu vorbe. Adică examene luate cu bine, cu note mari.

— Nu înțeleg care e povestea cu Negriilă!

— El e adversarul care m-a încurcat cel mai tare. Zdravăn și știind jocul. Și în ce se vede, o interceptie, o deposedare etc., și în ce nu se vede, o ținere de tricou discretă, un cot în față etc. Dintre toți fundașii, pe Negriilă l-am păcălit cel mai puțin, de aceea îl și respect în mod deosebit.

— Nu mai am nici o idee, ce să te mai întreb?

— Păi despre cupele europene, e treaba care arde. Pe unde apar, tot despre asta sînt întrebat.

— Și ce răspunzi?

— Că sigură de turul II e numai Steaua, care nu joacă! Noi, Dinamo și Craiova avem în față 180 de minute, să nu spunem hop pînă n-am sărit pîrleazul!

— N-ai vrea să mă convingi că Omonia Nicosia te sperie!

— Pe mine, fără să mă laud, nu mă sperie nimic, dar un adversar trebuie mai întîi învins, nu? Să nu rîdem dinainte, ci să privim totul cu seriozitate, cu răspundere. Tata zice „să nu faci niciodată pe deșteptul", iar eu îi dau dreptate. Cel mai dificil meci e cel care urmează, deci, în cazul nostru, cel cu Omonia. Nu mă îndoiesc că vom obține calificarea, toate „cărțile" sînt în mîna noastră, dar va trebui să muncim pentru ea. De-aia ne și pregătim, de pe acum, la singe. Dorim să urcăm cît mai sus, prima treaptă a scării numindu-se Omonia Nicosia. Greul abia după aceea va începe.

— Și?

— Și ce?! Mergem mai departe. Cît de departe, asta decide munca.

— Felicitări, Gheorghe Hagi, îți mulțumesc.

OVIDIU IOANIȚOAIA

„O revanșă față de mine însumi"

— Presupun că îți pare rău, Victor Pițurcă, că nu ai cîștigat și titlul de golgeter! După Cupa campionilor, două lucruri ți-au scăpat la mustață: Cupa României și titlul de golgeter!

— Mi-a fost ciudă fiindcă n-am fost departe. Nu m-am bătut foarte mult pentru asta, dar, cu două etape înainte de final, aveam un avans de trei goluri față de Hagi. El a mai marcat 2 la Pitești și 6 în partida cu F. C. Olt, în timp ce eu am înscris doar o dată cu Bacăul și de 3 ori la Craiova.

— Trei goluri la Craiova, asta chiar că e o performanță!

— Ca și cele șase ale lui Hagi din ultima etapă!

— În mod normal, ar fi trebuit să te așteptăm la o confruntare pe ultima sută de metri și să înscrii în celelalte meciuri.

— Eu nu am nici un titlu de golgeter și nu m-am gîndit la el. Abia după meciul cu F. C. Bihor, cînd i-am ajuns pe Bicu, mi-a venit ideea. Cred că dacă n-ar fi fost Cupa Campionilor Europeni aș fi înscris încă vreo zece și aș fi luat și Gheata de aur. Dar campionatul era jucat și concentrarea noastră viza altceva.

— De acord, dar dacă ai fi fructificat numai jumătate din ocaziile avute, ai fi putut să cîștigi nu una, ci două Ghete de aur.

— Asta am mai auzit-o. Dacă aș înscrie toate ocaziile pe care le-aș avea atunci ce-ar fi? Fotbalul n-ar mai avea nici un farmec. Ne-am plictisi și noi, și spectatorii, și arbitrii.

— Și totuși, cum de te bucuri de atîtea ocazii?

— Există două tipuri de jucători. Unul, cel care au o ocazie, cel mult două și înscrie un gol, sau chiar două, și al doilea tip, din care fac parte și eu, cei care prin jocul lor, prin plasament, obligă echipa să-i paseze în situații favorabile, din care fructifică la fel, cam tot atît.

— Ce-ți place la cîștigătorul de anul acesta?

— Două calități de bază: dribling în mare viteză și șut. Dar părerea mea e că Hagi are calități deosebite pentru un creator de faze, pentru un coordonator.

— Te roade că a luat titlul?

— Ceva mă face să spun că titlul de golgeter, în sensul autoritar în care era Dudu Georgescu, încă nu s-a jucat. Scăpînd de primul tur al Cupelor, ne vom concentra pe debutul campionatului. Gîndindu-mă la valoarea echipei, în mod normal ar trebui să nu iertăm pe nimeni fără 4—5 goluri în jocurile de pe „Ghencea". Concentrarea să fie, pentru că armonia și coeziunea echipei depășesc aerul unor cuvinte de complezență. Sînt chiar adevărate. Și asta mă face să mă gîndesc la Gheata de aur.

— În primul moment am crezut că glumești. Văd că o ții sus și tare. Eu zic că mai bine spre sfîrșit.

— De ce, am dreptul să visez. Și de ce să-mi pierd timpul? Într-un an le iau pe amîndouă, titlul de golgeter și gheata și mi-am completat biografia.

— Maradona n-a ținut neapărat să devină golgeterul Campionatului mondial. Cel puțin așa a părut!

— Nu vreau să contrariez, dar în iarnă, cînd am fost în turneu în Italia, nu-mi-a făcut o impresie deosebită. Cîteva goluri anoste și multe meciuri cenușii. Dar în Mexic a fost de aur. Probabil că și antrenorul a reușit să-l folosească unde și cum trebuia, probabil că și el s-a concentrat și a prins cîteva săptămîni de vîrf. Și, fie vorba între noi, a avut parte și de naivi. Să mergi 40 de metri cu mingea, să-i învîrți și pe fundași, să-i amețești pe toți, unde s-a mai întîmplat asta și cine te lasă?

— Cine, necine, dar ei a făcut-o și a jucat și pentru ceilalți.

— De acord! Nu toți din echipa Argentinei sînt mari valori. Cred că situația e identică și la noi la Steaua. Prietenia naște mecanismul care funcționează. Am ajuns deja în situația că ne iese și atunci cînd greșim.

— Da, dar nu v-a ieșit în finala Cupei!

— Campionatul se terminase, eram scoși din priză. În plus, a fost și ratarea loviturii de pedeapsă. Ia să fi jucat cu concentrarea din cupă. Îmi aduc aminte de nopțile dinaintea meciului cu Anderlecht. Eu stăteam și stau în cameră cu Bölöni. Se făcea două noaptea și ne învîrteam de pe-o parte pe alta, prefăcîndu-ne că dormim. La un moment dat ajungeam unul cu fața la celălalt și ne pufnea rîsul. Și ne ziceam, nu se poate să nu ne lasă. Pe cînd finala a fost cum a fost, un fel de prolog al vacanței. Acum s-a terminat. O luăm de la capăt și n-o să ne fie ușor. Dar nici celor care vor juca împotriva noastră.

— Apropo, cine te-a incomodat cel mai tare? Mă refer la fundași!

— Față de mine, Tilihoi s-a purtat întotdeauna agresiv. Dar cele mai multe necazuri mi le face Iorgulescu. Nu m-a lovit niciodată, dar îmi știe jocul, e tehnic și, din cauza lui, în meciurile cu Sportul studențesc, n-am înscris nici un gol. Oricum, îi țin minte. Nu-i tîrziu.

— Ai avut un an bun, mai bun decît ți-ai fi imaginat în clipele cele mai optimiste.

— Adevărat, adevărat. Eu am trăit multă vreme cu amărăciunea că n-am prins echipa mare a Craiovei. Două campionate și titlul de golgeter am cîștigat cu tineretul și abia am promovat în echipa întîi. Cernăianu m-a băgat de două ori, o dată 15 minute și apoi o reprizâ. A plecat, a venit Teașcă, am prins 10 etape și, la un antrenament, m-a dat afară. De atunci am trăit numai cu păreri de rău. Abia acum mi-am luat revanșa față de mine. În plus, anul acesta am terminat și secția de subingineri a Academiei Militare, cu specialitatea radio și radiolocație de bord.

— Cuvenitele felicitări! Dar eu aș prefera să-ți string mîna pentru Gheata de aur.

CORNEL NISTORESCU

„Visul meu e să joc în națională"

— La odihnă, Marian Bicu?

— Poiana Brașov e un loc minunat, nu? Iar eu am un motiv special a-o găsesc așa: îmi petrec „săptămîna" de mierе. Pe 29 iunie m-am căsătorit, soția, Liliana, fiind tot din Maglavit.

— Casă de piatră! Apropo, ce mai e nou în Maglavit? Ce mai face Petrache Lupu?

— Petrache e un biet moș, iar de Maglavit să nu rideți! El e o adevărată pepinieră pentru Universitatea Craiova, punîndu-i la socoteală pe Gică Popescu, pe Stănescu și pe Racolța.

— Care sînt din Calafat nu?!

— Nu-i tot aia, ce-mi sînt 15 kilometri în sus, 15 în jos?!

— Clar. La Maglavit ai început să joci?

— Da, la „Fulgerul", pînă am plecat în armată. Pe timpul stagiului militar, făcut la Timișoara și la Iași, nici măcar n-am dat cu piciorul în minge! M-am dus, din proprie inițiativă, la Armata Craiova, care era în C, dar m-au refuzat. Ce mai la deal, la vale, au considerat că n-am clasă!

— Poate n-aveai!

— Doar n-oi fi căpătat-o, atîta cîtă era, stînd! După militărie, am intrat la „Electroputere", dar n-am rămas decît 3 luni. M-a văzut Nicolae Zamfir, de la tineretul Universității, și m-a luat. Nu mi-a fost mie ușor, dar nici dînsului! Nu trecusem pe la copii, nu trecusem pe la juniori, eram doar Bicu din Maglavit! M-a învățat multe Nicolae Zamfir, unele ținînd, recunosc, de abecedar, dar înainte de toate învățat să trag. Să pun osul. Să transpir.

— Universitatea era în plină glorie. Care dintre jucători constituia idealul tău?

— Fără discuție, Balaci. S-a nimerit însă, plecînd el, să nu jucăm decît un meci împreună și nici acela întreg.

— Cînd ai debutat în prima echipă?

— Nici la acest debut n-am avut mai mult noroc, căci am fost pentru prima oară titular în partida de Cupă cu Minerul Certej, pierdută la „masa verde"! Apoi, o etapă am jucat, trei am stat și așa mai departe. Titular-titular am devenit la 25 de ani, adică în campionatul care abia s-a sfîrșit.

— Să înțeleg că Mircea Rădulescu e antrenorul care te-a redescoperit?

— Mi-a redat încrederea, fără îndoială. Florin Halagian nu prea mă băga în formație sau mă băga de nevoie.

— A fost, de acord, campionatul tău. Nu doar că, dintre toți componenții Universității, ai jucat cele mai multe meciuri, dar ai și marcat cele mai multe goluri, 25, ocupînd locul 3 în clasamentul golgeterilor. N-ai visat să fii primul?

— M-am gîndit, nu fac pe grozavul, că prea ar fi dintr-un foc! Dar la anul, să mă ierte Hagi, nu mai scap titlul! Și-acum, dacă scădem golurile din ultima etapă, știți de ce, și pe cele din 11 metri, aș fi mai în față, nu?

— Ești încă tînăr, așa că nu uita: fanfara nu cîntă decît pentru învingător!

— Sînt tînăr, dar numai ca fotbalist. Altfel, în 21 aprilie, am împlinit 26 de ani și am început să am, se vede, păr alb!

Tata ride că ratările mi l-au scos !

— Tatăl tău e, probabil, și primul tău suporter, grecesc ?

— Amarnic. Tata, care lucrează la sistemul de irigații Călărași-Bălțești, n-a asistat în viața lui la un meci ! Nici la radio nu ascultă ! Am fost nu demult acasă, însoțit de Adrian Popescu, care e cel mai bun prieten al meu. După ce am făcut prezentările, tata l-a privit pe Adrian cu candoare și l-a întrebat : „matale, joci și matale cu mingea ?!"

— Știi ce e interesant, Marian Bicu ? Faptul că tu, un jucător pînă ieri anonim, ai ajuns să fii exponențial pentru o echipă cu reputația și valoarea Universității Craiova ! Cum explici asta ?

— Mă tem că exagerați. I-ați uitat pe ceilalți, pe Lung, pe Cîrțu, pe Geolgău.

— Cu excepția lui Lung, ceilalți au lipsit prea multe etape.

— Dar nu din vina lor. Cîrțu, de pildă, a făcut o nevroză sau cam așa ceva. Pînă să-și revină, nu putea dormi defel. Visa noapte de noapte, obsesiv, bara de la Sarajevo, din partida cu Zeleznicear !

— Geolgău ?

— Nu vă supărați, dar parcă sîntem la ora de română să facem caracterizarea personajelor !

— Nu mă supăr. Zii ce-i cu Geolgău.

— A avut o vreme cînd parcă fugea pe loc ! Dar nu l-a ținut mult. Golurile lui, și cel de la Bratislava, și cele, primul și ultimul, din partida cu Monaco, au venit la fix. Adevărul e că un gol venit la fix te face mare !

— Ai ratat vreo lovitură de la 11 metri ?

— În campionatul trecut, două, ambele acasă. Cu Petrolul, am tras în stîlpul porții, iar cu Argeșul, a apărat Cristian.

— Există, Marian Bicu, vreo regulă ? Îți alegi un colț dinainte sau te hotărăști unde să tragi în ultima clipă ?

— Regula e una singură : să dai gol ! În Mexic, la departajare, spaniolii au tras, în general, mai bine decît belgienii, mai plasat, mai artistic, numai că unul din ei a ratat ! Aveți dreptate : fanfara nu cîntă pentru învinși !

— Păi vezi ! Altceva: ai încredere în „noul val" al Craiovei, în Gică Popescu, în Săndoi, în Badea, în Stăsescu ?

Cred că viitorul e al lor, e că vrem, fie că nu vrem Craiova lui Balaci, a lui Beldeanu, a lui Donose, a lui Crișan, cea mai frumoasă echipă din acești ani, s-a dus. Cred că trebuie să ne desfacem de vraja ei, iar cel mai bun mijloc de a o face e s-o depășim în performanță. Consider că e posibil.

— Apropo de Craiova : care crezi că e cea mai mare realizare a ei în trecutul sezon ? Ocuparea locului 3 ?

— Aș zice altfel. Faptul că Irimescu, altădată un obișnuit al eliminărilor, n-a primit în tot campionatul decît un cartonaș galben !

— Ce-ți dorești cel mai tare și mai tare ?

— Visul meu e să joc în națională, apoi vom mai vedea. Antrenor nu mă fac. Nu, mai degrabă arbitru.

— De ce ?

— Pentru că, antrenor fiind, trebuie să lucrezi cu oamenii și asta e foarte greu. V-o spune unul care a fost sergent în armată.

— Circulă tot felul de zvonuri : Cămătaru e la Dinamo, Lung la...

— Nu pot vorbi pentru alții, dar eu n-aș pleca. Pentru nimic în lume. Și-apoi, ca să discutăm și mai concret, sînt student abia în anul III, la I.S.E., trebuie să termin.

— Cum vezi campionatul viitor ?

— Ca o luptă acerbă între Steaua și Dinamo, cu noi și cu Sportul pe margine. Cîștigînd Cupa campionilor, Steaua a realizat o performanță unică, pentru tot fotbalul românesc, dar n-o așteaptă un campionat ușor !

— Trebuie să recunosc că, pentru întîiul interviu mai amplu, te descurci bine !

— Vă mulțumesc, dar aveți grijă cum scrieți ! „Flacăra" se citește mult la Maglavit, să nu mă dați de rușine ! De-acum mă știe lumea...

— Îți rămîn dator pentru sfat, succes în căsnicie și în fotbal. S-auzim de bine, Marian Bicu !

OVIDIU IOANITOAIA ■

ȘAH
cu Margareta Mureșan

Evaluări

● Abia am depășit prima decadă a lunii și avem parte de reevaluări în „top"-ul celor mai buni șahiști ai lumii — deși transformări uriașe nu s-au produs, cumulările de „mici avantaje" apar prin puncte înscrise în lista Elo. Supremația rămîne în continuare, cîtă vreme se apropie un nou „meci al secolului" ? de partea campionului lumii, Garri Kasparov. Deținătorul premiului și trofeului „Oscar—1985" (cu 1 356 p) are același coeficient Elo ca la 1 ianuarie : 2 720 (meciul cu Miles nefiind încă inclus). Mereu al doilea, deocamdată, Anatoli Karpov a „agonisit" doar 5 puncte în șase luni din totalul actual de 2 705. Un progres foarte mare a marcat A. Iusupov, care trece pe poziția a treia cu 2 670 p (față de 2 645 p cînd fusese egalul lui Timman și Vaganian, de care a „scăpat" relativ ușor în meciurile din CM. O însemnată creștere valorică a înregistrat multiplul nostru campion Mihai Șubă. În sezonul estival el va evolua cu un coeficient superior de 2 580, fiind egal ca... valoare numerică marilor maeștri Polugaevschi, Tukmakov și Seirawan.

● Ce se spune despre Fischer ? Ce mai face Bobby ? În pragul meciului-revanșă întrebarea aceasta stă pe buzele tuturor. Cel care a revoluționat teoria modernă a deschiderilor și a impulsionat lupta sportivă a intrat în legendă. Rarele sale apariții sînt doar „incognito". Și aceasta de teama ziariștilor... care și ei se întreabă : ce mai face Fischer ? La o astfel de întrebare a răspuns ex-campionul lumii Mihail Nehemievici Tal într-un interviu dat revistei sovietice „64". Vol reproduce declarația în traducere proprie: „Ce să fie nou... Anul trecut în timpul turneului interzonal găzduit de hotelul Taxco, domnul Chekko a povestit că, o jumătate de an înainte, l-a primit pe Fischer. Ex-campionul lumii a fost oaspetele său incognito și, ca și pînă acum, l-a fost teamă de ziariști. Fischer a jucat blitz cu șahiștii mexicani, a cîștigat... Într-o altă zi domnul Chekko a venit la mine și zîmbind și trist. Întrebat despre ce era vorba, acesta a relatat astfel ultima convorbire telefonică cu Fischer care l-a întrebat : „Am auzit... ai organizat turneul interzonal?" Primind răspuns afirmativ Fischer a continuat iritat : „Cum? Ai legături cu F.I.D.E. ? Consideră că nu ne cunoaștem !" Tal conchide : „Aceasta este ultima mărturie despre Fischer..." și noi conchidem : Toate-s noi și toate-s vechi !

● Cu ocazia aniversării a 140 de ani de existență a orașului Winterthur s-a organizat un puternic turneu internațional al cărui laureați sînt următorii: 1. Littlewood (Anglia) 8,5 p, 2. Schauwecker (Elveția) 7 p, 3—4. Mortensen (Danemarca), Levi (Anglia) 6,5 p, 5—7. Dan Cramling (fratele Piei Cramling), Barbero (Argentina), Welin (Suedia) 6 p, etc.

● Cum s-a ajuns la ideea fulmului „Șapte pași pe orizont", film de inspirație șahistă ? Cel mai îndreptățit să povestească aceasta este Mihail Tal, care în 1962 suferind o operație a fost internat într-un salon cu mulți simpatizanți ai șahului. A fost provocat imediat la o dispută. De simultan nici că putea fi vorba întrucît pacientul era imobilizat la pat. Așa că s-au gîndit la o formulă inedită... Tal a acceptat să susțină „orb" un simultan. Totul a decurs bine, chiar dacă bolnavul avea dureri și nu mai jucase în simultane decît cu piesele pe tablă, simultanistul a obținut avantaje clare sau poziții promițătoare, dar totul a fost întrerupt la sosirea medicului. Din această întîmplare au încolțit primele fragmente ale unui nou film sovietic de factură psihologică.

● Sezonul estival anunță desfășurarea unor turnee internaționale de mare tradiție la care vor lua startul mai mulți dintre reprezentanții de frunte ai României. Între 20 iulie și 2 august la Biel va avea loc un mare festival ce va reuni jucători la toate categoriile : juniori, seniori, veterani și femei. Între 9 august și 17 august elita șahului european va fi prezentă la „Berliner Sommer", turneu ce a revenit anul trecut lui M. Șubă, și care anul acesta va reîncerca cucerirea trofeului. Din 4 august la Băile Herculane se va desfășura turneul internațional al României, la care și-au anunțat participarea jucătoare puternice din țară și din străinătate.

MARGARETA MUREȘAN ■

Racul

DAN SILVIU TURCULEȚ ■

SORIN POSTOLACHE ■

Bețe-n roate!

● A muncit din răsputeri ca lucrurile să rămînă neschimbate.

● Îl era frică și de umbra lui. Mergea numai prin întuneric.

● Ca să rămînă în picioare, marioneta s-a lăsat trasă pe sfoară.

● Excesul de alcool a fost combătut cu tărie.

● Nimeni nu l-a deschis ușa, pînă ce n-a scris „intrarea oprită".

● După război se odihnește-n pace.

● Adevărul e în vin, declară în ultimă instanță.

● Bijbiia în alcătuirea unor puncte de vedere.

● L-a lovit în obraz cu arătătorul.

● Cînd plouă, își pune mîna streașină la ochi.

● Dădea-n stînga și-n dreapta pentru a merge înainte.

● Îi zicea soacrei mamă-mamă.

● Mințea de stingea. A fost numit pompier șef.

● Pentru că au aranjat meciurile au fost dați calificați.

● Pînă în ziua căsătoriei a fost un om fără pereche.

● Pe Hector l-a durut în cot de călcîiul lui Ahile.

● La tribunal și-a pierdut judecata.

● Odată cu eroii, au intrat și fricoșii în pămînt. De rușine.

DANIEL MILITARU PITEȘTI ■

Cronica șoselei

„Se salvează cine poate"

„Fată, care fată ? Nu știu despre nici o fată ! Băiat, ce băiat, n-a fost nici un băiat. Un student, ăsta da, a fost. Sînt încă buimăcit. Vă rog să mă iertați, îmi țiuie întruna ceva la urechi. Nu-i simplu să lei în brațe un pom cu diametrul de un metru. Unde-i acum studentul ? De unde să știu eu ? Probabil că o fi plecat acasă. Că are picioarele fracturate ? Nu mi-a spus nimic. Crezînd că totul e în regulă, eu am deschis ușa (cu greu, e drept, tabla fiind îndoită), am coborît din mașină, nevenindu-mi parcă a crede că n-am pățit nimic și am plecat la atelierul unde lucrez. Trebuia să mă îngrijesc de reparația mașinii. Mi-am propus la început să-mi mobilizez echipa și împreună, pînă dimineața, să aducem mașina în starea inițială. Fane, ajutorul meu, a venit primul, stă aproape, la nici 100 metri. Am examinat împreună autoturismul și ne-am convins că lucrurile erau mai complicate decît părea la prima vedere. „De unde luăm parbriz, pivoți, mască, capotă de motor etc. E vorba totuși de un Mercedes. O să-i spun omului că mă oblig să-i fac mașina exact cum a fost, cînd mi-a împrumutat-o, în cel mult 10 zile". „Și cum ai reușit, tu, mă Floreo, să intri exact în pomul cel mai rezistent ? Doar nu ești așa de ageamiu?", se miră Fane. „Astă-i situația, ce să-i faci. Nu lipsa de experiență e de vină. Vorba aia, doar conduc în fiecare zi, o știi bine. Nu eu fac proba mașinilor care ies din reparație ? Trebuie să recunosc, așa pățesc ori de cîte ori vreau să mă dau mare. De fiecare dată, lucrurile ies pe dos. Studenta mi-a dat de înțeles de cîteva ori, aluziv, că nu sînt de nasul ei. Cînd mi-am dat seama că nici Mercedesul nu a impresionat-o, ea continuîndu-și discuția în mașină cu prietenul ei, am început să mă gîndesc ce anume să mai scornesc pentru a-i distrage atenția de la convorbirea cu Dan spre umila mea persoană. Descrierea mașinii, a performanțelor ei, tehnica conducerii sportive, pe care o făceam cu lux de amănunte, se pare că începuse să trezească un oarecare interes. Fata și mai ales Dan mă ascultau atenți. „Acum avem 100, 110, 120, 130 km pe oră", le relatam eu aidoma unui reporter sportiv, uitîndu-mă cînd la vitezometru, cînd la cei doi tineri. Viteza nu-i deranja, dimpotrivă. Mi-am oprit ceva mai mult privirea asupra feței ei, doar voi citi pe ea un sentiment de admirație. Mi-au fost fatale cele cîteva secunde. Cînd mi-am întors capul din nou asupra drumului, era prea tîrziu. A urmat ciocnirea cu pomul. Mai departe, cunoașteți ce s-a întîmplat..."

Remarcile malițioase ale tatălui n-au avut darul să-i stingă cît de cît pasiunea fiului pentru problemele automobilismului de

Cronica șoselei

„Se salvează cine poate"

neri. A cunoscut întîi pe Dan, studentul, care venea din cînd în cînd, cu mașina tatălui său la atelierul unde lucra tînărul mecanic. Discutau de fiecare dată despre motoare, subiect care îl interesa mult pe student. Cînd Florea a început să-i arate albume, reviste și să-i explice unele dintre tainele bolizilor de mare performanță, Dan a început să vină tot mai des la atelier. Florea lăsa lucrul pentru cîteva minute, și-și descărca sacul cu noutăți, care-l captivau la culme pe tînărul student. Într-o duminică, a fost invitat de Dan la masă. I-a cunoscut părinții și pe Dana, prietena studentului și colega lui de an. După plecarea mecanicului, Dan începe să-i chestioneze : „Ei, ce impresie v-a făcut «expertul» meu în probleme auto ? Dana, mai întîi tu". „Să-ți spun drept, eu eram atentă la televizor. Nu mă interesa subiectul tratat cu atîta ardoare de voi, așa că nu pot să-ți spun nimic notabil despre vrăjitorul tău". În timp ce mama se îndrepta spre bucătărie, tatăl îl luă ușor de braț pe tînăr. „Acum urmez cu la rînd, nu ?, zise el zîmbind. Să-ți spun drept. Mie mi s-a părut cam palavragiu. Și încă ceva, cînd vii în casa amicului tău, e cam deplasat să nu-ți dezlipești privirea de la prietena lui". „Asta-i bună, cred că ți s-a părut. Eu n-am observat aceste secvențe ale filmului vizitei". „N-ai băgat de seamă pentru că erai atent la pozele din albume și la descrierile lui, să-ți spun sincer, uneori cam atehnice".

Florea n-a spus însă esențialul. Se cuvin mai întîi spuse cîteva cuvinte despre debutul „prieteniei" sale cu cei doi tineri. A cunoscut întîi pe Dan, studentul, care venea din cînd în cînd, cu mașina tatălui său la atelierul unde lucra tînărul mecanic. Discutau de fiecare dată despre motoare, subiect care îl interesa mult pe student. Cînd Florea a început să-i arate albume, reviste și să-i explice unele dintre tainele bolizilor de mare performanță, Dan a început să vină tot mai des la atelier. Florea lăsa lucrul pentru cîteva minute, și-și descărca sacul cu noutăți, care-l captivau la culme pe tînărul student. Într-o duminică, a fost invitat de Dan la masă. I-a cunoscut părinții și pe Dana, prietena studentului și colega lui de an. După plecarea mecanicului, Dan începe să-i chestioneze : „Ei, ce impresie v-a făcut «expertul» meu în probleme auto ? Dana, mai întîi tu". „Să-ți spun drept, eu eram atentă la televizor. Nu mă interesa subiectul tratat cu atîta ardoare de voi, așa că nu pot să-ți spun nimic notabil despre vrăjitorul tău". În timp ce mama se îndrepta spre bucătărie, tatăl îl luă ușor de braț pe tînăr. „Acum urmez cu la rînd, nu ?, zise el zîmbind. Să-ți spun drept. Mie mi s-a părut cam palavragiu. Și încă ceva, cînd vii în casa amicului tău, e cam deplasat să nu-ți dezlipești privirea de la prietena lui". „Asta-i bună, cred că ți s-a părut. Eu n-am observat aceste secvențe ale filmului vizitei". „N-ai băgat de seamă pentru că erai atent la pozele din albume și la descrierile lui, să-ți spun sincer, uneori cam atehnice".

Remarcile malițioase ale tatălui n-au avut darul să-i stingă cît de cît pasiunea fiului pentru problemele automobilismului de mare performanță. Îl vizita la atelier, chiar cu frecvență sporită. O lua cu el uneori și pe Dana, pe care descrierile mecanicului nu reușeau să o convertească deloc spre un domeniu care nu o atrăgea cîtuși de puțin.

A urmat invitația la restaurant, tentația cu mîncăruri și băuturi scumpe. „Și cine plătește toate astea, Dane ?", îl întrebă fata în șoaptă, într-un moment cînd atenția mecanicului era concentrată spre orchestră. „Nu-ți fă tu probleme, ne descurcăm noi bărbații". Cînd Dan a băgat mîna în buzunar pentru a scoate banii, mecanicul l-a oprit printr-un gest hotărît. „Sînteți invitații mei, se poate ?" Apoi a scos la iveală un teanc de sute, ținîndu-l un timp în mînă, parcă pentru ca tinerii și cei de la mesele apropiate să-i remarce grosimea. „Veți fi oricînd invitații mei, cîștig destul ca să-mi permit să ofer chiar zilnic o asemenea masă. Ghiniorul nostru, și al vostru și al meu, e însă lipsa de timp". Se aștepta să vadă admirația pe fața fetei. Ea trecuse însă peste o astfel de scenă — de prost gust — cu o indiferență totală. „Și acum, vă invit la plimbare cu această minune a secolului. E model '85, Dane. Cei 150 de cai putere o clasează printre cele mai puternice". Tînărul se uita hipnotizat la mașina adusă între timp de un coleg al mecanicului. „Și cui aparține, mă rog, această «minune» a tehnicii, presupun că nu dv. ?" Puțin vexat de remarca fetei, mecanicul răspunse cu superioritate studiată. „Nu se pune problema că n-aș avea bani pentru un asemenea bolid, dar el e proprietatea unui client de la care o pot cumpăra cînd doresc". Deznodămîntul plimbării a fost cel descris. Și acum, problema cheie. După impactul cu pomul, studentul, cu ambele picioare fracturate, și-a pierdut cunoștința. Dana a fost proiectată de pe fotoliul din spate la mică distanță de mașină. Zăcea fără cunoștință, cînd a coborît mecanicul. Cu sînge rece, precum „eroii" cărții cu același nume, de Trumann Capote, el a apucat-o de mîini și a tîrît-o sub niște boscheți. Apoi, fără a da atenție nici gemetelor studentului, a plecat spre atelier, cu scopul pe care l-am arătat la începutul povestirii. Medicii au stabilit că Dana ar fi supraviețuit dacă i s-ar fi acordat primul ajutor la timp. Ea a zăcut însă de la ora unu și pînă la patru, cînd a fost găsită pierzînd continuu sînge. „Cînd am dat de ea, era încă caldă, sărăcuța", spunea bătrînica cu vocea gîtuită de emoție. Pentru salvarea lui Dan, abandonat în mașină, a fost nevoie de mari eforturi din partea medicilor. L-a ajutat robustețea organismului său.

„Ce-ai gîndit, Florea, despre cele două ființe omenești lăsate de tine fără nici un ajutor ?" „Păi, dom-le, în asemenea cazuri, e exact ca pe vapor : se salvează cine poate !"

Fără comentarii.

VICTOR BEDA ■

Fotografie de VICTOR RADULESCU ■

Săptămîna marilor speranțe

Fotografia de față anunță reportajul din numărul viitor al revistei — **Săptămîna marilor speranțe** —, în care colega noastră **Tania Radu** își propune să relateze despre febra examenelor de admitere, cuprinzînd liniștea sălilor de examene, forfota sfioasă a coridoarelor, grandoarea amfiteatrelor și așteptarea înfrigurată, mereu sub semnul nădejdii, a candidaților, a părinților și bunicilor, a tuturor celor apropiați.

Tei — marele pavoaz al vacanței

Duminica trecută, în Complexul cultural-sportiv studențesc Tei a fost arborat marele „pavoaz": au început **Serbările studențești TEI '86.** Este regalul festival pe care această instituție de educație și cultură — în aer liber și pentru timp liber, îl oferă din nou, asemenea vacanțelor trecute, miilor de onești tineri care-i trec zilnic pragul. Debutul acestei ediții a fost apoteotic: în cursul dumineții, baza sportivă a fremătat de concursurile organizate la șah, volei, yahting, tenis de masă și de cîmp, badmington, baschet, pentru ca, apoi, liniștea după-amiezii să fie concentrată în dreptul scenelor de spectacole pe care au evoluat cîteva din cele mai prestigioase și consacrate formații artistice studențești — ansamblul folcloric „Doina" al Casei de Cultură a Studenților din București, brigada artistică a A.S.E., formația de muzică ușoară „Conexiuni" a studenților din Brașov, formația de dans modern a Casei de Cultură a Studenților din Cluj-Napoca, grupul satiric „Distractis" (varianta nouă a cunoscutului „Divertis") din Iași, folk-iști și interpreți de muzică tînără din București și Cluj-Napoca. A fost o zi în care trăirile emoționale, exuberanța și voia bună au înregistrat, la propriu și figurat, cea mai mare densitate pe metru pătrat în întregul complex, constituind ceea ce s-ar putea numi o relansare dacă nu cumva un veritabil start al vacanței '86. Spunem acest lucru întrucît zilnic, pînă la 10 august cînd este prevăzută o închidere formală a acestor Serbări, aici se vor repeta astfel de întîmplări cultural-artistice și sportive, inclusiv cu participarea unor instituții profesioniste — teatrele bucureștene „Bulandra", de Comedie, de Estradă, Mic și Giulești. Prezența la Serbări a acestor colective prestigioase vorbește de la sine, prin stagiunea estivală ce o vor desfășura în Tei, despre prestanța pe care și-a cîștigat-o Complexul studențesc, despre maniera originală în care vacanței îi se dă aici un conținut educativ și, totodată, recreativ, desore virtuțile benefice pe care le comportă actul cultural — la care participă, pe aceeași scenă, forțele artistice studențești și reprezentanți de prestigiu ai artei naționale.

Cu o anume modestie sau discreție demne și de cauze mai bune, Complexul studențesc Tei s-a instalat în prim-planul spațiilor bucureștene de agrement și timp liber, condițiile naturale de aici (și ele în continuă amenajare și dezvoltare civilizatorie) fiind prelungite, dacă se poate spune așa, cu acțiuni care le pune pe deplin în valoare și care conferă, în adevăr, întregii inținte statutul de instituție culturală, în care așa-zisul timp liber, continuînd să rămînă, totuși, un timp al vacanței, „se umple" pe nesimțite cu sensuri dintre cele mai profitabile pentru toți cei care se află într-o zi la Tei. Duminică au fost peste 10 000 de oaspeți în Complex, organizatorii străduindu-se ca, pentru fiecare, această zi să fie memorabilă, să fie, adică, o invitație în alb pentru ce va urma, pentru programele zilelor următoare. Se înțelege că o asemenea grandioasă manifestare, pentru care limitele de timp și spațiu sînt pur ipotetice, rigorile de organizare neatenfînd la statutul vacanței, fiind reduse, adică, la strictul necesar, o asemenea manifestare, deci, presupune o impecabilă stăpînire a tuturor circuitelor vizibile și invizibile care alimentează tensiunea întregii zile. Iar succesul, necuantificat decît în satisfacția ca toată lumea să fie mulțumită și să plece de aici cu o amintire frumoasă, se datorează, între altele, și faptului că la acest invizibil „pupitru de comandă" se află cîțiva oameni inimoși, cu îndelungată experiență în mișcarea studențească dar, care tocmai de aceea, au o stare de spirit intactă în ceea ce privește studența și înțelegerea așteptărilor acestei vîrste. E vorba de Ion Stoica, directorul Complexului, Mircea Angelescu și Virgil Stoica, directori adjuncți, de „mîna" de instructori și metodiști ai Complexului care nu pregetă să se „multiplice" pe ei înșiși întotdeauna la locul și momentul potrivite, pentru ca totul să decurgă așa cum se poate constata din exterior, adică normal. În limpezimea unei zile de vacanță petrecută la Tei de studenții noștri, de ceilalți tineri ai Capitalei se află cuprins ceva și din transpirația și inspirația acestor oameni pentru care vacanța nu este, iată, decît cel mai veritabil anotimp al muncii.

OCTAVIAN STIREANU ■

Pentru cei care iubesc marea

— În incinta gării Constanța a fost deschis un punct de informare turistică, aflat în permanentă legătură cu dispeceratul de cazare din stațiunea Mamaia, unde turiștii care au sosit pe litoral fără bilete de odihnă pot obține, în limita disponibilităților existente, servicii complete: cazare și masa.

— În Parcul de distracții din Mamaia (lîngă Bowling), s-a deschis un original cinematograf cunoscut sub numele de „Balonul panoramic" în care, datorită unui ingenios sistem de proiecție, spectatorii au senzația că se află chiar în centrul acțiunii filmului.

...și pentru cei care iubesc munțele

— Amatorilor de drumeții montane le semnalăm apariția a două utile ghiduri turistice. Primul, numit „Șurianul" oferă celor interesați o descriere geografică detaliată, precum și harta turistică a acestui masiv situat între Jiul de Est, Streiul și Sebeș. Cel de-al doilea „Paringul", include în sumar prezentarea generală, traseele turistice și harta masivului.

— La Straja, tradiționalul loc de practicare a sporturilor de iarnă, se află acum în plină desfășurare lucrările de extindere a spațiului de cazare din cabană.

Ultima oră

— O nouă cursă Tarom leagă Bucureștiul de litoral: Cursa RO 157. Circulă duminica, iar zborul de pe aeroportul Otopeni pînă la aeroportul Kogălniceanu durează 35 de minute.

— Și pentru că am vorbit de cursele aeriene spre litoral, să notăm că, datorită modernizărilor la care a fost supus, aeroportul Kogălniceanu și-a sporit capacitatea de trafic cu 5.000 de pasageri în 24 de ore. Totodată, aeroportul a fost dotat cu un sistem de aterizare automat, fapt ce sporește siguranța aterizărilor în orice condiții meteorologice.

— Pentru turiștii care călătoresc între stațiunile de pe litoral, Regionala CFR Constanța a luat măsura ca o parte din trenurile accelerate să circule pe ruta Constanța — Mangalia și retur cu regim de curse de persoane, oprind, deci, în toate stațiile de pe această distanță.

— La microdelta din cadrul Complexului muzeal de științe ale naturii din Constanța, alături de pelicani, lebede, gîște și alte specii specifice deltei, pot fi admirate acum și cîteva exemplare de fazani.

— Au fost reluate excursiile cu vaporul pe Canalul Dunăre-Marea Neagră. Turiștii care-și petrec vacanța pe litoral au prilejul, îmbarcîndu-se pe nava de pasageri „Flamingo", să admire timp de trei ore (durata excursiei) monumentala construcție.

— La Acvariul din Constanța au fost aclimatizate în ultima vreme peste 15 specii de pești între care și păstrăvul mare.

— În actuala „stagiune" estivală a Delfinariului, debutanții, pinguinii Bobiță și Tody și foca Pegy, își „interpretează" rolurile cu mult talent.

— Vestea refacerii unuia din drumurile de acces spre stațiunea „Rînca" — cel ce trece pe sub muntele Cerbu, prin locul cunoscut sub numele „Monument" — ne oferă prilejul de a aminti celor care iubesc munțele că, pornind din această stațiune, pot parcurge, avînd binețeles echipament adecvat, drumul fiind foarte dificil, unul din cele mai frumoase trasee de creastă din țară: Rînca — Lacul Gîlcescu — Paringul Mare (2521 m) — cabana Rusu (județul Hunedoara).

Excursie

O plăcută surpriză oferă în actualul sezon estival I.T.H.R. București: organizarea unor croaziere pe Dunăre, urmate de excursii în nordul Olteniei. Turiștii călătoresc pînă la Giurgiu cu autocarul, după care sînt îmbarcați aici pe vasul „Calatis". Se navighează apoi pe Dunăre, în amonte, efectuîndu-se opriri la Corabia, Calafat și Orșova. De la Orșova excursia continuă cu autocarul pe traseul Herculane — Caransebeș — Sarmizegetusa — Sintămăria Orlea — Hațeg — Petroșani — Valea Jiului — Tîrgu Jiu — Horezu — București. Cum călătoria se anunță foarte atractivă, să mai notăm și datele de plecare: 22 iulie; 5 și 19 august; 2 și 16 septembrie.

Flori

Piteștiul continuă să rămînă un oraș al florilor. O dovadă în plus este și organizarea în imediata apropiere a liceului N. Balcescu a unei mini-expoflore care cuprinde o bogată colecție de plante decorative, medicinale și aromatice.

Pagină realizată de ALEXANDRU ȘERBAN ■

Flacăra, Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILA TELIA" — sectorul export-import presă, P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei: 3 lei

41 505

flacăra

anul XXXV 30

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

1965 – 1986

Într-o unitate deplină
de simțire și de faptă,
de ideal și de împlinire,
cu dragoste nețărmurită
față de conducătorul iubit,
tovarășul
Nicolae Ceaușescu,
poporul întreg cinstește,
în acest miez de vară
fierbinte,
împlinirea a douăzeci
și unu de ani
de la Congresul al IX-lea
al Partidului Comunist
Român.
Istoricul forum al
comuniștilor care,
prin spiritul și opțiunile
sale,
va rămîne pentru
totdeauna
ca moment hotărîtor
pentru destinul național,
ca moment de temelie,
cuprinzătoare și trainică,
pentru devenirea noastră
de azi și de mîine.
Douăzeci și unu de ani
de nouă și eroică istorie
ce împlinesc și
înnobilează
o existență milenară
de luptă și jertfă
pentru libertate
și demnitate,
cîștigînd prin cutezanța
gîndirii
marelui conducător
și prin rodnicia faptei
întregului popor,
unit în puternicul Front
al Democrației și Unității
Socialiste,
chipul strălucitor
al Patriei de azi
și apropiind,
în ritmuri înalte
și statornice,
viitorul de aur
al României eterne.

Numim această grandioasă epocă – așa cum o va numi și istoria – cu numele celui mai mare fiu al românilor:

EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU

Istoria, s-a spus, n-are memorie decît pentru lucrurile esențiale, și, dintre evenimentele de răscruce care ne-au hotărît prin timp devenirea, binemeritînd de aleasă filă în cartea neamului, se detașează asemenea unui pisc — împlinind în înălțimile lui suverane o întreagă lucrare a secolelor și deschizînd-o amplu spre viitor — Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român. Act de apoteză a destinului național, act similar ca greutate și consecințe cu însuși actul revoluției noastre din August, căreia i-a dat noi și tefere aripi, i-a dat temei și rodnicie istorică, inaugurîndu-i etapa supremelor biruințe, marele forum al comuniștilor din iulie 1965 a devenit, pentru noi, oamenii de la Dunăre și Carpați, acel reper esențial la care, de 21 de ani, ne raportăm cu tot ce-i al nostru, cu tot ce trudim și agonisim, cu tot ce vrem, ce rîvnim și ce îndrăznim.

Sînt numai 21 de ani de atunci, [illegible] densitatea și prin grandoarea [illegible] acest scurt răstimp, a căpătat, cu [illegible], dimensiune de epocă. O epocă pe care o numim — așa cum o va numi și istoria — cu numele celui care îi este temerar inițiator și nesecătuit faur, suprem garant și strălucitor simbol: EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU.

Pe acest om, țara îl aștepta. Energiile vii ale națiunii, entuziast avîntate pe drumul nou, dar izbindu-se nu o dată de forțe care blocau acest drum, deseori deturnîndu-l, așteptau ca niște idei și idealuri nobile, de care-și legaseră rezolut destinul, să iasă din scheme seci și din dogme coercitive, să spargă canonul sloganului, frumos în rame lui aurite dar fără eficiență în viața cea vie, să capete cu pregnanță și adevăr deplină și rodnică întrupare. Partidul, poporul și țara îl așteptau pe cîrmaciul care, netributar nimănui, tributar numai cauzei sacre a patriei și a revoluției, să elibereze și să fructifice — în beneficiul patriei și al revoluției — darurile și harurile unui pă-

(Continuare în pag. 2)

În lupta comună, revoluționară, am înfăptuit răsturnarea vechii orînduiri și revoluția socialistă. Prin lupta și munca unită am obținut toate marile realizări care constituie o mîndrie a poporului nostru. Avem răspunderea să acționăm cu și mai multă hotărîre, să întărim și mai mult unitatea întregului popor în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste

Tapiserii de Ileana Balotă

Cele mai de preț cuceriri ale poporului român în Epoca Nicolae Ceaușescu

(Urmare din pagina 1)

mînt fericit, ale unei națiuni harnice și dinamice, năzuind afirmarea majoră.

Pe acest om, partidul și poporul îl cunoșteau, eroica lui luptă închinată lor îl ridicaseră de mult în admirația unanimă, și, ascultîndu-i magistralul Raport prezentat Congresului, cu larga-i deschidere către realitățile și nevoile țării, către cerințele ascensiunii ei în progres și civilizație, ale independenței și suveranității ei, au trăit, la cea mai înaltă temperatură, sentimentul că viitorul lor se află în cele mai bune mîini. Alegîndu-l dintr-o suflare în fruntea lor, partidul și poporul au ales — cu acea rară știință de a ne investi, în ceasuri hotăritoare, cîrmaci hotăritori, știință care ne vine din veac, știință care, în veacurile de cînd ființăm, ne-a salvat nu o dată din grave accidente ale istoriei — viitorul de glorie al României și al românilor.

Cei ce am trăit acele mărețe clipe — și toți, un întreg popor, le-am trăit ! —, cei ce le-am dăruit toată căldura noastră — și toți, un întreg popor, le-am dăruit-o ! — nu vom uita niciodată înflăcărarea, dar și luciditatea cu care am încredințat mandatul încrederii naționale celui ales de marele forum al comuniștilor, o înflăcărare proprie fineței revoluționare a țării, dar și o luciditate care, ținînd dreaptă cumpăna judecății, ne-a determinat să hotărîm că singurul drum către viitor este cel trasat de Congresul al IX-lea, de Raportul — mesaj de nouă întemeiere istorică — prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Ce a rezultat, se vede. A rezultat această nouă Românie, țară a muncii și a răsplatei muncii, a creației naționale de o unică anvergură, decizîndu-ne un nou rost în timp, un loc nou și ales pe harta lumii. A rezultat o altă Românie, ce se desparte de anul 1965 prin corpul înalt, masiv, încordat și sărbătoresc al construcției sale, de pe culmile căreia — sub lumina Directivelor celui de-al XIII-lea Congres — acea planetă de aur a viitorului, cîndva ascunsă de norii incertitudinilor, se dezvăluie clară, apropiată, tangibilă. Am ridicat, în acești 21 de ani, ctitorii fără seamăn la noi, unele fără seamăn în lume, precum Canalul Dunăre-Marea Neagră, Transfăgărășanul, Metroul, marile și modernele combinate ale siderurgiei, ale chimiei, ale cărbunelui, ale energeticii ; am ridicat la rang de producție știința, așezînd-o la temelia progresului nostru prin înaltul aport și sub nemijlocita conducere a savantului de reputație mondială, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu ; am dezvoltat o industrie redutabilă, purtătoare de tehnici de vîrf, afirmînd tot mai vrednic rolul factorilor calitativi-intensivi ai înaintării și capabilă azi să realizeze, în numai 60 de zile, întreaga producție a anului 1965 ; am ctitorit o agricultură modernă, ce și-a dublat recoltele, înscriindu-ne printre primele țări producătoare de cereale de pe continent și de pe planetă ; am mutat, în ultimele două decenii, 11 milioane de oameni — jumătate din populație ! — în case noi ; am ridicat maiestuoase palate ale învățămîntului și culturii, ale științei și artelor, ale sănătății și sportului ; am propus lumii, într-un veac torturat de recesiuni și crize, o noțiune dinamică despre ritm, despre dezvoltare, despre statornicia înaintării, despre ce înseamnă, în concepția românească, efort, efort propriu, științific determinat și unitar dirijat, învederînd tot mai înalt principiul eficienței pe toate planurile ; am întemeiat, ca supreme ctitorii ale epocii, libertatea reală, democrația reală, participarea reală a maselor la actul deciziei, unitatea reală de cuget și de simțire, de interese și de idealuri a tuturor fiilor acestui pămînt, constituiți în marele bloc de granit al națiunii noastre socialiste ; am desfășurat, și desfășurăm mai departe, o vastă operă de perfecționare a structurilor economico-sociale, de promovare a noului și de modelare a omului la nivelul de exigență al revoluției tehnico-științifice, la cota de ideal a propriilor noastre vederi despre viitor ; am îmbogățit tezaurul teoriei și practicii revoluționare universale cu o gîndire și o experiență particulare, extrem de dense, purtînd marca unui spirit efervescent și deschis, atent la condițiile concret-istorice în care își desfășoară demersul faptic, abordînd complexa problematică a dezvoltării socialiste nu din afară, după rețete și norme prestabilite, ci dinăuntru, din mîezul viu și irepetabil al fenomenelor și proceselor ei.

Toată această operă — această gigantică operă poartă în conștiința noastră, a tuturor, numele tovarășului Nicolae Ceaușescu. Poartă numele omului care, prin dragostea sa de neam și de glie, prin ardența crezului, prin excepționala sa putere de muncă, prin forța gîndirii sale științifice, novatoare și vizionare, ne-a făcut, în toți acești ani, fervenți ai concepțiilor pe care le promovează și entuziaști înfăptuitori ai lor. Sub conducerea lui am ajuns ce sîntem, cînd întreaga măsură a însușirilor și virtuților ce ne definesc, sub conducerea lui am ajuns să privim lumea din jur nu de jos, nu umil, cum o priveam pînă nu demult, ci de la altitudinea frunții noastre, nimbată azi de aura unui planetar prestigiu. Sub conducerea lui ne pregătim să inaugurăm, la finele actualului cincinal, o fază nouă, superioară de dezvoltare, care ne va așeza în rîndul forțelor mari, al popoarelor mari. Sub conducerea lui am devenit mîndri că sîntem români, că, iată, cuvîntul nostru atîrnă tot mai greu în marile confruntări ale lumii contemporane, în marea bătălie a păcii și a concordiei, a zămislirii unei noi umanități, fondată pe o nouă ordine politico-economică și pe o nouă și dreaptă moralitate.

Am primit, în aceste două decenii, mult. Am și dat mult, fiindcă sîntem apți s-o facem, apți de toate eforturile, oricît de grele, atunci cînd ni se cer deschis și pe drept. Am primit mult și ni se cere — așa cum arăta cîrmaciul la tribuna Congresului al XIII-lea al partidului — un lucru care, rostit în puține cuvinte, căci revoluția noastră de azi nu-i a cuvintelor, ci a faptelor, spune mult :

„Perspectiva minunată care stă în fața noastră ne cere să lucrăm în spirit revoluționar, să facem totul pentru a păstra tradiția și spiritul de luptă al comuniștilor, al partidului, să servim în orice împrejurări poporul, cauza socialismului".

Iar răspunsul nostru va fi — ca întotdeauna cînd ne-o cere Eroul națiunii — pe măsura unei națiuni eroice.

ILIE PURCARU

Pictură de Vasile Pop Negreșteanu

LIBERTATEA, DEMOCRAȚIA, UNITATEA

Istoria contemporană a României, pe durata ultimelor două decenii, înregistrează ca pe un fapt remarcabil, ca pe un argument esențial al evoluției societății românești în drumul ei necurmat spre progres, constituirea unui nou concept și a unei practici noi a democrației.

Acest răstimp, caracterizat în documentele de partid și identificat în viața națiunii prin demersurile creatoare ce configurează o etapă nouă a istoriei noastre, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, își regăsește plenar substanța și strălucirea în vastitatea, pregnanța și eficiența proceselor de participare conștientă a maselor la făurirea istoriei, la făurirea unei lumi noi pe pămîntul românesc.

De 21 de ani încoace, implicarea lucidă și curajoasă în făurirea propriului nostru destin sub soare a configurat spațiul de referință în cuprinsul căruia caracterul de a fi valid al unui ideal transpus în faptă s-a tradus prin progres continuu, bunăstare, demnitate umană.

S-a muncit în acești ani cu nădejde și au fost obținute succese remarcabile, unele de-a dreptul vitale pentru destinul țării. De bună seamă că în înfăptuirea acestei opere constructive fără precedent în lunga durată a istoriei țării, mai înainte de toate am avut nevoie de noi înșine, de toate resursele noastre fizice și sufletești, de tot ceea ce poporul întreg reprezintă ca potențial de energie și de creație. Și aceasta s-a produs și se produce printr-o necontenită afirmare a credinței în noi înșine. Istoria va reține, în mod obiectiv, unul din adevărurile fundamentale ale anilor pe care i-a trăit țara după Congresul al IX-lea al partidului : în acești ani, țării i-a fost restituită încrederea în ea însăși. În acești ani, prin actul energic și de înaltă semnificație patriotică al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, țara și-a redobîndit dreptul de a-și cunoaște adevărata sa istorie. În acești ani au ieșit de sub crusta timpului, pentru a se auzi limpede și plenar, pentru a umple întreg spațiul de conștiință al poporului român, vechile aspirații de libertate, de independență și suveranitate ale locuitorilor acestor meleaguri. Alegerea în fruntea țării a celui mai iubit fiu al poporului, a celui care și-a identificat propria sa viață cu o luptă fără preget pentru cauza celor mulți, a constituit gestul istoric, de mare demnitate națională, pe care poporul nostru l-a împlinit acum 21 de ani, ca semn al hotăririi sale de neclintit în a-și lua în propriile mîini destinul, în a-și făuri o viață liberă și fericită. Proiectat pe ecranul istoriei cu lumina grandioaselor înfăptuiri ale acestui răstimp, Congresul al IX-lea al partidului apare ca momentul de cotitură în descătușarea energiei creatoare a întregului popor tocmai prin sensurile profunde, reale, ferme pe care le-a dat afirmării libertății naționale. Congresul al IX-lea, prin vocea cea mai autorizată a națiunii noastre, prin opțiunea istorică, adînc gravată în conștiința contemporaneității și sintetizată în Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu a redat poporului, fiecărui membru al societății noastre certitudinea că legătura dintre socialism și libertate este de nezdruncinat, că, la scara istoriei, nu poate exista libertate națională fără libertate individuală. Urmarea fundamentală a reconsiderării acestor adevăruri a fost aceea că, în tot acest răstimp, contribuția fiecărui om la fapta cetății, asumarea unor răspunderi și eforturi pe măsura comunității tuturor fiilor acestui pămînt și redimensionarea intereselor personale în raport cu interesul general au edificat în cetățenii României socialiste sentimentul acut al participării directe la făurirea istoriei.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a imprimat vieții noastre de zi cu zi o dinamică nouă și, totodată, ne-a îmbogățit interior cu convingerea că ritmurile alerte ale acestei dinamici nu se pot împlini decît prin convergența programatică a tot ceea ce în spațiul românesc înseamnă faptă și idee înnobilate de idealul comunist al propășirii țării. Gîndirea și fapta sa au promovat un nou stil de a trăi, de a munci, și dimensiunea veritabilă a acestui adevăr o aflăm în toate inițiativele sale de cititor și călăuzitor de țară integral înnoită, iar istoria va reține, cu obiectivitate, că unul dintre titlurile de glorie ale Epocii Nicolae Ceaușescu este tocmai acela de a fi produs o vitalizare de substanță a solidarității sociale și umane la scara întregului teritoriu național. Succesul operei constructive ce s-a desfășurat în anii de după Congresul al IX-lea s-a întemeiat, fără îndoială, chiar pe această putere constituită prin unirea în gînd și faptă a tuturor fiilor țării, indiferent de naționalitate, și pe voința lor comună, fortificată în cursul dialogului pe care secretarul general al partidului l-a întreținut în permanență cu oamenii muncii din tot cuprinsul pămîntului românesc. Pe acest temei în care sînt cuprinse resursele de fertilitate și de izbîndă ale oricărui proiect, tot ce s-a înfăptuit în cele două decenii care au trecut de la Congresul al IX-lea a fost supus judecății obștești, conform practicii profund democratice statornicite în viața politică a țării, astfel încît forma definitivă a tuturor proiectelor acestei perioade s-a impregnat cu pecetea înțelepciunii colective, adeverind că din dialogul permanent pe care secretarul general al partidului l-a întreținut cu țara, au rezultat înseși sursele creativității oamenilor acestei țări, în toate laturile vieții.

Legătura dintre libertate și democrație, pe de o parte, și unitate, pe de altă parte, a fost strălucit reafirmată cu prilejul celui de-al III-lea Congres al Frontului Unității și Democrației Socialiste, desfășurat anul trecut și care a reprezentat un eveniment cu largi semnificații în viața social-politică a societății noastre, în afirmarea puternică a cadrului democratic de participare a întregului popor, în deplină unitate de voință și acțiune, la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului și statului. Activitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu în fruntea celui mai larg și reprezentativ organism politic din societatea noastră, întruchipînd un veritabil simbol al unității poporului în jurul strălucitului său conducător constituie, în același timp, o nouă și elocventă expresie a înaltei prețuiri pe care întregul popor o nutrește față de cel mai iubit fiu al său, a recunoașterii rolului hotărîtor al secretarului general al partidului în elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru, în întărirea independenței și suveranității patriei, în ridicarea continuă a prestigiului țării noastre în lume.

Și dacă un semn al libertății, democrației și unității este întruchipat și în puterea unei societăți de a progresa, de a crea, de a se înnoi perpetuu, trebuie, să arătăm că dovezi în această privință aduc toate izbînzile anilor glorioși ai ultimelor două decenii. În toate zările ei, țara s-a înnoit pe parcursul Epocii Ceaușescu și a renăscut în frumusețe și avuție, pe măsura vredniciei oamenilor ei și sub înțeleapta conducere a partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cititor al unității și democrației noastre socialiste.

DUMITRU OCTAVIAN ■

Mîndria de a fi pus umărul și inima, bucuria de a trăi și făuri această nouă și neasemuită istorie

Puține bucurii și satisfacții sînt în măsură să o întreacă pe aceea de a fi participat cu toată puterea și priceperea la întemeierea unei întreprinderi, a unui edificiu cultural, a unei hidrocentrale, devenite peste ani embleme ale spiritului creator, ale puterii de muncă și edificare. În România socialistă, Epoca **Nicolae Ceaușescu** a însemnat mii de noi repere economice și sociale pe întreaga întindere a țării. Ele sînt rodul politicii partidului de dezvoltare armonioasă a tuturor zonelor țării, trăsătură dominantă în viața României după istoricele directive ale Congresului al IX-lea al partidului. Puternica devenire a țării în acești ani de muncă pasionantă a oferit fiecărui cetățean posibilitatea afirmării depline. Și astfel, după 21 de ani, fiecare comunist își poate revendica orgoliul de a fi contribuit cu puterile sale la toate aceste realizări ale Epocii **Nicolae Ceaușescu.** Fiecare și-a înscris în biografia sa repere inconfundabile ale realizărilor socialismului în acești ani efervescenți. Mîndria de a fi pus umărul la înfăptuirea României socialiste este un sentiment firesc de o inconfundabilă frumusețe. Fiecare are în biografia sa un loc în care a dat tot ce-a avut mai bun, unde și-a trăit cei mai frumoși ani, unde a contribuit la construirea unui oraș, a unei întreprinderi. Să faci o casă și să sădești un pom au rămas frumoase simboluri pentru mîndria de a întemeia, de a-ți face datoria față de vremea ta. Acum aceste orgolii au crescut și, la o privire retrospectivă, un om nu mai spune, stejarul acesta l-am sădit eu, ci și eu am pus umărul la întreprinderea aceasta, la construirea metroului, a platformei cutare, a blocurilor din cartierul cutare sau a casei de cultură din cutare oraș. Este în aceasta mîndria de a fi pus umărul la nenumăratele realizări ale Epocii **Nicolae Ceaușescu,** bucuria și orgoliul de a fi participat la înflorirea României socialiste.

Reportajele și articolele din aceste pagini vorbesc despre o astfel de mîndrie !

Un bucureștean își mărturisește dragostea

Bucureștii, orașul de unde se transmitea ora exactă, a fost pentru el un miraj. Încă nu-l văzuse, dar știa foarte bine cum arată. A iubit orașul acesta de departe, din pragul casei părinților lui din satul Rîca, județul Argeș, și se poate spune că Gheorghe Stoica a lucrat la frumusețea Bucureștilor mai întîi cu fantezia lui de copil. Ceva mai tîrziu, după ce împlinise 13 ani, orașul i s-a dezvăluit aievea cu viața lui ca un spectacol de necuprins. Era întocmai așa cum îl văzuse cu ochii minții. Și nu s-a mai putut desprinde de orașul acesta niciodată, mai bine zis de dragostea pentru orașul acesta.

La 16 ani a intrat să se califice ca muncitor la Întreprinderea 106 instalații. Nefiind încă major, angajarea nu s-a putut face decît cu consimțămîntul unei surori a lui, muncitoare la I.T.B. Lucra pe șantier iar seara mergea la cursuri și într-un an a obținut calificarea dar adevărul este, adaugă el, că abia în trei ani a fost „capabil de meserie". În trei ani ajunsese să aibă categoria a patra. Întrucît întreprinderea executa lucrări și în provincie, timp de doi ani Gheorghe Stoica a muncit la mina Berevoiești, între Cîmpulung Muscel și Curtea de Argeș, unde a făcut partea de instalații a unor clădiri noi. Apoi a fost trimis la Piatra, în Teleorman, unde a făcut un castel de apă, o vreme a lucrat la instalațiile necesare unor I.A.S.-uri și S.M.A.-uri de pe lîngă Urziceni iar după aceea a făcut trasee de alimentare ale unor cazane de țiței în gara Ciulnița. Între timp a avut de lucru și în București, la instalațiile de apă și gaze ale spitalului Elias, de exemplu, sau la stadionul „23 August". În urma unor comasări, fără ca el să-și fi schimbat locul de muncă, Gheorghe Stoica a ajuns să lucreze la Întreprinderea de montaj-instalații București, prin 1965, iar cîțiva ani mai tîrziu la Întreprinderea antrepriză de construcții prefabricate din beton. Munca lui fiind aceea de a face instalațiile de apă și de gaze ale blocurilor construite din panouri prefabricate.

Vreo cîțiva ani, la începutul anilor '70, a lucrat la Drumul Taberei, acolo unde i s-a repartizat și lui un apartament cu trei camere, în blocul D 30, unde n-a lucrat chiar el ci un coleg al lui, Victor Dobre. Îl întreb dacă este mulțumit de calitatea apartamentului, a instalației îndeosebi, și spune că este mulțumit, într-adevăr, și că n-a avut să aducă nici o reclamație colegului lui. Încă vreo cîțiva ani a lucrat la blocurile ridicate pe bulevardul Ion Șulea, mai exact între bulevardul Leontin Sălăjan și stația Ozana, apoi în Balta Albă, în apropierea porții nr. 4 a Întreprinderii „23 August". A mai lucrat pe Dristor, un timp, la niște blocuri cu zece etaje, iar după aceea în zona Mărgeanului, pe șoseaua Alexandriei, unde în doi ani și jumătate s-a schimbat complet înfățișarea acelei părți a orașului. Iar de doi ani încoace muncește în Colentina, în zona cuprinsă între Mașina de Pîine și Teiul Doamnei. Aici are satisfacția de-a munci, începînd chiar din anul acesta, la o secțiune nouă de blocuri, după proiecte întocmite cu mai multă ambiție. Blocurile acestea sînt mai confortabile, au camerele mai mari și au fațade foarte frumoase. Așa e bine, zice Gheorghe Stoica, să aibă lumea case frumoase căci nu trebuie să uităm că frumusețea orașului însuși se alcătuiește din felul în care e construită fiecare casă în parte. E adevărat, adaugă el, că proiectele noi dau mai mult de lucru constructorilor dar munca asta în plus, care a devenit necesară acum, este și ea plătită. Pe șantier se lucrează în acord global. Ca șef de echipă, Gheorghe Stoica la în fiecare lună vreo 6 000 de lei. Cei mai tînăr din echipa lui, Nicu Gherguș, are doar categoria unu bază dar cîștigă și el 3 600 de lei pe lună. În cei aproape 20 de ani de cînd lui Gheorghe Stoica i s-a încredințat conducerea unei echipe, prima grijă a lui a fost de a-și alege oameni tot unul și unul, buni meseriași înainte de toate și deopotrivă conștiincioși, oameni care să nu pună în discuție faptul că munca e o datorie zilnică. Cine n-a înțeles acest lucru, a trebuit să plece din echipa lui. Un anume Lucian Gherghescu, bunăoară, credea că poate veni pe șantier din două în două zile dar asta n-a durat mult, doar pînă i s-a desfăcut contractul de muncă. Altfel nu se poate, spune Gheorghe Stoica, în meseria de constructor trebuie să încapă și dragoste pentru ceea ce faci și nimeni nu poate să se cheme că e constructor în București dacă înainte de toate nu simte că iubește orașul acesta

DUMITRU ELIADE

Probe de lucru, probe de caracter

Meșterul Valentin Galamboși chiar se mîndrește cu faptul de a fi pus umărul la cîteva din lucrările grele și pretențioase care s-au făcut la noi în acești ani. Au fost probe nu numai de meserie, ci și de caracter pe care le-a trecut cu succes și în urma cărora se poate privi liniștit și demn în oglinda fiecărei dimineți.

Plecase de-acasă (satul Nimigea de Jos, județul Bistrița-Năsăud) pe cînd nici nu împlinise 15 ani, la o școală profesională cu profil larg. În 1957 a fost repartizat la Exploatarea minieră Baia Borșa, la secția de reparații utilaj minier, unde a lucrat pînă în 1965, cînd s-a mutat la o altă exploatare minieră — cea de la Șuior. Peste alți patru ani intră în contact cu ceea ce se cheamă un mare șantier : cel de la Runcu-Firiza, unde se construia pe sub munte o galerie de aductiune pentru un mare baraj. De la prima lui zi de muncă și pînă în 1975, cînd a venit la metrou, timp de aproape 18 ani, a lucrat tot timpul cu același maistru, un meșter mai în vîrstă, Kiss Honty îi cheamă, de la care a învățat de toate, reguli de muncă și de viață pentru care-i poartă și acum o nestîrbită stimă și venerație. A făcut liceul la seral, a absolvit o școală de maiștri, a încercat și la facultate, dar cel mai important lucru realizat în acest răstimp de meșterul Galamboși a fost tocmai această deprindere cu « toate hachițele meseriei, cu viața de șantier și lucrul cu oamenii. Munca la Runcu-Firiza i-a prilejuit o altă întîlnire memorabilă, cu ingînerul Vasile Grigoraș, șeful acelui șantier, om tînăr și priceput care și-a cîștigat repede stima sobrilor maramureșeni, astfel încît, în 1975 cînd lucrarea s-a terminat și inginerul trebuia să preia un șantier la metrou, la chemarea lui, peste patru sute de oameni ai nordului n-au ezitat să-l urmeze, să treacă munții și să vină în Capitală la metrou. Meșterului Galamboși i s-a încredințat realizarea bazei de producție a șantierului, adică acel loc care trebuia să asigure tot ce era necesar constructorilor — confecții metalice, betoane, prefabricate, armături, cofrage etc. A preluat această bază de producție de la prima săpătură pentru fundație, reușind s-o transforme în scurt timp într-o modernă și funcțională întreprindere care pompează zilnic spre șantier tone sau mii de bucăți din cele mai variate materiale. Ritmul șantierului îl obliga pe cei de la producție să lucreze în foc continuu, să dea produse de calitate, să treacă peste orice obstacol de climă sau de producție pentru a furniza neîncetat materialele necesare metroului. Șantierul repartizat oamenilor lui Grigoraș se întindea de la Întreprinderea de încălțăminte „Dîmbovița" la actuala stație Mihai Bravu și cuprindea, deci, galeria propriu-zisă, două stații și subtraversarea Dîmboviței, fiind, la vremea respectivă, una din cele mai dificile porțiuni ale metroului. Ei bine, tot ceea ce înseamnă construcție de metrou în această porțiune a trecut prin mintea și mîna oamenilor bazei de producție, pînă și cei mai severi proiectanți convingîndu-se rapid că la meșterul Valentin Galamboși niciodată nu se vor ivi probleme de calitate și de promptitudine în executarea materialelor. Au fost anii de glorie ai meșterului, în care frumosul său orgoliu de meserias prieput și ascultat de oameni a fost satisfăcut pe deplin. În 1982 se schimbă, însă, șeful de șantier și jumătate din oamenii meșterului sînt luați și duși în altă parte, la finisarea stațiilor. Corabia bazei de producție se clatină, dar meșterul o redresează rapid. „Mandatul" pentru cinci ani de muncă, prevăzuți într-o înțelegere omenească cu Grigoraș atunci cînd trecuseră munții, se încheiase, dar șantierul metroului continua să se dezvolte. Nimănui nu-i trecea însă prin minte să-i dea lui Valentin Galamboși transferul în altă parte. Mai mult decît atît („a doua lovitură", cum spune el) a fost mutat direct în execuție, la fasonarea și montarea grinzilor de acoperiș în stația Constantin Brîncoveanu. Baza de producție de lîngă acele Berceni a sfîrșit prin a fi demolată, dar cu produsele realizate acolo pe vremea lui Galamboși se mai poate lucra și acum, la noul șantier al amenajării Dîmboviței. Pentru că, în '85, cei care lucraseră la metrou sub firma TAGLHS-ului au trecut „cu arme și bagaje" la nou înființata IACERD, astfel încît meșterul și-a putut da seama că de București „nu mai are cum să scape", decît, poate, la pensie. S-a și resemnat, într-un fel — a primit locuință, i s-a făcut buletin de Capitală, i s-a pus repede și telefon, soția lucrează la aceeași întreprindere, mașina are număr de București — astfel încît e clar că ardeleanului imperturbabil din Nimigea de Jos nu i-a mai rămas decît sansa de a se face om al sudului. Acum este maistru la Brigada 1 — Operetă, „adică în gura iadului", cum spune el, dar s-a înhămat și aici la treabă cu aceeași seriozitate ca peste tot. Tăcut și blajin la suprafață, sufletul lui ascunde „virtejurile" unei patimi aprinse pentru meserie, fiind de neclintit în voința lui de a termina și această lucrare ca și pe celelalte, adică cu fruntea sus și cu conștiința datoriei împlinite. Șeful brigăzii, Alexandru Constantinescu, un munte de om dar cu suflet de copil, cu un temperament „după vorbă, după port" altul decît al meșterului Galamboși, spune cu mîna pe inimă că dacă ideilor și felului de organizare pe care acesta le propune la fiecare treabă „li s-ar da mînă liberă, eu, unul, n-aș avea grijă". E o recunoaștere din partea unui meseriaș recunoscut el însuși pentru pricepere și exigență, pentru neîmpăcarea cu jumătățile de măsură.

Trecîndu-și prin filtrul memoriei propria-i viață, meșterul Galamboși știe și acum date precise, cu ani și ani în urmă, cînd a făcut cutare sau cutare lucru, ținînd să precizeze și alte jaloane, nu numai profesionale, din viața lui — „în 1962, pe cînd aveam 22 de ani, am fost primit în partid, în 1973 — la 33 de ani, m-am căsătorit cu Silvia, iar în 1975 s-a născut Claudiu Valentin, acum în clasa a VI-a, ficior de București, nu mai am ce să-i fac", adaugă el resemnat.

Valentin Galamboși se mîndrește că a învățat meseria ca nimeni altul, că nu e lucru tehnic pe care să nu-l priceapă sau poate face, că, din acest punct de vedere, „e de modă veche", că l-a cunoscut și a lucrat cu un om ca Grigoraș (astăzi la Întreprinderea „Metrou"), că el însuși a lucrat, a pus umărul la construirea metroului, pentru ca acum să lasă la suprafață pentru amenajarea Dîmboviței. Meșterul se mîndrește, adică, cu propria-i meserie și cu felul lui de a fi.

OCTAVIAN STIREANU

Cartea Lotrului se scrie încă

Astăzi la Voineasa, trepidații izvorîte din travaliul marilor construcții i-a luat locul munca în condiții normale (dar modificate față de 1965). Un anume

echilibru robust s-a instalat pe versanții munților, chemînd parcă la o oarecare perioadă de odihnă, de relaxare. Înșelătoare viziune! În aparența liniștii, neodihna oamenilor ce trăiesc și muncesc aici — și nu numai aici — ne apare ca un corolar al hărniciei urmașilor fiilor de moșneni, pomeniți cu peste 450 de ani în urmă de către Neagoe Basarab.

Desigur că tradiția, dezvoltată și îmbunătățită la parametrii condițiilor existente, nu a fost abandonată. Creșterea vitelor și păstoritul, producerea și desfacerea produselor din lapte și din lînă, lucrul la pădure, albinăritul și pescuitul — sînt meserii ale căror nume pot sta oricînd pe emblema voinesenilor. Dar ce diferență între ceea ce era pînă prin 1950 sau 1965 și între ceea ce consemnează istoria la zi în comuna Voinesa! Cîteva comparații se impun pentru ilustrarea saltului localității de la un sat de moșneni la marea comună de azi și viitorul oraș de mîine: în 1916 — 1 000 de locuitori, în 1986 — 3 800; în 1950 — cîteva sute de familii aveau ocupația de bază (și singulară) creșterea animalelor, astăzi, din cele 640 de familii doar 30 au această ocupație în exclusivitate, restul, crescînd animale și păsări, dar ca o activitate complementară pe lîngă cea de bază de la uzina electrică; atelierele mecanice, Întreprinderea de construcții forestiere și industriale. Exploatarea minieră de la „Cataracte", Ocolul silvic, în cele 50 unități de desfacere prin care se vînd anual mărfuri populației de peste 56 milioane lei, în cadrul stațiunii de odihnă și tratament etc. Prin dotările edilitare din fondul de dezvoltare și prin munca oamenilor, zestrea comunei s-a îmbogățit treptat putînd astăzi să concureze de la egal la egal cu o localitate cu statut de oraș. Pentru a se ajunge la stadiul actual s-au studiat posibilitățile locale în lumina documentelor de partid, s-au făcut propuneri îndrăznețe și s-a optat pentru variante optime și cu eficiență economică de lungă durată, creîndu-se cadrul concret pentru încadrarea forței de muncă din comună la noile obiective industriale sau reciclînd-o în raport de noile meserii care apăruseră pe Valea Lotrului. Una din ideile îndrăznețe pe care au generat-o și au aplicat-o în practică membrii organizației de partid din comună, a fost propunerea ca după terminarea lucrărilor hidrocentralelor de pe Lotru, Atelierele T.C.H. de la Capra Foii să nu fie desființate, ci să rămînă în continuare, reprofilîndu-se și trecînd totodată în subordinea Consiliului popular local. Privită de unii cu reticență, ba chiar cu zîmbete sarcastice în colțul gurii — semn indubitabil al neîncrederii în capacitatea și în forțele proprii — propunerea a fost studiată cu atenție de către organele în drept, și aprobată. Astăzi, Atelierele de la Capra Foii, sub denumirea de Baza mecanică de confecționat și reparat utilaj minier, care înglobează și o fabrică de oxigen și un atelier de exploatare și întreținere auto, unitate în care își desfășoară activitatea 800 de oameni ai muncii din Voinesa, au devenit mîndria și emblema muncitorească a localității prin asimilarea în producție a unor utilaje de înaltă tehnicitate, comparabile cu cele similare pe plan mondial, utilizate la săparea galeriilor în roci dure.

De cîțiva ani, de la predarea ultimilor constructori ai obiectivelor hidroenergetice de pe Lotru, comuna Voinesa a intrat și în circuitul stațiunilor de odihnă și tratament montane — încă o treaptă spre diversificarea opțiunilor tineretului de a lucra în industria de turism, încă o șansă acestei frumoase așezări de a se face cunoscută în toată țara. Beneficiind de un climat blînd, subalpin, de depresiune intramontană, cu atmosfera pufernic ozonată, bogată în aerosoli și cu esențe volatile de brad, noua perlă a turismului vîlcean poate primi 2 300 de oameni ai muncii pe serie, la odihnă sau tratament. Hoteluri moderne și vile confortabile, cu servicii ireproșabile, stau la dispoziția publicului, dornic să-și petrecă un sejur în frumoasa Vale a Lotrului, avînd posibilitatea efectuării unor drumeții pe trasee de o rară și sălbatică frumusețe.

Din această dublă perspectivă a localității — ca vatră etnică și spirituală a locuitorilor ei și a ființiunii — ca un mijloc direct implicat în prezentul efervescent al comunei — Voinesa va avea un dublu cîștig, instalîndu-se pe un loc privilegiat, care începe să se impună în conștiința contemporanilor, de acum încolo, pe două coordonate paralele ale dezvoltării sale.

GEO CIOLCAN ■

Cetățile adîncului

Mecanicul Gheorghe Curteanu apasă pe o manetă și un alt vagon este tras de locomotiva la încărcat; buldozeristul Canalos Vasile împinge cu lama grea de cîțiva zeci tone nisipul spre fălcile excavatorului condus de Lakatos Bela; buldozerul, parcă iritat, împroașcă vaporii cu nori de fum precum o sepia necăjită asvîrle cerneală în adîncul unui ocean încît abia mai poți citi pe ușa lui greu scris cu litere strîmbe „Campioana lumii — Argentina", semnele se tăiarăsc temeinic pe coala plumburie a munților, excavatorul se cutremură cu gura plină de nisip lungă vagoanele care așteaptă cuminți să fie umplute. La poala munților alte mașini într-un du-te vino necontenit descarcă lîngă tot atîta nisip revărsă pe rampă vestitele culpuri de bitum de Derna învelite în nailon. În biroul șefului de sector, ing. Chereji Gavril, abia acum observ harta minei Budoi-Sud care mă lasă perplex: arată exact ca o hartă a unui oraș în care străzile sînt galerii, pietele sînt răscruci de galerii, străzile fără ieșire — nișele de refugiu și obeliscurile pentru eroi — gîurile de aerisire. Inginerul se scuză, are treabă urgentă cu niște mineri nu poate veni cu mine, dar mă echipează cu salopetă și cizme noi de cauciuc, îmi dă o cască de protecție și mă lasă în seama subinginerului Florian Pașc din satul Păulești.

Cotim la dreapta, apoi la stînga, coborîm mereu, o luăm de-a lungul altei galerii, cismele clefăie în noroi, ieșim iar la drum uscat, ne aplecăm capetele să nu ne lovim de conducta groasă de aeraj care vîjîie ca un motor de avion, cîte-un bec agățat ca un liliac fosforescent de tavan dă o mînă de ajutor becurilor noastre, ne ținem după liniile pentru vagoneți ca după niște linii de tramvai minuscul într-un oraș necunoscut. „Ne apropiem", îmi șoptește apropiat conspirativ tînărul subinginer ca și cum s-ar fi temut de o avalanșă de nisip, simt în nări un miros inecăcios care mă face să tușesc și arunc, printre lacrimi, măștii hulite o privire recunoscătoare, în depărtare se deslușesc niște lumini și umbrele tremurătoare ale unor mogilețe, nu putem trece deocamdată la ele din cauza unor vagoneți pe care Ștefan Gavril din Dernișoara și Silaghi Petru din Sacalasău Vechi se străduiesc cu dinții încleștați, de zor încordare să le cupleze, trecem pe lîngă ei, frecîndu-ne vîrtos salopetele de vagoneți, după ce le-am urat „Noroc bun".

Luminițele cresc tot mai mult, abataju pare, pur și simplu, un arici uriaș al cărui țepi sînt scîndurile și scoabele de susținere. O falangă macedoneană care se apără cu strășnicie din toate părțile pentru că nisipul bituminos (înșelător ca toate nisipurile!) poate să se strecoare abil și viclean și prin cea mai mică spartură și să înfunde galeria.

De-aceea „falanga" minerilor Tătaru Gheorghe din Păulești, șef de echipă și fruntaș în producție, Rugea Gavril din Derna, Filip Gheorghe din Sacalasău Vechi, Bucur Vasile din Dernișoara, Romulus Alexandru din Derna și Nagy Ioan din Budoi muncesc strîns unită ca pe un cîmp de luptă, și în bătaia ritmică a scoabelor de susținere și a zgomotului surd al tîrnăcopului izbind în masa bituminoasă. Trebuie să te fi născut în Zodia Răbdării ca să fii miner într-o mină de nisip și să ai minte de strateg cînd înaintezi cu „falanga" de luptă pe sub povara sutelor de tone de nisip care se poate strecura prin orice gaură precum pulberea într-o uriașă clepsidră a adîncului, oprind Timpul pe loc! Înaintarea se face greu, orice pas cîștigat trebuie să fie și un pas asigurat sus. Odată făcută asigurarea, minerii profită și izbesc cu strășnicie, gîfîind, într-o cursă contra cronometru, cu tîrnăcoapele în masa bituminoasă, clivajele rezultate se încarcă în vagoneți. Nisipul bituminos nu poate fi tăiat simplu ca bună ziua cu combina de tăiat lignit pentru că s-ar lipi de colții combinei și, în final, combina s-ar înțepeni în capcana bitumului! Vrînd-nevrînd aici, numai oamenii învinge îndărătnicia acestui nisip mișcător ca fluxul și refluxul în oceanul negru al adîncului.

„Nisipul nost' îi ca aurul" exclamă minerul Vasile Bucur și izbind cu tîrnăcopul îmi dă un bulgăre. Pare o bucată stranie de meteorit cu scînteieri ironice și malițioase în lumina lacomă a becurilor, cu singură deosebire că n-a căzut din cer, ci din lovitura strașnică de adînc, a unui miner. Îl string parcă cu pietate în mînă și se înmoaie. „Aveți grijă să nu vă murdăreacă" îmi spune ajutorul de miner Canalos Pavel, „așta nu-i ca nisipul bituminos de la Tătaruș". „De ce?", întreb. „Păi, acolo, se scoate din carieră, de la suprafață, dar nisipul e cu atît mai bun cu cît îl scoatem de la adîncimi mai-mari". Tăcuți, fără chef de vorbă și icnind din cînd în cînd, Romulus Alexandru și Nagy Ioan încarcă vagonetul cu nisip. „Și merită să dați la tîrnăcop și lopată aici, de ce nu vă duceți la mina de lignit, acolo tate combina" îi întreb și Bucur Vasile îmi răspunde că la mina de nisip lucrează numai „veterani" cu experiență, cu nisipul nu te poți juca, cu cît e mai mărunt, cu atît e mai al dracului. Cu toate acestea, întreprinderea s-a situat pe primul loc în țară în anii 1984, 1985 și pe primele 5 luni ale acestui an în ramura extracției cărbunelui. „Să ne întoarcem", propune tînărul subinginer, consultîndu-și ceasul. Mă desprind cu greu de abatajul unde sub pavăza puternicei falange a minerilor nisipul bituminos cîpește mărunt și învins, cu milioane de ochi care, nu peste mult, vor vedea lumina de afară. La întretăierea de galerii Hode Anton din Tătaruș trage cu tractorul vagonetele încărcate de cu atîția săi și trimite altele goale la abataj ca să fie din nou umplute. La ieșire, ca prin farmec, drumul îmi pare mai scurt. Mă gîndesc la mineri și la nisipul bituminos pe care îl atacă în fiecare zi cu „falanga" lor minunată și la ecoul luptei lor înăbușite care nu răzbate pînă la suprafață, fiind înghițit de adîncuri. Cînd ajung la micul șipot de apă din mină nu mai beau: mîinile îmi sînt murdare de bulgărele de nisip pe care l-am strîns în palme. Inginerul Cheregi Gavril îmi destăinuie că acum toată lumea din întreprindere își bate capul cum să facă să economisească sutele de tone de masă lemnoasă necesare susținerii galeriilor. De aceea se testează cu speranță și înfrigurare susținerea mecanizată a frontului abatajului prin introducerea de complexe mecanizate, lucru care ar constitui o premieră chiar mondială în ceea ce privește exploatarea nisipului bituminos. A doua fază ar constitui-o încercarea de croire a unui panou experimental după metoda de exploatare a cărbunilor, introducîndu-se și transportul de rigoare, la început pe o distanță mică, apoi pe distanțe din ce în ce mai mari. Aceste încercări de mecanizare se simt tot mai acut, dată fiind importanța unicului zăcămînt însemnat de nisip bituminos din România care se află aici, în Bihor. De cînd îl string în pumn, bulgărele de nisip s-a preschimbat într-un cocoloș rotund și lipicios, asemănător cu o brichetă de cocs. Cînd o vede, directorul I. M. Voivozi, inginerul Mihai Iosub, tresare ca și cum și-ar fi adus aminte de ceva și-mi spune că ar fi util dacă s-ar avea în vedere posibilitatea de depozitare a nisipului bituminos sub formă de brichete pentru a servi apoi beneficiarilor care sînt direcțiile județene de drumuri și poduri la construirea șoselelor și reluarea mai vechii idei a confecționării de către constructorii de șosele a dalelor (plăcilor) din mixturi asfaltice. Din nisipul bituminos pe care îl exploatăm în medie în cantitate de 350 tone pe zi, îmi mai spune el, un excelent inginer al nostru de la Derna, Ernest Varadi, a extras bitumul natural și apoi bitumina, așa cum ar stoarce mierea cea bună dintr-un fagure.

PASCU BALACI ■

Decît prestigiul țării, nimic nu-i mai presus!

Ampla deschidere inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului înscrie ca trăsătură definitorie a acestui răstimp participarea activă a României la circuitul mondial de valori, la viața politică și economică a lumii contemporane. Semnele aceste creșteri a demnității naționale, a înălțării patriei în ochii întregii lumi, populează intens acești 21 de ani glorioși, conferind națiunii noastre o carte de identitate autentică pe care sînt înscrise fapte de muncă și creație, de gîndire și acțiune revoluționară întru propășirea țării și creșterea prestigiului ei în lume.

Urmare a nobilelor opțiuni gravate cu litere de aur pe frontispiciul Congresului al IX-lea al partidului, ideea că **decît prestigiul țării nimic nu este mai presus** a devenit un înalt comandament moral și profesional al fiecărui om al muncii, un reflex de conștiință pentru viața și munca întregului popor. De aici — abnegația și cutezanța, hărnicia și, nu de puține ori, eroismul care compun fresca noului chip al patriei, o frescă strălucitoare care pulsează intens în constelația de valori a lumii contemporane.

Din acest tablou al prezentării și reprezentării noastre în lume am desprins cîteva detalii pe care le puteți identifica în grupajul de față ca mărturii edificatoare ale noului timp al patriei, al afirmării sale în lume. Pentru că, în adevăr, pentru „personajele" acestui grupaj, ca și pentru toți făuritorii de valori de pe pămîntul românesc, decît prestigiul patriei nimc nu poate fi și nu este mai presus.

Redescoperind continentele

Nu exagerăm cu nimic scriind că la Întreprinderea de Articole de Sticlărie din București, cea mai mare de acest gen din industria noastră, valoarea n-a așteptat numărul anilor. Ctitorie a Epocii Ceaușescu, adică tînără, cu prima capacitate pornită în 1970, unitatea a ajuns să fie cunoscută azi pe 5 din cele 6 continente ale globului. Normal ar fi ca o astfel de izbîndă să-l bucure pe directorul Grigore Togan. Numai că, surprinzător, nu-l bucură și aproape că te miri, neștiind să alegi între glumă și vorbă serioasă, auzindu-l că da, stăm bine, dar încă n-am pătruns peste tot (cu referire, probabil, la Antarctida!) și asta ne roade!

Începuturile au fost, firește, timide. Cîteva produse de menaj, presate sau suflate, trimise în Bulgaria și U.R.S.S. Dar, o dată gheața spartă, „sticlaru" de pe Bulevardul Ion Sulea au prins gustul ieșirii în larg, cucerind una după alta piețe din 42 de țări. N-au făcut-o, s-o spunem deschis, numai pentru prestigiu, deși nici acesta n-ar fi de neglijat. Au făcut-o și pentru că și-au dat repede seama că, aducînd bani buni în visteria țării, deci în contul fiecăruia dintre noi, exportul e mai mult decît faimă și elogii, e chiar un mod de existență. Rentabilă, ca să zicem așa, dar nici ușoară, dintr-un motiv cît se poate de simplu. Deoarece pînă și în materie de pahare, ca să luăm produsul cel mai nepretențios realizat aici, preferințele s-au schimbat și exigențele au evoluat, ce era potrivit pentru export acum, să spunem, 14 sau 15 ani a încetat să mai fie azi. În sprijinul acestei afirmații se ridică un procent: I.A.S.B. exportă în prezent abia 8—10 la sută din ceea ce exporta în 1974! E limpede că produsele s-au înnoit și se înnoiesc mereu, oamenii fiind obligați, cu fiecare contract, să-și pună mintea la contribuție, cu atît mai serios cu cît pleacă de aici nu numai pahare, cum ar fi unii tentați să minimalizeze, dar pleacă și matrițe, și tehnologie! Pentru că, oricît ar părea ei de binevoitori în discuții, partenerii străini o țin, invariabil, pe-a lor. Ei vor așa și nu altfel, iar tu trebuie să le faci pe plac (de-aia și plătesc!) și încă mai mult: să-i ții lîngă tine și pentru comanda viitoare!

Dacă la sutele de miloane pentru care a exportat pînă acum, din Europa în Asia și din America în Australia, I.A.S.B. n-a avut, după mărturisirile economistei Carmen Sima (care răspunde de compartimentul respectiv în cadrul desfacerii), nici măcar o reclamație de un leu, concluzia vine de la sine: s-a muncit bine. Anual, au apărut 15—20 de sortimente noi, care nu numai că au luat ochii, fiind mai frumoase, mai atrăgătoare, dar au înglobat și o calitate superioară. Deși foarte tînăr, în jur de 30 de ani, Lucian Butucariu, pe post de creator în Atelierul de produse și tehnologii noi (condus de inginera Doina Ionescu), a inventat fie o formă, fie o culoare inedită, avînd de luptat cu el însuși și, nu o dată, cu directorul. Au fost cazuri, devenite de-acum anecdote, cînd convorbirea dintre cei 2 s-a desfășurat cam așa: «nu-i bine, Lucică, n-a ieșit ce-ar trebui, închide-te tu în birou și mai caută!» «Și cît să stau, tovarășe director, pînă cînd?» «Nu știu', bălatule, nu mult, pînă găsești, maximum pînă pleci în concediu!»

Lăsînd gluma de-o parte, să notăm că la I.A.S.B. exportul a fost și a rămas o preocupare temeinică și cotidiană. Fiecare operativă, care începe la 7,30 fix, de-ți poți potrivi ceasul după ea, rezervă acestei probleme primul sfert de oră. Puțin, nu-i așa, dar la obiect, cu sarcini precise și fără a se bate apa în piuă. Liniilor tehnologice care lucrează pentru „Made în România" li se acordă o atenție prioritară și ele sînt, uneori zile în șir, cînd „arde", masa și casa inginerilor Viorel Ionescu (șeful secției S.D.V.), Constantin Taulea și Cristache Spătărelu, lîngă care muncitorul specialist cu înaltă calificare Vasile Diaconu și-a cîștigat, înutil să vă explicăm de ce, porecla de „monsa". Nu altfel stau lucrurile la aprovizionare, unde dificultățile, cîte mai există, trebuie lichidate încă din triaj, de la intrarea în grafic a vagoanelor cu materie primă. Și sînt, chiar dacă pentru asta, cum ne spunea careva cu fercală, inginerul Grigore Togan și-a dobîndit parcă o a doua specializare, aceea de șef de gară! Munca, apăsată, continuă, nu e niciodată aici una de rutină. Pentru că nici nu poate fi. Din cînd în cînd, uneori și de 5—6 ori pe an, partenerii străini prezintă un model și cei de la I.A.S.B., după ce cîntăresc rapid dacă merită, se angajează să-l realizeze. Dar nu totdeauna un produs nou e o floare la ureche. Ca să-l faci, adică să încasezi bani de pe urma lui, trebuie nu doar să-l proiectezi, sarcina inginerilor Ion Tonghioiu și Nicolae Popa, ci și, adesea, să-l adaptezi pe mașinile existente în unitate. Pentru produsul numit „Istican", de pildă, realizat în premieră nu demult, a fost nevoie ca utilajelor „Harford" să li se aducă unele modificări, la unghiul de prindere, la cel de tăiere etc. Atunci, toate energiile și toate inspirațiile întreprinderii au făcut corp comun și, pînă cînd intenția nu s-au transformat în faptă, nimeni n-a avut liniște și nu și-a găsit locul.

Ar fi simplu, repetăm dacă s-ar purta o bătălie sau două, dar nu-i așa. Nici nu se încheie una că și demarează cealaltă, mai riguroasă, mai crîncenă. Una peste alta însă, ca să-l citățm pe Grigore Togan, meritată, meritată cu prisosință. Cu planul de export (pe primele 6 luni ale anului) depășit cu 4,2 la sută, avînd raporturi de colaborare excelente atît cu „Romsit" („oameni minunați, care ne-au înțeles mereu") cît și cu I.C.U.A.B., care livrează ambalajele, I.A.S.B. privește cu satisfacție la portofoliul asigurat de comenzi externe. Rămîne doar regretul directorului de a nu fi ajuns cu produsele sale în Antarctida, dar cine știe? N-aduce anul...

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Performanța ca necesitate și vrednicia ca inteligență

E ploieștean din părinți ploieșteni și toată viața a mîncat pîine de la întreprinderea asta, zice el, iar cînd rostește numele întreprinderii cuvintele vibrează cu o afecțiune aparte, așa mi se pare.

N-a fost un copil fericit. Avea doar cîțiva ani cînd a murit tatăl lui, Petre, iar aceasta este o nedreptate care nu se uită niciodată. Grija lui și-a altor doi frați mai mici a rămas doar pe seama mamei lor, Atena, muncitoare la Concordia. Uzina avea cîteva mii de oameni și era cea mai mare din Ploiești. Aici a intrat și el, ca elev la școala de ucenici, în 1945, după ce atelierele ce fuseseră dispersate pe vremea războiului se reuniseră iarăși pe vechile lor locuri. O parte din clădiri erau avariate, altele fuseseră distruse de tot în timpul bombardamentelor din vara anului 1944. Pînă în 1949, cînd a terminat școala, a muncit și el la opera de reconstrucție a întreprinderii ce s-a numit, după naționalizare, „1 Mai". A urmat, după aceea, o perioadă ce s-ar putea numi eroică, în viața acestei întreprinderi, cînd printr-o extraordinară strădanie și printr-o perseverență ce lăsa să se întrevadă o mare ambiție, colectivul de specialiști și muncitori de la „1 Mai" a ținut cu utilajul petrolier, ce începuse a se produce aici, să aibă calități care să-l impună pe plan mondial. Au reușit, în cele din urmă, iar izbînda lor a fost un mare succes pentru țara întreagă, pentru creșterea prestigiului ei în lume. E adevărat că noi importam înainte de războiul al doilea 99 la sută din utilajul petrolier necesar dar tot atît de adevărat este că muncitorii noștri executau reparațiile iar atunci cînd știi foarte bine să repari un utilaj, zice maistrul Ion Vasilescu, înseamnă că ai ajuns la o cunoaștere a meseriei comparabilă cu a celui care l-a produs.

Adevărata dezvoltare și diversificare la nivel de marc performanță a fabricației de utilaje petroliere s-a produs însă în ultimele două decenii, în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, iar realitatea acestui fapt ușor de observat de către oricine maistrul Ion Vasilescu a trăit-o zilnic. În ultimii 21 de ani zestrea tehnică a întreprinderii a sporit de 7 ori. Pe măsura acestui efort de investiții, valoarea producției realizate la „1 Mai" Ploiești a ajuns să însumeze acum, în fiecare an, cîteva miliarde de lei.

Această spectaculoasă creștere, care n-a fost înregistrată de pe urma vreunui salt ci printr-o evoluție continuă, a fost prefigurată încă din ziua de 4 iulie 1965. Atunci, în acea zi memorabilă din istoria întreprinderii, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a întreprins prima vizită de lucru la „1 Mai". Maistrul Ion Vasilescu era în vremea aceea secretarul comitetului U.T.C. la secția sape-foraj și își amintește că mitingul a avut loc la capătul secției mecanice 1. Acolo, cuvintele tovarășului Nicolae Ceaușescu au fost semnele de bun augur ale unui timp ce s-a dovedit după aceea mai rodnic, neînchipuit mai rodnic decît ar fi cutezat să întrevadă cei care le ascultau. Ele aduceau dovada unui fel nou, cît se poate de promițător, de a gîndi și de a lucra pentru binele țării. De-atunci și pînă acum tovarășul Nicolae Ceaușescu a vizitat întreprinderea de nenumărate ori, citeodată chiar și de două ori pe an, iar după fiecare vizită de lucru uzina s-a dezvoltat și mai mult, producția a crescut și s-a diversificat mereu iar condițiile de muncă s-au îmbunătățit substanțial. „De fiecare dată, spune maistrul Ion Vasilescu, în cursul vizitelor sale secretarul general al partidului ne-a îndemnat să avem încredere în forțele proprii și să nu ne mulțumim cu ceea ce am obținut, ne-a cerut să luptăm permanent, în spirit revoluționar, pentru o nouă calitate a muncii, să acționăm mai stăruitor pentru înnoirea și modernizarea utilajelor produse de noi, să ținem pasul cu exigențele mondiale în domeniul utilajului petrolier. Și se poate face, cu îndreptățire, afirmația că prin experiența cîștigată în anii cînd întreprinderii noastre i s-a conturat un destin nou, prin grija directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, performanța a încetat să mai fie o întîmplare fericită și a devenit o necesitatea a muncii noastre".

Muncitorii și specialiștii de la „1 Mai" au statornicit României faima de a se afla pe locul al doilea în lume ca exportator și pe locul al treilea ca producător de utilaje petroliere și ei au putut fi întîlniți tot mai frecvent la tîrgurile din centre industriale și comerciale de renume, la București, Leipzig, Poznan, Milano, Moscova, Paris, Zagreb, Hanovra sau Barcelona, acolo unde exponatele românești, distinse de mai multe ori cu medalii de aur, au fost întîmpinate cu un interes ce s-a concretizat în încheierea de contracte cu firme din cîteva zeci de țări. La bunul renume al utilajelor produse la Ploiești au contribuit, de bună seamă, și cei 360 de oameni din atelierul de agregate de cimentare condus de maistrul Ion Vasilescu. Deviza lor, ca a tuturor celor de la „1 Mai", fiind aceea a performanței ca necesitate și a vredniciei ca inteligență.

DUMITRU ELIADE ■

Motoraşe care fac să zbîrnîie exportul

Actul de naștere al Întreprinderii de motoare electrice Pitești datează din toamna lui 1965, acest IMEP fiind una din cîtitoriile inaugurale ale Epocii Ceaușescu, una din primele unități economice în care aveau să se întruchipeze nemijlocit litera și spiritul Congresului IX: orientarea spre tehnică de vîrf, spre eficiență și calitate, spre lărgirea spectrului productiv propriu, astfel încît nevoile economiei naționale să poată fi acoperite din resurse interne.

Prima capacitate productivă a fost pusă în funcțiune în decembrie 1967, eveniment care, privit din perspectiva dezvoltărilor care au urmat, are o valoare în primul rînd simbolică, dată de faptul că respectiva inaugurare s-a produs în prezența secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în preajma Conferinței Naționale a partidului care avea să jalonеze decisiv căile modernizării economiei românești. Se va înțelege și mai limpede de ce acel început a fost mai ales simbolic dacă vom preciza că producția fizică (respectiv, numărul de motoare) din prezent este de peste 11 ori mai mare decît în primul an integral productiv, 1968.

Producția fizică exportată în prezent, este de peste 9 ori mai mare decît atunci, acest volum ținînd hangul, cum se vede, cu creșterea în timp a volumului întregii producții fizice realizate. Și ca să epuizăm argumentele de ordin statistic, mai precizăm că, acum, peste 50 la sută din producție este destinată exportului direct, alte 20 procente fiind ceea ce se cheamă export indirect, prin intermediul mașinilor și utilajelor fabricate de alte întreprinderi dar care sînt „mobilate" cu motoraşe de la Ștefănești (comuna suburbană a Pitestiului pe raza căreia se află fabrica).

Acest succes — constant, în principiu, dar mereu amplificat, din punct de vedere practic — este cu atît mai important cu cît IMEP, fără să aibă vreo tradiție, a bătut la ușa unei piețe externe intens populate de motoarele celebrelor firme Bosh, Siemens, IBmei, Sole etc. Brеșa a fost posibilă, se înțelege, datorită calității, promptitudinii și, în general, corectitudinii pe care nou venita firmă românească le dovedea în relațiile cu partenerii externi, așa că n-a fost de mirare cînd tot mai multe țări (U.R.S.S., China, Iugoslavia, Cehoslovacia, Franța, R.F.G., apoi Italia, S.U.A., Spania, Olanda, Austria, R.D.G., Polonia ș.a.) s-au arătat interesate și au beneficiat sau beneficiază de motoarele fabricate aici. Cum a fost posibilă, totuși, obținerea acestor performanțe? Mai întîi e vorba de un permanent efort de modernizare și perfecționare a produselor astfel încît acestea să se situeze în avangarda mondială a domeniului. Urmînd această veritabilă regulă de muncă, peste 72 la sută din produsele fabricii erau în 1985 noi sau modernizate față de sortimentele anului de început al cincinalului trecut, după cum, o dată cu noul cincinal trăgîndu-se o altă linie de comparație la acest capitol, în primul semestru al acestui an au fost realizate peste 17 la sută produse noi și modernizate față de producția anului trecut. În al doilea rînd, IMEP și-a creat importanta disponibilitate de a răspunde celor mai felurite comenzi ale partenerilor externi, fiecare solicitînd un specific anume, chiar dacă e vorba de un același tip de motor. În al treilea rînd ar fi vorba de un soi de probitate profesională (sau de o civilizație a raporturilor comerciale) pe care fabrica argeșeană a reușit s-o manifeste dintru început — prin promptitudine, punctualitate, respectarea întocmai a prevederilor contractuale ș.a.m.d. Din toate astea a rezultat încrederea partenerilor externi în Întreprinderea argeșeană, care s-a dovedit a fi, în adevăr, o firmă serioasă astfel încît și receptia produselor se face direct în țările respective, de unde provin, în consecință, scrisori de mulțumire și felicitări pentru marfa trimisă. „Nu s-a întîmplat vreodată să avem reclamații pentru calitate, subliniază ing. Nicolae Moiceanu, director adjunct comercial. Răspundem prompt la orice cerere — prin mostre și oferte. Ne străduim chiar să devansăm termenele de livrare. Avem o participare activă la manifestările internaționale de specialitate, cum sînt și tîrgurile de la Brno, Viena, Salonic, Plovdiv, Bagdad organizate toate în luna august și la care deja am fost invitați."

Activitatea IMEP merge înainte în cel mai propriu sens al cuvîntului: prevederile pentru întreg cincinalul trecut au fost realizate în iulie 1984 (deci cu aproape un an și jumătate înainte de termen), iar produsele fabricate aici sînt în avanposturile mondiale ale domeniului. O posibilă sinteză a temeiurilor care fundamentează aceste realizări ar fi aceea că, pentru oamenii muncii din IMEP, în adevăr, nimic nu este mai presus decît prestigiul țării, decît prosperitatea economiei noastre naționale; prestigiu și prosperitate la care IMEP își aduce o contribuție clară, deși lipsită de surle și trîmbițe. Sau poate tocmai de aceea.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Nimic din ce-i valoare și sudoare să nu se piardă

La INCERC București, își desfășoară activitatea un colectiv care se ocupă în mod deosebit de crearea unor materiale noi pentru construcții, realizate din subproduse și produse secundare rezultate din diverse ramuri industriale, în special din industria prelucrării lemnului și industria textilă. Problema merită o atenție specială deoarece construcțiile asigură debușeu unor cantități apreciabile de materiale. Datele despre această problemă ne-au fost furnizate de inginerul Dragoș Rizea, unul din membrii colectivului.

— O dată cu declanșarea crizei energetice, unul din criteriile principale de apreciere a unui material a devenit cantitatea de energie pe care acesta o înglobează. Materialele termoizolatoare clasice, polistirenul celular, vata minerală și BCA (beton celular autoclavizat), sînt deficitare. Materia primă din care se fabrică polistirenul este petrolul. Materialele termoizolante au fost cel mai afectate de criza energetică. Asupra acestui capitol ne-am îndreptat în mod special atenția.

— Cînd a început colectivul dumneavoastră primele încercări ?

— Primul a fost stabilitul, realizat din fibre de talaș, liate cu ciment, plus un tratament antiseptic și biocid împotriva putrezirii. Poate fi produs și în condiții de organizare de șantier. Este nevoie de un malaxor și de forme de turnat. Se folosește la pereți și învelitori pentru construcții industriale și agrozootehnice. Tehnologia n-a fost asimilată pe linii industriale. Unități de diverse profile și cu grade diferite de dotare tehnică l-au realizat. N-a mers malaxorul, s-a amestecat cu furca. Din cauza asta plăcile n-au fost uniforme, nu s-a putut conta pe parametrii prevăzuți. Fabricația stabilitului s-a restrîns și se contează pe el doar parțial. De remarcat că deși are o conductivitate termică mai slabă decît a materialelor etalon, prețul de cost al stabilitului a fost mai mare decît al acestora. Mai reușit decît stabilitul a fost un material din aceeași serie, PAF, plăci din așchii fibrolemnoase. Se fabrică la CPL Focșani și Sebeș printr-o tehnologie industrială, ceea ce îi conferă calități în plus.

— Deși materialele obținute din subproduse nu pot să acopere necesarul pe economia națională, aportul acestora se face simțit ca un real cîștig. Cu cît gama lor e mai mare, cu atît mai bine. Probabil, așa cum se obișnuiește în asemenea situații ați procedat la un recensămînt al produselor secundare care pot intra în vederile constructorilor.

— Avem o listă cu produsele secundare care au făcut sau vor face obiectul cercetărilor noastre. Unele din ele își capătă astfel pentru prima dată întrebuințare. Am reușit omologarea unor plăci aglomerate din puzderie de in și cînepă, PAP, din produse secundare de la întreprinderile de prelucrare a inului și cînepei de la Sinnicolaul Mare și Carei. Au o greutate de 300 kilograme pe metru cub și o conductivitate de 0,07. Din trimestrul I așteptăm să intre în fabricație, însă nu s-a alocat cotă de energie. Puzderia se poate arde și se conta pe ea, însă randamentul este foarte mic. Arde instantaneu, transportul și introducerea în cazan necesită multă manoperă. Valorificarea puzderiei în plăci termoizolatoare este mult superioară. Numai la Carei sînt disponibile 3 000 tone puzderie pe an. Asta înseamnă 10 000 mc PAP sau 100 000 metri pătrați de termoizolație. Sperăm că intrarea în fabricație nu va întîrzia. La întreprinderea de celuloză și hîrtie Comuna din Paris—Piatra Neamț, am omologat un tip de plăci termoizolatoare din șlam celulozic, pastă de hîrtie care prin simpla presare se autoliază. Este aprobată proiectarea, dar investiția este nerealizată de 3 ani. Șlamul celulozic se găsește în cantități mari la toate combinatele de celuloză și hîrtie și deocamdată nu are altă întrebuințare. Sperăm că această problemă se va rezlova în curînd prin intrarea în fabricație a unor plăci realizate din coaje de rășinoase la IFET Piatra Neamț, care va prelua și șlamul. O parte din șlam va intra în compoziția de umplutură a acestora. Se vor folosi astfel proprietățile autoliante ale șlamului de care vorbeam mai înainte.

— Materialele termoizolante pe care le-ați amintit pînă acum sînt comparabile cu cele pe care dumneavoastră le-ați numit etalon ?

— Ele au conductivități mai scăzute, aproximativ jumătate din cele ale polistirenului și ale vatei minerale și o greutate ceva mai mare. Sînt însă materiale termoizolante care se pot folosi cu succes pentru izolarea pereților și a învelitorilor clădirilor pe care un plus de greutate nu le afectează, agroindustriale și industriale parter. Apropiate mult de vata minerală ca performanțe (greutate maximă 200 kilograme pe metru cub și o conductivitate termică în jur de 0,05) s-au dovedit materialele realizate din subproduse din industria textilă. Cea mai simplă utilizare a fost realizarea de saltele termoizolante, saci de polietilenă compartimentați umpluți cu scame, fire, fibre și straifuri textile. Am produs aceste saltele pe microproducție. Cu saltelele am izolat pereții prefabricați pentru fermele avicole de la Afumați și Pantelimon. Performanțele sînt aceleași cu ale zidurilor din blocuri ceramice, BCA, ori cu stabilit

în panouri. Funcție de natura deșeurilor s-au obținut plăci cu o greutate de 150 kilograme pe metru cub și cu o conductivitate în jur de 0,045. Pentru realizarea acestor saltele am găsit sprijin la Centrala Confecțiilor și tricotajelor, unde s-au pus bazele unei secții de producție secundară cu care am rezolvat multe probleme. Fabrica de confecții București a produs saltele termoizolante care au deservit unitățile de construcții din capitală. Fiind o secție nespecializată, calitatea saltelelor n-a fost uniformă. Îndesarea deșeurilor textile a fost necorespunzătoare, s-au folosit și deșeuri textile naturale care putrezesc în timp.

— Scenariul se repetă. Constatăm că din cauza unor producții nespecializate, artizanale, noile materiale încet, încet se pierd pe drum. Așa e ?

— Din păcate, în multe cazuri așa se întîmplă. Împreună cu Institutul de cercetare și proiectare pentru materiale de construcții și cu Institutul de cercetări textile am realizat plăci termoizolatoare din deșeuri textile, pe care le-am numit TEFO. Ele ar fi bine venite și astăzi. Plăcile au fost omologate și introduse în nomenclator din anul 1982. Anul trecut le-am scos din nomenclator pentru că M.I.U. n-a întreprins nimic pentru realizarea lor. Acum se pune din nou problema studierii unor posibilități de fabricare. Noi am asigurat desfacerea acestor plăci dînd comenzi în alb M.I.U. prin trusturile de construcții. Totuși M.I.U., pe linia valorificării deșeurilor textile, a deschis o unitate la Rîmnicu Vîlcea, care produce o mochetă tip Mînet și vată de tapițerie. Mocheta are o arie de folosire restrînsă. Mochetei i-am găsit întrebuințare în construcții. Încercăm să folosim vata de tapițerie la izolarea conductelor de termoficare, înlocuind saltelele de vată minerală. Rezultatele sînt promițătoare.

— Totuși, o realizare certă în acest domeniu există ?

— D.G.D.A.L., prin secția I.C.R.A.L. Vîlcan, cu tehnologie indicată de I.C.P.M.C., a realizat un tip de plăci termoizolatoare din șeamă de blană sintetică obținută de la ADESGO și Apollo. Plăcile, numite Izobiastin, au fost utilizate la placări exterioare, pentru înlăturarea condensului. Comportarea lor a fost urmărită pe construcții și a fost foarte bună. O secție mică a unui I.C.R.A.L., cu o tehnologie bine pusă la punct, deși nu cu o dotare din cele costisitoare a reușit ceea ce n-au reușit alții. Saltelele pe care le-am făcut la F.C.T. București într-o secție secundară ar fi trebuit să se producă la Rîmnicu Vîlcea. Insist, au fost omologate și introduse în nomenclatoarele de materiale de construcții, ceea ce ar fi asigurat o largă folosire. Ele, mai mult decît atît, au fost introduse și în proiectele tip. Era vorba de 1 milion de metri pătrați.

— Să încercăm să tragem cîteva concluzii. Deși cercetările au deschis drumuri promițătoare, după cum se vede, aplicarea lor nu s-a făcut în ritmul dorit, adică cel necesar. Care ar fi cauzele după părerea dumneavoastră ?

— Materialele noi s-au executat în cele mai multe cazuri artizanal de către cooperative, în unități de organizare de șantier, secții C.A.P. sau unități de prestări servicii. Ele n-au avut întotdeauna dotările corespunzătoare deși procesul tehnologic era simplu. Calitatea, uniformitatea au avut de suferit. Controlul de calitate n-a funcționat, garanții pentru ele nu s-au dat. Este paradoxal ca pentru materialele care alcătuiesc o construcție, a cărei durată de funcționare normată este de 100 ani, să nu se asigure calitatea corespunzătoare, să nu se dea garanții. O lampă de radio sau de televizor, care costă cîțiva lei și are o durată de funcționare mult mai limitată este verificată pe toate părțile și din toate punctele de vedere. O altă piedică în calea acestor materiale a fost prețul. Deșeurile costă în jur de 0,25 lei kilogramul. Ei bine, în momentul în care le soliciți, prețul crește miraculos de 10—20 de ori. Produsele care au valorificat deșeurile din industria lemnului au ieșit cu prețuri mai mari decît vata minerală, produs cu calități mai bune, realizat în industrie, pe al cărui parametri se poate conta. Avem o lege care obligă la păstrarea și conservarea deșeurilor în vederea valorificării într-un viitor oarecare. Ele trebuie valorificate pe măsura apariției lor. Altfel blochează spații, suprafețe de teren. Aici ar fi poate cheia problemei. Ce e mai rentabil, să vinzi un subprodus cu 0,25 lei kilogramul sau un produs finit, un material termoizolant cu desfacere sigură cu 700 lei metrul cub ? Nu este clar la ora asta cine ar trebui să fabrice astfel de produse noi. Sînt multe argumente pro și contra în această dispută. Părerea noastră, bazată pe experiența de pînă acum este că ar trebui angrenate în această acțiune unitățile industriei mici, care să valorifice pe plan local subprodusele. Nu e puțin lucru dacă scoatem din circuitul materialelor termoizolante, pentru că despre ele vorbim, unul sau două județe, un oraș sau o categorie de construcții. Realizarea de materiale noi pentru construcții din subproduse constituie o valorificare superioară a acestora. Unele din subproduse nu au avut pînă la finalizarea cercetărilor noastre nici o întrebuințare. De reglementarea cît mai grabnică a acestei acțiuni ar beneficia toate părțile. Dezvoltarea intensivă a economiei presupune un volum corespunzător de construcții, de materiale de construcții ieftine și de bună calitate. Să i le oferim !

OPREA GEORGESCU ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Începuturile metalurgiei (I)

Astăzi cînd mari cetăți ale metalurgiei se dezvoltă la noi, pe baza tehnicii celei mai înaintate, realizînd o producție de neconceput în trecut, cantitativ cît și calitativ, prea puțini dintre cei care participă la uriașul proces cunosc tradiția multimilenară a acestui meșteșug la noi. Desigur și de această dată trebuie să ne ferim de exagerări, să evităm a revendica priorități inexistente sau să pretindem „realizări de vîrf" care de fapt corespund doar nivelului general. Dar toi atît de primejdios ar fi să uităm de asemenea înfăptuiri importante atunci cînd ele au existat sau să le minimalizăm, așa cum se mai întîmplă uneori. Desigur și populațiile de pe teritoriul țării noastre au trecut prin marile perioade clasice ale folosirii metalelor, uneori au utilizat unelte și sisteme de extracție asemănătoare cu ale altor semințli. Sînt însă multe fapte remarcabile ce merită din plin a fi relevate.

...Ne aflăm în ultima perioadă a neoliticului (cca. 2500 — cca. 2000 î.e.n.), etapă deosebit de interesantă, care face trecerea la epoca bronzului. În paralel cu utilizarea în continuare a silexului, osului, cornului, lemnului, cu dezvoltarea de noi tipuri de ceramică, de pildă în cadrul **culturii Cernavodă** și a **culturii Coțofeni** (uneori vase ornamentate elegant prin impresiuni cu șnurul), începe la noi exploatarea și folosirea metalelor, în primul rînd a aurului și aramei native. Cel dintîi obiect de cupru descoperit la noi este o sulă bătută în patru fețe găsită la Balomir—Hunedoara. Se produc apoi cu timpul unelte și podoabe tot mai complexe, adesea din cupru aliat cu bismut. Mai mult, istoricul Dorin Popescu a remarcat pe drept cuvînt că teritoriul Transilvaniei de astăzi a fost una dintre puținele regiuni ale lumii unde **„arama devine la un moment dat principalul mijloc de producție"**, iar un alt istoric român, Alexandru Vulpe relevă că topoarele și ciocanele de cupru cu tăișuri dispuse crucis s-au găsit **„numai în România"**. Aceasta corespunde cu observațiile unor specialiști străini, de pildă a cunoscutului arheolog britanic Gordon Childe, care observa încă din 1929 că locuitorii țării noastre au avut un rol de seamă la răspîndirea utilizării cuprului în Europa.

În aceeași perioadă apar la noi primele obiecte de podoabă din aur, lucrate cu multă iscusință și cu mult gust. Mai mult, zona intracarpatică, unde s-au descoperit tezaure de mare valoare, devine un important centru de comercializare a aurului : diferite produse pleacă de aici spre Peninsula Italică, Scandinavia, Europa Centrală și chiar Egiptul antic.

Iată deci semne certe ale „iradierii" tehnicii și artei meșterilor locali mult dincolo de spațiul carpato-danubiano-pontic.

O deosebită strălucire a cunoscut la noi epoca bronzului (cca. 2000 — cca. 1200 î.e.n.), superior ca duritate și trăinicie aramei — aliaj al cuprului cu cositorul, antimoniul sau plumbul. Existența de mari zăcăminte de cupru în nord-vestul Olteniei și în alte regiuni a favorizat importanta dezvoltare pe care metalurgia bronzului a luat-o la noi, tehnica extragerii, producerii și prelucrării acestui aliaj ajungînd cu timpul la o mare perfecțiune și exercitînd o considerabilă înrîurire asupra civilizației materiale a Europei. S-au păstrat vestigii ale unor mari turnătorii-ateliere pe întreg teritoriul țării, iar numeroasele tezaure de obiecte de bronz sînt de o extraordinară bogăție ; numai cel de la Uioara (județul Alba) cuprinde nu mai puțin de 5 800 de piese și cîntărește 1 300 kg.

Și din nou fenomenul „iradierii" este evident. Așa cum observă într-o istorie a mineritului N. Maghiar și St. Olteanu, în centrele de producție de la noi se realizează acum **„primul tip de seceră cunoscută în Europa, așa numita seceră cu buton, care se răspîndește [...]pînă în bazinul Elbei, în Pomerania, pe coasele Baltlcii"**. Vasile Pârvan sublinia că obiectele de bronz realizate la noi nu sînt decît în mică măsură tributare unor influențe din afară și că securile de luptă cu capul în formă de disc și un tip de săbii cu mînerul în formă de cupă își au obîrșia în ținuturile noastre. Din aceeași epocă s-au păstrat o serie de realizări excepționale, ca sabia de bronz de la Apa (Maramureș)și securile de luptă de la Someșeni (Cluj) și Valea Chioarului (Maramureș) — fără a mai vorbi despre o seamă de unelte destinate mineritului metalifer, ca topoarele din piatră dură, executate cu mare precizie, excelente funcțional, găsite în nordul Olteniei.

În epoca bronzului, o însemnată perfecționare cunoaște și prelucrarea aurului, așa cum dovedește cu prisosință excepționalul tezaur de obiecte din aur descoperit la Hinova—Mehedinți, în greutate de aproape 5 kg, lucrat cu o mare măiestrie tehnică și artistică, într-un atelier local ; aici se află o diademă de aur împodobită cu motive solare, brățări cu ornamente bogate de diferite forme și dimensiuni, lingouri de aur, cercei, gheme de sîrme fine de aur etc.

Ulterior, un rol hotărîtor în dezvoltarea societății geto-dace constituite la noi, l-a avut nivelul înalt la care s-a ridicat tehnologia fierului, cu rădăcini adînci în vechea metalurgie a bronzului (de altfel, secole la rînd producția articolelor de fier s-a făcut în paralel cu aceea a celor de bronz). Cu privire la începutul epocii fierului în spațiul carpato-danubian, cele mai competente cercetări dovedesc că acesta trebuie situat în jurul anului 1200 î.e.n., cînd se descoperă topoare de fier la Lăpuș—Maramureș și Rozavlea—Maramureș. În dezvoltarea metalurgiei autohtone au fost asimilate, de-a lungul veacurilor, multiple influențe persane, celtice, scitice, grecești etc., iar hitiții produceau fier încă din veacul al XIV-lea î.e.n. Cu toate acestea, puternicul centru metalurgic din Transilvania este presupus de mulți istorici a fi avut un caracter autonom. Constantin Daicoviciu nota încă din 1960 : **„...prelucrarea și folosirea fierului n-a fost importată de-a gata, din afară, prin migrații. Utilizarea noului metal a început și la noi în mod firesc, ca rezultat al dezvoltării forțelor de producție : creatorii Halștatului de la noi au fost geto-dacii"**. Oricum, fierul devine un produs local curent cam din secolul al VIII-lea î.e.n., iar perioada de maximă înflorire a metalurgiei fierului la geto-daci trebuie situată în secolele III—II î.e.n.

Amploarea acestei activități este considerabilă. Se extrag mari cantități de minereu de fier, spre pildă din Munții Poiana Ruscă, iar atelierele metalurgice geto-dace dispun de un inventar de unelte de prelucrare extrem de variat (unele specifice dacice) și piesele pe care le produc sînt de o mare diversitate, de la unelte agricole (începînd cu plugul dacic) și pînă la armele dacilor (cu sabia curbă — „sica"), ba chiar și instrumente de mare finețe, asemenea celor chirurgicale sau a compaselor. Cuptoarele de redus minereul de fier de la Ciresu—Mehedinți, Sercaia—Brașov, Teiu—Argeș, Bragadiru—București, ca și din Bazinul Ciucului stau mărturie pentru o tehnică înaintată cu nimic mai prejos de cea din lumea celtică sau greco-romană. Sînt în general cuptoare săpate în pantă, circulare, vatra de ijut fiind prevăzută cu un orificiu, prin care un tub permitea insuflarea aerului menit să intensifice focul.

Nu putem încheia aceste cîteva considerații fără a arăta că tehnica exploatării și prelucrării aurului și argintului era foarte avansată la geto-daci, metalul prețios fiind obținut de o puritate deosebită, iar măiestria artistică în confecționarea obiectelor respective dovedindu-se cu totul excepțională, la nivelul celor mai de seamă realizări ale Antichității.

I. M. ȘTEFAN ■

În vremea Marelui Mircea

(V)

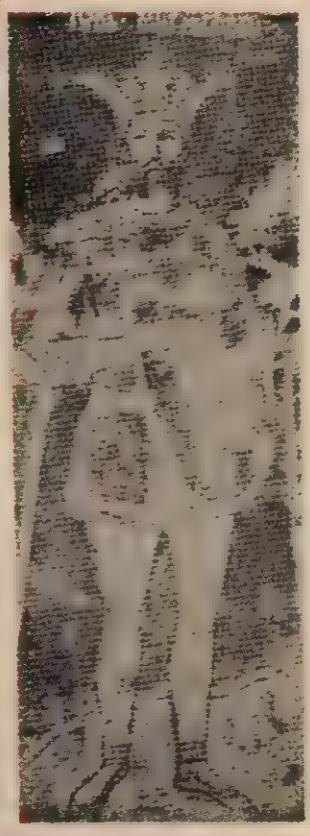

„Și sub dînsul universul într-o umbră se întinde"

Mărturiile istorice — și în primul rînd documentele emise de însăși cancelaria Țării Românești — ne-au dezvăluit organizarea militară și gîndirea de luptă a marelui Mircea pentru a face față primejdiei reprezentate de rapida înaintare otomană în Peninsula balcanică. Luptele domnului român cu turcii au înscris primele pagini ale unei glorioase epopei, începută la Rovine și încheiată la Plevna, Rahova și Vidin. Timp de cinci secole, românii și-au apărat neatîrnarea de fapt în fața uneia dintre cele mai mari puteri militare, cunoscute în istoria universală : imperiul otoman. Este locul, așadar, să deslușim care au fost originile acestei împărății, factorii care i-au determinat și favorizat ascensiunea, făcînd din Poarta otomană o superputere a lumii medievale. Altfel spus, pentru a relua formula domnului-cărturar Dimitrie Cantemir, să urmărim „creșterea" puterii otomane și organizarea ei în ajunul confruntării cu voievodul român.

Un emirat oarecare

La obîrșia împărăției otomane a stat un mărunt emirat al turcilor-oghuzi — între alte cîteva — din Asia Mică (Anatolia), aflat la început sub dominația turcilor seljucizi, apoi ai mongolilor. El a fost întemeiat de un trib numit **Kayi**, ceea ce înseamnă „puternic", numele însuși punînd în lumină proeminența sa în raport cu celelalte triburi oghuze. De este să credem tradiției, tribul număra vreo 400 de corturi — căci oghuzii erau nomazi — iar conducătorul lor se numea Ertuğrul, adică „șoimul". Supus al sultanului seljucid, el a fost numit de stăpînul său căpetenie de trib la frontieră, adică în zona Karacadağ și Sogut. Încărcat de ani — a trăit peste 90 — Ertuğrul a murit în anul 1281, la conducerea emiratului fiind ales bei, fiul său mezin, Osman, de la care a venit apoi numele turcilor osmanlii ca și al statului otoman (a existat și forma Otman).

Emiratul lui Osman a fost o formațiune politică a așa-numiților **ghazi**, termen care a desemnat inițial pe luptătorii angajați în incursiuni cu scopuri de pradă, mai ales, împotriva nemusulmanilor. (**Ghaza** a fost altceva decît „războiul sfînt" (djihad), adică acțiunea militară avînd drept obiectiv supunerea sau convertirea nemusulmanilor). Perspectiva îmbogățirii prin incursiunile de pradă ca și apăsarea mongolă au făcut ca numeroși imigranți să sporească populația emiratului lui Osman. (Dacă ne este îngăduită o comparație am spune că în Asia Mică s-a petrecut un fenomen similar — dar, desigur, nu identic — celui care avea să aibă loc peste cîteva secole în Statele Unite ale Americii. Aici, speranța unei vieți mai îmbelșugate i-a făcut pe imigranți să înainteze mereu spre vest, spre Vestul îndepărtat (Far-West), pînă cînd au ajuns la Oceanul Pacific. Marele istoric american Frederick J. Turner a văzut în „frontieră", mai exact în deplasarea ei, factorul modelator al societății nord-americane). Emiratul lui Osman s-a detașat de celelalte emirate din Asia Mică, datorită posibilităților sale de care nu dispuneau omologii săi de extindere. „Bunul său cel mai de preț — scrie cunoscutul bizantinist englez Steven Runciman, oferind explicația corectă — era poziția geografică a teritoriilor pe care le ocupa. O comunitate de **ghazi**, ca să-și justifice existența, trebuia să facă incursiuni și să mănînce în teritoriul „necredincioșilor". Către sfîrșitul secolului al XIII-lea însă, aproape toți emirii **ghazi** stăpîneau marginile Asiei Mici. Bizanțiul pierdea sera, iar marea îi împiedica să moară mai departe. Cu toate că unii pirați cutezători, cum erau emirii din Aydin și Sinope, puteau să întreprindă cu folos incursiuni pe coastele dușmane; nici unul dintre ei nu avea o putere navală îndeajuns de mare ca să se gîndească să strămute un număr îndestulător de oameni de ai lor, pentru a întemeia colonii peste mări. În afară de emiratele care se învecinau departe cuceriri, aducătoare de prăzi și bogății. Această situație demogeografică a fost din plin exploatată de fiul și succesorul lui Osman, Orhan. Încă pe cînd mai trăia tatăl său, Orhan a cucerit Brusa (1326), apoi, după ce a preluat succesiunea, a pus stăpînire pe alte teritorii și orașe — între care Niceea (1337) — și a ajuns astfel și el, la fel ca și ceilalți emiri anatolieni, la mare. Spre deosebire de aceștia, Orhan a izbutit să treacă însă pe continentul european și să se instaleze acolo. Performanța i-a fost înlesnită chiar de cel care ar fi trebuit să facă totul pentru a o împiedica : împăratul bizantin Ioan al VI-lea Cantacuzino. Cum a fost cu putință o asemenea eroare ?

Un cap de pod spre Europa

În secolul al XIV-lea, Imperiul Bizantului a fost pradă unor îndelungate și paralizante lupte interne de care au profitat toți adversarii ei pentru a-i răpi teritorii în Asia Mică sau Peninsula balcanică. În anul 1345, la moartea împăratului Andronic al III-lea, tronul a revenit fiului său Ioan al V-lea Paleolog, care avea doar nouă ani. Adevăratul cîrmuitor — în timpul minorității Împăratului — urma să fie Ioan Cantacuzino, una dintre cele mai de seamă figuri ale aristocrației bizantine. Intrigi de curte au determinat-o pe împărăteasa-mamă, Ana de Savoia, să-l îndepărteze pe Ioan Cantacuzino, care, sigur de propria-i putere, s-a proclamat el însuși împărat. Pentru a-și înfrînge rivalii, el nu a ezitat să facă apel mai întîi la emirul de Aydin, Umur bei, apoi, în anul 1345, la Orhan, căruia, pentru a consolida **spre Răsărit cu Imperiul de Trapezunt**, doar teritoriul moștenit de Osman se mai afla în fața unei granițe a „necredincioșilor". În ținuturile lui Osman se revărsau acum oamenii cei mai întreprinzători dintre turci: căpeteniile **ghazi** dornici să afle țări bogate, în care se mai puteau face incursiuni, derviși ori cărturari doritori să fugă cît mai departe de mongolii pe care-i urau, precum și o masă compactă de țărani din semințiile turcești, care erau în căutare de adăposturi, unde să se așeze cu turmele lor. În acest chip, Osman s-a pomenit cu oameni în număr mult mai mare decît i se potrivea micului său emirat". Așadar, destinul neobișnuit al emiratului lui Osman — față de celelalte care au dispărut apoi sub stăpînirea otomanilor — a rezultat din fluxul demografic într-o zonă care, situată în nord-vestul Asiei Mici, adică în imediata vecinătate a ultimelor posesiuni asiatice ale Imperiului bizantin, deschidea perspectiva unor incursiuni și mai îndrăznețe, a căror pradă era mai bogată. Cu fiecare victorie, Osman și oștenii săi deveneau mai puternici, mai bogați, mai experimentați în arta războiului

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Se născtea, sub ochii noștri plini de speranță, o nouă primăvară

Acum, cînd aștern pe hîrtie aceste rînduri prin care încerc o temerară întoarcere în timp, mai exact spus în vara anului 1965, cînd au avut loc lucrările celui de-al IX-lea Congres al partidului nostru, moment de excepțională însemnătate pentru viața întregii țări, am în fața mea schițele unui amplu ciclu de lucrări ce vor fi închinate rodniciei pămîntului, uriașelor transformări ce au avut loc în agricultura patriei. Continui, într-un anume fel, una din mai vechile mele preocupări, ca să nu îi zic temă, prin care am încercat și încerc, iată, să surprind, în ipostaze alegorice și de ampioare, veșnica și stenica frumusețe a pămîntului, a oamenilor ce-l hrănesc cu sudoarea frunții lor, a roadelor ce ne bucură inima și ochii. Acest ciclu de tapiserii se va încheia, dacă mă vor ține puterile, abia la anu, cînd suflarea întregii noastre țări va sărbători împlinirea a 25 de ani de la încheierea lucrărilor de cooperativizare a agriculturii, și se va intitula, cred eu, **Metaforele pămîntului.** Nu este un titlu întîmplător, deși lucrările vor avea în ele însele multă poezie. Este un titlu semnificativ pentru ceea ce a însemnat și înseamnă partidul în viața României socialiste. Este un titlu semnificativ pentru marile prefaceri ce-aveau să le aducă în viața întregii țări istoricele lucrări ale Congresului IX, cînd în fruntea partidului, a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu. Am trăit atunci, în acele zile, imediat următoare Congresului, sentimentul că în fața artei și culturii, cu precădere în fața artei plastice, s-a deschis o uriașă fereastră spre lume. Peste normele și zăgazurile unei estetici închistate au năvălit apele curate și repezi ale unui riu de munte. Un aer proaspăt și tinăr începuse a bate în toate sectoarele vieții. Se instaura, sub ochii noștri uimiți și plini de speranță, o nouă primăvară. Arta mea, pînă atunci tematoare, limitată să întruchipeze un șir de compoziții reci, parcă osificate, s-a trezit pur și simplu la viață. Am început a crea de-adevăratelea, din adîncul sufletului, așa cum am sperat dintotdeauna, așa cum am năzuit dintotdeauna. Culoarea și poezia, portretul și peisajul, viața ciocotitoare de pe șantiere, din uzine, de pe ogoare au pătruns în tapseriile mele. Toate acestea sînt, firește, gîndurile mele, sentimentele mele. Dar ele sînt întocmai cu cele ale tuturor artiștilor plastici, colegi cu care, de-a lungul celor 21 de ani ciți au trecut de la lucrările Congresului IX, am beneficiat de șansa acestui timp eroic pe care cu mîndrie îl numim **Epoca Nicolae Ceaușescu,** un timp încununat de-o veritabilă salbă de cîtorii în fața cărora artiștii plastici n-au pregetat să adaste și să le transpună în limbajul emoționant al artei, conferindu-le o valoare simbolică și emblematică, definitorie. Îmi place însă să cred că noi, artiștii ce ne-am format mai ales în această perioadă, n-am fost doar beneficiarii acestui timp, ci l-am fost, în aceeași măsură, și rapsozii săi, că ne-am achitat cum se cuvine de datoriile noastre artistice, așa cum o vom face și în continuare.

ILEANA BALOTA ■

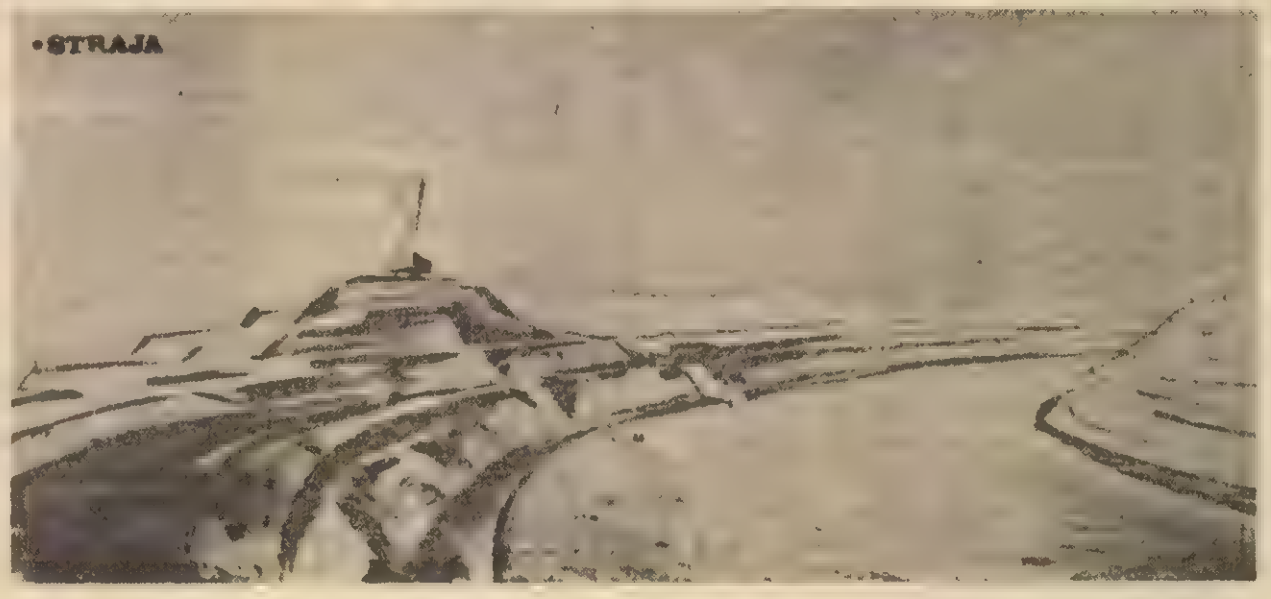

Fotografii de **VICTOR RĂDULESCU** ■

Se naște un monument

PAVEL BUCUR:

„A te dărui înseamnă a dăinui"

— Ce înseamnă pentru dumneavoastră, Pavel Bucur, tînăr sculptor român cu o impresionantă operă, acest monument pe care-l adăugați celui de la Călărași, dedicat eroilor Războiului de Independență, tulburătoare și amplă transcriere în piatră a unui moment suprem din viața și istoria poporului nostru, sau pe care-l adăugați altor lucrări de artă monumentală precum Eroica, în piatră, și Înaripata, în xiluminium, la Buzău, ori bustul lui Moise Groza, în comuna Obreja, județul Caraș-Severin, sau acea romantică lucrare intitulată Veronica Micle, care va fi în curînd admirată la Năsăud ?

— **„Flacăra Tinereții"**, cum se va numi monumentul dedicat tinerilor brigadieri ce-au construit unul din tronsoanele marii magistrale albastre, monument ce va fi amplasat la **kilometrul 48,** în punctul **Straja,** al **Canalului Dunăre — Marea Neagră,** înseamnă, pentru mine, o mare bucurie, inclusiv satisfacția că, alături de colegii mei, pot să înscriu, în piatră, bronz și oțel, însemnele artistice durabile care să vorbească prezentului și generațiilor viitoare despre actele de eroism și sacrificiu ale neamului nostru. Un astfel de însemn este și **„Flacăra Tinereții"**, monument care, să nu uităm, se va învecina cu celebrul monument de la Adamclisi, iar eu, nu mi-o luați în nume de rău, aș dori să dăinuiască tot atît de mult timp și să vorbească peste veacuri despre tot ceea ce s-a înfăptuit în această epocă în care tinerii au făcut din plin dovada unui arident romantism revoluționar. Din punct de vedere plastic, deci din interiorul artei mele, acest monument traduce în fapt o preocupare a mea de peste 20 de ani, în care ciclul meu de **Înaripate** poate, cu acest simbol al tinereții, să vorbească despre năzuința de înălțare interioară a omului, de permanența sa autodepășire, de dăruirea sa plenară. Această metaforă a înaripatei a însemnat, în crezul meu artistic, însăși înfruntarea omului cu timpul. Omul are în el puterea, dincolo de greutățile inerente ale vieții și vremurilor, de-a spera și de-a învinge. Eu cred că fără aceste brațe ale omului, transformate în aripi, n-ar mai fi nici dimineață, nici veșnicie, nici viață. Acest Icar pe care eu îl văd doar în urcare, nu și în dramatica sa cădere, este simbolul cel mai de preț al gîndurilor mele. M-am aplecat asupra lui de peste 20 de ani și cred că se potrivește întocmai spiritului tinăr, mereu încrezător în forțele sale, în menirea sa, mereu însetat să cucerească în adîncul său, în conștiința sa, noi și noi spații, pentru a se cunoaște din ce în ce mai bine, pentru a-și dovedi sieși că omul este, într-adevăr, măsura tuturor lucrurilor. Dar dincolo de aceste semnificații ale monumentului se va mai vorbi, sper, cu mult mai multă profunzime. În ceea ce mă privește, eu îl consider, deocamdată, ca pe un mare prilej de a mă bucura de tot ceea ce am învățat în anii de școală, de a mă bucura de tot ceea ce am acumulat în anii de muncă, de a mă bucura de tot ceea ce am trăit în anii de viață. Și, în sfîrșit, de a mă bucura de tot ceea ce am visat în anii de vis. Pentru că, în fond, ce este arta decît o împlinire a visului ?

— Cum ați ajuns la macheta intermediară ?

— Am ajuns la ea printr-o muncă de cîteva luni, în care am încercat să mă apropii cît mai mult de ideea pe care mi-o propusesem. Am pornit de la ideea de a realiza un monument cît mai aerian, cît mai zburător, cît mai înaripat, cît mai ascensional. Am pornit de la ideea de a realiza un monument care să fie, în același timp, și o sinteză a tuturor artelor, o sinteză a sculpturii, a arhitecturii, a picturii, a muzicii, a poeziei. Am pornit de la ideea de a realiza un monument care să fie, în același timp, și o sinteză a tuturor materialelor, o sinteză a bronzului, a oțelului, a betonului, a sticlei, a luminii. Am pornit de la ideea de a realiza un monument care să fie, în același timp, și o sinteză a tuturor mijloacelor de expresie, o sinteză a formei, a culorii, a sunetului, a mișcării. Am pornit de la ideea de a realiza un monument care să fie, în același timp, și o sinteză a tuturor dimensiunilor, o sinteză a spațiului, a timpului, a ritmului. Am pornit de la ideea de a realiza un monument care să fie, în același timp, și o sinteză a tuturor stărilor, o sinteză a bucuriei, a tristeții, a speranței, a tinereții, a vîrstei, a vieții, a morții. Am pornit de la ideea de a realiza un monument care să fie, în același timp, și o sinteză a tuturor ideilor, o sinteză a omului, a omenirii, a universului. Am pornit de la ideea de a realiza un monument care să fie, în același timp, și o sinteză a tuturor sentimentelor, o sinteză a dragostei, a urii, a mîniei, a iubirii, a prieteniei, a dușmăniei, a fericirii, a nefericirii, a bucuriei, a tristeții, a speranței, a tinereții, a vîrstei, a vieții, a morții. Am pornit de la ideea de a realiza un monument care să fie, în același timp, și o sinteză a tuturor gîndurilor, o sinteză a minții, a inimii, a sufletului, a trupului, a ființei, a ființării, a ființării, a ființării

Viața culturală la zi

Desene pe asfalt

Justificările desenatorului pe... asfalt

...Și nu e jurnalul intim nostalgia secretă a oricărui scriitor ?

„Genul" e, literar vorbind, de o copleșitoare fragilitate, e tipul de construcție despre care (cum vorbea despre **Enigma Otiliei**, Radu Petrescu) se poate spune că pare rezistent dar „se dărîmă în urmă".

Jurnalul nu poate fi decît friabil.

Străveziu.

„Subiectiv". „Inconsistent".

Un bun jurnal e solubil la lectură. Capacitatea lui de a-și contrage carcasele cu alcătuiri galactice la prima vedere (citește : ambițiile ideatice) spre a le deturna mai apoi în „simple" notații despre evenimente banale, poate înduioșa. Rămîi în mînă doar cu cîteva stinse scîntei, cu cîteva dîre de cenușă. El se trage în sine, absorbit de propriile-i proiecții și devine (oare ?) un bun personal, ca de pildă călimara de bronz, pălăria preferată și alte clasice exponate de muzeu.

Jurnalul înghite ori, mai corect, suprimă pagini beletristice virtuale. Fără (oare ?) a le putea înlocui.

E, deci, un semn de jertfire. Fără „viitor", punctul rîvnit — cel mai înalt — fiind în trecut.

Jurnalul e un regres fericit. Posibilitatea unică de a colora un „film" și el fericit chiar cu nefericirile lui : film în care scenariul se scrie după ce pelicula se derulează de ani și ani pe ecrane. În vid.

Sigur că „se dărîmă în urmă".

De aceea, ca în basm, nu-i așa ? nu se cade să-l scrii întorcînd capul. Cu inflexibil gît de lup, nu-ți rămîne decît să fii caligraful unor clipe moarte. Moarte chiar dacă unele episoade descrise țin de invenție pură, chiar dacă (unele) jurnale sînt, cumva, mincinoase.

Scriitorul de jurnal macină vînt, treceră frunze. Începe o frază. Cerneala pare, dacă nu fierbinte, caldă cel puțin, și, fatalitate, ea — grozav — e, neterminată fiind, **trecut**. Ea a trecut. Parcă a fost de totdeauna trecut.

Și totuși, jurnale intime lasă mai toți scriitorii. Deși sînt convinși de putina lor utilitate. Numai că își iau precauții. Un jurnal „clasic" devine — niciînd nu s-a dovedit de ce — antijurnal. Antimemorii. Fals jurnal. Pseudojurnal. (Pe cînd un nejurnal ?) Simple note. Pagini regăsite. File dintr-un carnet pierdut. (Ce perfect se conservă aceste carnete „pierdute" !) Jurnal secret. Jurnal numai pentru mine. (Un „naiv" de-și zicea Tolstoi ținea un asemenea jurnal). Cioburi. Aschii. Jurnal nocturn. Jurnal sentimental.

Deci, dună ce teoretizează, solid precaritatea aproape scandalosului gen jurnalier, scriitorul cade în capcana celui mai facil (oare ?) mod de a înnegri hîrtia.

Jurnal îi spunem caietului, carnetului, (Tudor Mușatescu scria numai pe mari registre de contabilitate), mănunchiului de file siluite, spre deosebire de ziarul, tipăritură diurnă (tuș negru, brutal imprimat pe o cămașă de lapte prins) din care afli cum „mai umblă politica", ce vulcani s-au mai destupat peste noapte, ce tiran a mai fost dezamorsat, ce avioane s-au mai prăbușit, care e pulsul bursei, etc.... și „concluzia" e benefică. Ea ridică în rang lucrarea scriitorului (confundat în cataloagele de meserii cu caligrafii de firme) și îi îngăduie speranța de a da celor mai palide desemne ale peniței, amplitudine, răsunet. Să ni-i închipuim așadar pe vînzătorii de ziare (jurnale) răcnindu-și cu voioșie știrile senzaționale la Mogadiscio dar și la Jibou sau la Rejkjavik : Cutare a ajuns cu nuvela la care scrie la pagina 69 ! Cutare încă se mai gîndește la Lucreția ! Cutare s-a despărțit de Göthe ! Cutare l-a regăsit pe Göthe ! Cutare s-a trezit la orele 5.42 a băut o cafeluță și a readormit ! La Cimpulung-Muscel cad frunzele ! Etc...

Cu alte cuvinte jurnalul e un amplificator de timiditați. Ce sînt aceste șire de cale ferată ? zici, privind o poză și ți se spune că nu e decît imaginea fotografiată a unor mustăți de fluture. Tot astfel stau lucrurile cu unele inofensive consemnări de jurnal intim.

Citești în jurnalul unui scriitor că „plouă atroce" și, brusc, îți simți creștetul ud. Te îndrăgostești de mai toate femeile din jurnalele altora încercîndu-ți, nerușinat, „șansele" în competiții cu lord Byron, Baudelaire sau Malraux. Citești un rînd scris cu placiditate : „I-am spus Suzanei să facă focul în soba din camera mare". Atît. În prima clipă ești tentat să arunci cu lehamite, cartea. De ce m-ar interesa pe mine că la 2 septembrie, 1894, la Timboiești — habar n-am unde vine asta — a fost o toamnă rece ? Dar sfîrșești prin a inventa o casă despre care nu știi altceva decît că e prevăzută cu o sobă și zidind-o, perete cu perete o decorezi (oglinzi, pian cu coadă, storuri), „fabrici" chiar soba, cahlă cu cahlă (poți povesti desenul cahlelor), poți preciza ce lemne sînt arse, ce arome exală flăcările și, mai încape vorbă ? o poți descrie pe Suzana, producînd detalii incredibile : O, părul ei, iluminat de miezul mărunt al lămpii cu picior ! și ajuns aici se descoperă privirii chiar gleznele Suzanei și crezi cu convingere să-l descifrezi pe narator, îi bănui misterul existențial, dramele și tramele deși... la drept vorbind Suzana s-ar putea să nu fie vara (asta devine de la verișoară), îndepărtată sosită în vizită la junele proaspăt întors de la Beci (care devine de la Viena) ci o cinstită jupîneasă, etc... (iarăși) etc....

GHEORGHE TOMOZEI ■

Cum cade lumina peste zăpadă

Undeva, pe Calea Victoriei, deasupra pasajului în care se află una din consignațiile Bucureștiului, în atelierul pictorului Vasile Chinschi. Jumătatea de sus a peretelui dinspre nord e toată numai geamuri, geamuri mici, prinse într-o țesătură metalică solidă. De-a lungul geamurilor, pe un pervaz măsurînd aproape 15 metri, o sumedenie de obiecte : vaze și vase de-aramă cu flori uscate, portelanuri de-aproape toate culorile, farfurii și străchini din cele mai de seamă centre ceramice ale țării, sfeșnice, ibrice, mulaje de ghips etc., obiecte pe care le-am văzut pictate în ampla expoziție de-acum doi sau trei ani, cînd naturile lui Vasile Chinschi s-au vrut și au reușit a fi o lecție deschisă de pictură. În tavan, un urias luminator înlocuiește în bună parte acoperișul. Pe un perete, doar cîteva lucrări : o iarnă despre care pictorul ne spune că este un peisaj din satul său natal, undeva în nordul Moldovei, cu case mici pierdute în imensitatea unui cîmp peste care se vălătucesc nori albi și-nvolburați, apoi o natură statică, o compoziție cu fructiere de metal alb așezată pe un drapaj de mătase strălucitoare... Pe șevalet, o lucrare acoperită cu o pînză de in. Pe peretele din dreapta, cîteva rame goale. Înlăuntrul lor, alte rame, mai mici, necentrate, aplecate spre stînga sau dreapta, ceea ce conferă peretelui un dinamism perpetuu. Îl rog să descopere tabloul de pe șevalet. Se conformează, ca să zicem așa, dar nu înainte de-a ne atrage atenția că, din punctul său de vedere, comite un sacrilegiu față de propria sa muncă. „Tabloul, adaugă Vasile Chinschi, început acum două sau trei săptămîni, nu este încă gata. Mă aflu, cred, cam pe la jumătatea drumului". Apoi, cu o voce plăcută, de tenor liric, fredonează din celebrul cîntec Vinare de vînt, acel vers prin care se spune că tare mult timp îi mai trebuie omului ca să ajungă om. „Așa e și cu tabloul, conchide Vasile Chinschi, îi trebuie mult ca să ajungă o lucrare adevărată. Culmea e că de cele mai multe ori n-ajunge, dar asta ar fi o altă poveste". În prim planul tabloului, care, cum spune însuși autorul, încă n-a ajuns o lucrare, un vas încărcat de fructe. În planul doi, spre dreapta, în diagonală, un vas alb de portelan, un fel de veioză de mai demult, de-acum, să zicem, 50 de ani, dacă nu și mai bine. „Mă interesează, firește, în continuare, materialitatea în sine a obiectelor, dialogul straniu ce se naște din simpla lor alăturare, acel aer misterios în stare să închipuie clipa de melancolie sau însingurare prin care trece omul, cînd ochii săi cad, ca din întîmplare, peste această aparentă devălmășie de obiecte. Dar, în ultima vreme, prin lumină, prin paginație, prin culoare și printr-un anume fel de-a așterne tușa, încerc să individualizez unul din obiecte. Aici obiectul de interes, cel pe care cade accentul este acest vas alb de portelan. Alb am zis, dar, în partea sa luminată vasul se îmbracă într-o nuanță albastră, cam cum este zăpada sub lumina lunii. Este o culoare sau, dacă vreți, o lumină pe care o știm cu toții, încă din copilărie, o culoare pe care am mai folosit-o de-atîtea ori, în peisajele mele de iarnă, și pe care, iată, pentru prima oară o fac și într-o natură moartă. Nu știu dacă este ceva deosebit, un lucru extraordinar, dar mie, pînă în clipa de față, îmi place ce fac pentru că, dincolo de obiectivitatea rece pe care o am față de datele realului, pot să tes acolo, în planul ascuns al acelui real, și o parte din inima mea, din aducerile aminte ale copilăriei mele". Îl întreb dacă nu cumva acea abia bănuită sugestie de geam oglindită în curbura vasului de portelan este chiar invitația sa adresată privitorului de-a se gîndi și-a trăi o anume clipă, cum ar fi lumina zăpezii, noaptea, sub razele lunii, în copilărie. Pentru că răspunsul întîrzie, repet întrebarea. „Vedeți, răspunde, totuși, eu nu fac decît să pictez. Eu reproduc o lume care se vede și nu se vede. Oamenii, înlăuntrul acestei lumi pe care eu le-o ofer, văd o sumedenie de lucruri, de gînduri, de cîmpe ale propriei lor vieți. Dacă în fața unor obiecte reale și inconfundabile, așa cum îmi place să le pictez, oamenii văd o mie de sensuri, le descifrează în fel și chip, asta nu poate fi decît un lucru bun. Bun întîi și-ntîi pentru ei, pentru oameni, și-abia mai apoi pentru mine, ca pictor".

VICTOR NIȚA ■

Din lumea poeziei

● Apărut la **Editura Dacia**, volumul poetului **Ion Singereanu**, intitulat **Starea brumei**, se deschide cu o frumoasă poezie de patrie, din care reproducem : „Patrie, nu-ți cer nimic, decît / ingăduința de-a te săruta pe umeda țărînă — doar atît... / singe străvechi să-mi ardă liniștea // ... / Și patrie, ție, leagăn vechi, cioplit / în scorbura stejarului de-acasă / atîta-ți cer, sărutul împlinit / în piinea caldă aburind pe masă". Revenim la o mai veche convingere a noastră potrivit căreia se publică în ultima vreme foarte multă poezie patriotică, dar nu întotdeauna la un astfel de nivel care să tulbure ființa cititorului. ● Tot în categoria poeziei patriotice s-ar putea încadra și volumul lui **Dumitran Frunză**, intitulat **Avram Iancu** și apărut la **Editura Albatros**. Numai că poetul și-a propus mai mult decît o creionare avîntat-eroică a celebrului personaj ce-a ars ca o flacără în inima revoluției de la 1848. Și-a propus o investigare pe verticală a eroului ce se jertfește pentru pămîntul și neamul său, a poporului ce-și urmărește neabătut împlinirea celor mai înalte țeluri ale sale. Pe fundalul unui veac prin care „trecu un continent de săbii / falși idoli să dispară din ștergare / cum fluturi maladivi sorții pieirii / se prăbușesc în apele murdare"..., un veac în care „au ars fîntîni, deșertăciuni, eresuri", Dumitran Frunză construiește cu migală și cu aplomb liric efigia revoluționară și filozofică a celui ce s-a numit „Craiul Munților". ● Doi poeți de aleasă rostire și cu un acut simț al construcțiilor rafinate, **Gheorghe Istrate** și **Florin Costinescu**, autori ai volumelor **Interiorul tăcerii** și, respectiv, **Imperiul de corali**, apărute la Editurile **Cartea Românească** și **Eminescu**, aduc în prim planul discursului lor un univers liric de excepție în care emoția este într-atît de diafană, încît cea mai firavă șoaptă ar putea-o spulbera. Ne oprim, spre exemplificare, asupra poemului **Orb de Gheorghe Istrate** : „de cînd sînt orb peste cuvinte / aud cum umbra mea se-ntinde / cum adîncul ei atinge / străfundul lumilor meninge // ziua bătrînă-și dă pe față / răcoarea morții care-o-ngheață / lumina putredă împinge / mari înecați săi din singe // astfel se dezgolește ferm / bulgărul timpului etern / în care zac în nemișcare / tiparele nemuritoare // voința care presupune / sămînța mea de rugăciune". Și **Aproape mărturisire** de Florin Costinescu : „Tot ce cred eu despre zori / spune înaintea mea dimineața // Tot ce știu eu despre pietre / a aflat înaintea mea cerul // Tot ce-am aflat eu despre pietre a aflat înaintea mea muntele // Tot ce am uitat eu despre vînt / îmi amintește absența ta".

● Acum cîțiva ani, la cea de-a treia carte a poetei **Anaïs Nersesian**, ne exprimam mirarea că prea puțini sînt criticii literari care să se fi aplecat și asupra versurilor ei. Arătam atunci, negru pe alb, cîteva din calitățile incontestabile ale poemelor sale. Au mai apărut deatunci alte trei cărți, cea mai recentă numindu-se **Bolta glisantă** (Editura **Cartea Românească**). Ca și-acum cîțiva ani, reproducem și de-această dată un poem parcă anume scris pentru afirmația de mai sus : „Nimic mai neadevărat decît mine / le strig / dar ei nu mă ascultă // mă vor chipul pietrei la care / se să smerească / focul pustiei la care să se purifice / stilpul de aer care să-i înalte / ochiul copilăros în care să se vadă / desăvîrșit și limpezi / și eu / nu pot fi decît imaginea răsturnată / a dorințelor trufașe căci nimic / nu e mai neadevărat decît mine / care sînt un adevăr // un adevăr absolut".

● Încheiem acest succint periplu în lumea mai nouă cărți de poezie prin a semnala o carte apărută la **Editura Litera** : **Numele profesorului de Boris Marian**. Poemele se vor a fi, fiecare în parte, cîte o „lecție" despre poezie, morală, filozofie, mitologie, istorie, arte plastice etc. Între școlari, firește, autorul care transcrie spusele Profesorului, un fel de sentințe soresciene din care nu lipsesc ironia, tandrețea, mărturisirea de sine. Ceea ce rezultă este o poezie elegantă, ușor elegiacă, misterioasă pe alocuri, demitizantă sau, dimpotrivă, instau-

PAVEL BUCUR

(Urmare din pag. 9)

mai viață, ci și o istorie a sa, o istorie pe care am notat-o cu migală și răbdare într-un jurnal de zi pe care, cîndva, îl voi încredința tiparului.

— Începuserăți să visați la clipa cînd „Flacăra Tinereții" va să ardă peste întinderile magistralei albastre. Vă rog să visați în continuare.

— Mi-aș dori foarte mult ca „Flacăra Tinereții" să fie un punct de reper pentru toți cei ce vor călători pe apele magistralei albastre. Mi-aș dori să fie mai mult decît atît, un reper emoțional. Chiar și în clipa de față, cînd trec vasele pe canal, deși monumentul se află în plină construcție și nu se văd decît danteliăriile schelelor exterioare, se-aude, în semn de salut, cîte-o sirenă. Sunetul lung și ascuțit al sirenelor seamănă cu însuși zborul înaripatei mele sub care îmi închipui sute și sute de oameni ce vor trăi aievea senzația zborului, acel tulburător sentiment că a te dărui, înseamnă a dăinui.

După cum lesne s-a înțeles, dincolo de marea semnătură a artistului, Flacăra Tinereții înmănunchează în făptura ei truda de-aproape un an a cîtorva zeci și zeci de meșteri. I-am văzut în cîteva rînduri, cizelînd cu migală basoreliefurile de bronz sau sudînd și șablînd uriașele fișii de tablă oțelită. Hala și curtea Combinatului Fondului Plastic au fost, timp de-aproape un an două șantiere cu foc continuu. Îmi aduc aminte că, într-una din zile, asistam la o discuție aprinsă între sudori și sculptori. Tabla, din cauza punctelor de sudură, făcuse un fel de burtă, o ieșitură în afară. Defectul în cauză trebuia reparat. Asta însemna ca tabla să fie bătută cu barosul, dar nu prea tare, totuși, ca nu cumva să cedeze sudura. Dialogul se desfășura în interiorul piesei, una din aripile Flăcării, un fel de hangar în care ar fi putut ușor intra un autobuz. Se așternuse o brumă de liniște. Oamenii, obosiți, căzuseră pe gînduri. Sculptorul îi privea cu amărăciune, mai degrabă cu o evidentă părere de rău. Dar că neapărat, acea burtă din aripa monumentului se cerea a fi înlăturată. Și dintr-o dată, cineva, în afară, a început să bată cu barosul. Ne-aflam parcă în mijlocul unui uriaș clopot. Am avut pentru o clipă senzația că aripa se va prăbuși peste noi, strivindu-ne. Zgomotului, realmente infernal, i s-a adăugat un șuier puternic, ca de crivăț, iscat de compresoarele sablorilor. Asistăm la nașterea aripii. Mă și gîndeam că peste cîteva luni, admirînd monumentul în toată splendoarea sa, îmi voi putea spune că am fost de față la nașterea uneia dintre aripi, că am fost înlăuntrul ei și am auzit-o ca pe un uriaș clopot. Dar mai ales îmi spuneam că am avut bucuria de a-i cunoaște îndeaproape pe toți cei de sub mîinile cărora s-a născut Flacăra Tinereții. Am notat mai jos cîteva din gîndurile lor, gînduri ce vor întregi, fără doar și poate, cuvintele lui Pavel Bucur, așa cum munca lor a împlinit încumetarea sa artistică.

Maistrul Chiriță Marin, șeful atelierului prelucrări mecanice : „V-aș ruga, mai întîi și-ntîi, să consemnați numele cîtorva din cei 34 de meseriași care, de peste 10 luni de zile, n-avem în cap decît un singur cuvînt : monumentul. Deci, din cele două echipe care au lucrat în două schimburi, echipe conduse de subsemnatul și de **Valeriu Tudor**, i-aș numi pe **Constantin Urdeș, Henris Katz, Nicolae Voicilă, Constantin Nicolae, Ion Tudor**, frate cu Valeriu, dar nu în echipa acestuia, și **Constantin Țuțuianu**. Mai notați apoi că „Flacăra Tinereții" este la ora actuală cel mai înalt monument din tablă de inox din Europa, dacă nu chiar din lume, fapt care nouă ne conferă o mîndrie aparte. Cît despre felul în care s-a desfășurat munca, aș spune doar atît : a fost și este în continuare teribil de dificil, ceva de neimaginat, pur și simplu. Apar unghiuri peste unghiuri, raze de cerc, interioare, exterioare, elipse, convergențe și divergențe. Adusă la forma cerută, tabla, prin sudură, își schimbă forma, adică forma suprafeței. Dar, oricît de greu a fost, n-am dat o clipă înapoi. Știam că astfel ne facem și noi, meșterii Combinatului, o firmă. Intram astfel în rîndul marilor meseriași din țară. Cu-această firmă putem ataca și celelalte 3—4 lucrări pe care le vom executa tot din tablă inox, sau chiar din oțel inox turnat, în viitorul centru civic al Bucureștiului. Ne-am făcut, cum se spune, mîna și încă de pe-acum vă invităm la un nou reportaj".

Inginerul Raul Dolcescu, coordonatorul lucrărilor atelierului de prelucrări mecanice : „În ce mă privește, din octombrie anul trecut și pînă în clipa de față, deci într-un timp de aproape 10 luni eu zic că am îmbătrînit cu cel puțin doi ani. Am pornit la drum cu echipa maistrului Chiriță Marin, nouă oameni, lăcătuși-mecanici și sudori. Am ajuns la două echipe de 34 de oameni în total, din care doar jumătate sînt meseriași propriu-zis, adică lăcătuși și sudori, singurele meserii care se cereau la executarea lucrării. Ceilalți aveau la bază alte meserii, cum ar fi strungari în lemn și fier, electricieni, instalatori, gravori, vopsitori, ba chiar și o fată, singura de altfel, **Niculina Toma**, electriciană. Cu acești oameni, plus calificații, cei mai de bază, desigur, am ridicat o lucrare pe care nu știu cîți s-ar fi încumetat să o atace. Între episoade l-aș aminti pe

rînd mituri și ritualuri insolite, ca în **Povestea profesorului despre orb**: „A orbit, dar nu a cerut ajutor, / visa frumos ca un cocor, / dimineața își cumpăra pîinea de toate zilele, / venea acasă, se închidea și întorcea filele / cărților știute pe dinafară, / uneori un vecin îl chema pe scară / să-i povestească tot felul de nimicuri, / îi răbda orice ticuri, / „Vezi ce taci, o să fie bine", / îi spunea orbul. A murit într-o vineri, / îl chema Homer / și totul s-a întîmplat într-o vineri".

VICTOR NIȚĂ ■

Prime audiții

Ultimele concerte ale stagiunii simfonice, care s-a încheiat recent, au fost marcate de ivirea mai multor lucrări noi, dintre care cele semnate de Liana Alexandra, Vasile Timiș și Doina Rotaru au atras atenția tocmai prin diversitatea lor stilistică și de concepție.

Simfonia a X-a, interpretată de filarmonica timișoreană aflată sub conducerea lui Remus Georgescu, vădește clar drumul actual al Lianei Alexandra. Este de notat activitatea prolifică a acestei compozitoare, ca și limpezirea către **tonalitate** și **melodia de largă respirație**. Și ultima simfonie, a V-a, urmează aceeași viziune creatoare observată în lucrările premergătoare. Ideile sînt expuse pe suprafețe ample în care micro și macrostructurile se bucură de o elaborare plină de minuțiozitate; minuirea aparatului orchestral, pe linia sa tradițională, se face simplu, discret sau fățiș, cu reținere sau cu aplomb, instrumentația fiind, după caz, generoasă sau foarte economică. Fenomenul **multiplicării** temelor date are loc în alambicul diferitelor partide și voci ale ansamblului instrumental, iar pretutindeni se simte linia tradițională de compoziție, la care inovațiile se alătură discret, fără șocuri auditive, ele decurgînd normal din narațiunea prezentării. Formată din trei părți, pe o durată doar de 29 minute, Simfonia a V-a o descoperă pe Liana Alexandra ca o împătimită a folclorului autentic: ritmuri de joc energice, melodii re-create cu patos afectiv, totul culminînd prin coralul final în care muzica vibrează cu toată sinceritatea în omul din sală.

Vasile Timiș, nume foarte cunoscut în genul muzicii corale, își face apariția pe estrada simfonică din ce în ce mai des, obținînd, iată, nu numai aprecieri naționale, ba chiar și sufragiul unanim al unor jurii internaționale extrem de exigente, cum ar fi cel al concursului de la Geneva „Reine Marie Jose" al cărui premiant este. Concertul pentru clarinet, trompetă, pian, percuție și orchestră de coarde, prezentat recent în prima audiție de Filarmonica „George Enescu" sub bagheta lui Mircea Basarab, a fost, în fapt, terminat încă din anul 1979 și în el se observă două trăsături distincte: pe de o parte căldura și claritatea — calități indispensabile genului coral — și, pe de altă parte, întrebuințarea unor mijloace aparținînd stilului postexpresionist, apărut deseori și în muzica noastră simfonică. Lucrarea este divizată în trei părți: Adagio-Allegro, Andante și Vivace, unitatea stilistică fiind dată de folosirea unui limbaj melodico-armonic asemănător, bazat pe micromoduri și microstructuri în care temele apar o singură dată. Există în acest op, momente de un cald lirism dar și multe altele în care fenomenul acustic este privit „la rece"; momente de înțelegere imediată și de înlănțuire a podiumului cu sala, dar și altele pline de abstractizare; momente liniștite, dar și de mare virtuozitate; adică, în totalitate, un eclectism care poate constitui chiar o cale de mijloc între tradiție și căutare, drum care — s-a văzut — a interesat, a incitat și i-a făcut pe spectatori să-și dea acordul lor, prin numeroasele aplauze cu care a fost primită creația lui Vasile Timiș.

Doina Rotaru face parte din generația tinerilor compozitori și opurile ei camerale s-au bucurat de aprecieri atît în țară cît și peste hotare, Londra, Paris, Varșovia, Lisabona, Edinburgh etc. „Simfonia", prezentată în primă audiție de filarmonica bucureșteană dirijată de Ludovic Baci, are trei părți contrastante ce se cîntă fără întrerupere și care formează teza, antiteza și sinteza, bineînțeles fiecare parte adăugînd noi valențe și constituind pragul de plecare pentru secțiunea următoare. Construcția, din punct de vedere arhitectural și matematic, este fără repros, iar întrebuințarea aparatului orchestral se face gradat, arcuit, de la pianissime la fortissime și înapoi la nuanțe intime. De fapt, întreaga muzică este formată din spirale, pe acumulări, declanșări și descărcări lente, în care **timbrul, culoarea și evoluția** sunetului sînt cercetate sistematic și schematic. Limbajul, însă, este destul de impenetrabil, lăsînd impresia unui lucru frumos, dar ermetic, modern dar mai greu accesibil, cu un anume mesaj al talentului și științei incontestabile de creație, dar care trece anevoie, sau chiar de loc, rampa de lansare.

Iată deci trei prime audiții, trei stiluri, trei concepții despre artă: Liana Alexandra, care vine de la complex la simplu; Vasile Timiș, care parcurge un drum invers, de la cvasi clasicism spre postexpresionist; Doina Rotaru, exemplară în construcție dar aproape impenetrabilă față de spectatorul din sală.

CLAUDIU NEGULESCU ■

La Muzeul Aman

Analizînd opera lui Theodor Aman prin supunerea ei matricelor stilistice și curentelor timpului, precum și prin confruntarea cu realitățile naționale ale momentului cărora le răspundea în cea mai înaltă măsură, se constată că, prin tematică și tratare, ea oscilează între romantism (scenele orientale și obstinația cu care își „portretizează" atelierul în diverse faze de constituire a colecției și interiorului), academism (compozițiile istorice și portretele) și impresionism (scenele de familie, de petrecere, de grădină și interior, cu intimismul lor inefabil).

Urmărind aceste coordonate ale activității maestrului, precum și interferența dintre plastică și muzele surori, criticul de artă Adrian-Silvan Ionescu a inițiat de curînd un ciclu de spectacole-evocare intitulate „Theodor Aman și epoca sa". Manifestarea, organizată chiar în casa pictorului — cunoscutul Muzeu Aman din Capitală — și-a propus să restituie unele aspecte ale vieții culturale bucureștene de acum un veac, polarizată de personalitatea marcantă a unui artist celebru al vremii, el însuși om cu vaste deschideri intelectuale. Formarea și maturizarea artistică a lui Aman a avut loc într-o perioadă de mari și profunde schimbări pe toate planurile vieții, atît în țară cît și în întreaga Europă, fapt ce avea să-i marcheze în mod firesc și definitoriu creația: primele noțiuni educative le primește în perioada regulamentară; ajunge la vîrsta conștientizării în timpul revoluției de la 1848; pleacă la studii în străinătate într-o epocă de mare emulație și confruntări plastice; se întoarce în patrie în vremea luptelor pentru Unirea principatelor; trăiește momentele de efervescență patriotică ale Independenței; pune bazele învățămîntului artistic și are o prodigioasă activitate plastică, abordînd aproape toate genurile și tehnicile (arhitectură, decorațiuni interioare, sculptură, pictură de șevalet și monumentală, grafică, gravură) — totul în decursul celor 60 de ani de viață, ce coincideau cu anii cei mai tumultuoși și plini de evenimente ai secolului al XIX-lea românesc.

Organizatorul serii a evocat toate aceste valențe de impresionantă creativitate a maestrului.

Un grup de entuziaști ai acestui gen de spectacole de „istorie vie" au îmbrăcat costume „à la belle époque" pentru a sugera un tablou vivant inspirat de una dintre compozițiile pictorului — un autoportret în atelier înconjurat de rude și prieteni într-una dintre acele seri muzicale la care invita interpreți celebri ai scenei lirice. Însuși Aman era pasionat violoncelist, bucurîndu-și orele de singurătate și melancolie cu acordurile duioase ale instrumentului drag. Această primă „soirée" de la Muzeul Aman — ce reedita atmosfera de altădată și voga ce o avea casa artistului pentru concertele ce se dădeau în ea — s-a bucurat de colaborarea a doi instrumentiști de prestigiu — violoncelista Ioana Osțatie și contrabasistul Ovidiu Bădilă — care au conferit culoare locală spectacolului prin inspirata selecție a repertoriului (preclasic, romantic și contemporan — acesta din urmă ilustrat de admirabila compoziție „Tulnicele" a Ioanei Ostatie ce concorda cu subiectele bucolice ale unora din pînzele lui Aman).

Reunind plastica, muzica și teatrul (fie el doar ca pantomima celor costumați) într-un spectacol total ce beneficia de scenografia preexistentă a interiorului constituit de artist, această soirée de la Muzeul Aman contribuie, la fel ca părăzile de modă veche, la animarea unor spații istorice, în stilul vremurilor cînd acestea erau puncte de maximă importanță în trama culturală a orașului, ajutînd în acest fel la mai buna înțelegere și pătrundere a emulației existente în viața spirituală din România veacului trecut.

NICOLAE ROȘU ■

cel legat de sablarea tablei. Cu nisipul și instalațiile noastre, folosite la sablarea unor mici suprafețe de bronz, n-am făcut absolut nimic. Tabla de inox nu s-a sinchisit. Am încercat cu un nisip foarte dur, electrocorindon. A fost foarte bine, dar a doua zi tabla era roșie. Nisipul respectiv avea o foarte mare cantitate de oxizi de fier care se impregna în țesutul tablei, ca să zic așa. Am luat o stație de la I.U.C. — Griviția Roșie și am adus un nisip de foraj. Foarte bun, dar nisipul era prea moale. Am încercat cu nisipul de Miorcani, din nordul Moldovei, după ce-am adus stației o sumedenie de modificări. Era exact ce ne trebuia. Ceea ce rămîne este, o spun fără ocol, mîndria că, împreună cu artistul, care a fost permanent lîngă noi, am dus-o la capăt și am făcut un monument cum altul, pînă-n clipa de față, în Europa încă nu s-a născut".

Inginerul Dan Popescu, șeful secției artă: „Ceea ce se va vedea clar, din toată lucrarea, vor fi cele trei basoreliefuri din bronz realizate în secția noastră după proiectele lui Pavel Bucur, autorul întregului monument, și-ale artiștilor **Viorel Pater** și **Iorgos Iliopoulos**, cu cîte un panou de cîte 50 de metri pătrați fiecare. Sînt cele mai mari basoreliefuri ce s-au turnat vreodată în România. Și pentru că acest lucru spune aproape totul, aș dori foarte mult să transcrieți numele tuturor celor ce-au trudit la ele: **Gheorghe Cionoiu, Ion Purpalici, Nicolae Vilcea, Vasile Drăghia, Haralambie Stanciu, Dumitru Ioniță, Ștefan Dragomir** și **Marin Mocanu**. Că a fost greu, că a fost ușor, asta aproape că nu mai contează. Principalul e că am reușit să respectăm grafia autorilor, că personajele, extrem de numeroase, au viață, că basoreliefurile redau eroismul tinerilor ce-au construit Canalul. Din mijlocul acestor trei basoreliefuri ce alcătuiesc un triunghi echilateral se înalță, maiestuoasă, plină de avînt, gata parcă să-și ia zborul, monumentul însuși, adică „Flacăra Tinereții". Vă fi, sînt convins, o lucrare de excepție, așa cum i se și cuvenea magistralei albastre, cîtorie de prestigiu a epocii pe care cu mîndrie o numim **„Epoca Nicolae Ceaușescu"**.

Inginerul Nicolae Păduraru, directorul Combinatului Fondului Plastic: „Ca să întregiți lista celor ce s-au legat trup și suflet de această impresionantă lucrare, aș dori să-i mai amintiți pe **Călin Popa, Dan Moraru, Petre Stoicu** și **Florin Cîtcîrigă**, cei care de peste trei luni, de cînd a început montarea ansamblelor pe care le trimiteam în flux continuu spre Straja, iau monumentul, ca să zic așa, la mînă și-l pun pe picioare. Dar, mai ales, cu un sentiment de stimă și profundă mulțumire, țin să consemnați numele colegilor noștri de la Antrepriza Canal Dunăre — Marea Neagră, în frunte cu directorul întreprinderii, inginerul **Otto Brauer**, și cu inginerii săi, **Gheorghe Emil** și **Horia Mănescu**, fără de care „Flacăra Tinereții" ar fi rămas un monument ce nu putea fi ridicat. N-am să mă feresc să o spun că reprezentanții Antreprizei, deși cu responsabilități economice extrem de importante, au găsit totuși rezerve de energie și gîndire tehnică necesare rezolvării unor situații parcă de nedepășit. În măsura în care acest grandios monument ne aparține ca execuție, confirmînd clasa și talentul meseriașilor noștri, el este și al colegilor de la Antrepriză, care i-au dat realmente viață".

Cronica literară de **Romul Munteanu**

Poetul ca amintire

Cînd o carte a unui scriitor este citită o singură dată (publicare, reeditare, aniversare), apoi este lăsată să moară în neantul conștiinței, înseamnă că ea nu a transmis cititorului nici o impresie deosebită. Este adevărat că cele mai multe cărți au această soartă, ararcori modificată prin dezîngropări tîrzii, neașteptate, pe parcursul timpului. Scrierile noi nu sînt nici ele lipsite de acest tratament, încît nu e de mirare că inconștientul poate deveni un imens cimitir livresc.

Mi-am adus aminte de poezia lui Dan David (**Lorelei**, Editura „Cartea Românească", 1984) printr-un fericit accident biografic. Evident că acesta nu era suficient nici pentru o simplă rememorare. Noua lectură a versurilor sale nu s-a terminat prin abandonare. Ludică, duioasă prin lirismul său tremolat subminat adeseori de ironie și umor, poezia lui Dan David este un apel, o invitație la revenire, determinată de faptul că ea se înscrie într-un **intertext** ispititor al timpului nostru, apt să **traducă** prin limbaj, o sensibilitate specifică. Dan David caută în mod obsedant **seria genetică** lungă, fericită, pe plan literar „acest obraznic dan david / de teamă să nu i se dea sufletul la / Mica publicitate / a fugit cu ezra pound și rabindranath tagore / pe apa sufletului / poetului / Homer / **(Litanie ciripită la pian cu trei mîini). Podul plutitor** căutat de tînărul scriitor este elitar și angajant. Dan David nu se vrea alături de oricine. El își caută spațiul protector în marele arhipelag al nemuritorilor.

Dar cine poate zăgăzui visurile unui poet? Cuibul lui matricial este umil și nobil. Ca un autentic exhibiționist, Dan David se expune cu ostentație. Informațiile despre sine (aceleași) abundă în versurile sale. „la umbra unui **Pod cu fin**, în Bertea, s-a născut în / anul de mai puțină grație 1952, un tovarăș copil, cum îl / mai cheamă, doamne? (Oare a uita e omenește?) **(California unui suris cu clopoței)**. Descins din **podul cu fin** (indiscreția fără necesitate), Dan David nu este un **poet rural**. Spațiul său literar este universal. Imaginația sa a explodat în toate direcțiile. Dacă despre alți poeți am spus că sînt blînzi, încorsetați, despre Dan David aș fi tentat să afirm că este desmărginit, impertinent. Imprudent, lipsit de frică literară, Dan David se **joacă de-a babaoarba sau de-a v-ați aseunselea** peste tot unde crede că poezia se poate pîti sub un măslin literar. Mijloacele sale de expresie sînt împrumutate în mod pragmatic de peste tot. Literatura sa se configurează astfel ca un **intertext** în care se revarsă aluviunile cele mai variate. Enunțul său literar este adeseori citațional sau distorsionat ușor din motive parodice.

Poezia lui Dan David se configurează ca un **text de probă**, experimental prin enunțuri diverse situate între versul clasic, liber sau poemul în proză. Întinsă, vatra limbii române este explorată pe toate planurile apte să genereze scriitura literară. Între „minia formelor, zguduire și cîntă, brutalizare fecrică", pentru care poate respira peste tot oxigenul necesar facerii sale. „A intra în patria noastră limbă română tremurînd, cu Blaga, lăcrimînd nevorbind, murmurînd înfiorări, apoteoze, fragede mistere. A fi trandafir, metaforă, holocaust al conștiinței pe altarul limbei românești. A rămîne naiv ca un adjectiv" reprezintă un program posibil, rostit în mod emfatic.

Dan David se comportă ca un mare memorator de poezie. Citatele tresar în textul său conjugate cu discursul inedit. Sensibilitatea scriitorului **logofog** înghite cuvinte și amintiri livrești așezate într-o nouă serie literară. „Copii fiind, alergam prin tufarii de smeură crescuți în povestile răsărite-n durerea fără de margini a răsăritului de soare. Oh, și astăzi iarna pe ulița buciumul sună cu jale!

Gheorghiță fugea din BALTAGUL și năvălea noaptea în visele mele, o, copilărie, frunză de arțar rămasă într-un caiet de citire!" (Al treilea imn torențial în favoarea limbei române).

Într-adevăr, pe tiparele mai vechi ale versificației românești, Dan David așază cuminte zisele sale, în așa fel făcute încît să distoneze vag cu euritmia originară / „Sfînta mea soție tînără lumină / prima poesie-ți scriu pe rogojină (**Concert în si bemol...**) sau „Bucovina mamă sfîntă și mărie / fluturii pe deal de toamnă / șoptesc mirări de elegie / în spre blîndă doamnă") **(Dacă poi pentru ca să zic așa)**. Ca și alți tineri contemporani ai săi, autorul lui Lorelei, își culege grijuliu roadele artistice de peste tot. Așa se face că el iscodește lexicul eminescian, sintagmele adjectivate prin nume proprii (N. Stănescu), ritmicitatea poemelor lui Bolintineanu, inserția de neologisme prezentă la M. Cărtărescu pe care îl anticipează adeseori prin unele comparații ale iubitei cu obiectele tehnice utile sau uzate. De altfel, Dan David aduce în unele poezii ale sale același program literar intîlnit și la Mircea Cărtărescu. De aceea, ni se pare că pînă la un anume punct etimonul lor artistic este același. Dar universul artistic realizat de Mircea Cărtărescu are o coerență și pregnanță mai mare. Polifonia lui Dan David este încă doar aparentă. În realitate, discursurile literare cultivate de el sînt multiple din cauza incapacității de-a le integra într-un **suprafext** unitar.

Impertinența, jigania dulce și tristă, căutată de poet nu l-a confirit încă forța necesară de a se găsi pe sine. De aceea, Dan David se învîrte în jurul său pînă amețește, în căutarea identității sale literare. Daniel știe că altfel va fi mîncat de ieli (nebilici) care-l pîndesc spre înșfăcarea într-un mare stomac anonim.

Pînă și enunțul literar grefat pe eros este amenințat de o mai ingenioasă folosire de către alți contemporani: „cioara mea criminală și tandră / instinctul meu de neatîrnare pierdut în luptele de atîr- / nare miriapodul meu cu dinam și lacrimi mecanice de crocodil" **(Ultimul psalm de dragoste spus la flaut de ultimul zănatic european)**.

Poezia aceasta serială de cenaclu în care iubita este frecvent asemănată cu obiectele mecanice a devenit o adevărată modă. Frumoasă — prin ostentația ei, aceasta are sansa să rămînă doar prin aspectele sale cele mai expresive.

Poeziile mai noi ale lui Dan David dintre care multe nu sînt încă strînse în volum trădează resurse artistice complexe dar și lipsă de decizie în abordarea unui stil care să poată da o mai mare coerență creației sale. Convins sau mimînd convingerea că totul s-a spus și literatura este doar repetiție, Dan David se grăbește spre **masa artei** unde stau, rînduiți de el, Hemingway, Miller, Kafka ș.a. Gestul este precipitat. Drumul lui Dan David de la periferie spre centrul poeziei este încă lung, poate excesiv de lung pentru un scriitor gata să se jertfească pentru poanta măruntă în fața unui text coerent cu sine.

O metaforă? Nu, o tulburătoare realitate a Epocii Nicolae Ceaușescu: țara întreagă, un șantier

Pe Dîmbovița în jos

Pionă cu găleata. Știu de cîteva zile că trebuie să aflu care este stadiul la zi al lucrărilor de pe Dîmbovița. Îmi fac fel de fel de planuri, cum să încep, ce să descriu întîi, care este cel mai important fapt după paravanele „D", care au împînzit orașul. Străbat un șantier de zece kilometri, care scoate apa din albie și o pune... alături, ca să-i facă o „casă" mai arătoasă.

Rupere de nori. Cine să fie astăzi pe șantier? Pe niște enorme plăci de beton, montate prosașpăt, muncitorii merg ca pe... bulevard. Nicăieri apa. A dispărut ? În zona Cringași, la barajul, de cîteva ori de statura unui om înalt, se toarnă beton. Muncitorii, inclusiv ingenerii, nu-și mai iau seama la ploaia care cade în rafale. Uzi pînă la piele sorb apa, ca și pămîntul, prin toți porii. Nu vă încurcă? Îi întreb jumătate rîzînd, jumătate îngrijorat. Pur și simplu aici nu se aude, nu se observă decît cum curge betonul. Adopt atitudinea de totală indiferență față de aceasta zi urîtă, ca un mod... fatal. Privesc cu jind la cizmele lor de cauciuc și ce bune mi-ar fi ! Într-un loc se ține un mic consiliu. Doctorul inginer Călin Popescu, inginer Oprea Constantin, Cseke Ferenc și Aurel Mihuț, șefi de brigăzi, schimbă, înfierbîntați, replici. Îmi dau seama imediat că le face plăcere, cînd reporterul, care a trecut de barajul „D", e unit de rea voință vede. Cum n-aș fi ? Dintr-o privire, fără nu știu ce introduceri, locul vorbește singur, întîlnesc organizare, acțiune energică, pentru compărimea timpului... Aici lupta se dă pentru îmbinarea tehnicii cu esteticul, pentru transformarea unei albii urîte și anchilozate într-un corp tînăr, viguros. Înot prin noroaie, sub la Lacul Morii, dar cheful de a munci mi se transmite. Tir de întrebări.

— Aici cum va fi ?

— Pavaj, ca pe Calea Victoriei.

— Aici ?

— Pădure !

— Aici ?

— Bănci, debarcader.

Nu, nu, s-o iau metodic. Călin Popescu are munca aproape încheiată din momentul în care a predat, ca director al Institutului de cercetări și proiectări pentru gospodărirea apelor, planurile calculate pînă la amănuntul... amănuntului. Răspunderea, interesul, neliniștea îl aduc mereu aici. E cel mai puțin amenințat, în clipa de față, în turnarea betonului, deci e disponibil pentru mine.

— Reluăm subiectul ?

— Nu este prima oară cînd încercăm să relatăm, pentru publicul larg, ce se întîmplă cu Dîmbovița, cum va arăta într-un viitor foarte apropiat. Acest proiect elaborat din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, în acești ani fertili de după Congresul al IX-lea urmărește cîteva direcții : actualul curs al apei să fie reamenajat încît să se integreze în arhitectura modernă a Capitalei ; să fie salubrizată o întreagă zonă pentru asigurarea unui microclimat ; să se poată folosi în continuare, dar la parametrii superiori, apa pentru nevoile orașului ; să se creeze un loc de distracții și recreere.

— Nu pot să romînt la o întrebare care se potrivește cu locul. Totul merge ca pe apă ?

— Nu ne-am înecat nici o clipă.

— Cum ajunge cursul unei ape să fie o parte din viața dumneavoastră ?

— Această mi-e profesiunea, dar mi-am ținut inima sufletește de Dîmbovița de cînd lucrez la... operația ei estetică. Să vă amintesc că în inceputuri Bucureștiul s-a organizat în jurul acestei ape ; dezvoltarea ulterioară a orașului, a industriei, creșterea fantastică a numărului de locuitori, „au murdărît"... Dîmbovița. Etapa actuală impunea refacerea stării ei de sănătate și frumusețe.

— Pentru plăcerea de a merge cu barca, pentru ca apa să intre în „moara" orașului și să iasă iarăși cristalină, Dîmbovița va fi etajată ? Zîmbiți ?

Se ride cu poftă. Vreau să reformulez, mă simt stînjenită că am exprimat atît de stîngaci ceea ce încerc să înțeleg. Intervine cu tact Aurel Mihuț.

— Gîndul dumneavoastră e corect. Apa nu se lasă „aranjată" în etaje, dar va fi „prinsă" în trepte, în bulturi, cum spunem noi. Vor fi realizate cascade, prin cîteva noduri hidrotehnice. Va fi frumos, civilizat.

— Mă uit tot timpul după Dîmbovița, o caut. Ce s-a întîmplat ? Ați ascuns-o ?

— Dîmbovița ca să nu ne stingherească nu se vede, dar ea își vede de treabă, nestingherită. Curge cu același debit, deviată, printr-un canal subteran, amplasat sub gosen, pe malul drept.

— Parcă ne jucăm de-a v-ați ascunselea !

— Trebuia să „ascundem" Dîmbovița, era obligatoriu pentru cei ce lucrează de la Ciurel în jos. Noi care activăm sus la Lacul Morii putem lucra cu ea și la suprafață.

— Iertați șăriturile de idei... Vor fi debarcadere, de unde vom porni cu bărcile ?

— Totul este prevăzut. Institutul Proiect București are această sarcină. Călătoria va începe de la Lacul Morii sau din orice altă stație veți dori.

— Vom lua bilet, să spunem, de la Grozăvești sau de la Operă ?

— Corect !

— La cît timp se vor succeda cursele ?

— Nu știu ce mai urmează, dar cred că e singura întrebare la care nu știu să vă răspund.

— Trecem cu vederea. Se mai păstrează legătura de pe un mal pe celălalt ?

— Traversările și podurile intră în planul de sistematizare al Dîmbovicei. De o parte și de alta, pe maluri, cum știm, sînt stații de metrou, case, instituții, deci nu se poate șterge circulația. Întrebarea dumneavoastră este ecoul unei neliniști pentru că acum traversarea este interzisă, pe porțiuni, impuse de nevoile șantierului. Oricum, rețineți, Dîmbovița nu va mai fi brăzdată de un număr exagerat de pasarele, de poduri, vor fi numai atîtea cîte am socotit necesar.

— Dîmbovița este în stare să asigure apa necesară, sau o mai ajutați ?

— Are apă din belșug, nu vor fi probleme nici în perioadele mai secetoase.

— Ce adîncime ați prevăzut pentru Lacul Morii ?

Constantin Oprea, un tînăr cu obrăjii cafenii, ca după multe luni de mare, nu a fost nici o singură zi în concediu anul acesta, scoate din salopetă un plan, pe care-l apără cu grijă de ploaie.

— Aici în zona barajului adîncimea va fi de 11 m.

— Atențiune pentru cine nu știe să înoate! Ce ne mai comunicați inedit ?

— Totul este inedit aici. Cursul nou, ca și cei vechi, de 10 kilometri va avea la „suflet" sectorul pentru colectarea apelor reziduale din oraș, iar la vedere, la „etajul" superior va curge apa curată, cristalină și, dacă vom vrea, ne vom putea plimba cu barca.

— Se va apropia Lacul Morii, ca mărime, de Herăstrău ?

— Răsturnați întrebarea. Herăstrăul dacă va fi o jumătate din Lacul Morii. Împrejurimile vor fi și ele direct proporționale. Pădurea de la Roșu, multele grădini, cartierul înconjurător sistematizat, credem că vor completa ceea ce „dăltuim" acum. Îndrăznim să credem că va fi o zonă mai frumoasă decît a Herăstrăului, de care noi deja sîntem îndrăgostiți.

...Nu este prima oară în România cînd un loc se schimbă radical. Este o operație care a devenit curentă, puișind întotdeauna de aceeași electricitate omenească. Aici, la Lacul Morii, nimic nu va mai semăna cu ceea ce a fost și mai este. Suprafața pe care merg va fi fund de... lac, iar peste o lună nu se va mai putea trece pe aici decît înot. Coronamentul digiului de pămînt, care se întinde pe 4,2 kilometri va fi străbătut de o șosea pe care vor trece mașini de toate tonajele. În zona Pasteur va fi o insulă. Mă mir, deși n-ar trebui ! Văd cum va arăta ajutorul planșelor : o linie — un copac, o linie — o alee. Îmi rezerv bucuria de a vedea alei... alei, copaci... copaci. Sînt la un pas să mă înrădăcinez aici pe de acest colț al Bucureștiului.

— Aveți o experiență profesională în a „vedea" idei. Pe ce alte șantiere, de anvergură, v-ați format ?

— Să vă răspundă Costică Jalbă, care an adevărat palmares la activ.

Cu o șapcă bine trasă pe ochi, bine udată, cu o privire de adolescent, dacă n-as ști că e inginer nu i-aș da mai mult de 20 de ani, șeful de brigadă în cîteva rînduri, pentru scurte și decise de schimbarea vremii.

— E necesar să reiau întrebarea ?

— Nu, am auzit-o. Am fost pe șantierele Faltinui, Prahova, Teleajen, Măneciu, Motru, Mușgirala a II-a de metrou.

— Cînd ați avut timp pentru facultate, pentru șantiere ? Sînteți atît de tînăr !

— Vă înșală ploaia. Am și doi copii.

— Să vă trăiască ! Putem vorbi și de premiere pe Dîmbovița, în jos ?

— Rețineți conceptia generală a sistematizării și unele dintre operațiile noastre de lucru.

— De pildă ?

— Etanșarea cu ecranul de beton, devierea prin sifonare, betonarea cu ajutorul aparatului glisant. Luăm parte aici la o lucrare hidrotehnică pur singe.

— Aici barca, în toate calculele de timp, de înaintare, de viitor, este mereu prezentă ?

— Obsedant de prezentă ! Este reperul nostru, cînd va putea pe Dîmbovița noi vom putea răsufla usurați și vom trece pe un alt șantier.

— Și cînd va pluti ?

— Curînd, anul acesta.

Inginerul Aurel Mihuț se luminează la față. Pentru el viitorul lac s-a și acoperit de multe ambarcațiuni.

— Altceva ?

— Nu v-am spus un amănunt care o să-i mire, poate, pe cititori. Este prevăzută o instalație de încălzire pentru baraj, la stăvilar, încît iarna să poată fi efectuate ușor manevrele.

— Calorifer pe Dîmbovița ?

— Nici chiar așa, sînt doar niște bobine, recordate la curent, care mențin o anumită temperatură în jur.

— Pești vor fi în Dîmbovița ?

— Am văzut clean, un pește sensibil, care semnalizează imediat orice noxe. Acum cînd apele de la „etajă" vor fi limpezi, într-adevăr limpezi, vom putea pescui, cred, tot felul de pești.

— Dorin Pavel, cu aproape o jumătate de secol în urmă, vedea posibil ca Bucureștiul să devină port la Dunăre. V-au fost cunoscute planurile profesorului ?

— Fără discuție, am avut mult de învățat de la Dorin Pavel, nu numai ce e meseria, dar și oamenii. Se păstrează ideea și elemente din planurile lui. Sîntem azi în situația, ca urmare a unor importante hotărîri ale conducerii superioare de partid, să întrăm într-un stadiu de finalizare. Este etapa cea mai grea. Dîmbovița, pînă la confluența cu Argeșul, va fi navigabilă ; se va realiza un port în partea de sud a orașului și sigur ne va face legătura cu Dunărea prin Canalul Dunăre — București, respectiv, prin Mihăilești — Oltenița. Dar deocamdată să plece barca pe Dîmbovița, în jos.

...Pe Dîmbovița, în jos, tot timpul am căutat apa, cunoscută de cînd m-am născut. După cîte interlocutorii mei mi-au arătat locul unde Dîmbovița curge pe vizorii, după ce i-am văzut o parte din cursul cel vechi, tot i-am simțit lipsa, ca unei mari vedete, care dispare de pe scenă un timp... Dîmbovița revine sigur, încununată de strălucire, înnobilată de vechime, înțelegerită. Revine să-și numere vîrsta iarăși de la unu. O așteptăm și o invidiem pentru metamorfoza ei.

CARMEN DUMITRESCU ■

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

Cît e Siriul de mare

Prolog

Despre munții Buzăului există o întreagă literatură științifică și artistică. Folcloriștii și savanții o cunosc. Studiile academice despre zonă, cărțile cu cîntece literar-artistice inspirate de ea ar putea alcătui bibliotecă întregi.

Așadar... Munți mari, munți plini de frumusețe, munți încărcați de bogății. Dar munți care, pînă mai ieri, păreau, trăiau în amurțire, pentru că erau lipsiți de un factor vital : drumurile. (Oare latinii nu spuneau : „Via vita" ?, punînd lîngă cuvîntul „drum" cuvîntul „viață" ?)

Ei, bine, pentru a le da viață munților Buzăului au apărut, în anii care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al partidului, mii de kilometri de „drumuri umblătoare", cum spune cineva popular ; au apărut zeci și zeci de poduri, viaducte și tunele, sute de mii de metri cubi de ziduri din piatră (ce să nu „fugă" munții la vale), văi intregi regularizate și îndiguite tot cu ziduri de piatră (ți se spun „corecții de torenți"), cursuri de ape deviate și aduse în conducte pentru zeci de microhidrocentrale (nu mai amintesc de apa Buzăului, care, la Siriu, se va opri într-un munte pus de-a curmezișul ei — într-un bazin ce încorporează o cantitate de antrenamente ce-o depășește cu mult pe cea de la Lotru ; ca să nu mai pomenesc de salba altor 19 hidrocentrale care vor apărea pe Valea Buzăului).

De „drumurile umblătoare" se ocupă Antrepriza de construcții-montaj și reparații Buzău a Ministerului Industriei Lemnului și Materialelor de Construcții. O antreprizăcu lucrări în 14 județe și care, în întrecerea socialistă pe anul 1985, a ocupat locul I pe țară. Volumul ei de lucrări, în acest an, atinge aproape o jumătate de miliard de lei.

...Hai, Buzău, Buzău !"

Crizantemelor Nr. 16

Dacă, întîmplător, treci pe strada Crizantemelor din Buzău, o stradă mai puțin circulată, și nu ești atent la o firmă fixată modest pe un perete, la numărul 16, poți ușor lua casa cu acest număr drept una din vechile case ale orașului. O casă liniștită, obișnuită, în care iți poți petrece în tihnă o viață de pensionar.

Trecînd-u-i pragul, te izbește însă de la început o atmosferă cu totul neobișnuită, care cu tihna. Telefoanele sună întruna, telexul care răpăie fără odihnă, modernul oficiul de calcul, mereu în plină activitate, febrilele ședințe operative — totul te duce cu gîndul la un start-up timpuri unei uriașe bătălii. Este sediul central al amintitei antreprize, în permanent contact cu punctele de lucru răspîndite în cele 14 județe — din creierii munților pînă la țărmul mării, din Tîrgoviște pînă la Galați, din Sinaia și pînă pe Valea Putnei.

Cu inginerul Costică Grigore, directorul antreprizei, e greu de vorbit, în cîteva rînduri, întrucît să încropim un interviu cu 16 am în urmă ;mi mai acordase unul, pentru o emisiune de televiziune, dar pe atunci era simplu șef de șantier, ce și-l mai undeva, în munți, la Nehoiu, telefoanele nu sunau...) ; dar, cînd se formulează întrebarea, sună telefonul „pe direct" ; cînd se spun trei cuvinte dintre-o frază de răspuns, intervine „interlocutul" sau aduce o veste telexul : un delegat vine, altul pleacă, și trei soluții se solicită în același timp. Inginerul zîmbește vinovat, rîdică din umeri și sfîrșește interviul. Propune, în schimb, documentarea pe șantier, la fața locului. Însoțiți de o mai veche cunoștință, tehnicianul Alexandru Schaffer, o vom lua spre Nehoiu, la brigada-antrepriză din zonă.

În stradă — strada Crizantemelor 16 — mai privesc odată clădirea : o casă veche, bătrînească, numai bună pentru tihna unor pensionari.

...Hai, Buzău, Buzău !"

F.A.O. filmează la Nehoiu

Inginerul Octavian Nartea, șeful brigăzii-antrepriză Nehoiu, știe ? Da, știe localnicul. De cînd am termișoat facultatea sînt aici. Am fost la început dirigintele pe șantier, apoi m-am transferat, de la beneficiar, la constructor. Cît am în brigadă ? 300 de constructori și mecanizatori, între lucrările noastre mai importante ar fi, în clipa de față, execuția a 24 km de drumuri forestiere și a două microhidrocentrale. Activitatea noastră se desfășoară în patru perimetre. La „Giurca Mare", la „Izvoru-fără-nume", la „Siriu-băi" (lucrări pentru evitarea colmatării lacului de acumulare la barajul Siriu) și Lunca Bîscii. Lucrări esențiale. Apoi vin lucrările pentru căile de acces la barajul de la Surduc. Lucrări de peste 200 de milioane de lei. Vi se pare mult ? Gîndiți-vă că în drumurile acestea se distocă peste 200 mii metri cubi de stîncă, se fac 11 poduri, se construiesc 20 de mii metri cubi de zidărie din piatră. Să nu o luați ca o lipsă de modestie, dar despre calitatea lucrărilor făcute de noi, mai ales pe Valea Cătușa, au aflat și specialiști din străinătate, au venit specialiști de la F.A.O. și le-au filmat. Au fost vizitate și de specialiștii din U.R.S.S. și Israel. Lucrările de pe Valea Cătușa au fost proiectate de inginerul N. Gulușan și au fost executate de echipa condusă de subinginerul Lucian Bielinenu. Alți oameni care ne fac cinste ? Sînt mergeți pe Valea Chiojdului, șefi vederi pe cei ai mașinistului Nicolae Dumitru. Execută trei [illegible] Acolo sînt 30 de oameni, constructori și mecanizatori. Condiții grele. La barajul mare de pe Bîsc, fără cale — se ține drum în pereiele abrupt al stîncilor, în [illegible] de metri deasupr[illegible] Vor un număr 3 -4 metri de construcțiori. Maistrul Nicolae Dumitru lucrează acolo cu aproape întreaga-i familie : din fiu o soră, un unchi. Soția lucrează la antreprză. Obiceiul construcțiilor [illegible] se „trage" unul pe celălalt.

Hidrotehnica la lucru

...Ni se explică : de aici mai sînt 50 de km pînă la Tîrgu-Secuiesc. Și 77 de km pînă la Focșani. Aici Tisița își lasă apele să se împletească cu cele ale Putnei. Ca înțelegerea să fie „blîndă", între ele s-a postat o căciulă urîașă de gresie, cu pereți abrupți, și, în vîrf, un fel de platou, așezat chiar sub nori. Se spune că escaladarea acestuia n-o pot face decît alpiniștii și ursii. Mai ales cei din urmă, care și-au făcut pe platoul de sus un fel de colonie. Virfului acesta plin de urși i se spune „Căciulata". Peste apa Putnei numele are un alt nume, „Cîlța".

Ne aflăm printre oamenii „brăzdați Focșani", condusă de inimosul și experimentatul Constantin Dumitrescu. Brigada e cu toate lucrările de drumuri forestiere „în devans" : drumul auto Sagău, drumul auto Bradu, drumul auto Valea Roa, drumul auto Firiuț Tîncului. Nici mai spune că microhidrocentrala de la Gregu (Gresu I) e „în grafic", că se execută „corecții-torenți" la Herăstrău, pe Valea Nărujel, intre văile Zăbala și Tutua, la Mistorești, la Cremenea-Monteoru, la Bîrsești, mai sus de Vidra cu 18 km.

Despre o întîmplare petrecută la Bîrsești s-ar putea scrie o povestire. Primăvara asta, din neglijența unuia din localnici, s-a produs un incendiu la o casă. Casele locuiau fiind din lemn și vîntul sufiind cu furie, focul a cuprins și o distrus cîteva gospodării. Împreună cu organelor locale a O.D.U.S., toți constructorii de pe valea aceasta au sărit și au pus mîna la refacerea gospodăriilor oamenilor. Au făcut-o într-un timp record, astfel ca localnicii să-și regăsească tihna adăposturilor. Așa ne explicăm și de ce, în zi de sărbătoare, cînd satele sunt pline de oameni în costume naționale, pe constructori (echipa lui Ghebu Tonder) i-am găsit la lucru. Recuperau timpul consumat cu refacerea caselor din Bîrsești. Zidăria piatră peste piatră, scoasă de ei din alba Putnei.

Temerarii Bucegilor

Pe inginerul Gheorghe Oprea, șeful brigăzii antreprizei Sinaia, l-am cunoscut cu aproape douăzeci de ani în urmă (tot cu ocazia unui reportaj). Era atunci tînăr, dornic să-și facă meseria. Întrebat acum, în 1986, cîte lucrări a executat, zîmbește stingher și ridică din umeri : cine mai știe ? Din 1961 se află pe Valea Prahovei și, de atunci încoace, n-a existat an în care să nu finalizeze lucrări, să nu predea beneficiarului ba un drum forestier, ba o „corecție de torenți". Anul acesta are în grijă trei perimetre de „corecții" și trei microhidrocentrale. cu cîte trei turbine fiecare, în lucru pe viitor. Prahova. Pînă în 1990 va mai rîdica ale 10 microhidrocentrale, între Bușteni și Comarnic. „O să fie o salbă de microhidrocentrale de mai mare drăgul".

Barajele pentru torenți ? „Lucrări obișnuite", zice, deși, ca execuție și ca proiectare, unele din ele se pare au puțini rivali pe continent (doar în Spania ar mai fi niște lucrări similare).

Între altele, brigada lui „a lăsat apă potabilă" la toate cabanele din munți, la Babele, pe Caraiman, la Piatra Arsă, la „Vîrful cu dor", la „Mioriță" și la altele. „A trebuit deseori să săpăm în stîncă. S-a lucrat pe ploi, pe ger, pe ceață, uneori pe zăpadă". Instalațiile de telescaune și teleschi sînt executate tot de brigada din Sinaia. Trudesc pentru bucuriile și confortul altora, ai turiștilor ce vin aici din toată țara. „Dar oamenii dv. — întrebăm — de ce condiții de viață se bucură?" Au dormitoare, ni se răspunde („un cămin gen hotelru"), cu apă caldă și rece în cameră, cu o cantină-restaurant (care, la rîndul ei, trimite mîncare caldă la alte microcantine, aflate la 40 50 de km. depărtare). „Sînt oamenii noștri, trebuie să ne gîndim la ei"...

Să nu uităm Buzăul!

Inginerul Mihai Ionescu, șeful brigăzii-antrepriză Buzău : „Unde lucrăm ? În tot bazinul hidrografic al Teleajenului. Corecții de torenți și drumuri. Pădurea trebuie îngrijită, apărată, exploatată în bune condiții. Pentru toate acestea, ai nevoie să ajungi în ea ; și, ca să ajungi, ai nevoie de drum. Ei bine, toate drumurile astea noi le facem. Ba facem și drumuri „contur-lac", la acumulări hidroenergetice, cum avem la Mănecîu-Ungureni. Tot acolo facem și un centru de sortare și prelucrare a lemnului, centru complet automatizat, ca să se reducă la minimum pierderile de masă lemnoasă. Ce altceva să vă spun ? Facem Fabrica de prefabricate din Țăndărei, termoficarea în municipiul Buzău, Fabrica de mobilier de la Ștefănești, în marginea Bucureștiului, o Fuzenerie la Giuiu-Ilfov și... tot de-astea. Ce, am uitat..riul Buzău ? Ați aflat-o ? Bine, acuși ca fiecare un dig — în valoare de 400 milioane de lei — pe malul..sting al rîului Buzău pentru ameninarile hidroenergetice. Fruntași ? Nu ne mai ajung panourile de onoare !"

Lupta cu timpul

Secția de utilaje, producție industrială și transporturi Buzău se ocupă de toată tehnica necesară șantierelor din cele 14 județe. Din pluș, recondiționări, reparații și exploatare în valoare de aproape 90 de milioane de lei anual. Secția — după cum ne mărturisea șeful ei, tînărul inginer Viorel Tănase — are peste 580 de muncitori și cam tot atîtea probleme pe zi. Cîte nu se întîmplă pe șantiere cu mașinile, buldozerele, excavatoarele ? Noroc că înșiși cei care se ocupă de ele sînt oameni buni, isteți, „ai lor". Buldozeristul Ion Crișmaru, de la coloana Văleni, lucrează de peste 20 de ani pe drumuri forestiere, toate numai în stînci. E unul din fruntașii antreprizei. Cu el nu stînt probleme. Își repară singur utilajul. Secția are nevoie de „sufletiștii" mai ales în intervențiile de pe șantiere. Întîrzierile în intervenții înseamnă gol de producție pentru constructori. La Focșani sau în Tîrgoviște, la Sinaia sau la Tîrgu-Jiu, la Nehoiu sau la Călărași, chiar dacă se solicită simultan, intervențiile se fac cu promptitudine. Sînt oameni ca mecanicul Constantin Gogoi (cel mai vechi din uzină), Matei Ion, maestru mecanic auto, sau Sotîrcă Ion, care oricînd, la orice oră din zi sau din noapte, au alergat acolo unde era nevoie. Indicatorii la producție : Industria anului depășiți. Se lucrează încă din luna mai în contul lunii iulie.

În loc de epilog, să parafrazăm versurile vechiul cîntec popular : „Cît e Siriul de mare / N-are drumuri umblătoare", far cu gîndul la „statul major" din str. Crizantemelor nr. 16 din Buzău ași repeta, cred că justificat, versul cu care am încheiat primele capitole ale acestor însemnări : „Hai Buzău, Buzău !"

MIRCEA LERIAN ■

Timp suveran

Sintem proprietarii acestui Timp de Foc
făuritori de țară și păstrători de datini
uniți într-o credință, stăpîni peste noroc
români din rădăcina întîilor Mușatini !

Noi ne-am zidit ființa din dorul suveran
și ne-am crescut feciorii cu dragoste de glie
s-avem aici o vatră, mai mîndră an de an
și-un Tricolor de veghe la dulcea Românie !

Au fost, de-a lungul vremii, și zile mai sărace -
cînd iefegii de-afurea ne cîrmuiau destinul ;
aveam cinci ani războaie și doar o vară pace
și-o piclă de durere ne-ntuneca seninul.

Istoria le știe, le-am traversat pe toate
și lupta, și răbdarea, și cîntecul și dorul
și de zidim azi Țara în plină libertate —
e fiindcă Ceaușescu ne e CONDUCĂTORUL !

ANTON STANCIU ■

Patrie

Înmugurită pe-o stea,
impodobită cu dor,
înlăcrimată de doine —
E patria mea !

Scăldată de soare,
de mii de izvoare,
de risete, de nea —
E patria mea !

Eu o simt într-un vis de stejar,
viața o dau țării în dar.
Pace vrem pe această stea,
Pace, în patria mea !

ADRIAN BOGHIU ■

De pace

Puteți, datori sînteți a face
vieții răsărituri noi —
e mîine-atîta loc de pace
cît loc e azi pentru război !

De veacuri Terra se tot coace
la focul unui alt război
ce-l fură dreptul sfînt la pace —
dați-i-l azi, în fine, voi !

În numele atîtor lacrimi
ce-au curs în două mii de ani
dorim o lume fără patimi,
fără schilozi, fără orfani.

Dorim un cer curat-albastru
pentru urmași și pentru noi —
nu vrem al treilea dezastru
și pace-n viața de apoi !

Și-așa e lumea prea săracă
nu mai dorim un nou război
ce-n triste aritmetici toacă
viața unuia din doi...

Vrem vise fără morți și monștri,
redați-ne un somn mai bun —
nu blestemați copiii noștri
să fie noi servanți de tun !

Cedați dolari și mărci și lire
zvîrlite carelor blindate
și convertiți-le-n azile
și-n case pentru sănătate.

Puteți, datori sînteți a face
vieții răsărituri noi —
e mîine-atîta loc de pace
cît loc e azi pentru război !

SANDU ȘTEFANESCU ■

atelier literar

de G. Dumitrescu

L. Budău: Așteptăm de la dv., nu file răzlețe, improvizații grăbite, facile, delirante, ci o selecțiune lunară, exigentă, avar alcătuită, cu cele mai bune rezultate ale răstimpului respectiv, bătute la mașină. Altminteri, nu vă putem urmări cu atenția și consecvența implicit promise (ca să nu mai spunem că, din motive prea lesne de înțeles, nu vă putem răspunde chiar în fiecare săptămînă !...).

A.C.: Ieșiți de mult din această linie de preocupări, nu ne este la îndemînă să vă oferim decît impresia spontană că traducerea dv. e onorabilă (o puteți compara de altfel dv. însivă cu numeroasele versiuni cuprinse în Addenda ediției mari, apărută la Editura pentru literatură universală, în 1968).

A.B.E. : Desigur, paginile sînt mai lucrate, s-a adunat ceva experiență (au trecut anii...), dar în lipsa marelui glas interior, lucrurile rămîn totuși mărunte, cusute cu caznă și rîvnă, mai bine — mai rău, așa ca o muncă (atentă și curată) la gherghef, și cam doar atît.

Em.B. : Nimic nou (nici măcar lipsa de umor...). Subtilitatea extremă e că Ion T. nu ne-a mai scris nimic, nici măcar ca să nege cu indignare confuzia cu Em. B. I... El, care era cel mai îndreptățit... Mai bine lăsați-o baltă !

F. Lian: Dacă e vorba de patru ani, se poate spune că ați învățat prea puțin, că n-ați înțeles esențialul, că ați scris mult prea mult și la voia întîmplării și că ați citit prea puțin și fără preocupări studioase, sistematice. (Schimbarea frecventă a semnăturii n-a făcut decît să încurce lucrurile, să ne împiedice să vă cunoaștem mai bine și să vă „diagnosticăm" mai repede). Din fericire, vîrsta vă îngăduie să luați lucrurile de la început, înlocuind graba și superficialitatea cu aplicație și seriozitate.

Vasluian și alții : Vă rugăm, cu toată stima, să nu ne mai adresați nouă rugăminți, insistențe, somații, etc. în vederea publicării lucrărilor dv. în alte rubrici și pagini ale revistei. Nu depinde în nici o măsură de noi. Singurul spațiu care se află, atît cît se află, sub „jurisdicția" noastră, este, bun-rău, acest „atelier literar". Pentru alte pagini și rubrici, adresați-vă redacției.

Sandra Cara: Adresați-vă unei reviste care se ocupă și de proză.

Szasz Carmen: Nu se pot da răspunsuri decît în cadrul acestei rubrici (nu și la domiciliu). Folosiți, deci, un pseudonim în acest scop. **Silvia Nicolau, Ram. Enescu, Anna Amia, Al. Klein, Simona Bucur, Esthera Marco, Cr. Sidov, C. Itoac („Hemografie"), P. Tincoca, Rom. C. Adrian, Mircea Enescu, Ioana Dumitrescu, Șerban Gabriel, L.S.-Brăleanu („Din cerul alb", „Sclavie"), E. G.—Ghițeanu, L. Lăcraru, Cecilia Tamaș, Petre Petruș, Andreea Negoescu, Andreas S., Costel Stancu:** Sînt unele semne (încă nu deajuns de concludente). Continuați și reveniți.

El. Alexandru („Într-o lume"), Romași Rodin, Nic. Stanciu, Nicoleta Petrescu, Mih. Mureanu, Teodosia Avram, R. Fl. Coravu, Ov. Bonaciu, Laur. Dobre, I. Moraru, Elena Vlad, Cezara Bătan, V.-M. Hanet, Iarina Drafoslav, Iul. Sava, Alex. Sorin, Lil. Mocan, Anca Cristian, Fl. C. Teoc, Necula Milcan, V. Ciochinaru, M. Cîrstinoiu.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

COPAC ÎNFLORIT

Părea că stelele
Sînt niște muguri umezi
De lumină

În zori
În petale largi se desfac
Cerul e un copac
Înflorind albastru
Ca o mirare a ochilor tăi.

OVIDIU CLANCA

AMURG NEÎNTRERUPT

Lumina soarelui.
Roșie. Rănește frunzele.
Prima dată o simt cosmică
și mă mișc prin ea
ca printr-o apă străină.
Gîndul mă duce
la acei dinozauri,
uriașe ființe nătînge,
care năpădiseră cîndva
toată planeta.
În lumina aceasta
s-au întins să moară
unul cîte unul.
Răgetele lor
îmi joacă undeva în gîtlej.

C. DANIEL

VIAȚA

Din toate părțile
Să te bată iubirea
Așa cum marea —
O insulă.
Tu să faci diguri
Și porturi
Și să inventezi niște vase
Sau vise.
Iar tîrziu
Iubirea face riduri
Și marea înghețată la țărm.

CONSTANTIN DINCĂ

AUTOSUGESTIE

Cînd se știa singur
se lăsa bătut de gînduri
să-i șiefuiască
ca pe sfinxul din Carpați
Avea nevoie să creadă în asta
își desena sufletul pe oglindă
mirat de fiecare dată
că e cel puțin de trei ori
mai mic.

MONICA MARIN

NEMÎNTUIȚI

N-a mai plouat de două mii de ani
pe cine-așteptă privind către ceruri ?
buzele tac... aerul șoaptelor taie
fierbinte precum o frunză de salcie uscată
pe tălpi pămîntul crapă de seto
ne iubim privind către ceruri —
pe cine așteptă ?
ierbile beau doar umede umbrele nopții
și rădăcinile caută bezmetic tot mai adînc,
din pîr un pălanjen își țese o pînză,
răbdarea,
pe cine așteptă... ?
de-atîta secetă, pe fundul mărilor roșii
s-au albit craniul și coastele apei...

VARUJAN VOSGANIAN

DE PLOAIE

Haina de blană scoasă afară
cînd plouă (pentru aerisire)
capătă mirosul transpirației de fiară.
Nebunia poemului de toamnă scris
primăvara
— exercițiul minții, spunea poetul.
Numai cuvintele de bază, nătîngele
își țeseau scăfîrlia verde.

Acum sînt ca pisica de demult pe care
am chemat-o în casă, am hrănit-o
și-am mîngîiat-o.
Și-am trimis-o înapoi în ploaie.
Și eu mi-a plîns toată noaptea la geam.

Picătura de ploaie — mărunță crăiasă
Se prelinge cu regret de pe frunză
în pămînt.
Și frunza surîde, neștiind că o va urma
într-o zi.

La geam ploaia — ritmic jazz
(auzi pianul ? cum trepidează totul).
Îmi desfac părul negru și-l scutur.
Noaptea se lasă ca un capac de pian.

CELIA BĂNUȚ

Tinerii matematicieni Florian Luca, Iulian Grindeanu, Marius Dabija, Mihai Anițescu, Nicolae Beli și Dorin Bucur — **autori ai unor rezolvări originale, au cîștigat două premii I, două II și un premiu III la Olimpiada internațională de matematică desfășurată la Varșovia**

În localitatea olandeză Leiden, reprezentanții școlii românești de chimie — Dorin Bogdan Borza, Marilena Gîlcă, Adrian Șalic și Traian Șulea — **au obținut rezultate deosebite atît la probele de laborator, cît și la cele teoretice,revenind în țară cu cinci premii, dintre care unul special, pentru chimie organică**

Echipa fizicienilor noștri, alcătuită din Adrian Bot, Gagyi Palffi Zoltan, Bogdan Vulpescu, Ciprian Necula și Daniel Vrînceanu, **au ocupat, la Londra, locul al doilea în clasamentul (neoficial) pe națiuni, liceenii români dobîndind patru premii, o mențiune și două premii speciale (ambele prin Ciprian Necula, deținător și al premiului I**

Frumoșii noștri olimpici

Ne-am deprins în ultima vreme, să numărăm — iulie de iulie — distincțiile obținute de liceeni români la olimpiadele internaționale de matematică, fizică și chimie. Iată, și anul acesta recolta e bogată : trei premii I, cinci premii II, șase premii III și trei premii speciale. 18 în total, cu trei mai multe decît numărul reprezentanților noștri. Este, incontestabil, un succes, care se alătură în chip fericit precedentelor, menținînd echipele noastre reprezentative în rîndul celor mai bune din lume. Acest fapt este o confirmare a valorii școlii românești, este un rezultat direct al condițiilor deosebite de studiu asigurate elevilor de către partidul și statul nostru, a cultivării atente a aptitudinilor celor mai dotați dintre ei.

Ceea ce impresionează în chip deosebit este numărul mare al liceenilor care alcătuiesc loturile reprezentative, fiecare dintre ei fiind posibil de selecționare în prima echipă, numai barajele succesive ducînd, în final, la desemnarea celor mai buni. În același timp, este demn de remarcat faptul că de pregătirea acestor loturi se ocupă, cu pasiune și migală, numeroase cadre didactice din învățămîntul liceal și superior, la care se adaugă, desigur, profesorii pe care olimpicii îi văd zilnic în sălile lor de clasă din Baia Mare, București, Arad, Ploiești, Cluj-Napoca, Galați, Craiova, Timișoara. Numai enumerarea orașelor din care provin cei care ne-au reprezentat în acest an la olimpiadele internaționale este un argument ce ne permite să afirmăm că nu există, în momentul de față, un centru unic de unde sînt recrutați acești elevi pregătiți excelent, ci că asemenea centre sînt în toată țara, pretutindeni unde există dragoste de cunoaștere și har didactic.

Înconjurați cu încredere, stimulați să se autodepășească în permanență, olimpicii noștri au demonstrat, încă o dată, că știu să treacă, în chip fericit, peste momentele de tensiune, că pregătirea lor — nu numai în domeniul științific, dar și în cel al puterii de concentrare, al voinței, al încrederii în propria valoare — este ireproșabilă. Vorbind de încrederea în ei, mă gîndeam că, exact cu un an în urmă, profesoara Paraschiva Arsene de la Liceul „C.A. Rosetti" din Capitală spunea că elevul său, Dorin Bogdan Borza, se va număra în acest an printre cîștigătorii Olimpiadei internaționale de chimie : și așa a fost, el revenind în țară cu premiul al II-lea și premiul special pentru chimie organică. La fel, cu prilejul recentei Balcaniade de matematică de la București, încercînd să aflu detalii cu privire la configurația echipei care urma să ne reprezinte la Varșovia, cel care se ocupau de pregătirea lotului ne-au spus că există zeci de elevi apți să intre în primii șase, și doar barajele care urmau să se desfășoare pot să stabilească acest lucru, încredere existînd în oricare dintre ei. Și încă o dovadă în acest sens : rezultatele ceva mai slabe obținute anul trecut de olimpicii de la fizică s-au datorat — ni se explica la momentul respectiv — unor elemente care țineau, efectiv, de neșansă, valoarea elevilor noștri fiind cu totul alta ; și iată, în acest an, la Londra, reprezentanții noștri au ocupat în clasamentul neoficial pe echipe locul al II-lea, iar Ciprian Necula, elev în clasa a XI-a a Liceului „Gh. Șincai" din Baia Mare, a reușit performanța de a lua premiul I, premiul special pentru cea mai bună lucrare teoretică și premiul special pentru cea mai bună rezolvare a problemei de optică.

D. M. ALEXANDRU ■

„Putem avea pădurile pe care le dorim, căci omul a descoperit genetica!"

Sub cușma de răcoare a unui paltin de munte, la o masă de tăină din trunghiul unui vajnic stejar înconjurată de scaune cioplite în aceeași materie (și care ne poartă cu gîndul spre Munții Orăștie, la Soarele de andezit, iar de acolo spre Tîrgu Jiu la „masa tăcerii" brâncușiene), într-o înserare ce tremură în văluri albastre peste arbori exotici, stăm de vorbă în Parcul dendrologic din Hemeius cu un om modest și vorba molcomă, în dulcele grai moldovenesc. Cu gesturi moi, tăcute, ne așază sub ochi o carte voluminoasă, cu coperți frumoase, cartonate, pe care se înalță silueta falnică a unui molid ce, parcă, îl auzi foșnind. G.A. Popescu „RĂȘINOASELE în zona dealurilor din Subcarpații Orientali și de Mijloc". Rodul muncii sale de 20 de ani.

— S-ar părea că e frumos și ușor să-ți dăruiești o viață pădurilor.

(Zîmbește vag, privind nu știu unde, departe, poate prin chiar codrii seculari ai Munților Carpați).

— S-ar părea. Pentru cine vede pădurea romantic și de la marginea ei. Așa credeam și eu în copilărie și adolescență. Recitam mii de versuri din Eminescu, astfel ca, din dragoste pentru marele nostru poet și istorie să ajung la Silvicultură. În facultate — pe care am absolvit-o în 1952 — prelegerile unuia dintre profesori m-au convins, arătîndu-ne că „nu tot românul este frate cu codrul". Faptul că s-a tăiat nemilos din codrii României în ultima sută de ani, m-a făcut să văd și altfel pădurea și să-mi îndrept gîndul spre mijloacele de salvare a ei.

— Ați trecut direct de pe băncile facultății în cercetare ?

— După mulți ani, pe un drum lung și ocolit. Mai întîi, de la facultate am ajuns în altă facultate. Am urmat imediat cursurile de ingineri-economiști, cu durata de 3 ani de la Politehnica din București.

— Ciudat, s-ar putea spune că vă contraziceți, unde era pasiunea fără sfîrșit pentru natură și pentru pădure ?

— S-ar putea, dar un inginer silvic este, sau ar trebui să fie, în primul rînd, un om cu o gîndire economică. După ce am isprăvit Facultatea tehnico-economică m-am întors acasă, în apropiere de Bahna din județul Neamț, am venit lîngă mama care m-a iubit nespus și care mi-a fost și mamă și tată. După aceste cursuri postuniversitare m-am înscris imediat la doctorat.

— A fost posibil ? Fără să lucrați în cercetare sau în învățămîntul superior ?

— Recomandat de profesorul Costea, coleg cu mine, care i-a vorbit profesorului Stănescu, decan acum al Facultății de Silvicultură. A fost vreo 8 ani rector, un om de catedră prin vocație. Prestigiul unui profesor universitar bun se menține și se ridică prin elevii lui buni pe care i-a format. Cine nu-și formează urmași de seamă, nu-i un profesor de seamă. Aș vrea să-l cunoașteți vreodată, cînd mergeți pe la Brașov treceți pe la Facultatea de Silvicultură să-l întîlniți. Nu veți regreta. Veți găsi un om tînăr, viguros, frumos, cu acuratețe în pregătire și de o ireprosabilă cinste. Vine aproape în fiecare an la mine cu studenții, vine să le arate parcul și lucrările mele de genetică, întregindu-le pe ale sale. În timp ce dînsul e genetician teoretician eu am ajuns practician.

— Fără să lucrați cu pădurea ați abordat o teză de doctorat privind cercetări aplicative de genetică silvică...

— Ba, cînd m-am înscris la doctorat lucram cu pădurea, nu în cercetare, e adevărat. Prima mea meserie a fost cea de șef de șantier de corecția torenților din amonte de barajul hidrocentralei de la Bicaz.

— Nu e treaba hidrotehnicienilor ?

— Nu, este tot o disciplină a silvicultorilor, există la facultate, curs de corecția torenților cum există și cursul de ameliorarea terenurilor degradate. Punctele Ruginești, Potoci, Călugăreni, Roseni pînă la Broșteni — Broștenii de la Vatra Dornei —, sînt consolidate cu lucrările de artă existente și azi, se pot vedea, — baraje, gabioane, traverse, cleionaje —, de șantierul pe care l-am condus. Altfel, lacul s-ar fi colmatat rapid iar cheltuielile de decolmatare sînt imense. Apoi, am fost inginer șef de bancă de investiții. Niciodată cei controlați n-au știut că nu sînt de meserie, iar cei mai mulți dușmani mi i-am atras din rîndul celor care, la rîndul lor, nu erau de meserie. Nu mă simțeam însă în elementul meu, se scurseseră deja 6 ani și tînjeam tot mai mult după profesia mea. Tatonînd să mă întorc spre ea am aflat de acest post de cercetător în sectorul de genetică forestieră. Am dat concursul pe ascuns, în timpul concediului de odihnă, pentru că nu mi se dădea drumul să plec de la bancă. Așa am ajuns, în 1965, la Hemeius, Bacău, în acest minunat parc dendrologic, înființat pe la 1880, unul dintre cele mai interesante din țară, cu 50 de hectare și peste 5 000 specii de arbori din aproape toate colțurile Pămîntului, unde se află Filiala zonală Moldova a Institutului de cercetări și amenajări silvice.

— Ce știați despre genetică atunci ?

— Cîte ceva din genetica umană, cîteva probleme generale. Am intensificat studiul teoretic și am început să accelerez doctoratul. L-am luat într-un timp record, de 4 ani.

— Patru ani mai pot însemna un record ?

— La noi, da. În silvicultură un doctorat se face în timp de 14—16 ani. Presupune lucrări practice deosebit de pretențioase și de durată. Trebuie să aștepți mult și cu răbdare pentru a-ți confirma o teză, o idee. Or, un doctorat în care nu aduci nimic nou, nu înseamnă nici el nimic. Ce e cuprins în cartea aceasta pe care v-o dăruiesc sînt cercetările proprii întreprinse în peste 20 de ani de muncă, pornite atunci, în vremea cît am fost doctorand.

— Și se referă la ce ?

— La tainele de transmitere a ereditații. Asiști la nașterea vieții și este cel mai mare miracol al naturii și al omului. Vedeți, principiile de genetică sînt valabile atît în genetica umană cît și în cea vegetală, deci și în silvicultură. Mulți n-au avut încredere : la început am dat chiar peste oameni atît de circumspecți încît unii chiar au încercat să-mi bareze drumul. Mi se ridica în față întrebarea : „Și crezi că dintr-un molid obișnuit vei putea obține vreodată un molid de rezonanță ?" Cînd altoim pe un măr pădureț un altoi de ionathan ne mai îndoim că nu vom minca din el ionathane — le răspundeam. Atunci de ce să mă îndoiesc că se va întîmpla același lucru, altoind un molid de rezonanță pe unul comun ? Așa mi-am început primele lucrări de genetică, transferînd în silvicultură practica de mii de ani a țăranului în pomicultură. Dar îndoiala omului de știință vine din altă parte, de la ciclul de producție. Dacă în pomicultură aștepți doar 2—3 ani, pînă ce pomul altoit să-ți dea roade, în lumea pădurii trebuie să aștepți 100 de ani cel puțin pentru a obține rezultatele. Cum să obții păduri întregi de rezonanță, altoind ?! Nici dacă ai avea atîția oameni cu cîți s-au construit Piramidele din Egipt și tot n-ai reuși.

— Nerăbdarea e boala dar și virtutea secolului nostru...

— Exact. Urmăriți-mă, îmi îngăduiți să vă rog. Survine întrebarea, dacă e vorba de același acizi nucleici și tot de o grefă, de ce să ne îndoim că am putea chiar accelera acest proces ?

— Și dumneavoastră ați creat păduri de molizi de rezonanță ? Aceste miracole ale pădurilor, cum ar fi florile de cactus în deșert ? Am citit undeva că un molid de rezonanță apare poate odată la 1 000 de ani și unul la 100 de hectare de pădure, e adevărat ?

— Aproape adevărat. Am creat 10 hectare de molizi de rezonanță la Gura Humorului și alte 800 hectare de plantaje din speciile de rășinoase-larice, molid, brad, pin silvestru, pin negru, pin duglas, ultimele două fiind specii exotice aclimatizate la noi.

— Ce sînt plantajele ?

— E un nume împrumutat și pe care îl menținem fără rost din obișnuință. Adică plantații de semînceri, de arbori care să ne dea sămînță de înaltă valoare. Aceasta e problema de azi pentru pădurile de mîine ca și pentru agricultură : sămînța. Nu e totul să plantezi ori să însămînțezi, important este cu ce fel de material biologic acoperim munții. Se știe, că noi, românii, plantăm foarte mult, de ordinul sutelor și miilor de hectare pe an, sîntem țara cu cel mai cutezător Program național de dezvoltare a fondului forestier, cu o bătaie atît de lungă în timp, pînă în anul 2010. Ei bine, capitolul nr. 1 din această amplă acțiune de stat îl constituie programul de genetică și ameliorare a arborilor. Or, ca și în agricultură și pomicultură, ne preocupă baza seminologică „Mirabila Sămînță", Sfînta Sămînță, ea este totul.

— Dar de mii și milioane de ani pădurile s-au regenerat singure, s-au autoînsămînțat.

— Ce vorbeam mai înainte, nu mai avem timp s-o așteptăm, să lucreze selecția ei naturală, nu o mai putem lăsa la dispoziția hazardului. Într-o paranteză, aș vrea să vă spun că, acum 5 ani, s-a desfășurat la București un Congres internațional de genetică forestieră. I-am îmbarcat pe participanți în avioane și i-am dus la Cîmpulung Moldovenesc să cunoască legendarii codri naturali ai Bucovinei. Am văzut cu ochii mei un cercetător din R.F.G. sărutînd un molid de rezonanță din pădurea de la Cucureasa, de lîngă Vatra Dornei. Așa ceva la ei nu mai există, ei și-au creat pădurile artificial. Acolo, la Cucureasa, am eu 14 arbori plus din molizi de rezonanță de cea mai înaltă clasă. Am 3 bucăți într-un munte, alte două în altul... Cînd am culeș sămînță din ei, era să mă mănînce ursii, au ieșit din birlog în cohortă, m-au scos urcătorii din zăpadă. Dar iată că m-am apucat de povești...

— ...Pasionante, continuați.

— Cu ce rost ?! Ne angajasem într-o discuție științifică pe care aș prefera s-o ducem la capăt.

— Atunci, să ne întoarcem la sămînță și la ce a întreprins și întreprinde geneticianul Gheorghe A. Popescu pentru selecția și ameliorarea ei. Să ne explicați și ce este acela un arbore plus.

— Ne-am pus întrebarea care este rezerva noastră de sămînță pentru pădure. De unde recoltăm noi semințele ? Răspunsul a fost : de oriunde și oricum. În aceste condiții, care este potențialul ei genetic ? Poate să fie de înaltă calitate ? Poate să producă păduri de înaltă valoare ?

— Îndoielnic, desigur. Hazardul hotărăște, cred.

— Sînteți în plin adevăr. Logica duce mai departe firul întrebărilor. Cum să facem atunci să avem o sămînță selecționată și genetic ameliorată ? Acum am să vă răspund mai clar și la ce sînt acelea plantaje, plantațiile de semînceri ca și despre rolul geneticii în dirijarea lor. Cîțiva ani am bătut pădurile românești, am mers în jumătate de țară, de la București, în toată Moldova și jumătate din Ardeal, pînă la Baia Mare. În cealaltă a mers un alt confrate, de la o altă filială de cercetări. Am mers cu capul în nori, cum se spune, dar cu picioarele pe pămînt. Privind tot timpul în sus, urmărind fusul arborelui, să n-aibă fibră torsă, adică să nu aibă trunchiul torsionat, răsucit, să n-aibă gelivuri — e termenul consacrat —, crăpături, pe scurt să aibă coroană simetrică, un trunchi drept și înalt, să fructifice (pot fi și exemplare sterile) — iar toți acei arbori perfecți, conform orientărilor noastre, se numesc **arbori plus**, adică arbori cu potențial biologic valoros. Să înțelegeți că nu m-am dus în absolut toate pădurile, n-ar fi fost posibil așa ceva într-o viață de om. Silvicultorii, m-au dus în trupurile mai importante. Astfel am făcut o cartare a arborilor plus pentru toate speciile existente în țara noastră.

— Cît a durat o asemenea muncă de Sisif ?

— Vreo 15 ani. Orice muncă de cercetare este o muncă de Sisif. Cine n-are răbdare și rezistență morală, acela nu poate să obțină nici rezultatele scontate. Graba în cercetare înseamnă o șansă pierdută, înseamnă să nu cîștigi nimic sau prea puțin. Acești arbori plus, pe care, cu o echipă de tehnicieni i-am marcat cu un briu galben, lat de 10 cm, — sînt în total peste 5 000 de exemplare, dintre care numai 24 sînt de rezonanță —, constituie genitorii noștri.

— Cum se descopere un arbore de rezonanță ?

— Îi asculți. Cu urechea, cu ciocanul, plesnindu-l ca pe un diapazon, îi scoți o carotă — chiar dacă îți vine să plîngi căci trebuie să-l rănești —, îi analizezi ritmul și alternanța inelelor mici și mari, consistența fibrei... sînt și aici niște reguli precise de dignostic.

— Bănuiam să revenim la arborii plus.

— Acum mergem la genetică. Precum spuneam ei sînt reproducătorii noștri. În perioada de profund repaus vegetativ, februarie-martie, cu urcători și scări, un fel de Tarzani ai noștri, de cascadori ai silviculturii, care au urcat și la 40 de metri înălțime, recoltăm creșterile anuale, mlădițele tinere ce constituie altoii. String cu grijă în sacii care le atîrnă de gît și-i aduc în ghețării, depozitîndu-i sub un strat de gheață. De ce ? Ca să nu plece, să nu le dea mugurii. Cu un an înainte, în seră am plantat în ghivece sau pungi de plastic, puieți de 2 ani din aceleași specii. Îi scot în primăvară în pepinieră iar ei constituie acum portaltoii, ce vor suporta operația de grefă, de altoire, ca în pomicultură. Fac grefa prin metode diferite, de la specie la specie. Acum intervine legea generală verificată de horticultură, portaltoiul îi imprimă flux de sevă și altoiului. Dacă prinde viață se extirpă toată coroana portaltoiului și rămîne numai partea vegetativă a altoiului. Ce am cîștigat ? Un alt arbore. O copie fidelă a arborelui plus, are vîrsta acestuia ca și toate caracterele lui, deci va fructifica într-un an și nu în 60, 70, 100 de ani, durata necesară în condiții naturale pentru noile generații de brazi, molizi, stejari, de pildă, și am dat doar niște vîrste optime.

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

— Să cîștigi într-un an un secol, poate fi un miracol și o profesiune care să te poată face fericit. Aveți aici, în grădinile dumneavoastră, arbori care în 2—3 ani au ajuns bătrîni de un secol ?

— Vom merge imediat să vedeți plantajele de pini și molizi. Aici e cheia principală, dacă vreți să mă urmăriți. De acum încolo începe cu adevărat genetica, pînă aici a fost o regulă horticolă obișnuită. În practica silvică mondială, în mod obișnuit baza seminologică o constituie rezervațiile de semințe, pădurile mai valoroase. (Într-o altă paranteză, am să vă spun, că în biografia mea se poate consemna și cartarea rezervațiilor de semințe pe zona Moldova și Maramureș, efectuată de 2 ori, acum 8 ani și acum 1 an. Am avut mult de lucru, am crezut că nu mai ajung la liman, parcurgînd în diagonală trupuri de păduri, arborete, rezervații). Dar n-are nimeni de pe lume posibilitatea să culeagă o cantitate imensă de semințe cît este necesară pentru refacerea fondului forestier al planetei din copaci înalți de zeci și zeci de metri, pînă și în salcîm trebuie să te urci, de unde și prețul exorbitant al materialului semiologic pentru silvicultură. Dacă acum 20-30-50 de ani noi importam sămînță azi sîntem parteneri comerciali, mulți țări bătîndu-se după materialul semincicol din pădurile valoroase ale României. Genetica vine, iată, să suplinească acest neajuns, dar nu numai pe aceasta. Sămînța naturală este însă încerî valoroasă. Conul rășinoaselor, de pildă, este atașat arborelui-mamă, dar putem cunoaște arborele-tată ? Polenul poate s ă vină de la un tată bolnav ori nevaloros, cu tot soiul de defecte și să-mi dea păduri pe măsură ?! Cine poate să controleze polenizarea naturală a unei păduri ?! Aici intervenim noi cu plantajele. Acești arbori altoiți, plantați, într-un anume fel, pentru a nu se consangviniza, într-un teren gol, de unde am scos pădure, se polenizează între ei și atunci obțin sămînță din ambii părinți cunoscuți. Abia de acum încolo pot să spun că am o sămînță selecționată și genetic ameliorată. Iată ce reprezintă plantajele : baza seminologică a pădurilor viitorului. O altă latură a geneticii, și de mai mare viitor, pe care am abordat-o de curînd, întrucît necesită mai mulți bani pentru dotări, spații, laboratoare, aparatură — sînt culturile de celule și țesuturi, cu ajutorul cărora vom putea dirija și mai exact sănătatea, vigoarea biologică, statura copacilor. Atunci, de ce să ne îndoim că vom putea avea pădurile pe care le dorim și de care avem nevoie, din vreme ce omul a descoperit genetica ?

— Să nu ne îndoim, cînd stau de veghe lîngă timpla lor și asemenea geneticieni îmbătîmiți ca omul modest, moldovean molcom la vorbă, dar arzînd ca o flacără de nestins pe dinăuntrul patimii sale cum este dr. ing. Gheorghe A. Popescu.

S-a înserat și, totuși, mai înotăm încă prin văluriile întunericului ce a cuprins micropădurile create de mintea și mîinile sale. Gîndul său zboară spre codrii ce se vor înălța mîine, cînd poate noi nu vom mai fi, din candelabrele conurilor verzi ce-și plouă polenul peste crestetele noastre. Pinii foșnesc imnul lor de slavă.

CICI IORDACHE — ADAM ■

Arhaica „roată a grădinarului", reinventată de muncitorii craioveni

La hotarul Băniei, pretext bucolic pe o șosea modernă

Prin eforturile lor, Craiova mirosse, cald și pătrunzător, a pîine

180 000 de pui va livra, în august, centura agricolă a orașului

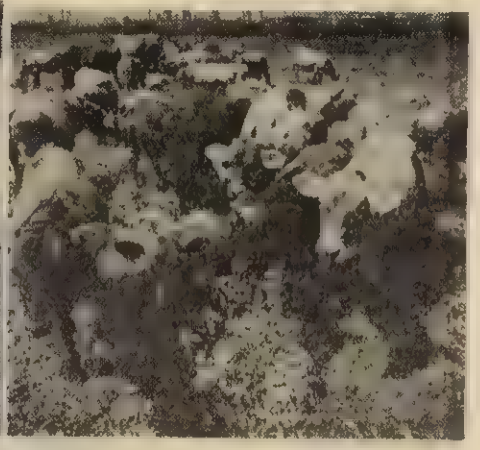

În suburbia Işalniței — sediul unuia din marile combinate chimice ale țării — se face, intens, și zootehnie

Bătălia pîinii, o bătălie a tuturor

Oraș de cîmpie, Craiova s-a avut bine, de cînd se știe, cu lanurile de porumb și de floarea soarelui care-o îmbrățișau strîns și din toate părțile. Cîmpia năvălea, pînă nu prea demult, și în oraș, invada mahalalele, ajungea pînă-n centru: Case de țărgoveți cu fumuri, cu scoici la intrare și scări păzite de lei din ipsos minjit cu bronz, ascundeau în spate întinse ogrăzi cu coteție și grajduri, întinse grădini cu lanuri de porumb și brazde grase de roșii și verze. Era în vremea cînd industria locului, unica lui industrie, era cea a morilor, cînd mii și mii de vagoane cu grîu, aduse din satele ce împrejmuiau Craiova, se prefăceau aici în făină, cînd în văzduhul fierbinte al verilor, peste orașul adormit și plat, robit orizontalei cîmpiei, părea că stăruie zi și noapte o pîine, o gigantică pîine care se rumenea undeva, sus, lîngă cer, revărsînd peste urbe o perpetuă și pătrunzătoare aromă. Apoi imaginile, brusc, s-au schimbat, orașul s-a ridicat tumultuos pe verticala marii industrii și a unor proiecte arhitectonice de o unică anvergură, devenind, practic, altul, tînăr modern, nou în toate, în panoramele largi ca și în detaliu. Proces firesc, legitimat de exigențele veacului, de exigențele dezvoltării socialiste, cu incalculabile consecințe în viața oamenilor. Dar acest „altul", vreme îndelungată, a privit, dacă nu cu dispreț (uneori și cu dispreț !), oricum cu indiferență, cîmpia și viața ei, agricultura neființd, în epocă, decît o cenușăreasă, o soră vitregă a industriei. Fapt care, pînă la urmă, s-a răzbunat, după vechea și dreapta lege potrivit căreia cel care nu primește nimic nu-ți dă nimic. Craiova, pînă nu chiar demult, se hrănea aproape exclusiv „din import", aducea cartofi din Țara Bîrsei, mere din Gorj sau din Vîlcea, carne și lapte de la alte depărtări. Redîndu-i agriculturii privilegiile ei pierdute, conferindu-i un nou statut, un nou rol, de fundamentală, . însemnătate pentru existența și forța țării, anii Congresului al IX-lea al partidului au pus, firesc, și în fața orașelor, prea înfatuate cîndva de „nou" lor, sarcina de a nu aștepta, ca pe o obligatorie servitute, darul cîmpiei, al „vechii" și răbdătoarei cîmpii uitate la porțile lor de beton, ci de a forța acest dar, de a-l spori prin propria lor contribuție.

Cei care ne amintește toate acestea este primarul Craiovei, tovarășul Marin Lungu. Vechi om al industriei, dar și al cîmpiei, păstrînd încă vie, din niște ani ai copilăriei care n-au murit pe de-a-ntregul în fel, amintirea porumbului culeș cu mîna din lan și copt în spuză. Un om pentru care, ca pentru atîția alții, sarcina de partid a autoaprovizionării orașului, prin crearea și dezvoltarea unei „centuri agricole" puternice și eficiente, a răspuns și unei vechi pasiuni, a cărei latență a scăpărat la întîlnirea cu fapta. Drept pentru care, deși cu ascuțișul a tot felul de probleme — multe și grele într-un oraș de dimensiunea Craiovei și cu ciocotul ei de viață — implintat în activitatea-i cotidiană, primarul Lungu găsește timp, răgaz, disponibilitate de a se ocupa, și asta zilnic, de „sectorul agricol". Practic, nu-i zi în care să nu calce sectorul, deși problemele i le cunoaște cu ochii închiși.

„Sectorul" sau „centura agricolă" a orașului, ne relatează tovarășul Lungu, se compune din 8 C.A.P.-uri, integrate zonei urbane sub păstorirea unui C.U.A.S.C., C.U.A.S.C.-ul Șimnic-Craiova. Consiliul unic al Șimnicului s-a înființat în februarie anul trecut. Pînă atunci, cele 8 C.A.P.-uri erau risipite în patru C.U.A.S.C.-uri, aportul lor la aprovizionarea Craiovei ținînd, în bună măsură, de bunăvoințele altora, străini orașului. Averea nouiui C.U.A.S.C. se alcătuiește din 11 000 hectare arabile, 130 hectare de vii, 635 de legume și de cartofi, 274 de livezi (la care se vor alătura în curînd încă 300, aflate „în lucru"), vreo 9 800 de bovine (din care 2 000 de vaci și juninci) și vreo 18 000 de pui ce populează grajduri și felurite adăposturi. Nu-i, după cum se vede, chiar un colos acest C.U.A.S.C., pe cînd Craiova, cu cei peste 300 000 de locuitori ai ei (la care se adaugă 100—150 000 de navetiști) e chiar un colos. Oare produsele oferite de „centura agricolă" îi ajung măcar pe o măsea ? Punem întrebarea, așteptăm. O să vă răspund printr-un singur exemplu, spune tovarășul Lungu, alte exemple veți găsi dv., la fața locului. Notați, vă rog, că, în ce privește aprovizionarea cu cartofi, cele 250 de hectare ale C.U.A.S.C.-ului „acoperă" Craiova. Atît de mult, din atît de puțin ? ne mirăm, dar întrebarea bate în gol, răspunsul ni-l va da „fața locului".

Un răspuns, firește, lesne de bănuit : practicarea unei agriculturi intensive, care să-i întețească pămîntului zelul de a produce. Pentru asta, hectarele „centurii agricole" au fost parcurse cu cu cută, meticulos și metodic, întocmindu-se o hartă detaliată (detaliată pînă la brazdă, pînă la „universul mic" al boabei și al țărinei din lirica lui Arghezi !) a tuturor posibilităților și resurselor solului. După care fiecărui petec de pămînt i s-a încredințat o „sarcină de producție", după puterile lui (sporite, desigur, prin tot felul de stimulente). La ceasul de față nu-i de aflat. pe moșia C.U.A.S.C.-ului, nici fir de pîrloagă, nici măcar de sămînță. Chiar și acolo unde s-a crezut că „nu se poate", că terenul e cu totul și cu totul ostil producției, s-a putut. Este cazul a vreo 300 de hectare împînzite de mărăcini, unica „pată albă", pînă mai ieri, pe harta verde a C.U.A.S.C.-ului. Pata nu mai există, pe cele 300 de hectare, aflate chiar pe linia de centură a municipiului, în satul Livezi, se amenajează acum livezi. Livezi de pruni, de meri, de vișini și de cireși. Și, lîngă pomi, de-a lungul traseului pe care va circula în curînd primul tramvai al Craiovei, se plantează zmeur și coacăz.

Cuvîntul decisiv în dezvoltarea „centurii agricole" a orașului l-au avut și îl au, firesc, știința și tehnica. Două stațiuni de cercetări, stațiunile Șimnic (cu profil cerealier) și Işalnița (cu profil legumicol), acordă centurii, alături de Universitatea Craiova, asistență științifică exigentă și promptă. O stațiune de mașini agricole bine dotată, condusă de un reputat specialist al pămîntului, ing. Mircea Niță, își spune și ea cu plinătate cuvîntul. Un cuvînt prețios, cu atît mai prețios cu cît truda celor de pe tractoare se desfășoară aici în condiții aparte. Căci nu se ară și nu se seamănă doar în largul cîmpiei, ci și, deseori, printre case și blocuri, printre stîlpi și rețele electrice, recoltele dobîndite (5 000 kg. de grîu la hectar, în vara asta) fiind rezultatul unei curse cu obstacole în înțelesul cel mai propriu al termenului.

Am putea opri însemnările noastre aici, lăsînd imaginile din aceste pagini să vorbească singure. Cîteva explicații, totuși, ni se par oportune, fie și numai pentru a veni în întîmpinarea unor legitime curiozități ale cititorului. Ce caută, de pildă, cai, se va întreba cu siguranță lectorul nostru, într-o centură agricolă pe care mai sus am numit-o puternică și modernă ?

Ne aflăm la C.A.P. Işalnița. Într-un soler dezafectat de varză timpurie și pregătit, în aceste clipe, pentru cultura acelei delicatese oltene care se cheamă praz. Se ară cu boii (aceiași care, asemenea cailor din imaginea noastră, fac și multiple ...ite munci). Căci ar fi fost păcat, ne spune Ioan Dascălu, președintele unității, ba nu, se răzgîndește el, de ce zic păcat ?, ar fi fost absurd, de-a dreptul absurd, să încerci să înghesui în solar un tractor, cînd abia e loc de întors pentru blajinele patrupede și plugul lor. Din aceleași motive, adică pentru cruțarea consumului tehnic cînd nu-i nevoie de el, porumbul C.A.P.-ului (care, deși neirigat, e de pe-acum mai înalt ca omul, făgăduind producții-record) va fi recoltat manual. Înseamnă, îi zicem președintelui, că aveți forță de muncă, asta-i grozav ! Ba e chiar nemaipomenit, în condițiia în care țărani din sate îndepărtate vin la oraș și se fac muncitori, pe cînd cei din Işalnița, de sub nasul Craiovei, rămîn, iată, la îndeletnicirile lor de demult ! Da, vine răspunsul, ceva „forță" mai e prin sat. Căci și alci se muncește bine și se cîștigă bine.

Dar noul ? Unde e noul, unde e știința, unde e tehnica? Le-am întîlnit, între altele, în două imagini de o vie pregnanță : o uriașă „roată a grădinarului", cea pe care-o vedeți în fotografia noastră (chiar uriașă, cu nu mai puțin de 5 m diametru), descoperită de noi tot la Işalnița, și o modernă instalație cu baterii solare montată la Șimnic. Cele două instalații au o poveste comună. Și roata de la Işalnița (acționată de apele canalului de aducțiune al Termocentralei Craiova și slujind la irigarea a vreo 10 ha cu legume), și instalația de la Șimnic (care asigură apă caldă menajeră pentru nevoile stațiunii) sînt, în mare măsură, opera muncitorilor craioveni. Uriașa roată metalică a fost confecționată cu ajutorul iscusiților meșteri de la atelierul mecanic al Combinatului chimic, iar instalația solară cu ajutorul altor mari meșteri, mobilizați de O.D.U.S. la o treabă care privește și satul, dar și orașul.

Un oraș în care, prin eforturi de țărani și de muncitori, începe iarăși să miroasă, cald și pătrunzător, a pîine.

ILIE PURCARU
Fotografii de PAUL AGARICI

• Explicări, propuneri, sesizări — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ În 14—15 august a.c., se împlinesc 70 de ani de la intrarea României în războiul împotriva Imperiului Austro-Ungar, pentru dezrobirea Transilvaniei străbune. Faptele de bărbăție fără seamăn ale generalilor Ion Dragalina, Eremia Grigorescu, David Praporgescu, cît și jertfa de sînge a căpitanului Grigore Ignat, a eroinei de la Tg. Jiu — Ecaterina Teodoroiu, a caporalului Mușat, căzuți eroic alături de mii de fii bravi ai poporului nostru, au intrat în filele de aur ale istoriei patriei. Eu vă scriu pentru că la Deva trăiește un veteran al acestui război. Se numește **Ioan N. Aluneanu (Aleea Patriei, bl. E., ap. 3, Deva).** De curînd a împlinit 93 de ani. A fost mobilizat ca sublocotenent în războiul din 1916 iar în războiul antifascist din 1944 a luptat pe frontul din nord-vestul Ardealului. Vă scrie un om în etate de 87 de ani, din dorința de a împărtăși tinerilor crîmpeie din lupta pentru independența și neatîrnarea poporului român, din eroica istorie a neamului românesc. **(Dr. Victor I. Suiaga, bd. Decebal, bl. 14, ap. 18, Deva).**

■ Cu nr. 9/665/R, primim de la **Ministerul Comerțului Interior :** la adresa dvs. nr. 9 227/1986, primită de noi în 14 mai a.c., trimitem alăturat răspunsul dat petiționarului Ioan Antonescu din Calea Ferentari 72, bl. 5, et. III, ap. 16, Sectorul 5 — București și, totodată, vă restituim telegrama trimisă de acesta.

Adresa (rîndurile de mai sus — n.n.) este semnată de consilierul juridic șef, M. Popescu, și, spre nedumerirea noastră, lipsește cu desăvîrșire răspunsul oficial, parafat. Să fie o simplă omisiune ?

■ Mă numesc **Victorița Avram** și sînt **muncitoare la A.E.S.C.L. — serele de legume Tîrgoviște.** Mă adresez dvs. întrucît, în luna noiembrie 1985, am fost internată la spitalul județean, împreună cu băiețelul meu de 1 an și două luni. Fiindcă, am primit un concediu medical de 16 zile pentru perioada de spitalizare. Însă, de cîte ori m-am prezentat la conducerea unității pentru a-mi contrasemna certificatul medical și, de bună seamă, pentru a ridica banii cuveniți, am fost amînată mereu... pe luna viitoare ! Din noiembrie anul trecut și pînă în prezent au trecut, iată, 8 luni, iar eu nu pot să trăiesc din promisiuni.

■ În numele Asociației de locatari a blocurilor G-31-35, D-24-26 din **municipiul Satu Mare** vă scrie **Gheorghe Grigușă,** administratorul asociației. De mai bine de 4 ani, conducerea asociației noastre a solicitat E.G.L.-ului Satu Mare să scoată apa acumulată în beciurile blocurilor amintite și să facă reparațiile necesare. Firește, contracost. Nici după acest interval de timp reprezentanții unității sătmărene n-au binevoit să întreprindă măsuri, iar subsolurile blocurilor noastre au devenit un fel de broscării și crescătorii de țînțari.

Întrucît nu este singura asociație de locatari din municipiul de pe Someș care ne semnalează prezența în exces a apei în subsolurile blocurilor de locuințe, solicităm Consiliul popular municipal Satu Mare să întreprindă măsuri ferme pentru a înlătura aceste focare de infecție.

■ Urmare a articolului publicat în revista noastră nr. 20 din 16 mai a.c., cu privire la lipsa din unitățile comerciale ale M.C.I. a rezervelor de la „Emanatorul electric pentru combaterea țînțarilor", ne răspunde chiar **Întreprinderea Mecanica din Oradea,** care a asimilat, omologat și fabricat în serie respectivul produs : I.C.R.M. București — sector chimice — a solicitat și contractat pentru anul 1986 un număr de 5 000 bucăți emanatoare și 60 000 rezerve (piese schimb). Considerăm că I.C.R.M. București a solicitat un număr prea mic de asemenea emanatoare și rezerve pentru populația Capitalei, motiv pentru care în magazine nu se găsesc nici rezerve suficiente, mult solicitate de cei care le folosesc pentru stîrpirea țînțarilor.

■ **Un grup de muncitori din localitățile Slobozia, Țăndărei, Ograda, Slăveni, Movila etc. din județul Ialomița,** „toți oameni ai muncii în întreprinderi din localitățile Fetești (Ialomița) — ne scriu că, începînd cu 1 iunie a.c., trenul cursă de persoane nr. 8 571 sosește la Fetești de regulă după ora 7,30. Or, programul majorității întreprinderilor din Fetești începe la ora 7,00. Lucrătorii ialomițeni solicită ca orarul trenului amintit — un fel de cursă muncitorească — să rămînă cel inițial, pentru a nu întîrzia de la serviciu.

■ Mă numesc **Gheorghe Pupăzan** și locuiesc în **strada Mihai Sadoveanu nr. 3, bl. B-4 din orașul Strehaia (Mehedinți).** De ce vă scriu ? Am venit la Strehaia prin transfer în interesul serviciului, la unitatea locală F.A.I.O. Strehaia. Am primit locuință, dar nici pînă azi nu mi s-a achitat legala indemnizațiile de transfer, conform articolului 195 din Legea 57/74. În amintita Lege se stipulează cît se poate de clar : „...persoanele transferate în interesul serviciului au dreptul la rambursarea costului transportului pentru ele și membrii familiei, precum și pentru gospodăria sa ; diurne de deplasare pe durata călătoriei ; plata unei indemnizații egală cu 1/4 din retribuția sa medie lunară, pentru fiecare membru al familiei în parte ; un concediu de 5 zile plătit, acordat la cererea sa". Într-adevăr, aceasta e litera legii în privința transferului în interesul serviciului.

■ Sînt juste afirmațiile Ioanei Gioardă de la Liceul industrial din orașul Drăgășani — ne răspunde **Consiliul popular al județului Vîlcea** — precum că directorul liceului — Marin Ghilancea — a încurcat niște... cadouri. Cu ocazia cercetărilor s-au mai constatat deficiențe privind starea atelierelor școală, organizarea defectuoasă a instruirii practice, dezinteresul în pregătirea predării orelor de specialitate, aspecte ce au dus la obținerea unor rezultate slabe în procesul instructiv-educativ al elevilor. S-au făcut propuneri a căror aplicare este menită să conducă la întărirea disciplinei în rîndul personalului didactic, la ridicarea calitativă a întregului proces instructiv-educativ. Rodica Rancea a fost eliberată din funcția de director-adjunct, iar două cadre de specialitate au fost trecute în producție. Directorul liceului, Marin Ghilancea, a fost eliberat din funcția de membru al Biroului executiv al Consiliului județean al educației și învățămîntului Vîlcea, iar la începutul anului de învățămînt 1986/87 se va analiza oportunitatea menținerii acestuia în funcția de director al Liceului industrial Drăgășani.

■ Numele meu este **Nicolae Badea** și sînt **sudor la Întreprinderea-Antrepriză montaj și reparații centrale termice București (Antrepriza Sud).** Situația mea locativă este total nesatisfăcătoare și din acest motiv mă adresez dvs. Locuiesc împreună cu soția bolnavă și doi copii minori într-un fel de hol. Menționez că lucrez din 12 decembrie 1972 în București (inițial la întreprinderea „Vulcan"). Deci, intru sub incidența Decretului din 1976 cu privire la stabilirea în municipiul București. Am actele depuse și aprobate pentru stabilirea în Capitală. Formalitățile însă întîrzie. Vă rog să binevoiți a mă ajuta.

Am dat curs acestor rînduri și ne-am prezentat acasă la sudorul Nicolae Badea. Condițiile în care locuiește, împreună cu o soție bolnavă și doi copii minori sînt, într-adevăr, grele. În consecință, ne-am deplasat la I.A.M.R.C.T. București unde, spre bucuria noastră, am primit tot concursul inginerului Vlad Bădulescu, directorul unității. În ședința C.O.M. din 3 iulie a.c. se formulează cererea nr. 02903/86 către Consiliul popular al Sectorului 3 București : „Prin prezenta vă rugăm a ne sprijini în repartizarea unei locuințe cu 3 camere, cu contract provizoriu, pentru tovarășul Nicolae Badea, om al muncii la unitatea noastră în funcția de sudor, cu marca 1524. Tovarășul Badea Nicolae este căsătorit, are doi copii, soția lucrează la ICSITPSC București în funcția de tehnician proiectant. Menționăm că tovarășul Badea Nicolae are actele depuse și aprobate pentru stabilirea în municipiul București".

Să sperăm că vom găsi măcar acum înțelegere și solicitudine la Consiliul popular al Sectorului 5 București pentru a rezolva acest caz, în fond, omenesc și legal.

■ Primim de la **Consiliul popular al județului Hunedoara :** Ca urmare a articolului apărut în revista „Flacăra" nr. 21, din 23 mai a.c., vă informăm că librăria nr. 39 din orașul Petrila nu a fost desființată. Considerîndu-se utilă, această librărie funcționează și va funcționa în continuare.

■ 8 familii din str. Toamnei nr. 30, Sectorul 2, București, ne scriu despre situația nepăcută în care se află din cauza unor florărese ambulante acluate la subsolul imobilului și în curte. Este vorba despre Iordache Elena și Veronica, precum și despre Neaga Bănică. De la scandaluri repetate la „concerte" nocturne, de la injurii la devastarea grădinii de zarzavaturi, de la cîini vagabonzi la tot felul de intrușl — găsești tot ce vrei și ce nu vrei în Toamnei 30 ! Micul imobil din curte a fost transformat într-un fel de menajerie. Familiile Popa, Jalea, Bălțatu, Moraru, Bădană, Chiriacescu și Fortunescu se întreabă cu ce anume au greșit de sînt nevoite să suporte un asemenea tratament necivilizat. Deplasîndu-ne la fața locului, am constatat că lucrurile stau mai rău decît ne-au fost descrise. Prin urmare, rugăm Consiliul popular al Sectorului 2 București să găsească soluții adecvate pentru rezolvarea acestui caz pe cît de bizar pe atît de intolerabil.

■ **Primim de la Consiliul popular al Sectorului 1 București :** prin adresa nr. 557/23 ianuarie 1986 — adresată Judecătoriei Sectorului I, pentru dosarul cauzei nr. 7466/1985, facem cunoscut instanței de judecată că magaziile au fost construite fără autorizație de construcție și cu încălcarea Decretului 144/1958. Contravenientul Silviniu Nicolae a fost sancționat cu procesul-verbal nr. 116/1986, în conformitate cu HCM nr. 2490/1969, pentru construcții executate fără autorizație. Consiliul popular al Sectorului 1 a emis decizii pentru demolarea celor două magazii.

■ **Consiliul popular județean Vrancea** răspunde lui Valentin Arcon din comuna Vulturu că adunarea generală a membrilor cooperatori a aprobat ca pe lista cazurilor speciale să fie inclus și el pentru a putea beneficia de toate drepturile cuvenite unui membru cooperator. Lui Valentin Arcon i s-a repartizat astfel 15 ari teren arabil ca lot în folosință, în punctul Vadu Roșca, și urmează să primească și cereale pentru anul 1986.

■ În cele ce urmează dăm cîteva soluționări favorabile și, deci, vești bune pentru cei care ni s-au adresat. **D.P.M.O.S. Suceava** răspunde că Mariana Marinciuc din Calafindești a fost repartizată la Combinatul de fire, celuloză și hîrtie Suceava, iar Vasile Th. Anichiforesei din Fălticeni a fost încadrat la I.C.R.M. Suceava ; **Consiliul popular județean Arad** îl sprijină pe Sorin Marius Neniță în recuperarea locului de muncă la secția mezeluri a Întreprinderii de industrializarea cărnii Arad ; **Consiliul popular județean Prahova** ne înștiințează că Sorin Marinica din Bărcănești a fost repartizată și încadrată la Combinatul petrochimic Brazi.

■ **Profesorul Vladimir Tudose din orașul Siret (Suceava)** ne scrie despre inaugurarea stației C.F.R. și a liniei ferate Siret—Dornești. Orașul Siret — fostă capitală a Moldovei, în vechime — și-a schimbat din temelii înfățișarea, ne asigură colaboratorul nostru, dar el și-a schimbat și renumele din „oraș cu gară și fără tren", în oraș cu gară modernă și o linie ferată în toată regula. Sîretenii ne rugă să transmitem mulțumirile lor tuturor celor în drept pentru acest dar indispensabil civilizației pe care-o trăim. O facem cu plăcere, notînd pentru viitorime că primul tren de persoane a plecat din noua stație C.F.R. Siret la data de 4 iunie 1986 !

■ **Teodor Pintea din satul Solduba, comuna Homorodu, județul Satu Mare** (precum și alți 38 de cetățeni din cele mai depărtate colțuri ale țării) ne întreabă care este situația „la zi" a extractului fluid de ghimpe (Xanthium sp.) numit Adenostop, recomandat în afecțiunile de prostată, prostatită, cistopielită, precum și în litiaza renală. Pentru obținerea unui răspuns riguros ne-am adresat Întreprinderii de medicamente Biofarm București, tovarășei Cornelia Iuganu, responsabila compartimentului invenții și inovații, care ne-a relatat că Adenostop-ul are, deocamdată, aviz pentru micro-producție (în cadrul Laboratorului galenic din Cluj-Napoca). Cu adresa nr. 1 320, din 28 decembrie 1985, ICSMCF București a solicitat 800 flacoane de Adenostop în vederea experimentărilor clinice. Cu alte cuvinte, produsul se află pe drumul cel bun. Dacă medicamentul, realizat de o echipă de medici clujeni (conf. dr. Pavel Petcu, conf. dr. Georgeta Luptițiu, prof. dr. Gheorghe Petrișor, dr. Ecaterina Andronescu, dr. Emeric Bordaș), va trece proba experimentărilor clinice, urmează avizul terapeutic, „Șarja O", și, desigur, avizul de fabricație industrială.

■ Un număr de scrisori vizează probleme de spațiu locativ. Am solicitat sprijin factorilor de resort — cărora, și cu acest prilej, le mulțumim pentru concurs ! —, în soluționarea favorabilă a cazurilor acelora care s-au adresat revistei noastre. **Consiliul popular al** municipiului Lugoj (Timiș) ne informează că Silviei Pricopie i s-a repartizat un apartament cu două camere și dependințe, situat în strada Buziaș nr. 36. **Consiliul popular județean Caraș-Severin** o sprijină pe Dorina Ciobanu din Băile Herculane în realizarea schimbului de locuință între petentă și Petre Bărbulete, schimb ce se încadrează în prevederile legale. **Consiliul popular al municipiului Pitești** repartizează pentru I.A.S.P. Ștefănești un apartament cu două camere din redistribuiri, pentru rezolvarea problemei locative a familiei lui Nicolae Micu.

■ **36 de săteni din satul Filea, comuna Deda, județul Mureș,** semnează o scrisoare în legătură cu fîntîna publică din satul Filea. Ei aduc la cunoștința opiniei publice atitudinea optuză și intolerantă a consăteanului lor Gheorghe Ștef, zis Gelu, care, cu de la sine putere, a înfundat fîntîna sătească din care se aprovizionau cu apă elevii școlii, cetățenii din împrejurimi, lucrătorii magazinului universal ș.a. Sătenii afirmă pe bună dreptate : Gelu a înfundat-o, Gelu s-o desfunde ! Numai că numitul Gelu se joacă de-a surda !

De necrezut, dar acest caz și acest abuz al lui Gheorghe Ștef a fost judecat și la Tribunalul județean Mureș, iar prin sentința judecătorească nr. 2 663 din 19 aprilie 1985 — rămasă definitivă —, **numitul Ștef Gheorghe este obligat să desfunde fîntîna pe cheltuiala lui,** întrucît fîntîna este sursă de aprovizionare cu apă de băut a cetățenilor din satul Filea, deci un bun public și nu unul personal ! De asemenea, Consiliul popular județean Mureș a hotărît ca fîntîna să fie grabnic redeschisă. Dar, în pofida tuturor demersurilor fîntîna din Filea aproește... în pietroale și bălării !

Pagină realizată de DORIN SALAJAN ■

Poșta redacției

Carvaciu Constantin — com. Bradu, jud. Argeș : Numai comisia medicală poate hotărî. ● **Anghelache Elena — Ploiești :** Puteți cere pensionarea, vechimea din sectorul de stat cumulîndu-se cu cea din C.A.P., dar cuantumul pensiei va fi stabilit numai pentru cea din sectorul de stat ; la 60 de ani aveți dreptul și la pensie C.A.P., însă cele două pensii cumulate nu pot depăși valoarea pensiei pe care ați fi primit-o dacă toată vechimea era realizată în sectorul de stat. ● **Cotruță Ilie — Bacău :** Acordarea gradațiilor nu este obligatorie, ci se face pe baza calităților personale și a rezultatelor dobîndite în activitatea profesională și aceste aprecieri sînt de competența conducerii unității. ● **Leuștean L. Ana — com. Mănăstirea Humorului, jud. Suceava :** La 1 august 1977, fiica dv. cea mare împlinise de 7 luni 18 ani și absolvise școala în luna iulie, în prezent beneficiați, pînă la sfîrșitul vieții, de un ajutor lunar de 400 lei. ● **C. Ion — Slobozia :** Semnătura și ștampila poștei sînt date insuficiente pentru a vă putea ajuta. ● **Savu Domnica — Ploiești :** Numai dacă asociația de locatari plătește furnizorilor majorări pentru întîrzieri în achitarea cheltuielilor comune, acele majorări se recuperează de la locatarii restanțieri, proporțional cu datoria fiecăruia. ● **Pîrve Silvia — satul Ciutura, com. Vîrvoru de Jos, jud. Dolj :** Din cele ce ne-ați scris se pare că aveți dreptul ; depuneți cerere, însoțită de actele doveditoare, la Oficiul de pensii al Direcției județene pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale. ● **Imbuzan Dorel — Baia Borșa :** Vă puteți abona la revista „Steaua", ca la orice altă publicație, la oficiul poștal. ● **Barbuia Ion — București :** Este necesar pentru eliberarea contractului de închiriere, dar este bine și pentru alte viitoare situații, să obțineți de la Autoritatea tutelară o dovadă că minorul vă este încredințat spre creștere și educare. ● **Cucu Petre, Istrate S. Haralambie — com. Căzănești, jud. Ialomița :** Urmare dispozițiilor primite de la Centrala industrială de rețele electrice, nu se mai execută nici o instalație electrică în afara perimetrului construibil al localităților pentru realizarea sistematizării acestora. ● **Grup de locatari — Bd. Lacul Tei, București :** Conform Deciziei 1070/1983 a C.P.M.B., locurile de parcare din cvartalele de locuințe, organizate de A.D.P., avizate de Sectorul arhitectură și sistematizare și Serviciul circulație al I.M.M.B., se închiriază posesorilor auto cu avizul asociației de locatari ; neachitarea taxei anuale pînă la sfîrșitul trimestrului I constituie contravenție și se sancționează, iar locurile se închiriază altor solicitanți ; curățenia în parcaj se menține de către beneficiari. ● **Călin Nicolae — Buzău :** I.J.G.C.L. a primit sarcină să depisteze și să remedieze defecțiunile existente în prima decadă a lunii iulie. ● **Schwarzkopf Alexandru — Satu Mare :** Ați fost invitat de două ori la Oficiul de asigurări sociale și pensii. Acolo veți primi toate explicațiile și veți fi ajutat în conformitate cu prevederile legale.

REGHINA VÂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Drumul legumelor

Acum, cînd vara se simte în largul ei și cînd consumul de fructe și legume a crescut considerabil, reporterii noștri și-au propus — în cadrul unui raid efectuat în București, Argeș și Buzău — să urmărească traseul pe care aceste produse îl străbat din cîmp și pînă în magazine și piețe. Este vorba de un drum față de care au răspunderi directe nu mai puțin de trei ministere — Ministerul Agriculturii, Ministerul Industriei Alimentare și Ministerul Comerțului Interior — drum care se cuvine parcurs fără inutile potiveli, mai ales în condițiile în care există recolte din belșug (mărturie stînd grădinile și livezile pline de rod, unde se muncește din zori pînă-n noapte), unitățile specializate în producerea, livrarea și desfacerea legumelor și fructelor beneficiind de atribuții exacte în direcția asigurării cantităților, sortimentelor și calității produselor ce trebuie oferite consumatorilor

Rafturile expozițiilor

În Pitești există șase mari piețe agroalimentare. Toate foarte frumos amenajate. Toate au expoziții permanente. Dar într-o expoziție expui ce ai. Încă nu s-a descoperit modalitatea de a expune și ce nu ai. Pentru că vorbim de legume, iar nu de calitățile morale ale cuiva. Și se întîmplă cu admirabilele piețe ale Piteștiului că nu pot expune marfa care nu există. Cînd am fost acolo, un singur produs se găsea în tot orașul din belșug : varză. Ardeiul gras este și în acest oraș o raritate. „Mai primim, dar foarte puțin". Toată lumea știe că, la vremea asta, în alți ani, piețele erau pline de ardei gras. Curînd vom intra în august și nu va mai fi mult pînă la aprovizionarea de toamnă. Se fac simțite pe piață deficiențele grave ale planificării făcute la producători încă din iarnă. Iată că nimeni nu s-a îngrijit, cînd trebuia, ca în județ să se cultive și legume timpurii, și toate legumele necesare, într-o structură corespunzătoare cerințelor populației. Se pare că și în Argeș producătorii de legume iau în serios numai aprovizionarea de toamnă, considerînd că dacă atunci se vor găsi de toate, toată lumea va fi mulțumită. Situația aceasta nefirească nu poate fi depășită, ca două de absurd, decît de toleranța ei ! Este unul din cele mai frapante lucruri pe care le arată toate cele șase piețe.

Legumele care pornesc de la producător spre piață parcurg uneori un drum cu totul ciudat. Sînt cazuri cînd se transportă zeci de kilometri legume „sub stas", adică într-o stare inadmisibilă pe piață. Ele sînt ascunse de sortatorii unor producători în lăzi și acoperite cu marfă bună. La depozitul I.L.F. Argeș, gestionarul Alexandru Prodănel ne-a explicat cum se procedează în astfel de cazuri. Exemplul folosit este documentul de schimbare a categoriei pentru varză sosită de la C.A.P. Răteștii, la 24 iunie, cu avizul de expediție nr. 4041. Actul pretinde că ar fi 2 000 de kilograme de categoria I și 1 700 de kilograme de a II-a. La recepția făcută în depozit s-a sortat corect. Rezultatul : 2 625 kilograme de categoria I și 1 075 de kilograme sub stas. „Ce faceți cu aceasta din urmă ?" „O dăm în C.A.P.-uri, pentru hrana animalelor".

Dar acea varză venea dintr-o cooperativă agricolă de producție. Putea fi folosită ca furaj chiar acolo, sau într-un sat vecin, unde ar fi ajuns foarte bine cu căruța, nu consumîndu-se benzină ! Cei vinovați de încercarea de înșelătorie nu plătesc în nici un caz transportul anapoda al acestor produse. Ele se plimbă — pe banii statului ! ! ! — o dată spre centrul de județ, a doua oară către alt sat. Dacă nu cumva spre aceeași cooperativă agricolă, ori pînă la una și mai depărtată. Ce ar mai putea să mire în cazul acestor gospodari cu mînă spartă ai banilor publici ? Asemenea situații absurde și păgubitoare — păgubitoare și în plan material, dar și în plan moral — nu știm de cîte ori se repetă într-o vară în Argeș. N-avem de unde ști de cîte ori se repetă în toată țara. Dar și un singur asemenea caz dacă se întîmplă el tot nu trebuie tratat cu îngăduință. Pentru că orice falsă cumsecădenie consumă din banii statului și este, de fapt, o formă mascată de furt.

Grija gestionarilor I.L.F.-ului pentru legume este și ea, uneori, un lucru iluzoriu.

Tovarășul inginer Constantin Corbu, directorul I.C.S.L.F. Argeș ne-a explicat, printre altele : „Varza nu poate să stea în depozit mai mult de 3—4 zile. Altfel se strică și trebuie s-o tot curețI". Operație care înseamnă muncă, oameni, timp, cheltuieli. Ca să nu mai vorbim de pierdere la cantitatea și calitatea mărfii.

Ei bine, la depozitul I.L.F., aflat în aceeași incintă cu conducerea I.L.F. Argeș, precum și cu conducerea I.C.S.L.F. a județului, depozit aproape cu desăvîrșire gol în ziua cînd am fost acolo, Alexandru Prodănel ne-a spus că are, „în depozit", 20 000 de kilograme de varză. Dar varza nu se vedea deloc în depozitul liber. „O avem afară. În lăzi". Într-adevăr, toată varza aceea se afla în curte. Ploua pe ea. Și ploua la Pitești de trei zile. „De cînd stă aici ?" „De vreo două săptămîni", ni s-a răspuns.

Nu, hotărît lucru, soarta legumelor nu este peste tot în cele mai potrivite mîini.

DORIN GHERGHINESCU

O verigă în lanțul slăbiciunilor — sortarea

Contactul cu depozitele de la I.L.F. Berceni avea să dezvăluie implicații nebănuite ale operației de sortare. Explicațiile succinte ale inginerului Nicolae Protopopescu, șeful serviciului Contractări — achiziții, sînt menite să lămurească rolul I.L.F.-ului din Berceni : „Ne ocupăm de preluarea, depozitarea și livrarea legumelor și fructelor. Pentru îmbunătățirea aprovizionării populației s-a creat din luna aprilie a acestui an un nou compartiment în cadrul Ministerului Comerțului Interior — Întreprinderea Comercială de Stat pentru Legume și Fructe, care are sarcina desfacerii produselor pentru populație. La noi deci, ca și la I.L.F. Militari sînt dirijate legumele și fructele din Sectorul Agricol Ilfov, cît și din celelalte județe cu care avem încheiate contracte".

Așadar, tot ceea ce înseamnă legume și fructe se adună la I.L.F., care trebuie să le trimită rapid către piețe, căci e vorba de marfă perisabilă, „marfă vie" cum o numește Mircea Țăpîrdea, șeful biroului comercial cu probleme de desfacere. „Ar fi normal să facem recepția camioanelor la rampă și imediat după aceea să le dirijăm către piețe. De multe ori nu se întîmplă așa. Sîntem nevoiți să descărcăm camioanele și să luăm lăzile pe rînd, pentru că marfa nu este sortată". Sînt pusă în fața evidenței. Printre dovlecii — de cîte 3 kg unul — trimiși de I.P.L. Uzunu, jud. Giurgiu — abia zărești cîte un dovlecel mai mic. Totuși, furnizorul pretinde că i-ar fi trimis, conform contractului. „Nimeni nu cumpără așa ceva la piață. Au fost recoltați cu întîrziere, au crescut și acum nu mai sînt buni decît pentru hrana animalelor. S-au cheltuit bani cu transportul, se pierde timp aici, unde oamenii noștri trebuie să-i sorteze, se va cheltui din nou pe transport cu cei pe care nu-i primește piața. Iar dovleceii selecționați vor ajunge inevitabil, cu întîrziere pe tarabe, pierzînd mult din prospețime. Intervine, deci, riscul de a nu mai fi cumpărați de nimeni". Castraveții trimiși de aceiași I.P.L. Uzunu, mari și îngălbeniți, sînt numai buni de aruncat. Varza sosită de la I.L.F. Călărași n-a putut fi, nici ea, vîrată către cumpărători, fiind în bună parte alterată. Se face o selecție în depozit : aceeași luptă pentru sortare, a unei mulțimi de oameni de la I.L.F. Berceni care, de fapt, au cu totul alte îndatoriri. Cei de la I.L.F. Călărași, furnizori ai altor camioane de varză oprite în depozit se cred, pesemne, în luna trufandalelor, altfel nu se poate explica faptul că au livrat Capitalei verze cît mărul, abia atingînd greutatea de 300 grame. S-au mai primit de la Călărași și cartofi. Au fost duși, conform obiceiului, la Depozitul 1 Preambalări. Numai că, linia de preambalare a trebuit imediat oprită pentru a se trece la o activitate care ar trebui să fie străină oamenilor depozitului : sortarea. S-au pierdut ore în șir să se descurce cele trei calități trimise în aceeași unitate de ambalaj. Și tot la capitolul cartofi, bătaie de cap au dat (și se pare că dau mereu) furnizorii de la I.L.F. Dolj. În ultimul transport, cartofi cît unghia se înfrățiseră cu cei de mărimea unei căni. Evident, a fost nevoie și aici de sortare. Din constatările acelei zile petrecute în depozitele I.L.F.-ului Berceni, s-ar părea că, cu cît este situat mai departe de beneficiar, cu atît producătorul este mai puțin preocupat de felul în care arată produsul trimis. Ne întrebăm, oare la fel se prezintă și legumele desfăcute pe piața proprie de către județele respective ?

„Dacă s-ar face sortarea în cîmp, n-am avea nici o problemă. Am vira imediat această marfă perisabilă, iar pe piață s-ar găsi suficiente legume și fructe. Așa, pierdem timp la descărcat, sortat, încărcat, mai trece o zi, aspectul de prospețime se pierde, iar dacă mai stau și în magazine, se depreciază. Este motivul pentru care gestionarii refuză deseori asemenea marfă" — concluzionează ing. Nicoleta Ardelean, director tehnic la I.L.F. Berceni.

În unitățile de desfacere a legumelor și fructelor este, am constatat în zi de duminică, imposibil să se facă vreo sortare. Toți vînzătorii sînt ocupați cu servirea numeroșilor cumpărători, marfa fiind primită și aranjată cu mult timp înainte de ora deschiderii. „N-am avea cînd să ne ocupăm de sortare, nici duminica și nici în timpul săptămînii — îmi spune șeful unității 202 I.C.S.L.F. Piața Galați, Marian Hliza. Interesul nostru este să vindem cît mai mult și mai repede. La fructe și legume proaspete este nevoie de rapiditate. Piersica, spre exemplu, are o viață scurtă. De aceea, nu ne mulțumim s-o expunem în magazin. Ieșim cu ea la punctele volante. Comerțul stradal asigură o putere mare de desfacere și vine în întîmpinarea clientului. Fiecare asemenea punct de vînzare necesită un om. Nu avem, practic, timpul necesar pentru sortare. Treaba asta trebuie făcută înainte ca marfa să ajungă în magazin".

Este adevărat, adaugă merceologul Elena Pîrvu, uneori se refuză marfa, tocmai pe motiv că nu este sortată. Atunci cînd sînt amestecate calitățile, cumpărătorul protestează sau nu mai la de la noi și are dreptate. El plătește un preț pentru calitatea I și nu-i convine să-i dai marfă amestecată, ci numai de calitatea pentru care a dat banii. Noi, chiar dacă am face în magazin sortarea pe calități, nu avem dreptul să stabilim prețuri". Marian Hliza concide : „Bătălia mare trebuie dusă cu sortarea din cîmp. În loc să se pună legumele sau fructele la grămadă, să se aștearnă de la început în lăzițe separate. Atunci, ele ajung rapid la dispoziția cumpărătorilor. Unii o fac și ne trimit niște produse superbe, parcă ar fi pictate. Alții, din lipsă de conștiinciozitate, ne creează probleme și e de trei ori păcat : de muncă, de bani și de timpul pierdut".

Sortarea ar trebui să fie ultimul gest al unei îndelungi străduințe pentru culegerea roadelor pămîntului. Lipsa împlinirii acestei îndatoriri finale se poate constitui într-o primă verigă a unui lanț al slăbiciunilor ce compromit o muncă îndelungată și fac ca drumul legumelor și al fructelor să fie plin de hîrtoape.

LIANA MOLNAR

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU

Lădița — o chestiune importantă

De aici, de la Rîmnicu Sărat, o cunoaște toată lumea, ne aflăm în directă legătură, ca să spunem așa, cu multe țări ale Europei. Spus altfel de la I.P.I.L.F.-ul rîmnicean în fiecare an legumele și fructele strînse din acest colț de țară ajung în Capitală, în multe orașe ale Moldovei și Ardealului și, ca să nu mai lungim vorba, în multe colțuri ale planetei. Furnizorul este serios și contractele sînt onorate de la an la an cu precizie de ceasornic. Dar, ca să fie obținute toate aceste rezultate nu este suficient ca numai munca celor de aici să se desfășoare în condiții normale. Mai există o mulțime de factori care își pun amprenta asupra activității. În primul rînd este vorba de chestiunea lăzilor. Ele sînt de două tipuri. Cele de valoare de 6,80 lei și cele de 26. Ținînd cont că, în momentul de față, ne aflăm în plină campanie de preluare a fructelor și legumelor este lesne de înțeles că o problemă cheie este cea a lăzilor. Numai într-un sezon trec pe aici, nici mai mult, nici mai puțin, de peste un milion de lăzi. Da, ați citit bine. Un milion de lăzi, care au rolul cel mai important. Acela de a asigura transportul legumelor și fructelor către beneficiar. La această cifră se mai adaugă și un număr însemnat de lăzi rămase, de peste an, în stoc. Și, aici este problema cea mai delicată. Pe Apostol N. Gheorghe, în ciuda faptului că mai are o lună pînă la pensie, îl frămîntă în continuare problema lăzilor. Și chestiunea se împarte în două capitole. Primul este acela că, în ultimul timp, s-a schimbat modul de confecționare a lor. Pînă nu demult la îmbinarea șipcilor erau utilizate fîșii de platbandă, de tablă subțire, care dădea o siguranță în exploatare. În ultimul timp nu se mai folosește platbanda, ea fiind înlocuită cu un anumit tip de capse și, cînd ajung lădițele de la I.F.E.T. — Nehoiu sau de la Vicovul de Jos (unitățile care le fabrică) acestea sînt deja deteriorate. Adică nu mai sînt lădițe. Și, fiindcă, ele trebuie totuși să existe, sînt din nou asamblate, la fața locului. Adică, cei aproape treizeci de muncitori pe care îi are în momentul de față depozitul, în loc să facă alte operațiuni, iau la mînă fiecare ladă și o repară. Mai precis în locul capselor sînt bătute ținte. Dar, și la acest sortiment, ai țintelor, există o problemă. Ele nu prea există. Și chiar dacă, cu multă întîrziere, ajung de la Buzău la Rîmnicu Sărat numărul lor nu satisface necesitățile celor de la I.P.I.L.F. De la an la an lăzile stau sub cerul liber, iar în primăvară multe dintre ele sînt putrezite. Iar valoarea lor depășește, după spusele celor de aici, cifra de cinci milioane lei. „Muntele" de lăzi din stuc, zice Apostol N. Gheorghe, ar trebui păstrat în alte condiții. Soluții ar fi dar mai trebuie și o inițiativă... O altă chestiune pe care o aflăm de la șeful depozitului Gheorghe Răduță este aceea că, în acest an, nu există un decalaj de timp între tomatele obținute la solarii și cele de cîmp. Campania de livrare este întîrziată și practic timpul dintre cele două feluri de tomate este foarte scurt. Motivul ? Unul singur. Nu s-a însămînțat în timpul optim. Aceasta-i și motivul pentru care nu se mai poate respecta în totalitate graficul de livrare a produselor. Dacă cei de la C.A.P.-urile Amara și Zărnești livrează ritmic marfă de bună calitate (adică o primă sortare s-a făcut la fața locului) nu același lucru se poate spune despre C.A.P.-urile Cochirleanca, Boldu, Bălăceanu și chiar cel din Vîlcele. Desigur toate acestea au și unele consecințe : tomatele din solarii ajung să aibă același preț cu cele de la cîmp. Și, este clar pentru toată lumea că, astfel se pierd foarte mulți bani... O altă chestiune ridicată de cei de la Rîmnicu Sărat ar fi cea a recepționării mărfii. Șoferul trimis de la I.L.F. — Militari sau de la I.L.F. — Berceni este și cel care recepționează marfa. Este încărcat camionul, pleacă către Capitală și după două zile apar telexuri pentru refuzul mărfii. Exemplul cel mai concludent, își amintește Gheorghe Răduță, este cel de anul trecut cînd cei de la I.L.F.-Berceni au refuzat un transport de struguri pe care, cei în drept, nici nu-l văzuseră. Mai mult decît atît : au chemat pe cei de aici să-și ridice marfa. Strugurii erau de bună calitate și, în ciuda tuturor demonstrațiilor, întreaga cantitate a fost returnată. Și, fiindcă în aceeași situație se mai afla și un transport de la Vrancea, de teamă să nu se strice, rîmnicenii au preluat și marfa acestora pe care a vîndut-o în orașul lor. Asemenea situații ar fi de dorit să nu se mai repete și anul acesta. Dar, pentru asta trebuie ca toți cei interesați să respecte, în totalitate, graficele de livrare, să nu se ajungă în situațiile ca multe mașini să vină la poarta I.P.I.L.F.-ului Rîmnicu Sărat și să aștepte acolo. Fiindcă, știe toată lumea, asemenea dereglări duc la pierderi de timp și bani. Și, cine plătește ? Fără să mai luăm în calcul și faptul că cei din Capitală, așteaptă legumele și fructele de la Rîmnicu Sărat cît mai proaspete...

SORIN POSTOLACHE

Simplu, despre fericire

Stăm toți trei sub umbrarul din mijlocul grădinii și ascultam liniștea plantelor din jur. Ion V. Cristea n-a fost niciodată un vorbăreț. Cu atît mai puțin acum, cînd are impresia că timpul se dilată într-una pînă cînd distanța dintre marginile zilei devine imensă, cumplit de greu de traversat. Soția lui, Nina, e veselă. Întotdeauna mi l-am dorit cît mai mult în preajmă. O viață întreagă l-am așteptat, neștiind cînd vine, dacă e bucuros ori supărat. Acum însă, chiar dacă sîntem la amurgul vieții, stăm alături și ne trecem vremea amintindu-ne. Ion V. Cristea nu suportă dulcegăriile. Nici sentimentalismele. Își face de lucru, merge în casă și se întoarce cu o cană plină cu apă rece. Între timp, soția îmi șoptește: Știu că-i e greu, dar o să se învețe și cu liniștea.

E chiar așa de complicat să devii pensionar? — întreb. Taica — așa l s-a zis mereu fostului director al Șantierului naval din Oltenița, Eroul Muncii Socialiste Ion V. Cristea — își ridică ochii puțin umezi. Nu, nu e greu. Nimic nu e greu pe lume. Trebuie să știi și să vrei să lupți cu fostele deprinderi. Dar, citeodată parcă nu te lasă inima. Eu trăiesc de cînd mă știu în port, pe marginea fluviului, printre vapoare. Cînd aveam cîțiva ani, vreo patru-cinci, tata, care a fost muncitor de port, mă lua în spate, agățat de un sac, și mergea cu mine în port. Asta e una dintre primele mele amintiri. Cînd îmi dădea și o bragă era cu adevărat sărbătoare. Au fost oameni sărmani părinții mei. Tata nu mi-a dat, atunci cînd am pornit în viață, decît un sfat — să fiu cinstit, corect și să mă fac util. Atît. Am învățat meserie, am avut meșteri severi și, după mai bine de patruzeci de ani de muncă, m-am ales cu o înțelpciune — nu macaralele sau halele fac vapoare, ci oamenii.

Nu vreau să fiu rău, dar nu mă pot abține și spun: ar fi fost mai bine dacă înțelepciunea aceasta v-ar fi călăuzit în timpul cît ați fost — 38 de ani, din chiar ziua Naționalizării — director, nu acum, cînd ea e bună doar spre a fi consemnată, așa ca un aforism, dar de aplicat, o vor aplica alții. Taica nu se supără. Ba, dimpotrivă, zîmbește. Nu prea-mi place mie să tot întind de amintiri! Dar trebuie să-ți spun ceva. Atunci cînd am fost numit director peste o mină de oameni, într-o întreprindere unde se făceau bărci și unde utilajul cel mai prețios era o nicovală pe care m-am sfătuit și am vorbit celor ce-mi deveniseră, cum se zice, subalterni, atunci chiar, în primele zile de directorat, mi-am zis că, pornind de la cei cîțiva ciulini care se găseau prin curtea șantierului, putem ajunge o uzină veritabilă, care să construiască vapoare mari, puternice, capabile să meargă pe fluvii și mări. Dar asta numai împreună cu oamenii, cu tovarășii mei. Cu niște oameni nu doar harnici, ci și școliți, cultivați și, nu în ultimul rînd, fără problema pîinii zilnice. N-oi fi gîndit eu chiar ca acum, cu vorbele astea, adică, n-oi fi formulat eu, cum mi-ai zis cam în derădere, aforisme, dar de făcut am făcut întocmai. Adică am făcut cantină, am organizat o gospodărie anexă, am pus eu toții mîna și am ridicat o sală de spectacole — clubul șantierului — o școală care să pregătească muncitori, un stadion... Șantierul a devenit, în scurt timp, ceea ce se cuvenea să fie — unitatea reprezentativă a orașului, o forță economică, dar și culturală, sportivă și așa mai departe. Asta numai cu gîndul la binele omului, pentru că numai oamenii care o duc bine muncesc și bine. Și eu mi-am făcut studiile cu întîrziere, dar le-am făcut temeinic, nu pentru a-mi înrăma o diplomă de inginer și a mi-o pune pe perete, să vadă toți care-mi vin în casă ce deșteaptă gazdă li primește. Am învățat pentru că am vrut să știu mai multe și să dau din știința asta șantierului.

Dacă tot ziceți că nu vă plac amănuntele, să procedăm tinerește și să vorbim despre ziua de azi, despre de curînd pensionatul Ion V. Cristea. Ei bine, știi ceva, mi-e foarte greu. Să-ți spun și de ce. Nu pentru că mă-nvățasem să fiu director, cum poate că mai gîndesc unii. Nu, pentru că eu am gîndit că a fi director înseamnă a fi om și specialist. Fiecare e director în fața strungului său, în fața aparatului de sudură sau a planșetei. Atîta doar că unul dintre toți aceștia trebuie să se gîndească ceva mai mult la organizarea întregii activități de producție, la viața celor din preajmă, la nevoile lor, la sprijinul pe care se cuvine să-l primească. Și omul ăsta se cheamă director. Dar pe mine nu statutul de director m-a făcut fericit. A fost, mai curînd mulțumirea că truda și frămîntările mele, soluțiile sau inițiativele au fost apreciate, că au avut valoare. Dacă mi-e greu să stau acasă este din pricina vapoarelor. Poate că nu știi, dar, de obicei, la lansările navelor au participă, în mod direct, conducătorul șantierului. Asta e treabă de maistru. Dar eu maistru am fost cînd am fost pus director și asta nu se uită. Așa încît am participat, de fapt am condus, lansarea la apă a peste o mie de vapoare. E ceva, nu? De cel puțin de o mie de ori în viață mi-am asumat responsabilitatea de a efectua operații ce încununau milioane de ore de muncă ale șantieriștilor. Asta e marea greutate. Sigur că, văzute din afară, lucrurile par mult mai simple. Am o pensie bună, timp berechet pentru grădinărit, plimbare, lectură, pentru a-mi îngriji nepoțica, de ce să mă plîng? Nu mă plîng. Doar atît — nu prea pot dormi, gîndindu-mă la șantier.

Să știți un lucru — nu-mi pot înfrînge pornirea de-a spune —, omul trebuie să-și găsească vreme și dispoziție pentru toate cele — ale trupului, sufletului și minții. Or, dumneavoastră v-ați cam neglijat familia, v-au interesat numai și numai treburile șantierului, v-ați dăruit muncii toate clipele pe care le-ați avut la dispoziție, ba, mai mult, ați cerut și tovarășilor de muncă să procedeze astfel. Ce amintiri, dacă e să ne-ntoarcem la ele, mai aveți în afară de cele de la șantier? Ce satisfacții ați trăit în afară de cele produse de lansarea unei nave sau de continua ridicare a unităților pe care ați condus-o? De data aceasta, Taica nu mai zîmbește. Se încruntă puțin și iar își face de treabă prin casă. Soția lui mă privește mustrător. Nu-l mai necăjiți, vă rog! E drept, șantierul a fost viața lui, n-a prea avut timp de mine, dar ne-am iubit și ne iubim și azi. Avem împreună 41 de ani de căsnicie. Avem doi copii realizați în viață, avem nepoțica asta la care ținem ca la ochii din cap. N-a fost prea amator de distracții soțul meu, dar, în felul lui, a fost un om fericit. Și eu am fost fericită văzîndu-l pe el astfel. Taica se întoarce și-și roagă soața să pregătească niște cafele. Zice apoi — poate că ai dreptate, taică, dar în cazul altora, nu al meu. Nu regret nimic din ceea ce știu că am reușit pentru binele șantierului, al orașului și, implicit, al oamenilor. Nici orele puține de somn, nici încordarea nervoasă, nici absența petrecerilor. N-a fost în firea mea decît munca. Sigur, poți gîndi oricum despre mine, mă poți compara cu un robot care n-a fost programat decît pentru o singură operație, cu un cal purtîndu-și veșnic ochelarii și privirea ațintită doar în lungul drumului. Dar să știi dumneata, fericirea cea adevărată nu se cîntărește la kilogram. Uneori, o singură clipă îți e de ajuns pentru o întreagă existență. Iar eu am trecut deseori prin asemenea clipe. Știu că nu puteam să mai rămîn în șantier pînă oi închide ochii, că e nevoie de forță tinerească și atîtea altele. Viața e guvernată de legi ale căror rațiuni, chiar dacă-ți scapă pînă la moarte, există. Nu le dibui tu, dar ele există. Pe copii i-am sărutat, cum se spune, mai mult în somn. Dar m-am gîndit mereu la ei și, din puținele clipe libere pe care le-am avut, mare parte li le-am dăruit lor.

Bem cafeaua în liniște. Taica nu fumează, așa că mă abțin și eu. Sînteți de 15 ani Erou al Muncii Socialiste. O formulă des folosită de gazetari spune că eroii nu se pensionează niciodată. Să știu că e ceva adevăr, taică, în vorba asta. Dar depinde tot de cum o înțelegi. Dacă zici că pensionarul e cel care stă într-una degeaba, se înconjoară de tablouri și așteaptă să treacă timpul, află că eu n-o să fiu niciodată din ăla. Adică n-o să fiu pensionar. Poate că o mai fi, cînd și cînd, nevoie de vreun sfat și meu, de cîte ceva din ceea ce știu, de experiența mea. Numai un semn să mi se dea, și uit imediat că am șaizeci și..., în fine, de ani.

Taica mă conduce pînă în centrul orașului. E salutat pe drum de copii și virstnici, de toți cei înținiți. Se oprește la vorbă cu cîțiva. Într-un tîrziu, ne luăm rămas bun. Succes la stropitul viei! — îi urez. Da' ce, taică, n-oi crede că m-apuc să scriu o carte de memorii! Nici eu și nici locuitorii orașului n-ar avea nevoie de ea cîtă vreme există șantierul. Și, în el, munca și dragostea mea de-o viață.

D.M. ALEXANDRU

Taxa de autograf

Au ascultat povestea de cîteva ori, în variante sensibil diferite una de cealaltă, în funcție de contribuția pe care un narator sau altul și-a adus-o la orientarea cursului faptelor. Acțiunea demarează extrem de rapid, ca într-un film condus de un regizor grăbit să-și introducă spectatorii în miezul fierbinte al faptei, fără să bată apa-n piuă cu introduceri inutile. Așadar, într-o ședință ce nu anunța nimic neobișnuit, în noiembrie '84, electricianul Constantin Girtoi își critică șeful direct (tehnicianul Dumitru Mocofan, coordonatorul formației de lucru care asigura întreținerea liftiurilor în cadrul Exploatării de Gospodărire Comunală și Locativă din Drobeta Turnu Severin). Peste numai o lună, respectivul primește acasă decizia de desfacere a contractului de muncă, în conformitate cu prevederile articolului 130, litera i, din Codul Muncii. Constantin Girtoi este, inițial, uluit, sperînd să fie vorba de o greșeală. Cînd este însă asigurat că e adevăratul destinatar al epistolei — devine disperat, furios, convins că numai o elementară dorință de răzbunare a condus la acest trist și nedrept epilog. Fapt pentru care se adresează justiției, reușind, ca — prin decizia definitivă a Tribunalului Județean Mehedinți — să fie reîncadrat, după cîteva luni de încordată ședere acasă. Ulterior, și-a cerut transferul și este, în prezent, șef de echipă la Cooperativa „Constructorul". E apreciat, eroarea care era gata să-i tulbure derularea normală a întregii vieți a fost îndreptată, totul e în deplină ordine. Mai mult, despre respectivul caz a scris și ziarul județean „Viitorul" (articolul intitulat „Vinovat fără vină" atrăgînd atenția asupra superficialității și lipsei de răspundere ce au dus la luarea respectivei decizii). Atunci? De ce încă un drum la Drobeta Turnu Severin?, de ce reluarea unui caz, cum se spune, clasat?

Problema pe care am dorit s-o abordăm cu factorii de răspundere din unitatea unde a lucrat Constantin Girtoi este una de principiu. Ea vine să arunce o nouă lumină și asupra unui alt caz, supus atenției opiniei publice chiar în precedentul număr al revistei noastre, în articolul intitulat „Neoștenitii făcători de hîrtii" arătînd că, după reîncadrarea lui Constantin Oprea — în aceleași condiții în care s-au petrecut lucrurile și cu Constantin Girtoi — directorul unității din Ploiești, Constantin Negrilă, nu avea cunoștință de modul în care suma cuvenită lui C. Oprea a fost plătită de către întreprindere.

Deci: doi directori de unități — unul din Drobeta și altul din Ploiești — semnează două decizii de desfacere a contractului de muncă, justiția le invalidează ca netemeinice iar unitățile sînt obligate să plătească celor pînă mai ieri scoși din muncă, importante sume de bani. **Din ce fonduri?** Cine trebuie să plătească — **în conformitate cu legea** aceste despăgubiri?

De la Ploiești, răspunsul contabilului șef este clar: din fondurile de beneficii. Așa a aprobat C.O.M.-ul! Întrebările care se ridică atunci cînd e vorba de o astfel de hotărîre sînt multe și răspicate. Întîi — cum își poate permite o unitate socialistă să suporte daunele pe care le produce o semnătură dată în mod eronat, chiar dacă aceasta este a directorului? Apoi — organul colectiv de conducere este desemnat pentru respectarea legilor sau pentru eludarea lor? În sfîrșit — cum poate fi tolerată această veritabilă **taxă de autograf** (pe care nici veritabilele vedete nu s-au gîndit încă s-o pretindă) de către serviciul contabilitate din unitate, de către juriștii unității? Întrucît de la Ploiești nu am putut primi relații în legătură cu aceste firești nedumeriri, am încercat acest lucru la Drobeta Turnu Severin.

Cazul Girtoi era bine cunoscut tovarășului Iova Mătușoiu, președintele C.O.M.-ului din I.J.G.C.L. Știe, desigur, că a fost vorba de o răzbunare, că forța răutății a fost o armă fără cusur (în primă instanță), că multe din actele depuse la dosar de către unitate au fost întocmite ulterior, au fost antedatate, deci au fost, în final, considerate false de către instanța de judecată, care n-a mai ținut seama de ele, anulînd pur și simplu o decizie inventată după multe luni după data care o are înscrisă ca dată de emitere. Nu pot înțelege un lucru — mă simt obligat să replic: de ce s-a complăcut o întreprindere în jalnica ipostază de a comite falsuri, de a uza de ele, de a încerca — și s-a văzut cu ce preț — să pună într-o situație delicată, dar mai ales grea, un om nevinovat? Nu a putut fi preîntîmpinată această stare de lucruri? Nu s-a putut interveni pentru curmarea ei? Este cum nu se poate mai normal ca un conducător de unitate să aibă deplină încredere în cei mai apropiați colaboratori ai săi. Dar atunci cînd e în joc soarta unui om, a unui om tînăr — se impune măcar minimum de verificare, cu atît mai mult atunci cînd respectivul om semnalează faptul că e vorba de o eroare.

Că lucrurile nu s-au petrecut așa, că semnătura a fost dată fără vreo acoperire — asta este, în ultimă instanță, treaba celui care a așternut autograful pe o hîrtie conținînd denaturarea adevărului. Dar ca suma de bani pe care a plătit-o unitatea — peste 12 000 de lei — să fie suportată de către întreprindere, de către oamenii muncii ai acesteia, în ultimă instanță — asta nu mai e doar treaba directorului. De altfel, sesizînd acest aspect, directorul I.J.G.C.L., Dumitru Fleancu, a trimis o adresă biroului planretribuire, decizia sa fiind ca suma plătită de unitate lui C. Girtoi să fie recuperată de la cei care s-au făcut vinovați de neîntemeiata și abuziva lui scoatere din muncă (fără a dispune, însă, și o anchetă care să-i desemneze pe acești vinovați). După anunțarea deciziei definitive a tribunalului, juristul Mihail Saizescu întocmește un referat, aprobat de către directorul Fleancu, prin care solicită ca plata sumei să fie făcută în condițiile articolelor 111 și 136 din Codul Muncii (în articolul 111, paragraful 2, spunîndu-se că unitatea este **obligată** să recupereze suma plătită de la cei vinovați).

Cu toate acestea, contabilul șef al întreprinderii consideră că nu s-a comis nici un fel de greșeală plătindu-se banii „din costuri". „Argumentele" sale (unul mai hilar și mai... necontabil decît altul, pentru a nu mai pune la socoteală și neadevărurile conținute în ele): că referatul juristului nu specifică, amănunțit, cum trebuie să se efectueze recuperarea sumei; că n-a citit decît paragraful 1 al articolului 111 (?!); că, în fine, în cadrul unei discuții purtate, „parcă în C.O.M.", s-a stabilit așa (lucru de care președintele acestui comitet, Iova Mătușoiu, habar n-avea!)

Fără a ne pierde în amănunte și deducții, să spunem lucrurilor pe nume: nu este nici normal, nici omenește, dar mai ales este în totală contradicție cu spiritul și litera legilor noastre ca o greșeală — comisă de un conducător de unitate — în continuarea sau în consecința altor erori, comise de subalternii săi — să fie plătite de către întreprindere. Legile noastre sînt clare și ferme în această privință. După ce aduc un însemnat prejudiciu moral celui pus în postura de a se apăra de calomnii și falsuri, aceste semnături — parafînd, de fapt ilegalitatea, abuzul, incompetența și dezinformarea determină și prejudicierea unităților pe care le reprezintă. Este, de altfel, și opinia tovarășului Constantin Zimțea, secretar al Comitetului municipal de partid Drobeta Turnu Severin, care ne-a ajutat la elucidarea cazului și ne-a asigurat că vinovații adevărați vor plăti pentru vina lor adevărată. Nu ne mai rămîne decît să așteptăm ca aceste măsuri drepte să fie luate, iar taxa de autograf să fie achitată de acela sau aceia care nu-și respectă semnătura.

DAN MUCENIC

Comentariul săptămînii

Pace și dezvoltare [III]

O nouă ordine economică internațională

Alături de alte elemente care o definesc, lumea de astăzi se caracterizează și printr-o pronunțată polarizare în ceea ce privește dezvoltarea : în lume există, pe de o parte, un grup relativ restrîns de state care, însușindu-și de-a lungul vremurilor numeroase valori materiale din afara granițelor lor, au ajuns la un grad înalt de dezvoltare a forțelor de producție, la un ridicat nivel tehnic și de civilizație și, pe de altă parte, numeroase țări, unele din ele foste colonii sau teritorii dependente, în care se înregistrează o serioasă rămînere în urmă. S-ar putea crede că, dată fiind această situație, tendința în lume este de a micșora diferențele care există, din punctul de vedere al dezvoltării, între cele două grupuri de state. Dar, din păcate, nu e așa. Cei care multă vreme și-au însușit munca și bunuri străine, prin forță continuă s-o facă și acum, pe alte căi : prețuri inechitabile, protecționism, supranaționale, credite cu dobînzi ruinătoare ș.a. Rezultatul : bogății devin tot mai bogați iar săracii tot mai săraci. Decalajele, în loc să se reducă, se adîncesc.

O asemenea stare de lucruri, care aduce prejudicii imense omenirii în ansamblul ei, nu poate, evident, să dureze la nesfîrșit. Însă necesarele și doritele schimbări nu vin de la sine și nu pot fi așteptate ca niște daruri ale hazardului. Pentru ca aceste schimbări să aibă loc, se impune acțiunea conștientă și consecventă a popoarelor, a factorilor politici, a întregii omeniri. Pornind de la aceste necesități, România socialistă, președintele Nicolae Ceaușescu, au formulat și promovat în chip neabătut conceptul cu privire la făurirea unei noi ordini economice internaționale. Potrivit conceptului românesc, dezvoltarea țărilor rămase în urmă apare ca o lege obiectivă, în primul rînd ca finalitate intrinsecă și ca o reparație pentru spoliile și frustările din trecut, iar în al doilea rînd, ca o condiție sine qua non a dezvoltării generale, deci și a țărilor bogate. S-au mai înregistrat, chiar și în perioada de după al doilea război mondial, idei și practici rezonabile, care porneau de la realitatea că afaceri profitabile nu se pot realiza vreme îndelungată cu parteneri slabi economicește, insolvabili. Așa stînd lucrurile, în scopul depășirii actualei situații, în scopul rezolvării echitabile a problemelor subdezvoltării și instaurării unei noi ordini economice internaționale, menite să asigure progresul tuturor popoarelor, România a făcut în ultimii 21 de ani, la O.N.U. și în cadrul altor foruri specializate, o serie de propuneri cum sînt : promovarea largă a colaborării economice între state, pe baze reciproc avantajoase ; convenirea unor programe speciale de ajutorare a țărilor în curs de dezvoltare în domeniile agriculturii, industriei, transporturilor și în alte sectoare de activitate ; asigurarea unui transfer substanțial de tehnologii moderne către țările subdezvoltate ; soluționarea problemei materiilor prime, stabilirea unor raporturi echitabile între prețul acestora și cel al produselor industriale ; eradicarea măsurilor protecționiste și discriminatorii, a tuturor barierelor și restricțiilor în calea schimburilor comerciale ; reorganizarea sistemului monetar-financiar internațional ; trecerea la reducerea cheltuielilor militare și la folosirea fondurilor astfel obținute pentru dezvoltarea economică și socială, cu deosebire a țărilor sărace ; lansarea negocierilor globale „Nord-Sud" în problemele dezvoltării ; organizarea unei întîlniri la nivel înalt a țărilor în curs de dezvoltare. Întrucît politica dobînzilor înalte promovată de unele țări dezvoltate constituie în bună măsură cauza situației grele create în economia mondială, țara noastră consideră că se impune găsirea unei soluții radicale, globale în problema datoriilor externe ale țărilor în curs de dezvoltare. O asemenea rezolvare urmează să includă : anularea completă a datoriei pentru țările cele mai sărace și reducerea cu un procent important a datoriei celorlalte țări în curs de dezvoltare ; reeșalonarea generală a datoriilor țărilor în curs de dezvoltare pe o perioadă mai lungă, cu o dobîndă redusă sau chiar fără dobîndă ; stabilirea unor limite maxime ale dobînzilor, de 7–8 la sută pentru creditele vechi și de 5 la sută pentru cele noi.

Programul românesc de făurire a unei noi orînduiri economice internaționale, din care am redat cîteva direcții fundamentale, este realist și, prin urmare, întru totul realizabil. „România — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — va acționa cu toată hotărîrea pentru înfăptuirea unei noi ordini economice internaționale, pentru soluționarea pe o bază nouă a problemelor complexe ale subdezvoltării, considerînd că numai astfel se pot depăși dificultățile economice actuale, se pot asigura dezvoltarea fiecărui popor, realizarea unei lumi mai drepte și mai bune".

ION D. GOIA ■

Din vremea faraonilor

Cu toate că despre Egiptul antic se cunosc multe, viața locuitorilor acestui teritoriu de legendă continuă să fascineze, să aprindă imaginația contemporanilor noștri. Multe zone obscure se luminează prin noi descoperiri arheologice. Așa s-a întîmplat și cu modul în care se hrăneau locuitorii Egiptului de acum 4—5 mii de ani.

Se știe că frescele de pe pereții mormintelor vechilor egipteni îl înfățișează adesea chiar pe decedat. Acesta, șezînd pe un scaun, întinde mîna spre o măsuță cu diferite bucate. Scena avea o semnificație bine determinată : ea trebuia, prin forța magică a desenului, să asigure mortului o hrană veșnică în lumea de apoi și, prin aceasta, să-i garanteze supraviețuirea. Dar, singure, desenele sau alte izvoare scrise nu puteau da o imagine vie, concretă asupra alimentației în Egiptul antic. O asemenea imagine o puteau oferi numai alimentele însele. Și iată că a fost găsit un mormînt intact, datînd din timpul celei de-a doua dinastii, adică aproximativ din anul 2 700 înaintea erei noastre. În cavou se afla o adevărată masă de ospăț : pește fript pe jăratic, tocană de porumbel, rinichi, coaste de viței, brînză de vaci, dulciuri făcute cu miere, smochine și diferite poame — toate în vase mari de ceramică ; într-un talger de alabastru — pîine de orz ; numeroase ulcioare cu rămășițe de vin. Excepțional păstrate timp de 5 000 de ani, aceste bucate dau o imagine exactă asupra felului cum se hrăneau vechii egipteni.

Din vremea faraonilor

Atît această adevărată expoziție culinară venită spre noi din negura mileniilor, cît și celelalte surse de informare de care dispunem (texte, desene s.a.) atestă că hrana de bază a egiptenilor erau cerealele, și în primul rînd orzul. Din cereale se preparau pîinea, dulciurile și berea. Existau mai multe feluri de pîine, care se deosebeau între ele prin modul de preparare. Dulciurile puteau fi cu o doză mai mare de miere sau de grăsimi. Berea se obținea prin amestecarea pîinii de secară cu suc de curmale. Vechii egipteni utilizau foarte mult carnea și mărunțaiele de vită, de oaie, de capră și de alte animale. În epoca foarte veche ei se ospătau cu crocodili și cu struți, pe urmă au trecut la hiene, și în cele din urmă la animalele amintite. O parte importantă a hranei din vremea faraonilor o formau păsările — gîștele, rațele, porumbeii, care erau creșcuți în sate, precum și zburătoarele, aflate din abundență pe valea Nilului și vînate cu ajutorul plaselor. O altă sursă importantă de proteine o constituiau peștele și produsele de pește. Icrele de chefal erau considerate ca o specialitate deosebită, opinie ce s-a păstrat pînă în prezent.

Minunați legumicultori, țăranii din Valea Nilului cultivau tigve, bostani, castraveți, ceapă, salată, fasole, bob — alimente din cele mai folosite atît în vechiul Egipt, cît și în Egiptul contemporan. Dintre fructe, curmalele și smochinele erau preferate, cu toate că între timp apăruseră strugurii, iar apoi și merele, aduse din Asia. Măslinele erau folosite pentru extragerea uleiului. Drept condimente se foloseau sarea, usturoiul și coriandrul. Însă în chip universal era utilizată mierea. De aceea, apicultura a dobîndit o mare dezvoltare. Dintre băuturi, cea mai mare răspîndire a avut-o berea. Vinul se făcea din cele mai bune varietăți de struguri. Se mai beau și lapte dulce, acru sau laurț, precum și diferite feluri de sucuri de fructe. Cei care își puteau permite, mîncau de trei ori pe zi. Oamenii simpli se mulțumeau cu pîine și cu ceapă, și numai rareori își puteau oferi luxul de-a avea la masă carne. Abundența și diversitatea felurilor de bucate au determinat în epocă dezvoltarea unei rafinate arte culinare. În acel timp, arta culinară era privilegiul medicilor și al vracilor. Aceștia se ocupau, în colțurile tăinuite ale mînăstirilor, și cu prepararea „elixirurilor" zeilor, a căror compoziție formează obiectul preocupărilor specialiștilor pînă în zilele noastre. Firește, generațiile de azi au ce învăța, și în domeniul culinar, de la vechii egipteni.

ION CODRU ■

Comicul fără surîs

„Eram un incompetent, dar făceam totdeauna o încercare". În această frază își sintetiza formula succesului marele comic trist, primul și cel mai desăvîrșit actor de această factură din istoria cinematografului — Joseph Francis Keaton, de la a cărui naștere se împlinesc în 1986, 90 de ani. Despre el au circulat și circulă încă multe legende. De pildă, cum a căpătat prenumele de Buster. Copil al unor circari ambulanți, de origine scoțiană, a fost inclus o dată într-un număr acrobatic al părinților. Evoluția sa a fost atît de comică încît unul dintre artiști a exclamat : „What a buster !" (Ce tîrîie-briu !). Și Buster i-a rămas numele. Și în legătură cu faptul că acest star al filmului mut nu a rîs niciodată în peliculele turnate, există o poveste. Se spune că atunci cînd părinții săi se produceau în arenă, ar fi obișnuit să rîdă atît de mult și de zgomotos și, în plus, înainte să fie spuse poantele, încît anula tot efectul lor comic. Potrivit canoanelor dure ale circului așa ceva nu era permis și tatăl său îi administra de fiecare dată o chelfăneală, obicei care în cele din urmă l-a dezobișnuit să mai rîdă pe Buster Keaton.

Începînd de la vîrsta de 3 ani și pînă la 21 de ani viitorul comic a evoluat frecvent în numere de circ și varietăți. Apoi și-a început cariera cinematografică, cu partener al lui Roscoe Arbukle, poreclit Fatty. Curînd, mulțumită fenomenalului său talent de comediant, începe să turneze el însuși filme — uneori reunind în persoana sa rolurile de actor, regizor și scenarist. A întruchipat de obicei personaje nu prea răsfățate de soartă, confruntate în permanență cu tot felul de enigme și dificultăți — amenințate de oameni sau mașini, dar care reușeau pînă la urmă să facă față situației prin dîrzenie și inventivitate. Așa au fost create un film după altul, Buster Keaton devenind în anii '20, alături de Charly Chaplin, cel mai îndrăgit comic al ecranului.

Talentul său a fost uriaș, atît în ce privește pantomima, cît și naturalețea jocului său, cînd reușea totul fără a accepta să fie dublat nici în scenele periculoase, păstrînd mereu același chip de nepătruns, tăiat parcă în piatră. După cum remarca un critic de film, geniul lui Buster Keaton a constat în a transforma situațiile de profund dramatism în tonifiante hohote de rîs.

ROMEO NADAȘAN ■

Cei mai fericiți americani

N-o să credeți dar statisticile întocmite în urma unui sondaj de opinie făcut de cotidianul „Chicago Sun-Times" au stabilit că americanii cei mai fericiți sînt insurații ! S-a precizat chiar că 77,1 la sută din cei chestionați nu și-ar schimba pentru nimic în lume consoarta (un „nimic" gen Raquel Welch ?) și, dacă ar fi să se recăsătorească, ar face-o cu aceeași persoană. Entuziasmul este de-a dreptul debordant printre cei cu două experiențe matrimoniale — aceștia, în proporție de 81,5 la sută, așteaptă decesul, divorțul sau alte evenimente de natură să elibereze prima soție de obligații pentru a o putea îmbrăca din nou în mireasă. Rațiunile acestei fidelități ieșite din comun sînt fie adevărata pasiune (este cea mai iubitoare femeie pe care am întîlnit-o !) fie resemnarea (de ce nu ?), fie pragmatismul (fără ca n-aș fi bun de nimic !), fie utilitarismul (cine-mi mai spală rufele ?). În general, explica un psiholog din Chicago, bărbații cunosc mai ușor sentimentul mulțumirii, în comparație cu femeile al căror spirit debordează de dorințe romantice, a căror pasiune are limite și este greu de menținut. Dovadă — ancheta recentă a unui magazin feminin care a stabilit că doar 50 la sută din femei ar alege același bărbat. Poate că acest procent ar crește dacă unii bărbați vor urma tratamentul anticalviție prescris de medicul american Sheldon Kabaker, vor fi creatorii unui val de fericire pe lîngă care tsunami este o simplă hulă. Medicul în cauză este creatorul unui tratament revoluționar pentru vindecarea de chelie, însă numai în cazul în care a mai rămas ceva păr pe cap. Se introduc sub pielea craniului niște bule de plastic, adică „extensori de piele" care se umplu progresiv cu apă sărată. Un chirurg întinde pielea acoperită cu păr peste zonele chelite. După cîtva timp geoștea din urmă sînt eliminate iar părțile încă acoperite cu păr sînt cusute între ele. În același timp, se înlătură bulele de plastic. Pînă acum această tehnică a fost experimentată pe 30 de pacienți, iar rezultatele sînt excelente. Singura problemă, a precizat doctorul Kabaker, este că pleșuvii refuză să poarte în public o chelie cu cucuie, pentru că exact așa arată capul unui pacient în timpul extensiunii, adică în perioada în care poartă balonașele.

Că mulți americani fericiți, adică insurați, refuză un asemenea tratament inestetic e explicabil, dar că aceiași tipi care dau impresia convietuirii într-un matriarhat modern au curajul să fie împotriva cooptării în „Clubul Leilor" a femeilor îndrăgite, asta nu prea e de înțeles. În reuniunea de la New Orleans membrii conducerii clubului au menținut interdicția cu privire la admiterea femeilor în organizație. Un amendament la regulile acestui club propus de un grup de fericiți care recomandă acceptarea femeilor în sînul larg al acestei organizații private — 1,3 milioane membri — n-a obținut decît 59 la sută voturi favorabile. Ori, pentru a fi acceptat era nevoie de două treimi din sufragii. Clubul, răspîndit în 161 de țări sau teritorii, și-a ales președintele pentru 1986—1987 în persoana suedezului Sten Akestam care a prezis că „într-o bună zi femeile vor fi membri ai organizației". Fatalitate ? Înțelepciune și clarviziune ? Sau poate, „de ce ți-e frică, nu scapi" ?

IOAN ROȘCA ■

ACCENTE IN LUME

Abnegație

De curînd s-a încheiat la Moscova prestigiosul concurs Ceaikovski. Printre concurenți s-a numărat și tînărul pianist sovietic în vîrstă de 16 ani, Alioșa Suttanov. Participarea sa a marcat o notă deosebită în atmosfera concursului. În timpul unei repetiții, capacul pianului la care cînta i-a căzut peste degete. În pofida fracturilor cu mîinile bandajate, sub anestezie, tînărul la totuși parte la competiție interpretînd sonata Appassionata nr. 23 de Beethoven în fața unui public și a unui juriu ei înșiși încremeniți parcă sub efectul unei anestezii.

Înnoiri la Academia Franceză

Locul devenit vacant la Academia Franceză prin decesul istoricului Fernand Braudel, a fost ocupat de către scriitorul Jaques Laurent. El a publicat numeroase lucrări, critică dramatică, literatură publicistică și romane polițiste (unele au fost transpuse pe ecran sub pseudonimul Cecil Saint Laurent. Jaques Laurent este și deținătorul Premiului Goncourt, pe care l-a obținut în anul 1971.

Pasiuni costisitoare

La ora actuală, în lume, mai există cinci exemplare de mașini marca „Bugatti Royale", model 1931. Una din aceste mașini, protectată de către însuși constructorul de automobile Ettore Bugatti, a intrat în posesia colecționarului texan de autoturisme Terry Moore. În colecția lui Moore se află deja 270 de autoturisme. Pentru ultima sa achiziție a plătit suma de 6,5 milioane de dolari.

ELENA GRECESCU ■

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Dacă pînă nu demult ar fi fost posibilă o inventariere a tuturor sectelor, în prezent este dificil să se mai realizeze așa ceva. Săptămînal sau poate chiar zilnic se crează noi asociații, noi societăți, noi centre cu un așa zis caracter „divin" ; apar și se nasc fel de fel de noi Hristoși, „trimiși" ai lui dumnezeu pe pămînt și unii chiar ai satanei, noi „profeți" și „profetese" care, în baza unor idei de-a dreptul ridibile, reușesc să adune în jurul lor oameni de o credulitate, navitate și ignoranță de neînchipuit.

Vom prezenta cititorilor noștri unele din aceste secte cu precizarea că faptele descrise sînt în totalitate autentice, chiar dacă uneori ele vor părea amuzante și cititorul va fi obligat să surîdă. Surîsul său va trebui să fie însă amar și să îndemne la meditație și acțiune.

O sectă cu fluturi și îngeri

Există la Paris o sectă condusă de un personaj destul de straniu care s-a autointitulat „îngerul Cyclamen". El pretinde că este trimisul lui dumnezeu pe pămînt pentru a salva lumea folosind tandrețea. Pentru desăvîrșirea acestei misiuni, îngerul nostru a creat o nouă religie — absolutismul. Practicarea dogmelor acesteia spune el, ar ajuta pe oameni să-și descopere un suflet-cuplu pentru ca apoi, după moarte să devină fluturi —, da, ați citit bine fluturi. Noua idee expusă în scris, prin viu grai și cu publicitate a atras destui creduli. Adepții sectei se întrunesc în fiecare simbătă seara în sala unui restaurant din arondismentul 10, unde primesc de la trimisul „domnului" lecții pentru viitoarea lor metamorfozare din oameni în fluturi. În peregrinările mele prin Paris, și din dorința de a vedea pînă unde poate merge naivitatea, m-am hotărît într-o simbătă seara să particip la un serviciu „divin" al viitorilor fluturi nemuritori. M-am prezentat la ușa restaurantului — despre care nu se poate spune că era prea modest — transformat pentru circumstanță în „templu angelic", unde am fost primit de un „maitre d'hôtel" cu fireturi ce m-a pasat apoi unui valet stilat.

— Un singur tacim, domnule? Luînd un aer umil îi explic, destul de jenat, că am venit pentru liturghia absolutistă.

— Aa, îngerii sînt în salonul din fund, îmi spune el cu o voce suavă.

Pătrunsei într-o sală, pe jumătate obscură, unde cca 80—100 de persoane așteptau deja să înceapă predica. În ușa salonului sînt întîmpinat de o tînără blondă îmbrăcată destul de sumar — care și-ar fi găsit mai bine locul la „Lido" sau „Folie Bergere" — ce avea pe cap o pălăriuță albă ornată cu două cireșe roșii, al cărui zîmbet și priviri galeșe te făceau să uiți „scopul divin" al venirii tale aici.

— Sînteți singur ? mă întreabă ea.

În semn afirmativ am înclinat capul, cu tristețe. Atunci ea m-a condus lîngă o tînără — coincidență tot blondă — ce avea în fața sa o citronadă.

— Domnișoara este una din preotesele noastre de tandrețe și dragoste. Ea se va ocupa de dumneavoastră îmi spuse însoțitoarea.

I-am mulțumit printr-un surîs. Mă aflam deci pe mîini bune.

— Ați sosit la timp îmi spune noua mea parteneră. Îngerul trebuie să apară din clipă în clipă și va predica astă seară chiar despre tandrețe. Iată-l.

Aspectul îngerului mă surprinse. Aproape chel, nasul țeșit ca al unui boxeur fără prea multe victorii ; în concluzie, un personaj ce nu prea semăna a înger. Îmbrăcat cu o robă lungă de culoare oranj purta pe piept, cifra 2 stilizată, de culoare aurie — simbolul cuplului — așezată peste un 8 răsturnat — semnul infinitului. Privirea sa, mai mult terestră decît celestă, se plimbă asupra asistenței. Apoi începu predica :

— „Ne aflăm aici pe pămînt pentru a încerca să realizăm metamorfozarea noastră, să trecem din starea actuală la stadiul de fluturi, altfel spus, din oameni în îngeri... Îngerul este rezultatul fuziunii corpurilor, inimilor, sufletelor unui bărbat și al unei femei ajunși în stadiul cel mai înalt al tandreței... Îngerii locuiesc pe planeta „Cyclamen", planeta fericirii, cu șapte elipse ale soarelui, fiecare avînd cîte o culoare a spectrului.. Planeta „Cyclamen" se găsește la o distanță de 110 999 889 km de pămînt, iar îngerii noștri pot parcurge această distanță în cinci minute și treizeci și trei de secunde... Pămîntul este deci, mai bine zis poate fi o fabrică de îngeri..."

Predica a fost îndelung aplaudată. Satisfăcut, în mod vizibil, îngerul „Cyclamen" trece apoi pe la fiecare masă pentru a binecuvînta pe neofiții săi. În fața unor cupluri, el se oprește mai îndelung dînd sfaturi „duhovnicești" punînd uneori mîna unui neofit pe cea a partenerei sale. Însă nu toți absolutiștii aveau nevoie de sfaturi pentru că unii dintre ei, de la mese ce se găseau mai în obscuritate se grăbeau deja spre pregătirea fuziunii despre care vorbea maestrul.

Preoteasa mea mă informă atunci că îngerul se mai numește France Absolutistul și că este venit acum 50 de ani pe pămînt de pe planeta „Cyclamen" pentru a anunța și propovădui era dragostei. Ea îmi întinde o mică cărțulie, evanghelia sectei semnată de înger cu numele său adevărat Robert Stern. Am răsfoit-o la întîmplare și am văzut că este dedicată „terasierilor iadului" avînd ca motto această frază : „Trebuie să mergi spre dragoste printr-o gîndire dreaptă". Preoteasa mea preciza :

— Ce filozofie înălțătoare are îngerul nostru. Știți, el ține prelegeri în parcuri, pe stradă, la gurile de metrou. „Trotuarul spune el, este locul iubirii". A ținut prelegeri și în Hyde Park și la New York. Sîntem peste 12 000 de absolutiști în toată lumea.

Îmi surise și preciză : „chiar dacă inima face tic-tac, toc-toc sau bum-bum, nu sîntem în fond toți viitori fluturi ?" Nu am mai avut timp să-i răspund pentru că tocmai atunci îngerul a venit la masa noastră. Preoteasa mea mă prezintă :

— Mărite înger, spune ea, domnul Jean este la noi pentru prima dată.

— Fii binevenit și binecuvîntat !

Apoi se retrase un pas înapoi și surîzînd „angelic" zise :

— Ce cuplu drăguț ! Și ce frumos fluture veți constitui pe planeta „Cyclamen !"

Preoteasa mea se apropie și mai mult de mine iar îngerul ne uni mîinile continuînd :

— Eliberarea omului — spuse el — nu se va obține decît prin dublul nod al sufletelor.

Și apoi devenind mai liric și mai teatral :

— Atunci se va deschide pentru voi arcul luminii iar săgeata subțire a fericirii vă va transporta pînă în lumea „Cyclamen", patria voastră.

— Astronomii cunosc această planetă ? întreb eu.

Îngerul surîde :

— Nu, ea este invizibilă. Este o planetă minunată, menținută nemișcată de șapte sori care se rotesc în jurul ei, invizibili și ei. Am trăit acolo mai multe mii de ani. Cinci minute și treizeci și trei de secunde înainte de nașterea mea mă găseam încă acolo. „Cyclamen" este acoperită cu plante de culoare mov, înalte de două sute de metri. Ea este locuită de 14 000 de îngeri, căci știți, sînt puțini aleși. De cînd există pămîntul din miliardele de oameni foarte puține cupluri au realizat o fuziune desăvîrșită.

— De ce ați botezat astfel, planeta dumneavoastră ? întrebai din nou cu sfială.

— Pentru că, cuvîntul „cyclamen" înseamnă „cerc" = cycle plus amen = așa să fie.

Mă privește apoi cu îngăduință și îmi spune :

— Epoca iubirii a început deja. Am trimis programul meu de tandrețe reginei Elisabeta, președintelui S.U.A., președintelui Franței, președintelui R.F.G. și altora. În curînd va fi sfîrșitul Terrei. Luna va dispare în sfîrșit.

— Îngerul urăște luna, îmi confiază partenera mea.

— Este adevărat, spune îngerul, pentru că tot răul vine de la ea. Știți că luna este o bucată ruptă din pămînt și el suferă de această despărțire care a survenit acum 850 000 de ani cînd a dispărut și Atlantida.

— Vreți să spuneți că Atlantida nu a fost înghițită de ape, ci ar fi fost proiectată în spațiu ? îndrăznesc eu.

— Exact fiule ! Nu s-a gîndit nimeni pînă la mine la acest lucru. Dar în anul 3393 luna va fi lovită de o cometă și va reveni pe pămînt. Un nou continent se va naște atunci în Pacific. El va avea forma unei inimi.

— Sînteți căsătorit ? risc eu o nouă întrebare.

— Nu. Dar am aflat că pe undeva prin Asia există o profetesă care împărtășește aceeași doctrină. Ea trebuie să fie jumătatea mea de înger. Am cerut deja la UNESCO să facă cercetări pentru a o găsi.

Preoteasa mea mi-a explicat că printre membrii sectei se numără industriași, avocați, secretare, barmani, dansatoare, cîntăreți, tineri și alții. O tînără brunetă se plimbă printre mese vînzînd cravate ornate cu simbolul sectei absolutiste.

— Este o preoteasă ca și mine îmi spune partenera. Soțul său este deja „cavaler al luminii" cel mai înalt rang al ordinului nostru. Ei sînt privilegiați. Îngerul îi numește „porumbeii dragostei". Ei sînt siguri că vor deveni fluturi.

Mă mîngîie apoi încetișor, cerșind parcă din priviri un semn de tandrețe din partea mea. Dar eu nu mă aflam acolo pentru a mă distra. Am chemat pe cei doi „porumbei", am cumpărat o cravată pe care o mai am și acum în semn de amintire a acelei seri, și profitînd de prezența lor am întrebat pe „cavalerul luminii" cum l-a cunoscut pe îngerul „Cyclamen".

— Oo, foarte simplu domnule. Eu sînt barman. Într-o zi a venit să bea un pahar la barul meu. Am discutat și mi-a spus că este înger. Am chemat-o pe soția mea și i-am spus : „vino repede este un înger în bar". În primul moment ea nu m-a crezut. Apoi el i-a vorbit mult. A fost și ea convertită. De atunci sîntem fericiți în așteptarea metamorfozei. Vom deveni fluturi.

Spre miezul nopții luminile ce asigurau semiobscuritatea au început să se mai stingă. Îngerul declamă un poem de circumstanță iar asistența cîntă „doi ochi negri" acompaniată la o ghitară de un fost prinț rus. Spre ora unu, îngerul a dispus să se servească șampanie și să se strîngă obolul pentru constituirea fondului necesar deplasării pe planeta „Cyclamen". Am privit cu coada ochiului la alte mese pentru a-mi da seama cu cît contribuie ceilalți „frați" la acest fond. Sumele variau de la cîteva sute la peste o mie de franci. Preoteasa mea văzîndu-mă încurcat m-a sfătuit să mă arăt cît mai darnic pentru a face o bună impresie la intrarea mea în rîndul viitorilor „cavaleri ai luminii". Așa am pierdut atunci 500 de franci, ceea ce nu era puțin la vremea aceea.

Secta respectivă este menționată la pagina 9 a „Enciclopediei sectelor în lume" de Christian Plume și Xavier Pasquini, apărută în colecția „cunoașterea straniului", editura Henri Veyrier — Paris — 1984.

I. Gh. VULCĂNEANU ■

Cine — accente

Doar mamă ? Nastassia Kinski, actriță care ne-a încîntat în „Tess", locuiește în prezent în apropiere de Geneva împreună cu cei doi copii ai ei : Alioșa, în vîrstă de 2 ani și Sonia Leila, în vîrstă de 3 luni. Ea este căsătorită cu producătorul Ibrahim Moussa. Moussa care realizează un film de televiziune în regia lui Frederico Fellini, declară despre soția lui : „ea nu dorește să fie decît o mamă ca oricare altă femei care nu a fost niciodată star de cinema, să uite că a fost Nastassia Kinski". Cam greu !

Larry Hagman alias J.R. Este bogat, este cunoscut, este considerat un fel de simbol al Americii. Larry Hagman, actorul care-l interpretează pe puternicul industriaș J.R. din serialul „Dallas", este obligat de multe ori să poarte mustață falsă sau să se deghizeze. Aceasta din cauza mulțimii care nu-i îngăduie nici o clipă de relaxare. „Nu pot să stau mai mult de o zi într-un loc — declară el. Oamenii vin după mine oriunde mă vad și-mi spun : Am un unchi ca dvs. Am un angajat ca dvs. etc. Dar eu le răspund : nu, nu ca mine, ca J.R." Oare cine pe cine a făcut celebru : personajul pe actor sau invers ?

Reclamă regizată. Franco Zeffirelli nu mai are nevoie de prezentare. Cel care a pus în scena „Turandot", „Traviata" și „Lacul Lebedelor", care a regizat filme ca „Romeo și Julieta" sau „Îmblînzirea Scorpiei", susține că în Florența lui natală nu e nevoie să mergi la școala ca să înveți despre artă și civilizație ; ele te înconjoară. Zeffirelli afirmă că în munca lui nu a căutat să țină pasul cu moda.

De ce această prezentare și cu ce ocazie a făcut regizorul italian aceste declarații ? Pentru a face reclamă ceasurilor elvețiene marca „Rolex", care după spusele lui Zeffirelli reprezintă standardul în materie, fiind în afara oricărei mode.

Bine regizat, bine interpretat și, probabil, bine plătit !

DAN DANUȚ DORU ■

racul

FLORIN CRIHANĂ ■

Nu mai e mult pînă cînd, la 26 august, se va da în R.F.G., la Stuttgart, semnalul de începere a celei de a XVI-a ediții a campionatelor europene de atletism. Interesul în jurul acestei competiții e, ca de fiecare dată, major, ajungînd poate să notăm că și-au anunțat participarea, pe lîngă cei mai reputați performeri ai continentului, 400 de ziariști! Federația noastră de specialitate și-a fixat un obiectiv exigent pentru C.E., introducînd în calcule nu doar tradiția, ci și clasa unor sportivi români, între care Maricica Puică, Doina Melinte, Cristieana Matei, Mihaela Loghin, Vali Ionescu, Sorin Matei etc. sînt nume binecunoscute pretutindeni, respectate pentru rezultatele obținute într-o probă sau alta, nu o dată printre cele mai bune, din lume și din Europa.

Ne-am propus, ca o avancronică a marelui eveniment sportiv, să invităm la cuvînt cîțiva dintre cei mai competenți tehnicieni din atletismul românesc, încercînd să aflăm, fie și cu o clipă mai devreme, ce șanse avem la Stuttgart. Interlocutorul nostru de azi este antrenorul emerit Nicolae Mărășescu de la C.S.M. Craiova.

Ce șanse avem la europenele de atletism?

— Sînteți, stimate tovarășe Nicolae Mărășescu, unul dintre cei mai reputați tehnicieni din atletismul românesc și, fără să exagerez, din cel mondial. Prin sportivii pe care i-ați antrenat, prin cei pe care îi antrenați, ați adunat atîtea medalii și onoruri încît numai și simpla lor enumerare ar umple o pagină.

— N-ați vrea să intrați în subiect?

— Ba da. Între 26 și 31 august se vor desfășura în R.F.G., pe „Neckarstadion" din Stuttgart, campionatele europene de atletism; pe marginea cărora v-aș invita să discutăm. Sigur că întrebarea firească ar fi ce șanse avem, dar n-ar strica, pentru început — să fim și mai concreți: ce șanse le dați elevilor dumneavoastră?

— Dacă-mi permiteți, voi începe cu Sorin Matei, care a furnizat, marțea trecută, la Grand Prix-ul de la Nisa, o mare surpriză. Sărind 2,31 m, Sorin nu doar că a cîștigat concursul, dar i-a și bătut, între alții, pe Tranhardt, Sjöberg și Ottey. Adică pe campionul european en titre, pe vicecampionul olimpic de la Los Angeles și, referindu-mă la canadianul Ottey, pe campionul Commonwealthului. La Nisa, el n-a făcut decît să confirme, socotind că o săptămînă mai devreme ocupase un redutabil loc 3 la Moscova, la Jocurile Sportive Internaționale.

— Cu o performanță chiar mai bună, da?

— Exact, cu 2,32 m, la egalitate cu actualul recordman mondial, sovieticul Paklin, dar înaintea lui Zhu Jian Hu, vechiul recordman al lumii, lui Povarnițin, primul săritor creditat cu 2,40 m, lui Wessig, cîștigătorul Olimpiadei din 1980.

— Așadar, Sorin Matei, cel dintîi român care a trecut 2,36 m, pare să-și fi reintrat, cum se zice, în mînă. Noi parcă am anticipat, oferindu-i unul din Premiile „Flacăra" pe 1985! Ce mi-ați răspunde dacă v-aș întreba cît va sări Sorin la Stuttgart?

— O, dac-aș ști! Cert e însă un lucru: că Sorin, cu 15 concursuri peste 2,30 m, din care ultimele două peste hotare, intră de-acum în calculele pentru medalii, ba încă într-una din cele mai pretențioase probe ale atletismului. Sînt cu atît mai optimist cu cît el a reușit, la Nisa, să se acomodeze într-o atmosferă ce se va repeta, probabil, la Stuttgart. Reuniunea s-a ținut în nocturnă, după ora 20, au asistat vreo 40 de mii de spectatori, au fost peste tot camere de luat vederi, televizîndu-se direct în 5 țări, au participat peste 300 de atleți etc. etc.

— Contează asta foarte mult?

— Imens, ca să nu spun decisiv. Altfel, dacă n-ai concursuri în picioare și, dintr-o dată, te trezești în mijlocul unui „vulcan", pentru că pe stadion au loc, e cunoscut, mai multe probe concomitent, o parte din spectatori fluieră, alta aplaudă etc. etc, ești victimă sigură. Atletismul de azi seamănă tot mai mult cu tenisul: ca să ieși la suprafață, trebuie să concurezi. Altădată, te pregăteai 3—4 luni pentru 2—3 concursuri, acum e altfel, testele cu public se succed într-un ritm infernal și e obligatoriu, dacă urmărești să fii în față, să nu ieși din circuit. Eu aș mai zice și așa: ca să învingi, trebuie mai întîi să pierzi.

— Treaba asta nu-i valabilă doar în atletism?

— Posibil, dar în atletism e tot mai mult lege. Anul trecut, de pildă, deținînd locul 5 în ierarhia mondială, datorită recordului național de 2,36 m, Sorin a fost invitat în circuitul american de iarnă. A întîlnit săritori mari și, deși n-a cîștigat mai nimic, a cîștigat enorm.

— Vă plac calambururile?!

— Concursurile foarte tari l-au schimbat repede mentalitatea, transformîndu-l dintr-un performer național într-unul internațional.

— Așa o fi, nu vă contrazic, dar mă gîndesc că trebuie să mai fie un secret. Cînd l-ați preluat dumneavoastră, spre sfîrșitul lui 1984, Sorin Matei părea un săritor plafonat. Mulți îi puseseră cruce!

— N-avea pe atunci decît 21 de ani!

— Și ce dacă, s-au mai văzut cazuri!

— Operația cea mai grea a fost să-l redau încrederea în forțele proprii. Federația, prin noul ei secretar responsabil, Eugen Ignat, m-a ajutat mult, dar cel mai mult m-a ajutat Sorin însuși. Care a fost și a rămas un obsedat de muncă, măcinat tot timpul de ideea că n-a făcut destul, că n-a lucrat destul. Orice antrenor și-ar dori un elev ca el, care nu trebuie împins la efort, ci oprit. A mai atîrnat în balanță și căsătoria lui, acum nici un an, cu Cristieana Cojocaru. Sorin i-a transmis Cristieanei încrîncenarea lui în pregătire, dar a și luat de la ea. În primul rînd, „răutatea" de concurs, fără care nu ajungi niciodată în vîrf. Ea l-a ambiționat pe Sorin și i-a lepădat toate complexele.

— A contat și faptul că Nicolae Mărășescu însuși a fost, cu ani în urmă, săritor de înălțime?

— Puțin sau deloc.

— Atunci cum de și-a cizelat Sorin tehnica?

— Cu tehnica asta, cel puțin la înălțime, e o poveste întreagă. Ea trece, după mine, pe locul 2. Hotărîtor e, ca săritor, să ai piciorul tare și să te ții spatele. Mai important mi se pare ce pui pe pămînt decît ce faci în aer, pentru că în aer decontezi, de fapt, forța cu care te-ai desprins de la sol. De aceea, urmărind forța și detenta, am pus și pun accent pe calitățile fizice. Nu doar iarna, ci și vara, în tot timpul anului, Sorin face haltere și urcă dealuri.

— Clar. Mai departe: cîteva cuvinte despre Cristieana Matei, fost Cojocaru. Cînd timpii morți. Rămîne, cum se spune, în priză permanent și, totodată, are stimuli. Nu 3—4 luni pe an, ci în tot decursul anului.

— Stimuli, adică motivație, da?

— Firește. Obiectivul urmează, lupta se dă imediat, sportivul se pregătește continuu, se frămîntă și așa mai departe. Fotbaliștii Stelei ne-au oferit, din acest punct de vedere, o pildă grăitoare. Condițiile de excepție, pregătirea de excepție și motivația de excepție, atingerea unei performanțe unice în istoria fotbalului românesc, au dus la un rezultat de excepție. Susțin că toate aceste condiții trebuie îndeplinite. O singură fisură, pe un jalon sau altul, poate pune performanța sub semnul întrebării, greșesc?

— Ce să zic, dumneavoastră știți mai bine. Continuăm? Veți fi de acord că, dintre cei pe care îi antrenați, Petre Drăgoescu a dezamăgit în ultima vreme?

— Aveți în vedere faptul că, la Madrid, deși între favoriți, a fost eliminat din serii și nu vă pot contrazice. Dar n-a fost numai vina lui, a fost și a mea, care n-am socotit că seria poate fi atît de înceată încît să-i compromită șansele! Ne-a scăpat un mic „amănunt" și ne-a costat! Dar Petre nu și-a spus încă ultimul cuvînt! Afară, a bătut de 7 ori recordul țării, iar acasă a cîștigat tot. Normal ar fi să scoată timpi superiori, cu toate că 1:45,42 al lui pe 800 reprezintă, în 1985, al nouălea timp din Europa, dar pentru asta îi mai trebuie cîteva concursuri. Petre mai are un avantaj: se concentrează perfect în reuniunile de elită, cea mai bună dovadă constituind-o argintul de la europenele de sală din 1985.

— Am auzit că Fița Lovin a abandonat atletismul.

— Da. Nu atît din cauza vîrstei, 35 de ani, cît din cauza unei sciatici rebele, care a tot necăjit-o. Sportivă excepțională, mare trăditoare, Fița a luptat ani și ani cu durerile și cu recordurile, aducînd atletismului nostru medalii la toate competițiile de răsunet, la Olimpiadă, la mondiale, la europene etc. etc. Ea a reprezentat un frumos exemplu, pentru generația mai tînără și va reprezenta și pe mai departe, ca antrenoare, la Galați. Pentru că tot ne aflăm la acest capitol, aș adăuga că și Natalia Betini s-a dedicat profesiei de antrenor. Recent, ea a revenit la C.S.M. Craiova, una dintre fetele ei, Adriana Dumitru, a dobîndit o medalie de bronz la mondialele de juniori de la Atena.

— Dumneavoastră ne-ați spus la un moment dat, vă mai amintiți?, că Natalia va reveni pe pistă. N-a mai revenit.

— Tendonul lui Achille a trădat-o. Ca și pe Stereva, ca și pe mulți alții. Păcat. Talente ca Natalia se nasc rar.

— Nici despre Margareta Keszeg, o altă elevă a dumneavoastră, n-am auzit mai nimic în ultima vreme!

— Ba da, dar nu cît ar fi trebuit! Margareta a progresat și progresează. Recent, la Moscova, a venit pe locul 4 la 1 500 m, dar rămîne încă destul loc pentru mai bine. Eu spun că trebuie să se mai dospească, fiind încă tînără, 21 de ani neîmpliniți.

— Vreți să vă fac o mărturisire? Am auzit pe careva zicînd că, de cînd a intrat în grupa lui Mărășescu, Keszeg s-a plafonat!

— Parcă eu n-am auzit?! Toți pun la socoteală că Margareta a fost în 1983 campioană europeană de junioare, dar uită că titlul l-a luat cu 4:13,4!

— Și?

— Nu mă leg de faptul că, în 1985, a cucerit argint la Kobe, la J.M.U., doar amintesc că a alergat 4:04,4 în această primăvară! Beneficiul e evident, dar nu mă mulțumește.

— Ne-am lungit cu vorba și nu mi-ați răspuns, concret, la întrebarea cu cîte medalii se va întoarce atletismul nostru de la Stuttgart?

— Nici nu m-ați întrebat așa ceva!

— Vă întreb acum.

— Vă închipuiți cumva că sînt jucător de pronosport?

— Nu-mi închipui nimic, știu bine cine sînteți, de aceea vă și întreb!

— Aș alcătui, judecînd șansele, 3 grupe. În prima le-aș include pe Maricica Puică, Doina Melinte și Cristieana Matei, pe care le văd sigure de medalii. Despre Cristieana am vorbit, iar Maricica și Doina sînt, la această oră, cele mai bune din lume în probele lor.

— O clipă. Care probe, căci Doina pare tot mai ademenită să alerge 3 000 m?

— Și ce dacă? Ne întoarcem de unde am plecat? Abordarea unui diapazon cît mai larg de probe e, azi, un act obligatoriu. Cert e că Doina deține și la 800 și la 1 500 cele mai bune performanțe mondiale. Cît despre Maricica, pe ea o recomandă, dar mai e nevole?, cele 5 victorii consecutive din Grand Prix și recordul lumii la 2 000 m.

— Avem deci ca și arvunite 3 medalii, nu? A doua grupă?

— Trei medalii, poate chiar mai multe, căci la 800, la 1 500 și, eventual, la 3 000 m vor lua startul mai multe românce. Dacă nu cumva și proaspetele campioane mondiale de junioare, Ana Pădurean la 1 500 și Cleopatra Pălăcian la 3 000, vor încurca socotelile muitora! Nu mă hazardez, dar zic: de ce la 800, de exemplu, n-ar urca pe podium și Doina, și Cristieana?

— Chiar așa, de ce? Mai departe?

— Mihaela Loghin, Vali Ionescu și Sorin Matei ar alcătui grupa celor cu șanse substanțiale la medalii. Mihaela urcă, iar Vali și-a revenit, sărind peste 7 m.

— Apropo, dar Anișoara Stanciu? Ați lucrat aproape o jumătate de an cu ea, fără prea mari foloase! Ce-i cu Anișoara?

— Îmi dați voie să fiu diplomat?

— Vă priveste.

— Aș zice că Anișoara rămîne un mare talent și n-are decît 24 de ani. Reintoarcerea ei în aria performanței depinde, cred, de 2 factori: să muncească și să fie sprijinită.

— Dar atît clubul Steaua, cît și federația, o sprijină, ceea ce înseamnă că...

— Înseamnă că...

— Am înțeles. A treia categorie?

— Cele 5 discobole, Costian, Lenghel, Crăciunescu, Andruscă, Neamțu, plasate între primele 12 din lume, Liviu Giurgian la 110 metri garduri, Mihaela Pogăceanu tot la garduri și, ca să vă surprind, ștafeta feminină de 4 ori 400 metri. Toți aceștia pot spera la un loc pe podiumul de premiere.

— De ce să mă surprindeți?

— Pentru că, de cele mai multe ori, ștafeta e cotată rudă sărac între celelalte probe, fie și pentru motivul că trebuie deplasați 4 sportivi, dacă nu 5, pentru o singură și, deseori incertă, medalie. Eu am fost totdeauna pentru ștafetă care, în cea feminină mă refer, a izbutit să pătrundă la Helsinki, la prima ediție a mondialelor, în finală, ispravă pe care jumătate din delegația noastră n-a reușit-o. Consider că Matei, Ene, Oanță, Andrei și, mai experimentată decît ele, Lina pot fi „iepurele" care sare cînd nu te aștepți!

— Să înțeleg că sînteți optimist?

— Poate că e prematur de anticipat, cînd mai sînt pînă la europene atîtea și atîtea concursuri, căci acum e „bătaia peștelui". Vă asigur însă că la Stuttgart atletismul românesc va fi la înălțime, răspunzînd cu medalii și puncte excelentelor condiții de care se bucură.

— Așa să fie, tovarășe Nicolae Mărășescu, vă mulțu-

OVIDIU IOANIȚOAIA

Aur la mondialele de juniori

Ana Pădurean

Cleopatra Pălăcian

Cu două medalii de aur, una de argint (Alina Astafei la înălțime) și două de bronz (Adriana Dumitru la 800 m, Dorina Calenic la 3 000 m), atletele noastre au încheiat remarcabil participarea la prima ediție a campionatelor mondiale, la care au luat startul, la Atena, sportivi și sportive din 150 de țări.

Cotate printre favorite, datorită titlurilor europene dobîndite, anul trecut la Cottbus, Ana Pădurean (n. 5 mai 1969, Blaj) și Cleopatra Pălăcian (n. 3 ianuarie 1966, Deva) au confirmat pe deplin în probele de 1 500 și 3 000 m, intrînd în posesia medaliilor de aur. Spre lauda lor, de unde cuvenitele felicitări, a antrenorilor Vasilica Scheible și, respectiv, Mariana Mladin, ambele de la C.S.S. „Cetate" Deva, a antrenorului federal Vasile Mureșan, care a coordonat pregătirea lotului pentru C.M. de la Atena. Iată deci că, după gimnastică, o altă „școală" românească, de data asta de semifond, își demonstrează valoarea, ridicînd două fete, pe Ana Pădurean și Cleopatra Pălăcian, în vîrful piramidei mondiale. Fie ca aceste superbe izbînzi să reprezinte un imbold pentru atleții români în perspectiva participării la europenele de seniori de la Stuttgart!

SAH cu Margareta Mureșan

Clasamente și clasamente

Noul clasament internațional valoric feminin stîrnește mai mult ca oricînd comentarii aprinse. Nu mai mult decît cinci jucătoare s-au desprins din nota obișnuită a punctaverajelor specific ierarhizărilor feminine cotate pînă în 2 300 puncte și au atins valori specifice clasamentelor masculine (clasamentul ELO masculin diferă de cel feminin prin punctajul de „lansare", inițial cu 200 puncte). Numele fruntașelor sînt următoarele : 1. Polgár (2 455 p), 2. Ciburdanidze (2 435), 3. Cramling (2 400), 4. Gaprindașvili (2 350), 5. Levitina (2 350). Să fie oare o simplă coincidență faptul că aceste jucătoare au început să evite tot mai des competițiile feminine, preferîndu-le pe cele masculine ? Nicidecum ! După declarațiile celor trei prime jucătoare ale lumii, numai jucînd în turnee mixte pot să-și îmbunătățească cunoștințele, să progreseze și... să cumulcze puncte la ELO. După afirmațiile făcute cu un an în urmă, jucătoarea maghiară Polgár Zsuzsa s-a ținut de cuvînt : nu joacă decît turnee masculine (evită confruntările în care evoluează și alte șahiste) și o face cu deplin succes. Ultimul campionat masculin al Ungariei a dovedit că raționamentul său este pe deplin justificat, Polgár a înscris un nou record : la nici 17 ani s-a clasat pe locul 3, a cucerit medalia de bronz (clasament final : 1. Farago 10 p, 2. Hazai 9 p, 3. Polgár 9 p, 4. Grosspeter 8,5 p, 5. Sneider 8 p 6—10. Forintos, Lukács, Székely, Karojn, Lengyel 7, 5 p, etc) și s-a calificat pentru turneul zonal din campionatul mondial ! Este o performanță uluitoare.

Clasamentele ELO ale jucătorilor României aduc cîteva modificări ce poartă amprenta „întineririi". Tot mai sus apar speranțele șahului nostru, jucătorii tineri. Federația internațională a comunicat lista valorică a șahiștilor români pe care o publicăm în continuare. La masculin : 1. Șuba 2 580, 2. Gheorghiu 2 555, 3. Ionescu 2 495, 4. Ghinda 2 470, 5. Stoica 2 455, 6. Bărbulescu 2 450, 7. Foișor 2 445, 8. Ghițescu 2 430, 9. Marin 2 430, 10. Grünberg 2 415. Și la feminin : 1. Mureșan 2 215, 2. Nuțu 2 180, 3. Bădulescu 2 175, 4. Stanciu-Olărașu 2 140, 5. Pogarevici 2 136, 6. Ganț 2 130, 7. Jicman 2 120, 8. Ghinda E. 2 120, 9. Polihroniade 2 115, 10. Ionescu V. 2 095, 11. Olteanu G. 2 050, 12. Boicu 2 050, 13. Perevoznic 2 050, 14. Candea 2 045, 15. Baumstark 2 040, etc.

Multiplul nostru campion Florin Gheorghiu este în pragul unor noi participări internaționale : turneul de mari maeștri „Ohra" de la Amsterdam, turneul „Berliner Sommer" și continuarea escaladării clasamentului general din „Grand Prix-Mephisto". Continuînd să dovedească o formă sportivă ascendentă (amintim clasarea pe locul trei la egalitate de puncte cu Karpov în turneul de la Viena, locul II în „Open"-ul de la Reykjavik, locul V la egalitate în turneul de la New York, clasarea printre premiați la Lugano și subliniem că în toată această perioadă nu a pierdut, conform propriilor declarații, decît două partide), Florin Gheorghiu a jucat bine în turul doi din „Grand Prix-Mephisto" clasîndu-se pe locul I la egalitate de puncte (5,5 p din 6 posibile), cu vest-germanul Sehner din 70 de participanți. Competiția a avut loc la Hamm (R.F.G.). O „miniatură" realizată de marele maestru român în acest concurs o supunem atenției dvs. De apreciat e faptul că adversarul său nu este altul decît cîștigătorul trofeului „Deutschland Pokal"-1985. S-a jucat Apărarea siciliană. **Keitlinghaus — Gheorghiu : 1. e4 c5 2. Cf3 e6 3. d3 Cc6 4. g3 g6 5. Ng2 Ng7 6. 00 Cge 7 7. e3 e5 8. Ne3 d6 9. d4 c:d4 10. c:d4 Db6 11. Ca3 c:d4 12. Cc4 Db4 !** (Teoria deschiderilor recomandă în toate manualele 12.. Dc5, care duce la joc complicat. Iată cum practica maeștrilor răstoarnă însă teoria !). **13. Tc1 d:e3 14. a3** (Și, acum, dama neagră nu mai are cîmp de retragere, dar totuși, negrul nu pierde !) **14...e2 ! !** (Aceasta e poanta victoriei !) **15. D:e2** (Forțat. Dama albă se îndepărtează obligatoriu de pe diagonala d1-a4 și negrul rămîne cu o piesă în plus). **15...Da4** și albul se recunoaște învins. A pierdut duelul teoretic. În urma celor trei tururi din „Grand Prix-Mephisto" din clasamentul general emit pretenții la trofeu șapte sau opt jucători. Marele maestru român are de apărat locul I cucerit anul trecut. Confruntarea decisivă este ultimul tur, turneul de la Remsheid, care va avea loc în primele zile ale lunii octombrie. Să-i urăm succes !

MARGARETA MUREȘAN ■

Scurt, foarte scurt

Miercuri a avut loc plenara F.R.F. Vom reveni. ● În urma plecării lui Ion V. Ionescu, care a revenit la Timișoara (preluînd pe „Poli"), conducerea tehnică a Corvinului Hunedoara a fost încredințată lui Octavian Cojocaru și Michael Klein. ● Noutăți la Sport club Bacău : Nicolae Vătafu ca antrenor principal, Gheorghe Munteanu (fost la Partizanul) ca secund, Pachițeanu (de la Jiul), Ivanov (de la Ceahlăul Piatra Neamț), Barba (de la F.C.M. Brașov). Dumitru Nicolae-Nicușor activează la Victoria București. ● Nicolae Lupescu a renunțat (se zice că la cerere) la Rapid, optînd pentru Drobeta Turnu Severin. De pregătirile Rapidului răspund Constantin Cernăianu și Teofil Codreanu. ● Se dă ca sigură trecerea lui Gheorghe Constantin, ca antrenor principal, la F.C. Olt. ● După ce a promovat pe Autobuzul, Victor Stănculescu și-a propus aceeași performanță și cu Metalul București. ● Schimbare de președinte la clubul Victoria : Radu Matei (una și aceeași persoană cu arbitrul divizionar) în locul lui Constantin Petrea. ● O excelentă carte de fotbal, „Confesiuni la marginea gazonului", semnează Mihai Ionescu, secretar al federației, fost jucător, antrenor și cronicar. Rarcori experiența se împletește cu un asemenea talent în ale scrisului. ● Chimia Rîmnicu Vîlcea a depus acte la federație pentru legitimarea lui Deaconescu și Todorache, de la Șoimii Sibiu și, respectiv, Automatica București. ● Numiri de antrenori în divizia B : Ion Voica la Gloria Bistrița, Vlad Marica la F.C. Constanța, Viorel Kraus la F.C. Maramureș Baia Mare, Viorel Mateianu la F.C. Bihor, Petre Dragomir la Poiana Cîmpina, Ștefan Coidum la A.S.A. Tîrgu Mureș, Marius Bretan la Steaua C.F.R. Cluj-Napoca, Leonida Antohi la Politehnica Iași. ● În pregătiri cu Victoria București : Balaur (de la Gloria Buzău), Adolf (de la S.C. Bacău), Purdea (de la Progresul-Vulcan), Tălnar (de la F.C.M. Brașov), Zare și Topolinschi (de la Dinamo). ● Deși a schimbat antrenorul, apelînd la Marcel Pigulea, Gloria Buzău pare să acorde în continuare credit jucătorilor cu experiență, legitimîndu-i pe Eftimescu, Custov, Florin Grigore, Stoichiță și Sandu Mircea. Ca secund, a rămas Florian Dumitrescu. ● Ce-i nou la Rapid ? A plecat Rada (la Universitatea Craiova), au venit Ion Marin, Ivan și Dochia, toți de la Victoria. ● Sîguri la Dinamo București : Ilie Balaci și Rodion Cămătaru. ● La telefon Remus Cîmpeanu, președintele lui „U" Cluj-Napoca : „S-au întors Matei, Avasicei și Trîmbițaș, primul de la C.I.L. Sighet, ceilalți de la S.C. Bacău. Avem toate documentele pentru transferarea lui Lucaci de la U.T.A."

Ducadam, multă sănătate!

Absența lui Helmuth Ducadam din poarta campioanei campioanelor Europei în meciurile de verificare din aceste zile se datorează faptului că el a fost supus, în urmă cu aproape două săptămîni, unei intervenții chirurgicale, fiind operat de anevrism la brațul drept. A fost o operație deosebită, care a durat mai bine de 4 ceasuri, dar a reușit pe deplin. Cel care a efectuat-o, colonelul doctor Vasile Cîndea, șeful secției de chirurgie cardio-vasculară din Spitalul Militar Central, ne-a declarat, marți lă prînz, că „Ducadam se simte excelent post-operator. Urmează recuperarea completă și readaptarea, după care, cel mai tîrziu în primăvară, el își va relua locul în poarta Stelei".

Să-i urăm însănătoșire grabnică lui Ducadam, așteptîndu-l să revină, cît mai repede, pe terenul de fotbal !

● Noua promovată Oțelul Galați și-a asigurat serviciile lui Mihuț, fost la F.C. Bihor. La Cîmpulung Moldovenesc, în pregătiri cu Oțelul, se găsește și portarul Cristian de la F. C. Argeș. ● La „Poli" Timișoara, retrogradarea pare să fi antrenat și alte necazuri : Moise are piciorul în ghips, iar Giuchici s-a operat. Oloșutean a plecat la Deva, iar Neagu la Reșița. La Sulea s-a renunțat, iar Mureșan a fost scos din lot. Grea misiune pentru Ion V. Ionescu ! ● Bițâ (de la Electroputere) și Bica (de la Chimia Rîmnicu Vîlcea) au revenit la Universitatea Craiova. Primul a fost, în sezonul trecut, golgeterul diviziei B. ● Președinte nou la F.C. Bihor : fostul jucător Constantin Bigan. S-au întors Șimuț, Pușcaș și Kulcsar de la Înfrățirea. ● La F.C. Argeș : Meszaros de la Progresul-Vulcan și Obreașcu de la Dunărea. Despre Obreașcu, 19 goluri anul trecut în divizia C, Viorel Mateianu ne-a spus : „N-are nici 20 de ani. Văd în el pe cel mai strălucit atacant de la Dumitriu II încoace !" Oare ? ● A pierdut mult Progresul-Vulcan, dar s-a și întărit. Cu Mîncu (de la Rapid) și Popa (de la I.C.S.I.M.). ● Costică Ștefănescu despre fundașul sting Mureșan (venit de la Metrom) : „E tare și tehnic. L-am luat pe lîngă echipă cu convingerea că, din toamnă, va deveni titular". ● Despărțindu-se de C.S. Botoșani, Nicolae Dobrin este, cel puțin pînă acum, fără angajament ! ● Angelo Niculescu a fost solicitat drept consilier tehnic la Automatica Alexandria, care a pierdut (la Biroul federal) diferendul cu Rova Roșiori. ● La Jiul Petroșani reapare, ca antrenor principal, Gogu Tonca, pe care îl va seconda Gheorghe Multescu. ● Traian Ivănescu va fi ajutat, la Flacăra Automecanica Moreni, de Alexandru Moldovan, fostul jucător dinamovist. ● Ciurea, de la C.S.M. Reșița la Electroputere Craiova. ● Dacă Șerbănică a rămas la F.C.M. Brașov, Pană s-a reîntors la Sportul studențesc, ca și Dumitru Popescu (de la Progresul Vulcan). În lotul mare au fost promovați și 3 dintre proaspeții cîștigători ai titlului național de juniori : Stănici, Bondoc și Covaciu. Ca noutate : portarul Voicilă de la F.C. Constanța. La ora la care apar aceste rînduri, se află în plină desfășurare în Regie" un atractiv turneu internațional, marcînd împlinirea a 70 de ani de la înființarea clubului Sportul studențesc. Azi, Sportul întîlnește (de la 18,30) pe Velež Mostar, cîștigătoarea Cupei Iugoslaviei. ● În discutie pentru Rapid, Valentin Radu de la Flacăra Roșie. ● Sorin Răducanu a trecut de la Dinamo la F.C. Olt. La același club, Negoescu de la I.P.A. Slatina. S-a renunțat la serviciile lui Donoșe. ● Petcu (fostul stelist) de la F.C. Bihor la F.C. Constanța. Tot pe litoral, portarul Zăriosu de la Sportul.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Cronica șoselei

Miriapodul salvator

Portarul : „Vă rog să mă credeți, vă dau cuvîntul meu, nu l-am văzut cînd a ieșit pe poartă. Cred că a profitat de un moment cînd eu eram ocupat cu verificarea actelor unor mașini care trebuiau să părăsească uzina și s-a strecurat prin spatele meu fără să-l observ".

Responsabilul bufetului : „M-am mirat văzîndu-l pe maistrul Micu intrînd în local". „Dumneata aici ?". l-am întrebat. „Și ce-i cu mirare. Localul e public, iar vinderea de băuturi e menirea lui. Două sute de vodcă !" „Vă servesc imediat. Mă mir pentru faptul că vă văd pentru prima oară la mine și să vă spun sincer, pentru că la ora asta, nimeni din uzină nu consumă alcool. Chiar cei mai... Cum să le zic să nu se supere... pasionați clienți ai mei nu mă vizitează la ora asta, ci la terminarea programului". „Nu cumva printre atribuțiile dumitale este să verifici cine, cînd și unde pleacă din uzină ?" Omul era pus pe ceartă, așa că gestionarul a căutat să dreagă diplomatic ce stricase. „N-am avut cîtuși de puțin intenția să vă supăr. Toată lumea vă știe, chiar și cei care nu lucrează la uzină, că sînteți unul dintre cei mai mari specialiști ai fabricii. Departe de mine gîndul să vă fac morală, mai ales că abia acum am avut onoarea să vă cunosc personal". Cînd a cerut a cincea sută, am îndrăznit să-i sugerez politicos : „Nu credeți că pe canicula asta o să vă facă rău ?" S-a uitat ironic la mine și nu mi-a răspuns nimic. Și-a pus șapca pe cap și s-a îndreptat pe aleea spre uzină. Nu, nu mergea pe două cărări, ci dimpotrivă, parcă nu băuse decît apă".

Colegul : „Sînt în concediu. M-am întîlnit cu Micu pe Aleea teilor, aflată la doi pași de uzină. Îmi place, la început de vară, cînd pomii sînt înfloriți, să merg în pas de plimbare pe sub tei, al căror parfum te îmbată. M-a surprins să-l văd pe maistrul Micu în ținută de serviciu, stînd pe bancă, cu capul aplecat într-o parte, plin de transpirație și aforînd ușor. Mi-era penibil să-l întîlnesc într-o asemenea postură, dar nici să mă fac că nu-l văd nu puteam. „Bună, Micule, ce faci ?" Omul a tresărit și m-a privit cu indiferență. Nu prea avea chef de vorbă. Era mai ales jenat de postura în care se găsea. „Ce-i cu tine aici ? Ești în pauză ?" „Pe dracu, pauză. Dar cu ce drept mă întrebi : ce faci aici ? Că doar nu cumva te-or fi promovat inginer șef", ha, ha, ha. „Din fața omului beat să te dai la o parte", spune zicătoarea. Îmi reproșam că m-am oprit. Dar cel de pe bancă nu era un oarecare, ci Micu, cel mai bun specialist de la secția de tratamente termice și, mai presus, colegul meu de muncă. „Eu mă bucur că te văd după două săptămîni de concediu. Simt nevoia să-ți spun pe unde am fost, ce-am făcut. Și tu te superi ! E corect, frumos ?" „Iartă-mă, Iorgule. Tu un om atît de bun și generos, nu meriți un asemenea tratament. Nu prea sînt obișnuit cu băutura și mai ales la ora asta". „Sper că te îndrepți spre casă, nu ?", l-am întrebat. „Te duc cu mașina. Stai în capătul celălalt al oramenilor să se uite în ochii tăi. Merg la șefi, le explic, le spun că e o situație excepțională. Mă vor înțelege. Și-apoi, nu uita, e și o lege. Vrei să dai cu piciorul la tot ce ai realizat în viață, în uzină ? Te înțeleg, n-ai plecat tu din fabrică fără un motiv serios. Nu te întreb despre ce-i vorba, e o treabă intimă a ta". „Ba am să-ți spun eu care-i baiul. Nelu a părăsit-o pe fii-mea. Așa, netam-nesam. Și ea mai are o lună și naște al doilea copil". „Și chestiile astea se repară la circiumă ? Hai mai bine să te ajut, să stăm de vorbă cu băiatul. Eu îl cunosc ca un om cu minte". „Mintea i-a zburat. E una din uzină care i-a sucit capul. Mă duc chiar acum cu ea de gît la conducerea uzinei". Și Micu, fost sportiv de performanță în tinerețe, o ia la fugă spre uzină, pînă unde nu sînt mai mult de 500 de metri. Iorgu rămîne perplex, dezorientat.

Omul cu furgoneta : „Eu transport zilnic tuburi de oxigen. Cînd am văzut bărbatul care fugea după trailer, am rămas, cum se zice, ca la dentist. Ce-i drept, acesta nu mergea cu mai mult de 10 km pe oră. Putea fi ajuns ușor. Să te cațeri pe el, e însă un lucru riscant. O lunecare pe metalul descori lucios din cauza uzurilor, te poate trimite sub una din zecile de roți ale acestui „miriapod uriaș". Am tras furgoneta pe dreapta, curios să văd ce se întîmplă mai departe. Omul a reușit să se cațere pe platformă. S-a ridicat apoi în picioare înaintînd către imensul cuplu dintre remorcher și platformă. Își păstra cu greu echilibrul. Mersul unui asemenea autovehicul pe o suprafață aproape perfect plană, cum e asfaltul pieței din fața fabricii, nu provoacă zdruncinături trailerului și, în consecință, nu pune chiar mari probleme unui om care stă în picioare pe imensa platformă. Bărbatului nostru îi punea, însă, deoarece se vedea clar cum oscilează continuu. Ca prin minune, în cîteva rînduri, cînd bălăbăneala ajungea la cotele ei maxime, omul nu a făcut cunoștință cu asfaltul sau cu roțile. Cu chiu, cu vai, a ajuns în apropierea mecanismului de cuplare. Aici lucrurile parcă s-au mai complicat. Nu era atît de simplu să-l escaladeze. O rază de soare care a căzut la un moment dat pe pieptul omului, a pus în evidență un obiect alb, strălucitor. Păi ăsta e un ecuson cu nume și fotografie, mi-a străfulgerat prin minte. Deci e vorba de un om din fabrică ! După șapca cadrilată și pantalonii albastri, l-am recunoscut pe nea Micu, maistrul nostru. Dar ce face ? Doar nu s-a apucat de cascadorie ! Am rămas apoi înlemnit, cînd l-am văzut cățărîndu-se pe obloanele înalte ale părții din spate a remorcherului, cu intenția vădită de a le escalada și a sări apoi în interiorul mașinii. A rămas cîteva secunde agățat în poziția sa mai mult decît precară, dar n-a mai rezistat mult, căzînd în spațiul dintre remorcher și platformă. Am pus mîinile la ochi. Îmi închipuiam cum vor trece roțile peste trupul bietului Micu, zdrobindu-l. Minune ! Tocmai atunci remorcherul s-a oprit pentru a l se deschide poarta. Cînd cei cîțiva muncitori din schimbul doi s-au năpustit spre autovehicul pentru a-l alarma pe cel de la volan și a-l scoate de sub mașină pe maistru, șoferul a rămas înmărmurit. „Ce-aveți cu mine, frații lor ? Ce v-am făcut ? Vorbiți măcar pe rînd, că nu înțeleg nimic". Abia după aceea s-a dumirit și împreună cu oamenii l-au scos pe Micu de sub mașină. Nu pățise nimic. Era doar din cap și pînă-n picioare plin de praf. Îi trecuse complet beția. Se uita ba la hainele-i pline de praf și unsoare, ba la mașină, ba la oamenii care se agitau în jurul lui, nevenindu-le a crede că Micu s-a născut a doua oară".

Maistrul Micu : „În halul în care eram, nu puteam intra pe poartă. Pur și simplu portarul nu mi-ar fi permis. Așa că... am ales soluția cu trailerul. Nici nu credeam că voi mai vedea lumina zilei".

VICTOR BEDA ■

Inteligența românească în acțiune

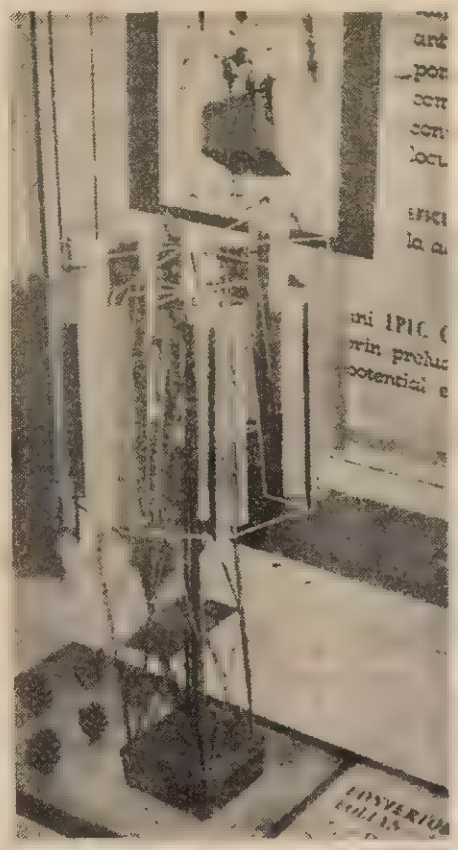

Imaginea reprezintă „convertorul eolian de 100 kWh", invenție realizată la I.U.G.T.C. Gheorghe Gheorghiu-Dej de un colectiv format din ing. Clement Alexandrescu, ing. Adrian Zeno Vilhelm, tehn. Nicolae Vlaicu. Eficiența economică în primul an de aplicare, în mai multe unități, peste 1,3 milioane lei.

Maistrul Dumitru Rotaru de la I.E.F.L.I.F. Vrancea a pus la punct inovația numită „funicular cu un singur cablu pe remorcă, tractat cu tractorul". Instalația, ușor de manevrat, poate asigura aprovizionarea cu materiale în locurile foarte accidentate, capacitatea ei de ridicare și transport fiind de 300—400 kg.

Acestea sînt unele din realizările (pe bază de brevete de invenție) tinerei întreprinderi Electrocontact Botoșani. E vorba despre o gamă diversă de aerolionizatoare (pînă și pentru autoturisme !) menite să reducă substanțial importul. Rețineți și cîteva nume de inventatori : Mircea Alonesei, Corneliu Andrișan, Dumitru Iurea, ingineri.

Aparținînd inginerului Petru Plăcintă, directorul întreprinderii „Avicola" Bacău, invențiile „Nou procedeu de incubare a ouălor și stație de incubare pentru aplicarea lui" și „Tehnologie nouă de incubație pe principiul totul plin, totul gol", brevetate recent, se remarcă printr-o eficiență economică (numai în unitatea amintită) de ordinul a 7,5 milioane ! (stînga).

Conceput, proiectat și realizat de inginerii M. Achimescu, I. Constantinescu și G. Stan de la Întreprinderea de Utilaj Greu din București, „vagonul spălător cu instalație de captare a energiei solare" se recomandă pentru șantierele de construcții, contribuind la optimizarea condițiilor de viață ale muncitorilor (jos).

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

„Mașină pentru recondiționat benzi abrazive", brevet O.S.I.M. 85 492 1984, autor Ioan Sidor, subinginer la C.P.I. Arad. Aplicată în 13 unități din industria mobilei, ea permite recuperarea benzilor abrazive care, datorită depunerii particulelor de lemn în procesul șlefuirii, erau socotite rebuturi. Autorul, în vîrstă de 12 de ani, ne-a făcut următorul calcul : un metru patrat de pînză abrazivă pe suport de pînză costă în jur de 100 de lei. Noul echipament recondiționează aceeași suprafață cu numai 3,50 lei, fără ca între o bandă inițială și una recondiționată să fie vreo diferență calitativă !

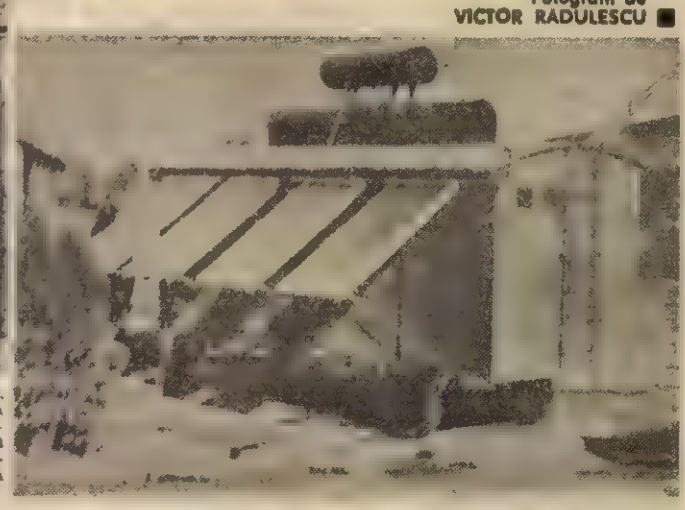

SALON DE INVENȚII

Vă înfățișăm cîteva din ideile cele mai prețioase (unele dintre ele și premiate) impuse de Salonul de invenții și inovații Bacău '86 care, desfășurat recent în orașul de la confluența Bistriței cu Siretul, a încercat — și-a reușit pe deplin — să reînnoade firul unor astfel de manifestări științifice și tehnice, dovedindu-se după opinii unanime, din care o vom reda pe aceea aparținînd profesorului doctor inginer Paul Matei, prorector al Institutului Politehnic Iași, „un excelent prilej de sinteză, de colaborare, de perspectivă".

După saloanele anterioare, găzduite de municipiile Pitești, Timișoara, Brăila și Satu Mare (ultimul reflectat pe larg și în revista noastră), cel de la Bacău s-a distins atît printr-o organizare fără cusur, asigurată de organele județene de partid și de stat, în colaborare cu O.S.I.M. și cu ministerele de specialitate (16 la număr), cît și printr-o deschidere mai amplă. Au fost reprezentate peste 120 de unități economice, de producție, institute de cercetare și instituții de învățămînt superior, în expoziția special amenajată, în clădirea Institutului de subingineri Bacău (decan conf. dr. Raluca Mocanu), regăsindu-se peste o mie de soluții tehnice moderne. Acele idei care, din lipsă de spațiu, nu și-au găsit locul pe standurile expoziției au fost prezentate și, uneori, furtunos dezbătute în cadrul sesiunii de comunicări ținută în 7 secțiuni, pe ramuri de activitate. Desigur, înfățișînd celor peste 250 de invitați (Salonul a avut, fără exagerare, pretențiile unui congres de anvergură) în jur de 150 de invenții, județul gazdă și-a tăiat „partea leului", dar nu-i mai puțin adevărat că, vizind și izbutind un larg transfer de valori științifice și tehnice, manifestarea petrecută recent a adunat inteligență din toate zonele țării. Ne-am dat seama la Bacău, parcă mai bine ca oricînd, de rezultatele concrete, palpabile, ale politicii înțelepte a partidului și statului nostru de dezvoltare armonioasă a întregii geografii a patriei, descoperind în expoziție atît realizări ale unor puternice centre industriale, cu tradiție, precum Capitala, Cluj-Napoca, Iași, Brașov etc. cît și ale unor orașele trăind cu numai 20—25 de ani în urmă cu ochii la alții, dar ridicate după Congresul al IX-lea al partidului, în răstimpul de aur al Epocii Nicolae Ceaușescu, la rangul de „cetăți" ale gîndirii originale și ale acțiunii imediate. Am nota de pe această listă, fiind departe de a o epuiza, Urziceni, Săcele, Roman, Turnu Măgurele, Lugoj, Cugir, Odorheiul Secuiesc, Pîncota, Moreni, Botoșani etc. Avînd un astfel de punct de plecare, se cuvine să subliniem că Salonul de invenții și inovații Bacău '86 s-a organizat într-un moment în care, răspunzînd prin fapte chemărilor și sarcinilor, de excepțională importanță, pe care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, i le-a așezat în față, știința românească a obținut și obține victorie după victorie, contribuind nemijlocit, ca forță de producție, la progresul țării și la bunăstarea oamenilor ei. Înflăcăratul îndemn al celui mai iubit fiu al poporului, „Înseși socialismul și comunismul înseamnă știință la cel mai înalt nivel. În toate domeniile !", prețioasele îndrumări ale tovarășei academician Elena Ceaușescu, savant de renume mondial, s-au transformat pretutindeni într-un ambițios program de muncă. Scăpată de sub obrocul rutinei și al formalismului, gîndirea originală și-a găsit, și își găsește necontenit, cel mai fertil cadru de afirmare, fiind suficient să precizăm că, dacă în 1981 numărul cererilor pentru brevete de invenție era de 2 471, în 1985 s-au înregistrat 4 200 astfel de solicitări. Aplicarea lor a însemnat în 1985 peste 7 miliarde de lei, mai mult decît dublu în raport cu 1981 (3,2 miliarde)

Salonul băcăuan și-a atins scopul în ceea ce privește schimbul de informații, bogata documentare de specialitate, fiind prezenți în zilele manifestării inventatori de diferite formații și vîrste, de la foarte tînărul inginer Dorel Cernomazu (autor a peste 30 de invenții, la I.R.E. Bacău) pînă la septuagenarul Nicolae V. Iliești, care a făcut cunoscut noul său produs medicamentos „Apitotal N.V.I.". Dar Salonul a reușit, după opinia noastră, încă mai mult. Pe lîngă întîlnirile și schimburile de experiență cu personalități de prestigiu ale științei, tehnicii și învățămîntului, cu academicienii Radu Voinea, președintele Academiei R.S.R., și Cristofor Simionescu, cu profesorii Paul Matei, Mihai Gaftoeanu, Vitalie Belous (de la Institutul Politehnic Iași) și Vasile Zamfir (de la Institutul de Mine Petroșani), cu doctorul inginer Aurel Sandu, director general al Institutului Central de Electrotehnică și Mașini-Unelte, cu inginerul Gheorghe Anghel, director al Institutului Național pentru Informare și Documentare etc., el a permis Comitetului județean Bacău al P.C.R. (al cărui secretar Nicolae Buzdugan a fost și președintele Comisiei de organizare și coordonare) să întocmească un program ferm în vederea aplicării neîntîrziate în producție a peste 200 din soluțiile tehnice evidențiate de Salon. Acesta ar fi, dacă putem spune așa, cel dintîi cîștig al unei manifestări care, pe toate planurile, a constituit un cîștig, ilustrînd convingător generoasele deschideri asigurate științei și tehnicii noastre în epoca istorică, de maximă rodnicie, inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei : 3 lei

41 505

Biblioteca ... MUREȘ TIRGU-MUREȘ

flacara

anul XXXV 31 VINERI 1 AUGUST 1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU și TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU au vizitat noi obiective economice din județul Constanța

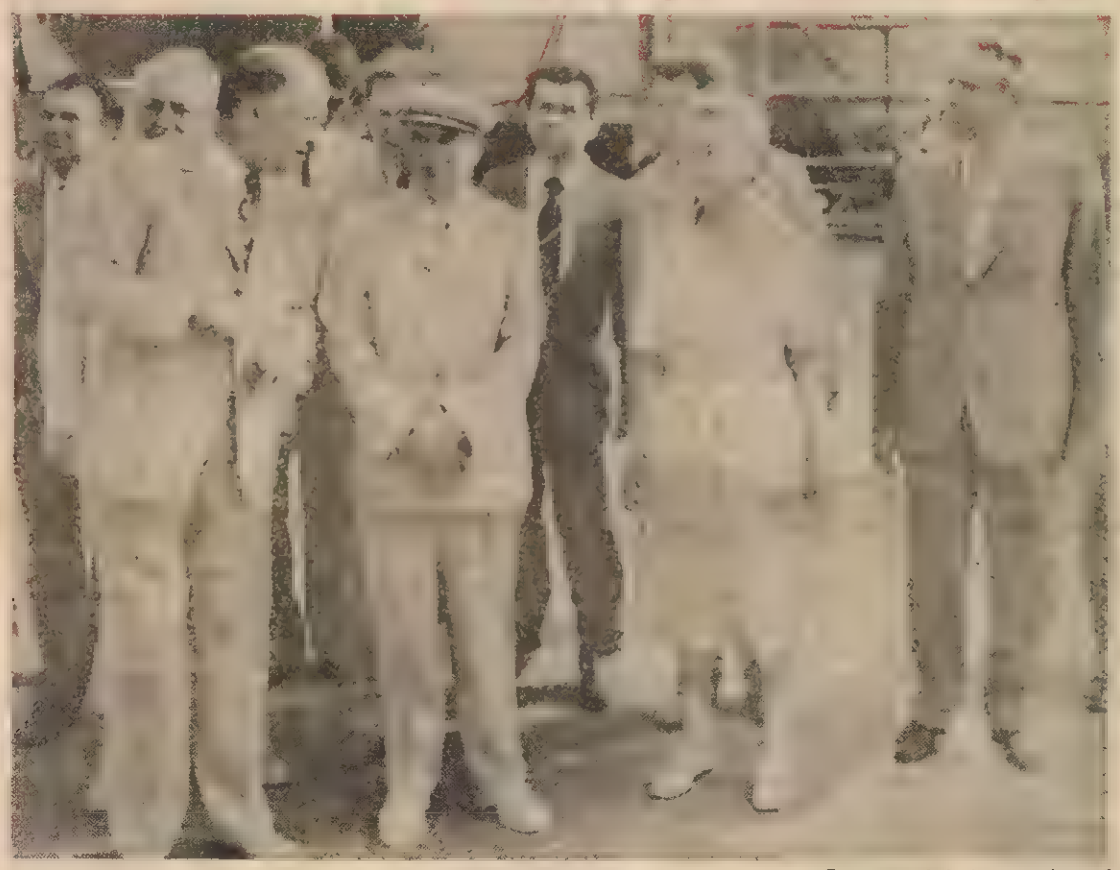

Comentariul în pagina 3

Președintele țării despre o problemă fundamentală a progresului și bunăstării

■ În general, trebuie să acordăm atenția corespunzătoare realizării prevederilor programului pe care l-am adoptat privind calitatea și nivelul tehnic al producției. Astăzi, pe piața internațională, produsele românești stau față în față cu produse similare din zeci de state, și cumpărătorul alege pe acelea pe care le consideră mai bune atît din punct de vedere tehnic, al calității, al esteticii, cît și, desigur, al prețurilor.

■ Trebuie să facem în așa fel încît produsele românești să stea — ca să mă exprim cît mai plastic — cu fruntea sus, să nu le fie rușine că sînt fabricate în România ; dimpotrivă, să poată sta cu fruntea sus și să spună: „Da, iată, acestea sînt produsele realizate de muncitorii, de constructorii socialismului din România, care știu că sînt proprietari, producători, că muncesc pentru ei și sînt hotărîți să facă lucruri de înaltă tehnicitate, de bună calitate".

■ Ne-am propus chiar să avem în vedere ca, permanent, la cîteva procente din producția noastră, să fim chiar înainte, să realizăm produse mai bune decît pe plan mondial. Numai așa ne putem înscrie în competiția și în lupta pentru o nouă revoluție tehnico-științifică ! Numai așa putem să fim permanent competitivi pe plan mondial !

În fiecare zi, la ordinea zilei:

CALITATEA

Prezentă la nivelul simțului comun ca și în marile strategii economice, atribut al unei utilități imediate dar și condiție a dezvoltării în perspectivă, punct de plecare dar și rezultat al activității economice, pe cît de concreta în determinațiile sale practice pe atît de abstractă în conotațiile sale multiple, **calitatea** reprezintă una din noțiunile centrale ale realității care ne înconjoară, ale vieții și muncii noastre cotidiene, constituie un „pol magnetic" spre care sînt atrase mereu nevoile noastre curente, aspirațiile noastre pragmatice — un pol care, odată atins, își modifică aproape instantaneu coordonatele pentru a genera noi impulsuri, noi căutări și eforturi pe o traiectorie mereu suitoare. Este, această traiectorie a calității, una dintre cele mai subtile, mai rafinate și mai demne linii de forță care însoțesc și pe care se fundamentează, de fapt, ampla mișcare istorică în care poate fi angajată viața socială și economică a unui popor.

Este un merit istoric al partidului nostru comunist de a fi conceput cerința calității la dimensiunile multilaterale ale întregii societății, ale tuturor ramurilor și sectoarelor de activitate — de la nivelul celui mai elementar bun de larg consum pînă la proporțiile întregii economii naționale, ale vieții și muncii întregului popor. Cel puțin trei elemente conturează prioritatea absolută pe care o are calitatea în întreaga noastră viață social-economică : mai întîi faptul că această problemă a devenit un obiectiv de partid, o componentă fundamentală a strategiei de politică economică stabilită de partidul nostru și confirmată de existența în plină desfășurare a unui Program privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, aprobat de Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1983 și, ulterior, de Marea Adunare Națională, pentru perioada de pînă în 1990

Totuși, atît proclamarea calității ca „principiu de bază", ca „obiectiv fundamental" sau „cerință esențială" cît și crearea unui cadru legislativ și instituțional adecvat nu reprezintă decît o condiție necesară, pentru realizarea în întreaga viață economico-socială a unei noi calități a vieții și a muncii ; grupajul de față își propune tocmai să releve cîteva din căile prin care aceste condiții create de partidul și statul nostru sînt valorificate în viața unor colective, prin munca de zi cu zi a fiecărui om al muncii, la fiecare loc de producție în unele din fațetele concrete, practice pe care le comportă complexa noțiune a calității.

„Nu mai este suficient să controlăm calitatea: aceasta trebuie asigurată"

● calitatea — obiect al unei politici de stat ● un lucru foarte cunoscut are, totuși, peste o sută de definiții ● fiabilitate și mentenabilitate : se îmbogățește vocabularul producției moderne ● trei sferturi din produsele românești de larg consum au fost create în ultimii 15 ani ● două treimi din bunurile de larg consum ale anului 2000 sînt încă necunoscute ● de la controlul calității la asigurarea calității ● calitatea nu o realizează controlorul ; ea se concepe, se proiectează, se controlează ● trecerea la un control extensiv și intensiv sau despre sensul activ, dinamic al activității C.T.C. ● în domeniul calității, știință înseamnă metode moderne de control ● gestiunea calității : cît investim pentru calitate față de cît costă remedierile ● să nu ne amăgim : calitatea costă, dar mai puțin decît absența ei ● o diferență de optică : pentru calitate se fac investiții și nu cheltuieli.

— interviu cu inginer Neculai Barbălată, inspector șef în Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor —

— Tovarășe inspector-șef, vă propun un dialog despre o problemă de stringentă actualitate a economiei noastre naționale — și anume creșterea substanțială a calității tuturor produselor fabricate în țara noastră. Care sînt temeiurile politice și economice ale acestei „ofensive" a calității, care sînt preocupările în domeniu ale instituției pe care o reprezentați, care sînt exigențele pe plan mondial în privința calității cărora trebuie să le dăm și noi un răspuns adecvat ?

— În țara noastră, problema calității produselor s-a ridicat la nivelul politicii de stat. În 1970, Marea Adunare Națională a adoptat Legea nr. 2 privind asigurarea și controlul calității, lege care stabilea concret sarcinile ministerelor, centralelor industriale, întreprinderilor, tuturor oamenilor muncii în direcția realizării și îmbunătățirii conținue a calității produselor.

În concordanță cu Programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism și cu Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R., în anul 1977 s-a îmbunătățit legislația calității odată cu adoptarea Legii nr. 7 privind calitatea produselor și serviciilor. Iar în Raportul prezentat la Conferința Națională a partidului din decembrie 1977, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că „a venit timpul să transformăm cantitatea într-o nouă calitate" — teză care a orientat întreaga activitate economică pe coordonatele creșterii substanțiale a calității în toate domeniile. Amploarea și importanța acestui obiectiv au fost explicit formulate prin elaborarea, sub directa îndrumare a secretarului general al partidului, a „Programului privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibil și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990" — program aprobat de Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1983 și adoptat de Marea Adunare Națională în martie 1984. Întregul complex de măsuri incluse în Program pe linia analizării și comparării nivelului tehnic al fiecărui produs românesc cu produse de cel mai înalt nivel tehnic realizate pe plan mondial vizează perfecționarea proceselor tehnologice de producție și control al calității, perfecționarea pregătirii profesionale a personalului de control tehnic de calitate, introducerea și însușirea metodelor moderne de control, constituirea băncilor de date, efectuarea lucrărilor de întreținere și reparații curente și capitale la mașini, utilaje și instalații, asigurarea proceselor de fabricație cu mijloace de măsurare și control la nivelul preciziei impuse, introducerea gestiunii calității în vederea optimizării calității produselor în raport cu costurile efectuate pentru realizarea acestora, adaptarea standardelor de produse la condițiile de calitate ale produselor similare la nivel mondial ridicat.

În același timp, după cum este cunoscut, se prevăd măsuri pentru Ministerul Educației și Învățămîntului, Academia „Ștefan Gheorghiu", organele și organizațiile de partid, sindicat, de masă și obștești, presă și radio-televiziune care să contribuie la educarea oamenilor muncii, a întregului popor, la formarea unei opinii de masă pentru respectarea strictă a normelor de calitate, pentru creșterea performanțelor produselor noastre la nivelul realizărilor de vîrf din economia mondială.

Aducerea la îndeplinire a acestui Program creează premisele necesare realizării directivelor Congresului al XIII-lea al partidului referitoare la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 asigurînd condițiile trecerii României din rîndul țărilor în curs de dezvoltare la un stadiu superior, de țară mediu dezvoltată.

— În diviziunea socială a muncii, problemele de calitate ocupă un loc distinct. Care sînt aceste „probleme de specialitate" care-i preocupă, deci, pe specialiștii domeniului ?

— Foarte multe : începînd de la definirea noțiunii de calitate, a indicatorilor calității și pînă la elaborarea unor metode moderne, simple și eficace de control al calității. De pildă, în prezent, în literatura de specialitate sînt în circulație vreo sută de definiții ale calității.

— Și dumneavoastră pentru ce definiție optați ?

— Eu sînt de acord cu cei care definesc calitatea ca fiind ansamblul de caracteristici ale unui produs care satisface într-un anumit grad o anumită necesitate a omului, respectiv a societății.

— Dacă nu mă-nșel, e vorba de caracteristicile care privesc valoarea de întrebuințare a mărfurilor ?

— Da, fără îndoială ! Cu o precizare, însă : valoarea de întrebuințare reprezintă proprietatea mărfurilor de a fi utile, de a satisface o anumită nevoie a omului, în timp ce calitatea ne arată gradul de satisfacere a acestor nevoi. Calitatea exprimă, deci, o cuantificare a valorilor de întrebuințare, gradul lor de potențare. Acest grad de satisfacere a nevoilor este definit de funcția calității.

— Ce-nseamnă funcția calității ?

— Serviciul pe care-l satisface un produs. Dacă, de pildă, îmi cumpăr un palton, de serviciul lui am nevoie iarna și am pretenția ca el să fie călduros, aspectuos, durabil și, bineînțeles, pe cît posibil, ieftin. De toate acestea trebuie să țină seamă producătorul dacă vrea ca marfa lui să fie vîndută. Desigur că acestea sînt niște pretenții calitative minime. Calitatea este o noțiune dinamică. În ultimul timp, pe lîngă aceste caracteristici funcționale și psihosenzoriale se iau în considerație fiabilitatea și mentenabilitatea produselor.

— Vă mărturisesc că de primul termen am mai auzit, dar de-al doilea nu prea. Ce vor să însemne aceste caracteristici ?

— Fiabilitatea reprezintă măsurarea probabilistică în timp a siguranței în funcționare a produselor folosite în condițiile date, iar mentenabilitatea definește capacitatea produsului de a fi repus în funcțiune, în exploatare într-un timp cît mai scurt, după o operație de întreținere sau reparație. Desigur că un produs este de o calitate mai bună dacă el este mai durabil, dacă principalele lui caracteristici funcționale, psihosenzoriale sînt mai de durată, dacă timpul afectat pentru întreținerea și repararea lui este mai scurt, dacă tehnologia de întreținere și de reparare este mai simplă.

— Mi se pare destul de clar. Ce alte cerințe se impun la realizarea produselor noi pentru ca acestea să fie competitive ?

— Progresele remarcabile obținute în știință și tehnică au imprimat activității economice o desfășurare dinamică, ce a revoluționat producția materială scurtînd uimitor de repede decalajul existent între concepția propriu-zisă și realizarea materială a produsului. Pentru a ilustra acest aspect, aș aminti că de la conceperea telefonului la realizarea lui ca produs au fost necesari 56 de ani, radioul a parcurs această etapă în 35 de ani, televizorul în 14 ani, iar receptoarele cu tranzistoare în 3 ani.

Este cunoscută tendința creșterii accelerate a numărului produselor noi care sînt comercializate. De pildă, o treime din întreprinderile noastre importante („Electronica", „Electroputere", Întreprinderea de tractoare, de autocamioane ș.a.) au înnoit în ultimii zece ani mai mult de două treimi din produsele lor. Numai circa un sfert din totalul bunurilor de consum aflate în prezent pe piață sînt cunoscute de 15 ani sau mai mult, restul fiind produse noi.

Nu este deloc exagerat dacă se afirmă că cel puțin două treimi din bunurile de consum (inclusiv metodele de ambalare) ce vor fi vîndute în anul 2000 sînt astăzi necunoscute. Durata de înnoire a bunurilor devine tot mai scurtă, nedepășind în general cinci ani. În acest sens, eforturile de scurtare a timpului dintre concepția unui produs și realizarea lui efectivă, ca și o rată înaltă de înnoire a producției au constituit în ultimii ani o preocupare prioritară a tuturor specialiștilor din cercetare, proiectare și producție.

— În ultima vreme, după cum atestă și documentările pentru celelalte materiale despre calitate din revistă, se vorbește tot mai mult despre asigurarea calității. Deosebirea dintre controlul calității și asigurarea calității este limpede, dar ce a determinat deplasarea accentului pe asigurarea calității și, mai ales, cum se va realiza aceasta ?

— Controlul calității produselor era inițial un control de conformanță, metodă prin care controlorii tehnici de calitate din întreprinderi verificau dacă operațiile, reperele, subansamblele sau produsele finite corespund cu documentația de fabricație. Pe acest sistem au fost organizate în trecut compartimentele de control tehnic de calitate, existînd o ruptură între concepție și execuție, omițîndu-se de fapt acele faze care hotărăsc nivelul tehnic al produselor.

Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor despre care am amintit a dat o orientare nouă conceptului de calitate prin introducerea de indicatori privind nivelul tehnic, calitativ și economic — situație în care controlul de conformanță era insuficient și neasigurator.

Nu aș vrea să se înțeleagă greșit că prin control se realizează calitatea ; este bine cunoscut faptul că această calitate **se concepe, se proiectează, se realizează și se controlează,** ca să nu mai vorbim și de calitatea exploatării.

Deci nu se poate atribui compartimentelor C.T.C. rolul de proiectare, execuție sau exploatare a produselor, dar, pentru a ține sub control întregul proces de cercetare, proiectare, execuție și exploatare, toate aceste faze, trebuie, în adevăr... controlate. Astfel a apărut ideea controlului total, respectiv, noțiunea de asigurare a calității.

Urmare a sarcinii stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în Ședința din 7 martie a.c., de „a acționa cu toată energia în direcția întăririi disciplinei tehnologice, a conducerii tehnice a proceselor de producție, să se asigure buna funcționare a standurilor de probă, exercitîndu-se un control riguros, științific, pe fiecare fază de producție", au fost elaborate „Instrucțiuni generale de control" valabile pentru întreaga economie și care, în esență, prevăd organizarea activității de asigurare și control ale calității pe opt direcții distincte care să conducă la asigurarea controlului calității — de la compararea produselor propuse spre asimilarea cu produsele similare de vîrf, testarea și omologarea cu exigență a acestora, verificarea materiilor prime și materialelor, verificarea capabilității mașinilor, utilajelor și tehnologiilor, asigurarea cu mijloace de măsurare cu precizia cerută de procesele tehnologice, verificarea produsului pe flux și la final, pînă la determinarea și verificarea fiabilității în întreprindere, în exploatare. Toate acestea înseamnă **asigurarea calității** — și, în prezent, toate organele Inspectoratului, împreună cu compartimentele C.T.C. din ministere, centrale și întreprinderi acționează pentru implementarea în întreaga economie a acestor instrucțiuni generale de control.

— Înțeleg că e vorba de o extindere considerabilă a activității de control, dar dați-mi voie să constat că ea nu va fi eficientă dacă nu i se conferă și o intensitate corespunzătoare, adică dacă nu se va asigura o calitate a însăși activității de control.

— Aici intervin, mai întîi, responsabilitatea oamenilor muncii care au aceste atribuții de control în numele întregului colectiv respectiv, gradul lor de conștiință în exercitarea acestor operațiuni importante pentru mersul întreprinderii : aceste calități se cer dublate, apoi, de necesitatea aplicării unor metode moderne de control, adică a unor tehnici care necesită un fond de timp cît mai mic, permit depistarea tuturor defectelor de fabricație și conduc la antrenarea executanților, tehnologilor și conducătorilor locurilor de muncă pentru luarea de măsuri corective și decizii operative care să asigure realizarea produselor la nivelul documentației omologate.

Consider că o metodă modernă de control nu trebuie să fie neapărat ceva cu totul nou, care nu s-a mai aplicat pînă în prezent. De exemplu, apreciez că cea mai modernă metodă de control este una care are și cea mai veche aplicare și anume autocontrolul sau controlul făcut chiar de executant. Această metodă presupune ca executantul, după ce își realizează operația sau produsul respectiv, să-l controleze luînd astfel cunoștință despre modul în care și-a executat operația, respectiv, despre calitatea execuției. Însăși Legea 57/1974 privind retribuirea după cantitatea și calitatea muncii efectuate stă la baza autocontrolului, iar în Planul național unic de dezvoltare economico-socială pe 1985 se prevede obligativitatea introducerii în fișele tehnologice, după fiecare operație sau fază a procesului de producție, a operației respective de autocontrol precum și normarea acesteia. În felul acesta sînt antrenați toți executanții la realizarea operațiilor conform documentațiilor de fabricație stabilite și, în consecință, la realizarea calității.

— V-aș ruga să vă referiți pe scurt și la alte metode de control care poartă girul și recomandarea organismului de specialitate pe care-l reprezentați.

— Controlul în lanț este o formă evoluată a autocontrolului, cu aplicație la lucrări pe bandă unde fiecare executant, înainte de a-și începe propria operație, verifică, și controlează dacă colegul de la operația anterioară a executat-o corect ; numai după această verificare el își execută propria operație, iar apoi aplică la aceasta autocontrolul. Deci la controlul în lanț, fiecare operație, reper, subansamblu sau produs este verificat de două ori — de executant și de cel care efectuează operația următoare. Se înțelege că un control în lanț eficient presupune o policalificare, știut fiind că, în unele cazuri, autocontrolul impune o pregătire suplimentară față de cea necesară executării operației tehnologice respective.

Metoda demeritelor are aplicabilitate largă, de la construcția de mașini la cooperația meșteșugărească ; această metodă necesită un minim de cunoștințe și are avantajul că stabilește în mod concret, cifric nivelul calitativ al unei fabricații, fapt care permite compararea și evoluția calității execuției între două perioade de timp, între două formații și chiar între două sau mai multe întreprinderi.

Controlul statistico-matematic, larg răspîndit pe plan mondial și prevăzut în multe contracte externe, se aplică în întreprinderi conform STAS 3160/1984, prezentînd în cadrul producției de serie două mari avantaje : antrenarea executanților în realizarea calității, deoarece depistarea unui parametru necorespunzător dintr-un eșantion prelevat determină respingerea întregului lot de produse în vederea resortării și remanierii ; apoi, permite aplicarea economică a controlului distructiv pe un număr mic de bucăți, științific stabilit, și luarea deciziei asupra întregului lot.

Tot ca metode moderne de mare precizie și productivitate menționez controlul automat, controlul multidimensional, controlul activ, controlul robotizat etc., inclusiv optimizarea costurilor prin gestiunea calității etc.

— Poate fi calitatea gestionată ? Ce-nseamnă gestiunea calității ?

— Denumirea nu trebuie luată chiar în sens propriu. Este vorba de o metodă aplicată în țara noastră încă din anii 1976—77, inițial în construcția de mașini, pentru ca, începînd cu 1983, să devină o sarcină pentru ministere, centrale industriale și întreprinderi, conform cu „Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor". Gestiunea calității s-a dovedit a fi o pîrghie economică foarte eficace în dirijarea și asigurarea calității unei fabricații sau unui produs și constă într-o acțiune ce cuprinde două etape. În prima etapă se evidențiază și înregistrează costurile calității care apar într-o întreprindere, se face, așadar, un bilanț al calității în care se disting trei costuri : costul prevenirii defectelor (cheltuielile făcute de întreprindere pentru acțiunea de îmbunătățire a produselor și proceselor de fabricație, încercările în laborator pentru verificarea parametrilor calitativi de fiabilitate, cursurile de pregătire a personalului muncitor de execuție și control tehnic de calitate etc., respectiv toate acele cheltuieli care au rolul de a preveni necazuri în procesul de fabricație) ; costul identificării defectelor (retribuția personalului din compartimentele C.T.C., amortismentul AMC-urilor, standurilor de probă și verificatoarelor, inclusiv întreținerea și repararea acestora) ; în sfîrșit, costul defectelor — care include rebuturile, remanierile, resortările, declasările etc.

A doua etapă o reprezintă gestionarea calității, respectiv acțiunea prin care se analizează cele trei costuri ale calității, compararea acestora cu perioadele anterioare, stabilirea creșterii sau scăderii acestor costuri, determinarea cauzelor care le-a generat și, în final, stabilirea de măsuri corective, care să conducă în final la scăderea costurilor totale, deoarece calitatea costă.

Aș vrea să fac o precizare : orice defect are o cauză care poate fi depistabilă și, în cazul în care a fost depistată, poate să fie și prevenită. Rezultă că dacă se pot preveni cauzele generatoare de defecte costul defectelor se poate elimina sau reduce substanțial, conducînd astfel la o reducere a costului total al calității. Practica a demonstrat că prin creșterea costurilor prevenirii defectelor se obțin scăderi importante în special la costul defectelor și chiar la identificarea defectelor, rezultînd în final un cost total mai redus.

Experiența noastră, precum și literatura de specialitate scoate în evidență în mod foarte clar că aplicarea gestiunii calității reprezintă o investiție și nu o cheltuială.

Acolo unde a fost aplicată și urmărită, aceasta a constituit un instrument eficient în reducerea cheltuielilor neeconomicoase, ca de exemplu la întreprinderile „Electronica", de Cabluri și materiale electroizolante, „Tractorul", unele combinate de industrializare a lemnului, precum și unele întreprinderi de confecții, tricotaje și încălțăminte.

— Sperînd că multe din ideile și intențiile enunțate aici le vom putea întîlni în practica de zi cu zi a întreprinderilor noastre, nu-mi mai rămîne decît să vă mulțumesc pentru amabilitatea cu care ați acceptat acest dialog pe o temă sensibilă.

OCTAVIAN STIREANU

Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU și tovarășa ELENA CEAUȘESCU au continuat vizita de lucru în județul Constanța

În continuarea vizitei în județul Constanța — despre prima parte a vizitei am scris în numărul trecut al revistei noastre —, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășa Elena Ceaușescu au fost oaspeții Întreprinderii de Construcții Navale din Constanța și ai Fabricii de Construcții și Reparații de Nave din Mangalia.

În prima din aceste unități conducătorului partidului și statului nostru i-au fost prezentate, în fața unor machete grafice, dezvoltarea intensă înregistrată de întreprindere în ultimii ani, precum și marea diversitate de tipuri de nave realizate aici — mineraliere, petroliere, docuri plutitoare, baraje fluviale pentru Canalul Dunăre — Marea Neagră, derocătoare pneumatice și altele. În același timp, au fost prezentate măsurile întreprinse în vederea unei mai bune organizări a fluxului tehnologic, posibilitățile create pe această cale pentru scurtarea ciclurilor de execuție a navelor în doc, extinderea metodelor cu înaltă eficiență la montajul bloc-secțiilor și a motoarelor navale, pentru mecanizarea operațiunilor în construcția navelor, precum și pentru sporirea gradului de integrare a echipamentelor și instalațiilor de bord și creșterea indicelui de utilizare a metalului. S-a relevat că prin aplicarea măsurilor de organizare și de modernizare a proceselor de producție prevăzute pentru prima parte a acestui an productivitatea muncii s-a mărit considerabil, paralel cu sporirea substanțială a producției-marfă. Edificatoare este, din acest punct de vedere, dinamica producției de nave la întreprinderea constănțeană — de la 80 000 tdw în cincinalul 1971—1975, la peste 1,4 milioane tdw în cincinalul trecut, iar la sfîrșitul anului 1990 urmează să ajungă la 2,3 milioane tdw. Luînd cunoștință de realizările și preocupările colectivului întreprinderii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat să fie revăzut graficul de realizare a mineralierului de mare tonaj, în sensul devansării producerii lui. S-a insistat în mod deosebit asupra cerinței de extindere a sudurii automate, asigurîndu-se astfel creșterea indicelui de folosire a metalului. S-a indicat, totodată, să se acorde o atenție deosebită înnoirii permanente a producției, creșterii competitivității pe piața externă a navelor construite la Constanța.

La Fabrica de Construcții și de Reparații de Nave din Mangalia s-a raportat înfăptuirea indicațiilor primite din partea secretarului general al partidului în timpul vizitei precedente cu privire la modernizarea fostului șantier naval din Mangalia și la transformarea lui într-o importantă unitate de construcții și de reparații de nave, corespunzător potențialului tehnic și uman de care dispune. S-a evidențiat că prin transpunerea în viață a sarcinilor primite, productivitatea muncii a crescut în 1986 față de 1984 de două ori, ciclul de montare a navelor în doc scăzînd sub patru luni. Au fost examinate noile dezvoltări și modernizări ale unității, evoluția principalilor indicatori economici pe 1986 și pe întregul cincinal, a consumurilor de materii prime, materiale și energie, realizările obținute în domeniul reparațiilor de nave, al aplicării de noi tehnologii. Secretarul general al partidului a cerut ministerului de resort, conducerii centrale de specialitate și colectivului unității să acționeze în continuare pentru o cît mai bună folosire a capacităților de producție, pentru îmbunătățirea organizării fluxurilor de fabricație, să se asigure creșterea mai accentuată a productivității muncii, scurtarea timpului de execuție a fiecărei nave.

Apreciind realizările obținute de colectivele celor două unități vizitate, tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a adresat calde felicitări și le-a urat să obțină noi succese în îndeplinirea în cele mai bune condiții a sarcinilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal, în ridicarea continuă a nivelului tehnic și a calității produselor, în sporirea productivității muncii, în întreaga activitate.

În cadrul unei ședințe de lucru ținute la încheierea vizitei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a analizat programul naval pentru perioada 1988—1990, modul în care se acționează pentru înfăptuirea lui, pentru ridicarea permanentă a nivelului calitativ și tehnic al construcțiilor navale românești. Au participat miniștri, cadre de conducere de la Centrala Industrială Navală și de la întreprinderi de profil, de la alte unități care participă la realizarea acestui program. Secretarul general al partidului a apreciat că există toate condițiile pentru realizarea integrală a programului naval, folosindu-se mai bine, în acest scop, baza puternică oferită de cercetare și de proiectare, precum și capacitățile actuale ale șantierelor navale din țara noastră. S-a indicat să se treacă la efectuarea de studii și la proiectarea unor mineraliere de mare capacitate, cu consumuri reduse de combustibil și cu performanțe superioare, nave care să prezinte o eficiență economică sporită a transporturilor. S-a apreciat că șantierele navale din țara noastră dispun astăzi de o puternică dotare, de tehnologii moderne, care asigură scurtarea ciclurilor de fabricație, ridicarea continuă a calității, realizarea unor tipuri de nave competitive, fapt care permite creșterea exporturilor, precum și participarea tot mai intensă a flotei românești la traficul maritim internațional. Cerînd ca programul naval să fie de urgență revăzut și completat în spiritul observațiilor și concluziilor acestei analize, secretarul general al partidului a apreciat că obiectivele stabilite corespund potențialului de care dispun șantierele navale, necesităților economiei naționale și și-a exprimat convingerea că oamenii muncii din industria construcțiilor navale vor face totul pentru realizarea integrală a sarcinilor ce le stau în față, aducîndu-și astfel o contribuție sporită la dezvoltarea țării noastre, la înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului.

Pretutindeni pe parcursul vizitei oamenii muncii din județul Constanța au dat expresie hotăririi lor ferme de a acționa cu exigență și cu răspundere, strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, pentru transpunerea în viață a indicațiilor primite, pentru înfăptuirea programelor și a planurilor de dezvoltare economico-socială a țării, pentru înflorirea continuă a României socialiste.

ION CODRU

Regulă simplă pentru judecata propriei munci:

Ai făcut bine?

I.M.A.M.U.S. Iași produce mașini agregat și mașini unelte speciale (de unde și numele), pentru țară (I.A. Pitești, Autocamioane Brașov, I.P.T.A.P.A. Slatina, I.S.E.H. Focșani) și, în procent de 54 la sută, pentru parteneri străini. Poate că n-ar strica să precizez, ca introducere, că mașinile agregat efectuează simultan mai multe operații, găurire, frezare, filetare, strunjire etc., exprimînd un grad înalt de tehnicitate, înglobînd adică multă inteligență. Cînd se trece de la ele, cazul de aici, la linii automate de prelucrare prin transfer, cea livrată mai deunăzi de I.M.A.M.U.S. la I.S.E.H. Focșani fiind o premieră națională, e limpede că sînt stăpînite cele mai moderne tehnologii și că întreprinderea care le realizează e, cu adevărat, un avanpost al gîndirii originale. Pentru că atît linia aceea, cu automat programabil, cu control pneumatic activ etc., cît și, ca să aleg (căci am de unde !), sistema de mașini pentru prelucrat electrozi carbonici grafitați (în funcțiune la Slatina și Titu) încorporează o sumedenie de soluții de vîrf, dintre cele mai noi, dacă nu chiar cele mai noi, pe plan mondial. Și ce-i cu asta ?!, veți zice, mai există întreprinderi care fac așa ceva, ieșind și ele, poate chiar mai consistent, la export. Nu vă contrazic, dar îmi permit să scriu că, între acestea, I.M.A.M.U.S. ocupă un loc aparte. Întîi, datorită tinereții, unitatea împlinind în iunie curent abia un deceniu de la înființare. Vor fi părînd unora 10 ani mulți, dar pentru o astfel de unitate ei sînt, de regulă, puțini, destinați îndeobște căutărilor, tatonărilor și, abia într-un tîrziu, formării personalității. Apoi, pentru că fiind cea dintîi întreprindere cu acest profil din Moldova, I.M.A.M.U.S. a mai avut de depășit un obstacol, nu ușor : lipsa tradiției.

Dacă ea se recomandă azi drept „o fabrică de unicate", cu produse solicitate și apreciate pe mai multe continente, reiese clar că bătălia care s-a dat aici, mereu perseverentă, uneori crîncenă, trebuie considerată cîștigată. Întrucît, pornindu-se de la zero, s-a ajuns cu repeziciune foarte departe și, încă mai grăitor, foarte sus, acolo unde mașinile realizate la I.M.A.M.U.S. pot rivaliza cu tot ce etalează mai nou și mai modern tehnica mondială. Vreți exemple ? Cu plăcere. Înloculnd utilaje similare aduse pînă nu demult din import, mașina de frezat profile purtînd marca I.M.A.M.U.S. Iași e mai ușoară (de unde o importantă economie de metal) cu 320 de kilograme decît cea pusă în circulație de reputata firmă italiană „Ferrari" ! Superioară în ceea ce privește cursa maximă a pietrei, înălțimea și lungimea pietrei de prelucrat etc., mașina de rectificat profile cu pantograf implică o eficiență economică (pe bucată !) de cîteva zeci de mii de dolari, fiind în măsură să se impună, și chiar impunîndu-se, în fața produselor echivalente pe care e marcat, de 20—30 de ani, „Studer" (Elveția) sau „Wickman" (Anglia) ! Spunînd eu că este vorba despre mașini, vă închipuiți ceva de mărimea unei, să zicem, freze. Greșiți fundamental. Sistema de utilaje pentru prelucrarea electrozilor siderurgici, de pildă, pe care ieșenii au conceput-o (cu ajutorul filialei locale a I.C.S.I.T.M.U.A. „Titan"), realizat-o și au pus-o în funcțiune (urmînd să răspundă și de școlarizare) la Slatina și Titu, are dimensiunile unei case, după cum liniile de prelucrare prin transfer a pistoanelor pentru autoturisme, tractoare și autocamioane seamănă, forțînd metafora, cu traiul unei gări ! Fiarele, ca să zic așa, ca fiarele, dar mai importantă e că, grație inspirației și transpirației constructorilor ieșeni, ele prind glas, se suplinesc și se completează reciproc, alcătuind — ca să-l citez pe inginerul Constantin Gălea, directorul unității — „redutabile uzine de electronică, pneumatică, hidraulică etc."

Toate aceste echipamente, care de care mai sofisticate, denotă un efort de creativitate deosebit. Relevabil e tocmai faptul, esențial, că ei a devenit și e posibil, cu succesele amintite, în condițiile în care, repet, s-a plecat de la zero, cu oameni fără cine știe ce competență în materie. Cu niște buni meseriași, strungari, frezori, rectificatori, lăcătuși, electroniști etc., și atît. Ei au ajuns, cum îi numește maistrul Constantin Răuț, secretarul Comitetului de partid, „medici de mașini" într-un răstimp foarte scurt, muncind însă și învățînd pe rupte. A contat, poate, și pilda inginerului șef cu pregătirea fabricației, Ștefan Ungureanu, care a fost (în 1967) cel dintîi inventator cu brevet dintre studenții Iașului, dar mai ales a contat rîvna fiecărula dintre ei. A celor 3 Gheorghe, cum îi recomanda careva, Roșu, Turcuman și Tabarcea, lăcătuși de elită, cu mintea (acum reproduc din Roșu) mereu pusă la contribuție, în folosul echipelor pe care le conduc și, concomitent, în folosul noului. Care, ca și calitatea, a fost și e acasă la I.M.A.M.U.S. unde, ca să mai completez cu un exemplu, inginerul mecanic Nicolae Vițelaru numără, la nici 36 de ani, 19 invenții și inovații. În această direcție, a îmbunătățirii calității muncii și, pe baza ei, a calității produselor acționează și Comisia Inginerilor și Tehnicienilor (președinte inginer Gheorghiță Eftimie), sub egida căreia s-a desfășurat recent, în mai, a patra sesiune internă de comunicări științifice intitulată : „Agmus '86". Același organism al F.D.U.S. patronează și revista „Pro Calita". Deși cu realizări concrete în materie de descoperire și lansare a noului, vezi cele 30 de dosare, înaintate anul acesta către O.S.I.M., tinerii de aici (media de vîrstă oscilează în jurul a 24 de ani !) continuă să se socotească niște ucenici și, nevrînd să piardă teren, învață mereu. Din cîte mi s-a spus, 300 dintre ei urmează cursuri de policalificare, iar 80 sînt liceeni sau studenți. Ei înțeleg, aproape că nu trebuie să le mai explice nimeni, că vastul program de modernizare și automatizare care le stă în față, cu comenzi numerice, cu acționări în curent continuu, cu automate programabile, foarte pretențios, nu poate fi altfel stăpînit. Lucrînd pentru azi, cei de la I.M.A.M.U.S. privesc și spre mîine, grăbind sosirea lui prin inteligență și temeinicie.

Ziceam că această „fabrică de unicate" are o istorie aparte. Care o individualizează. Dar spectaculoasa ei devenire, marcată de pătrunderea unei unități atît de fără trecut în familia marilor producători de mașini agregat din lume, ba încă scurtînd termenele, e caracteristică pentru progresul accelerat al unei întregi țări, România socialistă, căreia i s-au deschis după Congresul al IX-lea al partidului perspective nebănuite, de prosperitate și bunăstare.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Cu fruntea sus, pe meridianele lumii

Unicate cu părinți din Iași

Oameni de nota 11

Mărturisesc comuniștii a căror biografie s-a împletit cu viața întreprinderii și, atestă și arhivele, că în urmă cu 36 de ani „Electroputere" a pornit de la mai nimic. Toată zestrea unității se rezuma la niște ateliere preluate de la C.F.R. care mai păstrau cîteva utilaje rudimentare. O spun cu zîmbetul pe buze și cu orgoliul marilor întemeietori de azi, că au fabricat la începuturi roabe, vagoneți, și paturi metalice apoi, locomotive de mină, semănători și tramvaie. Etapă după etapă, cincinal după cincinal industria electrotehnică a Băniei a asigurat aparatajele și transformatoarele necesare dezvoltării sistemului energetic național, motoarele electrice destinate celor mai variate acționări industriale, a modernizat transporturile feroviare, dieselizînd și electrificînd liniile ferate magistrale.

Prin mîna lui Paul Dinu au trecut, s-ar putea spune, toate sistemele hidroenergetice ale țării. El este omul care conduce fabrica de transformatoare de putere. Plecase din satul său, Podari, de la lampa de gaz. Era copil pe atunci. Nu avea idee, nici măcar în mare, despre ceea ce înseamnă electricitate. Aici, în această întreprindere, a învățat ce înseamnă catod, anod, ce înseamnă răspundere, calitate. Anul '74 l-a desemnat cel mai tînăr Erou al Muncii Socialiste din țară. Să asiguri transformatoarele necesare dezvoltării sistemului energetic național nu-i un lucru oarecare. O locomotivă, zice Paul Dinu, dacă obosește, o tragi pe linia moartă. În ce ne privește pe noi, cei de la transformatoarele de putere, nu avem voie să lucrăm de nota zece, ci numai de nota 11 ! Cine nu înțelege acest „amănunt" — care se poate numi simplu, extremă calitate — nu are ce căuta în fabrică, nu are ce căuta în acest colectiv al performanțelor de calitate !

Cu ani în urmă, trimis în cadrul planului de cooperare la celebra firmă „ELIN", a trăit, ne spune, un adevărat șoc, partenerii străini arătîndu-i o ultimă realizare a lor, un autotransformator de 150 000 MVA. Nu vă puneți voi cu noi — au ținut să sublinieze gazdele — noi avem în spate experiență de peste 8 decenii și sîntem, din această cauză, implicați în toată lumea continentală ! Paul Dinu a înghițit în sec, s-a întors la „Electroputere" și, după nu prea mult timp, a realizat împreună cu oamenii lui, uriașul autotransformator de 400 000 MVA, premieră tehnică europeană. Un foarte dur examen al calității, cărula i-au făcut față cu brio, atît el, cît și colectivul pe care-l conducea.

Dar ce fac, în momentul de față, cei aproape 14 mii de meșteri mari de la „Electroputere"? Marile comandamente stabilite de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Congresul al XIII-lea, privind trecerea industriei românești la o nouă etapă calitativă, cu preponderență în ramurile purtătoare de tehnică de vîrf, precum „Electroputere" — au găsit un ecou plenar în rîndul tuturor oamenilor muncii din această citadelă a electrotehnicii românești. Pe frontul calității, adevărate instanțe ale democrației muncitorești, și-au spus din plin cuvîntul.

Dacă ea se recomandă azi drept „o fabrică de unicate", cu produse solicitate și apreciate pe mai multe continente, reiese clar că bătălia care s-a dat aici, mereu perseverentă, uneori crîncenă, trebuie considerată cîștigată. Întrucît, pornindu-se de la zero, s-a ajuns cu repeziciune foarte departe și, încă mai grăitor, foarte sus, acolo unde mașinile realizate la I.M.A.M.U.S. pot rivaliza cu tot ce etalează mai nou și mai modern tehnica mondială. Vreți exemple ? Cu plăcere. Înloculnd utilaje similare aduse pînă nu demult din import, mașina de frezat profile purtînd marca I.M.A.M.U.S. Iași e mai ușoară (de unde o importantă economie de metal) cu 320 de kilograme decît cea pusă în circulație de reputata firmă italiană „Ferrari" ! Superioară în ceea ce privește cursa maximă a pietrei, înălțimea și lungimea pietrei de prelucrat etc., mașina de rectificat profile cu pantograf implică o eficiență economică (pe bucată !) de cîteva zeci de mii de dolari, fiind în măsură să se impună, și chiar impunîndu-se, în fața produselor echivalente pe care e marcat, de 20—30 de ani, „Studer" (Elveția) sau „Wickman" (Anglia) ! Spunînd eu că este vorba despre mașini, vă închipuiți ceva de mărimea unei, să zicem, freze. Greșiți fundamental. Sistema de utilaje pentru prelucrarea electrozilor siderurgici, de pildă, pe care ieșenii au conceput-o (cu ajutorul filialei locale a I.C.S.I.T.M.U.A. „Titan"), realizat-o și au pus-o în funcțiune (urmînd să răspundă și de școlarizare) la Slatina și Titu, are dimensiunile unei case, după cum liniile de prelucrare prin transfer a pistoanelor pentru autoturisme, tractoare și autocamioane seamănă, forțînd metafora, cu traiul unei gări ! Fiarele, ca să zic așa, ca fiarele, dar mai importantă e că, grație inspirației și transpirației constructorilor ieșeni, ele prind glas, se suplinesc și se completează reciproc, alcătuind — ca să-l citez pe inginerul Constantin Gălea, directorul unității — „redutabile uzine de electronică, pneumatică, hidraulică etc."

Toate aceste echipamente, care de care mai sofisticate, denotă un efort de creativitate deosebit. Relevabil e tocmai faptul, esențial, că el a devenit și e posibil, cu succesele amintite, în condițiile în care, repet, s-a plecat de la zero, cu oameni fără cine știe ce competență în materie. Cu niște buni meseriași, strungari, frezori, rectificatori, lăcătuși, electroniști etc., și atît. Ei au ajuns, cum îi numește maistrul Constantin Răuț, secretarul Comitetului de partid, „medici de mașini" într-un răstimp foarte scurt, muncind însă și învățînd pe rupte. A contat, poate, și pilda inginerului șef cu pregătirea fabricației, Ștefan Ungureanu, care a fost (în 1967) cel dintîi inventator cu brevet dintre studenții Iașului, dar mai ales a contat rîvna fiecărula dintre ei. A celor 3 Gheorghe, cum îi recomanda careva, Roșu, Turcuman și Tabarcea, lăcătuși de elită, cu mintea (acum reproduc din Roșu) mereu pusă la contribuție, în folosul echipelor pe care le conduc și, concomitent, în folosul noului. Care, ca și calitatea, a fost și e acasă la I.M.A.M.U.S. unde, ca să mai completez cu un exemplu, inginerul mecanic Nicolae Vițelaru numără, la nici 36 de ani, 19 invenții și inovații. În această direcție, a îmbunătățirii calității muncii și, pe baza ei, a calității produselor acționează și Comisia Inginerilor și Tehnicienilor (președinte inginer Gheorghiță Eftimie), sub egida căreia s-a desfășurat recent, în mai, a patra sesiune internă de comunicări științifice intitulată : „Agmus '86". Același organism al F.D.U.S. patronează și revista „Pro Calita". Deși cu realizări concrete în materie de descoperire și lansare a noului, vezi cele 30 de dosare, înaintate anul acesta către O.S.I.M., tinerii de aici (media de vîrstă oscilează în jurul a 24 de ani !) continuă să se socotească niște ucenici și, nevrînd să piardă teren, învață mereu. Din cîte mi s-a spus, 300 dintre ei urmează cursuri de policalificare, iar 80 sînt liceeni sau studenți. Ei înțeleg, aproape că nu trebuie să le mai explice nimeni, că vastul program de modernizare și automatizare care le stă în față, cu comenzi numerice, cu acționări în curent continuu, cu automate programabile, foarte pretențios, nu poate fi altfel stăpînit. Lucrînd pentru azi, cei de la I.M.A.M.U.S. privesc și spre mîine, grăbind sosirea lui prin inteligență și temeinicie.

Ziceam că această „fabrică de unicate" are o istorie aparte. Care o individualizează. Dar spectaculoasa ei devenire, marcată de pătrunderea unei unități atît de fără trecut în familia marilor producători de mașini agregat din lume, ba încă scurtînd termenele, e caracteristică pentru progresul accelerat al unei întregi țări, România socialistă, căreia i s-au deschis după Congresul al IX-lea al partidului perspective nebănuite, de prosperitate și bunăstare.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Obiectiv prioritar pentru inițiativele F.D.U.S.

Consultați portofoliul ideilor !

„Electroputere" Craiova are una din cele mai puternice Organizații ale Democrației și Unității Socialiste din capitala Băniei. Cei aproape 3 800 de membri ai săi se regăsesc plenar implicați atît în împlinirile — care au dus faima uzinelor — cît și în neîmplinirile, fie ele rare, precum frunza pomilor spre iarnă, care susțin viața de zi cu zi a întreprinderii. Odusiștii pot fi găsiți în toate domeniile de activitate ale întreprinderii, fiind alături, în marea luptă pentru calitate, productivitate, competitivitate, de reprezentanții celorlalte organizații de masă și obștești, precum sindicatul, uteceul, organizația de femei ș.a. Acțiunile inițiate de ei merg, mînă în mînă, cu cele incluse în largul forum al democrației noastre muncitorești, scopul fiind unul și același pentru toți: îndeplinirea integrală a planurilor și programelor de dezvoltare pe '86, realizarea exemplară a obiectivelor actualului cincinal, cu atît mai mult, cu cît, fiecare din cei 3 800 de membri ODUS știu că în fața constructorilor de motoare, transformatoare și aparate electrice stau sarcini de maximă însemnătate privind înfăptuirea unor programe prioritare ale economiei naționale cît și sporirea volumului la export. Este și motivul pentru care, descoperim, fără nici o greutate, că liniile de forță ale întrecerii socialiste, organizată de ODUS, în colaborare cu celelalte organizații de masă și obștești, sub conducerea comitetului de partid, converg spre realizarea producției fizice și creșterea mai accentuată a productivității muncii, ridicarea nivelului tehnic-calitativ al produselor, reducerea cheltuielilor și a consumurilor de materii prime, energie și combustibil, depășirea sarcinilor la export, conjugate cu întărirea ordinii și disciplinei la fiecare loc de muncă. Îndeplinirii acestor obiective îi sînt consacrate inițiativele muncitorești, propunerile oamenilor muncii, o amplă mișcare de invenții și inovații, de creație tehnică științifică de masă.

Despre toate acestea ne-a vorbit secretarul Comitetului de partid pe întreprindere, Paul Streinu. Despre inițiative al căror scop comun fac să lupte pentru traducerea lor în viață și comuniștii, și uteciștii cît și membrii ODUS, deopotrivă. Printre acestea, reținem: „Fiecare inginer și tehnician să realizeze anual cel puțin o problemă tehnică în afara sarcinilor de serviciu"; „O tehnologie nouă în fiecare săptămînă"; „Controlul de economii al Organizației și Democrației Unității Socialiste"; „Nici o mașină, nici un utilaj, sub randamentul tehnic planificat" ș.a. „Pe cele aproape o sută de hectare pe care se întinde întreprinderea „Electroputere" — continuă secretarul comitetului de partid, Paul Streinu, oamenii își cunosc bine rosturile muncii mai ales că sînt conștienți de faptul că produsele care ies din mîinile lor pot fi întîlnite nu numai în toate colțurile țării, ci, pe mai toate coordonatele lumii. Ce este de semnalat este încrederea cu care, în ultimul timp, membrii ODUS se adresează cu propuneri directe, pe baza inițiativelor organizate în acest sens, pentru mai bunul mers al muncii în întreprindere, conștienți fiind că li s-a creat cel mai democratic cadru de traducere a cuvîntului lor în faptă!" Mai reținem de la secretarul comitetului de partid pe întreprindere că pe semestrul I al anului 1986 cei de la „Electroputere" și-au îndeplinit planul la producția marfă, raportînd depășiri de plan de peste 50 milioane lei, rezultat la care și-au pus umărul, fără rezerve și membrii ODUS.

Cînd spunem calitatea muncii spunem calitatea vieții, iar la „Electroputere" una cu alta se împletesc într-un tot. Nu se poate confecționa o poveste de viață, dincolo de cea de muncă. N-o poate face nici Silvia Popescu, șefă de echipă la aparataj, nici Rădulțoiu Marin de la fabrica de transformatoare, nici inginerul Mihai Coman de la ICSIT sau Dumitru Popa, maistru la fabrica de MER, după cum nu o poate face nici unul din cei 3 800 de odusiști ai întreprinderii !

Un cerc al calității cît întreprinderea

Ene Viorel ne vorbește despre ultima inițiativă a Organizației Democrației și Unității Socialiste pe întreprindere, și anume, „Cercul calității". Au îri întreprindere 330 de asemenea formațiuni democratice din care fac parte maiștri, ingineri, tehnicieni, muncitori, care, sîntem lăsați a înțelege, au devenit adevărate laboratoare de idei și propuneri constructive, vizînd îmbunătățirea fiecărui produs și proces tehnologic în parte. Oamenii muncii au căpătat încredere că idelle lor, propunerile vizînd mai bunul mers al muncii, prind viață și ca urmare, numărul acestora a sporit necontenit, constituindu-se într-un portofoliu original din care se croiesc planurile de dezvoltare, „Electroputere" participînd la realizarea tuturor programelor industriale naționale. În momentul cînd apar aceste rînduri, la fabrica de locomotive se desfășoară un interesant și mobilizator schimb de experiență la care participă toate cercurile calității din întreprindere.

Despre cum acționează pe viu aceste cercuri ne-au vorbit mai mulți. Și Vlad Diaconu, președintele C.I.T., șeful serviciului sudor-șef — prezent în fabrică din 1958, om care și-a cîștigat cel mai bun prieten, pe inginerul Ion M. Ion, pornind de la o „ceartă" de specialitate — și Emil Gavrilă, șeful serviciului C.T.C. pe uzină, precum și alți trei meșteri de la fabrica de aparataj — maistrul Lucian Galiceanu, lăcătușul Ilie Constantin și Constantin Teică, lăcătuș de meserie, președinte al Comitetului O.D.U.S. al fabricii de aparataje. Primul controlor, zice maistrul Galiceanu, este cel care execută, treaba aceasta intrînd în cotidianul muncii noastre, altfel, piesa rebutată este pusă la „gazetă", după cum, cel care a făcut o asemnea „ispravă" este dat în Raportul zilnic.

Exigența și răspunderea sînt două noțiuni întrate în cugetul acestor oameni. Nici nu s-ar putea altfel, întreprinderea lor avînd un profil diversificat de fabricație, aflat în continuă înnoire atît pentru satisfacerea corespunzătoare a sectoarelor prioritare ale economiei naționale, cît și ale beneficiarilor externi.

„De multe ori, ține să precizeze directorul general al Întreprinderii «Electroputere», Constantin Udrea, calitatea este legată și de renumele firmei. În ce ne privește, aș zice că nu stăm rău, dimpotrivă ! E drept, am fost și ajutați să ajungem aici. Poți să faci lucru de calitate dacă ai condiții, ori noi avem din plin ! E suficient să amintesc puternica noastră bază de încercări, laboratoarele de încercări fiind dotate după normele internaționale. La fel standurile de probă. Primul lucru pe care ni-l cere clientul străin cînd vine la noi este să vadă aceste două obiective cheie. Așa se și explică faptul că nu am avut și nu avem refuzuri de calitate, în condițiile în care nici mărfuri nu există în stoc ! Nu putem spune însă că nu-și fac loc și unele eșecuri sau remanieri. Încă există, e drept, din ce în ce mai puține, reintoarceri de la standurile de probă, deci se descoperă execuții cu defecte care se datoresc fie neatenției în execuție, fie unor materiale primite prin colaborări. Imaginați-vă ce înseamnă o mică aschie de cupru care poate ieși din izolație, dacă i-am da drumul așa. Oricînd s-ar putea produce un scurt circuit. Tocmai de aceea sîntem cu toții conștienți că nu avem voie să greșim, din cauza uriașelor riscuri pe care le incumbă cea mai mică neatenție a noastră. De altfel, controlul calității nu se face numai în uzină, el se extinde și înafară. Cînd o locomotivă se defectează ne știe cel puțin un tren și o gară. Dincolo de acest exemplu faptul că ne regăsim în orice investiție a țării, ne obligă. Ca toate uzinele românești trebuie să ne înscriem și noi în înaltii parametri calitativi stabiliți de secretarul general al partidului la Congresul al XIII-lea al partidului, în așa fel ca la sfîrșitul cincinalului, 82—84 la sută din produsele noi să fie la nivel mondial, iar 5 la sută, peste nivelul mondial !"

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

Să faci şi mai bine!

Fotografii de PAUL AGARICI ■

Vrîncenii au fost şi sînt vestiţi meşteri în lucrul lemnului. În [illegible] meşteşugului au ajuns să-şi facă un renume abia mai recent, după ce în 1973 a fost înfiinţată Întreprinderea de dispozitive, şanţe, matriţe şi scule aşchietoare. Şase ani mai tîrziu, întreprinderea a ajuns să producă şi elemente hidraulice. Între timp, apelul adresat vrîncenilor care lucrau prin alte părţi din ţară avusese ca urmare întoarcerea unora dintre specialişti, între care şi inginerul Liviu Livescu. Aceştia a îmbogăţit patrimoniul întreprinderii cu câteva invenţii deosebit de valoroase.

A fost un fapt de însemnătate deosebită, spune inginerul şef Corneliu State, că întreprinderea a avut încă din primii ani de existenţă oameni cu iniţiativă, care s-au străduit să-i alcătuiască un portofoliu de idei şi soluţii tehnice originale şi competitive de pe urma cărora I.S.E.H.-ul şi-a dobîndit renumele unei firme de prestigiu. Mandrina de precizie cu 3 bacuri şi cu autostrîngere a fost una dintre aceste idei. Ea reprezintă o invenţie brevetată în urmă cu vreo zece ani. Cît despre felul cum a fost aplicată această invenţie, ar fi semnificativ să spunem că produsul se fabrica în cadrul secţiei scule, în atelierul de mandrine, şi că atelierul acesta în care lucrează 200 de oameni nici nu era prevăzut în proiectul iniţial al întreprinderii. A fost construit tocmai pentru aplicarea invenţiei şi ca urmare a creşterii cererii acestor mandrine pe piaţă.

În ţară, mandrine cu autostrîngere nu se fabrică decît aici, la Focşani. În lume, e adevărat, se mai fac mandrine cu 3 bacuri şi cu autostrîngere, dar după un alt sistem tehnic. Sistemul folosit de focşăneni este mediu şi asigură produsului o certă competitivitate, o precizie deosebită.

La început, focşănenii au fabricat această mandrină pentru

Cu fruntea sus, pe meridianele lumii

Mandrină de Focşani

piaţa internă. Specialiştii noştri au apreciat-o în mod deosebit şi cea mai sigură dovadă în acest sens o constituie faptul că de ani de zile mandrina aceasta se vinde ca pîinea caldă. Între timp, producătorii au prezentat însă oferte şi unor firme străine, prin „Maşinexportimport", au prezentat produsul la tîrgurile internaţionale de la Brno, Budapesta şi Leipzig, au dat nişte loturi de probă şi în urma acestor demersuri mandrina de precizie cu trei bacuri şi cu autostrîngere a început să-şi facă drum în lume. După cum ne spune Dan Pascu, şeful compartimentului de export al întreprinderii, la adresa acestui produs au fost făcute aprecieri deosebit de laudative. Concret, aceste aprecieri înseamnă pentru anul în curs o cerere la export de 90 000 de mandrine.

Autorul acestei invenţii şi-al altor vreo zece, inginerul Liviu Livescu, lucrează în atelierul de prototipuri în cadrul căruia conduce un colectiv de 15 oameni. Nu i se stabileşte un plan de muncă, ne spune inginerul şef Corneliu State, dar planul pe care el cu oamenii lui îl alcătuiesc împreună cu conducerea întreprinderii cuprinde proiecte ambiţioase şi-a căror împlinire presupune o muncă asiduă în beneficiul acestei întreprinderi. Împreună cu oamenii săi, între care inginerul Victor Pancă, maistrul Ion Cuptor sau muncitorul specialist Bucur Mocanu, inginerul Liviu Livescu îşi propune, între altele, perfecţionarea acestui produs, ridicarea performanţelor sale. El se află pe cale de-a proiecta nişte miniagregate pentru execuţia operelor acestui produs în condiţii de creştere a productivităţii muncii şi cu certitudinea de sporire a preciziei mandrinei.

Orice renume trebuie apărat şi consolidat iar focşănenii care lucrează la I.S.E.H. ştiu foarte bine acest lucru. Întreprinderea lor exportă, în vreo 15 ţări, tot felul de scule standard şi speciale precum şi accesorii pentru maşini-unelte. Între acestea, întreprinderea produce şi exportă vreo 15 feluri de mandrine. Noi producem aici, cum spune inginerul şef Corneliu State, o familie de mandrine, dar mandrina de precizie cu autostrîngere este, incontestabil, copilul preferat al acestei familii.

E. DUMITRU ■

„Electronica", dragostea mea

Fără a intra în detalii, trebuie să spunem că recentele Instrucţiuni generale de control elaborate de I.G.S.C.C.P. reprezintă un pas necesar şi oportun pe calea de la recunoaşterea principiului calităţii la asigurarea efectivă a acesteia. Este un instrument operativ, elaborat de un organism specializat şi care poartă girul puterii executive din statul nostru, astfel încît sub incidenţa obligativităţii lui va cădea întreaga activitate de control al calităţii, din toate unităţile economiei naţionale. Despre măsura în care aplicarea acestei metodologii, menită să asigure calitatea, se realizează sau nu simultan şi la acelaşi nivel peste tot puteţi afla atît din grupajul de faţă cît şi din intervenţii ulterioare ale revistei noastre. Deocamdată începem prin a prezenta exemplul întreprinderii bucureştene „Electronica", una din primele unităţi economice în care s-a aplicat avant la lettre acest sistem de asigurare a calităţii printr-un control total.

Pentru că au trecut destul ani de-atunci, putem spune că, la un moment dat, situaţia calităţii produselor fabricate la „Electronica" nu era prea roză, fapt care avea un întreg cortegiu de implicaţii : stocuri, criză de spaţii pentru depozitare, muncă multă în condiţii improprii, stress etc. Un paleativ l-a constituit înfiinţarea reprezentanţelor fabricii, vreo 280 astfel de centre de reparaţii pentru televizoarele în garanţie, unităţi care aveau destul de lucru. De export — ce să mai vorbim, se vindeau cam 8 la sută din televizoarele contractate. Este bine să precizăm că, pe vremea aceea, „Electronica" fiind la începuturi nu se prea vorbea de asigurarea calităţii, iar controlul acesteia se făcea cam aşa : la capătul fiecărei benzi de montaj se afla CTC-istul care controla televizoarele ieşite bucată cu bucată, după care le prelua recepţionerul comerţului ; cu ce rezultate — s-a văzut.

Situaţia de acum : la acelaşi volum de producţie fizică, în magazine se repară doar 4—6 la sută din televizoare ; reprezentanţele tehnice au început să someze („ştiţi cum îşi face Philips reclamă pentru calitate ? Un bărbat în salopetă curată, stînd cu mîinile în sîn şi pe pieptul căruia stă scris Service Philips !") ; garanţia televizoarelor a fost dublată, dar cu toată această dublare a termenului de garanţie, numărul de intervenţii pe an la 100 de televizoare este de numai 20 ; în paralel, exportul contractat (care acum se şi realizează, mulţi parteneri reînnoind de multe ori contractele) a crescut de peste trei ori (se exportă inclusiv în Olanda, ţara lui Philips).

Se înţelege că între cele două situaţii amintite a existat un moment critic în care s-a procedat radical, adică perfect legal faţă de condiţiile cele pe scurt, s-a oprit fabricaţia pentru a se pune la punct un sistem de asigurare a calităţii. Despre acest sistem, în vigoare şi în prezent, care stă la baza succeselor actuale ale fabricii, se pronunţă cel mai în cauză, inginerul Radu Călăraşu, şeful Serviciului C.T.C. din întreprindere : „Trebuie să precizez că serviciul nostru este doar o parte din sistemul de asigurare a calităţii produselor pe care le fabricăm. În ceea ce ne priveşte, ne-am implicat în toate activităţile întreprinderii — de la proiectare şi omologare pînă la ieşirea produsului din termenul de garanţie. Am realizat chiar un manual cu procedurile de control care trebuie efectuate (un ghid ca la dirijarea traficului aerian) în vederea asigurării calităţii — de la recepţia componentelor (zilnic ne sînt necesare 2—3 milioane astfel de componente fabricate în altă parte) pînă la asigurarea parametrilor produsului finit. Nu am aşteptat momentul constatării finale, ci am intervenit pe parcurs, contribuind la soluţionarea unor probleme tehnologice, cum au fost : fiabilizarea televizoarelor portabile (prin înlocuirea unor componente), creşterea de peste trei ori a mediei timpului de bună funcţionare (prin ciclarea termică a modulelor), realizarea programelor de antrenament tehnologic al televizoarelor şi radioreceptoarelor, realizarea instalaţiilor de încercări mecanice, implementarea programului de încercări în vederea recepţiei componentelor etc.

Pe tot parcursul fabricaţiei, fiecare produs e însoţit de o fişă a principalelor operaţii efectuate, astfel încît la sfîrşit se poate realiza o scoatere din anonimat a tuturor celor care au contribuit la acel produs. De asemenea, am pus la punct un sistem de urmărire în timp real, pe calculator, a calităţii produsului, prin terminalele plasate la fiecare loc de muncă astfel încît se poate constata manifestarea defectului în momentul apariţiei lui şi, bineînţeles, se poate interveni precis şi la timp în vederea remedierii.

În toate aceste faze şi activităţi aplicăm metode moderne de control, pe care le perfecţionăm continuu. Cea mai eficientă şi mai economică este metoda statistico-matematică, dar cea care ne-a îngăduit să dublăm termenul de garanţie a fost gestiunea calităţii, care constă, în esenţă, în compararea cheltuielilor pentru remedieri faţă de costurile de producţie (proiectare etc.) care ar elimina necesitatea acestor remedieri. Dintr-o altă direcţie, metoda demeritelor (care porneşte de la o punctare a defectelor şi dă o notă ce exprimă global nivelul calitativ al fiecărui produs) ne-a permis individualizarea pe zone de lucru şi pe produs, a fiecărei cauze care ameninţă la calitatea produsului respectiv.

În altă ordine de idei, menţionez că problemele de calitate fac obiectul unei întîlniri zilnice — un comandament pentru calitate — iar săptămînal se analizează, de asemenea, toate reclamaţiile ivite pe parcurs în procesul asigurării calităţii produselor noastre".

OCTAVIAN STIREANU ■

Cetecistul

Să fie „dintr-o bucată" ; să ştie ce vrea ; să stea ferm pe poziţie ; să aibă simţ de răspundere ; să fie bine informat ; să ştie să pareze loviturile ; să fie la curent cu tot ce se întîmplă în întreprindere ; să ştie ce are de făcut ; să fie un judecător corect ; să-şi poată face „mea culpa" atunci cînd e cazul ; să caute mereu ceea ce este nou şi interesant ; să ştie să se poarte în relaţiile cu oamenii ; să dea o mînă de ajutor cînd este solicitat ; să fie un bun comerciant.

Privirea ca aparat de măsură

Munca la C.T.C. poate să fie sau poate să nu fie o muncă de-o viaţă. Calitatea tricotajelor nu poate fi determinată prin aparate sofisticate de control, prin aparate cu ultrasunete, bunăoară, iar asta înseamnă că oricine lucrează la C.T.C. trebuie să aibă nişte însuşiri pe care este esenţial ca sănătatea să-i ajute să le păstreze. Înainte de toate, el trebuie să aibă vederea foarte bună. Cînd controlează calitatea tricotajelor, ei nu pot proceda altfel decît luînd fiecare produs şi întorcîndu-l pe toate părţile. De aceea, în fiecare an cei din compartimentul C.T.C. sînt supuşi unui examen oftalmologic şi verdictul medicului este hotărîtor dacă ei vor continua aceeaşi muncă ori vor fi trecuţi în producţie. Dealtfel, la Întreprinderea de confecţii din Focşani cei 50 de oameni care lucrează la controlul calităţii au fost aleşi dintre cei mai buni muncitori. De fiecare dată cînd întreprinderea a propus ca un muncitor să lucreze la C.T.C. a fost nevoie, se înţelege, de acordul Inspectoratului general de stat pentru controlul calităţii produselor.

De nouă ani, de cînd a fost înfiinţată, această întreprindere şi-a consolidat renumele unei firme de prestigiu, ajungînd să exporte aproape tot ceea ce produce tocmai pentru că ea fabrică numai produse de calitatea întîi şi extra. Întreprinderea exportă în S.U.A., Anglia, Franţa, Belgia, Olanda, Danemarca, Australia, Noua Zeelandă, R.F.G., U.R.S.S. Cei care au cumpărat tricotaje de la Focşani vor să cumpere, în continuare, tricotajé produse aici, faima pe care şi-a dobîndit-o întreprinderea face ca ea să nu rămînă niciodată fără contracte iar aceasta este o realitate de la care inginera Mihaela Renea înţelege să pornească orice discuţie despre munca ei de responsabilă a compartimentului C.T.C.

Mihaela Renea este vrînceancă din comuna Milcovul, iar după ce-a absolvit la Iaşi facultatea de industrie uşoară a lucrat aici doi ani în producţie. De controlul calităţii răspunde doar de o jumătate de an. Cu conştiinciozitatea oricărui om care ştie că are o datorie de împlinit, n-a ezitat ca în acest răstimp să respingă 60 de tone de materie primă, de fir P.N.A. Mai mult, se întîmplă uneori, e drept că foarte rar, ca materia primă recepţionată şi intrată pe fluxul de fabricaţie să-şi dezvăluie vicii ascunse iar atunci operaţiile se reiau în sens invers, tricotajele sînt deşirate iar firele sînt restituite furnizorului. Întreprinderii de lînă pieptănată, aflată la doi paşi. Totul se rezolvă printr-o minută şi prin înţelegerea foarte exactă a faptului că relaţiile cordiale dintre cele două întreprinderi, create şi prin vecinătatea lor, nu trebuie să tulbure deloc datoria fiecăreia dintre ele de a respecta întru totul dispoziţiile legale privind calitatea produselor. Aşa cum aceleaşi dispoziţii sînt respectate, fără nici o abatere, chiar în cadrul întreprinderii de tricotaje. Probleme apar, fără îndoială, fie din cauza omului, fie din cauza maşinii, ele sînt cît se poate de fireşti atîta vreme cît nu întrec o anume proporţie, dar în acest caz îşi spune cuvîntul munca de prevenire a C.T.C.-istului, verificarea interfazică a calităţii prin metoda de control statistic. Pe fluxul de fabricaţie, spune inginera Mihaela Renea, produsele înaintează în loturi de cîte 12 bucăţi şi e suficient să fie descoperit vreun defect la un singur produs din acestea ca tot lotul să fie trimis înapoi pe flux pentru a se verifica şi a se reface operaţia respectivă. Munca în industria tricotajelor avînd în general acest avantaj de a îngădui remedierea unei defecţiuni. De aici nu trebuie înţeles, adaugă inginera Mihaela Renea, că avantajul acesta ar duce cumva la irosirea timpului pentru a se reface a doua oară ceea ce s-a făcut o dată. Ideea de autocontrol, bine înţeleasă în conştiinţa fiecărui muncitor al întreprinderii, ideea că el este primul controlor de calitate se întemeiază în urma urmei chiar pe faptul că responsabilitatea fiecărei operaţii poate fi stabilită uşor iar acest lucru s-a văzut limpede cînd a fost nevoie ca pentru remedierea vreunei defecţiuni muncitorul respectiv să stea în întreprindere după orele de program şi să refacă lucrarea. În aceste condiţii ce impun un respect desăvîrşit al disciplinei tehnologice nu are deloc cum să pară surprinzător că la controlul final procentul produselor de calitatea întîi şi extra este mai mare de 98,5, cît a fost stabilit prin plan, el ajungînd să se situeze în mod statornic la 99,6 din totalul producţiei. Restul de 0,4 la sută sînt produse de calitatea a doua.

În sfîrşit, oamenii întreprinderii mai dispun de o metodă de control pe care nu se mulţumesc doar teoretic să ştie că ea există ci chiar o folosesc sistematic. Aceasta e autorecepţia produselor aflate pe cale de a fi trimise beneficiarilor. Autorecepţia se face de către o comisie în alcătuirea căreia intră nu numai C.T.C.-iştii ci şi directorul întreprinderii, inginerul Ioan Roşca, şi inginera şefă Virginia Novac. Dacă a fost cazul, dar asta s-a întîmplat doar de cîteva ori, s-a oprit livrarea iar remedierile necesare au fost executate într-un termen foarte scurt. Un avantaj, în asemenea situaţii, îl prezintă şi faptul că întreprinderea nu lucrează loturi de serie mare. În fiecare lună, aici intră în fabricaţie aproximativ 40 de modele noi. Pe lîngă calitatea fiecărui produs în parte, această diversitate a producţiei reprezintă ea însăşi o altă înfăţişare a calităţii muncii, a calităţii acestor oameni care se respectă pe ei înşişi ducînd renumele unei întreprinderi româneşti departe în lume.

DUMITRU ELIADE ■

PRODUCĂTOR, PROPRIETAR, BENEFICIAR sau,

„Să vină Bicu !", dispune directorul comercial Ion Pătrășcoiu. În așteptare, un tur de orizont asupra inițialelor I.E.H., apărute recent, sub o jumătate de deceniu, în cataloagele internaționale ale firmelor producătoare de echipamente hidraulice din lume. Cu sediul la Rm. Vilcea are o istorie scurtă cu o ascensiune rapidă : în cinci ani de la intrarea în producție — 500 de produse noi. După primii doi ani, ies pe piața externă și așta pentru că, așa cum era firesc, a pornit de la ce se realizează în materie pe plan mondial în sus. S-a impus cu cilindri hidraulici pentru utilaje miniere, pentru construcția de mașini și agricultură cu care, anul acesta, a pătruns și a cucerit cea mai exigentă piață de pe continentul american, Statele Unite. Se afirmă cu capete de comandă pentru mașini-unelte și linii de prelucrare, adică pentru cele mai rafinate scule de muncă pe care le-a imaginat vreodată mintea omenească, piscuri ale tehnicii de vîrf...

Cel ce intră este, probabil, Bicu. Pierd șirul frazelor director - torului comercial, mă frapează chipul noului sosit care se așază, tăcut și timid, în dreapta noastră. Un chip de adolescent cu doi ochi ca tăciunele umbriți de vise romantice. Ritualul albastru de lucru și „caietul de sarcini" purtate cu o oarecare solemnitate îi dau un aer paradoxal, de figurant pentru scenă. El să fie „inginerul de mare perspectivă, care a învățat și îi învață și pe alții despre tot ce am avut noi în materie de hidraulică" ? Deși stagiar, l-am pus șef de formație CTC, la montaj, nu numai pentru o bună pregătire de care a dat dovadă cum a intrat în fabrică, dar și pentru că are un merit în plus în munca lui cu oamenii. Deși intolerant pînă la exces cu lucrul de proastă calitate, peste punctul de toleranță nu admite nimic, s-a impus tocmai pentru că știe carte, și mai ales, meserie. Muncitorul nu suportă să-i controleze și să-i dea lecții un nepriceput. El nu este o excepție, face parte din acel corp de ingineri tineri foarte dotați pe care îi avem în fabrică și cu care sîntem puși pe fapte mari, care au reușit să dea proiecte pentru aparate hidraulice de cea mai mare finețe și nu doar competitive, unele chiar unicat pe plan mondial"...

...Prin urechi îmi trec mai departe amplificatoare, agregate misterioase capabile să regularizeze funcțiunile acelor instalații-mamut din laminoare, cuptoare siderurgice, ori ale acelor bijuterii din aicătuirea unui motor pentru un supersonic sau din enigmaticele mașinării ce înfruntă forța apelor și fac să plutească pe oceane cargouri uriașe ori transatlantice de pasageri, împiedicînd astfel defecțiuni-catastrofă. (Mă gîndesc, nu știu de ce, aproape naiv și copilărește că, poate, dacă ar fi existat, cu un secol mai devreme nu s-ar fi scufundat „Titanicul", putînd să alunece mai departe, în ritmul lui de vals romantios, spre tărmurile îndepărtate. Dacă ar fi existat un inginer Bicu, un inginer care, în ciuda chipului său de copil, să știe să înfrunte lipsa de experiență personală cu ajutorul experienței inginerești a lumii, acumulate cu tenacitate în anii de școală, în anii de studii, în anii de fabrică, în anii de viață).

Ovidiu Bicu este fiul unui electrician de mină din Ceptura, de lîngă Mizil, care și-a crescut copilul în cultul cîtorva lucruri de seamă — să stăpînească bine aritmetica, disciplina ce formează o judecată sănătoasă ca și drumul cel mai scurt și mai sigur spre tehnica adevărată. Apoi, dacă te apuci de ceva, acel ceva fă-l bine, nu de mîntuială. Nu odată venea acasă

Cu fruntea sus, pe meridianele lumii
Spui I.E.H. Vilcea cum spui Bosch

trist, frînt de oboseală pentru că se chinuise ziua întreagă, în bezna adîncului, să readucă la viață pentru viața și plînea tovarășilor săi, instalații cu defecțiuni parșive, greu de presupus ori de găsit în inima unei piese prost lucrate de „un inconștient", zicea. De atunci a aflat răzbunarea și forța micronului, cînd nu e stăpînit și total cucerit. Ovidiu Bicu a ajuns ce și-a propus : inginer de mașini-unelte, de mașini cu care se fabrică mașini, urmînd un liceu de profil, făcîndu-și ucenicia, în modul cel mai serios, în atelierele de reparații ale unei uzine ploiestene de elită, la „1 Mai", în sălile de chirurgie tehnică, precum îi place să le numească, susținîndu-se cu depline argumente, apoi, o secție de profil a „Politehnicii" bucureștene. A fost al 19-lea pe lista absolvenților din țară, a fost repartizat în cercetare cu stagiul legal în producție la IEH Rm. Vilcea, de unde însă este hotărît să nu mai plece, așa încît institutul bucureștean „Titan", cu toată faima nivelului său, va trebui să-și caute un alt candidat pentru postul cucerit de notele lui Ovidiu Bicu. „Pentru că tot atît de bine, și poate chiar mai repede pot să întreprind și aici lucrări de cercetare. Nivelul de dotare și de pretenții al fabricii este foarte ridicat". În primul an de stagiu a fost repartizat la montaj, acolo unde se dă proba forte a unui inginer, din profilul său, dacă știe să fie inginer. Tocmai pentru că știe să asculte o piesă ca și o întreagă mașină tocmai fiindcă știe să afle dacă e perfectă ori suferă de boala grea a toleranțelor în sus sau în jos în punctele de precizie. Și mai ales pentru că are forța să nu cedeze. „Fără precizii de finețe aparataj hidraulic nu se face, și nu se impune pe piața lumii, cînd s-a ajuns la inimaginabil de complexe realizări", se justifică. Pentru a mă convinge, mă invită în laboratorul de fiabilitate și anduranță al fabricii, o alta dintre ideile și treburile acelui „corp de tineri ingineri capabili din fabrica noastră". Văd sofisticate aparate puse la lucru pe alte sofisticate aparate automate. Se testează ca și la firma Bosch, mi se atrage atenția, „pe standuri ce simulează exact condițiile de lucru ale aparaturii pe care o execută. Standurile le probă s-au proiectat și executat chiar de către noi, în fabrică. P'nă acum am mers pe cicluri de 10 la puterea a 5-a, de curînd am trecut la cicluri de 10 la a 7-a. Asta exprimă pe dep'n marca produselor noastre, înseamnă că aparatura ce se execută la IEH are caracteristicile și performanțele celor mai bune din lume. Asta înseamnă calitate la zi, căci nu mai prevăzute cred, nimeni altfel parametrii unei mărfi industriale. Ești la zi — trăiești, nu ești — nu supraviețuiești".

Experiența de la IEH, ne spune că niciodată nu trebuie să ezităm a pune în posturile de control pe cei mai pricepuți, pe cei mai competenți, meseriași, maiștri și ingineri. Și încă nu este suficient. Mai trebuie luat încă examenul forței morale, al puterii de a rămîne intransigent chiar și cînd directorul îți dă sarcina să dai drumul, să-ți pui ștampila pe un lucru pe care tu îl știi că nu este impecabil. „Meseria de CTC-ist îți dă foarte adesea insomnii și te obligă permanent la un examen de conștiință, ne explică la un moment dat Ovidiu Bicu. Te verifică mereu profesional, te verifică mereu moral, ca un judecător de la curtea de apel".

CICI IORDACHE-ADAM ■

Descnul — carte de căpătîi

Un vapor nu este niciodecum o glumă și nu poate fi măsurat după ochiometru, chiar dacă e lung cît trei stadioane de fotbal. E întîi de toate o complicată mașinărie, mai mult, e chiar o uzină care nu zboară, ci pluteste mereu, în această constînd și performanța, și nevoia de precizie. O eroare costă la fel de mult și-n cer și pe apă, drept pentru care meseria de controlor de calitate în timpul executării unui vas implică, pe lîngă rigoare tehnică, pricepere, și multe altele, și o nemăsurată răspundere. Nu poți să semnezi cu sînge că într-o bună zi cineva îți bate la ușă ca să te anunțe că vaporul de calitatea căruia ai răspuns a poposit pe fundul unei mări. Deci controlorii de calitate reprezintă prin semnătura lor și garanția tehnică, dar și una morală în existența unui vapor. La Constanța, de obicei controlorii lucrează în cupluri. Unul pe partea de sudură, celălalt pe partea de montaj. Și el doi, răspund de navă de la primul punct de sudură pînă la ieșirea din doc, cînd se sparge sticla de șampanie. Costică Mîndru și Panait Paraschiv formează o echipă de controlori care răspunde de calitatea navei Ploiești, de 85 000 tdw. Cei doi sînt socotiți echipa numărul unu a Întreprinderii de construcții navale din Constanța. Nu iartă nimic, nu îngăduie nici o abatere, au ochi și știu meserie. Toată ziua, cu lanterna în mînă și cu buzunarul plin de cretă, cutreieră prin întunecata și labirintica burtă a navei. Culmea e că în momentele de obosească se pierd în ciuda luminii puternice a lanternei, abia mai găsesc o cale spre ieșire. Dar ei sînt peste tot. Cînd le este lumea mai dragă, pe vîrful unei schele sau agățați de o funie, sudorii se trezesc cu ei. Aprind lanterna și zic, ia să vedem. Paraschiv e un mare specialist, își dă seama imediat cum e lucrată. Și dintr-o dată zice, ia dă tu toată sudura jos și mai fă-o o dată ! Omul n-are încotro. Nici nu mai așteaptă controlul nedestructiv, efectuate cu aparate complexe. Știe exact ce-a făcut, cît a greșit și nu-l contrazice pe bătrînul meșter. Cînd a zis, înseamnă că așa este. Degeaba mai pune aparatul să facă fotografie, tot acolo ajung, la refacerea sudurii. Iar ochiul de vulpoi bătrîn al meșterului Panait nu poate fi păcălit. Are 34 de ani pe șantiere. Un șlefuit de secol a lucrat doar ca sudor. A cîștigat locul întîi pe întreprindere, apoi pe județ și la concursul național a ieșit al patrulea sudor. Deci știe meserie, cum puțini pot zice că o stăpînesc. Din păcate, cu ani în urmă s-a îmbolnăvit și n-a mai putut lucra la sudură. Așa a trecut la C.T.C. și a intrat în echipă cu Mîndru, un lăcătuș mai tînăr, tăcut și rece, un om meticulos care a lucrat ani de zile la montaj și a trecut și el la C.T.C. Panait Paraschiv era maistru cînd Mîndru lucra la control. Și de fiecare dată cînd s-au întîlnit, Mîndru a fost categoric, nertător și corect. Așa că atunci cînd a trecut la C.T.C., Paraschiv Panait a cerut să formeze un cuplu cu lăcătușul mai tînăr pe care îl știa. Și ei doi au făcut controlul complet al navei Borcea de 65 000 tdw, și tot ei au preluat nava Ploiești. A prelua controlul în executarea unei nave înseamnă a urmări fiecare operațiune, de la sudură pînă la montaj și vopsire. Semnul prezenței lor e cretă. Cînd ei fac un cerc alb, nimeni nu îl contestă. Totul se compară cu documentația. „Dacă e cu în desen, nu avem discuții. Dar oamenii mai greșesc, uneori nu pregătesc așa cum trebuie tabla pentru sudură sau nu pregătesc aplicarea celui de-al doilea strat. Se grăbesc dar graba nu justifică greșeala". Cei doi dintr-o ochire vin și fac un semn cu creta. Aici trebuie refăcut. Asta e toată semnificația unui cerc alb făcut pe tabla vaporului. Nu șterge nimeni ? „Nu, avem și cretă forestieră, pe care n-o stergi decît cu polizorul". Și Panait Paraschiv zice : „Dacă nu ești exigent consumi materiale și cheltuiești de două ori mai mult. De ce ? Mai bine ne mai certăm, ne mai supărăm, dar facem treabă bună". Acesta este adevărul. Controlorii nu iartă nimic, pînă cînd treaba nu iese cum trebuie. Că nu te iartă cei doi, dar nu te iartă nici ceilalți, ndică Constantin Frincu sau Sinan Curtamet, alți doi controlori celebri în întreprindere. Și nici ceilalți din aproape 100 de oameni, cît măsoară echipa C.T.C.-ului, condusă de inginerul George Vizireanu. Spiritul de disciplină, de corectitudine, instaurat de el se simte în munca fiecăruia. „Autonomia celor de la control e totală. Nu trece nimic din ce nu este bun. Conducerea e și interesată de realizarea unor produse de calitate, respect punctul de vedere al C.T.C.-ului. Pe toți cei propuși și selectați pentru C.T.C. îi verific și examinez personal. Să fie oameni serioși, de încredere, capabili să-și lase prietenile și antipatiile la poarta întreprinderii, dispuși să judece obiectiv în orice împrejurare. Celor care au dat drumul la lucrări de slabă calitate am sfîrșit prin a le da drumul și noi. Patru oameni din cei 96 au trebuit să plece pentru că au acceptat lucrări necorespunzătoare calitativ. Inginerul George Vizireanu mai spunea că Întreprinderea de construcții navale din Constanța nu a avut reclamații la lucrările strict executate de oamenii întreprinderii.

CORNEL NISTORESCU ■

Imparțială ca dreptatea însăși

În lumea controlorilor de calitate, mai bine zis în literatura despre activitatea acestora, circulă o butadă sub forma unui paradox care se pare că așa se și cheamă — „paradoxul controlorului", și care se enunță cam așa : „Dacă marfa e bună — controlorul o acceptă, și atunci, care mai e rostul lui ? Dacă marfa e bună și controlorul o refuză, atunci acesta mai bine ar rămînea acasă. Dacă marfa e proastă și controlorul o acceptă, clientul e nemulțumit, controlorul înseamnă că n-a văzut nimic și, din nou — care mai e rostul lui ? În sfîrșit, dacă marfa e proastă și controlorul o refuză — furnizorul e nemulțumit că nu i s-a primit marfa, iar clientul că n-a primit livrarea, tot controlorul fiind vinovat, se înțelege, de această situație".

Lăsînd gluma, trebuie să amintim adevărul fundamental — axiomă, de data aceasta — că, totuși, calitatea o face producătorul, nu controlorul. La fel cum indicatorii economico-financiari reprezintă un efect al mersului producției și nu o cauză a acesteia, activitatea controlorilor este menită doar să reliefeze, „să dea un nume" calității unui produs, nu să o și determine. Desigur, în spiritul celor relatate mai sus, este necesară o osmoză, o întrepătrundere între cele două direcții de activitate — de asigurare a calității și de control a acesteia — în sensul că, pe de o parte, crește componența de autocontrol în sectoarele productive, iar pe de altă parte, se lărgesc posibilitățile de intervenție activă („preventivă") a controlului în diferitele faze de fabricație a unui produs, anterioare, deci, constatării propriu-zise a calității acestuia. Aceasta nu înseamnă însă o diminuare a atribuțiilor specifice pe care le dețin compartimentele de control al calității ci, dimpotrivă, așa cum se subliniază în documentele de partid, o întărire a acestor atribuții și o îndeplinire a lor în condiții de maximă calitate și eficiență.

Această problemă — a însăși calității muncii controlorilor de calitate, care trebuie să se alinieze, dacă nu cumva să devanseze calitatea muncii din sectoarele controlate — este în directă legătură cu o anumită autonomie în atitudine pe care compartimentele C.T.C. trebuie s-o manifeste în raport cu activitatea productivă propriu-zisă, spre folosul întregului colectiv și al unității economice în ansamblu. Experiența de la „Electronica" dovedește cu prisosință cît de fertilă este o asemnea atitudine, prin rezultatele ei de fond și de largă perspectivă, chiar dacă, la un moment sau altul, „cetățeul" a respins un produs sau altul. De aceea, apreciem că o astfel de atitudine se cere promovată și stimulată inclusiv prin mecanismul retribuirii controlorilor de calitate — mecanism în care, asemenea tuturor domeniilor, cum este consfințit în documentele de partid, ar trebui să prevaleze în primul rînd calitatea propriei munci, activitatea lor specifică, respectiv — ca să dăm un exemplu de indicator posibil —, ar trebui să prevaleze numărul și gravitatea reclamațiilor la produse trecute prin filtrul C.T.C., dar care au ajuns la beneficiar cu defecte tocmai din cauza indulgenței controlului efectuat de furnizor. Retribuirea C.T.C.-iștilor în acord global împreună cu secția de producție îl pune pe aceștia într-o situație delicată, întrucîtva asemănătoare cu paradoxul amintit, dar mult mai concretă, mai practică și mai de luat în seamă datorită implicațiilor ei : un control exigent atenteză, în principiu, la îndeplinirea planului secției și, firește, le afectează propria retribuție, iar un control îndulgent (spre care ar fi prima tentație în atari condiții) este neavenit, avînd implicații mai grave și mai profunde pentru întregul colectiv. Calea de urmat ar fi aceea a creării condițiilor organizatorice celor mai propice pentru eliminarea subiectivității din activitatea de control, astfel încît să triumfe, suverană și imparțială ca dreptatea însăși, calitatea.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Un traseu al tensiunilor constante

Calitatea se obține, nu se adaugă ; este ceva intrinsec produsului și nu ceva care „se pune" acestuia. Acest adevăr al producției moderne deschide, în

altfel spus, EU PRODUC, EU CONTROLEZ, EU RĂSPUND

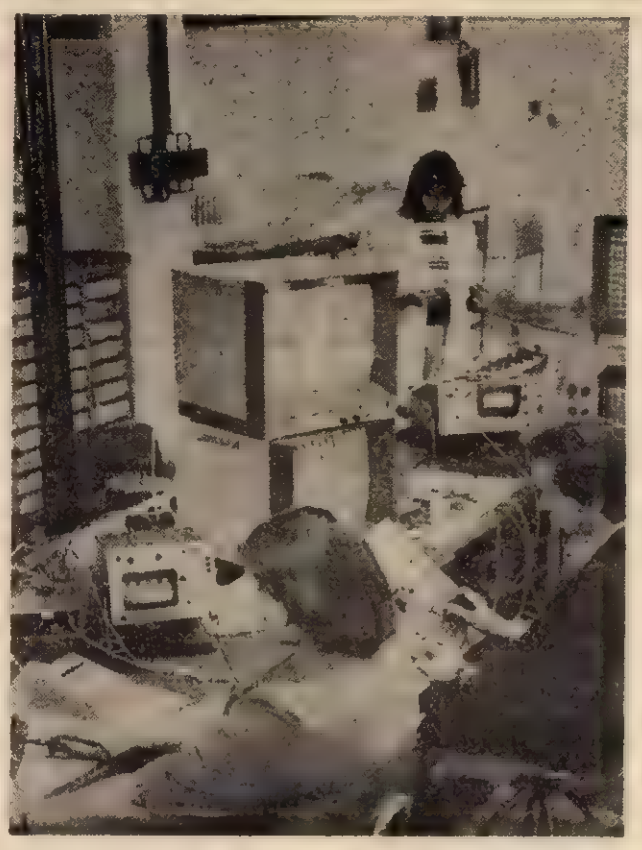

ceea ce privește calitatea, un cîmp larg de responsabilitate, pe toate fazele parcurse de un produs, de la proiectare la transport și utilizare. Este suficientă o singură verigă slabă pe acest traseu pentru a compromite întregul lanț de dependențe care concură la obținerea unui produs de calitate. Asigurarea calității nu îngăduie discontinuități de atitudine sau ierarhii între operațiunile pe care le parcurge un produs. Pe întreg acest circuit, tensiunea trebuie să fie constantă.

Imaginea benzilor de montaj care „merg oricum", străjuite doar la capăt de cîte un cetecist rutinat, face parte dintr-o etapă revolută a marii producții industriale ; spiritul „cetecelului" a început să parcurgă drumul invers al benzii de montaj, să urce, adică, spre originea procesului de producție, spre fazele de poiectare și omologare a produsului. „Calitatea este urmărită din față", cum spunea un inginer preocupat de aceste probleme. De-a lungul „benzilor" se instituie tot mai mult ceea ce specialiștii numesc „control în lanț", care se face la preluarea și predarea produsului între succesivele faze tehnologice. Este vorba de o adevărată mașinărie, vizibilă sau invizibilă, pusă special în mișcare pentru a asigura calitatea. Adică ce ? Cum arată această pădure ascunsă în dosul copacilor ? Care este finalitatea — palpabilă, concretă —, care este ținta acestor eforturi pentru obținerea a ceea ce numim **calitate ?**. Un răspuns de sinteză aveam să aflu de la ing. Ioan Roman, inspector general în I.G.S.C.C.P.

„Cel mai complet indicator de calitate a unui produs este disponibilitatea ; asta înseamnă fiabilitate și mentenabilitate. Există o definiție științifică a fiabilității : probabilitatea ca un produs, în condițiile stabilite, să mai fie utilizabil după un timp dat. (Am constatat că indicatorul de fiabilitate se poate aplica la orice, absolut la orice are existență în timp, cu excepția unui singur produs : gogoașa caldă, care prin însăși această proprietate își reduce existența... dar să revenim). Fiabilitatea înseamnă, pe scurt, ca produsul să se defecteze cît mai rar — și va fi un indicator obligatoriu al producției noastre viitoare. Mentenabilitate înseamnă menținere în stare de funcționare, care se poate asigura preventiv (mutarea a cincea anticipată la șah) sau curativ(mutare în criză de timp). Se înțelege că mai ieftin, mai eficient, mai civilizat, mai oportun sub aspectul asigurării calității este mentenabilitatea preventivă, aceea care ne-ar determina, de pildă, să schimbăm uleiul la mașinile-unelte înainte de a constata că li s-au uzat motoarele, adică așa cum procedăm și cu autoturismul personal. Mentenabilitatea (eu tot încercam să mă familiarizez cu termenul, repetindu-l... mental-n.a.) curativă presupune alte trei condiții : accesibilitate (chiar dacă se defectează des, să-l pot repara rapid), piese de schimb și service. În privința pieselor de schimb, încă nu s-a făcut un studiu fiabilist pieselor unui ansamblu, astfel încît să știm frecvența în timp a defectării uneia sau alteia dintre ele. Așa se explică de ce unele piese de schimb zac nefolosite de ani de zile în timp ce altele nu se găsesc (de aici și impresia automobiliștilor, de a găsi întotdeauna piesa care nu le trebuie sau invers...). În plus, aceste studii de fiabilitate a subproduselor sau reperelor ar contribui la fundamentarea planului astfel încît ele să fie fabricate tot de furnizorul inițial, care ar asigura caracteristici identice cu cele ale piesei care se înlocuiește.

Cît privește importanța accesibilității, am să vă dau un singur exemplu. O oră de lucru la un strung carusel costă 160 000 lei. Firma exportatoare a licențel concepuse panourile de comandă astfel încît o componentă defectă să poată fi înlocuită cam în zece minute. Neglijînd importanța structurării respectivelor panouri, pentru înlocuirea unui contact defect au fost necesare opt ore, timp în care strungul bineînțeles că n-a funcționat.

Cam acesta ar fi, schematic formulat, traseul calității — mai precis, parametrii care compun ceea ce numim calitatea unui produs. Rezultă un lucru la îndemîna intuiției comune, și anume că, din păcate, calitatea nu este ceva care «se pune» unui produs, ceva care se adaugă ; deși are materialitate, calitatea este intrinsecă produsului și ea se obține cumulativ — de la proiectare și omologare pînă la ambalare și transport. Lupta pentru calitate se desfășoară, deci, pe un front foarte vast în care fiecare om al muncii, indiferent de locul său în producție, trebuie să se considere un soldat care, de ce nu ?, are în raniță bastonul de mareșal".

ȘT. OCTAVIAN ■

Important e să îndrăznești

Orice început este greu, așa se zice, dar cît adevăr stă în aceste cuvinte inginerul Nicu Constantinescu a descoperit abia după ce i s-a încredințat funcția de inginer șef al Întreprinderii de aparataj electric din Focșani. Aceasta este o întreprindere modernă, cu utilaje de înaltă tehnicitate și oricărui tehnician i-ar plăcea să lucreze aici, fără îndoială. Dar întreprinderea este nouă, a intrat în funcțiune abia cu cîțiva ani în urmă și rosturile vieții ei încă nu s-au așezat, bunăoară nu a ajuns să conteze pe fiecare om în parte. Anul trecut a angajat vreo 400 de oameni și s-a dovedit că unii dintre aceștia nu meritau cinstea să lucreze aici. Dovadă că li s-a și desfăcut contractul de muncă. În '85 au fost 22 de cazuri din astea. În acest an, pînă acum, alte 27. Încă 100 de sancțiuni, pentru diverse abateri, ar dovedi că în cadrul întreprinderii există încă probleme în ce privește calitatea personalului, ceea ce are urmări directe asupra calității producției, dar realitatea este că problemele acestea nu întrec măsura în care oricine s-ar fi așteptat să apară. Cam toate întreprinderile mai vechi de pe platforma industrială a Focșanilor au întîmpinat asemenea dificultăți la început. Și dacă privește în jurul lui, la întreprinderile acestea cu mai multă experiență, inginerul Nicu Constantinescu nu are de ce să nu rămînă optimist. Dificultățile pe care le întîmpină Întreprinderea de aparataj electric sînt inerente vîrstei de creștere a oricărei întreprinderi. Și important este că pentru a învinge aceste dificultăți se depun eforturi serioase. Trebuie lucrat cu fiecare om în parte, spune la rîndu-i subinginerul Aurel Nicolau, secretar adjunct al comitetului de partid. Fiecare om trebuie ajutat să se perfecționeze profesional și în același timp să înțeleagă exact importanța socială a muncii lui. La secția pe care o conduce chiar subinginerul Aurel Nicolau se fac, bunăoară, toate matrițele de care are nevoie întreprinderea. Un astfel de produs nu se face deloc ușor și costă destul de scump. A fost nevoie să afle însă lucrurile acestea și Lina Bobocea, muncitoare dintr-altă secție, atunci cînd din cauza nerespectării disciplinei tehnologice a deteriorat o matriță. Tot o asemenea muncă de lămurire a trebuit dusă și cu Ana Dumitrache căreia i s-a reținut 5 la sută din retribuție pentru lipsă de grijă în manipularea produselor finite. Lua produsele acestea gata făcute și de calitate bună și le trîntea unde vedea cu ochii. Pînă a ajuns să pricapă exact cîtă muncă încorporează acel produs și cîtă lume are nevoie de el. Numărul exemplelor de acest fel ar putea fi sporit, se înțelege, dar mai important este să arătăm că în ciuda dificultăților amintite, întreprinderea reușește să fabrice produse de calitate bună. Cum spune inginerul șef, cota de produse cu deficiențe de calitate n-a fost depășită niciodată și ar trebui subliniat că ea reprezintă o parte infimă din totalul producției. Iar faptul este cu atît mai îmbucurător cu cît pentru obținerea unor asemenea rezultate e necesară învingerea unor dificultăți privind nu numai personalul ci și calitatea materiei prime. Benzile și rulourile de tablă care vin de la Galați, de exemplu, sînt din oțel foarte bun, nu încape îndoială, dar necazul este că nu au dimensiune constantă, grosimea tablei este cînd mai mare cînd mai mică, diferențele acestea ajung să fie uneori de cîțiva milimetri și atunci oamenii întreprinderii n-au încotro, trebuie să modifice mereu reglajele la matrițe. Însă operația aceasta la timp și adevărul este că prin repetarea ei se produce în cele din urmă o deteriorare a matrițelor.

În afară de aparataj electric, adică de prize, fișe electrice și întrerupătoare, Întreprinderea mai fabrică pompe de transvazare, pompe de recirculare, pompe-filtru și pompe dozatoare. Este singura întreprindere din țară care fabrică astfel de produse, spune inginerul șef. „Ca să le facem, mărturisește el, a fost nevoie de o oarecare îndrăzneală din partea noastră, ca întreprindere nouă, și adevărul este că prin această îndrăzneală am încercat să facem un pas mai apăsat pentru a impune numele întreprinderii. În parte am reușit, în parte sperăm abia de-acum încolo să reușim. Pompa de transvazare de exemplu, este chiar o creație a oamenilor din întreprinderea noastră, a subinginerului Nicu Alexandru și-a altor cîțiva. Anul trecut am trimis oameni prin țară ca s-o prezinte diverșilor posibili beneficiari. Pompa de transvazare seamănă cu un mixer cu tija de un metru și, chiar dacă n-o fi fost prea comod unora să se plimbe cu violoncelul acesta după ei, au adus contracte pentru 300 de bucăți și ne-am zis că pentru primul an de fabricație a acestui produs cifra este mulțumitoare. Din păcate, în acest an am primit comenzi mai puține decît ne așteptam, decît estimam că ar fi necesare. Între timp, pompa aceasta a fost prezentată și la Tîrgul internațional București din '85 dar știți cum e : mulți trec, puțini cumpără. O astfel de pompă e necesară în secții chimice din industria vopsitoriei, în secții de încărcat acumulatori, în ateliere de galvanizare. Capacitatea ei este de 800 de litri pe oră. O asemenea pompă costă, dacă o importăm, 3 000 de dolari. Și cu toate că este mai puțin sofisticată decît cele străine, pompa fabricată aici este incontestabil un produs de bună calitate.

DUMITRU ELIADE ■

Cu fruntea sus, pe meridianele lumii

Selum — o marcă strălucitoare

Ca să pătrunzi trebuie să cunoști bine piața pe care ai de gînd să te lansezi, să vezi ce sortimente se cer și ce poți să oferi ca să fii competitiv. „Steaua electrică" numără acum 1 400 tipuri de becuri, de la vreo 300 cîte aveau în urmă cu doar cîțiva ani. Seriile sînt tot mai scurte, trebuie să te adaptezi cerințelor de ultimă oră.

— La cererea partenerilor externi, reacția noastră este întotdeauna extrem de rapidă. Ni se cere un nou tip de bec, ne sfătuim repede și-l facem. Asimilăm cam 130 de tipuri noi pe an. Credem că tocmai această mare elasticitate ne impune pe piața externă. Avem o serie de becuri omologate după standarde internaționale, ori, ca să primești tipul de marcă, trebuie să faci un lucru bun.

Calitatea este, poate, primul factor, esențial, pe care-l au în vedere fabricanții de la Fieni. Ți se vorbește de el în ultimul rînd, pentru că-l socotit primul.

— Mulți ne-au cerut să marcăm becurile cu firma lor : „Pe tine poate să te cheme Ring, Cerlux, Autolight, Clear." Au. deci, încredere și în calitatea lucrului care ne iese din mînă. Noi, însă, ne-am păstrat numărul nostru de marcă : E 19. Prin rapiditate; seriozitate și calitate ne-am impus. Dinamica exportului nostru a fost mereu ascendentă. În 1981 dădeam pe piața externă 18 milioane de becuri, în 1984 numărul crescuse la 40 milioane, ca să ajungă în 1985 la 60 milioane. Nu se ajunge însă simplu aici, am avut multe de făcut, dar cel mai important cîștig mi se pare a fi cel legat de conștientizarea oamenilor. Ei trebuie să știe pentru ce și pentru cine lucrează, să înțeleagă că nu e vorba doar de mîndria lor de buni meseriași, ci de prestigiul întreprinderii și al țării. De cîștigul lor. Dovadă că în la obrazul lor și al firmei este faptul că în zeci de țări de pe toate meridianele lumii strălucește acum marca „Selum".

LIANA MOLNAR ■

Între urgent și necesar

Dintre toate obstacolele care stau în calea calității este unul care nu poate fi sărit ci doar înlăturat : graba. Un tînăr inginer mi-a arătat într-o revistă străină un afiș lipit în încăperea unei firme și care s-ar traduce cam așa : „Ce-a fost urgent, a trecut. Imposibilul e pe cale să se realizeze. Pentru miracole solicităm un răgaz de 24 ore". N-am prea înțeles ce vrea să zică prin toate acestea pînă cînd nu mi-a dat un exemplu : bateriile mici și pătrate (paralelipipedice, ca să fim corecți) trec printr-o presă, fabricată cam demult, e adevărat, dar care prevede în documentația sa tehnică 80 bătăi pe minut, atît și nimic mai mult — secunda și presarea. Cuiva i-a venit ideea să umble la „jucărie" și să mărească frecvența bătăilor la 90 pe minut. În noul ritm leșeau, e drept, cu 30 baterii mai mult, numai că procentul de defecte a crescut și el cu 45 la sută. Deci să facem o socoteală : înainte se obțineau 80 baterii bune pe minut ; acum se obțin 90 baterii, pe minut, din care, în medie, tot 80 erau bune. Da, dar „s-a mărit ritmu'", chiar dacă se pierdea, în același timp, material pentru încă 30 baterii ! Anomalia a fost sesizată (cu măsurile de rigoare), s-a revenit la „pulsul" inițial, dar nu știm pentru cîtă vreme bătrîna presă va bocăni în ritmul pentru care a fost prevăzută.

Exemplul mi s-a părut sugestiv pentru ceea ce un respectabil cadru didactic de la A.S.E. amintea, într-un număr trecut al revistei noastre, a fi distincția dintre urgent și important. Criteriile acestei distincții, care să dicteze și o ordine de prioritate, sînt ele însele extrem de importante și se cer stabilite de la caz la caz, mai ales că, în principiu, ritmurile înalte ale producției moderne nu pot fi stăvilite, sînt mereu suitoare. Dar calitatea are privilegiul de a fi un obiectiv și urgent și important. Aceasta înseamnă că trebuie să ne obișnuim tot mai mult cu o formulare integrală — „produse de calitate cerută și în cantitățile planificate", cu **întreagă** această directivă a muncii noastre, și poate chiar în această ordine — nu numai cu partea a doua a ei.

OCTAVIAN STIREANU ■

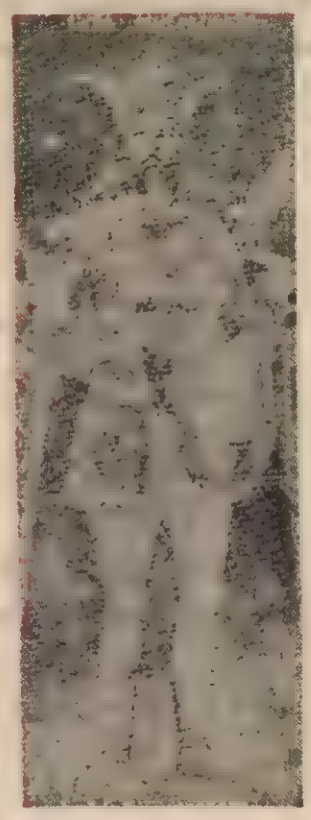

În vremea Marelui Mircea

(VI)

„Și ce moștenire d-onoare lăsară Bătrînii ce țara păstrară, luptînd"

Cunoaștem acum forțele române și osmane, aflate față în față la Dunărea de Jos, le-am văzut alcătuirea și puterea, le știm comandanții — Mircea și Murad. După tropotul cailor și prafui ridicat de trupele în mișcare, iată sîntem gata să auzim larma bătăliilor : șocul celor două oști cu strigătele lor de luptă, șuieratul săgeților, zăngănitul săbiilor, țipătul muribunzilor, chiotul biruitorilor...

Este o ridicare de cortină pentru o dramă cu nenumărate acte, întinse de-a lungul a cinci sute de confruntări și încleștări între forțe inegale ca mărime, între două voințe la fel de indirjite : de a supune și de a trăi liber. Mai înainte ca Mircea să intre în scenă, există și un prolog, avîndu-l drept erou pe unchiul său, voievodul Vladislav-Vlaicu.

Aflat în strînsă conlucrare cu Dobrotiță — conducătorul Țării Cărvunei, asupra căreia vom reveni îndată — Vladislav-Vlaicu contracarase planurile de expansiune la Dunărea de Jos ale regelui Ungariei, Ludovic I d'Anjou, care cucerise Vidinul și luase în captivitate pe cumnatul voievodului român, Ivan Sracimir. Vladislav a sprijinit eforturile lui Dobrotiță pentru a deschide împăratului bizantin Ioan al V-lea — oprit de țarul Ivan Alexandru de la Tirnovo — calea de întoarcere la Bizanț, după ce călătorise la Buda pentru a solicita ajutor împotriva turcilor. Atacat de oastea ungară, Vladislav-Vlaicu a izgonit pe invadatori, care au cunoscut o înfrîngere asemănătoare celei de la Posada.

În condițiile conflictelor interne, tipice stării de fărîmițare feudală, țarul bulgar de la Tirnovo, Ivan Alexandru, nu a ezitat — la fel ca și Ioan al VI-lea Cantacuzino în Bizanț — să facă apel la turci. Astăzi, cînd știm consecințele dezastruoase ale acestei miopii politice, ne vine greu să înțelegem cum a fost cu putință să se săvîrșească asemenea catastrofale erori. (Dar oare s-au săvîrșit numai în evul-mediu ? Oare n-au fost puteri care au crezut că not abate de la ele lovitura agresiunii naziste, făcînd concesii sau înțelegîndu-se cu singerosul „sultan" nazist de la Berlin ? Să acceptăm, așadar, remarca dezabuzată a lui Hegel, după care singura învățătură a istoriei este că oamenii nu învață nimic din istorie ? Decît să răspundem la această întrebare, este mai bine să ne întoarcem la zilele încordate trăite de Vladislav-Vlaicu. Așadar, Ivan Alexandru, țarul de Tirnovo, s-a apelat la turci, care au atacat Vidinul și, apoi, trecînd Dunărea, au pătrunș în Țara Românească, semănînd urgie și moarte.

Vladislav-Vlaicu le-a făcut față. Într-o diplomă prin care răsplătea pe nobilul Ladislau de Dobca, domnul își înfățișează singur rezistența, încununată de succes : „Am poruncit să se ridice o oaste puternică împotriva necredincioșilor turci și a împăratului de la Tirnovo... Ladislau de Dobca... năvălind cu noi și cu oastea noastră, s-a luptat împotriva prea cruzilor și necredincioșilor turci și a împăratului de la Tirnovo, săvîrșind acolo isprăvi ostășești prea strălucite și vrednice de cinste". Datarea evenimentului evocat oscilează între 1369 și 1372, dar un fapt este de domeniul certitudinii : intîia incursiune otomană pe pămîntul românesc s-a încheiat cu o înfrîngere pentru invadatori. Așadar, unchiul lui Mircea a deschis cu spada sa epopeea luptei antiotomane, care se confundă cu cea mai mare parte a luptei pentru neatîrnare în evul mediu și în prima parte a epocii moderne.

În aceiași ani, adică îndată după ce, prin acțiunea comună a lui Vladislav-Vlaicu și a lui Dobrotiță, a fost reinstaurat la Vidin Ivan Sracimir, autoritatea sa avînd a se exercita sub chezășia celor doi cîrmuitori români, aceștia vor fi dat aliantei lor o consacrare obișnuită în evul mediu : înrudirea prin căsătorie. Sînt indicii ce îndreptățesc ipoteza că fratele lui Vladislav-Vlaicu, Radu, și fiica lui Dobrotiță, Ana, s-au căsătorit. Doi fii a avut Radu : Dan și Mircea, iar Mircea a fost Mircea cel Mare, domnul Țării Românești, dar și nepot al unui alt domn român, Dobrotiță al Cărvunei.

Țara lui Dobrotiță

Unde era și cum arăta Țara Cărvunei ? Pentru a o cunoaște avem o excelentă călăuză în medievistul Sergiu Iosipescu, autorul recentei cărți pline de informații noi și ipoteze îndrăznețe (despre care am scris : **Balica, Dobrotiță, Ioaneu**). Țara Cărvunei a fost o formațiune politică ponto-danubiană, închegată și afirmată pe plan internațional prin acțiunile politice și militare ale celor trei cîrmuitori români citați mai sus, între care Dobrotiță (1348—1386) a fost cel mai însemnat.

Înainte de a vorbi despre țară, să ne oprim o clipă asupra numelui de Dobrotiță. În școală, am învățat cu toții de Dobrotici, iar Nicolae Iorga a stăruit în repetate rînduri în a arăta că această formă cu sufixul — ici înseamnă fiul lui Dobrotă, adică un nume din marea familie de nume întîlnită la români, terminate în — oiu (Dobrotă, Balotă, Basotă s.a.). Reluînd în discuție formele sub care numele conducătorului român apare în izvoarele istorice, Sergiu Iosipescu ajunge la concluzia că forma corectă este Dobrotiță, adică o formă de diminutiv, întîlnită frecvent la românii sud-dunăreni, între personalitățile de seamă care au purtat un nume diminutivat astfel fiind și celebrul Ioniță cel Frumos, conducătorul Imperiului româno-bulgar (1197—1207).

Despre Țara Cărvunei și întîiul ei conducător știut, Balica, aflăm date în memoriile împăratului bizantin Ioan al VI-lea Cantacuzino, cînd relatează despre războiul civil, declanșat în timpul minorității lui Ioan al V-lea, și proclamarea ca împărat al autorului însuși : „Iar împărăteasa (Ana de Savoia, mama lui Ioan al V-lea — n.n.) dacă a văzut că i-a mai rămas numai orașul lui Constantin (căci toate celelalte trecuseră de partea împăratului Cantacuzino), a trimis solie la un oarecare Balica, cîrmuitor al Carvonei, cerîndu-i ajutor. Iar acesta a primit bucuros solia și a trimis în ajutor împărătesei pe fratii săi, Teodor și Dobrotiță, în fruntea a o mie de oșteni aleși". Evenimentele relatate au avut loc în anul 1346. Balica era la acea dată unul dintre cîrmuitorii de seamă de pe litoralul de vest al Mării Negre. Carvona sau Cărvuna a fost numele unui stat care, așa cum spuneam, a atins apogeul puterii sale sub Dobrotiță, unificator al teritoriilor dintre Dunăre și Marea Neagră, avîndu-și reședința la Caliacra. Numele țării amintește de fabricarea cărbunelui de lemn (mangalul), care ne aduce îndată în minte Mangalia de astăzi, după cum numele lui Balica chemă îndată după sine un nume ilustru în istoria românească, derivat din aceeași rădăcină : Bălcescu. De-ar fi doar aceste nume și încă am recunoaște îndată un mediu românesc, a cărui structurare politică urcă la Țara lui Petru, adică teritoriul ce-i fusese dăruit acestuia de fratele său Asan, întemeietorul dinastiei românești a Asăneștilor.

Inscăunarea ca domn

Inscăunarea lui Mircea ca domn al Țării Românești se află în directă legătură cu cele petrecute în Țara Cărvunei în anul 1386. Atunci, în împrejurări încă nestiute bine, s-a stins din viață Dobrotiță. Țarul de la Tirnovo, Ivan Șișman, aliat cu turcii, a vrut să profite de momentul transmiterii puterii pentru a lovi și răslui stăpînirile lui Dobrotiță. Ioaneu, aflat probabil la Varna, nu a fost în măsură să dea riposta necesară. Ea a venit de la cel care înțelegea primejdia creată pentru propria-i țară de întărirea unui aliat al turcilor. Dan I, domnul Țării Românești, s-a așezat în fruntea oastei sale și a încercat să-l oprească pe țarul de la Tîrnovo ; confruntarea s-a încheiat tragic pentru voievodul român : „Șișman, țarul Bulgariei, a ucis pe Dan, fratele lui Mircea voievod". În scaunul de domnie al Țării Românești, rămas gol, prin pierirea lui Dan I, s-a urcat fratele său Mircea. Luarea domniei a fost, așadar, urmare directă a efortului Țării Românești de a salva moștenirea lui Dobrotiță de cucerirea bulgară. Noul domn și-a înțeles prompt misiunea, preluînd și reînălțînd steagul căzut pe cîmpul de luptă din mîna fratelui său, o luptă dreaptă pentru moșia bunicului dinspre mamă, Dobrotiță, pentru o moșie ce aparținuse marii moșii românești, confundate cu vechea Dacie.

Izvoarele nu ne înfățișează desfășurarea acestei întîi fapte de arme ale lui Mircea, dar știm că în anul 1389 se putea intitula „domn al Țării Românești, duce al Făgărașului și Amlașului, comite de Severin, despot al tărilor lui Dobrotiță și domn al Dristorului". La acea dată, el stăpînea o mare parte a teritoriului ce aparținuse bunicului său, în timp ce Ioaneu a mai viețuit la Varna încă vreo cîțiva ani. Mircea a preluat odată cu teritoriile și titlul de despot acordat, în anul 1366, lui Dobrotiță de împăratul Ioan al V-lea pentru ajutorul acordat împotriva țarului bulgar. Un titlu aureolat de prestigiu, căci el îl lega pe deținător de basileu) de la Constantinopol, care, deși rămas o umbră a puternicilor împărați de altădată, păstrase totuși acea tainică strălucire, întreținută de cei o mie de ani de neîntreruptă cîrmuire.

Așadar, îndată după înscăunare, Mircea a luat sub autoritatea sa Țara Cărvunei, în cea mai mare parte a ei, oprind înaintarea țarului de la Tîrnovo și a aliaților săi osmani. Întîiul act politic al noului cîrmuitor al Țării Românești fusese deci o acțiune de protejare a unui pămînt românesc, amenințat de cucerirea străină.

În anul cînd Mircea își dădea titlul amintit mai sus, Peninsula balcanică trăia marile convulsii generate de noua campanie a sultanului Murad I, campanie ce a culminat cu bătălia de la Kosovo Polje (Cîmpia Mierlei). Trimis-a Mircea un corp de oaste pentru a se uni cu forțele creștine coalizate ? Vom încerca să aflăm răspunsul, chemîndu-i (dintre file de cărți și izvoare), pe cronicarii care au relatat această bătălie, în primul rînd pe cei otomani. Înainte de a începe dialogul să-i avertizăm pe cititori că, spre deosebire de „interviurile" luate lui Johann Schiltberger sau Ioan de Sultaniech, „discuțiile" noastre cu cronicarii otomani vor decurge mai anevoios din pricina părtinirii acestora, violent exprimate, atît în disimularea adevărului, cît și în limbajul folosit. Și totuși, martori ai istoriei, adesea unici pentru cîte un episod, ei nu pot fi ignorați. Lăsîndu-i să-și ducă la capăt mărturia nu vom omite s-o trecem prin necesarul filtru, al criticii istorice.

În numărul următor îi vom „asculta" pe Șükrüllah bin Seihabedin Ahmed povestindu-ne bătălia de la Kossovo Polje.

Așa cum a fost

Semnalarea în această rubrică, destinată cărților de istorie, a unei piese de teatru poate va surprinde. Și totuși, de cîte ori investigația istoricului și a scriitorului nu s-au întîlnit în drumul spre același țel?! Cine citește documentele despre răscoala țăranilor din anul 1907 și romanul lui Liviu Rebreanu, **Răscoala**, este de-a dreptul uluit de capacitatea romancierului de a transfigura artistic scene și episoade relatate de sursele istorice. De curînd, apariția apropiată a unei lucrări de istorie și a unui roman — **Tereoarea horthysto-fascistă în nord-vestul României (septembrie 1940 — octombrie 1944)** (coordonatori Mihai Fătu, Mircea Mușat) și **Toamnă fierbinte** de Ion Lăncrănjan — ne-au permis, din nou, să constatăm că aceleași probleme sînt susceptibile de o tratare atît științifică dar și literară, ambele avînd același obiectiv — reflectarea adevărului —, și completîndu-se în mod fericit.

Piesa lui Theodor Mănescu **Politica (III). Practica sau Aventura unei arhive** („Teatra" 1986/5) este o remarcabilă discuție în jurul unor probleme fundamentale ale istoriei României în ajunul, în timpul celui de-al doilea război mondial și în anii postbelici. Autorul însuși mărturisește că a utilizat cele patru volume de documente — de inestimabilă valoare — ale colecției **23 August 1944** și a consultat pe Ion Ardeleanu, un nume binecunoscut al istoriografiei noastre, care însoțește piesa de un cuvînt introductiv.

Să spunem sincer : îl invidiem pe Theodor Mănescu pentru ceea ce am numi performanța sa. Atîtea probleme pe care unii istorici le abordează cu sfieli exagerate, Theodor Mănescu le formulează limpede răspicat, curajos. Explicația este oferită de unul din personajele piesei, care spune : „Dumneavoastră vă imaginați că sîntem înainte de 1965, ei bine, sîntem după 1965, la cîteva luni după Congresul IX, așa că suplimentul acesta de anchetă (personajul vorbește unor anchetatori — n.n.) nu are obiect. Ascultă ! Nu trebuie să existe nici un fel de gîndire sau practică dogmatică .. Nu trebuie să căutăm soluții în citate sau în trecut. Trebuie să gîndim noi înșine, cu propriile noastre capete, nu cu ale altora. Ascultă ! Istoria trebuie scrisă așa cum a fost !".

Este ceea ce încearcă și izbutește Theodor Mănescu, incluzînd sau prezentînd în piesă documente revelatoare despre vara tragică a anului 1940, contradicțiile regimului antonescian, poziția liderilor partidelor burgheze, autodizolvarea Cominternului, activitatea Partidului Comunist Român, contextul internațional al Actului revoluționar de la 23 August 1944 etc.

O lectură pasionantă a unei piese despre ale cărei merite literare se vor pronunța criticii, dar care — din unghiul de vedere al reconstituirii istorice — este o lucrare de citit — și sperăm că și de văzut — de oricine vrea să înțelcagă trecutul apropiat.

Dincolo de oglinda istoriei

Parcă pentru a confirma cele spuse de noi în numărul trecut despre meritele științifice ale echipei de istorici ieșeni, seria „Universitas" a Editurii Minerva prezintă cartea **Originea și cristalizarea ideii de patrie în cultura română**, a lui Ștefan Lemny, cercetător la Institutul de Istorie și Arheologie „A. D. Xenopol". Patria ! Simțămîntul ei este atît de adînc pătruns în fiecare fibră a ființei noastre, încît nu ne mai întrebăm cînd și cum a apărut și evoluat acest concept. Ștefan Lemny și-a propus să o facă și, la capătul anchetei sale, s-a născut această carte ce îmbogățește mintea și încîntă inima cititorului. „S-a spus despre istoria ideilor că este întotdeauna pasionantă" afirmă în cel dintîi rînd al cărții sale autorul și, apoi, fiecare pagină o dovedește cu prisosință.

Cititor atent al vechilor noastre texte, Ștefan Lemny le-a scrutat conținutul pentru a desprinde din ele chipul în care a fost percepută de români patria. Sentimentul național, ca orice produs istoric, își are și el o evoluție a lui pe care Ștefan Lemny a urmărit-o și reconstituit-o cu migala eruditului, dar și cu o participare afectivă ce se simte sub sobrietatea expunerii. El studiază rînd pe rînd cadrul european, tranziția de la patriotismul medieval la cel modern, cristalizarea idealului patriotic în noua lui ipoteză, rolul cultului în difuzarea ideii de patrie, locul acestei idei în gîndirea generației pașoptiste și, în final, raportul dintre conștiința națională și patriotism.

Cercetare exemplară, sprijinită pe o informație bogată și pe lecturi de remarcabilă întindere, chemată să devină o lucrare de referință dar și de educație patriotică. Cine nu va fremăta citind aceste mărturii despre iubirea de țară, despre atașamentul puternic pentru moșia strămoșească, exprimat prin ideea datoriei față de apărarea ei ?! Să citățm și noi un exemplu, din prefața unei Psaltiri, tipărite la Iași în 1743 : „are datoria fiește-carele veni cu ce mijloace ar putea să facă folos patriei lui pentru că ea îl prieste și-l hrănește, ea îl cinstește și îl păzește".

Ștefan Lemny avertizează că cercetarea sa nu epuizează problema, rămasă deschisă ulterioarelor îmbogățiri. „Tema o merită cu prisosință — încheie el — fiindcă ea oferă posibilitatea de a trece dincolo de oglinda istoriei, regîndind trecutul românesc prin prisma unei idei dintre cele mai nobile". Și are perfectă dreptate !

Pagină realizată de FL. CONSTANTINIU

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Costinești 18–22 iulie

Gala tinerilor actori

Ajunsă la cea de-a patra ediție, **Gala tinerilor actori**, organizată de Uniunea Tineretului Comunist, Biroul de turism pentru tineret, Consiliul Culturii și Educației Socialiste și Asociația oamenilor de artă din instituțiile teatrale și muzicale continuă să ofere același cadru autorizat și generos pentru promovarea noilor valori ale teatrului românesc.

Desigur, spiritul de emulație firesc pentru o astfel de manifestare, este în permanență prezent și are un rol hotărîtor în discernerea veritabilelor talente. Totuși, **Gala** se dovedește a fi, în primul rînd, un laborator de creație deosebit de rodnic, unde actori din toate generațiile, regizori, critici de specialitate, cadre didactice, spectatori au prilejul să-și confrunte opiniile într-un mod pasionant și sincer, ceea ce înseamnă un cîștig de preț pentru scenele noastre.

Și în acest an, tinerele talente care s-au prezentat în fața publicului, în recitaluri sau în spectacole, au evoluat, în cele mai multe cazuri, la un nivel care ne îngăduie să privim cu încredere viitorul teatrelor de la noi, care vor avea asigurate, fără îndoială, forțe artistice proaspete și bine pregătite.

Laureații

Juriul, prezidat de actrița Valeria Seciu, a acordat următoarele premii : MARELE PREMIU — actriței Luminița Borta, de la Teatrul „Bacovia" din Bacău, pentru recitalul **Jurnalul Annei Frank** ; PREMIUL SPECIAL AL JURIULUI și PREMIUL REVISTEI **Viața studențească** — pentru spectacolul **Regina balului**, de Nicolae Mateescu, prezentat de I.A.T.C. București.

S-au acordat premii de interpretare următorilor actori : Carmen Ciorcilă, de la Teatrul Național din Iași, secția Sucea..., pentru recitalul „Sensul iubirii" (a primit și Premiul Stațiunii Tineretului Costinești) ; Dan Hinderca-nu, de la Teatrul de păpuși din Sibiu, pentru pantomima **Merci Mareeau** ; Peter Bereczky, de la Teatrul Maghiar de Stat din Timișoara, pentru pantomima **Test** ; Constantin Chiriac, de la Teatrul de Stat din Sibiu, pentru recitalul **Nu oricine știe să cînte de Esenin** ; Marius Bodochi, de la Teatrul Național din Cluj-Napoca, pentru recitalul **Omul cu floarea în gură**, de Luigi Pirandello.

MARELE PREMIU pentru Luminița Borta

Un poem pentru patrie

Numai cu dragostea

Patria e singurul pămînt
din care răsar oameni.
Toate păsările uită să zboare,
cînd se-ndepărtează de pieptul ei cald.
Zarea ți se deschide înainte,
iar drumul sub pași.
Patria doar în inimă
ți se deschide !
Stîncile sînt dislocate de timp,
apele sînt frămîntate de vînt.
În oamenii ei,
Patria e neclintită și veșnică !
Ea nu se măsoară cu metrul,
nici cu secolele tremurătoare —
Patria se măsoară numai cu dragostea
Cînd un om pierde tot ce-a iubit,
rămînindu-i doar dragostea Patriei,
vă spun căci eu știu :
nimic n-a pierdut !

CEDOMIR MILENOVICI ■

În românește de DIM. RACHICI

În aceste zile, la Costinești, se desfășoară o altă tradițională și prestigioasă manifestare artistică, așteptată cu mult interes de publicul de toate vîrstele — **Gala filmului cu tematică pentru tineret.**

Încă de la debutul ei, **Gala** se anunță ca o serioasă și responsabilă trecere în revistă a tendințelor celor mai fertile din cinematografia românească.

În numerele viitoare ale revistei vom aduce la cunoștința cititorilor noștri aspecte semnificative de la acest eveniment artistic.

În Enigma Otiliei, cu Ion Finteșteanu

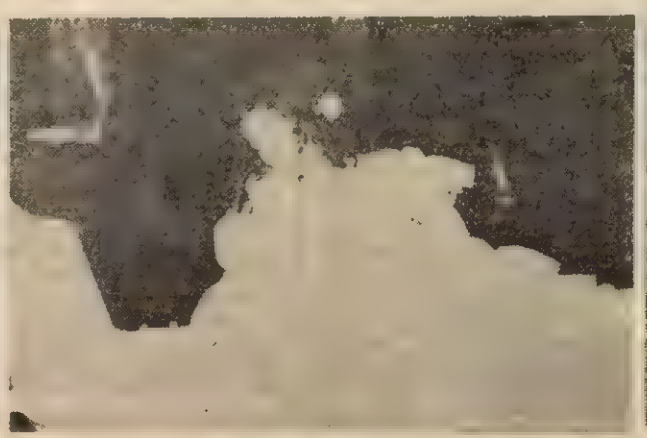

Doamna cu camelii

Împreună cu Ștefan Iordache în Cerul înstelat deasupra noastră **de Ecaterina Oproiu**

VALERIA SECIU:

„Vraja artei n-a încetat să mă tulbure"

Fotografie de PAUL AGARICI ■

— Valeria Seciu, mă mir și mă bucur că ați acceptat să stăm de vorbă, după ce ani de-a rîndul mi-ați refuzat propunerea de a purta împreună un dialog. De ce acum și nu altădată ? Ce trebuia să știu pentru a face posibilă discuția ?

— Nimic despre mine, cît mai multe despre dumneavoastră. Cunoașterea presupune o încercare individuală, fiecare treptă a ei cerînd puterea de a primi și de a înțelege datele celuilalt. Presupun că sînteți pregătit.

— O ! Mă simt flatat. Dar dumneavoastră sînteți pregătită ?

— Eu însămi mă aflu într-un moment care îmi cere să îmi îngăduie un răgaz pentru a privi munca mea și rosturile ei.

— Sînteți pentru teatru, de cîțiva ani încoace, o garanție a succesului. Ori de cîte ori numele dumneavoastră apare pe afișul unei premiere se așteaptă o reușită eclatantă. Sînteți aplaudată, elogiată, admirată, premiată. Cum primește aceste semne de recunoaștere o mare artistă ?

— Înțeleg că mă lăudați. Ca să vă răspund ar trebui să mă despart de mine evaluînd-o pe Valeria Seciu.

— Ați reușit ?

— Adevărul e legat, dimpotrivă, de rămînerea în identitate. Ficare om este un unicat inconfundabil. Devenirea și viața lui îl mișcă dar îl readuce mereu spre sine, cu un ritm numai al lui. Măsura trăirii mele este poate una particulară, fiind legată, în momentele ei de salt și de împlinire, de creație.

— În aparență nu faceți nici un efort pentru a atrage simpatia publicului. Dimpotrivă, uneori am senzația că vreți să-l țineți la distanță și că rumoarea pe care o stîrniți vă stinghерește. Sfidați statutul de vedetă, încercați să treceți neobservată în viață, ori de cîte ori e posibil.

— Pentru un artist relația cu spectatorii nu poate fi atît de simplă, de lineară. El nu se poate opri la dorința de a plăcea, de a-i cuceri cu orice mijloace. Aveți dreptate, mă stinghерește tendința unor oameni de a modifica această relație, de a-l da măsura familiarității. Ceva din vraja artei care n-a încetat să mă tulbure, s-ar micșora astfel într-un fel, mă străduiesc să păr teatrul. Pentru mine și pentru cei care-l iubesc.

— Cum ați devenit, la urma urmei, artistă ? Presupun că voi auzi niște confesiuni palpitante.

— În copilăriile îmi plăcea să privesc oglinzile. Nu mă interesa chipul meu, ci starea care mă cuprindea uneori și pe care doream s-o regăsesc acolo, s-o înțeleg. Oglinda era primul reper necesar. În ea și dincolo de ea căutam răspuns la întrebările care începuseră să se ivească. Cu anii, aceste oglinzi nu mi-au mai ajuns.

— Și atunci ?

— Pe nesimțite aproape, în jurul meu s-au strîns cărțile care sînt, într-un fel, oglinzi mai adînci și mai fascinante. Apoi, m-am îndreptat spre teatru din nevoia de a recrea concretul lumii care mă impresura cu adevărurile, cu tainele, cu îndoielile, cu frumusețile și rănile ei.

— Totuși, care ar fi reperele devenirii dumneavoastră ?

— N-aș putea numi, nici măcar cu o largă aproximație, punctele nodale ale acestei plămădiri. Actele biografice sau fișele de repertoriu și personaje nu pot reconstitui drumul formării unui artist. Nu-l pot reface în esență și în interioritatea lui. Lăsăm în urmă, ca în poveste, semne și mărturii pentru o eventuală regăsire a acestui drum. Complexitatea lui nu se mai poate înțelege și simți adunînd date, cronici și fotografii. Artistul trebuie să ducă totul cu sine, să se istovească purtînd toată viața lui creatoare. Nimic nu e de lepădat. Nici greșelile, nici ezitările, nici reușitele. Ele fac forța cu care se mișcă, se ridică, forța cu care împinge și cucerește fiecare pas al lucrării sale.

— Astăzi sînteți mai frumoasă ca odinioară. Să fi exercitat piesele în care ați jucat o influență atît de hotărîtoare asupra dumneavoastră ? Să vă fi marcat atît de esențial chipul ?

— Nu m-am gîndit. Și nici nu cred că m-am schimbat într-atît. Azi sînt poate mai „în expresie", mai recunoscătoare fețelor pe care le-am dăruit personajelor mele. Lumina lor mă atinge poate și pe mine, rămînînd. Un rol nu trece numai asupra spectatorilor, el modelează, nestiut uneori și în timp, ființa care-l naște ,așa cum maternitatea modifică de cele mai multe ori chipul femeii.

— Vă mai place să vă uitați în oglindă ?

— Nu și nu o mai fac cu setea de la început. Au rămas cărțile, viața.

(Continuare în pag. 15)

GEORGE ARION ■

G. Călinescu, inedit
— cronică literară de Al. Piru
(pagina 11)

Subiectul Grigorescu
de Tudor Octavian
(pagina 14)

Cum vă place
— o rubrică realizată de cititorii noștri
(pagina 15)

Viaţa culturală la zi

În lumină

Aşa cum stai
În prezent pentru lumină şi
Pentru naşterea mea
Dă-mi toţi mugurii
Din ochii dimineţii,
Din ecourile lor
Am aprins puţin cîte puţin
Viaţa
Ca nimeni să nu-mi poată
întoarce
Cuvintele

Şi nimeni să nu-mi strige
pe nume
Focul de pe tărîmul celălalt.
Aşa cum stai
În lumini îmbrăţişate
Fără stringere de inimă
Mă încredinţez
Pentru fiecare poezie
Oricît m-ar chinui
Ţipetele cuvintelor

ION VADUVA ■

Destinul, ca bibliografie

Dacă este adevărat — şi este ! — că viaţa unei culturi se compune nu numai din suma operelor, ci şi din totalitatea existenţelor literare individuale, este limpede pentru ce **biografia** omului de cultură devine în cele din urmă — **bibliografie.**

Personalitatea lui George Ivaşcu — istoric literar, editor, cadru universitar, publicist, conducător de reviste literare de primă însemnătate, descoperitor, îndrumător şi susţinător generos al multor talente cu notorietate în domeniu — oferă, indiscutabil, toate punctele de reper ale unei adevărate biografii-bibliografie, ajunsă astăzi la 75 de ani, din care mai bine de 50 constituie o existenţă intelectual-militantă exemplară.

Nu este nevoie de prea multe argumente spre a realiza dimensiunile exacte (riscurile şi pericolele de tot felul, ca şi responsabilitatea extremă) ale unui debut în presa de stînga a anilor '30, cu articole ce apărau democraţia, demascau şi condamnau liniile ucigătoare ale ascensiunii fasciste în România, pledînd pentru drepturile clasei muncitoare şi ale intelectualităţii progresiste. Conducător al revistei **Manifest** (1934—1936) — publicaţie editată „întru afirmarea năzuinţei de democraţie de pe o poziţie antifascistă declarată, prin promovarea unei literaturi protestatare" — George Ivaşcu va semna editoriale fulminante **(Huliganism ideologic sau dialectica naţionalismului, Politica de intimidare a intelectualilor, Concentrare în lagărul fascist** etc.), reportaje acuzatoare **(Prin satele triste ale Tutovei, Invalizii, Într-un fund de autobuz** etc.), va face cronică literară („vom înregistra faptul literar fără emfază şi fără sperietori. Ne vom strădui să fim mai mult cronicari decît critici şi nu vom da sentinţe răsunătoare şi nici directive"), va traduce (din Rilke sau Gide), va lua interviuri ş.a.m.d. O parte din această intensă şi febrilă activitate publicistică (alături de colaborarea la **Jurnalul literar**) se află adunată în volumele **Confruntări literare** (1966) şi **Jurnal ieşean** (1971), iar prefaţa la antologia reportajului românesc dintre 1829 şi 1966 **(Reflector peste timp)** oferă o imagine în plus a relaţiei simpatetice dintre mai vechiul reporter şi actualul istoric literar. Volumul I din **Istoria literaturii române** (1969) — prin care George Ivaşcu, unul din colaboratorii apropiaţi ai lui Călinescu, construieşte un model eficient al relaţiei istorie (social) cultural-estetic în cadrul începuturilor literaturii naţionale — monografia **Dobrogeanu-Gherea** (1972), exactă şi bogată în disocieri utile, ediţia de poezie Lucian Blaga din 1982 (unul din punctele majore de referinţă din destinul contemporan al poetului, cu felurite implicaţii ulterioare în cuprinsul receptării critice), ca şi primul volum (1812—1866) al antologiei **Din istoria criticii literare româneşti** (1967) — constituie numai cîteva din capitolele „editoriale", ca să spunem aşa, ale acestei biografii-bibliografie.

Pentru că, în fapt, ceea ce reprezintă cîştigul major al acestei opere-viaţă în cuprinsul culturii noastre de azi rezidă în arhitectura pe care George Ivaşcu a oferit-o revistelor **Contemporanul** (din 1946 pînă în 1971) şi **România literară** (din 1971 pînă astăzi): treizeci de ani de presă, aşadar, peste 1 500 de săptămîni de literatură, de cultură şi valoare social-estetică, zeci de mii de pagini adunate, citite şi recitite de aceeaşi privire atentă, sute de semnături a căror calitate a fost girată de aceeaşi competenţă, stimulate de aceeaşi generozitate şi care compun, practic, literatura română contemporană".

TANIA RADU ■

Vitrina cărţilor

Inedite, restituiri, exegeze

● O foarte plăcută surpriză pentru iubitorii de istorie a Bucureştilor, inclusiv pentru „mateini", o constituie apariţia, în demult preţuita colecţie „Restitutio" a Editurii Minerva, a volumului **Portrete şi evocări istorice** de G.I. Ionnescu-Gion, ediţie îngrijită, prefaţă, note, glosar şi bibliografie de Vistian Goia. Personalitate compusă din savuroase contraste, istoric de certă importanţă, memorialist, gazetar, cronicar teatral, eseist de mare calibru (căruia va trebui să i se facă o dată şi-odată parte dreaptă în domeniu), avînd şi o existenţă pe măsură, adulat în cele mai selecte saloane ale urbei, contestat, minimalizat şi din nou preţuit, — Ionnescu Gion îşi conservă aproape intacte, astăzi, farmecul şi subtilitatea scrisului, precizia elegantă a portretizării, siguranţa cu care detectează printre aluviunile documentare şi pitoreşti esenţele fizionomiei autohtone. Deşi din cele peste 800 de pagini, cîte formează materia celor 23 de capitole din lucrarea capitală a autorului **(Istoria Bucureştilor**, apărută la Socec, în 1899), editorul a optat numai pentru două capitole (V. **Curţile domneşti, 1464—1800** şi XXII, **Din Viaţa bucureştenilor pînă la 1800**), bogăţia detaliilor cuprinse aici, alături de interesul reprezentat de celelalte secţiuni ale ediţiei **(Din istoria fanarioţilor : Alexandru Ipsilanti şi fiii săi, Nicolae P. Mavrogheni şi lady Craven**, evocarea Dorei d'Istria, a Iuliei Hasdeu, a lui C.A. Rosetti, G. Sion, Ioan Brezoianu, etc.) compensează cantitatea prin calitate şi oferă o lectură din mai multe unghiuri de vedere atrăgătoare.

● Un nou volum de **Documente literare inedite** (al V-lea), cuprinzînd **Teatru românesc inedit din secolul al XIX-lea** şi apărut la Editura Minerva prin exemplara abnegaţie a lui Paul Cornea, Andrei Nestorescu şi Petre Costinescu, readuce în atenţie un domeniu care, îndeobşte, nu se bucură de atenţia meritată : cel al începuturilor dramaturgiei naţionale. Claustrat în cadrul binomului **localizare** (adaptare) — **originalitate**, între modele şi efortul de automodelare, teatrul românesc din secolul trecut îşi dovedeşte la ora de faţă, dacă nu o vitalitate neapărat scenică, în orice caz una ţinînd de resortul sociologiei, al istoriei mentalităţilor şi al istoriei formelor dramatice. Calităţi prin care se impun, de această dată, unele texte semnate de Costache şi Iorgu Caragiali, de Matei Millo, Alecu Donici şi I.M. Bujoreanu, dar în special **Voiaj din Podul Mogoşoaii pînă în ţigănia Vlădichii. Călătorie pe uscat şi pe mare**, „pamflet politic dialogat" atribuit lui I. Heliade-Rădulescu. Textul — structurat, arată Paul Cornea, pe „călătoria întreprinsă la începutul anului 1839 de colonelul I. Cimpineanu, şeful opoziţiei liberale în Ţara Românească, la Constantinopol, Paris şi Londra, spre a dezvălui intrigile ţariste în Principate şi a căuta sprijin în vederea înfăptuirii Unirii" — este o bogăţie de vervă şi suculenţă ironică, excelînd în „persiflarea subţire ca şi în bufoneria verbală, în batjocura mucalită ca şi în sarcasmul venin-os", adăugînd o etapă — încă una, dar cît de necesară ! — în drumul de la Alecsandri la I.L. Caragiale.

● Tot la Editura Minerva, Al. Săndulescu, fidel unei iubiri (istorico-literare) mai vechi, publică volumul **Duiliu Zamfirescu şi marele său roman epistolar**, întreprindere întru totul firească pentru cel care a îngrijit mai multe ediţii de **corespondenţă** a autorului **Vieţii la ţară** şi care a semnat, în 1972, un studiu asupra **Literaturii epistolare.** Corespondenţa se instituie în cazul lui Duiliu Zamfirescu ca un adevărat jurnal, iar cînd personalitatea autorului beneficiază de un destin direct proporţial calităţilor, dar şi defectelor sale, ea capătă o dublă însemnătate : psiho-socială şi psiho-artistică. Ambiţiile, iubirile, idealurile umane, scriitoriceşti şi politice ale diplomatului de carieră, elanurile romantice şi energia polemică, indeciziile şi opţiunile uneori şocante, oscilaţiile în prietenie şi veneraţie, notele narcisiace şi generozitatea elegant învăluită, melancoliile citeodată bovarice şi duritatea autoimpusă — ale lui Duiliu Zamfirescu, au în persoana lui Al. Săndulescu un comentator înzestrat cu o necesară fibră simpatetică, dar şi cu obiectivitatea adecvată multelor motivări şi nuanţări reclamate de un atare subiect. Exegeza realizată de Al. Săndulescu — al cărei titlu putea fi **Lupta cu prejudecăţile** (cu cele antume, dar şi cu cele postume) — refăce „dosarul unei existenţe" de multe ori mai palpitantă decît creaţia literară, propriu-zisă, a acesteia.

T. RADU ■

A fost odată ca niciodată

Între cele mai noi volume ale **Editurii „Ion Creangă"** (ne-am aplecat asupra lor şi pentru că, iată, vacanţa mare e-n toi !), consemnăm două cărţi de desenat, **Iepurii şi crapii**, de **Tudor Arghezi**, şi **Musafirul nepoftit**, de **Florin Iordăchescu.** Cărţi de desenat fiind, ne vom da cu părerea, ca să zicem aşa, asupra ilustraţiilor : sînt frumoase. Au în ele, de-adevăratelea, o naivitate copilărească, întregind povestirea arghezlană, sau poema fabulă despre un ospăţ al păsărilor din curte, ospăţ la care va sosi, se putea altfel, şi un vulpoi ! Cei ce se vor încumeta să la ca model planşele colorate şi, mai apoi, să coloreze ei înşişi planşele în alb negru, vor putea să spună că, pe timpul verii au avut o bună profesoară de desen, pe **Valeria Eva-Chiş.** ● Tot Valeria Eva-Chiş semnează şi ilustraţia unui alt volum, **Vara Pitiicului**, de **Dorin Aimăşan.** De-această dată, ilustraţia, inclusiv vignetele, fac dovada că artista are o deosebită înţelegere a universului grafic destinat cu precădere copiilor. Cît despre poveştile cuprinse în volum, ele au un aer poematic tocmai bun pentru copiii care încă nu ştiu ce este aceea o năzdrăvănie. Parcă prea cuminţi şi ascultători sînt copiii care s-ar putea emoţiona de tot felul de năzbîtioare ale animalelor de prin pădure sau de la grădina zoologică ! Pe de altă parte, însă, textul, în ostrovul său poeticească, este credem noi, prea greu de înţeles şi, mai ales, de explicat : „Iată, la Carul Mare s-a înhămat elegantul Pegas, care minat de Vizitiu aleargă pe întinsele cîmpii fără să le atingă. Orion şi-a scos de la şold spada şi s-a angajat într-un aprig duel cu Dragonul. Cloşca cu pui ciuguleşte boabe de stele, ştiind că lupta lor nu e pe viaţă şi pe moarte, ci doar un spectacol. Leul, cu coama încinsă de meteoriţi, urmăreşte zborul planat al Lebedei". De unde să ştie copilul chiar toate constelaţiile ? ! ● O carte sprintară şi vioaie, cu text, dar şi ca ilustraţie, întrucît desenul lămureşte povestirea, este **Anotimpurile şi micii pictori vrăjitori**, de **Victor Sivetidis.** Ilustratorul, **Dumitru Dobrică** desfăşoară un larg evantai de soluţii plastice în care imaginaţia şi joaca sînt pe primul plan. ● O carte emoţionantă prin duioşenia pe care autoarea, **Silvia Kerim**, încearcă să o stîrnească în copii — şi, după părerea noastră, acest lucru foarte greu, reuşeşte pe deplin să-l înfăptuiască — este **Bunica albă**, ilustrată cu delicateţe şi gingăşie de către **Constantin Baciu.** Alte cărţi, **Noi cinci, Trică şi comoara**, de **Tudor Negoiţă, Omul fără umbră**, de **George Nestor**, şi **Caruselul primăverii**, de **Elena Ghirvu-Călin**, îşi aşteaptă în această vară cititorii, pasionaţii de veşnica frumuseţe a lui „a fost odată ca niciodată", în spatele căruia se ascund atîtea şi-atîtea mari miracole. Asupra ilustraţiei acestor ultime trei cărţi nu ne-am oprit întrucît ilustraţia lipseşte aproape cu desăvîrşire, ceea ce, din punctul de vedere al copiilor, nu credem că e lucru tocmai bun.

VICTOR NIŢA ■

CAP LIMPEDE

● CONVORBIRI LITERARE nr. 6/1986. Un dublu număr aniversar. Pe de o parte, obişnuitul grupaj pe care revista îl consacră, în pragul verii, lui Mihai Eminescu, pe de alta, două pagini dedicate profesorului Constantin Ciopraga, istoric şi critic literar, mentor al vieţii literare ieşene, cu prilejul celor 70 de ani. ● Despre poezia şi proza eminesciană glosează în acest număr Virgil Cuţitaru, Leonida Maniu, Elena Pricop (deţinătoarea premiului revistei **Convorbiri literare** la Colocviul ştiinţific studenţesc Iaşi, 1986), Ştefan Giosu şi Victor Macarie (ultimii doi, cu contribuţii mai specializate — traduceri în aromână şi, respectiv, restituiri de istorie literară). Grupajul critic propriu-zis este, în genere respectuos — convenţional ● Cinci poezii de Ion Mircea (decantări de spirit şi sensibilitate) şi pagini de jurnal, sub titlul **Primele zece** (zile, probabil), semnate de Mircea Horia Simionescu, sînt de remarcat în paginile literare propriu-zise ale acestui număr. ● La rubrica **Panoramic**, Ioan Holban îl admite pe Constantin Stan, odată cu cea de a treia carte a sa, „în rîndul prozatorilor «profesionişti» ai generaţiei '80", iar Alexandru Piru realizează un succint portret al unui „vrednic urmaş al marelui Emil Botta", Florin Muscalu. ● **O Viaţă a cărţilor** care se citeşte cu mult interes. Alături de eseul tentat de „o istorie a moravurilor societăţii româneşti din unghiul (...) relaţiilor amicale" şi cu aplicaţie la corespondenţa lui Alecsandri **(Opere** vol. X) şi Maiorescu (Jurnal, vol. VI) se aşază foarte bine şi folletonul dens al lui Val Condurache despre Nicolae Manolescu **(O uşă abia întredeschisă)** şi cronica de largi proporţii, despre **Rod** de Cezar Ivănescu, semnată însă destul de curios pentru o astfel de rubrică : C.P., precum şi „oximoronul critic" — ca să fabricăm o formulă pe măsura diptic-ului semnat de George Pruteanu. Dacă Mircea Martin prilejuieşte semnalarului un comentariu eminamente exclamativ (pe alocuri, aproape în versuri !), Romulus Rusan stîrneşte declaraţii fără drept de apel : „Nu ştiu alţii cum sînt, dar eu, în notele de drum, vreau om, vreau viaţă, vreau senzualitatea contactelor cu alte ceruri şi pămînturi"... ● Revista braşoveană **Astra** aniversează în numărul 6/1986 douăzeci de ani de existenţă. Două decenii în care „semnăturile celor mai de seamă scriitori şi cărturari ai timpului nostru : Arghezi, Jebeleanu, Bogza, Preda, Barbu, Stănescu, Doinaş, (...) nestematele unor inedite de Eminescu, Blaga, Barbu, Enescu, Goga, Maiorescu, mii şi mii de pagini" poartă „scînteiaţia eternităţii". Am citat din cursivul semnat de Daniel Drăgan. ● Cîteva însemnări sensibile, dedicate de asemenea aniversării **Astrei** semnează Alexandru Andriţoiu, Augustin Buzura, Dina Cocea, Aurel Rău, Corneliu Sturzu, Anghel Dumbrăveanu, Ilarion Ionescu-Galaţi, Mihai Olos, Mihai Ungheanu şi Ion Vlad, sub titlul **Tradiţii patriotice şi revoluţionare ale Astrei** ● Ion Lupu publică în pagina 9 a revistei cîteva scrisori ale lui Nichita Stănescu, al căror destinatar a fost, şi în care laitmotivul generos nu este altul decît vocaţia prieteniei. ● Mircea Horia Simionescu este prezent şi în paginile **Astrei**, de această dată cu un interviu consemnat de Daniel Drăgan. ● Cîteva însemnări sensibile, dedicate de asemenea aniversării **Astrei** semnează Alexandru Andriţoiu, Augustin Buzura, Dina Cocea, Aurel Rău, Corneliu Sturzu, Anghel Dumbrăveanu, Ilarion Ionescu-Galaţi, Mihai Olos, Mihai Ungheanu şi Ion Vlad, sub titlul **Tradiţii patriotice şi revoluţionare ale Astrei** ● Ion Lupu publică în pagina 9 a revistei cîteva scrisori ale lui Nichita Stănescu, al căror destinatar a fost, şi în care laitmotivul generos nu este altul decît vocaţia prieteniei. ● Mircea Horia Simionescu este prezent şi în paginile **Astrei**, de această dată cu un interviu consemnat de Daniel Drăgan. Plăcuta locvacitate a prozatorului tîrgovistean transmite dialogului nu doar timbrul aparte al personalităţii sale, ci şi opinii întemeiate şi dublate de un discret subtext polemic, privind „şcoala de la Tîrgovişte". Interviul face astfel un frumos pandant explicativ paginilor de jurnal din **Convorbiri literare**, despre care a fost vorba mai sus. ● Remarcăm însemnarea vioaie, la obiect şi în acelaşi timp... neiertătoare a Mirunei Runcan, sub titlul rubricii **Creşterea limbii româneşti.** ● O pagină de vacanţă — ultima din acest număr — ne propune, în traducere, trei proze scurte umoristice, dintre care savuroasă este mai ales **Cum să faci un milion de dolari în concediu**, de Leonard S. Bernstein (trad. Petru Iamandi).

● Asumîndu-şi într-un sens mai larg menirea de revistă literară lunară, **Vatra** nr. 6/1986 nu se sfieşte să recupereze din producţia editorială a anilor trecuţi titluri de cert interes, necomentate la vremea respectivă. Gheorghe Păun semnează astfel un excelent comentariu la **Timpul** lui Solomon Marcus, veritabil „«roman» al timpu-

Gala tinerilor concertiști

Promisiuni

Intr-un an aniversar **Carl Maria von Weber** (se împlinesc două sute de ani de la nașterea acestui important compozitor romantic german), este firesc ca o parte dintre manifestările muzicale să-i fie dedicate. Una dintre ele, realizînd o integrală a lucrărilor concertante pentru instrumente de suflat și orchestră de Weber, mai mult, alăturindu-le pe acestea unor similare pagini de **Mozart** (compozitor care l-a influențat enorm) mărturisește preocuparea atentă pentru calitatea unor concerte care se doresc a fi și autentice acte de cultură muzicală. În cazul **„Galei tinerilor concertiști"** din Constanța, realizată în colaborare de Teatrul Liric din localitate, Comitetul Județean U.T.C. și A.T.M., importanța ei sporește prin programarea unor talente tinere, remarcate pe scenele noastre de concert, în concursuri naționale și internaționale. Nefiind vorba aici de prime apariții pe scena publică, termenii cronicii muzicale se pot simplifica oarecum, insistînd pe confirmarea (sau neconfirmarea) valorii interpretative. Să începem cu clarinetiștii. Cel mai matur ni se pare a fi orădeanul **Liviu Gocan**, posesor al unui ton timbral, expresiv, construind fraze bine închegate muzical, avînd acea prezență de spirit care s-o constituie în superioară formă a talentului artistic. De asemenea, **Dan Avramovici** denotă cantabilitate, frazează coerent, logic, avînd un timbru puțin cam „moale", însă foarte potrivit aici, în pagini în care melodia este la ea acasă. **Liviu Boșan** n-a trecut deocamdată pragul confirmării, deși, cu alte ocazii, l-am putut asculta la un nivel net superior. Am mai ascultat un foarte bun fagotist, **Romeo Domuncu** în Concertul pentru fagot și orchestră de Weber, cu tehnică impresionantă, fără a neglija cîtuși de puțin elementele de cantabilitate. Tînarul flautist, **Mihai Maxim**, a interpretat o superbă pagină concertantă mozartiană, avînd calități deosebite, de susținere a sunetului, de vibrație și „muzicalizare" a liniei melodice celei mai simple, cu evidente calități de virtuoz. Un cornist meritos, **Remus Cozma**, tot într-o pagină weberiană, a dovedit reale calități, tehnice și sensibile, dacă facem însă abstracție de unele faisuri și „scăpări" în momentele în tempo ridicat. Dintre violoniști, studenta **Luminița Burcă** în Concertul nr. 6 pentru vioară și orchestră de Mozart, merită toată atenția, avînd aceeași știință a frazării neostentative, a susținerii sunetului cu naturalețe, atît de potrivită ethosului mozartian, în timp ce brașoveanul **Mihai Ionescu**, aflîndu-se evident într-o zi proastă, în care faptele elementare de intonație rămîn departe de intențiile instrumentistului, n-a confirmat așteptările. Cuvinte foarte frumoase și în privința pianiștilor : în pagina românească a galei (Concertul pentru pian și orchestră de coarde de Dan Constantinescu), **Ana Maria Avram** a demonstrat o sensibilă înțelegere a unei partituri contemporane. Într-un frumos moment mozartian **Lena Vieru** a realizat cîteva pagini de excepție, în special în partea lentă. Tot cu Mozart **Vlad Dimulescu** a reprezentat culminațiz artistică „tînără" a unei reușite gale concertistice. Am scris culminație „tînără" deoarece organizatorii au avut interesanta inițiativă de a invita, alături de acest buchet de tinere talente, doi artiști de renume : violonistul **Ștefan Ruha**, interpretînd două pagini mozartiene și clarinetistul **Aurelian-Octav Popa**, cîntînd cu măiestria sa binecunoscută trei momente weberiene (dintre care unul reprezintă o prelucrare proprie a binecunoscutului cvintet cu clarinet). Este aceasta o inițiativă potrivită ? Dacă ne gîndim la afluența publicului, atras de „rezonanța" afișelor — da : dacă ne gîndim însă la inevitabilele comparații care se nasc de aici, uneori ușor inhibatoare, sîntem parcă înclinați să răspundem tot afirmativ, deoarece arta înseamnă și competiție (bineînțeles, în mod creator, sensibil).

VIOREL CREȚU ■

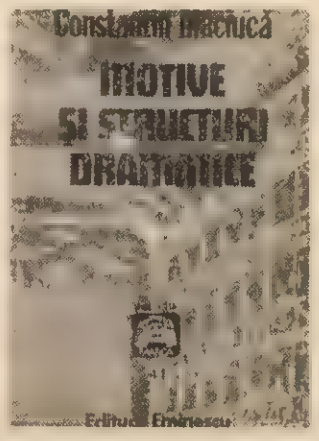

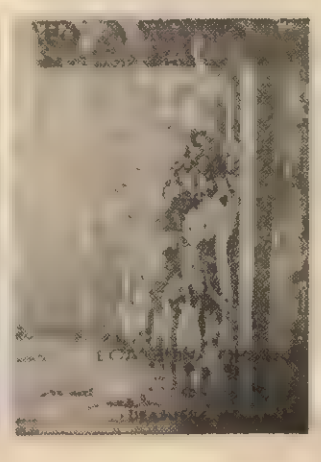

Teatrul în colecții și serii

La editura Eminescu continuă să apară cărți de mare interes care dovedesc preocuparea permanentă acordată de acest colectiv fenomenului teatral autohton și universal. Astfel, o piesă de succes din repertoriul citorva teatre de la noi — **Cerul înstelat deasupra noastră** de Ecaterina Oprolu —, a fost publicată în prestigioasa colecție **Rampa**. Iată despre acest valoros text dramatic o opinie avizată datorată criticului Marian Popescu : „...**Cerul înstelat deasupra noastră** mărturisește o iscodire neobosită a substerfugiilor și rutinelor prin care timpul uman a părăsit calea regală a iubirii..." ● În seria **Teatru comentat** aceeași editură ne propune spre lectură cinci piese de Theodor Mănescu : **Excursia, Noaptea pe asfalt, Mingîierea, Politica I** și **Dialectica** sau **Trestia gînditoare**. Prefața volumului aparține lui Constantin Măciucă iar paginile în loc de postfață sînt semnate de Dinu Săraru care afirmă entuziasmat : „Orgoliul scriitorului de a se afla, partizan, în mijlocul evenimentelor și de a pătrunde structura istoriei moderne a României, luminînd-o într-o parabolă despre drama conștiinței comuniste, a asumării răspunderii pentru destinul unui popor întreg, s-a și întîlnit, inspirat, cu ecoul lui scenic excepțional." Ultimele două piese fac parte dintr-o tetralogie intitulată **Politica**. „Romanele dramatice" care o alcătuiesc reprezintă Convorbiri între vii și morți, la care participă, probabil, și cei încă nenăscuți ● Colecția **Masca** a ajuns la numerele 40 și 41 : Antoaneta Tănăsescu **Destin teatral — Aurel Baranga**, o fină analiză a creației unui dramaturg al cărui dialog cu timpul „a început... sub semnul unui optimism bine temperat dar real" și Constantin Măciucă — **Motive și structuri dramatice**, în care se realizează din secvențe semnificative o definire autorizată a momentului teatral actual. **(George Arion).**

CAP LIMPEDE

lui", iar Anton Cosma scrie o recenzie la romanul-jurnal al lui Ion Vlasiu, **Cartea de toate zilele**. ● Dan Culcer într-un palpitant dialog cu Solomon Marcus : „— Ce rol are spiritul utopic în viața noastră ? Ați gîndit vreodată în acest spirit ? — Înțeleg prin utopie orice scenarii de viitor care nu rezultă din extrapolarea stărilor trecute sau prezente. (...) Cred că discursul utopic are un rol important, iar spiritul utopic este un ingredient esențial al oricărei culturi ; dar, ca orice ingredient, proporțiile și contextul său, interacțiunea sa cu reprezentările neutopice trebuie ținute sub un control riguros".

● În **Familia** nr. 6.1986, Ion Simuț scrie despre **Tendințe ale criticii actuale**: „...critica noastră contemporană are toate formele de relief. Litoralul și cîmpia foiletonistică sînt foarte aglomerate. La munte urcă numai temerarii și acestia sînt puțini. Alpiniști veritabili sînt solitari. Numai spiritele cuprinzătoare și îndrăznețe au nevoie de mari înălțimi". Firește, metaforele conțin în text și exemplificările aferente. ● Gheorghe Grigurcu, prezent în mai toate revistele lunare în această perioadă (grație probabil unei efervescențe biografice aniversare), acordă în **Familia** un interviu lui Nicolae Băciuț. „Să vă mărturisesc (...) că sînt vizitat, în unele zile enigmatice, de „omul negru" al poeziei, ca de un **alter ego** ce-mi tulbură tihna funcționărească, burgheză, a eului critic ? (...) Criticul din mine n-are puterea nici a-l aproba, nici a-l repudia pe poetul din mine. (...) Și cu toate acestea, se petrece citeodată o contopire ca între ființe foarte dragi una alteia, cînd criticul nu mai simte că nu e poet, cînd poetul nu mai simte că nu e critic". Ciudățeniile creației ! **(T. R.)**

● **Subscriem.** Un articol cu un titlu incitant, **Rebuturi de... vacanță** publică Mircea Bunea în **Scînteia** din 25 iulie în care se semnalează, pe bună dreptate, înmulțirea numărului de cărți ce nu fac cinste celor care le tipăresc : au pagini albe, sau inversate, sau lipsă... După ce închină un emoționant elogiu cărții („Cartea era armă ; era școală ; era Țară ; era artă ? era știință ; era crez statornic ; era comoară".) semnatarul articolului conchide : „Dintr-un motiv sau altul, probabil că astfel de rebuturi nu pot fi evitate. Ceea ce rămîne de neînțeles : **„de ce sînt difuzate asemenea rebuturi? Ce face „Controlul de calitate ?** (G. A)

Cronica literară

de Al. Piru

G. Călinescu, inedit

Sub titlul **Aproape de Elada** (sintagmă figurînd în **Sensul clasicismului**, lecție de deschidere ținută de G. Călinescu la Facultatea de litere și filosofie din București în ziua de 16 ianuarie 1946), Geo Șerban publică în colecția „Capricorn" a Institutului de istorie și teorie literară (nr. 2, 1985) opt conferințe ținute de G. Călinescu cu diverse prilejuri între 1943 și 1948 și din care el însuși a excerptat fragmente în **Vremea** din 6 septembrie 1944 **(Oratorie** din **Oratoria și cerebralitatea)**, în **Lumea** (10 decembrie 1945 și 6 ianuarie 1946) **Cărțile și Ce este un autodidact** din **Prietenele noastre cărțile**, în **Lumea** din 13 ianuarie 1946 **(Discriminații** din conferința **Ce înseamnă literatura italiană pentru noi)**, în **Națiunea** din 4 iulie 1946 **(Unele** femei din conferința despre femeia română ținută în primăvara lui 1947), în **Lumea** din 24 martie 1946 **(Extemporal** din conferința ținută în fața alegătorilor săi din Brăila în martie 1948). Detalii din cele opt conferințe figurează și în alte articole sau studii de G. Călinescu încît se înțelege de ce nu și le-a publicat el însuși integral. Dar acest lucru trebuia să-l facă cineva și este bine că l-a făcut Geo Șerban. Conferințele le-a grupat sub titlul **Prolegomene.** În a doua parte a cărții sub titlul **Din „Carnete"** (care însă nu există ca atare) apar însemnări despre ceea ce Călinescu va numi sinteză epică, despre filosofia lui Schelling din **System des Transzendentalen Idealismus** (1890), cărțile Ricardei Huch despre romantism, despre **Das Erlebnis und die Dichtung** de Dilthey, despre Oscar Walzel **(Deutsche Romantik, Das Prometheussymbol von Schaftesbury zu Goethe, Vom Geistesleben des 18. und 19. Jahrhunderts)**, despre Ludwig Tieck, despre cărțile lui Ernest Cassirer citite în italienește **Individ și cosmos în filosofia Renașterii** și **Filosofia iluminismului**, o notă despre **Arta clasică a Renașterii** (în traducere italiană) de Heinrich Wölfflin, despre **Artele țesutului** de Gaston Migeon, despre **La pittura italiana del Seicento** de Vincenze Constantini, despre o antologie de prozatori minori din Cinquecento și o culegere de tratate tot din Cinquecento despre femeie, despre estetica lui Parini, despre romanele doamnei de Staël, literatura lui Stendhal, despre **Sensul literaturii italiene** (1931) de G.A. Borgese, **Ifinoeco** de D'Annunzio și **Malombra** de Fogazzaro. Tot ce trebuia să retină la lectură, G. Călinescu formula în scris și prelegerile sale universitare erau rostite aproape identic cu textul compus în prealabil, la curs profesorul venind doar cu citatele. Este de la sine înțeles că reținea din orice carte numai ce credea el și că însemnările erau utile în primul rînd pentru el.

În privința ediției lui Geo Șerban, lăudindu-i inițiativa, ne permitem unele observații. Este clar că titlul **Aproape de Elada** nu corespunde conținutului culegerii și nu pune la îndemînă decît puține „repere pentru o posibilă explicație". De ce să le căutăm pe acestea aici și nu în opera principală ? Este adevărat că Ramiro Ortiz a fost profesorul lui G. Călinescu, dar ne înșelăm dacă vedem în Ortiz un magistru și în studentul său, un discipol. Foarte stimat la noi mai ales pentru studiul său **Per la storia della cultura italiana in Rumania** (1916), Ortiz n-a obținut aceeași apreciere din partea compatrioților săi. Nici o istorie a literaturii italiene (Natalino Sapegno, Giuseppe Petrinio și nici chiar Nina Façon care-i citează pe aceștia) nu-i menționează (la Nina Façon apare doar în prefață). Mai mult cred că a învățat Călinescu de la De Sanctis.

Revista de istorie și teorie literară nr. 3 din 1983 a publicat de curînd un articol inedit de G. Călinescu despre **Ludwig Tieck**. Articolul, transcris de mine, era ultima formă a celui din arhiva Călinescu semnalat de bibliografia Ion Bălu la nr. 5006 (13 f. + 9 f. jumătăți de coală, fișe și conspecte cu cerneală neagră). Geo Șerban crede că în articolul din revistă sînt unele greșeli. Este posibil, dar în cazul cuvîntului **melice** (reprezentanții **melice**) cred că schimbarea în melodice a făcut-o Călinescu însuși. Un exemplu îl avem în articolul din **Lumea, Discriminații**, unde cuvîntul din manuscris **suav** (Ploaia... e un fenomen **suav**) a fost schimbat în **sonor**. Cred însă că chiar dacă în articolul **Cărțile** din **Lumea** a apărut cuvîntul **neprizabil** (poetul... e un personaj **neprizabil**), autorul trebuie să fi scris **neprizabil**. Să fie în ediție o greșeală de tipar ?

A cui este greșeala că numele lui Saavedra Fajardo, autorul cărții **Idea de un principe politico cristiano, representada en cien empresas** (1640) este transcris de editor de două ori Fagardo ? Și nu este oare Pudendorf faimosul Pufendorf, autorul vestitului tratat **De jure naturae ei gentium** din 1672 ? Ce este cu **curiguerismul** spaniol ? Nu cumva vine de la numele arhitectului și decoratorului José de Churriguera, creatorul unui stil exuberant în barocul spaniol ?

Mari probleme i-au pus editorului citatele date de G. Călinescu, în conferințele sale, în limba italiană. „Individul italian, spune Călinescu, arată în faptă și în literatură o repulsie față de alimentația grea" și exemplifică printr-un citat dintr-o satiră de Ariosto în care se exprimă plăcerea de a mînca un nap copt cu propriile mîini : „In casa mia mi fa meglio una rapa / Ch'io cuoca, e cotta su'n stecco m'inforco..." Geo Șerban transcrie în loc de cuoca, **curca** și în loc de m'inforco, **m'informo.** Apar greșeli chiar cînd versurile sînt citate în românește. Astfel cele despre înghețată ale lui Magalotti : „Nise, di quell'urnetta / Svolgi la vite aurata, e tranne fuore / Con la tue man di rose / Quelle nevi odorose" în traducerea lui G. Călinescu : „Nise, desfă capacul aurit / Al acelei chisele și scoate afară / Cu mîinile tale trandafirii / Zăpezile îmbălsămate". La Geo Șerban, Nise a devenit **Nase.** „Dante, susține Călinescu, nu-și poate imagina o mare nordică, furibundă, ci un lac pacific pe care poți aluneca într-o mică navă" și citează prima strofă din **Canzoniere**, XV, sonet : „Guido, i'vorrei che tu e Lapo ed io / Fossimo presi per incantamento, / E messi in un vascel, ch'ad ogni vento / Per mare andasse al voler vostro e mio". La Geo Șerban vascel devine **vasel** și al voler, a voler. Lipsesc și virgulele după incantamento și vascel. Guido și Lapo de alci sînt Guido Cavalcanti și Lapo Gianni care împreună cu Dante și Cino da Pistoia au reprezentat între 1280 și 1337 așa numitul în literatura italiană dulce stil nou. Vorbind despre dulcele stil nou, Călinescu susține că este un fenomen literar care n-a apărut altfel decît după cîteva secole de maturitate și (aici Geo Șerban dă de cuvinte indescifrabile în manuscris) după Renaștere", Acest „după Renaștere" deranjează mai mult decît cuvintele indescifrabile omise, pentru că s-ar înțelege că dulcele stil nou a continuat și după cinquecento, ceea ce nu este posibil să fi spus G. Călinescu. Poate fi vorba cel mult de o influență a dulcelui stil nou amestecat cu petrarchismul doar pînă la jumătatea lui quatrocento.

Cel mai grandios proiect al Epocii Ceaușescu:

„Orice om de bună credință care privește la tot ce s-a realizat în patria noastră, la transformarea însăși a geografiei României — prin marile lucrări de construcții, de înnoire a orașelor și satelor, prin vastele lucrări de irigații, prin realizarea Canalului Dunăre-Marea Neagră — poate să constate ce forță creatoare are un popor care a scuturat pentru totdeauna asuprirea și inegalitatea, a devenit stăpîn pe bogățiile naționale, pe destinele sale și își făurește în mod conștient propriul său viitor!"

NICOLAE CEAUȘESCU

„Pe-un picior de plai, / Pe-o gură de rai"... Așa ne-a fost, ne este și ne va fi în veci de veci Românîa noastră. O țară binecuvîntată cu toate darurile unui pămînt ales.

La noi, la români, firesc pămîntului, ca și cea a omului, desfide și platitudinea marilor șesuri, și neguroasa închidere de orizonturi a piscurilor montane, dat fiind că însăși Cîmpia Română nu-i decît o mare grădină sub pavăza munților și a Dunării. Accidentul geografic agreabil, surpriza plăcută a reliefurilor, împletită cu surpriza operei omului, încîntă și desfată, solicită fără să suprasolicite, ca un spectacol rafinat, condus printr-o regie suavă, ce nu osteneste spiritul prin retorică grandiloc vență sau lovituri de teatru. Distribuția între pămîntul de cultură și munte înlesnește un belșug agricol rîvnit încă de pe vremea lui Darius și a lui Alexandru cel Mare. Herodot și Strabon consemnează fertilitatea fabuloasă a teritoriului de la nord de Istru, iar Arian notează, în expedițiile lui Alexandru împotriva geților, acel celebru accident strategic: „Ocrotit de grînele care îl ascundeau de vederea dușmanilor, Alexandru, în zori de zi, îndreaptă armata prin semănături, iar pedestrimea a înaintat plecînd spicele cu lancea ținută în curmeziș". Dar semănătura e operă umană, munca e aici un exercițiu multimilenar; războiul, deși neamul străvechi de băștinași e aprig, nu e o instituție sacră, ci un mijloc defensiv dictat de împrejurări. Anticii se apără aruncînd în vrăjmași cu roiuri de albine — un simbol al rodniciei, o armă dulce cu subtile venînuri și putere perenă de roi. Roiul e un popor fabricant de miere și vinuri, dacii ocrotesc stupii și vița de vie și cultivă, de cînd se cunoaște, semănături. Într-o vreme cînd germanii se îndeletniceau cu vînatul, cînd romanii abia începeau să-și întemeieze republica, „geții nemuritori", cum îi numeau elenii, își întindeau influența de la aria Marii Negre pînă-n Bavaria, cultivînd statornic aceste pămînturi. „De-ar avea un rege și ar fi uniți — spune Herodot — ar fi cei mai puternici din toate neamurile pămîntului". Ei ocupă și munții, care sînt pînă spre creștete împăduriți, avînd sub nori pășuni grase pentru turme. Șesurile împrejmuiesc munții, dar în incinta împrejmuită de munți se deschide un alt șes fertil, spart cu plugul din vremi imemoriale. Darurile solului cunosc o scară ce suie pînă în munți, coboară iarăși în șesul fertil, suie munți de metale, coboară în șesuri. Apele delimitează hotarele, iar cununa muntoasă clădește un imens castel de apă — distribuită armonic spre toate zările.

Cîndva, acest pămînt se numea „Dacia Felix".

Ce țară din lume n-ar fi fost fericită cu atîtea daruri și haruri, ivite sub lucrarea naturii și sub lucrarea multimilenară a omului?

Dar România noastră, România socialistă, România revoluției din August, România Congresului al IX-lea al partidului, a vrut pentru sine mai mult. S-a aplecat cu infinită atenție asupra ei înseși, contemplîndu-și chipul în oglinda marilor aspirații de viitor. Și a hotărît că acest chip poate răspunde mai viu nădejdilor ce din veac scînteiază pe el. S-a inaugurat astfel — odată cu era construcției unei noi geografii economice, subsumată acestei construcții — era reconstrucției geografiei fizice.

Consecințele acestui gigantic efort se cunosc. Ele cuprind Carpații (transformați, prin baraje, în surse de energie, într-un veritabil castel solar în această parte a Europei, operă ce susține scăderea luminii din timpul iernii, refăcînd un climat de strălucire me-

Vă prezentăm astăzi capitolele viitoarei noastre „cărți" de reportaj, pe care Flacăra vă invită s-o răsfoiți în zilele de puternică vibrație și dăruire în muncă din preajma marii sărbători naționale de la 23 August. O „carte" cu filele proaspăt ieșite din teascurile actualității celei mai fierbinți, prin care noua întemeiere geografică a României din anii Epocii Ceaușescu se înnobilează cu alte grandioase și profunde mutații în Carpați, la Dunăre, pe dealuri, în cîmpie, pe rîuri și căi de comunicație — adică în toate articulațiile care alcătuiesc frumusețea și forța țării și care nasc fericirea acestui pămînt și a oamenilor săi

Carpații

Străjeri tăcuți la liniștea țării, Carpații tutelari încep să se conecteze tot mai mult la ritmurile ce pătrund „dinspre văi", dinspre viața tumultuoasă a industriei țării. Opera de pionierat a Bicazului, a Salvei-Vișeului, a Bumbești-Livezenilor a rămas doar un modest simbol pentru ce va fi fost făcut în anii care au urmat. A fost mai întîi linia blîndă a Transfăgărășanului — semn prevestitor pentru înțelepciunea cu care oamenii [illegible] să îmblînzească muntele, să și-l apropie și să-l înscrie în circuitul nevoilor sale de civilizație. Apoi, arcurile trufașe ale barajelor de pe Argeș și Lotru, construcții impunătoare ce par a aparține mai degrabă naturii decît omului, atît de integrate și integratoare sînt pentru reliefuri ce părea etern inabordabil, dacă nu chiar sfidător al munților noștri. Au urmat celelalte zeci de baraje, pe care le numim atît de simplu „salbe" și care impodobesc peisajul Carpaților cu semne ferme de armonie și urbanitate conectate la însăși viața citadină a țării. Resemnați în fața ofensivei [illegible] ți iscoditoare a omului, munții [illegible] să și scoată la iveală tezaurul de bogății, pulberea [illegible] le, spre marile retorte industriale [illegible] și la umbra pădurilor seculare. În Călimani, la Retezat Montană, la Cîmpu lui Neag, la Vatra Dornei, la Rovinari și Motru, la Cîmpulung și în alte multe locuri [illegible] de suveran a muntelui a trebuit să dezvelească, printr-un gest semnificînd descătușarea energiilor proprii, imensele lor resurse atît de necesare dezvoltării patriei. Printr-un demers susținut, condus cu atenție și înțelepciune, Carpații noștri au devenit în anii din urmă veritabile castele solare ale economiei naționale, reazim și punct de plecare ale șuvoiului de energie care vascularizează intens întreg edificiul industrial al țării (O. Ș.)

Dunărea

Dunăre, drum fără pulbere, așa era cîntată Dunărea într-unul din frumoasele noastre cîntece populare. Piedică în calea hoardelor turcești, Dunărea a fost un aliat de nădejde în lupta poporului român în marile bătălii ale istoriei, a fost prima noastră legătură cu marea. Frumoasă și capricioasă ca o iubită, mereu prezentă în viața noastră. Dunărea a ajuns astăzi poate cel mai mare și spectaculos șantier al țării, o sursă inepuizabilă de bogăție, pe care înțelepciunea conducerii de partid și de stat a înțeles s-o valorifice.

Dacă Dunărea ne ferea într-o bună măsură de cei care vroiau să se înfrupte din hărnicia și bogățiile românilor, astăzi ea este o posibilitate de colaborare și conlucrare cu vecinii. Podul de peste Dunăre de la Giurgiu este încă un semn al dorinței de prietenie și bună vecinătate cu Bulgaria. Porțile de Fier I și II, realizate în colaborare cu Iugoslavia, sînt cea mai ieftină sursă de energie electrică a țării și totodată rezolvă problema traficului fluvial în condiții mai sigure.

Micile orășele semănate pe malul Dunării s-au trezit la o nouă viață economică. Apa Dunării este folosită [illegible] și în marile industrii de prelucrare a lemnului de la Brăila. Canalul Dunăre-Marea Neagră care [illegible] drumul spre mare cu 400 kilometri dă posibilitatea marilor nave să intre pînă în interiorul țării.

Amplul și ambițiosul program de valorificare a bogățiilor Deltei s-a dovedit pe deplin realizabil. Sute de mii de hectare de pămînt cotropit de-a lungul anilor de mlaștini și smîrcuri Deltei au fost redate agriculturii, fără ca potențialul piscicol și turistic al acestui adevărat monument al naturii să sufere cîtuși de puțin.

Dealurile

Să scormonești un deal, să-l treci prin fălcile uriașelor excavatoare cu cupe rotative, să scoți din măruntaiele lui milioane de tone de cărbune, să-l faci în cele din urmă să dispară definitiv de pe harta țării și să rămînă în urma lui un pămînt drept ca-n palmă pe care să ai știința să-l faci o cîmpie roditoare nu este un semn de semeție, ci unul de înțelepciune izvorîtă din necesitatea înțeleasă și acceptată, de forță, siguranță și maturitate tehnică, de convingere că ceea ce faci, faci bine.

În județele Mehedinți, Gorj și Vîlcea, carierele Lupoaia, Roșiuța, Jilț, Poiana Seciuri, Tismana, Roșia, Girla, Poiana Rovinari, Pinoasa, Alunul, Cerna sînt tot atîtea dealuri care în cîțiva ani vor dispare după ce au fost cernute de mîinile oamenilor.

În urma uriașelor utilaje de excavat, a benzilor de transport și a buldozerelor, în urma minerilor care se mută în fața altui deal rămîne un petic de pămînt fără viață. Pe acest pămînt poposesc în scurtă vreme alți oameni care au învățat cu conștiinciozitate altă lecție: orice palmă de pămînt trebuie să rodească.

Și nu doar transformarea dealurilor în cîmpie e singurul fel de a schimba fața pămîntului. Dealurile sterpe, roase de vînturi și torenți de apă, care pînă nu demult erau considerate rebuturi ale pămîntului au fost stabilizate de lucrarea oamenilor, cresc pe ele astăzi pășuni și livezi. Grîul a urcat și el de la cîmpie pînă pe vîrfurile dealurilor. Noile mașini agricole concepute la institutul de specialitate fac posibilă mecanizarea și pe terenurile în pante accentuate.

Nici un petic de pămînt nu mai este considerat fără speranță. Oamenii știu și au puterea de a face ceea ce știu.

Reconstrucția pămîntului

diteraneene) ; cuprind apele, în frunte cu Dunărea (devenită și ea energie, un fluviu de energie, și, înainte de a-și stinge numele și ființa în mare, abătută pe o nouă albie, pe Canalul care-i face mai viu elanul vital, mai mari și mai impetuoase bogățiile) ; cuprind dealurile (mutate din loc, desfăcute din coerența de eră a rocilor, dezvăluindu-se ca antrepozite de materiale pentru industriile prezentului și viitorului) ; cuprind cîmpiile (redesenate simetric de mîna omului, prin vaste sisteme de irigații și de ameliorări funciare) ; cuprind țara în întregimea și în rotundul ei, într-o perspectivă de facere și desfacere ce sugerează, prin consecințe, geneza.

Dar oare mai poate rămîne România noastră, în aceste condiții, „o gură de rai" ? Nu-și va altera farmecul, muzeul, eternă ?

Nu, firește că nu ! Buna rînduire și folosire a munților și apelor, a dealurilor și a cîmpiilor, nu bruschează (o întreagă istorie ne-o dovedește !) raporturile noastre tradiționale cu natura. Lacul Roșu nu s-a format altfel decît lacurile de acumulare de la Bicaz, Argeș, Lotru sau Dunăre. Închiderea unor văi prin parapete de beton nu e nici ea, la noi, o noutate. Cine urcă văile Carpaților e uimit să descopere zidurile albe, de luminoasă cetate, ale ctitoriilor de la Sucevița, Cozia sau Arnota.

Ba, mai mult, restructurarea geografică îi fructifică naturii în chip superior frumusețea, ca un gest care-i prelungește geniul. Sau care, poate, pentru întîia oară, i-l revelează. Lacul Roșu pare mai „făcut", mai artificial ca lacurile artificiale ale ctitoriilor hidroenergetice. În Lacul Roșu, mumiile brazilor înecați povestesc despre o catastrofă. Celelalte lacuri, cele noi, și-s[illegible] și senine capodopere naturale, tulburate doar de stolurile de nori ce vislesc deasupră-le, de stolurile de pești ce vislesc în adînc, de vîslele turiștilor care-și caută aici ceasuri de reverie între stoluri de nori și stoluri de pești. Și mai rezultă, odată cu ivirea noilor lacuri, ceva, un „ceva" cît se poate de prețios. Rezultă, prin modificarea geografiei, și o modificare a microclimei, care se îmblînzește, se îndulcește, devine mai umană. Să mai notăm tot aici că un [illegible] biologi studiază, de cîțiva ani, aclimatizarea [illegible] toare pe lacul de acumulare de la Lotru. O [illegible] zare care, aflăm, s-a și produs ! Cînd cormoranii, lișițele, rățele, berzele, luînd act de existența unui nou punct geografic, și-l fac loc de popas, înseamnă că natura l-a votat, l-a acceptat definitiv.

Umanizarea geografiei, deci și a climei, nu poate să nu aibă urmări și asupra firii omului, chit că nu subscriem integral la teza lui Taine, căreia îi [illegible] zicala românească a omului ce sfințește locul. Acest miracol al sfințirii locurilor s-a produs, la dimensiuni geografice, în anii renașterii [illegible] Vom numi acest proces geologic [illegible] (ca) grafia lui August. Sursa lui se află [illegible] ționar din August 1944, care, putem [illegible] de istoricul Iulie 1965, dinamicul [illegible] al IX-lea al partidului, a imprimat [illegible] Dunăre și Carpați o inedită mișcare tectonică.

Cadrul cel mare al noii geografii românești este acum în plină închegare. Realizarea lui reprezintă o victorie epocală — epocală fiindcă e produsul unei epoci, marcînd strălucit o epocă. E, poate, cea mai însemnată victorie a unui popor care, modificînd natura, se modifică pe sine.

Deci natura s-a umanizat și se umanizează, prin gestul temerar al unui Adam care s-a apucat [illegible] fabrice, cu sudoarea frunții, un rai al său, mai aproape de firea cea omenească. Consecințele, desigur lente, așa cum se produc ele la scara naturii, nu vor întîrzia să apară. În preajma noilor ctitorii geografice se desăvîrșește o și mai strînsă intimitate a românului cu natura.

România Epocii Nicolae Ceaușescu [illegible] „Dacie Felix"

ILIE PURCARU ■

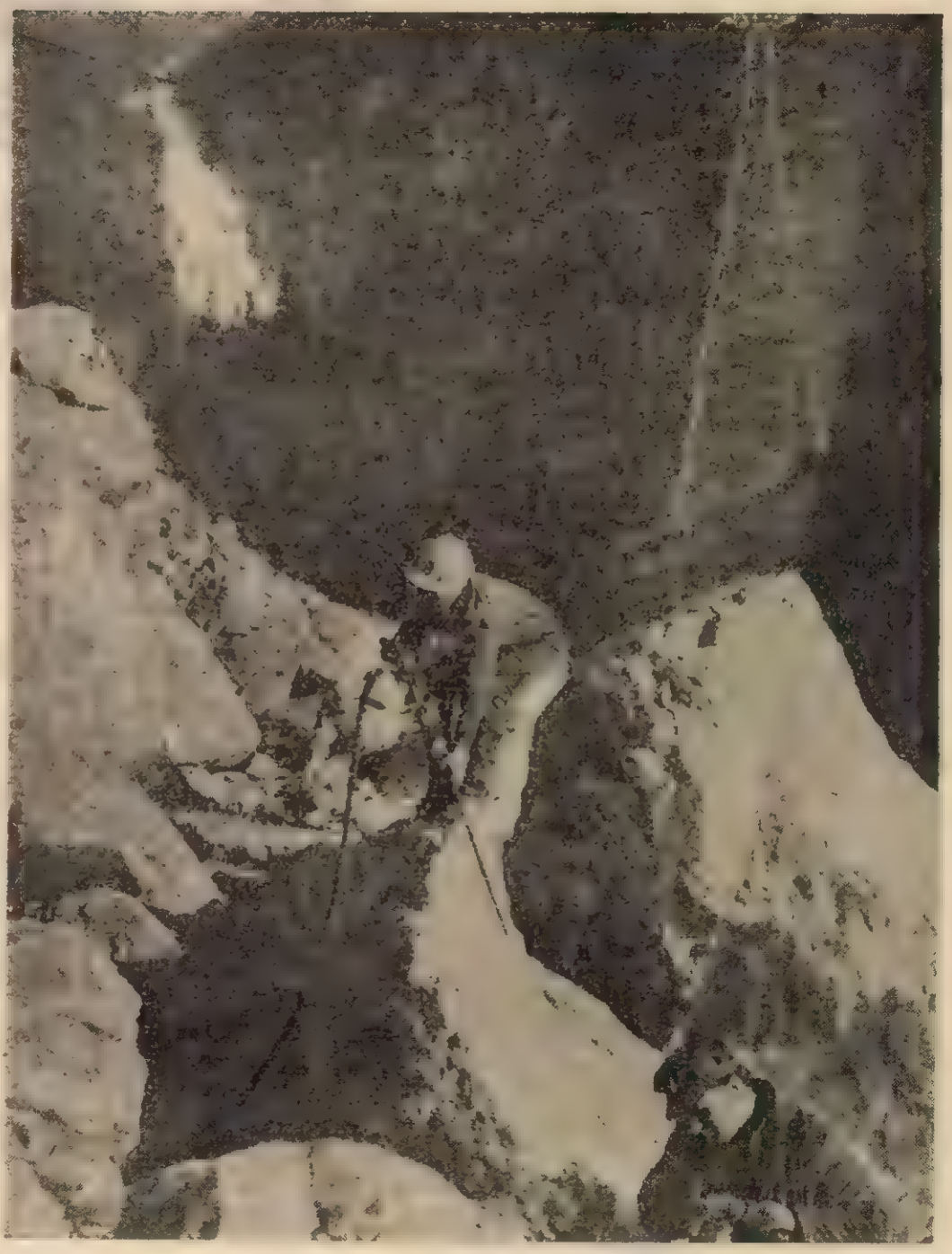

Drumurile

Marile lucrări de căi de comunicații [illegible] în lucru în ultimii ani, fie ele drumuri, căi ferate sau canale navigabile sînt tot atîtea proiecte sau dorinți vechi pe care oamenii le-au [illegible] aminat pînă în zilele noastre. În fața amplorii lor și-au dat seama că n-aveau suficientă forță. Au așteptat să mai [illegible] puteri, să capete statura corespunzătoare care [illegible] dreptul să le atace.

Transfăgărășanul a strîns poate la un loc cărările făcute prin Vama Cucului de Badea Cîrțan sau de miile de patrioți ardeleni care în 1877 sau 1914 au [illegible] cut în România să lupte alături de [illegible] independență și pentru apărarea [illegible]

Pentru calea ferată Vîlcele — Rîmnicu [illegible] va scurta bucla Pitești — Piatra Olt — [illegible] cu 140 de kilometri, s-au făcut primele [illegible] proiect în anul 1920. Abia în zilele noastre oamenii au cutezat să-și materializeze planurile. Viaducturile Topolog, cu o lungime de 1 300 metri, Simnic [illegible] tunelurile Gîbei și Ploștina, încă alte 10 [illegible] meroase lucrări de artă vor schimba fața locurilor, viața oamenilor din zonă. Fiecare drum [illegible] ce va fi terminată în curînd va aduce [illegible] nomii și beneficii.

Canalul Dunăre-Marea Neagră, cea mai [illegible] cinstirea Epocii Nicolae Ceaușescu, [illegible] Alt[illegible]-Midia-Năvodari, acum în construcție [illegible] urmate de canalul care va face din [illegible] țării un port la Dunăre vor trasa pe [illegible] țării pentru eternitate noi rîuri interioare navigabile. Ele nu vor fi doar căi de comunicații ieftine și rapide, ci și surse uriașe de apă pentru irigarea pămînturilor, pentru asigurarea unor recolte sigure și stabile.

OPREA GEORGESCU ■

Cîmpia

În [illegible]a Cîmpie Română se aude pulsul industriei [illegible] și aceasta pare a fi mutația fundamentală pe care [illegible] ani eroici au adus-o unui spațiu în care, între [illegible] recolte, nu se întîmpla nimic. Dar cîmpia a rămas vatra de pîine a țării, a rămas, adică, temeiul vieții și bunăstării noastre. Dacă e greu să spunem că reliefui cîmpiei s-a schimbat, în schimb, putem spune cu certitudine că el s-a îmbogățit. Mlaștinile și bălțile [illegible] apă au fost date la o parte pentru a aduce la lumină terenul roditor ; nisipurile Dăbulenilor sau Văii lui [illegible] nai nu mai pot fi spulberate de vînturi.

Peste Cîmpia Română sînt așternute gînduri noi, gîndurile a ceea ce numim, cu speranță transformată [illegible] în în certitudine, recolte sigure și stabile. [illegible] sta avem nevoie de foarte multe lucruri [illegible] soarelui pînă la binefacerile apei ; mai [illegible] cerile apei, stăvilă în calea secetei pus [illegible] propus unul din cele mai ambițioase [illegible] irigații, fără precedent în istoria țării [illegible] este ceea ce se [illegible] de irigații sînt singura cale [illegible] colte îndestulătoare, pentru o viață prosperă și în [illegible] sugată. Un astfel de canal magistral, pornind de la Dunăre (în amonte de Calafat) și mergînd de-a curmezișul cîmpiei, traversînd Jiul, Oltul (la Drăgănești) și sfîrșind în Argeș (la confluența cu Neajlovul) va permite irigarea, pe partea dreaptă a sa, a peste 360 000 ha. Un alt canal magistral, de irigații dar și navigabil, totodată, va lega Siretul de acumularea Dridu, pe Ialomița, și de-aici mai departe, pe valea Mostiștei, în Dunăre, cu beneficii imense pentru agricultura vastului ținut pe care-l traversează. Toate acestea pentru ca, în adevăr, Cîmpia Română să producă în liniște, adică stabil și sigur. (O. Ș.)

Riurile

O operație vitală pentru reconstrucția pămîntului este intervenția pe nervurile reliefului patriei, intervenția pentru amenajarea rîurilor. Cursurile naturale [illegible] beneficie corecții, statuînd noi linii de forță, de [illegible] și energie în cîmpul hidrografic al țării. Firele albastre de pe orice hartă fizică devin mai drepte, mai ample, mai geometrizate, oferind o pilduitoare probă a intervenției omului în întîmpinarea naturii și a aduce naturii în întîmpinarea nevoilor omului. Pentru [illegible] ficăieri, se pare, intervenția omului nu are atîta delicatețe, atîta înțelegere și consens față de legile [illegible] : ca în cazul amenajării rîurilor. De [illegible], deloc întîmplător, lucrările sînt făcute să [illegible] ie, să aibă adică temeinicia unei lucrări a însăși [illegible] ii care, iată, acum se vede corectată, amplificată, [illegible] într-un nou orizont de utilitate și civilizație. [illegible] ; al acestor intervenții chirurgicale pe nervurile [illegible] rilor este, ca în cazul oricărei mari edificări, extrem [illegible] simplu ; o acumulare în amonte și o regularizare de-a lungul albiei. În felul acesta vom avea apă cînd și cîtă ne trebuie — fără prăpădul inundațiilor și fără pustiirea secetei. În cincinalul trecut, oamenii C.N.A au realizat 36 acumulări mai importante (622 milioane m.c.), aproape 6 000 km regularizări și îndiguiri de rîuri și 18,7 km lucrări de derivație pentru transferarea unor debite excedentare în rîuri cu debite deficitare. Așadar, rîurile încep să se întîlnească nu numai în fluviu sau în mare, cum am învățat la geografia copilăriei noastre, ci mult mai înainte, peste dealuri sau în plină cîmpie, acolo unde deja sînt prefigurate ceea ce specialiștii numesc canale magistrale, niște rîuri frumoase și rectilinii ce „curg" de-a curmezișul [illegible] partind peste tot cu ele binefacerile apei. (O. Ș.)

Centru de creație

Început de drum

În fiecare după amiază, atelierele de pictură și sculptură din Bistrița au ușile larg deschise, semn că se lucrează intens și că pînzele cheamă privirea din toate părțile, pentru a le răsfrînge culorile sub cele mai stranii unghiuri. În centrul orașului, într-o clădire lungă, etajată, ce pare să fi fost cîndva o instituție monahală, tinerii artiști plastici bistrițeni și-au instalat atelierele cu sprijinul Uniunii Artiștilor Plastici, la numai un an după ce în Bistrița s-a constituit Cenaclul U.A.P., aparținător de Filiala Cluj-Napoca. Din 1981 deci, cei 27 de membri ai cenaclului, cei mai mulți proaspeți absolvenți ai institutelor din Cluj-Napoca, Iași și București, au aici, în acest oraș din ce în ce mai proaspăt sub raport arhitectural, un sediu de creație al lor, o formă de integrare în instituția mai largă a artiștilor plastici și, după ce titularilor Miron Duca și Vasile Tolan și ștagiarilor Octavian Stoica și Grigore Bradea li se vor adăuga alți membri, cenaclul de la Bistrița speră să devină el însuși filială, pentru a ridica mișcarea artistică de aici pe o treaptă mai înaltă, așa cum profesionalitatea de netăgăduit a membrilor ei o justifică și cum popularitatea dobîndită în ultima vreme o îndreptățește și cum chiar ambițiile lor tinere și dorința lor perseverentă o visează. Deocamdată, cenaclul, condus de Vasile Tolan, își dorește o sală de expoziții, pentru ca lucrările să iasă în public și să fie luminate nu doar de soarele care pătrunde pe fereastră și po ușa întredeschisă în după amiezile călduroase de vară, ci chiar de privirea curioasă a iubitorilor de artă. Această sală de expoziție va fi dată în folosință în curînd și ea va avea și rolul unei galerii a fondului plastic, adică doritorii vor putea să și cumpere lucrările expuse. Pînă atunci, tinerii artiști plastici din Bistrița muniesc cu fervoare și cu o bucurie pe care abia acum încep s-o simtă cu adevărat pensulă, dalta ori penița. Culorile se așternpe pînză în liniște, cu aceeași discreție cu care roua acoperă iarba.

În atelierul lui Miron Duca, tablourile sînt așezate, cele mai multe, după o ordine stranie și, dacă ochiul are curiozitatea să le numere, constată că fiecare serie cuprinde șapte piese. Experimentează de zece ani niște cicluri, voind să realizeze o pictură cinetică, o pictură care să intre în dependență chiar de spațiul expozițional și de privitor. Acestui gen i se alătură un altul, deocamdată în faza de proiect, ce s-ar putea traduce printr-un fel de pictură ecologică (așa cum a mai experimentat la noi Wanda Mihuleac). Cele mai frumoase cicluri ale lui Miron Duca sînt însă acelea intitulate **Mesele raiului, Fîntîni, Crengile salcîmului, Mașina de creat iluzii**, în imaginile cărora transpar simboluri și motive profunde ale mitologiei populare. Adina Mocanu are un univers pictural aparte. Tablourile ei sînt populate de o zoologie fantastică, tradusă în culori tari, violente, cu figurație alegorică și cu unghiuri ale imaginației insolite, anamorfotice. Ingenuitatea tratării, linia premeditat naivă, amintind într-u-citva de Chagall, o îndreptățesc să deschidă expoziția personală pe care deja o pregătește. **Zidurile** lui Vasile Tolan se trag, în schimb, dintr-un desen dinamic, din hașuri, ca și cum obiectul supus privirii ar fi într-o permanentă mișcare. În culori insinuante, excelent asociate, sînt lucrate **Ușile vechi** ale lui Octavian Stoia, piese în care misterul e sporit de perspectiva adîncimii. Aurel Marian se află acum într-o fază a estompării abstracționismului (după ce a lucrat în stil cubist și constructivist), prin ciclul său de **Dealuri**, interesant amestec de tușe impresioniste și abstractism al liniei.

În atelierele de la parter lucrează sculptorii. Mircea Mocanu a optat pentru lemn. Piesele sale, bazate pe îmbinări insolite de elemente, sînt geometrizări ingenioase, cu goluri simbolice, în felul sculpturilor lui Ovidiu Maitec. Sculptorul a propus deja o lucrare de arhitectură lîngă Gara din Bistrița și așteaptă un răspuns din partea forurilor locale. Grigore Bradea lucrează cu predilecție piese mici, în piatră și argilă, deși de curînd a fost convocat să participe la un concurs pentru o sculptură monumentală proiectată a fi dezvelită la Brașov. Portretele lui au o melancolie ciudată și o fizionomie cu totul expresivă.

Cenaclul U.A.P. din Bistrița, care numără 27 de membri, se află la începutul unui drum ce promite să ducă mai departe. Mulți dintre membrii lui au expus deja la Galeriile „Vatra" (Miron Duca), în Polonia (Octavian Stoia și Miron Duca), la Alba Iulia (Adina Mocanu) și în alte locuri pe care nu le mai amintesc. Atelierele din centrul orașului, unde în afara celor pomeniți mai lucrează Tănase Ionel (sculptură), Vioara Popescu (grafică și sticlărie), Macedon Retegan (grafică și ceramică) și Doru Brăfan (pictură), sînt deocamdată semnul construirii unui centru de creație, pe care talentul, tenacitatea și orgoliul celor care lucrează aici îl vor face cu siguranță mai puternic.

RADU G. ȚEPOSU ■

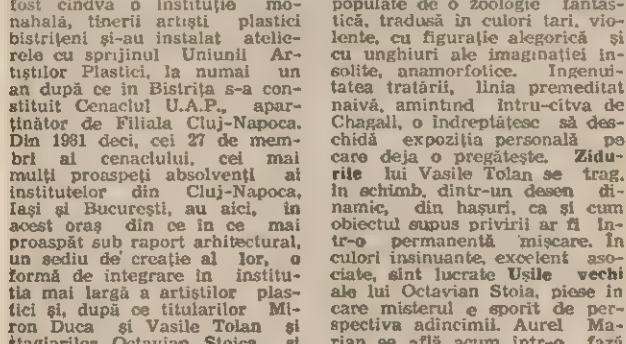

Octavian Stoia : „Peisaj"

Fotografii de PAUL AGARICI ■

Moment cultural

A existat în acest an, ca și la precedentele ediții ale Galei tinerilor actori, un moment unic, inconfundabil, despre care putem afirma răspicat că ne-a plasat tulburător în spațiul sacru al artei nepieritoare.

Cei care au izbutit să ne transpună în acest teritoriu privilegiat au fost un mare actor, un mare muzician și un mare animator al vieții noastre spirituale : Ovidiu Iuliu Moldovan, Aurelian Octav Popa și Iosif Sava. Primul ne-a încîntat, ca în atîtea alte rînduri, rostind emoționant, cu o știință care-i este proprie și care-l situează printre recitatorii noștri cei mai de seamă, versuri de Eminescu, Shakespeare, Nichita Stănescu, Lucian Blaga și alți lirici importanți ai lumii. Al doilea ne-a purtat pe valurile muzicii din veacuri îndepărtate sau din timpul nostru, ca un adevărat maestru cîntăreț a cărui faimă a trecut de multă vreme dincolo de fruntariile țării. În sfîrșit, cel de-al treilea s-a dovedit aceeași conștiință artistică învolburată, pusă în slujba valorilor perene din muzică și literatură.

Nu poate fi decît minunat faptul că în fața unor oameni tineri, care pășesc cu sfială pe drumul consacrării lor într-o profesie atît de dificilă cum este cea de artist, cei trei, într-o după-amiază de vară toridă, în sala Polivalentă a hotelului „Forum" din Costinești, au oferit o adevărată lecție de cultură, o pasionantă lecție de viață.

GEORGE ARION ■

Cartea de artă

Subiectul Grigorescu

Marii clasici ai culturii noastre, întocmai clasicilor culturii universale, țin, ca **subiect** într-o desăvîrșirea spirituală, o continuă actualitate. Opera lor dă generațiilor un foarte profitabil prilej de raportare. Ea este precum un șipet, în care timpul așază, în straturi peste straturi, valoare nouă și înțeles nou.

Cărțile fundamentale despre pictura lui Nicolae Grigorescu nu au fost încă scrise, nu pentru că aceasta ar constitui un motiv epuizat, secătuit prin înțelegere greșită ori consum abuziv, ci pentru că este unul foarte greu. Chestiunea nu e „să faci" din Nicolae Grigorescu un artist de statură modernă, întrucît modernitatea sa nu mai trebuie restituită ori, mai bine zis, discutată ca o descoperire a noastră. Problema e cum să ne modernizăm noi gîndirea și cum să ne ameliorăm criteriile estetice, astfel ca să putem proceda la o permanentă reevaluare către mai înalt a creației de patrimoniu. Lucrările de patrimoniu se stimulează cu o grijă : aceea de a le spori cunoașterea și a le îmbogăți cu sens, printr-o cercetare amănunțită și luminată.

Nu putem constata că un tablou sau altul de Grigorescu ni se conține printre cele mai bune reușite ale artistului, dar pentru a avea temeiul să observăm plusul și minusul unei opere trebuie întîi s-o cunoaștem. Iar cînd purcedem la citirea vieții și a construcției operei sale, nu avem cuvinte cu să ne minunăm de clarviziunea și coerența lor.

O antologie de texte și imagini, alcătuită cu o semnificativă putere de pătrundere a constantelor „subiectului Grigorescu" a apărut de curînd, sub semnătura lui **George Sorin Movilcanu**, la „Meridiane".

„Atît timp cît studierea și publicarea integrală a operei grigoresciene, într-o monumentală monografie, proiectată în mai multe tomuri, întîrzie cam de mult să se finalizeze, Editura Meridiane consideră — spune autorul cărții — că este de datoria ei, ca editură în al cărui program punerea în valoare a tezaurului artei românești constituie un obiectiv primordial, să ofere iubitor lor de frumos prilejul reîntîlnirii cu universul grigorescian".

Una din cauzele pentru care proiectatele tomuri întîrzie s-a produs prin constituirea unui veritabil depozit activ de idei și modalități de raportare critică și, în general vorbind, intelectuală la fondul de operă Grigorescu. Ca să nu mai vorbim de faptul că fondul de operă însuși e într-un incitant proces de sedimentare. Grigorescu a pictat și desenat cîteva mii de tablouri și planșe, dar în circulație se găsesc un număr aproape triplu de piese care, mai timid ori mai hotărît, i se atribuie. E probabil că, pe măsură ce iau cunoștință de întinderea subiectului, de vastitatea lui, cercetătorii îi descoperă și vitalitatea, forța cumulativă. Subiectul argumentează odată cu studiul său. E ca și cum cunoașterea i-ar asigura dezvoltarea. Și, într-un fel, chiar așa și este. marea expoziție de anul trecut, volumele ce o preced și o urmează — între care și acesta, pe care-l semnalăm — dovedesc ce nevoie avem de „ediții Grigorescu". E o nevoie comparabilă cu aceea care produce edițiile, aproape anuale, Eminescu, Grigorescu, Eminescu. Enescu sînt instituții spirituale românești. Sînt subiecte.

Ca să apreciem corect măreția reușitei lui Nicolae Grigorescu, nu-i suficient să constatăm unde a ajuns și în ce fel se poate discuta arta sa față cu arta europeană a sfîrșitului de veac XIX. Trebuie să știm bine și de unde a pornit, pe ce s-a bazat formația sa. Ca să avem dimensiunea adevărată a existenței sale ca artist român modern, e suficient să ne imaginăm cîmpul creației plastice românești fără el. Noi, cîmpul creației plastice românești fără el, nu ni-l putem imagina !

Cartea lui George Sorin Movileanu, socotită ca un panoramic al celor mai fructuoase idei răspîndite prin scris de-a lungul vremii vizavi de întregul creației grigoresciene, are meritul pilduitor de a putea fi folosită întocmai unui dicționar de idei, susținut de un număr de imagini sesizant selectate. Din lectura textelor aflăm ceea ce văzu e în anul 1927 și Oscar Walter Cisek : „Pînă astăzi (Grigorescu) a avut însă soarta destul de ciudată și nu mai puțin dureroasă să fie lăudat, în mare măsură, pentru slăbiciunile lui și să rămîie aproape necunoscut în adevăratele lui fapte artistice".

Cît de actuală e remarca criticului, ne-o arată momentul : după retrospectiva de anul trecut, un critic socotea că a văzut „o expoziție de rame". Semn că adesea, ochii și spiritul îmbătrînesc mai grăbit decît îmbătrînesc tablourile și că, întocmai tablourilor, și privirea are trebuință de restaurări.

TUDOR OCTAVIAN ■

„Ușă veche"

Jurnale

Cunoaștem osebite tehnici de compunere a jurnalelor intime. Îmi fac o bucurie din rememorarea, împreună cu cititorul nedumerit de fervoarea cu care laudă un astfel de jurnal un autor cu totul **incapabil** de a scrie și el unul. Din nepricepere ? Dar de nepricepere poate fi vorba ? ca să scrii un jurnal intim trebuie „doar" să trăiești. Dar oare toți cei ce sînt în viață... trăiesc ?

E mai ușor de spus că nu ține un jurnal din comoditate.

Eu mă îmbrac în jurnalele iubite, celebre, cum, atunci cînd nu-l vede nimeni, recuziterul unui teatru (de provincie) își leapădă pentru o clipă nădragii și vestonul nemțesc spre a se înveșmînta, oferindu-se oglinzii, în costumul lui Hamlet...

★

Iată și jurnalul domestic, în care notele „senzaționale" sună cam așa : „...16 Dec. 37. I-am plătit 9 zile de lucru a 20 lei + 7 lei plinea. Transportul cu 10 lei arborele, afară de primii 7 cu 15 lei. Total 1081 lei adusul și 1445 lemnele însăși (!), adică, 2 526 lei. Azi am plătit 150 lei lucrul pentru 6 grămezi nuiele de carpen, oferite de ocolul silvic. Grămezile, ar fi de 2 m x 1.50. Am cumpărat azi 50 coceni cîă 2,50 de la un vecin, urmînd să mai iau 50 mîine, iar de la Ionel încă 100 dovlecei. Am vîndut 30 kg pere a 10 lei, înainte de-a se înmuia prea tare. Am plătit lui Mihai pentru 18 duble fasole (297 kg) 1 800 lei și pentru 400 kg cartofi 800 lei."

Cine e gospodarul ? A scris el un „Război și pace" ? Aproape că da. E Liviu Rebreanu. Îi vor fi folosit vreodată notarea minuțioasă a tuturor prețurilor (fatal oscilante), traducerea în kilograme a „dublelor "de fasole ? Greu de crezut. Cred că era doar un mod de a se relaxa pentru muncile nopților, nopților capodoperelor.

Confesiile unui om prin structură legat de pămînt. Și de ale pămîntului. Un blajin...

GHEORGHE TOMOZEI ■

Jurnalul ne cultivă gustul pentru deliciile indiscreției. El e îndeobște scris de oameni buni. Cîți (mari) ticăloși ne-au lăsat jurnale intime ? Cum ar arăta „Jurnalul" lui Landru ? („Ieri ucis Mathilda. Azi sugrum Theobalda...") Plicticos. Mult mai picantă e mărturia unui mosneag de aproape 80 de ani chinuit de scîrbavnice pofte trupești : (Lev Tolstoi pe numele său), infinit mai dramatică e clipa povestită de Cesare Pavese cînd primește o scrisoare așteptată într-un trist loc de autoreclUziune...

Jurnalul, „fantezist" și atemporal e și generos. Citindu-l, încerci voluptăți neasemuite. Guști toate „chocholatele" fierbinți căutate cu sagacitate de Stendhal. Guști iubirile lui **Casanova**. Îți „altoiești" adversarii cu brațul puțin grațiosului Celîni. Îngenunchezi cu Dumasbabacul, toanele publicului de teatru, prin tradiție perfid. Refuzi cu Sartre premiul Nobel.

Și jurnalul nu e mai „mincinos "decît proza de ficțiune. Ba din contra, s-ar putea zice. Numai că „minciunea" e mai ingenuă, exprimată cu spontaneitate, cu lipsa din fundal, a mașinăriilor narațiunii clasice.

Jurnalul poate fi vulnerabil. Contestabil. Regretabil.

Dealtfel cele mai bune sînt cu cutremurătoare evidență cele nescrise. Cele deduse. (Din puținele scrisori efectiv intime, din unele pasagii decupate din textele gazetărești, din lestul aurifer al unor poeme „notate" ori numai neterminate, s-ar putea compune un Jurnal al lui Eminescu).

Dar cel mai bine e ca, în ciuda păcatului prolificității, să-l lași pe altul să ți-l scrie (cum a procedat Goethe cu Eckerman) situație în care poți revindeca fiecare vocabulă memorabilă, punînd pasajele ce te micșorează pe seama... autorului.

atelier literar

de Q. Dumitrescu

D. Buligioiu : Poezia nu prea se învață „prin corespondență", din „unele explicații privind forma și conținutul" etc., ci printr-o îndelungată zăbavă asupra cărților, cum ziceau cei vechi prin curioditatea studioasă și neistovită pasiune... ș.a.m.d. În acest sens, ați interpretat foarte bine raspunsul nostru „încercări de nivel modest", într-adevăr, e și un „refuz amabil" și un „mai încercați". Dacă să vă lăsați de versuri și să vă ocupați de „alt domeniu de liberă activitate" — asta numai îndemnul inimii dv. poate hotărî.

Niță Codin : Am primit. Continuați să ne țineți la curent.

Ov. Neamțiu : În numerele respective din aprilie nu se găsește nici un răspuns pentru dv. Dacă și în celelalte, pe care le-ați urmărit, situația e aceeași, înseamnă că plicurile dv. n-au ajuns la noi (cum se întîmplă, deultfel, cu multe altele, după cum ni se semnalează, poate și din cauza, credem noi, că trimițătorii nu menționează pe plic „Pentru Atelier literar").

B. Bazan : Ultimele pagini („Scrieri" și celelalte) par să intre pe un făgaș nou în care progresele devin sesizabile, atît în planul expresiei cît mai ales ale semnificației. Firește, e încă mult loc de mai bine și mai personal !...

Vic. Ulcanu, Anca Demetru : Aproape în fiecare număr menționăm explicit că nu ne mai putem ocupa și de lucrările de proză și-i îndemnăm pe cei în cauză să se adreseze unei publicații unde există asemenea preocupări (de pildă, „Suplimentul Scînteii tineretului").

Petre Anita : Versificări relativ îngrijite, din care nu lipsește un umbelșugat sentimentalism cadențat, convențional, dar nici unele adieri lirice autentice și promițătoare în ce privește poezia cu sau fără rimă (falsă problemă, la urma urmei) vă veți edifica mai deplin largind considerabil lecturile dv., dincolo de spațiul sumar, experimental și pestriț, al antologiei „atelierului" nostru.

Carmen D. Iliescu : Un condei dedat analizei, întrebărilor, o minte dedată meditației, dar și reveriei, „visînd poezii..." etc. Premise favorabile unui drum spre meseriile scrisului. Dar care din aceste meserii ? Versurile, uneori cu o problematică interesantă, deliberativă, ori cu un flux liric susținut, n-ajung prea des la fluență și limpezime, la „cîntec", la literă tandră, frumoasă... Lucrurile sînt încă la început mustul încă fierbe... Nu e clar. Dar e un „caz". E de discutat. Succes la admitere !

D. Micicol : Vă felicităm pentru încheierea studiilor și vă dorim o repartiție fericită ! Versurile sînt pline de sensibilitate, dar, din păcate, nu se văd încă progrese în ce privește expresia, meșteșugul. Ele se vor ivi, desigur, cînd veți reuși să vă împărtășiți mai judicios și echilibrat între cele două mari pasiuni, poezia și catedra. Vă dorim succes în amîndouă ! (Și vă certăm, deopotrivă, pentru exagerat nedreptele deprecieri pe care le rostiți la adresa dv. înșivă și a încercărilor literare pe care le trimiteți, ca și pentru obsesia de teamă, nejustificată, față de ironie. Ironia poate fi uneori o formă inofensivă de joacă, de alint, de duioșie etc.

Ilie Băluță : Poezia nu întrunește condițiile publicării, dar întîmplarea merită a fi adusă la cunoștința rubricii de fapte diverse a unui ziar

GEO DUMITRESCU ■

N.R. : Manuscrisele nu se înapoiază.

Erată

La înșiruirea de nume din finalul rubricii apărute în numărul trecut se va citi : „Încercări de nivel modest".

PEISAJ CU STARE DE SPIRIT

Liniștea s-a făcut
cît o pădure de piatră,
riurile se tîrăsc ca-ngreunate
de povara amintirii
unui chip fericit.

Cerul se tulbură ;
prin pustiul din mine
trece o fiară ciudată
și nu-mi lasă
nici un pui de lacrimă.

DIANA BARBU

CHIPUL TĂU

Îmi răsfoiesc tristețea
și dintre file ei
aidoma unui semn de carte
a căzut chipul tău.

LA UMBRA TA

În deșert,
cînd te răzbește soarele
și drumurile se încolăcesc
în jurul tău,
nu-ți rămîne
decît să te așezi
la umbra ta.

VORONEȚUL

O clipă,
să se odihnească,
din zbor,
pe zidul Voronețului,
a coborît cerul.

ANDREI VREMIR

CASĂ ADÎNCĂ

În întunericul meu locuiești
ca o inimă neagră,
tandru mîngîiată de singele meu.

Îmi locuiești întunericul,
precum stelele pulsarii
adîncul albastru al fîntînii

În întunericul meu locuiești,
unde cuvintele se îmbracă
cu întrebări
așa cum se îmbracă
irisul cu pleoapa.

NONA TROC

BILANȚ

Cuvintele astea vlăguite din
care am stors totul
zac strivite,
golite
obosite.
Palide ca fețele tocite de sărutări
ale iubitelor.

CELIA BĂNUȚ

INTRARI ÎN GARI

În gările afumate,
cu urme de gloanțe
și lungi semnături de schije
intră trenurile sfîrîitoare
ca niște arătări din viitor.
Toată noaptea a stat pe un nor
acel vîs al meu
căzînd apoi din cucubeu în cucubeu.
Dar credeți că s-a trezit cineva ?
În vîrful antenei scînteia
o necunoscută stea
sau poate o planetă
cochetă.
Și ce pasionat eram de astronomie
în adolescența mea tîrzie !
Deschideam cartea
și priveam spre cer :
stelele erau la locul lor,
se ridicaseră dintre file
pe boltă
ca niște zambile
sau alte flori ce se înalță
după ploaie.
Acum sufletul se încovoaie
devenind pe neobservate
tija unui bec
cu lumini străine, dezordonate.

CONSTANTIN BUICIUC

ÎNTOMNARE

Vîntul aruncă grenade-n copaci
rugina pune capcane
singurătatea scîncește după tine
trăgîndu-te spre trenșeul camerei
printre lucrurile ce se răcesc
sub pînze de praf
cu ultimele puteri
vara se tîrăște pe străzi
cum umbra vulturului
prin văile flămînde
un tren se afundă-n smoala cîmpiei
un timp curentul său
flutură blana pe cîinii bătrîni

LIVIU CAPȘA

VALERIA SECIU

(Urmare din pag. 9)

— E firesc, acum vă uitați în oglinda uriașă care e sala de spectacol.

— Da, ați spus-o frumos ! E o oglindă infinită, dinamică și feluriță. Ea trimite spre scenă acele semnale de acceptare sau de refuz, de înțelegere sau contrarietate, e caldă sau indiferentă. Publicul este un partener necesar. Se vorbește uneori despre un public „bun" și unul „rău". Nici chiar bătălia pentru **Hernani** nu l-a despărțit astfel. Publicul nostru este unul important, știutor, cel mai adesea. Ne ajută să ne cunoaștem „la zi".

— O mare actriță se iubește pe ea însăși ?

— Cred mult într-o vorbă a lui Liviu Ciulei : „actorul trăiește între iubirea de el însuși și ororea de el însuși". Pendulînd între aceste stări, niciodată bine stăpînite pînă la capăt, actorul își găsește stilul și locul, își simte adevărul. Se scutură de umilință și de orgoliu, caută, se frămîntă, se împlinește și se neagă. E chin, bucurie și neliniște. Oglinda de care vorbești se poate întuneca sau ascunde și dorința noastră devine atunci recucerirea și regăsirea acelei comunicări și străluciri.

— Cum se poate împlini un om într-o profesiune atît de gingașă precum cea de actor ?

— Gingașă ? Profesiunea noastră este una dintre cele mai puternice. Îți trebuie putere și răbdare, răbdarea de a aștepta, puterea de a alege, chiar dacă acea alegere nu e neapărat legată de o victorie imediată sau definitivă. Eu am trecut de la Teatrul Național la Teatrul Mic într-un moment puternic al vieții mele artistice, moment ce îmi cerea să risc această schimbare, să caut o altă formă de a sluji teatrul.

— Cred că v-a fost greu.

— Puterile mele fuseseră crescute și orînduite de certitudinea acestei prime scene a țării. Am avut atunci sentimentul unor prea solide rădăcini, care în loc să-mi dea siguranță, mă nelinișteau. Era, credeam, prea devreme să mă fixez într-o formă de netăgăduit. Am părăsit un codru stufos pentru o pădure tînără, foșnitoare.

— Dar frică v-a fost?

— Numai cît a ținut clipa hotărîrii. La Teatrul Mic era Dinu Săraru. Cu el nu se poate și nu trebuie să-ți fie frică, pentru că el știe să stringă toate forțele teatrului dîndu-le acea direcție care face din fiecare actor o necesitate ce naște altă forță.

— Există o piesă în care v-ați simțit mai bine? Sînteți mai apropiată de vreunul dintre personajele cărora le-ați dat viață?

— Cred că da. Cu Ersilia Drei din **Să-i îmbrăcăm pe cei goi** am simțit împlinirea. M-a copleșit și eliberarea a venit doar în momentul în care nu mai aveam nimic de adăugat făpturii sale. Desăvîrșirea personajului s-a petrecut în timp, cunoașterea adîncindu-se prin suferință și ispășire. M-am desprins de ea abia după ce am statornicit-o. Maturizînd-o artistic și justificînd-o în relațiile complexe ale spectacolului, am putut s-o privesc din afară, cu blîndețe. În munca și chinul meu m-am întîlnit cu Cătălina Buzoianu. Ea a avut darul de a deschide acel drum spre mine însămi pe care-l căutasem îndelung. A fost o întîlnire decisivă.

— Nu cumva prea decisivă?

— Ce vreți să spuneți?

— Fără supărare?

— Fără.

— Am senzația că împreună cu Cătălina Buzoianu ați descoperit într-adevăr un stil special. Nu riscă să devină manierism ? Iertați-mi sinceritatea.

— Iertat să fiți ! E într-adevăr doar o senzație, o suprafață de gînd. Fiecare spectacol realizat de Cătălina Buzoianu are rigoarea unui cerc care stringe în el energii pentru a-l și rupe. Aici stă forța ei și aici ne-am recunoscut ca mergînd alături.

— Sînteți dificilă în relațiile cu partenerii de pe scenă?

— Întrebați-i! Deși pot spune și eu cîte ceva despre asta. Sînt exigentă și cu mine și cu ei. În viață poate că nu e nevoie de atîta perfecțiune ca pe scenă. Acolo eu îndur orice chin, îl știu, îl simt, îl stîrnesc uneori pentru a nu trece pe lîngă adevăr. Și cer partenerilor o dăruire și o ardere egale. Învingerea acestor praguri nu este, se știe, un lucru convenabil și confortabil. Am lucrat mult cu Ștefan Iordache (poate va ieși și de aici o idee de manierism...). Amîndoi am avut nevoie și am găsit fiecare la celălalt suplețe, generozitate și risc. Am găsit în el, la timp, acele însușiri care m-au obligat, la rîndu-mi, să depășesc o lină profesionalitate.

— Numai pe scenă e nevoie de perfecțiune?

— Nu, desigur. Dar numai pe scenă am puterea să tind spre ea. În viață mă pîndesc atîtea lucruri pe care nu știu să le evit, nu reușesc să le îmblînzesc întotdeauna.

— Mai aveți timp să trăiți profund și adevărat în viață? Nu vă consumați în scenă trăirile cele mai puternice?

— O prietenă glumea spunîndu-mi că eu dorm mult ca să string energia serii care urmează. Am orgoliul să cred că în viață sînt la fel de adevărată și pasionată ca pe scenă. Din păcate, spectacolul personal nu mi se reușește totdeauna la fel de bine precum cel teatral. Poate pentru că nu sînt totatît de onest ajutată ca de colegii mei de spectacol.

— Oare ați renunța la ceva din cele trăite?

— Da, la tot ceea ce m-a ținut în loc, sau mi-a ars zadarnic timpul.

— Sincer să fiu, am avut în legătură cu dumneavoastră o prejudecată : am crezut că sînteți o răsfățată.

— N-aș suporta să fiu. Profesia noastră cere o precisă stare de independență, cere un contur.

— N-ați avut niciodată sentimentul că sînteți manevrată de regizor, de autorul textului sau chiar de partenerii de joc?

— Nu e potrivit termenul de „manevrare". Există o influență, o interdependență, un consens ca în orice relație omenească. Abandonul acesta în teatru, pentru un actor, este conștient, acceptat prin înțelegerea și împrezirea tuturor nuanțelor și a tuturor subtilităților care duc la construirea spectacolului. Mă socotesc, cu toate acestea, un om liber.

— Ce înseamnă pentru dumneavoastră cuvîntul rostit pe scenă?

— Am avut posibilitatea de a simți în textul Ecaterinei Oproiu **Cerul înstelat deasupra noastră** forța cuvîntului pus să ilustreze o realitate viguroasă, dură, o realitate care-i încearcă pe cei care o trăiesc. Cuvîntul nu există pe scenă de sine stătător, fără tensiune dramatică. Rupt de aceasta el se poate ofili și moare. Mă simt obligată să-i dau viață, să-l recreez.

— În interpretările dumneavoastră folosiți deseori și ironia. Dar aceasta nu este o piedică în realizarea comunicării cu publicul?

— Ironia artistului are o semnificație mai bogată decît s-ar înțelege la prima vedere. Ea îi oferă calea de acces spre public pe care-l poate, prin ea, captiva, fermeca, dar îl și poate trezi dintr-un punct fix și învechit de a privi, stîrnindu-l. Ea se întoarce deseori și asupra modalității de joc a actorului, îl cenzurează, îl silește să nu se vîndă cu ușurință. Dacă este de calitate, ironia este o formă de tandrețe și iubire.

— Ce părere aveți despre modul de formare al tînărului actor?

— Nu mă nedreptățiți, eu însămi sînt un actor tînăr ! De curînd, la Costinești, am fost în juriul „Galei tînărului actor". M-am bucurat pentru că mă preocupă să știu cum lucrează cei mai tineri ca noi, ce gînduri au, ce vise, ce posibilități... E bine că există, din cînd în cînd, momente de întîlnire și de schimb între generații. M-am dus să învăț, să mai simt și să descopăr ce înseamnă stîngăcia, candoarea, entuziasmul, drumul nou și mai ales sfințenia căutării marii arte. E meritoriu că organizațiile de tineret se apleacă ele însele asupra acestei categorii de actori, că vor să-i convingă să se întreacă, să se contureze în sfera mai largă a culturii. Integrarea tinerilor actori se va face astfel mai firesc, mai organic. Aș spune că aceste gale reprezintă un motiv de reconsiderare, de reevaluare și a celor ce se știu consacrați.

— De fapt, ce mai faceți, Valeria Seciu? Teatru? Film? Ce alteeva?

— Mi se întîmplă, ca oricărui om, o sumedenie de lucruri. Citesc, învăț, umblu, renunț și o iau de la capăt. Trăiesc. Cu tot ce înseamnă, azi, să trăiești.

Cum vă place

Omul mai simte și nevoia de a rîde

Am citit și citesc cu atenție rubrica intitulată „Cum vă place" și m-am gîndit să dau și eu glas unor gînduri. Dacă pot fi publicate, bine. Dacă nu, nu. Acum cîtăva vreme am avut bucuria să întîlnesc într-unul din magazinele Bacăului un actor pe care l-am îndrăgit de foarte multă vreme, pe **Bogdan Stanoevici**, care a jucat în două filme ale regizorului **Sergiu Nicolaescu**, „**Ziua Z**" și „**Noi, cei din linia întîi**". Dacă trebuie să dau amănunte despre această întîlnire, pot spune că a fost cu totul și cu totul întîmplătoare, respectivul actor tocmai își cumpăra un tricou, o bluză de vară, și, cu aerul cel mai firesc, de parcă eram prieteni de cînd lumea, m-a întrebat dacă îi șade bine. I-am spus că da, a zîmbit, am zîmbit și eu (nu tot atît de frumos ca un actor, desigur !), după care i-am spus că-mi face o deosebită plăcere să-l văd la Bacău. A rămas surprins că-l știam atît de bine și s-a declarat încîntat de cunoștință. M-a invitat la spectacolul pe care, în aceeași zi, trupa Teatrului Giulești îl-a susținut la noi, în Bacău. Mărturisesc că și fără invitația lui aș fi mers la spectacol, subsemnatul fiind un împătimit al teatrului, mai ales al spectacolelor de comedie. Și, acestea fiind zise, iată că am ajuns să intru în subiect. Publicul nostru, cred eu, are nevoie de multă comedie bună. Filmul, față de literatură, nu prea îa în serios această sarcină sau problemă, acest gen atît de prețuit de marele public. Comedia cade, o spun fără menajamente, pe umerii teatrelor. M-am convins încă o dată de acest lucru după ce am urmărit spectacolul „**Așteptăm pe altcineva**", de **Paul Ioachim**, în regia lui **Tudor Mărașcu**. Spectacolul giuleștean a primit din partea publicului băcăuan nota zece (fără rețineri !), inclusiv felicitările de rigoare. Mie, firește, mi-a plăcut îndeosebi jocul lui Bogdan Stanoevici, dar n-aș fi cinstit dacă nu i-aș remarca în această măsură pe **Sebastian Papaiani**, **Gelu Nițu**, **Irina Mazanitis**, **Rodica Mandache** și **Ana Ciontea**, recent inclusă colectivului bucureștean, după ce a realizat cîteva roluri de excepție la „**Teatrul Tineretului**" din **Piatra Neamț**. Dar nu despre actori voiam eu să vă scriu, cît despre părerea mea de rău că sînt prea puține comedii. Teatrele, cît de cît, mai pun în scenă cîte o comedie, dar cinematografia aproape că a uitat că omul mai are nevoie să și rîdă. Am citit în programul de sală următoarele lucruri scrise de Paul Ioachim, autorul piesei : „Am scris această comedie ca să ne bucurăm și să rîdem împreună. Mi-am propus să fie o comedie „veselă", tonică, în care nu înfierez, ci ridiculez comportamente, caractere ce se ciocnesc tulburate de eternul sentiment al dragostei. Și, peste toate, un cald apel la nevoia de comunicare pentru a nu fi și a nu trăi singur". Viața, cred eu, oferă scriitorilor și dramaturgilor numeroase subiecte care să se transforme în comedii spumoase. Le așteptăm.

NICOLAE CAZACOVSCHI
operator chimist la C.C.H. „Letea" Bacău

Să produci azi cum ți se va cere și mîine:

Cu fruntea sus, pe meridianele lumii

Trandafirul românesc

Nu sînt grădinari cei care au făcut să înflorească „Trandafirul românesc" — și asta, pentru simplul motiv că nu este vorba despre o floare. Mîinile lor au, însă, finețea pe care ți-o cere mîngîierea unei petale. La atingerea acestor mîini, lemnul capătă rotunjimi nebănuite.

„Trandafirul românesc" este o garnitură de mobilă. Nu e nimic nou în faptul că oamenii din Tîrnăveni, cu mîinile lor de meșteri mari, au mai făcut o garnitură de mobilă mult prețuită. Ceea ce-i determină să se mîndrească cu „Trandafirul" lor este demonstrația pe care au făcut-o că se poate scoate mobilier și din lemnul la care nimeni nu s-ar fi gîndit să-l folosească la așa ceva. Aninul nu le-a trebuit pînă acum decît constructorilor. Și, iată, lemnul roșiatic a căpătat alte forme și a căpătat și un nume peste hotare, care atestă prețuirea de care se bucură : „Trandafirul românesc". Au durat mese și scaune și tot ce umple o casă, dîndu-i aerul de „acasă", din ceea ce nu de mult se punea pe foc. Au mai clădit și somptuoase, impresionante birouri, după care se pare că umblă mulți americani, căci comenzile pentru „biroul prezidențial" conceput de oamenii cu păduri bogate din România, vin una după alta. Privești piesele și, dacă nu te-ar asigura specialiștii că sînt acolo potrivite cu migală — și inspirație — bucățele lîngă bucățele de lemn, ai putea jura că sînt intarsii mult gîndite și savant executate, spre a da lucrăturii mai multă strălucire. Prețuit cum se cuvine, lucrul ieșit din mîinile măiestre- ale meșterilor de la „Tehnolemn" — Tîrnăveni, România, împodobesc casele oamenilor din 22 de țări ale lumii. Fiecare garnitură, adevărată operă de artă, vorbește privitorului nu doar de priceperea de a dura ea dezvăluie cunoașterea adîncă a ceea ce înseamnă frumos, bun gust, elegantă, confort. Toate adunate la un loc, la care s-a adăugat și ceea ce meșterii din Tîrnăveni numesc dragostea de meșteșug moștenită de la bătrîni, au semnat actul de naștere al „Trandafirului românesc". În orice colț al lumii ar poposi, această lucrătură vrednică de un mare artist, duce cu ea un însemn : „Tehnolemn". Asta înseamnă „Made in Romania".

LIANA MOLNAR ■

Arbitrii bucureșteni ai eleganței

Printre cunoștințele mele nu-mi amintesc o singură persoană care să spună că nu o interesează cum se îmbracă. Este, fără alte comentarii, un semn al respectului de sine. Nu întotdeauna găsim însă ceea ce ne-ar plăcea și nu, întotdeauna, pentru că am fi prea pretențioși. În orice caz, oricine respectă adevărul va mărturisi că în această vară au fost mult mai multe articole de sezon îmbietoare. Este un evident spor de profesionalism al celor foarte mulți care se străduiesc pentru frumusețea noastră vestimentară. Mărcile de prestigiu ale întreprinderilor de confecții București, Craiova, Sibiu, Satu Mare dispar ca pîinea caldă. La magazinul „Cocorul", care are o vînzare zilnică de ordinul milioanelor de lei, o sută de rochii, în cîteva culori și modele, nu stat pe umerașe doar o jumătate de oră. Fănica Georgescu, directoarea de numai trei luni a marelui magazin, studiind comportamentul publicului, apreciază, în deplină cunoștință de cauză, că nu este totul să ai marfă de calitate. Cumpărătorul este la fel de sensibil și la „fața" comercială. O rochie din mătase înflorată, la modă vara aceasta, amestecată printre alte confecții, care s-au purtat acum doi sau trei ani, poate trece neobservată. Efectul de imaginație al stilistului trebuie pus în valoare printr-un aparat comercial competent. „Chiar dacă nu în totalitate, economiștii, merceologii, decoratorii, vînzătorii au căpătat experiența prezentării inteligente și atractive a mărfurilor", este părerea tinerei directoare. La „Cocorul" vînzătoarele (cele mai multe, subliniază reporterul) rețin atenția cumpărătorilor nedecișI, prezentînd ce e nou în magazin în ziua respectivă. Vînzătoarele sînt atenționate de cel mai mic gest de nepoliteță, dacă vorbesc între ele și cumpărătorii așteaptă. Nu găsesc nici o justificare, în fața autorității directoare, dacă au fost nervoase, dacă le-a părăsit zîmbetul profesional. Am cumpărat de la „Cocorul" și mi-am recăpătat plăcerea de a fi sfătuită, de a mi se sugera, cu dibăcie, ce mi se potrivește.

La magazinul „Confecția", din Calea Victoriei nr. 28, găsesc alături doi timpi : trecut și prezent. Îmbrăcăminte din anul de fabricație în curs alături de produse cu longevitate, 1981, 1982. Gusturile nu se discută și... n-o să le discut nici eu. Ceea ce nu s-a vîndut acum cinci ani se desface astăzi. Persoanele mai în vîrstă consideră linia model de acum cîțiva ani avantajoasă și cumpără cu... preț redus.

★

O rochie nu e, cum credem de la distanță și nepricepere, doar croitorie. Design-ul ei preocupă o centrală, pentru ca să o cumpărăm imediat, să nu treacă timpul pe lîngă ea, să nu ajungă dintr-un raft în altul, dintr-un stoc într-altul, dintr-o reducere de preț într-alta.

Centrul de estetică a produselor industriei ușoare este o enciclopedie... la scară. Anticipația de timp, de la unu pînă la doi ani, pentru efectuarea unor studii, dintre cele mai complexe și de neînchipuit pentru cine doar cumpără o rochie, elementele de sociologie și de economie politică, de artă și de cultură uimesc și se întrepătrund.

Ca la o construcție, se întocmesc proiecte pentru ... țesături ! Ingineri, provenind de la toate facultățile Politehnicii, judecă, cîntăresc fiecare element estetic. 30 de absolvenți ai Institutului N. Grigorescu judecă, cîntăresc fiecare element estetic. Din această simbioză se nasc studii, de fapt propuneri pentru frumosul din industria ușoară.

Valentina Păunescu, absolventă a facultății de Estetică industrială, pune în pagină studiul pentru confecții, alăturînd știință și imaginație, exactitate și fantezie.

Activitatea ei nu se va aprecia la sfîrșitul unui schimb, ci din șase în șase luni, iar calculul economic va fi măsura capacității profesionale.

În cele cîteva zeci de pagini, studiul va sintetiza tendințele în vestimentație, căutările în această direcție, la noi și în lume.

Centrul de estetică a produselor industriei ușoare este un pion în slujba bunului gust și rentabilității. Valentina Păunescu este optimistă pentru rezultate, iar răspunderea imensă pentru elaborarea, pentru prima oară în România, a unui asemenea tratat științific de îmbrăcăminte, îl mărește vitalitatea.

Angela Petrea a făcut o schimbare în viață la care nu se gîndea. Inginera a condus 15 ani secții de creație de la Intex Păulești, de la Centrala industriei inului, mătăsii, cînepii acumulînd o mare și valoroasă experiență profesională. De o jumătate de an a fost numită directoarea Centrului de estetică a produselor industriei ușoare și de o jumătate de an se confruntă cu alte probleme, cu alte bătăi de cap, cu alte ambiții profesionale.

— Aș fi dorit cînd lucram la creație să primesc un ajutor în documentare. Mi-a lipsit și am tînjit după informații folositoare. Acesta vreau să fie scopul activității mele actuale. Mai am timp încă zece ani...

Muncitoare, inteligență, dînd dovadă în fiecare acțiune de rafinament și de receptivitate, Angela Petrea întărește convingerea celor care o cunosc că tot ce va intra în relație directă cu sfera sa de activitate va purta gîrul bunului gust. Angela Petrea vrea să treacă examene, ca în anii studenției. O schiță colorată, cu multe detalii tehnice, este o probă incontestabilă de profesionalism, dar o mostră de țesătură este superioară ca forță a argumentului.

— Și ce vă împiedică ?

— Un mic atelier de creație, pe care cu timpul îl vom avea.

— Energia dumneavoastră și-a fixat un țel mai apropiat, unul mai îndepărtat ?

— Unul și altul trebuie să începă în cei 10 ani buni de lucru pe care îi mai am la dispoziție. Mă voi lupta, în principal, să schimb mentalitatea unora cum că moda este o slăbiciune a femeilor.

— Atunci frumosul ar fi o slăbiciune a oamenilor !

— Ați făcut această precizare nu doar pentru că sînteți femeie ! O ținută vestimentară, cert, ne reprezintă, dar în planul economiei naționale fabricile de confecții sînt o pîrghie importantă, produc milioane lei și milioane valută. Studiile noastre au menirea să fie înțelese de stilist, de inginer, de maistru, de economistul din comerț care omologhează și avizează confecțiile viitoare pentru a mări rentabilitatea. Educația estetică ajută calitatea.

— Mă prefac că nu înțeleg !

— Cînd ești educat să iubești frumosul, sub toate formele, nu poți să accepți să se propage uritul. Vrem să propunem, pentru început, ca la fiecare magazin să existe cîte un colț-vitrină cu noutăți. Vom expune, implicit recomandînd, țesături, stofe în premieră, vom asorta mobila cu elemente decorative, covoare, perdele, lămpi de iluminat, glastre din sticlă colorată. Ambientul ne preocupă, în aceeași măsură, ca și îmbrăcămintea noastră. Kitsch-ul trebuie stăvilit. Am văzut lucruri oribile în unele case. De unde au fost cumpărate, cine le-a produs ?

— Vă învinuiți ?

— Ca orice om, cu conștiință profesională. Dacă barăm kitsch-ul, chiar oamenii dispuși încă să-l admită, chiar oamenii nepregătiți să-l deosebească de frumosul real vor fi obligați să se dezobișnuiască. O vînzătoare dintr-un magazin, fără să numească kitsch-ul, poate nici nu știe că vorbește despre el, mărturisea că deși a avut o zi bună cu încasări mari, e tristă, pentru că în raft...

— Poate fi o concluzie pentru toți !

★

Și cu această concluzie abordez frontal problema calității la Centrul de cercetare și proiectare a îmbrăcămintii de la Întreprinderea de confecții București. Am impresia că mă găsesc într-un hotel internațional, pe culoare, în sălile de expoziții se vorbesc toate limbile pămîntului.

— Cu cine începe la dumneavoastră lanțul calității ?

Inginera Teodora Babii stă puțin pe gînduri, probabil se așteptă la altceva, privește zeci de planșe și mulaje întinse pe pereți și pe mesele de lucru, rotește privirea de la un manechin la altul, parcă nu s-ar decide, deși, „fluxul" de producție al modei are pietre de hotar, bine cunoscute.

— Stilistul este primul creator de frumusețe.

— Moda de la un sezon la altul ne surprinde cu schimbări.

— Stilistul are o viață zbuciumată !

— Noi o socotim activă și frumoasă !

— Direcția pe care o conduceți elaborează modelele pe scară națională și internațională ?

Trag iar cu urechea la conversațiile din sala de expoziții.

— Vindem modă la zi în Anglia, Italia Franța, Statele Unite ale Americii, Canada și multe alte țări.

— Drumul industrial al îmbrăcămintii, noi beneficiarii, îl vedem de cele mai multe ori schematic : un tipar, o muncitoare care coase la mașină...

— Foarte greșit și limitat. Traseul este lung și complicat. Prima operație este a stilistului, care dă nota, personalitatea întregii serii de modele. Urmează tehnicianul creator...

— Prin ce se deosebește ?

— Stilistul este absolventul Institutului de arte plastice, omul cu imaginație. Tehnicianul-creator este meșterul cu experiența producției care trece în cifre și date precise gîndirea artistică. Numai lucrul bine făcut, între acești doi artizani, permite scurtarea timpului și trecerea la o altă fază !

— Grele sînt chinurile facerii pentru o îmbrăcăminte !

— N-am terminat ! Își expun părerile la Consiliul tehnico-artistic constructori de tipare, tehnologi, normatori de consum, reprezentanții comerțului și aflăm dacă modelul e competitiv, dacă va avea succes de public...

— Ultimul punct nu-l validează decît vînzarea.

— Avem experiența gustului public, nu înșelăm (industrie — comerț) din ce în ce mai rar.

— La prima dumneavoastră întîlnire cu fabrica, cu producția, ați simțit vreun gol, lăsat de facultate ?

— Mai multe locuri „virane" care mă intimidau în exercițiul zilnic, deși știam carte. Am lucrat trei ani în atelier, cot la cot cu muncitorii. Am făcut construcții de tipare, retușuri, am croit, am tras la mașină, exact ca ei. Am învățat să acopăr golurile, am arătat ceea ce știam din facultate, am început să fiu stimată, mi se adresau muncitorii pentru sfaturi, nu mai eram „fata aceea, absolventa aceea"... Șefii mei au fost severi. Atunci nu le-am mulțumit, pentru că nu i-am înțeles. Au trecut zece ani și astăzi le sînt recunoscătoare.

— Colaborați cu foștii dumneavoastră șefi, de la egal la egal ?

— Ne vedem zilnic la ședințele de lucru, ne zîmbim, le-am spus și dumnealor ceea ce vă spun și dumneavoastră acum. „Severii" sînt maiștrii croitori Dima și Necula.

— Cînd vedeți un articol de îmbrăcăminte prost croit, cu defecte care nu pot scăpa nici măcar ochiului nostru, căutați marea, făptașul ?

— Nu e nevoie, cunosc cu ochii închiși toate modelele noastre, ale altora. Oricum suflu chiar dacă n-am nici un amestec într-o greșeală. Pentru cumpărători reprezentăm global industria de confecții și ea trebuie să fie la înălțimea așteptărilor...

Femeile despre care am scris astăzi au o trăsătură comună : sînt promovate de cîteva luni în funcții și posturi de conducere. Le unește o puternică dragoste profesională, regăsindu-se stilul lor de muncă în orice întreprind pentru sprijinirea frumosului. Toate sînt arbitru de eleganță și bun gust. Le dorim, pentru ele și pentru noi să „arbitreze" cît mai mult timp...

CARMEN DUMITRESCU ■

MAI BUN, MAI FRUMOS, MAI IEFTIN

Ideea, o forță redutabilă

Întreprinderea Electrotehnica din București este specializată în acționări cu tiristoare — așa-zisa electronică de putere —, aparatură medicală și echipamente de sudură. Acționările cu tiristoare sînt folosite în mai toate activitățile industriale, de la mașini unelte la centrale termonucleare. La baza produselor întreprinderii stau concepții românești, cele ale specialiștilor întreprinderii și a două institute : I.P.A.T.C., Institutul de proiectări pentru automatizări și tehnică de calcul și I.C.P.E., Institutul de cercetări și proiectări electrotehnice. Electrotehnica e întreprindere unicat într-un domeniu de vîrf. Noutățile materializate în produsele întreprinderii au un impact rapid și eficient și în alte ramuri ale economiei. Noul este privit aici ca o necesitate vitală. „Dacă stăm pe loc, ne sufocăm", spune inginerul Dumitru Otto, președintele Comisiei inginerilor și tehnicienilor.

La Electrotehnica își desfășoară activitatea o forță tehnică redutabilă. Această forță se măsoară în suma ideilor noi pe care o generează. Aproape că nu există un produs al întreprinderii care să nu treacă după omologare prin perfecționări succesive, de cele mai multe ori spectaculoase : fiabilitate mărită, gabarit redus, scăderea timpului de control pe stand și a duratei de punere în funcțiune, creșterea tipizării. Să exemplificăm.

Seria de redresoare universale cu tiristoare, tip RUT a fost reproiectată (premiul II pe țară la Festivalul național Cîntarea României, ediția 1985). Prin aceasta s-a redus gabaritul, s-a mărit gradul de tipizare, s-au realizat economii de materiale și manoperă de 20 la sută. Avînd o largă utilizare, la alimentarea și formarea acumulatorilor, tampon pentru alimentarea invertoarelor ca sursă de alimentare pentru acumulatoare, avantajele aduse economiei naționale sînt substanțiale.

Redresoarele universale cu tiristoare, plus invertoarele fără pauză (folosite ca sursă de alimentare neîntreruptă a calculatoarelor, asigurînd tensiune și frecvență constante a curentului electric de 220 V și 50 Hz) și-au redus prin reproiectare gabaritul cu 40 la sută și costul cu a zecea parte.

Toată dotarea de standuri de probă a fost realizată prin concepții și forțe proprii. Unele din aparatele de măsură și control sînt unicate pe plan național. Probe de motoare în sarcină sau similare cu cele de la punerea în funcțiune se realizează ca urmare a ideilor specialiștilor în termene mult mai scurte atît în întreprindere cît și la beneficiari. În ultimul timp s-a trecut la testări finale asistate de calculator.

Gabaritul rezistențelor decadice, folosite în reglaje de stand și service, a fost redus de circa 100 de ori.

DAM, dulap de acționare în metalurgie, se controla pe stand într-o săptămînă. Acum este suficientă o singură zi. A crescut deci fiabilitatea, productivitatea muncii și posibilitatea unei depanări ușoare.

În paralel cu perfecționarea produselor existente apar la Electrotehnica idei de produse noi. Să amintim că magnetodiafluxul este o invenție apărută la Electrotehnica, astăzi la a cincea variantă. Ele sînt susceptibile să intre și în nomenclatorul de produse al altor întreprinderi. Magnetizor, folosit ca accesoriu pentru magnetizarea metalelor cu magneți permanenți ; Dulap modernizat cu acționare complexă, tip DACM-14-K, care înlocuiește un produs mai vechi și care este mostră deja exportată ; Mașină de implantat componente electronice, prinsă în planul de investiții pe anul acesta.

Să remarcăm că toate aceste realizări sînt rezolvate în afara sarcinilor de serviciu. Calea cea mai simplă și mai eficientă este intervenția promptă între sesizare și ofertă. Să nu se aștepte rezolvarea problemelor de către institutele de proiectare, ci pe cît posibil, ele să fie soluționate de cei direct interesați.

Cine rezolvă problemele ? Ne răspunde inginerul Dumitru Otto :

— În general tinerii. Cei cărora le pace să facă, cei mai activi : inginerii Bogdan Ionescu, Mihai Demenescu, Bogdan Chircă, Crișan Davidescu, Ion Pîrvulescu, Dan Popescu, Ștefan Mirea, Constantin Ciobanu, Dan Cocoșilă, Puiu Pîrjoagă și mulți alții. Ideile apar zilnic. Cele bune sînt imediat materializate. Facem prototipul și trecem mai departe. Înainte de a trece la punerea în aplicare a unei idei ne gîndim mult. N-am avut nici o nereușită. Nu ne bazăm doar pe cei care prin firea lor mai scormonitoare, printr-un prinos de inventivitate au în mod obișnuit idei bune. Căutăm să angrenăm în această activitate pe toți specialiștii. În cadrul cursului de perfecționare, fiecare cursant trebuie să rezolve o problemă practică completă : de strictă necesitate sau de perspectivă. Numai în cadrul C.T.C. sînt 74 de cursanți, deci 74 de teme. Acțiunea este organizată la nivel de întreprindere. Categoriile de calificare ale muncitorilor și gradațiile inginerilor sînt acordate funcție de modul cum au rezolvat temele. Calificativul de la sfîrșitul anului se acordă ținînd seama de rezultatele obținute în acțiunea „Fiecare cadru să rezolve o problemă tehnică". Dacă tema e originală și consistentă de noi ține deosebită, autorul este, în plus, premiat. Temele majore, la rezolvarea cărora este nevoie de cele mai multe ori de colective complexe, care necesită un volum deosebit de muncă, o pricepere aparte, sînt prinse în planurile de muncă ale întreprinderii pe această linie.

Pînă aici toate bune și frumoase. Ideile se aplică, direct, pe drumul cel mai scurt. Autorii sînt încurajați, premiați. Întreprinderea are de cîștigat. Întrebarea este dacă toate aceste idei trec de poarta întreprinderii, mai pot fi folosite și în alte domenii ?

În Întreprinderea Electrotehnica nu se prea fac dosare de invenții și inovații. Lipsește Cabinetul tehnic. Întreprinderea n-are un catalog propriu de produse, o reclamă corespunzătoare pentru acestea. Cum se string și se difuzează acestei idei și realizări în economia noastră ? Cum se face egalizarea tehnologiei în electrotehnică ? Un exemplu este magnetizorul, util pentru nenumărați beneficiari. El ar putea intra în nomenclatorul de produse al unei întreprinderi de profil. Totul este să fie suficient cunoscut de cei interesați.

Cei de la Electrotehnica gîndesc și fac. Ideile sînt multe. Ar trebui numai pentru scripte o mică armată de oameni care măcar după aplicare să le stringă pe cele cu posibilități de generalizare și să le facă cunoscute. Poate că una din căile cele mai eficiente ar fi ca în întreprinderile cu activitate deosebită pe linia noului să editeze trimestrial sau anual cataloage de produse noi proprii. După cîte am înțeles, acest aspect a fost sesizat și este în curs de rezolvare.

OPREA GEORGESCU ■

Motorul de aur

Nu vom exagera prea mult spunînd că istoria planetei este pusă în mișcare și de către motoare. Nu e o figură de stil. În lipsa diverselor agregate fixe sau locomobile, n-am avea nici energie, nici vehicule autopropulsate, iar industria mondială, în totalitatea ei, și chiar nu puține din bunurile culturale ar fi de neconceput. De aici, în lume, o uriașă competiție pentru realizarea motoarelor de diverse întrebuințări, de variate tipodimensiuni și de o calitate mereu sporită.

Ce înseamnă calitate în industria de motoare ? Răspunsul îl poate oferi chiar și un nespecialist. Un motor de calitate se distinge prin soluții constructive originale, fiabilitate, performanțe specifice, greutate mică și consum redus de energie. Toate acestea depind în mare măsură de pricoperea și străduința fabricantului, dar pentru a ajunge cu adevărat la izvoarele calității este nevoie să poposim pe planșeta proiectantului, acolo unde se naște primul gînd și primele scheme conceptuale ale unui agregat.

Exemplele noastre vor fi din domeniul motoarelor electrice, al electrotehnicii deci, ramură de vîrf ce se recomandă în România prin cîteva mari unități de producție și un vast și laborios sector de cercetare, aceasta din urmă numindu-se **Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru electrotehnică**. Din gama largă de produse, concepute și proiectate în acest veritabil avanpost al creației originale românești, ne vom opri asupra unor motoare realizate în **Laboratorul de mașini speciale**, șeful acestuia, inginerul Sigismund Slaiher, o mai veche cunoștință a cititorilor noștri, fiindu-ne și de data aceasta primul interlocutor.

Putem afla, astfel, că, pe glob, dată fiind marea competiție în producția de motoare, cercetarea trebuie să țină seama, din primele clipe de travaliu, de un concept fundamental : produsele să încorporeze o cantitate cît mai redusă de materiale și o cît mai mare investiție de inteligență tehnică, pentru ca, în final, să se obțină un preț de vînzare cît mai ridicat pe kilogramul de produs finit. Iată un exemplu accesibil chiar înțelegerii comune : un cumpărător pus să aleagă între două aspiratoare de aceeași putere, unul cîntărind cu 5 kilograme în plus, va opta, evident, pentru cel mai ușor. Alt exemplu : un motor asincron de un kilowat se vinde cu o mie de lei, iar un motor de aceeași putere, dar de construcție specială, este de 16 ori mai scump. Sau mai simplu spus, la cheltuieli reduse, o producție marfă de valoare cît mai ridicată. Toate acestea ne pot conduce la o primă concluzie între calitatea produselor (în cazul de față, motoarele electrice) și calitatea muncii (activitatea de proiectare concepție, invenție) relația nu poate fi decît de **identitate**.

Prin 1975 s-a pus problema realizării în țară a primelor servomotoare (motoare pentru acționarea sistemelor automatizate), acțiune prin care s-a avut în vedere înlocuirea importului, aceste produse fiind practic indispensabile unei industrii moderne. Astfel a luat naștere motorul SMU-C (conceput de inginerii Sigismund Slaiher și Stelian Marinescu), care, astăzi, se realizează în producție de serie, și în peste 40 de tipodimensiuni, la Întreprinderea „Electromotor" Timișoara. Ultimele mașini electrice de acest gen sînt echipate cu tahogeneratoare integrate, frînă integrată, resolver și ventilație exterioară S-a pornit de la 10 Nm (Newton metri) și s-a ajuns pînă la 200 Nm. Ei bine, pentru realizarea acestor mașini, cercetarea de specialitate a cheltuit cîteva milioane lei. Producerea lor pe scară industrială, începînd cu 1981, a însemnat un cîștig de cîteva sute de milioane lei și o economie de valută de aproximativ zece milioane dolari.

Considerațiile și exemplul de mai sus ne pot permite, în sfîrșit, să răspundem întrebării care a generat prezentul articol : **care este prețul inteligenței în munca de cercetare științifică ?** Ei bine, fără a recurge la relații matematice (pe care le evităm tocmai pentru a face accesibilă parcurgerea acestor rînduri), putem chiar prin mijlocirea cuvintelor să poziționăm termenii acestei ecuații a progresului. Se poate deci afirma că diferența dintre costul materialelor și prețul de vînzare îl reprezintă inteligența tehnică și tehnologia realizată.

În continuare, cîteva cuvinte despre o altă realizare de prestigiu a institutului, foarte în tema relatării noastre. Este vorba de realizarea în concepție proprie, după un brevet românesc, (autori S. Sleiher și Mihai Gh. Marinescu) a servomotoarelor cu rotor disc, în gama 60—3 000 W, în anul 1987 urmînd să se execute chiar mașini de 10 000 W. La început, acestea au fost obținute prin microproducție la I.C.P.E., dar dată fiind cererea la export, la ora actuală a fost înființată o secție specială de producție la I.F.M.A. București. În prezent, ele se exportă curent în R.D.G. și Cehoslovacia, unde sînt folosite pentru acționarea roboților industriali, **și se recomandă prin performanțe care depășesc chiar pe cele ale unor agregate similare din străinătate** (în parantează fie spus, în lume, sînt doar cîteva țări care fabrică asemenea mașini, state puternic industrializate, cum este de pildă Republica Federală Germania, fiind și la ora actuală tributare importului). Servomotoarele cu rotor disc, concepute la I.C.P.E., se recomandă prin inerție redusă (ascultă rapid și fidel de comanda electronică), sînt relativ ușoare, iar prin folosirea clasei de izolație îmbunătățite, puterea motorului este cu 30% mai mare decît cele realizate pe plan mondial. Toate acestea au făcut ca servomotorul cu rotor disc să fie supranumit **motorul de aur.**

M-am așteptat, mărturisesc, să-i găsesc pe interlocutorii mei foarte încîntați de aceste realizări. Dar nu s-a întîmplat așa. Specialiștii institutului au ținut în primul rînd să-și mărturisească aspirația ca implementarea în producție a prototipurilor omologate în munca de cercetare să se realizeze și mai rapid. Directorul institutului, inginerul Cristian Traian Bîrcă, a ținut să ne asigure că se vor întreprinde toate măsurile pentru ca aceste intervale să se scurteze la maximum, specialiștii de la I.C.P.E. urmînd să lucreze cot la cot cu cei ce pregătesc fabricarea industrială a prototipurilor dobîndite în compartimentul de concepție. Fiecare minut cîștigat este în folosul economiei naționale.

LIVIU TIMBUS ■

METROLOGIA:
de la cantitate la calitate

Activitatea de metrologie are ca obiectiv principal asigurarea corectitudinii și legalității măsurilor efectuate în toate domeniile de activitate (procese tehnoolgice, controlul calității, protecția muncii și a mediului securitatea instalațiilor și transporturilor, asigurarea sănătății, cercetarea științifică, gestiunea materială, bilanțul de energie și combustibil etc.). Corectitudinea și legalitatea măsurilor se asigură prin verificarea sau etalonarea metrologică periodică a tuturor mijloacelor de măsurare, astfel încît acestea să măsoare în unități de măsură legale și în limitele de inexactitate stabilite prin reglementări, folosindu-se ca referință sistemul național de etaloane, al cărui nucleu este constituit de etaloanele naționale ale metrologiei de stat.

Sprijinul pe care activitatea de metrologie îl aduce în asigurarea și controlul calității produselor reprezintă o componentă importantă a acestei activități, relația între calitate și metrologie avînd ca fundamentare relația între calitate și cantitate.

Produsele fiind rezultatele unor procese tehnologice, calitatea lor depinde de modul în care acestea sînt conduse, realizate și controlate. Măsurarea este una dintre modalitățile esențiale prin care se obțin informațiile tehnice cantitative necesare pentru luarea deciziilor în conducerea și reglarea proceselor, respectiv pentru acceptarea sau respingerea, din punct de vedere calitativ, a produselor fabricate, atît în cazurile cînd conducerea sau controlul proceselor și produselor se desfășoară cu intervenția directă a omului, cît și în cazurile cînd acestea se desfășoară mecanizat ori automat. În aceste situații, corectitudinea informației de măsurare are o influență directă asupra calității produselor realizate, de unde rezultă necesitatea unei supravegheri tehnice permanente a mijloacelor de măsurare și automatizare, care se realizează prin activitatea de metrologie și reprezintă o obligație legală a unităților, centralelor industriale și ministerelor (conform Legii Metrologiei nr. 27/1978).

De exemplu, în construcția de mașini, o calitate esențială a pieselor și subansamblelor fabricate în serie este interschimbabilitatea. Dacă mijloacele de măsurare folosite în operațiile de prelucrare, sortare sau control nu sînt corect reglate ori mascată cu erori necorelate cu toleranțele tehnologice impuse de documentația tehnică de execuție, rezultatul este rebutarea unor loturi mari, cu consecințe economice evidente. În chimie, procesele tehnologice impun reglarea unor parametri (presiune, temperatură etc.) în anumite limite de valori ; dacă aparatele pentru măsurarea și reglarea acestora nu se încadrează în clasele de precizie prescrise, produsul rezultat are o calitate inferioară sau poate fi total compromis. Situații similare pot surveni, iar uneori mai apar, și în metalurgie, industria materialelor de construcții, industria ușoară, alimentară și altele.

Reglarea și verificarea mijloacelor de măsurare nu poate fi efectuată în cadrul proceselor tehnologice, de către cei care exploatează mijloacele de măsurare, deoarece acestea implică o serie de comparări, efectuate după anumite reguli, cu unul sau mai multe etaloane de referință, în laboratoare și ateliere specializate, cu personal avînd o calificare corespunzătoare și în strictă concordanță cu normativele tehnice oficiale (standarde de stat, norme tehnice de metrologie). Această activitate este direct productivă și contribuie într-o măsură importantă la asigurarea și controlul calității produselor.

Necesitatea raportării permanente la etaloanele naționale și internaționale, prin intermediul etaloanelor teritoriale sau ale unităților economice, impune o coordonare unitară a activității de metrologie pe plan național, care se realizează, conform prevederilor legislației în vigoare, prin Inspecția Metrologiei de Stat din cadrul Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor.

Ing. PETRE GABRIEL IORDĂCHESCU ■
Inspector general în cadrul Inspecției Metrologiei de Stat

Mașinile agricole ale viitorului

— Tovarășe conf. dr. ing. Pavel Babiciu, calitatea cercetării științifice și a activității generale a Institutului de Cercetare Științifică și Inginerie Tehnologică pentru Mașini și Utilaje Agricole, pe care-l conduceți, are un impact direct, imediat și în mare măsură hotărîtor asupra rezultatelor obținute în agricultură. Vă propunem deci un dialog pe această temă.

— Agricultura, sector prioritar al economiei naționale, îi revin sarcini deosebite pe linia accentuării dezvoltării sale intensive, pentru continuarea pe un plan superior a înfăptuirii noii revoluții agrare care vizează, în esență, punerea în deplină valoare a marilor rezerve de creștere a producției agroalimentare, a productivității muncii și a eficienței economice în toate sectoarele și unitățile, în scopul sporirii substanțiale a aportului său la progresul general al țării.

Pentru înfăptuirea sarcinilor strategice stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului privind dezvoltarea multilaterală a societății românești în acest cincinal, în lumina orientărilor și indicațiilor date de secretarul general al partidului la Congresul Științei și Învățămîntului, la Congresul întregii țărănimi, cu ocazia vizitelor de lucru la institutul nostru și la alte unități agricole pentru promovarea largă a progresului tehnic, obiectivul principal care mobilizează eforturile tuturor celor care lucrează în domeniul mecanizării agriculturii este axat pe ridicarea nivelului calitativ al utilajelor, mașinilor și instalațiilor agricole. Acestea, prin caracteristicile lor constructive și funcționale, trebuie să se situeze la cel mai înalt nivel al tehnicii actuale. În mod firesc, ne preocupăm să realizăm noi tipuri de mașini competitive, cu un ridicat grad de fiabilitate, într-o concepție modulară și multifuncțională, prin unificarea elementelor și subansamblelor, utilizînd în cea mai mare măsură componentele tipizate și standardizate, care să conducă la optimizarea seriilor de fabricație și la creșterea eficienței folosirii acestora în exploatare. Acordăm atenție deosebită modernizării permanente a mașinilor din fabricația de serie în vederea creșterii performanțelor tehnico-calitative, acționăm pentru introducerea unor tehnologii îmbunătățite de mecanizare, întreținere tehnică și reparații, de recuperare, reconditionare și refolosire a pieselor uzate, care să garanteze reducerea consumurilor materiale și costului reparațiilor.

— Scopul unei activități este acoperirea necesităților într-un domeniu sau altul, în condiții de eficiență și rentabilitate, pentru creșterea venitului național. Concret, cum este urmărit acest scop în domeniul în care lucrați ?

— Expresia finală a calității producției o reprezintă calitatea produselor ale căror caracteristici sînt determinate, printre altele, de gradul de utilitate și eficiență economică. Venitul național realizat de o grupă de mașini agricole în cazul nostru este dat de produsul a 3 factori : cantitatea, adică numărul de mașini, calitatea și eficiența. Pentru a obține o creștere a venitului național putem, considerînd factorul de eficiență constant, mări una din cele două mărimi, cantitatea sau calitatea. E limpede că este mult mai avantajos să asigurăm o calitate cît mai bună. Ea aduce după sine un număr mai mic de utilaje sau mașini. Deci, mai multă inteligență înglobată într-un utilaj presupune cantități mai mici de metal, manoperă, energie. Cercetarea contribuie hotărîtor la creșterea calității produselor. Prototipurile pe care le propunem fabricației de serie trebuie să se ridice la un nivel calitativ cît mai înalt, urmînd ca reproducerea lor să fie făcută cît mai fidel cu putință. Asigurarea unui nivel calitativ superior deschide perspective exportului. Odată încheiată etapa dezvoltării extensive, în care cantitatea avea o pondere mai importantă în ecuația de care vorbeam, urmează, firesc, etapa dezvoltării intensive, în care se pune un accent deosebit pe factorii calitativi. Mecanizarea agriculturii, agricultura în general, este pregătită să facă față cu succes sarcinilor care decurg din cerințele actuale ale dezvoltării.

— După cîte am înțeles, activitatea dumneavoastră se desfășoară pe două direcții principale : proiectarea de produse noi și modernizarea de produse din fabricația de serie. Ce înseamnă de fapt calitate în munca dumneavoastră ?

— În ultimii 3 ani, prin eforturile conjugate ale cercetătorilor, proiectanților, constructorilor, cadrelor didactice și specialiștilor din unitățile agricole am realizat și omologat 84 de utilaje noi, echipamente și instalații agricole, reușind în același timp să reînnoim și să modernizăm peste 60 la sută din sistema de mașini. Această acțiune continuă cu toată hotărîrea. Se urmărește reducerea consumului de metal, energie și combustibili în fabricarea și exploatarea mașinilor agricole. Într-un an, prin proiectarea de produse noi — pluguri cu lățime variabilă, combinatoare, semănători pentru plante prășitoare, combine pentru recoltarea integrală a porumbului — s-au realizat economii substanțiale : 8 827 tone metal, 10 345 MWh și 16 696 tone combustibil. Prin modernizarea de produse din fabricația de serie — grape cu discuri, combine de cereale, prese de balotat —, prin recuperarea, reconditionarea și refolosirea pieselor de schimb la tractoare și mașini agricole, s-au obținut economii de 96 670 tone metal, 26 500 MWh și 915 tone combustibil. Dacă mai amintim cîtiva indicatori ai eficienței economice în activitatea de cercetare științifică a I.C.S.I.T.M.U.A., putem răspunde mai limpede ce înseamnă calitatea în munca noastră: Reducerea cheltuielilor în agricultură — 1 946 000 mii lei pe an ; reducerea necesarului forței de muncă 130 000 mii ore om ; reducerea importurilor — 79 500 mii lei. Știind importanța pe care o are calitatea în munca de cercetare și repercusiunile ei în procesul de producție de zi cu zi, manifestăm fermitate pe linia îmbunătățirii calității, pentru creșterea nivelului calitativ al proiectelor de execuție, extinderea încercărilor în regim simulat și accelerat pe standurile de probă în vederea scurtării duratei de asimilare a mașinilor, sporirea exigenței în încercările de omologare, întărirea controlului de calitate și lărgirea activității de verificare în exploatarea fiabilității produselor din fabricația de serie etc., etc.

— Ce efecte vizibile, imediate au realizările institutului asupra creșterii producțiilor agricole ?

— Am rezolvat problema arăturilor în toate condițiile de sol și de cultură din țara noastră.

Noua familie de pluguri cu geometrie variabilă, lumină și degajare mărite, prevăzute cu scormonitori și cu o soluție originală de antecormane rezolvă integral problema acoperirii resturilor vegetale, mărunțirii solului și evitării înfundărilor, concomitent cu reducerea consumului de metal și de combustibil raportate la suprafața lucrată. Introducerea pe scară largă în producție a noilor pluguri cu 2, 3 și 5 trupițe, care formează agregate raționale cu tractoarele de 65, 100 și 180 CP, va schimba radical calitatea arăturilor, asigurîndu-se una din condițiile fundamentale pentru obținerea unor producții ridicate la hectar. În vederea asigurării unui pat germinativ optim, care să influențeze calitatea semănatului și condițiile de vegetație a culturilor, am realizat o nouă familie de combinatoare de construcție modulată, cu un ridicat grad de unificare a pieselor și subansamblelor, care formează agregate raționale cu tractoarele din dotare. Am rezolvat problema semănatului de precizie a plantelor prășitoare la viteze mari de deplasare prin semănătoarea combinată modulată pe 12 rînduri, de mare productivitate, prevăzută cu dispozitiv de control și semnalizare a calității semănatului. Prin performanțele sale tehnico-funcționale, ea este competitivă cu orice produs similar realizat pe plan mondial.

— Care sînt mașinile realizate de cercetătorii institutului care dețin performanțe la nivel mondial, fiind astfel în măsură să rezolve problemele agriculturii în special în perioadele de vîrf ?

— Familia de pluguri despre care am mai vorbit reprezintă o astfel de realizare. Înlăturarea înfundărilor frecvente la plugurile existente în dotare soluționează chestiunea porțiunilor nearate sau arate superficial din cauza opririi, scoaterii trupiței, descărcării și reintroducerii, mărind productivitatea muncii și înlăturînd pierderile de producție agricolă cu minimum 5 la sută. Noile pluguri rezolvă printre altele și problema încărcării naționale a tractoarelor pentru diferite condiții de lucru, eliminînd patinările excesive, uzura prematură a anvelopelor, consumul mare de carburanți și scăderea capacității de lucru. Dintre mașinile noi, amintim semănătoarea de plante prășitoare SEMO-12 care are, față de SPC-8, pe care o înlocuiește, o capacitate de lucru măsurată în hectare pe oră de două ori mai mare. Semănătoarea de orez SOP-10 le înlocuiește pe cele din dotare, SUP 29 și SUP 48. Masa utilajului nou este jumătate din cea a celor existente. Consumul de combustibil este aproape de trei ori mai mic, în condițiile unei productivități de 1,5 pînă la de 3 ori mărite. În plus, se asigură indicii de uniformitate foarte buni. N-am găsit, fără exagerare, un echivalent pentru ea pe plan mondial. Combina autopropulsată pentru recoltat cereale, C14M, destinată să recolteze cereale păioase, floarea-soarelui, soia, orez, porumb boabe, leguminoase, plante tehnice, semințe de ierburi și legume deține, în raport cu tipul mai vechi, următoarele avantaje : masa combinei redusă cu 575 kg, mărirea capacității buncărului cu 0,7 mc, creșterea fiabilității prin reducerea numărului de transmisii de la 28 la 19 și prin simplificarea sistemului de curățire. Combina autopropulsată de recoltat cereale, C140, are față de combina existentă în dotare, C14, o capacitate de lucru sporită cu 35 la sută. Totodată ea reduce timpul de imobilizare a mijloacelor de transport cu 50 la sută și efortul fizic de conducere prin introducerea unor dispozitive automate. Combina autopropulsată CM6, 160, în fază de model experimental, multifuncțională, modulată pentru recoltarea cerealelor și altor culturi în boabe și a porumbului în știuleți depănușați, echipată cu modul pentru recoltat în boabe extinde perioada de utilizare anuală a modulului motor prin folosirea acestuia și la combina de recoltat știuleți depănușați, are o capacitate de lucru mai mare cu 60 la sută, micșorează timpul de imobilizare a mijloacelor de transport cu 70 la sută, reduce efortul de întreținere, reglaje și reparații. C3P, combina tractată de recoltat porumb în știuleți nedepănușați pe 3 rînduri, are față de produsul pe care-l înlocuiește următoarele avantaje : creșterea capacității de lucru cu 40 la sută, economii anuale la costurile de exploatare cu 24 830 lei, reducerea consumului de metal cu 20 la sută, a necesarului de forță de muncă cu 20 procente, a consumului de combustibil etc. Am amintit doar o parte din gama de noi utilaje și mașini agricole care vor aduce, cu siguranță, un salt calitativ apreciabil în agricultură.

— Vă mulțumim.

OPREA GEORGESCU ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Începuturile metalurgiei (II)

În Dacia romană activitatea minieră și metalurgică s-a intensificat, romanii folosindu-se de întreaga lor experiență pentru a spori producția de fier, aur, argint și cupru, introducînd o organizare superioară, precum și cele mai eficiente procedee tehnice cunoscute în imperiu. Ce s-a întîmplat însă după retragerea armatei și administrației romane, în anul 271 al erei noastre, cînd așezările orășenești ale Daciei au fost distruse de migratori, ca și marile centre de exploatare a minereurilor și de prelucrare a lor ? După cum se știe, covîrșitoarea majoritate a populației daco-romane a rămas pe loc, continuîndu-și activitățile tradiționale, vechile îndeletniciri, în primul rînd desigur cele agricole și pastorale, de care și vremelnicii stăpînitori aveau nevoie pentru a-și asigura subsistența. Romanitatea nord-dunăreană a continuat să viețuiască și să se dezvolte, în ciuda dominației barbare.

Un simbol timpuriu al acestei continuități tehnice ni se pare a fi un splendid colier de aur din tezaurul de la Șimleul Silvaniei (Sălaj), datînd din vremea migrațiilor, probabil secolul al IV-lea al erei noastre. Colierul cuprinde nu mai puțin de 45 miniaturi de unelte legate de viața agricolă, pastorală, meșteșugărească, militară, executate cu o remarcabilă finețe și precizie : ciocane, topoare, clești, dălți, conse, furci, cuțite, săbii, lănci, scuturi, scări etc. ; aurul colierului provine din minele Transilvaniei și reprezentările nu vădesc nici cea mai mică stîngăcie.

În ce privește activitatea metalurgică, cercetările arheologice arată că ea a continuat fără întrerupere, în numeroase puncte dispersate, unde s-au putut identifica urmele unor mici exploatări miniere, a unor cuptoare rudimentare de redus minereul sau de prelucrare a metalului, ca cele de la Dulceanca-Teleorman, Brăești-Botoșani, Fizeș-Caraș-Severin, Bezid-Mureș, Budurcasca-Prahova (de anvergură, e drept, modestă).

O descoperire de excepție din secolul al IX-lea al erei noastre (întrucît datarea era la noi controversată, m-am adresat Muzeului științelor din Londra, care mi-a confirmat-o) este cuptorul înalt, pentru topit minereu de fier, săpat în stîncă, descoperit în 1895 la Ghelari, pe „Valea Cascior". De construcție verticală, acesta este ingenios săpat în stîncă, fiind prevăzut sus cu un capac și o platformă de încărcare a minereului și mangalului, în timp ce jos, lateral, se afla deschizătura prin care se sufla aerul pentru activarea focului. Era parțial căptușit cu material refractar, iar un coș de evacuare a gazelor arse se afla îngropat în coasta dealului. Nu semăna în nici un caz cu înjghebările curente ale epocii — îndeobște reducerea minereului făcîndu-se la suprafața solului sau în simple gropi. Tocmai de aceea, cuptorul de la Ghelar a fost expus la mari muzee științifice străine (Londra, Budapesta), iar cunoscuta revistă „Journal of the Iron & Steel Institute" l-a prezentat în 1897 ca o realizare cu totul ieșită din comun. Este într-adevăr o mărturie cu totul impresionantă de ingeniozitate, care premerge furnalele, viitorul tehnicii ; o considerăm deplin comparabilă cu o altă mărturie, din domeniul minier, de la sfîrșitul secolului XIV, descrisă într-un manuscris latin, din care rezultă că prima utilizare a explozivilor în lucrările de extragere a minereurilor, s-a realizat în Europa într-o zonă aflată „între Ungaria și gurile Dunării", cu alte cuvinte în spațiul românesc, probabil în Munții Apuseni.

Să mai amintim că încă din veacul al XIV-lea, Țara Românească era vestită pentru calitatea aramei produse, mai ales la Bratilov, pe valea Brebinei. Un călător străin, sirianul Pavel din Alep, descrie pe larg amploarea și complexitatea instalațiilor metalurgice de aici, arătînd că arama produsă este „**tot atît de plăcută ca argintul curat**".

La Rimetea, nu departe de Turda, existau, pe lîngă lucrătorii de la minele de fier, meșteșugari pricepuți care prelucrau minereul extras (turnători și fierari). În domeniul Hunedoarei, sînt amintite în 1681, cinci cuptoare de topit fierul, lucrînd pe bază de minereu extras la Ghelar și Teliuc, acționate hidraulic.

Treptat, cuptoarele se măresc și concentrează tot mai multă căldură, iar turnarea în forme a clopotelor, barelor, ghiulelelor ia tot mai mult locul producerii acestora prin forjare. Se introduc o seamă de procedee tehnologice străine perfecționate, care sînt adaptate materiilor prime existente la noi. În sfîrșit, producția industrială a fierului este inițiată prin construirea primelor furnale (cu mangal) în Bunar, la Oravița (1718) și Bocșa (1719). Importantul centru metalurgic al Reșiței începe să se dezvolte în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, realizînd produse de bună calitate, deși stînjenit o vreme de concurența metalurgiei apusene. Cu toate acestea, la începutul veacului al XIX-lea, Napoleon I, informat de iscusința metalurgiștilor reșițeni, nu va ezita să facă aici o comandă de ghiulele pentru una dintre campaniile sale ! Procedeul laminării este aplicat pentru prima dată la noi la Reșița în 1845 și tot atunci intră în funcțiune întîiul cuptor de pudlare. La Anina o instalație de laminare produce din 1861. Curînd cocsul începe să înlocuiască în turnătorii cărbunele de lemn. Primele convertizoare Bessemer se introduc în țara noastră în 1868 — la numai 13 ani de la apariția acestui agregat pe plan mondial. Laminarea de șine de cale ferată începuse încă din 1851, iar în 1872 se produce la Reșița prima locomotivă. Întîiul furnal de la Hunedoara intră în funcțiune în 1882, iar în 1897 începe să producă la Oțelul Roșu oțelăria Siemens-Martin (primele cuptoare Siemens-Martin fuseseră introduse la Reșița în perioada 1876—1882).

Demne de semnalat sînt și întîiele preocupări, prea puțin cunoscute, pentru cercetarea metalurgică. Astfel, H. Colan a semnalat recent că în revista „Dunărea" din Galați (nr. 13 din martie 1884) se descrie foarte precis oțelul pentru construcții, definit în mod corect ca aliaj fier-carbon, cu indicații în premieră pentru analiza sa. În 1879, apare la București lucrarea **Fierul**, în care se dau interesante noțiuni asupra tratamentelor termice, într-o vreme cînd aceste operații nu aveau încă o fundamentare teoretică riguroasă. Primele cercetări românești în domeniul metalurgiei sînt inițiate de C. Niculescu-Otin în 1900—1910.

Școala românească de cercetare în metalurgie se constituie după primul război mondial, cînd la Școala Politehnică din București se înființează prima catedră de metalurgie generală, încredințată de Ion Balbareu, (organizator și al Laboratorului de metalurgie), absolvent al cunoscutei Academii de Mine din Freiberg, iar după acesta lui Traian Negrescu, care va inaugura o importantă fază creatoare în cercetare. Să amintim frumoasele cuvinte cu care profesorul Balbareu își inaugura cursurile : **„Putem spera într-un viitor frumos și pentru metalurgia română [...] Domnilor Voastre** [studenților], **ca generație nouă, vă incumbă datoria să depuneți toate năzuințele pentru ca România să-și ocupe și în această industrie locul de care este demnă".** Iar în 1932, metalurgia românească înregistrează o prioritate mondială : D. Perieținu întreprinde, în 1930—1932, la furnalul de la Găvojdia primele experiențe din lume pentru reducerea consumului de cocs prin introducerea păcurii.

I. M. ȘTEFAN ■

Marea importanță a lucrurilor mărunte

Urmare directă a dezvoltării tuturor sectoarelor de activitate ale economiei naționale, în acest cincinal al calității, volumul prestărilor de servicii, așa cum prevăd programele noastre de dezvoltare, va crește într-un ritm impresionant. Cu influență directă asupra calității vieții, pe lîngă o asemenea extensie a activităților — implicînd diversificarea lor, pentru a ieși tot mai mult în întîmpinarea dorințelor cetățeanului, pentru a fi cît mai aproape de casa omului — întreg domeniul serviciilor va trebui, evident, să înregistreze și o sensibilă ridicare a nivelului de calitate a fiecărui serviciu prestat către fiecare beneficiar. Calitate care impune — cel mai adesea — și o mai mare promptitudine în execuție. Calitate, iarăși, care include nu doar nivelul tehnic al lucrării, ci și solicitudine, politețe, chiar și zîmbetul binevoitor cu care să fie întîmpinat cetățeanul ce solicită la nevoie, uneori la necaz, un serviciu necesar.

În cele ce urmează, trei redactori ai revistei „Flacăra", întorși din trei județe ale țării, depun mărturie asupra calității serviciilor din cîteva unități pe care le-au vizitat.

Prestări de servicii la sate

Diversitatea dincolo de statistică

După nici o sută de metri (mă aflu pe drumul care pornește din halta Șercaia — Brașov — spre centrul localității), o clădire nouă îmi atrage atenția. Mă opresc. Două anunțuri, destul de vizibil puse, te informează că aici se găsesc atelierele specializate în repararea televizoarelor, aparatelor de radio sau diferitelor obiecte de uz casnic. Îmi privesc ceasul. E ora 6,30 dimineața. Programul de lucru începe abia la ora 9. Va trebui, deci, să revin după această oră. Îmi continui drumul. După un timp, întîlnesc, tot pe partea stîngă a ulițel, un service auto. Am, iată, de la început, sentimentul că am nimerit bine. Nici n-am ajuns în centrul comunei și am întîlnit deja trei unități cu același profil. Dacă pe primele două mă așteptam să le găsesc, cea de a treia, trebuie să recunosc, este o surpriză. Și am sentimentul că nu va fi singura.

La Consiliul popular mi se spune că în Șercaia există mai multe unități prestatoare de servicii. În afara celor pe care le-am văzut, mai funcționează o frizerie, o echipă de zugravi, și alta de zidari, o croitorie, o cojocărie și două ateliere de tinichigerie auto (pe lîngă service-ul auto menționat mai sus). Acum se lucrează la amenajarea unei clădiri în care să poată fi cazați eventualii vizitatori care ar dori să facă un scurt sau mai lung popas în comună. Deocamdată sînt gata șase camere. Mai slab se stă, aflu, cu prestările de servicii în cele două sate care aparțin de comună : Vad și Hălmeag, ambele aflate la cîte patru kilometri distanță de Șercaia.

La prima vedere situația poate părea mai mult decît satisfăcătoare. Un amănunt îmi reține totuși atenția. Existența într-o singură comună a trei ateliere specializate în repararea autoturismelor. Mai mult, ceva mai tîrziu aflu că acestora li se adaugă încă doi meșteri autorizați, specialiști... tot în tinichigerie auto. Fără îndoială, amănuntul e semnificativ. El arată că numărul mașinilor din Șercaia a sporit mult în ultimii ani. De unde nevoia crescîndă de servicii în acest domeniu. Totul logic, prin urmare, mai ales că Șercaia are din multe puncte de vedere atributele unui orășel. Numai că tocmai acest fapt îmbucurător și, în felul său, concludent pentru metamorfozele satului contemporan, înmulțirea atelierelor specializate în reparații auto, mă face să observ unele minusuri existente în prestările de servicii de aici. Oare bicicletele cine le repară ? „Bicicletele le reparăm noi, acasă — îmi spune Ioan Pop. Și cît te pricepi să o repari, atîta ține. Ni se mai sparge cîte un cauciuc și, pentru că nu avem nici un atelier de vulcanizare, ne mai ajutăm cu șoferii". Dar pantofii ? „Nu există în Șercaia un atelier de cizmărie — îmi răspunde Gheorghe Pleșa. Cînd m-am dus la Făgăraș, la cooperativa «Viitorul» să-mi pun niște pingele la pantofi, mi-au spus că sînt aglomerați și m-au întrebat de ce nu-i repar la mine în sat. Apăi unde, aici ?" Într-adevăr, unde ?

La ora 9,30 mai trec o dată pe la atelierul de reparat articole de uz casnic. Încă nu s-a deschis. Între timp, întreb o femeie, Maria Tudor : „V-ați lucrat ceva la croitoria de aici, din comună ?" Îmi răspunde : „Păi nu, că nu există o croitorie unde să-ți poți comanda o rochie, sau să dai la strîmtat un costum. În atelierul de croitorie se lucrează doar plăpumi și așternuturi de pat. Atît." N-ar fi utilă și o ceasornicărie ? Tot Ioan Pop își amînteste că a existat în comună, cu ani în urmă, un ceasornicar foarte priceput, care i-a reparat atît de bine ceasul încît merge și acum foarte exact.

E ora 11,30 și atelierul de reparat articole de uz casnic e tot închis. Ce pot afla este că meșterul Viorel Berbecaru a trecut pe la atelier pentru cîteva minute și a plecat. O întîmplare ? Mă duc la sediul cooperativei de producție, achiziție și desfacerea mărfurilor Șercaia,de care ține atelierul. Am curiozitatea să consult registrul de evidență a lucrărilor executate. Stupoare ! De la începutul anului, deci de la înființarea atelierului, nu a fost reparat aici nici măcar un singur obiect ! Să nu fi avut nimeni vreun aparat de reparat ? „Am trei fiare de călcat defecte acasă și, cum nu am avut unde le repara, mi l-am cumpărat și pe al patrulea" — îmi spune o lucrătoare de la poștă, Irina Lubeniță. Ioan Pop : „Mi s-a mai stricat și mie cîte ceva. Poate că Berbecaru se pricepe să repare. Nu știu. Eu, oricum, le-am dus la Făgăraș". Pînă la urmă mi se „sugerează" că, de fapt, Viorel Berbecaru nu se prea pricepe să repare articole de uz casnic. El este electrician și lucrează mai mult cu motorul de tăiat lemne al cooperativei (e și asta, într-adevăr, o activitate utilă pentru sățeni). Și totuși, nu e normal ca locuitorii comunei să nu aibă unde să-și repare un aspirator, o mașină de spălat, un frigider, un fier de călcat. „Noi avem frigiderul stricat, poate e vorba de un fleac, dar trebuie să mergem cu el tocmai la Brașov. Vă dați seama ce înseamnă să-l duc atîta cale !" — îmi spune Ana Lubeniță, o femeie de aproape 80 de ani. Să fie oare motivată absența meșterului Berbecaru din atelier tocmai de faptul că prezența lui acolo tot nu folosește la nimic ? S-ar părea că da. Mai ciudat mi se pare că la cooperativă există un specialist în reparații articole de uz casnic (cel puțin așa atestă o diplomă de absolvire a unui liceu de profil), Gheorghiță Perșinaru, care însă lucrează în atelierul de tinichigerie auto !

Există, deci, o diversitate a prestărilor de servicii aici, la Șercaia ? La prima vedere, răspunsul ar putea fi afirmativ. Dar cum diversitatea nu poate fi judecată decît prin prisma utilității, trebuie să recunoaștem că prestările de servicii acoperă deocamdată numai parțial cerințele sătenilor. Există nevoi care încă nu sînt acoperite, unele mărunte, dar cît de importante sînt adesea „mărunțișurile" în domeniul serviciilor ! Absența lor e cu atît mai regretabilă cu cît rezolvarea lor nu pune Consiliului popular probleme complicate. Iar de un atelier unde nu se repară nimic, cum este cel de uz casnic, ce nevoie are comuna ? Doar pentru a exista o firmă în plus ?

ALEXANDRU ȘERBAN ■

Meșterul bun n-are nevoie de reclamă

În județul Vîlcea rețeaua serviciilor pentru populație la sate este chiar foarte aproape de nomenclatorul stabilit pe țară pentru mediul rural, fiecare comună și sat având cel puțin cele „5 profile minimale", în funcție de numărul de locuitori. Și nu s-ar putea spune că multe dintre cele care există (așa cum se petrec lucrurile în veritabilele centre de servicii din Băbeni, Pietrari, Costești, pe care le-am vizitat) nu satisfac cerințele populației. Dar acoperă ele nevoile tradiționale cele mai autentice și mai firești care se perpetuează în lumea satului de azi, precum și pe cele mai moderne survenite prin dezvoltarea firească a civilizației ? Posibilitățile de surse și resurse locale — de materii prime, materiale, forță de muncă —, avînd în vedere, în plus, faptul că o mare parte a județului este zonă colinară și de munte, deci necooperativizată ? Sigur că da, este foarte bine ca satul să aibă frizerie și coafură, croitorie și cizmărie, este foarte bine că sătenii nu-și ia în circă televizorul să se ducă la oraș pentru a-i remedia o defecțiune sau a-i înlocui un tranzistor uzat, dar să n-aibă, de pildă, moară, așa cum se mai întîmplă în unele sate, să n-aibă unde să-și comande un toc de ușă sau de geam, să-și repare roata la căruță ori să-și facă o căruță nouă, să n-aibă unde să-și potcovească un cal, să n-aibă unde să-și comande cărămida pentru casă nouă, este foarte rău pentru el. Înseamnă că e pus pe drumuri... Apoi, fiecare, ca pretutindeni, dacă plătește cere calitate. Din acest punct de vedere, la Pietrari nimeni n-are emoții în privința obiectelor electrocasnice și a aparaturii radio-tv. Pentru că există meșterul Gheorghe Popescu. Electronist de meserie, repară însă de toate. S-a policalificat conform nevoilor satului, pentru a veni omului în ajutor rapid și prompt. Repară orice aparatură muzicală și audio-vizuală dar și mașini de spălat rufe, frigidere, congelatoare, pînă chiar și biciclete, și încă la o calitate ireproșabilă. „Este o tendință pe care o încurajăm și ne preocupă foarte mult, de a policalifica în mai multe meserii înrudite meseriașii din cooperativele sătești. Cetățeanul să afle acasă o gamă tot mai variată de servicii, muncitorul să aibă de lucru tot timpul, deci să cîștige bine și astfel să fie interesat să rămînă pe loc, și, firește, pentru a realiza indicii de rentabilitate ai cooperativei.", ne informează vicepreședintele Uniunii județene a cooperativelor de producție, achiziții și desfacere, Marin Cojocaru. Meșter de clasă, nu-i spune niciodată omului „nu se poate", face în așa fel să se poată. Sînt deficitare în momentul de față aparatele de congelat pentru frigidere ? Le construiește singur, din țeavă de cupru. Sînt pe cale de dispariție anumite lămpi pentru aparate tv din fabricație mai veche ? Știe să le refolosească pe cele din aparatele uzate...

În lumea satului meseriașul prost se dă la fund iar cel bun, cum spunea ceasornicarul din Băbeni, Petrișor Nedelescu, n-are nevoie de reclamă. Singur în atelierul său de o curățenie și ordine... ceasornicărească, deși nu are cea mai bună dotare (mai ales pentru ceasurile moderne, electronice și cu baterii cu cuarț, tot mai frecvente azi) execută 70 și chiar 80 de reparații pe lună. Pe masa de lucru, zeci și zeci de ceasuri, fel și fel de mărci, forme și mărimi pe ale căror bonuri aflăm nume și adrese nu doar din Băbeni, ci și din numeroase alte localități învecinate.

În Pietrari, undeva mai la marginea satului, pe malul unui piriiaș, alți 5 meșteri cu adevărat „mari, calfe și zidari", servesc într-un chip foarte modern o meserie care a dat numele satului. Într-un atelier ce seamănă mai curînd cu o hală industrială, se și cheamă dealtfel „Secția de prefabricate din beton Pietrari", construiesc dale, tuburi pentru fîntîni și capțări de apă, „cărămizi" pentru case..., în care baza materiei prime nu este betonul ci tufuul vulcanic din bețșug în trupul dealurilor din preajma satului, și zgura pe care o ia, făcîndu-le un mare serviciu lucrătorilor de-acolo., de la stația CFR Govora sau de la termocentralele din județ.

Meserii noi și meserii vechi în haine moderne este exact ceea ce are nevoie satul de azi. În unele există, în altele — nu. Astfel încît apare și la Vîlcea ciudatul fenomen de a întîlni mai curînd un service auto decît o rotărie sau o fierărie și dacă acestea își au explicația lor, e mai greu de explicat de ce au dispărut mai demult? „Avem un program să le reînființăm, așa cum avem în vedere să studiem revitalizarea tuturor meșteșugurilor tradiționale ale satului românesc în general și ale satului vîlcean în special care, pe parcursul anilor, din diferite motive, s-au pierdut", completează tovarășul vicepreședinte. Au reapărut în sate ca Pietrari, Costești, Matcești — cuptoarele de uscat fructe și centrele de preparat magiun, morile de apă în comune de munte, cojocăriile renumite din Vaideeni, atelierele de olărit de la Slătioara, Măldărăști și Lunguești, cărămidăriile de la Vlădești și Bunești. Serviciile la sat nu le-am descoperit, în fond azi, serviciile în satul românesc au existat din totdeauna, le-am adaugat doar o nouă formă de organizare și, cum evoluția lor o cere, profile noi.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Mai de toate, mai puțin cîteva

Comuna Mărgineni din județul Bacău are 7 sate aparținătoare : Margineni, Barați, Trebeș, Padureni, Valea Budului, Luncani și Podiș Poiană, răsfirate pe șoseaua Bacău—Comănești pe o distanță de 18 kilometri. Mărgineni este un cartier marginaș al Bacăului și probabil numele i se trage tocmai de la această imediată vecinătate. În comună își duc viața 8 500 cetățeni. Marea majoritate a acestora lucrează în întreprinderile băcăoane.

Serviciile către populație sînt asigurate în cea mai mare parte de către Cooperativa de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor din localitate, prin secțiile sale de producție : Reparații Radio-TV, Reparații și confecții încălțăminte, Ceasornicărie, Croitorie de comandă pentru femei și bărbați (6 unități), Tricotaje, Confecții metalice (antifoane și tinichigerie auto, garduri, etc.), Sifonărie și îmbuteliat sucuri, Frizerie, Luminări, Transporturi hipo, Gogoșerie. Secțiile de tricotaje și croitorie, ne informează tovarășa Tanța Zaharia, contabila șefă a unității, fac și export, semn că produsele lor sînt de calitate deosebită. În Barați funcționează un chioșc care desface marfă de 180 mii lei pe lună. În celelalte sate, localnicii își cumpără produsele de care au nevoie de la magazinele sătești, unde se găsesc cizme de cauciuc, coase, seceri și alte unelte necesare muncii de zi cu zi. Pe lîngă serviciile oferite de cooperativă, populația mai beneficiază și de cele ale unui atelier de cojocărie și confecții haine din piele al Asociației intercooperatiste pentru creșterea vacilor de lapte, instalat în locuința unui meșter și care folosește munca la domiciliu. Atelierul este rentabil. C.A.P. mai are o secție de croitorie, damă și bărbați, o brutărie și o secție de foi Lica.

După acest scurt inventar al serviciilor către populație existente în comuna Mărgineni să încercăm să desprindem aspectele particulare ale acestei comune situate în vecinătatea unui mare oraș. Constatăm că activitățile care sînt mai bine reprezentate sînt tocmai acelea care se găsesc din belșug în oraș. Croitoriile sînt în număr de 7. În Mărgineni sînt două : ale cooperației și ale C.A.P. Aflăm că, în anul care vine, se va organiza o secție mare de producție industrială în care se vor stringa într-un local unic secțiile răspîndite în sate. La cele existente se va adăuga și una de tîmplărie, cu siguranță bine venită. Pînă astăzi cel puțin, activitatea de prestări servicii în comuna Mărgineni este o copie în miniatură a celei dintr-un oraș. Asta e și bine și rău. Bine pentru că oamenii au la îndemînă o serie de utilități și nu mai sînt nevoiți să bată drumul la oraș pentru satisfacerea nevoilor imediate și rău pentru că totuși oamenii care trăiesc la sate au o viață puțin mai altfel decît a orășenilor. Ei trebuie să producă produse agricole necesare lor și pieții. Pentru a putea face asta, ne referim în primul rînd la creșterea animalelor — porci, găini, iepuri, asigurarea unor exemplare valoroase pentru prăsilă — credem că ar fi necesar un serviciu asigurat cu prioritate. IRIC Bacău a oferit populației 120 de purcei pentru 81 de porci contractați cu statul. Planul a fost de 415 porci. Gospodăria anexă a restaurantului a avut la un moment dat 60 de porci. Bine pusă pe roate, gospodăria ar fi putut livra din belșug purcei crescătorilor. Iepuri nu se cresc pe raza comunei. Cooperația a avut în urmă cu doi ani peste o sută de iepuri. Erau crescuți într-un grajd al C.A.P. C.A.P.-ul și-a luat grajdul înapoi, mica creșcătorie de iepuri s-a autodesființat. Continuîndu-și activitatea ar fi putut livra matcă populației. Sinceri să fim ni s-ar părea mult mai importante un atelier de confecționat căruțe sau o unitate care să execute lucrări de construcții pentru populație, decît un atelier de tinichigerie și antifoane auto.

Ni se poate argumenta că unul dintre scopurile cooperativei este realizarea de beneficii, îndeplinirea sarcinilor de plan. Așa este, însă acestea trebuie să fie realizate, în primul rînd, printr-o activitate care să răspundă nemijlocit intereselor populației. C.P.D.A.M. Mărgineni a fost înființată în anul 1977. De atunci, beneficiul s-a triplat, cooperativa s-a dezvoltat și, totuși, abia în anul viitor, la 10 ani de la înființare, aceasta își propune să se autofinanțeze. Deocamdată cooperativa are un sold debitor. Una din explicațiile acestui deficit este tocmai înființarea de secții noi, care presupune stocuri de aprovizionare și de produse finite. Secțiile noi, centralizate, cu tendința de a deveni unități care funcționează după modelul celor industriale sînt costisitoare și nu răsnund totdeauna nevoilor populației rurale. Realizarea planului la achiziții al cooperativei doar în proporție de 60 la sută poate avea o explicație tocmai în neasigurarea unui sistem de preluare a produselor agricole simplu, comod și avantajos pentru producători. O secție de transporturi care să preia cu operativitate de la gospodării produsele, să le conserve și să le transporte la unitățile de desfacere ar fi un serviciu către populație și pentru populație extrem de util. Cele două atelaje hipo ale actualei secții de transporturi sînt cu siguranță insuficiente.

OPREA GEORGESCU ■

Baia Mare — o capitală mondială a natației feminine

Deși a deplasat numai 4 sportive la europenele de junioare din Berlinul occidental, natația românească a confirmat, ba încă strălucitor, ascensiunea din ultima vreme. Stela Pura, Andreea Szigyarto, Luminița Dobrescu și Ramona Terșanschi cucerind (în probe individuale sau la ștafetă) 8 medalii, două de aur, patru de argint, două de bronz, grație cărora fetele noastre au ocupat un remarcabil (față de cît de restrînsă a fost delegația) loc VI în clasamentul pe națiuni. Bilanțul 1986 e, de departe, cel mai bun de pînă acum. Pentru a sublinia saltul deosebit realizat de înotul nostru feminin e suficient să reamintim că la ediția precedentă a C.E. de junioare, găzduită în 1985 de Geneva, doar Tamara Costache s-a numărat printre laureate ! Ea a devenit între timp senioară, căci în natație junioratul se încheie la 18 ani.

Cu două medalii de aur, la 200 m liber (cu nou record național de senioare) și 200 m fluture, băimăreanca Stela Pura (n. 30 martie 1971, 1,64 m, 52 kg) a fost una dintre „eroinele" competiției, fapt pe care l-au subliniat toți comentatorii de la fața locului, trimisul Agenției France Presse notînd că „vedeta reuniunii inaugurale (n.n. românca a cîștigat ambele medalii de aur în prima zi a C.E.) s-a numit Stela Pura", iar cel al lui D.P.A.-Hamburg precizînd că „dintre junioare, cea mai bună s-a dovedit românca Pura". Descoperită de antrenorul Petrea Deac (din a cărui grupă au mai făcut parte Szigyarto și Terșanschi), Stela e pregătită în prezent de renumitul Gheorghe Dimeca la C.S.M.S. Baia Mare, club al cărui președinte (o spunem cu admirație !), Ion Marinescu, e un fost atlet, săritor de înălțime ! Trei dintre medaliatele din Berlinul occidental, cu excepția Luminiței Dobrescu (C.S.S. Reșița, antrenor Mircea Hoholu), aparțin clubului băimărean, frumoasa performanță de la C.E. demonstrînd, o dată în plus, că Baia Mare (unde activează și Noemi Lung) e una dintre „capitalele" înotului feminin românesc și, totodată, mondial. E un fenomen îmbucurător acesta că, ieșind (după ani și ani) de sub tutela Bucureștiului, natația noastră este, azi, tot mai bine reprezentată în provincie, la Baia Mare, la Reșița, la Ploiești (orașul celei dintîi recordmane a lumii din istoria înotului românesc, Tamara Costache) etc, ca rezultat al muncii asidue, moderne al unor tehnicieni pasionați și competenți, între care și Gheorghe Dimeca, dar și ca urmare logică, firească a condițiilor materiale excelente (bazine în primul rînd) asigurate respectivei discipline.

Stela Pura și-a mai trecut în cont alte 4 medalii, 3 de argint (400 m liber, 800 m liber, ștafeta 4×200 m liber) și una de bronz (ștafeta 4×100 m liber), după cum și colegele ei și-au înscris, dincolo de participarea la ștafete, numele pe lista medaliatelor : Andreea Szigyarto cu argint la 200 m spate, Luminița Dobrescu cu bronz la 100 m liber.

Cum mondialele de la Madrid bat la ușă, izbînzile de la europene sînt, fără îndoială, reconfortante. Felicitîndu-le pe proaspetele medaliate, pe Stela Pura întîi și întîi, pe antrenorii lor, să le urăm mult succes la C.M. de senioare, programate să înceapă (înotul) în 17 august ! Bravo, fetelor, așteptăm de la voi noi și noi victorii !

Fotografii de IORGU BĂNICA ■

Maricica Puică nu aleargă decît pentru locul I!

Sub genericul „Ce șanse avem la europenele de atletism ?" (care se vor desfășura cu începere de la 26 august la Stuttgart, în R.F.G.), continuăm astăzi sondajul în rîndul specialiștilor, invitînd la cuvînt pe antrenorul emerit Ion Puică, antrenorul și soțul Mariciței Puică, multiplă campioană și recordmană mondială. Precizăm că dialogul care urmează s-a purtat zilele trecute la Snagov, la puțin timp după reîntoarcerea soților Puică din circuitul Marelui Premiu I.A.A.F. — Mobil.

— Bănuim că azi nu e prevăzut nici un antrenament.

— De ce ? !

— Pentru că sîntem în 29 iulie.

— Vă referiți la faptul că Maricica împlinește azi 36 de ani, așa-i ? Cu toate astea, priviți spre pistă, aleargă cot la cot cu fetele din grupă. Marea performanță cere muncă și sacrificii.

— Cum a fost în Marele Premiu ?

— Cinci participări, Stockholm, Oslo, Helsinki, Londra, Nisa, și tot atîtea victorii. Adică 51 de puncte, cea mai bogată zestre la ora actuală, ceea ce vrea să însemne că Maricica va fi sigur în finala de la Roma, din 10 septembrie.

— Da ce 51 de puncte ? ! Din cîte cunoaștem, pentru locul 1 se acordă 9 puncte, deci 5 ori 9 egal 45 ! De unde 51 ? !

— De la cele 6 primite în plus pentru stabilirea recordului mondial pe 2000 de metri, la Londra. Așa e regulamentul : 6 puncte suplimentare pentru record mondial, 3 pentru record mondial, egalat. În Marele Premiu sînt 10—12 concursuri, urmează din nou Londra, apoi Budapesta, Zürich, Köln și Bruxelles, dar în clasament contează numai rezultatele din cele mai bune 5. Cum Maricica le-a cîștigat pe toate, ea nu mai poate fi întrecută decît de o sportivă care ar dobori în continuare unul sau mai multe recorduri mondiale. Teoretic, e posibil, dar practic, mai greu. Ar fi fără precedent.

— Finala de la Roma ce înseamnă ?

— Au acces la ea primele 8 clasate în fiecare probă, cu observația că în finală se punctează dublu : 18 puncte pentru locul 1, 14 pentru locul 2 și așa mai departe. Poate că n-ar strica să amintesc că, pe lîngă clasamentele pe probe, se mai alcătuiește așa-zisul clasament general, care îi cuprinde pe primii 3 din toate probele aflate pe afișul Marelui Premiu. Și în acesta Maricica stă excelent.

— Alergînd la Londra 5 : 28,69 pe 2000 m, Maricica a reintrat, dacă nu greșim, în posesia recordului mondial, da ?

— Exact, cu 5:33,5, ea a fost recordmana lumii din 1979 în 1984, an în care, pe rînd, Zola Budd, Mary Decker și Tatiana Kazankina au ameliorat timpul, coborîndu-l pînă la 5:28,72. La Londra, cu Zola Budd în cursă, Maricica a fugit 5:28,69, revenind în fruntea listei. Performanța e, fără să mă laud, excelentă, știut fiind că e infinit mai greu să recapeți un record decît să-l bați. Cu atît mai greu cu cît Maricica împlinește azi 36 de ani.

— La mulți ani ! A cîntărit și concurența Zolei Budd în stabilirea noului record ?

— Mai degrabă nu, pentru că Maricica a urmărit victoria în probă și, implicit, punctele, recordul venind, ca să mă exprim așa, de la sine. Cred că putea 5 25, la cît de bine e pregătită, dar nu-și propusese mai mult. Presimt însă că va spulbera cît de curînd acest record.

— S-o luăm ca o promisiune ?

— De ce nu ?

— Din ce-am citit, la Nisa, la o milă, a alergat cu gîndul la un nou record ! Am citit bine ?

— Da, numai că sovietica Guskova a imprimat cursei un ritm infernal, trecînd primul tur în 58,2 în loc de, după calculele mele, 62 de secunde. Nedozind corect, Maricica a terminat în 4:18,25, e drept, cea mai bună performanță a sezonului, dar sub 4:17,44, recordul Europei deținut, din 1985, de Maricica. Și cu recordul acesta a fost o poveste.

— S-o auzim, dar scurt. V-am pregătit atîtea și atîtea alte întrebări.

— În 1985, la Zürich, cînd Decker a devenit recordmana lumii pe o milă, în 4:16,73, Maricica s-a clasat a doua, cu 4:17,33, numai că organizatorii, surprinși probabil de recordul lumii, n-au realizat că timpul Mariciței înseamnă un nou record european și au uitat s-o supună controlului ! Pur și simplu, au scăpat din vedere ! Ulterior, într-o scrisoare trimisă federației, și-au cerut scuze, dar la ce ne-au folosit ? !

— Lăsați și dumneavoastră, pentru cîteva sutimi acolo...

— Ce spuneți ? ! Noi pentru cîteva sutimi muncim cîțiva ani !

— Trecem la europenele de la Stuttgart, de acord ? Ce probe va alerga Maricica Puică ?

— În planul nostru figurează 1 500 și 3 000 m. Ne gîndim că, față de Olimpiada de la Los Angeles, de unde Maricica s-a întors cu o medalie de aur, la 3 000, și cu una de bronz, la 1 500, va fi mai ușor.

— Pentru că nu vine decît Europa ?

— Și asta, deși noi ne-am făcut rareori socotelile în funcție de adversare. Aveam în vedere că, și dacă se vor aliniat serii, tot va exista o zi de pauză între probe. La Los Angeles, Maricica a fost pe pistă 4 zile la rînd. Și s-a putut. De ce nu s-ar putea și la Stuttgart ?

— La o astfel de întrebare trebuie să ne răspundeți dumneavoastră.

— N-am răspuns ?

— Ce-ar fi să fiți și mai explicit !

— Pentru Maricica pledează timpii și izbînzile. Lipsa eșecurilor din ultima vreme. Judecînd așa, normal ar fi să nu se întoarcă fără medalii. Dar...

— Dar...

— Europenele în aer liber sînt o competiție de maximă anvergură, în care șansele sînt deschise tuturor. A le compara cu cele indoor mi se pare o eroare de fond. De ce ? Pentru că în sală se cîștigă uneori titlul după o finală cu 4—5 concurente ! Au fost cazuri. Apoi, aș dori să fiu bine înțeles, mulți medaliați indoor n-au reușit nici măcar să obțină un loc în finalele în aer liber sau, în cea mai fericită situație, s-au clasat pe locuri modeste. Pot invoca, chiar de la noi, o sumedenie de nume.

— Nu cumva sînteți dur tocmai pentru că Maricica, triplă campioană mondială de cros, campioană olimpică, recordmană a lumii etc, nu se poate lăuda cu nici un titlu în sală ? !

— Fără să fie cu supărare, nici nu ne-au interesat ! Concepția mea e alta : toamna trebuie rezervată volumului și intensității. Acumulărilor. După 1982 cînd Maricica a dobîndit un argint, la Milano, am renunțat.

— Poate și pentru a o menaja, ce ziceți ?

— Cît va mai fugi, Maricica va fugi numai pentru locul 1.

— Afirmația e valabilă și pentru Stuttgart ?

— Firește.

— Cu riscul de a vă necăji, vă reamintim că la Internaționalele României, recent, Doina Melinte a întrecut-o pe Maricica chiar în proba de 3 000 !

— Nu mă necăjiți de fel. Maricica era în plină pregătire, cu gîndul la Marele Premiu, obiectivul major imediat. Dovadă că, o zi mai devreme, alergase și 1 500 ! În plus, fără să scad cu nimic din meritele Doinei, timpul cu care e creditată Maricica, 8:27, e net mai bun decît 8:38, realizat de Doina la Internaționale. Asta nu vrea să însemne că Melinte nu rămîne o alergătoare redutabilă, cu atît mai capabilă de mari performanțe cu cît nu are decît 26 de ani.

— Vă temeți de Melinte în finala de 3 000 ?

— Trebuie să te temi de oricine și de nimeni !

— Poate că n-am formulat prea bine întrebarea !

— Părerea mea e că va trebui să elaborăm, în folosul atletismului românesc, o strategie comună. Nu ca să sacrificăm o atletă sau alta, ci pentru a valorifica în mod superior șansele. Pentru că, la 3 000 de pildă, vor viza aurul și Budd, și Ulmasova, care e campioana europeană en titre. Nici la 1 500 nu va fi mai ușor, socotind că vicecampioana mondială Krauss se va afla, ca să vorbesc ca în fotbal, pe teren propriu. Se anunță o bătălie aspră, dar noi, școala românească de semifond și fond, sîntem pregătiți s-o trecem cu fruntea sus.

— Credeți că proaspetele campioane mondiale de junioare Pălăcian și Pădurean pot juca vreun rol la europene ?

— Ar fi prea repede. Deși foarte, foarte dotate, ele trebuie să se mai coacă.

— Dintre celelalte eleve ale dumneavoastră, din grupa pe care o antrenați, cui îi mai acordați șanse ?

— Și-au mai luat baremurile pentru C.E. Violeta Beclea și Paula Ivan, fete tinere. Beclea are abia 20 de ani, dar care promit mult. Stuttgartul va fi pentru ele un excelent prilej de acomodare cu marile competiții. Ca să cîștigi într-o bună zi, trebuie să participi. Numai așa scapi de complexe.

— Tovarășe Puică, cîte medalii va obține atletismul nostru la europene ?

— Minimum 4. La semifond, la fond și, de ce nu ?, la aruncări. Așa ca să nu fiu suspectat de optimism.

— Cine le va obține ? Maricica...

— Fără nume, vă rog.

— Ultima întrebare : cînd se va retrage Maricica ?

— Cînd nu va mai putea să-și proomnă, la fiecare început de cursă, să iasă prima. Poate după mondialele din 1987, poate după Olimpiada din 1988, cine știe ?

— Vă mulțumim și vă urăm succes la Stuttgart !

Pagină realizată de OVIDIU IOANIȚOAIA ■

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

● La Curtea de Argeș, funcționează, nu de prea multă vreme, o primitoare Casă a căsătoriilor, situată pe bulevardul central. Intrarea în acest impunător edificiu public se face printr-o masivă poartă de stejar, cioplită în stilul arhitectural specific zonei, sub care două verighete aurite, încrustate în lemn, simbolizează legătura trainică, de nezdruncinat, între un tînăr și o tînără, soț și soție, proaspăt porniți pe drumul căsniciei. Se pare că această Casă este de bun augur, întrucît, după cum spun statisticienii orașului, în aceeași perioadă de timp, căsătoriile încheiate aici depășesc cu 15 la sută cuantumul celor oficiate anterior în vechiul local al consiliului popular. Felicitări inițiatorilor, iar tinerilor miri și mirese care-i trec pragul — urări de sănătate și multă fericire ! **(Ioan Dobrescu,** Cimpulung Muscel).

● La Rîmnicu Vîlcea, în cartierul „Nord", bl. M2, sc. A, ap. 5, trăiesc trei frați — frații Boboacă. Așa cum ne scrie unul dintre ei, **Constantin I. Boboacă**, de la tatăl lor au moștenit o grea și utilă îndeletnicire : aceea de a săpa fîntîni. Și de aproape 20 de ani asta și fac : scotocesc cu înverșunare, cu pricepere și pasiune pămîntul după apa de băut. Treabă frumoasă și folositoare și tocmai de aceea cei trei frați ne roagă să facem publice dorința și propunerea lor de a se deschide și în județul Vîlcea, sau în alt județ, sub patronajul U.J.C.A.P., cooperației meșteșugărești sau al C.P.A.D.M., o secție sau unitate de sine stătătoare de săpat puțuri de apă potabilă cu adîncimi de pînă la 50 m și diametre de 800 mm—3 m, solicitate tot mai mult în ultima vreme, atît de către cetățeni cît și de o serie întreagă de unități, îndeosebi din domeniul agriculturii. Considerăm îndreptățite atît propunerea cît și arzătoarea dorință a celor trei frați Boboacă și le supunem, la rîndul nostru, atenției celor în drept spre a analiza și decide. În fond, cine nu-și dorește ca, la capătul unui drum lung sau după o muncă obositoare, să găsească în preajmă o fîntînă cu apă limpede și rece ? !

● **Procuratura Generală, Direcția judiciară pentru cauzele civile :** La adresa dv. nr. 9996 din 11 mai 1986, referitoare la scrisoarea petiționarului Mavromalide Tudor, domiciliat în Constanța, str. Alexandru Lăpușneanu nr. 183, vă facem cunoscut că, în urma verificărilor făcute, s-a constatat temeinicia celor sesizate. Împotriva hotărîrilor judecătorești criticate s-a declarat recurs extraordinar, petiționarul urmînd să-și facă apărările în fața instanței supreme, unde s-a trimis dosarul pentru rejudecare.

● **Vasile Berghinescu din București**, strada Brezoianu nr. 29-B, ne trimite fotografia de mai jos, realizată în acest an, în orașul Dorohoi.

● Spicuim din referatul-răspuns trimis de **biroul executiv al Consiliului popular al orașului Victoria** privitor la rezolvarea scrisorii adresată revistei de Vasile Balu : Este adevărat că în activitatea Coloanei I.T.A. se mai manifestă unele greutăți obiective, dar și unele lipsuri legate de organizare, ordine și disciplină, ceea ce a condus uneori la mici dereglări în buna funcționare a transportului în comun. Dereglarea din 7 și 8 aprilie (acuzată de petent — n.n.) se confirmă ; într-adevăr, un număr de 27 persoane, în majoritate navetiste, nu s-au prezentat la serviciu la timp. Aceasta s-a întîmplat deoarece autobuzul planificat pentru a efectua cursa Drăguș-Combinatul chimic Victoria s-a defectat, iar autobuzul de pe traseul Lisa—Combinatul chimic, al cărui conducător auto era Birsan Nicolae, nu a oprit în satul Drăguș pentru a lua navetiștii, deși nu era încărcat la capacitate. Șoferul respectiv a fost sancționat, iar cazul său a fost preluat în adunarea generală a oamenilor muncii.

● Un răspuns neconcludent primim din partea **Consiliului popular al comunei Cotofănești**, județul Bacău, la scrisoarea crescătorului de animale Neculai Ghiuș din localitate, care reclama că nu i s-a preluat la termenul scadent — 15 martie a.c. — o bovină adultă (vacă) contractată cu statul, cu toate că îndeplinea toate condițiile de preluare. Recunoscîndu-se, la 20 iunie a.c., că, de fapt, potrivit clauzelor contractuale, petentul are perfectă dreptate, motivele invocate în așa-zisul răspuns de... consolare, cum, că „nepreluarea ar fi fost dictată de interesele economiei naționale", că I.I.C. Tg. Ocna a avut dispoziții să preia numai viței îngrășați și bovine adulte calitatea I-a și a II-a (de parcă vaca omului ar fi fost caprină adultă și, din oficiu, adică pe nevăzute, ar fi trebuit trecută la calitatea... a VII-a !... n.n.) și că, în ultimă instanță, însăși I.I.C. n-ar fi asigurat mijloace de transport și nici împuterniciți pentru preluare la datele programate etc. etc., nu sînt de natură nici să convingă pe cineva și nici să justifice prin așa-zise cauze obiective neglijența și celelalte deficiențe existente în activitatea de preluare a animalelor contractate la Cotofănești. Astfel de „scuze" nu slujesc în nici un fel interesele economiei naționale, ba, dimpotrivă.

● Am depus dosarul de pensionare la D.P.M.O.S. Arad și, verificîndu-mi-se actele, funcționarul de aici mi-a cerut să-i aduc și vechea carte de muncă după care, cu 25 de ani în urmă, a fost completată actuala carte. Am rămas oarecum surprins de o astfel de solicitare însă, neavînd de ales, m-am conformat și m-am deplasat după ea tocmai la I.A.S Berzovia, județul Caraș-Severin. Binevoitori, cei de la personal au recunoscut oficial că, în 1961, conform indicațiilor legale primite, toate cărțile de muncă, deci inclusiv a mea, au fost preschimbate. Au scotocit apoi peste tot, dar vechea mea carte de muncă n-a mai fost de găsit în arhivă. Nu știu ce să mai fac. Uneori stau și mă întreb dacă nu cumva solicitarea vechii cărți este un simplu moft al unui birocrat **(Ion Dovlear din Arad**, str. Moldului nr. 2)

● În numele mai multor colocatari, **Dumitru Tomescu din Tg. Jiu**, str. Zona Unirii-Siret, bl. 8, ap. 8, ne scrie că în bloc se plătesc sume exagerat de mari pentru folosirea liftului. „Cota-parte plătită lunar de o singură persoană numai pentru lift — zice omul, printre altele — la noi, în bloc, este mai mare sau aproape egală cu toate celelalte cheltuieli comune, cumulate, adică : apă caldă, apă rece, gunoi, canal, curățenia scărilor, iluminat scări, gaze bucătărie etc. Astfel, a fost o perioadă cînd s-au perceput și 70—80 lei, iar restul cheltuielilor comune cumulate abia dacă atingeau 50—60 lei, ceea ce înseamnă de aproape 5 ori mai mult decît plătesc locatarii altor blocuri din jur și din alte orașe mai mult sau mai puțin apropiate. Cred că situația aceasta nu este în regulă și se impun măsuri în consecință".

● Privitor la articolul critic apărut în „Flacăra" din 13 iunie 1986 și intitulat „Dreptate are, dar unde s-o caute ?", **Întreprinderea Metroul București** ne comunică următoarele : Conducerea întreprinderii, luînd cunoștință de conținutul articolului menționat, a ordonat cercetarea cazului. Ca rezultat s-a apreciat ca îndreptățită cererea tovarășului Luca Tudor și, în consecință, pe 23.VI.1986, i s-a achitat suma de 2 164 lei, cuvenită pentru un număr de 17 zile concediu de odihnă pe anul 1982.

● Premieră națională absolută — așa se intitulează scrisoarea trimisă recent de colaboratorul nostru ing. **Victor Stănciugel.** El ne informează că la Combinatul de utilaj greu din Iași a fost executată, pentru prima oară în țara noastră, o mașină de turnat centrifugal cilindri din fontă cu crustă dură, după un ingenios proiect elaborat de Filiala Iași a Institutului de cercetări științifice, inginerie tehnologică și proiectări pentru sectoare calde. Cu această instalație, fabricată cu concursul direct al specialiștilor din turnătoria de fontă a combinatului ieșean și cu asistența tehnică nemijlocită a proiectanților, se pot turna piese cilindrice de mare gabarit, cu lungimi între 3 și 10 m și diametre între 350 și 1 800 mm.

● **Oficiul farmaceutic Ploiești :** Din cercetarea efectuată și din discuțiile purtate cu autoritățile locale, s-a constatat că farmacista Marcu Mira de la Farmacia nr. 21 din comuna Nucet, jud. Dîmbovița, care a constituit subiectul scrisorii adresate redacției dv. și înregistrată la nr. 12425, nu respectă întotdeauna programul de lucru al unității, semnalîndu-se, totodată, și alte deficiențe în activitatea sa profesională. Pentru nerespectarea sarcinilor de serviciu, farm. Marcu Mira a fost penalizată cu retragerea a 10 la sută din retribuția tarifară cuvenită pe luna iunie 1986. Aspectele sesizate vor rămîne în atenția noastră, urmărind să îmbunătățim funcționalitatea acestei unități, astfel ca asistența cu medicamente a populației din Nucet să se realizeze în condiții optime.

● Mă numesc **Lupu Gherghina,** născută în anul 1884, urmînd să împlinesc foarte curînd 102 ani, cu domiciliul în Roșiori de Vede, str. Isbicearu nr. 28, bl. H6, ap. 12, mamă a 8 copii, vin cu o mare rugăminte în fața dumneavoastră. Locuind împreună cu fiul meu, cu nora și o fetiță de doi ani și jumătate, am bătut pe la toate ușile să ni se repartizeze și nouă, cu plată bineînțeles, o butelie de aragaz, dar totul a fost în zadar. Reșoul electric consumă prea multă energie și nu avem voie să-l folosim, gaze n-avem, așa încît nu putem să încălzim o mîncare, necum să facem toate cele trebuitoare într-o gospodărie de om. Singura mea speranță îmi este la dumneavoastră și de aceea vă rog să interveniți la forurile în drept spre a mă ajuta, că-s tare bătrînă și neputincioasă. Vă mulțumesc și vă urez să trăiți mai mult ca mine !

● Primim de la ecologul **Ioan Dobrescu,** împuternicit al Inspectoratului de stat al ape lor : Anul trecut, pe toamnă, apa pîrîului Bratia, în zona Muscelului, a fost otrăvită de un grup de 3 persoane și, ca rezultat, a fost afectată păstrăvăria Cîndești, distrugînd întregul fond piscicol în valoare de peste 800 000 lei. Indivizii n-au fost identificați, dar se știe sigur că sînt din cadrul C.F.S. Cîmpulung. Valea Cheii, un curs carstic de 8 km, în doi ani a fost otrăvit de 5 ori, tot de autori neidentificați. Dar necazul cel mai mare e că acestei agresiuni săvîrșite de indivizi irresponsabili și fără scrupule, li se alătură și nepermisa neglijență a unor organizații economice ; în trecuta primăvară, de pildă, C.A.P. Boteni, în prezența inginerului șef, folosind lindavet, o substanță pusă la index, pentru a dezinfecta prin îmbăiere oile în vederea urcării lor la munte. Apa astfel infestată a fost deversată direct în Argeșel, otrăvindu-l pe circa 15 km și punînd în pericol întreaga faună, precum și captarea de apă potabilă Colibași. Bineînțeles că au fost luate măsurile ce se impun, conform legii, dar iapta rămîne faptă și este necesar a se interveni întotdeauna în astfel de cazuri mai ferm, cu mai multă promptitudine pentru a se asigura păstrarea purității tuturor apelor noastre indiferent că sînt cursuri mai mari sau mai mici.

● Cu referire la sesizarea apărută în „Flacăra" din 27 iunie 1986, privind coletul poștal nr. 1012, prezentat la Oficiul PTTR Iași, dar care nu s-a primit de către destinatar, **Direcția județeană poștă și telecomunicații Iași** ne face cunoscut că, în urma cercetărilor ,s-a stabilit că lucrătorii de la Direcția transporturi poștale București nu justifică îndrumarea coletului respectiv la destinație. Pentru aceasta, vinovații au fost supuși la plată, achitîndu-se expeditorului suma de 2 039 lei, reprezentînd contravaloarea coletului și taxele poștale aferente.

● **Consiliul popular al județului Cluj :** La scrisoarea numitului Pavel Cocon din Turda, strada Aviatorilor nr. 237, ap. 23, prin care acesta solicită sprijin în atribuirea unui lot în folosință personală mamei sale Susana Cocon, pensionară C.A.P. Bolduț, vă comunicăm că adunarea generală a C.A.P.-ului i-a atribuit numitei lotul solicitat, precum și 0,05 ha compensare pentru anul 1985.

● **Procuratura Generală, Direcția procuraturilor militare :** În legătură cu scrisoarea nr. 6774 din 22 aprilie 1986, a cetățeanului Onacă Grigore din comuna Ceanu Mare, satul Iacobeni, județul Cluj, ne comunică că faptele reclamate, constituind infracțiunile de lovire prevăzută de art. 181 c.p. și purtare abuzivă prevăzută și sancționată de art. 250, alin. 2 c.p., sînt amnistiate potrivit art. 1 din Decretul nr. 185 din 2 iunie 1986, astfel că nu se mai poate da curs acțiunii penale.

● Este cunoscut că vînzarea condiționată a diferitelor mărfuri este interzisă. Din păcate însă, unii lucrători comerciali încalcă cu bună știință această prevedere a legii. Luni, 23 iunie, de pildă, la standul amenajat în fața librăriei „Lumina" din Calea Dorobanți, erau expuse spre vînzare cîteva pachete legate strîns cu sfoară de împachetat cuprinzînd, fiecare, un roman deosebit de solicitat, „Abaddon exterminatorul" de Ernesto Sabatto, avînd prețul de 15 lei, împreună cu un alt volum, veteran în rafturile amintitei librării, al cărui titlu nu are rost să-l amintesc aici, dar al cărui preț era tot în jur de 15 lei. Și nu este singurul caz : la librăriile din șoseaua Pantelimon 91, Calea Moșilor 199, precum și la standul de cărți ce funcționează în incinta magazinului universal „Unirea", „Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent", de G. Călinescu, s-a vîndut legată fedeleș cu alte două cărți — cam peste tot aceleași : cîte două pseudo albume de artă, imposibil de plasat în condiții normale — surplusul de preț încasat fiind în acest caz de circa 200 lei. **(Eugen Teodorescu,** Aleea Băiuț nr. 2, bl. A, sc. E, ap. 79, sectorul 6, București).

● De la o vreme, în rețeaua de desfacere și-au făcut frecvent apariția o serie de plicuri, cărți și ilustrate cu legendele sau explicațiile greșite atît din punct de vedere ortografic, cît mai ales în privința conținutului. Iată concret cîteva mostre sesizate de **Cezar Besoancă** din Moldova Veche : Cartea poștală cod 0213/1979 are legenda : „Eploatare țiței prin gropi și șanțuri" în loc de „Exploatarea țițeiului prin gropi și șanțuri" ; c.p. cod 0152/1974 are legenda „Institutul pentru fabricarea acidului azotic" în loc de „Instalația pentru fabricarea acidului azotic" ; c.p. cod 1104/73 are legenda „Muzeul tehnic Dumbrava-Sibiu" în loc de „Muzeul tehnicii populare Dumbrava-Sibiului" ; plicul comanda 411/1961 are scris greșit „Fluturele Admiral" în locul scrisului corect „Fluturele Amiral". Iar șirul unor asemenea exemple continuă cu încă 30 de cazuri. De unde se vede clar că OSETCM — firma editoare — nu stă prea bine nici cu ortografia limbii române și nici cu documentarea.

● Reținem din răspunsul trimis de **Consiliul popular al județului Călărași** la scrisoarea lui Grigore Gheorghe din București : Prin adresa nr. 32006/1986, serviciul economic din cadrul Miliției județului Călărași solicită organelor c.f.l. din Trustul antreprize generală de lucrări hidrotehnice speciale București ca, în colaborare cu ALHS Fundulea, să verifice gestiunea lui G.G., conform unei tematici stabilite. Prin adresa nr. 2882/1986, TACLHS București comunică, printre altele, că brigada Gurbănești (șantierul Mostiștea) nu a suferit nici un prejudiciu material, întregul cazarmament găsit lipsă la inventarul anterior (amortizat sută la sută) fiind folosit rațional pentru menținerea în stare de funcționare, a unor instalații și utilaje terasiere în valoare de peste 2,6 milioane lei. În consecință, s-a anulat decizia de imputație emisă de ALHS Mostiștea în sarcina lui Grigore Gheorghe.

Pagină realizată de MIHAI STĂNESCU

OROLOGIUL NĂSĂUDULUI

De curînd, a intrat în patrimoniul frumosului oraș de pe Someș — Năsăud — ceasul muzical inventat de profesorul și compozitorul Emil Cătarig. Mecanismul orologiului este instalat în sediul Consiliului popular orășenesc și, prin difuzoare ingenios instalate în parcul din centrul orașului, cetățenilor li

se anunță ora exactă precedată de melodia compusă de inventator pe versurile lui George Coșbuc din poezia „Noapte de vară". Pentru compozițiile sale, ca și pentru invenția ceasului, prof. Emil Cătarig a devenit laureat al Festivalului Național „Cîntarea României", iar pentru munca sa ca deputat în consiliul popular orășenesc a fost evidențiat în mai multe rînduri. (Claudiu Moldovan)

Poșta redacției

Botez Ioan — Focșani : Ne-am însușit observațiile dv. și vă mulțumim. ● **Iancu Marin** — București : Într-adevăr, cum spuneți, nu putem publica lista policlinicilor cu plată. Numerele de telefon ale acestora le puteți însă afla de la „Informații — 030". ● **Tudorașcu Teodor** — Felești : Diploma de bacalaureat atestă, pe lîngă calificarea în meseria de mecanizator, și un anume grad de pregătire generală pe care puteți să vi-l ridicați în continuare. ● **Stelep Petre** — com. Giurgița, jud. Dolj : Încercați, eventual, la una din revistele „Femeia", „Albina" sau „Magazin". ● **Todirașcu I. Ioan** — com. Helegiu, jud. Bacău : Faceți o nouă cerere de restituire a fondului social depus la cooperativa de credit, deoarece sînt îndeplinite de către dv. condițiile prevăzute de statut. ● **Lupu Ecaterina** — București : Conform H.C.M. 860/1973, înlocuirea bateriei și revizia robinetelor la instalația sanitară se fac de către ICRAL, contra cost. ● **Albert Maricica** — Miercurea Ciuc : Solicitați trimitere pentru internare în serviciul de combatere a sterilității al Maternității „Filantropia" din București. ● **Rotter Bela** — Odorheiu Secuiesc : Majoritatea administratorilor de bloc sînt pensionari. ● **Rudeanu Carmen** — București : Mama dv. e în drept să ceară executorului judecătoresc executarea sentinței în privința locuinței, iar dv. solicitați organului colectiv de conducere al unității în care lucrați atribuirea unei locuințe. ● **Nicolici Stela** — satul Gelu, com. Variaș, jud. Timiș : După terminarea cursului de calificare, vi se poate atribui o locuință corespunzătoare, conform poziției pe care o aveți pe lista de priorități. ● **Simescu Victoria** — București : Deoarece reîncadrarea dv. în comerț nu mai este posibilă, adresați-vă biroului pentru repartizarea forței de muncă de pe raza sectorului 6. ● **Panta Aurelia** — Constanța : La încheierea asigurării ați cunoscut obligațiile și drepturile ce decurg din aceasta, deci trebuia să vă achitați primele lunare de asigurare. ● **Grup de oameni și muncii** din Viforita, jud. Dîmbovița : În urma aplicării formei de retribuire în acord global, șefii formațiilor de lucru (echipe, brigăzi) trebuie să stabilească, prin rotație, zilnic liberă în cursul lunii, în funcție și de îndeplinirea sarcinilor de plan.

REGHINA VARVICI

● „Flacăra" nu la în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Comentariul

Pace și dezvoltare [IV]

Povara dobînzilor excesive

Despre problema datoriilor externe privită în întregul ei am scris cu alte prilejuri și vom reveni pentru a-i ține la curent pe cititori cu ultimele desfășurări. În cele ce urmează, ne vom ocupa de factorii care agravează cel mai mult situația țărilor care au datorii externe : dobînzile excesive și escaladarea măsurilor protecționiste.

O vreme, ritmul anual de creștere a datoriei externe a scăzut : dacă în perioada 1978–1981 acest ritm era de 20 la sută, el s-a redus în 1982 la 11 la sută, în 1983 la 7,7 la sută iar în 1984 la 4,2 la sută. S-a crezut atunci că tendința aceasta va continua, ducînd la eliminarea totală a creșterii și începînd să acționeze în sensul reducerii datoriei. Din păcate, ritmul anual de creștere a datoriilor a început din nou să se mărească : în 1985 el a fost de 4,6 la sută, iar pentru 1986 se prevede că va fi de 6,3 la sută ; în același timp, se apreciază că la sfîrșitul anului acesta volumul total al datoriilor externe ale țărilor în curs de dezvoltare va atinge 1 110 miliarde de dolari (față de circa 1 000 de miliarde în 1985), sumă ce ar însemna jumătate din valoarea producției globale a acestor țări. Căutînd să determine factorii care au dus la această situație, experții de la Banca Mondială și de la alte instituții internaționale specializate au ajuns la concluzia că pe primul loc se află dobînzile ridicate și protecționismul comercial.

Într-adevăr, statisticile F.M.I. arată că scumpirea foarte mare a creditului de către țările dezvoltate a făcut ca în prezent statele debitoare din lumea a treia să plătească mai mult în contul dobînzilor decît în cel al ratelor scadente la datoria propriu-zisă. Dacă în 1978 ponderea dobînzilor în așa numitul serviciu al datoriei (totalul de plată dintr-un an, format din rate plus dobînzi) era de 37,6 la sută, în 1985 procentul s-a ridicat la 54,7 la sută. Plățile pentru dobînzi au totalizat în ultimii cinci ani 235 de miliarde de dolari, adică de două ori mai mult decît suma acordată în același interval de timp ca ajutor oficial pentru dezvoltare.

Întrucît singura sursă de valută pentru achitarea dobînzilor, a datoriilor în general o reprezintă exportul, ar fi normal ca veniturile din exporturi ale țărilor debitoare să poată crește cel puțin în pas cu creșterea dobînzilor. În realitate însă, veniturile menționate nu numai că nu sporesc, dar scad continuu, între cauzele scăderii situîndu-se la loc de frunte intensificarea de către țările dezvoltate a măsurilor protecționiste împotriva produselor provenind din țările în curs de dezvoltare. Datorită acestor măsuri, veniturile din exporturile de mărfuri ale statelor subdezvoltate au scăzut de la 618,6 miliarde de dolari în 1980, la 526,8 miliarde în 1985 și, potrivit estimărilor, vor scădea la 504,3 miliarde de dolari în 1986.

Se înțelege că dobînzile excesive, în tandem cu măsurile protecționiste, discriminatorii, au influențat negativ dezvoltarea pe glob. Ele au descurajat investițiile, au redus activitatea productivă, au slăbit economicește întreprinderi, sectoare și chiar țări, au accentuat instabilitatea financiară internațională și distribuția, deja puternic polarizată, a avuțiilor pe plan mondial. În discordanță cu tendințele anterioare, în primul lustru (1931–1985) al deceniului curente s-a înregistrat cea mai slabă dinamică economică din întreaga perioadă postbelică și o expansiune redusă a comerțului mondial, s-a produs o gravă adîncire a disparităților de dezvoltare și a dezechilibrelor în ceea ce privește plățile internaționale – factori de destabilizare în economia mondială și surse de încordare politică în lume. Țările în curs de dezvoltare au fost nevoite să adopte programe riguroase de austeritate care au dus la reducerea producției și la scăderea nivelului de trai – și așa coborît – al populației din țările respective.

Cele de mai sus arată limpede cît de necesare și de urgente sînt măsurile preconizate de țara noastră în problema de care ne ocupăm : reducerea și stabilizarea dobînzilor la niveluri rezonabile, lărgirea accesului țărilor rămase în urmă la credite internaționale în condiții avantajoase, eliminarea barierelor protecționiste și a practicilor discriminatorii. Numai procedînd astfel se poate transpune în viață dezideratul dezvoltării armonioase a tuturor regiunilor globului, a tuturor țărilor, se poate realiza un progres general, în toate domeniile.

ION D. GOIA ■

Furtuni în călimară

Am călcat, cîndva, în căutare de informații despre presa britanică, în lungul caldarîmului de pe Fleet Street, veghează patriarhal și ocrotitor de zumzetul tipografiilor ctitorite de Gutenberg. De mai multe veacuri, londonezii simt venind din această uliță valurile de știri înveșmîntate în cerneală. În 1476, William Caxton provoca uimire dislocînd copiatul cu mîna al textelor bisericești pentru a face loc tipăriturii mecanice. „Daily Courant", cel dîntîi cotidian, a ieșit pe piață în 1702. Faima străzii o va da ziarul numit inițial, în 1785, „Daily Universal Register" și botezat peste trei ani cu titlul ce i-l știm și azi — „Times".

Cînd eu eram la Londra, venerabilul „Times" lipsea din chioșcurile capitalei. Un conflict de muncă între tipografi și cei ce le plătesc munca a oprit pentru un timp editarea acestuia. N-avea să fie nici prima, nici ultima dată în biografia cotidianului de pe Tamisa, făcut parcă să cunoască evenimente tari. În 201 ani de existență, ne sesizează magazinul american „Time", ziarul britanic și-a schimbat de 17 ori redactorii șefi, adică cu doar doi mai mulți decît numărul papilor din aceeași perioadă. În 1966 intervenea o modificare care nu putea fi trecută cu vederea în catalogul de proprietate. Lordul Thomson of Fleet, milionarul canadian stăpîn pe mai bine de 20 de publicații engleze de provincie, pusese mîna pe „Sunday Times" și se vedea în stare acum să bage în buzunar și venerabilul „Times". Nu încerca să acrediteze false orgolii de gazetar. Dimpotrivă, avea în minte profitul și nu un program anume de informare a plătitorilor ziarului.

Și acum Murdoch, milionarul australian devenit american, devenit peste noapte unul din cei șapte magnifici care dețin controlul a 16 din totalul de 17 cotidiane britanice. Deci, de ce le-a fost frică englezilor, tot n-au scăpat. Acum cîțiva ani cînd „Times" a fost scos la vînzare, omul de dincolo de ocean i-a cerut mîna încrezător în averea lui. S-au auzit suspine, au fost rostite cuvinte de indignare. Un bun național pe mîini străine ? Banul s-a dovedit mai puternic decît sentimentele. Iar spiritul comercial mai vital decît gazetăria. Și interesele personale ale proprietarului mai presus decît ale făcătorilor de ziar. Cînd a văzut că sindicatele au de gînd să-l tragă de mînecă pentru a impune revendicări, Murdoch a scos din portofel soluția problemei : a părăsit „Fleet Street" și s-a mutat cu arme și bagaje respectiv cu toate cele patru publicații — „Times", „Sunday Times", „Sun" și „News of the World" — într-un nou sediu, pus la trei ace sub aspect tehnologic.

Cu asta nu se destramă însă norii aducători de furtună pe „Fleet Street".

NEAGU UDROIU ■

Lumea se amuză

După „Panorama"

Atenție la tigri!

Drama s-a întîmplat în zorii zilei. În momentul în care un pescar bengalez, după ce-și încheiase munca zilnică pe unul din lacurile din zona parcului național Sunderban din estul Indiei, se pregătea să urce în barcă pentru a o duce la adăpost, un tigru enorm a sărit dintr-un copac din apropiere și l-a ucis pe bietul om cu o singură lovitură de labă. Apoi ferocele animal a tîrît corpul victimei în tufișuri și l-a rupt în bucăți. Moartea acestui pescar a provocat, după cum relatează ziarul vest-german „Frankfurter Allgemeine" o mare emoție în rîndurile populației, mai ales că nu era singurul caz de acest fel. Anual pe subcontinent sînt uciși de către urîașele feline peste o sută de oameni. Numai în zona Sunderban (în traducere, Pădurea Frumoasă), în anul 1984, au căzut victimă tigrilor aproape 80 de bărbați și femei. Experții apreciază că este vorba de adevărați „mîncători de oameni", apreciind că aceste animale sînt bătrîne sau bolnave și din această cauză s-ar fi obișnuit să atace victimele bipede, mai ușor de doborît.

În prima jumătate a acestui secol, ca urmare a vînătorii susținute și a diminuării spațiului lor vital, efectivul tigrilor a scăzut continuu. Dacă estimările de la sfîrșitul secolului trecut mai atingeau cifra de 50 000 de tigri bengalezi, în anul 1972 ecologii întîmplări din parcurile naționale Sunderban și Dudhwa au ocupat frecvent paginile ziarelor. Astfel deși în Dudhwa mai trăiau în anul 1978 doar 60 de tigri, în ultimii cinci ani au fost uciși aici aproximativ o sută de persoane. În anii anteriori acest pericol era practic inexistent.

Motivul pentru care tigrii au semnal de alarmă apreciind că totalul acestor feline nu mai era decît de 1 827 de exemplare pe întregul subcontinent indian. Regele junglei era amenințat cu dispariția. Pentru a depăși această situație, în anul 1973 a fost lansat „Proiectul tigru" : guvernul a creat 11 parcuri naționale pentru a asigura spațiu de viață cel puțin tigrilor rămași. Dar în următorii 11 ani numărul tigrilor a depășit din nou 4 000 de exemplare. Odată cu aceasta, au sporit pericolele la adresa locuitorilor din apropierea rezervațiilor naturale. Mai ales tragicele încep vînători de oameni nu este încă elucidat. S-a stabilit însă că numai 3—4 la sută din tigrii din parcurile naționale devin ucigași. Circa 30 la sută dintre ei atacă oameni numai în cazul cînd se simt amenințați. Una din teoriile experților apreciază că tigrii din Sunderban, de pildă, ar fi deosebit de agresivi datorită faptului că sînt nevoiți să se adape din lacuri sărate. Consumul exagerat de sare atacă însă rinichii și ficatul animalelor și le face iritabile. O altă teorie afirmă că tigrii ar imita încă de tineri modelul părinților lor „mîncători de oameni".

Avînd în vedere teama și protestele celor afectați, în majoritate oameni săraci ce locuiesc în apropierea rezervațiilor, oficialitățile au luat măsuri vizînd descurajarea tigrilor. Astfel, în parcul Champta, unde pînă în 1982 își pierdeau viața anual aproximativ 45 de persoane, au fost construite un fel de păpuși din lut, asemănătoare omului, cu inele metalice în jurul gîtului, conectate la o tensiune de 300 volți. Au fost înregistrate trei cazuri de atacuri ale tigrilor care au fost surprinși de șocul electric primit în momentul cînd își aplicau lovitura fatală asupra gîtului păpușilor de lut. De asemenea, tehnicienii au construit un fel de apărătoare de gît și cap din fibre de sticlă. Datorită acestor măsuri, numărul victimelor a scăzut la 15 în 1984. În plus, tigrii prinși atacînd oameni sînt făcuți inofensivi cu gloanțe cu narcotic și închiși apoi să-și petrecă restul vieții în spatele gratiilor, la grădina zoologică.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Și englezii învață... engleza

Recent a fost tipărit cel de-al patrulea și ultimul volum al „Suplimentului la Dicționarul de la Oxford al limbii engleze", volum ce numără 1 488 de pagini, cîntărește mai bine de 3 kilograme și costă 90 de lire sterline.

Dicționarul explicativ oxfordian a fost inițiat în 1857, dar munca de alcătuire a lui a început abia după 20 de ani și s-a încheiat peste alte cinci decenii, în 1928. Firește, abonaților le-a fost necesară o răbdare ieșită din comun pentru a intra în cele din urmă în posesia celor 135 de volume ale primei ediții. În 1933 dicționarul a fost reeditat, cu un supliment cu totul nesatisfăcător. Abia peste un sfert de veac a început, sub redacția lui Robert Birchfield, munca de alcătuire a unui nou supliment, cel care tocmai a fost publicat.

Nevoia acestui supliment era foarte acută, întrucît și în limba engleză au apărut între timp, firesc, o mulțime de cuvinte și de expresii noi, s-a modificat pronunția. Lucrarea umple deci un mare gol. Totuși, pe lîngă multele ei calități, s-a observat că suferă de un anumit conservatorism. De exemplu, pentru cuvîntul „armada" se indică pronunția „armeidă", cu toate că de mult nu se mai spune așa ; unele noțiuni de dată recentă, cum ar fi „războiul stelelor", lipsesc cu desăvîrșire.

Aceste deficiențe și altele asemănătoare ar putea fi înlăturate într-un timp cît se poate de scurt. Pentru că, sub redacția lui Edward Winner, discipolul lui Birchfield, se pregătește o nouă ediție a Dicționarului de la Oxford, cu utilizarea tehnicii electronice. Se au în vedere mai multe variante : electronică (sub formă de înregistrări pe discuri magnetice pentru computer), optică (textul se imprimă cu un cod cifrat pe discuri compacte și se proiectează cu o rază laser pe un ecran) și tradițională (tipărirea pe hîrtie). Dar și în acest din urmă caz culegul electronic permite introducerea modificărilor și a corecturilor în text practic fără nici o întîrziere. În statul american Florida programatorii execută deja o comandă privind alcătuirea „memoriei" unui computer : pe cîteva discuri magnetice urmează să se imprime toate informațiile conținute în Dicționarul de la Oxford și în suplimentele lui.

Ce se poate desprinde din parcurgerea suplimentului proaspăt tipărit ? Mai întîi, se poate constata că limba engleză a continuat să se modifice, în toate sensurile. Pătrunderea jargonului în limbă s-a intensificat : utilizarea în dublu sens a expresiilor și formelor gramaticale, o mulțime de cuvinte parazite, greșeli stridente în ziare și în textele reclamelor. Cu toate acestea, limba a fost supusă unui proces tot mai intens de democratizare (acest cuvînt a fost folosit de englezi pentru prima dată în 1865). Cei ce compară ziarele „Times" și „Guardian" de acum 50 de ani cu cele din zilele noastre, ori cu engleza vorbită la radio și televiziune, descoperă cu ușurință că limba engleză literară s-a apropiat de cea vorbită. Deși se mai păstrează, evident, diferențe, între cele două aspecte ale englezei se pot acum construi toate punțile necesare.

Fără să fie ultimul cuvînt în materie de limbă engleză — și acesta nici nu poate fi rostit vreodată, avînd în vedere că limba se transformă necontenit — apariția Suplimentului la Dicționarul de la Oxford este apreciată de specialiști ca un eveniment editorial de seamă, care va avea fericite repercusiuni atît asupra eforturilor englezilor de a învăța corect propria lor limbă, cît și asupra studierii englezei peste hotare.

ION CODRU ■

ACCENTE ÎN LUME

„Efect de seră"

Specialiștii Institutului de Cercetări Științifice și Industriale din Melbourne sînt de părere că în următoarele 4—5 decenii temperatura va crește la scara întregului glob în medie cu 1,4—4,5 grade, iar nivelul apelor mărit cu 20—40 cm. Fenomenele se vor produce din cauza așa-numitului „efect de seră", adică acumulării unui strat gros de bioxid de carbon și de alte gaze în atmosferă, și vor avea repercusiuni asupra sectorului agricol, construcțiilor de coastă, și asupra a tot ce este legat de resursele de apă.

Proiect salvator ?

Oficialitățile municipale din Pisa își exprimă îngrijorarea și totodată speranța că în următoarele luni se va trece la realizarea unui proiect care să oprească înclinarea vestitului turn evitîndu-se astfel prăbușirea lui. Neliniștea lor este îndreptățită avînd în vedere că în ultimul an înclinația turnului a crescut cu încă un milimetru.

Nimic nu se pierde

Revista „Energie Plus" informează că societatea americană „Industrial Energy et co." a realizat un sistem special destinat recuperării căldurii din fumul degajat de coșurile atelierelor de mici dimensiuni (spălătorii chimice, uscătorii). Energia calorică astfel recuperată este refolosită la încălzirea respectivelor clădiri.

ELENA GRECESCU ■

Nu a fost lansat cu tot tamtamul publicitar obișnuit la noile produse, ci, din contră, am putea spune că în jurul lui se caută a se păstra cît mai multă discreție. Cu toate acestea a „prins" foarte repede piața („neagră", ce-i drept !), făcînd să scadă vînzarea la „produsele" similare.

Modul de prezentare — în fiole mici de plastic — ar crea impresia că este vorba de un medicament. (Din contră, e foarte dăunător sănătății !)

A fost „degustat" de cel puțin 1 milion de americani din 25 de state.

Are și un nume care pentru neinițiați nu spune mare lucru : „crack" (care între alte sensuri îi are și pe acela de „a crăpa", „a se duce dracului" — ceea ce nu este tocmai departe de adevăr !) ; i se mai spune și „rock".

Vînzarea, căci este vorba de o „marfă", se face în „case" ce seamănă a fortărețe : ferestre cu grilaje metalice, uși cu drugi, păzite de oameni înarmați. Înăuntru „vînzătorul" care dispune de 3 telefoane, și un sistem de televiziune cu

A crăpa, în alt fel

circuit închis vorbește cu „cumpărătorul" prin intermediul interfonului. Și cu toate acestea nu este vorba de pietre prețioase. Chiar dacă beneficiul la 1 oz (28 g) este de 2700 de dolari.

Ca să nu vă punem prea mult răbdarea la încercare, vă vom dezvălui misterul : un nou drog (se și simțea „nevoia !) obținut din cocaină.

Proliferarea noii „mărfi" a fost atît de rapidă încît nici Mafia nu a reușit să „controleze" piața.

„Avantajele "? Este de 10 ori mai ieftin în comparație cu cocaina, se poate și fuma (cocaina este foarte inflamabilă !) în narghilea, iar „efectul" se produce aproape imediat.

Nu contează că dependența față de noul drog se face într-o perioadă mult mai scurtă. Nici efectele nocive devastatoare. Nici faptul că prețul plătit în final reprezintă chiar viața consumatorilor. Nu, contează doar imensele profituri ale celor care răspîndesc otrava.

DAN DĂNUȚ DORU ■

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

În urmă cu cîțiva ani, în localitatea Gap din Franța a avut loc un mare proces. Justiția locală a deschis din oficiu o acțiune judiciară împotriva unor părinți acuzîndu-i de neacordare de asistență în caz de nevoie propriului copil care, în urma unei boli grave, a decedat.

În instanță, acuzații au încercat să se apere folosind ca argument principal faptul că ei aparțin sectei „biserica creștină universală" ale cărei dogme interzic asistența medicală, considerînd boala ca fiind „tăcerea lui Dumnezeu" asupra individului.

Desigur, părinții victimei au fost condamnați dar secta a rămas și funcționează și astăzi. Ea este de altfel, menționată în „Enciclopedia sectelor în lume" sub denumirea de „Hristos din Montfavet".

Am cunoscut, cu totul întîmplător, o adeptă a acestei secte în împrejurările pe care încerc, acum după atîția ani, să le redau cît mai exact.

Mă întorceam într-o seară de la Nancy. Eram singur. La intrarea spre deviația Saint-Dizier zăresc o femeie care făcea autostopul lîngă stația de benzină Shell. Deși, de obicei nu opream în astfel de situații și părîndu-mi-se că femeia respectivă nu făcea parte din categoria celor ce practicau autostopul pentru a înlocui trotuarul cu autostrada, am frînat.

Cu o mică valiză în mînă aceasta a venit la mașină.

— Mergeți la Paris, domnule ?

— Da !

— Puteți să mă luați ?

— Desigur.

A urcat, și-a pus valiza pe banchetа din spate, a trîntit portiera mașinii așezîndu-se în dreapta mea, trăgîndu-și apoi mai bine fusta peste genunchi.

Am redemarat. Conducînd, am studiat-o cu coada ochiului : nu era machiată, nu părea prea elegantă, de o vîrstă ce nu putea fi prea bine definită, într-un cuvînt era o femeie care nu spunea mare lucru. Stătea cu mîinile încrucișate privind drumul. Conduceam liniștit, cînd pasagera mea rupse tăcerea.

— Vă mulțumesc domnule că ați fost atît de drăguț și m-ați luat. Trebuie să ajung neapărat la Paris chiar astă-seară, este foarte important pentru mine.

Răspunzîndu-i cu amabilitatea impusă de moment, continuam să conduc, reluîndu-mi gîndurile la discuția ce trebuia să o am cu patronul meu în legătură cu treburile ce mă mînaseră la Nancy, cînd, pe un ton mieros aceasta îmi spuse :

— Trebuie să vă spun domnule că mama mea este pe moarte.

Eram gata să-mi exprim cîteva cuvinte de compasiune cînd ea se simți obligată să adauge :

— Oo, desigur, îmi iubesc mult mama, dar nu pot să nu fiu bucuroasă cînd știu că poate chiar în noaptea aceasta ea va ajunge în sfîrșit în împărăția lui Dumnezeu.

Mă gîndeam ce să-i răspund cînd ea continuă :

— Ați auzit de Hristos din Montfavet ?

— Da, răspund eu, este vorba despre domnul Georges Roux, fostul factor poștal din gara Avignon, cel care a creat o nouă religie. Am citit ceva prin ziare. Am avut chiar intenția anul trecut să particip la un serviciu religios al său la Lyon însă treburile m-au împiedicat.

— Să știți domnule că eu fac parte din cei care l-au recunoscut pe Dumnezeu în Georges de Montfavet.

Mi se ivise deci o atît de bună ocazie pentru a afla mai multe despre o sectă ce stîrnise atîta vîlvă în presa franceză.

— Vedeți cît de bun este Georges — adică... Dumnezeu vreau să spun. Cînd am pierdut trenul adineaori, l-am întrebat în gînd cum aș putea să ajung la Paris ; căci știți noi sîntem în permanență legătură cu el. Ei bine ! Dumnezeu — adică Georges, vreau să zic, mi-a spus : „așază-te lîngă stația de benzină Shell și fă autostopul". Și iată-mă în mașină alături de dumneavoastră, care, vrotați cîndva să-i ascultați cuvîntul.

Mă frămînta o întrebare pe care l-am pus-o.

— Ați așteptat mult pe șosea ?

— Oh, nu ! Georges — adică Dumnezeu vreau să zic — mi-a spus : „nu opri pe oricine".

Apoi ea continuă :

— A trecut o mașină. L-am

Hristos... din Montfavet

întrebat pe Georges : Aceasta ? El mi-a răspuns : „Nu, pentru că nu merge destul de repede". Vine o a doua mașină. Atunci asta ? l-am întrebat din nou pe Georges. „Nu ! sînt prea mulți în mașină". Apoi ați aparut dumneavoastră, erați singur, mergeați destul de repede și v-am făcut semn ; ați oprit.

Și eu, eu, mă oprisem într-adevăr care de 15 ani de cînd aveam permis de conducere nu oprisem niciodată pentru a lua pe cineva străin.

Pasagera mea se strînse pe scaun, se trase cu spatele spre portieră și începu să mă fixeze cu o privire ce nu părea deloc să fie celestă.

— Pentru că Dumnezeu — adică Georges vreau să spun — a vrut ca astă-seară să-i fiu apostol sînt gata să răspund la toate întrebările dumneavoastră.

— Cum și cînd a știut Georges Roux că el este Dumnezeu? întreb eu.

Pasagera mea a făcut ochii mari și m-a privit cu milă.

— Dar, domnule, el este Dumnezeu dintotdeauna.

Și cum logica acestui răspuns era irefutabilă am trecut la alt aspect al problemei.

— Cum s-a manifestat prima dată în calitatea sa de Dumnezeu ?

— Oo, este o poveste foarte frumoasă, domnule. Într-o zi la Montfavet, Georges, soția sa și cei patru copii tocmai terminau de mîncat. Deodată el le spune : Închideți ușa. Am să vă destăinui ceva foarte important. Au închis ușa și Georges le-a spus : „Ei bine, v-am ascuns pînă acuma un lucru : eu nu sînt numai factor poștal, eu sînt Dumnezeu, sînt Hristos reîncarnat pe Pămînt".

Întreb atunci cum s-a constituit secta.

— Georges, fiind Dumnezeu, a spus oamenilor că poate vindeca boli fără să mai apeleze la medici. A început chiar cu familia sa. Oamenii au auzit de el. Au început să vină de pretutindeni. Se vindecau însă numai cei ce credeau în el. Au început să se constituie primele grupuri de martori ai lui Hristos din Montfavet. Astăzi sîntem mai multe mii în Franța, în America și în alte țări occidentale. Noi ne vindecăm între noi, nu avem nevoie de medici.

— Îmi amintesc, spun eu, că unii din adepții dumneavoastră au avut necazuri cu justiția pentru că nu au acordat asistență unor copii bolnavi, considerînd că-i vindecă numai prin „punerea mîinilor".

Cu un gest dezinvolt și nepăsător, „apostolul" de lîngă mine răspunse :

— Au fost oameni fără credință, de aceea nu s-au vindecat. Vedeți domnule ca să te simți bine trebuie să fii în dialog permanent cu Georges — adică cu Dumnezeu, vreau să zic. El îți vorbește, te sfătuiește. Dacă adineaori eu nu i-aș fi cerut sfatul, acum nu mai eram aici cu dumneavoastră.

Apoi călătoarea mea repetîndu-mi că este în permanență legătură cu dumnezeul ei îmi spuse că o să-i roage să ne vorbească chiar în mașină. Și-a așezat capul între mîini și pe o voce guturală a început să vorbească :

— Ascultă fiule. Tu trebuie să fii cu mine și eu cu tine, trebuie ca noi să fim împreună. Fii atent cum conduci, nu fă depășiri periculoase, iubește pe frații și pe surorile tale, mănîncă puțină pîine pentru a nu te îngrășa. Dacă vrei să știi mai multe mergi la librăria din str. Enghien nr. 18 și cumpără cărțile mele. Fii atent, fiule, un șofer nu trebuie să fie distrat cînd conduce.

Acest discurs obscur cu astfel de sfaturi, această Vox Dei care era mai mult o Vox Populi m-a dezamăgit total.

Ajunsesem de altfel la Paris și pe o stradă din arondismentul 16 mi-am lăsat pasagera-apostol care la coborîre a ținut să-mi reamintească :

— La revedere frate și nu uita sfaturile pe care ți le-a dat Georges — adică Dumnezeu, vreau să zic.

Cîteva zile mai tîrziu am mers la librăria indicată de „Hristos din Montfavet" prin vocea apostolului său din mașina mea. Într-adevăr în librărie am găsit învățăturile sale cuprinse în trei cărți : „Misiunea divină", „Jurnalul unui vindecător" și „Cuvîntul vindecătorului".

Într-una din aceste „opere", Georges Roux arată că el, Hristos din Montfavet reîncarnat, a revenit pe pămînt pentru a întemeia „împărăția lui Dumnezeu". Era stabilită și data pînă la care această împărăție trebuia creată : 1 ianuarie 1980. Se puneau însă anumite condiții pe care probabil adepții săi nu le-au respectat : să nu bea alcool, ceai și cafea ; să nu mănînce zahăr și sare, conserve și cartofi.

Între timp întemeietorul sectei „biserica creștină universală" a murit ca orice muritor de rînd și problema împărăției sale a rămas baltă. Secta continuă însă să existe fiind condusă de una din fiicele sale, doamna Jacqueline Van Gerdinge, care propagă învățăturile lui Georges — adică ale lui Dumnezeu, vreau să zic, printre credulii.

I. G. VULCĂNEANU ■

Cronica șoselei

S-a întîmplat într-o noapte

Există o tradiție la români, care se pierde în negura vremurilor, de a sărbători mutarea unei familii într-o casă nouă. Înainte vreme, oamenii nu se prea mutau. Se nășteau, pe rînd, bunici, copii, nepoți în aceeași casă în care și mureau. Chirpici, lut pe jos, lampă cu gaz, încăperi scunde, geamuri mici, acestea reprezentau arhitectura satelor, mahalalelor în care trăiau majoritatea truditorilor cu palmele. Rar cîte o casă din cărămidă mai înviora peisajul mohorît al satelor, ori cartierelor mizere în care se zbăteau în nevoi oamenii de rînd. Acum, prilejuri de sărbătorire a caselor noi sînt infinit mai multe. De la garsoniera burlacului, pe măsura creșteri numerice a familiei, se trece la apartamente cu 2, 3, 4 și chiar cu cinci camere. Frumos obiceiul de a te întîlni cu prietenii, cu ocazia instalării într-o locuință nouă. Prilej de trecere în revistă a greutăților depășite, a eforturilor făcute de-a lungul anilor pentru a izbîndi în viață.

„Tii minte, Vetuțo, cum stăteam la rînd la baie dimineața, toți patru, cînd locuiam la două camere ?" „Îți amintești, Ionele cum am instalat o masă pînă și în hol ca să ne încapă numeroșii musafiri cînd s-a născut Ancuța ?" „Abia mă însurasem, era prin '50. Aveam o cameră de doi pe doi. Un șifonier, un pat metalic cu plasă, lat, ce-i drept, de umplea mai mult de jumătate din încăpere, o masă cu două scaune și o chiuvetă din fontă. Noroc că vecinii ne dădeau voie să ne facem de mîncare în bucătăria lor. Singura noastră distracție era un aparat de radio „Pionier". Cînd veneau în vizită mama, tatăl, și frații mei, povestea Victor, căci părinții soției locuiau în provincie, noi ieșeam pe coridorul de la intrare și pofteam musafirii în „vastul" nostru apartament, lăsînd bineînțeles ușa deschisă. Dar eram la 22 de ani ai noștri, teribili de fericiți. Acum avem patru încăperi mari, frumoase, într-un cartier inundat de verdeață. Irinuca și Vlăduț au camerele lor care de care mai original mobilate. Unul are hobiul canarilor, altul al peștilor. Mă rog, fiecare cu ale lui. Și cînd le povestesc că înotam o sută de metri prin noroaie, să aduc o găleată cu apă de la cișmeaua din colț, urmașii noștri surid ironic. „Chiar așa să fi fost ? Parcă nu-mi vine a crede !" E bine oaspeții noștri dragi, să spunem copiilor de unde am plecat și unde am ajuns, altfel își închipuie că tot ce avem azi a căzut din cer". „Hai, mai termină, bărbate cu povestile tale și toarnă musafirilor în pahare. Nu ne-am adunat aici, să ne ții tu lecții de istorie, ci să sfințim noua noastră locuință". „Ce vorbești Vetuțo? Ca și cum faimoasa ta „sfințire", de fapt sărbătorirea casei noastre noi, nu reprezintă și ea tot o „felie" de istorie", se înverșună Victor. „Hai să-i dăm dreptate, propuse Veta, căci altfel teoretizează totul și nu putem bea și noi un pahar cu vin". „Grecești, nu-i teorie, e viață, scumpa mea nevastă".

„S-a făcut două noaptea. Cu toate că mîine e duminică, nu trebuie să renunțăm la somn. Ajunge ! Hai bărbate, ori cum zic ardelenii, „Hai și-om mere". Sofica își dăduse seama mai de mult că Viorel e la „sfîrșitul puterilor". Îl cunoștea bine, doar de 20 de ani trăiau împreună. Trebuia abordat cu mult tact spre a nu deveni violent. „Bine, plec, dar dați-mi o sticlă plină, vreau să beau pe drum". „Cum să nu Viorele, se poate ? Poftim", și Victor îi oferi colegului său de serviciu, bun în toate împrejurările, mai puțin la băutură, o sticlă cu vin rubiniu.

S-au făcut urările de rigoare, s-a mulțumit pentru masă, musafirii au repetat recomandările vizînd mijloacele de îmbunătățire a confortului apartamentului, apoi, fiecare s-a îndreptat spre casă, liniștit, mulțumit că petrecuse cîteva ore alături de niște prieteni vechi, care își împliniseră un vechi vis, să aibă o casă frumoasă și încăpătoare.

Viorel înainta ca un veritabil comandant, în fața micii sale trupe, formată din soție și cei trei copii, Mirela, Iancu și Dragoș. Ce-i drept, cam pe două cărări, mergînd din ce în ce mai sinuos, pe măsură ce se golea sticla cu căpșunică. De ce s-a temut Sofica, n-a scăpat. Se gîndea cu groază ca nu cumva soțul să înceapă să îmbie la băutură trecătorii. „Hai, dom-le, gustă, e o băutură naturală, nu-i făcută cu măturoiul, cum procedau circiumarii pe timpuri !", „La două noaptea, după un schimb la uzină, numai de băut nu-mi arde", „Culmea, să beau după un bețiv !" Alții ocoleau cu grijă pe cel ce le oferea sticla, iar unii, zărind de departe cheflîul, treceau prudent pe trotuarul celălalt. Totul a decurs normal pînă a apărut omul pe micul lui autovehicul.

Cînd conducătorul motoretei a zărit grupul de oameni pe asfaltul străzii, a redus instinctiv viteza, curios să afle motivul pentru care la o oră atît de tîrzie, oamenii gesticulau în mijlocul drumului. „E vorba de vreo ceartă, bătaie ?, ori pur și simplu oamenii se întorc bine dispuși de la vreo petrecere". N-avea prea mult de mers pînă la el. Maximum 20 de metri. Atunci l-a văzut motoristul pe Viorel, un lungan de peste un metru și optzeci, cu nasturii descheiați și mînecile cămășii desfăcute, atîrnînd neglijent pe trupul său descărnat. „Stop motoreta ! Beau din sticla mea nu numai cei care merg pe jos, dar și cei motorizați. Așa că..." și Viorel îndreptă nesigur sticla spre casca portocalie a omului care între timp oprise autovehiculul, iar acum, cu picioarele desfăcute, menținea motoreta în echilibru. Motoretistul își dă seama că nu e cazul să-l repeadă. „S-ar ajunge la bruscări, la ceartă, pe care omul în cămașă albă, după cîte văd, o caută cu luminarea", gîndește omul cu motoreta. „Vă rog să mă iertați, dar nu beau. Motivele, le înțelegeți dv. Nu ?" „Ce motive, nici un motiv. Datoria dumitale e să bei de aici, în cinstea noastră". Intervine soția lui Viorel. „Lasă dragă omul în pace, ce ai cu el. Și termină o dată circul ăsta cu sticla". „Tu să nu-mi faci mie morală, că o încasezi urgent. Vreau să bea și ei. Le face bine o gură de vin înainte de culcare". „Am și cu cine discuta !" și rostind aceste cuvinte femeia se întoarse cu spatele spre Viorel, îndreptîndu-se spre copiii care s-au strîns unul în altul pe trotuar. Bărbatul insistă în continuare. Și-a pus în gînd să nu-i scape nici unul din rarii trecători, fără să-i guste vinul. Îl înfuria refuzul acestora. Apar două lumini. Sînt farurile cisternei cu lapte care se îndreaptă spre fabrică. Viorel se îndreaptă țintă spre ea avînd mîna cu sticla ridicată în sus, spre cabina autovehiculului. Se aud frînturi din îndemnul lui.. „Oprește dom-le. Bea de aici". Apoi un țipăt puternic, trecători care fug spre cisternă. Soția și copiii se alătură și ei celor ce se precipită în direcția autovehiculului vopsit în alb. Șoferul a coborît din cabină și acum își susține nevinovăția în fața grupului de oameni care se ultă nedumeriți, cînd la mașină, cînd la omul căzut jos care singerează.

„Dar îi lipsește un braț", exclamă o femeie, după care se retrage cu oroare de lîngă omul căzut pe asfalt. „Uite și brațul !", rostește cu surprindere o altă voce din grup.

Mîna întinsă a lui Viorel a nimerit între barele rotunde de metal ale parapetului care protejează oamenii în timpul deșertării bidoanelor cu lapte în rezervoarele mașinii. I-a fost smulsă instantaneu din dreptul umărului și proiectată la cîțiva metri de autovehicul.

Oameni de suflet au improvizat repede un pansament, oprind cît de cît hemoragia, au transportat bărbatul și mîna la spital, unde o echipă de medici de înaltă competență, alarmată operativ, au realizat o operație extrem de complicată, salvînd un om de la moarte, ori în cel mai „bun" caz de o infirmitate pe viață.

VICTOR BEDA ■

Ultima oră

● Retrospectiva Nicolae Grigorescu își continuă călătoria prin țară. De cîteva zile ea este găzduită de galeria de artă modernă a Muzeului de artă din Palatul Culturii din Iași. Iubitorii de artă ieșeni vor putea admira aici, pînă la sfîrșitul lunii septembrie, peste 120 de lucrări ale marelui pictor.

Casa cărții

La Focșani a fost inaugurată, o „casă a cărții". Pe cei 800 de metri pătrați ai respectivei case au fost organizate ratoane specializate : carte social-politică, de beletristică, de artă, de știință și tehnică. Compartimente distincte prezintă activitatea principalelor edituri din țară.

Modernizare feroviară

Se modernizează gara din Cluj-Napoca. Sînt în curs de finalizare lucrările de punere în funcțiune a unui sistem electronic de afișaj, sistem care va oferi călătorilor informații prompte despre sosirea și plecarea trenurilor.

„Lebăda"

O plăcută surpriză estivală pentru botoșăneni. Într-un decor pitoresc, între dealuri mol-come, în preajma unor păduri răcoroase, a fost inaugurată cu puțin timp în urmă cea [illegible] frumoasă, se spu[illegible] zată, [illegible] destindă au [illegible] un lac, cu o suprafață [illegible] pe care pot face plimbări cu barca sau cu hidrobicicleta, un bazin de înot, o plajă amenajată cu nisip fin și mai multe terenuri de sport.

● În cunoscuta stațiune Băile Felix a fost dat în folosință un [illegible] tament al sindicatelor. El dispune, între altele, de 1000 de locuri de cazare, spații de alimentație publică și bază proprie de tratament.

Pasaj

La Brăila a fost inaugurat primul pasaj rutier peste liniile de cale ferată din zona gării. Pasajul, lung de 570 de metri, are două benzi de circulație și scurtează cu aproape 5 kilometri drumul către șoselele care leagă Brăila de Focșani, Rîmnicu Sărat și Galați.

Șantiere arheologice

În această perioadă se desfășoară o intensă activitate arheologică. Deocamdată avem vești din două județe. Caraș Severin și Harghita. Muzeul județean de istorie din Reșița a declanșat în luna iulie campanii de săpături arheologice în mai multe puncte din județ : cetatea dacică de la Divici, complexul medieval de la Ilidia, așezarea daco-romană de la Grădinari s.a. În vechea vatră dacică din satul Merești (Harghita) a fost deschis un șantier arheologic organizat de muzeele județelor Cluj și Harghita.

Cei mai iuți

Poștașii județului Hunedoara sînt, aflăm, cei mai iuți din țară. Cel puțin așa reiese din faptul că ei au ocupat locul I la cea de-a X-a ediție a Marșului factorilor poștali, desfășurat recent la Tîrgu Mureș.

Pod rutier

Prinde contur un nou pod rutier, cel de la Ovidiu, ce va traversa Canalul Poarta Albă — Midia-Năvodari. Recent s-a încheiat operația de ridicare pe poziție a tablierului metalic în lungime de 111 metri, reprezentînd deschiderea centrală a podului. Podul va asigura desfășurarea optimă a traficului auto spre și dinspre Constanța și va avea, pe lîngă cele patru benzi de circulație, și trotuare pietonale. Lungimea lui, 260 de metri.

Podgorie

Se lucrează la amenajarea unei noi podgorii, de aproape 500 de hectare, în zona Urluia din județul Constanța. În așteptarea recoltelor viitoare să notăm că terenul pe care e amplasată noua podgorie, este, afirmă specialiștii, foarte bun pentru plantații viticole.

„Dentis"

Dacă într-un număr trecut anunțam înființarea unei baze de tratament stomatologic complex la Băițești, județul Neamț, devenită la scurt timp și stațiune pilot OMS, aflăm acum că aici a fost organizată prima tabără din țară cu profil stomatologic numită „Dentis" și care a reunit 46 de copii între 9 și 12 ani din Piatra Neamț.

● La Arad tramvaiul cîștigă tot mai mult teren. Celor peste 70 de kilometri de linie deja [illegible] li s-au adăugat recent [illegible] gurîndu-se astfel o [illegible] eficientă a cartierului [illegible] cu celelalte zone ale [illegible]

● Interes deosebit pentru complexul muzeal de la Adamclisi. Numai în ultimele două luni el a fost vizitat de peste 12 000 de turiști români și străini.

Bucuriile mării

Fotografie de PAUL AGARICI ■

Port nou

Consemnăm și noi noul succes al constructorilor Canalului Dunăre—Marea Neagră. Este vorba de încheierea lucrărilor la portul Basarabi. Operațiunile de construcție și cele hidrotehnice de inundare a bazinului respectiv, care au presupus transferul din canal în incinta portului a circa 700 000 mc de apă, s-au desfășurat conform graficelor. Odată cu aceasta se finalizează un important obiectiv de pe traseul Canalului Dunăre—Marea Neagră : portul fluvial-maritim Basarabi. El dispune de cheiuri în lungime de 900 metri, de o platformă cu unități portuare, de macarale, căi de rulare și de acces și va funcționa atît ca port comercial cît și ca șantier de reparații nave de tonaje mici. Să mai notăm că Basarabi este, după Cernavodă și Medgidia, al treilea port înscris pe hărțile de navigație interne și internaționale.

Din electronică

Două produse noi, lansate recent în fabricație, aduc în actualitate numele întreprinderii de electronică industrială și automatizări din Cluj-Napoca. Este vorba de microcalculatorul de uz general „Telerom P-2" cu aplicații în domeniul gestiunii economice, calculelor tehnico-științifice, în învățămînt sau în proiectarea asistată pe calculator și de echipamentul electronic „Ebis-1" destinat intervențiilor chirurgicale cu ajutorul cărora se realizează tăieri fine de țesuturi și coaguluri simultane.

● În orașul doljean Segarcea a fost inaugurat un spital cu o capacitate de 100 de paturi, care dispune de secții și laboratoare modern utilate.

Lecții de înot

La ștrandurile bucureștene : Uverturii, Berceni, Drumul Taberei, Titan și Izvor se predau lecții de înot. Profesorii susțin că după două săptămîni (durata cursului) elevii, copii de la 5 ani în sus, vor putea străbate bazinul fără probleme.

Pescărească

Primim din nou o veste bună pentru pescari, de data aceasta din județul Hunedoara. Apele de munte din zona orașelor Vulcan, Lupeni și Uricani au fost populate cu puiet de păstrăv indigen (100 000) și puiet de păstrăv curcubeu (50 000).

Cură de slăbire

O veste pentru cei interesați să scape de kilogramele pe care le au în plus față de greutatea ideală ! La Durău va fi introdusă, sub strict control medical, cura de slăbire folosindu-se Normoponderalul (produs obținut de laboratorul Plantavorel din Piatra Neamț) precum și kinoterapie, masajul medical, sauna și, bineînțeles, un regim alimentar adecvat.

Nou material de construcție

Specialiștii întreprinderii de produse ceramice „Record" Sibiu au conceput și realizat un nou tip de blocuri ceramice cu goluri verticale. Ele sînt destinate ridicării zidurilor exterioare în construcția de locuințe și se remarcă printr-o rezistență superioară și o izolație termică foarte bună.

Aparate medicale

Consemnăm și noi cîteva dintre cele mai recente preocupări din domeniul aparaturii medicale ale specialiștilor întreprinderii de electronică industrială. Printre produsele de „ultimă oră" ale colectivului bucureștean notăm : Therastim LP-NST 03, aparat care permite localizarea atît optic cît și acustic a punctelor de acupunctură pentru electrostimularea lor cu ace (electroacupunctură) sau transcutan (electropunctură) ; Miostim, aparat care își găsește utilizarea în medicina sportivă (pentru refacerea musculaturii după imobilizări îndelungate) și în cosmetică.

Hotel

În stațiunea balneoclimaterfcă Ocna Mureș, județul Alba, al cărei renume a crescut în ultima vreme datorită utilizării cu succes a nămolului de aici, în tratarea mai multor afecțiuni (spondiloză, sciatică, musculotendinite etc.), a fost dat recent în folosință un modern hotel cu o capacitate de aproape 100 de locuri.

Arbori de cafea

Iată că nu numai la Suceava, — unde, așa cum semnalam într-un număr trecut, se încearcă aclimatizarea arborelui de cafea — ci și la Tulcea se experimentează o astfel de cultură. Antonie Buhai, maistru instructor la liceul de marină din localitate, a plantat cîteva boabe de cafea în grădina din spatele blocului în care locuiește, de pe strada Alunișului. Mlădițele aflate acum în floare îi dau speranțe tulceanului că mica lui „plantație" de arbori de cafea va rodi.

Istorie

Pasiunea pentru istorie a elevilor din Oarța de Sus, județul Maramureș, este oglindită și de participarea lor la scoaterea la lumină a unui important tezaur descoperit în aceste locuri. Cuprinzînd 191 de monede romane emise între anii 56—161 e.n. în perioada împăraților Nero, Vitellius, Vespasian, Domițian, Traian, Hadrian și Antonius Pius, tezaur intrat de curînd în patrimoniul muzeului județean.

● La întreprinderea mecanică pentru agricultură Sibiu, a fost realizată în premieră „grebla mecanică rotativă pentru adunat în brazdă fîn și fasole".

● Constructorii hidrocentralei de la Băile Herculane au început betonarea anexei amonte, dintre baraj și centrală, în care vor fi amplasate camera acumulatorilor, grupul Diesel și posturile de transformare.

Pagină realizată de
ALEXANDRU ȘERBAN ■

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei : 3 lei

41 505

Biblioteca ... TIRGU-MUREȘ

23 AUGUST

flacara

anul XXXV 32 (1625) VINERI 8 AUGUST 1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Sărbători în cartea de muncă a țării

Romantismul revoluționar al tinereții

Răspund „prezent !", în această zi, mii, zeci de mii de tineri, de pe sute de șantiere ale edificării României de azi și de mîine. Răspund „prezent !" tinerețea țării, ardența ei, viitorul ei, forjate la școala marilor șantiere — a marilor caractere, a marii construcții umane, temelie și pisc a tuturor marilor noastre construcții — care la noi, la romani, definesc o epocă, sigilînd-o cu aurul unor fapte nepieritoare.

Sînt pretutindeni acești tineri ziditori de țară, sînt pe șantierul Canalului Poarta Albă-Midia-Năvodari (ieri erau pe șantierul monumentului nepereche al socialismului românesc care este Canalul Dunăre-Marea Neagră), sînt pe șantierele cărbunelui, la Rovinari și la Motru, sînt pe șantierele energiei, la Porțile de Fier II și pe Someș, sînt pe șantierele de îmbunătățiri funciare, restaurînd Cîmpia Română, așezînd-o în tiparele vredniciei recoltei, sînt și în mari punctecheie ale construcției naționale, fervenți ai muncii și ai bărbăției muncii, adesea trudind eroic, trudind din greu, dar pururi proaspeți în hainele lor de culoarea cerului, înălțînd cerul românesc tot mai sus, pe pilonii unor creații de o unică anvergură. Ziua lor — zi de rodnic bilanț al faptei, zi de nouă întemeiere a legămintelor închinate faptei din care crește perpetuu țara — ni-i aduce în fața ochilor și a inimilor ca pe o robustă făgăduință că viitorul neamului, ca și prezentul lui, se află în cele mai bune mîini.

Instituită din inițiativa secretarului general al partidului — care, relevînd că **„avem un tineret minunat"**, a acordat noilor generații un certificat de noblețe primit cu adîncă recunoștință, cu bucurie și cu mîndrie, și întărit prin noi și ale-

(Continuare în pagina 3)

ILIE PURCARU

Biografii înscrise în diamant

Una din cele mai palpitante întreceri ale minerilor maramureșeni are ca simbol diamantul, Diamantul de Maramureș. În strălucirea lui, ca un soare al adîncului, își înscriu minerii acestor locuri biografiile. Rame alese pentru fiecare destin.

Nu voi scrie despre mină, care are istoria ei îndelungată, cu sute și sute de ani în urmă, cu înscrisuri în cancelariile secolelor, cu întîmplări și lelende, cu știma băilor dacă vreți. Este o istorie lungă, romantică cu o frumoasă Spria, ce avea purtări de femeie-voievod. Dar cert este că această așezare de băieși îi zice din cine știe ce geană de secol Baia Sprie.

Pentru mine multă vreme această mină se confunda cu un nume : Ion Naltu. S-a întîmplat să-l cunosc bine în ultima vreme. Contrar numelui este un om mic de statură. Nu l-am găsit, de cîteva luni s-a „lăsat la vatră", cum îmi zice un ortac și este plecat la Curtea de Argeș. Însemnele muncii lui le-am găsit în cartea de onoare a minei : din 1970 cu tuș negru, pe o hîrtie lucioasă numele lui Ion Naltu este trecut printre primii în fiecare an. A fost și este în conștiința ortacilor o pildă de seriozitate. Un om înalt în mineritul maramureșean !

(Continuare în pag. 16)

GHEORGHE PARIA

Grandios proiect al Epocii Ceaușescu: reconstrucția pămîntului

Inaugurăm prima filă a „cărții" noastre de reportaj — anunțată în numărul trecut al revistei — consacrată celui mai grandios proiect al Epocii Ceaușescu : reconstrucția pămîntului românesc. O operă care, privită din fereastra de lumină a acestui August — în care efervescența muncii și a ideii bate din plin, în întîmpinarea glorioasei aniversări a Revoluției — definește în gradul cel mai înalt vocația constructivă a poporului nostru, strălucit fructificată și afirmată în anii socialismului, sub încercata conducere a partidului.

În numărul de azi :

DUNĂREA oglindă în care privim chipul țării

(Grupajul de reportaje din paginile 4—7)

Oameni, locuri și întîmplări din

bogata cronică a noii revoluții agrare

Merele de aur de la Tg. Trotuș

Vine spre noi un tînăr cu chipul tras, subțire, cu pielea cafenie, în contrast cu albul imaculat al cămășii, ca și cum abia s-ar fi întors din nisipul unei plaje marine. Îl întrebăm de inginerul Soos, de Soos Carol, stăpînul acestei livezi-vedetă, a cărei faimă a depășit hotarele satului și ale județului. Da, chiar el este Soos Carol și ne poftește în biroul fermei. E zăduf, sîntem în miez de vară și aerul fierbinte pătrunde fără milă pretutindeni. Gazda ne așază pe masă o fructieră doldora cu mere înrourate, scoase de undeva, de la rece. Rumene, roșii, aurii, neobișnuit de mari, exemplare demne de penelul pictorilor iubitori de fastuoase naturi statice, fierbînd în aromele materiei. Fructele sînt, se vede clar, din recolta toamnei trecute, din care nu mai păstrăm nici măcar aminturile. Cum s-au menținut ?, unde le-a depozitat ?, vin în avalanșă întrebări uimite. În pupilele tînărului inginer licăresc scîntei de bucurie ; în nici un loc misterios, fără aer condiționat ori sisteme de reglat umidități sau temperaturi ci, pur și simplu, în cea mai banală cămară. Sînt mere de experiență, sînt mere-test pentru verificarea perioadei de rezistență în timp, de la un sezon la altul. Sînt **Idared**, un soi mai nou aclimatizat în țara noastră, un soi în premieră pentru Moldova, un soi-miracol pentru Tg. Trotuș. Soi, care, alături de **Golden**, a cucerit anul trecut în patria de tradiție și vis a mărului românesc — Voinești —, la concursul național, Medalia de aur. Iar cu Ștarkrimson — Medalia de argint. Ca în marile competiții, fuseseră surpriza, „lovitura de teatru" a sezonului, vedetă concursului. De unde vine acest tinerel care întoarce tradiția, depășește toate recordurile, întrece „monștrii sacri" ai pomiculturii din zonele consacrate ale țării ? E prima dată în concurs și se măsoară, iată, cu stațiunile și institutele de cercetări, cu ferme reputate din I.A.S.-uri ! Ei reprezintă c.a.p.urile, el reprezintă Moldova centrală, el reprezintă județul Bacău, reprezintă satul pitulat pe apa Trotușului (unde îl cuprindeau nostalgii pe năvălnicul poet al „Florilor de mucigai" — „De ce-aș fi trist, / Cînd casa mi-e clădită peste Trotuș / Și totuși"...). Satul cățărat pe dealuri molcome, unde doar prunul a fost rege. Și totuși... În fața evidenței, ce e de făcut ? Juriul îi acordă pentru **Golden**-ul lui **delicios**, pe lîngă Medalia de aur și Premiul de excepție. Chiar dacă merele sale au venit aproape în „zdrențe", ca Cenușăreasa din poveste, înfășurate în niște banale hîrtii de împachetat, cumpărate la repezeală dintr-o librărie, deși modul de prezentare era un punct de cîștigat. Dar colorația, dar forma caracteristică a soiului, dar densitatea pulpei, dar calitățile gustative, dar greutatea, dar producția la hectar ?! Surpriză și miracol ! Cuceresc punctajul maxim. Reputatul prof. ing. dr. doc. Cociu, președintele juriului, care nu face rabat la calitate pentru nimic în lume, își scoate pălăria în fața merelor de Tîrgu Trotuș. Dar cine este inginerul care le-a obținut, parcă nu i-a fost elev, nu-și amintește numele ori figura lui ? E-adevărat, nu i-a fost. Soos Carol a absolvit Agronomia la Cluj-Napoca, în 1978, și nici prin gînd nu i-a trecut, pe băncile facultății, că va face, pînă la urmă, horticultură și chiar pomicultură. Bihoreanul din Tileagd a fost repartizat peste munți, în Moldova și nu avea intenția să rămînă mai mult peste anii de stagiu, voind să se retragă pe-acasă. I s-a dat în primul an să se ocupe de chimizare. Așa a străbătut și cunoscut întreaga moșie a c.a.p.-ului, risipită, în cea mai mare parte, pe spinări de coline și pe pante de dealuri, cu un pămînt nu prea bogat și nu prea statornic, dus în jos mereu de ploi și torenți, greu de stăpînit și de lucrat pentru cereale. Nu prea îl mulțumea însă munca incredințată. Își arunca mereu privirile peste curbele dealurilor și le visa acoperite de livezi, încendiate de culori și de arome. Se duce într-o zi la președinta c.a.p.-ului, Constanța Semenic (acum primărița comunei), fără a îndrăzni să-și mărturisească visul întreg, dar îi spune că ar vrea să i se dea în grijă o fermă. Președinta îl întreabă ce-ar prefera ? „Aș face o livadă". „Fă-o ! Dar pe unde ?" Înțelege că tînărul se pricepe, intuiește locurile cam neproductive pentru alte culturi. „Prezintă — de cîte zile ai nevoie ? — cît mai repede, un proiect". Îi prezintă. Era în toamna anului 1980. „Începe treaba !" îi dă drept singur răspuns președinta. O începe. Cu „ferma de la Negri". Dar nu-i ușor, n-avea repartiție de puieți, de îngrășăminte, n-avea lucrători pricepuți în pomicultură. Deschide ușa, mai intră și pe fereastră, cum se spune celor insistenți, se zbate și se descurcă. În 18 zile plantează 66625 de puieți din 3 soiuri de mare valoare, pe 53 de hectare. Cu 40 de femei din sat și o echipă de 20 de oșeni, aduși din Negrești, o altă patrie a mărului, pomicultori de viță veche. S-a muncit din zori și pînă în noapte: Localnicii nu prea trăgeau spre o asemenea treabă, cooperativa mai avea o livadă clasică, dar nerentabilă, cu soiuri depășite, slab productive și mai mult se pierdea cu ea decît se cîștiga. Prinderile au fost de sută la sută. Cînd s-au plătit lucrările, femeile se uitau înapoi dacă nu cumva vine cineva după ele, să le anunțe că e o greșeală, trebuind să dea o parte de bani înapoi, nu cîștigaseră niciodată atît. Au rămas de atunci și ele credincioase fermei. Iarna au urmat ca niște școlărițe un curs de calificare, ținut de noul șef de fermă, pentru a ști ce să facă în primăvară. Tînărul inginer își rememorează cursurile de pomicultură și stăruie asupra teoriei profesorului său, cum că „pomul fructifer nu trebuie să fie frumos, bradul — da, ci să rodească", de unde și metoda sa, a „fringerilor" care eliberează pomul de o coroană spectaculoasă, dar inutilă ; fringînd în vară lăstarii tineri, se vor umple în primăvara viitoare cu muguri de rod. Livada sa, în 1982, deci înainte de a intra pe rod, produce 10 tone de fructe la hectar. Între timp, mai plantează 10 hectare, tot cu meri. În toamna anului 1985, cele 63 de hectare, din totalul de 915 arabile ale C.A.P., au adus unității venituri de 4 655 000 lei din totalul de 18 milioane realizate pe cooperativă. Au produs 20 de tone la hectar, imprevizibil record, planul fiind, în funcție de zona climatică, de soiuri și de vîrsta livezii, de 12 500 kg. Explicația e simplă : un program de muncă și o disciplină tehnologică respectate ca în orice uzină. Agricultură rentabilă nu se mai poate face astăzi în alte condiții, înțelege bine inginerul Soos comandamentele programelor partidului nostru ceea ce explică și oamenilor cu care muncește. El are în fermă sa 60 de brațe de muncă din totalul de 2 000 active ale C.A.P. Și cu care a obținut anul trecut, numai din livada de meri, beneficii în valoare de 1 702 000 lei, după ce a scăzut cheltuielile de producție. În ferma sa toată lumea vine și pleacă la ore fixe, nu se admit lipsuri nemotivate ori întîrzieri, nu se admit abateri de la fluxul și disciplina tehnologică — față de programul tălerilor, fertilizărilor, combaterii dăunătorilor, lucrărilor de întreținere, udărilor (avînd și porțiuni irigate în sistem local).

Inginerul Soos Carol a renunțat să mai plece din Moldova, s-a îndrăgostit de opera sa, lîngă care și-a împlinit și cealaltă latură a vieții sale sentimentale. S-a căsătorit cu economista fermei, o localnică aprigă, la fel de muncitoare, de tenace, de capabilă. Cu doi ani în urmă, le-a venit o altă idee : căpșunăria. Căpșuna — fruct rar în zona Bacăului. Au aflat aceeași receptivitate la conducerea C.A.P.-ului și astăzi, piața județului primește o marfă de invidiat de pe cele 10 hectare ale căpșunăriei din Tg. Trotuș. În primăvara aceasta, cu toată seceta și clima ei defavorabilă, producția a întrecut așteptările, a întrecut media lui 1985, cu 8 tone la hectar, aducînd un venit de 400 000 lei care, înmulțit cu 10, fac 4 milioane. Cheltuielile de obținere a recoltei s-au situat la 58 800 lei pe hectar, față de 75 800 lei planificate. Așa că, în cooperativa agricolă de producție din Tg. Trotuș, care abia își putea plăti datoriile de la un an la altul, se vorbește tot mai mult de rentabilitate.

...Notăm cifre, notăm procente, în vreme ce mostre din merele de aur și din căpșunile de rubin, ne înnebunesc cu parfumurile și perfecțiunea formelor lor sculptate într-o nebună materie vegetală. A cîta oară s-o mai spunem, cine are idei și îndrăzneala de a învinge rutina, cîștigă ? Așa cum deopotrivă, secretarul general al partidului cere și oamenilor satului, cere specialiștilor din agricultură ca o datorie de prim ordin, pentru ridicarea acestei ramuri a economiei naționale la cotele timpului.

Soții Soos ne invită să revenim la anul, în primăvară, pe la ei, cînd alte 67 de hectare de livezi intensive se vor întinde peste pantele altădată neproductive ale dealurilor din ținutul de legendă al Trotușului. Remodelare necesară și prioritară din vastul program al reconstrucției pămîntului, adoptat la Congresul al XIII-lea. Sau toamna, cînd aurul invadează natura cu strălucirea lui.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Înfăptuind programele F.D.U.S.

Cu dragoste pentru meleagul natal,

Am cunoscut, de-a lungul a două săptămîni, doi oameni, doi primari de comună, **Ion Oltean**, din Făget, județul Timiș, și **Ilie Buciumeanu**, din Tărtășești, județul Dîmbovița. Îi desparte, e adevărat, o distanță de aproximativ 500 de kilometri, dar din punctul nostru de vedere, sînt, cum se spune despre doi oameni care se-aseamănă, foarte apropiați, deși, după cîte ne-am dat seama, nu s-au cunoscut niciodată pînă acum. Le este comună, mai întîi și-ntîi, dragostea pentru meleagul natal. Apoi, dorința mărturisită de-a rezolva, de la înălțimea investiturii lor, toate, dar absolut toate problemele ce se ivesc în munca și viața comunelor lor. Pînă aici totul pare să se înscrie în limitele firescului, pentru că mai toți primarii de comună sînt cam la fel, dar dacă vom intra în amănunte — și vom intra, firește ! — veți vedea că sînt unele mici sau mari deosebiri ce vor schimba datele problemei. Ceea ce însă îi apropie și îi definește cel mai mult pe cei doi primari, Ion Oltean și Ilie Buciumeanu, este acel neastîmpăr al gîndirii, acea convingere nestrămutată că locul pentru mai mult și mai bine poate fi umplut cu soluții și măsuri concrete. Dar iată, notate cu stricteță, dialogurile ce care le-am purtat cu cei doi primari de comună.

„DÎND GLAS CELUI MAI ASCUNS GÎND AL MEU"

— Convorbirea noastră, stimate Ion Olteanu...

— Fără u, vă rog, pentru că eu sînt Oltean, nu Olteanu. Ion Oltean, de 35 de ani, născut la Povergina, un sat la numai 7 kilometri de Făget, primarul comunei, fost elev la liceul din Făget, fost secretar al Comitetului comunal UTC, fost director al Căminului cultural tot în aceeași comună...

— Ion Oltean care, după cîte am aflat, putea să plece la Lugoj sau, cum își dorește orice bănățean, la Timișoara, dar care a rămas acasă la ei unde, bănuiesc, știe ce are de făcut. Sînt multe lucruri de făcut în Făget ?

— Tare aș vrea să știu dacă există vreun loc unde să se fi terminat cu treaba. După cum tare-aș vrea să știu dacă este vreun loc unde să nu se fi început o treabă. La Făget, ca și prin alte locuri, sînt multe de făcut, multe de continuat, ba chiar sînt și cîteva lucruri pe care trebuie să le începem.

— Convorbirea noastră, spuneam, se desfășoară pe o bancă din parcul comunei, un parc străjuit de un șir de platani și castani uriași, sădiți, dacă mi-am notat eu bine, tocmai prin 1868

— Da, așa spun documentele. Puține sînt comunele ce se pot mîndri cu un astfel de parc. Datoria noastră este să facem ceva care să depășească fapta celor ce-au sădit acest parc.

— Cum arăta Făgetul din vremea copilăriei și adolescenței dumneavoastră ? Cum arată el azi ?

— O stradă lungă cu case mici. Primul bloc s-a ridicat prin 1965, cînd eu eram elev la liceu. Mai exista Casa raională de cultură, devenită Cămin cultural. La acea Casă raională de cultură am văzut pentru prima dată un program de televizor. Peste numai doi sau trei ani făceam parte din echipa județului Timiș care, în cadrul unei emisiuni televizate, se întrecea cu echipele altor județe

— Îmi închipui că, fiind de-al locului, oamenii, mai ales cei în vîrstă, considerînd că au un anume ascendent față de primar, vin și vă roagă să interveniți în tot felul de probleme, unele chiar dificile. Vi se cer, ca să zic așa, și lucruri aproape imposibile ?

— Pînă acum, nu. Bănățanul și mai ales, făgețanul este realist. Știu ce se poate și ce nu se poate, deși, vorba poetului, ce nu se poate, deși, vorba poetului, ce nu se poate. Constat că, în general, oamenii mă respectă. Nu știu dacă pe mine mă respectă sau funcția pe care o am. Chiar azi, pînă să ne întîlnim noi pentru acest dialog, oamenii de prin cîteva sate au venit ca să dea o mînă de ajutor la transportul fînului. Consiliul comunal are o microfermă de circa 400 de oi. N-avem cu ce să transportăm fînul. Oamenii, cei cu cai și căruțe, au venit să ne ajute. Nici nu știu cine le-a spus să vină. Așa sînt făgețanii, oameni gospodari, harnici, cu case mari și frumoase și îndestulate.

— E greu, e ușor să fii primar în Făget ?

— Cînd nu faci nimic, e ușor

— Cum începe o zi de muncă pentru dumneavoastră ?

— Dimineața, la primele ore, mă duc la SMA și la zootehnie. De-aici începe totul. Mă-ndrept apoi spre zona industrială...

— Zona industrială a comunei ?

— Da, zona industrială, adică întreprinderea de materiale pentru construcții. Jumătate din producția totală a comunei aici se realizează. Materia primă o reprezintă nisipul cuarțos din zonă. Producem zece sorturi de nisip, de la gradații extrafine și fine, pînă la nisip grosier. Ne gîndim, chiar dacă asta o să vă mire, la cuarțuri și silicii pentru microprocesoare. Pînă atunci însă sîntem pe cale să definitivăm o tehnologie de înnobilare a nisipului pentru ca sticlarii de la Tomești, vecinii noștri, între ei numărîndu-se și mulți meșteri din comuna noastră, să fabrice cristal și cu nisip de la noi, nu doar cu cel adus tocmai din Moldova, de la Miorcani. Principala problemă este aceea de a scoate din nisipul nostru oxizii de fier.

— Și ce mai înseamnă zona industrială a Făgetului ?

— O secție de tîmplărie în care facem mobilă de bucătărie și tot felul de lăzi pentru comerț, apoi o secție a Trustului județean de construcții în sarcina căreia cade construirea caselor și-a blocurilor din zonă, adică la Tomești, Marginea, Nădrag. Mai avem o secție a întreprinderii Electrotimiș, unde facem unicate, piese la strung, pentru subansamblele de la I.M. Timișoara. În fine, Autobaza, o unitate de transport forestier și o secție a Întreprinderii județene de drumuri și poduri. Să continuăm, zic eu, cu industria ușoară : o secție de repasat stofe, un atelier de tricotaje, al cooperației meșteșugărești, un atelier de croitorie în serie mică, pentru export, un centru de împletituri din răchită, o brutărie, diverse alte ateliere meșteșugărești. O zonă industrială, deci, cu peste trei mii de muncitori dintr-o populație totală de aproximativ 8 000 de oameni. 8 000 de oameni cuprinși în 11 sate, inclusiv Făgetul în jurul căruia, ca să ne dăm și noi mari, roiesc, ca sateliții, următoarele sate : Brănești, Jupinești, Bătești, Temerești, Colonia Mică, Begheiul Mic, Bichigi, Povergina, Bunea Mare și Bunea Mică.

— Mărturisesc că, după ce-am bătut la pas, ca să zic așa, cîteva din străzile Făgetului — străzi asfaltate și cu trotuare, nu ulițe — și după ce-am mai și notat spusele dumneavoastră despre chipul de azi al acestei așezări, am sentimentul că nu vorbim despre o comună, ci despre un orășel în toată puterea cuvîntului.

— Ceea ce vă pot spune, dînd glas celui mai ascuns gînd al meu, este că Făgetul va deveni într-un apropiat viitor un orășel agroindustrial de toată frumusețea. Sigur că da, de noi depinde ca visul să devină realitate, de felul în care vom ști să continuăm, să înnoim și să diversificăm producția industrială actuală, inclusiv agricultura din zonă. Despre industrie, zic eu, am vorbit și cred că v-ați putut face o imagine de ansamblu, în legătură cu agricultura aș aduce în discuție o acțiune pe care locuitorii Făgetului și-ai sateior sale au considerat-o a fi extrem de valoroasă. Este vorba despre o amplă expoziție cu vînzare, organizată în cadrul tîrgului de primăvară. Ținînd cont că Făgetul se află într-o zonă colinară necooperativizată, Secția pentru agricultură și industrie alimentară a județului Timiș a avut inițiativa de-a aduce la tîrgul săptămînal o foarte largă gamă de unelte, agregate, mașini agricole necesare gospodăriilor populației. Iată doar cîteva din exponatele care s-au vîndut ca pîinea caldă : baterii avicole și pentru creșterea iepurilor, semănătoare și prășitoare manuale, pomi fructiferi, viță de vie, semințe, răsaduri, articole de uz gospodăresc, urluitoare, minisolarii, instalații de mulș, juguri pentru boi, căruțe, butoaie și putini și tot felul de unelte pentru pregătit terenul și întreținerea culturilor. „Este necesar, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, să acordăm întregul ajutor ca și țărănimea din zonele necooperativizate să lucreze în cele mai bune condiții pămîntul, să-i asigurăm tot ce este necesar — sămînță, unelte de muncă — și să facem în așa fel încît, în zonele unde nu s-a putut și nu se poate realiza cooperativizarea, toți care lucrează în agricultură să obțină producții cît mai bune și să contribuie la dezvoltarea generală a agriculturii noastre". Expoziția despre care vorbeam a tradus în fapt această prețioasă indicație. Din discuțiile mele zilnice cu oamenii am înțeles că a doua ediție a expoziției este așteptată cu un deosebit interes, întrucît vizitatorii, adică țăranii noștri, au completat o sumedenie de formulare prin care au specificat ce anume ar dori ei să întîlnească la viitoarea expoziție. Am realizat astfel cel mai real inventar al necesităților privind

CANALUL DUNĂRE–BUCUREŞTI,

un nou şantier naţional al tineretului

Încă un răspuns înflăcărat la chemările şi îndemnurile adresate de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, tinerei generaţii de a se situa în primele rînduri în măreaţa operă de înflorire a României socialiste, în înfăptuirea exemplară a sarcinilor şi obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului l-a constituit deschiderea, zilele trecute, a lucrărilor la Şantierul naţional al tineretului Canalul Dunăre-Bucureşti. După cum este cunoscut, inaugurarea a fost marcată de o adunare festivă la care a fost prezent tovarăşul Nicu Ceauşescu, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist.

Moment cu profundă rezonanţă în munca şi în viaţa zecilor de mii de brigadieri, a întregului tineret al patriei, deschiderea acestui nou şantier naţional al tineretului îşi potenţează semnificaţia şi datorită faptului că a avut loc în atmosfera de emulaţie creatoare în care întregul nostru popor, tineretul omagiază cu sentimente de înaltă vibraţie patriotică şi cu aleasă cinstire 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român, împlinirea a 50 de ani de la procesul luptătorilor comunişti şi antifascişti de la Braşov şi 21 de ani de la Congresul al IX-lea, cînd la cîrma destinelor României a fost ales tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Totodată, inaugurarea Şantierului Naţional al tineretului Canalul Dunăre-Bucureşti a avut loc în perioada în care întreaga ţară se pregăteşte să întîmpine cu noi succese ziua de 23 August, sărbătoarea naţională a poporului român.

În Telegrama adresată conducătorului partidului şi statului, participanţii la adunarea festivă de deschidere a lucrărilor noului şantier naţional al tineretului au exprimat cele mai alese sentimente, stima, preţuirea şi recunoştinţa lor faţă de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, faţă de activitatea sa prodigioasă în fruntea partidului şi a statului, al cărei ţel este edificarea României socialiste, creşterea prestigiului ei în lume. Documentul exprimă, totodată, stima şi preţuirea faţă de tovarăşa Elena Ceauşescu, pentru contribuţia adusă la elaborarea şi la înfăptuirea grandioaselor programe de dezvoltare economico-socială a patriei, pentru opera ştiinţifică de largă recunoaştere internaţională, pentru prestigioasa activitate pusă în slujba afirmării ştiinţei, învăţămîntului şi culturii româneşti, pentru folosirea cuceririlor geniului uman exclusiv în scopuri paşnice.

ION CODRU ■

Romantismul revoluţionar

(Urmare din pagina 1)

se înfăptuiri constructive ale vlăstarelor tinere ale naţiunii — **Ziua brigadierului**, pe care o celebrăm în august, e, dintre sărbătorile noastre, cea mai tînără, deşi cu ecouri în timp care măsoară aproape patru decenii. Ne amintim, în această zi, de generaţia anilor '47—'48, ne amintim de acei juni ciocotind de elan, dăruiţi primelor noastre construcţii socialiste cu tot sufletul. Salva-Vişeu, Bumbeşti-Livezeni, Agnita-Botorca, Ceanu Mare-Cluj au însemnat, pe traseele romantismului revoluţionar al noilor generaţii din România — nouă, primele puncte de foc, primele celule nervoase ale organismului economico-social al ţării ce s-au aprins în atingere cu o mare idee, mai înainte ca această idee să aprindă acele magistrale ale luminii care s-au numit Bicaz, Arges, Lotru, Olt, Porţile de Fier, făurite şi ele cu decisivul aport al tinerilor. Retráim cu emoţie, noi, cei mai virstnici, acel frison revoluţionar al anilor începuturilor, ani de sărăcie şi foamete, de aprigă înfruntare a nenumărate obstacole, dar ani cînd, decişi să spargem în pumni toţi munţii împotrivirilor, cu o înflăcărare ce ne făcea să vedem drumul spre viitor mai lin şi mai senin decît a fost cu adevărat, ne convinsesem că alt drum nu există, ne convinsesem să apucăm pe el fără şovăire. Şi ne bucurăm că ei, cei de azi, cei veniţi după noi, îmbrăcînd aceleaşi albastre bluze ce se confundă pe schele cu cerul, acelaşi strai nobil al bărbăţiei şi eroismului, duc mai departe, la o scară de nevisat, hotărirea şi truda noastră, într-o continuitate de ideal — şi de împlinire a idealului — ce ne aşază în rîndul forţelor mari, al umanităţii mari, pe care le poţi bizui. Sîntem mîndri de aceste noi generaţii, sîntem mîndri de calitatea umană, de calitatea morală a tineretului nostru, care ştie, iată, că viaţa nu e o jucărie, ci un aspru şi dezinteresat efort dedicat cauzei sacre a patriei şi a revoluţiei.

„Se poate spune că nu există şantier mai important, că nu există uzină edificată în anii construcţiei socialiste — arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu — în care să nu fie incorporată şi munca entuziastă, plină de abnegaţie, a tinerei generaţii". Generaţia „bluzelor albastre" este, firească, alta acum, aşa cum şi ţara e alta, aflată la o altă vîrstă istorică, de neînchipuit prin forţa ei cu două decenii în urmă. Este o generaţie, şi ea, a romantismului, dar şi a unei înţelegeri lucide, o generaţie care ştie bine ce vrea şi ce i se cere, ştie cum să răspundă unor cereri imperative, vitale pentru ascensiunea noastră în progres şi civilizaţie, cereri ce pentru noi, cîndva, însemnau nu cereri imperative, ci impuls spontan. Deveniţi o singură fiinţă cu munca şi cu creaţia lor, puse sub semnul măreţelor hotăriri ale Congresului al IX-lea al partidului, tinerii ţării de azi se află, mai mult ca oricînd, în prima linie a bătăliei pentru nou, pentru desfăşurarea creaţiei naţionale la nivelul de exigenţă al veacului, al revoluţiei tehnico-ştiinţifice, al temerarelor noastre proiecte pentru ziua de mîine a României şi a românilor. Iar în această uriaşă bătălie şantierele lor înscriu un nepreţuit aport, ca şantiereşcoli ale muncii şi, deopotrivă, ale ideii, emanînd dăruire şi abnegaţie, dar şi inteligenţă şi competenţă, solidaritate muncitorească, răspundere fierbinte a fiecăruia pentru destinul şi reuşita tuturor.

Ziua brigadierului — sărbătoare a romantismului revoluţionar al tineretii, afirmat în marea construcţie a Epocii Ceauşescu — este o filă pe care, rupînd-o din calendar, eşti ispitit s-o pui lîngă inimă.

împlinind frumuseţea fiecărui colţ de ţară

dotarea gospodăriilor individuale, inventar ce va fi în întregime onorat de unităţi de prestigiu ale judeţului nostru.

— Întrucît aţi fost o bună bucată de vreme director al Căminului cultural, v-aş întreba ce rol şi loc ocupă viaţa cultural-artistică în preocupările primarului Ion Oltean ?

— Un loc foarte important şi un rol extrem de activ. Continuăm o tradiţie cu bogate realizări. Formaţiile noastre de artişti amatori, ansamblurile noastre au cucerit numeroase premii la ediţiile de pînă acum ale Festivalului Naţional „Cîntarea României". Nu există sat, locuitor, în care să nu avem cu excepţia Bunei Mici, care mai are acum un singur locuitor, în care să nu avem cel puţin o formaţie de prestigiu. În următorii doi-trei ani vrem ca numărul formaţiilor artistice dintr-un sat să sporească la 3—4, astfel încît fiecare sat să poată susţine un spectacol folcloric închegat, scoţînd la iveală cîntecele sale, obiceiurile sale. Mişcarea artistică amatoare are menirea de-a scoate la iveală marile frumuseţi ale folclorului local, de-a le continua, de-a valorifica talentul artistic al oamenilor noştri. Prin viaţa culturală, pe care ei înşişi o întreţin, oamenii noştri devin mai demni, mai activi, mai legaţi de problemele obştii, pentru că orice act artistic pleacă din dorinţa de-a face să se audă rostit cu preţuire numele satului, al obştii. Eu, de exemplu, mă bucur că dubaşii de la Brăneşti au ajuns vestiţi în toată ţara, dar tare mi-ar fi plăcut să aibă şi poverginenii mei o formaţie asemănătoare. Dar, firește, nici acum nu-i prea tîrziu.

— Fiecare om are un fel al lui de-a fi. Cum credeţi dumneavoastră că sînteţi ? Ce anume credeţi că vă caracterizează?

— Un om nu este niciodată aşa cum crede el că este, ci aşa cum îl văd oamenii în mijlocul cărora trăieşte, se exprimă, acţionează, la atitudine. Pot însă să vă spun, cu certitudine, că iubesc tot ceea ce este nou. Oricît de bine ar fi pus la punct un anume sector, peste cîtăva vreme vor apărea cîteva probleme care-i vor frîna dezvoltarea. Îmi place şi mă străduiesc de aceea să fiu, cum se zice şi cum ne cere dealtfel partidul, pe faţă, să întrevăd ceea ce s-ar opune, la un moment dat, dezvoltării. Sînt gata să discut cu oricine şi oricînd orice propunere de înnoire a vieţii şi a muncii din comuna noastră. Deşi sună oarecum mai ciudat în gura unui primar de comună, aş spune că profesia mea şi pasiunea mea se leagă numai şi numai de nou. Nouă în toate domeniile, în toate sectoarele.

TOTUL A ÎNCEPUT ÎNTR-O SEARĂ

— Acum doi ani şi ceva, stimate tovarăşe Ilie Buciumeanu, dacă aş fi făcut un reportaj la Întreprinderea de reparaţii auto „Griviţa Roşie" din Bucureşti, l-aş fi putut intitula, între altele şi-atîţia oameni de-acolo, şi pe subinginerul Ilie Buciumeanu. Acum, însă, vă întîlnesc aici, în comuna Tărtăşeşti, judeţul Dîmboviţa, la numai 17 kilometri de Bucureşti, în calitate de primar.

— Iar dacă aţi fi vrut să faceţi un reportaj cu navetiştii din Tărtăşeşti, sau din satele ce ţin de această comună, adică Gulia şi Bildana, m-aţi fi găsit, fără doar şi poate, printre ei. Navetismul este una din marile probleme cu care se confruntă mai toate comunele aflate la nu prea mare distanţă de marile oraşe.

— În ce vă priveşte, aţi intrat de timpuriu în rîndurile navetiştilor din Tărtăşeşti.

— Într-adevăr, imediat după şcoala generală, am intrat în şcoala profesională a Întreprinderii de reparaţii auto „Griviţa Roşie", la meseria de electrician auto, apoi am făcut liceul seral, iar în toamna anului 1976 am reuşit la politehnică, după care, cu diploma de subinginer în buzunar, am revenit la aceeaşi întreprindere. În tot acest timp am locuit în comuna mea natală, la Tărtăşeşti. M-am săturat de drumul Tărtăşeşti—Bucureşti, dus şi-ntors, ca de mere acre.

— Nu întîmplător, deci, v-aţi propus să limitaţi întrucîtva navetismul din satele peste care aţi fost ales primar.

— A dori acest lucru este firesc. A-l realiza, însă, e ceva mai complicat. Abia de aproximativ un an, după lungi căutări, am ajuns la o soluţie ce se dovedeşte a fi nu numai viabilă, ci şi de perspectivă. Şi aş zice, respectînd adevărul, că nu neapărat eu am găsit respectiva soluţie, ci oamenii din comună. Cîţiva din cei peste 60 de muncitori la I.R.A. „Griviţa Roşie", consăteni de-ai mei, au venit la mine, la sediu, şi mi-au pus în faţă următoarea soluţie : „Ce-ar fi, au propus ei, mai exact spus **Dumitru Ancuţa**, să vorbiţi dumneavoastră cu conducerea de la I.R.A., că doar îi cunoaşteţi foarte bine, şi să înfiinţăm aici o secţie oarecare". Ancuţa şi ai săi veneau peste un gînd care mă bătuse şi pe mine. Totul părea să fie foarte simplu. Dar ce fel de secţie puteam noi înfiinţa aici ? O secţie oarecare ! Simplu. Dacă toţi ar fi avut aceeaşi meserie, aceeaşi specializare, nu ne mai băteam capul cu aceeaşi şi aceeaşi întrebare : ce fel de secţie am putea noi cere să se înfiinţeze aici, la Tărtăşeşti ? Ei bine, soluţia a venit chiar de la conducerea Centralei şi a I.R.A.-ei, de la inginerii **Gavril Corăbescu** şi **Ştefan Lech**. Să vedem, au zis dînşii, cam cum ar merge treaba dacă aţi fabrica nişte cabluri de kilometraj.

— Ca să înfiinţaţi o secţie vă trebuia, mai întîi şi-nţîi, un spaţiu, apoi, desigur, o sumedenie de instalaţii...

— Aveam chiar aici, lîngă Consiliul comunal, o foarte veche clădire pe care am amenajat-o prin muncă patriotică. Maşinile şi instalaţiile le-am luat de la I.R.A. În clipa de faţă secţia este o adevărată hală în care lucrează deocamdată 16 oameni. Peste cîteva zile, dată fiind calitatea producţiei, vor mai veni alţi 29 de muncitori. Unii îşi continuă meseria, alţii s-au recalificat. Dacă totul va merge bine, îi vom aduce aici, la Tărtăşeşti, pe toţi navetiştii noştri, aproximativ 90 de inşi care vor realiza o producţie lunară de circa 4,2 milioane lei. Şi acesta este, deocamdată, numai începutul.

— Un început declanşat într-o seară, cînd cîţiva dintre cei cu care aţi împărţit drumurile navetei, au venit la Consiliul popular ca să se consulte cu primarul lor.

— Da, în acea seară a început totul. E un fel de a spune. Pentru că începutul, ca şi urmarea, stă în faptul că oamenii înţeleg profund politica ţării, orientările date de conducătorul partidului şi statului şi gîndesc şi acţionează pentru a-şi face viaţa potrivit acestora, în folosul fiecăruia şi al obştii. Vom pune pe picioare o altă secţie, de-această dată direct în subordinea Consiliului popular. Este vorba de-o secţie de tîranţi, acele elemente care fixează noile bараci metalice pe care aflt de des le întîlniţi pe şantierele ţării. Barăcile acestea nu sînt o incăpere de cîţiva metri pătraţi, ci un fel de hale industriale în miniatură, confecţionate din tablă. Respectiva secţie o vom face în colaborare cu Întreprinderea judeţeană de prestări servicii din Tîrgovişte, titulara pe ţară a fabricării barăcilor metalice. Producţia evaluată va fi de peste 300 000 lei pe lună şi o vor realiza doar 6 muncitori, adică 2 strungari şi 4 lăcătuşi. O altă intenţie a Centralei este aceea de-a ne încredinţa o problemă extrem de importantă, aceea a dezmembrării, aici, la Tărtăşeşti, a tuturor tipurilor de ARO şi TV, după ce au fost, firește, casate. Le vom dezmembra, vom recondiţiona piesele încă bune şi vom suplimenta, la nivelul Centralei, stocul de piese de schimb.

— Se simte, bănuiesc, la nivelul comunei o înviorare a tuturor activităţilor datorată în bună parte şi reducerii numărului de navetişti.

— Bineînţeles. Cu aceşti oameni care au cîştigat pentru ei înşişi, dar şi pentru viaţa comunei, aproape 4 ore pe zi, comuna începe să arate altfel. Am făcut jumătate din trotuarul de pe partea stîngă, cum se merge spre Bucureşti, a şoselei DN-7. Pînă în toamnă vom termina şi cealaltă jumătate de trotuar. Apoi, desigur, vom face şi trotuarul de pe dreapta. Tot în toamnă vom începe construcţia la blocul cu 12 apartamente şi cu spaţii comerciale la parter. Acum, în aceste zile, am instalat primul post telefonic în satul Bildana. Este acesta un lucru aparent mărunt, dar a fost mereu şi mereu aminat şi s-a ajuns pînă acolo încît Bildana nu putea primi sau trimite un mesaj.

— Cum s-ar spune, bate un vînt nou prin Tărtăşeşti.

— Da, există o dorinţă aprigă de-a conferi comunei noastre o autonomie economică de factură industrială, fără a neglija, însă, producţia agricolă. Dar, rezolvîndu-se problema unor locuri de muncă pentru oamenii noştri, cei mai mulţi dintre ei calificaţi în diverse şcoli profesionale pe care le-au urmat la Bucureşti, se subînţelege că şi cîteva din problemele agriculturii din Tărtăşeşti îşi vor găsi o fericită rezolvare.

Deci, doi primari de comună, doi oameni ai locului, fiecare confruntîndu-se cu problemele curente ale muncii şi vieţii din comunele lor, doi comunişti care, pentru a-şi onora investitura încredinţată de consătenii lor, au înţeles că soluţia cea mai adecvată este îmbrăţişarea noului, sprijinirea sa. Două localităţi, în fond, care, asemenea tuturor aşezărilor ţării, îşi făuresc sub generoasa lumină a revoluţiei de acum 42 de ani, prin înfăptuirea neabătută a Programului partidului, noul destin de civilizaţie şi bunăstare.

VICTOR NIŢĂ ■

23 AUGUST

DUNĂREA
oglindă în care privim chipul ţării

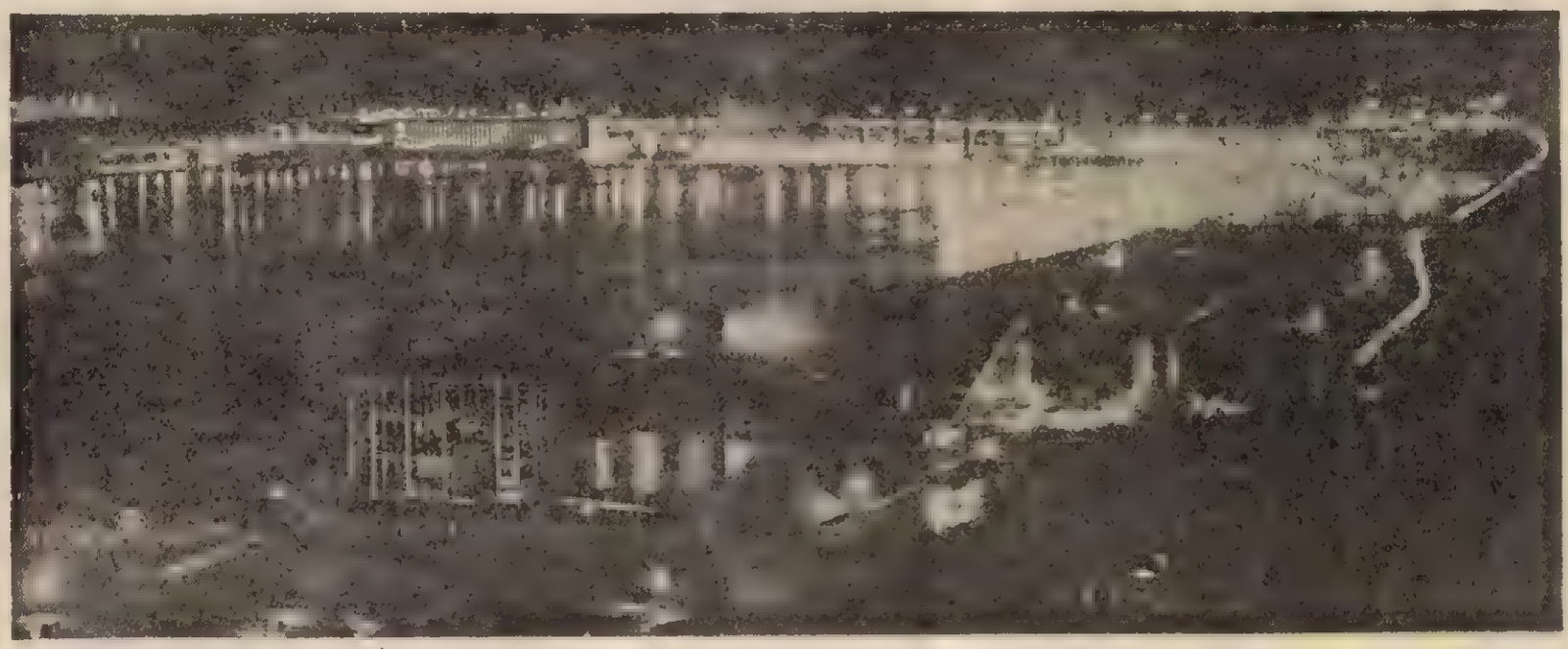

Ctitoriile energiei

Cetatea soarelui din ape

În tabela marilor ctitorii ale Epocii Ceauşescu, vastă cît ţara, Porţile de Fier nr. 1 şi nr. 2 — marile cetăţi hidroenergetice de pe Dunăre — îşi au pătratele lor, cu parametri de o unică forţă. Prima cetate, ridicată la Gura Văii, lîngă Drobeta-Tr. Severin, pe un umăr muntos al fluviului, bate din plin, de vreo 11 ani, cu toate cele şase turbine-gigant tip „Kaplan", trimiţînd anual peste ţară un flux solar de miliarde de kilowaţi ; cealaltă, ctitorită la 80 km · în aval, pe insula Ostrovul Mare, captează şi ea, de vreo 2 ani, cu cele cinci mari turbine tip „Bulb" (în final vor fi opt), apele fluviului, cu sorii ascunşi în ele, transformîndu-le în energia atît de vitală pentru independenţa şi forţa ţării.

Două cetăţi ale noului, două mari sisteme hidroenergetice şi de navigaţie, opere ale colaborării româno-iugoslave, monumente de gîndire tehnică şi de artă, cu puţine rivalităţi pe continent şi în lume. Porţile de Fier nr. 1 au numit, la inaugurarea lor, cea mai mare hidrocentrală din Europa de mijloc şi de apus, deţinătoare de recorduri absolute ale domeniului (precum turbinele, ce, prin dimensiunile lor, n-aveau pereche în lume, fiind urmate doar de cele ale hidrocentralei John Day, de pe fluviul american Columbia), Porţile de Fier nr. 2 se prezintă, la rîndu-le, cu alte înalte şi nepereche întrecieri ale tehnicii şi capacităţii tehnice. Sînt performanţe care, ieri ca şi azi, i-au uimit şi-l uimesc pe cercetătorul de aiurea, surprins să vadă (cum zicea un ziarist din patria lui John Day) că „ţări mici sau mijlocii ca România vor să facă, «big science», «big construction», «big industrial development», nutrind ambiţii care le încovoaie umerii". Dar dacă performanţele mărcheză totdeauna o excepţie, peisajul din care emană astfel de realizări de piscˇ îl poate revela cercetătorului că astăzi, la noi, performanţa a devenit, din excepţie, bun curent, afirmat pe toate planurile construcţiei naţionale. Că, altfel spus, certitudinea înfăptuirii cu succes a ambiţioaselor proiecte la care ne-am înhămat ne-o dă însăşi condiţia fizică a României, ţară care a intrat, în ultimele două decenii, în epoca performanţelor.

O altă uimire a celui care ne vizitează e modul în care au fost gîndite, ca amplasare în peisaj, ctitoriile noului şi amenajările — descoriˇ, de spectaculoasă întindere — polarizate de ele, astfel că peisajul, deşi supus unor mutaţii profunde, pare a nu păstra nici o urmă de violenţă, ba, dimpotrivă, el primind nu o dată un inedit şi tulburător accent de frumos. În cazul Porţilor de Fier, observa cercetătorul numit mai sus, o primă nouă armonie a peisajului o dă (fapt bizar pentru ochiul profanului !) însăşi concepţia tehnico-economică sub care s-au aşezat cele două hidrocentrale.

Observaţia e judicioasă şi merită să ne oprim o clipă asupra ei. Porţile de Fier nr. 1 sînt pe pragul „Porţilor de Fier" ale Dunării, la ieşirea acesteia din munţii Cazanelor, dar Porţile nr. 2, deşi amplasate în plină cîmpie, unde nu mai sînt munţi, nu mai sînt „Porţi de Fier", păstrează, simbolic, acelaşi nume. Cele două construcţii se leagă, de fapt, nu doar simbolic, ele se pot citi, pe firul Dunării, în sumă, ca inseparabile părţi ale unei unice opere. Coada lacului de acumulare al Porţilor 2 atinge barajul Porţilor 1, noua oglindă fluidă întîlnindu-se astfel cu cealaltă, cu uriaşul lac de acumulare al primelor Porţi, lung de 150 de kilometri, într-o Dunăre ce devine mare. Concepţia tehnico-economică (potrivit căreia Porţile 2 sînt menite să preia şi debite ale Dunării ce „scapă" primelor Porţi, obţinîndu-se astfel o mai strînsă fructificare a energiilor fluviului) se răsfrînge, fată, cu o mirifică forţă, într-un peisaj pe care-l captează, transformîndu-l pe sute de kilometri, dîndu-i lărgime, grandoare, respiraţie, armonie. E Dunărea devenită mare, o mare care tîşneşte din vrana Cazanelor, umplînd pînă de ţărînă şi cer a cîmpiei româno-sîrbe. O mare pe care plutesc caravane de nave sub toate paviliioanele (ieri sugrumate de colţii de stînci ai vechilor „Porţi de Fier", dispăruţi sub ape), o mare care-i oferă Dunării, pentru prima oară, şansa de a putea contempla în liniştecerul, tar omului de pe ţărm desperata de veacuri şansă de a intra în contact cu civilizaţia vremii lui.

Într-un peisaj pînă mai ieri sălbatic, supus doar stihiei, doar regiei capricioase a anotimpurilor, singura care opera schimbări de tablou, totul, modificîndu-se structural, s-a aşezat şi s-a ordonat, pentru prima oară, sub semnul durabilului. O splendidă şosea magistrală (deviată pe o distanţă de 19 km de vechiul drum), noul Drum naţional nr. 6, supranumit şi „Autostrada soarelui", bucleză, din înălţimi, Dunărea-lac, trecînd peste 56 de viaducte şi poduri-lucrări de artă, ferăstruind munţii prin 9 tuneluri. O nouă şi modernă cale ferată (deviată pe o distanţă de 23 km de cea veche) înlesneşte, ca şi noua şosea, un trafic de călători şi de mărfuri bogat şi fluent, în rimă cu noul trafic, înzecit ca proporţii, al navelor ce plutesc pe noua Dunăre. De pe puntea vaporului, din automobil ori de la fereastra trenului, panorama clisurii se dezvăluie, în panoramele-i largi ca şi în detalii, prin imagini ce cer, fiecare, semnul de exclamare, ca un superlativ. Totul îţi fuge, dezvelindu-ţi alt unghi şi altă culoare, mai înainte ca prima senzaţie să te umple deplin.

Satele din clisură, de pildă, cîndva arhaice îngrămădiri de cocioabe din bîrne, mai ieri o lume a etnograficului, trăind o existenţă etnografică, s-au strămutat, gonite de apa umflată a lacului de acumulare, în sate-model, veritabile microoraşe, înălţînd demnitatea celor care le locuiesc. (Am vizitat chiar în aceste zile un astfel de „sat strămutat", satul Ieşelniţa, şi am regretat că n-am luat cu noi un aparat fotografic, ca să ilustrăm prin imagine, prin forţa ei de sinteză, prisosul unor cuvinte. Închipuiţi-vă un sat cu 760 de case, toate noi, înşirate pe 13 străzi, toate noi, construite doar în răstimp de ani şi sezoane. Oricare din aceste case, luată şi transplantată într-un alt sat, ar deveni, pe loc, punctul de gravitaţie al privelişti, adică toate celelalte case s-ar întoarce spre ea, ca s-o privească. Cu admiraţie, cu invidie, cu dorinţa de a-i semăna. Ar fi ca o majuscula arhitectonică în cartea privelişti, sau, cum zicea un arhitect-poet, ca un neologism. Satul Ieşelniţa de azi, ca toate satele strămutate, e un sat de neologisme arhitectonice, un sat care face limbajul satului românesc mai cult, emancipîndu-l, dar fără să-l strice. Casele — cele 760 — sînt, toate, impunătoare, cu camere multe, înglobînd spaţii vaste, cu curţi mari, cu porţi monumentale, cu faţadele ales rugrăvite, înlănţuindu-se ca nişte fastuoase brîie de-a lungul străzilor largi, înţesate de pomi şi de flori. Sat cu asfalt, cu electricitate, cu apă potabilă prin conducte, chiar şi cu termoficare, chiar şi cu centrală automată !).

Unele sate, cazul Gura Văii, cîndva un ciopor de căsuţe vegheat de pe culmi de o vilă regală, au devenit chiar oraşe, mari oraşe cu blocuri şi cu industrii moderne. Oraşele zonei, la rîndu-le, strămutate şi ele pe înălţimi, sînt, la ceasul de faţă, tot atît de îndepărtate de privelişteaˇ de care s-au despărţit, tot atît de diferite de ea, pe cît e somptuoasa Dunăre-mare faţă de vechea-i fierbere sugrumată de munţi. Despre Orşova — acum cîţiva ani un minuscul tîrg trăind şi murind într-un timp perimat, într-o atmosferă de „plins al ruinurilor", astăzi unul dintre cele mai moderne şi mai frumoase oraşe de pe Dunăre şi din ţară — s-au scris şi se vor mai scrie, cu siguranţă, destule pagini care să-i exalte înfăţişarea şi viaţa, căci miraculoasele lor transformări încă n-au istovit uimirea reporterului. Un oraş-amfiteatru de blocuri albe urcînd pe trepte terase spre vîrfuri montane, ca într-o ilustrată din Neapole, un oraş ce şi-a edificat, peste noapte, mari întreprinderi şi combinate, un oraş care atrage în sus, asemeni unui magnet, viaţa sonei, aducîndu-i pe vechii pescari şi clisurii şi pe vechii ţărani ce arau în piatră spre profesii şi spre existenţe altădată necunoscute. Un întreg munte, salvat de apa umflată a Dunării-lac, deşi îngropat pînă la briu în ea, a devenit vatra noii Orşove. Vreo 300 de hectare de sălbăticie ş-greştă au fost dislocate, remodelate, sculptate în trepte, ridicînd pe ele 60 de străzi (toate asfaltate), brăzdate de moderne blocuri (cu peste 3 500 de apartamente) şi de moderne locuinţe proprietate personală (mai bine de 1 700), în care trăiesc 18 000 de oameni. (Contrapunct istoric : vechea Orşovă avea 760 de locuinţe, cele mai multe măcinate de vreme şi de insidioasa eroziune a apelor, 1 400 locuitori şi o stradă-bazar — sau uliţă ? — pietruită pe o distanţă de 2 km.)

Totul s-a transformat în această zonă — sate, oraşe, drumuri, munţi, ape — ridicîndu-se pe un nou palier de frumos şi civilizaţie, rezidind geografie, rezidind viitor.

Dar rezidindu-şi geografia, întorcînd-o cu faţa spre viitor, oamenii locului au adus cu ei, întegrînd-o prezentului, deci viitorului, şi istoria, acel zid de care se sprijină fiinţa lor, acel zid fără de care existenţa lor ar bate în gol

A dispărut, înghiţită de apele lacului de acumulare, bătrîna insulă Ada-Kaleh, acea fermecătoare oază a Levantului, acel petic din feericul Bosfor aruncat pe Dunăre. Şi totuşi, insula n-a dispărut, e aici, e întreagă, cu legendele şi smochinii ei, cu căsuţele cu obloane trase, cu ruinele roşii ale cetăţii din veacul al XV-lea, cu moscheea şi covorul ei înstelat, larg cît e ţara, dăruit de sultanul Abdul Hamid. A fost strămutată pe Ostrovul Şimianului, insulă de nisipuri pustii, de la kilometrul 927, devenită, în ultimii ani, „Noul Ada-Kaleh", insulă-muzeu, cu nimic deosebită de cea cîntată de Pindar atunci cînd, spune legenda, Heracles a coborît aici, pe Dunăre, ca să culeagă măslinul sacru. Au fost aduşi aici şi măslini, cum şi alte specii de arbori şi flori exotice, din Cazane şi din clisură, alcătuind o mare rezervaţie de monumente ale naturii. Vestigii dintre cele mai preţioase ale istoriei şi civilizaţiei, ale vieţii omului de demult din aceste locuri, a colectat şi Muzeul Porţilor de Fier din Drobeta-Tr. Severin, salvîndu-le de ape şi de ireparabila goană a timpului.

La Porţile de Fier totul s-a schimbat şi se schimbă, rămînînd — în ceea ce are valoros şi peren — el însuşi.

ILIE PURCARU ■

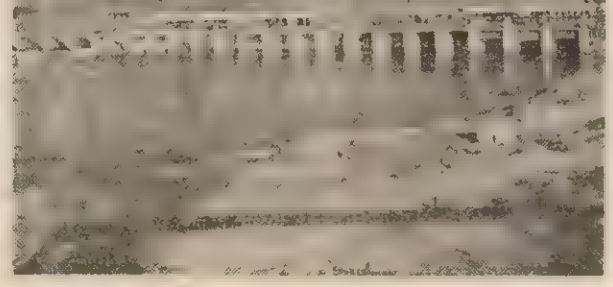

Magistralele albastre

Operă pentru veșnicie

Grandiosul e continut în toată această operă — cea mai înaltă operă de creație din cîte, prin veac, au încununat sforțările omului de la Dunăre și Carpați — dedicîndu-i acestuia poema unui suprem elogiu.

Ne-o spune — cu acea rară știință, care-i e proprie, de a discerne esențialul din efemer, de a înscrie în istorie clipa, atunci cînd clipa se propune duratei — însuși ctitorul operei, marele ctitor al României moderne, președintele Nicolae Ceaușescu :

„Vor trece decenii, secole, milenii și multe din construcțiile de astăzi — și întreprinderi, și locuințe, și altele — vor fi, fără îndoială, refăcute pe o bază nouă. Dar peste secole și milenii această nouă magistrală va rămîne permanent ca o mărturie vie a capacității creatoare a poporului român".

Canalul Dunăre-Marea Neagră — cea mai impunătoare ctitorie a României. Cea mai impunătoare, - de acest fel, de pe toată Dunărea, și una dintre cele mai impunătoare de pe continent și de pe planetă.

Canalul Dunăre-Marea Neagră — o ctitorie pentru veșnicie.

Datele ei sînt cunoscute. E lungă de 64,2 kilometri (deci e una din apele noastre de referință. Jiul e cu doar 15 kilometri mai lung !), e adîncă de 7 metri, iată de 70—90, își scurge undele pe sub 36 de poduri, satută 5 noi porturi (trei la Cernavodă, unul la Medgidia, altul la Basarabi) și scurtează drumul Dunării către mare cu 400 de kilometri. O apă nouă, deci o întîmplare cu rezonanțe cosmice (căci apele nu se nasc zilnic pe scoarță, la chip surprinzător !), și, ca produs uman, una cea mai umană, cea mai obedientă la voința omului, toate secretele ei fiind în mîinile lui, toate mișcările ei fiind decise de el. Un prodigios monument de civilizație, de nouă civilizație a naturii în România, făurit într-o epocă în care românul nu numai că poate supune natura, dar se poate însinua între forțele ei, poate lucra asemenea ei, încluzînd-o deplin în tiparele vrerilor lui despre ea, reconstruind-o — sau construind-o — astfel încît ea să se recunoască pe sine în gestul lui, ca într-un gest ce-i exaltă geniul.

Un gest care, între rezonanțele lui de ordin cosmic, înscrie și faptul că acest românesc pămînt scăldat de Dunăre e un pămînt deschis, un pămînt de legătură, peste care se logodesc pașnic orizonturile și punctele cardinale. Înscrie faptul că noi, cei de-aici, avînd conștiința acestui loc fericit, i-am închinat un monument de primă mărime. I l-am închinat cu nădejdea că, înlesnind drumul dinspre noi și spre noi al navelor noastre și al navelor lumii, stimulăm nu numai un trafic comercial, dar creăm o nouă și redutabilă punte a colaborării între popoare. Un pămînt închis, un pămînt cu multe ocoluri între el și lume, e un pămînt sumbru, un pămînt înnorat, un pămînt rău prevestitor. Deschizîndu-ne, prin monumentala construcție, și mai larg către lume, ne implicăm și mai adînc climatului planetar al colaborării și păcii, care ne implică la rîndu-i ca o lege cosmică. E simbolic faptul că am inaugurat monumentul într-o primăvară, în mai 1984, într-un anotimp cînd cerul nostru se deschide luminii, cînd Bălățelul, stăvilit trei luni pe an de asprul Crivăț, își vine în fire, învinge toată firea, cînd apele noastre și-au lepădat recile chingi, transformîndu-se în drumuri fierbinți ale vieții.

Alte date, la fel de revelatoare pentru locul construcției în timp și în lume : canalul poate primi nave de 5 000 tdw (o realizare de vîrf a domeniului !), poate asigura un trafic potențial de 80 de milioane de tone pe an (altă realizare de performanță !) și, prin cele două grupuri de ecluze gemene (lungi de cîte 310 metri și late de cîte 25), ca și prin cele cinci porturi (cărora, nu peste mult, li se va alătura și Constanța-Sud, ca unul din cele mai mari porturi maritime ale Europei), își sporește atributele noului, alcătuindu-se ca o operă la nivelul suprem al tehnicii veacului. O operă pe care normativele O.N.U. o așază în cea mai înaltă clasă a edificiilor genului, subliniindu-i astfel valoarea de referință.

Ne implicăm deci nu numai prin scopul, dar și prin modernitatea operei, în plin circuit planetar, într-o lume și într-un timp al căror ritm, iată, trec și prin noi, a căror respirație o propulsăm. Ne implicăm în destinul umanității implicîndu-ne, firesc, înainte de toate în cel al nostru, marea magistrală albastră fiind concepută nu doar ca o arteră de navigație ci și ca un ax al unui ansamblu de operații de o unică anvergură și cu incalculabile consecințe în peisajul și în viața locurilor. Canalul va sluji la buna gospodărire a apelor zonei, la extinderea irigațiilor în Dobrogea (această Dobroge cu apa atît de rară, pînza fluidă și răcoroasă aflîndu-se la mari adîncimi, de unde pînă mai ieri era scoasă cu roata învirtită de măgăruși), la alimentarea cu apă potabilă și industrială a localităților riverane. Și, nu în ultimul rînd, la închegarea unei frumuseți a locurilor căruia pămînteanul îi purta de mult nostalgia.

Cum s-a construit această nouă natură a României ?

Ca s-o poți cuprinde cu toate valorile și semnificațiile ei trebuie, în chip necesar, să urci spre privelistea zilei de azi de la ideea-matrice, să pornești deci, ca în cazul tuturor ctitorilor, de la miniatură, reinterpretînd gîndul scris întîia oară pe o foaie de pergament, reluîndu-l la dimensiunea machetei-chivot, desfășurîndu-l apoi în toată amploarea arhitectonică visată de ctitor. Noua apă a țării a fost făurită, mai întîi, în mod abstract, în laboratoarele și atelierele a 38 de institute de studii și proiectări, bătălia pentru forțarea acestei porți prin munții Hercinici fiind precedată de o uriașă bătălie mută, o bătălie a cugetării, purtînd amprenta capacității românești de creație, căreia i-a urmat, nu mai puțin creatoare și trudnică, bătălia celor ce-au pus ideea în rost, a sutelor de mii de muncitori, tehnicieni, ingineri și specialiști, de la autorii ultramodernelor utilaje și instalații la constructorii edificiului.

Un edificiu desfășurat pe întreaga-i scară, de la idee la întrupările ei succesive, sub veghea atentă a ctitorului, a celui care, decizînd această operă-unicat de covîrșitoare însemnătate pentru progresul și forța țării, a avut primul în minte imaginea materială ce va fi. Începînd de la proiectul inițial și isprăvind cu proiectele de detaliu, toate soluțiile adoptate, ca și toate fazele constructive, s-au înfăptuit prin recomandările și sub îndrumarea directă a secretarului general al partidului, succesul întregii bătălii avîndu-și sursa în strategia vizionară și în tactica de înaltă eficiență ale ilustrului comandant.

Spațiul nu ne îngăduie să cuprindem imensa desfășurare a bătăliei construcției, nici să-i numim pe bravii ei combatanți. Sînt prea mulți pentru asta (au fost epoci cînd lucrau aici cîte 25 000—30 000 de muncitori și specialiști, de ostași și de tineri brigadieri !), cei mai mulți au rămas anonimi, căci, în viltoarea celor opt ani de construcție, n-au putut fi citați pe ordine de zi decît puțini. Nici n-ar fi fost posibil, fiindcă într-o asemenea bătălie națională nu prea e timp de ordine de zi, nu prea e timp de numit eroismul, cînd totul se sprijină pe eroism. Oamenii și-au confruntat ardoarea inimii, puterea brațelor și înălțimea ideii cu condiții dintre cele mai grele (s-a săpat într-un teren arid, amestec de nisipuri argiloase, de loess și cretă, de calcare degradate etc.), schimbînd din mers tehnologii și unelte, ca să răspundă exigențelor unei creații de vîrf, ce nu admite decît rigoarea maximă, calitatea maximă. S-au excavat peste 300 de milioane de metri cubi de pămînt și rocă (cu 25 de milioane mai mult ca la Canalul Suez și cu 140 mai mult ca la Canalul Panama), s-au turnat 4 milioane de metri cubi de betoane, s-au executat protejări de taluzuri pe 4,1 milioane de metri pătrați, s-au utilizat 13 000 de tone de echipamente hidromecanice și tabliere metalice pentru poduri în greutate de 11 085 de tone, s-au construit drumuri de șantier în lungime totală de 167 km, și căi ferate de 67 km. Legea constructorilor a fost solidaritatea deplină, răspunderea fierbinte a fiecăruia pentru reușita tuturor, unicitatea operei înfățișîndu-se ca o rezultantă obtenabilă de eforturi și îndrăzneli, de iscusință și de conștiință. Și, astfel, vechiul vis al deschiderii unei noi ferestre prin care Dunărea să privească marea, vis nutrit și de români, și de străini, întemeiat în proiecte și studii de pașoptistul Ion Ionescu de la Brad (1851), apoi de inginerul L. Stoenescu-Dunăre (1927), încercat practic în anii 1949—1953, dar eșuat, posibilitățile tehnico-economice ale țării fiind departe de a-l putea cuprinde, a devenit, în anii **Epocii Ceaușescu**, strălucitoare realitate, tot atît de arhidurabilă ca și Dunărea și ca și marea.

Vom mai nota, în finalul acestor rînduri, încă un fapt, adiacent marii construcții, dar sporindu-i simbolul, întregindu-i semnificația. Abia născută, marea construcție a și început să prolifereze, să facă pui, transferîndu-și ideile, proiectele, experiențele, oamenii spre zări mai apropiate sau mai îndepărtate. E într-un stadiu avansat de execuție Canalul Poarta Albă-Midia-Năvodari, așteaptă gongul inaugural al construcției Canalul Giurgiu-București, care va face din Capitala patriei port la Dunăre și la mare. Bogatul și armonicul sistem hidrografic al României își anexează noi bogății, noi armonii, noi „ape umane", dirijate de om spre nevoile construcției naționale, prin reconstrucția pămîntului însuși.

Cine nu ne cunoaște va trebui, așadar, să ne viziteze cu ultima ediție a cărții de geografie în mînă. Și va trebui să creadă nu atît planșele — căci planșele, fatal, rămîn totdeauna în urma vieții — cît faptele. Fiindcă și orbirea poate constata, pe pipăite, că România și-a dat, în ultimii 21 de ani, nu numai o nouă geografie economică și socială, ci și o nouă geografie în sensul fizic al acestei discipline tot atît de concrete și de reale ca și adevărul. Că faptul acesta e un fapt revoluționar nu mai e nevoie să subliniem. Vom sublinia altceva, ca sensul să devină mai limpede. Vom spune — argumentînd nu cu texte de geografie, ci cu geografia însăși — ca aceste inegalabile transformări confirmă, întăresc și fac evidentă capacitatea neamului românesc al acestei epoci de a-și asuma niște facultăți demiurgice, punîndu-le în slujba sa, a țării și a lumii în care trăiește.

Ctitoria de veșnicie a Canalului Dunăre-Marea Neagră o probează la modul cel mai înalt.

ILIE PURCARU

Podurile

Arcuri peste timp

În viața unui podar, un pod peste Dunăre este un eveniment memorabil, asemănător, să zicem, cu acela al participării unui sportiv la Olimpiadă. Sînt podari care întreaga viață n-au avut șansa să proiecteze și să construiască unul. Într-adevăr, de la podul lui Anghel Saligny de la Cernavodă, construit între anii 1890—1894, pe atunci cel mai mare pod european și primul la construcția căruia s-a folosit oțelul moale în loc de oțel pudlat, pînă după război, adică 60 de ani, peste Dunăre nu s-a mai construit nici unul.

Simplu vorbind, podul este o construcție care susține o cale de comunicație terestră, asigurîndu-i continuitatea peste un obstacol natural sau artificial. Definiția e scacă și neîndestulătoare. Nu există două poduri asemănătoare, amendamentul fiind valabil îndeosebi în cazul celor mari. Fiecare pod are problemele lui, își cere propria lui rezolvare, fie și pentru faptul că intervenția omului în natură presupune respect față de aceasta. Deși criteriile care decid soluția constructivă sînt economice, se are în vedere și nu în ultimul rînd modul în care podul se armonizează cu cele înconjurătoare, el fiind pentru zeci de ani și un monument al hărniciei, priceperii și forței oamenilor.

Drumurile, căile ferate și podurile care le trec de pe un mal pe altul înseamnă o intervenție minimă în natură. Pe sub poduri, riurile curg la fel de nestingherite, nici o mențire a naturii nu este deturnată de la firescul ei.

Am discutat cu cîtiva specialiști ai institutelor de proiectare a M.T.Tc. care au proiectat podurile peste Dunăre și peste Canalul Dunăre-Marea Neagră. Vom respecta dorința lor de a le păstra anonimatul. Podurile . Se scrie despre poduri folosindu-se cuvinte mari : spectaculos, unicat, prioritate tehnică. Proiectarea și construcția unui pod este prin anvergura lucrărilor o desfășurare complexă de forțe de proiectare și execuție. Podul se impune prin el însuși. Pentru ridicarea unuia este nevoie de exactitate și rigoare, de un fel de a-l gîndi care să elimine orice posibilitate de surpriză în exploatare. Pentru a fi realizat în condiții de eficiență economică cît mai ridicate, pentru a avea o durată de funcționare cît mai lungă este nevoie să fie folosite materialele, utilajele și tehnologiile cele mai avansate de care dispune tehnica la ora prezentului. Cam acestea sînt datele problemei", ne-a spus unul din proiectanții acestora.

Doar în ultimii ani peste Dunăre au fost construite podurile de la Giurgeni, de șosea cu 4 benzi de circulație, avînd o lungime de 1456 metri, podul peste brațul Borcea de la Cernavodă, pentru cale ferată dublă și 4 benzi de circulație pentru șosea, lung de 970 metri, avînd viaductele de acces pentru cale ferată și șosea separate și podul peste Dunăre de la Cernavodă, care va fi dat în folosință anul viitor. Peste Canalul Dunăre-Marea Neagră au fost construite 6 poduri de cale ferată și șosea la Cernavodă, Basarabi și cîte două la Medgidia și Agigea.

Podul de la Cernavodă peste Dunăre va înlocui cunoscutul pod construit în urmă cu aproape o sută de ani de Anghel Saligni.

Se poate vorbi despre un autor al acestor poduri ? Fără îndoială că nu. Ele sînt o uriașă realizare colectivă. Nu folosim cuvinte mari ci exacte.

Proiectarea fiecărui pod a durat mai bine de o jumătate de an și a fost asigurată de colective formate din peste 20 de specialiști de la Institutul de proiectare pentru transporturi auto navale și aeriene, Institutul de proiectare pentru căi ferate, Institutul de Construcții București.

Pentru tabliere s-a folosit pentru prima oară în Europa oțel 52 sudabil. Blumurile au fost realizate la Reșița, oțelul la Galați, tehnologia de sudare la Bocșa.

Au participat la lucrările de stabilire a unor tehnologii noi Institutul de cercetare al M.T.Tc. și I.S.I.M. Timișoara.

Tablierele metalice au fost realizate la Întreprinderea metalurgică Bocșa, Uzina de utilaj chimic Rîmnicu Vîlcea, I.M.U.T. Moreni și Întreprinderea de poduri metalice și prefabricate de beton Pitești.

Reazemele speciale au fost executate la I.M.G. București.

Materialele din cablele de ancorare au fost pentru prima oară de proveniență românească. Materialele, dispozitivele și instalațiile folosite la construcția podurilor au fost în exclusivitate românești. Cu ele au fost lansate tablierele, au fost ridicate blocuri de peste 2000 de tone, au fost forate coloane de fundare de peste 60 de metri sub nivelul apei. Au fost imaginate dispozitive speciale de montaj.

La montajul unui tablier lung de cîteva sute de metri, pornindu-se de la ambele capete ale podului, s-a ajuns la mijlocul deschiderii centrale să se realizeze o asamblare fără nici o corecție. Pentru ca montarea tablierelor să fie realizată în condiții perfecte s-a făcut la uzina producătoare un premontaj al unor construcții metalice de cîteva mii de tone.

Podurile peste Dunăre și peste Canalul Dunăre-Marea Neagră își definesc frumusețea și eleganța printr-o asociere aparte dintre monumentalitatea și necesitatea lor. Gîndindu-ne la o cunoscută definiție : frumos este un lucru care-ți dă convingerea că nu poți să-l adaugi sau să-i lei ceva, să fim de acord că nu putem trece pe lîngă marile poduri peste cea mai mare apă curgătoare a țării fără să ne încerce aceeași senzație.

OPREA GEORGESCU

23 AUGUST 1944 1986

DUNĂREA
oglindă în care privim chipul ţării

Delta

O lume care se naşte

Lume fascinantă, spaţiu fabulos, poveste fără de sfîrşit această Deltă a Dunării... Tampon etern între Oceanul Planetar şi bătrînul continent (dacă ne gîndim fie şi la numai tulburătoarea joncţiune a apelor dulci şi sărate care-i fac imperceptibilul ei hotar dinspre mare), Delta Dunării n-a fost şi nu este scutită de acele convulsii ale naturii care-o fac greu de stăpînit şi de definit. „Piatra filozofală" a Deltei Dunării a constituit-o dintotdeauna — şi cu atît mai mult în epoca civilizaţiei industriale — o dreaptă cumpănire între lucrarea naturii şi cea a omului, între ceea ce au durat aici, din vremuri imemoriale, apa, vîntul, soarele şi ce va să dureze în acelaşi spaţiu, într-un timp comprimat de ritmuri şi de aspiraţii tot mai înalte, omul. Semnul de înţelepciune în această dilemă „fără ieşire" a putut apare, iată, în aceşti ani-lumină, cînd întreaga ţară a primit obligduirea unei gîndiri cutezătoare, vizionare ce a declanşat o epopee fără precedent, grandioasa epopee a reconstrucţiei pămîntului — şi acest seron a avut realismul, luciditatea şi forţa de sinteză de a demonstra răspicat că a lăsa, în continuare, Delta Dunării în voia naturii înseamnă un atentat la însăşi ideea „conservării" sale naturale, înseamnă asumarea riscului inadmisibil al degradării naturale, de la sine a acestui spaţiu mirific. Cu alte cuvinte, aşa cum limpede s-a înţeles din analizele efectuate la faţa locului de secretarul general al partidului împreună cu specialişti, cu oameni ai muncii şi locuitori ai deltei, la adăpostul generoasei idei de „rezervaţie naturală" nu putem ascunde evidenţa că apele îşi fac de cap prin casele oamenilor, că delta este „sifonul" în care se depun reziduurile poluante ale industriilor din opt ţări riverane, că Dunărea colectează şi filtrează aici o reţea hidrografică de pe aproape din jumătatea Europei, că pădurile de la Letea şi Caraorman sînt îmbătrînite şi mor lent, că nisipurile şi mlaştinile în expansiune înăbuşă pămînt roditor de pe care se pot obţine recolte importante, că între peşti şi pelicani (sau celelalte păsări ihtiofage, cum li se mai spune) acel celebru echilibru ecologic nu se mai restabileşte de la sine, că, în sfîrşit, nevoia de civilizaţie a întregului ţinut are chiar aici importante resurse care se cer puse în valoare. În descendenţa acestor profunde analize şi observaţii a rezultat şi se află în plină desfăşurare un program de valorificare complexă a Deltei Dunării ; principiul acestui program este realizarea unui echilibru economic şi ecologic, totodată, iar spiritul lui — acela de a veni în întîmpinarea naturii, dar pe căi ce se află în consens cu nevoile şi aspiraţiile oamenilor acestor locuri bîntuite de vînturi şi de ape. Prin asanări şi consolidări de maluri (îndeosebi pe canalul Sulina) locuinţele oamenilor au început să fie ferite de ape ; zone întregi — la Malluc, Crişan, Caraorman, Sfîntu Gheorghe, Pardina — vor trebui să aibă pe hartă culoarea cîmpiei, au fost aduse, adică, în circuitul agricol ; pînă în 1990 se prevede ca suprafaţa totală destinată agriculturii să ajungă aici la 90 000—100 000 ha ; pădurile de la Letea şi Caraorman au început să fie igienizate şi repopulate cu pin negru, plop euroamerican, salcîm şi arţar („rezervaţia naturală nu se confundă cu sălbăticia şi nici cu lăsarea locurilor de izbeliţte" avea să spună un veteran al deltei) ; de fapt, în programul amintit este inclusă explicit amenajarea a peste 40 000 ha rezervaţie naturală, în sensul propriu al cuvîntului, în zone caracteristice ale deltei ; a început valorificarea nisipurilor grele şi a color peliculizate (pentru turnătorii) ; portul Sulina, organizat ca port liber printr-o decizie de cel mai înalt nivel, a prins viaţă pe măsura acestei pretenţioase destinaţii (depozite frigorifice, silozuri, platforme pentru tot felul de oportunităţi) ; viaţa socială şi economică se structurează tot mai limpede în unităţi mixte, adecvate ocupaţiilor de aici (agricultură, piscicultură, silvicultură, horticultură, stuficultură şi turism).

„Calul de bătaie" îl constituie şi acum, ca dintotdeauna, peştii şi păsările. „Unii vor peşte, alţii vor pelicani" se exprima plastic un om aflat la confluenţa răspunsului, sugerînd diversitatea de opinii a celor tentaţi mereu să-şi dea cu părerea despre delta noastră, chiar fără s-o cunoască. A fost o vreme în care un pelican mort era echivalat cu un atentat împotriva naturii, omiţîndu-se că acel pelican consumă în medie 24 kg peşte, cantitatea totală „halită" într-un an de păsările adulte fiind estimată la 3 500 tone peşte. Replica celelalte orientări, „ihtiofile", n-a întîrziat : cu mulţi ani în urmă, în sute de cuiburi ale chiroi de mare (păsări care au în Europa doar trei colonii — două la Marea Baltică şi una aici) ouăle au fost zdrobite, chipurile, tot în numele „ocrotirii naturii". Se înţelege că acestor situaţii li s-a pus capăt, printr-un demers istovitor, care a presupus ştiinţă, înţelepciune şi spirit de discernămînt. Dacă s-a reuşit şi se vor reda agriculturii aiităa mii de hectare asta nu înseamnă că nu mai are balta peşte ; atita doar că piscicultura a fost ridicată la stadiul cerut de spiritul epocii, a devenit, adică, zootehnie subacvatică, asta însemnînd ştiinţă şi specializare în toată regula. Au fost realizate peste 42 000 ha amenajări piscicole de creştere intensivă şi supravegheată a peştelui după toate regulile unei activităţi industriale. Producţia de aici este, se înţelege, incomparabil mai mare decît în stare naturală — şi, în condiţiile acestea, ne vom da seama de sensul civilizator al unei atari întreprinderi dacă vom aminti că de pe locul unui fost hectar de luciu de apă care dădea o tonă de peşte pe an se obţin acum recolte de peste 7 000 kg grîu şi 4 000 kg porumb boabe. În deltă, nimic nu se pierde ci totul se transformă, dar se transformă în consens cu legile naturii şi cu nevoile omului, totodată. Este vorba de un proces legic, dirijat şi controlat, condus cu atenţie şi consecvenţă. Mai multă curăţenie, mai multă ordine, mai multă disciplină prelungită în însăşi firea lucrurilor şi locurilor nu pot să fie decît benefice pentru delta noastră, nu pot să ducă decît la renaşterea, mai proaspătă şi mai puternică a naturii din acest spaţiu de vis. Distrugerea vegetaţiei dure din heleşteele şi bazinele de producţie nu va putea însemna niciînd „un atentat împotriva naturii", aşa după cum îndiguirea Dunării pe sectorul Măcin-Isaccea (prin care se vor proteja de inundaţii peste 20 000 ha) sau regularizarea, în plină desfăşurare, a braţului Sfîntu Gheorghe nu sînt decît corecţii aduse de om, în folosul omului, unei stări naturale cu evoluţie malefică. În ultimă instanţă, pentru însăşi natura acelor locuri. De pildă, această regularizare a braţului Sfîntu Gheorghe este menită să îndrepte coturile, meandrele şi să reactiveze cursul apei, se va revigora, în acest fel, procesul de depunere a aluviunilor în mare, proces de o deosebită importanţă pentru un echilibru ecologic general al zonei, întrucît vechile diguri ale portului Sulina s-a constatat că au blocat vreme îndelungată aducerea înspre sud a acestor aluviuni ce erau purtate de curenţii de coastă şi care acum trebuie suplinţi de un debit mai mare al braţului Sfîntul Gheorghe. Aceleaşi clarviziune şi înţelepciune — responsabilitate, se zice, faţă de natura locurilor — au determinat începerea de curînd a unor lucrări de consolidare a ţărmului Mării Negre între Sulina şi Midia ; marea muşcă anual din ţărm o suprafaţă de 67 ha — şi, în acest ritm, se înţelege că nu ar fi trecut multă vreme pînă cînd complexul lagunar Razelm-Sinoe s-ar fi transformat în golf la Marea Neagră. Sistemul de protecţie împotriva eroziunilor conceput pentru această zonă va facilita, totodată, aducerea în circuitul agricol a unei suprafeţe de 21 000 ha din bătrîna noastră deltă.

...Lume fabuloasă, spaţiu mirific, poveste fără de sfîrşit, Delta Dunării trăieşte din plin anotimpul deplinei sale revigorări, prin arterele şi nervurile sale străvechi pulsînd energia vitală a unui timp nou, în care omul şi natura sînt reuniţi aici într-o nouă simbioză, guvernată de spiritul tutelar al unei epoci civilizatoare.

OCTAVIAN ŞTIREANU ■

Ceea ce a trebuit luat de la capăt, a fost luat de la capăt. Zimnicea, oraşul şi portul, trăiesc viaţa a doua.

De la o zi la alta, orizonturile deltei sînt altele și la Chilia Veche

Un crîmpei din civilizația palantei

Chilia Veche se înnoiește

Cîndva, nu demult, am fost la Chilia Veche. Mă chema acolo o istorie străveche, urmele unui Bizanț apus, demantelat, ale cărui ecouri, îmi place să cred, se aud mai ales primăvara, cînd scoate capul din apă mogodiciul, adică spicul papurei, stuful și costreiul. Se aud atunci mai ales vocile voievozilor Țării Românești, apoi poți zări peste grinduri umbra voievozilor Moldovei, a lui Alexandru cel Bun, și pe brațul Chilia, ca și pe celelalte brațe ale Dunării, vezi parcă pînzarele repezi ale lui Ștefan cel Mare despicînd marea spre Stambul. Nici n-ai putea crede, de n-ar fi atestată, că ar putea să încapă atîta istorie pe o firavă palmă de pămînt. Că doar pe 35 de mii de hectare se reazimă uscatul aici. Încolo se lățăie valul deltei și-al mării.

Nu m-a mișcat chipul ei de atunci. Un sat de pescari, cîțiva crescători de vite pe grindurile cu iarbă gălbuie, tăietori de papură și stuf veniți vara aici de prin mai toată țara, cîțiva plugari care scormoneau în cîte-o baltă secată, să semene porumb ori să așeze, la depărtare de un pas de om, ouăburile de pepeni. Și de se întîmpla să nu vină apa, adică să înunde Dunărea, porumbul creștea cît plopul, pepenoaicele vărgate se făceau cît căldarea, încît se săturau și mistreții. Apoi, case din palantă, pe care apele, cînd dau peste maluri, nu le doboară întru totul la pămînt, copii blonzi în cămeșe lejere, fără pantaloni, arămiți de soare, scăldîndu-se laolaltă cu crapii și știucile prin privaluri, dube forfotind pe toată cuprinderea apelor, luntrii răsturnate pe maluri, sub care se hîrjonesc fete și băieți, barcaze remorcate de șalupe, în care singeră moruni cu burțile sfîșiate de paragate, scule pescărești mirosind a catrance ladului, pescari mușcați de șarpele mării, marinari tăciuni, cufundați adînc în amintiri severe, pescărușii și stîrci pe picioarange adunînd mărunțișul risipit în arta cherhanalelor, chipeșe cofetane, nagîți naivi, sturzi cu mîncărici pe limbă, corcodei și lișițe moțate, rațe sălbatice, asemenea unor rachete în miniatură, iuți și derutante în zbor, mirezme de borșuri de somn, de saramură, țînțari, soare, înalt și speranță.

De la Ștefan cel Mare pînă în epoca aceasta modernă, numită **Ceaușescu**, acest spațiu mirific a tăcut, n-a mai reverberat, se retrăsese parcă în adîncurile propriei lui istorii,– suficientă sieși, acoperit doar de o coloratură locală. Dar spațiul acesta are, se pare, vocația istoriei. Valul timpului a bătut multe secole în malurile lui, pînă în 1983, cînd secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, preocupat constant de dezvoltarea fiecărei zone a țării, a poposit și la Chilia Veche. Și, iată, de atunci, o altă istorie a început pe acest pămînt bogat în istorie. Chilia Veche se înnoiește ! O arhitectură modernă, nu pitică, nu doar din pămînt, paiantă și stuf, ci din fier, sticlă și beton a început să se îngîne cu lanurile de stuf și de papură. Anul acesta aflăm, au fost date în folosință o sută de apartamente, în care s-au mutat, să trăiască într-un confort al timpului, tot atîtea familii. Au fost date, de asemenea, în folosință spații comerciale, unități de prestări de servicii, de prelucrare a unor materii și materiale locale, asigurîndu-se, astfel, populației mai multe locuri de muncă. Și fiindcă statutul Chiliei Vechi va fi acela de orășel agroindustrial s-a dezvoltat, în ultimii ani aici, agricultura. O stațiune de cercetare și producție agricolă, condusă de un mai vechi specialist, inginerul Constantin Frandeș, încearcă să consacre în zonă soiuri noi de plante, de viță de vie și pomi fructiferi. Rezultatele sînt promițătoare : via și livada sînt pe rod. Zilele trecute au fost expediate către Tulcea, orașul reședință de județ, primele tone de struguri — tămîioasă din deltă. Se experimentează, de asemenea, hibrizi noi de orez, soiuri noi de fasole. Din bălți și de sub ape au fost scoase pînă acum 12 000 de hectare. Nu e o suprafață prea mare, dar recoltele obținute aici sînt bogate, îndeosebi la extinderea agriculturii, a zootehniei totodată. Întreprinderea de exploatare complexă a resurselor naturale din Delta Dunării, înființată în septembrie 1984, construiește acum mai multe grajduri pentru animale (oi, vaci, porci) și păsări, un centru pentru măciniș, o adevărată zonă industrială, cum a început s-o denumească localnicii.

Dar viitorul ?

E înfloritor. În 1988 va exista aici un abator, fabrici de prelucrare a unor produse locale, a legumelor și fructelor, așa încît nimic nu va mai pleca din Chilia Veche sub formă de materie primă, ci doar ca materie finită. Se va dezvolta rețeaua de școli, licee, unde se va pregăti viitoarea forță de muncă, viitoarele cadre de muncitori și specialiști, asigurîndu-i-se statornicie omului și înflorire locului.

Bizanț după Bizanț, cum ar spune marele nostru istoric Nicolae Iorga, dar mai înainte de toate, un multimilenar și mirific spațiu românesc, care pătrunde cu optimism într-o nouă prefacere.

Chilia Veche privește marea de la o înălțime de numai 8,5 metri.

Viitorul ei este, însă, mult mai înalt !

GRIGORE MARAȘANU

Case noi pentru oamenii deltei

Fotografii de ELENA GHERA

Porturile

Ancore la țărmul viitorului

La Moldova Veche a fost amenajat, în anii '70, un port industrial pentru minereurile de cupru și în special pentru piritele care ajung, pe Dunăre, pînă la combinatele chimice de la Turnu Măgurele și Năvodari. Iată un fapt care a schimbat geografia locului, un fapt de certă însemnătate, fără îndoială, pentru noi toți. Dar să ne adresăm, cu sinceritate, întrebarea : cîți dintre noi știu că faptul acesta s-a petrecut ? Tot astfel am putea să ne întrebăm și în legătură cu imaginea nouă ce se răsfrînge în oglinda de apă a Dunării la Drencova, port construit de asemeni în urmă cu vreo zece ani. Există, de bună seamă, o ierarhie a porturilor, în funcție de traficul de mărfuri acestea sînt de mai multe grade și este firesc să se întîmpărească în conștiința fiecărula dintre noi în primul rînd evenimentele privind viața porturilor mai mari. Bunăoară, n-am exagera dacă spunem că despre cece ce s-a întîmplat la Orșova ar ști să povestească și copiii. În urma lucrărilor pentru hidrocentrala de la Porțile de Fier I, a fost nevoie să fie strămutat orașul întreg și să fie construit un port nou. Pentru aceasta au fost cheltuite cîteva miliarde de lei. Iar înfățișarea zonei s-a schimbat radical. Ca un arc de cerc desfășurat în jurul golfului Cernei, orașul acesta ridicat din temelii în urmă cu mai bine de zece ani constituie o expresie de anvergură a arhitecturii românești și împreună cu portul lui modern, construit și cu gîndul la cerințele viitorului, reprezintă un exemplu strălucit al unei impresionante realități : porturile noastre de la Dunăre mai amintesc de ele însele, cele care au fost altădată, doar prin numele pe care-l poartă. Mai cu seamă în ultimele două decenii, construirea unor porturi noi ca și extinderea altora și modernizarea lor au impus constiința oricărui om de bună credință convingerea că a trecut într-adevăr o etapă istorică, de rodnice fără seamăn, între înfățișarea de astăzi a porturilor noastre de la Dunăre și vremea cînd vasele erau încărcate la cheiurile lor, ca pe timpurile cele mai vechi, tot cu sacul și roaba. Pe platformele și la danele lor, macaralele-portal au dat un preț nou, mai mare, timpului de lucru și au făcut munca mai spornică. Zestrea porturilor noastre de la Dunăre se ridică astăzi la multe miliarde de lei, mai cu seamă dacă avem în vedere și flota, vasele înscrise în registrele lor. Se știe că după Congresul al IX-lea, din inițiativa și sub directa îndrumare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost elaborat un Program naval special, strategie pe termen lung, care a determinat un avînt fără precedent al industriei constructoare de nave românești. La Galați și Brăila, la Tulcea și Sulina, la Oltenița, Giurgiu sau Drobeta Turnu Severin, ritmurile înalte ale muncii din aceste șantiere navale puternic dezvoltate și modernizate se regăsesc într-o spectaculoasă evoluție a producției, în conformitate cu hotărîrile Congresului al XIII-lea al partidului : „O dezvoltare puternică va cunoaște traficul fluvial pentru care se prevede o creștere cu 30—35 la sută a volumului mărfurilor transportate, urmînd să se folosească în mai mare măsură Dunărea și să se exploateze intensiv Canalul Dunăre—Marea Neagră. Flota fluvială va fi dotată cu aproape 430 mii tone nave nepropulsate și 150 mii C.P. remorchere și împingătoare".

Fiecare timp are desigur puterea lui de a îndrăzni, de a crea, de a înfăptui și în acest adevăr incontestabil se regăsește întreaga și credința noastră că prin sporul de bogăție și forță și cutezanță pe care l-a cunoscut țara în ultimii ani de după Congresul al IX-lea al partidului a fost posibilă preschimbarea înfățișării porturilor noastre de la Dunăre, echivalentă cu o nouă întemeiere a lor. Renașterea acestor porturi și vitalitatea lor se explică, fără îndoială, prin dezvoltarea orașelor din jur, a zonelor din jurul orașelor-port, prin ritmurile noi de muncă și viață pe care le-a cunoscut întreaga țară. La Drobeta Turnu Severin, bunăoară, volumul activității dintr-un an de pe la sfîrșitul anilor '50 se realizează acum, în acest port, doar în trei zile ! În oricare dintre porturile noastre dunărene am putea constata o astfel de intensificare a ritmului de viață prin care se dă un conținut uman și dinamism unui tablou geografic ce se află în perpetuă înnoire. Pe bulevardul de apă al Europei, pe malul românesc al Dunării, porturile noastre au devenit repere dintre cele mai importante.

A fost o vreme cînd viața acestor porturi se petrecea în așteptarea unor zile mai bune. Pînă pe la începutul anilor '60 nu s-ar fi putut spune că într-unele din aceste porturi nu se lasă uneori o liniște mare, deplină, că se aud acele ceasorniculul cum sar de pe pragul unui minut pe altul. Apoi a venit și vremea ieșirii din așteptare, cînd orașele acestea au putut să ridice fruntea. La Calafat, oraș despre care s-ar putea zice că este un buchet de trandafiri culcat pe brațul fluviului, cu ocazia unei vizite de lucru tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea că așezarea aceasta trebuie să devină „o perlă a Dunării". Ca să ajungă astfel, au fost necesare investiții de cîteva miliarde de lei. Iar renumele nou al orașului se datorează și dezvoltării în cuprinsul lui a unei puternice industrii, nu doar multimii de flori care-i înundă străzile.

Da, finișteа patriarhală a unora dintre porturile noastre dunărene a pierit ca și cum Dunărea ar fi smuls din mal o sălcie scorburoasă și-ar fi dus-o la vale. La Zimnicea, în urmă cu 20 de ani portul lucra doar cu cîțiva oameni. Cînd se ivea prilejul, mai veneau să ajute și cîțiva zilieri. Apoi, prilejurile acestea s-au înmulțit, au început să vină transporturi tot mai mari de materiale de construcție iar explicația consta și în faptul că portul însuși urma a fi reconstruit. Lucrările au început în primăvara anului 1979. Și nu era vorba de modernizarea vechiului port ci despre construirea, pe locul lui, chiar a unui port nou. Vechiul desen al portului a dispărut ca și cum un profesor ar fi șters cu guma pe o hîrtie liniile trase în joacă de un copil. Iar opera nouă este, fără îndoială, impresionantă. Portul cel nou a fost dat în funcțiune în urmă cu doi ani. Platforma lui a fost înălțată cu cîțiva metri și de-a lungul unui șir de 1 500 de piloni de beton a fost turnat, tot din beton, cheiul cel nou. E făcut pe vecie, zic oamenii locului. La Zimnicea, orașul e un oraș nou iar portul e un port nou. În această operă de restructurare a locului, ceea ce s-a putut continua, s-a continuat. Ceea ce a trebuit luat de la capăt, a fost luat de la capăt. Zimnicea, orașul și portul, trăiesc viața a doua.

Da, fiecare timp are, într-adevăr, puterea lui de a îndrăzni, de a crea, de a înfăptui. Iar schimbările produse în anii de după Congresul al IX-lea al partidului în viața porturilor noastre de la Dunăre reprezintă o adevărată operă de civilizație.

DUMITRU ELIADE

În vremea Marelui Mircea

(VII)

„Pîn-în Dunăre ajunge furtunosul Baiazid..."

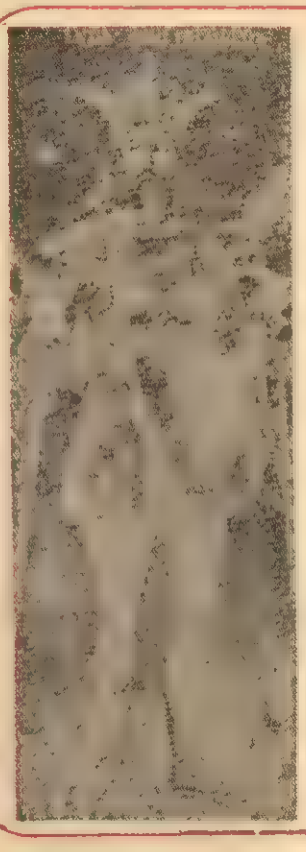

...Așa cum am promis, pentru a cunoaște desfășurarea bătăliei de la Kosovo Polje (Cîmpia Mierlelor), ne-am adresat lui Șükrüllah, unul dintre cei dintîi cronicari otomani, autor al unei istorii universale. El nu a participat la amintita bătălie, fiind născut, pe cît se pare, cu un an înainte, adică în 1388. În calitate de consilier al sultanilor Murad al II-lea și Mehmed al II-lea a putut să adune însă o bogată informație din surse apropiate de centrul puterii, astfel că, deși tîrzie, cronica sa prezintă deosebit interes și pentru perioadele mai timpurii. Așa cum arătam, cronicile otomane — și cea a lui Șükrüllah nu face excepție — sînt pătrunse în relatarea evenimentelor de atitudinile afective — simpatie sau ostilitate — viguros exprimate de autori. Elogii sau osînde însoțesc — și adesea îngreunează — expunerea, adevărul fiind sacrificat, nu o dată, pentru a aureola un sultan sau a cobori un adversar al Porții otomane. Spiritul critic — necesar oricărei interpretări corecte a izvoarelor — trebuie să fie mereu treaz deci, pentru a culege elementele necesare reconstituirii obiective a faptelor.

Mai trebuie să-l avertizăm pe cititor că, de fiecare dată, cînd va fi vorbă de nemusulmani interlocutorul nostru, cronicarul otoman va folosi termenul de „ghiaur" (necredincios).

CRINCENA ÎNCERCARE

— Așadar, Șükrüllah, care au fost forțele angajate în bătălie?

„Construind un lăcaș pentru viața de apoi, sultanul Murad a plecat din nou în Rumelia și a purtat lupte. El s-a îndreptat împotriva țării lui Lazăr (cneazul sîrb, cum am mai precizat — n.n.). Beiul Laz-ului (adică al Serbiei), auzind aceasta, a dat de știre ghiaurilor din țările apusene și le-a cerut ajutorul. I s-au trimis oști din Țara Românească, de la unguri și de la cehi, de la sîrbi și de la albanezi, de la croați, de la bulgari și de la frînci (termen prin care turcii înțelegeau în general pe europeni, mai ales cei din Europa centrală și apuseană și, în special, pe venețieni ; termenul a fost folosit și în limba română, desemnînd popoarele vest și central-europene de origine latină, mai ales pe italieni — n.a.). S-au adunat mai bine de 100 000 de ostași ghiauri care au înaintat cu diferite arme".

— Și cum s-a desfășurat bătălia ?

„Cele două oștiri s-au ciocnit și bătălia care s-a dat a fost cum nu mai văzuse pînă atunci universul care se rotește. Din amîndouă oștirile au murit mulți oameni ; leșurile lor s-au îngrămădit unele peste altele, iar capetele lor s-au sfărîmat sub picioare. În cele din urmă, Allah le-a venit în ajutor și steagurile ghiaurilor au fost întoarse cu vîrfurile în jos, iar oștirile lor și-au întors fețele."

— Și totuși, deși victorios, sultanul Murad a căzut pe cîmpul de luptă...

„Șahul cel viteaz se afla pe o colină împreună cu cîțiva sfetnici de-ai săi. Ostașii care se dusecră pe urmele dușmanului s-au întors și l-au găsit acolo pe sultanul gazilor. Dar un ghiaur care fusese rănit se ascunsese, plin de sînge, printre morți. El s-a sculat de la locul lui și a venit spre sultanul gaziu, ba căzînd, ba ridicîndu-se. La început ceilalți nu l-au lăsat. Sultanul gaziu a crezut că el vine pentru o treabă sau că are vreo dorință. De aceea i-a spus ceaușului să-l lase. Ghiaurul cel rănit și buimăcit a înaintat și l-a lovit pe Murad cu cuțitul".

Aceleași evenimente, de o deosebită însemnătate în epocă, dar și după aceea, preocupă și pe un alt mare cronicar otoman, Idris Bitlisi. Născut către mijlocul secolului al XV-lea, a murit în 1520. Opera sa, **Cele opt paradisuri,** narează domniile celor opt sultani turci, de la Osman la Baiazid al II-lea, dezvăluind o informație abundentă, expusă în forme pline de culoare.

— Idris Bitlisi, relatați despre participanții bătăliei de la Kosovo.

„Vilk-oglu (Vuk Brankovic, nepotul lui Lazăr, n.n.) era viteazul acelor cete cu credința rătăcită și se deosebea prin suita sa numeroasă. Printre regii ghiauri dare s-au adunat se aflau : craiul Bosniei și stăpînul Albaniei și căpetenia oștii frînce, precum și căpeteniile moldovenilor și celor din Țara Românească și ale ungurilor. El (Vuk) și-a arătat curajul, zicînd că pe cîmpul de bătălie, el singur, numai cu cei din suita sa, se va lupta în persoană cu padișahul. De asemenea, la adunarea ghiaurilor și Lazăr a spus : „Oricine îl va prinde și îl va aduce pe padișahul musulmanilor îl voi da pe fiica mea și zece cetăți, împreună cu supușii din ele".

De asemenea, și craiul Bosniei s-a hotărît să dea cinci cetăți cu supușii și împrejurimile lor. Și fiecare dintre ceilalți regi ghiauri au jurat să facă diferite feluri de binefaceri.

— În ce mod și-a așezat Lazăr trupele ?

„Pe craiul Bosniei și pe Levend-oglu (nu știu cine este, dar nu-l mai întrerup pe Idris pentru a-l întreba — n.n.), împreună cu călărețiî de credință rătăcită ai acelei țări, i-a numit în partea stîngă, iar pe căpeteniile unguresti și ale Țării Românești și pe cele albaneze și cehe și leșești, luîndu-le pe cele două aripi frînte ale sale, i-a adus pe toți afurisiții cei plini de încăpățînare și de ură și dornici de vărsare de sînge ca să ciocnească cu musulmanii paharul colorat cu băutură...".

Este lesne de observat că dialogul cu Idris Bitlisi devine anevoios ; în descrierile sale țîșnește ura față de adversarii lui Murad I și patima îi întunecă relatarea.

Continuăm să recompunem imaginea acestei capitale bătălii și cu ajutorul unui alt cronicar turc, pe nume Saadeddin (1536—1599), autorul unei scrieri, **Coroana istoriilor** și care se distinge prin bogăția detaliilor furnizate.

„Lazăr a trimis soli conducătorilor țărilor din împrejurimi, dîndu-le de știre că sultanul gaziu are de gînd să facă un război sfînt și, sosit în acele ținuturi pline de rele, să-i pedepsească. El a răspîndit de asemenea și următoarea știre : „Dacă îmi vor nimici țara și puterea, precum și oastea și căpeteniile, el, singur, numai cu sabia sa, se va lupta în persoană cu padișahul. Dacă însă veți pieri cu toții, nu veți mai avea puterea să vă opuneți și să vă apărați. Însă acum, făcînd înțelegere, dacă veți pregăti armele de ajutorare, va fi mai ușor să scăpăm de primejdie". În acest scop a trimis soli cu știri în toate părțile și a-a străduit să ceară ajutor.

Referiri prețioase face și asupra aliaților cneazului sîrb.

„...Toți domnitorii și stăpînitorii din Bosnia, din Veneția, din Ungaria, din Țara Românească, din Albania, din Moldova și de la popoarele slave, care sînt cunoscute și sub numele de leși și cehi, au făcut înțelegere cu Lazăr, hotărînd să se adune în acea primăvară și astfel au strîns 200 000 de ghiauri." După cum, putem afla de la el și date noi privind desfășurarea bătăliei :

„Sultanul Ildirim Baiazid, fiul lăreții mei, este limpede că el vor distruge de asemenea și țările voastre ; dacă pierdeți acest prilej de luptă, nu veți mai avea puterea să vă opuneți și să vă apărați. Însă acum, făcînd înțelegere, dacă veți pregăti armele de ajutorare, va fi mai ușor să scăpăm de primejdie". În acest scop a trimis soli cu știri în toate părțile și a-a străduit să ceară ajutor.

Referiri prețioase face și asupra aliaților cneazului sîrb.

„...Toți domnitorii și stăpînitorii din Bosnia, din Veneția, din Ungaria, din Țara Românească, din Albania, din Moldova și de la popoarele slave, care sînt cunoscute și sub numele de leși și cehi, au făcut înțelegere cu Lazăr, hotărînd să se adune în acea primăvară și astfel au strîns 200 000 de ghiauri." După cum, putem afla de la el și date noi privind desfășurarea bătăliei :

„Sultanul Ildirim Baiazid, fiul sultanului Murad I, deoarece faptul pune în lumină ceilaltă dimensiune — a luptei celor pe care voia să-l cucerească și să și-i aservească Poarta otomană. Iată ce reține Saadeddin :

„Și pe cînd, cu oastea rămasă în urmă, sultanul aștepta pe cîmpul de luptă și era foarte atent la sforțările vitejilor săi, într-una din grămezile de cadavre, unul din acei fiorași, deși era rănit, era încă viu. Cu sufletul înfricoșat, el se ascunsese printre morți. Cînd șahul cel puternic a trecut prin acel loc cu un număr mic de ostași, acel ghiaur setos de sînge, cunoscut sub numele de Miloș Nikola (de fapt Miloș Cobilici), care se ascunsese, punîndu-și viața în joc, pentru a cîștiga un renume și cinste, și-a pus în gînd să-i omoare pe sultanul musulman... purtînd în mînecă un hanger veninos. Cu gîndul să-l omoare pe șahul credinței, el a repezit acel hanger ascuțit la vîrf asupra șahului puternic, văzînd că partea stîngă a oștii este înfrîntă și că steagul cuceririi lor s-a întors și văzînd că oastea dușmană nimicește rîndurile și că s-a făcut drum prin oastea islamică, s-a aruncat cu puternice lovituri de fulger asupra celei nenorocite și cu lovituri grele de fier le-a distrus coifurile și platoșele lor". ...„Ceilalți emiri ai împărăției, văzînd curajul de care dă dovadă fiul șahului, au trecut la lupta corp la corp pe caii lor neîmblînziți, ajutîndu-l pe fiul șahului, care era un călăreț dibaci și curajos.... Atacînd ca niște lei, ca și prin puternice lovituri pline de vitejie, au distrus steagul ghiaurilor purtători de nenorociri și l-au doborît ca pe niște copaci aflați în viltoarea oastei".

Orgoliul propriei relatări este evident, subiectivismul autorului sporind dimensiunile biruinței otomane. Deși victoria a fost a turcilor, îl întrebăm și pe șahului cel bun și plin de virtuți".

Să-l oprim în elogiul cu care se crede dator sultanului ucis și să-l întrebăm ce s-a întîmplat după moartea lui Murad :

„După pierderea șahului cel mărinimos, pentru conducerea treburilor și pentru întărirea credinței musulmane, au cerut după vechiul obicei să fie urmaș sultanul Ildirim Baiazidhan, fiul șahului, și l-au chemat ca să-l așeze, acordîndu-i glorie și demnitate".

Este de reținut că toți cei trei cronicari semnalează prezența trupelor trimise de Mircea cel Mare în sprijinul despotului sîrb, Lazăr, și arată chiar locul încredințat în dispozitivul forțelor creștine.

ROMÂNII LA KOSOVO

De ce am consacrat un episod întreg din serialul nostru acestei bătălii de la Kosovo Polje ? Deoarece a fost una din marile încleștări militare care au marcat istoria sud-estului european. Mărturii istorice oferă despre desfășurarea ei versiuni diferite, inclusiv asupra zilei cînd a avut loc (dar cea mai probabilă este de 15 iunie 1389). Față de confuzia săvîrșită de sursele otomane în privința participanților, au fost unii istorici care au pus la îndoială veracitatea știrilor transmise de cronicarii turci despre prezența trupelor muntene (este sigur că ostașii moldoveni nu au fost de față) în tabăra lui Lazăr. Împotriva participării muntene s-a invocat argumentul potrivit căruia Mircea nu ar fi avut pe unde să-și trimită corpul de oaste, dat fiind atitudinea ostilă a lui Sigismund de Luxemburg, regele Ungariei, față de Lazăr, și de conflictul dintre acesta și țarul de la Vidin, Ivan Sracimir. În realitate, la vestea iminentei campanii a lui Murad I, Sigismund — chiar dacă nu s-a grăbit să se alăture alianței conduse de Lazăr — s-a împăcat cu cneazul sîrb. Mircea a dispus, așadar, de posibilitatea de a se alătura forțelor antiotomane. El, cel care luase sub scutul său Dobrogea, pentru a împiedica instalarea puterii otomane la frontiera de est și sud-est a țării sale, nu putea asista indiferent la desfășurările militare din sud-vestul Țării Românești. A trimis un corp de oaste, solidar cu cei care voiau să stăvilească revărsarea spahiilor și ienicerilor. Prezența ostașilor lui Mircea pe cîmpul de la Kosovo este primă dovadă a orizontului său strategic și politic de o largă cuprindere. Mircea a înțeles că dușmanul patriei sale trebuie lovit chiar și înainte ca el să ajungă să calce pămîntul moștei străbune. Se dezvăluie astfel, întîia oară, statura europeană a cîrmuitorului român, a cărui privire scruta dincolo de Dunăre, pentru a descifra primejdiile și pentru a se apăra. Moartea lui Murad nu a schimbat cursul luptei (de amintit, însă, că de atunci, pentru a păzi persoana sultanului, orice „ghiaur" venit în fața se, era sprijinit de subțiori de doi însoțitori, pentru a împiedica repetarea actului lui Miloș) : în locul lui, a venit — cum s-a văzut — fiul său Baiazid Ildirim (Trăsnetul). Noul sultan era hotărît să-l pedepsească pe voievodul român care îndrăznise să sfideze, prin faptele sale curajoase, ordia turcească.

Pe cerul Țării Românești se adunau norii întunecați ai furtunii, Trăsnetul se pregătea să nimicească.

• Textele cronicarilor otomani sînt cele date de Mihail Guboglu, Mustafa Mehmet, **Cronici turcești privind țările române**, vol. I, București, Ed. Academiei R.S.R., 1966.

Cartea de istorie

„Eu am scris cum am știut, voi citiți cum puteți"

Editura Facla a tipărit în frumoase condiții grafice volumul lui Florian Dudaș, **Manuscrisele românești medievale din Crișana**, rodul unor cercetări laborioase de mulți ani, care au făcut din autorul lor un specialist recunoscut al unui capitol de bază al istoriei vechii culturi românești.

În cuprinsul a trei părți — copiști și manuscrise din secolele XVI—XVIII, cărți populare, coordonate culturale (cadrul cultural-istoric, reprezentanții fenomenului cultural, geneza, identitatea și originalitatea manuscriselor, circulația cărților manuscrise, faza reprezentativă a fenomenului cultural) — Florian Dudaș risipește generos rezultatele noi și înnoitoare ale minuțioaselor sale anchete asupra unui capitol de cultură al „Țării lui Menumorut".

Problematica anunțată ar putea crea impresia unei lecturi aride, rezervată specialiștilor. Nimic mai greșit. Florian Dudaș a scris, cu pasiunea ce se simte sub expunerea doctă, o carte ce palpită de viață. Nicolae Iorga a atras atenția într-un studiu citat adesea, **Istoria țării prin cei mici**, asupra valorii însemnărilor făcute de acești „oameni obișnuiți", abia luminați de reflectorul istoriei, dacă nu rămași în obscuritate deplină, pentru cunoașterea unor evenimente asupra cărora marii cronicari tac. Lucrarea lui Florian Dudaș abundă în astfel de însemnări pline de culoare și savoare, mustind de viață, precum această notație pe un exemplar al **Cazaniei lui Varlaam** din satul Obîrșa (Zărand), dat unei familii de cineva „pentru că au greșit de au omorît pe Flore Pavel din Obîrșa și o au dat de au făcut pace cu frățîe lui Pavel, cartea să fie pomană sufletească". O carte în schimbul unei vieți de om ! Un incomensurabil elogiu adus cărții ! Un copist avertizează în 1724 : „Eu am scris cum am știut, voi citiți cum puteți".

Un text de mare valoare istorică și culturală readus în sfera noastră de interes este **Istoria neamului românesc**, manuscris din 1812, descoperit de curînd la Oradea, în paginile căruia este prezentată cu forță continuitatea și unitatea poporului român, pagini de inclus într-o antologie a gîndirii istorice și politice românești.

Farmecul arheologiei

De prisos a mai stărui asupra interesului arătat de specialiști și marele public pentru istoria veche și străveche a societății umane. Editurile au urmat și ele gustul public, astfel că, în ultimii ani ne-au fost puse la îndemînă excelente volume de reconstituire sau analiză a vieții din mileniile anterioare erei noastre.

Lipsea însă, în această literatură, o introducere în arheologie, acea știință fără de care un lung șir de aspecte fundamentale ale activității omului în fazele de început ale societății ar fi rămas parțial sau total necunoscute. Anul trecut, a fost multiplicat cursul de **Arheologie generală**, ținut la Facultatea de istorie-filozofie din București de lectorul universitar dr. Ligia Birzu.

Autoarea este un nume bine cunoscut în arheologia românească. Elevă a unuia dintre cei mai străluciți arheologi români, profesorul Ion Nestor, ea a participat la săpăturile de la Sărata-Monteoru și Bratei. Cercetările ei privind Cultura Bratei ca și aspectele arheologice ale genezei și continuității poporului nostru în epoca migrațiilor sînt fundamentale.

Arheologia generală este un curs destinat studenților din anul I, dar citindu-l, ne-am gîndit că acești tineri, călăuziți de dorința de a se dedica slujirii — la catedră sau prin cercetare — muzei Clio, vor fi nu numai cîștigați, dar de-a dreptul captivați de un asemenea curs.

O privire rapidă asupra sumarului este lămuritoare pentru bogăția tematică, tratată cu exemplară competență de un specialist la zi.

O ediție revăzută și pentru marele public ar fi un foarte frumos dar pe care Ligia Birzu —, de fapt, o editură de specialitate — ar putea să-l facă științei și culturii românești.

Pagină realizată de FLORIN CONSTANTINIU

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

SPIRU CHINTILA — „Muncă și creație"

Un poem pentru patrie

Limba Domnitoare

...asemeni ierbii, pururea stăpînă,
mereu înțelepțindu-se, ființă
învăluind în sunete celeste
adîncul de putere și aceste
lumini care-n lumina-i se adună
asemeni ierbii pururea stăpînă...

(...izvor de cer și de pămînt izvoare :
noi am învins prin Limba Domnitoare
păstrînd iubiri, rostindu-le-n iubire :
cap-voievod sfințind în mînăstire
și un cioban zidindu-se-n odoare :
izvor de cer și de pămînt izvoare...)

...cale lactee stirpea mea latină,
spirală împlinindu-se regină,
mari frumuseți în vîrf cu nestemate
iar între ele inelele carpate
rotindu-se-n culoarea lor divină :
cale lactee stirpea mea latină...

RADU CĂRNECI ■

Însemnări de scriitor

Întîlnire cu personaje

Întrebarea care revine cel mai des în întîlnirile scriitorului cu cititorii săi este următoarea : **ce este adevărat în cutare roman apărut ? Răspunsul este, la rîndul lui, dificil. Dar, înainte de-a încerca să-l aflăm, este necesară și o lămurire a întrebării.** Ce este adevărat ? Da, iată o curiozitate, dar și autorul vrea să știe : ce este adevărat în raport cu ce ? Cu o întîmplare care a avut loc în realitate și care revine în paginile unei cărți ? Ce este adevărat în raport cu un fapt pe care l-a întîlnit aievea și cititorul ? Ce este adevărat din punctul de vedere al scriitorului, al relației lui cu cea de a doua realitate — adesea cea mai pregnantă a cărții ?

Se poate răspunde în mai multe feluri acestui șir de întrebări. În mai multe feluri, de la simplu la complex. Totul este adevărat într-o carte, poate susține autorul vanitos. Nimic nu este adevărat, poate răspunde un altul și mai vanitos, pentru că totul e rodul creației ! Dar creația pe care se bazează, de unde porneste, pe ce se sprijină ? continuă mintea iscoditoare a interlocutorului.

În loc de răspuns, mă mulțumesc să povestesc o întîmplare. Ca mai totdeauna, întîmplările pe care le relatez sînt legate de locul nașterii, copilăriei și adolescenței mele. Pentru mine, Bălțeștiul Doljului este locul geometric al tuturor trăirilor, semnificațiilor, reveniriilor. Așadar, mai zilele trecute am făcut din nou un drum la Bălțești. O vizită de documentare, ar zice fostul student de la filologie ; o întoarcere la matcă, ar zice ziaristul sentimental. Ca să mai respir, zice autorul aflat în spațiul dintre două manuscrise — unul dactilografiat și altul neînceput încă. Și mai exact : m-am dus să cunosc un om, un inginer despre care auzisem cuvinte frumoase în mai multe rînduri — inginerul Dumitru Marinescu. Un inginer și o întreprindere : întreprinderea de celule electrice prefabricate Bălțești.

Întreprinderea îmi era cunoscută, firește mai demult. Chiar de la înființare și — nu este o greșeală ! — chiar înainte de înființare, cînd, pe locul ei de-acum, creșteau ierburi, care folositoare, care inutile. I-am întîlnit însă de curînd numele în presa centrală, trecut printre unitățile de importanță republicană evidențiate la capătul mai multor trimestre de întrecere.

M-am înarmat cu tot ce-i stă bine unui reporter : stilou, hîrtie de scris, magnetofon, aparat de fotografiat. După ce l-am cunoscut pe inginerul Dumitru Marinescu, directorul întreprinderii de celule electrice prefabricate Bălțești, am renunțat la uneltele de lucru și am preferat o discuție liberă. Inginerul mi-a vorbit despre încercările, despre organizarea întreprinderii, despre cifrele de plan. Dar cel mai mult mi-a vorbit despre oameni. Muncitori, maiștri, ingineri antrenați într-o continuă încleștare cu munca, cu planul, cu sarcinile prioritare. Era mîndru de oamenii lui și făcea eforturi să vorbească cu obiectivitate, era mîndru într-un fel aparte, reținut și demn. Pe cei mai mulți îi cunoștea încă din perioada adolescenței terminaseră școlile profesionale și liceul din oraș și deveniseră, sub ochii lui, muncitori de înaltă calificare, capabili să-și pună semnături pe circa 300 de tipodimensiuni competitive în vreo 25 de țări din mai toate continentele. Ce este cel mai greu pentru un inginer, director al unei întreprinderi de-o asemenea importanță ? Probabil componentele conducerii sînt multiple, unele mai complicate decît altele. Mi s-a vorbit însă despre organizare și o frază nu este bucuria mai mare decît să știi că oamenii au condiții să muncească bine" mi-a reținut atenția. Din clipa aceea, inginerul Dumitru Marinescu pentru mine n-a mai fost un simplu șef de întreprindere. Devenise un om aparte, un erou al viitoarelor mele cărți. Nu știu ce nume va purta în roman ce va spune, cu ce probleme se va confrunta. Știu că va exista. Ce va fi adevărat în acea carte ? Iată întrebarea de la început, asupra căreia voi medita și eu.

PETRE ANGHEL ■

ION ZAMFIRESCU:

„Vreau să fiu senin pînă la capăt"

Fotografie de VICTOR RADULESCU ■

— Stimate tovarășe profesor, sînteți de peste trei decenii o voce de autoritate în teatrologia românească. ISTORIA UNIVERSALĂ A TEATRULUI (trei volume, 1958, 1966, 1968), PANORAMA DRAMATURGIEI UNIVERSALE (1973), DRAMA ISTORICĂ UNIVERSALĂ ȘI NAȚIONALĂ (1979), TEATRUL EUROPEAN ÎN SECOLUL LUMINILOR (1981), TEATRUL ROMANTIC EUROPEAN (1984), o ANTOLOGIE A DRAMEI ISTORICE ROMÂNEȘTI — PERIOADA CONTEMPORANĂ (1986) ș.a. sînt lucrări de referință, intrate în evidența vieții noastre culturale. Participați la festivaluri de teatru, la colocvii de specialitate. Ați pornit totuși în cultură de la FILOZOFIE ; mai precis : de la filozofia culturii și a istoriei. Drumul la ceea ce sînteți azi a fost sinuos sau numai lung ?

— Într-adevăr, mi-am început cariera universitară ca titular al catedrei de filozofia culturii și filozofia istoriei. A trebuit să mă despart de această activitate, independent de voința mea, prin schimbări de structură intervenite în învățămîntul filozofic superior. De fapt, a fost o despărțire mai mult formală : de titulatura disciplinei, nu și de spiritul ei. M-am îndreptat spre teatrul universal, dar nu propriu-zis ca teatrolog, ci ca istoric al culturii. Ce am vrut și ce vreau să demonstrez — nu știu în ce măsură și reușesc — este că de-a lungul vremurilor, pe scena de teatru, s-au perindat, verificîndu-se, multe din ideile menite să devină idei directoare, să intre în stiluri și curente de cultură, să exprime sensuri și valori ale condiției umane.

Mă întrebați de drumul meu : sinuos sau numai lung ? Știu eu ? Sinuos, da ; dar numai aparent schimbat, oricum, nu și de substanță. Și lung ? De ce, cum înainte de ! Am trecut de media vieții. Iese, deci, din zona în care puteam să beneficiez încă de toleranțe și concesii. Începe să fie mai greu, implicit, și mai lung. Nu aș mai avea dreptul să mă las pe seama vreunei puteri, ori să mai păstrez în bine vreo undă de vindicație : și, mai ales, să afirm ceva în care să nu pot crede.

— Ați fost alături de profesorul Dimitrie Gusti, inclusiv în „legendarele" lui cercetări de teren. Ce a lăsat în ecuația personalității dv. această colaborare ?

— De profesorul Dimitrie Gusti mă leagă multe. Mi-a condus teza de licență. Mi-a prezidat doctoratul. A fost președintele concursului meu universitar pentru ocuparea catedrei de filozofia culturii și filozofia istoriei. M-a recrutat ca membru activ al Seminarului de sociologie, în trei campanii monografice : Fundul Moldovei, Cornova, Drăguș. Mi-a publicat, în „Arhiva pentru știință și reforma socială", intîiele mele studii sociologice. Am elaborat împreună manualul Elemente de Etică pentru uzul învățămîntului liceal. Înainte de intrarea mea oficială în învățămîntul superior, mi-a încredințat ținerea cursului de etică din componența catedrei sale. Mi-a dat putința să am și eu o parte de contribuție în întemeierea și funcționarea școalei de sociologie de la București. Campaniile monografice mi-au revelat date fundamentale privind civilizația sătească românească. Prelegerile profesorului nu aveau întotdeauna toată arhitectura necesară. Seminariile, în schimb erau pline de viață. Nimeni, în atmosfera lor, nu ar fi putut să rămînă pasiv, indiferent. Profesorul ne dădea importanță. Ne obliga să fim, să participăm, să ne considerăm pe noi înșine. Port acestei situații imagini recunoscătoare. Într-o asemenea situație, cred, aspirația mea universitară a început să mijească.

— V-am auzit, adesea, evocîndu-l pe N. Iorga. Cine a fost, pentru dv. N. Iorga ?

— Scrisul lui N. Iorga — admit — este greu de parcurs. Stufos ; dens ; încărcat de paranteze ; o topică, adesea, nu dictată de ordonanța rațională a comunicării scrise, ci de meandrele dezbaterii orale ; fraze lungi ; amănunte analitice în vecinătate imediată cu largi priviri de sinteză ; un scris, deci, putînd să-i descurajeze pe mulți. Totuși ! În felul lui, un scris rar, tulburător. În măsură să reveleze esențe și frumusețe umaniste dacă, învingînd aceste piedici de suprafață, putem străbate în realitatea lui de fond. În ce mă privește m-am străduit să ajung la această realitate de fond. Socotesc — nu aș vrea să par prezumțios — că am reușit. Datorez lui N. Iorga, în forma mea de gîndire, interesuri cruciale. Unele din acestea au în vedere situarea noastră ca popor și ca istoric în context de universalitate. Altele se referă la conceptul de umanitate. Aceasta — umanitatea — numără asezări, procese, imprejurări, evenimente puțind să difere uluitor unele de celelalte ; există însă și un mare principiu convergent, o mișcare continuă, unitară menită ca din acest amestec uriaș de fapte să facă un **tot** inexpugnabil. **Cunoaștem acest tot ?** Sau, dimpotrivă, sînt încă de străbătut distanțe mari, pînă ce mintea cunoscătoare a lumii să ajungă cu adevărat în stăpînirea lui ? În teza mea de doctorat, **Spiritualități românești**, gîndirea lui N. Iorga asupra fenomenului românesc mi-a fost factor director. Stărui în cugetul meu această concluzie : nimeni, și azi și în viitor, nu ar mai putea să întreprindă măcar un singur pas în studiul formelor de viață românească, fără a face apel — fie pentru documentare, fie pentru pătrunderi filozofice în fapte de esență și destin româ-

(Continuare în pag. 14)

TANIA RADU ■

Viața culturală la zi

Vitrina cărților

Farmecul discreției

Versurile din noul volum al lui Darie Novăceanu, **Întoarcerea gladiatorului** (Ed. Eminescu) slăvesc un univers întesat de obiecte din preajma noastră și populat cu plante și viețuitoare cunoscute de toți, unde domnesc armonia și echilibrul, iar

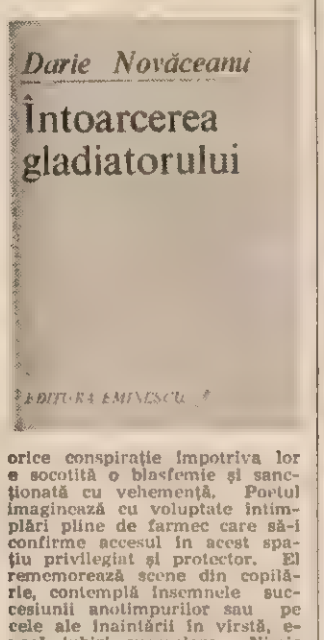

orice conspirație împotriva lor e socotită o blasfemie și sancționată cu vehemență. Poetul imaginează cu voluptate întîmplări pline de farmec care să-i confirme accesul în acest spațiu privilegiat și protector. El rememorează scene din copilărie, contemplă însemnele succesiunii anotimpurilor sau pe cele ale înaintării în vîrstă, evocă iubiri exemplare. Nimic nu e contrafăcut. Totul pare a fi mai întîi trăit și abia pe urmă exprimat cu finețe în versuri. Desigur, nu e vorba de acea sinceritate care transformă poezia într-un jurnal pentru uzul personal, neinteresant din punct de vedere artistic. Darie Novăceanu conferă evenimentelor cotidiene o noblețe ce le metamorfozează în fapte extraordinare, în miracole pe care oricine le observă cu încîntare.

Paginile volumului, străbătute de o tristețe luminoasă, dovedesc un mare respect pentru vers, chemat să comunice iar nu să întunece înțelesurile. De aceea, construcția lirică propusă de poet n-are nimic dezordonat, anarhic, din dorința de a șoca, de a fi ostentativă cu tot dinadinsul. Dimpotrivă, poemele lui sînt confesiuni spuse în șoaptă, cu glasul sugrumat de emoție și poate de aceea mai convingătoare. Fără podoabe care să ia ochii cu strălucirea lor de multe ori falsă, poemele lui Darie Novăceanu exercită o seducție asupra oricui le parcurge: „Visează-mă călătorind spre tine / pe-un drum fără de umbră, măsurînd / cu vocea ta distanța pîn'la păsări. // Visează-mă pe țărmuri, culegîndu-ți / surîsul întîlni' cu valul și tăcînd, / mai bine sufletul să-i simtă apăsarea. // Visează-mă că bat și că-mi deschizi, / că ploaia-mi șterge urmele și ora / ne-adună-n ea. Și că nu-i totu-i vis". (Pe țărmuri).

Într-un flux unic

La aceeași editură, Ion Brad ne propune întîlnirea cu lumea satului ardelean în cele două volume care compun **Romanul de familie.** Cităm din mărturisirea autorului care însoțește cartea: „Cînd am început să pregătesc și apoi să scriu primul meu roman, **Descoperirea familiei,** în urmă cu aproape douăzeci și cinci de ani, nu mă gîndeam că personajele sale vor reveni ciclic, împinse de natura lor și de evenimentele istorice cu care-și confruntă destinul, în raza altor trei romane: **Ultimul drum** (1975), **Raiul răspopiților** (1978) și **Leagănul mării** (1983). Numai scriind fiecare din aceste cărți — autonome în concepția primă — mi-am dat seama cît de dificil este să cunoști și să surprinzi, esențial și nuanțat, viața sufletească a numeroșilor Borcești, deveniți dintr-o familie aproape o țară... Pentru a da un flux unic, nefărîmițat, celor patru cărți ale familiei Borcea, aducînd personajele la nivelul experienței și înțelegerii mele literare de azi, eliminînd repetițiile și ingustimile, punînd accentele realiste acolo unde lipseau inițial, am făcut din ele, rescriindu-le, o singură carte, nouă, înnoită și, sper, mai vie, mai convingătoare pentru oricine îi va deschide paginile... Acum, cînd proza românească a ajuns atît de departe cu experiențele ei, nu mă sfiesc să-i bat din nou la poartă, așteptînd emoționat un răspuns.

Răspunsul revistei noastre va fi cunoscut într-unul din numerele viitoare.

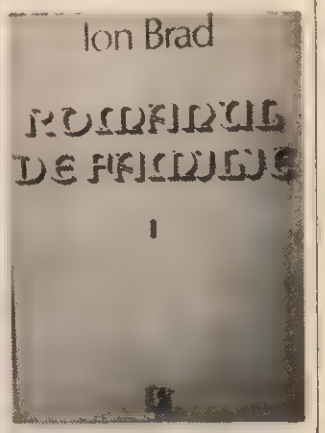

Documentar

De la Pearl Harbor la Hiroshima (Ed. „Dacia") este un

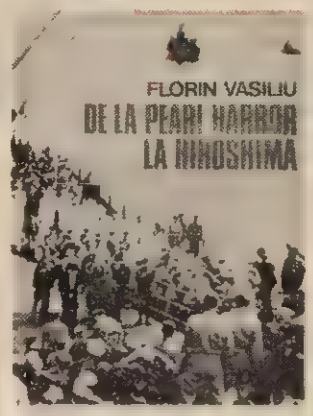

documentar palpitant despre „epopeea Pacificului", în cel de-al doilea război mondial. Pentru a face și mai agreabilă lectura, Florin Vasiliu își concepe cartea sub forma unui dialog cu un prieten japonez imaginar. În cursul convorbirilor cei doi reprezentanți ai unor civilizații atît de îndepărtate și diferite conturează un tablou veridic, plin de culoare, al întîmplărilor din perioada respectivă. Autorul a folosit un uriaș material informațional pe care l-a ordonat cu pricepere astfel încît nici un moment cititorul nu se pierde în noianul de date și interpretări, de multe ori inedite pentru el, fiind călăuzit întotdeauna în lectura sa de un ghid competent și răbdător. Dealtfel, Florin Vasiliu n-a dorit nicidecum să prezinte o carte aridă, ticsită numai de informații: „Am urmărit evoluția războiului din Pacific nu ca istoric de la catedră ci ca un bun cititor care dorește să-și lămurească cauzele care au determinat conflictul din Pacific și resorturile care au împins Japonia să intre în război. Să-mi explic politica păturii conducătoare a Japoniei, concepția militarilor din vîrfurile celor două piramide, Armata și Marina, care împreună cu politicienii au visat, au pregătit, au dezlănțuit și au tîrît țara în război și catastrofă. Să înțeleg educația și modul de a gîndi al tuturor acelora care se comportau ca stăpîni ai Asiei, Pacificului și lumii, învingători ai războiului pe care îl purtau, sălbatici și necruțători față de prizonieri și care în momentele în care pierdeau lupta preferau sau acceptau moartea." Ca urmare, o sumedenie de amănunte, care în mod normal n-ar apărea în cartea unui istoric, sînt însă prezente în lucrarea lui Florin Vasiliu și-i sporesc atractivitatea. De asemenea, hărți și fotografii contribuie la familiarizarea cu locurile descrise, cu participanții la operațiunile militare.

O secvență plină de orori din acest secol este analizată cu subtilitate de un autor care nu pierde nici o clipă din vedere că din faptele atroce narate omenirea trebuie să tragă învățăturile ce se cuvin.

Invitație la ris

Editura Minerva ne-a pus la dispoziție nu demult volumul II din **Sroava populară românească** (ediție critică de Sabina Cornelia Stroescu). El cuprinde pagini pline de haz referitoare la relațiile de familie. Lectura lui oferă imaginea sintetică a unui popor care nu numai că observă defectele omenești, dar le și sancționează prompt prin ris, fără însă nici o răutate.

GEORGE ARION ■

Constituirea unei opere

E foarte greu să scrii cărți cu caracter monografic despre artiștii importanți ai timpului tău. Adevărul despre un lucru îl afli atunci cînd poți să cercetezi acel lucru de la distanța cea mai potrivită — de acolo de unde se evidențiază întregul, dar și constituienții. În analiza creației unui contemporan, o astfel de distanță optimă e practic imposibil de aflat, întrucît ai de a face nu cu un fond de operă, ci cu un proces: procesul constituirii unei opere. E ca și cum ai vrea să faci portretul cuiva în mișcare. Or, ce contează într-o astfel de întreprindere, e chiar mișcarea.

De aceea, așa-numitele monografii nu sînt decît albume cu echivalent în retrospectivele ce se organizează la anii cei maturi. Cu prefațarea entuziast respectuoasă ce-o îngăduie evenimentul. Mai mici sau mai întinse, prefețele sînt folositoare în măsura în care izbutesc să acrediteze o idee de valoare și circumstanțele împlinirii ei.

Cînd, în loc de prefață, întîlnim un studiu cu toate ambițiile ce marchează monograficul — cum e, de pildă, studiul critic al lui **Cornel Radu Constantinescu** la albumul **„Gh. Iliescu-Călinești"** apărut la **„Meridiane"** de curînd — putem fi siguri că, mai discret sau mai explicit, vom găsi aici și criteriile, în baza cărora autorul își desfășoară demonstrația. Criteriile judecății de valoare la Cornel Radu Constantinescu sînt complexe, bine motivate și stratificate și reclamă un angajament grav și tenace al publicului la cunoașterea sculpturii lui Iliescu-Călinești.

Problema este dacă îl și obții în întregime. Nu vreau să spun că mă îndoiesc de calitatea orientării sculptorului și de însemnătatea realizărilor sale. Opera lui Iliescu-Călinești este coerentă, robustă și suficient de vastă pentru a convinge de natura și frumusețea gîndului ce-o clădește. Gh. Iliescu-Călinești este unul din artiștii cei mai viguroși și mai inventivi, într-o școală de sculptură ea însăși plină de putere și inovînd mereu. Deși aceasta nu e tocmai lesne de dovedit, sculptura momentului contează pe mai mulți artiști de primă mărime decît pictura sau grafica. Ca să ai astăzi numele pe care a izbutit să și-l facă Iliescu-Călinești e o performanță. Mă întreb însă dacă nu-i niței cam temerar (vedeți, dară, cîte precauții pun în dubitație) să invocăm, în relație cu tot ce e mai interesant în sculptura noastră, personalitatea lui Brâncuși. Gorjeanul e un artist pe care, într-un fel sau altul, orice sculptor român îl simte ca părinte, numai că există destui fii buni, care buni rămîn și cînd nu continuă opera tatălui.

Textul lui Cornel Radu Constantinescu are logică și plasticitate. Comentariul lui Cornel Radu Constantinescu are adecvare, stilul său nu-i niciodată emfatic. El e unul din acei critici de artă ce pot fi citiți fără complexe lexicale. Scrisul lui are întotdeauna punct de vedere, iar lauda e cu parcimonie și responsabilitate. Acesta e un fapt ce trebuie reținut deoarece, dacă ar fi să credem cronicii curente de artă în creația contemporană contăm numai pe artiști mari și foarte mari. Problema, care se ivește, e dacă devine oportun să vorbim despre o

operă, ce deschide o cale, ce despre una ce confirmă calea. Gh. Iliescu-Călinești este o personalitate singulară. La cincizeci și ceva de ani, un sculptor dîrz și iubitor de fantastic, cum e el, are multe de spus și, dată fiind capacitatea de a se primeni a spiritului său, putem gîndi că lucrul de astăzi constituie premisa lucrului de mîine.

Am spus că studiul lui C. R. Constantinescu nu e unul banal. El incită pe cititor, și pare a zice: așa socotesc eu că e sculptorul Iliescu-Călinești. Dumneavoastră, ce părere aveți?

Apreciind cum se cuvine faptul editorial și consecințele lui în ce interesează starea valorii în artele contemporane să conchidem, deodată cu autorul cărții, că „Opera lui Gh. Iliescu-Călinești izvorăște din intuiție (și nu din calculele reci ale vreunui program; ea cunoaște toate ipostazele rituale dar și toate imprevizibilitățile vieții, concentrînd o sumă de fapte și o infinitate de virtualități".

TUDOR OCTAVIAN ■

Cîntarea României

Și artă, și meserie

Ion Jiroș face parte din categoria acelor oameni simpli, dar a căror viață are o poveste nu tocmai simplă și pe care foarte rar sînt dispuși s-o împărtășească și altora. El este muncitor, de 32 de ani lucrează în aceeași întreprindere și pe aceeași mașină. Este unul din foarte puținii oameni din țară (în orice caz, singurul din întreprindere și poate chiar din București) care știe la perfecție o operație foarte complicată, pe care aproape nimeni nu se mai încumetă s-o execute manual: drubăngirea. Desigur, există utilaje care pot face această operație, dar costul lor e mult prea mare față de piesele care se obțin, în majoritate unicat și cu valoare artizanală. Respectînd proporțiile, este vorba de o treabă de bijutier, în care mecanizarea și automatizarea, oricît de înalte ar fi, nu pot înlocui o importantă componentă umană — de răbdare, pricepere, îndeminare, ingeniozitate ș.am.d. Ion Jiroș este un astfel de „bijutier" în metal brut; el dă reliefurile cele mai interesante celor mai banale bucăți de tablă, transformă planul în spațiu, făcînd, de pildă, dintr-un disc un paraboloid perfect, prin modelarea materialului pe traiectorii numai de el știute. Drubăngirea este numele vechi al acestei operații de modulare a materialului prin presare la rece, de obținere a unor „suprafețe" în spațiu fără intervenția sudurii, de a face, de pildă, dintr-o fișă de trei lei o jumătate de sferă.

Sînt extrem de multe reperele pe care Ion Jiroș le confecționează astfel, la solicitarea celor mai diverși beneficiari ai întreprinderii în care lucrează (întreprinderea de construcții montaj și confecții pentru construcții); altfel spus, el are privilegiul unei meserii ce se apropie foarte mult de artă. A deprins meșteșugul chiar în această întreprindere, de la meșteri vestiți în ale drubăngitului, cum a fost răposatul Aurică Cristescu sau cum este Ștefan Chereches, acum pensionar. După plecarea acestora din întreprindere, Ion Jiroș a ajuns titular pe acea sculă vestită pe care nici un nomenclator din lume n-o mai poate identifica, atît de multe sînt modificările și adaptările pe care le-a suferit de-a lungul anilor și pe care numai ei, meșterii, știu unde, cum și cu ce scop le-au făcut.

Dar cred că nici o altă meserie nu i se potrivea mai bine lui Ion Jiroș ca această drubăngire. Pentru că el are, fără să forțăm deloc termenii, o viață și un temperament de artist. A fost și va rămîne un solitar, neîncercînd măcar privilegiul unei vieți de familie. Totdeauna a luptat să-și construiască un univers al lui, răsfrîngere în exterior a unor trăiri pe care numai el și le cunoaște, fără a ne lăsa speranța de a i le întui, măcar. Și-a construit singur o casă, modestă, se înțelege, dar care devenise în scurt timp prilej de atracție pentru vecinii din cartier: era și aceasta o bijuterie de arhitectură, · funcționalitate și bun-gust. Acolo își înghebase un atelier de pictură și sculptură, în care se refugia după orele „fără sfîrșit" ale drubăngitului de la întreprindere. În acei ani a pictat spre suta de tablouri, statuetele din tei, paltin, fag, mesteacăn fiind și ele fără număr. Nu l-a interesat niciodată un „bilanț" artistic — se îndeletnicea cu astfel de lucruri chiar de amorul artei, dintr-o nevoie pe care nu și-o explică și care poate fi chiar nevoia de comunicare a singurătății sale. Și-a confecționat singur cele mai ciudate unelte care să-l ajute să facă tot ceea ce-i trecea prin cap. O galerie de artă a prins astfel viață în jurul lui, o galerie cît un univers spiritual în care drubangiul venit din Oradea în București să învețe o meserie și-a găsit cadența complementară condiției lui de muncitor cu „șapte clase". A venit însă vremea cînd o conductă a I.C.A.B.-ului trebuia să treacă fix prin tinda casei lui, și-atunci și-a luat zborul într-o garsonieră. Din cioburile universului său a reclădit atunci altceva, atelierul în care lucrează la întreprindere fiind imposibil acum cu parte din ceea ce-i compunea cîndva o închegată galerie de artă. Nu calitatea acestor tablouri sau sculpturi m-a impresionat, ci faptul că ele coexistă alături de un strung, de alte zeci sau poate sute de unelte pe care Ion Jiroș le-a făcut singur sau le-a preluat de la meșterii săi în arta drubăngitului. Aceste unelte, care nici măcar nu-i aparțin, sînt de fapt singura lui avere. Numai el știind cît suflet a pus în ele, îi vine foarte greu să le știe înstrăinate prin alte colțuri ale întreprinderii, cu sau fără șanse de a le mai vedea înapoi. De aceea, și aici lucrează singur. A împlinit 50 de ani și încearcă să se convingă de faptul că ar fi cazul să-și ia pe lîngă el un ucenic, să aibă adică, un urmaș în arta drubăngitului, care să-l fie cîndva recunoscător așa cum el însuși este și acum meșterilor care l-au învățat această artă cu zeci de ani în urmă. Întreprinderea îi recunoaște meritele, s-a îngrijit să-l mute în curînd într-un atelier mai spațios, conștientă că Ion Jiroș este un meseriaș „jos pălăria", dar așteaptă de la el să fie convins că sînt cazuri în care cele 12 ore cît lucrează uneori pe zi nu sînt suficiente pentru nevoile întreprinderii, că ar fi nevoie de 18 ore de drubăngit — ar fi nevoie, adică, de încă un om. E prima figură pe care Ion Jiroș va trebui s-o accepte în universul solitudinii sale. Meseria, uneltele, cît a reușit să picteze și să sculpteze este tot ce are pe lume. Se mai adaugă la aceasta ce-a reușit să vadă cînd, în două rînduri, el, muncitorul simplu, a fost cu O.N.T.-ul prin Egipt, Turcia, Malta, Grecia, Franța, Italia, Spania și alte cîteva țări de unde s-a întors doar cu cîteva schițe pentru tablouri ce avea să le picteze în țară. A sperat că, în felul acesta, în „picătura de apă" a universului singurătății sale, va aduce respirația unei întregi lumi spirituale; lucru care se pare că l-a reușit.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

VALORI ALE ŞCOLII INTERPRETATIVE ROMÂNEŞTI

La două piane

Două concerte consecutive din ultima lună a stagiunii simfonice susținută de Filarmonica „George Enescu", au avut ca soliști pe Andrei Vieru și, respectiv, Ilinca Dumitrescu. Doi artiști aflați la maturitatea înțelegerii actului de creație transpus în interpretare, două certitudini ale școlii pianistice românești, fiecare cu concepția, stilul, fantezia și tehnica sa instrumentală ; prilej care ne oferă posibilitatea cuprinderii unei paralele a drumului ascendent parcurs în vreme, de amîndoi, cu toată plinătatea tinereții lor.

După ce cu cîteva săptămîni înainte Andrei Vieru desfășurase cele 30 de „Variațiuni Goldberg", de J.S. Bach, în care etalase pe lîngă curajul de a le aborda și o măiestrie uimitoare (Variațiunile marelui compozitor german se cîntă rar tocmai datorită imenselor dificultăți tehnice și de exprimare), iată că în ultima sa apariție el ne-a prezentat Concertul nr. 3 pentru pian și orchestră de Serghei Rahmaninov. Trebuie să arătăm, de la început, că această lucrare — nedreptățită oarecum prin strălucirea, patosul romantic și popularitatea de care se bucură primele două concerte ale aceluiași compozitor — este un adevărat edificiu pianistic, piesă greu de escaladat. Să ne gîndim că Rahmaninov a fost un instrumentist de geniu, pentru care tehnica pianistică nu mai avea secrete și că, în afară de aceasta, el avea experiența creatoare a primelor două creații de gen. În cel de-al treilea concert, pianul străluce și se contopește cu sonoritățile orchestrale. Așa încît trebuie să stăpînești instrumentul cu adevărat „bărbătește" pentru a reda intențiile compozitorului și cerințele partiturii, mai ales cînd șeful de orchestră, în speță Horst Neuman, oaspete din R.D.G., este deosebit de temperamental. Și, în toate privințele, Andrei Vieru s-a dovedit a fi la înălțime. Atacul pianistic fără repros, tehnica uimitoare, puterea de a îndeplini un travaliu

Ilinca Dumitrescu

Andrei Vieru

Fotografii de VICTOR RADULESCU ■

permanent pe parcursul celor trei părți, dar mai presus de acestea, adînca înțelegere în descifrarea ghemului simfonic prin fire conducătoare, așezarea stilului romantic într-un patetism mai puțin pătimaș dar tot atît de răscolitor, iată atributele tînărului pianist care — o spunem fără teama de a greși — nu s-a arătat cu nimic mai prejos decît cunoscutul și impetuosul pianist sovietic Alexandr Slobodianik, care, cu două săptămîni în urmă încîntase publicul bucureștean interpretînd același concert. Toate, la un loc, spun mult despre progresul, nivelul deosebit de înalt la care a ajuns astăzi Andrei Vieru.

După o săptămînă, Ilinca Dumitrescu — în compania aceleiași orchestre, dirijată de Mircea Basarab — interpreta cunoscutul și popularul Concert în la minor, de Edward Grieg. Să spunem că în această stagiune, aceeași pianistă a prezentat un recital format din sonatele lui Domenico Scarlatti ; cine se mai încumetă, astăzi, să reia acest ciclu, vechi de peste 250 de ani? Interpreta desfășoară o activitate de excepție în domeniul muzicii de cameră, solistă, colaboratoare cu cîntăreți, făcînd „echipă" cu alți instrumentiști de valoare etc. Avem, deci, în față, tabloul viu al unei munci intense și al unei propagande pentru o muzică rafinată, făcută de un om cu o deosebită cultură generală și de specialitate, dublată de înzestrare tehnică și stăpînire de sine. Aceasta s-a observat, mai cu seamă, în Concertul de Grieg care nu a cunoscut obișnuitele dezlănțuiri romantice exterioare, implinindu-se în schimb finețea, cristalul, sugerările fiordurilor și crîmpeielor de cîntece norvegiene. Iată motivele pentru care o situăm pe Ilinca Dumitrescu în rîndurile muzicienilor experimentați, plină de eleganță artistică în interpretare.

Doi pianiști, certe valori ale școlii interpretative românești, aflate în plină maturitate și afirmare.

CLAUDIU NEGULESCU ■

Cronica literară de ROMUL MUNTEANU

Debutați! Debutați!

Pe cît de facilă mi s-a părut a fi deseori tipărirea versurilor unor poeți tineri în paginile revistelor pe atît de grea și îndelungată este publicarea debutanților în poezie în volume de sine stătătoare. Pînă la o anumită limită (și ea relativă) departajarea aceasta este justificată. Cine a asistat și episodic la ședințe de cenaclu unde se citesc, versuri se cuvine să recunoască faptul că ispita poeziei este atît de mare încît în diferite orașe ale țării au apărut imense grupuri de versuitori care cred că o dată cu ei și numai cu ei se va schimba fața poeziei românești. În cîteva împrejurări mi-a fost dat să văd cît de precară este cultura literară a unora dintre cei care scriu versuri și, în același timp, cît de îndoielnic este gustul lor artistic. Lumea aceasta amestecată de „ziditori de versuri" (ingineri, medici, profesori, absolvenți de diferite școli) rămîne (în funcție de vîrstă, gust etc.) aninată de numele unor mari scriitori (Eminescu, Arghezi, Bacovia), purtați ca un drapel garant asupra producției lor paraliterare. Rareori mi-a fost dat să observ o perseverență mai încăpățînată de-a izbindi într-o carieră decît în poezie. Micile sau marile posibilități mimetice nu dau literatură. Ele constituie doar un lung drum spre iluzia unicatului ce poate rămîne adeseori o întreagă viață doar o seducătoare fată morgana. De aceea sînt oricînd gata să afirm că o carieră literară autentică nu este mai ușoară, decît alte profesii. Dimpotrivă, ea mi se pare mult mai grea.

Este adevărat că în paginile revistelor defilează foarte multe nume de poeți, uneori atît de multe și mereu altele încît nici nu pot fi reținute. Și cu toate acestea trebuie să spunem că doar poezia proastă este prea multă pe cap de locuitor. În nici un caz literatura bună nu ne prisosește.

De aceea, bănuiesc că atunci cînd debutanții ies la lumină prin plachete de versuri (le-am dori individuale, nu de grup)* , nu se poate să nu aibă o anumită strîngere de inimă. Oricît de orgolioși ar fi unii dintre aceștia, ei nu pot să nu-și dea seama că prin debut intră în competițiile cu o întreagă literatură. **Invocațiile** celor cinci poeți tipăriți la „Junimea" reprezintă fiecare în parte acte de căutare a poeziei în spații comune sau diferite. Ca de obicei, debutanții simt nevoia să se justifice în fața cititorilor prin profesiuni de credință. Acestea sînt oneste și au doar o poeticitate declarativă marginală. Ioan Iacob **(Netrecătoare patria)** își propune să sape versul în granit, convins fiind că poemul despre țărani este **starea de patrie** ba chiar **crezul politic al grîului**. El aude poezia în exterior („sonetele vechilor tei"), știind, totodată, că în marele **cosmos al poeziei** (duratei) este apărat de **cuvintele limbii materne**. Frumos, patetic dar... dacă ar fi așa, toți românii ar fi poeți.

Bianca Marcovici **(Mărți anonimi)** proclamă un panestetism optimist (construcție-artă) într-un enunț direct și orgolios, atenuat apoi cu dulcoață de anonimatul creator : „Constructorul / este și el un artist / fără să-și scrie jos firma". Dar emisia ei genuină pare perfectă, incorigibilă în timp. Bianca Marcovici arată că este poetă odată cu enunțul scris (pronunțat) ca și acel Făt-Frumos născut cu cartea în mînă : „la ce am scris pînă acum / ca să corectez cumva / lumina cuvintelor".

Gheorghe Simon situează nașterea poemului într-o conjunctură mai stranie, într-un spațiu specific, șocant, căutat cu precădere de numeroși poeți tineri : „Poemul scapără prin colțuri de frig / amenințat de arșița amintirii / de sintagme în paragină".

Dacă ne referim la spațiul poetic nu se poate să nu observăm dorința autorilor tineri (ea este mai veche) de-a se instala în locuri rare, de-a așeza cuibul poeziei în spații greu accesibile. Pădurile, apele, grădinile ciudate, casele rare, zonele interstelare reprezintă astfel adeseori locul de repliere al acestor poeți. La Ioan Iacob elementele referențiale recognoscibile sînt încă prezente. Dar și la ele dorința de **irealizare** a realului este manifestă. Traseul prin cotidian este reprezentat de Ioan Iacob cu pricepere : „dimineața cu aripi străvezii / cînd țeava de la baie se umple încet cu apă / e liniște pe hectare întregi de suflet / locuitorii dorm neîntorși ca păstrăvii la protap umbrela / a rămas deschisă pe dulap de ieri..."

Există o spaimă trucată de agresiunea exteriorului. (Cornelia Leonte), o adevărată groază de locurile neospitaliere, reci, invadate de insecte și animale rare. Gheorghe Simon vede **Casa amintirii** ca un adevărat loc al morții : „Frigul bîntuie casa amintirii / ouă de șarpe, zorzoni uscați / de soarele copilăriei ucise / **nicăieri o ușă de scăpare...**"

Irealismul poetic capătă dimensiuni fantastice. O evidentă întunecare a lumii în însăși forfota ei cotidiană anulează individul, totul devenind un flux straniu de sfîrșit de existență. **(Casa amintirii).** Nu mai este căutat, în acest context, **turnul de filde**ș al romanticilor, ci **clopotul de sticlă.** De aici, de sub clopot, Bianca Marcovici emite poeme de dragoste pe care ei îi înțelege prin **fotonii vieții.**

Cele mai multe poezii ale autorilor din **Invocații** demonstrează o excesivă hipertrofie a eului, acte de sciziune psihică, înstrăinare, neputință de comunicare. Cornelia Leonte afirmă răspicat : „sîntem singuri, singurătatea lumii e fără leac". Înstrăinarea poate lua adevărate proporții cosmice. Între **ei** și **ea** se interpune o **distanță de nepătruns.** Imaginea lui se întoarce spre **ei cu dușmănie. O sticlă mată** s-a așezat între vorbitori, din **ei** ninge a moarte **(Distanța).** Tragedia imposibilității de comunicare atinge proporții p[illegible] existice. Dar timpul ei literar a trecut. Horia Stamatin ne [illegible]formează că **nimicul dă tircoale** la intersecții, că iarna este **singur** pe cîmp și culege omăt că să refacă sărutul lui Brâncuși.

Poze literare, măști de împrumut, multe poze literare fără efecte estetice sau emotive scontate. Cu puține excepții, debutanții din **Invocații** se mișcă printr-un univers scos din timp și spațiu.

Dacă nu ar exista indicii de limbaj, asemenea poezii nu inscriu autorii într-o istorie reală, ci doar într-un flux psihic nedeterminat. Nimeni nu le cere scriitorilor să plesnească tot timpul de optimism, dar starea de **catalepsie** în fața existenței este cel puțin un act de lașitate literară, dacă nu și civică. Heinrich Mann spunea pe vremuri că scriitorii sînt datori să spună **da** sau **nu** în fața existenței. Dezangajarea totală în fața realului este stranie și urîtă pe plan estetic și moral. Debutați ! Debutați ! **Dar de ce ?**

* *Ioan Iacob, Cornelia Leonte, Bianca Marcovici, Gheorghe Simon, Horațiu Stamatin,* Invocații, *„Junimea"*, 1985.

Desene pe asfalt

Justificări

Blajin se crede și autorul care își povestește isprăvile tinerești : „...Am plecat la Roma luînd cu mine și archebuza aceea frumoasă, pe o roată, dăruită de duce și spre marea mea bucurie am folosit-o de multe ori pe drum, dînd dovadă de un curaj nemaipomenit". „Întorcîndu-mă iute, îi văd hohotind de rîs. Nestăpînit, l-am repezit un pumn în tîmplă, atît de tare, încît leșinat de durere a căzut jos ca mort". „...Cînd să-l trag furios, ca să-l aling în obraz, de spaimă el a întors tute capul, încît împunsătura pumnalului meu l-a nimerit drept sub ureche. L-am lovit doar de două ori, deoarece la a doua a și căzut mort fără ca aceasta să fi fost cîtuși de puțin intenția mea..."

Cine e gladiatorul ?

Nimeni altul decît fiorentinul Benvenutto Cellini. „Firea mi-e înclinată spre melancolie" mai spune el, într-altundeva.

De unde s-ar deduce că pentru compunerea unei viguroase pagini de jurnal intim ar fi neapărat nevoie de o archebuză ori baremi de un banal pumnal...

★

„Norii se alergau, se căutau, se înșelau unii pe alții, se împleteau și se destrămau, se împreunau afînat, nori afinați, nori pufoși, nori scămoși, înoși. Își sfîșiau poalele prin vîrfuri de pomi nori cenușii, nori sidefii de zăpadă, nori ca niște stihii negre, nori cu jocuri de vaduri albe, turmele grele ale cerului, încălecări de nori, cîrezi plăvane care se gonesc, soarele apare cînd și cînd din nori palid, dezlănțuirea stihiilor..."

Cine e cel ce-și notează ceea ce îndeobște nu se vede ? Cine exaltă plăvanii cummulus ? Sandu-Aldea ? Brătescu-Voinești ? Nici pomeneală : Camil Petrescu. Același care își notoaza și alte bizarerii. De pildă cînd și unde înfloresc arborii, pomii. În primăvara '43 castanul înflorește „de la 2 mai la 13 mai". Uimii dau în floare la 26 aprii „pe Cobălcescu". Duzii, de Paște, „la Făcăieni", etc.

★

Există și jurnalul gastronomic. Am în casă o carte a unui academician (nu spun cine) care la fiecare exotic popas în țări de pe toate continentele se simte obligat să comunice posteritații ce și cît a mîncat. Altcineva, persoană neînsemnată, a ținut să conserve meniul oferit la Capșa la 15 mai 1902 cu prilejul împlinirii a „25 de ani de la tragerea primului obuz" în războiul de la '77. Transcriu din acest „jurnal" : „Supă de verdețuri cu pateuri. Pește ca la Calafat. Mușchi cu țuțucă. Șiuncă de Praga cu aspic. Marchiză de portocale cu curaçao. Friptură de pui de gămă și de curcă. Salată de lăptuci cu sos de Dunăre. Brinderuri. Înghețată-Bombe". Simplu, laconic, neîncălcînd prea mult poruncile biblice.

★

Dar cum ar arăta jurnalul lui Napoleon la pagina... Waterloo ? Hai să fabulăm : Waterloo. 200 000 anglo-prusieni și 600 000 ruși și austrieci pe urmele mele. Îi înfrunt. Cambronne se bate ca un erou antic (altfel, e un cretin !) și rezistă pînă la ultimul cartuș. I se cere să se predea. „Merde !" zice el. (În raportul oficial scriitorii mei vor scrie, au primit ordinul în acest sens că în locul nimeritului „merde", omul ar fi zis „Garda moare dar nu se predă !"). Ah, dacă idiotul de Crouchy l-ar fi urmărit mai cu energie pe prusieni ! Au murit 3 cai sub ei. Ar fi urlat : „Cum aș vrea ca aceste gloanțe să-mi intre în pintece !" chiar de-ar fi fost așa, la ce bun ? O indigestie, poate... Milhaud stupid. Soult lamentabil. Ney nebunește de brav. D'Erlon de-a dreptul porc. Hotărît lucru, Franța nu mă merită. O șterg spre Paris. Etc...

★

Și totuși, după atîta haz (oare ?) făcut pe seama jurnalelor, cum va fi cartea mea „jurnalieră" ? Ea va parodia cu gravitate formulele omologate și va conferi unor texte risipite prin ziare și reviste „statutul" de jurnal. Se va aproxima o zi de „concepție" și consemnare a fiecărei însemnări. „Tonul" va fi cu evidență altul de la o pagină la alta : cînd familiar, colorat cînd (autorul se cheamă că e și un fel de poet), liric, interogativ și contemplativ, cînd grav, marcat de greutatea unor subiecte solemne.

Cîteva obsesii : Eminescu, evocat cu insistență și, firesc, Nichita Stănescu. Dacă nu mai are și alt merit atunci „Desene pe asfalt" va conține, fragmentată, crispată, o mărturie despre ultimul Nichita, cum îi place criticii s-o spună de parcă ar vorbi despre un ultim Ludovic, de pildă.

În rest, opinii cetățenești, impresii de lectură, amintiri d[illegible] călătorii, ferpare, texte aniversare, cîteva de interviu, s[illegible]m d

Va rezulta rîvnitul, totuși, **Jurnal ?**

Greu de crezut.

Poate că, uneori, poetul îl va salva pe jurnalist. De nu va fi [illegible] întreg. Asemenea înghebări [illegible], virtual, doza lor de precaritate. Eu, unul, mi-am intitulat cărțile de proză-eseist-jurnalistică astfel încît să transpară chiar din sugestia conținută pe coperte ideea că ea, gazetăria, e un lux diafan. Util, dar părelnic.

Din precauție ele s-au numit **Filigran** (țesătură discretă de fire colorate), **Muzeul ploii** (cum „muzeistică" ar fi colecționarea de fulgi de zăpadă), **Călătorii cu dirijabilul** (în era zborurilor spațiale), **Manuscrisele de la Marea Neagră** (păstrate îndeobște pe valurile în mișcare și avînd trăinicia desenelor-gravurilor-pe nisip) și, în sfîrșit... **Desene pe asfalt...**

GHEORGHE TOMOZEI ■

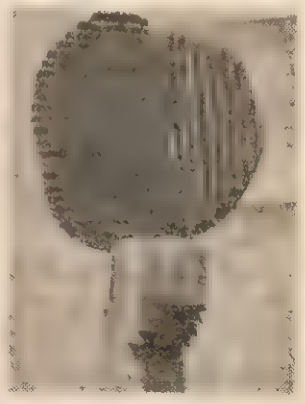

În acest număr, reproduceri după lucrările sculptorului Gh. Iliescu-Călinești.

Iubirile mele: grîul și cînepa

Nichifor Ceapoiu : n. 14 noiembrie 1911, satul Ciocănești, comuna Iacobeni, județul Suceava ; inginer agronom ; fost profesor universitar și director al Institutului de cercetări pentru cereale și plante tehnice de la Fundulea ; academician ; membru al Societății europene pentru ameliorare, al Societății internaționale de biometrie ; creator al mai multor soiuri de grîu și cînepă ; autor de lucrări științifice și cărți ; spicuim : „Cînepa", Editura Academiei 1958, „Evoluția speciilor", Editura Academiei 1980, „Grîul" (sub redacția), Editura Academiei 1981 ; ordine și medalii, între care Premiul de Stat al R.P.R., Ordinul Meritul Științific clasa a II-a, Ordinul Muncii clasa a III-a.

— Zile în șir v-am căutat și am auzit, invariabil același răspuns : nu e în București ! Pînă la urmă mi-am luat inima în dinți și, poate un pic nemăsurat, poate un pic nepoliticos, am întrebat unde vă pot totuși găsi ! Cum unde, s-a repezit vocea de la celălalt capăt al firului, la Fundulea ?!

— N-avea cine să fie decît Gabriela, soția mea. V-a spus adevărul.

— Știu că ați fost directorul Institutului de cercetări pentru cereale și plante tehnice de la Fundulea, dar n-ați ieșit la pensie ?

— Ba da, din 1982, dar continui să lucrez. Acum bunăoară întocmesc un tratat despre evoluția biologică.

— Bine, dar de ce la Fundulea ? Cred că și aici, în apartamentul dumneavoastră, în buza Cîșmigiului, e destulă liniște.

— E liniște, poate chiar prea multă, dar lipsește atmosfera de la Fundulea. Munca celorlalți, a foștilor mei colaboratori, îmi oferă un plus de determinare. Acolo sînt parcă mai motivat în tot ce fac. Poate că nu e, accept, numai atît. Ca oricare alt animal, omul trage spre nisa lui biologică, adică spre locul în care s-a născut sau a zăbovit mai mult. Or eu am stat la Fundulea 20 de ani.

— Nu vă ascund că vocea soției nu mi s-a părut prea binevoitoare !

— Glumind, aș spune că Gabriela e, de cînd ne cunoaștem, supărată pe mine că nu prea stau pe-acasă! Nu se lasă nici acum, „ai îmbătrînit, dar tot umbli pe ocoluri !", nu-și mai face însă iluzii c-aș asculta-o ! Cu toate astea, m-a înțeles totdeauna și, măcar că s-a ocupat mai mult de educația copiilor, m-a ajutat enorm, lăsîndu-mi timp pentru cercetare, pentru artă.

— Cînd am intrat, radioul era dat tare, ce cînta ?

— Nu radioul se auzea, ci pickupul, cu „Balada" lui Ciprian. Am schimbat mai multe plăci, tocindu-le de atîta ascultat, „Balada" îmi reamînteste de Bucovina natală, de copilărie.

— Vreți să vă spun ceva ? Interviurilor acestora tocmai asta li s-ar putea reproșa, că sînt prea mult amintiri din copilărie. Așa că, fără să insist, v-aș întreba cum se explică faptul, dedus din curriculum vitae pe care mi l-ați pus la dispoziție, că ați intrat în școală la 11 ani?! Nu cumva în hîrtiile astea dactilografiate s-a strecurat vreo eroare ?

— Nu, așa a fost. Cum cătunul în care locuiam cu ai mei, Botuș, era la 7 kilometri de cea mai apropiată școală, cea de la Ciocănești, am făcut primele 3 clase cu tata. Abia într-a patra, am dat examen la Liceul din Vatra Dornei și-am reușit, continuînd apoi la „August Treboniu Laurian" din Botoșani, școală vestită pe care au mai urmat-o, din ce-mi vine acum în minte, Iorga și Onicescu.

— Tatăl dumneavoastră era învățător ?

— Da de unde, țăran țăran, dar mare iubitor de carte. Văzuse lumea, fusese în prizonierat pînă la Vladivostok, se întorsese prin Iran și Turcia, avea adică un orizont larg. Iubea cartea, repet, dar mai presus de orice iubea munca. Așa se face că, înainte chiar de a învăța alfabetul, am învățat să string firul și să tai copacii. Am fost deci crescut în cultul muncii, de care nu m-am desfăcut niciodată și care mi-a folosit mereu. Bietul tata obișnuia să spună că trebuie să muncești fără răgaz, în afara muncii neființd nimic, dar să apreciezi și munca altora. El o pusese pe mama să coasă pe un ștergar de bucătărie deviza „Cine-n lume nu muncește, geaba mai trăiește !"

— Parcă e „Cine-n lume nu iubește..."

— Așa e, fusese ideea tatei să înlocuiască.

— Muncind, cum ziceți, ați devenit cercetător, profesor, academician. Întrebarea e dacă nu cumva simplificați sensurile, semnificațiile ?

— Părerea mea e că nu oricine poate deveni cercetător. Firește, de elită, cu contribuții și așa mai departe.

— Tocmai.

— Trebuie să ai vocație pentru asta. Mai prozaic spus, o predispoziție sau, în lipsa acesteia, un exemplu pe-aproape, o lumină. Asta ar fi, după mine, prima din cele patru condiții sine qua non.

— O să le luăm pe rînd, dar pînă atunci v-aș întreba cine v-a servit dumneavoastră drept exemplu ? Doar tata ?

— Adevărul e că de la tata am deprins, de mic, prețul bucății de pîine. Lumina mi-a venit însă mai tîrziu, strălucitoare, de la Nicolae Săulescu, la care am rămas preparator după terminarea facultății, la catedra de fitotehnică. Genetician și ameliorator de anvergură, Săulescu, fost elev al lui Baur la Münchenberg, a avut o înrîurire decisivă asupra formării mele.

— Iertați-mi neștiința, numele de Baur ar trebui să-mi spună ceva ?

— O, da, Erwin Baur a fost unul dintre marii geneticieni ai epocii lui, rivalizînd chiar cu Thomas Morgan, socotit creatorul geneticii moderne, pe care noi, din cauze asupra cărora nu insist, l-am ignorat o vreme, catalogîndu-i teoria ca ținînd de metafizică. Asta în perioada în care era la modă unul care susținea că natura poate fi transformată cu ajutorul exclusiv al mediului !

— Și nu-i așa ?

— Cum să fie așa ?! Dacă plantele, de pildă, s-ar schimba numai modificîndu-le condițiile de mediu, ar ieși un adevărat haos în natură. Caracteristicile și însușirile lor sînt determinate de gene, particulele materiale ale eredității. Acestea apar prin mutații și sînt asamblate în organism prin legea selecției naturale.

— Ajungem deci tot la Darwin ?

— Obligatoriu, altă ieșire nu există. Așa se și explică, pentru a recurge la un exemplu nesofisticat, de ce grîul de azi e același din vremea egiptenilor.

— Mă folosesc de ocazie pentru a face precizarea că monografia „Grîul", apărută sub redacția dumneavoastră, reprezintă, dacă nu greșesc, prima lucrare de acest gen din literatura noastră.

— Greșiți. Încă în 1938, reputatul agronom și om de știință Gheorghe Ionescu-Sișești, care a pus bazele cercetării științifice moderne în agricultura noastră, a tipărit „Cultura grîului cu privire specială la condițiile din România". Cum trecuse aproape o jumătate de secol, interval în care se acumulase un volum impresionant de rezultate științifice, se simțea nevoia unui îndreptar complet privind tehnologia culturii grîului. Exact ceea ce am făcut, împreună cu mai tinerii mei colegi Gheorghe Bilteanu, Cristian Hera, N. N. Săulescu, Floarea Negulescu și Alexandru Bărbulescu.

— Vorbind despre grîu, vorbim de fapt despre pîine, nu ?

— Evident, căci nu există nici un alt aliment care să satisfacă, atît de economic, cerințele omului în principii nutritive și active ca pîinea de grîu.

— Sînteți și dumneavoastră părintele mai multor soiuri de grîu. Care e cel mai bun, tovarășe profesor ?

— „Fundulea 29", creat la I.C.C.P.T. de un colectiv pe care l-am condus. Soi mai puțin pretențios, el poate da, cînd e cultivat cum trebuie, și 9 tone la hectar.

— Poate da, dar nu dă ! De ce ?

— Pentru că, fără a intra în amănunte, tehnologiile nu sînt peste tot respectate cu sfințenie. Pînă la urmă, nu solul decide, ci omul. Că se poate a demonstrat-o, recent, județul Olt, care a realizat la orz peste 8 tone la hectar. În vreme ce alții s-au înscris abia cu jumătate ! În ceea ce privește cerealele, noi stăm, o probează statisticile, mai bine ca oricînd, dovadă că în 1985, de pildă, în ciuda necazurilor pricinuite de secetă, s-a obținut o producție de cereale de o mie de kilograme pe cap de locuitor, prinzind astfel viață unul din obiectivele importante ale Programului partidului, ale noii revoluții agrare. Dar progresul de pînă acum nu poate să ne mulțumească ! Posibilități sînt, numai că ele se cer mai eficient, integral fructificate. Apreciez că sarcina care stă în fața agriculturii noastre, deci și a cercetării, aceea de a ridica, în actualul cincinal, producția cerealieră la o medie anuală de 30—33 milioane de tone, e pe deplin realizabilă. Cu observația că, pretutindeni, în fiecare unitate, trebuie să se pună mai mult suflet.

— Spuneți-mi altceva : ați lansat la un moment dat un anume soi de grîu, „Dacia", „Excelsior", „Favorit", „Moldova" etc., care s-a omologat și răspîndit în producție pentru ca, după un timp, altcineva să găsească un soi mai bun, superior. Ce-ați simțit în clipa aceea ?

— O mare bucurie.

— Oare ? Oare o mare bucurie trăiește un recordman căruia i se doboară recordul ?

— Fără să vreți, mă întoarceți la cele patru condiții pe care trebuie să le întrunească un cercetător pentru a izbîndi.

— Vă ascult. La prima v-ați referit, vocația. Mai departe ?

— Să muncească, să citească, să fie tot timpul bine informat în domeniul său și, obligatoriu, să îmbine teoria cu practica. Apoi, și acesta e și răspunsul la întrebarea de mai sus, să aibă permanent în minte că nu lucrează pentru el, ci pentru societate. Să urmărească binele acesteia, nu binele său personal.

— Dar satisfacțiile ? Ele ori vin la timp, ori vin degeaba, așa se zice.

— Fals. Pentru onoruri nu-i nici odată prea tîrziu, dar nimeni nu trebuie să-și facă treaba cu gîndul la ele. Satisfacțiile sînt o consecință a muncii, nu o condiție a lor. Ca să ți se dea, se cuvine mai întîi să dai, iată deviza pe care m-am străduit s-o transmit studenților și colaboratorilor mei.

— Cu riscul de a vă întrerupe : ați reușit ?

— Pot să vă relatez o întîmplare ?

— Vă rog.

— Mă aflam în urmă cu cîțiva ani la Aeroportul „Băneasa", cînd l-am zărit pe un fost student, pe care îl trîntisem de 3 ori la examen. Aș minți dacă-aș povesti că, văzîndu-l că se îndreaptă spre mine, m-am bucurat, temîndu-mă de vreo ironie, de vreo răutate. Omul, de-acum absolvent, bărbat în toată firea, m-a întrebat dacă îl recunosc. I-am zis, cam cu jumătate de gură, că da. Și-atunci s-a petrecut ce nu mă așteptam : s-a pornit să-mi mulțumească, să-mi stringă mîna, mărturisind că datorită mie, care l-am silit să învețe temeinic, a devenit un agronom bine pregătit.

— Asta nu-mi descoperă decît că ați fost un profesor exigent. Ați fost ?

— Drastic, dar imparțial. Și pe fiul meu, dacă n-ar fi știut, l-aș fi picat !

— Sever, dar aspru ?

— Nu glumiți că nu e cazul. Le-am cerut studenților să învețe, dar i-am și iubit. Am prețuit judecata înaintea tocelii, gîndindu-mă mai ales la perspectivă. Mi-au repugnat numai cei care tratau studența ca pe o chermeză.

— Drept ce ar fi trebuit s-o trateze ?

— Drept temelia unei case care, pentru a fi trainică, are neapărat nevoie de o fundație solidă.

— Am înțeles. Care ar fi cea de a patra și ultima condiție ?

— Succesele altora să te stimuleze, nu să te coboare la invidie și la bîrfă.

— Cu care dintre foștii elevi vă mîndriți în mod special ?

— Greu de răspuns. Au fost mulți.

— Dacă aveți de unde alege, alegeți !

— M-aș opri la Octavian Cosmin, care a creat, la Fundulea, cei mai valoroși hibrizi de porumb. Bucovinean de-al meu, și-a dedicat toată viața activității de ameliorare. Fiind încă tînăr, mai poate realiza multe.

— Cît e de tînăr ?

— Ce să aibă, 37, 38 de ani ?! Are drum lung înainte.

— Aha.

— Așa și rectorul Institutului Agronomic, Constantin Pintilie, mi-a fost student, ba încă unul strălucit. Nu demult, l-am condus lucrarea de doctorat lui Gheorghe Itu, un băiat muncitor și modest care, la nici 40 de ani, s-a distins în domeniul ameliorării grîului. Ar mai fi...

— Vă mulțumesc. Spuneți-mi, tovarășe profesor, știți să cîntați la bucium ?

— În comuna mea, la Iacobeni, buciumul înseamnă primul dar care se face copilului. Dar nu-i mai puțin adevărat că instrumentul e dificil. Fiind din lemn și lung, înfășurat în coajă de mesteacăn, atîrnă serios și, ca să-l birui, trebuie să știi să-l ții și să ai plămîni sănătoși. Cînd am plecat de-acasă, tînguitul buciumului mi-a lipsit multă vreme.

— V-ați mai întors pe-acolo, vă mai întoarceți ?

— Înainte mai rar, căci acăpam greu din institut, acum mai des. Azi, satul e mai frumos ca oricînd, s-a construit mult, se construiește, dispensar, cămin cultural etc., doar rîndunelele s-au împuținat !

— N-am auzit !

— Rîndunele. Cînd eram copil, pe firele de telegraf întinse de la Vatra Dornei spre Borșa se fixau zeci, sute de rîndunele. În vara trecută, m-a surprins numărul lor mic. Atunci mi-am dat seama că de cîțiva ani n-am mai auzit nici privighetoarea cîntînd !

— Sînteți cumva și ornitolog ?

— Nu, dar m-au preocupat și mă preocupă problemele legate de evoluția speciilor, de apărarea naturii. A unei naturi pe care, ignorant sau inconștient, omul secolului XX o chinuiește, făcîndu-i și făcîndu-și mult rău. Uitînd că ea rămîne condiția esențială a vieții. Faptul că, de exemplu, 17 pînă la 20 de specii de plante și animale dispar, anual, de pe planetă ar trebui să ne îngrijoreze și să ne determine să alcătuim un front comun pentru menținerea echilibrului ecologic. Această chestiune nu e recunosc, imediat vitală, dar va deveni în curînd.

— În altă ordine de idei, aș fi interesat să știu cum de vă mențineți atît de suplu la 75 de ani ?

— Fără ca asta să fie o formulă, m-a întrebat muncа Viață cumpătată. Nu cred că am fumat un pachet de țigări pînă la această vîrstă. Pe cînd eram director, la o cafea, la un protocol, mai luam cîte o țigară, dar cei din jur, fumătorii, se amuzau, căci o țineam ca pe un cui ! Am mîncat numai lucruri simple și cît mai puțină carne. De nopți pierdute nici n-a fost vorba pentru că mie, fără să exagerez, nu mi-au ajuns nici zilele.

— Văd că Programul radio T.V. e subliniat cu roșu !

— Abia aștept seara de sîmbătă, ca să înregistrez „Trubaduri". Copiii, că am o fată și un băiat, amîndoi ingineri, dar nici unul agronom, mai rîd, zicînd că mi-am greșit cariera, că trebuia să mă dedic muzicii ! Cu pasiunea pentru operă am rămas încă din studențe, de la Cluj, cînd făceau vogă Ionel Spălaru și Dinu Bădescu.

— Mi-ați spus cum ați fost ca profesor, dar nu mi-ați spus cum ați fost ca director.

— Credeți că interesează ?

— De ce nu ?

— Am pus mare preț pe ordine și pe disciplină deși, ca să fiu sincer, nu-i judecam pe oameni după semnătura din condică, ci după rezultatele definitive ale muncii lor. Pentru că un cercetător aduce cu un artist : el e recompensat numai de rezultatul final. Îndrăgostit de natură, am amenajat la Fundulea parcul cu care Institutul se flățește și azi. Vreau să zic că n-am dat ordine, ci am lucrat efectiv, cu sapa, la făcut gropi. În rest, în afara parcului, nu m-am băgat decît rareori în treburi administrative. M-am devotat științei, planurilor tematice, simpozioanelor și așa mai departe. Am avut și norocul ca, a doua zi după ce am fost numit, Institutul să fie vizitat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, care, cu acel prilej, ca și cu multele care au urmat, an de an, a dat indicații practice extrem de utile. Datorită dumnealui ,de pildă, a devenit sarcină de stat valorificarea plantelor textile. A intuit, din prima clipă, importanța acestora, ba încă într-un moment în care, pe plan mondial, plantele textile păreau să fi pierdut războiul cu fibrele sintetice.

— Și nu l-au pierdut ?

— Nu, din mai multe motive.

— Opriți-vă la unul singur.

— Firele naturale sînt higroscopice, lasă să treacă transpirația, de aceea și sînt imbatabile în materie de lenjerie de corp.

— V-ați simțit mai bine la catedră sau în laborator ?

— Pe cîmp. Lîngă oameni. Nu mă joc cu vorbele, dar nici cînd am ajuns academician nu m-am considerat altceva decît un țăran cu diplomă. La catedră, am încercat un alt sentiment.

— Anume ?

— Avînd mereu în față aceeași virstă, mi s-a părut că nu îmbătrînesc. Îmi făceam socoteala că nu e decît o iluzie, dar iluzia aceea, oricît m-ați suspecta, îmi dădea forță.

— Vă pare rău după ceva, tovarășe profesor ?

— Da. Voi regreta pînă la sfîrșit că nu m-am apucat mai devreme de genetică.

— De ce asta ?

— Pentru că ea e ramura cea mai creatoare, cea mai spectaculoasă și cea mai folositoare din întreaga biologie. Capabilă să dea naștere la noi soiuri de plante, la noi rase de animale și, cît de curînd, să vindece 4 200 de boli.

— Cifre ? Le-ați numărat bine ? N-or fi mai multe, n-or fi mai puține ?

— Specialiștii fac trimiteri la 4 200 de afecțiuni genetice. Deja există realizări certe în privința prevenirii și combaterii unor boli precum hemofilia, talasanemia, diabetul etc. Ca să nu mă lungesc, viitorul e al ingineriei genetice, care ne permite să visăm cu ochii deschiși. Întrucît va rezolva, între altele, problema alimentației : microorganisme speciale, obținute prin clonare genetică, se arată în stare să producă proteine identice cu cele de origine vegetală și animală. Va mai rezolva, nu sînt nădejdi, ci semne palpabile, și probleme de agricultură, de zootehnie, de energie și așa mai departe. S-a ajuns ca bacteriile de Escherichia coli, care conțin genele codificatoare ale enzimelor celulare, să transforme celuloza în metan, după cum alte bacterii, în care s-au introdus anumite gene, par a fi în măsură să stagneze fenomenele de poluare, neutralizînd diverse reziduuri atmosferice, transformîndu-le.

— Tovarășe profesor, toată lumea vorbește azi, în mod curent, despre ingineria genetică, dar puțini sînt cei care știu cu ce se ocupă ea de fapt. Ne spuneți dumneavoastră ?

— Ea reprezintă un ansamblu de tehnologii prin care se operează, în vitro, cu gene, cu complexe de gene, cu cromozomi și cu celule întregi în scopul creării unor organisme cu însușiri prestabilite, imposibil de realizat prin metode convenționale, dar despre asta am putea vorbi o săptămînă întreagă.

— Așa e, dar timpul ne presează. Înainte de a vă lăsa, v-aș ruga să-mi satisfaceți o ultimă curiozitate : ce veți face după plecarea mea ?

— Voi ieși să prind apusul soarelui în cel mai frumos parc din lume. După ce am văzut Versailles, Prater, Borgese etc. etc., nu mă dau în lături să afirm că nici unul nu se poate compara cu Cișmigiul nostru. Nu veniți cu mine la o promenadă ?

OVIDIU IOANIȚOAIA

Fotografii de PAUL AGARICI ■

Poveștile copiilor pe unde a fost groapa Cocioc

20 000 de oameni împreună, nu la lucru sau la o ședință !... 20 000 de oameni respiră împreună aer curat, se plimbă cu barca, visează, sînt într-un calm du-te-vino, își reîncarcă „bateriile", odihnindu-se.

În fiecare zi, de 12 ani, găsesc același colț de bucuri. Îmi cunosc... necunoscuții însoțitori de plimbare după înfățișare, doar pe cîțiva după nume. Din cînd în cînd, unul vine sau dispare, după cum se mută în sau din cartier. Din mers îi cunosc. Coboară din mulțe de noi apartamente zvelte din Bulevardul Pionierilor, traversează strada și sînt în Parcul Tineretului.

Aici — „il" de drept nu se supără dacă prietenii celor 20 000 — fiecare zilnică din parc — sînt bunici, mătușe, unchieși. Parcul este al tuturor, cu drepturi și obligații egale, chiar dacă numele e cu adresă.

Memoria trebuie „hrănită" cu documente exacte pentru ca să nu sufere deformări. Am întrebat pe cîțiva puști : „Știți ce a fost aici ?" Unii au dat din umeri, alții, mirați că nu știu ce știu și copiii, mi-au arătat parcul. Pentru ei cu Parcul Tineretului începe viața unei mari grădini. Groapa Cocioc, o concurență la „faima" Văii plîngerii, era depozitul de gunoi al Bucureștiului. Așa se pomenise de cînd lumea în oraș.

Imaginile filmate de arhivă fixează definitiv pe pelicule adevărul, fără nici un retuș. Am revăzut, de multe ori, cu aceeași strîngere de inimă gropile, stufuri, bălțile, „munții" de gunoi, invazia de țînțari. Descrierea gropii Cocioc nu e exagerată. Așa era. Sigur, ne vine greu să credem cînd avem în față un panoramic colorat, o microexpoziție de trandafiri, care aici nu se numără cu firul, ci cu hectarele. Ne vine greu să credem că perfect aliniată, aleea pietruită, străjuită de ghirlande multicolore, era o groapă în care noaptea, dacă te încumetai să treci, sigur îți rupeai piciorul.

Cu aceeași energie și preocupare pentru soarta omului, pentru condițiile lui de viață civilizată, societatea noastră a dezmoștenit de urît, după altitea alte locuri, și groapa Cocioc. Energica chemare în anul 1974 la muncă patriotică aduna, zi de zi, sute de mii de tineri. După osteneala orelor de lucru, puneau umărul, la propriu, la o nouă zidire. Știau doar atît : va fi frumos. Aveau nenumărate dovezi în viața lor de fiecare zi — casa, strada, facultatea, policlinica, serviciul, teatrul ! Frumosul și civilizația au trecut definitiv din planuri în realitate.

Arhitectul, horticultorul, deci o mînă de oameni, deși cu aveau fotografia clară a viitorului parc. Va fi și un lac ? De unde apa ? Din izvoarele care hrăneau stuful rebel ? Se lucra ordonat, aproape cu disciplina militară, mai neobișnuită la civili. Sînt muzee, în lume și la noi, unde se păstrează mostre ale trecutului. Aici totul era sfîrîcat de lopeți. Buldozerele înaintau. În 6 luni, groapa dispăruse. Un parc, ca și un om, se formează cizelîndu-se. Copacii au avut nevoie de timp să-și rotunjească coroana ! Far umbră — semnul maturității — abia după 7—6 ani 15 000 de arbori mari și 50 000 de arbuști și-au fixat bine rădăcinile în pămînt. Lacul, întins pe 13 hectare, așteaptă ploile toamnelor pentru ca să-și adîncească apele. 3 000 000 de flori — cîte înfloresc într-o primăvară-vară — căutau poziția favorabilă a luminii și a umbrei. S-a cizelat parcul, dar vizitatorii ? Băncile suferă cel mai mult de impolitețea unora dintre ei. La adăpostul întunericului, agresorii le scrijelesc, nu-i sperie nici amenda de 5 000 lei, le mută din loc, le răstoarnă, în lac. De ce ? Pentru ce ? Un deficit de educație cetățenească ? Cineva, de curînd, vorbea admirabil despre... 77 de ani de acasă. Unii sînt mult sub cei 7.

Mă simt legată de acest parc, vi-l voi descrie așa cum este, cum îl văd, cum îl simt. Îl am mereu în fața ochilor, de cum deschid fereastra. Porțile de palat, se zăresc din stația de metrou. De o parte și alta a aleii centrale, fîntîni în cascade. Din loc în loc bănci, destule, nu aglomerate. Se face slalom printre trenulețe, ursuleți, papuși, o mare și la zi vitrină a fabricilor de jucării. O mare și la zi vitrină și a fabricilor de confecții pentru copii, judecînd după aspectul cochet al pușlimii. Bunicuțele tricotează și între un ochi la andrea și unul după... nepot, schimbă rețete de prăjituri.

Din practica zilnică și într-un parc se nasc obișnuințele. Aleea primilor pași (a celor care învață să meargă), aleea primelor întrebări cu tilc (de ce nu vorbește copacul ? !), aleea sugarilor (cărucioarele stau la umbră, în „parcaj") n-au fost gîndite așa, dar vor rămîne așa...

Parcul, astăzi, 6 august 1986, este dominat de statura celor de 17—18 ani. Admiterea la facultăți a încetat să mai fie subiectul arzător, a intrat în normal. Cine este student așteaptă cu emoție amfiteatrele, cine s-a găsit sub linia admișilor — se gîndește la tentativa viitoare sau un alt drum, care să-i dea satisfacții în viață. Din mers, lacul apare și dispare. „Barca pe valuri" este doar un refren, dar barca pe un lac merge liniștit este o posibilitate de petrecere a timpului. Uneori lacul seamănă cu șoseaua București-Ploiești la sfîrșit de săptămînă Numai că nimeni nu se supără pentru depășirea nereglementară sau exces de viteză. Nu vine agentul de circulație, nu cere actele. Cîțiva stropi de apă rece sînt chiar dorîți la 38 de grade.

Sportivi fără echipă, fără recorduri de doborît? Fără antrenamente impuse, dar care transformă aleile parcului în terenuri de tenis, de fotbal, sînt marea durere a celor 80 de îngrijitori „din umbră", care, de cum răsare pînă apune soarele, muncesc pentru „tura" celor 20 000 de vizitatori.

Mai mult respect pentru străduința lor !

— Nu ne putem înțelege cu ei. Ne strică florile, peluzele, calcă iarba, pun țăruși ca să-și delimiteze terenul. Parcul nu este nici stadion, nici șantier. Sînt locuri speciale, destule în București. Făceți-i să înțeleagă și să respecte un bun colectiv !

Ne-au înțeles ?

Parcul este pentru cei din cartier a doua casă, cu flori multe, arbori umbroși, alei de vis, cu „zîne" muncitoare. Irina Raicu, de 32 de ani, nu vede scurgerea timpului decît după epocile de încolțire și de dezvoltare a florilor. Este o pătimașă horticultoare, cît știe i se pare că nu e destul. Cît e ziua de mare e numai în parc, pe alei, cu mîinile muncite, arse de soare, bătătorite de apă și pămînt. Lucrează cot la cot cu muncitorii și apoi le ține prelegeri ca la facultate. Manualele n-o părăsesc. Noutățile în horticultură sînt experimentate aici. Acum vrea să introducă un anumit stil științific în expunerea plantelor pentru ca vizitatorii să vadă și să cunoască. Plimbare și instrucție. Vor fi puse notițe explicative : soi, an, performanțe.

— Plantatul a 60 de mii de trandafiri, cu cîțiva oameni, din plăcere, se transformă în chin.

Avem mîinile umflate pentru că oricît am fi de specialiști trandafirii înțeapă. E singurul dezagrement. Altfel ne face mare plăcere munca noastră, o facem cu tot sufletul, cu toată bucuria. Cu atît mai mult ne bucurăm cînd găsim dezrădăcinate rondurile devastate, trandafirii smulși din rădăcină. Am plîns pentru ei. I-am păzit cîteva nopți eu și colegii mei, dar a doua zi parcul era plin de crengi rupte, aruncate.

— Nu le dați amenzi ușurătoare și acestor... (nu știu cum să-i numesc) ? Sînt atîți de mulți ?

— Paznicii sînt vigilenți, dar nu uitați că parcul are 98 de hectare. E destul să fie 2 derbedei într-o noapte... Copacii schilodiți se refac greu, trandafirii rupți au nevoie iar de un ciclu de viață.

Îmi îndrept privirea către oamenii care vin în parc să se bucure, care-l stimează, îl ocrotesc. Sînt 19 998 într-o „tură"

— Se închid vreodată porțile parcului ?

— Numai cînd e dezafectat

— Atunci la ce-i mai trebuie porți ?

— Din tradiție ! Românul și-a pus la orice intrare o poartă Parcul este tot o casă, sau prelungirea ei...

Ce simplu și grăitor pot pune punctul pe i unii oameni. Irina Raicu e dintre aceștia, pe care-i admir pentru că în tot ce fac e suflet, curățenie, căldură, umanitate.

Bucureștiul are 28 de grădini și parcuri. Să intrăm în ele ca și-n casele noastre, ștergîndu-ne picioarele. Să intrăm în ele cu respectul față de ceea ce găsim. Totul este al nostru; de privit, nimic nu e de dus acasă. 20 000 de „amintiri" — flori, „amintiri" crengi — vor face ca a doua zi să pășim într-un pustiu.

Din mers, acest parc, ca și altele, ne cheamă în toate ceasurile libere să-i ținem tovărășie. Dacă știm să-l înțelegem ne învață să vorbim în șoaptă, să prîcepem graiul păsărilor și al florilor, ne face să recapătăm sufletul de copil.

Din mers, te salut, rezervă-mi o bancă. Oamenii care zîmbesc și surîd sînt prietenii noștri.

CARMEN DUMITRESCU ■

Confruntări

Despre talent

Realizarea unui talent e și o chestiune de tenacitate, din care cauză, și după un număr de ani, persoanele stăruitoare și disciplinate reclamă, în legătură cu lucrul lor, talentul. Multe expoziții ale artiștilor din generațiile medii și virstnice au un aer imperios și impun părerea că răspund unor chestiuni spirituale presante, dar a vorbi aici de talent, este inoportun.

În destule cazuri însă, discuția acestui dar vital devine oportună. E important să orientăm discuția despre talent pe ideea plăcerii de a născoci. Eugenia Manea Pasima vădește în toate străduințele ei de atelier o anume bucurie a invenției, care-i dă nădejdi să continue.

În arta ceramicii, așa cum se prezintă ea astăzi, producătorii de obiecte lipsite de un rost practic sînt puțini. Majoritatea o fac artiștii preocupați să exprime cu un spor de originalitate funcții străvechi. În creația de recipiente, datorită imensei experiențe acumulate, nu-i tocmai greu să treci drept artist bun. Cine se simte îndemnat să concureze cu sculptorii ,să conceapă, adică, portrete, figurine, piese cu un înțeles mai complex decît cel strict decorativ înfruntă o seamă de prejudecăți, de vizaviuri confuze. Parte din judecățile și prejudecățile ce se manifestă acum față de mica sculptură ceramică se motivează. Industria faianței a saturat piața cu figurine. Multe sînt trase după prototipuri create de plasticieni ori designerii angajați în industrie, dar și mai multe în tipare ce trivializează modele de interes. În arta și în industria ceramicii decorative aflăm, prin urmare, interese foarte amestecate.

Ca să-și poată afirma talentul, plăcerea autentică de a inova, un tînăr trebuie să considere realitatea cu o doză considerabilă de ironie. Eugenia Manea Pasima știe să citească relațiile caracteristice în lumea ce o înconjoară și mai știe să deosebească în aceste relații un ce nițel hazos și nițel tandru. Pe cei mai mulți dintre noi, viața ne-a învățat să exprimăm simpatia cu prudență. Datorită excesului de prudență, în practica unor simțăminte și a unor raportări marcat-umane, imprudenții — aleși îndeobște dintre artiști — par întrucîtva inocenți. Or, inocența e privită, de regulă, cu ochii luminați de curiozitate și bună dispoziție.

Simțămintele, fie ele și pline de cordialitate, nu trebuie să ne împiedice a cerceta mijloacele plastice. Eugenia Manea Pasima e un observator pasionat al formei. Limpezită, emancipată mult de modelul ce a inspirat-o, forma are la Eugenia Manea Pasima o remarcabilă plauzibilitate. Este iarăși un indicator al talentului : să fii capabil să construiești obiecte care, deși nu seamănă cu nimic, să te convingă de asemănarea cu ceva. Inventatul să fie tot atît de expresiv, de pregnant adevărat ca și existentul.

Încă un fapt asupra căruia merită să gîndim. Eugenia Manea Pasima lucrează cu gresie, care, dintre toate materialele ceramicii, are cele mai bogate sugestii de omenesc, de viu. Unii ceramiști au speculat excesiv datul specific al materialului, astfel că aproape nu mai știm să distingem realizarea obișnuită de aceea neobișnuită. În sculptura ceramică de mici dimensiuni a Eugeniei Manea Pasima, gresia ne cheamă sensibilitatea, ne înzestrează memoria cu o seamă de desfătări optice și tactile originale.

TUDOR OCTAVIAN ■

Perseverență

Pe fondul desprinderii din rutina cotidiană, împlinirea unui eveniment de suflet cu un act de cultură, de profundă elevație, nu poate reliefa decît momente de înaltă satisfacție spirituală, cu valențe de innobilare. Asemenea momente am trăit nu demult, în sala de consiliu a facultății de limbi străine, asistînd la susținerea tezei de doctorat a unui prieten, onorîndu-mi, prin această prezență, o promisiune făcută în urmă cu ani !

Rîndurile de față izvorăsc din nevoia de a-i mulțumi că mi-a oferit acea oră de spirit pentru spirit și de a-i adresa cuvinte de prețuire omului și muncii sale, cu relevanță deosebită sub raportul perseverenței, asiduității și setei de cunoaștere.

Licențiat în filologie rusă la Iași, în 1963, și în franceză la București, în 1973, Mihai Maxim — iată i-am spus și numele deși nu știu dacă acest lucru nu-l va deranja, — și-a îngăduit un mic răgaz pentru ca, începînd de prin 1976, vreme de alți zece ani, să caute liantul între cele două limbi deloc complementare. Și le-a găsit într-un studiu ex professo : Gorki și literatura franceză.

Nu este locul să intru în amănunte și aprecieri de conținut, au făcut-o cu strălucire membrii comisiei de doctorat care au ținut să sublinieze că, prin elaborarea acestei lucrări de amplă cercetare comparatistă, Mihai Maxim dovedește calități de cercetător, capacitate de selecție și interpretare a fenomenelor literare, simț al nuanțelor, aplicație pentru rigurozitatea științifică și un desăvîrșit spirit critic. S-a spus, cu argumentele înaltei competențe, că autorul, sprijinindu-se pe o documentație deosebit de bogată, a izbutit să elaboreze o lucrare originală, de aleasă ținută aducînd argumente noi, relevante, de natură să întregească o exegeză, și așa bogată a operei unui scriitor. Ceea ce se cuvine să remarc eu este un fapt situat dincolo de valoarea științifico-profesională, este un fapt de natură morală. Omul despre care scriu, proaspătul doctor în științele literare, a întocmit acest studiu încît sub imboldul orelor pe care le-a ținut la Universitatea cultural-științifică, consumînd zeci și zeci de ceasuri de studiu nu în virtutea unor obligații sau sarcini de serviciu, ci ca expresie a unei pasiuni. A unei nobile pasiuni pe care a dublat-o de exemplară perseverență și dăruire.

MARIAN TEODORESCU ■

ION ZAMFIRESCU

(Urmare din pag. 9)

nesc — la judecata și scrierile lui N. Iorga. Mă aflam sub această impresie cînd ca un trăznet a venit vestea asasinării lui. I-am purtat sicriul pe umeri, împreună cu alții, din mulțimea anonimă a celor de față.

— Ați fost „de față" — să zicem așa — la șase decenii de cultură românească. Decenii în care avangardele s-au clasicizat, în care generațiile și-au schimbat uneori traiectoriile, în care literatura și cultura au evoluat. Ce RĂMÎNE și ce este menit să TREACĂ într-o cultură ?

— În cele șase decenii, pe care mi le atribuiți, nu am sentimentul că aș fi asistat, în viața noastră culturală, la fenomene evidente, zguduitoare, de avangardă. La avangardă de tip veleitar, reprezentînd nerăbdări factice, ostentații, contestații la modă ; și nici la avangardă de fond, marcînd momente de salt calitativ și de avintare necesară, în activități ajunse la plenitudine, trebuind în consecință să se regenereze. Impresia ce mă stăpînește este că în toată această perioadă ne-am aflat pe un teren solid, stabil, capabil să asigure dezvoltări organice, să dezvolte continuități, să înfigă rădăcini, să imprime durate. Să nu fiu înțeles greșit ! Această stabilitate nu înseamnă rutină, rămînere pe loc, ieșire din ritmurile active ale culturii. Îi atribui cu totul altă semnificație. Deslușesc în ea semne de putere interioară : sînt în posesiunea unui sistem de idei și valori ce-și continuă drumul spre desăvîrșire ; există virtuți de creștere, hrănindu-se din puternice depozite autohtone. Poporul nostru este popor creator de cultură. Nu am fi putut naviga, prin cele peste două milenii de existență de pînă acum, dacă în lupta pe care a trebuit s-o dăm nu ne-am fi sprijinit și pe o spiritualitate proprie. Această spiritualitate, firește, nu poate ignora ce se întîmplă pe celelalte meridiane ale culturii ; dar nici nu trebuie să-și simtă față de acestea vreo servitute. Popoarele mici pot să fie mari prin cultură. Putem intra, ca popor, în mari competiții ale valorilor. Avem încă de explorat în zăcămintele noastre autohtone. Vicisitudinile istoriei noastre nu ne-au deprimat coarda interioară ; cred, dimpotrivă, că ne-au întărit-o. S-ar putea, în această privință, să fim mai pregătiți moralmente decît alții, în a scruta și întîmpina sarcini viitoare. Oricum, avem vocație umanistă. Sarcina aceasteia continuă. Este în soarta noastră, de cînd există, ca mobilizarea spirituală să nu înceteze vreodată. Socotesc că ne putem număra printre acele entități umane ce vor fi chemate să reaprindă torțe ce se sting în mîini obosite. Acestea, în linii mari, decurg din ce m-au inv ițat cele șase decenii la care v-ați referit.

— Ați avut o carieră didactică bogată. Profesor, la trei mari licee din București : „Gh. Lazăr", „Mihai Viteazul", „Sf. Sava". Apoi, universitatea : filozofie la început, literatură universală și literatură comparată în perioada din urmă. Ce înseamnă pentru dv. această carieră ?

— Ați uitat ceva : între cele două perioade ale carierii mele universitare am funcționat cîtva timp și la școli mai mici, din rețeaua învățămîntului general. Faptul mi-a confirmat ceva de seamă, în psihologia mea ca om de catedră. Am înțeles, anume, că între prelegerea universitară și lecția de gramatică la o clasă de curs elementar pot exista nebănuite trăsături de unire. Diferențe — da ! — de grad, de conținut, de structură s.a. — dar nu și de valoare umană, de esență sufletească, de însemnătate umană. Mă întrebați : ce-a însemnat profesoratul pentru mine ? Aș vrea să vă răspund simplu, direct, fără afectări și fără sentimentul importanței. Este cariera mea. S-ar fi putut să fie și o alta. Dar, pentru că zarurile s-au aruncat asupra acesteia, eram dator să-i devin adept și credincios. Nu știu în ce măsură am avut sau nu am avut talent în materie. Primordial, în ceea ce am izbutit, am izbutit prin stăruință și metodă. Sînt un spirit didactic. Pe alocuri, mi s-a obiectat aceasta. Nu m-am impresionat : am insistat în a da formației mele profesionale un stil normalian. Nu am greșit. Am înțeles, treptat-treptat, că metoda și disciplina nu se închid ursuz în ele ; generează și sensibilitate. Sînt bucuros cînd pot să fiu clar. Nu există fericire mai mare ca aceea de a te simți ascultat de copii, de adolescenți și de tineri care ajung să creadă în tine. Cel mai mișcător omagiu pe care l-am primit vreodată mi-a venit de la un fost student, azi profesor într-un colț îndepărtat al țării : „cînd vorbeați dvs. la catedră, înțelegeam și aceia care nu înțelegeam". Nu-mi plac complicațiile, sofisticările, urcările pe trepte fastidioase ale exprimării. Evit tonul savant. Cred că și aceasta face parte din datoria profesorului-umanist : să demonstreze că poate încăpea puțină irizare poetică fie și într-o cît de abstractă materie. Ca examinator, pe cît cu putință, încercam să nu par grăbit vreodată. Nu-i spuneam studentului : „Bine, văd că d-ta știi. E destul. Iată nota !" Nu ! îl lăsam să vorbească ; să se audă ; să se simtă ascultat ; să-i dau și o satisfacție vanitoasă ; să nu rămînă cu impresia că a fost ușor ; că putea să muncească și mai puțin, ca să treacă acest examen. Sau, în cazul invers, cînd trebuia ca studentul să cadă. Nu mă opream la întrebarea trasă la sorți, în biletul de examen ; mai puneam una ; și încă una ; și așa mai departe, pînă ce studentul să înțeleagă singur că nu soarta i-a fost nefavorabilă, ci el, lui însuși. Nu întotdeauna, în lecțiile mele, am fost în regulă ,cu treptele formale și prevederile stricte ale programelor analitice. Nu mă știam să intîrzîiu asupra unei paranteze, ori asupra unei incidențe, dacă presimțeam în acestea un înțeles mai cuprinzător, o valoare umană mai semnificativă. În clipele acelea, **metoda** putea să treacă mai în umbră : puțină imaginație își are și ea drepturile ei. Dar, cred că v-am spus destule cu privire la profesoratul meu. Un lucru, încă, îngăduiți-mi să adaug : această carieră, socotesc, mi-a dat putința să-mi servesc semenii. Îi sînt, de aceea, recunoscător.

— Sînteți autorul unei ANTOLOGII A TEATRULUI ISTORIC ROMÂNESC, PERIOADA CONTEMPORANĂ, apărută lunile trecute. Care credeți că este cîștigul teatrului istoric, azi, la noi și în lume. În tematică ? în structură ? în mesaj ?

— Teatrul istoric, azi, înregistrează în mod caracteristic reveniri în actualitate. În unele țări din lume, faptul pornește cu precădere din tabere existențialiste. Sînt îndreptate asupra istoriei priviri sceptice sau rechizitoriale. Cu ce oare istoria ar putea să ne vină într-ajutor, din moment ce nu este în stare să ne comunice mai multă liniște și mai multă încredere în valori ? De aici, o atitudine oarecum contestatară. **Istoria** este o realitate vie, capabilă să solicite și să conducă spre afirmări creatoare, ori este mai degrabă o sursă de îndoieli și deznădejde ? Cazul nostru românesc, dimpotrivă, anunță deschideri, înscrie perspective. Aceasta conferă noii noastre dramaturgii istorice, în afara prestigiului artistic, și o demnitate axiologică. Arunc o privire sumară asupra acestei dramaturgii. Elimină : chișee sentimentale, manierism patriotard, idilism sămănătorist, prejudecata descriptivistă, tonul didacticist ș.a. Se preocupă, în schimb, să cuprindă, să definească, să pună în lumină **fenomenul românesc.** Cu ceea ce acest fenomen reprezintă ca realitate autohtonă și cu ceea ce este îndreptățit să revendice în complexul universalității umane. Ne obligă la reflecție : trebuie să știm ce sîntem, **cine** sîntem, ce am dat lumii, ce continuăm să dăm, cu **cîtă** autoritate de viață și de sens uman sînt învestite toate acestea. Și, în plus, ne îndeamnă să înțelegem cîtă prietenie spirituală, cîtă convergență și cîtă promisiune cunoscătoare pot funcționa între istoricul-cercetător și scriitorul-dramaturg. Drama istorică are nevoie de luminile amîndurora. Provine, constitutiv, din fondul umanist al asezării și chemării noastre ca popor.

— Nu v-a tentat să vă scrieți memoriile ?

— Ba da ! M-a tentat. Și sînt vinovat că nu le-am scris. M-am străduit să trec prin viață cu ochii deschiși. Cunosc multe lucruri ; am cunoscut și mulți oameni. Viața românească îmi pare interesantă. Nu-i fericesc pe aceia care socotesc că o pot înțelege de departe. Sînt convins că nu s-a petrecut nimic caracteristic în lume — vorbesc de spațiul vieții mele — față de care inteligența românească să fi rămas sterilă ori indiferentă. Din păcate, nu am ținut însemnări la zi. Mă tem că din memorie nu aș mai putea să reconstitui faptele cu toată exactitatea necesară, cu tot florul și cu toate nuanțele lor. Ceva-ceva, totuși, întreprind. În această toamnă voi preda editurii un volum : **Oameni pe care i-am cunoscut.** Nu este un **requiem** ; și nici o suită de studii și de portrete cum poate s-ar părea ; sînt fragmente dintr-o frescă rînduind în ea scumpe chipuri și vrednicii românești.

— Sînteți o natură vitală. Calamburul, gluma, conversația, povestirea — toate acestea — vă însoțesc pretutindeni. Nu refuzați „ieșirile în lume". Vă simțiți bine în preajma spiritului tînăr. Cum priviți viața, stimate tovarășe profesor, acum în pragul unei aniversări : în 1987 veți împlini optzeci de ani ?

— Nu sînt ursuz ; nu sînt nici cuceritor ; sînt posibil. În viață, m-am străduit să mă leg și să ajung în stăpînirea valorilor medii. Știam că acestea pot fi o frînă sigură pentru a nu cobori ; și, după puteri și împrejurări, o condiție și un punct de plecare pentru urcări. Nu-mi închipui că în viață aș fi izbutit ceva ieșit cu totul din comun. În orice caz, nu am făcut lucruri pe care apoi să le repudiez sau care să întrețină în mine vreo stare de inconfort sufletese și intelectual. Mi-am propus, cîteodată, să dau mai mult decît primesc. Pînă în cele din urmă, mă lămuream : oricum, tot debitorii societății sîntem și rămînem. Sînt multumit că am trecut prin viață fără să fiu ros de invidii și fără să vreau a cuceri lumea. Nu am ținut o evidență — sînt și puțin boem — a ceea ce am scris și a ceea ce mi s-a publicat : studii prin diferite reviste și compendii, recenzii, articole de presă, versuri ocazionale sau versuri pentru mine. Sub acest raport, un eventual glosator care ar vrea să se ocupe despre mine va întîmpina greutăți. Îi cer iertare, cu anticipație. Vreau să fiu senin pînă la capăt.

— Îngăduiți-mi și o întrebare cu un singur cuvînt : CRAIOVA ?

— Și eu, vă răspund tot scurt : Craiova — orașul meu natal — îi datorez emoții și visuri de adolescență de care nu m-am despărțit niciodată. În esența și în adevărul lor uman.

CAT TIMPUL...

● **Publicație estivală.** Foaie a Galelor Amfiteatru desfășurate la Costinești în luna iulie, **Spectator** consemnează cu har și haz cele mai semnificative momente ale acestei manifestări artistice, prilej de prezentare a talentelor de care dispune generația tînără.

● **Familia.** În numărul 7/1986 al revistei de cultură din Oradea remarcăm incitantul eseu **Absența rațiunii.** semnat de Mircea Mălița, o înflăcărată pledoarie de pe poziții umaniste în favoarea adoptării de către om a unei atitudini lucide în problemele păcii și ale războiului ● În cadrul rubricii **Homo pacificus,** Ioniță Olteanu dezbate aceleași chestiuni arzătoare la ordinea zilei ● Reținem din interviul acordat de către Gerda Barbilian despre soțul ei, cunoscut ca poet sub numele de Ion Barbu și ca matematician, sub numele de Dan Barbilian : „Se consideră mai ales matematician dar sigur că iubea iimens și poezia, îmi spunea uneori că vrea să-i ajute pe studenți să înțeleagă frumusețea matematicii și cu sufletul nu numai cu mintea. Avea o mare putere de a se ocupa de cele două pasiuni și tot atît de bine prezenta lucrări științifice la diferite congrese cum scria și poezie." ● O fulburătoare profesie de credință din interviul acordat revistei **Familia** de către pictorul Vasile Grigore : „Arta va rămîne, în ciuda previziunilor pesimiste, în toate timpurile în centrul vieții omului. Cît va fi omul conștient de rosturile lui, arta va avea un fel de lumină, de stea. Îl va călăuzi spre destinul lui de a înfăptui, de a se înnobila continuu și de a lăsa generațiilor mărturiile ființei sale prin culoare." **(G.A.)**

● **Criticul italian** Giancarlo Vigorelli deplînge, într-un interviu acordat lui Marin Sorescu și publicat în **Ramuri** (nr. 7/1986), criza pe care o parcurge poezia italiană în momentul de față, datorită, în primul rînd, ignoranței tot mai apăsate de care dau dovadă editurile și datorită goanei nebune după cîștiguri financiare pe care o practică aceste instituții culturale. Să vedem ce efect va avea incisivitatea criticului.

● **În aceeași revistă,** un comentariu semnat Marian Victor Buciu din care spicuim : „La Petre Got, scrierea (sau vorbirea) poemului este fugă și refugiu, în expresie mai întîi, temporar, provizoriu, ca și cum de aici propulsia spre... și ajungerea în «alteceva» ar fi mai sigură. Poetul se identifică atît cu imanența poemului, cît și cu transcendența sa, el tînjește, candid, purificator, după vegetal". E clar !

● În fine, tot în **Ramuri,** foarte frumoase însemnările despre Mircea Eliade, aparținînd cărturarului Euxodiu, adică Șerban Cioculescu. **(R.G.T.)**

atelier literar

de Geo Dumitrescu

Ioana Dan : Nu sînt progrese. Lucrurile merg spre o versificare facilă, în mare măsură determinată de rime întîmplătoare, cu un conținut destul de inconsistent și banal. E nevoie de concentrare, de consecvență, de substanță. (Și nu e nevoie de... un pseudonim feminin, dezmințit de altfel de contextul versurilor).

Aldea Nicolae : Doar în „Poezia" se simte o vibrație, o convocare reală a „muzei". În rest, manufactură confuză, inertă.

V. Vancea : În general, improvizații grăbite, superficiale, diletante, din care se vede rolul de divertisment subsidiar pe care l-a obținut poezia în preocupările dv. Firește, în această situație, perspectivele nu pot fi decît modeste (Ceva mai bine, în „Mă mai îngroapă de viu").

Sorin Boia : Ne-ați trimis o strofă semnată Miron Radu Paraschivescu, după care adăugați semnătura dv. Atîta tot. Ce trebuie să înțelegem din asta ?

M. Chertic : Am mai citit o dată acest „Bilet pentru servici" ; n-avem nimic în plus să vă spunem. Nu putem decît să reoetăm sfatul să vă liniștiți și să vă căutați soluțiile acolo, printre prieteni, rude, cunoscuți (printre profesorii și doctorii care vă cunosc, etc.).

D.E.R. : „Semyaza", „În zilele".

I. Bija : N-a fost decît o simplă întîmplare norocoasă faptul că aceleași poeme apărute în „Suplimentul" de sîmbătă n-au apărut (cîteva dintre ele) și în „Flacăra" din vinerea precedentă (apariției în „Supliment") pentru care erau pregătite. („Flacăra", care vi le acceptase cu neretinute laude, într-un răspuns anterior). Nu vrem să vă micșorăm bucuria acestei apariții (atît de concludentă. În definitiv, prin coincidența de opțiune a celor două redacții !...). Sîntem siguri, însă, că veți reține din această întîmplare (care ar fi putut fi neplăcută pentru toată lumea) regula elementară a relațiilor cu tiparul : nu se trimit simultan **aceleași lucrări** la mai multe redacții (fără a-i avertiza, firește, de acest lucru pe adresanți !). Încolo, numai bine și, din nou, succes !

C. Popovici : Inima noastră se bucură, firește, de asemenea vești bune, mai ales cînd sînt comunicate cu atîta vibrație de sentiment, cu atîta lirism... Vă felicităm și sîntem siguri că veți continua pe aceeași linie drumul dv. spre împlinire, ca om și, fără doar și poate, ca om de condei. Dintre versuri, ne-au plăcut mai mult „Gînd" și „Maturizare", poate și „Drumul spre nopți". (Ne pare rău, desigur că, trecînd prin București, nu ne-ați dat și nouă un semn.)

Paul Sîrbu : Nu sînt încă așteptatele noutăți decisive. Mai bine, în „Viața", „Apele", „Astă-noapte". Vă așteptăm în continuare.

Mihaela C. : De la o vreme, ne lăsați mereu senzația că vă mulțumiți cu puțin, că adunați bruioane marginale și nu atacați cu maximă concentrare energie filonul central al talentului. Și de data asta, lucruri mărunte, de acuratețe diligentă, file de album ușor desuet, etc. Ceva, în „Fantasmă", „Penelopa" (poate și în altele). Dar e sigur că puteți mai mult. (De ce nu vă luați și un pseudonim de lucru ?).

K. Filip : Exhumări suprarealiste, repetare continuă, în mic și în mare, cărare irezistibilă către o amerdantă banalitate... Cîte un început de nucleu, în „Tu ești", „Podoabe de mireasă".

GEO DUMITRESCU ■

N. R. Manuscrisele nu se înapoiază.

FANTEZIE

Mă întreb ce s-ar auzi
Dacă aș lăsa brațul unui picup
Cu acul fin și rece
Ca un pipăit de orb
S-alunece pe liniile palmei mele...

Poate că ar fi un cîntec
Un cîntec
Frumos.

OVIDIU CLANCA

DOR

În fiecare seară
e-atît de pur și simplu
eu, cu grijă,
evlavios,
retras în mine
lîngă ceasul cel roșu
aștept rezemat de-un gînd
ca tu să bați
iar eu să-ți deschid
ușa
ușa aceasta spre mine
făcută din lemn moale
de suflet...

CONSTANTIN SAVIN

UMBRA

Umbra muntelui încheagă un urlet cocoș
noaptea peste casa părintească, tată și
mamă
vine pasărea cu ciocul ei tare
și-n dreptul inimii vă-nseamnă !
vă-nsingeră adînc și-apoi din
aripi bate,
strigătul ei apocaliptic
pînă-n celelalte ținuturi răzbate :
poate că strigă numele vostru
într-un grai ciudat, necunoscut,
răspunde ecoul și turmele bețăie
pe munții zilelor voastre aproape-n
întregime păscut

încetul cu încetul, țarină cu țarină,
pe soare, pe ploaie, pe vînt,
o, doamne, oile acestea au dinții pumnale,
iar cîinii au fugit și latră
tocmai din afund de pămînt...

THEODOR PURICE

NOSTALGIE

Mă uit în oglindă
și chipul meu o ia razna
iată...
m-am aplecat să te sărut
și am alunecat în ochiul tău,
Nostalgic
mă privesc prin el uneori
ca printr-o fereastră...
— Chipul meu o ia razna,
iar eu am devenit un simplu
album de familie.

SORIN IOAN ROTARU

PĂLĂRIA NEAGRĂ

Sub pălăria mea neagră
se adăpostește minunata lupoaică albă
cu inimă de cauciuc

de cîte ori salut
ploaia se oprește
și lupoaica devine invizibilă

dragoste moarte poezie
nesfîrșitul.

DAN EMILIAN ROȘCA

DEPIND

Eu depind de ocean.
Depind de uscat.
De soare. De mișcare,
de un grăunte de vis,
de o scînteie întîmplătoare.

Copil neschimbat al semințel,
încolțesc, oftesc,
din frunze, din floare.

Depind de tot,
și toate, depind de mine,
atît cît mai știu
să rid, să plîng.

OANA CADAR

Strict autentic!

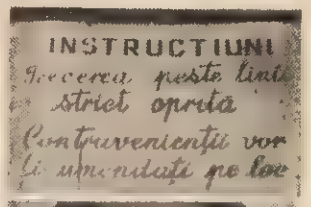

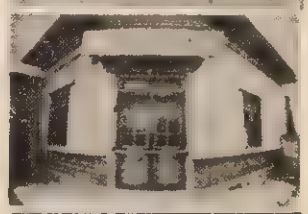

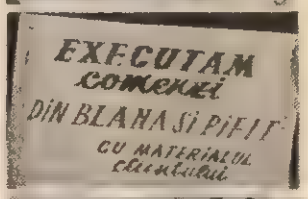

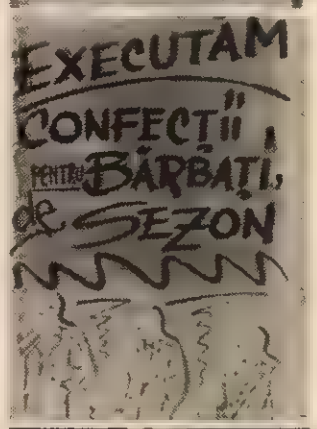

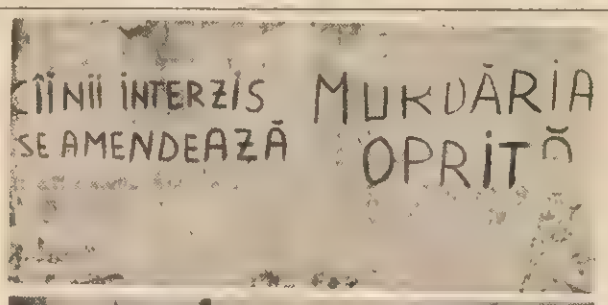

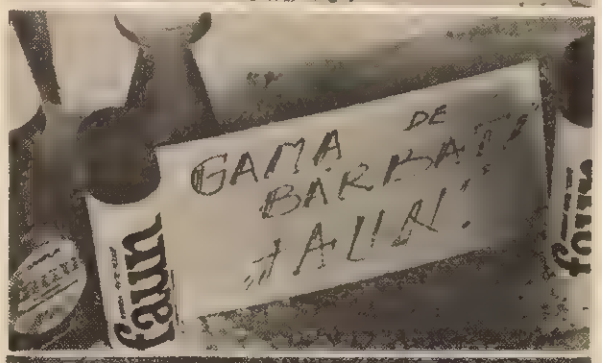

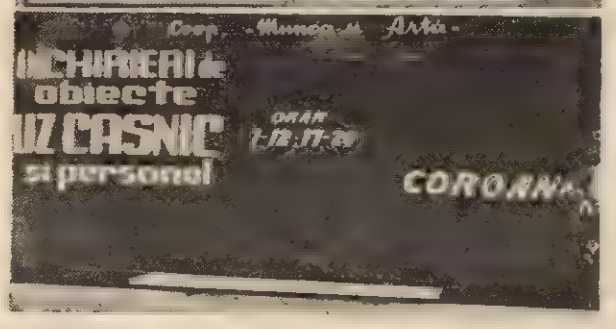

Vorbiți și scrieți românește

Zîmbet de vacanță

Există — am mai spus-o — un adevărat „abecedar al străzii", mult mai eficient (din păcate, uneori...) asupra deprinderilor noastre lingvistice decît tratatele de gramatică. Se adaugă desigur și prestigiul literei scrise, se adaugă, dacă vreți, ideea că respectivul care a afișat ceva în văzul lumii a făcut-o, nu-i așa, conștient de responsabilitatea pe care și-o asumă. E vară, e cald și foto-reporterul Paul Agarici s-a decis nu numai să ne provoace un zîmbet de vacanță, ci și să facă — aș zice — un adevărat act de cultură, sancționînd cîteva neatenții ale noastre fie în utilizarea ca atare a limbii române, fie în necesitatea de a respecta o anume estetică a exprimării, o anume regulă nescrisă a oportunității. Iată...

...Multă vreme am fost convins că „bastoane pentru bărbați cu cap de cauciuc" este doar o glumă. Se pare că nu, de vreme ce o croitorie execută „confecții pentru bărbați de sezon", iar virgula, altminteri apăsat marcată, nu rezolvă nimic, pentru că în limba română un determinant substantival precedat de prepoziția **de** stă totdeauna imediat după cuvîntul pe care îl determină. Oricum, „bărbații de sezon" pot fi fericiți : li se acordă o atenție specială !

...Despre o tendință de impersonalizare a unui anumit tip de texte am mai vorbit chiar în paginile acestei reviste. N-am bănuit atunci că efectele ei pot fi atît de mari. Un magazin ne anunță că nu trebuie să ne mai schimbăm lenjeria de corp ! (absența unui simplu cuvînt, eventual „lenjeria de corp **vîndută**", transformă anunțul într-o regulă generală). Dar ce e și mai și e că de acum va trebui să-i învățăm pe cîini să citească, ba chiar să le dăm bani cu ei căci, cine știe, vor fi obligați să plătească vreo amendă. Cît despre „cîinii **interziși**", ce să mai vorbim de vreme ce găsim și pe anunțuri mai elegante „**interzis** intrarea" sau „**interzis** oprirea" !

...Ce este de fapt o „instrucțiune" ? O „indicație" veți spune, un „sfat" pentru utilizarea unui aparat, a unui formular, a unei mașini. Ei bine, nu ! „Instrucțiunea" este o interdicție (un „anunț" de fapt, în cazul în speță) și dacă nu o respectăm vom plăti amenda chiar în locul unde am comis contravenția cu riscul de a da trenul peste noi.

...Ce se poate găsi într-un magazin „nealimentar" ? Îi rugăm pe cei care au decis această titulatură să facă o listă a tuturor produselor „nealimentare" care pot fi vîndute într-un magazin !

...O altă cooperativă este decisă, după cum se vede, să jupoaie și pielea de pe client, ba chiar și... blana, pentru a-și executa comenzile !

...Pentru bărbații de sezon, de-acum bine îmbrăcați, ce este oare mai potrivit decît un set „Faun". O, dar am greșit ! Produsele cu marca respectivă sînt oferite unei „game de bărbați" („de sezon"), vorba ceea să aibă și femeile de unde alege !

...Fumatul **prin** comună a fost interzis cu desăvîrșire. E foarte bine. Dar unde mai pot înrăiți să tragă totuși un fum ?

...Hatmanul Arbore a fost un personaj cu un oarecare prestigiu în istoria noastră : dincolo de faptul că firma ar fi putut fi pusă mai încolo, ne întrebăm cine poartă un pantof de 15 metri...

...Oportunitatea (sau, dacă vreți, „potrivirea" unor texte) se va simți desigur lezată, și nu numai din cauză că hatmanul Arbore tronează deasupra unei cooperative de încălțăminte, dar și (sau, poate, mai ales) pentru că nu s-a găsit alt loc pentru numele stației legate de strada care poartă, în semn de omagiu, numele marelui poet național român, decît între... tunari și dogari !

CEZAR TABARCEA ■

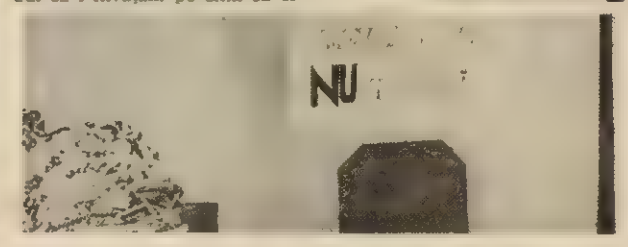

Oameni, locuri, întîmplări

Experimentul Pungă

Are un nume predestinat pentru a fi contabil sau casier : Mircea Pungă. Și chiar asta și este, contabil-șef, mai corect, economist principal la Brigada Slobozia a Antreprizei București a T.M.U.C.B. Stindnea Mircea în plin șantier de montaj utilaje chimice, printre atîtea țăvăraie și betoane, trebuie că i s-a aprins dorul de codru verde și s-a apucat să organizeze o grădină de legume „pendinte" de șantier. Spectrul pensionării l-a înfricoșat și mai mult, el neflind prea obișnuit să erdă gazul de pomană, și s-a gîndit atunci să „experimenteze" de pe acum ce va face el după ce va ieși la pensie. Ce va face nea Mircea Pungă ? După primele semne, va deveni legumicultor, și încă unul de mare performanță. Pe lîngă celelalte straturi cultivate tradițional, într-un colț al curții șantierului, nea Mircea și-a amenajat special fix un metru pătrat de teren pe care a pus fix 1090 fire de ceapă. Cît de dragă mi-ar fi precizia și cîtă admirație aș avea pentru spiritele predispuse la exactitate, nu mi-am putut abține o undă de ironie. Nu s-a supărat. „Pai dacă măsurăm cîte spice sînt pe metru pătrat, cîte boabe în spic și cîte grame în bob, de ce n-aș proceda și cu ceapa la fel ? Arpagicul se pune la o distanță de patru degete. Eu, fiind om de cifre, am introdus mai multă precizie — l-am pus la 3 cm, împărțind fiecare latură a pătratului de pămînt într-un carolaj de 33 de rînduri". Dar nu se împarte exact, egalez eu situația. Ride, dar apoi devine foarte serios. „Am pus pămînt obișnuit, dar bine cernut, ca nu cumva vreun bulgăr să-mi dirijeze strîmb firele de ceapă, și vreau să văd cum crește ceapa la această densitate". Opinia de legumicultori autorizați susțin că pentru timpul scurs de la plantare, ceapa lui nea Mircea crescuse „formidabil", în condițiile în care „nu-l interesează bulbul". Și nu-l interesează. Pe nea Mircea îl interesează doar ca, în martie, să aibă de pe un metru pătrat de pămînt fie 1090, fie 750 fie 509 fire de ceapă (celelalte densități le va experimenta în toamnă, pe vreme rece, ca să vadă și „binefacerile soiarului") S-a hotărît, totuși, să experimenteze și densități mai mici pentru că-l nemulțumește grosimea firului

Dincolo de „experimentul Pungă", la Slobozia, în plină platformă chimică a apărut o oază de verdeață, minusculă dar strălucitoare. Este de fapt un reflex al intensei activități legumicole din această zonă, care nu putea lăsa indiferente nici spiritele cele mai citadine care-și duc traiul pe acest șantier. Primul sufletist al acestei „efervescențe legumicole" (pe lîngă Mircea Pungă, care este „ideologul" și, totodată, economistul ei) este chiar șeful brigăzii, inginerul Dan Rameder, care nu se sfiește să se mai odihnească din fața planșelor și a graficelor de producție pumnd mîna pe sapă și intrînd printre straturi. În felul ăsta, grădina de legume a devenit un fel de „copil al trunei", de care se îngrijesc toți și despre care toți vorbesc cu cea mai mare afecțiune.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Un ax al locului pe pămînt

Oriunde ne-am găsi, pe orice meridian, străin sau autohton, fiecare avem un „acasă" al nostru. Acolo am văzut lumina, acolo există o casă, o stradă, un loc sau mai multe, familiare, acolo există chipuri cunoscute, un deal sau o vale, un riu sau o pădure, o grădină cu flori sau un cimitir, care ne amintesc de „ai noștri", care ne redeșteaptă în memorie, cu înfrigurare și adeseori cu nostalgie, punctul arzător al ființei noastre, iubirea de un loc anume. Sînt sigur că această fascinație domină fiecare om normal. Sînt sigur că această iubire conduce fiecare ființă cu date sufletești naturale și firești. Sînt sigur că cel care poate spune „Acasă", înseamnă că are un ax al locului pe Pămînt ce devine, pînă la urmă, axul inimii sale. Merg rar „Acasă", adică pe un pămînt în formă de inimă, undeva în Cîmpia Transilvaniei, la poalele Munților dinspre Apus, într-un orășel minier, lîngă cel mai mare și frumos al Ardealului. Merg rar acasă, adică o dată sau de două ori pe an. Acolo aproape că nu mai am pe nimeni, ca să zic așa, legat de familia veche, afară de un unchi. Casa părintească nu mai e a noastră, s-a înstrăinat. Oamenii uliței noastre s-au stins, majoritatea lor, de-a lungul anilor. Necunoscuți stau azi în casele noastre vechi. Neamurile s-au răzlețit și ele, prietenii, așijderea, cc mai, revin acasă și nu mai cunosc, cînd mă plimb pe „strada mare", aproape pe nimeni. Și puțini mă mai știu și pe mine. Și, totuși, mă încăpățînez să-mi zic că mă duc acasă. Și mă duc. Și mă leg de acest drum și de acest loc cu atîta încăpățînare, încît unii se miră și mă cred exagerat. Un singur prieten care mă primește cu seninătate, de fiecare dată, nu se miră. El, care are rădăcini adînci acolo, care este un fost fiu de țăran sărac, ajuns intelectual, dar rămînînd tot un țăran, lucrîndu-și via și grădina, el nu se miră, căci știe despre sine însuși că, în ceea ce-l privește, el n-ar putea sta departe de peticul lui de pămînt nici dacă cineva l-ar îmbrăca în aur în altă parte. Așa, lîngă el, și cu el, rememorez trecutul și cercetez prezentul. Pornind de la existența micii școli, de acum 100 de ani, ce număra abia 75 de elevi, și o singură clasă, iată, mi se ivește acum, în față, clădirea aceasta nouă, cu ferestrele sticlind în soarele ce se ivește, deasupra dealului Banța, înălțînd la sînul ei sute de copii și cîteva zeci de dascăli. Pe strada gării, ce se continua cu strada centrului, pe care întîlneam, în toată copilăria și tinerețea mea, doar același șir de case vechi și sumbre, ale arhaicei colonii a Salinei, acum se înalță șiruri moderne de noi blocuri, în cinci nivele, la parter, cu marile lor magazine nerate și luminoase. Ele se vor continua, pînă la capătul străzii principale, însumînd, în acești viitori ani, peste 800 de apartamente și constituind astfel adevăratul nou centru al așezării. Undeva, mai sus, nu departe de locului școlii, unde, pe coasta plantată cu pini, crau, în copilăriile noastre preferate de joacă, se înalță marea casă a sănătății, nevăstuică de generațiile trecute, spitalul Ocna -Mureș iar peste drum de cinematograf, oamenii se pot întîlni cu noua lor poștă. Știam că orașul meu fusese renumit, încă din vechime, în extracția sării, ce era dusă, în întreaga Transilvanie, de caravanele lungi de care sau de bărcile mari de pe Mureș, în jos, coborînd de la noi, de la vechea Uioara (azi Ocna Mureș) spre Solmoș și Arad. Mosii mei, dinspre mamă și tată, amîndoi au fost mineri și tăietori în ocnele de sare, în salinele orașului de pe Mureș, încă de dinaintea de primul război mondial pînă după al doilea. Tata, în tinerețea lui, de asemenea, fusese ocnar. Întreaga mea copilărie a stat sub semnul dudei, al sirenei salinei, ce îi chema în adîncuri și îi da afară pe acești tăietori de sare și, la apariția lor pe ulițele noastre sărace, întregul peisaj parcă se anima și noi, copii, alergam fericiți înaintea lor, întîmpinîndu-i și îmbibîndu-ne nările de mireasma de sare și de fier ruginit, de la cuțitele lor de tăiat sare, ce sunau frumos, în cinchute, în straiștele purtate de umerii lor obosiți. Stranii reminiscențe ale memoriei, deoarece, iată, azi, cel care ar căuta acei tăietori viteguți, n-ar mai putea să-i întîlnească, niciodată, deoarece, acum, vechii ocnari au devenit veritabili sondori, sondele salifere, devenind acum un simbol al orașului meu, ele fiind introduse direct în masivul de sare, pe care vîrfuiește așezarea mea, și de unde se extrage saramura necesară marii industrii de produse sodice, care face, din orașul meu, un veritabil centru al chimiei, în județul Alba. Iată, marile edificii ale uzinei de pe malul Mureșului, ale căror lumini, noaptea, călătorul de pe linia Cluj-Teiuș le zărește încă de departe, ca într-o jerbă scînteietoare ce incintă privirea. Fabrica veche, Salvay, a unei și mai vechi societăți anonime, devenită după naționalizare Uzinele de produse sodice, vor aduce, în cincinalul ce s-a deschis, sute de milioane venit, deținînd, în șirul celălților românești a chimiei, o poziție de prestigiu

Există, în orașul meu, multe străzi modeste, ce poartă tot atîtea nume ale unor luptători și eroi ai neamului nostru.

Așa stau și reînvlu oamenii și întîmplări care au fost și mai mult de cele azi, prezentă. Odată orașul singur așa cu bunul meu prieten Ioan și caut locurile dragi și, cercetîndu-le pe cele vechi, le descopăr ulimit pe cele noi. După cîteva zile, îmi dau seama că nu mai sînt cel dinainte. Că am devenit altul. Că nă uit altfel la oameni. Că și eu am devenit mai familiar celor necunoscuți din jur. Că am redevenit al lor. Atunci îmi dau seama că încep să redevin cel de odinioară. Că distanța și timpul nu înseamnă nimic atunci cînd ai un loc pe care-l slăpînești prin iubire. Și că, chiar dacă anii s-au stins, între cel din trecut și tine, cel de azi, ceva tot a rămas nestins, aici. Ceva din spiritul și pecetea acestui spațiu al vieții. Ceva care se numește simplu „acasă" de care inima ta, cînd aude, își grăbește ritmul și imaginația ta se aprinde, precum în copilărie, arzînd ca soarele în mijlocul verii.

ION ARIEȘANU ■

Parva

Nimeni nu m-a trimis la Parva. Dimpotrivă, mai toți m-au sfătuit să nu mă duc, că-i prea departe, că ploaia colindă locurile și nu-ți lasă un minut de lumină curată, că [illegible] m-am dus. Și am pornit, pe [illegible] Am luat mîna autostrăzii care încălzește deal după deal, apoi un tractor cîinuit de două remorci încărcate cu îngrășăminte. La Rebrișoara am bătut la poarta întreprinderii miniere în căutarea unui camion care să se întoarcă în munți. Apoi, preț de o oră am așteptat rezemat de marginea podului care împarte drumul spre Rebra și spre Singeorz Spre amiază un camionagiu care se întorcea în pădure cu trolul gol, mi-a făcut semn. Plecat din Bistrița de dimineață am ajuns la Parva aproape de amiază. Era un sat întins pe firul neliniștit al unei ape șerpuind împreună cu ea, dar și risipit pe coastele muntelui. Pe alocuri, între doi vecini încăpeau patru kilometri și cei de pe culmi trebuiau să meargă cocoșați ca să nu se lovească de cer cu spatele. Parva are 3.000 de locuitori într-un singur sat risipit în șase cringuri: Valea Vinului, Dealul Vinului, Brădățel, Izvor și Valea Poltinului. De bună seamă că via n-a crescut și nu crește nici vinul venind de pe aiurea. Pe coastele dealurilor nu crește nici grîul nici porumbul nu se pun grăbește. Oamenii acestia trăiesc din pomărit și din creșterea animalelor și de pe urma pădurii. Ca să nu se tot plimbe cu finul pe munte, și-au construit grajduri pe la care duc vitele și de unde coboară laptele. În Parva sînt 1 000 de bovine, 250 de cai și 5.000 de oi și în fiecare zi „mașina laptelui" coboară spre Rebra, Rebrișoara, și, de acolo, spre Bistrița cu o recoltă substanțială. „Parva se află la capătul geografiei" zic oamenii în glumă. Pe acolo se trece spre Maramureș. Multă lume o ia pe jos și, în patru ore, ajunge la Borșa. Ursul vine mai în fiecare seară și zi de zi, de cum trece de amiază, începe o ploaie scurtă și rece. Anual sînt cîteva „accidente de urs". La Parva, iarna ține aproape 6 luni pe an și verile sînt reci. Soarele stă cîteva ceasuri deasupra văii și se grăbește spre apus. Se spune că înainte, pe cînd se numea Valea Vinului, locul ar fi fost acoperit de codri seculari și în această crestătură a munților se adunau lăcrămării, neguțătorii și cei căutați de autorități. Cu vremea, ar fi doborît copacii și-ar fi întemeiat acest sat înțesat, întins pe 34 kilometri pătrați. Chiar dacă povestea aceasta nu-i decît o născocire, oamenii din Parva s-au mulțumit să trăiască de pe seama vitelor, a pădurii, a fructelor și albinelor. Abia în ultima vreme, deasupra satului s-a deschis o mină de caolin. Sărcci și doi de bărbați urcă zilnic deasupra satului pentru a exploata caolinul care se prelucrează la Rebrișoara. Alții lucrează la pădure. Femeile și copiii văd de [illegible] și de fîn. În fiecare dimineață elevii din Parva pleacă de acasă mai repede, ba, iarna, o pornesc pe jos cu noaptea în cap. În centrul comunei se află o școală de 10 clase iar prin cătunele depărtate mai funcționează 5 școli aparținătoare. Și spre ele, copiii pleacă dis de dimineață, încărcați cu niște picțari. În spate duc un rucsac în care au o găleată cu lapte, un șnur atîrnă găleată cu lapte și în dreapta, la fel. Unii își duc ghiozdanul agățat de gît. Plecă la școală și duc și laptele pe care îl așteaptă o cisternă. Și fiecare familie are mulți copii. În Parva sînt case cu 10, chiar și cu 15 copii. Și mai jos, la Rebra, tot așa. Și la Rebrișoara, și la Maieru. Ca să fii pe umeri muntele acesta e nevoie de oameni, de barbuțe.

De curînd s-a terminat de asfaltat șoseaua pînă la Parva. Școala este Medici sînt. Specialist care au grijă de animale, la fel. Poate că această comună așezată la întîlnirea Munților Tibles cu Munții Rodnei, pe lîngă multe altele ar mai avea nevoie de o legătură mai solidă cu lumea. Telefonică și de transport. Ele există, dar firave. Cînd plouă, te strigi singur la telefon iar iarna drumul e mai mult decît o aventură. Cînd ele vor funcționa cum trebuie, atunci oamenii din comuna aceasta vor privi și mai bucuroși spre vale Căci pe noua șosea construită pe lîngă firul apei coborîră camioanele cu lemn, camioanele cu caolin, cisternele cu lapte, animalele contractate cu statul și copiii care pornesc spre lumea largă

Chiar dacă se află departe, între și în munți, Parva nu este la capătul geografiei. Ca toate cele prețioase, îți ia timp și efort, ca în cele din urmă să-ți arate pacea montană și seninătatea țăranului care, dincolo de vreme, își continuă bătăliile sale de sute de ani. Muntele, lemnul, animalele și casa. Și fără să mai întreb de una sau de alta, m-am grăbit să prind ultimul mijloc de transport care pornea spre Năsăud : mașina laptelui.

CORNEL NISTORESCU ■

Biografii

(Urmare din pag. 1)

Ei, zic, îl voi întîlni pe Mihai Lemneanu cel care deține în apartamentul lui din Baia Sprie mult rîvnitul trofeu al Diamantului. (Se vede, deci, că și aceste însemne au rostul lor !) Nu-i găsesc nici pe cel mai bun miner al Maramureșului din 1985 deoarece e plecat, cu familia, la odihnă în Republica Democrată Germană S-ar zice că încercarea mea de a-l găsi începe să se închidă, mai ales cînd întreb de alți mineri care și ei se află în zona Lacurilor Mazuriene din Polonia, tot la odihnă, iar minerii polonezi își petrec concediul la noi, la Eforie, în căsuțele minerilor maramureșeni

Mă liniștesc în sine cu un gînd ca o maximă : cetatea nu poate fi lăsată fără apărare. Și așa am putut sta de vorbă cu și despre cei care se află de veghe în acest august, la locul de muncă la Mina Baia Sprie.

Îmi este prezentat un sector și un om : sectorul doi, fruntaș pe primul semestru din acest an și omul care-l conduce : inginerul Luca Ștefănoiu. Originar din Ceaura Gorjului, cu diploma de absolvent dar cu gîndul ferm de a face treabă, a urcat pe drumul cu dale de piatră. Și aici a rămas. S-a însurat cu o maramureșeancă, are doi prunci. Și a ajuns un om prețuit. Cuvintele mele par lapidare, dar tenacitatea inginerului Ștefănoiu trebuie înțeleasă ca o muncă continuă cu zbateri dar și cu eșecuri din care a învățat să nu le mai repete. Ca o poveste firească de viață.

Apoi îl cunosc pe Gheorghe Pop, electrician la sectorul electromecanic. De cînd lucrați aici ? Parcă l-aș fi întrebat cînd s-a născut ori cînd a fost încorporat în armată : din 2 iulie 1964, lucrez în același sector și în același schimb. Mă uit la el cu atenție. După nume, nu mcapc indolală, e din zona Maramureșului, dar au ghicesc satul. Mă lămurește : după rădăcina sînt din Giulești, dar după ce am terminat profesionala m-am așezat în Baia Sprie. Aici stau cu familia. Gheorghe Pop vorbește pe un ton de mare admirație despre maistrul Tiberiu Rogojan, om care știe toate ascunzișurile minerităului. Apoi vorbește despre cei mai tineri, acum a venit vremea să-i învețe pe alții meserie. De pildă un băiat de ispravă este Mihai Borcuți, care tocmai a terminat anul doi la subinginer în Baia Mare. Apoi, oameni sectorului III, ai inginerului Banyi Ștefan. Buni specialiști așa cum cere mineritul de astăzi. Îi numim tot cu lucrcea diamantului : Ion Cătălina, Pavel Pop, Gheorghe Onea, Ion Gherghel ; apoi Andrei Mun, Martin Vincze, Iar între inginerii tineri pe Staicu Bălănescu. Da, tînărul inginer este fiul cunoscutului miner de la Baia Sprie care a adus primul Diamantul aici. Aflu că aici se poartă un obicei, fiii minerilor de la Baia Sprie vin să continue munca părinților.

De la invenția lui Alfred Nobel — dinamita — care a revoluționat mineritul, lucrurile s-au schimbat chiar fantastic. Mi-a fost dat să-l întîlnesc pe inginerul Ovidiu Craiciu, om așezat, cu vorba sfătoasă fiind în stare să povestească toată istoria mineritului. În ciuda acestei disponibilități l-am rugat să ne vorbească despre investiția de inteligență pe care o fac specialiștii la Baia Sprie. Omul cu vocea calmă scoate o hîrtie, ca pe un act de identitate, pe care este trecut programul de sistematizare a tehnologiei de extracție a minei în vederea sporirii producției pînă în 1990. Toate converg spre mărirea productivității muncii în subteran. Ni se spune că aici se află cele mai moderne utilaje din bazinul maramureșean „avem dumpere de alea noi" ne spun minerii, Am reținut o idee care va ușura mult munca de aici ; săparea unui plan înclinat care va favoriza introducerea aerului la locul de muncă, minerii să fie duși cu mașinile pînă la locul unde lucrează, ușurare în aprovizionarea tehnico-materială, repararea utilajelor să se facă la suprafață. Și multe altele care vor veni în ajutorul acestor temerari ai adîncurilor.

Cunoscîndu-i pe acești oameni îți se deschide poftă de viață, îți se subțiе auzul ca pentru o muzică aleasă, și culmea, nu una de joc, ci una mai profundă care să te îndemne la meditație. Ceva ce seamănă cu adîncul, cu adîncul plin de oameni și de viață, cu adîncul de la Baia Sprie. Mina aceasta cu oameni bravi și temerari care recent, de numai cîteva zile, ca urmare a situării pe locul prim în întrecerea socialistă pe țară în mineritul neferos, a primit Ordinul Muncii clasa I, Diploma de onoare și Steagul roșu de unitate fruntașă pe țară.

Aceste cîteva secvențe din biografia muncii au darul să ne convingă că acolo, sub o aripă de deal, în galeriile de la Baia Sprie, ca în toată mineie țării, se zămislesc biografii înscrise în lucirea diamantului.

Albina, care ne vrea numai binele

Pentru intîia oară, cu șase ani în urmă, cineva s-a gîndit să folosească în scopuri curative și revitalizante două produse ale stupului, ignorate de practica apicolă mondială și multimilenară. Meritul a revenit unui prisăcar român, Nicolae V. Iliești, și celor care i-au fost la început sau pe parcurs colaboratori și sprijinitori, specialiști ai Institutului de igienă și sănătate publică, Institutului de stat al controlului medicamentului și cercetării farmaceutice, Sectorului de apiterapie din cadrul Institutului de cercetări apicole, medici și cadre didactice aparținînd unor unități sanitare și clinici medicale din București, Iași, Cluj-Napoca și Tîrgu Mureș. Așa s-au născut mai întîi produsele din gama Apilarnil, medicament realizat prin triturarea și liofilizarea larvelor de trintori, iar mai recent, Apitotalul, la care s-a folosit ca materie primă corpul integral al albinei. Despre acest ultim medicament, vom prezenta amănunte cîteva rînduri mai jos.

În ceea ce privește Apilarnilul, testele clinice și apoi larga lui difuzare prin farmacii și magazine specializate au demonstrat surprinzătoarele virtuți terapeutice ale preparatului. Acesta s-a dovedit a fi un excelent remediu în boala cronică de ficat, tonifiant și psihotonic în patologia nevrozelor. Experimentele din cadrul Institutului de medicină și farmacie din Tîrgu Mureș au relevat importanța Apilarnilului în distrofia sugarului și copilului mic, cît și în tratamentul retardărilor și în dezvoltarea neuropsihomotorie a copilului în vîrstă de 1—4 ani, precum și în terapia dificultăților școlare ale celor în vîrstă de 6—15 ani. S-a mai putut constata importanța lui în tratamentul neurastenilor somatogene ale adultului, în neurastenille somatogene ale vîrstei a treia, în tulburările endocrine legate de climateriu, în surmenaj, în terapia enurezisului nocturn la copii. El s-a dovedit deopotrivă un produs apicol alimentar concentrat.

Peste hotare, cu prilejul unor întîlniri de specialitate, cel de al 8-lea produs al stupului, a cucerit interesul unor specialiști și oameni de afaceri din Israel, Italia, Polonia, Ungaria. Pînă în prezent și-au manifestat dorința de a cumpăra preparatele din gama Apilarnil sau de a achiziționa licența respectivă firme din U.R.S.S., Iugoslavia, Italia, Franța, Grecia, Cipru, Spania, Austria, Finlanda, Suedia, Danemarca, Norvegia, Andorra, Japonia, Pakistan, Thailanda, Israel, Irak, Liban, Egipt, Zimbabwe, Maroc, Nigeria, Sudan, Canada, S.U.A., Argentina, Chile, Panama. Mai amintim că pentru acest brevet românesc s-au obținut următoarele înregistrări internaționale: Brevet United States Patent (S.U.A.), Brevet European, Brevet U.K. Patent Anglia, Brevet U.R.S.S. S-au mai făcut de asemenea formele de înregistrare națională în Elveția, R. F. Germania, Austria, Franța.

Cel de al 9-lea produs al stupului, Apitotalul N.V.I., datorat deopotrivă inventatorului Nicolae V. Iliești, reprezintă rezultatul unor studii și observații îndelungate privind colonia de albine ca unitate biologică și insectele stupului ca structură bioanatomică. La toate acestea s-au adăugat cunoștințele de medicină naturistă din țara noastră și din alte părți ale lumii — o bancă de idei și date rafinate și ordonate prin acea facultate proprie inventatorului, cercetătorului, de a obține în final o nouă înțelegere și interpretare a relațiilor dialectice dintre lucruri și fenomene, a importanței lor practice. Invenția s-a aflat de la bun început în deplin acord cu actuala tendință a terapiei mondiale de a folosi din ce în ce mai mult remediile naturale, farmacia naturii și inestimabilele sale patente.

S-a pornit inițial de la ideea — validată ulterior experimental — că albina conține într-un armonios raport (cum numai natura e în stare să-l asigure) substanțe nutritive organice (proteine, grăsimi, substanțe extractive neazotate, celuloză brută, aminoacizi, vitamine, secreții glandulare, hormoni, feromoni și epazine, săruri minerale, microelemente etc.), precum și unele principii medicamentoase și imunologice. De reținut că Apitotalul conține și veninul produs de glanda acidă și de secrețiunea glandei alcaline amplasate în abdomenul albinei. Analizele cromotografice au identificat în această substanță principalii compuși ce se găsesc în structura ei (fosfolipaza A, hialurolidaza și fosfataza) și grupul de peptide format din malipină și apamină, la care se adaugă și alte substanțe prezente în veninul de albine cum sînt: histamina, dopamina și norapinafrina.

Ca tehnică de lucru s-a folosit congelarea albinelor vii și liofilizarea integrală a tuturor componentelor care constituie structura lor anatomică și organică. Acoperit prin brevetul nr. 87 384/1984, Apitotal N.V.I. se recomandă ca un produs de noutate și prioritate mondială, componentele sale naturale, prezente într-un raport echilibrat de substanțe biologice active, asigurîndu-i valențe terapeutice potențiale, cu o arie largă de utilizări. Tehnologia de obținere pe cale industrială a unui produs natural standardizat este simplă, nu necesită instalații speciale, randamentul economic fiind maxim.

Invenția vine să evidențieze odată mai mult marile disponibilități terapeutice ale coloniei de albine, - Apitotal N.V.I. înscriindu-se ,după miere, ceară, păstură, polen, propolis, lăptișor de matcă, venin și apilarnil, ca cel de al 9-lea produs al stupului.

Medicamentul se află la ora actuală în testare la mai multe unități sanitare. Se anticipează totuși că el urmează să-și dezvăluie valoarea terapeutică potențială în tratamentul unor afecțiuni reumatismale, în alergologie și în imunologie ca factor de formare a anticorpilor. Vom reveni, desigur, cu amănunte de îndată ce experimentele pe sute de pacienți vor permite concluzii edificatoare. Pentru informarea cititorilor noștri, care urmăresc, firește, cu îndreptățită speranță apariția oricărui nou produs destinat combaterii bolilor — vom desprinde totuși o primă concluzie dintr-o comunicare de dată recentă. Este vorba de un referat elaborat de Policlinica balneară Govora și care poartă semnătura medicului șef Emil Jianu și a doctorului Eduart Spulber. Se arată, astfel, că în tratamentele unor afecțiuni reumatismale s-au folosit soluții pentru ionizare cu venin de albine și Apitotal. „Efectele terapeutice net superioare obținute prin ionizarea cu aceste soluții — se notează în referat — motivează utilizarea acestora pentru îmbunătățirea arsenalului terapeutic". Se mai menționează deopotrivă obținerea unei mai bune hiperemii și călduri cutanate în comparație cu procedurile prin galvanizare, precum și instalarea rapidă și mai de lungă durată a efectelor benefice.

Dar mai multe amănunte, spuneam, într-un viitor pe care îl dorim cît mai apropiat.

LIVIU TIMBUS

Din nou despre Maieru,

PRIMA COMUNĂ DE NEFUMĂTORI

Sînt doi ani de cînd la Maieru, în județul Bistrița-Năsăud, un grup de săteni au devenit autorii unei acțiuni sui-generis, unică în țara noastră. Este vorba, cum poate își mai amintesc cititorii noștri, de transformarea localității în prima comună de nefumători din România, totul în baza unui program educativ de lungă durată, prin mijlocirea căruia fumătorii să lase obișnuința tutunului, iar cei mai tineri să nu-i prindă gustul niciodată. S-a propus de asemenea și o campanie împotriva alcoolismului, astfel încît pe teritoriul comunei să nu mai existe în viitor nici un sătean robit de patima nicotinei și a băuturii.

Ideea aparține, paradoxal, nu unui localnic, ci unui locuitor al Capitalei, iar animatorul întregului program este și el tot bucureștean, inginerul pensionar Iorgu Sava-Crăiești. Acesta din urmă, bucurîndu-se de adeziunea și sprijinul măierenilor, mai ales de cea a primarului Ieronim Bora și a profesorului Sever Ursa, a întreprins o acțiune profilactico-curativă de lungă durată, armele de lucru fiind, evident, cele ale persuasiunii, nu ale constrîngerii, deci conferințe, afișe, discuții de la om la om. S-a avut în vedere în mod special tineretul sub 18 ani, lupta împotriva tabagismului bucurîndu-se de largul concurs al cadrelor didactice.

Ce s-a mai întîmplat de atunci?

Aflăm în primul rînd cu bucurie că articolul nostru a cucerit nu numai interesul unor mase largi de cititori din România, ci a întrat deopotrivă și în atenția unor ziare și agenții de presă de peste hotare. Vom nota astfel că pe adresa inginerului Iorgu Sava au sosit pachete de scrisori, majoritatea corespondenților aducînd simple dovezi de adeziune sentimentală, dar cîțiva dintre ei s-au dovedit totuși și oameni de acțiune, anunțînd că își vor da concursul la organizarea unor campanii asemănătoare. Printre aceștia din urmă, Floarea Amalia, primarul localității Singeorz-Băi, pensionarul Ion Mureșan, care a anunțat că va lupta să transforme un cartier din Arad într-o zonă de nefumători, și Cornel Ardelean din comuna Macea (județul Arad), care, și el, a promis un program asemănător.

Am mai aflat de asemenea că un corespondent al Agenției de presă „Associated Press" a vizitat comuna Maieru. Corespondentul străin, al cărui articol a fost preluat de publicații din Europa, Statele Unite și Asia, a făcut o amplă prezentare a acestei localități de bune tradiții „cu o rată a natalității de trei ori mai mare decît media națională", precizînd că „în timpul șederii de patru ore numai doi fumători au putut fi observați, unul din ei fiind doar în trecere cu căruța". Autorul relatării este de asemenea convins că „această mică localitate transilvană este pe cale de a alunga obiceiul fumatului, iar localnicii spun că numai cîteva sute de fumători împămînteniți fac ca Maieru să nu devină independent de țigară".

Într-un alt articol, apărut de data aceasta în ziarul american Los Angeles Times, sub titlul „Aproape fiecare din acest orășel încearcă să renunțe la fumat" („Almost Everyone in Town Tries to Give Up Cigarettes"), sub semnătura lui Larry Gerber, se aduc informații asemănătoare, citindu-se opiniile unor localnici și pe cele ale inginerului Iorgu Sava-Crăiești.

Hotărîrea măierenilor a fost salutată apoi de către locuitorii orașului Umani (U.R.S.S.), prin persoana președintelui Comitetului executiv din această localitate ucraineană, G.A. Povzun, autorul misivei aducînd informații despre o campanie asemănătoare susținută în oraș de mai multă vreme sub lozinca „Nici un fumător printre cei născuți după 1980". În sfîrșit, mai consemnăm o scrisoare sosită din R.P. Bulgaria, semnată de secretarul Comitetului executiv al consiliului popular al localității balneare Banchia, și care aduce și ea tot un punct de vedere colectiv. „Am aflat cu satisfacție, notează la începutul epistolei — hotărîrea comunei Maieru de a deveni prima comună de nefumători din R.S. România. Vă felicităm în modul cel mai cordial pentru această hotărîre a dumneavoastră și ne vom bucura de fiecare succes al dumneavoastră". Autorul mai ține să anunțe că o campanie asemănătoare este în curs de desfășurare și la Banchia, corespondentul exprimîndu-și convingerea că, prin înfăptuirea unei concordii de idei și măsuri concrete, printr-un constant schimb de experiență, localitățile Banchia și Singeorz-Băi ar putea deveni, fiecare în parte, un exemplu pentru alte orașe sau așezări rurale din cele două țări.

Revenind la inițiativa locuitorilor comunei Maieru, e locul și momentul să precizăm că inițiativa acestora s-a bucurat tot timpul de sprijinul și înțelegerea Comitetului județean Bistrița-Năsăud al P.C.R., de solicitudinea Comitetului de cultură și educație socialistă precum și de instituții și întreprinderi din țară. Asupra acțiunii de la Maieru, care a stîrnit un ecou atît de larg, vom mai reveni.

LIVIU MAIOR

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Gheorghe Munteanu Murgoci — geolog de talie mondială

„Laboratorul lui — scria academicianul Alexandru Codarcea, **a fost natura în mijlocul căreia a trăit, culegîndu-și subiectele de studiu și ajungînd (...) să formuleze acele impunătoare sinteze care l-au consacrat în știința românească și mondială".** Dealtfel, natura a fost atît sălașul în care s-a născut, cît și leagănul copilăriei sale. Dacă nașterea sa a fost înregistrată la Măcin, la data de 20 iulie a anului 1872, locul nașterii a fost altul. Ea s-a produs într-un decor care parcă anunța pe viitorul naturalist. Tradiția familiei, cu care am intrat personal în contact, spune că s-a născut într-o căruță care ducea pe părinții săi prin Balta Brăilei. Tatăl său, Radu Manolache, originar din Țara Bîrsei, practicase multă vreme oieritul în ținutul Buzăului, dar apoi coborîse cu oile în Dobrogea.

Micul Gheorghieș și-a petrecut copilăria la Măcin, așezare de pe malul drept al Dunării vechi, cu case mărunte, acoperite cu olane pe care se depuneau mușchi, îngropate între livezi și vii. Tatăl său își lua adesea băiatul cu el atunci cînd colinda bălțile atît de apropiate, pădurile Babadagului sau cînd drumețea prin munți și peșteri.

Cînd a fost dat la școala primară din Măcin, și-a uluit colegii și chiar învățătorul prin cunoștințele sale despre natură, despre plante (le știa toate denumirile populare), pietre, pești, cărări neumblate, așa cum le aflase din istorisirile tatălui său. Întrucît desena foarte frumos, era adesea pus să umple întreaga tablă cu desene de animale și plante, spre desfătarea celorlalți școlari. Învățătorului nu i-a plăcut însă numele său și i l-a schimbat din **Manolache** în **Munteanu**, după obîrșia tatălui său, iar băiatu și l-a adăugat pe acela de **Murgoci**, un munte unde tatăl său obișnuia să-și țină oile.

După sfatul dascălului, părinții l-au dat la liceu la Brăila, unde s-au păstrat multă vreme ierbarele, insectarele, colecția minerală și planșele naturaliste desenate de înzestratul elev.

Cu mari sacrificii bănești, părinții săi au izbutit apoi să-l înscrie la Universitatea din București, el urmînd atît Facultatea de Științe, unde o puternică înrîurire asupra sa a avut geologul Ludovic Mrazec, cît și Școala Normală Superioară. Încă din vremea studenției, a întreprins primele cercetări geologice. L. Mrazec l-a sprijinit să obțină o bursă de studii, el specializîndu-se la Viena, Paris, Heidelberg și München. În 1900 își obține doctoratul în mineralogie, cu o teză privind rocile granitice din masivul Paring, unde descrie de altfel și un nou mineral descoperit de el, denumindu-l **lotrit.**

Trei ani mai tîrziu, Murgoci devine primul docent în geologie din țara noastră, pe baza unei lucrări asupra zăcămintelor de chihlimbar din România. În 1908, îl aflăm profesor de geologie și mineralogie la Școala Națională de Poduri și Șosele din București, devenită ulterior Școala Politehnică, aci predînd pînă la moartea sa, la 25 martie 1925. În anul 1923 — tîrziu față de meritele sale — este ales membru corespondent al Academiei Române, la o dată la care, cum observa tot acad. Al. Codarcea, era pe drept cuvînt considerat ca **„unul din marii geologi ai lumii".**

„Cel mai mult — scria despre el Geo Bogza — **mi-au umplut inima de o dulce căldură coordonatele fundamentale ale vieții sale: fiu de țărani români... savant de renume mondial".** Cea mai importantă descoperire a lui Gheorghe Munteanu Murgoci a fost identificarea structurii în pînze de șariaj a Carpaților Meridionali, așazisa „Pînză Getică", proces constînd din încălecarea stratelor geologice mai tinere de către stratele mai vechi, care le-au strivit și laminat. Această concepție, expusă cu rigoare în trei note comunicate la Academia de Științe din Paris (1905), apoi la Congresul Geologic Internațional de la Stockholm (1910), era abia în discuție în acea vreme pentru Alpi. Astăzi este de asemenea confirmată originala sa concluzie că Dobrogea face parte dintr-un lanț muntos ce se întinde din Altai și pînă în Sudeți. A izbutit totodată să îmbogățească patrimoniul resurselor naturale ale României prin studiile sale privind petrolul, gazele naturale, sarea, cărbunele, rocile vulcanice etc.; a descoperit zona petroliferă Florești și a determinat condițiile de zăcămînt ale țițeiului din Oltenia.

Un alt domeniu fundamental al creației sale științifice a fost științța solului, Munteanu Murgoci fiind pe drept cuvînt considerat întemeietorul școlii românești de pedologie. Savantul a elaborat cea dintîi hartă riguroasă a tipurilor de sol din România (1909), concluziile sale rămînînd în linii generale și astăzi valabile. O nouă hartă agrogeologică, mai detaliată și mai precisă, este întocmită de el în 1924, apreciată de geologul Ion Popescu-Voițești drept **„cel mai important moment și ultimul din viața sa științifică".**

Pe lîngă lucrările sale științifice, a lăsat în urma sa minunate însemnări de drumeție, publicate în „Convorbiri literare". **„Murgoci,** scria academicianul Gheorghe Ionescu-Șișești, **avea pentru agricultură, pentru pămînt și pentru țărani o iubire adîncă, o iubire care vibra în toate cutele sufletului său".** Cînd, cu sănătatea șubrezită înainte de vreme, și-a simțit, la numai 52 de ani, sfîrșitul aproape, a ținut să mai revadă ținuturile de obîrșie și de peregrinare ale familiei sale (bălțile Dunării, și nordul Dobrogei), apoi regiunea de la poalele Paringului unde își făcuse cîteva din marile sale descoperiri. Și-a luat astfel adio de la viață, după o ultimă întîlnire cu natura căreia îi descifrase taine nebănuite și pe care o îndrăgise întotdeauna.

I. M. ȘTEFAN

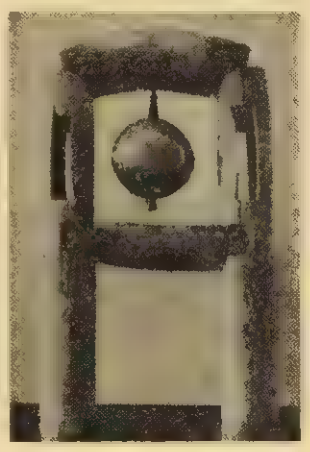

Drumul legumelor (II)

Am fost merceolog de serviciu...

Primul sentiment pe care ți-l trezește un produs rebutat, născut pentru a fi defect și a rămîne astfel, e de uimire. O uimire amestecată cu revolta. Cum se poate ca, din mîinile unor oameni pregătiți pentru a realiza cum se cuvine o anume activitate, ca dintr-un material, la rîndu-i anume pregătit, de alți oameni, spre a fi prelucrat, să iasă ceva care este și în același timp, nu este ? Răspunsuri de genul „a greși e omenește" sau „deh, o fi fost vorba de o mică neglijență la un moment dat" nu pot cu nici un chip — într-o vreme a luptei pentru calitate — să mulțumească. Neglijența, micile și (aparent) inofensivele și „inerentele" greșeli, vin să dizolve, într-o singură clipă nefastă, o trudă ce a mâcinat orele și zilele altora. Și mai vin să frustreze de acel produs pe cei care-l așteptau cu înfrigurare de multă vreme. Aceiași sentiment îl încerci și atunci cînd observi, în galantarele unor magazine fructe sau legume care par să sfideze anotimpul în care ne găsim: mici, urîte, veștejite, părînd veritabile rebuturi ale naturii, minuite de mîini nepricepute, deloc sensibilizate de frăgezimea roșiei sau piersicii. Cum s-a ajuns aici ? Și de ce se ajunge ? Cînd și în ce fel apar momentele de absență, de neglijență ? Cine le provoacă și de ce nu este împiedicat la timp să procedeze astfel ? Iată primele întrebări de la care am pornit într-o lungă documentare pe parcursul căreia am primit sprijinul prețios al dr. C.I. Rapcea, directorul I.C.S.L.F. București și al directorului adjunct al I.L.F. Militari, Nicolae Simion, care mi-au oferit posibilitatea ca timp de cîteva zile să activez direct — ca merceolog al I.C.L.S.F. și, apoi, ca delegat al I.L.F. Militari. Morala acestei experiențe, din care s-au născut rîndurile de față, este aceea că și în acest domeniu totul depinde de oameni, de conștiinciozitatea lor, de altitudinea lor morală. De dorința lor de a face bine, de a fi de bună credință.

Inițiere în practica neglijenței

Nu e încă 7 dimineața și în curtea I.L.F.-ului Militari s-au strîns ca la vreo 50—60 de oameni. Unii par preocupați, se învîrtesc între o clădire și alta, intră pe o ușă, ies pe cealaltă, într-un du-te-vino continuu. Alții stau la taifas și salută cu încîntare apariția vreunui cunoscut. Noroc, Bombardel ! — Noroc. Ți-l-a transpirat pălăria de atîta muncă. La ușa sucursalei sectorului 6 a Întreprinderii comerciale de stat pentru legume și fructe stă pe scaun, îmbrăcat în halat albastru, un portar. — A venit cineva?, îl întreb. — Șaișpe din cărți și cu portarul — zise el sugubăț. Atmosfera e destinsă, motoarele mașinilor de cîteva zeci de tone torc fără grijă carburanților, lumea circulă în continuare și proaspătul merceolog care sînt depășește cu ușurință tracul sosirii într-un nou loc de muncă. Vine și șeful meu, economistul Grigore Grigore. Bărbat tînăr, plăcut la înfățișare, energic, plin de voie bună. Îmi trasează ca sarcină urmărirea la dispecerat, a repartizării loturilor de marfă la unitățile din rețea.

Intru la dispecerat. O cameră de vreo patru metri pătrați, plină ochi. Aici își au sediul dispecera întregii unități, cele trei dispecere pentru sectoarele aprovizionate de I.L.F. Militari (1, 2 și 6), tot aici vin descori și șefii de sucursale, merceologii acestora, șoferii care prezintă lista de produse ce urmează a fi livrate sau a intra în depozit, tot aici îl poți întîlni cel mai adesea și pe șeful desfacerii. Atmosferă de lucru, voci ridicate, întrebări și răspunsuri care se succed rapid. — Au intrat cartofi ? — Da. — Unde i-ai trimis ? — Vezi la Mariana. — Nu știu, dragă, acum, pe dinafară. Umblă și ei pe la magazine.

N-apuc bine să mă familiarizez cu larma din jur, că sînt chemat la șef. — Pleci cu tovarășul Ionescu la unitatea 633 din Drumul Taberei. Vezi că e o problemă acolo, gestionarul refuză să primească marfă. Responsabilul unității, Gheorghe Benone, e făcut foc. — De ce-mi mai aduce roșii ? N-am cerut eu așa ceva. Am în stoc 400 de kilograme, uitați-le, sînt ca pictate, de ce să mai înghit încă 500, și urîte, mici, nesortate ? Am cerut dovlecei — i-am luat, dar nu pe toți. Pe ăia stricați să-i vîndă cine i-a adus așa. La fel și cu morcovii. Sînt cozi de șoricel. Nu poți să-i cureți, că-ți tai degetul. Mergem la mașină, vedem marfa, gestionarul are dreptate, scrie cele spuse și pe foaia de expediție și, boscorodind, șoferul pleacă. Plecăm și noi, iar pe drumul de întoarcere, ca doi merceologi cu drag de profesie, ne oprim și prin piața din apropiere, acolo care poartă chiar numele cartierului. Colegul Ionescu ezită să urce într-un autobuz care ne-ar duce la birou. — Stai, omule, puțin. Dacă ajungem vreo repede, iar ne trimite șefu' cine știe pe unde. Hai la o bere ! Mergem și încep să fiu introdus în probleme. — Totul seamănă cu un soi de război în care nu e cazul să ne-amestecăm. I.L.F.-ul, pe de-o parte, vrea să demonstreze că întreprinderea noastră, fiind nouă, nu poate valorifica așa cum trebuie produsele pe care ni le oferă. Noi, pe altă parte, le demonstrăm că n-aduc marfă de calitate, o refuzăm și le arătăm că nici fond suficient de marfă n-au. Ajungem, pînă la urmă, și la sucursală. Șeful nostru e nemulțumit că un transport care trebuia să ajungă la Piața Cringași a luat altă destinație, deși acolo era prioritatea numărul unu. — De ce ai trimis-o, Mariana, în altă parte ? — Am greșit...

Mergem prin depozit. Morcovi frumoși, infinit mai frumoși decît cei pe care-i refuzase Benone. Sînt veniți de două zile de la Brașov. — De ce nu le dai drumul, Jenica, pe rețea ? Jenica Tătaru spune sec: n-am comenzi. Șeful se enervează. — Cum n-ai ? Hai să ne uităm în caiet ! În caiet scrie clar: din 20 de unități care trebuiau aprovizionate în acea zi, 18 solicitau morcovi. — Bine, îți încare acum o mașină și o trimit.

— Tovarășe economist Grigore Grigore, cum vă explicați, de pe poziția unui șef de sucursală, deselе nepotriviri între ceea ce solicitați și ce vi se oferă, nesincronizările dispeceratului, trimiterea cu întîrziere a produselor în rețea, în fine problemele cu care vă confruntați zilnic ?

— Am fost, 12 ani, tîlhfist. Știu, cu alte cuvinte, greutățile cu care se confruntă și ei. Ceea ce doresc eu din tot sufletul este ca relația dintre I.L.F. și noi să se bazeze pe maxima corectitudine. Vedeți lăzile acelea cu roșii ? S-au adus ieri de la Corabia. Au fost băgate la sortat, dar nu s-a atins nimeni de ele. Mîine vor fi încărcate, tot cum au venit, dar așa-zisa sortare o plătesc furnizorii. Sînt bani luați pe nimic. Mă doare sufletul pentru asta, dar cum să intervin ? Nu e de competența mea. Dar dacă tot se încasează bani pentru sortare, eu am pretenția să mi se dea marfă cu adevărat sortată. Altfel, gestionarii n-o primesc. Sau varza care s-a degradat acum cîteva zile ? A venit, a staționat în depozit, n-a fost dată în rețea, iar acum au s-o arunce. Nu e corect deloc. N-avem dreptul să deteriorăm ceea ce alții au produs prin muncă. Cît despre dispecerizarea transportului spre unități, e multă neglijență în această activitate. Răspunsuri de genul „am greșit, ce să fac ?" nu sînt admisibile, căci e inadmisibil ca din cauza incompetenței sau indiferenței unei dispecere să fie perturbată o activitate de proporții, al cărei beneficiar este cetățeanul. Împotriva unor astfel de oameni trebuie luate, grabnic, aspre măsuri.

Încetul cu încetul, dimensiunile rivalității dintre I.L.F. și I.C.S.L.F. încep să-mi devină clare. Mai puțin clar este mobilul acestei dispute. În fond, ambele întreprinderi luptă pentru atingerea aceluiași țel: marfă cît mai multă și de cît mai bună calitate, care să-l mulțumească pe cumpărător.

Necesarul simț al umorului

Examinez, de dimineață, situația din ziua precedentă. Pare o punte de trecere spre un labirint din care nu se poate ieși. Datele nu concordă cu acelea parvenite de la unități, prioritățile stabilite de Grigore nu sînt luate în considerație, tot felul de unități mici primesc marfă chiar dacă n-o au repartizată. La dispecerat, Aurelia e supărată. Unitatea asta a refuzat roșiile. Iar telefon. Am primit roșii, 300 de kilograme, acum cîteva ore. — Cine ți le-a adus? — Un șofer, Iancu. Îl căutăm în scripte. N-avea repartiție pentru unitatea aceea. Soferul Constantin Garagață a adus piersici. Trebuie să le ducă în două piețe. La una — refuză. E certat cu șeful de-acolo și nu vrea să-i servească. Într-un tîrziu, e convins. Se dă telefon acolo și se află că respectivul responsabil primise între timp (cum ?, de la cine ?) piersici. Garagață e fericit. Bine c-a primit ! Acum mă duc eu la el și-l oblig să ia. Altfel îi fac reclamație !

Dacă ești înzestrat cu un excedent de simț al umorului, totul poate părea de-a dreptul vesel. Dar, lucrurile sînt cum nu se poate mai serioase, ba devin de-a dreptul alarmante atunci cînd afli, de pildă, că I.L.F.-ul a întocmit acte prin care solicită despăgubiri de cîteva milioane (!) I.C.S.L.F.-ului pe motivul că această unitate ar fi refuzat marfă de valoarea respectivă. Și asta numai într-o săptămînă-două ! În fine, litigiul continuă și adevărul va ieși la iveală. Dar continuă și șeria telegramelor pe care și le trimit cu osîrdie, una alteia, I.L.F. Militari și I.C.S.L.F. și sucursalele sale, acesa a sectorului 6 avînd sediul chiar în aceeași curte cu I.L.F.-ul ! Iarăși bani și nervi consumați fără folos. Dispecera Mariana e necăjită din cauza returnării morcovilor trimiși pe rețea. Jenica Tătaru — la fel. — Măi Grigore, n-ai cerut tu ieri să dau drumul la morcovi ? De ce nu-i primesc oamenii tăi ? Lăzile sînt descărcate. Grigore răstoarnă una dintre ele. Legăturile nu pot fi, cu nici un chip, socotite surori. Una conține două fire, alta șase. Între timp, morcovii s-au cam veștejit. În mod normal, ar trebui vînduți la kilogram. Dar pentru asta trebuie să se efectueze sortarea (pentru care expeditorul brașovean a fost taxat — remarcă Grigore). Șeful de depozit, Ilie e și el supărat. — Pînă la urmă o să mi le impute mie. Fac referate după referate și nu mi le primește nimeni. O să li le trimit prin poștă sau telegrafic, așa sînt obligați să le înregistreze. (Atît ar mai trebui — să-și telegrafieze între ei și oamenii aceleiași unități!) Merceologul Găină merge după cetecistul Gheorghe Soare. Acesta e de acord că morcovii nu se prezintă în conformitate cu stasurile.

— Tovarășe director adjunct Nicolae Simion, I.L.F. Militari este furnizorul magazinelor de legume și fructe din trei sectoare ale Capitalei. De ce trimite, uneori, în aceste magazine marfă necorespunzătoare și de ce livrările nu se fac ritmic ?

— Depindem, în mod decisiv, de furnizorii noștri. Nu putem lua altă marfă decît aceea pe care ne-o oferă ei. Tot așa cum nu ne putem permite să nu achiziționăm deloc — chiar făcînd rabat la calitate —, deoarece produsele respective sînt cerute și așteptate de către cumpărători. Rolul nostru, de intermediari, este foarte greu. Aducem marfă, o sortăm, apoi o expediem magazinelor care, adesea fără vreun motiv serios, o resping, socotind-o necorespunzătoare. Resping, de fapt, o imensă cantitate de muncă. Nu cred că este în firea lucrurilor să stăm cu toții, după ce am cheltuit atît, la bunul plac al unui gestionar sau al altuia.

Drumuri lungi și inutile

În cabina spațioasă a unei mașini de mare tonaj, șoferul Marcel Crețu își completează foaia de parcurs. Ne îndreptăm spre Zimnicea, avem de luat produse de la întreprinderea de producere a legumelor din localitate, întreprindere care — ni s-a spus la serviciul desfacere — este unul dintre cei mai importanți furnizori ai I.L.F. Militari, care i-a acordat, în primăvară, și importante credite.

Sediul I.P.L. Zimnicea este aproape de centrul orașului. La dispecerat aflăm că produsele pentru care am venit în mod special — ceapă și cartofi — nu ne pot fi livrate în acea zi. — Numai tomate ! — ni se spune ferm. Este, de altfel, hotărîrea directorului unității, Sandu Grasu. Sîntem trimiși la ferma 11, unde va trebui să descărcăm ambalajele pe care le-am adus cu noi și să încărcăm roșiile. Nu e prea aproape. Șefa de fermă, inginera Norica Popescu, nici nu vrea s-audă de descărcarea ambalajelor. — N-am nevoie de așa ceva, nu mă încare eu cu ele. — Bine, bine, replică Marcel Crețu, dar eu am spus la dispecerat despre ce ambalaje e vorba și mi s-a zis să le descarc aici. Inginera Popescu se consultă, cîteva clipe, într-o cameră a cărei ușă e acoperită cu o perdea, cu directorul adjunct al I.P.L. Zimnicea, inginerul Ion Popescu, soțul său. Decizia: să mergem și să descărcăm la ferma 7 și apoi să venim după roșii. Înapoi la Zimnicea și de-acolo mai departe, pînă la Năsturelu. Descărcăm și ne reîntoarcem, abătîndu-ne și pe la C.L.F. pentru a cîntări mașina și romorca. La sediul fermei 11, inginera Popescu nu mai e de găsit, a plecat undeva să însămînțeze varză. Ne conduce la locul de încărcat un anume non Dan. Coca ce vedem aduce numai foarte vag cu ceea ce știm că sînt roșiile. În lădițele aliniate pe marginea șanțului — un soi de bulion. Recoltarea se făcuse cu două zile înainte. Nici vorbă să luăm așa ceva. Ne întoarcem la fermă. Vrem să discutăm cu economistul, dar acesta mănîncă și nu poate fi deranjat. Cîțiva cooperatori, văzîndu-ne mașina, întreabă : ați venit să luați roșii ? — Da. Se simt parcă rușinați de marfa oferită. Apare economistul. — Asta am, asta vă dau. Dacă nu vreți, mergeți la dispecerat și vă îndrumă ei în altă parte.

Iarăși la Zimnicea. În apropierea sediului dispeceratului, într-o curte, două remorci cu roșii zac în plin miez al zilei. tomatele descompunîndu-se văzînd cu ochii. Tovarășul director nu mai e acolo, a plecat pe undeva, nu se știe unde. — Vreți alte roșii ? Mergeți la ferma 3. Hai acolo. Pe drum, ne face semn să oprim șoferul unui ARO. Pe banchetа din spate, inginerul șef al Trustului județean al horticulturii, Traian Dobrișan. Îi spunem că mergem după roșii. Întrebăm și de calitatea lor, ceea ce-i stîrnește enervarea. — Trebuia să veniți de vineri, de simbătă să le luați, nu acum. Vreți alt proces, după ce l-am avut pe ăla de un milion și jumătate, cu spanacul ? Facem adresă și tot noi cîștigăm. Calitatea e cea pe care o știți. Aveți stasuri ? Atunci, ce să mai discutăm ?! Nu mai discutăm. Ajungem la ferma 3, după ce mai parcurgem cîțiva kilometri buni. Nici aici nu sînt roșii grozave, în sensul că sînt nesortate. Pînă la urmă cădem de acord să sorteze roșiile și să le încarce în remorcă. Dar în mașină ce mai punem ? — Mergeți pînă la ferma 7 și luați de-acolo ceapă. Mergem iar la 7. Roșiile de aici sînt mai frumoase decît cele de la 3, dar, fiind în soare de dimineață, au început să crape. — Încercăm să le dăm mîine cuiva. În sfîrșit, ni se oferă ceapă — tot nesortată, plină de pămînt. — Ce să facem, dacă iese din pămînt, nu trebuie să aibă pămînt pe ea ? Încărcăm și mergem înapoi la ferma 3. Roșiile sînt în remorcă, așa că nu mai avem de făcut decît drumul la cîntar. Dar nu la unul oarecare, ci la două, deoarece economistul de la 3 ține morțiș să cîntărim acolo unde am făcut-o și de dimineață, iar cel de la 7 vrea la Fabrica de zahăr.

La prima oră a dimineții, Marcel Crețu merge să i se facă obișnuit control de calitate. Gheorghe Soare, cetecistul, e înconjurat de vreo cinci șoferi cu fețe în mînă. Nici nu-și aruncă privirea în mașină și dă viza. De la dispecerat sîntem trimiși cu roșiile, la cîteva unități din sectorul 6, iar cu ceapa la depozitul de la Chitila, pe motiv că nu există comenzi de ceapă în rețea.

La Piața Gorjului, responsabilul magazinului a primit deja 1 300 de kilograme în seara trecută și încă 1 400 chiar în ceea dimineață. De unde ? — De la Snagov. A trecut șoferul pe-aici, fără să mai meargă la dispecerat, și a lăsat marfă. Așa că nu mai are nevoie de alte roșii. Marcel telefonează la dispecerat. De acolo ni se comunică să ne întoarcem la depozit, unde vom descărca și roșiile și ceapa, întrucît nu mai e nevoie de ele. Și așa am plimbat prin București, un afert de zi, ditamai remorca încărcată, spre a o duce înapoi și a o descărca abia la amiază ! Cînd aveam să mai constatăm, din documentele existente la dispecerat, că se cereau, numai în sectorul 6 — 13,3 tone de ceapă și 10,5 tone de roșii, dintre care — la prioritățî ! — 8 tone de ceapă și aproape 7 de roșii !

— Care sînt, stimate dr. C.I. Rapcea, după părerea dumneavoastră, în calitate de director al I.C.S.L.F. București, cauzele care conduc la numeroasele neînțelegeri dintre furnizori și cei care — cazul întreprinderii pe care o conduceți — asigură desfacerea legumelor și fructelor ?

— N-ar trebui să existe nici un fel de neînțelegere, întrucît acțiunile noastre converg spre un același țel: satisfacerea cererii consumatorilor cu produse de calitate. Dar iată că tocmai această calitate a produselor se pare că-i interesează mai puțin pe partenerii noștri. Nu am reușit, în timpul scurt care a trecut de la organizarea unității să cădem de acord asupra faptului, elementar, dar uitat, că principiul călăuzitor al muncii noastre trebuie să fie colaborarea, nocum reciproca punere de bețe în roate.

La prima vedere complicate, încurcate de-a binelea, faptele spun, în fond, un singur lucru : fiecare dintre cele trei resorturi care contribuie la aprovizionarea cu legume și fructe a Capitalei — producătorii, I.L.F.-ul și I.C.S.L.S.-ul — încearcă să-și desfășoare propria activitate fără greș, dar și fără cea mai mică intenție de a colabora cu ceilalți. Mai mult chiar, fiecare dorește să se acopere cu hîrtii și trăiește o veritabilă satisfacție în momentul cînd celălalt — care este chiar tovarășul lui de muncă, în ultimă instanță, omul cu care cooperează — dă greș. O pîndă continuă este starea de spirit a celor care, în domeniul lor — producție, repartiție, desfacere în loc să se informeze reciproc, să caute soluții împreună, să creeze o atmosferă de adevărată colaborare, își fac șicane unii altora. Oare, dacă ei ar fi fost prieteni — trei prieteni buni, așa cum știm din cărți că mai există — n-ar fi remediat o serie de neajunsuri, și încă foarte lesne? Dacă de la I.L.F. Militari s-ar fi vorbit, de exemplu, la telefon cu I.H.L. Zimnicea, spunîndu-se ce nevoi există pe piața Capitalei, am mai fi bătut 200 de kilometri în zadar, risipind combustibil și asistînd la degradarea produselor ? E greu de înțeles cum pot crede producătorii că vor fi în cîștig dacă vînzarea merge prost sau cum pot ieși cu bine la liman cei care vînd marfa în cazul în care furnizorul este în suferință. Există, desigur, posibilități de remediere a lipsurilor care se constată în activitatea acestor unități: luarea de măsuri ferme împotriva celor care sfidează disciplina muncii, care, dintr-o neglijență tolerată continuu, fac deservirii activității, precum și revizuirea modului de acțiune — **comună** — a celor implicați în producerea și valorificarea legumelor și fructelor. Altfel, e păcat de munca celor de la țară, de sudoarea și de speranțele lor, așa cum e păcat și de așteptările celor care pornesc, dimineața, spre magazine, plini de încrederea că oamenii de acolo le vor oferi produse de calitate, așa cum și ei, cumpărătorii, oferă, atunci cînd sînt, la locurile de muncă, în postura de producători.

DAN MUCENIC

Toți cunosc legea, dar nu toți o respectă

Numeroase scrisori primite la redacție în ultima vreme atrag atenția asupra unor aspecte privind modul defectuos al recirculării ambalajelor (diverse tipuri de lădițe, sticle, borcane, saci etc.) în special în unitățile alimentare. Mai concret, nu peste tot se primesc sticle la schimb sau, în foarte multe locuri, magazinele au transformat spatele blocului în adevărate depozite cu urmări lesne de prevăzut pentru cei ce locuiesc la etajele mici.

Raidul întreprins prin unități alimentare și depozite din capitală, împreună cu membrii unei comisii municipale de control al oamenilor muncii, ne-au dezvăluit situații care explică cele relatate de cetățeni dar, firește, nu justifică starea de fapt, motiv pentru care, în final am înfățișat-o și conducerii întreprinderii comerciale cu ridicata și amănuntul. Dar despre tot acest drum, în rîndurile ce urmează.

PENTRU UNII MUMĂ...

La Complexul comercial „23 August" — Poarta 1, complex modern, aflat vizavi de uzina cu același nume, nu există o problemă a ambalajelor. Beneficiind de apropierea de depozitele ICRA Industriilor și „23 August", lăzile mai mari sau mai mici, sticlele și borcanele nu se acoperă de prea mult praf și sînt preluate de delegați fără mofturile pe care le vom întîlni ulterior. Șefa unității, Camelia Dragostin, ne lămurește cît de simplu stau lucrurile: „Depozitele sînt foarte aproape și din două în două zile este ridicat tot ambalajul. Delegații lasă marfa și preiau ambalajul, așa cum prevede legea. Nu ne fac necazuri și refuză doar lăzile foarte deteriorate." Situația este asemănătoare și la Alimentara din Piața „23 August", unitatea 617. Matei Mândița, șeful unității, face aceleași aprecieri asupra delegaților care le aduc marfă și îi lasă cu depozitele curate, invocînd și el distanța mică pînă la depozitele amintite. Și, în sfîrșit, ca să încheiem acest capitol, în care toate merg ca pe roate iar relațiile dintre șefii de unități și delegații de pe mașinile ce transportă marfă și ambalaje sînt adeseori un model de colaborare, să ne oprim pentru cîteva rînduri și la „Muntenia", din Piața Cosmonauților, unitate care poate fi văzută fără eforturi de conducerea ICRA, aflată exact vizavi. Responsabilul Emil Pascal ne mărturisește: „În funcție de necesități chem depozitul direct sau prin dispecerat și nu se întîmplă vreodată să mă refuze, ci, foarte rar, să mă amîne pentru o zi".

PENTRU ALȚII (CEI MAI MULȚI)...

Maria Golea, responsabila ICL Alimentara, unitatea din Ștefan cel Mare, bloc 44: „În urmă cu trei zile, cu mașina întreprinderii noastre, am fost la depozitul „23 August" pentru a preda 240 lăzi tip P și 72 lădițe cu borcane. Nu le-au primit decît pe ultimele, spunîndu-mi că celelalte erau murdare și deteriorate, dar nu erau nici murdare și nici sticate, ci doar așa cum veniseră cu marfă. Pentru ambalaje, de cîte ori solicităm, întreprinderea noastră ne dă mașină, dar din păcate, de multe ori consumăm benzina de pomană. Au fost cazuri cînd am plîmbat ambalajele pînă la Buftea, apoi la depozitul din str. Eliade între vii, și mai departe pînă la depozitul Berceni".

În subsolul magazinului, pe o suprafață care amintește de celebrele pivnițe ale Întreprinderii Zarea, lăzile și lădițele abia mai lasă un culoar de trecere pentru membrii echipei de inventariere. Se mai află aici, pe lîngă ambalajele refuzate, de care aminteam mai înainte, peste 1 000 lăzi, sticle în valoare de 50 000 lei, o bună parte din toate acestea fiind prinse și de inventarul trecut. Sticlele de sirop sînt neridicate de aproape nouă luni, timp în care nenumărate mașini au venit cu marfă și au plecat goale, încălcînd legea care-i obligă pe delegați și pe șoferi să efectueze doar curse plin-plin. Ruxandra Aanicăi, merceolog la ICS Alimentara sector 2, ne spune: „Oamenii noștri sînt penalizați fiindcă nu-și fac planul de recuperare. Luăm de bază doar ceea ce predăm la ICRA. Dar ICRA își face planul, mă refer la depozitele întreprinderii iar noi rămînem cu ambalajele și necazurile".

În urmă cu doar cîteva zile, de la Complexul 3 Militari, din Bd. Păcii nr. 23, au fost ridicate 26 000 de borcane care așteptau preluarea încă din martie. În depozitul magazinului au mai rămas acum doar 8 000 de borcane. Pentru alte 2 600 lăzi cu borcane, depozitul ICRA Militari promite ca un ospătar în zi bună: „Venim, venim...". Dar problema cea gravă, spune Ion Gecălă, șeful unității, e la saci. Am saci de cinci ani, de la moara Găvana, n-au mai vrut să-i ridice. I-am spălat, i-am cîrpit, i-au învățat pe dinafară toți cei ce mi-au făcut inventarele. Am saci de la moara Titan, din ianuarie. Le-am propus să ni-i la la schimb. Pleacă mașina și mă reclamă că nu iau mălaiul, dar ei nu iau saci. Nu refuz marfă, dar am depozitele pline cu saci. Nu-i cere nimeni". Dacă facem socoteala că un sac costă 35 de lei, e ușor de calculat ce înseamnă un depozit plin. Pînă una alta, Ion Gecălă ne-a numărat pe luna iunie 5 refuzuri de ambalaje, cele mai multe venind din partea depozitului din str. Orhideelor.

CUM SE VĂD LUCRURILE DE LA UN DEPOZIT

Cam la fel. Pentru că, de pildă, depozitul ICRA Militari are și el stocurile lui: 200 000 sticle vin, 300 000 sticle licheur, 200 000 lăzi tip P ș.a.m.d. Economistul principal Marin Mohorea, șeful sectorului ambalaje, care, în acest moment, ține și locul șefului de serviciu (de depozit) ne spune că sînt o mulțime de întreprinderi care nu mai vor să-și ridice ambalajele. Notăm dintre ele: IAS Dealul Mare, IAS Odobești, IAS Cotești. Inginerul Traian Dincă, din echipa de control al oamenilor muncii (din care mai face parte și Sebuh Hahamian) îi reamintește șefului sectorului ambalaje că legea (Decretul 146 din 1980) stabilește clar obligația ca transporturile să se efectueze plin la dus, plin la întors. De ce nu se respectă legea? Argumente există și am sentimentul că despre ambalaje putem discuta o săptămînă fără a avea cea mai mică satisfacție. În mare se respectă legea, dar mai sînt și excepții, iar conducerea depozitului a propus sancționarea unor delegați; de asemenea, sînt mulți șefi de unitate care, ei înșiși, nu sînt interesați de predarea ambalajelor sau nu știu să vorbească cu delegații („Aaa, Gecălă, zice economistul Marin Mohorea, păi să vă spun eu cine-i Gecălă, cum refuză el marfa și cum îi înjură pe șoferi"); sau, în ceea ce privește o parte din saci, depozitul Colentina a fost închis pentru inventar. „Spun o parte din saci, pentru că nu toți sacii trebuie să ajungă acolo; în sfîrșit, ca să nu lungim o listă și așa prea mare, vă mai oferim două nume de întreprinderi care nu-și respectă obligațiile în ceea ce privește ambalajele: Întreprinderea de morărit și panificație Brașov refuză să mai primească lăzi deoarece li s-a trimis peste cantitatea furnizată de ei, cu marfă. Iar întreprinderea similară Dolj, „la care avem o restanță de 13 000 lăzi", refuză cam 60 la sută din cantitatea pe care le-o trimitem, „din motive de neluat în seamă, ca să nu zic puerile".

Nu afirmăm că lucrările de mai sus nu sînt adevărate, ba, ca să fim sinceri, cu cît discuți mai mult despre ambalaje, înclini să dai dreptate tuturor. În genere vorbind însă, presupusele virtuți ale acestor discuții, argumente, motive etc. sînt anulate de un singur și mare păcat: nu rezolvă problema. Așa cum vom vedea și la ICRA, sînt destule aspecte care nu pot fi rezolvate fără sprijinul concret al unor centrale și ministere implicate mai mult sau mai puțin direct în recuperarea ambalajelor, dar, iată, venim cu un exemplu care demonstrează că, în ciuda greutăților existente la depozitele ICRA, loc pentru ceva mai bine tot există: În urmă cu trei săptămîni, ne aflam la Alimentara „Modern" din Bd. Gh. Gheorghiu Dej nr. 85, de asemenea cu o echipă de control al oamenilor muncii, și priveam cu toții niște maldăre de ambalaje care mai aveau puțin și acopereau fereastra unui locatar de la etajul 1. Șeful de unitate, Petre Draica, dădea neputincios din umeri. Erau acolo, după aprecierea lui, cîteva camioane de ambalaje, de care omul, în pofida strădaniilor, nu reușea în ruptul capului să scape. Eram curios să știu ce răspunsuri primesc apelurile sale. Formez cîteva numere de telefon ale unor depozite, primesc și termene, asigurări, dar, din nefericire, în discuția cu o dispeceră, mă „desconspir", nu sînt șeful de unitate care mă prezentasem, ci gazetar. Era simbătă. Luni la prînz, curtea omului era goală. Ambalajele care-și așteptau de stita vreme rostul în cu totul altă parte fuseseră ridicate. Deci li se găsise un loc. Pe cei răspunzători de această recirculare a lăzilor, lădițelor, sticlelor și borcanelor, teama de publicitate l-a determinat să găsească o soluție.

ȘI TOATE SE STRÎNG LA ICRA

Relatez întîmplarea de mai sus directorului comercial al ICRA, tovarășului Teodor Pătrușcă. Mă întreabă la ce depozit am telefonat. Îi spun, dar nu cred că are importanță.

— Adevărul este că traversăm o perioadă mai dificilă, spune directorul comercial. Am ajuns la un stoc de aproximativ opt milioane de sticle, plus ce avem în rețea. Legea mă obligă să asigur unități gestionarilor din depozite, dar din cauza stocurilor fac și ei șicane șefilor de unități. Am întreprins demersuri la toate nivelurile, pentru că nu ne mai descurcăm. Au venit peste 300 000 sticle de apă minerală, astea devin foarte repede ambalaj. O serie de unități au închis gările, fapt pentru care nu mai putem colecta din rețeaua cu amănuntul (n.n. amintim dintre acestea stațiile Călinești, Virteju, Augustin Biborțeni, Cotroceni, Titan. În total, listele anexă la o recentă adresă către forurile tutelare numărau peste 50 stații CFR beneficiar blocate).

— Și, totuși, revin la cîteva din unitățile întîlnite în raidul nostru. De pildă, alimentara din Șos. Ștefan cel Mare, bloc 44. Mîile de lăzi, și sticle, și saci sînt o dovadă că depozitele nu-și fac datoria fie și în limita posibilităților.

— Despre situația unității din Ștefan cel Mare n-am știut nimic, deși sectoarele ne comunică zilnic cum stau lucrurile. În privința sacilor eu îi duc marfa, îi iau sacii Șeful de unitate a luat marfă de la nu știu care moară, să-i ducă înapoi.

— Nu-i primește.

— Treaba lor. Eu m-am păcălit acum cîțiva ani, am luat saci de la alții și am și azi niște stocuri.

— Un cetățean sesiza că la unele unități nu îi se primesc borcanele de muștar, tip pahar, că ar exista niște dispoziții în acest sens.

— Da, există dispoziția să se stringă aceste borcane și, mai mult, să se urgenteze acțiunea.

— Nu știu de ce, dar toate discuțiile noastre privind ambalajele, inclusiv aceasta cu dv., lasă impresia că problema nu se poate rezolva.

— Ba da, se poate normaliza. Dacă se înlătură aceste refuzuri, dacă toți cei ce au obligația să ridice ambalajul își fac datoria, mă refer și la ILF, la cooperație, dacă sortarea se face ca lumea (nici un restaurant nu trimite sticle fără miros), și dacă vom reuși să ne disciplinăm delegații. După cum ați observat în raidul dv. nepreluarea unor ambalaje se datorează indisciplinei oamenilor noștri. Promitem să fim mai fermi în această privință. Pînă atunci luptăm...

— Cu cine tovarășe director?

— Cu greutățile...

★

Nu ne-am propus să aflăm un vinovat, ci să găsim cîteva din verigile care compromit întregul lanț. Și, după cum am văzut, pe lîngă o colaborare efectivă a unor foruri și instituții, se impune mai multă ordine și în grădina întreprinderii cu ridicata, fapt pe care, deocamdată, toți îl constată, inclusiv directorul comercial, ordine ce presupune și mai multă înțelegere față de unitățile care n-au șansa să se afle în apropierea depozitelor, dar și o mai exactă înțelegere a întregului proces de recuperare a ambalajelor care, în stocurile amintite, produc doar pagubă. Dar asta obligă, în primul rînd, la respectarea legii, pe care o cunosc toți, dar o respectă puțini.

RĂZVAN BÂRBULESCU

Cronica șoselei

Buchetul de maci

Cam la un kilometru, în fața șoferului, a apărut deodată o pată, o pată roșie, așa ca un buchet mare de maci. Ce-ar putea fi? O minge din plastic căzută din vreo mașină care pleacă pe litoral ori se întoarce de acolo? O bărcuță, sau vreun colac folosit de copii pentru învățarea înotului? Cînd pilotul observă că pata „rulează" pe drum, devine extrem de circumspect. Frînează și oprește lîngă ciudatul obiect care se dovedește a fi un banal cărucior pentru copii al cărui „coviltir" e roșu aprins. Curînd, apare și proprietarul, un tip înalt, cu părul blond deschis, cu statură atletică, bronzat. Se apropie de șoferul coborît din mașină, care acum studiază caleașca în miniatură, construită anume pentru gemeni. „L-am observat de la distanță. Nu știam despre ce-i vorba. Cînd l-am văzut mergînd singur, de la stînga spre dreapta, împins probabil de vînt, m-am gîndit că pot să mă trezesc cu el peste mine și am oprit. E al dv.?" „Da, e lunecat de pe acoperișul mașinii. Cei doi băieți ai noștri trebuie plîmbați, cu atît mai mult, la mare. Să beneficieze și ei de aerosoli. Noroc că a picat pe roți și nu a suferit nici măcar o zgîrietură. Arcurile de bună calitate l-au salvat și, de ce să nu recunosc?, am avut și puțin noroc. Nu era mare plăcere pentru cel ce se pomenea cu „minusculul" vehicul drept în parbriz. Mă surprinde că Oltcitul alb, care rula parcă lipit de portbagajul meu, nu l-a luat în bot. S-ar fi învățat să păstreze distanța de siguranță între mașini!" „Vă rog să mă iertați, e vorba de o simplă părere. E bine să luați în calcul și o altă variantă. Aceea a pierderii controlului mașinii de către cel din spatele dv., ca urmare a surprizei deloc plăcute care i-ar fi produs-o apariția cărucIorului transformat într-un proiectil, țintă acestuia fiind exact geamul din față. Dacă cei din mașină păteau ceva, răspunderea era a dv.!" „Hai să nu mergem cu presupunerile atît de departe. Oamenii mai au și noroc".

Discuție la o parcare în dreptul unui „ARO" ce arată aidoma unei fete care se pregătește pentru bal. Unele, ce-i drept, sînt îmbrăcate elegant, cu bun gust, ceea ce înseamnă de fapt veritabila eleganță. Altele, în dorința de a epata, își pun pe ele fel de fel de zorzoane, arătînd ca niște sorcove. Gustul îndoielnic se manifestă nu numai în domeniul îmbrăcămintei ci și al automobilelor. Cel care constituie subiectul discuției noastre posedă niște dotări foarte originale. Are în față, o plasă nichelată care acoperă complet masca. O plasă, care, dacă n-ar fi din metal, ai zice că e destinată protecției contra țînțarilor. „De ce mi-au montat-o? Așa, de frumusețe. Dă de fapt mașinii o notă nu numai de eleganță, dar și un aer de mister". Fiecare își pune întrebarea, exact ca dv., ce rost are plasa? Asta-i șarmul, misterul, care o înconjoară". „În replică v-aș întreba: nu-i prea mare luxul? Montați ceva anapoda la mașină, care nu numai că nu vă ajută, dar dimpotrivă vă reduce simțitor vizibilitatea, mai ales noaptea cînd aveți mai multă nevoie de ea, numai așa, ca să atîțați curiozitatea confraților dv. motorizați și nemotorizați? Aveți dreptate, gusturile nu se discută. La urma urmei nu sînteți cu nimic mai prejos decît unii artiști plastici ce-și zic moderni, care expun publicului la o expoziție suprarealistă, de pildă, un lighean găurit, dar pe care ei îl denumesc, fără măcar să clipească drept o compoziție cu titlul „Fecioară contemplînd munții". Poți să-l contrazici pe artist cu ceva? Dacă așa vede el frumosul?"

Altul, mai năzdrăvan, și-a montat, mai bine zis și-a adăugat la caroseria unei Dacii, niște figuri geometrice nichelate, extrem de ciudate. Privită din spate mașina seamănă cu un Buik din anii '50—'60, cînd erau la mare vogă automobilele înzorzonate, iate ca niște salupe. Din față seamănă cu ceva în genul unei navete spațiale ori a unui vehicul inspirat din lucrările de anticipație. Fantasticul e dublat însă de o deplorabilă execuție artizanală, în care clasicul ciocan, dalta, dornul, au lăsat urme vizibile. A ieșit un monstru de mașină, o veritabilă sperietoare. „Dacă fiecare șofer ar acționa precum dv., punînd în aplicare niște secvențe din cosmarurile lor, aidoma filmelor de groază, ce s-ar întîmpla?" „Păi..., m-am inspirat și eu din niște reviste în care se prezentau automobilele viitorului". „Vă propunem să-i lăsăm pe fabricanții de automobile să-și vadă de meseria lor. Să fiți însă convins, Copiii și nepoții dv. nu vor scăpa ocazia să beneficieze de niște mașini mult mai evoluate sub toate raporturile, în comparație cu cele de azi. Voi încerca să fiu mai convingător. Faceți comparație între Fordul „cu mustăți" și automobilele de azi! Diferența dintre ele e ca de la cer la pămînt. Legea progresului va acționa implacabil și în viitor. Ce vă propun? Să aduceți mașina din nou în starea în care v-a furnizat-o fabrica". Transformările fanteziste provoacă deseori ilaritate, dar mai pot avea și alte urmări. Grătarele, fel de fel de suliți și alte adaosuri tăioase pot avea consecințe negative, nebănuite în ipoteza unor coliziuni. Pietonul poate fi agățat și trîntit la pămînt, mașina poate fi și ea prinsă, aidoma unei păsări, în „lațul" proeminent al vreunui „inventator" și apoi expediată în decor, bicicliștul nu scapă nici el de vreun adaos care mărește gabaritul în lățime al mașinii și, drept urmare, se pomenește doborît la pămînt precum un popic. Acestea ar reprezenta forma „activă", să zicem așa, a agresivității „inventatorilor" plini de fantezie. Dar există și mijloace „pasive". Stopurile clipitoare care se confundă cu luminile de avarii, farurile „solo" pentru ceață ale unor mașini care pot fi luate de la distanță drept motociclete etc. Mai sînt apoi fel de fel de schelete ori „pensionari" în miniatură ai grădinilor zoologice, care populează lunetele mașinilor, stîrnind curiozitatea celor care rulează în spate și reduc considerabil vizibilitatea șoferului. Ele reprezintă, alături de tot felul de fructe, zarzavaturi, mingi de fotbal, lămpi de cele mai năstrușnice modele, crose de hochei, rachete de tenis etc., forme pasive ale agresivității (?) ale gustului îndoielnic.

VICTOR BEDA

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ De la bun început, **o precizare**: datorită faptului că la unele reveniri ale acelora care ne scriu ne aflăm uneori — e drept, sporadic — în neplăcuta situație de a nu putea oferi răspunsuri — concrete, din motive ce nu depind numai de dorința noastră de bine, amintim că a da curs apelurilor unui organ de presă privind rezolvarea propunerilor și cererilor oamenilor muncii nu este o chestiune facultativă, ci conform legii, este o obligație ce revine tuturor acelora cărora ne adresăm. În acest sens, ne exprimăm convingerea că, pe viitor, nu vor mai întîrzia să ne răspundă cu operativitate și competență nici **Uniunile județene ale Cooperativelor agricole de producție Botoșani și Iași, Direcțiile pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale ale județelor Bacău, Mehedinți și Vrancea, Direcția sanitară a județului Neamț, Consiliul popular al sectorului 6 al Capitalei, sau Direcția agricolă a județului Gorj.** În interesul cetățenilor, al tuturor, pentru concretizarea fermă a acestei forme de manifestare a democrației noastre socialiste, legea trebuie respectată de noi toți.

■ Primim din partea **Procuraturii Generale — Direcția judiciară pentru cauzele civile**: „La adresa dumneavoastră nr. 685 referitoare la scrisoarea petiționarului Bârsan Ion din Cugir, str. 23 August, nr. 62, jud. Alba, vă facem cunoscut că aspectele sesizate au fost examinate și constatîndu-se că sînt întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis Tribunalului Suprem pentru judecare".

■ Bucureșteanul **Mihai Anghelescu**, de aproape zece ani administrator al **blocului M 10 din intr. Horbotel nr. 2, sect. 3**, s-a pomenit într-o zi amendat cu o sumă deloc neglijabilă. Motivul — neasigurarea curățeniei în zona aferentă blocului. Pînă aici, totul clar. Clar într-un fel spus, însă, pentru că, fără a ține cont de situația imobilului (înconjurat de șantiere de construcții, supus el însuși unor remedieri) care suportă de fapt urmările neglijenței altora, agentul constatator Eugenia Stănilă din Șos. Vitan nr. 154 a întocmit în grabă un proces verbal, făcîndu-și — după părerea dumneaei — astfel... datoria. A contrasemnat, ca martor, Vasile Dina, tot din Șos. Vitan nr. 154 (? !) Dar astea toate să zicem că n-ar constitui neapărat o problemă. Deplasîndu-se la sediul **Administrației domeniului public aparținînd sectorului 3**, amintitul administrator a fost sfătuit să nu depună nici o contestație, fiindcă **nici una nu se rezolvă (? !)**. Însușindu-și ideea, omul s-a dus la C.E.C., a achitat amenda și, adresîndu-se din nou aceleiași secretare care îi oferise un sfat „util", s-a trezit brusc dat afară, cu expresii din cele greu de reprodus. N-am fi dat curs sesizării dacă n-am fi aflat că și alți oameni investiți cu funcții de administratori ai blocurilor din preajmă au fost supuși aceluiași tratament la ADP sector 3.

■ **Consiliul popular al municipiului Bistrița, jud. Bistrița-Năsăud**, ne informează: „În legătură cu scrisoarea trimisă dumneavoastră de Iosif Stăncuța din Craiova, Cal. București, bl. T 11, sc. 2, apart. 5, prin care acesta sesizează faptul că, în anul 1985, a cumpărat o baterie de acumulatori tip auto, fabricată la I.P.E. Bistrița, baterie care s-a defectat în termenul de garanție, vă comunicăm: analizînd situația, s-a constatat că Iosif Stăncuța are dreptate și, cu mandatul nr. 261, a fost expediată pe adresa sa o baterie nouă. S-au luat măsuri ca asemenea lipsuri să nu se mai repete."

■ Conform legilor țării, orice om al muncii are dreptul la o locuință, în funcție de aportul său în muncă, de numărul membrilor familiei, de starea sănătății acestora, de posibilitățile reale de rezolvare ale societății noastre într-un moment dat. Dar de la acest drept legitim și pînă la a pretinde cu cinism că trebuie să ți se dea neapărat numai casă mare, eventual vilă cu „n" încăperi, cu teren cultivabil și curte, e totuși o oarecare distanță, mai ales atunci cînd statul sau colectivitatea au făcut eforturi și ți-au dat apartament corespunzător, chiar dacă contribuția ta la mersul societății nu este una de excepție. E și cazul lui **Nicolae Boran din Caransebeș, str. Scinteii, bl. 31, apart. 3**, care, printr-o scrisoare, ne spune că, pentru simplul considerent că sînt mulți membri în familie, nu vrea apartament la bloc, cît de mare ar fi el, ci vrea numai casă sau vilă. Altfel, ne amenință dumnealui, nu-mi rămîne decît să-mi cer dreptul în altă parte. Și cum ne-a obligat să-i răspundem, iată, ne-am și grăbit să-i răspundem fără întîrziere.

■ După ce vreme de mai bine de patru luni Nicolae Popa din Rîmnicu Vîlcea, str. Păcii, bl. C 10, et. 6, apart. 27, s-a deplasat de opt ori cu televizorul la atelierul de depanare Ostroveni, **Uniunea județeană a cooperativelor meșteșugărești Vîlcea** răspunde senin și laconic apelului nostru, de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic: Cooperativa Metalo-Chimica Rm. Vîlcea a reparat televizorul petiționarului și cu adresa nr. 329/1986, acesta a fost invitat să-și ridice aparatul de la Secția reparații TV Ostroveni". Despre vreo măsură luată, pentru a nu mai pune oamenii pe drumuri, chiar nimic ?...

■ Din partea **Consiliului popular al sectorului 5 al Capitalei** un răspuns favorabil pentru Laurențiu Tache din București, str. Mișcă Petre nr. 11, bl. M 22, sc. 1, apart. 23: „Întrucît sînteți bolnav netransportabil conform Deciziei de pensionare nr. 58751/1983, vă facem cunoscut că, în ședința Biroului permanent al Comitetului Executiv, vi s-a aprobat reducerea contribuției de la 425 lei la 25 lei, fiind totodată scutit de efectuarea celor 6 zile de muncă ce v-au fost stabilite".

■ **„Locuiesc în apartamentul 77 de la etajul 8 al blocului B, situat pe Bulevardul Dinicu Golescu nr. 23—25** — ne scrie bucureșteanul **Constantin Casapu** — și mă văd nevoit să apelez la dumneavoastră pentru că: „De mai multă vreme Grupul întreprinderilor de gospodărie comunală din sec. Cavafii Vechi nr. 15, sect. 3, continuă să-mi aplice și în prezent fel de fel de amenzi sau somații pentru diverse motive cu nu mă mai privesc, întrucît nu mai sînt administrator de bloc de aproape un an". Jocul hîrtiilor merge pînă acolo încît — în ciuda faptului că s-a adresat în numeroase rînduri acelora, înștiințîndu-i că nu mai are nimic comun cu aceste probleme, în curînd urmează să intre în acest joc stupid și justiția, deoarece prin ultima comunicare (primită de curînd sub semnătura directorului general) este anunțat că: „Referitor la executarea pornită împotriva dumneavoastră de Circumscripția Financiară a sectorului 1, vă recomandăm să vă adresați Judecătoriei sectorului 1 București cu contestație la executare."

■ Ne răspunde **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului Maramureș**: Cu privire la solicitarea formulată de Vasile Negrea din Baia Mare, str. Grănicerilor, bl. 104, sc. C, apart. 41, care dorește sprijin spre a fi încadrat în muncă, vă comunicăm că s-a luat legătura cu petentul și, înscris fiind în evidența Oficiului forțelor de muncă, a fost repartizat la Întreprinderea textilă Maramureș, conform dispoziției nr. 2639, unde urmează să se prezinte pentru perfectarea formelor de încadrare.

■ **Consiliul popular al comunei Plopșoru, județul Gorj**, ne informează în privința măsurilor adoptate pentru asigurarea liniștii locatarilor din blocul de locuințe cu 6 apartamente din localitate, la parterul căruia funcționează o patiserie și o brutărie: „Dat fiind faptul că nu au fost prevăzute fonduri pentru construcția unui local adecvat acestor unități pentru perioada 1985—1986, Biroul Executiv, în colaborare cu U.J.C.C. Gorj, a convenit să renoveze o clădire existentă pe raza comunei, unde urmează să funcționeze în scurt timp noua brutărie".

■ „Referitor la articolul „Cui servește blindețea reporterului", apărut în nr. 21/1986 al revistei dumneavoastră, în care erau relevate unele deficiențe de construcție la blocurile M 46 și M 47 din ansamblul de locuințe „Mărgeanului" — se subliniază în răspunsul primit din partea **Centralei antreprize generală construcții-montaj București** — vă aducem la cunoștință următoarele: „Delegații noștri și cei ai Antreprizei de construcții-montaj nr. 5, împreună cu tov. Ioan Zapor, președintele Asociației de locatari a acestor blocuri, au verificat la fața locului cele semnalate și au stabilit, prin minuta încheiată, ca pînă la data de 10 iulie constructorul să execute lucrările consemnate în minută. La data stabilită, Ioan Zapor a confirmat în scris executarea acestor lucrări".

■ Păstrîndu-și încă umorul, ba chiar făcînd haz de necaz, **Jean Tălmaciu din Eforie Nord, Aleea Trandafirilor, bl. E 3, sc. B, apart. 19**, ne relatează pățania sa: „Nepieptănat fiind de mai multă vreme „părul" cegsului meu Citizen s-a încurcat probabil, după cum mi-a confirmat — într-o frumoasă zi de martie — și meșterul cenzorniccar de la Cooperativa „Prestarea" din oraș. Nici o problemă, se face ! — mi-a zis meșterul atunci. Achitați pe loc 190 de lei și veniți peste o săptămînă ! Zis și făcut. Dar cînd am revenit, nu m-am putut abține să nu las o clipă pentru a privi din nou... firma. Într-adevăr, unitatea nu-și schimbase profilul pe cosmetică, ci tot de ceasuri se ocupa ! Și de ce atunci să fi fost înlocuite rubinele „Citizenului" cu... ojă ? ! Receptiv față de nedumerirea mea, meșterul s-a înduioșat și m-a rugat să vin a doua zi, cînd rubinele vor străluci din nou în măruntaiele ceasului meu. Dar ghinionul s-a ținut scai de mine. Ce credeți ? O defecțiune ascunsă — ce-i drept, măruntă, în valoare de numai 50 de lei — survenise peste noapte. Și mai era și întîi aprilie !... Ce mai încoace și încolo, am revenit peste trei zile, dar ia-l pe meșter de unde nu-i ! Acum am ajuns să știu fiecare pietricică de pe drumul pe care l-am tot parcurs de atunci de vreo... 40 de ori pînă la atelier, concetățenii mei crezîndu-mă un bun maratonist. La ceas nu mă mai gîndesc, dar mă tem să nu fi pățit omul ceva, dacă nu mai e de găsit de-atîta vreme".

■ **Consiliul popular al municipiului Brașov** : În scrisoarea înregistrată la dumneavoastră sub nr. 6937/1986, Vicuța Grecu din Brașov, str. Cosmos nr. 3, bl. 22, apart. 9, arată că, în urma restrîngerii activității la I.C.R.A.L. Brașov, i s-a desfăcut contractul de muncă. Reanalizînd faptele, conducerea I.C.R.A.L. Brașov a procedat la reîncadrarea sus-numitei, avînd în vedere situația sa familială.

■ Spicuim din răspunsul **Consiliului popular al județului Cluj** : Referitor la scrisoarea Margaretei Csakai, invalidă gradul 1, domiciliată în Cluj-Napoca, str. Zambilei nr. 21, apart. 34, prin care solicită sprijin în vederea repartizării unui apartament în imobilul situat în Cluj-Napoca, str. Dejului nr. 2, bl. C. 1, pentru a locui în aceeași clădire cu însoțitoarea sa, vă aducem la cunoștință următoarele: Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului Cluj-Napoca, avînd în vedere situația petiționarei, a avizat favorabil cererea acesteia, atribuindu-i apartamentul nr. 41 din blocul C 1, strada Dejului nr. 2.

■ Venind în sprijinul cetățenilor care doresc să înstrăineze o seamă de obiecte tehnice după un timp de utilizare, forurile competente ale comerțului bucureștean au creat o rețea de unități pentru achiziționarea acestora. Inițiativa s-a dovedit a fi bună, numai că aplicarea ei în practică se face uneori după criterii arbitrare. **Ștefan Negoescu din com. Bolintin Deal, jud. Giurgiu,** ne relatează că, avînd intenția să valorifice un aparat foto cu celulă fotoelectrică, marca „F.E.D. 2", aproape nou, s-a adresat cîtorva asemenea unități, care i-au stabilit prețuri nu numai derizorii (la jur de 100—150 lei), dar și total diferite. Încercînd să dezlege misterul, S.N. a tot insistat cu întrebări. Și a reușit. A aflat astfel (tot de la cei cu pricina) că practica rămîne aceeași și în cazul prcluării unor obiecte noi, sigilate, cărora li se întocmesc devize de... reparație, pentru a se putea încasa și contravaloarea unei manopere fictive, în afara comisionului legal al prestației. Ceea ce dovedește că, într-adevăr, asemenea ingenioziltate nu este de bun augur...

■ Înserăm, cu oarecare întîrziere, și un ecou al apelurilor noastre critice lansate în unul din numerele precedente ale revistei. Astfel, **Întreprinderea comercială de stat „Mixtă" Mizil** ne precizează că, urmare a sesizării Ioanei Mînculescu din Mizil, str. Nicolae Bălcescu nr. 31, bl. 38, aparută în rîndurile acestei pagini — din care rezulta că la cele două unități alimentare „Unirea" și „Mizil" se practică vînzarea condiționată a unor produse — o primă măsură s-a luat prin prelucrarea acestor cazuri în ședința șefilor de unități. Cu acest prilej, conducerea I.C.S. „Mixtă" Mizil a reamintit tuturor lucrătorilor din rețeaua comercială prevederile art. 14, lit. „g", din Legea nr. 3/1972, conform cărora vînzarea condiționată a mărfurilor este interzisă, neputînd fi practicată nici sub pretextul îndeplinirii sarcinilor de plan. În cazul repetării unor asemenea practici, vor fi luate și alte măsuri.

■ **Constatare**, la care se referă mai multe scrisori: pe podul Basarab și prin împrejurimi, din păcate chiar și la intrarea principală a marelui magazin universal Bucur-Obor, pot fi întîlniți zilnic o seamă de oacheși negustori ambulanți care oferă spre vînzare pungi din plastic, „bomboane agricole" și „ciungă" (a se citi semințe și gumă de mestecat), la prețuri ce variază în funcție de naivitatea clientului. Prezența lor nedorită și bizară, poluînd serios, printr-o asemenea practică, zonele amintite, ne determină să sugerăm nu numai organelor de ordine ci și cetățenilor care îi întîlnesc să adopte o atitudine combativă față de acest fenomen parazitar.

■ **Consiliul popular al municipiului Roman:** Restituindu-vă scrisoarea pe care v-a adresat-o Ovidiu Tulbure din Roman, Alcea Liliacului, bl. 9, apart. 43, prin care acesta solicita sprijin pentru obținerea unei locuințe din fondul locativ de stat, vă informăm că, în luna mai 1986, Cooperativa „Tehnica", unde lucrează, l-a repartizat un apartament cu 3 camere în blocul M 3, din str. Cuza Vodă. Nu s-a mutat în acest apartament motivînd că acesta este situat la parter. În luna iunie a.c., Consiliul popular a repartizat unității amintite un nou apartament cu 3 camere aflat în blocul M 5 din str. Ștefan cel Mare, ce i-a fost atribuit petentului cu care s-a și perfectat contractul de închiriere.

■ „Mă numesc **Toader Cristea, locuiesc în Tulcea, str. Sabinelor, bl. E 4, sc. C, apart. 20**, și, pe scurt, aș dori să vă relatez o întîmplare care m-a mîhnit profund. Așadar, în lunile august, septembrie și octombrie ale anului 1964 am lucrat ca fochist pe o ambarcațiune fluvială aparținînd I.S.C.H. Tulcea, după care am fost chemat să-mi fac stagiul militar. Ulterior, această întreprindere s-a desființat, arhiva sa fiind preluată de secția din Tulcea a T.C.I.N.D. — Brăila. Intenționînd să-mi procur toate actele ce-mi servesc la stabilirea vechimii în muncă, m-am adresat arhivei acestei unități, dar a fost în zadar, pentru simplul motiv că lucrătorul de la arhivă mi-a declarat ferm că nu are nici un chef să mai răscolească prin hîrtii pentru mine și să mă descurc cum oi putea. Or, eu nu mă pot descurca fără ajutorul său. Înțeleg că problema mea nu este majoră, dar închipuiți-vă totuși că nimănui nu i-ar conveni să piardă o vechime de aproape trei ani doar pentru faptul că i se refuză din comoditate acest drept".

■ Un răspuns favorabil și pentru Ion Bidica din satul Frasinu-Deal, un om aflat într-o situație deosebită privind starea sănătății sale, răspuns primit din partea **Consiliului popular al județului Dîmbovița** : Prin direcția spitalului Găești, s-a dispus ca medicul dispensarului comunei Cobia, de care aparține satul, să dispensarizeze acest bolnav și, trimestrial, în cadrul fondurilor alocate la gratuități să-i prescrie tratamentul corespunzător, gratuit.

Pagină realizată de CONSTANTIN BALACCIU ■

Poșta redacției

Alexandrescu Vasile, Dumitru Mihai — București : Se consideră autovehicule speciale, cele care sînt echipate cu instalații și aparataje necesare unor lucrări specializate, deservite și întreținute de conducătorii acestora. ● **Anghel Stana** — București : Dacă doriți ca minorul să vă fie încredințat, formulați o cerere către Comisia pentru ocrotirea minorilor de pe lîngă Consiliul popular al Sectorului agricol Ilfov, cu sediul în comuna Bulotești : comisia poate dispune ca, de la data emiterii hotărîrii, să încasați alocația de stat pentru copii. ● **Bakai Rosalia-Vilma** — com. Ciucsîngeorgiu, jud. Harghita : În situația dv., puteți să vă adresați cu cerere adunării generale a C.A.P., singurul organ care are dreptul să hotărască, dacă se consideră că aveți o situație specială, asupra atribuirii de lot în folosință. ● **Scriitoru Virginia** — Buhuși : Mamele care au întrerupt activitatea pentru îngrijirea unui copil sub 6 ani beneficiază de ajutorul de maternitate dacă au născut un alt copil în perioada de 9 luni de la desfacerea contractului de muncă. ● **Krech Katharina** — Deva : Nu vi se poate elibera copie de pe adeverința de calificare decît după ce declarați nul originalul, pe care l-ați pierdut, printr-un anunț publicat în **Buletinul Oficial**, str. Blanduziei nr. 1, tel. 11 77 02. ● **Marinescu Micu** — București : Șoferii cărora li s-a suspendat exercitarea dreptului de a conduce autovehicule vor fi utilizați — acolo unde nu sînt organizate ateliere — în alte meserii sau munci auxiliare, retribuirea făcîndu-se la nivelul de bază al categoriei corespunzătoare lucrărilor executate. ● **Rotariu Gheorghe** — Piatra Neamț : S-a stabilit ca Antrepriza de construcții-montaj Piatra Neamț să ia măsuri pentru înlăturarea condensului și efectuarea remedierilor la tîmplărie, lucrări ce vor fi executate pînă la 30 septembrie a.c. ● **Stoian Ana** — București : În situația prezentată de dv., ICRAL Folsor trebuia să vă acorde drepturile de concediu de odihnă în conformitate cu art. 1 (1) și art. 12 (5) din Legea nr. 26/1967, respectiv 24 zile lucrătoare. ● **Mărgineanu Nicolae** — București : Pentru calcularea ajutorului material acordat pentru incapacitate temporară de muncă se ia în considerare retribuția tarifară de încadrare din luna respectivă. ● **Virsă Victor** — com. Dideștl, jud. Teleorman : Reveniți la I.A.C.E.R.D. cu documentele necesare, în vederea încadrării în muncă în condițiile dispozițiilor legale. ● **Ion T. Colibășanu,** — str. maior Porumbaru nr. 19, sector 5, 76451 București posedă colecția revistei noastre pe anii 1977—1984 și o pune la dispoziția celor interesați.

REGHINA VÂRVICI ■

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Tamara Costache : al treilea record mondial în șase săptămîni !

De la un succes la altul

Jucătorul de tenis de masă Călin Creangă, legitimat la C.S.Ș. Sticla Bistrița (antrenor Gheorghe Bozga), a cucerit titlul de campion european de cadeți. Participarea românească la C.E. a fost remarcabilă pe toată linia, succesul lui Călin fiind completat de alte 8 medalii, 3 de argint și 5 de bronz. ● La Turneul Prietenia, desfășurat la Szolnok, 4 pugiliști români (juniori) au urcat pe podiumul de premiere. Timofte, (cat. muscă), Nițulescu (semimijlocie) și Ilarion (mijlocie) pe treapta a doua, Aluță (pană) pe a treia. 5 din cei 8 boxeri ai noștri au fost debutanți. ● Cea de-a XVII-a ediție a Balcaniadei de atletism pentru juniori, găzduită de orașul Izmir, a fost dominată net de sportivii tricolori, care și-au adjudecat 28 de titluri. Ca de obicei, fetele au făcut o figură excelentă, obținînd victorii în 16 din cele 17 probe înscrise în programul de concurs ! ● După o evoluție sigură în finală, spadasinul Nicolae Bodoczi a dobîndit, la Sofia, o prestigioasă medalie de argint la mondialele de scrimă. ● Tot la Sofia s-au distins și înotătorii noștri care au izbutit să cîștige, după 11 ani, Balcaniada pe echipe : România 350 p, Bulgaria 356 p, Grecia 274 p. Din cele 30 de medalii (13 de aur !) reușite de sportivii români, mai alese de fete, cea mai prețioasă s-a dovedit cea cucerită de Tamara Costache la 50 m bber, cronometrele mărcînd 25,31 s, nou record mondial ! Pentru a treia oară în decurs de 6 săptămîni, Tamara Costache (antrenor Mihail Gothe) a doborît recordul mondial la 50 m, arătîndu-se cea mai rapidă înotătoare din lume ! Bravo ! ● În aceeași competiție, Noemi Lung a înregistrat 2 : 16,19 la 200 m mixt, timp care înseamnă nu doar un nou record național și balcanic, ci și a patra performanță mondială a anului. ● Format din Zilia Chinoiu, Veronica Cionca, Elena Pleșca, Jeni Balcangiu și Alexandrina Stan, echipajul nostru de 4+1 rame și-a trecut în cont un frumos succes la mondialele de canotaj (juniori) de la Roudnice : medalie de argint. ● Aflat în China, la Shanghai, Nicu Vlad a stabilit un nou record național la haltere, „smulgînd" 183,5 kg. ● Tinerii luptători Romică Roșovan, Dănuț Prefit și Petrișor Cruceanu s-au comportat bine la C.E. rezervat „speranțelor olimpice", intrînd în posesia medaliilor de bronz. ● Organizată (fără cusur) în sala Rapid din Capitală, Balcaniada de haltere pentru juniori a consemnat 14 victorii românești. Deși tocmai înfiora din China, campionul mondial Andrei Socaci a făcut, în pofida oboselii, proba înaltei sale clase, cîștigînd la 75 kg. ● Bilanț notabil al gimnaștilor noștri la Concursul Prietenia de la Cottbus : medalii de aur pentru Marian Stoican și Florin Gheorghe, medalii de bronz pentru Gabriela Potorac și Nicolae Bejenaru

Un campion continental de tenis de masă numit Călin Creangă

Invitîndu-l la cuvînt pe antrenorul Ioan Benga, continuăm în acest număr de revistă sondajul nostru cu privire la șansele cu care atletismul românesc se va prezenta, în 26 august, la startul campionatelor europene de la Stuttgart. În cele ce urmează ne vom referi, prin intermediul antrenorului Danielei Costian, proaspătă recordmană națională la disc, la probele de aruncări după ce, în precedentele săptămîni, am dezbătut (cu ajutorul antrenorilor emeriți Nicolae Mărășescu și Ion Puică) situația la semifond și fond.

Facem precizarea că, pe drumul spre „Neckarstadion" din Stuttgart, ultimul prilej de verificare (și selecție) pentru atletele și atleții români îl constituie campionatele naționale aflate, la ora apariției acestor rînduri, în plină desfășurare la Pitești. După încheierea lor, deci săptămîna viitoare, vom fi mai în măsură să ne pronunțăm asupra lotului (probabil în jur de 25 de persoane) care se va deplasa la C.E.

Daniela Costian, o speranță pentru podiumul europenelor

— Tovarășe profesor Ioan Benga, ăsta pare să fie destinul antrenorilor : să ajungă cunoscuți mereu în urma elevilor lor ! Cîtă lume știe, de pildă, că dumneavoastră ați pregătit-o pe Argentina Menis, fostă vicecampioană olimpică, la München, în 1972, și dublă recordmană mondială ?

— N-o luați chiar așa, lumea atletismului știe.

— Tocmai pentru a repara această, dacă nu e prea mult spus, nedreptate, vă rog să vă prezentați.

— Mi-ar fi mai ușor să răspund la întrebări.

— De acord. Cum ați devenit antrenor de aruncări și care au fost primii dumneavoastră elevi ? Chiar înainte : Ioan Benga a făcut vreodată sport de performanță ?

— Ceva înălțime și pentatlon, dar fără răsunet. Am terminat însă, în 1955, Institutul de educație fizică și m-am profilat pe aruncări, rămînînd fidel lor. Probele acestea nu sînt, e drept, cele mai spectaculoase, ele parcă vin să umple programul unei reuniuni atletice, dar au o frumusețe pe care, după ce o descoperi, n-o mai trădezi ! Aruncările înmănunchează abilitate și forță, talent și sudoare. Multă sudoare.

— Vorbiți cu patimă, dovadă că iubiți aceste probe.

— Da, cu toate că mi-am început cariera de antrenor, la Tînărul Dinamovist, cu Șerban Ciochină, care făcea triplu salt, și cu Gheorghe Ciobanu, alergător pe 400 metri. Cu timpul însă, trecînd la Dinamo, m-am specializat pe disc și greutate, cele mai mari satisfacții aducîndumi-le, cum știți, Argentina Menis. La München, în 1972, ea a condus 5 aruncări, Melnik bătînd-o abia în ultima ! Regret și acum : Argentina ar fi meritat un titlu olimpic.

— Nu vă ascund că invitația la acest dialog se datorează unei alte eleve a dumneavoastră, Danielei Costian, care a stabilit recent, la Pitești, un nou record național la disc, cu 69,66 m, peste recordul mondial de altădată al Argentinei, care era de...

— 67,96 m. Întîmplarea a făcut ca noul record al Danielei, superior cu 16 centimetri celuia al Florenței Crăciunescu din 1985, să vină exact în 19 iulie, zi în care Argentina a împlinit 38 de ani ! Reintoarcerea recordului la Dinamo a bucurat-o foarte tare pe fosta recordmană mondială, care a bătut drumul pînă la Snagov, unde ne antrenăm pentru Stuttgart, spre a o felicita pe Daniela !

— Fără îndoială că, la 22 de ani, Costian și-a trecut în cont un frumos record, dealtfel el reprezintă și o performanță mondială de frunte, dar pînă la recordul lumii, 73,36 m, Savinkova, mai e !

— Un moment : Daniela n-are decît 21 de ani ! În plus, datorită calităților, ea pare capabilă să readucă recordul mondial în România !

— Oare ?

— Cînd am preluat-o de la Brăila, în 1982, fiind încă junioară, arunca în jur de 40 de metri ! N-i-a putin lucru, mă puteți contrazice, să ai 21 de ani și să fii creditată cu a patra performanță din lume ! Ba încă într-o probă în care, de regulă, marile onoruri vin mai tîrziu. Fie și pentru că, exemplul citat în mod curent, Lia Manoliu a devenit campioană olimpică, în Mexic, la 36 de ani !

— Discul e, deci, o probă de longevitate ?

— Așa se zice. Daniela nu e decît excepția care confirmă legea.

— Ce decide la disc ? Forța sau tehnica ?

— Obligatoriu, ele trebuie îmbinate. Cum însă forța specifică și viteza specifică se dobîndesc prin acumulări, e nevoie și de timp. La ambele capitole, Daniela mai are de învățat. Mai important mi se pare, cîci de învățat se învață dacă muncești cu seriozitate, că ea prezintă încă mari, foarte mari resurse.

— Adică ?

— Nu exclud să scoată la Stuttgart 70 de metri sau mai mult.

— Asta ce-ar însemna ?

— Asigurarea unei medalii. Totdeauna, concursurile de anvergură s-au cîștigat sub 70 de metri. Opitz, de pildă, a ieșit campioană mondială, la Helsinki, cu 69,96 m, ca să nu mai spun că la Los Angeles, la Olimpiadă, medaliata cu aur, Stalmach, a aruncat în jur de 66 de metri ? Nu-mi reamintesc exact, parcă 65,86 m.

— De ce se cîștigă cu puțin ?

— Din cauza febrei de concurs. A faptului că discobolele sînt una cu ochii pe cealaltă, fiecare căutînd să-și impună tactica.

— Pînă și la disc se poate vorbi despre tactică ?!

— Cum nu ?! Trebuie să-ți cunoști foarte bine adversarele și, în funcție de ele, să-ți impui punctul de vedere. Uneori, arunci tare din prima, ca să le tai picioarele celorlalte. Alteori, dacă ai constanță, cregti de la o aruncare la alta.

— Apropo, cîte aruncări sînt îngăduite ?

— După calificări, dacă sînt, în raport de numărul concurenților, rămîn cele mai bune 12, care au dreptul la cîte 3 aruncări. Primele 8 se califică în finală și mai aruncă de 3 ori.

— Costian ce tactică va adopta ?

— Ea e, ca să mă exprim așa, aruncătoare de concurs. Bătăioasă și, în general, constantă. Dovadă că, anul trecut, după bronzul de la Kobe, de la Jocurile Mondiale Universitare, a realizat de două ori 67,54 m. Cît despre tactică, e un pic prea devreme să mă pronunț. Să vedem mai întîi ce vor arăta naționalele de la Pitești, unde lupta pentru titlu se va da între Mariana Lengyel, Florența Crăciunescu, Simona Andrușca și, firește, Daniela Costian.

— Vom ajunge imediat și acolo, la lupta pentru cele 3 „bilete" de Stuttgart, nefiind permis, se știe, să înscrii mai mult de 3 concurente într-o probă, dar pînă atunci spuneți-mi altceva : cît cîntărește un disc ?

— Nu mai mult de un kilogram la fete, nu mai mult de două la băieți.

— Aha. Fiecare vine cu discul propriu, nu ?

— Poate veni cu el, dar nu-l poate folosi în concurs ! La competițiile de anvergură, deci și la Stuttgart, organizatorii pun la dispoziție, printr-o firmă sau alta de materiale sportive, anumite discuri. Fie „Berg", fie „Obol", fie „Karhu", fie „Gil", îndeobște dintre astea se alege. Daniela n-are „Gil", dar pe restul le știe, cîteva „Berg" și cîteva „Obol" i-au rămas de la Menis.

— Există diferențe între un disc și celălalt ?

— Ele se încadrează, toate, în limitele regulamentului, dar fiecare prezintă, firește, o particularitate. Unul e mai poros, altul cu muchia mai subțire, al treilea mai bombat etc., etc. Acomodarea cu discul de concurs joacă un rol deosebit.

— Încă ceva : cercul de aruncare cît măsoară ?

— Doi metri și jumătate în diametru. Cît timp discul e în aer, n-ai voie să ieși din cerc, nici chiar prin spatele lui, adică regulamentar. Dacă din inerție sau din greșeală atingi, în aruncare ori după efectuarea ei, bordura cercului, te-ai ars ! Încercarea îți se anulează !

— Înțeleg că trebuie să părăsești cercul prin spate și numai după ce discul a lovit pămîntul. Totul e complicat pe lume !

— Vi se pare. Sportivilor le intră treburile astea în sînge. În reflex.

— Bun. Revenim ? Care dintre cele 4 discobole românce deține șanse mai mari la europene ?

— Costian ! Cu toate că n-are suficiente concursuri !

— Pentru că e eleva dumneavoastră, nu ?

— Nicidecum. Prin prisma rezultatelor și, atu important, a constanței.

— Dați-mi voie să reamintesc și performanțele celorlalte : Mariana Lengyel, antrenor Ion Mușat, 69,08 m, a cincea performanță mondială a anului, Florența Crăciunescu, antrenor Iosif Naghi, 69,50 m, fostul record național, Simona Andrușcă, antrenor Dan Serafim, 67,14 m. Care credeți că vor fi cele 3 pentru Stuttgart ?

— Poate că Andrușcă va concura la greutate, unde are 19,67 m, alături de Mihaela Loghin, medaliata cu argint de la Los Angeles. Oricum, naționalele de la Pitești vor hotărî, cu toate că, atenție, nu există acolo un cerc de disc corespunzător ! Deși am cerut, deși am explicat !

— Pe nesimțite, am trecut și la celelalte probe de aruncări. Lăsînd discul fete, pe cine mai putem conta pentru europene ?

— La disc băieți, unde domină Ion Zamfirache, care o ajută și pe Costian, n-avem nici o veleitate. Ce reprezintă cei 62—63 de metri ai lui pe lîngă recordul mondial urcat, recent, de Schultz din R.D.G. la 74,08 m ?! Despre greutate fete, am vorbit, sînt șanse, despre greutate băieți, n-avem ce vorbi : performerii noștri nu pot emite, în mod logic, nici o pretenție ?! Ca și sulițașele, Eva Zörgő, totuși prima în ierarhia internă, oscilînd în jur de 63 de metri, cînd concursurile mari se cîștigă dincolo de 70 ?!

— Păcat, pentru că la suliță fete avem tradiție și, la Tokio, o campioană olimpică, pe Mihaela Penes !

— A doua, rețineți, și la Olimpiada următoare, în Mexic, dar asta a fost demult. Noi discutăm la zi, nu ?, la concret.

— Desigur. Cum stăm la suliță băieți ?

— Aici e greu de dat un verdict, noua suliță, abia introdusă, putînd aduce surprize. Cel mai îndreptățit să spere, măcar în selecție, pare a fi Nicu Roată, al cărui prospăt record, 76,48 m, spune ceva.

— Ce se întîmplă, tovarășe profesor Benga, cu fostul campion mondial universitar Dumitru Negoiță ?

— Noua suliță îl face încă necazuri. El aruncă razant, dar noua suliță presupune o oarecare boltă. Schimbarea tehnicii e posibilă, dar implică timp. Aș recurge tot la naționale : poate că ele ne vor edifica.

— Trăgînd linie, nu rămînem decît cu 3 probe din 7, socotind că nici la aruncarea ciocanului nu prea avem pe cine ne bizui. Nu-i cam puțin ?

— Nădejdile noastre se îndreaptă mai ales spre disc fete, probă în care se anticipează o bătălie aspră, dar în care, ca o părere personală, putem lua măcar o medalie. Oricare din cele patru, cu preferință pentru Costian, poate urca pe podium.

— Încă o întrebare și gata. Care credeți că vor fi cele mai de temut adversare pentru Costian și compania ?

— După palmares, mai întîi Sachse și Opitz, ambele din R.D.G., ultima campioană mondială en titre. Apoi, bulgăroaica Hristova rare, deși creditată cu aruncări mai slabe, 71,80 m anul acesta față de 73,26 m ai lui Sachse, le-a bătut mereu pe Sachse și Opitz, în Cupa Mondială, la Moscova, ba chiar și în R.D.G., la Ziua olimpică ! În ceea ce o privește pe Daniela, nu-i voi solicita decît să arunce 70 de metri. Cu 70 de metri, va fi sigură de-o medalie !

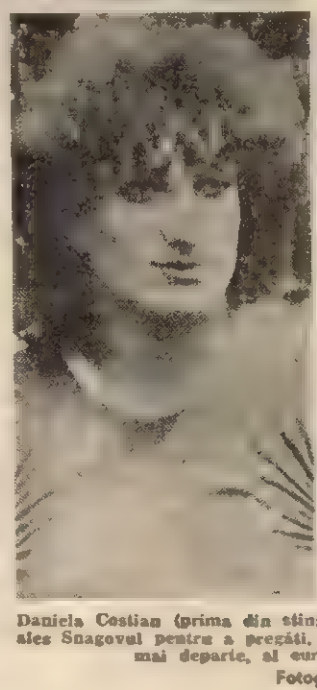

Daniela Costian (prima din stînga) și Florența Crăciunescu și-au ales Snagovul pentru a pregăti, în liniște, asaltul naționalelor și, mai departe, al europenelor de atletism

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

Pagină realizată de OVIDIU IOANIȚOAIA

Comentariul cotidian

Pace și dezvoltare [VI]

Transferul de tehnologie

Că știința și tehnica se dezvoltă în zilele noastre într-un ritm amețitor, nebănuit nici măcar cu o jumătate de veac în urmă, este un truism. La fel de evident apare și faptul că ritmul menționat va continua să se accelereze, că peste 50 de ani nivelul de dezvoltare tehnico-științifică în lume va fi mult mai ridicat decît putem prevedea astăzi. Din această cauză, propășirea fiecărei țări depinde în prezent, și va depinde cu siguranță și în deceniile ce vor veni, de modul în care statul respectiv izbutește să țină pasul cu cele mai noi cuceriri în tehnică și în știință. De altfel, după cum se știe foarte bine în lumea specialiștilor, progresul tehnic este o lege obiectivă a dezvoltării societății omenești, lege a cărei nesocotire nu poate fi decît păgubitoare. În consecință, atît în sfera perfecționării forțelor de producție, cît și în domeniul gîndirii și creației spirituale, nici o națiune nu se va mai putea dezvolta fără contribuția științei și tehnicii înaintate. Se poate spune că însuși viitorul omenirii depinde de felul în care vor fi valorificate cuceririle gîndirii științifice și tehnologice pe plan mondial. Se înțelege de la sine că aceste probleme se pun și mai pregnant pentru țările în curs de dezvoltare, care au de recuperat, și în privința științei și a tehnologiei, decalaje enorme. .

Pe ce căi pot pătrunde în aceste țări realizările cele mai importante în sectoarele științific și tehnologic ? Firește, prin preluarea a ceea ce s-a realizat în lume, pe de o parte, și prin cercetare proprie, pe de alta. Cu toate că efortul propriu este, cînd avem în vedere dezvoltarea în general, de departe elementul hotărîtor, factorul de bază al mersului înainte, știința și tehnica au o anumită specificitate, care permite țărilor rămase în urmă să înceapă cu folosirea înfăptuirilor din exterior, invers față de modul cum au evoluat lucrurile în țările industrializate. Evident, nu este nevoie ca statele subdezvoltate să descopere sau să inventeze din nou, pe cont propriu, energia electrică, energia atomică, laserul, avioanele cu reacție, oțelul inoxidabil, computerele, roboții, televiziunea sau radiocasetofonul. Dificultatea este însă că toate cuceririle de acest fel sînt comercializate la prețuri foarte mari și în condiții discriminatorii pentru importatorii din lumea a treia. Apare cu limpezime tendința statelor bogate de a permanentiza dependența de ele, și pe plan tehnologic, a țărilor în curs de dezvoltare.

Acest lucru s-ar întoarce însă ca un bumerang împotriva țărilor care dispun astăzi de tehnologie avansată. De aceea, hotărîtoare rămîne și aici capacitatea factorilor de decizie din țările dezvoltate de a-și privi propriile interese nu doar prin prisma momentului de față, cînd monopolul tehnologic le poate aduce prin el însuși avantaje economice și de altă natură, ci și în perspectivă, și nu în una prea îndepărtată. Sociologii și economiștii apreciază aproape la unison că țările care sînt acum în curs de dezvoltare vor avea cuvîntul cel mai greu de spus în viața planetei peste un număr nu prea mare de ani. Pronunțat majoritară încă de pe acum, populația acestor țări va avea o pondere tot mai mare în ansamblul populației globului. Aceleași mutații se vor produce și în ceea ce privește economia, cultura, viața socială ș.a.m.d. din statele respective. În aceste condiții, prosperitatea țărilor industrializate de astăzi va fi favorizată, în perspectivă, de vigoarea economică a statelor în curs de dezvoltare, și nu de sărăcia lor.

Dar pe primul plan se situează, desigur, nevoia de tehnologie a țărilor lumii a treia pentru ele însele, pentru progresul și bunăstarea locuitorilor lor. Aici se încadrează și acțiunile și programele Națiunilor Unite, ale altor foruri internaționale, inițiativele țării noastre. În concepția României, a președintelui ei, în prezent se impune găsirea unor posibilități reale de transfer tehnologic către țările în curs de dezvoltare, în condiții favorabile acestora. Printre măsurile care ar juca un rol de seamă în stimularea importurilor de tehnologie ale țărilor lumii a treia se numără : acordarea clauzei națiunii celei mai favorizate, în special în cazul comerțului cu tehnologie, obținerea de credite în condiții avantajoase pentru cei care iau cu împrumut, reglementarea prețurilor în comerțul cu brevete și licențe și, în general, a regimului de proprietate industrială, în scopul adaptării lui la condițiile specifice și la obiectivele naționale ale țărilor rămase în urmă. La toate acestea trebuie să adăugăm, evident, și eforturile de cercetare proprii, programele naționale de dezvoltare tehnologică. Țelul tuturor acestor eforturi este înfăptuirea unei noi ordini tehnologice internaționale, condiție sine qua non a eradicării subdezvoltării, a progresului general pe mapamond.

ION D. GOIA ■

De-a hoții și vardiștii

Anual, din rafturile celor peste 150 000 de magazine din R.F. Germania sînt furate mărfuri în valoare de circa 4 miliarde de mărci, informează într-un articol recent cunoscuta publicație „Die Bunte", citînd date furnizate de Oficiul federal de criminalistică. Este mult? Enorm, dacă se are în vedere faptul că această cifră este echivalentă cu profitul anual al întregii branșe a magazinelor de desfacere a mărfurilor. Și furturile sporesc de la an la an.

Albert Janssen este unul din puținii care știu ce și cum se fură. Motivul este simplu : de aproximativ șapte ani el este hoț de magazine. Dar, unul foarte neobișnuit, pentru că el fură cu aprobarea autorităților! De profesiune detectiv el primește angajamente din întreaga țară pentru a exercita rolul de client în magazine. Astfel Albert trebuie să stabilească punctele slabe ale sistemului de lucru. Un exemplu : la Düsseldorf, Janssen „a lucrat" într-un magazin de produse electrice de unde, într-o singură oră, a reușit să sustragă aparate de radio discuri și casetofoane în valoare de circa 3 500 mărci. Odată cu marfa înapoiată, detectivul a înmînat și un raport cu propuneri privind îmbunătățirea securității mărfurilor. „Trucurile utilizate de hoții de magazine sînt tot mai ingenioase", declară el revistei „Bunte". În ce privește proporțiile fenomenului publicația vest-germană arăta că anual aproximativ 350 000 persoane sînt prinse în flagrant delict. Janssen apreciază că aceasta este numai a zecea parte din hoții de mărfuri și adăuga : „Cifra este îngrozitoare. Aceasta înseamnă că în R.F.G. există 3,5 milioane de hoți potențiali de mărfuri". El releva, totodată, că furturile nu pot fi puse numai pe seama clienților, aceleași dimensiuni avînd și furturile provocate de personalul de deservire al magazinelor. Un director de supermagazine din Göpping a introdus un sistem de control aleatoriu al personalului, punînd membrii săi să dea cu zarul la ieșirea din tură. Spre deosebire de table, cine dădea dublă avea ghinion trebuind să fie supus controlului. Urmarea : furturile au ajuns curînd la zero. Se cheltuiesc sume de milioane de mărci pentru sisteme de supraveghere video, sisteme de oglinzi și alarme electronice menite să-i descopere pe hoți. Aproximativ 2 000 de detectivi sînt însărcinați cu securitatea magazinelor mai mari. Și totuși, arăta „Bunte", rezultatele întîrzie să apară.

ROMEO NADAȘAN ■

Suferințele aborigenilor

Efectele experiențelor nucleare din Pacific au început să se resimtă și în Europa. Nu sub forma unor nouleri radioactive, ci a unei adevărate furtuni de cereri de despăgubire. Prima s-a înregistrat la Paris din partea Noii Zeelande care solicită 10 milioane dolari ca daune pentru atentatul săvîrșit asupra vasului organizației pacifiste Greenpeace, „Rainbow Warior". O alta, mult mai consistentă, 250 milioane dolari, este reclamată de Australia Angliei, acuzată că a provocat moartea populațiilor aborigene din anumite zone ale țării prin contaminare radioactivă. Spre deosebire de Franța, ale cărei explozii nucleare zguduie și acum atolul Mururoa, Anglia a efectuat asemenea experiențe în perioada 1952—1957, cînd făcea încercări disperate să intre în „clubul atomic". Atunci s-au propus ca zone poligon Scoția, Yorkshire și Lincolnshire dar, în final, s-a optat pentru teritoriile fostei colonii din Pacific pentru a nu periclita viața în insulele britanice. Și așa, pe o insuliță în largul coastelor Australiei occidentale, Monte Bello, și în două zone deșertice ale continentului, Emu Field și Maralinga, oamenii de știință englezi au declanșat, în octombrie 1952, operațiunea „Hurricane", adică detonarea unei bombe atomice de tipul „fat man" de 25 kilotone. Un an mai tîrziu, a urmat operațiunea „Totem" cu prima rachetă nucleară engleză de 10 kilotone, în 1956 „Mosaic" și „Buffalo", cu bombe de 60 kilotone — adică dublul puterii celor de la Hiroshima și Nagasaki. A urmat în 1957 experimentarea fusiunii termonucleare în cadrul operațiunii „Antler" și apoi, de comun acord cu americanii, cîmpul experimental a fost mutat în deșertul Nevada.

Cu cinci ani în urmă, cîțiva foști militari australieni care participaseră la experiențe au murit de tumori maligne.

O comisie specială numită de guvernul de la Canberra a stabilit că numeroase experiențe au fost efectuate în condiții meteorologice de natură să favorizeze deplasarea rapidă a norilor radioactivi asupra teritoriului, nu s-a ținut seama nici o clipă de prezența triburilor de aborigeni în zonă, militarii și observatorii au fost plasați la distanțe periculoase de locul exploziei, navele și avioanele care traversau norul radioactiv erau decontaminate prin spălare cu apă și săpun, care n-au nici o putere în fața unei emanații radioactive de proporțiile celor înregistrate în zonă. În afara daunelor ireparabile provocate vegetației pe insula Monte Bello, care va trebui să aștepte 60 de ani pentru a inverzi, în regiunea Maralinga, teritoriu destinat să fie restituit aborigenilor, cîți au mai rămas, s-a descoperit o puternică infestare cu particule radioactive de Cobalt-60 și Plutoniu-210, pe care două expediții engleze de decontaminare nu le-au putut înlătura. Tot ceea ce poate face Londra este să curețe zona. Operațiunea evaluată la 250 de milioane de dolari, pentru că la Maralinga sînt sute de kilometri pătrați care vor trebui curățați centimetru cu centimetru pentru a se recupera circa 20 de kg de plutoniu împrăștiat în particule infinitezimale. Iar succesul nu este sută în sută, garantat, din care pricină reîntoarcerea aborigenilor pe vechile lor locuri se poate dovedi prematură.

IOAN ROȘCA ■

Realizat de constructorii englezi, vehiculul din imagine poate prinde 20 de kilometri pe oră și are avantajul de a circula și pe terenuri accidentate. Destinat în principal handicapaților, cărora le asigură un plus de mobilitate, „Countryman" funcționează pe bază de benzină, motorul cu ardere internă ajutîndu-se, pentru spațiile închise, de un set de baterii electrice. Vehiculul are o lungime de 1,73 m, o lățime de 0,75 m și o înălțime (de la sol) de 1,6 m, putîndu-se strecura cu ușurință în traficul tot mai încărcat de azi

ACCENTE ÎN LUME

Pepinieră de „miss"

Venezuela este țara care în decurs de șapte ani a dat trei cîștigătoare ale titlului de „Miss Univers". Frumoasa frumoaselor din lume pe anul 1986, o brună superbă cu ochi de culoare deschisă, se numește Barbara Placidos, are 22 de ani, 1,72 m și 55 kg și este originară din Trujillo (400 km sud-vest de Caracas). Titlul îi aduce Barbarei un premiu de 10 000 de dolari și alte cîteva cadouri în valoare de 240 000 de dolari.

Ecouri

Timp de o săptămînă Parisul a reunit pe marii creatori de modă ce și-au expus colecțiile pentru iarna 1986—87. Tendința modei se îndreaptă spre o siluetă pronunțat clasică, cu proporții respectate (umeri, bust, talie, șolduri). Specificitatea fiecărui creator rezultă mai degrabă din orientarea spre decor. Teme muzicale la Louis Feraud cu fuste „trompetă", imprimeuri „clape de pian", dungi „solfegiu" și broșe „în cheia sol". Teme foto la Per Spook cu imprimeuri negre în contrajur pe fond colorat. Alături de cei binecunoscuți, în arena modei au apărut nume noi. Olga Rabaneda, sora lui Paco Rabanne, care timp de douăzeci de ani și-a ajutat fratele creîndu-i bijuterii-sculpturi, și-a prezentat la această întîlnire propria-i colecție, însă de veșminte.

ELENA GRECESCU ■

Zăpezile de astă-dată

M-a întristat, de cînd mă știu, absența furtunilor albe din întinderea cîmpurilor, care la noi, în Cîrtojanii de Vlașca, însemnau umerii de albatros răsfățat, geometria exactă a dealurilor desfăcute în zbor așezat, cît să lase loc axei de simetrie, pîlpîire de viață, linia albicios-albăstruie a Dîmbovnicului. Ei îi era pentru mine și pentru toți ce mine dunga de referință în Univers, punctul de plecare și de întoarcere, capitoliul unei construcții înflorate în desfășurarea pămîntului mănos, dulce, bun de pus la rană, pofticios în a face proba valențelor sale de vitalitate.

Templul nostru, acolo, pe Dîmbounic, s-a știut mereu smăltuit de pasul solar în scurgerea anotimpurilor, de zbaterea colțului de grîu în brazdele de la lacul cu arțari, de tremurul mugurilor în lunca plină de sălcii, de hohotul răscolitor al spicelor duse pînă departe spre Crucișoare — locul unde ni se șoptea că Pămîntul se încheie și urmează a fi găsit altceva care să umple golul apărut —, în tropotitul adormitor al boabelor rozalii din ascunzișul joardelor de la Puțul cu stejar. Ca să coboare apoi, aducînd liniște și împăcare în suflet, în trosnetul lemnelor știute la adăpost în Pădurea cu nuci, și în dansul neauzit al sevelor anunțînd o nouă schimbare de cadru în rostirea regnurilor.

Mă uit afară și văd prin fereastra aburită pămîntul zvîntat pe de-a-ntregul, neted și potolit, surprins de nedărnicia acestui timp, de puținătatea trăirilor coborîte din înaltul ternilor adevărate, botezate în mersul cailor albi, deciși să ajungă în dansul lor lucitor dincolo de respirația globului.

Ceva mă apasă, în defilarea pe sub balcoanele caselor noastre, a pomilor răstigniți spre cer în ținuta lor tomnatecă, desfrunzită și rugătoare, pătimind de neașteptata alungări deprinderilor de dinioteauna dar, privind și sperînd fără încetare. Peria ierbii caută stinjenită spre lumină, simțind pe creștet mîngîierea timpurie a aerului prea cald și prea grăbit în undurea lui.

De la un timp, fondul nostru principal de cuvinte suportă agresiunea persistentă a unor termeni născuți peste noapte, provocați de inedit, alimentați de baterii neștiute dar nu chiar imposibil de sustras identității. Iarnă nucleară, iată o astfel de recentă ivire în lexicul pămîntenilor, scuturătoare prin rezonanță și aducătoare de cosmaruri. Anotimpul în veșminte de fecioară, acompaniat de scrîșnetul august al pașilor de rachetă pe caldarîmul însingerat. Hohotul fulgilor, asociat amurgului perpetuu, norilor de cîlți veniți pentru a nu mai pleca, miliardelor de tone de praf așezate între noi și zumzetul florilor, ghețurilor uitate în matca riurilor, uraganelor cărînd după ele spaimă și neființă. Ozonul, alungat din preajmă-ne, ca un ultim strigăt al poftei de rău trimisă a însoți scurgerea în căldările neantului a agoniselilor pămîntești.

Mă uit la soarele de afară și nu dau frîu liber plăcerii de a mă ști în iunie din ianuarie, frămîntat de gîndul că tot ce nu stă la locu-i în calendarul naturii n-are cum să ne lase indiferenți.

Iarnă nucleară. Închid ochii și prefer să mă știu pe sanie, cu Ionuț alături, coborînd cu viteză cosmică derdelușul din fața casei.

NEAGU UDROIU ■

Sportul și criza

O importantă materie școlară, de care depinde dezvoltarea fizică armonioasă, nu se predă în sălile de clasă, ci pe terenurile de sport sau în bazin. Dar multe școli se află în situația de a renunța la această materie din programa școlară. De ce? Datorită crizei care a făcut să crească cheltuielile pentru folosirea terenurilor, a bazinelor. Din acest punct de vedere cea mai afectată pare a fi educația fizică. Este adevărat că s-a constituit un comitet de acțiune alcătuit din doctori, avocați, oameni de afaceri, politicieni care, împreună, să găsească o cale de a ieși din impas, dar pericolul oricum planează. Acesta este pe scurt conținutul unui apel apărut în revista „Newsweek" prin care se încearcă sensibilizarea opiniei publice în această problemă.

Ochii întîlnesc anunțuri prin care asociațiile sportive invită copiii, pe perioada vacanței de vară, să se înscrie la cursurile de învățat înotul (bineînțeles gratuit!). Și mă gîndesc în mille, zecile de mii de copii care au învățat să înoate în cadrul acțiunii „Delfinul". Mă gîndesc la sălile de sport, construite în ultimii ani, la terenurile de sport ce au împînzit toate colțurile țării. Este urmărea grijii permanente a statului nostru de a crește un tineret viguros, sănătos.

Și mă mai gîndesc la faptul că, în primul rînd, calea spre învățătură este deschisă oricărui tînăr din patria noastră, fără a sta la cheremul nici unei crize sau la capriciile unui donator. Totul numai prin sîrguință și muncă!

DAN DANUȚ DORU ■

P.S. Și totuși există o soluție mult mai simplă. Un studiu U.N.E.S.C.O. arată că pentru un soldat se cheltuiesc 20 000$, iar pentru un elev numai 388 de dolari.

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Adoratorii cepei

În „Enciclopedia sectelor în lume" despre care am vorbit în numărul trecut al revistei noastre, la pagina 40, figurează și o așa-zisă „Asociație apostolică".

Desigur, pe plan religios o astfel de denumire poate valora mult, însă sînt puțini cei ce cunosc că sub acest pompos nume se ascunde o sectă ce divinizează „ceapa". Adepții acesteia sînt numiți „adoratorii cepei".

Am auzit pentru prima dată despre această sectă în împrejurări ce mi le amintesc acum.

Mă aflam într-o seară în casa unui înalt funcționar francez ce-și sărbătorea proaspăta sa promovare în ierarhia diplomatică a Franței. Printre invitați se aflau desigur mulți diplomați, colegi ai amicului meu, oameni de afaceri, funcționari. Într-un colț al salonului un grup de invitați se amuzau zgomotos de spusele unuia dintre ei care se plîngea că într-o recentă călătorie cu avionul un vecin de scaun mîncase atîta ceapă că în tot avionul se resimțea mirosul înțepător al acesteia. După părerea celui ce povestea întîmplarea, ar fi trebuit să se interzică cultivarea acestei legume „insuportabile".

Spusele sale au stîrnit însă pe neașteptate o reacție spontană a unei doamne prezente, care l-a apostrofat pe cel căruia ceapa îi producea atîta repulsie, afirmînd la rîndul ei că ceapa este de natură divină și că face obiectul unei puternice adorări de către coreligionarii săi.

Cum eram interesat de această lume a străinului, am abordat-o în timpul serii pe această ardentă apărătoare a obișnuitei noastre legume, interesîndu-mă cu un aer serios despre această nouă religie.

— Fondatorul religiei noastre, fratele Thomas, a murit. El locuia în str. Poteau, lîngă primăria arondismentului 18. În prezent secta este condusă de fratele Auguste și sora Geneviève care și-au stabilit reședința la Chamand lîngă Senlis.

Cîteva zile mai tîrziu, rulam în „Simca" mea albastră către Senlis. Ajuns în Chamand opresc și întreb un țăran, spunînd numele celor doi.

— Aa, cei cu religia cepei...! Locuiesc la colț, în fața restaurantului.

Bat la ușă și-mi deschide o femeie tînără.

— Aș vrea să vorbesc cu sora Geneviève; spun eu.

— Eu sînt. Intră, frate.

Intru. Într-o cameră zugrăvită pe fond roz, stătea într-un fotoliu un bărbat de circa 45 de ani, cu ochi albaștri, cu barbă neagră, deasă și bine pieptănată ce lăsa impresia că aparține unei truse de machiaj al unui teatru.

— Iată fratele Auguste! Îmi spune sora Geneviève.

Mă prezint, îmi strînge mîna și îmi spune:

— Frate Jean, fii binevenit în Împărăția lui Dumnezeu.

În momentul următor mă aflam pe un scaun lîngă sobă ascultînd pe fratele Auguste vorbindu-mi despre istoricul sectei pe care o conduce.

— Religia noastră a fost creată în 1929 de fratele François Thomas care a fost pe rînd cărușaș, tîmplar, funcționar și contabil. Într-o zi la Le Havre, el văzu pe raftul unui negustor de legume o ceapă încolțită. A fost pentru el o adevărată revelație. Un semn al cerului. A înțeles atunci că omul are posibilitatea, ca și ceapa, să scape de moarte. Această ceapă simplă i-a arătat mijlocul prin care să stabilizeze omenirea făcînd imposibile nașterea și moartea.

Fratele Auguste deschise apoi „Mica carte a lui Dumnezeu" care conține toate învățăturile fratelui Thomas și îmi citi următoarele:

„Ceapa este plantată într-un sol îngrășat și expus soarelui: ea crește. Apoi i se taie foile pentru a nu face sămînță. Devenită eunucă, castrată ca un animal, ceapa își păstrează elementele ei creatoare. Ea se coace și se recoltează. Anul următor, ceapa încolțește și înnoiește din nou. Împiedicată deci să aibă copii, ea înaintează redevine copil.

„Astfel, din an în an, ceapa se reînnoiește într-un corp mai bun decît cel anterior. Ea merge către perfecțiune și va trăi veșnic".

Apoi cu voce doctorală, fratele Auguste comentă:

— Asemenea cepei, omul, modelul său, castrat își poate păstra inima și forțele sale și din șapte în șapte ani se poate reînnoi într-un corp mai bun, mergînd spre perfecțiune. Astfel viața se perpetuează continuu fără să mai fie nevoie de copii la infinit.

Suspinînd, fratele Auguste adăugă:

— Marele dușman al omului, frate Jean, este voluptatea. Noi trebuie să fim puri. Daniel a fost pur, a fost castrat din copilărie și a cîștigat în forță spirituală. Sfîntul Pavel, slăbuț și debil dar neobosit... Voluptatea epuizează sîngele și venele. Ceapa în înțelepciunea ei redevine veșnic tînără. Să frînăm viciile noastre care ne devorează subconștiul deloc o preocupare a șefului sectei „adoratorilor cepei".

— Dar dacă ei nu sînt morți ar trebui să fie văzuți, spun eu.

Atunci sora Geneviève, văzînd încurcătura lui Auguste, se simți obligată să intervină:

— Vezi, frate Jean, cînd pui o bucățică de zahăr într-un pahar cu apă, ea dispare și cu toate acestea rămîne acolo... cu cei doi este același lucru.

Ce puteam replica la o astfel de demonstrație?

Fratele Auguste îmi explică apoi că propagă doctrina sa prin colportaj apostolic, mergînd pe mobilată prin sate și orașe, distribuind, contra cost, bineînțeles, „Mica carte a lui Dumnezeu" învățînd oamenii cum să aducă onoruri cepei, devenind ei nemuritori.

Mi-a oferit și mie această mică biblie a legumei atît de mult folosită. Redau aci din înțelepciunile cuprinse în ea:

„Asemenea unui soare, ceapa ne luminează inteligența. Poate ea ne va face să înțelegem cum, după prima ploaie a răsărit, din pămînt cu mult înaintea potopului, explicînd astfel și procesul creării lui Adam..."

— Cu astfel de explicații, zic eu, cred că aveți foarte mulți adepți.

— Peste 4 000 numai în Franța, îmi spune sora Geneviève, răspîndiți în grupuri care se adună și proslăvesc ceapa prin cîntecele noastre compuse de fratele Thomas. Tot el a compus și imnul sectei care se cîntă pe muzica Marseillaisei. Într-o zi mesajul cepei va fi înțeles de întreg Universul. Atunci vremea anunțată de profeți va veni și toată omenirea va trăi ca frate cu sora. Este de altfel și refrenul imnului nostru.

Punînd apoi trei cepe pe masă, fratele Auguste și sora Geneviève mi-au cîntat în picioare cu capetele plecate refrenul imnului lor:

„Ayant écouté/L'oignon professeur/Notre Humanité/Vivra frère et soeur".

Mi-am luat rămas bun, neștiind pînă la urmă cu cine am avut de-a face, cu niște naivi bolnavi sau cu niște farsori care nu valorau nici cît o ceapă degerată. În drum spre Paris, la un han din Senlis am mîncat niște fudulii de porc cu o salată bineînțeles de ceapă.

I. G. VULCANEANU ■

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal însîngerat

„Jur că voi spune adevărul și că nu voi ascunde nimic din ce știu". Cu aceste cuvinte ar fi trebuit să-mi încep mărturia în procesul criminalilor lagărului **Birkenau-Auschwitz** și să acuz în numele meu și al mamei mele Iolanda, gazată și arsă în unul din cele 5 crematorii ale acestui lagăr, în ziua de 9 iunie 1944.

Și în numele fraților mei gemeni Cornel și Cornelia gazați și arși — la vîrsta de 14 ani — în același crematoriu, în aceeași zi.

Și în numele fratelui meu mai mic, Valentin — nu împlinise încă 8 ani — împins în camera de gazare după ce i-au smuls din mînă tăblița de scris pe care n-a vrut s-o lase în vagon. Dar n-am fost chemat la proces.

„Jur că voi spune adevărul și că nu voi ascunde nimic din ce știu". Cu aceste cuvinte ar fi trebuit să-mi încep mărturia în procesul criminalilor lagărului **Mauthausen** și să acuz în numele meu și al tatălui meu Edmund, ucis în acest lagăr în mijlocul verii lui 1944. Dar n-am fost chemat la proces.

„Jur că voi spune adevărul și că nu voi ascunde nimic din ce știu". Cu aceste cuvinte ar fi trebuit să-mi încep mărturia în procesul criminalilor lagărelor din Riga, Dundaga, Ravensbrück și Stutthof, ai tuturor lagărelor prin care a fost tîrîtă și chinuită sora mea Eva în vîrstă de 19 ani și să-i acuzăm împreună pe vinovați. Dar n-am fost chemați la proces.

„Jur că voi spune adevărul și că nu voi ascunde nimic din ce știu". Cu aceste cuvinte ar fi trebuit să-mi încep mărturia în procesul criminalilor din **Dachau, Landsberg și Kaufering** și din celelalte lagăre prin care am fost tîrîți, batjocoriți și torturați eu și fratele meu Emilian — la arestare nu avuse 16 ani — și să ne rostim împreună acuzarea. Dar n-am fost chemați la proces.

„Jur că voi spune adevărul și că nu voi ascunde nimic din ce știu". Cu aceste cuvinte ar fi trebuit să-mi încep mărturia în procesul principalilor criminali horthyști din ghetourile din nordul Transilvaniei cotropite în urma odiosului dictat fascist de la Viena și să-i acuz în numele părinților mei, al bunicilor, al celor 11 unchi și mătuși, al familiilor lor, în numele tuturor prietenilor și cunoscuților mei internați în ghetoul din Cluj și deportați la **Birkenau-Auschwitz.** Dar n-am fost chemat la proces.

Totuși, mărturia trebuie s-o depun. Acuzarea trebuie s-o rostesc. Și nu numai în numele meu și al lor mei, ci în numele tuturor celor peste 160 000 de martiri care, pentru unica vină de a se fi născut evrei, au fost ridicați de horthyști de pe platurile nord-ardelenești, din căminele lor, smulși din paturile lor, alungați din spitale, tîrîți în ghetouri și expediați la moarte cu o cruzime inimaginabilă, într-un ritm fără precedent, în cumplita primăvară a lui 1944.

Ca martor ocular al acestei fărădelegi, în numele meu și al celor care n-au mai apucat ziua prăbușirii gardurilor de sîrmă ghimpată depun mărturie și-mi rostesc acuzarea nu în fața unui tribunal, ci în fața lumii întregi, publicînd acest **Jurnal însîngerat,** jurnalul acelei cumplite primăveri a anului 1944, spunînd tot adevărul, fără să ascund nimic din ceea ce știu.

Este, îmi dau seama, extrem de greu, poate chiar imposibil să reconstitui după 40 de ani, să refac, de fapt, de la început, jurnalul pe care ar fi trebuit să-l scriu atunci. Cum să așterni pe hîrtie, la aproape 60 de ani, ceea ce ai gîndit, ai simțit și ar fi trebuit să consemnezi la 18. Și totuși, în cazul meu, e posibil. E posibil deoarece întreg jurnalul va cuprinde o singură secvență: **deportarea.**

Pereții dormitorului meu intrau și se așezau pe scaune, pe noptiere, pe jos toți morții mei de la **Auschwitz** și **Mauthausen,** de la **Buchenwald** și **Dachau** și începeam să recompunem calvarul străbătut, întrebîndu-ne, cît era noaptea de lungă, cum s-au întîmplat lucrurile, cum au fost posibile, unde am greșit? Morții, privindu-mă cu ochii lor sticloși, de gheață, îmi cereau întruna — cînd implorîndu-mă, cînd poruncindu-mi — să nu uit, să nu uit nimic, dacă vreau ca trecutul să nu se repete. Să nu uit nimic din ce s-a întîmplat atunci... acolo... și mai ales să nu uit **cum a început,** cînd și cum am făcut **primul pas spre moarte,** pasul hotărîtor, după care nu s-a mai putut face nimic, n-a mai existat întoarcere și nici măcar apărare n-a mai existat, ci doar o goană, o teribilă goană spre moarte.

— Oliveriu, scoală-te! 'S-aici jandarmii lui Horthy!

Cuvintele acestea, rostite de bunica cu o voce gîtuită, speriată, acum peste 40 de ani, mi-au răsunat în urechi azi dimineață, la fel de înfricoșător și panicard ca atunci. De-a lungul a peste 4 decenii n-am uitat nimic. Nici intensitatea, nici tremurul vocii, nici fața întunecată a bunicii. Și nici groaza din ochii ei, cum aș fi putut să le uit? Începutul acelei zile de 3 mai 1944 l-am repetat în gînd, obsesiv, de nenumărate ori. Încă atunci, în ghetoul din Cluj și apoi la **Birkenau-Auschwitz,** ori de cîte ori încercam să-mi explic ce se întîmplă cu mine, cu familia mea, cu noi toți cei smulși din casele noastre, din satele și orașele Ardealului de Nord și împinși, goniți pe un drum fără de întoarcere, da, ori de cîte ori încercam să pricep cum s-a declanșat, cum a fost posibil acel incredibil calvar, de fiecare dată m-am întors la acea dimineață cînd am făcut primul pas spre moarte.

Mi-a fost dat să trăiesc zile mult mai cumplite. O zi la **Birkenau,** în umbra crematoriului, așteptîndu-l pe Mengele să facă selecționarea totului pentru camerele de gazare nu se poate compara cu nimic din ce ți se poate întîmpla în afara lagărelor de concentrare. Să privești o coloană de bătrîni și bolnavi, de mame cu sugari în brațe și sute de copii ce se țin de paltoanele lor cu o mînă, iar cu cealaltă își string la piept jucăriile, s-o privești neputincios cum se tîrăște spre crematoriu și tu să nu poți face altceva decît să te gîndești care dintre femeile acelea e mama, sora ori iubita ta este lucrul cel mai groaznic ce poate fi imaginat. Iar eu am urmărit, sprijinit cu spatele de peretele barăcii nr. 21 din lagărul **B — Birkenau,** ca să nu mă prăbușesc, zeci, sute de coloane, inclusiv pe cea în care au pășit spre moarte mama și trei frați mai mici. Imaginea suferinzilor, mamelor și copiilor ce se rostogolesc în noaptea de la rampa morții pînă la curtea crematoriilor revine cel mai adesea și acum în coșmarurile ce n-au încetat să mă chinuie de peste 40 de ani. Și totuși, secvența care îmi stăruie cel mai intens în amintire, care s-a fixat pentru totdeauna în fundul ochilor mei este dimineața zilei de 3 mai 1944.

Dacă un condamnat la moarte, după ce i s-a pus ștreangul de gît, ar fi grațiat în clipa cînd călăul este gata să-i tragă scaunul de sub picioare și întrebat care a fost momentul cel mai cumplit, cel mai greu de suportat sînt sigur că n-ar pomeni de clipele în care i s-a citit sentința, ori de zilele și nopțile în care a așteptat execuția și nici de drumul pînă la locul execuției, ori de senzația cînd funia i-a atins gîtul. Sînt sigur că ar povesti, fără să stea pe gînduri, de acea interminabilă și insuportabilă frîntură de secundă cînd și-a ridicat piciorul să facă primul pas pentru a ieși din celulă, pentru a se îndrepta spre spînzurătoare.

Eu am făcut acest pas, primul pas spre moarte, împins cu patul puștii de un jandarm horthyst în dimineața zilei de 3 mai 1944. (Va urma).

OLIVER LUSTIG ■

„Sintem cu toții îndrăgostiți de fascinanta cultură românească"

Din dragoste pentru România de azi, pentru poporul său și marea ei cultură

O nouă ediție — cu numărul 27 — a cursurilor de vară și colocviilor științifice de limbă, literatură, istorie și artă populară românească se află în plină desfășurare la București. Între cei 80 de cursanți, — reprezentînd 40 de universități din Europa, Asia și America de Nord — mulți vechi prieteni ai țării noastre — traducători de literatură română, profesori de română în țările lor, participanți și în anii trecuți, la aceste manifestări. Alături de ei — o sumedenie de tineri — studenți sau proaspeți absolvenți de facultate, veniți pentru prima dată în țara noastră. Și unii și ceilalți — aprecierea profesorii care se ocupă de pregătirea lor — sînt cum nu se poate mai sîrguincioși, vădind dorința de a se familiariza cît mai repede cu limba noastră, de a cunoaște în profunzime literatura română, de a avea o imagine cît mai cuprinzătoare asupra culturii noastre. Toți cei prezenți la cursuri consideră că frumusețea limbii române, atenta ei cultivare în școlile și universitățile noastre, seriosele studii de folclor, valorificarea moștenirii culturale și, în special, valoarea literaturii care se scrie astăzi în România — într-o impresionantă diversitate stilistică, abordînd cu putere de pătrundere marile probleme ale prezentului, dar și ale istoriei — configurează, laolaltă, un climat de puternică efervescență spirituală, caracteristic României acestui timp, consecință firească a impetuoasei dezvoltări economico-sociale a României socialiste, a eforturilor mereu crescînde ale partidului și statului nostru pentru ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului. Sînt — toate acestea — adevăruri pe care noi, românii, le cunoaștem foarte bine, sînt adevăruri ce se întemeiază, în fond, pe munca și dăruirea fiecărula dintre noi, într-un timp al marilor aspirații, într-un timp al marilor împliniri, într-o epocă — **Epoca Nicolae Ceaușescu** — în care țara își arată, cu bucurie și mîndrie, un loc de frunte între țările libere ale lumii, impunînd un veritabil model de dezvoltare armonioasă a patriei, a oamenilor săi. Iată că aceste realități sînt sesizate cu ușurință și de oaspeții României, constituind pentru ei — prieteni declarați ai poporului și civilizației noastre — veritabile satisfacții, îndemnuri de a depune tot mai multe eforturi pentru înțelegerea și cuprinderea universului spiritual al României eterne.

Cursurile au mai constituit și un bun prilej de a fi reliefată valoarea incontestabilă a școlii noastre superioare, cei care sînt în această perioadă — indiferent de gradul universitar pe care-l dețin, de doctoratele pregătite sau de opera scrisă — studenți, fiind realmente entuziasmați de calitatea prelegerilor, de dorința profesorilor români de a le împărtăși cunoștințe utile, folosind în acest scop tehnologii didactice adecvate, moderne.

„Sintem, toți cei prezenți aici — ne spunea studenta **Fiona Tupper Carey** de la Universitatea din Londra —, îndrăgostiți de fascinanta cultură românească și dorim ca, întorși acasă, să facem cît mai multe pentru popularizarea literaturii românești, o literatură cu adevărat valoroasă, demnă de a fi cunoscută în lumea întreagă". Este, de fapt, opinia unanimă a participanților la aceste cursuri, discuțiile purtate cu ei — din care vom reproduce în continuare — evidențiind înalta prețuire pe care o acordă țării noastre, poporului ei harnic și inimos, noii înfățișări pe care o capătă, de la o zi la alta, meleagurile noastre.

„O țară frumoasă, cu oameni surîzători și buni"

Unul dintre cei mai volubili cursanți (consecința firească a faptului că ne-a vizitat deseori țara) este poetul și traducătorul iugoslav **Baki Ymeri**, tălmăcitor al celor mai mulți dintre poeții noștri contemporani de marcă, al unor prozatori, critici și istorici, autor de interviuri etc.

— Ce anume a determinat apropierea dumneavoastră sufletească de România, de cultura sa ?

— Sînt dintr-o țară vecină și prietenă, unde există multă dragoste pentru tot ce înseamnă România și spiritualitatea românească. Am venit pentru prima dată în țara dumneavoastră în 1971. De la primul contact cu realitățile românești și cu poezia marelui Eminescu, m-am îndrăgostit fără leac de locuri și de oameni. Am plecat, atunci, din București cu patru valize de cărți, cîntărind pe puțin o sută de kilograme. Pînă astăzi am mai venit de 15 ori aici și am descoperit, cu fiecare sosire, acel „miracol românesc" de care a început să se vorbească pretutindeni. România este, pentru mine, o țară de vis și poezie.

— Care sînt locurile din țară de care vă aduceți aminte cu drag atunci cînd vă întoarceți acasă ?

— Multe, foarte multe. Rememorez pînă și coborîrea din trenul care mă aduce din Gara de Nord, drumurile de-a lungul Căii Victoriei, presărată cu librării (în care se aduce mereu carte proaspătă și în care sînt mereu mulți cumpărători), grădina Cișmigiu, cu monumente de scriitori distinși... Îmi place aici, în această țară frumoasă, cu oameni surîzători și buni. Îmi place faptul că se construiește mult, pretutindeni fiind de văzut cartiere, ba chiar întregi orașe noi. Este un lucru formidabil acesta : asigurarea într-un climat de frumos și util a unei relații existențiale fundamentale — om-casă. La noi, în Macedonia, așezarea unui acoperiș nou deasupra unei case este un eveniment, așa cum este, de fapt, oriunde în lume. Așa încît îmi explic fericirea miilor, sutelor de mii de familii care trăiesc acum, în România, în case noi.

— Ați scris multe poezii dedicate Capitalei noastre, ați scris despre orașe noștri, ați tradus foarte mult, ne cunoașteți, cu alte cuvinte, țara. Ce vă sensibilizează în chip aparte cu ocazia revenirii aici, cu ocazia revenirii din acest an, de pildă ?

— În primul rînd, sînt bucuros cînd pot aduce vești bune prietenilor. Și iată, am chiar acum două : la **Editura Rilindja** din Priștina urmează să apară un volum conținînd circa 3 000 de versuri din opera lui Nichita Stănescu, iar la **Editura Flacăra fraternității** din Skoplje a apărut volumul „Cîntecul sturzului" de Anghel Dumbrăveanu. Ambele, firește, traduse de mine. Apoi, sînt impresionat de imensa muncă de construcție a metroului bucureștean, realizare de o rară frumusețe în peisajul european. O țară în care se muncește mult, cu elan, și se citește, la fel, mult, o țară unde accesul la carte este larg, favorizat și prețurile foarte accesibile ale volumelor din librăriile pline — nu poate fi decît o țară fericită, încrezătoare în viitorul ei. Și, să nu uităm, o țară care se reconstruiește, adică o țară tînără.

„Bucureștiul cultural — o revelație !"

Aflat pentru prima dată în România, profesorul american **Alberto Eraso** de la „University oh the Pacific" din Stockton, California, este de-a dreptul entuziasmat:

— Bucureștiul, ca mare centru cultural, a reprezentat pentru mine o revelație. Este un oraș european în cel mai deplin înțeles al termenului. Peste tot se întîlnesc istoria și noul, monumentele din vechime și cele pe care oamenii de astăzi le ridică plini de frenezie. Am vizitat cu interes Universitatea, muzeele, bibliotecile. Am stat de vorbă cu oameni, chiar dacă nu știu încă bine românește, și am văzut că sînt deschiși, că toți cei care au ceva de spus, de arătat, de împărtășit. Sentimentul de care m-am simțit înconjurat în permanență este omenia.

— Cum s-a manifestat, concret, această omenie ?

— În o mie de feluri. Începînd cu profesorii de la aceste cursuri — veritabili oameni de știință, dar, în același timp, oameni foarte amabili și generoși — și continuînd cu persoane necunoscute. Iată un singur exemplu. Sînt un mare iubitor de Operă (iar Opera bucureșteană mi-a lăsat o impresie de neuitat, fiind oricînd, sînt sigur, o mare și plăcută surpriză pentru spectatorii din Los Angeles, Chicago sau New York). Într-o zi, mergînd să văd un spectacol, n-am mai găsit bilet. Sesizînd că nu sînt român și că mă descurc greu, o doamnă m-a întrebat dacă am nevoie de bilet. Răspunzîndu-i afirmativ, mi l-a oferit pe al său. Este un gest care mă va urmări multă vreme, spunînd ceea ce nu pot spune cuvintele despre români. Cu puține vorbe — iubesc Bucureștiul și doresc să revin și să-l văd iarăși, ba chiar să merg să vizitez și alte locuri, din țara aceasta minunată, unde se scrie și se citește literatură bună și în care există locuri, precum parcul Herăstrău, care sînt veritabile opere de artă.

„Poporul român este un făurar de capodopere"

Activitatea intensă desfășurată în cadrul cursurilor de vară lasă foarte puțin timp neocupat oaspeților noștri. De aceea, doar în pauze sau în drumurile prin oraș am avut posibilitatea să discut cu ei despre impresiile cu care se pregătesc să părăsească, la jumătatea lui august, România. Răspunsurile au venit rapid, spontan, roade ale unor impresii deja sedimentate, ale unei afecțiuni evidente față de țara noastră, de oamenii ei, de realizările noastre în toate domeniile de activitate. Iată, spre edificare, cîteva dintre aceste opinii ● „Participînd la un spectacol dat de corul **Madrigal**, am părăsit sala realmente încîntat. Este o veritabilă minune. În puține locuri din lume poți afla asemenea perfecțiune". (**Sumiya Haruya**, Japonia — traducător, la Tokio, al romanului „Ion" de Liviu Rebreanu) ● „M-a entuziasmat tinerețea trecătorilor de pe străzile pe unde am colindat. Capitala dumneavoastră este un oraș vesel, cum n-am aflat în multe locuri prin care am trecut. Se citește pe chipurile oamenilor faptul că trăiesc un timp de care sînt mîndri". (**Joanna Porawska**, profesor de limba română la Universitatea din Cracovia, R. P. Polonă) ● „Extraordinară pasiunea românilor pentru un folclor cu adevărat unic în lume, pentru atenta studiere a acestui folclor, fapt care este iarăși destul de rar. Însă, adevărul este că acest folclor merită cu prisosință atenția ce i se acordă, el fiind — ca majoritatea celor văzute în țara dumneavoastră — o dovadă a faptului că poporul român este un făurar de capodopere". (**Maria Cristina Di Gregorio**, studentă în ultimul an al Facultății de litere și filosofie din Florența). ● „Se muncește mult, în București, iar roadele vor deveni vizibile curînd. Am convingerea că în foarte puțini ani, Capitala României va fi unul dintre cele mai frumoase orașe ale Europei, ceea ce va răsplăti hărnicia oamenilor minunați de aici". (**dr. Serghei Ivanov** de la Universitatea din Sofia, R. P. Bulgară). ● „Într-o țară în care poezia este atît de iubită, unde poeții sînt înconjurați cu atîta atenție, publicați consecvent, într-o țară în care există atîta încredere în pacea zilei de mîine și unde valorile reale sînt prețuite cum se cade, nu poți să nu te simți, chiar dacă vii pentru prima dată, părtaș la bucuriile acestui popor de constructori și artiști". (**Roland Erb**, poet din R. D. Germană, traducător și îngrijitor de ediții din literatura noastră clasică și contemporană).

★

Bucureștiul și-a primit cu dragoste oaspeții. Le-a oferit sălile sale de expoziție și de spectacol, librăriile sale, imaginea unui oraș-șantier, imagine caracteristică României de azi. I-a primit cu sufletul deschis, oferindu-le o imagine vie a ceea ce înseamnă țara noastră azi. Și a primit, pentru această generoasă deschidere, gîndurile bune ale celor ce iubesc spiritualitatea românească, promisiunile de revenire și de răspîndire, prin lume, a valorilor culturale produse de poporul nostru. Țară care știe să-și găzduiască adevărații prieteni, România este, în zilele care au mai rămas pînă la sfîrșitul acestor utile cursuri de vară — la fel cum s-a dovedit și în precedentele — o gazdă ospitalieră, Bucureștiul constituindu-se într-o veritabilă capitală a prieteniei, a dorinței de cooperare, a năzuințelor de liniște, plănțară și fertilă creație.

DAN M. ALEXANDRU ■
Fotografii de PAUL AGARICI ■

„Aici, toți vorbim românește"

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfil București, Calea Griviței nr. 64—66.

Biblioteca județeană
C.C.P.E.S.
TG.-MUREȘ

23 AUGUST

flacăra

anul XXXV
33
VINERI
15 AUGUST
1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

La marea sărbătoare națională a poporului român

Munca pentru țară, ca o cîmpie a libertății

Efigii din chipul țării de mîine

Doftana — un simbol al devotamentului comunist, pentru cauza libertății, independenței și demnității poporului român.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, neînfricat erou al luptei revoluționare

Filele Cărții de Istorie sînt deschise. Să nu uităm ! sînt drepturile sacre ale memoriei noastre, ca și îndemnurile conștiinței fiecăruia dintre noi. Am omagiat, de curînd — rememorînd tragismul acelor fapte și evenimente dar și înălțătoarea lor pildă de eroism —, împlinirea unei jumătăți de veac de la odiosul Proces intentat, la Brașov, în mai-iunie 1936, luptătorilor comuniști și antifasciști români, unde cu bărbăție și neînfricare, cu dîrzenie și deplină maturitate, s-a detașat dimensiunea unei mari conștiințe politice a timpului, personalitatea revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Transformîndu-se din acuzat în acuzator, tînărul militant comunist, își ridica vocea în numele celor mulți, în numele poporului și al istoriei înseși pentru apărarea dreptului la libertate și demnitate, „Pentru pîine, pace, libertate" — cum scria în epocă ziarul democrat „Arena" —, împotriva primejdiei fasciste și de război, pentru apărarea independenței și suveranității naționale, a integrității teritoriale a României. Din rîndurile Partidului Comunist Român, forța politică revoluționară ce-și asumase un rol covîrșitor în acel timp cînd umanitatea însăși era amenințată, continuatorul îndelungatelor tradiții de luptă ale poporului român pentru neatîrnare și progres social, se ridicau oameni ce-și asumau, ca pe singura condiție umană a vremii, — întru îndeplinirea țelurilor nobile propuse — jertfa de sine. Astfel, din cronica acelor ani fierbinți ai luptei ilegale a Partidului Comunist Român nu putem să nu rememorăm și să nu omagiem cu recunoștință împlinirea a 50 de ani de la întemnițarea, după Procesul de la Brașov, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, în închisoarea de la Doftana, una dintre cruntele bastioane ale terorii dezlănțuite de guvernele burghezo-moșierești contra comuniștilor și militanților democrați. Dar unde ei au avut țăria, forța morală și curajul să o transforme, ca și pe alte închisori ale grozavei anticomuniste, într-o autentică școală de educație revoluționară, de unde au condus, asumîndu-și indescriptibile riscuri, ca și tot atîtea biruințe, mari acțiuni ale clasei muncitoare împotriva pericolului fascismului, revizionismului și războiului, în vederea unirii tuturor forțelor democratice și progresiste într-un larg front național antihitlerist, pentru pregătirea fundamentalului act revoluționar de la 23 August 1944. La acest semnificativ moment al istoriei noastre revoluționare se referă evocarea din pagina 3.

Actul politic al unui puternic consens național

Unitatea în jurul unui cîrmuitor, a unui domn viteaz, ori mai apoi, pe scara emancipării naționale, în a unui partid care și-a înscris în programul său idealurile poporului din ființa căruia s-a plămădit, această unitate indestructibilă a fost izvorul tăriei care ne-a ținut și ne-a păstrat neclintiți în hotarele de totdeauna ale acestei patrii milenare.

Nu dezbinarea, nici ura !

În unitate, în conlucrare armonioasă la binele țării au stat și vor sta toate izbînzile noastre.

Istoria modernă a consfințit faptul că Revoluția noastră de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, de la 23 August 1944, s-a înfăptuit într-un context internațional marcat de victoriile răsunătoare dobîndite de către armata sovietică, precum și de armatele celorlalte țări ale coaliției antifasciste. Este un mare adevăr acesta, dar istorica victorie a Revoluției noastre de acum 42 de ani se întemeiază esențial și ireversibil pe unirea și unitatea maselor populare în jurul acelui partid, a Partidului Comunist Român, care în focul luptelor aspre și îndelungate dovedise că întruchipează și exprimă în chipul cel mai fidel năzuințele celor mulți, însetați de dreptate și libertate. Cunoscînd acest izvor, măsurîndu-i forța sa de neclintit, Partidul Comunist Român a militat, prin toate acțiunile sale, prin cele mai importante acte politice ale sale, pentru unirea și unitatea tuturor forțelor din interior, pentru organizarea și conducerea lor în lupta împotriva fascismului, a alungării din țară a cotropitorilor hitleriști. Acele momente, în care partidul nostru comunist, prin întreg arsenalul mijloacelor sale de luptă a chemat la unire și unitate toate forțele patriotice antifasciste și antihitleriste, marchează asemenea unor jaloane luminoase drumul istoric de pînă la 23 August. Fie că e vorba de **Platforma program** din 6 septembrie 1941, fie că e vorba de **Frontul Patriotic Antihitlerist**, format în septembrie 1943, de **Frontul Unic Muncitoresc**, din aprilie 1944, sau de **Blocul Național-Democrat**, constituit la 20 iunie 1944, în esență toate aceste „fronturi" îndemnau la unire și unitate, la lupta comună pentru salvarea țării, a ființei noastre naționale.

Ideea unității, însă, nu se născuse ad-hoc, ci ea venea dintr-o experiență milenară, dintr-o durabilă tradiție. Experiența aceasta de milenii trebuia însă modelată după tipare noi, adecvată timpului și noilor împrejurări și conjuncturi istorice. Este meritul incontestabil al Partidului Comunist Român de a fi citit și desprins din cartea veacurilor noastre, din cartea luptelor noastre eroice, o astfel de experiență și de a fi pus-o în valoare. Și este meritul marelui nostru conducător de azi, secretarul general al

(Continuare în pagina 4)

NICOLAE GRIGORE ■

Grandios proiect al Epocii Ceaușescu:
reconstrucția pămîntului

În numărul de azi continuăm să răsfoim „cartea" noastră de reportaj consacrînd cîteva pagini grandioaselor transformări petrecute în perimetrul fabulos al munților noștri, în glorioșii ani ai socialismului.

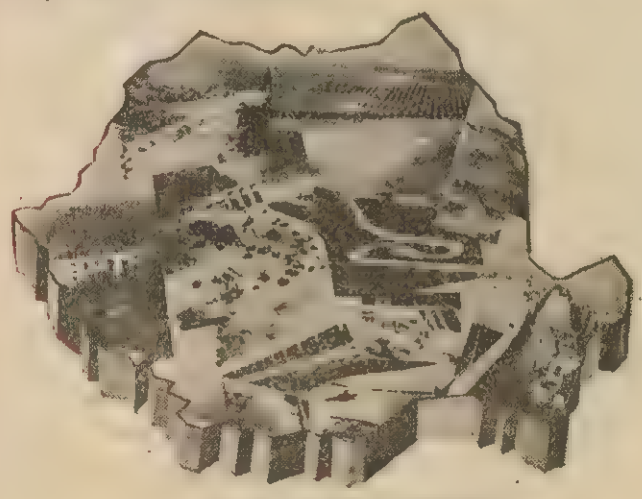

CARPAȚII piscurile cutezanței noastre

(Grupajul de reportaje din paginile 2, 4 și 13)

23 AUGUST 1944 1986

CARPAȚII
piscurile cutezanței noastre

EPOPEEA HIDRO-ENERGETICII

Prin descătușarea energiilor apei, coroana Carpaților devine, iată, cu adevărat, în anii de grandioase prefaceri ai socialismului, o coroană solară

Carpații, șira vertebrală a geografiei noastre, n-au fost niciînd munți pustii, munți tăcuți.. munți geologici. Ei sînt, de cînd ne știm, „munți umani", înțesați de sălașe, viețuiți de oameni și de turme de la poalele vremii și pînă azi. Carpații sînt o incintă intimă de viață, în care imaginile, deși savant spațiate, cu iluzia depărtărilor, a sălbaticilor și a piscurilor inaccesibile, încercuite, pînă la urmă, un spațiu cald și familiar ca și o vatră, ca și o casă. Așa sînt ei, acești munți ai noștri, în întregimea lor, așa sînt chiar și piscurile Ceahlăului (pe care un Cantemir, exaltînd grandiosul moldav, le descrie ca fiind „mai înalte decît norii cei de zăpadă"), așa sînt și munții Ardealului (pe care un Bălcescu, cu aceeași nobilă exaltare izvorîtă din patima afirmării locurilor, îi vede ca pe „mari piramide", cu „creștetele încununate de o veșnică diademă de ninsoare") ; așa sînt, pretutindeni, Carpații, nu ca „un zid greu de străbătut", cum scria Xenopol, nu munții, pe care un Hogaș, ca și Sadoveanu, îi umflă aprig, din toți plămînii, împingîndu-i cu umărul în nori, încercînd să-i facă ciclopici, ca să poată străbate cei douăzeci și ceva de kilometri de la Piatra Neamț la Tarcău cu senzații de aventură în Alpi. Ei, acești munți, toți acești munți, sînt munți „umani", munți „ecumenici", cum spune cronica, străbătuți de om, ferăstruiți de ape, de pasuri și trecători, străjuiți de nenumărate însemne ale vechimii și dăinuirii noastre. Harta circum și extracarpatică e albită de piatra cetăților dacice („daci inhaerent montibus") și a celor romane (care ades le dublează, acoperindu-le cu o nouă zidire sau zidind lîngă ele) ; aici sînt și vechile „țări", cuiburi arhaice și parfumate de viață, „țările" Hațegului și Loviștei, Bîrsei și Oltului, Dornei și Chiuarului, Crișurilor și Cîmpulungului, Maramureșului și Oașului", acele „Românii locale", cum le numea Nicolae Iorga, cu rol de pivot în coagularea voievodatelor, a primelor noastre formațiuni statale. Nu e pisc, nu e vale și nu e izvor care să nu aibă un nume, de la cele dacice sau romane pînă la cele aluvionare, nu mai puțin fermecătoare și vechi. Satele se țin lanț, urcînd deseori, cu conace și cringuri de case, la înălțimi de peste 1 000 de metri, ogoarele din „arsuri" (din locuri defrișate cu foc de către străbuni) ajung la peste 1 200 de metri. E prezentă aici toată țara cea veche, în mișcarea ei milenară, în brazdele pe care le-au tras transhumanțele spre cîmpie și mare — măiestre punți ce-au țesut prin vremuri unitatea noastră de limbă, de teritoriu și spirit. E prezentă aici — din adîncuri de timp ce duc spre capătul timpului, într-un adînc în care timpul însuși se pierde — lucrarea omului, misiunea lui civilizatoare, transformatoare de priveliște și de viață, în forme de o neasemuită originalitate și iscusință, tulburătoare ca un memento.

Și totuși, cînd, în anii întemeierii socialiste a României, am urcat cu construcția noastră pînă aici, în Carpați, ni s-a părut că sîntem niște descălecători. Ni s-a părut că intrăm în plină neprihănire geografică și istorică, în nesfîrșire, în nemișcare, în neîncepere, că, pentru prima oară, dăm la o parte acel ne, particulă ocrotitoare a armoniilor prime, edenice, ale locurilor, zăplaz pe care omul l-a împletit din creanga cuvîntului, ferind natura de întruși chiar și prin cuvînt. O iluzie ? Și da, dar și nu. Căci, într-un fel, constructorul era chiar un descălecător, el pășind cu buldozerele, cu camioanele și cu elicopterele lui într-o natură în care prefacerile se operaseră, pînă atunci, doar prin lente și infinitezimale mișcări, acumulate prin secole ; și pășind, în același timp, într-o lume a etnograficului, ducînd încă o existență etnografică, socotindu-și clipele pe firul fusului răsucit din furcă, iar distanțele în pasul turmelor de mioare.

Impactul construcției cu această natură și cu această lume a avut forța unui seism. S-au adus aici nu numai noi, complexe și copleșitoare măsuri și ritmuri de muncă, de creație și de existență, s-a clădit nu numai un nou strat de civilizație, superlativ, peste cele ce existau ; dar marea construcție a luat în primire și munții, i-a luat cu asalt de la poale și pînă la vîrf, desferecîndu-i din ere geologice, demontîndu-i din toată alcătuirea lor, cotrobăindu-i adînc cu uneltele, adormutindu-i din loc, transformîndu-i în simple piese pe o tablă de șah de zeci și zeci de mii de kilometri pătrați.

Și toate astea, doar în răstimp de ani și sezoane !

Această operă — poate cea mai spectaculoasă dintre operele reconstrucției pămîntului românesc — a început cu energetica.

Cînd apele capătă neliniști de om

La 15 decembrie 1965 — anul Congresului al IX-lea al partidului — în munții Lotrului se deschidea șantierul celei mai mari hidrocentrale de pe riurile interioare din România. În același an, în munții Dunării, la Porțile de Fier, se declanșa, cu o uriașă desfășurare de forțe tehnice și umane, construcția celei mai mari hidrocentrale din Europa de mijloc și de apus. În același an, tot în decembrie, se inaugura — în prezența secretarului general al partidului — hidrocentrala de la Cheile Argeșului, pe atunci cea mai mare din țară, și se decidea — la indicația și sub veghea conducătorului — proliferarea acesteia, printr-un cîrd de hidrocentrale-pui care să ia în harnică stăpînire riul.

Într-o epocă în care criza energetică mondială părea tot atît de îndepărtată și de iluzorie ca și petele din soare (deși o seamă de savanți și specialiști avertizaseră asupra iminenței ei), aici, la noi, la Dunăre și Carpați, într-o țară nu mare, nici cu pretenția de a da lecții coloșilor mondiali ai branșei, un om concepea în detaliu și punea în magnifică operă o politică energetică realistă, cuprinzătoare, vizionară, integrată amplei strategii revoluționare a dezvoltării socialiste a României. Acest om era noul ales al forței politice conducătoare, al întregii suflări a românilor, ca să facă din destinele lor istorie, mare istorie. Acest om se numește Nicolae Ceaușescu.

Ca în toate marile lui demersuri în planul creației naționale, viața l-a dat și aici dreptate. Actuala criză energetică a planetei ne atinge, firește, și pe noi, ca trăitori pe această planetă, dar efectele ei, aici, la Dunăre și Carpați, nu fac ravagiile pe care le fac aiurea, violența ei nu ne-a surprins nepregătiți. Iar în barajul de cetăți energetice pe care-l opunem izbirilor crizei, hidrocentralele din Carpați — alături de marile noastre centrale termoelectrice — vădesc o „putere de foc" dintre cele mai redutabile, decisivă în bătălia pentru forța și independența patriei.

Energia ascunsă în ape este, la noi, de mult cunoscută. Țara noastră ridică, pe harta ei de pămînturi frumoase, unul din cele mai bogate și mai armonioase sisteme hidrografice din cîte se știu pe lume. Baza geometrică a acestui sistem, punctul lui de reazim, e Dunărea, iar sursa lui principală, castelul de zămislire cu turnurile sculptate în nori, sînt Carpații. Apele noastre întind fire de harfă între coama de granit, porfir și bazalt a munților și vasta cutie de rezonanță a Dunării, și, atingînd aceste strune, suind cu degetele gîndului spre izvoarele lor și făcîndu-le să sune, întreg aerul de cleștar al piscurilor vibrează de muzica unor aprige energii. Energii pe care apele le-au cheltuit, dintotdeauna, dezordonat, dacă nu destructiv, viforoasele lor căderi din Carpați nefăcînd decît să dărîme codri și să adîncească prăpăstii, sub ochii unor oameni indiferenți sau prea slabi ca să se măsoare cu ele. Proiectele inginerului Dimitrie Leonida, privind amenajarea hidroenergetică a Bicazului, stîrniseră, acum cîteva zeci de ani, doar disprețuitoare surîsuri sau sceptice ridicări din umeri, ca și planurile de stăvilire a Dunării la Porțile de Fier, care acum o jumătate de veac erau hîrtie moartă. A trebuit să vină socialismul, a trebuit să vină Congresul al IX-lea al partidului, focarul de idee și faptă al celor mai mari împliniri constructive din istoria noastră, pentru ca energiile apelor, alături de alte avuții ignorate, să intre în raza prospecției, să fie atent cîntărite, evaluate, puse în rost.

Aveam atunci, în anul Congresului al IX-lea, o zestre hidrotehnică însumînd 461 MW. O zestre vrednică în raport cu trecutul (doar 48 MW în 1938 !), cu o pregnanță deja spectaculoasă în peisaj (intrase în funcțiune Bicazul, marea hidrocentrală din munții Bistriței, cu o putere instalată de 210 MW), dar, raportată la stringențele dezvoltării, încă modestă. Atenția acordată sporirii ei s-a văzut încă de-atunci (nu întîmplător, întîia inaugurare a unui obiectiv economic făcută de cîrmaciul destinului național a fost, la sfîrșitul acelui an, cetatea hidroenergetică din munții Argeșului, cu o putere de 220 MW), ridicînd perspectiva unor întemeieri de o amploare și o forță fără echivalențe la noi și cu puține echivalențe pe aiurea. Încă de-atunci, din epoca de debut a noii istorii a țării, s-au elaborat proiectele și s-a declanșat construcția hidrocentralelor de pe Arges-aval și Bistrița-aval, de pe Olt, de pe Someș și de pe Sebeș, de pe Siret și de pe Buzău, de pe Riul Mare, de la Cerna-Motru-Tismana, de la Porțile de Fier II, ca și ale multor altora, constituite într-un sistem de energii care se suprapune sistemului hidrografic în toate punctele sale de forță, răspunzînd în chip ideal, asemenea unui sistem nervos, unei simple comenzi, unei simple și unice apăsări pe buton.

În balanța energetică națională, energia hidro înseamnă azi aproape 18 la sută (cu 15—16 ani în urmă era de doar 5 la sută !), puterea instalată în uzinele apelor depășind-o de mai bine de 10 ori pe cea a anului 1965. Peste 30 la sută din potențialul hidroenergetic amenajabil — o nesfîrșire de ape, cît apele unor țări întregi ! — a fost captat și fructificat, peste 70 de mari hidrocentrale bat din plin, alte 46 sînt în construcție, 700 MW energie hidro — o dată și jumătate zestrea anului '65 ! — vor fi predați exploatării numai în anul acesta, opera deschizîndu-se către viitor la o scară greu de imaginat acum două decenii.

S-a lucrat, pe dimensiunea întregii opere, cu simțul duratei, în competiție cu durata, ochii proiectanților și ai constructorilor scrutînd atent viitorul, ghicindu-i cerințele, preîntîmpinîndu-i surprizele. Chiar și primele noastre ctitorii hidroenergetice, deși cu zidurile de-acum patinate de vreme, își păstrează, intactă, valoarea de piese-cheie ale domeniului. Dacă ar fi ca Bicazul, de pildă, să se edifice azi, n-ar trebui aduse proiectului prim, sînt de părere specialiștii, decît puține corecții, insignifiante în raport cu ansamblul. La fel se întîmplă cu Argeșul, care, cu marele său „baraj în arc", înalt de 176 de metri, rămîne una dintre cele mai ingenioase soluții de captare și dirijare spre energie a unui tumultuos riu de munte. Nu mai vorbim de construcțiile ultimelor două decenii, a căror extremă modernitate le singularizează ades pe plan mondial. Sînt lucrări de concepție românească, executate exclusiv cu forțele noastre, cu experiența noastră, cu tehnica și capacitatea noastră tehnică, intrate azi în zodia performanțelor.

Coroana Carpaților, cu fastuoasele ape-raze împletite în ea, devine, iată, cu adevărat, o coroană solară, aureolînd fruntea țării, argumentînd o dată mai mult virtuțile demiurgice ale omului din Carpați. Nu noi, românii, am inventat soarele dar aici, pe culmea Carpaților, am fost, după cum se știe, printre primii care l-am salutat, încă din zorii umanității. Iar acum, în aceiași Carpați — vatră solară și cadran solar al strămoșilor, făurind timp, născind timp — făurim soare, născtem soare, sporind lumina moștenită din capul vremii.

A făuri peisaje

Cunoști o țară, s-a spus, pornind de la peisaje și de la oameni. Comunitățile umane sînt inconfundabile prin chipul în care transformă și folosesc peisajul, încluzînd natura în tiparele propriilor lor naturi, ale naturii lor intime. Din acest punct de vedere, proiecția ctitoriilor hidroenergetice în priveliștea și în natura României începînd cu cele ale Carpaților, ne definește cu o rigoare și o vigoare inegalabile. Demersul constructiv care, în faza inițială, accentuează natura, hipertrofiindu-i convulsiile, trece, cu fiecare pas înainte, spre un alt accent, un accent purificator, care-o ridică la prestigiul geometriei, al unor noi și tefere simetrii și armonii.

Ca să se înalțe monumentul Lotrului a trebuit ca un munte întreg, cel al Ciungetului, să fie străpuns pînă-n miez. Centrala electrică subterană de la Ciunget (510 MW) a fost construită la 104 metri sub talpa muntelui. O premieră mondială absolută și, în natura locului, transformarea unor îngrămădiri haotice

(Continuare în pag. 4)

Doftana — un simbol al devotamentului comunist, pentru cauza libertății, independenței și demnității poporului român.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, neînfricat erou al luptei revoluționare

„Evocarea nobilelor tradiții revoluționare din trecut ne îmbărbătează și mai mult — atît pe noi, cei care am fost închiși la Doftana, cît și generațiile mai tinere — în marea operă de propășire economică și socială a poporului nostru, de înălțare a edificiului socialismului și comunismului pe pămîntul României".

NICOLAE CEAUȘESCU

În tumultul învolburat al luptei, „Partidul Comunist Român, așa cum aprecia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la adunarea solemnă de la 8 mai cu prilejul aniversării celor 65 de ani de existență a partidului, a parcurs o cale importantă de formare și maturizare organizatorică și ideologică, de întărire a legăturilor cu masele largi populare... Partidul nostru a fost organizatorul și conducătorul luptei clasei muncitoare, a țărănimii, intelectualității, pentru apărarea intereselor naționale ale întregului popor". Altfel spus, în lupta sa eroică de organizare a rîndurilor clasei muncitoare, de atragere pe frontul confruntării cu burghezia a unei mase largi de oameni ai muncii, de angajare a lor într-o susținută luptă pentru împlinirea năzuințelor nobile de libertate socială, de păstrare și consolidare a independenței și suveranității naționale, partidul comunist a acționat ca o forță politică consecvent revoluționară, animată în tot ceea ce făcea de aspirații naționale și patriotice. Forța partidului comunist, a militanților săi revoluționari, capacitatea lor de înrîurire a oamenilor, a vieții politice românești mai ales după 1933 au rezidat în atașamentul ferm la cauza libertății sociale și naționale, în patosul și dîrzenia cu care au chemat la luptă, în sacrificiile pe care le-au dat pentru ca imaginea proiectelor lor politice să fie reținută și însușită de mase. De aceea burghezia a recurs frecvent la măsuri cu caracter represiv împotriva comuniștilor, la mijloace de intimidare a militanților revoluționari așa cum erau, și destul de frecvente, întentarea de procese politice urmate de condamnări grele și de izolare a lor între zidurile reci ale temnițelor. Numai că militanții clasei muncitoare n-au cedat în fața terorii burgheze oricît de aspră ar fi fost aceasta, ba, mai mult, din instituțiile opresive așa cum era de pildă bara justiției la care erau aduși cu forța, comuniștii au făcut o adevărată tribună de luptă nu numai pentru a-și apăra cu succes cauza proprie, dar și pentru a demasca odată mai mult regimul, pentru a prezenta plăgile sociale care-l afectau și din cauza cărora aveau atîta de suferit masele largi de oameni ai muncii. Tribunalele erau, în general, de factură excepțională atunci cînd aveau de judecat militanți ai partidului comunist, așa cum a fost și procesul luptătorilor comuniști și antifasciști, în fruntea cărora s-a aflat tovarășul Nicolae Ceaușescu, de la Brașov din mai-iunie 1936. Un proces în urma căruia tînărul militant revoluționar a fost condamnat să ispășească doi ani și jumătate închisoare, la care s-a adăugat interdicția de a părăsi satul natal, după executarea sentinței, și care au constituit, desigur, o pedeapsă deosebit de grea. O pedeapsă pentru care a fost trimis la 15 august 1936 în cea mai sinistră și temută temniță — Doftana.

Anii de temniță petrecuți între zidurile întunecate și umede ale celulei nu l-au înfrînt însă voința de luptă. Izvorul tăriei, al dîrzeniei sale de neînduplecat, al spiritului de sacrificiu erau devotamentul față de partid, patriotismul înflăcărat, credința fermă în nobilul Ideal căruia avea să-i închine toată viața, în viitorul luminos al patriei și poporului său.

Aceste trăsături esențiale, cu adevărat definitorii pentru fizionomia politică a militantului comunist, aveau să dobîndească un contur și mai pronunțat în anii detenției. Și aceasta nu numai pentru faptul că regimul din închisori era deosebit de dur, îndeosebi pentru deținuții politici comuniști, ci pentru că militanții partidului comunist au reușit, prin organizare și spirit de solidaritate proletară, să transforme închisoarea din instrument al burgheziei menit a-i izola de mase, într-o adevărată universitate politică, într-o veritabilă școală a educației revoluționare și patriotice. Amintindu-și și de anii petrecuți la Doftana, între zidurile căreia a intrat în urmă cu 50 de ani, de detenția din alte închisori și lagăre (Jilava, Caransebeș, Tg. Jiu), de conținutul activității organizatorice și politico-ideologice la care a participat intens, de forța romantismului revoluționar care-l anima pe comuniști, de spiritul de echitate și capacitatea de rezistență fizică și morală de care au dat dovadă în acele grele împrejurări, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea într-una din pliduitoarele sale evocări: **„Lupta revoluționară, viața în colectivele din închisori și lagăre au constituit o înaltă școală de pregătire politică, ideologică, de educare și formare în spiritul eticii și echității socialiste și comuniste. Activiștii revoluționari, comuniștii puneau mai presus de orice interesele maselor populare, lupta împotriva asupritorilor ; ei renunțau la tot, împărțind de multe ori între ei ultima bucată de pîine, dar ținînd sus steagul luptei revoluționare. În mod deosebit aș dori să menționez viața organizată în închisori în spiritul principiilor eticii comuniste, care au dat tărie și forță tuturor celor închiși să reziste prigoanei, infometării, mizeriei și să țină sus steagul luptei revoluționare, să nu se plece nici un moment în fața claselor exploatatoare."**

La Doftana, ca secretar al unei organizații de partid, tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut un rol de seamă în organizarea și conducerea luptei deținuților comuniști și antifasciști. Datorită acțiunii lor hotărîte, luptătorii revoluționari întemnițați în aprilie 1938 au cucerit regimul politic în Doftana, aplicat apoi și în celelalte închisori în care se aflau comuniști.

Îndelungata detenție de la Doftana (august 1936 — decembrie 1938) a fost deosebit de aspră dar l-a călit și mai mult pe tînărul militant revoluționar, astfel că, o dată ieșit pe porțile sinistrei închisori, avea să se avînte din nou în viltoarea luptei, cu entuziasmul și dăruirea ce îl caracterizau, participînd, împreună cu viitoarea sa tovarășă de viață — tînăra comunistă Elena Petrescu — la acțiunile revoluționare de amploare organizate și conduse de partidul comunist în cursul anului 1939. Acțiuni îndreptate întîi de toate împotriva fascismului, pentru drepturi și libertăți democratice, pentru apărarea independenței și suveranității naționale a României, a integrității ei teritoriale care erau grav amenințate în acele momente de forțele fascismului revizionist. Au fost de a dreptul relevante participarea și contribuția sa la pregătirea și desfășurarea marilor manifestații revoluționare, antifasciste și antirăzboinice de la 1 mai 1939, iar, apoi, la reorganizarea Uniunii Tineretului Comunist, o acțiune politică în fruntea căreia s-a aflat din însărcinarea conducerii partidului comunist.

O activitate intensă, o activitate de cea mai mare însemnătate pentru triumful cauzei partidului. Și aceasta în timp ce era în permanență urmărit de poliție și Siguranță, alertate neîncetat de rolul important pe care partidul îl încredințase în ansamblul activității sale. Au urmat, în consecință, noi arestări, noi anchete, noi privațiuni la Văcărești, Jilava, Caransebeș și, în final, în lagărul de la Tg. Jiu. A fost un lung și greu pelerinaj al temnițelor, dar tînărul comunist Nicolae Ceaușescu n-a încetat lupta. A luat parte activă la viața organizației de partid din închisori sau din lagăr și s-a implicat cu toată puterea sa de muncă în pregătirea și desfășurarea marelui act al renașterii noastre naționale — Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944.

Călit la școala aspră a luptei revoluționare, animat de noblețea și strălucirea istorică a nobilelor idealuri de libertate socială și națională ale maselor, ale poporului, tînărul comunist Nicolae Ceaușescu s-a angajat plenar în viitoarea procesului revoluționar declanșat la 23 August 1944. Și-n acești ani avea să-și pună cu pregnanță în valoare întreaga experiență de militant comunist și să-și aducă mai apoi o contribuție din ce în ce mai mare la desfășurarea luptei pentru putere, pentru transformarea revoluționară a societății, pentru înfăptuirea socialismului pe pămîntul României.

Noua etapă din istoria țării consemnează plenar aportul consistent al Uniunii Tineretului Comunist de care, în conducerea partidului, răspundea tovarășul Nicolae Ceaușescu — la ampla acțiune revoluționară a partidului comunist pentru construirea temeliilor pe care avea să fie edificată societatea socialistă. Angajat ferm pe calea profundelor transformări social-economice, politice și culturale, Partidul Comunist Român a aplicat, o strategie revoluționară suplă care i-a permis să atragă pe făgașul noului flux al istorei, alături de clasa muncitoare și țărănime, un evantai foarte larg de forțe sociale interesate, într-un fel sau altul, să ia parte activă la împlinirea a ceea ce propuneau comuniștii.

În noile condiții istorice personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu a căpătat noi dimensiuni, animată în gînd și faptă de ideea fermă, nutrită și astăzi, cu aceeași pasiune și devotament revoluționar că istoria e făurită de mase, de popor sub conducerea clarvăzătoare a Partidului. Asemenea gînduri limpezi, de un robust optimism revoluționar le-a exprimat adeseu în presă ori în cursul diferitelor acțiuni politico-ideologice și i-au permis să se afirme necontenit ca o personalitate de primă mărime a partidului și a țării, să etaleze, apoi, odată cu Congresul al IX-lea și desemnarea sa în înalta funcție de secretar general, toate virtuțile unui mare conducător, virtuți pe care le-a moștenit, în care s-au contopit cele mai de preț însușiri ale poporului român. Fiindcă poporul, cu năzuințele și aspirațiile sale, i-au fost totdeauna, în anii grei ai luptei revoluționare, ca și în anii de glorioasă construcție socialistă, temeiurile și sensurile profunde și ineluctabile ale vieții sale eroice.

MARIN BADEA

S-aducem copiii aici, lîngă piatră,
Să simtă dogoarea nestinselor vetre.

Cu fruntea lipită, lipită de zid,
Să simtă copilul ce-nseamnă partid.

Ce-nseamnă iubire, ce-nseamnă erou,
Ce-nseamnă calvarul cel vechi pentru noi.

Ce-nseamnă atunci cînd credință jurăm,
Ce-nseamnă stindardul sub care luptăm.

(Fragment din poemul **DOFTANA** de **Maria Banuș**)

Noua geografie din vatra muntelui este în plină constituire. Noutățile încă se nasc, adunîndu-se de la an la an la dimensiunile acestei epoci de măreție înfăptuiri. Cum vor arăta aceiași munți pe culmea mileniului ?

Actul politic al unui puternic consens național

(Urmare din pagina 1)

partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a fi evidențiat, la dimensiuni noi, această unitate : „Măreața epopee a insurecției — sublinia secretarul general al partidului — a fost rezultatul voinței întregului popor, al acțiunii revoluționare a eroicei noastre clase muncitoare, a maselor largi populare, al unirii într-un front larg a tuturor forțelor antifasciste, democratice, patriotice".

Aceste mari adevăruri aveau să se așeze într-o temelie trainică pentru viitor, mai ales după Congresul al IX-lea al partidului. Unirea, atît de necesară în lupta pentru păstrarea ființei naționale, avea să se dovedească că la fel de indispensabilă în lupta pentru reconstrucția țării, pentru aducerea ei în marea lumină de azi. Această unitate a fost întărită, dezvoltată, consfințită prin însăși organizarea societății, prin toată lucrarea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin rîvna sa neobosită, prin dialogul său viu și permanent cu poporul, cu țara. Acest mod de lucru a creat, putem spune, un model de raporturi partid-popor, mase-conducător, de o inedită și nobilă calitate. Am ridicat țara la înălțimea ei de azi pentru că am fost uniți, pentru că, în consens unanim, am lucrat la binele ei, strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general.

Ceea ce am realizat pînă acum, în acești 42 de ani de deplină libertate, dar mai ales de la jumătatea acestui răstimp, adică de 21 de ani, de cînd în fruntea țării se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, devine argumentul întregului nostru demers politic : dintr-o țară agrară cu o industrie slab dezvoltată și o agricultură înapoiată, România s-a transformat, prin punerea în operă a politicii clarvăzătoare a partidului, într-o țară industrial-agrară, cu industrie modernă, cu agricultură în plin progres. Față de anul 1944, producția industrială a fost, în 1985, de 100 de ori mai mare ; producția agricolă a crescut de peste patru ori, iar venitul național de 32 de ori. Sînt doar cîteva cifre, cîteva realizări din măreața salbă de cuceriri, de izbînzi ale acestor 42 de ani de libertate, dar mai cu seamă sînt realizările celei mai fertile perioade scurse de la Congresul al IX-lea al partidului, pe care poporul, într-un consens unanim a numit-o Epoca **Nicolae Ceaușescu.**

Și cum viitorul se naște din prezent, acest viitor ni se anunță pe măsura aspirațiilor noastre. Intrată în cel de-al VIII-lea cincinal, România va trece, prin condițiile ce vor fi create, de la stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare, la cel de țară cu o economie mediu dezvoltată.

Vom birui în acest măreț viitor tot prin unire și unitate !

Prin unitatea și coeziunea întregului popor, a tuturor fiilor țării, fără deosebire de naționalitate, unire în jurul partidului, a secretarului său general, unitate consacrată într-o durabilă formă organizatorică, aceea a Frontului Democrației și Unității Socialiste, un **front** unic, indestructibil și de neînvins !

Epopeea hidroenergeticii

(Urmare din pagina 2)

de stîncării și bolovani, care veșnic amenințau cu surparea. Într-un munte „viu", șlefuit și ritmat, atent la sine și la tot ce-i în jur. Alt munte din munții Lotrului, piscul Chioarei, a trebuit să dispară, să fie șters de pe hărți, dislocat de excavatoare de mare capacitate urcate la altitudini de 1 300 de metri, ca să facă loc barajului de la Vidra, înalt de 121 m, cel mai masiv (în epocă) baraj de arocamente din țară. Iar undeva, și mai sus, la confluența dintre izvoarele Lotrului și cer, s-a ivit, ca într-un seism, un mare lac, cu peste 300 de milioane mc de apă, colectînd Lotrul și colectînd, pe deasupra, nu mai puțin de 70 de afluenți ai săi, aprigi torenți care pînă mai ieri își făceau de cap, rupînd munți, rupînd codri, făcînd ca totul să curgă la vale într-un obscur și inexorabil declin. Priveliștea s-a strîns circular, din orizont în orizont, ca atrasă de un gigantic magnet, în jurul marii construcții, dominată de ea, hotărîtă de ea. Cei 150 de kilometri de galerii subterane au fost comentați, la suprafață, prin 280 de kilometri de șoscle (zidite peste poteci de turme sau în plină sihlă sălbatică), iar pe cer prin 200 de kilometri de linii de înaltă tensiune. Lotrul și-a lăsat amprenta civilizatoare pe întreg spațiul construcției, traversînd patru județe (Vîlcea, Gorj, Sibiu, Hunedoara) și peste 8 000 de kilometri pătrați.

Epopeea s-a repetat pe Riul Mare, în masivul Retezatului. Amenajările hidrotehnice de aici (cu o putere totală de 510 MW) înseamnă și ele o nouă civilizație a naturii, corectîndu-i naturii efecte, cristalizîndu-i noi strălucirk Celor 82 de lacuri ale masivului li s-a adăugat al 83-lea, de departe cel mai somptuos (220 de milioane mc de apă), jucînd rolul unui „regulator de frecvență" al energiilor stihinice ale undelor despletite din munți. Corecția naturii, în ceea ce are ea destructiv și orb, îi ocolește cu grijă fondul de aur. Tunelul „aducțiunii secundare" a hidrocentralei Riul Mare-Retezat străbate, de pildă, pe mai mulți kilometri, Parcul Național al Hațegului, monument al florei montane și rezervație faimoasă de animale rare ; și, ca să nu-i tulbure miracolul, constructorii au imaginat un sistem de lucru strict subteran. Un sistem care le-a dat de furcă, fiindcă puțurile de acces spre galerii au trebuit să fie puține, risipite la mari distanțe, în puncte cît mai excentrice rezervației.

Epopeea se repetă la Siriu-Surduc, în munții Buzăului, unde apele, punînd în mișcare un lanț de hidrocentrale (cu o putere instalată totală de 233 MW), își reglează geometric albiile, le ocrotesc prin parapeți de beton, alungind spectrul pustiitoarelor revărsări care aici, la curbura Carpaților, au de cînd e pămîntul regim de catastrofe endemice. (Aceleași ape, creînd mari platforme ale noului în județele Buzău, Covasna și Vrancea, vor sluji și la irigarea a 68 000 de hectare, a căror tristă faimă de soluri vitrege o concurează pe aceea a inundațiilor). Epopeea se repetă și pe Someș (unde centralele electrice existente, însumînd 300 MW, ca și cele în construcție, au și rolul de compensare și liniștire a apelor) ; se repetă și pe Siret (riu ce a curs, pînă azi, băltos și orizontal între maluri goale, lutoase, riu care, ridicat prin baraje la o inedită cuprindere a orizonturilor moldave, va hrăni unele dintre cele mai vaste sisteme de irigații din România) ; se repetă în toate articulațiile creației hidroenergetice naționale, devenită creația de nouă și rodnică reintemeiere geografică.

Dar peisajul Carpaților e, am văzut, nu numai opera geologiei, ci și a omului, a istoriei lui. Dialogul constructorului de azi cu edilul din veac se poartă, ca și cu natura, nu respingîndu-i, ci prelungindu-i geniul, într-un fel care-ți dă senzația că mîinile de demult și cele ale meșterului contemporan se suprapun. Un drum pe Olt (devenit o continuă ctitorie a energiei, o „cascadă" de centrale electrice revărsată din munți spre Dunăre) îți revelează această dublă, de fapt unică operă, la monumentale dimensiuni. Chiar la ieșirea Oltului din defileu, construcția hidrocentralei Turnu s-a întîlnit cu vestigiile castrului roman Arutela, pe care l-a cuprins și l-a integrat. Mai mult, i s-a subsumat ca prezență în peisaj, proiectanții modificîndu-și schițele, decizînd ca protecția digurilor să se facă nu cu beton ci cu piatră, astfel ca între monumentul antic și cel modern desenul să se continue. Nici o piatră a fortificației din veacul al III-lea nu s-a clintit, ba, mai mult, scormonind cu uneltele lor prin bătrîna vatră, constructorii zilei de azi au deshumat și ruinele unor terme, băluite pe-atîci de Gr. Tocilescu, dar rămase în ceața ipotezei. Darea în funcțiune a hidrocentralei Turnu a coincis cu restaurarea Arutelei, care, pînă atunci, sub coșcoveala ruinelor, era și nu era, era între ființă și amintire, ca și alte străvechi monumente, pe care le extragem din lutul opac sau din memorie. O splendidă operă de restaurare s-a produs și la Călimănești, unde șantierul hidrocentralei a cuprins în inima lui un alt șantier, mai mic, învăluit într-o pace ca de început de veac. O pace în care Neagoe Basarab și Doamna Despina, ctitorii schitului de pe Ostrovul Călimăneștilor, ar fi putut foarte bine să-și urmeze domnești lor lucrări, cel dintîi zugrăvind cu peana pergamente de preț, ultima însăilînd în piatră scumpă broderii. Ostrovul din mijlocul Oltului a fost „luat pe sus" de constructori, adică pus pe niște tălpi subacvatice și înălțat cu vreo șase metri. A fost suprainălțată, în același timp, și ctitoria lui Neagoe, smulsă din ape cu rădăcinile ei de piatră și cu pămîntul străbun încleștat de ele, printr-o soluție tehnică și architectonică-unicat.

Atlantidele de pe culmi

Dar cea mai impresionantă e noua istorie a acestor locuri, noua viață a oamenilor, surprinza ei, meditul ei curs.

Cu ani în urmă, un călător străin, francezul André Courbez, vizitînd barajul de la Bicaz, pe atunci în plină construcție, afirma, într-o carte, niște imagini și niște semnificații, confruntînd realitățile noastre cu realitățile lumii lui :

„Construcția unui baraj — scria oaspetele — nu se face fără dureri. Cîte amintiri nu vor fi înghițite odată cu aceasta modernă Atlantidă ! Și totuși, țăranii acestui sat (cel de la Izvorul Muntelui, unde se implînta barajul, n.n.) participă înflăcărați la lucrări. Am stat de vorbă cu unul din ei în fața tunelului de lîngă baraj, a cărui intrare îți sugerează imaginea porții unui palat subteran ornamentat la cele patru porticuri cu verdele deschis al brazilor. Avea un zîmbet cînd îmi vorbea de barajul lui ! Dacă lucra cu suflet ? Și încă cum ! «N-am nimic de pierdut — mi-a spus el — ci numai de cîștigat». Mi-am amintit atunci de o altă Atlantidă : Tignes. Un sătuc din Franța, asemănător acestuia, unde, ca și aici, satul trebuia mutat, lăsînd cale liberă construcției unui baraj. Un sat frumos. Biserica lui avea o clopotniță ascuțită, acoperită cu țiglă azurie, și era înconjurată de un mic cimitir plin de copaci. În jurul ei erau grupate căsuțele locuitorilor, și fiecare din ei își crease aici mica lui fericire. Tignes nu voia să moară. Tignarzilor li s-au făcut aurite promisiuni, dar, în momentul prevăzut pentru acoperirea satului cu apă, acestea n-au fost respectate. Nouă sat n-a fost construit, iar locuitorii au ajuns în situația de a vedea că-și pierd orice mijloc de existență. A fost o lungă și dureroasă bătălie pentru această existență ! Tignarzii s-au dus în delegație la Paris, o dată, apoi a doua oară, apoi a treia oară, pînă cînd, în cele din urmă, li s-a dat o satisfacție...".

Da, la noi, oamenii scufundatelor Atlantide din munți n-au avut nimic de pierdut, ci numai de cîștigat. Mii de locuitori de pe apa Bistriței, a Lotrului, a Someșului, a Dunării, de pe toate apele-magistrale de energie, abandonînd bătrîne sălașe respinse nu numai de ape, ci și de istorie, s-au mutat în așezări (unele, renăscute chiar pe vechile vetre) de cea mai contemporană ținută arhitectonică, mobilate cu moderne incinte de muncă, racordate la exigențele altui timp.

Vechiul sat al Voinesei, sediul central al șantierului Lotrului, pare, văzut de jos, de la poalele munților sau de la rădăcinile timpului, tot atît de spectaculos ca o explozie astrală (sîntem pe teritoriul marilor fapte ale luminii !) privită prin luneta astronomică a unui geograf al lumilor viitorului. De jos, de la poale, de unde Lotrul curge calm și etern printre țărmi de beton, printre dale de piatră, pe sub poduri și viaducte uriașe și zvelte, se vede sus, pe o măgură, noua Voinească, așezare de blocuri și vile cu arhitecturi de „chalet"-uri elvețiene. O Voinească cu înfățișare de stațiune alpină, o Voinească care, de cîțiva ani, e chiar stațiune, cu peste 1 800 de locuri pentru turiști. E o Voinească a viitorului, un oraș-satelit remorcat, printr-un paradox, la o vatră rustică. Dar cît mai este „rustic" în Voinească, chiar și în satul de la poalele blocurilor, de la poalele timpului ? Voineasa-sat e un sat care nu mai e „sat", ci, ca și stațiunea, o așezare a viitorului, avînd în anexă niște poetice case de birne, ce se pot număra pe degete, și, în munții din jur, niște stîne și niște „căsoaie" pentru iernatul vitelor, rămase acolo, ai zice, deliberat, plantate parcă nu de cei care le-au plantat din veac ci de edilii acestor zile, ca niște colorate vignete ale istoriei menite să facă și mai pregnant, prin contrast, timpul nou, să-i pună și mai clar în pagină zidirea. Satul de azi, prevăzut a deveni în acest cincinal oraș, este și el invadat de blocuri, de edificii de nouă economie (între care o mare fabrică de oxigen și, adăpostite în uriașe hale, Atelierele centrale de reparații auto, un fel de „bază de tratament" pentru toate mașinile șantierelor hidroenergetice ale țării), de instituții social-culturale de tip citadin, răspunzînd inițial nevoilor constructorilor, răspunzînd apoi nevoilor proprii ale localnicilor, pretențiilor lor, stimulate de noua civilizație a luminii. Șantierul Lotrului a adus în Voineasa asfaltul, a adus electricitatea, termoficarea, apa potabilă prin conducte, a adus magazine moderne, de la alimentară și aprozar la cofetărie și librărie a adus un mare spital, o policlinică, un liceu, o stufoasă rețea de servicii, de la curățătorie chimică la farmacie și coafură, a adus cinematograful, a adus terenurile de sport.

Cît mai este „rustic" în vechiul sat, viitorul oraș ? Circa 67 la sută din populație (2 700 de suflete) e ocupată, spun scriptele primăriei, în „activități productive industriale", 4 la sută în „rețeaua circulației mărfurilor și a serviciilor", 26 la sută în „alte activități" (intelectuali, lucrători în administrație și în gospodărirea obștii etc.) și doar 3 la sută mai sînt țărani. „Țărani", adică ocupați cu agricultura, cu oile și cu vacile, cu muncile și cu zilele calendarului hesiodic, dar țărani care, scoși din exotismul baladei montane și plantați în lumea rodă a văii de azi a Lotrului, arată cu totul altfel decît strămoșii, decît părinții, decît ei înșiși cei de ieri. Ei au trecut de la viața lor veche, cu șanse mici, de la o economie sumară și strînsă, deseori autarhică, la avantajele largii deschideri industriale a zonei și ale structurilor social-culturale polarizate de ea. Lucrează cu unelte moderne, își decorează casele cu scumpe adaosuri de uz tîrgovel, copiii lor învață la liceu. Firesc, niște lucruri s-au pierdut, dar pierderile, în contabilitatea prezentului, afirmă tot mai puțin, adesea se micșorează pînă la anulare, adesea se transformă chiar în cîștig. La cîțiva kilometri de Voineasa, în satul Mălaia (sediul altei hidrocentrale a Lotrului), apele lacului de acumulare au acoperit nu doar vreo 45 de gospodării, ce s-au nevoit a se strămuta, dar și vreo 30 de hectare de luncă, adică o treime din pămîntul arabil al oamenilor. Dar gospodăriile strămutate alcătuiesc un nou cartier al Mălaiei, cu prestanță architectonică invidiată de toți, iar pămîntul pierdut, înghițit de valuri, iese deasupra, peste valuri, în alte locuri, iese chiar mai întins, iese chiar mai bogat, captarea afluenților Lotrului însemnînd nu 30, ci de 30 de ori mai multe hectare salvate de inundații, redate agriculturii.

Cadrul cel mare al noii geografii — și al noii civilizații — din vatra Carpaților este încă în plină constituire. Noutățile încă se nasc, aglomerîndu-se de la an la an. Cum vor arăta munții noștri — și apele despletite din ei — în anul de culme al actualului cincinal, cînd, potrivit programelor dezvoltării, 24 la sută din energia țării vor fi furnizată de hidrocentrale ? Cum vor arăta aceiași munți pe culmea mileniului ?

Incintă de viață din vremi imemoriale, revelînd lucrarea harnică și tenace — azi mai intensă ca niciodată — a omului creator de istorie și de peisaje, Carpații se vor redescoperi pe ei înșiși într-o imagine de nevisat.

ILIE PURCARU

O ÎNDATORIRE PATRIOTICĂ DE PRIM ORDIN A FIECĂRUI CETĂȚEAN

Întărirea vigilenței și combativității în apărarea secretului de stat, a cuceririlor revoluționare ale poporului

Înfăptuirea neabătută a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism înscrie an de an succese de seamă în măreața operă de transformare revoluționară a țării, în procesul de edificare a celei mai drepte și mai echitabile orînduiri sociale pe pămîntul patriei străbune, în drumul avîntat al poporului nostru spre progres și civilizație tot mai înalte. Sub conducerea înțeleaptă a Partidului Comunist Român, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, proeminentă personalitate istorică, revoluționar consecvent și patriot înflăcărat, luptător neobosit pentru pace și înțelegere între popoare, oamenii muncii obțin rezultate remarcabile în îndeplinirea și depășirea sarcinilor ce le revin, sporesc continuu avuția națională, îmbogățesc zestrea materială și spirituală a națiunii noastre socialiste, conferă chip nou tuturor localităților și zonelor patriei, afirmînd prin fapte o cultură nouă, superioară a muncii și a vieții în toate domeniile. Izbînzile obținute de poporul român în făurirea noii sale istorii, a propriului viitor luminos sînt larg cunoscute și apreciate, îndeosebi cele realizate în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, cea mai glorioasă din întreaga existență multimilenară a poporului nostru, pe drept cuvînt și cu legitimă mîndrie denumită „Epoca Nicolae Ceaușescu". Sînt realizări grandioase care insuflă sentimente de mîndrie patriotică, de adîncă satisfacție, dar, în același timp, presupun o mare răspundere față de țară și de valorile ei supreme, **„Orînduirea noastră — subliniia tovarășul Nicolae Ceaușescu — este puternică, de neclintit, ea se bazează pe voința de fier a poporului, căruia nimeni nu-i mai poate smulge mărețele cuceriri revoluționare, care-și făurește azi destinul liber și neatîrnat".**

Strîns împletit cu consolidarea noilor relații și realități sociale — determinate de marile transformări înnoitoare ce poartă pecetea gîndirii și acțiunii revoluționare a secretarului general al partidului — are loc dezvoltarea și adîncirea continuă a democrației muncitorești-revoluționare, plenar afirmate prin participarea tot mai activă a celor mai cuprinzătoare categorii de cetățeni la soluționarea problemelor vieții economice și sociale. Calitatea oamenilor muncii de proprietari, producători și beneficiari se fructifică, practic, prin promovarea pe scară din ce în ce mai largă a principiilor autoconducerii și autogestiunii, în strînsă și indisolubilă legătură — corespunzător cerințelor obiective ale evoluției societății — cu întărirea rolului statului, exponent al voinței și intereselor întregii națiuni.

Toate aceste profunde realități sociale implică din partea fiecărui cetățean o înțelegere superioară a răspunderilor față de patrie, partid și popor, dovedită prin comportare exemplară în orice împrejurare, maturitate politică și civică, spirit revoluționar, capacitate de dăruire pînă la sacrificiu, patriotism ardent, trăsături proprii omului nou, conștiinței socialiste afirmate în toate împrejurările.

Cu cît sînt mai importante rezultatele muncii pline de abnegație a întregului popor, cu atît ele se cer mai atent și mai bine protejate față de oricine și orice le-ar putea diminua sau știrbi; apărarea roadelor muncii, ca de altfel apărarea tuturor valorilor existente pe pămîntul strămoșesc sau legate de glia străbună, constituie o cerință esențială a fiecărui comunist, a fiecărui om al muncii, a fiecărui cetățean, o îndatorire patriotică fundamentală. Interesele superioare ale patriei și poporului solicită maximum de atenție și de responsabilitate, exclud orice atitudine de libertinism sau voluntarism, de neglijență și superficialitate. Cînd e vorba de ocrotirea valorilor fundamentale, nemijlocit legate de bogăția și interesele țării, de apărarea integrității, libertății, independenței și suveranității ei, trebuie avut în vedere, în mod neslăbit, că acestea sînt valori supreme, iar marea răspundere față de ele nu are și nu poate avea un caracter facultativ, benevol. Sînt valori care se cer respectate, asigurate și întărite fără preget prin atitudine intransigentă fermă, prin măsuri decise, față de care să nu se permită nici un compromis.

În categoria modalităților menite să ocrotească roadele muncii și capacității creatoare ale poporului, garantarea cuceririlor revoluționare, apărarea țării, a dreptului său inalienabil de a se dezvolta fără nici un amestec din afară, un loc de primă importanță îl dețin prevederile legale — deosebit de clare, pe deplin fundamentate — privind respectarea secretului de stat. Avînd, prin ele însele, o însemnătate aparte, aceste reglementări își sporesc actualitatea pe măsură ce sporește avuția națională, se amplifică datele și informațiile de importanță deosebită pentru întreaga societate, tot mai importante în condițiile avîntului fără precedent al științei și tehnicii, ale participării țării noastre la circuitul mondial de valori materiale și spirituale.

Așa cum prevăd Directivele Congresului al XIII-lea al partidului, sarcinile și orientările trasate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, importanta etapă ce urmează a fi parcursă în dezvoltarea patriei noastre are ca obiectiv central atingerea unei calități noi, superioare în toate domeniile, realizată în principal pe calea dezvoltării intensive, prin valorificarea tot mai bună a potențialului acumulat, prin aplicarea largă a cuceririlor revoluției științifice și tehnice. Documentele partidului nostru consacră cu consecvență și limpezime rolul însemnat al științei ca forță de producție. Eforturile constructive ale cercetătorilor, specialiștilor, cadrelor tehnice, inovatorilor, coordonate de Consiliul Național al Științei și Învățămîntului, conduse cu înalt prestigiu și competență de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, înscriu noi rezultate notabile în tezaurul cunoașterii științifice, pun la dispoziția economiei naționale alte și alte rezultate de seamă, care constituie parte intangibilă din avuția întregului popor, cerîndu-se respectate și ocrotite ca atare.

Complexitatea mereu crescîndă a vieții social-economice și a activității statului, progresele în domeniile cercetării științifice și al aplicării roadelor acestor cercetări determină creșterea numărului de persoane ce, prin natura atribuțiilor de serviciu, au acces sau lucrează cu date și informații care constituie, conform legii, secret de stat. Tocmai aceste situații noi fac, în continuare, necesară o sporire și mai puternică a vigilenței revoluționare, a spiritului combativ pentru păstrarea secretului de stat.

Este cunoscut faptul că, după Congresul al IX-lea, datorită activității dinamice, pătrunsă de înaltă grijă pentru destinele patriei, pentru edificarea unei lumi mai bune și mai drepte desfășurate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, Român a dobîndit, pe plan mondial, un prestigiu fără precedent. Țara noastră se înscrie cu o contribuție tot mai marcantă la diviziunea internațională a muncii, în schimburile economice dintre state. Promovînd relații strînse de colaborare activă, pe baza respectării principiilor independenței, suveranității și neamestecului în treburile interne, statul român contribuie la menținerea climatului de coexistență pașnică, de conlucrare pe plan mondial, slujind înainte de toate, cum e și firesc, interesele propriului popor. Condițiile specifice în care se desfășoară activitățile pe plan internațional, contradicțiile existente în lume, accentuarea decalajelor între nivelurile de dezvoltare, lupta pentru reîmpărțirea lumii în sfere de influență, diferitele manifestări ale politicii agresive, de amenințare și dictat impun menținerea vie a vigilenței față de orice act sau intenție de lezare a intereselor țării, de știrbire a valorilor întregului popor. O regulă elementară este în acest sens păstrarea riguroasă a datelor și informațiilor cu caracter secret. Nici un stat nu ignoră — în ceea ce-l privește — această cerință; oriunde în lume se iau măsuri de protejare a datelor și informațiilor cu caracter secret, în virtutea drepturilor pe care le conferă suveranitatea de stat.

Dată fiind importanța sa deosebită, păstrarea secretului de stat și de serviciu constituie obiectul unor reglementări legale, limpezi și unanim cunoscute. Ca orice normă juridică, ele trebuie respectate cu strictețe de către toți cetățenii, prin însuși faptul că sînt consacrate prin lege, că reprezintă voința și interesele întregului popor exprimate în forma solemnă a normelor de drept. Dar importanța domeniului reglementat, a valorilor ocrotite, precum și consecințele eventualelor nerespectări ale reglementărilor, riscurile inadmisibile care s-ar crea prin nesocotirea normelor de apărare a secretului de stat obligă, cu atît mai mult, pe toți oamenii muncii, pe toți cetățenii să dea dovadă de grijă și atitudine activă, corectitudine și responsabilitate, preîntîmpinînd și în acest domeniu orice manifestare, voită sau involuntară, de superficialitate, de indiferență, de nesăbuință. Nimănui nu i se poate permite să trateze cu ușurință normele legale privind păstrarea și circulația datelor și documentelor secrete, accesul la ele, să dea dovadă de slăbiciune față de încercările, directe sau indirecte, ale unor cercuri și servicii străine interesate de a intra în posesia lor. Datoria indiscutabilă a fiecărui comunist, a tuturor cetățenilor este să respecte riguros reglementările, să preîntîmpine încălcarea lor, să adopte o atitudine combativă, intransigentă față de orice act sau manifestare de neglijență, față de cel mai mic indiciu de neloialitate față de interesele țării, ale societății noastre.

Majoritatea covîrșitoare a populației înțelege importanța regulilor instituite în legătură cu păstrarea, manipularea și folosirea documentelor ce conțin secrete și le respectă, așa cum se cuvine, cu strictețe. Reamintirea lor periodică, desfășurarea unor acțiuni de cunoaștere și aprofundare a normelor legale de explicare a importanței lor este însă permanent necesară, pentru a exista garanția deplină că nimeni nu uită și nu ignoră aceste importante norme legale.

Activitatea politico-educativă a organelor și organizațiilor de partid trebuie să aibă în vedere menținerea mereu trează a combativității și intransigenței revoluționare, a spiritului de răspundere față de apărarea muncii creatoare și rezultatele ei obținute prin efort de inteligență, talent și dăruire de către fiecare colectiv de oameni ai muncii. În acest sens organizațiile de partid, de masă și obștești, toate organismele ce fac parte din Frontul Democrației și Unității Socialiste sînt datoare să inițieze cu regularitate acțiuni care să contribuie la cunoașterea, aprofundarea și respectarea strictă a prevederilor legii privind apărarea și păstrarea secretului de stat. Se impune ca, acolo unde situațiile concrete fac utile asemenea intervenții, să se organizeze discutarea exemplificată a unor abateri datorate neglijenței, lipsei de prevedere sau superficialității, care, chiar dacă nu au adus prejudicii imediate, pot încuraja indiferența, subestimarea pericolului potențial pe care îl reprezintă nesocotirea legii.

Activitatea educativă, de popularizare a legii și de întărire a climatului de legalitate este, în privința apărării secretului de stat, cu atît mai utilă cu cît, uneori, încălcarea normelor este disimulată în formele aparent inofensive ale sporovăielii, lăudăroșeniei, credulității. Trebuie spus răspicat și înțeles întocmai: discuțiile amicale, firea deschisă sînt calități valabile pînă la secretul de stat. De aici încolo au prioritate interesele supreme — prevederea legală. Tot ceea ce nesocotește această optică nu se mai numește volubilitate, ci flecăreală, nu se mai numește prietenie și, în situații extreme, poate să nu se mai numească greșeală, ci trădare.

Ar fi eronat să se considere că respectarea secretului de stat constituie o preocupare ce cade exclusiv în sarcina celor ce au acces la documente secrete ori a organelor competente să le apere. Păstrarea datelor și informațiilor secrete privește în modul cel mai direct colectivele de muncă în totalitatea lor, pe toți cetățenii, întreaga societate. Deci toți membrii societății trebuie să dovedească o atitudine activă, responsabilă în această privință. Nimeni nu pledează pentru un climat de suspiciune și neîncredere, dar nici nu se poate admite indiferența față de neglijență, toleranță față de palavragii, îngăduință față de cei care, cu iresponsabilitate, ar trata documentele secrete ca pe o maculatură, ce ar transforma datele secrete în subiect de discuții particulare și, cu atît mai mult, față de — excepția excepțiilor — cei care, lipsiți de orice scrupule, ar înstrăina în mod deliberat date sau informații cu caracter secret. A închide ochii în fața unor asemenea abateri sau slăbiciuni înseamnă a da dovadă de lipsă de combativitate, a se asocia lipsei de răspundere a celui care greșește, înseamnă a-și întoarce privirea de la interesele supreme ale poporului, ale țării. Iată pentru ce climatul de seriozitate și responsabilitate, de fermitate și combativitate față de orice act, gest sau atitudine care ar nesocoti regulile respectării stricte a secretului de stat se impune ca o cerință obiectivă la nivelul întregii societăți.

Țara noastră parcurge o nouă etapă, deosebit de importantă, în drumul său neabătut spre culmile civilizației socialiste și comuniste. Așa cum prevăd Directivele Congresului al XIII-lea al partidului, în perioada 1986—1990, România va depăși stadiul economic de țară în curs de dezvoltare, ajungînd la nivelul de țară cu nivel mediu de dezvoltare economică. Este un obiectiv strategic de rezonanță istorică, deschizător de largi orizonturi pentru generațiile actuale și viitoare ale națiunii noastre socialiste. Înfăptuirea lui depinde numai și numai de munca plină de abnegație a întregului popor, desfășurată în deplină unitate în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, oamenii muncii avînd mereu vie în conștiință mărea răspundere față de patrie și partid, față de propriul viitor fericit și de viitorul celor ce vor urma. Conștiința de a fi stăpîni și creatori liberi pe aceste minunate plaiuri, păstrate și transmise din strămoși în strămoși cu atîta iubire de glie, demnitate și spirit de sacrificiu, înseamnă și obligă la o înaltă atitudine față de muncă și față de răspunderile civice, la ordine și disciplină, la vigilență și combativitate. Așa cum reliefează documentele de partid, sarcinile și orientările tovarășului Nicolae Ceaușescu, în orice împrejurare trebuie să se manifeste spiritul revoluționar, seva vie a conștiinței înaintate, de la combaterea și înlăturarea a ceea ce este vechi și perimat la afirmarea a ceea ce este nou și valabil, de la promovarea noului la apărarea noului. Astfel își va realiza patria noastră mărețul ei destin, astfel își va asigura poporul înfăptuirea marilor sale idealuri de prosperitate materială și spirituală, de fericire și progres.

> *„Societatea socialistă și comunistă pe care o edificăm în România presupune o largă democrație, participarea activă a maselor populare, a poporului la conducerea vieții economice și sociale, a întregii societăți — și aceasta cere să asigurăm întronarea trainică în toate sectoarele de activitate a unui înalt spirit de responsabilitate, de ordine și disciplină socială".*
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**

(Articol apărut în ziarul „Scînteia" nr. 13 671 din 6 august 1986)

Dialog într-un avanpost al noului

Sînt în biroul inginerului șef. Urmăresc ce se întîmplă, fără să mă fac într-un fel simțită, dar sînt cu toate antenele reportericești pe... recepție. Dacă n-aș fi avut datele inițiale despre Grigore Nelepcu aș fi încurcat, să-l încadrez între un student în anul IV, după statură și chip, și un încercat profesor, după maturitatea gîndirii, după siguranța cu care spune da, nu la unele soluții care antrenează milioane de lei.

Ușa aici este larg deschisă, chiar cînd este... închisă. Nu se abuzează de timpul inginerului șef, intră doar cine are realmente treabă. Fabrica de elemente pentru automatizări are jumătate din vîrsta inginerului șef, care nu a împlinit 41 de ani. Ce mai știu ? Omul cu aspect de student are o deosebită memorie pentru datele afective. Mai știu multe, dar dacă nu păstrez restul pentru dialog, ne veți mai citi ?

— Ce vă dă această siguranță, tov. Grigore Nelepcu ?

— Nu-mi dau seama ce vă face să mă judecați așa. Sînt un om care știe precis ce vrea, care știe precis ce are de făcut din moment ce mi-am ales drumul spinos al cercetării, dar nu am siguranța celui care crede că orice întreprinde reușește. Mă simt chiar puțin timorat în fața unui om prea sigur.

— Timorat sau îl invidiați ?

— Să rămînem la prima formulare, e mai aproape de ceea ce simt. De altfel, sînt nuanțe distincte, mă timorează impertinența care ascunde mediocritatea, niciodată multa știință de carte a unui om de valoare.

— Sînteți „amestecat" în elaborarea calculatorului de proces. Ce rol joacă în producție ?

— Acest tip de calculator este corelat direct cu mașinile, omul programează și... privește.

— În ce an ne plasăm, dacă am început cu prima dumneavoastră contribuție la creația științifică ?

— Sîntem prin 1973. Primul nivel de automatizare al producției fusese depășit, operatorul era invadat, pur și simplu, de parametri, de cifre, de situații critice. Nu mai putea să facă față la pupitrul de comandă. Aceste informații în fracțiuni de secunde trebuiau prelucrate și așa a apărut necesitatea calculatorului de proces.

— Ați fost creierul lui ?

— Nu singurul. Am condus colectivul F.E.A. — și am colaborat cu I.P.A. Ne-am pus toți în funcțiune „motoarele" gîndirii și am introdus în fabricație, în 1976, primul calculator de proces românesc FELIX C32P.

— Etapă depășită a gîndirii dumneavoastră. Treceți la calculatorul ECAROM ?

— N-ați stat degeaba la mine în birou, ați intrat în atmosfera noastră de lucru, cu mare precizie.

— Vă mir ă ? !

— După alți trei ani, folosind ultimele creații ale industriei de componente electronice, anunțăm calculatorul cu microprocesoare, un salt firesc al gîndirii inginerești.

— Ce particularități aveau creatorii de tehnică nouă din 1976 ?

— Erau numai stagiari.

— Tineri, îndrăzneți. Tovarășe Grigore Nelepcu, la evaluarea inteligenței adăugați și îndrăzneala ?

— Maturitatea profesională se probează cu fapte, care uneori trebuie să fie și curajoase.

— Deci eram în 1976...

— Am avut nevoie de trei ani și o lună pentru calculatorul cu microprocesoare.

— Mai țineți cont de o lună ?

— Ați stat vreodată față în față cu o problemă care părea imposibil de rezolvat și deodată soluția ?... Cînd nu mai era nici o speranță se aprinde o luminiță ! Ne apropiem timid, nu ne vine să credem. Să fie așa de simplu ? Cum nu ne-am gîndit ! De cele mai multe ori „minunea" se întîmplă în ultimul ceas, la noi în ultima lună. De aceea o reținem, are o mare valoare afectivă.

— Aveți amintiri puternice ?

— Chiar dureroase. Întrebați-mă despre ceva mai plăcut.

— Expansiunea inteligenței la F.E.A. este un subiect convenabil ?

— Sînteți pe față, cum spunem noi. Cercetarea este gîndită ca un avanpost al progresului. Prima mare problemă cu care ne-am confruntat, noi, tinerii, era extrem de serioasă. F.E.A. trebuia să pună capăt importului, să fie capabilă să fabrice la fel de bine ca marile firme de specialitate, să nu mai aducă aparate din străinătate, ci să vîndă în străinătate.

— Pînă unde ajung astăzi produsele dumneavoastră, numai cu concepție românească ?

— Europa, America, Orientul Apropiat.

— Ați simțit din facultate că la F.E.A. nu se pierde timpul cu acomodarea ?

— Ne-am format chiar din mers, toți care aveau atunci 23 de ani și au venit odată, toți sînt șefi de colective.

— După o experiență de 18 ani mi se pare firesc...

— 18 ani și o lună... În memoria mea vîrsta e eșalonată pe probleme. Între anii cutare și cutare am fost ocupat cu...

— Haideți să încercăm și noi portretizarea dumneavoastră, așa pe ani.

— Stagiatura am făcut-o la proiectare, ocupîndu-mă de echipamentul pentru automatizarea cu tranzistoare, este perioada de viață pînă la 26 de ani.

— Mai departe...

— Între 26 și 30 de ani am fost șef de atelier, m-am ocupat, într-o succesiune logică, de fabricația elementelor pe care le proiectasem înainte.

— După 30 de ani !...

— Vîrsta aceasta debuta cu proiectarea calculatorului de proces. Se căuta cineva cu puțin curaj și multă inconștiență.

— Ați fost bine ales ?

— Ador autoironia. Producția este foarte interesantă, dar există tot timpul pericolul plafonării, repetîndu-se operațiile. Am o deformație profesională, preluată de la calculatorul de procese, care a fost dotat cu o funcțiune suplimentară, deloc complicată, dar originală : autotestul. Înainte de a da comenzile, calculatorul se verifică, se analizează.

— Mintos calculator...

— Este obligatorie această introspecție, dacă nu este în totalitatea facultăților un calculator poate provoca mari daune. Atunci i se prevede această rutină de test, care la om nu dă aceleași rezultate, pentru că este greu să nu mai corespunzi.

— Dumneavoastră vă supuneți testării ?...

— Deseori, din spaima de a nu rămîne în urmă, de a nu fi depășit de progres, de a nu fi luat de... ape. N-aș vrea să ajung, cum spune un principiu celebru, la nivelul maximei incompetențe. Mă privesc în această „oglindă", fără nici o îngăduință. Nu cumva ?

— Spuneți un lucru extrem de interesant, de adevărat, de dureros...

— Vorbesc foarte deschis. În tehnică, în știință, evoluția este fantastic de rapidă. Cînd ajungi, la un prag, cît mai înalt, cînd crezi că ești cît de cît la curent, constați că deja cunoștințele s-au învechit. Inginerul șef poate fi propulsor, dar poate fi și frînă, dacă nu se judecă cu sinceritate, fără menajamente, dacă nu lasă locul altuia cînd simte că este depășit.

— Fără politețe exagerată din partea mea, cred că vă păstrați în zona maximei competențe... Brevetele de inventator la o distanță de 2—3 ani denotă salturi calitative, nu regres.

— De cînd ne ocupăm de această familie de calculatoare, la intervale de 2—3 ani, cu vechii și buni mei prieteni, inginerii Constantin Rădescu, Vasile Dan, George Velea, Doru Ionescu, brevetăm cîte un produs. Nu vreau să credeți că lucrurile merg ca pe roate, că totul e roz și am să vă povestesc unul din trecutele noastre necazuri. Cînd am deviat profilul către comenzi numerice pentru automatizarea strunguri-lor, frezelor, am pus întîi în funcțiune autotestul, care mi-a dat „liberul", și apoi au început durerile...

— Este o consecință firească, lucrați într-o fabrică modernă, destinată noului, orice faceți este nou și, deci, supus criticii, perfecționării.

— F.E.A. respiră prin toți porii economiei naționale, este expresia simplă și eficientă a muncii noastre. Nu există un singur loc de muncă din România fără piese F.E.A. Necesitatea autocontrolului este impusă la maximum de perturbațiile dinafară, cu un nivel destul de ridicat, dar cu mare efect constructiv.

— Critic !

— F.E.A. înțelege ce vreau eu să spun ! V-am vorbit de mașinile cu comenzi numerice. Nu erau convenabile în exercițiul muncii pentru că nu erau suficient de robuste. Oamenii care le manevrau se găseau pe diverse trepte ale calificării profesionale. Am dat de o parte comoditatea, orgoliul profesional, am reproiectat echipamentul, care în sfîrșit i-a mulțumit și pe fabricanții de mașini-unelte din Cluj-Napoca, Oradea, București.

— Cei mai pretențioși ?

— Nu iartă nimic, dar sugestiile lor au fost constructive pentru noul produs NUMEROM 530 M. Cu atît mai mult fericitările lor au o valoare deosebită pentru noi, deoarece ei, folosind mașinile în fiecare zi, știu despre ce vorbesc.

— De 18 ani și o lună la F.E.A., de 17 ani căsătorit.

— De 17 ani și o lună.

— Nu se poate ! Aniversați căsătoria lună de lună ?

— Studenții fac practică în iulie.

— Nu vă înțeleg !

— Atunci am cunoscut-o pe soția mea, era studentă, eu inginer stagiar. Imediat ne-am căsătorit.

— Puternicul compartiment de concepție de la F.E.A. poate fi supranumit sectorul „materie cenușie" ?

— Acesta este scopul lui, să trebuie să fie un gînditor. El nu este un filozof, nu scrie cărți, nu elaborează tratate, dar se „joacă" cu desenele, cu planșele și acolo precis mijește, scînteiază acea luminiță, pe care cînd o vedem sîntem fericiți ; un nou aparat care poate în ființa lui este un „copil" întreg, cu ochi, nas, gură, e frumos, deștept.

— Vă iubiți mult „copiii" de la F.E.A. ?

— Cu dragoste părintească, chiar cînd nu sînt foarte reușiți. Ca-n viață totuși, îi ocrotim.

— Dumneavoastră ați fost „aruncat" direct în producție. Procedați la fel cu noii veniți ?

— Nu aduc o critică celor care m-au primit astfel, în fabrică se poate învăța și așa. Nu spune zicala că înoți dacă ești aruncat în apă ? ! Stagiarul azi este foarte bine pregătit din facultate, stăpînește sistemele de microprocesoare, de programare, creierul lui trebuie „stors" în consecință. Dacă el este trimis să facă o „plimbare" de acomodare printr-o secție de producție, să mai treacă pe la un sector economic, așa-zisa familiarizare, e numai pierdere de timp. Folosirea neraționlă a puterii și dorinței lui de a lucra poate să lase un gust amar. Acesta-i punctul meu de vedere la care adaug însă o condiție obligatorie. La început absolventul nu poate fi repartizat să rezolve singur o problemă de cercetare. Tandemul — tînăr, mai vîrstnic — este obligatoriu. Absolventul dacă are lîngă el un coleg stăpîn pe deplinătatea mijloacelor de expresie inginerească devine repede un mare specialist, un om în întregime format.

— Ați părăsit memoria... pe ani ? De cînd sînteți inginer șef ?

— De 7 ani fără o lună.

— Dialogăm cu plus și minus...

— Era septembrie cînd am fost numit, luna marilor emoții pentru mine. Început de an școlar, de an universitar...

— Început de drum pentru inginerul șef.

— Exact.

— Din F.E.A. s-au „rupt" alte patru fabrici. Nu v-a tentat să urmați una din ele ? Fabrica de calculatoare, de exemplu.

— Consecvența pentru mine este o condiție a performanței. Gîndească tot timpul. Uneori poate că nu aprofundăm suficient, nu găsim cele mai bune soluții, dar cine lucrează aici

— Cum vă feriți de spaima dumneavoastră, rutina ?

— Printr-o metodă personală. Port discuții aprinse cu prietenii mei, din fabrică și de la Politehnica. Și ei și eu ne înarmăm pînă-n dinți cu noutăți, cu metode de cercetare, cu direcții pe spirală și lansăm idei, care pe moment ni se par imposibil de atins.

— Vă jucați de-a descoperirile ?

— Cam așa, și iese încă un prototip, cum a fost ultimul, de foarte mare succes.

— Dacă aș fi directorul F.E.A. v-aș obliga să stați toată ziua de vorbă cu prietenii dumneavoastră.

— S-a gîndit și tovarășul Gheorghe Pârvu, dar planșele, hîrtiile cine le rezolvă ? Dacă o să ne mai rămînă timp o să vă vorbesc și despre birocrație... Acum cîțiva ani cînd eram tineri ingineri și nu ne ocupam de viitorul fabricii ca acum, ci de prima treaptă a producției, prietenii mei, inginerii Doru Ionescu și Viorel Ioniță, mai ales el, visau la un nou sistem de automatizare, extraordinar de eficient. Astăzi unul din marile succese F.E.A., sistemul de automatizare analogic, a plecat de la acele clipe amicale pe care noi le credeam doar exerciții de retorică inginerească.

— Dacă o să avem timp, ați spus... avem ! Să vorbim și despre ceea ce se irosește din eficiența timpului de gîndire !

— Hîrtiile inutile. Uneori ne pierde entuziasmul pentru că formalitățile se transformă în piedici. Este un exemplu, cunoscut de toți producătorii F.E.A., de la prima linie a unui circuit imprimat și pînă la proba finală sînt necesare, în medie, 5—6 luni. Pentru aprobarea hîrtiilor... dublu.

— N-ați căutat o soluție ?

— Am încercat să facem proiectarea și rezolvarea hîrtiilor în paralel, dar fără succes. De ce atîtea tergiversări, de ce atîtea aprobări ? La mai multe semnături răspunderea se împarte, devine difuză.

— E punctul de vedere al inginerului șef care aprobă, sau al autorului de prototipuri care obține semnături ?

— Nu mă încurcați ! La F.E.A. hîrtiile au un drum scurt atît cît este normal pentru ordinea și disciplina producției.

— Cum dumneavoastră fructificați discuțiile, poate iese ceva și din convorbirea noastră ?

— O mașină sigur nu, dar cert obligații morale mult mai mari. Cum ar fi dacă mîine, după ce am pledat pentru exigență profesională, pentru dragoste pentru ceea ce facem, trecînd printr-o secție aș întîlni un om care lucrează prost și m-aș face că nu-l văd ? ! Cum ar fi dacă, mîine, după ce am pledat pentru autotest nu m-aș mai privi în „oglinda" mea ? ! În acest sens cred că n-am pierdut timpul nici doi.

— Două ore !

— Și cincisprezece minute.

CARMEN DUMITRESCU

— În anul 1990 produsele unei ramuri de vîrf a economiei naționale, industria electronică, inclusiv mijloace ale tehnicii de calcul, vor spori cu 210 la sută față de 1985. Mijloace adecvate pentru noul drum de luptă și muncă.

— Dublarea pînă în 1990 a productivității muncii prin modernizarea proceselor de producție, automatizare, robotizare și cibernetizare, este unul din cele mai importante obiective stabilite de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român.
România socialistă pe noi trepte de progres și civilizație...

Idei în bloc

A mai fost dat un bloc în folosință. La prima vedere, s-ar zice că nu-i un eveniment deosebit decît pentru proaspeții locatari. Ar fi de remarcat, tot dintr-o privire, sobrietatea reținută a clădirii în albul ei strălucitor, ce pare a se exprima prin volum. Atît proiectantul cît și constructorul s-au străduit — și au reușit — să lase din tiparele obișnuite. Curbura construcției urmărește cu precizie traiectul soarelui, realizînd o permanentă expunere la lumină. Încadrarea arhitecturală inspirată, la punctul de intrare în Timișoara dinspre Arad, peste drum de noul parc botanic al municipiului de pe Bega, face și ea din blocul Mărăști o reușită a celor ce l-au gîndit, proiectat și construit.

O întîlnire cu specialiștii îți dezvăluie și ceea ce nu ai cum remarca la prima vedere. Dincolo de aspectul variabil și totodată plăcut al fațadelor, obținut prin repetarea unor elemente de decor, blocul Mărăști constituie un unicat în țară. Împreună cu proiectantul (Institutul de proiectări — Timișoara) constructorul (Trustul antreprize generale de construcții-montaj Timișoara) a adus o serie de îmbunătățiri privind tehnologia de execuție a lucrărilor ca și confortul locatarilor. Construcția — aflăm de la ing. Aurel Zăvolan, directorul trustului, încorporează soluțiile a cinci brevete de invenție și a cinci certificate de inovație (interlocutorul nostru fiind, el însuși, unul dintre inventatori). La realizarea blocului din Piața Mărăști — proiect unicat al IPROTIM — s-au întîlnit deci zece elemente de noutate. Enumerarea lor va avea, desigur, multe de spus chiar și unui nespecialist. Cele cinci invenții sînt : Panou prefabricat pentru perete exterior, Utilizarea și dozarea superplastifianților la betoane transportate pe șantiere, Instalație pentru buciardarea fețelor plane, Instalație adaptabilă pentru autobetoniere în vederea dozării superplastifianților și betoanelor transportate pe șantier, Schela de cadre metalice asamblate pentru lucrări de tencuieli și finisaje. Inovațiile se referă la : Utilizarea plastifianților la mărirea lucrabilității betonului, Căi de reducere a consumurilor de energie la pereți despărțitori turnați în baterie, Tehnologii de finisare a panourilor exterioare pe liniile de fabricație, Pereți despărțitori din materiale obținute cu consum redus de energie, Dispozitive de decorare a tiparelor de la panourile mari. Sînt invenții și inovații ale anului 1985 experimentate și aplicate acum cu succes în domeniu, urmărind și împlinind mai multe deziderate: mărirea productivității muncii, reducerea manoperelor de execuție pe șantiere, creșterea gradului de confort al oamenilor, utilizarea din plin a produselor de vîrf din industria materialelor de construcții. Din explicațiile șefului compartimentului tehnologic de la Centrala trustului de construcții timișorean, Ioan Koreck, multe sînt demne de interesul cititorilor : „La reușita ansamblului, proiectantul și constructorul au adus elemente de noutate menite să îmbunătățească condițiile de izolare termică și fonică, să asigure un sistem funcțional eficient al spațiului de locuit, să elimine pierderile de căldură, să găsească soluții de finisaje interioare și exterioare care să creeze o ambianță cît mai plăcută atît pentru locatari, cît și pentru trecători. Dintre particularitățile de concepție — proiectare cea mai importantă este, fără îndoială, alegerea unei structuri de parti liber. Cu alte cuvinte, pereții de compartimentare interioară pot fi astfel deplasați, încît să se creeze sisteme funcționale diferite, în raport cu nevoile familiei la un moment dat. Așadar, funcțiile camerelor pot fi schimbate, nerămînînd fix decît spațiul rezervat instalației sanitare". Proiectantul a conceput structura cu un grad ridicat de industrializare, în afara stîlpilor de susținere restul elementelor fiind prefabricate. Pereții de compartimentare, realizați industrializat, au în compoziție un beton ușor, spumos, cu aer antrenat (pori interiori) ceea ce permite desfacerea lor cu ușurință pentru eventualele modificări dorite de locatar. Se poate, deci, scoate sau adăuga un perete, după necesități. În ceea ce privește pereții exteriori, s-a realizat o creștere a izolației termice prin utilizarea unor materiale cu capacitate mărită de izolare. Betonul obișnuit, betonul greu, fabricat din pietriș și nisip are — după cum se știe — proprietăți de izolare foarte reduse. De aceea, a fost înlocuit cu așa numitul beton ușor, conținînd în compoziția sa granulit și cenușă de termocentrală, care dublează practic rezistența termică. Grosimea termoizolației a fost mărită și s-au luat, în același timp, măsuri pentru reducerea la maximum a zonelor reci din structura panoului — spațiile de legătură fără material termoizolant.

Merită a fi reținute și numele principalilor realizatori ai acestei construcții unicat : arhitect Nicolae Gîrbeanu și inginer constructor Decebal Anastasescu. Dorința lor și a colectivelor pe care le-au condus a fost aceea de a face mai frumos și mai bine, o trăsătură comună a constructorilor timișoreni, oameni ce-și îndreaptă permanent căutările spre creșterea valorilor arhitecturale ale orașului de pe Bega.

LIANA MOLNAR ■

Blocul din fotografie nu este unul obișnuit. Fără intervenția unui magician, apartamentele își pot schimba geometria, pereții, grație unor soluții deosebit de ingenioase, putîndu-se deplasa cu ușurință, modificînd astfel structura camerelor, potrivit dorinței locatarului. De altfel, blocul Mărăști, din Timișoara, mai oferă și alte surprize, construcția beneficiind de noutăți tehnice cuprinse în nu mai puțin de cinci brevete de invenții și tot atîtea certificate de inovație.

Căutări dedicate mai binelui

Imaginea cercetătorului izolat în tăcerea laboratorului său a pălit de mult. Trecute sînt și vremurile cînd o mină de oameni ai Institutului de Cercetări Textile era solicitată doar ocazional. Specialiștii sînt astăzi, după cum afirmă cercetătorul științific Pompiliu Popescu, implicați de sus pînă jos", iar faptul că asistența tehnică acordată de oamenii institutului în întreprinderi se ridică la 35 000 ore pe an demonstrează interesul pentru un cît mai bun mers al producției. Scopul urmărit, atît de industrie cît și de cercetare, este comun și vizează, printre altele, o nouă calitate a rezultatelor muncii fiecăruia.

Activitatea de invenții și inovații (reorganizată la Institutul de Cercetări Textile în cursul anului 1985) a fost axată în bună parte pe îmbunătățirea calității produselor. Prin cicluri de teme care vizează tocmai această îmbunătățire a calității, specialiștii institutului și-au propus instruirea personalului laboratoarelor de investigare din întreprinderi, pe sectoare : lînă, bumbac, mătase, in, cînepă, tricotaje, nețesute. Sînt, de asemenea, difuzate în întreprinderi culegeri de lucrări de cercetare încheiate și valorificate, care-i pot informa pe cei interesați asupra tuturor noutăților care vizează progresul tehnic. Lucrări comune ale institutului cu secțiile de cercetare din centrale industriale, cu colective din întreprinderi sau institute de învățămînt superior se referă, în exclusivitate, la probleme de calitate. Se caută împreună cu institute de cercetare cu caracter aplicativ obiective care să promoveze tehnica de vîrf : microelectronica, automatizarea, cibernetizarea, tehnica de calcul. În intenția celor de la I.C.T. se află dezvoltarea secției de construcții a aparatelor de laborator, în vederea realizării unei aparaturi de nivel tehnic mondial. Există, deja, cîteva stații pilot de producție profilate pe această problemă.

— Toți specialiștii institutului nostru sînt conștienți de un fapt : calitatea obiectivelor de cercetare se răsfrînge în calitatea producției — ne spune inginera Rodica Bidalach, președinta Comisiei pentru Invenții și Inovații, organism care funcționează sub egida F.D.U.S. De aceea, ne-am reorganizat activitatea, toți cei 140 de inventatori cîți numără institutul, există un plan tematic anual de creație tehnico-științifică, se fac analize a problemelor care trebuie urgent rezolvate și care se referă, bineînțeles, la necesitățile industriei. Soluții originale reies nu doar din lucrări de cercetări, ci și din asistența tehnică acordată de oamenii noștri în întreprinderile din sectorul textil. Din cele 108 invenții caracterizate (brevetate) cîte sînt cuprinse în portofoliul nostru, cît și din cele 54 de cereri de brevete pe care le avem depuse la ora actuală, o bună parte vizează tocmai acest aspect, al noii calități. Felul în care sînt aplicate, rezultatele pe care le dau în producție, certifică reușita celor ce le-au gîndit. De pildă, grupul de invenții privitor la un procedeu de imprimare locală a tricoturilor, electroplușarea, a dus la îmbunătățirea, la înnobilarea tricoturilor. Invențiile au ca obiectiv tratarea pufului de poliamidă, sau poliester, sau viscoză, în vederea utilizării acestora în operația de imprimare locală. Tricoturile și-au ridicat calitatea, aspectul, căutarea pe piață. Procedeul de îmbunătățire a hidrofiliei tricoturilor de poliester, o altă invenție de dată recentă, conduce la o hidrofilie ridicată (capacitatea unui material textil de a prelua apa, umezeala) asigurînd o finisare superioară și un grad sporit de confort, ceea ce înseamnă, se înțelege, o calitate superioară. Demn de reținut este și procedeul de îmbunătățire la uzură a materialelor textile. Printr-o tehnologie de finisare a țesăturilor din lînă rezistența la uzură se îmbunătățește cu aproape sută la sută. Soluțiile altor două invenții se referă la tehnologii de albire a linii și de vopsire care să asigure fibrei o comportare mai bună în filatură, obținîndu-se fire cu sarcina de rupere mai mare de circa 15 pînă la 30 la sută. O serie de invenții au avut ca rezultat obținerea de produse intermediare de calitate superioară. De exemplu, instalațiile de realizare a pernițelor întersețute, folosite mult în confecții. Pe lîngă avantajele considerabile constînd în creșterea productivității muncii (cu 200 la sută), eliminarea acței de coasere (deci, reducerea cheltuielilor materiale) se obțin produse de calitate net superioară celor realizate prin mijloace clasice.

— Au fost create, tot de către specialiștii noștri, și o serie de aparate de laborator, în scopul verificării și îmbunătățirii calității — adaugă Angela Dragomir, secretara Comisiei pentru Invenții și Inovații. De mare valoare s-au dovedit a fi aparatul pentru determinarea desirii țesăturilor în urzeală și bătătură, aparatul și metoda pentru determinarea transmisiei căldurii prin materiale textile, metoda spectro-fotometrică pentru determinarea conținutului substanțelor grase, reziduale din lîna spălată. Institutul de cercetări textile este singurul în măsură să construiască aparatura de laborator pentru controlul calității din industria textilă și tot el este acela care dă girul calității la o serie de teste de laborator pentru produse realizate în cadrul Ministerului Chimiei. O armonioasă colaborare există și cu Ministerul Construcțiilor de Mașini, în cadrul Institutului de cercetări textile făcîndu-se testarea și omologarea utilajelor noi pentru industria ușoară.

— Deziderat este ca și în domeniul textil producția să se situeze la nivelul tehnicii de vîrf. Pentru aceasta, ea trebuie să se încadreze în anumiți parametri. Am pus la punct, ne informează economistul Eugen Rațiu, o metodologie și indicatori de măsurare a calității produselor textile și comparare cu nivelul mondial, care a fost experimentată începînd cu acest an. Metodologia prevede un nomenclator de caracteristici elementare de calitate, o estimare a ponderilor acestor caracteristici și stabilirea rapoartelor de calitate între caracteristicile produselor românești și cele străine. Se compară fiecare caracteristică cu nivelul mondial și se face un raport. De exemplu, contracția după spălare : cu cît este mai mică, cu atît calitatea produsului este mai mare. Se pune un mare accent și pe caracteristicile estetice. Depind de modă și, în domeniul textil, pentru a fi competitivi, trebuie să ținem seama chiar și de capriciile modei.

Rezultele de pînă acum ale cercetătorilor institutului bucureștean se oglindesc nu doar în numărul mare de teme pe care le-au rezolvat, venind în întîmpinarea cererilor producției, muncind mai mult și mai bine, fructificînd într-un mod superior condițiile fertile garantate cercetării științifice. În general, în anii de aur ai Epocii Nicolae Ceaușescu. Vestimentația, coloritul mai viu pe care-l oferă peisajului stradal, o demonstrează și ea. Îmbrăcăminte practică și comodă ne stă la dispoziție și datorită oamenilor de la Institutul de Cercetări Textile, mereu preocupați în căutările lor de ridicarea calității. Pentru întreaga sa activitate din anul ce a trecut, institutul a fost evidențiat cu „Meritul științific" cl. a III-a. Este o recompensă, dar și un stimulent care îi determină — o declară ei înșiși — să-și intensifice căutările destinate mai binelui, spre a răspunde concret, prin fapte, înaltelor comandamente ale acestui timp, cel mai rodnic din istoria patriei.

L. MOLNAR ■

În vremea Marelui Mircea

(VIII)

„Iar în urma lor se-ntinde falnic armia română"

„Blindatele" lui Firuz-bey

Așa cum am arătat, după bătălia de la Kosovo Polje, unde trimisese un corp de oaste, Mircea se aștepta la o lovitură din partea noului sultan Baiazid, „Trăsnetul" (Ildirim), cum i s-a spus noului cîrmuitor, nu s-a arătat însă în persoană. El s-a întors în capitala sa — Adrianopole — și a trimis pe doi dintre comandanții săi, Ygit-bey și Firuz-bey, să întreprindă **akin-uri**, adică incursiuni de pradă dar și de cercetare, în înțelesul culegerii de informații, în Bosnia, cel dintîi, și asupra Vidinului și Țării Românești, cel de al doilea.

Firuz-bey s-a aflat în fruntea unor trupe de acingii, adică a unei cavalerii ușoare, capabila să dea lovituri prin surprindere, semănînd teroarea și stringînd, deopotrivă, prăzi bogate și informații prețioase pentru viitoarele expediții ale grosului oastei otomane. Cronicarul turc Așik-pașa-zade consemnează lapidar : „Firuz-bey a trecut din Vidin și s-a repezit în Țara Românească și s-a întors cu multă pradă" (**doyum** este termenul utilizat de cronicar, intrat, mai tîrziu, și rămas pînă astăzi, cu înțeles schimbat în limba română sub forma **du-ium**).

Asupra satelor Țării Românești s-a abătut, așadar, furia destructivă a acingiilor. Călărețli osmani au răspîndit focul și moartea asupra plaiurilor românești. Referindu-se la aceste trupe, marele nostru orientalist, Aurel Decei, scria că acingiii „au fost comparați cu trupele motorizate de astăzi, din cauza rapidității cu care înaintau, clătinînd moralul populației" lovite. Deși izvoarele nu ne oferă date mai amănunțite despre incursiunea lui Firuz-bey, este lesne de închipuit imaginea de devastare și durere a părților de țară, de la Calafat, pe unde năvălitorii au trecut Dunărea, apoi în sus, și unde călărețli morții s-au răspîndit. „Cu flacăra distrugerii a fost arsă țara, cu pîrjolul calamităților a fost înnegrită țara aceasta" scrie un cronicar turc. Mircea nu avea cum să lovească aceste cete de „blindate" medievale, atît de iuți în acțiunile lor prădalnice.

Mai era însă ceva : relațiile domnului român cu regele Ungariei, Sigismund de Luxemburg, și altminteri aflate la o temperatură scăzută, continuaseră să se deterioreze. Regalitatea ungară păstra nostalgia vremurilor cînd își exercita dominația la sud de Carpați și nu voia să se resemneze în fața rezultatului luptei de emancipare a românilor dintre munți și Dunăre : statul muntean.

Apărea, așadar, primejdia ca Țara Românească să fie amenințată la nord de regatul ungar, iar la sud de statul otoman. Pentru a face față amenințării lui Sigismund, Mircea s-a îndreptat spre rivalul acestuia, regele polon, Vladislav Jagello. Se vădeau astfel calitățile de remarcabil diplomat ale voievodului român, capabil să valorifice în beneficiul securității Țării Românești concurența dintre cei doi suverani, preocupați, între altele, să-și asigure suzeranitatea asupra Moldovei.

Între Sigismund și Vladislav

Demersul diplomatic al lui Mircea a fost întreprins cu concursul activ al celuilalt voievod român : Petru Mușat al Moldovei. Amenințat el însuși de expansionismul politicii externe a regatului ungar, el a căutat o pavăză prin prestarea, în 1387, a omagiului față de Vladislav Jagello. Ca și omologii lor munteni și — datorită vecinătății imediate cu regatul polon — mai stăruitor decît ei, voievozii moldoveni au știut să se folosească de conflictul de interese dintre cele două regate limitrofe, pentru ca sub recunoașterea formală a suzeranității unuia sau altuia să păstreze neatîrnarea de fapt a țării lor. Conservarea independenței reale, indiferent de învelișul sub care ea se manifesta, a fost o constantă a gîndirii politice românești în vremurile cînd marile imperii sau regate au încercat să așterne peste pămîntul românesc stăpînirea lor.

Mircea a utilizat medierea lui Petru Mușat, aflat în mai vechi relații cu Polonia, astfel că cei doi soli ai săi, Manea și Roman Herăscu, au fost însoțiți la Radom de boierul moldovean Drăgoi, menționat în textul tratatului de alianță munteano-polon.

Obiectivul acestei înțelegeri era cooperarea în cazul unui conflict cu regele Ungariei : „Sus-numitul domn Mircea voievod — citim în textul tratatului redactat la 10 decembrie 1389 — este dator și ținut să ajute pe domnul Vladislav, regele, în tot chipul și cu toată puterea și forțele sale cînd acela va cere ajutorul lui în contra atacului și a incursiunii vrăjmășești a regelui Ungariei și a vasalilor lui și a oricăruia dintre supușii lui. Iar împotriva altor dușmani și a oricăror altora ce vor supăra pe susmenitul domn Vladislav, regele, îi va ajuta după buna plăcere a liberei sale voințe precum se cuvine prietenului să facă ; asemenea și domnul Vladislav, regele, la cererea sus-numitului domn Mircea voievod, este dator și ținut să-l ajute cu toată puterea și forțele sale în contra pomenitului rege al Ungariei și împotriva oricăror supuși ai acestuia. Iar împotriva altor dușmani și a oricui ar supăra pe numitul domn Mircea, voievodul, îl va ajuta după buna plăcere a liberei sale voințe, ca prieten".

Ceea ce se desprinde cu limpezime din acest „legămînt de prietenie nestrămutată" cum era caracterizat tratatul de negociatorii înșiși este perfecta egalitate între cele două părți, egalitate exprimată prin reciprocitatea deplină a îndatoririlor. În fața regelui Poloniei, domnul Țării Românești apare ca un partener de aceeași statură politică, hotărît să nu se lase altfel tratat decît ca un suveran, ca „marele și singur stăpînitorul domn", cum se intitula Mircea în actele emise de propria sa cancelarie.

Comentînd tratatul, Nicolae Iorga scria : „Ambii domni sînt intitulați **principes** și **domini** (textul este redactat în limba latină —n.n.), pe lîngă calitatea lor de voievozi, unul „transalpin", altul „moldovenesc". Nimic nu arată vreo dependență feudală" conchide marele nostru istoric, relevînd strădania celor doi domni români de a nu lăsa să fie micșorate în nici un chip prerogativele lor de „singuri stăpînitori" ai țărilor lor.

Tratatul a consolidat poziția lui Mircea, astfel că primejdia unei acțiuni ostile din partea lui Sigismund de Luxemburg va fi devenit mai puțin acută. Pe de altă parte, la sud de Dunăre, presiunea turcească devenea tot mai puternică. Din nou cu concursul lui Petru Mușat, solii munteni — aceiași Roman Herăscu și Radu Gadki (transcriere greșită, probabil, pentru Goică) au întocmit la Suceava un nou tratat cu data de 17 martie 1390, care prevedea ca regele Poloniei „să nu înceapă și să nu pornească nici o ceartă și nici un război în contra regelui Ungariei și a supușilor lui fără a înștiința mai întîi domnului nostru Mircea voievod și sfatului lui toate calitățile în parte ale acelor certi și războaie și fără a fi acelea aprobate prin sfatul demnităților sale regale. Afară de acestea, dacă vor fi fost făcute adică alte armistiții de pace sau concordii între prezisul Mircea voievod, domnul nostru, și regele Ungariei (....) atunci susnumitul rege (al Poloniei — n.n.) va trebui să le aprobe, să le primească și să le întărească .."

Există indicii că regele polon nu a acceptat noua formulare care dădea voievodului român o inițiativă politică atît de largă încît Vladislav Jagello apărea ca un „străucit secundant", pentru a relua o expresie consacrată. Un nou tratat, încheiat la 6 iulie 1391, la Lvov, revenea la formulările primei înțelegeri.

Toate aceste texte arată că între Carpați și Dunăre cîrmuia un domn român cu nimic mai prejos de ceilalți suverani europeni, un domn purtînd titlul de voievod, dar avînd toate prerogativele unui conducător perfect independent, a cărui alianță era prețuită, pentru că ea dădea forță. O forță pe care Mircea o va dovedi printr-o strălucită faptă de arme, campania în sudul Dunării.

Campania de la Karinovasi

Cronicarul turc Mehmed Nesri notează în scrisoarea sa **Istoria dinastiei otomane** : „Sultanul Baiazid, la rîndul său, adunînd oști norocoase, s-a îndreptat spre Kastamonu. Mircea, voievodul Țării Românești, care era tributarul padișahului, auzind aceasta (trecerea sultanului în Anatolia, unde se afla, în părțile de sud-vest, emiratul Kastamonu) a trecut Dunărea și a devastat Karinovasi. Apoi s-a întors din nou în Țara Românească după ce a trimis în rîndurile martirilor pe unu dintre musulmani iar pe alții i-a luat în robie".

Karinovasi este o localitate situată într-o regiune de cîmpie la sudul munților Balcani, numele bulgar al orașului fiind Karnobat. Aici se afla o bază a acingiilor, adică tocmai a trupelor care, sub conducerea lui Firuz-bey, săvîrșiseră pustiitorul atac asupra Țării Românești. Atunci, Mircea nu putuse da replica cuvenită năvălitorilor ; acum el îi lovea chiar în cuibul lor de șingeroși jefuitori.

Campania lui Mircea la sud de Dunăre din anul 1392 sau 1393 (datarea este anevoioasă) dă iarăși la iveală eminentele lui calități de conducător militar. Mai întîi el a declanșat acțiunea într-un moment cînd sultanul Baiazid se angajase el însuși într-o campanie împotriva emiratului de Kastamonu din Anatolia. „Trupele principale ale domnului Țării Românești — scrie Aurel Decei, autorul celei mai ample cercetări consacrate acestei expediții — trebuie să fi făcut patru etape între Dunăre și punctul de sosire. Ele urcă de-a lungul rîului Lom, pînă la Șumen, apoi prin munții și văile dintre cele două rîuri Kamciya, printre înălțimi de 200 pînă la 400 de metri. De la Kumarova, astăzi ultimul sat de pe versantul meridional, la poalele Balcanilor se zărește cîmpia Karnobat — această prelungire spre nord este a marii cîmpii trace, străbătută de micul rîu mlăștinos Azmak, care se varsă mai jos de Tundja. Această cîmpie are o suprafață de 315 kilometri pătrați iar altitudinea medie este de 180 metri. În această cîmpie au coborît pe neașteptate trupele lui Mircea s-au unit cu celălalt detașament venit prin pasul Kotel și i-au zdrobit pe **akinci**".

A fost o lovitură rapidă, surprinzătoare, care i-a găsit pe osmani cu totul nepregătiți. Succesul loviturii date de Mircea celor care îi jefuise țara a fost deplin : cronicile turcești, preocupate statornic să ascundă sau să diminueze înfrîngerile, sînt silite să recunoască eficacitatea expediției voievodului român.

Trecînd Dunărea și, apoi, Balcanii, pentru a lovi cuibul de prădalnici de la Karinovasi, Mircea a vrut nu numai să împiedice repetarea unor incursiuni de felul celei săvîrșite de Firuz-bey ; marele domn a arătat că nimeni nu poate încălca nepedepsit glia românească. Mai devreme sau mai tîrziu, oricine vine cu gînd vrăjmaș în vatra noastră este sortit înfrîngerii. Baiazid însuși avea să cunoască în curînd acest teribil adevăr.

Cartea de istorie

Diplomație anevoioasă

În ultimul număr al revistei britanice atît de binecunoscută specialiștilor, „The Slavonic and East European Review", este publicat studiul **Moldova între Ungaria și Polonia, 1347—1412** semnat de Dennis Deletant. Autorul este lector de limba și literatura română la celebra School of Slavonic and East European Studies a Universității din Londra, preocupat deopotrivă de istoria poporului român, contribuțiile sale privind îndeosebi evul mediu, dar și perioada contemporană (de un mare interes va fi tipărirea lucrării rămase în manuscris a fostului corespondent de presă britanic, Archibald Gibson ; valoarea ei a putut fi apreciată după fragmentele publicate deja în „Anuarul Institutului de istorie și arheologie „A. D. Xenopol"). Să mai adăugăm, pentru a întregi interesul lui Dennis Deletant față de trecutul și cultura românească, că Andreea Deletant, soția lui, este împreună cu Brenda Walker (cu care colaborează) una dintre cele mai înzestrate traducătoare de poezie românească în limba engleză.

Studiul lui Dennis Deletant vădește o perfectă cunoaștere a izvoarelor și literaturii problemei, inclusiv cele mai noi lucrări ale istoricilor noștri, consacrate primelor decenii de existență a statului feudal al Moldovei. Autorul discută informat și pătrunzător situația acestei „libertăți românești", pentru a relua formula lui Nicolae Iorga, prinsă între cele două regate — polon și ungar — angajate în competiția pentru dominarea Moldovei. Punctul final al studiului este anul acordului de la Lublau din 15 martie 1412 dintre Sigismund de Luxemburg, regele Ungariei, și Vladislav Jagello, regele Poloniei, care prevedea, între altele, împărțirea, în anumite condiții, a Moldovei între cei doi parteneri. Exemplu concludent al rolului nefast al vecinătății marilor puteri expansioniste, care, de atîtea ori, în cursul multimilenarei istorii a poporului nostru, au muscat din vatra strămoșească sau au încercat să o stăpînească deschis sau camuflat.

Elogiul transmisioniștilor

Sub sugestivul titlu **Pe lungimile de undă ale datoriei** (București, Ed. Militară, 1985), generalul-locotenent Gheorghe Enciu înmănunchează un florilegiu de fapte de arme ale ostașilor transmisioniști din timpul războiului de independență (1877—1878), al războiului pentru întregirea neamului (1916—1918) și al participării României la războiul antihitlerist. Autorul are reputația unui specialist recunoscut în materie de transmisiuni, masivul său volum **Poșta și telecomunicațiile în România**, devenind o lucrare de referință. La rigorile cercetării științifice, el a adăugat în **„Zefirul" transmite** dovada capacității de evocare emoționantă a episoadelor de război. Această calitate se regăsește și în cartea care face obiectul rîndurilor de față. Ea asociază o bogată documentație, rod al explorării minuțioase a arhivelor și al cunoașterii literaturii de specialitate, cu un remarcabil talent de narațiie. Secvențele prezentate de autor palpită de viață și transmit cititorului florul încleștării dramatice de pe cîmpurile de luptă. Senzația trăirii directe este sporită de citatele din sursele documentare, care îi pun pe cititor în contact nemijlocit cu mărturiile istorice.

Cartea generalului Gheorghe Enciu este deopotrivă contribuție științifică la istoria transmisioniștilor (telegrafiști, telefoniști, radiotelegrafiști), dar și o carte de edificare patriotică și morală. Cum să nu ai se încălzească inima, citind paginile de bravură, de dăruire de sine pînă la jertfă supremă a acestor modești, pînă la anonimat, făuritori ai victoriei ?

Titluri ca „O participare activă la scufundarea unui monitor turcesc" (războiul de independență), „Cu firul telefonic prin zonele infectate cu gaze toxice de luptă" (primul război mondial), „Cu centrala telefonică pe hipodromul din Budapesta" (războiul antihitlerist) dau măsura interesului faptelor relatate în această carte pe cît de captivantă pe atît de instructivă.

Trupele de transmisioniști au găsit în generalul Gheorghe Enciu un cronicar informat și plin de dragoste. O dragoste pe care știe să o transmită și cititorilor acestor pagini de vitejie românească.

Pagină realizată de
FLORIN CONSTANTINIU

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Cîntarea României

Surpriza celei de-a VI-a ediții a Concursului interjudețean al cîntecului păstoresc „Mioriţa", desfăşurat în vara aceasta la Topliţa, a constituit-o apariţia pe scenă a familiei ţăranului autodidact Ioan Marcu din comuna Subcetate (jud. Harghita) : tata şi două dintre cele trei fete ale sale.

Fata mai mare, Liliana, a cîntat la vioară, cu şi tatăl său, iar Daniela, cea mijlocie, a bătut toba specifică locului şi a acompaniat pe ceilalţi doi cu o voce cristalină. Trebuie precizat că melodiile redate atît vocal cît şi instrumental sînt culese din zonă de către părinţii acestor minunate fete, el fiind şi autorul mai tuturor textelor cîntate. Programul familiei amintite a încîntat publicul prin inedit şi autenticitatea melodiilor, prin perfecta armonizare a interpreţilor şi prin vivacitatea tinerească imprimată cîntecelor prezentate. Premiul special al juriului a consacrat această apariţie insolită, comentată entuziast de spectatori, mult după terminarea concursului.

Cine este nervum rerum al acestei realizări ? Agricultorul Ioan Marcu s-a născut în anul 1945 într-o familie ţărănească din localitatea în care trăieşte ca bun gospodar şi pe care o reprezintă cu prestanţă la toate manifestările la care participă. Vocal şi la fluier „cînt de cînd mă ştiu", ne-a declarat, beneficiind de un climat familial propice. Toate cele cinci surori ale sale sînt cîntăreţe pasionate, învăţînd această artă de la părinţii lor. Ioan a început să cînte la vioară de la şase ani, cînd un profesor de muzică venit temporar în comună l-a descoperit şi l-a încurajat, îndrumîndu-i primii paşi. Pe la vîrsta de 18 ani a început să cînte şi la tarogot.

Cele trei fiice : Liliana, de 17 ani (absolventă de liceu industrial), Daniela, de 15 ani (elevă în clasa a IX-a) şi Claudia, de 7 ani, s-au ivit deci într-o familie cu preocupări muzicale, avînd vechi rădăcini. Mama lor, Maria, le îngrijeşte ca pe nişte flori rare, ele fiind nu numai înzestrate muzical, dar şi deosebit de frumoase, mai ales în costumele naţionale pe care le poartă cu multă distincţie la toate manifestările artistice. Claudia se găseşte abia la primii ei paşi în lumea mirifică a interpretării melodiilor. Ea le acompaniază uneori vocal pe cele două surori, dar tatăl său o şi vede pe locul potrivit în cvartetul familial ce se va înfiripa în viitorul apropiat. Exigenţa părintelui faţă de pregătirea muzicală a fetelor este mare, garanţie a succesului cvartetului în devenire. De fapt este vorba de grupul vocal-instrumental folcloric al unei familii ce şi-a dobîndit un renume.

Repertoriul acestela cuprinde o sferă largă de jocuri şi cîntece din toată ţara. Iată cîteva dintre melodiile culese şi întregite uneori cu text propriu : **Io-s fecior de varvigean, Pe valea Călnăciului, Aşa-i jocul pe la noi. Lelea Floare, Barabolul, Floricica, Raţa, Busuiocul, Bucură-te soacră mare, Brusturenca, Mîndră sînt că-s varvigeancă, Ieşi afară măi Ileană, Sus pe Muntele Bătrîna, Aşa se joacă la tuns ş.a.** Pe o melodie locală mai veche, rapsodul Marcu a compus un text intitulat „Cîntare României", în care se oglindesc cîteva dintre cele mai reprezentative momente din istoria românilor.

Dorinţa ţăranului — compozitor şi textier — este să poată imprima pe bandă sau pe disc melodiile prezentate de grupul său, pentru promovarea folclorului muzical autentic. Dacă mai adăugăm şi faptul că pe scena cămînului cultural din Subcetate, cum ne-a spus tovarăşa Zoe Ciubuca, secretară adjunctă cu propaganda, familia Marcu este sufletul tuturor manifestaţiilor din cadrul Festivalului naţional „Cîntarea României", avem o imagine mai deplină a amplului rol asumat de pasionatul folclorist muzical din Subcetate. Din casa lui cu trei fete, muzica răzbate tinereşte în jur, însufleţind mulţimile.

Un cvartet în devenire

PATIŢA SILVESTRU ■

Poeme pentru patrie

TRIPTIC ÎN AUGUST

Anotimp de ardere şi rod

August — cer înveşmîntat de flamuri solare,
Răsfrînt peste cîmpul înveşmîntat în culori,
Roadele rumenite de astrul vurii aşteaptă
Mîinile harnicilor culegători.

August — limpezimea-a privirii însetată de-azur,
Arc de gînd în zenit, cutezanţă —
Fiecare inimă e o torţă vie
De visare, de dor şi speranţă.

August — anotimp de ardere şi-nnoiri
În istoria neamului, milenară,
Cîntecul nostru urcă-n amiaza deplină
Peste ploiuri frematătoare de ţară...

Invitaţie

Veniţi, veniţi să priviţi porumbiştile-n zori
Cum îşi leagănă frunzele lungi, foşnitoare,
Mătasea ştiuleţilor irizează uşor
Ca părul fetelor în soare.

Veniţi să vedeţi fascinantele vii
Răsfăţîndu-se în lumina de-amiază,
Ciorchinii grei — roşi, negri, albi-chihlimbarii —
De seve tari şi-arome scînteiază.

Veniţi s-admiraţi livezile vaste
Cu rădăcini adînci în trupul gliei :
O, ce mîndre se răsfrîng roadele hărniciei
În oglinzile sufletelor noastre !...

Ora, ziua

Trăieşte în August ateţputernicia verii
Şi bucură-te de aromele dulci ale pîinii
Cum se bucură florile-multicolorele
De deplinătatea luminii.

E ora cea limpede şi sublimă
Cînd soarele dogoreşte în cumpăna zării,
Cînd peşcăruşii planează în zbor graţios
Peste oglinzile de smarald ale mării.

E ziua în care, curat şi înalt,
Azurul ca un steag triumfal se desface
Iar ţara — uriaşă stupină — îşi ţese
Ia să înflorată, de pace.

ION SEGĂRCEANU ■

Gala filmului cu tematică pentru tineret, Costineşti '86

Valoare şi angajare

Cea mai importantă dintre competiţiile filmului românesc — **Gala filmului cu tematică pentru tineret**, organizată de către C.C. al U.T.C., Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste, Centrala Româniafilm şi ACIN — s-a desfăşurat şi în acest an la Costineşti, în perioada 29 iulie—7 august. Neîntîmplătoare, opţiunea pentru publicul cunoscutei staţiuni studenţeşti de pe litoral a devenit de mai mulţi ani (festivalul se află deja la a IX-a ediţie) o veritabilă şansă de dialog al oamenilor de film cu un public pe cît de entuziast, pe atît de exigent, aflat la vîrsta drasticelor sincerităţi constructive.

Timp de zece zile, pe scena Teatrului de vară din Costinesti au urcat, seară de seară, realizatorii celor treizeci şi două de pelicule (filme artistice de lung metraj, de scurt metraj, filme documentare politice şi de altă factură, filme de animaţie, filme realizate de studenţii claselor de regie şi imagine ale I.A.T.C.), prefaţînd prin întîlnirea cu publicul proiecţiile propriu-zise. Ca în fiecare an (tipicul manifestărilor Galei a intrat deja în obişnuinţele publicului de la Costinesti şi această plăcută rutină creează o ambianţă cu adevărat familiară, amicală !) proiecţiile au fost urmate, în dimineaţa următoare, de discuţii ale realizatorilor cu spectatorii. Plaja, ţinuta în toate estivală (deşi evident, îngrijită) dau o culoare aparte acestor deja „celebre" întîlniri, în care tonul tineresc, curiozitatea faţă de ceea ce se ascunde dincolo de imagine, dincolo de scenariu se întrelasă cu sănătoasa intoleranţă faţă de soluţiile facile, faţă de justificările fără acoperire. Dialogurile reprezintă pentru fiecare ediţie a **Galei filmului cu tematică pentru tineret** gestul firesc al „luării pulsului" în ceea ce priveşte receptarea producţiei noastre cinematografice. Chiar dacă nu întotdeauna elevate, chiar dacă nu de fiecare dată la obiect; convorbirile sînt şi vor fi un admirabil **instrument de control** pentru cineaştii noştri.

Realismul programatic

Selecţia filmelor artistice de lung metraj prezentate în concurs la această ediţie a **Galei filmului cu tematică pentru tineret** lasă să se întrevadă cîteva criterii : pe de o parte, filmul cu tineri şi despre tineri (**Al patrulea gard, Iingă debarcader, Promisiuni, Sper să ne mai vedem, Căsătorie cu repetiţie, Clipa de răgaz, Vară sentimentală**), pe de altă parte filmul pentru tineri, filmul cu tematică pentru tineret, filmul cu valenţe educative, categorie în care se încadrează **Noi, cei din linia întîi**, precum şi cele trei filme prezentate în afară de concurs : **Bătălia din umbră** (regia, Andrei Blaier, scenariul, T. Opriş şi C. Păun), **Întunecare** (regia, Alexandru Tatos, scenariul, Petre Sălcudeanu) şi **Colierul de turcoaze** (regia, Gheorghe Vitanidis, scenariul, Eugen Barbu şi Nicolae Paul Mihail). Temele obişnuite genului (prea obişnuite ?) — dragostea, integrarea în viaţa activă a tînărului specialist, lecţia responsabilităţii, tensiunile dintre generaţii — au revenit aproape în fiecare din-

O peliculă de succes, Noi, cei din linia întîi, încununată cu Marele premiu al Galei filmului cu tematică pentru tineret

tre filmele de actualitate ale Galei. Un realism programatic, evoluînd între schematismul... hîtru din **Vară sentimentală** (regia, Francisc Munteanu, scenariul, Vasile Băran) şi încercarea de introspecţie din **Clipa de răgaz** (regia, Şerban Creangă, scenariul, Tudor Popescu) pe de o parte şi între patetismul ironic, spiritual din **Sper să ne mai vedem** (regia, Dumitru Dinulescu, scenariul, Ion Băieşu) şi umorul adesea numai bufon din **Căsătorie cu repetiţie** (regia, Virgil Calotescu, scenariul, Francisc Munteanu) pe de altă

(Continuare în pag. 15)

TANIA RADU ■

Argument

Cutia de rezonanță

Experiența romanului romanesc, ca și a celui universal, stă în relație cu numeroși factori (documentarea autorului, reacția cititorului, calitatea scriiturii, forța de articulare narativă). Totuși, oricît de însemnate ar fi elementele amintite mi se pare că, mai presus de ele — pentru că este absolut indispensabil — se dezvăluie a fi ceea ce am putea numi codul existențial. De felul în care acționează, în universul creat, și se interferează rațiunea creatoare și cea receptoare, de modul în care autor și cititor investesc lumea la care se raportează împreună, o trăiesc și o asumă în cortegiul ei de conflicte, motive, situații de viață depinde întregul lui relief epic.

Fenomenul nu este nou. Nouă, structural nouă, este dimensiunea pe care o dobîndește romanul în zilele noastre ca versiune decantată a trăirii. A trăirii cu simț de răspundere. Se știe că spațial, moral, ideologic romanul a explorat dintotdeauna realitatea pentru că mai mult ca orice alt gen literar el este, după fericita expresie a lui Șerban Cioculescu (într-un bilanț retrospectiv pentru anul 1932), „cutia de rezonanță a tuturor frămîntărilor colective și individuale...“ În înmulțirea valorilor de rezonanță deslușim prima tendință a procesului de renovare narativă. Dar mai sînt și altele : de pildă trecerea de la timpul subiectiv spre cel obiectiv, subsumarea ficțiunii realului inconfundabil, modelarea tipologiilor după un superior sens ordonator, dimensiunea politică a dezbaterii de idei. Acum, referenții externi sînt, neîndoios, alții decît cei fixați de un romancier din secolul XIX și, ca atare, ei nu se mulțumesc să influențeze anumite comportamente cît să le metamorfozeze. Ceea ce ține de cantitate trece în calitate, determinînd substanța actului imaginativ de la personaje și teme (mai cu seamă) pînă la canalizarea subiectivității într-o cazuistică instalată în istorie, colorată genetic de spirit contemporan.

Aceasta fiind, în mare, cadrul de manifestare a opțiunilor romanești rămîne să sublinem cum în orizontul lor de declanșare a apărut acel factor ordonator, grație căruia existența socială și individuală primește rezonanța angajării civice. Însemnările de față nu-și propun să analizeze ce curs primesc biografii considerate altădată anonime ; nu este, de asemeni, posibil să urmărim convingător convertirea acestui pretins anonimat al omului „obișnuit“ într-o consistentă concretețe. Să ne mulțumim pentru moment cu două evidențieri. Prima vizează înțelesul conferit epicului de asumarea civismului. Destinul pretins anonim se înalță odată cu tumultul epocii la treapta făuritoare de nenumărate implicații biografice : morale, profesionale, materiale, ideologice etc. Astfel, tot ce azi considerăm drept roman politic nu ține de o categorie estetică creată din simple cerințe metodologice. Categoria numită a apărut ca o consecință a înscrierii existenței individuale în istorie, a biograficului în marile evenimente colective. Efectele artistice sînt multiple.

A doua subliniere are în vedere îmbogățirea raportului între personaj și dinamica împlinirii lui. Ca să ajungă ce este astăzi, anume substanța cea mai nobilă a „cutiei de rezonanță“, personajul nu-și mai așteaptă ceasul, după expresia curentă, menită să releve că fiecare om are dreptul la un moment de plenitudine. Momentul se ivește atunci cînd destinul însuși consună cu epoca. Or, trăim acest moment multiplicat teoretic în cîte destine se înfrățesc pentru a da glas acestei epoci. Cum altfel ne-am explica sentimentul imperativ de participare dacă nu în dialectica lui conexiune cu stări de sensibilitate, convingeri, pricepere investită în misiunile încredințate ?.

Așadar, cadrul existențial, de care s-a făcut caz pentru prima dată cînd Marx a remarcat discrepanța între convingerile personale ale lui Balzac (atras de idealizarea nobilimii, captivat de orgoliul rangului) și realismul său funciar — ca reflex acut al conștiinței profesionale — se democratizează radical sub semnul noilor raporturi umane. Tot ce înregistrase deregîări sau automatisme parcurge trepiede unei rapide maturizări de sens. Nivelul acestui cod se însuflețește de îndată ce existența însăși instrumentalizează romanul și îi dictează viziunea despre viață. În concretețea reciprocității dintre poetic și romanesc, dintre epic (extins în dinamic) și eveniment simțim că s-a produs marea mutație de care ține seama romanul astăzi, înrădăcinat în fenomene semnificative, înalt simptomatice. Ar fi absurd să nu recunoaștem că încă între marii realiști critici și momentului anterior s-au găsit condeie dispuse să se proiecteze într-o rețea majoră de tensiuni. De pildă, ce altceva a făcut Camil Petrescu descoperind în Nicolae Bălcescu (vezi **Un om între oameni**) icoana devenirii revoluționare dincolo de momentul 1848 ? Vocația unui cod existențial dezlegat de revolte previzibile și prea repede epuizate schițează Marin Preda sau Zaharia Stancu în **Moromeții**, în **Desculț**. În registrul poemului Eugen Barbu arată o soluție la crepusculul unei lumi cu **Princepele**. Autorul aspiră și atinge un spațiu de sine stătător care se echilibrează prin fastuoase sugestii stilistice, prin barocul referințelor de tradus memorialistic. Silueta recreată în registru poziliy de Camil Petrescu dialoghează (evident doar ca argument portretistic) cu cea intens negativă a lui Ottaviano din **Princepele** pentru a concentra analitic două tipuri de reacție la diversitatea existenței marcată de moravuri opuse. Dacă este să extindem seria de exemplificări să-i mai amintim și pe Ioanide din romanul omonim semnat de G. Călinescu sau pe Darie din ciclul lui Zaharia Stancu, cu acel paralelism al destinului cu epoca, inserția biograficului în istorie izbutind, în cele din urmă, o salvare. Acest personaj care știe să-și construiască un demers modificat, în acord cu convulsiile exterioare merită mai mult decît o simplă mențiune. Anchetatorul lui D. R. Popescu preocupat de justiție ca expresie a încrederii în oameni traduce raportarea constantă la umanism dintr-o perspectivă prezentă. Este exact ce depistează umanismul socialist. O perspectivă activă despre ce trebuie să fie omul modern. El, personajul, inteligător și luptător, interpretează partitura ceasului mobil, mediază între întrebări și răspunsuri. Ca purtător de ideal se suprapune peste ce au încercat Cezar Petrescu, Ion Marin Sadoveanu, Hortensia Papadat Bengescu ș.a. cu darul lor de invenție și retrospecție. Componentele eposului dominate de observație în registrul realismului critic (o observație ultragiată de realul ineluctabil tragic) declanșează dialectic — în romanul actual — trecerea de la **observație** la **atitudine**. Este, poate cea mai izbutită latură a actului de creație romanescă, în măsura în care decide codul existențial și alege reperele lui spirituale din chiar arja încărcată de concluzii utile, a Cetății. Sintagma, vorbește de ajuns despre o polifonie de nuanțe și forme ca să o reținem în înțelesul ce amplifică trama narativă și implică argumente de actualitate cu nepuțință de eludat. Omologiile dintre epic și social funcționează tot mai des în ipostazele pe care cititorul avid de prezent le caută în roman ; rămîne ca ele să-și afle deplină acoperire în sfera comunicării memorabile.

HENRI ZALIS ■

VITRINA CĂRȚILOR

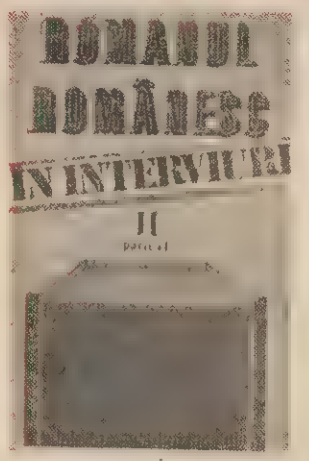

● **A apărut volumul al doilea, în două părți, al antologiei**, de dialoguri cu prozatori români, realizată de Aurel Sasu și Mariana Vartic. **Romanul românesc în interviuri. O istorie autobiografică** (Minerva, 1986), strînge convorbiri cu 66 de autori de romane, cuprinși între literele G și P, căci această insolită autobiografie a romanului românesc este ordonată alfabetic. Următoarele două volume proiectate să apară vor cuprinde alte nume și o sinteză critică și teoretică, privitoare la poetica romanului românesc, întreprinsă de același laborioși autori. Materialul ilustrativ, antologat din întreaga presă românească, se va răsfrînge astfel în opul final, sub unghiul interpretării și analizei. Volumul, cuprinzînd peste 1200 de pagini, adună interviuri cu romancieri consacrați (Gala Galaction, Romulus Guga, Anton Holban, G. Ibrăileanu, Panait Istrati, Al. Ivasiuc, Norman Manea, Gib I. Mihăescu, Fănuș Neagu, Bujor Nedelcovici, Hortensia Papadat-Bengescu, Camil Petrescu, Cezar Petrescu, Radu Petrescu, Victor Ion Popa, D.R. Popescu, Titus Popovici ori Marin Preda), dar și cu aceia despre care se vorbește destul de puțin, mulți fiind acoperiți azi de uitare (Alice Gabrielescu, Luca Gheorghiade, Ioan Missir, Olga Monta, Nicolae I. Ottescu, N. Pora). Deși lipsesc mulți alți scriitori de valoare, **Romanul românesc în interviuri** e, prin însumarea tuturor dialogurilor, un scenariu insolit al romanului nostru, pe care Aurel Sasu și Mariana Vartic l-au construit cu inteligență și competență.

● Un clar, limpede sub toate aspectele și inteligent eseu despre poietica lui Valéry a scris tînărul critic și, îndrăznesc să spun, estetician, Marius Ghica. Intitulat **Facerea poemului**, („Scrisul Românesc“, 1985), volumul acesta cuprinde, în prima lui parte, o cercetare de fenomenologie poetică, numită pe urmele lui Valéry însuși **poietică**, iar în cea de-a doua o încercare originală de configurare a unei poietici „în temeiul ființei“, anticipare în fond a unei „estetici energetice“, pe care Marius Ghica promite s-o contureze în cercetările ulterioare. Atent la subtilitățile ideii, cu sensibilitate strictamente teoretică, coerent în demonstrații și limpede, însă fără străluciri, în stil, Marius Ghica este un eseist de mari performanțe, mai cu seamă în construcții critice ce intră în atingere cu estetica. Însotit de traducerea, pe care o consider o performanță, a poemului valéryan **Tînăra Parcă**, volumul de debut al lui Marius Ghica e un eveniment.

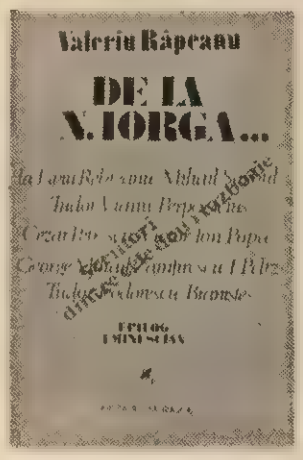

● O punere în contextul cultural cel mai potrivit a operelor și autorilor lor este suita de articole despre N. Iorga, Liviu Rebreanu, Mihail Sorbul, Tudor Vianu, Perpessicius, Cezar Petrescu, Victor Ion Popa, George Mihail Zamfirescu, I. Peltz, Tudor Teodorescu-Branișteși Eminescu din cartea intitulată **Scriitori dintre cele două războaie mondiale** („Cartea Românească“, 1986) de Valeriu Râpeanu. Autorul, comentator constant al celor mai mulți din scriitorii amintiți, are pasiunea cercetătorului inflamat de mari pilde culturale, acoperind, prin întinderea investigației și prin etalarea sistematică a argumentelor, o perioadă literară întinsă, traversată nu doar de personalități de excepție, ci și de fenomene istorice și culturale din cele mai reprezentative pentru consolidarea, modernismului românesc. Studiați mai cu seamă sub raportul semnificației spirituale și culturale pentru întreaga noastră literatură, scriitorii abordați în acest volum reprezintă cîteva din reperele semnificative pentru schimbarea la față a literaturii române din secolul trecut. Valeriu Râpeanu este unul din radiografii cei mai avizați ai istoriei noastre culturale, afiate la răscrucea dintre tradiție și modernitate.

● După un studiu de poetică, apărut în urmă cu doi ani și consacrat baladei **Miorița**, Gheorghe Vrabie dă acum un altul, de stilistică, despre **Proza populară românească** („Albatros“, 1986), în care intră și un amestec de naratologie și structuralism. Forma epică studiată cu precădere este basmul, comentat în aproximativa lui integralitate, dar și în latura lui diferențiată (basmul propriu-zis, basmul nuvelistic, basmul fabulistic și absurd), cu apăsată atenție acordată structurii compoziționale și elementelor discursului și cu sugestii noi privitoare la esența romantică a acestui gen popular de proză. Saturat pe alocuri de tendința excesiv formalizantă, de extracție structuralistă, studiul este neîndoielnic instructiv datorită apelului la modalități noi de cercetare, opuse biografismului și documentarismului, provenite din tendința deja consacrată a abordării textului în latura lui intrinsecă, imanentă, în consonanță, dealtfel, cu orientarea generală a criticii literare. Însoțit și de un instructiv indice al stereotipiilor care conturează poetica basmului, **Proza populară românească** e o cercetare minuțioasă și sistematică, riguroasă, care o întregește pe aceea, apărută mai demult, a lui Nicolae Roșianu, completînd-o sub latura stilistică.

● Dialoguri cu scriitori, oameni de artă și de știință cuprinde volumul lui Constantin Vișan, **Semnături în contemporaneitate** (Cartea Românească, 1986), clădit pe interogația morală și pe elanul angajării în contemporaneitate. Preocupat de portretul spiritual al fiecăruia din cei intervievați, autorul pune în conversație o curiozitate protocolară și un interes ceremonial al întrebării căutînd întotdeauna fondul grav al confesiunii.

RADU GH. ȚEPOSU ■

„Brigadierul“

Sărbătorirea „Zilei brigadierilor“ și inaugurarea lucrărilor la noul Șantier național al tineretului Canalul Dunăre—București au prilejuit apariția unei noi ediții din publicația consacrată acestor tineri și care se numește, nici nu se putea altfel, **„Brigadierul“**. Subtitrată „foaie volantă“, această gazetă în toată regula împrumută, în toate cele 8 pagini ale sale, cîte ceva din starea de spirit a destinatarilor ei principali : entuziasm, imaginație, vervă și talent publicistic. Acest lucru nu este, în ultimă instanță, deloc surprinzător din moment ce, la chemarea „Brigadierului“, au răspuns prezent semnături prestigioase ale presei noastre și care nu de puține ori au putut fi întîlnite sub materiale despre tineret, despre brigadieri și munca acestora. Așa se face că evocarea unor oameni, fapte, întîmplări din vechea tradiție a brigadierilor (emoționant este în acest sens remember-ul lui Ilarion Ciobanu) se împletește în spațiul acestei publicații cu sublinierea ncilor dimensiuni pe care această nobilă tradiție a muncii pentru țară le-a cîștigat în anii noștri, cînd brigadierii marilor șantiere naționale scriu „cu litere albastre“, o veritabilă istoric a romantismului revoluționar.

Pentru acest bivuac publicistic în viața și munca brigadierilor, realizatorilor li se cuvin cele mai calde felicitări. **(O. Știre)**

CĂRȚI NOI

● **Convorbiri literare nr. 7** ● „...Literatura română mai presus de toate“, se intitulează interviul acordat de Radu Cosașu lui Gr. I. Ca o veritabilă pagină de proză, textul recompune stilistic și ideatic o personalitate inconfundabilă. De la mărturisirea care plusează afectiv și autoironic totodată („Bucureștiul e spațiul meu mioritic“), la pomelnicul de suflet al operelor și oamenilor care i-au marcat anii de formare și pînă la răsfățurile duios-cabotine („sînt deja măgar bătrîn, vorba unei mătuși duiliuzamfiresciene“) răspunsurile lui Radu Cosașu acaparează în mod agreabil discuția, transformînd-o într-un monolog, ce acceptă cu plăcere provocarea reporterului. Și, în sfîrșit, o declarație care interesează deopotrivă toate etajele receptării literaturii lui Radu Cosașu : „...cea mai mare bucurie a mea rămîne aceea de a-mi încurca bine cititorii care nu știu cît e publicistică și cît e ficțiune, cît articol și cît nuvelă în scrisul meu“. ● În **Note la „Adela“**, Adrian Oprina compară sirguincios pe doctorul Codrescu cu... Flaubert. Literatura și starea civilă fraternizează deci. ● Un eseu plăcut și cu dublă miză semnează Theodor Codreanu, comentîndu-l pe Arghezi prin Nichita Stănescu (**Biruința lui Arghezi**). ● În acest număr, proza e reprezentată de Alexei Rudeanu (din nou Alexei ?), Petru Cimpoeșu și Val Gheorghiu, iar poezia, de grupaje substanțiale semnate Marin Sorescu și Ioanid Romanescu. ● **Actualitatea editorială** alinîază și de această dată mai multe semnături : Al. Dobrescu (**Lecția lui N. Iorga**) ; Val Condurache — **Alte glasuri, alte încăperi** — două cronici literare la ultimul roman al lui D. R. Popescu, **Orașul îngerilor** și, respectiv, Eugen Uricaru, **Stăpînirea de sine**. Percutante, unele formulări se reține : **Orașul îngerilor** este astfel un „tablou bruegelian al celui de-al doilea război mondial“. Constantin Pricop scrie despre un volum de poezii — Florența Albu, **Terase** și despre o culegere de interviuri, Constantin Coroiu, **Dialog în actualitate**. Pentru George Pruteanu, Octavian Paler este „un stilist de clasă“ cu „o coastă de retor“. Fertil consensul „umorilor“

Pictor al sudului

O carte bună trăiește din cîteva idei. Acestea se reținfiresc, se orînduiesc în activele memoriei, ca și cum li s-a păstrat un loc acolo și les la lumină la momentul oportun. Din ele refaci în minte cartea, fiindcă sînt cu putere generativă. Un arheolog reconstituie orice vas, dacă are la dispoziție niște cioburi. Dar nu orice fel de cioburi, ci numai acelea din care poate să deducă raza rotundului și tipul de încheietură.

Un studiu critic la opera unui pictor, să zicem, trebuie, în plus, să caute la adecvarea ideii. Multe studii au coerență, sînt bine structurate, dar după ce le citești și le consideri față de opera analizată, vezi că în ele e vorba, de fapt, de alt artist. De regulă e vorba de un artist mult mai cultivat și mai dotat decît cel pe care ni-l arată pictura în discuție. La fel stau lucrurile și cu cărțile despre sculptori.

Studiul lui Modest Morariu dedicat creației pictorului Gheorghe I. Anghel purcede de la ideea corectă și plină de stimul că avem de a face cu un artist ce privește spre sud și-și trage seva de aici, din toridul încărcat de mit. Că ideea e corectă ne-o susține întreaga pictură românească a Dobrogei și a locurilor dinspre Dunăre. Un panoramic al acestei picturi arată că și artiștii puțin sensibili la chestiunea mitologicului se resensibilizează la contactul cu o realitate atît de particulară. Ciudat este că deși cultivăm o anume înțelegere pentru nord, ca reper spiritual, nu realizăm și una și pentru sud. În creația interbelică, îndeosebi, pictorii noștri importanți vădesc, atunci cînd înfățișează Bărăganul de jos și cîmpia dobrogeană, unele afinități semnificative.

O a doua idee adevărată în cartea lui Modest Morariu e că creația lui Gheorghe I. Anghel se implinește în relație cu vizibilul, dar și din sine. Dezvoltîndu-se în cicluri, acestea nu-și urmează ca mărgelele în șirag, ci se aleg, se nasc, mai bine zis, unul din altul. Este o observație fundamentală, care ne ajută să deosebim pe artistul autentic de simplul „artist-pictor". De acel priceput făcător de serii de imagini la care, prin celebra-i zicere, trimitea Picasso. Nenumărate expoziții de „artiști-pictori" prezintă, sub numele de cicluri, o singură imagine, multiplicată la nesfîrșit, artizanal, și care se înmulțește schimbînd, ca la „artiștii-fotografi", o seamă de filtre.

Cu conștiința necesarului și a calității meditației Modest Morariu impune un scris simplu, în totul deosebit de scrisul dificultuos, încîrcenat la metafore, snob al atîtor texte de artă. Modest Morariu nu uită niciodată că are un cititor și că acesta merită o desțușire a circumstanțelor în care se clădește o operă. De fapt, scrisul lui Modest Morariu se intîlnește, ca principiu, cu acela al pictorului însuși. Fiindcă Gheorghe I. Anghel publică, în albumul tiparit la „Meridiane" (seria dedicată artiștilor contemporani ajunși la o soluție și la notorietate), o lămurire asupra conceptiei sale, pornind ca o explicare a anilor de formație. Gheorghe I. Anghel nu pare dispus să se afirme ca teoretician al propriei opere și cred că bine face. Cine stăruie să explice prin cuvînt înțelesul într-o artă, care are destule alte mijloace să promoveze un înțeles, riscă să nu poată explica nimic, nici cu vorba, nici cu imaginea. Tonul lui Gheorghe I. Anghel e acela al povestitorilor din naștere moldoveni : „Și cu cît am văzut și învățat mai multe, cu atît mai puțin știutor mă cred și mai singur".

Scriam, într-o cronică de expoziție, că Gheorghe I. Anghel este „un pictor bun". Descopăr că aprecierea ori, mai corect spus, o astfel de apreciere, netă și temerar-inocentă, poate să-l stinjenească pe cititorul obișnuit să caute în text, ca într-un labirint, opinia criticului. Mă simt însă îndemnat, scrîind despre cartea lui Modest Morariu, să conchid că și ea e un lucru bun.

TUDOR OCTAVIAN ■

Cronica literară de ROMUL MUNTEANU

Poezie cu lăutari și chitare

Cînd manierismele creatoare l-au stimulat pe Gheorghe Azap în începuturile sale literare mă gîndeam că poezia sa va trece printr-o etapă a suprarealismului lexical și sintactic după care se va instala într-o formulă proprie ce urma să se configureze în timp. Dar spre surprinderea multora, poetul pare să „înghețe" într-o ecuație literară ciudată, semnificativă doar ca etapă de tranzit într-o carieră artistică. Gheorghe Azap este, fără îndoială, o mașină excelentă de făcut versuri ; imaginația sa lexicală este de asemenea debordantă. Capacitatea sa de-a inventa forme și situații parodice pare nelimitată. Autorul aude muzica poeziei cu multă finețe.

Cu toate acestea, lectura reluată după mai multă vreme a **Cîntecelor strengărești** („Cartea Românească", 1981) aduce acel gen de dezamăgire pe care numai un talent real îl poate suscita, atunci cînd lasă impresia că devine prizonierul unor moduri minore de creație.

Fără îndoială că Gheorghe Azap se poate prevala de o îndelungată tradiție care ar putea confirma poezia sa parodică, gata să cearâ **lăutari, chitare**, precum și omul capabil să facă frumoasă **cîntarea**. De la **Cîntecele țigănești** ale lui Garcia Lorca pînă la acelea ale lui Miron Radu Paraschivescu sau poezia ludică de periferie, cultivată de Geo Dumitrescu, uneori, într-o avangardă rebelă și tîrzie, distanța este mare, poeții amintiți avînd **dedesubturi artistice personale** evidente **și convingătoare**. Gheorghe Azap nu este străin de acest demers literar. Dar mult mai familiară îi este formula cîntecelor de periferie, a versurilor zevzece rostite cu haz și improvizație de lăutari la petrecerile unde gustul artistic îndoielnic crește repede ca un balaur. De la C. Conachi și pînă azi poeții români s-au străduit mereu în diverse chipuri să acrediteze printr-o nouă „acomodare" literară lăutărească de odinioară. Este adevărat că muzica **folk** a reușit să-i confere unele dimensiuni inedite, dar și acest fenomen se cuvine să fie discutat mai pe îndelete. Cînd instrumentele și cîntecul sporesc textul cu noi valențe estetice, se impune să ne întrebăm care este plusul de artă adus de acești importanți factori adjuvanți.

Este adevărat că noi citim poezia lui Gheorghe Azap ca **text**, deși unele elemente aferente zac chiar în rostirea lui mută. Dar într-o vreme în care poeții melancolici și triști se învălmășesc la porțile eternității, alături de cei ce își dau ca Rimbaud cu papucul în suflet, răzvrătiți fiind împotriva condiției umane, Gheorghe Azap este hazos, ne injectează sufletul cu veselie, rîde artistic ca un clovn abil, gata să scape chiar o lacrimă ascunsă.

Cîntecele strengărești reprezintă un ingenios **decupaj** al stării de mahala din sufletul omenesc. Aerul lor **retro** se trage doar în parte din metrica eminesciană. Euforiile din **Pe lîngă plopii fără soț și Lucrafărul** constituie un excelent mod de **travestire** a ostentației degradate, a frumosului trivializat în Kitsch, a dorului convertit în aleanul oftat, a gelozieî contondente.

Viziunea parodică asupra existenței creată de Gheorghe Azap nu poate trăi decît într-un univers răsturnat unde me-

lancolia este metamorfozată într-un chuit strident, este strigată în fața unui public care nu aude decît efemeridele.

Stările sufletești relevate de scriitor sînt grefate pe așteptare, apelul sentimental, abandon, răsucirea rapidă e melancolică într-o stare hazoasă. Așteptarea este situată într-un univers degradat, fertil pentru efectele parodice. / „Întreaga noapte-am colindat / Pe lîngă garduri și haidăi / Azor prea treaz ; eu foarte beat / De ochii tăi, de ochii tăi !" / **(Întreaga noapte-am colindat)**. Starea sufletească este introdusă într-un context de civilizație, indicii vestimentari arată că poezia în blugi atinge periferia umană, drapată într-o elegantă aparentă. După o clocnire dură se aude comentariul inveselit de-amintire. / „A fost mișto, nimic de zis . / Acest coleric episod, / De-aceea îți l-am și descris, / În timp ce mă ungeai cu iod..." / **(Cu tinerețea la rever)**.

Abandonul, plecarea iubitei răvășesc o întreagă lume. Gheorghe Azap descoperă însă un nou limbaj de comunicare. Catastrofa care aduce „febră-n șhete" și „deficit" în suflet este sugerată prin transferul stărilor sufletești asupra unor obiecte și făpturi neobișnuite în acest context. **Obuzul de lacrimi** ce scormonește prin **cord** se reliefează într-un cîmp nou de semne. / „Cînd ai plecat a ruginit un miel / Și-un fluture s-a dat de-a berbeleacul, / Și-un zeuleț buclat și mărunțel / S-a înverzit la mutră ca spanacul..." / **(Cînd ai plecat)**. Limbajul golănesc este investit estetic. Iubita are „nituri pe nădragi trapez", luna „se binocla de sus în jos", iar iubita era „măruntă ca un boț / Și cu breton sentimental". / Viitorul stă și el sub semnul speranței picarului eșuat la periferie. („Cînd vei avea lovele. / Voi trece la atac : / Să-mi cumperi merdenele / că și acestea-mi plac".

Răsfățul lexical al poetului trage spre ostentația colorată și stridentă (efeb, mahaleb, oț, peroral, firlifuz, sluj, daiboj), deschisă din cînd în cînd spre neologismul muzical sentimental de factură serială **(O, mon amour, avec plaisir, tintamarre, birondelle)**.

Evident că spiritul parodic, transformat în viziune asupra lumii, poate răsturna un climat de viață în alt sens. Pînă și refrenul de factură eminesciană, deturnat de Gheorghe Azap de la rosturile sale originare, capătă o funcție ilară. („Deacuma vîntul peregrin, / Stîrnind un ritual urît, / Mă tot îngroapă într-un suspin, / Pînă la git, pînă la git" / **(Altă, altă toamnă)**.

Investiția artistică a scriitorului într-o literatură de larg consum, care-și așteptă lăutarii, cîntăreții și chitariștii, este foarte mare. Ciudat fel de-a fi are Gheorghe Azap de-a demonstra că este un scriitor adevărat printr-o literatură minoră. Lectura versurilor sale lasă impresia unui proprietar ce se complace să fie chiriaș în casa altuia.

Literatura aceasta de delectare ușor dulcioasă, cu lacrimi și cu decoruri artificiale, pe care epigramiștii și fabuliștii contemporani o împing spre o altă moarte sigură, trebuie lăsată în seama celor ce nu pot face altceva.

Înzestrat cu daruri artistice autentice, Gheorghe Azap se cuvine să fie așteptat la sărbătoarea poeziei în costumația sa personală ; abia atunci **Azapiada** va deveni o operă de domeniul trecutului.

Semn bun

Prezentarea, în premieră, a creației compozitorului german Engelbert Humperdinck, de către Conservatorul „Ciprian Porumbescu", pe scena Operei Române din București e un foarte nimerit prilej de a observa și a cîntări în chip corect valorile care vin din urmă. Semn bun, care ne face să credem că interesul pentru tinerele talente începe să se manifeste și mai viguros, direcția Operei Române conlucrînd minunat cu artizanii — profesori din Conservator.

Prilejul la care ne referim este cu atît mai interesant, cu cît opera **Hänsel și Gretel** nu face parte din repertoriul Operei Române din București. De altfel, în afara colectivului timișorean nimeni nu și-a propus încă montarea ei. Așa stînd lucrurile, spectatorilor li s-a înfățișat una dintre creațiile de seamă ale sfîrșitului secolului al XIX-lea, aparținînd unicului compozitor din acea vreme care s-a adresat direct copiilor și nu numai lor. În sfîrșit, mai trebuie să arătăm că „mutarea" spectacolului de la Conservator la Operă presupunea o altă **mise-en-scène**, precum și multe semne de întrebare privind valabilitatea scenografiei, concepută pentru mici dimensiuni și nu pentru deschideri de 18 metri. Din fericire, s-a văzut că regizorul Anghel Ionescu Arbore este un adevărat maestru, elevii săi descurcîndu-se de minune, cu toate că au avut la dispoziție doar **o repetiție** : pași s-au dublat, efortul a fost mai mare, acțiunea a fost „trasă" mai spre rampă și totul a devenit credibil. La fel ca și așa-zisele decoruri, în fond cîteva cuburi care, așezate chiar de solisti, deveneau pe rînd casă, vatră, masă, loc de joacă etc., ele avînd drept fundal o frunză de stejar ce — prin schimbarea luminii — își metamorfoza culoarea în funcție de acțiune. Meritul aparține modernului și talentatului artist plastic Sliviu Ionită.

Muzica acestei opere este foarte frumoasă, dar ea e plină de influențe wagneriene, brahmsiene și chiar puccinicne (Humperdinck a colaborat, direct, chiar cu Wagner, la montarea operei **Parsifal**), de unde rezultă un stil eclectic, cu totul impersonal, dar care nu stinjenește în prea mare măsură audiția. Povestea Fraților Grimm, despre cei doi copii care rătăcesc în pădure și sînt prinși de vrăjitoare, însă datorită istețimii lor scapă de ea, este captivantă pentru cei mici. Discrepanța puternică dintre muzica foarte pretentioasă, și ideatica actiunii, cu totul simplă, constituie — probabil — motivul principal pentru care această creație nu este montată pe mai multe scene ; hotărît lucru, mesajul textului face notă discordantă față de dramatizarea și simfonizarea excesive, fapt pentru care copiii din sală înțeleg anevoie **totalul operei**. În afară de aceasta, dificultățile vocale și scenice ale celor două protagoniste (Hänsel este jucat în travesti de către o mezzosoprană) sînt enorme. Să subliniem doar ariile de bravură, duetele, terțetele și altele, toate într-o continuă mișcare, chiar o **alergare** permanentă (credem că solistele serii au avut și un serios antrenament de... cros !), dublată de o tesătură vocală destul de incomodă. Cu atît mai mult, deci, se cuvin subliniate meritele Lilianei Petrescu-Nichiteanu (Hänsel) și ale Ruxandrei Vodă (Gretel) care au demonstrat calități cu totul ieșite din comun : muzicalitate, ambitus, forță de penetrație, căldură și — mai ales — arta convingerii. Cam pe aceeași treaptă a stachetei valorice s-au situat și Iulia Astanei (Mama Gertrud) și Cristian Caraman (Baba Cloanța, într-un travesti original) ; cu oarecare asprim', Imre Sipp (Tatăl Peter) s-a achitat și el de sarcinile rolului, ca și Mădălina Filimon (Zorilă — Murgilă) în aparițiile sale episodice. O mențiune specială se cuvine micilor balerini de la Liceul de Artă „George Enescu", pentru grația lor dansantă și curajul demonstrat în săriturile acrobatice. Orchestra dirijată de Aurel Niculescu ne-a dovedit că — uneori — studenții pot forma un colectiv instrumental mai bun chiar decît altele cu firmă mare. Se mînceste bine la Conservator, cu pasiune și foloase imediate. Viitorul scenei lirice românești se află în mîini bune, harnice și pricepute.

CLAUDIU NEGULESCU ■

CAP LIMPEDE

temperamentale în cronica sa despre **Petreceri cu gîndul și inducții sentimentale**, de Alexandru George. ● Suplimentul sucevean al revistei, **Pagini bucovinene** salută cu oarecare întîrziere aniversarea lui Constantin Ciopraga, prin semnătura lui Mihail Iordache. ● Citățm o elocventă definiție a conceptului de „bizdiganie" în concepția lui Ion Filipciuc : „unealtă de semnificare a unui gînd despre o anume realitate". ● Un interviu „publicat mai tîrziu", după cum ne avertizează o paranteză din titlu, adresează douăsprezece întrebări lui Nichita Stănescu. Consemnează Simon Petru Oprea.

● **Vatra nr. 7.** ● Cronica literară a revistei este semnată și în acest număr de Cornel Moraru. **Intelectualitate și poezie**, cea mai recentă carte a lui Marian Papahagi, „întrece ca dimensiuni și voință de sinteză tot ce a scris pînă acum". De un comentariu elogios și comprehensiv se bucură și volumul de debut în poezie al lui Nicolae Băciuț. ● Un frumos poem de Denisa Comănescu : **La Lestrygoni** : „Sînt o tablă-nroșită. / Timpul frige pești proaspeți / pe ea / îi devoră / stinge jarul / mă-ngroapă-n nisip / Pînă la o nouă orgie". ● Nicolae Băciuț consemnează un interviu cu criticul Mircea Iorgulescu. Grav, febril pe alocuri, preocupat și în această formă de exprimare de etica scrisului, interviul impune prin ținuta sa. ● Dan Culcer este autorul unui comentariu foarte adecvat la volumul lui F. Brunea-Fox, **Memoria reportajului**. Depășind cadrele rigide ale simplei recenzii, semnatarul lărgește discuția cu propuneri pentru o sociologie a reportajului contemporan. ● Cu prezentarea lui Dan Culcer, debutează tînărul Mircea Farcaș. Eseul său despre Novalis vădește „deprinderea lecturilor esențiale, cu rațiul de a gîndi liber". Frumos entuziasmul — cu discreție strunit — al redacției, care susține această nouă semnătură. ● Ca întotdeauna, numărul este foarte îngrijit ilustrat. De această dată, reproduceri după picturile lui Sorin Ilfoveanu, precum și o splendidă fotografie-document de la 1909 contribuie la plăcuta impresie generală asupra numărului 7.

TANIA RADU ■

Enigmele fosilelor au fost descifrate

- **Datează nu de acum 6 milioane de ani, ci cu 3 milioane mai devreme**
- **S-au pus în evidență noi specii de animale, în premieră pentru aria țării noastre, unele noi pentru Europa.**

FASCINAȚIA PALEONTOLOGIEI

Să ne întoarcem unde rămăsesem în articolul de astă-iarnă. Acolo, pe șantierul ce a dat la iveală prețioasele însemne ale vieții de dincolo de milenii, lucrurile au intrat în normal. Betoanele s-au înălțat spre cer iar ceea ce este înfipt în albia de odinioară a Bistriței nu se mai vede. Stația de pompe pentru termocentrala ce se ridică la porțile orașului e gata. În laboratorul sui-generis al profesorului Constantin Șova, din cadrul secției de științele naturii a Complexului muzeal județean, au continuat încă multe vreme lecturile, întrebările, căutările, neliniștile, oscilațiile între certitudini și incertitudini, așteptările... Au continuat migala și strădania de a se recupera, restaura, conserva, inventaria piesă cu piesă, oricît de mică sau oricît de mare, ca și fiecare bulgăre de pămînt ce închide în materia lui, ca o scoică prețioasă perla, un semn al neființei ființelor din vremuri imemoriale. Din cînd în cînd, se oprea din lucru pentru a se urca în tren, venind la București. Într-o servietă mare și grea din piele brună, ca a profesorilor de liceu de altădată, purta cîte una din relicve, din cele ce se puteau transporta fără să sufere avarii. De la gară, se îndrepta, prin Piața Buzești, pe strada Frumoasă, spre a urca scara îngustă și tăcută a unui blocușor ce pare mai curînd locuința unor bucureșteni de treabă, decît un institut de cercetări. Urca la etajul II, pentru a poposi într-o încăpere-laborator a Institutului de speologie „Emil Racoviță", unde lucrează, de 30 de ani doi reputați oameni de știință care și-au dedicat viața unei discipline complicate și dificile — **paleontologia.** Doctorii în biologie, Constantin Rădulescu și Petre Samson, cei mai în măsură să dea răspunsuri despre măsura descoperirii sale.

Oricum, după apariția articolului nostru, profesorul Șova nu s-a mai simțit singur în fața acelui mesaj tulburător. A aflat, chiar surprins — ca și noi, acum — că viața cea mai îndepărtată a planetei interesează numeroși cercetători, fără a fi specialitatea lor directă și, poate tocmai de aceea, fiindu-le o mare pasiune. A aflat, prin intermediul a două exemplare scrisori, prin spiritul lor de colegialitate și generozitate științifică.

„Sînt inginer silvic și lucrez la Grădina Botanică din Iași — îi scrie dr. ing. Ionel A. Lupu. Am luat act din revista „Flacăra" nr. 6, despre neașteptatele și valoroasele descoperiri paleontologice din marginea orașului Bacău. Vă felicit din toată inima pentru inițiativa și operativitatea cu care ați demarat, în privința identificării și datării acestor interesante resturi fosile.

Fitopatologia este o mai veche pasiune a mea. Am deja cîteva lucrări publicate în legătură cu lemne fosile din Miocenul superior și, respectiv, lemne fosile din Holocen. Încă n-am văzut un lemn din Pliocen. De cîțiva ani lucrez la o metodă de tratare a lemnelor fosile după principii din chimie. Inițial am încercat datări de lemne subfosile după metoda lui G Szoor, prin distrucție termică la derivatograf. Ulterior am întrezărit o cale nouă ; aștept rezultatele unor verificări în străinătate (Ilinois — S.U.A. — și Berlin — R.D.G.).

În consecință, mă ofer să încerc identificarea speciilor lemnoase fosile recoltate de dv. și, respectiv, să încerc datarea acestora"...

„Îndrăzneala de a vă scrie se datorează lui Ionel V. Lupu de la Iași (Grădina Botanică) — mai vechiul și apropiatul meu colaborator în împletirea cercetărilor geomorfologice cu cele paleontologice. Asemenea partenerului ieșean, am sesizat că fauna fosilă de la Bacău, despre care s-a scris recent în „Flacăra" ,este însoțită de resturi vegetale. În ce mă privește, aș dori să aflu adîncimea la care s-au identificat fosilele, petrografia profilului deschis și „apartenența" geomorfologică a locului cu pricina (terasă a Bistriței ? și ce înălțime are ?).

Desigur, toate acestea dacă nu vă stînjenesc activitatea... Sincerele mulțumiri vi le transmit de pe acum, împreună cu o modestă notă despre **Dinotherium giganteum Kaup** (...) care a fost remaniat mult mai la sud de Bacău, în aluviunile unei cîmpii ce-o studiez de îndelungată vreme. Cu bunele gînduri și aleasă stimă, Florin - Roman, Focșani".

Împovărați cu acest gînd al existenței unor asemenea anonimi extraordinari care își dedică viața, modest și tăcut, unor nobile acoperi științifice, pentru știința însăși, și pentru nimic altceva, am deschis, deunăzi, și noi, ușa încăperii-laborator din str. Frumoasă, unde cei doi cercetători, Constantin Rădulescu și Petre Samson, foarte tineri bărbați încă, își consumă pasiunea acelorași scopuri.

Pretutindeni — cărți. De la podea pînă în tavan și de jur-împrejurul încăperii. Pe același contur, în față rafturilor ori printre ele — lăzi și cutii, mari și mici, pe mesele, ca două largi planșete inginerești — alte cutii și cutiuțe. Lesne de bănuit, sînt pline de relicve scoase din sipetele pămîntului pentru a-i descifra misterul și tainele timpurilor de început, mergînd cît mai adînc spre genune, spre geneza vieții, ca și prin toate etajele ei. O lume fabuloasă ce poate fascina și aprinde imaginația — întocmai ca și cea mai îndrăzneață aventură spre viitor ori în spațiul cosmic. O lume chiar mult mai concretă, în descifrarea căreia nu ajung doar priceperea și competența, ci o tenacitate și o forță de renunțare de sine aproape dincolo de limitele omenescului. Cei doi locuitori ai acestui spațiu ciudat — spunem locuitori, căci nu o dată seara îi apucă aici, la mesele de lucru —, Constantin Rădulescu și Petre Samson, ne ajută să ne plasăm în devoratoarea lor aventură, în care, nu o dată au atins vîrfuri, impunîndu-se în paleontologia internațională. Au urmat Biologia și i-au atras, după urîașa umbră a lui Racoviță, cîțiva dintre dascălii lor universitari, oameni de știință remarcabili, printre care prof. dr. Margareta Dumitrescu și prof. dr. Traian Orghidan, nume reputate ale școlii românești de speologie. La granița dintre biologie și arheologie, dintre biologie și anatomie, dintre biologie și geologie, paleontologia servește toate aceste științe, aducînd informații inestimabile pentru înțelegerea și reconstituirea evoluției materiei și vieții în Univers. Ei nu au săpat doar în Dobrogea, unde și-au început cariera, în 1956, și unde au dezvăluit (în peștera Adam), una din rarele sculpturi antice semnate (Phoibos din Nicomedia), înscrisă în toate enciclopediile de ținută ale lumii, ci aproape pretutindeni în țară. În Bazinul dacic — Cîmpia Română, Oltenia, sudul Moldovei —, în Depresiunea Brașovului, pînă la Izvoarele Mureșului, în toate depresiunile intracarpatice și în Valea Crișului Alb, sondînd straturile tuturor erelor geologice și punînd în lumină descoperiri paleontologice (și arheologice) de o rară valoare, multe omologate pe plan mondial. De altfel, studiile și descoperirile paleontologice din România sînt urmărite cu mult interes de lumea științifică, dat fiind situarea ei geografică, o zonă-cheie dintre estul și vestul continentului, între nord și sud, între Asia și Europa. „Ele pot da răspunsuri prinzînd migrațiile faunelor în aproape toate erele geologice, pot clarifica ori întregi explicațiile privind originile unor faune cunoscute mai în vest sau mai în est". De pildă, în Hațeg, la Crivadia, au dat la iveală resturi de mamifere de epocă Eocenă, printre care un gen și o specie nouă, necunoscute pe teritoriul european, fiind astfel omologate, în tradiția științei, cu numele locului — de **Crivadiatherum.** Faptul atrage atenția specialiștilor francezi și, în urma unei fructuoase colaborări cu o echipă din Montpellier, pun în evidență alte specii ale genului, de asemenea în premieră pentru știință, aparținînd unor mamifere complet dispărute și care, în Europa, nu s-au întîlnit în altă zonă. „Reprezentanții lor mai fiind cunoscuți doar în Egipt și în Asia, pe teritoriul Anatoliei, dar cînd le-am descoperit noi, nu se semnalase prezența lor decît în Egipt. Sînt animale care au trăit cu 44—49 de milioane de ani în urmă". Importanța unor astfel de cercetări nu este, cum s-ar crede doar pur teoretică, nu satisfac doar pura sete de cunoaștere a omului, și nu vizează doar îndestul de controversata problemă a apariției și evoluției vieții pe planeta noastră, este și una aplicativă, de o mare utilitate pentru omul modern aflat în fața dilemelor dezvoltării. Dacă „în ultima vreme, problemele de stratigrafie în mediul continental sînt bazate pe studiul mamiferelor" iată, acestea pot dezvălui omului unde, în ce straturi geologice, să caute anumite materii prime. Surprinzător, nu-i așa ?! „S-a putut clarifica, de pildă, vîrsta geologică a unor formațiuni după stabilirea genului și a speciilor de mamifere aflate în straturile respective". Trebuie să privim astfel și cu alți ochi munca paleontologilor ce ni s-au putut părea niște „lunatici" ciudați, desprinși de realitatea și problemele la zi ale omului contemporan. Cînd Rădulescu și Samson se apleacă ani întregi, făcînd sute de măsurători sub lentila microscopului, asupra studiului a 10 000 de oase și resturi de oase, de rozătoare — da, citiți bine, de șoareci — care, au trăit pe teritoriul țării noastre în ultimii 50 000 de ani, nu o fac de amorul artei. Pe baza lor pot stabili „parametrii climatici ai unei epoci, se pot afla ce temperaturi au fost, ce umiditate în atmosferă și de aici vegetația, preocupările omului etc". Pare inimaginabil și, totuși, unde imaginația înoptează ori nu poate pătrunde, sparge barierele necunoscutului știința...

Deci, prezintă cu adevărat valoare descoperirea cimitirului de oase fosile de la Bacău ?

C.R. — În raport cu ceea ce ați scris sînt noi surprize. Ați vorbit de o faună Pliocenă și, de fapt, este de vîrstă Miocenă, care se situează la aproximativ 9 milioane de ani în urmă. Ne aflăm, cu 3 milioane de ani mai jos. După materialele pe care le-am reținut încă în laboratorul nostru, pentru a stărui asupra studierii lor, deoarece, presupunem, am putea identifica și alte specii decît cele deja descifrate, precizăm că este o faună ce se situează la baza etajului și reprezintă, în orice caz, prima faună de acest tip descoperită pe teritoriul țării noastre. Este o premieră de invidiat pentru orice muzeu de științele naturii, ceea ce este o mare șansă pentru orașul Bacău. Forme asemănătoare de fosile se mai cunosc în Uniunea Sovietică — Ucraina și R S S. Moldovenească. Surpriza a fost cu atît mai mare, cînd ne-am dat seama că depășește ca vechime fauna celebră de la Cimișlia, din Basarabia, pusă în lumină de reputatul profesor de la Universitatea din București, I. Simionescu. Fosilele de la Cimișlia reprezintă Meoțianul mediu, iar cele de la Bacău — pe cel inferior. S-ar putea chiar să mai avem surprize....

P.S. — În mod cert, s-au relevat 2 specii de rinocer, dintre care una ce semnalează pentru prima oară în România. O formă nouă de **Chilotherium,** un rinocer mai aparte, fără coarne și cu picioarele relativ scurte, semănînd cu hipopotamul, dar să nu vă mire, căci istoria asta străveche are tot felul de curiozități.

— Unde s-au mai găsit, în restul lumii ?

C.R. — În estul Europei și în Asia, în special în China, de unde, se pare, a venit spre noi. (Acolo s-au găsit niște resturi extraordinar de frumoase). Această expansiune dinspre Asia spre Europa — România reprezentînd aria cea mai vestică unde s-a consemnat specia pînă azi — ne oferă date pentru a reconstitui întreg cadrul ecologic. E posibil, cercetările noastre continuă (mai avem de efectuat niște măsurători ceva mai migăloase, care cer mult timp) , să fim chiar în fața unei specii noi a genului — a șasea, fiind 5 identificate pînă în prezent.

— Asupra celuilalt rinocer aveți certitudini ?

P S. — Fără îndoială, este vorba de un **Aceratherium** destul de răspîndit și reprezentativ pentru estul continentului cît și pentru Asia. E binecunoscut fenomenul : multe specii asiatice au înaintat spre sud-estul european, înseși specile americane de mamifere au venit încoace tot prin Asia. Chiar și Hipparionul, o rudă îndepărtată a calului, tot astfel a ajuns în Europa.

— Tot așteptăm să ne dezvăluiți misterul celei mai spectaculoase piese și anume acel splendid conservat maxilar cu dinți uriași, puternici, a cărui fotografie am reprodus-o în articolul precedent. Cui a aparținut ?

C.R. — Aaa..., da. E o piesă, într-adevăr extrem de interesantă. Reprezintă un mastodont, dar de alt gen decît s-a bănuit inițial, unul tot în premieră pentru țara noastră. Un **Choerolophodon-pentelici.** (Prima denumire desemnează genul, a doua — specia, și se cheamă astfel, deoarece pentru prima dată a fost semnalat în Grecia). Nu este dintre cei mai mari, are o talie mai modestă, de 2,20 — 2,30 metri înălțime și are o arie de răspîndire, în general, în Balcani. A fost identificat în Uniunea Sovietică, tot în Ucraina, în Grecia — cum aminteam — exemplarul de la Bacău vine să întregească și să confirme zona lui de repartiție. De fapt, este o formă care ajunge, pe conturul Mediteranei, pînă în Franța și Spania.

— Să credem, în consecință, într-o similitudine de climat ?

P.S. — Nu uitați că sîntem acum 9 milioane de ani. Este o specie care prefera un climat mai cald, o umiditate mai mare, o vegetație mai abundentă. De obicei, pentru determinări mai exacte se fac, concomitent, analize de polen existent în zăcămînt, o analiză a sedimentului unde se găsește fosila, ca și a unor plante fosilizate, dar în cazul de față au fost imposibil de efectuat, dat fiind faptul că descoperirea a avut loc întîmplător. Fragmentul de os este însă destul de reprezentativ, așa încît nu comportă dubii.

— Am consemnat în articolul anterior că profesorul Șova a avut șansa să recupereze, și a conservat cu grijă, chiar bucăți de lemn...

P.S. — Dacă li s-au păstrat structurile interne se poate determina, fără dificultate, ce arbori erau.

— Să ne întoarcem la Hipparion. Cum credeți că arăta și cum vi-l puteți imagina, avînd în mîini un fragment de os nici de 10 centimetri ? Pentru noi, profanii, e un total mister.

C.R. — Aici am avut realmente dificultăți, posedînd doar cîteva fragmente de oase ale membrelor, ceea ce a făcut extrem de dificilă identificarea. Spre deosebire de animalul de azi, care este monodactyl, Hipparionul vremurilor preistorice este tridactyl, are cîte trei degete la picioare. Structurile anatomice sînt, de regulă, ori foarte concludente, ori total fără nici o valoare, fără nici un limbaj. De pildă, diafiza unui os la multe grupe de animale fămîne total necaracteristică, poți să ai tone și să nu afli nimic, în schimb, din alte părți ale scheletului este suficient un fragment cît de mic ca să afli totul. Paleontologia nu se poate profesa fără să stăpînești perfect anatomia. Anatomia îți poate demonstra, de exemplu, că de 35 000 de ani încoace, de cînd există Homo sapiens, omul a rămas același ca structură corporală și ca inteligență.

— Ne uluiți, cum să credem asta, cînd avem sub ochi, în realitatea palpabilă, ca și în muzee și biblioteci, impresionante cuceriri ale inteligenței și forței de creație umane ?

C.R. — Este un alt termen de referință; ceea ce ne desparte de strămoșul nostru este doar experiența. N-o spunem noi, există în lume destule studii serioase, acoperite de cercetări științifice remarcabile. Dar, să revenim la fosilele de la Bacău. Mai există acolo o formă curioasă, o rudă a girafei, un **girofid** cum se spune în limbajul de specialitate...

P.S. — O formă curioasă pentru că n-avea nici picioarele așa de înalte, nici gîtul atît de lung, ca al girafei din zilele noastre. După fragmentul de tibia găsit s-a putut stabili că ne aflăm în fața unei specii în premieră absolută pentru țara noastră. După cîte știm, n-a mai fost semnalată altundeva pînă acum.

— Trăgînd linie peste socotelile dumneavoastră, care v-au răpit, știm, destul timp — și mai știm că le-ați abordat din prietenie pentru naturalistul Constantin Șova, dar credem și din respect pentru știință —, iată, s-a conturat o altă colecție în felul ei unică în țară, de fosile, dintr-o foarte îndepărtată eră geologică, Meoțianul inferior, cum spuneați. Am înțeles că este un fapt deosebit de important pentru știință. Ce se mai poate afla, odată cu identificarea acestor fosile ?

P.S. — Peisajul. Se poate reconstitui un peisaj ce amintește pe cel de savană, cu porțiuni destul de mari de pădure, cu o vegetație dezvoltată sub un climat temperat cald. Fără îndoială, ne aflăm în fața unei descoperiri valoroase care ne furnizează informații prețioase pentru fauna etajului geologic respectiv, necunoscută încă în țara noastră. Mai poate să fie utilă și în cercetările geologice ale zonei, în vederea stabilirii mai exacte a vîrstei formațiunilor respective.

...Paleontologia, se arată, așadar, o știință mai concretă și cu un rol aplicativ mai pronunțat decît am fi crezut noi, necunoscătorii. Fascinantă, dar nu iluzorie.

CICI IORDACHE-ADAM

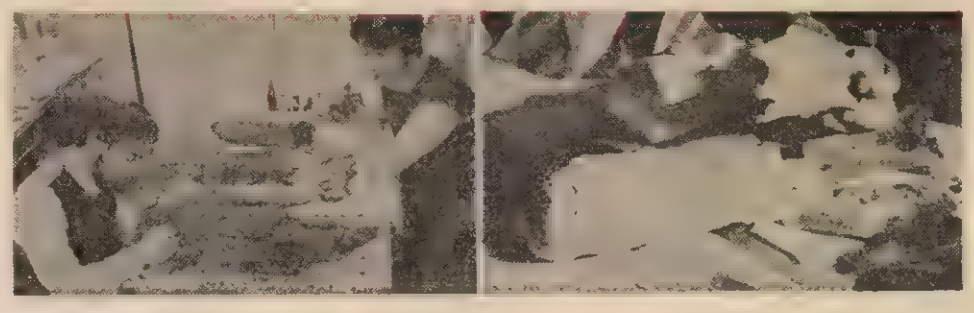

ŢARA MOŢILOR,
ieşirea din aşteptare

O viaţă întreagă s-a străduit învăţătorul Pamfil Albu să stringă zestrea unui muzeu etnografic în satul Lupşa şi prin străduinţa lui a biruit, acest muzeu sătesc este căutat de toţi călătorii, de toţi aceia ce se arată dornici să afle cum îşi duceau viaţa moţii al căror renume, în istoria noastră, a făcut ca în ţinutul lor, în „ţara" lor, fiecare palmă de pămînt să-şi aibă o legendă. Mai cu seamă de la o vreme încoace, muzeul acesta a strîns în vatra lui o seamă de obiecte şi-a alcătuit colecţii însemnate iar explicaţia acestui fapt ar sta nu numai în generozitatea remarcabilă a moţilor, a celor ce au făcut donaţii muzeului, dar şi prin mersul vremii ce-a preschimbat într-atît lumea încît multe dintre piesele de muzeu au devenit disponibile, au încetat să mai aibă însuşirea utilităţii zilnice pentru viaţa casei şi-a familiei.

Pe valea Crişului Alb, în toate satele ale căror drumuri duc spre Brad, oraşul care şi-a cîştigat o nouă statură urbană, sau dincolo de muntele Vulcan, la Zlatna şi Abrud, sau la Cîmpeni, pe valea Arieşului, istoria nouă a străbătut Ţara moţilor în arcul de lumină al unui orizont ce-a fost o permanentă aspiraţie în durata mare a istoriei acestei stirpe de români, a acestei ramuri din marea familie a poporului românesc.

În aşteptarea, atîta amar de vreme, a unor vremuri mai bune, moţii şi-au alcătuit un adevărat cult al integrităţii lumii lor. Izolarea „ţării" acesteia, despre care s-a vorbit uneori, de înţeles întrucîtva prin considerente de geografie fizică, rămîne totuşi un adevăr valabil numai pe jumătate şi explicaţia lui reală constă în agresiunile pe care lumea ţării moţilor a trebuit să le înfrunte. Izolarea a fost doar o consecinţă a acestor agresiuni, intruziuni şi tentative de pătrundere a unor elemente de disoluţie pe care lumea ţării moţilor le-a resimţit ca mortale pentru fiinţa ei. Inaccesibilitatea „ţării de piatră" era doar relativă. Lumea însăşi a moţilor a fost nevoită să devină inaccesibilă cu adevărat, şi să dobîndească ţăria pietrei. Or aceasta nu e decît un fel de a spune că lumea aceasta îşi conserva fiinţa şi îşi apăra, printr-un reflex natural, dreptul la viaţă. A putut să pară, această tărie a moţilor, izolare. Adevărul întreg fiind că moţii erau oameni umbiaţi, cunoscători de lume, şi că în drumurile lungi de multe sute de kilometri pe care le străbăteau cu cărucele lor încărcate cu ciubere puteau să observe şi să compare starea lumii celei mari cu starea lumii pe care o vedea fiecare din pragul casei lui. Şi mai presus de toate, moţii au deprins o învăţătură de care s-au ţinut cu sfinţenie: ei au rămas inalterabili ca aurul pe care-l culegeau din adîncul munţilor ca să vină alţii şi cu zece mîini să li-l smulgă din mînă. Mai de preţ decît tot aurul din lume fiind libertatea. Iar cînd a fost nevoie, cînd nu s-a mai putut altfel, tot ei, moţii, au fost aceia care au amintit şi altora, de prin împrejurimile munţilor lor, acest adevăr în afara căruia încep a se răsuci cărările uitării de sine şi ale pierzaniei. N-a mers oare, înaintea focului, cuvîntul lui Horea că va arde nu numai curtile nobililor dar şi satele care nu se vor ridica odată cu ţara? Mai tîrziu, la 1848, cînd s-au adunat lîngă Cîmpeni spre a alcătui oastea lui Iancu, ei şi-au asumat încă o dată destinul pe care Octavian Goga îl comenta astfel: „Moţii apar cu o prerogativă specială în istoria noastră. Cînd tot Ardealul se legăna în tînguire neputincioasă, ei ne-au învăţat mai întîi să plătim cu sînge, nu cu lacrimi, ei au introdus virtuţile războinice pe un pămînt biruit, ei reprezintă acţiunea într-o lume complexă de visare mistică". Destinul lor a fost, de fapt, un destin tragic pentru că ei s-a înfăptuit prin jertfă. Iar învăţătura ce se desprinde din acţiunea moţilor în istoria noastră este una eliberatoare, de încredere nestrămutată în puterea marii familii româneşti de a-şi cuceri deplinătatea dreptului său la viaţa pe un pămînt mostenit.

După ce la 1918 a bătut ceasul prin care s-a împlinit „menirea de a fi împreună a poporului românesc", istoria Ţării de piatră la alt curs şi după puterea de-a făptui a timpului şi-a oamenilor se înregistrează elemente de progres cert, chiar dacă ritmurile acestui progres nu erau pe măsura năzuinţei oamenilor. De mai multe ori, memoriile venite din partea moţilor au fost soluţionate la Bucureşti fără o cercetare prealabilă. Un vagon de făină sau mălai trimis în gara Cîmpeni pentru cutare sat din care venea un astfel de memoriu prin care se cerea ajutor nici nu era o faptă pentru care să se impună vreo cercetare prealabilă. Însă oricît de graţios ar fi un act de bunăvoinţă din partea cuiva, el îţi aduce o bucurie pentru moment, fără a fi în stare să-ţi schimbe cu adevărat viaţa. Cu dorul unei astfel de schimbări, neapărat în bine, moţii aveau să-şi ducă zilele încă o vreme, pînă nu chiar cu mulţi ani în urmă, cînd însăşi „conducerea ţării", cum spun ei protocolar, a venit aici, la ei acasă.

Vizita secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a prilejuit un dialog dintre cele mai rodnice cu obştea de pe valea Arieşului iar măsurile stabilite atunci au devenit într-un timp argumente ale unei dezvoltări de-a dreptul spectaculoase în acest ţinut. Nu există comună pe valea Arieşului sau pe valea Crişului Alb care să nu aibă şcoală nouă ori dispensar uman şi veterinar sau magazin iar în apropierea Întreprinderii de prelucrare a lemnului, tot în Cîmpeni, ca urmare a indicaţiei tovarăşului Nicolae Ceauşescu de a se asigura locuri de muncă şi pentru soţiile şi fiicele moţilor, a fost ridicată în urmă cu şapte ani o modernă Întreprindere de tricotaje. Numai în această întreprindere lucrează peste 1 700 de femei iar produsele fabricate aici aparţin unor categorii superioare de calitate, ceea ce reprezintă dovada unei indemnări deprinse rapid şi face explicabilă, bunăoară, performanţa unei muncitoare ca Maria Barb de a cîştiga locul al doilea pe ţară la un concurs de măiestrie profesională. Într-o marginie a oraşului s-a construit în ultimii ani un cartier de blocuri însumînd aproape 1 000 de apartamente, ceea ce, păstrînd proporţiile, înseamnă destul de mult, fiindcă numărul total al locuitorilor acestui oraş nu trece de 10 000. Iar ridicarea de la un timp încoace a unor construcţii cu şarpante şi acoperişuri din ţiglă a plecat din credinţa că oraşul trebuie să arate şi frumos, pe măsură ce se înnoieşte. Aceasta fiind ambiţia tuturor, deoarece, după cum ne spuneau Doina Căbulea, preşedinta Consiliului orăşenesc al F.D.U.S., sau Olimpia Mateş, preşedinta Comitetului orăşenesc al O.D.U.S., iar această ambiţie e lesne de întrevăzut şi în faptul că valoarea lucrărilor de înfrumuseţare şi gospodărire executate prin contribuţia oamenilor se apropie, într-un an, de 25 milioane de lei. Oamenii îşi iubesc oraşul şi nu uită ei pentru a face să progreseze şi această parte a ţării au fost alocate multe miliarde de lei. Chiar pe locul unde s-a adunat oastea lui Iancu, mai sus de Cîmpeni cu vreo doi kilometri, pe Arieş, a fost înălţat un baraj impunător. Prin lacul de acumulare format aici se va asigura un debit constant rîului iar localităţile aflate în aval vor fi ferite de primejdia inundaţiilor. Debitul constant al Arieşului fiind de însemnătate deosebită nu numai pentru alimentarea cu apă a oraşului Cîmpeni ci şi a Combinatului minier Roşia-Poieni, lucrare de proporţii vaste, care a generat în această zonă transformări spectaculoase nu numai ale peisajului natural dar şi în viaţa moţilor. Şosele noi, case noi, întreprinderi şi instituţii noi, unde lucrează oameni cu o seamă de meserii de care nimeni nu demult nu se ştia decît din auzite prin părţile locului, toate acestea alcătuiesc, de fapt, o lume nouă, plină de dinamism şi varietate, o lume în care farmecul vechi al Ţării Moţilor nu s-a pierdut nicidecum ci dimpotrivă, el este pus în lumină permanent prin lucrarea oamenilor şi vremurilor noi. Dar nimeni, bunăoară, nu stă să-şi mai înalte case după tipicul vechi, cu ferestre cît palma. Casele noi sînt spaţioase, au mai multe încăperi şi au ferestre mari în care primeşte lumina soarelui. Şi chiar sînt, multe dintre ele, case după care s-ar putea spune că se învîrte soarele. Sînt case lîngă al căror prag nu mai are de ce să se culce sărăcia, asemeni unui cîine credincios, de care omul avea să se împiedice toată ziua. Şi dintre exemplele din care s-ar putea înţelege bunăstarea acestei lumi, ne-ar plăcea să ne oprim asupra unuia care nu e, în mod sigur, cel mai spectaculos, asta neînsemnînd că nu este esenţial: nu există comună în care să nu se fi construit, în anii din urmă, o brutărie. Aceste clădiri nu schimbă radical tabloul geografic, se înţelege, dar prin ele s-a schimbat radical viaţa oamenilor acestora despre care nimeni n-ar putea pretinde că-i cunoaşte dacă nu ştie cît erau ei nevoiţi să alerge după o bucată de pîine.

DUMITRU ELIADE ■

Deciziile pentru trecerea în circuitul economic şi a zăcămintelor sărace în conţinuturi, cu condiţii mai dificile de exploatare s-au conturat în ţara noastră mult înaintea altor ţări. Modificarea structurii producţiei de energie electrică, în care ponderea cărbunelui a crescut de la 40 la 60 la sută, dublarea necesarului acesteia au adus schimbări profunde în modul de rezolvare a problemei energiei, care au necesitat eforturi umane şi financiare deosebite. S-a dat o bătălie pe mai multe fronturi deodată, o bătălie din care toată lumea a avut de cîştigat şi care a dus la emanciparea unor întregi zone geografice. Descoperirea de noi surse minerale, efectuarea lucrărilor geologice pentru deschiderea de lucrări miniere, trecerea rezervelor în circuitul economic, crearea unor industrii de prelucrare a zăcămintelor au operat mutaţii importante în primul rînd în viaţa oamenilor, a acelora care prin munca lor de zi cu zi asigură dinamica dezvoltării producţiei, adică mersul nostru înainte.

Dezvoltarea generează dezvoltare

Baia Mare, polimetalice tot din aceeaşi zonă şi care pe lîngă cupru, plumb şi zinc conţin aur, argint şi sulf sînt exploatate deşi unele calcule de început le situau în zona unei rentabilităţi scăzute. Găsirea unor tehnologii noi, perfecţionarea celor existente au dus la creşterea randamentului de extracţie. Tehnologia nouă de flotaţie selectiv colectivă poartă semnătura cercetătorilor români. Mecanizarea şi metodele de exploatare de mare productivitate au dus la reducerea costurilor de producţie.

Industriile de exploatare şi prelucrare, de preparare a cărbunilor şi a minereurilor au adus după sine dezvoltarea economică a unor întregi zone geografice. Fiecare exploatare minieră din Valea Jiului a devenit un oraş: Valea cu Brazi, Lonea, Uricani, Paroşeni. Au apărut pe harta ţării oraşe noi ca Rovinari şi Motru. În Carpaţii Orientali, Baia Borşa şi Leşul Ursului. În Munţii Apuseni, Roşia Poieni. Vechi centre miniere ca Abrud şi Brad au renăscut la o viaţă nouă. Putem spune că Anina este astăzi un oraş nou. Noul oraş Orşova îşi datoreşte existenţa şi activitatea de minierit din zonă. Moldova Nouă s-a ridicat din temelii în ultimii 15 ani. Înfiinţarea lui s-a decis odată cu atacarea zăcămintelor cuprifere din vecinătate şi a construcţiei uzinei de preparare pentru minereurile scoase din subteran sau banalele exploatate la suprafaţă.

Uzinele de preparare din apropierea zăcămintelor sînt deservite de sute sau mii de oameni. Pe lîngă ele au fost înfiinţate unităţi productive pentru industria uşoară, unde lucrează soţiile minerilor. Pentru oamenii muncii din aceste noi centre s-au construit apartamente de locuinţe, grădiniţe, şcoli, licee de specialitate, magazine, policlinici şi spitale moderne. Civilizaţia a pătruns în zone care păreau că nu se bucură de nici o perspectivă.

Uzinele de preparare şi prelucrare au nevoie de apă industrială în cantităţi mari. S-au construit prize de apă, baraje, ceea ce a avut ca urmare regularizarea unor ruri şi torenţi. O grijă deosebită a fost acordată mediului înconjurător. Cercetările din ce în ce mai asidue din acest domeniu au dus la depoluarea apelor reziduale prin îndepărtarea elementelor nocive date de reactivii de flotaţie, prin introducerea unor filtre din ce în ce mai perfecţionate de reţinere a elementelor poluante.

Descoperirea şi exploatarea zăcămintelor noi, cît şi acordarea de noi valenţe celor tradiţionale, atît de necesare dezvoltării industriei au generat dezvoltare pe multiple planuri, economic şi cultural, au dus la crearea unor noi locuri de muncă, la creşterea calităţii vieţii.

OPREA GEORGESCU ■

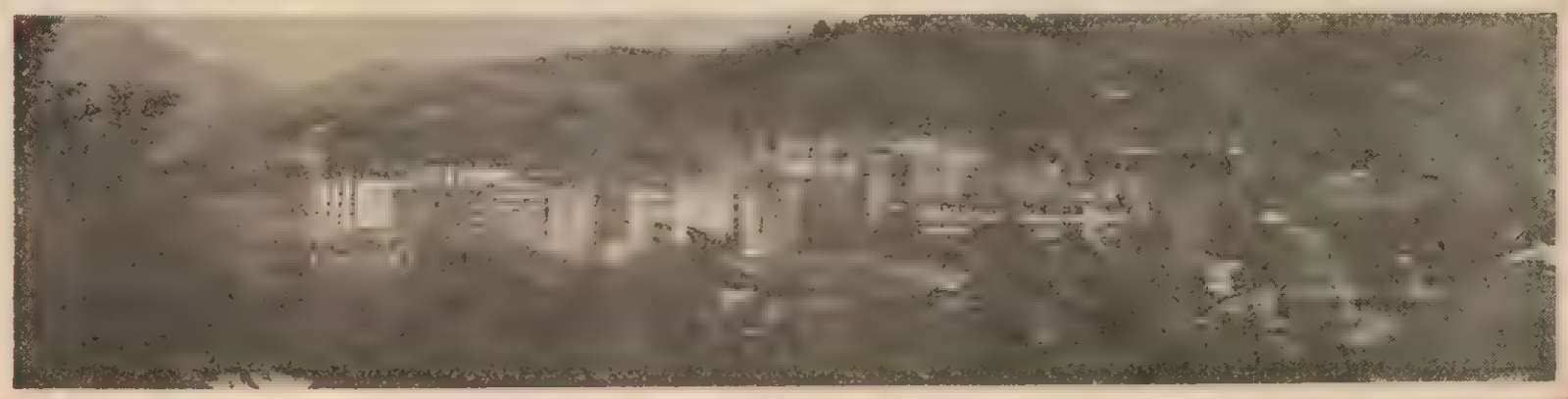

Un mare voievod — personaj dramatic

„Nădejdea-n biruinţă“

„Părinţi ai patriei“

Încă de la începutul naşterii sale ca gen de sine stătător, teatrul românesc a vădit o înclinaţie deosebită spre piesa cu motivaţie istorică. Însuşi actul său de naştere, cu drama de colegiu **Occisio Gregorii in Moldavia Vodae tragedice expressa**, adică **Uciderea lui Grigorie Vodă în Moldova expusă în formă de piesă de teatru**, datorată unui intelectual sau alumn român din jurul anilor 1777—1778, cînd a avut loc evenimentul, poartă însemnele unei intime aderiuni la istorie, prin relatarea unor întîmplări cu valoare extraordinară consumate de curînd, ca acelea legate de mazilirea şi uciderea domnului moldovean Grigorie Ghica. Mai tîrziu, în epoca de consolidare a literaturii române din perioada paşoptistă şi post-paşoptistă, teatrul naţional face apel la marile figuri ale trecutului şi istoriei patriei spre a sluji ideilor de libertate, unitate şi independenţă naţională care animau intelectualitatea şi masele largi româneşti luptătoare, în efortul lor pentru Unirea Principatelor şi a cuceririi independenţei naţionale. Marii voievozi şi domnitori din trecut sînt invocaţi şi evocaţi ca adevăraţi „părinţi ai patriei“, embleme port-drapel, idei-forţă capabile de a face şcoală politică şi a determina o resurecţie în sens naţional. Un Mircea, Ştefan, Mihai sînt mereu prezenţi în arsenalul ideologic al vremii, în poezia agitatorică şi pe teme naţionale. Marseilleza revoluţiei de la 1848, celebra **Deşteaptă-te române !** a lui Andrei Mureşanu, vorbea de „Mihai, Ştefan, Corvine“ şi de strănepoţii care „Cu braţele armate, cu focul vostru-n vine“ sînt gata să se arunce în luptă pentru libertatea mult visată. Acelaşi ideal naţional înalt traversează şi drama romantică de tipul **Despot vodă** de Vasile Alecsandri, **Răzvan şi Vidra** de Haşdeu sau **Gaspar Graziani** de Ioan Slavici. Dar adevăratul model al genului îl atinge capodopera lui Delavrancea **Apus de soare**, concepută sub formă de trilogie, precum şi robusta construcţie a lui Alexandru Davila **Vlaicu Vodă**, care rămîn, de departe, cele mai izbutite creaţii ale teatrului românesc de inspiraţie istorică, cele mai jucate şi mai aplaudate piese româneşti pînă la primul război mondial.

Dacă prima dintre acestea, trilogia lui Delavrancea **Apus de soare**, îşi fixa obiectivul asupra epocii de glorie şi de virtuţi militare a lui Ştefan cel Mare şi a urmaşilor săi Ştefăniţă şi Petru Rareş, Al. Davila îşi propune să reînvie timpii de glorie din vremea lui Mircea cel Mare, propunîndu-şi să realizeze o trilogie cu titlul **Mirciada**, ce ar fi avut drept obiectiv elogiul unui alt moment important din istoria patriei, acela al opririi expansiunii otomane dincoace de Dunăre, prin bătăliile purtate de marele strateg la Nicopole şi Rovine, prin consolidarea statului centralizat muntean şi a armatei naţionale. Trilogia ar fi urmat să cuprindă o jumătate de secol din istoria Munteniei, începînd cu anul 1370, reunind domniile lui Vlaicu Vodă, Dan Vodă şi Mircea cel Mare. Din acest vast proiect autorul n-a realizat decît prima piesă **Vlaicu-Vodă**, publicată în 1902, şi jucată de atunci fără întrerupere în teatrul românesc, căci ea s-a impus de la început în conştiinţa publicului şi a criticii ca una dintre realizările noastre remarcabile pe acest teren.

Figura viitorului domn

Cu toate că piesa are în prim plan figura lui Vlaicu, personajul central al trilogiei, Mircea cel Mare apare încă de aici foarte bine conturat. Am îndrăzni să avansăm chiar ideea că în ciuda titlului şi a conflictului principal dintre Vlaicu şi Doamna Clara, piesa este dominată de figura viitorului domn Mircea, căruia i se consacră spaţiul cel mai extins în economia textului. Interesul pentru această vie personalitate istorică este explicabil şi în această direcţie existau cîteva „modele“ sau antecedente cu o veritabilă capacitate de atracţie. Una dintre acestea o constituia desigur celebra **Scrisoare a III-a** a lui Mihai Eminescu, în versul de magice cadenţe al căruia ne apărea un Mircea mai puţin legendar, ci mai degrabă ca o umanitate românească emblematică, edificată pe calităţile tradiţionale ale românului: simplitatea şi omenia. Acel „bătrîn atît de simplu, după vorbă, după port“ era întruchiparea unei mari înţelepciuni şi energii, a acelei demnităţi româneşti tradiţionale care prin autoritatea gestului său pune în gravă dificultate îngîmfarea războinică a sumeţului şi imprudentului Baiazid. La rîndul său, Bolintineanu ne dăduse în **Mircea şi solii** imaginea unui voievod abil şi bun diplomat, în timp ce Gr. Alexandrescu în **Umbra lui Mircea la Cozia** apăsase pe eroismul, vitejia şi gloria ce-i aureolau numele.

Tînăr şi viforos

În opoziţie cu aceste „pattern“-uri fixate de ei, piesa lui Al. Davila acreditează imaginea unui Mircea tînăr, viforos, imprevizibil, în parte contrazicînd-o pe aceea cu care ne obişnuisem deja, căci tînărul Mircea ne apare aici condus mai mult de sentiment decît de raţiune. Sînt, ca să zicem aşa, „anii de formaţie“ ai tînărului voievod, cînd personalitatea sa nu e încă definitiv fixată şi cînd nu toate impulsurile firii sale ardente sînt dominate de raţiune. Între chemarea inimii şi cea a datoriei, el lasă încă o oarecare marjă de execuţie, pe care o exploatează cu abilitate unii dintre cei prinşi în vălmăşagul luptei pentru putere. Dar ochiul atent al unchiului său, în aparenţă slabul dar în realitate dibaciul Vlaicu, îl urmăreşte de aproape, veghindu-i cu încredere paşii. Conflictul dintre tinereţea, exuberanţa, exaltarea şi chiar capriciile adolescenţei întruchipate de cel dintîi şi încetineala rostuită, deghizată, calculată şi oarecum derutantă a celui din urmă, nu întîrzie să apară. Ea debutează mai întîi în plan sentimental, ca să treacă apoi şi în cel politic. Izvorul neînţelegerilor porneşte de la tînăra şi fermecătoarea Anca, sora domnului, pe care Mircea o iubeşte cu pasiune. La rîndul ei tînăra fată are convingerea că destinul său nu poate fi conceput decît alături de cel pe care-l iubeşte şi căruia i s-a devotat. Căci tînărul Basarab e, aşa cum îl caracterizează grupul boierilor conduşi de moldoveanul Groza, „bun, drept, curajos, viteaz, înţelept, frumos“. Pentru aceste calităţi, unanim recunoscute, ei propun tînărului coroana Moldovei, aflată în acel moment în posesia unui domn moale şi nesigur. Pentru a-şi păstra dragostea Ancăi, Mircea refuză cu demnitate invitaţia de a pleca cu ei în Moldova şi deci alternativa unei domnii. Cei doi îşi împărtăşesc, într-o scenă de mare frumuseţe dramatică („Stă-mi aproape, mai aproape draga mea, / Inima-mi să te-nfăşoare cu iubirea ce e-n ea“), dragostea şi încrederea reciprocă şi viitorul pare să le surîdă cu toate bucuriile lui. Iată însă că se iveşte ceva neprevăzut. În cumpăna dintre politica trădătoare şi aservită a Clarei şi aceea dusă în folosul ţării de către domn, drama afectivă a lui Mircea e exploatată de Clara în beneficiul propriu. Avînd în vedere prestigiul de care se bucura tînărul voievod, Doamna Clara, mama vitregă a lui Vlaicu, intenţionează să-l opună pe acesta domnului. Ea îi dă binecuvîntarea în căsătorie cu Anca, iar acesta acceptă, în consecinţă, propunerea făcută de boierii lui Groza. Nu e însă de acord cu fuga lor, căci interesele ţării îi cer să rămînă aici :

„Dar nu eu ! Un glas în mine
imi şopteşte datoria
Şi-acel glas ce se aude de-orce
suflet — e mîndria !
Şi mîndria porunceşte celor
ce-o aud cu dor
Să privească-n faţă moartea,
cînd în joc e ţara lor“.

Acum intervine din nou Doamna Clara care aduce vestea că Anca va fi dată unui străin, sîrbului Simeon Staret. Ea propune lui Mircea mîna Ancăi şi tronul lui Vlaicu. Mircea se lasă o clipă ademenit, dar cinstea îl împiedică să accepte metodele brutale ale Doamnei („Doamnă gata sînt să mor / Dar nu vreau nici fericirea, nici domnia pe-un omor“).

În această situaţie, Doamna încearcă singură răzbunarea şi uciderea lui Vodă. Planul ei eşuează însă şi domnul îi dă pe faţă, înaintea curţii, toate uneltirile. Clara este anihilată şi scoasă din competiţie. Iată însă că în faţa iminentei căsătorii cu sîrbul Simeon Staret, Anca îi propune lui Mircea fuga. De data aceasta el acceptă, dar planul lor este dejucat de pîrcălab. Mircea este gata acum să-şi apere dragostea şi onoarea ucigîndu-l pe Vodă. Pumnalul său nu-şi nimereşte însă ţinta, căci e ucis Grue, omul de încredere al domnului. Mărinimos, Vlaicu îşi dă seama de rătăcirea lui Mircea şi îl iartă, nu înainte de a-i desluşi adevărata cauză căreia el trebuie să se consacre :

„Chinuri !... Dar priveşte sînul
bietei noastre de moşii
Numără, de poţi, pe dînsul
urmele de vrăjmăşii,
Prin palaturi, prin colibe, jos,
la şesuri, sus la munte !
Şi de cînd această ţară nu e,
vai ! decît un rug
Unde mucenicii noştri-şi lasă
vlaga şi nădejdea-n biruinţă !“.

Pentru cauza ţării

Trezit la realitate, Mircea e din nou gata să se dăruie cu trup şi suflet cauzei apărării şi înălţării ţării sale şi înţelege că politica lui Vlaicu e realistă şi clarvăzătoare. Socotindu-şi-l drept urmaş la tron, Vlaicu îl numeşte în locul lui Grue, ca mîna sa dreaptă, spre deplina satisfacţie a boierilor şi a poporului.

Piesa lui Davila dispune de o construcţie scenică riguroasă, de un ritm alert şi incitant şi oferă personajelor un cadru adecvat de manifestare. Posedînd numeroase calităţi artistice, piesa vădeşte totodată o bună cunoaştere a legilor scenei şi spiritul documentelor. Conflictul e bine ales şi insistă pe o altă componentă a personalităţii politice a lui Mircea, aceea de strateg, de excelent diplomat. Mircea se află acum la vîrsta deplinei maturităţi creatoare, după o domnie destoinică de peste douăzeci de ani, timp în care a condus ţara cu vitejie dar şi cu înţelepciune, reuşind s-o menţină neatîrnată. Îşi dă însă seama că în jocul forţelor politice europene, puterea turcească, mereu în creştere, nu va putea fi oprită din drumul expansiunii ei ameninţătoare de o Europă divizată şi slăbită de lupte interne. În această situaţie, în care Papa e prezent doar cu promisiuni, regele Ungariei cu ajutoare simbolice, iar Veneţia cu strategeme înşelătoare, Mircea nu se poate sprijini decît pe forţele sale proprii, evident insuficiente spre a stăvili puhoiul turcesc. Politica chibzuită, de conservare a fiinţei naţionale, pe care o dusese şi pînă atunci îl determină la o ultimă şi grea încercare : aceea de a se alia temporar cu duşmanul. Ca şi Vlaicu, el pregăteşte mai întîi cu abilitate terenul în interior, asociindu-şi-l la domnie pe fiul său Mihail, căci soţia, de neam străin, îi e mereu potrivnică. Apoi, tot ca Vlaicu, pune la cale o alianţă cu Ştefan al Serbiei, şi promite pe fiica sa Arina unui străin, viitorul sultan Musa Celebi. Cu ajutorul devotatei Vişa, cu care are un fiu nelegitim, şi al căpitanilor Vilcu, Radu, Roman, al spătarului Sin, curtea se transformă într-o adevărată tabără militară, de unde merg şi vin necontenit solii, se propun şi se desfac alianţe, tratate. Oamenii săi bat continuu drumul celor patru zări, spre Moldova, Polonia, Veneţia, Ungaria, Rim, Serbia, Turcia.

Vremea cancelariei

Domnul e înainte de toate un strateg, un diplomat abil şi versat, vremea bătăliilor a trecut, acum e vremea cancelariei, a aranjamentelor de culise, a încheierii tratatelor, căci „E mult mai uşor să cîştigi zece victorii pe cîmpul de luptă, decît să faci o pace fără vărsare de sînge“. Nu scapă din vedere că are şi duşmani fanatici, ca vărul său Ioan sau ca pater Francisc, episcopul catolic de Argeş, urzind mereu intrigi sau punînd la cale trădări. Fără să se împiedice de ele, voievodul ţinteşte mai departe şi planul său de a-l pune pe tronul sultanilor pe aliatul său Musa se împlineşte. Fără să pregete domnul îşi sacrifică fiica, pe Arina, pecetluind prin aceasta o alianţă politică. Dar iată că Musa îl trădează, soţia sa Mara pleacă în Ungaria să se pună la adăpost, vrînd să i-l ia şi pe Mihail. Domnul nu-şi pierde cumpătul, ci pregătindu-se de luptă, îşi va apăra din nou hotarele ţării, alături de sîrbi şi bulgari şi de poporul care îl urmează, căci vede în el chezăşia dorinţelor şi împlinirilor lui (personajul Fierarul). Musa se întoarce învins şi pocăit, dar Mircea îi oferă magnanim viaţa, ca pedeapsă pentru cinoşenia sa. Idealul său va rămîne păstrarea libertăţii şi fiinţei naţionale, căci „Libertatea e singura măsură cu care se cîntăreşte viitorul unei ţări“. Realizarea păcii cu Turcia şi ferirea poporului său de la distrugere va rămîne principalul deziderat al politicii sale şi pînă la urmă va reuşi să-l realizeze. Tirada finală e un fel de testament pe care-l lasă naţiunii : „Pămîntul se va cutremura încă multă vreme sub copitele cailor şi cerul va fi sfîşiat de săgeţile arcaşilor ei. Fie ca sîngele vărsat să-l soarbă pămîntul în adîncul lui pentru aducere aminte. Cîndva, vom fi însetaţi de trecutul nostru şi vom săpa în adîncuri pînă vom da de izvoarele începuturilor. Şi atunci vom înţelege că o zi e tot atît de mare cît un veac şi un veac e prea mic pentru un viitor. Stringeţi aceşti ani de libertate cîştigată şi veţi avea dreptul, mai tîrziu, peste veacuri, să cereţi libertatea ca cel mai mare drept al vostru“.

Sînt cuvinte, cărora, acum la sărbătorirea a 600 de ani de la urcarea pe tron a marelui Voievod, le simţim pe deplin valabilitatea.

O viziune modernă

Mai recent figura lui Mircea voievod este reiterată în drama istorică modernă de piesa lui Dan Tărchilă, **Io, Mircea Voevod**, apărută în volum în 1971. Scrisă în zilele noastre, ea valorifică un subiect bogat şi generos, o tradiţie istorică plină de semnificaţii patriotice, adînci, respectînd adevărul istoric şi situaţii bine rezolvate din punct de vedere dramatic, replici inteligente, tirade expresive, iar sinuosul drum al conturării personalităţii politice a lui Mircea e admirabil reliefat.

MIRCEA POPA ■

atelier literar

a G. Dumitrescu

A. Valoni : Un soi de astenie îşi prelungeşte efectele. Interesant, doar „Mă indoiesc".

V. Dănescu : Cu puţine excepţii, în care mişcă un început de lirism („Numărătoare inversă", „Portret-robot", şi alte citeva), paginile rămîn în limitele unei versificări modeste, convenţionale. Să mai vedem, totuşi, şi altele.

P. Tufan : Versificări de reală acurateţe şi îndeminare, care nu les, însă, din făgaşele convenţionale, şcoleşti, atît în expresie, cît şi în semnificaţie. Şi totuşi, uneori, condeiul (chiar sub inerţia cadenţelor limitative) lasă impresia de a fi în stare de mai mult. Vom vedea, în continuare,

A. Farchescu : Rubrica noastră este destinată exclusiv tinerilor debutanţi în poezie. Articolele dv. trebuie prezentate presei locale, pentru care eventual ar putea prezenta interes.

Mara M. : Intrebarea dv. arată că nu prea cititi, lectura fiind singurul criteriu de comparaţie. Dacă dv. continuaţi să vă citiţi şi să vă admiraţi propriile scrieri, nu veţi reuşi niciodată să depăşiţi acest nivel naiv şi stingaci la care vă aflaţi. Luaţi, de pildă, poezia „Dacă" : „Dacă viermii nu şi-ar face cuib / în mijlocul merelor, / merele nu s-ar strica" etc. — urmează alte citeva banalităţi puerile de acelaşi calibru. Iată, deci, răspunsul la întrebarea dv. (Mai frumoasă, dacă e vorba, e descrierea gutuiului şi a grădinii, din scrisoare !...).

C. Ionescu : Mai puţină vervă ca de obicei, mai multe alunecări spre locul comun, mai multă cadenţă în gol. (Retrimiteţi, dacti).

N. Simona : Nu se văd încă progresele hotăritoare, dar promisiunile nu

lipsesc nici acum : „Tu", „Prezenţă", „Fragment de eternitate" (care trebuie bătute la maşină şi retrimise).

Emil Lungu : Se simte pe alocuri o vagă adiere de poezie. Dar textele sînt nemaipomenit de agramate („cea fost şi cea rămas", „pumnii... absoarbe", „Ale iubiri", „raza... la părăsit", „sufletul... la aşezat", „dizolvo pe Clio" etc.). Reveniţi numai după ce veţi stăpîni ca lumea ortografia.

C. Vana : „Sună" ceva în unele pagini („Poate e nevoie, perechi", mai cu seamă), dar versificaţia e greoaie, scrişnită, bolovănoasă, lipsită de fluenţă şi de freamăt. Poate că lipseşte exerciţiul, obişnuinţa... Vom mai vedea, poate.

A. Ploscaru : Poezia cutreieră cu destulă dezinvoltură paginile dv., deşi respiraţia e încă precipitată şi sfiala n-a fost cu totul învinsă. Dar „ţinuta" e convingătoare şi perspectivele bune : „Crini ucişi", „Impăcare", „Memorie", „Devenire" şi altele (mai mult sau mai puţin).

Ioniţă Gh., M. Ceacu, Ado-Iaşi („Vreau să uit"), **H. Mecrea, Mariana Postelnicu, Mălina Nicodim, Bogdan Dobrescu, V. Bordianu, Mireio, Ad. Vlai, Gh. Maftei, Mona Sava, F. Popoiu, V. Dănaşel, G. Dinculescu** (e prea devreme !) : Incercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N. R. Manuscrisele nu se înapoiază.

Iubire

Am făcut disecţia
sentimentului care se cuibărise
în sufletul meu.

Totul era aproape cum îmi imaginasem
Totul era o tulbure lavă.

Numai un fir subţire,
un fir de lumină ?
un fir de argint ?
parcă că ar fi cusut ceva de aliceva,
sugera că a prins pe cineva
de altcineva
cu fragila sa prelingere.
Numai un ris
şi numai un plins.
Luminate de o fantă de lumină
căpruie.

Numai o mingiiere ciungă,
numai o mingiere mută,
numai o mingiiere a nimănui.
O mingiiere care dorea să fie
şi ea mingiiată.

NONA TROC

Poezie

Dacă aş avea strălucirea acestui obiect,
luciditatea sa fără umbre,
dacă regretele tale ar fi împliniri
de silabe,
dacă puterea nu s-ar risipi în concesii
fără cuvinte,
obiect plutitor, oglindă de umbre,
oh cintec
tu începi mereu,
te rostogoleşti cu aura fierbinte.
Seriu, căldura se deplasează spre tine.
Gînd, iubeşte tu
ceea ce eu am uitat
impacă trecutul meu,
treci cu degetele peste buzele umbrei
îmbrăţişează
ceea ce eu nu am putut, nu am vrut,
nu am încercat.
Oh inimă imaginară !
Fii generoasă cu timpul.
Răscumpără-mă cu alt preţ.
Renaşteri odihnite într-un vers.
Tu eşti în mine mai mult decît sînt.

IONI PLEŞA

Lecţia de ereditate

Acum trebuie neapărat să se întîmple ceva
momentul pulsează ca un metal orbitor
fruntea poartă cu resemnare coroana
de spini a retoricii

(în intervalul dintre titlu şi primul vers
e vreme destulă să uiţi convingeri opţiuni
teme majore
sfîrşind lamentabil în faptele altei lumi)

de aici începe zona nepăzită
memoria cabrată sub o nuia de fosfor
prudenţe sub tensiune reflexe amorsate
imaginaţia împinsă uşor pînă la semnul
cu creţă
îţi etalezi îndeminarea minuind clipa
de maximă luciditate
un tremur imperceptibil pe fringhia
întinsă între acum şi atunci
curaj curaj aruncă-ţi singur bucata
de zahăr
printr-o impecabilă caligrafie
a îmbărbătării
descrescendo aproape şuierător
deasupra unui adevăr teribil

(nici o recompensă nu îmbie
nici o molestare nu mai planează
cîndva inventai cu uşurinţă soluţii
de echilibru mitologii
chiar lacrima asortată la culoarea ochilor)

după atîtea afronturi şi reprimări
scrie poemul care se traduce singur
în toate limbile
face piaţa menajul aduce ceaiul la pat
poemul în măsură să renască din propria
cenuşă
învaţă cum se împlineşte poemul care
astîmpără foamea şi setea
care alină durerea şi ţine de cald
rotunjind în rsare taină
pîntecul poemului care poate naşte însuşi
alte poeme.

COSTIN GRIGORAS

Absenţă

Te aud plecînd din tot
Ce ne-a legat.
Îmi rămîne sufletul
Fără contur,
Moale şi veşted
Ca o mănuşă
Din care a plecat
Mîna. Te aud
Din lacrimă.

CARMEN POPOVICI

Gala filmului cu tematică pentru tineret, Costineşti '86

Valoare şi angajare

(Urmare din pag. 9)

parte a caracterizat aproape fără excepţie grupajul filmelor din această **Gală**. O notă aparte aduc **Al patrulea gard lîngă debarcader** (regia, Cristiana Nicolae, scenariul, Nicolae Cristache) şi **Promisiuni** (regia, Elisabeta Bostan, scenariul, Vasilica Istrate), două filme de mare sinceritate, apreciate ca atare de public şi care în plus au riscat şi distribuirea unor amatori (copii), în ambele cazuri cu efect înviorător.

De o primire specială din partea publicului s-a bucurat filmul lui Sergiu Nicolaescu, **Noi, cei din linia întîi** (scenariul, Titus Popovici). Profesionalismul execuţiei, coerenţa epicii cinematografice şi anvergura emoţională a unor partituri actoriceşti l-au transformat şi aici, la Costineşti, într-un succes incontestabil (evident, nescutit, în cadrul discuţiilor cu spectatorii, de unele observaţii aproape maliţioase.

N-a scăpat publicului şi specialiştilor prezenţi în **Gală** o anume monotonie tematică (trei filme despre agronomi), precum şi reprezentarea insuficientă a ceea ce s-ar numi pe scurt, filmul de acţiune. Cum însă selecţia nu se poate face decît din producţia cinematografică a anului (socotind de la anterioara ediţie a **Galei filmului cu tematică pentru tineret**) nu se pot aduce nici un fel de reproşuri organizatorilor.

Trebuie adăugat aici unicul film artistic de scurt metraj prezent în concurs. **Lucrare de control**, în regia lui Ilie Epstein după scenariu de Ion Bucuru. In afară de faptul că echivalează cu debutul în film artistic al regizorului, pelicula n-a întrunit calităţi deosebite. Ideea — din nou responsabilitatea tînărului absolvent (de medicină) faţă în faţă cu locul de muncă repartizat — este tradusă destul de convenţional într-un film mai degrabă static decît tensionat, încercînd să aibă stil (intenţia este evidentă mai ales în modul în care a fost condus jocul actorilor) într-un timp de proiecţie a cărui economie cerea mai degrabă ritm.

Calitatea ideii regizorale

Filmul documentar a oferit publicului de la Costineşti o selecţie mult superioară calitativ celei din anul precedent. Alături de documentarul politic de metraj mediu — **Cununa de lauri** (regia, Anghel Mora), **Partidul, patria, poporul** (regia, Virgil Calotescu), **Cei mai frumoşi douăzeci de ani** (regia, Mircea Mureşan) — pregnant mesaj de adeziune la politica partidului nostru faţă de însemnatele realizări ale economiei româneşti în ultimele două decenii, producţiile studioului „Alexandru Sahia" au fost în acest an, în majoritate, de foarte bună calitate. **Scrisoarea Mariei Tănase** (regia, Laurenţiu Damian), **Festivalul „George Enescu"** (regia, Tereza Barta), **Iar ca sentiment un cristal** (regia, Ovidiu Bose Paştina), **Cai de dimineaţă** (regia, Nicolae Cabel) s-au distins în mod deosebit, prin calitatea ideii regizorale şi a imaginii, prin elocvenţa aparte a limbajului laconic al acestui tip de peliculă. Mai puţin cunoscut de public, filmul documentar intră astfel în circuitul public şi în ierarhiile iubitorilor de film, într-un mod mult mai eficient şi mai stimulator decît prin simpla lui programare în chip de „completare" la proiecţiile cu lung metraje din cinematografe. Aici, la Costineşti, documentarul, filmul de animaţie producţia studenţească şi filmul artistic sînt privite şi apreciate cu aceeaşi atenţie, contribuind din plin şi binevenit la educaţia cinematografică a publicului nostru.

Speranţe

Prezenţi în fiecare an cu cele mai bune realizări ale anului, studenţii claselor de regie şi imagine ale Institutului de artă teatrală şi cinematografică „I.L. Caragiale" din Bucureşti sînt adesea artişti deja formaţi, filmele lor aspirînd cu evidente îndreptăţiri la tonul profesionist. **Scurtă întîlnire**, de Horea Lapteş. **Plimbarea de duminică**, de Mraz Francisc. **Portretul oval**, de Sergiu Ungureanu. **Umor la domiciliu**, de Valentin Vasilescu. **D'ale publicităţii**, de Dan Berlogea. **Dacă dragoste nu este**, de Olivia Sireanu. **Pînă nu e prea tîrziu**, de Dumitru Lazăr, propun mijloace diverse, idei adesea de o remarcabilă originalitate şi mai ales o odihnitoare prospeţime. Nu e însă mai puţin adevărat că aceste filme reclamă o judecată specifică, în conformitate cu finalitatea lor, nu doar artistică, ci şi didactică. Or, prezenţa lor nediferenţiată în **Gală** face mai mult un serviciu de publicitate tinerilor realizatori. N-ar fi poate imposibil ca ediţiile următoare ale **Galei filmului cu tematică pentru tineret** să includă în programul lor un colocviu pe marginea filmelor I.A.T.C., în care viitorii regizori şi operatori să poată beneficia de o confruntare directă cu specialiştii.

Desenînd

Mai puţin numeroasă (şi chiar mai puţin semnificativă) prezenţa filmului de animaţie în festival a fost în acest an inegală. Ca atare, şi ponderea în discuţii a acestui subiect a fost, în general, mai mică. **Spinii trandafirului**, de Nelu Cobar, o suită de mici parabole umoristice excelent articulate şi purtînd marca stilistică inconfundabilă a autorului, **Balada unui greier mic**, de Laurenţiu Sîrbu şi **Drumul drept**, de Olimp Vărăşteanu sînt desigur cele mai reuşite în această ediţie.

Oaspeţi

Dincolo de cele zece zile de proiecţii, ocupînd miezul acestei veri în tabăra studenţească de la Costineşti, **Gala filmului cu tematică pentru tineret** înseamnă şi un prilej, extrem de iubit, de altfel, de întîlnire a publicului cinefil cu reprezentanţi de seamă ai artei filmului contemporan. Mai puţin numeroşi ca în alţi ani, actorii — şi mai aleşi cei tineri — au onorat totuşi şi în această vară zilele festivalului. Ecaterina Nazare, Anda Onesa, Margareta Pogonat, Ileana Harşa-Negru, Dan Condurache, Valentin Uritescu şi alţii, alături de regizorii Sergiu Nicolaescu, Virgil Calotescu, Şerban Creangă, Dumitru Dinulescu, Francisc Munteanu, Andrei Blaier, Elisabeta Bostan, Tereza Barta, Anghel Mora ş.a., operatorii Nicolae Girardi, Doru Segal, Ion Marinescu, Valentin Ducaru, Adrian Drăgusin, Sorin Chivulescu, compozitorul Anatol Vieru, scriitorii Ion Brad, Vasile Băran, Viorel Cozma, Nicolae Cristache ş.a. au fost oaspeţi ai **Galei**, înconjuraţi de simpatia şi... întrebările spectatorilor. Ecusoanele de participant, presă, juriu, organizator au desenat zi de zi drumurile **Galei** de la Costineşti. **Gala filmului cu tematică pentru tineret** este, fără îndoială, una dintre competiţiile cele mai necesare şi mai stimulative din peisajul cultural contemporan, faţă de care filmul românesc are nu numai drepturi, ci şi datorii de onoare.

TANIA RADU ■

„Un document"

Despre IOAN DULGHERU (din Sighişoara, str. St.O. Iosif 41, telef. 950/7 35 68), *am mai scris în revista noastră — nr. 2 din ianuarie a.c. — invitînd cititorii noştri ca atunci cînd au drum într-acolo, să nu ocolească „muzeul de acasă" al acestui valoros artizan. Deşi cu o oarecare întîrziere, publicăm, iată, o nouă corespondenţă din partea dînsului, cuprinzînd succint, istoricul unei fotografii-document, încadrate într-o ramă model „Dulgheru" :*

„De la data de 11 noiembrie 1881, Ciprian Porumbescu desfăşoară o intensă activitate muzicală în Braşov, unde funcţionează ca profesor de muzică, reuşind să-şi recruteze mulţi şi devotaţi prieteni. Fiind bolnav de TBC încă de pe vremea cînd a fost internînţat în Suceava de autorităţile austro-ungare pentru vina de a fi un înflăcărat patriot român, medicul curant şi prietenii l-au ajutat cu bani sfătuindu-l să plece în Italia, să-şi trateze maladia sub razele binefăcătoare ale soarelui mediteranean. Astfel, în 15 noiembrie 1882 pleacă spre localitatea Nervi, din apropierea Genovei. In ziua de 17 februarie 1883, vizitînd Genova, s-a fotografiat pentru ultima oară la fotograful Alfredo Noacle din strada Vico del Filo 1. La acest atelier i s-au făcut trei fotografii, cu care a plecat acasă, la Stupca, după trei săptămîni ; apoi, în amiaza zilei de 9 iunie 1883, geniul creator al lui Ciprian Porumbescu a amuţit pentru totdeauna.

Pentru acest ilustru fiu al dulcei noastre Bucovine, am un cult deosebit, întrucît şi eu sînt bucovinean, născut în apropiere de Stupca. După terminarea celei de a doua conflagraţii mondiale, aici, în Sighişoara, ne-am stabilit mai mulţi bucovineni, printre care şi un anume Adrian Berariu. Intr-o zi, fiind în vizită la acesta, am văzut pe perete, în camera din fund, o fotografie a lui Ciprian Porumbescu ce nărea originală; prietenul A. Berariu m-a convins că într-adevăr aceasta este originală, că este o moştenire scumpă de familie rămasă de la mama sa, şi că este una dintre cele trei fotografii făcute la Genova. Mama lui A. Berariu provenea din familia Moraru ; o rudă a acesteia (bunic), anume Constantin Moraru, avea trei fete frumuşele. Pe una dintre aceste fete o simpatiza Ciprian Porumbescu şi el i-ar fi dat ca suvenir una dintre cele trei fotografii. Mama lui A. Berariu fiind fiica ei, a moştenit fotografia ce era ţinută în anonimat şi considerată o relicvă sfîntă de familie.

A. Berariu neavînd copii care să preia această moştenire de-o valoare inestimabilă, şi-a dorit ca după moartea lui, fotografia să fie donată Muzeului de stat din Suceava ; el murind la 6 martie 1984, soţia, Silvia Berariu, i-a îndeplinit dorinţa donînd-o, împreună cu rama făcută de mine, muzeului Simion Fl. Marian din Suceava, unde stă la loc de cinste şi este admirată de vizitatori. Îi rugasem iniţial pe prietenul meu A.B. să-mi permită să fac o ramă artizanală pe măsura valorii acestei fotografii, şi el a fost de acord : pe partea de jos a rameî mele am montat o liră stilizată, simbolul muzei Polyhimnia, ocrotitoarea muzicii în mitologia greacă. Aceasta este deci povestea celei de a 3-a fotografii a lui Ciprian Porumbescu care a fost considerată pierdută. Eu am făcut o fotocopie după ea, pe care am montat-o într-o ramă identică — vă trimit reproducerea tabloului — păstrînd-o în colecţia mea de acasă la locul cel mai de cinste."

Îi mulţumim la rîndul nostru virstnicului, dar tînărului pasionat artizan, pentru gestul făcut, aşteptîndu-l cît mai curînd cu noi şi, sperăm, la fel de interesante corespondenţe.

H.P. ■

„Cele mai bune medicamente? Nutriția și îngrijirea corectă a animalelor"

Conf. univ. dr. Sabin Ghergariu **s-a născut la Sighișoara, la 19 ianuarie 1931. Între 1952—1957 a urmat cursurile Facultății de Medicină Veterinară din Arad. Timp de șase ani a funcționat ca medic veterinar practician, iar în anul 1963 a devenit asistent la disciplina de Patologie și Clinică Medicală a Facultății de Medicină Veterinară din Cluj condusă de prof. dr. doc. Ion Adamești**eanu. **În 1968 a fost promovat șef de lucrări, iar după un deceniu, în 1978, conferențiar. Din anul 1976 este titularul disciplinei de Patologie și Clinică Medicală. Doctor în științe din anul 1972. Este autor sau coautor la 241 lucrări științifice originale, publicate în țară și străinătate. A publicat 13 volume de specialitate, dintre care „Oligomineralele și oligomineraloze", apărut în 1982 în Editura Academiei R.S.R., a fost distins cu Premiul „Traian Săvulescu" al Academiei Române.**

— Într-o lucrare a dumneavoastră am găsit o clasificare interesantă a animalelor care reclamă asistență medicală veterinară : specii de interes economic, animale de companie și animale de laborator. Ce vă „spune" această clasificare ?

— Judecînd rosturile actuale și de perspectivă ale medicinei animalelor, atît de puțin cunoscute marelui public, aș aminti că preocuparea de bază a acestei profesii a fost, este și va rămîne îngrijirea directă a sănătății animalelor, cu precizarea că mutațiile rapide și profunde din ultimele decenii au necesitat o remaniere substanțială a caracterului medicinei veterinare. Normal, în centrul preocupărilor se situează apărarea sănătății animalelor de interes economic, din specii foarte diferite, mergînd, spre exemplu, de la bovine la păsări și respectiv iepuri sau carnasiere pentru blană, evident, toate exploatate de regulă în mari colectivități.

— E poate nepotrivită intervenția mea, dar aș vrea să compar aceste „mutații" cu puternicul proces de urbanizare pe care îl cunoaște planeta, cu precizarea că destule probleme n-au încă soluții !

— Între cele două tipuri de mutații e o anumită similitudine privind implicațiile pe care le-au adus. Voi exemplifica prin grupurile, uneori gigantice, de animale, care presupun o patologie aproape complet diferită de cea cunoscută în creșterea tradițională. Azi, medicina veterinară este confruntată cu boli prilnuite de dificultatea asigurării permanente a unui microclimat optim, de aglomerare, rezultînd o seamă de tulburări a căror identificare timpurie necesită nu numai mijloace moderne de investigație, ci și o concepție patogenetică remaniată.

— Și care este esența acestei concepții ?

— Trebuie să acționăm cu perseverență ca medicina veterinară să dobîndească un mai pronunțat caracter preventiv, de grup. Asta presupune însă specializare, începînd chiar din facultate, pe specii, deoarece vremurile cînd un medic veterinar putea cunoaște totul despre toate speciile, au apus.

— Ce „statut" are azi medicul veterinar ?

— Să nu creadă nimeni că un medic veterinar, chiar practician, trebuie să știe sau să citoască mai puțin decît unul de oameni ! Medicina animalelor este o profesie grea, a cărei practicare necesită o informare permanentă, perseverență, fără ragaz. Din păcate, socot că în creșterea animalelor nu există încă totdeauna o delimitare suficient de precisă a atribuțiilor. Or, în ritmul în care ne năpădesc noutățile, trebuie să admitem că și în medicina animalelor „adevărul" se învoiește cam la 5 ani !

— Mă gîndesc să vă întreb și despre „armele" pe care le oferă azi facultatea. Sînt oare ele în acord cu pretențiile acestui trepidant sfîrșit de veac ?

— În vol. 26 din Forum (1984), în articolul „Exigențe ale învățămîntului medical veterinar", am expus detaliat opinia mea în această privință. Pe scurt, cred că ar trebui să alegem cu mai multă abilitate acei absolvenți de liceu care să corespundă mai bine profesiei de medic veterinar : tineri cu o solidă pregătire preuniversitară, mai ales în domeniile chimiei și biologiei, convinși de la început că locul medicului veterinar este în preajma efectivelor de animale, gata să intervină la orice oră din zi și din noapte. Acesta este specificul — ca de altfel și al medicinei omului — și cine nu îl acceptă de la capăt de drum este păcat să iroscască bani și timp cu pregătirea universitară !

— Sigur, ați „adunat" și idei ca acest „acord" să fie cît mai corespunzător !

— Viața însăși confirmă aprecierile din documentele de partid referitoare la ameliorarea continuă a învățămîntului de specialitate, universitar și postuniversitar. În domeniul în care lucrez văd ca necesară și o anchetă ecopatologică pentru a stabili dominantele patologice, factorii de risc și de îmbolnăvire, pe tot cuprinsul țării, orientînd, în funcție de aceste elemente atît cercetarea cît și producția de medicamente și materiale biologice : vaccinuri, stimulatori de paramunitate. Și mai „vad" necesare găsirea unor mijloace adecvate care să stimuleze perfecționarea permanentă a profesioniștilor...

— ...Și mijloacelor moderne de investigație ce rol le atribuiți în acest context ?

— Evident, mijloacele de diagnostic pe care noi le numim „paraclinice" — determinări biochimice, imunologice, virusologice, radiologice, electrocardiografia și altele — trebuie bine cunoscute, atît ca tehnică de folosire, cît și ca domenii de aplicabilitate. Să nu uităm că dacă medicina animalelor are și va avea caracterul de medicină de grup, diagnosticul de grup nu se poate fixa decît tot prin examenul clinic individual al unui număr rezonabil, cît mai mare de subiecți din populația respectivă. Și e normal să existe o permanentă nevoie de lărgire a orizontului profesional și științific !

— După cum toi normală este și investiția de efort a cercetării și a industriei !

— Trebuie să convenim că medicina nu poate fi practicată fără mijloacele specifice ei : instrumentar, aparatură, medicamente. Și e normal să așteptăm de la industrie mai mult dinamism în asimilarea producerii acestora, mai ales că există numeroase propuneri de instrumentar și medicamente — unele avansate chiar de facultatea noastră — a căror valorificare a demonstrat că sînt la fel de eficiente ca și cele de import. Aș aminti aici doar trusa de intervenții obstetricale și chirurgicale, elaborată de specialiștii clujeni de la disciplina de Patologia Reproducției și Clinică Obstetricală, sau medicamentul Eridiarom, pus la punct de colegii de la disciplina de Zootehnie Generală, apreciate de majoritatea practicienilor care le-au folosit.

— Cînd v-ați întors de la o manifestare științifică de patologie comparată, recent, mărturisiați cu satisfacție că mijloacele de vîrf, considerate pînă nu de mult strict aparținătoare medicinei omului, au început să pătrundă și în medicina veterinară...

— Evident, pătrunderea în medicina veterinară a tomografiei computerizate sau a rezonanței magnetice nucleare înseamnă pași extraordinari. Sînt scumpe, dar să nu uităm că ele ieftinesc efectiv costul actului medical. E o investiție eficientă pentru acest sfîrșit de veac al celor mai mari cuceriri științifice și tehnice pe care le-a cunoscut omenirea !

— Cred că nu putem „ocoli" în acest dialog genetica, mai ales că și la Cluj-Napoca s-a format un nucleu puternic. Oare genetica e încă la stadiul de teorie interesantă sau a pătruns viguros pe terenurile practicii ?

— Eu vreau să răspund la această întrebare strict de pe poziția unui clinician. Dismetabolille genetice, atît de cunoscute la om, au o semnificație covîrșitoare — economică, în primul rînd — la animale. Aceasta datorită faptului că selecția, îndreptată spre obținerea unor animale cu performanțe superioare, poate duce, uneori, la multiplicarea unor subiecți suferind de anumite defecte ce se transmit genetic. Astfel, de exemplu, la porcine se cunoaște caractorul genetic al așa-numitului „sindrom de stres" care corespunde în medicină omului cu sindromul de hipertermie malignă. Animalele afectate sînt deosebit de susceptibile la variate stresuri — de exemplu la transport — în urma cărora mor subit. În multe țări, unul din criteriile selecției la această specie îl constituie chiar rezistența la stres. Normal, sperăm mult de la selecția științifică, pe baze genetice, a unor linii, familii și chiar rase de animale rezistente la boli. Și cu cît mai curînd, cu atît mai bine !

— Într-o romanțică etapă, aproape fiecare mare unitate de cercetare sau producție își „lansase" cîte o vacă frumos „botezată" care participa la un veritabil campionat național al lapteiui. Prin regiunea Cluj „titlul" era deținut de Zana, o vacă din Juc, din neam bun, bine îngrijită, dar și foarte bine hrănită. Cei ce-au trăit în jurul ei susțin că aici era și marele secret al performanțelor. Azi ce idei stau la baza tehnologiilor viitorului ?

— E adevărat, pe-atunci multe unități se mîndreau — și pe bună dreptate ! — cu animale performere în privința producțiilor. Interesul nostru este să creăm populații întregi campioane, nu numai indivizi privilegiați. La acest țel trebuie să contribuie și genetica, dar rolul major îl revine îngrijirii și hrănirii animalelor. Prea adesea se uită că exprimarea plenară a unor calități consolidate genetic depinde de condițiile în care organismele sînt expuse. În condițiile de creștere a animalelor în mediul artificializat al exploatării intensive, se presupune, ca o regulă de bază, asigurarea permanentă a tuturor nutrienților necesari. Altfel, se depreciază însuși fondul genetic, obținut cu atîta trudă și cheltuială.

— Cum trebuie înțeles termenul de risipă în medicina veterinară ?

— Neîndoielnic, el trebuie asociat neîngrijirii corespunzătoare a animalelor, care ridică susceptibilitatea la cele mai variate boli. Socot că medicamentele cele mai eficiente sînt nutriția și îngrijirea corectă. Medicamentele sînt scumpe și adesea greu de administrat la timp unui număr mare de bolnavi.

— Se discută mult despre problema protecției mediului ambiant. În ce relație se află cu lumea animalelor ?

— În domeniul acesta contribuția medicinei animalelor ar putea fi mult mai mare decît la ora actuală. Trebuie să recunoaștem că poziția animalelor este uneori aceea de victimă a activităților omului : chimizarea nerațională a agriculturii, silviculturii, contaminarea industrială. Aș spune însă că unele specii de animale, printr-o susceptibilitate deosebită față de anumiți contaminați, au ajuns să fie considerate specii „santinelă". Așa de exemplu, cali sînt deosebit de sensibili la excesul de plumb, manifestînd simptome caracteristice atunci cînd la alte specii — inclusiv la om — nu se pot sesiza modificări clinice. Același lucru l-am putea spune în cazul bovinelor — pentru fluor, al ovinelor — pentru cupru, exemplele neflind, evident, exhaustive.

— Din clasificarea de care aminteam au mai rămas două categorii pe care le-am ocolit : animalele de companie și cele de laborator...

— E adevărat. Dacă azi medicina marilor colectivități reprezintă și va rămîne și în viitor domeniul cel mai vast, nu trebuie să uităm că și îngrijirea animalelor de companie ocupă, de asemenea, un loc important în practica medicală veterinară. Omul de azi încearcă și reușește în bună măsură să se apere de frustrările vieții moderne, căutînd tovărășia unor făpturi — cîini, pisici, păsări și altele mai mult sau mai puțin neobișnuite, dar care nu constituie excentricități, ci o veritabilă psihoterapie. Iată cum îngrijind de sănătatea lor, medicina animalelor țintește, în cele din urmă, tot sănătatea omului !

În sfîrșit, creșterea și medicația speciilor de animale de laborator înseamnă un aport funciar la progresul unor științe cum ar fi medicina, biologia, biochimia, biofizica și chiar astronautica.

— Școala veterinară românească s-a născut în anul 1861 în cadrul Școlii de Medicină și Farmacie din București, din inițiativa și în organizarea lui Carol Davila, întemeietorul învățămîntului medico-farmaceutic românesc. Asta înseamnă că cele două, medicina umană și cea veterinară, sînt chiar surori bune.

— Nu știu cum ar putea fi definit mai exact gradul de rudenie dar aceste două ramuri ale medicinei se întrepătrund și se completează reciproc, ambele avînd de fapt același scop: bunăstarea și sănătatea omului. De fapt, Patologia comparată nu este altceva decît disciplina care se îndeletnicește cu studierea comparativă a unor boli ale omului și respectiv ale animalelor, pentru a cunoaște mai bine mijloacele de apărare a sănătății. Puțini sînt oci care știu că numeroși medici veterinari funcționează în instituții de medicină umană, sau că numeroase descoperiri medicale de însemnătate majoră se datorează unor savanți veterinari: virusurile „lente" și tumorale, tuberculina, vaccinurile antivirale vii și antitumorale, vaccinurile combinate, seringa. Prima electrocardiografie, rahianestezia, primul cateterism cardiac și prima laparoscopie au fost practicate întîi în medicina animalelor și abia apoi în cea a omului. Firește, mult mai numeroase sînt domeniile în care medicina animalelor profită de progresele medicinei omului. Dar, evident, nu aceste priorități sînt importante, ci contribuția acestor ramuri ale medicinei la bunăstarea omului.

— Medicul uman își procură destule satisfacții din reușitele profesionale, cele mai tulburătoare fiind mulțumirile omului care și-a recăpătat sănătatea. Știu să mulțumească și animalele ?

— Nu cred că poate exista satisfacție mai mare decît să smulgi o făptură vie suferinței și morții ! Să știți că în privirile animalelor bolnave se poate citi, fără echivoc, apelul la ajutor. Dacă animalele nu știu să mulțumească, în sensul omenesc al cuvîntului (dar oamenii știu oare întotdeauna ?), noi putem afla satisfacție nemăsurată în conștiința faptului că sîntem folositori, chiar indirect, semenilor noștri...

— S-a discutat, se discută, despre o nouă mentalitate de a face zootehnie cît mai sus, pe platourile alpine.

— Ce „sanatoriu" minunat îl constituie păsunatul alpin ! Simt o strîngere de inimă la gîndul că mai există păsuni alpine și subalpine neexploatate, în timp ce animalele stau în adăposturi insalubre, care nici nu pot fi dezinfectate corespunzător, în prezența animalelor. În schimb, în aerul curat al muntelui, beneficiind de factori naturali favorabili, imposibil de asigurat în stabulație, de o hrană în principiu abundentă și variată, s-ar realiza o profilaxie ieftină și cu mari implicații benefice în privința producțiilor și a reproducției. Orientările date în această privință de președintele țării se întemeiază nu doar pe experiența tradiției ci și pe argumentele cele mai riguroase ale științei.

— Viața v-a oferit multe împliniri. Care e cea mai recentă ?

— Una sentimentală : de trei luni sînt bunic. A venit pe lume nepoțelul Dan-Alexandru, căruia îi doresc, cînd va fi mare, să nu se îndepărteze de profesia părintelui și a bunicului său !

— Iar mie nu-mi rămîne decît să mă gîndesc la un viitor interviu, peste un sfert de veac, despre ștafeta generațiilor. Și, firese, să vă mulțumesc pentru acesta și să vă doresc noi împliniri.

CONSTANTIN MUSTAȚĂ ■

Ortopedul vegetal!

În fața unei flori cu tulpina frîntă sau a unui arbore cu una sau mai multe crengi rupte, omul se arată în general indiferent, iar aceasta nu din lipsa de compasiune pentru suferința plantei, ci pur și simplu deoarece consideră că intervenția sa ar fi inutilă. Floarea, știe el, se va ofili oricum, iar crengile compromise se vor usca mai devreme sau mai tîrziu, în această situație singura măsură necesară constînd în retezarea (amputarea) mădularului rănit.

Imaginea B reprezintă o plantă adusă la viață prin aplicarea la rădăcina ei a unui lichid regenerativ pe bază de oligoelemente și siliciu.

Un inventator bucureștean, Paul Matei (din cadrul colectivului de cercetare și creație al Institutului de cercetări și tehnologie pentru mecanică fină), horticultor pasionat deopotrivă, ne înștiințează că a pus la punct o metodă de refacere, de vindecare a organului vegetal molestat, procedeul fiind asemănător cu cel practicat de către medicina umană sau veterinară în cazul unor traumatisme osoase. Tehnica de lucru nu constituie nici un secret și Paul Matei ne declară că ar fi extrem de mulțumit dacă, prin mijlocirea „Flăcării", soluția propusă și experimentată ar intra în atenția unor specialiști ai domeniului. Inventatorul se arată dispus să furnizeze toate amănuntele necesare. „Metoda mea, ne declară el, ar putea fi de mare folos horticultorilor și pomicultorilor, precum și unor colecționari de diverse specii vegetale, începînd cu iubitorii de plante de apartament și pînă la rafinații amatori de bonsai (tehnică japoneză de cultivare miniaturizată a copacilor).

În esență este vorba de realizarea unor **atele regeneratoare**, confecționate din cauciuc magnetic, de material plastic impregnat cu alte substanțe cu acțiune antiparazitară și insecticidă.

În situația unor specii pomicole declarate monumente ale naturii, sau în alte cazuri speciale, inventatorul propune și injectarea la rădăcina plantei a unei substanțe bogate în microelemente și siliciu, substanță lichidă care are rolul de a stimula formarea calosului cicatrizant și de a împiedica în același timp pătrunderea, prin suprafața rupta, descoperită, a diferitelor bacterii nocive. Fotografiile care însoțesc relatarea noastră, realizate de „ortopedul" horticol, oferă două exemple semnificative în acest sens. În imaginea notată cu litera A ni se înfățișează o plantă care, după ce a fost ruptă în două, i s-a aplicat o agroatelă, prin mijlocirea căreia s-a refăcut complet după trei săptămîni.

Metoda, ne roagă să notăm Paul Matei, poate fi probată de către oricine prin următoarea metodă simplă : se frînge prin îndoire tija unei flori, traumă care în mod normal provoacă moartea plantei. Se ia apoi o bucată de tub de cauciuc sau material plastic semirigid în lungime de 5—10 centimetri, căruia i se aplică o tăietură de la un capăt la altul. Se curăță suprafața plantei îndoite cu puțin alcool alimentar, după care se prinde planta îndoită în tubul de cauciuc, astfel încît aceasta să susțină tija florii respective. Operația este asemănătoare cu prinderea unei brățări pe mînă.

Inventatorul ne-a asigurat că a făcut zeci de asemenea experimente, toate încununate cu succes. În ceea ce ne privește, noi apreciem că metoda poate fi promovată sau scoasă din competiție numai prin solicitudinea unor horticultori și pomicultori profesioniști. Ceea ce, de altfel, dorește și Paul Matei.

LIVIU TIMBUS ■

S-a născut „jucătorul ideal"!

Vă va surprinde, poate, prezența unui robot de antrenament pentru tenis de masă în această pagină, îndeobște dedicată inteligenței românești, ideilor noi. Spre a vă spulbera eventualele rețineri, va fi suficient, credem, să notăm că respectiva instalație (avînd un nume „Robo-Player", destinat tuturor meridianelor), tocmai asta reprezintă : rodul unei gîndiri și al unei construcții originale, recunoscute ca atare și de Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, care a acordat recent brevet de invenție celor doi autori, Emil Marian și Ionel Sporea, de la I.M.G.B. Ba încă mai mult : prezentat nu demult la Moscova, la Expo-Sport '86, noul robot românesc a culeș frumoase aprecieri din partea specialiștilor și, totodată, a unor reprezentanți de firme de articole de sport și agrement interesate să-l achiziționeze. Am exagera dacă am spune că robotul realizat de proiectantul Emil Marian și de tehnologul Ionel Sporea e primul de acest gen din lume. Se mai fabrică astfel de „jucători" în Franța, R.F.G. și Suedia, numai că „Robo-Player" e mai bun decît tot ce există (secretarul coordonator al federației de tenis de masă, profesorul Gheorghe Enache, ne mărturisea mai deunăzi că „robotul românesc e net superior celorlalți, fiind mai funcțional, mai complet") și, în același timp, mult mai ieftin, ceea ce și explică, firește, succesul pe care l-a înregistrat la Moscova.

Că nu e o glumă, ne-o demonstrează și faptul că omologarea lui, încredințată Centrului de cercetări al C.N.E.F.S. și Federației Române de Tenis de Masă, a durat 8 luni, încheindu-se cu elogii, atît din partea specialiștilor (nu doar în ping-pong ci și în electronică !), cît și a jucătorilor înșiși, mai ales a celor din lotul de juniori și cadeți care, antrenîndu-se cu „Robo-Player", s-au întrecut cu puțin timp în urmă de la europenele din Belgia cu 9 medalii. De fapt, ce face acest robot ? El reprezintă partenerul ideal de antrenament în inițiere și în perfecționare deopotrivă, executînd toate tipurile de lovituri cunoscute (mingi tăiate, topsin, efecte etc.), în locul (de pe masă) dorit, cu viteza și cu frecvența prestabilite. Avînd 4 motoare de 24 V fiecare, cu transformator la rețea de 220 kW, el deține, ca noutate absolută, o comandă electronică în măsura să „programeze" orice fel de comenzi, trecerea de la un procedeu tehnic la altul sau de la o viteză a mingii de celuloid la alta (de la două mingi pe secundă, pentru campioni, la o minge la zece secunde, pentru începători) operîndu-se automat. Problema care s-ar pune, nu-i așa ?, e cine stă să tot alimenteze aparatul cu mingi ! Ei bine, și această cerință a fost rezolvată : alimentarea cu mingi se face în ciclu continuu, fără ca jucătorul să fie silit să se oprească. Fortînd nota, am putea chiar scrie că, avînd în față un astfel de robot (la „Electrotimiș" sînt în curs de execuție, la cererea F.R.T.M., primele 6 bucăți), un jucător poate juca la infinit ! Explicația : instalația e prevăzută cu un fel de fileu („ca o plasă pescărească", spunea Ionel Sporea) care, printr-un sistem inedit de unghiuri, conduce mingile respinse în magazia colectorului (capacitate : 400 de mingi) de unde, cu viteza și frecvența comandate, acestea reintră în circuit. Doar în situațiile, e drept foarte rare, în care jucătorul ratează complet o lovitură (nu atinge deloc mingea propulsată de robot), mingea trebuie considerată pierdută, fileul fiind instalat, logic, numai de-o parte a mesei de joc.

Magazia de mingi și „tunul" robotului, capabil să imprime mingii direcția și viteza dorite.

La materializarea invenției, foarte tinerii ei autori (Sporea n-are decît 29 de ani, fiind președinte al secției de tenis de masă „Juventus" M.I.L.M.C., triplă campioană națională feminină) au lucrat aproape 3 ani. Unele din soluțiile inițiale s-au arătat cronate pe parcurs, dar cei doi n-au dezarmat. N-a decis atît experiența de jucător a lui Sporea, și azi activ, cît a decis ambiția lor de a duce la bun sfîrșit treaba. Pentru asta, au și citit (electronică în primul rînd), au și întrebat (prinzînd sfaturi prețioase de la colegi mai vîrstnici), au și suferit (pentru fiecare nereușită de etapă), dar nici un efort nu li s-a părut prea mare ! Au acționat cu perseverență, muncitorește și și-au văzut, pînă la urmă, strădaniile încununate de o invenție care reprezintă, după cuvintele fostei campioane mondiale Ella Constantinescu, „jucătorul ideal de tenis de masă".

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Comanda electronică, „creierul" robotului, și (în spate) plasa care asigură, printr-un sistem original de unghiuri, recuperarea tuturor mingilor.

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Nicolae Bărbulescu

L-am vizitat adesea în locuința sa din București, strada Spătarului nr. 8, unde îmi împărtășea din bogata sa experiență de cercetător și de universitar. Mă simțeam legat de maestru prin multiple fire. Mai întîi, pasiunea comună de a vorbi și de a scrie despre oameni de știință români în primejdie de a fi uitați, în ciuda contribuțiilor lor meritorii ; am apreciat în mod deosebit articolele pe care le-a scris în acest sens despre fizicienii Dumitru Bungetianu, primul acustician român de seamă, despre Constantin Stătescu, un pionier al învățămîntului fizicii la noi, despre Ion Maghieru — nume care de mult nu mai sînt pe buzele tuturor. Și i-am exprimat regretul că nu se încumetă să elaboreze o istorie a fizicii noastre, care și astăzi ne lipsește. Apoi, mă apropia de el spectrul larg al preocupărilor sale ; nu era numai om de știință și istoric al științei, dar și un asiduu popularizator al cunoștințelor științifice, publicase studii și eseuri de filosofie a științei, ca și de pedagogie, scrisese piese de teatru și epigrame, citea cu pasiune cărți beletristice și de istorie literară (cu preferință declarată pentru Eugen Lovinescu), iubea muzica, mai ales pe Richard Wagner, în a cărui muzică tumultuoasă își regăsea propriile temeriități în căutarea adevărului științific. Înainte de toate, a fost însă savant și dascăl. **„Eminent profesor și efervescent cercetător științific"** — scria despre el revista „Analele Universității din București" în 1980, la împlinirea a opt decenii de viață.

Îmi îngădui să citez din textul **„Ultimului salut al studenților la părăsirea sălii de curs"**, din 1970 (la pensionare), adică exact la o jumătate de veac de cînd, în vremea studiilor încă, fusese numit în 1920 preparator. Suna astfel : **„Pentru omul ce ani de-a rîndul a slujit știința cu credința celui ce a vrut ca binele și frumosul să învingă, pentru cel ce a îndrumat și încurajat mersul atîtor generații de studenți către descoperirea acelei taine mari ce este natura, pentru cel care a știut să ne înțeleagă, să se bucure și să se întristeze odată cu noi pentru succese și înfrîngeri, pentru acel om pe care l-am simțit mereu alături de noi cu inima și cu sfatul — RECUNOȘTINȚĂ".**

Nicolae Bărbulescu s-a născut la 27 iunie/10 iulie 1900, la București, urmînd studiile secundare la Liceul „Mihai Viteazul" din Capitală (1911—1918). S-a înscris apoi la Facultatea de Științe, pe care a absolvit-o în 1925. Tot la București, și-a susținut doctoratul în fizică (1926), cu teza **Contribuțiuni la studiul spectrelor de fluorescență** (tipărită în anul următor) și care a stîrnit un mare interes. Nu era însă prima sa scriere. Încă de pe cînd era elev, la 16 ani, a publicat în cunoscuta revistă „Ziarul științelor populare" trei articole privind : descoperirea planetei Neptun de către Le Verrier, măsurarea indirectă a distanțelor și opera egiptologului Gaston Maspero. Alte două articole, despre forma Pămîntului și despre dezagregarea cometei Biela îi apar în 1919 în publicația „Progresul științei" — ulterior scrierile sale — multe sute — fiind închinate în mod special fizicii.

Cariera sa didactică a început, cum arătam, în 1920, devenind preparator la Laboratorul de Acustică și Optică al Facultății de Științe din București (condus de Const. Miculescu) și la Laboratorul de Fizică Generală (profesorul C. Stătescu) — pînă în 1926. Între 1926—1932 a devenit asistent, apoi șef de lucrări la Laboratorul de Chimie Fizică al profesorului Dan Rădulescu, la Cluj-Napoca, care îl menționează în **Memoriile** sale, caracterizîndu-l drept **„un spirit științific original și un fizician format și temeinic orientat în domeniul fizicii moleculare"**. Predă ulterior, în calitate de conferențiar și apoi de profesor, pînă la pensionare, fizica moleculară, fizica generală, chimia fizică, fizica medicală etc., la Cluj-Napoca și din 1940 la București, la Facultatea de Științe, Facultatea de Medicină, Facultatea de Chimie, Institutul Politehnic, Institutul de Construcții, Facultatea de Fizică (fiind un timp și decan al acesteia din urmă).

Aportul său în știință acoperă o mare varietate de domenii, printre care termodinamica, energetica, electromagnetismul, tensiunea superficială a gazelor și lichidelor, determinismul fizic, teoria relativității etc.

Chimistul G. G. Longinescu stabilise o formulă empirică pentru calcularea gradului de asociație moleculară a lichidelor ; N. Bărbulescu izbutește să o deducă pe cale teoretică și să stabilească exact valoarea constantei respective ; în revista „Natura" nr. 3, din 15 martie 1937, Longinescu însuși recunoaște meritul său și corectitudinea concluziei, observînd : **„...Au încercat mulți. A reușit numai unul. Onoare lui".** A înscris în analele fizicii o serie de priorități. A dovedit astfel cel dintîi existența tensiunii superficiale la vapori saturanți și a determinat variația ei în raport cu temperatura, stabilind totodată ecuațiile de stare pentru păturile superficiale ale fluidelor. Specialiști străini cunoscuți, printre care J. R. Partington (Anglia) și J. L. Sheresheveky (S.U.A.) au folosit ideile și deducțiile fizicianului român ca punct de plecare în lucrările lor. Tot N. Bărbulescu a determinat tensiunea superficială a gazelor la punctul critic. A stabilit de asemenea o nouă expresie, mai corectă, pentru aditivitatea constantei a a lui J.D. van der Waals. Contribuțiile sale sînt notabile în demonstrarea existenței lichidelor rarefiate, precum și a formulării de legi ale inducției magnetoelectrice.

Printre volumele fundamentale pe care le-a publicat, trebuie cel puțin amintite : **Cunoașterea științifică** (1946), **Elemente de electricitate biologică** (1949), **Fizica moleculară și căldura** (1970), **Bazele fizice ale relativității einsteniene** (1975 și 1979), **Introducere în teoria relativității** (1980). Dintre articolele sale apărute în „Revista de Filozofie" remarcăm în mod deosebit pe cel intitulat **Cu privire la contradicțiile interne ale fenomenelor fizice** (nr. 4/1977), trudind, în deplină maturitate a spiritului, aspecte aflate în hotarele cunoașterii științifice. Sînt titluri care definesc o gîndire modernă, creatoare, mereu vie.

I. M. ȘTEFAN ■

P.S. În legătură cu un trecut articol al nostru **(Metalurgie — II)** din numărul din 1 august 1986, aliniatul penultim, rugăm a se citi corect 1848 în loc de 1884 și „în domeniul metalografiei" în loc de „în domeniul metalurgiei".

Dacă vrei să faci un lucru, fă-l ca lumea!

Chiar şi cei fără prejudecăţi ştiu că, în general, după lucrătorii ICRAL-ului trebuie să alergi. Cînd îi prinzi, ai satisfacţia celei mai mari scofale din viaţă. Vă oferim însă cazul unor locatari a căror atitudine vizavi de întreprinderea menţionată, este cu totul alta, una opusă, atît de opusă, încît au cerut şi sprijinul controlului obştesc pentru a scăpa de zelul cu care ICRAL Giuleşti ţine morţiş să le intre în amînture. Oamenii cu pricina trăiesc imprejurarea din anecdota în care o bătrînă este „ajutată" să treacă de cîteva ori strada, fără ca ea s-o dorească. Locatarii din strada Arinii Dornei nr. 14, sector 6, despre ei este în primul rînd vorba, presimt că, după cum merg lucrurile, în momentul de faţă, blocul lor va avea soarta blocurilor M din strada Cetăţuii şi Alcea Cetăţuii, adică nu numai că nu vor rămîne fără condens, dar pînă şi cei care nu l-au avut, îl vor dobîndi. Să ne explicăm.

Asociaţia locatarilor din blocul I-6, strada Arinii Dornei nr. 14, au sesizat controlul obştesc că lucrările pe care le efectuează secţia a 4-a, ICRAL Giuleşti sînt de slabă calitate şi că, probabil, peste un an, maximum doi, vor da aceleaşi roade ca în vecini, blocurile M, unde, atunci cînd n-au căzut în capul cuiva, panourile din polistiren, lipite fără pricepere şi interes, au cauzat fenomenul de care se feresc — condensul. Asadar, locatarii din blocul I-6, cu o bună experienţă în cartier în materie în domeniu, au stat drept şi au judecat la fel : dacă avem pereţii uscaţi (cei care-i aveau) de ce să ne legăm în cap, mai ales că munca şi materialele ICRAL-ului Giuleşti costă bani serioşi. Asta pe de-o parte. Pe de alta, dacă unele apartamente sesizează fenomenul amintit şi secţia a 4-a vrea să le vină în ajutor, de ce această secţie nu face treaba ca lumea, cum au lucrat, de pildă, la blocul I-9, din Arinii Dornei nr. 11, unde locatarii de la parter şi pînă la ultimul etaj nu mai prididesc să laude acelaşi ICRAL pentru tot binele care a urmat lucrărilor făcute acum un an şi jumătate.

Cam de aici intrăm în miezul problemei. Doi oameni serioşi, harnici şi bine documentaţi, Traian Dincă şi Hahamian Sebuh, din comisia municipală de control al oamenilor muncii, primul dintre ei un inginer constructor cu o experienţă deosebită, fac un adevărat tur de forţă, şi constată prin observaţii la faţa locului, consultări cu proiectantul ICRAL Giuleşti, prin solicitarea concursului INCERC-ului, şi al Inspectoratului pentru construcţii al municipiului, că soluţia ICRAL-ului este bună, dar se lucrează prost. Experimentată acum cinci ani, metoda întrunise unanimitatea, aşteptîndu-se ca timpul s-o confirme. Timpul a confirmat-o acolo unde n-a compromis-o slaba calitate a lucrărilor.

Sîntem, împreună cu echipa de control a oamenilor muncii, în cartierul Armata poporului. În perimetrul blocurilor de care ne ocupăm. Constatările echipei : „Din studierea normelor şi din felul cum ne-a descris şeful de echipă, Marin Rusănescu, modul de lucru, am reţinut că nu se respectă nici tehnologia şi nici nu se folosesc toate materialele prevăzute". Membrii echipei mai constată, la sediul secţiei a 4-a, şi alte acte de indisciplină, e drept nu tocmai tehnologică, dar, în strînsă legătură cu ea, cum ar fi nesemnarea condiţii de prezentă. În ziua respectivă, decît de cinci persoane, în condiţiile în care condica de răspîndiri nu menţiona decît trei deplasări (chiar şeful secţiei, Zoiade Ungureanu era absent, ignorînd cele două condici), neverificarea fişelor de instructaj ale muncitorilor, slaba popularizare a serviciilor pe care le oferă populaţiei (planul la populaţie nu este realizat nici pe jumătate), folosirea ineficientă a zilei de muncă (în 18 iulie, pînă la ora 9, 28 de muncitori au intrat-o încă în lucru).

Expunem toate aceste constatări conducerii ICRAL Giuleşti, directorului Alexandru Anca, şi inginerului şef Sergiu Mercus.

Ca între specialişti, se teoretizează mult, pentru că despre condens, fotbal şi alte cîteva domenii de larg interes cetăţenesc, se poate vorbi mult, justificările avînd cînd aerul lucrurilor împlinite, cînd indignarea meritelor nerecunoscute. Ca să simplificăm, nefiind specialist, ne exprimăm în faţa conducerii o nedumerire de esenţă : de ce unele blocuri arată jalnic iar altele arată bine, în urma aplicării aceleiaşi soluţii tehnice, în exact aceeaşi perioadă, începutul anului 1985 ? Spicuim din răspunsurile interlocutorilor noştri acele pasaje care au o legătură ceva mai directă cu întrebarea. Inginerul şef, Sergiu Mercus : „Din miile de apartamente la care am intervenit, se întîmplă să fie şi unele cu necazuri. Reclamă doar cei la care soluţia n-a dat rezultate (n.n. : invers ar fi mai greu). Dacă există situaţia aceasta, ea are două motive : fie că nu e tehnologia respectată, fapt greu de urmărit, fiindcă lucrăm în sute de puncte, fie că apartamentul este folosit în mod necorespunzător. În principiul, că soluţia ICRAL-ului este bună, dar se lucrează prost. Experimentată acum cinci ani, metoda întrunise unanimitatea, aşteptîndu-se ca timpul s-o confirme. Timpul a confirmat-o acolo unde n-a compromis-o slaba calitate a lucrărilor.

Directorul Alexandru Anca : „Acolo unde s-a lucrat slab, îi voi pune pe oameni să refacă lucrarea pe banii lor. Nu doar şeful de echipă, maistrul sau şeful de secţie sînt de vină, ci şi proiectantul care n-a supravegheat aplicarea soluţiei. Dar, mă întreb, poate sta proiectantul tot timpul pe şantier ? În privinţa urmăririi muncitorilor, vă spun că acum cîţiva ani, verificînd nişte puncte de lucru, am constatat că, pe acelaşi perete, un om a lucrat şi bine şi rău. Am zis : aceste operaţii le execută doar unul singur, să spunem numai Ionescu. Acum ce să mai fac ? Într-o altă zi, controlînd răspîndirea unor oameni pe la diferite locuinţe unde aveam lucrări, bat la o uşă aşteptînd să-mi găsesc lucrătorul, dar nu răspunde nimeni. A doua zi omul, întrebat, răspunde că a fost pe un bloc vecin, că m-a văzut, dar n-a ştiut că pe el îl caut. Realitatea am aflat-o pe urmă. Omul era chiar în apartamentul în care îl căutasem, dar proprietarul, observîndu-mă prin vizor, n-a deschis. Motivul ? În înţelegere cu meseriaşul ICRAL-ului, făcea alte lucrări decît cele prevăzute în deviz.

Exemplul tovarăşului director are un tîlc. El încearcă să explice de ce la blocul proprietate personală s-a respectat tehnologia, iar la celelalte nu („cel care plăteşte e interesat de calitatea muncii lucrătorului nostru, pe cînd cel care e chirias nu se amestecă"). Să mai înţelegem de aici că ordine în grădina ICRAL-ului trebuie s-o facă beneficiarii săi ? Sergiu Mercus, la observaţia inginerului Traian Dincă, din echipa de control, că la un bloc din zona M-urilor, o schelă instalată pe un imobil de zece etaje zace de mai bine de un an, răspundea : „E posibil orice. Eu nu apuc să văd, pentru că mă aflu mereu unde arde". Poate, dar pe logica asta însă ar trebui ca pompierii să preia o parte din atribuţiile întreprinderii, deşi apa numai bine n-ar face la un perete ud.

În sfîrşit, abordăm finalul plecînd de la remarca directorului Alexandru Anca : „Ce nu înţeleg eu e că trageţi tot în ăla care face ceva, pentru că alţii, care nu încearcă nimic, nu greşesc". În cele spuse de tovarăşul director există şi ceva adevăr, dar problema este alta. Printr-un gînd bun şi cu ajutorul unor proiectanţi ingenioşi ICRAL Giuleşti şi-a propus să scape lumea de condens. Atîta vreme cît experimentul a dat rezultate demne de laudă, mai rămînea ca toţi să beneficieze de metoda discutată, şi ne gîndeam chiar la extinderea ei în întreaga ţară. De altfel, despre unele iniţiative ale ICRAL-ului Giuleşti revista noastră a mai scris (vezi intervenţia privind nacela de lucru la înălţime, utilaj care, astăzi, a intrat în dotarea curentă a întreprinderii). Dar tocmai pentru că este vorba de o soluţie aplicabilă într-o zonă de mare interes, ni se pare că răspunderea faţă de propriile iniţiative se confundă cu răspunderea faţă de sute de locatari. Este uşor să constaţi că la unii a ieşit bine şi la alţii nu, dar este mai greu de suportat condensul cînd nu l-ai avut şi te pricopseşti cu el pentru că nu toţi oamenii ICRAL-ului pot fi obligaţi să respecte tehnologia.

Aşa stînd lucrurile, locatarii din blocurile pomenite se zbat şi ei cum pot, încercînd să potolească „rîvna" ICRAL-ului, invocînd în acelaşi timp, vorbele de bun simţ : dacă vrei să faci un lucru, fă-l ca lumea !

RĂZVAN BARBULESCU ■

Patru pentru toţi

Cabana Valea cu Peşti exista cu mult înainte de a fi foarte cunoscută, dar, cu timpul, nivelul protocolului a mai scăzut şi, după o „escală" scurtă la B.T.T. a intrat în circuitul larg al turismului argeşean. Pentru cine n-o cunoaşte, ar trebui să spunem că este situată la 900 m altitudine, pe un pinten de munte din marginea lacului Vidraru, cam la jumătatea distanţei dintre Curtea de Argeş şi Lacul Bilea. Este, cum se spune, un excelent loc de popas, împrejurimile fiind de asa natură încît, odată ploniat aici, n-ai ce face altceva decît să dormi sau să-ţi aduni gîndurile pentru un întreg an de zile. Chiar dacă, mai nou, se poate veni şi cu bilet, pe perioade glisante şi nu neapărat la date fixe, cabana şi-a găsit adevărata menire din a găzdui vreme de o zi sau două grupuri de turişti în tranzit şi mai ales de oameni ai muncii din Curtea de Argeş sau Piteşti, care dau adesea o fugă pînă la Valea cu Peşti să se simtă bine şi să la „o gură" de oxigen. Se înţelege că, în atari condiţii, tămbălăul este destul de mare, străduinţa oamenilor cabanei fiind să ţină cît mai sus ştacheta de civilizaţie a întregii ambiante, pentru că oricînd, şi mai ales pe neanunţate, pot fi puşi în faţa unor examene dintre cele mai severe. Cu alte cuvinte, vechiul statut al cabanei se împleteşte cu situaţia sa actuală, de a fi larg accesibilă, astfel încît, vorba lui Costică Avram, bucătarul, „cu aceeaşi mînă trebuie să dau şi cu sapa, să cînt şi la vioară".

Nefiind un „cabanist" convins, un pasionat al vizitelor prin astfel de locuri, la Valea cu Peşti mi s-a spulberat o prejudecată : pînă a-i cunoaşte pe cei de-aici, aveam impresia că aceşti cabanieri sînt fie nişte împătimiţi ai muntelui, fie slujbaşi ocazionali, care s-au mutat cu familia în vîrf de munte, să dea viaţă pentru un sezon, unei cabane şi să mai cîştige un ban. „Cei patru" de la Valea cu Peşti nu fac parte nici dintr-o categorie, nici din cealaltă. Pur şi simplu, aici le este serviciul. Costică Avram lucrează de opt ani la Valea cu Peşti şi de alţi şase la unităţi similare din zonă. Are „14 ani în munte", cum spune el, şi ar fi necinstit să nu recunoaştem că i s-a cam acrit de atîta izolare, mai ales că are probleme familiale deloc simple acasă, în Albeşti. A rămas atîta vreme în munte pentru că a avut „neşansa" să fie peste tot un om de bază. Face de toate (asta fiind, de fapt, condiţia muncii la cabană, cum aveam să constat), dar în nici o împrejurare nu face rabat de la meseria sa de bucătar pe care a înălţat-o la nişte subtilităţi deosebite. Din colţul său de plită, e un fin observator al lumii care se perindă prin cabană intuieşte psihologia fiecăruia, încearcă să-i mulţumească pe toţi după regulile nescrise ale situaţiei în care ştie că oamenii au venit acolo să se simtă bine şi să rămînă cu o amintire plăcută. Pentru mahmuri face ciorba mai acră, pentru copii o face fără sare, la virstnici pune zahărul separat, copiilor le îndulceşte ceaiul mai mult iar cînd vede la masă vreo pereche, apreciază dacă le pune sau nu ceapă în salată... Asemenea vieţii pe un vapor, comuniunea din cabană (te trezeşti cu un „bună ziua" cînd ţi-e lumea mai dragă). Îl apropie pe oameni pînă la nivel de detaliu, şi pentru ca această intimitate a caracterelor, gusturilor şi capriciilor să se desfăşoare în linişte ea trebuie anticipată şi chiar ocrotită — lucruri pe care Costică Avram le-a deprins aproape la perfecţiune. Stările lui de spirit nu mai contează, lumea vine aici să se distreze şi el nu are dreptul să se opună valului nici măcar cu o privire mai amărîtă sau jenată de faptul că, de pildă, şi-a spălat halatul, dar n-a mai avut timp să şi-l calce. Florina Iancu este „totum factum" pe zona de hotel (50 de locuri în camere agreabile). „Prietenii" ei sînt mătura şi ocaziile. Zilnic este recepţioneră, femeie de serviciu, ajutor de bucătar (curăţat ceapă, cartofi etc), ajutor de ospătar, debarasoare şi, peste toate acestea, un verificabil „cap limpede" pentru întreaga viaţă a cabanei. A lucrat şi ea în zonă, familia îl este în Curtea de Argeş, dar s-a obişnuit cu viaţa de cabană, fiind sufletul în tot ceea ce trebuie făcut aici, de la amenajarea cuverturilor în toate camerele la măturatul matinal în jurul clădirii. Larisa Călin abia se prezentase la post cu o zi înaintea acestei documentări. Este la început de carieră şi de căsnicie, soţul ei lufndu-şi deja concediu s-o ajute să intre în „priza" noii sale posturi de cabanieră. Al patrulea personaj al Văii cu Peşti este chiar responsabilul unităţii, Constantin Anghel. Încălcînd uzanţa, am ajuns la cabană fără vreun telefon în prealabil, era chiar spre seară, turist obişnuit rămas în pană de „delcou" şi interesat doar dacă cei de-aici erau bucuroşi de oaspeţi. Mi-au răspuns afirmativ, chiar dacă şeful era plecat pentru aprovizionare (şi acest lucru trebuie făcut, iar aici se face des şi bine), mi-a părut chiar bine că nimerisem într-o astfel de zi, eram scutit de o discuţie protocolară, probabil inevitabilă dar obositoare, şi în plus, aveam (cum am şi avut, de fapt) prilejul să văd fără intermediari viaţa unui stup în absenţa reginei. Prinzînd sfîrşitul şi începutul unei zile de lucru, m-am convins că viaţa la această cabană este o fericire pentru toţi cei de-aici, cu patru mici excepţii : ale celor care se îngrijesc tocmai de acest lucru.

★

Bucuroşi de oaspeţi sînt acum şi lucrătorii Complexului „Posada" din Curtea de Argeş, mai ales după ce aici au amenajat un salon pe care l-au numit „Intim" şi în care toate vasele (de la farfurii şi pahare pînă la scrumiere şi vaze pentru flori) sînt din ceramică tradiţională. Locul fostel discoteci, cam obscur din multe puncte de vedere, a fost scos astfel la lumină, constituind repede un motiv de atracţie pentru sutele de turişti români şi străini care fac zilnic din „Posada" o rampă de lansare spre cabanele dinspre Vidraru şi mai sus. Şeful unităţii, Mihai Adam, om cu o distincţie profesională lesne de remarcat, a imprimat noului spaţiu o notă de civilizaţie aparte, privită, aici, ca o componentă importantă. „din plecare", a activităţii de turism pe care filiala din Curtea de Argeş a O.J.T. Argeş a dezvoltat-o substanţial în acest sezon. După „Nedeea Vilsanului" (peste 5 000 de participanţi) va veni rîndul văilor Topologului şi Argeşului să găzduiască astfel de manifestări complexe, cultural-artistice şi de turism, astfel încît, cum spunea directorul filialei, Dorin Pătruleasa, afluenţa fără precedent a turiştilor în această celebră zonă de nord a Argeşului să poată fi întîmpinată cum se cuvine — de la primul popas la „Intim" şi pînă la cele mai îndepărtate zone montane de agrement, solicitate intens în această perioadă. Sîntem încredinţaţi astfel că toţi lucrătorii din această parte a turismului argeşean sînt pregătiţi nu numai sufleteşte să poată spune în orice moment că, în adevăr, sînt bucuroşi de oaspeţi.

OCTAVIAN ŞTIREANU ■

Sus, într-o cabană mică

Unde începe şi unde se sfîrşeşte muntele

Sus, pe Furnica, la peste două mii de metri, într-o singură săptămînă, vîntul îşi poate schimba direcţia de cîteva ori, ca apoi, soarele, mai agresiv decît la mare, să fie înghiţit pe nepusă masă de o armată întreagă de nori, ploaia spălîndu-te ca pe o rufă chiar pe ultimii metri ai telescaunului.

Ajuns la cabana Mioriţa, cîteva zeci de metri mai jos, înţelegi că turismul este un bun de larg consum nu numai fiindcă au acces la el şi priceputii în alo drumeţiei, iubitorii ei, dar şi cei complet neinteresaţi de farmecul muntelui, oameni care, aranjaţi la patru ace, între cîteva sticle de bere şi două zaruri la table se miră, „cît de mică se vede Sinaia de la înălţime, de sus".

Altfel spus, cabana Mioriţa, este un fel de gară. Pentru unii aici sfîrşeşte muntele, pentru alţii abia începe. Cabanierul Adrian Gherghiceanu, un ins înalt şi zdravăn de 34 de ani, om care şi-a petrecut mai bine de o treime din vîrstă în cabane, îmi mărturisea că rar mai vede cîte unul cu rucsacul, care să treacă mai departe spre Babele, spre Omul. Desigur, aşa stau lucrurile, modernizarea turismului l-a lenevit pe turist, iar drumeţia rămîne de partea celui care iubeşte poteca şi marcajul, dar pînă una alta, cabanierul e dator să-i primească şi să-i ospeţească pe toţi la fel. „Depinde ce vrei de la o astfel de cabană, spunea Adrian Gherghiceanu. Noi sîntem doisprezece oameni care ne îngrijim de mîncarea turiştilor, de curăţenia camerelor, a restaurantului, a împrejurimilor, care, după o zi de aglomeraţie, ne mănîncă sufletul, fiindcă sînt pline de hîrtii şi cutii de conserve. Altfel, şi cel care doarme la noi, şi cel care stă cîteva ore la o bere, şi cel aflat în trecere trebuie să găsească aici o mîncare caldă, un pat odihnitor".

Cabana numără 59 de locuri pentru dormit şi 160 de locuri la restaurant. Este, în primul rînd, o cabană de iarnă, pentru că aici se schiază mult, Valea Dorului, Valea lui Carp, Drumul de vară fiind pline atît timp cît zăpada o bună de schiat. Cabanierul, cimpinean după naştere, este bucătar de meserie, treabă care se vede nu doar din multele feluri de mîncare, puse la dispoziţia turistului dar şi din faptul că e mai tot timpul între crătiţi alături de bucătarul-bucătar. A fost bucătar la Piatra Arsă, a fost şi la Babele, cunoaşte bine omul de munte. Aşa şi-a ales mereu oamenii care să-l însoţească, şi i-a ales pe cei în stare să tragă, să vadă de turist de dimineaţa şi pînă seara, pentru că, uneori, în pustietatea asta cînd vremea este cinoasă, oamenii cabanei şi turiştii sînt o singură familie. Pe munte şi-a cunoscut şi nevasta, altfel „care era în staro să vină după mine peste tot şi să mai pună mîna la treabă fără să se vaite ?"

La 2 000 de metri, alimentele se aduc cu telecabina sau cu telescaunul. Mai sînt şi două maşini puternice, ale întreprinderii, şi astea nu mai prididesc, au atîtea drumuri de făcut şi cu alimente şi cu ambalaje, că adesea „samarizaroa" se face nu cu măgarul, ci cu spatele. Dar lucrurile astea se văd mai puţin.

Vorbind de cabană, vorbim de cabanier, pentru că, fără îndoială, de el depinde ca aceste cîteva zile de vacanţă, să-ţi fie o bucurie şi nu un coşmar. Am cunoscut un cabanier care se îngrijea de oamenii ajunşi la cabană, pe care îi avea în „custodie" cum se exprima el, ca de familia lui, cum se îmbolnăvea unul nu-l mai slăbea, cu ceaiuri, cu tot felul de amestecuri de plante, cu o gură palincă, cum apuca şi el pînă venea doctorul. Omul acela, azi la pensie, îşi făcea din fiecare oaspete un prieten de-o viaţă. Adrian Gherghiceanu este tînăr, nu şi-a făcut din toţi turiştii prieteni de-o viaţă, dar cei ce vin la schi îi ţin minte. Acum, în toiul verii, faptul că el, cu sprijinul întreprinderii, îşi face planul înseamnă că îi mulţumeşte pe toţi cei ce-i calcă pragul. „Adevărul, zice el, este că nu ne-a lipsit nimic. Am fost în permanenţă bine aprovizionaţi, şi, dacă la toate astea, la toată munca noastră am reuşit să-i convingem pe unii că muntele nu se termină aici, că acolo sînt Babele, mai departe Omul, că din telescaun înţelegi foarte puţin din ce poate fi muntele, înseamnă că am mai cîştigat un drumeţ, un turist adevărat". Şi asta face parte tot din rosturile cabanierului.

RĂZVAN BARBULESCU ■

Ca-ntr-un roman umoristic

„Mă recalific şi mă fac administrator de bloc"

Prin chiar statutul său de organizare şi funcţionare, asociaţia locatarilor are ca scop, între altele, „promovarea în rîndul tuturor locatarilor a relaţiilor de convieţuire socialistă". Lucru care se şi realizează în cele mai multe cazuri. Cu urmarea concretă că oamenii care trăiesc în acelaşi bloc îngrijesc această casă a lor, o întreţin curată, liftul nu este defectat, nici chiar de copii, care se ruşinează să-l zgîrie, să spargă oglinzile ori să-l blocheze. Se poate trăi în armonie, în curăţenie, în linişte. Din numeroasele blocuri ale Capitalei, în care poate fi constatată o astfel de normalitate, amintim acum doar unul : blocul nr. 21 din şoseaua Nicolae Titulescu nr. 155. Starea bună a clădirii şi curăţenia din jur se datorează, desigur, tuturor celor ce locuiesc acolo. Nu este însă mai puţin adevărat că un rol decisiv îl au comitetul asociaţiei — şi mai ales preşedintele acestuia, Carol Cotociu — împreună cu administratorul Ion Mălescu. Blocul a fost zugrăvit cu patru ani în urmă, dar arată ca unul abia finisat.

Din păcate, există cazuri care ilustrează contrariul, unde armonia lipseşte, iar comitetul asociaţiei se ocupă de orice numai de ce trebuie nu. În asemenea asociaţii nu este de mirare că apar neînţelegeri între locatari, neînţelegeri pe care comitetul, în loc să le aplaneze, uneori le întreţine şi le amplifică. Una din situaţiile ce frizează absurdul o probează procesele care aduc în faţa instanţei ca adversari comitetul asociaţiei, pe de o parte, şi un membru al acesteia — uneori chiar propriul ei administrator — de cealaltă parte. Situaţia ni se pare absurdă deoarece, în mod firesc, interesele acestor oameni, coincid sau ar trebui să coincidă în casa în care locuiesc împreună. Cum am putea considera altfel cazul unui administrator în proces cu propria sa asociaţie, administrator pe care Judecătoria sectorului 6 îl obligă să restituie acesteia peste 14 000 de lei daune plus dobînda legală la achitarea sumei şi aproape 5 000 de lei cheltuieli de judecată ? Un locatar s-a judecat ani de zile — pînă nu de mult — cu asociaţia blocului, pretinzînd să i se restituie 1 000 de lei care considera el că i s-au încasat în plus, de-a lungul cîtorva ani, datorită unor greşite calcule. A pierdut procesul şi la instanţa de fond şi la aceea de recurs. În consecinţă a fost obligat el să plătească 1 563 de lei cheltuieli de judecată.

La Consiliul popular al Sectorului 1 ni se prezintă situaţia aproape incredibilă a Asociaţiei locatarilor blocului din strada Aman nr. 4. La 10 aprilie 1986, adunarea generală a ales un nou comitet. Biroul executiv al consiliului popular a confirmat alegerea prin decizia nr. 540 din 16 aprilie. În aceeaşi zi, la 16 aprilie 1986, preşedintele festivul comitet al asociaţiei, Constantin Putinică, depunea la primăria sectorului o scrisoare cu mai multe semnături prin care contesta valabilitatea adunării generale. Ni se arată însă şi o declaraţie, semnată de 21 de locatari, în care citim : „Subsemnaţii declarăm că nu am contestat adunarea generală din 10 aprilie 1986 şi că tabelul pe care l-am semnat ni s-a spus de către tov. Constantin Putinică şi administratorul Petre Golumbeanu că este pentru repararea blocului şi pentru primirea instituţiilor pentru contribuţie în baza Legii nr. 1 din 1935. Faţă de această situaţie considerăm că am fost induşi în eroare deoarece nu ni s-a prezentat scopul real al tabelului pe care l-am semnat şi pe care-l considerăm nul".

Rămîne cu totul de neînţeles de ce la contestaţia depusă în 16 aprilie lui Constantin Putinică i se răspundea abia la 10 iulie că „Din verificarea tuturor documentelor adunării generale, a rezultat că aceasta s-a desfăşurat conform Decretului nr. 387 din 1977". În tot acest timp de trei luni Constantin Putinică a refuzat să predea noului comitet documentele şi administraţia blocului, în aşteptarea răspunsului. Şi, ca să fie mai clar, el n-a predat nici în prezent. Vechiul administrator, Petre Golumbeanu — deşi n-a mai primit facturile ridicate de comitetul cel nou — a continuat să afişeze liste de plată cu sume aproximative. Despre el, mai mulţi oameni din bloc ne-au spus că este impulsiv, strigă, injură colocatarii, bate copiii, e gata de scandal oricînd, de bună gospodărire se îngrijeşte mai puţin. În ce îl priveşte pe Constantin Putinică, iată de ce mulţi au aşteptat cu nerăbdare să-l schimbe. „Cît a fost preşedinte, a făcut ce-a vrut. Nu suporta să stea de vorbă cu nimeni despre comportamentul violent al lui Golumbeanu." (Elena Răileanu). „Sîntem complet nemulţumiţi de conducerea asociaţiei din 1984—86, Putinică, Boldur şi Golumbeanu au vrut să conducă singuri. Ceilalţi din comitet nu erau luaţi în seamă şi s-au retras. Pe Boldur care fusese ales doar membru supleant în comitet l-a făcut vicepreşedinte, că sînt prieteni. Vicepreşedintele ales de adunarea generală a fost înlăturat, iar el, în 1985 n-au mai ţinut adunare generală. În bloc, murdăria e la ea acasă. Putinică vrea să dicteze, nu să conducă asociaţia cum se cuvine, a uitat că l-au văzut oamenii cum, fiind beat, s-a bătut cu un locatar care a plecat din bloc. A mai produs şi o mare discordie între proprietari şi chiriaşi. Golumbeanu e văzut şi el în stare de ebrietate, nu o dată, făcînd scandal. În lista de plată pe care a afişat-o acum, pentru apartamentul 15 două persoane au de plătit 187 de lei, iar trei persoane din apartamentul 14, în aceleaşi condiţii de spaţiu, au de plătit 177 de lei." (Maria Apostolescu, Ioan Bărbuc, Ion Nicolae) „Amîndoi au insultat noul comitet cînd a cerut să la în primire, ne spune Constantin Răileanu, preşedintele comitetului ales la 10 aprilie. La 24 iulie au ţinut un simulacru de adunare generală la care au strîns vreo 50 de inşi, dar din unele familii participînd ambii soţi. Dar priviţi cu ce convocator a anunţat Putinică această şedinţă : «În conformitate cu art. 6 din statut, se convoacă Adunarea generală extraordinară a locatarilor în ziua de 24 iulie a.c. ora 18 în sala clubului Întreprinderii 13 Decembrie din bulevardul Ilie Pintilie. Convocarea este făcută ca urmare contestaţiei înregistrată la consiliului popular Sect. 1. ORDINEA DE ZI : 1. Anularea hotărîrilor nestatutare din 10.04.1986 şi a procesului verbal respectiv neafişat conform prevederilor statutului. 2. Alegerea organelor de conducere ale asociaţiei cu respectarea proporţiei statutare. 3. Cererea unor locatari ai scării B de separare administrativă şi gestionară de scara A. DIVERSE : Legalitatea convocării adunării generale este statutară şi orice tentativă de a împiedica locatarii să participe să nu fie luate în considerare. Interesele locatarilor impun participarea tuturora. Semnat C. Putinică.»" Agramatismul sare în ochi. Dar nici reaua credinţă nu este mai puţin evidentă. Toate referirile la statut cuprinse în acest afiş conţin afirmaţii false, în intenţie clară de a induce oamenii în eroare.

Dacă o persoană a prejudiciat obştea, va plăti. N-are nimeni dreptul să facă pe mama rănilor în numele întregii asociaţii. Administrator se cuvine să fie un bun gospodar şi un om corect, nu cineva care a probat reversul acestor însuşiri. Comisia de cenzori poate fi şi ea alcătuită din oameni competenţi. Iar noul comitet confirmat este timpul să-şi intre în atribuţiuni, desigur cu sprijinul funcţionarilor consiliului popular pe care îl aşteaptă de prea multă vreme. Pentru toate acestea ar prinde bine cunoaşterea statutului de către toţi cei ce timp de patru luni par a fi fost deconcertaţi de jocul lui Constantin Putinică şi Petre Golumbeanu, care manifestă un civdat simţ de proprietate pentru funcţiile în care nu au mai fost aleşi.

Oamenii au nevoie de linişte. În casa în care locuiesc. Iar asociaţia locatarilor se cuvine să-şi realizeze toate ecopurile. Inclusiv promovarea în rîndul tuturor locatarilor a relaţiilor de convieţuire socialistă". Funcţionarii de la consiliile populare care răspund de controlul activităţii asociaţiilor de locatari se cuvine să-şi exercite în mod real rolul de îndrumare şi verificare. Pentru că există şi cazuri în care controlul adevărat este aproape cu desăvîrşire uitat. În blocul A 14 A, din aleea Calatis nr. 1, sectorul 6, funcţionează şi acum încă din 1982 un „comitet" care n-a fost confirmat niciodată de primărie şi care n-a mai ţinut nici o adunare generală. O verificare financiar-contabilă a administraţiei găsea la sfîrşitul lui 1984 multe ilegalităţi şi incorectitudini comise de administratorul Octavian Constantinescu. S-au propus măsuri de recuperare a unei pagube de aproape 60 de mii de lei şi de remediere a lipsurilor. Nici una din acele măsuri nu s-a îndeplinit. Şi culmea, o altă verificare făcută în acest an trecea total cu vederea acest lucru.

Este inadmisibil ca banii şi timpul şi nervii oamenilor care alcătuiesc mica obşte a unui bloc să rămînă la discreţia intereselor personale, a incorectitudinii ori a ambiţiilor şi a orgoliului exacerbat ale nu ştiu cui.

DORIN GHERGHINESCU ■

Ecouri

S-a întîmplat într-o gară !

Urmare articolului apărut în revista „Flacăra" din 6 iunie 1986 intitulat „Cu simţul datoriei faţă de cetăţean" am analizat la faţa locului aspectele negative sesizate în servirea călătorilor în staţia Oradea, constatînd că ele sînt juste.

Vă informăm că s-au luat măsuri pentru eliminarea neajunsurilor de crearea unor condiţii îmbunătăţite pentru călătorii care pleacă, sosesc sau tranzitează prin staţia Oradea, pentru îmbunătăţirea sistemului de informare, pentru ridicarea calităţii gospodăririi în unitate la o treaptă superioară.

Prin redistribuirea încăperilor s-a creat spaţiu corespunzător pentru „mama şi copilul".

Este în curs de execuţie un chioşc similar cu cel existent aparţinînd restaurantului, unde se vor servi gustări, răcoritoare, plăcinte. „Taraba" a fost scoasă din holul staţiei.

Pentru asigurarea curăţeniei permanente în sala de aşteptare cl. a II-a, holul central unde sînt amplasate casele de bilete, culoarul de trecere la restaurant, frizerie, punctul farmaceutic — la nivelul sălii de aşteptare cl. I — s-a întocmit program de spălare cu soluţii speciale.

Pentru informarea publicului călător este în curs de proiectare şi apoi executare un panou electric cu evidenţierea traseelor mijloacelor în comun, a hotelurilor, muzeelor şi zonelor de agrement din municipiul Oradea şi a împrejurimilor.

Pentru transportul bagajelor de mînă s-au pus la dispoziţia publicului călător un număr de 8 cărucioare şi pînă la sfîrşitul trim. III, numărul lor va spori la 20 bucăţi.

Este organizată activitatea de conducere în staţia Oradea, astfel că în permanenţă după un program stabilit şi aprobat să fie prezent în unitate un organ din conducerea staţiei pentru rezolvarea unor probleme care se pot ivi în servirea publicului călător.

Şi la data de 19.05.1986 şeful staţiei a fost în unitate, era la şcoala personalului analizînd şi pregătind trecerea la noul mers de tren care a intrat în vigoare la 1.06.1986.

Vă mulţumim cu această ocazie pentru aspectele sesizate şi vă invităm să ne vizitaţi din nou, să vă puteţi convinge de măsurile luate, să puteţi aprecia că în staţia Oradea există o servire civilizată a publicului călător.

Duminică la „Mioriţa"

Herăstrăul trăieşte o zi plină. Amiază. Lume peste tot : care la bere, care la bărci, care la odihnă, pe paturi. La „Mioriţa" însă nu-i înghesuială. Aproape jumătate din mese sînt încă neocupate, poţi să alegi. Alegem una cu vedere foarte bună spre lac. La ea mai sînt aşezaţi un bărbat tînăr şi un băieţel de vreo cinci anişori. Cerem permisiunea să ne aşezăm şi noi.

— Cu plăcere, ne spune tăticul, dar masa noastră nu prea e luată în seamă, stăm de peste un sfert de oră şi n-am izbutit nici măcar să facem comanda.

— De ce ?

— Pentru că nu vine ospătarul.

Printre mese circulă în mers legănat o femeie cam de 30 de ani, cu cercei spînzuraţi de lănţişoare, cu o clame de păr şi cu o uniformă aşa de strîmtă încît ai impresia că va plesni la fiecare pas.

— Dar dînsa cine e ?

— Este ajutoarea de ospătar şi zice că nu la comenzi.

Aşteptăm cuminţi aproximativ 20 de minute. Nu vine nimeni. Mă adresez în cele din urmă ospătăriţei cu cercei :

— Dar pe la noi de ce nu veniţi ?

Vine.

— Ce-aţi dori, vă rog ?

— Două cafele şi două sucuri.

Cum, pentru atîta lucru ţineţi masa ocupată ?

— Sînte destule mese libere, observ eu, nu stă nimeni în picioare din cauză că ocupăm noi masa.

— N-are a face, trebuie să consumaţi ceva serios, aici nu-i chioşc de răcoritoare.

Bărbatul de lîngă mine îşi ia inima în dinţi :

— Vă cerusem şi eu o cafea şi un suc pentru băieţel.

— V-am spus, să vină ospătarul, eu n-am voie să iau comenzi.

— Bine, dar sucul e lîngă dumneavoastră, în frapieră, puteţi foarte bine să desfaceţi o sticlă.

— N-am voie.

Şi ne părăseşte. Se mai scurge o jumătate de oră. Nu vine nimeni. Puştiul începe să scîncească : „— Mi-e sete, tăticule..." Tăticul se ridică, vrea să se ducă să găsească pe cineva, băieţelul plînge. Bărbatul renunţă la orice demers şi părăseşte împreună cu băiatul localul. Rămînem singuri. Şi aşteptăm. Femeia cu cercei distribuie cantităţi respectabile de bere pe la diferite mese. După încă un sfert de ceas intervin:

— Văd că pe alţii îi serviţi...

— Ei mănîncă şi beau, nu cer sucuri şi cafele.

Pe mesele din jurul nostru se găseşte numai bere. Întreb :

— Unde e mîncarea ?

Se face foc :

— Mîncarea a fost consumată de cei de la mesele care acum sînt goale. Dar ce crezi că oamenii te aşteaptă pe dumneata să vezi dacă mănîncă sau nu ? N-ai decît să fugi după ei şi să-i întrebi !

Îi caut pe responsabili. Găsesc un şef de sală. Îi spun păsul. Cînd se dumireşte despre ce lucrător al „Mioriţei" este vorba, îi aruncă ospătăriţei o privire care spune multe — îşi cunoaşte marfa. Şeful de sală nu vrea complicaţii. Ne aduce chiar el pe loc sucul. Peste cinci minute vin şi cafelele. Cînd să plătim, apare, în sfîrşit, şi ospătarul. Îi întrebăm cum se numeşte. „— Vasile" — ne răspunde. Îi privim ecusonul şi citim : „Marian Voicu, ospătar".

— Dar ajutoarea dumneavoastră cum se numeşte ?

— Nu ştiu, pentru că este angajată de curînd, nu l-am reţinut încă numele.

Aflăm totuşi că pe ospătăriţa cu cercei şi cu rochie strîmtă o cheamă Ana Vochici.

S-au petrecut toate acestea duminică, 10 august 1986, la vremea prînzului.

ION D. GOIA ■

Cronica şoselei

Un episod la spital

„Starea accidentatului a fost apreciată la spital ca deosebit de gravă. Omul era robust, tînăr, 35 de ani, dar pierduse mult sînge. Suferise cîteva tăieturi adînci, iar cei care îl însoţiseră, colegii lui, oameni care, vorba aia, lucrau zi de zi, cot la cot cu el, s-au îngrijit numai de persoana lor. De fapt, n-au păţit nimic. Doar nişte zgîrieturi şi vînătăi. S-au speriat însă teribil cei doi maistri. Scînceau ca nişte bebeluşi tot timpul şi au mai căpătat ceva glas doar cînd medicul, după ce le-a făcut radiografiile, i-a asigurat că n-au absolut nici un motiv de îngrijorare. Pe de altă parte e greu să condamni pe cineva în asemenea situaţii. Fiecare reacţionează în alt mod. Mai ales după ce autofurgoneta scăpată de sub control s-a răsturnat de două ori, revenind însă de fiecare dată pe roţi. După ce au ieşit nevătămaţi din maşină, puteau însă măcar atunci să-şi amintească de omul care fusese la volan. Abia după ce şi-au curăţat hainele de praf şi şi-au tamponat zgîrieturile de pe obraji cu batista, unul a întrebat de Ripan. „Unde-o fi faimosul nostru pilot ?" „Vorbeşti de Rică Ripan ?" replică celălalt. „Păi de cine să vorbesc, că doar n-a fost la volan vreun extraterestru !" „Rică al nostru, care e atît de mare artist încît a binevoit să ne răstoarne". „Nu e momentul de făcut aprecieri. Că doar omul n-a vrut să facă vreo figură de cascadorie. Mai bine hai să-l căutăm". L-au găsit la cîtiva metri, lîngă maşină. Zăcea fără cunoştinţă. Pierdea continuu sînge. În cîteva minute a avut norocul să ajungă la spital. Cei doi au oprit un autoturism al cărui şofer s-a îngrijit şi de primul ajutor, ba chiar le-a şi reproşat celor doi : „Să-i opriţi hemoragia, asta nu era atît de greu. Doi tineri ca nişte brazi, aţi stat minute preţioase alături de el, fără să luaţi nici o măsură. Nu-i omenesc cum aţi procedat. În plus, se pare că lucraţi şi la aceeaşi unitate ! Deci, obligaţii morale în plus". Cei doi au pus capul în pămînt şi n-au mai răspuns nimic.

Alţi oameni, altă inimă...

„Şi cum te-ai nimerit la spital după aducerea lui Rică. Vornicule ?" „Cum ? Am auzit de accident şi spitalul municipal fiind aproape, mi-am zis că-i colegiai să văd despre ce-i vorba şi să dau o mînă de ajutor familiei. Ştiţi prea bine că omul are trei copii mici, iar nevastă-sa fi suferindă cu inima". „E adevărat că te-ai oferit să-i donezi sînge, şi că pînă la urmă l-ai şi dat ?" „Da, şi ce-i cu asta ? Fiecare secundă pentru acest om putea să însemne viaţă sau... moarte. Nici unul dintre cei de faţă nu aveau grupa de sînge necesară lui Rică, iar rezerva de la spital fusese epuizată în nişte cazuri grave, care avuseseră loc în ziua aceea. Având zero unu, deci donator universal, am rugat pe medic să-şi recolteze doza necesară. Sînt fericit că viaţa băiatului a fost astfel salvată !" „Tare generoşi mai sînteţi voi, vărsătorii, aştia născuţi în luna lui Făurar. Nu vreau să fiu răutăcios, e limpede, în asemenea împrejurări primează omenia. Chiar dacă în locul lui Rică era un străin oarecare, orice om de suflet proceda la fel. Cu atît mai mult, cînd era vorba de un coleg. Dar cînd mă gîndesc la relaţiile dintre voi, parcă nu înţeleg un lucru", „Ce nu înţelegi ?" „Cum ai fost în stare să treci cu vederea şi chiar să-i întorci răul cu binele acestui om ? Nu el rîvnea, într-o vreme, la funcţia ta, că i se părea mai mare ? Nu el ţi-a băgat mereu strîmbe că producţia ta are fel de fel de cusururi, deşi controlul de calitate a infirmat totul ? Nu el te-a reclamat apoi că tulburi liniştea vecinilor ? Fapt nedovedit şi el ca toate celelalte pînă la urmă". „Da, şi ce-i cu asta ? Nu cumva vreţi să spuneţi că trebuia să-l las să moară pentru a mă răzbuna ?" „Nu întoarce vorbele, Vornicule. Ne mirăm numai. Cum poţi să fii atît de tare ?" „Aflaţi că am realizat în acest fel cel mai important lucru. După episodul cu spitalul de la care au trecut vreo trei luni, după ce s-a stabilit că răsturnarea s-a produs ca urmare a pierderii cunoştinţei şoferului în timpul conducerii, am un prieten în plus şi el se numeşte Rică Ripan. Era tare trist cînd am discutat cu el. Şi-a cerut iertare, îi dăduseră lacrimile. „Promite-mi că vei uita răul pe care ţi l-am pricinuit. Eu, în schimb, nu voi uita niciodată că mi-ai salvat viaţa !"

„Să fim sănătoşi, Rică, să putem munci şi să ne crestem copiii. Asta-i important !"

VICTOR BEDA ■

• Sesizări, propuneri, reclamații — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

● O propunere — pe care o supunem forurilor în drept — ne sosește la redacție din partea lui **George Stoian** (str. Parincea nr. 2, bloc 5, scara 1, apartament 35, sectorul 4 — București), și anume : înființarea și în cartierul Berceni—Olteniței a unui magazin „Auto-Moto-Velo". Fiind posesor al unui autoturism „DACIA-1300" și locuind în zona respectivă, este nevoit să străbată jumătate din Capitală, pentru a-și procura unele piese de schimb necesare, și, desigur, nu e singurul în această situație. Comparînd situația sa cu cea a posesorilor de magini din zona Colentina, Mosilor, Ștefan cel Mare, aceștia din urmă beneficiind de serviciile a nu mai puțin de trei magazine cu astfel de profil — ceea ce e bine ! — propunerea lui G.S. pare să fie îndreptățită.

● **Primim, din partea REGIONALEI CĂI FERATE IAȘI :** „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Maria Robu** din comuna Mogoșești—Siret, județul Iași — în care semnatara solicită încadrarea fiului său **Ludovic Robu**, absolvent al Liceului industrial nr. 4 CFR Iași, vă facem cunoscut că acesta a fost repartizat la Atelierul de zonă Roman în funcția de mecanic utilaje vagoane din cadrul Regionalei Căi Ferate Iași".

● „Sîntem un **GRUP de locuitori ai satelor Iteul Nou și Iteul Mare, comuna Abram, județul Bihor :** cel mai apropiat oraș de noi este Marghita, pînă la care accesul cetățenilor din cele două sate se face actualmente pe ruta Cohan—Abram—Churibiș — Marghita, pe o distanță de cca 17 km. De la marginea satului Iteul Nou și pînă în centrul Marghitei; există însă un drum drept, de pămînt, de circa 3 km., folosit dintotdeauna de către noi spre orașul sus amintit : muncitori la întreprinderi, elevi de liceu, agricultori care aprovizionează piața orașului cu legume, etc. În urma mai multor demersuri, în anul 1982 s-a primit aprobarea împietruirii acestui drum — el urmînd a fi gata către sfîrșitul anului 1985 ; în acest sens s-a construit în Iteul Nou un pod minunat, s-au adus tuburi din ciment pentru construirea de podețe, cetățenii au săpat șanțurile laterale etc. Din motive necunoscute, în vara anului 1983 lucrarea s-a sistat. După alte intervenții ni s-a comunicat că acest drum va fi terminat pînă în anul 1989, dar nu se lucrează nimic la el. Este păcat, fiind vorba doar de trei kilometri, ceea ce s-a început cu bună intenție se părăginește acum pe zi ce trece" (scrisoarea este semnată de un număr de 19 oameni).

● **CONSILIUL POPULAR AL SECTORULUI 2 :** „Urmare scrisorii prin care numita **Ioana Kakoveanu** din București, Șos. Colentina 11, bloc R.26, ap. 77, sesizează că deși a plătit la zi chiria, totuși i se reține din pensie suma de 210 lei lunar, vă comunicăm că întrucît s-a constatat că susnumita are într-adevăr chiria achitată la zi, popirea înaintată de ICRAL Colentina către Oficiul de pensii al sectorului 2, a fost sistată; pentru reglementarea modului de plată a chiriei, I.K. a fost invitată la SGL nr. 5 din Complexul Teiul Doamnei nr. 1-5".

● „...Vă scriu aceste rînduri cu lacrimi în ochi, știind acum ce înseamnă suferința, dorința de a trăi și, poate că mai ales, bucuria de a te întoarce în mijlocul familiei pentru a fi alături de cei dragi și de cunoscuți, de a nu fi privită cu oroare și milă...". La numai 30 ani și avînd doi copii, două fetițe pînă în șapte ani, **Paraschiva Stir** (din comuna Dărmănești, Colonia Veche, jud. Bacău), suferă un grav accident : este desfigurată de explozia provocată de fisura unei conducte subterane de gaz metan. Operată, cu grefă, la secția „Chirurgie plastică și reparatorie" a Spitalului județean Bacău, rămînînd internată timp de două luni, datorită medicilor de aici, scapă cu viață, dar cu mari cicatrici cheloide pe față și pe mîini, neputînd nici măcar să se hrănească singură. Aflînd despre preparatele medicului farmacist colonel Nicolae Oiță din Iași, se supune tratamentului acestuia cu „Plastogel" pentru usturimile provocate de arsuri, și „Cicatrol" pentru cicatricile cheloide — tratament pe care îl aplică constant și cu răbdare. Și **cu voință** mai ales. **Rezultatul : ne scrie cu mîna ei, a** început să se ocupe de treburile gospodărești, orbitele cicatrici i-au dispărut aproape complet...

O felicităm pe tînăra mamă pentru tăria cu care a știut să depășească un greu moment al vieții, urîndu-i multă sănătate în continuare, ei și întregii familii.

● **CONSILIUL POPULAR AL MUNICIPIULUI BRĂILA :** „Privind modul de soluționare a scrisorii adresate redacției de către **Gheorghe Moise**, om al muncii la UJCM și soția sa, **Zenovia Moise**, internată la Spitalul județean Brăila, avînd doi copii, un băiat de 19 și o fată de 17 ani, întreaga familie ocupînd două camere în blocul 6, cartierul Viziru 1 vă informăm : urmare propunerii Comitetului oamenilor muncii din cadrul UJCM, prezidiul și Biroul permanent al Comitetului executiv al Consiliului popular municipal Brăila, familiei Moise i s-a repartizat un apartament cu trei camere, confort I, în blocul 14, scara 1, ap. 12, strada Roșiorilor".

● „Mă numesc **Elena Stănciulescu** și domiciliez în strada Lăptari Tei nr. 16, bloc 3A, scara B, ap. 47, sectorul 2, fiind om al muncii la **Întreprinderea Microelectronica** din strada **Erou Iancu Nicolae nr. 34B, sectorul 2, București.** Soțul meu, **Petrișor Stănciulescu**, este absolvent al unei școli de muzică, cu repartiție la un ansamblu din București. După absolvire, el a încheiat un contract pe timp de 9 ani, clauza la contract — în caz de nerespectare — fiind semnată de tatăl său, pe nume **Aurel Stănciulescu** (domiciliat în București Noi nr. 229, de profesie electrician la **Întreprinderea TRAFAG cu sediul în șoseaua Chitilei nr. 3—5, sectorul 1.** Deși personal nu am fost de acord, soțul meu a părăsit ansamblul înainte de expirarea termenului prevăzut în contract, angajîndu-se undeva pe Litoral : legal, cheltuielile de școlarizare trebuia să le suporte tatăl său, obligîndu-se sub semnătură asupra acestui lucru. În mod surprinzător, Circumscripția financiară de pe raza căreia domiciliez — și căreia ansamblul îi înaintase dosarul de imputare — a trimis întreprinderii la care lucrez eu dosarul de reținere a sumei datorate de soțul meu, începînd să mi se rețină lunar suma de 1 000 lei. Un tovarăș inspector de la această circumscripție îmi lasă tot felul de bilețele în ușă, specificînd diverse sume de plată, amenințîndu-mă cu poprirea pe lucruri (aminteșc că locuim, tolerați, de către mama mea), ba mai mult, același tov. inspector susține că l-a chemat pe soțul meu la circumscripție, luîndu-i-se un angajament în scris că subsemnata „ar fi de acord cu plata datoriilor sale către ansamblu", lucru absolut neadevărat : eu, una, **nu am semnat** un astfel de angajament, nu mi-am exprimat acordul **nici măcar verbal**, dimpotrivă."

Indiferent de posibilele neînțelegeri dintre doi tineri soți, care oricum nu intră în sfera de interes a revistei noastre, credem, totuși, că în cazul de mai sus o optică bizară a precumpănit în dauna existenței unor **acte legale** : așteptăm precizări din partea celor în drept.

● **ÎNTREPRINDEREA DE SUCURI ȘI RACORITOARE — BUCUREȘTI :** „În legătură cu articolul **NU ȘTIU**, apărut în revista dv., vă comunicăm următoarele : întreprinderea noastră întîmpină mari greutăți privind umplerea și desfacerea capsulelor de autosifon, acestea derivînd din faptul că materialul din care este confecționată garnitura de etanșare din interiorul capsulei nu rezistă la presiunea de 75 atm. și temperatura de -50° C., fiind în același timp afectată de bioxidul de carbon. Acest lucru este cunoscut și de fabricantul capsulelor — Întreprinderea „Electrometal" — Timișoara" care însă în cei peste 20 ani de cînd produce capsulele nu a adus nici o îmbunătățire acestora. În aceste condiții cantitatea de capsule bune ce se rulează între populație și unitatea noastră de încărcat a scăzut an de an, fiind diminuată considerabil de căderile masive, iar livrările de capsule către populație au scăzut simțitor, nereușindu-se nici pe departe să se asigure cerințele necesare. Ca urmare a celor sesizate de dv., am luat următoarele măsuri : în 28 iunie a.c., inginerul șef al întreprinderii noastre a mers la conducerea întreprinderii furnizoare din Timișoara, solicitînd și în scris acesteia găsirea unei soluții pentru etanșeizarea capsulelor precum și pentru repararea parcului de capsule defecte aflate în stoc, dar nici pînă astăzi nu am primit vreun răspuns. Ne-am adresat totodată, I.C. Cauciuc Jilava, I.C. Mase plastice, Centralei Mase plastice, solicitînd o soluție care să ne permită repararea corespunzătoare a parcului de capsule aflat în stoc. Pînă la soluționarea acestor probleme am stabilit un grafic zilnic cu toți gestionarii unităților de stingere care primesc capsule s. l. s-a transmis sarcina de a-l afișa, de asemenea problemele ridicate în articol au fost discutate în ședința oamenilor muncii care lucrează în aceste unități urmînd ca pe viitor acestia să manifeste mai multă receptivitate la solicitările consumatorilor. Facem pe această cale un apel călduros la dv. pentru a ne sprijini, prin publicarea acestor rînduri, în găsirea unui furnizor capabil să realizeze din cauciuc sau material plastic, garnitura de etanșeizare a capsulelor de autosifon, rezistentă la parametrii menționați mai sus. Vă mulțumim pentru sprijinul acordat."

● „În numele mai multor cetățeni din orașul Cîmpina, vă rog să publicați în pagina pe care o considerăm și a noastră, următoarele rînduri însoțite de fotografia anexată : în urma unei inițiative proprii, Întreprinderea Electromontaj a realizat și montat un frumos ceas în centrul orașului Cîmpina. Pe lîngă aspectul estetic edilitar pe care îl conferă, apreciem și utilitatea sa, fiind — cel puțin deocamdată ! — singurul ceas public din acest frumos oraș. Sperăm că toate cele patru cadrane ale ceasului vor indica întotdeauna ora exactă !" **(prof. Justin Drăgan**, strada M. Eminescu nr. 5).

● **Costinel Godeanu** din comuna Brănești, județul Gorj — în numele mai multor tineri prieteni — ne scrie că porțile Căminului cultural de pe raza comunei au rămas, de cîtiva ani, închise... „Există chiar un operator, care ne proiecta film o dată pe săptămînă, am așteptat, în zadar, reluarea măcar, a acestor proiecții. Sau prezentarea unor spectacole, mai ales acum, cînd copiii comunei se află acasă, în vacanță ! Am apelat și la Consiliul popular, dar dînșii ne-au răspuns că nu le aparține, că nu se ocupă de astfel de treburi." Socotim firesc, normal — este o datorie, la urma urmei — ca tinerii, primii, să asigure organizarea unor acțiuni distractiv-educative, în cadrul unui cămin cultural : cineva, însă, trebuie să deschidă ușile forecate ale acestuia — nu se poate să nu fie de găsit **o cheie.**

● **CONSILIUL JUDEȚEAN AL SINDICATELOR GALAȚI :** „Referitor la scrisoarea adresată de către **Mihai Trofin**, încadrat ca lăcătuș la Uzina aglomerare furnale, secția furnale 1—4, prin care acesta sesizează faptul că nu beneficiază de sporul cuvenit de toxicitate : analizînd, împreună cu comitetul sindicatului de la uzină, situația acestuia, s-a constatat că numitul are dreptul la spor de toxicitate ca urmare a numărului de posturi aprobate pentru anul în curs și a reorganizării structurii personalului la nivel de secție și formație ; la intervenția noastră, conducerea secției a dispus ca de la 1 august a.c., tovarășul M.T. să beneficieze de sporul de toxicitate, iar normatorul secției care a neglijat să informeze despre aceasta, a fost sancționat cu o gradație pe timp de o lună".

● „La parterul blocului în care locuim s-a înființat recent o secție de panificație aparținînd de I.P.M. Vrancea. Fiind vorba de un proces industrial, aici au fost instalate utilaje specifice precum : malaxoare, cuve ce rulează pe roți din fier, cuptor electric, frigidere de mare capacitate, toate producînd un zgomot insuportabil. Începînd cu ora 4 dimineața și pînă seara tîrziu, în bloc nimeni nu se mai poate odihni din cauza vibrațiilor provenite de la malaxor, a scrîșnetelor de roți și zgomotelor utilajelor aflate sub tensiune, a muncitorilor care de la un loc la altul trăsc lăzi grele, trîntesc uneltele, de servicii pentru ascensoare, și asociația locatarilor — constituită din proprietarii apartamentelor și părților de folosință comună), după care s-a remis comanda necesară, executîndu-se lucrările de remedieri și repunîndu-se în funcțiune ascensorul blocului. Referitor la contoarele de gaze spunem că semnalarea fiind recentă s-a dispus I.R.I.D.G.N. — București să monteze aparate noi de măsură, sau să le remedieze în cel mai scurt timp pe cele existente."

pagină realizată de
HORIA PĂTRAȘCU ■

Poșta redacției

Pănescu Elena, com. Prunișor, jud. Mehedinți : Potrivit art. 109 (2) din Legea 57/1974, unitățile, în care pentru unele activități volumul de muncă nu depășește un sfert de normă, pot folosi persoane retribuite cu sume fixe, de cel mult un sfert din retribuția tarifară a funcției încadrate ; aceste sume nu au caracter de retribuție și perioada respectivă nu constituie vechime în muncă în vederea pensionării ● **Teodor Baimuș** — Timișoara : Așa cum Dumneavoastră și dv. credem că este o scornire. ● **Butur Aurel** — Galați : Puteți cere să fiți exceptat de la o parte din cheltuielile de întreținere numai dacă ați anunțat în scris dinainte Asociația că lipsiți efectiv toată luna calendaristică respectivă. ● **Marin Marica** — satul Vulcăneasa, com. Mera, jud. Vrancea : Puteați beneficia de acest ajutor dacă 3 dintre copiii dv. erau minori sau, neîmplinind încă 25 ani, își continuau studiile, fiind în întreținerea dv. ● **Mladin Gheorghe** — Drobeta Tr. Severin : Adresați-vă Comisiei de expertiză medicală. ● **Zuica Adela** — Ploiești : Informațiile respective nu le puteți obține decît pe plan local ● **Fota Constantin** — Oțelu Roșu : Reglementările respective se referă numai la invalizii de război ● **Tone Anica** — com. Orlea, jud. Olt : Transcom a depus încă din anul 1983 la C.E.C. suma ce vi se cuvenea drept despăgubiri civile, doar că „a uitat" să vă comunice acestea și dv. ● **Firan Gheorghe** — com. Tînțăreni, jud. Gorj : În vederea achitării drepturilor de pensie, la termenele stabilite, comunicați Oficiului de pensii adresa corectă a ultimului domiciliu al fiului dv. ● **Carandinu Diana Beatrice** — București : În cursul acestei luni nu ama dv. urmează să primească suma ce i se cuvine. ● **Ioachim Mihaela Doina** — București : În conformitate cu prevederile Legii nr. 1/1970 art. 8, al. ultim, aveți dreptul să primiți sporul de vechime cuvenit de lunile cît acesta a fost sistat. ● **Duță Ilena** — com. Al. Odobescu, jud. Călărași : La 62 ani, soțul dv. va beneficia de pensie pentru munca depusă și limită de virstă, cu vechime incompletă. ● **Baza de aprovizionare pentru industria ușoară** — București : Referitor la ultimul paragraf din adresa ce ne-ați trimis, credem că dv. trebuie să insistați la Sibiu pentru rezolvarea situației locative a familiilor celor doi oameni ai muncii. ● **Munteanu Dumitru** — com. Joița, jud. Giurgiu : Problema este de competența justiției. ● **Simionescu Simion** — Rovinari : Regia se poate sesiza de către unități numai pentru oamenii muncii detașați. ● **David Ion** — Bacău : La concursul de admitere în școala de maiștri vă puteți prezenta dacă ați absolvit liceul sau o școală profesională, aveți o vechime de cel puțin 8 ani în producție ca muncitor calificat în ultima sau penultima categorie de încadrare din rețeaua tarifară a ramurii ; dacă ați fost promovat în funcția de maistru, aveți obligația să absolviți școala de maiștri în următorii 5 ani, admiterea fiind fără concurs în cadrul planului de școlarizare aprobat.

REGHINA VÂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Doina Melinte înaintea europenelor

Fotografie de PAUL AGARICI ■

Învingătoare în Marele Premiu

Confirmînd spusele antrenorului său, Doina Melinte a făcut învingătoare la prima participare (din acest an) în Marele Premiu IAAF-Mobil, cîștigînd la Londra proba de o milă, în 4 : 24,35. Au urmat Williams (Canada), van Hulst (Olanda), Murray (Anglia), Jacobs (S.U.A.) etc. Luni seara însă, alergînd la Budapesta 1 500 m, în cadrul aceleiași competiții, campioana noastră s-a clasat a doua, în 4 : 01,95, cursa revenind Valterovei (Cehoslovacia). Să sperăm că de la Zürich și Köln vom primi, de asemenea, vești bune !

— Stimate tovarășe profesor Dorin Melinte, v-am desemnat, în calitate de antrenor al Doinei Melinte, care vă e și soție, drept al patrulea interlocutor al „serialului" nostru privitor la șansele atletismului românesc la europenele de la Stuttgart.
— Vă gîndiți la un interviu ?
— Dar la ce altceva ?!
— N-ar fi mai bine să-l amînăm ? Să vorbim după europene.

— În urma războiului... știți povestea ! Și-apoi, lipsind Doina de la startul naționalelor, pentru a concura în Marele Premiu, nici n-am mai avea ocazia să stăm de vorbă înainte de Stuttgart. Deci : sînteți una și aceeași persoană cu fostul multiplu campion național la 400 metri garduri ?
— Nu multiplu, ci numai dublu. N-am cîștigat decît două titluri. În plus, pe vremea mea proba respectivă nu avea valoare internațională.
— Nu are nici azi, dar asta e situația ! De ce dîceți pe vremea mea ?, bănuiesc că n-aveți nici 40 de ani.
— N-am. Am terminat Institutul de educație fizică în 1974. După care, o perioadă, am lucrat la Institutul de învățămînt superior din Suceava...
— Unde Doina v-a fost studentă, da ? Apoi, după ce v-ați căsătorit, în 1981, Doina a trecut la Știința C.F.R. Bacău unde, fiind absolventă de I.E.F.S., funcționează ca antrenoare, da ? Ea a împlinit 28 de ani, da ?
— Da, pînă la vîrstă ! Am citit și eu despre cei 28 de ani în interviul pe care, acum cîteva săptămîni, l l-ați luat lui Ion Puică, unul din primii antrenori ai Doinei. Ar fi bine să fie așa, dar nu e : în 27 decembrie, Doina face 30 !
— Mulți înainte ! Tovarășe profesor, cum se explică faptul că, după ce ați pregătit-o pe Doina între anii 1977—1979, ați redevenit antrenorul ei în toamna lui 1983 ? N-ați mai fost, ca tehnician în primul rînd, mulțumit de colaborarea ei cu Nicolae Mărășescu ? Vă întreb pentru că...
— Înțeleg.
— Tocmai. Cu Mărășescu, Doina a devenit campioană europeană de sală pe 800, la Milano, în 1982, campioană mondială universitară în 1981, la București etc.

— Așa e. Ba mai mult : actualul record național la 800, în aer liber, 1 : 55,05, a fost stabilit de Doina tot în 1982.
— Atunci ?!
— Vreau să precizez că din experiența lui Nicolae Mărășescu, ca și din aceea a lui Ion Puică, cu care Doina a lucrat în 1980, am învățat foarte mult, ambii fiind, se cunoaște, tehnicieni de prima mînă. Le-am mulțumit și nu voi conteni să le mulțumesc deși, fără să fiu rău, colaborarea cu Puică a dus la ocuparea unui foarte modest loc 13 la Olimpiada de la Moscova ! Alta era problema.
— Care ?
— Am observat că, în ciuda unor performanțe deosebite, victorii în diferite curse, recorduri etc., Doina clacа, fără excepție, la toate concursurile de anvergură din aer liber. La europenele de la Atena, de exemplu, în 1982, a venit a șasea la 800 și a nouа la 1 500, cu toate că, la 800 de metri, era creditată cu cel mai bun timp din lume !
— Poate că n-a fost decît o întîmplare. S-au mai văzut cazuri.
— Din păcate, lipsa de randament în momentele cheie s-a făcut simțită și la mondialele de la Helsinki, în 1983, cînd Doina s-a clasat de asemenea slab, în ambele probe. Atunci am intervenit, urmărind să schimb ceva și chiar schimbînd.
— Ce ?
— Mai puțin pregătirea, căci mai toți antrenorii de semifond, cei de elită, firește, lucrează cam la fel, cît modul de abordare a concursurilor mari. Drept urmare, strategia noastră a abandonat excesul de competiții, alegîndu-și maximum 5—6 starturi înaintea concursului-obiectiv. Rezultatele n-au întîrziat : două medalii la Los Angeles, aur la 800 și argint la 1 500, titlul de campioană europeană de sală, în 1985, la Budapesta, cu 4 : 02,5, timp care constituie și azi recordul continentului. Cînd am încălcat această regulă, am plătit.
— Cînd ?
— Înaintea finalei Marelui Premiu de la Roma, Doina a fugit mai mult decît era cazul și, deși o bătuse de 3 ori pe Kratochvilova, a pierdut fără drept de apel, încheind pe locul 4.
— Apropo de Kratochvilova, care e deținătoarea recordului mondial pe 800, se pare că nu va alerga la Stuttgart. A suferit o operație.
— N-aș băga mîna în foc ! E obiceiul ei să se tot anunțe accidentată și să apară în ultimul moment !
— Înțeleg că mizați pe aceeași tactică și înaintea europenelor de la Stuttgart : concursuri cît mai puține.
— Exact. Am primit avizul federației să absentăm de la naționale pentru ca Doina să-și poată apăra șansele în Marele Premiu. Ea va lua însă, înainte de C.E., doar 4 starturi, Londra, Budapesta, Zürich și Köln. Atît.
— Recordmană națională la 800 și 1 500 de metri, deținătoarea recordului european de sală la 1 500, Doina Melinte l-a surprins pe specialiști, nu vorbesc în numele meu, angajîndu-se nu demult, la București, într-o primă cursă de 3 000 ! Ba încă învingînd-o pe Maricica Puică ! Se pune problema unei reprofilări ?
— La o semifondistă, 3 000 vine normal, odată cu anii. Personal, am văzut-o totdeauna pe Doina mai capabilă pe o probă lungă. În care să-și valorifice integral rezistența, care e principala ei carte cîștigătoare. Pe 800, am tot spus-o, îi lipsește viteza.
— Nu știi timpul, 8 : 37,11, a impresionat cît victoria în fața Maricicăi, prima alergătoare din lume pe 3 000 ! Victoria aceea v-a spus ceva deosebit ?
— Orice victorie la Puică spune ! Dar nu știi cîștigarea cursei a contat, cît a contat, cel puțin pentru mine, ca antrenor, reacția Doinei după finiș. S-a simțit excelent, făcîndu-mi dovada că a depășit o barieră psihică.
— I-a fost teamă de 3000 m ?
— Cum nu-și poate închipui nimeni ! Mereu socotea, „7 ture și jumătate, fugi de-aici, Dorine, că nu duc eu atît" ?! Dealtfel, la ședința tehnică, cînd am anunțat că va merge măcar 8 : 40, mulți au rîs, iar cîțiva colegi nu s-au sfiit să-mi spună că mi-am semnat testamentul ?! Eu însă știam și știu. Proba de 3 000 i se potrivește ca o mănușă.
— Concluzia vine de la sine : Doina va concura la Stuttgart și la 3 000, corect ?
— Poate că da, poate că nu.
— De cine depinde, de ce ?
— Va fugi sigur 800 și 1 500, iar 3 000 cu o condiție : să fie direct finală, fără calificări. Două curse de 3 000, adăugate celorlalte 4, căci la 800 și la 1 500 vor fi neîndoios și serii, ar însemna un risc nebunesc, pe care, că să fiu sincer, n-aș îndrăzni să mi-l asum. Dacă însă, la 3 000, se va alerga direct finala, nu e exclus să participe și Doina.
— Sînt silit să repet : de cine depinde, de ce ?
— De numărul concurenților. Dacă vor fi sub 16, se va face o singură cursă.
— De care din cele 3 probe vă legați mai multe nădejdi ?
— De toate, nici nu s-ar putea altfel. Cu observația că, deținînd 1 : 56,2 pe 800, timp stabilit în 13 iulie, în Capitală, Doina are cea mai bună performanță mondială a sezonului. Atunci, fără adversare puternice, și-a dus singură cursa, înfrîngînd o altă prejudecată.
— Că nu poate lua o cursă pe cont propriu ?
— Exact. Or, și la 3 000, în fața Maricicăi, a țîșnit cu 650 de metri înainte de finiș și a rezistat. Ce doresc să spun ? Că nu are nevoie, ca altădată, de o adversară care s-o tragă după ea. Indiferent de tempo și de valoarea concurenților, Doina poate face și impune legea unei curse.
— Care credeți că e argumentul ei forte ?
— Voința sau perseverența, puteți alege. Poate că nu exteriorizează, accept, dar are o voință de fier. Toată cariera ei e construită pe un efort extraordinar.
— Dar călcîiul lui Achile ?
— Din păcate, datorită timpului ploios de la Poiana Brașov, n-am lucrat suficient la intensitate. Am forțat de cîteva ori, dar a acuzat dureri la tendoane. Sper să îndreptăm totul în Marele Premiu în așa fel încît, la europene, Doina să fie în vîrf de formă.
— Cine nu speră așa ?! Ce-ar însemna pentru ea vîrf de formă ?
— Măcar o medalie de aur.
— Oho, dintre toți antrenorii pe care i-am ascultat în aceste ultime săptămîni, dumneavoastră, tovarășe Melinte, sînteți cel mai tranșant !
— Vă asigur că nu e un optimism de circumstanță. Clasa la care au ajuns Maricica și Doina le permite, după opinia mea, să fie la Stuttgart principalele realizatoare de medalii pentru delegația noastră.
— Hotărînd o strategie comună ?
— Dacă va fi cazul.
— Probabil că va fi, nu ?
— Nu știu.
— Lărgind un pic cadrul discuției, ce șanse acordați la europene celorlalți atleți români ?
— Cristieana Cojocaru, Vali Ionescu, Mihaela Loghin și o discobolă, poate Daniela Costian, poate Florența Crăciunescu, poate Mariana Lengyel, au posibilități să urce pe podium, chiar pe treapta cea mai înaltă. Cu toate că, anul acesta, s-a sărit bine la lungime, peste 7 metri, ceea ce nu s-a întîmplat, revin, cu 3 000, unde s-a fugit puțin și prost, pe Vali o văd capabilă să-și păstreze titlul de la Atena, din 1982. Nu-i treaba mea, firește, dar a stat acasă, n-a umblat după concursuri și, logic, s-a pregătit cu seriozitate.
— Vă mai întreb o dată : nu considerați că, ieșind pe pistele Europei abia în 8 august, deci cu nici 3 săptămîni înaintea campionatelor de la Stuttgart, ați comis o greșeală ?
— Nici vorbă. Am ieșit, cum se spune, la țanc. La momentul oportun.
— Ați vorbit despre șansele fetelor. Băieții ?
— Pentru ei va fi, cred, mai greu. Eventual, Giurgian și Matei pot intra în calcule, dar știu eu ?
— Cu asta am încheiat : e Doina Melinte azi mai puternică decît, ca să iau un reper, la Olimpiada de la Los Angeles ?
— Indiscutabil... Întîi și întîi, mai chibzuită. Apoi, mai înerzătoare în forțele ei. Victoriile care vor veni în Marele Premiu vor convinge : Doina e o alergătoare de locul 1 !
— Asta vă obligă cu atît mai mult. Vă mulțumesc.

Start în divizia A de fotbal

MARILE OBLIGAȚII ALE NOULUI SEZON

Duminică, cele 9 partide ale diviziei A dau startul noului sezon fotbalistic intern ! Această a 69-a ediție a campionatului începe sub semnul generoaselor îndrumări date întregii mișcări sportive, fotbalului, de tovarășul Nicolae Ceaușescu care, cu prilejul decorării echipei Steaua, cîștigătoarea Cupei campionilor europeni, a subliniat că, pentru a obține performanțe de răsunet, cît mai strălucitoare, e nevoie ca toți sportivii să înțeleagă că se impun și mai multă muncă, și mai multă exigență, și mai multă dăruire, nici un efort nefiind destul atunci cînd este vorba despre reprezentarea culorilor scumpe ale patriei.

Este exact ce așteaptă toți iubitorii fotbalului de la noul campionat : să se desfășoare la un nivel tehnic ridicat, furnizînd întîlniri de calitate, spectaculoase, și într-un cadru de aleasă sportivitate, în așa fel încît să poată contribui, într-o măsură mai mare, la o cît mai frumoasă reprezentare a fotbalului românesc în Europa și în lume. Superba izbîndă a Stelei, campioana campioanelor continentului, trebuie să constituie un puternic îndemn la noi și înalte performanțe. Este însă nu numai de datoria formațiilor fruntașe, Steaua, Dinamo, Sportul studențesc, Universitatea Craiova, ci a campionatului în ansamblu, care rodează și impune valorile, a întregii suflări fotbalistice, jucători, antrenori, arbitri etc., să răsplătească prin prestații deosebite și prin rezultate foarte bune excelentele condiții create de partid și de stat mișcării sportive în general, fotbalului în special. Sezonul 1986—1987 așază în fața fotbalului românesc, pe lîngă obligația de onoare de a consolida, în cupele europene, succesele de pînă acum, alte două obiective de maximă răspundere, echipele reprezentative angajîndu-se, încă din această toamnă, în lupta pentru realizarea calificărilor la turneul final al campionatului european și al Jocurilor Olimpice. Sînt, firește, obiective pretențioase, examene severe, dar avem convingerea că, muncind cu perseverență și dăruire, neprecupețind energiile, fotbalul nostru le va absolvi, contribuind la gloria sportului românesc, a României socialiste !

De duminică deci, stadioanele vor cunoaște iarăși animația obișnuită. Divizionarele A au pus punct transferărilor, pregătirilor, turneelor, găsindu-se acum la ora ultimelor retușuri. Prefațînd astfel a 69-a ediție a campionatului, nu ne rămîne decît să urăm „maratonului" fotbalistic, întregului fotbal românesc vînt prielnic și mult, mult succes !

Jocul de-a regulamentul

Că treburile în rugbyul nostru nu merg cum trebuie, se știe și se recunoaște. Sesizînd și ea impasul, federația de specialitate a hotărît să schimbe ceva, operînd mai multe modificări în regulamentul după care se desfășoară, în paralel cu divizia A, Cupa Federației (de fapt, Cupa României) ! Lăudabilă în sine, intenția nu-și atinge scopul, acela de a dinamiza meciurile, dovedindu-se nu un ajutor, ci o frînă în calea redresării rugbyului românesc ! Obligați să joace într-o duminică într-un fel, căci în campionat continuă să se aplice regulamentul „clasic", și în duminica următoare altfel (neavînd voie, de pildă, să paseze din teren sau să intre în propriul „22" pentru a șuta direct în margine ; trebuind să joace la mînă orice lovitură de pedeapsă din teren în afară de „22", dacă n-o transformă etc.), rugbyștii au ajuns în situația de a nu mai înțelege nimic, încurcînd (ca și arbitrii dealtfel !) prevederile îngăduite, oprindu-se în timpul fazelor pentru a solicita „sfaturi" de la banca antrenorilor ? ! Atît de necesarele automatisme, obligatorii în prestația unui rugbyst cu pretenții, sînt mult mai greu, dacă nu imposibil, de realizat, jocul în sine, din punct de vedere al calității, al spectacolului, neavînd decît de pierdut.

Ineficiența prin datele ei, decizia F.R.A. apare cu atît mai puțin justificată cu cît Colegiul central al arbitrilor s-a pronunțat împotriva modificărilor, invocînd argumentul că o astfel de „joacă" e interzisă de F.I.R.A. Dar cînd F.R.A. își pune ceva în cap, nu se lasă pînă nu aplică, de parcă de un nou regulament avea, și are, nevoie rugbyul nostru?! Nevoile lui imediate se numesc competență, rigoare și disciplină, calități pe care, cum am mai scris, federația ține, din păcate, cu tot dinadinsul, să convingă că nu e în stare să i le asigure ?! În loc să în taurul de coarne, întronînd un climat de muncă și seriozitate, căutînd să construiască o echipă cît mai puternică în perspectiva mondialelor din 1987 (la care sîntem invitați). F.R.A. „inventează" un regulament care, încurcînd pe toată lumea, jucători, antrenori, arbitri, spectatori, aduce numai prejudicii unui sport aflat, și așa, în derivă. Solicităm intervenția grabnică a C.N.E.F.S. pentru ca federația să renunțe la un experiment socotit neavenit și păgubitor.

Campionat cu 5 echipe?!

Ar fi trebuit să se desfășoare săptămîna trecută, la Strandul Tineretului din Capitală, finala campionatului național de polo pentru copii (născuți în 1972), la care își anunțaseră participarea 16 echipe. Reprezentînd tot altea secții din București sau din provincie, figurînd în scriptele federației de specialitate și fiind, sub o formă sau alta, subvenționate. Din 16 au rămas pînă la urmă... 5, restul de 11, între care Steaua, Rapid, Progresul Oradea, Mureșul Tîrgu Mureș, I.L. Timișoara, Rapid Arad etc., neputînd lua startul întrucît componenții lor n-au trecut baremurile instituite de federație ?! Care baremuri, în treacăt fie spus, sînt departe de a fi foarte exigente, limitîndu-se, de pildă, la 1 : 12 pe 100 m (înot) și 5 : 40 pe 400 m, într-un moment în care, ca să vă faceți o imagine, Stela Pura și Noemi Lung (fete !) au fost cronometrate recent, la Balcaniadă, în 4:13,20 și, respectiv, 4:13,32 pe 400 m ! Dacă Voința-Viitorul Cluj-Napoca sau Rapid, bunăoară, tot au mai avut cîte 4 „promovați", Mureșul Tîrgu Mureș sau Constructorul Tîrgu Mureș n-au avut nici unul, toți jucătorii prezenți la teste fiind în imposibilitatea de a le absolvi ?! S-ar părea că nu e chiar un capăt de țară, dar e ! Pe de-o parte, pentru că înotul reprezintă, o știe oricine, abecedarul jocului de polo și, pe de alta, pentru că generația în discuție constituie, nu-i așa ?, schimbul de mîine al disciplinei respective.

Spunîndu-ne toate acestea, antrenorul federal Anatol Grințescu era, și pe bună dreptate, mîhnit, neînțelegînd cum o serie de colegi de-ai săi, unii tehnicieni reputați, au tratat cu ușurință (deși li s-a atras în repetate rînduri atenția !) o obligație elementară. Noi, chiar cu riscul de a părea drastici, vom spune că ratarea finalei campionatului de copii demonstrează o dată în plus că în poloul românesc nu se muncește suficient, cu responsabilitate, cu tragere de inimă. Din cauza antrenorilor, firește, primii vinovați, dar și din cauza federației care, invariabil, a închis ochii față de o abatere sau alta, înlocuind exigența cu o îngăduință fără suport ?! Tragem nădejde că măcar acum forul de specialitate va ști să pună piciorul în prag, probînd fermitate și sancționîndu-i sever pe cei în culpă.

Pagină realizată de
OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Comentariul săptămînii

Pace și dezarmare [XIX]

Balcanii, zonă a păcii și colaborării

Desigur, țelul final și suprem al activităților politice în lume trebuie să fie lăbărirea de arme și de războaie a întregului mapamond ; acest țel l-am putea formula, sintetic, astfel : „Terra — planetă a păcii și colaborări". În această direcție sînt îndreptate și toate acțiunile înscrise în programele Anului Internațional al Păcii. Și sîntem convinși că, în ciuda tuturor pericolelor și obstacolelor, popoarele de pe Pămînt vor trăi, în cele din urmă, o eră perpetuă de pace. Însă, după cum arătam și cu alt prilej, pînă cînd dezarmarea și pacea se vor realiza la scară planetară, sînt importante orice măsuri parțiale care să constituie, în fapt, pași concreți spre scopul propus. Astfel de măsuri pot fi încetarea producției de arme nucleare, reducerea bugetelor de război, crearea de zone denuclearizate ș.a. În acest cadru se înscrie și transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii și colaborării, fără arme nucleare și fără arme chimice, problemă în care România, situată în această zonă, este direct interesată și implicată.

De altfel, preocuparea românilor pentru pace și înțelegere în Balcani, ca un important element constitutiv al conceptului mai larg privind relațiile de bună vecinătate ale țării noastre, a fost o componentă permanentă a politicii externe românești. În epoca modernă, România s-a remarcat, pe de o parte, prin sprijinul acordat popoarelor din Balcani pentru a-și obține independența și, pe de altă parte, prin eforturile mari, consecvente și competente pentru instituirea între statele și popoarele din Balcani a unor relații de prietenie și colaborare, pentru instaurarea în zonă a unui climat de pace și securitate. Datorită acestei politici, țara noastră și-a cîștigat de mult un prestigiu de seamă în regiune și în restul lumii.

Punct de contact între Europa și Asia, Peninsula Balcanică a cunoscut suficiente convulsii și animozități, fiind caracterizată, într-o vreme, printr-o sintagmă mult citată, drept „butoiul de pulbere" al Europei. Însă această situație a fost determinată, de fapt, de ciocnirea unor puternice interese străine în regiunea sud-est-europeană. Dar tradițiile îndelungate de luptă comună, de întrajutorare și solidaritate din regiune și-au spus cuvîntul. Popoarele balcanice au înțeles că promovarea unor relații de bună vecinătate și amplificarea colaborării pe toate planurile asigură, oricare ar fi divergențele și litigiile dintre ele, o mai bună apropiere, cunoaștere și înțelegere, conferindu-se durabilitate relațiilor interstatale, cu urmări pozitive pentru climatul politic regional și, implicit, al întregului continent. Pe această înțelegere s-au bizuit, de-a lungul timpului, acțiunile și demersurile României în problema păcii în Balcani.

Activitatea dinamică și constructivă a țării noastre pentru dezvoltarea relațiilor de bună vecinătate, pentru promovarea păcii, înțelegerii și colaborării în Balcani a dobîndit noi dimensiuni în anii socialismului, cu deosebire în ultimele două decenii. Un rol determinant în întărirea relațiilor prietenești, în dezvoltarea colaborării cu celelalte state din regiune au avut și au numeroasele întîlniri — peste 80, pînă în prezent — ale președintelui României cu șefi de stat și de guvern din Bulgaria, Iugoslavia, Grecia și Turcia. Demersurile pentru dezvoltarea colaborării bilaterale s-au împletit cu preocuparea României pentru amplificarea conlucrării multilaterale dintre statele balcanice, preocupare ce s-a concretizat în organizarea unui șir de reuniuni interbalcanice în domenii variate de interes comun. Este binecunoscută propunerea României privind crearea în Balcani a unei zone lipsite de arme nucleare. Această propunere se află înscrisă în toate documentele importante ale partidului și statului nostru elaborate după Congresul al IX-lea al partidului. De un ecou deosebit s-a bucurat Declarația-Apel româno-bulgară, lansată la sfîrșitul anului trecut, privind realizarea în Balcani a unei zone fără arme chimice. De asemenea, după cum se știe, țara noastră a propus organizarea unei întîlniri la nivel înalt a statelor din Balcani, care să discute căile întăririi încrederii și colaborării dintre ele. Sintetizînd preocupările românești privind regiunea balcanică, președintele Nicolae Ceaușescu spunea : „Acționăm pentru dezvoltarea relațiilor de colaborare cu toate țările din Balcani. Considerăm că trebuie să facem totul pentru înfăptuirea unei înțelegeri privind eliminarea armelor nucleare și neamplasarea armelor chimice în Balcani, pentru ca în zona noastră să nu existe nici arme nucleare, nici chimice, nici baze militare străine".

ION D. GOIA ■

Mohicanii yardului

De-a lungul vremilor, fiecare popor și-a avut unitățile lui de măsură, sistemul lui de măsuri și greutăți. Să ne amintim că și noi am avut cotul, stînjenul, prăjina, falcea, ocaua, chila și altele. Și cu toate că unele din vechile unități de măsură circulau pe o arie mai întinsă, cuprinzînd un număr mai mare sau mai mic de țări, dificultățile în efectuarea schimbului de produse erau adesea foarte mari. Se simțea, de aceea, nevoia unui sistem de măsuri și greutăți care să poată fi cunoscut și folosit de toți. Un asemenea sistem a fost elaborat în Franța, după Marea Revoluție din 1789 : sistemul metric. El s-a impus, treptat, în multe țări. Oficializîndu-l în timpul domniei lui Cuza, România a fost printre primele țări din lume (a șaptea) care au aderat la noul sistem. Au urmat alte și alte state, sistemul devenind aproape universal. Aproape, căci unul dintre vechile sisteme, cel britanic, a opus rezistență vreme îndelungată : în cele din urmă însă a închinat și el steagul, mai ales după ce însăși bătrîna Anglie a înlocuit yardul cu metrul. Cu o excepție notabilă : Statele Unite. Ce s-a întîmplat și ce se întîmplă, de fapt, aici ?

Triumful sistemului metric în lume nu putea, evident, să nu-i preocupe și pe americani. Și cu toate că s-au găsit destui care să afirme că S.U.A., cu puterea ei economică, își poate permite să nu țină seama de ce fac alții, ba, dimpotrivă, să-i facă pe ceilalți să adopte măsurătorile americane, dificultățile întîmpinate de producători și de exportatorii americani au făcut ca în 1976 administrația S.U.A. — președinte era atunci Gerald Ford — să ia hotărîrea ca Statele Unite să treacă treptat la sistemul metric.

Hotărîrea s-a luat, dar prezicerile optimiste cum că în cîțiva ani americanii vor ține pasul, în privința măsurătorilor, cu masivul pluton al celorlalte națiuni ale lumii nu s-a împlinit. Nici pînă azi locuitorii Statelor Unite nu manifestă vreun interes deosebit pentru metri, kilograme și litri, preferînd, atît în viața de toate zilele, cît și în activitatea profesională, yarzii, funții și galonii. În concursurile sportive interne, de pildă, săriturile în înălțime se măsoară în picioare, maratoniștii acoperă distanța de 26 de mile, nu de 42 de kilometri, iar în fotbal, a cărui popularitate este în continuă creștere, se execută lovituri nu de la 11 metri, ci de la 12 yarzi. La benzinării, carburantul se măsoară în galoni. Vechile unități de măsură se mențin, de asemenea, în construcții și în comerț. Un recent sondaj în rîndurile cetățenilor a demonstrat că numai 34 la sută dintre americani știu că metrul este egal cu 3,3 picioare și doar 26 la sută cunosc corelația dintre litru și galon. După calculele sociologilor, un sfert din locuitorii S.U.A. nu numai că nu cred că țara lor va trece la sistemul metric într-un timp apropiat, dar nici nu văd necesitatea unei astfel de reforme. Totuși, oamenii de afaceri americani, adică exact cei care s-au pronunțat cu cîțiva ani în urmă pentru trecerea la sistemul metric, întîmpină, din cauză că lucrurile trenează, o mulțime de greutăți : toate produsele destinate exportului trebuie să le fabrice în concordanță cu sistemul metric. De aceste dificultăți se izbesc, de altfel, și producătorii din Europa și Japonia care exportă în S.U.A. — ei trebuie să realizeze mărfuri în concordanță cu sistemul american de măsuri și greutăți.

Așadar, dintre țările cu mare pondere economică și politică în lume, Statele Unite apar în postura de ultim mohican al unui sistem de măsuri și greutăți diferit de cel metric. Cum se vor desfășura lucrurile de acum înainte ? Economiștii consideră că, în ciuda ritmului lent în care se pune în practică hotărîrea de acum un deceniu, nevoile comerțului exterior vor face ca, în cele din urmă, yarzii, galonii și toate celelalte componente ale acestui sistem să ia și în Statele Unite drumul muzeului. Dar pînă atunci va mai trece totuși un oarecare timp.

ION CODRU ■

Războiul deșeurilor

Deșeurile industriale toxice au aluns de cîțiva ani să constituie o marfă ilicită a organizațiilor mafiote din S.U.A. Agenția France Presse relata că „mai multe clanuri rivale ale Mafiei luptă pe viață și pe moarte pentru controlul asupra afacerii cu înlăturarea gunoiului, care se dovedește a fi cel puțin tot atît de rentabilă ca prostituția și comerțul cu droguri". Iar ziarul „New York Times" releva că „războiul gunoiului" este atît de aprig încît s-a soldat cu 14 victime numai în zona New York. Acest gen de afaceri a devenit rentabil numai după 1976, cînd a fost adoptată noua lege a mediului înconjurător. Prevederile acestei legi atît de drastice încît au însemnat pentru multe întreprinderi chimice sfîrșitul „timpurilor de aur" cînd resturile toxice ale activităților lor erau aruncate nepedepsit în canalele de scurgere, în rîuri sau lacuri. Noua lege prevedea obligativitatea depozitării deșeurilor și a înscrierii lor în registre ce puteau fi controlate în orice moment. Aceasta a dus la creșterea cheltuielilor într-o asemenea măsură încît mulți oameni de afaceri s-au grăbit să pleve urechea la oferta de înlăturare a deșeurilor la prețuri scăzute lansată de firme obscure.

Dar cine erau acești oferanți atît de binevoitori ? Poliția apreciază că aproximativ 40 la sută din deșeurile industriale din statele New Jersey și New York sînt preluate de firme controlate de Mafia sau de alte organizații ale crimei. Dimensiunile „pieței gunoiului" sînt enorme, experții apreciind că în S.U.A. se produc anual 250 milioane tone de deșeuri industriale. „Metoda de lucru" a mafiotilor gunoiului este simplă dar extrem de nocivă : deșeurile toxice sînt amestecate cu deșeurile menajere și apoi depuse în gropile de gunoi publice sau în cel mai bun caz îngropate undeva. Substanțe dintre cele mai periculoase sînt pur și simplu aruncate noaptea în canalele de scurgere sau în rîuri, metodă folosită ce-i drept și de alții. Astfel, recent multimilionarul Russell Mahler a compărut în fața unui tribunal sub acuzația că a ordonat deversarea unor deșeuri chimice foarte nocive în apele rîurilor din trei state ale S.U.A.

Mafioții nu se sfiesc să recurgă la șantaj și presiuni pentru a obține contractele de înlăturare a gunoiului din fabricile chimice. În „afacerea cu gunoiul" sînt implicate, potrivit presei americane, cele două mari familii mafiote — Genovese și Gambino. Deși nu se cunosc date precise privind beneficiile, experții estimează că Mafia reușește să obțină pe această cale cel puțin două miliarde dolari anual. Deși în urmă cu cîțiva ani un informator a deconspirat la New Jersey o mare rețea de gangsteri ai gunoiului, ceea ce a dus la arestarea și condamnarea a 40 de persoane, rețeaua a continuat să se lărgească și să se extindă. Gunoiul s-a dovedit a fi un bun îngrășămînt pentru înflorirea afacerilor murdare.

ROMEO NADAȘAN ■

Romanța pentru peniță

Ofensiva tehnologică nu acționează în secret, o simțim făcîndu-și loc în felurite domenii de muncă, a pătruns de mult în spațiul informației și promite și pe culoarul redactiilor schimbări de efect multidimensional. Informația cîștigă în viteză și trebuință la contactul cu perfecționările de ultimă oră ale complexului tehnologic destinat respectării, prelucrării, transmiterii ori stocării știrii adresate nouă, specialiști de rasă sau simpli cetățeni ai planetei.

Atent la ce se întîmplă prin lume nu poți să nu observi că această promitătoare forță de bine devine, conjunctural, instrument de presiune și corecții, de distribuții după poftele a avantajelor ce le cuprinde.

Încet, încet „Fleet Street", calea londoneză rezervată presei, amenință să devină o fostă autostradă a informației. Grupul Murdoch, spuneam, s-a deplasat undeva în estul Londrei, după un scenariu demn de pus pe peliculă. În plină activitate de negociere cu sindicatele, Murdoch a desfășurat cruciada de transfer în noua casă de lucru. A fost anunțat mai întîi un nou cotidian de amiază „Post", în vederea căruia s-au făcut minime angajări. În acest timp, editorii de la cele patru publicații ale trustului lipseau de la serviciu, pentru a se pune la punct cu modernele cerințe ale profesiei, fiind trecuți în condica de prezență ca motivați medical... Cînd toate condițiile s-au văzut întrunite, noul sediu a început să meargă. Surprinși, tipografii au declarat grevă. Răspunsul : 6 000 de concediați. Murdoch și-a convocat jurnaliștii, cărora le-a pus în plic pretul colaborării O firmă australiană a fost adusă pentru a desface tirajul pe piață, ocolindu-se astfel rezistența existentă în acest sector.

Și uite așa, de unde tehnica nouă părea a-și fi asigurat intrarea în viața londonezilor pe covor festiv, iat-o frizînd bracônajul și lovitura sub centură. Centrul gazetăresc creat de Murdoch în estul Londrei seamănă cu o fortăreață în toată regula. Clădirea plină de terminale și circuite de fibră este supravegheată din toate unghiurile de camere de luat vederi. Un gard imens întregește sistemul de pază în ideea de a nu-l lăsa pe oricine în stare să atenteze la regulile stabilite de patron, departe de reglementări și practici acreditate. „Daily Mirror" a anunțat pentru anul viitor același traseu al transferului geografic și tehnologic. „Daily Telegraph", la fel poate chiar din această toamnă. Va avea ca vecin pe „Guardian". Și tot așa, „Fleet Street", timp de două veacuri creuzetul recunoscut al cernelii în arhipelag, centrul zilnic de comandă al acțiunii pentru 15 milioane de exemplare, se vede inexorabil depopulată de ceea ce i-a conferit faimă și respect. Se apropie ziua cînd usile redactiilor, ale tipografiilor vor îngheța în canaluri, uitate acolo ca orice obiecte folositoare la timpul trecut.

O pancartă purtată pe străzile capitalei britanice de tipografii în grevă aduce lucrurile la lumină : „Murdoch reprezintă o veste proastă". Se știe că el cîștigă anual prin mutarea în redacția electronizată 80 milioane dolari. Anul trecut, și-a dublat imperiul cumpărînd, între altele, șapte stații de televiziune și studiourile „20 th Century-Fox". Domnia-sa face arareori un pas greșit, spunea cineva care îl cunoaște bine.

Pașii lui, e limpede, știu s-o apuce spre oala cu smîntînă. Cum se descurcă însă pașii celor din stradă ?

NEAGU UDROIU ■

EDIȚIE CORECTATĂ

ACCENTE ÎN LUME

O ediție corectată a celebrului roman al lui James Joyce „Ulysse" a fost pusă la punct și publicată de către o echipă internațională de universitari condusă de profesorul Hans Walter Gabler de la Universitatea din München. După părerea editorilor au fost corectate aproape 5 000 de omisiuni de cuvinte sau paragrafe, transpuneri și greșeli de punctuație. Cercetătorii estimează că greșelile comise nu sînt numai de formă, ci ele au modificat esențial sensul anumitor pasaje ale operei. Cele trei volume ale noii versiuni, publicate la editura Garland sub titlul „Ulysse, o ediție critică și sinoptică" numără 1919 pagini și costă 200 de dolari.

DISCURI CLASICE

Un juriu al „International record critics award" format din opt critici venind din șapte țări ale Europei și Statelor Unite au selecționat cele mai bune discuri clasice ale anului. Aceste discuri laureate pe anul 1986 sînt: „Xerxe", opera lui Cavalli, „Răpirea din serai" de Mozart cu orchestra și corul operei din Zürich, sub bagheta austriacului Nikolaus Harnoncourt și sonatele 2 și 4 de Beethoven interpretate de pianistul sovietic Emil Ghilels.

ÎNVĂȚAȚI ETRUSCA

E posibil ca amatorii de limbi clasice să învețe... etrusca, limbă ce-și va dezvălui tainele grație unui calendar liturgic, care timp de secole a învelit o mumie. Acest document de valoare excepțională ce deschide noi perspective pentru cunoașterea limbii etrusce este o bandă de țesătură din in, de culoare ocru, avînd trei metri și ceva lungime, pe care un scrib a trasat, în coloane și paragrafe regulate de la dreapta la stînga, cam 1 500 de cuvinte.

Pînă acum, se pare că era mai ușor să citești limba etruscă, avînd în vedere că scrierea a fost împrumutată de la greci decît s-o înțelegi, căci ea nu aparține niciunui grup cunoscut. „Tăcerea etruscă" va fi întreruptă de „cartea de in" ? !

ELENA GRECESCU ■

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

„Calea divină"

Îmi amintesc atît de bine că parcă ar fi fost ieri. Era prin iunie 1976. Mă aflam la Marsilia cu unele treburi. Fusesem de mai multe ori în marele oraș-port din midi-ul francez care m-a atras nu atît de mult prin frumusețea sa, prin vestigiile sale cît prin farmecul mării și furnicarul navelor de la cel mai mic la cel mai mare tonaj, prin ambarcațiunile de agrement cu motor sau vele colorate și vesele ce erau neîncetat legănate de valurile albastre ale Mediteranei. Docurile cu forfota lor permanentă unde nu există o clipă de răgaz îți lasă impresia că te afli într-un stup bine organizat, așa cum de altfel sînt toți stupii.

Satisfăcut de alergătura și întîlnirile mele din dimineața aceea, eram la ora prînzului la o masă de pe trotuarul unui bistro din port, pe care-l vizitam ori de cîte ori mergeam la Marsilia, apreciindu-i bulabesa pentru gustul său dat de abundența fructelor de mare, la care patronul nu făcea deloc economie.

Îmi mîncam așadar bulabesa fierbinte cînd la masa mea a venit un tînăr ce mi-a lăsat alături de ulciorul cu vin un mic fluturaș, frumos tipărit prin care eram invitat să vizitez „asociația comunitară pentru triumful binelui pe toate planurile" ce își desfășura stagiul de vară pe un domeniu în apropiere de Perpignan.

Și cum de la Marsilia la Perpignan distanța este destul de mică și a doua zi fiind simbătă, mi-am zis că merită efortul unei vizite în orașul de lîngă frontiera franco-spaniolă, ocazie cu care să-i văd și pe cei ce se străduiesc să realizeze triumful ce constituia obiectul micului afiș.

Așa că iată-mă a doua zi la El-Faitg Seralongue la sud-vest de Perpignan, o mică localitate cu căsuțe cochete așa cum sînt majoritatea în vecinătatea frontierei menționate. Pentru a nu mai rătăci pe drumurile de piatră înfierbîntată de arșița verii, am frînat lîngă un motard (agent de la circulație) care stătea la umbra unui palmier lîngă motocicleta sa și își fuma liniștit o țigară.

— Unde se află societatea pentru triumful binelui ? întreb eu.

Foarte amabil, polițistul mă privește fără interes și-mi explică cum trebuie să mă abat din șosea pe un drum la dreapta și apoi la stînga, pe lîngă o mică pădurice unde trebuie apoi să întîlnesc o placă cu numele domeniului căutat.

Într-adevăr, informația agentului de la circulație a fost exactă. Intrarea în domeniu se făcea printr-un drumeag ce purta pe o placă interdicția „voie privé". Am pătruns, că doar fusesem invitat prin acea reclamă pe care o aveam în buzunar. M-a întîmpinat un fel de portar, cred că era mai mult paznic. I-am explicat scopul vizitei mele și m-a condus într-un hol unde am fost preluat de o tînără hotesă, de vreo 30 de ani, drăguță și zveltă, așa cum sînt toate cele ce practică această meserie de relații cu publicul și care știu să zîmbească din primul moment.

I-am spus că sînt interesat să cunosc principiile și scopurile asociației pentru a putea reflecta la o eventuală aderare.

— Fiți binevenit și considerați-vă deja ca făcînd parte dintre noi, îmi răspunse ea zîmbind amical.

— Vă mulțumesc anticipat pentru încredere, îi răspund eu, dar aș dori totuși să fiu mai bine informat în legătură cu „triumful binelui". Este țelul tuturor oamenilor, adaug eu pentru a o măguli.

— Vă voi conduce la unul din profesorii noștri pentru a vă documenta ; „marele maestru" apare în public numai o dată pe săptămînă și atunci numai pentru adepții deja confirmați.

— Este destul de bine și așa, îi răspund satisfăcut.

Sînt condus într-o cameră mobilată simplu unde un ins în jur de 45 de ani mi-a întins mîna invitîndu-mă să iau loc. I-am explicat cum am ajuns acolo și de ce. După ce m-a chestionat asupra confesiunii, profesiei, originii și alte întrebări referitoare la starea civilă, la cîți copii am și altele, a început să-mi explice că asociația la care vreau să ader este practic o sectă constituită în 1968 după modelul unei comunități scoțiene din Findhorn.

— Deci, spunea el, noi avem deja o tradiție.

— Spuneți-mi detalii în legătură cu principiile, dogmele și practicile ce ar trebui să le accept și să le urmez, îi replic eu.

— Atunci ascultați : după cum vedeți noi trăim aici într-o comunitate retrasă și avem mai multe comunități de acest fel în toată țara. Este, așadar, o primă regulă, va trebui să vă rupeți de lumea din afară. Adepții permanenți ajutați de profesorii noștri fac meditație spirituală, cîntă imnuri religioase, fac rugăciuni comune sub semnul căutării „căii divine", pregătind astfel „era nouă a luminii celor 24 de mesageri ai conștiinței". Pentru aceasta, continuă profesorul din fața mea, va trebui să acceptați un confort minim, un pat simplu, fără saltea, un duș naturist în locul băii. E bine să știți că triumful binelui pe toate planurile cere sacrificii. Eforturile asociației noastre sînt orientate de regula vieții : „refuzul a tot ceea ce contribuie la martirajul animal și respectul naturii" ; nici alcool, nici tutun, nici carne ; nici cel puțin pește sau icre pentru că știți ca să mănînci icre trebuie să ucizi sturionul.

Începusem să intru la idei, dar și să mă edific cu cine am de-a face.

— Aveți blănuri ? mă întreabă interlocutorul meu.

N-am apucat să-i răspund și nici să fac vreo legătură cu sensul întrebării, că profesorul a continuat singur.

— Blănurile sînt interzise la noi. Acei ce posedă blănuri trebuie să le îngroape în pămînt în prezența a 20 de martori.

— Nici femeilor nu li se permite să mai poarte blănuri ? întreb eu.

— Toate regulile sectei trebuie să fie respectate de ambele sexe. Femeilor nu li se mai permit nici rujul, nici fardul, nimic din ceea ce nu este natural.

Membrii sectei noastre nu au voie să omoare nici o muscă. Deci nu se pot folosi insecticide sau panglică contra muștelor. După cum vedeți, noi trăim aici bucurîndu-ne de binefacerile naturii, rezultat al „marilor legi universale care guvernează Universul". Desigur, la intrarea în asociația noastră veți plăti o adeziune de 500 franci și apoi veți putea deveni asociat la afacerile noastre iar noi la cele ale dumneavoastră.

Și cum profesorul „căii divine" m-a văzut cam dezamăgit vroia cu tot dinadinsul să-mi mai ridice moralul, continuînd :

— Membrii asociației noastre sînt fericiți. Viața la noi se bazează pe un suris permanent, mesele se servesc în totală tăcere să se poată cînta în timp ce se spală vasele, scrisorile membrilor noștri se citesc cu voce tare în mijlocul comunității, iar regulamentul nostru are o prevedere și pentru cazul în care se întîmplă să te trezești noaptea din somn : trebuie să surizi și să gîndești numai de bine, să radiezi numai bucurii întregii lumi. Așa vom putea să devenim „prietenii divinei conștiințe universale" și „prietenii stelei-regine".

Eram pe deplin lămurit. Am spus interlocutorului meu că trebuie să mai reflectez și m-am întors repede la Paris, rămînînd tot ce am fost și ce sînt. De suris, surid ca și înainte, numai că o fac mai într-altfel cînd îmi amintesc de Calea divină ce mi se oferea într-o pădurice de lîngă Marsilia.

I. G. VULCĂNEANU ■

Lecție de viață

Afară era timp frumos, zi de vacanță, iar ea, tînără și frumoasă, se plimba în parc. Purta un tricou așa cum poartă băieții și fetele noastre pe care se lăfăiau, în relief, litere de culoare albă ce alcătuiau următoarea inscripție : „ENJOY HEROINE".

Văzînd această inconștientă afirmare a unui text probabil neînțeles aș fi vrut să-i spun tinerei o poveste, deloc frumoasă, o poveste de prin alte locuri care o poți țese pe marginea unui interviu apărut de curînd în revista „Paris Match". Protagonistul, Alain (nu are importanță numele), este un copil părăsit, crescut într-un orfelinat. Trecut apoi printr-o casă de reeducare, unde s-a „școlit" într-ale fărădelegilor, devine clientul tribunalelor pentru furt, mai întîi, ca să ajungă la „atac cu mînă înarmată". Ca variație a încercat și tentația drogurilor ; și a rămas robul lor. În închisoare făcea rost ușor de „pudră" dar ca seringă trebuia să apeleze la un stilou. Alain susține în interviu, cu o sinceritate brutală, dincolo de bunul simț, că, datorită „seringii" (pe care o foloseau mai mulți), s-a îmbolnăvit de SIDA. El este un tînăr de 29 de ani care mai are cîteva luni de trăit. Întrebat, cu o totală lipsă de menajament, dacă în aceste ultime luni de viață a renunțat la droguri, Alain spune : „Sînt singur, nu am avut nimic de la viață, mai am puțin de trăit. Ce vreți de la mine ?"

Afară este timp frumos, zi de vacanță... Numai că de la lecțiile vieții nu se ia niciodată vacanță ! Dacă n-o știu copiii, noi cei mari, părinții înainte de toate, avem datoria să nu uităm.

DAN DANUȚ DORU ■

Arestarea

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal însingerat

În noaptea de 2 spre 3 mai 1944, dormisem la bunici. Ca aproape în fiecare seară, mă dusesem la ei să-i liniștesc, să le spun să nu se lase prada deznădejdii. „Oamenii trăiesc în nesiguranță ; de teamă se gîndesc la lucruri cumplite și se sperie și mai tare", filozofam cu naivitatea celor 18 ani ai mei.

Bunicii și ceilalți din casă mă urmăreau cu atenția încordată. Mătușa Sara își strîngea la piept copilul care nu împlinise încă 2 ani, de parcă toate primejdiile de care se vorbea s-ar apropia de el, iar ea n-avea cum să-l apere decît cu trupul său. Alături, soțul Sarei, cu mîinile pe genunchi, stătea încovoiat ca sub o povară mult prea mare pentru puterile lui.

Mătușa Elisabeta își trase scaunul drept în fața mea. Era cu trei ani mai în vîrstă decît mine. Ea conducea, de fapt, întreaga gospodărie. Unchiul Andrei, cel mai în putere bărbat din casă, fusese dus de mai bine de doi ani, în Ucraina, într-un detașament de muncă forțată. De aproape un an nu mai auzisem nimic despre el. Nimeni nu știa dacă mai era în viață.

Vorbeam întruna, fără să mă întrerupă nimeni. Hugo, copilul Sarei, adormise. Mai tîrziu, cînd tuturor li se făcuse somn, nu m-au lăsat să merg acasă. Mi-au așternut patul în camera cea mică.

Nu puteam să adorm. Mă gîndeam la toate cîte le-am îndrugat și mă întrebam : „E bine oare ce-am făcut ? Cu ce drept îi amăgesc pe bieții bunici ?"... Apoi iar îmi schimbam părerea : „Și dacă totuși nu se va întîmpla nimic ?..."

N-aveam cum, n-aveam de unde să știu că, în aceeași zi, la Cluj, la numai 26 km depărtare de Șoimeni, satul meu natal, avusese loc — sub conducerea lui Vásárhelyi László, primarul, Urbán László, șeful poliției, și colonelul de jandarmi Paksi-Kiss Tibor — o consfătuire la care participaseră 150 de funcționari, consfătuire menită să stabilească pînă la detaliu declanșarea ghetoizării așa cum se hotărîse la conferința ce avusese loc la Satu-Mare, la 26 aprilie, sub conducerea lui Endre László.

Am adormit tîrziu, după miezul nopții. M-am trezit auzind un scîrțîit de ușă. În prag, înlemnită, stătea bunica. Fața ei părea mai zbîrcită ca de obicei și neobișnuit de întunecată. În ochii ei se adunase spaima lumii întregi. Rostise cu un glas tremurat :

— Oliveriu, scoală-te ! S-aici jandarmii !

S-a întors grăbită. Parcă-i era rușine c-au năpădit-o lacrimile.

Jandarmii horthyști, cu nelipsitele pene de cocoș la sumbrele lor pălării negre, treceau des prin comună și, de fiecare dată cînd îi zăream, pe toți ne cuprindea frica. Acum, însă, cuvintele tremurinde ale bunicii și mai ales privirea ei tulbure prevesteau ceva îngrozitor.

M-am îmbrăcat repede și am ieșit în camera cea mare în care dormiseră toți ai casei. M-am așezat pe scaunul pe care stătusem cu cîteva ore mai înainte și am început să mă încalț cu febrilitate. Toată casa se îmbrăca cu aceeași grabă. Nimeni nu rostea nici un cuvînt.

Ca o lovitură neașteptată, răsună vocea dură a sergentului-major Györffy :

— Sînteți gata cu îmbrăcatul ? Acum, ascultați-mă pe mine !

Ne privi pe toți ca o fiară care-și adulmecă prada, își drese glasul, apoi continuă pe un ton poruncitor :

— Din această clipă, în numele legii, vă declar pe toți arestați. Unul să nu îndrăznească să se îndepărteze un pas, că-l împușc imediat. Ca pe un cîine îl împușc. M-ați înțeles ? !

Aveam impresia că sergentul-major rostește cuvintele într-o limbă necunoscută, nemaiauzită pînă atunci ... Mintea refuza să le înțeleagă. M-am uitat pe fereastră, spre nucul din grădină. M-am cutremurat. N-am văzut decît pălării negre cu pene de cocoș și vîrfuri de baionetă.

Sărind în picioare, m-am adresat celui mai mare în grad :

— Pot să merg acasă ? Am dormit întîmplător azi-noapte aici.

— Domnule fruntaș, ordonă Györffy jandarmului din dreapta sa, du-l acasă și grăbește-te înapoi !

Noi locuiam în capătul satului. Se crăpa de ziuă. Satul dormea încă. Deși jandarmul nu-și cruța pasul, mie mi se părea că merge foarte încet. Cînd am zărit casa, m-au trecut sudorile. Dincolo de gard se vedeau pălăriile jandarmilor și baionetele de la armă. Am simțit cum mi se strînge inima. Mă întrebam ce să spun cînd voi intra în casă. Căutam cu febrilitate cuvinte care să liniștească, să calmeze. Eram cu mîna pe clanță, dar nu mă hotărîsem cu ce să încep. Am intrat. În cameră stăteau neclintiți doi jandarmi. Numai ochii li se învîrteau întruna, să nu le scape nici cea mai mică mișcare.

Tata îmbătrînise subit în dimineața aceea. Își mîngîia tîmplele încărunțite, încercînd să-și ascundă tremurul bărbiei. Stătea rezemat cu spatele de un dulap și privea pierdut cînd la un copil, cînd la altul. Presimțea marea nenorocire care se apropia, și el nu mai putea face nimic. Trebuia să se supună fără crîcnire soartei.

Mama, după ce s-a îmbrăcat, a rămas împietrită în fața paturilor. Nu-mi puteam da seama dacă imobilitatea obrajilor și a privirii ei era expresia spaimei care o copleșise sau a refuzului de a percepe catastrofa ce începuse să se dezlănțuie. Cînd Valentin, mezinul, se apropie de ea, își reveni. Începu să-l mîngîie, și paloarea feței îi dispăru. Valentin, care nu împlinise încă opt ani, se uită în ochii ei triști și o întrebă nedumerit :

— Mamă, de ce nu stringi paturile ? Aș fi vrut să mă reped spre mama, s-o îmbrățișez, dar mi-a fost teamă că va izbucni în plîns și, după ea, întreaga casă. M-am dus lîngă Éva și Emilian, care-l priveau țintă pe Kardos, șeful postului de jandarmi. Cei doi gemeni, Cornel și Cornelia, așteptau răspunsul la întrebările lui Valentin. Nici ei nu înțelegeau ce se petrece. Din familie lipsea Tiberiu, fratele cel mai mare. Cu o lună în urmă fusese mobilizat la un detașament de muncă forțată.

Plutonierul Kardos, mutîndu-și greutatea trupului de pe un picior pe altul, își răsucea mustățile, vădind nemulțumire pentru ritmul lent în care i se execută ordinul ca în zece minute toți să fim îmbrăcați. Era un om butucănos. Fălcile proeminente, ochii mici, ascunși de niște sprîncene stufoase și neregulate, exprimau doar brutalitate și cruzime.

— Vă ordon să puneți pe masă toți banii și toate lucrurile de valoare pe care le aveți. Imediat vom face și percheziție vai de voi dacă găsesc eu ceva !

Apăsă amenințător pe cuvîntul „eu".

Tata deschise dulapul, scoase un portmoneu și-l puse pe masă. Apoi își scotoci buzunarele și aruncă alături și ultimul fîlfîr.

— Nimic altceva nu aveți ?... Ce mai așteptați ? răcni Kardoș.

Privirile părinților se întîlniră. Pe fața mamei se prelingea prima lacrimă. Amîndoi și-au scos inelele de logodnă din deget și le-au pus pe masă.

— Acestea-s toate lucrurile noastre de valoare, zise tata.

— Bărbații să treacă în bucătărie ! ordonă, scurt, Kardoș.

Acolo așteptau, însoțiți de jandarm, primarul și moașa comunei.

În cameră n-au rămas decît mama și cele două surori.

— Moașă, du-te și fă-le percheziție ! Nu-ți fie rușine. Caută-le peste tot !

Ne adunarăm din nou cu toții în cameră, iar plutonierul Kardoș continua să ordone :

— Luați două valize sau niște cearșafuri și împachetați ceea ce am să vă citesc. Femeile : două rochii, două cămăși, doi chiloți, două perechi de ciorapi o pereche de pantofi, o năframă și un pardesiu. Bărbații : un costum, două cămăși. Pentru întreaga familie mai luați : două perne, două cearșafuri, două pături și două prosoape. Se opri, trase aer în piept, apoi continuă : Nu cumva să vă prind că puneți un ac în plus, că nu vă mai las să luați nimic decît ce-aveți pe voi.

Emilian, cu spiritul practic cel mai dezvoltat dintre noi, a sărit primul, a luat un cearșaf și l-a întins lîngă lada cu haine. Tata și mama s-au apropiat de ladă, au deschis-o și au început să împacheteze.

Deasupra erau prosoapele. Sub ele, o mulțime de acte.

— Pe acestea le putem lua ? întrebă tata.

— Nu ! Acolo unde veți fi duși nu aveți nevoie de nici un fel de act, răspunse lugubru Kardoș.

(Va urma)

OLIVER LUSTIG ■

Campionatele naționale de atletism

Ridicați ștachetа!

Menite să limpezească apele înaintea europenelor de la Stuttgart, campionatele naționale de atletism au întîlnit la Pitești un adversar redutabil: vremea neprielnică. Joi a plouat, iar simbătă a bătut vintul, condițiile atmosferice punîndu-și pecetea peste prestațiile atleților. Cu toate astea, cele 3 reuniuni au consemnat o serie de rezultate de valoare, materializate în 7 noi recorduri, împărțite aproape frățește între seniori (4) și juniori. Cel mai prețios, adică de valoare internațională, pare să fie cel de la sulită, probă în care Nicu Roată (I.E.F.S., antrenor Ioan Sabău) a ajuns la 79,58 m (v.r. 76,46 m), tranșînd în favoarea sa rivalitatea cu Dumitru Negoiță (clasat pe locul 3) și cîștigîndu-și „biletele" pentru Stuttgart. O excelentă cursă a făcut, la 10 000 m, tîrgovișteanca Elena Murgoci, noul ei record (32:24,69) propulsîndu-o către fruntea ierarhiilor europene, pe poziția a 12-a în actualul sezon. Noi o vedem însă pe Murgoci, dacă ni se acceptă o părere, mai degrabă înscrisă la maratonul C.E. decît în proba de 10 000 m. Remarcabile și cele 13,60 s realizate de Liviu Giurgian la 110 mg, în situația în care s-a alergat pe o ploaie torențială care a „furat", firește, multe sutimi. La heptatlon, gazdele au dominat net, Petra Văidean (Dacia Pitești, antrenor Adrian Sîrbu) totalizînd 6 217 p (nou record național), iar coechipiera ei Camelia Cornățeanu terminînd a doua, înaintea Lilianei Năstase, fosta recordmană. În absența Maricicăi Puică, scutită medical (pentru o contractură musculară), și a Doinei Melinte, invitată de F.R.A. pentru Marele Premiu, Ilinca Mitrea a ieșit învingătoare la 800 m și la 1 500 m, depășind în mod surprinzător cîteva din candidatele pentru C.E., adică atît pe Mitica Junghiatu, Ella Kovacs și Violeta Beclea (locul 13 !), cît și, la 1 500, pe Margareta Koszeg ! Sigur, timpii ei nu spun mare lucru, dar în perspectivă (n-are decît 22 de ani) Ilinca (C.S.M. Universitatea Craiova, antrenor Natalia Betini) poate deveni o alergătoare de prima mînă. Succese scontate pentru Mihaela Pogăceanu la 110 mg, pentru Cristieana Matei la 400 mg, pentru Mihaela Loghin la greutate (cu 20,57 m) și pentru Vali Ionescu la lungime (7,03 m). Discul fete, probă de care ne legăm speranțe la Stuttgart, a revenit Danielei Costian, care a dobîndit primul titlu de campioană cu 68,52 m. Dacă Mariana Lengyel (locul 2) a confirmat, fie și parțial, Florența Crăciunescu în schimb a dezamăgit (63,08 m), selecționarea ei pentru europene fiind, după opinia noastră, problematică. Probele de înălțime au fost, atît vineri (cînd au sărit băieții) cît și simbătă, foarte disputate și spectaculoase. Sorin Matei (C.S.M. Universitatea Craiova, antrenor Nicolae Mărășescu) și Eugen Popescu (Steaua, antrenor Ioan Soter) au trecut din prima la 2,31 m, mai ales constanța primului (care a devenit și campion al țării, întrînd mai tîrziu în concurs) avînd darul să ne bucure. Pentru că, la peste 2,30 m, Sorin poate intra în lupta pentru medaliile europenelor deși, nu-i așa, nici o săritură în jur de 2,35 m nu e exclusă la Stuttgart ! Cu 1,93 m, nou record de junioare, Alina Astafei (Steaua, antrenor Costel Dumitrescu) și-a adjudecat titlul la fete, ea îndrăznind chiar o tentativă (una singură, după care s-a retras, acuzînd dureri la picior) de record mondial ! N-a reușit, dar calitățile ei de excepție, cît și vîrsta ei (17 ani împliniți !) ne îndreptățesc să afirmăm că Alina e departe de a-și fi spus ultimul cuvînt. Cum proaspăta campioană, elevă în clasa a XI-a B la Liceul industrial numărul 2 din Capitală, se află după un sezon foarte încărcat (mondialele, Balcaniada etc.), în care și-a făcut cu prisosință datoria, considerăm că ea ar trebui menajată în continuare, odihnită, ci nu forțată într-o competiție de tărie (sportivă și, atenție, psihică) a europenelor. Dictonul cu totul la timpul potrivit merită aplicat în cazul Alinei ! În sfîrșit, deși pe ploaie, s-a fugit bine și la 400 m fete, ordinea primelor 3 fiind Mihaela Ene, Elena Lina, Iolanda Oanță. Adăugînd-o pe Cristieana Cojocaru, obținem componența ștafetei de 4 x 400 m, pe care noi (și nu numai noi !) o vedem capabilă să urce pe podiumul de premiere de la Stuttgart. Ea e creditată azi, să nu uităm, cu al treilea timp din Europa.

Din păcate, restul rezultatelor (chiar și unele recorduri !) n-a avut darul decît să decearnă diplome de campion, situîndu-se, cu precădere în probele de sprint (Paul Stanciu a cîștigat 100 m în 10,61 ?!), departe de cerințele internaționale. Altfel spus, naționalele au demonstrat, o dată în plus, că atletismul nostru deține, cu precădere la fete, un număr restrîns de performeri, neflind încă în măsură să alinieze la Stuttgart, de pildă, o echipă puternică. Cît de curînd, vom căuta să depistăm cauzele pentru care stăm cum stăm. Acum însă, cînd europenele bat la ușă, urmînd să începă în 26 august, problema care se pune e aceea de a face pe „Neckarstadion" o figură cît mai onorabilă, izbutind cît mai multe medalii. Contînd ca ultim prilej de verificare și selecție, naționalele au furnizat o serie de răspunsuri, dar au și lăsat destule întrebări în suspense.

OVIDIU IOANIȚOAIA
Fotografii de PAUL AGARICI

Vali Ionescu (Rapid, antrenor Mihai Zaharia) nu uită că e campioană en titre a Europei !

Alina Astafei sare, la nici 17 ani, 1,93 m !

Cristieana Matei, o promisiune pentru Stuttgart

O săritură record care depune mărturie convingătoare despre frumusețea atletismului

Săritură sau plutire ? O dilemă iscată de ușurința dobîndită în ore și ore de antrenament

Doina Melinte își continuă cursa

Un interviu înaintea europenelor în pagina 21

Flacăra. Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" – sectorul export-import oresă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Biblioteca judeţeană
TIRGU-MURES

TRĂIASCĂ 23 AUGUST

marea sărbătoare naţională a poporului român!

flacara
34 (1627) JOI 21 AUGUST 1986
SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAŢIEI ŞI UNITĂŢII SOCIALISTE

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU a participat la consfătuirea cu activul de partid şi de stat din agricultură

Un puternic stimulent moral-politic pentru vrednicia muncii pe ogoare

Instituirea înaltului titlu de „Erou al noii revoluţii agrare"

Comentariul în pagina 3

Renaşterea românească

La noi, la Dunăre şi Carpaţi, istoria nu e, n-a fost nicicînd arhivă moartă, depozit rece de oseminte, filă festivă ce se scutură irevocabil din calendar, ci izvor sacru de viaţă al naţiunii, pururi proaspătă apă vie, regeneratoare de fiinţă şi de conştiinţă. Ca şi geţii, care sorbeau din Istros înainte de luptă, împărtăşindu-se, sorbim la rîndu-ne din fluviul marilor fapte ale trecutului, ne închinăm cu adîncă evlavie la chipurile înaintaşilor, pentru a ne ridica mai puternici, mai neclintiţi în voinţa noastră de a continua lucrarea generaţiilor, „lucrarea secolelor", pe care o moştenim. Sînt peste 20 secolele pe care le avem în dreapta şi teafără moştenire. Sînt şi mai multe generaţiile care palpită în sîngele nostru, care ne-au ridicat, prin lupta şi jertfa lor, deasupra vremurilor, scoţînd mereu şi mereu la lumină, de sub cenuşa pîrjolurilor istorice de tot felul, efigia nobilă şi inconfundabilă a acestui pămînt. Şi, dintre toate, ne e mai vie ca oricînd în minţi şi în inimi, în acest August jubiliar, lucrarea generaţiei anului 1944, a generaţiei Revoluţiei, a generaţiei care, preluînd năvalnicele aspiraţii ale poporului purtate prin veac, cristalizîndu-le într-o programă de luptă îndrăzneţ şi precis definită — operă a Partidului Comunist Român —, le-a dus la marea întîlnire cu fapta, la renaşterea sub zodia Libertăţii a ţării de la Dunăre şi Carpaţi.

Act crucial al existenţei noastre ca ţară şi neam — act care, aşa cum arată tovarăşul Nicolae Ceauşescu, **„a inaugurat o eră nouă în istoria milenară a patriei noastre, a deschis calea eliberării definitive a României de sub dominaţia imperialistă, a înfăptuirii năzuinţelor poporului român de a fi liber şi stăpîn pe bogăţiile şi pe munca sa, pe propriu său destin"** — 23 August 1944 e, în acelaşi timp, un act definitoriu al spiritului naţional, afirmat la întreaga-i şi suprema-i dimensiune. Vorbim, da, prin acest revoluţionar şi istoric act, legitimînd nişte virtuţi ofensive, nişte facultăţi creatoare ce s-au impus printr-o victorie de răsunet,

(Continuare în pag. 2)

ILIE PURCARU

Țara își cinstește marea sărbătoare

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Miercuri, 20 august, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român a avut loc ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

În cadrul ședinței s-au analizat rezultatele recentei consfătuiri cu activul de partid și de stat din agricultură și ale schimbului de experiență desfășurat cu acest prilej în județul Olt. S-a apreciat că atît consfătuirea, cît și schimbul de experiență au fost deosebit de fructuoase, ducînd la importante concluzii privind activitatea din agricultură din prima parte a acestui an și la măsurile ce trebuie luate pentru strîngerea la timp și în cele mai bune condiții a întregii recolte din acest an.

Comitetul Politic Executiv a dat o înaltă apreciere inițiativei tovarășului Nicolae Ceaușescu privind organizarea acestei consfătuiri, cuvîntării rostite la încheierea lucrărilor, care, prin orientările, sarcinile și indicațiile pe care le cuprinde, se constituie într-un amplu și cuprinzător program de muncă pentru încheierea cu rezultate cît mai bune a acestui an agricol.

În cadrul ședinței, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că este necesar să se depună toate eforturile, să se ia măsurile cele mai indicate de organizare și desfășurare a muncii de răspîndire largă a experienței județelor și unităților fruntașe, astfel incît rezultatele să fie pe măsura posibilităților și condițiilor de care dispune agricultura noastră socialistă. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că realizările din acest an ale unor județe și unități agricole demonstrează că obiectivele stabilite de partid pentru înfăptuirea noii revoluții agrare sînt realiste și posibil de realizat.

În vederea stimulării eforturilor pentru obținerea de recolte cît mai mari, tovarășul Nicolae Ceaușescu a propus instituirea titlului de „Erou al noii revoluții agrare" și a medaliei corespunzătoare, care să fie atribuite județelor, unităților și cadrelor din agricultură care obțin rezultate la nivelul cerințelor noii revoluții agrare din țara noastră.

Pe baza propunerii tovarășului Nicolae Ceaușescu, Comitetul Politic Executiv a hotărît să se acorde titlul de „Erou al noii revoluții agrare" județului Olt, primului secretar al Comitetului județean de partid, unor unități, precum și unor cadre din agricultura acestui județ. De asemenea, acest înalt titlu va fi acordat tuturor unităților care au obținut în acest an peste 8 000 kilograme grîu la hectar.

Secretarul general al partidului și-a exprimat convingerea că măsurile stabilite în cadrul consfătuirii privind perfecționarea sistemului de retribuire în agricultură, de formare a fondului de produse agricole pentru retribuire, precum și celelalte măsuri de stimulare a muncii în acest sector vor fi bine primite de întreaga țărănime, că ele se vor reflecta nemijlocit în obținerea unor producții agricole tot mai mari, în creșterea nivelului general de viață a satului românesc.

În continuare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat modul în care au fost organizate și se desfășoară lucrările de canalizare și modernizare a Dîmboviței, importantă lucrare hidrotehnică, înscrisă în planul general de dezvoltare și înfrumusețare a capitalei patriei noastre.

Au fost examinate și aprobate rapoarte privind unele activități economice pe semestrul I al acestui an, comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut : Raportul privind încadrarea în normele de consum de materii prime, materiale, combustibili și energie ; Raportul privind utilizarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor din industrie, construcții și transporturi ; Raportul privind îndeplinirea planului productivității muncii și corelarea principalilor indicatori de muncă și retribuire din industria republicană, construcții-montaj și transporturi. S-au mai aprobat Raportul privind asigurarea și controlul calității produselor și activitatea de metrologie în trimestrul II 1986 și Raportul cu privire la îmbunătățirea activității controlului financiar în economie.

În legătură cu aceste probleme, tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras atenția asupra necesității de a se acționa cu hotărîre și spirit de răspundere pentru folosirea deplină a capacităților de producție, reducerea consumului de materii prime, materiale și energie, creșterea productivității muncii și ridicarea calității producției, sporirea eficienței economice, realizării prioritare a producției de export.

Pornind de la necesitatea de a se face totul pentru realizarea planului pe acest an și pe întregul cincinal, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se acționeze în așa fel încît să se determine o schimbare radicală în metodele și stilul de muncă în economie, să se introducă pretutindeni un puternic spirit de ordine și disciplină, de răspundere pentru îndeplinirea în cele mai bune condițiuni a sarcinilor încredințate.

Comitetul Politic Executiv a examinat și aprobat propunerile privind inițiativele României la cea de a 41-a sesiune a Adunării generale a O.N.U., stabilind ca delegația română să promoveze activ poziția României, concepția președintelui Nicolae Ceaușescu privind necesitatea opririi cursei înarmărilor și trecerii la măsuri concrete de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, renunțarea la forță, rezolvarea prin tratative a problemelor litigioase dintre state, instaurarea noii ordini economice internaționale. De asemenea, a fost examinat și aprobat mandatul delegației române la a VIII-a Conferință a șefilor de stat și de guvern ai țărilor nealiniate.

Referindu-se la unele probleme ale vieții internaționale actuale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat importanța noilor propuneri ale Uniunii Sovietice privind prelungirea pînă la sfîrșitul acestui an a moratoriului unilateral de încetare a experiențelor nucleare și a reafirmat hotărîrea partidului și țării noastre de a sprijini aceste măsuri. În acest context, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat necesitatea ca toate popoarele, opinia publică mondială, forțele iubitoare de pace de pretutindeni să-și intensifice activitatea pentru a determina încetarea experiențelor cu arma nucleară, realizarea unor acorduri concrete privind oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare.

OPREA GEORGESCU ■

Larg și fructuos schimb de experiență în județul Olt

Acasă la fruntașii recoltelor

Din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a fost organizat duminică, 17 august, un amplu și fructuos schimb de experiență în județul Olt, la care au fost prezenți participanții la consfătuirea pe probleme de agricultură.

Desfășurarea acestei importante acțiuni în județul Olt a fost determinată de rezultatele din ce în ce mai bune obținute în ultimii ani de lucrătorii ogoarelor din această parte a țării, care îndeplinesc cu succes obiectivele noii revoluții agrare. În acest an, ei au obținut recolte medii la hectar de peste 6 000 kilograme la grîu și 7 000 kilograme la orz.

În fiecare unitate vizitată, participanților le-a fost înfățișat modul în care, într-un climat de ordine și disciplină, de înaltă răspundere pentru înfăptuirea sarcinilor ce le revin din documentele de partid și de stat a obiectivelor noii revoluții agrare, organele și organizațiile de partid, specialiștii, întreaga țărănime au acționat pentru valorificarea intensivă a fiecărei suprafețe de teren și sporirea potențialului productiv al solului pentru buna pregătire și desfășurare a lucrărilor agricole.

Prin întreaga sa desfășurare, schimbul de experiență din județul Olt — județ care înregistrează rezultate foarte bune atît în producția vegetală cît și în zootehnie — a dat posibilitatea participanților la consfătuire și, prin ei, întregii țărănimi, să se convingă prin forța de netăgăduit a faptelor că revoluția agrară se poate înfăptui numai pe baza unei ample și consecvente munci politice, organizatorice, a disciplinei ferme, a folosirii intensive a pămîntului și tehnicii, a promovării cuceririlor cercetării științifice, care să cuprindă toate unitățile agricole, fiecare județ.

Renașterea românească

(Urmare din pagina 1)

desenîndu-ne un loc nou pe harta geografică și spirituală a lumii și contribuind — prin nepregetatul nostru obol de sînge la războiul împotriva fascismului — la însăși înfățișarea lumii să fie alta. Sîntem — așa cum mărețul act revoluționar a probat-o — dintre cei ce nu ne tocmim la jertfe, dintre cei ce nu rîbdăm jugul, indiferent cine încearcă să ni-l pună pe geumoz, dintre cei ce nu rîbdăm umilința aservirii, pentru noi numele României fiind totuna cu Libertatea, Demnitatea, Independența și Suveranitatea ei.

Dens în evenimente, adevărat concentrat de istorie, răstimpul celor 42 de ani de nouă, dinamică și înfloritoare patrie românească ne-a așezat, pentru prima oară, în rîndul forțelor mari ale omenirii, printr-o creație națională de o unică anvergură. N-a fost un drum ușor, căci vitregia istorică nu ne-a ocolit nici acum, așa cum nu ne-a cruțat în veacurile de cînd ființăm. **„Am străbătut un drum lung de muncă și luptă** — arăta cîrmaciul destinului național la a 65-a aniversare a partidului. **A trebuit să învingem multe greutăți, înaintînd pe căi necunoscute. S-au comis și unele greșeli ; s-au manifestat lipsuri și au apărut o serie de noi contradicții. Dar ceea ce caracterizează întreaga activitate din această perioadă este acțiunea hotărîtă a partidului pentru înlăturarea a tot ceea ce a fost negativ, pentru depășirea greutăților, a lipsurilor și a contradicțiilor ce au apărut, pentru realizarea unei concordanțe cît mai depline între forțele de producție și relațiile sociale, în vederea asigurării dezvoltării armonioase, echilibrate, a tuturor sectoarelor economico-sociale, a patriei noastre în general. Pe această bază am asigurat mersul ferm înainte, ajungînd pe noi înălțimi, pe noi culmi, de unde putem privi cu deplină încredere, mai departe, spre înaltele piscuri luminoase ale comunismului".** Acest mers ferm înainte, această nouă, rodnică și întraripată escaladare de piscuri poartă în conștiința noastră, a tuturor, numele celui pe care, la istoricul Congres al IX-lea, partidul și poporul, în unanim și fierbinte consens, l au ales să le slujească și să le străjuiască soarta potrivit adevăratelor lor nevoi și vreri. Poartă numele omului care, cu dragostea sa de țară, cu intransigența sa revoluționară, cu energia sa, cu forța demiurgică a muncii și a ideii, cu spiritul său dinamic și novator, ostil închistării și dogmei, cu excepționala sa clarviziune politică, a întărit, prin gir personal, noul drum în istorie al României și al românilor, simbolizîndu-l cu numele său : NICOLAE CEAUȘESCU.

Sub conducerea lui am edificat o epocă și o țară în care luptele, eforturile, zbuciumul, contradicțiile, prefacerile cele mai spectaculoase și căutările cele mai temerare s-au decantat, prin ani, în roade tot mai durabile, cu firescul cu care natura își concentrează culorile și contrastele în opere cu rezultate fundamentale. Am edificat o Românie de 100 de ori mai puternică industrial ca în anul unu al Libertății, patru cincimi din această impresionantă crestere (fără rival, sau cu prea puțini rivali într-un veac pus sub negrul semn al unei crize economice galopante !) fiind fructul anilor ce s-au scurs de la Congresul al IX-lea al partidului ; am ridicat Cîmpia Română la rang de mare producătoare de cereale, sporindu-i recoltele, în două decenii, de două ori ; am inserat premierele de idei, spiritul deschis și efervescent al noului, cuceririle tehnice și științifice, factorii calitativi-intensivi ai dezvoltării în toate compartimentele și în toate articulațiile construcției economico-sociale, ca bunuri supreme, ca izvoare de forță ale vitalității și devenirii ei ; am transformat orașul și satul, casa și agora în sedii de nouă civilizație, am ridicat mereu mai sus bunastarea, echivalînd tot mai strîns calitatea muncii cu calitatea vieții ; am instaurat, pentru întîia oară, democrația reală, participarea reală a masei poporului la actul conducerii, am înfăptuit ca factor de permanență — și ca factor motor al înointării noastre — comuniunea reală de cuget și ideal a tuturor fiilor acestui pămînt, indiferent de naționalitate, reala și nestrămutata lor unitate în jurul partidului, al ilustrului său cîrmaci ; am promovat independența reală, suveranitatea reală a patriei, veghindu-le ca pe tezaur sacru, ca pe însăși viața noastră ; am pus în operă gigantica bătălie a construcției omului nou, a omului de excepție al unei epoci istorice de excepție, cu un larg orizont de cunoaștere, cu o înaltă ordență a conștiinței revoluționare și patriotice ; am cucerit un real și universal prestigiu prin creația noastră economică, socială, politică și umană, ca și prin aportul nostru major și statornic la clădirea unei planete a păcii, a conlucrării și a dreptății, întemeiată pe dreptul ineluctabil al națiunilor de a-și urma nestînjenite propriile chemări ; am înfăptuit și înfăptuim o operă care — pe liniile de sens și de forță decise de Congresul al XIII-lea al partidului — ne va propulsa, în anii ce vin, în plutonul țărilor avansate desenînd, aici la Dunăre și Carpați, un perimetru spiritual ce stă sub semnul temeiniciei istorice, înscriindu-se rezolut în durată.

An și bilanț — iată două noțiuni care astăzi, la noi, se suprapun. Ani și etapă istorică — iată o realitate care încorporează în substanța ei efortul eroic al 23 de milioane de oameni care, din tribuna festivă a celei de a 42-a aniversări a revoluției, pot contempla, cu satisfacția pe care numai creația le poate da, urcușul rodnic pînă aici.

La 42 de ani de nouă istorie românească, la 21 de ani de făurire a celei mai strălucite file din cartea neamului, putem spune — o spunem cu întreaga noastră muncă și existență — că toate punctele din Programul partidului se împlinesc, că, peste sacrificii și greutăți, peste eforturi și încordări adesea excepționale, ziua de mîine a patriei se profilează sub aura unor întemeieri fără seamăn. Sentimentul că noi toți, urmîndu-ne fără șovăire cîrmaciul, dînd patriei și partidului toată energia și dăruirea noastră, apropiem viitorul visat de înaintași, oferindu-l recunoștinței urmașilor, ne însuflețește azi mai puternic ca niciodată.

Acest sentiment este mai mult decît însuflețitor, e ca un fluviu de apă vie, din care sorbim, ca și geții din vechiul Istros, cu gîndul la renașterea noastră continuă.

cu fapte de muncă, cu gînd de rodnicie

CONSFĂTUIREA
cu activul de partid și de stat din agricultură

Convocată din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, Consfătuirea cu activul de partid și de stat din agricultură, ale cărei lucrări s-au desfășurat în zilele de 18 și 19 august, a prilejuit o analiză aprofundată, în lumina sarcinilor stabilite de cel de-al XIII-lea Congres al partidului, a obiectivelor noii revoluții agrare, privind modul cum s-a desfășurat activitatea în prima parte a anului și a stabilit cum să se acționeze pentru încheierea în cele mai bune condiții a lucrărilor agricole de toamnă.

La consfătuire au participat membri ai C.C. al P.C.R., ai guvernului, primii secretari și secretarii cu probleme de agricultură ai comitetelor județene de partid, cadre de conducere din direcțiile agricole județene, consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste, din unități agricole, președinții uniunilor județene ale cooperativelor agricole de producție, directori ai trusturilor I.A.S. și S.M.A., specialiști din domeniul cercetării și învățămîntului, activiști de partid și de stat, reprezentanți ai conducerii unor ministere și organe centrale, ai organizațiilor de masă și obștești.

Participanții la dezbateri au exprimat înalta apreciere față de rolul determinant al secretarului general al partidului în dezvoltarea intensivă și modernizarea continuă a agriculturii noastre socialiste, concepția sa profund științifică privind înfăptuirea noii revoluții agrare, rolul și sarcinile ce revin agriculturii în ansamblul economiei naționale.

Vorbitorii au dat expresie stimei deosebite și prețuirii față de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, pentru activitatea sa rodnică, multilaterală, pentru contribuția pe care o aduce la elaborarea și îndeplinirea planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială a țării, la progresul cercetării științifice, de care beneficiază din plin și agricultura noastră, la înflorirea învățămîntului și culturii românești.

Punînd în evidență principalele aspecte organizatorice și tehnice care au condus la obținerea unor producții superioare în județele și unitățile fruntașe, precum și cauzele ce au determinat în alte județe și unități înregistrarea unor neîndepliniri de plan, consfătuirea a prilejuit un larg și fructuos schimb de experiență, în cadrul dezbaterilor menționîndu-se exemplele numeroase pe care agricultura județului Olt le oferă în ceea ce privește organizarea și desfășurarea lucrărilor agricole, calitatea acestora.

Așa după cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea rostită în încheierea lucrărilor consfătuirii, luînd în considerare producția generală obținută la grîu și orz se poate aprecia că avem, pe ansamblu, o recoltă mai bună decît acum un an, chiar una din recoltele bune obținute pînă acum. Dar această recoltă nu este la nivelul prevederilor planului și al posibilităților existente în agricultura noastră socialistă. Am obținut peste 10 milioane tone de cereale de vară dar puteam să avem cel puțin 3 milioane de tone mai mult, dacă se organiza pretutindeni în mod corespunzător strînsul recoltei. Pe ansamblu, avem 122 de unități care au obținut la orz peste 8 000 kilograme la hectar, unele pe întreaga suprafață, altele pe o suprafață mai mică, iar la grîu avem 89 de unități care au obținut o producție de peste 8 000 kilograme la hectar, de asemenea unele pe întreaga suprafață iar altele pe o anumită parte din suprafața însămînțată. Cu deosebită satisfacție, secretarul general al partidului a apreciat rezultatele foarte bune obținute de județul Olt pe întreaga suprafață, de peste 7 000 kilograme de orz și de peste 6 000 kilograme de grîu la hectar. Recolte foarte bune înregistrează acest județ și la alte culturi. Pe această bază — sublinia secretarul general al partidului — se poate aprecia că județul Olt a realizat obiectivele stabilite de Congresul al XIII-lea, obiectivele noii revoluții agrare. Luînd în considerare rezultatele obținute de acest județ și cele obținute într-un număr important de unități agricole din alte județe, se poate spune că obiectivele noii revoluții agrare, bazate pe hotărîrile Congresului al XIII-lea, sînt nu numai posibil de realizat, dar și de depășit. Instituirea titlului de „Erou al noii revoluții agrare" și acordarea acestui titlu județului Olt și, în mod corespunzător, primului secretar și altor activiști și unități din acest județ, ca și tuturor celorlalte unități din alte județe care au obținut peste 8 000 kilograme de grîu la hectar va constitui, neîndoielnic, un puternic stimulent moral, politic, pentru perfecționarea activității din agricultură.

În continuare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a exprimat hotărîrea de a aduce unele îmbunătățiri în sistemul de retribuție din agricultură. „Trebuie să spunem — arăta secretarul general al partidului — că sistemul pe care l-am practicat pînă acum a introdus oarecari practici egalitariste între cooperative, fiecare așteptînd ca, indiferent de recoltă, să primească o anumită cantitate de grîu. Desigur, am dori să asigurăm ca fiecare cooperator să aibă cît mai mult, dar pe baza muncii ! De aceea, considerăm că noul sistem lichidează egalitarismul și încurajează munca cooperatorilor, a tuturor oamenilor muncii pentru producții cît mai mari, și, în raport de aceasta, și cantitatea de cereale sau de alte produse agricole va crește în mod corespunzător".

Referindu-se în continuare la necesitatea de a se lua toate măsurile pentru ca lucrările agricole de toamnă să se desfășoare în cele mai bune condiții, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut ca atît acțiunea de strîngere și depozitare a recoltei cît și campania de însămînțări să fie pregătite și organizate temeinic, cu toată răspunderea, astfel încît să se asigure atingerea obiectivelor în termenele stabilite. O atenție deosebită va trebui acordată dezvoltării zootehniei, fiind necesară utilizarea tuturor resurselor furajere existente în fiecare județ, în fiecare unitate agricolă, asigurarea condițiilor corespunzătoare pentru iernal, încheierea acțiunii de modernizare a fermelor zootehnice, întărirea spiritului de răspundere, a ordinii și disciplinei în acest important sector al agriculturii.

Pentru atingerea acestor obiective, secretarul general al partidului a cerut să se treacă imediat la realizarea în viață a tuturor măsurilor ce s-au discutat în consfătuire. „Va trebui — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — să facem totul ca să încheiem acest an cu rezultate cît mai bune, să punem din primul an al celui de-al 8-lea cincinal bazele unor producții agricole care să dea garanția înfăptuirii pînă în 1990 a obiectivelor noii revoluții agrare în toate sectoarele de activitate ! Să facem astfel ca încă anul viitor — an în care vom avea și Conferința Națională a partidului — să obținem cea mai bună recoltă agricolă de pînă acum în România și consider că aceasta trebuie să fie la nivelul producțiilor și obiectivelor pe care le-am discutat în această consfătuire".

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat, de asemenea, că este necesară generalizarea experienței pozitive în toate domeniile și, în acest cadru, se impune și o îmbunătățire a sistemului învățămîntului agricol. Acesta trebuie să se bazeze nu pe niște lecții de catedră, teoretice, ci pe generalizarea experienței, pe folosirea schimbului de experiență în cîmp, care să demonstreze și să învețe oamenii cum trebuie să lucreze și ce trebuie să facă. „Trebuie să învățăm oamenii cum să obțină o producție bună agricolă ! Aceasta înseamnă a te ocupa de agricultură, a fi revoluționar în agricultură ! Trebuie să schimbăm conștiința, felul de a gîndi al oamenilor ! Aceasta înseamnă crearea conștiinței revoluționare, socialiste, începînd cu atitudinea față de muncă !".

Puternic însuflețiți de orientările și îndemnurile cuprinse în magistrala cuvîntare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, participanții la consfătuire au dat expresie hotăririi tuturor lucrătorilor ogoarelor de a acționa neabătut, cu înaltă responsabilitate comunistă, pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a prevederilor programelor speciale, a planului pe acest an și pe întregul cincinal, pentru traducerea exemplară în viață a istoricelor obiective stabilite de cel de-al XIII-lea Congres al partidului, pentru înfăptuirea noii revoluții agrare.

DUMITRU ELIADE ■

Țara mea de glorii, Țara mea de dor...

365 de zile din viața României socialiste

Ca un stejar secular

Nu o dată mi s-a întîmplat ca, stînd de vorbă cu un țăran din Bărăgan, cu un excavatorist de la Anina, cu un sondor de pe platforma petromarină „Gloria", cu un miner din Comănești, cu un pescar din Delta Dunării, cu un inventator premiat la Geneva, cu un învățător din Oltenia, cu un profesor universitar, cu un academician sau cu un adolescent întors cu lauri dintr-o competiție internațională de pian..., să aud, exprimînd aproape identic, această opțiune liber consimțită „noi sîntem cei ce făurim istoria" sau „noi ne lucrăm viitorul"... O treaptă a realului, a realității noastre de azi, plină de sensuri și de încărcături socio-politice, nu-i așa ? ! Dar ajungerea pînă aici, la această dimensiune a conștiinței pentru 23 de milioane de oameni, ce sintetizează forța unității și coeziunii lor ca și forța încrederii în partidul care le conduce destinele, forța adevărului și justeții politicii acestuia, este, în fond și în faptul istoriei înseși, un drum lung de afirmare și de temeinică lucrare a Partidului Comunist Român drept singura forță politică pentru o întreagă epocă istorică de apărare a intereselor poporului, de contopire cu idealurile și țelurile sale cele mai sacre: neatîrnarea și independența, pacea și libertatea, plinea și demnitatea, suveranitatea și democrația.

De aceea, pentru noi, sărbătorirea evenimentelor din trecutul de luptă al Partidului Comunist Român sînt sărbători ale istoriei întregi, sînt sărbătorile de suflet ale fiecăruia dintre noi ca și ale neamului laolaltă. Omagiind anul acesta acel eveniment crucial pentru istoria contemporană a României, 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român, am omagiat, se știe, cele trei dimensiuni ale Timpului istoric al patriei — Trecutul, Prezentul, Viitorul său. Așa cum afirma tovarășul Nicolae Ceaușescu în Cuvîntarea rostită la Adunarea solemnă **„Partidul Comunist Român este continuatorul logic al mișcării revoluționare și socialiste din România. Ca exponent al clasei muncitoare și al celor mai înaintate forțe politice este continuatorul celor mai bune tradiții de luptă pentru dreptate socială și națională, pentru formarea și păstrarea ființei poporului, a națiunii și a statului național român"**. Țelurile sale adînc ancorate în pămîntul strămoșesc, în istoria de peste 2 500 de ani a dacilor, care ne-au lăsat moștenire statornica lor neînfricată, voința nestrămutată de a trăi între hotarele țării în libertate și dreptate, ca rădăcinile unui stejar secular, își desăvîrșesc superba-i coroană în cuceririle construcției socialiste de azi, în arhitectura inegalabilă a Renașterii românești (numită de unii mai la început „miracolul românesc"), cu opere grandioase menite să o plaseze în viitorul apropiat alături de țările dezvoltate ale Europei. Dacă în prima perioadă a existenței sale — 1921—1944 —, din care 20 de adîncă ilegalitate, de teroare burghezo-moșierească, în împrejurări grele pentru însăși existența națiunii, Partidul Comunist Român, prin jertfele și sacrificiile eroice ale militanților săi de frunte, a organizat lupta maselor largi populare împotriva exploatării și asupririi, împotriva războiului și a pericolului fascismului, a revizionismului, unind toate forțele democratice și progresiste ale țării într-un larg front național antihitlerist, contribuind ca a patra țară la înfrîngerea celui mai mare dușman al omenirii, al civilizației umane, fascismul, și la obținerea victoriei depline din Mai 1945, în cea de-a doua perioadă istorică — 1944—1986 a avut rolul hotărîtor în întregul proces revoluționar început odată cu insurecția armată de la 23 August 1944. Un proces revoluționar epocal care, într-un timp relativ scurt — doar de 40 de ani — a schimbat totul: chipul țării, chipul oamenilor, structura conștiințelor. A elaborat strategii și tactici ale dezvoltării fără egal și fără precedent în multimilenara viață a patriei, a unit și a canalizat energiile întregului popor și, ceea ce erau doar aspirații milenare au devenit realități, faptele la zi ale românilor de azi. Istoria s-a luat în stăpînire pe sine iar poporul și-a luat în stăpînire istoria cu idealurile, tradițiile, faptele ei mari, ridicîndu-le la dimensiunea visurilor și apoi întrecîndu-le, croindu-și alte visuri cu alte înălțimi.

Fără îndoială, această etapă — așa cum prin tradiție marile epoci din trecutul românesc sînt marcate de mari ctitori de țară și conducători de popor, patrioți înflăcărați pentru care nici o jertfă nu este prea mare în binele patriei — este esențial marcată de personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu, omul, comunistul, țesut încă de cînd a intrat în mișcarea revoluționară cu destinele partidului și ale țării. După deschiderea fundamentală spre valorile noastre ce a avut loc în 1965, la Congresul al IX-lea, aflat în fruntea partidului, prodigioasa și profunda sa gîndire de mare om politic al vremii își pune pecetea în tot ceea ce se înfăptuiește.

Omagiind sărbătoarea noastră națională de la 23 August ca o mare sărbătoare a Partidului și Țării, ca o sărbătoare a Trecutului și a Prezentului, omagiem, e în dreptul Adevărului și în dreptul Viitorului s-o facem, conducătorul epocii moderne a României socialiste, ctitorul celei mai fecunde perioade din străfundul Timp al națiunii noastre, „Epoca Ceaușescu" în care s-au inițiat programele, proiectele și structurile acestei Arhitecturi, aproape demiurgice, de Țară Nouă. De spațiu sinonim cu construcția, de spațiu sinonim cu pacea, de spațiu sinonim cu democrația, de spațiu sinonim cu libertatea omului și libertatea conștiinței, de spațiu unde fiecare se simte, se vrea și este „făuritor de istorie".

CICI IORDACHE-ADAM ■

Cu poporul, pentru popor

Viața politică a țării noastre a cunoscut de-a lungul acestui al 42-lea an al Libertății sale același înalt dinamism caracteristic ultimelor două decenii și care izvorăște din activitatea neobosită a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de declanșare, orientare și impulsionare a eforturilor întregului popor pentru ridicarea patriei pe noi culmi de progres și civilizație. Evenimentul politic central, care a catalizat în acest răstimp energiile lăuntrice, de conștiință ale întregului nostru popor l-a constituit celebrarea celor 65 de ani împliniți de la făurirea Partidului Comunist Român. Cuvîntarea rostită de întîiul bărbat al țării la adunarea solemnă consacrată măreței aniversări — omul de a cărui prodigioasă operă națională și socială se leagă însuși destinul partidului și al neamului în momentele sale de maximă afirmare — ne-a relevat, cu limpezime și forță, ce sacră moștenire de lupte și jertfe purtăm pe umeri, ce năvalnică energie istorică, iradiind din acest pămînt, se concentrează în fapta noastră de azi, deschizînd-o spre viitor, ce inestimabil aport, cu incalculabile consecințe în timp, au înscris comuniștii români în developarea și înflorirea acelor însușiri creatoare, dinamice și constructive ale poporului, pe care și prin care s-a clădit România acestui ceas. Prin aceasta, după cum arăta la tribuna adunării solemne, tovarășul Nicolae Ceaușescu, partidul comunist a devenit „centrul vital al întregii națiuni", a devenit „conștiința revoluționară a poporului", spiritul lui pururi treaz, forța și perenitatea lui și, în pofida oricăror tentative de a-i răpi sau întuneca aceste prerogative, el s-a identificat, în glorioasa-i istorie, tot mai mult cu poporul, s-a legat tot mai strîns de interesele și de vrerile acestuia, făcînd, la Congresul al IX-lea, dovada peremptorie a acestei imprescriptibile legături.

Marile pulsații politice emanînd din acest centru vital al națiunii s-au regăsit cu prisosință în conținutul și orientarea problematică a principalelor forumuri democratice întrunite în această perioadă — Congresul consiliilor populare, în toamna anului trecut, Congresele sindicatelor și cel al țărănimii, în primăvara acestui an. Lucrările acestor organisme ale democrației muncitorești revoluționare s-au desfășurat, desigur, conform periodicității lor instituționalizate, dar încărcătura semnificațiilor lor operaționale, nemijlocite asupra practicii sociale a stat sub semnul actualității, al dezbaterii problemelor specifice și esențiale care decurg pentru respectivele sectoare de activitate din cerința generală a înfăptuirii în cele mai bune condiții a prevederilor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului pentru cel de-al 8-lea cincinal. Prezența secretarului general al partidului la aceste înalte forumuri democratice, expunerile rostite cu aceste prilejuri au constituit o nouă confirmare a devotiunii ardente pe care conducătorul iubit al partidului și statului nostru o manifestă față de cauza construirii socialismului cu poporul și pentru popor, au reprezentat sursa de vitalitate și dinamism, de amplificare a spiritului revoluționar în toate structurile sociale, în toate domeniile și ramurile de activitate. Aceste intervenții de sinteză la scara întregii societăți s-au îmbinat în activitatea secretarului general al partidului, conform unei practici atît de proprii și de personale, cu dialogul nemijlocit purtat fără preget, în toate județele țării, cu făuritorii bunurilor materiale și spirituale de pe tot cuprinsul patriei. Iar în veritabile momente de virf ale încordării eforturilor creatoare ale poporului, cum au fost campaniile de recoltare din toamna anului trecut și din vara acestui an, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost din nou alături de oamenii cîmpului, stimulînd, prin forța exemplului său personal, prin neobosita grijă și atenție pe care le acordă sorselor de bunăstare a poporului, energia tuturor oamenilor muncii spre îndeplinirea în cele mai bune condiții a prevederilor stabilite. Începînd cu aceste fertile vizite de lucru, încetățenite în practica politică a României ultimelor două decenii ca mărturie nepieritoare a unității poporului în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și continuînd cu importantele inițiative de politică externă promovate de țara noastră în acest An Internațional al Păcii, pe ecranul acestui segment de istorie în libertate care este anul 42 de la Revoluția din August se proiectează astfel noi imagini relevante și concrete, ale unui înalt dinamism politic, care dau viață unei mărturisiri de credință ce luminează cu forța unui tulburător memento — prin viața și opera unei personalități de excepție — însăși suprema rațiune de a fi pe care, cu 65 de ani în urmă, și-au propus-o comuniștii români : „Nu am avut, nu am și nu voi avea nimic mai de preț decît interesele poporului în rîndurile căruia m-am născut, am trăit și trăiesc".

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Mereu mai mult, mereu mai bine

Accentuarea creșterii economice intensive în anii actualului cincinal — condiție majoră a înscrierii României în rîndul țărilor mediu dezvoltate — angajează, în fapt, prin însemnătatea și complexitatea obiectivelor stabilite, prin larga lor ramificație și interconexiune, întreaga suflare a națiunii, constituindu-se într-un nou atestat al superiorității societății socialiste, în care poporul, stăpîn pe destinul său, își construiește în mod conștient viitorul. Validînd marile izbînzi obținute de poporul nostru pînă acum și exprimînd, totodată, opțiunea aplicării ferme în viață a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, Legea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a României pe perioada 1986—1990 conturează perspectiva actualului cincinal într-o viziune științifică unitară în care regăsim evaluate și precizate, în consens cu obiectivul fundamental, direcțiile principale de acțiune, modalitățile ce se cer abordate pentru înfăptuirea lor exemplară. La sfîrșitul lunii iunie, Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român a subliniat importanța majoră a programelor de măsuri — pe ramuri, ministere, centrale și întreprinderi — stabilite din inițiativa și sub conducerea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, programe menite să asigure dezvoltarea intensivă și organizarea mai bună a producției și a muncii, perfecționarea tehnologiilor și folosirea la maximum a capacităților de producție, realizarea în cele mai bune condiții a obiectivelor celui de-al VIII-lea cincinal. Aceste programe pun bazele trecerii hotărîte la o dezvoltare economică de tip intensiv, creează premisele accentuării laturilor calitative în industrie și agricultură, în celelalte ramuri ale economiei naționale. Ele asigură mobilizarea mai puternică a resurselor existente, amplificarea participării țării noastre la schimbul mondial de valori materiale, sporirea continuă a eficienței în toate domeniile de activitate. În acest context este necesar să subliniem că, potrivit hotărîrii conducerii partidului, acțiunile de perfecționare a organizării și de modernizare a proceselor de producție se vor desfășura pe etape, începînd din acest an și în perspectivă pînă în 1990, în deplină concordanță cu cerințele noii revoluții tehnico-științifice și ale noii revoluții agrare, ale realizării unei calități superioare a muncii și vieții întregului popor.

Arătînd că dezvoltarea intensivă impune, ca o cerință obiectivă, îmbunătățirea continuă a

La prezentu-ți mare, Mare viitor!

365 de zile din viața României socialiste

Noul – armă a revoluției

Prin transformarea, în ultimele două decenii de cînd la cîrma României socialiste și a partidului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, în ritmuri alerte a științei în forță nemijlocită de producție, în factor condițional al întregului complex de fenomene socio-economice generate de dezvoltarea fără precedent a întregii societăți românești, revoluția științifică și tehnică actuală se manifestă ca unul din elementele determinante ale înfăptuirii cu succes a cutezătoarelor noastre planuri și programe de edificare a socialismului. Așa cum afirma cu pregnanță secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Cuvîntarea rostită la primul Congres al științei și învățămîntului : „Omenirea se află într-o asemenea etapă a dezvoltării în care știința reprezintă cea mai puternică forță a progresului economic și social. Pornind de la această realitate, nu trebuie să uităm nici un moment că edificarea socialismului și a comunismului nu se pot realiza decît pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, pe baza cunoașterii umane în general".

Această idee-forță constituie temeiul, piatra unghiulară a acțiunii revoluționare a secretarului general al partidului în stabilirea direcțiilor prioritare de acțiune, evidențiată strălucit în documentele programatice ale Congresului al XIII-lea al partidului, începutul unei noi etape de dezvoltări menită să ridice România pe noi culmi de progres și civilizație.

Zecile de unități de cercetare științifică și tehnologică înființate în ultimele două decenii, puternica bază materială modernă și competitivă la nivelul de vîrf al celor mai înalte exigențe pe plan mondial confirmă grija deosebită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, îndrumarea atentă a tovarășei Elena Ceaușescu pentru succesele științei românești. Pe această bază, talentul creator al poporului nostru are asigurate toate condițiile de a se implica tot mai mult în soluționarea problemelor majore ale progresului tehnico-științific contemporan, de a activiza toate formele de înnoire și perfecționare din viața social-economică, în practica muncii zilnice.

Toate aceste realizări au fost posibile grație climatului fertil, stimulativ, instaurat prin acțiunea revoluționară de excepție a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Înlăturarea oricăror stavile dogmatice în gîndirea științifică, a oricăror opreliști și prejudecăți, prin eliminarea tezelor și ideilor perimate, prin deschiderea accesului la activitatea de creare a noului și de implementare a acestuia în toate domeniile de activitate a unui impresionant număr de oameni ai muncii, partidul nostru a creat baza fundamentală amplelor și viguroaselor planuri și programe de dezvoltare pentru prezentul și viitorul națiunii. Așa cum afirma tovarășul Nicolae Ceaușescu : „În toate domeniile, dar mai cu seamă în cercetare, se cere un înalt spirit de răspundere, inițiativă, îndrăzneală și cutezanță revoluționară". Întărirea spiritului revoluționar de acțiune este cu atît mai necesară cu cît întotdeauna noul în știință și tehnologie se cucerește prin spirit revoluționar, prin curajul de a aborda fără prejudecăți domenii încă necunoscute.

Cercetarea științifică și tehnologică românească este chemată să-și sporească necontenit aportul creator la ridicarea pe noi culmi a economiei naționale, la nivelul celor mai înalte realizări pe plan mondial. Numai cu contribuția științei poate fi îndeplinită sarcina esențială care stă în fața economiei românești — aceea de a atinge la nivelul anului 1990 stadiul de evoluție a unui stat mediu dezvoltat. Numai cu contribuția acesteia poate fi realizată informatizarea integrală a tuturor ramurilor economiei, cibernetizarea, automatizarea și robotizarea proceselor productive, dotarea unităților agroindustriale cu sisteme de mașini și agregate, cu instalații și utilaje de înalt nivel tehnic, de mare productivitate și eficiență.

OPREA GEORGESCU ■

Izbînzile de fiecare zi

Am întîlnit în vara aceasta în nordul țării, un Zalău la care puțini, foarte puțini dintre sălăjeni se încumetau să viseze în urmă cu mai bine de două decenii. Un Zalău nu retrezit, ci trezit la o viață pe măsura aspirațiilor locuitorilor săi. Uriașele transformări petrecute în destinul tîrgului de provincie, drumul parcurs de la dorință la realitatea reședinței de județ sînt parte din întregul devenirii întregii țări în ultimii douăzeci și unu de ani, în epoca de grandioase mutații numită Epoca Nicolae Ceaușescu. Am ales pilda orașului de la poalele Meseșului, despre care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, spunea, cu prilejul vizitei de lucru din această vară, că poate fi un adevărat exemplu de ceea ce poate realiza poporul într-o perioadă scurtă, atunci cînd este stăpîn pe soarta sa, cînd își făurește viața așa cum o dorește, nu numai pentru că de la „cumințenia", la care-l condamnase istoria, și pînă la imaginea municipiului prosper de azi saltul este enorm — am putea veni cu multe, foarte multe nume de reședințe de județ înnobilate de frumusețea cuceririlor anilor Epocii Ceaușescu — ci pentru că, într-un moment de răscruce al istoriei noastre contemporane, am numit Congresul al IX-lea al partidului, îndrăzneala, luciditatea, înțelepciunea și patriotismul fierbinte al marelui bărbat de la cîrma țării ne-au făcut să înțelegem că nu există o fericire a tuturor fără fericirea fiecăruia, că nu se poate vorbi despre dezvoltarea economică a României fără dezvoltarea fiecărei comune, a fiecărui oraș, că nu poate fi vorba de o bunăstare generală fără bunăstarea omului. Parte din chipul nou al țării este și Romanul cu arhitectura lui surprinzătoare, și Miercurea Ciuc cu acel spital bijuterie, și frumoasele bulevarde ale Constanței, și reușitele sistematizării din Craiova, Satu Mare, Sf. Gheorghe sau oricare altă localitate a României de azi, parte din chipul nou al țării este și Bucureștiul care, într-o întreprindere salutară de modernizare, de conectare a sa la rigorile marilor metropole, renaște azi prin izbînzile de fiecare zi ale constructorilor de tot felul. Învățămîntul, știința și cultura au cunoscut o înflorire fără precedent, faptele din aceste domenii le-au întregit pe cele economice, această dezvoltare pe multiple planuri avînd un singur scop: ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

Urmare a succeselor de excepție în producerea de bunuri materiale, ultimii douăzeci și unu de ani reprezintă perioada cea mai rodnică în domeniul ridicării nivelului de trai și a calității vieții. În ultimele două decenii, fondul de retribuire a crescut de circa 5 ori, iar retribuția medie de aproape 3 ori; volumul desfacerilor de mărfuri, prin comerțul socialist, s-a mărit de 3,4 ori: fondurile alocate de la bugetul de stat pentru finanțarea acțiunilor social-culturale au crescut de la 20,9 miliarde de lei în 1965 la 90,4 miliarde lei în 1985. Sînt doar cîteva cifre care ilustrează fertilitatea acestei epoci, temelie solidă pentru înfăptuirile viitoare prefigurate de amplul și mobilizatorul program de acțiune din acest al 8-lea cincinal din care amintim, doar două prevederi: vor fi create toate condițiile pentru trecerea treptată la săptămîna de lucru de 44—42 de ore, pînă în anul 1990, și, tot în anii cincinalului 1986—1990, se vor construi 750 000 locuințe noi.

Desigur, nu e nevoie să apelezi la statistici pentru a demonstra ceea ce ține de domeniul evidenței. Orașele și comunele noi, locurile de muncă, locuințele mai moderne, mai confortabile, asistența medicală gratuită și care beneficiază de cele mai moderne mijloace de investigare și tratament, gratuitatea învățămîntului sînt lucruri care nu necesită demonstrații și pledoarii. Ele se văd, se simt, ele constituie România de azi. Parte dintr-un întreg, viața unei comune sau a unui oraș vorbește elocvent despre o țară puternică, fără complexe, ale cărei argumente în fața istoriei și a viitorului sînt înfăptuirile de azi.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Spre împlinirile de mîine

Întreaga politică internă și externă a României numără printre principiile ei călăuzitoare prospectarea viitorului. Chipul de azi al țării cuprinde în trăsăturile sale chipul de mîine, așa cum sămînța primăverii închide rodul toamnei. Fiecare nouă investiție, fiecare inițiativă devenită program, fiecare element de strategie politică din sistemul de gîndire al celor ce ne conduc destinele se întemeiază pe ceea ce știm despre chipul de mîine al țării.

Investițiile pe termen lung caracterizează, de mai bine de două decenii, economia românească, iar anii din urmă au adus, în ritm susținut, o salbă de inaugurări de ample obiective industriale, social culturale — prime jaloane smulse viitorului pentru prezent. Metroul, Canalul Dunăre-Marea Neagră, etape din lucrările la modernizarea cursului rîului Dîmbovița, din proiectul canalului Dunăre-București, din amplele lucrări de edificare a noului centru civic al capitalei, precum și finalizarea construcțiilor de înnoire a centrelor civice din numeroase municipii și orașe ale patriei, un mare Palat al pionierilor și șoimilor patriei, în mezul unui cartier tînăr al Bucureștiului, atîtea și atîtea case de cultură, și instituții cu destinație socială și culturală etc., e-au implantat definitiv în peisajul țării, ca finalizări ale unor admirabile inițiative ale conducerii de partid și de stat, ale președintelui țării.

Calitatea, această condiție indispensabilă a racordării la nivelul mondial de civilizație tehnică și materială, reprezintă în economia românească a timpului nostru un principiu fundamental. Efortul pentru economisirea materiilor prime, a materialelor și energiei, pentru găsirea acelor soluții tehnice de maximă eficiență nu este altceva decît grija pentru chipul de mîine al țării, de neimaginat în afara ideii de independență economică, de suveranitate națională.

Creșterea unui eșalon de specialiști cu pregătire la cel mai înalt nivel, punerea în acțiune a inteligenței românești stau de altfel în centrul preocupărilor legate de formarea tinerei generații. Știința și tehnica românească se află azi într-un moment benefic, de deschidere și înnoire, sprijinit îndeaproape de exigențele unui învățămînt modern, ale cărui merite se pot măsura, de pildă, și în funcție de rezultatele recente, excepționale, ale elevilor români în competiții internaționale: olimpiadele de matematică, fizică, biologie, chimie.

Așa cum a spus-o în repetate rînduri secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tinerii trebuie să fie neconținit și nemijlocit în mezul efortului întregii națiuni de progres și de propășire în toate domeniile. Garanție a zilei viitoare, formarea lor, spiritul lor novator, participativ, responsabil, se înscriu între deziderateele de prim ordin. În uzine, în institute, de cercetare, pe ogoare, pe șantierele tineretului, în universități, ei reprezintă fermentul viitorului în plasma fierbinte a prezentului. În ei, în copiii țării, a căror viață este dreptul și datoria de fiecare clipă a națiunii întregi, în ei va rodi acest viitor care începe azi: chipul de mîine al țării.

T. MIHĂILESCU ■

Grandios proiect al Epocii Ceaușescu: reconstrucția pămîntului

Continuăm în numărul de față să completăm „cartea" noastră de reportaj cu un nou și semnificativ capitol dedicat cîmpiilor țării, tărîmurile noastre de poveste, locuri ale unei deveniri fabuloase a materiei și a oamenilor.

Veniți să vedeți Cîmpia Română

Peste Cîmpia Română sînt așternute gînduri noi, gîndurile la ceea ce numim, cu speranță transformată de la an la an în certitudine, recolte sigure și stabile. Pentru aceasta avem nevoie de foarte multe lucruri, de la căldura soarelui la binefacerile apei ; mai ales de binefacerile apei, stavilă în calea secetei pustiitoare. Ne-am propus unul din cele mai ambițioase programe de irigații, fără precedent în istoria țării noastre și mult peste ceea ce se face în alte țări. În 1985 suprafețele irigate au fost de peste 3,5 milioane hectare, **„ceea ce asigură**, cum aprecia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Raportul prezentat la Congresul al XIII-lea, **înfăptuirea în bune condiții a programului de irigare a circa 60 la sută din suprafața țării pînă în 1990"**. Canalele de irigații sînt o veritabilă cale regală pentru recolte îndestulătoare, pentru o viață prosperă și îmbelșugată. Din litera prevederilor de partid și de stat, aceste proiecte măreț au început să prindă viață în realitatea de fiecare zi a Cîmpiei Române. În realitatea tulburătoarei epopei a reconstrucției pămîntului — grînar al țării. Odată cu noul cincinal, în acest an 1986, au început lucrările la Canalul magistral de irigație și navigație ce va lega Siretul (din aval de Adjud) de Ialomița (în acumularea de la Dridu) și de-aici mai departe, printr-un alt canal, de sistemul hidrotehnic construit pe Valea Mostiștei, cu vărsare în Dunăre. Va fi o nouă arteră de vitalitate a Bărăganului, în lungime de 190 km din care se va ramifica un nou sistem vascular al acestei părți din cîmpie prin care apa va purta cu sine binefacerile unor recolte ferite de pericolul secetei. Tot în acest an au început lucrările la Sistemul hidrotehnic Dunăre-Jiu-Olt-Arges, și au început cu segmentul derivației Oltului la Drăgănești și Ipotești într-un canal ce se va sfîrși în Neajlov, lung de peste 63 km și care va traversa Cîmpia Boianului („Transolteanul" îl spun constructorii) cumva paralel cu Dunărea. Peste 230 000 ha vor primi apă din acest canal magistral, la care se vor mai adăuga alte 140 000 ha cînd se va da în folosință celălalt segment al său, între Dunăre (la Gruia) și Drăgănești. Un al treilea canal prinde contur în cîmpia de nord-vest, între Someș-Crasna-Ier, din care vor sorbi apă binefăcătoare peste 30 000 ha din terenurile nisipoase ale acestei părți a țării.

Pe hărțile fizice ale reliefului românesc dintr-un viitor nu prea îndepărtat toate acestea vor apărea așa cum sînt acum pe planșetele proiectanților, trasate cu linii albastre în mijlocul, de-a lungul și de-a latul galbenului cîmpiei. O vastă operă de construcție pe orizontală ce echivalează, de fapt, cu o impresionantă reconstrucție a pămîntului al cărei liant, mărturie a forței și voinței omului de a-și apropia natura, va fi chiar apa, obligată de-acum să parcurgă trasee imaginate și făurite de om, întru bunăstarea și fericirea omului. Pentru că, în ultimă instanță, din această apă își vor trage seva recoltele viitorului, cele 30—32 milioane tone de cereale pe care ni le-am propus a le obține în vara anului 1990. De aceea, cu îndreptățită exigență, secretarul general al partidului sublinia în Raportul la Congresul al XIII-lea că **„este necesar să înfăptuim neabătut programul de irigații și îmbunătățiri funciare, de creștere a potențialului productiv al pămîntului. Pînă în 1990 va trebui să realizăm irigarea a încă 2,5 milioane hectare, să efectuăm lucrări de desecări și îmbunătățiri funciare pe circa 2 milioane hectare și să asigurăm o mai bună sistematizare și organizare a teritoriului în vederea folosirii corespunzătoare a întregii suprafețe, ca o condiție fundamentală pentru obținerea unor recolte mari și sigure"**.

Această orientare programatică a început să prindă viață la scara unu pe unu. Adică au apărut noi șantiere, brigăzi, antreprize, au apărut — mai mulți și mai pătrunși ca oricînd de răspunderea față de ceea ce fac — constructorii pe orizontală. Odată cu o nouă istorie a acestor locuri a început să se scrie, adică, și o nouă biografie a oamenilor.

Riurile marilor recolte

A apărut un front

Petrică Șoileanu este un vechi luptător al lucrărilor hidrotehnice. A început cu adevărat meseria într-o întreprindere care chiar așa se numea — de „lucrări hidrotehnice speciale", crescînd odată cu ea (acum fostul I.L.H.S., una din primele întreprinderi înființate după Congresul al IX-lea al partidului, este un grandios trust de antrepriză generală, cu lucrări mult diversificate și răspîndite în toată țara). Cu alte cuvinte, inginerului Șoileanu au început să-i iasă fire de păr alb pe malul apelor, acolo unde-și știe de aproape douăzeci de ani casa și masa. A făcut baraje, regularizări și îndiguiri împotriva inundațiilor, stații de pompare, prize de apă — a trecut, deci, cam prin tot ceea ce se cerea de făcut cu apele riurilor. Acum este directorul antreprizei Drăgănești-Olt, punctul de plecare a unuia din marile canale magistrale de irigații. Îl întreb despre lucrările luate în antrepriză de colectivul pe care-l conduce. „În construcții se folosește adesea expresia „front de lucru", dar cred că aceasta nu e mai potrivită ca în cazul nostru : avem lucrări de la Cîmpu lui Neag, spre izvoarele Jiului de Vest, pînă la vărsarea riului Vedea în Dunăre. Un front de peste 400 km. Facem lucrări hidrotehnice în șase județe — regularizări, îndiguiri, deschideri de cariere pentru cărbune, prize de apă la Uricani și Cîmpu lui Neag, derivațiile de la Ipotești și Drăgănești, amenajarea riului Vedea pînă la Dunăre. Sînt angajați în acest front peste 1 200 de oameni, organizați în cinci brigăzi conduse de Petre Antonie, Ion Vigu, Stoian Constantinescu, Louis Diamandi și Ilie Nacu. Un front cu virful la Drăgănești-Ipotești, care va avansa în cîmpie odată cu canalul magistral pe care-l vom construi". După cum prezintă lucrurile, chiar pare un comandant de oști care, deși are timpul drămuit între toate obiectivele sale de acțiune (l-am „prins" între Horezu și Vedea), știe că regina probelor de muncă și de profesionalism pe care trebuie să le treacă împreună cu colegii săi este canalul magistral Olt-Arges. „Va fi o lucrare impunătoare, îmi citează el ca din niște amintiri despre viitor. Începem cu două stații de pompare a apei din Olt pe terasa aflată cu 58 m mai sus de unde va porni canalul propriu-zis. Adîncimea lui va fi în jur de 5 m, iar lățimea — de 6 m la fund și 30 m la suprafață. Traversînd forme de relief sub și peste cota de plecare, vom avea zone de săpare a canalului, dar și porțiuni de umplutură, de îndiguire a malurilor, ca să fiu mai explicit. Traseul lui, lung de peste 63 km, va intersecta riuri, drumuri, căi ferate — va intersecta e un fel de a spune, întrucît, în punctele respective, canalul va trece fie pe deasupra respectivelor obiective existente, astfel încît acestea nu vor fi cu nimic perturbate. Din această coloană centrală se vor desprinde antenele de irigații care vor acoperi întreaga cîmpie asemenea unor puncte de hidranți de care întîlniți oriunde și care vor ieși și-aici la suprafață, din loc în loc, la dispoziția oamenilor din agricultură. Dar pînă atunci mai e". Cît, îl întreb. „Fix 1 173 de zile. Atît va dura construcția acestui canal, 1 173. Pentru noi, numărătoarea inversă a și început". Inginerul Petre Șoleanu nu se dezice. Parcă îmi și atrage atenția că și astăzi, cînd discut cu ei, e o zi din aceste 1 173. Nu mai insist.

O istorie a locurilor prin biografii ale oamenilor

Mi-ar fi fost imposibil să ajung în timp util în toate acele locuri în care pămîntul cîmpiei a căpătat altă înfățișare sau altă putere (pentru că dacă e greu să spunem că reliefului cîmpiei s-a schimbat, putem, însă, spune cu certitudine că el s-a îmbogățit). Am putut totuși cunoaște cîteva din acele locuri cu ajutorul unuia dintre „instrumentele" cele mai fidele și mai credibile cu putință : biografiile de muncă ale celor care au lucrat în acele locuri.

După absolvirea facultății, inginerul Ilie Grămescu, de fel din Dorohoi, a „descălecat" taman într-un institut de proiectare din Craiova. N-a stat mult pe gînduri cînd i s-a propus „să dea" proiectarea pe execuție, și așa s-a văzut lucrînd la îndiguiri, regularizări și construcții de stații de epurare. În zona Tîrnăveni-Sighișoara a lucrat la protecția împotriva inundațiilor și a plecat de-acolo după inundațiile din '75, „cînd a venit o viitură mare și nu s-a întîmplat nimic de-a lungul lucrărilor executate de noi". A plecat liniștit, se înțelege, și a luat în primire altă lucrare importantă — sistemul hidrotehnic Mostiștea. „Acest riu este de gradul zero, adică total nepoluat. Trebuia să facem o salbă de patru baraje (un al cincilea, primul dinspre aval, l-a executat altă întreprindere) care au dublu rol : la viituri mari dinspre amonte, preiau surplusul de apă, iar la secetă, prin apa care este pompată din Dunăre și, apoi, din baraj în baraj (în ordinea Dorobanți — Iezer — Frăsinet — Gurbănești — Fundulea) se asigură irigarea a peste 180 000 ha. Volumul tuturor acestor acumulări este de peste 200 milioane mc de apă. Mostiștea fiind legată, înspre amonte, printr-un alt canal de barajul Dridu, unde se va produce confluența cu canalul de la Siret". Îmi vorbește despre aceste lucrări, care se apropie de finalizare, cu ușurința unui geometru care trasează intersecții cu echerul și rigla. O astfel de geometrie are și sistemul hidrotehnic a acestui riu ce curge spre vărsare („afluent în sens invers al Dunării", a fost inspirat denumită Mostiștea), numai că realizarea în practică a acelor „trasee geometrice" a presupus ani de muncă încordată. Pentru scurtă vreme, inginerul Grămescu a fost chemat în centrala trustului, dar se vede treaba că prezența lui inspira prea multă siguranță și încredere ca să nu fie retrimis pe un șantier. Drept pentru care este acum inginer șef al antreprizei de la Drăgănești.

Dacă este adevărat că inteligența și simțul umorului fac întotdeauna „casă bună", felul de a fi al lui Stoian Constantinescu confirmă pe deplin acest lucru. „Sînt alb la par și ncgru la față din cauza izolării", îmi retează din start o întrebare pe care nici n-aveam de gînd să i-o pun. Cînd își amintește cu voce tare pe unde a lucrat, înțeleg ce vrea să spună el prin „izolare". Vreo trei ani a lucrat la barajul Paltinu, alți trei la acumularea Tîrlung și, după ce a fost terminat și acest obiectiv, a fost numit șef de lot și de șantier la acumulare Ighiș și regularizare și îndiguire Tîrnave la Copșa Mică. A încheiat și aici treaba, după vreo șase ani, cînd a fost trimis în Banat, „la Bocșa aveam sediul", dar lucrările erau : regularizare și îndiguire Mureș la Lipova, regularizare și îndiguire Birzava de la Bocșa pînă la frontieră, vreo

120 km, și tot astfel de lucrări pe Moravița și Caraș. Șantierul se întindea pe 300 km, iar noi eram la vreo 400 km de sediul grupului și la 600 de sediul trustului. În urma acelor lucrări au fost scoase de sub efectul inundațiilor peste 120 000 ha din cîmpia Banatului. În zona Moravița, de pildă, se aflau vreo 18 000 ha care nu se mai cultivau de ani de zile; după încheierea lucrărilor noastre, de pe această suprafață s-au obținut 6 000 kg orz la hectar". Dar canalul de la Ipotești? „Am ajuns aici la fel ca inginerul Grămescu, după o scurtă escală în centrala trustului. Și cum aveam fața prea bătătorită de soare și vînt, era clar că tot șantierul e de noi! La Ipotești lucrăm la o deviație a Oltului, mai întîi în conducte (vreo 2,5 km) și apoi într-un canal de terasă — lung de 9 km. Vom asigura astfel sursa de apă pentru irigarea, într-o primă etapă, a 47 000 ha din județul Olt". Îl întreb într-o doară ce-și dorește. „Să pot face o excursie pe la toate lucrările pe care le-am făcut".

Louis Diamandi este inginer proiectant și zidar categoria a IV-a. Ambele calificări le-a obținut în timpul facultății. E drept că a lucrat mai mult în proiectare — vreo 17 ani (structurile de rezistență ale unor unități chimice din Zlatna, Borzești, Oradea, Craiova, Pitești, Rîmnicu Vîlcea, Giurgiu). Valurile vieții l-au adus de vreo doi ani în execuție, zonă de acțiune de care se pare că s-a și îndrăgostit, chiar dacă o trateză cu exigența unui proiectant sever (de aici „obiecțiile la documentație" pe care le face adesea și, în general, multele idei care-i trec prin cap cînd vede o lucrare; așa a înțeles să-și facă meseria și cînd a lucrat la I.A.C.E.R.D., datorînd mult stilului de muncă de acolo venirea lui pe șantierul de la Drăgănești...). A luat în primire brigada de aici doar de vreo două luni, dar se pare că energia pe care a acumulat-o în anii cît a fost proiectant începe să irumpă în spațiul concret al muncii de șantier.

Acestia sînt cîțiva din cei care reconstruiesc pămîntul Cîmpiei Române. Ei sînt constructori pe orizontală și n-au privilegiul să-și poată vedea vreodată dintr-o singură privire întreaga operă. Munca lor se măsoară cu pasul și cu ziua, cum spunea directorul Șoileanu. Pași care dau spațiului o nouă configurație, zile care se compun într-o lucrare pentru eternitate. Orașul Drăgănești Olt — „rampa de lansare" a acestei temerare opere pe orizontală — l-a primit cum se cuvine pe acești constructori de un tip aparte. Ei alcătuiesc, de fapt, o nouă populație a orașului. Primarul, Valentin Nițu, le-a oferit din prima zi „cheia de onoare" a unei atenții pe măsura importanței lucrărilor pe care le fac oamenii „telehașului". Iar străduințele lui Ion Mănăilă, secretar de partid și vicepreședinte al C.O.M. pe antrepriză — un fel de „șef cu spatele frontului" — de a pune cît mai bine în valoare condițiile de muncă și viață pe care orașul le creează constructorilor nu sînt altceva decît reluarea și aici, la Drăgănești Olt, nimeni nu știe pentru a cîta oară în viața lor de constructori, a acelorași griji, probleme, soluții, propuneri care să-i facă pe acești oameni să se simtă și aici, ca și pe celelalte șantiere, adică la fel ca acasă.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Mirificele grădini din nisipuri

Între operele reconstrucției Cîmpiei Române sub semnul noului, fertilizarea nisipurilor ocupă un loc aparte, cu parametrii încă în studiu.

Sînt în țară 467 700 de hectare de nisipuri, din care 322 700 zise „agricole". Mai mult zise, căci pe 128 600 din aceste hectare concentrația humusului este sub 7 la sută, pe 199 500 ea abia crește, abia se nevoiește să crească pînă la 1,2 la sută și doar pe vreo 81 200 șaltă mai sus. Soluri cu rod fragil și incert (nisipurile mai fiind, pe deasupra, și niște vesnic fierbinți tipsii ale secetei), ba, în covîrșitoare majorități, ostile rodului, „născute moarte". Un arhipelag de insule de nisip răspîndite în 14 județe, unele ocupînd nesfîrșiri de zări, altele însinuîndu-se, în viclene limbi, printre soluri mai rodnice. Multe din ele sînt nisipuri mobile, „zburătoare", pe care vîntul (care pe astfel de teritorii își face de cap, neîntîlnind în cale-i nici un obstacol, nici o pavăză) le răscoletește, le spulberă, le aruncă peste cîmpii, acoperindu-le în plină vară cu o zăpadă pustiitoare. Troieniri ale timpului geologic care pe-aici își continuă lucrarea, suprapunînd-o peste cea a omului, ruinînd-o și risipind-o.

Deșertul Saharei înaintează și azi, spun geografii, cam cu un kilometru pe an, înfricoșînd un întreg continent. Alternativa localnicului e lupta sau fuga. Omul de pe nisipurile Cîmpiei Române n-a avut o alternativă, el n-a fugit, n-a putut fugi („țăranii n-au unde să plece", scria Rebreanu, ei nu-și pot lua pămîntul pe umeri ca să fugă cu el din fața destinului) și, forțat sau forjat de această împrejurare extremă, și-a revelat valuta majoră a istetimii, găsind soluția unui armistițiu, fie și temporar, cu o natură în care trebuia să trăiască. A încercat să oprească nisipul, expansiunea lui, prin perdele de salcîmi, a încercat chiar să-i cultive, plantînd secară și vită de vie în santuri adînci, ferite de vînt, izvoditoare uneori și de tainice seve. Atît a izbutit să culeagă, din veac, de pe aceste stihinice soluri: cîțiva ciorchini de struguri, ceva secară, ceva tutun. Dintre pomi, numai corcodușul cu fructe galbene ca opalul sau roșii ca focul (căci solul zgîrcit strînge rădăcinile plantelor cu într-o menghine, făcînd să țîșnească la zi culori tari, culori minerale) ce s-a putut oploși printre papuri seci și rogozuri buboase.

Războiul dunelor

Cea mai mare insulă de nisip din țară se află în Sudul Olteniei. E un gigantic triunghi cu vîrful împins spre hotarul de miazăzi al Craiovei și cu latura mare pe Dunăre, concentrînd, în județele Dolj, Olt și Mehedinți, 208 300 ha. O Sahară! O „Sahară olteană", i-au zis unii, o Sicilie sau o Corsică, i-au zis alții, peisajul alb-cenușiu al dunelor de nisip clădite pe toate zările întrînd și în sate, prelungindu-se în pereții albi puși pe temelii cenușii de calcar, în ulițele prăfoase, cu prea puține oaze de umbră, pe care se coc la soare, ca în frigări, serpi și șopîrle. Bătălia pentru fertilizarea nisipurilor a pornit, firesc, de aici.

În vara anului 1954 s-a înființat la Timburești, în Dolj, sub egida Institutului agronomic din Craiova, o stațiune — practic, un punct experimental — pentru studierea potențel germinative, prea puțin cunoscută în epocă, a „Saharei oltene". S-a luat ca punct de plecare știința de veacuri a pămînteanului în îmblînzirea stihiilor, s-au săpat șanțuri, kilometri și kilometri de șanțuri care, grație unor îngrășăminte complexe (o noutate în zonă!) îngropate în ele, au eliberat din solul arid soiuri și forme vegetale necunoscute, fabuloase pentru localnic. Plantele aclimatizate au dat, în anii ploioși, recolte-surpriză, fabuloase și ele, cel puțin în raport cu ceea ce se obținuse pînă atunci; dar aceleași plante, în anii cu secetă, stăpînii de veacuri ai calendarului, n-au putut să asimileze îngrășămintele, făcînd ca solul să recadă în firea lui veche, strîmtă.

Sarcina demersului științific de anvergură, care să ia în seamă toți factorii naturali (activi sau doar virtuali) ai zonei, integrîți cu cei născociți de om, printr-un program de întindere și de durată, i-a revenit, începînd cu anii '60, stațiunii întemeiate la Dăbuleni, lîngă gurile Jiului. O stațiune care, odată cu 1965, anul Congresului al IX-lea al partidului, a devenit, ca Stațiune centrală de cercetări pentru cultura plantelor pe nisipuri, un veritabil centru de complexe investigații, cu rol (chiar dacă încă nedefinit ca atare) de institut științific la nivel național. O stațiune-pilot a noului, o operă a **Epocii Nicolae Ceaușescu**, a cărei evoluție e strîns legată de numele secretarului general al partidului (care a și vizitat-o în două rînduri, în 1971 și 1982, decizîndu-i marile linii de forță ale creației ei în timp), o stațiune care, în acești 21 de ani, a îndrăznit, cu rezultate spectaculoase, o experiență fără echivalent la noi și cu puține echivalențe în lume: fertilizarea tuturor nisipurilor țării, începînd cu cele ale „Saharei oltene".

O discuție cu prof. univ. dr. ing. Petre Baniță, membru corespondent al Academiei de științe agricole și silvice și director al stațiunii de peste 20 de ani, ne-a revelat cîteva din datele de esență ale acestei experiențe care, prin aportul ei de noutate tradus la ample dimensiuni geografice, propune în tabelele de valori ale științei și practicii agricole românești — și, cum spuneam, nu numai românești! — niște indici de unanim interes. (N-o spunem doar noi, nici doar profesorul, o spun numeroși specialiști străini care au oaspetat stațiunea; o spune colaborarea acesteia cu unități de profil din S.U.A., U.R.S.S., Franța, China, Israel, Ungaria sau Polonia, unități care, adeș, solicită transfer de experiență din Dăbuleni, cea mai recentă solicitare venind din Sahara).

Cercetătorii stațiunii, ne relatează profesorul Petre Baniță, s-au înhamat, de la început, la o trudă complexă, considerînd nisipurile și făgăduințele lor productive (pentru unii, în epocă, inexistente!) din toate unghiurile și de la toate altitudinile. S-au înhămat, între altele, la truda aducerii apei, mai rară aici decît vinul, deși vechi toponimice ale locurilor, ca „Valea fîntînilor", „Fîntîna ascunsă" sau „Broasca", îi destănuiau prezența secretă. Captarea unui prim izvor, „Ascunsa", ascuns sub pămînt, fugit prin straturi niciodată cotrobăite de om, a stat la baza cercetărilor privind irigațiile. Au fost puse în operă, în plin desert, moderne și varii sisteme de irigare (irigare prin „picurare" la rădăcinile plantelor, irigare prin „rame perforate", inclusiv mult discutata „irigare subterană"), cercetările în domeniu ale specialiștilor stațiunii constituind un redutabil temei pentru edificarea Sistemului Sadova-Corabia, astăzi stăpîn pe 35 000 de hectare.

O altă trudă, cu revelantă dimensiune de unicat, a fost „fixarea" și „modelarea" dunelor, aceste false dealuri (așa le zic localnicii, „dealuri", așa le-au zis din timpuri străvechi, ca să fixeze măcar prin cuvînt efemerul), de fapt nestatornice valuri de nisip zburător, teribile cînd, răscolite de vînt, sar din fragilele lor rădăcini de lut și înecă ogoarele cu semănături. „Fixarea" și „modelarea", adică înghețarea dunelor-valuri și transformarea lor în vaste întinderi plane, au permis o mai bună gospodărire a irigațiilor și a ploilor (imposibilă în condiția în care apa aluneca de pe creasta gurguiului de nisip, cu îngrășăminte cu tot, lăsînd vîrful în prada secetei iar poalele condamnîndu-le excesului de umiditate și de materii sărate) și, pentru prima oară, putința mecanizării (și ea imposibilă înainte, pantele repezi interzicînd accesul tractoarelor). Acest „război al dunelor" a însemnat, lucru ușor de imaginat, o uriașă cheltuială de forțe tehnice și umane, de mari valori materiale aruncate în luptă. (Doar în incinta celor 35 000 de hectare ale Sistemului de irigații Sadova-Corabia s-au „mutat", de pe fiecare hectar, circa 2 500 mc. de sol!).

Cîndva, notam la începutul acestor rînduri, omul locului a încercat să stabilizeze nisipurile prin perdele de arbori. Știința agricolă românească, prin cîtiva din reprezentanții ei ilustri, între care Gh. Ionescu-Șișești, i-a stat alături, asociindu-i și pe silvicultori, astfel că la sfîrșitul secolului trecut se ajunsese aici, prin plantări succesive, la un teritoriu împădurit de 40 000 de hectare, la vremea aceea cel mai mare masiv de salcîm din Europa. Un redutabil baraj în calea nisipurilor și, totodată, un magnet al ploilor, cu un microclimat al ozonului și al prospețimii. S-a întîmplat însă, apoi, campania, desigur nobilă în intenții, de „cucerire a noi pămînturi pentru agricultură", care a dus la defrișarea masivului într-o alarmantă proporție. Savanții care au avertizat asupra pericolului au fost priviți ca niște profeți mincinoși, iviți ca „să încurce entuziasmul campaniei", la fel ca și bătrînul țăran dăbulean „nelămurit", care privea cu tristețe cum arbori falnici se prăbușeau sub topoare. Rămase fără străjeri, nisipurile au reînceput să-și facă de cap, apele au fugit înapoi în cer, seceta a redevenit endemică. Procesul de degradare a fost curmat grație stațiunii. Perdelele de salcîmi plantate aici în ultimii ani, la distanțe strînse (150—200 m), protejează 40 000 ha de semănături.

Carei — Delta Dunării, via Dăbuleni

Ce a rezultat din această operă?

A rezultat, în primul rînd, această stațiune-pilot a noului, ocupînd cu laboratoarele, cu serele, cu fermele și terenurile ei experimentale o moșie de 3 000 ha. După Fundulea, e cea mai mare stațiune din cadrul Academiei de științe agricole; și e singura cu profil complex, producînd de toate, de la grîu și porumb la soia și floarea soarelui, de la cartofi la tomate, de la ceapă la ardei gras, de la struguri și piersici la pepeni și sorg, de la plante tehnice la plante medicinale, de la bumbac la arahide și la lavandă. „Numai speciile de pomi cultivate în stațiune sînt vreo 13 (între ei, chiar și mărul, o apariție cu totul surprinzătoare în teritoriile cu nisipuri, ba chiar și pretențiosul și delicatul migdal!); numai soiurile de vită de vie, risipite pe 800 ha, sînt aproape 1 000. (Vinuri se făceau și altădată pe-aici, căci soarele cu intensități africane al acestei „Sahare oltene" intră adînc în boaba de strugure, îndulcind-o și parfumînd-o de la pielită și pînă la miez. Dar acele vinuri erau puține, foc de scumpe, ele doar ce se degustau pe vîrful limbii, ca și raritățile podgoreniilor antici, exportate cu grijă în amfore. Acum, cine coboară în pivnița stațiunii se rătăcește prin nesfîrșite bolgii în care duhul pădurilor de struguri geme închis în antale gigantice. Soiurile de vinuri create aici, ca „Albul de Bechet", „Rozul de Oltenia" și „Rosul de Dăbuleni", dau producții de performanță). Cercetătorii stațiunii, astăzi în număr de 64 (din care 10 doctori și 13 doctoranzi, cu titlurile științifice cucerite aici), studiază, de două decenii, aclimatizarea a nu mai puțin de 101 specii de vegetale, cu peste 4 000 de soiuri. Fiecare cercetător s-a dedicat unui domeniu, unei grupe de plante sau unei plante; pentru 26 de plante s-au elaborat, în decursul anilor, tehnologii speciale, puse la dispoziția unităților productive de pe nisipuri. Recolte-model pentru zonă (anul acesta, peste 5 290 kg. la hectarul cu grîu, peste 40 000 la hectarul cu piersici „Colens" și „Redhaven", peste 90 000, în cîmp experimental, la hectarul cu „pepene de Dăbuleni", ultima creație a cercetătorilor), recolte ce intră în competiție cu darurile cernoziomului, au făcut ca spre stațiunea din Dăbuleni să se îndrepte toate privirile. Stațiunea le-a venit în întîmpinare, concepînd, dirijînd, punînd în temeinice rosturi o amplă și sistematică acțiune de fertilizare a nisipurilor din sudul oltean. Ca toată Cîmpia Dunării, acest sud are încinte de muncă și viață tesute strîns (pe nisipurile din Mehedinți sînt 30 de C.A.P.-uri, pe cele din Dolj 82!), cuprinderea lor în opera reconstrucției solului echivalînd, pentru sute și sute de mii de oameni, cu o reașezare în alte date a existenței lor de pînă acum. Din cele 208 300 de hectare cu nisipuri ale „Saharei" de pe Dunărea oltenească au fost deja ameliorate, adică aduse în starea de a produce (și, evident, de a-și începe să-și legitimeze prin recolte această stare), 125 900 ha, alte 51 600 urmînd la rînd în anii actualului cincinal. Lucrarea stațiunii s-a mutat, simultan, pe toate insulele de nisip ale țării, în nord-vestul Cîmpiei Române (zona Carei-Valea lui Mihai) și în sudul Moldovei (Buzău, Ialomița, Brăila, Galați), în Delta Dunării și în Dobrogea. Opt cîmpuri experimentale, cu regim de microstațiuni, roite din stațiunea-mamă a Dăbulenilor și păstorite de ea, aduc, în puncte-cheie ale acestor ținuturi, noutatea tehnică și științifică, răspîndind-o bogat spre toate orizonturile. La scara țării, 170 400 de hectare de nisipuri au fost deja ameliorate. În perspectiva anului 1995, cvasitotalitatea nisipurilor din România vor deveni culcușe de grîu și porumb, de legume, de vită, de pomi, de furaje. Un vast program elaborat de Academia de științe agricole, întemeiat pe Directivele Congresului al XIII-lea al partidului, acordă stațiunii-institut științific din marginea Dunării (da, veritabil institut științific, în circumstanța în care agricultura practicată pe nisipuri se conturează tot mai pregnant ca o agricultură specifică, cu legi și cerințe proprii) rolul de factor motor, polarizator al tuturor energiilor și demersurilor investite în această campanie de unică anvergură. Potrivit indicațiilor date de secretarul general al partidului cu prilejul ultimei vizite făcute la Dăbuleni, în septembrie 1981, un rol de extremă eficientă în această campanie revine unei grupe de proiectare, avînd în frunte conducerea stațiunii, atribuită cu sarcina de a stabili întregul mod de organizare a activității de producție pe nisipuri.

Eforturi mari, dar eforturi care, după cum ne declara într-un interviu prof. dr. ing. Petre Baniță, se vor solda — se soldează deja! — cu o impresionantă dobîndă, nisipurile vădindu-se, sub lucrarea științei, nu „soluri moarte", cum grăbit sau nestiutor au fost denumite cîndva, ci soluri cu vii potențe germinative, adevărate soluri ale viitorului. Aici, pe nisipuri, ne reamintea interlocutorul, e raiul soarelui, al luminii și al căldurii, condiții ideale pentru plante (firește, în condiția aplicării atente a tehnologiilor de fertilizare), oferind putința de a se obține două și chiar trei recolte pe an, una de boabe și cel puțin una de masă verde (ultima îngrășînd și pămîntul, dăruindu-i necesarul azot). Se poate deci practica o agricultură eficientă, în regim intensiv; se poate practica, după cum stațiunea și unitățile îndrumate și asistate de ea au probat-o, și o zootehnie modernă, cu rase de animale înalt productive.

Niște pămînturi altădată sterpe — și nu puține, ci de sute de mii de hectare! — se ridică, iată, la prestigiul de aleasă grădină a țării, înălțînd creația omului — a omului Epocii Ceaușescu — la dimensiuni cu adevărat demiurgice.

ILIE PURCARU ■

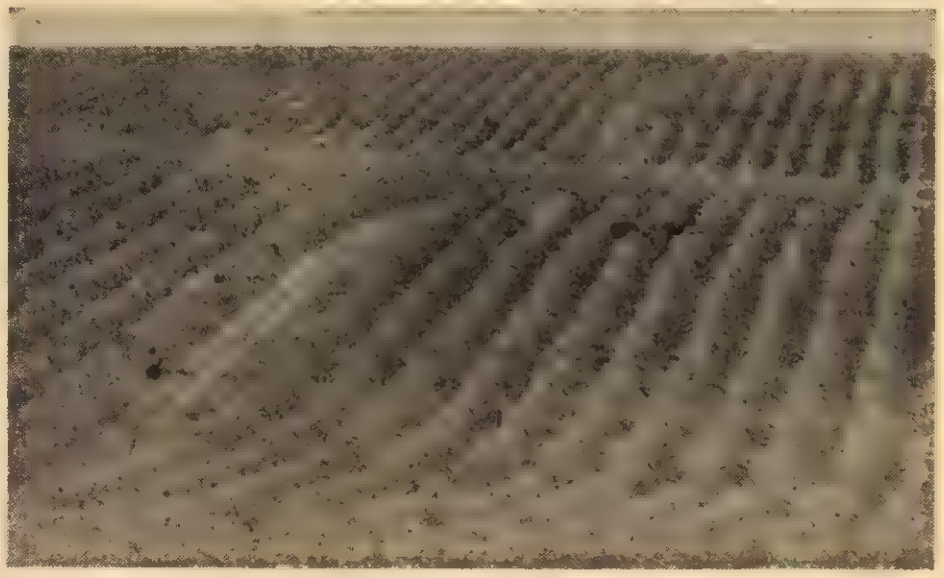

Pe Mureş, pe Someş, pe Olt, pe Tîrnave

Revenit în Cluj-Napoca, după o absență mai îndelungată, ești obligat să observi că străzile sînt mai aglomerate, lumea mai grăbită, trotuarele aproape neîncăpătoare. La ieșirea dinspre aeroport, orașul vechi a căzut, s-a stins cu desăvîrșire. Abia mai supraviețuiesc cîteva urme discrete, cîteva case stinghere, aproape speriate de ofensiva betonului, a aleilor și utilajelor de construcții. Cîteva troleibuze și autobuze leagă această zonă a orașului de centru. Și nici nu ajung. Mărăștii seamănă cu un alt oraș, venit de aiurea și așezat în coastele bătrînului burg. Privind de sus, dinspre Gheorgheni, ai impresia că o enormă mașinărie a aterizat în vale și și-a întins anexele, amenințînd orașul. Acest colos care crește în fiecare zi, și vreme de cîțiva ani va crește mereu, se numește în limbajul cotidian „cug". Dacă ai sta cîteva minute lîngă un telefon public și ai trage cu urechea la convorbirile private ai auzi mereu, cug în sus, cug în jos, de parcă acest cug ar fi cine știe ce. Și Combinatul de utilaj greu din Cluj-Napoca chiar este ceva aparte. Prin dimensiuni, prin valoare, prin importanță, prin oameni. El a adus și cartierul din imediata apropiere, el a aglomerat trotuarele orașului, el a schimbat geografia văii care se înclina sub poalele bătrînului burg. Cînd îl vezi, ai impresia că a fost ridicat după 30 de ani de trudă, că mii de oameni au muncit la apariția acestui colos pe liniștita vale din preajma orașului, ca mai apoi să descoperi că nu departe din intrarea în combinat, pe marginea șoselei de acces, se află o clădire pătrățoasă, cu un etaj, modestă și aproape neînsemnată în raport cu dimensiunile copleșitoare ale combinatului. Acesta este sediul brigăzii I a antreprizei de montaj instalații Cluj-Napoca. Cele mai multe birouri sînt goale. Decorul e sumar. Un telefon, cîteva scaune, niște hîrtii. Fiecare încăpere seamănă cu cealaltă. Ai sentimentul că aici nu se întîmplă nimic, că această clădire la fel de bine ar putea să lipsească din peisajul industrial. Și la timpul viitor ea chiar va lipsi. Atunci va deveni inutilă. Dar asta se va petrece abia cînd totul va fi încheiat, cînd ultimii constructori își vor fi strîns bagajele și vor fi schimbat adresa.

„Cînd te uiți la grindă, parcă ar fi încărcată cu struguri", zice el. Strugurii sîntem noi. Stăm pe grinzi și montăm podurile rulante. Ne fixăm sus și prindem șuruburile. Un șurub are 85 de kilograme. Numai piulița cîntărește 1,5. Nu am idee cam cît ar avea șaiba". Stă puțin pe gînduri. El este Ioan Suciu. Are 42 de ani, un mijloc gros, mîini îndesate, cu palmele roz de atîta strîns, cu o privire iute și senină. Din cînd în cînd zîmbește. S-a născut în Sărmașul de Cîmpie și are 16 ani de „antreprză". Antrepriza e mai nouă. S-a înființat abia cu doi ani în urmă, dar el se referă la locul de muncă. Dar nici locul de muncă n-a fost același. S-a schimbat mereu. Azi aici, mîine la Dej, ieri la Zalău, poimîine la Cluj. Asta a fost viața lui. Ea vrea să spună că în 16 ani a luat leafa de la aceeași întreprindere, de la aceeași casierie, dar locurile de muncă au fost mereu altele. Șantierul înseamnă mereu o valiză gata de drum și-un loc la care să te întorci cu plăcere. În 1968 cînd a venit la Antreprză, l-a găsit pe Matei Vasile. Veniše cu vreo doi ani înainte și omul îl întrebase, tu ce faci, ești în trecere sau ai de gînd să stai ? N-am venit ca să fac aripi, am venit să-mi văd de treabă, i-a răspuns cel nou de pe atunci, adică Suciu. Și ani de zile a lucrat de parcă ar fi vrut să rămînă toată viața, nu să plece la prima ocazie. Probabil că asta i-a legat cel mai mult, sentimentul că oricum se vor întoarce lucrurile, ei doi vor rămîne și dacă unul va avea nevoie de celălalt, la primul semn va găsi un reazem în apropiere. Vasile Matei a devenit șeful echipei în care lucrează Ioan Suciu. Suciu a devenit secretarul de partid al brigăzii I. Ei doi sînt scheletul acelui grup discret care a montat cea mai mare parte din Combinatul de utilaj greu din Cluj-Napoca. Cel mai vechi e șeful. Așa îi spun inginerului Neamțiu, un bărbat înalt, risipind mereu o impresionantă cantitate de zîmbet. Virgil Neamțiu a terminat facultatea de electromecanică din Timișoara prin anii '50. A lucrat pe la două întreprinderi cuminți, în slujbă odihnitoare și n-a mai suportat, prin 1960, a dat bir cu fugiții și a plecat pe șantier. Pe scut sau sub scut, aceasta a fost întrebarea repetată mereu în acel moment de răscruce. Au trecut 26 de ani. Virgil Neamțiu a ajuns la Făgăraș. A construit combinatul chimic. A apăsat pe butoanele care au declanșat primele reacții chimice, a zîmbit, a spus la revedere, poate ne mai vedem. De acolo a plecat la Rișnov, a construit combinatul, a avut emoții înainte de probe, a avut totuși puterea să declanșeze punerea în funcțiune a fost bine, a zîmbit, a spus la revedere, poate ne mai vedem, și a plecat și, cu bagajele strînse în acel banal geamantan de constructor, s-a mutat rînd pe rînd la uzinele sodice din Ocna Mureș, la Zlatna, la Turda și la Cîmpeni, la Copșa Mică unde a construit „negru de fum", la Baia Mare unde a lăsat în urmă o uzină de cupru prin electroliză, apoi s-a mutat la Oradea, unde a ridicat o fabrică de zahăr, una de mobilă, un complex de porcine. Și de la Oradea a plecat la Deva pentru o fabrică de prefabricate și pentru Marmura din Simeria și apoi a venit la Cluj-Napoca unde s-a întîlnit cu Matei Vasile, cu Ioan Suciu, cu maistrul Simion Drăgiță, cu actualul inginer șef al Antreprizei, Mircea Gavrilă. Împreună au schimbat marginea orașului. Căci din această clădire cu un etaj, menită să-și piardă importanța în următorii ani, cînd lucrările Combinatului de utilaj greu se vor încheia, cei de la brigada I au construit Sanex, Unirea II, Carbochim, Farmec, Flacăra, Terapia. Fiecare din aceste cuvinte reprezintă o întreprindere, o unitate economică de mare importanță în viața orașului și a țării. Noii veniți de acum 20 de ani sînt oameni de bază ai antreprizei și ai brigăzii. Cei de atunci sînt acum bătrînii firmei sau chiar pensionarii. Întîi s-a pensionat Bogdanfi Huba din Turda, șeful atelierului de confecții și montaj, apoi Gheorghe Doroftei, un șef de depozit, pe urmă Titus Peteanu, șeful echipei de montaj. După 30 de ani de șantier, un om exemplar este acum un pensionar care spune zîmbind : Peteanu Titus, profesia pescar. În locul lor au venit alții. La brigada întîi e o echipă de bătrîni, cum își spun cei cu 20 de ani pe șantier, și, lîngă ei, oameni mai noi. Cei doi Vereș sînt între bătrîni, deși nu au decît 38 și 41 de ani. Nu sînt frați. Au același nume și nu s-au cunoscut înainte. Vereș Martin e șeful echipei de electricieni. Iuliu Vereș lucrează în echipa de lăcătuși. „Ne-au trimis o dată la o lucrare. Am făcut-o bine și de acolo ne-au trimis la Zalău. De atunci nu ne-am mai despărțit". Dar combinatul ? Un fleac, zice unul. Fac ochii mari. Colosul acesta n-are cum să fie un fleac. E mare, are cîteva hectare dar de făcut e simplu. Atîta doar că toate sînt mari. Complicat a fost la Turda cînd am lucrat cu țevi din titan, dar aici unde montăm cum montăm de 20 de ani nu e mare lucru. făcut, că n-au lăsat în urmă nici un regret, că, dacă ar mai începe o dată, tot așa ar face. Le-am subliniat hotărîrea cu o undă de îndoială. Și unul din ei a zis, păi ce să fac, dacă mă duc la slujbă de opt ore mi se face urît și după-amiaza îmi vine s-o iau razna. Da aici trudesc un an, doi și vine vremea cînd trebuie să apeși pe buton, pe ghibumb, cum zicem noi. Să-l văd eu pe ăla care are curajul să apese ! Doar noi, care știm ce-am pus și cum, cu inima cît un purice, avem curajul să-i dăm drumul. Și cînd văd cum merge, sar în sus de bucurie, toată lumea e a mea. Și într-o zi îmi trece, în altă îmi fac bagajele și pentru plăcerea asta o iau de la capăt în altă parte". Asta zic eu că este esențialul. E bucuria cîștigătorului care în altă parte ar fi fost un anonim, un dulce nimeni și care a avut curajul să-și sădească și să-și stringă zgîrcitele bucurii exact acolo unde alții au pus fuga, frica sau teama.

N-ar fi cinstit ca povestea acestei schimbări a burgului să se încheie fără el, chiar dacă este director. Un om înalt, slab, cu mișcări încete, purtînd costum și cămașă descheiată la gît, cu o distincție și un bun simț tipice omului venit de la țară. Și chiar așa este. Se trage din comuna Borlești, din județul Satu Mare. Acolo mai are doi frați, tot soldați ai pămîntului, după cum tatăl lui, la 80 de ani, încă mai conduce o brigadă la C.A.P. Munca și cinstea, zicea bătrînul și astea i-au rămas și fiului. Și în Antrepriza de montaj instalații din Cluj-Napoca se știe că directorul nu suportă lenea, îi disprețuiește pe cei care nu-și țin cuvîntul, le cere tuturor să vorbească civilizat. „Șantierul nu e codru, relațiile dintre oameni trebuie să rămînă aceleași. Și valorile morale. Cu oameni fără caracter nu poți construi mari uzine. De aceea le pretind colaboratorilor mei seriozitate, politețe, respectarea cuvîntului dat, cinste și omenie". Vasile Glodan, directorul antreprizei, este un om trecut prin toate cărămizile și betoanele construcțiilor din nordul Transilvaniei. A muncat din „mărul interzis" al șantierelor prin 1965, cînd o macara era privită ca o superbă domnișoară care survolează spațiul confuz al șantierelor. Încă se lucra cu troliu, cu macarale manuale, cu scripeți. Atunci a învățat cum se vorbește cu un zidar, cum trebuie să-i cunoști familia, ce trebuie să înțelegi și ce nu din viața acestor oameni cu caractere aparte. „Era haos, șantierul era un fel de care pe care. Și acum, pentru un om venit din afară, lucrurile par încurcate. Dar fiecare om știe de utilaje, știe de ce betonul e acolo, unde se află cutare material. Facem pași mari spre ordine, spre o gospodărire corectă a tuturor materialelor. Întîmplarea începe să dispară de pe șantier. Fără organizare, fără rigoare și eficiență, productivitatea muncii și calitatea nu sînt posibile". Inginerul Vasile Glodan îmi povestea o întîmplare. Nu demult, la Combinatul de utilaj greu, cîțiva specialiști se grăbeau să monteze un utilaj, înainte de turnarea pardoselii. Erau oameni cu prestanță, oameni cu școală și de ei s-a apropiat un muncitor simplu, constructor, ultima cărămidă în ierarhia acelei colectivități. Și omul le-a spus, nu faceți asta că-i o crimă, cînd turnăm pardoseala se ridică praf, se deteriorează utilajul și-i păcat, a costat o groază de bani și munca noastră în loc să fie ce trebuie, strică. Mai așteptați o zi și vă puteți face treaba liniștiți. E semnul schimbării omului. Și Antrepriza de montaj instalații din Cluj-Napoca are sute de asemenea oameni. Cu unii lucrează în brigada 2 pe platforma industrială de la Zalău, cu alții, în brigada 3, pe platforma Combinatului de celuloză chimică și hîrtie de la Dej, cu brigada a patra lucrează pe platforma industrială a Bistriței și la montarea fabricii de zahăr de la Lechința, cu cei din brigada a cincea lucrează la uzina de cupru de la Zlatna și la Întreprinderea Refractara din Alba Iulia iar cu brigada a șasea, la preparația de cărbune din Uricani. „Îmi fac bagajele și o iau pe la fiecare. Luni sînt în antreprză și discutăm problemele colective. Marți sînt la Bistrița și la Lechința. Miercuri, la Zalău, joi, la Zlatna. Acasă stau ca și la hotel. Noroc că îmi permite sănătatea iar familia mă înțelege și oricît aș umbla, dacă la aceste brigăzi n-am avea oameni de nădejde, degeaba. Din fericire, sînt constructori în spatele cărora nu trebuie să stai ca să-i pisezi cu ce au de făcut". Aveți ceva de care să vă fie jenă ? l-am întrebat pe director. Că n-am făcut mai mult, a răspuns el. M-am mirat. Antrepriza din Cluj-Napoca și-a făcut datoria în fiecare an. Cifrele o dovedesc pe deplin. Dar mai ales obiectivele economice pe care le-a lăsat în urma ei. „Este la Tîrgu Mureș o antreprză de montaj a T.M.U.C. București. Îmi pare rău, dar trebuie să recunosc că sînt mai buni decît noi. Mă tot duc pe la ei să văd cum fac, am trimis și oameni ca să învețe, să mai «fure» meserie și mă tot zbat să ajungem și noi ca să stăm lîngă ei". Îl roade prestigiul celor din Tîrgu Mureș. În sensul frumos și camaraderesc al termenului. Îl ține pe ghimpi. Și în momentul în care se juca pe hîrtie cu un stilou, gîndul rotindu-se liber aproape cine știe unde, l-am întrebat mai mult într-o doară, dumneavoastră nu purtați cravată ? Și-a scos-o din buzunarul de la piept și a fluturat-o cu un zîmbet vinovat. Azi dimineață am fost la o ședință dar mi-am scos-o. N-o pot purta pe șantier. Mă urc peste tot, pe poduri rulante, pe grinzi, pe acoperișuri, nu suport să judec munca de departe. Îmi place s-o pipăi cu ochii și cu mîinile, s-o știu bine ca să pot jura. Și dacă terminăm și plecăm, dacă ne-om întoarce să ne deschidă ușa și să ne ofere un scaun. Nu suport să fiu luat la întrebări". Asta e tot și poate că spune ceva despre mentalitatea constructorilor, acești oameni care la periferia bătrînului burg au adus un nou oraș, venit și el cu acele incredibile mașinării poposite de cîțiva ani în dulcea și înverzita vale a Clujului.

CORNEL NISTORESCU ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Timpul creației

Geta Mermeze — Tinerețe

Eftimie Modilca — 23 August

Ion Stendl — Tineri constructori

Ion Irimescu — 23 August

În aceste zile, la sala Dalles, artiști plastici din toate generațiile își aduc omagiul la marea sărbătoare a țării.

Doru Rotaru — Flori pentru erou

Sergiu Rugină — Maternitate

Mihaela Nica — Bucuria primăverii

Și în acest an, marea sărbătoare națională a poporului român, ziua de 23 August, este întîmpinată cu un emoționant omagiu al artiștilor plastici ai țării : expoziția omagială „dedicată realizărilor poporului nostru, conducătorului ei iubit, făuritorilor de bunuri materiale și spirituale — poporul român. Elocventă radiografie a momentului artei românești contemporane, expoziția adună nume de prestigiu și lucrări de valoare, a căror tematică — diversă, pusă în forme și ele foarte diferite — gravitează în jurul ideii de țară.

De la peisajul realist la metafora plastică, de la chipul voievodului la surîsul către viitor al portretului de copil, de la culoarea luminoasă a pastelului la dramatismul responsabil al alb-negrului din pictura cu elemente grafice, artiștii prezenți în marea expoziție organizată în sala Dalles transferă cîteva din infinitele accepții ale ideii de țară în curajoase — sau nu mai puțin personale — eseuri prin imagine. Ceea ce caracterizează aceaste selecție de lucrări este fără îndoială realismul profund umanist, preocupat să depășească stereotipiile artei fotografice, ale reflectării neutre, neparticipative.

Munca, laitmotiv unificator al acestei vaste compoziții colective, dacă o putem numi așa, devine aproape personaj în majoritatea lucrărilor expuse. Șantierul, gestul propriu-zis al muncii, ca și postura sărbătorească a odihnei, omul care muncește sau numai rezultatul, acum de sine stătător, al muncii lui sînt tot atîtea ipostaze ale muncii ca esență umană.

Răzbate în gestul profund patriotic al artiștilor noștri plastici reflexul unei conștiințe mature, în deplin acord cu tensiunea creatoare a timpului pe care-l trăim, cu spectacolul demn și angajant al eforturilor de autodepășire ale unui popor stăpîn pe destinele sale.

Revoluția și cultura

Setea de lectură

Vorbim întemeiați pe fapte despre „setea de carte" a publicului de astăzi. Privim cum cărțile bune și în lipsa lor chiar și cele mai puțin bune se epuizează nu odată instantaneu, sînt căutate și discutate de un public din ce în ce mai larg. Din păcate, la noi, sociologia lecturii este o ramură a științei aflată într-o fază, încă, embrionară și n-a încercat încă să afle toate cauzele acestui fenomen. Fără îndoială, el apare din momentul în care publicul și-a dat seama că în conștiința literară s-a produs o mutație profundă care a dus la transformarea însăși a locului cărții în gîndirea contemporană. Conștiința literară a înțeles că reflectarea realității nu poate fi o operațiune pasivă, ci una care implică o judecată, o perspectivă dialectică, o privire lucidă, o angajare nedisimulată și că orice încercare de ocolire a ceea ce constituie esența însăși a vieții noastre,dezbaterea morală, este sortită eșecului. Fenomenul s-a dezvoltat pe principiul vaselor comunicante : cititorul a căpătat încredere în literatură pe măsură ce a aflat în cărți acele adevăruri profunde despre realitatea contemporană văzută în desfășurarea ei istorică iar scriitorul a avut sentimentul răspunderii sale față de colectivitate pe măsură ce opera lui nu mai era citită ci înțeleasă ca expresia unui proces de conștiință care îl implică în finalitatea lui majoră, ultimă, pe el cititorul. Fenomenul „setei de lectură" nu-i doar unul cantitativ ci aș spune calitativ. El se exprimă în cifre dar cifrele reflectă doar un proces de creștere a gradului de percepere intelectuală, a unei curiozități spirituale și a unui orizont cultural din ce în ce mai larg. Pentru că nu numai literatura contemporană, despre contemporani s-a bucurat și se bucură de interesul acesta. Cititorul din toate generațiile, de toate gradele de cultură a descoperit literatura română interbelică, care o vreme fusese cunoscută doar parțial și nu întotdeauna în expresiile ei cele mai relevante. În același timp a dovedit faptul că poate asimila expresiile cele mai noi, cele mai subtile, ale literaturii universale și nu numai cele ratificate în timp.

Iar fenomenul cel mai sesizant al ultimelor decenii a fost mutația pe care o consider nu numai firească și pe deplin explicabilă ci o adevărată încununare a acestui proces : interesul pentru cartea fundamentală, pentru cartea de istorie, filozofie, sociologie, pentru cartea de idei ca și pentru mărturia de înaltă calitate. Să dăm exemple ar însemna să enumerăm fapte cunoscute, care se petrec zilnic sub ochii noștri. Ceea ce ne interesează este că înaintarea se desfășoară constant, că nu putem vorbi doar de momente de entuziasm trecător ci de o mentalitate evidentă care se generalizează în straturi din ce în ce mai largi ale publicului nostru și că noile generații vădesc o preocupare marcată pe acest tărîm.

Ceea ce impune din toate punctele de vedere o preocupare pentru a pune în valoare și a fructifica acest capital intelectual care privește nu numai prezentul ci și viitorul unui popor. Prin selecție riguroasă a cărților de valoare și înlăturarea celor care mimează cursul și propagă o „para" și „infra" literatură" a așa-zișelor adevăruri neconvertite artistic, o literatură istorică de industrie. Și în același timp, prin oferirea tuturor condițiilor favorabile ca tot ceea ce tipărim să aibă circulație meritată, influența dorită, să se bucure de o pătrundere cît mai adîncă în toate straturile publicului nostru.

VALERIU RĂPEANU ■

Ion Sălișteanu : „Ana lui Manole"

La flacăra veșnică

Părerea unui critic

Forma evoluată a poeziei

— Dumneavoastră, Edgar Papu, v-ați ocupat îndeaproape de evoluția și formele genului liric. Încercați, vă rog, să deslușiți și rădăcinile istorice ale poeziei patriotice.

— Poezia patriotică își are originea în forme foarte îndepărtate de poezie, în acel lirism colectiv pe care-l putem descoperi în timpul comunităților tribale și care punea în centrul creației nu cel liric, individualitatea, ci ideea de colectivitate, de **noi**. Simplific, desigur, însă cert este că poezia patriotică derivă din acel lirism al colectivității, care cuprindea și cîntecele de muncă, și cele magice ori de prietenie. Toate aceste forme poetice aveau însă o miză comună, a idealului comunitarist, și o psihologie comună. Lirica patriotică e o formă evoluată a acelei poezii, trecută prin filtrul istoriei. În sensul cel mai propriu, ea există de cînd s-a născut ideea de stat. Ceea ce aduce nou poezia patriotică față de forma ei originară, străveche este ideea sacrificiului, care nu exista înainte, fiind înlocuită cu aceea de utilitate.

— Ce definește acest gen de poezie ? Care-i sînt trăsăturile?

— De fapt, poezia patriotică ar trebui să includă totul, și mai ales poezia erotică, fiindcă e vorba de o formă de iubire. În special însă, această lirică este legată de ideea de pămînt, inexistentă la cei vechi, care nu cunoșteau stabilitatea. Iubirea de patrie definește de regulă popoarele iubitoare de statornicie, ea se deosebește de ideea de rasă, în care se cuprinde și ideea de mobilitate, de expansiune. Lirica aceasta are și un patriotism implicit, care poate fi al oricărui gen de poezie. Faptul că o poezie e scrisă într-o anumită limbă înseamnă, automat, o notă de patriotism. Nu e același lucru a scrie despre patrie într-o limbă străină sau într-a ta proprie. Mai sînt și anumite motive care nu sînt neapărat patriotice, dar care dau specificitate și sugerează un alt plan al patriotismului, la fel de încărcat de gravitate și cu aceeași putere de individualizare.

— Din ce se mai poate naște o poezie patriotică ?

— Din nostalgie și din dorul de țară, care se manifestă puternic atunci cînd, cum s-a întîmplat cu Bălcescu, bunăoară, ceva te împiedică să-ți vezi țara. În urmă cu cîțiva ani, mă aflam la Santiago de Cuba, într-un restaurant pe marginea oceanului. Aveam toate motivele să fiu fericit. Deodată, la radio s-a transmis valsul românesc **Valurile Dunării** și mi s-a făcut brusc atît de dor de țară, încît cu greu mi-am reprimat plînsul. Nostalgia este un suport „nutritiv" pentru poezie.

— Se mai confruntă azi criticul cu prejudecata tematicii în poezia patriotică ?

— Nu numai reducerea poeziei la temă se alimentează dintr-o prejudecată, ci și ostentația, declarativismul. Pe plan universal, declarativismul patriotic nu impresionează pe nimeni aproape. Infinit mai rodnice sînt acele forme prin care poezia patriotică se străduiește să facă cunoscute valorile țării. Mult mai eficient așadar, din punct de vedere artistic, este să înlocuim declarativismul cu militantismul superior. De altfel, să știți că unde e prea mult retorism, orice poezie dispare, devine o contrafacere, o falsificare a ideii. Cel mai periculos e însă retorismul pentru lirica patriotică, unde impostura poate apare extrem de ușor. Dacă nu e profund și discret, poetul devine degrabă un automat, o mașină de versificat, un obiect. Dispare ființa sensibilă.

— Cum poate deveni universală o poezie patriotică ?

— Fiind autentică sub raportul sentimentului și, mai cu seamă, fiind pur lirică. Iată, **Cauzone**-le lui Petrarca, deși nu sînt adresate țării noastre, le resimțim ca poezie autentică, în fața cărcia reacționăm în modul cel mai natural. Eminescu și Goga rămîn, la noi, modelele de netăgăduit ale liricii patriotice, care pot stîrni interesul oricărui cititor din altă țară. Mai e la mijloc și întîmplarea care a prilejuit o asemenea poezie. De obicei, momentele de încercare dau o poezie mai intensă.

Cintarea României

Norma etică a culturii

Odată cu noile forme de organizare și valorificare a culturii la noi, noțiunea de cultură de masă și-a modificat și ea radical înțelesul, nemaicuprinzînd doar imaginea unei manifestări empirice, spontane, bizuite pe simțul intern și needucat al faptului artistic, ci și aceea a unei coagulări sistematice și riguroase a disponibilităților culturale, dirijate, acestea, înspre o finalitate ideologică superioară, plăcată inteligent pe idealul spiritual al epocii, al necesităților ei politice și sociale. Cultura socialistă, întemeiată pe fondul resurselor colective și individuale, avînd în esență marca substanței populare, n-a modificat, în fapt, conținutul lăuntric al producătorului și consumatorului de artă, dar a căutat să-l adecveze la noile forme de receptare, să socializeze mai puternic faptul cultural, într-o manieră ce ține de esența grupului, a colectivității sociale. Cultura socialistă este expresia tocmai a acestei voințe de integrare a individualului în norma colectivă.

Formula cea mai adecvată pe care societatea noastră a găsit-o, și inițiativa aparține chiar președintelui țării, inspirat căutător de nou în toate domeniile vieții noastre, este aceea a Festivalului național „Cîntarea României", manifestare amplă, cuprinzătoare a tuturor disponibilităților artistice ale oamenilor muncii din țara noastră, concepută pe sistemul selecției succesive și, totodată, pe acela al afirmării eficiente a virtuților artistice existente în afara cadrului profesionalizării. Conceput ca festival al muncii și creației, „Cîntarea României" se află deja la cea de-a VI-a ediție, avînd de acum o tradiție ce se adaugă chiar aceleia, culturale, pe care o consacră. „Cîntarea României" a devenit, prin temeinicia și consistența artistică dovedite de-a lungul cîtorva ani buni, ea însăși un fapt cultural care dă o nouă dimensiune epocii pe care o parcurgem și înaltă pe o treaptă superioară imaginea pe care arta socialistă a creat-o despre sine în acești ani.

Nu întîmplător, și nota de firesc ține de chiar performanțele scontate, numeroase manifestări circumscrise acestui festival național de incontestabilă utilitate și semnificație politică au demonstrat că arta populară, artistul popular ca emanație a etniei meritau a fi cunoscute și în acest chip, aduse adică pe marea scenă a țării, unde își dau mîna expresia cultă și cea populară a fenomenului artistic, deopotrivă reflex al trecutului și contemporaneității, reflex, mai cu seamă, al sintezei dintre manifestarea genuină, nealterată a formelor populare de cultură și aceea stilizată, trecută prin filtrul profesionismului, adaptată la normele gustului contemporan. Dacă e adevărat că Festivalul național „Cîntarea României" promovează cu precădere talentele spontane, ținînd de manifestarea autentică a artisticității, natura pură, nealterată a folclorului nostru, la fel de adevărat este că rigorile pe care și le-a impus acest festival exclud improvizația și dilentantismul și fazele republicane la care asistăm de cîțiva ani sînt cea mai elocventă dovadă a spiritului critic relevat pe parcursul manifestărilor intermediare. Selecția, atît de necesară pentru promovarea valorilor adevărate, fie ele produse de domeniul economic ori spiritual, o și aici, în cadrul acestui festival, un obiectiv pe care factorii de răspundere nu l-au eludat, ci l-au aplicat cu maximă rigoare. Numai astfel s-a putut ajunge, urmînd îndemnul președintelui țării, să facem din acest festival o adevărată tribună a creației, ridicată la puterea națională, cum puterea însăși de creație a poporului a luat întotdeauna forma și expresia națională.

În afara formelor artistice populare, promovate în spiritul valorificării potențialului creator al poporului nostru, festivalul a pus un accent deosebit și pe actul creației individuale și este un fapt mai mult decît semnificativ că pe parcursul celor cinci ediții creația artistică și științifică s-au dovedit competente prin investiția de talent și inteligență. Scriitori, oameni de știință, artiști plastici consacrați au fuzionat cu oamenii muncii de pretutindeni, care zilnic își desfășoară activitatea în fabrici ori în agricultură, într-o deplină omogenitate și într-un deplin consens al aspirației spirituale. Festivalul național „Cîntarea României" poate fi considerat, în acest sens, forma cea mai elocventă de democratizare a culturii, punctul de interferență dintre expresia genuină și aceea profesionistă a culturii, deschiderea onestă, fără prejudecăți către o normă etică a culturii conformă cu imaginea pe care socialismul a creat-o în acești ani. Competiția, selecția, spiritul de emulație reprezintă în acest festival nu numai forme orgolioase de manifestare a resurselor creatoare, cît mai ales niște trăsături de natură morală și etică, în afara cărora cultura socialistă, democrată în esența ei, nu-și poate atinge scopul său profund educativ. Festivalul național „Cîntarea României" e o astfel de cale de împlinire fecundă a politicului pe tărîmul sensibil al creației.

RADU GHEORGHIU ■

Alex. Pamfil : „Mircea cel Mare"

a iubirii de țară

Ce spune un editor

Tot ce atingem cu dragoste

— Stimate Cornel Popescu, în calitatea dumneavoastră de redactor șef al Editurii „Cartea românească" puteți distinge câteva trăsături proprii ale poeziei patriotice publicate azi ?

— Ceea ce ne-a interesat dintotdeauna în promovarea la tipar a poeziei patriotice a fost calitatea. O astfel de manifestare a spiritului presupune severitate față de orice aproximație, față de orice încercare de contrafacere. Dacă poezia de dragoste e dificilă — ne referim la actul însuși al producerii —, atunci despre poezia patriotică trebuie să spunem că e de două ori mai dificilă, întrucît nici cuvintul trebuie să exprime nu doar o intenție generoasă. Avem precedente mari și nu ne putem îngădui ca după **Scrisoarea III**, după mărturisirile patetice ale lui Macedonski să coborîm ștacheta.

— Dar ce presupune poezia patriotică ?

— O gamă mai largă de trăiri și sentimente. Noi ne străduim să oferim cititorului o poezie patriotică menită să-l educe și să-l instruiască în intimitatea lui, să-i înalțe spiritul, să-l determine la trăiri nuanțate. Realitatea noastră oferă un larg spațiu deschis inspirației. Tot ce atingem cu iubire se cheamă patrie. Iar atunci cînd la iubirea noastră se adaugă talentul, prioceperea artistică, puterea de participare la temă, înseamnă că măcar o bună parte din condițiile ce se cer unei asemenea poezii sînt îndeplinite.

— Care credeți că sînt modelele clasice ale autorilor contemporani de poezie patriotică ?

— Lucian Blaga, pentru atitudinea lui de a înfuza miracolul, care este iubirea de locurile natale, în materia tuturor poemelor sale, chiar și într-a acelora ce n-au referire directă la o temă ușor de cuprins în cuvinte ; Ion Barbu, pentru raritatea efuziunilor sale patriotice. Rar, adică de preț, gestul său de adeziune are o tăietură precisă, scăpărătoare, aproape inhibantă ; Tudor Arghezi, pentru forța sa de a îmbrățișa, într-o viziune totalizatoare, chiar și laturile umbrite ale realității. Cîntecul său nu este doar imn de laudă, în alb, ci și, dintr-o nevoie permanentă de mai bine, imprecație, blestem, polemică. Fiecare poem al său este expresia unei nădejdi funciare în perfectibilitatea nu numai a ființei umane, ci și a societății. Poemul său e, de aceea, și unul politic ; Nichita Stănescu, pentru subtilitatea expresiei poetice,, în care a strîns deopotrivă idei substanțiale și sentimente temeinice, grave ; Eminescu, pentru toate virtuțile unui autentic **homo politicus** de cea mai înaltă și mai incoruptibilă stirpe. În el se cuprind, în incipiență pură, toate manifestările geniului românesc ce ar avea o cît de firavă tangență cu expresivitatea poeziei patriotice, așa cum poeții români au înțeles-o de la el încoace. Angajamentul lui superior reușește să lege pămîntul limitat de hotare, al unei țări, de rațiuni cosmice. Aria lui poetică ne integrează unei patrii ideale și, implicit, în universalitate. Eminescu este lecția absolută în materie de poezie patriotică, dar pentru aceasta trebuie să ne aducem aminte că demersul său fierbinte a pornit dintr-o conștiință educată la sursele veritabile ale culturii române și europene. Pe poeții contemporani nu trebuie noi, editorii, să-i învățăm cum să scrie. Poezia patriotică are modele în timp,ce se cuvin, dacă nu depășite, măcar urmate cu onestitate.

Opinie de poet

Raza de încredere

— Considerați, stimate Nicolae Dragoș, că semnificațiile poeziei patriotice sînt, azi, altele decît în perioadele anterioare ?

— Unul din inții mari poeți patriotici ai lumii a fost Homer. Ce este în fond drumul către Ithaca al lui Ulise, dacă nu un splendid poem despre patrie, conținînd o idee pe care e bine să n-o uităm niciînd și mai ales cînd scriem despre patrie : drumul spre ființa ei, spre asumarea ei nu poate fi decît îndelung și profund. Și presupune nu o dată dramatica ființă. Cred că un asemenea adevăr este conținut în tot ce are mai adînc poezia românească dintotdeauna. Patria este, pentru fiecare cetățean al ei, deci și pentru poet, una singură și indivizibilă. Sentimentele cu care ne apropiem și ne implicăm în ființa ei sînt infinite. O putem înălța în cuvîntul înaripat al imnului, după cum, atunci cînd a fost supusă amenințărilor sau înfeudărilor față de puterea marilor imperii, cuvîntul a luat chipul durerii, al cîntecului de jale, ce nu și-a îndepărtat însă niciodată raza de încredere în veșnicia patriei. Dar deși e unică și indivizibilă, patria a existat și există într-o adîncă comuniune cu timpurile ei, cu generațiile care i-au alcătuit prin secole trupul de gînd și faptă întru gloria ei. Poezia nu poate fi, după opinia mea, decît un reflex de lumină din vasta oglindă a timpurilor patriei, chiar dacă își sprijină metaforele și atitudinile pe o înțelegere nuanțată a trecutului și pe o asumare lucidă a viitorului. Aici s-ar afla, consider, semnificațiile mereu aceleași ale poeziei patriotice — specifice și diferite de la popor la popor, în raport de istoria și realitățile fiecăruia —, dar și elementele de noutate. Pentru că, dacă nu poți fi epigon la modul parodic în nici un fel de expresie de artă, cu atît mai mult nu poți fi un epigon cînd îți mobilizezi uneltele poeziei pentru a trudi la venerarea patriei. În măsura în care este, și trebuie să fie, o expresie a sentimentelor și stărilor de spirit ale unei colectivități naționale și ale unui moment dat, cărora li se adaugă, neorgolios dar conștient de menirea sa specială, poetul, poezia patriotică va avea de adus mereu noi și memorabile semne ale permanenței ei. Am avut și avem mari poeți care și-au făcut din evocarea istoriei și din slăvirea patriei repere ale existenței lor literare, ocolind însă, uniți cu geniu, alți cu talent, monotonia ideilor și a sentimentelor.

— Față de poezia patriotică românească dintotdeauna, cea de astăzi cum vă apare ?

— Dacă vorbim despre prezentul poeziei patriotice, în mod firesc și necesar trebuie să-l așezăm în prezentul patriei, în realitățile ei socialiste, raportîndu-ne mesajele lirice la mesajul mai larg, social, neuitînd nici o clipă — și cum ar putea uita cineva — că patria de azi este rodul gloriilor și jertfelor trecutului, că-n monumentele demnității ei și-a scris și-și scrie numele, cu nepieritoare forță -și istorie vizionarism, partidul comunist, a cărui fundamentală operă este patria însăși, liberă și suverană. Poezia de azi a adus — nu încape îndoială — dimensiuni noi, sensuri noi, citindu originar și durabil în universul inconfundabil al poeziei românești dintotdeauna. O vom așeza însă mereu sub semnul tutelar al poeziei eminesciene, moment de sinteză și de etern început pentru lirica națională. În orizonturile ei se cuprind deopotrivă ilustrii noștri înaintași și marii poeți ai prezentului. Fiecare, nu rîmînd epigonic, ci vitalizîndu-și verbul, cuvîntul, călindu-l și oțelindu-l la flacăra veșnică a iubirii de țară.

Anchetă realizată de
RADU G. ȚEPOSU ■

Revoluție și cultură

O literatură a epocii

23 August 1944, ziua revoluției de eliberare socială și națională antifascistă și antiimperialistă, eveniment fără egal în istoria țării, este un moment al genezei act fundamental la realizarea căruia au participat întregul nostru popor, muncitorimea, țărănimea, intelectualitatea. Contopirea forțelor patriotice, marea coaliție antifascistă au fost pregătite, animate și îndrumate de detașamentul de avangardă al revoluției, Partidul Comunist Român.

Din ziua hotărîtei afirmări a conștiinței revoluționare a poporului și trasării formei primordiale necesare înfăptuirii idealurilor de libertate și dreptate socială, în activitatea noastră ca națiune independentă și suverană, în toate domeniile vieții sociale și politice, în politica internă și externă, pe tărîmul economic și al culturii, am oferit întregii lumi o imagine cum nu se poate mai convingătoare a ceea ce înseamnă unitatea indisolubilă dintre forța conducătoare a țării și poporului, imaginea suveranității noastre naționale, pătrunsă de spiritul revoluționar, umanist, patriotic, a edificării socialismului și comunismului, în condițiile impuse de specificul național, de cerințele fiecărei etape istorice pe care o străbate țara.

În acești ani de construcție socialistă care au trecut de la 23 August 1944, condiția umană a fost repusă în drepturile ei firești, iar oamenii acestei țări s-au modelat modelînd realitatea. Întreaga structură a noii societăți este, în momentul de față, traversată de liniile de forță ale progresului ireversibil și fiecare om care participă în mod conștient la perfecționarea societății noastre socialiste în drum spre comunism își face o datorie de onoare acordîndu-și, ca într-o gigantică orchestră, efortul muncii sale la înaltul diapazon al ritmului de dezvoltare a României.

În această perioadă, Congresul al IX-lea al partidului a deschis o nouă cale pentru exercitarea inițiativei și gîndirii creatoare, alegînd în fruntea partidului pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, strateg și făuritor al României moderne. În lumina documentelor, elaborate sub directa conducere a secretarului general al partidului, fenomenul literar din țara noastră se cere a fi apreciat atît sub aspectul preluării moștenirii, cît mai ales prin aparițiile noii culturi socialiste. Scriitorii noștri și-au dat întreaga măsură a talentului și forței de muncă pentru a contribui la realizarea unei literaturi în concordanță cu realitatea înconjurătoare, continuînd tot ce a fost și este mai de preț în cultura națională, o literatură care să-i ajute pe oameni să privească mereu înainte, prefigurînd viitorul imprimat în prezent, o literatură a epocii noastre. Pentru că poporul nostru, așa cum spune secretarul general al partidului, are nevoie de o literatură veșnic tînără, pe care flacăra dragostei de om și de patrie să nu o lase să îmbătrînească niciodată. Începînd cu Congresul al IX-lea al partidului, congresul triumfului gîndirii creatoare, literatura și arta se bucură de o continuă și excepțională înflorire. Încredințați că le revine un rol important în formarea unor conștiințe umane superioare, că responsabilitatea lor sporește odată cu accelerata dezvoltare a societății, depiin convinși că sursa unică a literaturii o constituie viața oamenilor și cerințele ei, scriitorii noștri au elaborat și rîvnesc să elaboreze opere demne de a fi cuprinse în patrimoniul civilizației socialiste a României și, multe dintre ele, în patrimoniul culturii și civilizației universale.

Ca mesager al spiritualității și aspirațiilor poporului, ca participant activ la edificarea unei lumi noi, scriitorul este dator să mențină vii ideile revoluției, dîndu-le prin fervoarea operei sale o și mai mare putere de atracție, avînd drept scop promovarea înaltelor idealuri afirmate de concepția revoluționară asupra lumii.

Pentru creatorii de frumos ai României de azi, născuți pe același sol și luminați de aceleași soare, există un deplin acord interior cu marile linii de forță ale realității înconjurătoare, imperative majore evidențiate de politica partidului, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acord ce le îngăduie să aibă o perspectivă largă asupra viitorului și care stimulează sentimentul de demnitate patriotică și umană.

VIRGIL TEODORESCU ■

Vatră

Țara-i vatra cînd se coace
Pîinea rumenă-n cuptor
Țara mea-i un imn de pace
Țara mea-i un sfînt ogor.
Țara mea-i un dor de doruri
Înălbită-n ochi de rîu
Împletită din fîșoruri
Țara mea-i un spic de grîu.
Mîngîiere și iubire
Ne întîmpină în prag
Țara-i vis și împlinire
Dor de doruri, drag din drag.
Glasul mamei ce ne-alintă
Și ne-adastă în prîdvoare
Țara-i cîntec lin de leagăn
Țara-i zîmbet rupt din soare.
Ea-i grădina ce-nflorește
Și rodește an de an
Țara-i somnul și nesomnul
Trudei aspre de țăran.
Ea-i păstorul dus în fluier
Ea e doina pusă-n nai
Floarea muncii, nestemată
Țara mea-i gură de rai
Trilul blînd al ciocîrliei
Ce se-nalță pînă-n zori
Ea e firul tors de veacuri
Și țesut în trei culori.

ION SANDA ■

Spre viitor

Sub tricolorul țării sîntem un front imens
Sub tricolorul țării e viața mai fierbinte
Și drumurile toate cunosc un singur sens.
Spre comunism ne poartă al țării președinte.

El e întîi de toate un om de omenie
Și își conduce țara pe trepte de lumină
Sub frunțea lui visează întreaga Românie
O țară mai frumoasă, și-o lume mai senină.

Chemarea lui fierbinte dă inimii dogoare
Și-ndemnul lui dă aripi întregului popor
E epoca aceasta o epocă de soare
Pe care am făurit-o urcînd spre viitor.

Sub tricolorul țării partidul ne veghează
Sub tricolorul țării pășim biruitori.
Conducătorul țării pe toți ne-mbărbătează
Și inima-și răsfrînge curat în trei culori.

ION CHINGARU ■

Fotografie AGERPRES

Ctitor al țării, ctitor al mîndrei noastre Capitale

Nu ne-am pușcă gîndul să ne metropola

Ca bătrîn bucureștean ce mă aflu am încântat cu sinceră și firească bucurie frumusețile mirabile ale marelui nostru oraș. De ce mirabile ? Fiindcă Bucureștii nu sînt (n-au fost) o capitală a falei arhitectonice. Mai de grabă „neinspirat", ctitorul cetății (închipuit în legendă a fiind un cioban, Bucur — va fi fost acesta unul dintr-[illegible] „Mioriței" ?) a pus talpa inițiilor zidiri pe un pămînt [illegible] terăstruit de mărunte piraie [illegible] bătut de arșite [illegible] de-a valma. Cînd c[illegible] [illegible] [illegible] [

Cronicari ai începutului lumii noastre socialiste revin în locuri evocate odinioară

Patria, într-o mai limpede lumină

Oamenii lucrurilor definitive

Oricît aș răscoli prin hîrtiile mele vechi, prin îngălbenitele carnete de reporter de acum douăzeci sau treizeci de ani, nu mai găsesc ce caut, nu mai găsesc niște oameni pe care i-am cunoscut, nu-i găsesc fiindcă și atunci i-am descoperit cu greu, mai bine zis din întîmplare, oprindu-mă odată în fața unui uriaș clopot metalic, pe jumătate scufundat în apă, la malul unui riu sau fluviu.

— Ce e ăsta ?

— Un cheson.

Nu știam ce sînt chesoanele, iar între timp curiosul obiect metalic devenise invizibil, dispăruse în apă. Mă aflam pe un mare șantier, la Galați, la Turnu Măgurele sau la Țărmul Mării, într-un loc unde se săpau fundații, fundațiile având la rîndu-le o însușire curioasă : ele devin peste un timp invizibile. Dacă nu ești prezent în clipa cînd se sapă o fundație, ca să evaluezi cu ce volume, cantități, dimensiuni și energii se lucrează, de pomană vii mai tîrziu, nu mai vezi nimic, vezi doar construcția de la punctul zero în sus, doar aceasta te ului ește. Altfel spus, nu mai vezi muntele subteran, care îți scapă definitiv din raza privirii, e absent din tine. Cei care n-au văzut cum se toarnă fundațiile, ce uriașe energii materiale și umane înghit, se mișcă fatal la suprafața lucrurilor, la nivelul de călcare, ignorînd ceva ce ar trebui să se afle obligatoriu în ei : echivalentul, în contemplație, al acestui sacrificiu.

— Și ce e cu acest clopot metalic ?

— E coborît, mi s-a spus, pînă la adîncimi foarte mari. În clopot se află niște oameni, chesoniștii. Ei lucrează în niște condiții mai anormale : sub presiuni excesive, în întuneric, în noroi. Comunicăm cu ei telefonic, îi supraveghem medical clipă de clipă, apoi îi așteptăm să iasă teferi...

I-am așteptat și eu, cu noroc : au ieșit teferi. Am mîncat cu ei la cantina șantierului, într-o baracă ; mi-au vorbit sumar despre munca lor, nici unul nu-mi amintesc să fi spus „grea pîine mîncăm", au fost însă mai destini vorbindu-mi despre sămănături și vite, despre angaralele de-acasă.

— Chesoniștii reprezintă o meserie rară, mi-a spus mai tîrziu șeful lor, un inginer care-i iubea. Sînt numai cîteva sate din România care oferă șantierelor chesoniști. Probabil că, la origine, acești oameni vor fi fost fîntînari. Nu se sperie de întuneric, de umezeală, de presiunile mari. Desigur, riscurile profesionale nu-i cruță : boli de inimă, reumatisme, nemaivorbind de accidente brutale. Poate că totuși au și o satisfacție : pe unde trec ei, nimeni nu mai calcă pînă la capătul timpului...

Chesoniștii erau deci oamenii lucrurilor definitive. Cum aveam să cunosc tot atunci și alți oameni de aceeași specie deosebită. De aceea, poate, azi sînt în măsura de a întreba : cîți dintre noi pot spune, cu teafără bunăcredință : eu am lucrat la picioarele acestui pod ! Eu am fost acolo. Eu am pus temelia acestui oraș ! Am fost acolo. Eu am săpat fundația acestui baraj ! Am fost acolo. Acolo. Într-un elan romantic, propriu acelor ani, doream ca acolo, sub albia fluviului, sub talpa muntelui, sub stînca mării, să rămînă însemnat numele acelor oameni care au atins cotele supreme ale dăruirii anonime, pentru ca timpul, celălalt capăt al timpului, să le recupereze și să le restituie unor contemporani din viitorul cel mai îndepărtat. Mă încîntă ideea că aceste nume comune — Vasile, Gheorghe, Petre, Ion, Mihai, Manole — se vor salva din uitare, la capătul unui nou ciclu al timpului, care ar fi scos la lumină, printr-o resurecție geologică, temeliile noastre invizibile, îngropate acolo. Un acolo care se poate împinge și îndărăt, cu mult înapoi, în ani, în secole. Un acolo care trimite înainte, spre noi, cortegii de umbre. Umbre în care adesea nu ne mai recunoaștem, închipuindu-ne pasămite c-ar aparține unor străini de noi :

„— De unde vii, străine ?

— Vin tocmai de la Plevna."

Cum și cînd Basile Alecsandri e o umbră, nu-mi rămîne decît să aflat de unul singur că eu, cel de mai jos subsuerie, i-am cunoscut pe chesoniști, acești oameni ai lucrurilor definitive.

PAUL ANGHEL ■

În prag de sărbători

Înainte de Eliberare, orașul Dr. Petru Groza — care se împlinește astăzi ca visterie și stil — a fost un sat sărac, un sat foarte sărac, așa cum ne sugerează cele două sau trei case mărunte și aproape oarbe care au mai rămas (sau au fost anume lăsate) pe de marginea șoselei. În una din ele locuia un neam de-al meu, poreclit Fieru, pentru tenacitatea și rezistența sa de fier, un om harnic și iscusit dar care n-a putut face avere nici cu tenacitate, nici cu hărnicie, nici cu iscusința sa proverbială.

Bănuim că prin Știei ar fi trecut Eminescu, în vizită la prietenul său apropiat Miron Pompiliu. Sigur este însă că pe aici au trecut Nicolae Iorga și Lucian Blaga. Cît despre orașul Dr. Petru Groza, de astăzi, sala din Palatul Culturii a găzduit conferințele celor mai de seamă personalități științifice și culturale din țară, cum și turneele celor mai faimoase instituții de artă.

În visteria de care vorbeam mai sus, anii socialismului au adus orașului o economie bogată, diversificată și prosperă : azi el de glorie îi formează două întreprinderi industriale ceva mai vechi : „Mecanică" și „Minieră", implicate adînc și multiplu în viața orașului. Cei doi directori, Pantea și Anastase, prin activitatea lor, mi-au stîrnit în gînd o idee frumoasă și anume aceea că un mare director nu este acela care conduce bine (chiar excelent) o unitate și nici măcar dacă ei este o somitate științifică. Sfera adevărată a noțiunii de mare director se interferează oarecum cu aceea de mare primar, prin implicarea lui în social —, dar și aici nu numai în perimetrul întreprinderii, ci și în cel, larg, al orașului și chiar al așezărilor apropiate. Cei doi directori de care aveam bucuria să vă spun îndeplinesc pe deplin acest deziderat politico-social. Mă voi opri de data aceasta la întreprinderea Mecanică și la directorul ei Petru Pantea pe care nu avusesem onoarea să-l cunosc pînă mai zilele trecute, deși întreprinderea sa poate fi văzută cu ochiul liber, de pe colina sub care veșnicește casa mea natală.

Întreprinderea Mecanică este masivă, dar, ergometric, adunată pe un perimetru condensat, familial, încondeiat cu verdeață și așternut cu ronduri stropite cu fiori. Veleitană, cum spuneam, uzina este totuși o operă, o capodoperă a bătăii de inimi și timpi de după Congresul al IX-lea, începînd cu faptul că în 1960 ea număra doar 500 de oameni ai muncii, iar astăzi numără 3 000. Pe atunci avea doar 10 specialiști, azi are 400. Chiar calendaristic, perioada ei de modernizare cade pe fila toamnei anului 1965, deci în imediata deschidere adusă de Congresul al IX-lea. Simbolic ni se pare faptul că, printre multele mașini unelte ultramoderne pe care le produce astăzi, figurează și prima piesă cu care fabrica pe-a atunci, cu succes, pe piața internă și externă : mașina de ridicat, transportat și manipulat la sol. Continuitatea, fluența, statornicia unui produs bun, — desigur ajustat mereu la parametrii actualității — este unul din însemnele sigure ale întreprinderilor serioase și consecvente cu ele însele. Am văzut-o alături de o altă mașină zveltă și elegantă ce poate transporta, în egală măsură, nisip, lapte, lubrefianți. Ca o gazelă se întoarce pe ax, face frumos în fața dresorului, se ridică pe două roți. Directorul Pantea o soarbe cu ochii.

Am dat două exemple din produsele fabricii, care sînt multe și complexe. De la produsele de mecanică fină (cilindri hidraulici de mare finețe) pînă la mori cu tăvălugi. De la mașinuneile necesare pe pămînt, în cele miniere, de sub pămînt. Demarînd ca uzină de aparataj minier, și trecînd, pe rînd, în custodia altor ministere, întreprinderea s-a reîntors la Ministerul minelor, ca fiul rătăcitor. Peregrinarea prin profiluri diferite, aparent deranjantă, prieste totuși în acest secol al polivalenței tehnice, al revoluției tehnico-științifice, adaptat creator economiei noastre naționale, prin tezele fundamentale ale secretarului general al partidului.

Minunile țin puțin. Ele trebuiesc reîncepute. Dacă este minunat faptul că prima mașină cu care întreprinderea noastră ieșea în competiție națională și internațională era de concepție românească locală, rod al gîndirii științifice din sălile de proiecție, laboratoarele și halele uzinei, — tot atît de minunat mi se pare că majoritatea celorlalte produse sînt gîndite, visate, înnodite și apoi materializate de către oamenii muncii de aici. Invenții (omologate) sînt multe, inovații cu nemiluita, năsecrite frumos, cum ar spune Arghezi. Printre ei, în fruntea lor, comuniști patrioți, stimați pe toată valea Crișului, ca Ionel Filip, Melente Bekdeș, Moise Popa, Iosif Tarasie (secretarul de partid al întreprinderii) și, de asemenea, directorul însuși, care, modest, a omis să se numească. Iată un exemplu : invenția inginerului Gheorghe Sabău, din Beiușul anilor mei de liceu. Ea reduce cu treizeci procente consumul de energie printr-o adaptare „inteligentă" a motorului la rețea. Motorul pus să „gîndească" dă un randament maxim cu un consum minim de electricitate, de parcă omul i-ar propulsa din suflet propria-i energie. Grea, dar și greutate specifică, invenția a fost realizată împreună cu Nicolae Coroiu, Alexandru Ceczi, Ioan Purtan și Octavian Popa, — dar și cu directorul Petru Pantea, care iarăși se omite.

Nu că sosește curînd ziua națională, dar față de eroii civici ai neamului meu, față de oamenii muncii de supremă ardere și dăruire, de cîte ori scriu despre ei, am impresia că le diminuez forța și splendoarea, că stau în umbra viului și supremului lor panou de onoare. Dar sînt toți de pe valea superioară a Crișului Negru, deci de pe plaiurile mele natale. Or, tocmai aici se implică în social,

Emblemă

A stîrnit pămîntu-n ei lumină, a stîrnit și muncă și iubire:
Livadă mîndră ni-i prezentul cu roi de aur, însuți.
Ai libertății și-ai rodirii sîntem pînă în nemurire,
Iar nemurirea-nseamnă firul crescut prin noi spre infinit,

În crengile-aplecate-s steaguri foșnind pe-ntinderi, tricolore;
E viitorul țării mele de veghe-n simburi și-n copii —
O permanență de milenii, pură, filtrîndu-se prin ore
Cu gînduri limpezi și simțire — popor ce-n veci va dăinui!

Livezi cu fructe hrănitoare ca idealu-ntr-un destin —
Pe frunțea lor rodește timpul și ceruri mîndre se-arcuiesc
Și inimi bat în libertate și-acestei libertăți mă închin:
Ea e emblema țării mele și-a sufletului românesc!

DIM. RACHICI ■

Numele eroilor

În pacea codrului bun
numele lor nu apun,

nu se desprind și nu cad
cu frunzele toamnei în vad.

cu cerbii-n coclauri afund
de viscole nu se ascund,

trecerea nu le cuprinde,
vîrsta nu le dezminte.

Ne naștem sub zodia lor
ca sub o stea de dor

și ne ducem în ele intrînd
ca-n primitorul pămînt.

MIRON SCOROBETE ■

Carte deschisă

De singe nestins, de aur curat — epopee; ca o carte
deschisă mereu către soare
poartă semnătura brazilor, ne-ncovoiați, de munte
păstrează urma păsării-n zbor, fiind
Începutul de Eră,
Piatra-de-hotar despărțind lumina zilei de-a nopții viitoare,
Intrare în Marele anotimp
roșu-galben-albastru
suveran, românesc

Laudă ție — iubire a mea, pămînt filtrat de candori
sol înalt de fericire și pace
spre care ochii lumii privesc! Laudă ție,
Om-veghetor al destinelor de azi planetare!
Augusta lumină
sporească-n avînt și idee
ca o mare de nevisate petale,
ca o carte deschisă mereu către soare
de singe nestins, de aur curat — epopee!...

MIHAELA DUMITRESCU ■

Omagiu

Ți-e rădăcina fruntea părinților aleși,
tulpina mărturie de neam și împlinire.
Pe fruntea ta străluce un soare pentru țara
desăvîrșirii-n bine, în fapte și-n iubire.

Stăpîn al ei, cuvîntul ți-e lege și izbîndă
din el dogoare-n lume ce-i mai de preț și sfînt,
iubirea de dreptate, de patrie și pace,
frăția-ntre popoare și gînduri, pe pămînt.

Ai demonstrat că-n lume există țel suprem,
încredere în oameni, în muncă și-n zidire,
că fără libertate și vatră și erou
am mai cerși la poarta nădejdilor umile.

Ai demonstrat că țara nu-i țară fără cuget,
că numai tu, partidul, puternicul nucleu
al gîndului și faptei, călăuzești, descoperi,
întinzi peste cîmpie și munte curcubeu.

Ești inima fierbinte a patriei și-a vieții,
prin tine crește neamul, respiră și creează,
Partid al nemuririi, izbîndă, cutezanță,
și inimă-ntre soare și steaua păcii trează.

Prin tine fructul muncii-i desăvîrșim, iar casa
e cuib de fericire, visări și voie bună.
Să fii tot mai puternic, tot mai biruitor —
lumină pentru viață și pentru gînd cunună.

VASILE ZAMFIR ■

Libertate

Într-un îndepărtat
și incandescent August
și-a scris Patria
pagina de început
în istoria de aur
a realei și definitivei
sale libertăți.
Într-un August
veșnic viu în memorie
s-a făcut Patria
cronicarul propriei
sale victorii.
De atunci,
în fiecare August,

Patria scrie
o nouă pagină
în istoria devenirii
sale pe drumul urcînd
spre certitudinea
împlinirilor comuniste.
În August, Patria
cinstește eliberarea —
garantul victoriilor
ridicat la puterea
a douăzeci și trei
de milioane de români!

SANDU ȘTEFĂNESCU ■

Meridiane ale patriotismului

Toamna trecută am revăzut, după mulți ani, ținuturile Bistriței și Năsăudului, două dintre locurile cu cea mai distinctă individualitate în frumusețea lor. Este o natură de margini de munte, unde cîmpia încă nu și-a pornit în toată lărgimea drumul spre miezul Transilvaniei. Vezi munții către Moldova în zare și descoperi sate și orașe printre dealuri. Acestea din urmă, dealurile, sînt elementul geografic cel mai de prețutindeni. Uneori, ca în Maieru, de pildă, se află pur și simplu în sat, ca niște ciudați idoli tutelari. O natură blîndă și, deopotrivă, severă, dacă nu aspră mai ales iarna. La fel, oamenii: au o sobrietate care se deosebește pînă și în sobra Transilvanie. Se vorbește parcă mai puțin și se fac multe lucruri frumoase. Atunci, pe un itinerar consacrat evocării lui Liviu Rebreanu, am văzut multe asemenea lucruri făcute în liniște, între ele situîndu-se cele destinate cinstirii memoriei marelui scriitor: casele de la Prislop și Maieru în primul rînd.

Am trăit un an pe aici, între 1952—1953, vreme cînd urmele războiului coexistau cu nedumeririle cum va arăta lumea ce începuse a se preface. Despre cît de adînci erau cele dintîi, îmi vine în minte întrebarea ce mi-a fost pusă atunci de un bătrîn din Suplai, sat la poala Țibleșului: dacă jandarmii hortiști mai sînt pe afară ori nu. Vremea se mișca încet, nu știu dacă mai încet decît în alte locuri, în orice caz cu o depănare a ei specifică. Ținutul ce a dat țării oameni de faimă — altul dintre ei este George Coșbuc —, privirea se îndrepta către școala mai mult decît cu stimă. Era aspirația supremă, capătul de drum glorios pe care plecaseră cîndva acei fii vestiți din Hordou sau Maieru. Poate și din vechimea unei aspirații către cultură vine un fel specific al lumii de aici de a se grăbi temeinic și fără să strice, cu ceea ce face bine nou, lucrul bun rămas dinainte.

Am revăzut Bistrița, centrul de județ de azi, și, în ce mă privește, aceasta mi-a fost întîia bună surpriză. E tot Bistrița din 1953, unde coborau, la zi de tîrg, țăranii de pe Birgaie, călcînd cu pasul lor mirat și fără grabă, deși orașul a devenit între timp un loc de dezvoltare a industriei. Bistrița are și ea o platformă industrială cu fabrici diferite grupate după resurse și trebuințe de locuri de muncă. În una dintre ele am fost și, la atîția ani distanță, mi-a părut a se întegra în ceea ce știam despre Bistrița: calmul de viață lungă. E vorba de fabrica de sticlă, unde am văzut, în preajma cuptoarelor, într-o tăcere cumva poetică, un grup de tineri mișcînd ca într-un balet cu largi mișcări, țițele de metal la capătul cărora înfloresc feluritele minuni de cristal vestite de acum și făcînd parte din actuala panoplie de meserii bistrițene. Sînt tineri de pe aici; mai tîrziu am discutat cu ei. Între cuvintele care se spun la o întîlnire mai protocolară, mai de rutină, cele de atașament la aceste locuri le-am deslușit cu evidență. Bistrițeanul, năsăudeanul sînt oameni la care cu liniște și temeinicie, meridianul patriotismului trece prin ograda casei. Nu sînt numai ei astfel; dar pentru o reprezentare a acestui sentiment, gîndul mă duce la tinerii care roteau prin aer, lăsau să cadă în balans, dădeau formă mîzgului de foc.

Drumul dintre Bistrița și Năsăud umblă legănat și șerpuit. Dealurile, o bună bucată de vreme, cum mergi către jumătate nord, sînt acoperite cu pruni. Celebrele prune de Bistrița. Dar sînt și livezi cu meri și peri. De aici vezi căruțele cu poame cînd eram copil, dincolo de munte, în Valea Dornei. Prin 1953, făceam drumul, prin mare colbuiaie, în cîte un camion. Îl făceam și pe jos. Venind de la Bistrița, dacă mă vedeam ajuns la Dumitra, mă socoteam ca și în Năsăud. Deși mai era o bună bucată, de mers prin lumea aceasta a lui **Ion**, pînă dădeai de podul acoperit de la intrarea în Năsăudul raional de atunci. N-ar fi decît un act de păstrare a unor unicate de arhitectură populară ferirea acestor poduri acoperite de degradare. Pentru că, în mod firesc, modernizarea șoselelor, asfaltul, le-au dat mai la o parte. Am coborît către Năsăud pe-o frumoasă și asfaltată șoseca care „face cum nu se poate mai bine" cu peisajul. Cu clădirile de cărămidă în amestec cu șoldele case năsăudene din lemn vechi și tare ca osul. Mie tocmai îmbinarea aceasta mi-a plăcut și lipsa de însingurare pe care o prefacere totală a și bruscă o aduce cu sine implicit. Au un fel al lor de a fi de aici (ca și cele de la Bistrița) construcțiile noi de la Năsăud. Lipit de Someș, orășelul pare și el a se grăbi atît cît trebuie. Piramidele sale sînt și azi, înconjurate de noile construcții cu respect pentru spațiu și meditație parcă, celebrele școli ale Năsăudului, una fiind cea prin care a trecut Coșbuc.

Am văzut cîteva spectacole cu producții ale artei populare din partea locului. Existența fabricilor din marginea Bistriței și modernizarea cumpănită a orașului nu au eclipsat „Someșana" și nici n-au făcut ca „Învîrtita" să fie mai puțin vijelioasă. Dimpotrivă. Lumea tînără din aceste locuri redescoperă și consumă, fără a epuiza, izvorul foarte originalei arte populare. În geografia alcătuită aici în ultimele patru decenii, faptul în sine este un semn deosebit de progres. Fiindcă numai edificiul care cuprinde în temelia lui această dimensiune culturală a însumării tradițiilor de spirit e destinat să dureze și merită calitatea de a fi socotit nouă necesar într-o lume necesară.

PLATON PARDĂU ■

Un tren fantastic de frumos

În urmă cu patru decenii, ca să merg cu trenul la Craiova, trebuia să fac un ocol de-o sută de kilometri: pe la Pitești. Azi scurtez călătoria cu o sută de kilometri pe la Videle, trenul meu e tractat de-o locomotivă electrică făurită la Craiova și mă poartă cu 100 de kilometri pe oră. Colosul de oțel din fruntea trenului cîntă sacadat: m-a făcut mulca oltean!

În urmă cu patru decenii, soldat în arme, făceam instrucție pe dealurile de sub munții Făgărașului, între Arpașul de Sus și Ucea. Pe fostul cîmp de instrucție s-a înălțat apoi primul oraș socialist din țara noastră, orașul Victoria. Am scris despre el în **Orașe fără arhive**. Primul născut în tinărul oraș a fost o fetiță și (absolut autentic!) ea a fost botezată Victoria. Azi, ca să mergi în orașul Victoria, nu mai trebuie s-o iei cu trenul pe la Brașov și Făgăraș, ci pe scurtătură, pe Transfăgărășan.

În urmă cu patru decenii, cînd treceam cu trenul spre Caransebeș, vedeam la Orșova o gară mică, un oraș mic ascuns sub Alion și mă gîndeam romantic: aici m-am născut! Azi, căsuța în care m-am născut a fost sabordată în uriașul lac de acumulare, ca și gara de odinioară, cît un canton de mică, întocmai ca și ostrovul orientat Ada Kaleh. În locul lor au apărut un superb oraș pe malul unui golf, o gară monumentală și un sistem hidroenergetic de proporții gigantice. În leagănul în care m-am născut eu, primul scriitor român care nu mai are „loc natal", cîntă cele nouă turbine ale hidrocentralei de la Porțile de Fier.

Pînă mai ieri, la Tîrgu Neamț ajungeai cu harabaua lui Moș Nichifor Coțcariul, sau apostolicește, pe jos. Acum vii cu trenul la Cetatea Neamțului și la Humulești lui Creangă.

La Bălcești de pe Topolog, tot cu trenul vei călători. Și totul a pornit de la întîiul „hei-rup" scandat de brigadierii utecisti la Salva-Vișeu și la Bumbești-Livezeni.

Putem spune cu mîndrie că la 23 August 1944 ne-am urcat cu toții într-un tren fantastic de frumos, de îndrăznet și de puternic. E drumul care duce spre comunism. Fantasticul drum de la vis la realitate...

PETRU VINTILĂ ■

Biruința din August

Marile sinteze ale Istoriei neamului românesc se scriu, se întocmesc, se elaborează cu trudă și migală, cu o mare răspundere față de Adevăr, față de noi toți, față de generațiile ce vin. Așa cum, de la Congresul al IX-lea respectul față de adevăr și față de valorile naționale este dimensiunea morală a tuturor istoricilor noștri. Se cercetează cu acribie documentele, arhivele, noile descoperiri arheologice, se reconsideră și se valorifică cărțile-monument ale marilor noștri istorici, de la Dimitrie Cantemir la Xenopol, Iorga și Pârvan... Între un august și altul, cultura națională trăiește între atîtea alte evenimente și atîtea alte sărbători ale spiritului și pe acelea ale tipăririi unor opere fundamentale de istorie — tratate, monografii, atlase, culegeri și corpusuri de documente reeditări critice. Apariția celor 4 volume — „23 August 1944. Documente" — privitoare la actul de răscruce a istoriei moderne a României, încununează nu numai un uriaș efort al cercetătorilor români — Ion Ardeleanu, Vasile Arimia, Alecsenia Andone, Ileana Chirtu, Eugenia Ciocan, Valentina Costake, Alexandru Duțu, Ielița Gămulescu, Elena Gheorghe, Viorica Hostiuc, Mircea Mușat, Cristian Popișteanu, Emilia Poștăriță, Eleonora Rădulescu, Mihai Retegan, Ioan Talpeș — sînt nu numai un dar al culturii, se înscrie ca un important eveniment politic. În Epoca NICOLAE CEAUȘESCU, în epoca de după Congresul al IX-leg al partidului, se proiectează pentru intîia oară lumina cea adevărată asupra unei părți de seamă din istoria noastră învăluită uneori în multe conuri de umbră.

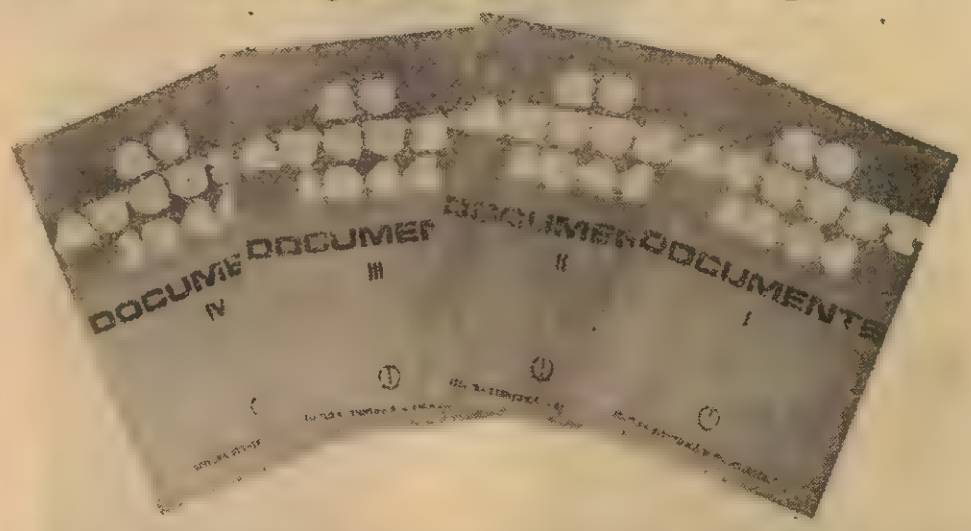

● Ianuarie 1939, „înghețul" cuprinde Europa. În România, o iarnă grea. Sărbătorile au fost triste, sub tensiune și așteptare. Niciodată ziarele n-au fost mai devorate de cititori. Se urmăresc comunicatele, se caută știrile externe. În zorii zilei, [illegible] de muncitori ce intră la [illegible] la „Concordia", „Astra Română", la „Vulcan", la „[illegible]" în București ca și pretutindeni în țară, sînt tăcute. Se aude doar scrîșnetul zăpezii sub tălpi. Din mînă în mînă sau din buzunar în buzunar, cu precauție, cu grijă maximă se [illegible] manifeste. Manifestul P.C.R. „Către poporul român și popoarele conlocuitoare": „Comuniști, social-democrați, [illegible] democrați și iubitorii de pace UNIȚI-VĂ forțele pentru lupta în contra Gărzii de fier. La luptă pentru existența legală a organizațiilor și partidelor democratice. Pentru drepturi și libertăți cetățenești poporului român și popoarelor conlocuitoare, ca să aibă puterea de a rezista atacurilor fasciste ce amenință independența României" ● 10 februarie, seara. Într-o casă conspirativă se întrunește conferința plenară a organizației clandestine din București a P.C.R. unde se constituie Comisia tineretului comunist cu misiunea de a conduce acțiunea de organizare a tinerilor comuniști. Participă Ceaușescu Nicolae, un tînăr de la C.F.R., altul de la Leonida și un membru din partea comitetului local București. Ceaușescu Nicolae este delegat cu munca de organizare a tinerilor comuniști din sindicate. ● 15 martie. Trupele de asalt ale lui Hitler invadează Cehoslovacia. ● 19—22 martie. La Cluj, la Timișoara, în alte orașe sosesc numeroase trenuri cu refugiați din Ucraina Subcarpatică „din fața invaziei ungurești", ca și 800 „refugiați din Cehoslovacia, civili. ● 25 martie. Nicolae Iorga publică în „Neamul românesc" nr. 67 articolul „Spirit sănătos": „...Sîntem un popor acasă la el, în mijlocul dreptului său. N-am cerut niciodată mai multe decît aceasta, dar niciodată n-am consimțit a părăsi ceva din el. Cu o răbdare de mucenici am îndurat toate nedreptățile și am biruit toate suferințele. Porniri străine de firea noastră scot de la munca lor onestă tineretul acestei nații, chemat să facă strajă înaintea oricărei primejdii (ce) ar putea veni. Și oamenii vin la timp, fără a scoate un strigăt de ură contra nimănui, dar deplin hotărîți a-și face datoria". ● În țară încep concentrările. ● P.C.R. dă cuvînt de ordine membrilor săi să se prezinte la concentrări și „să lupte, pentru întărirea forței politice și morale a armatei, contra Germaniei hitleriste și a statelor revizioniste". ● 29 martie 1939 Armand Călinescu la cuvîntul în Ședința Consiliului Superior al Frontului Renașterii Naționale, prezentînd direcțiile politicii externe românești și rezultatele mobilizării parțiale: „...Am făcut cunoscut cancelariilor străine că sîntem hotărîți să ne apărăm frontariile. Pentru integralitatea teritoriului ei, România se va bate împotriva oricui, cu toate puterile ei și fără să stea să cîntărească rezultatele luptei". ● 1 aprilie 1939. În arhivele strict secrete ale Comandamentului suprem al Wehrmachtului, la Statul major al economiei de război, sub nr. 1 010 se înregistrează Memoriul privind aprovizionarea cu produse petroliere a Germaniei în caz de război: „Prin urmare, obiectivul de importanță capitală al războiului trebuie să-l constituie neapărat stăpînirea teritoriilor petrolifere cît mai apropiate de Germania și cît mai ferite de acțiunile inamice. Harta sinoptică a zăcămintelor de petrol din Europa răsăriteană lasă să se vadă clar acest obiectiv: **România!** ● 1 mai 1939. Are loc la București, în Piața Palatului, demonstrația a peste 20 000 muncitori care au scandat: „Jos fascismul!" „Jos hitlerismul!". „Să apărăm fruntariile țării!" În organizarea și desfășurarea acestor mari demonstrații și manifestări antifasciste, antihitleriste și antirăzboinice, un rol important au avut tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu ● 1 mai 1939. Are loc Congresul general al breslelor din România. Moțiunea votată „Hotărăște ca toți membrii breslelor ai căror reprezentanți participă la acest congres să contribuie cu întreg cîștigul pe o zi pentru mărirea fondului de înzestrare a armatei și de apărare a integrității țării" ● 23 iunie. Comandantul legiunii de jandarmi București întocmește Ordinul de informații nr. 30 prin care arată: „Se observă de cîtva timp o stăruitoare perseverență de pătrundere a elementelor comuniste în toate organizațiile și formațiunile de orice natură, care au ființă legală, tinzînd la acaparearea organelor de conducere, cu scopul de a le dirija apoi după principiile comuniste. Se caută de asemenea a se menaja sentimentul național, recomandîndu-se ca în caz de război comuniștii să lupte cu arma în mînă în primele rînduri pentru apărarea granițelor țării amenințate de țările fasciste și hitleriste, preconizînd lupta minorităților alaturi de elementul românesc în toate împrejurările favorabile promovării principiilor comuniste... O importanță deosebită se acordă în aceste ședințe tineretului comunist, asupra căruia cade sarcina de a adînci ideologia comunistă în mase, de a tipări, răspîndi și transporta instrucțiunile și materialul de propagandă la organizațiunile din centrele comuniste din țară..." ● 6 septembrie. Se difuzează Comunicatul privind neutralitatea României. ● 5 decembrie. Reichsführerul SS Himmler primește, de la secretarul de stat cu însărcinări speciale în Ministerul de Externe, Wilhelm Keppler, o scrisoare despre „știrile tot mai numeroase despre actele de sabotaj plănuite și înfăptuite în România care este pentru noi de o importanță strategică deosebită, avînd în vedere aprovizionarea cu petrol... Astăzi a sosit din nou știrea că cea mai mare rafinărie din Ploiești (...) de la care noi am obținut mari cantități de benzină, arde.." ● 8 mai 1940. Convorbire între ministrul afacerilor externe român, Gr. Gafencu, și ministrul plenipotențiar german la București pe tema politicii externe a României: „România este ferm hotărîtă să nu se lase folosită pentru scopurile de război ale unei sau altei din părți". ● Sfîrșitul lui iulie 1940. Organele Siguranței consemnează „arestarea preventivă a unui lot de comuniști. S-a constatat că în Capitală a luat naștere o asociație comunistă sub denumirea FRONTUL ANTIRĂZBOINIC, similară cu cele dizolvate cum au fost Comitetul Antifascist, Frontul Popular Antifascist și Frontul Păcii ● 30 august 1940. Zi de doliu național pentru țară. La Viena se semnează actul mișelesc, prin care se impune României Dictatul odios, de rupere din trupul țării a părții de nord-vest a Transilvaniei și dată, de Germania și Italia, Ungariei horthyste. La ora 22.30, imediat după semnarea documentelor, de la Londra, prin unde radio, se aude vocea lui Scotus Viatus (pseudonimul publicistului britanic Hugh Setton-Watson) — transmite un Apel poporului român înlăcrimat: „Romani! Azi s-a săvîrșit la Viena o nouă și monstruoasă ciuntire a granițelor românești; prin arbitrajul puterilor Axei, România pierde mai bine de două treimi din [illegible] Așadar, toate sacrificiile [illegible] în războiul trecut, printr-o simplă trăsătură de condei, așa peste noapte, vor fi spulberate. Acestea au fost hotărîte nu în România, ci în străinătate, la Viena. Ne adresăm acum mai ales transilvănenilor. Dacă timp de sute de ani românii ardeleni și-au păstrat cu tenacitate credința și limba, cum pot admite acum să treacă din nou sub jug unguresc, cum pot ei admite acum să-și piardă libertatea". ● 1 septembrie. La Cluj, circa 4 000 persoane, studenți, muncitori etc. au manifestat în cursul dimineții contra cedării. La Sibiu, la amiază, premilitarii și multă populație au manifestat în fața Comandamentului 7 teritorial. La orele 18.30 — o nouă manifestație: circa 2 000 persoane, cu placarde pe care scria „Nici o brazdă! Trăiască Ardealul românesc!" La Timișoara, circa 400 persoane au manifestat contra cedării, în jurul statuii „Lupoaica". La Brașov, circa 6 000 de persoane, S-au ținut cuvîntări, protestîndu-se contra soluției arbitrajului și la statuia lui Andrei Mureșanu au îngenuncheat și au jurat că nu vor lăsa să se ia nici un petic de pămînt. În cursul după-amiezii alți 600 de tineri, muncitori din localitate, au ieșit pe străzile orașului. La Alba Iulia, polul de dor al Unirii, au manifestat 300 de tineri, muncitori de la uzinele Cugir. La București, circa 1 500 de persoane, în majoritate muncitori, au manifestat în cursul aceleiași după-amieze la statuia lui Mihai Viteazul. ● 2 septembrie, orele 22.50, W. Fabricius, ministrul german în România, trimite la Berlin o telegramă. „Situația este în continuare încordată. Are loc (la Cluj — n.r.) evacuarea precipitată a birourilor și locuințelor particulare. S-au transportat și tezaurele bisericești (din) catedrală. Persistă demonstrațiile..." ● 6 septembrie 1940. Este instaurată dictatura antonesciană. ● 28 septembrie Raport al Inspectoratului General al Jandarmeriei: „În noaptea de 23/24 septembrie a.c. s-au răspîndit la Mărășești, Tecuci, Botoșani și Iași, (...) manifeste comuniste. După ce arată cauzele înlăturării regelui Carol al II-lea, criticînd activitatea din acea vreme, trece mai departe, menționînd că s-a instaurat cea mai feroce dictatură, dictatura militaro-gardistă a generalului Antonescu". ● 10 octombrie. Ambasadorul Karl Ritter din Ministerul de externe german trimite la București lui W. Fabricius forma în care să apară Comunicatul oficial referitor la instalarea Misiunii Militare germane în România. ● 13 noiembrie. Decret-lege pentru reprimarea întrunirilor sau manifestațiunilor care urmăresc o acțiune cu caracter de uneltire împotriva ordinii sociale existente în stat. ● 13, 14, 24, 25 noiembrie... Buletinele informative ale Președinției Consiliului de Miniștri semnalează: „Acțiune comunistă". Poliția din Deva a arestat doi agenți comuniști care aveau misiunea de a organiza mișcarea comunistă din județul Hunedoara. În noaptea de 10/11 noiembrie a.c. în orașul Galați s-au răspîndit manifeste comuniste. Se fac cercetări. În noaptea de 6-7 XI a.c. la Bocșa Montană, județul Caraș, au fost arestați trei comuniști. Comitetul local al Partidului Comunist Ilfov a răspîndit un manifest muncitorilor C.F.R. care sînt îndemnați la manifestații în stradă. În noaptea de 4-5 XI, la Iași s-a descoperit o tipografie comunistă. Se răspîndesc manifeste comuniste în care se protestează împotriva ocupației germane și împotriva scumpetei, cerînd salarii pentru muncitori în raport cu prețurile de azi. ● 27 noiembrie. Legionarii asasinează pe profesorul Virgil Madgearu. În aceeași noapte este asasinat și prof. N. Iorga. ● 21 ianuarie 1941. Se aduc la îndeplinire, pe ore, Măsurile luate de Comandamentul Militar al Capitalei pentru înăbușirea rebeliunii legionare. ● 30 ianuarie 1941. Grofu Paul Teleki, ministru președinte ungar, semnează o notă referitoare la Ordinul 70/1941, al Președinției Consiliului de Miniștri maghiari pentru rectificarea numelui de familie deformat (elferditve) trecut în registrele de stat (ofițerul stării civile) sau în registrele de casatorii, pe timpul „dominației străine" (române), precum și al numelor de familie de rezonanță străină... care nume nu au forma corespunzătoare în limba maghiară, iar „purtarea acestui nume jignește sentimentul național..." ● 19 mai 1941. Prefectura poliției Capitalei raportează „Răspîndirea de manifeste comuniste". În cartierele muncitorești C.F.R. Regie, Ciurel și Obor. ● Serviciul special al informației Președinției Consiliului de Miniștri înaintează o Sinteză asupra atrocităților maghiare săvîrșite între 1 septembrie 1940 — 15 mai 1941 în nordul Transilvaniei, cedat Ungariei prin arbitrajul de la Viena cu o populație totală de 2 603 589 locuitori din care 1 304 898 români. Omoruri și asasinate — 919; schingiuiri — 771; bătăi — 8 373; arestări — 13 359; profanări — 117; devastări în masă — 96; devastări răzlețe — 405. ● 22 iunie. Germania declanșează agresiunea antisovietică, la care, împreună cu alte țări, angrenează și România. ● 6 septembrie. Platforma-program a C.C. al P.C.R. **„Lupta poporului român pentru libertate și independență națională".** Fundamentează linia politică și strategică a P.C.R. în vederea răsturnării dictaturii antonesciene și scoaterii țării din războiul antihitlerist. ● 1 ianuarie 1942. Telegramă cifrată: Detașamentul de legătură german pe lîngă Corpul Vînători munte arată că starea morală a trupelor române este foarte încordată. ● Rezoluția C.C. al P.C.R. **„Pieirea sau salvarea poporului român"** — „Prima și cea mai urgentă sarcină a partidului nostru constă în împiedicarea planului criminal al lui Hitler și slugii sale Antonescu de a nimici poporul român prin aruncarea tuturor românilor valizi în război, pentru salvarea hoardelor bestiale hitleriste, care au suferit și suferă infrîngeri catastrofale pe frontul de răsărit..." ● 18 aprilie. Ministerul Afacerilor Interne raportează: „Comuniștii din Capitală — în cadrul acțiunii pentru crearea unui **Front Unic Național de luptă** din elementele democrate și opoziționiste regimului actual — au editat și răspîndit clandestin un buletin de propagandă, intitulat „România liberă". ● 4 ianuarie 1943. Pretutindeni zboară manifeste comuniste. „Sînt scrise de mînă, cu cerneală chimică, multiplicate la șapirograf. Pe a doua pagină a manifestului PLUGUȘORUL MUNCITORILOR!" („Plugul nostru 'nlăcrimat / Și cu durere brodat / Hitler cu tratatele / Ne-a mîncat bucatele / Că pentru-o țeavă de tun / Noi i-am dat ce-aveam mai bun...") ● 17 aprilie. Serviciul special german de informații: „Comunicatul cu privire la întrevederea dintre Fuhrer și dl. mareșal Antonescu a provocat — după cum am anunțat-o — o fierbere extraordinară în cercurile conducerii grupărilor liberală și național-țărănistă. Atît Maniu cît și Dinu Brătianu socotesc că angrenarea României într-un război împotriva puterilor anglo-saxone zdruncină în mod definitiv poziția noastră și înlătură orice posibilitate viitoare de a găsi un compromis cu națiunile care, după opinia lor, au cîștigat virtual războiul..." ● 22 mai 1943. Comitetul Executiv al Internaționalei a III-a publică rezoluția de autodizolvare. ● iunie. Hotărîrea C.C. al P.C.R. privind constituirea Frontului Patriotic Antihitlerist". „Comitetul Central al Partidului Comunist apelează la toți membrii și prietenii partidului nostru, la toți patrioții sinceri să aducă prețuindoni la cunoștința poporului noua platformă de luptă și propunerea partidului nostru făcută tuturor partidelor și organizațiilor patriotice de a forma Comitetul Național de luptă pentru eliberarea țării..." ● 5 noiembrie. Serviciul pentru străinătate al contraspionajului nazist trimite la Berlin, în baza unei telegrame a ministrului german la București, M. von Killinger, o **Notă rezumativă** privind Relațiile României cu Germania. „Situația din România se complică. Odată cu apropierea rușilor, România încearcă să se asigure în privința Angliei și S.U.A. Împotriva convingerii sale de pînă acum, ministrul plenipotențiar german bănuiește că mareșalul Antonescu este la curent cu aceste încercări, căci este imposibil să-i fi rămas ascunse demersurile în această privință..." ● noiembrie-decembrie. Intensă activitate diplomatică românească la Istanbul, Atena, Londra, Cairo, Stockholm pentru ieșirea României din război alături de Germania, pentru tratative de pace, pentru a se reuși o apropiere și discuții între diplomații români și sovietici în capitala suedeză. ● 3 ianuarie 1944. Buletinul informativ înaintat Președinției Consiliului de Miniștri, consemnează Comitetul Central al Partidului Comunist din România, a trimis organizațiunilor în subordinea unele instrucțiuni privind activitatea politică a acestora. **„Față de teroarea deslănțuită de Siguranță, împreună cu agenții Gestapoului, acțiunile P.C.R. trebuie intensificate...."** ● 28 ianuarie. „România liberă" publică „CHEMAREA FRONTULUI PATRIOTIC ANTIHITLERIST". ● 22 martie. Același ziar publică Apelul

„CĂTRE COMANDANȚII DE MARI UNITĂȚI, CĂTRE GENERALII, OFIȚERII ȘI SOLDAȚII ARMATEI NOASTRE!" In vederea răsturnării dictaturii antonesciene, scoaterii României din războiul purtat împotriva Uniunii Sovietice și întoarcerea armelor împotriva Germaniei hitleriste. ● 1 aprilie ora 18,15 Killinger trimite, de la București la Berlin, o telegramă „Chestiune secretă. ...Dacă nu se reușește oprirea rușilor pe linia principală de apărare care s-a stabilit acum, în primul rînd cu arme care să distrugă blindatele, și rușii înaintează spre regiunea petroliferă și spre București, România este obligată să capituleze, ceea ce ar avea ca urmare, probabil, căderea Bulgariei și intrarea (în război) a Turciei. Pierderea regiunii petrolifere ar însemna o catastrofă pentru Germania în ducerea mai departe a războiului". ● 1 mai. Manifestul Frontului Unic Muncitoresc „CĂTRE ÎNTREAGA CLASĂ MUNCITOARE ! CĂTRE POPORUL ROMÂN !" în care se cere „...Pace imediată. Răsturnarea guvernului Antonescu, formarea unui guvern național, din reprezentanții tuturor forțelor antihitleriste. Izgonirea forțelor hitleriste din țară, sabotarea și distrugerea mașinii de război germane ! Sprijinirea Armatei Roșii eliberatoare. Alianță cu Uniunea Sovietică, Anglia și Statele Unite..." ● 3 august 1944, ora 11. Generalul Cornea, comandantul Diviziei de blindate „România Mare", a ordonat ca blindatele care se află în Divizie să fie ocupate (ca) în condiții de luptă de servanți români. Azi dimineață li s-a adus la cunoștință instructorilor germani că nu este nevoie de ei... ● Pe Frontul de Est — marea ofensivă sovietică pe linia Iași-Chișinău. ● 10 august. Platforma lansată de Comitetul Central al Apărării Patriotice pentru salvarea patrioților aflați în închisori și lagăre. ● 23 august 1944. La Palat are loc arestarea mareșalului Ion Antonescu și a lui Mihai Antonescu ● 23 August. **Proclamația către țară.** „Români ! Un nou guvern, de uniune națională a fost însărcinat să aducă la îndeplinire voința hotărîtă a țării de a încheia pacea cu Națiunile Unite... Națiunile Unite ne-au garantat independența țării, neamestecul în treburile noastre interne. Ele au recunoscut nedreptatea Dictatului de la Viena prin care Transilvania ne-a fost răpită..." ● 23 August. DECLARAȚIA GUVERNULUI. „Guvernul care se înfățișează astăzi țării, format din reprezentanții a patru partide politice : Național-Liberal, Național-Țărănesc, Partidul Comunist și Social-Democrat, unite în Blocul Național Democratic, a fost însărcinat de către majestatea sa regele Mihai I să preia conducerea statului... Astăzi dictatura a fost înlăturată. Poporul reintră în drepturile lui..." ● 23 August. Directiva operativă a Marelui Stat Major, semnată de generalul de divizie adjutant Gheorghe Mihail, prezintă misiunile de luptă ale armatei române împotriva trupelor germane. ● 23 August. **Ordinul** transmis Armatei a 3-a de încetare a luptelor împotriva trupelor sovietice și retragerea armatelor 3 și 4 de pe frontul din Moldova. ● 23 August. **Ordin** al comandamentului Armatei 3 pentru trecerea comandamentelor și unităților acestei armate din subordinea comandamentelor germane, încetarea luptei contra forțelor sovietice și retragerea în partea de nord a Dobrogei. ● 23 August. **Ordin** privind încetarea ostilităților cu trupele sovietice și declanșarea acțiunii de dezarmare prin forță a trupelor germane. ● 23 August. **Decret-lege** privind amnistierea deținuților politici antifasciști ● 23 August. **Decret-lege** pentru desființarea lagărelor de internare. ● 23 August. Manifestul Comandamentului formațiunilor de luptă patriotice, care cheamă întregul popor al României libere să lupte împotriva armatelor hitleriste cotropitoare. ● 23 August. Lumea întreagă este preocupată de evenimentele uimitoare din România. Agențiile de presă transmit știri după știri. Telegramele și telefoanele germanilor ocupă aerul Europei cu comunicatele lor despre ceea ce s-a petrecut la București. ● La ora 22,30 generalul Spaicke comunică la Berlin ce s-a întîmplat în capitala României. ● 23 August. Revoluția de eliberare națională, antifascistă și antiimperialistă din România a început. ● 24 August. Străzile Capitalei vuiesc de strigătele vînzătorilor de ziare. A apărut primul număr legal al ziarului **România liberă**, care publică **Declarația Comitetului Central al Partidului Comunist din România cu privire la actul istoric de la 23 august 1944** ● 24 august Participarea României ca a patra țară a coaliției antihitleriste pînă la victoria finală de la 9 Mai 1945 a început, scurtînd cu 200 de zile drama popoarelor.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Ziua decisivă

Pe măsură ce, cu scurgerea timpului, se lărgește perspectiva de cuprindere și de înțelegere a evenimentelor de acum 42 de ani, actul revoluționar de la 23 August 1944 apare ca avînd multiple funcții istorice. El a inaugurat o eră nouă în istoria poporului, făcînd începutul unui proces revoluționar de impresionantă continuitate și aflat în desfășurare și astăzi, a înscris una dintre cele mai minunate pagini în istoria milenară a luptei pentru independența națională și a reprezentat încununarea luptei antifasciste a poporului român. În desfășurarea celui de al doilea război mondial, ca de altminteri în istoria tuturor războaielor, el a fost un eveniment unic prin asocierea unor parametri esențiali ai eficacității militare: niciodată un singur eveniment nu a provocat într-un răstimp atît de scurt (factorul timp) pierderea unor teritorii atît de întinse (factorul spațiu) și a unor efective atît de numeroase (factorul uman) ca cele suferite de Germania hitleristă în urma acțiunii curajoase a României declanșate la 23 August 1944.

Această performanță nu poate să mire dacă se are în vedere că revoluția română din august 1944 a fost pregătită și condusă la victorie de un partid cu o mare experiență politică, ce i-a îngăduit să înscrie în activitatea sa un șir de alte performanțe similare. Să amintim pe cele mai importante : Comitetul Național Antifascist, creat în iunie 1933, cu participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, a fost una din primele organizații antifasciste din Europa. Marea demonstrație de 1 Mai 1939, în a cărei organizare tovarășul Nicolae Ceaușescu i-a revenit rolul decisiv, s-a desfășurat în contextul internațional aflat sub impactul dezmembrării Cehoslovaciei și al ocupării Cehiei de către Wehrmacht (15 martie 1939), într-o perioadă cînd în activitatea guvernelor europene se reflecta Alarma sporește pe măsură ce mareșalului întîrzie să reapară.

Eugen Cristescu, șeful Serviciului secret de informații, și generalul Tobescu, șeful adjunct al jandarmeriei, își dau seama că la Palat s-au petrecut evenimente neobișnuite și se hotărăsc să-i avertizeze pe germani. Dar titularul, Manfred von Killinger, lipsește de la Legația germană (Calea Victoriei 174), este la Snagov. I se telefonează : i se spune că ceva nu este în regulă cu mareșalul Ion Antonescu. „Prostii" răspunde baronul, a cărui aroganță era egalată doar de stupiditatea lui politică. Nu a raportat el, la 10 august 1944, că zvonurile despre o apropiată ruptură între țara sa și România sînt „simple palavre" („Latrinengeruchte" în original) și că „regele garantează alianța cu Germania" ?. Va trage singur concluzia erorilor sale, sinucigîndu-se în localul legației, la 2 septembrie, împreună cu secretara sa, Hella Petrescu, care pare a-l fi preocupat mai mult decît îndatoririle sale politice.

Informat despre cele petrecute la București, Hitler a avut la orele 23,25, o convorbire telefonică cu generalul-colonel Hans Friessner, comandantul grupului de armată german „Ucraina de sud" (dar care lupta acum pe teritoriul României !). Speriat de declanșarea insurecției, Friessner sugerează lui Hitler retragerea trupelor germane pe aliniamentul Carpaților. El, cel care cu douăsprezece ore și cinci minute mai devreme (la orele 11,20) raportase că poate păstra linia Focșani — Brăila, una dintre cele mai puternice poziții de apărare strategică din Europa, își schimbă acum — cînd armata română a întors armele împotriva Wehrmachtului — în chip dramatic aprecierea situației militare din spațiul românesc.

Sugestia lui Friessner este la antipodul vederilor lui Hitler. El vrea să păstreze poarta Focșanilor (aliniamentul Focșani — Nămoloasa — Brăila), pentru a împiedica înaintarea Armatei Roșii în adîncimea sud-estului european și să aibă sub control perimetrul petrolifer de pe Valea Prahovei, fără de care, i-a spus-o și generalului Alfred Gerstenberg, responsabil cu apărarea antiaeriană a acestei zone, „nu mai putem cîștiga războiul".

Exact la miezul nopții (ora 0), sosește directiva lui Hitler : să fie reprimat „puciul" (astfel numește el revoluția noastră), să fie arestați șeful statului român și noul guvern, iar dacă mareșalul Antonescu nu mai este disponibil, un general prohitlerist să la conducerea Consiliului de miniștri. Nicăieri însă pe pămîntul românesc nu se găsește — deși diverse organe hitleriste caută cu febrilitate — nimeni care să slujească — drept marionetă — interesele Reichului nazist.

Dimpotrivă, armata română, avînd alături formațiunile patriotice de luptă, acționează pretutindeni împotriva unităților hitleriste. Atacul lansat de generalul Alfred Gerstenberg — care se lăudase că poate înăbuși rapid ceea ce el descria a fi acțiunea unei „clici înfricoșate" — este respins. Bombardierele lui se năpustesc asupra Capitalei. Palatul, Ateneul, Opera, Teatrul Național, străzile Cimpineanu, Sf. Ionică și altele sînt lovite de numeroase bombe : incendiile se întind, centrul orașului — mai ales — este cuprins de vîlvătăi de flăcări și nori de fum. Dar rezistența românească nu poate fi sfărîmată, chiar dacă în sprijinul lui Gerstenberg sosește direct de la Varșovia generalul Rainer Stahel, cel ce condusese pînă atunci acțiunile de reprimare a insurecției din capitala polonă.

Hitler începe să înțeleagă că asigurările lui Gerstenberg privind „restabilirea" situației au fost simple fanfaronade. Ordonă, la 26 august, să fie menținută sub control Poarta Focșanilor. Dar este cu neputință. Armata română o deschide și realizează astfel un record al istoriei militare : în dispozitivul german se creează cel mai larg flanc deschis cunoscut în războiul modern, o uriașă breșă, deci, prin care forțele sovietice pătrund rapid. Structurile militare ale Wehrmachtului din Peninsula Balcanică se surpă una după alta. În Bulgaria, criza politică, declanșată astfel, va duce la revoluția din 9 septembrie 1944 ; în Croația (devenită după ocuparea Iugoslaviei de către armata hitleristă un „regat") regimul dictatorului Ante Pavelić este zguduit de un adevărat seism —

Hitler acceptă, la 29 august, ceea ce refuzase generalului Friessner în noaptea zilei de 23 august : retragerea trupelor grupului de armate „Ucraina de sud" pe aliniamentul Carpaților. Speră să poată rezista pe crestele munților cu efective reduse și să provoace adversarului pierderi mari așa cum a făcut în Italia, la Monte Cassino. Acolo, deținînd această singură creastă (celebră prin abația din prima jumătate a secolului al VI-lea), care îi străjuie vîrful, unitățile Wehrmachtului au rezistat din februarie pînă în mai 1944, cauzînd aliaților goluri dureroase de fiecare dată cînd acestea au plecat la atac. Hitler vrea ca fiecare creastă a Carpaților să devină un Monte Cassino și ar fi reușit, dacă armata română nu l-ar fi împiedicat să o facă. Din primele ore ale revoluției, prin operația de „acoperire" a frontierelor și a liniei de demarcație impusă prin dictatul de la Viena, trupele române au menținut un cap de pod strategic la nord și nord-vest de Carpații meridionali (sudul Transilvaniei și Banatul) păstrînd astfel controlul asupra pasurilor din acești munți și deschizînd, deci, drumul Armatei Roșii, prin Cîmpia panonică, spre Europa centrală.

Budapesta este în plină agitație. Criză de guvern. Un nou cabinet. Răsună tot mai tare chemarea să fie urmat exemplul României. Perimetrul petrolifer este, așadar, pierdut. Economia de război a Reichului își subtiază considerabil fluxul de sînge negru care o face să funcționeze. Noile aparate de luptă germane — Messerschmitt 262, Heinkel 162, Arado 234 — primele avioane de asalt și de bombardament cu reacție din lume — vor fi lipsite la pămînt de lipsa carburanților. „Cotitura decisivă" în situația economiei de război a Germaniei naziste și, prin urmare, în desfășurarea războiului însuși, astfel va defini, mai tîrziu, ziua de 23 August 1944, Albert Speer, tehnocratul care a condus cu o eficacitate de necrezut industria armamentului celui de-al treilea Reich.

Ministrul de externe, Joachim von Ribbentrop, trage concluziile din catastrofa suferită de Wehrmacht în Europa de sud-est : redactează, la 30 august, pentru Hitler un memorandum, în care îi propune să înceapă sondaje de pace. Führerul se irită : „Este copilăros și naiv să încerci o inițiativă politică favorabilă într-un moment de grave înfrîngeri militare". Își bucureste el la 21 august... La 18 septembrie, va spune lui Ante Pavelić, dictatorul croat, că acțiunea României din august a provocat Reichului o criză la fel de gravă ca deschiderea celui de al doilea front în Franța, odată cu debarcarea anglo-americană din 6 iunie 1944, și ca prăbușirea grupului de armate german „Centru" din Bielorusia. În care istoriografia de după război va vedea o catastrofă de proporțiile celei de la Stalingrad.

„23 August s-a dovedit a fi una din zilele decisive ale întregului război" conclude un eminent specialist, profesorul englez John Erickson.

Comentariile de presă și radiofonice din acele zile dezvăluie uimirea în fața acțiunii de curaj a României. Dar tot așa de uimit a fost Herodot, cînd, singuri între traci, geții au hotărît să reziste împăratului persan Darius I ; tot așa de uimiți au fost contemporanii marilor noștri voievozi, care prin biruințele lor asupra oastei otomane, au făcut să fim singurul popor din Europa de sud-est, intrată sub dominația Porții care și-a păstrat autonomia și, deci, instituțiile politice proprii ; și aceeași uimire se constată și astăzi față de fermitatea cu care România, prin glasul președintelui Nicolae Ceaușescu, apără principiile independenței și suveranității popoarelor, dreptul lor de a-și croi soarta cu-o doresc. Noi românii avem vocație istorică de a uimi lumea prin hotărîrea și bravura cu care ne apărăm bunul nostru cel mai scump : neatîrnarea.

FLORIN CONSTANTINIU ■

Sat sau oraş? Împreună, vetre de înaltă civilizaţie

Romanul de azi şi de mîine

Oraş vechi, dintre cele mai vechi ale Moldovei, şi purtînd numele unui Musatin, municipiul Roman din judeţul Neamţ este vechiul tîrg negustoresc de mici meseriaşi dezvoltat, reclădit, modernizat, cu dragostea şi munca romaşcanilor. - Azi are mai mult de 72 de mii de locuitori, o industrie puternică şi se prezintă vizitatorului ca unul din cele mai frumoase oraşe româneşti. Propulsarea lui în constelaţia marilor centre urbane a început, mai cu seamă, după 1968. Din opt cartiere mari, cîte cuprinde în prezent, cinci sînt cu desăvîrşire noi. Centrul de azi al municipiului va avea, pînă la sfîrşitul actualului cincinal, o minunată dublură. Pe o stradă paralelă se află vechiul centru comercial, alcătuit din case mărunte, fostele prăvălii ale vechiului tîrg de altădată. Acolo va fi „al doilea centru", cum zic, mîndri, romaşcanii. Două din marile blocuri ale acestui ansamblu — ansamblul Ştefan cel Mare — au şi fost date în folosinţă. Încă unul va fi dat pînă la sfîrşitul acestui an. Vor exista, spaţii comerciale pe două nivele. Totul a fost în aşa fel gîndit încît etajul doi al întregului ansamblu va fi în dreptul parterului celorlalte blocuri din oraş. La nivelul străzilor obişnuite, clădirile din Ştefan cel Mare vor fi legate, din loc în loc, prin benzi pietonale încadrate de flori. Vegetaţia va face din ele nişte admirabile grădini suspendate. „Este un proiect unicat la noi în ţară — ne spune tovarăşul Neculai Spiridon, prim vicepreşedinte al consiliului popular — şi va fi, pînă la urmă, perla arhitectonică a municipiului". Însumînd 600 de apartamente şi avînd vreo 20 000 de metri pătraţi destinaţi spaţiilor comerciale şi prestărilor de servicii, noul centru va dispune şi de un cinematograf cu 500 de locuri, căruia i se va alătura un hotel. Acolo va rămîne în continuare centrul comercial al oraşului. Şef de proiect pentru această operă de arhitectură : arhitectul Cristi Constantinescu de la Piatra Neamţ.

Ultimii 21 de ani de transformări fundamentale în chipul întregii ţări au însemnat la Roman construirea mai multor unităţi industriale, un aflux de forţă de muncă — în special tineret — clădirea multor cartiere, adică a peste 15 000 de apartamente în blocuri. În al căror parter spaţiile comerciale şi atelierele pentru prestări de servicii depăşesc 35 000 de metri pătraţi. Şcolile generale şi liceele şi-au sporit sălile de clasă cu 150, a crescut, corespunzător cu noile cerinţe, numărul locurilor în cămine şi grădiniţe. Alături de toate acestea, un cinematograf, un hotel, o Casă de cultură a sindicatelor şi un spital cu 700 de paturi au transformat, treptat, vechiul tîrg într-un municipiu modern. N-a fost obiectiv la care locuitorii să nu participe şi ei cu muncă patriotică, pentru a grăbi momentul dării în folosinţă. Exista un stadion ; s-a mai construit unul : totul prin muncă patriotică. În acest mod s-a realizat şi un cartodrom — zilele trecute a găzduit un concurs naţional — au fost extinse spaţiile verzi şi au fost modernizate parcuri pe o suprafaţă totală de aproape 100 de hectare. Este aici momentul să spunem că vechiul parc al Romanului, „vestit, ca frumuseţe şi mărime, în toată Moldova", cum le place localnicilor să spună, este curat şi îngrijit cu o rară dragoste. Atît de meticulos îngrijit, încît am întîlnit pe cineva căruia i se păre „chiar un pic prea îngrijit". Dragostea localnicilor pentru oraşul lor, oricît ar fi de mare şi de apropiată metaforei şi poeziei, are şi expresii prozaice în documentele primăriei. Nu însă mai puţin expresive. Numai în 1984 şi 1985 valoarea lucrărilor prestate de cetăţeni a fost de 265 de milioane de lei.

Întreaga modernizare a municipiului a fost gîndită de la început în ansamblu. Şi a fost gîndită bine de gospodarii urbei. Aşa încît n-au trebuit adăugate pe parcurs lucruri uitate iniţial. A urmat realizarea marelui proiect pe etape. Construcţiile vechi, valoroase din punct de vedere istoric şi arhitectonic, au fost încorporate cu multă grijă în noul peisaj. S-a întîmplat, de pildă, astfel cu biblioteca municipală, cu muzeul, cu şcoala de muzică sau cu Liceul **Roman Vodă**. Tratată unitar, sistematizarea Romanului a respectat rădăcinile existenţei sale şi a mers pe o linie de continuitate în îmbinarea elementelor moderne cu tradiţia. „Toate machetele şi schiţele de sistematizare au fost discutate şi definitivate cu cetăţenii oraşului, care au venit cu idei, cu propuneri, ne spunea tovarăşul Neculai Spiridon. Oraşul de azi este cu adevărat opera locuitorilor săi." Aşa se face că nimeni nu s-a atins, spre exemplu, de vechiul cartier al grădinarilor. Dacă municipiul are o seră modernă, nu înseamnă că ar fi şi suficientă. Buna aprovizionare a oraşului cu legume şi zarzavaturi — „avem verdeţuri şi iarnă" — o asigură tot grădinarii din cartierul Bucovina, pe parcursul întregului an.

În ce priveşte zidirea noilor case, în acest oraş de ses, de la confluenţa rîurilor Moldova şi Siret, unde „oamenii au construit întotdeauna preferînd lumina, nu umbra", — cum ne spunea inginerul Dănuţ Nicolae Marin, directorul Antreprizei de construcţii montaj Roman — în ultimii 15 ani, fiecare bloc a fost tratat ca un unicat şi fiecare are povestea lui. De la cele cu un singur etaj, pînă la cele cu unsprezece, jocul volumelor a făcut bine jocul celor ce fugeau de monotonie. De la an la an, s-au perfecţionat şi modalităţile de lucru ale constructorilor. Azi, finisările interioare mecanizate permit creşterea calităţii lucrărilor, iar şi pe aceea a productivităţii (cu 40 la sută), iar o scară de bloc este gata în numai zece zile, în loc de douăzeci şi cinci.

Ritmurile vieţii moderne au pătruns peste tot în existenţa oamenilor .acestui fost orăşel în care părea a nu se întîmpla nimic. Industrie n-a avut. În afară de cazul în care am considera industrie un arsenal al armatei, care arsenal, după război, făcea cărute. Chiar aşa : cărute. Acum se produc strunguri carusel, cu magazie de scule, cu comandă numerică şi cu program. Romanul dă aproape întreaga producţie de maşini pentru prelucrarea lemnului. Aceste maşini au obţinut medalii la toate tîrgurile internaţionale la care au fost prezentate. Ele sînt produse de o întreprindere care a plecat de la vechiul arsenal... de cărute. La Roman, în cadrul Întreprinderii de tevi, există unicul laminor de 20 de toli din ţară. În prezent, respectiva întreprindere este unitatea cu cel mai mare volum de producţie marfă industrială din judeţul Neamţ. În curînd, va face şi tevi inoxidabile. Produce tevi pentru industria nucleară, pentru apă grea, pentru autoturisme, pentru biciclete, tevi de extracţie şi montaj, cazane. Romanul exportă pe toate meridianele lumii. Un sfert din tot ce produce este destinat comerţului exterior : strunguri, tevi, maşini pentru prelucrarea lemnului, tricotaje, fire şi fibre poliamidice şi multe altele, pînă la produse ale micii industrii şi ale cooperaţiei meşteşugăreşti.

Vechiul tîrg al lui Roman I a devenit, mai ales prin dezvoltarea din ultimii douăzeci de ani, unul din cele mai moderne oraşe ale României socialiste.

DORIN GHERGHINESCU ■

Avrig — putere şi adevăr

Drumul de la gară pînă în centrul comunei trece, la Avrig, pe alături pe cîmp. Cîmp bine îngrijit şi plin de oameni. Apoi, cotind spre dreapta, drumul te mai poartă şi prin faţa unor blocuri noi şi, apoi, prin dreptul unor case bine zidite, sănătoase, case de gospodari adevăraţi, înconjurate de grădini şi acareturi. Cam acestea sînt primele lucruri ce se oferă privirii de la bun început. Dacă ai vreme de umblat, poţi afla şi vedea că Avrigul mai înseamnă şi Mîrşa (aşezare cu nume de primă mărime în industria noastră constructoare de maşini) mai înseamnă şi încă alte trei sate — Bradu, Glimboaca şi Săcădate. Cei care muncesc aici şi-şi împart zilnic traiul între industrie (unde lucrează 90 la sută din populaţia activă a comunei) şi agricultură (care-i cuprinde în proporţie de sută la sută pe oamenii apţi de muncă ai Avrigului) sînt vreo 15 000. Comună mare, aşadar, printre cele mai mari din ţară, comună cu un puternic potenţial industrial (producţia anuală este de opt miliarde lei), dar şi cu rezultate remarcabile în cultivarea pămîntului şi creşterea animalelor. Comună cu tradiţii puternice, unele de dată mai veche (în 1912 era prima comună electrificată din Transilvania), altele de dată mai recentă (aici, la noua Întreprindere de sticlă, a fost produs pentru prima dată cristalul românesc). O comună, în sfîrşit, bine gospodărită, care nu-şi pune problema lucrătorilor calificaţi pentru industrie, dar nici pe cea a lipsei de forţă de muncă în agricultură, o comună harnică şi frumoasă, o comună în care reala bunăstare se simte la ea acasă.

Toate aceste lucruri mi le spune, dintr-o suflare, primarul Nicolae Tarcea, fără a uita să adauge că el însuşi a fost cucerit de înfăţişarea acestei localităţi, de viaţa plină şi civilizată ce domneşte aici, atunci cînd a venit, în urmă cu şase ani, de la Sibiu. A stat vreo doi ani pentru a fi sigur că nu se înşeală, că nu vîrsta lui tînără îl îndeamnă să devină avrigean, ci înţelepciunea. După care s-a decis, aducîndu-şi aici soţia — învăţătoare — şi cei doi copii de şcoală. Acum, în rînd cu acei care l-au deşemnat a-i conduce, creşte şi predă animale pe contract, lucrează pămîntul gospodăriei sale şi se bucură de prezenţa constantă, în casa lui de ţară, a apei calde şi a gazelor.

În 1965, toate localităţile care compun Avrigul de azi, abia dacă numărau 4 000 de oameni. Traiul era liniştit pînă la graniţa cu monotonia (şi chiar dincolo de ea). Apoi a început procesul de industrializare — proces intens, aflat şi astăzi în plină desfăşurare, (dovadă sînt investiţiile prevăzute pentru acest cincinal — două miliarde lei). Departe de a tulbura traiul avrigenilor, industria a adus bogăţie în casele acestora. Apoi — şi în casele celor veniţi spre a se stabili în Avrig şi pentru care s-au construit peste 1 200 de apartamente. Şi agricultura— modernă, intensivă, aşezată pe baze ştiinţifice — şi-a accelerat mersul. Două cooperative agricole de producţie (cu rezultate tot mai bune de la un an la altul) un S.M.A. puternic, un complex avicol şi de creştere a iepurilor, o staţiune de cercetare, selecţionare şi creştere a porcilor... Totul a fost clădit cu temeinicie, luînd ca pildă felul de-a fi al oamenilor şi bizuindu-se pe acest fel de-a fi.

Care sînt aspectele care s-ar cuveni reliefate pentru a scoate în evidenţă bunăstarea celor din Avrig — îl întreb pe Dan Daniel, vicepreşedintele Consiliului popular comunal — în afara evidentei frumuseţi a aşezării, a grijii cu care sînt

întreținute casele, gardurile, grădinile, străzile ? Interlocutorul meu nu stă mult pe gînduri. E chiar de-aici, din Glimboaca, și cunoaște bine rosturile ținutului, deveninea acestuia. Întîi de toate, zice el, trebuie vorbit despre veniturile mari ale avrigenilor, rezultate atît din munca prestată în unitățile industriale, cît și din aceea de la C.A.P. și de pe loturile în folosință. De aici plecînd, este normală aspirația noastră spre un trai cît mai civilizat. Am rezolvat în bună parte alimentarea cu apă, am extins rețeaua de canalizare (cu 7 kilometri în ultimul an), avem în construcție o stație de epurare a apei. Totul — cu contribuția, în muncă și în bani, a cetățenilor. Mai departe. Vă spune ceva faptul că, anual, Cooperativa de producție, desfacere și achiziție a mărfurilor realizează peste 150 milioane lei ? Sau că există circa o mie de autoturisme în comună ? Sau că, anual, 10—15 familii își construiesc, cu sprijinul statului, case noi, cu etaj? Iar asta, rețineți, în condițiile în care ritmul construirii de locuințe în blocuri se menține, an de an, la nivelul de 200—400 de noi apartamente. Omul al cărui nivel de viață este în continuă creștere — adică omul din Avrig sau din orice altă parte a țării — visează continuu la mai bine. Și pune mina la lucru pentru a ajunge la acest mai bine. Are, în permanent în față ceea ce a realizat pînă în prezent și știe că, dacă acestor realizări li se vor adăuga altele, va trăi și mai bine, și mai aproape de ceea ce și-a dorit dintotdeauna. Care dintre locuitorii Avrigului de acum 21 de ani se gîndea că vom atinge prosperitatea de azi ? Că astfel va arăta comuna și gospodăria lui, și casa lui ? Poți număra pe degetele de la mîini casele în care nu există, momentan, băi. Apoi, mai sînt și alte lucruri de remarcat, ținînd tot de bunăstare. E vorba de setea de învățătură și cultură a celor de-aici. Să nu uităm că Avrigul este locul de naștere al lui Gheorghe Lazăr. Și să nu uităm nici marea artă și cultură populară a zonei, reprezentată azi, ca să ofer un singur exemplu, bine cunoscut întregii țări, de Marioara Spiridon. Școlile noastre au profesori bine pregătiți, iar părinții se arată foarte atenți la felul în care le sînt instruiți copiii. Cu un cuvînt, viața Avrigului, a acestei comune de la poalele Făgărașului, nu se deosebește, în esență — dar nici chiar în multe amănunte — de aceea dintr-un oraș cu pretenții și împliniri.

Aveam să mai aflu multe alte lucruri despre hărnicia avrigenilor, despre străduința lor de a-și face viața cît mai îndestulată. Aici — nu demult — cineva a încercat să demonstreze că, în chiar această zonă, pot fi cultivate legume în solarii. La început a fost privit cu neîncredere, pînă cînd rezultatele au început a fi vizibile, iar pilda acelui gospodar a fost urmată de mulți, foarte mulți alții. Încă o problemă a fost luată, prin trudă și inventivitate, depășită. Cît despre viitorul Avrigului ? E suficient să spunem că se va crea, la Întreprinderea de sticlă, o nouă linie de producere a cristalului, că se vor efectua lucrări de extindere și la Întreprinderea mecanică Mîrșa și că, în amonte de Avrig, va începe să producă energie electrică o hidrocentrală de 14,2 MW pentru a înțelege că stadiul actual de dezvoltare a comunei va fi, la sfîrșitul acestui cincinal, considerat ca mult depășit. Ba, oamenii de-aici, sensibili de fel, vor să repună în activitate și o veche turbină de 50 kw, o turbină-obiect de muzeu (dar nu și inutilă), acea turbină care, în urmă cu peste șapte decenii, a adus aici primul fir de lumină. Dar a trebuit să treacă după aceea încă destulă vreme, să curgă apă multă pe Oltul din preajmă pentru ca lumina cea adevărată — lumina civilizației și a bogăției — să înăluie această așezare de oameni vrednici.

D. M. ALEXANDRU ■

Gustul ieșirii din anonimat

„Centrul civic este gîndit și realizat de noi. Am introdus apă curentă, prin cădere liberă, din izvoare captate. Totul doar cu munca oamenilor. Nici un leu de la buget ! Tot așa am asfaltat principalele șosele ale comunei și am amenajat toate șanțurile cu dale de beton. În sate, podețele sînt la fel. Și sînt foarte frumoase, au laturile de fier forjat. Tot numai noi, cu meseriașii din comună, am construit și sala polivalentă cu 500 de locuri". Se cuvine să spunem că omul de la care aflam toate acestea, primarul Florin Ștefan Gădea, este și proiectantul sălii polivalente. Nu este însă singurul său proiect. Cu consătenii lui și cu aceeași ambiție de a nu cheltui din banii statului, a făcut un admirabil stadion, ca și satul de vacanță Crăciunoaia. „O bătrînică din satul Vascani, fiindcă nu avea urmași, a lăsat moștenire satului ei tot ce avea. Crăciunoaia este numele ei". S-a muncit mult acolo, „sub pădure", dar, de ani de zile, satul de vacanță încintă vara, serii multe de copii care au terminat anul școlar cu note bune. Fiecare serie stă o săptămînă, sub îngrijirea profesorilor. Casa are bucătărie, sală de mese, beci, fîntînă cu cumpănă, faz cu pește, un grup de căsuțe cum rar poți să vezi, terenuri sportive și grădină de legume, de care îngrijesc elevii.

Zestrea noastră economică și edilitar-gospodărească — ne spune primarul — a crescut cu 42 de milioane de lei între 1982 și anul trecut, iar din acestea 11 milioane au fost date numai de munca voluntară necalificată a cetățenilor. Fiecare obiectiv s-a realizat cu economii față de deviz între 18 și 30 la sută".

Tot datorită stăruinței lui Florin Ștefan Gădea, care este primar din 1968, s-a restaurat și palatul domnesc, devenit Muzeul „Al. I. Cuza". Doi ani de zile, ne spune muzeograful Petre Irinciuc, primarul și-a început ziua de muncă aici și aici și-a încheiat-o. Palatul, incinta, clădirile din jur s-au restaurat cu venerație, au fost adunate obiecte de mare valoare, s-au plantat pomi. Primarul, cînd a plantat la el acasă patru pomi, aici a pus douăzeci. A cîștigat la un concurs „Lupta pentru pace" 25 000 de lei și i-a donat muzeului. Un covor de la bunici l-a donat de asemenea, așa cum a donat și costumul lui național primit ca dar de nuntă, după obicelul satului în care s-a născut, satul Husi, din comuna Preoțești, județul Suceava.

Multe lucruri frumoase au făcut oamenii din Ruginoasa în comuna lor. Aproape jumătate dintre ei, cînd și-au făcut case noi, au adoptat „casa tip Gădea," cum le place să spună. Este alt proiect al primarului. „Eu am fost învățător. Aici în comună, la Dumbrăvița, ne spune acesta. Dar, înainte de a-i învăța eu pe alții, am învățat, la școala normală Vasile Lupu de la Iași, pînă și cum să fac o aducțiune de apă și o instalație de termoficare. De acolo știu cum să țin o casă și cum s-o fac, la nevoie, pentru că am învățat ce înseamnă arhitectura rurală românească, am învățat să dau țăranului ce știu și să învăț mereu de la el. Casa făcută de mine respectă deopotrivă tradiția locală și rigorile sistematizării moderne. Are, de la beci pînă la bucătărie de vară și garaj, tot ce-i trebuie săteanului de la noi".

Și oamenilor le-a plăcut această gospodărie.

Ruginoasa este de multă vreme o comună care nu mai suportă anonimatul. Cînd Cuza a făcut prima împroprietărire, din moșia lui a făcut-o. Aici. Și aici au venit 100 000 de săteni să-i mulțumească „domnitorului țăranului român", cum îl numeau. I-au adus ofrandă o pîine pe care n-o puteau duce decît 20 de oameni. Au jucat cu domnitorul Hora Unirii.

Azi țăranii de la Ruginoasa, aflați în competiția agriculturii moderne cu cei mai harnici gospodari din țară, obțin producții cu care se pot mîndri pe drept cuvînt. „La producția de lapte, numai cu doi litri sîntem mai prejos decît deținătorii locului întîi pe țară". Jumătate din valoarea întregii producții agricole o dă zootehnia.

Moștenitorii celor ce au jucat în horă cu Alexandru Ioan Cuza au păstrat, ca pe-o emblemă, orgoliul lor de dansatori. Multe ar fi de spus despre căminul cultural, despre cineclub. Dar să notăm măcar că „Ansamblul de dansuri al celor trei generații din Dumbrăvița" a obținut locul întîi pe țară la toate edițiile Festivalului Național „Cîntarea României" și a fermecat mii de spectatori în toate țările prin care a făcut turnee. Cei 86 de dansatori îl au ca instructor pe Florin Ștefan Gădea, fostul învățător al satului, care a jucat el însuși 20 de ani în formație. Nu l-a împiedicat nici faptul că ajunsese primar, așa cum nu l-a putut opri nici piciorul rănit în timpul războiului. Iar oamenii de omenie i-au fost și i-au rămas aproape. Începînd și sfîrșind, zi de zi, o viață întreagă, o viață care n-a fost deloc ușoară, cu învățătoarea Georgeta Gădea care a crezut mereu în gîndul lui bun și în șansa de a-l realiza, soția alo cărei catifelări sufletești l-au ajutat să uite toate asprimile lumii.

Că la Ruginoasa formația de teatru este alcătuită numai din țărani, sau că aici se produc minunate costume pentru întreaga zonă a Moldovei căreia îi sînt proprii, întru păstrarea intactă a unei tradiții, toate acestea și multe altele sînt lucruri firești în comuna ieșită de mult din anonimat și a cărei monografie în curs de apariție — 400 de pagini, cuprinzînd bogate și inedite culegeri de folclor — este semnată de Florin Ștefan Gădea.

De zece ani, pînă în 1985, după cum ne spune primarul, Ruginoasa a ocupat mereu locul I pe județ în întrecerea dintre comunele ieșene. Deținătoare a locului I pe țară și a „Ordinului Muncii clasa I" din 1982 pînă în 1985, recent comunei i s-a decernat și titlul de „Erou al Muncii Socialiste".

DORIN GHERGHINESCU ■

Cetățile Albei

— Tovarășă Angela Bota, sînteți președinta Consiliului municipal Alba Iulia al Frontului Democrației și Unității Socialiste. Am trecut deseori prin Alba Iulia, și am avut de fiecare dată, ca și-acum, senzația de nou, de proaspăt, chiar dacă orașul, oum se spune, continuă să respire istorie.

— Orice călător prin Alba Iulia se simte învăluit de istorie, de o istorie al cărei erou central a fost și rămîne poporul. În ceea ce privește istoria pe care o durăm noi, cei de azi — din dorința de a însemna cu rodnicie trecerea noastră prin timp —, să începp prin a spune că s-a construit mult — peste 18 000 de apartamente în ultimele două decenii — și frumos, că tot astfel se va construi și în continuare. Aceste zidiri, în care s-au investit multă muncă, inspirație și importante fonduri, sînt destinate, se înțelege, sporirii bunăstării oamenilor, autori și beneficiari ai acestei opere. Este, de aceea, cum nu se poate mai normal să mizăm, clipă de clipă, pe participarea lor la acțiunile menite tot mai bunei gospodăriri a municipiului.

— Ce ați întreprins, la nivelul organismelor care alcătuiesc F.D.U.S., pentru larga antrenare a cetățenilor la realizarea a tot ce vă propuneți ?

— Am reușit, în primul rînd, să facem din „Tribuna democrației" o modalitate de dialog deschis, eficient între oamenii orașului și edili.

— Dar nu era normal ?...

— Știu ce vreți să spuneți, că aceasta este, de fapt, chiar rolul „Tribunei democrației" și n-am făcut nimic ieșit din comun. Nici nu afirm acest lucru, spun doar că la noi „Tribuna democrației" este, realmente, ceea ce îi spune numele. Și asta datorită încrederii în efectele acestui schimb deschis de opinii, în cadrul căruia reprezentanții municipalității se conduc după vechile dar neuitatele cuvinte ale lui Bărnuțiu — țineți cu poporul ca să nu rătăciți.

— Frumos spus, dar cum se concretizează aceste idei ?

— Iată un exemplu : la Casa municipală de cultură, în primăvară, în fața citorva sute de oameni, au fost aduse și supuse dezbaterii niște schițe de sistematizare. Cetățenii au făcut observația, între altele, că în cartierul Ampoi n-au fost prevăzute o școală și o grădiniță de care era neapărată nevoie. Propunerea a fost imediat luată în considerație. Ca și aceea privind realizarea unui strand la Mureș, în „orașul de jos". Tîn minte că, atunci cînd s-a discutat această problemă, cîțiva dintre cetățeni au zis că ei se vor ocupa de bunul mers al lucrărilor, antrenîndu-i și pe muncitorii de la întreprinderea din zonă. În prezent, acolo se lucrează. La fel în cazul locurilor de joacă pentru copii și, în general, în toate cazurile. Întîlnirile cu oamenii muncii trebuie să țină cont, pentru a fi cu adevărat utile, de marea primejdie a formalismului. Dacă notezi ceea ce afli într-un carnet pe care apoi, fi ratăcești, nu faci decît să strici, să-i înlături din jurul tău tocmai pe cei care te pot sprijini cu adevărat.

— Am pornit discuția de la starea de nou a orașului...

— Și tot aici ar trebui s-o încheiem, ea fiind definitorie pentru Alba Iulia. „Orașul de sus", cum îi spunem celui nou, are încă foarte multă nevoie de intervenția constantă a cetățenilor mai ales deoarece aceștia vor să-și facă un cartier conform gusturilor lor. Și sînt foarte pretențioși. Ei știu bine că, pînă cînd un cartier „se așază", trebuie muncă, nu glumă, trebuie ingeniozitate, participare a tuturor. Iată, e un sentiment reconfortant pentru oricine să vadă cum, în noile cartiere, se transportă pămîntul cu basculantele, se nasc peste noapte grădini, apar copaci, flori, de jur împrejurul blocurilor se ivesc parcuri, cele care, peste timp, vor da acea plăcută impresie de cartier îngrijit, în care oamenii vor să se așeze statornic.

— Nu așa voiam să vă întreb, de fapt. Am străbătut, la pas, străzile cele vechi ale cetății, am trecut pe lîngă impunătoarele clădiri și monumente de-acolo. Totul e curat, vădind grijă pentru conservarea acestui patrimoniu arhitectural, pentru emblema orașului.

— Există o grijă aparte pentru monumentele istorice, și nu doar pentru întreținerea, dar și pentru punerea lor în valoare. Am realizat frumoase panouri indicatoare de popularizare la toate intrările în oraș, ne-am pus problema stabilirii unui traseu turistic. Aici au fost de ascultat și de luat în considerație propunerile cetățenilor, chiar dacă ele au putut părea inițial prea îndrăznețe. Cineva spunea, de pildă, că ar fi interesant dacă s-ar organiza plimbări cu... barca, în prealabil urmînd a fi amplut cu apă șantul de apărare din jurul cetății. Nu era, desigur, o soluție (grija noastră ceea mai mare fiind aceea de a nu expune vechile zidiri unei prea rapide deteriorări), dar, plecînd de-aici, ne-am gîndit la un traseu care să străbată și acel șanț, prilej pentru turiști de a vedea mai de aproape zidurile cetății. În ceea ce privește curățenia exemplară din această zonă, ea ni se pare normală dacă avem în vedere că acei care se îngrijesc de întreținerea străzilor și monumentelor (fără a uita vreodată să așeze flori pe treptele ce duc spre obeliscul din fața marii porți a cetății), sînt elevii liceelor din oraș, și în special cei ai Liceului „Horea, Cloșca și Crișan".

— Acum, în preajma sărbătorii de la 23 August, făcînd bilanțul realizărilor obținute de poporul nostru în direcția făuririi, în deplină libertate, a propriei sale bunăstări, putem consemna cu satisfacție că și Alba Iulia este una dintre așezările țării a cărei înfățișare vorbește de la sine despre rodnicia epocii pe care o străbatem ?

— Și, aș adăuga, nu numai înfățișarea orașului, ci mai ales viața oamenilor muncii spun multe despre această bunăstare. Faptul că nu există unitate economică lipsită de dispensar medical, că toate căminele de copii sînt în grija întreprinderilor ce beneficiază de mari gospodării anexe (care asigură și produsele necesare cantinelor și chioșcurilor alimentare), că o serie de blocuri al căror confort este socotit astăzi necorespunzător au început a fi amenajate, urmînd să atingă gradul întîi de confort, totul vorbește despre credința noastră, a celor ce trăim și muncim în **Epoca Nicolae Ceaușescu**, că nimic nu este făcut o dată pentru totdeauna, că perfectibilitatea și deschiderea spre nou, spre mereu alte împliniri reprezintă liniile de forță ale timpului nostru. Noi durăm nu o civilizație a betonului, oricît de frumos l-am orîndui în chipuri cît mai a omului liber, aproplindu-și natura pentru a-i da noi dimensiuni, a omului care s-a deprins să clădească în libertate și să-și întemeieze bunăstarea conform dorințelor sale, visurilor pe care le vede prinzînd viață clipă de clipă.

DAN MUCENIC ■

Testul norvegian, agreabil și util

De la trimisul nostru special la Oslo

Expediția nordică a fotbalului românesc s-a încheiat așadar fără nici o victorie. Rezultatele, și jocurile desigur, se cer analizate separat, dar „purtător de cuvînt" este, cum e și firesc, rezultatul primei reprezentative.

Cum echipele olimpică și de tineret au evoluat în aceeași zi și de la aceeași oră dar pe stadioanele din Trondheim și Steinkjer, orașe aflate la peste 600 km, și respectiv 700 km de Oslo, voi rezuma acest comentariu numai la meciul pe care l-am văzut. Deși s-a numit amical acest meci n-a avut deloc acrul unei întîlniri de vacanță. Lucrul era de așteptat întrucît ambele reprezentative se află în linia dreaptă a pregătirilor pentru debutul în preliminariile Campionatului european : echipa noastră cu Austria, pe 10 septembrie, la București, iar Norvegia, cu două săptămîni mai tîrziu, tot pe teren propriu, în compania R.D.G. A fost un meci frumos dar destul de disputat și care — din punctul nostru de vedere — și-a atins pe deplin scopul. Acesta era tocmai de a verifica starea fizică a jucătorilor din lot și acumulările făcute în perioada pregătirii de vară. De regulă se spune că la astfel de meciuri scorul este mai puțin important, deși, tot mai mult, în condițiile actuale, fotbalul internațional se alimentează și progresează prin rezultate, prin palmares — indiferent de caracterul oficial sau amical al întîlnirilor. Am fi nedrepți dacă n-am spune că acest 2—2 ne satisface, asta deoarece Norvegia n-a pierdut nici un meci în acest an. Iar, ca semn ai progreselor înregistrate de fotbalul norvegian (asemenea întregului fotbal nord-european) adversara noastră de azi a fost aleasă în primăvară ca parteneră de joc de către două echipe ce aveau să evolueze la turneul final din Mexic : Argentina și Danemarca. Ambele au înclinat steagul, la același scor, 0—1, în fața egalilor noștri de astăzi, iar dintre învingătorii celor două finaliste ale Campionatului mondial impotriva noastră au evoluat nu mai puțin de 7.

Despre „filmul jocului" desigur că la ora cînd cititi aceste rînduri veți fi putut afla destule amănunte. Aici aș vrea doar să subliniez că la pauză scorul putea fi 5—0 în favoarea noastră — și asta socotind doar ocaziile imense ale lui Bumbescu (aproape cu mîna pe stîlpul din dreapta portarului, trage peste poartă în min. 28) și Mateuț (min. 27 vrea de la 6 m să dea mingea printre picioarele portarului și min. 42 sut în bară).

Odată cu acest meci se declanșează, așadar, un nou start al echipei naționale. Acest start se află sub semnul continuității, meciul cu Norvegia confirmînd că progresul unei echipe reprezentative este mai sigur în condițiile unei experiențe de tip cumulativ, în care lucrurilor bune deja dobîndite li se pot adăuga altele, ivite în orizontul fotbalului intern. Prin jocul cu Norvegia s-a obținut o nouă confirmare a unui cîștig important al fotbalului nostru și anume acela că jucătorii noștri — considerați multă vreme doar talentați, dar „fără vină" și deloc dispuși la efort și angajament fizic —, s-au maturizat foarte mult din toate punctele de vedere, sînt predispuși să-și asume rigorile aspre ale fotbalului actual, au început să simtă că marea performanță cere multe sacrificii, cu ei putîndu-se acum lucra și pregăti un meci destul de ușor chiar în perioade foarte scurte, cum au fost și aceste două zile dinaintea meciului cu Norvegia.

Chiar dacă n-am învins (să nu uităm că ne aflăm doar după o etapă de jocuri oficiale în campionat) evoluția din seara asta (mai ales din prima repriză, întrucît înlocuirile după pauză au avantajat fizic echipa Norvegiei) ne dă speranța că în cele trei săptămîni cîte au mai rămas pînă la meciul cu Austria se vor putea repune la punct și acele „automatisme de joc" care dau cap și coadă evoluției unei echipe pe tot parcursul meciului. De altfel, acest meci cu Norvegia nu a fost tratat nici o clipă doar ca o simplă reciprocitate — revanșă la întîlnirile desfășurate la noi. Nortul că în acest start spre toamnă fotbalul nostru pare că și-a strîns rîndurile și că este mai unit ca oricînd. Prezența la conducerea loturilor a antrenorilor „celor patru" din frunte ai fotbalului nostru este simptomul unui fapt îmbucurător și pe deplin justificat — și anume că experiența cea mai valoroasă acumulată la echipele de club fruntașe începe să fie orientată spre echipele reprezentative — locul spre care trebuie să conveargă — cum se întîmplă — așteptările adevăraților iubitori și susținători ai fotbalului nostru și tot ce este mai bun din punct de vedere profesional la nivelul cluburilor noastre fruntașe.

Au marcat Osvald (min. 25), autogol, și Hagi (min. 35) pentru echipa noastră care a avut următoarea alcătuire : Moraru (Lung min. 46) — Rednic, Bumbescu (Nicolae — min. 46), Belodedici, Ungureanu — Mateuț, Bölöni, Klein, Hagi — Pițurcă (Lăcătuș, min. 46), Cămătaru (Damaschin, min. 68).

Un gînd frumos — de la mai multe și la mai bune — pentru Klein, Hagi și Mateuț care azi au împlinit 50, 30 și respectiv 20 meciuri în prima reprezentativă a țării.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Fotbal, divizia A

A început să se joace pe... puncte!

Start în ediția a 69-a a campionatului de fotbal, divizia A. Privită strict prin prisma rezultatelor (șase victorii ale gazdelor, un egal previzibil la Petroșani și victorii în deplasare obținute de Steaua și Dinamo), prima etapă ne apare ca una obișnuită, una din lungul șir al disputelor care antrenează cele 18 echipe de frunte ale fotbalului nostru. Și, totuși, prima etapă este prima etapă : ea poate spune destule privind modul în care acumulările din perioada de pregătire și-au vădit roadele în aceste meciuri de debut, cînd au fost puse în joc ambele puncte. Am apelat — pentru a prinfi informații mai amănunțite în această direcție — la observatorii federali care au fost prezenți pe cele nouă stadioane unde au avut loc meciurile etapei inaugurale, observatori împărțiali, cunoscători ai jocului formațiilor pe care le-au urmărit nu doar duminică, ci și în perioada verii și în trecutele campionate. Le dăm cuvîntul.

OȚELUL GALAȚI — VICTORIA BUCUREȘTI **(Dan Ionescu)**

Meci frumos, organizare de excepție pe un stadion, cel gălățean, care este un fel de stadion „Steaua" în miniatură. Doi foarte buni antrenori — C. Rădulescu și D. Nicolae-Nicușor — au realizat, cu echipele lor, lucruri frumoase în perioada verii. Oțelul pare o echipă cu vechime pe prima scenă a fotbalului, echipă tenace avînd în Vaișcovici un om de bază. Victoria, pe de altă parte, este cu totul alta decît în campionatul trecut, cînd a luptat pentru a evita retrogradarea. Putea, duminică, să și înscrie dacă, la 0—0, Augustin (în eclipsă evidentă de formă) u rata incredibil. Și încă o remarcă la gălățeni : Agiu. Jocul, pe ansamblu, nu a părut a se desfășura între o nou-venită în divizia A și o echipă care s-a chinuit să rămînă între primele din țară. Rod, firește, al disciplinei în pregătiri. Oțelul va crea, sînt convins, multe probleme și în deplasare.

FLACĂRA AUTOMECANICA MORENI — CHIMIA RÎMNICU VÎLCEA **(Gheorghe Ene)**

Din punct de vedere al pregătirii fizice, ambele echipe au arătat destule lucruri bune. Nu însă, și în domeniul pregătirii tehnico-tactice. Să recunoaștem, amîndouă au loturi destul de subțiri. Chimia mi s-a părut sub valoarea campionatului trecut, poate și datorită faptului că mizează pe destui jucători virstnici, care fac cu greu față regimului de efort intens (Carabageac, Bașno, Preda etc.) — **Cum s-a mișcat Dudu Georgescu ?** — Bine. Chiar foarte bine, dovadă și golul reușit. — **S-au acordat cam multe cartonașe galbene (șase), și unul roșu, singurul din această primă etapă. Cauzele ?** — Cele mai multe au fost acordate pentru protestele la deciziile arbitrului Cr. Teodorescu, mereu pe față. Cît privește cartonașul roșu acordat lui Mateescu, el a fost arătat cu numai două minute înainte de finalul partidei. Mateescu avea de executat o lovitură liberă, și, chiar în fața arbitrului, l-a călcat pe picior pe Verigeanu. Deoarece primise anterior un cartonaș galben, decizia de eliminare e justă. Jocul a fost, e drept, mai aspru după ce echipa din Moreni a preluat conducerea, datorită, desigur, faptului că noua promovată și-a dorit mult victoria, în vreme ce vîlcenii nu se împăcau cu gîndul de a pleca de acolo fără un punct.

JIUL PETROȘANI — SPORT CLUB BACĂU **(Petre Mihăescu)**

Deplină sportivitate, arbitraj bun. S.C. Bacău a fost mai bine orientată pentru un joc în deplasare, apărîndu-se foarte bine și efectuînd un marcaj sever și continuu. Jiul dispune de un lot încă insuficient de omogen în privința valorii componenților săi. Cel mai bun din echipă a fost Mulțescu, autorul golului petroșenenilor în urma unei lovituri libere inteligent executate. După înscrierea golului, cei de la Jiul n-au știut să păstreze rezultatul. Lipsă de experiență, dar și de elementară precauție. Era, de altfel, gata-gata să fie învinsă, cu puține minute înainte de final, dar C. Solomon a ratat. Bine pregătite fizic, cele două echipe mai au destul de lucru în ce privește mai lucida gîndire a jocului, mai ales în momentele decisive ale partidei.

F.C. ARGEȘ — STEAUA **(Mircea Pascu)**

Meci de mare miză între două echipe ambițioase. Steaua și-a onorat, prin rezultatul obținut, titlul, chiar lipsită de trei piese de bază. Îmbucurătoare — comportarea celor care i-au înlocuit pe Ducadam, Iovan și Stoica — atît Stingaciu, cît și Weisenbacher și Ivan numărîndu-se printre cei mai buni de pe teren. Argeșul a atacat mult, dar siguranța militarilor și buna legătură dintre compartimente și-au spus cuvîntul. N-a fost vorba de penalty la Belodedici (cam superficial), mingea lovindu-i, din apropiere, mîna lipită.

F.C.M. BRAȘOV — DINAMO **(Constantin Dinulescu)**

Plusul de experiență al dinamoviștilor a fost decisiv. Dar, surpriză plăcută, formația brașoveană a jucat constant bine, impresionînd prin buna circulație a balonului și prin preocuparea pentru găsirea de posibilități cît mai bune de finalizare. S-ar văzut, din păcate, o oarecare timiditate, un soi de teamă de adversar, care i-a dezavantajat pe brașoveni. În condițiile în care vor aborda jocurile viitoare cu mai multă convingere și vor acționa decis pentru victorie, adversarele vor avea mult de furcă în compania F.C.M.-ului din Brașov. Să mai remarc arbitrajul, în nota obișnuită (adică excelent) al lui Ioan Igna, ajutat competent de cei doi tușieri. — **De ce n-a jucat Costică Ștefănescu ?** — Pentru simplul motiv că Universitatea Craiova refuză, pe mai departe, să-i acorde dreptul de joc. Este o mare pierdere, el putînd să apară în teren, cu bune rezultate, cel puțin încă doi ani de aici încolo. — **Dar Cămătaru și Balaci, cum au jucat ?** — Balaci mai are mult de lucru în privința pregătirii fizice, pentru a putea rezolva și faza defensivă și pe aceea ofensivă. A oferit momente de spectacol, e drept, dar așteptăm mai mult de la el. Important este că e harnic și dorește să-și afle locul în echipă. În ceea ce-l privește pe Cămătaru, el se străduiește vizibil să atingă virful de formă. S-a zbătut mult la Brașov, a și înscris, dar e nevoie să sporească mult intensitatea pregătirii.

SPORTUL STUDENȚESC — UNIVERSITATEA CLUJ NAPOCA **(Cornel Drăgușin)**

Prestație bună a studenților clujeni, care au fost sancționați, în urma puținelor greșeli făcute, de abili jucători ai Sportului. Hagi și-a făcut iarăși datoria, la fel Terheș și Coraș. Vara a fost, incontestabil, un timp al acumulărilor pentru ambele echipe, care au arătat— în a doua repriză, mai ales — poftă de joc și exersarea, la antrenamente, a unor scheme tactice inedite.

RAPID — F.C. OLT **(Chiriac Manușaride)**

Cred că echipele prezente pe Giulești (într-o ambianță plăcută) nu sînt suficient de bine pregătite, nici fizic, nici din punct de vedere tehnico-tactic. Un element pozitiv — buna circulație a balonului, remarcată în special la F.C. Olt și mai ales în repriza secundă (cînd, cu puțină șansă, ar fi putut egala). Rapidul pornește, cred eu, de la cîteva idei preconcepute, mizînd prea mult pe jucători care nu sînt capabili de un efort prea mare. Dumitru a

evoluat bine doar douăzeci de minute, după care a dispărut din joc și înlocuirea lui s-ar fi impus. Manea e la fel, fără suflu. Ion Marin — prea puțin limpede în joc. Pistol încă nu s-a adaptat. Fiind vorba de pregătirile de vară, o vorbă și despre arbitraj : Neșu — mai greu decît de obicei, lucru vizibil și în privința alergării și în aceea a demarajelor, ceea ce l-a ținut cam departe de faze. Revenind la echipe, Rapidul are nevoie de omogenizare, iar F.C. Olt trebuie să accentueze pregătirea în domeniul finalizării.

GLORIA BUZĂU — UNIVERSITATEA CRAIOVA **(Vladimir Grosu)**

Superioritatea de necontestat, mai ales fizică a gazdelor. Craovenii — cu excepția lui Lung, excelent la cîteva faze, și a lui Gh. Popescu, foarte bun pe întreaga durată a partidei — nu s-au arătat în formă, Geolgău și Irimescu, pentru a vorbi numai de posibili componenți ai naționalei, evoluînd șters. Gloria a fost, e adevărat, un adversar foarte incomod, mai ales în repriza a II-a, avînd în Comănescu un jucător util și laborios. — **Cum au acționat jucătorii din noua linie de atac a Gloriei ?** — Mircea Sandu a luptat mult și a și înscris. Florin Grigore s-a încălzit ceva mai greu, dar, după minutul 45, și-a dat drumul. — **Se simte, la Buzău, absența lui Balaur ?** — Greu de spus. Cîtă vreme conducerea tehnică a echipei a ținut pe bancă doi jucători de valoare ca Stoichiță și Marcu, înseamnă că există suficiente disponibilități ale buzoienilor, care nu-și fac mari probleme din pierderea unui jucător sau a altuia. Eram, de exemplu convins că va fi introdus Marcu, pentru a desface apărarea craioveană, dar a intrat Cramer, capabil de mare efort și autor al celui de-al doilea gol. Pe acurt, Gloria a început bine campionatul, în vreme ce Craiova n-a atins încă nivelul posibilităților sale reale de exprimare în joc.

CORVINUL HUNEDOARA — PETROLUL PLOIEȘTI **(Ion Pașca)**

Pe rînd : Corvinul nu s-a mai prezentat, ca în trecutul campionat, pe teren propriu, deși valoarea echipei este constant bună. Klein, în a doua jumătate a partidei, a impulsionat echipa, în vreme ce Mateuț și Gabor au fost palizi în joc. Cineva din tribună spunea, glumeț, că hunedorenii nu mai vor să marcheze atîtea goluri acasă, păstrîndu-se și pentru în deplasare ! Petrolul — bine pregătită fizic și tactic, dar destul de deficitară la capitolul tehnic, lotul neavînd prea mare valoare. — **S-au iscat discuții în legătură cu golul Corvinului. La radio s-a spus că ar fi fost marcat de Bozga, în timp ce în „Sportul" se afirmă că a marcat Klein, dintr-o lovitură liberă. Care-i adevărul ?** Gol perfect valabil, marcat de Klein, dar... din corner ! A fost acolo o busculadă, însă golul e dincolo de orice dubiu. De fapt, am notat bine arbitrajul, cu 8+. Pe ansamblu, superioritate evidentă a Corvinului, dar fără strălucirea de altă dată.

Campionatul abia a început. Să remarcăm sportivitatea în care s-au desfășurat majoritatea jocurilor, prestațiile bune ale arbitrilor, faptul că golgeterii și-au făcut datoria (de la Hagi pînă la Dudu Georgescu) și, cu gîndul la importantele confruntări internaționale ale sezonului, să așteptăm următoarele etape.

DAN MUCENIC ■

Campionate mondiale

Noemi Lung aduce natației românești prima medalie

Pînă la ora apariției acestor rînduri, Campionatele mondiale de natație de la Madrid ne-au adus satisfacția unei medalii de bronz la una dintre probele feminine cele mai disputate : 400 m mixt. Amintindu-ne că la precedenta ediție a mondialelor, bronzul a revenit lui Carmen Bunaciu, putem afirma că performanța lui Noemi Lung (în ciuda unui timp care a nemulțumit-o chiar și pe ea, așa cum afirma la conferința de presă, să nu uităm că una dintre învinse a fost cunoscuta înotătoare Cornelia Sirch) poate însemna un fel de „abonament" al înotătoarelor noastre la una dintre cele mai dificile probe. Asta pe de o parte. Pe de alta, mondialele din Spania confirmă anul bun al fetelor, saltul natației noastre feminine. Astfel, alături de bronzul băimărencei, putem aminti prezențele românești în finale pînă nu demult cu totul inaccesibile natației noastre, precum și recordul național al Tamarei Costache la 100 m liber, probă în care a „făcut" prima lungime de bazin sub actualul ei record mondial, fapt care, fără îndoială ne dă mari speranțe pentru o medalie de aur, șimbătă, în proba de viteză.

(R.B)

Turneul internațional al României

Adevărată „arenă" a șahului românesc din ultimele două decenii, Băile Herculane și-a înscris din nou numele în organizarea reușită a unui puternic concurs feminin de mare prestigiu internațional. După Campionatele Europene — rezervate juniorelor — găzduite la începutul acestui an, tradiționalul turneu internațional al României, aflat la cea de-a XIX-a ediție, a atras un numeros public în sala de festivități a Hotelului „Minerva". Jucătoare cu un bogat palmares sportiv din țară și din străinătate au fost prezente în apriga dispută sportivă angajată în cea mai valoroasă competiție desfășurată omagial în întîmpinarea marii sărbători a poporului român, ziua de 23 August.

Arbitrii Anghel Matei și Elena Răducanu au stabilit cu rigurozitate condițiile desfășurării rundelor conform noului regulament F.I.D.E. elaborat în 1984 și criteriile valorice ale realizării de noi titluri internaționale. Încă din prima rundă derby-ul turneului, duelul dintre sovieticele Lidia Semenova, finalistă a meciurilor candidaților la titlul suprem în ediția precedentă a C.M., și junioara Svetlana Matveeva, fostă campioană unională de senioare, a lăsat să se întrevadă pe eventuala cîștigătoare, mezina turneului adjudecîndu-și partida într-un stil de mare maestră. Dintre jucătoarele românce cel mai bine au început turneul Cristina Bădulescu și Dana Nuțu, ultima fiind foarte aproape de a înregistra o victorie prețioasă asupra Svetlanei Matveeva. Timișoreanca a ratat copilărește victoria, dar în continuare a evoluat sigur punctînd în patru partide și remizînd altele două. Totuși, la jumătatea întrecerii S. Matveeva conducea în clasament, urmată fiind de L. Semenova. Din cauza sosirii cu întîrziere a trei jucătoare străine turneul a debutat prin aminarea unor întîlniri. După ziua liberă, cînd s-a ajuns la zi cu planificarea rundelor, s-a reașezat ordinea în clasament. Dana Nuțu a egalat punctajul (5.5) realizat de tînăra jucătoare sovietică și în runda a opta a preluat conducerea. O înfrîngere grea suferită în fața Lidiei Semenova a stopat-o pe sportiva de la „A.E.M." Timișoara din drumul spre o victorie clară. Cu un finiș extraordinar fosta candidată la titlul mondial a „culeș" patru puncte din tot atîtea posibile, egalîndu-le pe D. Nuțu și S. Matveeva, autoare a 9 puncte din 12 posibile și cumulînd puncte prețioase pentru departajarea în caz de egalitate conform criteriului Sonneborn. La fel ca și L. Semenova, D. Nuțu și-a adjudecat prin victorie șapte partide, în timp ce S. Matveeva este singura jucătoare din concurs care nu a suferit nici o înfrîngere.

Așadar trei jucătoare și-au înscris numele ca învingătoare în turneul internațional al României : Lidia Semenova, Svetlana Matveeva și Dana Nuțu (în ordinea coeficientului Sonneborn). În clasament urmează: 4. G. Fischdick (R.F.G.) 7 p. 5—7. E. Polihroniade, C. Bădulescu și L. Jicman 6,5 p, 8. A. Michel-Wagner (R.D.G.) 6 p. 9. I. Swiecik (Polonia) 5 p. 10. G. Stanciu 4,5 p. 11—12 E. Ghinda, S. Boicu 3,5 p. 13. M. Petrova (Bulgaria) 2 p. Prin punctajul realizat maestrele internaționale Dana Nuțu și Svetlana Matveeva obțin cîte o normă de mare maestră internațională, iar G. Fischdick, C Bădulescu, L. Jicman și I. Swiecik își confirmă titlurile pe care le dețin. Rezultatul Danei Nuțu (antrenor S. Neamțu) confirmă evoluția sa ascendentă din sezonul estival. Talentata jucătoare timișoreană a dovedit multă maturitate și ambiție în joc, practicînd un stil elaborat, incisiv. Cu multă ușurință a depășit concepția de joc a jucătoarelor mai slab cotate și a jucat de la egal la egal cu pretendentele la supremația clasamentului. Dintre celelalte jucătoare remarcăm jocul promițător al studentei timișorene C. Bădulescu, pe care doar lipsa de experiență a lipsit-o de un cumul mai mare de puncte. S. Boicu și-a început cariera de senioare cu un rezultat modest, dar a demonstrat în duelul cu cele mai bune jucătoare că există căi de progres. Jucătoarele de bază ale echipei naționale E. Polihroniade și L. Jicman au început concursul mai slab dar în final au punctat de mai multe ori. G. Stanciu nu a jucat la valoarea care a consacrat-o.

MARGARETA MUREȘAN ■

EUROPENELE — în bloc-starturi

Peste trei zile, pe „Neckarstadion" din Stuttgart (R.F.G.) vor începe campionatele europene de atletism, întrecere care, alături de olimpiade și de campionatele mondiale, constituie de fiecare dată un moment de referință în dezvoltarea acestui „sport al sporturilor", un prilej de afirmare a potențialului sportiv și a progreselor înregistrate de atleții țărilor europene. Participarea la această competiție fiind, deci, în primă și ultimă instanță, o chestiune de prestigiu național, ea a fost tratată ca atare de către Federația Română de Atletism și C.N.E.F.S., astfel încît toate pregătirile atleților noștri frumușel au fost subordonate în acest an, cel puțin în principiu, obiectivului unei cît mai bune reprezentări a României la această a XVI-a ediție a Campionatului European. Despre conținutul și desfășurarea acestor pregătiri revista noastră a informat mai pe larg în numerele sale anterioare, cînd, sub genericul „Ce șanse avem la europene ?", au fost invitați să se pronunțe chiar asupra acestei probleme specialiști, antrenori, tehnicieni implicați într-o cît mai bună participare a atleților noștri la această competiție. În încheierea acestor „dezbateri preliminare" (adevărata măsură a vorbelor o vor da, nu-i așa, faptele), invităm astăzi la cuvînt pe tovarășul Eugen Ignat, secretar responsabil al Federației Române de Atletism — locul unde, cum e și firesc, s-au sintetizat toate datele „numărătorii inverse" pentru europene.

— Spuneți-ne, mai întîi, tovarășe Eugen Ignat, cine și la ce probe ne va reprezenta țara la aceste campionate europene?

— Maricica Puică (1 500 m și 3 000 m), Doina Melinte (800 m și 1 500 m), Mitica Junghiatu (800 m), Mihaela Loghin (greutate), Daniela Costian (disc), Vali Ionescu (lungime), Mihaela Pogăceanu (100 m garduri), Nicoleta Cărutașu și Cristieana Matei (400 m garduri), Mariana Stănescu (1 500 m și 3 000 m), Elena Murgoci (maraton), Nicu Roată (sulită), Constantin Militaru, Sorin Matei și Eugen Popescu (toți trei la proba de săritură în înălțime), Liviu Giurgian (110 m garduri). Acest lot de sportivi a fost stabilit după mai multe criterii, între care valoarea pe plan mondial a rezultatelor, constanța în acest sezon, ritmul de creștere a performanțelor și formei sportive spre „ora" europenelor, ca și, să zicem așa, antecedentele sportive la marile competiții.

— Ce absențe din și ce prezențe în acest lot pot surprinde pe cunoscătorii atletismului nostru ?

— Pot părea surprinzătoare absențele „discobolelor" Florența Crăciunescu și Lenghel Mariana (care au avut un bun început de sezon, dar s-au stins pe parcurs), a lui Petre Drăgoescu (pentru lipsă de pregătire și de interes) și a lui Dumitru Negoiță, care nu s-a putut nicicum adapta cu noua sulită.

— Se tot vorbește despre o sulită nouă. Care-i povestea ei?

— Stadionul Olimpic din Berlin este ca o potcoavă, în locul unei peluze este o imensă poartă. Pe acest stadion, în 1984, Hohn (R.D.G.) a reușit o aruncare de 104,80 m, cel mai bun rezultat mondial al tuturor timpurilor, obținut, cum avea să se constate, și datorită unui curent de aer creat în acele împrejurări, care a imprimat sulitiei o plutire ce parcă nu se mai termina. Ocazia a fost folosită de federația internațională de atletism (I.A.A.F.) pentru a încredința unei firme proiectarea și construcția unui alt tip de sulită, cu o poziție modificată a centrului de greutate, care-i scurtează substanțial plutirea pentru a se evita pe viitor, chipurile, „ieșirea din stadion" a sulitei.

Folosirea în concursuri a acestui nou tip de sulită a devenit obligatorie din acest an (cînd, în paranteză fie spus, cel mai bun rezultat mondial pînă la 1 august era de 85,36 m, adică cu peste șapte metri mai puțin decît este a 20-a performanță mondială a tuturor timpurilor). Vreau să spun că această nouă sulită determină o scădere a plafonului performanțelor, recordul lui Hohn putînd fi considerat deja ca aparținînd altei epoci.

— Să revenim la componența lotului nostru. N-ar trebui să ne surprindă și absența Anișoarei Stanciu ?

— Anișoara Stanciu suferă de o deplasare a unor vertebre, cauzată de șocul săriturilor și al efortului cu haltere. Este un mare talent al atletismului nostru, poate cel mai mare pe care-l avem, și-o așteptăm cu nerăbdare să revină pe stadionul de concurs.

— Ce surprize plăcute oferă alcătuirea lotului pentru europene ?

— Mai întîi, Elena Murgoci, afirmată recent, prin locul IV obținut la campionatul național de maraton-băieți (!) de la Sibiu și prin noul și valorosul record național obținut la Pitești în proba de 10 000 m. La Stuttgart ea va alerga, totuși, la maraton, probă pentru care are calități deosebite.

Apoi, Nicu Roată, un sportiv care la fiecare concurs a făcut record național, are calități deosebite (chiar și pentru noua sulită) și de la care, la europene, așteptăm aruncări de peste 82 m. În sfîrșit, Daniela Costian, care a progresat temeinic, are valoare internațională și este o îndreptățită aspirantă la podiumul europenelor.

Ar mai trebui spus că, pentru aceste europene, erau competitive și junioarele remarcate la recentele campionate mondiale (ar fi fost, desigur, prezențe plăcut surprinzătoare în lotul național de senioare), dar calendarul lor internațional a fost destul de aglomerat și era anormal să forțăm nota și să le solicităm într-o competiție de asemenea importanță.

— În legătură cu aceste calendare competiționale : în interviurile acordate revistei noastre, Nicolae Mărășescu declara că în atletismul de azi, asemenea tenisului, trebuie să concurezi cît mai mult, în timp ce alt antrenor cunoscut, Dorin Melinte, susținea o strategie opusă, a „abandonării excesului de competiții", cum se exprima dumnealui. Dumneavoastră ce opinie aveți ?

— Sînt adeptul participării la cît mai multe concursuri, pentru că numai concursul îți dă motivație în pregătire și obținerea de rezultate mari, dar cu un amendament : fără a pierde din vedere obținerea vîrfului de formă pentru competițiile majore, unde avem un obiectiv de reprezentare națională. Spun asta întrucît există pericolul ca, furați de vîrtejul concursurilor cu premii, să pierdem din vedere concursurile de obiectiv. În principiu, pe fondul unei pregătiri calitative și cantitative deosebite, orice concurs este binevenit atunci cînd în abordarea lui operează intensitatea și marea intensitate gradate spre intrarea în formă la competițiile majore.

— La Stuttgart, Doina Melinte va alerga și la 3 000 m ?

— Nu. Ea este programată pentru 800 m și 1 500 m.

— Va concura, deci, la 1 500 m, cu Maricica Puică. Să punem punctul pe i : va fi sau nu o strategie comună, pentru această probă, între aceste două mari sportive ?

— Mergem la Campionatul European ca reprezentanți ai României — lucru care este clar fiecărui sportiv, fiecărui component al delegației noastre. În cursele în care vor concura și Melinte și Puică, federația, cu antrenorii, vor adopta o tactică adecvată ambelor sportive, astfel încît să primeze obiectivul unui triumf românesc.

Ideea și faptul acestei colaborări trebuie să vină, așa mi se pare firesc, din partea sportivelor înseși și a antrenorilor lor în primul rînd.

— Va fi greu la Stuttgart, tovarășe Ignat ?

— Foarte greu. Întotdeauna Campionatul European a fost o grea piatră de încercare pentru atletismul nostru — mai grea chiar decît mondialele sau jocurile olimpice. Atmosfera va fi foarte încărcată datorită valorilor formidabile — unele în urcare, altele în coborîre — ce și-au anunțat deja participarea. Contactul și întrecerea între ele vor fi, fără exagerare, electrizante. Sîntem pregătiți pentru aceasta, mai ales că majoritatea sportivilor noștri au fost călîți în concursuri grele, iar despre cei tineri — sperăm că vor trece cu bine șocul unei competiții de asemenea anvergură.

— Puteți să faceți o apreciere de sinteză asupra modului cum au decurs pregătirile pentru aceste europene ?

— Pregătirile s-au desfășurat cu sprijinul conducerii secției de performanță și pregătire olimpică a C.N.E.F.S. și în directa implicare a biroului federal, astfel încît atleților și atletelor, cadrelor tehnice, medicale și de cercetare li s-au creat cele mai bune condiții de-a lungul acestui răstimp de pregătire — la Eforie, Piatra Arsă, Bacău, Băile Felix, Snagov, Poiana Brașov și București. A existat o rodnică colaborare cu medicina și cercetarea, iar metodica de pregătire a fost substanțial îmbunătățită prin mărirea volumului de muncă, a repetărilor unor exerciții speciale pentru îmbunătățirea tehnicii și a dirijării științifice a intensității în procesul de pregătire. Medicii, cercetătorii, antrenorii, cadrele tehnice cu mijloacele de care dispun s-au străduit să organizeze și să desfășoare procesul de pregătire după cele mai severe reguli ale științei. Dragostea de meserie, pasiunea, dăruirea totală au făcut ca sportivii noștri să se poată pregăti temeinic pentru marea competiție. Așteptăm acum rezultate pe măsura condițiilor create.

— Mai exact, ce obiective are delegația noastră ?

— Obținerea a patru-cinci medalii. Ar fi, însă, rîndul seniorilor să depășească acest obiectiv, așa cum au făcut și juniorii la recentele campionate mondiale de unde s-au întors cu mai multe medalii decît cele pe care se sconta — fapt pentru care se cuvin cele mai calde felicitări atît componenților acestui schimb de mîine al atletismului nostru cît și antrenorilor lor.

— De acord cu felicitările adresate juniorilor, însă să revenim la seniori. Mai am o ultimă întrebare : la europene vor merge 16 sportivi, dar în pregătiri, începute de aproape un an, au intrat, desigur, mulți mai mulți. Cum se explică „pierderile" pe acest traseu spre marea competiție ?

— Într-adevăr, pentru Campionatul European au început pregătirile 60 de sportivi, în care s-a făcut, prin însăși aceasta preselecție a lor, o importantă investiție morală și materială. Despre răspunderea lor, a sportivilor față de această investiție, dar și despre răspunderea antrenorilor, președinților de cluburi și de consilii județene pentru educație fizică și sport ne-am și propus deja să discutăm de îndată ce se vor încheia europenele. Pentru că nu putem rămîne indiferenți la cum se răspunde — din partea sportivilor, mai întîi, dar și a celorlalți factori, cum am arătat — la aceste condiții create, care, de ce să ne ascundem după deget, presupun cheltuieli deloc nesemnificative. Asemenea muncii din industrie, trebuie să ne intereseze și mai mult decît pînă acum — și asta va intra în stilul nostru obișnuit de muncă — cum și cu ce eficiență se fac cheltuielile, cum și la ce nivel de responsabilitate răspund, prin pregătire și rezultate, cei care beneficiază de ele.

Cum vă spuneam o asemenea analiză va avea loc — și n-ar fi cinstit ca de la ea să lipsească mai ales cei care, adică oamenii cei mai autorizați să răspundă de proasta lor „pierdere pe traseu" sînt tocmai dumneavoastră.

— Așteptînd rezultatele de la europene, nu ne rămîne decît să urăm reprezentanților atletismului nostru, drum bun și mult succes !

OCTAVIAN STOEANU ■

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ În ultimele zile premergătoare aniversării marii noastre sărbători naționale de la 23 August au continuat să ne sosească tot mai multe scrisori ale oamenilor muncii din întreaga țară, prin care aceștia ne fac cunoscute importante fapte de muncă, realizări deosebite din toate domeniile de activitate, răspunzînd astfel înflăcărătelor îndemnuri ale președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a ne uni eforturile în vederea ridicării României pe noi culmi de civilizație și bunăstare. Desigur, dorința noastră de a ilustra pe larg toate aceste împliniri poate fi regăsită și este oglindită permanent în paginile revistei, și mai ales în numărul de astăzi, cu atît mai mult cu cît marea noastră sărbătoare națională a fost întîmpinată cu bilanțuri rodnice în toate localitățile țării. Este și motivul pentru care, cu gîndul de a oferi o imagine cît mai concludentă a uneia dintre multiplele forme de manifestare a democrației noastre socialiste, în coloanele acestei pagini vom aborda cu prioritate modalitățile de rezolvare concretă a propunerilor și problemelor oamenilor muncii, adoptate de diversele foruri și organele de resort.

■ Spicuim din răspunsul primit de la **Întreprinderea județeană de transport local — Dolj**: „Urmare articolului intitulat «Parcul Poporului», apărut în numărul 26 al săptămînalului Flacăra, referitor la unele aspecte cotidiene legate de crearea condițiilor corespunzătoare de transport spre zonele de agrement pentru locuitorii municipiului Craiova, vă informăm: în acest an s-a renunțat la mijlocul de transport constînd din două remorci atașate unui tractor, de tipul minicarului, care asigura legătura între poarta de intrare și centrul parcului, deoarece nu s-a realizat eficiența scontată, acesta nefiind solicitat din cauza distanței scurte pe care circula. Menționăm de asemenea că alelele parcului au fost concepute și asfaltate ca alei pietonale și nu pot rezista traficului de autovehicule, iar pentru aceste considerente minicarele au fost redistribuite pe traseele cu trafic intens care converg către zonele dens populate. În ceea ce privește asigurarea transportului în zilele de duminică, de la parc spre centru și în cartierul Craiovița Nouă, pe lîngă autobuzele care circulă pe traseul din apropiere, craiovenii beneficiază de serviciile a trei autobuze descoperite de tipul „gondolă", de patru minicare și un microbuz tip maxi-taxi. În funcție de afluența de călători către toate zonele de agrement, vom adapta necesităților de transport mijloacele de care dispunem, avînd în perspectivă și preocuparea pentru repartizarea unui număr sporit de autovehicule pe toate traseele din zonele amintite."

■ Demolările efectuate, în ultima vreme pe străzile Teleorman, Eustațiu Mihail, Constantin Mușat și Hagi Dinu, în vederea construirii noului ansamblu de locuințe „Doina" — se subliniază în răspunsul **Direcției de telecomunicații a municipiului București** adresat lui Gheorghe Trif, domiciliat pe strada Doina nr. 11—15, bl. 2, sc. B, apart. 17, sect. 5 — au afectat și rețeaua de cabluri telefonice care asigura legăturile abonaților din strada Doina. Pînă la definitivarea lucrărilor de canalizare și de instalare a cablurilor telefonice pentru viitorul ansamblu de locuințe, s-au luat măsurile corespunzătoare pentru punerea provizorie în funcțiune a posturilor afectate, urmînd, de asemenea, să se acorde scăderea taxei de abonament pe întreaga perioadă de nefuncționare a lor.

■ Din nou, un răspuns de mai larg interes cetățenesc, primit din partea **Consiliului popular al județului Teleorman**: „Ca urmare a sesizării adresată dumneavoastră de Tudor Sfatu din comuna Răsmirești, privind starea necorespunzătoare a drumului 506 A Siliștea — Răsmirești, s-a procedat la verificarea în teren, constatîndu-se cu acest prilej că aspectele semnalate sînt reale. Astfel, datorită cantităților mari de precipitații din această primăvară s-a produs degradarea părții carosabile în unele sectoare, circulația rutieră întîmpinînd unele dificultăți. În urma măsurilor luate — prin transportul unei cantități de peste 1 500 m.c. de pietriș care a fost încorporat pe acest drum — starea drumului a devenit corespunzătoare circulației tuturor categoriilor de autovehicule."

■ O veste bună pentru Iosefina-Viorica Marinică din Craiova, cartierul Craiovița Nouă, bl. 25, sc. 3, apart. 20: În urma notei apărută în coloanele acestei pagini, **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului Dolj** ne aduce la cunoștință că dosarul ce vi s-a întocmit, în vederea acordării ajutorului de care aveți dreptul să beneficiați ca mamă cu mai mulți copii, a fost aprobat începînd cu data de 1 ianuarie 1986, plata urmînd a se face la Consiliul popular al municipiului Craiova.

■ Bucuriile și izbînzile tuturor copiilor noștri sînt și ale noastre întotdeauna! Iată, primim din partea redacției pionierești a Casei pionierilor și șoimilor patriei din Șimleu Silvaniei, județul Sălaj, o corespondență **pe care** o înserăm cu plăcere: „În numărul din 28 martie 1966 al revistei «Flacăra» ați publicat un articol privind preocuparea copiilor din orașul nostru pentru creația tehnică. Am fost încîntați și noi putem decît să vă mulțumim! Vă scriem acum despre un eveniment deosebit pentru noi, și anume acela că pionierul Alin Șamșudan a cucerit pentru a doua oară consecutiv titlul de campion republican la radiogoniometrie operativă. Unul dintre „secretele" acestui deosebit succes constă în faptul că a lucrat cu un receptor R.G.O. construit în cadrul cercului nostru pionieresc, receptor care prezintă caracteristici tehnice și de construcție foarte avantajoase. Alin a participat la faza republicană desfășurată între 10—29 iulie a.c., la Poiana Pinului, județul Buzău, împreună cu alți cinci colegi de-ai noștri, dovedind [illegible] pregătire [illegible], deplină sig[illegible] [illegible] receptorul, orientare sigu[illegible] teren, forță, agerime și ingeniozitate. În aceeași pădure din masivul Măgura Buzăului au concurat cu bune rezultate și ceilalți membri ai echipajului: Kovacs Andreea, Chis Mariana, Albu Simona, Chereji Daniel și Gui Ovidiu. Vă trimitem și o fotografie din timpul festivității de premiere, avîndu-l în prim plan pe Alin Șamșudan — numărul 313." Bravo copii! Felicitări și instructorului vostru Ștefan Olah!

■ Exprimîndu-și dezaprobarea față de atitudinea lipsită de simț cetățenesc a unor turiști care stîrbesc în mod deliberat din frumusețea peluzelor de flori existente în parcul din localitate, Raul Buchholtzer din Sinaia, str. Avram Iancu nr. 48, propunea totodată — în rîndurile pe care ni le-a trimis — să adoptarea unor măsuri concrete menite să protejeze spațiile verzi. În acest sens, **Consiliul popular al orașului Sinaia** ne informează: „Aspectele semnalate se confirmă, existînd din păcate destule cazuri în care cei veniți pentru odihnă și recreere nesocotesc eforturile noastre permanente de înfrumusețare a orașului. Însușindu-ne propunerea formulată de R. B., s-a stabilit ca unul dintre lucrătorii noștri, pe lîngă obligația de a se îngriji de întreținerea și curățenia parcului central să aibă și sarcina prevenirii unor acțiuni de distrugere a materialului dendro-floricol și a altor bunuri existente în parc."

■ Ifrim Holban din Buzău, cartierul Alexandru Ioan Cuza, bl. B 2, sc. A, apart. 2, ne relata nu demult într-o scrisoare faptul că i se refuză, de către Cooperativa de credit din Buzău, restituirea fondului de rulment ce-i aparține. În urma verificării efectuate — ne răspunde **Consiliul popular al municipiului Buzău** — a rezultat că în baza unei hotărîri a adunării generale a membrilor cooperatori, petentului nu i s-a acordat acest drept legal, nerespectîndu-se astfel, în mod cu totul nejustificat, prevederile statutare. În prezent, situația și-a aflat rezolvarea firească, Ifrim Holban fiind invitat să-și ridice suma cuvenită.

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a municipiului București**: „Urmare scrisorii înregistrată la nr. 12570, prin care Marioara Neamțu din București, str. Aviației nr. 9, bl. Y, apart. 83, sect. 1, solicită sprijin pentru a fi încadrată în muncă, vă facem cunoscut că M. N. a fost repartizată pe post de cosmeticiană la Cooperativa „Igiena", unde, în prealabil, s-a discutat cu conducerea acestei unități."

■ Despre o situație nefirească întîlnită cu cîtva timp în urmă în preajma orașului Mărășești, din județul Vrancea, ne relata Panait Badiu din București, aleea Zăvideni nr. 1, bl. A 10, apart. 1, sect. 3. Astfel — mărturisea corespondentul nostru — într-o duminică am vizitat Mausoleul eroilor neamului de la Mărășești, prilej de a retrăi clipe emoționante, gîndul de recunoștință purtîndu-mă la furtunoasele evenimente din vara anului 1917, la marea biruință a armatelor române asupra dușmanului. Pioasa aducere aminte ne-a fost curmată, însă, de spectacolul de prost augur din preajmă, unde existența unui restaurant determina o exagerată bună dispoziție a unor băutori de bere întinși pe iarbă. Înaintînd scrisoarea **Consiliului popular județean Vrancea**, ni s-a răspuns prompt în privința măsurilor adoptate: „Pentru că existența și funcționarea în apropierea Mausoleului Mărășești a restaurantului «Turist» este inoportună, tocmai datorită atmosferei ce o creează, se preconizează ca în scurt timp actualul spațiu al restaurantului să fie destinat organizării unui muzeu al Mausoleului. De asemenea, Comitetul județean de cultură și educație socialistă va asigura înființarea unui stand de carte istorică, unde se vor comercializa și ilustrate, pliante, diapozitive, etc. Personalul Mausoleului a fost atenționat în sensul sporirii exigenței, și a aplicării unor măsuri ferme în vederea prevenirii cazurilor de încălcare a disciplinei."

■ **Consiliul popular al județului Ialomița**, căruia ne-am adresat în vederea soluționării scrisorii semnate de Nae F. Anghel din comuna Alexeni, ne înștiințează că suma acordată petiționarului ca ajutor pentru incapacitate temporară de muncă a fost greșit calculată de către CASCOM Slobozia. În urma accidentului de muncă suferit, acestuia trebuia să i se atribuie un procent de remunerare de 85 la sută și nu de 50 la sută așa cum i se stabilise în mod eronat. În această situație, Nae F. Anghel urmează să primească din partea unității amintite diferența de bani ce i se cuvenea pentru întreaga perioadă.

■ Din referatul **Consiliului popular al municipiului Buzău**, privind modul de rezolvare a scrisorii trimisă nouă de Gheorghe Epuran din comuna Cănești, lăcătuș-montator la Întreprinderea de contactoare Buzău, aflăm că s-a luat legătura cu conducerea întreprinderii, care a confirmat că petentul este luat în evidență pentru a i se atribui, cu prioritate, o garsonieră confort 1 din fondul locativ de stat. În luna octombrie a.c., cînd unității îi vor fi repartizate garsoniere în blocul K 8 A Dorobanți, Gheorghe Epuran va primi una dintre ele.

■ **Întreprinderea „Metroul" București — Antreprize exploatare lucrări construcții subterane**: „În legătură cu articolul apărut în numărul din 11 iulie al revistei referitor la daunele provocate celor șase posesori de autoturisme de conducătorul auto Sandu Dumitru, om al muncii din unitatea noastră, vă facem cunoscut că: urmare abaterilor săvîrșite, conducătorul auto Sandu Dumitru a fost schimbat din muncă, fiind trecut ca muncitor necalificat la rampa de spălare auto, și de asemenea, sancționat prin diminuarea retribuției cu 10 la sută pe timp de trei luni. Abaterea săvîrșită fiind gravă, a fost prelucrată în grupele sindicale cu toți conducătorii auto. Stabilirea daunelor și a modului de recuperare a contravalorii acestora fiind de competența instanței de judecată, unitatea noastră urmează să se conformeze sentinței ce se va pronunța, după rămînerea ei definitivă. Acest caz va fi tratat cu toată răspunderea de către unitatea noastră, în spiritul eticii și echității socialiste precum și a normelor de muncă și de viață ale oamenilor muncii.

■ Tovarășul Toma Butaru, directorul Liceului industrial „Tudor Vladimirescu" din sectorul 6 al Capitalei, ne informa, zilele trecute, că „vacanța mare" a elevilor constituie și un fericit prilej pentru repararea și reconditionarea mașinilor și utilajelor aflate în dotarea atelierelor-școală. De asemenea, s-a amenajat un cabinet special cu motoare de aviație, cunoscut fiind faptul că liceul mai sus amintit este patronat de Întreprinderea „Turbomecanica". În același cadru al acțiunilor gospodărești s-au efectuat toate reparațiile capitale și curente în școală, laboratoare și atelierele școlare, astfel încît sînt create toate condițiile ca detașamentul de 1 900 elevi ai liceului bucureștean să înceapă noul an școlar 1986/1987 sub cele mai bune auspicii.

■ În numărul 27 din 4 iulie, al revistei noastre, sub titlul „Nu e vorba de jurnal, ci de idei!" consemnam o serie de aspecte negative legate de nerespectarea întocmai de către unii lucrători din comerț, și de unii dintre factorii lor coordonatori a obligațiilor ce le revin. **I.C.L. Alimentara 3**, iată, ne răspunde, comunicîndu-ne măsurile luate: „Andrei Pătrașcu, șeful biroului comercial, a fost sancționat cu diminuarea retribuției cu 5 la sută pe luna iulie, conform Legii nr. 57, la fel ca și merceologul Florin Pavel. De asemenea, lucrătorul gestionar Damian Ionescu a fost retrogradat pentru o perioadă de trei luni, conform Codului Muncii, art. 100 c, începînd cu data de 1.06.1966, iar lucrătoarea gestionară Cornelia Pavel a fost sancționată prin diminuarea retribuției cu 10 la sută pe trei luni, conform aceluiași articol și începînd de la aceeași dată. De asemenea, vă aducem la cunoștință — ni se transmite în încheiere — că pentru o mai bună urmărire și rezolvare a sesizărilor înscrise în «Jurnalul cumpărătorului», au fost luate măsuri de reorganizare a acestor activități."

■ **Uniunea județeană Arges a Cooperativelor de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor**: „În scrisoarea sa, Gheorghe Cezar din comuna Suseni, satul Tutulești, județul Arges arăta că gestionarul Popa Cornel de la magazinul mixt Tutulești i-a încasat în plus o sumă de bani cu prilejul cumpărării unor alimente. Faptul adeverindu-se, pentru abaterea săvîrșită de gestionar privind respectarea regulilor generale de comerț, s-a luat măsura sancționării sale prin diminuarea retribuției cu 10 la sută pe timp de două luni.

■ **Consiliul popular al orașului Cîmpia Turzii**: „În legătură cu problemele ridicate de locatarii blocului D, situat pe str. Republicii nr. 8, referitoare la distribuirea apei potabile la etajele trei și patru, vă informăm că prin cuplarea conductei de apă potabilă la noua instalație de suplimentare a debitului din resurse locale, din data de 19 iulie 1986 toți locatarii situați la etajele superioare dispun permanent de apă potabilă, fapt confirmat prin discuțiile purtate cu cetățenii."

■ **Consiliul popular al județului Giurgiu**: „Cu privire la scrisoarea semnată de Gabriel Bratu din comuna Ogrezeni, de profesie conducător auto, căruia în mod nejustificat i s-a desfăcut contractul de muncă, vă comunicăm că un colectiv al Consiliului județean de control muncitoresc a analizat posibilitatea încadrării sale la Întreprinderea de transporturi auto Giurgiu. Drept urmare, acesta urmează să se prezinte la întreprinderea amintită în vederea angajării.

■ Urmare scrisorii adresate redacției de către Păun Valentin din com. Bujoreștii, blocurile solare nr. 1, et. 1, apart. 4, Sectorul Agricol Ilfov, în care se fac referiri la unele deficiente privind nefuncționarea în bune condiții a unor instalații din bloc, **Consiliul popular al Sectorului Agricol Ilfov** precizează: „Din verificările efectuate de către un colectiv de specialiști, s-a ajuns la concluzia că aspectele sesizate se confirmă în bună parte. Față de această situație, s-au stabilit măsuri concrete de remediere a tuturor defecțiunilor pînă la data de 30 octombrie a.c., urmînd ca după acest termen să se facă recepția.

Poșta redacției

Sîmpetreanu Maria — Cluj-Napoca: Sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate vi s-a calculat conform legii. • **Paiu Gheorghe** — București: În cererea de executare adresată Tribunalului județean Botoșani ați indicat o altă adresă. Retrimiteți deci formele de executare complete. • **Ungureanu Rodica** — Tg. Jiu: În repetate rînduri ați fost căutată la domiciliu pentru a se stabili data începerii lucrării. Luați legătura la I.J.G.C.L. cu maistrul Ion Alexandrescu. • **Ion Ștefan** — București: Motocicletele pentru invalizi se pot alimenta la toate stațiile PECO. • **Ștefan Gabriela** — com. Ariceștii-Rahtivani, jud. Prahova: Prezentați-vă, conform contractului, la Fabrica de șamotă din Azuga, urmînd ca apoi să fiți ajutată să vă transferați la Fabrica de produse refractare Pleașa. • **Cazacu Nicolae** — București: Judecați lucrurile cu mult realism. Înțelegem că este greu să luați o hotărîre, dar trebuie să puneți mai presus de orice grija pentru creșterea și educarea normală a nepoților dv. Pensia de urmaș este destinată acestui scop. • **Badea Lică** — București: Adresați-vă, cu toate actele de vechime, inclusiv, în C.A.P., la Oficiul forței de muncă Sector 2, unde veți primi toate lămuririle. • **Vicol Vasile** — Timișoara: formația 5 fond locativ a ICRAL va executa reparațiile locale la hidroizolația terasei pînă la 30 septembrie. • **Spiridon V. Alexandru** — com. Deleni, jud. Iași, **Matei Ecaterina** — Ploiești: Cînd împliniți vîrsta de pensionare, serviciul de resort din întreprindere trebuie să vă întocmească și să înainteze dosarul, iar Oficiul de pensii din D.P.M.O.S. va decide. • **L. David** — Sibiu: Numai dacă erați student la cursurile de zi... • **Fodor Minerva** — Dej, jud. Mureș: Dr. farmacist Alexandru Torjescu, Cabinet de consultații de dermatologie și boli de colagen, Farmacia nr. 17, str. R.S. Campiniu nr. 1, Brăila. • **Catargiu Laura Carmen** — Buzău: Răspundeți invitației Oficiului forței de muncă și prezentați-vă în zilele de marți sau joi pentru înscriere în evidență și încadrare în muncă în raport cu pregătirea ce o aveți. • **Pașca Sever** — Huedin: 1. Unitatea a procedat legal, conform prevederilor Legii nr. 2/1982 art. 5: „oamenii muncii sînt retribuiți în raport cu munca prestată și rezultatele obținute". 2. Muncitorii care au obținut, prin examen, categorii superioare pot solicita transferul în unități care le pot asigura încadrarea respectivă, dacă unitatea unde își desfășoară activitatea nu are un volum de lucrări suficient pentru această categorie. 3. Situațiile în care se pot acorda concedii fără plată sînt prevăzute în H.C.M. 1052/1962, republicată în 1967, art. 4, 14, 18 (pentru studii), Legea nr. 14/1972, art. 92, lit g (5 zile pentru recruții chemați la încorporare), iar prin Regulamentul de ordine interioară, conducerea colectivă a fiecărei unități stabilește numărul de zile de învoiri sau concediu fără plată care se pot acorda personalului muncitor pentru situații deosebite.

REGHINA VĂRVICI ■

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Un bucureștean cu nostalgii rurale

Abia cînd și-a ridicat ochii spre noi am văzut că era iac de sudoare. S-a rezemat în coada sapei cu care lucrase pînă atunci și-a admis că poate face o pauză și că putem sta puțin de vorbă. Se numește Teodor Grigoraș și are 60 de ani. Acum e pensionar. Înainte de pensionare a purtat o uniformă militară. Gradul nu are chiar nici o importanță. Important este că pentru a-și ocupa timpul liber și pentru a-și menține condiția fizică, sănătatea, dar și, pentru a-și umple cămara din apartamentul lui din Drumul Taberei, în urmă cu trei ani s-a hotărît să facă puțină grădinărie și în acest scop a reperat un teren de vreo 300 de metri pătrați la Străulești, pe lîngă restaurantul „Doi cocoși". Mai lucrau pe-acolo și alți bucureșteni amatori de legume obținute pe munca lor, nu pe bani. El a reușit să-și semene acolo tot felul de legume și zarzavaturi, destul de multe și în cantități suficiente ca să nu mai fie nevoit să-și cumpere din piață. Munca era grea, dar răsplata era îndeajuns de substanțială încît să merite să te străduiești. Din păcate, tocmai cînd începuse marșul greu al muncii de grădinărit în acest an, a primit comenzile „stai" și „pe loc repaus". În toamna lui '85 pusese acolo mai multe straturi de usturoi și ceapă iar în primăvară mai semănase morcovi, pătrunjel, ridichi, salată, toate la o densitate optimă, dar la sfîrșitul lunii mai a venit un om și i-a spus și lui, ca și celor ce lucrau în jurul lui, că terenul a fost atribuit unei întreprinderi. Pe scurt, s-a retras și-a eliberat terenul. Mărturisește că a vrut să contrastace, împreună cu alții a vrut să facă contestație dar s-a răzgîndit, s-a lăsat păgubaș și-a încercat să dea iarăși o întrebuințare cît mai folositoare timpului său devenit iarăși foarte liber. Dacă tot locuia în Drumul Taberei s-a hotărît să se adreseze Asociației legumicultorilor din sectorul 6 și a luat legătura cu președintele asociației acesteia, apoi a plătit 50 de lei casierului și în felul acesta și-a dobîndit dreptul de folosință asupra unei bucăți de pămînt de 100 de metri pătrați. Grădinile membrilor acestei asociații se află chiar în cartierul lui, la intersecția străzii Drumul Taberei cu strada Alexandru Moghioroș. Pe terenul acesta, destul de întins, urmează a se construi un mare magazin. Cînd vor începe lucrările, el nu are de unde să știe. În orice caz, cînd vor apărea constructorii el nu va face nici o contestație. Cartierul acesta are cam același număr de locuitori cît Ploieștiul și duce într-adevăr lipsa unui magazin mare. Starea de provizorat în care e nevoit să-și culuve grădina nu-l împiedică însă să lucreze aici cu toată silința. Terenul încredințat lui pesemne că nu mai fusese lucrat înainte fiindcă era plin de bolovani. După ce l-a curățit, la suprafață, peste bolovanii rămași mai jos și care păreau prea grei ca să-i mai poată clinti a pus cîte o bucată de folie de polietilenă și deasupra a așezat un strat de pămînt mai fertil pe care l-a adus din afara orașului. Are un Trabant și nu s-a îndurat deloc să-l ierte. A pus sacii de pămînt în portbagajul lui cum i-ar fi pus pe spinarea unui catîr. Mașina a trecut cu bine de această probă ceva mai grea decît atunci cînd Teodor Grigoraș se hotărîse să aducă și cîțiva saci cu bălegar. Și se înțelege că pămîntul adus de el cu atîta efort n-avea cum să nu fie muncit după aceea cu cea mai mare grijă. Omul a plantat roșii, castraveți, ridichi de toamnă, dovlecei. Răsadul de roșii, zise, și l-a făcut singur în apartamentul lui de două camere, în pahare de plastic de felul celor în care se vinde înghețata. Și tulpinile plantelor au început să se înalțe destul de promițător pe araci făcuți din șipci găsite pe ici și colo sau care au folosit altădată drept cozi de mătură. Iar omul e bucuros că are alături și-o sursă de apă, la cîteva zeci de metri. Muncește, iată, ca un țăran tot atît de adevărat ca și tatăl lui, Ion, din comuna Costîna de lîngă Suceava și nu s-ar speria nici de-o muncă de două ori pe-atît. Chiar alături de terenul lui se află o bucată de pămînt tot de 100 de metri pătrați pe care nu s-a încumetat s-o folosească nimeni pînă acum. Și dacă între timp nu se găsește vreun amator, Teodor Grigoraș ar cam vrea să plătească taxa ca să-l folosească tot el, de la toamnă încolo.

Oricum, el este un bucureștean care nu are nostalgii rurale doar în zile de sărbătoare, la iarbă verde.

DUMITRU ELIADE

Cronica șoselei

Noblețea banalului cotidian

O fetiță de vreo 6—7 anișori, cu obraji congestionați de căldura toridă a lui Cuptor, părul bălai, ochi albaștri și un năsuc cîrn, obraznic, stă pe bordura trotuarului, așteptînd o posibilitate, care nu se întrevede deocamdată, să traverseze strada pe la zebra. Șirul mașinilor e neîntrerupt. Kilometri de metal pe două benzi ale sensului spre centru. Aceeași situație pe direcția opusă ce conduce în imensul cartier de la poalele muntelui. În ochii copilului se observă deodată o licărire de speranță. Ultimele autovehicule ale imensei coloane se apropie de dungile paralele ale marcajului. Fetița coboară de pe trotuar și dă să traverseze, dar un bolid, ieșit probabil de pe vreo stradă laterală înaintează cu viteza spre locul cu pricina. Micuța blondă se retrage iute, la adăpost, pe trotuar. Între timp, semafoarele, a căror lumini verzi se văd de la distanță dau liber unui nou val de mașini colorate în toate felurile. Fetița își vede iarăși irosită speranța de trecere a străzii. Cînd va ajunge totuși pe fîșia verde care desparte în două largul bulevard, povestea se va repeta. O așteaptă alte două culoare care trebuie traversate. Se uită în jur neajutorată. „Greau se rezolvă lucrurile de unul singur" probabil gîndește ea. Fața i se luminează cînd observă silueta zveltă a elevei cu aer pronunțat de domnișoară. Se apropie timidă de ea. „Mă ajutați și pe mine să traversez..." Nu știe cum să i se adreseze. Pe nume nu poate că nu o cunoaște, „fetița" iar nu merge. E prea mare. Să-i zică domnișoară? O fi bine? Eleva i-o ia înainte, „Păi se poate să nu te ajut! N-am și eu o surioară la fel ca tine. Numai că ea e brunetă, și e dulce, dulce exact ca tine. E în clasa I, de fapt în a doua, iar eu am dat cu bine bacalaureatul. Cît de fericite sîntem! Dar tu?" „Eu?... Abia la toamnă merg la școală. M-a trimis mama după cumpărături". Ex-cleva o ia de mînă pe cea mică, face un semn cu mîna, mașinile încetinesc, opresc și micul grup căruia i s-au mai adăugat doi băieței cam de aceeași vîrstă cu micuța blondă, ajung cu bine pe trotuarul opus. „Pa, succes în clasa I-a". „Și eu vă mulțumesc mult" răspunde voioasă micuța. Traversarea străzii, odinioară, o chestiune mai mult decît banală, a devenit azi în condițiile marilor aglomerații urbane, mai ales pentru copii și bătrîni, o problemă rezolvată însă cu succes datorită nobilei solidarități umane.

O Dacie vernil cu semn de începător. La volan, o tînără cam de vreo 20—22 de ani, cu fața congestionată (mai mult de emoții decît de căldură) încearcă să iasă din impas, adică să pornească mașina care s-a încăpățînat să se oprească exact în mijlocul intersecției. Motorul funcționează, ba chiar citeodată este ambalat atît de puternic încît zgomotul se aude de la 100 de metri. Șoferița s-a pierdut complet. Împinge cu putere maneta de viteză în toate direcțiile, fără vreun rezultat. Nu reușește să o introducă în nici o treaptă. Își îndreaptă îndelungat privirea care exprimă neputință în direcția tîjei metalice, care refuză să-și îndeplinească rolul pentru care a creat-o uzina. Mașina ocupă o poziție extrem de stînjenitoare pentru ceilalți. Practic ambele artere sînt blocate. Ca de obicei, după o scurtă așteptare, șoferii încep, rînd pe rînd, în funcție de temperament, să-și piardă răbdarea. Acest fenomen se manifestă divers. Cei mai mulți folosesc claxonul. Și aici lucrurile se petrec în mod diferit. Unii claxonează o dată, scurt, alții, folosesc dispozitivul sonor de parcă ar fi hotărîți să nu părăsească intersecția, pînă nu-și descarcă complet bateria. Bineînțeles, cei mai mulți realizează repede că zgomotul strident al claxoanelor nu este de natură să descongestioneze strada, ci acest cor ce asurzește oameni, dimpotrivă, mai rău îl înhibă pe cel aflat în dificultate. Cu mișcări energice un bărbat scund, dar bine clădit, coboară din autoturism, și se îndreaptă cu pași grăbiți spre automobilul — obstacol —. „Ce-ați pățit domnișoară? Pot să vă ajut cu ceva?" „Nu sînt chiar așa neprice pută. Am peste 10.000 de kilometri rulați, dar așa ceva nu mi s-a întîmplat niciodată. Nu pot introduce maneta în viteză". „Vă rog să aveți încredere în mine. Vreți să-mi permiteți să încerc și eu?" „Vă rog, cum să nu, deși cred că nu veți avea mai mult succes ca mine". „Omul trece pe postul de pilotaj, iar fiica Evei, în dreptul lui. Cu o mișcare sigură introduce în treapta II-a și pornește. Intersecția e degajată. Autoturismul e tras la parcarea din apropiere. „Cred că aveți o defecțiune la ambreiaj. Maneta nu intră într-adevăr în treapta I-a, dar intră ușor în celelalte. Încercați să folosiți pentru plecare, direct viteza II-a, accelerînd mai mult. Tehnica e aceasta... și omul îi arată fetei cu răbdare de pedagog cum trebuie procedat. Tînăra își reocupă locul și reușește după prima încercare să pornească mașina. „Rolul meu s-a încheiat. Permiteți să cobor". „Vă mulțumesc mult. Sînteți un om de suflet". „Îmi pare bine că am putut să vă fiu de folos. La revedere".

Un fapt mărunt, plin însă de semnificații. Nu corul de claxoane, remarcile mahîioase sau chiar apostrofările citeodată dure, rezolvă asemenea probleme, ci calmul și ajutorul dat cu pricepere și la timp.

O fațetă a noblețiî banalului cotidian.

VICTOR BEDA

Tinem cu dreptul să știe

Jurnal însingerat

Unde ne duc?

Casa era clădită la marginea drumului. În fața ei, vecinii, strigîndu-se unul pe altul, se adunau în grabă. Mai ales femeile și copiii. Erau și cîțiva bărbați. Priveau ululiți din stradă; unii intraseră în curte. Nu le venea să-și creadă ochilor.

În zilele cînd treceau în inspecție patrulele de jandarmi hothyști, oamenii din Șoimeni — comună în care în afară de proprietarul morii care era ungur și trei familii de evrei, toți erau români — se simțeau ca într-o închisoare. Ceea ce vedeau acum, însă, îi înspăimînta și mai tare. Exclamau îndurerați și compătimitori:

— Ce-a vinovați ei, săracii, că s-au născut evrei?!

— Cine știe ce ne mai așteaptă și pe noi?!

— Năprasnice vremuri trăim! spuse o femeie din mulțime și se întoarse grăbită spre casă.

Intră în tindă, luă de pe poliță un blid, îl umplu cu făină de mălai. În făină puse cinci ouă, ascunse blidul sub șorț și ieși din nou pe uliță. Apropie fugind ajunse în curte. Se opri o clipă, apoi intră în casă. Cu privirile ațintite spre geam, oamenii urmăreau cu sufletul la gură ce atitudine vor lua jandarmii. Văzînd că n-au dat-o afară, s-au împrăștiat cu toții. S-au reîntors, grăbindu-se care mai de care. Intrau pe rînd în casă. Unul cu o pîine, altul cu o bucată de slănină sau ținînd în mîini o oală cu lapte.

Plutonierul Kardoș se răsti pe neașteptate, ca să audă și jandarmii de afară:

— Domnule fruntaș! Ce-i aici? Piață? Dumnezeii mamii lor de țărani! Unul să nu mai intre! Ai înțeles?

Fruntașul încremeni în poziția de drepți.

— Am înțeles, domnule plutonier! Nu mai las pe nimeni.

În clipa aceea păși pragul un țăran: Coșarcă Nicolae. Și-a scos pălăria și a început s-o frămînte în mîini neștiind ce să facă cu ea. Jandarmul care l-a adus a luat poziția de drepți:

— Domnule plutonier? Raportez supus: trei care sînt gata, pregătite. Am trimis cîte unul la fiecare jidan.

— Bine! răspunse, scurt, plutonierul.

Badea Nicolae își ridică privirea spre tata. Singele i se urcă în obraji.

— Domnule Lustig, nu fiți supărat pe mine. Eu n-am știut nimic. Acum un ceas a venit domnul jandarm la mine și mi-a spus că într-o clipită să-mi pregătesc carul, să-mi înjug bivolii, să-mi iau merinde pe două zile și să vin aici, la dumneavoastră. Zău, nu vă...

— Nu-i nici un bai, bade Nicolae.

— Ieșiți în curte cu tot calabalicul!

Tata și Emilian au ridicat balotul mai mare. Pe celălalt l-am luat eu cu Cornel. Pășeam încet, cu grijă, de parcă am fi purtat pe brațe două sicrie.

— Mamă, de ce plîngi iar? întrebă Valentin, văzîndu-i ochii înlăcrimați.

Mama nu-i răspunse. Se prăbuși pe un scaun și izbucni în hohote. Cornelia începu să țipe:

— Unde ne duc? Ce vor să facă cu noi?

— Lăsați vălcărelile și țipetele! Nu faceți panică, liniștiți-vă, că altfel pun mîna pe cravașă. Kardoș se apropie de mama și o îmbrînci cu brutalitate. Unde vă ducem o să puteți plînge și ofta cît v-o pofti inima.

Între timp, în curte intrase încă un car, tras de două bivolițe. În urma lui, familia bunicilor. Bunica, Terezia, se așeză pe un trunchi și, cu fața ascunsă într-o basma neagră, plîngea. Bunicul pufăia din pipă. Avea peste șaptezeci și cinci de ani. Cu cîteva zile înainte, cînd cineva își dădu cu părerea că horthyștii vor fi în stare să-i stringă pe toți evreii în lagăre, așa cum au procedat nemții în Polonia, el protestă vehement:

— Apoi, din partea mea, poate să vină și Horthy în persoană, eu nu mă mișc din casa mea.

Și acum sta acolo, în curte și pufăia din pipă. În car era acoperit cu un cearșaf tot ce-i mai rămăsese din truda unei vieți întregi.

Lîngă el, micul Hugo se juca nepăsător în țărînă.

Între timp, jandarmii au intors pe dos lucrurile din casă, pentru a le inventaria, și au început să sigileze ușile, ferestrele. Emilian își aduse aminte că în pod aveam o oală cu marmeladă. Se repezi după ea. Tocmai cobora scara cu oala în mînă, cînd plutonierul Kardoș se apropia de ușa podului cu ceara de sigilat.

— Ce-i asta? se răsti către Emilian. Încă tot nu sînteți gata? Pînă cînd aveți de gînd să vă pregătiți? Doar nu mergeți la nuntă, nenorocitilor!

Se întoarse spre un jandarm și tună:

— Sergent! Dă drumul carelor. Ai grijă. Lustigii sînt 14. În stradă e carul cu familia lui Schön. Ei sînt 4. Fruntașul să meargă în față, iar dumneata în urma convoiului. Ceilalți jandarmi să stea pe flancuri. Nu cumva unul din jidani s-o la la sănătoasa, că răspundeți cu capul. Eu cobor în Vultureni, să văd dacă și acolo totul e în ordine.

— Am înțeles, domnule plutonier!

Carele au pornit. Trebuiau să traverseze drumul și să coboare în lunca spre Fodora, la postul de jandarmi. Ulița era plină de oameni. Mi s-a părut că au format dinadins un zid viu și carele nu vor putea trece.

— Faceți drum, răcni jandarmul din față și-și înșfăcă furios pușca de pe umăr.

Copiii, speriați, au sărit la o parte. Apoi, încet-încet, s-au retras și ceilalți. Carele au trecut ulița mare și au început să coboare pe o ulicioară spre Fodora. Oamenii stăteau nemișcați, țintuiți locului. Au urmărit cu privirea convoiul pînă cînd și cel de-al treilea car a dispărut. Atunci, copleșiți de gînduri grele, au pornit, fără să scoată un cuvînt, spre casele lor.

Cînd am sosit la Fodora, se înserase. Una din sălile școlii primare fusese golită de cu ziuă. Singura familie de evrei din Fodora fusese adusă aici de la prinz. Stătea așezată pe podea, într-un colț al sălii, așa cum stau evreii cînd își jelesc morții.

După un ceas au sosit, în trei care, cele trei familii din Vultureni. Sala s-a umplut pînă la refuz. Eu n-o slăbeam din ochi pe Olga, prietena mea din copilărie. Îi urmăream fiecare mișcare. Așteptam un moment prielnic să-i vorbesc, dar ea nu se dezlipea de soră-sa.

S-au întins pături, cearșafuri. Peste cină s-a sărit. Se făcuse întuneric. Comunicam în șoaptă, să nu trezim copiii.

Soră-mea Eva ieși în prag și încercă să afle ceva, de la santinelă.

— După cum se vede, vom fi împreună cîteva zile, începu ea, forțîndu-se să pară cît mai indiferentă.

— Nici noi nu știm cît, i-o reteză scurt jandarmul.

— Domnule sergent! Sîntem în mîinile dumneavoastră. Puteți face cu noi ce vreți, nu ne putem împotrivi. Tot ce ne impuneți trebuie să acceptăm. Totuși, vă rog, spuneți-mi: unde ne duceți? Ce rost mai are secretul?

— Dar curiozitatea ce rost are? răspunse sergentul, disprețuitor. Pentru dumneavoastră acum e totuna.

— Nu, domnule sergent. Nu-i totuna. Nesiguranța este lucrul cel mai chinuitor. Aș vrea să-mi liniștesc mama. Sounești-mi barem atît: cînd pornim mai departe?

— Din dumneavoastră, domnișoară, ar fi ieșit un bun avocat.

Eva se tulbură. „Cum poate fi un om atît de ticălos?". S-a întors brusc și a mers la locul ei.

— Barem un pic de lapte ar trebui să bei, o rugă ea pe mama.

— Nu pot. Abia reușesc să respir. Mă înăbuș.

Ceasuri întregi s-au mai auzit șoapte, îmbărbătări, suspine. Apoi încăperea s-a liniștit. Afară, jandarmii patrulau cu pași măsurați. N-am închis ochii toată noaptea.

(Va urma)

OLIVER LUSTIG

Un brav erou al păcii planetare

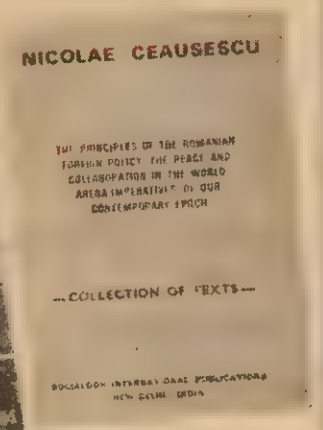

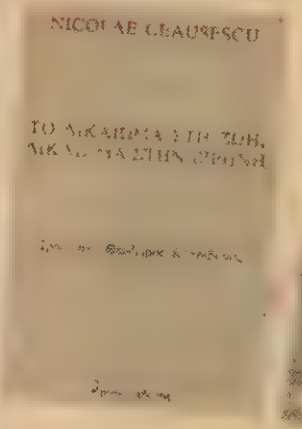

Dialog constructiv cu toate statele lumii

Una din componentele fundamentale ale afirmării României socialiste pe plan mondial în anii a căror numărătoare începe la Congresul al IX-lea al partidului este politica de amplă deschidere internațională, inițiată și promovată cu consecvență de secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Într-o perioadă atît de complexă ca cea pe care o traversăm, cînd punțile de legătură dintre state s-au dovedit nu de puține ori șubrede, România a construit și consolidat relații cu state din cele mai diferite ca orînduire socială, mărime și situare geografică. Aceste relații au fost așezate pe temelia principiilor deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc.

Un rol de cea mai mare însemnătate în dezvoltarea relațiilor internaționale ale României l-au avut intensa activitate de contacte politice a tovarășului Nicolae Ceaușescu, numeroasele întîlniri cu șefi de state și guverne, istoricele vizite întreprinse, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în zeci de țări, documentele semnate, care au consacrat principiile noi de relații între state.

În perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea al partidului au fost întreprinse peste 200 de vizite oficiale la nivel înalt în țări de pe toate continentele. Pe pămîntul României, președintele Nicolae Ceaușescu a avut întîlniri și convorbiri cu peste 300 de șefi de state și guverne. Declarațiile solemne, Declarațiile comune și documentele oficiale încheiate cu aceste prilejuri au deschis ample perspective de dezvoltare a colaborării României cu aceste state pentru promovarea intereselor de pace, destindere și progres ale tuturor popoarelor.

Dinamismul politicii externe a României în cele peste două decenii care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului își găsește expresie, între altele, în extinderea continuă a legăturilor sale externe. Dacă în anul 1965 România avea relații diplomatice cu 67 de țări, iar relațiile economice cu 98, ea întreține astăzi relații diplomatice și economice cu 155 de state. [illegible] noastră a construit sau participă la construirea, în cooperare, a peste 180 de obiective economice în țările în curs de dezvoltare. Mii de specialiști români acordă asistență în 60 de țări în curs de dezvoltare, în cele mai variate domenii de activitate. În același timp, peste 20 000 de tineri din aceste țări studiază în instituții de învățămînt din România.

Unul din marile merite ale tovarășului Nicolae Ceaușescu este acela de a fi elaborat un concept de amplă deschidere asupra unității și solidarității în epoca noastră, incluzînd dezvoltarea relațiilor cu o vastă paletă de forțe politico-sociale. Existența unor deosebiri ideologice între acestea, a unor diferențe de păreri nu trebuie să împiedice dialogul dintre ele. În lumina acestui adevăr, tovarășul Nicolae Ceaușescu a formulat necesitatea depășirii moștenirii de neîncredere și adversitate din trecut, necesitatea unei adevărate reconcilieri istorice, care să ducă la o nouă unitate a clasei muncitoare, a forțelor care se pronunță pentru socialism, pentru pace, prietenie și colaborare.

Epoca **Nicolae Ceaușescu** este opera celei mai prestigioase afirmări a României pe arena mondială, în această glăsuindu-și expresie caracterul unitar al politicii interne și a celei internaționale, legătura dialectică dintre grandioasele programe de dezvoltare a patriei și activitatea consacrată promovării cauzei păcii, libertății și progresului în lume.

OPREA GEORGESCU ■

Militant neobosit pentru liniștea Terrei

Pentru poporul nostru este un motiv de profundă mîndrie faptul că secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, omul acțiunii concrete, hotărîte, energice și eficiente, care conduce de mai bine de două decenii opera de făurire a socialismului și comunismului în România, este în același timp un gînditor revoluționar de uriașă cuprindere, rigoare și profunzime, puternic angajat în dezvoltarea creatoare a materialismului dialectic și istoric. Opera teoretică de înaltă ținută științifică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, fundamentată pe studierea și cunoașterea profundă a realităților românești, pe analiza riguroasă a fenomenelor vieții social-politice contemporane, pe aplicarea creatoare a adevărurilor generale ale socialismului științific la condițiile concrete din țara noastră — operă care călăuzește întreaga activitate de edificare socialistă a țării în anii de după Congresul al IX-lea al partidului — s-a bucurat în această perioadă de o largă și elogioasă apreciere în zeci și zeci de țări ale lumii, fiind primită pretutindeni cu viu interes.

O inițiativă editorială datînd de la începutul acestui an și cuprinzînd, în spațiul a patru volume, intervențiile, declarațiile și conferințele de presă acordate în anii de după Congresul al IX-lea, pune încă o dată în evidență contribuția secretarului general al partidului, președintele țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la desfășurarea revoluției și construcției socialiste pe pămîntul României, la soluționarea problemelor majore ale contemporaneității. Alături de lucrările publicate în limba română, dintre care aceasta constituie un singur exemplu, ca o expresie grăitoare a viului interes și a înaltei considerații față de gîndirea teoretică și acțiunea practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, în cursul acestui an s-au adăugat noi titluri celor peste 150 de volume publicate în circa 30 de țări de pe toate continentele, conținînd lucrări ale secretarului general al partidului nostru, președintele României socialiste, ori dedicate activității sale. Volumele „Dreptul la viață, dreptul la pace" publicat în Grecia sau „Principiile politicii externe românești de pace și colaborare pe arena mondială — imperative ale epocii contemporane" publicat în India sau „România, socialism, democrație, independență, pace" publicat de curînd în Venezuela sînt tot atîtea elocvente ilustrări ale înaltei prețuiri de care se bucură pe toate meridianele activitatea prodigioasă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, personalitate proeminentă a lumii contemporane și militant străvechi pentru socialism, pentru cauza libertății și independenței popoarelor, pentru înțelegere, colaborare și pace în lume. În prefața volumului intitulat „Filozofia păcii în concepția președintelui Nicolae Ceaușescu", publicat la începutul acestui an în Belgia, se argumentează necesitatea publicării acestei lucrări prin faptul că o țară mică, dacă dorește și dacă își consacră forțele în acest sens, „poate să-și asigure un rol diplomatic real pe arena internațională", aceasta fiind o „dimensiune ce constituie o originalitate românească". Acest rol, pe care politica fermă a șefului statului român a reușit să-l confere țării sale, poate fi exemplificat în mod grăitor prin poziția României în problemele păcii și dezarmării, îndeosebi ale dezarmării nucleare. „Acest volum — se arată în prefață — nu numai că este necesar, dar el deschide căi de reflecție asupra a ceea ce ar putea fi o lume condusă de oameni luminați". În ultimele două decenii — se relevă în continuare — nu au existat, practic, probleme majore dezbătute în cadrul comunității internaționale la care România să nu-și aducă, într-un fel sau altul, contribuția. De aceea, pretutindeni se vorbește astăzi de prestigiul politicii externe românești, de autoritatea președintelui Nicolae Ceaușescu, remarcabilă personalitate a vieții internaționale contemporane.

DUMITRU ELIADE ■

Pace și dezarmare (XX)

Viața așa cum ne-o dorim

Se știe ce-a însemnat revoluția română de la 23 August 1944, atît pentru țara noastră, cît și pentru alte popoare. Încununare a unui trecut glorios de luptă purtată de-a lungul vremurilor pentru libertate națională și progres social, pentru dreptul poporului nostru de a fi și a rămîne el însuși, de a-și orîndui viața așa cum dorește, revoluția de la 23 August a devenit, totodată, o temelie pentru viitorul națiunii noastre, pentru ceea ce avea să urmeze, pentru anii pe care îi trăim și pentru cei care vor veni și în care patrimoniului făurit de înaintași și de generațiile de azi i se vor adăuga noi și măreți împliniri socialiste.

În același timp, 23 August a avut și va continua să aibă mereu o excepțională importanță internațională, prin o mulțime de consecințe și de efecte, dintre care se detașează contribuția României la eliberarea altor popoare și la făurirea păcii în lume. Se poate vorbi cu deplin temei de un 23 August al păcii, de un August pentru pace. Mai întîi, pentru că revoluția românească de acum 42 de ani, în urma căreia țara noastră s-a alăturat coaliției Națiunilor Unite, a scurtat al doilea război mondial cu 200 de zile. Pacea a venit, așadar, pe Pămînt, datorită victoriei românești din August 1944, cu 200 de zile mai devreme. Aportul României la înfrîngerea Germaniei naziste a fost substanțial. Prin forțele umane și materiale angajate în război, țara noastră se situează pe un loc de frunte — după cele mai competente aprecieri, pe locul al IV-lea, după U.R.S.S., S.U.A. și Anglia — în ierarhia coaliției antihitleriste. În al doilea rînd, este un August al păcii pentru că revoluția de atunci a făcut posibilă edificarea în România a unei orînduiri care prin natura ei este o orînduire a păcii — socialismul, ale cărui virtuți în această privință au fost permanent potențate de vocația de pace a poporului român. Luîndu-și soarta în propriile mîini și aducînd o contribuție de excepțională importanță la înfrîngerea fascismului, poporul român, după marea victorie a coaliției antihitleriste, s-a angajat cu fermitate în lupta pentru preîntîmpinarea unei noi conflagrații mondiale. În toți cei 42 de ani care au trecut de atunci, România a acționat neabătut pentru asigurarea păcii în Europa și în întreaga lume. O intensitate fără precedent a cunoscut activitatea desfășurată în acest sens de România socialistă după Congresul al IX-lea al partidului, cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu a pus cu vigoare în evidență adevărul că problema fundamentală a epocii noastre o constituie apărarea păcii, salvarea omenirii de pericolul unui dezastru nuclear, asigurarea dreptului suprem al oamenilor, al popoarelor, la existență liberă, la viață. În lumina acestei realități esențiale, țara noastră a elaborat o cuprinzătoare strategie a păcii, concretizată într-un ansamblu unitar de propuneri, inițiative și demersuri constructive, menite să contribuie la împlinirea aspirațiilor vitale ale oamenilor — de a trăi într-o lume fără arme și războaie, a înțelegerii și conlucrării pașnice —, aspirații care, în condițiile de astăzi, au devenit un imperativ al înseși supraviețuirii omenirii, al menținerii vieții pe planeta noastră.

Afirmîndu-se puternic pe planul activității internaționale, România a devenit astăzi una din prezențele cele mai active în concertul națiunilor, militantă neobosită pentru triumful idealurilor păcii, progresului și libertății popoarelor. La Națiunile Unite, în alte organizații și foruri internaționale, în dialogul rodnic pe care l-a angajat cu celelalte state ale lumii — cu prilejul numeroaselor întîlniri de la București, precum și cu ocazia istoricelor itinerare parcurse de președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în țări de pe diferite continente —, România a militat cu deosebită consecvență pentru rezolvarea în interesul tuturor popoarelor a marilor probleme cu care se confruntă omenirea în momentul de față. Pentru opera sa de pace și de înaltă responsabilitate politică și morală față de soarta omenirii, în întreaga lume România este apreciată și stimată ca Țară a păcii, iar conducătorul ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca Erou al păcii.

ION CODRU ■

Flacăra. Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei : 3 lei

41 505

Biblioteca județeană
MUREȘ
TIRGU-MURES

Grandioasa manifestare populara cu prilejul zilei de 23 August

flacara

An XXXV 35 VINERI 29 AUGUST 1980

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Unită-n cuget şi-n simţire, în jurul marelui său conducător

ȚARA ȘI-A SĂRBĂTORIT LIBERTATEA

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU ȘI TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU au făcut o vizită de lucru în Delta Dunării

Comentariul în pagina 3

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU ȘI TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU au făcut o vizită de lucru în Delta Dunării

Pămînt tînăr, pămînt roditor

■ Suprafața arabilă cultivată în Delta Dunării a ajuns în acest an la 32 500 hectare, cu 2 580 hectare mai mare decît în 1985 și superioară prevederilor Programului de amenajare și exploatare complexă a ținutului de la gurile Dunării.

■ Pe terenurile din Delta Dunării pot fi obținute, prin realizarea unei densități optime și a unor sisteme de irigații de mare randament, producții de porumb de peste 20 000 kilograme boabe la hectar.

Civilizația paiantei și stufului se retrage în muzeu

■ Pînă în 1990, la Sfîntu Gheorghe și Chilia Veche se vor construi noi și importante obiective economice, sociale și culturale.

■ Sulina și-a dublat perimetrul construibil : au fost construite peste 500 de apartamente, iar în cincinalul actual se vor construi încă 600 !

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a făcut, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, luni, 25 august, o vizită de lucru în Delta Dunării.

În centrul dialogului de lucru al secretarului general al partidului cu organele locale de partid și de stat, cu reprezentanți ai conducerii Ministerului Agriculturii și Centralei „Delta Dunării", cu specialiști s-a situat modul în care se realizează orientările și măsurile stabilite cu prilejul vizitei precedente, din 1983, Programul de amenajare și exploatare complexă a ținutului de la gurile Dunării.

Inițiativa secretarului general al partidului vizînd amenajarea și exploatarea complexă, rațională a bogatelor resurse de care dispune Delta a deschis largi perspective de progres și civilizație așezărilor dintre brațele Dunării — Chilia, Sulina și Sfîntu Gheorghe —, dezvoltării lor economice, sociale, culturale și turistice, ridicării nivelului de trai material și spiritual al locuitorilor din această parte a țării.

La extremitatea estică a țării, în comuna Sfîntu Gheorghe, locuitorii acestei străvechi localități au întîmpinat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe tovarășa Elena Ceaușescu cu toată căldura inimilor, exprimînd profunde mulțumiri pentru grija pe care conducătorul partidului și statului o poartă dezvoltării și înfloririi acestei localități care, în perspectivă, urmează să devină o așezare modernă, bine dezvoltată economic.

Secretarul general al partidului a apreciat realizările obținute pînă acum în mai buna valorificare a pămîntului și apelor și a cerut ca localitatea să se transforme într-un puternic centru piscicol și agricol, în vederea folosirii optime a condițiilor pedoclimatice specifice acestei părți a Deltei, să se înființeze o întreprindere agricolă de stat puternică, profilată pe cultura porumbului și sorgului.

De la Sfîntu Gheorghe, survolînd ținutul mării, plantațiile silvice de peste 1 650 hectare, amenajate pe nisipuri, elicopterul prezidențial a aterizat la Sulina, orașul de la mila zero a Dunării. Și aici, ca în toate așezările urbane ale Deltei, au devenit tot mai evidente mutațiile determinate de o dinamică dezvoltare economică și socială, care a făcut ca în ultimii ani, practic, numărul locuitorilor săi să se dubleze.

Înalților oaspeți le-au fost prezentate aspecte ale dezvoltării economice și social-edilitare a localității. Prin crearea zonei portului liber Sulina, activitatea economică a orașului s-a dezvoltat, ceea ce a condus la creșterea de aproape două ori a perimetrului construibil al acestei localități. Au fost construite peste 500 de apartamente, iar în cincinalul actual urmează să se construiască alte 600.

În schița de sistematizare a orașului, revăzută și completată potrivit indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, sînt prevăzute numeroase lucrări cu caracter social-edilitar, care vor face ca Sulina să devină, pînă în 1990, un oraș-port înfloritor, cu o populație ce va număra circa 12 000 locuitori.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a interesat de măsurile luate pentru scurtarea timpului de staționare a navelor în portul liber Sulina, de structura categoriilor de produse care sînt transportate pe calea apei, cerînd să se asigure în cele mai bune condiții dezvoltarea tranzitului de mărfuri generale în acest spațiu destinat comerțului exterior.

Elicopterul prezidențial a aterizat apoi pe o platformă din zona noilor blocuri din comuna Chilia Veche. Dialogul de lucru a prilejuit, la început, examinarea unor aspecte importante ale dezvoltării actuale și în perspectivă a comunei. Pe baza indicațiilor și orientărilor date de secretarul general al partidului cu ocazia vizitei precedente, a fost elaborată schița de sistematizare care prevede ca pînă la sfîrșitul acestui cincinal comuna Chilia Veche să dobîndească atributele unui puternic centru agroindustrial.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat rezultatele obținute în transpunerea în practică a programului de valorificare a imenselor bogății de care dispune Delta Dunării și a cerut să se acorde o atenție deosebită protejării naturii, faunei și florei Deltei, întreținerii pădurilor, aclimatizării de noi specii de arbori. Secretarul general al partidului a apreciat, de asemenea, rezultatele care confirmă posibilitățile obținerii unor recolte mari de porumb pe terenurile din Deltă.

Noua întîlnire de lucru cu oamenii muncii din acest frumos colț de țară a pus cu putere în lumină, și de această dată, grija statornică a conducătorului partidului și statului nostru pentru dezvoltarea viguroasă, în ritm rapid, a tuturor localităților țării, printr-o folosire rațională și deplină a tuturor resurselor materiale și umane, pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, a programelor speciale de dezvoltare economico-socială a țării.

DUMITRU ELIADE ■

Pe stadionul 23 August din Capitală

ENTUZIASTA MANIFESTARE POPULARĂ

Sub semnul hotăririi unanime de a înfăptui neabătut programul partidului de dezvoltare și înflorire continuă a României socialiste

În după-amiaza zilei de joi, 21 august, în uriașul amfiteatru al stadionului „23 August" din Capitală, au avut loc, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președinte al Republicii Socialiste România, și a tovarășei Elena Ceaușescu, eminent om politic, ilustru savant de renume mondial, două ample manifestări, marea adunare populară festivă și însuflețitorul spectacol cultural-sportiv, ce au cinstit cea de-a 42-a aniversare a glorioasei revoluții de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din August 1944.

Desfășurate sub semnul aniversării a 65 de ani de la întemeierea partidului, eveniment major în viața întregii noastre țări, și al împlinirii a 50 de ani de la istoricul proces de la Brașov, cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu a demascat, cu aprigă tărie și un curaj revoluționar de neînfrînt, nedreptățile regimului burghezo-moșieresc, precum și al celor 21 de ani de la lucrările celui de-al IX-lea Congres, cele două ample manifestări, simbolizînd unitatea întregii națiuni în jurul partidului, al secretarului său general, precum și voința nestrămutată a întregului nostru popor de-a înfăptui neabătut hotărîrile celui de-al XIII-lea Congres, pentru progresul și înflorirea continuă a patriei noastre socialiste, au preschimbat uriașa incintă a stadionului „23 August" într-o imensă scenă ce a ilustrat, în graiul ales și de înaltă simțire al artei, cele mai importante evenimente ale devenirii patriei noastre după eroicul act revoluționar din acel fierbinte August întemeietor de lume nouă.

Sub necontenitul freamăt al sutelor și sutelor de steaguri ale patriei și partidului puteau fi citite numeroase urări prin care participanții la această grandioasă sărbătoare cinsteau patria, partidul, pe secretarul general al partidului, năzuința fierbinte de pace a poporului român, strălucitor și energic afirmată pe plan internațional de vocea autorizată a președintelui său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ilustru militant pentru pacea întregii planete.

Astfel, pe uriașele coronamente ale stadionului, alături de inscrisurile ce marcau datele glorioasei aniversări, „23 August 1944—23 August 1986" se puteau citi în continuare: „Trăiască patria noastră liberă și independentă, Republica Socialistă România"!, „Trăiască Partidul Comunist Român, în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu !", „Stima noastră și mîndria, Ceaușescu-România !", „Ceaușescu — eroism, România — comunist !", „Ceaușescu — România — Pace!"

Despre semnificațiile zilei de 23 August a vorbit tovarășul Constantin Olteanu, membru al Comitetului Politic Executiv, prim-secretar al Comitetului municipal București al P.C.R.

Marea adunare populară festivă s-a încheiat cu defilarea gărzilor patriotice, a formațiunilor de pregătire a tineretului pentru apărarea patriei, de pionieri și școlari, a formațiunilor, de apărare civilă și de Crucea Roșie, care, în sunetele unor avîntate marșuri ostășești, au dat onorul asistenței și miilor de oameni ai muncii prezenți în tribunele uriașului stadion. Degajînd vigoare tinerețe și armonie, au defilat grupurile de sportivi, tineri ce-au contribuit prin forța și talentul lor la sporirea gloriei sportive a României socialiste.

Spectacolul cultural-sportiv, cel de-al doilea moment al acestei grandioase manifestări populare, a înmănunchiat într-o suită de tablouri alegorice, încărcat cu o mare putere de sugestie și forță emoțională, cele mai semnificative momente din viața de azi a României, ilustrînd uriașa, indestructibila unitate a întregii noastre națiuni în jurul partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Explozie de culoare, de cîntec și tinerețe, preamărind Ziua națională a poporului român, omagiind izbînzile României socialiste, ale **Epocii Nicolae Ceaușescu**, dînd glas celor mai adînci sentimente de stimă și recunoștință pentru minunatele condiții de viață și de muncă pe care partidul și statul nostru, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, le-asigură tuturor tinerilor din România, spectacolul festiv a scos în evidență unitatea de cuget, de simțire și de acțiune, de deplină adeziune a întregului nostru popor la politica internă și externă a partidului, magistral ilustrată de-o veritabilă salbă de ctitorii între care Transfăgărășanul, Canalul Dunăre-Marea Neagră și metroul bucureștean strălucesc aparte, semnificativ, ilustrînd puterea de muncă, forța creatoare și inteligența tehnică a poporului român. Sugerate în ample tablouri coregrafice, aceste monumente ale socialismului au conferit spectacolului o calitate în plus, bucuria și mîndria de-a arăta întregii lumi uriașul drum, încărcat de roade și lumină, pe care România l-a parcurs de-a lungul celor 42 de ani de la glorioasa revoluție socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944.

VICTOR NIȚĂ

Tot ce se mișcă — adică toi ce există în țara asta — i se datorează lui, omului muncii

Făuritorul întregii civilizații

Experiența de peste un secol a clasei muncitoare din România în practica înfruntărilor de clasă, în revoluția și construcția socialistă confirmă în mod strălucit concluzia fundamentală a comunismului științific cu privire la misiunea istorică a proletariatului, la capacitatea sa de creație istorică, demonstrează cu pregnanță caracterul legic al rolului său conducător în lupta maselor largi pentru progres și socialism. Avînd în frunte clasa muncitoare, condusă de Partidul Comunist Român, poporul român a parcurs o întreagă epocă istorică, înfăptuind o operă revoluționară fără precedent în istoria sa, de înlăturare a orînduirii bazate pe exploatare și de edificare a noii societăți socialiste, în care oamenii muncii — stăpîni și gospodari ai avuției naționale, proprietari și beneficiari ai tuturor bunurilor făurite prin truda și inteligența lor — se bucură din plin de noile condiții de muncă și viață, proprii orînduirii socialiste.

Polul central în jurul căruia s-a desfășurat această amplă mișcare istorică a fost și este munca, impulsul primordial al transformării clasei muncitoare din clasă în sine în clasă pentru sine fiind generat, în ultimă instanță, de poziția clasei muncitoare față de muncă, de necesitatea istorică, asumată conștient de la un nivel al maturizării ei sociale și politice, a transformării clasei muncitoare în beneficiar al propriei munci. Pe de altă parte, procesul muncii a reprezentat mediul de călire și maturizare revoluționară a proletariatului, prin care acesta a putut lua act de propriul său statut în societate, de menirea sa istorică de a „întoarce" rezultatele muncii în folosul său propriu, al întregului popor. De aceea, revoluția din August 1944, pe lîngă încărcătura sa politică, antifascistă și antiimperialistă, pe lîngă scopul istoric al eliberării naționale a avut și importanta componentă a eliberării sociale, a propulsării oamenilor muncii în postura naturală de a fi proprietari, producători și beneficiari ai întregii avuții naționale. Realitatea muncii, a situației claselor sociale în procesul muncii au avut rolul de regulator al acestei concordanțe dintre cei care muncesc și cei care beneficiază de rezultatele muncii, dintre posesiunea mijloacelor de producție și a rezultatelor producției, dintre forțele de producție și relațiile de producție.

Înlăturînd definitiv spectrul unei societăți polarizate, în care munca era obligația celor mulți și săraci iar prosperitatea — dreptul celor puțini și bogați, noua societate a instaurat egalitatea reală între toți membrii ei, egalitate ce izvorăște fundamental din poziția egală față de muncă. Socialismul pe care-l construim este o societate a muncii, o orînduire în care, așa cum plastic a fost formulat, nu există nici pîine fără muncă, nici muncă fără pîine. Iar aceste noi condiții istorice — în care rezultatele muncii se răsfrîng asupra bunăstării întregului popor — consfințesc faptul că, pentru prima dată în istorie, munca a devenit dintr-un drept fundamental o îndatorire de onoare, de îndeplinirea căreia, potrivit aptitudinilor și pregătirii fiecăruia depinde bunăstarea tuturor.

Asimilînd în plan social și politic noile realități intervenite în procesul muncii societatea noastră a propulsat ca figură centrală a sa omul muncii, făuritorul bunurilor materiale și spirituale ale întregii țări, simbol viu al trăiniciei și eternității unei societăți a deplinei egalități și demnități umane. Transformîndu-se dintr-un drept fundamental în existență într-un privilegiu de conștiință, dintr-o condiție a supraviețuirii într-un blazon nobil ce oferă adevărata identitate existențială a omului, munca în societatea noastră socialistă a metamorfozat însăși fizionomia eroilor săi, a oamenilor muncii deveniți acum adevărați stăpîni pe ei înșiși, pe propria lor muncă, pe roadele acesteia. Cadrul care întemeiază, principial și practic, aceste noi rezultante ale muncii în socialism îl reprezintă omul sistem al democrației muncitorești revoluționare, instituționalizat în patria noastră prin eforturi consecvente, cumulative, inițiate și conduse de partid, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Constituind o problemă de existență naturală, de morală autentică, de conștiință profundă, munca a devenit totodată, în condițiile societății noastre socialiste, premisă de onoare și demnitate a participării la însăși viața țării — de la detaliile ei cotidiene la momentele istorice ale adoptării unor decizii de importanță națională, în cadrul marilor forumuri democratice instituționalizate în patria noastră, cum este și apropiatul Congres al Consiliilor Oamenilor Muncii.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Lucrătorii ogoarelor puternic mobilizați de orientările și îndemnurile tovarășului

Noua revoluție agrară —

Niciodată toamna nu fu mai bogată!

Fotoreportaj în județul Olt

Jean Istrate, președintele C.U.A.S.C.-ului Dobrosloveni, și primărița comunei, Carmen Cirjan sau inginerul șef al C.A.P.-ului, Petre Colceag, știu bine prețul timpului. Lanul acesta de floarea-soarelui promite o recoltă de aproape 3 000 kilograme la hectar. Dar acum, nu și peste cîteva zile, cînd poate să înceapă să se scuture.

Bucuriile oamenilor vrednici nu sînt deloc întîmplătoare

Față de anul 1965, producția de grîu și orz obținută în acest an în județul Olt este de 3,5 și, respectiv, de aproape 4 ori mai mare. Evoluția producției de porumb stă și ea mărturie a preocupării constante a comitetului județean de partid pentru creșterea continuă a producției de cereale. De la 1 051 kilograme în medie la hectar, cît a fost în anul 1965, producția de porumb boabe a crescut permanent la 3 786 kilograme în anul 1980, la 7 327 kilograme în anul 1984 și 7 760 kilograme în anul 1985. În acest an însă, evaluările făcute pînă acum arată că se va realiza o producție cu adevărat record, de 20 tone știuleți la hectar pe întreaga suprafață cultivată. Aceasta înseamnă nu numai realizarea, ci chiar depășirea substanțială a obiectivelor noii revoluții agrare în domeniul producției de cereale. Este un exemplu strălucit, deosebit de convingător, ilustrînd realismul acestor obiective care, așa după cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta Consfătuire cu activul de partid și de stat din agricultură, pot fi nu numai îndeplinite, ci chiar depășite cu mult. Nu întîmplător, așadar, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu a fost organizat în județul Olt un amplu și fructuos schimb de experiență cu participanții la această consfătuire. Pe parcursul unei zile, cîmpurile județului au devenit un vast teren de studiu din care, ca într-un uriaș tratat de agrotehnică, s-a putut învăța cum trebuie lucrat pămîntul pentru a se face o agricultură modernă, de înaltă productivitate și eficiență, cum trebuie să se acționeze practic pentru înfăptuirea obiectivelor noii revoluții agrare. Contactul direct cu realitățile județului Olt reprezentînd echivalentul unui curs intensiv, de scurtă durată, al academiei agricole.

Astfel încît, în județul Olt și dincolo de marginile județului, mulți vor fi auzit, și nu doar din întîmplare, adică nu doar într-un singur an sau în doi, de rezultatele deosebite ale unor unități agricole precum acelea din Scornicești, Stoicănești sau Cezieni. Lîngă aceste exemple lista a rămas deschisă, cuprinzînd, treptat, și alte nume, pe măsură ce aplicarea pe o scară tot mai întinsă a complexului de măsuri prevăzut de noua revoluție agrară a determinat pe pămînturile mai multor comune creșteri simțitoare ale recoltelor. În această competiție desigur că este nevoie ca unii să-i ajungă și să se ambiționeze chiar să-l întreacă pe cei din frunte, dar este de înțeles că nici fruntașii nu stau pe loc. Bunăoară, în 1984 C.A.P.-ul Scornicești și-a înscris în palmaresul producției de grîu un record unic în istoria lui : 7 203 kilograme de pe fiecare dintre cele 750 de hectare. Iar în acest an, C.A.P. Scornicești a obținut, pe 850 de hectare, o producție de 8 592 kilograme de grîu la hectar. Cum s-a ajuns la această producție nu este nici un secret. Detaliile tehnice sînt cît se poate de bine cunoscute, dar amintind aici cel puțin de faptul, hotărîtor, al respectării cu strictețe a tuturor verigilor tehnologice, n-ar trebui să pierdem din vedere tocmai esențiala realitate că din mecanismul obținerii recoltelor mari nici nu s-a făcut și nici nu se face un secret. Dimpotrivă. După cum ne spunea Jean Istrate, președintele Consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist Dobrosloveni, recentul schimb de experiență a evidențiat modul exemplar în care organizația județeană de partid a gîndit și organizat fiecare etapă a campaniilor agricole, pe baza unor programe concrete, menite să croiască drum tot mai larg noului și să mobilizeze întreaga energie a lucrătorilor ogoarelor pentru realizarea unor producții vegetale și animale tot mai mari, dar cu același prilej a fost reliefat și efortul permanent prin care s-a asigurat generalizarea experienței înaintate la nivelul întregului județ. Iar rezultatele nu s-au lăsat așteptate. În vara acestui an, pe lîngă cooperativa agricolă din Scornicești, alte 8 unități au trecut granița celor 8 tone de grîu la hectar, iar 8 cooperative au realizat între 7 și 8 tone de grîu la hectar. Să mai amintim că alte 24 de unități au obținut recolte între 6 și 7 tone și este suficient, credem, pentru a demonstra că experiența pozitivă are acum, în județul Olt, un larg cîmp de afirmare. Ceea ce este caracteristic pentru agricultura județului în etapa actuală de dezvoltare intensivă a acesteia este progresul înregistrat de cele mai multe din unitățile agricole ale județului, plutonul unităților fruntașe fiind ajuns din urmă de numeroase cooperative și întreprinderi agricole de stat. Prin această „nivelare" a producției la un nivel superior, județul Olt a devenit un județ etalon al agriculturii românești. În acest an, după cum se știe, acest județ a obținut în medie, pe întreaga suprafață cultivată, peste 7 000 de kilograme de orz și peste 6 000 kilograme de grîu la hectar, ceea ce înseamnă că, practic, a realizat obiectivele stabilite de Congresul al XIII-lea, obiectivele noii revoluții agrare.

Ca un exemplu al seriozității cu care oamenii din agricultura acestui județ înțeleg să sporească neîncetat contribuția pe care județul Olt o poate aduce la progresul general al țării, chiar în aceste zile se acționează peste tot pentru a pregăti recolta de grîu a anului viitor. În cele 8 gări stabilite sosesc zilnic în jur de 6 600 tone de amendamente. Formații de descărcare a vagoanelor și de încărcare în alte mijloace de transport acționează zi și noapte.

Este o întrecere nu numai între unități, ci și cu timpul. Vine vremea recoltării altor culturi, care promit și ele recolte mari, iar oamenii nu-și îngăduie nici un răgaz. Inginerul șef al C.A.P.-ului Dobrosloveni, bunăoară, ne spune că producția de floarea soarelui este foarte bună, de aproape 3 000 kilograme la hectar, dar recolta trebuie strînsă acum, în cîteva zile, nu mai mult, pentru că peste cîteva zile și recolta strînsă ar fi mai mică. Și despre lupta aceasta cu timpul, ca și despre bucuria lor de-a ști că județul Olt se situează la loc de frunte în agricultura românească

Țară a muncii, țară a păcii

De-a lungul istoriei, românii au avut de apărat o țară aflată la răscruce de drumuri și nu de puține ori au fost nevoiți să ia totul de la început, să-și ridice din nou casele arse de focul pus din goana cailor sau spulberate de bombele avioanelor, să crească alte vite în locul celor minate din urmă cu biciul sau cărate în vagoane de cei care vremelnic aveau puterea s-o facă. Cînd n-au avut încotro, au ieșit la luptă, să-și apere hotarele. Încălecau cai de plug, se înarmau cu coase, furci și topoare, se adunau de prin sate și se uneau în Oastea Mare a țării.

Sîntem unul dintre popoarele cu o istorie căreia nu i se poate reproșa nimic, care a înțeles dintotdeauna că nu se poate trăi decît din propria muncă. Numai cei care cunosc cu adevărat prețul muncii știu să respecte munca. Pentru noi, munca a fost în toate împrejurările criteriul principal al valorii, pentru că ea înseamnă hărnicie, pricepere, inventivitate și mai presus de orice cinste.

Ne-a fost străină aventura și viața de provizorat. Felul cum înțeleg rostul vieții, cărela i-au pus la temelie munca, bucuria de a avea o casă îmbelșugată cu mulți copii, ospitalitatea și vrerea de a trăi în pace și bună înțelegere cu vecinii, firea și înțelepciunea lor arată că românii trăiesc în suflet cu un acut sentiment al temeiniciei și durabilității, al eternității vieții.

Românilor le sînt proprii omenia și echilibrul. Ei au fost printre primii în Europa care și-au ridicat glasul împotriva fascismului încă de la începuturile ascensiunii lui pentru că nimic nu le era mai străin decît ideile propagate de acesta. Victoria revoluției de la 23 August este o confirmare a dragostei pentru muncă și pace, o expresie a unității poporului nostru pentru edificarea unei societăți a democrației autentice, a socialismului.

Dragostea de muncă, vocația constructivă și dorința de pace sînt opțiuni care merg mînă-n mînă. Nu se poate altfel. Nimic mai firesc decît necesitatea ca munca să slujească vieții, ca valorile create prin muncă să dăinuie spre binele oamenilor. Între a munci și a dori pacea este o legătură de un firesc indestructibil. Omul care-și bazează existența pe muncă este, nu se poate să nu fie, un militant pentru pace.

După 23 August 1944 și îndeosebi în ultimele două decenii, de cînd în fruntea țării se găsește tovarășul Nicolae Ceaușescu, opțiunile pentru muncă și pace ale poporului nostru au căpătat dimensiuni impresionante. Mărturie stau chipul de astăzi al țării, prestigiul de care se bucură România în lume. Amplele programe de dezvoltare a țării, dezvoltarea și modernizarea industriei și agriculturii, grandiosul proiect de reconstrucție a pămîntului — îndiguiri, irigații, desecări, corectarea albiilor rîurilor și Dunării — marile construcții hidrotehnice, drumurile și căile ferate, schimbarea geografiei unor întregi ținuturi, dezvoltarea armonioasă a tuturor regiunilor țării, construcția de locuințe și edificii social-culturale, toate petrecute în ritmuri impresionante, pe care nu le-au cutezat alții, au fost înfăptuite sau sînt în curs de realizare printr-o desfășurare de forțe de muncă fără precedent. Aceste eforturi uriașe, însoțite nu de puține ori de renunțări, vizează nu doar succese imediate, de un spectaculos efemer, ci o durabilitate de esență. Nu se edifică doar prezentul națiunii, ci mai ales viitorul ei, care țintește situarea României în rîndul celor mai înaintate state ale lumii. Acest uriaș efort de muncă se justifică în primul rînd prin credința poporului român, un popor de oameni ai muncii, de fii ai muncii, că viitorul omenirii nu poate fi edificat decît prin muncă, prin ridicarea vocației constructive la rang de principiu.

Caracterul unitar al politicii interne și a celei internaționale, legătura dialectică dintre grandioasele programe de dezvoltare a patriei și activitatea consacrată promovării păcii, libertății și progresului în lume au făcut din România o țară respectată pe toate meridianele globului.

România este astăzi una din prezențele cele mai active în rîndul națiunilor, militantă fermă și consecventă pentru triumful idealurilor păcii. Nu au existat, practic, probleme majore dezbătute în cadrul comunității internaționale la care România să nu-și aducă, într-un fel sau altul, contribuția. La Națiunile Unite, în alte organizații și foruri internaționale, în dialogul rodnic pe care l-a angajat cu celelalte state ale lumii, România, prin glasul celui mai reprezentativ cetățean al ei, președintele Nicolae Ceaușescu, prin conduita ei consecventă pe plan intern și internațional este considerată astăzi o Țară a păcii. O consecință logică, firească a faptului că este și va fi totdeauna o Țară a muncii.

OPREA GEORGESCU ■

Tot ce există, tot ce se face în această țară aparține omului muncitor

Fotografie de PAUL AGARICI ■

Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea cu activul de partid și de stat din agricultură

certitudinea marilor recolte

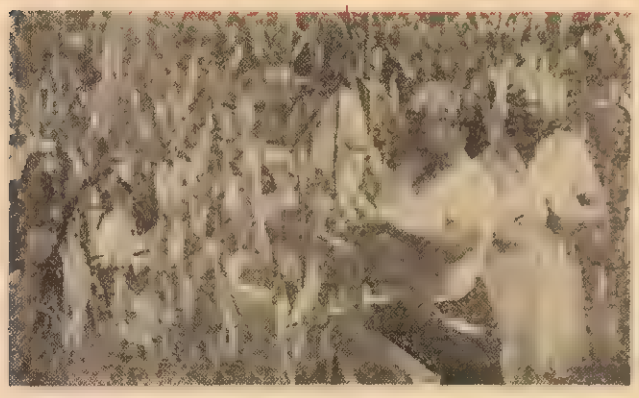

Cînd munca este fertilă, ea însăși, ca pămîntul bun, pămîntul nu are cum să nu rodească din plin.

Se anunță un an cu o producție record de porumb.

Depozitarea recoltei, încununarea muncii de peste an.

Fotografii de ELENA GHERA ■

că, ne-au vorbit și cooperatoarele Constanța Măceșanu, Elena Albineț sau Niculina Doisteanu de la Dobrosloveni sau președintele C.A.P.-ului de aici, Ion Gheorghe. „Dar noi muncim, ne spunea acesta din urmă, nu doar la culturile pămîntului ci ne străduim să avem bune rezultate și în zootehnie. În felul acesta am reușit ca pe 10 august să realizăm planul la livrările de lapte pentru fondul de stat pe acest an. Planul a fost de 2 800 de hectolitri iar pînă la sfîrșitul anului vom livra încă 1 800". La rîndul ei, primărița comunei, Carmen Cîrjan, ne-a vorbit despre îmbunătățirea sistemului de retribuire a celor ce lucrează în agricultură, despre faptul că măsurile acestea anunțate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta Consfătuire cu activul de partid și de stat din agricultură au fost primite cu deosebită satisfacție de locuitorii comunei, care și-au luat totodată angajamentul de a spori livrările de produse agroalimentare la fondul de stat.

Acasă la ei, printre oamenii acestui județ pentru că s-a hotărît acordarea titlului de „Erou al noii revoluții agrare", mai limpede decît oricînd fiind adevărul simplu dar cuprinzător că bucuriile oamenilor vrednici nu sînt deloc întîmplătoare.

DUMITRU ELIADE ■

Oameni ce nu stau în cumpănă

Hai băiete, dă-i bătaie că ne prinde noaptea pe drum ! — îi tot apostrofează fața pe șofer, în timp ce camionul greu, de mare tonaj, încearcă să se strecoare pe lîngă lanurile întinse de porumb. Vorbele ei se frîng la fiecare hop pe care colosul îl întîlnește în cale. Cu toate că în fiecare clipă sîntem aproape catapultați spre plafonul cabinei, Marioara Nicolae, dobrogeancă get-beget, continuă să-mi vorbească nestingherit de parcă am conversa liniștiți într-un avion : „...cam așa stau lucrurile, noi cei de la aprovizionare trebuie să ne mișcăm cel mai rapid, și cînd ne deplasăm, și cînd staționăm pentru încărcare-descărcare. Astăzi, în 22 august, s-a început și la noi recoltatul porumbului. Trebuie să-l încheiem cît mai repede și în condițiile cele mai bune. Ar fi mai mare rușinea ca I.A.S.-ul Cumpăna să nu-și mai afle locul printre unitățile fruntașe și — ca să zic așa — să rămînă în... cumpănă !"

Rîde zgomotos. Tînărul de la volan zîmbește și el. Din pricina drumului, mașina își încetinește mersul. Hai băiete, mînă mai cu inimă, că n-am văzut nici un radar pe-aici pe cîmp ! — se precipită din nou fața. Apoi mi se adresează confidențial, de parcă n-ar dori să o audă șoferul, relatîndu-mi că directoarea I.A.S.-ului, inginera Floarea Chirilă, pe cît este de destoinică și de harnică, tot pe atît este de severă cînd nu-ți faci treaba bine și mai ales la timp. Iubește oamenii, oamenii o iubesc și ei, dar cînd e vorba de soarta recoltei nu mai cunoaște pe nimeni. Dacă muncești bine, ești constîncios, îți acordă toată prietenia, dacă nu, mai bine să mergi unde oi vedea cu ochii...

Pe „severa directoare" mi-a fost dat să o întîlnesc cu puțin înainte de ora prînzului, sub un soare dogoritor, în timp ce purta un dialog aprins, prin intermediul aparatului de emisie-recepție, cu cei de la S.M.A. Chiar înainte de a o aborda într-o discuție am înțeles că aveam în față un om energic, hotărît, care nu prea se încurcă în vorbe. Adică știe ce vrea, cum să ceară sau să-și impună punctul de vedere. Așa că nu mică mi-a fost mirarea cînd inginera Floarea Chirilă mi-a mărturisit cu toată sinceritatea că emoțiile n-au părăsit-o încă din pragul acelei dimineți. Mi se părea că asta nu i se potrivea deloc ! Mă înșelasem, însă. Vedeți — spunea dînsa — astăzi, din prima zi de recoltare a porumbului vom afla cu destulă exactitate dacă am muncit bine tot anul, sau dimpotrivă, pentru că diseară, după ce vom strînge porumbul de pe 12—14 hectare, vom avea posibilitatea să evaluăm producția medie la hectar din acest an. Aici, la Ferma nr. 1 sperăm să recoltăm în jur de 15 000 kilograme știuleți la hectar.

Inginerul Ion Săndulescu, șeful fermei, un bărbat tînăr de pe fața căruia nu lipsește zîmbetul este mai optimist, avînd convingerea că se va ajunge la mai bine de 18 000 kilograme la hectar. Pentru că și dînsul știe bine cum s-a muncit : „...dacă I.A.S. Cumpăna a obținut în medie 6 500 kilograme orz la hectar și 5 300 kilograme de grîu, nu ne-om face noi de rîs nici cu porumbul ! Mai avem însă de învățat și de la alții, pentru că mai e loc pentru mai bine — intervine Floarea Chirilă. N-ați văzut ce recolte au avut cei din județul Olt ? Asta este ! Trebuie să ne organizăm cît mai bine activitatea, să întărim disciplina, să folosim cît mai judicios toate suprafețele, astfel încît eliminînd la maximum spațiile neproductive, hectarul să rămînă într-adevăr de 10 000 metri pătrați și în nici un caz mai mic. E drept, în facultate — am absolvit în '68 — înveți, te pregătești, îți asiguri o temeinică bază de cunoștințe. Dar acolo nu se abordează aceste probleme. Viața însă, cerințele actuale nu te lasă să le ignori, să le ocolești, așa cum spunea și președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recenta Consfătuire cu activul de partid și de stat din agricultură. Și nimănui nu i se poate îngădui să privească cu pasivitate efortul nostru general de a-i smulge pămîntului cît mai multă pîine. Iar în această privință totul depinde numai și numai de noi. După recoltarea porumbului, la care am pornit cu toate forțele mecanice și umane, pregătirea temeinică și la timp a terenurilor, asigurarea cu soiuri de semințe dintre cele mai productive, buna întreținere a culturilor sînt obiective prioritare pe care permanent le avem și le vom avea în atenție. Ba chiar mergînd mai departe, în domeniul unei mai bune organizări, socotim că nu ar fi deloc dificil să se treacă la modernizarea sistemelor de irigații în vederea realizării unor importante economii. Astfel, prin instalarea unei stații de punere sub presiune s-ar putea renunța la serviciile celor 66 de motopompe care asigură în prezent udările, motorina destinată lor putînd fi transferată în rezervoarele tractoarelor și mașinilor agricole.

...Pretutindeni în jur, pe întregul front de lucru — forfotă de oameni și mașini. Oameni prinși pînă la ultimul în superba încleștare a bătăliei pentru recolte cît mai bune. Un camion, gemînd strașnic sub prețioasa sa povară de boabe

(Continuare în pag. 6)

Ţelul suprem al politicii

Locuiesc pe o arteră străveche a Bucureştiului, unde se termina odată Podul Mogoşoaiei, urmînd Calea Tîrgoviştei şi începeau hanurile cu surugii şi locuri de popas pentru cei care ieşeau ori intrau în capitala ţării. Locuiesc pe o arteră atît de nouă încît actul ei de naştere încă nu s-a încheiat şi unde a dat năvală Calea Victoriei cu tot centrul Bucureştiului. Aţi înţeles, locuiesc pe Bd. 1 Mai, o arteră ca atîtea altele renăscute din temelii în ultimii 10—15 ani, dominînd cerul şi viaţa noastră cu verticala arhitecturii ei dar şi cu simbolurile ei. In fiecare dimineaţă, de la fereastră, se impune privirii această verticală încărcată de metafore ca şi de sensuri politice, de care cu toţii simţem conştienţi. De aceea, nu pot să n-o asociez unei cifre : 82 la sută din populaţia României de azi locuieşte în case noi. Indiferent că sînt locuitori ai oraşelor sau ai satelor.

Am fost, nu demult, la Iaşi, unde am trecut cu tramvaiul peste renumitul străvechi Pod Roş cu peisajul dominat de fete şi băieţi cu gentile pe umăr doldora de cărţi. Veneam dinspre platforma industrială a chimiei, de la Combinatul de fibre sintetice şi pătrunsesem în oraşul nou al politehniştilor Moldovei iar apropierea şi comunicarea dintre cei doi poli ai cadrului reprezintă o altă verticală şi încă o treaptă a realităţii noastre.

De fapt, care dintre noi nu are zilnic în faţă multiplele imagini ale urcuşului în cei 42 de ani de viaţă liberă, cu un ritm de avansare inimaginabil, mai ales după anul-răscruce 1965 ? ! Sînt viaţa însăşi. E viaţa cotidiană, intrată în obişnuit, să ne ducem copilul la grădiniţă, să nu achităm taxe şcolare, să beneficiem de servicii medicale gratuite ; e viaţă cotidiană, intrată în obişnuit, să avem, după absolvirea unei şcoli, locul de muncă asigurat, să dispunem pînă în cel mai îndepărtat cătun ori loc de muncă, oricît de solitar, de energie electrică şi televizor, de profesori pentru copii, de automobil proprietate personală, de cămin cultural şi de cărţi... E viaţă cotidiană, intrată în obişnuit, să ne cumpărăm dimineaţa pîinea albă, să ne petrecem vacanţele la munte sau la mare, în ultramoderne vile şi hoteluri, să ne facem cumpărăturile în supermagazine confortabile, să pretindem primăriilor cît mai multe locuri de joacă pentru copii şi locuri de agrement, pavaje şi cît mai multă apă la robinet, dar cîte ? ! E firesc, nu-i aşa ?, ne răspundem, pentru asta muncim ! Da, chiar aşa, pentru asta muncim. Pentru prosperitate, pentru civilizaţie, pentru a fi în pas cu timpul, pentru bunăstare. Pentru noi toţi, cei peste 23 de milioane. Munca fiecăruia se regăseşte în tot şi în toate. De la scara familiei la scara societăţii. Prin noi, pentru noi nu este o simplă lozincă, este o sinteză de economie politică exprimată simplu, clar, pe înţelesul oricui. Toate imaginile acestei realităţi cotidiene au, o ştim cu toţii, sorgintea în liniile-forţă ale politicii dezvoltării promovate de Partidul Comunist Român de 42 de ani încoace. În ideile-forţă ale gîndirii economice originale şi profund ştiinţifice a secretarului general al partidului, a tovarăşului Nicolae Ceauşescu. Lansînd conceptul, ce acoperă o realitate obiectivă a societăţii socialiste româneşti, de proprietar-producător-beneficiar, a conturat o strategie a autodezvoltării noastre. Nu putem să consumăm fără să producem şi nu putem să consumăm tot ceea ce producem, fără a ne asigura sursele şi resursele evoluţiei viitoare şi rezervele de consum şi rezervele de viaţă liberă, independentă şi demnă a generaţiilor următoare. Astfel, de la un cincinal la altul s-au proiectat ritmurile de progres ale economiei naţionale, raporturile între industrie şi agricultură, între ramurile industriei de la o etapă la alta, proporţiile dintre fondul de acumulare şi fondul deconsum. Altfel, cum am putea aspira la mai mult ? Pentru a atinge, spre exemplu, în ultimii 6 ani, un volum aproape dublu de cereale şi 2 400 000 hectolitri de lapte în 1985 faţă de 1 600 000 în 1981 a însemnat alocarea unor importante fonduri de investiţii pentru agricultură, pentru modernizarea bazei ei tehnice şi de producţie. A însemnat şi înseamnă totodată munca unei armate întregi de oameni, de la ţăran şi mecanizator la inginer, cercetător, savant. Fonduri de investiţii de la buget, fonduri de investiţii pe care a trebuit să le avem, să le realizăm şi să le acumulăm pentru pîinea şi laptele copiilor noştri. Iată, le avem iar programul noii revoluţii agrare. Îl cunoaştem, e grandios. El abia a început. Ca să beneficiem, trebuie mai întîi să producem ! O logică simplă. Deci, fonduri de investiţii din munca noastră, pentru civilizaţia ţării, şi pentru bunăstarea noastră. Dacă autodezvoltarea este o genială idee de politică economică în condiţiile mondiale de astăzi ţelul acestei politici promovate consecvent, cu dăruire şi fără odihnă de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, rămînem întotdeauna noi, poporul român, cel mai mare şi mai îndreptăţit beneficiar al averii noastre naţionale.

CICI IORDACHE-ADAM

Combustibilul şi energia : avanposturi ale luptei pentru mai bine

(Continuare din pag. 5)

galbene-aurii, mă prinde din urmă şi opreşte pufăind zgomotos. Din cabină, Maioara Nicolae „de la aprovizionare" mă invită să urc „să mă scoată la şosea". Accept bucuros, ştiind cît e de lung drumul. Dar nici nu apucă să pornească bine camionul că o şi aud adresîndu-se şoferului : „Hai băiete, dă-i bătaie că ne prinde noaptea pe drum !" Izbucnim cu toţii în rîs...

CONSTANTIN BALACCIU

O mare şansă la Şiclău

Dimitrie Chiş, preşedintele C.A.P.-ului Şiclău, spune de obicei ziariştilor care vin de la Arad, de la ziarul local : „Despre noi să nu scrieţi de rău că n-aveţi de ce, dar nici de bine să nu scrieţi, nu sîntem fruncea!" Şiclăul nu este „fruncea" agriculturii judeţului din cauza calităţii terenurilor sale. Altfel, oamenii de aici îşi îndeplinesc şi chiar îşi depăşesc planul.

23 August, ora 11.

Într-o curăţenie impresionantă, satul îşi desfăşoară activitatea. Şiclăuanii sînt crescători de animale, cultivatori de roşii, de legume în general, sînt producători de cereale. Din 1390 de suflete, 520 sînt cooperatori activi, 450, pensionari, 160, navetişti. Ceilalţi, la şcoală. C.A.P.-ul este deci punctul nodal al destinelor oamenilor din sat. Dacă aici nu merge treaba, nimănui nu îi e bine. Deasupra intrării în sediul cooperativei, stă scris : „Ce a rămas de făcut pentru mîine ?" Întrebarea, aparent simplă, mi-a amintit de un mare scriitor care mărturisea că nu încetează lucrul asupra manuscrisului decît atunci cînd ştie cum va continua a doua zi. Oricît de forţată ar părea comparaţia, şiclăuanii nu încetează activitatea decît cînd ştiu cum vor continua a doua zi, de unde vor începe şi cam unde vor lăsa treaba.

Intru în vorbă cu Dimitrie Cămăraş, în vîrstă de 64 de ani, şi cu Pascu Moca, în vîrstă de 51 de ani. Amîndoi sînt şefi de echipă la cultura mare, amîndoi lucrează efectiv acolo unde este mai greu. Îmi propun să stăm de vorbă plimbîndu-ne prin sat, arătîndu-mi ei înşişi pot explica mai bine ce se întîmplă acum în agricultura pe care o fac. Nu există nici un dezacord între spusele celor doi, aşa că, auzindu-i, am impresia că vorbesc cu un singur om.

„Vedeţi, mai se spune, e 23 August şi oamenii lucrează la marele magazin din centrul satului. Ne doream de foarte multă vreme magazinul şi, iată, îl facem. Pe păşuni e din dreptate dorim să sapăm cît fintîni, să aibă să bea şi vitele pe care le avem în comun, şi vitele din gospodăria personală. Dincolo, a fost o linie de garare. În urmă cu ani, prin restructurările care au avut loc în C.F.R., linia a dispărut. Asta înseamnă că transportul tuturor produselor, cele care pleacă şi cele care vin, este făcut fie cu mijloace mecanice, fie cu mijloace hipo. Orele om, care se consumă, ar putea fi economisite împreună cu combustibilul dacă ar fi redeschisă această linie. Ei bine, tot pămîntul satului e plin de proiecte. Aceste proiecte trăiesc în noi şi apoi alcătuiesc. Asta înseamnă un sat viu. Măsurile de îmbunătăţire a sistemului de retribuire în agricultură — anunţate în cuvîntarea rostită de secretarul general al partidului la recenta Consfătuire cu activul de partid şi de stat din agricultură — ne-au reaprins speranţele, ne-au întărit convingerea că vom putea realiza proiectele. Este o mare şansă pentru noi această cuvîntare."

Ne-am întors la sediu şi, de faţă fiind şi preşedintele cooperativei, am adus vorba despre cauzele întîrzierilor la recoltarea grîului şi a orzului, întîrzieri mai mici la Şiclău decît în alte părţi ale judeţului. Cauzele, cad de acord oamenii, nu trebuie puse pe seama condiţiilor meteorologice, ele se datorează responsabilităţii, stîngace uneori, cu care s-au aplicat tehnologiile de lucru, atitudini necorespunzătoare a unor cooperatori şi a unor specialişti.

S-a hotărît, şi în urma plenarei cu activul de partid din agricultura judeţului Arad, care a avut loc în data de 22 august, amplasarea culturilor după plante bune premergătoare, încît să nu se mai cultive grîu după grîu mai mult de 10 la sută din suprafaţa stabilită. Pînă la 15 septembrie e necesar să se termine arăturile pentru însămînţări, lucrîndu-se la arat zi şi noapte, asigurîndu-se astfel un pat germinativ de calitate. Multe alte măsuri se referă la activităţile de recoltare care vor avea loc în continuare, la formele de colaborare ale C.A.P.-ului cu întreprinderile şi instituţiile cu care intră în contact. Oamenii au căzut de acord că atît din punctul de vedere al criticii, cît şi al bogatelor şi argumentatelor recomandări, cuvîntarea secretarului general al partidului a reprezentat o mare şansă pentru ei, ca pentru întreaga noastră agricultură aflată în marea bătălie transformatoare a noii revoluţii agrare.

A. T. DUMITRESCU

Grandios proiect al Epocii Ceauşescu: reconstrucţia pămîntului

Lotrul, la cota vulturilor

Romanul Lotrului — romanul zidirii celei mai mari hidrocentrale de pe riurile interioare din România — s-a încheiat, precum se ştie, de cîtiva ani.

Centrala electrică subterană de la Ciunget, edificată la 104 metri sub talpa muntelui, cu o putere instalată de 510 MW (mai mult decît cea a Bicazului şi cea a Argeşului la un loc), a fost racordată sistemului naţional de energii în decembrie 1972. În aval, alte două hidrocentrale, Malaia şi Brădişor, ridică puterea Lotrului energetic la 634 MW. Deci cota finală a fost atinsă, deci eponeea marii construcţii s-a isprăvit. Transmutaţiile şi metamorfoze operate cîndva cu apele şi cu muntii, atît de fierbinţi, atît de şocante prin inedit şi prin anvergură, răvăsind un teritoriu de vreo 5 000 km.p. (da, atît a cuprins şantierul Lotrului, 8 000 km.p., adică a 30-a parte a României !), au devenit peisaj, s-au transformat în linii organice, parcă trasate aici de cînd lumea, ale naturii în care s-au integrat. Pe valea tumultuosului riu, la ceasul de faţă, e liniste. Riul însuşi, transformat la izvoare în lac (un lac albin de peste 300 de milioane m.c. de apă !), apoi disciplinat între parapeţi de piatră pe lungi distanţe, respiră linişte, o maiestuoasă liniste, dăruit fiind, pentru întîia oară de cînd se ştie, cu şansa de a putea contempla cu seninătate cerul. Ochiul nu vede decît promontoriile de beton, arhibrafoliile ca şi muntii fintre ele, barajul-colos de la Vidra, pavăza lacului, înalt de 121 metri), ale construcţiilor din adînc, urechea nu aude decît liniştea fierberilor lente, măsurată de bizare ornice şi manometre, ale apelor ce se prefac în energie.

Marea construcţie de pe Lotru, unul din cele mai grandioase omagii pe care omul acestei ţări l-a adus muntelui său, trunchiului său de piatră, trunchiului-leagăn al existenţei sale, făcîndu-l pentru prima dată să-şi cunoască — răsfrînt în marea de la Vidra — înălţimea şi măreţia, este astăzi un prodigios monument de gîndire tehnică şi de artă, cu toate liniile ferm sculptate, cu toate culorile ales zugrăvite, cu toate datele fortei sale aliniate robust şi definitiv în coloane de cifre.

Şi totuşi, romanul Lotrului continuă !

S-ar zice că tumultuoasele ape ale munţilor Căpăţînei refuză liniştea, respingînd tiparele înghetate, date o dată pentru totdeauna, purtînd în ele o insaţiabilă sete de nou, de mişcare, de mereu altceva. S-ar zice că nînd o suită de ceruri aşezate în trepte între Carpaţi şi Dunăre. Construcţia uneia din aceste centrale, cea de la Gura Lotrului, a refăcut, la dimensiuni geografice mai reduse, dar la aceeaşi intensitate şi calitate a efortului, patetica epopee a Lotrului, în chiar momentele ei de vîrf. S-a operat şi aici, ca şi la Ciunget, o violentă răsturnare de planuri ale priveliştii ruininduse o întreagă structură placidă a locului, fixată în ere geologice. Oltul a fost strămutat (şi încă de două ori !), a fost strămutată şi calea ferată a defileului, însoţitoare din veacul trecut a riului, totul în luptă înversunată cu apele care aici, acerb strangulate de munţi, fierb pline de o minie tulbure (cu debite ce ating şi peste 1 000 m.c. pe secundă !) ; în luptă înversunată cu apele şi, nu mai puţin, cu solul, barajul noii hidrocentrale (investit cu povara captării a nu mai puţin de 6 milioane m.c. de Olt !) fiind amplasat pe un strat mişcător de balast, gros de 17 metri, care a trebuit depăşit, spre a se ajunge la roca adîncă şi teafără. O luptă care s-a dat pe un spaţiu extrem de restrîns în îngusta fereastră dintre ape şi munţi, obligîndu-i pe oameni, ca să nu se sufoce, la cele mai ingenioase soluţii, uneori la adevărate looping-uri tehnice, pentru a cuceri, din puţin, cît mai mult. O luptă care, dată pe destinul acestui riu, simbolic pentru marea operă energetică a epocii noastre, se vrea, mai departe, simbolic, se caută, mai departe pe sine, izvodind din această sine — clocotitoare, neliniştită, dinamică — tot alte şi alte resurse şi forte, punîndu-le la bătaie pentru desăvîrşirea inegalabilei opere.

Un spectaculos episod al acestei opere s-a petrecut, în ultimul timp, la Gura Lotrului, acolo unde riul îşi pierde numele şi fiinţa în Olt. În Oltul devenit şi el (graţie pionierilor Lotrului, constructorilor Ciungetului şi Mălaiei, coboriţi la vale pe firul apei) un riu-magistrală a energiei, printr-un „sistem" sau printr-o „salbă" (îi putem zice oricum, toponomastica încă nu-i stabilită) de centrale hidroelectrice, de baraje şi lacuri-oglinzi care sar în cascadă, cu intermitentă ritmică, fără să se spargă, compunînd o suită de ceruri aşezate în trepte între Carpaţi şi Dunăre. Construcţia uneia din aceste centrale, cea de la Gura Lotrului, a refăcut, la dimensiuni geografice mai reduse, dar la aceeaşi intensitate şi calitate a efortului, patetica epopee a Lotrului, în chiar momentele ei de vîrf. S-a operat şi aici, ca şi la Ciunget, o violentă răsturnare de planuri ale priveliştii ruininduse o întreagă structură placidă a locului, fixată în ere geologice. Oltul a fost strămutat (şi încă de două ori !), a fost strămutată şi calea ferată a defileului, însoţitoare din veacul trecut a riului, totul în luptă înversunată cu apele care aici, acerb strangulate de munţi, fierb pline de o minie tulbure (cu debite ce ating şi peste 1 000 m.c. pe secundă !) ; în luptă înversunată cu apele şi, nu mai puţin, cu solul, barajul noii hidrocentrale (investit cu povara captării a nu mai puţin de 6 milioane m.c. de Olt !) fiind amplasat pe un strat mişcător de balast, gros de 17 metri, care a trebuit depăşit, spre a se ajunge la roca adîncă şi teafără. O luptă care s-a dat pe un spaţiu extrem de restrîns în îngusta fereastră dintre ape şi munţi, obligîndu-i pe oameni, ca să nu se sufoce, la cele mai ingenioase soluţii, uneori la adevărate looping-uri tehnice, pentru a cuceri, din puţin, cît mai mult. O luptă care, dată pe destinul acestui riu, simbolic pentru marea operă energetică a epocii noastre, se vrea, mai departe, simbolic, se caută, mai departe pe sine, izvodind din această sine — clocotitoare, neliniştită, dinamică — tot alte şi alte resurse şi forte, punîndu-le la bătaie pentru desăvîrşirea inegalabilei opere.

Un spectaculos episod al acestei opere s-a petrecut, în ultimul timp, la Gura Lotrului, acolo unde riul îşi pierde numele şi fiinţa în Olt, în Oltul devenit şi el (graţie pionierilor Lotrului, constructorilor Ciungetului şi Mălaiei, coboriţi la vale pe firul apei) un riu-magistrală a energiei, printr-un „sistem" sau printr-o „salbă" (îi putem zice oricum, toponomastica încă nu-i stabilită) de centrale hidroelectrice, de baraje şi lacuri-oglinzi care sar în cascadă, cu intermitentă ritmică, fără să se spargă, compunînd o suită de ceruri aşezate în trepte între Carpaţi şi Dunăre. Construcţia uneia din aceste centrale, cea de la Gura Lotrului, a refăcut, la dimensiuni geografice mai reduse, dar la aceeaşi intensitate şi calitate a efortului, patetica epopee a Lotrului, în chiar momentele ei de vîrf. S-a operat şi aici, ca şi la Ciunget, o violentă răsturnare de planuri ale priveliştii ruininduse o întreagă structură placidă a locului, fixată în ere geologice. Oltul a fost strămutat (şi încă de două ori !), a fost strămutată şi calea ferată a defileului, însoţitoare din veacul trecut a riului, totul în luptă înversunată cu apele care aici, acerb strangulate de munţi, fierb pline de o minie tulbure (cu debite ce ating şi peste 1 000 m.c. pe secundă !) ; în luptă înversunată cu apele şi, nu mai puţin, cu solul, barajul noii hidrocentrale (investit cu povara captării a nu mai puţin de 6 milioane m.c. de Olt !) fiind amplasat pe un strat mişcător de balast, gros de 17 metri, care a trebuit depăşit, spre a se ajunge la roca adîncă şi teafără. O luptă care s-a dat pe un spaţiu extrem de restrîns în îngusta fereastră dintre ape şi munţi, obligîndu-i pe oameni, ca să nu se sufoce, la cele mai ingenioase soluţii, uneori la adevărate looping-uri tehnice, pentru a cuceri, din puţin, cît mai mult. O luptă care, dată pe destinul acestui riu, simbolic pentru marea operă energetică a epocii noastre, se vrea, mai departe, simbolic, se caută, mai departe pe sine, izvodind din această sine — clocotitoare, neliniştită, dinamică — tot alte şi alte resurse şi forte, punîndu-le la bătaie pentru desăvîrşirea inegalabilei opere.

Un spectaculos episod al acestei opere s-a petrecut, în ultimul timp, la Gura Lotrului, acolo unde riul îşi pierde numele şi fiinţa în Olt, închele apoteotic şi destinul Lotrului, riu de baladă a devenirii noastre, făcîndu-l ca, de la izvoare şi pînă la gurile lui, să fie o unică, o neîntreruptă cutiorie a noului, dîndu-ti acel sentiment de plinătate, de mîndrie, de civilizatie constituită, de tumult de-acum limpezit, cristalin ritmat, cu sfeluire din nou folclorică, sentimentul de elevaţie estetică în faţa operei dusă la suverana-i expresie.

...Şi totuşi, bătălia energetică de pe Lotru continuă încă !

Pe vîrful Petrimanu, la o altitudine de 1 900 metri, se construieşte ! E cea mai mare înălţime a muntilor Căpăţînei care intră, iată, în stăpînirea omului, printr-un efort — pentru valea Lotrului — cu valoare de premieră, rectitorind destinul locurilor sub o inedită înfăţişare, din noi simbolică pentru perpetua lor neliniste creatoare.

Aici, pe culmi, apele nu se văd, nu se aud, scînteietoarele lor oglinzi fluide şi muzicala lor larmă au rămas undeva, jos, la poale. Aici, la cota vulturilor, stăpîn e doar vîntul — şi el, de data asta, este eroul noilor file din cartea Lotrului.

Potrivit cercetărilor întreprinse de Institutul de studii şi proiectări hidroenergetice, muntii Căpăţînei (ca şi cei ai Paringului) prezintă, aflăm, „unul din cele mai ridicate potentiale ale vîntului din România", propunîndu-se unei utilizări energetice de anvergură. Calculele specialiştilor au dus la concluzia că se pot amplasa aici, pe culmile Micaia şi Negovanul, două centrale aeroelectrice, cu o putere instalată de 20 000 kW. Dotate cu aerogeneratoare de mare putere, de cîte 10 000 kW, cu rotoare-gigant de 40 m. diametru, aceste surse de energie eoliană pot dezvolta, spun aceleasi calcule, o productie medie anuală de peste 35 de milioane kWh. Pe vîrful Petrimanu s-a amenajat deja un poligon eolian experimental, dedicat studierii parametrilor vîntului, în cadrul căruia funcţionează, cu rezultate dintre cele mai promiţătoare, un prim aerogenerator, un prim nucleu al noii si marii constructii ce va urma.

Deci Lotrul va fabrica — la dimensiuni tot mai înalte — forţă, bifurcînd-o în două feluri de energie, energie hidro şi energie eoliană, supuse unui unic centru de comandă, ce-i poartă numele.

Lotrul — un roman al energiilor româneşti ce se scrie încă, o ctitorie care, asemenea atîtor altora, se deschide amplu spre viitor.

ILIE PURCARU

Cu poporul pentru popor

Îmi revine în minte discuția cu primarul unei comune de la poalele Leaotei, o comună în care oamenii, de prea mult drag de animale, iarna, le suflă mieilor căldură cu atîta tandrețe și grijă de parcă le-ar șopti cine știe ce povești de fermecat copiii, o discuție despre zestrea obștii pe care el o conduce, despre averea lor, despre toate cîte și-au propus să împlinească anul acesta, anul viitor, despre banii pe care îi au la bancă și despre cum au gîndit să-i folosească. Cu bunul simț al gospodarului vrednic, oamenii au chibzuit cu atenție prioritățile și au trecut în plan și cîteva poduri, nici mari, nici mici, ci podurile de care au nevoie azi, dar care le sînt bune și mîine, adică peste ani, și cîteva săli de clasă într-unul din satele comunei, și cum să-și aducă apă în toate casele. Se simțea în propunerile sătenilor, îmi povestea primarul, că întreaga comună era o casă mai mare. Mi-am amintit de aceste vorbe dîndu-mi seama că, de fapt, întreaga țară e o casă mai mare a cărei bunăstare depinde de bunăstarea fiecărei familii, a fiecărui sat, a fiecărui oraș, de aportul fiecărui cetățean, de inteligența și hărnicia pe care fiecare le așază la temelia zilei de mîine, de fermitatea și înaltul simț al răspunderii fiecărui membru al societății în îndeplinirea datoriei, o datorie nu doar asumată, ci gîndită în termenii libertății, adevărate, autentice, ca o necesitate.

Socialismul cu poporul pentru popor, iată teza de excepțională valoare, rod al gîndirii celui ce de douăzeci și unu de ani ne e cîrmaci, președintele Nicolae Ceaușescu, conducătorul României care, de la Congresul al IX-lea al partidului ne-a cîtorit cu îndrăzneală și bucurie un nou destin, iată teza care, formulată atît de simplu și de adevărat, exprimă esența democrației noastre socialiste. **Nu poate fi vorba de socialism în sensul adevărat al cuvîntului, subliniia secretarul general al partidului, decît atunci cînd clasa muncitoare, țărănimea, intelectualii, întregul popor muncitor, participă intens și efectiv la dezvoltarea întregii societăți, iau parte activă la conducerea statului nostru socialist.** În acest context, autoconducerea muncitorească, cea mai directă și mai cuprinzătoare formă de participare a maselor la conducerea societății, expresie a afirmării ferme a rolului clasei muncitoare în acest proces, marchează o treaptă superioară în dezvoltarea democrației socialiste, în trecerea la o nouă calitate în activitatea de conducere a unităților socialiste.

Devenirea întregii țări, marile cîtorîi ale **Epocii Ceaușescu**, Transfăgărășanul, Metroul, Canalul Dunăre—Marea Neagră, marile platforme industriale, noile centre civice ale atîtor localități, altfel spus, dezvoltarea economică și socială a țării n-ar fi fost posibilă fără instituționalizarea acestui larg sistem democratic, fără autoconducerea și autogestiunea muncitorească.

O expresie vie a tezei potrivit căreia socialismul se construiește cu poporul și pentru popor o constituie și permanentul dialog al tovarășului Nicolae Ceaușescu cu oamenii muncii din toate județele țării, prezența sa pe toate șantierele mari, de la începutul și pînă la desăvîrșirea investiției. Din această trudă continuă alături de specialiști s-au născut metroul bucureștean și acel nou drum de ape care leagă Cernavodă de Agigea, minunatele izbînzi arhitectonice, care au schimbat fața orașelor, și marile investiții ale industriei românești. Faptele sînt argumentele autoconducerii noastre muncitorești, fapte care prefigurează chipul de mîine al României. Fapte sînt și ambiția de a duce faima țării pe toate meridianele lumii odată cu produse la care industria țării nici nu cuteza vreodată să le realizeze, dar și participarea oamenilor muncii la viața organismelor care alcătuiesc acest generos cadru democratic. Atribuțele largi conferite tuturor acestor organisme democratice, cuprinderea în toate consiliile de conducere a muncitorilor, maiștrilor, a altor oameni ai muncii care lucrează direct în producție asigură viabilitatea sistemului capabil să asigure participarea clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii la procesul de elaborare, adoptare și înfăptuire a deciziei.

Proprietar, producător, beneficiar, omul muncii din România demonstrează prin implicarea sa la decizie în procesul de edificare a unei societăți prospere, a progresului și bunăstării, puterea unui adevăr care a ridicat țara pe culmile civilizației de azi, acel adevăr care ne-a demonstrat nouă că numai cu poporul și pentru popor, o țară își poate făuri destinul pe care-l merită.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Anghel Rumega și macaraua sa — doi dintre eroii noului nostru reportaj de pe șantierul metroului

Conștiința, ca un ceas de pontaj

„Am mers cu metroul de la locuința mea pînă în Piața Unirii. „Călătoria" pînă la Piața Victoriei o voi continua pe jos, prin șantier. Pe bulevardele Nicolae Bălcescu, Magheru, Ana Ipătescu clădirile și trotuarele sînt la locul lor. În rest... Un amestec indescifrabil de sunete, o mie de oameni la lucru, sute de camioane, zeci de macarale, de buldozere, de screpere. Într-o parte se smulge asfaltul, într-alta s-a făcut loc pentru turnarea planșeelor, de beton armat, cu o grosime de 1 metru. Echipe complexe de muncitori transpiră la montarea pereților mulați. Se acționează 24 din 24 de ore, pe verticală și pe orizontală. Foc continuu la Metrou! Numai păstrîndu-se un asemenea ritm tronsonul III—IV, din magistrala a II-a, va fi dat în folosință la termen. Magistrala a II-a complet terminată va avea o lungime de 18,75 kilometri, cu puncte noi de oprire: Piața Unirii, Universitate, Piața Victoriei, Bulevardul Aviatorilor, Aurel Vlaicu, Pipera. Magistrala I, pe care circulăm de mult, are 27,50 kilometri.

Inginerii

La o lucrare de asemenea anvergură și răspundere, care a fost gîndită pentru folosința multor generații, cui i-ar trece prin minte că se mai pot face rabaturi la calitate?! Totul trebuie să fie perfect, de la prima linie de pe planșetă, la execuție, în sfîrșit la exploatare. Mă întîlnesc în drumul meu cu trei ingineri, cu funcții de maxim control. Gheorghe Buiac vrea să înțeleg mecanismul de aici, ca, la rîndul meu, să fac același lucru pentru dumneavoastră. Pămîntul, cum ne gîndeam și noi, este împînzit de cabluri pentru canalizare, pentru gaze, pentru electricitate. După ce instalațiile, care au o vechime de peste 60 de ani, au fost deviate încît numeroșii locatari din această zonă să nu rămînă nici măcar un ceas fără apă și lumină, abia atunci s-a început asaltul necruțoscutului.

Inginerii Prodan și Rizea, cînd observă că-mi notez, nu doar impresii fugare ci și numele lor, protestează vehement. Nu este corect, nu este drept! Amintiți global inginerii!

Tablierul de 1 metru, care se montează, se sprijină pe niște „pereți" de beton armat, carcasele metalice cîntărind între 8 și 10 tone. Pe asemenea „umeri" de Hercule circulația, care se va relua chiar în acest an pe acest traseu, se va resimți cît o pișcătură de... țînțar.

Locatarii de pe Magheru sînt la geam. Se forează adînc, pămîntul excavat este preluat de macarale și peste o sută de basculante îl transportă. Mi-nerii sînt în prim plan. În fața cinematografului Patria, ca la o chemare, lăcătuși, forjori, dulgheri, electricieni se string lîngă colegii lor. S-a dat semnalul de încetare a forajului. A apărut ceva care nu poate fi trecut prin buldozer. Șeful de șantier telefonează imediat la Muzeul de istorie al orașului București. Se face o pauză de 15 minute pînă va sosi un specialist. Întîi aproximativ, apoi măsurîndu-se cu exactitate, se stabilește că cele două bolți au înălțimea de 4,80 metri și o deschidere de 10 metri. Radu Ciuceanu examinează rocile, forma boiților. Pentru arheolog nu mai este nici o îndoială, ele provenind, probabil, de la casele Marghiloman. Bucureștiul din fotografiile îngălbenite avea, în acest parte a orașului, multe grădini, întinse zone verzi, cîteva case, la distanțe mari unele de altele, care erau așezate chiar în mijlocul străzii de astăzi. La 1888, toate locuințele și grădinile au fost dezafectate, tăindu-se un mare bulevard, care de atunci a fost transformat pînă în zilele noastre.

Din același București necunoscut, în care se pătrunde acum în adîncul lui pînă la 28 de metri, la Piața Unirii echipele de muncitori au scos la lumină dovezi de civilizație și cultură. Au fost descoperite ustensile din fier, oale, ulcioare, vase din ceramică policromă care sînt în curs de restaurare. Aceste noi dovezi de viață materială din secolele XVI—XIX întregesc spiritualitatea orașului. Arheologii, mulțumesc, pe această cale, fierarilor, dulgherilor, meșterilor care s-au apropiat de obiecte cu sfiicîune și delicatețe, cu profesionalismul adevăraților căutători de vestigii.

Emoții artistice, istorice, dar și puls 110. O cupă de excavator, înclinată pentru răsturnat, a fost oprită printr-un gest energic. Cineva a văzut o formă curioasă amestecată cu pămînt. Din fericire și aici s-a acționat prudent, așteptînd expertiza specialistului. O bombă neexplodată din timpul celui de al doilea război mondial a stat îngropată... 43 de ani. I s-a scos focosul și va fi expusă într-o sală a Muzeului militar central.

Minerii care lucrează la scut — mi-am însușit vocabularul lor, este sinonimul tehnic al galeriilor prin care circulă trenurile — sînt tot timpul cu atenția mărită. Orașul se simte și se trăiește aici altfel decît într-o galerie dintr-un abataj de cărbune. Pe măsură ce înaintează subteranul, șeful de echipă, de la lumină, de deasupra, strigă:

— Sîntem la Dalles! Sîntem la Scala! Dați-i bătaie!

— Ce film rulează astăzi? Reține-mi un bilet pentru ora 18,00, glumește betonistul Claudiu Dumitru, care nu a mai intrat într-o sală de cinematograf de nu mai ține minte.

36-B-1152

...este numărul de circulație al celei mai puternice macarale de pe Magheru. Ridică pînă la 60 de tone, încît un vagon de tren pentru metrou, care cîntărește 36 de tone, este purtat doar cu un „braț". Macaraua se redresează sprintenă, chiar și după o povară de 50 de tone. Încep să mă îndoiesc că ar fi grea munca unui macaragiu, mai ales cînd el coboară din cabină. Poartă o cămașă apretată, asortată cu pantalonii albaștri, impecabili, șingurul, de altfel, din șantier fără nici o pată de noroi.

— Este cel mai bun din cîți cunosc!

Părerea autorizată a inginerului Gh. Buiac se sprijină și pe recunoașterea unanimă. Macaragiul a fost decorat anul trecut cu Ordinul Muncii clasa I.

Anghel Rumega e cineva la Metrou! După tată, coboară din cabină, și „puștiul", un tînăr cu înfățișare sportivă, bine legat, îmbrăcat la fel de îngrijit. Ovidiu Rumega a absolvit liceul, iar acum este ajutor de macaragiu, secondîndu-l pe tatăl său. La fiecare sfîrșit de lună duce acasă între 2 500—3 000 lei, iar tatăl său peste 7 000 lei.

De la fereastra de sus macaragiul vede cum se reclădește lumea, cum i se pun mereu temelii durabile. Mi s-a părut atît de ușoară meseria lui pentru că Anghel Rumega o face perfect, pentru că a reușit să o transforme în artă. Plăcerea de a munci acolo sus, manevrînd, ca pe un fulg, zeci de tone, i se transmite prin toți porii. Este stăpînul absolut, „dirijorul" claviaturii din camera care conduce, electric și electronic, la performanțe deosebite.

Scara

Ileana Papina are o rugăminte. Să urc și să cobor cîteva trepte. Nu o înțeleg pe moment, dar îi îndeplinesc dorința. Urc, cobor. Respir greu.

— Nu vă îngrijorați, nu inima dumneavoastră e de vină. Scara! E tăiată prost, numai pentru necesitățile de moment ale șantierului.

Începem o discuție lungă despre valoarea scării. O transcriu cuvînt cu cuvînt, Ileana Papina, după 25 de ani de profesiune, are o înțelegere a arhitecturii nu doar din cărți.

— Pentru mine scara este echivalentul unui poem cinematografic. Caut să fie cît mai frumoasă, cît mai largă, și cît mai funcțională. Scara este un element monumental, fiecare arhitect, mai ales cel tînăr, dorește să proiecteze o scară.

— Vorbiți ca despre o ființă!

— Cînd ne folosim de ea nu face parte din ființa noastră? Arhitectul trebuie să țină cont de pasul omului.

— Ați făcut un eseu. Scara de la stația Aurel Vlaicu prin ce va fi a dumneavoastră?

— Sînt două scări care pornesc din stradă, ajung la peron și-l împart în trei zone. Călătorul cîștigă timp, ajunge direct în fața unui vagon, se urcă și pleacă.

Arhitecții Ion Podocea, Gheorghe Beznilă, Victoria Radu, Adriana Bunu, Alexandru Panaitescu... traversează o perioadă de calm aparent. Se pregătesc pentru alte „scări" profesionale. Stațiile pentru tronsonul III—IV au plecat de la ei, constructorii le toarnă în tiparul orașului.

Stația din Piața Victoriei este considerată din „față" un unicat. Peronul, cu o lungime de 120 de metri, va fi în curbă. De aici decurg cîteva soluții ingenioase de volumetrie monumentală, care prefigurează o imagine plastică de mare efect. Tot în acest punct se vor intersecta magistralele II și III, deci va fi un mic nod de cale ferată. Linii, drumuri...

La stația Aurel Vlaicu scările de la intrare, proiectate chiar de arhitecta Ileana Papina se vor opri la peron, eliminîndu-se spațiile de legătură. Colectivul valoros al arhitecților ne-a dat probe de putere artistică la fiecare stație de metrou.

Magistrala III e pe planșetă deocamdată, colorată cu galben. Arhitecții care-i făuresc personalitatea, care-i caută trăsăturile inconfundabile au creioanele galbene, nelipsite, zi și noapte. Primele linii sînt încă neclar... colorate.

Tot despre oamenii metroului

De la distanță sînt admirați, de aproape sînt iubiți. Munca lor este (am ezitat între grea și dură)... foarte dură. Sînt mulți tineri îndrăgostiți care renunță la întîlniri, la dans, la un film, la orele calde ale familiei. Aici fiecare stă cît crede că este necesar. Conștiința este ceasul pontator. Programul se prelungește mult peste treimea din 24. Nu poate fi urnit din loc, nici măcar cu macaraua lui Anghel Rumega, meșterul care a început să monteze transformatorul electric.

Atelierele de proiectare, sediile inginerilor, arhitecților devin și ele „vetre" cu foc continuu, ori de cîte ori trebuie.

Și de cîte ori trebuie?

De cîte ori e nevoie!

„Focul" este în fiecare participant la marea construcție a Epocii Ceaușescu. Metroul dintr-o aspirație a devenit un organism viu. Oamenii metroului îndeplinesc marele proiect, de care se ocupă în permanență secretarul general al partidului. Felicitările tovarășului Nicolae Ceaușescu și ale tovarășei Elena Ceaușescu, la inaugurarea magistralei I, le luminează drumul în subteran.

...Revăd însemnările de astăzi. Peronul unei stații are nici mai mult, nici mai puțin de 120 de metri cît să încapă șase vagoane de tren, care măsoară 20 de metri fiecare.

La depoul pentru locomotive din strada Granitul, schițele proiectantului acordă o atenție specială pentru repausul mecanicului de locomotivă. Odihna lui, după orele din subteran, obositoare pentru vedere, pentru sistemul nervos, cere... izolare. Depoul, deși la adîncime, prin ingeniozitatea arhitectului are dormitorul la „etaj", cu un perete de sticlă prin care pătrunde lumea din afară.

Pasajul pietonal subteran de la Universitate va rămîne cum îl știm, lărgit și înfrumusețat cu cîteva minicochete magazine.

Scuturile subterane poartă marca 23 August. Mi-ar trebui o altă pagină de revistă numai să numesc 28 de fabrici, cu contribuție substanțială la ființa metroului.

Într-o baracă albă, curată, ca o farmacie bine îngrijită, se semnează hîrtii curente, se iau măsuri operative, se țin scurte ședințe. Aici, factorii de răspundere semnează condica.

Pe o hîrtie groasă de împachetat, un scris mare, grăbit îmi atrage atenția. „Mama, telefon".

— De dimineață vreau să o anunț că voi veni și la noapte tîrziu.

Cine a vorbit?

Șeful de șantier? Betonistul? Directorul? Arhitectul? Minerul? Macaragiul?

Foc continuu la Metrou!

CARMEN DUMITRESCU ■
Fotografie de PAUL AGARICI ■

În vremea Marelui Mircea

(IX)

„Mircea însuși mină-n luptă
vijelia-ngrozitoare
Care vine, vine, vine,
calcă totul în picioare..."

Iată-ne ajunși, așadar, în preajma bătăliei de la Rovine (17 mai 1395), care se așază nu numai printre marile bătălii din istoria românilor, dar și printre bătăliile decisive atît ale istoriei noastre naționale, cît și ale celei europene. De-ar fi să utilizăm și pentru Mircea o expresie churchilliană (în legătură cu victoria aviației britanice în „Bătălia Angliei", victorie decisivă pentru abandonarea planurilor Wehrmachtului de invadare a Marii Britanii și larg întrebuințată de atunci), am spune că biruința lui Mircea la Rovine a fost „his finest hour" (ora lui cea mai minunată). Aprecierea ar putea să mire : oare nu cînd prin instalarea sultanului Musa, domnul român a apărut ca un adevărat patron politic al cirmuitorului statului otoman însuși, Mircea s-a aflat la apogeul puterii sale ? Evident că atunci voievodul Țării Românești s-a înălțat în ierarhia de putere a Europei de sud-est la o treaptă la care nu se va mai ridica nici un domn român, dar Rovine ni se pare a fi pagina cea mai frumoasă a domniei sale. Atunci, în fruntea alor săi, a „oastei celei mari", a înfrînt acea forță care părea de neînfrînt — armata otomană — condusă de însuși sultanul Baiazid, acel Trăznet (Ildirim), care făcuse prăpăd pe unde trecuse. Ce minunat exemplu de putere dată de iubirea de țară, capabilă să biruie și ceea ce este socotit invincibil sau, așa cum am învățat cu toții, „iubirea de moșie e un zid / Care nu se-nfricoșează de-a ta faimă, Baiazid !" Căci iată, Eminescu însuși a ales din marile bătălii ale istoriei naționale tot pe cea de la Rovine pentru a face elogiul forței patriotismului românesc.

Grație marelui poet, Rovine a căpătat un caracter emblematic pentru abnegația cu care, prin veacuri de vicisitudini, românii s-au apărat împotriva oricui a vrut să le pună pe grumaz jugul de robie, să le răpească identitatea politică reprezentată de stat, să le rupă moșia străbună. Dacă pentru cugetul românesc, bătălia de la Rovine este una dintre acele fapte extraordinare destinate să rămînă pururi vie cît ne va fi neamul, pentru istorici, preocupați să deslușească în informațiile sărace sau confuze ale mărturiilor de acum cîteva veacuri, ea este un obiect de investigație și un subiect de discuție. S-a desfășurat la 10 octombrie 1394 sau 17 mai 1395, ori la sfîrșitul verii și începutul toamnei acelui an ? Istoria cunoaște nenumărate astfel de situații, cînd datele oferite de izvoare nu concordă. (Și, să adăugăm, nu numai pentru evenimente atît de îndepărtate, ci și pentru unele din trecutul apropiat. Iată, există astăzi nu mai puțin de șase explicații pentru faimosul ordin al lui Hitler din 24 mai 1940 de oprire a atacului blindatelor germane, ceea ce a contribuit decisiv la „miracolul de la Dunkerque" — salvarea corpului expediționar britanic). Firește că în funcție de o datare sau alta, faptele se ordinduiesc altfel în ceea ce se numește azi cu un termen împrumutat din discuțiile strategice : un scenariu politico-militar.

În ultimul timp — cum era de altminteri firesc față de interesul sporit acordat domniei lui Mircea cel Mare, cu prilejul celei de a 600-a aniversări a înscăunării sale — istoricii români au reluat studiul bătăliei de la Rovine. Să amintim în ordine alfabetică (cea mai impartială !) pe cercetătorii recenți care au adus contribuții esențiale la deslușirea adevărului : Alexandru Diță, Gemil Tahsin, Ciprian Zaharia și Dan Zamfirescu, ale căror studii și articole sînt binecunoscute.

Alianța de la Brașov

Pentru sultanul Baiazid un fapt avea limpezimea deplină a evidenței : puterea otomană neînvinsă (cu excepția bătăliei, fără urmări, de la Ploșnik din 1387) și nediscutată în Peninsula balcanică (o nouă dovadă o oferise desființarea, în 1393, a țaratului de Tîrnovo) primise un „challenge" din nordul Dunării. Domnul român Mircea nu se temuse să acționeze pentru a împiedica învăluirea din flancuri a țării sale, se grăbise să ia sub autoritatea sa o mare parte a stăpînirilor despotului Dobrotiță și a urmașului său Ioancu, să trimită un corp de oaste în sprijinul cneazului sîrb Lazăr, în bătălia de la Kosovo Polje și să lovească, la sud de Balcani, cuibul de acingli de la Karinovasi. Pentru Baiazid, pentru planurile sale de stăpînire a sud-estului Europei și dincolo de ei, rezistența bravului ostaș de la Dunăre era un obstacol, pe care voința de cucerire a sultanului nu îl putea tolera. Eliminarea celui care îndrăznise să sfideze curajos Poarta otomană i se părea lui Baiazid premisa pentru continuarea șirului de succese ale oștilor sale pe continentul european.

Mircea știa că atacul otoaman nu va întîrzia. Și-a pregătit, așadar, țara, chemîndu-i pe toți cei în stare să poarte armele, în ceea ce el însuși numea „oastea cea mare", dar s-a gîndit și la aliați, iar în acel moment, singurul aliat posibil era Sigismund de Luxemburg, regele Ungariei. Am văzut că în relațiile dintre voievodul român și suveranul ungar nu lipsiseră tensiunile drept pentru care în capitala munteană Sigismund nu putea fi privit ca un partener sigur. O alianță munteano-ungară, astfel cum o concepea regele de la Buda n-ar fi fost decît o anticipare a observației lui Bismarck, după care în mai toate alianțele există un cal și un călăreț. Cînd la 7 martie 1395, Mircea, sosit la Brașov, în acest scop, a încheiat tratatul de alianță cu Sigismund, pe lîngă voința voievodului român de a trata în perfectă egalitate, se adăuga înfringerea suferită de regele Ungariei în Moldova, unde încercarea de a-și face recunoscută suzeranitatea de către Ștefan, domnul țării, se încheiase, în februarie 1395, cu înfrîngerea de la Hîndov (Ghindinari).

Alianța pecetluită la Brașov între cei doi conducători se întemeia pe deplina egalitate a partenerilor și nimic din textul tratatului nu dezvăluie vreo încercare de-a lui Sigismund de a-și face recunoscute pretinsele titluri de suzeranitate. Asigurat astfel dinspre nord, Mircea a așteptat lovitura Trăznetului.

Fuga lui Baiazid

Cînd furtuna s-a dezlănțuit, domnul a recurs la măsuri pe care Nicolae Iorga le caracterizează drept „un război de cheltuieli". Cronicarul bizantin Laonic Chalcocondil l-a descris cel mai bine : „Dar Mircea stringînd oastea țării nu și-a făcut planul să vină asupra lui (Baiazid — n.n.) și să dea lupta, ci cu multă grijă și-a pus la adăpost în munții Brașovului femeile și copiii. Mai după aceea însă se ținea și dînsul cu armata pe urma lui Baiazid prin pădurile de stejar ale țării, care sînt multe și acoperă în toate părțile țara, să nu fie ușor de umblat pentru dușmani, nici lesne de cucerit. Și ținîndu-se pe urma lui, săvîrșea isprăvi vrednice de amintit, dînd lupte cînd vreo unitate dușmană rupîndu-se, se îndrepta undeva prin țară după hrană sau la prădat vite ; și așa cu foarte mare îndrăzneală se ținea de armată. Ținîndu-se de urma lui Baiazid, se lupta întruna cu dînsul în chip strălucit. Și se zice că, armata fiind în cale, se ținea strîns în urma ei, punînd-o la mare suferință și o aducea în situații grele și nu înceta să-i facă stricăciune".

Relatarea lui Chalcocondil are meritul să înfățișeze ceea ce va sfîrși prin a deveni tiparul clasic de desfășurare a războaielor de apărare purtate de români în evul — mediu. Într-o vreme cînd aprovizionarea trupelor depindea în întregime de resursele teritoriului unde își desfășura operațiile, domnii români creau, în calea invadatorului o zonă golită de populație, vite, hrană etc., condamnîndu-l astfel la o aleire progresivă. În așteptarea efectelor ei, oastea inamică era supusă atacurilor de hărțuire, care îi împuținau treptat rîndurile și îi erodau moralul. Cînd dușmanul era obosit, slăbit și demoralizat se dădea ceea ce, mai tîrziu, în strategia lui Clausewitz, se va numi „bătălia principală", încleștarea decisivă vizînd nimicirea forțelor adversarului.

O astfel de bătălie a fost cea de la Rovine. În cuvinte puține **Letopisețul Cantacuzinesc** o povestește astfel : „Biruit-au Mircea vodă pe turci și fără de număr au perit, trecînd Baezet Dunărea fără vad". Cronica bulgară, descoperită și tipărită de marele nostru slavist Ioan Bogdan, oferă date mai bogate : „Și, nu după multe zile, din nou s-a sculat (Baiazid) cu multă mulțime de turci și s-a îndreptat asupra românilor lui Mircea voievod. Și se dete o mare luptă, încît a căzut o mulțime de turci aleși, dintre cei puternici, și dintre domnii creștini (constrînși să lupte, ca vasali, alături de turci — n.n.) au fost /printre cei căzuți/ Constantin Dragașevici și Marko Kralevici. Și atîta mulțime fără număr de sulițe s-a rupt, încît nu se vedea văzduhul de mulțimea săgeților. Iar riul acela curgea însîngerat de mulțimea cadavrelor omenești, încît și însuși Baiazid s-a înspăimîntat și a fugit." O altă cronică aduce precizări interesante : „În anul 6903 (ceea ce corespunde perioadei 1 septembrie 1394 — 31 august 1395 — n.n.) a pornit chiar Ilderim Baiazid sultanul spre Dunăre împotriva lui Mircea, voievodul românilor, dar a fost înfrînt de români. Mircea cu românii lui i-a lovit oastea și a luat unora haznaua adică viața, iar pe alții i-a urmărit pînă la Dunăre (în altă traducere „el /Mircea/ i-a luat lui /Baiazid/ bunurile și i-a urmărit pînă la Dunăre). Au mai murit atunci craiul Marko și Constantin, domnul de la Zegligovo. Și Ildirim Baiazid a scăpat cu greutate și cu puțini oameni" (cf. traducerile din **Fontes historiae daco-romanae**, vol. IV, p. 561, și Alexandru V. Diță în „Anale de istorie", 1986/4, p. 35).

A fost o victorie desăvîrșită a oastei românești a lui Mircea, o victorie care a salvat neatîrnarea și ființa țării, o victorie ale cărei urmări s-au repercutat peste secole în raporturile româno-otomane, pînă la cîștigarea independenței depline în 1877, o victorie decisivă care și-a pus sigiliul pe întreaga noastră istorie. Despre însemnătatea ei pe planul istoriei naționale și al celei europene vom vorbi pe larg în episodul următor.

P.S. Într-o valoroasă contribuție tipărită în „Luceafărul" din 9 august 1986, Dan Zamfirescu — ilustrînd încă o dată remarca lui Ernest Renan, potrivit căreia adevăratul inedit nu este documentul din arhivă ci acel publicat pe care nu-l citește nimeni — aduce o piesă decisivă la dosarul dovezilor biruinței lui Mircea la Rovine — „Epistola" lui Philippe de Mezières, editată de Nicolae Iorga în... 1892 ! Marele învățat însuși pare a fi uitat de acest text, care nu a scăpat ochiului de linx al lui Dan Zamfirescu. Onoare lui ! Dar nu putem fi în nici un caz de acord cu violența de ton folosită de domnia-sa împotriva istoricului Mihai Maxim, cu merite atît de mari în studierea, pe baza izvoarelor turcești, a relațiilor româno-osmane. Mihai Maxim se numără printre istoricii români care au adus contribuții fundamentale la înțelegerea corectă a statutului de autonomie al țărilor române în condițiile dominației otomane. A-l acuza pentru opiniile exprimate într-un articol din „Magazinul istoric", opinii formulate cu onestitate intelectuală, chiar dacă supuse — ca orice în știință — discuției, ni se pare și neadevărat și, mai ales, nedrept.

Cartea de istorie

Columna într-o nouă viziune

Revista franceză de istorie „Annales", devenită celebră prin școala istoriografică formată în jurul ei (Fernand Braudel a fost membru al comitetului de direcție al revistei), publică în unul din ultimele ei numere (1985/5), un amplu studiu consacrat unui monument legat în chipul cel mai strîns de istoria noastră : **Columna lui Traian, invenție, compoziție, dispoziție**, semnat de specialistul italian Salvatore Settis, care a studiat, în ultimii ani, cu exemplară atenție monumentul. Columna a îndeplinit, potrivit autorului, o dublă funcție : cronică în imagini a cuceririi Daciei de către împăratul Traian, dar și o succesiune de exemple destinate să ilustreze conduita ideală a împăratului și a armatei romane, potrivit valorilor morale ale epocii.

Coroborarea imaginilor cu literatura timpului, întreprinsă de Settis se dovedește fecundă în rezultate. Un exemplu îl constituie interpretarea scenei atît de bizară a călărețului căzut de pe cal, considerat de autor drept o ilustrare a „prevestirii acceptate" (omen acceptum), adică, potrivit credințelor timpului, un semn prevestitor, căruia Traian, prezent la scenă, îi dă un înțeles de bun augur.

Discutînd sursele de inspirație și documentare aflate la originea imaginilor de pe Columnă, Settis citează o scrisoare din anul 165 a împăratului Lucius Verus adresată fostului său preceptor, Fronton, căruia îi cerea să scrie o istorie a războiului său cu parții. Împăratul îi informează, cu acest prilej, că îi va pune la dispoziție copii ale scrisorilor trimise împăratului de generalii romani, scrisori ale împăratului, cîteva picturi, dări de seamă întocmite la cererea lui Lucius Verus anume pentru Fronton, o dare de seamă chiar a împăratului, discursurile lui în senat, cuvîntările adresate trupelor, discuțiile avute cu „barbarii". O documentație, deci, deosebit de bogată, cuprinzînd, cum se vede, texte scrise și imagini. Traian va fi pus, desigur, și el o documentație similară celor care au construit Columna.

Un studiu plin de idei și sugestii noi, care ne face să așteptăm cu cel mai viu interes viitoarele cercetări ale acestui analist atît de fin al monumentului adînc pătruns în conștiința românească.

Un capitol pentru „istoria diplomației românești"

Valorosul team al istoriografiei noastre, grupat la Institutul de Istorie și Arheologie „A.D. Xenopol" din Iași, oferă o nouă dovadă a remarcabilei sale activități : volumul **Relații româno-engleze** (1914—1933) al lui Valeriu Florin Dobrinescu. Cine a urmărit activitatea autorului, știe că el este un reprezentant de marcă al „valului tînăr" al școlii noastre de istorie. Informat, inteligent, modest, Valeriu Florin Dobrinescu a dat studii solide privind istoria diplomației românești. Noua sa lucrare este o contribuție fundamentală — acesta este termenul ce se impune la capătul citirii cărții — la cunoașterea politicii externe a României în perioada cuprinsă între izbucnirea primului război mondial și instaurarea regimului nazist în Germania. Sprijinit pe o foarte bogată informație (în anexă figurează și 14 documente, dintre care 13 găsite în arhivele Ministerului de externe britanic), autorul a urmărit evoluția raporturilor dintre România și Marea Britanie, punînd în lumină rolul unor oameni politici și diplomați români ca Take Ionescu și Nicolae Titulescu „Vreme de 15 ani raporturile politice româno-engleze au fost corecte" conchide autorul, dar el analizează cu o pătrundere ce nu se poate lăuda îndeajuns urcușurile și coborîșurile acestor relații. Ceea ce se desprinde cu claritate din realmente pasionanta carte prezentată aici este o strădanie permanentă a diplomației noastre de a face recunoscută și de a apăra îndeplinirea aspirației multiseculare a românilor : statul național unitar, astfel cum el s-a realizat în anul 1918.

Valeriu Florin Dobrinescu a cercetat relațiile româno-engleze dintr-o amplă perspectivă de istorie națională și europeană, semănînd de-a lungul cărții un lung șir de date și observații, ce vor sluji la întocmirea acelei atît de necesare lucrări de sinteză : istoria diplomației românești.

Istoricul ieșean a dat o cercetare-model destinată să devină lucrarea de referință în sfera de probleme cercetate. Este limpede că la Institutul „A.D. Xenopol", în jurul neobositului Gheorghe Buzatu, care a contribuit atît de mult la progresul studiilor de istorie contemporană de la noi, se desfășoară un larg program de cercetare a istoriei noastre diplomatice, ale cărui rezultate sînt de pe acum vrednice de elogiu.

Pagină realizată de
FLORIN CONSTANTINIU

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

OMUL MUNCII IN ROMANIA SOCIALISTA

Emanciparea prin cultură

Despre felul cum cultura de azi, dinamică, diversă, emanație a unui spirit inovator, reflectă schimbările de mentalitate nu doar artistică, ci și politică, pot depune mărturie numeroasele manifestări creatoare succedate în anii noștri, atît la nivel individual, cît și colectiv, manifestări ivite într-o foarte puternică relație cu orizontul ideologic al societății. Nu este o noutate aceasta, că orice fapt de cultură este o expresie a ideologicului, însă e de observat și de remarcat cum determinările reciproce se manifestă acum într-o strînsă coerență de natură politică, în care omul își regăsește, osmotic, orizontul său de așteptare, idealurile promovate chiar de el însuși. Omul societății noastre regăsește în bunurile culturale din jurul său în primul rînd un fapt de viață semnificativ, căci, ca producător, el este și beneficiarul cel mai legat de esența culturii. Socializarea puternică a faptului cultural a generat o lărgire a semnificațiilor culturii înseși, aceasta nemaiorganizîndu-se doar în jurul artisticului, ci și în jurul politicului și ideologicului. Lărgirea noțiunii, a accepției e, în primul rînd, de natură a înfățișa o altă reflectare a spiritualului în creație, un alt mod de concepere a ideologiei în formă sensibilă. Căci, dacă ar fi să găsim o definiție a culturii socialiste, aceasta ar fi cea mai fidelă sub raport conținutistic. Prin permeabilitatea la nou, prin diversitatea și sensibilitatea ei față de manifestările sociale, cultura din societatea noastră, așa cum este interpretată și în documentele de partid, are mai ales funcția unui barometru al conștiinței fiindcă nimic nu reflectă mai precis psihologia și mentalitatea unei societăți decît expresia ei culturală.

Noua deschidere a culturii noastre, eliberarea radicală de formele cele mai abstruse ale obscurantismului și dogmatismului, elasticitatea acesteia în fața diferenței specifice pe care oricare colectivitate o manifestă, deși omogenitatea ei se încheagă pe un gen proxim, în conformitate cu ideologia dominantă, sînt modalități de emancipare a omului nou, de ridicare la nivelul propriei sale condiții și de reflectare superioară la metamorfozele pe care societatea le-a străbătut sub raport spiritual. Puterea de decizie a omului de azi, în privința actelor sale, vine și din fidelitatea reflectării acestora în faptele culturale menite a-l orienta în tot ceea ce face.

Dar emanciparea nu ține doar de eliberarea, abstractă a spiritului de norme convenționale și nici numai de orientarea ideologică a acestuia, ci și de posibilitățile concrete de manifestare. Nenumăratele edificii culturale înălțate în anii noștri, diversificarea manifestărilor cu profil cultural, integrarea maselor populare în diverse acțiuni educative, democratizarea culturii adică, ilustrează dublul raport de determinare între orizontul social și politic, îndreptat constant către proiecția superioară a umanului în spiritual, pe de o parte, și disponibilitățile creatoare ale omului, orientate spre adîncirea prin cultură a normelor etice și politice. Emanciparea tocmai aceasta înseamnă, în înțelesul ei superior, a privi conștient această determinare în chiar actul, producerii faptului cultural și a-l orienta, supțu, fără ostentație, înspre elementul politic în care spiritul contemporan își regăsește emblema.

Deosebirea față de celelalte societăți, care pun în față, chiar dacă deghizat, manipularea conștiinței prin cultura dominantă, societatea noastră contemporană înțelege să producă aceste determinări, aceste reflexe în conștiință în mod deschis, fără strategii, ci prin explicarea limpede a necesității istorice de a imprima omului șansa liberalizării prin actul de cultură, care este un fapt politic superior. Nu politicul produce cultura, ci face în așa fel ca acesta să exprime prin cultură, eliberat de ostentație doctrinară și de exclusivismele care au dominat multă vreme spiritul, în chip manicheist. Societatea noastră de azi își regăsește astfel fizionomia nu doar în sistemul politic, în ideologie, ci și în expresia ei perenă care este cultura socialistă.

RADU G. ȚEPOSU ■

Geta Mermeze : Sărbătoare

Artistul — o conștiință a vremii sale

Fotografie de PAUL AGARICI ■

OVIDIU IULIU MOLDOVAN:

„În copilărie, deasupra patului în care dormeam aveam portretul lui Avram Iancu"

Decor : biroul secretarului literar al Teatrului Național („mulțumim, de găzduire, B. Elvin" !) în care se află actorul și ziaristul. O masă de lucru obișnuită, acoperită cu un geam pe care și sub care nu se află nimic, două fotolii din piele și o măsuță rotundă. Pe pereți se recunosc chipurile caricaturizate cu simpatie ale unora dintre actorii teatrului. Prin fereastra deschisă răzbate zgomotul mașinilor care trec în viteză. E o după-amiază bucureșteană de vară în care soarele nu mai arde cu putere.

— Lui Ovidiu Iuliu Moldovan i-ar plăcea să-și mai aducă aminte de cei care-a fost ?

— Unele lucruri e mai bine să le uiți. Existența ar fi de nesuportat dacă am ține minte totul. Și cele rele, și cele bune. Norocul nostru e uitarea care șterge, care spală ca o apă curată de munte.

— Nu rămîne nimic prețios după această operație ? Nimic care să poată fi amintit ?

— Într-o perioadă în care cultura noastră traversa un moment de cumpănă — de pildă, despre Blaga, Barbu, Voiculescu, Cotruș nu se spunea nimic în școli — m-am bucurat de protecția spirituală a unei femei de aleasă alcătuire sufletească. Această mătușă a mea mi-a vegheat cu infinită grijă și delicatețe formarea, trezindu-mi interesul încă din copilărie pentru frumos, pentru spirit și cultură. Îi datorez tot ce înseamnă la acea vîrstă deschiderea unor orizonturi pe care nici măcar nu le bănuiam și pe care n-aveam cum să le aflu de la alicineva.

— Aceasta e partea luminoasă a copilăriei dumneavoastră.

— Da. Fiindcă există ceva ca un coșmar, care mi-a marcat decisiv copilăria, adolescența, poate chiar evoluția mea ulterioară. Tatăl meu, Iuliu Moldovan, a devenit una din victimele acelui flagel neomenesc care a fost horthysmul și care mi-a traumatizat sufletul și în mare măsură croiul structurii mele psihice. Dar, în urma acelei tragedii, am devenit, într-un fel mai puternic. Am simțit cu timpul, ca pe o datorie de conștiință, ca pe un blestem nobil că trebuie să fiu, ca să zic așa, continuatorul în plan moral al părintelui meu, pe măsura jertfei sale și a multori mii de români în urma acelei orori a istoriei, în urma acelei pagini însîngerate a istoriei, pe care nu trebuie s-o uităm niciodată, oricît ne-ar durea pomenirea ei. După cum vedeți, sînt două elemente esențiale pentru conturarea universului copilăriei mele : unul dramatic, nefericit, educător de spaime și un altul benefic, o neașteptată și aș zice binemeritată recompensă pentru chinuri îndurate pe nedrept, de mine și de atîția alții ca mine.

— Aș zice că unele din rolurile pe care le-ați interpretat — Caligula, Malvolio din A douăsprezecea noapte, Despot Vodă sînt tributare acestor două momente decisive din viața dumneavoastră.

Ovidiu Iuliu Moldovan se așază mai bine în fotoliu. O clipă e atent la zgomotul străzii de unde se-aude un scrîșnet de frîne și glasurile a doi șoferi care se ceartă. Cicatricea de la tîmpla stîngă, care s-a înroșit puțin cît timp mi-a vorbit, capătă culoarea obișnuită a feței. Își mîngîie mustața cu un gest care arată că nu s-a obișnuit cu ea deoarece nu și-a lăsat-o decît de puțină vreme, pentru o filmare.

— Poate că partiturile respective conțin acele date despre care vorbiți. În general sînt un profesionist care respectă cu sfințenie litera autorilor. Dintr-o prețuire deosebită față de slovă. Dar există, desigur, un coeficient de creație pe care-l incumbă ceea ce facem noi, actorii, și care mă îndeamnă să atenuez sau să dilat într-o anumită direcție, fără a comite o impietate, modalitate ce-ar contraveni flagrant principiilor și convingerilor mele. De altfel, în recitalurile de poezie îmi propun să aduc în prim plan cuvîntul, să mă așez cu modestie în spatele lui, astfel încît să întemeiez un dialog pe care-l socotesc sacru : acela dintre poet și public. A face un „spectacol" din poezie, a psihologiza mi se pare un sacrilegiu impardonabil.

— Să nu ne grăbim, Ovidiu Iuliu Moldovan. Mai este până la recitalurile de poezie. Mai bine să vedem cum ați ajuns actor.

— În orice adolescent este o doză de histrionism. În momentul cînd el devine conștientizat se poate transforma într-o modalitate de a prospecta existența umană. Dar ar fi neloial față de mine însumi dacă aș încerca să explic drumul pe care l-am ales numai prin această conștientizare. Mai există, ca pentru orice tînăr, și fascinația față de mijloacele de o brianță extraordinară care înseamnă lumea teatrului. Aceste două elemente m-au ghidat pe drumul pe care mă aflu și azi. Un drum al patimilor, dealtfel.

— Înțeleg că nu v-a fost ușor.

— De asta am și ținut să completez.

— Știați de la-nceput ce v-așteaptă ?

— Asta o spun abia acum, evident.

— Nu v-alintați ?

— De loc. Și parcă e din ce în ce mai greu. Ceea ce la început putea fi un risc, o ratare explicabilă în foarte multe chipuri — acum e altfel : fiecare act artistic are pondere, are cruzimea unei lovituri de ghilotină.

(Continuare în pagina 15)

GEORGE ARION ■

„Cîntarea României"

La cotele profesionalismului

Sub semnul tinereții, al bunei dispoziții — se știe, la Costinești tristețea este interzisă ! — dar și al responsabilității în conturarea, în fața auditorilor, a unor recitaluri de înaltă ținută, între 9 și 12 august au avut loc **Galele jazzului**, ediția a VI-a, manifestare tradițională a calendarului estival de gen, derulată sub generoasele auspicii ale Festivalului național „Cîntarea României" și marcînd, într-o manieră proprie,

Johny Răducanu

Anul Internațional al Păcii.

Timp de patru seri, pe scena Teatrului de vară s-au perindat interpreți și formații de jazz — concretizînd sonor felurite ipostaze stilistice ale acestui gen artistic original al secolului XX.

Primul dintre recitalurile de virf, complete, ale manifestării, datorate unor jazziști români de frunte, a aparținut, în ordinea succesiunii scenice, duo-ului constănțean **Creativ**, alcătuit din Harry Tavitian — pian, vocal, fluiere și Corneliu Stroe — baterie, percuție, euphonium. Cu un recital dens, substanțial, cei doi au dăruit asistenței clipe de reală încîntare, momente de mare originalitate, rezultat al unei măiestrite îmbinări între tradiția

(Continuare în pag. 14)

MIHAI HRISTU ■

Dinspre părinţi

Pe dealul luminînd dinspre părinţi
mă răcoresc iar lanuri limpezite,
visez cum trec prin singele meu cai
nuntind azur de ierburi sub copite.

Vară de-un veac pe dealul strămoşesc
duc grîul trudei mele într-o carte —
mă pierd în puritaţi, încă mă pierd
pînă mai rid zăpezile departe...

O, cum aleargă grîul copt pe cer,
de-atîta grîu şi-n vînt e sărbătoare !
Cum stau în lan cu faţa-n răsărit
parcă aş sta pe-o osie de soare

EUGENIU NISTOR ■

Însemnări de lectură

Memoria şi imaginarul

Despre cărţile lui Eugen Uricaru cu greu s-ar putea spune că alcătuiesc un ciclu romanesc, în ciuda evidentei lor consubstanţialităţi, chiar şi dincolo de limitele spaţiului predilect al ficţiunii : Vladia. Epica acestui autor pare smulsă cu greu, încet şi tenace, unui fond de imagini şi mituri personale, încastrate solid în straturile de adîncime ale conştiinţei. Memoria şi imaginarul, traiectorii corectîndu-se reciproc, sînt astfel principalele căi de acces către o pararealitate simbolică, decupată pas cu pas (altfel spus, pagină cu pagină), ca o Troie personală.

Sînt la modă acele figuri al căror contur se ascunde dincolo de cîteva puncte notate cu cifre. Prin simpla lor unire, într-o ordine anume, desenul izbucneşte din abstract, provocînd o plăcere de tip special, ceva în genul dezlegării unui rebus. De multe ori, ceea ce contează nu e neapărat frumuseţea desenului, ci mai degrabă fidelitatea lui, expresivitatea smulsă cîtorva linii sumare. Se poate spune că pînă la **Stăpînirea de sine** (Editura „Cartea Românească" 1986), cărţile Vladiei **(Vladia, Antonia, Aşteptîndu-i pe învingători, Memoria)** au marcat repere incitante pe conturul universului romanesc al literaturii lui Eugen Uricaru. Odată cu acest nou roman, o seamă de legături, aşteptate, se desenează tot mai evident. De astă dată, înapoi în „istoria" Vladiei (ne aflăm pe la 1924), personajele coboară de pe soclu, însufleţite de o stranie voinţă de a-şi trăi poerent ficţiunea. Mişcarea romanului are ceva în genul orologiilor medievale cu figurine mecanice, surprinse în plină „existenţă" efemeră. Distanţa autorului faţă de produsele ficţiunii se păstrează în subtext, în cutele textului mai bine zis, în libertatea construcţiei ca permanentă verificare a atît de modernei tiranii a scriitorului faţă de scriitura sa.

Stăpînirea de sine face din prinţul Şerban Pangratty altceva decît misterioasa absenţă ce traversează alte volume. El e aici un interesant aliaj de rafinament aristocratic, ce rimează neaşteptat cu o senzualitate robustă, aproape primară. Guvernanta K.F., Sofie îşi întregesc în rîndul lor biografiile. Rememorările ocupă de altfel un loc important în economia naraţiunii şi prilejuiesc unele dintre cele mai izbutite pagini. „Starea civilă" a romanului exclude şi de astă dată (ca şi în precedentele cărţi) aproape total femeile, cu excepţia celor două locuitoare ale vilei Katerina. Radul Popianu, adjutantul Vladiei, Leonard Bilbile, reprezentantul firmei Mott şi omologul celui dintîi în ordinea unor ierarhii mai mult sau mai puţin ezoterice. Culae Hariton şi, doar din umbră de aceasta dată, dascălul Ceontea rezumă umanitatea Vladiei, participînd la un moment dat la un straniu careu de aşi (fără Ceontea şi cu prinţul) într-o şi mai stranie „loterie a vieţii şi a morţii". Timpul amintirii reînvie apoi pe Tănase Berzea, fostul proprietar al gazetei **Veacul** şi pe mai micul său, Ermil Stroescu, descinşi şi ei în **Stăpînirea de sine** din epica romanelor anterioare. Un episod, cam lipit, relatează apropierea prinţului Pangratty de mişcarea comunistă de la sfîrşitul primului război mondial.

Strict epic, în acest roman Vladia se confruntă cu ştirea senzaţională că prinţul aviator, sosit nu cu aeroplanul, ca de obicei, ci cu trăsura, îşi va petrece iarna în oraşel. Motivul real — încercarea de a adormi susceptibilităţile autorităţilor bucureştene anticomuniste — e dublat de un altul, conjunctural : boala Sofiei, atinsă de un morb ciudat, care o diluează treptat, reducînd-o la o somnolare cvasivegetală. Restul. — e scriitură...

Un roman de dragoste cu mai multe piste (al Sofiei, foarte tînără, cu Tănase Berzea : tot al ei, cu prinţul Pangratty ; apoi al guvernantei K.F. cu prinţul) şi unul care se vrea de acţiune (episodul „bolşevic") îşi dispută spaţiul cărţii, cu evidenta victorie a celui dintîi, argumentată de calitatea excepţională a unor pagini. Multă culoare — neaşteptată în tabloul în tonuri cenuşii, pînă acum, al Vladiei —aduc două descrieri : pe de o parte, furia cumpărăturilor, care traversează uliţa negustorilor din Vladia, cînd, o dată pe an, prinţul şi Sofia ies să tîrguiască şi, pe de altă parte, descrierea ospăţului de la vila Katerina.

Romanul clarifică fără a demitiza, păstrînd cu eleganţă echilibrul ficţiunii, de data aceasta slujită de o evidentă maturizare a mijloacelor rostirii personale. Revenind, aproape de fiecare dată, cu fiecare carte, în acelaşi perimetru, mereu altfel explorat, Eugen Uricaru dovedeşte curajul autoconfruntării.

TANIA RADU ■

Viaţa culturală la zi

Aflăm de la Editura „Minerva"

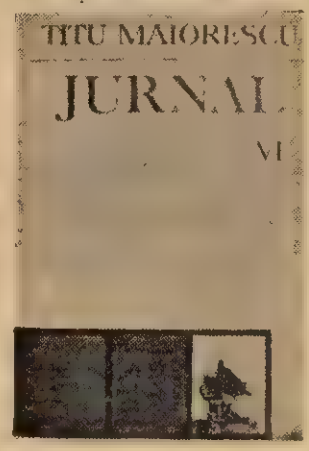

De la conducerea Editurii „Minerva" am aflat că, în ultima vreme, seria „Scriitori români", consacrată ediţiilor critice din opera clasicilor noştri, se va orienta şi spre editarea altor autori, publicaţi pînă acum în ediţii de masă ori de autor. Călinescu şi Mircea Eliade sînt proiectele cele mai apropiate. Colecţia de mare popularitate „Biblioteca pentru toţi", care a împlinit anul trecut 90 de ani de existenţă, va continua să rămînă deschisă şi în continuare autorilor români contemporani, publicînd în următoarea perioadă o selecţie din poezia lui Ion Bănuţă, cu o prefaţă de Liviu Călin. Se anunţă şi o **Introducere în opera lui Nichita Stănescu** de Alex. Ştefănescu.

Continuă ediţia critică Lucian Blaga, îngrijită de George Gană, cu volumul al treilea, care cuprinde teatru şi care sporeşte astfel opera blagiană într-o ediţie riguroasă. Cealaltă ediţie, îngrijită de Dorli Blaga, îşi va adăuga în curînd un nou volum, cuprinzînd **Trilogia cunoaşterii**, venit după precedentul, **Trilogia culturii**.

Pînă acum, în acest moment al anului 1986, editura a tipărit 62 de volume, printre cele mai recente fiind **Versuri** de I. Heliade Rădulescu, **Cartea de aur** de Al. Macedonski, **Gîndirea estetică** de Tudor Vianu, **Viaţa tatălui meu de Rétif de la Bretonne** (toate în colecţia „BPT"), **Scriitori români din secolul XX** de Tudor Vianu, **Păcatele tinereţelor** de C. Negruzzi, **Momente** de I.L. Caragiale (în colecţia „Arcade"), volumul 12 din **Opere** de I. Agârbiceanu, volumul 15 din **Opere** de Victor Eftimiu şi volumul 6 din **Jurnalul** lui Titu Maiorescu. **Întîlnire** de Cezar Petrescu. **Scrisori către V. Alecsandri** de Ion Ghica, **Letopiseţul Ţării Moldovei** de I. Neculce (în colecţia „Patrimoniu"), culegerile **Snoava populară românească, Lirica populară de dragoste, Teatru românesc inedit din secolul al XIX-lea, Poveşti ardeleneşti** de Ion Pop-Reteganul şi **Basme populare româneşti** de Simion Florea Marian. **Portrete şi evocări** de Ionescu-Gion (în colecţia „Restitutio") şi volumele de studii şi critică literară **Spre alt Istrati** de Mircea Iorgulescu, **Opera lui Mihail Sadoveanu**, vol. I de I. Oprişan şi **Duiliu Zamfirescu şi marele său roman epistolar** de Al. Săndulescu. Din ultimele traduceri în limbi străine, **Les Moromete** de Marin Preda, **Adam and Eve** de Liviu Rebreanu, **Tales of fantasy and magic** de V. Voiculescu şi **Théâtre** de Lucian Blaga.

Puţine, chiar foarte puţine apariţii în colectiile „Introducere în opera lui...", „Momente şi sinteze" şi „Universitas", în schimb, promit să sporească ediţiile critice, ştiinţifice, pe care biblioteca literaturii române le aşteaptă de multă vreme.

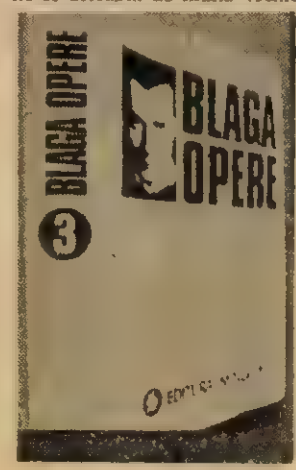

În urmă cu 50 de ani

Fapta, subintitulată **Organ de luptă socială**, fu cea de-a patra publicaţie cu acest titlu, care apăru la noi în prima jumătate a secolului. Cele dintîi, toate de orientare democratică (mai puţin prima, de nuanţă conservatoare), avură o existenţă la fel de scurtă, ca şi aceasta din urmă, însă poate tocmai datorită caracterului lor progresist regimul timpului le împiedică să dureze. După aceea din 1906, prima din serie, urmă o alta în 1919, apoi aceea scoasă de Geo Bogza, Simion Stoinicu şi Al. Tudor Miu la Cîmpina, în 1929, în fine, încă una din 1936, pentru ca la 1 mai 1936, în urmă cu cincizeci de ani aşadar, la Bucureşti, pe str. Negru Vodă, nr. 2, să ia fiinţă cea de-a patra publicaţie ononimă, sub conducerea lui Ionescu-Doran. Interesată apropape în exclusivitate de viaţa muncitorilor, de organizaţiile politice româneşti, de asistenţa socială în stat, de locuinţele muncitorilor, de mărirea preţurilor, de aspectele vieţii sociale şi politice ale muncitorilor aşadar. **Fapta** era şi declarat antifascistă, stigmatizînd, prin intervenţii repetate, iniţiativele pernicioase ale lui Hitler şi Mussolini. Un fragment din articolul-program, publicat în primul număr şi intitulat **Să nu lertăm !**, arată limpede atitudinea programatică a revistei : „Ţinuţi să trăim fără libera exercitare a drepturilor, ajungem să pierdem conştiinţa acestor drepturi şi cultivîndu-ne cu avonturi păcătoase, plămădim o mentalitate conspirativă şi subversivă". Dintre semnăturile cele mai frecvente apărute în **Fapta**, sînt de reţinut aceea ale lui George Macovescu, Tudor Cozma, C.G. Pavel, Mihail Constantinescu, Paul Păun, M. Brătucu, C.I. Gulian, Dimitrie Vlădescu, Gheorghe Dinu. Începînd cu cel de-al doilea an al apariţiei, revista îşi mută sediul în strada Cobălcescu, apoi pe Calea Rahovei, nr. 322, iar profilul ei, pînă atunci aproape în exclusivitate politic, se diversifică. În paginile **Faptei** apar acum comentarii literare (chiar o cronică literară), sportive, culturale în sens larg. Cei aproape trei ani de existenţă a revistei au reprezentat, în efervescenţa publicistică a vremii, un eveniment semnificativ mai cu seamă sub raportul mentalităţii politice.

„Titlul se configurează la urmă"

— Îmi place să cred că de astă dată sînt un om norocos, stimate Cezar Baltag, şi că putem sta de vorbă.

— Îmi pare rău, dar tocmai mă pregătesc să plec în concediu. Mîine dimineaţă părăsesc Bucureştiul.

— Vă reţin foarte puţin, doar atît cît să aflu la ce lucraţi, chiar dacă tocmai intraţi în vacanţă.

— Nu prea sînt obişnuit să fac astfel de mărturisiri, dar acum, ca să-mi meargă bine la munte, vă voi spune că lucrez la un nou volum de versuri, care nu ştiu cînd va fi gata, fiindcă nu mi-am propus un termen anume.

— Cum se va numi?

— Deocamdată, nu ştiu. Titlul unui volum de-al meu se configurează pe urmă, după ce e gata volumul şi după ce-l recitesc de zece ori.

— În revista Argeş aţi publicat o suită de eseuri despre simbolurile mitologice. Nu le strîngeţi într-o carte?

— Eseurile de care vorbiţi şi din care am publicat cîteva în **Argeş** fac parte dintr-o carte la care de asemenea lucrez.

— Preocuparea aceasta se leagă cumva de interesul pe care l-aţi arătat operei lui Mircea Eliade, din care aţi şi tradus ?

— Într-o foarte bună măsură. Fiindcă tot aţi amintit de Eliade, volumul al doilea din **Istoria credinţelor**, l-am predat deja editurii.

— Îmi pot permite să vă întreb unde plecaţi în vacanţă?

— În Bucegi.

— În timpul acesta lucraţi la ceva?

— O să iau cîteva cărţi cu mine şi, dacă o să pot citi, bine, dacă nu, nu.

— Vă doresc concediu plăcut!

Grupaj realizat de
RADU G. ŢEPOSU ■

CAP LIMPEDE

Concursul muzical de interpretare instrumentală „Ciprian Porumbescu" de la Suceava, înscris în cadrul generos al Festivalului naţional „Cîntarea României", concurs organizat de Consiliul Naţional al Organizaţiei Pionierilor şi de Comitetul Judeţean de Cultură şi Educaţie Socialistă, dedicat, anul acesta, aniversării a 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român şi a 21 de ani de la Congresul al IX-lea al partidului, este singura noastră tribună de competiţie destinată unor concurenţi în vîrstă de pînă la 14 ani. Premiile, numeroase, al căror „virf" îl reprezintă mult-rîvnitul Trofeu „Lira de aur", sînt, însă, decernate pe categorii de vîrstă şi instrumente. Faţă de ediţiile anterioare, numărăm acum modificări importante, un nou salt valoric în evoluţia acestei prestigioase competiţii. (Astfel, concurenţii ne-au demonstrat, încă de la categoriile mai mici de vîrstă, un nivel tehnic-interpretativ apreciabil, devenit impresionant la cîteva vîrfuri din categoriile superioare" (am reprodus cuvintele conf. univ. **Ion Cheptea**, preşedintele juriului). Unele îmbunătăţiri ale regulamentului, în privinţa limitei de vîrstă, au avut drept consecinţă directă cîteva veritabile minirecitaluri ; de asemenea, remarcăm prezenţa în concurs a numeroşi interpreţi la instrumente de suflat, la contrabas, categorii relativ defavorizate pînă acum, înregistrîndu-se totodată prima participare la harpă din evoluţia competiţiei, instrumentul fiind adus de la Liceul „G. Enescu" din Bucureşti. Această evoluţie marchează şi alte puncte importante, exprimate de **Elena Rotaru** din partea organizatorilor sucveni : „Faptul că numărăm aproape 200 de mici participanţi reflectă interesul pentru această tribună de concurs ; faţă de primele ediţii, unde, în afara centrelor muzicale importante, celelalte judeţe aproape că nici nu intrau în discuţie la premii, ediţiile recente marchează schimbări însemnate : sînt numeroase cazurile cînd premiul I răsplăteşte munca unor copii formaţi în noile centre muncitoreşti ale patriei, fapt semnificativ pentru evoluţia învăţămîntului nostru muzical".

Concertul laureaţilor, precedat de festivitatea de premiere, poate fi considerat ca un interesant rezumat al întregului concurs. Am (re)ascultat pe cîţiva dintre participanţi, acum laureaţi şi, în primul rînd, pe elevul **Florin Farkaş**, de 14 ani, de la Liceul „G. Enescu", cîştigător al „Lirei de aur".

În acelaşi concert, am mai avut prilejul să ascultăm cîţiva copii care, poate, la ediţiile viitoare vor emite pretenţii îndreptăţite la Trofeu. Amintim pe pianista **Roxana Buga**, avînd o tehnică impetuoasă, o lărgime a frazării potrivindu-se excelent dificilelor partituri prezentate, o sensibilitate dezvoltată trădînd „stofa" de calitate a viitorului instrumentist pentru care studiul individual este în acelaşi timp datorie şi plăcere, profesie şi modalitate de existenţă sensibilă, pe harpista **Miruna Papovici**, copii pornit devreme pe drumul spinos al deprinderii acestui dificil instrument, uneori considerat numai sub aspect coloristic, în realitate (şi aşa cum ne-a demonstrat şi tînăra interpretă, în

La Conservator

Lecție de operă

Regizorul Anghel Ionescu Arbore și-a propus să monteze pe mica scenă a Conservatorului „Ciprian Porumbescu" opera **Così fan tutte** (Așa fac toate) de Wolfgang Amadeus Mozart : iar dorința sa a fost pusă în practică după o muncă asiduă — pe toate planurile — lucrarea fiind prezentată în premieră spre sfîrșitul lunii iunie, cînd cinci dintre cei șapte soliști — studenți și-au susținut examenul de stat. Fapt întru totul lăudabil, deoarece, prin aceasta, viitorii cîntăreți de operă au făcut cunoștința cu dificilul dar splendidul **stil mozartian**, școală de căpetenie pentru orice protagonist al scenei lirice. Pe de altă parte, spectacolul prezentat vine să întregească titlurile stagiunii operistice și — mai ales — să prezinte un op aproape necunoscut publicului bucureștean. Lucrul nu este chiar atît de surprinzător, deoarece — pe plan general — destinul operei **Così fan tutte** a fost destul de ciudat și amar. Fără această moralizatoare, comedia galantă de situații care a fost creată de Mozart în 1790, la cîțiva ani după **Don Giovanni** și **Nunta lui Figaro** a cunoscut doar cîteva reprezentații, fiind apoi reluată (uneori cu titlul schimbat), devenind chiar muzică de scenă adaptată pentru mai multe piese pariziene, pentru ca de la mijlocul secolului trecut și pînă în prezent să cunoască strălucirea meritată. Totuși, numărul teatrelor care se încumetă să o monteze este foarte redus și motivele sînt multiple, ele referindu-se — în principal —la o anume lipsă de acțiune exterioară, trăirile sufletești fiind mult interiorizate ; de asemeni, extrema dificultate a celor șase roluri, atît pe plan vocal cît și stilistic, al îngemănării vocilor — întrucît opera se transformă adeseori în ansambluri reduse (duete, terțe, cvartete etc.) — a făcut ca lucrarea să intre în catalogul **genului cameral** ; iată, deci, explicații privind reținerile, desigur, nejustificate, a mai multor directori de teatre în ceea ce privește programarea titlului.

Nici regizorii români nu s-au prea înghesuit să o pună în scenă. Abia în 1965, Hero Lupescu a prezentat-o publicului bucureștean — într-o distribuție de zile mari — iar în alte părți, doar Clujul și Aradul au abordat-o sub forma concertului ori a spectacolului muzical. De aceea, temeritatea profesorului A. I. Arbore ni s-a părut din cale afară de riscantă, căci rar mai găsești astăzi, pe la noi, soliști care să poată purta cu mîndrie efigia de cîntăreț mozartian ! Ei bine, față de viziunea aflată pe scena Conservatorului, trebuie să începem cu felicitările adresate — în primul rînd — concepției regizorale ca și celei scenografice. Se pleacă de la ideea că omul a avut sentimentul dragostei — în general același — în toate perioadele istorice. Scenograful Sliviu Ioniță, cu talentul său recunoscut, folosește cîteva desene, conturînd simbolul fiecărei mari etape din viața omenirii, avînd la dispoziție doar un ecran, cîteva perdele și alte elemente extrem de simple, economice și sugestive, reușind să realizeze o scenă aerată și — în același timp — suficient de plină. Și această, atît pe estrada de dimensiuni reduse de la Conservator, cît și la Opera Română din București, unde spectacolul a fost reluat la doar cîteva zile după premieră ! Singurul reproș pe care i-l aducem lui Silviu Ioniță, constă în aceea că au-și folosește marea sa dispoziție scenografică și de cultură, în beneficiul mai multor teatre lirice românești, începînd chiar cu prima scenă lirică a țării ! (Dar, oare, acest „reproș" i se adresează doar lui Ioniță ?...) Cît privește costumele semnate de Cătălin Arbore, laude pentru varietatea și simplitatea lor.

Din cele două distribuții prezentate, trei soliști au reflectat posibilități vocale deosebite, stăpînind, în același timp, un rafinament stilistic ce nu se află la tot pasul : Liliana Petrescu (Dorabella), mezzosoprană cu calități — am spune — care o vor duce curînd pe marile scene ale lumii, soprana Ruxandra Vodă (Despinetta), care demonstrează, în plus, o deosebită disponibilitate a mișcării, precum și Paul Basacopol, (Don Alfonso) un bas despre care se va vorbi mult, în viitor ; să ne gîndim că acest tînăr (are doar 22 de ani) știe și **simte** ce-l acela cînt mozartian, cu toate cerințele care decurg de aici. Soprana Florența Marinescu (Fiordiligi) ce a întrunit sufragiile majorității publicului, are un glas puternic și penetrant, străucitor — mai cu seamă — în lucrările de tip romantic. Coloratura, egalitatea tonului atît în registrul acut cît și în cel mediu, lucruri fundamentale și extrem de dificile la Mozart, au avut — pe alocuri — unele neîmpliniri care, cu timpul, probabil că se vor elimina. O bună impresie, muzicală și statuară, a lăsat și Iulia Astanei, voce de tip **falcon** (între soprană și mezzosoprană) cu armonice clare dar și cu prea multă timiditate. În sfîrșit, tenorul Cristian Caraman și baritonul Imre Sipp (anul IV) au încheiat această distribuție în care rolul hotărîtor l-au avut ariile și ansamblurile, modul clar și firesc în care au fost ele realizate.

Orchestra de studenți a Conservatorului „Ciprian Porumbescu" a arătat o surprinzătoare maturitate și disciplină, meritul revenind dirijorului Aurel Niculescu pe care l-am dori prezent și la pupitrele unor formații de prim rang. Un cuvînt bun și pentru studenta Adina Susnea care a elaborat un program de sală elevat, folositor atît publicului larg cît și chiar celor mai avizați. Sigur că prezentarea acestui spectacol era necesară examenului de sfîrșit de școală. Dar, **Così fan tutte** a devenit, iată, o adevărată lecție de operă : cîntăreți puțini dar buni, un ansamblu instrumental redus dar bine pus la punct, o regie și o scenografie pe măsura cerințelor unui institut de învățămînt superior. Și astfel, Mozart a reintrat — și la noi — în drepturile sale !

CLAUDIU NEGULESCU ■

Cronica literară de Al. Piru

Controversă

De mai multe ori am vrut să revin asupra unor propoziții despre romanul lui Ibrăileanu **Adela** și de fiecare dată am scăpat prilejul. Mi-a trecut pe sub ochi o traducere germană, n-am citit la timp cartea lui Mihai Dinu Gheorghiu **(Ibrăileanu, romanul criticului,** 1981), n-am văzut ecranizarea recentă, după cîte aud, mult schimbată față de roman. Profit de comemorarea a cincizeci de ani de la moartea criticului și de apariția volumului lui Ion Cristoiu, **Lumea literaturii** (Eminescu, 1986) unde o secvență are titlul : **O femeie de treabă : Adela.**

Da, cînd am întocmit o biografie a lui Ibrăileanu, la zece ani de la moartea lui, am dezvăluit (cercurile apropiate criticului din Iași erau foarte informate în această privință) că personajul feminin din roman a avut un model real, nu altul decît pasagera asistentă a profesorului de la Facultatea de litere și filozofie din Iași, Olga Tocilescu. Despre respectiva prietenie amoroasă (ca să folosesc înțelesul legăturii din romanul Herminei Audinot publicat anonim în 1899, **Amitié amoureuse**) au scris, fără a da numele partenerei, malițios, Giorge Pascu în **Revista critică** (1 martie 1934) și, delicat, Ion Petrovici răspunzînd unor întrebări puse de G. Călinescu în **Însemnări ieșene** (1940, nr. 7). Există scrisori ale lui G. Ibrăileanu către Olga Tocilescu, văzute între alții de Sterie Diamandi și G. G.Ursu și care ar trebui publicate dacă actuala lor deținătoare s-ar decide, cum a fost rugată și cu ocazia publicării altor scrisori în ediția de **Opere** — Ibrăileanu (vol. VI și X). Am comentat inocentul episod în **Viața lui G. Ibrăileanu** „cu circumspecție", cum a observat în recenzia sa din **Adevărul** Adrian Marino (și nu Șerban Cioculescu cum scrie Ion Cristoiu).

Desigur, în roman Adela nu trebuie identificată cu Olga Tocilescu, ea este o proiecție a prozatorului care o vede conform nu atît dispozițiilor, cît concepțiilor sale despre personajele feminine în literatură și se știe că Ibrăileanu susținea că în roman numai bărbații trebuie prezentați analitic în vreme ce femeile pot fi înfățișate doar prin prezentarea comportării lor, ce se petrece în sufletul lor fiind greu traductibil, misterios, dacă nu chiar inefabil. Observîndu-i așadar comportarea, Ion Cristoiu găsește că Adela e o „moldoveancă blîndă", o „gospodină normală", „metodic cumpănită", cu „atitudini de nevastă", capabilă de cicăleală și de măsuri prohibitive drastice față de soț pe care nu-l lasă între altele să fumeze, o femeie care „nu se omoară cu cititul". Atunci cum se explică atracția față de ea a lui Emil Codrescu, bărbat lucid care crede că iubirea e un antidot împotriva morții ? Concluzia criticului e că frămîntările lui Codrescu sînt „infinitele șovăieli ale unui ins orgolios pe care teama de a nu fi refuzat de către femeie îl împiedică să acționeze cu brutalitate". Ion Cristoiu nu ia în seamă diferența de vîrstă între eroi, douăzeci de ani.

Diferența aceasta n-o ia în seamă nici Nicolae Manolescu în analiza sa la romanul **Adela** din **Arca lui Noe, II.** Ce-i drept, n-o lua în roman nici Ibrăileanu, micșorînd-o, totuși, față de realitate sensibil conform principiului exprimat în articolul **Idealuri** din 1925 că „vîrsta celor doi protagoniști la un loc să nu treacă de șaptezeci și cinci de ani". Atunci care este cauza pentru care eroii din roman se despart ? Una, de ordin psihanalitic, e complexul oedipian, descoperit în roman de Iustin Naumon în 1934 (inhibiția lui Codrescu este o sentință autopunitivă **provocată** de retrezirea factorului moral inconștient, o dată cu reactivarea tentației incestuoase. Dar, observă criticul, „complexul oedipian îl oprește (pe Codrescu) „de la fapte, nu de la imaginație". Deși Codrescu e, în caracterizarea criticului, „un abulic" și un „contemplativ" care prin sentimentele sale „contradictorii" frînează intimitatea cu Adela, se revelă totodată și ca un seducător și încă un seducător de vocație... nu practic, ci în închipuire. Și Nicolae Manolescu trimite la **Jurnalul seducătorului (Forförerens Dagbog)** publicat de Sören Kierkegaard în 1843 cînd avea treizeci de ani, la trei ani după ce rupsese logodna cu Regina Olsen, **mai** tînără cu unsprezece ani decît el : „Codrescu și eroul **Jurnalului seducătorului** gîndesc și acționează la fel". Amîndoi vor să verifice natura femeii în dragoste, dar, credem noi, în cu totul alte scopuri. Eroul lui Kierkegaard e un estet care afectează de a încerca oboseala după ce a gustat unicul moment de frumusețe pe care-l spera. De altfel Kierkegaard va experimenta în continuare religia, dar nu va deveni pastor, considerînd că, dimpotrivă, scopul său era a opri expansiunea creștinismului. Rolul de seducător pe care îl atribuie eroului său din jurnal, în înțelesul pe care i-l dădea, era real, oricît de neconvingător, cel al lui Codrescu e, mai mult, cum Manolescu însuși decide, al unui „seducător fără voie" sau mai bine zis al unui îndrăgostit ezitînd între convingere și indoială, între faptă și renunțare.

O idee mai veche aparținînd lui Marian Papahagi **(Eros și utopie, 1980)** era că **Adela** ar fi un fel de „educație sentimentală", flaubertiană. În **Viața și opiniile personajelor** (1983), R. G. Țeposu o înțelege și ca o acțiune de seducție, însă fără a aminti de Kierkegaard. De efapt și Kierkegaard are o estetică a erosului, estetică însă ambiguă, din cauză că se confundă de la un punct cu gustul suferinței și al ascezei, atitudini indiferente la reacția celuilalt. R. G. Țeposu e de părere că Emil Codrescu înlocuiește trăirea dragostei cu teoria ei, preocupat să eleveze relațiile dintre îndrăgostiți după un cod propriu, literar-artistic. Rămîne neexplicat de ce pedagogia profesată de maestru nu duce la o împăcare a contrariilor, eroul rămînînd să trăiască mai departe singur dragostea ca pe o idee, deasupra oricărei deșertăciuni lumești. Avem a face cu un soi de **amour manqué**, ca în **Adolphe** de Benjamin Constant și care ar putea fi pus în legătură, cum a și fost, și cu **Le Demon de Midi** (1914) de Paul Bourget și **Journal d'un homme de quarante ans** (1930) de Jean Ghéhenno.

Verbiți și scieți românește

Despre numele proprii

O problemă asupra căreia, se pare, încă nu s-a prea căzut de acord este aceea a topicii numelor proprii, a ordinii în care ar trebui să fie menționate numele aceluiași performer. Ca în stilul administrativ, nume și prenume, sau mai întîi prenumele — pentru că este prenume — și apoi numele?!

„La senioare, pe primul loc s-a clasat Cristescu **Anca...**". Apoi, printre sportivii remarcați sînt însă pomeniți, așa cum trebuie, și **Cornel** Gheorghe, **Adrian** Vasile etc. Ne sînt aduse la cunoștință numele unor laureați ai unui concurs de înot. Este amintită mai întîi sportiva Culică **Marica**, apoi înotătoarele **Anca** Pătrășcoiu și **Carmen** Bunaciu. Conform cărui principiu se menționează prenumele anapoda, cînd în fața numelor, unde le este locul de drept, cînd după acestea?

Dar nu numai ordinea în care sînt rostite numele sportivilor este incorectă, ci însăși forma acestora, structura lor fonetică, mai ales cînd este vorba de nume proprii din spațiul romanic. Potrivit normelor în vigoare ale limbii române, „numele proprii străine din țările care folosesc alfabetul latin se scriu cu ortografia limbilor respective... și se pronunță ca în limba din care provin" (DOOM). Un exemplu în acest sens îl reprezintă numele spaniole. Prenumele tenismanului Andrés Gómez este pronunțat deseori (ándreș) sau (andrés), în loc de (andrés), schimbîndu-se astfel nu numai structura fonetică, ci chiar și / — uneori — poziția accentului. Iar în loc de, aproximativ, (gómes), se rostește (goméș / (gómeș) (gómej) / (goméj). Or spaniola nu are în inventarul său consonantic nici pe **ș**, nici pe **j**. Tocmai de aceea numele celebrului scriitor columbian Garcia Márquez se pronunță, aproximativ, (garsia márkeș), nicidecum (garsia màrkeș) / (garsia markés) sau cu **j** la finală.

În urma finalei din Cupa Campionilor Europeni desfășurată în mai 1986 s-au lăcat discuții în legătură cu pronunțarea numelor sportivilor din Bacelona. **Pedraza** a fost pronunțat cînd (pedrața), cînd (pedraza), nicîodată (pedrasa), cum ar fi trebuit (cu **z** rostit **s**, ca **th** din cuvîntul englezesc **thing**). **Moratalla**, nume format din patru silabe, pronunțat, aproximativ, (mo-ra-tà-lia), devine pentru crainicul român trisilabic: **mortéla**. Iar „Pichi" Alonso este rostit (piki alonso), ca în italiană sau română, în loc de, aproximativ, (pícli alonso).

De asemenea, în nume sau prenume spaniole ca **Guerra, Miguel, Guillén, Guillermo**, grupul **gue, gui**, trebuie rostit întodeauna ca rom. **ghe**, respectiv **ghi**, dacă **u** nu are tremă. Este deci incorectă pronunția (gu-e-ra), (mi-gu-el) etc.

COMAN LUPU ■

„Clocirlia" de Glinka) avînd nebănuite posibilități, pe violonistul **Cosmin Stoica**, interpret de mare expresie al nemuritoarei „Balade" de C. Porumbescu, pe violoncelistul **Bozsodi Zoltan** interpretînd cu dezinvoltură și precocitate foarte dificile pagini de Saint-Saëns, pe micuța pianistă suceveană **Loreta Ianovici**, demonstrînd că talentul nu așteaptă numărul anilor pentru a se lăsa descoperit. **(Viorel Crețu).**

Precizare

„Povestea" unei fotografii-document

În revista **Flacăra**, nr. 33 din 15 august 1986 a apărut un articol, însoțit de o fotografie-document a lui Ciprian Porumbescu, trimis de Ioan Dulgheru din Sighișoara publicației bucureștene. Din păcate, în jurul acestei fotografii a muzicianului bucovinean, se țese o „poveste" plină de inexactități și fabulații.

1. — Ciprian Porumbescu nu a putut desfășura, începînd din 11/XI 1881 o „intensă activitate muzicală la Brașov", fiindcă la 16 noiembrie 1881 se mai afla încă la Viena (conform jurnalului intim), iar pe 22 decembrie 1881 abia a fost ales de delegațiile școlare brașovene „profesor provizoriu de muzică și cîntări cu salariul anual de 500 florinți" la Gimnaziu, Școala reală, precum și la cls. V—VI de fete din orașul de pe Timpa.

2. — Ciprian Porumbescu nu a fost întemnițat la Suceava, ci la Cernăuți. Tuberculoza o moștenise din familie (din cei 9 copii ai lui Iraclie Porumbescu și Emilia Klodnițchi-Porumbescu nu mai puțin de 6 copii murind din fragedă virstă din pricina acestei boli fără leac, pe vremea aceea). Deci, TBC-ul muzicianului nu s-a datorat „întemnițării la Suceava" (sic !)

3. — Pe fotograful italian l-a chemat Alfredo Noack, nu „Alfredo Noacle" ! Numele său figurează corect în toate monografiile semnate de Leca Morariu, Valeriu Braniște, Nina Cionca, Paul Leu etc.

4. — Ciprian Porumbescu nu s-a stins „în amiaza zilei de 9 iunie 1883", ci la 25 mai/6 iunie 1883 la ora 2 noaptea. A fost înmormîntat în satul Stupca la 9 iunie 1883.

5. Povestea cu cele 3 fete ale lui Constantin **Morariu** este falsă. În primul rînd, Constantin Morariu (nu „Morariu") a fost coleg de seminar cu Ciprian Porumbescu și unul din cei 5 conducători ai Societății **Arboreasa** din Cernăuți (a se vedea fotografia arboreșcnilor în volumele lui Paul Leu, Nina Cionca etc.). În al doilea rînd, dacă admitem că cele trei fiice ale lui Constantin Morariu s-au născut în timpul vieții extrem de scurte a lui Ciprian Porumbescu (29 ani), atunci nu au putut avea decît 2—5 anișori ! Greu de crezut că între muzician și „una dintre aceste fete" s-a putut naște o idilă, încheiată cu donația fotografiei-document descoperită de Ioan Dulgheru. Iar pentru a-l liniști pe entuziastul artizan din Sighișoara, pot să-i comunic că exact această fotografie „originală" am reprodus-o în micromonografia **Ciprian Porumbescu** (București, 1957, p. 102) după exemplarul aflat în posesia lui Ciprian Rațiu, nepotul compozitorului, aceeași fotografie aflîndu-se și în posesia cercetătorilor Nina Cionca, Leca Morariu, Ioan Vicoveanu. Deci, Alfredo Noack nu a efectuat doar trei fotografii.

VIOREL COSMA ■

Grandioasa sărbătoare din august

În amplul gînd al țării e gîndul tuturor,
Din inimile toate se naște bucuria:
Trăiască Ceaușescu,
iubit conducător!
Partidul să trăiască!
Trăiască România!

Artiștii în atelier

Un loc unde munca e totul

Ioana Șetran

Constantin Cantea

Cristina Popescu Russu

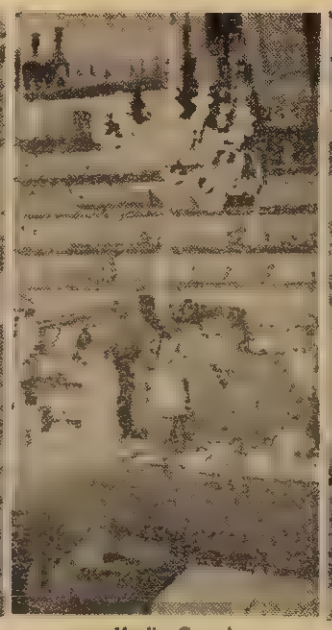

Vasile Cercel

Lucia Teodorescu Maltei

O mulțime de lucruri ne par misterioase, fiindcă ori nu le cunoaștem, ori nu ni se îngăduie s-o facem. Atelierele artiștilor au rămas locuri încărcate de enigmă, pentru cea mai mare parte a publicului, în ciuda faptului că se vorbește mai mult ca oricînd despre ele. Dovadă că există și lucruri care-și sporesc misterul cu cît sînt cunoscute mai bine.

Orice obiect — prin urmare și obiectele de artă — înseamnă un gîndit și un făcut. Odinioară, facerea lucrului de artă era apreciată mai mult și mai nuanțat, deși tehnologiile rămîneau secrete. Creația plastică de astăzi nu mai comportă, ca altădată, secrete profesionale, dar tehnologicul e atît de încărcat, încît poate să pară mereu de secrete.

În București, ființează cîteva ateliere ale artiștilor ziși decoratori, care ar merita să fie vizitate de public, întocmai cum se vizitează o expoziție. Dacă nu cumva mai atent. E demn de tot interesul meșteșugul artistului ; cît despre munca propriu-zisă, despre încordarea trupului omenesc în efort și despre consumul de energie fizică și psihică — puteți fi siguri că atelierul, fie el și de artist, e locul unde munca e totul.

Atelierul de ceramică, pe care vi-l prezentăm, se cheamă „Felix" și se găsește pe Bulevardul Al.I. Cuza la numărul 10. Numele i se trage de la o stradă de alături, dar dacă ne amintim că el evocă ideea de fericire, ignorăm curînd originea de fapt și ne încredem înțelesului. Aici, într-o cameră nu prea mare, cinci artiști izbutesc adesea, datorită muncii lor, să se simtă fericiți.

O stare accesibilă oricărui om, dealtfel, dacă lucrează cu sens și interes. Și, mai cu seamă, dacă interesul capătă culoarea pasiunii.

Cei cinci sînt : **Ioana Șetran, Lucia Teodorescu Maltei, Cristiana Popescu Russu, Constantin Cantea** și **Vasile Cercel**. Aici, de-a lungul anilor, au mai activat și alții, ceea ce ne permite să vorbim de o tradiție, de anume continuități în idei și simțăminte.

Deși atelierul propriu-zis și cuptoarele de la subsol sînt ale Uniunii Artiștilor Plastici, producția, creația, e individualizată, n-are adică nimic industrial. Cu excepția materialelor, desigur : un portelan tehnic, cum l se mai spune, și atît de populara gresie. Toate astea par să n-aibă legătură cu creația. În realitate, e foarte important că U.A.P.-ul poate să pună la dispoziția artiștilor ateliere. Nu e numai important, e chiar vital. Un ceramist, ca să-și exercite arta, are trebuință de dotări. În mic, atelierul ceramistului e o fabrică. Ce tînăr e în stare să-și pună la punct o fabrică personală, ca să producă spre folosul public ? Fiindcă așa stau treburile : piesele concepute și realizate la „Felix" merg toate în magazinele Fondului Plastic.

Un atelier de ceramică are cîteva specificități. Una, paradoxală, poate fi formulată astfel : lucrul bun cere același efort ca lucrul prost. Prin urmare, e preferabil să tinzi spre perfecțiune. Rezultă al doilea principiu : obiectele se produc în serii, dar, de fapt, nici un obiect nu seamănă cu altul. Nu seamănă nici dacă îi neapărat. Mîna omului nu poate repeta mecanic aceleași mișcări. Cantitatea se transformă în calitate, chiar cînd nu sîntem conștienți că e așa. Or, artiștii din transformarea cantității în calitate se fac.

Un pictor de cești de ceai din Japonia povestea unui jurnalist, ce se minuna că bătrînul era capabil să picteze de zeci de ani, un unic motiv, următoarele : după un timp, după mult timp, cu toate că pari a executa cu pensula aceeași imagine, a lacului în care se oglindesc cerul și cîțiva copaci, înfățișezi, în realitate altceva ; înfățișezi susurul apei, mișcarea norilor și curgerea fără de capăt a vremii, legănarea melancolică a copacului și omenească lui oglindire în înaltul azuriu și în cristalul undei. Așa capătă duh lucrurile ce ies din mîinile omului.

O dimineață tipică atelierului seamănă cu toate celelalte dimineți : cinci oameni tăcuți, în stare să se simtă bine tăcînd ceasuri întregi, stau aplecați la bancul de meșteșugar și modelează idei. Fiindcă artistul, cînd pune într-o formă materia de bază, asta face : pune ideea în formă, o fasonează, îi alege un drum spre lume. De obicei, discuțiile privesc tehnologicul. Pare ciudat, dar artiștii nu tăifăsuiesc pe teme estetice. Nu-i niciodată oportun să dezvălui tu un fapt ce trebuie să se dezvăluie singur.

Atmosfera unui loc e ceva greu de definit. O constați, o trăiești, dar din ce se compune, e greu de spus. Poate din aceea că te-ai aștepta la un mediu agitat și afli unul liniștit. Ori, mai bine zis, tensionat sub chipul tihnei.

Cuptoarele de la subsol, unde se ard la intervale de timp piesele formate sus te fac să te gîndești la mitul lui Manole. Nu știi niciodată dacă tot ce-ai clădit ziua nu se va nărui în noaptea încinsă a cuptorului. Oricît control ai avea asupra tehnologiei, materialele sînt vii și se comportă ca viul : uneori supus și prietenos, alteori haotic. Poți să prăpădești în cîteva ceasuri truda cîtorva săptămîni. Ceramica fisurează, tensiunile creației se regăsesc în masa minerală pe cale de a se înnobila prin foc ; într-un fel, veghea la gura cuptorului te mîntuie de toate cele rele și nefolositoare. Aștepți să fii răsplătit pentru muncă. Aici e adevărata răsplată, nu la casierie.

Se vorbește adeseori despre inspirație. Artistul veritabil va ști să explice în ce chip cunoașterea adîncită a tehnologiilor favorizează inspirația. Mulți cred că a fi inspirat e ceva de moment. E însă un proces, cu început, mijloc și sfîrșit. Un proces condiționat de munca îndîrjită. Scînteia creatoare are importanța scînteii ce pornește motorul. E ocazia, nu condiția unică. Multe altele condiționează inspirația. Între ele și caracterul. Artiștii buni au caracter, tot ce întreprind are direcție și continuitate. E vorba de caracter în muncă și artă. Ior. Gîndit bine, obiectul e ca și făcut. Iar gîndirul ține tot timpul. Aici e deosebirea : artistul e artist și ziua și noaptea, și iarna și vara.

Fiecare din noi a văzut cum stau oamenii și se uită la unul care sapă un șanț. Nu-i nimic de privit și, totuși, privești. Meșteșugirul atîtă curiozitatea. Vezi ce cunoști și încă ai mai vedea.

La fel te-ai uita și la mîinile unui ceramist, la mișcările lor, la graba lor precisă și grațioasă. Mai trebuie știut că deși un atelier primește dotări, artistul își construiește singur destule unelte. Opera își creează mijloacele. Nu se poate spune niciodată că așa și nu altfel trebuie să arate un atelier. Tot ce poți spune sigur e că pentru lucrurile frumoase ieșite din atelierul de ceramică „Felix" locul s-a creat pe sine. Este el însuși creație.

TUDOR OCTAVIAN
Fotografii de ELENA GHERA

Desene pe asfalt

Vine septemvrie

Vine septemvrie al dulcelui început de toamnă, septemvrie al întîlnirilor (și al despărțirilor) din prea multă dragoste, luna blîndă a căderii frunzelor, a florilor îngenuncheate de ploi, septemvrie — deopotrivă al nărutrii și al visării.

Septemvrie al șirului meu de himere, al castei împăcări cu desfolierile vegetale, al cumpenei dintre anotimpuri. Solemn, vechit de griji, încercănat de insomnii, septemvrie își lasă pe oasele mele dogite de vers, aurările-i îndeobște ieftine, desemnele lui trase parcă din uitate manuscripte din poduri de schit, închipuite de cronicari cu capete retezate și murmurate de voci fără trup...

E al meu. A fost totdeauna domeniul meu, largul meu cîmp de vînătoare cu șoim pe umăr. Vînătoare de ce ? Vînătoare de mere domnești și prune girlane, de struguri mulați în smalț de Vizant, vînătoare de pace a sufletelor.

Mi se părea că intru în fiecare alt septemvrie, altul, că mă așteaptă o iubire, alta, cînd iată, ajuns cu cații de poștă ai vîrstei la un fel de han al înțelepciei și așezării mă regăsesc — iarăși — același, cu tot ce sînt (cu tot ce mai sînt) cu fruntea neapiecată spre icoana unei noi frunți, singur și dedat tăcerii și așteptării.

Stingere ?

O, nu, firească stagnare într-un ceas fertil, înaintea unui drum ce trebuie bătut cu pașii, cu degetele, cu pleoapele. Septemvrie își pulsește în preajma mea semințele unor posibile reînfloriri, peste secundă, peste oră, peste timp.

Clepsidra își treieră greierișul clipelor și eu o șterg de puful de piersică depus pe fragilul ei tipar așa cum făcea mama, cu sticlele de lampă cînd eram eu copil și ea avea cu jumătate mai puțini ani decît am eu acum.

Raftul de cărți se umple cu gutuile (ediții princeps) ce încă îmi par genunchii fetei neîntîlnite și o mireasmă amară își țese în jur dantelele cu ochiuri mari, prin care trece luna.

Septemvrie. Vine.

A venit.

Mă iscălesc, smerit, pe o frunză a lui.

Scriu cu o frunză.

Scriu de-a dreptul cu nervurile inimii...

GHEORGHE TOMOZEI

La cota profesionalismului

(Urmare din pagina 9)

jazzului și elemente de folclor românesc autentic.

Ultimul concert al galei a adus în scenă cîțiva instrumentiști de mare valoare printre care și pe compozitorul și pianistul Johnny Răducanu, laureat al premiului A.T.M. pe 1985, acordat pentru a evidenția contribuția adusă, de-a lungul întregii sale cariere artistice, la promovarea valorilor autentice ale jazzului românesc.

Demnă de relevat a fost și evoluția propriu-zisă a quartetului **Gondi**, al cărui sound este marcat de o trainică osatură ritmică — rod al conlucrării dintre bateristul șef al formației și contrabasistul Ionel Bota — dar și de antagonismul sonor al celor doi chitariști, Toni Kühn — un glacial virtuoz al instrumentului — și Dan Ionescu — autor de incandescente solo-uri, de ample gradații dinamice și timbrale.

Numeroase alte formații au oferit publicului recitaluri de un apreciabil nivel artistic. **Vocal Jazz Quartet** din Sibiu, într-un vădit progres de formă, ne-a prezentat cîteva pagini de jazz vocal, în aranjamente moderne punctate însă de unele rapeluri „retro", credem noi, forțate. Totuși ei au cîntat mai bine ca oricînd, cu nerv și vigoare, beneficiind și de un acompaniament instrumental adecvat, datorat quartetului Silex, grup ce a impresionat plăcut și în propriul recital, cu precădere în interpretarea unor compoziții originale.

Duo-ul Anca Parghel — vo-

Harry Tavitian

Anca Parghel

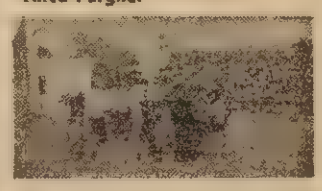

Opus 3

Fotografii de
EMILIAN SĂVESCU

ce, pian, Liviu Mărculescu — trombon s-a situat între formațiile mult aplaudate de public, ca de altfel și un alt răsfățat al iubitorilor genului, Alexandru Andrieș care a adus pe scenă, prin cîteva creații proprii, blues-ul ingredient originar al jazzului, creionat într-un scurt recital marcat nu doar de abilitatea instrumentală a protagonistului chitarist ci și de un pronunțat simț al umorului.

N-a trecut neobservat nici un **trio** de corzi sui generis — Zoltan Boroș — pian, Decebal Bădilă — chitară bas, Ovidiu Bădilă — contrabas, după cum, în aceeași măsură, momentul susținut de big-bandul **Gaio** al elevilor, muncitorilor și studenților clujeni, dirijat de Ștefan Vamai, a însemnat un prilej de reală desfătare artistică.

La capitolul reușite vom mai consemna și recitalul de pian solo al lui Ion Baciu jr., remarcabil reprezentant al tinerei generații, aflat acum în pragul maturității artistice. În abordarea unor teme prezentate public în primă audiție, pianistul a demonstrat noi acumulări de tehnică instrumentală ce i-au permis investigarea unor orizonturi stilistice inedite.

Ediția a VI-a a Galelor jazzului de la Costinești ni se înfățișează drept cea mai deplin realizată de pînă acum, cîștigul de experiență datorat trecutelor manifestări regăsindu-se anul acesta atît în exemplara organizare cît și în abordarea majorității evoluțiilor scenice la cotele cele mai înalte ale unui necesar profesionalism.

Atelier literar

• G. Dumitrescu

Aline N. C. : Rînduri duioase, pline de pietate și nostalgie, cum acriu, la vîrsta amintirilor, multe spirite sensibile, rînduri al căror preț, inestimabil, este tocmai acesta și numai acesta, al aducerii aminte, al nostalgiei...

I. Cioran : O serie de semne promițătoare, deși există și ezitări și soluții inadecvate, ori eșuate în vag și șters etc. Mai grave, însă, și nu mai puțin surprinzătoare, apar șovăielile unor acorduri gramaticale, gen „soarele îi unese" (e vorba de doi munți) — „vîntul le călăuzese pașii" etc. Așteptăm pagini mai concludente, în toate sensurile.

Bogdana : Ușor lacrimogen-banală, nu se poate să fie aceasta pagina de adio. Un adio nejustificat, de altfel, ținînd seama de atuul dv. recunoscut (nu sînt mulți care să-l dețină și să-l „joace", fie în viața de toate zilele, într-o pagină de scrisoare către un prieten invizibil sau, de ce nu ?, în paginile unui volum de schițe umoristice...). „O să-mi pară rău după nume" e o suavă, impecabilă gafă, pentru care nu veți primi „înalta absolutiune" decît la viitorul manuscris !...

Sorin Golea : Cîteva lucruri demne de atenție, de data asta, în special „Hora" și „Stare de iarnă". (Le așteptăm dactilografiate și, dacă nu vă cerem un efort prea mare, iscălite !)

M. Stelorian : Ar putea fi ceva în „Partea cea dreaptă", dar finalul rămîne suspendat într-un soi de mister cam dubios. Deasemeni, în „Fără putință de scăpare", unde, însă, catrenul final n-are nici o legătură cu poemul (care rămîne, astfel, neisprăvit, fără răspuns). Încă nu putem trage concluzii.

Sorin Răcoina : Sînt unele semne bune, mai ales în „Viață". Dar, încă e prea de vreme să tragem concluzii. Reveniți.

M. N. Diaconescu : Primim multe scrisori asemănătoare (ceva mai rar, însă, lucrurile sînt luate în tragic, ca la dv. — și de ce ar fi ? Chiar dv. precizați că, la admiterea cu pricina, au picat, împreună cu dv., mai mulți inși !...). Propunerea pe care ne-o faceți ne onorează și o primim cu plăcere, dar convorbirile noastre nu pot avea loc decît în cadrul acestei rubrici (N-avem timp pentru scrisori și nici nu dorim să facem excepții pentru nimeni...). Depresiunea dv. va fi, însă, sîntem siguri, cu totul trecătoare ; vor rămîne doar urmele, mai mult sau mai puțin vizibile, din versurile trimise, nu tocmai reușite, din păcate, lucruri de început, cu stîngăcii inevitabile, dar nu lipsite de un anumit murmur liric, pe care, poate, data viitoare îl vom auzi mai distinct.

Laurențiu Lidia (sau invers ?) : Nu, nu e prea de vreme. E tocmai la timp, pentru un start (sub bune auspicii) pe drumul unei ucenicii laborioase, plină de ambiție și seriozitate. (Retrimiteți textele, dactilografiate).

M. Dumitrescu : Cîteva lucruri bune, pe linia ultimelor trimise : „Țipete de lumină", „Ca o rană", „Uneori mi se pare", „Albe aripele". Atenție, însă, la primejdiile „făcăturii" manieriste (gen „Atît de fericiți").

Paula Maxim, Șerban Vlad, P. Diescu, Dorina Andrei, Fl. Jale (dacti !), **Simona Pap, E. Vișenoiu, S. Gherman, Iunia Manca, P. Luigi, O. Krieb, A. I. Oprea, Camelia Pricop, Il. Păunoiu, Celia Bursaci, E. Tăcitum, A. Andrei, M. Enescu, Pintea R. J.** (mai citeț !) : Sînt unele semne bune. Continuați și reveniți.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. : Manuscrisele nu se înapoiază.

VIAȚA

Părinților mei

Ceas cu ceas
Adăugăm tinereții noastre
Noblețea frumosului
Și eternitatea pasului în doi.

Ceas după ceas
Inimile noastre încep să bată
În același ritm,
Crezînd, visînd, trăind
Același viitor.

Și astfel,
Cu viață,
Răsplătim viața
Celor ce ne-au dat viață.

SORIN RĂCOINA

MATURIZARE

Nu mai știu cine sînt.
Totul pe lumea asta are
Un nume, totul
E firesc ancorat într-un mîine
Sau într-un acum fierbinte,
Totul are o anumită linie
De simetrie, numai eu
M-am simțit deodată altcineva,
Am simțit că soarele
Mă iubește altfel,
Că în fiecare zi mă umplu
De o altă lumină, așa cum
În fiecare primăvară
Florile capătă o grație nouă...

CARMEN POPOVICI

STARE DE BINE

E uneori în fiecare om
o stare
cînd tot ceea ce spune
e poezie,
cînd inima e ușoară
ca o pasăre colibri
și sufletul zboară
printre vulturi.
Această stare se cheamă
Adevăr.

IOANA M. ANTON

MÎINI DE ȚĂRAN

Și grîul verde
răsărind
din pămîntul adunat
sub unghii.

LA RĂSĂRIT

În zori
Răstignit în iarbă
Cu pipetul ud
De respirația ta
Și de aburii pămîntului,
Eram muritorul,
Atîta doar
Eram
Și scormoneam cu unghiile singerînd
Și căutam în pămîntul răscopt
Semințele din care
Răsare
Soarele.

OVIDIU CLANCA

UNEORI MI SE PARE

Lumina este ecoul stelei
în univers :
uneori mi se pare
că vin dintr-o stea
căruia îi puteam
fi ecou...

MARIUS DUMITRESCU

LOGODNA

Un fum alb, străpuns
de crestele neadormite
ale brazilor
se înalță dincolo
de privirile noastre
însetate de cîntec
Ne regăseam
acolo unde
aerul sună a poeme
niciodată sfîrșite.

Logodna noastră,
cu sufletul preschimbat
în inel...

DANIELA ANDREI

OVIDIU IULIU MOLDOVAN

(Urmare din pagina 9)

Tresărim amîndoi. Un zgomot infernal răzbate pînă în cameră. Dintr-un camion se descarcă țevi.

— Repede, două momente decisive pentru drumul dumneavoastră în artă.

— Primul lucru la care mă gîndesc acum e debutul la Teatrul Național, în urmă cu 20 de ani, în **Regele Lear.** Eram conștient de miza acelui debut care te poate plasa într-o direcție sau alta, de multe ori fără posibilitatea de întoarcere. Mai recent — **Caligula,** spectacol devenit aproape antologic, în regia lui H. Popescu. Pentru mine a însemnat examenul pragului de maturitate profesională. A fost lărgit și un moment de mare mîză și cu consecințe potențiale de extremă. Funeste sau benefice.

— Nu cred c-a fost doar o întîmplare. Dar în ultimii ani v-ați întîlnit deseori cu istoria : Caligula, Despot Vodă, Horea, Pantelimon, Gelu Ruscanu din Jocul ielelor... Nu vi se pare curios ?

— „Istoria" mi-a devenit palpabilă încă de cînd am conștientizat esența lucrurilor. Străbunicul meu a fost membru fondator al „Astrei române". În casa lui venea deseori Gheorghe Barițiu, vărul primar al străbunicii mele. Despre tragedia tatălui meu v-am vorbit. Primii munți pe care i-am văzut au fost Apusenii. Copil fiind, în patul în care dormeam aveam deasupra capului portretul lui Avram Iancu. În mod firesc, toate acestea conduc la un anumit tip de sensibilitate și la formarea unor antene pe care, la întîlnirea cu acel martir al neamului care a fost Horea, n-aveau cum să nu producă impactul respectiv. Dealtfel, nutresc ferma credință că artistul aduce propriul său univers spiritual în tot ce face. Nu poți trișa decît o dată sau de două ori. Timpul face însă pînă la urmă ordine. Decantarea se produce în mod inevitabil. Nu putem minți pe nimeni. Nici măcar pe noi înșine.

— Dumneavoastră de cîte ori ați trișat ? O dată ? De două ori ?

— De mai multe ori.

— Cînd anume ?

— În momentele mele lipsite de experiență.

— Și în ce anume au constat aceste mistificări ?

— În deturnarea sensului major al artei. Al misterului ei.

— Mai clar, vă rog !

— Mai clar despre ceva care pentru mine rămîne încă o „enigmă nesplicată" ! E imposibil.

Afară, descărcatul țevilor s-a terminat. Un copil numără cu glas tare : 1 000, 2 000. 3 000... Se-aud risete și zgomote de pași.

— Să trecem la o altă întrebare. Ați interpretat, în ultimul timp, personaje cu o influență malefică în istorie. Cu ce sentiment le-ați dat viață ?

— De fiecare dată mi-am propus o întîlnire de „vizavi" Aceasta dîndu-mi posibilitatea ca prin mijloace specific scenice să le sancționez din unghiul meu de artist. În astfel de cazuri întotdeauna m-a interesat ca funcția de avertisment a teatrului să fie prezentă. Dar și riscul e mai mare. Tot ceea ce înseamnă malefic, de rău augur pentru o societate și e încarnat într-un personaj pe care-l propun ca un arhetip al răului trebuie sancționat cu vehemență. Și, repet : acest lucru trebuie să devină perfect descifrabil în spectacol.

— Acum îmi dau brusc seama că discut cu un actor la modă.

— Moda trece. Încerc însă s-o iau ca pe un compliment afirmația dumneavoastră.

— Așa și e.

— Nu m-am gîndit nici o secundă că sînt un actor la modă. Știu doar că de fiecare dată o iau de la început. Cu stîngăciile, cu temerile, cu emoțiile, cu toate bîlbîielile splendide și ridicole ale acestei profesii. La ce cantonament de-o viață, de-o existență trebuie să-ți supui ființa pentru a rămîne în cursă !

— În cursă — capcană sau în cursă — întrecere ?

— Și-n una, și-n alta. Acesta-i paradoxul. Se poate vorbi la infinit despre acest laborator mai puțin fascinant, mai puțin strălucitor și care face parte din chinul profesiei. Iar cînd mă gîndesc la privațiuni nu mă refer la cele materiale ci la altele, care costă nu odată propria ta fericire sau echilibru de persoană particulară.

— Înțeleg c-am atins un punct dureros.

— Vedeți, teatrul are vraja unui ocean care te atrage cu o furie de neexplicat uneori, spre înăuntrul lui pentru a te devora. Există o știință pe care unii au aflat-o, au descoperit-o — prin ce mijloace ? — de a împăca perfect viața particulară cu vraja devastatoare a oceanul.

Tăcem. La geam au venit cîteva vrăbii care își iau curînd zborul. Cineva fluieră fals unul din șlagărele anului. Soarele s-a îndreptat binișor spre apus.

— Dar ce n-aveți în viață aveți cu prisosință pe scenă.

— Conform unor legi matematice așa ar trebui să fie. O energie dramuită cu zgîrcenie într-o parte, explică mult din actele noastre existențiale împlinite, în altă parte.

Caligula de Camus cunoaște un succes de durată pe scena Naționalului bucureștean. Vă prezentăm o secvență cu Ovidiu Iuliu Moldovan și Victor Moldovan

— Dar povestea aceasta cu chinul creației nu e un răsfăț ? Mi se pare firesc ca el să existe și trebuie îndurat bărbătește.

— Nu-i așa și țin chiar să subliniez cu toată hotărîrea. Aș situa la antipodul răsfățului ceea ce face un artist. Numai dinăuntru acestei profesii se poate vorbi. Numai pătimind într-un teatru poți vorbi despre teatru.

— Ca dealtfel în orice altă profesie.

— Cu siguranță. De aceea încerc un sentiment de mîhnire cînd citesc unele cronici ale criticilor noștri, pe care-i stimez. Eu fac parte dintre acei care citesc totul sau aproape tot ce se scrie la noi despre teatru. Nu cred în acei pe care nu-i interesează sau se prefac că nu-i interesează critica. E o afirmație teribilistă, extravagantă. Citesc deci și reține afirmațiile argumentate, făcute cu profesionalitate, cu eleganță și urbanism.

— Ați vrea să fiți numai lăudat ?

— Numai atunci cînd lauda mi se cuvine. Mă mîhnește însă pînă la revoltă incompetența, lipsa de civilitate, în argumentație.

— Există vreo prejudecată în legătură cu dumneavoastră ?

— Există mai multe. Pe unele le cunosc foarte bine, pe altele mai puțin. Împotriva unora încerc să lupt, pe altele le ignor.

— O prejudecată cu care ați luptat ?

— O bună parte din vreme am fost cantonat de către unii regizori — de film sau de teatru — pe anumite coordonate artistice menite să-mi îngrădească propriile mele posibilități, să-mi reducă aria de exprimare profesională. Împotriva acestei prejudecăți am reacționat fățiș. M-am bătut pentru a nu mi se mai atribui etichete nepotrivite sau restrictive. M-am bătut și nu mi-a fost deloc comod. Dealtfel, cred că forța de a-ți impune propriile virtuți, în care în primul rînd tu trebuie să crezi, face parte din talentul unui creator. Am văzut, din păcate, mulți oameni hărăziți de natură și aflați la limita ratării. Îi compătimesc, desigur, în plan uman, dar repet, forța, energia de a-ți impune cu obstinație crezul artistic fac și ele parte din talent. Mediocritatea e încă destulă. Trebuie să ai uneori și curajul s-o iei de gît.

— Sînteți, fără îndoială, un luptător.

— Știu eu ? !...

— De unde vă vine această forță ?

— Probabil că din necesitatea de supraviețuire în albia timpului involburată pînă la tragism a acelui tărîm mioritic transilvan în care au trăit moșii și strămoșii mei. Acea necesitate de supraviețuire și de renaștere continuă. E probabil o moștenire, un dat genetic.

Cineva deschide o clipă ușa. Curentul trintește fereastra. Ceea ce se petrece pe stradă se aude înăbușit, ca de la mare depărtare. Apoi, o pală de vînt deschide fereastra la loc.

— Cum pot deveni actuale spectacole în care interpretați personaje istorice ?

— Textele devenite mari valori ale spiritualității umane oferă cele mai mari satisfacții atunci cînd intră în incidență cu contemporaneitatea. Indiferent de valoarea textului pe mine mă interesează, atunci cînd îl interpretez, să descopăr o idee ca ea să merite o mîză, un sacrificiu artistic, ce poate deveni o pildă înălțătoare în plan uman. Iar a găsi într-un rol, o vibrație de stringentă actualitate mi se pare o datorie majoră a artistului. Cel mai bun prilej care mi-a întărît această credință a fost prezentarea piesei lui Vallejo **Generoasa fundație,** care a stîrnit același interes atît la București cît și la Moscova, atît la Riga cît și la Oradea. Deci, marile întrebări sînt aceleași în fața publicului de oriunde.

— Ce face Ovidiu Iuliu Moldovan în afara scenei ?

— Nu prea există „în afara scenei". Dacă nu-s la teatru sînt la film. Dimineața repet. Seara am spectacol. După care nu de puține ori mă duc la Brașov, la Alba-Iulia. Oriunde sînt chemat. Sau fac un recital. Bunăoară acum sînt preocupat de un disc Eminescu pe care aștept de multă vreme să-l realizez.

— Nu obosiți ?

— Cînd obosesc fac sport. Tenis, schi sau alerg. Mă plimb prin munți. Sau plec în deltă. „Nimic nu e mai plictisitor decît un șir de zile frumoase".

— Ne apropiem de sfîrșitul discuției. Ce-ați vrea să-mi mai spuneți ?

— Aș vrea să afirm, în deplină cunoștință de cauză, că avem un mare teatru. O mare școală de teatru. N-ar fi rău să ieșim cu el mai mult în lume. Ne-ar face cinste. Ne-am cinsti și pe noi și neamul. Am fost la Paris și am asistat la un spectacol cu **Macbeth** în care juca Peter O'Toole. Nu-l văzusem decît în film. Vă rog să mă credeți c-am încercat un sentiment de regret și amărăciune. Mi-a distrus un mit. Și m-am gîndit că miturile noastre teatrale românești ar trebui cultivate cu tenacitate și mîndrie pentru că au toate motivele să rămînă în picioare. Și mitul Calboreanu și Caragiu și Beligan și Gheorghe Dinică.

— Totdeauna sînteți așa de grav ?

Izbucnește în rîs.

— Uneori da, alteori nu.

— Dar nu vă place să vă mai și jucați ?

— Fără copilărie nu se poate trăi. Cel mai tare îmi plăcea cum se juca Nichita Stănescu. Era în stare să cînte la o scîndură o noapte întreagă.

— Redevenind serioși, există ceva care v-a tulburat mult din istoria românilor ?

— Marea Unire din 1918.

— Dar din istoria acestei planete ce v-a impresionat mai mult ?

— De curînd, cineva mi-a povestit cu lux de amănunte ce-a văzut la Hiroșima. Și mi-a descris imagini care mi se par coborîte din tablourile lui Bosch ; oameni cu gura în moalele capului, sau la umăr, sau cu picioare de 15 centimetri. M-a cutremurat această tragedie care a căpătat brusc materialitate. Sînt lucruri ce nu trebuiesc uitate și nici estompate. Metafora nu-și are sens aici. Și nici mila. Sînt victime ale istoriei pe care călăul trebuie să și le asume. Pentru că pînă și în pădure este o lege. Căprioara nu e omorîtă cînd bea apă.

Obiectele din jurul nostru abia se mai disting. Dar nici unul dintre noi nu se grăbește, încă, să aprindă lumina.

ÎNVĂȚĂMÎNT, CERCETARE, PRODUCȚIE

Facultatea laborator

La Craiova, printre dascălii și studenții Facultății de electrotehnică, ni s-a părut să distingem mai limpede ca oricînd valoarea concretă, măsurabilă și demonstrată a ceea ce numim în mod obișnuit colaborarea dintre învățămînt, cercetare și producție. Facultatea cuprinde trei grupe de specialități: electrotehnică, electromecanică, automatizări și calculatoare și reprezintă în fapt un mare laborator universitar, legat sub raport sentimental dar și prin viața de fiecare zi de cunoscuta întreprindere **Electroputere**. La catedra de electrotehnică, ne-a informat profesorul dr. ing. Silviu Pușcașu, își desfășoară activitatea peste 40 cadre asociate, din care 25 specialiști de la **Electroputere**. „Tehnologia construcțiilor de mașini nu se poate învăța într-o sală de curs de aceea studenții și cadrele didactice își petrec cea mai mare parte a vieții universitare în secțiile și laboratoarele întreprinderii craiovene". În această situație, firește, orizontul intelectual și profesional al celor ce sînt dascăli și discipoli depășește cu mult aria unor studii și dezbateri pur teoretice, facultatea cu cele trei specialități se constituie, în fapt, și într-un puternic compartiment de concepție al industriei naționale pentru construcții de mașini, așa cum o dovedesc foarte numeroasele creații originale, soluțiile novatoare, vasta tematică de cercetare științifică. Important este faptul că cercetările se fac în baza unor contracte ferme cu diferite întreprinderi din țară, că instalațiile și tehnologiile elaborate conduc la sporirea productivității muncii și la economisirea de materiale deficitare.

Vom aminti în primul rînd studiile de criroelectrotehnică, o disciplină de sinteză care îmbină electrotehnica cu criogenia, temperaturile joase permițînd anularea rezistenței metalelor. Au fost realizate astfel prototipuri de transformatoare care folosesc în loc de ulei azotul lichid. Acest lucru a permis ca un conductor în mediu criogenic să poată rezista la un curent mult mai puternic, sau altminteri spus, la același gabarit să se poată obține puteri mult mai mari. În felul acesta se realizează economii de cupru și aluminiu în proporție de 40 la sută. Prototipurile au fost destinate întreprinderilor chimice unde se lucrează în mod curent cu aer lichid.

A fost pus la punct apoi un dispozitiv pentru îmbinarea pieselor metalice prin forța lor internă, datorită mediului criogenic care face inutilă procedura clasică. Vom mai pomeni, în sfîrșit, o lucrare în curs de perfectare, este vorba de realizarea unui separator magnetic, dotat cu bobine criogenice, ce va permite izolarea fierului din blocurile de steril prin folosirea cîmpurilor magnetice intense. În caolin, de pildă, fierul, sub formă de pulbere, reprezintă un musafir nepoftit. Extragerea lui prin procedeul amintit înseamnă purificarea acestui material necesar industriei ceramice și, deopotrivă, obținerea unor cantități însemnate de metal. În prezent, prin actualele procedee, acest praf metalic se aruncă.

Părăsind domeniul criroelectrotehnicii, vom nota în continuare că prin concursul profesorilor și studenților de la facultatea craioveană, cabana Rinca din Munții Paring urmează să devină independentă din punct de vedere energetic. În acest cuib de vulturi unde se efectuează observații meteorologice și cercetări pedoclimatice, urmează să fie instalat un sistem hibrid de alimentare cu energie solară și eoliană. Întregul complex va beneficia pe gratis de electricitate și căldură, energia captată fiind stocată în baterii de acumulatoare. În felul acesta, întreruperile de curent, datorate furtunilor, condițiilor meteorologice dificile, vor rămîne o simplă amintire.

Sînt doar cîteva exemple, care, sperăm, conturează și ele, spațiul intelectual, dimensiunile de muncă și cunoaștere în care se desfășoară pregătirea tinerețului studios universitar. Important de reținut ni se pare faptul că cercetarea, inventica reprezintă preocupări constante, chiar dacă ele nu figurează ca discipline de sine stătătoare în programa de învățămînt.

Viitorul medicinei trece prin camera calculatorului

Dialogul dintre pacient și computer va fi, fără îndoială, pînă la sfîrșitul acestui mileniu, cea mai de seamă realizare a terapiei mondiale. Afirmația are valoare asertorică, știut fiind faptul că, din zorii civilizației și pînă în clipa de față și mereu de acum încolo, matematica a fost și va rămîne osatura virtuală a celor mai de seamă înfăptuiri de ordin practic. E adevărat, deocamdată, în pofida unor realizări notabile, dezideratul rămîne încă un vis pe planșeta viitorologilor, acolo unde speranța și certitudinea se mai privesc cu suspiciune peste granița dintre Azi și Mîine. Dar cum viitorologia este singura predicție științifică, iar matematica principalul instrument de lucru al științei actuale — avem toate temeiurile să considerăm această înfăptuire doar o problemă de timp. Profesorul **dr. Valeriu S. Neștianu**, responsabilul catedrei de fiziologie a Facultății de medicină din Craiova, este unul din acei puțini oameni din țară și de pe Terra a cărui dublă pregătire, de medic și electronist, precum și lucrări consacrate domeniului, îi permit să anticipeze acest viitor mult așteptat.

— E greu de spus — ne declară interlocutorul nostru — cînd va sosi momentul în care omul, intrînd într-un cabinet medical pentru a dialoga cu un computer, va putea afla pe loc de ce boală suferă și ce are de făcut : să intre în prima farmacie, să solicite serviciile unui chirurg, să se supună unor tratamente de fizioterapie, sau să apeleze la alte servicii de terapie ? Nepoții noștri, poate chiar și noi vom fi martorii acestei revoluții în medicină, trăim un veac grăbit în care realizările depășesc adeseori cele mai optimiste prognoze. Medicina beneficiază încă de pe acuma de aparate electronice pentru stabilirea diagnosticului și tratamentului, dar specialiștii mai au încă multe de făcut pentru ca, prin mijloacele tehnicii de calcul, să se poată stabili cu precizie acest lucru. Vom mai aduce amănunte pe parcursul convorbirii noastre. Adevărul e că medicii, nu puțini, dintre ei, mai privesc cu rezervă această metodă de diagnostic, deoarece în lume mai stăruie cunoscuta întrebare : este medicina artă sau știință ? În fapt asistăm la o falsă dilemă. **Medicina este știință, nu artă !** Așa zisa intuiție a diagnosticianului nu reprezintă decît facultatea acestuia de a asocia și disocia elementele de simptomatologie de a lucra pe baza unei cazuistici stocate în memoria sa. E adevărat, un medic se poate recomanda prin talent, gîndire supla, logică, dar acestea devin operaționale numai ca urmare a unei experiențe îndelungate și în baza unor vaste cunoștințe de specialitate. Inspirația, intuiția sînt efectele unui demers rațional, științific. O asemenea operație, prin mijlocirea omului, o poate efectua și calculatorul.

— Înainte de a afla care poate fi rolul computerului în cadrul actului medical, cititorii noștri vor fi, poate interesați să afle cum s-a conturat dubla dumneavoastră pasiune : cea pentru medicină și cea pentru tehnica de calcul.

— În liceu, încă din primii ani, m-a pasionat electrotehnica (electronica nu apăruse ca disciplină). Am fost hotărît să urmez politehnica, dar cu două săptămîni înaintea examenului de admitere, m-am înscris — și am făcut-o din motive familiale — la medicină. Am urmat cu plăcere cursurile acestei facultăți, dar gîndul mi-a rămas la dragostea dintîi. După absolvire, am continuat să citesc lucrări de electrotehnică, apoi de electronică, am cunoscut mai mulți ingineri cu care am început să mă consult și apoi să colaborez. Din această fericită simbioză s-a născut preocuparea mea expresă pentru problemele de electrofiziologie, vizitele de studii întreprinse la Moscova, Sofia, Salzburg, Leipzig fiind consacrate aceluiași domeniu.

— Pentru informarea cititorilor noștri, îmi permit să mai adaug următoarele : meritele prin care se recomandă activitatea profesorului dr. Valeriu Neștianu s-au bucurat de o recunoaștere internațională. O mărturie în acest sens, alegerea profesorului Neștianu ca membru al mai multor academii, societăți și asociații științifice din lume : Asociația europeană de neuroendocrinologie, Societatea internațională de biotelemetrie, Federația internațională de inginerie medicală și biologică, Academia de științe din New York, Federația internațională pentru electroencefalografie și neurofiziologie etc. Aceste titluri onorifice sînt, bănuim, și recunoașterea unor merite pe care le aveți în munca de pionierat.

— Am lucrat împreună cu diverși specialiști la introducerea în țara noastră a unor tehnici moderne de investigație. Astfel, în colaborare cu specialiști de la fostul Institut de oftalmologie al Academiei am realizat, în 1951, prima electroretinogramă. Un an mai tîrziu, am introdus tehnica de producere a electroencefalogramei. În 1956 am participat la primele lucrări de stereotoxie (introducerea unui electrod într-un anumit punct al creierului), iar cîțiva ani mai tîrziu, în colaborare cu profesorul Oscar Sager și doctorul Viorica Ciocoiu, am descris o cale vizuală care, prin intermediul hipotalamusului influențează sistemul endocrin asupra alternanței dintre lumină și întuneric. Mai amintesc realizarea potențialelor evocate pe animal și om pentru diagnostice de mare finețe în neurologie. Pentru cei care doresc amănunte în legătură cu acest procedeu, amintesc că este vorba de un semnal luminos provocat pe ochi și care produce un potențial electric de răspuns pe scoarța cerebrală vizuală imposibil de identificat prin electroencefalograme. El apare doar prin tehnica de calcul și oferă informații despre excitațiile din creier și, pe această bază, precizări în legătură cu eventualele tulburări ale vederii, auzului, informații despre prezența sclerozei în plăci, intoxicațiile cronice, tulburările de circulație, leziunile tumorale etc. Această tehnică a fost perfectată în colaborare cu Institutul de Fizică Atomică și Clinica de neurologie din București.

— Să revenim cu îngăduința dumneavoastră în lumea fabuloasă a creierelor electronice, a mașinilor de diagnosticat, aceste promisiuni pe care ni le face tehnica de calcul.

— Matematica a pătruns cu rezultate benefice în foarte multe compartimente ale activității umane. Trepiat ea va pătrunde și în medicină. Nu se poate altfel. Experiența și stilul de muncă al terapeutului, diferite de la un medic la altul, nu pot asigura dezvoltarea medicinei în ritmul pe care-l dorim. Este nevoie de cuantificarea precisă a datelor. Și așa deoarece în baza unei statistici reduse se pot trage concluzii eronate. În ceea ce privește diagnosticul prin calculator, acesta se dovedește necesar mai ales în bolile cu etiologie și simptomatologie ascunse, în cazul unor pacienți cu afecțiuni paralele. Evident, cînd îți intră în cabinet o persoană cu ochii roșii, cu secreții nazale, e limpede că respectivul are gutural. Nu e nevoie să se consulte computerul. Dar în cazul bolilor intricate, mulți specialiști sînt puși la grea cumpănă. O durere de umăr poate fi un semn de reumatism sau de spasm coronarian; o banală gastrită poate ascunde prezența cancerului. Nici un clinician genial, cu practică îndelungată, nu poate cuprinde în memoria sa vie numărul de date pe care este în stare să le stocheze computerul.

— Să ne fie iertată întrebarea, dar, mărturisim, că nu avem încă nici o idee precisă despre modul în care poate cineva discuta cu o mașină de calcul. Va fi posibil ca bolnavul să intre într-un cabinet medical și acolo să se adreseze unei mașini de gîndit ? La fel cum băgăm o fișă într-un automat ca să primim un pahar de sirop ?

— Cîndva se va întîmpla exact cum spuneți. Dar asemenea medici electronici aparțin deocamdată doar literaturii de anticipație. La ora actuală calculatorul nu poate lucra fără asistența medicului, deoarece mașina este „tentată" să pună întrebări la nesfîrșit și un consult poate dura 48 de ore. Zelul ei trebuie temperat și dirijat spre suferința reală a bolnavului. Altfel computerul o poate lua razna pe o direcție care nu interesează cazul în speță. Calculatorul, de pildă, nu-și vede pacientul. Un punct pe obraz poate fi un semn de urticarie sau de febră tifoidă, medicul, el singur, îl observă și îl aduce la cunoștința calculatorului. În general vorbind, în lume, chiar acolo unde s-au făcut progrese în materie, diagnosticul pe calculator e încă în faza copilăriei, în etapa aproximărilor și nu a certitudinilor. Computerul este o creație a omului și el acționează eficient numai dacă cel care îl conduce îi oferă un program corect. Acesta e cel mai greu lucru. Un program pentru o boală sau un grup de maladii se elaborează în 8—10 ani. Este vorba ca mașina de gîndit să aibă în memoria sa zeci de mii de date, simptome, valori, analize. Ea pune întrebări, așteptînd răspunsuri, pe baza cărora pune alte întrebări, concluzia finală constituind rodul acestui dialog, precizia diagnosticului fiind însă condiționată de cunoștințele imprimate în memoria mașinii. Există programe rezolvate, programe privind anemiile, hipertensiunea, reumatismul, dar au mai rămas atît de multe boli ! Numai bolile rare sînt peste două sute !

— Dar în cazuri de urgențe ?

— Aici calculatorul poate fi, într-adevăr, de neînlocuit. De exemplu, dacă în memoria lui sînt introduse următoarele date : electrocardiograma, curba tensiunii, zgomotele cardiace, istoricul bolii, diferite analize de sînge etc. — atunci medicul curant are la dispoziție în timp record o imagine corectă despre buna sau defectuoasa funcționare a cordului.

— Care este contribuția cercetătorilor români la perfecționarea diagnosticului prin calculator ?

— Specialiștii noștri au pășit foarte repede pe noua cale deschisă medicinei prin tehnica de calcul. Mai multe direcții sanitare din țară, în colaborare cu centrele teritoriale de calcul, au efectuat încercări de diagnostic în maladii contagioase și ereditare. La Tîrgu Mureș, profesorul dr. Liviu Popovici folosește de mai multă vreme calculatorul pentru interpretarea electroencefalogramelor. Realizări notabile, după știința mea, au fost dobîndite și la Brașov de către doctorul Restian. La Craiova a fost realizat un aparat pentru explorări funcționale respiratorii care folosește 60—70 de parametri și indică cu exactitate debitul, volumul și viteza respiratorie. Tot la Craiova, un colectiv pluridisciplinar a experimentat tehnica de calcul în maladiile sîngelui (anemii). Există 50-60 de feluri de anemii și circa 280 de simptome clinice și de laborator, iar prin intermediul computerului, medicul poate depista mult mai exact dacă este vorba de maladii înăscute, dobîndite, toxice, genetice etc. Personal am folosit calculatorul și la examenele cu studenții, am făcut-o tocmai pentru a nota cu mai multă exactitate calitatea răspunsurilor, computerul avînd în acest caz rolul de a alege întrebări aleatorii dintr-un domeniu sau altul și de a le oferi, gata tipărite, studentului examinat.

Dar stabilirea diagnosticului prin tehnică de calcul rămîne în continuare o problemă de viitor. În România ca de altfel pretutindeni în lume. Important este faptul că specialiștii noștri nu s-au mulțumit doar cu rolul pasiv de a aștepta și prelua realizările altora, că, la fel ca în alte domenii, au intrat cu forțe proprii în marea competiție internațională.

LIVIU TIMBUS

Cinci variante la o soluție gospodărească

MICROHIDROCENTRALA DE TIMIȘ

Relatarea inginerului Aurel Micșa de la Consiliul popular județean Timiș reținea atenția nu atît prin datele tehnice conținute, Ceea ce te frapa era rezultatul pe care-l poate da spiritul de întrecere, dorința de a realiza ceva.

Inițiativa Consiliului popular județean, declanșată în urmă cu doi ani, își arată din plin roadele. În 1984, s-a luat hotărîrea ca toate cadrele de specialitate ale consiliului să elaboreze două teme avînd caracter de propuneri de invenții și inovații sau studii care să rezolve o problemă practică, să conțină obligatoriu un element de noutate, să aibă aplicabilitate, un efect consemnat printr-o eficiență economică, avantaje sociale. S-au prezentat 1 177 autori cu 2 439 de astfel de teme. Au rezultat, după trieri extrem de severe, 51 cereri de brevete de invenție și 515 propuneri de inovații. Eficiența economică preliminată pentru acel an era de 422 milioane lei. Cele 405 teme care și-au găsit aplicabilitatea au dus la o eficiență economică post-calculată de 81 milioane lei. Toate lucrările elaborate au fost cuprinse într-un program anual, aprobat de conducerile unităților economice și de Biroul permanent al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Timiș. Încurajați de rezultate, oamenii au perseverat. Acțiunea a cîștigat mult, atît în numărul participanților, cît și în calitatea lucrărilor elaborate. Programul se realizează de atunci în fiecare an, cu rezultate ce devin tot mai spectaculoase. Sînt soluționate o serie de probleme specifice economici și administrației locale și de stat, potențialul creativ existent fiind astfel pus în valoare. Exemple care să ateste importanța acțiunii sînt extrem de numeroase, referindu-se la identificarea tuturor formelor de resurse materiale existente pe teritoriul județului, la valorificarea lor superioară, la optimizarea unor procese tehnologice, la găsirea de noi soluții, la creșterea productivității, la perfecționarea organizării producției și a muncii etc. etc. Din lucrările elaborate în 1985 au fost aplicate un număr de 830, cu un beneficiu post-calculat de peste o sută de milioane. S-a ajuns la ceea ce s-a urmărit încă din start : realizarea unei forme de perfecționare în masă, prin documentarea în care fiecare specialist s-a simțit implicat.

Cadrul unui articol este, se înțelege, limitat chiar și pentru o simplă creionare a multitudinii de rezolvări la care a dus această acțiune. Și, totuși, am ținut să ne oprim la un exemplu semnificativ pentru starea de spirit care domnește printre inventatorii timișoreni. Era vorba de necesitatea rezolvării unor probleme practice legate de identificarea și valorificarea tuturor categoriilor de resurse existente. Municipiul Timișoara are un sistem unitar de canalizare (apă reziduală menajeră și industrială), fiind printre primele orașe din țară, cronologic, cu o stație de epurare. Între stația de epurare propriu-zisă și nivelul de deversare a apei epurate era o diferență de nivel, inscrisă ca un potențial hidroenergetic. S-a hotărît valorificarea lui, prin construirea unor microhidrocentrale. Cîteva unități timișorene au preluat tema, angajîndu-se să realizeze instalații în soluție originală, cu posibilități de valorificare maximă a potențialului hidroenergetic existent. Și-au ales locurile pe care urmau să amplaseze viitoarele instalații și s-au pus pe treabă. În scurt timp au fost elaborate documentările, după care au început să apară, una cîte una, microhidrocentralele destinate, toate, aceluiași scop, dar construite după soluții diferite.

Trustul de antrepriză-montaj Timiș a oferit o instalație bazată pe un rotor hidraulic echipat cu 16 palete profilate și un sistem cu multiplicator cu lanț, acționînd un generator electric cu puterea de 5 kW/h. Instalația dispune de un tablou electric prevăzut cu un sistem de interconectare.

Soluția găsită de I.J.T.L. cuprinde un aplicator de turație cu trei trepte, dintre care două cu angrenaje cilindrice și unul cu curele trapezoidale, conținînd un sistem original de fixare. Generatorul electric este un motor asincron suprasaturat. Instalația mai este prevăzută și cu un sistem original de basculare.

I.J.P.I.P.S.T. a prezentat o roată hidraulică cu 16 pale, un sistem de transmisie, un multiplicator de turație și un generator asincron trifazat. Elementul de noutate constă în sistemul original de menținere constantă a frecvenței curentului electric.

I.C.R.A.L.-ul din Timișoara a venit și el cu idee originală : roata de apă cu 16 pale dispuse radial, un multiplicator de turație cu roți dințate și un motor electric asincron, lucrînd în regim de generator. Instalația cuprinde, de asemenea, un nou sistem de basculare cu contragreutate și un stabilizator de turație cu plutitor.

În sfîrșit, cea de a cincea microhidrocentrală aparține Exploatării de gospodărire comunală și este compusă dintr-o roată hidraulică cu 12 pale curbate, cuplate prin intermediul unor transmisii la un motor asincron, funcționînd în sistem de generator.

La start au fost, deci, aliniate cinci echipe, aparținînd unor colective diferite. Rezultatul : cinci idei de rezolvare a unei unice probleme. Microhidrocentralele, aliniate una după alta, au fost puse în funcțiune și racordate la rețea în aceeași zi. Capacitatea lor totală este de 17,8 kW/h, curent care intră în rețeaua locală de alimentare cu energie electrică a stației de epurare a Timișoarei.

Dincolo de grafice, statistici, cifre și date, cîștigul ne pare a fi cu mult mai mare. Reușita timișorenilor — și este doar una printre multe altele — vine să demonstreze încă o dată ingeniozitatea omului, capacitatea specialiștilor noștri de a rezolva — diferit, dar mereu fericit — orice necunoscută apărută în „cartea" tehnicii celei mai moderne.

LIANA MOLNAR ■

Un dispozitiv valoros și pentru autoturismul dumneavoastră

ECONOMIZORUL ELECTRONIC

Trei specialiști de la Întreprinderea Electromagnetica București, inginerul Victor Popescu, în același timp și director general al întreprinderii, inginerul Marius Nedelcu și tehnicianul Matei Constantin, sînt autorii invenției „Economizor electronic de benzină cu indicator optic", brevet de invenție nr. 89146. Invenția a fost premiată la Saloanul de invenții și inovații — Bacău '86, brevetul fiind obținut într-un timp scurt, nici șase luni, ca dovadă că ideea autorilor este valoroasă și aplicarea ei binevenită.

Produsul este destinat echipării autovehiculelor cu aprindere prin scînteie, în vederea reducerii consumului de carburanți, a gazelor ncarse eliberate pe țeava de eșapament și a uzurii motorului prin reducerea depunerilor de calamină la mersul în gol forțat. Se poate aplica la toate tipurile de autovehicule cu motoare cu aprindere prin scînteie, care au montat din fabricație supapă electromagnetică — OLCIT, Lada 1500, Skoda 105 și 120, fără nici o modificare a carburatorului. Pentru autoturismul Dacia 1300, economizorul se folosește împreună cu supapa RS 76345, care urmează să fie asimilată la „Electromagnetica". Indicatorul optic este o diodă electroluminiscentă (LED), care se montează la bordul autovehiculului și care, la mersul în gol forțat, indică prin stingerea sa, pînă la atingerea unui prag fix de turație, mai mare decît turația de ralenti, starea de mers economic. La montarea produsului este necesară înlocuirea șurubului de reglaj al mersului în gol (clapetă de accelerație-ralenti) cu senzorul de pedală, care este un șurub izolat față de masă, cu următoarele funcțiuni : reglează turația de ralenti conform cărții tehnice a autovehiculului și sesizează starea clapetei de accelerație (închis-deschis).

Prin modul de funcționare, la accelerarea autovehiculului, dispozitivul acționează asupra supapei electromagnetice în sensul conectării acesteia, permițînd accesul benzinei prin jiglorul de ralenti, în plaja de turație a motorului cuprinsă între turația de ralenti și turația de 6 000 ture pe minut. În această perioadă, indicatorul optic va sta aprins .

La mersul în gol forțat — frînă de motor —, dispozitivul acționează asupra supapei în sensul deconectării acesteia, întrerupînd accesul benzinei prin jiglorul de ralenti, în plaja de turație a motorului cuprinsă între turația de ralenti și turația de prag fix de 1 350 ture pe minut. În această perioadă, indicatorul optic va sta stins.

Deci, economizorul intră în acțiune în regimul de mers în gol forțat al motorului, cînd rotirea arborelui motor se face datorită inerției autovehiculului în mișcare.

Să subliniem că admisia carburantului în cilindrii la mers în gol forțat nu numai că nu este folositoare, ci dăunează întrucît, din cauza arderii lui incomplete în acest regim are loc o mărire bruscă a componentelor toxice din gazele de eșapament. Montarea economizorului permite întreruperea automată a admisiei de benzină în timpul mersului în gol forțat, ceea ce reduce substanțial consumul de carburant și poluarea atmosferei.

Economia de benzină este egală cu cantitatea de benzină consumată de motor la mersul în gol, înmulțită cu timpul cît se oprește admisia de carburant. În condițiile deplasării în oraș, proporția regimului de mers în gol forțat, din timpul total de lucru al autovehiculului, atinge 20—30 la sută, iar în condițiile drumului de munte se ajunge la 50 la sută, datorită frînării motorului la coborîri.

Montarea dispozitivului pe autoturism nu schimbă performanțele acestuia. În plus, reduce uzura motorului. Dispozitivul e simplu și va putea fi instalat de orice posesor de autoturism fără să se facă modificări la motor sau carburator.

Experimentările economizorului s-au făcut pe mașinile inventatorilor. Pe un traseu în București, lung de circa 60 de kilometri, parcurs în același timp și în aceleași condiții de trafic, mașina fără economizor a consumat 10,125 litri pe suta de kilometri, în timp ce mașina echipată cu economizor doar 7,788 litri ! Măsurătorile au fost efectuate cu un aparat tip Flowtronic, dotat cu calculator electronic pentru obținerea directă a consumului în litri la suta de kilometri. În oraș, o mașină care consumă în mod obișnuit 50 litri de benzină pe lună va face o economie lunară de 10 litri. 100 000 mașini vor economisi, într-un an, benzină în valoare de 108 milioane lei.

De serviciile economizorului pot beneficia, bineînțeles, toate mașinile, fie ele particulare, fie de stat. De altfel toate întreprinderile interesate au fost anunțate de apariția acestei invenții și de posibilitatea ca în cel mai scurt timp ea să poată fi aplicată.

Economizorul va deveni, sîntem siguri, un accesoriu nelipsit de pe mașinile cu ardere internă. Pentru produs s-a aprobat Standardul de normă. Întreprinderea „Electromagnetica" și-a încheiat pregătirea de fabricație și este în așteptarea ultimei probe, atestatul C.C.S.I.T.A. Pitești, care va permite I.D.M.S. să comercializeze produsul în magazinele de specialitate. Sperăm că asta se va întîmpla în cel mai scurt timp.

OPREA GEORGESCU ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Ctitor al astronomiei geodezice românești

Știința românească, atît de bogată astăzi în realizări, a avut printre reprezentanții ei savanți care și-au sacrificat viața pentru a asigura progresul specialității lor. Un contingent apreciabil de victime a dat de pildă radiologia românească, începînd cu dr. Dimitrie Gerota, **„cel dintîi pionier sacrificat de noul agent fizic descoperit"**, cum îl caracterizează regretatul prof. dr. Ion Birzu, pînă la profesorii E. Radu și D. Negru — și ei victime ale iradierii radiologice —, sau Cornelia Moga, prima femeie radiolog din România (pe atunci radiografiile și tratamentele radiologice se făceau fără protecția necesară). Și cum am putea să-i uităm pe atîția alți martiri ai științei noastre, ca biochimistul Aurel Craifăleanu, pierit de pe urma unei intoxicații cu gaze de laborator.

Și astronomia românească cunoaște un astfel de martir al profesiunii sale, locotenent-colonelul Constantin Căpităneanu, astronom, geodez și cartograf.

S-a născut la 17 noiembrie 1844 la Curtea de Argeș și a murit la 13 aprilie 1893 la Pitești, deci la numai 48 de ani. Contemporanii și-l amintesc ca pe un bărbat înalt, maiestuos, cu o barbă de patriarh. Ștefan C. Hepites, întemeietorul școlii românești de meteorologie, care i-a consacrat în 1902 o biografie — una dintre cele dintîi care s-a scris despre un învățat român —, îl evocă astfel pe fostul său dascăl de astronomie de la Școala Militară din București: **„Rari, foarte rari, sînt profesorii aceia care, pe lîngă darul de a vorbi, au pe acela, mult mai profitabil elevilor, de a-i interesa la subiectul ce dezvoltă. Sub această privință, Căpităneanu era un privilegiat. Și astăzi îmi aduc aminte de nerăbdarea cu care așteptam ora de cosmografie".**

Sentimentele sale de fierbinte patriotism și interesul pentru științele exacte i-au îndrumat pașii spre Școala Militară din București, pe care a absolvit-o la 20 de ani, în iulie 1864, cînd a fost înaintat sublocotenent de geniu. Rezultatele excelente obținute la învățătură fac ca, prin Înaltul Ordin de zi nr. 805 din 17 iulie 1864, semnat de Alexandru Ioan Cuza, Const. Căpităneanu să fie reținut „la vacanța ce este la Școala Militară", la catedra de cosmografie. A predat aci, cum am văzut, cu pasiune, dar numai teoretic, nedispunînd de instrumente de observație. Și-a însușit în schimb, din cărți și din unele reviste, o cultură științifică de veritabil erudit. În anul 1868, anul în care devenise și locotenent, țara avînd nevoie, mai ales în scopuri cartografice, de un militar cu o bună pregătire în știința astrilor, este trimis pentru specializare la Observatorul astronomic din Paris, unde tînărul își însușește tehnica cea mai perfecționată a observațiilor, sub îndrumarea lui Maurice Loewy, al cărui esistent a și devenit. Într-o notă a astronomului francez G. Périgaud, se menționează activitatea extrem de meritoasă a românului la observator, lucrările valoroase publicate și se arată că **„suvenirul lui va trăi la Observatorul din Paris simpatic, afectuos, onorat".**

Revenit în țară, este delegat să reprezinte România la Comisia internațională a metrului de la Paris (1872), manifestîndu-se ca un susținător ferm al unificării unităților de măsură. Este apoi trimis la o nouă specializare, de astă dată în geodezie, în Italia, iar din 1874 devine șeful Serviciului Geodezic al Armatei. La parte, ca ofițer de stat major, la Războiul Independenței, fiind decorat cu „Virtutea militară de război" și „Coroana României", iar în 1883 devine locotenent-colonel. Activitatea sa științifică se desfășoară multilateral, publică mai multe lucrări în „Buletinul Societății Geografice Române" — el numărîndu-se de altfel printre membrii fondatori ai S.G.R. (1875).

Dacă Constantin Gogu, Spiru Haret și inițial Nicolae Coculescu s-au afirmat în primul rînd ca astronomi teoreticieni, Constantin Căpităneanu a fost, cum am spus, marele promotor al astronomiei practice, de observație, la noi. A instalat **la Iași cea dintîi lunetă meridiană din statul român** — operație foarte delicată, de mare precizie — determinînd, în colaborare cu astronomul austriac F. Kühnert, diferența de longitudine dintre Iași și Cernăuți, prima operație de acest fel la noi (1875). În cursul Războiului Neatîrnării a instalat săli meridiane în mai multe orașe din țară, destinate stabilirii exacte a coordonatelor geografice ale unor localități, pentru necesități militare. Din păcate au existat autorități care au desconsiderat munca și strădania sa, iar Hepites relata cu amărăciune Academiei Române, în 1901, cum una dintre aceste săli meridiane a fost transformată în... atelier de cizmărie, iar instrumentele, adunate cu multă trudă, risipite!

Anul 1885 l-a prilejuit lui Constantin Căpităneanu încă o realizare astronomică importantă, anume determinarea diferenței de longitudine dintre București și Brașov. În același timp, el contribuie, în urma unei documentări minuțioase, la organizarea cadastrului național, de mare însemnătate pentru economia țării, totodată instalează încă o lunetă meridiană la Institutul Meteorologic condus de Ștefan C. Hepites, destinată stabilirii și transmiterii orei exacte.

Cea mai importantă contribuție pe care Căpităneanu a adus-o în știință este fără îndoială munca depusă de el pentru triangulația generală a țării. Între 1873 și 1889, a lucrat, cu pricepere și dăruire neprecupețite, la cartografierea Moldovei, în condiții de teren istovitoare. Pe măsură ce rețeaua de triunghiuri precis calculate se extindea, pămîntul țării era tot mai bine cunoscut. A întocmit tabele și hărți precis, a trimis rapoarte de lucru detaliate, dar condițiile de cazare și hrană, mai ales în punctele izolate de lucru, ca și munca de zi de zi, din zori pînă în noapte, l-au epuizat și i-au zdruncinat grav sănătatea.

La un moment dat, raportează că este nevoit să întrerupă orice activitate, suferind de „friguri și amețeală pronunțate". În sfîrșit, după efectuarea unui volum considerabil de lucrări geodezice, care au fost din plin valorificate, trebuie să abandoneze munca de teren și, bolnav, este mutat în garnizoana Pitești, unde moare în 1893. Deasupra monumentului său funerar din acest oraș, ridicat prin grija camarazilor săi, o sferă cerească presărată cu stele indică trecătorului pe cel care cu dragoste a contemplat și studiat astrii.

I. M. ȘTEFAN ■

Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități

■ Primim, de la **Inspectoratul școlar al județului Neamț**, un răspuns în urma articolului „Cine nu vrea ca omul potrivit să-și afle locul potrivit ?", publicat în revista noastră nr. 20 din 16 mai a.c. : Tovarășul profesor Mihai Roșca a fost eliberat din funcția de director al Școlii generale nr. 1 Tg. Frumos, iar profesoara Eliza Manolache a fost eliberată din funcția de inspector școlar al județului Neamț și trecută la catedră.

■ În cele ce urmează, cîteva dintre soluționările privind spațiile de locuit : **Consiliul popular municipal Petroșani** ne răspunde că pentru Anica Afuza și cele 5 persoane din familia sa a fost repartizat un apartament cu 3 camere în blocul de intervenție al Combinatului minier Valea Jiului ; **Consiliul popular municipal Făgăraș** ne informează că lui Gheorghe Giurea de la Fabrica de mecanică fină și prelucrarea maselor plastice Făgăraș (Brașov) i s-a atribuit apartamentul nr. 5 din bl. 20, situat în str. Tudor Vladimirescu din Făgăraș ; **Consiliul popular al județului Vrancea** ne înștiințează că familiei Lupu Vasile din Măicănești (Vrancea) i s-a repartizat un apartament în noul bloc ridicat în chiar centrul localității.

■ Dascălul și poetul **Ioan Nistor din comuna Orașu Nou, județul Satu Mare**, ne scrie despre iscusitul meșter Ștefan Sas din Negrești-Oaș, care a reușit să-și construiască o micro-hidrocentrală proprie. Ce este senzațional în treaba asta ? Să dăm cîteva detalii tehnice. Primul generator de curent are puterea de 38 kW, curentul furnizat avînd tensiunea de 380 V (curent trifazic), la o intensitate de 15 A. Al doilea generator, de 18 kW este folosit cînd apele riului Tur sînt în scădere, cum se întîmplă acum, în cursul verii. Curentul furnizat pune în funcțiune 6 războaie de țesut, acționează o moară și asigură încălzirea și iluminatul pentru trei familii. Așadar, micro-hidrocentrala lui Ștefan Sas din Negrești-Oaș funcționează după toate legile fizicii și ale iscoditoarei minți omenești !

■ Scrisoarea semnată de Dinescu Gheorghița din București, str. Fruntașului nr. 14, sectorul 1, în care se arată că Nicolae Silviniu, proprietar la aceeași adresă, a construit în curtea imobilului două magazii, barind calea de acces, ne răspunde **Consiliul popular al Sectorului 1** : Prin adresa nr. 557, din 23 ianuarie 1986, trimisă Judecătoriei Sectorului 1, făceam cunoscut instanței de judecată că magaziile au fost construite fără autorizație și cu încălcarea Decretului 144/1958. Silviniu Nicolae a fost sancționat în conformitate cu H.C.M 2490/1969 pentru construcțiile executate fără autorizație și a fost somat ca în termen de 10 zile să le desființeze, dar a refuzat. Comitetul executiv al Consiliului popular al Sectorului 1 a emis Decizia nr. 799, din 20 iunie 1986, în baza căreia ICRAL Pajura va executa demolarea celor două magazii pe cheltuiala contravenientului.

N.N. Din 20 iunie și pînă în 20 august sînt 2 luni bune, dar întemeiată decizie a Consiliului popular n-a fost dusă la îndeplinire.

■ Înserăm cîteva răspunsuri privind soluționarea unor probleme profesionale : **D.P.M.O.S. Satu Mare** ne înștiințează că Gheorghe Griguță a fost încadrat la I.P.L. Satu Mare ; **Consiliul popular al Sectorului 2 București** ne informează că Ioan Pașca (fiind șofer, a suferit un accident de circulație), a fost reîncadrat la I.E.L.I.F. București ; **Consiliul popular al județului Bihor** ne răspunde că Maria Găvruță din Oradea a fost repartizată la Spitalul județean ; **Consiliul popular al S.A.I.** ne informează că Sandina Babalean din Buftea a fost încadrată la I.P.I.L. Buftea ; Georgeta Preda din Ploiești a primit repartiție la Întreprinderea de materiale refractare Pleasa (Prahova) ; Mircea Nanciu din Tîrgoviște a fost încadrat în cîmpul muncii — cu sprijinul **D.P.M.O.S. Dîmbovița** — la Întreprinderea de vinificație și produse spirtoase Dîmbovița.

■ Primim, de la **Institutul de subingineri Sibiu**, răspuns la sesizarea lui Constantin Litoiu, apărută în coloanele paginii noastre : Restituirea dosarelor de înscriere a celor nereușiți la examene se face, potrivit dispozițiilor în vigoare, pe baza legitimației de concurs. Dosarul solicitat se găsește în arhiva facultății noastre și va fi pus la dispoziția petentului.

■ În februarie 1983 publicam primele informații despre un nou medicament : „Gelul antiulceros T.A.". Aflăm că recent autorul respectivului medicament — farmacist Alexandru Torjescu — a primit Brevetul de invenție nr. 467, din 13 mai 1986, în care se consemnează : „element de progres tehnic, eficiență, superior altora utilizate în același scop".

■ Primim de la **U.J.C.A.P. Mureș** (pentru Cotrus Dănilă) și de la **U.J.C.A.P. Dîmbovița** (pentru Filofteia Gh. Lucoiu) : Se confirmă faptul că pensiile membrilor cooperatori s-au achitat cu întîrziere în mod nejustificat. Prin urmare, s-au luat măsuri urgente pentru ca drepturile cooperatorilor de la C.A.P. Rusi (Mureș) și C.A.P. Bucșani (Dîmbovița) să fie achitate în termen, iar pe viitor asemenea situații să nu se repete.

■ **Ioan Merluțiu din Oradea, str. Moscovei nr. 12, județul Bihor**, ne semnalează faptul că pe tăblița indicatoare a străzii Samuil Vulcan din București, Sectorul 5, scrie : „Samuil Vulcan — Episcop de Arges, 1758—1830". Or, Samuil Vulcan a fost episcop de Oradea ! Samuil Vulcan a inițiințat Arhigimnaziul din Beius (Bihor), în 1828, acesta numărîndu-se printre primele școli românești înființate în spațiul transilvan și în țară. Așadar, un înscris regretabil, ce nu corespunde realității. Sugerăm edililor sectorului să facă, după cum este firesc, corectivul de rigoare.

■ Primim de la **Ministerul Construcțiilor Industriale** : Cele sesizate de Marian Nalbitoiu sînt reale, în sensul că unitatea noastră nu a transmis documentele pentru acordarea indemnizației pentru lunile aprilie și mai 1984. În urma stăruințelor noastre s-au primit documentele necesare și s-au întocmit statele de plată, urmînd să i se achite suma cuvenită.

■ **Feraru Anișoara din București, str. Ierbii nr. 2, bl. 158, ap. 81**, ne scrie că a fost victima unei calomnii. Despre ce este vorba ? Anca Ioana Moraru din București ne semnalase, cu cîtva timp în urmă, faptul că la magazinul alimentar din b-dul Uverturii se produc unele abateri de la regulile unui comerț civilizat. Numai că, vînzătoarea cu pricina nu era Feraru Anișoara (cea care ne scrie acum), ci Ferescu Rodica. Șefa de unitate, Stefania Onea, „încurcînd" voit numele celor două vînzătoare pentru a o „menaja" pe Rodica Ferescu și știind bine că Anișoara Feraru nici nu mai lucra în unitate. Oare fără vreun interes anume s-a produs această substituire ?

■ Alte răspunsuri favorabile pentru cei care ne-au scris : **Consiliul popular orășenesc Tg. Neamț** ne informează că Aurel Adumitroaie este încadrat la U.P.A.T.C. Tîrgu Neamț ; **Consiliul popular județean Cluj** ne înștiințează că Livia Georgescu din Belis a fost repartizată la Exploatarea de cariere Someșeni, cariera Poieni, iar Crucita Rat din Cluj-Napoca a fost repartizată la Întreprinderea de pensule din orașul de pe Someș. Reîncadrați în muncă au fost și Mihaela Munteanu, la Cooperativa „Drumul Nostru" din Adjud (Vrancea), Gavril Cardea, la U.M.T.C.F. Piatra Neamț, Mihaela Aciocoitei din Roman, la C.L.F. Roman (Neamț), iar Maria June din Rapoltu Mare a fost repartizată și încadrată la Întreprinderea „Marmura" din Simeria (Hunedoara).

■ **Ardelean Gheorghe din Oradea, str. C. Negruzzi nr. 12, bl. P.B., et. 2, ap. 8, județul Bihor**, precum și alți 17 semnatari din cele mai diferite colțuri ale țării ne întreabă care este stadiul producerii medicamentului HEPATOCAR, propus de conf. univ. dr. Ioan Ciulei de la Facultatea de medicină din București. HEPATOCAR-ul, produs din țarba de ciulin (Herba cardus nutans) este destinat afecțiunilor hepatice. De la fabrica de medicamente BIOFARM București inginera Maria Gheorghiu, șefa biroului plan-dezvoltare ne informează că HEPATOCAR-ul se află în plin proces de experimentare.

■ Primim de la **Consiliul popular al județului Giurgiu** : răspuns la scrisoarea lui Dumitru Lomotă din comuna Gostinu : Cele sesizate se dovedesc doar în parte adevărate. Analizîndu-se abaterea tovarășului Gheorghe Andrei, s-a hotărît sancționarea acestuia cu „mustrare".

■ La scrisoarea **Evei Prială, aleea Ipoteștilor nr. 5, bl. 16, ap. 66, Satu Mare**, primim răspuns de la **Direcția sanitară județeană Satu Mare** : Nu avem competența de a dispune investigarea serologică a nici unui cuplu și, cu atît mai puțin, să dispunem investigarea a 15 cupluri din punct de vedere serologic. Investigațiile serologice, în vederea stabilirii filiației, se fac doar prin dispoziție judecătorească, la plîngerea prealabilă a părților interesate.

■ **Consiliul popular al Sectorului 2 București** ne informează că minorul Cătălin Neagu a fost internat, din luna iunie 1986, la Centrul școlar nr. 3 Codlea, conform hotărîrii comisiei pentru ocrotirea minorilor din municipiul București.

■ Numele meu este **Carmen Evdochin** și sînt elevă în clasa a X-a D la **Liceul industrial din Babadag (Constanța)**. Vă rog să mă ajutați într-o problemă cît se poate de delicată. Părinții mei — Ștefan Evdochin și Maria Evdochin (Cruleanu) s-au despărțit cînd eu aveam 1 an și 8 luni. Mama a decedat cînd abia împlinisem 7 anișori. Pînă nu demult locuiam la o străbunică a mea, în Babadag, dar și ea a murit în urma unor grele suferințe. Cu discernare și cu lacrimi în ochi vă scriu că nu am absolut nici un sprijin. Nu dau de urmele tatălui meu, care locuiește probabil în Constanța. Sînt la vîrsta cînd aș avea nevoie cel mai mult de sprijinul său. Vă rog să mă ajutați să-mi găsesc tatăl.

■ Primim de la **Consiliul popular al județului Cluj** : Din cercetările efectuate la Combinatul de utilaj greu Cluj-Napoca rezultă că o parte din aspectele semnalate de Ștefan Sajto, om al muncii la această unitate (C.U.G.), se confirmă. În unele situații maistrul Radu Herțeg nu a făcut departajări echitabile privind retribuțiile personalului muncitor, creînd nemulțumiri în rîndul muncitorilor din subordine. În multe ocazii maistrul H.R. a consumat băuturi alcoolice în timpul serviciului, împreună cu unii din muncitorii din formația sa de lucru.

Față de abaterile săvîrșite, conducerea C.U.G. Cluj-Napoca a decis retrogradarea maistrului Radu Herțeg pe o perioadă de trei luni.

■ Mă numesc **Mihai Zaluschi** și domiciliez în **Caraș-Severin, aleea Liliacului, bl. 5, ap. 16**, iar de profesie sînt conducător auto, din anul 1964. Ca șofer am lucrat pe două mari șantiere ale țării : Porțile de Fier I și Canalul Dunăre-Marea Neagră, detașat fiind de Autobaza T.A. Caraș-Severin, care a deținut drapelul de unitate fruntașă.

Am aflat cu satisfacție de deschiderea noului obiectiv de importanță națională : Canalul București-Dunăre. Socotind că este o îndatorire cetățenească și patriotică, mă voi înscrie cu dragă inimă printre aceia care vor munci și pe acest nou și important șantier al țării.

■ La scrisoarea conducătorilor auto Vasile Alexandrescu, Nicolae Mărgineanu, Ispas Ispas și Micu Marian din Capitală, ne răspunde **Ministerul Muncii** : Vă facem cunoscut că potrivit prevederilor Legii nr. 57/1974, retribuțiile tarifare ale șoferilor sînt diferențiate pe grupe de autovehicule. Criteriile de încadrare a autovehiculelor pe grupe sînt stabilite prin H.C.M. nr. 72/1937. În anexa nr. 3 din acest act normativ se prevede că încadrarea în grupe a autovehiculelor cu caracteristici cu totul speciale (în cazul nostru, bibliobuze, mai exact, autobuze RDT 111, cu tonaj de 15 tone și 13 m lungime — n.n.), se face de Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, cu avizul Ministerului Muncii.

■ Un ecou la articolul „Puiul de vidră", apărut în coloanele acestei pagini : **Inspectoratul silvic județean Gorj** a luat toate măsurile pentru înlăturarea unor deficiențe în legătură cu buna gospodărire a fondului piscicol. Unitățile silvice din județul Gorj au amenajat cursurile de apă, în special pe acelea pe care au fost executate lucrări hidroenergetice, în sensul că s-a ameliorat fondul piscicol, anual asigurîndu-se repopularea apelor de munte cu circa 300 000 puieți de păstrăv indigen.

■ Ce fac oamenii la pensie ? Unii pescuiesc, alții cresc albine, alții joacă șah în Cișmigiu, alții devin colecționari de te miri ce, de la pipe la machete de vapoare. Alexandru Tohăneanu a fost profesor de arte plastice ; actualmente este pensionar. Sînt sigur că 2 din 20 de bucureșteni l-au întîlnit pe stradă — ne scrie **tipograful Gavril Chila, din Satu Mare**. Spicuim din conținutul scrisorii : Alexandru Tohăneanu este autorul a cel puțin 10 000 de portrete ! În cărbune. Răsfoiesc cîteva albume. Sub fiecare portret, realizat în 10—12 minute, sînt notate numele, ocupația, adresa. Profesorul pensionar Al. Tohăneanu te sfătuiește să te așezi cu fața în lumină ; îți mai sugerează să te gîndești la ceva plăcut, din viața ta. Așa arătați dv., privit prin ochii mei, spune desenatorul. Fiecare portret și fiecare chip este frumos în felul lui. A sta pe gînduri este o calitate superioară a omului, iar oamenii desenați de profesor par pătrunși de propriile lor gînduri. Strîngem mîna profesorului Tohăneanu și-i urăm să imortalizeze cu aceeași forță artistică și pricepere cît mai multe chipuri ale semenilor noștri, ale contemporanilor noștri.

■ **Consiliul popular municipal Arad**, analizînd situația locativă a familiei Șimon, ne răspunde că în ședința Comitetului executiv al Consiliului popular municipal Arad din iulie 1986 — s-a hotărît să i se repartizeze familiei Șimon un apartament cu 4 camere și dependințe, situat în zona Faleza Sud, blocul nr. 13 apartamentul nr. 1.

■ **Ioan Vergu Dumitrescu de la Uzina petrochimică Teleajen (Prahova)** ne scrie despre cîteva virtuți nu tocmai „secrete" ale stațiunii Voineasa, din județul Vîlcea, unde a avut prilejul să-și consume concediul de odihnă. Ce ne scrie despre Voineasa ? Că ar fi un adevărat „rai" al miresmelor deosebite ; că ar avea munți împăduriți și ape cristaline, că însăși stațiunea, construită spre binele omului, este o „bijuterie". Dar I.V. Dumitrescu insistă asupra unui alt aspect : la Voineasa s-au desfășurat lucrările unui simpozion cît se poate de original intitulat : OMUL și MUNTELE, tematică pe care și revista noastră a abordat-o în repetate rînduri. La simpozion au participat cadre universitare din București, Cluj-Napoca, Timișoara, Sibiu, Vîlcea etc. Sesiunilor și referatelor, expoziției de fotografii, proiecțiilor de filme documentare li s-au adăugat și excursii deosebit de ispititoare.

■ **Comitetul de cultură și educație socialistă Bihor** ne răspunde că o parte din cele semnalate în scrisoarea lui Mircea Curta de la Întreprinderea cinematografică județeană se confirmă. În acest sens, s-a aprobat executarea unor reparații la Casa de cultură din orașul Nucet, în valoare de 70 000 lei. Lucrările la edificiul cultural din Nucet vor fi atacate între finele lunii august și începutul lunii septembrie a.c. Între timp, funcționarea unității cinematografice și desfășurarea propriu-zisă a activităților cultural-artistice și distractive vor avea loc în săli mai mici, unde spectatorilor li se asigură însă condițiile optime de vizionare.

■ De la **U.J.C.A.P. Iași** primim, din păcate, un răspuns neparafat și nedatat, ba chiar scris de mînă pe o foaie liniată, răspuns la scrisoarea nr. 12 413, semnată de Gelu Butaru din satul Chicirea, comuna Tomești. Iată răspunsul sumar și stereotip : „Prin adresa nr. 19, din 30 aprilie 1986 i s-a făcut cunoscut lui G. Butaru că i se repartizează diferența de 6 ari teren ca loc în folosință, în terenul deținut în mod abuziv de Miron Maria. Cu același nr. de înregistrare i s-a comunicat și Mariei Miron că din terenul deținut nelegal i s-a repartizat 6 ari ca lot în folosință lui Gelu Butnaru". Ori, omul ne scrisese că tocmai cu acești 6 ari de teren, ce legal îi aparțin are unele greutăți.

Pagină realizată de DORIN SĂLĂJAN ■

Poșta redacției

Terebiencea Gheorghe — Sucoeava, **Călescu Luminița** — Pojogeni, jud. Gorj : V-am expediat prin poștă programările pentru consult la Secția de oftalmologie a Spitalului Militar Central din București. ● **Haralambie Victor** — Buzău : „Solicitarea" dv. ne depășește. Puteți să vă rezolvați însă singur problema, cercetînd Colecția de legi și decrete editată de Consiliul de Stat, Serviciul Buletinului Oficial și al publicațiilor legislative, volumele apărute în cei... 16 ani care vă interesează. Încercați la Biblioteca municipală. ● **Corovie Vasile** — Rm. Vîlcea : 1) Da. 2) Conform art. 54 din Legea 59/1968, cererile adresate comisiei de judecată sînt scutite de orice taxă de timbru. Pentru citare, însă, se solicită mărci poștale de la părțile în litigiu. 3) Nu există astfel de tichete. 4) Nu avem cum. ● **Ionescu Vicențiu** — sat Trestieni, com. Ulmi, jud. Giurgiu : 1) Potrivit Codului Muncii, adresați-vă organelor de jurisdicție a muncii (comisia de judecată sau judecătoriei) în termen de 3 ani de la data cînd drepturile trebuiau plătite. 2) Întrucît ați prestat efectiv muncă în cele două luni, fiind încadrat pe bază unui contract de muncă, conform art. 9 din Legea 3/1977 modificată prin Decretul nr. 339/1983, perioada la care vă referiți intră în calculul vechimii în muncă. 3) Carnetul de muncă se întocmește în cel mult 30 de zile de la încadrare, iar la încetarea activității sau la transfer, acesta se înmînează titularului, completat cu toate înscrierile la zi. Dacă nu s-a procedat astfel, vă puteți plînge judecătoriei în a cărei rază teritorială se află unitatea respectivă. ● **Ciuraru Jenică** — Arad : Pentru ocrotirea persoanelor vîrstnice, există cămine de pensionari, cămine de bătrîni și cămine-spital pentru bolnavi cronici. Contribuția lunară se stabilește în raport cu veniturile personale sau ale rudelor. Cămine pentru pensionari sînt organizate în localitățile Galați, Constanța, Iași, Brăila, Sibiu, Dej. Internarea în astfel de unități se face prin Direcția județeană pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale, unde puteți afla și alte amănunte. ● **Ungureanu V. Viorica** com. Vlădești, jud. Argeș : Dosarul dv. pentru pensionare se află spre rezolvare la D.P.M.O.S. Pitești.

REGHINA VÂRVICI ■

● **„Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.**

Dimineţile unor oameni care-şi iubesc oraşul

Către sfîrşitul iernii trecute, în februarie, la Mediaş a avut loc inaugurarea noului spital municipal. Clădire impunătoare, bine dotată, asigurînd bolnavilor un confort deosebit. Rememorînd clipele care au precedat acest eveniment, directorul spitalului, medicul Nicolae Năstase, devine sentimental. Spune — atunci, în clipele acelea de pregătiri febrile, eu — om venit în acest oraş acum 14 ani, dar muntean după locul naşterii — m-am simţit cu adevărat fiu al acestei localităţi. Am simţit dintr-o dată, ca un fel de revelaţie, că-i iubesc pe oamenii din jurul meu cu o imensă dragoste. Cauza declanşării acestei stări a fost o chestiune simplă, poate de nebăgat în seamă în alte condiţii. Trebuia să transportăm de la vechiul local mamele şi copiii abia născuţi. Am luat un autobuz şi am pornit spre spitalul cel nou. Era un alunecuş cumplit, maşina derapa ingroziter, şoferul se îngălbenise de emoţie. Şi atunci s-au ivit nişte oameni, oameni obişnuiţi şi de treabă care, sesizînd cine sînt cei transportaţi, au presărat cu sare drumul pe care mergeam. A fost un gest spontan, de o nobleţe care nu-ţi poate dispărea din memorie. Aşa sînt mediaşenii : oameni de treabă, care nu pregetă să pună mîna unde se simte cu adevărat nevoie, oameni harnici şi gospodari. Despre aceste calităţi — în care cred cu tărie, şi nu doar din patriotism local — vorbeşte, de altfel, înfăţişarea oraşului şi, în acest cadru, înfăţişarea noului spital.

Oraşul este cu adevărat frumos şi bine îngrijit. Într-una din dimineţile în care l-am fost de curînd oaspete, l-am găsit ca un adevărat şantier. Se lucra la noile blocuri din centrul oraşului, la podul peste Tîrnava, la asfaltarea trotuarelor care duc spre zona de agrement denumită Parcul tineretului. De ce al tineretului ? — l-am întrebat pe Ionuţ Maior, prim secretar al Comitetului municipal U.T.C. Simplu — pentru că el a fost şi este în continuare îngrijit de tinerii oraşului, care i-au dedicat mii şi mii de ore de muncă patriotică. De altfel, toate unităţile economice şi cele de învăţămînt şi-au asumat responsabilităţi precise în ceea ce priveşte gospodărirea locurilor de agrement, a parcurilor, a zonelor verzi. Parcul din centrul oraşului, de exemplu, este dat în grija oamenilor muncii de la Schela de foraj. Şi, cum munca de calitate şi spiritul gospodăresc fac întotdeauna casă bună, parcul este foarte bine întreţinut de cei care, pentru rezultatele obţinute în producţie, au fost distinşi, recent, cu Ordinul Muncii clasa I.

Am străbătut, în dimineaţa aceea, cîteva din zonele unde s-a construit mult în ultimul timp — în cartierul din preajma întreprinderii „Vitrometan" şi în cartierul Gura Cîmpului. Aceeaşi impresie reconfortantă de grijă a cetăţenilor pentru înfăţişarea municipiului, pentru acele amănunte care de fapt, dau senzaţia de curăţenie, de prospeţime : bănci vopsite, alei cerate, garduri întreţinute cu grijă. Desigur, aveam să aflu, răsplata a fost pe măsura eforturilor, municipiul Mediaş mîndrindu-se în prezent cu obţinerea locului IV în întrecerea pe ţară în domeniul bunei gospodăriri.

I-am văzut, aşadar, la lucru pe gospodarii Mediaşului într-o dimineaţă ca oricare alta. În dimineaţa următoare, fiind duminică, mi-am propus să aflu, ca un cetăţean obişnuit al oraşului, care sînt posibilităţile de recreere, care este calitatea serviciilor prestate şi în ce măsură gospodarii rămîn gospodari şi în zi de sărbătoare. Cum toate străzile păreau să ducă spre stadion, am mers într-acolo. Stadionul se integrează şi el perfect înfăţişării generale a oraşului : curat, bine îngrijit. Şi asta, firesc, cu serioase eforturi, mai ales după un meci în care s-au consumat, probabil, cîteva milioane de seminţe de dovleac din cîteva mii de cornete vîndute fie la intrare, fie în incinta stadionului. Poate că, atîta vreme cît oamenii de ordine nu dau importanţă acestui aspect, controlul oamenilor muncii s-ar putea preocupa de asta, acutînd o trudă considerabilă şi ajutînd la menţinerea aspectului frumos al tribunelor.

De la stadion (mai ales după victoria muncită a echipei favorite), cei mai mulţi dintre spectatori au luat drumul zonelor de agrement. Două dintre ele sînt amenajate : Parcul tineretului şi Elesteu. La Parcul tineretului organizarea a fost de-a dreptul ireproşabilă. De la aprovizionare şi pînă la grija pentru copii, materializată în cele cîteva leagăne aşezate în preajmă. Şi, peste toate acestea şi un bun prilej de amuzament : afişele care precizau, cu litere de departe vizibile, că „nu servim băuturi pentru acasă numai cu sticle de schimb" şi că „servirea se face prin ospătar". M-am amestecat printre mediaşenii dornici de destindere şi am putut asista la discuţii aprinse privind soarta prezentă şi perspectivele zonelor de agrement, problemă deloc minoră atunci cînd e vorba de un oraş cu vreo 80 000 de locuitori şi cu împrejurimi frumoase. Se pare, însă, că în această privinţă este încă mult loc de mai bine. Atît la barajul de la Iglia, cît şi la Izvorul Dorului (un colţ de natură pitoresc, în apropierea marelui cartier Gura Cîmpului) nu dispun de dotările necesare pentru agrement, deşi sînt locuri cu mare afluenţă de vizitatori şi se află în vecinătatea unor zone dens populate.

Cele două dimineţi petrecute la Mediaş mi-au confirmat întru totul impresiile medicului Năstase pentru că, aşa se oferă privitorului, oraşul este îngrijit de oameni de treabă, care-şi află vreme şi pentru îndeplinirea obligaţiilor de buni cetăţeni, dar şi pentru a se deconecta în condiţii de confort şi civilizaţie. Pentru ei, pentru aceşti gospodari cu dragoste de frumos şi curăţenie se vor construi, în acest cincinal, aproape 1 200 de noi apartamente, două şcoli, o sală de gimnastică şi un dispensar în cartierul Vitrometan, se va sistematiza zona Şoseaua Sibiului, creîndu-se un veritabil centru de cartier, se va construi un mare magazin universal, se vor efectua în continuare lucrări în vederea îmbunătăţirii alimentării cu apă potabilă şi extinderea canalizării, se va introduce transportul în comun cu troleibuzul. Toate acestea, desigur, cu sprijinul oamenilor şi întru creşterea bunăstării lor. Astfel, încît, peste vreme, milenara cetate a Mediaşului va continua să înflorească, dimineaţa — acea parte proaspătă şi tînără a zilei — fiind, aşa cum am avut prilejul să constat, timpul care prieşte cel mai bine frumosului oraş cu oameni de treabă.

DAN MUCENIC ■

Obiceiuri vechi în haine noi

Fotografie de **CODRUŢA DRĂGOESCU** ■

Dacă revii la Tîrgovişte după trei sau patru ani, centrul oraşului îţi apare aproape necunoscut. Arhitectura întîmpinată a ultimelor imobile construite rotunjesc fericit centrul unui oraş care nu mai are aproape nimic din „liniştea" fostei capitale. Magazine spaţioase, cu vitrine aranjate cochet decorează străzi largi, aerisite, bine întreţinute. Se construieşte în continuare pe locul unor case lipsite de orice valoare arhitecturală, foste maghernite, municipiul primenindu-se de la o zi la alta. Oraşul creşte şi tîrgoviştenii beneficiază astăzi, de multe din cîştigurile civilizaţiei acestui sfîrşit de secol, îmbogăţind totodată zestrea generaţiilor viitoare.

Asupra păstrării acestor „frumuseţi şi preţuri noi" veghează fiecare cetăţean al oraşului, dar, iată, există şi o adevărată forţă obştească — am numit echipele de control al oamenilor muncii, a căror străduinţe de a sesiza şi preveni neajunsurile într-un domeniu de interes cetăţenesc fac parte, fără îndoială, din grija tuturor tîrgoviştenilor de a-şi apăra munca, de a-şi respecta oraşul.

Preşedintele comisiei municipale de coordonare a controlului oamenilor muncii, inginerul Ion Dascălu, îmi spune că există 223 de astfel de echipe (care cuprind 669 de oameni) cele mai multe fiind formate din oameni ai muncii de la Combinatul de oţeluri speciale, Întreprinderea de utilaj petrolier, Romlux, Întreprinderea de strunguri. Raportate la numărul unităţilor supuse controlului (670, din comerţ, cooperaţie, unităţi sanitare, şcoli, grădiniţe etc.) reiese că fiecărei echipe îi revin cam trei unităţi de controlat. Nu sînt multe, ci exact cît trebuie ca lucrurile să fie făcute pe îndelete şi cu maximum de profit pentru obşte. Raidul pe care l-am întreprins împreună cu Ion Dascălu — într-un cămin de tineret, într-o unitate alimentară şi într-una de prestări servicii — n-a avut drept scop „numărarea steagurilor", ci eficienţa ultimelor controale, altfel spus, în ce măsură sesizările şi propunerile membrilor echipelor de control au avut ecou la conducerile unităţilor respective.

Căminul de tineret al Întreprinderii Electrolux, clădire aflată chiar în spatele fabricii, are toate condiţiile să treacă drept un cămin model. Şansa îi este însă refuzată chiar de la parter, un parter ale cărui camere (peste treizeci la număr) au devenit nici mai mult, nici mai puţin decît magazii. În hol, la afişier, un anunţ lipsit de sentiment îi somează pe tinerii din comunele învecinate să-şi vadă de navetă şi să lase camerele goale. La etajul întîi şi mai departe căminul devine cămin, cu ale lui, cu problemele locatarilor, tineri muncitori ai Electrolux-ului. Într-una din camere, Gheorghe Popescu, lăcătuş la secţia sticlărie, este de părere că fetele sînt mult mai gospodine şi prin urmare camerele lor vor arăta mult mai bine.

Fără să ţină neapărat de talent, curăţenia fiecărei camere este obligaţia celui ce o locuieşte, dar problema este cu totul alta. Există şi uşi deteriorate, şi instalaţii sanitare defecte, şi ferestre fără geamuri, lucruri datorate pe de-o parte uzurii firegti a clădirii, iar pe de alta, întreţinerii defectuoase din partea locatarilor. Dar, fără să neglijăm obligaţiile întreprinderii, este limpede că multe reparaţii se pot face chiar de către tinerii căminului, mai întîi pentru că, pînă una alta, camera de cămin este casa lor, şi, apoi, fiindcă majoritatea au meserii care-i ajută în astfel de treburi. Desigur că, invitaţii de tipul celor afişate la intrare, prin care oamenii sînt obligaţi să facă naveta, nu sînt cîtuşi de puţin mobilizatoare. „Defecţiunile căminului, spune preşedintele comisiei de coordonare a controlului oamenilor muncii, Ion Dascălu, au fost sesizate de o echipă de control al oamenilor muncii chiar la începutul acestui an. De altfel, instalaţia electrică a fost reparată tocmai în urma controlului". Despre toate celelalte, despre bucătăriile fiecărui etaj care nu folosesc la nimic, despre lipsa unui club cît de cît apropiat de cerinţele unui astfel de cămin, despre lipsa unei biblioteci sau despre lipsa unui teren de sport, care se poate amenaja prin muncă obştească, deşi a fost sesizată întreprinderea, nu se poate spune nimic nou : totul a rămas îngropat într-un proces verbal care n-are nici măcar bucuria de a apărea la avizierul căminului, alături de hîrtiuţa prin care „locatarii cu probleme la instalaţiile sanitare" sînt anunţaţi că „sînt obligaţi să se prezinte la administraţie".

La B.I.G., unul dintre cele mai mari magazine de acest tip din Tîrgovişte şi cel mai mare din platforma industrială, roadele numeroaselor controale, printre care şi al celor efectuate de echipele de control al oamenilor muncii, sînt la îndemîna oricui. Mărfurile aşezate cu pricepere, raioanele dispuse funcţional, solicitudinea vînzătorilor se impun cu uşurinţă. Depozitele sînt bine organizate şi bine întreţinute. Mina gospodarului se cunoaşte de la intrare şi „important este, cum spunea, Marin Enescu, unul dintre şefii unităţii, ca nici un cumpărător să nu ne reproşeze că n-am făcut tot ce depinde de noi ca el să plece mulţumit". Probleme sînt destule şi una mai proaspătă constă în faptul că după inventar, oamenii au rămas cu două cazane de încălzire centrală mari şi grele, fiecare costînd cam 8 000 lei. „Le-am refuzat, zice responsabilul, pentru că sînt degradate, le avea şi fostul gestionar, dar nu le ia nimeni". Totuşi, mulţi sînt mii şi poate se îndură cineva de cele două cazane şi le află o întrebuinţare.

Unitatea de croitorie nr. 9 a cooperativei „Sîrguinţa" se află chiar în centrul municipiului, într-una din clădirile noi, şi, mai precis, la parterul blocului care găzduieşte şi conducerea cooperativei de care depinde. Ion Dascălu răsfoieşte registrul de control din care îţi dai seama că unitatea de la parter numai bucurii nu aduce sediului aflat la etajul 3. Cam ce întîlnim în paginile registrului ? Condica de prezenţă nu se semnează, termenele nu se respectă întotdeauna, evidenţa comenzilor nu e atît de strictă pe cît ar trebui. Îi întrebăm pe responsabilul unităţii, Ion Stan, cine lipseşte în acel moment. Omul mărturiseşte cinstit că nu ştie „cine mai e prezent şi cine a şters-o", pentru că există o altă intrare pentru atelier. Sus, în atelier, fetele se înghesuie pe condică, alertate de o ucenică trimisă de meşter. Condica a rămas nesemnată pe jumătate. În registrul de comenzi, termenele sînt trecute din cînd în cînd. Căutăm o comandă, un costum. Meşterul priveşte bonul şi zice : „E gata, dar n-a venit clientul să-l ia. După un an, îi-l vîndem. Aşa e legea". Dură, dar aspră. Însă costumul cu pricina, găsit într-un tîrziu, nu trecuse nici de prima probă. Evident, tot clientul era vinovat: „Vedeţi, n-a venit la prima probă. O avea joi". Care joi ?

Tîrgovişte are înfăţişarea unui oraş tînăr. Clădirile fiind noi, desigur nu poţi crede că şi responsabilul croitoriei aflate într-un astfel de imobil şi-a schimbat caracterul. Mentalitatea nu poate fi schimbată nici cu cea mai bună echipă de zidari şi mai credem că proasta educaţie a unui căminist nu poate fi acoperită cu ajutorul bidinelei. Dar la înfăţişarea unui astfel de oraş merită să încerci să schimbi şi obiceiurile unuia sau altuia dintre locuitorii săi. Pentru că, uşor de observat, propunerile membrilor echipelor de control al oamenilor muncii se referă tocmai la mentalităţi, obiceiuri, la simţul civic, chestiuni care se lasă descoperite şi într-un cămin, de nefamilişti şi într-o croitorie.

RĂZVAN BARBULESCU ■

Fotbalul adevărat e, totuși, spectacol

Dinamo — Gloria Buzău — un meci de antologie prin proporția scorului, dar, mai ales, de referință pentru ceea ce înseamnă fotbalul adevărat. Forță, tehnică, fantezie, o nedisimulată bucurie a jocului și celelalte atribute ale unui veritabil spectacol fotbalistic s-au putut vedea, iată, într-un singur meci, spre satisfacția miilor de spectatori, realmente încîntați de această partidă.

Fotografii de PAUL AGARICI ■

După „testul Oslo"

Fotbalul nostru își strînge rîndurile

Meciul s-a disputat pe Ullevaal stadion, o arenă pe sfert renovată, cu o peluză ultramodernă, dar încă fără tabelă de marcaj ● Considerată o țară a climei surprinzătoare, Norvegia nu s-a dezmințit nici de această dată : unei ploi reci, de toamnă, din ajun i-a urmat în ziua meciului o vreme caldă (+16° cu două ore înainte de meci), cu un soare strălucitor care a luminat, la propriu și figurat, timp de o repriză doar jumătatea de teren a gazdelor ● A fost a patra întîlnire dintre reprezentativele celor două țări disputată la Oslo — alte trei au avut loc în țara noastră, toate încheiate cu victorii românești ; în prima din ele (la 12 iunie 1955) am învins noi cu 1—0 (prin golul marcat de Titus Ozon), celelalte trei (în 1980, 1983 și 1986) s-au terminat la egalitate : 1—1, 0—0 și, acum, 2—2 ● Fotbalul nostru este bine cunoscut în această țară și se bucură de o frumoasă popularitate, substanțial augmentată de recenta performanță a echipei noastre campioane, Steaua București, ai cărei jucători s-au aflat și aici, de la început, în centrul atenției ● Cum s-a spus și în celelalte comentarii, și cum s-a reafirmat și după meci de către conducerea tehnică a lotului, ne bazăm în noua campanie de calificare pe un nou cuplu de fundași centrali : Belodedici — Bumbescu, alături de care este așteptată revenirea lui Iovan (considerat titular al postului de fundaș dreapta, dar, cum se știe, accidentat pentru acest meci) ● Fără a anticipa prea mult, se poate spune că o grea răspundere îi va reveni lui Miodrag Belodedici, la numai 22 de ani titular pe un post important, cel de libero, pe care, de pildă, Costică Ștefănescu a debutat pe cînd avea 27 de ani ● Evoluțiile celor trei loturi au făcut deja obiectul unei prime analize desfășurată în chiar timpul drumului spre casă, într-una din cabinele avionului IL-18 care ne-a purtat în această expediție. Au participat conducerea delegației și antrenorii celor trei echipe reprezentative, cărora li s-a adăugat ulterior și grupul de ziariști prezenți la respectivele întîlniri ● Opinii autorizate susțin, deloc formal, că sînt semne clare ale unui nou stil de muncă la F.R.F. — mai prompt, mai operativ și mai ferm racordat la marile obligații ce revin fotbalului nostru în acest sezon cu importante confruntări internaționale ● De pe acum se poate afirma — experiența norvegiană dovedind-o cu prisosință — că se preconizează o resurecție a spiritului colectiv la conducerea echipelor reprezentative, care vor putea beneficia astfel de toate cîștigurile importante ale fotbalului nostru — de la componența loturilor pînă la experiența acumulată de cluburile noastre fruntașe în domeniul pregătirii jucătorilor, al abordării confruntărilor internaționale etc ● De asemenea, obiectivele primei reprezentative nu vor mai eclipsa, cum s-a mai întîmplat, pregătirile echipei olimpice — angajată și ea într-o dificilă campanie de calificare pentru următoarea ediție a J.O. ● Un prim test al olimpicilor se va desfășura pe 1 septembrie, în Bulgaria. Se intenționează folosirea numai a acelor jucători care, conform unei recente decizii a F.I.F.A., vor avea drept de joc în aceste preliminarii olimpice, și anume jucătorii care n-au evoluat în preliminariile ultimului campionat mondial ● Cît despre echipa de tineret ea a inclus mulți juniori din lotul calificat pentru turneul U.E.F.A., dar scorul sever la care a fost învinsă a fost pus și pe seama unei lipse de atenție în pregătirea acestui joc ● Revenind la evoluția primei reprezentative în cadrul acelei conferințe ad-hoc de presă s-a desprins concluzia unei intensificări a procesului de omogenizare a jocului, astfel încît națională să reprezinte cu adevărat „ceea ce deja s-ar putea numi o școală românească de fotbal, cu joc bazat pe combinații, ordonat și bine organizat în toate compartimentele", cum se exprima Mircea Lucescu ● La o întrebare tranșantă, directorul tehnic al F.R.F. a răspuns că, pentru actuala campanie de calificare la europene este mai optimist decît la startul celei precedente (încheiată cu triumful de la Bratislava) ● Nu numai alcătuirea grupei preliminare din care facem acum parte (apreciată ca mai ușoară decît „fosta" — cu Italia, Suedia și Cehoslovacia) îl îndreptățește la acest optimism, ci mai ales acumulările substanțiale realizate, pe toate planurile, de echipa noastră națională în acești patru ani ● Meciul cu Austria ar urma să se desfășoare fie la Brașov, pe stadionul recent modernizat, fie pe Ghencea ; pregătirile centralizate (campionatul se va întrerupe după etapa de duminică) ar urma să se facă la Bistrița ● A fost apreciată ca de bun augur starea psihică a tuturor jucătorilor din lot (inlocuirile au fost, de altfel, anunțate încă dinaintea începerii meciului), campionatul neavînd încă „timp" să aducă în prim-plan rivalitățile dintre cluburi ● S-a apelat din nou la spiritul de colaborare și încredere reciprocă al antrenorilor cluburilor noastre fruntașe în privința pregătirii jucătorilor apți de a fi selecționați în lotul național ● În concluzie, sînt semne că primul pas în noul ciclu competițional al echipei naționale — meciul cu Austria — va fi făcut cu... dreptul.

Campionatul

Încălzirea s-a terminat

După Rapid (în primăvară), o nouă echipă a trecut granița simbolică, dar demnă de tot respectul, a 1 000 de meciuri în divizia A. Este vorba de „U" Cluj-Napoca, adulata echipă a șepcilor roșii, căreia îi urăm să aibă în continuare multe și frumoase evoluții pe prima scenă a fotbalului nostru ● Un recital peste așteptări : echipa clubului din Șoseaua Ștefan cel Mare a luat un start puternic și pare mai hotărîtă ca oricînd să-și apropie noi performanțe pe plan intern și internațional, cu un joc radical îmbunătățit față de sezoanele precedente ● 10 goluri (din care 5 în primul sfert de oră) în poarta învingătoarei Universității Craiova pot spune multe despre un început de reașezare a valorilor campionatului nostru în acest debut de sezon ● Refluxul Craiovei și ascensiunea lui Dinamo par lucruri aproape certe în această privință ; rămîne să fie confirmate și de întîlnirea lor directă, de poimîine ● Nu atît slăbiciunile buzoienilor, cît virtuțile jocului dinamoviștilor au dus, în ultimă instanță, la acest scor, pe care-l putem întîlni foarte rar în alte campionate ● La Dinamo, un fost conducător de joc (Varga) joacă fundaș dreapta, un fost fundaș dreapta (Rednic) joacă mijlocaș, un fost fundaș de marcaj (Andone) joacă mijlocaș de acoperire, o fostă extremă „de meserie" (Orac) joacă mijlocaș „de înălțuire" — toate aceste remanieri tactice (și altele, cîte mai sînt) puțind pune mai bine în valoare jocul fiecăruia — și-al tuturor pentru cele două vîrfuri ● De aceea și integrarea lui Cămătaru s-a produs perfect, vîrful de atac al naționalei redobîndind la Dinamo o cotă de joc apropiată de nivelul maxim al valorii sale ● După cum Balaci, chiar dacă a jucat și acum numai o repriză, pare a fi redevenit același „senior al gazonului" care era înaintea dramaticelor sale accidentări ● Evoluția sa ne îndreptățește să sperăm că, prin Balaci, fotbalul nostru își va recupera una din marile sale valori, ale ultimilor ani ● În absența Stelei strălucește (doar) Dinamo, întrucît Sportul studențesc (plecată la Vîlcea pentru două puncte) capotează în ultimele secunde de joc, iar Universitatea Craiova se pare că n-a început campionatul cu toate resursele psihice intacte ● Ultima redută de glorie a craiovenilor — Lung — se pare că a început să cedeze, pe drumul de la a scoate goluri imparabile la a primi goluri parabile ● Fără mijlocul și apărarea de altădată, aceste lucruri încep să se vadă ● Iorgulescu, după un îndelungat tratament medical, se află și-n schimbare „de voce" tactică, el evoluînd acum ca libero. Una din problemele Sportului studențesc, neclarificată în jocurile de verificare, se pare că este tocmai aceasta — de a alege doi fundași centrali din cei patru de care dispune ● Cîștigurile certe pentru acest campionat ale studenților bucureșteni sînt Cristea și Terheș, acesta din urmă substanțial reactivat de cînd este titularul tricoului cu nr. 9 ● Ca din pușcă a fost startul a două pretendente la promovarea în divizia A : F.C. Constanța (seria I) și F.C. Maramureș Baia Mare (seria a III-a). Prima a învins la Cîmpina cu 2—0, ratînd și două penalty-uri (cîte unul înainte de fiecare gol înscris din acțiune). Antrenorul Marica — una din speranțele noului val de tehnicieni — este hotărît să repete pe malul mării treaba bună pe care a făcut-o la Bistrița, dar de data asta cu finalizarea promovării în divizia A ● Maramureșenii au învins pe cei „de peste munte" Olimpia Satu Mare — cu un scor deloc cordial, 6—0 (patru goluri marcîndu-le de cînd erau în inferioritate numerică, prin eliminarea lui Tulba) ● Foștele divizionare A — A.S.A. Tîrgu-Mureș (în seria a II-a), Politehnica Timișoara și F.C. Bihor (în seria a III-a) au evoluat, toate, în deplasare, încheind respectivele partide cu același scor, 0—0 ● Dintre cele care le-au înlocuit în divizia A, Oțelul Galați confirmă siguranța cu care a promovat, avînd deja un +1 la adevăr, după două etape; dar duminică urmează meciul cu Steaua...

Pagini realizate de OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Mereu mai înalt, prestigiul sportiv al patriei

BĂRCI POLEITE CU AUR

La canotaj și caiac-canoe, sportul românesc continuă tradiția

Rîndul de sus, de la stînga la dreapta: Chira Stoican, Mariana Trașcă, Lucia Teader, Doina Bălan, Viorica Yoja.
Rîndul de jos, de la stînga la dreapta: Olga Homenghi și Rodica Arba, Aurel Macarencu, Maria Sava, Daniel Stoian, Anghelin Velea.

Valoarea școlii românești de canotaj și caiac-canoe a fost strălucit confirmată cu prilejul recentelor campionate mondiale desfășurate la Nottingham (Anglia) și, respectiv Montreal (Canada).

La marea regată internațională de pe lacul Holme Pierrepont din apropierea orașului Nottingham au participat 826 de rameri și vîslași din 37 de țări. Echipajele noastre feminine au reușit un excelent tur de forță, obținînd medalii la șase din cele șapte probe în care au luat startul. Medaliate cu aur și campioane mondiale sînt **Olga Homeghi, Rodica Arba** (2 rame), **Lucia Toader, Chira Stoican, Mariana Trașcă, Doina Bălan, Viorica Ioja** (4+1 rame) și **Maria Sava** (simplu — categoria ușoară). Medalii de argint au obținut Elisabeta Lipa, Veronica Cogean (**2 vise**) și Titie Iordache, Anișoara Șorohan, Doina Ciucanu, Anișoara Bălan (**4 vise**), iar bronz — echipajul de 8+1 (Mihaela Armășescu, Camelia Diaconescu, Carolina Matei, Adriana Chelariu, Veronica Necula, Livia Tieanu, Florica Lavric, Herta Anitaș, Mariana Dorobanțu).

În aceleași zile, cu diferențele respective de fus orar, dincolo de ocean, la Montreal, caiaciștii și canoiștii noștri completau la rîndu-le acest veritabil recital al sporturilor nautice românești, obținînd nu mai puțin de 8 medalii prin cei 13 sportivi care ne-au reprezentat la ediția a 20-a a Campionatului Mondial de caiac-canoe (la care au participat peste 400 de sportivi și sportive din 32 de țări). Medaliați cu aur și campioni mondiali au fost desemnați **Aurel Macarencu** (în două probe: canoe simplu 1 000 m și canoe simplu 10 000 m) și **Angelin Velea, Daniel Stoian** (caiac dublu, 1 000 m). Medalii de argint au obținut: din nou Aurel Macarencu (**canoe simplu, 500 m**), Dumitru Betiu, Vasile Lehaci (**canoe dublu, 1 000 m**) și Ionel Constantin, Ionel Letcae, Nicolae Feodosei, Alexandru Dulău (**caiac patru, 1 000 m**), iar de bronz — din nou Angelin Velea, Daniel Stoian (**caiac dublu, 1 000 m**) și echipajul feminin de **caiac patru, 500 m** (Tecla Borcănea, Luminița Munteanu, Marina Ciucur și Ana Larie).

Tuturor acestor mari sportivi ai țării și, nu-i așa, ai lumii, precum și antrenorilor și tehnicienilor care s-au ocupat de pregătirea lor — cele mai calde felicitări.

După această săptămînă fastă pentru sporturile în apă și pe apă, este rîndul probelor „pe uscat" — ale atletismului — să confirme prestigiul și valoarea sportului românesc, în cadrul campionatelor europene de la Stuttgart, aflate în plină desfășurare la ora închiderii acestei ediții a revistei noastre.

Turul ciclist al României

Ultima zi a acestei veri va fi marcată, printre alte manifestări sportive, și de startul în cea de-a XXIV-a ediție a Turului ciclist al României, competiție nu doar populară prin simpatia de care se bucură în rîndul publicului, ci și prestigioasă datorită nivelului competitiv pe care participanții (și, în special, cicliștii noștri) l-au asigurat de-a lungul celorlalte ediții. Duminică, la ora 12, plutonul va lua startul festiv din fața Pavilionului de expoziții din Piața Scînteii, într-o atmosferă pe care o bănuim de pe acum sărbătorească. Organizat cu participarea mai multor echipe din Bulgaria, Cehoslovacia, R.D. Germană, Grecia, Polonia, Siria, Turcia, Ungaria și România (pînă la această oră numai o parte dintre țările amintite au confirmat participarea), turul va cuprinde opt etape (cu starturi în București, Focșani, Piatra Neamț, Vatra Dornei, Bistrița, Cluj-Napoca, Alba Iulia și Căciulata, cu 24 de sprinturi și cu 14 puncte de cățărare) și se va încheia în ziua de 7 septembrie, pe stadionul „23 August" din București, la capătul a 1 108 kilometri parcurși, cînd vor avea loc ceremonia de închidere și festivitatea de premiere.

Din lotul României, antrenat de Ion Ardeleanu și Constantin Ciocan, vor face parte foarte cunoscuții Mircea Romașcanu (cîștigătorul turului de anul trecut), Constantin Cărușașu și Ionel Gancea, Valentin Constantin, Costică Paraschiv, Stelian Bulăreanu, Cristian Neagoe, Nicolae Aldulea, Olimpiu Celea, care vor rula, într-o competiție ce se anunță încordată, alături de foarte puternicii rutieri din Bulgaria, Cehoslovacia, R.D. Germană și Polonia mai cu seamă. Caravana, care va străbate zone foarte diferite ca dificultate (diferențe de climă și altitudine), va aduna la start cicliști experimentați, cu vechi experiență în acest fel de întreceri, dar mai cu seamă vor stringe pe parcursul lungului traseu numeroși suporteri, din ce în ce mai mulți cu fiecare ediție a turului.

Ca în orice competiție în care surprizele sînt destul de dese, e de așteptat și acum o întrunare spectaculoasă pe măsura experienței și talentului celor chemați la start. Cine va fi purtătorul tricoului galben, cine va înfringe în cele din urmă numeroasele obstacole pe care traseul le va scoate în cale, cine se va bucura de gloria acestui nou tur sînt întrebări cărora le vom afla răspunsul abia după ce emoțiile participanților și ale iubitorilor ciclismului se vor fi consumat. Pînă atunci, le dorim mult succes acestor temerari ai drumurilor!

RADU G. ȚEPOSU ■

La mondialele de natație

Strălucită performanță românească

În urma recentelor campionate mondiale de natație de la Madrid, înotul feminin românesc a făcut un important pas spre consacrarea în elita internațională a acestui sport: locul 8, după numărul de medalii (înaintea Australiei !), și locul 6 după numărul de puncte — din peste 60 de țări participante. Celor două medalii — de aur și bronz — intrate deja în conștiința comună a iubitorilor sportului, li s-au mai adăugat alte șapte prezențe românești în finalele diferitelor probe (adică între cele mai bune 8 sportive din cîte 30—35 de participante), precum și cîteva remarcabile evoluții în finalele B ale altor probe. Dăruirea și responsabilitatea participării la acest impresionant concurs au stat, la propriu și figurat, pe umerii a cinci fete: Tamara Costache, Noemi Lung, Anca Pătrășcoiu, Carmen Bunaciu și Stela Pura. *Delegația noastră a înregistrat, s-ar putea spune, una dintre cele mai mari densități de rezultate bune și foarte bune pe număr de participante înscrise în concurs.*

Vedeta incontestabilă a acestor campionate mondiale, prin maniera impresionantă în care a cîștigat însăși noua probă-vedetă a natației feminine, 50 m liber (un fel de 100 m plat în atletism) a fost tînăra sportivă română Tamara Costache, despre care mărea ei învinsă din finala probei, multiplă laureată Kristin Otto din R.D.G., avea să declare cu sportivitate că este „fericită pentru triumful Tamarei întrucît românca este, incontestabil, cea mai rapidă înotătoare din lume". (Semnificația acestei declarații rezultă și din faptul că, din cele 16 medalii de aur „distribuite" la probele feminine, doar trei — din care una a Tamarei — n-au revenit sportivelor din R.D.G.).

Pe de altă parte, titlul de campioană mondială al Tamarei Costache a fost obținut cu un nou record mondial (pentru a patra oară îmbunătățit de sportiva noastră în acest an!) — unul din numai cele patru cîte s-au înregistrat la probele feminine ale acestor campionate mondiale.

Au fost, deci, suficiente argumente să transmitem felicitări tinerelor noastre înotătoare chiar la sosirea lor (luni seara) pe aeroportul Otopeni. Publicăm mai jos scurtele interviuri acordate cu acest prilej revistei noastre de proaspăta campioană mondială, Tamara Costache și antrenorul ei, prof. Dezideriu Mihail Gothe.

Profesorul: „N-a fost o surpriză"

— Cum a fost, tovarășe profesor?

— Nimic surprinzător. Eram pregătiți să batem recordul mondial și știam că, în consecință, e imposibil să nu luăm aurul. Mai dificilă a fost perioada de o săptămînă de pînă la startul probei — răstimp în care a trebuit să continuăm pregătirea în condițiile infernale ale unui campionat mondial foarte agitat, cum este orice asemenea competiție.

— N-ați avut deloc emoții?

— Au fost legate mai mult de premierele pe care le-am realizat prin cîștigarea acestei probe: premieră a probei la un campionat mondial, prima medalie de aur românească la o asemenea întrecere internațională, primul record mondial oficial al acestei probe.

— ...Și prima dumneavoastră participare la un campionat mondial de natație.

— A fost o premieră și pentru mine. Am putut cunoaște ce înseamnă tensiunea fantastică a unui campionat mondial, dar bucuria a fost cu atît mai mare cu cît medalia noastră a fost obținută în ultima zi... Finit...

— ...coronat opus, aveți dreptate. În schimb, debutul Tamarei, la 100 m liber, n-a fost prea strălucit.

— Aici ar fi fost de realizat o surpriză. Tamara a întors prima la 50 m, dar lipsa de experiență și-a spus cuvîntul și a terminat a cincea. Învingătoarea, Kristin Otto, este o sportivă foarte puternică, matură (are 20 de ani) și mult mai experimentată în concursuri de asemenea anvergură. În plus, proba s-a desfășurat chiar în prima zi. Tamara nici nu se dezmeticise bine în noua ambianță... În orice caz, pentru europenele de la Strasbourg, din anul viitor, vom pregăti cum se cuvine și proba de 100 m liber — sperînd într-o revanșă.

— Vă urăm de pe acum mult succes.

Eleva: „Sînt abia la început"

— Felicitări Tamara, cum ți s-a părut concursul?

— Foarte tare, cu multe înotătoare puternice, care au și realizat cîteva recorduri mondiale. Mă așteptam la mai bine în proba de 100 m liber, deși această Kristin Otto avea să cîștige neașteptat și altă probă, de 200 m mixt.

— E bine că ai învins cînd și unde trebuia. În ce împrejurări ai înotat prima dată pe 50 m liber?

— Anul trecut, la campionatele naționale de la Baia Mare, cînd am „mers" 26,13. Cum recordul mondial nu era prea departe (25,61 — Dara Torés, S.U.A. — n.n.), am început serios pregătirea pentru această probă.

— Unde înoți, unde te pregătești?

— La bazinul rafinăriei din Florești.

— Au urmat primele recorduri mondiale românești de natație. Mult mai slabe decît acest 25,28?

— Cu cîteva sutimi în plus! Mai întîi 25,50 și, apoi, în aceeași zi de 14 iunie 1986, 25,34. La Balcaniada de la Sofia (pe 1 august), am realizat 25,31. Dar cel mai important dintre toate este rezultatul de la Madrid, prin care țara noastră, în chiar Ziua Națională, a obținut prima medalie de aur la un campionat mondial de natație. Evenimentul a fost onorat cum se cuvine, medalia fiindu-mi înmînată (unicul caz la aceste mondiale) de președintele Comitetului Internațional Olimpic, Juan Antonio Samaranch.

— Cînd ai început să înoți organizat, ca să mă exprim așa?

— La 6 ani, eram în clasa întîi la Școala generală nr. 25.

— Știai să înoți?

— Deloc. Cel care m-a învățat la primele mișcări și m-a pregătit în tot acest răstimp este profesorul Gothe. Au trecut vreo zece ani...

— Înseamnă că ești în treapta a doua. La ce liceu?

— Tot „Constantin Dobrogeanu-Gherea", dar am trecut de la electrotehnică la mecanică.

— Ce obiective vizezi?

— Europenele de seniori, de la anul (în premieră pentru mine) și Jocurile Olimpice. Inclusiv, desigur, pregătirea în proba de 100 m liber.

— Mult succes, la școală și în competițiile viitoare.

Comentariul săptămînii

Pace și dezvoltare (VI)

Eradicarea foametei pe glob

Oricît de complexe ar fi programele privind dezvoltarea în lume și oricît de lungă ar fi bătaia măsurilor preconizate, pe primul plan se situează unele nevoi urgente, dintre care locul principal îl ocupă asigurarea cu alimente, eradicarea foametei pe planeta noastră. Pentru că, deși pare neverosimil, paradoxal, de necrezut chiar, în epoca celei mai ample revoluții tehnico-științifice, a marilor victorii ale cunoașterii umane pe Pămînt și în Cosmos, trei sferturi din populația globului continuă să trăiască în condiții de subdezvoltare, în regiuni în care predomină foametea și sărăcia. „În fiecare zi — arăta directorul general al Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (F.A.O.), Edouard Saouma — circa 40 000 de copii din țările sărace ale lumii mor din cauze legate de lipsa alimentelor. Foametea a devenit astăzi o bombă tip Hiroshima silențioasă, ce cade la fiecare trei zile".

La fel de paradoxal ar putea să pară la prima vedere și faptul că deși producția de alimente pe mapamond a crescut constant, numărul celor care suferă de foame a crescut și el, în loc să scadă. Dar examinarea atentă a situației ne oferă dezlegarea enigmei. Nu e vorba, după cum ar fi unii înclinați să creadă, de o disproporție între plusul de alimente obținut în acest timp și plusul de populație înregistrat. La mijloc e tot o disproporție, dar între țările bogate și cele sărace, între nivelurile tehnice ale celor două grupări de state. Această discrepanță face ca sporul de producție să fie realizat aproape în întregime în țările dezvoltate. În celelalte țări, din cauza tehnicii agricole înapoiate, se obțin recolte slabe. Milioane și milioane de hectare, care ar putea fi irigate, continuă să sufere de lipsa de apă. În Africa, unde în numeroase țări se semnalează o penurie cronică de produse alimentare, terenurile irigate reprezintă abia 1 la sută din suprafețele cultivate. În aceste condiții, autoaprovizionarea se deteriorează de la an la an, dependența de alimentele importate crește. După cum rezultă din surse ale F.A.O., numeroase țări în curs de dezvoltare care în urmă cu zece ani erau în măsură să-și asigure necesarul de consum din producția proprie au devenit importatoare.

După cum s-a remarcat cu numeroase prilejuri, o contribuție de cea mai mare importanță la lichidarea foametei pe glob ar avea-o oprirea cursei înarmărilor, încetarea irosirii unor imense resurse materiale și capacități umane, care ar putea fi folosite pentru soluționarea unor probleme presante ale contemporaneității. Dacă bugetele de război s-ar reduce fie și numai cu o cincime, în lume n-ar mai suferi nimeni de foame. În același timp însă, este limpede că fenomenele negative ce caracterizează în prezent economia mondială — povara datoriilor externe, politica dobînzilor înalte, protecționismul și altele —, sărăcind și mai mult țările slab dezvoltate, au efecte directe asupra proliferării foametei pe Pămînt. Iată de ce are o deosebită semnificație și importanță teza românească potrivit căreia lichidarea foametei și a celorlalte fenomene negative la care ne-am referit trebuie să se facă în contextul luptei popoarelor pentru eradicarea subdezvoltării. Pornind de la aceste considerente, România apreciază că, paralel cu intensificarea eforturilor proprii ale țărilor în cauză, se cer acțiuni unite din partea tuturor popoarelor, o amplă colaborare internațională pentru sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare, pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, bazate pe principiile deplinei egalități și ale echității, care să favorizeze progresul accelerat al tuturor statelor și în cadrul căreia subdezvoltarea să fie lichidată. Și odată cu ea și foametea.

ION CODRU ■

Oameni, animale și teroriști

„Într-un război e normal să pui mîna pe armă și, mai ales, să o folosești". Avertismentul rostit de Tim Daley, unul din șefii Frontului pentru Eliberarea Animalelor (FEA) a fost luat foarte în serios de oficialitățile britanice care au trecut în contul acestei organizații de apărare a drepturilor animalelor explozia a 16 bombe, mii de acțiune de pedepsă la adresa celor care „chinuie animalele", scrisori de amenințare și alte activități care completează tacîmul unei mișcări teroriste „respectabile". Grupurile FEA au în program eliberarea puilor crescuți în baterii, curcilor, gîștelor și tuturor celorlalte orătănii sortite să se rumenească auriu în cuptoarele familiilor engleze considerate „complice la asasinat". Apoi deschiderea cuștilor nutriilor, nurcilor și altor animale menite să se transforme în mantouri somptuoase, a cîinilor legați cu lanțul, a animalelor de circ exploatate și maltratate de stăpîni, a babuinilor, iepurilor și șobolanilor folosiți pentru experiențe în laboratoare. Anul trecut, în comitatul Oxfordshire, noii teroriști au salvat viața cîtorva sute de potîrnichi și, în aceeași zonă, au încercat să deshumeze rămășițele pămînești ale celui de-al 10-lea duce de Beaufort, mare pasionat al vînătorii de vulpi cu haita. Asta nu e totul. FEA ia deseori la țintă vitrinele măcelăriilor, pescăriilor, blănăriilor, ale magazinelor de arme sau ale celor care propun spre vînzare produse testate pe animale. Așa a zburat în țăndări vitrina unui restaurant din Charshalton care oferea la prînz picioare de broască și a unui magazin de cosmetice care făcea reclamă unui șampon verificat pe pielea iepurilor. Cei mai furioși au devastat abatoarele, întreprinderile de ecarisaj, au dat foc camioanelor frigorifice la Brighton și unui supermagazin la Sheffield. Cele mai spectaculoase acțiuni au fost lansate asupra laboratoarelor de cercetări și a angajaților acestora. Veritabile armate ale militanților pentru drepturile animalelor au pătruns în localurile incriminate înarmați cu bîte și topoare, au filmat „atrocitățile comise în numele științei" și au distrus totul în jurul lor. Printre oamenii de știință cei mai vizați se numără și dr. Brian Meldrum, victima unei campanii de hărțuire care a debutat cu mînjirea casei cu vopsea și a culminat cu plasarea unei bombe în motorul mașinii. Dr. Meldrum n-are intenția de a se lăsa intimidat de „o mînă de făcăniți" și își continuă experiențele pe șobolani pentru a găsi un remediu împotriva epilepsiei. Între timp, multe laboratoare s-au transformat în adevărate cetăți cu zăbrele grele la ferestre, sisteme de alarmă și paznici înarmați. E greu de înțeles ce-l determină pe acești „luptători" să-și concentreze forțele pentru a schimba condiția firească a regnului animal în loc să-și folosească disponibilitățile de putere pentru cauze demne de luptă. Discriminarea la care sînt supuși semenii lor din Africa de Sud îi interesează care mai puțin decît soarta șobolanilor de care canalele Londrei probabil că nu duc lipsă? Dimensiunile pierderilor de recolte cauzate de traiul liber al rozătoarelor îi lasă indiferenți pe membrii FEA, cu toate că mii de tone rontăite pentru superperpetuarea speciei ar putea hrăni populația Sahelului? Ne vine greu să înțelegem o atare furibundă pornire, o optică atît de anacronică. Dacă-ar fi să le dăm ascultare „protectorilor animalelor" am ajunge ca la semafoare să așteptăm calmi trecerea unor cohorte pestrițe din ordinul găinaceelor sau rudelor directe ciugulind alene din pungile special plasate pe lîngă borduri, să înființăm în cămară și bucătărie o prolifică familie de gingași șobolani, să lăsăm știința să involueze condamnînd vivisecția. Să creăm deci o societate a frăției oameni-animale, și, mai ales, să le protejăm pe acestea din urmă. Dar pe om, totuși, nu-l apără nimeni?

IOAN ROȘCA ■

Rază de soare

În multe familii mongole fetelor li se dă numele de Cimeg (giuvaer), Narangerez (floarea soarelui), Sarcezeg (floarea păcii), Solongo (curcubeu), Șur (coral) sau Narantuia (rază de soare). În prezent cel mai frecvent nume de fată este Mungunzezeg (floare de argint), iar de băiat, potrivit oficiului stării civile de la Palatul căsătoriilor din Ulan-Bator, numele preferat este Baatar (viteazul). Dacă în cazul tinerelor femei se dau mai ales nume de flori, giuvaeruri și atribute ale frumuseții, tinerii primesc mai ales nume legate de calități masculine ca forța, calmul, rezistența etc. — Tuvșin (calmul), Ganbat (tare ca oțelul) sau Gansuleg (calul de oțel). În mod tradițional, în alegerea numelui se exprimă dorința ca nou-născutul să aibă o viață fericită și împlinită. Acest lucru este demonstrat printre altele și de obiceiul de a se recurge la numele unor personalități remarcabile sau ale unor prieteni apropiați.

Numele mongole sînt uneori vechi de mai multe secole. În „Istoria secretă a mongolilor", document scris din secolul al XIII-lea, au fost identificate aproximativ 430 de nume de origine mongolă sau turcă. Ulterior, odată cu pătrunderea lamaismului, au început să predomine nume tibetane și sanscrite, mai ales că numele erau date de călugări.

În prezent, vechile nume mongole sînt din nou la modă, fiind combinate în forme variate, pline de fantezie. „Prenumelui" personal i se adaugă numele tatălui. De pildă, dacă o fată se numește Enebataaryn Altancimeg, aceasta înseamnă „giuvaer, fiica voinicului pașnic". Nume de familie nu există în Mongolia, astfel încît și după căsătorie partenerii își păstrează numele.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Zîmbiți, vă rog!

După ce a pus stăpînire pe noi și pe simțurile noastre, informația s-a instalat, pe post de cavaler de cursă lungă, în șaua bidiviului tehnologic. Cravașat cu înverșunare, apăsat, forțat la mers, acesta din urmă se zbate să găsească soluții. Ieșirile din situații limită se dovedesc de fiecare dată posibile și stimulatoare de noi căutări.

Nu altfel stau lucrurile în universul imaginii.

Aparatul de luat vederi fără film, iată o idee plecată și ea din raftul ipotezelor pentru a trece în seriarul de realizări palpabile. Camera electronică bîntuie de la o vreme, purtîndu-și cu semeție tresa de merit incontestabile. Impulsul spre noutate dă ghes iar rezultatele sprintează des, riscînd să ne surprindă nepregătiți, în fruntea celor porniți în lungul pistei de alergări, tricoul galben bineștiut — „Canon". În această vară, producătorul, celebru mai ales pentru aparatele de înregistrat imagini pe 35 mm, lansează un nou produs: RC-701. Prin ce face cu ochiul doritorilor de senzație proaspăt sositul în vitrină? Pe dinafară el nu pare a spune altceva decît aparatul din care se revendică — cel tipic pe 35 de milimetri. Diferențele, imense, sînt localizate dincolo de ceea ce se poate vedea cu ochiul liber. Imaginile sînt focalizate pe un semiconductor de mărimea unui vîrf de deget. Dispozitivul ca atare este divizat în 380 000 de elemente, binecunoscutele pixel. În momentul expunerii, fiecare pixel transformă lumina în impuls electric. Semnalele sînt înregistrate magnetic pe un disc minuscul care își ocupă locașul încredințat în interior, precum pelicula de film. În momentul în care cele 50 de poziții de pe disc au fost consumate, imaginile pot fi difuzate pe ecranul de televizor, pe un monitor video, reproduse pe hîrtie, transmise la distanță, printr-un fir telefonic obișnuit, în redacție sau, și mai bine, în tipografie. Dacă jucăria cu pricina poate sau nu stîrni, prin construcție, entuziasmul, sigur ea copleșește cînd te lasă în țarcul ei de performanțe. O fotografie alb-negru ajunge la destinație prin telefon în 90 de secunde; cea color, în trei minute. Ce mai aveți de zis cetățeni-redactori șefi cu ochii la cadranul trenurilor? Agențiile de presă simt cum le mănîncă în palmă și mai mai, de dragul primatului ar întinde mîna după cheia de la casă cu bani.

Dacă pe post de client în fața aparatului în cauză te poți lăsa îndemnat să zîmbești, cînd privești la prețuri te apucă rîsul. Camera propriu-zisă costă circa 2 600 dolari. Ustensilele de mărit adună și ele 7 000 dolari. Aparatura de transmis fotografii mai adaugă 20 000 dolari. Așa că, pînă una alta, în primul an de vînzare, firma producătoare a trebuit să constate că nu poate conta decît pe cel mult o mie de cumpărători.

În consecință, sînt așteptate, cum mi-ar spune un prieten, vremuri mai bune.

NEAGU UDROIU ■

Curierul electronic

Impactul computerelor în viața de zi cu zi este din ce în ce mai mare. Astfel, doi tineri, analiști programatori de la aceeași companie erau prea timizi pentru a face cunoștință. Pînă într-o zi cînd ei a introdus în computerul ei o cartelă cu o invitație la restaurant împreună cu un desen ce reprezenta o inimă. Ea a rulat pe programul lui un „da" împreună cu un desen ce-l reprezenta pe Cupidon.

Se pare că în conversația prin intermediul computerelor se va folosi un nou cod al manierelor. Astfel folosirea extensivă a literelor mari va însemna un ton ridicat.

Oricum, în cadrul acestor „discuții" nu se vor putea simți nuanțe ca ironie, ură etc. De asemenea, nu se pot gusta glumele. Un exemplu? Un programator a introdus într-un computer o cartelă din care colegii au aflat că întreprinderea lor va fi închisă peste două săptămîni (era de 1 aprilie!). Zvonul s-a răspîndit ca fulgerul printre angajați care au lăsat lucrul spre a-l comenta. Urmarea? Un milion de dolari pagube din cauza scăderii productivității muncii.

Un alt capitol îl constituie „cheile". Astfel informațiile se dau numai celor în drept pe baza unui cod (cheie) pe care îl posedă fiecare la nivelul său. Unul din șefi scandalizat de modul în care este închistat, datorită „cheii", a trimis un mesaj plin de cuvinte tari la adresa conducătorului programului, semnîndu-l „anonimul". Omisese că pe mesaje se imprima automat și expeditorul.

Cu toate neajunsurile, conversația prin intermediul computerelor înseamnă, în primul rînd, după cum susține David Ferris de la „Ferrin Corp", mai puțină vinzoleală pe coridoare.

Revenind la tineri despre care a fost vorba în primele rînduri, aceștia susțin: „Prin intermediul poștei electronice, deși sîntem izolați fiecare în cubul său, ne simțim mai apropiați".

DAN DANUȚ DORU ■

Falsuri periculoase

Dintre falsuri, de cea mai mare notorietate în lume se bucură cele din domeniul operelor de artă. Dar cîmpul de acțiune al falsificatorilor este mult mai mare. Și dacă în cazul contrafacerilor de tablouri cumpărătorul este păgubit doar din punct de vedere financiar, în privința bunurilor de consum, a medicamentelor, a vehiculelor și aparatelor, falsurile pun în pericol de cele mai multe ori, sănătatea și viața oamenilor.

Un fals, în înțelesul de mai sus, este un produs făcut exact ca originalul, cu aceleași calități, însă fără permisiunea firmei respective; în cazul acesta ar fi vorba cel mult de furt de brevete sau de procedee tehnologice. Or, falsurile sînt mărfuri de proastă calitate, dăunătoare, periculoase, vîndute însă sub o etichetă cunoscută. Iată un exemplu. La o fabrică americană de parașute, un muncitor, ridicînd întîmplător un pachet de funii, a avut impresia că ele sînt mult mai ușoare decît în mod obișnuit. S-a dovedit pînă la urmă că era vorba de niște falsuri; atașate la parașute, aceste sfori s-ar fi rupt cu siguranță în momentul săriturii, iar parașutiștii sau piloții ar fi pierit într-un groaznic accident.

Comerțul cu produse falsificate, vîndute sub etichetele unor firme cunoscute, este una dintre cele mai rentabile „afaceri" în momentul de față. El aduce celor care-l practică venituri exorbitante, iar cumpărătorilor — pericolul de a fi uciși. Printre mărfurile falsificate pe scară largă și în permanență se află diferite produse chimice, computere, medicamente, cosmetice, îngrășăminte, pesticide, aparatură medicală, alimente, precum și piese de avion sau de automobil. Potrivit aprecierilor Biroului londonez de investigații în sectorul mărfurilor falsificate, volumul anual al acestora depășește impresionanta cifră de 60 de miliarde de dolari. Una din firmele păgubite a fost „Bell Helicopter Textron", care a depistat piese falsificate la 600 de aparate produse de ea. Catastrofa cu elicopterul peruan, petrecută la sfîrșitul anului trecut, în care și-au pierdut viața mai mulți oameni, s-a datorat tocmai unor astfel de falsuri.

Dar dacă accidentele aeriene datorate unor piese contrafăcute beneficiază cel puțin de titluri mari în ziare, cele mai multe dintre decesele cauzate de medicamente și de aparatură medicală falsificate rămîn necunoscute. Societatea Medicală Americană a declarat că este imposibil să se stabilească numărul cazurilor mortale sau de paralizie provocate de utilizarea „amfetaminelor" și a tranchilizantelor contrafăcute. Tot în S.U.A., Direcția controlului calității produselor alimentare și a medicamentelor a retras de pe piață peste 350 de pompe intraaortice, care se folosesc pentru susținerea activității inimii în timpul operațiilor. Motivul? O piesă falsificată, care costa doar 8 dolari, putea scoate din funcțiune întreaga pompă, în valoare de 20 000 de dolari, provocînd, totodată, moartea pacientului. În ceea ce privește alimentele, cu toate măsurile drastice luate în multe țări, falsuri tot s-au înregistrat și se înregistrează, unele din ele celebre (vinul italian făcut din sînge de bou, de exemplu). Fiind consumate de atîta lume, alimentele falsificate atentează la sănătatea și la viața oamenilor pe un front mult mai larg decît, să zicem, aparatele și vehiculele cu piese falsificate.

Desigur, acțiunile împotriva falsurilor se multiplică, cresc în amploare și intensitate, dar pentru combaterea eficientă a falsificatorilor este necesară o colaborare internațională cel puțin la nivelul celei pentru combaterea traficului de droguri.

ION DUMBRAVA ■

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

„Magistrul R" și vizitatorii săi

Mă aflam într-o duminică dimineața în vizită la niște prieteni care au doi copii de vîrstă școlară. Cum noi purtam o discuție despre o proiectată călătorie pe care o tot aminam din lipsă de timp, se făcuse ora 11, cafeaua fiind deja băută iar eu mă pregăteam să plec să duc neveste-mi tîrgurile cu care mă însărcinase încă de sîmbătă seara.

În momentul acela au apărut cele două odrasle ale prietenului meu, venind în fugă pe scară de la joaca lor din fața blocului, insistînd să le deschidă televizorul pentru că începe episodul cu „vizitatorii". Și cum duminica dimineața nu vizionez de regulă nimic pe micul ecran și această nu pentru că nu aș fi interesat ci pentru simplul fapt că a mea consoartă preferă să-mi pună în mînă aspiratorul sau sacoșele așa cum procedase și în duminica de care vorbesc, nu știam la ce „vizitatori" se referă copiii. Tot vorbind de una de alta, a început episodul ce interesa pe cei doi copii. Pînă la urmă însă, cele 20 de minute ne-au delectat și pe noi. Așa am văzut și eu că era vorba de niște extratereștrii ce veniseră pe Terra înzestrați cu tot felul de aparate, care de care mai sofisticate pentru a sustrage un caiet cu însemnări ale unui savant. Deci spionaj științific fac și extratereștrii — mi-am zis eu.

Dar legat de episodul TV pentru copii, citesc acum în Enciclopedia sectelor în lume că problema „vizitatorilor" este luată în serios și de maturi, mai ales de cei ce se pricep la afaceri.

Gîndindu-mă acum la toate acestea nu-mi dau seama care și de unde s-au inspirat. Autorul scenariului filmului după secta care există în Anglia, sau fondatorii sectei după autorul scenariului filmului. Oricum este lucru cert că în vestul Angliei s-a constituit o „asociație spirituală", a se citi sectă, intitulată „Centrul luminii — Axminster".

Acest „centru" se află sub înaltul patronaj al unui misterios „Magistru R" pe care nu l-a văzut încă nimeni, nici odată, el fiind de altfel, și întemeietorul amintitei asociații. El a reușit să adune prin „apostolii" săi, mii de adepți care își propun, conform doctrinei stabilite de el să pregătească umanitatea pentru sosirea „vizitatorilor" celelalte lumi. Momentul sosirii acestora nu a fost încă stabilit dar el va constitui începutul „erei vărsătorului", ceea ce explică „Magistrul R" în termeni teologici se traduce prin „instaurarea împărăției lui dumnezeu pe pămînt".

Preocupările „centrului luminii" sînt multe și importante afirmă „Magistrul R" în directivele sale. Ar trebui mai întîi să fie pregătit un „guvern al lumii" sub conducerea lui „Hristos ce va să vină" care să fie instalat pentru guvernarea împărăției amintite.

Dar ca să ajungi aici, spune „Magistrul R", care după decizia sa, se află în vîrful „ierarhiei ființelor spirituale", trebuie să comunici permanent cu extratereștrii prin toate mijloacele. Și, în acest scop, membrii sectei participă la cursuri de reîncarnare, de telepatie, de invocații etc. Ei se specializează de asemenea, în descifrarea mesajelor primite de la extratereștrii tot prin intermediul „Magistrului R".

O reprezentantă a asociației respective, o anume Patricia Byrne Finch a făcut cunoscut că, a văzut personal „minunatele farfurii zburătoare" și ființe de pe alte planete cu care a conversat pe teme și subiecte comune. Singura deosebire, spunea ea, între secta noastră și extratereștrii se rezumă nu la scopul în sine ci la denumirea lui : noi vrem să instaurăm „împărăția lui dumnezeu pe pămînt" iar ei „împărăția iubirii universale" preciza ea.

Pentru a spori beneficiile sectei, că doar cursurile mai ales cele de reîncarnare și de telepatie se plătesc, nu se învață pe de gratis, „Centrul luminii" organizează conferințe pe tema OZN-urilor, încercînd să explice natura și scopurile prezenței lor pe pămînt, și publică reviste și broșuri în cele mai diverse limbi, popularizînd „înaltele țeluri" ale sectei.

De cînd am aflat cele de mai sus îmi stăruie în minte o întrebare : în ce limbă sau prin ce semne s-o fi înțelegînd „Magistrul R" și doamna Patricia Byrne Finch cu extratereștrii ? cei de la televizor vorbeau destul de bine ceha : probabil că cei ce i-au contactat pe reprezentanții din Axminster știau și ei engleza. Altfel, cum să-mi explic ?

I. G. VULCĂNEANU ■

Cronica șoselei

Personaj din „Baltagul"

Un convoi de căruțe. Caii frumoși, bine îngrijiți, cu mersul elegant, ținuta mîndră, cu greu struniți să nu o pornească la un trap impetuos ori chiar la galop. Cel din frunte, un roib a cărui piele strălucește de curățenie, pare nervos. Nu-i convine în mod vizibil statutul de cal înhămat, cu care se vede de la o poștă că nu-i deloc obișnuit. E cel mai reușit din toți trei. Mai frumos decît murgul care îl urmează și decît cel negru ca taciunele ce ocupă locul trei în microcoloană. Un specialist în domeniul cabalinelor de rasă i-ar acorda fără ezitare punctajul maxim. Picioarele, pieptul, capul, parcă sculptate, ochii expresivi, coama splendidă, mersul ca la defilare, stîrnesc admirația trecătorilor pe care mai puțin îi interesează parcă alaiul de nuntași, cît acest exemplar minunat. „Ăsta nu-i cal să-l pui la ham. La curse e locul lui", remarcă un bărbat care s-a oprit alături de tovarășul său de drum, să contemple mîndrul patruped. „Tata, să-i fie țărîna ușoară, s-a ocupat toată viața de cai. M-a învățat să-i cunosc, să le deosebesc calitățile și defectele, adică cum ar spune specialiștii să-i punctez, să-i depunctez, dar mai presus de orice mi-a inoculat dragostea față de aceste animale nobile. Mi-e milă pur și simplu de bietul animal. Dar destinația lui viitoare ține de posesorii lui, nu de mine. Uite cît de speriat și stingher se simte, iar pe gît i-a și dat singele de la hamurile nepotrivite pentru el". „Dar la cine îl strunește nu te-ai uitat, Mihule?" „Să știi că ai dreptate, merită s-o privești" În ciuda faptului că în căruță sînt doi bărbați, înalți ca brazii, care încadrează mireasa ce stă pe o bancă, de fapt un fel de fotoliu capitonat în partea din spate și brațele din lemn artistic sculptate, în nota tradițională zonei, căruța e condusă de o femeie, cu un păr lung, negru ca abanosul, pieptănat într-o parte ,avînd o față cu trăsături regulate dar aspre, exprimînd hotărîre, tenacitate. Nu pare deloc impresionată de capriciile roibului. Contracarează cu calm încercările acestuia de a se ridica în două picioare și de a trece la un mers dezordonat. „Asta da muiere, parcă ar fi Vitoria Lipan din „Baltagul" de Sadoveanu, dîrză, neînfricată. Ce rudă o fi cu mireasa? Mamă nu-i poate fi că-i prea tînără. Mă îndoiesc că îi e soră. Nu-i seamănă de loc. Fata-i bălaie, cu părul ca spicul grîului, iar asta de mină calul îl are ca pana corbului".

În cele trei căruțe veselia e mare. Nuntașii, bărbați și femei, îmbrăcați în pitorești costume naționale, care de care mai originale, sorb din cînd în cînd din sticle, țuica îndrăcit de tare, apoi reiau alte și alte melodii din folclorul local. De la cele care exprimă bucuria și voioșia atmosferei de nuntă la cele nostalgice despre mireasa care își părăsește satul natal și își la rămas bun de la părinții cu ochii în lacrimi.

Drumul, urmat de convoi, cu serpentine largi, pătrunde printre vii și livezi, coboară în urmînd în linie dreaptă traseul șăleilor ce străjuiesc riul cu apă cristalină, pentru ca apoi să intre în codrul des și întunecat care acoperă dealul așa-zis al Corbului. Pe neașteptate, te trezești într-un vîrf de pantă de unde ți se deschide panorama splendidă a comunei bogate cu uliță dreptă, parcă trase cu sfoară și case cu țiglă de un roșu aprins, contrastînd cu verdele crud al grădinilor. În fund, departe, se zărește aurul ogoarelor de grîu, meticulos îngrijit.

Tradiția este că ajunși în acest loc, de unde pot ușor fi văzuți din sat, flăcăii din căruțe să dea de veste prin chiote puternice sosirea alaiului care vine să încarce zestrea miresei.

Convoiul se oprește. „Vitoria" reușește să țină calul în hățuri, care continuă să sforăie nervos și să miște capul încoace și încolo. Celelalte două atelaje stopează fără dificultate. Bărbații înoată cu sorbitul licorilor, iar fetele cu cîntatul. Se pregătesc parcă, stînd în picioare, pentru un moment solemn. Apoi, ca la un semnal nevăzut, scot un chiuit lung și puternic pe care ecoul îl retransmite înapoi celor care l-au emis cu atîta sîrg.

Murgul și „negrul" au mai fost pe la nunți, cunosc protocolul de-a firul în păr. Ei întorc ușor capul spre nuntași și fornăie ușor. „Am marcat momentul" par a zice. „Ne apropiem deci de iesle, de fin proaspăt și alte bunătăți, chiar cîte o bucățică de zahăr cum am primit și data trecută".

Roibul însă aude pentru prima oară un asemenea sunet puternic, neobișnuit. Pupilele i se dilată, se ridică în două picioare și, instantaneu, îngrozit de spaimă, pornește cu căruța la vale, în galop. Încercările „Vitoriei" de a-l stăpîni sînt zadarnice. A fost luată prin surprindere. Strigătele bărbaților din căruță, departe de a-l potoli pe patruped, au efect contrariu. Îl sperie și mai tare... Obrazul smead al femei se îmbujorează treptat. Începe să se citească pe fața ei, în mod obișnuit atît de calmă, frica, amestecată cu amărăciunea neputinței. Bărbatul care ocupă locul cel mai apropiat de „Vitoria" încearcă să o ajute. Prinde de hățuri și trage cu toată puterea brațelor sale de veritabil Hercule. Fișiile din piele se rup. Din această secvență totul se desfășoară haotic. Calul deloc potolit, continuă să galopeze instinctiv, toți se apleacă și apoi se culcă în căruță. Numai „Vitoria", în picioare, parcă nevrînd să creadă că nu mai poate face nimic pentru a opri căruța, încearcă să-și păstreze echilibrul. Roțile căruței lovesc cu putere într-un pietroi. Nu-i nevoie de o buturugă prea mare, pentru a răsturna un car. Darmite o bucată de granit de diametrul de 30 de centimetri? Căruța se răstoarnă imediat, risipind ocupanții pe un imaș din imediata apropiere. Numai „Vitoria" e proiectată cu capul în tulpina unui plop înalt. E transportată la spital cu fractură de craniu. „Tocmai cînd după cinci ani de văduvie și-a găsit un bărbat atît de bun", rostește suspinînd fata bălaie.

VICTOR BEDA ■

Morții nu pot să fugă

A doua zi de dimineață, cele șapte familii, încărcate în șapte care trase de bivoli, am pornit spre Cluj. Convoiul era înconjurat de jandarmii postului Fodora, plus o grupă primită în sprijin de la plasă.

— Ascultați-mi ordinul ! urlă în fruntea coloanei plutonierul Kardoș, înainte de a porni carele. Să nu uitați că sînteți prizonierii statului regal ungar, adică sînteți prizonierii mei. Numai cu o palmă de vă îndepărtați de marginea drumului, vă împușc fără somație. Ca pe niște cîini vă împușc !

După cincisprezece minute de mers, carele au ajuns pe drumul de țară. Am trecut din nou prin Șoimeni.

Nu știu cînd și cum au aflat de ora trecerii noastre, dar în momentul cînd convoiul nostru a ajuns, tot satul, cu mic cu mare, coborîse de pe toate ulițele în drumul țării. Bătrînii stăteau nemișcați, dincolo de șanț, sprijiniți în bîtele lor ca niște statui. Bărbații și femeile se apropiau pe nesimțite de convoi. Jandarmii și-au scos pușcile din bandulieră strigînd : „La o parte ! ...Nu vă apropiați că tragem". Atunci, ca la un semnal, femeile, scoțînd de sub șorțuri tot felul de coșuri și traiste pline, le-au aruncat peste noi. Carele au fost literalmente acoperite cu pîine aburindă, plăcinte calde, pui fripți, bucăți de slănină, caș și urdă, ouă cu smîntînă.

Jandarmii amenințau, urlau, loveau la întîmplare, în cine apucau, cu patul pușcilor.

Se iscă un adevărat vacarm. Plîngeau și cei din care și cei de pe marginea drumului. Ne strigam unii altora cuvinte de rămas bun și de îmbărbătare.

— Să vă întoarceți sănătoși !

— Dumnezeu să vă aibă în pază !...

— Avem noi grijă de lucrurile rămase. Să n-aveți nici o teamă.

Jandarmii izbeau cu furie crescîndă. Zadarnic. Pînă cînd pîinile și coșurile n-au început să cadă din care nemaiîncăpînd, femeile nu s-au dat la o parte.

De-a lungul cumplitului calvar pe care l-am străbătut, cînd am aflat că mama și trei frați au fost asfixiați în camerele de gazare, că tata a fost ucis la Mauthausen *și cînd nu știam dacă mai am pe cineva din familie în viață, imaginea acestei omeniri și solidarități, imaginea consătenilor mei români ieșiți la drumul țării și „învelindu-ne" — să nu ne fie frig și foame — cu pîine și plăcinte, în timp ce ei erau izbiți cu patul pușilor minuite cu sălbăticie de jandarmii horthyști, mi-a dat forță să rezist, m-a ajutat să cred că nu sînt singur, că am unde să mă întorc, că mai este, sigur mai este cineva care mă așteaptă.*

Cînd gardurile de sîrmă ghimpată s-au prăbușit, beția, nemaipomenita beție a eliberării, oricît de copleșitoare și amețitoare a fost, nu mi-a putut înlătura sentimentul de singurătate care mă rodea, acolo, departe, la linia unei păduri bavariene de unde priveam cum ard barăcile Konzentrationslager-ului Landsberg.

Abia cînd m-am întors în Șoiment și-am coborît la drumul țării și-am mers așa, de unul singur ore în șir, doar cu gîndurile mele, pe urmele acelui convoi de șapte care trase de bivoli, m-am simțit cu adevărat eliberat, m-am simțit din nou acasă și-am putut să încep cea de-a doua mea viață.

Carele au părăsit satul. Am trecut și de Băbuți. Jandarmii formau un cordon închis în jurul convoiului. Bivolii urcau cu greu dealul Deușului. Era o zi caldă. Cei mai tineri coborîseră din care. Eu și Olga mergeam în urma tuturor.

Deodată, Olga mă luă de mînă.

— Oliveriu, tu te simți în adevăr arestat ?

— Sigur că da.

— Tu chiar crezi că dacă în clipa aceasta am lua-o la fugă, printre tufe, unul din jandarmi ar trage în noi ?

M-a surprins nu numai întrebarea, ci și tonul copilăresc cu care vorbea Olga. Ochii îi erau atît de limpezi, mă priveau cu atîta naivitate, de parcă i s-ar fi descoperit o greșeală într-un caiet de școală și ea ar întreba neîncrezătoare : „Am greșit într-adevăr ?"

I-am răspuns nervos :

— Nu unul, ci toți, înțelegi, toți jandarmii ar trage, dintr-o dată, ca nu cumva să dea greș și să scăpăm cu viață.

Olga se întunecă la față, ochii începură să-i scînteieze și țipă disperată :

— Nu-i adevărat, nu poate fi adevărat ! Înțelegi ? Așa ceva nu se poate întîmpla !

Speriați, cei care au auzit-o au fugit spre noi. Au întrebat-o ce i s-a întîmplat. A răspuns abia șoptit : nimic. Degeaba au încercat s-o facă să vorbească. N-a mai scos nici un cuvînt. Nici cu mine n-a mai vorbit. Mergeam mai departe, în tăcere, unul lîngă altul.

Începuse să se înserege. Pe Olga o copleșise frica.

— Oliveriu, mi se adresă ea, de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic. Ce bine ar fi dacă am înnopta în cîmp ! Să intrăm mîine dimineață în ghetou, în lagăr sau Dumnezeu știe unde ne duc. Chiar dacă ne păzesc jandarmii, aici în cîmp parcă poți respira mai în voie. Poate va fi o noapte întunecoasă. Nu vom mai desluși penele negre de cocoș și-am putea crede, cîteva ore, că nu s-a întîmplat nimic. Că ne-am speriat numai și că totul reîntră, o dată cu noaptea, pe vechiul făgaș.

Nu l-am răspuns. M-am dus direct la Kardoș.

— Domnule plutonier ! Lăsați-ne să dormim aici, în cîmp, astă-noapte. Să intrăm în oraș mîine dimineață.

— Tot la dezertare îți stă gîndul, Dumnezeii cui te-a făcut... Bagă-ți mințile în cap, dacă mai vrei să apuci sfînta dimineață, strigă el, și lovi amenințător cu palma peste patul puștii. Apoi se îndepărtă cîțiva pași și se adresă subordonaților lui :

— Grăbiți ritmul ! Ne-apucă noaptea. Fiți cu ochii în patru ! Cine coboară din care să fie împușcat pe loc. Morții nu pot să fugă, mama și dumnezeii lor, de bastarzi.

Seara aceasta, urcușul carelor pe dealul Deușului mi se vor întipări atît de adînc în memorie încît imaginea lor nu mă va părăsi niciodată. De-a lungul decentilor de după eliberare, coșmarurile mă vor chinui noapte de noapte. Secvențele acestei seri și ale acestui urcuș le voi revedea mereu. Numai că atunci, în chinuitoarele mele coșmaruri, zarea se va întuneca de îndată ce vom începe să suim dealul. Satele vor dispare și pe ambele versante ale Deușului, în față, în spate și paralel cu convoiul nostru, mii de convoaie se vor tîrî spre ghetoul din Cluj. Totul în jur va fi acoperit de o îngrămădeală apocaliptică : bivoli, jandarmi horthyști, SS-iști, cîini-lupi de la Birkenau *și care, mii de care încărcate cu oameni ce se vor ține înlănțuiți să nu cadă sub roți. Cîinii-lupi vor sări furioși spre care încercînd să apuce un picior, o mînă, un grumaz. Cînd unul va reuși, va rămîne spînzurat, în gol, dar nu-și va slăbi victima, pînă cînd alți trei-patru îi vor veni în ajutor și împreună o vor trage jos. După ce o vor sfîșia se vor năpusti asupra altor care.*

Jandarmii vor urla ungurește :

— Gyorsabban... gyorsabban... az anyátok istenit ! [1]).

SS-iștii *nemțește :*

— Schneller... schneller verfluchte Hunde ! [2]).

(Va urma)

OLIVER LUSTIG ■

[1]) Mai repede... mai repede.. dumnezeii mamii voastre !

[2]) Mai repede... mai repede ciini blestemați !

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal însingerat

Întîmplări din cursul vieții noastre

Reluăm o mai veche rubrică cu gîndul de a prezenta, periodic, fapte deosebite de omenie care oglindesc frumusețea morală și înnobilează forul interior al omului, — rubrică deschisă tuturor acelora care ne aduc la cunoștință astfel de exemple desprinse nu atît din sfera senzaționalului, cît mai ales a umanului. Așadar, exemple comportamentale și exemple morale ce sporesc omenia din om, adăugind noi carate drumului frumos și impetuos al noii noastre construcții în planul eticii. Și, de ce să nu o spunem deschis, am fi bucuroși dacă am afla că rîndurile noastre și-au găsit ecoul cuvenit în inimile și simțămintele dv., fapt ce ne-ar da de înțeles că strădaniile noastre în a zugrăvi „ce frumos e omul" nu au fost de prisos.

Moș Teodor Pușcaș și monedele de aur

Era într-o zi de marți sau de miercuri, moș Teodor nu-și aduce bine aminte. Știe numai că luni s-a dus cu sacul la moară, greu al naibii, sacul, purtat pe umeri la anii săi ce se rotunjesc la 75. Iar moara se afla undeva la mama dracului, la capătul satului, unde se află plasate toate morile din sate. Știe însă cînd i-a venit rîndul la măciniș, „asta era pe 22 ale lunii". Mergea așa, cu „minunile în buzunări" și s-o fi gîndit omul la una, la alta. S-o fi gîndit și la pruncii săi, 8 la număr, că așa-i place să le spună, deși Livia are 47 iar mezina, Florica, are 30 de ani, Florica, Traian și Gheorghe au rămas în sat, restul pînă la 8 s-au împrăștiat pe la orașe. Cînd spune moș Pușcaș asta o spune cu o anume melancolie și tristețe în glas. Așadar, mergea spășit și cu capul plecat, să descopere cine știe ce țintini sub umbrele pașilor săi de drumeț încă neobosit. Mergea cu o anume feroală, să nu cumva să calce arătura proaspăt făcută de un tractor cu trei brăzdare. Deodată vede un sclipăt părelnic în razele timpurii ale soarelui. Se apropie și descoperă cîteva monede. Merge repede acasă și le arată Vioricăi, nevasta sa. Aceasta îl sfătuiește să le arate și omului legii, Grigore Rad, șeful de post, care tocmai își aduna oțova din spatele grădinii. Le arată și lui Marțian Lupșan, istoric autodidact, directorul muzeului satului. Dintr-o repede ochire acesta intuiește valoarea inestimabilă a monedelor. Pune mîna pe telefon și sună Muzeul județean de istorie. George Marinescu ajunge la Șieu-Odorhei împreună cu muzeografii Corneliu Gelu și Ștefan Dănilă.

Ce s-a gîndit însă badea Toader, „ia să mai mărg io pă arătură și să mai scormonesc în sus și-n jos, că dacă dară...". Cînd au descins muzeografii la fața locului avea deja 17 monede, pe care le ținea într-o ulcică, să nu cumva să le rătăcească. Norocul cel mare tot pe moș Toader avea să cadă, deși muzeografii au cernut tone întregi de pămînt. A descoperit „cuibul" monedelor. Nici nu vă dați seama ce bucurie pe capul omului ! Acum istoricii confirmă : cel mai mare tezaur dacic din județul Bistrița-Năsăud și unul dintre cele mai importante din Transilvania ! Este vorba de 214 monede, dintre care 7 sînt stateri de aur iar restul sînt monede de argint cîntărind 3 200 grame. Sînt emisiuni din a doua jumătate a secolului II î.e.n. (aproximativ 120—115 î.e.n.).

Tezaurul descoperit de badea Pușcaș demonstrează gradul înalt de cultură materială și spirituală a dacilor din spațiul carpato-dunăreano-pontic. Tezaurul reliefează și strînsele legături comerciale ale dacilor transilvăneni cu regiunile sud-dunărene intrate sub influență romană. Căci 97 monede sînt de proveniență romană (Macedonia Prima), iar 110 monede sînt grecești (insula Thasos din Grecia Nordică și din orașele grecești Apollonia și Dirrhachium, de pe coasta Adriaticii). Ce mai demonstrează tezaurul ? Continuitatea multimilenară, liniile de forță ale acestui popor care nu a asuprit niciodată pe nimeni. Moș Teodor Pușcaș cunoaște istoria ca orice țăran adevărat. Povestim despre păstorii transilvăneni care coborau la Dunăre sau dincolo de Dunăre și vorbeau o aceeași limbă și aveau aceleași sfinte obiceiuri strămoșești. Povestim despre pescarii din „baltă" care urcau la Brașov, Sibiu, la Bistrița-Năsăud, întîlnind și vorbind aceeași limbă „cea de un fel limbă a sălășluirilor într-aceste principaturi".

Moș Teodor Pușcaș este, de ce să nu spunem, tare mîndru de descoperirea sa. Succint, revista noastră a mai consemnat fapta sa de măreție și omenie. Acum cînd am făcut un scurt rezumat al celor mai deosebite fapte de omenie și la el m-am gîndit, de bună seamă. Nu i-a trecut prin cap. Doamne ferește, să le dosească ori să le înstrăineze. El este mîndru că satul îi cinstește pentru omenia și cinstea sa. Semnificațiilor cultural-istorice ale monedelor găsite de moș Pușcaș din Șieu-Odorhei li se adaugă altele, omenești, profunde și adevărate, deci perene. Buna credință și patriotismul lui moș Pușcaș sînt exemplare. Este o faptă de omenie, de patriotism și devotiune cetățenească, care poate cîntări enorm în viața și conștiința unui om simplu de la țară.

Un român în „arca" Saharei

Primim de la **Eugen Tureschi**, colegul nostru de la ziarul județean „Ceahlăul" din Piatra Neamț, o însemnare cît se poate de emoționantă despre periplul biologului român Ionel Miron, descins împreună cu alți cinci cercetători belgieni într-o temerară expediție de a descoperi cîteva din tainele „deșertului absolut", Sahara.

Trei ani în șir, de trei ori cîte 80 de zile, șase cercetători temerari azvîrliți într-un Land-Rower, cinci belgieni de la Universitatea din Gand și un român, doctorul în biologie Ionel Miron, cercetător la Potecii-Neamț, traversează 66 000 km într-un efort de neimaginat, iscodesc nisipurile mătăsoase și văile pîrjolite de soare și munții ridați și insulele vegetale și apele, cîte și cum mai sînt. Aceeași întrebare fluturată pe buzele cercetătorilor-: există ori nu există viață ?! Care sînt șansele reale de a cerceta deșerturile ?

Omul de știință român avea să descopere o nouă specie de crustacee pe care belgienii au numit-o Nitocrela Ioneli. Prin urmare, în trei rînduri s-a smuls de lîngă cei dragi, de-acasă, și s-a avîntat spre întinderile Africii. Prin urmare, România, Maroc, Algeria, Tunisia, Mali, Niger, Ciad, Senegal și din nou România. Trei drumuri și toți șase. Nu se știe cîtă viață s-a strîns timp de 250 de zile în aceste simple dar răscolitoare vocabule — dorul de țară ! Cerem explicații omului de știință român. Cea mai șocantă dintre toate este că de patru milenii Sahara înaintează de la centru spre margini : 34 de țări și 150 milioane de oameni sînt amenințați de aspectele progresive ale secetei. În cunoașterea cauzelor care provoacă aridizarea deșertului — cu atît mai benefice vor fi cercetările în aflarea posibilităților de ameliorare sau evitare. La început s-au împuținat apele. Apoi vietățuitoarele. O lume întreagă de biologi, geologi, ecologi, geografi, sociologi se află în alertă. Sahara înaintează. Încotro dar sigur. Un kilometru pe an. Unde va ajunge ? Cine poate ști ? Nu ne plac concluziile alarmiste dar, deocamdată, asta e.

Doctorul în biologie Ionel Miron nu crede că a făcut ceva deosebit. Și totuși, să străbați în „croazieră neagră" 66 000 km, să fii 250 de zile cetățean al Saharei și să culegi 800 de probe palpitante, nu e la îndemîna oricui și nu reprezintă, la drept socotind, doar o sfidare a acestui mediu potrivnic. Sahara, „fată bătrînă", acoperind sub cearcănul său de veșnică insomnie o lume nebănuită. Sahara — nisipuri fluide, dar și stînci încremenite care contrazic orice geometrie. Sahara — 8 milioane km². 2 milioane și jumătate de locuitori. Un african stăpînește nici mai mult, nici mai puțin decît 32 km². Cu ce folos ? Deocamdată cu minim. Dar pe viitor ? Imediat paradoxul : o treime din Sahara este în stăpînirea nisipului, restul reprezintă munții, stîncile temerare. Clima ? Bizară. Ziua temperatura urcă vertiginos pînă la 80 grade Celsius iar noaptea coboară uneori sub 0 grade. Arareori plouă. Călătoria românului Miron Ionel prin Sahara cum am putea-o defini altfel dacă nu și un mijloc de a izvodi altă viață dar nu oriunde, ci mai ales în acest „deșert absolut". Dacă păstrează impresii șocante ? Sigur să păstrează. Coexistența între același spațiu al paradisului și al infernului, deopotrivă. Reporterul insistă. Un fapt uman, deosebit ? O întîmplare împlinsă pînă la lacrimă ?

Doctorul în biologie se încruntă, se gîndește, apoi privește cu luare aminte undeva departe, peste reporterul aflat în fața sa. În cele din urmă relatează îngăimat : Mă aflam la capătul unei călătorii de 15 000 km, într-un oraș dezolant, încît păream pedepsit de o nevindecabilă tristețe. Mi s-a spus atunci că în camera hotelului mă așteaptă o scrisoare. M-am dus de-a bușilea pe scări și desfăcînd repede plicul am constatat surprins că fetița mea îmi strecurase în plic o floare, de-acasă, de la Piatra Neamț. Un firicel de lacrimă mi s-a prelins pe obrajii bicluiți de soarele toropitor. Era floarea dorului de-acasă ! A doua zi, la Dakar, la conferința de presă, un cercetător francez a pomenit numele savantului român Antipa. Au fost clipele noastre românești. Abia atunci mi-am dat mai bine seama că unde este un român este și România mare.

Un zîmbet pentru telexurile planetei:

ION TĂNCU TAMARA COSTACHE

cea mai rapidă înotătoare din lume!

Fotografie de AUREL NEAGU ■

(interviul în pag. 21)

Casa noastra

Îmi povestea cineva, deunăzi, un fapt oarecum senzațional privind latura prin care sîntem tentați uneori să judecăm copiii. La o petrecere în familie au fost invitați cîțiva prieteni, rude și vecini, cum se obișnuiește în atari ocaziuni.

Era ziua lui Mihăiță. Acesta, printr-o ieșire într-un fel „nesportivă", tulbură pe comeseni. Maică-sa, prinsă în iureșul chefului și furtunoasă, ca o furie, trage copilul de urechi pînă la țipăt, dar îl și plasează în camera vecină, la colț, pe coji de nucă. Obicei oarecum spartan, care rareori se mai folosește, dar se vede treabă că gazda a făcut cozonac cu nucă și a păstrat cojile pentru „remediu" educativ.

Lumea aflată în petrecere uită, pur și simplu, de Mihăiță. După cîteva ore, o junică mai cu dare de suflet își aduce aminte de prichindel. Se apropie de el și-l întreabă cum de este atît de cuminte ? Cu genunchii șingerind, de ce tăcea mîlc ? Nu tăcea. Își spunea povești, cu vocea domoală. Așadar, își spunea povești ! Nu-i pasa de durere, de pedeapsa oricum prea aspră (și încă de ziua lui), nu-i pasa nici de vajnicii comeseni și petrecăreți. El își spunea, la drept vorbind, povești cu Pinochio, poate cu Nic'al Petrei Ciubotariu, ceva mai tîrziu. Acești așa-ziși „copii ai nimănui" nu sînt chiar ai nimănui, după cum vom vedea. Nu e nici un secret să vă spunem că școala mai are și elevi-problemă. Cam 70 la sută dintre elevi provin din familii dezmembrate, iar diferența de 25 la sută sînt copii semi-orfani, cu unele reale greutăți materiale ori familiale. La urma urmei, ei au fost învățați repede să se debaraseze de unele proaste obiceiuri deprinse din mediile din care proveneau. Tatăl și mama lor sînt această școală și acești dascăli, pe nume Vasile Șipoș, Emerik Tokacs, Gheorghe Bîtea, Ioan Sima, Terezia Silaghi, Vasile Sima și alții. Ei au dat și dau dovadă nu numai de simț pedagogic, ci și de reală omenie atunci cînd își găsesc răgazul pentru a sta de vorbă, ore în șir, cu acești copii : îi povățuiesc cum să salute, cum să se comporte, cum să se gospodărească. Nu vreau să forțez cu nimic nota, dar expresii de felul „ne simțim aici ca acasă" nu sînt gratuite. De fapt, aceasta și este casa lor. Această școală înființată în martie 1974, dintr-o grijă părintească față de toți copiii țării. După absolvirea a 10 clase ei vor îmbrățișa o meserie. Și din rîndul lor se vor ridica, desigur, acele „avanposturi" ale viitorului. Cînd am văzut condițiile de masă și cazare asigurate, cînd am urmărit crîmpeie din procesul instructiv-educativ, cînd i-am văzut dînd o mînă de ajutor la strînsul strugurilor de la Asociația viticolă din Rătești (director Gheorghe Pilca), mi-am zis că nu mai au motive să-l invidieze pe Mihăiță, că aici dispun de căldura sufletească a eventualilor ori absenților părinți, că ei, cert lucru, nu mai sînt copiii nimănui, ci sînt vlăstarele țării și au viitorul asigurat.

Invitație

Revenim în final la invitația subînțeleasă în tot ce ați citit în pagina de față : aceea de a deveni coautorii acestei rubrici, prin relatarea și de către dumneavoastră, cititorii, a unor fapte și întîmplări deosebite, adevărate pilde de cinste, omenie și eroism. Fapte și întîmplări care vor vorbi despre atitudinea de excepție a unor oameni de excepție, povești adevărate în tiparul și simbolul cărora ne vom descoperi mai buni, mai frumoși în interioritatea noastră, mai umani.

Așteptăm, deci, să ne relatați sau chiar și numai să ne semnalați astfel de fapte ce se petrec în preajma dumneavoastră.

Pagină realizată de DORIN SĂLĂJAN ■

Flacăra. Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILA TELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețu. reviste . ie.

41 505

Remarcabil moment în viața social-politică românească

flacăra

anul XXXV
36
VINERI 5 SEPTEMBRIE

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

AL III-LEA CONGRES AL OAMENILOR MUNCII

și-a început ieri lucrările în Capitală într-o atmosferă de puternică vibrație și angajare patriotică

Cuvîntarea tovarășului

NICOLAE CEAUȘESCU

amplu program de afirmare tot mai puternică a democrației noastre muncitorești, revoluționare

Viața social-politică a țării, marcată de mari evenimente cu rezonanță istorică, consemnează în aceste zile un nou moment cu adînci semnificații: Congresul al III-lea al oamenilor muncii. Largul forum democratic, instituționalizat prin lege, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România — se înscrie în practica statornică a conducerii partidului și statului de a se consulta sistematic cu făuritorii bunurilor materiale din toate domeniile de activitate, cu întregul popor în adoptarea hotărîrilor ce privesc mersul înainte al patriei noastre pe calea progresului și bunăstării.

Marele forum al democrației muncitorești-revoluționare și-a început lucrările joi dimineața, într-o atmosferă de vibrantă angajare patriotică, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, care au fost întîmpinați de cei 11 000 de reprezentanți ai clasei noastre muncitoare, ai întregului popor român cu puternice manifestări de dragoste, stimă și recunoștință, cu hotărîrea unanimă de a face totul pentru înfăptuirea exemplară a planului pe acest an și pe întregul cincinal, a obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român.

În prima zi a lucrărilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a rostit o amplă expunere, document de excepțională importanță teoretică și practică, pentru dezvoltarea în continuare a democrației noastre muncitorești care jalonează cu claritate programul colectivelor de oameni ai muncii în vederea îndeplinirii tuturor sarcinilor ce le revin pentru înfăptuirea cu succes a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, pentru dezvoltarea multilaterală a României socialiste.

MARELE FORUM AL DEMOCRAȚIEI

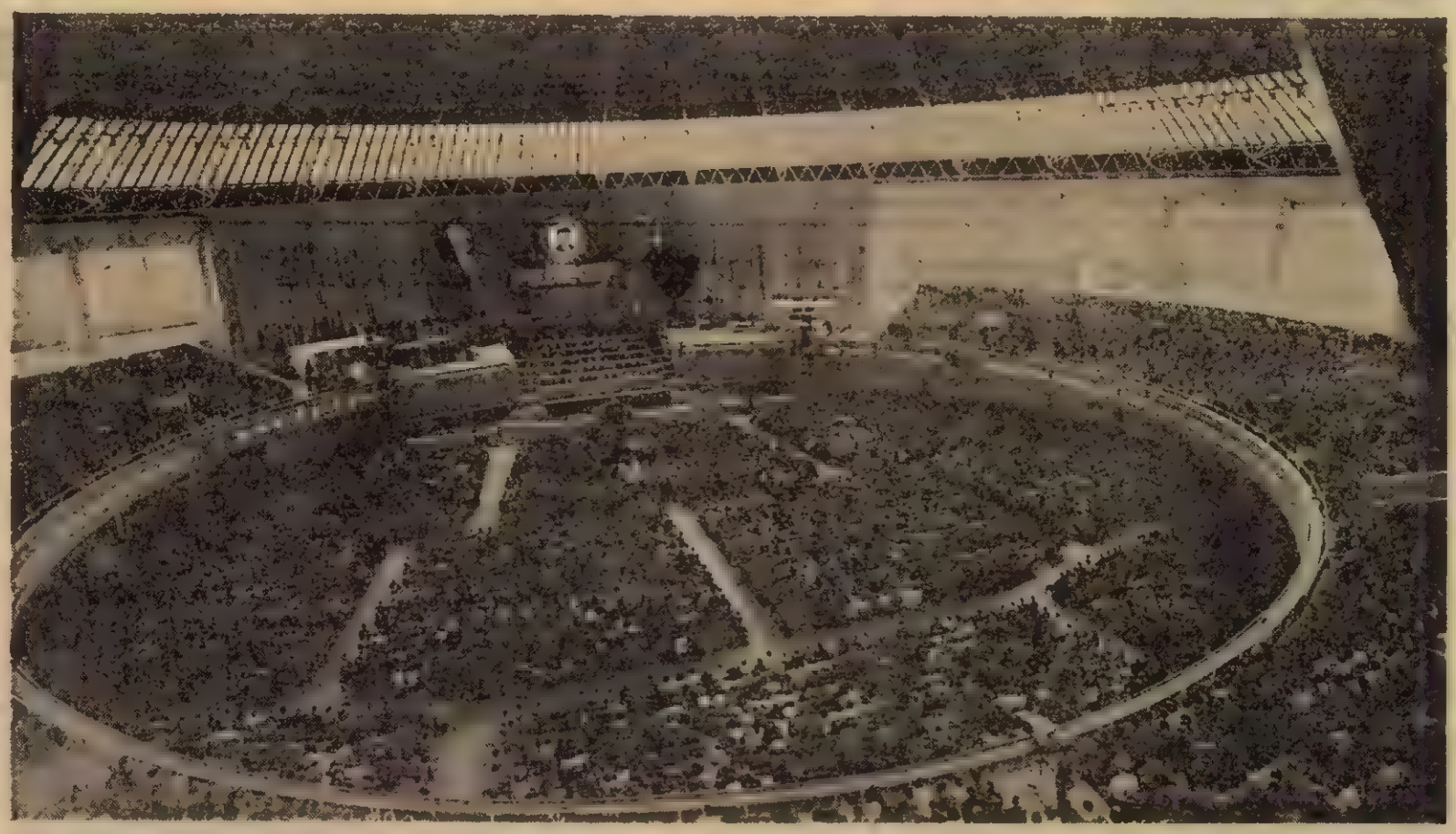

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Consiliului Național al Oamenilor Muncii, joi, 4 septembrie, au început, la București, lucrările celui de-al III-lea Congres al oamenilor muncii din industrie și alte sectoare economice ale României socialiste, eveniment de însemnătate istorică în viața politică, economico-socială a patriei noastre.

Instituționalizat din inițiativa secretarului general al partidului, congresul reprezintă înaltul forum al democrației noastre muncitorești, revoluționare, ilustrînd participarea nemijlocită a maselor de oameni ai muncii la conducerea activității economico-sociale, a întregii societăți, la făurirea propriului lor destin.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu au fost întîmpinați la sosirea în incinta Complexului expozițional din Piața Scînteii, de mii de bucureșteni, care i-au aclamat și ovaționat îndelung. Cei prezenți au reafirmat vibrant sentimentele de fierbinte dragoste, de profundă prețuire și recunoștință față de conducătorul iubit al partidului și statului, scandînd cu înflăcărare „Ceaușescu — P.C.R. !", „Ceaușescu și poporul !". „Stima noastră și mîndria, Ceaușescu — România !".

Din mulțime s-au desprins grupuri de pionieri și șoimi ai patriei, tinere și tineri, care au oferit, cu afecțiune și stimă, tovarășului Nicolae Ceaușescu, tovarășei Elena Ceaușescu buchete de flori.

Formații artistice au întregit, prin cîntec și dans, această primire entuziastă.

De-a lungul esplanadei, mari panouri redau, prin intermediul unor grafice și cifre semnificative, puternica dezvoltare înregistrată de economia românească în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului. În acest luminos răstimp, pe baza concepției științifice, realiste, profund înnoitoare, a secretarului general al partidului, a fost creată o industrie modernă, de înaltă productivitate și eficiență, care a devenit ramura conducătoare a economiei. Datele prezentate ilustrează orientările fundamentale ale industrializării țării, care asigură dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor acestei ramuri de bază a economiei naționale, cu prioritate a celor de înaltă tehnicitate, amplasarea rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, valorificarea superioară a resurselor naturale, participarea tot mai activă a României la schimbul mondial de valori materiale.

Totodată, este pusă în evidență afirmarea viguroasă a științei românești, ca o puternică forță de producție. Sînt înfățișate, de asemenea, ritmurile accelerate de creștere ale industriei, în actualul cincinal și în perspectivă.

Interiorul pavilionului central al Complexului expozițional este împodobit sărbătorește. Drapele tricolore și roșii încadrează portretul conducătorului partidului și statului, sub care se află urarea „Trăiască Partidul Comunist Român în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu !" Pe rotonda sălii, pe mari esarfe, sînt înscrise „Ceaușescu și poporul !", „Partidul - Ceaușescu - România !", „Trăiască harnicul și talentatul popor român, constructor eroic al societății socialiste multilateral dezvoltate !", „Trăiască patria noastră liberă și independentă — Republica Socialistă România !"

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu, ceilalți tovarăși din conducerea partidului și statului sînt salutați, la sosirea în sală, cu deosebită căldură de participanții la marele forum. Se aclamă cu putere pentru partid și secretarul său general, pentru eroica noastră clasă muncitoare, pentru minunatul popor român, pentru patria noastră socialistă.

La lucrări iau parte delegații aleși în adunările generale ale oamenilor muncii, care au precedat congresul.

Sînt prezenți membri ai C.C. al P.C.R., ai Consiliului de Stat și ai guvernului, conducători ai unor instituții centrale, organizații de masă și obștești, activiști de partid și de stat.

Participă, ca invitați, șefii misiunilor diplomatice acreditați în țara noastră, precum și corespondenți ai presei străine.

Ora 9. Are loc deschiderea lucrărilor congresului.

Este intonat Imnul de stat al Republicii Socialiste România.

Din împuternicirea conducerii de partid și de stat și a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, **tovarășul** Nicolae Ceaușescu a declarat deschise lucrările Congresului al III-lea al oamenilor muncii din industrie și alte sectoare economice.

Luînd cuvîntul, tovarășul Emil Bobu, membru al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., prim-vicepreședinte al Consiliului Național al Oamenilor Muncii, a spus :

Mult stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu,

Mult stimată tovarășă Elena Ceaușescu,

Stimate tovarășe,

Stimați tovarăși,

Reuniți în acest grandios Congres al oamenilor muncii, delegați, reprezentînd eroica noastră clasă muncitoare, pe toți oamenii muncii, cărora orînduirea socialistă le-a conferit înalta calitate de proprietari, producători și beneficiari, își îndreaptă gîndurile, cu profundă recunoștință și aleasă prețuire, către conducătorul iubit și stimat al partidului și statului, care a inițiat și elaborat vastul și autenticul sistem al democrației muncitorești revoluționare din patria noastră, în care participarea efectivă a tuturor cetățenilor țării la conducerea statului, la făurirea propriului viitor a devenit o realitate vie. În semn de profund omagiu și legitimă mîndrie patriotică față de tot ce s-a clădit mai înălțător și trainic pe pămîntul străbun al patriei, îndeosebi de la Congresul al IX-lea al partidului, și care a schimbat din temelii înfățișarea țării, însăși geografia ei, încredințat că exprim întru totul gîndurile și simțămintele celor 11 000 de participanți, propun să alegem ca președinte al celui de-al III-lea Congres al oamenilor muncii pe eminentul revoluționar și patriot înflăcărat, care întruchipează în chip fericit înaltele virtuți ale minunatului nostru popor. Erou între eroii neamului, luptător neobosit pentru împlinirea aspirațiilor de pace, progres și bunăstare ale omenirii, personalitate proeminentă a mișcării comuniste și muncitorești internaționale, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Propunerea a fost primită cu deplină aprobare și profundă satisfacție, cu vii și îndelungi urale și aplauze.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost ales, într-o însuflețitoare unanimitate, președintele Congresului al III-lea al oamenilor muncii din industrie și alte sectoare economice.

A urmat alegerea prezidiului congresului.

Împreună cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu tovarășa Elena Ceaușescu, în prezidiu se află membri și membri supleanți ai Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., secretari ai Comitetului Central al partidului, primii secretari ai comitetelor județene de partid, președinți ai consiliilor de conducere ale unor ministere, președinți, vicepreședinți și membri ai consiliilor oamenilor muncii din centrale industriale, unități productive și institute de cercetare științifică și inginerie tehnologică, de proiectări, președinți de sindicate și ai adunărilor generale din întreprinderi, muncitori, tehnicieni, ingineri, economiști, reprezentanți ai organizațiilor de masă și obștești.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a mulțumit în numele său și al prezidiului ales și a asigurat congresul că vor fi depuse eforturi ca lucrările marelui forum să se desfășoare în cele mai bune condițiuni și cu rezultate cît mai bune.

Delegații au aprobat, apoi componența Secretariatului Comisiei de redactare a Hotăririi și Chemării Congresului, componența Comisiei pentru pregătirea propunerilor de candidați în vederea alegerii Consiliului Național al Oamenilor Muncii. Au fost aprobate, totodată, comisiile congresului și prezidiile acestora, precum și programul de desfășurare a lucrărilor.

Congresul a adoptat următoarea ordine de zi :

— Raport asupra modului în care se acționează pentru înfăptuirea integrală a prevederilor planului pe anul 1986 și măsurile ce se impun în vederea mobilizării tuturor oamenilor muncii pentru îndeplinirea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 ;

— Program privind înfăptuirea obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român pentru dezvoltarea intensivă a economiei naționale în perioada 1986—1990 :

— Raport asupra modului în care se aduc la îndeplinire prevederile Programului privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor ;

— Program privind perfecționarea sistemului de finanțare și creditare a activităților economice și a normativelor economico-financiare :

— Programul de creștere a nivelului de trai în perioada 1986—1990 și de ridicare continuă a calității vieții ;

— Propuneri pentru îmbunătățirea unor prevederi ale Legii privind Congresul și conferințele județene ale oamenilor muncii, alegerea și atribuțiile organelor acestora ;

— Alegerea președintelui Consiliului Național al Oamenilor Muncii ;

— Alegerea Consiliului Național al Oamenilor Muncii.

În continuare, tovarășul Emil Bobu a spus :

Îmi revine deosebita onoare ca, în numele tuturor participanților la acest înalt și reprezentativ forum al oamenilor muncii, să adresez rugămintea **de a lua cuvîntul conducătorul stimat al partidului și statului nostru, ctitor al României moderne, genialul fondator al strategiei edificării socialismului și comunismului în scumpa noastră patrie, cel mai iubit fiu al națiunii, secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu.**

Întîmpinat cu cele mai alese sentimente de dragoste și stimă, a luat cuvîntul tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Consiliului Național al Oamenilor Muncii.

Expunerea conducătorului partidului și statului — amplă analiză a remarcabilelor realizări dobîndite de țara noastră în perioada 1981—1985, a direcțiilor principale de acțiune pentru înfăptuirea obiectivelor actualului cincinal, pentru ridicarea la un nivel superior a întregii activități economico-sociale, a celor privind creșterea rolului consiliilor oamenilor muncii în toate sectoarele, dezvoltarea democrației muncitorești, revoluționare — a fost urmărită cu deosebit interes, cu unanimă aprobare și satisfacție, fiind subliniată, în repetate rînduri, cu îndelungi aplauze.

Sub vasta cupolă a sălii au răsunat însuflețite urale și ovații. S-a aclamat, minute în șir „Ceaușescu — P.C.R. !", „Ceaușescu și poporul !", „Stima noastră și mîndria, Ceaușescu — România !", „Ceaușescu — pace !"

În această atmosferă înălțătoare și-au găsit o nouă și vibrantă expresie simțămintele de nețărmurită dragoste și recunoștință nutrite de întregul popor față de secretarul general al partidului, președintele Republicii, **tovarășul** Nicolae Ceaușescu, pentru înțelepciunea, clarviziunea și cutezanța revoluționară cu care conduce destinele țării, ale națiunii, pe calea luminoasă a socialismului și comunismului, a bunăstării și păcii.

Puternic mobilizați de îndemnurile adresate de **tovarășul** Nicolae Ceaușescu, participanții s-au angajat, în numele milioanelor de oameni ai muncii din industrie și celelalte sectoare economice, să acționeze, strînși uniți în jurul partidului, al secretarului său general, pentru dezvoltarea și modernizarea continuă a economiei naționale, pentru progresul multilateral al țării, pentru realizarea exemplară a prevederilor actualului cincinal, pentru înfăptuirea neabătută a istoricelor hotăriri ale Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român.

MUNCITOREȘTI REVOLUȚIONARE

Parcurgem o etapă decisivă pentru viitorul poporului nostru

iată mobilizatoarea idee a strălucitului program de acțiune revoluționară pe care îl conturează cu rigoare și clarviziune

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu

Congresul al III-lea al Oamenilor Muncii din Industrie și alte sectoare economice — înalt forum al democrației muncitorești-revoluționare — reprezintă un eveniment politic de importanță istorică în dezvoltarea economico-socială și ridicarea României pe noi culmi de progres și civilizație.

■

Al III-lea Congres al Oamenilor Muncii — al proprietarilor, producătorilor și beneficiarilor a tot ceea ce se realizează în România — urmează să analizeze activitatea de la congresul precedent pînă în prezent, să dezbată și să stabilească, în spiritul înaltei responsabilități revoluționare, măsurile necesare în vederea îndeplinirii în cele mai bune condiții a hotărîrilor istorice ale Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a țării noastre spre comunism.

■

Problemele înscrise la ordinea de zi a Congresului au fost larg dezbătute în organele de conducere și de partid în organismele democratice, în adunările generale ale oamenilor muncii din toate sectoarele de activitate și adoptate în unanimitate, ca legi, de Marea Adunare Națională. Prin acest congres, la care participă peste 11 000 de delegați, reprezentînd clasa muncitoare și intelectualitatea tehnică din patria noastră, se încheie dezbaterile democratice, la care a participat întregul popor și care a hotărît cum să arate patria noastră în perspectiva anilor '90 și anului 2000.

■

Pe baza prevederilor planului, a programelor de măsuri privind modernizarea și organizarea științifică a producției și a muncii, a perfecționării noului mecanism economico-financiar, se poate afirma că noul cincinal reprezintă o etapă hotărîtoare în înfăptuirea Programului partidului, în modernizarea și ridicarea nivelului tehnic, calitativ al producției, în creșterea eficienței întregii economii naționale.

■

Prin realizarea planurilor și programelor de dezvoltare economică și socială, în acest cincinal România va parcurge o etapă decisivă pentru viitorul poporului nostru, pentru înaintarea fermă a patriei noastre spre visul de aur — spre comunism !

■

Trebuie să pornim permanent de la faptul că veniturile fiecărui om al muncii, ale fiecărui cetățean al patriei trebuie să fie determinate numai și numai de muncă, de contribuția adusă la dezvoltarea țării.

Conform prevederilor legii sistemului nostru de retribuție, veniturile din muncă sînt nelimitate, așa cum însă nimeni nu poate avea venituri garantate fără muncă !

Asigurăm și vom garanta fiecărui cetățean condiții de muncă conform necesităților societății noastre, de retribuție egală la muncă egală.

Să aplicăm ferm principiul „de la fiecare după capacitatea sa, fiecăruia după munca sa", precum și principiul „nici muncă fără plină, nici plină fără muncă"!.

■

Considerăm că dispunem acum de un sistem de autoconducere și de un sistem economico-financiar corespunzător etapei de dezvoltare a societății noastre, care îmbină în mod armonios interesele generale cu interesele personale ale fiecărui proprietar și producător, ale fiecărui om al muncii.

Sîntem ferm hotăriți să facem și în continuare totul pentru a înfăptui neabătut toate programele și măsurile stabilite, astfel încît autoconducerea muncitorească, autogestiunea economico-financiară să se poată manifesta din plin în toate sectoarele și să stimuleze puternic energiile creatoare ale oamenilor muncii în făurirea socialismului și comunismului.

■

Să avem în vedere permanent că trebuie să acționăm și să lucrăm ca revoluționari, că revoluția nu s-a încheiat, ci ea continuă în condițiile noii etape de dezvoltare, că trebuie să luptăm permanent pentru noi și noi descoperiri în toate domeniile, să perfecționăm gîndirea și concepția politico-socială ! În nici un domeniu, deci nici în științele sociale, procesul revoluționar nu s-a încheiat și nu se va încheia niciodată ! A fi comunist, a fi revoluționar, înseamnă a acționa întotdeauna împotriva a tot ce este vechi și perimat, pentru promovarea cu îndrăzneală a noului, în toate domeniile ! Este adevărat, se cere a sesiza, a înțelege noile tendințe și a acționa pentru ca ele să se afirme cu toată forța în societate. Trăgînd învățăminte din trecut, trebuie întotdeauna să privim înainte, să fim cutezători, să avem încredere în masele populare, în popor — adevăratul făuritor al istoriei. Numai așa vom acționa ca revoluționari, vom putea asigura înțelegerea evenimentelor, a cerințelor etapei de dezvoltare în care ne desfășurăm activitatea, numai astfel vom putea găsi căile cele mai bune pentru a asigura mersul ferm înainte spre visul de aur — spre comunism !

■

De la înalta tribună a Congresului oamenilor muncii din România — marele forum al democrației muncitorești-revoluționare — doresc să exprim încă o dată hotărîrea neabătută a muncitorimii române, a întregului nostru popor de a conlucra tot mai strîns cu toate popoarele lumii, de a-și aduce contribuția activă la realizarea dezarmării și păcii, la dezvoltarea liberă și independentă a tuturor națiunilor, la făurirea unei lumi în care fiecare națiune să se dezvolte așa cum dorește, fără nici o teamă de intervenție în treburile sale interne, să-și făurească în deplină libertate o viață de bunăstare și fericire, să trăiască în pace!

Ascensiune spre piscurile tehnologiei

Afară citisem corect firma, înăuntru, la poartă, nu întunesc spațiul și decorul obișnuit al oricărei întreprinderi industriale, cu cartele de pontaj ale personalului și atît. Mă întîmpină un spațiu luminos, vitrat de sus pînă jos, colorat, ca un foaier pentru o instituție de cultură. Între lemnul cald și cristalul strălucitor — o florărie. Apoi, o librărie. Florăria e plină de garoafe proaspete și plante ornamentale iar librăria, firește, de cărți. Îmi arunc ochii peste titluri. Uimire! Cele mai noi apariții de poezie, de proză, de literatură politică, de „Idei contemporane", de știință.. Trec de poartă, pătrund în curte. Nici țipenie de om. Pe zidul unei hale, un afiș mă invită la vernisajul expoziției a doi pictori — Constantin Zafiu, Ion Dobroslav. (Voi afla mai tîrziu că sînt oameni ai uzinei : unul — frezor, celălalt — subinginer). Pe cine să întreb unde sînt birourile conducerii ? În fine, întîlnesc doi bărbați în salopete. Poartă în brațe lădițe cu fructe. Trag cu ochiul la ceas, e vremea prînzului. Se îndreaptă dinspre cantină spre una din hale. Ajung la etajul conducerii. Abia ne dăm mîna și încep cu directorul Uzum o controversă. Îmi exprim starea de surpriză de la intrarea în uzină. Mă dojenește :

— Dar cum vreți să fie ? De ce ar fi neobișnuit și ciudat ? Dumneavoastră nu v-ar place să vă întîmpine, cînd veniți la muncă, un spațiu cu flori iar cînd plecați, chiar să le puteți cumpăra ? În întreprinderea noastră sînt mai mult bărbați, nu e bine să întîlnească zilnic și o subtilă invitație de a oferi soției, mamei, iubitei o floare ? Spuneți-le asta în vorbe și n-o s-o facă. Muncitorul nu este robot, este om. Dacă faci prea puțin pentru sufletul lui nu se leagă de locul unde muncește, își face datoria, dar nu și cu toată dăruirea. Cînd întreprinderea a început să producă media de vîrstă era de 23 de ani, acum este 32. Înțelegeți relația cu florile și librăria de la poartă ? Cu fructele din lăzi ? Nimeni n-a plecat, nimeni nu pleacă. Ne-am maturizat aici și vrem să ieșim la pensie de-aici, și dacă aș vrea să-i dau afară nu pot, n-am motive. Dar îi și ajutăm să le rezolvăm aici, în uzină, toate problemele de viață. Uite, azi e marți și ne pregătim pentru serbarea cîmpenească anuală de la Bogdana. Un loc sub poala unei păduri, un loc sub poala unui munte, de o rară frumusețe, unde se află și cel mai bogat fond de carte veche din Moldova și unde ieșim de ani și ani de zile. Știți cîți s-au înscris ? ! 1 500 și sîntem cu toții în jur de 1 800. Și mai știți cît costă ? ! Circa 65 de lei de persoană, fiindcă asigurăm totul foarte ieftin prin cantină și prin gospodăria noastră anexă.

— E minunat ce-mi spuneți, dar eu am venit pentru un reportaj de producție...

— Ceea ce vă spun eu nu e tot producție ? ! Aceste lucruri ne leagă unii de alții și de fabrică. Cum credeți că am ajuns să fim 6 ani la rînd fruntași pe ramură, să cucerim ordine și medalii, să ne facem cunoscuți, ca o firmă de prestigiu și în afara granițelor țării, numai cu hei-rup-ul ? !

— S-o luăm atunci, mai ușurel, pe capitole, asumîndu-mi eu riscul banalității întrebărilor. Cînd ați venit la Întreprinderea de utilaj chimic Borzești, pe scurt, I.U.C. Borzești ?

— O să riscați și un răspuns banal, pe care, probabil, vi l-au mai dat mulți ca mine. Nici n-am de gînd să-l evit, el acoperă o realitate și o epocă frumoasă din biografia pămîntului românesc și din biografia multor, multor oameni. Am venit cînd totul era doar o idee și un proiect pe hîrtie, cînd, pe un cîmp gol, cîțiva topometri cu trepiedele lor, ca de fotografi, trasau fundațiile a ceea ce vedeți astăzi. În primăvara lui 1973, în urma vizitei de lucru în județul Bacău a tovarășului Nicolae Ceaușescu, cînd a vizitat și Combinatul chimic Borzești, a recomandat să se înalțe alături o uzină mecanică inițial pentru service-ul și întreținerea instalațiilor și utilajului acestuia. Am luat-o de la prima cărămidă ca, în 13 ani, să modificăm totul. Sîntem o uzină mecanică unde nu doar se repară ci se construiesc unicate și nu doar pentru industria chimică, petrochimică, alimentară ci și pentru siderurgie, pentru construcții de mașini, pentru agricultură, pentru toți cei care ne pun la dispoziție proiecte bune. Ne pliem din mers pe cerințele beneficiarului.

— Mai concret, ce-ați făcut, unde vă pot întîlni în țară ?

— Notați ! Linia de melană de la Săvinești, utilaje pentru cauciucul poliizoprenic, linia de celofan de la C.C.H. Brăila (are o lungime de 80 metri), linia de ambalare cauciuc sintetic, linie de concentrate din fructe, malaxoare pentru industria cosmeticelor, pentru „Farmec" Cluj-Napoca, „Miraj" București, „Nivea" Brașov. Bineînțeles de alămire de la Combinatul de sîrmă și electrozi din Buzău...

— Îmi închipui că ați făcut artă din ele, sînteți buzoian, după cîte știu.

— Dar de unde știți ?

— Inginerul Constantin Uzum de la I.U.C. Borzești este un nume despre care se vorbește. Vin firme străine care comandă în România anumite instalații cu specificația expresă să fie executate „la Uzum".

— Și pe asta ați aflat-o ? Mă forțați să mă laud și o să fiu acuzat de infatuare. Să risc. În fond, colectivul nostru merită, căci nu eu, se înțelege, fac utilajele, ci acești nici 2 000 de oameni. Din dragoste și ambiție pentru muncă și firma lor. Să vă povestesc cîteva întîmplări. Directorul Sandu de la „Sîrma" Buzău, ajungînd în R.F.G., la o firmă cu care am colaborat noi — la Mannesmanen Demag — i s-a spus că a lucrat pentru ei firma Uzum și că au rămas cu cele mai bune impresii.

— Prin ce ați impresionat o firmă de renumele lui Mannesmanen Demag ?

— Prin aceeași monedă. Cu gradul de tehnicitate și calitatea instalației pe care i-am construit-o și montat-o la Salzgitter. E vorba de un gazometru de mari dimensiuni, o instalație unică în Europa, de 60 000 normal metri cubi — capacitate, avînd 53 metri diametru, 44 metri înălțime și 1 200 tone. L-am construit la Borzești, a fost transportat în subansamble și l-am montat și pus în funcțiune acolo. În 6 luni, cu 90 de oameni. Nimeni nu s-a îmbolnăvit, deși am muncit sub cerul liber, deși, din 6 luni peste o lună și jumătate am avut ploi torențiale și un frig ce te pătrundea pînă la oase. Nimeni n-a stat o clipă, nimeni nu s-a plimbat, deși tentația era foarte mare, căci ne aflam la 55 km de un mare centru, un mare oraș, Hanovra, capitala de odinioară a ducatului de Saxa, încărcat de istorie și de celebritatea artei porțelanului. Românul este un om cu simț cultural și cu simțul curiozității în sînge, dar mai presus de toate pune onoarea țării sale, așa că ne-am înfrînat dorințele. După isprava de la Salzgitter, am fost solicitați cu o instalație similară în Belgia, apoi, cu alte instalații am ajuns la beneficiari din Statele Unite și așa se formează prestigiul unei firme.

— Acum la ce lucrați ?

— Ce întrebare frumoasă. Ne întrebați ca pe artiști ?

— Mă ironizați ; ați acceptat ideea unor întrebări simple, ce au mai fost de mii de ori puse, dar care incită acel adevăr adevărat, simplu, și onest, mai spectaculos în subtext și esențe, decît în aparențe.

— Departe de mine, sînt sincer și mai încrezut decît credeți. Nu puțini muncitori ai noștri fac artă din munca lor, și nu puțini sînt veritabili creatori. Să vă răspund direct la întrebare : lucrăm asupra noastră înșine. La modernizarea întreprinderii. Să nu vă surprindă, în 13 ani s-a mai învechit cîte ceva ; lumea de azi avansează repede, utilajul chimic trece printr-o adevărată revoluție. El s-a născut în instalații grandioase, spectaculoase dar care a ajuns depășit, fiind în general prea mare consumator de energie. De bună seamă modernizarea lui depinde de modernizarea producătorilor de utilaje și instalații, adică și a noastră, a lui I.U.C. Borzești. De fapt, ce întreprindem noi și sîntem obligați să întreprindem, nu este altceva decît a ne alinia la politica noastră de stat, la înfăptuirea prevederilor Congresului al XIII-lea. Modernizarea tuturor proceselor de producție și a tuturor produselor este una dintre cele mai fine tactici în strategia dezvoltării României elaborate de partidul nostru. Dar, să nu mă lăsăm eu în considerații de economie politică, sînt inginer, inginer mecanic.

— Dar și conducător și astfel un om al timpului, un om politic obligat să gîndească în termeni de economie politică. Prin urmare, ce modernizați ?

— Totul. Procese de producție, tehnologii, pregătirea profesională a întregului personal și odată cu acestea gîndirea și optica asupra producției. Dacă în ultimii 8 ani, cu același număr de oameni, am dublat producția, în acest cincinal chiar cu un număr mai mic, vom dubla nivelul atins, pentru a ajunge la parametrii de productivitate prevăzuți la Congresul al XIII-lea. Prin reorganizarea fluxurilor tehnologice și modernizarea transportului interuzinal, prin asimilarea și gîndirea unor tehnologii de vîrf. Am citit într-o revistă de specialitate că în Japonia, în cele mai moderne uzine, un reper, pînă ajunge în produsul final, face doar 2 km., la noi, deocamdată, face 15—16. Iată unul din obiectivele acțiunii noastre de modernizare. În domeniul nostru sudurile constituie cam 80 la sută din activitate, ne-am propus să extindem tehnologiile de vîrf, cum sînt sudurile cu mediu de bioxid de carbon, cu argon și, de ce nu, cu laserii. Am început să realizăm compensatorii lenticulari pentru instalații chimice prin metode hidraulice față de metodele clasice unde, după fiecare operație se intervine cu tratamente termice.

— Văd, sînteți foarte acaparat de nou, de competiția vîrfului tehnologic deși aveți ca specialitate ramura cea mai clasică a tehnicii — mecanica.

— Vă înșelați, mecanica a evoluat fantastic și provoacă toate celelalte discipline și ramuri tehnice. Să știți că pe acest teren nu ne înțelegem, îmi lubesc profesia iar dacă m-aș afla din nou la vîrsta opțiunilor de viață, tot Facultatea de mecanică din Iași mi-aș alege. Dacă aș putea să-i mai am odată, ca profesori, pe dascălii mei Dumitru Mangeron de la Mecanică rațională și Matematici speciale, pe profesorul Linde ce ne preda Mașini de ridicat, pe Bausic la Rezistența materialelor, pe Popinceanu la Organe de mașini... Știți de ce ? Pentru că, dincolo de buchea cărții ne transmitea ceva mai de preț — ne inocula încrederea în noi, în capacitatea de gîndire tehnică, de invenție și creație a inginerilor români, în deschiderea acestora către nou și către putința de a fi printre cei care pun în termeni de revoluție, științele exacte ale omenirii. Aceste idei mari le trăim acum ca politică de stat și pentru asta simt, că m-am născut la timp. Nici mai devreme, nici mai tîrziu n-aș fi vrut să trăiesc, prezentul îmi dă satisfacții. Mă simt om, mă simt inginer, mă simt român.

Volubilul inginer Constantin Uzum vorbește acum pentru sine. Meditativ și grav pentru prima oară în convorbirea noastră, nu odată contradictorie. Am înțeles că dialogul s-a încheiat.

CICI IORDACHE-ADAM ■

ÎNTREPRINDEREA „23 AUGUST" — BUCUREȘTI

Stație-pilot a autoconducerii muncitorești

N-am venit pentru o conjugare la Întreprinderea „23 August", deși timpii se ating aici ca niște ființe înlănțuite. Cel mai uman verb, pentru mine: a fi, este la vedere.

A fost nevoie urgentă ca pe cele 126 de hectare, clădirile și mașinile să capete o altă așezare, într-un timp condensat... Este în curs de modernizare, prin zile și nopți aliate, uzina, constituită din patru fabrici cu personalități distincte.

Va fi, se va înregistra, sub cupolele de beton și sticlă, un decisiv salt calitativ, exprimat cifric prin dublarea productivității muncii : 4 motoare în loc de două, opt locomotive în loc de patru...

Petre Răducanu, președintele Consiliului Oamenilor Muncii, nu prididește să se împartă între avalanșa de solicitări ale unei zile și ziariștii care caută subiecte, în acest creuzet uman. N-apuc să scot o vorbă, deși ard de nerăbdare, pentru că telefoanele sună unul după altul.

— Da, Petre Răducanu ! Cum, ce facem ? Mergem înainte ! Ridică un alt receptor.

— Una stabilim, alta facem ? De ce apreciezi că nu e posibil ? Argumentează !

Nici nu așază bine telefonul în furcă și altul zbîrnăie.

— Cu ședințe și autocritici nu se face planul !

...Tot ce văd prin fereastra îndreptată către inima uzinei este o bucurie pentru consemnatorul realității românești. Aleile, cu flori și arbori înalți, încălzesc, cu prezența lor, rigiditatea unor „bulevarde" de fabrică. Asfaltul fumegă, ascunzînd pentru totdeauna gropile, denivelările. Halele sînt punți de legătură între prezent și viitor. Locomotivele, cu linii suple, cu manete electronice și scaun ergonomic pentru mecanic, trezesc dorul lungilor și ademenitoarele călătorii. Scuturile de oțel, pregătite pentru noile linii de metrou, mă duc cu gîndul la subpămînteni noastre drumuri zilnice.

Petre Răducanu trece de la convorbirile telefonice la un dialog aprins, și la obiect, cu 33 de persoane. A fost convocată o ședință fulger a Consiliului oamenilor muncii. Noile apartamente nu se ocupă conform graficului.

— Unii dintre colegii noștri vor case numai și numai la poarta nr. 4.

— **Apartamente de 3 și 4 camere, nou, nouțe ?**

— Ni s-au repartizat 61 de apartamente; pe lîngă alte 380, numai în 8 luni, dar cu greu le-am distribuit, în primul rînd, pentru că 65 la sută din personalul nostru locuiește în condiții excelente.

— **Aproape aceeași proporție cu țara, 82 la sută dintre cetățeni s-au mutat în case noi.**

— La ultima ședință a Consiliului oamenilor muncii, tovarășii de la serviciul social ne-au comunicat că, exceptîndu-i pe unii colegi care cer o anumită zonă a orașului sau cărora li s-a mărit familia, nu mai avem probleme grele de spațiu.

— **Prețioasă veste !**

— Mulțumim încă o dată conducerii partidului și statului nostru pentru grija statornică, pentru consecvența cu care s-a urmărit politica de construcții, schimbîndu-ne radical nivelul de viață. Mîine de muncitori de la „23 August", alături de întreaga țară susținem cu toată căldura realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit fiu al poporului nostru, în înalta funcție de președinte al Consiliului Național al Oamenilor Muncii, pentru toate bucuriile noastre prezente și viitoare.

...Strada cu noile blocuri cu 10 etaje, de la poarta nr. 4, n-are încă nume, dar camioanele care transportă mobila nu încurcă drumul. Care șofer ar putea confunda reperele „stația de metrou" și Uzina „23 August" ? ! Și aceste mutări, pe care le văd prin fereastra larg deschisă, au trecut prin „focul" analizei celor 33. Forul de decizie colectivă a cerut și ascultat păreri, a verificat respectarea legii, a supus hotărîrea la vot. Omul, măsura tuturor lucrurilor, este expresia prin care își dezvăluie mulțumirea sufletească președintele Consiliului oamenilor muncii.

— **„Pornim la un nou drum de luptă și muncă, nu va fi ușor, nu plecăm în excursie", l-am citat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu. Aceasta este și starea de acțiune, de spirit de la „23 August". Munca dumneavoastră se înscrie pe linia ascendentă a economiei naționale...**

— Am avut marele privilegiu de la prima adunare generală a reprezentanților oamenilor muncii din 15 februarie 1971 să ne bucurăm de prezența secretarului general al partidului. De atunci l-am simțit continuu interesul și căldura pentru prezentul, pentru viitorul întreprinderii noastre, prin sugestii, prin critici, prin idei revoluționare. După adunarea generală din februarie 1983 s-a hotărît modernizarea rapidă și specializarea uzinei, întărirea democrației muncitorești, aplicarea mai fermă a autoconducerii și autogestiunii.

— **Fascinația actualității m-a adus la dumneavoastră, unde se conjugă trei timpuri de odată a fost, este, va fi.**

— Este o conjugare specială, prezentul este vertiginos transformat în trecut lăsînd în urmă semne durabile. Viitorul, cu aceeași repeziciune, devine prezent...

— **Trăiți viața mai intens !**

— Ne place ritmul alert, se acordă cu tinerețea noastră.

...Conjugăm acești timpi parcurgînd cele 126 de hectare ale uzinei, un amestec de șantier și de edificii consolidate, dar cu fața proaspăt curățită de var. Spiritul de echipă (cei 33 plus alte cîteva mii) săvîrșește obișnuitul și excepționalul. Colectivitatea se reflectă în individ ca într-o oglindă măritoare.

La „Atelierul anului 2000", cum i s-a părut nimerit unui muncitor să-l numească după modernizare, strungurile, vopsite în culori calde și odihnitoare, sînt așezate ca într-un

Ceasul porumbului

● Continuă șirul producțiilor record anunțate de cultivatorii de floarea soarelui. ● Peste 200 000 de hectare eliberate de culturi și arate în vederea însămînțărilor ● În sudul țării a început marea campanie a porumbului. ● Suprafețele irigate dau primii recordmeni ● Bazele de recepție sau focul continuu al depozitărilor care se efectuează pe parcursul a 24 de ore ● Continuă livrarea legumelor. ● Fondul de stat — principala cămară a țării ● Campania de toamnă — un examen hotărîtor pentru fiecare locuitor al satelor.

Între marile adevăruri și marile urgențe ale înaintării noastre, formulate sub înalta poruncă a interesclor țării, se cuprinde — incandescentă, ca și lumina acestui început de septembrie — și viața cîmpiei, a pîinii, viața agriculturii. „Va trebui — sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul recentei Consfătuiri cu activul de partid și de stat din agricultură — să facem totul ca să încheiem acest an cu rezultate cît mai bune, să punem din primul an al celui de al 8-lea cincinal bazele unei producții agricole care să dea garanția înfăptuirii pînă în 1990 a înfăptuirii obiectivelor noii revoluții agrare în toate sectoarele de activitate". Cuvinte mobilizatoare, cuvinte-îndemn la neodihna trupului întru odihna cugetului că se va face totul pentru adăpostirea roadelor acestei toamne luminoase, că se va pune cum se cuvine temelia viitoarelor recolte. Și se va face ! Trebuie să se facă ! Astfel încît distanța dintre deziderate și fapte să se scurteze mereu, astfel încît, să nu lipsească plinea de pe masa oamenilor țării !

Ne aflăm în cîmpia dobrogeană într-un moment în care vrednicia oamenilor pune pisc peste munciie (nu de puține ori, eroice !) de peste an. În cele 7 C.A.P.-uri ale C.U.A.S.C.-ului Valu lui Traian ni se dezvăluie o largă mobilizare de forțe, ritmul de lucru din mai toate sectoarele fiind reconfortant. E zi de duminică, zi în care, (la „o aruncătură de băț", cîțiva km distanță se află marea cu plaja ei îmbietoare !) mulți dintre semenii lor își iau răgaz de destindere după o săptămînă de lucru. „Plaja noastră e cîmpul — se amuză inginerul șef al C.U.A.S.C.-ului, Marian Mițu. Priviți frumoasa noastră „mare", zice arătînd spre întinsele lanuri de porumb. Din cele 830 hectare de floarea-soarelui mai rămăseseră de recoltat doar 30, la Ovidiu — „treabă care azi va fi lichidată, deci ne-am luat un of de pe inimă", zice inginerul. Fasolea, de asemenea, au pus-o la adăpost. Porumbul, în schimb, este în plin „sezon". Pe cîmpul C.A.P.-ului Anaidachioi, la tabăra pentru recoltat porumb, totul fierbea ca într-un cazan. Oameni cu fețele umbrite din cauza bărbilor nerase (speră să-și facă vreme în seara asta, doar îi zi de duminică !) care pe combine, care pe remorci, care reparînd lîngă atelierul mobil cîte o piesă — n-aveau vreme să se uite nici măcar după nemilosul soare al acelei zile. În scurt timp aveau să le fie aduse mîncarea. O vor consuma acolo, lîngă lanul de porumb, cu bucuria recoltei ce se arată a depăși 10 000 kg boabe la hectar. Stan Mirea, venise și el încă de dimineață să vadă cum îi merge combina. Luase în primire această C6P cu doi ani în urmă, o verificase personal mai înainte de a i se face probele. Stătea cu gîndul la ea și acum cînd medicii îi interziseră să se mai urce la

Ziua prelungită în noapte

volan. O încredințase unui om de nădejde, coleg de-al lui, Ion Văduva — și el printre fruntașii permanenți ai sectiei de mecanizare. Anul trecut, își amintește, i-a prins 23 August la Bîrlința, la vreo 50 km distanță, unde se copsese mai degrabă porumbul. Într-un fel, zice — și este aprobat de ceilalți care își pregăteau loc pentru masă — și noi facem teren, terminăm aici și plecăm dincolo, unde se simte nevoia, am bătut și cîte o sută de km pînă la Topalu cu astfel de treburi. Speră să nu-l țină mult pustia de boală, să se reîntoarcă pe combina lui dragă, precum a făcut-o unul, Marian Pilvian de la Valu lui Traian care după 6 luni a scăpat de „căldare", adică, de centrala termică unde lucra. Printre cei din elita muncii se numără și Gh. Popescu, maistru, mecanicul acestei tabere de muncă.

Și la Palazu Mare ziua de duminică devenise o zi obișnuită de lucru, asta însemnînd că ei trebuiau să raporteze la finele zilei că au realizat viteza zilnică de recoltat de 170 hectare. Tabăra de lucru era întemeiată pe același schelet : vagoane-dormitor, cisternele de carburanți și apă alături, combinele, mereu neobosite ca și stăpînii lor, remorcile, atelierul mobil... Ion Costea este veteranul trupei. Are 30 de ani vechime. Reușește să descrețească frunțile povestind cum a fost cu începutul în meserie. Cînd terminase școala era un copilandru. Pe repartiție scria Constanța. Se și închipuia alergînd, cît îi ziua, pe malul plajei, hîrjonindu-se cu marea. De loc era de prin Crișani. Cînd am coborît în gară mi-am dat seama că o și terminasem cu Constanța, zice. Ne aștepta unul cu o căruță cu cai, ne-a urcat în ea și direct la Palazu Mare ne-a oprit. Erau, parcă văd, doi pomi și o fîntînă. Și dacă m-a oprit căruța acolo, am rămas, doar nu era să fac cale întoarsă...

În vremea asta, inginerul șef al C.U.A.S.C.-ului verifică reglajele la dezănușetor, la pasmiristea, urmărind înălțimea de tăiere. În restul drumului mai poposeste de cîteva ori, urmărind cum se face coasa a IV-a la lucerna a veche, irigațiile la culturile dubie. Oprește o mașină. Da, sarcinile dimineții se execută cum trebuie. Cei care transportă porumbul la siloz trec și pe la AGROSEM Constanța și Stația de condiționat semințe pentru a aduce grîul necesar însămînțărilor.

În drumul nostru, spre seară, îi întîlnim și pe Ion Toma, directorul S.M.A.-ului Valu lui Traian. Trecuse, la rîndu-i, în revistă atît taberele din cîmp cît și cele 3 ateliere ale secției, pe umerii cărora apăsau nu numai sarcinile C.U.A.S.C.-ului Valu lui Traian, ci din întreg județul. Își dau întîlnire la sediu, tîrziu, în noapte, unde urmează să analizeze „operativa" adică mersul ca zi al campaniei după care, fiecare o pornește spre alte stringente chemări ale zilei devenite noapte !

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

---

muzeu, dar funcționează ca într-o fabrică. Se preconizează, în viitorul imediat, o creștere spectaculoasă a productivității muncii. La montajul locomotivelor de 1 300 de cai putere pentru export modificările în structura liniilor ușurează efortul și cresc randamentul. Fabrica de piese turnate și forjate ar putea avea pe frontispiciu „made in 23 August".

„Autodotare cu capetele noastre", mă anunță cu nedisimulată satisfacție Petre Răducanu.

— Cîteva ședințe ale Consiliului oamenilor muncii, care nu se terminau cu nici o concluzie, au prefațat fabrica de astăzi. Unii specialiști îmbrățișau ideea comodă ca noi să comandăm de la fabricile din Sibiu și Brașov utilajul de care aveam nevoie. Paul Blaier, directorul general al întreprinderii, capabilii ingineri Ion Melinte și Virgil Gărduș au susținut cu argumente valorificarea inteligenței, a puterii creatoare... locale.

— Demnitatea și capacitatea profesională erau în joc ?

— O mare și rodnică trudă, care s-a încheiat cu „made in 23 August".

— Unde vă sînt muncitorii secției ?

— Ați remarcat schimbarea esențială, schema veche prevedea 70 de operatori și acum acoperim întreaga secție doar cu 5 oameni. Îmbunătățirile de structură sînt urmarea vizitelor de lucru ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, care felicitîndu-ne pentru unele rezultate bune, ne-a criticat sever pentru imobilism, îndemnîndu-ne să gîndim cu capul nostru, să scormonim în zestrea noastră de cunoștințe, să dăm la iveală tot ce este mai bun în mintea noastră.

— Nu veți conteni cu această neodihnă a spiritului...

— Avem planuri mari dar le intrăm în teritoriul viitorului.

— Azi, mîine, poimîine. Comprimăm, într-o coloană de revistă, un efort uriaș, al unei colectivități stimate pentru combustia cu care „arde". Dar toți oamenii sînt la fel, între atîtea mii și mii ?

— Modernizarea, în totalitate, a întreprinderii noastre pentru a ajunge în anul 1990 la dublarea productivității muncii, este gîndul și fapta noastră de fiecare zi. Aici se leagă și se dezleagă totul. Sigur că nu toți oamenii sînt la fel, nu toți au aceeași conștiință. Lucrăm cu 7 000 de tineri care n-au nici disciplina, nici rigoarea celor-lalți. Unii, puțini, sînt convinși că n-au ce învăța de la alte fabrici. Consiliul oamenilor muncii a dus o mare luptă cu inginerii care nu vroiau să prelia metode, tehnologii avansate, verificate în practică, numai pentru că aveau alți autori.

— Anul trecut ați avut puterea să înnoiți 87 la sută din întreaga producție și tocmai la dumneavoastră unii se mai cramponează de idei învechite ?

— Cum v-am spus era doar încăpățînarea cîtorva.

Petre Răducanu face un pas. Cîțiva muncitori îi supun atenției o problemă pentru mai bunul mers al cantinei : ei vin cu o sugestie pentru îmbunătățirea desfacerii, a tonetele din fabrici, a legumelor și pulor din gospodăria anexă a întreprinderii.

— Cum țineți minte, absolut totul, fără să notați ?

— Mi-am exersat „computerul" jucînd seara șah.

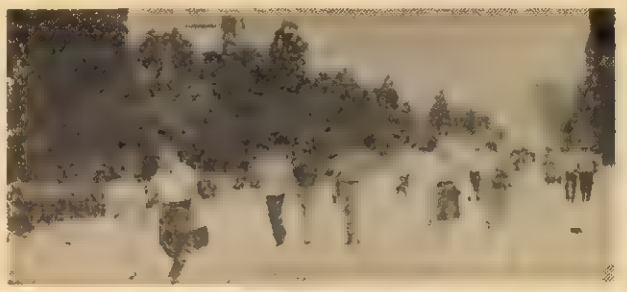

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

— Orgoliu profesional ?

— Pe cel adevărat îl respectăm, îl cultivăm.

— Îngîmfare ?

— Infatuare, minimalizarea eforturilor altora. Trebuie să gîndim cu capul nostru, dar să nu-i disprețuim pe cei valoroși, ai altora.

— Consiliul oamenilor muncii a putut să fie atît de cuprinzător, de la deciziile esențiale de autoconducere, autogestiune ale celor patru fabrici, pînă la nuanțări în gîndirea oamenilor?

— Era absolut obligatoriu pentru că am constatat stagnări, se bătea pasul pe loc se „descopereau" la noi unele metode care erau de mult aplicate la Sibiu sau Brașov.

...Seara ! Cu răbdare de șahist fac... mutări. Petre Răducanu ajunge acasă numai cînd s-a aprins lumina în apartamentul său. Crina își face lecțiile și îi povestește cît a alergat la antrenament pe stadion. Visul ei, la 13 ani, e s-o ajungă în clasamentele mondiale pe Maricica Puică. Ceilalți trei „bărbați" din familie (trei, cinci, șase ani) se întrec cu „dările" lor de seamă. Soția, după ziua cu patru copii și cu cei patruzeci de la școală, deși obosită, ar mai vrea să spună ceva, dar nu apucă. Petre Răducanu, cît mănîncă îi ascultă pe Fețit lui Frumoși, recreînd orele cît au fost despărțiți. Apoi familia se retrage la culcare. Tatăl joacă două ore șah, alte două ore citește. Dimineața la șase e în picioare, la 7,30 începe ziua secretarului Comitetului de partid, a președintelui Consiliului oamenilor muncii. Program de sportiv în cantonament. Nici o abatere, chiar dacă pică de oboseală. Petre Răducanu s-a născut în 1945 „odată cu Victoria" — (îl citez). La 17 ani se angaja la „23 August". După cîțiva ani, în care se afirma ca un bun sudor, se reapuca de învățat, la alte cote. Absolvent de facultate revenea credincios la legătura de suflet. De doi ani este secretarul Comitetului de partid. În plină maturitate, la 41 de ani, președintele Consiliului oamenilor muncii, își „exploatează" programat mintea, energia, puterea de a înțelege și rezolva.

— Cît veți rezista în acest ritm ?

— Mi-am propus un termen lung, cît trăiesc.

...Au trecut prin fața Consiliului oamenilor muncii, prin puterea de decizie a autoconducerii muncitorești, planurile de modernizare, de impulsionare a producției, de introducere, pe bandă de montaj, a locomotivei de 1 300 c.p., a motocompresoarelor de 1 000 și 2 000 c.p., au fost cîntărite realizările și nerealizările de plan, s-au supus la vot construcțiilor celor 11 minicantine, a cantinei mari, a bazei sportive, a celor 10 cămine pentru nefamiliști, a creselor și grădinițelor, a spitalului și policlinicii, a teatrului și clubului muncitoresc, s-au supus la vot oportunitatea taberei permanente de odihnă de la Eforie Nord.

— Tovarășe Răducanu, cu asemenea listă, pe care am lăsat-o deschisă pentru că e mult mai cuprinzătoare, găsiți printre picături și acele minute cînd invitați la dumneavoastră cîte un om al muncii și la plecare îi oferiți, o carte, cu tîlc...

— Se mai poate ajunge la un vîrf profesional care să nu se clatine fără cultură ? Eroul Muncii Socialiste, maistrul trasator Marian Avram, are o cultură... universitară, fără facultate. Nu-l întîlnesc odată la o ședință a Consiliului oamenilor muncii fără să mă facă atent că a apărut o carte interesantă, să n-o scap, fără să-mi vorbească despre un fapt de cultură, cu pasiunea unui om de bibliotecă. Traduce din franceză și spaniolă, pe care le-a învățat singur, cu cărți și dicționare.

— Este exemplul unui om iubit și stimat...

— Nu pot să-i înțeleg pe cei care n-au mai trecut printr-o librărie cu anii.

— După ce-i recunoașteți ?

— Îi simt imediat după sărăcia vocabularului, după lipsa gîndurilor de valoare. Imediat îi „miros" și le dau sarcină să citească. Pe moment omul e uluit. De unde știu că n-a mai pus de ani mîna pe o carte ? Apoi este incomodat că a fost descoperit într-o lumină nefavorabilă, mai ales dacă este un bun meserias.

— Nu se supără pe dumneavoastră ?

— Nu știu, poate pe moment, dar după cîteva luni îmi mulțumește. Trebuie să ne cîștigăm pîinea și considerația cu cepul. Fără el nu se mai poate trăi. Democrația socialistă are nevoie numai de oameni capabili, integri, culți, cu opinii ferme. Numai cine muncește din greu și-și iubește meseria știe cît trebuie să pună din ființa lui ca să fie mereu în rîndul întîi. Cum să ne regenerăm fără o carte, un spectacol, un concert, o expoziție ? Ce-ar fi viața, să ne trezim dimineața fără să avem în față o zi plină de soare și de bucuriile muncii noastre ? N-am muri de plictiseală și de dispreț pentru noi?

...Macaralele așază pe 1-nii „trupul" locomotivei de 1 300 de cai putere. Șeful de tură comentează neutru : „Sîntem în grafic, mîine vom fi în avans !" Eu transcriu cu emoție timpul viitor, pe care-l pun în pagină la prezent.

CARMEN DUMITRESCU ■

Grandios proiect al Epocii Ceaușescu:

Siretul a pornit pe o albie nouă

Dacă picătura de apă își va dubla, prin repetatele ei popasuri în baraje, timpul în care ajunge de la izvorul rîului în mare, atunci înseamnă că țara va avea de două ori mai multă apă. Iată o interesantă, dar, în același timp, vitală relație între „viteză" și „volum", pe care o slujește, în primă și ultimă instanță, ampla operă de reconstrucție a albiei rîurilor, a pămîntului de sub ape. La încheierea unui semnificativ episod al acestei opere — devierea rîului Siret printr-un baraj cu multiple destinații — au fost prezenți și doi dintre redactorii revistei noastre, Elena Ghera și Octavian Știreanu. **Publicăm alăturat relatarea lor de la acest important eveniment al vieții hidrotehnicienilor din această parte a țării.**

Lumea se apropia încet și curioasă de parcă aici poposise un meteorit. Veneau dintre Mihăileni, din Rogojești, din Talpa, din Vîrful Cîmpului, de la Siret și Botoșani, de pe toate aceste minunate văi bucovinene, convergente astăzi într-un singur punct, aflat cam pe-acolo unde se prinde harta în cui. Eram toți, pentru prima dată într-o zi de lucru, îmbrăcați în straie de sărbătoare. Claudia, șapte ani, fata meșterului Eugen Fierar venise ca la o serbare școlară, Dumitru Vasilache, pensionar în Botoșani și socrul inginerului Dindere, venise ca la nunta Doinei, pînă și veteranul ținutului, nonagenarul moș Colovați, își pusese ținuta de sărbătoare și urca agale spre baraj. Pentru că meteoritul cu pricina era chiar un baraj, pe care toată lumea venea să-l vadă de parcă astăzi ar fi „aterizat" acolo. Se muncea de șapte ani la el, dar o muncă anonimă, tăcută, încleștată se încheia astăzi în văzul tuturor, veniți aici fără să-i cheme cineva, veniți doar pentru că se dusese buhul că barajul e gata și Siretul, apa tutelară a acestor meleaguri, ar urma de astăzi să-și schimbe albia.

Pe 28 august, la ora 12,40, o ultimă muscătură de excavator fisurează digul de protecție și apele Siretului năvălesc spre baraj. Aplauze, felicitări, urale de parcă un vapor ar fi primit în prova lovitura inaugurală a unei sticle cu șampanie. Cam în același timp, în zona de care răspundea meșterul Ștefan Lazăr, se încheia blocarea vechii albii. O nouă corecție geografică era împlinită, Siretul avea, pentru 1 km, un nou curs. Era, adică, obligat să treacă prin acest baraj ; un ocol mic al apei, dar un pas mare pentru civilizația acestor locuri.

„E un vis pe care-l trăiesc cu ochii deschiși, aproape nu-mi vine să cred. Am venit aici, singur, pe 27 februarie 1979, totul era acoperit de zăpadă, alb cît vedeai cu ochii. Pe 1 martie, bat primul țăruș, iar pe 5 martie fundația la organizarea de șantier, la ceea ce sînt de-atunci locuințele oamenilor, era deja gata. N-am avut ceea ce se cheamă stilul calm, am cerut și am vrut de la început ritm în tot ce făceam". Inginerul *Ștefan Dobrovolschi* avea pe-atunci doar șapte ani vechime, din care patru lucrase la Canalul Dunăre-Marea Neagră pînă predase „la cheie" tronsonul între km 5—12. Începuse ca inginer simplu și terminase lucrarea ca șef de șantier ; se transferă la T.A.G.L.H.S. București, grupul „Moldova", pentru a relua drumul de la capăt, pînă la a fi numit șeful șantierului acestui baraj de la Rogojești. *„Cînd am venit aici, doar meșterul Ștefan Lazăr mai avea experiența unor astfel de lucrări. Muncise la Dragomirna, Vaslui, Poiana Uzului și se retrăsese spre meleagurile natale auzind că se va face și-aici un baraj. Au venit mulți să lucreze la baraj, majoritatea țărani cooperatori, oameni de-ai locului, care nu prea știau ce-nseamnă viața de șantier. Am discutat cu fiecare în parte, să văd ce gîndește și ce poate. Am rămas blocat cînd am întîlnit un dulgher, bunul nostru meșter, Nicolae Dascaliuc, care știa să cioplească o planșă. I-am arătat una, și-încă una, și-încă una și la fiecare știa despre ce-i vorba. Pe mulți, însă, a trebuit, să-i școlim, mai ales că aveau de-a face cu utilaje deloc simple, ce valorau milioane".*

Unul dintre cei „școliți" la Sărulești — unde există grupul școlar al trustului — este Traian Dumitraș, băiat tînăr din comuna „George Enescu". Este excavatorist pe un Zemag, și lui alături de Mircea Bîlbă, i-a revenit sarcina de onoare să înlăture ultima stavilă din drumul Siretului spre baraj. Am stat alături de el, sus pe utilaj, cîteva minute bune, chiar în timp ce muta digul în remorcile autobasculantelor. Este imperturbabil ca un sfinx, își vede de manevrele sale complicate — te-amețesc numai dacă le urmărești" cu privirea — cu precizia cu care ar trage o linie cu creionul. Și el și Mircea Bîlbă sînt în ținută de gală. De sus, de pe baraj, toată lumea are ochii ațintiți spre excavatoarele manevrate de cei doi. Fiecare utilaj mușcă din cîte o parte a digului pînă acesta se subțiază la mijloc cît o scîndură. Pămîntul nu mai rezistă, cedează și apa năvălește spre baraj. Între cele două utilaje, prăpastia se lărgește, excavatoarele și basculantele se retrag încet din calea apei. Singurul care stă cu spatele la eveniment este unul din oamenii de bază ai acestei lucrări, meșterul Fane Lazăr : el se ocupă, la cîteva sute de metri distanță, de blocarea vechii albii. Face acest lucru cu mare plăcere : odată, prin '32 a rămas înăpoiat vreo două săptămîni în aceste locuri. Au mîncat ultimele rezerve de costiță în fasole pînă cînd șchiorii au putut să străbată la ei cu apă și de-ale gurii. Cînd barajul se apropia de sfîrșit, deasupra, la 17 m înălțime trebuiau montate niște grinzi de beton, 20 tone bucata. Era nevoie de un utilaj care se găsește foarte greu, nimeni nefiind dispus să-l împrumute. În plus, trebuiau cărați vreo 15 000 mc. de umpluturi în aval de baraj, pe care să poată fi montată uriașa macara — pămînt care după aia trebuia din nou cărat de unde a fost adus. Ar fi fost o muncă infernală, cu mult timp și bani pierduți. Nea Fane s-a încumetat să monteze grinzile cu ceea ce avea la îndemînă, cu doi băieți tineri și isteți, automacaragii obișnuiți. Unul dintre ei este Viorel Munteanu, dintr-un sat alăturat, Talpa. Are 32 de ani și doi copii. În timp ce azi călca pe grinzile alea bucălașe, unul chiar îi întreaba că de ce se dă „mare sculă", de cînd lucrează ei la baraj ? Îi răspunde zîmbind înțelegător că „din 6 martie 1979, unul din primii muncitori veniți aici își mai aruncă privirea odată spre grinzile alea care stau, stau neclintite ca de cînd lumea. Cînd le-a urcat pin' aici, purtîndu-le ca pe-o scobitoare cu viteze de cîțiva metri pe minut, nimeni nu l-a întrebat ce simte, ce gîndește și cum de nu-i tremură mîna pe manetele de comandă.

„Am pus de la început bază pe oameni tineri. Chiar în '79 mi-au venit primii stegari. Constantin Răileanu, acum șef de brigadă la Siret, împlinește chiar astăzi, 28 august, șapte ani de muncă, toți făcuți aici. La fel, inginerul Nicolae Dindere, adjunct de șef de brigadă, un teoretician și-un visător care aici, pe acest șantier, a deschis cu adevărat ochii spre lume. Apoi au venit Acsinte, Antohie, Mîndru, Vizitiu (acesta, șef de brigadă la Dridu), băieți tineri și de toată isprava. Au venit neinsurați, fără vreo șansă la o viață ca-n studenție sau, măcar, ca pe alte șantiere. Au venit pentru o viață cruntă, de ce să ne ferim de cuvinte, într-o izolare completă de tot și de toate — o viață pe care ei, însă, au reușit s-o lumineze, s-o încarce de demnitate, s-o facă romantică, chiar splendidă, s-o îmbogățească sufletește, îmbogățindu-se pe ei înșiși cu virtuțile unei fizionomii umane clare și ferme. De aceea i-am iubit și admirat, ei știu asta, i-am iubit cerîndu-le totul la maximum, necruțîndu-i nici o clipă, accelerîndu-le maturizarea, călirea, formarea lor ca oameni". „Cît de tîrziu ne-am fi culcat, îmi povestește amuzat unul din vechii răsfățați, dornic să-mi întărească spusele inginerului Dobrovolschi, la ora 6 trebuia să fim pe baraj. Nici un minut mai tîrziu. La început ne scula cu apă rece. Metoda a avut efect, pînă ne-am imunizat. Apoi a inventat o alta : pe coridoare pornea motorul unei motorete fără țeavă de esapament, parcă ne zgîria creierii nu altceva... Așa ni s-a format un mic reflex, pe care-l avem pentru toată viața, dar, totodată, așa s-a închegat o mare prietenie, așa s-au călit, dacă vreți, adevărate caractere".

În această oază de lume, la cîțiva kilometri după intrarea Siretului în țară, există un veritabil univers uman pe care bănăjiștii de la Rogojești l-au construit treptat, în ore, zile și clipe de muncă încordată, desfășurată parcă într-un spațiu prea mic pentru suflete așa de mari. Cînd nea Bădiliță, un munte de om, de două ori mai mare și la vîrstă, și la greutate și la înălțime decît un tînăr subinginer îi ceartă aspru pentru nu știu ce-a făcut, acesta — Arsenal, pre numele lui de botez dat de șantier — începe să fredoneze „Noi vrem pace pe pămînt..." și toată supărarea venerabilului meșter se duce pe apa Siretului, și nea Bădiliță, „se-nmoaie" și lucrurile reintră în normal.... Același „Arsenal" (cu toate șansele de a deveni „Arbaletă...") este trimis la o

reconstrucția pămîntului

ing. Constantin Semenov

maistrul Gheorghe Ifrim

ing. Ștefan Dobrovolschi

maistrul Ștefan Lazăr

întreprindere, I.M.E.I.L. ; se întoarce de-acolo cu treaba rezolvată, dar spune semn, în dulcele grai moldovinesc, că „pi Imil nu l-am găsit, era numai Radu..." Fiecare a ajuns să cunoască pînă la detaliu ticurile, obiceiurile și felul de a fi ale celorlalți, împrumutindu-le unii de la alții ca într-o adevărată familie, devenind și fiind o adevărată familie.

Cînd a preluat conducerea antreprizei, pentru inginerul Constantin Semenov aceasta era veritabila regulă de conduită pe care o moștenise și avea s-o ducă mai departe. Cu alură de discobol, dar cu sprinteneala unui alergător de sută, directorul antreprizei este un exemplu de dinamism și chiar de ubicuitate pentru toată suflarea celor trei brigăzi, din viața și starea cărora nu-i scapă nici un amănunt. El este omul mereu la zi, inginerul mereu pe față, directorul mereu alături de oameni săi. Inginerul șef, Valeriu Scripcă este, într-o binevenită compensație, o structură de reflexiv. Se află mai mult în căutarea ideilor decît a vorbelor, întreaga sa prezență respirînd ceva din delicatețea unui desenator de filigranuri. A. rămas consecvent cu sine chiar și în condițiile aspre ale vieții de șantier, căreia a reușit, iată, să-i dea și o altă fațetă, pe care sînt clar imprimate bunele maniere și chiar nostalgia... florilor. Pe scurt, el este, cum îl citează cu simpatie ortacii săi, „un superb". Șeful brigăzii de la Rogojești, inginerul Lazăr Aosinte, a venit aici mai din vale, de la barajul Buceeca. Acolo, la un moment dat, se pierduse scutul care săpa în subteran o galerie. Se comunica cu cei de dedesubt, dar nu puteau fi localizați. Aventura sub pămînt a durat cîteva zile și trebuia încheiată cu scoaterea utilajului la suprafață. Era pe afert îngropat în mîl — și nici o macara din lume nu l-ar fi putut scoate întreg. Atunci a apărut ideea înundării incintei, noroiul a devenit mai fluid și utilajului i s-au putut desprinde ușor rădăcinile pe care parcă și le înfipsese în pămînt. Își aduce aminte cu plăcere de acel episod, a venit aici să lucreze la suprafață, „dar lupta cu pămîntul a fost la fel de grea".

„Reconstrucția pămîntului, spuneți dumneavoastră. Acest baraj e vîrf de bazin, primul dinspre amonte din salba de baraje ale Siretului. Mai sînt alte șase, ultimul la Adjud, cel mai mare, 500 milioane m.c., apă acumulată, deci de aproape zece ori mai cuprinzător decît cel de la Rogojești. De acolo, din acel baraj, Siretul o va cîrmi spre Bărăgan, printr-un canal de navigație și irigație de aproape 200 km, avînd celălalt capăt în acumularea de la Dridu, pe Ialomița, și de-aici, mai departe, printr-un alt canal, în sistemul de pe Valea Mostiștei, cu vărsare în Dunăre. Este, în adevăr, o amplă operă de reconstrucție a pămîntului, care va schimba radical viața întinsului ținut pe care-l va traversa. Dar punctul de plecare este aici, la Rogojești. Potolim Siretul, care pe-aici își schimba albia de zeci de ori pe an, acumulăm apă pentru zona deficitară a Botoșanilor, creăm sursă de apă pentru irigații, producem curent electric din trei turbine, fiecare de cîte 3,2 MW, deschidem largi posibilități de turism.

Reconstrucția pămîntului, spuneți dumneavoastră, dar această lucrare, asemenea altora, a fost și este un prilej de construcție a oamenilor. Asta mă leagă mai presus de orice de acest baraj. Aș fi preferat de nu știu cîte ori să fiu eu cel care încheie această lucrare, să nu am, în aceste momente pe care le aștept din acel februarie '79, postura de invitat pe care o am acum". Și chiar dacă inginerul *Ștefan Dobrovolschi* a fost, în adevăr, invitat aici în calitatea lui de director tehnic al Trustului de Antrepriză Generală pentru lucrări Hidrotehnice Speciale București — de care aparține această antrepriză „Siret superior" — nimeni n-a avut nici o clipă îndoiala că el a fost astăzi mai al casei decît oricînd, că oamenii și locurile și parcă barajul însuși îl așteptau în aceste momente ca pe unul ce-și lăsase acolo, în colosul de beton și oțel, șapte ani de tinerețe, măsurați în zile, ore, și clipe pe care, iată, nimeni nu le-a uitat.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Viața a doua a Bahluiului

Apa a fost meseria lui, zice. Indiferent sub ce înfățișare ar apărea ea, curgătoare sau necurgătoare, la suprafață ori subterană, despre apă a fost vorba în cursurile pe care le-a ținut studenților și tot despre apă a scris profesorul Valeriu Blidaru o seamă de cărți. Între altele, a ținut să întrezărească o cale de a repara o eroare sau o amnezie sau o nedreptate a naturii și de vreo 25 de ani s-a dedicat clarificării unui proiect fabulos. Județul Iași fiind unul dintre județele cele mai sărace în apă, întrebarea era cum ar putea să ajungă să-și schimbe această condiție de neinvidiat. Profesorului Valeriu Blidaru de la Facultatea de hidrotehnică din Iași fiindu-i la îndemînă tot felul de comparații : de exemplu, județul Iași e de vreo șapte ori mai sărac în apă decît județul Timiș. Ce era de făcut ? Întrucît Bahluiul, care trece prin centrul județului, are un bazin hidrografic sărac, soluția n-ar putea fi alta decît de a efectua un transfer de apă din bazinul Siretului.

Ne aflam într-o sală încăpătoare în largul căreia se întinde pe vreo cîteva zeci de metri pătrați relieful județului Iași modelat într-o machetă cu creste de dealuri și petice de cîmpie și lunci. Trebuie, zice profesorul, să realizăm o acumulare de bază pe Siret, la Pașcani, de unde apa vine prin derivație gravitațională spre centrul județului, străbătînd dealurile înalte ce despart Siretul de Bahlui. Profesorul apasă pe un buton și se aprind niște becuri și vedem aievea unde ar urma să se strîngă apa și cum ar urma ea să vină spre valea Bahluiului. Dar acumularea centrală, adaugă profesorul, va fi aproape de Hîrlău iar de acolo apa va curge pe trei magistrale, la cote între 200 și 170 metri, spre părțile de vest, est și nord ale județului, dominînd gravitațional o suprafață de aproximativ 250 000 de hectare, dintre care vreo 50 000 în județele vecine, Vaslui și Botoșani. Din aceste magistrale se vor desprinde, pe dreapta și pe stînga, canalele de distribuție pentru irigații, pentru aprovizionarea cu apă a localităților și a unor unități economice, pentru crescătoriile de pește în care deocamdată apa este adusă prin pompare.

Economic, ecologic, turistic igienico-sanitar, această lucrare va aduce numai avantaje. Ideea de a capta sursele de apă la creastă iar nu la baza versanților fiind o soluție care nu se întîlnește în multe locuri din lume. Irigarea acestor pămînturi nu în felul clasic, obișnuit, de jos în sus, elimină o cheltuială de energie de aproximativ 200 milioane kWh pe an și, mai mult, îngăduie producerea a 170 milioane kWh, în cursul unui an, pentru că pe firul magistralelor și canalelor acestui sistem hidrotehnic proiectul are în vedere și construirea a vreo cîteva zeci de microhidrocentrale.

Acest proiect numit „Podișul Moldovenesc-Iași" se află în atenția conducerii de partid și de stat și el este cuprins în Programul național de îmbunătățiri funciare adoptat în urmă cu trei ani. Definitivat prin munca unui colectiv larg în rîndurile căruia s-au numărat nu numai profesori și studenți de la facultatea de profil din Iași ci și specialiști din cadrul ministerului și de la institutul de îmbunătățiri funciare, acest proiect prevede ca o măsură de siguranță și posibilitatea de a aduce în arterele noului sistem hidrotehnic apă din riul Moldova. Tot gravitațional, subliniază profesorul Valeriu Blidaru, riul Moldova se află la cota 500 și apa urmează să coboare în acumularea de la Pașcani, pe Siret, care se află la cota de 220 metri, iar de aici la acumularea de la Hîrlău, la 200 de metri, Bahluiul aflîndu-se și mai jos, la cota 100 în nord și la 35 în sudul județului, acolo unde se varsă în Jijia.

DUMITRU ELIADE ■

Munții – relief interior

Există și o altfel de reconstrucție a reliefului munților — o reconstrucție a reliefului lor interior, dacă se poate spune așa. E vorba de viața animalelor, de fauna care populează munții și care le împrumută acestora o anume frenezie interioară, mai mult intuită și foarte rar perceptibilă direct — la vreme de vînătoare sau de întîlnire neprevăzută cu ursul...

După al doilea război mondial, fauna munților noștri era devastată. Situația era alarmantă și, se înțelege, nu putea dăinui. Au început eforturi atente și susținute pentru repopularea munților noștri cu animale care le făcuseră cîndva faima. În ultimele două decenii aceste eforturi au intrat „în linie dreaptă", printr-un cadru organizatoric și legislativ pe măsură, astfel încît abia prin anii '80 s-a putut ajunge la efectivele optime ale speciilor de vînat importante și semnificative pentru fauna montană.

Fondurile de vînătoare, nominalizate ca atare, însumează o suprafață de peste 23 milioane hectare, 34 la sută fiind gospodărite de unitățile silvice, iar restul — arendate A.G.V.P.S. Două treimi din această suprafață de vînătoare „se desfășoară" pe teren arabil, fînețe, pășuni și gol de munte, iar un sfert — în păduri. Lundu-se în calcul o seamă de indicatori relativi la particularitățile acestor suprafețe, pentru principalele specii de vînat au fost stabilite efective optime, care sînt de 8 100 la capra neagră, 4 800 la ursul brun și 42 800 la cerbul comun. În 1960, efectivele acestor specii erau sub cele optime, fiind estimate la 4 595 capră neagră, 3 151 urs brun, 13 741 cerb comun, precum și 3 079 lupi, 1 022 rîși, 7 560 cocoși de munte. Cam din acei ani a început o campanie națională de ocrotire activă a efectivelor — în principal, prin localizare cît mai precisă, constituirea unor ogoare de hrană și a unor suprafețe de liniște, furnizarea de hrană suplimentară și reducerea dăunătorilor (la o medie de 1 dăunător la 10 animale ocrotite). Rezultatele au fost, desigur, lente dar sigure, astfel încît în acest an 1986 ne putem lăuda cu efective de specii de vînat substanțial îmbunătățite, depășind pe alocuri chiar cifrele optime : 8 776 capre negre, 6 974 urși din rasa brună, 44 596 cerbi din rasa comună, 2 259 lupi, 1 912 rîși și 8 976 cocoși de munte.

Aceste cifre vorbesc de la sine despre eforturile de conducere și dirijare corectă a fondurilor cinegetice, conform Programului național adoptat în 1976. Dar, alături de restabilirea unui echilibru cantitativ între diferitele specii de animale și între acestea și terenurile pe care ele trăiesc, s-a urmărit, în paralel, și o restabilire calitativă a compoziției faunei care populează munții noștri. Astfel, marmota alpină, care dispăruse complet după al doilea război mondial, a început să apară din nou pornind de la 16 exemplare aduse din Austria în Retezat și 27 exemplare (12 în Făgăraș și 15 în Rodna) aduse în același an 1972 din Franța. Rezultatul : peste 200 de exemplare de marmotă alpină în fiecare din aceste nuclee de repopulare, ceea ce semnifică „un succes frumos și clar", cum apreciază dr. Dorin Girlea, inspector de specialitate în Ministerul Silviculturii.

Înainte de a fi un hobby, vînătoarea este chiar o meserie ; necesară, cu un vot bine definit în asigurarea unui echilibru între diferitele specii, a unui optim în efectivul faunei.

Nu știi întîmplarea, cît mai ales capacitatea biogenetică deosebită a spațiului nostru carpatin, munca silvicultorilor și cinegeticienilor, eforturile de cercetare și aplicare în producție a rezultatelor respective, amplul și delicatul demers de conducere și dirijare corectă a fondurilor cinegetice au făcut ca de pe teritoriul țării noastre să se recolteze peste 2 000 de trofee ce întrunesc punctajul necesar acordării medaliei de aur la „criteriul" respectiv. Dintre trofeele care compun colecția națională, numai 5 la sută au fost dobîndite înainte de 1950, 7 la sută provin din perioada 1951—1960, 29 la sută din deceniul 1961—1970, restul de 59 la sută fiind dobîndite după anul 1970.

România era demult vestită prin blănurile și craniile de urs brun dobîndite în Carpați, piese ce aproape concurau cu cele ale ursului Grizzli. La ursul brun, România deține de mulți ani recordul mondial atît la craniu cît și la blană, toate primele cincizeci de blănuri de urs din lume fiind dobîndite în țara noastră.

La cerb carpatin deținem, de asemenea, vicerecordul mondial cu un trofeu de 15,11 kg, lungimea prăjinilor depășind 1,30 m. La mistreț deținem locul trei în lume, dar numărul trofeelor cu un punctaj foarte mare atestă valoarea de necontestat a populațiilor de mistreți care cresc în țara noastră. La capra neagră deținem primele 12 trofee din lume, inclusiv recordul mondial (dobîndit în Făgăraș), vigoarea caprelor negre carpatine fiind unanim recunoscută de specialiști. În sfîrșit, la cîpriori deținem viceracordul mondial, recoltat pe fondul Drăgănești—Prahova.

Valoarea trofeelor de vînat din România s-a afirmat adesea la expozițiile internaționale de vînătoare, cea mai recentă fiind la Nürenberg, în mai a.c., unde țara noastră s-a situat pe locul întîi din 21 de țări participante, cu 333 medalii de aur, patru recorduri mondiale, cinci plachete Grand Prix.

Evoluția cea mai spectaculoasă a avut-o cîprioru, care în 1980 a înregistrat un efectiv de 330 000 exemplare — de peste 20 de ori mai mare decît în 1950 —, acum fiind răspîndit practic pe întreg fondul forestier al țării, alături de așa-zisul „cîprior de cîmp" ce populează terenurile lipsite de pădure.

Toate aceste rezultate au adus nuanțe noi în preocupările privind ocrotirea faunei țării, o dovadă fiind în acest sens și recentele măsuri adoptate la nivelul Ministerului Silviculturii privind mai buna gospodărire a fondului cinegetic național.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

În vremea Marelui Mircea

(X)

„Astfel e românul și român sînt eu, Și sub jugul barbar nu plec capul meu"

O victorie pentru cinci veacuri

Biruința lui Mircea asupra oastei lui Baiazid la Rovine (17 mai 1395) a fost una din acele victorii care fixează o întreagă desfășurare a istoriei. Ea s-a aflat la obîrșia relațiilor țărilor române cu Poarta otomană pentru următoarele cinci secole — adică pînă la proclamarea independenței de stat, la 9 mai 1877 — relații caracterizate prin recunoașterea statutului de autonomie a țărilor române, chiar atunci cînd, constrînse de copleșitoarea forță a Imperiului otoman, ele i-au recunoscut suzeranitatea. De-ar fi să facem istorie contra-factuală („Ce s-ar fi întîmplat dacă ? În cazul de față ce s-ar fi întîmplat dacă bătălia de la Rovine ar fi fost cîștigată de Baiazid ?"), dimensiunile grandioase ale victoriei lui Mircea apar cu și mai puternică limpezime. Stăpîn de-ar fi ajuns Baiazid în Țara Românească, teritoriul dintre Dunăre și Carpați ar fi cunoscut soarta altor teritorii din Peninsula balcanică, unde cuceritorii otomani au lichidat structurile politice ale autohtonilor, au lichidat — prin exterminare sau convertire la Islam — clasa conducătoare locală și au introdus formele specifice ale feudalismului otoman (sistemul timariot). Care ar fi fost consecințele unor astfel de acțiuni la nord de Dunăre pentru dezvoltarea societății românești este lesne de întrevăzut. Elanul ofensiv al armatei osmane s-a frînt la Rovine și Țara Românească — iar prin ea întreaga arie locuită de români — a beneficiat de un răgaz benefic, valorificat pentru a asigura conservarea armăturii politice și administrativ-militare a statului. De fiecare dată cînd asupra pămîntului românesc — în ansamblul său asupra unei părți a lui — a planat primejdia lichidării identității politice date de stat și a instaurării regimului administrației otomane directe sub forma pașalîcului, s-a produs acea reacție viguroasă, care a înlăturat primejdia și a convins Istanbulul de neputința sa de a pune capăt creației politice românești. Mircea a fost primul dintr-un lung șir de voievozi români care vor împodobi cu faptele lor de arme istoria militară a poporului român. Evident, neatîrnarea de fapt a țărilor române ar fi de neconceput fără lanțu de Hunedoara, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare sau Mihai Viteazul, dar pentru ca luptele lor glorioase să fi dat roadele lor politice a fost nevoie ca la început să se afle biruința lui Mircea de la Rovine. Fără de ea, n-ar mai fi fost cu putință marea epopee din secolele următoare.

Rovine, gloria lui Mircea

În lumina noilor concluzii despre datarea corectă a bătăliei de la Rovine și, deci, despre contextul politic și militar în care a avut loc, victoria lui Mircea apare ca o izbîndă al cărui merit îi revine în întregime. Nu a fost vorba — cum s-a afirmat de unii istorici — de o campanie comună a lui Mircea și a lui Sigismund de Luxemburg, regele Ungariei, avînd drept obiectiv „recuperarea" Țării Românești, părăsită — s-a pretins — de Mircea, care, victorios pe cîmpul de luptă, nu ar fi putut să facă față presiunii copleșitoare turcești și s-ar fi refugiat în Transilvania, de unde ar fi revenit cu ajutorul regelui ungar. Realitatea este cu totul alta. În momentul în care Sigismund de Luxemburg s-a pus în mișcare, sultanul Baiazid părăsise sau era pe punctul de a părăsi Țara Românească, înfrînt fiind la Rovine. Doar la Turnu sau Nicopolea Mică — a cărui stăpînire era indispensabilă pentru trecerea rapidă a Dunării — a rămas o garnizoană otomană. O diplomă din 5 noiembrie 1403, a lui Sigismund însuși, este perfect explicită. În termeni plini de emfază, destinați să prezinte Țara Românească ca aflîndu-se în vasalitate și să pună numai în seama armatei sale succesele antiotomane, regele arată că aflînd de invazia otomană în Țara Românească : „Ne-am grăbit (ceea ce este neadevărat — n.n.) cu o mare putere a noastră și am ieșit în întîmpinarea îndrăznelii acestui Baiazid și pentru apărarea acestor părți ale noastre (mai exact „dorite a fi ale noastre" — n.n.), în special a sus-numitului castel al Nicopolului Mic, cu scopul de a-l lua cu asalt. De acolo Baiazid, aflînd de sosirea noastră în persoană, s-a retras. Și am cucerit acea cetate a Nicopolului din mîinile oamenilor lui". Așa cum concluzionează corect ultimul cercetător al acestui episod, Alexandru Dită, „la intrarea în Țara Românească a oștilor conduse de Sigismund de Luxemburg, singurii ostași otomani care se mai aflau aici erau cei care alcătuiau garnizoana cetății Turnu, restul trupelor fiind deja la sud de Dunăre" și, deci, „luptele pentru eliberarea cetății de la Dunăre sînt singurele acțiuni întreprinse de armatele regelui ungar pe teritoriul Țării Românești". A fost, așadar, la Rovine una din marile victorii românești, dobîndită prin singura putere a „oastei celei mari" a voievodului Mircea, care, din acea slorioasă zi, a devenit „cel Mare" în istoria neamului său.

Cronicarii otomani atît de preocupați să elimine evenimentele neplăcute din paginile scrierilor lor, fie prezentîndu-le la antipodul realității, fie trecîndu-le sub tăcere, au fost totuși nevoiți să constate un fapt de netăgăduit : retragerea lui Baiazid din Țara Românească. Pentru a ilustra subiectivismul acestora reproducem relatarea bătăliei de la Rovine făcută de cronicarul turc Orudj bin Adil, care manipulează faptele și fabulează pentru a acoperi — cu o stîngăcie ce nu poate însă înșela — înfrîngerea „Trăznetului" de către voievodul român : „Mircea ghiaurul, aducînd cu el oaste, a venit împotriva sultanului Baiazid și, întîlnindu-se unul cu altul, s-a dat o mare bătălie, astfel încît atît din partea musulmanilor, cît și din partea ghiaurilor, mulți au fost măcelăriți ; din amîndouă părțile au murit mulți oameni. Cînd turcii au văzut că oastea ghiaură este numeroasă, cele două osti nu s-au despărțit una de alta (adică au continuat lupta — n.n.). Cînd s-a lăsat noaptea, cele două oștiri s-au separat și fiecare s-a așezat în altă parte. Vizirul său, Ali-pașa, a luat în noaptea aceea următoarea măsură : el a pus să se aprindă multi necredincioși" (adică români — n.n.). Apoi și el a fugit de acolo speriat. Sultanul Baiazid-han s-a întors cu cinste și a trecut Dunărea. De la Nicopol a venit la Adrianopol".

Iată o mostră de răstălmăcire — însă de o naivitate copilărească — a adevărului. Ceea ce se constată este că nici măcar cronicarul Orudj nu îndrăznește să vorbească de o victorie „în cîmp deschis" a lui Baiazid. Biruința ar fi venit în urma acestei înscenări pusă la cale de marele vizir Ali-pașa. Dar cum să ne închipuim că Mircea, nevăzînd nici un cadavru de soldat otoman, să fi uitat — izbit de ce fel de amnezie ? ! — citi căzuseră în lupta din ziua precedentă și să fi fugit înspăimîntat ? Un fapt nu-l poate tăgădui însă cronicarul turc : sultanul Baiazid este cel care s-a retras „cu cinste" ne asigură el, pentru a salva aparențele. „Cronica bulgară" este cea care oferă imaginea corectă : „Iar rîul acela (lîngă care se dăduse bătălia — n.n.) curgea însîngerat de mulțimea cadavrelor omenești, încît și însuși Baiazid s-a înspăimîntat și a fugit".

Dispute politice în rîndul boierimii

Victoria lui Mircea de la Rovine a fost o lecție aspră pentru Baiazid. A înțeles că nu poate face pe pămîntul românesc ceea ce făcuse la sud de Dunăre. În același timp în Țara Românească s-a produs o reorientare a unei părți a boierimii. Atît timp cît existase primejdia lichidării statului muntean și a clasei sale conducătoare, reflexul solidarității naționale ținea boierimea unită sub steagul luptei antiotomane, ridicat ferm de marele Mircea. Acum, însă, cînd Baiazid fusese înfrînt și cînd primejdia dispariției statului și a introducerii regimului timariot dispăruse, două orientări se manifestau în rîndul clasei conducătoare muntene : prima, continuarea luptei împotriva Porții otomane, prin integrarea efortului Țării Românești în cruciada preconizată de Sigismund de Luxemburg, cea de-a doua, găsirea unei formule de înțelegere cu Poarta, care, punînd capăt războiului, să asigure existența statului muntean, în condițiile de neamestec otoman. S-au manifestat atunci două orientări ce le vom regăsi de-a lungul celor cinci secole de confruntare româno-otomană.

Exponentul celei de a doua orientări — căci Mircea era pentru continuarea luptei — a fost Vlad, intrat în istoria noastră cu atributul de „uzurpatorul". După mai multe indicii el era fiul lui Dan I, fratele mai mare al lui Mircea, deci nepotul marelui voievod. Vlad nu a fost un simplu instrument al Porții, o marionetă a lui Baiazid. Înscăunarea lui se explică prin orientarea unei mari grupări boierești, dispusă să-i acorde sprijinul în vederea luării puterii, orientare caracterizată prin pace cu Poarta otomană, colaborare cu Polonia prin intermediul Moldovei, ostilitate față de Sigismund de Luxemburg. În spiritul acestei politici, el a prestat, printr-un act dat la Arges, la 28 mai 1396, omagiu regelui Poloniei, Vladislav Jagello și soției acestuia, Hedviga, arătată a fi „singura moștenitoare a marelui Ludovic", ceea ce însemna — după moartea celeilalte fiice a lui Ludovic I de Anjou, Maria, căsătorită cu Sigismund de Luxemburg, — contestarea oricărei legitimități de a guverna a regelui ungur.

Care a fost atitudinea lui Vlad față de Poarta otomană ? Un text, publicat mai demult și des citat, dar nu în legătură cu problema discutată aici, oferă — credem noi — răspunsul. Ioan de Sultaieh, în tratatul său de geografie **Libellus de Notitia Orbis**, scris de el în 1404, dar cu informații dinainte de această dată, informează că „lîngă Marea cea mare sau Pontică este Valahia, o țară mare. Are un domn al său, și deși turcul a prins pe mulți dintre ei și i-a tulburat totuși nu a dobîndit stăpînirea acestei țări ca și a celorlalte".

În lumina noilor informații și a punctelor de vedere întemeiate pe ele, credem că trebuie discutată evoluția relațiilor lui Vlad, mai întîi, apoi ale lui Mircea, cu sultanul Baiazid. Este ceea ce vom explica în episodul următor.

Cartea de istorie

Istorie și petrol

Istoria cercetează trecutul — s-a subliniat în repetate rînduri — nu ca un obiect de investigație în sine, ci pentru a răspunde problemelor cu care este confruntată lumea contemporană. În zilele noastre, petrolul constituie un element de excepțională însemnătate în funcționarea economiei mondiale și, în chip firesc, polarizează atenția tuturor. Răspunzînd acestui interes, Jacques de Launay și Jean-Michel Charlier au scris o pasionantă **Histoire secrète du pétrole** (Istoria secretă a petrolului). Bine cunoscut cititorilor români (să amintim doar de ultima sa carte tradusă la noi, **Ultimele zile ale fascismului**), Jacques de Launay nu mai are nevoie de o recomandare.

„Petrolul a devenit — scriu autorii la începutul prefeței acestei cărți — într-un secol prima industrie a universului. /.../ În 1900 aurul negru asigura mai puțin de 4% din nevoile mondiale de energie. El acoperă astăzi 40% din aceste necesități. În pofida unui regres al consumului, lumea arde încă, în fiecare an, aproape trei miliarde de tone de produse petroliere, dintre care doar opt companii furnizează mai mult de jumătate". Între ele Exxon cu o cifră de afaceri de 88,5 miliarde de dolari, este cea mai puternică. „Este vorba de cea mai mare aventură din istoria umanității, fără însă ca ceea ce se știe în aparență să fie în chip necesar și adevărat".

Această istorie nevăzută a petrolului este reconstituită de cei doi autori într-o relatare care nu are nimic de invidiat unui roman polițist. Intrigi de culise, lovituri de stat, corupții și asasinate se succed în aceste pagini ce degajă în egală măsură mirosul de petrol și de sînge, de la epoca „dinosaurilor" (capitolul urmărește constituirea marilor averi ale magnaților industriei de petrol precum Rockefeller, Deterding, Gulbenkian etc.) la companiile multinaționale de azi. Jacques de Launay și Jean-Michel Charlier au prezentat — fără reținere — metodele utilizate de cei care au văzut în valorificarea petrolului un mijloc de sporire a fabuloaselor averi acumulate. O carte pătrunsă de realism, o carte de demascare a unor procedee care, cu cît vor dispărea mai curînd, cu atît va fi mai bine pentru umanitate.

Documentele bravurii

Corpusul de **Documente privind istoria militară a poporului român**, editat de Centrul de studii și cercetări de istorie și teorie militară, s-au îmbogățit cu un nou volum consacrat perioadei ianuarie 1848 — decembrie 1856. O perioadă care cuprinde, așadar, acel minunat capitol al istoriei naționale, reprezentat de revoluția din anii 1848-1849, ca și perioada care a urmat reprimării ei brutale prin intervenția armatelor marilor puteri vecine. O echipă condusă de „un veteran" (dacă ni se îngăduie expresia) al acestui corpus — în înțelesul că a editat primele lui volume cu peste un deceniu în urmă — colonelul Constantin Căzănișteanu, secondat de două sîrguincioase cercetătoare Maria Georgescu și dr. Dorina N. Rusu, a cules peste 300 de documente din arhive și din publicațiile timpului pentru a pune în lumină evoluția instituțiilor militare în perioada menționată.

Orice lărgire a bazei de informații prin tipărirea de surse se cuvine salutată, iar corpusul de documente, căruia îi aparține volumul prezentat aici, a făcut din plin dovada utilității sale. Pentru o perioadă — ca aceea a revoluției pașoptiste — pentru care s-au tipărit masiv izvoare, autorii au operat o judicioasă selecție, care surprinde și „acoperă" documentar aspectele esențiale ale acestei etape cruciale a luptei pentru emancipare socială și națională a poporului român.

Un interes deosebit prezintă documentele din anii de după revoluție cînd — pe tăcute și pe neștiute, am zice — armatele din Moldova și Muntenia au cunoscut însemnate progrese atît pe planul efectivelor cît mai ales al organizării și instruirii.

Prin tipărirea acestui corpus — care, sperăm, va continua la nivelul de înaltă exigență științifică, devenit marca sa de recunoaștere — se asigură o solidă bază de informații pentru cercetările de istorie militară. Primirea caldă de care s-a bucurat din partea specialiștilor români și străini este, în egală măsură, o dovadă a folosului și a valorii sale.

Pagină realizată de
FLORIN CONSTANTINIU

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Cartea

Dacă s-ar întocmi **Dicționarul cuvintelor celor mai uzuale**, de bună seamă că din el n-ar lipsi vocabula **carte**. Alături, bunăoară, de cuvîntul **pîine**. Într-atît de mare îi este frecvența, astăzi, la noi, ca și pretutindeni în lume, în această epocă a **civilizației cărții**. La noi cel puțin, nu întîmplător a intrat în zicale, dintre cele cu funcțiune economică, deci practică, dar și spirituală, ceea ce le face definitorii pentru viața unui întreg popor. Să amintim ac doar două dintre ele : „Ai carte, ai parte" și „Cine are carte — are patru ochi". Expresiv, nu-i așa ?

Într-adevăr, nici o întreprindere nu e posibilă în vremea noastră, fără știința de carte, fără învățătură. De aceea ne și însoțește **cartea**, de-a lungul întregii vieți, de la abecedar și aritmetică, pînă la cele mai diverse înfățișări ale ei.

Iată, mă aflu acasă, între rafturile tixite cu volume și volumașe ale bibliotecii mele. Spectacolul este reconfortant, fiindcă fiecare carte este un prieten, și încă unul dintre cei mai credincioși, statornici. Fie că e vorba de cărți ținînd de profesia noastră, fie că e vorba de altele, ce ne întrețin în general, despre viață, despre frumos, o altă profesie, de suflet, a noastră a tuturor. Și nici nu poate fi altminteri, pentru că, cine mai poate trăi, azi, în afara politicii, a ideologiei, a științei, literaturii, a artelor ? Nu se poate trăi în epoca noastră, decît în contact permanent cu cartea, cuvîntul tipărit, conectați, prin urmare, cu lumea. Încîntător, reconfortant spectacol ! O permanentă deschidere de zări, un continuu dialog cu universul întreg.

Privind către rafturile bibliotecii, sau pur și simplu, ținînd o carte în mînă, nu poți să nu te gîndești la cei ce îți fac posibilă această indefinibilă bucurie. Nu poți să nu te gîndești la autorii lor, oameni de știință, scriitori, artiști, care au zăbovit îndelung, zile și nopți, ani în șir, dinaintea colii albe de hîrtie, dinaintea pînzei așteptînd a fi însuflețite. Nu poți să nu te gîndești la muncitorii tipografi, care o culeg cu migală, cu trudă, dar și cu pasiune, dîndu-i minunata formă, de obiect de artă, ce ne smulge, cînd o avem în față în sfîrșit, cuvintele atît de expresive ale Poetului : „Carte frumoasă, / Cinste cui te-a scris !".

Cartea, lectura deci — o pasiune, o ocupație permanentă Neîntrerupt izvor de cunoștințe și de delicii. Cum am putea trăi fără ea ? Cartea politică, de știință, literatură, de artă. Teascurile tipografiilor noastre nu contenesc să ne-o pună generos la îndemînă. Tipărim puțin ? Tipărim mult ? Oricum, pentru setea noastră de infor-

(Continuare în pag. 14)

HRISTU CÂNDROVEANU ■

O premieră la Rîmnicu Vîlcea

Dalta sculptorului: calculatorul

Petre Cichirdan nu este un vorbăreț. Tăcerile lui înseamnă gîndurile lui. El cumpănește cuvintele așa cum ar modela ideile în piatră. Sau în lemn. Sau în marmură.

S-a născut în Rîmnicu Vîlcea. „Aici am jucat fotbal", spune el zîmbind. A devenit inginer T.C.M. în 1977. Istoria pasiunii și vocației sale de „sculptor pe calculator" se află scrisă în cîteva rînduri pe care le redau întocmai de pe carnetul de reporter : „După facultate, am lucrat la Fabrica de avioane din Craiova, unde se fabrican repere fără geometrie regulată. Încercînd să realizez aceste repere pe mașinile cu comandă numerică din dotare, a trebuit să mă specializez în proiectarea asistată pe calculator. Făcînd sculptură de pe la 14 ani, piesele pe care le executam în fabrică semănau cu elemente de viață în mișcare. Multe din ideile de forme artistice le-am transpus pe calculator și apoi le-am realizat, prin intermediul benzilor magnetice și a benzilor perforate, pe mașinile unelte cu comandă numerică. În acest fel o lucrare este artistică în ideea ei intrinsecă, este tehnică prin executarea ei și este din nou artistică atunci cînd devine exponat".

Pare atît de simplu că sînt aici o întîlnire de mare artist și de mare specialist (în același timp) : programarea pe calculator permite deschideri în cîmpul imaginației artistice care n-ar fi putut fi transpuse niciodată în realitate fără ajutorul perfecțiunii și al performanțelor tehnice ale rașinilor cu comandă numerică.

În apartamentul familiei Cichirdan, de pe strada Lenin, am făcut cunoștință cu inginera T.C.M. Leontina Cichirdan, care mi-a prezentat sculpturile în lemn (sculpturile „tradiționale") ale soțului : am remarcat **Gînditorul** și **Magul**. A ținut dintotdeauna la aceste sculpturi, fiindcă ele au fost primele. Dar inginera Cichirdan a făcut o mărturisire care mi-a relevat încă o trăsătură a soțului său; vorbind despre sculpturile în lemn (pe care le-a cunoscut din studenție, cu fost colegi de facultate care s-au cunoscut și s-au căsătorit), spunea : „Ara ținut la ele. Dar soțul m-a cucerit prin poezie". Astfel am descoperit **poetul**, de fapt omul care întîi visează. Poetul Petre Cichirdan își visează întîi poemele sale în desen, le transpune pe calculator iar **inginerul Cichirdan** ajută **poetul Cichirdan** să-și exprime visul în realitatea unei noi forme de artă.

I-am pus inginerului (și artistului) Cichirdan o întrebare capitală : care prin programarea pe calculator aceste sculpturi nu se pot obține „în serie"? Sigur că da, a fost răspunsul. Și atunci, am insistat eu, nu se pierde valoarea lor artistică prin „producția de serie" ? Răspunsul a fost ; în primul rînd fiecare sculptură beneficiază de un program unic de realizare. Și chiar dacă s-ar realiza mai multe sculpturi, lumina care cade pe fiecare sub alt unghi le dă acea valoare de unicat artistic.

În ceea ce privește **prioritatea ideii sale** (pe care modestia inginerului Cichirdan vrea să o atribuie **științei și artei româ-**

(Continuare în pag. 14)

IOAN IACOB ■

Concerte la Bacău

Filarmonica băcăuană împlinește în acest an 30 de ani de activitate. Cum s-a ajuns însă aici, de la Bacăul secolului al XIX-lea, cu cele 2 000 de case, cu uliți strîmte și mocirloase și pînă la orașul modern de astăzi, în care industrialul se îmbină perfect cu socialul, un exemplu tipic constituindu-l chiar Ateneul, una dintre cele mai utilate și funcționale săli de concerte din România, drumul parcurs vreme de 110 ani, adică din 1846 — cînd se constituia Societatea Muzicală Băcăuană — și pînă în 1956, anul în care a luat ființă **Filarmonica de Stat din Bacău**, iată o temă meditativă care cuprinde date pline de interes nu numai pentru specialiști, ci și pentru publicul larg.

Timp de 140 ani, în Bacău, muzica de toate genurile, simfonică, corală și de estradă a avut drept unică bază activitatea neobosită a artiștilor amatori. Date semnificative din această perioadă arată că, după dizolvarea primei societăți muzicale, s-a constituit, în 1865, o nouă asociație, „Muzica Comunală", care cînta în grădina publică numită „Parcul Trandafirilor". Iată însă că, din anul 1915, marele Enescu începe a da concerte — aproape regulat — în fiecare an, rînd se întorcea acasă, la Tescani, pentru a se odihni și a crea ; adică, la o aruncătură de băț de Bacău ! Se punea, acum, într-adevăr, problema găsirii unui lăcaș adecvat acestor manifestări, în care luceafărul muzicii românești — ce era ascultat și urmărit cu adorație de publicul larg — să se poată desfășura în voie. Problema a rămas nesoluționată ; sala cinematografului era suficientă pentru marele muzician ! Activitatea enesciană a condus la o emulație teribilă. Orășenii zîmbeau nevoia de cunoaștere și educație, iar puținii instrumentiști ce se aflau în Bacău doreau și munceau cu atare intru perfecționarea artei lor. În plus, au urmat, firesc, prin 1920, vizite ale celor mai importanți interpreți români, precum și a multor străini, dornici să cunoască locurile unde concertează și de pe unde se trage George Enescu. Pe alt plan, formațiile instrumentale abordau un repertoriu serios, care, sprijinindu-se pe clasicism, contribuiau tot mai mult la educația estetică a publicului. Au trebuit, însă, să treacă încă mulți ani și doar orînduirea noastră socialistă a fost aceea care, neprecupețind eforturi materiale, a înființat încă 11 filarmonici pe lîngă cele existente în București, Iași și Cluj ; printre acestea, în 1956, **și-a aflat locul și Filarmonica de Stat din Bacău.**

Prima problemă care s-a pus în fața noii Filarmonici a fost profesionalizarea la un cît mai înalt nivel a instrumeniștilor, lucru care s-a făcut cu migală și răbdare de mai vechi dirijori Igor Ciornei și Eugen Pricope (1957—1968) dar, mai ales, de către tînărul, priceputul și entuziastul Ovidiu Bălan, care din 1969 este directorul și primul dirijor al colectivului băcănean.

Omogenitatea, repertoriul variat, tinerețea și virtuozitatea instrumeniștilor, toate dublate de o muncă exemplară, iată caracteristicile de astăzi ale Filarmonicii de Stat din Bacău. Doar astfel a fost posibilă înființarea — în același cadru — a orchestrei de cameră „Toscana", a formației de suflători „Promenada", a trio-ului „Syrinx" (flaut, oboi, fagot), a altui trio intitulat „Cantabile" (vioară, violoncel, pian) și multe altele care au colindat Europa și au purtat cu cinste prestigiul românesc peste hotare, aducîndu-ne distincții de o deosebită însemnătate, ca și elogii în presa de prefutindeni ; doar astfel s-a putut întemeia Festivalul „Orfeul Moldav", care — din 1980 — se desfășoară an de an, chiar în Casa memorială „George Enescu" de la Tescani, ca și inaugurarea, chiar în această stagiune a „Festivalului de Muzică Contemporană", în care Bacăul a cunoscut personalități importante ale muzicii europene din zilele noastre !

În 1979, la cea de-a doua ediție a Festivalului Național „Cîntarea României", orchestra băcăuană obține premiul al treilea ; în același cadru, la cea de-a cincea ediție, instituția a obținut două titluri de laureat, iar cîțiva dintre componenții săi alte multe rînduri distincții, ceea ce demonstrează că, sub emblema Filarmonicii de Stat Bacău, azi, după 30 de ani de activitate, se află, cu demnitate și răspundere, adevărați reprezentanți ai artei interpretative românești ! Speranțele, visurile generațiilor mai vîrstnice, au fost împlinite de tinerii crescuți în socialism ! Cinste lor !

CLAUDIU NEGULESCU ■

POEME PENTRU PATRIE

Numai ea

Mai veșnică decît munții
îmbrăcați în veșnice zăpezi,
mai falnică decît stejarii
ce-ncoronează fruntea pădurilor,
mai limpede decît diamantele
în care fulgerul se naște,
oidoma soarelui, pentru a doua oară,
mai tulburătoare
decît ivirea nopții
pe-un deal dinspre nord, vara,
de unde încep și stele să răsară,
mai adîncă decît închipuirea
însăși a gîndului acela
din care vrem să ne naștem
nemuritori, de-o vîrstă cu lumea,
mai atotcuprinzătoare
decît margineа fără de margine,
decît timpul fără de timp,
decît viața fără de moarte,
ea, numai ea,
dragostea de țară.

VICTOR NIȚA ■

Desene pe asfalt

Un debut

Un remarcabil debut editorial : **Theodor Răpan Privind în ochii patriei**, poezii tipărite într-o viziune grafică de excepție (Mircea Dumitrescu), purtînd girul editorial al „Cărții Românești" și al unuia dintre cei mai generoși — cîteodată : exigenți — redactori de carte (Mircea Ciobanu) ne bucură acest început de toamnă cu atît mai mult cu cît pe autor îl mai știam cumva dintr-o culegere colectivă de candidați la stih (idee nefericită) apărută în urmă cu nouă ani și dintr-o susținută activitate jurnalistică.

Nepreocupat să surpe ierarhii și să-și ridiculizeze cu, dar mai ales fără motiv „contemporanii", cum se nevoiește un strălucit poet ajuns, pare-se la vîrsta lansării de edicte și „îndulgențe" și iacă într-o publicație, un alt poet, citim pe coperta a patra a cărții lui Răpan, își mărturisea „iritarea" fericită de a se afla în fața unui june cu evidentă plin de înzestrare. Îl și numea, îl și numește, Nichita Stănescu. Citez : „Nu trebuie niciodată să ne descurajăm adevărații noștri poeți, chiar dacă în mentalitatea noastră au au un nume faimos. Singurul reproș pe care l-aș putea face marelui nostru bard de la Mircești, Vasile Alecsandri, dacă aș avea curajul și talentul să-l fac vreodată, nu înainte de a-l fi ascultat Milorița pe țăimă, ar fi acela că, din grăbire, însuși bardul a scris că „românul s-a născut poet !" Citind poeziile lui Theodor Răpan mă întorc și zic : „poetul s-a născut român !"

(Continuare în pag. 14)

GHEORGHE TOMOZEI ■

Viața culturală la zi

VITRINA CARTII

● Apărută inițial în limba franceză, sub titlul **Néron**, monografia lui Eugen Cizek este republicată acum, în traducere românească, sub un titlu schimbat, complet neutru și fără nici o relevanță. **Secvență romană** (Editura Politică, 1986) este însă un extrem de temeinic studiu asupra ideologiei, structurilor politice, comportamentului social și psihologic, religios și cultural din timpul perioadei neroniene, reprezentînd un model în materie, atît sub latura informației (aproape exhaustive), cît și sub aceea a înțelegerii personalității cezarului roman în toate subtilitățile ei. Prin studiul acesta, autorul ne pune în față o oglindă în care se răsfring toate articulațiile unei epoci devenite proverbiale și în care se string, ca într-un fascicul luminos, toate trăsăturile unei mentalități reprezentative pentru decadența Imperiului roman, întruchipate măreț și grotesc de acest imperator silit, în cele din urmă, să-și pună capăt zilelor. Cartea lui Eugen Cizek e și o încercare de a construi o imagine mai fidelă asupra eroului, văzut cel mai adesea, cum foarte expresiv zice autorul, ca „un monarh piroman, un înger căzut, un fel de Dracula **avant la lettre**". Punînd mai atent sub analiză complicațiile întregului sistem politic pe care l-a reprezentat acest personaj istoric, studiul lui Eugen Cizek (tradus de

Sanda Chiose, Crișan și Constantin Crișan și prefațat de Emil Condurachi) reprezintă, după opinia specialiștilor, „referința absolută" în domeniu.

● **Ficțiunea ca psihoterapie** ar fi, probabil, traducerea cea mai fidelă a titlului noului roman pe care Mircea Nedelciu l-a publicat de foarte curînd. Din fericire pentru literatură, **Tratament fabulatoriu** (Cartea Românească, 1986) este o carte mult mai complexă decît ar lăsa să se înțeleagă acest titlu ingenios. Romanul poate fi rezumat (și, deci, judecat) în mai multe feluri, dovadă, în cele din urmă, a incontestabilei sale ibridări artistice : roman de dragoste ; utopie albă despre funcționarea limbajului ; analiză psihologică a unui anume fel de lașitate ; tablou de moravuri și medii. De altfel, ingeniosul creator care este Mircea Nedelciu pune în abisul romanului său, ca într-un subtil filigran livresc, cele trei chei hermeneutice care pot descifra coerența ascunsă a fabulei. Strămoșii lumii de la Terenia Veche sînt Ion Luca Caragiale (cheie pentru viziunea comediografică a epicului), Mateiu Caragiale (psihoza fabulatorie a a literaturii ca **pedigree**) și Gore Pirgu (banalitatea agresivă a cotidianului și știința ocult-primitivă a parvenirii). **Tratament fabulatoriu** este un roman excelent, matur și impecabil scris.

● Mai multe formule lirice se încrucișează în ultimul volum al lui Marcel Gafton, **Saizeci poeme** (Cartea Românească, 1986), deși tonul este unitar și sunetul poetic vine dintr-o singură pasiune, aceea a rememorării în regim abstract. Uneori, imaginile au o materialitate ieșească, țesută în sintaxă arhaică : „Pe urmă, doar împresurare — un vals lenes pînă la neclintire, / poate alt cer, poate nisipuri, poate o apă ca pisla / ale poatelui fețe lunecoase-n vals lenes pînă la neclintire" (**la inmem**). Sînt și poeme ludice („Apa, năstrapa / mă sapă cu sapa"), altele intelectualist-ermetice („pal abur de buze defuncte / virgule înghețate în puncte // ouă mute — visător plod / făt frumos la capăt de pod"), însă fizionomia cea mai fidelă a liricii lui Marcel Gafton o aflăm în acele versuri în care predispoziția

pentru jocul abstrus se amestecă cu o subtilă melancolie a confesiunii, ca în foarte frumoasa poezie **Idilă cu mită** : „Laba se ține ca într-o joacă, / urmează un dans în poante / excelentissim, / finaluri care aproape nădușesc de blîndețe — / și-acasă aproprietăresei de șoartă se foiește".

● La fel de delicate în imageria lor sînt poeziile Marianei Codruț și în volumul **Schiță de autoportret** („Junimea", 1986), însă superba gratuitate care amenință uneori versurile dinainte e acum detronată de un suflu grav care bate ca un vînt perfid în poemele ei numai aparent șăgalnice. Tăietura versului a rămas aceeași, însă regimul stilistic a împrumutat o notă de austeritate delicată. Chiar fastul imaginației are o exorbitanță prevestitoare de tristețe : „spune-mi și jură, este posibil / să existăm cu-adevărat în astă-seară / așa apărați de dragoste pe dinăuntru / și-așa suflați cu aurul morții pe dinafară ?" (**spune-mi**). Poezia Marianei Codruț are, în acest volum, o frumusețe zbuciumată care e, în fond, un alt fel de gravitate.

● Un volum de versuri care ar fi meritat cu prisosință să apară la oricare altă editură este acela de debut al lui Marin Ifrim, intitulat **Spre orașul cu un milion de ferestre** (Litera, 1986). Regimul psihologic al acestor poeme e unul ivit din înfruntarea valorilor sempiterne ale naturii cu acelea ale civilizației, însă, conflictul, departe de a fi construit pe o schemă rudimentară, are subtilitate și emană o reflexivitate în ton elegiac, cu totul autentică sub raport artistic : „ca un riu trece timpul printre roțile / ceasornicului / învîrtind paletii acestei minuscule mori / de vînt / dedesubt sîngele învîrtind totul / amenințînd malurile de os ale frunții / învolburînd amintirile / trăgîndu-mi ca pe niște jaluzele / pleoapele-n jos" (**Panta rhei**). Marin Ifrim anunță, în acest volum de debut, o sensibilitate bine educată artistic și o experiență lirică ce nu e de începător.

Farsa cinică

După dispariția sa, nedreaptă și prematură, în 1980, despre Teodor Mazilu s-a scris tot mai puțin. Scriitorul, care pe mulți îi va fi intrigat și iritat în cursul vieții, a devenit în schimb un fel de model moral

și intelectual pentru cei rămași, deși opera sa, în speță teatrul (căci de aceasta mă voi ocupa în continuare), avea să înregistreze foarte puține comentarii. În afară de articolele semnate de Mircea Ghițulescu (**Steaua**), Eugen Simion (**România literară**), Marian Popescu (**Orizont** și **România literară**) și Ioan Buduca (**Amfiteatru** și **Arlechin**) și în afara acelora, comemorative, ale lui Lucian Raicu și Mircea Dinescu, dramaturgia lui Mazilu n-a mai stîrnit și interesul altor critici, dacă socotelile mele sînt corecte.

Acestor intervenții în presă, mai trebuie să le adăugăm volumele lui Eugen Simion (**Scriitori români de azi, III**), Romulus Diaconescu (**Dramaturgi români contemporani**), Lucian Raicu (**Fragmente de timp**), Mircea Ghițulescu (**Panorama literaturii dramatice române contemporane**) și Valentin Silvestru (**Ora 19,30**), în paginile cărora găsim referiri, pe larg ori numai parțiale, la piesele acestui autor dramatic incontestabil incomod prin originalitatea sa. Situația reprezentărilor e, și ea, sub cota așteptărilor, căci, doar trei sau patru spectacole au continuat să se mai joace în acești ani.

O readucere în atenție a acestei dramaturgii se întîmplă abia acum, după șase ani de la moartea scriitorului, prin apariția volumului antologic **Acești nebuni fățarnici** (Eminescu, 1986), în colecția „Teatru comentat", o ediție prefațată, îngrijită și adnotată de Victor Parhon. Despre structura acestui volum, trebuie să spun (după mărturisirea îngrijitorului ediției) că selecția a fost făcută chiar de autorul însuși, ceea ce înseamnă că evenimentul editorial trebuia să se producă mai de mult, așa încît eliminarea unora (**Acordeonistul sau Pălăria de pe noptieră**, de pildă) a fost dictată de o dorință a reprezentativității. Tot autorul a optat și pentru autorii micilor studii introductive, în chip de prefață a fiecărei piese, așa că, la limită, putem considera acest volum o ediție de autor.

După lecturarea, împreună, a celor zece piese cuprinse în antologie, trăsăturile teatrului lui Mazilu încep să apară mai limpezi, fără ca aceasta să însemne numaidecît că puternica lui personalitate se clarifică precum o apă după furtună. Temele, motivele, procedeele se lămuresc însă unele pe altele și acestea ne pot arăta mai clar acum în ce constă specificul, destul de iritant, al dramaturgiei maziliene. Autorul este, indiscutabil, un satiric. Elogiul viciului, refuzul normalității, adularea comportamentului sucit și aberant sînt forme ale negativității (morale și psihologice) și acestea alimentează și sprijină, de regulă, satira. Atitudinea e de cinism, însă sfidarea se înfășoară întotdeauna în ironie, pînă cînd satira ia forma unei farse cinice (expresia, folosită în alt sens, îi aparține lui Constantin Radu Maria). Răutatea se rostogolește sub forma rîsului interior, întotdeauna rece, distant, caustic. Este și motivul pentru care Mazilu are foarte puține puncte comune cu Caragiale, deși critica a insistat abuziv asupra acestui aspect, iar autorul însuși s-a dezis, respectuos, de această influență. Caragiale cultivă o oarecare tandrețe față de ipochimenii săi ; atitudinea e de umor, mai mult decît de cinism. Lumea lui Caragiale e mai verosimilă sub raport psihologic, în timp ce aceea a lui Mazilu pare mai abstractă, înălțată parcă în scopuri demonstrative. Personajele au mișcări de marionetă, de pajață ; în spatele schematismului pîndește reificarea. Existența e o proiecție de mucava, un simulacru, protagoniștii sînt arhetipuri, scheme ontologice menite a ilustra o idee morală. Iată mărturisirea lui Maximilian din **Treziți-vă în fiecare dimineață**, grăitoare sub raportul inconsistenței lui vitale : „Cînd mă cuic, îmi arunc trăsăturile de caracter pe unde se nimerește și dimineața nu știu de unde să le iau". Înstrăinarea, absurdul comic sînt reflexe logice, deci firești, uneori tratate în registru serios, cel mai adesea parodic. Emilian din **Proștii sub clar de lună** pare să-l imite, pentru o clipă, pe domnul Watson din **Cîntăreața cheală** : „Dacă nu vă supărați, dumneavoastră ați fost soția mea ?" Prin aceasta și prin tendința organică de a reduce ființa la arhetip, Mazilu se apropie mai mult de Eugen Ionescu, deși el a refuzat și această apropiere, probabil fiindcă asemănarea e conștientă și folosită adesea parodic. De altfel, nici delirul inteligenței caragialiene nu lipsește în aceste piese, prelucrat, desigur, cu ironie. În **Acești nebuni fățarnici** sau în **Mobilă și durere**, demagogii impetuoși ai lui nenea Iancu umblă îmbrăcați în hainele lui Iordache și Gore : „Dacă e haos, măcar să fie ordine..." Ori : „Eu așa gîndesc, că dacă lucrurile nu merg bine, măcar să progresăm". Nu e singura dată cînd Mazilu folosește referința culturală în sens ironic.

La drept vorbind, piesele lui Mazilu sînt lipsite de dramatism (sau, ca să fiu mai exact, de dramaticitate). E un teatru nedramatic (în sensul în care înțelege, de pildă, acest lucru Wolfgang Kayser), întrucît personajul nu mai dezvăluie lumea din interiorul lui, ci o ilustrează abstract și emblematic, cel mai adesea în termeni eseistici. Limbajul însuși e prea înalt pentru pedestrele aparții din piesă. Nu calitatea intelectuală a Dialogului e în discuție, ci aceea strict lingvistică. Personajele (deghizări retorice ale autorului) sînt înclinate mereu spre disertație, spre apoftegmă. Reflecția ironică e, de altfel, frecventă în teatrul lui Mazilu și ea arată mai clar că piesele sale sînt niște **eseuri ironice**, transpuse scenic. Iată două astfel de maxime : „După ce-și fac de cap, femeile simt nevoia să spele parchetul și să cîrpească ciorapii" ; „Frumusețea e singurul adevăr pe care-l înțeleg și proștii". Acestora li se adaugă și indicațiile de regie, curate fragmente eseistice. Inteligența reflexivă a lui Mazilu a tras întotdeauna teatrul înspre aforism și sentință strălucitoare. Înspre discursul concentrat și subtil, încît putem ghici în acest dramaturg un moralist ironic, dispus să vadă în eternitatea viciului și a prostiei o formă de autenticitate, iar în setea de absolut o spaimă.

RADU G. ȚEPOSU ■

CAP LIMPEDE

Răsfoind o planetă. De trei veri încoace Uniunea Scriitorilor ne face un dar închis cu grație între coperțile unei cărți ce se vrea (și din fericire nu e) un simplu almanah : PLANETA ȘAH — **Literatura și jocurile minții.**

Ajunsă la al treilea tom, „Planeta '86" e o adevărată și neplicticoasă (putea fi) enciclopedie de șah. Și nu numai. Jocurile minții, practic fără sfîrșit, incită la sobrietate, la o extraordinară sursă de familiarizare cu miracolele culturii ; șahul devine așadar un simplu și fericit pretext pentru a putea glosa pe marginea unor întrebări fundamentale pe care și le pune omul modern, pentru a ilumina domenii ce-i par cititorului de rînd, inaccesibile.

Sînt comentate, firesc, rezultatele de excepție pe plan mondial ale șahiștilor și șahistelor (ordinea ar trebui, de fapt, inversată) și fără infatuare, autorii „Planetei" ne lasă să credem că aceste succese pot fi și mai răsunătoare. Venerabilul lider de vîrstă al șahiștilor români, Ion Gudju crede în posibilitatea ca o româncă să devină campioană a lumii, călcînd pe urmele Nadiei Comăneci și trebuie să-l credem. Cum credibil ni se pare portretul actualului „rege" al șahului, Garri Kasparov. O rubrică intitulată „Kasparoviada" reface meandrele dramatice ale celui de al doilea meci disputat între Kasparov și Karpov, prefigurează datele meciului-revanșă și alcătuiește, din toate interviurile date de noua stea, fișele unui palpitant... roman șahistic.

E publicată insolita antologie propusă de profesorul Simion Dănilă și anume „Șahul, bogată sursă de inspirație în lirica românească". Antologatorul ne oferă versuri dedicate șahului sau, tangențial, sugerate de mirabilitățile șahului, scrise, prin ani, de (ordinea e alfabetică) Cezar Baltag, Ion Bănuță, Marta Bărbulescu, Mihai Beniuc, Constanta Buzea, Vasile Petre Fati, Șerban Foarță, Horia Furtună, Ovidiu Genaru, Bazil Gruia, Victor Hilmu, Gabriela Hurezean, Ion Iuga, Mircea Ivănescu, Franz Liebhard, Adrian Maniu, Florin Mugur, Vasile Nicolescu, Ion Panait, Ion Pilat, Ion Pop, Dumitru Popescu, Nicolae Prelipceanu, Dim. Rachici, Nichita Stănescu, Simion Stolnicu, Nicolae Tatomir, Victor Torynopol, Bujor Voinea, A. I. Zăinescu și ar mai fi unul, la literatura T al cărui nume îmi scapă.

Sute de însemnări, diagrame, fragmente beletristice traduse din alte limbi, fotografii rarissime, priviri „prin gaura cheii", anecdote, recenzii, interviuri, completează această apariție efectiv de excepție.

„Planeta" e redactată, practic, de un singur om, uimitor prin harul și uriașa-i modestie, confratele jurnalist U. Vălureanu. Toată gratitudinea pentru acest împătimit, egal, de șah și de litera de tuș și înainte ca Federația de șah să-i ofere o medalie, îl rog să primească rîndurile mai jos iscălitului în chip de... colegială invidie...

(**GHEORGHE TOMOZEI** ■)

Stagiune estivală. Pentru stagiunea estivală, Filarmonica bucureșteană a ales o formulă de interes deosebit : în fiecare luni, miercuri și vineri au avut loc în foaierul Ateneului Român **spectacole-evocare**, „George Enescu" (scenariul și ilustrația muzicală **Radu Gheciu**, imaginea **Jeannine Costescu**), urmate de scurte concerte camerale (pe afiș figurează nume ca **Mihaela Zare, Mihai Constantinescu, Iosif Prunner, Ovidiu Căpțescu, Andrei Roșianu, Mihai Ionescu** ș.a.). Mai degrabă montaj artistic de diapozitive, alternate cu scurte iluminări ale unor colțuri și statui din incinta Ateneului, loc de rezonanță al muzicii și culturii românești, decît moment documentar este acest emoționant spectacol. La împlinirea căruia contribuie voci ale unor actori de neuitat (a-mintim în primul rînd pe regretatul **Fory Eterle** citind documente despre viața și creația acestui astru al culturii românești, marele George Enescu, documente a căror valoare este sporită de

François Villon la Hunedoara

Reportaj pe un platou de filmare

Acum cîtăva vreme, celebrul castel al Corvineștilor din Hunedoara a fost martorul unor evenimente pe care nici cei mai năstrușnici prezicători nu și le-ar fi putut imagina : în vîrful uriașelor sale turnuri adevărate săbii și sulițe înfipte în cer, fluturau în vîntul molatec al verii o pădure de flamuri multicolore, așa cum poate, pe timpul lanculul de Hunedoara, se va fi și întîmplat. De-această dată însă, în loc a avea înscrise pe ele însemnul marelui voievod, corbul cu inel în cioc, steagurile, mai ales cele albe, imense, înfipte în maiestuosul Turn al Buzduganului, ori cel aninat de-asupra marii porți de intrare, aveau în mijlocul cîmpului lor herbul ducelui Charles d'Orléans, cei trei crini de aur, ca să dăm doar unul din elementele heraldice ale unui foarte încărcat blazon. Cu alte cuvinte, castelul Corvineștilor din Hunedoara se transformase subit în... castelul de la Blois, una din celebrele reședințe ale omnipotentei familii de Orléans. Mai mult decît atît, în imensa curte a castelului, sute și sute de oameni, cavaleri înzăuați, arcași și sulițași, negustori, clerici, vîntură-lume și gură-cască, tarabe cu tot felul de nimicuri, hărmălaie, ba chiar și o scenă de teatru ambulant. Adică, așa cum aveu să ni se explice mai tîrziu, un tîrg în toată puterea cuvîntului, mai curînd un fel de bîlci ce se organiza o dată pe an în fața castelului de la Blois, cînd ducele d'Orléans avea ciudatul obicei să cumpere cele mai stranii obiecte. Tîrg mare, va să zică, iar printre tîrgoveți... François Villon, misteriosul poet al Parisului din veacul al XV-lea. Jur-împrejur patru aparate de filmat minuite cu osîrdie de operatorii **Nicu Girardi, Sandu Groza, Liviu Pojoni și Mircea Mladin.**

Ați înțeles, desigur, este vorba despre un film ce se turna la Hunedoara în fața castelului Corvineștilor, un film al cărui erou principal va fi François Villon. Deși ocupat cu o mie și una de treburi așa cum bine îi stă oricărui regizor, mai ales atunci cînd filmează, **Sergiu Nicolaescu** a avut amabilitatea să ne declare : — Este vorba despre un film dedicat poetului François Villon, o coproducție franco-germano-italiană. În ceea ce ne privește asigurăm, dincolo de regia artistică, ceea ce se numește prestația de serviciu. Aici la Hunedoara, beneficiind de frumusețea castelului Corvineștilor, superb din absolut toate punctele de vedere, filmăm tîrgul de la Blois și, mai apoi, în interiorul castelului o secvență în care ducele d'Orléans, el însuși unul din poeții vestiți ai timpului, îi va cunoaște pe François Villon. Va fi un film de-aproape 6 ore ,un serial, în care ceea ce filmăm la Hunedoara va reprezenta, ca timp, aproape 20 de minute. Cel mai important moment este, din punctul meu de vedere, scena tîrgului. Dar nici întîlnirea dintre duce și François nu este lipsită de farmec. Am să încerc să o povestesc pe scurt : În clipa în care ducele intră în castel, o mulțime de negustori se iau după el pînă-n curtea interioară. Printre tîrgoveți, François, care vinde un fel de tăbliță pe care sînt meșteșugit scrise cîteva din celebrele refrene ale celebrelor sale balade. Acolo, în curtea castelului, una dintre curtezane citește, în totală necunoștință de cauză, una din acele tăbliță. Este chiar tăbliță care conține acel tulburător vers din Balada doamnelor de altădată : „dar unde sînt zăpezile de-acum un an..." Cum spuneam, curtezana citește amuzată una din tăbliță și-l întreabă pe François ce vor să-nsemne aceste versuri. François nu apucă să-i răspundă, pentru că ducele, care a auzit dialogul, începe să-i recite toată balada, după care o admonestează că nu cunoaște aceste versuri ce aparțin ilustrului poet și magistru François Villon. Apoi, în semn de gratitudine, ducele vrea să-i răsplătească pe François cu un ban de aur. François vrea să ia banul, dar se oprește și-i spune ducelui : „Știți, chiar eu sînt François Villon !"

— Cum v-au sprijinit hunedorenii la realizarea acestor două secvențe ?

— Admirabil. Am avut prilejul să-i cunosc pe hunedorenii la ei acasă, în uriașul combinat siderurgic, pe platformele oțelăriilor, la laminoare, la Casa de cultură, pe stradă. Au un castel superb, o echipă de fotbal de mare viitor. Le mulțumesc pentru modul exemplar în care m-au ajutat. Mai ales acelor alpiniști care au ridicat steagurile pe turnuri.

— Știți că unul dintre ei a urcat chiar și pe Himalaia ?

— O, cum să nu știu. Îl cheamă Avel Ritișan. Dar filmul se află cu filmările abia la început.

VICTOR NIȚĂ ■

Lumina prietenoasă

Însemnări la un vernisaj

Tablourile expuse de Ion Gîtlan în Sala bibliotecii municipale „Mihail Sadoveanu" din București sînt o expresie a unei iubiri nemărginite față de frumusețile lumii înconjurătoare. Încă tînărul tehnician la C.I.S.O. a reușit să-și contureze un univers propriu, de o armonie frapantă și seducătoare. Florile, casele, plajele mării sau bărcile de pescari sînt învăluite de o lumină prietenoasă care ni le face apropiate și ne îndeamnă să le cunoaștem mai bine. Totul este descris în amănunțime, cu grija că orice detaliu să fie semnificativ și nu la voia hazardului. Oricine le contemplă este captivat de meșteșugul cu care sînt transferate pe pînză imagini familiare turorora și le atribuie o aură de noblețe ce le conferă un statut aparte, cel al ieșirii din comun, al desprinderii de cotidianul banal, al pătrunderii lor în durată prin intermediul artei.

VICTOR RADULESCU ■

CAP LIMPEDE

imagini inedite (fotografii de epocă, locuri pe unde s-au preumblat pașii Orfeului moldav frontispiciile unor celebre Institutii la a căror faimă Enescu a contribuit), de o ilustrație muzicală și documentară (îl auzim pe Enescu cîntînd din voce din propriile creații) plină de semnificație. Mai mult de o oră de audiție muzicală, de idei și imagini, de cultură autentică, acesta este spectacolul-evocare al filarmonicii.

În continuare, scurt recital de pian **Dan Atanasiu**, solist al aceleiași instituții ; în program pagini de Chopin, Debussy și Bach. O tehnică bine pusă la punct, „robustă", o frazare logică, expresivă însă fără exces, o construcție muzicală amplă, bine susținută — acestea sînt atributele unui tînăr pianist al cărui nume are deja rezonanță pe plan mondial. **(Viorel Crețu).**

● **Interpretări.** O foarte interesantă „arheologie" literară (privitoare la originea imaginii eminesciene **orbul sculptor**, din **Memento mori**) aflăm în articolul lui Mihai Gramatopol din **Ramuri** (nr. 8/1986), intitulat **Pornind de la un vers...** Remarcabilul elenist și comentator de artă își începe descifrarea sa de la sculptorul Glaukos din Argos, care obișnuia să realizeze un tip de portret homeric cu pleoapele ochilor întredeschise. Întredeschiderea ochilor, sugerînd la început visarea, meditația, inspirația, a sfîrșit prin a fi înțeleasă ca simptom al cecității fizice și a fost preluată de epoca ulterioară (sec. II î.e.n.) cu semnificația modificată, așa încît portretele homerice au început să fie realizate cu pleoapele complet închise, consacrînd astfel simbolul orbirii. Aparținînd epocii de virf a barocului elenistic, această legendă (a cecității homerice) își are originea, după Mihai Gramatopol, într-o greșită interpretare plastică. Eminescu a cunoscut acest "tip de portret și, sîntem încredințați, l-a citit și pe Pausanias. Transferul acesta al orbirii din temă plastică în legendă a fost posibil și datorită numelui celui din urmă sculptor, Glaukos, care înseamnă bufniță nevăzătoare ziua, însă foarte ageră noaptea. Văzul nocturn n-ar fi decît o metaforă a viziunii, a creației vizionare, iar **orbul sculptor** eminescian nu face altceva decît să pipăie marmura în chilia întunecoasă. Erudită, ipoteza e, indiscutabil, seducătoare. **(Radu G. Țeposu)**

Cronica literară de Valeriu Râpeanu

Și totuși, modernă

A apărut recent, la editura Minerva, cartea cea mai contestată, cartea din care au fost extrase exemplele cele mai frapante menite să probeze opacitatea estetică a lui N. Iorga, totala sa inaderență la fenomenul literar contemporan, flagrantele lui confuzii ale valorilor aflate în număr atît de mare în aceste pagini. Cartea din care G. Călinescu a adus dovezile pentru a demonstra „măcelul critic" la care istoricul literar N. Iorga și-a supus contemporanii. Și atunci se naște întrebarea : era necesară retipărirea ei ? Nu aruncă o lumină defavorabilă asupra personalității lui N. Iorga ? Răspunsul pe care îl dau acestei eventuale dileme nu poate fi decît unul pozitiv : da. **Istoria literaturii românești contemporane** trebuia să apară, era necesar să vadă lumina tiparului. Și aceasta din mai multe puncte de vedere. În primul rînd pentru că această carte face parte dintr-un triptic ce înfățișează una din dimensiunile majore ale personalității lui N. Iorga : istoricul literar. Primele două părți au reapărut astfel : **Istoria literaturii române în secolele al XVI-lea — XVIII-lea (1668—1821)** retipărită de Editura didactică și pedagogică în îngrijirea lui Barbu Theodorescu și **Istoria literaturii românești în secolul al XIX-lea (1821—1866)** reeditată de editura Minerva în urmă cu trei ani, ediție îngrijită de Rodica Rotaru, cu o prefață de Ion Rotaru. Aceiași, încheie, la un nivel științific lăudabil prin ultima apariție care acoperă dezvoltarea literaturii române între 1867—1934, însoțită de cunoscuta **introducere sintetică** care a mai văzut lumina tiparului, capitolul la care ne refeream : istoricul literar N. Iorga. Cititorul are astăzi posibilitatea să cunoască ei însuși pe istoricul literar N. Iorga, să cunoască înălțimile pe care el le-a atins ca și prăpăstiile spiritului său critic. Fără îndoială, așa cum am arătat în coloanele acestei reviste **Istoria literaturii românești în secolul al XIX-lea**, cea de-a doua parte a tripticului este o adevărată capodoperă a gîndirii critice românești, operă de îndrăzneață concepție modernă deoarece înscrie în mod firesc literatura în evoluția civilizației românești, fiind în același timp de o frumusețe artistică lesită din comun. **Istoria literaturii române** a lui G. Călinescu de aici pornește, aici își află modelul și sursa.

Dar **Istoria literaturii românești contemporane** ? Dacă inventariem erorile la adresa lui Ion Barbu, Liviu Rebreanu, Camil Petrescu, Tudor Arghezi etc. și invers, laudele exagerate la adresa unor Donav Munteanu, Constanța Hodoș, Sandu Teleajen, Gh. Săpunaru perspectiva lui G. Călinescu este cea justă. **Istoria literaturii românești contemporane** nu este însă doar o colecție de erori ci conține pagini de o mare și perenă valoare critică, judecăți riguroase asupra unor epoci, direcții, curente, momente, scriitori fără de care înțelegerea și explicarea lor ar fi cel puțin parțială. E drept, acestea se află mai ales în primul volum **(Crearea formei — 1867—1890)** dar ele nu sînt absente nici în cel de-al doilea **(În căutarea fondului — 1890—1934)**. Dar nu relevarea numeroaselor pagini de analiză profundă, originală, asupra unor mari ideologi și scriitori ai literaturii noastre fără de care cunoașterea și înțelegerea lor nu este posibilă, nu citarea formulelor prin care trăsăturile esențiale ale acestora sînt puse în lumină, formule ce unesc rigoarea critică și expresia de o vibrație și o frumusețe artistică neobișnuite ne preocupă acum. Fără îndoială, percepția estetică a lui Nicolae Iorga nu se oprește la un anumit hotar în timp : și după perioada **Semănătorului** putem afla pagini de un necontestat adevăr, caracterizări ce unesc profunzimea criticului cu subtilitatea psihologului. Pentru că, după opinia mea, specificul sistemului critic al lui N. Iorga, momentul lui de plenitudine, de maximă rezistență și împlinire se reliefează în momentul în care observația riguroasă se investește și se exprimă cu mijloacele artistului psiholog.

Cunoscînd acum această **Istorie a literaturii românești contemporane** gîndirea critică se va îmbogăți cu acele judecăți și perspective prin care N. Iorga în urmă cu mai bine de o jumătate de secol a înnoit cunoașterea și explicarea unei perioade de o covîrșitoare importanță în evoluția culturii noastre. Cum articolul nostru nu se vrea o pledoarie pentru această carte, nu voi cita exemple (unele se află în folositoarea **Addenda** pe care înțelepțitoarea știe de atentă a acestei ediții a închis-o cu mult folos în cel de-al treilea volum) ci voi trimite doar cititorul către această carte care cuprinde unele din cele mai adînci adevăruri despre istoria literaturii române. E drept, pe măsură ce ne apropiem de sfîrșit, asistăm la spectacolul invers, numărul lor descrește vertiginos și paginile încep să fie copleșite de erorile datorate neputinței lui N. Iorga de a sesiza și de a înțelege transformările ivite în structura artei în secolul nostru, mai ales după cel dintîi război mondial, ca și datorită — așa cum am arătat și altădată — acelor factori ai personalității sale ce îl făceau să nu se mai poată obiectiva în fața adversarilor și partizanilor sistemului său estetic, acestia din urmă oameni de totală mediocritate sau chiar nulitate artistică.

Dar **Istoria literaturii românești contemporane** rămîne o carte de o valoare deosebită în istoriografia noastră literară prin arhitectura sa cutezătoare, modernă pe care numai geniul lui N. Iorga o putea concepe și duce la sfîrșit. Nu mai avem în față doar monografii de scriitori și șirul obișnuit (expunerea curentelor, date despre publicații și programele lor etc.). Cartea este concepută ca din perspectiva dialecticii afirmării și dezvoltării literaturii române. O perspectivă dinamică, pluriformă, în care etapele evoluției sau involuției unui scriitor sînt văzute și explicate prin împrejurările specifice ale dezvoltării literaturii române din acel moment, prin curentele de gîndire afirmate, prin cotele înalte impuse de opera unor scriitori, cum s-a întîmplat de pildă cu „noul Alecsandri", explicat cu justețe ca urmare a climatului artistic creat de opera lui Eminescu. E o viziune care, chiar dacă sacrifică, așa cum s-a reprosat, unitatea, analizei fiecărui scriitor în parte, restituie diversitatea afirmării unei literaturi și în același timp asază cu mai multă precizie procesul evoluției unui artist în funcție de multitudinea factorilor ce au acționat asupra lui.

Și, în sfîrșit, modernitatea acestei **Istorii** se află și în modul cu adevărat magistral în care N. Iorga încadrează și explică direcții și perioade literare în mentalitatea vremii. Paginile în care se „descriptează" secretul succesului avut de dramaturgii primelor două decenii ale secolului nostru nu reprezintă doar o reușită în sine, nu demonstrează numai faptul că plurivalenta lui N. Iorga îl ducea la aflarea cu exactitate a cauzelor unui fenomen ci un adevărat model pentru cercetarea noastră literară. Și nu este singurul caz, deoarece întreaga carte este structurată pe această metodă care așază arta în conexiunile ei firești în relațiile pe principiul vaselor comunicante cu publicul, nu stabilind legături arbitrare, silite, ci demonstrînd cum aceasta izvorăște dintr-o mentalitate sau se răzvrătește împotriva ei, fiind concordantă cu aceasta sau negînd-o, întoreîndu-se benefic asupra ei sau dimpotrivă, cultivîndu-i straturile cele mai joase, cele mai puțin elevate, ale curiozității.

Toate acestea sînt motivele pentru care se cuvine să aducem elogii editurii Minerva care a încheiat opera de restituire a istoriilor literare ale lui N. Iorga, celor ce s-au dedicat tipăririi lor cu pasiune și competență. Le avem acum în integralitatea lor. Le putem judeca așa cum au fost. Așa cum N. Iorga a vrut să-i fie judecată viața și opera sa.

Case noi în vatra eternității noastre

Interior de casă în anul 1986

Scornicești (județul Olt) : Vile într-o comună cu înfățișare de oraș agro-industrial

Tismana, (județul Gorj) : Ulițele au nevoie de nume de străzi

Poiana (județul Sibiu) : Cabană turistică sau casă țărănească ?

Domnești (județul Argeș) : Puterea și frumusețea celebrelor mere sub alt chip

Poiana (județul Sibiu) : Cabană turistică sau casă țărănească ?

Nanov (județul Teleorman) : Celelalte case noi au rămas în afara imaginii prin zăbrelele aparatului de fotografiat

Poiana (județul Vrancea) : Mină de meșter și mină de artist pe același construcție

Fotoreportaj de ELENA GHERA

O casă este o operă, pentru că în ea se citește ființa celui ce a-n străduit s-o înalțe în lumină. Și nu avem dacă spunem că nimeni de-a face o casă a fost pentru țăranii noștri, și a rămas, sora geamănă cu gîndul care i-a împins să creadă că nu-i mai de preț străduința decît să lase în urma lor, printre oameni, un nume bun.

Ce ne-am fi făcut, cum am fi arătat, cine am fi fost noi dacă ei nu și-ar fi ridicat casele, într-o undoire de plai sau pe firul unei ape și adeseori sub apăsarea teribilă a unor vremuri de foc și risipă ? Ca o comoară, limba română a sfărîmat în vatra acestor case ce și-au limpezit mereu, în lumină, măiestrele forme ale unei străvechi și originale civilizații sublimate în fapt de artă.

Pretutindeni, în satele noastre, privirea descoperă case noi, ridicate în anii din urmă și atît de multe la număr că multe sate par noi în întregime. Înfățișarea acestor case face evidentă o intenție de solidtate și de confort asupra căreia nu încape nici o îndoială că ar fi putut să apară decît în acești ani. Anii de după Eliberare alcătuiesc cea mai întinsă durată de pace din istoria noastră iar casele ridicate în vatra satelor românești în acest răstimp aduc și ele o dovadă că pacea este prielnică muncii și că prin alcătuirea rosturilor noastre sociale prețul muncii e bunăstarea.

Mai sărute, în înfățișarea nouă a satelor noastre, și adevărul potrivit căruia o casă e o facere a lumii, pe cont propriu, fiindcă prinde contur dintr-o voință de întemeiere și ea reprezintă, de bună seamă, și un fapt spiritual, pentru că înseamnă iubire. Numai astfel se poate înțelege că pe orice stîlp de casă nouă puterea locului, a oamenilor, a timpului se înalță ca lujerul unei flori.

Casele țăranilor noștri erau, multe dintre ele, geniale. Se poate spune astfel și nu avem de ce să ne sfiim cînd rostim acest adevăr la fel de lesne de observat ca și faptul că niciodată satele noastre n-au avut case atît de mîndre ca astăzi.

În ultimele decenii, în satele noastre au fost construite peste 2,3 milioane de locuințe. Aplicarea programelor de sistematizare — care sînt permanent în atenția conducerii superioare de partid, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu — asigură transformarea comunelor în puternice centre economico-sociale, creșterea gradului de echipare a fiecărei localități cu dotări social-culturale și lucrări tehnico-edilitare care fac ca nivelul de viață de la sat să fie tot mai apropiat de cel de la oraș. „Pe drept cuvînt — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — se poate spune că socialismul a schimbat fața așezărilor rurale din România, ca și întregii țări, dealtfel. Apropierea condițiilor de viață de la sate de cele de la orașe este o cerință fundamentală a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, a creării condițiilor pentru trecerea spre comunism".

DUMITRU ELIADE ■

Reîntoarceri în satul natal

Cu aceeași seceră

Din glaciația cuaternară și pînă în cruceea dramatică a aripilor lui Icar, Argeșul — această apă de argint —, strîns ca într-o centură de fier, între cele patru puncte cardinale, zbătîndu-se între soare și lună, a înving. Pe drumul rîului, jos — firele de tarbă; sus, pe stînci — caprele negre ; în văzduh — vulturii zăgani.

Și tot coborînd pînă acolo unde duhul Făgărașului, al Moldoveanului și al Negoiului se pierde în dealuri dulci și în plaiuri de vis; mai jos de Curtea de Argeș, vestită Cetate de Scaun, leagăn al Țării Românești, dăm de cîmpul în care tese din coasta dealurilor. Așezările omenești de prin Argeș vin din tocmai îndepărtatul neolitic. Peste vatra getodacică, romanii au desenat zidiri albe și ziduri negre de piatră. Și au desenat daruri și tubire de veterani imperiali rămași aici, au desenat vestitul Castrum Argis. S-au ivit apoi Seneslau, voievod de Argeș, Negru Vodă, Vlaicu Vodă, Basarabii, Bălcescu, Manole și Ana, supunînd marile evenimente ale istoriei, punînd temelie de granit Țării Românești. De la Curtea de Argeș, tot coborînd să afli Sudul și trecînd prin Pitești, Bradu, ajungi în plină cîmpie. Ajungi în satul Siliștea, satul meu.

Anul 1914, 28 iunie. La Sarajevo, Franz Ferdinand, moștenitorul tronului Austriei, și soția sa sînt uciși. Un nou pretext de răzlaială sîngeroasă în lume. Wilhelm al II-lea, împăratul Germaniei, Franz Iosef I, împăratul Austriei, și alții de profesii asemănătoare aprind focul pustiitor al primului război mondial, dînd astfel cep miilioanelor de trupuri omenești golindu-le de sînge, ridicînd munți de oase.

Anul 1914, noiembrie, șapte. În căruul Siliștea, într-o casă cu vîrf de papură și cu humă pe jos și cu o sobă oarbă, pe niște paie din sunet de Mîine, a venit pe lume Ion, fiul Radei și al lui Dumitru. Mama venea dintr-un vechi sat de moșneni, Gruiu. Tata nu venea de nicăieri ; el era chiar de acolo, din Siliștea și se trăgea din trecutu[illegible]

[illegible] cu băiatul [illegible] Am [illegible] cînd am început să spun mamă. Să spun tată. Să mă ridic în picioare. Să mă joc în iarba grea de rouă. Să nu uit pe neasemuitul meu cîine, Labuș. Să rîd și să plîng. Îl strigam pe tata, dar el nu-mi răspundea nimic. Niciodată. Mama, care duces în spatele ei tînăr și firav toate treburile casei, mă înțistea cum numai ea știa s-o facă, spunîndu-mi „Tata nu e acasă, puiul mamei. E la război să apere țara. Dar o să vină el acasă !".

Din primăvară și pînă în toamnă mama mă lua cu ea la cîmp, la arat, la semănat, la secerat grîului, la culesul porumbului, la adunat ghindă și frunze din marii stejari ai Rediei, o pădure de tînguș satul nostru de care îmi va fi dor întotdeauna.

Într-o vară, să tot fi avut vreo patru ani, eram la secerat de grîu pe un pămînt de dincolo Vîrtop, la Troița. Era pe la vremea prînzului. Deodată o văd pe mama — trestie înaltă și frumoasă — cum rămîne pironită locului, își pune mîna streașină la ochi, scrutînd depărtarea. De undeva, din înfinit părea, venea, apropiindu-se de noi tot mai repede, un om îmbrăcat în niște haine cum nu mai văzusem. Într-un plîns, izbucnit dintr-o dată, mă sărută și, ca o furtună se repezi în marea lui întoarcere. Instinctiv, mama strigă „A venit tata !" N-am să uit niciodată acel strigăt de durere, de bucurie : „Dumitre ! Dumitre ! Ai venit ! Ai venit !" Eu am rămas în vîrsta înțelegerii mele. Tata mă tot arunca în sus și mă prindea în brațele lui de urs. Mă uitam la el și nu-l cunoșteam. Și totuși, îmi plăcea acest joc în sus, și siguranța brațelor lui de fier. Mi-a dat zahăr și mi-a dat pesmeți pe care-i scotea dintr-o cutie de tablă din fel de fel de culori. Luam cu sfială. Și nu înțelegeam. Apoi au început să secere amîndoi. Cu aceeași seceră.

★

Marele război s-a terminat. După întîmpestiva lui moarte, la Sarajevo, Franz Ferdinand doarme liniștit în nu știu care cimitir din lume, nemaiobservînd nici măcar că primul măcel de anvergură mondială s-a declanșat în numele lui, zicese, dintr-o dragoste morbidă pentru nobila lui obîrșie.

Siliștea, în sat, liniște de abis. Mama și tata se pierd în primăveri, în veri, în toamne și în ierni. Și acestea toate cad, implacabil, peste ei. Ritmul muncii nu le dă răgaz nici măcar să observe scurgerea timpului.

În cîmp... Rămîn aproape singur. Mă fascinează florile, grîul, porumbul, floarea soarelui, berzele, cocorii, rîndunelele, iepurii, prepelițele și lăcustele... Numai de șerpi mi-e frică. Mă uit în mine, în zbuciumul lăcustelor și nu înțeleg. Verzi, frumoase, alungite. Sar din culoare în culoare, rozind cu înversunare din cîmp și din infinit. Nu știu defel ce înseamnă asta. Cerul devine dintr-o dată negru. Peste cîmp și peste noi cad lăcustele. Retează, rod, rod tot rodul cîmpului. Părinții mei se uită peste cîmp și plîng. Și rîd în felul lor. În semn de iubire și de ascultare, plîng și eu. Plîng și nu înțeleg. Rada și Dumitru se uită în cîmp. Ei știu de unde vin ghiarele răpace ale dijmei. Ne dijmuie boierul ! Ne dijmuie lăcustele, ne dijmuie viața. Într-o zi de plumb, tata a plecat din nou în lume, în speranța unui alt noroc. Mama a rămas în sat să are, să semene, să numere zilele și stelele, să mă crească, plătind totul cu fiecare clipă din viața ei, viața care trece repede, repede.

★

Am mîngîiat, copii fiind, misterul Florii Soarelui. Ce frumoasă a fost, ce frumoasă este, ce frumoasă fi-va. Ea se va lăsa mereu învinsă frumos în îndreptarea ei către aurul soarelui, uimind mereu lumea. Peste petele de invazie ale scorpiei atomice, să nu uităm trecutul și prezentul. Să scrutăm viitorul întru a trăi în desfățarea Florii Soarelui, a florii care din cauză de speranță și frumusețe ne va umple sufletul de bucurii eterne, așa cum mi l-a umplut mie la Siliștea, în urmă cu puțină vreme, unde prezentul se ridică spre lumină asemenea unui lujer în plină creștere.

ION BĂNUȚĂ ■

Simplă fișă

Numele : Oneață, fostă Iuga.

Tata : Iuga Roman, fost colonel într-un regiment de motorizate, a fost rănit grav în luptele din august 1944. Mare mutilat de război, a trăit aproape 30 de ani, în ciuda scepticismului doctorilor, datorită grijii și devotamentului soției sale, Maria.

Profesia : inginer constructor. În prezent lucrează în proiectare la I.C.P.M.C. Secretar adjunct cu probleme de propagandă în cadrul organizației de bază din care face parte.

Starea civilă : Căsătorită cu Oneață Vasile, fiu de țărani din comuna Lunguleț, absolvent al Politehnicii, prima promoție de ingineri mecanici-constructii de avioane.

Copii : soții Oneață au doi copii. Cristian, care anul acesta a luat examenul pentru treapta I la liceul de matematică-fizică „M. Viteazul" (deși la un concurs închinat celei de-a 65-a aniversări de la crearea Partidului a dat dovadă de reale aptitudini și la desen) și Adrian, în vîrstă de 12 ani.

Cele de mai sus seamănă a fișă de personal sau, dacă vreți (de ce nu ?), a fișă de personaj. Un personaj al vieții din zilele noastre. Nimic neobișnuit.

După cum puteți observa, fișa am întocmit-o, am lăsat la urmă un element important : data nașterii. Ea este chiar 23 august 1944 ! Ziua națională a poporului român ! Ziua care a marcat începutul revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, a fost achitată în singele a mii de patrioți. Dar în acea măreață zi s-au născut și copii, copiii unei lumi noi, mai bune și mai drepte, copii născuți în iureșul revoluției.

DAN DĂNUȚ DORU ■

atelier literar

de G. Dumitrescu

A. Mândălae : N-am primit plicul dv. Răspunsurile, însă, nu se dau decît în cadrul acestei rubrici. (E bine să menționați în adresă : Pentru „Atelier literar"). **O. K. :** Multe lucruri frumoase („Coșmar", „Aidoma", „Fidelitate", „Poate", „Altceva", „Vînătoarea"). Și încă două, „Presentiment" și „Neliniștea", care ilustrează bine o anumită slăbiciune. De pildă (în a doua) : după ce începeți frumos, clar, deosebit de dens și expresiv, pînă la „ca o marcă de fier înroșit" (sau, poate, mai explicit, ca un semn cu fierul roșu"), cele trei versuri care urmează nu sînt cumva în plus, diluante, pleonastice, părăsind tensiunea esențială și tinzînd s-o stingă, s-o înpuținese ?... (Nu mai vorbim de strofa următoare: mai slabă, poate tot din cauza aglomerării de vorbe și metafore prisoselnice, care vine din slăbirea încordării creatoare, a puterii de opțiune, inspirată, fermă). De reflectat (cu condeiul în mînă, pe marginea manuscriselor !). **Mulțumiri** pentru interesanta dv. statistică : deci, din iulie '84, pînă în iulie '86, „Atelierul" a publicat 191 de nume, cu 780 de poezii, din care 116 băieți (cu 554 poezii) și 75 de fete (cu 226 poezii). Semnificativ ! (cînd te gîndești că unele scrisori nu ezită să insinueze o anumită înclinare favorizantă a rubricii noastre pentru „sexul slab" ! — de unde și „prudența" unor corespondenți care-și semnează textele cu pseudonime feminine !...).

I. Staicu : Un lucru interesant, deși inegal, care ne lasă în așteptarea unor pagini mai numeroase și mai deplin edificatoare. De preferință, dactilografiate (în sistem exclusiv „Semnele cercului"). **Ela Ghițeanu :** Sînt lucruri promițătoare cînd depășesc anumite sovăieli și naivități, oci cînd reușesc să simuleze convingător unele naivități. Vrem să mai vedem niște texte de-ale dv., dar le preferăm dactilografiate împreună și cu cele de-acum, minus „Fals profesionalism", „Temerară", „Dor", „Surîs"). **M. Hurgoi :** Sînt și semne bune, printre compuneri școlărești, convenționale și sovăitoare. Mai cu seamă în „Manual de istorie" (pe care o așteptăm dactilo. Împreună cu alte pagini de nivel similar).

Mircea : Reapariție surprinzătoare ! Firește că o revedere ne-ar bucura (deși în materie de „jurnal" n-ați făcut progrese grozave !...).

Paul Sîrbu : Ultimele plicuri, confuze, delirante, întoarcere la o fază nebuloasă și nonsalantă pe care o credem definitiv depășită.

M. Bodolică, Arist. Mircea, S. Surugiu, F. Kölö, D. Craioveanu, I. Rosca, I. Denova, C. Crivineanu, Doina Moldoveanu, D. Bertzi, V. Visarion, I. Chibici, V. Boldiș, F. Niculușor, M.P. — Stoinicl, C. C. Dellu, Marinela Ionescu, R. Vernescu, M. Ursulescu, L. Ujma, L. Aous, Daniela Andrei (Ceva, în „Logodnă"), **Gh. Dumitrescu** („Livezile"), **A. M. Crișan, Doriana Dor, L. D., A. Achioriței, Ș. Danielescu, M. Bucur, A. Furtună, M. Novăcescu, Costel Rusu, T. Laza, L. Lăcrara** („Înălțare"), **A. Ivu** (proza, la Suplim. Sc. T."), **C.P. Cărămidă, H. Țăru, Dan Teodorescu, Iani Vasiliu, L. Mocanu, I. Crăciun :** Nimic nou !

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

CRINI UCIȘI

Plouă cu frunze...
Alerg despletită printre arbori
să trec dincolo de ploaie,
să mă inunde soarele,
să-mi usuc trupul.
Din lutul reavăn
se ridică aburi albi,
tremur de crini uciși.

ANGELA PLOSCARU

NECLINTIRE

Zi de zi mai frumos
în singurătatea și tristețea
mea fără scăpare
Și eu iubindu-te neclintit
iubindu-mi adică
înfirmitatea cu disperare
în timp ce de dor
mîinile se fac tot mai subțiri
Și atît de cuminți
așezate în cruce
pe sinii fierbinți

ILEANA BIJA

CONCRET DE PRIMĂVARĂ

Poate e nevoie, pereche,
și de păsări
poate e nevoie mare
ca primăvara să vină
așa cum știm
în tăcuta-i disperare.

Acum ca niciodată ochii bufniței
te invită la meditație noaptea,
împreună cu corăbierii
vinăm steaua polară.

Înfrigurat și obosit încerci
să răscumperi tristețea semințelor reci de iarnă,
ce mai lucește încă în smaltul
dinților pagini de fecioară a apelor.

CORNEL VAIA

FEREASTRA ABURITĂ

Nu sînt sigur
că te-am văzut vreodată
N-am certitudinea
că eu am deschis
fereastra aceasta
aburită
Totu-i absurd
de-atîtea vise
O bartă
se desface singură
pe masă
Nu vi se pare
că am încăput cu toții
într-un ecou ?

A. VALONI

IMPLORARE

Vinovat cel bintuit de cuvînt,
Toată mireasma unei grădini
dă buzna,
printr-un pătrat de fereastră,
scorpionul nesomnului
cară necontenit vise
printr-un singe umil ;
în fața oglinzii —
un pumn de cenușă —
și-n spatele ei cît întunerie !
Rană reală, cuțit inventat.
Dezamăgire,
cel bintuit de cuvînt
se simte
aidoma ochiului orb :
o-nvălmășire de zări.

DIANA BARBU

SCUTUL

Mă apăr din răsputeri
de nemurire,
ochiul meu, mai alb decît plasma,
luptă necruțător cu fotonii,
ascuns după scutul său de carne
și de linii,

Înțelepciunea nu-i decît
un aparat de raze X, declamator,
A trăi e profund
și minunat,
A trăi, sub scutul de carne,

atît de fragil, supus la
permanență durerii,
materie prestelară de verbe
singerînd cu poeme.

IRINA ALEXANDRESCU

Cartea

(Urmare din pagina 9)

mare și de frumos, niciodată nu va fi destul. Dovadă — dispariția rapidă din librării a tipăriturilor noastre bune și foarte bune, de tot felul ! Ceea ce iarăși, este edificator pentru pragul civilizației socialiste, la care ne aflăm. Un exemplu : de curînd, Editura **Științifică și Enciclopedică** a trimis în librării un tom de peste 1.100 de pagini, „România după Marea Unire", vol. II, Partea I. 1918—1933. Un adevărat „roman" al vieții noastre politice din perioada respectivă, datorat neobositilor cercetători Mircea Mușat și Ion Ardeleanu. Volumul a și ajuns o raritate, în ciuda tirajului de masă în care a ieșit. Și o altă carte, a aceleiași edituri : „Ultimele zile ale fascismului în Europa", de Jaques de Launay, de asemenea în tiraj impresionant. „Dispărută" și ea, tot instantaneu aproape, în bibliotecile noastre. Și alte, și alte cărți. Este deajuns să-mi plimb privirea peste rafturile mele de aici, de acasă, și să transcriu. **Eminescu, Opere**, vol. XI, XII, XIII, în Editura **Academiei**, continuînd magnifica ediție Perpessicius. Apoi, alte ediții ale clasicilor noștri, nenumărate, fiindcă, practic, în anii din urmă, întreaga noastră literatură a fost retipărită. Și fluxul literaturii noastre contemporane, cu nume ce ne fac cinste, din toate generațiile, de la Eugen Jebeleanu și Mihai Beniuc, la Marin Preda, Eugen Barbu, Nichita Stănescu, Dumitru Radu Popescu, pînă la Carolina Ilica, Mircea Dinescu și o nouă generație de debutanți remarcabili. **Excelînd în publicarea lor edituri precum Cartea Românească și Eminescu, Minerva, Junimea, Dacia, Scriitorul Românesc, Facla, Albatros** și **Ion Creangă**, acestea două din urmă în domeniul cărții pentru tineret și copii.

Și, au în ultimul rînd, cartea de literatură universală, domeniul, cu totul remarcabil, al Editurii **Univers**, care realizează prin tipăriturile sale o veritabilă conexiune a noastră cu lumea (rol îndeplinit, în ce privește artele, de Editura **Meridiane**, cu aceeași rîvnă).

Se tipărește puțin ? Se tipărește mult ? Niciodată nu se va tipări destul. Important este că se tipărește neobosit, și sistematic ! Ceea ce este bine, foarte bine.

Ființa mare, este nemăsurată setea noastră de carte, la acest prag al civilizației lumii. Cartea a ajuns a fi, aici, la noi, pîinea noastră cea de toate zilele. O realitate stringentă, o realitate fără de care nu se mai poate. Avem nevoie de ea, ca de pîine și ca de apă, și ca de aer.

Dalta sculptorului înlocuită de calculator

(Urmare din pagina 9)

nești, să fie o mîndrie pentru orașul, pentru județul și pentru țara aceasta, nu pentru sine personal) mi s-a arătat cartea lui Radu Bagdasar, apărută în 1982, Informatica mirabilis, unde nu există nici un exemplu de sculptură realizată pe calculator. Există în cartea amintită un singur caz, de **sculptură sferoidală** (realizată prin dispozitiv de tăiat cu flacără cu comandă numerică). Autorul ideii se numește **Alfred Duca.** Însă sculptură realizată prin aschiere, prin frezare — urmînd programarea pe calculator — așa ceva nu există. Nu există în cartea amintită, care face o trecere în revistă pe plan mondial. Există în casa inginerului Petre Cichirdan din Rîmnicu Vîlcea. Adică în România. O eventuală, reeditare a cărții va trebui să înregistreze această realitate, și această prioritate.

Acesta ar fi, cred, titlul cel mai potrivit — ca metaforă — pentru inginerul și artistul Petre Cichirdan. Fiindcă inginerul de azi a fost în tinerețe ucenicul lui **Constantin Lucaci**, meșterul neîntrecut al fîntînilor românești. Au lucrat împreună la **Jocul undelor** (sculptura din fața Televiziunii) și la **Fîntîna cinetică** din Constanța. Dar, a ținut să precizeze de la început foarte deschis inginerul, „eu nu am fost decît **ucenicul** acestui mare artist". Un ucenic „neascultător", de vreme ce și-a căutat și și-a găsit propriul drum în artă.

Privesc „sculpturile realizate pe calculator" : **Materie și zbor, Fagure în duraluminiu, Cîntec-sentă.** Materialele folosite : **meltopren, aluminiu, oțel.** Ideile inginerului au dat roade și la I.E.H. : turbosuflantele pentru industria chimică sînt realizate prin același procedeu. Și un fapt senzațional : inginerul Petre Cichirdan a lucrat **un an de zile de mînecă pentru realizarea matrițelor** Oltcit (aripa stînga-dreapta apărătoare). Un fapt unic, de importanță națională. În actul făcut de francezi se spune un singur cuvînt: „perfect".

Cine să fie de fapt Petre Cichirdan ? Poetul ? Campionul național de garduri ? Ucenicul neascultător al lui Constantin Lucaci ? Inginerul de la I.E.H. ? „Dacă matrițele pentru acumulatorii de 315 bari n-ar avea racordurile de legătură și s-ar pune pe un cub de cristal ar semăna cu niște Prometei brâncușieni alungiți".

Ca să spui asta, trebuie să te numești iginer Petre Cichirdan, să lucrezi la I.E.H. Rîmnicu Vîlcea și să spui simplu un gînd la care ai ținut cîndva : „Inițial am vrut să ajung sculptor". Iar astăzi să adaugi : „E o mîndrie și pentru societatea noastră că într-o întreprindere redusă ca dimensiuni este posibil să mînuiești un calculator".

Un debut

(Urmare din pagina 9)

Fără a bănui felul în care protejatul său avea să-și întocmească întîiul volum, Stănescu i-a sugerat „prefața". Răpan își începe „priveala" cu vibrante versuri de încantare a iubirii de patrie (altele decît cele pe care adesea cu prea mare lesnicîune le lasă să treacă în plumb jurnalier și poarta cărții e din lemn (vera) înflorit.

Poetul e gata să înalțe statui... cireșelor, găsește în lutul patriei „mireasme necercetate", simte patria ca pe un tărîm al destinului („temei de mărire"), semn de trăinicie și de extaz. Pînă la înălțimile ei carpatine, poetul nu uită că are de parcurs „drumul robilor", vămi prin care înaintașii au venit către noi. Patria e castă și „caldă".

Un ciclu intitulat „Interludiu" e plin de o severă substanță. Într-o vreme în care fascinația Logosului îi face pe unii versificatori să se încerce în construcții de megalitice ambiții (proporții), Răpan e stăpînit de demonul haiku-ului nipon reamintit stihului nostru de aceiași Stănescu mai înainte evocat. Haikuul e o împușcătură cu nuferi. Un act de implozie imagistică. O sublimare a metaforei. Și astfel putem citi : „Eu am văzut glasul tăcerii / spărgînd liniștea" sau „Un trandafir / ca singele privighetorii" sau „Emin. cade zăpada / în cea mai grea fosnire / de brocart".

Un alt ciclu se cheamă „Tentația schimbului de anotimp" și e conceput tot ca un discurs rostit în solitudine. Ispitit de verbul înefabil al aceluiași haiku, Răpan crede cu îndreptățire că adevărul Poeziei e conținut de „somnul ei", că gesticulația poetică e o „surpare de aur" ; el se simte „păscut de voci", tresare sub veșmîntul „mirării", mișcat, evident, de sărutul unei iubiri „antice". Uitarea îi pare o poziție relativă față de curbă, astfel încît distanța dintre un punct variabil al curbei și această dreaptă să tindă către zero cînd punctul se deplasează pe curba spre infinit". Deci așa era ?

Din fericire n-avem nevoie de lexicon și nici de prețiozitatea (lux inutil) exprimării matematice spre a sublinia reușitele ultimei părți a volumului. Cuvintele devin, i se pare poetului, prea puține spre a sugera succesiunea unor „vieți anterioare", verbul devine „rană", comunicarea între oameni devine posibilă numai prin jertfă, sfîșiere, de nu chiar prin „murire". Plăsmuirile onirice concurează concretețea senzuală a frumuseților terestre, inima, chiar „dezdurerată" ar vrea să muște din „mărul luminii" și e în toată devălmășia de proiecții — adesea inabil controlată — a acestor versuri un semn plin de promisiuni a ceea ce ar putea fi în viitor poezia lui Răpan, tradusă din jubiliare adolescentină în trascendent, după cum e și un mod de oarecare îngrijare : mulțimea abstracțiunilor, unele prețiozități depășind condiția licenței, unele „spuneri" în gol, pot lipsi de sevă o poezie ce se anunță proaspătă, tandră, vie.

Fiindcă, citindu-l, Theodor Răpan, cel ce ne-a oferit o carte valoroasă, poate spera că sub numele său va crește „litera cu care se va naște..."

Expoziție la Muzeul Satului

La Muzeul Satului din Capitală a fost deschisă recent o expoziție intitulată „Unitate etnoculturală la Dunărea de Jos". Am rugat-o pe muzeografa Virginia Buzoiu să ne facă o scurtă prezentare a expoziției :

„Dunărea de Jos — arealul care însoțește cursul Dunării de la vest de Giurgiu și pînă la vărsarea în mare — s-a conturat ca un ținut cu elemente de cultură materială și spirituală comune atît pentru malul muntean, cît și pentru cel dobrogean.

Expoziția se constituie într-o selecție a elementelor specifice care subliniază caracterul culturii populare materiale și spirituale a acestor ținuturi. Prin exponate și fotografii, sînt ilustrate caracteristicile comune ale arhitecturii populare, ocupațiilor tradiționale, organizării interioarelor și ale portului popular, dar și ale culturii spirituale (reprezentată prin străvechi obiceiuri legate de ciclul agrar).

Casa tradițională din aceste locuri prezintă și ea aspecte unitare în ceea ce privește materialul și tehnicile de construcție, planul casei, arhitectura exterioară, dar și modul de organizare a interiorului. În acest sens, exponatele punctează bogăția și varietatea țesăturilor nelipsite în gospodăria țărănească, rod al măiestriei și imaginației harnicelor țesătoare. Alături de robustețea țesăturilor din lînă destinate acoperirii pereților și patului (scoarțe, chilimuri, perne), se remarcă și finețea ștergarelor din borangic și bumbac. În ce privește piesele de costum popular, se remarcă extinderea costumului femeiesc cu cămașă dreaptă și două catrințe (numite local „oită" sau „pisteică"). Spre cele două extremități — zona Vlașca și în jurul Brăilei — s-a purtat și cămașa încrețită în jurul gîtului.

Întregul material expus relevă efortul creator de cultură și civilizație, desfășurat de-a lungul a numeroase generații de locuitorii satelor arealului de la Dunărea de Jos.

Expoziția ilustrează și bogăția motivelor ornamentale, circulația acestora de la o categorie de obiecte la alta, reliefînd fenomenul de unitate ornamentală. Motivele florale și vegetale apar într-o manieră geometrizantă pe țesăturile din lînă, pe ștergare și fețe de masă. Aceleași obiecte reprezintă omul și bogata lume a păsărilor conturate în funcție de materia primă, tehnica de realizare, la care se adaugă elementul cromatic."

ALEXANDRU ȘERBAN ■

Semnăm, propunem, sesizăm — un dialog fructuos între cititori și autorități

● **Muzeul sătesc Buciumeni**, județul Galați — așezământ de cultură realizat de un mic grup de entuziaști (ne scrie **Neculai I. Staicu** din Galați, strada Traian nr. 34, scara 2, apartamentul 12) — își extinde sfera de interes cultural-turistic prin deschiderea festivă a încă două săli : „Smaranda Brăescu" și „Pictor D.D. Brăescu". Înființat în anul trecut, prin inițiativa unor cadre didactice susținută de autoritățile locale, muzeul din Buciumeni oferă astăzi vizitatorului posibilitatea cunoașterii istoriei străvechii așezări de răzeși, pe bază de documente și a personalităților ridicate de aici. Dincolo de valoarea exponatelor despre Buciumenii de ieri și de astăzi, de documentele referitoare la eroi, la oameni de cultură și de știință plecați de aici, muzeul își face un punct de onoare din a fi gazda unor vizite făcute de pionieri și U.T.C.-iști aflați în tabăra din localitatea cu același nume, precum și de tinerii parașutiști în devenire, prezenți în tabăra Aeroclubului „Smaranda Brăescu" din Tecuci. „Îi invităm pe toți amatorii de drumeție — își încheie N.I.S. scrisoarea adresată redacției — care, trecînd prin Moldova de Jos, vor dori să viziteze și minunatele împrejurimi ale comunei Buciumeni cu încîntătoarea pădure de foioase în care se găsesc două monumente istorice renovate în anii din urmă fapt ce le conferă un plus de frumusețe — sau Tabăra de pionieri de la cota 307, să facă un scurt popas și la Muzeul sătesc Buciumeni, fiind convinși că vor avea ce vedea."

● **Primim, din partea Consiliului popular al județului Mureș** : „La scrisoarea adresată redacției de **Lenuța Panga** din Reghin, strada Tîmplarilor nr. 7, trimisă nouă spre competentă rezolvare, vă comunicăm : numitei i s-a încheiat contractul de închiriere pentru locuința solicitată, cazul fiind astfel soluționat favorabil."

● **Consiliul popular al Sectorului 3** : „În legătură cu aspectele semnalate de **Asociația locatarilor blocului 19, din strada Poștașului nr. 4** : în prezent sînt în curs de execuție lucrările de racordare a blocurilor 1—11 la rețeaua urbană de gaze naturale ; referitor la restanțierii la plata întreținerii, vă informăm că s-a luat legătura cu conducerea asociației, în vederea urmăririi și trimiterii lor în judecată ; în ceea ce privește aprovizionarea complexelor comerciale A. 23 și A. 29, vă comunicăm că, de comun acord cu conducerea I.C.L. Alimentara 3, cît și cu Oficiul de legume-fructe s-au adoptat o serie de măsuri în vederea unei mai bune aprovizionări a zonei."

● **Nicolae Curăvale** din Brăila, strada Călărași 110, blocul Petrol, scara 1, apartamentul 2, s-a adresat încă din luna mai, a anului 1977, conducerii Direcției P.T.Tc. Brăila (cererea înregistrată nr. 42/1820/06.05), pentru instalarea unui post telefonic la domiciliu. Sînt nouă ani de atunci, iar în urma unor reveniri a primit invariabilul răspuns că „nu există, pentru moment, condiții tehnice". În același timp însă, în exact blocul în care locuiește, s-au instalat mai multe telefoane chiar pe aceeași scară, astfel încît răspunsul celor în drept i se pare cel puțin bizar.

● **Consiliul popular al județului Suceava** : „Referitor la scrisoarea **Mariei Gh. Teodorovici** și **Valeriei G. Gherasim** din comuna Grănicești, județul Suceava, vă comunicăm că cele două tovarășe absolvente ale liceului economic din Iași au fost încadrate la Întreprinderea de hoteluri și restaurante Mangalia, prin intermediul O.J.T. — Suceava."

● I.T.H.R. — București îi eliberează lui **Alexandru Bocancea** (aleea Poiana Cernii, nr. 3, bloc E. 27, apartament 13, Sectorul 6, București), biletul de tratament nr. 60/57 777 pentru stațiunea Covasna, pentru perioada 10.08 — 29.08 a.c. ; Pe baza acestui act, omul, firește, își planifică și concediul de odihnă legal. Biletul respectiv este pentru hotelul „Căprioara" (la care se va prezenta împreună cu încă cinci familii din București, avînd aceeași repartiție). Sînt făcuți să aștepte mai întîi o oră, apoi încă două, în sfîrșit... o noapte. Replica : nu avem locuri. Se caută soluții pasagere, nici una însă nu se dovedește a fi acceptabilă, personalul hotelului ba se află în ședință, ba nu se mai află de loc, etc. Iar atunci cînd se află, i se comunică lui A.B. că stațiunea nu are contract cu I.T.H.R.-București — cu toate că pe bilete se află mențiunea R.5/1101.3'13 cota Ministerului Turismului — și ca atare, nu are nimeni nici o obligație față de... din nou, etc. După completări de formulare, aprobări, eliberări, etc, etc, se întocmește o hîrtie pentru restituirea comisionului de la agenția București (și se face aceasta), în sumă de lei 5.600... ! Marți 12.08 a.c. omul s-a întors acasă, de unde ne scrie întrebîndu-ne : cum rămîne cu cei 350 lei cheltuiți aiurea pe C.F.R., pentru drumul pînă la „Căprioara" ? Cum rămîne cu prestigiul unor firme în fața acestui caz cu totul și cu totul de neînțeles.

● **Ministerul Sănătății — Oficiul Central Farmaceutic** : „La scrisoarea adresată redacției de către **Maria Lazăr** din Sibiu (chestiunea fiind de un interes mai general), precizăm pe această cale că produsul **„EPUROX"** a fost inclus în nomenclatorul de medicamente și produse biologice de uz uman pentru anul 1987."

● Putem vorbi, curent, despre niște oameni handicapați, făcîndu-le numele chiar public ? !... **Putem** ! susține în corespondența sa **Mihai Vicovan** din Suceava, Aleea Nucului nr. 1, scara B, apartamentul 13, căruia îi mulțumim pentru rîndurile trimise referitoare la **Victor Colbert** — un sucevean, deficient de auz-vorbire din naștere, în vîrstă, astăzi, de 73 ani, un om care „pur și simplu nu are timp să îmbătrînească", de un dinamism ieșit din comun. Victor Colbert, în prezent vicepreședinte al filialei surzilor Suceava, activist voluntar al Consiliului județean pentru educație fizică și sport, membru de onoare al Asociației filateliștilor din R.S.R., al Asociației artiștilor fotografi din țară și membru fondator al Secției din Suceava a Societății numismatice din R.S.R., a deschis în sala de expoziții a Secției de numismatică din Suceava o expoziție personală dedicată **Anului Internațional al Păcii**, unde expune peste 5 000 de timbre românești și străine, medalii, decorații, plachete — exponate însumînd pasiunea și migala unei vieți de om, consumată în tăcere.

În tăcere — și prin intermediul acestor rînduri — îi urăm și noi sănătate, viață lungă, putere de muncă și succes în frumoasele și instructivele sale preocupări.

● **Consiliul popular al județului Tulcea** : „Referitor la scrisoarea prin care **Angela Ivanov**, om al muncii la Întreprinderea de confecții Tulcea, solicită schimbarea locului de muncă la o altă unitate, sau să lucreze într-un singur schimb, deoarece are doi copii și soțul bolnav ; împreună cu conducerea unității s-au analizat problemele ridicate și s-a stabilit ca începînd cu data de 1 septembrie a.c., numita să lucreze la aceeași unitate, pe un post ce devine vacant prin pensionarea unei persoane — post care presupune lucrul într-un singur schimb."

● **Ministerul Muncii** : „În legătură cu aspectele semnalate de **Aneta Lescai** — orașul Isaccea, strada Brăilei nr. 9 — vă facem cunoscut că acesteia i s-a aprobat confecționarea unui nou cărucior pliant Tip A. ; adresa a fost trimisă la Întreprinderea de produse ortopedice și protezare București, de unde urmează a i se livra cărucior. De asemenea s-a înaintat spre aprobare Comitetului executiv al Consiliului popular județean Tulcea, propunerea ca să i se acorde numitei A.S. un ajutor bănesc ocazional."

● Sîntem un **grup de cetățeni care locuim pe străzile Rodnei, Branului, Înfrățirii și Brigadierilor, din cartierul Someșeni din Cluj-Napoca** (ne scrie **Gheorghe Gherghes**, domiciliat în strada Rodnei nr. 42), străzile amintite aflîndu-se în vecinătatea fermei „AVICOLA". Acum trei ani, în urma modernizărilor făcute aici, s-au construit niște hale pentru creșterea iepurilor, iar în vederea aerisirii lor s-au instalat niște ventilatoare. Cu toate că acestea puteau fi montate în partea dinspre rîul Someș, ele au fost instalate în partea opusă, adică în apropierea imediată a locuințelor noastre. Ceea ce ne-a determinat să vă scriem, este zgomotul puternic pe care aceste ventilatoare îl produc zi și noapte, funcționarea lor fiind continuă. Deși închidem geamurile și ușile — pentru a putea atenua gălăgia — zgomotul rămîne atît de puternic încît nu ne putem odihni. Ne-am gîndit la o **propunere** : ieftină, și ușor de aplicat, credem. Și anume aceea de a introduce aceste ventilatoare în niște încăperi construite în jur, orientînd totodată direct în sus orificiile de aerisire prin care iese aerul. Zgomotul s-ar reduce astfel substanțial, împăcînd ambele părți ; sperăm ca rîndurile acestea să fie luate în considerație de către cei în drept."

● **Consiliul popular al orașului Sinaia** : „Privind scrisoarea adresată dumneavoastră de către **Aristotel David**, muncitor la Întreprinderea de mecanică fină din localitate, prin care acesta solicită schimbarea locului de muncă datorită unei stări de sănătate precare, vă informăm că scrisoarea a fost analizată în cadrul C.O.M., schimbarea locului de muncă solicitat de către A.D. fiind efectuată în prima decadă a lunii august a.c.

● „Situată într-un frumos cadru natural, cabana **Poiana Neamțului** ar putea oferi excelente condiții de odihnă și recreere oamenilor muncii îndrăgostiți de peisajul montan. De ce folosim condiționalul ? Pentru că, din păcate, „gospodarul" acestei cabane, Aurel Hampu, se află acolo parcă anume să-i enerveze pe oameni, să-i șicaneze și să le facă zile negre în orice chip. Iată **„o istorie"** recentă : cercul nostru de turism a organizat în această zonă, în zilele de 19—20 iulie a.c., concursul dotat cu **Cupa crestei Făgărașului**, aflat la cea de a IV-a ediție, la care s-au înscris oameni ai muncii, peste 150, din cinci județe. Aceștia și-au instalat corturile în respectiva poiană, demarînd concursul. Numai că duminică 20 iulie, pe la orele 18, un buldozer condus de un amic al cabanierului — chemat să „niveleze" terenul — a intrat în acțiune exact în tabăra de corturi. Rugat, insistent, să amîne sau să mute locul acțiunii, Aurel Hampu s-a dovedit total inflexibil iar oamenii s-au văzut cu corturile și rucsacurile acoperite cu pămînt. Vă rugăm să publicați aceste rînduri, în speranța că ele nu vor rămîne fără ecou." (Scrisoarea este semnată de **Mircea Simileanu**, secretar ; **Vasile Balta**, responsabil financiar și **Toader Marius**, responsabilul Cercului de turism VENIȚI CU NOI, din cadrul A.S. „Carpați" Mîrșa — Sibiu).

● **Consiliul popular al municipiului Iași** : „Referitor la scrisoarea semnată de **Dumitru Teodorescu** : deoarece nici unul dintre soți nu are mutație în Iași, cererea numitului D.T. s-a rezolvat favorabil astfel : prin întreprinderea Electrocentrale Iași i s-a aprobat post de primitor-distribuitor la secția C.E.T. Vaslui, prin transfer, familia acestuia fiind foarte mulțumită că vor fi împreună, în Vaslui, unde îi s-a asigurat și locuința solicitată."

● **Consiliul popular al județului Galați** : În privința scrisorii adresată redacției de **Nuți Talpeș** din Galați, strada Fagului nr. 6 : din verificarea efectuată a rezultat că numita este absolventă a Liceului de industrie alimentară, intrînd în posesia repartiției nr. 81/23.09.1985. Întreprinderii de morărit, panificație și produse făinoase Galați i-au fost repartizați un număr de 10 absolvenți, în loc de 5 cît era necesarul solicitat ; astfel, un număr de cinci absolvenți au fost încadrați în ordinea prezentării cu ordinele de repartiție la unitate. Numita N.T. va fi încadrată în cursul lunii octombrie a.c., cînd se vor crea locuri disponibile."

● Din nou (și pentru a cîta oară ? !) despre vînzările condiționate — știut fiind că acest procedeu este acuzat de către legile în vigoare :

— **Luca Faur** (din Arad, str. A. Vlaicu, blocul B 18-Z, scara B, apartamentul 12), în data de 9 august aflîndu-se în comuna Berzovia, județul Caraș-Severin, și intrînd în magazinul de metalo-chimice din localitate pentru a cumpăra o cameră de bicicletă în valoare de 28 lei, deși aceste camere se aflau acolo din belșug, nu a fost servit de către vînzător decît numai achitînd și anvelopa respectivă, în valoare de 70 lei. Întrebînd lucrătorul comercial cine a dat o astfel de dispoziție, i s-a răspuns că „tov. Vasile Șulea, contabilul șef". Ne întrebăm de ce nu i s-a impus chiar cumpărarea unei... biciclete întregi ? !

— **Aurelian Mosolu** (din Rîmnicu Vîlcea, strada Rapsodiei nr. 18, bloc D 1—3, scara A, apartament 11), în ziua de 4 august a.c., orele 16, intrînd în librăria din Complexul Nord și solicitînd „Istoria literaturii române "de G. Călinescu, lucrarea i-a fost oferită la prețul de... 611,75 lei — record absolut ! afirmă dînsul — fiind însoțită, obligatoriu, de niște albume de artă interesînd (sau ne-interesînd !) specialiștii, ele, albumele, valorînd 311,75 lei. Întrebînd vînzătoarea cine a dat o astfel de dispoziție, i s-a răspuns arogant : „așa s-a primit de la București !".
Oare... ? !

● **Viorica Ciurcanu** (din Reșița, b-dul Republicii, blocul 6, scara 5, apartamentul 4), ne scrie că în satul **Arborea, comuna G. Enescu, județul Botoșani** — localitatea sa natală — în urmă cu ani, prin contribuția întregii obști s-a construit o școală nouă și, alături, un cămin cultural „de o frumusețe rară" și un teren sportiv încadrat de pomi ornamentali ; aici, tineretul satului a beneficiat de spectacole în sală sau aer liber, s-au disputat meciuri de fotbal, au fost proiectate filme, etc. Din păcate, la ora actuală, activitățile cultural-artistice au dispărut, terenul a fost transformat, tinerii fiind alungați din zonă pe motiv că „sperie oile"... Serbările sătești au devenit o amintire.

Astfel stînd lucrurile, facem cunoscută opinia cititoarei noastre, cu speranța că vom primi un răspuns adecvat de la forurile în drept.

● **Ministerul Sănătății — Direcția farmaceutică și a aparaturii medicale**, îi anunță și pe această cale pe numitul **Gheorghe I. Moise** din comuna Bozioru, satul Scăieni, județul Buzău că referitor la medicamentul solicitat, s-au întreprins măsurile necesare, produsul fiind repartizat de Oficiul farmaceutic Ploiești la Farmacia nr. 71 din orașul Buzău, încă din data de 27.06.1986. Este invitat de urgență pentru a ridica medicamentul solicitat.

● **Aurelia Ionescu** din București, strada Barajul Arges nr. 20, sectorul 1, pensionară, fiind programată pentru a-și ridica, contra cost cantitatea necesară de combustibil pentru anul 1986, pînă la data de 30 august, neavînd pentru moment suma respectivă, fiind și o femeie singură și în vîrstă, reușește să intre în posesia banilor cu exact patru zile după data menționată mai sus. Prezentîndu-se de grabă la unitatea în cauză, mai exact la **Întreprinderea pentru distribuirea combustibililor solizi și a materialelor de construcții din București, strada 13 Decembrie nr. 2, etajul II, camera 7**, și solicitînd, cum este firesc, o reprogramare, este refuzată pe loc și în mod destul de dușin civilizat, i se reproșează „cum ai putut să faci rost de bani în patru zile, de ce nu ai făcut într-un an ? ! Ia-ți adio de la combustibil anul acesta !". Față de un om bătrîn și suferind, acest răspuns ni se pare absolut inacceptabil : așteptăm deci un **alt răspuns**, pe acela al conducerii întreprinderii vizate, care, eventual, să ne comenteze, sau explice un astfel de comportament funcționăresc-birocratic, departe de o atitudine cît de cît civică.

● **Ioan Vereșetan** din Bistrița, strada 1 Decembrie, blocul 3, scara A, apartamentul 8, județul Bistrița Năsăud — deținător la domiciliu al postului telefonic cu nr. 17.098 — se pare că este și deținătorul unui record : telefonul său, instalat încă din 1984, începînd cu primele zile ale lunii iunie a.c. a amuțit cu desăvîrșire ; deși omul a anunțat serviciul local de deranjamente în nenumărate rînduri, a reclamat și în scris către D.J.P.Tc. — Bistrița Năsăud, telefonul continuă să... tacă. Plata abonamentului însă continuă să... curgă.

● **Consiliul popular al județului Maramureș** :
„La scrisoarea numitului **Sorin Covaci**, domiciliat în Moisei nr. 990, care solicită sprijin pentru obținerea unui loc de muncă, vă informăm : prin dispoziția nr. 540911 petentul a fost repartizat la Întreprinderea de prospecțiuni și explorări geologice Maramureș — Brigada Baia Borșa, urmînd să se prezinte la unitate pentru perfectarea formelor de încadrare".

Pagină realizată de
HORIA PATRAȘCU ■

Poșta redacției

● **Lupașcu Gheorghe** — București : Unitățile cooperatiste pot atribui terenuri pentru construcția de locuințe numai oamenilor muncii care întrunesc condițiile art. 6 din Statutul C.A.P. Dacă faceți dovada că ați plătit suma menționată pentru cumpărare de teren, cooperativa vă va restitui banii. ● **Pîrvu Haralambie** — Tulcea : Aveți două posibilități : solicitați în scris unității unde lucrați atribuirea unei locuințe proprietate de stat (o puteți primi în funcție de locul pe care îl veți ocupa pe lista de priorități) sau înstrăinați proprietatea din localitatea Dunavățul de Jos și construiți-vă o locuință proprietate personală, cu aprobările legale, în municipiul Tulcea. ● **Moise Maria** — Galați : Ați fost invitată prin adrese și căutată la domiciliu, dar s-a constatat că în microraionul 17 nu există blocul C. Prezentați-vă deci la D.P.M.O.S. ● **Vilcu Nicolae** — com. Berislăvești, jud. Vîlcea : Comisia județeană de expertiză medicală poate aprecia capacitatea dv. de muncă ● **Velișcoiu Grigore** — Baia : Pe lîngă achitarea taxelor legale, vînătorii sportivi trebuie să participe la activitățile de gospodărire a fondului de vînătoare, de combatere a dăunătorilor vinatului, conform Statutului asociației. ● **Kiss Iosif** — Satu Mare : Dacă nu s-a consumat încă termenul de un an de la rămînerea definitivă a sentinței, aveți posibilitatea să solicitați Procuraturii Generale promovarea unui recurs extraordinar. ● **Mirică N. Ștefan** — București : În conformitate cu Legea 58/1974, își pot construi locuințe în mediul rural cetățenii care au domiciliul în localitatea respectivă și dețin teren, iar construcțiile se execută conform prevederilor aceleiași legi a sistematizării. ● **Răsuceanu Marin** — com. Schitu, jud. Giurgiu : 1) Nu. 2) Pînă adună recolta de pe lotul respectiv. 3) Pentru cazuri speciale, Adunarea generală poate da această aprobare. ● **Livia Iorga** — Brăila : dr. Otilia Chiculescu, Institutul de științe biologice, Șoseaua Independenței nr. 293, București.

REGHINA VARVICI ■

● **„Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.**

Remarcabil eveniment editorial

Atlas clinic de electroencefalografie

Prof. dr. doc. Constantin Arseni
Dr. Ignat Roman

In extraordinara dezvoltare pe care a cunoscut-o în ultimele decenii, grație preocupării susținute și sprijinului generos al conducerii partidului și statului, știința românească, împlinindu-și statutul său de importantă forță a progresului social-economic, se afirmă cu realizări dintre cele mai prestigioase și în plan editorial, prin concepereа și realizarea unor lucrări de mare anvergură și de deosebită valoare teoretică sau practică.

O astfel de lucrare este și volumul apărut recent la Editura Științifică și Enciclopedică pe care îl prezentăm în această pagină prin cîteva opinii de aleasă competență.

Parte a unei prodigioase opere

Odată cu primele încercări de a descifra enigmele creierului, oamenii de știință și-au pus întrebarea : „care este natura impulsului nervos, a acelui semnal care se propagă de la organele de simț la creier și de la creier, pe calea nervilor, spre mușchi și celelalte organe de execuție ?" Răspunsul la această întrebare a variat de la o epocă la alta, în funcție de stadiul de dezvoltare a științelor naturii. Dacă pe vremea lui Galen (130—200 e.n.) se vorbea despre acele misterioase „spirite animale", după apariția primelor noțiuni despre electricitate s-a emis opinia că această formă subtilă de energie ar putea interveni în funcționarea celei mai complicate din toate mașinile, creierul. Utilizînd un simplu galvanometru, Richard Caton, medic din Liverpool înregistrează în 1875 potențialele electrice de pe suprafața creierului de cîine, iar W. Pravditz Neminski din Kiev a dat o clasificare a ritmurilor electrice cerebrale (1913—1925). Meritul de a fi aplicat electroencefalografia la om în vederea diagnosticului bolilor nervoase a revenit psihiatrului german Hans Berger (1924—1929). Primele aplicări ale metodei în țara noastră au avut loc în anul 1938 din inițiativa profesorului G. Marinescu și a colaboratorilor săi, dr. O. Sager și dr. A. Kreindler. În 1963 apare manualul de electroencefalografie și electromiografie semnat de Gh. Călcîianu și I. Stoica iar în 1964 importanta lucrare „Metode de Neurofiziologie Clinică" de prof. C. Arseni și prof. Liviu Popovici.

În cei 60 de ani care au trecut de la primele începuturi electroencefalografia a cunoscut o dezvoltare considerabilă. Diagnosticul electroencefalografic a devenit indispensabil nu numai pentru numeroase boli neurologice și psihiatrice dar și pentru o serie de afecțiuni generale, metabolice, endocrine, toxice, etc. În țara noastră, importanta dezvoltare a rețelei de asistență neurologică, psihiatrică și neurochirurgicală și instalarea de numeroase laboratoare de electroencefalografie în spitale și policlinici au făcut necesară apariția unui îndreptar practic pentru efectuarea investigațiilor și interpretarea rezultatelor. Editarea *Atlasului clinic de Electroencefalografie* elaborat de profesorul C. Arseni și dr. Ignat Roman constituie un eveniment în literatura medicală românească. Lucrarea, unică în felul ei, reprezintă rodul experienței autorilor pe parcursul a 20 de ani de colaborare în cadrul Clinicii de Neurochirurgie din București. Atlasul redă chintesența unui uriaș volum de investigație — 110 000 trasee electroencefalografice — realizabilă numai în condițiile unei casuistici de dimensiunile celei din Clinica Neurochirurgicală a profesorului Arseni. Originalitatea concepției care a stat la baza alcătuirii acestei lucrări constă în sinteza dintre observația clinică și investigația de laborator. Prestigiul autorilor — primul fiind unul dintre cei mai preeminenți neurochirurgi contemporani, cel de-al doilea, șef de lucrări și medic primar de explorări funcționale cu o experiență electro-clinică de peste 25 de ani — garantează realizarea unei electroencefalografii ancorată în realitatea clinică a neurologiei și neurochirurgiei. Nu e un paradox dacă vom afirma că, odată cu dezvoltarea impetuoasă a investigației de laborator, rolul diagnosticului clinic nu scade, ci dimpotrivă. Utilizarea unilaterală a investigației de laborator duce la pierderea viziunii de ansamblu a bolnavului și uneori expune la diagnostice „fals pozitive" prin exagerarea importanței unor anomalii paraclinice nesemnificative. Oricît de perfecționată ar fi o mașină, ea nu poate ține locul creierului uman.

Lucrarea pe care o prezentăm, admirabil instrument de instruire și perfecționare a personalului medical e alcătuită din două părți distincte. Prima parte este constituită dintr-un text, care, cu claritate, și precizie, reușește să condenseze în numai 61 de pagini un volum considerabil de informație privind criteriile de interpretare a elementelor normale și patologice ale traseului electroencefalografic. Partea a doua, atlasul propriu zis, cuprinde 300 de planșe, toate originale. Se începe prin ilustrarea unui mare număr de modificări „funcționale" — fără semnificație patologică — așa cum se întîlnesc ele în cursul evoluției, de la naștere pînă la vîrsta adultă. În diferitele stadii ale somnului, în tulburări afectivo-emoționale, în modificări endocrine, etc. Considerăm deosebit de importantă această parte a lucrării destinată să evite o eroare — care în practică au e rară — aceea de a afirma o boală acolo unde nu sînt decît variații în limitele largi ale normalului. Urmează o ilustrare de excelentă calitate și de mare bogăție a aspectelor patologice : epilepsia (126 planșe) tumorile cerebrale, bolile infecțioase ale creierului, traumatismele cranio-cerebrale. De la un capăt la altul ,lucrarea se impune ca o carte trăită. Profunzimea imaginilor consacrate epilepsiei aduce aspecte noi, diferite de modelele clasice întîlnite în majoritatea lucrărilor de același fel.

S-ar putea ridica întrebarea care este ponderea electroencefalografiei față de avalanșa noilor metode de investigare a creierului bazate pe izotopii radioactivi, tomografia computerizată, rezonanța magnetică nucleară. Nici una din aceste metode nu explorează domeniul propriu al electroencefalografiei, producția de electricitate de către sistemul nervos. Dintre toate bolile, epilepsia, caracterizată tocmai prin descărcări electrice anormale ale celulei nervoase necesită ca primă explorare electroencefalografia.

Introdusă acum o jumătate de secol, electroencefalografia merge în pas cu progresul îmbogățindu-se prin adoptarea de noi tehnici : prelucrarea computerizată, implantarea de electrozi în profunzimea creierului permițînd identificarea focarelor epileptogene și eventuala lor extirpare, transmiterea la distanță a activității cerebrale culese ceea ce face posibilă electroencefalograma la un bolnav care se deplasează și-și desfășoară activitățile obșnuite.

Atlasul Clinic de Electroencefalografie se înscrie cu cinste în cadrul prodigioasei opere publicate de profesorul C. Arseni, operă care practic îmbrățișează toate domeniile neurologiei și neurochirurgiei, și care a adus o contribuție remarcabilă la formarea cadrelor medicale și la ridicarea nivelului asistenței într-unul din domeniile cele mai importante ale medicinei.

Prof. dr. VLAD VOICULESCU ■

Premieră de înaltă competitivitate

Atlasul clinic de Electroencefalografie, apărut recent în Editura Științifică și Enciclopedică sub redacția profesor universitar dr. docent Constantin Arseni și dr. Ignat Roman, constituie un eveniment științific publicistic medical de o deosebită însemnătate. El reprezintă o prețioasă premieră în acest domeniu, umplînd un mare gol în literatura medicală din țara noastră. Competitiv cu cele mai elevate atlase din literatura medicală mondială, el deține și ,gîrul unor competențe încă neegalate pe plan mondial. Cei 50 de ani de activitate neîntreruptă ai profesorului universitar dr. docent C. Arseni și cei peste 20 de ani de activitate complexă de explorări electroencefalografice ai dr. Ignat Roman în domeniul unor specialități înrudite în preocuparea de cercetare a creierului uman, neurologia, neurochirurgia, psihiatria și de asemenea în diagnosticul bolilor de acest profil. H atribuie acestui atlas calitatea de a fi elaborat pe baza unei îndelungate experiențe al cărei parametri nu au fost încă depășiți.

În preocuparea autorilor, avînd în vedere larga adresabilitate a atlasului, studenți, medici de medicină generală, medici internîști, neurologi, neurochirurgi, psihiatri și psihologi, a stat realizarea unui stil de redactare, cît mai accesibil înțelegerii problemelor dezbătute. Foarte bogat ilustrat cu cele mai demonstrative trasee întîlnite în practica medicală curentă, cu accentul principal pus pe aportul examenului electroencefalografic în diagnosticul suferințelor cerebrale în care precocitatea diagnosticului influențează decisiv atitudinea terapeutică, atlasul pune la îndemîna specialiștilor din diverse domenii de activitate medicală posibilitatea interpretării unui examen electroencefalografic în contextul simptomatologiei clinice. În acest sens relevăm numeroasele interpretări electroclinice ale grafoelementelor întîlnite în traseul encefalografic.

Partea I a atlasului este axată pe o informare legată de principalele noțiuni teoretice de electroencefalografie, începînd de la cele mai elementare pînă la cele mai complexe. Cititorul va găsi în acest capitol comentate și argumentate într-o manieră explicativă, clară, principalele date de tehnică de înregistrare, de activare a traseelor electroencefalografice și totodată de explicare a sursei de elaborare (electrogeneza) a activităților bioelectrice cerebrale. Pe fondul acestor date tehnice și a corelațiilor electroclinice a grafoelementelor înregistrate, este prezentată în continuare, semiologia electroencefalografică (valoarea semnificativă a diferitelor categorii de unde bioelectrice înregistrate).

Partea a II-a este rezervată trasee electroencefalografice întîlnite în diferite boli ce modifică sau deteriorează funcțiile cerebrale. Un spațiu mai larg este atribuit epilepsiei, proceselor de expansiune intracraniene, bolilor vasculare ale creierului, traumatismelor cranio-cerebrale, bolilor infecțioase ale encefalului și meningelui. Alături de aceste boli sînt prezentate și tulburări de funcționalitate cerebrală de origine psihiatrică.

În ansamblu, Atlasul de Electroencefalografie Clinică redactat de prof. univ. dr. Constantin Arseni și dr. Ignat Roman, constituie un foarte valoros material consultativ în practica medicală curentă reușind să ofere medicilor de diverse specialități, posibilitatea de interpretare corectă a datelor furnizate de examenul electroencefalografic.

Realizarea editorială în condiții excepționale de ingrijire, atît a textului cît și a iconografiei, stilul concis și foarte explicit al autorilor, conferă lecturii atlasului agreabilitate și interesul stractiv al unei surse foarte utile de orientare în practica medicală curentă.

Prof. dr. I. STAMATOIU ■

O importantă și originală sinteză

Apariția lucrării „Atlas clinic de electroencefalografie" realizată de prof. dr. doc. C. Arseni și dr. Ignat Roman reprezintă pentru literatura științifică medicală românească un eveniment cu largi implicații în dezvoltarea cunoașterii științifice din țara noastră. Această lucrare este urmarea firească a marelui „Tratat de Neurologie" realizat de prof. dr. doc. C. Arseni și colab. și este așteptată cu un larg interes de toți specialiștii în domeniul neurologiei clinice.

Structurat în două părți, volumul abordează în prima parte la nivelul cercetărilor moderne, electrogeneza cerebrală, tehnica electroencefalografiei, semiologia electroencefalografică, cu o dezvoltare analitică de mare finețe în abordarea exhaustivă în domeniul epilepsiei, procesele expansive cerebrale, bolile vasculare ale creierului, bolile infecțioase meningo-cerebrale, traumatismele cranio-cerebrale, psihopatiile, demențele și modificările întîlnite la vîrsta a III-a. Această primă parte reușește să delimiteze acele capitole absolut necesare interpretării grafoelementelor din electroencefalografie, dînd posibilitatea comparării cu alte metode de investigație utilizate astăzi în domeniul științelor creierului. Este remarcabilă prezentarea datelor de semiologie electroencefalografică cu privire la o serie întreagă de afecțiuni rare observate personal de către autori.

În partea a doua sînt ilustrate riguros ritmurile electroencefalografiei normale și funcționale, activările de rutină și activările medicamentoase, diferitele tipuri de epilepsie, tumorile cerebrale și alte procese expansive intracraniene, bolile vasculare ale creierului, neuroinfecțiile, traumatismele cranio-cerebrale psihopatiile și demențele. Întreaga casuistică este personală și toate documentele electroencefalografice sînt originale.

Apărut sub redacția unei personalități medicale de renume internațional, lucrarea reprezintă un model de ilustrare a unei experiențe științifice și o importantă sinteză originală realizată de medicina științifică din țara noastră. Ea este menită să stimuleze preocupările în cercetarea medicală de ansamblu și în domeniul științelor neurologice în special. Prin modul de prezentare al vastului material documentar, în principal în domeniul neurologiei și neurochirurgiei clinice, contribuie la orientarea modernă a neurologiei.

Această lucrare, unică în țara noastră prin originalitate și concepție științifică de realizare, depășește lucrările apărute pe plan mondial și contribuie astfel la afirmarea pe plan internațional a cercetărilor din domeniul științelor creierului realizate în țara noastră.

Este surprinzător cum în condițiile dezvoltării rapide a zeci și zeci de noi investigații moderne în domeniul neurologiei, electroencefalografia rămîne una din metodele neinvazive de largă accesibilitate și de mare valoare în diagnosticul neurologic. Atlasul clinic realizat de prof. dr. doc. C. Arseni și dr. Ignat Roman o demonstrează în mod magistral.

În afara valorii științifice de excepție a acestei importante lucrări, este de subliniat meritul colectivului redacțional al Editurii Științifice și Enciclopedice, care a putut realiza în condiții excelente o lucrare de asemenea ampioare.

Conf. dr. C. POPA ■

Născuți pentru furtună

Turbine eoliene — a cincea generație

Părerea inginerului Codrin Stoicescu este că în materie de energii neconvenționale nu poate fi vorba doar de o modă. Chiar de n-ar fi intervenit criza — evidentă pe plan mondial — omul n-ar fi trebuit să renunțe la ceea ce folosea frecvent pînă nu demult. „În deltă, acum 70—80 de ani existau zeci de mori de vînt. S-au dărîmat de bătrînețe și le-am uitat".

Învățătura aceasta, pe care tînărul inginer și-a însușit-o în ciția ani, după terminarea facultății, aproape că i-a schimbat meseria. De profesie este tîmplar, dar acum, nu-i stă gîndul decît la un lucru : cum să aducă natura în casă. Căutările nu i-au fost zadarnice, a ajuns la cea de-a cincea generație de turbine eoliene care, chiar așa și face : aduce natura în căsuțele campingului „Pelican" din județul Tulcea, una dintre bazele sale de experimentare. Cea de-a doua este situată în sectorul zootehnic, tot în Tulcea, la Ferma „Ghiolul Pietrei". Turbinele, în număr de șase la fermă și cinci la camping, funcționează din 1984 și sînt primele de acest tip din țară. După ele s-au dezvoltat și alte generații de turbine eoliene. Chiar de la început le-a fost dată neșansa — sau șansa — unei zile de uragan, cum delta cunoaște din cînd în cînd. Grajdul fermei a fost serios zdruncinat, dar turbinele au rămas în picioare. Verificarea fusese dură, dar bună pentru un început de drum. Beneficiarul, extrem de neîncrezător la montarea lor, a fost convins că s-a făcut o treabă bună, iar avantajele pe care avea să le descopere ulterior, îl fac să se arate acum pe deplin mulțumit. Practic, turbina se compune din trei părți : rotorul — cu trei pale, multiplicatorul de turație și generatorul electric de 24 volți cu curent continuu. Se află acum în fază de încercare și un echipament de conversie pentru automatizarea turbinei. Elementele de automatizare nu sînt obligatorii. Partea mecanică a fost executată la I.P.P.C. Brașov, de un colectiv coordonat de dr. ing. Ion Cursaru. S-a mers pe materiale recuperabile, oferite „Atelierului de produse și instalații pentru valorificarea energiilor neconvenționale" din cadrul CENTROCOOP de mările întreprinderi industriale. Chiar și generatorul a fost luat de la un autobuz vechi și rebobinat. Prelucrările și manopera sînt puține, deci, cheltuielile mici. În asta și constă măiestria : să se realizeze lucrări economice, care să ajute sistemul energetic național, să fie folositoare și ușor de montat chiar și-ntr-un vîrf de munte. Prețul unei turbine de 2 kw — 31 000 lei — o face accesibilă și gospodăriilor individuale. Această a cincea generație este o turbină pe stîlp, anume gîndită pentru a fi ridicată și montată numai de doi oameni, fără a mai solicita intervenția macaralei. Înălțimea sa este de 12,65 m și un singur om este suficient pentru control, service și depanare. Un beneficiar particular cu niște cunoștințe minime poate întreține și repara singur o astfel de turbină.

Cea de-a doua pasiune a inginerului Stoicescu este iahtingul. În orele sale de destindere, se vede că gîndurile îi umblă tot la energiile neconvenționale, căci ideea de noutate a acestui tip de turbină i-a venit într-o zi de iahting. Palele, pe care le-a folosit, după cum afirmă pentru tradiție, sînt aerodinamice, confecționate din pînză de vele. O asemenea pală costă în jur de 80 de lei. O pală din fibră de sticlă ajunge la 1 000 lei, fără să mai punem la socoteală și faptul că este un material deficitar. În ziua uraganului ce-a încercat turbinele încă de la început, toată paguba a fost trei pale sfîșiate, deci nici trei sute de lei.

La ferma „Ghiolul Pietrei" turbinele eoliene deservesc maternitatea de scroafe unde sînt montate becuri cu infraroșu pentru încălzit, și iluminatul la puli de o zi. Curentul este de 24 volți. La camping s-au instalat lămpi fluorescente pe bateril de 12 volți. Bateriile sînt încărcate de la turbină printr-un tablou de distribuție, construit în așa fel încît, în momentul încetării rafalelor de vînt să se producă cuplarea automată la sistemul energetic. Decuplarea se face tot automat, în momentul în care vîntul începe să bată din nou. Într-o noapte cu vînt potrivit — de forța cinci pe scara Beaufort — sînt încărcate de la turbinele eoliene opt baterii de tractor.

— Pentru a ajunge la această a cincea generație de turbine a trebuit să învățăm multe și să schimbăm o sumedenie de repere. După cum bate vîntul au loc o serie de fenomene care au trebuit, toate, observate și studiate. Ne-am dezvoltat în cadrul I.P.P.C. Brașov un atelier de prototipuri, lucrăm acum pe simulator pentru încercările turbinelor acționate de vînt. Industria mică se dezvoltă, apar specialiști și utilaje moderne, iar în domeniul energiilor neconvenționale a devenit, fără doar și poate, competitivă. Se simte, însă, nevoia unui sprijin mai mare din partea marii industrii, în sensul ca materialele care cad la ea să ajungă mai ușor la noi. Sîntem primii producători din țară în materie de turbine eoliene. Mergem pe principii clasice, cu echipament modern, miniaturizat.

LIANA MOLNAR ■

Medicina omului sănătos

Alimentele de protecție

Cu un an și ceva în urmă, aduceam la cunoștință preocupările prof. dr. ing. Brad Segal de la Universitatea din Galați, Facultatea de chimie alimentară, privind o direcție nouă de cercetare în medicina preventivă și anume **alimentele de protecție.** Studiile avansează pe plan mondial, constatîndu-se că o serie de alimente, unele chiar dintre cele mai uzuale sau mai neluate în seamă, pot fi nu doar elementele hranei noastre cea de toate zilele, ci veritabile medicamente. Între multiplele sale studii, l-a acaparat aflarea acelor alimente naturale care să ajute sistemele de protecție ale organismului uman împotriva surselor noi de poluare a mediului înconjurător, cum sînt radionuclizii.

— Este, afirmă profesorul, realitatea pe care ne-a adus-o secolul XX, secolul energiei atomice, cu care atîta ne mîndrim, firește, fiind o mare cucerire a minții umane, dar care, în același timp, reprezintă și un factor de risc suplimentar asupra sănătății. Aceasta implică o cunoaștere profundă a mecanismelor prin care radiațiile ionizante și radionuclizii pot influența asupra organismului, dar și găsirea soluțiilor de neutralizare a acestor efecte. S-a constatat că radiațiile ionizante acționînd asupra materiei vii, produc radicali foarte activi, de ordinul picosecundelor, dar odată formați, se deplasează fie pe aceeași moleculă, fie sînt transferați pe alte molecule — numai ionii de sulf sînt mai stabili și mai puțin reactivi — și inițiază procese de peroxidare și anume peroxidarea lipidelor, denaturarea proteinelor fiziologic active, perturbarea metabolismului energetic și mineral, afectarea ADN-ului și ARN-ului cu apariția „bolii de iradiere" cu efecte mai mult sau mai puțin grave, mai mult sau mai puțin complexe, în funcție de gradul de poluare, de rezistența specifică fiecărui organism. Se consideră că peroxidarea lipidelor din membrană reprezintă efectul primar, cel care declanșează toate celelalte transformări.

— Tovarășe profesor, ne interesează mai ales, cum să ne protejăm în fața unei asemenea noi realități.

— Majoritatea sistemelor de protecție depind de importul alimentar. Interesant este faptul că, dintre cele cîteva mii de substanțe testate ca radioprotectori, doar 5 și-au găsit aplicabilitate, dintre care 3 sintetice (cisteamina, cistamina și dietilditiocarbamatul) și 2 naturale (cisteina și glutationul). Acestea exercită un efect de captare a radicalilor liberi, un efect lipoxemiant, posedă acțiune reducătoare și de complexare a ionilor metalelor bivalente. Acțiunea cea mai puternică o exercită aminotiolii, care sînt prezenți și în produsele alimentare.

— În care anume ?

— În condițiile creșterii nivelului de radiații și de radionuclizi, o primă măsură trebuie să fie introducerea în alimentația celor expuși a produselor bogate în proteine, peptide și aminoacizi cu sulf. Dintre acestea se detașează drojdia de bere care are un conținut ridicat de glutation. Mai multe cercetări au evidențiat faptul că glutationul poate neutraliza radicalii liberi, știindu-se că este considerat un sistem redox reversibil în metabolismul celular și activator al enzimelor tiolitice care exercită funcții esențiale. Cercetări complexe efectuate în ultimii ani justifică introducerea unor diete conținînd produse obținute din drojdie, ori diverse tratamente cu drojdie ca atare, în vederea vindecării sau ameliorării unor afecțiuni digestive, hepatice, inflamatorii, nervoase.

Drojdia reprezintă un concentrat proteic și un concentrat polivitaminic, bogat în special în vitamine din grupul B cu efect de normalizare a metabolismelor dereglate, putînd fi considerată un adevărat aliment-medicament. Aceleași virtuți avîndu-le și germenii de grîu și porumb, concentrate de vitamine și proteine pentru care pledez de mulți ani, cu toate argumentele științifice. Aceștia se detașează drept cele mai importante surse de vitamina E, care, după cît este cunoscut, are rolul de antioxidant de structură, fiind caracterizată printr-o mare capacitate de a frîna procesele de peroxidare lipidică din membrane, intervenind astfel în numeroase dereglări metabolice. Ea are un rol central în păstrarea integrității membranelor celulare și organitelor, facilitează reacțiile din ciclul lui Krebs, capacitează formarea coenzimei A, înlesnește mobilizarea și transportul grupărilor tiolitice iar prezența ei conduce la mărirea conținutului de A.T.P. în hepatocit.

— E adevărat, sîntem la rubrica de știință, dar prea mulți termeni de specialitate greu accesibili nouă, profanilor. Întrebarea-cheie rămîne care sînt acele alimente cu care ne putem apăra mai bine ?

— Sînt și mult-controversatele semințe germinate, semințele încolțite. Prin germinare crește foarte mult biodisponibilitatea compușilor existenți în sămînță, au loc, în același timp, procese intense de biosinteză a unor compuși biologic activi — vitamine, hormoni vegetali, enzime — ca și o creștere importantă a potențialului redox. După cum este cunoscut, grupările tiolitice sînt implicate în reglarea proceselor celulare, avînd un rol de seamă în mecanismele metabolice, integrîndu-se activ în căile de producere a dinamismului biologic. Apoi, oul (bineînțeles, nepolust cu radioioni), reprezintă un concentrat alimentar, conținînd în cantitate mare toate elementele nutritive necesare unei alimentații complete. Este o teamă nu pe deplin justificată. Cercetări recente au demonstrat că, pentru persoanele normale, consumul de 1—2 ouă pe zi, nu are efecte marcante asupra lipidemiei și colesterolemiei. Influența colesterolului din ouă asupra nivelului colesterolului seric pare să fie mai slabă decît aceea rezultînd din îngerarea de acizi grași saturați din unt sau slănină.

— Dar peștele ? Am citit într-o revistă științifică despre includerea acestuia între factorii preventivi în cancer.

— Absolut adevărat. În ultimii ani, peștele se bucură de un interes aparte în citoprotecție, în special peștele oceanic. Numai în anul 1985 s-au publicat peste 20 de studii despre acțiunea lui protectoare în bolile cardiovasculare și în cancerogeneză. Și este explicabil, deoarece constituie unul dintre cele mai valoroase produse alimentare datorită conținutului în proteine complete, în lipide cu un înalt grad de nesaturare a acizilor grași, prin conținutul ridicat de vitamine lipo și hidrosolubile și a concentrației mari de bioelemente minerale dintre cele mai importante. Studiile epidemiologice au pus în evidență slaba incidență a patologiei cardiovasculare dar și

(Continuare în pag. 23)

CICI IORDACHE-ADAM ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Industria petrolului — file de istorie

În anul 1857, țara noastră a fost singura din lume înregistrată în statisticile internaționale cu o producție industrială de petrol, cantitatea consemnată fiind de 275 tone. Abia în 1860, Statele Unite ale Americii au trecut pe locul întîi (conform lucrării **O sută de ani de industrie petrolieră în România,** București, 1959, p. 5). Premiera tehnică a acelui an este însă de fapt **triplă,** căci alte două priorități i se adaugă. În primul rînd, în 1856 este înființată, iar în 1857 începe să producă în mod curent, cea dintîi rafinărie românească de țiței (i se spunea „fabrica de gazu"), care este în același timp **inițiu rafinărie de petrol din lume,** amplasată în sud-estul orașului Ploiești (nu la Rîfov, lîngă Ploiești, cum de obicei se afirmă, ci chiar în oraș, cum a precizat C.M. Boncu, în cea mai competentă lucrare de specialitate, **Contribuții la istoria petrolului românesc** — 1971, p. 89—92); prioritatea este larg recunoscută, de pildă în J.J. Berreby, **Histoire mondiale du petrole** (1969, p. 112) sau în **The Encyclopedia Americana,** ediția din 1975, unde putem citi : **„...Ploiești, unde a fost creată prima rafinărie de petrol din lume".** Documentele arată că învățatul chimist Alexe Marin, împreună cu „spițerul" curții domnești, Adolf Heege și ploieșteanul Marin Mehedinteanu (arendașul unor mari terenuri petrolifere la Păcureți), au conceput, după ani de experimentări, un nou procedeu de rafinare. Instalațiile corespunzătoare au fost construite, pe baza sistemului indicat de ei, la Hamburg, apoi montate la Ploiești, macheta rafinăriei — veritabil monument tehnic — putînd fi și astăzi văzută la Muzeul Tehnic „Dimitrie Leonida" din Parcul Libertății (București). În 1857, rafinăria a început să producă petrol lampant de bună calitate **„pentru iluminarea Capitalei",** conform contractului cu **„onor Departamentul din Lăuntru".** Și astfel **Bucureștii au devenit în 1857 primul oraș din lume iluminat cu petrol lampant.** În anul următor și Iașul a început a fi luminat cu petrol lampant, în urma intrării în funcțiune a „fabricii de gazu" de pe moșia Șolonț.

Să precizăm, pentru a evita orice exagerare, de care întotdeauna ne ferim, că încă din 1840 sînt menționate la Lucăcești, două centre de distilare a petrolului, dar nu era vorba de rafinării, ci doar de instalații primitive de distilare. De altfel, încă din 1822 frații Dubinin izbutiseră să distileze, foarte rudimentar, țițeiul în cazane, iar Abraham Schreiner distila, în 1825—1830, în Galiția, gudron, obținînd chiar petrol lampant, ceea ce a realizat și întreprinzătorul american Kier. La noi, primele încercări în acest sens datează din 1833. Dar nici unul dintre exemplele amintite de amploare modestă nu se poate compara cu ceea ce se realiza la rafinăria din 1856—1857 de la Ploiești, unde țițeiul era, pentru întîia dată, prelucrat la nivel industrial.

Cunoc oare cei care lucrează astăzi la noi în industria petrolului, cu mijloacele cele mai moderne, forînd pînă la adîncimi incredibile altădată, activînd în puternica industrie petrochimică sau construind rafinării de petrol de înaltă tehnicitate în Asia sau în Africa, aceste antecedente, deloc neglijabile?

Prima menționare a petrolului în spațiul carpato-danubiano-pontic provine de la istoricii romani, care amintesc de **„focurile nestinse ale Daciei",** de la Lopătari-Buzău, datorate țițeiului și emanațiilor de gaze (și astăzi vizibile în punctul denumit „Focul Viu"). Geto-dacii utilizau în mod frecvent petrolul brut, dar mai ales bitumul provenit din reziduurile de petrol. Săpăturile de la cetatea getică Poiana au dat la iveală diferite obiecte din bitum, acoperite cu un fin strat de argint, cu rol decorativ. Iar femeile dace reprezentate pe zidurile cetăților cu torțe aprinse utilizaseră desigur ca lichid incendiar țițeiul (Columna lui Traian).

Și populația daco-romană a folosit această resursă a pămîntului, care nu se găsea nicăieri altundeva în sud-estul Europei. O dovedește spre pildă o cană romană, găsită cu ocazia săpăturilor de la ruinele vechii așezări dacice Sucidava, nu departe de vărsarea Oltului în Dunăre, cu vizibile urme de bitum (secolul II e.n.), după cum urme de smoală s-au găsit și în numeroasele ulcele ale unui mormînt de la Tomis, din secolul III e.n.

Nici în perioada frămîntată a migrațiilor, cînd poporul român a continuat să viețuiască la nord de Dunăre și să-și practice îndeletnicirile tradiționale, în ciuda atîtor năvălitori și stăpînitori vremelnici, interesul populației pentru petrol nu a încetat. C.M. Boncu, analizînd inventarul mai multor bordeie dintr-o așezare rurală daco-romană de pe malul vestic al gîrlei Leaota, de la Tîrgsorul Vechi, lîngă Ploiești, remarcă prezența unor vase care serveau pentru păstrarea petrolului în stare lichidă sau viscoasă, din secolele V—VI, semnalîndu-se și în alte locuri vestigii similare (Budureasca, Mizil, Histria etc.). Dintr-o perioadă ceva mai tîrzie, se remarcă un procedeu original de prelucrare a țițeiului (printr-o ardere parțială) de către ciobani așa zișii „păcurari" — perpetuat apoi peste veacuri (poporul numea petrolul **păcură,** termen derivat de la latinul **picula).** Tehnica oferă astfel încă o dovadă a continuității.

În epoca formării și consolidării statelor feudale românești, informațiile despre prezența petrolului — adesea aflat la suprafață sau izvorînd din pămînt — devin tot mai precise. O primă mențiune scrisă se referă la o danie făcută în anul 1440 unei mînăstiri, fiind vorba de satul **„Lucăcești, pe Tazlău cel Sărat, în dreptul păcurei".** Doi ani mai tîrziu, în 1442, un act de hotărnicie a satului Tîntea menționează **„fîntîna cea neagră a păcurii".** Ștefan cel Mare pomenește de siliștea Tețcani, cu „locul puturos". Dimitrie Cantemir menționează și el, lîngă Moinești, un izvor din care țîșnește „păcură amestecată cu apă". Țara Românească e amintită pentru prima dată în documente privind prezența petrolului în secolul XVI în 1517 (la Secăreni-Prahova), iar în veacul următor Franco Sivori, secretarul domnului muntean Petru Cercel, descrie și el bogăția țării în țiței din care se obține smoală și o ceară care arde foarte bine. Vestite lucrări străine, ca **De fossilis** de Georgius Agricola amintesc de aurul negru care **„se scurge din Munții Carpați",** în timp ce Johann Becher arată că **„bitumul valahic"** este mai bun decît **„bitumul babilonic"** — deși acesta din urmă e mai cunoscut.

Petrolul colectat în epoca feudală era mai întîi decantat, pentru eliminarea apei sărate din amestec, apoi încălzit, pentru ca, împreună cu aburii să se separe și componentele ușoare. Reziduul, păcura, se prelucra la noi pentru a servi în trei scopuri principale : la iluminat, pentru unsul roților și altor mecanisme, pentru tratarea rănilor la vite.

Cînd s-a ivit nevoia unor cantități sporite de țiței, s-au săpat așa zisele **„gropi",** de pînă ■ ■ de metri adîncime (unde petrolul se îngroșa prin evaporare) apoi **„puțurile"** (începînd din secolul XVIII), care coborau pînă la 320 metri adîncime, extracția făcîndu-se cu un scripete pus în mișcare de un cal (**„heena"**), care ridica burdufurile și hîrdaiele cu petrol la suprafață. Cu toate acestea, în mai toate istoriile petrolului veți întîlni, ca o realizare în premieră, fotografia puțului de petrol din Titusville (Pennsylvania), din 1859, care nu atingea decît adîncimea de 69 de picioare — adică 21 de metri — al colonelului Edwin L. Drake... Cine va lămuri asemenea „confuzii" dacă nu o vom face noi?

L M. ȘTEFAN ■

Ce bine e să ai un frate mai mare!

Eseu... în grota ursilor!

Pe scurt, foarte pe scurt. Întîmplarea pe care dorim a vă o relata a mai apărut în coloanele revistei noastre. Este vorba, succint, despre o întîmplare senzațională petrecută în Parcul „Cozla" din Piatra Neamț, într-o zi cu public plin ochi. Un copil, scăpat supravegherii părinților, se juca nestingherit pe buza grotei ursilor. Un alt copil îl strigă, din spate, distrăgîndu-i atenția și dezechilibrîndu-l. A căzut, țipînd, în grota ursilor! Urșii, deși de grădină zoologică, marcați pe semne de panică unui public numeros, se dezlănțuiseră furibund. La drept vorbind, momentele ce s-au succedat uluitor au fost de panică și de omenească groază. Prin grilajul metalic se puteau distinge animalele năpustindu-se spre nefericitul copil! Sutele de oameni stăteau îngroziți și înlemniți, în imposibilitatea de a interveni!

S-a desprins atunci din mulțime un tînăr înalt, cu ochi pătrunzători și sînge rece, care a pătruns ca la un semn în grota ursilor. Cu gesturi stăpînite dar și disperate, ajutîndu-se de o rangă de fier, a îmblînzit pe moment fiarele, trimitîndu-le în colțul opus al grotei. Din nefericire tînărul acesta a rămas în anonimat. Copilul salvat la capătul puterii se cheamă Florin Schifirnet din Piatra Neamț și este în afară de orice pericol. Tot salvatorul său a avut bărbăția și curajul nu atît să-l salveze, ci să-l ia în brațe și să-l ducă la primul taxi și apoi via spital, iar mai apoi să anunțe familia mult încercatului de soartă Florin.

Cine este tînărul de-o mare frumusețe morală care a împiedicat iremediabilul dezastru? se întreba și ne întrebăm și noi împreună cu colegul nostru, **Eugen Tureschi**, din Piatra Neamț, atunci cînd am primit telefonic relatarea! Rugămintea sa colegială a fost să-l găsim pe acest tînăr erou al unei performanțe umane deosebite. Nu se știa despre el mare lucru, doar atîta că era un tînăr rugbyst, aflat pe semne într-un scurt sejur la Piatra Neamț cu echipa de juniori. Așa că, punem mîna pe telefon și începem sondările la cluburile de rugby din Capitală. Începem cu populari „Rapid" și sfîrșim cu R.C. „Grivița Roșie". N-a zis cineva că urma scapă turma? De la celălalt capăt al firului, administratorul Trifan se miră foarte și îngaimă: „aaa... băiatul cu ursii". Am prins un capăt de ață. Telefonăm urgent la fostul antrenor, Nicolae Vizitiu, actualmente pensionar. Vă dați, desigur, seama că am fost bucuroși aflînd numele, prenumele, adresa și numărul de telefon ale lui Costel Zdrelea, căci despre el este vorba. Mama sa ne spuse, puțin deznădăjduită, că băiatul se află în spital. Cît de paradoxală este viața uneori. A scăpat cu bine Florin, acum i-a venit rîndul lui Costel să rezeme un pat de spital. Ce s-a întîmplat, Costel Zdrelea? întreb. Știți, m-am întors dintr-un turneu greu, din Bulgaria. Piciorul drept dădea semne vizibile de schiopătare, a răspuns. Ruptură de menisc! Aflu că fusese operat de către doctorul Adrian Vlaicu, la secția ortopedie a Spitalului II Grivița (Băneasa). În treacăt fie vorba, nu ne-am bucurat de cine știe ce ospitalitate la spitalul din preajma „Casei Scinteii", încît, discuția cu tînărul rugbyst am purtat-o pe treptele spitalului.

O luăm pe firul vieții în sus și aflăm pe dată că practică sportul din clasa a V-a, că dirigințe și dascăl în ale sportului l-a avut pe Ion Vasilică, acum apreciat arbitru. A jucat la C.S.S. „Locomotiva" București, apoi la R.C. „Grivița Roșie", unde activează, și în prezent jucînd în linia a III-a, la închidere. Mă uit ceva mai atent la băiatul frumușel din fața mea care va împlini, la 14 noiembrie a.c., 19 ani. Nu-i lipsesc decît 2 cm pînă să ajungă la 2 m înălțime. Întreb: Cum dracu', mă, Costele, nu ți-a fost frică de urși?! Frică? Frică e și ea omenească.. e drept, dar cînd am văzut copilul în ghiarele fiarelor am sărit în grotă ca un apucat. Este un băiat tare drăguț și isteț și ar fi fost păcat să piară. Vă scrieți? Ne mai scriem din cînd în cînd. Am rămas prieten cu el și cei doi frați ai săi.

Așadar un tînăr sportiv fără performanțe deosebite la activ, dar autorul unei performanțe umane rare, de excepție.

A reapărut Pistruiatul!

La Spitalul „Grigore Alexandrescu" din Capitală a sosit un șofer cu un copil pe brațe. Copilul căzuse de la nivelul III al unuia din salba de blocuri din preajma Pieței Moghioș (în apropierea „Tricodavel"). Avea 4—5 ani și era în stare de inconștiență. Șoferul, însoțit de un binevoitor, se întoarce să dea de urmele mamei copilului. Adusă la serviciul de urgență al spitalului, mama pățitului copil încearcă, în semn de recunoștință, să-i dăruie șoferului fie lănțișorul de aur, fie ceasul de mînă. Firește că șoferul refuză cu același gest protejatului cu care a transportat copilul într-o stare gravă, la spitalul bucureștean. Întîmplarea însă nu a putut trece neobservată. Asistentele se-nghiontiră și-și spuseră cu vocea zăltată: „Este el, Pistruiatul". Pe moment însă toată atenția trebuia acordată cîrcșarului care căzuse nu din cireș ci taman de la etajul III al blocului și avea oasele membrelor și ale bazinului frînte.

Pe numele civil **Constantin Băloiu**, pe numele profesional Costel Băloiu, la **Autobaza „Glucoza" București** am dat de urmele lui Costică Băloiu, alias „Pistruiatul". Este șofer pe taxiul 1—B—32712. Directorul exploatare, transport și taximetre, Florin Georgescu, precum și inginerul șef al autobazei, Ioan Gușă, îl protejează pe Costică pentru că este și un profesionist bun în ale șofatului. Deocamdată lăsăm la o parte aspectul că lui Costică îi place șofatul, lăsăm de-o parte și dorința sa de-a ajunge pilot de încercare la uzina de autoturisme din Pitești și ne întoarcem, împreună, la lumea minunată a filmului. Puțin cîte puțin, derulăm „bobina" carierei sale actoricești.

Era elev prin clasa a VII-a cînd, se-ntorcea de la școală acasă, dimpreună cu o ceată de elevi de seama sa. Ca orice bucureștean care se respectă cumpără „Informația Bucureștiului". La rubrica de reclamă cinematografică nu mai găsește „Un dolar găurit", ci un anunț pentru o selecție de copii între 10—14 ani pentru noul serial T.V. „Pistruiatul". Se adunaseră mai bine de 6000 de copii în Capitală și alții 2500 la Cluj-Napoca și Oradea unde, altminteri, avuseseră loc filmările pe parcursul a 157 de zile. Vi-l mai aduceți aminte pe Pistruiatul? Devenise „Inamicul nr. 1" al poliției dintr-un oraș transilvan, în preajma Eliberării. Puțin șmecheraș, puțin melancolic și pus pe șotii, cu mutrișoara să de hoțoman, a cucerit repede inimile copiilor și tinerilor. Nu vă ascund că nu s-a schimbat prea mult. Face și acum tot felul de ghidușii și bizdîgănii, cu aceeași aliură.

Îi solicit cîteva întîmplări, cîteva pățanii din timpul filmărilor. Directorul filmului, Sidoiu Aurian, îl întrebă dacă învață bine, dacă știe să înoate, dacă știe să fluiere etc. Cînd „Pistruiatul" i-a tras o fluierătută, ca pe strada Episcop Radu, din preajma faimoasei case „Omul cu ciocanul" unde locuise, directorul filmului s-a dumirit ce poate băiatul. I s-a dat o săptămînă la dispoziție să se împrietenească cu cîinele „Kallo", cîine polițienesc cu grad de maior, care nu răspundea decît la apelativul „Calul". În 2—3 zile „Calul" îl urma peste tot. Regizorul filmului, Francisc Munteanu, îl întrebă cu seriozitatea mascată de ce băieții îl porecliseră Bilă? Pentru că am ținere de minte, don' regizor, a răspuns Bilă. Atunci nu ești Bilă, mă, ci Bilănștein! a spus rizînd regizorul. Munca alături de Francisc Munteanu nu era floare la ureche, conchide Pistruiatul. Într-un moment al filmărilor marca noastră actriță, Margareta Pogonat, stinienită și cu lacrimi în ochi, își cerea scuze de la regizor pentru că uitase o replică sau cam așa ceva. Puternic sensibilizat de situațiem-am dus la dînsa și ce credeți că i-a spus copilul din mine: „Vă rog să nu vă necăjiți, doamnă, astfel de situații mi se întîmplă chiar și mie, uneori". Actrița s-a luminat într-un zîmbet prelung. În momentul în care filmam în „Pistruiatul" aveam părul vopsit blond și fața sulemenită cu pistrui, cu ghiotura. Abia atunci mi-am dat seama ce chin pe bietele femei cu vopsitul părului...

DORIN SĂLĂJAN ■
Fotografii de L. MINECAN ■

Un cadou de un milion

Un buchet de flori fie măcar nu este un cadou. E mai mult un gest frumos. O cravată sau o pijama, un portmoneu gol sau o curea rămîn între lucrurile cu care am păcătuit aproape toți de ziua cuiva mai apropiat. Cine a dat mai mult, a făcut-o fie dintr-o exagerată dragoste, fie din necontrolate posibilități. Dar un milion n-a dat nimeni. Un cadou de un milion seamănă cu o glumă sinistră. Parcă nu-i adevărat, parcă sună a gest de romantic întîrziat, a hoție din partea celui care l-a primit și a lipsă de măsură din partea generosului. Și totuși, cum să faci cadou un milion? De unde să-l ieși? cît trebuie să ai ca să-ți îngădui un asemenea lux? care este nebunul dispus să-l primească și cum îl poți convinge că e adevărat? că dincolo de asta nu se află o farsă sau o capcană.

Pe strada Băcani 3—5 din București funcționează de mai mulți ani un magazin modest, cu un nume dat ca să fie. I se spunea „Gabriela", deși s-ar fi putut numi altfel sau pur și simplu Tricotaje. Era condus de o gestionară iute ca spiritul, cu privirea mereu la pîndă, rece și calculată. Avea în subordine cîteva fete și magazinul, situat în imediata vecinătate a unui celebru vad comercial al Bucureștilor — Lipscanii — era un loc cuminte, o plută liniștită cu care putea ajunge spre tărmurile odihnitoare ale senectutii. Și totuși, Elena Purcărea, responsabila magazinului „Gabriela" a întors cîrma împotriva vîntului. Așa s-a născut această poveste care a început modest. Ion Gheorghișor era șeful biroului comercial în cadrul I.C.L. Textila 1. Un om cu experiență, sever, uneori chiar exagerat de sever, gata să-ți facă tărăboi pentru orice lucru mărunt, tipicar și ursuz. Nu prea avea „texte" cu subordonații. Și prin 1978 cînd a descins la noua responsabilă a magazinului „Gabriela" a confirmat folclorul care circula pe seama lui: cusurgiu pînă la absurd, tipicar, aspru și nemilos. Șeful serviciului se ocupa de controlul preventiv, verificarea, legalității intrării mărfurilor, colaborarea cu întreprinderile comerțului cu ridicata și urmărirea aprovizionării magazinelor, stabilirea stocurilor de mărfuri și multe altele. Povestea milionului a început deci prin 1978, cînd șeful biroului comercial i-a promis oarece mărfuri mai interesante pentru magazinul „Gabriela", mai ales din cele de import, pentru care nu avea repartiție. De la Depozitul I.C.R.T.I. Vitan, plecau diverse mărfuri mai subțiri spre diferite magazine din București. Cu ajutorul șefului de serviciu, multe nu mai ajungeau la destinație, ci poposeau direct la „Gabriela", pe Băcani. De bună seamă, „Gabriela" a devenit un magazin căutat. Aici se găseau toate minunățiile textile, de la maiouri, tricouri, sutiene, bluze. Regula era următoarea. Șeful de depozit expedia 2.000 de tricouri de bumbac din import. Nu completa formularele cu magazinul de destinație. Cînd ajungeau pe strada Băcani, oamenii cu transportul completau factura pentru respectivul magazin și primeau de la gestionară cîte 1-2 lei de fiecare bucată. Ion Costel și Constantin Neagu care au aprovizionat vreme de mai mulți ani respectivul magazin, au primit de la gestionară suma de 57.000 lei. Evident, n-au păstrat-o, fiind mai degrabă căraușii. Și-au păstrat o cotă parte și restul au dat mai departe, spre șefii de depozit. Și acolo erau oameni care încercau și ei să trăiască mai acătări. 50 000 de la un magazin nu e chiar o nimica toată. Și totuși este, după cum reiese din continuarea acestei povești. Cu sprijinul șefului de birou comercial, Elena Purcărea a primit repartiții pentru mărfuri de import valorînd aproape un milion. Cît i-a ieșit responsabilei e greu de aflat. Cine își imaginează că leul dat pentru fiecare bluză nu era recuperat cu pui cu tot, acela se înșeală amarnic. Pentru un sutien Triumph trebuia să lași cîteva zeci de lei în plus. Altfel, la revedere. Nu primeai nimic. Ce se întîmpla cu mărfurile vandabile, rămase în magazia de pe strada Băcani? Șeful biroului comercial le redistribuia altor magazine. Dacă acestea refuzau să le primească, atunci omul trimitea adresă și adauga și un perdaf telefonic și totul se rezolva. Bineînțeles, cînd trecea pe la „Gabriela", Ion Gheorghișor era ceva mai rezonabil. Și după o discuție seacă pe seama vînzărilor, intra în magazie cu responsabila. Acolo treceau la afaceri. În 1978 Elena Purcărea i-a dat șefului de birou comercial de la I.C.L. Textila 1 bani și produse în valoare de 20.000. Un an mai tîrziu, relațiile s-au strîns și ștacheta a urcat la 50.000, ca în 1980 să sară de o sută de mii. Anul de vîrf l-a reprezentat 1982, cînd Ion Gheorghișor a primit 375.000. În 1983 cota prieteniei a scăzut. Ion Gheorghișor primind ceva mai puțin, adică doar 370.000 lei. Media era de 10 000 de lei pe lună. O dată l-a cerut 30 000 și pe deasupra, omul primea îcre, țigări bune, băuturi fine, haine, bilete de odihnă, miei, miere, jumătăți de porc, peste viu, peste conservat (congelat, nu). De ziua lui, șeful biroului a primit doar 10 000 de lei, realizînd că șefa magazinului a înțeles perfect o propoziție pe care i-o spusese în urmă cu ani de zile: „dacă vei fi doamnă, putem să cădem la o înțelegere." Și înțelegerea a ținut, a luat forma prieteniei, poate chiar a depășit-o. Cert este că magazinul „Gabriela" din strada Băcani nu avea nici un necaz. Dimpotrivă. Gestionara Elena Purcărea era cunoscută ca o destoinică și bună responsabilă. Era evidențiată, trecută la premieri și mai mulți oameni din conducerea I.C.L. Textila 1 cînd aveau un necaz apelau la femeia cu patru copii, săritoare și descurcăreață. Cînd povestea a început să se complice și să preseze amenințător, șeful biroului comercial a început să redevină principial. A cerut închiderea și inventarierea magazinului. Chiar l-a sigilat. Dar l-a desigilat directorul. Cînd magazinul „Gabriela" de pe strada Băcani 3—5 a început să ardă, o mare parte din oamenii de la I.C.L. Textila 1 a bănuit sau chiar știa despre ce este vorba. Din fericire, n-a ars. Au sărit locatarii, cei care aveau apartamentele deasupra magazinului și au stins incendiul înainte de-a șterge toate urmele. Urmele unei sustrageri care depășea 6 000 000 de lei. Cînd s-a descins la șeful biroului comercial, în apartamentul din strada Rovinari, nr. 6, apartamentul 12 de la scara 1 arăta cu puțin peste unul obișnuit. Unde se duseseră cadourile de un milion? Încet, încet, milionul primit cadou și dispărut fără urmă a fost descoperit pe ici, pe colo, sub diferite forme. Bunăoară, în pădure la Crevedia Mică, județul Giurgiu, șeful biroului comercial avea îngropat un pachet cu cîteva sute de mii în obligațiuni C.E.C., bijuterii și ceasuri de diferite mărci, de la Doxa și Longines pînă la Slava și Zaria. Din acel moment toată conducerea I.C.L. Textila 1 a sărit pe șeful biroului comercial, pe responsabila magazinului și pe șefa compartimentului revizori gestiune, Natalia Șerban. Că ei au favorizat delapidarea, că ei au primit mită ca să înlesnească aprovizionarea și falsificarea actelor de gestiune, uitînd de tot ce știau în legătură cu acest magazin și cu gestionara de la „Gabriela". O belea a căzut pe Natalia Șerban, șefa compartimentului revizori gestiune, cea care pe parcursul a cinci ani a primit de la responsabilă o jumătate de milion (500 000) pentru a nu executa nici un fel de supracontrol și pentru a repartiza doar acei revizori contabili cu care Elena Purcărea putea să cadă la învoială. „În anul 1983 i-am dat lui Șerban Natalia suma de 100 000 lei (în zece rînduri cîte 5 000 și în cinci rînduri cîte 10 000 lei) ca în anul 1984 aceasta să-mi dea ca revizoare tot pe Hohan Maria după ce aceasta se va întoarce din străinătate." Maria Hohan a falsificat 3 inventare. Elena Danciu a falsificat două. De fiecare dată cînd un alt revizor era repartizat pentru amintitul magazin, gestionara intra în concediu medical și aștepta pînă cînd una din cele două se elibera și primeau dispoziție de la Natalia Șerban să plece în inventar pe strada Băcani. De la director la revizor., cam mulți de la I.C.L. Textila 1 au dat o mînă de ajutor la această mare devastare dintr-un mic magazin. Fiecare cu cît a crezut de cuviință, mai mult sau mai puțin. E greu de crezut că în afara celor amintiți, ceilalți au făcut-o pe gratis. Dar asta este. Unii au primit bani, produse, au primit miei și jumătăți de porci, au mîncat la restaurante (nota urmînd să fie achitată ulterior de „nababa gestionară"), unii au iubit-o, alții au evidentiat-o, sau au recompensat-o, dar cei mai mulți, pentru mai mica sau mai marea cîrpeală au închis ochii, lăsînd să prolifereze o fraudă de 6 000 000 de lei. Ea nu a fost oprită nici atunci cînd minusul era doar de 800 000, nici cînd el a devenit de 1 260 000, nici cînd a trecut de patru milioane, ci abia cînd toată iluzia de bogăție s-a risipit. Elena Purcărea, o femeie tînără, cu 4 copii, nu s-a supărat decît pe vecinii magazinului, cei care n-au lăsat să ardă ultimele urme ale unei povești incredibile, de dragoste și fraudă, de istetime rapace și inconștientă, de prietenie și aranjamente. Cum milioanele nu sînt căzute din cer ci reprezintă truda noastră, a tuturor, este normal ca toți cei care într-un fel sau altul au contribuit la pulverizarea lor să ia parte și la decontul final.

CORNEL NISTORESCU ■

Ce se întîmplă cu pasajul Villagros?

Macca și Villagros au fost două personaje din lumea bună a Bucureștilor de odinioară. Prea multe amănunte legate de viața lor nu interesează în cazul de față. Dar de numele lor se leagă și denumirea unui pasaj celebru în Capitală, Pasajul Bijuteria, zis Macca & Villagros, asta pentru că la un moment dat cei doi erau proprietarii imobilelor care formează pasajul. Mostră de arhitectură de acum 130 de ani și vad comercial de excepție, aflat în imediata apropiere a Căii Victoriei, Pasajul Macca-Villagros a găzduit, de-a lungul vremurilor, bănci, birouri de avocatură, birouri de afaceri, dar mai ales magazine de mare interes pentru bucureșteni. El n-a fost niciodată destinat pentru locuințe, în ciuda faptului că prin 1939 a primit cîteva familii care și-au amenajat spațiul în fostele birouri. Mai tîrziu, pasajul Macca-Villagros a găzduit consignații și anticariate, magazine de lux, unele chiar de modă, oa, nu demult, în căutarea urmelor unui covrigar mai ceva decît hopa mitică să ajungem în amintitul loc și să descoperim o curioasă stare de lucruri. Abia încheiată operațiunea de restaurare, acesta arată ca un gang insalubru, populat cu tot felul de magazine care de care mai improprii pentru spațiul respectiv. La intrarea dinspre Calea Victoriei te întîmpină, o dugheană destinată încărcăturii de brichete și una pentru numere auto. Urmează o unitate de cartonaj, una de unelte de pescuit, un atelier de bijuterie și un magazin de artizanat (ultimele două cu un aer mai distins, avînd ceva comun cu destinația acestui spațiu comercial). Urmează o covrigărie închisă, o patiserie care vinde clătite și un mic „laborator" de floricele, altă covrigărie închisă, un depozit, un atelier de vitrine aparținînd de O.C.L. Tutunul, un atelier Foto, cîteva încăperi care se pretind mici magazine de soldură și noutăți, un atelier școală al cooperativei „Bănărul", un magazin de prezentare și, dacă n-or fi toate, alte unități de mina a doua și a treia care completează un peisaj cu totul nefericit. Autoturismele funcționarilor de la Banca Română de Comerț Exterior, în ciuda interdicției exprimate prin semne de circulație, au transformat pasajul într-o parcare sau mai degrabă într-un fel de garaj ocazional. Unii, neținînd șoferi prea iscusiți, pornesc cu greu și fumul de la țevile de esapament a pictat pereții în alb-negru. Automobiliștii au afumat bolta și pereții. Migăloasa muncă de restaurare a început să se cojească și pasajul arată ca un gang vechi. Această imagine, nu numai necomercială, dar cu aspecte îngrijorătoare de dezordine a fost de natură să ne determine să-l lăsăm în plata domnului pe celebrul covrigar din Pasajul Macca-Villagros, de altfel arestat cu mai multe luni în urmă, și să căutăm o explicație pentru actuala stare de lucruri.

„Prin 1976, de pasaj s-a interesat Casa de mode a Ministerului Industriei Ușoare, spunea administratorul pasajului, Mihail Vlădescu. A venit cutremurul și intenția a fost abandonată. Imediat după cutremur s-au prezentat mai multe instituții. Toate se arătau teribil de interesate de acest loc, dar cînd vedeau starea clădirilor renunțau imediat. Așa că în pasaj s-au aciuat mai mulți magazine de dăi Doamne". Gestionara de la floricele spunea că în primele zile nu vindea nici de 10 lei. De cît vinde acum, n-am arătos, lucrat cu migală. Și într-un an s-a făcut ca naiba. E păcat de muncă, de bani aruncați'.

Un magazin de mărfuri cu preț redus ocupă și el un spațiu în pasaj. Gestionara, Viorica Bildescu, spunea că „aici nu vind mai nimic. Ca să-mi fac planul îmi iau marfa și mă duc în fiecare zi în fața magazinului Victoria. Aici nu vine nimeni". Lucica Bonea, responsabila atelierului foto, era chiar contrariată. „Cum au ajuns aici covrigii și clătitele și floricelele, că doar nu-i piață ?" N-am știut să răspundem, dar am descoperit lîngă atelierul foto o încăpere cu geamurile acoperite de hîrtie în care mai vine un vitrinier de la O.C.L. Tutunul, iar în fața atelierului foto un depozit pe al cărui geam nu merita să privești. Un locatar din pasaj a avut o reacție simplă : „Cartonaj, reparații și încărcări brichete, numere auto, mare brînză !" Am descins și la unii din locatari. Spațiul fiind cam impropriu, în pasaj nu s-au înghesuit prea mulți dintre cei care vor să stea în centrul orașului. Sînt și familii cu mulți copii, și scări cu multă dezordine. Am purtat o discuție cu un locatar mai vechi al pasajului, Petre Mihăilescu tipograf pensionar, locuiește în pasajul Bijuteria de cîteva decenii. „Greșeala pornește de la organizarea rețelei comerciale. Aici era un spațiu comercial de mina întîi și a fost dat unor unități nesemnificative. Din păcate, acest spațiu tradițional al Capitalei a fost neglijat. Mulți s-au interesat de el dar nimeni nu s-a decis să-l organizeze. Marele păcat e restaurarea deteriorată imediat. Mai este o curte interioară în care depozitează gunoaiele toate unitățile din pasaj".

Am purces la „stăpînii" celor două unități de alimentație publică, adică de floricele și de clătite. Covrigăria a dispărut. S-a închis și a rămas fumul. Unitățile, inclusiv defuncta covrigărie, aparțin de Întreprinderea de cofetării și răcoritoare nr. 2 cu sediul în strada Doamnei. Ion Grecu, directorul I.C.R. 2, credea că sîntem interesați de starea covrigăriei. „Covrigăria s-a închis pentru că ni s-a întrerupt furnizarea de gaze (corect spus este că s-a interzis funcționarea covrigăriei pentru că nu avea autorizație de gaze, ceea ce este cam cu totul altceva). Covrigaria și celelalte unități ale I.C.R.-ului nr. 2 au afumat și deteriorat pasajul. Ele au stricat, tot ele ar trebui să repare. „Noi tot am așteptat aprobare pentru gaze. N-am primit și atunci am trecut pe butelie și la floricele, și la clătite. Vom plăti I.C.R.A.L.-ului să repare și să zugrăvească."

Situația pasajului este cu atît mai nefirească cu cît sînt binecunoscute preocupările pentru restaurarea unor clădiri cu valoare arhitectonică și pentru readucerea lor la o nouă viață prin crearea de spații și vaduri comerciale. La Direcția comercială a Capitalei ni s-a spus că există intenții ale Ministerului Comerțului Interior de a plasa aici o rețea de magazine de calitate dar situația s-a tergiversat. Tovarășa Adriana Moraru, vicepreședinte al Consiliului popular municipal, vădit nemulțumită de starea pasajului Villagros, a convocat chiar în timpul documentării noastre mai mulți factori de răspundere în vederea reprofilării pasajului, a organizării unei rețele de magazine care să facă din acest spațiu arhitectural de valoare și un vad comercial de referință. Am fost informați, la scurtă vreme după această discuție, că magazinele improprii ar fi fost închise și trecute în renovare, în scurt timp urmînd să vedem o altă față a lucrurilor. Așa ni s-a spus. Am așteptat și, după cîteva luni, am revenit. Situația nu se schimbase nici pe ici, nici pe colo. Se închisese doar faimosul „laborator" de floricele. Atît. Mai multe mașini, la fel de multă dezordine și-n rest, nimic nou. Deci situația pasajului Villagros a rămas deschisă, în ciuda valorii sale arhitectonice, a sumelor investite pentru restaurare. În ciuda interesului comercial de care s-ar putea bucura. Să fie vorba de dezinteres sau de interese care ne scapă ? Cert este că restaurarea, făcută cu migală, pe mulți bani și cu multă trudă s-a dus pe apa simbetei și trebuie luată de la capăt. Or, nu este îngăduit ca o valoare și niște bani și munca altora să fie tratate cu atîta indiferență. Cînd cheltuim sume importante pentru a crea noi și noi magazine, nu-i păcat să neglijăm asemenea spații, într-o asemenea ambianță cum e centrul vechi al Bucureștilor, și pentru valorificarea cărora nu-i nevoie decît de o idee și de o mînă hotărîtă de gospodar.

CORNEL NISTORESCU ■

La Bacău în gară nu e șef de gară?

Iată, se demonstrează încă odată că este mai ușor să construiești decît să păstrezi. Îți ridici orașul la înălțimea aspirațiilor, dar ceea ce ai construit îți cere tot atîtea eforturi ca să păstrezi. Este exact ce li se întîmplă celor ce administrează gara din Bacău. Oamenii s-au obișnuit cu frumosul și și-au închipuit că, avîndu-l, totul va merge de la sine. N-a mers. Și nici nu merge. Din opt case de bilete funcționează numai două, și astea defectuos, fără un minimum de informație, fără o tăbliță indicatoare privind trenurile la care se dau bilete, fără celebrul cartonaș : „Nu sînt bilete", încît stai la rînd și afli bucuria după jumătate de oră. Salonul „Mama și copilul" nu-ți poate oferi decît un anunț : „Cheia se află la comandă". La comanda cui ? Luni, 1 septembrie, la ora 14, cînd am constatat toate acestea, sugerînd impiegatului de mișcare să-și convingă colegele de la casă să-și împartă mai bine munca, pentru a evita aglomerația, nervii și hărmălaia, omul a dat din umeri a neputință și nepăsare. Șeful de stație nu era, iar șeful de tură se afla undeva în trioi. Și atunci, unde e comanda ? O parte din peron a rămas neterminat, stîlpii sînt fără copertină în jur ; și au betonul spart ; în fața magaziei de mișcare zac grămezi de lăzi, ajunse mici puncte de colectare a gunoiului ; librăria era închisă pentru inventar, deși nu inventaria nimeni ; geamurile erau nespălate de o bună bucată de vreme ; unitatea „Loto-pronosport" era închisă deși, potrivit programului, trebuia să funcționeze ; pe ușa chioșcului „Artizanat" se găsea un bilețel : Sînt la birou ; pe ușa unității PTTR, alt anunț : Sînt plecată după marfă. În plus, se mătură din ce în ce mai puțin (am văzut gara și anul trecut cînd era cu totul altceva).

Administrată neglijent, fără interes, gara nu poate funcționa de la sine, nu-și poate păstra frumusețea. Educația precară și lipsă de bun simț civic a unor călători contribuie, fără îndoială, la înfățișarea peroanelor, de pildă, dar tonul îl dă gospodarul. Cel care te obligă prin efortul lui să-i respecți munca. Și aceasta se vede din ce în ce mai puțin. Lehamitea, plictiseala și indiferența sînt azi primii dușmani ai gării din Bacău. Să nu ne mirăm că mîine ele vor face și mai mult rău.

RĂZVAN BÂRBULESCU ■

Cronica șoselei

Triunghiul fatal

Cele trei familii se întorceau de la mare, îndreptîndu-se spre o stațiune de munte. Mașinile lor formau o mică coloană. Deși din același oraș, nu se cunoscuseră pînă în zilele concediului. I-au unit copiii care se împrieteniseră pe plajă. Trei băieței de aceeași vîrstă, 8 ani, cu temperamente apropiate, liniștiți, reținuți, nu prea vorbăreți. Jocul preferat : cel al „construcțiilor" din nisip. Nu se dezlipeau ore întregi din fața cetăților complicate care atrăgeau chiar și privirile adulților. Oamenii se opreau și admirau activitatea laborioasă a copiilor, dar mai cu seamă rezultatele ei : ziduri crenelate, șanțuri cu apă, turnuri sofisticate, ambrazuri, curți interioare, ce mai, veritabile cetăți medievale care amintesc de decorurile filmului „Cidul".

„Îmi vine să las totul baltă și să mă alătur micilor constructori în joaca lor interesantă" rosti bărbatul înalt, cu părul pe jumătate alb, către un tînăr cam de 25 de ani ce-l însoțea spre terenul de volei improvizat pe plajă... „Adevărul e, remarcă tînărul, că formele sau tiparele astea din tablă sînt făcute din ce în ce mai ingenios. Au de cîștigat copiii."

Călătoria în zona de șes era destul de monotonă. Căldura caniculară contribuia și ea la menținerea atmosferei de moleșeală, de plictiseală, predispunînd la somn. În fiecare autoturism, la volan, se afla soțul, în dreapta consoarta, iar în spate pe fotoliul larg, confortabil se juca ori dormita moștenitorul familiei. Claudiu, șoferul care pilota mașina aflată în avangardă, opri la un moment dat pe dreapta, scoțînd autoturismul de pe asfaltul drumului și plasîndu-l sub coroanele stufoase ale pomilor care străjuiau șoseaua perfect dreaptă în zona din apropierea riului. Imediat în spatele Oltcitului de culoarea cafelei cu lapte, au oprit și celelalte două Dacii. Întîi cea roșie, apoi cea vișinie. Șoferii și pasagerii se strînseră în grup la umbra unui castan imens. „Era cazul unei pauze pentru dezmorțire, nu ?" deschise vorba capul de coloană, Claudiu, montator la o uzină, un bărbat cam de vreo 35 de ani, care în 15 zile de mare datorită tenului extrem de deschis nu reușise decît să se înroșească puternic. „Mai ales că îmi este o sete teribilă", remarcă pilotul Daciei vișiniu. „E incomod de băut pe timpul mersului", continuă el. Cel de-al treilea, șoferul mașinii roșii, nu participa la discuție. Începuse niște exerciții simple de gimnastică pentru a-și alunga somnolența care-l tot încercase în ultimele minute înainte de oprire. „La timp halta", gîndea el. „Dacă ne plictisim noi remarcă Claudiu, cel puțin să nu sufere același lucru și copiii. Iată ce vă propun : să vină băieții voștri la noi în mașină. Vor discuta, se vor juca, timpul va trece mai repede". Ceilalți doi piloți împreună cu „jumătățile" lor s-au declarat imediat de acord și puștii în cîteva minute erau deja instalați cu jucării cu tot, pe bancheta din spate a mașinii de culoarea cafelei cu lapte.

Atmosfera în mașină s-a înviorat. Discuțiile interesante ale băiețașilor vizînd anticipația, tehnica microprocesoarelor, descoperiri de ultimă oră privind dimensiunile și poziția controversată a Căii Lactee în univers au trezit deîndată interesul bărbatului de la volan și a consoartei sale. „Dacă acum dezbat asemenea probleme, care va fi nivelul discuțiilor cînd vor avea 20—25 de ani ?" reflectă cu voce tare Claudiu. „Fiecare avem impresia despre odraslele noastre că sînt cele mai teribile", remarcă cu un aer malițios soția pilotului. „N-ai dreptate, Luminița, foarte mulți copii își manifestă azi precocitatea tesită din comun. Ia în calcul numai un singur factor, bogăția de informații de care dispun ei azi, în comparație cu anii cînd noi, de altfel, oameni încă tineri, eram de vîrsta lor". „S-ar putea să ai dreptate". Apoi, deodată, puțin surprinsă își întoarce capul spre dealurile din dreapta unde se profilau nori negri, înalți ca niște cilindri uriași. Așa cum se întîmplă deobicei, vremea în înrăutățire modifică de cele mai multe ori dispoziția oamenilor. Chiar și pe fața copiilor se citea o undă de îngrijorare care creștea odată cu bubuiturile asurzitoare și fulgerele care străluceau tot mai des, în fața mașinii. „Ar trebui să ne adăpostim undeva, nu prea mi se pare potrivit să înaintăm prin hărmălaia asta de tunete. Mai ales că în curînd va începe probabil și potopul". Răspunsul soțului fu acoperit de zgomotul puternic al șuvoaielor de apă care se prăbușeau ca o cascadă peste mașină. „Nu te aud, Luminița. Ce spuneai ?" „Ziceam, să oprim undeva !" aproape că strigă femeia spre a se face auzită. „De ce ?" „Păi nu vezi ce infern e afară ?" „Știi bancul, dragă nevastă : „Am trecut noi prin greutăți și mai mari. Am fost chiar și la teatru". „Nu știu cum îți mai arde de glume, Claudiule". „Și ce-ai vrea mă rog să fac, să încep a plînge numai pentru că afară plouă". „Nu, ar vrea să iei lucrurile puțin mai în serios, contrar obiceiului tău de a trata totul cu ușurință". „Asta-i bună, ajunserăm de la tunete și fulgere la probleme de caracter. Să știi că-mi placi !" Luminița își dă seama că discuția e pe cale să degenereze și încearcă glumind să-l dea altă turnură. „Bineînțeles că e normal să-ți plac. Sînt doar soția ta. În plus, tînără, frumoasă și chiar deșteaptă". La auzul acestei autocaracterizări, Claudiu surise. „Mă, da modești mai sîntem. Voi, femeile, sînteți pline numai de calități, iar noi bărbații doar de cusururi". „N-am zis asta. Ești un bărbat bun și deștept, dar ai fi și mai înțelept dacă ai reduce un pic viteza. Nu se prea vede afară, iar șoseaua îi plină de bălțoace. Așa m-a învățat instructorul că trebuie să facă șoferul pe vreme de ploaie, mai ales cînd e torențială ca asta". „Instructorul tău e un fricos, sentiment care ți-l inoculează și ție la fiecare lecție". Tînăra femeie adoptă un ton de copil alintat : „Și nu-i bine ca fetița ta să fie prudentă, să te poată duce acasă în siguranță, cînd bei și tu un spriț".

Ploaia s-a mai potolit, undeva într-un colț de cer apare încurajator soarele. Totul în jur e înviorat, proaspăt, curat. După minutele de tăcere, cînd îngrijorați, au urmărit natura dezlănțuită, băieții au reluat dezbaterile. Subiectul : „va fi vreodată folosită uriașa forță a fulgerelor ?"

Urmează o curbă nu prea strînsă. Șoseaua acoperită de bălți, face ca în anumite locuri, limita dintre panglica de asfalt și acostamentul cu iarbă să nu se observe. Roata din dreapta față a Oltcitului condus de Claudiu calcă tocmai pe o asemenea porțiune care imprimă micului autovehicul un derapaj ce îl surprinde nepăcăit pe șofer. S-a petrecut ceea ce deobicei se întîmplă în asemenea situații. Șoferul a reacționat brusc, cu mișcări mult exagerate în raport cu manevrele necesare. Ah, dacă fiecare ar putea să-și dozeze mișcările în raport cu trebuințele, cîți oameni ar fi salvați de la moarte sau infirmitate. Mașina a țîșnit din capcana în care a intrat exact ca o piatră din praștie, intrînd în plin într-un ARO, care rula din sens opus. Impactul violent a deschis cu putere ușa din dreptul soției lui Claudiu, care a ajuns cu pieptul în bordul mașinii și cu capul în parbriz. N-a fost rănită grav, niște vînătăi pe frunte și cîteva coaste fisurate. Prin spațiul rămas liber, aidoma unui triunghi dreptunghic, din spatele nefericitei femei, au fost proiectați de pe bancheta din spate a mașinii, pe cimp, cei doi puști ai familiilor cunoscute la mare. Printr-un miracol, băiatul șoferului a rămas la locul lui. „Cine ne-a pus să dăm copiii de lîngă noi ? Unul om despre care nu știam mare lucru și mai ales cum conduce" se întreabă părinții celor doi copii, care cu numeroase fracturi vor rămîne în spital încă mult timp.

„Cine m-a pus să-mi asum eu răspunderea atît de mare, aducînd doi copii în mașină ? cînd știam cîte mai am de învățat la doar 10 000 de km rulați ?".

Luminița regretă cel mai mult. Dacă își cupla centura rămînea lipită de scaun, iar în spatele ei nu se mai forma acel fatal triunghi, prin care băieții au fost ejectați în decor.

VICTOR BEDA ■

Succes echipei naționale în noul campionat european!

PALMARES. Este a șasea partidă între reprezentativele de fotbal ale celor două țări și prima cu statut oficial (dacă excepțiam meciurile din [illegible] Cupei Balcanice, [illegible] pentru amatori). [illegible] întîlnire s-a disputat la Viena, în 1924, victoria revenind Austriei cu 4—1 (era al șaptelea meci internațional al echipei noastre naționale; cel de miercuri va fi al 388-lea). În mai 1932, la București, aveam să ne luăm revanșa la același scor, pentru ca numai după cinci luni, în octombrie 1932, să învingem în deplasare, la Linz, cu 1—0. (A fost un gol de pomină pentru acele vremuri, marcat de Ronai în primul minut de joc, în urma unei pase de la Bindea, fără ca austriecii să atingă mingea !). Contactele fotbalistice la nivelul primelor reprezentative s-au reluat mult mai tîrziu, prin partida de la Linz (1968) și apoi de la Craiova (1972), ambele încheindu-se cu același scor, 1—1.

Dat fiind caracterul amical al întîlnirilor, meciurile cu Austria au prilejuit debutul în echipa noastră națională a unor jucători ce aveau după aceea să se consacre definitiv : la Linz, în 1932, debutau Cotormani, Gain, și Bindea ; din nou la Linz, în 1968, debutau Dinu și Grozea, iar la Craiova, în 1972 (primul meci inter-țări găzduit de Centralul craiovean), debuta în națională Marcu. O interesantă coincidență face ca, la ultimele două partide să fie prezenți în echipele lor naționale mijlocașul August Starek și extrema Mircea Lucescu, născuți și-n același an, 1945, și care acum se vor reîntîlni ca antrenori ai celor două reprezentative (Starek, antrenor secund).

CONTEXTUL MECIULUI. Cele două echipe abordează partida cu stări de spirit diferite.

Pentru Austria, întîlnirea de la București este o veritabilă piatră de încercare în vederea reconstrucției echipei naționale, nici fotbalul austriac nefiind scutit de unele frămîntări interne, care au culminat odată cu necalificarea la turneul final din Mexic. Drept urmare, la 1 ianuarie 1985 a fost instalat la conducerea echipei naționale iugoslavul Branko Elsner (57 ani), care a procedat rapid la înlocuirea vechii gărzi (Kondera, Prohaska, Obermayer) — cu merite în succesele anterioare ale reprezentativei, dar considerați depășiți pentru ce avea să urmeze. Sub conducerea lui Elsner, naționala austriacă a disputat patru meciuri — unul în noiembrie '85 (0—0 cu Spania, la Zaragoza), celelalte în anul acesta : 1—2 cu Italia, la Udine (au condus din min. 4 în min. 58 printr-un gol marcat de Polster), 1—0 cu Suedia (în mai, la Salzburg) și, recent, 1—1 cu Elveția (la Innsbruk). Se înțelege că toate aceste întîlniri de verificare (la care se adaugă un stagiu special de pregătire, în iunie, în timpul turneului final din Mexic) au fost disputate cu gîndul la această partidă de la București, în care Elsner et. Co. și-au pus mari speranțe pentru relansarea fotbalului austriac în elita europeană.

Mai precizăm că actualul antrenor al naționalei Austriei a fost un jucător de fotbal nu prea strălucit, dar a cărui pregătire teoretică i-a permis să fie ulterior profesor și chiar decan la Școala superioară de sport din Ljubliana ; a antrenat, de patru ori cîte un an (1972, 1974, 1976) echipa Wacker Innsbruk, cu care a și cîștigat campionatul (în 1972) și unde s-a afirmat suficient de puternic pentru a fi numit, cum s-a văzut, chiar la conducerea echipei naționale a Austriei. Este tatăl lui Marko Elsner, titular al echipei Steaua Roșie Belgrad și al naționalei iugoslave.

Primul pas: meciul cu Austria

Pentru echipa României, meciul cu Austria reprezintă începutul unui nou ciclu competițional. Echipa noastră este, poate pentru prima dată în ultimii ani, condusă de doi antrenori de club, fiecare deținînd argumente incontestabile: unul — al edificării unei echipe naționale competitive, celălalt — a unei echipe de club care nu este alta decît campioana en titre a Europei. De compatibilitatea acestor argumente, răsfrîntă într-o omogenitate afectivă și tactică a echipei naționale, depinde în mare măsură viabilitatea acestei soluții.

CINE NE SÎNT ADVERSARII ? Echipa de astăzi a Austriei nu are prea multe „nume", Veteranul formației este mijlocașul Weber (31 de ani, 47 de selecționări în prima reprezentativă), dar „ultimul mohican" rămas din echipa de excepție de acum cîțiva ani este o fostă extremă, acum un percutant vîrf de atac, Schachner (29 ani, 60 de selecții, component al echipei A.C. Torino). Însă veritabila vedetă a echipei este centrul atacant Anton Polster, de la Austria Memphis, 22 de ani și 11 selecționări în prima echipă a țării. Are exact aceeași statură ca viitorul său adversar direct, Bumbescu (1,86 m, 80 kg), numai că este cu patru ani mai tînăr (și tot cu atîția mai neexperimentat, am zice noi) decît acesta. În absența lui Bruno Pezzey (și el component al fostei echipe de excepție a Austriei, joacă la Werder Bremen, dar în prezent se pare că este accidentat și prea ieșit din formă pentru a fi selecționat în națională), cam cei trei ar fi „de văzut" în echipa austriacă.

CARE SÎNT AI NOȘTRI ? La precedenta campanie de calificare pentru Campionatul Europei (desfășurată mai mult de un an și jumătate, între meciul de la Hunedoara, cu Turcia, și cel de la Bratislava, cu Cehoslovacia) și-au adus contribuția 26 de jucători (în proporții diferite, desigur, Custov, de pildă, jucînd numai cinci minute). La acest nou start pentru europene nu mai sînt prezenți : Negruță, Bogdan, Multescu, Petcu, Custov, Văetuș, Cîrțu, Dudu Georgescu, dar nici Iorgulescu, Ștefănescu, Țicleanu, Balaci, Augustin, Geolgău, Coraș, Gabor. Au mai rămas deci : **Lung, Moraru, Rednic, Al. Nicolae, Andone, Ungureanu, Bölöni, Klein, Cămătaru, Hagi ;** lor li se mai adaugă fie certitudini obținute în preliminariile C.M. (**Iovan, Mateuț**) sau în izbînzile echipei de club (**Belodedici, Bumbescu, Lăcătuș, Pițurcă**), fie speranțe în care se investește pe termen lung (**Movilă, Damaschin**). Am amintit astfel pe cei 18 componenți ai lotului național care marți la amiază au plecat pentru o pregătire centralizată la Bistrița, luînd astfel startul într-o nouă campanie de calificare. Surprize de ultimă oră în acest lot pot fi Balaci (care „arde" să revină în echipa națională) și Cristea (dacă traumatismul suferit de Bölöni în timp ce cobora niște scări nu va putea fi surmontat la vreme).

AGENDA MECIULUI. Întîlnirea de fotbal România — Austria se va disputa miercuri, 10 septembrie, de la ora 17, pe stadionul campioanei Europei, Steaua (dat în folosință la 9 aprilie 1974, capacitate maximă pentru 30 231 de tichete de locuri, din care foarte multe vor fi distribuite în țară, în urma unor solicitări care sporesc zilnic în progres.e geometrică). Oaspeții noștri vor sosi pe aeroportul Otopeni luni, 8 septembrie, ora 12.05, cu un avion charter și vor fi cazați la hotelul „Intercontinental". Vor face două antrenamente pe stadionul Steaua.

Arbitrii partidei sînt din Franța : **Gerard Biguet** (la centru), **Robert Würtz** și **Marcel Pignol**, la linie.

Observator U.E.F.A. : **Jaromir Tomanek** din Cehoslovacia (președintele federației de fotbal din această țară).

Acest meci inaugurează partidele din grupa I preliminară pentru „Europa Meisterschaften '88", turneul final al campionatului european fiind găzduit de R.F.G. peste doi ani.

Campionatul, etapa a III-a

TOTUL PENTRU „ADEVĂR"!

Etapa a treia a campionatului a înregistrat un apogeu al luptei pentru „plus" în clasamentul adevărului : oaspeții au cîștigat 12 puncte din cele 18 puse în joc (cinci victorii și două egaluri), obținînd și un golaveraj mai rar întîlnit pe stadioanele noastre (din cele 21 de goluri ale etapei, doar 8 au fost marcate de gazde). Tratînd această situație drept ceea ce este și este, de fapt, adică un eveniment (pe care l-am dori repetat cît mai des), am încercat să aflăm din surse autorizate cîteva explicații la aceste succese ale echipelor care au jucat în deplasare (nu mai puțin meritorii fiind și Universitatea Craiova și Victoria București, care au obținut cîte un punct prețios pe terenurile a două din fruntașele fotbalului nostru — Dinamo și, respectiv, Sportul Studențesc).

Întrerupt, așadar, într-un moment cînd sciința cei mai mulți, campionatul lasă loc, în prim-planul atenției tuturor, meciului cu Austria — o întrebare pentru „cei cinci" referindu-se, firesc, și la această primă partidă oficială a naționalei în actualul sezon.

EMERICH JENEI,

antrenorul principal al echipei Steaua

— Sînteți la „+4" după două etape. E „vina" Oțelului sau o merită Steiei ?

— Jocul n-a fost deloc simplu. Oțelul este o echipă ambițioasă și de valoare reală, care a meritat să intre în A, fiind, as zice, o echipă peste media campionatului nostru. Sigur că experiența și valoarea echipei Steaua și-au spus cuvîntul, echipa noastră campioană dobîndind deja acea psihologie a învingătorului care-o face să intre în teren cu dorința să joace și să cîștige, indiferent cine este adversarul. Fără această convingere la care au ajuns toți jucătorii noștri nici nu poți să joci și cu atît mai puțin să faci performanțe

— Am înțeles. Cum au jucat selecționabilii ?

— Belodedici și Bumbescu foarte bine. Iovan, în revenire după accidentare, n-a forțat decît în a doua repriză. Bölöni, același jucător de echilibru pe care-l știm cu toții. O surpriză plăcută a fost Lăcătuș, veritabil „piston" în atac, preocupat de joc și fără proteste. Pițurcă și-a confirmat forma și valoarea. Aș remarca efortul și dorința de afirmare a tinerilor jucători care l-au suplinit cu brio pe cei doi accidentați — Majearu și Stoica.

— O întrebare care vă implică mai mult decît pe ceilalți antrenori prezenți în acest grupaj : ce credeți despre meciul cu Austria ?

— Meciul cu Austria ste vrînd-nevrînd, un început de drum, un pas spre o nouă echipă națională. Am speranța că noii jucători chemați la lotul național au dorința de a ajunge acolo unde au ajuns și ceilalți — adică în pragul unei calificări la mondiale (care era firească, normală și pe care numai un „scurtcircuit" a împiedicat-o). Echipa națională a României este valoroasă, poate să se confrunte cu oricine și, de aceea, victoria în acest meci acasă nu poate fi decît de partea noastră.

— Succes în pregătirile de la Bistrița.

FLORIN HALAGIAN,

antrenor principal la F.C. Argeș.

— Ce se întîmplă cu F.C. Argeș, tovarășe Halagian ? La Corvinul acasă nu cîștigase nici Steaua...

— Echipa noastră a început campionatul într-o formă sportivă foarte ridicată, mobilizată și de o programare a meciurilor (nu știu cine o fi făcut-o) de pe urma căreia ne putem compromite nu numai turul, ci și returul... Mențiam un egal și-n meciul cu Steaua, dar arbitrul Porumbolu n-a vrut asta în minimum trei situații, din care una a fost confirmată și-n ziarul de specialitate. După acest duș rece, echipa n-a demobilizat, știind că meciuri ne așteaptă. A urmat egalul de la Craiova, rezistînd presiunilor din teren, pentru că, jucătorii olteni nu s-au împăcat deloc cu ideea pierderii unui punct sau două (ca să dau un exemplu medicul echipei noastre s-a ales cu fractură de mandibulă din partea unui fundaș craiovean). În schimb, arbitrajul a fost fără repros și publicul oltean, foarte sportiv. La Hunedoara a fost un joc de o deosebită factură tehnică și tactică, noi avînd și puțină șansă în prima repriză, cînd hunedorenii puteau deschide scorul (dîndu-i posibilitatea lui Speriatu să se remarce, ca și-n meciul cu Craiova, de altfel). Corvinul rămîne o echipă bună, deși în repriza a doua, cînd s-a văzut condusă, jocul ei a fost precipitat și haotic. Acum e important ca jucătorii noștri să înțeleagă la fel de realist situația în care ne aflăm, cu încă trei meciuri deosebit de grele (cu Oțelul, apoi la Moreni, și din nou acasă, cu Sportul). Întreruperea ne cam „scoate din mînă" dar sperăm că vom trece cu bine și de aceste obstacole, dacă le vom trata cu toată seriozitatea și atenția.

— Pînă atunci, însă există — pentru toți — meciul cu Austria...

— Dacă jucătorii celor două puteri fotbalistice — care asigură majoritatea covîrșitoare a lotului — vor fi uniți și vor cînta la unison aceeași „partitură", nu trebuie să ne facem probleme pentru meciul cu Austria.

REMUS CÎMPEANU,

președintele clubului „U" Cluj-Napoca.

— Felicitări pentru meciul 1001. L-ați cîștigat dumnevoastră sau l-a pierdut Rapidul ?

— Jocul a fost echilibrat, de bună calitate, amîndouă echipele contribuind la aceasta. Rezultatul ne bucură mai ales că dă încredere și avînt unor jucători foarte tineri (Iașko, Meszaroș, Pojar, Sabău) pe care i-am introdus în echipă și care au dat satisfacție totală. O victorie în deplasare reprezintă întotdeauna un pas important spre afirmarea celor mai tineri.

— „U" are la loturile naționale șapte jucători tineri. Să înțelegem că procesul de întinerire a echipei continuă ?

— Aș zice altfel : „Ai pierdut, continuă ! Ai cîștigat, continuă !" Cam așa procedăm noi, mergînd în continuare pe drumul început de antrenorii Remus Vlad și Uifăleanu. Dorim ca echipa noastră să joace într-un anumit fel, să aibă o personalitate proprie astfel încît să se poată spune „asta e Universitatea". Nereușita nu ne face să abandonăm această țintă a noastră. Odată s-a întîmplat să pierdem (cu Sportul studențesc), altă dată am cîștigat (cu Rapid), dar și în viitor, indiferent că vom avea reușite sau nu, jocul nostru va fi egal cu el însuși. Creditul pe care l-am dat antrenorului Vlad (al patrulea an consecutiv, cu perspectiva să rămînă și mai mult, la aceeași echipă — caz rar în fotbalul nostru) exprimă aceeași dorință de continuitate și de progres cumulativ în jocul echipei noastre. În intenția noastră nicidată nu va fi să stăm la „ciupit" puncte, ci să jucăm, să avem un stil propriu de joc — bun sau rău, dar un stil propriu, așa cum are, de pildă, echipa națională.

— Pentru că veni vorba, cum credeți că va fi meciul cu Austria ?

— Cunosc foarte puțin despre naționala de azi a Austriei, așa că nu mă pot pronunța. În fotbalul austriac s-au schimbat multe, dar echipele lor dintotdeauna au fost un adversar tenace și dornic de afirmare. Dacă vom juca bine, rezultatul va fi cel dorit, deși în fotbal dorințele nu se împlinesc întotdeauna. Personal, sînt optimist, așa cum voi fi și după acest meci, în privința calificării noastre la un nou turneu final de camplonat european.

GHEORGHE CONSTANTIN,

antrenor principal la F.C. Olt.

— A fost greu împotriva fostei dumnevoastră echipe, tovarășe Constantin ?

— A fost un meci greu, Gloria nu e o echipă ce poate fi învinsă ușor pe propriul ei teren. Sînt bucuros că am reușit să cîștigăm meciul, dar mai ales pentru faptul că am jucat bine. Cît despre fosta mea echipă — desigur că la Buzău au intervenit între timp multe schimbări, sînt și ei la un nou început de drum, pentru că, de pildă, în meciul cu echipa noastră au avut cinci jucători noi față de anul trecut.

— La F.C. Olt încercați să aplicați tactica de altă dată a Buzăului ?

— Eu cred că în fotbal nu se petrec schimbări așa de multe și dese pe cît credem. E mult mai important să reușim să aplicăm bine ceea ce știm, decît să încercăm schimbări de dragul schimbărilor. La F.C. Olt sîntem abia la început, încercăm să facem ceva, să construim o personalitate a jocului echipei, dar încă e prematur să tragem vreo concluzie.

— Ce opinie aveți despre meciul cu Austria ?

— Avem toate șansele să cîștigăm — ne recomandă forma jucătorilor din lot ca și prezența steliștilor, care dovedesc că sînt, în continuare, o echipă foarte bună. În plus, jucăm acasă, așa că victoria nu încape în discuție; după mine, problema este scorul la care vom învinge. Se înțelege că le urez băieților mult succes.

MIRCEA DRIDEA,

antrenor principal la Petrolul Ploiești.

— Ce impresie v-au format vecinii dumneavoastră din Moreni ?

— Am o părere bună despre echipa din Moreni, care include mulți jucători tineri, dotați, dar încă fără suficientă experiență competițională.

— Din cauza asta au pierdut ?

— Într-adevăr, experiența noastră competițională și-a spus cuvîntul într-un joc de mare angajament cum a fost cel de la Moreni. Elanul nu este suficient pentru a învinge în divizia A. Cît despre jucătorii noștri — Ștefan, Lăilac, Butufei, Pitulice au fost aproape de valoarea lor maximă, Nuță a jucat bine, dar cu o mică scădere după oboseala turneului din Indonezia, nici celorlalți neputîndu-le însă reproșa ceva. Oricum, ne așteaptă un campionat mai greu decît cel precedent, întrucît atunci eram considerați o surpriză și atîta tot, pe cînd acum majoritatea adversarilor știu să ne aștepte și la ce să ne aștepte din partea noastră. Dar avem curaj, am mai acumulat și experiență și sperăm să facem față cu brio.

— Cum s-a integrat Aurică Munteanu ?

— Bine, se cunoaște că n-a jucat de mult, dar valoarea și experiența îl vor ajuta să revină în prim plan.

— Ca fost jucător în echipa națională, ce credeți despre meciul cu Austria ?

— Că fiind pe teren propriu și în debutul competiției, trebuie cîștigat. Deși logica în fotbal îți joacă feste, normal este să cîștigăm — dacă ținem seama de valoarea celor două campionate și de faptul că Austria nu mai are echipa de excepție de acum cîțiva ani.

Pagină realizată de OCTAVIAN ȘTIREANU

Turul ciclist al României

La jumătatea cursei, toate speranțele

Ca în orice competiție de anvergură, nici în Turul ciclist al României n-au apărut schimbări spectaculoase în clasament din primele zile, mai cu seamă că terenul plat a favorizat, în cele dintîi etape, rularea compactă, fără ruperi și evadări notabile. Totuși, senzația, aproape neverosimilă, a primei etape (considerată unicat în ultimele patru ediții de cînd s-a reluat turul), a constituit-o alergătorul Sergiu Oprescu, de la I.M.G. București, care, la numai 200 de metri după startul tehnic în comuna Voluntari, a luat cursa pe cont propriu, parcurgînd singur cei 174 km, și reușind să ajungă la capăt, în orașul Focșani, cu un avans de 2'20", după ce, la jumătatea traseului, se distantase la aproape un sfert de oră. Diferența acumulată în prima zi, care i-a adus și tricoul galben, n-a putut fi anulată nici în etapa a doua, cînd, în drum spre Piatra Neamț, Sergiu Oprescu a fost întrecut, deloc spectaculos, de Hans Jorg Lempert (R.D.G.), care a ajuns primul, lăsîndu-i cu mult în urmă pe alergătorii noștri, în care ne puseserăm serioase speranțe. Prezența lui Octavian Celea pe locul al cincilea, la zece minute de cîștigător, a ridicat însă mult încrederea conducătorilor noștri tehnici, mai ales că tricoul galben a continuat să rămînă la liderul primei zile, Sergiu Oprescu.

O etapă cu adevărat hotărîtoare, care nu a mai permis strategia lenevă a plutonului compact, a fost cea de-a treia, de la Piatra Neamț la Vatra Dornei, unde, pe o distanță de 149 km, cu două sprinturi și patru cățărări foarte grele pe Valea Bistriței, plutonul, format din 68 de concurenți (căci în prima zi, din motive încă necunoscute, un alergător din R.D.G. a abandonat imediat cursa), s-a rupt în două, la Broșteni, pentru ca apoi și acestea să se fragmenteze în alte două plutoane mai mici, care vor sosi primele, cu o diferență de aproximativ două minute față de restul alergătorilor.

Din păcate, nici liderul primei etape, nici multiplul nostru campion Mircea Romașcanu n-au reușit să sosească printre primii, capotînd ritmului destul de rapid (s-a mers cu 35 km/h în plină pantă), pe care alergătorii de la S.C. Cottbus (R.D.G.) l-au impus pe tot parcursul drumului. Etapa a treia a fost cîștigată de Matuszek Dariusz (S.C. Cottbus), care a preluat tricoul galben, dar care nu a

reușit să redirecționeze performanța și în etapa a patra, cînd de la Vatra Dornei la Bistrița-Năsăud, s-au petrecut cîteva întîmplări cum numai în cursele de anvergură pot fi urmărite.

După o rulare aproape normală, cu treceri imprevizibile și nesemnificative la cîrmă, după urcarea Măgurii (cu o cățărare foarte dificilă), concurenții au coborît într-o viteză aproape incredibilă, fudecînd după efortul depus în aceste zile de concurs, cînd, prin curbele de pe Birgaie, au atins și 90 km/h. În primul pluton, desprins de restul concurenților cam la jumătatea cursei, s-a aflat și Cornel Nicolae (România B), cu reale șanse la titlu, care, însă, pe parcursul traseului, a fost ținut, lovit cu piciorul și agresat, de Frank Schönherr (A.S.K. Vorwärts, R.D.G.) și care, la intrarea pe stadionul din Bistrița-Năsăud, din cauza unui carambol, provocat de un alergător german, cu mari șanse de a cîștiga etapa, a fost silit să ocolească pista pe gazon, întîrziind, în mod firesc, și nereușind să ajungă decît al treilea.

Totuși, juriul, din care trebuie să-l remarcăm pe Octavian Amza, șeful comisiei tehnice, și pe Darius Godlewski, delegat din partea U.C.I., a luat în considerare agresiunile repetate ale alergătorului german, retrogradîndu-l pe acesta pe locul al treilea, cu avertisment, și promovîndu-l în drepturi pe Cornel Nicolae, care a ajuns în acest fel pe locul al doilea, cu același timp.

La ora la care transmit, la jumătatea turului, adică, ne rămîne în cursă, cu șanse adevărate, mai mulți concurenți români, printre care trebuie să-i amintim pe Cornel Nicolae, Constantin Cărutașu și Cristian Neagoe, aproape singurii din cele șapte echipe românești care mai pot aspira în mod real la titlul de cîștigător al Turului României, deși, ne mai putem aștepta în continuare la surprize pe care un asemenea tur ni le poate oferi.

După prospețimea pe care au arătat-o azi și după constanța alergătorilor, așteptăm o victorie a concurenților noștri care au resurse fizice, dar care continuă să aibă o psihologie deficitară. Nu mai trebuie să explicăm cititorilor ce înseamnă ca o echipă să-și ajute liderii, însă trebuie să reamintim că forța concurenților noștri stă în puterea lor.

RADU G. ȚEPOSU
Fotografii de PAUL AGARICI

Momente estivale

● Iubitorii sportului minții pot găsi în librării noul almanah „Literatura și jocurile minții — Planeta șah" editat de Uniunea scriitorilor. Prețiosul volum numără în paginile sale poezie și proză de inspirație șahistă, lucrări de tehnică și psihologie sportivă dublate de o prezentare grafică surprinzătoare. Sînt disecate punctele „cheie" ale vieții șahiste naționale și internaționale. Destăinuirile marilor maeștri ne poartă în lumea nevăzută a gîndurilor. Secretele performanțelor, inteligența și fantezia creatoare se dezleagă pe tabla cu „64" pătrate. Partide vechi, partide noi, inovații teoretice, elegantele valorice, ipoteze, probleme și studii artistice completează fericit materialul documentar și pun în lumină aspectul laborios al almanahului. Enumerăm din sumarul volumului: „Contribuții la o istorie a șahului românesc" semnat de C. Ștefanliu, „Meciul giganților" de R. Vola, „Jucătorii de șah" de C.L. Harness, în traducerea lui H. Banu, „Șahul, inteligența și calculatoarele" de D. Drimer, „Șahul în fața matematicii" de S. Marcus.

● Urmărind partida a opta a meciului de la Londra dintre cei doi „K" sîntem tentați să exclamăm: Ce simplu și frumos este șahul! Dar trebuie să completăm că... numai în aparență. Kasparov a jucat magistral un scurt gambit de damă și totul s-a încheiat, aidoma rezultatelor din epoca romantică a șahului, în fața unui mat imparabil, într-o criză de timp spectaculoasă. Mutările lui Kasparov sînt curgătoare, alunecoase ascunzînd variante complicate pe care teoreticienii încearcă să le dezlege, să le combată. Misterul partidei constă în ordinea specială de mutări prin care s-a ajuns într-o „schemă" relativ cunoscută, în agerimea cu care Kasparov a minuit prin intervetire de mutări aceleași piese pe aceleași cîmpuri, răsturnînd o recomandare teoretică. Un gambit de damă asemănător au mai jucat împreună în meciurile anterioare și, ca o curiozitate, nu au avut preferințe de culoare, amîndoi au apărat deschiderea cea mai uzitată a meciurilor pentru titlul suprem și de pe poziția avantajoasă a inițiativei (albele) și din punctul de vedere al expectativei (negrele). KASPAROV — KARPOV : 1. d4 d5. 2. c4 e6. 3. Cc3 Ne7. 4. c:d5 e:d5. 5. Nf4 Cf6. 6. e3 (Karpov preferă 6. Dc2). 00 7. Nd3 c5. 8. Cf3 Cc6. 9. 00 Ng4. 10. d:c5 N:e6. 11. h3 N:f3. 12. D:f3 d4 ! ? (Karpov se grăbește să scape de pionul slab d5 printr-o continuare tematică, dar Kasparov nu se sinchisește de amenințarea d :e3, nu cedează cîmpul d4 pentru piesele negre și ascunde în labirintul variantelor nejucate curse după curse.) 13. Ce4 ! Ne 7 (La 13... C : e4 albul rămînea cu perechea de nebuni și o inițiativă periculoasă). 14. Tad1 ! (O mutare de mare finețe care elimină 14... d : e3 15. C : f6. N : f6 16. N : h7. R : h7 17. T : d8 cu avantaj decisiv.) Da5 15. Cg3 ! (Negru stă mult mai slab, albul pregătește atac de mat. Karpov au sesizează subtilitatea ultimei mutări a albului și se lăcomește la un pion.) d :e3 16.f :e3 ! (Albul mai deschide o coloană foarte importantă în atac.) D :a2 ? (Era de încercat 16...Tfd8.) 17.Cf5 ! De6 18. Nh6 ! ! (O mutare colosală ce i-a scăpat, probabil, lui Karpov. Cauza negrului este pierdută.) Ce8 19. Db5 ! (Se amenință 20. N : g7. C : g7 21. C : e7. D :e7 22.D :h7 mat) 19... g6 (Mutare unică). 20.Dg4 Ce5 21 Dg3 Nf6 (Negrul pierde clar și la 21... C :d3 22. C :e7 D : e7 23. N : f8 D :f8 24. T :d3) 22. Nb5 ! (Cu ideea N :e6, Td6 cu cîștig de piesă.) Cg7 23.N :g7 N :g7 24. Td6 Db3 (Forțat !) 25.C :g7 D :b5. 26. Cf5 Tad8 (Karpov s-a salvat de la pierderi materiale, dar nu și de sub atac.) 27. Tf6 ! Td2 28 Dg5 D : b2 29. Rh1 Rh8 30. Cd4 ! (Negrul e pierdut. Karpov ar fi putut cedă liniștit, dar eua prea prins de „febra" crizei de timp). T : d4 31. D : e5 ! și arbitrii au consemnat depășirea timpului de gîndire de către Karpov. Dacă timpul i-ar mai fi permis, ex-campionul lumii n-ar fi putut continua mai mult decît 31... Td2 32. De7 ! Tdd8 33. T : f7 T : f7 34. T : f7 și matul de pe linia a șaptea nu mai poate fi parat. Partida reprezintă una dintre cele mai valoroase realizări ale ultimelor meciuri pentru titlul suprem și o reală contribuție la elucidarea problemelor teoretice ale deschiderilor.

MARGARETA MUREȘAN

Mai multă seriozitate în pregătire, mai multă răspundere în întrecere

În contrast cu angajamentele luate și cu speranțele care s-au pus în ei (exprimate, între altele, prin crearea unor condiții de pregătire fără reproș), sportivii care ne-au reprezentat țara la recentele Campionate Europene de atletism de la Stuttgart nu și-au îndeplinit obiectivul de performanță și loc stabilit. Mai mult decît atît, neatingerea acestor obiective (în sport triumfă, desigur, cel mai bun) n-a fost însoțită din partea sportivilor noștri de un angajament total, de o dăruire și o luptă fără menajamente, pînă la nivelul maxim al posibilităților, astfel încît să existe măcar consolarea că fiecare a făcut cît a putut, dar alții au fost mai buni. Dimpotrivă, cu excepția Maricicăi Puică (singura sportivă care la europene a obținut un rezultat mai bun decît cel anterior din acest sezon), toți ceilalți au evoluat necorespunzător, sub propriile rezultate anterioare pe baza cărora au fost de fapt trimiși la această mare competiție. Ca să nu mai vorbim de cazul lui Nicu Roată și al Elenei Murgoci, popularizați ca speranțe pentru aceste europene, dar care s-au discreditat înainte de start (nemaifăcînd nici deplasarea) din cauza unei intolerabile neglijențe față de condiția lor de sportivi.

Fără a mai insista asupra rezultatelor, notorii, de acum, ale sportivilor noștri la europenele de atletism, vom proceda doar la o scurtă trecere în revistă a evoluției fiecăruia, așa cum a fost apreciată de către conducerea delegației noastre într-o analiză preliminară desfășurată la federația de specialitate.

Maricica Puică, medalia de argint la 3 000 m, cu un timp 8:35,92 mai bunt decît realizase în acest sezon (8:36,91), dar mai slab decît se angajase (8:27,50, timp ce i-ar fi adus medalia de aur). Doina Melinte, prost sfătuită de antrenorul său (care promisese medalia de aur la această probă !) a alergat și la 3 000 m, abandonînd în ultima tură din cauza nerefacerii complete și nepregătirii suficiente pentru un asemenea campionat ; la rezultatele promise în țară pentru cele două probe (3 000 m și 1 500 m) ar fi fost dublă campioană europeană. Mihaela Loghin a concurat apatică și fără voință în proba de prestigiu, și din cauza unei intoxicații cu ciuperci de care a suferit în preziua și ziua concursului). Constantin Militaru, ca și la Universiadă, n-a reușit să se claseze în finală (fi trebuia 2,31 și-a sărit doar 2,19), confirmînd că nu știe să concureze în competițiile mari, dar și vădind o condamnabilă lipsă de interes. Eugen Popescu, deși fără experiență (a sărit totuși 2,25), a arătat că se poate conta pe el, avînd și calități deosebite pentru săritura în înălțime. În sfîrșit, al treilea săritor, Sorin Matei (care se angajase la 2,35 m, cu care ar fi ieșit campion) e deficitar la capitolul voință, iar ploaia l-a dezavantajat în tehnica de săritură pe care o are. Daniela Costian a plecat accidentată din țară fără să declare acest lucru, deci n-a mai lucrat cu discul — și-n loc de 69 m cît promisese, a obținut doar locul 7 cu 61,42 m ! Vali Ionescu a concurat la valoarea ei medie (obținînd locul IV cu 6,81 m). Chiar dacă nu 7,30 m cît estimase că va sări, ci numai repetarea celorlalte performanțe din țară ar fi clasat-o pe un loc mai bun. Cristieana Matei s-a prezentat epuizată la acest concurs, fond care i-a evidențiat lipsa de pregătire și tehnică a săriturii („măruntișul" făcut în fața gardurilor a costat-o timp și efort). Violeta Beclea și Paula Ivan, duse la europene cu sarcini de a sprijini tactic cursele de 800 m și, respectiv, 1 500 m nici n-au apucat să se califice în finală. Mititica Junghiatu și-a estimat corect șansele înainte de plecare, obținînd unul din locurile (VI) la care se angajase ; va trebui să se pregătească pentru a rezista curselor cu tempo ridicat și să-și îmbunătățească finișul, Mariana Stănescu n-a mai apucat să intre în finală, deoarece în timpul cursei din serii a fost descălțată de colega ei de probă. Doina Melinte ! Liviu Giurgian a concurat bine în serii și semifinale, dar în finală și-a dezvăluit vechi carențe de tehnică, doborînd 5 garduri din zece și sosind pe locul 7 ! Nicoleta Cărutașu a fost eliminată din semifinală (cu 55,95 secunde, față de 54,50 la cît se angajase !) ; s-a dovedit nepregătită pentru aspra probă de 400 m garduri. Mihaela Pogăcean a avut o comportare bună în serii și semifinale, dar în finală, lipsa de concentrare și atenție a făcut-o să rateze startul și să se claseze pe ultimul loc (cu acel 12,84 realizat de ea în serii ar fi obținut locul 6).

Cu aceasta este, pe scurt, povestea participării celor 16 atleți și atlete la recentele campionate europene.

Inventariind pe scurt, foarte pe scurt, cauzele acestei participări nesatisfăcătoare la europenele de atletism, s-ar putea vorbi despre : lipsa de răspundere a unor antrenori și sportivi care n-au înțeles (sau au uitat...) că principalul lor obiectiv trebuie să fie reprezentarea cu cinste a țării în competițiile oficiale, unde contează performanța și locul ; dezinteresul față de obligația de a-și realiza vîrful de formă conform planurilor de pregătire (obținerea la o asemenea competiție a unor rezultate inferioare altora din același sezon denotînd o superficialitate vecină cu ridicolul) ; greșeala federației de a da credit total — la pregătire, îndrumare și control — unor antrenori, pe baza faptului (corect, la aparență) că aceștia își cunosc cel mai bine sportivii. În sfîrșit, s-ar mai putea vorbi de faptul că niciodată n-au fost luate măsuri împotriva acelora care se angajează la rezultate, primesc condiții de pregătire, pentru ca în final să dezmintă încrederea acordată (prilejul de față ar putea constitui un precedent în acest sens).

Un alt grup de cauze trebuie căutat, credem noi, în faptul că rezultatele cercetării și medicinei sportive cel puțin la domeniul atletismului, nu țin pasul cu nivelul atins pe plan internațional — putîndu-se vorbi și aici, „în spatele frontului", al pistelor de alergări, de o competitivitate căreia trebuie să-i facem față. (De pildă, datele de cercetare indicau o evoluție corectă a formei sportivilor spre un vîrf ce urma să fie atins chiar în perioada europenelor, dar la Stuttgart s-a demonstrat că lucrurile nu stăteau deloc așa).

Participarea firavă, rezultatele nesatisfăcătoare înregistrate la aceste europene trimit și la baza de masă a atletismului nostru, la dimensiunile detașamentului de atleți și atlete din care să se poată face o selecție cu adevărat reprezentativă pentru competiții de asemenea anvergură. Absența unui asemenea fond de selecție este agravată și de faptul că nu puțini dintre sportivii noștri fruntași sînt obligați să participe la concursuri fără obiectiv de performanță și loc, la vremea competițiilor oficiale prezentîndu-se cu serioase handicapuri de energie și prospețime, reflectate, cum s-a văzut și la Stuttgart, în rezultate pe măsură.

Repetăm — europenele de la Stuttgart au fost unele dintre cele mai tari din istoria acestei competiții, dar asta trebuia să stimuleze dîrzenia, voința și dăruirea sportivilor noștri, chiar dacă, nu-i așa, ei n-ar fi ieșit întotdeauna învingători. „Experiența Stuttgart" se cere analizată sub toate fațetele, astfel încît atletismul nostru să se prezinte viguros și competitiv la următoarele întreceri internaționale, care, în 1987, sînt nu mai puține de cinci : campionatele europene — în sală (Franța), campionatele mondiale — în sală (S.U.A.), campionatele mondiale de seniori (Italia), Jocurile Mondiale Universitare (Iugoslavia) și campionatele europene de juniori (Anglia).

Participarea la aceste importante competiții internaționale, în care vor fi angajate prestigiul țării și al sportului românesc, presupune din partea tuturor celor care sînt implicați în viața atletismului nostru mai multă seriozitate în pregătirile care se vor face, mai multă responsabilitate în întrecerea propriu-zisă, astfel încît rezultatele la acest „sport al sporturilor" să fie pe măsura încrederii, speranțelor și condițiilor create dezvoltării lui.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Comentariul săptămînii

Pace și dezarmare (XXI)

Mișcarea de nealiniere

O perioadă de contorsiuni și încrîncenări, de neîncredere și acuze reciproce, pe tonuri ridicate, perioadă pe care azi o numim „războiul rece", a dus la crearea blocurilor militare și la întronarea în viața internațională a politicii de la bloc la bloc, în locul normalelor relații de la țară la țară. La rîndul ei, existența blocurilor a dus la o sporire și mai pronunțată a neîncrederii, a alimentat încordarea și a determinat apariția de „puncte fierbinți" pe glob. Ca să nu mai vorbim de faptul că vreme îndelungată puterile militare s-au slujit de blocuri pentru a-și promova propriile interese, de cele mai multe ori în dauna celorlalți membri ai grupărilor. Ca o replică dată acestui curs, ca o expresie a opoziției față de politica de bloc, a dorinței de „nealiniere" la această politică, a luat naștere, cu un sfert de veac în urmă, mișcarea de nealiniere.

Această mișcare a devenit cu timpul un factor de mare importanță al vieții internaționale, între ale cărei idei fundamentale și direcții de acțiune se numără asigurarea stabilității internaționale, a coexistenței pașnice, promovarea păcii și destinderii în lume, sprijinirea luptei popoarelor împotriva colonialismului și a neocolonialismului, pentru cucerirea și consolidarea independenței naționale, lichidarea subdezvoltării. Pornindu-se de aici, au fost stabilite și obiectivele concrete ale mișcării de nealiniere : apărarea independenței și suveranității naționale ; oprirea cursei înarmărilor și realizarea de pași concreți pe calea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare ; excluderea definitivă a politicii de forță din relațiile interstatale și soluționarea tuturor problemelor litigioase exclusiv pe cale pașnică ; afirmarea unor relații noi, de deplină egalitate și respect reciproc între state ; lichidarea decalajelor între țările bogate și cele sărace ; edificarea unei noi ordini economice internaționale.

În concordanță cu menirea și cu misiunile pe care și le-a asumat mișcarea de nealiniere, Conferința la nivel înalt de la Harare, al cărei debut a coincis cu „Ziua nealinierii", 1 septembrie, și-a înscris pe ordinea de zi, printre altele, adoptarea unei Declarații politice, a unei Declarații economice, precum și a unui document privind destinderea. În același timp, de o mare importanță este găsirea căilor pentru lichidarea divergențelor, pentru afirmarea pe plan internațional a forței și a unității mișcării de nealiniere.

După cum este bine cunoscut, țelurile și preocupările mișcării de nealiniere coincid cu obiectivele politicii externe românești sau sînt foarte apropiate de acestea. România participă de mai mulți ani, în calitate de invitată, la întreaga activitate a mișcării de nealiniere, inclusiv la Conferința din capitala Republicii Zimbabwe, unde este prezentă o delegație a țării noastre condusă de ministrul român al afacerilor externe. Sînt bine cunoscute și apreciate eforturile românești pentru întărirea rolului țărilor mici și mijlocii, al țărilor în curs de dezvoltare, al statelor nealiniate în viața internațională, pentru sporirea contribuției acestor state la soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane. Concepția românească în acest domeniu a fost transpusă în viață prin lărgirea și întărirea continuă a relațiilor țării noastre cu țările în curs de dezvoltare pe plan politic, economic, cultural și în alte domenii de activitate. Așa cum s-a subliniat în repetate rînduri, România este hotărîtă să-și dezvolte și în viitor raporturile de colaborare și solidaritate cu țările nealiniate și cu cele în curs de dezvoltare, în general cu țările mici și mijlocii, să lărgească neîntrerupt conlucrarea cu aceste state, în interesul reciproc, al cauzei independenței, păcii și progresului pe planeta noastră. **„România dă o înaltă apreciere — se spune în MESAJUL ADRESAT DE PREȘEDINTELE NICOLAE CEAUȘESCU CONFERINȚEI DE LA HARARE — rolului mișcării de nealiniere în soluționarea problemelor grave ale lumii contemporane, în afirmarea unei politici noi, democratice, de libertate și independență, de respect al dreptului fiecărui popor de a-și alege liber calea dezvoltării sale economico-sociale".**

Există speranța — și există și șanse reale — că înaltul forum al țărilor nealiniate din capitala Republicii Zimbabwe va contribui la creșterea solidarității și unității de acțiune a țărilor nealiniate, înscriindu-se ca o contribuție importantă la promovarea încrederii, păcii și colaborării între popoare, la eforturile consacrate făuririi unei lumi mai bune și mai drepte pe Terră.

ION D. GOIA ■

Insula răsculaților

Insula-stîncă Pitcairn din Oceanul Pacific, odinioară loc de refugiu pentru răsculații de pe nava „Bounty", deși a devenit cunoscută prin aceasta în întreaga lume, nu a reușit să iasă din situația sa de izolare față de mersul istoriei mondiale. La două secole de la dramaticile evenimente de pe fregata britanică „Bounty" care au făcut ca locotenentul Fletcher Christian și opt alți marinari, precum și mai mulți bărbați și femei de origine tahitină să ajungă pe această stîncă, insula, cu o suprafață de numai 4,5 kilometri pătrați, — cea mai mare porțiune de uscat în adevăratul deșert de ape dintre Noua Zeelandă și America de Sud — continuă să nu dispună de o pistă de aterizare, de un chei sau de porturi adecvate. Dacă se face abstracție de vizitele ocazionale ale unor yachturi, la această colonie britanică, nu ajunge decît o navă cu mărfuri și provizii de două ori pe an, pentru cei 45 de pitcairnieni, urmașii direcți ai răzvrătiților de acum două sute de ani.

Aproximativ 18 ani, răsculații au fost „de negăsit" pînă cînd, în anul 1808, o balenieră americană a reușit să dezlege enigma. Însă, în acel moment nu mai era în viață decît Alexander Smith care își luase numele de John Adams și se autointitulase „căpetenie" avînd drept supuși nouă femei și 19 copii. Bounty-story și soarta răsculaților au fascinat generații de istorici, publiciști și, mai recent pe producătorii de filme. Cu atît mai mult, anul acesta cînd s-au împlinit două sute de ani de la evenimentele de pe Bounty. Viața pitcairnienilor nu este ușoară nici măcar astăzi, deoarece ei nu beneficiază încă decît în mică măsură, de cuceririle secolului XX. Pescuitul și cultivarea pămîntului destul de sărăcăcios de pe această insulă vulcanică constituie baza economiei lor de subzistență. Legătura cu lumea exterioară este asigurată de o stație de emisie, de unde, recent, pot fi efectuate și apeluri telefonice.

Karl Young, soția unuia dintre urmașii răsculaților de pe Bounty — Edward Young — declara nu demult agenției australiece APA : „Pentru 1988 ne-am dori mai ales ca 'stînca' noastră să fie ferită de catastrofe naturale, ca lumea exterioară să se apropie de noi și ca nici unul din pitcairnieni să nu părăsească insula lui natală". Ziua Bounty, sărbătorită la începutul fiecărui an de către locuitorii insulei răsculaților, îi găsește și anul acesta pe pitcairnieni la fel de izolați de lumea înconjurătoare ca întotdeauna.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Marea din Sahara

Sub nisipul fierbinte al Saharei doarme un ocean de apă dulce pe care forajele făcute la 2.500 de metri adîncime l-au identificat de curînd. E un spectacol impresionant să vezi apa țîșnind din puțuri în inima pustie a Saharei. Și totuși realitatea depășește orice imaginație. O zonă aridă din guvernoratul Kebili — Tunisia se va transforma, datorită acestei adevărate inundații de apă, într-un teritoriu fertil în care vor exploda plantațiile de palmieri. Autoritățile pregătesc, de asemenea, un vast program de repopulare a regiunii prin crearea de așezări pentru beduini, opriți din exodul lor de apa abundentă, de condițiile civilizate de trai, de certitudinea hranei. Pentru că aici, alături de plantațiile de palmieri tradiționale, specialiștii ambiționează să cultive plante furajere pentru întreținerea dromaderilor și, de ce nu, să obțină trufandale în serele amplasate sub palmieri.

Acțiunea „apă în Sahara" a debutat în 1985 cînd au fost forate 9 puțuri de profunzime din totalul de 14 prevăzute în programul care prevede încheierea acestui gen de lucrări în 1986. Puțurile furnizează 100 de litri de apă pe secundă, foarte caldă și cu o salinitate redusă care o fac potabilă și oferă posibilitatea aprovizionării culturilor agricole. Pînă acum au fost construite 350 de sere care iarna preiau și agentul termic furnizat de apele freatice. În afara geotermiei, utilizabilă și la încălzirea locuințelor și hotelurilor, această apă fosilizată este foarte bogată în substanțe minerale și deschide largi perspective balneologiei.

Puțul cel mai profund și cel mai bogat este cel de la Souk Labiaz, la aproape 2 580 de metri. Această veritabilă fîntînă arteziană furnizează 118 litri de apă pe secundă la temperatura de 67 de grade Celsius și la presiunea de 18 atmosfere ! El a asigurat revitalizarea vechi plantații de palmieri de la Kebili aprovizionată cu apă răcită prin niște piscine „romane" care fac deliciul copiilor orașului. Din ultimul puț dat în exploatare în iunie au țîșnit 93 de litri de apă pe secundă de la o adîncime de 2 300 de metri și, o altă localitate, Douz, va renaște. Oceanul de sub Sahara este declarat de autoritățile locale drept inepuizabil. Apa de aici concentrează speranțele a 100.000 de locuitori într-un nou start pentru sudul tunisian ars de secetă. Regiunea Kebili, întinsă pe mai bine de 7 milioane de hectare din care trei sferturi sînt deșert, a primit din partea statului 120 milioane dinari pentru proiectele sale de dezvoltare. Este vorba în primul rînd de foraje, apoi de amenajarea a 120 de km de drumuri asfaltate, ajutoare de instalare pentru locuitori, reamenajarea plantațiilor de palmieri, furnituri pentru sere și irigații, electrificarea localităților etc.

IOAN ROȘCA ■

Comerțul cu violența

Imprimarea magnetică a imaginii a intrat și ea, cum era de așteptat, în vederile traficanților de pelicule infestate de violență și pornografie. Situația se anunță alarmantă și cu consecințe imprevizibile asupra igienei mentale a tinerei generații, deoarece — așa cum constată unii observatori occidentali — în lipsa părinților, videocasetofoanele pot fi folosite cu ușurință de copii sau adolescenți. Este ceea ce ține să reamintească și revista vest-germană FUR SIE în cuprinsul unui articol intitulat „Das blutige Geschaft : Gewalt per Video (O afacere sîngeroasă : violența prin video) și avînd în subtitlu următoarele notații : „canibalisme, orori sadice și înspăimîntătoare barbarii, interzise în sălile de cinema, au devenit deliciile secrete ale tinerilor videomani".

Prin anii 50, își amintește semnatarul comentariului, a rulat în Germania Federală filmul „Die Sünderin" („Păcătoasa") care a provocat un veritabil scandal național din pricina protagonistei Hildegard Knef ce și-a permis anumite libertăți vestimentare. Astăzi, notează cu ironie amară același autor ar trebui să i se ceară scuze doamnei Hildegard, deoarece filmul ei n-ar mai cuceri nici curioziatatea licențioasă a unui adolescent. Violența și pornografia cinematografică au făcut între timp „progrese" inimaginabile. Comercianții își văd de afacerile lor fără să țină seama de dezagregarea morală pe care o provoacă. Ororile prezentate nu pot avea decît darul de a trezi și alimenta instinctele criminale sau, în orice caz, arată publicația vest-germană, de a aduce grave prejudicii efortului educațional și de instrucție. Singura soluție, conchide redactorul de la Für Sie, o constituie interzicerea videocasetelor incriminate, precum și un mai atent control asupra filmelor vizionate de copii și adolescenți.

Ce șanse pot avea asemenea recomandări și soluții de asanare morală chiar incluse într-un program de durată ? Într-o lume arbitrată de forța banului, o știm din numeroase alte exemple, negoțul cu mărfuri interzise găsește întotdeauna căi de acces.

LIVIU TIMBUS ■

Orizonturi științifice

Fotosinteză artificială?

Nu e deloc exagerat să spunem că plantele verzi sînt baza vieții pe Pămînt. Prin fotosinteză ele transformă energia solară în hidrați de carbon. Dimensiunile acestei producții sînt de-a dreptul copleșitoare : într-un singur an plantele elaborează 200 de miliarde de tone de hidrați de carbon ! Pentru viața de pe Terra (este însă posibil ca numai pe planeta noastră să se afle viață), e la fel de important și produsul secundar al „uzinei solare" pe care o reprezintă plantele : oxigenul. Practic, viața (aceea pe care o cunoaștem) nu s-ar fi dezvoltat niciodată dacă n-ar fi fost oxigenul, elaborat de organisme fotosintetizatoare primitive, cu miliarde de ani în urmă. Pe scurt, fotosinteza este un proces biologic fundamental, izvorul primordial de hrană și de oxigen.

Referitor la mecanismul fotosintezei se cunosc astăzi numeroase elemente. Fotonii solari excită moleculele de clorofilă din interiorul cloroplastului să „cedeze" un electron. Din această cauză, molecula devine încărcată pozitiv și în schimbul electronului pierdut își însușește un electron din apă. Ca urmare, apa se descompune, producînd oxigen și ioni de hidrogen încărcați pozitiv. Ionii pozitivi și electronii negativi se plasează în părțile opuse ale membranei cloroplastului, fapt ce creează un potențial electrochimic asemănător potențialului din bateria electrică. Energia acestei „baterii naturale" se folosește apoi pentru sinteza moleculelor de ATF (adenozintrifosfat) — activatori biologici pentru transformarea gazului carbonic în hidrați de carbon.

O asemenea descriere a procesului, cu mai multe sau cu mai puține detalii, se poate găsi astăzi în orice carte de biologie. Dar ea are cusurul că nu-i completă. Este ca și cum cineva ar spune că sediul inteligenței umane, creierul, este un computer electrochimic în care neuronii funcționează ca elemente ale rețelei electrice. Așa e, dar mai departe ? Cum a fost construit computerul, cum a fost programat, care-i sînt posibilitățile reale ș.a.m.d., rămîne să aflăm de-abia de-acum înainte. În ceea ce privește fotosinteza, savanții abia încep să-i priceapă subtilitățile. Ei caută răspunsuri la un șir de probleme cardinale : în ce chip electronii și ionii de hidrogen trec dintr-o moleculă în alta în interiorul cloroplastului ? Care este structura centrilor reacțiilor unde se localizează elementele cruciale ale fotosintezei ? Cum se descompune apa în procesul reacțiilor fotosintetice ? Cum controlează genele plantelor desfășurarea acestor procese ?

Răspunsurile la aceste întrebări pot da în perspectivă posibilitatea creării unor dispozitive semisintetice, seminaturale, care să reproducă procesul de fotosinteză. Au deja loc experiențe. Astfel, la Institutul Tehnologic din California (S.U.A.) și în alte centre de cercetări științifice se încearcă să se înainteze pe acest tărîm folosindu-se molecule de porfirină și de chinonă, care sînt asemănătoare cu cele de clorofilă. Își poate oricine imagina ce perspective extraordinare ar putea deschide fotosinteza artificială, realizată pe scară industrială. Omenirea ar putea pe această cale să se izbăvească de multe nevoi, în domeniul alimentar și în alte zone. Însă chiar și după cele mai optimiste aprecieri, sistemele de fotosinteză artificială pot deveni realitate cel mai devreme peste o jumătate de veac.

ION CODRU ■

ACCENTE IN LUME

RECLAME

Jucătorul de tenis vest-german Boris Becker (aproape 19 ani), dublul campion de la Wimbledon, sfătuit de managerul său Ion Țiriac, a refuzat un contract de publicitate cu proprietarul unor vinuri de Bordeaux care-i cerea să apară, ce-i drept o singură dată ținînd în mînă o sticlă cu renumita băutură. Propunerea era în totală contradicție cu ideea de viață sportivă. Pe deasupra, prețul era deosebit de modest față de cel oferit de firma Coca-Cola.

BARAJE

În anul 1988 se va da în folosință cel mai mare baraj din China cu o capacitate de 2 715 mgw, construit pe fluviul Yangze. Avînd în vedere obiective economice majore, există proiectul construirii altui baraj pe același fluviu, care, dacă se va definitiva va fi cel mai mare din lume. Proiectul cunoscut sub numele de „barajul celor trei guri" demonstrează că această construcție va împiedica inundațiile, va ameliora navigația și irigațiile, va dezvolta industria acvatică și turismul. Ridicarea acestei stavile înalte de 165 m ar dura 17 ani și va da naștere unui lac artificial lung de 500 km.

ARTA CAVERNELOR

Un grup de oameni de știință francezi cercetînd o zonă din statul Piaui, nord-estul Braziliei, au descoperit în straturile de rocă urmele unei vetre în care a ars focul, iar în jur mărturii de necontestat ale ocupației oamenilor, între care unelte de piatră și chiar părți ale unor încercări de pictură pe pereții de stîncă. Folosindu-se de carbon radioactiv, experții au stabilit că vechimea așezării este de 32 160 de ani, cu o toleranță de 100 de ani.

Descoperirea reprezintă o nouă dovadă a existenței activității omului pe continentul celor două Americi încă de acum 30 de milenii. În plus, scrijelările de pe pereții de piatră arată că arta cavernelor a început în Lumea Nouă cam în același timp cu cea a vechilor locuitori din Africa și Europa.

ELENA GRECESCU ■

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Liturghia demonilor

Mulți dintre cititori își amintesc, probabil, de noaptea de 4 august 1969, descrisă cu atîta senzațional de ziarele americane care publicau lungi reportaje în legătură cu masacrul ce a avut loc în vila din Los Angeles, a cineastului Roman Polanski. Soția sa, Sharon Tate și mai mulți prieteni ai săi au fost găsiți morți, corpurile acestora fiind mutilate, tăiate în bucăți. Pe pereții camerelor inscripții din cele mai vulgare, scrise cu sînge omenesc.

Cîteva zile mai tîrziu avea loc o nouă serie de asasinate. De această dată soții Leno și Rosemary Labianca.

Pentru căutarea ucigașilor, ancheta poliției s-a orientat în final către un ranch — „Barker Ranch" — situat — ce coincidență — în „Valea Morții", ocupat de familia Manson. Poliției nu i-a fost greu să stabilească autorii masacrelor : Charles Manson, născut în 1934 la Cincinnati în Ohio și alți tineri dezaxați. Fiu al unei prostituate, acesta petrecuse deja mai mulți ani în diferite școli de reeducare și chiar în închisori.

Eliberat la 21 martie 1967, a devenit membru al „Bisericii lui Satan" din Los Angeles, iar mai tîrziu și-a constituit el însuși o sectă pe baza acelorași principii satanice. A reușit să atragă la secta sa tineri și tinere de aceeași factură morală ei auto-intitulîndu-se „îngerul exterminator". Principiile sectei erau din cele mai fanatizante: drogarea obligatorie, totala libertate sexuală și pervertirea, supunerea oarbă față de șeful sectei.

Declarînd război „decadenței societății albe", Charles Manson organiza „expediții punitive" ca cele descrise mai sus.

În urma acestor asasinate, Charles Manson a fost judecat și condamnat în 1971, la închisoare pe viață. „Biserica lui Satan" din care el făcea parte a rămas însă și continuă și astăzi activitatea sa criminală.

Dacă astăzi în lume, din nefericire într-o lume modernă în care știința și cunoașterea umană a făcut pași uriași pe care semenii noștri din secolele trecute nici nu puteau să și-i imagineze, există încă mulți, foarte mulți ce mai cred în dumnezei, în Hristoși, în îngeri, în sfinți, în Buda, în Mohamed sau în alți trimiși ai lor pe pămînt, de ce nu ar exista și alți naivi, creduli și ignoranți ca să nu le spunem altfel care să nu creadă în demoni. Ideea nu a scăpat unor „specialiști", pentru că există specialiști și în această materie. Și, astfel, „Satanismul" ca și creștinismul, budismul, islamismul și altele a devenit și el o religie. Esența sa se vrea asimilarea răului — și a reușit s-o demonstreze — declarîndu-se deschis ca fiind contraponderea bisericii creștine în general și a bisericii catolice în special. Cu secte mai vechi și cu cele noi mai alese care au la bază dogme și practici din cele mai nocive. „Satanismul" face casă bună, se înțelege și chiar cooperează. În fond, scopul urmărit este același : pervertirea conștiințelor și fanatizarea individului.

În general, așa zisele ceremonii ale sectelor satanice îmbracă totdeauna un caracter sadomasochist, de cele mai multe ori de orgie. Scenele și gesturile obscene, provocările sexuale fac parte din așa zisul „serviciu divin" din care nu lipsește bineînțeles „împărtășania" care nu este altceva decît drogarea adepților participanți la „liturghia satanică".

În Franța, funcționează mai multe secte cu acest caracter. Astfel la Paris, în 1960, un anume Hades a creat într-un imobil în apropiere de Place de l'Etoile, „Asociația lui Satan", unde adepții practică magia neagră. Tot la Paris funcționează o așa zisă asociație „ultima a", membrii acesteia propunîndu-și să studieze și să sintetizeze din punct de vedere științific — oare ce poate fi științific în astfel de aberații ? — doctrina tuturor curentelor luciferiene.

Nici zona orașului Lyon nu este lipsită de adepți ai satanei. Un preot catolic caterisit, pentru a se răzbuna el a face concurență bisericii din care a fost îndepărtat, a creat și el o sectă : „Neo-luciferienii", ai căror adepți organizează sub conducerea sa „liturghii negre" care în realitate nu sînt decît pretexte de defulare perversă.

În Italia, țară, așa cum se știe, cu populație de religie preponderent catolică, mai precis în regiunea Toscanei există o organizație luciferiană intitulată „Myriam" care are filiale și în sud-estul Franței. „Marele maestru" al organizației se numește Ciro Fornisano.

Și pentru că în lume sînt cavaleri a fel de fel de ordine, ai crucii, ai lunei, ai soarelui și ai nu mai știu ce, luciferienii din Franța au constituit și ei un „ordin". Mai precis este vorba tot de o sectă pe care au denumit-o „Ordinul Verde". Doctrina acesteia demonstrează însă în mod clar că este o organizație rasistă : „puritatea sîngelui și obiceiurilor sînt lucruri pe care trebuie să le apărăm căci sîngele biologic poate influența capacitatea și comportamentul individului; pentru că este nedoielnic faptul că sîngele unui arian diferă de cel al unui bantu", precizează primul principiu al sectei. „Maestrul" ordinului, Claude Deplace, arăta că, „practicile fizice nu trebuie să fie confundate cu serviciile corporale, deoarece în ciuda aparențelor permit prin durere, depășirea de sine. Și tot el preciza că, în sectă, în caz de greșeală noi practicăm flagelarea sau ședințe de umilire".

Ce diferență poate exista atunci între această filozofie, aceste practici ale violenței, între aceste așa zise biserici luciferiene și secta de tristă amintire „Templul poporului" care, în 1978 a făcut peste 900 de victime în Guiana ?

Dar revenind la Los Angeles, trebuie să spunem că el rămîne totuși în capul listei : în prezent în această metropolă sînt peste 400 de indivizi care se pretind a fi Hristos reîncarnat pe pămînt. Un anume Anton Szandor la Vay, fost îmblînzitor de animale, a părăsit arena circului și cuștile leilor punînd pe picioare o afacere mai mănoasă, bineînțeles. A scris și a publicat ce credeți? o „biblie satanică" — ce, numai Hristos să aibă biblie ? — creînd astfel „Biserica satanică". Și pentru că orice biserică trebuie să aibă un „cap" și pentru a nu i-o lua altul înainte, La Vay s-a auto-declarat ca fiind „reprezentant absolut al lui Belzebuth" pe pămînt.

Din esența doctrinei acestei „biserici" trebuie reținut însă motto-ul bibliei : „instaurarea legii celui mai tare pe pămînt, suprimarea dușmanilor, a celor slabi și incapabili", noțiuni prea bine cunoscute din perioada nazismului. Este de observat de altfel că, „bisericile" și sectele satanice se bucură de sprijinul grupărilor neo-naziste care le acordă ajutor pentru organizare și de unde apoi primele își recrutează noi membri.

Nu de mult, în Ile de la Cité, deci în inima Parisului a luat ființă „Biserica luciferiană unificată" și apoi „Internaționala luciferiană"

O escrocherie atrage altă escrocherie. După cum se vede, propovăduitorii întunericului sînt toți dați dracului.

I.G. VULCANEANU

Alimentele de protecție

(Urmare din pag. 17)

neoplazice la populațiile care consumă o cantitate mare de pește.

Că o sursă de proteine bogate în grupări tiolitice nu trebuie neglijate nici semințele leguminoase, și în general, semințele. Din acest punct de vedere, prezintă interes, în mod special, semințele oleaginoase, și nu în ultimul rînd semințele de soia. Ele sînt dotate cu un puternic echipament de bioantioxidanți cu menirea de a preveni peroxidarea lipidelor nesaturate concentrate în sămînță.

— Cum rămîne însă cu legumele verzi în alimentație ?

— Se evidențiază în primul rînd, în acest sens, frunzoasele (spanacul, salata) și varza. De fapt, potențial ridicat în antioxidanți au toate legumele și fructele, fiind o caracteristică specifică regnului vegetal. Se pare, după cum studiile epidemiologice au înregistrat, că nu e întîmplător faptul că populațiile care consumă o cantitate mare de legume și fructe, ori au un regim dominant vegetarian, se înregistrează o frecvență mai redusă a bolilor cardiovasculare și a cancerului, boli care, în conformitate cu cercetările actuale, sînt inițiate de radicali liberi și dereglarea proceselor de oxidoreducere la nivelul celulei. Iată, de pildă, s-a constatat că din populația japoneză, din jurul orașelor Hiroșima și Nagasaki, cei care au suferit cel mai puțin de pe urma radiațiilor au fost culegătorii de plantațiile de ceai, mari consumatori ai acestei băuturi. În deceniul 5, cînd se căutau cu înfrigurare protectori față de radiații, s-a evidențiat că și sucul de varză, inclusiv de varză murată, exercită un astfel de efect. De fapt, întregul complex de substanțe din produsele vegetale acționează ca protectori, între ele existînd interreacții complexe.

Prevestiri ale marilor crime

Fabrica de cărămizi era chiar la marginea Clujului, cum vii dinspre Șoimeni.

Cînd convoiul s-a oprit în fața porții, era noapte tîrziu. Cerul fiind înnorat, nu se deslușea nimic în curtea fabricii. Așteptam cu sufletul la gură să vedem ce se va întîmpla.

În timp ce porțile se deschideau, de undeva din noaptea de nepătruns se auzi o voce lugubră :

— Mînați înăuntru ! Ce mai așteptați ?

Întunericul înghițea carele unul cîte unul. S-au oprit în dreptul primei barăci de uscat cărămizi.

— În cinci minute să fiți sub acoperișul șandramalei, cu toate catrafusele ! Grăbiți-vă !

— Mișcați-vă mai repede, puturoșilor !

— Vreți să vă îndemn cu cîteva lovituri ?

— Vă e dor de patul puștii, nemernicilor ?

Țipetele și ordinele veneau din toate părțile.

Întunericul era afișiat, din cînd în cînd, de lumina lanternelor aprinse de polițiști.

Micul Hugo se sperie și începu să plîngă.

— Potoliți copilul ăla, că de nu, îl potolesc eu cu patul puștii, de nu mai scîncește pe lumea asta !

Carele părăsiră curtea fabricii.

— Întindeți paturi pe jos și culcați-vă. O șoaptă să nu se audă ! Cine lese un milimetru de sub acoperișul barăcii nu mai apucă ziua de mîine. Va fi împușcat, fără somație.

Ne ghemuirăm toți pe geamantane. Stăteam ca împietriți. Descumpăniți și deznădăjduiți.

M-am nimerit lîngă Olga. Într-un tîrziu, în baracă se făcu liniște ; se auzeau pașii ritmici ai polițiștilor care patrulau prin curtea ghetoului. Olga mă cuprinse ușor de mînă și-mi șopti :

— Acum... în glasul ei era atîta durere, încît mă înfioră. Acum... mă simt și eu prizonieră...

Arestarea și ghetoizarea au căzut ca un trăznet asupra noastră. În ghetou ne uitam unii la alții, cunoscuți și necunoscuți, la șoproanele pentru uscat cărămizi și țigle, și nu ne venea să credem propriilor noștri ochi. Stăteam ore în șir în fața porții, priveam uluiți cum se revarsă în valuri — ca într-un teribil exod — mii de familii de evrei din oraș și din împrejurimi.

Descumpănirea și uluiala noastră, deși reale, nu aveau nici o justificare. Horthyștii își dezlănțuiseră teroarea — de o ferocitate și intensitate fără precedent — din primele momente ale trecerii graniței de nord-vest a României pentru a cotropi nordul Ardealului, primit cadou de la Hitler și Mussolini, prin dictatul fascist de la Viena.

Este adevărat că în acele zile și săptămîni și, de fapt, de-a lungul primilor ani, tăișul terorii fusese îndreptat împotriva românilor. Evreilor le-a venit rîndul ceva mai tîrziu. Dar printre asasinatele colective și individuale săvîrșite împotriva populației românești s-au numărat, de la început, victime și din rîndul evreilor. Prigoana, abuzurile, tortura, sălbăticia, maltratările horthyste le-au cunoscut întreaga populație nemaghiară din teritoriul cotropit.

Așternînd pe hîrtie, cu mare durere în suflet, toate aceste pătimiri, nu pot să nu dau glas indignării ce mă cuprinde cînd mă gîndesc că în zilele noastre cînd, este adevărat, puțini, dar totuși mai sîntem în viață dintre cei care am străbătut acest calvar, pe plan mondial se aud voci care încearcă cu insistență să

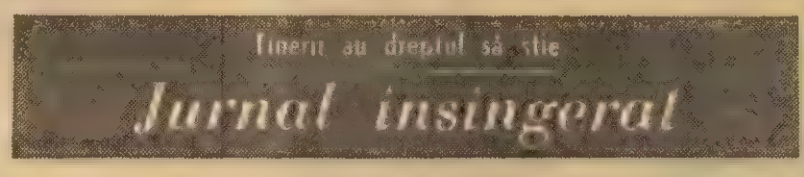

accrediteze ideea jignitoare deopotrivă pentru memoria victimelor și pentru suferințele supraviețuitorilor potrivit căreia evreilor din Ungaria și din teritoriile cotropite nu li s-a cîntît nici măcar un fir de păr pînă la 19 martie 1944, cînd au pătruns trupele naziste în țară. Este o impietate pe care mă simt dator s-o resping în numele acelui dureros de lung șir al victimelor din satele și orașele Ardealului de Nord, ucise de glonțul unor ofițeri sau soldați horthyști, ucise cu patul puștii, cu vina de bou ori izbite cu capul de pereți de jandarmii și polițiștii regimului de teroare ungar sau gonite în masă spre marele masacru de la Kamenec-Podolsk.

Semnele marilor crime ce aveau să fie săvîrșite împotriva evreilor au fost evidente din primele zile ale pătrunderii horthyștilor în nordul Ardealului. Aroganța funcționarilor veniți odată cu armata, comportarea arbitrară a ofițerilor, abuzurile jandarmilor cu sumbrele lor pălării negre, nu prevesteau nimic bun. Unii n-au avut răbdarea să lase să se scurgă măcar o săptămînă-două pentru acomodare ; au trecut imediat, din prima zi, la crimă.

În masacrul organizat împotriva românilor în comuna Trăznea din județul Sălaj sînt uciși șase evrei — o familie cu patru copii sub 16 ani. În același județ sînt asasinați la Cerișa 4, iar la Marga 2.

La Cluj și Oradea, ordonanțe cu măsuri antievreiești s-au afișat pe ziduri la cîteva ore după intrarea trupelor și autorităților horthyste. Ele au fost editate din vreme, la Budapesta, rămînînd să se completeze doar data. Erau de fapt ordine ale comandamentului militar.

Horthyștii îi acuzau pe evrei de trădare a intereselor maghiare prin faptul că la recensămintele făcute de autoritățile românești ei s-au declarat evrei și nu unguri.

La Vișeu evreii erau prinși în stradă și bătuți. Noaptea se aruncau pietre în ferestrele caselor evreilor ; grupe de leventi împiedicau pe țărani să cumpere din magazinele acestora. Jandarmeria locală n-a întreprins nici o acțiune împotriva bătăușilor ; din contră își băteau joc de orice plîngere care o prezentau evreii.

În comuna Tășnad, în prima zi a intrării trupelor horthyste, un honved a năvălit în casa văduvei lui Moise Leibovici și a doborît-o la pămînt cu o singură izbitură. Femeia a murit pe loc.

La Sucutard, lîngă Gherla, comandantul detașamentului din trupele de ocupație, locotenentul Papucs a fost cazat în castelul grofului Vass Albert. A doua zi, trufașul locotenent și-a făcut apariția în prăvălia lui Rozemberg și a cerut un pachet de țigări. A intrat în vorbă cu ai casei și a plecat nemulțumit de felul cum cele două cumnate ale lui Rozemberg — Ester și Roza, sosite în vizită — i-au răspuns bădăranilor săi. Trintind ușa a amenințat : „Evrei murdari maramureșeni, vă arăt eu vouă !...".

S-a îndepărtat grăbit, aproape fugind, dar s-a întors foarte repede cu o grupă de jandarmi. A ordonat închiderea prăvăliei. Cheile le-a luat cu el.

Bătrînul Rozemberg și-a dat seama că numai „excelența sa grofu" îl poate salva din nenorocirea care s-a abătut asupra familiei sale. A fugit la castel. A așteptat cîteva ore pînă cînd excelența sa a catadicsit să-l primească în ușa pe care intrau servitorii.

— Uite care e situația Rosemberg — a spus batjocoritor grofu — un singur lucru deștept ai putea face. Du-te acasă și spune-le celor două fete, cumnatele tale, să-și pună fundă roșie în păr și să vină singure la castel, la domnul locotenent. Astfel, și numai astfel s-ar putea rezolva redeschiderea prăvăliei.

Domnul locotenent a așteptat pînă seara tîrziu. La ora 22 în fața casei lui Rosemberg s-au oprit mai mulți jandarmi. I-au luat cu ei pe bătrîn și pe cele două fete. Tot atunci au ridicat pe soția primarului român și pe tinerii țărani Iosif Moldovan și Ion Cotin, care se certaseră cîndva cu unul din groși, cărula îi cosiseră niște fîn în parte.

Singurul care mai putea interveni era comerciantul Ordentlich Géza, care nu o dată l-a ajutat pe grof, aflat mereu în criză financiară. Ordentlich, fără să ezite, a mers la castel.

Excelența sa a fost extrem de concis : „Ascultă Géza, ca un vechi cunoscut, îți recomand : dacă ți-e dragă viața, nu-ți băga nasul în afacerea asta".

A doua zi dimineața, Ordentlich a alergat la Gherla după ajutor. Seara, de cum a intrat în sat a aflat vestea incredibilă : patru din cei ridicați — Ester, Roza și cei doi tineri țărani români — au fost împușcați.

Michael Bár-On care a reconstituit și a relatat pe larg oribila crimă, încheie astfel : „După război, cadavrele au fost exhumate. Ungurii, cărora le place să facă paradă de spiritul lor cavaleresc, îngropaseră victimele într-un mod infam Pe fundul gropii au așezat fetele, iar peste ele pe cei doi bărbați".

La 1 octombrie 1940, un grup de 10 evrei din Bistrău-Ciuc sînt duși la Gheorghieni, bătuți sălbatec zile în șir ; supraviețuitorii au fost alungați peste granită, în România. La 8 noiembrie, 31 de evrei (bătrîni, lehuze, copii, invalizi) din Miercurea Ciuc au fost obligați, după un mars de zeci de kilometri, să treacă munții Ghimeșului ; mulți s-au rătăcit prin păduri și au murit de foame și frig, iar cei 40 care s-au reîntors au fost închiși și, după alte trei zile, îmbarcați în camioane, forțați să treacă munții acoperiți cu zăpadă înspre Ucraina Sovietică.

Măsuri dure, pe potriva „noii ordini" au fost luate împotriva evreilor care, pentru sentimentele lor pro-românești, erau considerați dușmani ai regimului horthyst. Așa au pierit împușcați J. Moscovits și V. Machmann din Șimleul Silvaniei, așa au înnebunit din cauza bătăilor Josif Elias și Juliu Brüll din Zalău, așa au pătimit Victor Schill, D. Seif și Al. Kroiz, torturați la poliția horthystă din același oraș, și atîția alții.

Nu, nu erau doar niște excese, fapte iresponsabile ale unor sadici izolați, ci, așa cum aveau să demonstreze evenimentele, prevestiri ale unei acțiuni de exterminare concepută amplu, pusă la punct pînă la cel mai mic detaliu, cu o cruzime fără precedent.

Este semnificativ pentru ce se întîmpla atunci și ce avea să urmeze, discursul primarului municipiului Oradea, Rimler Károly, rostit în acele zile în sala festivă a primăriei : „Voi face uitat spiritul putred al epocii trecute, care a constituit un teren fertil pentru concepții liberale și idei democratice preconcepute. În locul schimbului de idei în cafenele și al prețiozităților literare, avem nevoie de o concepție de viață din care să se cristalizeze o viziune eroică. Aici nu va mai avea drept la existență critica evreiască de după ziduri și nici lașitatea ascunsă sub masca umanismului. Cine nu poate ține ritmul cu noi, va rămîne în urmă, dar nici jeluirile de moment, nici plînsetele celor cu nervii slabi nu ne vor întîrzia lupta."

(Va urma)

OLIVER LUSTIG

● Se lucrează intens la hidrocentrala de pe Cerna. Constructorii de aici anunță terminarea montajului la anexele din amonte și aval.

O veste bună pentru reșițeni. O nouă centrală telefonică cu 1 000 de linii a fost pusă de curînd în funcțiune în orașul lor.

Cele mai recente realizări ale creatorilor de mobilă din Piatra-Neamț sînt dormitorul „Ludovic", biblioteca „Dina" (se pretează foarte bine și pentru sufragerii) și un nou tip de balansoar. Aflăm, de asemenea, că se găsește în stadiu avansat de fabricație o cameră cu motive populare.

Expoziție de plante medicinale

O foarte interesantă și, mai ales, foarte utilă expoziție, intitulată „Plante medicinale", este deschisă în holul Muzeului de istorie naturală din Sibiu. Este prezentat aici, așa cum aflăm din ziarul „Tribuna Sibiului", un volum apreciabil de cunoștințe referitoare la 150 de plante medicinale. Vizitatorul poate „culege" amănunte instructive privind modul de recoltare a plantelor și de administrare a diferitelor ceaiuri sau medicamente de origine vegetală. Tot în această expoziție sînt prezentate și cîteva rețete populare ce valorifică specii din flora țării, care nu au fost încă asimilate de farmacia modernă. Cinci vitrine au fost rezervate cîte unui „aparat" din corpul omenesc (digestiv, circular, respirator, uro-genital și nervos) și înfățișează, fiecare, plantele și medicamentele în tratamentul bolilor aparatului respectiv. Sînt specificate peste 60 de boli și afecțiuni, în dreptul fiecăreia înșirîndu-se speciile de plante cu acțiune vindecătoare.

Considerăm că asemenea inițiative s-ar bucura de interes și în alte orașe ale țării.

Două noi linii experimentale de Maxi-Taxi în Capitală : linia 520 avînd traseul de la Piața Romană, prin str. Mihai Eminescu, calea Dorobanților, Piața Cosmonauților, Piața Unirii, bd. G. Coșbuc, șos. Sălaj, pînă la str. Bacău ; și linia 528, Piața Titan, bd. Leontin Sălăjan, str. Socului, șos. Pantelimon, str. Ziduri Moși, șos: Colentina, str. Doamna Ghica, bd. Lacul Tei, pînă la str. Grigore Moisil.

Recent, la Șimleu Silvaniei a intrat în funcțiune un nou spital orășenesc cu 430 de paturi. Avînd și policlinică, spitalul dispune de patru secții: interne, chirurgie, pediatrie și obstetrică-ginecologie, toate foarte moderne utilate.

De la începutul anului, la Petroșani au venit pe lume 1 000 de copii. Al 1 000-lea nou născut se numește Andrei Răzvan Motaș. Îi urăm multă sănătate.

Septembrie, astronomic

Soarele coboară din ce în ce mai jos pe bolta cerească, scăldînd cu razele sale tot mai puțin emisfera boreală. Dacă în prima zi a lui septembrie am avut 10 ore și 45 de minute de întuneric, la sfîrșitul lunii orele de întuneric vor întrece numărul celor de lumină ajungînd la 12 ore și 13 minute. Dacă la aceasta vom adăuga și 1 oră și 14 minute de crepuscul astronomic, vom înțelege de ce atracția pentru bolta înstelată sporește în această lună. Invizibil în septembrie, Mercur se pregătește să ne ofere spectacolul traversării discului Soarelui la 13 noiembrie. Venus este în această lună un strălucitor Luceafăr de seară în constelația Fecioara. În Săgetătorul, continuă să domine roșiaticul Marte. Cu cîtva timp în urmă, mai exact la 16 iulie, am avut privilegiul celei mai mari apropieri de această planetă din 1971 pînă astăzi. Mai puțin de 50 de milioane de kilometri. Pe Marte există anotimpuri ca și pe Terra, astfel că iubitorii bolții înstelate pot urmări pe planeta vecină variații sezoniere (de anotimp) foarte interesante și, uneori, surprinzătoare. O planetă la fel de interesantă, dar de culoare alb-crem, strălucește pe cer toată noaptea. Este Jupiter care poate fi observat (privind spre sud) în constelația Scorpionul și a cărei opoziție cu soarele are loc la data de 10 septembrie. Deși foarte strălucitor, Saturn poate fi din ce în ce mai puțin observat pe boltă, el apunînd la mijlocul lui septembrie, la 3 ore după Soare.

Cei care vor să urmărească și celelalte planete vor trebui să folosească binoclul sau mici lunete și, evident, o hartă și un anuar astronomic.

Luna a trecut prin faza de Lună Nouă la 4 septembrie, urmînd să treacă prin cea de Lună Plină la 18 septembrie.

În sfîrșit, să nu uităm că la 23 septembrie se încheie vara astronomică, deci mai avem doar cîteva zile să ne bucurăm de binefacerile ei. (Aceste informații ne-au fost furnizate de colaboratoarea rubricii noastre, astronomul Magda Stavinschi).

Pentru 15 septembrie a început numărătoarea inversă

O competiție? Mai mult! Un spectacol captivant

Turul ciclist al României

Relatare din mers în pagina 21

Serbările mării și ale tinereții

În Stațiunea tineretului Costinești, „Serbările mării și ale tinereții" au ajuns, în 30, 31 august, la a VII-a ediție.

În programul de anul acesta, parcă mai pline de farmec, au fost incluse concursuri sportive și distractive, o paradă a modei, prezentată de turiști, s-a deschis o agenție de atestare a prietenilor, o expoziție de obiecte inutile etc. Au avut loc concerte la care au participat, printre alții, Aura Urziceanu, formațiile „Holograf" și „Pro Musica". Tinerii s-au putut întîlni în cadrul Amfiteatrului performanțelor cu sportivi români de talie mondială și oameni de cultură. „Radiovacanța Costinești" a transmis pe tot timpul serbărilor muzică, umor, emisiuni variate, comentate de grupurile „Ars Amatoria" și „Divertis". Plaja Costineștiului a devenit în anumite momente cea mai mare discotecă de pe litoral.

Ca de obicei, a fost aleasă „Miss Costinești".

Sub însemnele Bucurie, Turism, Tinerețe (B.T.T.), cei șase mii de turiști din Costinești au înregistrat în sufletele lor imagini de neuitat.

VICTOR RĂDULESCU

Specialiștii constănțeni sînt preocupați de popularea unor lacuri litorale cu raci. Deocamdată au fost populate lacurile de la Limanu și Mihail Kogălniceanu. Știrea ne-a făcut, mărturisim, o poftă grozavă de raci fierți.

ALEXANDRU ȘERBAN

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILA TELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei: 3 lei

41 505

flacăra

anul XXXV
37
VINERI
12 SEPTEMBRIE
1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Marele forum
al democrației
muncitorești —
revoluționare

Într-o atmosferă de puternică vibrație patriotică, în semn de aleasă prețuire și profundă recunoștință pentru vasta și neobosita sa activitate în folosul înfloririi patriei și bunăstării poporului, pentru binele întregii planete

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU,

genial ctitor de țară și istorie nouă, a fost reînvestit cu înalta răspundere de președinte al Consiliului Național al Oamenilor Muncii

Comentariul în paginile 2—3

Revoluția nu s-a încheiat, ea continuă în condițiile noii etape de dezvoltare.

O față a revoluției, o componentă a procesului transformator care nu se va încheia niciodată este :

MODERNIZAREA PRODUCȚIEI

Acestui front de amplă, profundă și imperios necesară acțiune revoluționară îi consacrăm reportajele grupate sub genericul „Hotărîrile Congresului Oamenilor Muncii — în realitatea fiecărui loc de muncă".

Paginile 4, 5, 6, și 7

TOAMNA BUNILOR GOSPODARI

reportaje din două localități despre conlucrarea dintre autorități și cetățeni

pagina 19

ROMÂNIA — AUSTRIA

O victorie de bun augur

Pagina 21

Idee de fundament a concepției președintelui Ceaușescu —

SOCIALISMUL SE CONSTRUIEȘTE

Desfășurat într-o atmosferă de înaltă ardență a ideilor închinate Muncii, ca unică platformă a progresului național, de fermă și responsabilă angajare în marea operă a propășirii economico-sociale a patriei, pe liniile de sens trasate de cel de-al XIII-lea forum al comuniștilor, Congresul al treilea al oamenilor muncii — moment de relevanță și de majoră semnificație al vieții noastre politice și obștești — a conferit largului organism reprezentativ al muncitorimii române, al democrației muncitorești-revoluționare, un rol de o nouă forță, cu adînci implicații în destinele națiunii. Însăși realegerea, prin fierbinte și unanim consens al congresului cu întregul nostru popor, în înaltă funcție de președinte al Consiliului Național al Oamenilor Muncii a tovarășului Nicolae Ceaușescu — ctitorul României socialiste dinamice și prospere, al marilor instituții ale democrației noastre, cel care, pentru întîia oară, a statuat democrația reală, democrația maselor largi, ca ineluctabilă lege a dezvoltării — asigură acestui important organism la zămislirea celei mai rodnice epoci din cîte i-au marcat existența.

Ca totdeauna în momentele politice de primordială însemnătate poporul și țara și-au ascultat conducătorul. L-am ascultat cu profundă dragoste și aleasă recunoștință pe omul care, mai mult ca oricare altul, ne-a revelat chipul adevărat al democrației, exprimînd prin gîndirea și fapta sa — devenite gîndirea și fapta noastră în anii care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al partidului — consonanța istorică a socialismului cu democrația, emancipînd principiul voinței poporului în toate actele cardinale ale creației sociale ca realitate supremă și ca supremă cerință, ca împlinire — la scară de nevisat — a luptei și jertfei înaintașilor, a năvalnicelor aspirații ale poporului, purtate în lungul veacurilor. L-am ascultat cu profundă dragoste și aleasă recunoștință pe omul care, în fruntea partidului, ducînd partidul la cea mai înaltă culme a forței și gloriei lui, a înțeles, mai mult ca oricare altul, că, în exercitarea misiunii sale lui în știință, învățămînt și cultură, model de străjuire și de slujire a cauzei neamului și a revoluției ; sentimente ce și-au găsit întruparea — ca firesc și suprem omagiu — în alegerea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu ca prim-vicepreședinte al Consiliului Național al Oamenilor Muncii.

Ca totdeauna în momentele politice de primordială însemnătate poporul și țara și-au ascultat conducătorul, și, ca totdeauna, cuvîntul conducătorului — magistralele cuvîntări rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la tribuna congresului — s-a constituit într-un sistem de idei și de orientări cu eficiență deopotrivă imediată și de durată, expresie a unei gîndiri științifice, creatoare și novatoare, a unui realism lucid, clarvăzător, a unei inegalabile forțe de pătrundere și de cuprindere a realităților naționale — a realităților vii, văzute în dialectica devenirii lor —, de sesizare a noului, și de răspuns adecvat la exigențele lui, în vastul proces al evoluției economico-sociale. Întreaga problematică a înaintării noastre

forță, autoritate, prestigiu, eficiența demersului său în timp.

Am asistat astfel, în zilele începutului de septembrie, la un eveniment a cărui însemnătate nu poate scăpa atenției sociologilor, istoricilor, politologilor, tuturor oamenilor de gîndire, tuturor celor preocupați de modul cum — într-un veac subminat de atîtea dramatice contradicții, de atîtea silnice oprimări ale maselor muncitoare — un popor, o națiune muncitorească, se poate cîrmui pe sine nu prin sloganuri, nu prin drepturi formale, fără acoperire în fapta vieții, ci prin însăși această faptă, prin liberă și directă participare la actul deciziei, la elaborarea propriului destin. Peste 11 000 de delegați, reprezentînd muncitorimea, intelectualitatea tehnică, oamenii muncii din toate domeniile creației naționale, au decis — cu înflăcărare, cu pasiune, dar și cu luciditate, ținînd dreaptă cumpăna judecății lor de gospodari, de gospodari ai întregii țări — cum va arăta România în perspectiva anului '90 și a sfîrșitului de mileniu, implicînd în această decizie milioanele de ziditori ai socialismului care i-au învestit să le exprime vrerile. Prin problematica abordată, îmbrățișînd aspectele de esență ale înaintării noastre pe toate planurile, prin spiritul de înaltă răspundere, de înaltă exigență revoluționară care a prezidat dezbaterile, prin hotărîrile adoptate, tezaurizînd gîndirea colectivă a maselor, prin tot ceea ce se cheamă, în semnificație românească, **climat de lucru** — climatul oamenilor care muncesc și creează, care, stăpîni pe munca și pe creația lor, concep și decid viitorul muncii și al creației —, marele sfat național al muncitorimii române a dezvăluit cu pregnanță și a sporit cu noi amplitudini aportul conștient și activ al națiunii noastre la soluționarea marilor probleme ale construcției socialiste, la înfăptuirea politicii partidului, a hotărîrilor sale fundamentale.

Ca întotdeauna, în momentele de răscruce ale istoriei, forța conducătoare a societății trebuie să acționeze nu din afara vieții, nu „de sus", ci dinăuntrul acestei vieți, integrîndu-se organic națiunii, amplificîndu-și propria democrație ca sursă și ca model pentru democrația politică națională. L-am ascultat cu profundă dragoste și aleasă recunoștință pe omul care, creînd și perfecționînd un sistem de structuri democratice de o unică anvergură și de o unică forță, inedit în peisajul nostru istoric — și nu numai în peisajul nostru ! —, a făcut ca acest sistem să funcționeze neabătut, sporindu-și perpetuu eficiența, prin însuși fertilul cadru — transmițător de puteri proaspete energii — al noii noastre economii, al noii noastre culturi, al noii noastre civilizații. L-am ascultat cu profundă dragoste și aleasă recunoștință pe omul care, mai mult ca oricare altul, a știut să atragă în gravitația marilor lui idei — făcîndu-i fervenți pasionați ai acestor idei — pe toți fiii acestui pămînt, indiferent de naționalitate, într-o deplină comuniune de interes, de crez și de faptă, transformînd unitatea lor într-un factor de permanență și într-un factor motor al progresului.

Realegerea cîrmaciului destinului național în fruntea înaltului for democratic al oamenilor muncii din România capătă astfel, în conștiința noastră, a tuturor, semnificația unei opțiuni necesare, de strîngență istorică și de însemnătate istorică.

La tribuna înaltului forum vorbitorii au exprimat, în același timp, vibrantele lor sentimente de stimă și admirație față de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om de partid și de stat, cu inestimabil aport la concepera și înfăptuirea ascensiunii patriei în progres și civilizație, savant de aură planetară, strălucită promotoare a noului în știință, învățămînt și cultură, model de străjuire și de slujire a cauzei neamului și a revoluției ; sentimente ce și-au găsit întruparea — ca firesc și suprem omagiu — în alegerea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu ca prim-vicepreședinte al Consiliului Național al Oamenilor Muncii.

Ca totdeauna în momentele politice de primordială însemnătate poporul și țara și-au ascultat conducătorul, și, ca totdeauna, cuvîntul conducătorului — magistralele cuvîntări rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la tribuna congresului — s-a constituit într-un sistem de idei și de orientări cu eficiență deopotrivă imediată și de durată, expresie a unei gîndiri științifice, creatoare și novatoare, a unui realism lucid, clarvăzător, a unei inegalabile forțe de pătrundere și de cuprindere a realităților naționale — a realităților vii, văzute în dialectica devenirii lor —, de sesizare a noului, și de răspuns adecvat la exigențele lui, în vastul proces al evoluției economico-sociale. Întreaga problematică a înaintării noastre

— așa cum strălucit a schițat-o, în liniile ei de forță, cuvîntarea rostită la deschiderea lucrărilor congresului — învederează necesitatea imperioasă, presantă, a transformării epocalelor cuceriri ale anilor noștri în pîrghii vii, de sporită eficiență, pentru accelerarea progresului general al țării. Dispunem, se arată în cuvîntare, de o uriașă masă de mijloace materiale, dispunem de structuri economico-sociale perfecționate, dispunem de programe judicios întocmite, dispunem de tot ce ne trebuie pentru ca acel paralizant „nu se poate", funest ecou dintr-o revolută epocă a întîrzierii noastre istorice, să fie definitiv proscris, definitiv înlăturat din limbajul nostru, înlocuit cu afirmarea fermă și răspicată, proprie revoluționarului, a capacității de a ne situa, într-un timp cît mai scurt, în rîndul forțelor mari, avansate ale lumii și veacului. Înfăptuirea mărețului obiectiv strategic al trecerii României într-un stadiu nou, superior de dezvoltare, al transformării ei, în perspectiva anului 2000, într-o țară socialistă multilateral dezvoltată, depinde, se subliniază în cuvîntare, de forța acestei afirmări a spiritului revoluționar, de forța cu care omul de astăzi al României, pătruns de conștiința misiunii sale și înarmat cu un larg orizont de cunoaștere, va ști să răspundă somațiilor viitorului. „Niciodată — se arată în cuvîntare — o automatizare sau robotizare nu poate înlocui omul ! Și în perioada următoare, și în viitor, întotdeauna omul va continua să reprezinte factorul hotărîtor al progresului și civilizației, al dezvoltării economice și sociale".

pregnantă realitate a societăţii româneşti

CU POPORUL, PENTRU POPOR

Exigenţele formulate de secretarul general al partidului faţă de problemele evoluţiei ţării sînt, practic, exigenţe adresate sistemului democraţiei noastre socialiste, organismelor colective de conducere din toate domeniile, şi, în acest context, se reliefează din nou, cu o nouă forţă, necesitatea deplinei şi statornicei aplicări a principiilor autoconducerii şi autogestiunii, a desfăşurării unei activităţi rentabile, prin care avuţia materială a patriei şi dăruirea în muncă a oamenilor să se fructifice la modul cel mai înalt. A cruţa bunurile şi fondurile pe care societatea le pune la dispoziţie, dîndu-le cele mai fertile destinaţii, sporindu-le prin efort, prin creaţie, prin cunoaştere, prin promovarea noului, a ştiinţei şi tehnicii, a unei **noi calităţi** a demersului economico-social, devine, în această circumstanţă, o datorie patriotică de prim rang, o supremă legitimare a omului faţă de sine, faţă de ţară şi de istorie.

Se impune deci, în acest ceas de nouă apoteoză, dar şi de noi exigenţe ale istoriei, confruntarea de-

cisă cu fapta, nedezminţita şi nedezmintibila probă a faptei, ca unic şi suveran examen al împlinirii datoriilor către ţară, ca fundamentală condiţie a atingerii marilor ţinte care ne stau în faţă.

„Acum, după adoptarea în deplină unanimitate a programelor şi planurilor de dezvoltare economico-socială a patriei noastre — sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu la încheierea lucrărilor congresului —, **se impune ca toate organele de conducere de partid şi de stat, Comitetul Central, Guvernul, Consiliul Naţional al Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, Consiliul Naţional al Oamenilor Muncii, celelalte organisme ale democraţiei noastre muncitoreşti-revoluţionare să-şi îndeplinească cu întreaga răspundere rolul pe care-l au în buna organizare a activităţii în toate domeniile. Hotărîtoare sînt acum măsurile organizatorice, de repartizare cît mai raţională a forţelor, a cadrelor, de a asigura unirea tuturor oamenilor muncii într-o singură direcţie, aceea a realizării neabătute a planurilor şi programelor de dezvoltare. Numai aşa aceste organe vor răspunde încrederii partidului şi poporului, îşi vor face datoria faţă de patrie, faţă de viitorul de aur al României!"**

Constituiţi într-un singur bloc — marele bloc de granit al naţiunii noastre socialiste — în jurul partidului, al secretarului său general, toţi oamenii pămîntului românesc răspund „prezent!" înaltelor îndemnuri ale Eroului, răspund „prezent" viitorului.

ILIE PURCARU ■

Cu nobilă şi profundă consecvenţă în ataşamentul la cauza dezarmării şi păcii, cu neslăbita convingere că apărarea bunului cel mai de preţ al omenirii cere nu doar declaraţii şi proclamaţii, ci acţiuni şi înţelegeri concrete pentru oprirea cursei înarmărilor

ROMÂNIA ŞI PREŞEDINTELE EI, marele şi neobositul Erou al Păcii NICOLAE CEAUŞESCU, propun lumii un pas hotărît şi concret spre rîvnita linişte planetară

REDUCEREA cu cel puţin 5 la sută a armamentelor, efectivelor şi cheltuielilor militare!

Despre nevoia de acţiuni în favoarea păcii s-a vorbit din prima zi de pace, din mai 1945. Şi de atunci încoace, cu multe variaţii de volum şi de intensitate, de schemă şi de limbaj, de atitudine şi de modă, variaţii care s-au produs de la un deceniu la altul, de la un lustru la altul sau chiar de la un an la altul, au fost elaborate programe după programe de făurire, de menţinere şi consolidare a păcii, au fost făcute nenumărate declaraţii de bune intenţii în favoarea păcii. În realitate însă nu numai că nu avea loc o reducere a armamentelor, a efectivelor şi a cheltuielilor militare, dar se proceda sistematic la sporirea acestora. Ca urmare, pericolul de război a crescut mereu, ajungîndu-se la situaţia gravă de azi, cînd în lume s-au acumulat uriaşe cantităţi de arme, capabile să distrugă omenirea de mai multe ori. Continuarea acestui curs ar însemna mersul sigur spre catastrofă.

Iată de ce România a întreprins, în toată perioada postbelică, dar mai ales în ultimii 21 de ani, numeroase iniţiative şi demersuri pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, pentru apărarea dreptului suprem al oamenilor, al popoarelor la pace, la viaţă, la existenţă liberă şi demnă. Prin acţiunile ei de larg răsunet internaţional, pătrunse de grijă şi de răspundere faţă de soarta întregii omeniri, prin consecvenţa şi tăria cu care militează pentru înlăturarea primejdiei nucleare, pentru făurirea unei lumi mai bune şi mai drepte, România s-a impus în conştiinţa întregii omeniri, dobîndindu-şi preţuirea pe toate meridianele. În şirul lung al acţiunilor ţării noastre, ale preşedintelui ei, se înscrie şi recenta chemare adresată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, de la tribuna celui de-al III-lea Congres al Oamenilor Muncii, şefilor de state şi de guverne, oamenilor politici, tuturor popoarelor, de a acţiona, împreună cu toate forţele iubitoare de pace, în vederea înlăturării armelor nucleare, pentru salvarea Europei, a întregii omeniri de la distrugere, pentru apărarea dreptului suprem al oamenilor la existenţă liberă şi demnă, la viaţă, la pace. Punînd accentul pe necesitatea de a se trece în cel mai scurt timp la măsuri concrete, efective de dezarmare, cuvîntarea şefului statului român cuprinde un apel adresat tuturor statelor din Europa de a trece la o reducere cu cel puţin 5 la sută a înarmărilor, chiar înainte de a se realiza un acord corespunzător în acest domeniu.

După cum se ştie, pornind de la propunerile din cuvîntarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, cel de-al III-lea Congres al Oamenilor Muncii a adoptat o Hotărîre cu privire la reducerea cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor şi cheltuielilor militare şi organizarea unui referendum, în care se spune, printre altele: **„Cei 11 000 de participanţi la înaltul forum al democraţiei muncitoreşti revoluţionare, în consens cu voinţa şi hotărîrea întregului popor, aprobă cu deplină satisfacţie noua iniţiativă a tovarăşului Nicolae Ceauşescu ca România să treacă, pînă la sfîrşitul acestui an, la reducerea cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor şi cheltuielilor militare. Congresul Oamenilor Muncii îşi exprimă acordul total ca această propunere să fie supusă întregului popor pentru a hotărî, în cadrul unui referendum, asupra trecerii la reducerea unilaterală, cu circa 5 la sută, a armamentelor, efectivelor şi cheltuielilor militare ale ţării noastre".** Chemarea către toate statele Europei de a-şi reduce înarmările, de a acţiona pe calea unui puternic proces de dezarmare şi pace a fost reînnoită prin **Apelul Congresului al III-lea al Oamenilor Muncii din Republica Socialistă România pentru dezarmare nucleară şi generală, pentru pace.**

În Hotărîre se precizează că adoptarea unei asemenea măsuri deschide calea trecerii la negocieri serioase, constituind dovada concretă a voinţei statelor europene de a acţiona pentru dezarmare şi pace. Documentul menţionat exprimă convingerea că noua iniţiativă a României, a preşedintelui Nicolae Ceauşescu se va bucura de un larg ecou în rîndurile oamenilor muncii, că se va înscrie ca o acţiune politică cu amplă rezonanţă mondială, în deplin consens cu nobilele obiective ale Anului Internaţional al Păcii, cu aspiraţiile supreme de progres, înţelegere, securitate şi pace ale tuturor naţiunilor lumii. Pentru că hotărîrea românească vine cu ceea ce ar trebui să însoţească orice declaraţie şi orice program de pace: cu argumentul faptului concret.

ION D. GOIA ■

MODERNIZAREA: poartă larg deschisă spre noua calitate

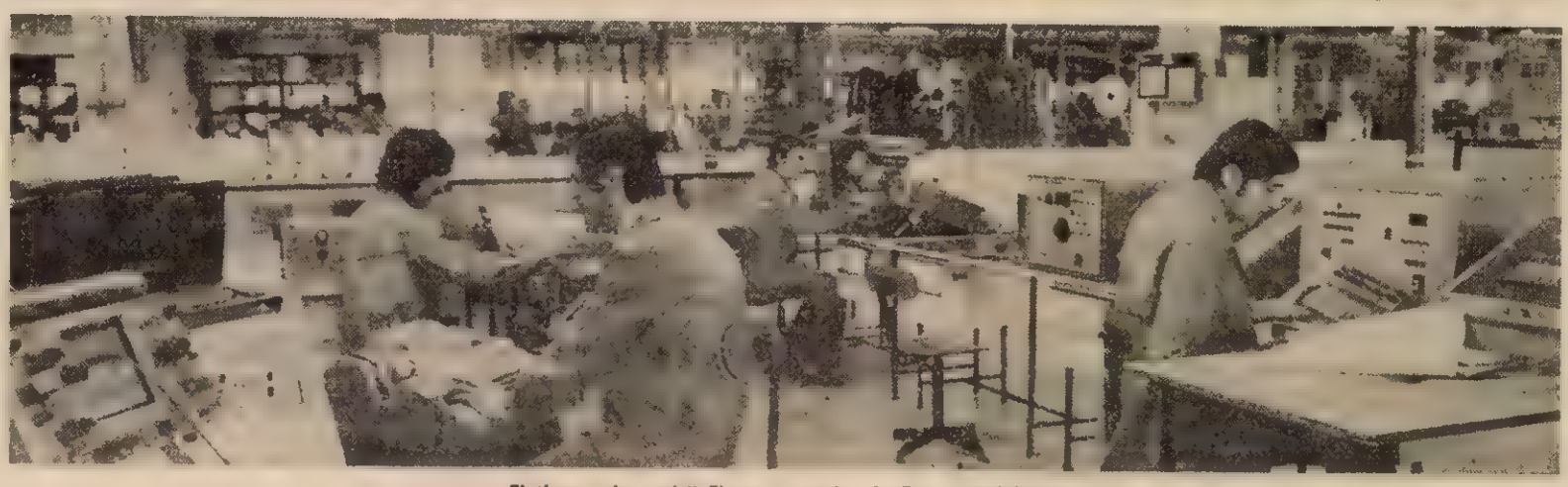

Platforma electronicii Pipera o reunire de firme prestigioase

Noul — producție în foc continuu

Conștienți de însemnătatea pe care o are pentru economie cel mai mare combinat de îngrășăminte chimice al țării, conștienți de faptul că rezultatele cercetării trebuie să se oglindească în nivelul tehnic și calitativ al produselor lor, specialiștii din Turnu Măgurele au făcut din preocuparea pentru invenții și inovații o activitate de masă. În 1985 au fost create Cercurile de calitate și, pe fiecare secție, oamenii și-au propus să rezolve o serie de probleme tehnologice și ale pieselor de schimb de mare importanță pentru activitatea productivă a combinatului. Majoritatea soluțiilor, originale, s-au concretizat în numeroase cereri de brevete de invenții sau certificate de inovații.

Procedeul pentru obținerea unui îngrășământ stabilizat de azotat de amoniu sau nitrocalcar, propus de colectivul condus de inginerul Claudiu Soare, aduce o eficiență economică de 91 milioane lei anual. Cel de-al doilea convertor de joasă temperatură pentru oxidul de carbon la instalația de amoniac și reducerea catalizatorului în timpul funcționării, soluție rezolvată de inginerul Oprea Voinea, înseamnă pentru combinat o eficiență economică de 15 milioane lei.

În contextul asimilării unor utilaje și piese de schimb în vederea eliminării importurilor, s-au concretizat, de asemenea, cîteva idei de valoare. Spre exemplu, procedeul de impermeabilizare a grafitului poros (autori: maistrul Dumitru Minculeasa și Florea Petcu) permite realizarea schimbătoarelor de căldură de grafit în țară, ceea ce aduce o importantă economie valutară. Modificările constructive ale suflantelor de bioxid de sulf permit astăzi o creștere a siguranței în funcționarea instalațiilor de acid sulfuric și aduc o eficiență economică de 300 000 lei.

— În expoziția organizată la nivelul Comitetului județean de partid Teleorman, combinatul nostru a prezentat soluții noi de modernizare a instalațiilor existente, care se materializează în economii de energie și combustibil care, pînă în anul 1990 vor fi de 94 400 tone combustibil convențional — relatează inginerul Constantin Neagoe, președintele „Comisiei inginerilor și tehnicienilor" de la Combinatul de îngrășăminte chimice Turnu Măgurele. Este una din sarcinile trasate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, aceea de a reduce consumurile energetice, materiale, de a ridica productivitatea muncii în cadrul acțiunii de modernizare a întreprinderii noastre. Chiar la recentul Congres al oamenilor muncii, cel mai reprezentativ forum al democrației muncitorești-revoluționare, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniia faptul că, pe baza prevederilor planului, a programului de măsuri privind modernizarea și organizarea științifică a producției și a muncii, cincinalul în care ne aflăm reprezintă o etapă hotărîtoare în modernizarea și ridicarea nivelului tehnic, calitativ al producției.

La noi, această acțiune de modernizare se află în plină desfășurare. M-aș opri doar la exemple semnificative. Se modernizează instalația de amoniac 1, printr-o desfășurare de forțe de mare amploare, care va avea ca scop final reducerea consumurilor specifice la nivelul celor realizate pe plan mondial. Modernizări se aplică și la celelalte două instalații de amoniac de pe platformă, prin introducerea de catalizatori superreactivi, la fazele de reformare, conversie și sinteză. Aici se face recuperarea argonului și a hidrogenului din gazele de purje, am ajuns la o recuperare avansată a tuturor resurselor refolosibile, s-a introdus calculatorul de proces în vederea optimizării proceselor tehnologice. Este modernizată instalația de îngrășăminte complexe 1 prin introducerea unei invenții românești, al cărei titular de brevet este Combinatul din Turnu Măgurele. Aceasta constă în folosirea reactorului „Jet" la faza de neutralizare, cu obținerea unor importante reduceri ale consumurilor specifice de amoniac și energie.

Pe platforma combinatului lucrează un colectiv de cercetare al ICECHIM. În urma colaborării care a luat naștere cu oamenii de la Turnu Măgurele s-au concretizat o serie de tehnologii noi, prin care aplicare se înlocuiesc produse care pînă nu de mult se importau, se realizează totodată creșteri însemnate ale producției marfă în condiții sporite de eficiență. A fost gîndită și este pusă acum în funcțiune o instalație de acid fosforic pur și concentrat, sînt în curs de elaborare procedee noi de obținere a sărurilor de fluor, se face o valorificare superioară a deșeurilor — de exemplu fosfogipsul rezultat de la fabricarea acidului fosforic. Sînt asimilate produse specifice anticorozive rezistente în industria acidului fosforic de tip polidur, care asigură în prezent necesarul intern, iar din anul care vine, pentru întreaga centrală.

LIANA MOLNAR

La Semănătoarea se pregătește terenul viitoarelor recolte

Ne găsim la Întreprinderea de mașini agricole Semănătoarea. Îl așteptăm pe inginerul șef cu pregătirea fabricației, Mihai Dogaru, plecat cu treburi prin secții.

Dacă vreodată ai lucrat pămîntul așa cum se lucra pînă în urmă cu doar cîțiva ani, dacă ai tras la coasă pînă nu-ți mai simțeai mîinile și mijlocul, dacă ai luat în furcă fiecare snop de grîu de trei ori, de pe cîmp în car, din car în stog sau în șură și de acolo pe batoză, dacă te-ai înecat cu praful și pleava din jurul mașinii de treierat rămîi, cîte vei fi văzut prin lumea asta largă, cu un respect nealterabil față de mașinile și oamenii care le-au conceput. O mină de oameni, cîteva mii de muncitori, ingineri și cercetători, au scutit aproape trei sferturi din oamenii acestei țări de o muncă fizică de a cărei duritate nu pot să-și dea seama decît cei care au făcut-o cu adevărat.

— Bătălia pentru noi, ne spune inginerul șef Mihai Dogaru, revenit în birou, se dă la nivelul tehnologiilor. Îmbunătățirea lor aduce economii de manoperă, materiale și energie, creștere a productivității muncii și a calității produselor. Schimbarea unei tehnologii pleacă în primul rînd de la necesitate. Apoi, este obligatoriu să te informezi dacă la nivel național problema e rezolvată. Colaborarea cu alte întreprinderi cu activități asemănătoare scurtează drumul spre reușită. E mai eficient să adaptăm pentru nevoile noastre mașini și instalații existente decît să luăm totul de la început. Colaborarea cu IREMOAS București, Combinatul siderurgic Galați, Precizia Săcele și Institutul Politehnic București s-au dovedit fructuoase. Oamenii receptivi, dornici să participe cu experiența și reușitele lor la progresul general, sînt extrem de numeroși.

Și tot aceste mașini au schimbat în esență structura socială a țării. Copiii de țărani care se născuseră sub zodia celor 4 clase primare și pentru care aventura cea mai tulburătoare a vieții era cătănia au ajuns muncitori ce au deprins minuirea utilajelor și mașinilor moderne, constructori, proiectanți, cercetători. Uriașe forțe de muncă și inteligență au fost disponibilizate. Efortul a fost dirijat spre domeniile de activitate menite să ducă la dezvoltarea armonioasă a țării, să ofere oamenilor condiții de viață din ce în ce mai bune, posibilități de afirmare nevisate.

— Să luăm bunăoară Atelierul tehnologii tablă și profile la rece, coordonat de inginera Căpățînă Aurica. Și aici au fost luate în lucru în primul rînd reperele de serie mare. Rama sitelor combinelor de recoltat cereale, un profil U din tablă presată și redresată cu ciocanul, manual adică, se realizează în prezent prin profilare cu ajutorul unei mașini de profilat cu role. Inițial, a fost folosită o mașină existentă la IREMOAS. Mașina noastră, în curs de proiectare, va permite, prin adaptarea seturilor de role executate prin forțe proprii la atelierul de sculărie, realizarea și a altor tipuri de profile. Noua tehnologie aduce o economie de 2 ore manoperă pe o combină, reducerea efortului fizic, creșterea productivității muncii și economie de energie. La această realizare au participat și tehnicienii proiectanți Constantin Itigan și Marin Stoican. Schimbarea tehnologiei de fabricație a punții față de la combinele de cereale, proiectată de inginerul Radu Cernica și tehnicianul Vasile Voicu, elimină pierderile din planul de crotire și aduce o economie de manoperă de două ore pe combină. În prezent, profilul se obține prin colaborarea cu Combinatul siderurgic de la Galați. Mașina care va rezolva fabricația la Semănătoarea este în curs de realizare la Colibași. Mașina de îndreptat sîrmă din colaci este realizată prin autoutilare. „Sîrma era îndreptată cu ciocanul. Îmi era rușine să accept una ca asta", spune inginera Căpățînă. Mașina de îndreptat sîrmă, a cărei proiectare a fost coordonată de inginerul Petre Mihai, este deservită de un singur om și reușește să îndrepte toată sîrma de care are nevoie întreprinderea. Aduce un plus de productivitate de 2.56 ore la o combină. Saibele de mare serie de cupru și aluminiu ale instalațiilor hidraulice se obțin prin ștanțare. Zeci de mii de bucăți pe an se șmirghiluiau manual pentru înlăturarea bavurilor. Tehnicianul Dorian Moriodău și colegii lui au proiectat o instalație de debavurat prin rotofinisare, care înlătură efortul fizic, mărește productivitatea muncii și calitatea produselor.

Un colectiv coordonat de directorul general al întreprinderii, inginerul Nedelcu Cioceanu, a rezolvat tehnologia de fabricație a fulilor despicate: economii de material, manoperă și o calitate sporită a suprafețelor de contact cu curelele de transmisie.

Cîți din oamenii care lucrează la Semănătoarea vor fi plecat dintr-un sat? Mulți, puțini? Un lucru fără prea mare importanță. Repere, tehnologii noi, indicatori, Programul de organizare și modernizare a producției elaborat pe baza indicațiilor și hotărîrilor Plenarei Consiliului Național al Oamenilor Muncii, economii de materiale, manoperă și energie, fiabilitate, progres tehnic, iată cuvinte din cele mai uzuale, nu numai la Semănătoarea, care definesc altfel de eforturi, un altfel de a gîndi viața de zi cu zi a oamenilor.

— Astăzi, mai ales într-o întreprindere mare, continuă inginerul Mihai Dogaru, noul este rodul efortului colectiv. E imposibil să spui: Mașina asta a proiectat-o specialistul Cutare. Participă proiectarea, secțiile direct productive, atelierul de sculărie și autoutilări, apelăm și la sprijinul institutelor de învățămînt superior. Pentru temele deosebite am format colective mixte alcătuite din specialiști de la I.M.A. Semănătoarea și cadre didactice de la Institutul Politehnic București. Cu Catedrele de Tehnologia construcțiilor de mașini, Metalurgie, Organe de mașini și mecanisme și desigur cu Catedra de Mașini Agricole avem programe pînă în anul 1990. Extinderea execuției mecanizate în cutii calde a miezurilor de nisip peliculizat pentru turnătorie duce la creșterea productivității și la asigurarea unei calități superioare. La turnătoria Basarab am extins turnarea în forme vidate, urmînd ca în trimestrul IV să amplasăm acolo o instalație mecanizată tip Carusel pentru formare și turnare în forme vidate. Aceasta va elimina stația de preparare a amestecului de formare și va permite recircularea în proporție de 98 la sută a nisipului utilizat la formare în vederea turnării. Un colectiv mixt, format din inginerii Radu Tomescu și Traian Ghițulescu de la Semănătoarea și un colectiv condus de profesorul Laurențiu Sofronie de la Catedra de Metalurgie

I.M.G.B.-ul, unitate model a industriei grele românești

MODERNIZAREA: competiție a inteligenței, a înaltei competențe

a I.P.B., lucrează de 4 ani la această instalație care a trecut prin toate fazele de omologare. Extinderea mecanizării cu curenți de mică frecvență a pieselor în vederea forjării a făcut necesară o instalație de concepție proprie, proiectată de inginerul Victor Vasiluță, executată în cadrul Laboratorului de electronică și automatizări al Secției a 5-a Mecanic-energetică. S-a pus în funcțiune și o instalație pentru tratamentul prin curenți de înaltă frecvență a pieselor executate prin autoutilare și care aduce importante economii valutare. În acest efort continuu pentru autodotare se remarcă participarea unor muncitori de înaltă calificare, inventivi și cu îndelungată experiență : Andrei Bubu, Oprișan Tihan, Alexandru Giurgeanu, Ion Tudose, Tudor Bălan, Vasile Cristea, Liviu Popa, care lucrează în cadrul atelierelor de sculărie și autoutilări. La Secția a 6-a, s-a format un colectiv puternic de implementare tehnologii noi : inginerii Cristodor Cojocaru, Marian Ioniță, Dan Marichescu, șeful de atelier Vasile Nicula, muncitorul specialist Tudor Pirone.

Într-adevăr se poate vorbi despre o acțiune de creare a noului, de introducere a lui în toate sectoarele de activitate cu o largă participare. Stimulativ în cel mai înalt grad este faptul că rezultatele sînt palpabile, nu întîrzie să apară. Modernizarea a devenit un cuvînt de reală concretețe. În semestrul I al acestui an, ca urmare a introducerii noului, normele au fost reduse față de aceeași perioadă a anului trecut cu 100 tone metal, 383 MWh energie electrică, 10 Gcal energie termică. Cheltuielile indirecte au fost reduse cu peste 3 milioane lei. În urma încheierii în vara acestui an a primei etape a Programului de organizare și modernizare a producției au fost aplicate 25 de măsuri cu 122 faze. Eficiența acestora a fost : creșterea productivității muncii cu 2 900 lei pe persoană, reducerea costurilor cu peste 12 milioane lei.

— Fără îndoială, nu putem încheia discuția noastră despre nou fără să amintim despre preocupările specialiștilor de la Semănătoarea privind automatizarea și robotizarea unor operații, îndeosebi pentru deservirea mașinilor unelte. Este vorba despre manipulatorul portal cu două brațe pentru deservirea a două strunguri copier pentru prelucrarea axelor intermediare între diametrele de 300 și 800 milimetri. Instalația este proiectată de un colectiv condus de inginerul Ștefan Oprea, șeful Atelierului de proiectare autoutilări și mecanizări și executată în întreprindere de Atelierul de autoutilări condus de inginerul Bogdan Gheorghiu. A doua celulă se folosește pentru frezarea și centruirea axelor grele, deservită de un manipulator MERO 3, proiectat și executat în colaborare cu colectivul de MERO-tehnică, condus de prof. dr. ing. Cristian Pelecudi de la I.P.B. Sistemul de alimentare pentru această celulă a fost proiectat de un colectiv condus de inginerul Gheorghe Ciontu și executat de Secția sculărie. Celula a intrat în al treilea an de folosire. În faza de probe și încercări se găsește robotul de vopsire MERO 6, realizat în colaborare cu I.P.B. Urmează să fie integrat într-o celulă de vopsire pentru piese de schimb pentru combine și echipamente fabricate la Semănătoarea. Într-o stare avansată de execuție este și robotul MERO 7 ce va fi folosit pentru sudura în puncte a căișorilor de la combinele de recoltat C12, CP12 și C14.

Nouă, ne-a spus inginerul Mihai Dogaru în cursul dialogului nostru, este șansa noastră de progres. Este un adevăr asupra căruia tovarășul Nicolae Ceaușescu a insistat în repetate rînduri și care a fost înțeles într-un mod profund. Eficiența nouăi este cu atît mai mare cu cît la crearea și implementarea lui participă un număr cît mai mare de oameni ai muncii, cu cît el este o preocupare permanentă.

OPREA GEORGESCU ■

Milenii de mîine și secolul de aur

Anul viitor I.P.R.S. Băneasa va sărbători 25 de ani de cînd arhaica pădure de la marginea Bucureștiului a făcut cunoștință pe o suprafață de 15,5 hectare din intimitatea sa cu primele dispozitive semiconductoare produse în România. Dacă Pădurea Băneasa ar avea un spirit al ei, așa cum se întîmplă în cele mai frumoase basme românești, îmi imaginez cît de uimit ar fi fost acel spirit al locului văzînd că nu departe de Grădina Zoologică în care sînt adunate să conviețuiască adevărate fosile ale diverselor vîrste biologice ale pămîntului, se deschide o altă „grădină" destinată, în compensație, proliferării unor specii ciudate de viețuitoare numite condensatoare styroflex, tranzistoare, tiristoare, diode etc. — veritabile „fosile vii" ale mileniului de mîine. O fabuloasă zoologie electronică va prolifera în numai cîțiva ani în această grădină a semiconductorilor făcînd posibilă intuiția viitorului nostru tranzistorizat prin imaginea unei păduri virgine controlabile sub lentilele microscoapelor în toată feeria abundenței sale.

Dar înainte ca mamutul de la Băneasa să împlinească 25 de ani de existență, pentru a-și exersa parcă spiritul sărbătoresc în vederea întîmpinării cum se cuvine a acestei aniversări, a trăit recent o altă plenară sărbătoare: decernarea „Ordinului Muncii" clasa I, pentru primul loc ocupat în întrecerea pe ramură pe anul 1985. Și cum la sfîrșitul primului semestru al anului în curs, I.P.R.S. s-a situat tot pe un loc fruntaș, nu ne îndoim că anul 1987 va fi pentru pioniera semiconductorilor românești anul glorios al unei duble sărbători. „Noi cînd avem o sărbătoare în întreprinderea noastră, îmi spunea tînăra ingineră Liliana Staicu, facem un simpozion de comunicări. În '84 am aniversat zece ani de la înființarea celei mai tinere secții (tranzistoare și diode) printr-un simpozion în care ne-am prezentat în fața întreprinderii cu cele mai noi rezultate ale cercetării noastre". Cercetări care vor fi aplicate, la sigur, în practica de producție. Și cum aniversările și sărbătorile întreprinderii urmează una alteia cu consecvență, cercetarea a devenit în cele din urmă, adică în primul rînd, ea însăși o sărbătoare. Sărbătoarea de zi cu zi a tinerilor ingineri și tehnicieni, generațoare ea însăși de sărbători într-o întreprindere în care media de vîrstă este de 27 de ani iar ponderea produselor noi în producția marfă realizată depășește 27%. Astfel încît numai anul acesta s-au făcut 22 de cereri de invenții cu o eficiență economică de 16,5 milioane lei și sînt în examinare la O.S.I.M. alte 40 de cereri. Doar cele 12 inovații puse în practică de la începutul anului pînă acum au adus beneficii de 6,4 milioane lei.

Există la I.P.R.S. un climat de muncă și cercetare într-u totul benefic. Un climat sănătos de competiție a inteligenței și creativității stimulat de condițiile materiale create în întreprindere : hectare întregi de aparatură electronică, ecrane și butoane, agregate computerizate care aduc locul de muncă al tehnicienilor de aici mult mai aproape de imaginile viitorului cu care ne-au obișnuit filmele de anticipație și almanahurile S.F. decît de imaginea cotidiană a clasicelor hale industriale. În acest climat în care viitorul electronicii intră în societatea românească pe **punți redresoare cu avalanșă controlată** și prin **controlul de poartă** zi tiristoarelor, fiecare are ambiția să adauge noului cîte ceva, fiecare vrea să vină în întîmpinarea acestui viitor cu structura inteligentă a visului său. În aceste condiții, organizarea anuală în întreprindere a unui simpozion privind noile procese și procedee tehnologice nu mai e o simplă obișnuință ci o pură și simplă necesitate. Ținut de obicei în iunie, la acest simpozion se prezintă rezultatele cercetărilor și dispozitivelor realizate în ultimul an. Tot în acest an, la interval de o lună s-a organizat pentru prima dată, sub egida Comitetului de partid al Sectorului II și al Comitetului municipal un alt simpozion privind eficiența acțiunilor de asimilare a materiilor prime și materialelor, subansamblelor și pieselor de schimb în vederea reducerii importului. Cum a fost posibil ca sarcinile de export să fie realizate cu un plus de 5,1 milioane lei, planul de beneficii cu 3,3 milioane lei iar livrările la fondul pieței cu 7 milioane lei mai mult decît s-a prevăzut ? Și toate acestea în condițiile în care s-a redus consumul de metal cu 125 t, s-au economisit 277 MWh și 165 t combustibil convențional ! Desigur modernizarea utilajelor și introducerea unor noi tehnologii au avut un cuvînt greu de spus. Dar această modernizare și aceste noi tehnologii presupun o investiție sporită de inteligență creatoare. În acest sens poate că descoperirea cea mai importantă care s-a făcut pînă acum la I.P.R.S. este aceea că dispunem de o materie primă inepuizabilă, regenerabilă la nesfîrșit, o materie primă de care nu ne putem plînge că nu avem din abundență, singura materie primă care nu este amenințată de nici o criză, dimpotrivă, o materie mereu în floare, o materie care nu cunoaște decît un singur anotimp de-a lungul întregului an și al tuturor anilor: materia cenușie, creația continuă.

Componentele electronice, fie că e vorba de circuite integrate, tranzistoare, diode sau condensatoare, sînt realizate la nivelul parametrilor calitativi internaționali. Dacă un tranzistor se numește BC 107, de exemplu, înseamnă că are exact aceleași caracteristici ca și cele realizate de firmele Philips, Thompson sau R.C.A. Și nici n-ar fi posibil altfel devreme ce fiecare tranzistor e caracterizat la sortare prin 60—70 parametri (și chiar 100, în cazul circuitelor integrate). Precizia cu care se lucrează în secțiile I.P.R.S.-ului este de-a dreptul fascinantă. Ea părăsește la un moment dat teritoriul strict al tehnicii industriale și intră pe terenul fabulos al basmului. O călătorie într-una din secțiile întreprinderii este fără nici o exagerare într-u totul comparabilă cu o coborîre pe „tărîmul celălalt" al materiei vizibile doar sub lentilele microscopice. Pe acest tărîm pipete cu vid prelau tranzistorul de pe un suport și-l sudează pe un fir de aur cu diametrul de 25 de microni, sudură care evident se face sub lentila microscopului.

Ca să fii operator piese radio trebuie să ai acuitate vizuală, atenție concentrată, spirit de observație, precizie în mișcări, rapiditate, calități tactile deosebite, echilibru temperamental, conștiinciozitate și alte o mie de însușiri ieșite din comun care să-ți faciliteze executarea unor operații de cea mai înaltă finețe și tehnicitate la care te supune mărie sa tranzistorul. Selectarea operatorilor se face evident, printr-un test prealabil de inteligență și perspicacitate comparabil, aș spune, cu cel la care e supusă componenta electronică înainte de a i se da drumul în universul undelor radio. În urma acestui test reușesc cam zece din o sută — I.P.R.S. avînd în acest sens unul din cele mai bine puse la punct cabinete de psihologie industrială din țară. Cei care trec testele acestui cabinet și rămîn să lucreze cu componente electronice nu sînt simpli executanți ci conștiințe active care întreabă mereu și se întreabă. Problemele pe care le vor ridica în cercurile de calitate, în discuțiile cu cadrele tehnice vor fi reale contribuții aduse la rezolvarea unor probleme stringente ale întreprinderii.

Înalta conștiință profesională este, de altfel, trăsătura definitorie care îi unește pe toți acești adevărați activiști ai științei și tehnicii românești. Fie că stai de vorbă cu Liliana Staicu sau cu Tudor Dunca, amîndoi din secția de tranzistoare și diode, atunci cînd îți vorbesc despre domeniul de activitate al vieții și conștiinței lor, o puternică tensiune interioară le irupe pe față iluminîndu-le

(Continuare în pag. 6)

ION ZUBAȘCU ■

Fotografii de PAUL AGARICI ■

MODERNIZAREA: rod al conștiinței, al perfecționării umane

Mileniul de mîine al secundei de azi

(Urmare din pag. 5)

cuvintele și transformînd oamenii obișnuiți care păreau cu o clipă înainte în filamente aprinse de inteligență și pasiune. Majoritatea inginerilor repartizați la I.P.R.S. sînt, asemenea lor, șefii de promoție de la facultățile de electronică, fizică și chimie. Foarte mulți dintre ei sînt înscriși la doctorate. Numai în secția 2 500 sînt 14 doctoranzi inclusiv, desigur, Liliana Suricu și Tudor Dunca.

Cum s-ar putea foarte bine întîmpla ca I.P.R.S. Băneasa să fie una din întreprinderile cu cei mai mulți doctoranzi din țară și cum un doctorat înseamnă implicarea în cea mai înaltă formă de studiu și cercetare, organizarea producției a ținut seama de acest avantaj al tinereții în expansiune astfel încît fiecare secție e organizată în așa fel încît să aibă deplină autonomie de producție, de la cercetare-proiectare pînă la realizarea parametrilor de eficiență și rentabilitate. Se încearcă în acest mod să se țină pasul cu nivelul mondial, nivel care impune ca dispozitivele noi să fie realizate cu prioritate în țară și în al doilea rînd, cu reducerea cheltuielilor materiale întrucît, spre deosebire de alte domenii, în materie de semiconductori prețurile sînt mereu în scădere pe piața mondială. Dacă înainte majoritatea componentelor electronice se realizau pe bază de licențe provenite din Franța, R.F.G. și S.U.A., în ultima vreme nu s-a mai apelat la licență și ultimele produse ale I.P.R.S.-ului sînt eforturile părții de proiectare proprie.

Fiecare secție își are proiectanții ei. Tinerii cercetători aplecați cu o jumătate a ființei lor în studii complicate, absorbiți de efortul continuu de a se menține cu informația la zi, ca o condiție esențială a competitivității mondiale, iar cu cealaltă jumătate veghind eficiența demersurilor lor pe teritoriul strict al producției își văd, desigur, răsplătite eforturile atît prin satisfacția că au reușit să industrializeze cîteva dispozitive noi cum ar fi tranzistorul de putere, înaltă tensiune și comutație, renunțîndu-se la achiziționarea unei licențe străine (cum era prevăzut inițial) cît și prin recunoașterea priorităților lor de cercetare pe plan național și internațional. Nu este, cred, deloc întîmplător faptul că 4 din cei 8 inventatori medaliați cu aur la Tîrgul Internațional de la Plovdiv sînt tinerii ingineri ai I.P.R.S.-ului, Dumitru Șdrulla, Ion Ghiță, Tudor Dunca și Sorin Georgescu care se pregătesc în continuare pentru marile confruntări ale întreprinderii și ale destinului lor. Pe unul dintre acești tineri ingineri îl așteaptă în fiecare zi să se întoarcă acasă dintre tranzistori și studii de ultimă oră în limbile de circulație, patru copii. Dacă acești copii vor veni, cînd vor fi elevi, măcar săptămînal să-și vadă tatăl la locul lui de muncă din I.P.R.S., n-ar fi exclus să devină ei înșiși pasionați electroniști. Pentru că tînăra întreprindere are nevoie de viitorul propriei sale tradiții ca de aerul curat al Pădurii Băneasa, de apa deionizată și de lichidele ultrapure. Sau altfel spus, mileniul de mîine al electronicii românești are cea mai mare nevoie de exactitatea și sănătatea secundei de azi !

La „Tînăra Gardă", ambianța sonoră contribuie la... mărirea productivității muncii

— Vreți să ascultați puțină muzică bună și între timp vă documentați ?

Neobișnuită introducere pentru o fabrică. Elena Nicolau, gazdă desăvîrșită, îmi arată, cum se obișnuiește, „casa". Îmi deschide cu prietenie ușile atelierelor de la „Tînăra gardă". Un conglomerat de producție, între care un corp zvelt de 10 ani, celelalte clădiri, întinerite de schele, dar trecute de o jumătate de secol. Directoarea începe cu... finalul, camera de mostre și mica expoziție — un rezumat la scară al producției. Se aude discret muzică, parcă un acompaniament anume ales care să mărească frumusețea modelelor, să pună în relief plastica îmbinării culorilor, finețea execuției.

— Transmiteți programul radio ?

— Acum sîntem pe programul... „Sorin Dumitru".

— Aveți un ilustrator muzical ?

— Muzica face parte din metoda de conducere a tînărului inginer Sorin Dumitru, șeful atelierului de confecții tricotaje nr. 1.

...În program — Vivaldi. Muzică de concert audiată nu la Ateneu, în fotolii capitonate, ci într-o sală imensă, cu un perete din sticlă, cu mașini moderne de tricotat la care lucrează muncitoare între 18 și 25 de ani. Parcă sînt într-o clasă de fete care probează cunoștințele dobîndite, numai că este ora 12,00 și planul schimbului este deja îndeplinit. Ambianța muzicală este stimulatoare. Șeful de atelier, inginerul Sorin Dumitru, din facultate visa stația care să emită muzică la cerere. Profesorii săi vorbeau la cursuri despre această experiență, aplicată cu succes în lume.

— Nu ați trecut prea devreme la Vivaldi ?

— Nu sîntem chiar la început, apoi trei sferturi din muncitoare sînt absolvente de liceu, cu nivel intelectual. Ele îmi cer multă muzică ușoară, dar vor odată pe săptămînă un concert sau o simfonie. Astăzi le-am programat „Anotimpurile" de Vivaldi. Pentru unele sigur că e muzică în primă audiție, dar pentru cele mai multe este o reascultare. Facem producție la parametri superiori și educație muzicală.

Tînărul inginer repartizează documentația pretențioasă pentru comanda unor firme de modă din S.U.A., Anglia, U.R.S.S., Olanda.

— Vă pregătiți programul muzical, pe o zi, pe o săptămînă ?

— Cum am timp liber caut muzică în discoteca personală sau pe la prieteni. Același program îl reiau, zi de zi, o săptămînă.

— Vă ajung puterile dumneavoastră, pentru că după o săptămînă începe alta ?

— De la zece ani merg la concerte, și ascult muzică de toate genurile. În anii studenției, la Iași, eram colaborator al Radiodifuziunii și semnatarul unei cronici muzicale.

— Constatați constant rezultate bune prin melo-producție ?

— Dintre cele mai bune ! Nu trebuie însă să exagerăm, pentru că reușita se datorează în primul rînd organizării și calității profesionale a muncitoarelor. Muzica este un adjuvant, odihnește, destinde, alungă monotonia, ne ajută să păstrăm un ritm alert.

— Furate de farmecul muzicii, muncitoarele nu uită de mașini ?

— Credeți că așa am putea depăși constant planul ?

Muzica se aude din ce în ce mai stins, ultimele acorduri din Vivaldi. Cu regret „Anotimpurile" nu-mi mai încălzesc imaginația. Realitatea toamnei învăluie în galben-roșcat copacii bătrîni din curtea fabricii.

„Mulțumim pentru Vivaldi, așteptăm George Enescu"

Privirea inginerului Dumitru este deschisă, senină. Ochii limpezi, care privesc drept în ochii celuilalt, sînt purtătorii de cuvînt ai sufletelor. M-am uitat în ochii cîtorva maiștre și le-am cunoscut fără multe elemente din biografie. Adriana Neacșu „ascultă" cu inima. I se cere sfatul de la modelul care trebuie tricotat la mașină pînă la precauțiile mamei cînd își îmbăiază noul născut.

„Cine intră la noi nu mai pleacă de la noi" repetă ca o axiomă Adriana Neacșu, „chiar dacă unele tinere vin cu gînduri călătoare".

— Se angajează cineva pentru o lună, două ?

— Boala fluctuației de cadre nu mai este a noastră.

— Dar a fost, cînd maistrul era indiferent la ce se petrece cu sufletul omului ?

— Îi ajutăm pe cei veniți să se integreze repede și să cîștige bine, să-și găsească locul potrivit, să capete sentimentul tonic că sînt parte dintr-un întreg.

...Acest loc potrivit, pe care unii îl caută o viață și nu-l găsesc, este unul din talentele adevăratului maistru-pedagog, organizator al producției, al importantelor rezultate economice, dar și capul familiei muncitorești dintr-un atelier. Cu ochii blînzi, cu vorba „dulce mult aduce", Adriana Neacșu e iubită și... foarte iubită. Dacă o muncitoare are ochii înlăcrimați, sau nu-și poate ascunde tristețea, Adriana Neacșu află fără să întrebe. O strîngere caldă după umeri, o privire încărcată de sensuri, redau încrederea.

Soții celor mai multe muncitoare de la „Tînăra gardă" intră odată cu ele, în schimburile de la fabrica vecină, „Vulcan". Pe unii dintre ei îi poftește la un „pahar de pepsi" directoarea Elena Nicolau și secretara Comitetului de partid Maria Petre. Dintr-una într-alta ajunge vorba și la „ce ne doare". Pînă la urmă unii dintre soți își amintesc că luna trecută au intrat mult prea des în restaurant și atunci plicul cu chenzina s-a subțiat.

Cine credeți că s-a oferit să poarte aceste discuții, cu mare succes? Inginerul Sorin Dumitru nu-l descoase pe tînărul din fața lui, ci cu tact îi vorbește, ca unui vechi prieten, despre băiețașul lui de doi ani și jumătate, despre soția care muncește de se spetește, este șefă de atelier la „Crinul", despre discoteca sa cu mii de înregistrări, despre împărțirea răspunderilor „administrative" în familie.

La chenzina următoare banii ajung la soție și copii, soțul e devreme acasă, se ocupă de aprovizionare, cumpără discuri.

„Ascultîndu-l" cu inima pe oamenii care ne înconjoară, de oriunde, ni se răspunde cu inima.

Ori de cîte ori Maria Petre, secretara Comitetului de partid, are posibilitate, își declară copiii „4 4000 anul trecut, 4 500 anul acesta". Îi cuprinde pe toți cu același gest tandru, matern.

Ei bine, mamele cu patru, cinci copii, sînt 82 în toată fabrica, nu întîrzie un minut, chiar dacă e pană de curent la tramvai, nu se scuză pentru că băiatul mic a avut febră, nu cer plan redus, pentru că acasă sînt atîtea ființe care trăiesc în așteptarea mamei. Maria Petre, din cinci în cinci minute, revine stăruitor.

— Tovarășă ziaristă, ați notat numele Mariei Mirea, dar al Cristinei Voinea ? Să n-o uitați pe Livia Țoiu. Modestia lor este proverbială. Nu numai că nu caută un loc călduț de muncă, și au cîte cinci copii, dar îl cer întotdeauna pe cei mai greu ; odată nu se prevalează de greutățile unei familii numeroase.

Irina Guib, maistrul coordonator al creației, are discreți ghiocei la tîmple, care o înfrumusețează, și același suflet tînăr, ca al tuturor celor care „ascultă" cu inima. O iubește toată fabrica și o urmează pentru că este capabilă, dăruită cu mărgăritarul talentului. Eu o găsesc mai încruntată, mai puțin comunicativă decît altă dată. Fiecare om are zile și zile... Irina Guib pregătește colecția pentru contractări și se înnegurează pe măsură ce alătură alte modele, care ar trebui să-i descrețească fruntea.

— Ceva se petrece cu dumneavoastră...

— Toată bucuria căutării, a îmbinării culorilor, a unui nou model poate fi făcută praf într-o clipă. Merceologul care avizează trebuie să fie un om de gust, cu dezvoltat simț comercial care să-și dea seama imediat ce va „prinde" pe piață, dar cel mai des, chiar adesea, noi am avut parte de un selectioner care mai îngroapă încă o creație în „cimitirul" modelelor.

...Aflu că la terminarea programului, zi de zi, vară sau iarnă, se transmite aceeași melodie : „Drumurile noastre", în interpretarea lui Dan Spătaru. În atelierul inginerului Dumitru se predă schimbul. Tînărul șef își consultă agenda și din politețe îmi „desconspiră" ziua de mîine — un încărcat plan de livrări, cîteva întîlniri cu parteneri străini, repartizarea celor cinci absolvente pe lîngă maiștri, căutarea în discotecă a „Rapsodiei române" de George Enescu. Îmi întinde o însemnare care nu este a lui, privindu-mă ca un strengar. „Vă mulțumim pentru Vivaldi, așteptăm George Enescu ! Căutați în discoteca dumneavoastră Simfonia a IX-a de Beethoven ?"

CARMEN DUMITRESCU

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

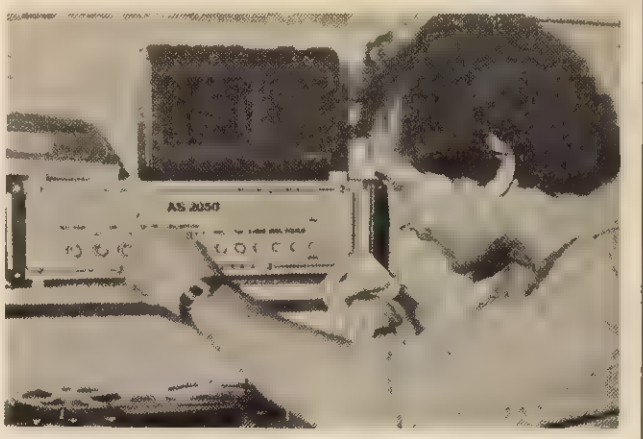

De aici pornesc preferințele muzicale ale muncitoarelor

MODERNIZAREA:

modul demn și avantajos de a ieși azi în lume

La Găești calitatea se măsoară pe orizontală și pe verticală

Îi privesc cu o atenție mărită și o curiozitate pe care încerc, atîta cît pot, să le maschez. Nu știu dacă reușesc. Omul din fața mea, inginerul Traian Novolan, directorul întreprinderii de frigidere din Găești, este, așa cum mi s-a spus, cel mai mare specialist în tehnologia frigului. Îi spun că, în urmă cu o zi, grație amabilității inginerului Viorel Drumea, tînărul director comercial al întreprinderii, am bătut la pas toate, dar absolut toate secțiile în care se fabrică cele 465 de repere ale frigiderului. Îi fac mărturisirea că arareori mi-a fost dat să văd un proces tehnologic atît de bine pus la punct. Bănuiesc că această afirmație i-a făcut o oarecare plăcere, întrucît surîde: „Problema, adaug eu, pentru care am revenit cu noaptea în cap, adică la prima oră, pentru că altfel nu știu cînd vă mai pot prinde, este aceea a noului, a gîndirii tehnice ce s-a consumat aici, la Găești, timp de 15 ani, cîți au trecut de la fabricarea primului frigider cu compresor. „Da, îmi spune, cam atîția ani au trecut. Au trecut cam repede, parcă a fost ieri, nu alta. Cît despre nou, ce să vă spun?! Toate cele peste 400 de repere ale frigiderului au suferit între timp cîte 3 sau chiar 4 modificări. Îmbunătățiri, firește. Între primul compresor și cel din spatele dumneavoastră, așezat pe raft și purtînd numărul 5 000 000, este o diferență pe care doar specialistul o poate pătrunde în adevăratul ei înțeles. Și tocmai cînd discuția avea să abordeze detaliile luptei, adică tocmai ceea ce este interesant, la urma urmei, a fost întreruptă brusc din motive inevitabile: convocare urgentă. Noul interlocutor: inginerul șef al întreprinderii, Petru Nistor.

În biroul său, la ceea oră, lume peste lume. Se dau dispoziții, se cer situații, se verifică tot felul de date și statistici. „Așa e pe la noi și așa e, cred, peste tot, la primele ore ale zilei", tine să se scuze inginerul Nistor. Ceva mai tîrziu, cînd s-a făcut o oarecare liniște, dialogul, în pofida unor telefoane care sunau parcă tot timpul, s-a legat de la sine. „Am venit aici, la Găești, zice, prin repartiție, imediat după terminarea facultății, la 1 august 1971. Au mai venit atunci, în seria aceea, alți 30—40 de tineri ingineri, dar am rămas doar patru, adică subsemnatul, soții Drumea, adică Doina și Viorel, și Bogdan Burcea. Întîmplător, toți sîntem, ca să zic așa, moldoveni. În ceea ce mă privește, sînt din Comănești, un sat din nordul țării, din Bucovina, lîngă Solca, sau Cacica, sau Cașvana, unde se află vestitul ștejar al lui Ștefan cel Mare. În fiecare an, vara, îmi iau copiii și soția, care e din Găești, și mă duc pe-acasă, pe la mama. Mai pun mîna și mai fac ce trebuie făcut în ogradă, în grădină, în livadă. Dar nu cred că despre asta vreți să vorbim. Am înțeles că vă interesează problema noului, nu-i așa?" „M-ar interesa, dacă tot am început astfel discuția, să știu de ce ați rămas aici, la Găești?" „Am rămas pentru că, atunci, ca și acum, nivelul tehnic al întreprinderii era bun. Utilajele erau moderne, la nivelul acelui an, complexe. Fluxul tehnologic era bine pus la punct. Apoi, amănunt foarte important pentru un tînăr inginer ca mine, urma să particip la fabricarea pentru prima dată în țară a unui nou produs: frigiderul cu compresor". „V-aș pune o întrebare mai ciudată. Care este anotimpul dumneavoastră preferat, iarna sau vara?". „Iarna, firește, că doar sînt din nordul țării, unde-s ierni frumoase, cu zăpezi înalte cît gardul. Dumneavoastră ați fi vrut, poate, să vă răspund vara, vara cu soare și căldură, pentru a încropi mai apoi o frază ziaristică, de tipul deși iubește vara, meseria inginerului cutare adică eu, este aceea de-a fabrica frigul". „Exact". „Regret că v-am stricat fraza. Dar să revin la nivelul tehnic despre care spuneam că era foarte bun. Acest nivel a continuat să țină pasul cu vremea. N-am stat cu mîinile în sîn. Am dublat capacitatea de producție pe același spațiu, extinzîndu-ne pe verticală. Produsul de azi nu mai seamănă cu cel inițial, nici funcțional, nici ca aspect. Funcțional, frigiderul actual e mai bun. Iar ca aspect este mai frumos, mai atrăgător, mai comercial. Cel inițial nu corespundea la normele tehnice internaționale. Acum, da. Corespunde tuturor normelor internaționale și a fost omologat ca atare. Ne-am încadrat în limitele draconice ale acestor norme internaționale, dar totodată ne încadrăm și în normele specifice ale țărilor în care exportăm produsul nostru. Exportăm frigiderele produse la Găești în 14 țări europene, țări cu pretenții dintre cele mai mari, cum ar fi, ca să dau doar două exemple, Anglia și Franța. Mai nou, exportăm în S.U.A. și China. Exportăm însă frigidere și-n țările tropicale, unde trebuie să luptăm cu o temperatură medie de peste 43 de grade, fapt ce ridică numeroase probleme pentru buna funcționare a unui frigider. Pentru atingerea unor parametri competitivi pe piața internațională, unde avem un loc respectat, între primele frigidere ale lumii, a trebuit să reorganizăm continuu procesul tehnologic, să-l îmbunătățim pe toate căile posibile. Lupta pentru nou a devenit o stare de spirit specifică în toată întreprinderea noastră. Fără această deschidere față de nou, frigiderul nostru ar fi fost eliminat de pe piața externă. Sarcina numărul unu a fiecărui cadru tehnic este aceea de-a găsi continuu, de a găsi o nouă, mereu nouă soluție tehnică. Inginerii, maiștrii, șefii de secții, proiectanții, toți la un loc și fiecare în parte au adus și aduc continuu noi idei care sînt supuse dezbaterii, studiului și, în măsura în care soluțiile pot fi aplicate, se aplică, pe loc și cît mai repede cu putință, pentru că ceea ce este azi nou, mîine se poate învechi. Noul, e bine să știm, are o viață a sa, un timp în care neapărat trebuie să-l aplici. Dacă nu au făcut acel lucru nou la timpul său, degeaba l-ai mai avut, degeaba l-ai descoperit. Noi nu înnoim produsul doar pentru a-l înnoi, ci pentru a-i conferi o nouă calitate, acel ceva cu care îl impunem în lupta pentru competitivitate. Vom traduce astfel, în fapt, cu și mai multă hotărîre, cu și mai multă convingere, una din prețioasele indicații pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a rostit în cuvîntarea sa la cel de-al III-lea Congres al Oamenilor Muncii: «Așa cum am menționat, în acest cincinal este necesar să acordăm o atenție deosebită creșterii puternice a productivității muncii, pe baza organizării științifice, a perfecționării tehnologiilor, a automatizării și robotizării, în conformitate cu cerințele fiecărui sector de activitate». „Care sînt, în opinia dumneavoastră, cele mai spectaculoase soluții tehnice aplicate în ultima vreme la frigiderul românesc?" „Greu de făcut o alegere, fie ea chiar și o opinie personală. Eu, dacă tot vreți să scrieți despre acei oameni care au neastîmpărul creației tehnice, i-aș aminti, așa, dintr-o suflare, pe maistrul Ilie Voicu, de la agregate, pe maistrul Matei Sandu, de la compresoare, apoi inginerii Dănuț Moraru, Niculina Bucur, Alexandru Cojocaru, Dumitru Mihălcescu, Constantin Luca, Bogdan Burcea, Ilie Ungureanu și Doina Drumea. Fiecare om din cei amintiți are pe puțin 10 soluții, multe dintre ele fiind înventii în toată puterea cuvîntului, înregistrate ca atare". „Și totuși, nu văd de ce nu ne-am opri măcar asupra cîtorva dintre ele". „Repet, îmi vine foarte greu să scot în evidență doar una sau două din inimile ce i-s-au adus frigiderului. Iată, pentru că țineți cu tot dinadinsul, inginerul Ilie Ungureanu și maistrul Matei Sandu au pus în fabricație o modificare la compresor, modificare ce a sărtat cu 10 la sută performanțele compresorului. Atingerea acestei performanțe a fost hotărîtoare la export. Actualul sistem de supape, o idee strict originală, brevetată ca invenție, îi conferă frigiderului nostru un serios atu în competiția sa cu celelalte frigidere din lume. Dar să trec la alt exemplu: vom construi, în curînd, în străinătate, o fabrică de frigidere. Cu alte cuvinte, vom exporta utilaje. Aceste utilaje sînt proiectate aici, la noi, unde sînt fabricate de grupa maistrului Ștefan Chira. Cum să vă explic ce-nseamnă cu un maistru și oamenii săi, aproximativ 40 de muncitori, să fabrice utilaje de export, extrem de dificile? În fapt, maistrul Chira și oamenii săi traduc în realitate gîndirea tehnică a zeci și zeci de proiectanți". „Credeți că există un anume secret care explică această extraordinară deschidere față de nou?" „Nu știu, nu vă pot răspunde chiar direct la această întrebare. Ceea ce vă pot spune este faptul că starea de spirit pentru nou este permanentă. Orice idee nouă este binevenită. Ideea este, după părerea mea, materia primă cea mai prețioasă a unui colectiv extrem de unit, așa cum sîntem noi, de la portar pînă la director. Ceea ce mai pot adăuga este faptul că directorul întreprinderii, inginerul Traian Novolan, este un proiectant de clasă internațională. Nu greșesc cu nimic dacă spun că frigiderul nostru este, în primul rînd, gîndit de directorul nostru. Noi, cei mai tineri, am învățat meserie de la dînsul, am învățat să iubim această întreprindere, să ținem la prestigiul ei. Frigul, la propriu și la figurat, se face cu multă căldură, cu multă dragoste". „Despre dumneavoastră nu ne spuneți nimic?" „Ce să spun despre mine?! Să mă laud singur?! M-ați întrebat dacă există vreun secret care generează această stare de spirit față de nou. Da. Există. Nu un singur secret, ci mai multe. Unul dintre ele rezidă din unitatea colectivului nostru. Sîntem o mare familie pentru a cărei bunăstare muncim cu toții, neprecupețind nici cel mai mic efort. Această familie, prin muncă și, prin necontenita sa dragoste pentru nou, urmează întocmai linia fermă și vizionară trasată de însuși secretarul general al partidului nostru, «Dezvoltarea intensivă — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, de la înalta tribună a celui de-al III-lea Congres al Oamenilor Muncii —, impune măsuri ferme în vederea ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor, astfel încît acestea să satisfacă, din toate punctele de vedere, cerințele producției și să asigure creșterea continuă a competitivității pe piața externă. Trebuie să fie bine înțeles că noua etapă de dezvoltare a societății socialiste românești impune, ca o necesitate obiectivă, că întreaga producție să se bazeze pe cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii — aceasta constituind factorul hotărîtor pentru afirmarea forței și superiorității socialismului, pentru participarea activă a patriei noastre la diviziunea internațională a muncii»".

Cu dragoste și căldură despre frig

VICTOR NIȚĂ

În vremea Marelui Mircea

(XI)

Continuarea luptei — singura cale

Arătam în numărul trecut că acel care a intrat în istoria românească cu atributul de „Uzurpatorul" — Vlad, care era, probabil, chiar nepotul de frate al lui Mircea — nu a fost instalat în domnie de Baiazid şi nici nu acţionase ca un conducător de „coloană a V-a" — pentru a folosi o expresie din istoria contemporană — a lui Baiazid, adică luptînd din interiorul Ţării Româneşti împotriva lui Mircea pentru a sluji interesele Porţii otomane. Vlad a fost un uzurpator, dar nu un trădător. Înscăunarea lui apare ca expresia politicii unei însemnate părţi a clasei boiereşti, care după victoria de la Rovine a lui Mircea (17 mai 1395) a considerat că sultanul primise o lecţie prea dură pe pămîntul românesc pentru a nu abandona gîndul de a-l transforma în paşalîc. Victoria domnului român salvase fiinţa statului muntean, dar o parte a boierimii considera riscantă continuarea confruntării cu Poarta şi credea că trebuie valorificate imediat roadele victoriei prin încheierea păcii cu Baiazid şi părăsirea alianţei cu Sigismund de Luxemburg. Vlad, exponentul acestei orientări, nu intenţiona să devină un instrument docil al Porţii otomane, ci, păşind pe un drum străbătut de Mircea însuşi (dar altfel şi în alte împrejurări!) să se sprijine pe alianţa cu Polonia al cărei intermediar urma să fie domnul Moldovei, Ştefan, biruitorul lui Sigismund de la Ghindăoani. Omagiul prestat de Vlad lui Vladislav Jagello se înscria unei politici chemate să dureze: recunoaşterea suzeranităţii unui monarh, care, în cazul de faţă, prin depărtare, dispunea de mijloace mai puţine pentru a face din titlul de suzeran o realitate. Se pare că Vlad a acceptat o anumită preeminenţă lui Ştefan al Moldovei, aureolat desigur de prestigiul victoriei asupra oastei ungare. Beneficiar — oricît ar părea de paradoxal, la prima vedere — al victoriei lui Mircea de la Rovine şi sprijinit pe alianţa cu Moldova şi Polonia Vlad a negociat cu Baiazid şi nu ni se pare exclus ca el să fi obţinut de la Baiazid un act scris, prin care, în schimbul unui tribut, sultanul recunoştea autonomia deplină a Ţării Româneşti.

În concepţia turco-musulmană lumea apărea împărţită în trei mari zone (după contribuţiile fundamentale în acest domeniu ale lui Ion Matei, Mihai Maxim şi Gemil Tahsin, istoric cercetător Viorel Panaite a reluat recent în **Problema războiului şi păcii în teoria şi practica islamului medieval — doctrina djihad-ului**): „Casa Islamului" — teritoriile aflate sub autoritatea legii islamice; „Casa războiului" — teritoriile aflate în afara acestei legi şi care urmează a fi cucerite prin „războiul împotriva necredincioşilor" (djihad) şi „Casa pactului, a armistiţiului sau a păcii" — teritorii ce-şi păstrau structurile politice proprii, dar plăteau tribut Porţii otomane şi îşi asumau în diverse grade şi forme anumite obligaţii faţă de statul otoman.

Vlad a voit să treacă Ţara Românească din „Casa războiului" în „Casa pactului" pentru că a crezut că nu dispune de forţele necesare unei confruntări de durată cu Poarta otomană. Nu ne-a rămas de la el o expunere de doctrină politică, dar credem că raţionamentul său nu se deosebea în fondul lui de acel formulat mai tîrziu, de marele nostru cronicar Miron Costin: „De laudă este hie la care domnu să hie spre partea creştinească /.../ însă cu înţelepciune, nu fără socoteală şi fără temeiu, în loc de folosul ţării să-i aducă perire". Vlad şi partizanii săi au crezut că interesul Ţării Româneşti era să iasă din frontul antiotoman şi să obţină recunoaşterea autonomiei, prin excluderea oricărei imixtiuni a Porţii otomane în treburile interne ale ţării. **În condiţiile de atunci, acest raţionament era însă greşit.** Expediţia încununată de succes a lui Mircea împotriva bazei de acingi de la Karinovasi şi biruinţa lui de la Rovine dovedeseră că Ţara Românească dispune de mijloacele militare necesare pentru a-şi apăra independenţa şi integritatea. Evident, nu era vorba de a desfăşura lupta antiotomană în chip izolat, ci de integrarea ei într-un larg front antiotoman, care, în mentalitatea medievală, trebuie să îmbrace forma unei cruciade. Mircea avea o percepţie prea acută a realităţilor politice pentru a se hrăni cu iluzii în privinţa principalului său aliat, regele Sigismund de Luxemburg al Ungariei. Ştia — ca om politic realist — că fundamentul cel mai solid al alianţei nu erau declaraţiile suveranului de la Buda ci coincidenţa de interese ale celor două părţi ce încheiaseră tratatul de la Braşov (7 martie 1395) şi că atît timp cît exista posibilitatea constituirii unei coaliţii antiotomane, locul Ţării Româneşti nu putea fi **decît** în rîndurile ei. Atunci, în 1395, Mircea a ales calea luptei pentru că numai ea era compatibilă cu interesul ţării şi al poporului său. Şi nu numai al lor dar al tuturor statelor ameninţate de expansiunea şi agresiunea Porţii otomane.

O veche cunoştinţă

Apelul la cruciadă, lansat de Sigismund de Luxemburg, a avut ecou în Occident, mai ales în Franţa şi în Burgundia. Emisarii regelui ungar arătau că Baiazid avea intenţia de a merge chiar la Roma pentru a da calului său ovăz pe altarul celebrei bazilice a Sfîntului Petru (formula va fi reluată de Eminescu în **Scrisoarea III**). Cavalerii apuseni au văzut în participarea la cruciadă un excelent prilej de a-şi dovedi virtuţile războinice. Setea de aventură şi, mai ales de glorie — care avea să se dovedească nefastă pentru deznodămîntul cruciadei — era principalul imbold pentru plecarea acestor cavaleri la lupta împotriva turcilor. Tînărul Jean, conte de Nevers, fiul ducelui de Burgundia, Filip cel Îndrăzneţ, a mărturisit limpede gîndul ce-l călăuzea: „Dacă le va place celor doi seniori ai mei, monseniorul regele (Franţei — n.n.) şi monseniorul tata, m-aş face cu plăcere conducătorul acestei armate şi al acestei călătorii, căci am poftă să mă fac cunoscut". Dorinţa fiindu-i satisfăcută, la 22 de ani, contele de Nevers a devenit comandantul armatei de cavaleri avînd în frunte pe conetabilul Franţei, contele d'Eu, care exercita comandamentul în numele lui Jean de Nevers, pe amiralul de Vienne, pe mareşalul Boucicault, pe seniorul de Coucy etc.

Aceştia erau marii seniori ai expediţiei; printre ostaşii de rînd se afla şi un adolescent, pe care noi îl cunoaştem deja, căci am şi „dialogat" cu el, Johann Schiltberger, în vîrstă atunci de 15 ani.

Îi adresăm din nou întrebări: Ce s-a întîmplat, după ce cavalerii apuseni s-au unit cu Sigismund de Luxemburg şi cu Mircea, domnul român?

Sigismund, a răspuns interlocutorul nostru, „treçu Dunărea în Bulgaria şi se îndreptă către un oraş numit Vidin, care este un oraş de scaun în Bulgaria. Atunci veni domnul ţării şi al oraşului (ţarul Ivan Stracimir — n.n.) şi se închină de bună voie regelui. Atunci regele ocupă oraşul cu 300 de oameni, călăreţi şi pedestraşi buni. Şi porni spre alt oraş (probabil Rahova — n.n.) în care erau mulţi turci şi stătură aici cinci zile; în oraş erau mulţi turci care nu voiau să predea oraşul. Atunci orăşenii alungară cu putere pe turcii din oraş şi se închinară regelui; dintre turci mulţi au fost ucişi, iar ceilalţi au fost luaţi în captivitate".

Întrerupem puţin discuţia pentru a spune noi că ajunşi la Nicopole, cruciaţii au rămas aici 16 zile. În acest timp, după cum relatează istoricul de mai tîrziu al ducilor de Burgundia, tabăra cavalerilor franco-burgunzi devenise „un loc de plăcere. Corturile le erau din stofe magnifice. Se făceau vizite, se dădeau serbări şi mese, în timp ce în Franţa se postea pentru succesul cruciadei. Luxul îmbrăcăminţii era uimitor. Fiecare se fălea cu modelele cele mai noi şi, de exemplu, toţi tinerii seniori purtau la pantofi acel fel de ciocuri care se numeau „poulaines", lungi uneori de două picioare şi care se prindeau la genunchi cu un lanţ de aur". O astfel de armată era sortită dintru început pieirii.

Ce s-a întîmplat, cînd Baiazid s-a apropiat de oraş?

„Cînd auzi aceasta regele Sigismund, îi ieşi împotrivă cale de o milă de la oraş cu oastea sa care era socotită cam la 60 000 de oameni. Apoi a venit domnul Ţării Româneşti, numit Mircea, care a cerut regelui să-i dea voie să facă o recunoaştere a duşmanului. Aceasta i s-a încuviinţat. Atunci el a luat cu sine o mie de oameni din oastea sa şi a făcut o recunoaştere a duşmanului. După ce s-a întors la rege i-a spus că a văzut pe duşman şi că duşmanul avea 20 de steaguri şi că sub fiecare steag s-ar afla cîte 10 000 de oameni şi că fiecare steag stă deosebit de celelalte cu ostaşii săi; auzind aceasta, regele a vrut să întocmească ordinea de luptă. Atunci domnul Ţării Româneşti a cerut să i se îngăduie să dea primul atac; ceea ce regele încuviinţă foarte bucuros. Dar ducele de Burgundia (în realitate fiul său, contele de Nevers — n.n.) auzind de aceasta s-a împotrivit să lase această cinste altuia. Spunînd că a venit de la mare depărtare cu oastea mare care era preţuită la şase mii de oameni şi cu care a avut cheltuieli mari. De aceea voia el să dea primul atac şi a trimis la rege ca să-l lase să dea primul atac pentru că venise de departe".

„Bărbat viteaz, activ, puternic"

Relatarea lui Johann Schiltberger este întregită de cronica **Analele mănăstirii Hirsau**, scriere a lui Johann Trittheim (1462—1513), semnalate de curînd de acest remarcabil înnoitor al informaţiei privind evulmediu românesc, care este Şerban Papacostea. Cronica lui Trittheim explică raţiunile care îl făceau pe Sigismund de Luxemburg să vadă în domnul Ţării Româneşti pe cel mai apt dintre cei prezenţi în tabăra cruciată pentru a conduce oastea: „Şi cum s-a iscat ceartă între principi, care dintre ei să preia comanda asupra celorlalţi, părerea lui Sigismund a fost că trebuie numit în frunte unul dintre cei care şi să fi cunoscut moravurile şi obiceiurile duşmanilor şi să fi luptat înainte cu ei. Şi de aceea l-a numit comandant al oştii pe principele Ţării Româneşti, bărbat viteaz, activ şi puternic, care, luptîndu-se în mai multe rînduri cu turcii, a triumfat glorios [asupra lor]". Este, desigur, cel mai frumos elogiu adus marilor însuşiri de comandant militar ale voievodului român!

De fapt discuţia a avut drept obiect deschiderea bătăliei, cavalerii franco-burgunzi refuzînd să accepte propunerea lui Sigismund ca Mircea să înceapă lupta, urmînd ca oastea apuseană să-i succeadă. „Regele Ungariei — a strigat iritat contele d'Eu — vrea să aibă floarea şi onoarea zilei. Noi sîntem cei care formăm avangarda, ea ne-a fost dată şi nu ne poate fi luată în ziua bătăliei. Nimeni nu mă poate convinge!" La capătul unei încinse discuţii Jean de Vienne, cel mai vîrstnic dintre cavaleri şi care purta drapelul Franţei, spuse: „Acolo unde raţiunea şi adevărul nu se pot face ascultate, orgoliul şi aroganţa trebuie lăsate să domnească. Întrucît contele d'Eu vrea să meargă împotriva duşmanului şi să lupte cu el trebuie să-l urmăm. Dar am fi cîştigat mult mai sigur victoria ascultînd de regele Ungariei". Şi înălţînd drapelul se adresă tovarăşilor săi: „Cavaleri, iată-ne angajaţi într-o luptă pe care nu am încuviinţat-o, dar pe care o vom susţine pentru a arăta că nu lipsa de curaj ne face să vorbim astfel".

Dezastrul oastei cruciate avea să fie pe măsura orgoliului cavaleresc.

Cartea de istorie

Eisenhower în război

În zilele premergătoare debarcării în Normandia, generalul Dwight Eisenhower, comandantul suprem al forţelor aliate, fuma ţigară după ţigară şi bea 15 ceşti de cafea pe zi aflăm din primul volum al biografiei sale, intitulat **Eisenhower At War 1943—1945** (Eisenhower: în război 1943—1945) şi scris de nepotul său David Eisenhower. Apărut de curînd în S.U.A. volumul numără 945 pagini pentru o perioadă pe care personajul căruia el îi este destinat a relatat-o în memoriile sale (**Cruciadă în Europa** tradusă şi în limba română) în 590 pagini (traducere apărută la noi). Autorul a adunat o documentare abundentă pentru a înfăţişa în toate detaliile activitatea generalului american, considerat unul din marii comandanţi ai celui de-al doilea război mondial. „Ştiu că nu pot face nimic de durată dacă nu sînt obiectiv" declară în chip lăudabil autorul dar de la intenţii la realizare drumul este lung şi, adesea, greu de încheiat. Într-un şir de probleme, ca de pildă decizia lansării operaţiei „Market-Garden", terminată în singerosul eşec de la Arnhem (impresionant relatat de Cornelius Ryan în cartea **Un pod prea îndepărtat**), sau a acţiunilor din bazinul Ruhrului în primăvara anului 1945, considerate de unii cercetători, ca greşite în concepţie autorul nu oferă date noi pentru lămurirea controverselor. Ceea ce este însă mai presus de discuţie, este efortul autorului de a reconstitui cît mai amănunţit procesul de elaborare şi realizare a deciziilor generalului Eisenhower. De un interes deosebit sînt paginile consacrate strădaniei generalului american de a consolida relaţiile dintre marile puteri ale coaliţiei antihitleriste, strădanii uitate în perioada „războiului rece" chiar de Eisenhower însuşi după cum remarcă şi Jim Miller în „Newsweek".

Noul volum răspunde interesului arătat în egală măsură de specialişti şi de marele public istoriei celui de-al doilea război mondial. Un interes legitim pentru unul din cele mai teribile capitole ale istoriei umanităţii, dublat de dorinţa fierbinte ca astfel de evenimente să nu mai însingereze niciodată încercata noastră planetă.

Multum în parvo

Între istoricii noştri, Horia C. Matei se distinge prin marele har al exprimării sintetice şi sistematice. De la rîndurile de exemplară conciziune şi claritate despre etnogeneza românilor din **Istoria României în date** prin lucrările sale anterioare despre istoria şi cultura veche la recentul **Mic dicţionar al lumii antice**, el face dovada stăpînirii unei foarte bogate informaţii pe care ştie să o transmită în datele ei esenţiale atît specialistului, cît şi simplului cititor. Oricine i-a parcurs volumele s-a gîndit imediat la formula latină **Multum in parvo** (mult în puţin), căci restrînse articole de dicţionar includ în ele întinsele lecturi ale autorului, preocupat mereu să dea lectorului „ultimul cuvînt" al cercetării ştiinţifice.

Dicţionarul prezentat aici, avînd subtitlul de **Ţări, popoare, oraşe** oferă informaţiile de bază despre cele mai importante etnii, state, oraşe şi zone geografice ale antichităţii, adică între anii 3000 î.e.n. — 500 e.n. cărora autorul le-a adăugat şi un mic dicţionar biografic şi un şir de anexe (corespondenţele antice ale unor denumiri geografice contemporane, liste de suverani). Într-un moment cînd interesul pentru istoria veche cunoaşte un remarcabil spor o astfel de lucrare era cu deosebire necesară. Horia C. Matei a răspuns acestor nevoi cu acea responsabilitate şi conştiinciozitate, care sînt semnele caracteristice ale întregii sale activităţi. Articole ca: **Dacia, Geto-dacii, Burebista, Decebal**, dar şi cele despre **Egipt, Regatul Hitit** şi altele sînt lămuritoare pentru ţinuta dicţionarului. Dar cîte informaţii din acest dicţionar nu sînt cu totul noi pentru imensa majoritate a cititorilor săi. Cîţi dintre noi ştiam că Hoa-/Haojing a fost reşedinţa împăraţilor dinastiei Zhou de Vest (1066—771 î.e.n.) sau că Tuşpa a fost capitala Regatului Urartu în sec. 9—7 î.e.n.? Exemplele se pot înmulţi.

Se spune că dicţionarele sînt întocmite pentru a fi consultate; cine la **Mic dicţionar al lumii antice** îl va citi de la un capăt la altul. Ce satisfacţie mai mare îşi poate dori autorul?

Pagină realizată de
FLORIN CONSTANTINIU

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Un poem pentru patrie

Albastre oglinzi

Albastre oglinzi desface cuvintul
și imenși copaci își intind
brațele lor de vocale
spre cetăți, spre zenituri, spre imn ;
aur pe aur, în văzduhul limpede-al patriei
în ceasul de aur zodia vine
împlinind truda românului
ca un luceafăr căzindu-i pe masă
în grelele, nemaistîrșitele grămezi de boabe.
Albastre oglinzi desface cuvintul
și brazii înalți își intind
trupul lăsindu-l să-mi treacă
rînd pe rînd în copaci și în spice și-n aer
pînă simt cum trupul, tînărul meu trup
spic și grîu și albină se face
peste zările-n inima mea adunîndu-se
patria mea de lumină și cîntec și pace !

FLORENTIN POPESCU ■

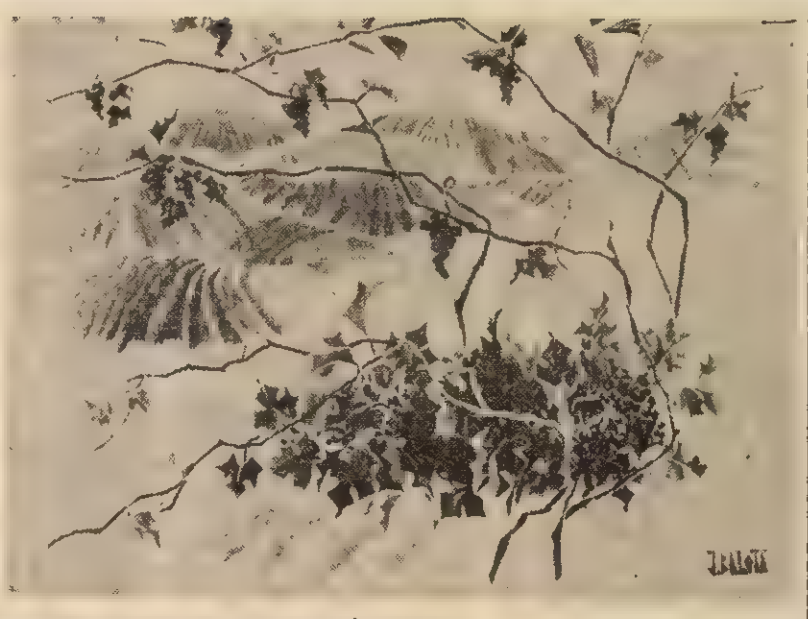

Artistul — conștiința a epocii sale

Ileana Balotă:

„România este un vast șantier în mijlocul căruia, ca o oglindă sensibilă a epocii sale, se află și artistul plastic"

— Mă gîndeam, stimată Ileana Balotă, venind înspre casa și atelierul dumneavoastră, că am să vă intilnesc în fața gherghefului.

— Dacă ați fi venit cu cîteva minute mai devreme, așa m-ați fi găsit. Lucrez în clipa de față la un ciclu închinat pămîntului, roadelor sale, oamenilor care-l frămîntă, chipului lor maiestuos, tulburător. Este una din temele mele obsedante. Ca orice om care am trăit în Transilvania, la Cluj-Napoca, dar și-n preajma acestui mare oraș românesc, sînt fascinată de frumusețea pămîntului, a brazdelor proaspăt răsturnate de sub fierul plugului. Pămînturi negre și grase ca untul, strălucind în lumina soarelui, sau pămînturi brune, moi ca o blană de urs, sau pămînturi roșcate, încărcate de tot felul de oxizi, de unde o mineralitate aspră, sau pămînturi ușor alburii, nisipoase, parcă acoperite de brumă. Acestea sînt pămînturile pe care, încă de pe cînd eram studentă, visez să le transpun în lucrările mele de tapiserie. Aceste pămînturi văzute ca niște dealuri domoale, unduite.

— Nu vreau să vă întrerup, dar, pur și simplu, mă surprindeți cu această năvalnică mărturisire încărcată de poezie. Eu făceam o simplă remarcă, doar așa, ca introducere, iar dumneavoastră ați intrat de-a dreptul în subiect. Vă rog să continuați, vă rog să ne mai vorbiți despre pămînt, despre poezia sa.

— N-aș vrea să mă înțelegeți greșit. Eu nu fac, vorbind despre pămînt, o poezie în sensul obișnuit al cuvîntului. Eu încerc să fac o poezie plastică, să vă relatez ceea ce trezește în mine pămîntul ca materie. Pămîntul este o materie extraordinară, are un suflet al său, ceva foarte vechi, străbun și temeinic. Pămîntul de toamnă, încărcat de roade și flori, cu ceruri înalte și-albastre, cutreierate de păsări plecînd în țările calde, sau pămînturi de noiembrie, pustii, arse de frigurile ce-abia încep, pămînturi solitare, parcă îndurerate, dar încă puternice, gata să renască. Între toate, însă, nu știu de ce îmi plac pămînturile peste care au căzut zăpezile. Nu zăpezile acelea mari, care îmbracă totul în alb, ci zăpezile subțiri, de început, cele care nu reușesc să acopere tot pămîntul. Se naște atunci un extraordinar spectacol al petelor de alb și de negru. Totul devine o simfonie a ritmurilor, a culorilor. Accentele cromatice se desfășoară cu o vigoare nemaipomenită.

— Dar pămînturile de primăvară, sau cele de vară, nu vă tulbură ?

— Cum să nu ? Vă fac chiar mărturisirea că eu, din această obsedantă dorință a mea de a vorbi despre pămînt, am început cu peisajele de primăvară, cu livezile încărcate de exploziile albe ale florilor, cu verdele crud al pomilor. Apoi, încetul cu încetul am descoperit frumusețea lanurilor preapline de grîu, acele cîmpuri de aur și lumină. Dar, cu timpul, pe măsură ce epuizam anumite ritmuri și sugestii cromatice, mă apropiam de rafinatele peisaje ale toamnei și-ale iernii. Asta nu înseamnă, însă, că primăvara și vara nu-mi mai spun nimic. Dimpotrivă, am atitea și-atitea schițe, cartoane, cum le zicem noi, cei din tapiserie, pe care abia așteptă să le fac la gherghef. Vedeți dumneavoastră, pictura sau grafica se fac mai repede. O tapiserie însă îți ia o grămadă de timp. Eu mă aflu într-o permanentă criză de timp. Aș vrea să lucrez în aceeași zi la o sută de tapiserii. Dar așa ceva nu se poate.

— Am să vă fac un compliment : tapiseriile dumneavoastră sînt extrem de simple, compoziționalmente vorbind, dar de un rafinament cromatic copleșitor. Totul pare ca o boare de su-

(Continuare în pagina 14)

VICTOR NIȚĂ ■

Începe stagiunea lirică!

Convorbire cu prof. univ. dr. PETRE BRANCUȘI, directorul Operei Române din București

— Stimate tovarășe Petre Brâncuși, ce loc ocupă spectacolul liric în ansamblul valorilor noastre ?

— De mai bine de un secol și jumătate spectacolul liric face parte din categoria de bunuri spirituale ce se înscriu în patrimoniul durabil al societății românești. Cea de-a 102 stagiune lirică cu caracter permanent se înscrie în noua etapă de dezvoltare a patriei noastre care reclamă ca o necesitate obiectivă afirmarea tot mai puternică a înaltelor valori spirituale proprii omului nou, constructor conștient al socialismului și comunismului. Noul sistem de valori care se afirmă cu pregnanță în ultimii ani descătușează energiile creatoare ale întregului popor, iar afirmarea valorilor spirituale caracteristice socialismului cunoaște o amploare fără precedent. Înfăptuirile din toate domeniile societății românești, inclusiv din sfera spectacolului liric, devin expresii ale unui proces deosebit de complex care se caracterizează prin coerență inter-umană și semnificație unitară. Spectacolul liric este astăzi receptat și înțeles la scara marilor epoci creatoare, la scara unor orizonturi nicăieri îngrădite și a unor drumuri nesfîrșite în perimetrul întinselor faze artistice pe care omenirea le-a străbătut.

— Mîine seară începeți deci cea de a 102-a stagiune a Operiei Române din București. Care sînt liniile directoare ale activității primei scene lirice a țării ?

— În primul rînd preocuparea permanentă pentru înnoirea și completarea repertoriului, cu precădere a celui provenit din creația națională, care este brăzdată de mutații de sens cu multiple consecințe și culminații, cu atîtea momente de vîrf care, în lumea largă, stîrnesc admirație. Pe lîngă atenția permanentă pe care o acordăm capodoperei enesciene *Oedip* pregătind o nouă distribuție care se va produce în anul viitor, ne aflăm în pline repetiții cu valoroasa operă a lui Gheorghe Dumitrescu — *Ion Vodă cel Viteaz* —, dramă muzicală cu profundă semnificație istorică.

(Continuare în pagina 11)

ION NEAGU ■

Sarea pămîntului — sarea cuvîntului

Marele prozator care a fost Radu Petrescu scria cîndva despre destinul scriitorului român exprimîndu-se astfel : „Scriitorului român i s-a întîmplat, i s-a dat ceva inestimabil, aproape neverosimil prin dramatism și noblețe, i s-a dat, anume, soarta de a fi scriitor român. Conștiința acestei dramatice demnități străbate întreaga noastră literatură clasică, adică toate acele opere care, indiferent de momentul apariției lor (pentru că astfel de opere, vizibile sau încă nu, se ivesc și în zilele noastre) există în lumea Poeziei".

Și gîndindu-mă la forța capabilă să miște resorturile subtile ale „mașinei lumii" doar cu mijloacele, puțin însemnate în aparență, ale meșteșugului scriitoricesc, îmi evoc scrisa unui alt mare scriitor, apărută în dimineața zilei de 4 martie 1977 : „Să ne întrebăm, are și scriitorul putere ? Neîndoios că da, din clipa în care își propune, acum mai mult decît oricînd, să schimbe, să influențeze, să determine. A fi unul dintre determinanți înseamnă a te împărtăși de la putere." (Al. Ivasiuc, în „Contemporanul").

Iată așadar că în amurg de veac și de mileniu e imperios necesar să ne convingem de uluitoarea tinerețe a literaturii noastre. Ne-am lamentat îndeajuns că șansa de a intra într-un circuit universal de valori ne e vitregită de puțina cunoaștere, pe alte meleaguri a limbii române (moștenită și ea ca un semn de dramatică noblețe, eroic apărată și strălucitor lăsată viitorimii), dînd ambițiilor noastre proiecții adesea strict cartografice. A prolifera în lume verbul românesc, de acord, tentația rămîne de vie actualitate, dar să ne înțelegem mai întîi în care lume. Lumea nu e doar harta dilatată a planetei. Trebuie să „cucerim" în primul rînd lumea noastră, s-o slujim și s-o luminăm, luminîndu-ne de flăcările ei celeste, lumea în care viețuiește trudind și visînd poporul român. Lume de mituri primordiale, concentrat de cosmice mirabilități, lume nicicînd „dulce", fluviu ardent și viril.

Pămînt însemnat (ca o pîine cu obrazul crestat), cu sigla Carpaților, cu ape strînse în Dunărea ce vine să moară în Marea noastră, pămînt mai învățat cu focul și pustiirea decît cu pacea.

Ce ar putea face scriitorul acestui timp decît să-și ridice cu semeție spada lui, coadă de cometă, împotriva a tot ce poate ține în loc mișcarea Obștei : inerțiile (denunțate de pateticul Labiș), prejudecățile ce ne pot cantona în spațiul himerice, abdicarea de la demnitate.

Și, o spun calchiindu-i lui Al. Ivasiuc tulburătoarele cuvinte, da, scriitorul român are puterea de a schimba, de a influența, de a determina și rolul lui în societate nu poate fi nicicum, nu negat, ci nici măcar micșorat.

El este un propagator al noului, un luptător tenace pentru dobîndirea unui viitor mai bun și — produs al maselor de muncitori și țărani trăitori de totdeauna cu adînc respect pentru învățătură și, implicit, pentru scriitori — se confundă firesc și definitiv cu cei ce au fost și au rămas sarea pămîntului.

El e sarea cuvîntului.

E, desigur, vremea să ne privim cu mîndrie viitorul, dar și trecutul. Ni s-a dat (ori ni s-a întîmplat să fim, cum spune, Radu Petrescu) darul inestimabil, aproape neverosimil prin dramatism și noblețe de a fi scriitori români.

Odată cu întreaga țară ce își hotărăște o viață liberă și demnă, scriitorul se simte chemat să-și afle locul lui sigur în viața societății, exprimînd, ca purtător de cuvînt al cuvintelor sale (și nu altminteri), dreptul și datoria de a rosti vocabulele adevărului, date lui în păstorie de Bătrînii Scrisei românești, spre a le trece, din gură în gură, din carte în carte, într-un mai fericit Mîine...

GHEORGHE TOMOZEI ■

Argument

Cotidianul

În străduința sa de a ține pasul cu realitatea istorică, literatura urmează un drum care continuă o tradiție dar, pe de altă parte, caută împliniri dincolo de ea. Pe baza experienței acumulate romancierul realist prospectează perioade anterioare stadiului său de observare socială, problemele majore ale realității evoluează dinspre trecut către prezent. Este o deplasare necesară pe care nevoile societății o legitimează acut. Cei mai mulți dintre prozatorii contemporani îmbogățesc sau perfecționează trecerea de la o epocă mai veche la alta mai nouă. În mod teoretic îi atrage anihilarea idealului depășit pe măsură ce se dezvăluie idealul avansat. Această orientare s-a generalizat în ultimii douăzeci de ani.

Indiferent de variațiile temperamentale ori tipologice întrezărim cel mai adesea ca pe o dominantă tensiunea intelectuală ori morală ce justifică nevoia de schimbare mai de grabă decît însăși transformarea. Cu autori precum D.R. Popescu, G. Bălăiță, Constantin Toiu, Eugen Barbu, Dinu Săraru, Ion Brad, Al. Ivasiuc, Nicolae Breban recunoaștem un alt punct de rezistență. Nu revizuirea stărilor sufletești legate de metamorfoza produsă odată cu trecerea de la o treaptă la alta reține atenția, cît rezultatul epic însumat în convertirea destinelor la o calitate greu altfel de prevăzut.

Forța de creație colectează într-un singur mănunchi atît suma unor corespondențe între planul exact și cel speculativ, cît și cazuistica forțelor subterane ce îndrumă observația spre un teren virgin, abia pe cale de a-și descoperi valențele.

Tocmai aici se face astăzi simțită intervenția unor buni autori de proză. De la condeie ce se implică în real în loc să-l înregistreze, ca niște diagnosticieni detașați, procesele (în felul acesta procedează numeroși scriitori de talent ai generației mijlocii) schimbarea de optică oferă și o surpriză. O surpriză de proporții. Ea constă în recuperarea cotidianului, operată în special de autori tineri ca Gabriela Adameșteanu, Ioan Groșan, Bedros Horasangian, Mircea Nedelciu. Teritoriile cotidianului, diverse, inegale, sînt concepute nu sub semnul contactului incidental cît al conversiunii lui în spațiu capital de desfășurare existențială.

În raport cu tradiția există o certă continuitate. Să ne gîndim cît de mare a fost, în timpul potrivit, cantitatea de „prozaism" din paginile lui **Ion**, investigația pe „viu". Romanul lui Rebreanu a impus de îndată prin forța de creație, însă nu e nevoie să fii specialist ca să sesizezi că personajul central are o ideație elementară (sporită de instinctul de posesiune al pămîntului) sau că stilul notației exacte stă la baza reprezentării vieții țărănești. Ce ambiționează astăzi naratori de felul Gabrielei Adameșteanu ? Ce spun, cu scrierile lor nervoase, Bedros Horasangian, Nicolae Stan, Mircea Nedelciu, Sorin Preda, Ioan Groșan ? În primul rînd cred că ei nu suportă (sau îl acceptă drept hibrid) rafinamentul imagistic dublat de solemnitatea stilistică. Inteligenți, sarcastici, analitici prin ricoșeu, toți cei amintiți înainte au lăcomia expresiei pitorești, febra iscată de preocuparea obsedantă pentru psihologiile lucide, indiscutabil mature, incisive. Cantitatea lor de „prozaism" asimilează bine biografii la zi ca și ideograma legitimării lor omenești. Sinceritatea, ambiția, vitalitatea apropie eroii într-o echilibrată și armonică grupare de energii în stare să susțină bătălii pentru găsirea echilibrului necesar convergențelor morale și sentimentale. Punînd așa chestiunea, tinerii prozatori deduc din cotidian nu doar pretextul contemplației lor estetice. Ei invocă, chiar preferă cotidianul deoarece prin el intervin în sensul evolutiv, însuflețesc prezentul ca verigă istorică de prim plan. Comparația cu Rebreanu se poate face dincolo de practica diferențierii surselor de conflict. Nu se poate vorbi, oricum, de adeziuni superficiale. Pe scena prozei conceptul special de cotidian înseamnă o unitate de armătură documentară, de verosimilitate artistică, de refuz al didacticismului, nu în ultimul rînd de acumulări anti-retorice. Așadar, a trata cotidianul în pagini scrise cu extremă rigoare denotă (de nu chiar impune) refuz al verbozității și al pasivității. Scrisa (vorba vine) descinde în cotidian îl simte pe creator superior arhaicului condimentat cu paradoxuri anecdotice. Pe bună dreptate refractar la lirismul de spectacol obținut pe seama amestecului de vorbărie, de arbitrar morbid, de plictiseală deghizată cu suficiență. Reținem ce prețuia E. Lovinescu în notele de regie ale lui Camil Petrescu : drama ideilor, concentrația simbolurilor, marea putere de disociere în atitudinile portretistice. Mai mult, atracția cotidianului contaminează și prozatorii fascinați de mitologic. Spirite situate în lumina mitică, precum D.R. Popescu și Fănuș Neagu, stilizează situații fundamentale cu sentimentul că între cotidian și mitologie diferă un singur lucru : doar poziția cu care se trece de la anonimizarea tensiunilor la statutul uman direct participativ. Suportul cauzal al faptelor narate se află în zone adînci de ordin domestic dar și politic. Numai aparent și din comoditate se crede că aparținența la constelația actelor curente le banalizează, le neutralizează eficiența. Numitorul comun ar fi lupta cu rutina, cu depersonalizarea. Există, totuși, o diferență de grad între înclinația cotidianului de a încorpora pulsiuni de o clipă și dezvoltarea lor în manifestări de durată. Ce ar însemna istoria fără acest spațiu gata oricînd să omologheze primele ei dezlegări ? Originalitatea celor ce recunosc în cotidian izvorul salutar rezidă în poziția cu care tind să-l exprime, să-l treacă din simplu motiv exemplificator în ipostază perfect veridică. A plenarei deveniri grație evenimentelor ce sînt tot atîtea filtre elocvente. Scriitorul atras de „ora exactă" (desigur, pregătit să-i capteze conotațiile bogate) operează o mutație de prim plan : el interpretează cotidianul faptic, îl știe încărcat de tîlcuri. Ca să le descifreze adoptă o atitudine activă. Însă cotidianul faptic nu este tot una cu cel literar. Interesul frenetic pentru fapte nu se oprește la ilustrarea lor, fie și bine fardată.

Mai convingător decît orice argument teoretic îmi vin la îndemînă, cu actualitatea lor adunată într-un lanț de corespondențe, romanele semnate de Platon Pardău **Ore de dimineață** și **Cu ochii dragostei**, dedicate activistului de partid. Și în general, omului de acțiune, inspirat la vorbă, eficace în găsirea de soluții practice. Cam tot ce a semnat Platon Pardău sau alături de el Nicolae Țic, Dinu Săraru, Vasile Rebreanu, Vasile Sălăjan sugerează vasta operă a hărniciei și tenacității ancorate în prezent.

Este interesant un personaj ce se manifestă ca valoare „tipologică" ? Răspunsul comunicat nouă de o întreagă literatură a faptelor imediate, pline de sens, esențial asumate, nu poate fi decît pozitiv. Pentru că fereastra pe care o deschide spre real, spre un ritm de trăire modern, lărgește și recomandă un criteriu de apreciere emancipat de efemer, de aleatoriu. Mai mult : revitalizează opinia despre cotidian pînă la ambiția **deschiderii** spre modele superioare de artă.

HENRI ZALIS ■

Viața culturală la zi

Vitrina cărților

Lumea ca o corabie

În librării se află în aceste zile cartea unui cunoscut publicist de la **România liberă**, Ion Pavelescu. Este vorba de un jurnal de călătorie, **Lumea ca o corabie**, girat de prestigioasa editură Cartea Românească. În calitate de ziarist autorul a călătorit de-a lungul anilor în mai multe țări ale lumii (menționate la sumar : R.P.D. Coreeană, U.R.S.S., R.S.F. Iugoslavia, R.S Cehoslovacă, R.D. Germană, R.F. Germania, Belgia, Luxemburg) și, pe baza însemnărilor făcute la fața locului, dar și cu ajutorul unei vaste documentări ulterioare, a realizat o suită de reportaje-sinteză, revelatoare pentru cine vrea să înțeleagă viața de azi din țările respective.

Surpriza o constituie faptul că acest volum cu aparență cosmopolită, asemănător la prima vedere cu o valiză plină de etichete străine, începe cu o evocare a unei așezări rurale din ținutul Neamțului, comuna Ștefan cel Mare. În această localitate s-a născut acum cincizeci și cinci de ani Ion Pavelescu și, cu toate că au trecut aproape patru decenii de cînd a părăsit-o, o consideră și azi reprezentarea cea mai directă a noțiunii de **acasă**. Cu sentimentalismul, dar și cu arta de a povesti specifice moldovenilor, autorul mărturisește : „Ca și pentru spiritul nostru tutelar, taica Ion Creangă, căruia i se umezeau ochii cînd venea vorba de Humulești lui, și pentru noi acest mănunchi de case pierdute între holmuri colinse de ploi, spulberate de vînturi și mîncate de ape nu suferă nici o comparație. În precuvîntarea la aceste mărturii despre drumurile noastre peste mări și țări, fie-ne îngăduit să aducem, așadar, elogiul nostru încărcat de recunoștință meleagului natal, asupra căruia ne aplecăm cu evlavie și pe care-l evocăm cu nostalgie".

Este frumoasă și emoționantă ideea lui Ion Pavelescu de a deschide un jurnal de călătorie pe cele mai diferite meridiane ale lumii cu cîteva pagini despre satul său natal. Și trebuie să precizăm că nu este vorba doar de un protocol, ci de o prefigurare a spiritului în care este scrisă cartea. În cuprinsul ei ni se oferă imagini ale lumii contemporane, așa cum au fost ele înregistrate de **un român conștient permanent de faptul că este român.** Ion Pavelescu nu se limitează niciodată să sesizeze exotismul țărilor vizitate ; de pe poziția unui bun cunoscător al istoriei și al specificului neamului său, el judecă atent, comprehensiv și, în același timp, cu un acut simț al dreptății stilul de viață al altora. Analogiile sînt frecvente și au darul de a traduce, pentru compatrioți, noutățile într-un limbaj familiar. Iată, de pildă, cum este explicat rolul istoric jucat de-a lungul secolelor de orașul Phenian : „Aven ceva din însemnătatea pe care o atribuim noi vechii Tîrgoviști, ca și aceasta slujind simultan drept cetate de scaun, centru economic și focar din care au tradiat în întreaga țară impulsurile unui idiom admis ulterior ca bază a limbii literare".

La soliduele cunoștințe de istorie se adaugă o competență de literat care face în mod spontan referiri la Eminescu și Blaga, la Alecsandri și Bogza. Pagini de o remarcabilă expresivitate sînt consacrate comparării lumii din **Donul liniștit** cu lumea de azi din aceeași zonă geografică. Căutînd nostalgic urmele lui Grigori Melehov, celebrul erou al lui Șolohov, Ion Pavelescu descoperă oameni noi, la fel de interesanți, care mai amintesc doar prin ceva vag, indefinibil viața de altădată. O profesoară de matematică de la școala construită, din donația făcută de scriitorul sovietic, laureat al Premiului Nobel, aduce aminte prin înfățișare, printr-un anumit fel de a privi, de Axinia !

Istoria și literatura au însă numai rolul unor mijloace de captare a pulsului existenței contemporane. Departe de a se rătăci în labirintul unor digresiuni livrești, Ion Pavelescu își folosește bogata cultură pentru a înțelege cît mai sistematic și mai nuanțat prezentul. Având, ca orice român, vocație de moralist, el reușește să facă și din schițarea destinului Siberiei, și din reflecțiile asupra celor două Germanii, și din evocarea personalității lui Iosip Broz Tito adevărate **parabole** despre menirea pe care oamenii sau popoarele și-o pot asuma în istorie.

Deși cuprinde numeroase informații despre țările vizitate, cartea lui Ion Pavelescu se impune prin altceva decît prin valoarea ei informativă, și anume printr-un suflu patetic, printr-o înțeleaptă viziune românească asupra existenței, prin calitatea de **apel** la rațiune și prietenie. Este o dovadă în plus că jurnalul de călătorie, pe care multă lume îl consideră doar un exercițiu publicistic narcisist sau un mod de a satisface setea de pitoresc, constituie — de altfel, în buna tradiție a literaturii noastre — un mijloc dintre cele mai directe de a reflecta asupra existenței și de a acredita idei generoase.

ALEX. ȘTEFĂNESCU ■

A picta este egal a trăi

Găzduind cea de-a 18-a expoziție personală a pictorului **Ioan Papazoglu**, Galeriile de artă ale municipiului București ne oferă una din cele mai plăcute surprize ale acestui început de toamnă. Vom face, pentru început, doar precizarea că prima sa expoziție personală a avut loc exact acum 60 de ani. Iată-l, deci, acum, sfidînd povara anilor ce-au trecut, la fel de proaspăt, la fel de sincer, la fel de emoționant în fața sevaletului, a culorii, a peisajului și, mai ales, a florilor. Ceea ce admiră, în 1942, marele critic G. Oprescu la Ioan Papazoglu era, cum am reținut din catalogul recentei expoziții, „....sinceritatea și poate modestia. Nicăieri nu se vede acea tendință, care nu e rară la mulți cei de vîrsta sa (Ioan Papazoglu avea atunci, în 1942, vîrsta de 38 de ani, n.n.), de a arunca cu praf în ochi, de a-și lua aere care nu-s totdeauna la locul lor. Mai ales peisajele dovedesc cît de serios este punctul de plecare al artistului". Cu alte cuvinte, partizan declarat al picturii ce continuă buna tradiție a școlii românești, G. Oprescu aprecia „cumințenia" acelui tînăr pictor ce dovedea o totală sinceritate în actul său artistic. Trei ani mai tîrziu, tot G. Oprescu scria : „Artistul nu mai e

un începător. A trecut de faza încercărilor și a nesiguranțelor. S-a oprit la un fel de a picta, care este cel al maturității sale". Definit cu atare, mai degrabă deslușit astfel, Ioan Papazoglu, a cărui viață artistică se confundă în bună parte cu cele mai importante momente ale artelor plastice dintre cele două războaie, a rămas credincios siesi. A pictat cu însuși sufletul său, mereu deschis spre poezie, spre lumină și spre bucuria de-a trăi, dar și cu același temeinic meșteșug deprins încă din anii tinereții sale. Deloc preocupat de „savante" compoziții, sau de teme insolite, Ioan Papazoglu a înțeles că menirea picturii sale este mai întîi și-ntîi aceea de a traduce în limbajul specific al artei acel crîmpei de frumusețe pe care viața ni-l pune la dispoziție într-o clipă de răgaz sau de visare interioară. Fără extravaganțe cromatice, fără încrîncenări lipsite de noimă, urmînd întru totul direcția pe care critica interbelică a pus-o în fața artiștilor plastici, străduindu-se să înțelegă lumea înconjurătoare și să-i dea chip și culoare, Ioan Papazoglu a pus în pictura sa o viață de om, o viață dăruită artei, frumosului, adevărului. A trăi în fața pînzelor sale înseamnă a recunoaște plinătatea unei vieți de excepție, a unui demers artistic în care sinceritatea și modestia, semnalate din timp de marele G. Oprescu, s-au transformat în calități esențiale, definitorii.

VICTOR NIȚĂ ■

CAP LIMPEDE

● **Mișcarea criticii.** O apariție inedită este aceea a lui Radu Enescu în postură de cronicar literar. După ce se consacrase eseului erudit de factură filosofică, autorul volumelor despre Kafka și despre ironia romantică semnează acum, în **Familia** (nr. 8/1986), un comentariu la volumul de poezii **Semnul mișcării** de Ioan Țepelea, cu concluzii ferme : „Ioan Țepelea este un poet veritabil care a înnobilat discret dar în substanță poezia patriotică".

● **Primul român la Londra.** Cel dintîi român care a călătorit pînă în capitala Anglici este, după investigațiile lui Petru Oallde (publicate în suplimentul **Semenicul** ce apare pe lîngă revista timișoreană **Orizont** (nr. 35/1986), Mihail Halici-fiul, contemporan cu Dosoftei și Miron Costin, umanist de speță carteziană, bun cunoscător al culturii europene din vremea sa, bănățean de origine care a exaltat obîrșia latină a neamului. Printre scrierile sale, în mare parte dedicate lexicografiei, aflăm și o **Odă** (comunicată prima dată de istoricul literar Iosif Pervain), scrisă sub presiunea rigorilor clasice, însă însuflețită de o etică înaltă : „Frați, frițați, nimfele iasă curund / curund-alergînd // Domni buni, mari doctori, dascăli și bune doamne / cu pace îi fiți cu pîne și sare rugăm". Aceste versuri care încheie **Oda**, construite pe modelul exortației, sînt un semn evident al încercărilor de a emancipa poezia, într-o epocă încă nesigură sub raportul creației literare culte.

● **Cuvinte uitate.** T. A. Enăchescu ne semnalează, în **Vatra** (nr. 8/1986), un cuvînt destul de bizar pe care George Coșbuc l-a folosit în poezia **Concertul primăverii** și căruia cei mai mulți din cititori nu-l mai cunosc sensul : „De-aveți chef, tovarăși, biem -/ Ura-n cer ! Cu toții-avem / Mergem dar cu toții". **Biem** (care în unele ediții a apărut, din ignoranță îngrijitorilor, **bem**) este o interjecție provenită din verbul latinesc **ambulemus** și înseamnă **haide !, să mergem !, să plecăm !**, având deci o valoare verbală imperativă. Cuvîntul poate fi întîlnit și în **Letopisețul** lui Ion Neculce, cu același semnificație : „au fost dzicînd Șerban-Vodă Ducăi-Vodă : «Iacă, în Țara Moldovii să aude că au ieșit leșii. **Biem** pe la mine, că îți este doamna la Brăila...»". **(Radu G. Țeposu)**

Probitatea profesională

Noua carte a lui Viorel Cosma, intitulată **40 de ani în fotoliul de orchestră** (385 pag., Ed. Muzicală, 1986) grupează cîteva sute de cronici, din cele peste 2500 cîte a semnat autorul.

Încă din 1946, anul debutului său în presă, cînd caseta, televizorul și videocasetofonul nu existau la noi, iar banda magnetică abia începuse a fi folosită doar de cîteva instituții, articolele sale — alături de cele ale cîtorva confrați — au rămas mărturie singulare ale fenomenului concertistic românesc, iar astăzi, tocmai din acest motiv, necesitatea publicării acestor cronici — eveniment, nici nu mai poate fi pusă la îndoială. Cine și-ar mai putea aduce aminte de prestațiile marilor dirijori români ai vremii, cum au fost Constantin Silvestri, Theodor Rogalski, Mircea Birsan, Eduard Lindenberg și alții, despre turneele Filarmonicii „George Enescu" aflată sub conducerea neuitatului George Georgescu, încununate cu lauri pentru țara noastră, sau cîți ar mai ști că Ateneul Român, lăcașul muzicii românești, a găzduit — în această perioadă — orchestre celebre ale lumii ca Filarmonica din Viena, Orchestra Simfonică din Philadelphia, Filarmonica din Los Angeles, Orchestra de Cameră din Moscova, Orchestra de Stat a U.R.S.S. etc., aflate sub bagheta fără preț ale lui Herbert von Karajan, Eugen Ormandy, Leopold Stokowski și așa mai departe ; sau, cine și-ar mai aduce aminte că am avut drept oaspeți, pe virtuozii cu interpretări de legendă, cum au fost Yehudi Menuhin, David Oistrah, Sviatoslav Richter, Claudio Arrau, Isaac Stern, Henryk Szering, Jacques Thibaud, Emil Gilels, Van Cliburn, Zara Doluhanova și alții... Fenomenul creației românești, ca și cel al artei noastre interpretative au fost urmărite de la început cu atenție de Viorel Cosma. Aflăm, astfel, părerea cronicarului, dar și modul în care au fost primite de public lucrările de referință ale muzicii noastre de după Eliberare, purtînd semnăturile maeștrilor Paul Constantinescu, Mihail Jora, Gheorghe Dumitrescu, Mihail Andricu, Martian Negrea, Ion Dumitrescu ș.a., ca și a discipolilor lor Anatol Vieru, Ștefan Niculescu, Aurel Stroe, Tiberiu Olah, Liviu Glodeanu, Mihai Moldovan, Cornel Țăranu, azi personalități importante pe plan național și internațional, precum și a reprezentanților celei mai tinere generații crescute în ultimii 25 de ani. Mai aflăm, deasemeni, cu mult interes, începuturile afirmării lui Valentin Gheorghiu, Ion Voicu, Mihai Brediceanu, Mircea Basarab, Emil Simon și alți mari interpreți români care au situat, în timp, arta interpretativă autohtonă pe cele mai înalte culmi ale artei internaționale ; cît de departe sînt acei ani și cît de armonios au fost urmați acești mari artiști de tinerii lor elevi, azi maeștri necontestați, ca Dan Grigore, Aurel Octav Popa, Ion Ivan Roncea, Cristian Mandeal s.a. !

Viorel Cosma este un comentator **total** și nu un critic **de direcție** ; cu alte cuvinte, el nu s-a specializat în vreun domeniu, simfonic, cameral, coral, liric etc., căci cronicile sale sînt inspirate fie de manifestări pretențioase ale muzicii culte, fie de prestația unor soliști sau a unui ansamblu folcloric : ba, pînă și muzica ușoară îl interesează. De aici, un anumit eclectism în scrierile sale. Spre bucuria noastră, autorul volumului de față a fost onest : el nu a purces la „întinerirea" vechilor sale texte, lăsîndu-le așa cum au cunoscut lumina tiparului : semn de gîndire și profunzime în ceea ce privește probitatea profesională, calitate de prim ordin necesară oricărui critic muzical.

CLAUDIU NEGULESCU ■

Începe stagiunea lirică!

(Urmare din pagina 9)

a cărei premieră este fixată la data de 28 octombrie. În rolul titular va apare basul Dan Zancu alături de o distribuție de excepție care vor conferi acestei creații originale strălucirea corespunzătoare. Conducerea muzicală a fost încredințată dirijorului Constantin Petrovici, iar regia va fi semnată de George Teodorescu, coautor al libretului. Pregătim o seară de balet din creațiile lui Mihail Jora, acest maestru al artei coregrafice care a dăruit teatrului liric valori perene. De asemenea, vom relua baletul *Iancu Jianu* de Mircea Chiriac, lucrare apreciată de publicul spectator. Aceste titluri se vor alătura celorlalte provenite din creația națională de operă și balet care au devenit izbînzi certe, repere și prilejuri fericite de popas și care sînt străbătute de criterii și modalități compoziționale de primă importanță. Printre ele se numără : *O noapte furtunoasă* de Paul Constantinescu, *Hamlet* de Pascal Bentoiu, *Orfeu* de Gheorghe Dumitrescu, *Noaptea cea mai lungă* și *Interogatoriul din zori* de Doru Popovici, *Bălcescu* și *Motanul încălțat* de Cornel Trăilescu, *Povestea micului Pan* de Laurențiu Profeta, *Inimă de copil* de Carmen Podra-Basacopol, precum și baletele *Prinț și cerșetor* de Laurențiu Profeta, *Albă ca zăpada* și *cei șapte pitici* de Cornel Trăilescu, *Crăiasa zăpezii* de Liana Alexandra și alte montări coregrafice pe muzică de George Enescu, Doru Popovici, Tiberiu Olah, Anatol Vieru, Corneliu Cezar etc.

— *Din creația universală ce surprize pregătiți spectatorilor ?*

— În afara titlurilor pe care iubitorii operei și baletului le-au întîlnit pe afișele stagiunilor anterioare, în actualul sezon vom oferi creația verdiană *Nabucco*, lucrare care pretutindeni se bucură de mare audiență și care pînă în prezent nu a mai fost montată pe scena Operei Române. Deși premiera este programată la jumătatea lunii februarie 1987, realizatorii — dirijorul Cornel Trăilescu, regizorul Hero Lupescu și pictorul scenograf George Doroșenco de la Teatrul Național „I. L. Caragiale" au și început munca de documentare și de alcătuire a distribuției. Printre interpreții îi avem în vedere pe : sopranele Sanda Sandru și Lucia Țibuleac, mezzopranele Rodica Mitrică și Mihaela Agachi, tenorii Ionel Voineag și Constantin Ene, bașii Pompei Hărășteanu și Dan Zancu, baritonii Vasile Martinoiu, Eduard Tumageanian, Nicolae Urziceanu, Nicolae Urdăreanu, acestora din urmă, fiindu-le încredințată interpretarea rolului titular.

În ce privește baletul, vom prezenta în premieră spectacolul cu titlul *Capodopere simfonice în viziuni coregrafice*, muzica cuprinzînd *Simfonia fantastică de* H. Berlioz și *Simfonia spaniolă* de E. Lalo în coregrafia Doinei Andronache. De asemenea, vom prezenta într-o nouă concepție coregrafică baletul *Romeo și Julieta* de Serghei Prokofiev sub conducerea maestrului Oleg Danovski.

— *Ce alte manifestări mai aveți în vedere ?*

— Concerte-spectacol pe marile platforme industriale ale Capitalei, spectacole-portret dedicate unor soliști de prestigiu, mai multe concerte dedicate tinerilor interpreți laureați ai unor concursuri internaționale, gala Liceului de artă „George Enescu". Ne gîndim și la un festival al tinerilor balerini din Capitală și din principalele centre culturale ale țării care se cer stimulate și cunoscute.

O acțiune care sîntem convinși că va stîrni și de această dată interesul scontat și care a intrat în tradiția începuturilor de stagiune este *Balul Operei*. Acesta va avea loc la 28 septembrie și va cuprinde un atrăgător program artistic.

— *Ce ne puteți spune despre educația muzicală a publicului tînăr, publicul de mîine, educație începută de mai mulți ani de dumneavoastră ?*

— În actuala stagiune vom acorda o atenție sporită educației muzicale a publicului tînăr. Dată fiind amploarea și importanța acțiunii, am apelat la forurile în drept pentru a ne acorda sprijinul necesar. Și spre satisfacția noastră, pretutindeni am întîmpinat multă solicitudine și interes. Pe lîngă spectacolele curente cu lucrări din repertoriul de operă și balet dedicate tineretului, am inițiat, pentru prima oară, cicluri de spectacole în abonamente trimestriale pentru copii și școlari. Distribuțiile acestora vor cuprinde soliști și balerini ai teatrului și corul „Voces primavera" dirijat de Claudiu Negulescu. Toate aceste spectacole vor fi precedate de scurte prezentări asigurate fie de autorii sau realizatorii acestora, fie de muzicologi și alți oameni de cultură.

— *De ce forțe solistice dispuneți în prezent ?*

— De forțe capabile să abordeze partituri dintre cele mai dificile din generații diferite. Alături de experimentații Vasile Martinoiu, Ludovic Spiess, Corneliu Fînățeanu, Victoria Bezetti, Marina Mirea, Elvira Cirje, Nicolae Urziceanu, Elena Simionescu, Veronica Gîrbu și alții vor evolua Eugenia Moldoveanu, Maria Slătinaru-Nistor, Silvia Voinea, Sanda Șandru, Lucia Țibuleac, Cornelia Pop, Monica Teodorescu, Eduard Tumageanian, Rodica Mitrică-Bădircea, Emil Iurașcu, Pompei Hărășteanu, Dan Zancu, Ionel Voineag, Lucian Marinescu și mai tinerii Daniela Vlădescu, Adriana Alexandru-Pop, Mihaela Agachi, Florin Georgescu, Ștefăniță Lascu, Gabriel Năstase, Alexandru Moisiuc, Teodor Ciurdea. Prospețimea graiului operei i se alătură tinerețea baletului care, pe lîngă evoluțiile lui Alexa Mezincescu, Elenei Dacian, Aglaia Gheorghe și celе ale lui Ion Tugearu, Adrian Gheorghiu și Ștefan Bănică, se va îmbogăți cu prezențele soliștilor tineri : Cristina Teodorescu, Anne Marie Vretos, Carmen Angheluș, Daniela Constantinoiu, Roxana Colceag, Florin Brîndușă, Gheorghe Angheluș, Laurențiu Guinea și alții.

CAP LIMPEDE

Ultimul disc al Angelei Similea, sună incitător chiar de la titlu: „Balada iubirilor deschise". Distinsa noastră cîntăreață împreună cu talentatul și prolificul compozitor Marian Nistor (care semnează toate piesele) ne poartă de la început într-un tărîm al frumosului, ne fac o adevărată transfuzie de puritate și candoare. Cîntecele nu sînt „cum din păcate se mai întîmplă adesea în muzica ușoară, „subțirele", de fluierat cu mîinile în buzunare într-o detașare totală, în care ca text se folosește banalul cocteil: „puțin soare, un colț de mare, mi-ai zîmbit și te-am iubit". Discul este plin de profunzimi, forează adînc în stinga pieptului, te poartă către nostalgii și amintiri. Ne întîlnim, în cîntecele acestor doi artiști, cu dragostea adevărată, nuanțată și complexă, cu împliniri și dezamăgiri, cu renunțări și reveniri : „revino iar cu brațele deschise / chiar dacă-i toamnă și ne plouă-n vise". Nu sînt ocolite nici marile întrebări într-un timp în care : „dacă miza la ruletă / nu-i un om ci o planetă, și ne-alegem cu cenușa / cine-trage-n urmă ușa ?" O explicație a reușitei este, credem, valoarea literară a versurilor semnate de : Marin Sorescu, Victor Eftimiu, Ioan Alexandru, George Țărnea, Ioana Proca. Marian Nistor ne obișnuise cu compoziții inspirate, dar aici el se consacră. Melodiile sînt plăcute și variate, schimbîndu-și linia melodică mereu, chiar pe parcursul aceluiași cîntec, fără șablonul revenirii la un refren anemic. Ritmurile au diversitate, orchestrațiile sună amplu, original și surprinzător, naiul și saxofonul se acordă bine cu antrenanta, talentata formație Savoy, iar prelucrarea modernă a popularului „Gheorghe-Gheorghe" este o altă reușită. În ceea ce o privește pe Angela Similea, care ne încîntă de atîția ani cu glasul el cald și catifelat, ea interpretează cu sensibilitate, trăire adîncă, fiecare notă se desprinde parcă din propria-i ființă. Ea cîntă cu vocea, cu sufletul, cu marea ei poezie interioară. Angela Similea ne face nu numai să ne placă cîntecele ei, ci să le și trăim cu emoție, să vibrăm la auzul lor cu cele mai delicate corzi sufletești, probînd că pe lîngă o cîntăreață de excepție este și o artistă adevărată. „Balada iubirilor deschise" — un disc sentimental și cald, o încîntare a sufletului.

(Florin Condurățeanu)

Cronica literară

de Romul Munteanu

Poezia ca spectacol posibil

Discursul poetic cultivat de Mircea Ivănescu reprezintă o ingenioasă îmbinare între tehnicile literare manieriste și spiritul barochizant. Maniera sa se constituie ca o figurare a gîndirii — imaginatoare, proiectată în timp și spațiu prin intermediul cuvintelor. Rostul acestora este să vizualizeze ideile și sentimentele, să le evoce, să pună în relief (mișcare) obiecte și ființe. Cuvintele sînt însă, totodată, destinate să emită **ipoteze** despre modul de-a fi în existență al omului, al micului fapt adevărat, ca și al gestului ce nu se poate converti în act.

În **Alte poezii noua** (Cartea Românească, 1986), cuvintele devin purtătoare de gînduri abia perceptibile sau de sentimente în curs de a se face. Ele sînt adeseori structurate în enunțuri verbale lungi, concepute ca un flux continuu al memoriei care se vorbește într-un limbaj tipic pentru **aria conversației**. Poeziile lui Mircea Ivănescu se configurează ca niște mici scenarii proiectate în mai multe cercuri apte să se stringă sau să se extindă. Stările de conștiință se zbat ușor ca niște unde de apă ce se mișcă pe o suprafață calmă, gata să le absoarbă într-o mare liniște. În felul acesta, semnul iscat pe suprafața apei (a lumii) văzută din exterior este amenințat să se piardă într-o ciudată lipsă de sens, realizată prin estompare.

Spectacolele vizualizate de poet sînt adeseori învăluite într-o ușoară baie sonoră. Actorii (ei, ea, el, el) se întîlnesc (vorbesc) pe fluxul memoriei evocatoare, apte să faciliteze fuziunea între cele mai diverse planuri ale timpului și ale spațiului. Într-un asemenea context fluxul afectiv se grefează pe obiecte, fragmente de peisaj, siluete umane fulgurante. Toate acestea întreține reflecția ca mod de conversație, capabilă să păstreze o complexă relație de du-te-vino între **interior** și **exterior**.

Cuvintele-gînditoare vehiculate de Mircea Ivănescu funcționează ca acele spectacole-surpriză, realizate de artiștii baroci pe apă. Spectacolul poate fi aminat, ca eveniment decisiv, prin tipul de replici digresive, aglutinante, care generează sensibile **efecte de retardare**. Dar spectacolul, de cuvinte-imagini poate fi **explodat** printr-un ciudat set de „argumente" introduse cu mult rafinament în text pentru a legitima „realul" sau pentru a-l infirma. În poezia lui Mircea Ivănescu „realul" trăiește prin cuvinte, ca și ficțiunile. De aceea, convertirea unui plan în altul rămîne mereu deschisă.

Oricît ar părea de paradoxală analogia pe care o propunem, se cuvine totuși să arătăm că Mircea Ivănescu este un poet ce face parte din **familia de spirite** a lui Borges, Faulkner, Joyce, T. S. Eliot, E. Pound și E. Sabato. Relația dintre sursa primă a textelor sale, modul de textualizare și depozitul de informații din versurile circulare (ca sens) sau sinusoidale legitimează, credem noi, această comparație Pentru poetul român **realitatea** este un **text**, așa cum și **textul** poate fi o **realitate**. Dar într-un univers relativizant atît **textul** cît și **realitatea** se pot converti în **ficțiuni** susceptibile să dea aparența realului.

Lumea creată de Mircea Ivănescu în opera sa este ca **fumul**. În mica opacitate albă și densă sau întunecată, scriitorul, asemenea unui mag, poate tăia cele mai diverse forme. Fragile, inconsistente, toate aceste desene de gesturi, stări, siluete se pot retrage în neant. De aceea, universul din **Alte poezii noua** stă sub semnul unor permanente metamorfoze.

Impulsul inspirator al scriitorului nu este decît arareori o realitate dată din exterior. Dacă întreaga realitate este un text, inclusiv cărțile, atunci se impune să arătăm că Mircea Ivănescu este un **poet livresc** în cea mai largă accepțiune a cuvîntului. Declicul **„inspirației"** sale poate fi ocazionat de lectura unei poezii, de amintirea intrigii dintr-un roman sau dintr-o piesă de teatru, de ascultarea unei simfonii etc., etc.

Aglutinant, eteroclit, oral, scriptural, discursul literar practicat de poetul român are o forță absorbantă și evocatoare uriașă. Versul lung cu perioade și paranteze din **Alte poezii noua** are ritmuri din **Iliada** grefate pe detalii mărunte sau pe mici drame ipotetice. Lipsa de tensiune conferită de relația dintre **informații** și **expresia** în „relanti" conferă uneori textului o discretă funcție parodică. De altfel, ironia și umorul dizolvă cu finețe cînd realitatea exterioară, cînd ființa emițătorului. Reveria asupra unei reverii funcționează în mod descoperit, ca un derivat direct al concepției despre lume a autorului. Irealizarea realului este transparentă și comunicată într-un stil colocvial : / „în fața oglinzii — îi stringe adică pe toți într-o aceeași casă. / casă de țară dusă-ntre zăpezi — și casa aceasta-i o închipuire / o amintire a unei închipuiri — (haide să spunem dacă tot n-am trăit / niciodată atunci simțămîntul adevărat pentru ea / să ne facem acum o amintire despre ce ne-am fi putut închipui pe atunci / dacă am fi stat vreodată în fața ei...").

După cum se observă, la fel ca în Borges sau E. Sabato, autorul realizează o ipoteză a trăirii despre un trecut netrăit.

Scriitorul se comportă în permanență ca un **poet al privirii**. Generatorul senzațiilor ce trimit spre reflecții situate pe mai multe trepte ale înțelegerii este **ochiul**. Între gest, obiect și persoana dezirantă (uneori dezirabilă) se instalează raporturi încărcate de mister și ambiguitate, înscrise pe scara dintre **a fi** (posibil, probabil) și **a nu fi** (anularea ficțiuni visate).

În poezia lui Mircea Ivănescu zonele de frontieră între **este** și **pare** sînt greu de decelat. Punctele de reper, evidente o vreme, se estompează uneori pînă la starea de dispariție totală, iar alteori, capătă o consistență fie ea chiar pasager ipotetică : / „că acum întîlnind-o și plecînd de la realitatea reală / că ea a traversat alergînd înspre noi, să facem o irealitate posibilă / — chiar dacă imposibilă...".

Probabilismul ontologic și gnoseologic prezent în universul literar construit de Mircea Ivănescu ca o sumă de **ipoteze** este bazat pe o adevărată „logică a jocurilor", susținută de efecte de stil.

Limbajul ipotetic manipulat de scriitor acreditează o logică a ipoteticului și a probabilului. Poeziile lui Mircea Ivănescu debutează frecvent cu formule ca : **sau dimpotrivă, pentru că totul e doar povestire, dacă e adevărat... posibilitatea de care se vorbește, ne gîndim că este, și denisa ? întreabă unul dintre...** etc.

Textualizarea este riguroasă, curată, deschisă mereu spre mai multe alternative ale modului de ficționare. Aparența textului logic de calculator rămîne doar o aparență, un truc al scriitorului, îndrăgostit de spiritul ludic.

Ca și E. Pound, scriitorul român pare la fel de convins de faptul că cel mai bun text poetic este proza (simplă, aspră, densă, concretă).

Dar dincolo de toate acestea cititorul poate percepe un strat subțire de plictis, care dă o dulce iritare, o monotonie vag agasantă, compensată de jocul reflecțiilor în cercuri emise de un spirit rafinat și erudit.

Expropriată uneori pînă la devitalizare programatică de sensurile mari, poezia lui Mircea Ivănescu este o reverie rațională asupra unor alte reverii.

Cîntec de nuntă

De undeva venea zvon de muzică, largi cîmpuri de sunete întregeau, pe măsură ce coboram, un cîntec care mă surprindea tot mai mult prin familiaritatea cu care îmi interpela simțurile. Undeva, pe una din zilele de vară ale Munților Rodnei era o nuntă. Am descoperit în cele din urmă nuntașii cu privirea. Cîntau două saxofoane care umpleau văile de inserarea cîntecului. Desigur saxofoanele nu sînt instrumente muzicale specifice folclorului local dar oamenii din această zonă au apelat pentru asimilarea lor din necesități strict practice. Trăind resfirați pe văile munților, cu causele la mari distanțe unele de altele, sunetul puternic al saxofonului învinge distanțele mai eficient decît cel al viorii. Este ciudat în același timp cum instrumentul acesta metalic atît de străin ca înfățișare și sunet de toposul maramureșean a fost autohtonizat de cîntec. O melodie [illegible] cîntărește al locului pare născută [illegible] e orice bătere materială între diversele înfățișări ale artei.

Îmi era cunoscut cîntecul nuntașilor dar încă nu știam de unde să-l iau. Am început să-l cînt în gînd fără înfloriturile saxofoanelor. Stăteam cu furgonetele [illegible] pe sub cetina [illegible] de drumuri. Se [illegible] să ajungă înainte de lăsarea serii în vale la cunoaștere. Dar ce cîntec o fi ăsta de mi-e de cunoscut, mă întrebam robotind la mică distanță de sunetele nuntașilor. Parcă era un cîntec popular și în acceași măsură parcă nu era. Înfiorătoare de la sfîrșitul cîte unui aliniat magical erau curat maramureșene unele numai unele mici inserții melodice nu încăpeau în cîntecul [illegible] de valorile de improvizație atît de specifice zonei și [illegible] cu ceva anume din [illegible] și dar cu altceva decît își spuneau restul melodiei.

Ceva ciudat se întîmpla cu cîntecul de nuntă pe care-l auzeam resfirîndu-se peste văi înaintea mea. O parte din el te liniștea și-ți spunea că totul e bine, te îndemna după o bucată de mers atît de puternic încît nu mai puteai face un pas fără să te întrebi cu toată puterea conștiinței : ce cîntec e acesta, totuși ? Și deodată lucrurile au devenit atît de clare încît nu se poate mai limpezi și m-am cutremurat. Și în jurul meu toate mă înconjurau au început să aibă alt sens de parcă m-aș fi trezit pentru prima dată în această lume și toate cîte existau în preajmă mi-ar fi devenit familiare cu lăuntrul lor dintotdeauna al ființei mele. Deși munțele pe care coboram se afla aproape de granița de nord a României, în niște locuri atît de pure în naturaletea geografiei încît puteai crede mai degrabă că istoria n-a trecut niciodată pe aici, cîntecul acesta cîntat de o nuntă întreagă, ridicat ca steag de viață al unei noi familii în univers m-a făcut să înțeleg că poate nicăieri nu este istoria mai dramatică decît la marginea unei geografii anume, așa cum valurile mării nu sînt niciăieri în larg mai puternice decît la țărmurile sale. Nuntașii coborau prin pădurile Munților Rodnei cîntînd de cîteva ore într-una „Dește-apă-te românește".

Îmi imaginez colectivitatea aceasta de oameni trăind de la [illegible] și cum locuiesc mai virstnicii [illegible] ce și acum locuiesc mai virstnicii [illegible] istoria fiecărei familii noi

atelier literar

• G. Dumitrescu

Camelia Ciocan : În cîteva din pagini se ivesc unele speranțe, versul poartă un miez și un început de „cîntec" („Perioade", „Aș putea", „Lacrimi"). Urmează, însă, niște compuneri șubrede, mai numeroase, convenționale, uscate, pline de panseuri „originale", gen „iată trec anii precum o clipită / și tinerețea trece și ea" etc., care ne cam pun pe gînduri. Așteptăm noi elemente edificatoare.

C. Daniel : Iată, la urma urmei, o surpriză foarte plăcută : un buchet de poezii de calitate, în maniere diverse, explorînd insistent și îndrăznet, atît în aria motivelor tematice, cît și în mijloacele de expresie. E un progres și o orientare care merită felicitări.

Optimus : Poate n-am înțeles prea bine dorința dv., dar ceea ce căutați nu credem să existe (e uimitor că puteți gîndi astfel !). Creația e o treabă strict și esențial individuală, o treabă de singurătate absolută (lucru arhi-cunoscut, de altfel). Operația pe care o faceți acum la „prima" și, mai ales, la „a doua" mînă, pretind în mod categoric respectarea acestor legi ale creației literare, sub riscul unui eșec lamentabil). Sub același risc, se situează și înfrigurarea morbidă, „cursa contra cronometru", spaima (fals-să, absurdă) a unor „termene" implacabil fatale etc. Toate aceste condiții pe care le descrieți sînt cu totul improprii unei operații care cere, între altele, efortul (de excepție) al reintrării în freamătul și în tensiunea primordială a bruionului (a primei inspirații !...). Pentru asta, ca și pentru ceea ce numiți, referitor la înzestrările dv., „să păstrez ce-i bun și să scap de niște inadvertențe", nu e nevoie de nici o baghetă dirijoral-magică, ci de „reconstituirea" dv, deplină „piesă cu piesă", la cel mai înalt nivel, ca „emițător liric", într-un cadru de chietudine și singurătate, cum se zice, „de început de lume". Vă dorim reușită deplină, amintindu-vă că „viermele îndoielii" (pe care ni-l reproșați) e chiar garanția fundamentală a acestei reușite ,sau, dacă vreți, a perfecțiunii.

A. Vremir : „Cioplitorul", „Germinal".

Paul Ioan : În ce ne privește, n-avem nimic împotriva proiectului dv., („debutul colectiv" angajează, firește, alte „voci"). Textele sînt, însă, în general, sub nivelul de performanță, șarja e deobicei timidă, aleatorie, vecină cu banalitatea, lipsită de virulența și șocul metaforic necesar (în maniera abordată). Ceva mai bine, oarecum, în „Exercițiul 3 și 4" și mai ales, în „Corida".

Cecilia Tamaș : Multe pagini tulburi, delirante, fără înțeles și duh. Dar am găsit printre ele și unele care se îndreaptă spre „oarece" sugestie, cîntec-descîntec, ori chiar spre semnificație („Ochiul cotidian", „Despre falsa", „Pentru pictori", „Pentru un gînd", „Iubind", „Frontieră", „Vulcanologie", „Norme", „Uneori"). V-am ruga să ni le retrimiteți bătute la mașină și iscălite.

Ioana Preda : Destule pagini care izbutesc să biruie (mai mult ori mai puțin) inerțiile convenționale, locurile comune, etc. și să se apropie din ce în ce mai convingător de adevărata poezie. Se poate vorbi de un progres (deși nu ne mai amintim de stadiul precedentelor texte) în pagini ca : „De neputere", „Acele ploi", „Natură aproape", „Adînc", „Dimineață", „Eroi", „Gînd de", „Deznădejde" (dar finalul e, de fapt, cu nădejde !), „La margine". Le așteptăm dactilografiate.

Em. Petrescu : De data asta, sînt lucruri interesante, majore, îndrăzneț (uneori depășind normele uzuale ale circulației metaforice !...). Felicitări ! Sperăm să vă mențineți acest ritm și acest randament.

GEO DUMITRESCU ■

N. R. Manuscrisele nu se înapoiază.

GERMINAL

Cîndva, demult,
cred
că stropii de ploaie
erau ca niște simburi
cu miez de viață.
Au căzut pe pămînt
și din ei au încolțit
mările
înfoindu-și larg
rădăcinile pe sub
nisipuri,
blînd sprijinind de mal
creștetul lor
de frunze albastre
și cuibărind
culcuș de soare.
De aceea îmi pare
că, uneori,
în fiecare mare
foșnește o pădure.

ANDREI VREMIR

LACRIMI

Copilul a rupt o creangă înflorită...
Și pe urmă, caisul a plîns...
Lacrimile lui curgeau șiroaie
Într-o ninsoare de flori...
Am plîns pentru durerea caisului meu...
De fapt, nici nu știu dacă era cais ;
Poate că era cireș... Poate că înflorise
peste noapte...

CAMELIA CIOCAN

RĂVĂȘITĂ NOAPTE

Răvășită noapte.
Petrecuți strămoși
se recunosc în noi
așa cum stau
aplecați peste marginea lumii
ca peste o rîșniță.

C. DANIEL

ORIGINE

Fericit este cel care-și poartă
mileniile-n suflet,
profesorul astfel este-mereu mai ferice,
o dată prin sîngele lui,
pe care nu l-au stricat nici ura,
nici silа,
apoi prin învățătură
și apoi prin copilul acesteia,
Eber și demn, poezia.

BORIS MARIAN

CA O RANĂ

Nefericit exemplu pentru mine
soarele apunînd
nefericit exemplu
și frunza vestejindu-se
mă ard luminările plopilor
către toamnă
mă doare absența soarelui
(în copilărie credeam
că merge să doarmă)
singurătatea îmi crește pe trup
ca o rană uriașă...

MARIUS DUMITRESCU

Ileana Balotă:

(Urmare din pag. 9)

fiel, ca o vocală care își ia zborul chiar sub ochii noștri uimiți de-atîta frumusețe. Cum de obțineți dintr-un simplu fir de lînă atîtea culori ?

— Vă mulțumesc pentru compliment, mi-a făcut într-adevăr plăcere, dar să știți că nu este vorba doar de un singur fir de lînă. Pînă una-alta, să știți că eu însumi îmi vopsesc materialele, adică lîna, iuta, cînepa, rafia, firul de borangic, sau firul de lînă de capră. Vedeți cîte materiale intră într-o tapiserie ? Revin însă la cromatica acestor materiale. Există o cromatică a lor, naturală, la care eu nu mai adaug nimic. Dar uneori, după experiența pe care am cîștigat-o de-a lungul celor aproape 40 de ani de cînd fac tapiserie, mai pun și eu, ici-colo, cîte o tușă, cîte un ton mai deosebit. Să știți că, în realitate, materialul este cel care îți dictează cum să-l lucrezi. Are el, materialul, o viață a lui, un înțeles al lui. Acum, la această lucrare, am redescoperit frumusețea lînei de capră și a iutei, două materiale mai aspre, dure chiar, prin care mă apropii de o anume față a pămîntului.

— Cum de v-ați apropiat de-acest domeniu atît de plăcut al artelor plastice, al tapiseriei, dar, din păcate, atît de puțin cunoscut marelui public ?

— Într-adevăr, marele public n-a intrat încă în posesia unor date mai specializate în legătură cu tapiseria. De ce ? Pentru că, aidoma ceramicii, sau prelucrării sticlei, la nivel de artist profesionist, și tapiseria este în țară o apariție strîns legată de ultimii 30—40 de ani. Eu am intrat la facultate la Cluj Napoca, în anul 1949, la secția de textile, și am făcut parte din prima promoție de artiști profesioniști în domeniu. A fost o măsură pe care partidul și statul au gîndit-o și au aplicat-o în vederea faptului că tot cam pe atunci se puneau bazele unei intense dezvoltări a industriei textile în țara noastră și, pe lîngă muncitori, utilaje, inclusiv întreprinderi, era nevoie și de artiști plastici. De-atunci încoace, generații și generații de absolvenți ai institutelor de artă au luat locul vechilor meșteșugari care, în materie de ceramică, tapiserie și sticlă, copiau din tot felul de reviste străine. A apărut o artă plastică decorativă românească deosebit de dotată și cu un fir de inspirație extrem de bogat, folcloral. Lucrările de diplomă ale generației mele, ca și ale generațiilor ce au urmat, s-au transformat în tot atîtea lucrări monumentale pentru edificiile publice. Dar să revin la folclor. Avem, din cele mai vechi timpuri, meșteri populari neîntrecuți în arta țesutului. Scoarțele oltenești, covoarele moldovenești, chilimurile bănățene și atîtea alte elemente de tapiserie populară sînt de o frumusețe răpitoare, dar arta propriu-zisă a tapiseriei lipsea. În acest folclor al nostru se găsesc nenumărate sugestii plastice pentru artistul plastic decorator profesionist. Ca studentă și, mai apoi, ca profesoară, am bătut țara în lung și-n lat, cu colegii mei, cu grupele mele de studenți. Pentru noi este extrem de important să vedem. Să vedem cît mai mult cu putință. Să ne îmbogățim nu numai sufletul, ci și gîndul. Apoi, pe măsura dotării artistice, fiecare filtrează tot ce-a văzut și-a simțit prin filtrul propriei sale personalități. Drumul operei de artă este lung, este greu, dar teribil de frumos. La capătul său simți că trăiești, într-adevăr.

— Nu mi-ați răspuns la întrebare : de ce v-ați apropiat de acest domeniu ? De ce nu ați făcut pictură, sau grafică, pentru că, iată, schițele și cartoanele dumneavoastră dovedesc că ați fi putut fi un pictor sensibil și rafinat, cu multă înțelegere pentru tainele ce se petrec în sufletul omului ? De la bun început ați vrut să faceți tapiserie ?

— Da, de la bun început. Trebuie să vă spun că la noi în casă covorul și țesăturile au fost întotdeauna la mare preț. De mică, deci, eram fascinată de frumusețea și căldura țesăturii, de arta plastică în general. Așa că, atunci cînd se înființa la institutul din Cluj, în 1949, secția de textile, m-am bucurat enorm. Abia pe urmă ne-am dat noi seama că nu prea aveam de la cine să învățăm tapiseria. Noi înșine ne-am fost profesori. Culoarea și celelalte taine ale artei le-am învățat de la maeștrii Catul Bogdan, Aurel Ciupe, Iosif Bene, dar tapiseria propriu-zisă am învățat-o noi înșine. În ceea ce mă privește am avut șansa să fac o specializare în Franța, la Paris, la manufacturile de goblin, unde am învățat foarte multe lucruri. Cred că dacă aș fi avut profesori, așa cum au astăzi studenții noștri, aș fi făcut mult mai mult.

— Care ar fi trăsătura specifică a școlii românești de tapiserie ?

— Mai întîi și-ntîi trebuia să mă întrebați dacă există o școală românească de tapiserie. V-aș fi răspuns că da, există, deși e foarte tînără în comparație cu școlile din alte țări, din Franța, Polonia, Iugoslavia, Olanda, Școala noastră se distinge printr-un deosebit curaj, inclusiv rafinament, în ceea ce privește culoarea. Culoarea este, de altfel, o trăsătură specifică, delimitorie, pentru pictura românească. Un alt lucru, ușor de sesizat după părerea mea, este simțirea intensă a artistului român, în pofida faptului că tapiseria este o artă foarte matematizată, geometrizată. Se simte în lucrările noastre un suflet ales, cu trăiri intense și profunde. Cuvintele vi se par, poate, prea mari, dar să știți că nu le folosesc în legătură cu lucrările mele, ci ale școlii românești de tapiserie. Spun asta ca să nu credeți că vreau să mă laud. Departe de mine un asemenea gînd. Dar, în fine, ceea ce definește limpede și clar tapiseria românească este influența pe care folclorul nostru, unul din cele mai bogate și mai diverse din lume, o exercită permanent asupra artistului profesionist. Dincolo de anume tehnici populare, am preluat din folclor o anume decență, o finețe a lucrului, fără stridențe sau extravaganțe. Acestea sînt calitățile cu care tapiseria noastră s-a impus și se impune în străinătate, în diversele expoziții internaționale.

— Cum se vede lumea, metaforic vorbind, de la geamul atelierului dumneavoastră ?

— Înțeleg pe deplin metafora, dar să știți că eu nu privesc lumea de pe geam, ci din chiar inăuntrul ei, din miezul ei. Și nu este vorba numai despre mine. Artistul plastic contemporan a luat în stăpînire chipul de azi al României socialiste. Mărturie stau impunătoarele expoziții colective în care lucrările noastre înfățișează elocvent viața de azi a țării, efortul creator al oamenilor muncii. În căușul pămînturilor pe care le fac eu veți vedea tot timpul un tractor arînd, o combină recoltînd grîul, sau geometria superbă a ogoarelor însămînțate. România socialistă este un vast șantier în mijlocul căruia, ca o oglindă sensibilă a epocii sale, se află și artistul plastic, gata să-i cînte lumina, încrederea în viață, în muncă.

De la Opera Română

● Simbătă 13 septembrie, la ora 18, Opera bucureșteană deschide cea de a o sută doua stagiune a sa cu un **Concert extraordinar** cuprinzînd arii, duete și coruri celebre din opere Sub bagheta lui Cornel Trăilescu își dau concursul: Victoria Bezetti, Elvira Cirje, Gerda Radler, Monica Teodorescu, Lucia Țibuleac, Silvia Voinea, Mihaela Agachi, Ruxandra Vlad, Nicolae Andreescu, Nicolae Bratu, Florin Diaconescu, Florin Georgescu, Cristian Mihăilescu, Ludovic Spiess, Ionel Voineag, Emil Iurașcu, Vasile Martinoiu, Eduard Tumageanian, Pompei Hărășteanu, Alexandru Moisiuc, Dan Zancu.

● **Aida** de Verdi — Duminică 14 septembrie, la ora 18. Interpretează Monica Teodorescu, Lucia Cicoară, Anatol Covali, Pompei Hărășteanu, Nicolae Urziceanu. Conducerea muzicală: Constantin Petrovici.

● Tot în direcția muzicală a lui Constantin Petrovici, **Lakmé** de Delibes cu Silvia Voinea în rolul titular, Ionel Voineag în Gerald și Pompei Hărășteanu în Nilakantha — marți 16 septembrie, ora 18.

● Un spectacol coupé de balet format din **Chopiniana, Rapsodia, nr. 1,** de George Enescu, **Bolero** de Ravel și **Carmen** de Bizet-Scedrin — miercuri 17 septembrie (ora 18). Din distribuție notăm pe Cristina Teodorescu, Ioan Tugearu, Maria Cumbari, Daniela Constantinoiu, Mihai Tugearu, Laurențiu Guinea.

● Din repertoriul mozartian, joi 18 septembrie (ora 18) **Nunta lui Figaro.** Interpretează Eduard Tumageanian, Monica Teodorescu, Gerda Radler, Dan Zancu, Mihaela Agachi, Adina Iurașcu, Corneliu Fănățeanu, Nicolae Bratu, Pompei Hărășteanu, Ștefan Teodorescu, Eleonora Enăchescu. Dirijează Lucian Anca.

● Vineri 19 septembrie (ora 18) — baletul romantic **Giselle** de Adolphe Adam. Principalii interpreți sînt Anne Marie Vretos, Ștefan Bănică și Adrian Gheorghiu. Conducerea muzicală: Lucian Anca.

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ La numai trei kilometri de orașul Cîmpulung, mai precis, în satul Bughea de Sus, aparținînd comunei Albești din județul Argeș, într-un frumos cadru natural, se profilează o mică stațiune balneară situată la altitudinea de 600 de metri — ne relatează corespondentul nostru **Ioan Dobrescu din Cîmpulung Muscel.** Bazate pe proprietățile curative ale izvoarelor existente în zonă, tratamentele aplicate aici își dovedesc eficiența în diverse afecțiuni reumatice, ale aparatului respirator și digestiv, apele acestor izvoare naturale fiind clorurosodice, feruginoase, sulfuroase, iodurate. Un amănunt demn de a fi semnalat : deși efectele tămăduitoare ale apelor erau binecunoscute de sute de ani, pînă anul trecut amenajările existente se rezumau numai la cele circa 20 de cabine construite și o centrală termică destinată încălzirii apei. De atunci, însă, prin grija Consiliului popular orășenesc Cîmpulung, prin eforturile unor oameni inimoși de la E.G.C.L., în frunte cu Ion Țicu, directorul întreprinderii, s-a ajuns în prezent la finalizarea execuției primului pavilion (din cele trei care sînt proiectate) avînd spații de cazare, sală de mese, cabinete medicale, etc. De asemenea, au fost captate încă două noi izvoare, au fost construite alei de acces, iar toate cabinele au fost reamenajate. Desigur, nu putem decît să ne exprimăm satisfacția, aflînd despre asemenea succese, și să le adresăm călduroase felicitări bunilor gospodari !

■ Primim, din partea **Direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a municipiului București :** „În legătură cu scrisoarea semnată de Valeria Mandache din București, str. Antim nr. 5, sect. 5, care solicită sprijin în vederea încadrării în muncă, vă comunicăm că petenta a fost repartizată la Întreprinderea de panificație „Pajura", pe baza Dispoziției nr. 6925.16.08.1986".

■ „Veronica" nu este — așa cum s-ar putea crede — numai un frumos nume de fată : Veronica este și denumirea unei... mașini de cusut produsă la Cugir, județul Alba, care funcționează bine, chiar foarte bine, — ne scrie **Nicolae Todoru din Brașov, Aleea Lăcrămioarelor nr. 5, bl. 9, sc. B, apart. 12.** Defectîndu-se o mică piesă și negăsind-o în magazin m-am adresat producătorului, adică Uzinei mecanice Cugir. Le-am adresat celor de la uzină nu mai puțin de trei scrisori, dar totul a fost în zadar. Pentru o piesă măruntă care s-a deteriorat și este de negăsit („tălpița" care calcă materialul), mașina mea de cusut zace de mai multe luni". Săraca Veronica !...

■ Cu o întîrziere de mai bine de două luni, **Uniunea județeană Alba a cooperativelor agricole de producție** ne trimite un răspuns cel puțin formal, privind modul de soluționare a scrisorii semnată de Gherasim Cristea din Ocna Mureș, cartier Uioara de Jos, str. Libertății nr. 14, care, pe bună dreptate, solicita să i se achite contravaloarea finului pe care l-a vîndut C.A.P.-ului Cisteiul de Mureș în anul 1985. Reproducem, cuvînt cu cuvînt : „Cercetînd la fața locului cele sesizate (?!) împreună cu conducerea C.A.P. Cisteiul de Mureș, am constatat că **într-adevăr** cetățeanul Cristea Gherasim a predat contra cost **C.A.P.-ului** Cisteiul de Mureș fin, în anul 1985, care încă nu a fost plătit. Din relatările tov. Boldea Romul președintele C.A.P.-ului am reținut că se depun eforturi (?!?) pentru obținerea sumelor necesare achitării finului pe anul 1985. În cel mai scurt timp președintele C.A.P. a promis că va achita **contra valoarea** întregii cantități de fin cumpărate. Scrisoarea este întemeiată". Așa o fi !...

■ „Aspectele semnalate de locatarii blocului 7, sc. C, situat în ansamblul de locuințe „Lenin-nord", din municipiul Rîmnicu Vîlcea, se confirmă — ne precizează **Întreprinderea județeană de gospodărie comunală și locativă Vîlcea** — în sensul că s-a constatat înfundarea radierului de scurgere a apelor accidentale, fapt ce a determinat inundarea subsolului acestui bloc. Față de această situație, s-a procedat la desfundarea radierului, la curățarea și spălarea subsolului, lucrările fiind executate de personalul muncitor din cadrul S.G.C.L. Rm. Vîlcea, sectorul canal. Pentru prevenirea unor astfel de neplăceri, s-a convenit cu Asociația de locatari ca în cazul apariției unor deficiențe la coloanele și conductele de scurgere din subsolul blocului să se ia imediat legătura cu centrul de fond locativ din zonă pentru remedierea operativă a acestora".

■ „Sînt pensionară — cu o vechime de peste 40 de ani de muncă — și sincer vă spun că, după o viață trăită în demnitate, nu m-aș fi așteptat să fiu pusă într-o situație umilitoare de niște tineri lucrători din comerț, care, cu atît mai mult, prin atribuțiile lor de serviciu ar trebui să dovedească un comportament civilizat" — ne scrie **Olga Lupu din București, B-dul Muncii nr. 222, bl. M 15, sc. 3, apart. 53, sect. 2.** Din rîndurile sale aflăm astfel că într-una din zile, mergînd să-și facă unele cumpărături, O.L. s-a oprit și la unitatea de desfacere a legumelor și fructelor situată la parterul blocului MC 18A, din strada Lucrețiu Pătrășcanu nr. 19, sect. 3, unde, spre surprinderea sa, la cîteva minute după ora 10, un individ (...în aparență vînzător) ce purta pe cap o enormă pălărie de pai întocmai ca un personaj din filmele western, i-a replicat cu aplomb că s-a închis. Deși programul afișat indica terminarea activității de-abia la ora 11, „cow-boy"-ul fără ecuson nu s-a lăsat deloc convins să continue vînzarea, admonestînd-o în fel și chip pe biata femeie. Deloc inspirată, semnatara scrisorii a revenit în după-amiaza aceleiași zile solicitînd Jurnalul cumpărătorului, prilej de a deveni ținta unor expresii deloc măgulitoare proferate în modul cel mai direct de tinerele vînzătoare din unitate, și ele aflate fără ecusoane. Oare se va găsi cineva care să hotărască epilogul unor asemenea întîmplări ?

■ Cu cîtva timp în urmă, Pantelie Stancu din satul Olari, comuna Pîrșcoveni, județul Olt, ne relata despre necazul său și al familiei, în legătură cu starea sănătății fiicei sale, aflată într-o situație deosebită. Adresîndu-ne **Ministerului Sănătății**, aflăm de la **Direcția asistenței medicale pentru ocrotirea mamei, copilului și tineretului** că imediat s-a luat legătura cu Spitalul clinic de oftalmologie din București, situat în Piața Cosmonauților, unde Pantelie Stancu este așteptat cu fetița bolnavă în vederea efectuării examenului medical și instituirii tratamentului corespunzător.

■ În legătură cu problemele ridicate de Viorel Curelaru din Bacău, str. Republicii, bl. 80, sc. B, apart. 20, vizînd alimentarea cu apă a blocului în care locuiește, ne răspunde **Consiliul popular al municipiului Bacău :** „La rețeaua de alimentare a zonei în care este situat blocul nr. 80 s-a constatat că datorită consumului foarte ridicat în orele de vîrf se produc variații de presiune, acest fapt determinînd neasigurarea corespunzătoare cu apă rece a apartamentelor de la etajele superioare. Pentru îmbunătățirea acestei situații, s-au luat măsuri de extindere a fronturilor de captare prin executarea a 16 puțuri forate în zona Mărgineni, unde se lucrează în prezent pentru punerea în funcțiune a acestora, precum și pentru sporirea capacității stației de pompare Gherăești, lucrare care urmează să se încheie în trimestrul trei al acestui an".

■ Cu riscul de a ne repeta, consemnăm din nou — o opinie referitoare la „mofturile" bateriilor auto produse de întreprinderea de specialitate din Bistrița, județul Bistrița-Năsăud. Așadar, **Emil Volcescu din Bacău, str. Dr. Aroneanu, bl. 13, sc. C, apart. 6,** ne relatează faptul că după numai cîteva luni de la procurarea unei asemenea baterii, aceasta s-a dovedit a fi practic inutilizabilă. Lăsînd de-o parte o serie întreagă de aprecieri cuprinse în scrisoare — care în nici un caz nu pot face faimă tehnicienilor bistrițeni — ca și pretenția îndreptățită a aceluia care ne-a scris, de a primi o baterie în bună stare, ne întrebăm dacă or fi existînd totuși în întreprinderea respectivă oameni retribuiți anume pentru a controla calitatea produselor ; și dacă sînt, tare am fi curioși să aflăm cu ce se ocupă ei !

■ În urma notei apărută în numărul 32 al revistei noastre, referitoare la necazurile unui fost administrator de bloc care continuă să tot fie amendat, deși de mai bine de un an nu mai deține această funcție, primim un răspuns — pe care l-am fi dorit a fi obiectiv — din partea acelora care au generat această situație, mai precis, **Grupul Întreprinderilor de gospodărie comunală București :** „Referitor la sesizarea tov. Casapu Constantin din București, b-dul Dinicu Golescu nr. 23—25, vă aducem la cunoștință următoarele : Casapu Constantin a fost sancționat contravențional prin procesul verbal nr. 3370.6.02.1986. Cu adresa nr. 3238.6.02.1986 i s-a comunicat contravenientului procesul verbal la domiciliul său, avînd la dispoziție 15 zile — potrivit art. 31 din Legea 32/1968 — pentru a formula plîngerea împotriva procesului verbal de contravenție. La data de 13 martie 1986 procesul verbal a fost înaintat Circumscripției Financiare a Sectorului 1 în vederea executării, potrivit legii. În ziua de 4.06.1986 Casapu Constantin a depus o contestație la G.I.G.C., motivînd că în data de 30.05.1906 Circumscripția Financiară l-a somat să plătească amenda. Cu adresa nr. 13944/14.06.1986, G.I.G.C. i-a recomandat contravenientului să formuleze contestație la executare, potrivit art. 399 din Codul de procedură civilă, la Judecătoria Sectorului 1. Față de cele prezentate, sesizarea tov. Casapu Constantin este neîntemeiată." „Procese verbale, adrese, contestații, legi și paragrafe invocate, motivații, nervi, timp pierdut... Și acestea toate în timp ce adevărul rămîne unul singur : bietul ex-administrator din anul **una mie nouă sute optzeci și cinci !**

■ **Consiliul popular al Sectorului 2 al Capitalei,** cărula ne-am adresat în vederea soluționării scrisorii primite din partea Asociației de locatari a blocului nr. 30, situat pe șos. Ștefan cel Mare nr. 33, ne înștiințează că reparațiile necesare fațadei blocului se vor executa în trimestrul III al acestui an, de către Antrepriza Construcții-Montaj nr. 2, iar restul lucrărilor neefectuate pînă în prezent vor fi reluate de I.C.R.A.L. Colentina. În legătură cu repararea aleii carosabile, același I.C.R.A.L. a luat legătura cu I.A.C.E.D.B. în vederea executării lucrărilor de remediere. Așteptăm vești de la Asociația de locatari, despre bunul mers al lucrărilor.

■ „Sînt țăran cooperator — ne scrie **Mihail Săvoiu din comuna Alunu, județul Vîlcea** — și vă mărturisesc sincer că dintre toate muncile agricole, încă de mic copil am îndrăgit cositul. Părinții mei m-au învățat cum se pregătește coasa, cum trebuie rotită la firul ierbii și cum se păstrează. Fiind o unealtă agricolă strict necesară în casa fiecărui gospodar, desigur, după mai mulți ani de folosință ea se uzează, impunîndu-se înlocuirea ei cu una nouă. Din păcate, însă, încercînd și eu să-mi procur o coasă nouă am rămas dezamăgit, pentru că pe la toate magazinele sătești pe unde am întrebat am primit același răspuns negativ. În zona noastră deluroasă cositul mecanic se practică cu oarecare dificultate, deci baza rămîne tot coasa din mîna omului. Așa că eu, îndemnat de mai mulți consăteni v-am scris, cu gîndul că poate faceți dumneavoastră un apel la factorii de resort care coordonează aprovizionarea cu asemenea unelte".

■ Pentru Alexandra-Olga Nicolescu din București, șos. Nicolae Titulescu nr. 12, sc. A, et. 11, apart. 51, un răspuns favorabil din partea **Consiliului popular al Sectorului 1 al Capitalei :** „Reanalizîndu-se situația în cadrul ședinței Comitetului Executiv, s-a hotărît, avîndu-se în vedere starea sănătății dumneavoastră, să fiți scutită de efectuarea celor șase zile de muncă."

■ **Direcția județeană Brăila pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale,** prin intermediul nostru, subliniază cîteva date utile solicitate de Costache Sinca din Brăila, str. Uniril nr. 223, privind clarificarea situației sale profesionale : „Încadrarea în grupele I-a și II-a de muncă și înscrierea lor în carnetul de muncă în vederea pensionării, pentru perioada de activitate cuprinsă între 18 martie 1969 — 31 decembrie 1975, se face pe baza Ordinului nr. 59/1969 emis de Ministerul Muncii și Ministerul Sănătății. La punctul 69 din Anexa 2 la acest Ordin este prevăzut că se încadrează în grupa a II-a de muncă, în vederea pensionării, activitățile de la sala mașinilor (cazanelor și motoarelor) de pe nave oceanice, maritime și fluviale. Pentru perioada lucrată după 1 ianuarie 1976 se aplică prevederile Ordinului nr. 105/1976 emis de Ministerul Muncii și Ministerul Sănătății, unde la punctul 68 din Anexa 2 se arată că se încadrează tot în grupa a II-a de muncă aceeași activitate de la sala mașinilor de pe navele fluviale. În această situație, vă veți adresa conducerii unității pentru înscrierea în carnetul de muncă a activității ce se încadrează în grupa a II-a, așa cum rezultă din actele dumneavoastră.

■ Despre o situație nefirească, vizînd birocratismul absolut de care dau dovadă unii oameni — investiți chiar anume să aplice și să respecte legea, aflăm din rîndurile dictate de **Grigore Ungureanu din Tîrgu Jiu, B-dul Libertății, bl. 9, apart. 15.** Nu, nu s-a strecurat nici o greșeală cînd am scris **dictate,** pentru că Grigore Ungureanu se află printre marii mutilați care nu au zărit niciodată florile, copacii, sau chiar lumina zilei. Și, cu toate acestea, iată e nevoit să bată drumurile din pricina nepăsării acelora despre care vorbeam : „...Fiind nevăzător, sînt scutit de plata abonamentelor radio-TV și pentru transport în comun, oferindu-mi-se și avantajul reducerii cu 50 la sută a taxelor pentru telefon și transport pe C.F.R. Gîndind că poate din eroare mi s-a stabilit o contribuție în muncă de 12 zile și bănească în valoare de 200 lei, încă din data de 18 martie am depus contestație la **Consiliul popular al municipiului Tîrgu Jiu,** contestație înregistrată la numărul 1992. Pentru că nu am primit răspuns, am mers în urmă cu cîtva timp cu toate actele doveditoare la Biroul organizare pentru a mă interesa care este situația, dar am plecat la fel de nelămurit precum venisem, deoarece mi s-a spus că trebuie să se facă mai întîi o cercetare. De atunci mă tot gîndesc mereu despre ce cercetare mai poate fi vorba în situația în care mă aflu ?"

■ **În luna iunie,** expediam pe adresa Consiliului popular al municipiului Pitești scrisoarea Asociației de locatari nr. 45, a blocului 3 situat în cartierul Craiovei, în care se menționa : „Încă din anul 1980 am solicitat E.G.C.L. Pitești să repare trotuarul din jurul blocului nostru, care, fiind deteriorat, determina scurgerea la subsol a apelor provenite din topirea zăpezii și din ploi. În acest interval de timp, am mers în audiențe, am făcut memorii, am înaintat **E.G.C.L. Pitești** nu mai puțin de... 14 adrese cerînd cu insistență repararea trotuarului. În afara promisiunii că lucrările vor fi terminate pînă la 30 aprilie 1986, fapt ce nu s-a confirmat, nu ne-am ales cu nimic..."

În luna august, însă, am primit și răspunsul prompt al Consiliului popular al municipiului Pitești, care a însărcinat E.G.C.L.-ul să „analizeze" situația. Spicuim cuvînt cu cuvînt : „Considerăm că tovarășii din conducerea Asociației de locatari au exagerat starea de fapt a situației, deoarece trotuarul se prezintă în stare bună, iar terminarea lucrării de asfaltare se va face pînă la data de..." **Strict autentic !**

■ Corespondentul nostru **Gheorghe Sofianu din Vaslui, str. Călugăreni nr. 4, bl. 6, et. 2,** un om căruia nu îi lipsește umorul, ne relatează succint : „Într-o scrisoare anterioară vă semnalam cîteva „anomalii" („...cu cîntec!) pe care le-am întîlnit în concediul petrecut pe malul mării, referitoare la „textele" ce se fredonau frecvent în unele localuri. De data aceasta mă voi referi la un asemenea text — difuzat, însă pe calea undelor — care sună cam așa : ...De-ai să vii la Maramu' / Ai să vezi marea curgînd / ...Și feciori în mîndru straI / Ca și florile în mai / ...

Faptul că maramureșenii sînt oameni harnici este bine știut; dar că în Maramureș ar... curge marea (?!) am aflat abia acum! Și mă întreb, ce ar spune copiii de școală cînd or auzi de pildă în vreun alt cîntec că Someșul ar curge prin Dobrogea, că Mureșul ar traversa Vasluiul, ș.a.m.d ? Asta e! Dintotdeauna geografia a fost grea, bat-o norocu'!"

■ **Consiliul popular al municipiului București,** referitor la scrisoarea semnată de Ilie Zăvoi din Capitală, str. Bogoiu Constantin nr. 29, sect. 2, care solicita sprijin pentru încadrarea în muncă a fiicei sale, ne informează că aceasta a fost repartizată (prin adresa nr. 7611) la Întreprinderea de cinescoape, unde, de fapt, lucrează și soțul său.

Pagină realizată de
CONSTANTIN BALACCIU ■

Poșta redacției

Beckert Adrian — Sibiu, **Bolohan Serioja** — Iași, **Georgescu Ioana, Tudorache Georgeta, Bordianu Corina** — București : În baza art. 9 din Legea 5/1973, adresați-vă cu cerere scrisă și actele necesare organului de conducere colectivă din unitatea unde lucrați pentru a fi trecut pe lista de priorități în vederea acordării unei locuințe din fondul locativ de stat. ● **Tentoasca C. Ioana** — com. Tînțăreni, jud. Gorj : Statutul C.A.P. prevede drepturile, dar și îndatoririle membrilor cooperatori. Ca să beneficiați de lot în folosință trebuie să efectuați numărul minim de norme stabilit de adunarea generală. Vara e pe sfîrșite, iar dv. nu ați făcut nici măcar o normă ! ● **Bejinaru Viorel** — Arad : Dacă sînt adevărate cele consemnate în carnetul de muncă, nu trebuie să vă supărați pe cel care le-a scris. Art. 8 al. 3 din Legea nr. 3/1962 prevede : „În cazul în care schimbarea locului de muncă s-a făcut fără acordul unității sau contractul de muncă al depunătorului a fost desfăcut din vina acestuia, termenul de 5 ani după care se poate cere restituirea părții sociale, prevăzut la al. 1, se ia în considerare de la data încadrării în noua unitate". ● **Fătu Maria** — Galați : Deși nu este deloc de competența unei reviste, am expediat totuși coletul dv. I.I.C. „Libertatea" din Arad, de unde veți aștepta răspuns. Pe viitor, cereți vînzătorului talonul care însoțește fiecare pereche de încălțăminte, pe care vă recomandăm să-l păstrați pentru eventuale reclamații ce pot fi adresate magazinului în termen de 30 de zile de la data cumpărării. ● **Stanciu Aurica** — Galați : Dacă v-ați schimbat numele, trebuie să prezentați actele respective pentru modificarea în dosar. Cereți, eventual, transferarea dosarului la Consiliul popular Galați. ● **Dîrlă N. Ion** — Bals : Aveți posibilitatea să vă încadrați ca lăcătuș mecanic la Întreprinderea de aluminiu Slatina, la T.A.G.M.U.C.B. — brigada Slatina, sau la Întreprinderea de prestări servicii și producție Olt. Nu mai întîrziați, dacă doriți să dovediți că ați învățat ceva din greșeala pe care ați făcut-o. ● **Dumitrache Valeria** — com. Balotești, Sector Agricol Ilfov : Potrivit legii, dosarul în vederea obținerii pensiei de urmaș trebuie depus în termen de cel mult 30 zile de la data decesului susținătorului.

REGHINA VĂRVICI ■

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Noua tinerețe a unui pom străvechi: prunul

I. Generozitatea prunului a fost, uneori, rău înțeleasă

Aparent sînt lucruri cunoscute. Sau pe care le poți afla consultînd nu un anuar statistic, fie o lucrare privind istoria pomiculturii în țara noastră. Să le recapitulăm totuși, pe scurt.

Prunul este specia pomicolă cu cea mai veche tradiție la noi în țară. Și cea mai răspîndită. Din întreg patrimoniul pomicol al țării deține în prezent în jur de 50%. După suprafața livezilor de prun și după producția realizată, România se situează pe locul al doilea în Europa. Această „popularitate" tradițională a prunului la noi nu e deloc întîmplătoare. Ea se explică printr-o serie de calități specifice : multiplele întrebuințări ale fructelor, perioada lungă de consum, varietatea mare a perioadelor de coacere a diferitelor soiuri (din iulie pînă la căderea primei brume). În plus, prunul este mai puțin pretențios la condițiile de sol și climă, lucru foarte important dacă ținem cont de faptul că la noi solurile de deal sînt argiloase.

Această ultimă calitate a lui a născut însă cu timpul o prejudecată. Că prunul rodește oricum, indiferent dacă este sau nu îngrijit. Și, în mod paradoxal, principala primejdie pentru prun a devenit astfel tocmai proverbiala sa generozitate. Așa se face (precizează dr. ing. Ilarie Isac, responsabil al programului prunului) că foarte mulți pomi au fost cultivați răzleț, nu în livezi organizate. Alții, neîngrijiți corespunzător, au îmbătrînit prematur, intrînd în perioada de declin și dînd, firește, producții mici, întîmplătoare, de la un an la altul. Iar unii erau de soiuri vechi, de calitate inferioară, fructele lor fiind bune numai pentru distilat.

De la această realitate a început, în urmă cu cîțiva ani, munca specialiștilor noștri în domeniul pomiculturii, o muncă riguroasă, pasionată și pasionantă care urmărește să redea o nouă tinerețe acestei specii de veche tradiție și ale cărei rezultate se văd din ce în ce mai bine.

II. Ca boabele în ciorchinele de strugure

Ajung, astfel, la motivele care m-au determinat să merg în acest început de septembrie la Stațiunea de cercetare și producție pomicolă Strejești-Simbureștl din județul Olt. Ele sînt trei :

1. În cadrul programului care urmărește să redea prunului o nouă tinerețe, stațiunea din Strejești-Simbureștl (director ing. Ioniță Nicolaescu) are un rol de avanpost. De altfel, aici în județul Olt — devenit județ „Erou al noii revoluții agrare" pentru remarcabilele rezultate obținute pe toate fronturile afirmării unei agriculturi moderne, de mare eficiență — noua tinerețe a prunului este mai evidentă ca oriunde.. Întîlnești pruni în care fructele sînt tot atît de dese ca boabele în ciorchinele de strugure. Sau pruni care, văzuți de departe, par sălcii, ramurile lor plecîndu-se pînă la pămînt sub frumoasa povară a rodului bogat. Stațiunea, înființată în urmă cu vreo șase ani, își desfășoară activitatea într-un sistem foarte eficient. Pe lîngă activitatea proprie de producție în cele 22 de ferme ale sale, ferme care includ peste 4 000 de hectare de plantații de pomi fructiferi, pepiniere pomicole, viță de vie (peste 1 000 de hectare sînt ocupate de prun !) și pe lîngă activitatea de cercetare axată pe obiective ale dezvoltării pomiculturii, ea are competențele unei întreprinderi județene de specialitate, îndrumînd munca pomicultorilor din județul Olt (în cooperative, întreprinderi agricole de stat, gospodării ale populației), stabilind atît soiurile din noile plantații, cît și tehnicile curente de lucru la tăieri, fertilizări, tratamente. Organizată în acest mod, stațiunea nu se mai limitează la a da recomandări unităților de producție, ci introduce efectiv în producție rezultatele cercetării. Așa se face, îmi declara inginerul șef al stațiunii, Florea Stelea, că acum nu mai există nici o deosebire între modul de lucru din fermele stațiunii și cel din oricare cooperativă din județ. Într-un volum consacrat stațiunii și intitulat „Fructele de aur ale Simbureștilor" (reunind studii ale multor specialiști) prof. dr. Ion Ceaușescu, a cărui preocupare pentru dezvoltarea horticulturii și pomiculturii se regăsește și în realizările acestei

stațiuni, arăta că prin rezultatele obținute atît pe terenurile proprii, cît și în pomicultura județului, această unitate de frunte dovedește din plin viabilitatea conceptului modern de integrare a cercetării științifice cu producția în pomicultura românească.

Mobilitatea în aplicarea și generalizarea celor mai eficiente soluții a avut, fără îndoială, un rol important în obținerea unor rezultate de excepție și în această privință în județul Olt. Ca să ne referim doar la prun, să notăm că în ultimii ani acest județ — afirmă cu satisfacție specialiștii de la Strejești-Simbureștl — a reușit să asigure peste 50 la sută din exportul de prune al țării. Și astă, amănunt deloc neglijabil, în condițiile în care Oltul nu deține cele mai mari suprafețe plantate cu prun, fiind cu mult depășit de județele Argeș, Vîlcea, Buzău sau Prahova. Alt exemplu. Una din fermele stațiunii, cea de la Leleasca (342 ha, plantații de prun), fermă unică în țară prin specializarea totală, a reușit să exporte anul trecut o cantitate de prune de trei ori mai mare decît întregul județ Argeș (care deține cel mai mare număr de pruni din țară). Trebuie spus, de asemenea, că dacă în 1981 nici una din cooperativele agricole de producție din Olt nu făcea export, astăzi, datorită tehnologiilor moderne aplicate sub directa îndrumare a stațiunii din Strejești-Simbureștl, numărul cooperativelor din județ care participă la realizarea exportului a depășit cifra 20. Bineînțeles, ca urmare firească a recoltelor bogate și de foarte bună calitate pe care le obțin.

2. În acest început de septembrie s-a desfășurat la Strejești-Simbureștl cea de-a III-a ediție a **Zilelor prunului**, organizată cu sprijinul Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, de Academia de Științe Agricole și Silvice (care urmărește și sprijină concret programele de cercetare de aici), Direcția Generală a viticulturii, pomiculturii și legumiculturii și, evident, stațiunea însăși. Voi reveni asupra acestui fapt.

3. Stațiunea are, în bilanțul ei recent, o experiență științifică de natură să intereseze, credem, pe toți cei care se preocupă de noua tinerețe a prunului.

III. Cercetări îndrăznețe și rezultate de ultimă oră

Să mă opresc asupra acestui ultim punct, pentru a consemna o parte măcar din noutățile capabile să dea o imagine a muncii cercetătorilor de aici.

— **Biofabrica.** Sincer să fiu, nu știam prea bine ce este o biofabrică și nu mă gîndisem înainte de a sosi la Strejești-Simbureștl că pot fi „produse" pe cale industrială insecte care mănîncă alte insecte. Cunoșteam cazurile clasice, citate în zoologie, de calamități (cum a fost o celebră invazie de fluturi în America, provocată pe la sfîrșitul secolului trecut de scăparea, din laborator, a unor fluturi aduși din Franța, care în noul biotop nu aveau dușmani naturali și s-au înmulțit furtunos distrugînd vegetația pe mii de mile) ce n-au putut fi combătute decît apelîndu-se la natură, la adversari biologici, dar nu mă așteptam să găsesc aplicat acest principiu, al echilibrului natural, în activitatea curentă, preventivă, de combatere a dăunătorilor din pomicultură, pentru evitarea excesului de tratamente chimice (în cazul prunului circa 11 anual) și asigurarea unor recolte sănătoase. Aveam să aflu că unul dintre dăunătorii cei mai periculoși, care poate compromite aproape 60 la sută din fructe, este viermele prunului (Laspeiresya funebrana), dar că natura a oferit omului un aliat puternic împotriva lui : insectele din specia Trichogramma. Biofabrica de la Strejești — Simbureștl (unica în țară) a fost concepută tocmai pentru a înmulți pe cale industrială acești entomofagi folositori. Se obțin anual, în condiții controlate, 2 000 de kilograme de ouă de molie a cerealelor, iar din aceste ouă jumătate (cealaltă jumătate va servi la reluarea ciclului) devine mediu biologic de creștere și dezvoltare a viespei Trichogramma, pentru combaterea viermelui prunelor fiind necesare în jur de 600 000 de viespi la hectar. Biofabrica a funcționat anul acesta mai mult pentru testarea practică a instalațiilor, dar insectele produse industrial au fost deja „lansate" în unele livezi ale stațiunii și în cîteva plantații din țară. Programul prevede în continuare folosirea combaterii biologice a dăunătorilor pe 1 000 de hectare plantate cu prun, urmînd ca în 1988 să fie extinsă pe aproape 6 300 de hectare. Principalul avantaj al utilizării acestei metode este, așa cum mi-au precizat specialiștii, în primul rînd înlocuirea tratamentelor chimice, cu tot cortegiul lor de aspecte negative (poluarea produsului, a mediului, costuri ridicate), fructele fiind lăsate astfel să se dezvolte în condițiile unui echilibru biologic natural.

— **Stația pilot** pentru micropropagarea „în vitro". Aici prin divizarea repetată a celulelor în condiții de laborator, se ajunge la obținerea a zeci și chiar sute de mii de noi plante care, lucru foarte important, reproduc caracterele plantelor de la care au fost prelevate celulele inițiale. A fost deja începută înmulțirea pe această cale a unor portaltoi ai prunului specifici culturii intensive : Oteșani 8 și Voinești B și chiar a unor soiuri pe rădăcini proprii. Prin această metodă se urmărește și lupta împotriva bolilor virotice, deci obținerea unor pomi perfect sănătoși. Înmulțirea și crearea unor noi soiuri de portaltoi asigură crearea unor culturi în sistem intensiv. De altfel, specialiștii stațiunii au organizat în ultimul timp mai multe cîmpuri experimentale în condiții de producție, cu numeroase variante privind densitatea pomilor, de la 500 la 1 500 de pruni la hectar, noi moduri de grupare a pomilor în plantații, metode de pregătire a terenului și diferite forme de coroană.

— **Colecția națională de prun,** înființată în poligonul de cercetare. Sînt deja plantate 350 de soiuri și tipuri locale, iar din pepinieră urmează să fie introduse în colecție, în toamnă, încă 300 de soiuri. Specialiștii de la Strejești-Simbureștl și-au propus ca în următorii doi ani colecția să ajungă să dețină 1 200 de soiuri și tipuri locale de prun. În această veritabilă „bancă" a prunului vor fi ținute ca etalon toate soiurile de prun, ea urmînd să se constituie și într-un valoros fond de germoplasmă pentru crearea de noi soiuri. Soiuri care trebuie să corespundă unor parametri foarte riguroși : fructe mari, intens colorate, cu pulpa detașabilă de sîmbure, cu conținut de zahăr și aciditate echilibrat, cu productivitate foarte mare și o bună rezistență la viroze.

— **Secția de deshidratare a prunelor care folosește energia solară.** Modul ingenios de construire a acesteia (întregul acoperiș este format din panouri solare) asigură, prin captarea și folosirea energiei solare, peste 50% din totalul energiei necesare pentru încălzirea aerului folosit la deshidratarea prunelor.

— **Plantații pe destinații de producție.** Această idee, foarte înțeleaptă, are o finalitate precisă : la stațiunea Strejești-Simbureștl și în întreg județul Olt, noile plantații care se vor crea vor fi dotate de la început cu utilitățile necesare valorificării superioare a producției : uscătoare (în cazul în care prunele sînt destinate deshidratării), hale de pregătire a mărfii și instalații de prerăcire (pentru prunele care urmează a fi livrate în stare proaspătă), bazine pentru borhot (la parcelele cu soiuri pentru distilare).

IV. „Zilele prunului" o manifestare tradițională și activă

Cum spuneam, această trecere în revistă a muncii științifice și practice pentru o nouă tinerețe a prunului mi-a fost prilejuită de participarea la ediția din acest an a **Zilelor prunului**, manifestare găzduită ca și la celelalte două ediții, și așa cum am văzut nu întîmplător, de Stațiunea de cercetare și producție pomicolă Strejești-Simbureștl.

Prima oară **Zilele prunului** s-au ținut în 1984. Tematica ediției inaugurale a fost una cu caracter mai general, privind producția și valorificarea, urmărind în esență realizarea unei analize a stadiului în care se găsea cultura prunului, eficiența acesteia, punerea în evidență a unor neajunsuri și stabilirea unor obiective de dezvoltare. Tot atunci s-a instituit și un „Concurs național al țuicii" (aflat acum la a doua ediție) care nu este, cum s-ar putea crede, un prilej de veselă relaxare după atîtea preocupări serioase. Dimpotrivă, face parte el însuși din aceste preocupări serioase. Căci dorim — spun specialiștii din juriu — să stabilim structura optimă de calități și însușiri constante, perfect reproductibile în fiecare an, pe care trebuie să le întruncească această băutură tradițională românească, în așa fel încît „bătrîna" noastră țuică să poată rivaliza pe orice piață din lume cu alte băuturi. Începînd cu cea de-a II-a ediție a **Zilelor prunului**, problemele dezbătute de specialiștii care vin în număr mare, an de an, aici la Strejești au depășit sfera generalului, oprindu-se asupra unor obiective precise. În 1985 au fost analizate problemele intensivizării culturii prunului (lucrările prezentate scoțînd în evidență cei mai buni portaltoi pentru plantațiile de mare densitate, tehnologia specifică în livezile cu un număr mare de pomi), iar anul acesta participanții au dezbătut tema : „Valorificarea superioară a producției de prune". Această foarte interesantă și, mai ales, foarte utilă manifestare, devenită, iată, tradițională (la fiecare ediție comunicările sînt reunite într-un volum), este prin ea însăși o dovadă că specialiștii se gîndesc în mod serios la noua tinerețe a prunului.

Părăsind stațiunea de la Strejești-Simbureștl am trecut din nou pe lîngă livezile de pruni. Nu sînt specialist, dar văzînd pomii împovărați de greutatea fructelor am înțeles cîtă muncă și cîtă pasiune se află dincolo de comparația pe care am auzit-o, nu o dată, în aceste „Zile ale prunului" : dacă în urmă cu șapte ani se obțineau recolte de 2—3—4 tone la hectar, astăzi vorbim de 15—20 de tone la hectar, iar pentru viitor avem în vedere obținerea de pe plantațiile realizate în sistem intensiv a 25—30 de tone la hectar. Noua și frumoasa tinerețe a prunului exprimă un la fel de frumos acord, care există aici, între vorbă și faptă.

ALEXANDRU ȘERBAN

Alte trei invenții utile mașinii dumneavoastră

Cele trei invenții pe care le prezentăm au cîteva lucruri comune : s-au materializat la Întreprinderea Autobuzul din București, din colectivele de autori face parte de fiecare dată Jose Iacobescu, șeful Secției vopsitorie, un om cu idei multe și bune, sînt izvorîte din necesitatea imediată, sînt eficiente și cu largă aplicativitate în diverse domenii. Ele vin să rezolve probleme din cele mai importante : economie de carburanți, creșterea productivității muncii și valorificarea superioară a subproduselor din alte ramuri. Parcă sînt realizate pe teme fixe și au ceva din sobrietatea, perfecțiunea și eleganța exercițiilor impuse de gimnastică ori patinaj artistic.

1. Stratificat pentru panouri termoizolante și insonorizante — procedeu și matriță de realizare a acestuia. Autori : Jose Iacobescu și colectivul. Brevet 86444/04. Panourile termoizolante și insonorizante se realizau printr-un procedeu greoi, care necesita multă manoperă, din carton sau material plastic pe care se lipea cu prenadez, dermatină sau gutiplas. Acestea din urmă trebuiau croite și cusute la mașină.

Materialul, sub formă de rulou sau balot cum vrem să-i spunem, este trecut printr-un cuptor care-l încălzește la temperatura de 90—120 grade, funcție de natura materialului. Apoi este presat într-o matriță simplă din poliesteri armați cu fibre de sticlă. Matrița are un preț de cost de 10—15 ori mai mic decît una metalică. La vechiul tip de panou pentru izolarea motorului utilitarelor la fața interioară se aplica o folie de aluminiu care reflecta zgomotul în exteriorul vehiculului. Pisla, folosită în noul tip de panou, absoarbe zgomotul, făcînd vehiculul silențios și la exterior. Noile panouri, frumoase, elegante, și silențioase, cresc valoarea de cumpărare a utilitarelor, oferindu-le un confort similar cu cel al unei limuzine. Avantajele, pe lîngă cel al eleganței și confortului sînt nete : creșterea productivității muncii de aproape două ori, folosirea unor materiale textile din clasa subproduselor. Ideea a fost materializată în colaborare cu Elena Dospinescu și Gheorghe Lefter de la Institutul de cercetări și proiectări mase plastice București și cu ing. Ion Enescu de la Filiala Ploiești a ICECHIM.

Ideea a fost dusă mai departe. Portbagajul și tunelul de ventilație al autobuzelor se realizează din burete de poliuretan și stofă sau scai. În curînd, ei va fi realizat din aglomerat de rumeguș și material textil nețesut lipit tot cu ajutorul unei mase plastice adezive, după metoda descrisă mai înainte. Panourile interne ale autovehiculelor se vor putea realiza din rumegus liat cu particule de mase plastice. Materialele care se pot aglomera pentru a constitui suporți în vederea termoformării sînt diverse : pudretă de cauciuc, pulberi de diferite materiale care se pretează procedeului. Panourile descrise pot fi folosite nu numai în fabricarea autobuzelor ci și a navelor, trenurilor de călători, în industria mobilei și la locuințe.

2. Dispozitiv pentru reducere a consumului de combustibil și a emisiunilor poluante la motoarele cu ardere internă : brevet 86945/84. Autori : Jose Iacobescu, Alexandru Andrei, Octavian Plater, Gheorghe Jula și Mircea Barbur. Jose Iacobescu îl numește mai scurt : economizor. Îi vom spune și noi la fel. Este format dintr-un schimbător de căldură amplasat pe galeria de eșapament care transformă apa dintr-un recipient în vapori. Acestia sînt trecuți peste un catalizator de proveniență integral românească. Vaporii sînt dirijați în camera de ardere unde se descompun în hidrogen și oxigen care îmbunătățesc substanțial randamentul motorului și reduc emisiile poluante aproape la zero. Consumul de combustibil se reduce între 12 și 20 la sută, funcție de tipul motorului. Introducerea apei în schimbătorul de căldură pentru a fi transformată în vapori se face cu ajutorul unei comenzi electronice care sesizează necesitatea. Experimentările pe autovehicule au drept scop optimizarea raportului abur-catalizator. Economizorul permite reducerea cifrei octanice a benzinei folosite și mărește fiabilitatea motorului și a organelor acestuia. La motoarele Diesel amestecul abur-catalizator va fi introdus în galeria de admisie. Economizorul este în curs de experimentare la I.N.M.T. și I.P. București.

3. Sistem de acționare a servo-frînei la autovehicule acționate de motoare cu aprindere prin comprimare. Brevet 82823/83. Autori : Jose Iacobescu, Marin Șandu și Aurel Preda. La motoarele Diesel, neexistînd depresiune în galeria de admisie, producerea vacuumului necesar servo-frînei se realizează cu o pompă de vid, acționată de o curea de transmisie de la arborele cotit al motorului. Depresiunea realizată de aspirația în cilindri se transmite printr-o conductă la servo-frînă, eliminîndu-se pompa de vacuum. Se elimină pe lîngă pompă tubulaturile de cauciuc și cureaua de transmisie. Sistemul este avizat de CCSITA Brașov, omologat ca serie zero și urmează ca în colaborare cu Uzina de Autocamioane Brașov să fie introdus pe toate motoarele D127 fabricate pentru Autobuzul și ulterior extins și pe motoarele ARO L 27.

În urmă cu două săptămîni am scris despre economizorul inventat de un colectiv de la Electromagnetica. Idei sînt, nu ducem lipsă de ele. Cine le stringe și le aplică la o mașină etalon ? La Autobuzul acțiunea a început.

OPREA GEORGESCU ■

Mina curgătoare sau bogăția picăturii de apă

Fără aer se poate trăi doar cîteva minute. Fără apă, organismul rezistă cîteva zile. Și totuși, apa este componentul cel mai necesar al vieții. Fie că este folosită ca apă potabilă, fie că este întrebuințată pentru irigații, ca mediu de încălzire sau răcire, pentru aburi, ca solvent în transformarea fizico-chimică a materialelor, în procesele industriale, viața ar fi de neconceput fără această apă. Menținerea proprietăților sale naturale este o necesitate indiscutabilă, un subiect de meditație și un scop al căutărilor în întreaga lume, amenințată de criză și în această privință. Explozia tehnică și cea demografică a secolului vitezei ne-a obligat să constatăm că regenerarea naturală a apei este prea lentă. Ca urmare, o întreagă industrie a fost destinată preparării apei potabile, tratării, demineralizării, epurării apelor uzate, în scopul refolosirii lor.

— Esențialul este — remarca dr. ing. Cornel Craiu, directorul Institutului de cercetări pentru epurarea apelor reziduale — că poluanții, în marea lor majoritate substanțe utile existente în apă, se pot recupera, de multe ori, mai ușor decît se face extragerea lor din diverse surse, sau obținerea prin sinteză. Se poate, deci, afirma că epurarea apelor poate — și trebuie — să fie o tehnică recuperativă, de refolosire a poluanților și a apei. Ceea ce este nociv poate deveni util, sigur, prin muncă și căutări. Deși institutul nostru are doar opt ani de existență, ne-am simțit datori încă de la început să ne implicăm direct, atît cu cercetarea cît și cu proiectarea de care dispunem în solutionarea acestor probleme majore, nu doar pentru țara noastră ci pentru întreaga lume — și aș îndrăzni să afirm că n-am bătut pasul pe loc.

O discuție cu chimista Margareta Nicolau șef de laborator, asupra unei singure direcții de cercetare, dintr-o multitudine — epurarea apelor cu recuperare de metale — duce la concluzia că, aici, la I.C.P.E.A.R., s-a creat o bază solidă în domeniul protecției mediului înconjurător cu recuperare de produse extrem de utile. Cercetătorii și-au îndreptat atenția, printre altele, spre apele ce conțin metale deficitare : mercur, zinc, cadmiu, cupru, argint, crom, plumb etc.

Mercurul constituie un poluant puternic, cu efecte nefaste asupra faunei acvatice și a aerului. Cînd se prezintă sub formă metalică, de săruri anorganice, se pretează la recuperare, deși cu mari dificultăți. Invenția unui colectiv de la I.C.P.E.A.R. (Mihail Cruceru, Cornel Craiu, Margareta Nicolau, Sanda Dudă, Elena Mihai, Nicolae Curcăneanu) aduce ca noutate față de procedeele existente în țară și pe plan mondial, un proces simplu ca realizare industrială : oxido-reducere și cementare pe o umplutură metalică a mercurului, urmată de o recuperare prin antrenare cu apă și aer, sau pe cale termică. Acest nou procedeu permite o recuperare cu un randament ridicat, de peste 98 la sută, apele epurate îndeplinind condițiile standard de deversare. Pe baza acestei tehnologii, pilotate în cadrul Combinatului Chimic Rîmnicu-Vîlcea, se proiectează instalații industriale pentru toate platformele unde apare poluantul sus-amintit. Prin acest sistem de recuperare economiile se ridică la circa 200 tone mercur pe an.

Zincul apare ca un impurificator major al apelor în industria fibrelor artificiale de celuloză. Procedeul inventat de M. Cruceru, C. Craiu și F. Toader duce la recuperarea zincului în procent de 95 la sută, cu un control strict al depoluării și al returnării acestuia în procesul de producție. Pe baza noului procedeu s-au terminat proiectele și detaliile de execuție pentru recuperarea zincului de la mai multe unități din țară, urmînd să fie luate în studiu și alte ape ce conțin acest impurificator din industria de sinteză chimică.

În privința recuperării cuprului din apele reziduale de mină sau de la acoperiri metalice, s-a pus la punct un procedeu original care utilizează o membrană semipermeabilă specială, ce permite depunerea cuprului metalic din soluțiile de azotat de cupru, eliminînd fenomenul de oxidare, reducînd în același timp consumul de energie electrică pentru separarea electrochimică. Se obține astfel, din deșeuri de cupru, sau ape cu săruri de cupru de la folosirea catalizatorilor conținînd cupru, un metal electrolitic de foarte înaltă puritate, utilizabil în orice domeniu de vîrf al tehnicii.

Instalația industrială realizată după tehnologia și proiectul ICPEAR permite și epurarea apelor conținînd uraniu, economia realizată în urma aplicării ideii ajungînd la 19 milioane lei anual.

Și tot după o tehnologie ICPEAR este recuperat cromul, sub formă de hidroxid cromos, prin reducere și apoi precipitare în mediu alcalin.

Un poluant mai rar, dar totuși existent este argintul, prezent în apele reziduale din industria materialelor fotosensibile și cinematografică. Recuperarea se face la scară semi-industrială, sub formă de argint electrolitic de înaltă puritate. Gradul de recuperare este de peste 94 la sută, cantitatea ajungînd la 1000 kg pe an.

Spațiul destinat unui articol face imposibilă prezentarea întregii activități a cercetătorilor Institutului de cercetări pentru epurarea apelor reziduale. Crefonarea, chiar și a unei singure direcții de cercetare, aceea a epurării apelor cu recuperare de metale — nu poate duce decît la o concluzie : cercetarea proceselor tehnologice de epurare a apelor reziduale și realizarea de instalații pentru protecția mediului are în vedere cu prioritate recuperarea și valorificarea poluanților — și asta, cu cheltuieli energetice și de investiții cît mai mici.

Prin mintea scormonitoare a omului în permanentă luptă de a domina natura de a-i smulge bogățiile ceea ce putea distruge viața a devenit astăzi, o nouă sursă de existență.

LIANA MOLNAR ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Un maestru și discipolul său: Ion Borcea și Petru Șuster

În anul 1926 lua ființă cea dintîi stațiune zoologică marină din țara noastră — cea de la Agigea. Savantul care izbutise, după multe stăruințe, să o întoarească, a fost **Ion Borcea** (1879—1936), de la a cărui dispariție se comemorează în această vară o jumătate de veac. Stațiunea era organizată pe lîngă catedra de zoologie a Universității din Iași, fiind menită în primul rînd să recolteze și să studieze fauna din apele românești ale Mării Negre și într-adevăr aci s-au făcut cercetări valoroase, publicate mai ales în „Annales scientifiques de l'Université de Iassy" — principalul periodic al universitarilor ieșeni și al colaboratorilor lor — de prestigiu nu numai românesc, ci și european. Tot aici, la Agigea, se țineau cursuri de completare a cunoștințelor de zoologie pentru studenți din toată țara, conform bunei tradiții a stațiunilor marine din Franța, Italia etc. (de altfel aci a studiat marele neurolog Gheorghe Marinescu, în premieră, neuronul *in vivo*, la diferite animale marine).

Ion Borcea, cel mai de seamă biolog format la școala lui Paul Bujor, s-a născut la Buhoci, în județul Bacău, la 13 ianuarie 1879 și a murit la numai 57 de ani, la Agigea, în Dobrogea. A urmat liceul la Iași, susținîndu-și bacalaureatul în 1897, după care s-a înscris la Facultatea de Științe, devenind licențiat în științe naturale în anul 1900. Trei ani mai tîrziu, își susține licența și la Sorbona, iar în 1905 obținea tot acolo doctoratul, sub îndrumarea zoologului Yves Delage, cu o teză privind sistemul uro-genital al peștilor elasmobranși, care a trezit un mare interes. În 1909 obține și docența la Iași, iar în 1919 Academia Română îl alege membru corespondent. A fost, totodată, președinte de onoare al Societății de Zoologie a Franței. Este și director al Muzeului de Istorie Naturală din Iași (1912—1936).

Își începe încă din perioada studiilor ieșene cariera didactică, ca preparator, urcă toate treptele ierarhiei universitare, iar între 1912 și 1936 este profesor de zoologie la Universitatea din Iași. A avut satisfacția de a forma astfel de discipoli iluștri cum au fost în știința românească C. Motaș, P. Jitariu, S. Cărăușu, Petru Șuster și mulți alții.

Cercetător prin excelență creator, de un larg orizont, a fost, alături de Grigore Antipa, întemeietorul hidrobiologiei în țara noastră, punînd în același timp bazele școlii românești de oceanologie. Contribuțiile sale în biologie sînt foarte întinse — de la ihtiologie la entomologie. A strîns și interpretat un uriaș material faunistic din cuprinsul Mării Negre și din limanurile cu apă dulce. A ajuns la concluzia originală că fauna actuală a Mării Negre provine din fauna Mării Mediterane, emigrată aci în cuaternar, după prăbușirea Bosforului, formele autohtone refugiindu-se spre limanuri și spre gurile Dunării, adaptîndu-se treptat apelor dulci. Studiile sale au adus o nouă lumină asupra constituției rinichiului la pești și în general la o serie de vertebrate. A lămurit și rolul unor organe așa zis „enigmatice", ca fiind de natură limfoidă. Inițiator și în entomologia aplicată, a preconizat, printre primii pe plan mondial, combaterea biologică a insectelor dăunătoare agriculturii și silviculturii, prin dușmanii naturali ai acestora. În spiritul școlii biologice ieșene, a fost în același timp un adept și propagator convins al concepției evoluționiste, combătînd pe partizanii întîrziați, anacronici ai fixismului și creaționismului.

„Caracter rectiliniu, adversar implacabil al tranzacțiilor" — îl definea succint C. Motaș, iar Nicolae Iorga îi evoca scriind : **„Ajunsese a crea un capitol românesc din cunoștința faunei maritime și prin rodul ostenelilor sale ei se îmbogățea an de an. În această luptă, el închisese înțelesul vieții sale întregi".**

Cîteva cuvinte și despre un elev al său, de care se vorbește credem cu mult prea puțin : **Petru M. Șuster** (1896—1954). Născut în Costești, comuna Răchiți, dintr-o familie de răzeși cu 11 copii, a urmat studiile secundare la Botoșani și Iași, obținînd licența în științe naturale la Universitatea din Iași, cu o teză sugerată desigur de maestrul său : **Insecte dăunătoare agriculturii** (1923). Sub îndrumarea acestuia, și-a elaborat și teza de doctorat, tema acesteia devenind principala preocupare a creației sale științifice : **Contribuții la studiul tachinidelor din România** (1929). A fost profesor secundar ani îndelungați (1925—1937), dar în același timp cadru universitar (încă din 1921), predînd zoologia, histologia și embriologia, iar în ultimii ani ai vieții devenind cel dintîi profesor de biologie generală și de istoria biologiei al Universității din Iași (1949—1954).

Specialist în zoologie sistematică, zoologie experimentală, anatomie microscopică (cu referire specială la entomologie) și biologie generală, a adus contribuții de pionierat în țara noastră privind sistematica dipterelor, mai ales diferite familii de diptere entomofage (care se hrănesc cu insecte). A strîns cea mai bogată colecție de insecte tachinide din România — 8 214 exemplare —, descriind genuri, specii și subspecii noi pentru știință, dintre care unele îi poartă numele (a lăsat colecția sa Universității din Iași). De altfel, în studiul tachinidelor a fost o autoritate unanim recunoscută. Utilizînd metode experimentale ingenioase și o tehnică histologică fină, a obținut rezultate noi privind organele senzoriale ale unor insecte evidențiind și rolul sistemului nervos în procesul de morfogeneză la larve.

A demonstrat că dacă sistemul nervos al insectelor nu se poate regenera, în schimb aripile, unele organe și membre ale acestora sînt capabile de regenerare — proces deosebit de interesant, pe care zoologul ieșean l-a descris. A studiat de asemenea fenomenul schimbării culorii la unele insecte și transmiterea de caractere ereditare. Combaterea biologică a dăunătorilor a făcut obiectul cîtorva studii substanțiale ale sale.

Au rămas de pe urma lui, pe lîngă numeroasele lucrări științifice, broșuri de popularizare a științei, ca și interesante articole în care militează ferm pentru o concepție rationalistă în biologie.

I. M. ȘTEFAN ■

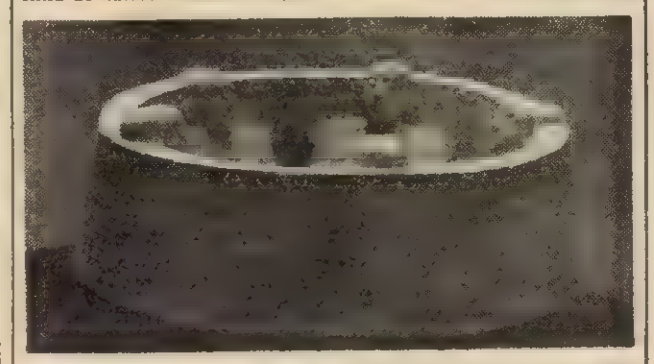

Întîmplări din cursul vieții noastre

O sugestie

La redacție sosesc zilnic informații care confirmă pe deplin modul exemplar al comportării concetățenilor noștri în situații deosebite, uneori chiar limită. Colegul nostru de la Timișoara, Marcel Tolcea, afirmă, cu îndreptățire, că ar fi necesar să popularizăm ceva mai frecvent astfel de fapte de omenească esență și respirație, crimpeie circumscrise modului nostru de-a fi și de-a gîndi, atitudini care desemnează ospitalitatea și omenia specific românești. Fapte de conduită, etică și morală, poate, nu îndeajuns cunoscute pe mapamond. Nu este exclus, conchide colaboratorul timișan, că și acest mod de a fi și de a vieții pe aceste străvechi meleaguri pot să autentifice, o dată în plus, liniile de forță ale poporului nostru sălășluind din timpuri imemoriale la gurile Dunării, de-o parte și de alta a Munților Carpați. Lanții de forță desprinse și complinite din același dulce grai și din izvoarele aceluiași sînge dac și latin. Linii de forță temeinicite și din freamătul anotimpurilor, din luna revărsată „în cuib rotit de ape", din codrii seculari și din colbul arar tor năvăliri, din susurul înțelenat al izvoarelor, cum ar spune mai marele nostru peste limbă și grai — Eminescu Mihai.

Așadar, vă înfățișăm alte fapte omenești de excepție pe care sîntem datori să le facem publice. În egală măsură însă trebuie să fim pregătiți omenește și să fim pregătiți și sufletește pentru ca noi înșine să făptuim astfel de exemplare „epizoduri" de omenie, atunci cînd și unde este extremă urgență de umărul nostru, de sprijinul nostru nesovăielnic.

Noblețea unui gest

În cele ce urmează vom da contur unei inițiative cu înrîurire nu atît științifică, cît umanitară, pentru care și revista noastră a sprijinit-o cît i-a stat în putință. Este vorba despre înființarea și funcționarea — cu bune rezultate — a Centrului de terapie cu „Boicil" și de recuperare fizică medicală din Timișoara.

Într-o faimoasă anchetă reporterul **Simion Dima** de la cotidianul **„Drapelul roșu" din județul Timiș**, consemnează, cu lux de amănunte, metodele terapeutice folosite la unitatea spitalicească mai sus-numită, punctează lămuritor cu opinii ale cîtorva pacienți străini aflați în tratament în România. E vorba de pacienți din provinciile de sud ale Austriei, care au urmat un tratament cu „Boicil" la Timișoara (România). Am repetat numele țării noastre pentru că din momentul în care domnul Johann Kohlrose a făcut omeneasca „imprudență" de a vorbi la radio Innsbruck de „miracolul" de la Timișoara, Centrul de terapie cu „Boicil" din Timișoara **(România) are o audiență** binemeritată la pacienții străini.

De pildă, doamna Theresia Karisch suferea de o avansată formă de poliartrită. A urmat tratamentul îndelung și costisitor atît în Austria, cît și în Elveția. Însă fără cine știe ce rezultat. După o primă „rundă" de tratament cu „Boicil", paradoxal, părăsește pentru totdeauna bastonul și urcă de una singură, fără însoțitor, treptele hotelului. Doamna Maria Walder contractase tot o formă păcătoasă de poliartrită. Medicii din țara sa de baștină i-au spus că, efectiv, nu mai au ce să-i facă și basta! Mîinile n-o mai ajutaseră la nimic. Erau străine de corp, ca și nelalocul lor. Paul Otto Krammer este, în viața civilă, agent de circulație. Din cauza unor forme de reumatism rebel și persistent suferea cumplit în ultimii 10 ani și era cît pe-aci să-și abandoneze serviciul. Adolf Hassler este maistru într-o uzină și avea cam aceleași simptome. Theresia Wanner, ca și conaționalii săi, aflaseră de „miracolul" de la Timișoara (România) prin intermediul binevoitorului lor însoțitor, Johann Kohlrose ; tratament urmat, ce mai la deal, la vale, și de propria sa soție, cu reușită deplină. Pacienții austrieci, ce să mai vorbim, sînt atît de mulțumiți încît după expresia sălnică a unuia, ar trebui s-o țină într-o petrecere, că au scăpat de beleaua reumatismului.

Cura cu „Boicil" se repetă periodic. Fiindcă am ajuns în acest punct nodal, o abordare fie și telegrafică a medicului Florea Albu, șef de secție, se reclamă ca necesară. El relatează că tratamentul cu Boicil-Forte se conjugă cu metode fizioterapeutice, cu Begason, un unguent antireumatismal, antiartritic și antiinflamator, special creat pentru a fi aplicat în sonoterapie. Masajul cu „Boicil", ionoforeza cu „Boicil", precum și dușul subacvatic, gimnastica medicală ș.a. completează în mod cît se poate de fericit metodologia complexă de tratament folosită în centrul special creat în acest scop la Timișoara. Pacienții și oaspeții austrieci au afirmat, fără umbră de curtoazie, că s-au bucurat de toată atenția și ospitalitatea românească, ținînd să sublimieze în încheiere că la Timișoara sînt prestații medicale de cel mai înalt nivel european.

Doamna Maria Walder poate acum să-și ridice mîinile în semn de la bună revedere. Cu ochi împăienjeniți de lacrimi se uită la simpatica și îndatoritoarea translatoare Maria Lauran, spunînd : „Besten Dank". Ștergîndu-și lacrimile cu dosul palmei, lacrimi care mai apoi inundară obrajii destinși într-un zîmbet afabil, doamna Theresia Karisch adaugă, cu multă parcimonie, într-o românească agreabilă „Mulțumim frumos. La Timișoara ne-am recăpătat sănătatea". Într-un gest omenesc și tandru, plasează palma dreaptă în dreptul buzelor iar mai apoi în dreptul inimii. Cuvintele sînt de prisos pentru a defini un astfel de gest de-o noblețe rară, ca într-o voluptate a posibilei revederi.

Adela

Mă aflam la rude și la niscaiva cumpărături în București, împreună cu fiica mea, Adela, ne scrie Chiriac Florica din Tîrgu Frumos, str. George Coșbuc nr. 43, județul Iași. Într-un moment de răgaz Adela se zbenguia cu o altă fetiță de seama ei, Nicoleta, în zona „Pieței Unirii" din Capitală. La un moment dat Adela a dispărut ca în pămînt ! Am căutat fetița innebuniți. Am anunțat imediat serviciul de evidență și intervenții din cadrul Miliției Capitalei. Am căutat-o pe la căminele de orfani, în incinta leagănelor de copii din București. Am întîlnit destulă lume bună pe acest traseu deznădăjduit, dar pe Adela n-am găsit-o după 2 ani de căutări neîntrerupte. Necazul a sporit într-un fel pentru că, de un' era să știu, nu dispuneam măcar de o poză a fetiței.

Prezentîndu-se la serviciul de audiență al revistei i-am cerut semnalmentele Adelei. Are 6 ani. Știe să răspundă la cîteva întrebări simple. De pildă, știe că pe mama ei o cheamă Marta, că are un frățior cu numele Leonard. Cum era îmbrăcată ? întreb. Era îmbrăcată cu o rochiță albastră, cu mînecuțe scurte ; în piept avea brodate două cireșe. În picioare purta papuci de plastic, de culoare roz. Alte însemne particulare ? solicit. Are ochi mari și căprui, fața rotundă, părul tuns scurt, castaniu. Are un însemn de tăietură pe nas și altul în barbă. În moalele capului are, de asemenea, o cicatrice, își spărsese capul cînd împlinise doi anișori. Sumare, dar cam acestea au fost datele furnizate de mama Adelei, Marta.

La semnalul revistei, iată că răspunde Teodora Ciofalcă, str. Izbiceanu nr. 28 din Roșiori de Vede, județul Teleorman. Ea ne scrie că semnalmentele unei copile găsite în gara C.F.R. din Roșiori Nord, județul Teleorman, corespund întocmai cu acelea reproduse de revistă. Că fetița a fost găsită în camera „Mama și copilul" din respectiva gară C.F.R. teleormăneană, mai mult degerată decît vie. Că fetița repeta întruna, ca într-un somn, că mama ei a lăsat-o acolo, spunîndu-i să stea cuminte, că se întoarce curînd. Și nu s-a mai întors.

Constanța Nicolescu, femeie de suflet, ca însăși mamă a doi copii, **lucrătoare la Stația C.F.R. Roșiori Nord**, o ia la ea acasă. O spală. O îmbracă. O îngrijește. O duce la medic și o scapă de congestia pulmonară pe care o contractase. Practic, i-a oferit căminul lor. Adela devenise cel de-al treilea copil al familiei Nicolescu. După doi ani de zile de la întîmplare înfiază fetița la Consiliul popular din Roșiori. Deci, devin și părinții legitimi ai Adelei.

Conștiința i-a îndemnat pe acești oameni de caracter și de omenie să ne anunțe că, într-adevăr, găsiseră fetița cu semnalmentele descrise de revista „Flacăra". Nu doreau, firește, să se despartă de Adela. Și datorită faptului că în mintea părinților, hai să le spunem adoptivi ai Adelei, încolțiseră cîteva întrebări care ni le-au împărtășit nouă ființe. Oarecum înciudați, dar fără emfază grotescă și caricaturală, întreabă : de ce a spus Adela că a venit cu mama ei la Roșiori? De ce i-a promis mamă-sa că se întoarce și nu s-a înapoiat ? Nici mai mult, nici mai puțin, a fost Adela abandonată ori răpită ?! Dacă Marta e una și aceeași persoană cu Chiriac Florica ? Sînt întrebări legitime, firești și omenești, pe care le-am întors pe-o parte și pe alta. Nu ne-am grăbit nici atunci și nu ne grăbim nici acum cu răspunsuri dubitative. Dacă lăsăm să planeze o umbră de îndoială asupra acestei întîmplări soldate pînă la urmă cu bine, este pentru că viața însăși e făcută și din imperfecțiunile noastre.

La redacție am mijlocit o întîlnire.

Ni s-a iluminat în schimb lacrima bucuriei atunci cînd am văzut puiul de om tupilindu-se în brațele mamei sale. Marta, zisă și Chiriac Florica sau viceversa. Cuvintele nu pot exprima în totul starea emoțională prin care au trecut mama și fiica, noi înșine, la drept vorbind. Am rămas însă omenește înțeleși că măcar în unele vacanțe Adela să facă din cînd în cînd cîte o vizită la „părinții" care au găzduit-o, cu dragoste, mai bine de doi ani la Roșiori. Chiar așa, oare ce mai face Adela?

DORIN SĂLĂJAN

Cronica șoselei

Sfatul lui Horațiu

Pe Daniel, aflat acum la volanul autoturismului, care îl ducea pe el și pe soția lui în vizită la părinții săi, îl sfătuise nu o dată un prieten apropiat : „Dragul meu, de ce nu vrei să pricepi că soția ta are o fire mai dificilă ? Nu trebuie să-i răspunzi la ceartă cu aceeași monedă. Mai cedează și tu în unele cazuri, mai schimbă, cum se zice, tactica și vei avea numai de cîștigat. Am văzut multe în îndelungata mea activitate de profesor. Ca să te certi trebuie să ai în primul rînd cu cine. Nu poți vorbi doar ore întregi de unul singur. Așa și cu nevasta-ta. Dacă va constata că eviți în mod sistematic conflictele, se va potoli, poate, pînă la urmă. Gîndește-te la vorbele lui Horațiu : „Ai curajul de a fi înțelept. Începe. Cel care amînă ora vieții chibzuite e ca un țăran care ar aștepta să se scurgă riul, dar acela curge și va curge în veci".

Tocmai cînd în minte îi stăruiau cuvintele ilustrului poet latin, care îndemnau atît de profund la reflecție, Daniel recepționă primele salve ale artileriei verbale lansate de Maria. „Unde naiba te-ai fi gîndit, nu știu. Vezi doar că ai trecut de ulița care duce la faimoșii tăi părinți. Tu visezi tot timpul, trăiești pe altă lume !". „Iartă-mă, nevastă, meditam și eu că am putea trăi și altfel decît într-o continuă ceartă". „Și cine-i de vină, mă rog, eu ? Nu, iubitule, tu care nu faci nimic ca părinții tăi să se poarte cu mine cum s-ar cădea, că doar sînt nora lor. Mă privesc de sus și mă tratează aproape ca pe o străină". „Te înșeli, Maria, sînt oameni buni la suflet, cumsecade, săritori, doar că-s ceva mai reținuți. Ce să-i faci, nu putem fi toți la fel". Daniel și Maria ar fi continuat cu împunsăturile dacă pînă la intrarea în curtea gospodăriei familiei Savu n-ar fi rămas doar cîțiva metri.

Fețele părinților tînărului strungar, care arătau satisfacție, bucurie pentru vizita făcută, au devenit curînd triste, cînd Maria le-a răspuns la cuvintele calde cu un scurt și tăios „Bine v-am găsit". Apoi tînăra și a luat în primire soțul. „Așa se gîndește așa, eu ce să mai spun ?" Bătrîna își ștergea discret cu colțul batistei o lacrimă. Supărat, cu fața congestionată, interveni Daniel : „Se poate, Maria, să vorbești așa ? Nu ți-e rușine măcar de bătrînețea oamenilor ăștia ? Ce ți-au făcut ? Nu-ți permit să-i jignești, căci asta ai făcut, i-ai jignit." Cuvintele tînărului au fost ca o scînteie. Au început invectivele, acuzațiile reciproce, reproșurile. Se face 12 noaptea și cearta nu se potolise, ba dimpotrivă creștea în amploare. Bătrînii își făceau de lucru cu aranjatul mesei. Într-un tîrziu, tatăl lui Daniel îndrăzni timid să invite fiul și nora la masă. „Ați venit atîta drum, împăcați-vă, așezați-vă și mîncați ceva. Cui ajută certurile astea ale voastre fără încetare ? Vă distrugeți sănătatea... iar nouă ne scurtați viața. Știți doar că în casa noastră a domnit pacea, liniștea. În 40 de ani de căsnicie, eu cu Saveta n-am avut măcar un parchează o mașină ? Exact în mijlocul curții ? Și de ce nu scoți din portbagaj lucrurile aduse ? Doar ne-au costat peste o mie de lei... ? După aia fă bine și șterge geamurile. Noaptea, mai ales, ai nevoie de geamuri curate". „Care noapte ? Ce vrei să spui, Maria ? Doar nu vă gîndiți să plecați astă seară. Mîine-i duminică, nu lucrați, Mirel e în tabără. N-aveți motiv de grabă !" interveni bătrînul Savu. „Bă vom pleca imediat. Știu că nu vă face nici o plăcere prezența noastră și mai cu seamă a mea. Așa-zisa voastră satisfacție pentru vizita ce v-o facem e ceva formal, în fond abia așteptați să plecăm mai repede". Bătrînul se face galben la față. Nu răspunde. Schițează cu mîinile un gest de neputință spre fiul său, care voia să însemne : „Dacă ea schimb de cuvinte „așa mai dure". „Și ce vrei să spui, tată? Cu alte cuvinte noi, în familia mea am fost niște descreierați, niște oameni care ne-am ținut numai de scandaluri. Nu te supara dar tatăl meu nu este un simplu țăran, ci un intelectual și încă de vază". „N-am vrut să te supăr, fata mea, iartă-mă", încearcă din nou bătrînul, în ciuda afrontului primit, să dreagă lucrurile. „Știi doar cît apreciem cu toții, eu, Saveta, banchetul, familia ta atît de cumsecade. Noi sîntem însă oameni simpli și de-aceea nu ne permitem să-i deranjăm prea des pe ai tăi." „Să nu acoperim adevărul în cuvinte frumoase. Chestia e că ne invidiați. Pentru că noi sîntem cineva, avem studii, iar voi..." „Maria, asta de acum înseamnă obrăznicie. Oamenii nu-s obligați să-ți suporte grosolăniile. Te rog să înoctezi !" „Nu numai că încetez, dar chiar și plec. Cu trenul, că și ăsta-i mijloc de transport. Acolo macar ascult niște oameni, discut cu ei, nu stau cu un mut, cu un papă-lapte în mașină, cale de 100 km". Și femeia cu un gest rapid își ia poșeta din cuier, deschide ușa și o ia la fugă spre gară. Bătrînii și feciorul rămîn uimiți. „Cu cîtă nerăbdare v-am așteptat, și uite ce-a ieșit. Daniele, n-o lăsa, du-te după ea". Bărbatul se îndreaptă spre mașină, încearcă s-o pornească, dar motorul se încăpățînează să nu intre în funcțiune. „Ceva la sistemul electric nu e în regulă. Mi-a făcut mizerie și pe drum". Daniel reușește totuși să repare defecțiunea. „Să vă dau ceva pentru drum. N-ați mîncat nimic". „Nu mai e timp, mamă, și-apoi de mîncare ne arde nouă acum ? Să reușesc s-o ajung, asta-i principalul". „O ajungi, Daniele, pînă la gară se face cam o oră și n-a trecut atîta timp. Fă tot ce depinde de tine să aplanezi lucrurile. E o fire mai dificilă". „Îți promit, tată. Trebuie doar să creștem un copil".

Femeia e ajunsă din urmă. „Hai, Maria, urcă în mașină, pînă la gară mai e destul de mers". Se face că n-aude și-și continuă drumul cu pași repezi și apăsați trădînd nervozitate. Bărbatul oprește mașina, coboară și încearcă s-o ia de braț, dar tînăra îi respinge gestul. „Uite îți cer iertare, mă declar și eu vinovat" „Adică, cu alte cuvinte, vinovăția îmi aparține și mie ? Așa ai, procedat totdeauna". Merg o vreme unul lîngă altul fără să-și vorbească. Se văd în depărtare luminile clădirii gării. „Accept să merg cu mașina dar cu o condiție. Eu în casa socrilor mei nu mai calc". „Bine, fie cum zici tu". Femeia se urcă în autoturism. Daniel întoarce mașina spre șoseaua națională. Rulează 5—6 km, pînă cînd, cu timiditate, rupe tăcerea. „Hai să le facem o bucurie bătrînilor. Să ne întoarcem spunîndu-le că ne-am împăcat. Chiar dacă nu așta e adevărul, măcar să nu-i lăsăm cu sufletele îndurerate". „Dacă umbli cu tertipuri din astea, eu cobor din mașină". Și femeia deschide ușa și dă să coboare din mers. Daniel reușește s-o rețină. „Ești nebună !" „Nebun ești tu care m-ai adus cu nervii în halul ăsta". Pare că Maria a renunțat la tentativa de a sări din autoturism. Abia cînd observă că mașina se reîntoarce spre gospodăria bătrînilor femeia izbucnește furioasă. „Unde mergem, țicălosule ?" „Păi... la bătrîni, nu trebuie să ne luăm bagajele ?". Fără să-i răspundă, soția lui Daniel apucă brusc volanul și trage cu putere de el. Surprins, bărbatul pierde controlul asupra mașinii. Autoturismul intră într-o pantă aflată la doar cîțiva metri de marginea șoselei. Trupul Mariei e prins sub caroseria puternic deformată a părții din dreapta a mașinii și zdrobit. Pe obrazul femeii, furios și încruntat doar cu cîteva clipe mai înainte, s-a așternut acum indiferența.

O vizită la părinți care se putea termina cu totul altfel.

VICTOR BEDA

Recepționera doarme în post!

În dimineața zilei de 27 august, către orele 5, un grup de călători aduși la Vaslui de trenul de noapte (grup căruia i s-a alăturat și semnatarul acestor rînduri) pătrunde în holul elegant al hotelului „Racova". Pustiu la recepție. După vreo jumătate de ceas, probabil din pricina foielii noastre, se întredeschide o ușă și se face auzit un glas feminin care ne invită să stăm liniștiți pentru că vom primi camere de îndată ce se va ivi un loc liber. Ne așezăm în fotolii și urmărim mișcarea lentă a acelor ceasornicelor. S-a făcut șase. Pe aceeași ușă, acum deschisă de-a binelea, își face apariția recepționera. Se îndreaptă spre noi, stinge lumina din hol (între timp s-a luminat afară), pornește spre o altă ușă, intră, ieșe, urcă scara ce duce la etaj, revine după o vreme, se așază pe scaunul de recepționeră și ne cheamă să ne prezentăm în fața dînsei în ordinea sosirii. Ascultători, ne alinierm doi cîte doi, prezentăm buletinele și primim cheile. Ajunși în camere, constatăm cu surprindere că așternuturile erau neatinse, că nimeni, așadar, nu intrase acolo în acea zi hoteleră.

Aviz celor care, ajunși la hotelul „Racova" în plină noapte, nu găsesc pe nimeni în hol : stați cuminți pe fotolii, nu faceți gălăgie, pentru că, oricum, tot la ivirea zorilor veți primi din partea recepționerei Ioana Apostol camera așteptată (al cărei preț este același ca și în cazul cînd v-ați fi odihnit cu două ore mai mult). Recepționerul nostru — stăpînul nostru.

DAN MUCENIC

Toamna bunilor gospodari

Bogăția comunei

Nu trebuie să insistăm asupra unui adevăr care oferă la tot pasul dovezi de bine și hărnicie, și anume asupra aceluia care spune că o comună puternică înseamnă o țară puternică. Înțelepciunea este mai profundă și ea afirmă un lucru, totuși lesne de observat : bunăstarea generală este rodul vredniciei fiecărula.

În acest sens, comuna Bărbulețu, așezare aflată la poalele unui masiv blind, de o extraordinară frumusețe — Leaota — își făurește destinul ca un om de mare valoare morală, fără ostentație, adică fără a declara că țara va fi mai frumoasă, dacă Bărbulețu este mai frumos.

Comuna Bărbulețu din județul Dimbovița, al cărui oameni se disting prin tandrețea fără seamăn față de animalele pe care le cresc, a învățat termenii exacți a ceea ce vrea să însemne întrajutorarea dintre sat și oraș, în sensul unui schimb de valori echitabil pentru ambele părți. Dimineață de dimineață, navetiștii comunei iau drumul Tîrgoviștei, contribuind la realizarea planului unor firme cunoscute — Romlux, Întreprinderea de oțeluri speciale etc. După amiază de după amiază, aceiași navetiști își văd de ale lor, punindu-și priceperea și hărnicia în slujba prosperității gospodăriilor personale, a prosperității comunei, a obștii. Așa a ajuns Bărbulețu, comuna cu cel mai mare efectiv de animale din gospodăriile populației, să se autofinanțeze și să ocupe de două ori locul I pe județul Dimbovița, în întrecerea socialistă, demonstrînd că istoria țării se scrie în fiecare zi, în orice loc al ei, că și la scara unui sat, cronica unui timp poate fi la fel de bogată ca într-un mare oraș.

Aflată la 600 metri altitudine, comuna dimboviteană numără peste 8 000 de locuitori (cu o medie de vîrstă de 45 de ani), altfel spus cam 3 000 de familii, care se ocupă, potrivit tradiției și pasiunii, cu creșterea animalelor și pomicultura. Diametrul întregii așezări, care cuprinde zece sate, este de 18 kilometri, întreaga suprafață fiind tăiată de peste 200 kilometri de drumuri interioare, începînd cu drumul principal și terminînd cu ultimele ulițe cocoțate pînă la peste 800 de metri. Iată un spațiu pe care cele trei mii de familii și-l gospodăresc cu înțelepciune, reușind de ani buni să se autofinanțeze și să dea importante sume la bugetul statului. Așadar, ce și-au propus cei din Bărbulețu să realizeze cu puterile, cu munca și inteligența lor. În acest an : un complex comercial, 4 apartamente pentru specialiști, o anexă a cămînului cultural în satul Riul Alb și un pod în satul Șipot. Toate acestea, în 1986, an în care, pînă în august, au dat la bugetul statului 200 000 lei. În 1987, un pod peste Riul Alb, care va costa un milion, un dispensar, patru săli de clasă, totul cu bani rezultați din contribuția obștii. O bună parte din forța activă a comunei are un statut dublu, ceea ce echivalează cu o policalificare. Unii au reușit să rămînă țărani. Alții sînt țărani (acasă) și specialiști (la Tîrgoviște, dar și acasă). Da, specialiști, fiindcă repararea drumurilor, unde se simte mai tot timpul nevoia unor intervenții, cere pricepere, și, de asemenea, fiindcă bazinele de acumulare, care dau comunei apă potabilă (o coloană de nu mai puțin 40 de kilometri, rețea aflată în plină extindere), au fost gîndite și construite cu forțe proprii.

Dacă îl rogi pe primarul Ion Robescu să-ți vorbească la întîmplare despre lucrul cel mai drag din comună, acesta va începe cu învățătorii satului, cu cei de ieri, cu cei de azi.

Sfatul obștii, puterea ei, iată, într-adevăr, forța unei comune al cărei oameni se ocupă cu de toate, și cu agricultura, și cu industria, spre beneficiul așezării, al țării. Dar despre acest lucru, oamenii din Bărbulețu nu prea vorbesc. Ei rămîn la părerea că istoria este făcută mai întîi din fapte.

RAZVAN BĂRBULESCU ■

A gîndi frumos

Pentru a putea prinde Vasluiul în chenarul cîtorva cuvinte drepte trebuie să-ți îngădui ceasuri bune de preumblare. Ai nevoie de acest răgaz spre a privi și înțelege. Mai ales pentru a pricepe cum s-a ridicat un oraș adevărat și cum a crescut el frumos, îndrăzneț și plin de imaginație. Vasluiul nu are nevoie de cuvinte multe și mari, ci de pătrunderea acelei esențiale stări care a fost și este pentru el înălțarea. O înălțare nu doar a blocurilor, a edificiilor de tot felul, ci una ținînd mai ales de atitudinea omului față de propria sa creație, față de propria-i devenire. Mai scurt și mai simplu spus, în 1968, cînd Vasluiul a fost desemnat ca reședința județului cu același nume, orașul avea în jur de 17 000 de locuitori și vreo două sute de noi apartamente. În clipa de față, numai numărul copiilor depășește pe acela al întregii populații a Vasluiului de acum nici două decenii, în vreme ce numărul apartamentelor noi a trecut de 15 000. Este vorba, evident, de un salt determinat, pe de o parte, de mari investiții, iar pe de alta de modul în care au înțeles oamenii Vasluiului să-și edifice noua urbe, s-o întrețină, s-o gospodărească, să-i sporească necontenit farmecul.

Toate aceste lucruri le-am discutat în amănunt cu tovarășul Vasile Pruteanu, prim-vicepreședinte al Consiliului popular municipal. Mi-au fost furnizate date comparative, cifre absolute, procente, toate dovezile matematice și statistice ale unei realități vii, în continuă modificare grație modului original și eficient în care cooperează primăria și locaînicii. Spre deplină edificare, tovarășul prim-vicepreședinte m-a îndrumat la sectorul organizatoric, al cărui șef, Vasile Gentimir cunoaște îndeaproape modul în care proiectele edililor și propunerile cetățenilor au făcut, în ultima vreme, corp comun, sfîrșind prin a schimba, în chip radical, fața orașului.

Ce mi-a spus Vasile Gentimir în vreme ce ne purtam pașii prin cîteva dintre cele mai pitorești colțuri ale orașului ? Că, prin intermediul deputaților (43 la număr), al Frontului Democrației și Unității Socialiste și al comitetelor de cetățeni, primăria este informată în operativ despre doleanțele cetățenilor, despre inițiativele lor, despre participarea efectivă a acestora la realizarea a tot ce și-au propus. Apoi, periodic — cu prilejul adunărilor asociațiilor de locatari și în special atunci cînd este prezentat raportul primarului — numărul de propuneri sporește în funcție, firește, de modul în care au fost rezolvate, pînă la acea dată, problemele care au fost ridicate în precedentele adunări. Propunerile sînt consemnate. Apoi, la Consiliul popular, ele sînt grupate pe domenii. Se expediază unităților în ale căror atribuții intră rezolvarea problemelor ridicate de oamenii muncii adrese prin care sînt solicitate răspunsuri prompte și exacte la toate solicitările.

Vasluiul este un oraș tînăr. Din cei 65 000 de locuitori ai săi, în jur de 40 000 lucrează în unitățile industriale iar 19 000 sînt copii și elevi. Aceasta tinerețe a orașului este vizibilă mai cu seamă în atitudinea locuitorilor săi. Am asistat la o scenă care spune mult despre această atitudine. Un bărbat între două vîrste voia să traverseze strada printr-un loc nemarcat și călcînd peste un rond cu flori. A fost strigat imediat de către un altul, ceva mai tînăr, care i-a atras atenția, politicos, că el este unul dintre cei care au muncit la realizarea acelui rond și nu permite ca munca lui să fie călcată în picioare. Scuzați-mă, i s-a răspuns, eram grăbit.

Să gîndești frumos și să acționezi întru frumos — iată, în zicerea lui Vasile Gentimir, cuvîntul de ordine al vasluienilor. Cei care au creat și îngrijesc cu osîrdie o minunată expo-flora, cu 70 de specii perene, neprotejată decît de un mic și cochet gard care, cu timpul o să dispară ; ei au asfaltat, grebiat și îngrijesc parcul Copou, o replică deloc palidă a celebrului parc ieșean ; ei lucrează în prezent la un teatru de vară cu 1200 de locuri ; ei îngrijesc noua bază sportivă cu două terenuri de fotbal și unul de handbal din Copou ; ei întrețin strandul. Sofia Atanasie, Ioan Bălănescu, Mircea Ciobanu, Vasile Agafiței, Tudorel Caloianu sînt numai cîtiva dintre deputații în jurul cărora se string cetățenii spre a da o înfățișare cît mai apropiată de dorințele lor zonelor în care locuiesc.

Se lasă peste Vaslui o seară printre ale cărei adieri se presimte toamna. Lăsînd în urmă centrul cu al său ceas electronic anunțînd ora exactă și temperatura atmosferică, Casa artelor, Muzeul județean, Casa de cultură a sindicatelor, te apropii de o zonă aflată în construcție. Aici va fi un nou cartier. Încă un spațiu tînăr într-un oraș tînăr. Și îți poți imagina frumusețea de mîine privind, pur și simplu, în jur.

DAN MUCENIC ■

O fi fost el deștept sau ceilalți erau niște gură-cască ?

Era socotit un om isteț. Mulți dintre cei care l-au cunoscut spun că avea o minte de calculator. La un moment dat a lucrat chiar ca șef de serviciu sau contabil șef printr-o întreprindere mai obscură. Chiar știa că este un contabil de clasă. De asta îi și privea pe ceilalți de sus, cu un anume dispreț și cu o vizibilă răutate. Mai tîrziu, chiar a recunoscut. Se supărase că valoarea sa recunoscută cel mai adesea oral nu se regăsea și la gradații, la premieri și la funcții. Și din acel moment a început să studieze cu atenție toate documentele financiare, hotărît să le-o plătească într-un mod pe care nu-l știa decît el. Așa a început Gheorghe Panaitescu una din cele mai inteligente afaceri din ultima vreme. Economist în cadrul serviciului financiar al Întreprinderii de montaj și reparații centrale termice, Gheorghe Panaitescu efectua operațiunile de bancă și evidența conturilor bancare, încasările și alte operațiuni financiare în care era mare artist. O vreme, această întreprindere de mari proporții avea zeci de loturi și șantiere, și peste 600 de puncte de lucru răspîndite în toată țara, unele chiar în străinătate. Așa că 23 de economiști și contabili erau prea puțin iar pe atunci nea Gică făcea cît trei sau patru. Tot el făcea plățile din contul 390 cu cecuri din valori limitate. Prima sa descoperire a aplicat-o la Alimentara numărul 17 din cartierul Ferentari. A completat cecul format din două părți. Partea detașabilă a lăsat-o la magazinul alimentar care urma să-l introducă în Banca de investiții a Municipiului București de unde magazinul încasa prin virament contravaloarea respectivă. La cotorul carnetului nea Gică adăuga acte justificative mai vechi. Cu o asemenea strategie, Gheorghe Panaitescu s-a prezentat la amintitul magazin alimentar, a spus că este directorul protocolului de la Întreprinderea de montaj și reparații centrale termice Vulcan și are nevoie de o serie de cumpărături pentru niște mese festive. Gestionarul a întocmit o factură în 3 exemplare. Una a rămas la magazin, alta a plecat la bancă și una a luat-o nea Gică. Și într-un exces de aprovizionare, nea Gică a cumpărat pe banii I.M.R.C.T. București 35 kilograme de banane, 66 de kilograme de portocale, 4 kilograme de cafea, 12 kilograme de șuncă, 9 de cașcaval, 35 de sticle cu palincă, 24 de sticle de Havana Club, 60 de sticle de vin și 50 de sticle cu apă minerală. În total 51 945 de lei. Factura a rupt-o, iar la cotorul cecului a adăugat de formă cîteva acte, scriind că respectivele cheltuieli au fost făcute pentru manipulare și transport de mărfuri. Probabil că în primele zile, nea Gică a trăit cam pe ghimpi, puțin speriat de ideea că fisura prin care sirecurase banii ar putea fi descoperită. Dar la o săptămînă, după ce se delectase cu bunătățile cumpărate, și-a frecat palmele. Contul 340 pentru mărfurile pe drum era cel mai ispititor. În fond nici dracu nu le adună pe toate odată ca să le poată număra. Și-n fiecare zi, pînă la sfîrșitul lumii, pe drumuri o să fie tot felul de mărfuri care se duc de ici pînă colo. Așa că nea Gică, economist care într-o zi întocmea aproape 200 de note de plată, facturi, cecuri sau dispoziții de încasare și-a extins operațiunile de valorificare a fondurilor întreprinderii pentru care jurase. Într-o asemenea nebunie de hîrtii, nu era prea greu să strecoare și cîteva în plus, unele în alb sau deja completate. Cum acest cont al I.M.R.C.T. București era cîva mai generos, nea Gică a renunțat la Alimentara. A trecut la Cooperația Meșteșugărească. Cei din conducerea întreprinderii, prinși cu tot felul de treburi și sufocați de atîtea semnături zilnice, n-au prea observat ce-au semnat și, în cele din urmă, nea Gică a agonisit 13 dispoziții de plată. A dat de un magazin care-l interesa, **„Bundița"**, și încet, încet s-a apropiat de gestionară. Maria Mihăilescu l-a crezut cînd i-a spus că este director de protocol și are nevoie de covoare și de alte lucruri pentru mobilarea unor vile de protocol. Așa că i-a livrat cu facturi plătite prin virament o sumedenie de mărfuri. Din momentul în care nu-i mai trebuiau, nea Gică a convins-o pe gestionară să nu mai ridice tot ce achita prin dispoziții. Să le vîndă ea și să-și păstreze o parte din bani. Oricum, în contul mărfurilor pe drum, el și-a cumpărat 91 de metri pătrați de covoare manuale în valoare de 289 947 lei, 53 de fețe de masă în valoare de 71 152 lei, 20 de garnituri de pat, 39 de bluze de damă de tip ie și alte nimicuri de pînză, care au scăzut contul I.M.R.C.T. București cu o jumătate de milion fără ca nimeni să se prindă de fisură. Oricum, efortul de a transforma „cîrpele" în bani l-a pus pe gînduri. Trebuia să lase și vînzătoarei, să plătească furgonetele, să ascundă covoarele, să le revîndă și tevatura era prea mare. Așa că experiența lui de contabil îi spunea că nu se poate să nu mai existe o portiță prin care să scoată din contul întreprinderii și niște bani lichizi. Pînă la urmă a descoperit. Dispozițiile de plată se puteau manevra ușor. Dispoziția de plată este un act prin care o întreprindere dispune către o bancă achitarea unei sume din contul său pentru mărfuri primite de la furnizori, pentru servicii sau taxe, chirii sau rate oprite de la oamenii muncii. Orice dispoziție se încheie în trei exemplare de culori diferite. Cum nea Gică introducea zilnic sute de dispoziții de plată la conducere pentru semnat și cum conducerea nu avea timp, a început ampla acțiune de transformare a hîrtiilor simple în bani adevărați. Completa dispoziția în cele trei exemplare, la care atașa borderoul cu beneficiarii plăților pentru suma totală înscrisă în dispoziție. Cu dispozițiile semnate de contabilul șef și de unul din directori se ducea la Banca de Investiții unde se făcea verificarea. Exemplarul nr. 1 de culoare neagră rămînea la bancă. Al doilea, cel de culoare verde se trimitea oficiului poștal care executa plata. Al treilea, cel de culoare verde cu borderoul rămînea la delegatul întreprinderii, adică la nea Gică. Nea Gică se prezenta la oficiul poștal nr. 27 din Capitală, spunea că el este Radu Teodoru, delegatul I.M.R.C.T. București, prezenta dispoziția de plată și mandatele completate și cerea ca banii să fie trimiși la Oficiul P.T.T.R. nr. 7, pe numele Panaitescu Gheorghe. Iar pe dispoziția rămasă și predată la întreprindere, nea Gică scria „cheltuieli de transport și manipulare" sau „chirii terenuri".

Oricum, mare a fost surpriza oficiantei Lucia Voiculescu de la oficiul P.T.T.R. nr. 7 cînd, într-o bună zi, pe telex a apărut un mandat de 137 664 de lei. Oficiantul principal a și zis, uite un băftos care primește un sac de bani la post restant ! Cei care așteptau la ghișeu au întrebat de sumă. Cînd au auzit, nu mai conteneau cu mîratul. Și Gică s-a prezentat cu sentimentul că șmecheria continuă, că-și pedepsește colegii pentru dispreț și nerecunoașterea meritelor sale. Numai că mandatul de 74 100 l-a încasat doar pentru cîteva minute. Apoi l-a dat. Ca să confirme ce descoperise o simplă oficiantă de poștă, au lucrat contabili, economiști, experți și ofițeri de miliție. Ca să-i descopere șmecheriile au alcătuit cîteva kilograme de dosare și zeci de drumuri. Ce înnoadă un contabil deștept nu deznoadă nici o armată de anchetatori, zicea nea Gică în clipele lui de optimism. Cînd i-au găsit cecurile și dispozițiile de plată semnate în alb, nea Gică era amărît. Se spune că ar fi zis doar atît, măcar de m-ar fi lăsat să ating milionul ! Mai aveam puțin și vedeau și ei că sînt un om de valoare. Oricum, la sfîrșit, păstrîndu-și încă umorul, nea Gică a zis „Toată viața am avut o comportare demnă față de etică și echitate în raportul cu ceilalți membri ai societății în care mi-am desfășurat activitatea. N-am fost nici bețiv, nici cartofor, nici afemeiat și nu am provocat scandaluri publice în societate, nici chiar în familie. Oricum, zice ei, ne revedem noi".

Tot ce se poate, dar, cum a hotărît instanța, peste vreo 18 ani !

Post scriptum. Nu știm dacă cititorii noștri își amintesc, dar Întreprinderea de montaj și reparații centrale termice București (în care nea Gică și-a exercitat „vocația") este una și aceeași instituție pomenită de noi în articolul **„O poveste cu muncă dar fără pîine"**, apărut în revista Flacăra nr. 8/1986. Atunci era vorba despre un tînăr, Gheorghe Șerban, care a lucrat mai mult de două luni pentru această întreprindere și nimeni din conducere nu și-a luat răspunderea să-i semneze eliberarea unor drepturi bănești, absolut legale, ei alegîndu-se numai cu aminări și răspunsuri lipsite de omenie. În schimb, pe fanteziile financiare ale lui nea Gică Panaitescu, același exigenți au semnat de parcă ar fi avut ochii legați, spunînd mai apoi cu seninătate : „noi n-am observat ce hîrtii am semnat". Sperăm însă să le observe pe cele care-i vor face să afle că omul pus în muncă de răspundere trebuie să dovedească și răspundere !

CORNEL NISTORESCU ■

Flotila noastră de aur, de aur rămîne și acasă

Start în finala probei de caiac patru, băieți, 500 m, cea mai spectaculoasă cursă a regatei

Pe lacul Bascov de lîngă Pitești, între 4 și 7 septembrie, pe o vreme tocmai bună pentru sporturile pe apă, s-au desfășurat Campionatele republicane de caiac-canoe pentru seniori. Regata, care a cuprins 13 probe de viteză pe distanța de 500 m și 1 000 m (băieți și fete), a reunit la start sportivi și sportive din toate secțiile de natație din țară.

„Pregătirea lor a justificat prezența la finala pe țară, ne spune Dorin Lăncrăjan, secretarul federației de caiac-canoe. Lupta a fost strînsă în fiecare probă. Am fi dorit ca proaspeții medaliați de la Campionatele Mondiale de la Montreal (Canada) să fie întrecuți de alți sportivi, pentru a avea siguranța ridicării unor noi valori, dar aceștia au luptat și aici, acasă, pentru prestigiul lor. Însă, pe lîngă protagoniștii Mondialelor, Aurel Macarencu, Anghelin Velea, Daniel Stoian, Dumitru Betia, Vasile Lehaci, Ionel Constantin, Ion Lețcae, Nicolae Teodosei, Alexandru Dulău, Tecla Borcănea, Luminița Munteanu, Marina Ciucur, Ana Larie, putem vorbi și de speranțe ale viitoarelor loturi ale României : Costache Liviu (Dinamo) și Vasile Condrat (Dunărea Tulcea) la caiac, Mihaela Nădejde (C.S.U.A. București), Silvia Bohem (C.S.M. Pitești), Genoveva Marinache, Melința Caraman (Steaua), Nicolae Roșca (Dunărea Tulcea), Titi Oancea, Ionel Oprea (Dinamo), Dumitru Mercea (Steaua)" la canoe.

În clasamentul echipelor, în frunte se află Steaua urmată de Dinamo și Constructorul Timișoara.

Antrenorii au apreciat condițiile de întrecere ca fiind optime și că organizatorii au depus toate eforturile pentru aceasta. Avem, așadar, încrederea că școala românească de caiac-canoe va oferi și în continuare surprize plăcute în confruntările internaționale. Le așteptăm.

VICTOR RĂDULESCU ■

Turul ciclist al României

Victorie colectivă

La mijlocul cursei, cînd transmitem de la Bistrița încheierea celei de-a patra etape, configurația clasamentului general (individual și pe echipe) nu arăta prea limpede șansele cicliștilor români în această competiție deși eforturile lui Cornel Nicolae din acea zi erau un semn de relansare a ambițiilor noastre. La individual, conducea în clasament Dariusz Matuzsek (S.C. Cottbus), urmat la o diferență minimă de Cristian Neagoe, Constantin Căruțașu (România A) și Cornel Nicolae (România B) și, la o distanță de ordinul minutelor, Olimpiu Celea și Valentin Constantinescu (ambii din lotul național). Pe echipe, conducea puternica formație germană S.C. Cottbus, urmată de echipa națională a R.D.G. și, la o diferență de aproape trei minute, România A. Speranțele nu dispăruseră, dar recuperarea diferențelor devenise o chestiune arzătoare, mai cu seamă că următoarele etape aveau să se desfășoare, cu excepția citorva cățărări, pe un teren plat, mai mult chiar, înclinat, unde evadările devin, de regulă, dificile sau aproape imposibile.

Totuși, chiar în ziua imediat următoare, după un dublu start tehnic (din cauza unui accident nonsemnat în caravana de deschidere), la 45' după plecarea din Bistrița, au loc cîteva forțări de ritm și desfășurări de pluton și, într-un moment de rulare normală, Valentin Constantinescu și Frank Schönherr (A.S.K. Vorwärts) scapă din pluton, evadînd și distanțîndu-se ambițios de ceilalți care nu mai pot recupera distanța. Cei doi alergători, sprijinindu-se reciproc într-un schimb loial la trenă, iau așadar pe cont propriu cursa și reușesc să ajungă la Cluj-Napoca înaintea celorlalți, cu aproape 9' mai devreme, pentru ca, înainte de linia de sosire (pe Stadionul Municipal) să se instaleze la cîrmă ciclistul român. Spectaculoasa desprindere a lui Valentin Constantinescu i-a adus acestuia un foarte promițător loc doi, la un minut diferență de primul clasat, care nu va fi altul decît cîștigătorul turului României, cel alături de care sportivul nostru sprijinise lotul național să ajungă pe locul întîi în clasamentul pe echipe. Diferența de un minut dintre liderul român și alergătorul în galben (care nu va mai ceda, pînă la sfîrșit, tricoul, adjudecîndu-și astfel locul I în acest tur și devenind astfel singurul cîștigător străin după Wanzlik, în 1969) n-a fost, din păcate, un stimulent pentru alergătorii noștri, sau pur și simplu a fost un handicap (ceea ce n-ar fi decît un semn de precaritate în pregătire), căci de la Cluj-Napoca (unde s-a petrecut isprava românească) la București, cicliștii noștri au alergat cu o viteză sub exigențele normale ale acestui sport, cu o încetineală în care, alături de oboseală, se putea ghici și o delăsare nonșalantă. E de mirare că, avînd o diferență de numai 1', sportivii români nu s-au putut mobiliza pentru a-l propulsa pe foarte talentatul Valentin Constantinescu pe locul întîi, consolîndu-se cu o jumătate de victorie, aceea pe echipe.

O ultimă zvîcnire a ambițiilor și a orgoliilor s-a produs în ultima etapă, cînd, după alergarea compactă, în pluton, cu numai doi kilometri înainte de sosire, Mircea Romașcanu, ciclistul nostru cel mai talentat din ultimii ani, a forțat ritmul, reușind să ajungă primul, urmat de Petar Petrov (Bulgaria) și Olaf Jentzsch (S.C. Cottbus), cîștigători în clasamentul cățărătorilor și, respectiv, al sprinterilor. Victoria lui Mircea Romașcanu, frumoasă și emoționantă, n-a reușit să schimbe însă cu nimic jocurile ce păreau făcute, așa încît sosirea celor trei înaintea plutonului a părut multora, fără maliție, un triumf de operetă.

Chiar dacă victoria românească n-a fost deplină în această ediție, prezența unor adversari redutabili (mai cu seamă cei din R.D.G. și Bulgaria) a făcut să crească prestigiul competiției și să tragă un semnal de alarmă antrenorilor Ion Ardeleanu și Constantin Ciocan, care au găsit, în această înfruntare, un termen de comparație lucidă, realistă. Cicliștii noștri au dovedit suficientă putere de muncă, dar elanul lor a părut a fi aproape întotdeauna sub nivelul înzestrării. Regretele, de vor fi existînd, rămîn însă niște flori ofilite.

RADU G. ȚEPOSU ■

Avem un fotbal competitiv

— Interviu cu Mircea Angelescu, președintele Federației Române de Fotbal —

— Tovarășe Mircea Angelescu, ați mai fost președinte al federației de fotbal între anii 1969—1974. Care este situația din fotbalul nostru de astăzi în comparație cu atunci ? Cîte din ideile sau lucrurile pentru care ați pledat la vremea respectivă s-au materializat între timp ? Pe scurt — preluați conducerea federației pe un fond mai favorabil acum decît era atunci ?

— Într-adevăr, lumea s-a obișnuit să discute despre fotbal mereu la timpul prezent, fără să-l vadă și să-l analizeze în dinamica lui, în dezvoltarea lui. Fotbalul de astăzi este cu totul altul decît în urmă cu două decenii, are o altă fizionomie organizatorică, o altă încărcătură competițională, un alt fundament al rezultatelor și performanțelor internaționale. Multe din lucrurile care atunci abia se conturau, acum sînt bunuri cîștigate, au intrat în practica obișnuită a activității fotbalistice, explicînd și rezultatele care s-au obținut în acest răstimp. Dacă ar fi să dau cîteva exemple, m-aș referi la înființarea cluburilor specializate de fotbal, care pe atunci existau doar în intenție, iar acum sînt aproape peste tot, sînt o realitate curentă a fotbalului nostru ; apoi, s-a întărit baza materială a cluburilor, s-a mărit volumul mijloacelor materiale de care ele dispun, s-a lărgit baza activității competiționale la toate eșaloanele, s-a întărit caracterul de fenomen social pe care fotbalul îl are în societatea noastră ; în sfîrșit, dar nu în ultimul rînd, s-au lărgit substanțial contactele internaționale și, abandonînd nefasta idee a fricii de înfrîngere, a „stricării palmaresului", am început să jucăm tot mai mult cu echipe fruntașe ale fotbalului internațional, dovedind că sîntem competitivi și că ne putem crea și consolida un prestigiu și în acest sport.

— La aceasta au contribuit mai ales performanțele echipelor de club. Le puteți explica — printr-o succintă privire retrospectivă ?

— Aceste performanțe sînt expresia tocmai a multiplelor mutații produse în fotbalul nostru în ultimii ani, ele exprimă forța organizatorică a unor cluburi, valoarea noilor generații de jucători, uriașa investiție de energie, de imaginație, de competență, făcută de largi colectivități sociale în slujba cluburilor noastre fruntașe, a fotbalului ca atare. Din această perspectivă, o performanță ca a Stelei, de pildă, se cere analizată complet, sub toate fațetele, a factorilor care au făcut-o posibilă și sub toate implicațiile pe care ea le are asupra fotbalului nostru.

Legat de aceste performante, ar trebui spus că odată cu obținerea lor, a căzut teza celebră conform căreia noi n-avem cluburi competitive și că, prin urmare, reprezentarea noastră la nivelul echipei naționale ar fi rezultatul unei munci de laborator. Acea extraordinară calificare a naționalei la europenele din Franța, în dauna Italiei, Cehoslovaciei și Suediei, a exprimat tocmai noile realități din fotbalul intern, din viața și forța cluburilor noastre fruntașe. Însăși apariția unui antrenor ca Lucescu, a unor antrenori de tip nou, aș zice, era previzibilă statistic — în contextul în care tot mai mulți băieți tineri, foști sau actuali jucători, își pun problema studiilor, vor să învețe cît mai mult, să fie la curent cu ce se întîmplă în fotbalul internațional, să se perfecționeze pe o dimensiune cerebrală, intelectuală chiar, a activității fotbalistice. Pe fondul unor astfel de preocupări, nu se putea să nu înceapă apariția unor asemenea antrenori.

— Și totuși, la europenele din Franța am evoluat necorespunzător, iar la mondialele din Mexic nu ne-am calificat...

— Atît pentru rezultatul de la Campionatul European din Franța cît și pentru necalificarea în Mexic vinovată este federația.

— Vreți să explicați ?

— Pentru participarea la europene, federația n-a sprijinit eforturile antrenorilor, neasigurînd un calendar adecvat pregătirii corespunzătoare a echipei naționale; iar în celălalt caz — federația n-a obligat antrenorul, sau nu l-a ajutat să înțeleagă și să țină seama la data meciului cu Irlanda de Nord de realitățile de la data aceea din fotbalul nostru.

— Era vorba de „ofensiva europeană" a Stelei, da ? Legat de asta, nu credeți că performanțele echipelor de club sînt și rodul unei concentrări a valorilor fotbalului în cîteva cluburi puternice ?

— Aș vrea să demitizăm ideea aceasta. Concentrarea la care s-a ajuns în fotbalul nostru este un fenomen pozitiv. În alte țări, se adună și se concentrează valori și de peste hotare, nu numai din fotbalul intern respectiv. Concentrarea valorilor fotbalistice este o realitate în fotbalul mare, competitiv, pe care nu o putem eluda. Și dacă ar fi să dăm contraexemple, ar trebui să ne amintim — cu ce jucători a promovat Hunedoara în A ? Sau din ce jucători a început să se formeze marea echipă a Craiovei ? Din Ștefănescu, de la București, din Beldeanu, tot de la București, din Lung și Crișan de pe la Baia Mare, din Tilihoi, de la Brăila ș.a.m.d. Vreau să spun că echipe mari pot fi și în București, și în provincie, că și Bucureștiul a dat jucători provinciei și că valorile fotbalistice se concentrează acolo unde, în adevăr, sînt condiții pentru marea performanță. Asta-i viața.

— Dar credeți că astfel de centre pot prolifera — în afara Capitalei, bineînțeles ?

— Dar deja sînt, un fapt extrem de pozitiv al acestor ani fiind tocmai apariția unor astfel de centre fotbalistice — Pitești, Brașov, Constanța, Hunedoara — care au dat fotbalului nostru mulți jucători de valoare. Constanța, de pildă, a dat pe doi din cei mai mari tehnicieni ai fotbalului românesc postbelic — Aurică Rădulescu și Hagi.

— Tovarășe Angelescu, credeți că va începe o etapă nouă în fotbalul nostru ?

— E o întrebare care deja mi s-a mai pus. Etapa nouă a început — cum am și declarat-o la vremea respectivă — odată cu calificările Craiovei și-a lui Dinamo în semifinalele celor două cupe europene. Atunci, prin acele performanțe, a început, de fapt, un capitol nou în fotbalul nostru, s-a semnat un nou act de naștere al fotbalului românesc. Acum, problema nu este de a face minuni, ci de a valorifica potențialul existent în fotbalul nostru, de a consolida, dincolo de rivalitățile interne, performanțele pe care le-am dobîndit — și cînd spun asta, mă refer la toate planurile, nu numai la rezultate. Pentru aceasta, trebuie mai multă muncă și la federație, care trebuie să țină un contact mai strîns cu cluburile, cu realitățile din întregul nostru fotbal.

— Dar despre obiectivele propriu-zise ale federației, despre activitatea ei programatică, să zic așa, ce ne puteți spune ?

— Activitatea federației se va desfășura în spiritul orientărilor și indemnurilor cuprinse în Mesajul adresat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, Conferinței naționale a mișcării sportive, în Cuvîntul rostit de conducătorul partidului și statului nostru cu prilejul acordării înaltelor distincții unor jucători și membri ai clubului Steaua pentru cîștigarea Cupei campionilor europeni. În acest cadru, ar fi vorba despre autonomia de lucru a federației, despre personalitatea acestei instituții. Pentru aceasta, beneficiem, cum spuneam, de un cadru bine precizat și consfințit prin prevederi legale și documente de partid. Totul este să respectăm aceste prevederi — și spre acest lucru se vor îndrepta permanent eforturile noastre. Complexitatea activității fotbalistice din patria noastră, multitudinea de fațete pe care le comportă acest sport reclamă cu necesitate respectarea acestui cadru principial, organizatoric și legislativ, astfel încît federația să-și exercite în cele mai bune condițiuni atribuțiile pe care le are.

— După ratarea calificării la mondiale, multe din problemele vehiculate în fotbalul nostru au rămas în suspensie ; între ele — posibilitatea (sau necesitatea...) modificării sistemului competițional. Intenționează federația să întreprindă ceva în această privință ?

— Da. Întrucît calendarul e foarte încărcat la nivelul reprezentării internaționale (Dinamo a și cerut deja aminarea meciului cu F.C. Olt, în vederea întîlnirii de la Tirana), se impune o modificare a sistemului competițional intern. În anul acesta vor continua să fie respectate criteriile de promovare și retrogradare existente, dar în cel mai scurt timp vom elabora soluții — eficiente și echitabile pentru toată lumea — pe care le vom aplica în viitor. Nu este o inițiativă gratuită, ci una care este generată de înseși realitățile fotbalului nostru actual, cu care — vrem-nu vrem trebuie să ținem pasul și din punct de vedere organizatoric.

— N-aș vrea să încheiez fără să vă pun o întrebare delicată.

— Nu există întrebări delicate, tovarășe ziarist.

— Atunci, credeți că e viabilă soluția actuală, cu doi antrenori de club la echipa națională ?

— În ceea ce mă privește, am o experiență îndelungată a colaborării antrenorilor de club la activitatea echipei naționale — în Mexic au fost prezenți, între alții, Nicușor și Covaci, în Spania — Valentin Stănescu și Jenei etc. Pun mare preț pe acest tip de colaborare, într-o muncă implicată și colectivă a tuturor antrenorilor în activitatea echipei naționale. Cu o condiție : să existe la federație un antrenor federal, cu normă întreagă, care să răspundă de echipa națională.

— Dar acum această condiție nu este îndeplinită.

— Am avantajul de a fi formulat-o cu mult înainte de a fi președinte, situația actuală o moștenesc. Să treacă meciul cu Austria și-apoi 'om mai vedea.

— Vă mulțumesc și vă dorim mult succes în noul mandat la conducerea Federației Române de Fotbal.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

În prima partidă din noul Campionat al Europei

ROMÂNIA — AUSTRIA 4-0 (1-0)

Echipa națională de fotbal a debutat cu bine în preliminariile noului campionat european, obținînd un rezultat tonic și dătător de speranțe pentru această campanie de calificare ce se va încheia la anul, pe 18 noiembrie, prin meciul retur cu Austria. Victoria, chiar și la acest scor de 4—0, este normală și firească — avînd în vedere realitățile din teren, argumentele de ordin tehnic și tactic etalate de cele două echipe pe parcursul celor 90 de minute. Echipa noastră s-a prezentat bine pregătită și cu lecția învățată despre virtualele posibilități ale adversarilor. Chiar s-ar putea spune că, miercuri, echipa noastră a fost mai puțin ca-n alte dăți preocupată să-și impună un joc propriu și mai mult să practice un joc gîndit în funcție de adversar și de posibilitățile lui de reacție, atît în apărare cît și în atac. Așa se explică „postarea" lui Bumbescu și Iovan ca fundași centrali de marcaj la cele două vîrfuri, Schachner și Polster, plasarea lui Belodedici ca libero în spatele lor (excelent „în ambele faze ale jocului, o evoluție promițătoare pe acest post pretențios), precum și absența din formație a unor fundași laterali „de meserie", în condițiile în care nici adversarii n-aveau extreme clasice. Klein „a răspuns" de tot flancul sting al terenului, din zona de apărare în cea de atac, fiind probabil singurul apt fiziologic și disciplinat tactic să depună și să reziste la un asemenea travaliu. Pe partea dreaptă, plecările spre centru, de „inter rătăcitor", ale lui Rednic (cu sarcini la intercepții, din cîte ne-am putut da seama...) au putut fi întotdeauna suplinite de Bölöni, veritabil „cap limpede" al zonei de la mijlocul terenului. Dacă apărarea noastră, astfel organizată, s-a dovedit mai bună decît atacul advers, nu-l mai puțin adevărat că și „jumătatea" din atac a echipei noastre a fost superioară apărării austriece — organizată și ea, inițial, tot cu doi fundași de marcaj, Brauneder și Messlender, avînd în spate ca libero pe veteranul Weber — toți trei la fel de masivi și de duri în intervenții. Însă plusul de imaginație al lui Hagi, travaliul exasperant (pentru adversari) al lui Cămătaru și, îndeosebi, sprinturile irezistibile ale lui Lăcătuș au răsturnat această schemă defensivă — de aici rezultînd golurile și celelalte mari ocazii din care băftosul portar Lindenberger a ieșit cu fața curată. Golurile au fost efectul tocmai al unor astfel de mișcări surprinzătoare, care au prins pe picior greșit apărarea adversă: primul, la un corner bătut de Bölöni de pe partea dreaptă spre colțul lung al porții, acolo unde, ca-n atîtea meciuri ale echipei lor de club, se afla din nou Iovan; la al doilea, Bölöni înțelege perfect intenția lui Rednic (colegul său de cameră în cantonamente) și-i sare mingea peste barajul apărării adverse, urmează pasa laterală și formalitatea îndeplinită de Lăcătuș; înainte de golul trei, fusese o pasă derutantă a lui Hagi pentru Cămătaru, Messlender, disperat, încearcă să agațe mingea cu mîna, o atinge (în afara careului), Cămătaru și mingea scăpară spre poartă, portarul îl faultează pe atacantul nostru, penalty clar, dar arbitrul își aduce aminte de hențul anterior și acordă lovitura liberă din care marchează, senzațional, Iovan; în sfîrșit, golul patru îl lucrează Lăcătuș, cu un sprint care-i presară pe drum pe Degeorgi și Weber, pasă în urmă la Hagi, singur în mijlocul careului, care nu mai are de făcut, de asemenea, decît o formalitate.

Fără a-i știrbi din semnificație și, mai ales, importanță, victoria aceasta, prin înseși naturalețea și firescul ei, creează cele mai bune condiții pentru a se lucra încă la jocul echipei naționale, pentru a se pune la punct imperfecțiunile existente, atîtea cîte (mai) sînt, dar care, cu alți adversari în față, pot deveni mai vizibile. S-a dovedit că potențialul fotbalului nostru a crescut în ultimii ani, că naționala nu mai este (și nu mai poate să fie) rezultatul unei munci de „laborator", că, dimpotrivă, cluburile noastre fruntașe oferă, să zicem așa, o „materie primă" competitivă, care trebuie doar valorificată cu înțelepciune și discernămînt la nivelul echipei naționale; meciul de miercuri conține cîteva pilde sugestive în această privință.

Nu putem încheia fără a sublinia condițiile excelente oferite desfășurării acestei partide de stadionul campioanei Europei — o arenă care, iată, a prins gustul marilor performanțe internaționale și căreia îi stă bine în straiele unor astfel de sărbători. Tot despre organizare — un cuvînt de bine pentru programul editat pentru acest meci, o publicație scrisă și prezentată cu simț gazetăresc, fiind și ea, parcă, de bun augur pentru viitoarele meciuri ale naționalei noastre.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

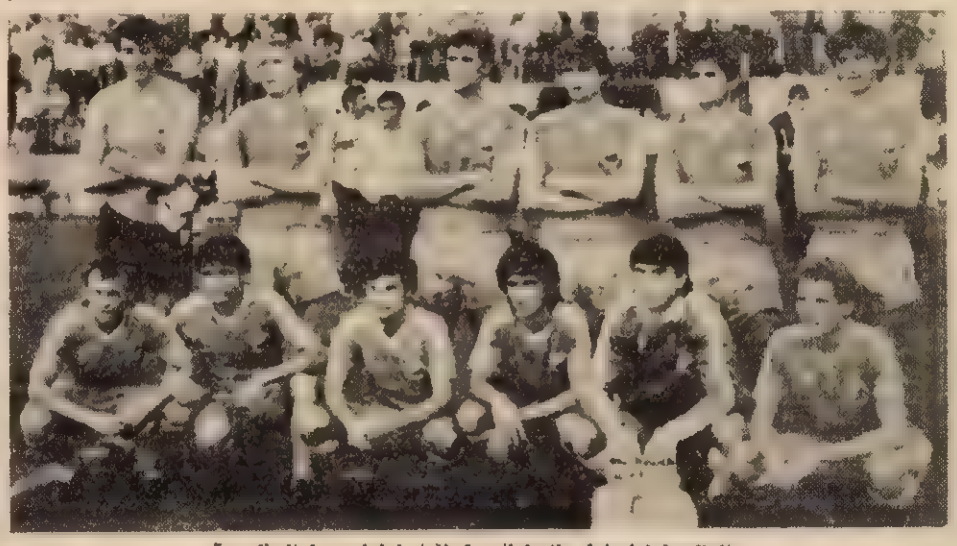

La sfîrșitul meciului, trăind satisfacția datoriei împlinite
Fotografie de VICTOR RĂDULESCU ■

Succes în cupele europene

Dinamo: start optimist

Singura noastră echipă care joacă în deplasare această primă manșă este Dinamo București. Va pleca în Albania marți dimineața, cu un avion charter, în vederea partidei de a doua zi, cu „17 Nentori" Tirana, adversara sa din primul tur al Cupei cupelor. Meciul se va juca de la ora 17,30 pe stadionul central din capitala Albaniei, „Chemal Stafa" și va fi condus de o brigadă de arbitri din Polonia.

În ciuda prejudecăților despre diferența de valoare care ar exista între cele două echipe, formația noastră tratează cu multă seriozitate inclusiv acest meci în deplasare, care ar putea constitui un prim pas spre calificare. Echipa Dinamo s-a reunit ieri, după revenirea jucătorilor selecționați pentru meciul cu Austria, și a început efectiv pregătirea meciului cu echipa albaneză, pe baza datelor sumare care s-au putut obține despre jocul acesteia.

Este cert că Dinamo se lansează în această ediție a Cupei cupelor cu aureola de semifinalistă a celeilalte competiții — Cupa campionilor europeni —, avînd intenția, mai mult sau mai puțin mărturisită, de a repeta și de ce nu de a depăși performanța de atunci. Evoluțiile de pînă acum în campionat, ca și nivelul de pregătire a echipei îi îndreptățesc pe jucătorii dinamoviști să abordeze cu optimism acest nou start european. *(O. S.)*

Sportul studențesc: revanșă față de sine însuși

Miercuri, de la ora 17, în al doilea an consecutiv (și din scurta sa istorie, de fapt) stadionul din Regie găzduiește un nou meci oficial în primul tur al Cupei U.E.F.A. : după acel antologic 4—4 (după 4—2 la pauză...) prin care studenții erau eliminați, anul trecut pe vremea asta, de Neuchâtel Xamax, ei încearcă acum o nouă revanșă față de propria neglijență (că neputință nu-i putem spune !) de a accede în fazele superioare ale acestei competiții. Adversari sînt, de data aceasta, jucătorii echipei Omonia Nicosia care la data tragerii la sorți (atenție, Hagi !) se declarau foarte mulțumiți și optimiști în calificare. Întrucît campionatul din Cipru va începe pe 1 octombrie în vederea acestei manșe din Cupa UEFA cei de la Omonia s-au pregătit două săptămîni în Bulgaria (cu multe jocuri tari de verificare) ; repetiția finală s-a desfășurat alaltăieri, miercuri, în compania campioanei Apoel Nicosia, meci la care a fost prezent și antrenorul secund al studenților, prof. Tănase Dima (la închiderea acestei ediții a revistei noastre nu știam alte amănunte). Studenții tratează cu seriozitatea cuvenită această dublă manșă, neuitînd, de pildă, clipele grele pe care același echipă le-a făcut lui Dinamo, cu cîțiva ani în urmă, în primul-tur al Cupei campionilor.

Oaspeții sosesc duminică, 14 septembrie, ora 8 dimineața și vor fi cazați la hotelul „Național".

Partida va fi arbitrată de o brigadă din Polonia : **Michal Listkiewicz** (la centru), **Andrzej Libich** și **Marian Dusza** — la linie.

Observator U.E.F.A. — compatriotul nostru **Mihai Ionescu**.

(O. Ș.).

Universitatea Craiova: succesul ca tradiție

O telegramă ceva mai lungă legată de prima manșă U. Craiova — Galatasaray ar putea să sune și în felul următor : Irimescu încă indisponibil după partida cu Dinamo București. Jupp Derwall, după turneul de la Dortmund în care echipa turcă a învins cu 3—0 pe Borussia și cu 3—2 pe F.C. Santos : „Sîntem deja o echipă europeană. Campionatul nostru e ca și cîștigat". Pe precedentul, Galatasaray l-a pierdut la golaveraj, neînvinsă 30 de etape. O vară intensă, în care a făcut 8 transferări (Hayretin, Ilias — fost la Shalke 04, Turkay, Ocur — fost la Bayern München, Savas, etc.). La centru o brigadă din R.F Germania, condusă de Dieter Paoli, ajutat de H. Krug și J. Aust. Mircea Rădulescu : „În mare sînt de acord cu Derwall. E o echipă de excepție în fotbalul turc. Disciplină tactică în stilul țărilor cu fotbal dezvoltat. Joc gîndit, elaborat, rapid, în forță. Foarte puternici în contactul direct. Nu le place să piardă o confruntare de unu la unu. Pot fi surprinși descoperiți". Miercuri, în meciul cu F.C.M. Brașov (2—2 după ce Universitatea a condus cu 2—0) în fața unui Municipal arhiplin a avut loc despărțirea de Costică Ștefănescu. Drept de joc pentru F.C.M. Brașov. Sărbătorire : Silviu Lung — 30 de ani, B. Bica — 24, Mircea Rădulescu : „Ne interesează să realizăm o stare psihică propice jocurilor europene, mai ales pentru cei mai noi veniți în familia Universității, jucători talentați dar cu mai puțină experiență. Trei atuuri : echipa, revenirea lui Geolgău și publicul". 35.000 de spectatori se pregătesc să susțină relansarea Craiovei spre turnurile superioare ale competițiilor europene. **(C. Nisforescu)**

SAH cu Margareta Mureșan

Performeri valoroși

● La Leningrad se scrie partea a doua a istoriei celui mai animat ciclu al C.M. început în anul 1981. Meciul-revanșă dintre campionul lumii, Garri Kasparov, și Anatoli Karpov polarizează atenția mondială. Remizele sînt tot atît de prețioase cît și victoriile chiar dacă ascund rateuri pentru că lansează noutăți teoretice și reprezintă premisele unor partide strălucitoare ● Cei doi „K" luptă pentru victorie dar și, pentru... timp de odihnă. Învinsul nu va avea răgaz să-și tragă sufletul, intrînd în joc în finala meciurilor candidaților din actualul ciclu al C.M. Adversarii pentru titlul de șalanger nu se cunosc deocamdată, toate treptele C.M. fără pic de poticneală. Finalul întrecerii se anunță a fi foarte disputat. Un punct avans acum, la început, prezintă un avantaj psihologic foarte prețios, dar nicidecum decisiv ● Maia Ciburdanidze și-a repus titlul în joc. Sub dominația clară a campioanei mondiale s-au declanșat la Sofia ostilitățile într-un meci în care Elena Ahmilovskaia va avea un cuvînt greu de spus. Într-o anchetă inițiată de F.I.D.E., Ahmilovskaia destăinuia la încheierea ediției 1981—1984 a C.M. preferința pentru înlocuirea meciurilor cu turneul candidaților, întuind, probabil, că astfel va deține mai multe șanse de-a urca piscurile Olimpului. Ceea ce s-a și întîmplat, devenind șalangeră. Campioana s-a pregătit serios pentru confruntarea cu colega sa de la Palatul Șahului din Tbilisi. De la Sofia cele două competitoare speră să se întoarcă la Borjomi, unde se va juca partea a doua a meciului, cu un „bagaj" serios de puncte. În fața exigentului public gruzin va avea loc adevăratul spectacol al meciului și „drama" suporterilor împărțiți în două tabere ● Calități nebănuite pentru șah pot fi ascunse în mulți dintre cei care bat la porțile consacrării. Tot mai des aflăm despre performanțe ieșite din comun ale unor șahiști foarte, foarte tineri. Constatăm cu satisfacție asaltul tinerețli în șah. Mica vedetă românească a turneului european estival acoperită de laurii victoriilor se numește Gabriel Schwartzman. S-a mai scris despre acest copil extrem de talentat, care, la nici 10 ani, ca elev în clasa a IV-a a Liceului industrial nr. 34 din Capitală, pregătit la Clubul sportiv „Calculatorul" București de tatăl său, inginerul constructor Micu Schwartzman, joacă de la egal la egal în turnee consacrate juniorilor și chiar seniorilor. Vacanța mare a însemnat pentru el recreditarea unor succese ale anului trecut. Bilanțul este îmbucurător : clasarea cu 5,5 puncte din 7 posibile pe locul trei (la egalitate) din 183 participanți în grupa de copii din open-ul de la Bagneux, cîștigarea turneului de copii (pînă la 13 ani) de la Toulon cu un rezultat excepțional : 7 puncte din tot atîtea posibile. La Toulon a evoluat și în „Open-ul mediteranean" al seniorilor realizînd un punctaj bun : 5 p din 9 posibile. La Zürich, unde s-a organizat un campionat național deschis al cadeților (pînă la 16 ani) și unde au fost invitate speranțele șahului juvenil european, Gabriel a cucerit la egalitate de puncte (5,5 p din 7 posibile) locul I. (La cealaltă extremă locul I la veterani a revenit în turneul de la Liège lui Emanuel Reicher, cu 6 p din 9.) Continuînd turneul european G. Schwartzman a poposit la „Berliner Sommer", marele open ce a reunit 500 de participanți. Lipsa de corelare a turneelor din calendarul internațional a făcut ca ultima rundă la Zürich să coincidă cu prima la Berlin. Așa că Gabriel a început concursul cu runda a doua și a jucat doar 8 partide cu seniorii totalizînd 5,5 puncte. Singurul copil din turneu a suferit o experiență amară : adversarul primei runde, dr. Kening din Berlin, nu a acceptat jucarea ulterioară a partidei, fiind foarte mulțumit de forfait-ul copilului și întregindu-și astfel punctajul turneului la... 2 puncte ! ● La Eforie Nord între 17—23 septembrie se va desfășura meciul de baraj dintre maestrele internaționale Cristina Bădulescu, Ligia Jicman și Gabriela Stanciu în vederea desemnării jucătoarei care va întregi lotul olimpic feminin al României format din Dana Nuțu, Elisabeta Polihroniade și Margareta Mureșan. Olimpiada de șah va începe la Dubai (Emiratele Arabe Unite) în luna noiembrie ● Noul ciclu al campionatului mondial debutează la începutul anului viitor, în luna februarie cînd se va da startul în turneele zonale ● Meciul de tineret dintre reprezentativele României și R.F. a Germaniei a dat de furcă arbitrilor în stabilirea ordinii desfășurării rundelor. Teoretic s-a adoptat sistemul de desfășurare Schewenningen, dar practic s-a jucat 6 contra 5 din cauză că una dintre jucătoarele vest-germane a ales cea mai complicată rută pentru a ajunge la Herculane, unde a avut loc meciul. Și n-a mai ajuns ! Meciul a luat sfîrșit cu un rezultat excelent pentru jucătoarele românce 18,5 :11,5, principalele autoare ale victoriei fiind C. Bădulescu (a înscris 4,5 p din 5 posibile), M. Stroie (4 p din 5) și V. Ionescu (3,5 p din 5). Din echipa adversă cel mai bun rezultat l-a obținut U. Lauterbach (3,5 din 6 posibile).

MARGARETA MUREȘAN ■

Comentariul săptămînii

Pace și dezvoltare (VII)

Sănătatea pe glob

Arătam nu de mult că oricît de complexe ar fi programele de dezvoltare și oricît de departe ar țintì ele, pe primul plan se situează unele nevoi urgente, dintre care se detașează asigurarea cu alimente, eradicarea foametei pe glob. Într-adevăr, e greu să găsești o chestiune mai presantă decît cea alimentară. Și totuși, alături de ea poate fi pusă fără șovăire și sănătatea, cu atît mai mult cu cît între cele două fenomene există o strînsă interdependență.

Și în privința sănătății situația în lume se prezintă în chip diferit. Dacă în Europa și în alte cîteva țări dezvoltate dé pe alte meridiane au fost eradicate cele mai multe din maladiile devastatoare, acestea fac ravagii pe alte continente, în țările lumii a treia. Astfel, paludismul bîntuie în peste 100 de țări ; de lepră, prezentă încă în multe zone tropicale din Asia, Africa și America Latină, suferă 11 milioane de persoane, din care numai un sfert beneficiază de tratament medical. Alte maladii tropicale, printre care boala somnului și orbirea, macină sănătatea a peste o jumătate de miliard de oameni. În același timp, faptul că două miliarde de locuitori ai globului nu au asigurată apa potabilă favorizează răspîndirea a numeroase boli. Din examinarea stării de sănătate a populației din țările în curs de dezvoltare se desprinde situația dramatică a copiilor. Potrivit datelor O.M.S., din 1 000 de copii care se nasc în țările sărace, doar 500 ating vîrsta de 40 de ani. Subnutriția, absența din alimentație a vitaminei A fac ca peste o jumătate din copiii născuți în țările în curs de dezvoltare să-și piardă vederea ; cei mai mulți dintre aceștia mor în cîteva săptămîni. Aspectele înfățișate mai sus privind sănătatea în lumea a treia sînt deosebit de grave, ținînd cont că 74 la sută din populația lumii în vîrstă de 15–20 de ani trăiește în țările în curs de dezvoltare, procent care se va ridica în anul 2000 la 84.

Tot cu privire la sănătatea în țările slab dezvoltate trebuie să nu scăpăm din vedere o altă interdependență — pe lîngă aceea, amintită la început, între sănătate și nutriție : legătura între sănătatea populației și progresul social-economic al țării respective. Căci e limpede că dezvoltarea economică duce la posibilități medicale sporite, la îmbunătățirea stării de sănătate a cetățenilor, iar aceasta, la rîndul ei, permite realizarea unor producții sporite, sănătatea îndeplinindu-și astfel funcția ei productivă în procesul dezvoltării economice și sociale. Bineînțeles, interdependența se manifestă și în sens negativ : o diminuare a sănătății duce la rezultate slabe în procesul productiv.

Evident, sînt dificultăți în ceea ce privește sănătatea și în țările dezvoltate : bolile cardiovasculare, cancerul și altele sînt foarte răspîndite, ca urmare atît a stresului și a degradării mediului înconjurător, cît și a reducerii sistematice a alocațiilor bugetare pentru sănătate. Creșterea mai rapidă a costului îngrijirii medicale decît rata inflației face ca apelul la medici să fie mult mai rar decît ar trebui, mai ales pentru persoanele cu mijloace financiare restrînse.

Toate acestea se petrec în timp ce cheltuielile militare, în ciuda declarațiilor de bune intenții în favoarea păcii, cresc vertiginos. În presă au apărut din cînd în cînd calcule făcute de specialiști cu privire la posibilitățile foarte largi de rezolvare a problemei sănătății pe glob pe seama reducerii cheltuielilor de înarmare. Iată cîteva dintre ele : renunțarea la o singură rachetă intercontinentală ar elibera fonduri pentru crearea a 65 000 de centre medicale ; prin micșorarea cu numai o zecime, în decurs de un an, a bugetelor militare anuale, s-ar putea construi 5 000 de spitale, cu trei milioane de paturi ; cu prețul unui singur avion de vînătoare ar putea fi utilate 40 000 de farmacii ; renunțarea la construirea unui portavion ar permite eliminarea unor boli ca paludismul, lepra și trachoma. S-ar putea da numeroase alte exemple.

Pornind de la această situație și de la aceste considerente, țara noastră a susținut în permanență că reducerea cheltuielilor militare este un imperativ al zilelor noastre atît pentru a asigura pacea, cît și pentru dezvoltarea economică și socială și rezolvarea, pe această bază, a unor grave probleme cu care se confruntă omenirea astăzi. După cum arăta președintele României la recentul Congres al Oamenilor Muncii, nu există nici o justificare pentru continuarea cursei înarmărilor, fiind mult mai important să se acționeze pentru apărarea mediului înconjurător, pentru combaterea secetei, a foametei, a subdezvoltării, pentru soluționarea altor probleme ale progresului economic și social. Printre acestea, sănătatea ocupă, fără îndoială, un loc de frunte.

ION D. GOIA ■

Misterul Insulei Paștelui

Una dintre cele mai izolate insule de pe glob — care, totodată, constituie cel mai remarcabil muzeu în aer liber de pe Terra — este amenințată. În schimbul sumei de 16 milioane dolari, S.U.A. au primit din partea statului Chile permisiunea de a construi pe Insula Paștelui (cu o suprafață de numai 165 kilometri pătrați, situată la 3 600 kilometri de coasta sud-americană și la 2 000 de kilometri de cea mai apropiată insulă din Pacific) o pistă de aterizare, în caz de urgență, a navelor spațiale. Cel puțin aceasta este versiunea oficială, pentru că experții relevă faptul că, totodată, prin aceasta, va apărea o nouă bază militară a S.U.A. Și nu este pentru prima oară. În perioada 1966—1971 această insulă a fost utilizată ca punct de escală în agresiunea americană împotriva Vietnamului.

O expediție norvoglană, condusă de cunoscutul explorator Thor Heyerdahl, 71 de ani, care se află pe insulă în scopul continuării acțiunii de descifrare a profundelor enigme ale acesteia, a lansat un semnal de alarmă, atrăgînd atenția asupra pericolelor implicate de utilizarea în scopuri militare a acestei vetre a unei străvechi civilizații. Insula și-a primit numele actual în urma descoperirii sale în 1722 de către amiralul olandez Jacob Roggeveen. Apoi, ea a fost vizitată de spanioli, de navigatorul britanic Cook și de francezul La Perouse. Au urmat alte expediții care au început și activitatea de descifrare a enigmelor acestei insule, ce nu au fost rezolvate nici pînă astăzi. În schimb a proliferat literatura despre Insula Paștelui, fiind scrise mai multe cărți și articole decît despre orice alt colț al planetei.

Primul mister care a făcut cunoscută în întreaga lume această insulă, administrată din 1888 de Chile, sînt statuile sale din piatră, care ating înălțimi de 20 metri și chiar mai mult. Există cîteva sute de asemenea coloși, ce reprezintă oameni cu urechi neobișnuit de lungi și cu „pălării" stranii cilindrice, din tuf roșu. Multe dintre aceste statui s-au răsturnat în decursul timpului sau au suferit stricăciuni de pe urma intemperiilor și a acțiunii oamenilor. Cele mai mari statui, înalte cît o casă cu șapte etaje (deci cam de 23 de metri), au ridicat, fără îndoială, serioase probleme constructive, dacă se are în vedere perioada din care provin — secolele XV—XVI — și faptul că uneltele erau pe atunci extrem de rudimentare. Este ciudat faptul că cele mai mari statui au rămas neterminate în carierele de piatră și în atelierele de cioplitorie din craterul Rano Raraku, de pe insulă, fiind părăsite în grabă. Nici măcar prețioasele securi din bazalt care puteau, la urma urmelor, să servească și ca arme n-au fost luate și zac grămadă cu sutele în jur. O problemă a constituit-o desigur și ridicarea „pălăriilor" pe capul uriașilor. Unele au un volum de 6 metri cubi, cîntăresc 10 tone și după un drum de 11 kilometri trebuiau ridicate la înălțimea acoperișului unei case cu patru etaje, fără nici un fel de puncte de sprijin în jur și probabil fără suficiente trunchiuri de copac lungi și rezistente.

Cărui scop slujeau aceste sculpturi ? Cu ce mijloace tehnice au fost ele transportate în cele mai diverse locuri ale insulei ? Cine au fost și ce au devenit creatorii lor ? La aceste întrebări, precum și la multe altele au fost formulate o multitudine de răspunsuri ipotetice. Numitorul comun al acestora este că aceste statui au fost, aproape sigur, obiecte de cult. Cultura care a fost creată pe aceste locuri se presupune că a dispărut, ca urmare a unui război civil. Dar cercetătorii se lovesc pe Insula Paștelui și de alte probleme, cum ar fi de pildă „lemnele vorbitoare", plăci de lemn acoperite cu semne asemănătoare hieroglifelor. Au fost descoperite 30 de asemenea plăci, care dovedesc că locuitorii, creatorii uriașilor din piatră, posedau un fel de scriere, fapt întîlnit foarte rar în Polinezia. Deceniile de încercări de descifrare a acestei scrieri nu s-au soldat cu prea mult succes. Conținutul celor descifrate pînă acum pare să indice că este vorba de ritualuri religioase. Cum a apărut această scriere ? De ce se întîlnește ea numai pe insula Paștelui ? Firește, că răspunsul la această întrebare este legat de originea vechilor locuitori ai insulei. Au venit aceștia din Polinezia sau din America de Sud ? Arheologul Kurt Horedt din München a descoperit că semnele scrisului din Insula Paștelui coincid în mare măsură cu cele de pe un corn german din aur, descoperit în Nordschleswig, așa-numitul corn Gallehus. Au ajuns oare navigatorii nord-germani pînă în Insula Paștelui ? Indică oare „pălăriile" figurilor de piatră chica de păr roșcat a germanilor ?

Thor Heyerdahl, care a devenit foarte cunoscut pe plan mondial prin călătoria Kon-Tiki spre Polinezia, traversarea Atlanticului cu nava de papirus „Ra" și alte explorări îndrăznețe, a început cercetările pe Insula Paștelui în anii 1955—1956. Acum el dorește ca, împreună cu o echipă de la muzeul Kon-Tiki din Oslo, să găsească noi indicii pe insulă care să contribuie la dezlegarea enigmelor încă nerezolvate. În cartea sa „Bănuiala unei umbre", autorul cehoslovac Ludvik Soucek lăsa să se întrevadă o ipoteză foarte îndrăznețe : „Important este că la est... de Insula Paștelui, numită și Te Pito o te Henua (Buricul Pămîntului), se află un alt loc, ce poartă același nume, în apropierea lacului Titicaca și a orașului străvechi, pînă azi încă nedatat, orașul megalitic Tiwanak. Iar între ei și Insula Paștelui se află pe „linie aeriană" și Valle de Palpa, Valea Zeilor, cu «sperietorile» sale de factură ceva mai deosebită". Să fi fost oare creatorii coloșilor din piatră

ROMEO MĂDĂȘAN ■

Mai multă veselie

Nu ambițiile politice l-au determinat pe actorul american Clint Eastwood să candideze la funcția de primar al localității sale natale, Carmel, situată la 90 de mile sud de San Francisco. Dacă acesta ar fi fost motivul n-ar fi ales o funcție de numai 200 de dolari și o populație de 4 800 de locuitori.

Nu a fost vorba nici de publicitate. Campania lui electorală n-a cuprins nici un interviu, mărginîndu-se la sloganul „Mai multă veselie în oraș" și la distribuirea gratuită a unor cămăși pe care era imprimat numele actorului. (Interesant că un contracandidat pe nume Paul Laub, negustor de confecții, vinden tricouri pe care imprimase „Paul Laub ca primar", iar dacă luai un asemenea tricou primeai, gratuit, și o cămașă „Clint Eastwood" ; politica e politică, .ar afacerile sînt afaceri !)

Ce l-a determinat totuși pe celebrul actor să candideze ? Faptul că fostul primar îi refuzase o autorizație pentru construirea unui restaurant. Ajuns primar, Eastwood a destituit patru membri din comisia de planuri care se opuneau proiectului său. Măsura a stîrnit protestele celor patru și a unor cetățeni decepționați de noul primar. Dar... Politica e politică, iar afacerile...

La ședințele ținute de noul primar mai mult de jumătate din cei prezenți sînt turiști care vinează autografe.

Nu știm cum stau lucrurile în privința locurilor de muncă, a servicilor, a șomerilor, dar în ceea ce a promis alegătorilor actorul primar pare a se ține de cuvînt. În oraș e mai multă veselie !

DAN DANUȚ DORU ■

Flagelul analfabetismului

În zilele noastre analfabetismului nu-i stă bine nicăieri pe glob. Cu atît mai curioasă apare, după cum am observat și cu alt prilej, existența analfabetismului în țările dezvoltate. Unele date cu privire la neștiința de carte în Statele Unite ne oferă revista newyorkeză „Time". Potrivit relatărilor revistei, un recent test în problema de care ne ocupăm, efectuat în rîndurile a 3 400 de americani în vîrstă de la 20 de ani în sus, a relevat că între 17 și 21 de milioane de americani nu știu să citească (și cu atît mai puțin să scrie). Se dau și alte amănunte, interesante pentru sociologi : dintre analfabeți, 8 la sută trăiesc la țară, 41 la sută în orașele mari și 51 la sută în orașele mici și în suburbii. Pe vîrste, neștiutorii de carte americani se clasează astfel : 40 la sută între 20 și 39 de ani, 28 la sută între 40 și 59 de ani și 32 la sută de la 60 de ani în sus. Se mai arată că 41 la sută dintre analfabeți sînt albi, 22 la sută — negri, tot 22 la sută spaniolofoni și 15 la sută diferite alte minorități. Și aici au fost cuprinși numai cei care pur și simplu nu pot să citească deloc un text, adică analfabeții totali. Dacă ar fi fost incluși și semianalfabeții, surpriza ar fi fost și mai mare. Rezultatele testului l-au făcut pe Robert Burns, director în Ministerul Învățămîntului din S.U.A., să declare : „Sîntem vinovați de apariția unei noi generații de analfabeți".

La concluzii asemănătoare au ajuns și alte foruri de specialitate. Potrivit datelor publicate de Universitatea din Texas, fiecare al cincilea american nu poate citi destul de repede pentru a-și rezolva problemele curente. Din 15 000 de oameni supuși probelor, 20 la sută n-au putut să completeze un cec, 22 la sută n-au putut să scrie corect o adresă pe un plic, iar 40 la sută n-au putut să numere fără greșeală restul primit la magazin după facerea cumpărăturilor. „O jumătate din populația Statelor Unite se află la limita analfabetismului sau mai jos de acest nivel", a declarat Jim Kates, cel care a condus cercetările de la Universitatea texană. După aprecierea a însuși ministrului învățămîntului, numărul analfabeților în S.U.A., crește anual cu 2 milioane.

Iar analfabetismul înseamnă productivitate a muncii scăzută, numeroase suferințe omenești. Se întîmplă ca muncitorii să-și piardă viața din cauză că n-au putut citi inscripțiile care semnalau pericolele sau ca mamele să dea la copii în locul unui medicament pentru stomac — detergenți. O femeie a cumpărat pentru fiica ei o uniformă școlară care i s-a părut mai deosebită decît altele, dar n-a putut citi, fiind analfabetă, firma sub care se vindeau. Rezultatul : cînd a ieșit fata pe stradă cu uniforma respectivă a fost prinsă de o patrulă și dusă la un internat de oligofreni. Căci îmbrăcămintea respectivă pentru aceștia era. Nici nu știi care din aceste necazuri, provocate de neștiința de carte este mai mare. De aceea, se caută, evident, soluții. Însă, potrivit lui „Time", numeroși specialiști arată că lichidarea analfabetismului în rîndurile americanilor va fi o operațiune foarte grea. Se-nțelege că greutatea cea mai mare vine din lipsă de fonduri, tot mai mici de la an la an. Dar, ca și în cazul sănătății, reducerea cheltuielilor militare ar oferi cea mai bună soluție.

ION CODRU ■

E nevoie de curaj

O fetiță în vîrstă de 13 ani, Deanna Young (S.U.A.) după ce, în repetate rînduri, a încercat să-și convingă părinții să renunțe la stupefiante, văzîndu-și neputința, i-a denunțat poliției. Gestul fetiței este curajos, apreciază un psiholog al Universității din Kansas, căci „este nevoie de curaj pentru a face ceva, pentru a-i ajuta, cînd părinții nu sînt capabili să se ajute ei înșiși". Medicii și experții au subliniat că mii de copii americani cunosc aceeași dilemă ca Deanna, neștiind spre cine să se îndrepte și că o mare parte din adolescenții ce consumă droguri urmează exemplul părinților. Micuța californiană, devenită un nou simbol al luptei anti-drog în Statele Unite, a fost plasată din oficiu, pînă la rezolvarea situației părinților săi, într-un centru pentru copii abandonați. Ea speră să despărțirea de familie să fie cît mai scurtă.

„Muzeul dinozaurului"

Nu de mult în orașul Zigong, din provincia Sichuan situată în sud-estul Chinei, a fost inaugurat „Muzeul dinozaurului". În această zonă au fost identificate, din 1972 și pînă în prezent, peste 100 de specii de reptile fosile preistorice. Muzeul potrivit la locul potrivit.

Adevăratul sens

„Maci orientali", o pictură în ulei realizată în anul 1928 de Georgia O'Keeffe a fost expusă aproape treizeci de ani în Muzeul artelor de la Universitatea din Minnesota. Directoarea muzeului, Lyndel King cercetînd colecția de documente a muzeului, a dat peste un articol datînd din 1937 și peste o fotografie a tabloului. Din ambele reiese că toți acești ani, lucrarea n-a fost expusă în poziția ei firească. Tabloului i se va da probabil sensul cuvenit după expoziția actuală.

ELENA GRECESCU ■

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

„Cavalerii crucii albe" și „vaca de aur"

În lumea capitalului se pot face fel de fel de afaceri. Printre ele este și cea pusă pe picioare de un anume André Karquel care a întemeiat o sectă pe principiul deschiderii totale : „la ordin poate adera orice bărbat sau femeie de orice rasă, de orice religie sau naționalitate".

Mă plimbam într-o seară prin piața Odeon din Paris, unde un grup de „gură-cască" priveau și ascultau un individ ce profera jigniri din cele mai vulgare la adresa societății franceze. El se afla chiar lîngă statuia lui Danton iar spusele sale dacă erau luate în serios puteau să scandalizeze pe oricine.

În momentul în care mă amestecam printre cei prezenți, omul de la picioarele statuii se adresă unui tip ce avea în mînă un ziar de seară.

— Dumneata nu ai inimă, domnule !

Interpelatul, cu ochii intrigați în spatele ochelarilor săi, îi răspunse :

— Cine, eu ? Pentru ce ?

— În locul dumitale aș avea un gust amar în gură. Cu ce te hrănești dumneata spiritual? Cu crime, cu senzații tari!, și arătînd spre ziarul, continuă la fel de agitat.

— Un asasinat îți face plăcere ; o erupție vulcanică, deși a făcut mii de morți, te amuză; un accident de tren îți creează o seară plăcută, ca să nu mai vorbim de un adulter.

Celălalt se revoltă.

— Dar termină, domnule. Cum îți permiți ?

— Ba nu ! Dumneata ești un sadic dar nu te cunoști. Eu sînt Antares, „cavaler al crucii albe" și susțin cu tărie tot ceea ce ți-am spus.

Și cum ultimele sale cuvinte au fost primite cu indiferență de cei prezenți care se grăbeau să părăsească pe cel ce părea nebun de-a binelea, acesta scoase din portofeuille o hîrtie de o sută de franci îi dădu foc și își aprinse cu ea o țigară.

Cu răsuflarea tăiată de gestul individului lumea adunată a început să se împrăștie. O femeie exclamă :

— E un nebun, ăsta trebuie dus la ospiciu.

Cînd cei prezenți s-au împrăștiat, mă apropiai în mod complice de curiosul personaj și-i spusei :

— I-ați uluit !

— Eu sper că i-am scandalizat. Îmi place să le arăt din cînd în cînd unor astfel de ignoranți disprețul pe care trebuie să-l manifestăm față de bani.

— Îmi dau seama că nu sînteți un oarecare, zisei eu cu gîndul de a-i face plăcere.

Văzînd părerea mea despre el mi-a mărturisit atunci că aparține sectei „Cavalerii crucii albe" al cărei țel este să redea din nou demnitate omului.

— Noi combatem presa, radioul, televiziunea, armata și chiar desenele animate iar banul rămîne inamicul nostru nr. 1. El stă la baza dezordinii morale a lumii contemporane și noi trebuie să-l distrugem. Sarcina noastră este frumoasă și nobilă.

— Anarhiști?

Cu aerul unui școlar care nu știe ce să răspundă la o întrebare, el completă:

— Desigur, țelul nostru nu este să aruncăm în aer Banca Franței și nici să asasinăm pe cei bogați. Noi procedăm filozofic. Dacă vă interesează, iată cartea mea de vizită. Simbăta seara va avea loc „serviciul divin" din luna aceasta.

În momentul în care mă îndepărtam de „cavalerul" Antares el începuse din nou să reia pentru alți „gură-cască" teoriile sale în legătură cu „relele" contemporanilor noștri.

Simbăta următoare sunam la ușa unui apartament de la etajul trei al unui imobil impunător de pe Avenue Bosquet.

O doamnă între două vîrste, cu un aer pierdut, îmi deschise ușa și mă primi.

— Faceți parte din grupul nostru, domnule ?

Îi explic că mă aflu acolo pentru prima dată, la invitația „cavalerului" Antares.

Ea mă privi cu indiferență și-mi spuse :

— Vă voi conduce la fratele Roland, el se ocupă de idioți ! și-mi aruncă o privire pentru a-mi vedea reacția.

Opunîndu-i un aer de umilință ea m-a condus atunci într-un salon unde, în fața unui portret al lui Jean Jaurès, vreo douăzeci de persoane vorbeau în șoaptă. Un bărbat cam de 30 de ani, brunet, cu ochii calzi, îmbrăcat într-un curios costum de velur negru, veni spre noi. Era fratele Roland. Pe mîna dreaptă purta o banderolă roșie marcată cu o cruce mare de culoare albă.

Fratele Roland m-a condus apoi într-un colț al salonului și mi-a tras un fotoliu. La rîndul lui s-a așezat pe un altul, scoțînd din buzunar o cutiuță din piele. Deschizînd-o, mi-a oferit o bucățică de ciocolată.

— Serviți ! Asta valorează mai mult decît toate țigările, îmi spuse el.

Nefumător fiind am luat o tabletă. El a făcut același lucru și zise :

— Ce putreziciune ! Nu mai puteți nici dumneavoastră, așa-i ?

Am acceptat cu un suspin profund.

— Vă înțeleg ! Există un moment în care oameni de bună calitate, așa ca dumneavoastră, doresc să scape de această lume modernă, de ignoranța, de prostia și de viciile sale. Domnia banului și a vedetelor de cinema creează idioți, adică oameni care nu-și mai găsesc calea.

Și punîndu-mi o mînă pe mîinile mele încrucișate continuă :

— Și dumneata ? Mergi la cinema s-o vezi pe Brigitte Bardot pentru a fi apoi fericit în seara respectivă cînd te vei întîlni cu amanta ?.

— Nu ! i-am răspuns eu.

Descurajat, el completă :

— Desigur cînd citești ziarele, cauți mai întîi știrile senzaționale : crime, furturi, catastrofe etc.

— Nu ! i-am răspuns eu din nou.

Privindu-mă cu neliniște, el concluzionă pentru satisfacția sa personală :

— În tot cazul, suferi de necurățenia sufletului dumitale. Te simți asfixiat de putreziciunea secolului. Viciile semenilor dumitale te incomodează. Asculți radioul?

— Da ! Totdeauna.

— Vezi, frate, asta este ! Așa se ajunge la rătăcirea spiritului. La putreziciunea inimii ; ascultînd radioul și vizionînd televiziunea. E bine că dumneata ai reacționat la timp și ai venit la noi. Ca să ne eliberăm de tarele noastre trebuie însă să aplicăm tratamente speciale de șoc, distrugînd zeul răului, „banul". El este cauza haosului mondial.

Un clinchet de clopoțel l-a întrerupt.

— Va începe serviciul divin, spuse el.

S-a ridicat din fotoliu și l-am însoțit într-un mare salon unde circa 50 de persoane stăteau în picioare într-un acr de reculegere.

Clopoțelul a sunat din nou și s-a deschis o ușă.

— Iată pe „maestrul ordinului" nostru însoțit de „marele consistoriu", îmi spuse fratele Roland.

Un bărbat înalt, îmbrăcat în negru intră pe ușa deschisă. La gîtul său un lanț de argint de care era agățată o mare cruce albă. În spatele său veneau 12 „cavaleri" — printre care trei femei — cu pieptul acoperit de bluze roșii ornate cu crucea confreriei. Al cincilea era Antares care m-a salutat înclinînd cu discreție capul.

Cînd „marele consistoriu" a luat loc pe scaunele de lîngă perete, cei prezenți s-au așezat și ei în semicerc.

Atunci, maestrul și-a început predica abordînd un subiect referitor la „loteria națională".

— Este una din marile noastre calamități, spuse el. Prin ea, milioane de oameni visează să devină bogați fără a munci. Această dorință îi subjugă iar dacă unii vor cîștiga, banii îi vor ucide. Trebuie să-i învățăm pe semenii noștri să fie indiferenți față de bani. Banul este o zeitate păgînă, iubiții mei frați și această zeitate nu trebuie adorată ci distrusă.

Au predicat și alți „cavaleri", ultimul a fost Antares care a făcut un rechizitoriu „desenelor animate", acest „coșmar" al secolului nostru.

În timp ce asistența aplauda, fratele Roland se apleacă spre mine și-mi spuse :

— Acum se va proceda la distrugerea simbolică a demonului ce subjugă lumea — „banul". Fiecare din cei prezenți va depune în acel coș cîteva bancnote care vor fi mistuite de foc.

— De ce nu-i dați la săraci ? întreb eu.

— Să dai bani la cineva, asta înseamnă să-i acorzi valoare, ceea ce este contrar dogmelor noastre. Noi trebuie să învățăm oamenii să urască bogăția, adică banul.

Coșul cu hîrtii se umplu curînd cu bancnote de diferite valori. Cu un aer grav, unul din cavaleri, cu gesturi studiate, a ridicat apoi coșul, a trecut în micul salon unde mă întîlnisem cu fratele Roland revenind apoi cu o pungă mare de hîrtie avînd pe ea desenată o mare cruce albă. Punga închisă, și blestemată în fața asistenței de marele maestru fu apoi aruncată în focul din căminul de marmură din salon.

„Serviciul divin" se terminase. Adepții impresionați de sacrificarea „vacii de aur" se îndreptau spre ușă. Făcînd același lucru, mi-am luat rămas bun de la fratele Roland.

Antares mă însoți și-mi spuse:

— Datorită nouă, veți respira mai ușurat.

Traversînd un hol cu o mobilă de lemn masiv sculptat, de mare valoare văzui într-un perete încastrată o mare casă de bani.

— Ce este aceasta ? întrebai eu.

— Este casa mea de bani ! îmi răspunse cavalerul, puțin jenat.

Probabil ca să păstreze în ea fotografiile de familie sau dulceața, mă gîndeam eu în timp ce mă îndreptam spre stația de metrou „Ecole militaire".

I. G. VULCĂNEANU

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal însingerat

Alte prevestiri ale marilor crime

Încă în septembrie 1940, se întreprind primele măsuri antievreiești. Sînt interzise toate ziarele, asociațiile și cluburile evreiești.

Katona Béla va scrie în „Várad a virharban" (Oradea în furtună) : Organele puterii de stat nu părăsiseră încă Oradea, cînd cotidianul de dreapta „Magyar Lapok" (Foi Maghiare) și-a început atacurile virulente împotriva presei evreiești din oraș, apoi împotriva întregii evreimi.

La nu multe ore după intrarea trupelor ungare în Oradea, exemplarele ziarului „Szabadság" (Libertate) — organul de pînă atunci al naționalității maghiare — au fost arse în stradă, în fața redacției.

Într-una din tipografiile orașului, Polyák István, redactorul ziarului „Néplap" (Foaia Poporului) împreună cu Tasnády György, însărcinat al partidului imredist, a tipărit primii fluturași purtători ai veninului naționalist : „Unguri ! După doliul negru a 20 de ani a sosit, în sfîrșit, ziua dreptății, a bucuriei... În cei 20 de ani, evreimea a dovedit că nu face parte din rîndurile noastre. În ceasul de cumpănă s-a situat alături de dușmanii noștri. S-a bucurat împreună cu ei cînd în drumul nostru s-au ridicat obstacole neașteptate. S-a scăldat în valuri de șampanie extaziindu-și bucuria cînd cerul nostru s-a întunecat.

S-a întristat și îndoliat cînd a început să apară noul răsărit ungur.

Nu este treaba noastră să-i tragem la răspundere, dar pretindem să se dea la o parte cu conștiința lor încărcată și cu nemernicia lor".

Și evreii „sînt dați la o parte" fără scrupule, cu brutalitate, umilitor și sălbatec. Se retrag în masă autorizațiile evreilor de a avea ateliere, prăvălii, magazine. Mii de familii de meseriași și comercianți evrei rămîn de la o zi la alta fără nici o sursă de venit. Evreii din fabrici, îndeosebi cei necalificați, sînt concediați. Sînt demiși evrei funcționari, din cele mai diverse ramuri.

Dr. Dravetzky István, secretarul secției financiare din Oradea, nu numai că a determinat retragerea autorizațiilor de la evreii proprietari de restaurant și cafenele, dar a închis localuri ai căror patroni erau maghiari dacă aceștia îndrăzniseră să angajeze evrei fie și pe post de picolo.

„De la o zi la alta, Clujul a devenit de un șovinism horthyst sălbatic", își va aminti, peste ani, Nora Diamanstein.

Odată cu intrarea trupelor lui Horthy, totul s-a schimbat ; orașul ca și oamenii. Mai ales oamenii. Ungurii din Cluj, intoxicați cei mai mulți de fascism, s-au transformat fulgerător. Din blînzi și modești, acei care făgăduiseră prietenie și sprijin evreilor au devenit dintr-o dată cei mai aprigi dușmani, în primele zile nu s-a întîmplat nimic deosebit ; erau extaziați. Peste tot, parade, din care eu n-am văzut nici una, deoarece mihnirea m-a izolat în casă. Dody Harac, verișoara mea, întovărășită de actualul ei soț, venea zilnic să mă vadă. Ca și mine, Dody era disperată. Stăteam toată ziua împreună, împrospătînd amintiri din vremuri fericite. Totuși, nu pierdusem cu desăvîrșire nădejdea. Pe străzi, în multe case, fasciștii petreceau. Nenorocirea noastră era fericirea lor. O iluzie de fericire.

După primele zile de „sărbătoare", s-a trecut la programul reorganizării Ardealului, după planul ungaro-fascist. S-au întocmit liste de unguri ce se „românizaseră". S-au pregătit urmăriri și arestări. Au început denunțuri și, în urma denunțurilor, s-a dezlănțuit prigoana împotriva românilor. O rușine : unii, spre a-și păstra posturile, și-au vîndut prietenii și sufletul.

Prigoana era îndreptată mai ales împotriva elementelor de stînga, indiferent dacă erau români sau unguri.

Expulzarea românilor — a intelectualilor — s-a făcut în grabă. Încărcați în vagoane de marfă, nu li s-a lăsat decît timpul necesar să-și strîngă cîteva lucruri și cîțiva bani (50—100 penge, nu mai mult).

Bunurile românilor au fost expropriate. Panica s-a întins. N-aveai voie să vorbești românește.

Cumnatul meu, cu care discutam într-o zi în Piața Unirii, a fost pălmuit de un grup șovinist, pentru crima de a fi vorbit românește.

Situația devenise insuportabilă. Nesiguranța era cumplită. Se întronase frica. A venit și rîndul evreilor. Expropierea brevetelor, a locuințelor, a prăvăliilor, izgonirea din posturi, limitarea la un minimum de existență. Naivii care au recurs la acel ce înainte le arătaseră prietenie, au suferit la fel. Mai tîrziu s-a interzis evreilor și să călătorească. Deși se eliberau bilete, evreii care erau găsiți la control, ca neavînd cel puțin un bunic creștin, erau molestați și coborîți din tren. Aceasta fără nici o considerație, fără milă, ziua sau noaptea, în gări sau pe cîmp, fie bărbat, fie femeie cu copii. După coborîre, rasiștii din compartimente respirau ușurați : „În sfîrșit, aer curat..."

Insultele, atacarea, debarcarea noaptea, în cîmp liber, în frig și furtună, nimic nu conta. Un singur lucru conta : că domniile lor respirau aer curat..."

La Dej, autoritățile horthyste, pentru a înlesni „curățirea" orașului de evrei, au mutat tîrgurile săptămînale de vineri pe ziua de simbătă. În curînd măsura a trebuit revocată ; țăranii din satele din jur — sate în întregime românești — au boicotat tîrgurile, au refuzat să meargă să-și vîndă produsele simbăta.

Elevii și studenții au fost dați afară din licee și facultăți. S-a aplicat **numerus clausus** încă din anul școlar 1940/1941. În anul următor, cei admiși anterior sînt lăsați să-și continue studiile, dar pentru anii I ai liceelor și facultăților se introduce **numerus nullus.**

În zona secuiască se fac umilitoare „revizuiri" de cetățenie la care sînt supuși evreii „îndoielnici" ; puținii studenți evrei care mai rezistă în facultăți sînt maltratați public de studenții maghiari creștini ; pe străzi apar lozinci și afișe incitînd populația maghiară : „luați aminte ! Ungurul cumpără numai de la ungur ! Ungurul lucrează numai cu unguri ! Ungurul citește numai literă scrisă în spirit ungar ! Ungurul ajută pe unguri !"

La 8 octombrie 1940, primul ministru Teleky anunță elaborarea unei noi legi antievreiești, „clară, radicală și simplă, fără complicații și posibilități de eludare". La 18 octombrie programul Partidului Renașterii Ungare al lui Imrédi își propunea lupta pentru eliminarea totală a evreilor din viața culturală, ca o măsură menită „să elibereze Ungaria de evrei și de spiritul evreiesc". Iar la 25 octombrie, doi membri marcanți ai Partidului „Crucea cu săgeți", frații Matolcsi, cer public eliminarea evreilor din țară și de pe fața pămîntului".

În anul următor, 1941, prigoana împotriva evreilor se intețește. În aprilie, călcîndu-și semnătura de pe tratatul de „pace și prietenie veșnică" încheiat cu Iugoslavia, Ungaria ia parte la agresiunea hitleristă împotriva fostului aliat și obține încă un teritoriu de 11 624 km.p. Pofta de „puritate rasială" și de „spațiu vital" a guvernanților ungariei a declanșat un nou val de teroare antisemită.

La 1 mai, 84 de evrei din Borșa-Maramureș au fost mînați spre granița cu România. Epuizați de frig, de teroarea jandarmilor unguri și de lipsa de hrană, oamenii au pierit unul cîte unul pe muntele Bălășina. Cîteva zile mai tîrziu, nu s-au mai găsit decît 24 de cadavre, multe mîncate de fiarele pădurii. Unul dintre supraviețuitori, Glück Itig, va arăta în procesul de la Cluj (1946), în fața Tribunalului Poporului, cum și-a pierdut în această tragedie mama, două surori și un frate.

Prima dintre exterminările de amploare, în analele aplicării soluției finale naziste a fost — se știe acum în toată lumea— cea de la **Kamenec-Podolsk** din Galiția. Puțini știu însă că victimele au fost „furnizate", în cea mai mare parte de horthyști, că ele au fost „vînate" cu precădere din nordul Transilvaniei și Ucraina Subcarpatică cotropite.

Pretextul a fost simplu. Controlul cetățeniei. Oamenii lui KEOKH (Biroul Național Central pentru Controlul Străinilor) au împînzit orașele și satele. Ajutați de poliția și jandarmeria locală au arestat evreii cu mîile, pe motivul că nu-și pot dovedi cetățenia ungară.

Revizuirea cetățeniei evreilor s-a declanșat încă din primele zile ale intrării trupelor horthyste. Mii de familii alergau, într-o agitație ce friza panica, să-și procure acte doveditoare că părinții, bunicii și străbunicii lor s-au născut pe aceste meleaguri. Comunitățile evreiești din Cluj și din alte orașe mari au organizat birouri juridice antrenînd pe cei mai reputați avocați evrei în lupta împotriva abuzurilor autorităților horthyste locale. Încercînd să împiedice uzurparea, după bunul plac, a drepturilor a mii și mii de evrei.

(Va urma)

OLIVER LUSTIG

ÎNCEPE ŞCOALA

Spor la muncă, spor la învățătură!

Fotografie de ELENA GHERA ■

Din realitatea pe care cu mîndrie și recunoștință o numim: Școala românească

■ 24,4 la sută din populația țării e cuprinsă în școală

■ În anul școlar 1986/87 sînt cuprinși în școli 5 550 000 de copii și tineri (față de 4 103 082 în anul școlar 1965/66)

■ Din cei 5 550 000, 160 500 sînt studenți (față de 130 614 în 1965/66)

■ Numărul unităților școlare a crescut cu 4 900 în ultimii 20 de ani

■ 77,6 la sută din copiii între 3 și 5 ani frecventează grădinițe

■ În licee învață 1 222 400 elevi (față de 371 724 în 1965/66).

■ Peste 90 la sută din elevi urmează licee de profil industrial, agro-industrial și silvic

■ În ultimele două decenii școala a format peste 3 500 000 de muncitori și maiștri și aproape 655 000 cadre cu pregătire superioară

■ Educatoare, învățători, profesori, personal didactic pentru învățămîntul superior: 228 300 (față de 185 682 în 1965/66).

An nou în septembrie !

Peste cîteva zile, va suna clopoțelul !

Peste cîteva zile, milioane și milioane de copii și de adolescenți vor umple școlile, liceele, amfiteatrele universitare cu freamătul unei populații tinere și dinamice, setoasă de carte, nerăbdătoare să cucerească acea planetă mirifică a cunoașterii de pe teritoriul căreia să decoleze spre marile împliniri închinate ție și țării.

Definită de președintele României drept „principal izvor de cultură și factor de civilizație" ale națiunii, investită cu marea și nobila misiune de a forma schimbul de mîine al progresului național, școala noastră a cunoscut, în ultimii 21 de ani, o dezvoltare fără precedent (cifrele de mai sus o atestă din plin !), în pas cu exigențele societății noastre socialiste, ale lumii și timpului în care trăim. Într-o epocă în care neștiința de carte, această cumplită racilă și grea umilință a omenirii, face încă ravagii, și nu doar în țările din așa-zisa „periferie" a lumii ci chiar în inima unor țări dintre cele mai dezvoltate (a se vedea, în pagina a 22 a revistei, articolul „Flagelul analfabetismului", inspirat din realități ale S.U.A.), România socialistă primește în școlile ei, odată cu toamna, un sfert din populația țării, alte milioane și milioane de oameni de toate vîrstele frecventînd diverse forme organizate de învățămînt, de specializare profesională, de reciclare, de desăvîrșire a cunoștințelor. Beneficiind de înalta îndrumare a eminentului savant și om politic, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, școala românească se dezvoltă ca o vastă incintă a noului, amplu deschisă spre viitor.

În noul an școlar românesc — care debutează sub semnul înaltelor sarcini încredințate științei, învățăturii și culturii neamului de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea rostită la deschiderea lucrărilor Congresului al treilea al oamenilor muncii — urăm copiilor noștri și dascălilor lor succese și bucurii în muncă, spor deplin în marea operă a cunoașterii, vitală pentru ziua de azi și de mîine a patriei !

Flacăra, Redacția · București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsflr București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei: 3 lei

41 505

Biblioteca județeană
MUREȘ
TÎRGU MUREȘ

flacăra
anul XXXV
38
VINERI
19 SEPTEMBRIE
1986
SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Patria,
cabinetul de lucru
al președintelui

În cadrul unei noi și rodnice vizite de lucru în Capitală

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU ȘI TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU

au participat la deschiderea noului an de învățămînt

„Să faceți astfel, dragi tovarăși și prieteni, încît, prin rezultatele ce se vor obține în anul de învățămînt care începe astăzi, să ridicăm nivelul de cunoștințe și de pregătire al tineretului, al poporului nostru în formarea viitorilor specialiști din toate domeniile, a constructorilor comunismului în patria noastră!“

NICOLAE CEAUȘESCU

(din cuvîntarea la marea adunare populară din Capitală)

Într-o atmosferă sărbătorească, de vibrant entuziasm, de profundă angajare patriotică, luni, 15 septembrie, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu, a altor conducători de partid și de stat, a avut loc deschiderea noului an de învățămînt, eveniment cu largi reverberații în conștiința țării, desfășurat ca în fiecare an sub semnul fructuosului dialog pe care secretarul general al partidului îl poartă cu cadrele didactice și specialiștii din producție și cercetare, cu întreg tineretul studios, cu toți cei ce muncesc pentru îmbogățirea zestrei intelectuale a României socialiste.

Mai mult ca oricînd și în deplin acord cu aspirațiile unui întreg popor și pe măsura înaltelor cote ale exigenței actuale — învățămîntul este astăzi dator să înfăptuiască o adevărată revoluție în modul de pregătire a elevilor, studenților și cadrelor didactice, de participare la dezvoltarea științei și culturii mondiale, în ritmul alert pe care îl imprimă viitorul prefigurat în marile laboratoare ale inteligenței. Este cerința pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat-o în mod deosebit în cuprinsul magistralei cuvîntări rostite cu acest prilej la marea adunare populară desfășurată în Capitală, pe platforma Politehnicii, cuvîntare ce se constituie într-un document de mare însemnătate, adevărat program de activitate pentru școala românească.

Noul an de învățămînt va fi deopotrivă — o știm cu toții — un amplu demaraj cu propulsări în toate domeniile de activitate, pe cuprinsul unei țări în care știința, cultura, învățămîntul, munca și dăruirea de sine, sînt singurele instrumente de lucru prin care viitorul devine certitudine.

Comentarii în paginile 2–3

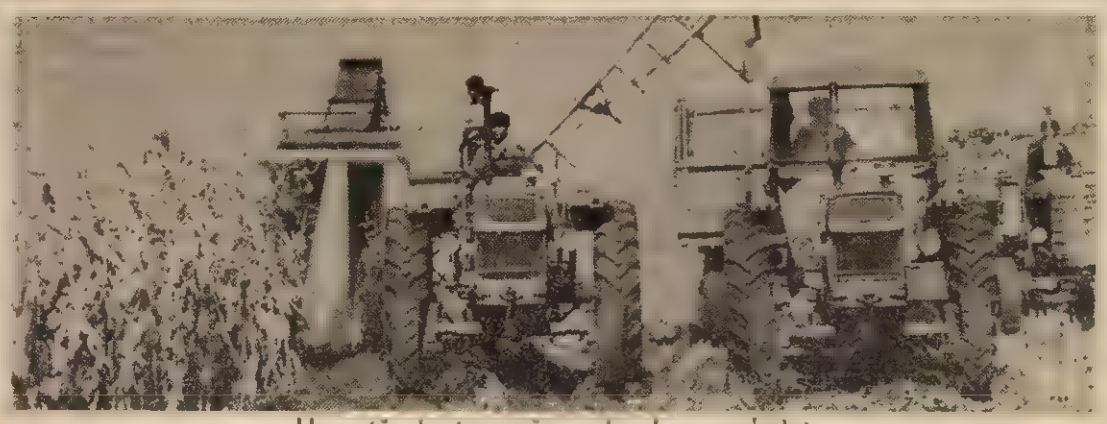

Urgență de toamnă : culesul porumbului

În vremea Mărelui Mircea

al 12-lea episod din serialul nostru consacrat evocării legendarului domn al Țării Românești de-acum șase secole

pagina 8

Actualitatea în laboratoarele planetei

Prestigioase realizări ale științei românești

paginile 16–17

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

în vizita de lucru în Capitală, au participat

Intr-o atmosferă de puternică angajare patriotică a poporului român, a tineretului, pentru înfăptuirea exemplară a sarcinilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal, pentru perfecționarea continuă a învățământului românesc și formarea de cadre cu înaltă pregătire, pentru transpunerea în viață a obiectivelor stabilite de cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a efectuat la începutul săptămînii, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, o vizită de lucru în Capitală și a participat la festivitățile prilejuite de deschiderea noului an de învățămînt.

Adevărată sărbătoare a școlii românești, statornicită în perioada care a trecut de la cel de-al IX-lea Congres al partidului, ca o frumoasă și semnificativă tradiție, inaugurarea fiecărui an de învățămînt s-a desfășurat sub semnul dialogului fructuos de lucru pe care conducătorul partidului și statului nostru îl poartă cu cadre didactice, cu specialiști din producție și institute de cercetare și proiectare, cu tineretul studios, în scopul perfecționării și modernizării continue a învățămîntului de toate gradele, legării mai strînse a procesului instructiv educativ de sarcinile curente și de perspectivă ale producției, în scopul conectării organice a învățămîntului la imperativele majore ale dezvoltării multilaterale a României socialiste. Această legătură devine de la an la an mai trainică, avînd la bază concepția revoluționară a secretarului general al partidului cu privire la întregul proces de formare și de educare a tinerei generații. În lumina acestei concepții, învățămîntul este programat să se dezvolte în deplină concordanță cu cerințele progresului rapid al economiei naționale, pentru transformarea lui într-un puternic factor de cultură și civilizație, capabil să asigure formarea unor specialiști cu un larg orizont de cunoaștere, cu o temeinică pregătire profesională, profund atașați idealurilor națiunii noastre socialiste.

Printre obiectivele vizitei — la care au luat parte tovarășii Emil Bobu, Nicolae Constantin, Constantin Olteanu, Nicu Ceaușescu, Petru Enache, Ion Ursu, Silviu Curticeanu — s-au aflat : Institutul Agronomic „Nicolae Bălcescu", Întreprinderea de Utilaj Chimic „Grivița Roșie", Liceul Industrial „Grivița Roșie", Facultatea de electrotehnică a Institutului Politehnic din București, Întreprinderea de Aparate și Utilaje pentru Cercetare, Expoziția „Dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului românesc în Epoca Nicolae Ceaușescu", organizată la Institutul Politehnic. Dialogul secretarului general al partidului cu factori de răspundere, cu muncitori și specialiști, cu cadre didactice, cu elevi și studenți s-a axat pe problemele îndeplinirii planului, lărgirii și diversificării fabricației, sporirii continue a nivelului tehnic și calitativ al producției, precum și pe probleme privind dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului, pregătirea cadrelor de muncitori și specialiști, legarea învățămîntului de producție, de cercetarea științifică aplicativă. O imagine cuprinzătoare a dezvoltării învățămîntului românesc a oferit-o expoziția menționată mai înainte. Exponatele prezentate pun în lumină faptul că ultimii 21 de ani au marcat o strălucită afirmare a școlii românești, în această perioadă constituindu-se și consolidîndu-se un sistem unitar de învățămînt, avînd la bază concepția revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu privind pregătirea tineretului prin muncă și pentru muncă, îmbinarea activităților didactice cu cele de cercetare și de producție, legarea tot mai strînsă a procesului instructiv-educativ de cerințele vieții, ale societății. Expoziția relevă, de asemenea, vasta operă de perfecționare a școlii noastre de toate gradele, desfășurată sub îndrumarea nemijlocită a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu. Exponatele oferă o imagine sugestivă a transformărilor din învățămîntul nostru, a realizărilor înregistrate în viața școlii. Astfel, învățămîntul preșcolar a devenit prima treaptă efectivă a sistemului educațional, s-a generalizat învățămîntul obligatoriu de 10 ani, s-a dezvoltat intens învățămîntul liceal și superior. În același timp, a fost asigurată îmbinarea învățămîntului cu cercetarea și cu producția — coordonata fundamentală a procesului instructiv-educativ — fapt care a dus la sporirea contribuției școlii la propășirea materială și spirituală a națiunii române. Edificatoare sînt, în această privință, cifrele înfățișate în expoziție. Astfel, aproape un sfert din populația țării este cuprinsă astăzi în diferite forme de învățămînt, peste 90 la sută din elevii învățămîntului liceal se pregătesc în licee industriale, agroindustriale și silvice, iar 77,7 la sută din studenți învață în facultăți cu profil tehnic, agricol și economic. Numărul absolvenților învățămîntului de toate gradele s-a ridicat în 1986 la 392 000, față de 162 700 în 1965. A fost extinsă, de asemenea, baza materială a învățămîntului prin construirea unor noi săli de clasă, amfiteatre și săli de curs, laboratoare, prin sporirea numărului de locuri în internate și cămine studențești.

În toate obiectivele vizitate, factorii de conducere, oamenii muncii, cadrele didactice, elevii și studenții, mulțumind tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru orientările și îndrumările date, i-au asigurat pe secretarul general al partidului că vor face totul pentru transpunerea acestora în viață, pentru înfăptuirea exemplară a sarcinilor ce le revin pe acest an și pe întregul cincinal, atît în ceea ce privește producția, cît și pregătirea de cadre calificate.

După încheierea vizitei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu au luat parte la adunarea populară consacrată deschiderii anului de învățămînt 1986—1987, conferind acestui important eveniment din viața școlii, a întregii națiuni, o înaltă și profundă semnificație. Desfășurată pe platoul din fața Institutului Politehnic din București, adunarea a reunit zeci de mii de cadre didactice, cercetători, studenți, elevi, precum și oameni ai muncii din unități economice și social-culturale ale Capitalei. În atmosfera de puternică angajare patriotică pentru înfăptuirea obiectivelor de dezvoltare intensivă a economiei naționale, stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, a tezelor și orientărilor cuprinse în cuvîntarea rostită de conducătorul partidului și statului la recentul forum al democrației muncitorești, revoluționare, participanții la adunarea populară consacrată deschiderii noului an de învățămînt au reafirmat, alături de toți cetățenii patriei, sentimentele de stimă și prețuire pentru tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru neobosita sa activitate consacrată înfloririi continue a României socialiste. În același timp, s-a dat expresie alese stime și prețuiri față de tovarășa Elena Ceaușescu, pentru îndrumarea atentă a întregii activități de cercetare științifică și de învățămînt din țara noastră.

În cuvîntarea rostită în cadrul adunării, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că trebuie să realizăm o nouă revoluție și în nivelul de formare a cadrelor, a specialiștilor din toate domeniile. Secretarul general al partidului a subliniat necesitatea de a se ridica întregul Învățămînt românesc pe o bază superioară din punctul de vedere al nivelului de pregătire a tuturor specialiștilor, întrucît, în cele din urmă, numai nivelul de pregătire al muncitorilor, țăranilor, intelectualilor, al întregului nostru popor va determina victoria noii revoluții tehnico-științifice și agrare, va asigura înfăptuirea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism. De o mare importanță teoretică și practică este sublinierea, în cuvîntare, a rolului școlii, al învățămîntului în promovarea noului : „Învățămîntul trebuie să se afle în primele rînduri ale luptei pentru nou, să fie un învățămînt revoluționar, care trebuie să tindă permanent spre tot ce este mai bun, să lupte pentru descoperirea de noi taine ale naturii, ale universului, să pună în serviciul omului, al civilizației tot ceea ce a creat natura — dar acum cu contribuția omului — mai bun în dezvoltarea generală a lumii ! Numai așa învățămîntul nostru va fi permanent un învățămînt revoluționar, va servi poporul, cauza socialismului și comunismului !". Adresînd elevilor, tinerilor chemarea de „a învăța, a învăța și iar a învăța", de a împleti strîns învățămîntul cu activitatea de cercetare, dar mai ales cu producția, conducătorul partidului și statului și-a exprimat convingerea că studenții, elevii, cadrele didactice vor porni în noul an de învățămînt cu hotărîrea fermă de a acționa în spiritul hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, de a face totul pentru a demonstra marea capacitate a tineretului și a poporului nostru de a-și însuși tot ce este mai bun în știință și tehnică, în dezvoltarea mondială, în cultură, și de a contribui la formarea omului nou, constructor conștient al României socialiste și comuniste. Cuvîntarea se referă și la rolul oamenilor de știință, al tinerilor în promovarea păcii și înțelegerii pe planeta noastră. Tineretul, elevii, studenții, se arată în cuvîntare, reprezintă o uriașă forță socială care trebuie să acționeze cu mai multă hotărîre și să-și aducă o contribuție mai puternică la victoria rațiunii, a păcii, la realizarea unor relații noi, democratice între toate națiunile lumii. În același timp, tineretul, elevii din patria noastră trebuie să-și unească eforturile, să întărească solidaritatea cu tineretul, cu elevii, cu studenții de pretutindeni. Cuvîntarea precizează, totodată, că oamenii de știință români și cadrele didactice din țara noastră sînt chemați să intensifice activitatea Comitetului „Oamenii de știință și pacea", de solidaritate cu oamenii de știință și cu cadrele didactice de pretutindeni. Pentru că toate acestea, apreciază tovarășul Nicolae Ceaușescu, sînt forțe uriașe care pot să aducă o contribuție de mare însemnătate, împreună cu popoarele lor, la triumful păcii, la asigurarea unei lumi fără războaie, fără arme.

Document de mare însemnătate, adevărat program de activitate pentru școala românească, pentru elevi, studenți și cadrele didactice, cuvîntarea secretarului general al partidului la marea adunare populară din Capitală a fost urmărită cu mare interes și cu deplină aprobare de cei prezenți, fiind subliniată de numeroase ori cu aplauze, urale și ovații. Însuflețiți de mobilizatoarele îndemnuri cuprinse în cuvîntare, slujitorii școlii au reafirmat hotărîrea lor de a face totul pentru transpunerea neabătută în viață a orientărilor și indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru realizarea unui învățămînt de înaltă calitate, de a-și îndeplini în mod exemplar nobila misiune de a forma și pregăti tînăra generație, de a o educa în spirit revoluționar, patriotic. La rîndul lor, elevi și studenți au exprimat angajamentul de a-și însuși cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane, de a se pregăti temeinic pentru muncă și viață, de a servi totdeauna cauza măreață a înfloririi patriei lor, România socialistă, în care se vor realiza ca specialiști, ca oameni și ca cetățeni de nădejde, constructori ai socialismului și comunismului.

ION DUMBRAVA ■

ȘI TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU,

la deschiderea noului an de învățământ

Aspect de la marea adunare populară din Capitală

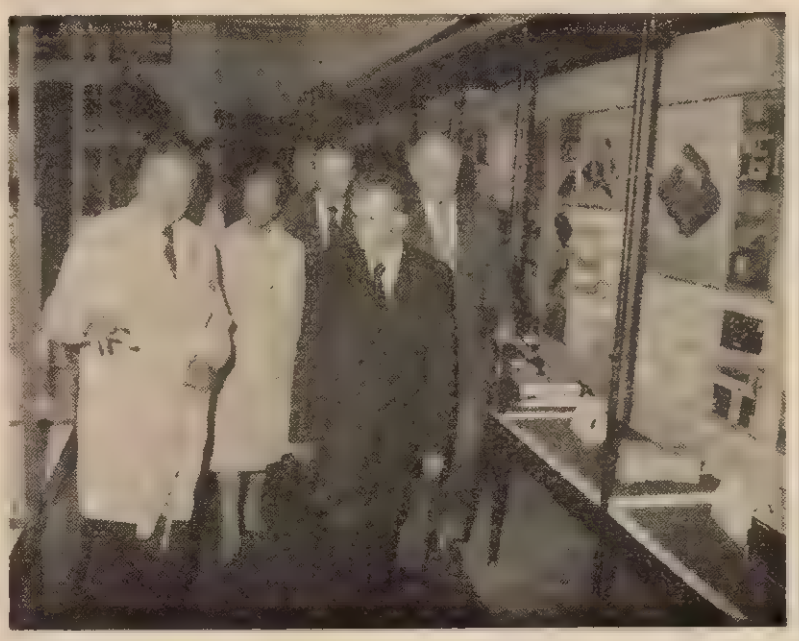

In timpul vizitei la Întreprinderea de Aparatură și Utilaje pentru Cercetare și la Liceul Industrial „Griviția Roșie"

Momente ale vizitei la Facultatea de electrotehnică a Institutului Politehnic și la Institutul Agronomic „Nicolae Bălcescu"

Nou impuls relațiilor româno-elene

Avînd tradiții foarte vechi și bine consolidate, legăturile de prietenie și colaborare româno-elene au cunoscut în perioada postbelică, și cu deosebire în ultimii 21 de ani, o dezvoltare continuă. În anii noștri, o contribuție de seamă la promovarea, lărgirea și întărirea acestor relații au avut-o și o au întîlnirile și convorbirile româno-elene la nivel înalt, orientările stabilite și acordurile încheiate cu aceste prilejuri la București și Atena. În acest cadru se înscrie și vizita de prietenie efectuată recent în țara noastră, la invitația președintelui Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, și a primului ministru al guvernului român, Constantin Dăscălescu, de către primul ministru al Republicii Elene, Andreas Papandreu.

În timpul dialogului româno-elen la nivel înalt, o atenție deosebită s-a acordat, în mod firesc, relațiilor bilaterale. Exprimîndu-și satisfacția față de cursul ascendent pe care l-au cunoscut raporturile dintre România și Grecia, pe baza celor convenite la cel mai înalt nivel, s-a reafirmat hotărîrea comună de a se acționa pentru amplificarea și adîncirea continuă a acestor raporturi. În acest sens, președintele Nicolae Ceaușescu și primul ministru Andreas Papandreu au convenit ca, în scopul dezvoltării relațiilor în diverse domenii între cele două țări, să se încheie un Tratat de prietenie și cooperare între România și Grecia. După cum se subliniază în Comunicatul dat publicității la încheierea vizitei, în cadrul convorbirilor, reliefîndu-se necesitatea creșterii substanțiale a volumului schimburilor și a extinderii cooperării economice, corespunzător potențialului economic și tehnico-științific al celor două țări, s-a stabilit ca organele competente din România și din Grecia să acționeze neîntîrziat pentru creșterea continuă a schimburilor comerciale și pentru diversificarea acestora, inclusiv prin încheierea unor contracte pe termen lung. Totodată, au fost definite o serie de măsuri pentru promovarea largă a cooperării economice, industriale și tehnice, care să confere raporturilor economice româno-elene un fundament și perspective durabile. S-a stabilit să fie finalizate cît mai curînd posibil tratativele în curs privind realizarea unor importante obiective economice, identificarea unor proiecte de cooperare de interes comun, îndeosebi în domeniile minier, al metalurgiei feroase și neferoase, al prospectării, extragerii și prelucrării petrolului, al construcțiilor auto, al transporturilor și telecomunicațiilor.

Au fost abordate, de asemenea, probleme ale situației internaționale. În legătură cu acestea, președintele Nicolae Ceaușescu și primul ministru Andreas Papandreu au adoptat o Declarație comună privind problemele dezarmării, păcii și colaborării în Europa și în lume, în care își exprimă îngrijorarea față de continuarea cursei înarmărilor, îndeosebi a înarmărilor nucleare, și față de extinderea acestora în Cosmos, față de menținerea și chiar de amplificarea unor conflicte, factori care au făcut să crească pericolul unui nou război mondial.

Avînd în vedere că situația cea mai gravă se menține în Europa, s-a insistat asupra opririi fără întîrziere a amplasării de noi rachete nucleare cu rază medie de acțiune pe continent și a trecerii la eliminarea celor existente, asupra necesității eliberării Europei de orice arme nucleare, asupra răspunderii directe care revine în această privință celor două mari puteri, U.R.S.S. și S.U.A., precum și tuturor statelor europene. În acest context, a fost reafirmată hotărîrea României și a Greciei de a acționa în continuare pentru realizarea în Balcani a unei zone de pace și de bună vecinătate, fără arme nucleare și fără arme chimice. S-a constatat cu regret că problema Ciprului nu și-a găsit încă rezolvarea justă și permanentă și s-a evidențiat necesitatea respectării independenței, integrității teritoriale, suveranității, unității și nealinierii Republicii Cipru, potrivit rezoluțiilor O.N.U.

Desfășurat în spiritul prieteniei tradiționale, al cordialității și al înțelegerii reciproce care caracterizează raporturile dintre cele două țări, noul dialog la nivel înalt româno-elen este menit să dea un nou impuls relațiilor de prietenie și colaborare dintre România și Grecia, în interesul reciproc, al cauzei păcii și colaborării pe întreaga planetă.

ION CODRU ■

În lume sînt puțini ca ei!

Cele cîteva ore petrecute la Întreprinderea 1 Mai din Ploiești, într-un dialog despre nou și modernizare cu ființa din oamenii ei, ne-au întărit încă o dată convingerea că această vastă acțiune declanșată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, va conferi economiei românești un salt calitativ hotărîtor. S-a gîndit totul pînă la cel mai mic amănunt, ideile au fost filtrate și analizate pînă la ultima consecință, au fost folosite experiența și priceperea tehnică a tuturor. Modernizarea — un program gîndit și realizat din mers, posibil de înfăptuit în această etapă cînd s-a ajuns la o reală maturitate tehnică și tehnologică — este problema numărul 1 a economiei noastre, o problemă a cărei cheie este noul și cutezanța revoluționară în gîndire și faptă.

La Întreprinderea 1 Mai din Ploiești, firmă producătoare de utilaj petrolier de renume mondial, impresionează anvergura programului, eficiența deosebită a acestuia, rezultatele concrete de pînă acum sau cele care se întrevăd în etapa imediat următoare.

Să dăm în continuare cuvîntul la doi specialiști ai întreprinderii, care prin munca lor lucrează zi de zi cu noul, a căror principală sarcină de serviciu este să-l caute, să-l născocească dacă nu există încă și să-l promoveze.

Ing. Victor Lambrescu, director tehnic: „Modernizarea a coincis în cazul nostru cu dezvoltarea întreprinderii. La întocmirea proiectului de dezvoltare, la care am colaborat, am avut în vedere specializarea mai accentuată a unor secții de producție, optimizarea traseelor interne de transport. Înființarea unui atelier de debitare centralizată a tablelor, situat lîngă depozitul central de table, a creat posibilitatea unei croiri optime a tablelor. Debitarea centrală urmează să fie dotată cu mașini automate asistate de calculator.

Un capitol important îl constituie reorganizarea și mecanizarea depozitelor de materiale. Într-un stadiu final, Magazia centrală va fi dotată cu manipulatoare de raft și depozitare pe verticală. Depozitul de laminate se reorganizează pe suporți și stative pe 3 niveluri. La fel cele de țagle, laminate și țevi. Organizarea judicioasă a depozitelor va disponibiliza o cantitate importantă de manoperă.

Avem în curs de proiectare un sistem de transport electric cu alimentare directă din rețea, gen troleibuz, între turnătorie-forje și secțiile de prelucrare.

În sectorul prelucrări mecanice aplicăm și extindem mașinile unelte cu ciclu automat cu comandă numerică, utilizăm un număr însemnat de mașini agregat specializate, proiectate și realizate prin autoutilare. Modernizarea parcului de utilaje universale din dotare a permis aplicarea unor tehnologii moderne. Echiparea strungurilor paralele cu dispozitive de filetare automată a dus la dublarea productivității, la operațiile de filetare. Lucrăm la echiparea strungurilor paralele cu dispozitive de copiat hidraulic cu pinole acționate electric și cu universale acționate pneumatic și hidraulic. Aici se ridică o problemă importantă pentru industria constructoare de mașini. Accesoriile de mașini care ar putea duce la modernizare trebuie să fie asimilate cît mai grabnic și produse de întreprinderi specializate în număr suficient. Mă refer la dispozitive de copiat hidraulic, universale de strîns, pinole".

Numeroase realizări ale întreprinderii au la bază creația proprie. „Cabinetul tehnic, ne spune Constantin Tudor, are în portofoliu 118 invenții, din care în fază de aplicare 76. Placarea prin brazare stă la baza realizării bucșelor bimetalice. Procedeul pentru schimbarea modelelor pe plăci port-model, generalizat la I.M.G.B. și Uzina 23 August, a adus în anul trecut o eficiență de peste 6 milioane lei. Mașinile de debitare prin forfecare la rece a barelor cu diametre pînă la 50 milimetri se pretează la generalizare în multe întreprinderi. Intenționăm să fabricăm asemenea mașini și pentru beneficiari. Inovația: „Linia de călire la tratament termic sape" înlocuiește integral importul. „Instalație pentru realizarea capetelor de legătură de la cablurile excavatoarelor" și „Mașina de haidat", de asemenea inovații, au redus importurile și au adus economii de peste 21 milioane lei".

Cristian Teodorescu a terminat facultatea la 21 de ani. De 28 de ani lucrează la „1 Mai". Este șeful Atelierului cercetare proiectare mașini unelte și autoutilări. Are 18 invenții brevetate, alte două în curs de brevetare și ceva mai mult de 10 inovații.

— Chiar tot ce faceți are caracter de noutate, tovarășe inginer?

— Nu chiar tot, însă prin natura preocupărilor a trebuit să mă ocup de locuri înguste, de tehnologii nerezolvate în mod corespunzător și care trebuiau înlăturate, de proiectarea în uzină de utilaje, mașini unelte și dispozitive care nu se realizau în mod curent în țară. Multe s-au dovedit noutăți. Dat fiind caracterul fabricației întreprinderii, utilaj petrolier de mare adîncime, lucrăm cu unicate. În lume sînt doar cîteva întreprinderi cu același profil. Am fost nevoiți să ne concentrăm asupra unor utilaje și mașini. Așa s-au născut invențiile — o necesitate.

Multe din mai vechile invenții ale lui Cristian Teodorescu sînt actuale și astăzi. Pompele de 2000 atmosfere au 10 ani vechime. „1 Mai" a rămas singura furnizoare. Mașinile unelte specializate și agregate tehnologice specifice pentru utilaje de gabarit mare se folosesc la Vulcan, Utilaj Greu Giurgiu, I.U.C. Rîmnicu-Vîlcea. Altele își așteaptă generalizarea. Mașina universală de prelucrat carcase reductoare se poate generaliza în aproximativ o treime din întreprinderile constructoare de mașini din țară. Mașina pentru prelucrat plăci sau cărămizi refractare, utilă în industria metalurgică, realizată la cererea județului, s-a dovedit mai bună decît instalația din R.F.G. nu numai pentru că prețul instalației străine era de jumătate de milion. Gama de mașini pentru prelucrat repere din componența pompelor de noroi însumează 6 brevete de invenție.

Întreprinderea 1 Mai din Ploiești, una din cele mai mari și mai renumite, iată, a găsit timp să se preocupe și de difuzarea prin mijloace proprii a ideilor care au apărut aici. Cataloage periodice în care se descriu noutățile de ultimă oră au fost difuzate gratuit întreprinderilor care ar fi putut beneficia de ele. Ideile au fost considerate ale tuturor. Un cuvînt bun despre activitatea Cabinetului tehnic. Portofoliul de 118 invenții se explică și prin seriozitatea cu care sînt tratate ideile. Crearea unei atmosfere de emulație în promovarea noului, condiție principală a progresului, a dat roade. Din anul 1978, toate invențiile și inovațiile acceptate au fost recompensate prompt. E un aspect care nu trebuie neglijat.

Experiența „1 Mai" Ploiești trebuie cunoscută și urmată deși cu siguranță nu e singulară.

OPREA GEORGESCU ■

Cum se perfecționează un tractorist

De vreo 16 ani, la Ștefănești, în Sectorul agricol Ilfov, funcționează un institut de învățămînt de un fel aparte. Complex, dinamic, inteligent (nu gîvalm la cuvînt!), eficient. Aparte e și înfățișarea acestei școli, cel puțin prin raportarea la decorul rustic al Ștefăneștilor (clădiri de cea mai contemporană ținută arhitectonică, laboratoare și cabinete de studii dotate cu toate subtilitățile tehnicii, totul plasat în oaza de liniște a unei păduri devenite parc). Elevii sînt, și ei, niște oameni aparte, niște oameni în toată firea, apropiați între ei, adică înrudiți prin preocupări, dar și foarte deosebiți ca grade de pregătire — de la elementară și medie la universitară și academică. Cursurile sînt scurte, intensive, durează de regulă între trei și șase zile. (Uneori însă, după cum vom vedea, mai mult, fără ca dilatarea în timp, ne grăbim să notăm, să le afecteze caracterul intensiv, menit să stoarcă din ceas, din minut și din clipă tot ce se poate stoarce în beneficiul învățăturii). Această școală este **Centrul de perfecționare a lucrătorilor din activitatea de mecanizare a agriculturii**, instituție patronată de direcția generală de resort a M.A., una din instituțiile care, prin modul organizării și prin experiența acumulată (și ea intensivă, vezi timpurietea ascezămîntului!) propun în tabelele acestui gen de învățămînt niște indici (iarăși nu ezităm la cuvînt!) de cel mai viu interes. Niște indici care, la ora de față, sînt supuși aici unor analize atente, unor dinamice reconsiderări în întreg și parte, din unghiul unor noi exigențe calitative. Recentele și amplele referiri la marea însemnătate a operei calificării, a specializării tehnico-profesionale, atît de vitală din perspectiva aportului ei la dezvoltarea civilizației noastre, făcute de secretarul general al partidului în cuvîntările rostite la Congresul al treilea al oamenilor muncii și la deschiderea noului an de învățămînt, au determinat și aici, ca în toate instituțiile de profil implementate în diferite ramuri ale economiei naționale, căutarea de noi resurse pentru perfecționarea complexei activități destinate perfecționării.

Ce se întîmplă, practic, în acest centru?

Vin aici, ca să se pună la punct cu noutățile tehnicii, ale profesiei, cu noile mașini și utilaje fabricate de industria noastră sau importate, cu tehnologiile de ultimă oră ale domeniului, mecanizatorii din Sectorul agricol Ilfov, din județele limitrofe (Giurgiu, Călărași, Dîmbovița, Argeș, Prahova) și, în serii atent selectate, mecanizatori din toată țara. Firește, nu toți mecanizatorii țării (care sînt zeci de mii!) ci, cu deosebire, cei ce se află, mai mult ca alții, în situația de a aborda și asimila noul tehnic, exprimat prin mașini-premiere și prin tehnologii de extremă complexitate. (Toți actualii conducători de C-6-P-uri, de pildă, aceste combine-uzină de recoltat porumb, ca și cvasitotalitatea celor ce călăresc tractorul-gigant A-1 800, și-au făcut ucenicia aici. La fel, mecanizatorii zootehnicieni, minuitori de aparate de muls electric; la fel, cei desemnați să-și însușească tehnici de reglaje sau de reparații a unor utilaje pretențioase). Anual, centrul din Ștefănești școlarizează circa 3 000 de mecanizatori, în special muncitori, dar și maiștri, tehnicieni, ingineri, economiști, cadre de conducere din S.M.A.-uri și trusturi. Atît de puțini, din cei mulți mecanizatori ai țării? Baza calificării și a ridicării calificării rămîn, ni se spune, S.M.A.-urile, în care cei 3 000 se întorc ca propagandiști și fermenți ai noului. În plus, centrul din Ștefănești dirijează activitatea punctelor de instruire tehnico-profesională create în toate județele, elaborînd, în acest scop, programe de perfecționare a cadrelor la nivel național.

Sînt, spuneam, foarte scurte cursurile acestei școli. Pentru că elevii ei sînt, mai e nevoie s-o spunem?, niște oameni teribil de ocupați, pe care nu-i poți smulge prea multă vreme din treaba lor. Niște oameni pentru care anul are 365 de zile lucrătoare (adeș și de nopți!), fiecare din aceste zile fiind o „zi-lumină", o înfruntare cu ceasornicul în mînă a timpului, socotit deopotrivă și în lungime, și în intensitate. Intense trebuie să fie, deci, și aceste cursuri, în care expozeul teoretic e minim (5—10 la sută din totalul timpului de școlarizare), în care omul din bancă notează puțin (el va primi de fapt, la plecare, materiale scrise, conținînd esența învățăturii), în care temeiul instrucției sînt mijloacele vizuale (diapozitivul, filmul, schema și graficul elocvent, expoziția de noutăți ale branșei) și mai cu seamă laboratorul de explicații și aplicații practice. În modernele laboratoare ale centrului, ca și pe platformele de beton din curte, fel de fel de mașini, de mașinării, de aparate, ivite aici concomitent cu omologarea lor în uzinele constructoare, sînt iscodite, pipăite, desfăcute pînă la amănunt, pînă la infinitul mic, pînă la ultima și corecta lor stăpînire. Mama învățăturii e repetiția, repetiția obstinată, reluată mereu și mereu. Se procedează, practic, ca și cu ostașul pus să-și demonteze și să-și monteze pușca pînă cînd o visează. Adepții învățăturii de tip intelectualist-abstract ar proscrie, firește, acest fel de instrucție, acuzîndu-i precaritatea ideii, practicismul îngust, ruinătoare de perspectivă. Dar învățarea noului nu se face aici (nici n-ar putea să se facă!) prin însușire mecanică, excentrică aportului cerebral, ci tocmai prin stimularea gîndirii, a dialogului creator cu noul. (Nu lipsesc, de pildă, niște „capcane", niște „piedici" puse lecturii de suprafață a noului utilaj, adică îi se încredințează învățăcelor mașinării cu „pene", cu defecțiuni provocate, foarte subtile, împreună cu invitația de a le depista și a le drege). Apoi, să nu uităm, aici vin totuși oameni cu o solidă instrucție prealabilă, inclusiv în plan teoretic, căci nu oricine poate fi abilitat să preia și să pună la lucru utilaje complexe și foc de scumpe. Apoi, iarăși să nu uităm!, timpul cursanților e sever drămuit, bătălia plinii nelăsîndu-le prea multe clipe de respirație, de făcut altceva în afară de pline (chit că tot ce se întreprinde pentru slujitorii acestei bătălii tot plinii i se dedică, dar despre asta vom mai vorbi); de unde, firesc, sacrificiul excesului teoretic în folosul practicii vii și strînse. O mașină nouă, odată intrată în bora producției, trebuie să bată fără oprire pasul. Singurele clipe în care se poate cotrobăi prin ea, prin secretele ei, sînt acum și aici, drept care aceste clipe trebuie fructificate la maximum. Din aceleași motive, ținînd de prețul de aur al timpului productiv, se insistă asupra tehnicilor de reparare „din mers" a mașinilor, astfel ca acestea, atunci cînd se potențează în cîmp, să-și revină repede, limitînd doar la avarii grave intervenția atelierului mecanic.

Tot ce e nou, important, somativ, presant pentru agricultura noastră de azi se învață aici. Se învață, de exemplu, etanșeizarea combinelor, în vederea închiderii orificiilor pierderilor de boabe (din nou, nu la modul abstract, ci prin prezentarea celor mai eficace dispozitive adecvate acestui scop). Se predau, într-un laborator special, lecții de recondiționare a pieselor prin procedee ultramoderne (metalizare, deformare plastică, sudură în mediu protector etc.), unele cu valoare de premieră națională, și nu doar națională. E în curs de amenajare un laborator de electronică, „o bijuterie a tehnicii", ni se spune, destinat învățării sofisticatelor instalații de sesizare din mers a defecțiunilor (instalații care se vor afla, în acest cincinal, la bordul tuturor mașinilor agricole importante). Un capitol de relevanță și greutate în programul școlii din Ștefănești, realizat cu girul Ministerului Educației și Învățămîntului, îl constituie policalificarea. Peste 1 000 de mecanizatori și-au și apropriat, aici, a doua profesie, prin cursuri de 3—4 săptămîni, întregite de practică și finalizate prin exigente examene pentru diplomă. Apropo de practică,

Viaductul de pe Topolog (Curtea de Argeș-Vîlcea)

Știință și metalurgie la Aiud

Pe lîngă obligațiile sale profesionale, de pivot al industriei grele în această parte a țării, Întreprinderea Metalurgică Aiud și-a asumat și un soi de obligație morală — aceea de a face adevăratul renume al acestui frumos oraș din marginea Apusenilor. Într-o strategie care este de fapt a întregii economii naționale, calea aleasă pentru aceasta de metalurgiștii din Aiud este calea științei, a progresului tehnic. Activînd într-un domeniu destul de „rezistent" la nou (lucrul cu metalul topit modificîndu-se nesemnificativ de-a lungul anilor), oamenii muncii de aici și-au propus să analizeze amănunțit întregul „bloc" de activități cotidiene, căutînd să găsească acele fisuri problematice sau tehnologice în care ar putea să pătrundă noutățile științifice, elementele de progres tehnic. Odată cu înființarea unui Centru de cercetări și proiectări chiar în cadrul uzinei (model de integrare a științei cu producția), o serie de procedee și tehnologii care păreau ermetice la orice inovare au început „să cedeze" și să fie restructurate în consens cu noile cerințe de calitate și eficiență economică, proprii tuturor sectoarelor de activitate. O primă mutație s-a produs odată cu punerea la punct a turnării lingotierelor „prin ploaie" (în loc de „șuvoi") — procedeul (la care au lucrat, între alții, inginerii Melinton Tudoran și Ioan Coroși) conducînd la o creștere atît a calității pieselor turnate, cît și a gradului de folosire a metalului. Un alt tînăr inginer, Romul Chiorean a consacrat în uzină procedeul detensionării pieselor prin vibrații — o mică revoluție a domeniului, la care tensiuni interioare, un fel de „reumatism" care le macină lent, distrugîndu-le caracteristicile de funcționare. Aceste tensiuni se înlăturau, pe vremuri, prin lăsarea cu lunile în aer liber a respectivelor piese; apoi, sub semnul urgențelor, s-a trecut la tratarea lor termică — piesele erau încălzite la sute de grade (cu importante consumuri energetice) și apoi răcite lent. Procedeul detensionării prin vibrații este elegant, farmaceutic aproape, foarte rapid (o piesă de zeci de tone „scapă" de tensiunile interne în cîteva minute) și conduce la economii anuale care se scriu cu șapte cifre. Metodologia vibrațiilor este aplicată și la turnarea propriu-zisă. Introducînd intensifică eliminarea incluziunilor (pori, bule de aer etc) și, ca atare, „iese mai multă piesă bună".

O altă tehnologie aplicată cu succes aici este cea a fretajului — ansamblarea nedemontabilă a două piese, pe baza alternanței cald-rece. „Ideea este pe cît de eficientă și importantă, pe atît de simplă, detaliază inginerul Szöcs Ladislau, directorul Centrului. Piesele se dilată la cald și se contractă la rece. Atunci, le asamblăm una în alta la o anume temperatură, după care, folosind aer și azot rece, ele se contractă și se string. Nu știm dacă se mai aplică undeva criogenia în montaj, dar cred, totuși că procedeul nostru e o premieră". În schimb, se știa că pe plan mondial agentul criogenic se aplică la prelucrările prin așchiere. Cei de la Aiud n-au recurs la importul respectivei tehnologii, concepînd una originală pe baza aceluiași principiu. Datorită intervenției agentului de răcire, calitățile cuțitului de la sculele așchietoare care se mențin intacte o perioadă mult mai mare, chiar dacă se prelucrează oțeluri extradure. Se subînțelege economia de timp și de materiale prețioase care se obține prin această metodologie.

„Aprecierea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, rostită în marele forum al Congresului Oamenilor Muncii, conform căreia progresul țării depinde în mod nemijlocit de calitatea și competența oamenilor, de receptivitatea la tot ce este nou și înaintat, de puterea de a ține pasul cu progresul mondial, ne obligă — spunea inginerul Szöcs — să intensificăm eforturile noastre de modernizare a proceselor metalurgice, astfel încît, prin creșterea gradului de mecanizare, prin eliminarea timpilor neproductivi, prin delimitarea precisă a punctelor de lucru să putem realiza sarcinile care le avem în domeniul creșterii productivității muncii. Calea regală a dezvoltării este, cum s-a arătat, calea științei, a competenței, a gîndirii cutezătoare; este calea pe care am pornit și noi, metalurgiștii din Aiud, și pe care vom continua să mergem fără preget, este calea pe care o uzină și chiar un oraș își pot transforma numele în renume".

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Despre emancipare la Titu

Este suficient să aruncăm doar o privire în jurul nostru, pentru a constata că tot ceea ce reprezintă aparataj de instalație casnică, a ajuns să semene foarte puțin cu ceea ce exista în urmă cu doar cîțiva ani. Zeci de modele noi îți atrag, care mai de care privirile, printr-un design de ultimă oră în întreaga lume: game de întrerupătoare și prize serie „confort", diverse tipuri de ștechere cu contabilă protecție — toate aliniate la standardele internaționale, european și britanic — sonerii de tip „bing-bang" în cinci variante ca formă, normale sau electronice — și exemplele ar putea continua, extinzîndu-se și în industriile ce folosesc tehnica de vîrf, toate, beneficiare ale produselor „Întreprinderii de aparataj electric pentru instalații" din Titu, fostul oraș de navetiști.

— Întreprinderea a luat ființă în 1972, povestește economistul Cristescu Gheorghe. S-a luat startul de la nou și, poate tocmai de aceea, oamenii au fost permanent preocupați de modernizare. Viața nu stă pe loc, iar tehnica, cu atît mai puțin. Ceea ce era nou acum zece ani, astăzi este de mult depășit, ceea ce acum uluiește, ne va lăsa indiferenți peste o vreme.

— Orice perfecționare, orice produs nou trebuie să aibă parametrii superiori din punct de vedere calitativ, tehnic, al fiabilității și eficienței economice — ține să sublinieze Silviu Grigore, inginer șef cu fregătirea fabricației. Noi am început cu cîteva produse, astăzi mai avem doar foarte puțin pentru a împlini cifra de 500. Lupta pentru nou, pentru competitivitate nu se poate da decît dacă ai o zestre serioasă de materie cenușie pe care o folosești riguros clipă de clipă. Nu-i simplu să te confrunți cu firme de tradiție, cum ar fi pe plan mondial Siemens sau A.E.G. La butoanele de comandă, spre exemplu, sîntem acum alături de Franța. Întreaga noastră gamă de produse a fost completată conform normelor internaționale, revizuită pentru 16 și 32 Amperi, cu trei, pentru și cinci contacte, la tensiuni diferite și grad de protecție diferit. Pentru siguranțele cu mare putere de rupere, un alt exemplu din suite, a fost crescută capacitatea de la 50 la 100 kiloamperi, iar la siguranțele ultrarapide, capacitatea de rupere a crescut la 75 kiloamperi.

Totul pleacă de la cele trei ateliere de proiectare, acolo se nasc creațiile valoroase. Cîteva zeci de oameni caută mereu soluțiile care să-i ducă la cerințele timpului pe care-l trăim: mecanizarea și robotizarea producției, creșterea productivității, micșorarea consumurilor de materii prime, creșterea gradului de recuperare a materialelor refolosibile, micșorarea gabaritelor — absolut necesară pentru domeniul lor în complexul de modernizare — și, chiar culori și forme noi, într-un cuvînt, o producție modernă „de ultim strigăt" din toate punctele de vedere.

Ceea ce au făcut pînă acum nu-i de loc nici puțin, nici neînsemnat, așa cum ai fi îndemnat să crezi, după tonul cu care-ți relatează oamenii. Numai că, produsele proiectanților de la Titu funcționează în medii de temperatură care pot varia între minus și plus 40 grade Celsius. La gama nouă de elemente de racordare s-a asigurat o reducere a consumului de neferoase cu peste 40 la sută. Multor materiale deficitare, cum ar fi alama sau altajul de argint li s-au găsit înlocuitori, iar rezultatele sînt pe deplin satisfăcătoare. Coeficientul de utilizare a metalului, prin realizarea unor planuri de croire noi, proprii, este de 91 la sută. Măsurile de injecție au fost și ele, redimensionate. Mulț

O comună din județul Neamț
și răspunsul locuitorilor ei la o întrebare de cînd lumea:

Bodești (Neamț), o localitate rurală, cu condiții de muncă și trai ca la oraș

Pe ce se întemeiază bunăstarea?

Cu puțini ani în urmă bodeștenii nu obțineau mai mult de 1 500 kg porumb boabe la hectar. Astăzi, depășesc 6 000 kilograme la hectar

Cultura de bază a fost și va rămîne cartoful, iar creșterea lui e la fel de spectaculoasă: de la 15 tone la peste 40 tone la hectar

Sfecla prășită de trei ori, plivită, nu mai simte lipsa ploii, iar hărnicia oamenilor a fost înzecit răsplătită: cu o producție de 50 de tone la hectar

Zestrea zootehniei: finul. Într-o singură șură sînt 400 de tone!

Fotoreportaj de Elena Ghera

Animalele se cresc nu numai cu hrană, pe ele trebuie să le şi îndrăgeşti. Vacile C.A.P.-ului din Bodeşti dau fiecare peste 4 600 litri lapte anual

Evidenţă clară şi riguroasă a recoltelor, primul pas spre o răsplată echitabilă a muncii

Am vreo 15 ani de cînd mă confrunt cu fruntaşii ţării, ne spune Vasile Tomescu, preşedintele Cooperativei agricole de producţie din comuna Bodeşti, judeţul Neamţ, dar acum, după ce-am participat la schimbul de experienţă organizat în judeţul Olt, judeţ care ne-a demonstrat cum se pot realiza obiectivele stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, obiectivele noii revoluţii agrare, mă întorc acasă convins că nu-i de-ajuns să fii bun gospodar, oamenii trebuie aduşi la nivel de meşteri, meşteri făurari ai pămîntului. Rezultatele noastre sînt foarte bune la nivelul judeţului şi chiar al ţării, dar dacă vom fi şi preţuiţi, şi întreprinzători, şi nu numai harnici, vom reuşi să obţinem ceea ce ne dorim cel mai mult: să ne autodepăşim.

Este cît se poate de mobilizator să-i auzi vorbind de autodepăşire pe nişte oameni care au reuşit, cu mari eforturi, să obţină de pe un pămînt sărac din zona deluroasă, care cere investiţii mult mai mari decît în alte locuri, care au reuşit să realizeze, spuneam, producţii record. Cartoful obţinut aici atinge o medie de peste 40 000 kg la hectar, iar porumbul ajunge la 10 000 kg ştiuleţi la hectar. Autodepăşindu-se de la an la an, beneficiile bodeştenilor au ajuns la circa 12 milioane lei, faţă de 3,6 milioane, planificate. Cu toată seceta acestei toamne, în depozitul de furaje se găsesc în momentul de faţă peste 1 000 tone de fîn.

Obţinînd astfel de producţii, bodeştenii în mod firesc şi echitabil obţin de pe urma muncii lor o răsplată pe măsură. Iar această bunăstare se poate vedea, din fotoreportajul de faţă, şi în casele lor.

Opinia unui alegător

Pomul vieţii

Răbdător ca ţăranul, răzbind îndărătnicia atîtor pămînturi sterpe, mulţumindu-se mereu cu puţin, spuzit pe dealuri şi pe coline, strecurat pe sub ripi şi pînă sub poalele muntelui, grăbindu-se, primăvara, să înflorească şi să dea lumii bucuria florii lui ca un bulgăre de zăpadă şi să o împuternicească în credinţa ei că a ieşit, în sfîrşit, la lumină, lăsîndu-se, primul, cotropit de albine şi aşteptînd sfios înserările ca să izvodească suavul parfum cu care intră în drepturile lui anotimpul renaşterii, Prunul mi s-a înfăţişat întotdeauna, lîngă obrazul curat al casei ţărăneşti, un semn al Speranţei.

Nu este el, Prunul, cel care însoţeşte, cu o nobilă umilinţă, întîmplările vieţii ţărăneşti toate, lacrima de cristal a fructului său boierind ploscа de lemn înflorat ridicată în cinstea nuntaşilor la întemeierea unei noi vetre de neam, dar şi încărcînd cu atîta smerenie recunoscătoare gestul cu care din ceaşca de pămînt ars se varsă primele picături în amintirea celor ce au fost ?!

N-am să pot uita niciodată bucuria orgolioasă cu care se răsturnau, în butiile pîntecoase, coşurile cu prune coapte la sfîrşitul lui august, cînd toamna începe să se ghicească în obrazul argintat de rouă al fructului închizînd în el, ca într-o cămară fermecată, mierea verii şi mireasmele ei la un loc.

Ogrăzile de prun, toamna, într-o geografie săracă de nesfîrşitele întinderi ale grîului şi porumbului venind să dea cîmpiei pecetea bogăţiei, ţineau lumea dealurilor sub aripa Speranţei că nici aici plinea nu va lipsi.

Chiotul care vestea răsturnarea celui dintîi coş cu prune în butia pregătită gospodăreşte cu o sete atît de sănătoasă era, aşadar, un chiot al victoriei celei mai omeneşti consacrînd ideea de bunăstare.

Cine ar putea uita, apoi, din cei care le-au trăit, serile de toamnă tîrzie, la gura cazanului, cu porumbi copţi stropiţi cu fruntea ţuicii, cînd începeau să se dezlege şi baierile sufletului şi ale limbii şi se înnodau, nesfîrşite, poveştile ţărăneşti ?!

„La un cosit, odată, — zicea eroul meu, Năiţă Lucean, — nimerisem pe sub nişte pruni bătrîni şi mă chinuiam să trag pologul drept să nu creadă lumea că am uitat să ţin coasa în mînă după atîţia ani de război. Prunii erau albi şi prunele dăduseră bine. În pîrg, crescuseră ca ciorchinul de strugure şi de atîta dulceaţă plesneau numai lacrimi de miere pe obrazul lor înroşit.

Măi, îţi spun eu muierii care atunci venise cu demincare la mine, fiindcă se şi făcuse prînzul, cu porumbi copţi stropiţi cu fruntea ţuicii, cînd începeau să se dezlege şi baierile sufletului şi ale limbii şi se înnodau, nesfîrşite, poveştile ţărăneşti ?!

„La un cosit, odată, — zicea eroul meu, Năiţă Lucean, — nimerisem pe sub nişte pruni bătrîni şi mă chinuiam să trag pologul drept să nu creadă lumea că am uitat să ţin coasa în mînă după atîţia ani de război. Prunii erau albi şi prunele dăduseră bine. În pîrg, crescuseră ca ciorchinul de strugure şi de atîta dulceaţă plesneau numai lacrimi de miere pe obrazul lor înroşit.

Măi, îţi spun eu muierii care atunci venise cu demincare la mine, fiindcă se şi făcuse prînzul, să mic, o mai fi pe pămîntul ăsta un pom care să plîngă de bucuria belşugului cu lacrămi de miere ?

— Nu, zice ea, prunul plînge cu lacrămi de miere şi omul cu lacrămi de sare şi cînd se împreună mierea cu sarea se face viaţa !

— Îţi dai dumneata seama, se miră apăsat Năiţă Lucean, chinuindu-se să nu-i tremure mîna cu ceaşca aburind de fruntea ţuicii atunci picurată din ţeava de aramă lucind ca oglinda. „Mă, dacă îţi tremură mîna pe toarta ceştii să nu mai bei, fiindcă şi ţuica e şi ea fiinţă şi ameţeşte dacă o clatini prea mult...", îţi dai dumneata seama, se miră ei, ridicînd sus ceaşca din care parcă tot nu se îndura să guste aminînd vicleanul clipa pe care nu se putea să o treacă fără o poveste a ei, ca un descîntec, îţi dai seama ce a putut spune ea, nevasta asta a mea, numai din capul ei?!

— N-a spus ea întîi, îi liniştea grăbit, de fiecare dată, cazangiul, care mai auzise povestea şi anul trecut, vezi de treabă şi nu te speria. Însă, adăuga el, lăsînd să se înţeleagă că ce era de recunoscut trebuia recunoscut chiar şi din gura unei muieri, adevărul rămîne adevăr: şi prunul e un pom al vieţii, nu numai mărul...".

DINU SARARU

P.S. Cine a avut ideea să redea Prunului respectul înţelept cu care l-a înconjurat întotdeauna ţăranul român înseamnă că a înţeles acest adevăr vechi şi merită toată cinstirea.

Natură vie

Timp de patru zile am trăit într-un univers care stătea deopotrivă sub semnul celei mai aprige şi lipsite de răgaz lupte cu natura şi al fecericului ce părea să transpună călătoria noastră într-o lume de basm ce rechema imagini estompate de trecerea grabnică a timpului. Dimineţile învăpăiate şi în acelaşi timp învăluite într-o boare diafană şi înserările suave marcate brusc de culori net transate se metamorfozau înaintea privirilor noastre ca într-un neobisnuit „muzeu imaginar" ce alterna pînzele maturităţii lui Monet cu acelea ale norvegianului Munch. Orizonturile erau aceleaşi şi totuşi altele decît acelea ale copilăriei mele petrecute în alte părţi de ţară deprinsă în fiecare zi să îmbrăţişeze cu privirea nemărginirile căutînd tărîmul pe care nici pînă acum nu l-am aflat : acela unde cerul se uneşte cu pămîntul. Plecînd de la Slătioara Oltului, trecînd prin Strejeşti, poposind la Drăgăşani,am ajuns într-o noapte la Oteşti, una din fermele Staţiunii de cercetare şi producţie pomicolă Strejeşti şi dimineaţa am trăit o adevărată reverberaţie proustiană. Erau învăluitoare mirosuri de acum patruzeci şi doi de ani cînd la capătul unui refugiu de cîteva luni la Teişanu Prahovei, pe Valea Teleajenului, ţăranii uscau în cuptoare prunele toamnei. Erau în văzduhul ce reverbera în dimineaţa săptămînii trecute aceleaşi esenţe îmbătătoare de o dulceaţă pătrunzătoare ca în anii amintiţi şi erau cu totul altele. Pentru că din aceste întretăieri şi suprapuneri de planuri se desprindea în aceste zile o realitate materială şi sufletească nouă. Veniserm aici invitaţi de prietenul meu inginerul doctor Ilarie Isac nu la o sărbătoare ci să asist la un schimb de experienţă ce sta sub numele de Zilele Prunului organizate la Staţiunea de cercetare şi producţie pomicolă Strejeşti. Despre directorul ei, inginerul Ioniţă Nicolaescu, şi despre ceea ce oamenii de sub conducerea lui realizează ştiam din ceea ce am citit şi am auzit. Răsfoiserm cu o zi, două înainte şi un volum în care se aflau tipărite substanţialele comunicări ce au fost ţinute în încheierea „Zilelor Prunului" organizate în colaborare cu Institutul de cercetare şi producţie pentru pomicultură Măracineni-Piteşti. Nu am competenţa să vorbesc despre conţinutul lor ci despre ceea ce am văzut în aceste cîteva zile pornind — aşa cum am spus — de la ferma din Slătioara de lîngă oraşul Slatina, trecînd apoi la Strejeşti, oprindu-ne la Oteşti, Spătaru, Leleasca şi în comuna Dejeşti, satul Simbureşti. Cei veniţi la aceste zile urmăreau să cunoască rezultatele unei munci tenace dusă nu o dată cu natura ce nu este nici prea darnică, nici uşor de stăpînit pentru ca **prunul** să devină nu un fruct periferic în structura pomiculturii româneşti ci să dea, la o productivitate de înalţi parametri cantitativi şi la un nivel calitativ ridicat, roadele acestui pom care a însemnat atît de mult în viaţa zilnică a poporului nostru. Rezultatele sînt într-adevăr spectaculoase mai ales dacă ţinem seama că aşa cum am mai spus dincolo de Oteşti în periplul nostru pînă să ajungem la ferma Spătaru drumul părea să se prelungească spre infinit, că aşezările omeneşti erau rare, că apa trebuie căutată în unele locuri la 300 de metri adîncime. Şi totuşi pe acest podiş al Cotmenei hărnicia, iscusinţa şi de ce nu pasiunea, fără de care în condiţii nu totdeauna prielnice s-ar realiza mult mai puţin din toate punctele de vedere, ale acestor agronomi au realizat fapte care impun admiraţia. Metaforele nu-şi au locul deoarece prunii în soiuri de o mare productivitate, diversitate şi calitate erau într-adevăr plini de roadele care nu veneau de la sine.

Specialiştii discută, îşi pun întrebări, se confruntă, află unii de la alţii noutăţi, expun experienţa, reuşitele şi întrebările care le stau încă în faţă ca în orice proces ştiinţific. Şi în fermele vizitate stăm de vorbă cu acesti oameni angajaţi într-o bătălie pentru a face ca **fructul** să nu mai fie doar rezultatul hazardului naturii ci să fie o creaţie dirijată a minţii şi puterii de investigaţie şi cercetare a omului. Şi cînd din aceste îndepărtate locuri am văzut camioanele de mare tonaj luîndu-şi de sub ochii noştri drumul către oraşele ţării sau către Finlanda, Olanda, Cehoslovacia şi alte ţări ale Europei cu prunele ale căror calităţi sînt recunoscute nu numai aici la noi, am încercat împreună cu gazdele noastre un sentiment de satisfacţie pe care doar cifrele nu-l pot cuprinde. E un efort de organizare şi cercetare pe care Ioniţă Nicolaescu şi colaboratorii săi tineri, inimoşi şi pricepuţi cu care am avut bucuria să stăm de vorbă l-au realizat împreună cu Institutul de cercetare şi producţie pentru pomicultură Măracineni-Piteşti. I-au făcut cu rezultate care sperăm se vor extinde calitativ din ce în ce mai mult şi pe tărîmul industrializării acestui produs atît de preţios unde cum am văzut din expoziţia ce înfăţişa rezultatele pe acest tărîm şi unde efortul spre calitate, diversitate se făcea simţit. Am avut prilejul să cunoaştem aici şi numeroşi agronomi din diferite generaţii, de la mult respectatul profesor al atîtor generaţii Vasile Sonea, un adevărat umanist, pînă la tineri aflaţi în diferite localităţi ale ţării cu care în răgazurile conferinţei am stat mai mult de vorbă. Ne pare rău că nu-i putem numi aici pe toţi. Dar din convorbirile cu ei ne-a rămas această impresie fundamentală de seriozitate în faţa muncii lor, de preocupare pentru ceea ce fac să se încunune cu rezultate din ce în ce mai bune şi de ce n-am spune o mare şi nedisimulată dragoste pentru literatură şi pentru omul de litere. Nu o curiozitate insidioasă ci esenţială pentru ceea ce este nou, profund, grav în proza, poezia şi teatrul de astăzi, pentru ceea ce le vorbeste despre valorile trecutului pe care vor să le cunoască aşa cum au fost. Ne-au spus că cele mai bune cărţi nu ajung aşa cum ar dori ei, aşa cum ar merita literatura noastră de azi şi de ieri.

Am încheiat vizita noastră într-un scurt popas acolo unde îl începusem, la ferma Slătioara a staţiunii Strejeşti, fermă aflată sub conducerea unui inginer tînăr, Mihail Pîrşan. Aici stăpîn e mărul şi în livezile pline de roade ce rechemau în memoria noastră tot ce dăduseră mai frumos artiştii lumii de la Cézanne la Petrascu se alcătuia o adevărată orgie de forme, culori, de o frumuseţe şi o rigoare care întreceau nu o dată frumuseţile artei. Gazda noastră muncise mult, altfel n-ar fi posibilă nici riguroasa gospodărire a unui pămînt întins, nici permanenta lui aplecare pentru ca roadele să fie calitativ superioare prin necontenitele cercetări la faţa locului, nici dorinţa de a spori preocupările şi a extinde aria lor. Dar este şi un cititor destoinic aşa cum am întîlnit nu puţini, ceea ce ne-a făcut să plecăm după cîteva zile cu sentimentul întîlnirii unor oameni adevăraţi pe care îţi face o adevărată bucurie să-i cunoşti.

VALERIU RĂPEANU

P.S. Un scurt popas la Drăgăşani, oraşul atît de plăcut, curat şi îngrijit păstrat de oamenii tineri ce-i conduc treburile cu o rîvnă niciodată slăbită, a fost prelungit de întîlnirea lui Leon Kalustian cu cititorii din urbea prietenului tinereţii sale : Gib Mihăescu. La librăria inaugurată la 15 ianuarie acest an poposeam din nou prezentînd culegerea de „Simple note" şi volumul „Din zilele unui învăţător de la ţară" de Ion D. Isac apărut în colecţia „Mărturii" a Editurii Eminescu. Nu voi spune decît că ceea ce ştim pînă acum despre dragostea de carte a locuitorilor micului oraş se confirmă integral în noul şi atît de primitorul lăcaş al culturii şi că prezenţa tinerilor cititori aici a fost de-a dreptul emoţionantă, prilejuind acel dialog viu şi real între generaţii.

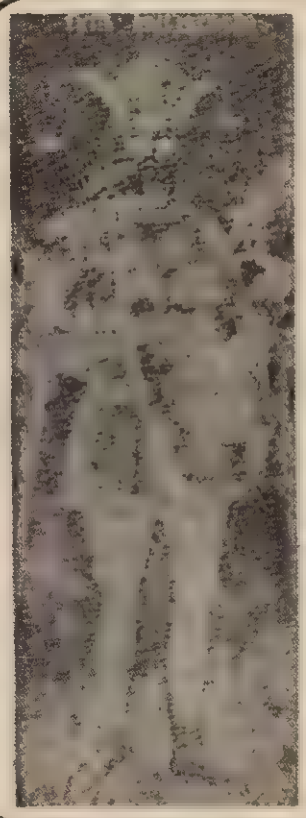

În vremea Marelui Mircea

(XII)

Nicopole — „Amurg al Evului Mediu"

Așa cum am arătat în episodul precedent, entuziasmul și bravura indiscutabilă a cavalerilor franco-burgunzi (contele de Nevers, ajuns mai tîrziu duce de Burgundia, este cunoscut în istorie ca Ioan fără Frică) nu erau egalate de acea înțelegere a realității cîmpului de luptă, înțelegere fără de care victoria nu este cu putință. Pentru Baiazid această „floare a Apusului" avea să se dovedească o pleavă lesne de risipit în vînt.

Sultanul poruncise ca terenul să fie organizat genistic — am spune noi în limbajul militar de astăzi ; în fața oastei otomane au fost bătuți pari pentru a stăvili elanul cavalerilor și a-i face astfel vulnerabili la contraatacul otoman. Prizonieri ai clișeelor mentale despre virtuțile cavalerești, cruciații franco-burgunzi au dezlănțuit o impunătoare cavalcadă. Nu voiseră — cum s-a văzut — să-l lase pe Mircea, cunoscător și învingător al oastei otomane, să atace cel dintîi, considerînd că erau în felul acesta frustrați de o onoare pentru care străbătuseră drumuri atît de lungi și făcuseră cheltuieli atît de mari. Stăpîniți pînă la obsesie de înțelegerea vană a conceptului de glorie, ei și-au supraevaluat calitățile și au sfîrșit în catastrofă.

Atacul lor impetuos s-a lovit de brîul des al țărușilor înfipți în pămînt și s-a frînt. Săgețile turcești cădeau ca o grindină asupra lor. Ieșiți cu mari dificultăți din acest teribil obstacol, cavalerii apuseni au mai avut resurse pentru un nou atac, dar forțele lor erau sleite. Sigismund de Luxemburg și Mircea au atacat la rîndul lor pentru a restabili legătura cu cavalerii încercuiți. Nu a mai fost însă cu putință. În luptă a intrat de partea lui Baiazid, un corp condus de Ștefan Lazarevici, vasalul Porții ; forțele proaspete au adus deznodămîntul sîngeroasei înclestări. Cavalerii s-au apărat cu o îndîrjire căreia nu i se poate refuza calificativul de eroică : de la cel mai vîrstnic, amiralul Jean de Vienne pînă la contele de la Marche „căruia nu-i crescuse încă barba", precizează Barante, toți s-au luptat ca niște lei dar au fost uciși sau luați prizonieri. Era prețul nesăbuinței lor.

Despuiați de veșminte și cu mîinile legate la spate, prinșii au fost aduși înaintea lui Baiazid. În evul mediu, răscumpărările din captivitate constituiau însemnate surse de venituri, mai ales dacă prizonierii erau personaje însemnate. (În erudita și fascinanta sa carte **Contribuții la studiul legilor războiului în evul mediu**, Andrei Pippidi a consacrat un excelent capitol răscumpărărilor). Baiazid s-a gîndit la marile beneficii pe care le putea avea crutînd viața celor mai importanți dintre captivii săi. Legenda mai adaugă că un ghicitor îl sfătuise să nu-l execute pe contele de Nevers pentru că el avea să ucidă mai mulți creștini decît toți turcii împreună. (Ajuns, în 1404, duce de Burgundia, el a fost implicat într-un sîngeros conflict — cel dintre burgunzi și Armagnaci — fiind în cele din urmă asasinat în 1419.) Baiazid a lăsat în viață pe cavalerii cei mai de vază, care scăpaseră masacrului de pe cîmpul de luptă, fixîndu-le mari prețuri de răscumpărare, iar pe ceilalți prizonieri i-a executat prin decapitare, sugrumare sau chiar ruperea corpului, sub ochii tovarășilor lor de arme.

Cavalerii au plătit un preț exorbitant — și în vieți omenești și în bani — pentru dorința lor de a avea onoarea începerii luptei. Totala lor ineficacitate în fața oastei otomane a fost ilustrată în chip tragic. Desfășurarea bătăliilor din Occident — Courtrai (1302), Crécy (1346) și Poitiers (1356) ca și aceea de la Nicopole arătau că epoca războaielor de cavaleri era încheiată. Marele istoric englez Edward Gibbon scria că bătălia de la Nicopole „a fost ultima mare întreprindere internațională a cavaleriei feudale". În cîmpia acoperită de leșurile cruciaților începea acel „Amurg al evului mediu" despre care a scris atît de pătrunzător John Huizinga.

Efort de înnoire a gîndirii și artei militare

Izvoarele nu ne dau știri despre acțiunile oastei lui Mircea în timpul bătăliei de la Nicopole. Sigismund de Luxemburg și alți șefi militari, de teama acțiunilor ostile ale lui Vlad Uzurpatorul, s-au îmbarcat pe o galeră venețiană, au coborît pe Dunăre și apoi, ocolind Peninsula Balcanică au ajuns la Ragusa (Dubrovnik) de unde au pornit spre Buda. Mircea va fi revenit în țara sa și, de aici, a trecut în Transilvania, în vederea unei noi acțiuni comune cu voievodul ardelean Știbor.

Nu știm care vor fi fost gîndurile voievodului, cînd părăsea cîmpul de bătălie de la Nicopole. Două constatări i se impuneau desigur după dezastrul petrecut sub ochii săi. Va fi înțeles, mai întîi, Mircea că, în fața primejdiei otomane, el nu se putea sprijini decît pe țara sa și pe poporul său. Acești mîndri cavaleri ai Apusului — viteji, de netăgăduit — se dovediseră nu numai incapabili de a înțelege că lupta cu Baiazid nu semăna celei cu regele Angliei, spre pildă, dar și prizonieri ai îngustelor lor concepții despre succes și glorie. Pentru ei, nu înfrîngerea sultanului, sau eliminarea unei primejdii — care, în fond, îi pîndea și pe ei —, ci dorința de a se întoarce cu faima victoriei, cu noi fapte de arme ce urmau a fi povestite și cîntate în sălile castelelor lor, iată ce voiau ei. De la acest Apus disprețuitor și ignorant față de cealaltă jumătate a continentului, de la acest Apus, închis în deliciile și rafinamentele sale, de la acest Apus, care chiar cînd a vrut să acționeze, s-a dovedit neputincios, Mircea și ai lui nu aveau nimic de așteptat. Marele voievod a înțeles această lecție, pe care nu au urmat-o, din păcate, toți urmașii săi.

Cea de a doua învățătură, desprinsă din dezastrul de la Nicopole a fost ineficacitatea războiului cavalieresc în fața oastei otomane. În fața unei puteri militare — ca Poarta otomană — cu structuri militare deosebite de cele ale Europei feudale și cu un chip de purtare a războiului, altfel decît cel purtat de seniorii feudali, trebuiau căutate formule militare noi. Era nevoie de un efort de reînnoire a gîndirii și artei militare. Apusenii se dovediseră incapabili de acest efort. Mircea l-a făcut ; și l-a făcut în spiritul unei tradiții românești, ce-și dovedise eficacitatea : războiul întregului popor, războiul care uzează pe inamic, războiul care dovedește adversarului că oricît de copleșitoare i-ar fi superioritatea, el nu o poate valorifica politic, războiul, în cursul căruia, chiar dacă se pierd bătălii de către cei mici, victoria ultimă rămîne a lor. Acest război și-a dovedit pînă astăzi forța. Într-un **conflict asimetric** — adică în condițiile unei disproporții flagrante de forțe — războiul popular apare ca singura modalitate de a obține victoria, prin acea disuadare a adversarului, care sfîrșește prin a se convinge că nu poate atinge obiectivul **politic** al efortului său militar. Întreaga perioadă de după cel de-al doilea război mondial a dovedit că războiului popular nu i se poate opune nimic în măsură să-i provoace eșecul.

Se vor afla, desigur, sceptici care să se întrebe dacă nu există o supradimensionare a semnificației victoriei de la Rovine în raport cu înfrîngerea de la Nicopole. Răspunsul este : categoric, nu ! Trebuie să se înțeleagă că de multe ori în istorie, sud-estul Europei a avut o întîietate, și încă în aspecte decisive. Iată, săptămîna trecută, într-un articol, deschizător de orizonturi, **Cînd începe cultura europeană** („România literară", din 6 septembrie 1986), Constantin Noica scrie limpede : cultura europeană se naște în anul 325 la Niceea, arată apoi convingător temeiurile afirmației sale și subliniază tot ce au însemnat pentru cultura și gîndirea europeană, discuțiile purtate la Bizant de la întîiul conciliu din 325 la cel de al șaptelea din 787.

S-a întîmplat, pe alt plan, cel militar, ceva asemănător în Țara Românească. Din 1330 în 1395, de la Posada la Rovine, s-a născut, în spațiul românesc, din experiența dură a conflictului asimetric, altfel spus din lupta pentru apărarea vetrei strămoșești împotriva invadatorilor străini, un tip de război, care avea să se dovedească a fi singurul în măsură, în perioada expansiunii otomane, să facă să eșueze încercările Porții otomane de a-și extinde stăpînirea sa **directă** asupra unui teritoriu. La întrebarea formulată în 1944 de P.P. Panaitescu, **De ce n-au cucerit turcii Țările Române ?** (titlul unui articol republicat apoi în **Interpretări românești**), răspunsul nu este cel dat de el : „principatele române nu se aflau pe direcția principală a cuceririi turcești. Ele ocupau o poziție lăturalnică față de această linie. Ocuparea lor integrală de către turci nu era deci necesară din punct de vedere strategic". Dispunem de mărturia lui Michael Beheim, potrivit căreia drumul prin țările române a fost considerat de Soliman Magnificul, de exemplu, drept cel mai potrivit pentru a ataca regatul ungar. Dincolo de aceste dovezi privind situarea țărilor române pe „direcția principală a cuceririi turcești", este evidentă pentru oricine însemnătatea strategică a spațiului carpato-danubiano-pontic, însemnătate care era percepută — avem iarăși mărturii în această privință — de Poarta otomană. Dacă în cele trei țări românești nu a fost introdus regimul de pașalîc, faptul se explică nu prin lipsa de voință a Porții, ci prin neputința ei. Factorul de descurajare decisiv a fost războiul popular al românilor. Și Mircea a făcut un început, continuat apoi pe cît de consecvent pe atît de strălucit de urmașii săi. Dezinteresului arătat de occidentali sau comportării lor stupide — ca la Nicopole — românii le-au răspuns prin asumarea eroică și responsabilă a misiunii de apărare a moșiei lor, dar și a întregii lumi creștine, cum aveau să spună cu mîndrie Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul.

Din nou singur stăpînitor

Victoria lui Baiazid la Nicopole și faimentul cruciadei creau din nou o amenințare gravă pentru statutul politic al Țării Românești. Își dădeau seama, desigur, de noul context strategic și aderenții lui Vlad, care îl abandonaseră pe Mircea după biruința lui de la Rovine. Baza puterii lui Vlad începea să fie erodată. În aceste condiții s-a produs acțiunea voievodului Transilvaniei, Știbor. El a trecut în Țara Românească și l-a așezat pe Vlad în Cetatea Dîmboviței, în care unii cercetători au văzut prima mențiune a Bucureștilor. Este adevărat că domnii favorabili înțelegerii cu Poarta otomană preferau să rezideze mai aproape de Dunăre. Bucureștii s-au născut dintr-o dublă funcție antagonică : pentru domnii care voiau înțelegerea cu sultanul, capitala aceasta era expresia fidelității față de Poartă ; pentru cei care voiau lupta, „cetatea e un element din ofensiva românească spre sud" (Nicolae Iorga). Vlad a sfîrșit prin a se preda și, împreună cu familia, a fost dus la Sigismund de Luxemburg, de unde apoi urma lui se pierde. Regele ungur îl va fi păstrat ca util instrument de presiune împotriva lui Mircea, acum stăpîn din nou pe întreaga țară.

Ceea ce trebuie subliniat este că, așa cum arăta și P.P. Panaitescu, restaurarea lui s-a făcut prin oastea transilvană. Alcătuită în zdrobitoare majorități de români, Românii transilvăneni „au luptat pentru domnul românilor de dincoace de munte, cu ajutor românesc a învins Mircea pe turci și pe partizanul lor". (P.P. Panaitescu). Se manifestă încă o dată acele strînse legături dintre românii transilvăneni și frații lor de la sud de Carpați. Scurt timp după aceea, Mircea avea să contribuie la înscăunarea lui Alexandru cel Bun ca domn al Moldovei. Unitatea românească, în forme specifice evului mediu, se manifesta cu putere.

Cartea de istorie

Notă mare pentru Note

O mare operă de cultură este în plină desfășurare : retipărirea, în condiții de înaltă exigență științifică, a scrierilor marilor personalități ale literaturii, istoriografiei, filosofiei etc. românești. Numărul și valoarea acestor reimprimări este unul din cele mai elocvente semne ale prețuirii pentru marea moștenire a înaintașilor. Recent a apărut volumul II din monumentala sinteză a lui A.D. Xenopol, **Istoria românilor din Dacia Traiană**, tom care reunește volumele III și IV ale celei de a treia — și ultima — ediție, adică perioada cuprinsă între întemeierea statelor feudale Țara Românească și Moldova și moartea lui Petru Rareș (1546). Din unghiul de vedere al actualei periodizări a istoriei poporului român ea se integrează feudalismului dezvoltat și cuprinde pagini dintre cele mai glorioase ale luptei românilor pentru neatîrnare. Lărgirea perspectivei de reconstituire și interpretare a istoriei naționale a lui A.D. Xenopol nu mai are nevoie de o subliniere (a fost relevată, între alții, cu finețea-i analitică știută de Alexandru Zub).

Un titlu în plus ce recomandă acest volum este amplul aparat științific de „aducere la zi" realizat de editorul volumului, medievistul bine cunoscut, Nicolae Stoicescu. Cine urmărește prodigioasa informație bibliografică revărsată de editor va putea crede desigur că este opera unui computer. „Impresionantă", acesta este cuvîntul ce vine de îndată în mintea celui care străbate noul volum al reeditării operei fundamentale a lui A.D. Xenopol. Într-o librărie am auzit următorul răspuns dat de un cumpărător unui însoțitor, care se mira că își mai la încă o dată o carte văzută în biblioteca prietenului său : „O cumpăr pentru notele lui Stoicescu, pentru că dau stadiul actual al problemelor tratate". Ceea ce este perfect adevărat.

Piste noi în slavistică

Din inițiativa acelui mare pasionat al ideii de sinteză care a fost Henri Berr s-a născut în anul 1922 „Bibliothèque de synthèse historique" în care au apărut de atunci zeci de volume, dintre care unele au devenit lucrări clasice în domeniul problemelor abordate (între autorii lor de celebrități se numără Lucien Febvre, Ferdinard Lot, Marc Bloch etc.).

Ultimul volum — apărut anul acesta — este consacrat istoriei slavilor și are drept autor pe Francis Conte, profesor la Sorbona. Specialiștilor români el este cunoscut în primul rînd prin ampla biografie (în două volume) a lui Christian Rakovski, fruntaș al mișcării muncitorești și socialiste din România înainte de primul război mondial (în 1977, a apărut la noi o culegere de **Scrieri social-politice** ale sale).

Lucrarea lui Francis Conte impune, la prima vedere, prin dimensiuni : este un masiv volum de 734 pagini ; apoi prin planul ei : sînt prezentate succesiv spațiul slav, cu specială privire asupra migrațiilor slave din secolele V—VII, moștenirea civilizațiilor slave precreștine (limba, modul de trai, economia agricolă, structura socială), femeile în teritoriile slave (de remarcat amplul spațiu acordat acestei probleme), comunitățile slave (familia, grupul, vendeta, ospitalitatea, proprietatea colectivă, structurile comunitare etc.), slavii și Orientul — mituri și realități, slavii între Bizanț și Roma, moștenirile bizantine.

Într-o cercetare de o asemenea amploare, autorul sintetizează rezultatele investigațiilor de pînă la el și aduce, la rîndul său, puncte noi de vedere. Față de lucrările, pînă la un punct similare, ale lui Fr. Dvornik și Roger Portal, cartea lui F. Conte marchează un evident progres, prin atenția acordată unui șir de aspecte sociale și ideologice, care nu fuseseră aprofundate de predecesorii săi. Sînt în această carte observații și concluzii de profunzime, destinate să deschidă piste noi anchetelor de slavistică.

Cititorul român va rămîne însă dezamăgit de felul în care este tratată istoria poporului nostru. Conte nu pare a fi înțeles specificitatea romanității orientale, al cărei descendenți direcți și unici sînt românii. Informația sa în problemele românești este sumară și superficială, ceea ce explică și greșelile sale de la alterarea numelor (în paragraful despre Paisie Velicicovschi, schitul Cîrnul din județul Buzău devine Kerkul !) pînă la aprecieri de ordin general. Se vădește încă o dată necesitatea — prea adesea uitată de specialiștii occidentali — că nu se poate scrie istoria popoarelor din Europa de sud-est fără cunoașterea temeinică a istoriografiilor naționale din această parte a continentului. Erorile ar fi astfel evitate, multe clișee spulberate și dialogul istoriografic s-ar dovedi mai eficace.

Pagină realizată de
FLORIN CONSTANTINIU

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Un poem pentru patrie

Părinții

Părinții au crescut meri
de-a lungul copilăriei mele crepusculare,
părinții au fost țărani și ieri
de-a lungul Carpaților pînă la mare ;
Ei sînt toate visele mele
învățate de mult cu gustul pămîntului,
pe urmele lor cerul se destrunzește de stele
și se apleacă în roua cuvîntului ;
Deasupra mea mai tremură frunzele
cu miezul verde și crud,
norii își mai anină meduzele
de abur, către nord, către sud ;
Pe garduri mai arde și azi
cîte o vină putrezită de amintire,
părinții s-au înmormîntat lîngă brazi
între un paloș și o psaltire...
Părinții mei coboară neîncetat,
dinainte ae grai peste glie,
și rotunjesc acest spațiu înalt și curat
de cîntec, spre veșnicie.

ION CĂLIMAN ■

Artistul — conștiința a epocii sale

Gheorghe Tomozei:

Avem un foarte puternic sentiment al obîrșiilor

— Mi-ai spus altădată, stimate Gheorghe Tomozei, că vă simțiți foarte legat de Cîmpulung. Vă trageți de-acolo ?

— Nu tocmai. Sînt născut în București, însă punctul meu de vîrf e legat de activitatea la revista **Arges** care era la un pas de Cîmpulung. În plus, acolo îmi scriu cărțile de 14 ani și tot din acele părți sînt rudele mamei. În ultima vreme revin tot mai des la Cîmpulung și pot spune că sînt de-al locului.

— Dumneavoastră ce vă spune faptul că din Cîmpulung a plecat scrisoarea lui Neacșu către județele Brașovului, scrisoare care, pînă în clipa de față, e cel dintîi document palpabil în limba română ? Vă emoționează că scrieți în același loc în care a fost redactată depeșa ?

— Eu sper să nu fie chiar primul document de acest fel și sînt convins că nu e așa, fiindcă noi scriam în limba română încă de mai înainte. Cît privește reverberațiile acestei scrisori asupra mea, sigur că mă emoționează. Resimt afectiv această scrisoare. Dar de Cîmpulung mă leagă mai ales faptul că are o așezare aparte, o cumpănire care lipsește altor orașe moderne. E acolo un aer de prospețime pe care nu-i găsesc în alte părți.

— Cîmpia nu vă place ?

— Mai puțin.

— Din această pricină ați plecat la Pitești să conduceți revista Arges ?

— Deși aveam un post foarte comod la **Luceafărul**, l-am părăsit, fiindcă aveam această ambiție de a îndruma o revistă. E un act romantic de bărbăție să conduci o gazetă. Am vrut să am și eu această probă, să-mi demonstrez mie că pot să fac acest lucru. Ajung să cred că, înainte de a fi scriitor, sînt ziarist și-mi place să mă recomand astfel ori de cîte ori cineva sună la ușa mea. Pentru gazetărie trebuie să ai chemare, să fii dăruit. Azi nu ne mirăm că scriitori mari au făcut reviste foarte prouste și invers. Talentul literar n-ajunge pentru a face o revistă bună. Poți cel mult să încropești o colecție de texte literare. Eu cred că revista **Arges** a însemnat ceva pentru acei ani și nu e deloc o întîmplare că marea cultură română s-a făcut în provincie. Aș zice chiar că veșnicia culturii române s-a născut în provincie. Bucureștiul a consolidat și validat valorile și a făcut loc unui cimitir în care odihnesc marii noștri scriitori.

— De ce totuși foarte mulți scriitori vor să trăiască în București ?

— Dincolo de interese mediocre și de jena față de provincie, Bucureștiul a reprezentat locul către care au curs riuri de sensibilitate și spiritualitate. Așa a fost în momentul Unirii, apoi în cel al supunerii și recîștigării Transilvaniei ; toate speranțele veneau de-acolo, de la București. Altfel, Bucureștiul are și părțile lui neguroase. Iată, ridicarea în prestigiu a Dîmboviței mi se pare, ierte-mi-se elanul romantic, demnă de toată admirația.

— De acest rîu ce vă leagă ?

— Izvoarele Dîmboviței curg aproape de casa surorii bunicii mele. Am fost acolo cu Nichita. Și-a făcut palma căuș și-a băut din apa aceea.

— Lui Nichita îi plăcea muntele ? Era un om de cîmpie totuși.

— Nichita nu era nici de munte, nici de cîmpie. Era un obiect cosmic și se potrivea pretutindeni. El nu făcea caz că s-a născut la Ploiești, unde nu-i plăcea decît buna limbă română. Noi, românii, avem un foarte puternic sentiment al obîrșiilor care acționează ca o predestinare. E greu să nu fii marcat de această matrice. De aceea, noi nici nu facem caz de România.

— E un repros ?

— Nu, e un lucru normal să nu faci caz. Noi avem o înțelegere a noastră, a „punctului înșirit al Europei" prin care trecem, cum zicea Eminescu. De-aceea, poate, destinul lui Mircea cel Mare e legat de sentimentul așteptării, al duratei. Cu siguranță că noi vom dăinui. Avem și un semn al echilibrului, pe care nu mulți îl au. Cu tătarul și cu turcul în coastă, trebuia să și taci, dar să te și bați. Alții s-au bătut prin scrisul lor, cum a făcut-o Eminescu. Marea mea uimire e însă puțina receptivitate de care se bucură publicistica eminesciană. E una din rănile biografiei mele.

— Aveți vreo explicație ?

— Oamenii intră greu în contact cu scrierile sale gazetărești. Pentru a-i fi citită publicistica, mai e apoi nevoie de o inițiere în viața politică a secolului al XIX-lea. La înaderenta aceasta au mai contribuit fetișismul cu care a fost înconjurat și lamentourile stupide privind biografia sa. Din aprigul, neînfricatul Eminescu, așa cum ne apare el în gazetărie, din omul cu o stranie stare ofensivă, a rămas în conștiința celor mai mulți doar partea dulceagă a biografiei sale care și aceea e neadevărată. Eminescu n-a fost nici zdrobit de un amor nefericit și nici n-a avut leafă mică. Și-apoi, cum să-i dai lui Eminescu o leafă ? Neînțelegerea lui Eminescu în latura lui reală mai provine și din exaltările biografilor săi, și din punerea lui în lexicon după romanticii minori germani, și

(Continuare în pag. 14)

RADU G. ȚEPOSU ■

Cîntarea României

Pictor de duminică

Din copilăria și adolescența sa, Petru Vintilă își amintește cel mai bine de un domn Petculescu, un om îndesat și obez, cu o mustață stufoasă și un nas lățăreț demn de baronul Münchhausen, un om cam anodin așadar, în a cărui casă, ce se afla chiar pe strada părinților săi, locuia jovialul Petrică Lăzăr, cel dintîi pictor pe care avea să-l vadă scriitorul de mai tîrziu. Cînd l-a zărit într-una din zile, pe Petrică Lăzăr pictînd pe dealul Jidovini, Petru Vintilă a rămas pătruns de o adîncă uimire, fascinat de locul culorilor și de mișcarea ciudată a penelului. Întîmplările acestea, care stau la originea preocupărilor pentru pictura naivă ale lui Petru Vintilă, scriitorul le povestește în melancolica și agreabila sa carte **Pictor de duminică**, apărută în urmă cu trei ani, în care el însuși se numește astfel, numai pe jumătate din cochetărie ironică, fiindcă înțelege pictura ca o terapeutică, aflînd în ea o stare de sărbătoare, de bucurie adevărată, de exuberanță afectivă. De la cele dintîi preocupări pentru pictură, după ce acel pictor boem insuflase în el pasiunea pentru șevalet, pînă la prima sa expoziție adevărată, în 1975, au trecut destui ani, însă ce e mai important este că de la acea primă manifestare publică, pînă la ultima (expoziția de la Galeriile Teatrului Mic, în primăvara acestui an), pictorul Petru Vintilă a fost laureat cu premiul întîi la Festivalul național „Cîntarea României" (ediția a doua, 1979), a fost distins cu premiul „Le Lansquenet de bronze", la Concursul internațional de artă naivă din Morges (Elveția), în sale se află în colecțiile particulare și în muzee din țară și străinătate din București, Stockholm, Viena, München, Zürich, Köln, Montreal, New York, Roma, Praga și Paris. În cei 11 ani în care pictura sa naivă a devenit o manifestare publică, Petru Vintilă a deschis și o expoziție la Biblioteca Americană din București (1977), o alta la Profile Galery-New York (1978), alta la Stockolm (1979), încă una la București (1979), apoi la Viena (1979), München (1980) și Köln (1980). Menționat în **World Encyclopedia of Naive Art** (1984), în **Critériologie de l'art naif** (1984) și în **Le Rêve et les naifs**, Petru Vintilă a ajuns astfel, într-un interval destul de scurt, la o popularitate pe care, probabil, adolescentul cu pantaloni scurți n-o visase în anii tinereții sale, cînd ducea gîștele la păscut și se minuna de picturile boemului Petrică Lăzăr.

Tema predilectă a tablourilor lui Petru Vintilă e sărbătoarea. Măști (din Vrancea și Maramureș), convoaie de muzicanți și mese opulente cu convivi euforici sînt tot atîtea ipostaze în care exultanța carnavalescă se amestecă cu crisparea melancolică. Imaginea de ansamblu, vie și explozivă datorită culorilor strălucitoare (pictura lui Petru Vintilă excelează în fondurile albastre), ascunde însă întotdeauna o mecanicitate a gesturilor, o încordare a fizionomiilor, o încremenire de panopticum. Ca orice pictură naivă, și aceea a lui Petru Vintilă presupune multă artificialitate. Mai evidentă este impresia de construcție deliberată, decît aceea de verosimilitate. Suprapunerea de personaje și obiecte, aglomerările, alăturările fortuite, într-o avalanșă a reprezentărilor, alcătuiesc maniera sa. Parafraza culturală este foarte puternică (nu întîmplător Nebojša-Bato Tomašević și Oto Bihalji-Merin, autorii monumentalei enciclopedii a artei naive, descoperă în tablourile pictorului român o „influență academică" în sfera cromatică). **Răstignirea, Turnul Babel, Corabia nebunilor, Înmormîntarea lui Rousseau-Vameșul** sînt cîteva din tablourile ale căror rădăcini sînt usor de descifrat. O glacialitate misterioasă, încărcată de subtile maleficii, se ascunde întotdeauna în spatele peisajelor opaline, însă imaginea aceasta a beatitudinii încremenite e mereu contracarată de viziuni mirifice în care făpturi angelice, aflate într-o levitație feerică, împing crisparile insolitelor personaje înspre reverie luminoasă, inundată de fericire.

Aerul duminical, de sărbătoare fastuoasă, pe care-l au în genere tablourile lui Petru Vintilă reprezintă însă numai o față a acestei picturi, căci, din contururile impecabile și din culorile aprinse răzbate adesea și o interiorizare melancolică, resimtită mai cu seamă în gestul hieratic, de o solemnitate bufă. Pictura naivă a lui Petru Vintilă e o modalitate cu totul originală de a vedea lumea prin culori, de a supune ochiul unui spectacol ingenuu și fastuos.

RADU GHEORGHIU ■

Restituiri

Precursorii lui Caragiale

Editura „Minerva" ne produce o veritabilă și reală surpriză cu acest al cincilea volum al seriei „Documente literare inedite", consacrat în întregime teatrului românesc de la mijlocul secolului al XIX-lea. Dacă pînă acum aveam sub formă de carte scrierile teatrale ale „începutului" (Facca, Bălăcescu ș.a.) și, firește, cele ale maeștrilor (Alecsandri, Caragiale), iată că, prin efortul remarcabil al colectivului de cercetători (Andrei Nestorescu, Petre Costinescu), condus de profesorul Paul Cornea (ale cărui lucrări asupra perioadei sînt de notorietate), ne sînt oferite texte dramatice scrise de Iorgu Caragiale, Matei Millo, Costache Caragiale, I. M. Bujoreanu sau presupuse a fi scrise de Heliade Rădulescu ori de Alecu Donici.

Scrisă într-un stil atrăgător, cu o mare rigoare documentară, prefața volumului, datorată lui Paul Cornea, ne introduce în istoria avatarurilor textelor teatrale restituite acum. Noțiunea de scriitor pentru teatru era mai puțin fixată în epocă. Autorii pieselor sînt, în mare parte, actori care creează, original sau prin adaptări și traduceri, texte pentru scenă. Autorii volumului au crezut de cuviință, pe bună dreptate, să includă numai o singură traducere (I.M. Bujoreanu — **Doi dascăli pricopsiți sau Asinus asinum fricat**, după Scribe), căci interesul îl reprezintă creațiile originale în care se reflectă oralitatea limbii, caracteristicile de construcție a personajelor, limbajul situațiilor dramatice în general. După cum scrie Paul Cornea, efortul grupului său de cercetare s-a îndreptat spre a surprinde diversitatea de gen și specie dar și de a provoca lecturi diverse ale textelor : fie în contextul lor originar, de epocă, fie din perspectiva contemporană. Pentru a restitui textul în forma cea mai convenabilă, s-a recurs la compararea versiunilor, la completarea lacunelor și la redactarea unui aparat critic-filologic de valoare datorat, în bună măsură, lui Andrei Nistorescu. Autorii au avut de înfruntat dificultățile revelate de trei tipuri de alfabet, întrebuințate în epocă, — chirilic, de tranziție și latin —, dar și de faptul că au lucrat de cele mai multe ori, nu cu texte autografe ci cu copii realizate de intermediari. Unii copiști au transcris fidel originalul, alții au procedat la mici modificări. Cercetătorii au trebuit deci, să aducă la un numitor comun al transcrierii această culegere de texte care permit o privire aprofundată asupra fenomenului teatral românesc din secolul trecut.

Din ce puncte de vedere atrag atenția aceste scrieri destinate scenei românești de acum aproape un secol și jumătate ? Unele din ele țin de calitatea lor de **literatură dramatică**, altele se referă la **aspecte social-politice, istorice și culturale** despre care depun o mărturie prețioasă. Nu în ultimul rînd aș menționa felul cu totul particular în care actorii-autori înțelegeau că trebuie să scrie pentru **scenă**. Pare că nevoia de a consolida forțele artistice ale teatrului românesc și dorința de a scrie texte pe care să le și joace, l-au determinate pe Iorgu Caragiale, de exemplu, cel mai bine reprezentat în acest volum, să scrie zeci de cuplete, adaptări și localizări după subiecte din piese franțuzești. Tipurile descrise de Iorgu Caragiale frecventează societatea românească a vremii, iau haine sociale de împrumut și, pînă la urmă, revin la o stare de normalitate. Interesant este că, deși scena românească, în epocă, era invadată de repertoriul trupelor franceze care dădeau spectacole alături de cele germane și italiene, se produce o breșă, între anii 1841—1849. Să fi fost acest fapt un impuls pentru actorii-autori de texte dramatice? Este posibil cu atît mai mult cu cît repertoriul și teatrele constituite, alături de numeroasele trupe ambulante, cereau incontinuu lucrări pentru scenă.

Nu trebuie uitată dorința ardentă a actorilor-autori de a se pune cît mai mult în valoare pe ei înșiși, fapt pentru care, de exemplu, celebrul actor Matei Millo, văzînd că Alecsandri nu mai continuă seria pieselor avînd ca personaj principal pe Chiriță, scrie el însuși un alt episod „Chiriță (**Cucoana Chiriță la carantină...**). M-a impresionat, la Millo, ca autor dramatic, textul Prăpastiele Bucureștilor (1858) — una din surprizele acestui volum. Sînt trecute aici, în revistă, tipuri umane produse de o societate în curs de emancipare, proces în care aspectele comice sînt considerabile.

Un pamflet politic viguros este textul **Voiaj din Podul Mogoșoaii pînă în țigănia Vlădichii. Călătorie pe uscat și pe mare**, atribuit de editori, în urma unei palpitante analize, lui Ion Heliade-Rădulescu, figură proeminentă a culturii românești din secolul trecut. Un studiu de caz este **Guraleiul**, text atribuit fabulistului Alecu Donici. Personajul, căzut pradă logoreei, devine comic prin terorism verbal și incontinență. Ar putea fi aici, ca și în scrierea lui Heliade-Rădulescu, o încercare de satiră a verbiajului pe care îl proferau unii politicieni înainte de anul 1848 în scopul de a-și asigura platforma politică în preajma marilor prefaceri sociale.

Din acest punct de vedere, trebuie remarcată dubla calitate a textelor cuprinse în volum. Unele din ele sînt intenționat scrise pentru a reflecta un eveniment (voiajul lui Cimpineanu, la Heliade-Rădulescu) sau pentru a critica tipuri sociale pe cale de afirmare grăbită și păguboasă. Din această cauză, autorii s-au gîndit mai puțin la teatralitatea textului și mai mult la ceea ce aveau de spus prin personajele lor. În alte texte (**Fiul pădurei sau moartea haiducului Tunsu** de Costache Caragiale, **Coriștii în provincie sau hoții drept hoți** de Iorgu Caragiale sau dramatizarea atribuită aceluiași Iorgu Caragiale după **Cenușăreasa — Papură-vodă**) este mai vizibilă intenția de a construi scenic situații, de a consolida dramatic caracterul expozitiv al replicilor.

În general vorbind, ce soartă ar putea avea aceste texte restituite cu competență și pasiune de cercetător de către Paul Cornea, Andrei Nestorescu și Petre Costinescu ? Exegeza filologică lămuritoare, a îngrijitorilor acestei ediții se cere, cred, completată, de o analiză de **reîncadrare** în contextul dramaturgiei românești din secolul trecut, a lucrărilor descoperite și, care, cum avertizează editorii, nu sînt singurele aflate la Biblioteca Academiei. Pe de altă parte, nu mă pot opri să nu mă gîndesc la șansa lor de a prilejui puneri în scenă astăzi.

Pînă atunci, să remarcăm devotiunea cu care colectivul condus de profesorul Paul Cornea și Editura „Minerva" au adus la lumină un mic tezaur de teatru românesc.

MARIAN POPESCU ■

Viața culturală la zi

Pasiunea pentru folclor

O carte, care mi-a căzut recent în mînă, povestește cu mult har despre minunile muzicale ce se află prin **Țara Loviștei**, veche așezare, asemenea celorlalte **vetre de țară** care, împreună, glăsuiesc despre permanența, spiritualitatea și continuitatea ființei noastre naționale. Editată, în condiții grafice fără repros, prin grija Centrului Județean de Îndrumare a Creației Populare și Mișcării Artistice de Masă Vîlcea, cartea cu pricina constituie nu numai un îndreptar folcloric, redînd — prin culegerile specifice — însăși viața oamenilor de prin ținuturile loviștene, Boișoara, Bumbuiești, Cîineni, Clocotici, Găujani, Gruiu Lupului, Mălaia, Titești, dar ilustrează poetic chiar configurația acestor plaiuri, luminate de soarele blînd, adumbrite de brazii înalți și scăldate de apele Oltului legendar.

Ion Piloiu, autorul celor 218 pagini, fără a fi cercetător de meserie, este profesor de muzică la Școala Generală nr. 1 din Rîmnicul Vîlcea ; dar nu un dascăl obișnuit, ci unul peste măsură de harnic. Dovadă numeroasele distincții obținute de-a lungul anilor împreună cu corul său de cameră format din 45 de copii, culmea succeselor sale constituind-o tocmai etapa finală a celei de a cincea ediții a Festivalului Național „Cîntarea României" prilej cu care i s-au decernat nu mai puțin de șase premii I, lauri pentru tot atîtea colective pe care le-a înființat și pe care le conduce cu sîrg. Născut chiar pe platoul Boișoarei, Piloiu merge adeseori pe acasă și animă colectivele artistice din Boișoara, Racovița și Mălaia, organizînd și prezentînd spectacole unicat ; în plus, înzestrat — încă din Conservatorul „Ciprian Porumbescu" din București — cu știința culegerii de folclor, a interpretării și catalogării sale, își folosește cu pricepere casetofonul și ascultă, înregistrează, adună comorile muzicii loviștenilor și reflectă asupra lor, iată, chiar în această carte de dimensiuni respectabile. Putem afla, astfel, nu numai obiceiuri străvechi — menținute pînă în zilele noastre —, dar chiar și numeroase cîntece a căror splendoare ar trebui să intereseze pe tot omul și nu doar pe specialiști. Căci, din păcate, tristul dar realul fapt urban pe care-l trăim zi de zi, acela al necunoașterii valorilor neasemuite care se găsesc la tot pasul în arta populară românească, se adîncește tot mai mult, chiar în dauna spiritualității noastre. Cîți dintre tinerii noștri știu ce-i acela un pas de sîrbă, sau cum trebuie să te prinzi într-o horă, ori, măcar, ce se înțelege prin doină — de orice fel ar fi ea, căci de doinit nici nu poate fi vorba... În schimb, cîți dintre aceiași subiecți cunosc atîtea și atîtea dansuri învățate prin discoteci și chiar în Case de Cultură ? Cu atît mai dureros este faptul că se face prea puțin pentru o cunoaștere mai deplină a acestor datini și jocuri pur românești !

Revenind la antologia lui Piloiu, vom arăta că ponderea importantă din cuprins o constituie „cîntecele de fereastră", cu alte cuvinte colindele ; vin la rînd baladele în stil tradițional, cum ar fi **Milea, Porțile lui Negru-Vodă** etc., ca și cele epice, **Văleanu, Uncheșeii, Trei surori la flori** ș.a. Romanța populară (**Logodnicii**) și doina haiducească (**Cîntecul lui Stanciu**), cîntecele de șezătoare, cîntecele satirice și altele formează restul volumului, avînd textele transcrise cît mai fidel și cu o ritmică uimitor de variată ; **giusto silabic**, și **parlando rubato**, sistemul **aksak**, sistemul ritmic al copiilor, cel divizionar, iată doar cîteva sisteme generale, proprii muzicii românești (una dintre cele mai importante descoperiri făcute de marele Constantin Brăiloiu — după constituirea conceptiei ritmice clasice) și recunoscute ca atare de autorul cărții, care ne conduce astfel pînă la obîrșiile muzicii noastre culte contemporane !

CLAUDIU NEGULESCU ■

Lumină și liniște

Dacă ar fi să ne oprim asupra unuia din amănuntele în jurul cărora s-a scris scenariul expoziției de pictură și grafică pe care **Mihai Mănescu** ne-o oferă în spațiile galeriei **Simeza**, ne vom gîndi, mai întîi și-ntîi, la cele trei peisaje cu bărci parcă de curînd părăsite la capătul unei îndelungi călătorii. Despre întîmplările călătoriei, doar cîteva repere, cîteva peisaje cu dealuri domoale, sau așezări văzute de departe. La capătul călătoriei, însă, ajuns, cum singur mărturisește, în intimitatea atelierului său, artistul descoperă o prezență tulburătoare, obiectele ce-alcătuiesc, ca în oricare alt atelier de pictor, o lume aparte, un univers ce are teribila calitate de-a vorbi despre însuși felul de-a fi al stăpînului lor. Ceea ce descoperă sau redescoperă Mihai Mănescu — un **graphic designer** ce s-a impus printr-o susținută activitate de peste două decenii (afișe, copertă și ilustrație de carte) și, totodată, un monumentalist ce se poate lăuda că a realizat cel mai mare mozaic din țară — sînt lumina și căldura, inefabilul și taina ce înconjoară ca o a doua materialitate, obiectele din prejma sa. Experimentul, îl numim astfel pentru că ne raportăm la ceea ce a făcut pînă acum Mihai Mănescu, depășește planul unei oarecari aventuri plastice. Teritoriul pe care pictorul îl ia acum în stăpînire se vădește a fi încărcat de simțire. O poezie discretă, bine articulată cromatic și compozițional, se oferă ochiului și, deopotrivă, gîndului care descifrează în mulțimea obiectelor în devălmășie o stare de spirit încordată, atentă să surprindă un dialog multiplu și continuu. Atît în pictură, cît și în pastelurile minuțios și rafinat colorate, reușita, pentru că despre o îndubitabilă, reușită este vorba, s-ar datora, credem, liniștii căreia artistul i s-a dedat cu totul, luminoasei înzestrări, elegiacă, pe-alocuri, care-l fascinează. Acest puternic sentiment al uimirii hrănește și încarcă fiecare lucrare în parte, conferind acestuia artistic substanță și sens. Aplecat asupră-și, după un lung periplu interior (ne întoarcem din nou la sugestia bîrcilor părăsite la mal, cu botul înfipt în țărmuri), Mihai Mănescu s-a odihnit pictînd o lume în care a zărit, mai întîi și-ntîi, obiectele, apoi lumina ce le înconjoară și le unește într-o aură de taină și vis, apoi pe sine, lucid și grav, lucum să se destăinuie sub o nouă ipostază artistică. Nu ne mai cămine să spunem decît atît : cînd e bine, e bine.

VICTOR NIȚA ■

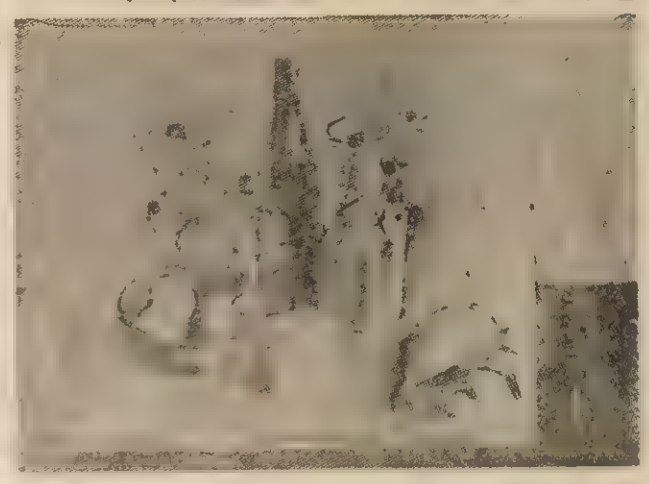

CAP LIMPEDE

● **Evocări.** În interviul său acordat Mirunei Runcan, în **Astra** (nr. 8/1986), pianistul Dan Grigore se dovedește un evocator de cea mai elevată speță, căci în descrierea Brașovului, el pune multă sensibilitate și imaginație și mai ales un fel de nostalgie ce trădează un artist adevărat : „Brașovul e orașul în care mi-ar fi plăcut să copilăresc. Primele mele imagini legate de el sînt de pe la 9—10 ani. Trecerea insesizabilă din străduțele vechi și solemne în cite-un luminiș de pădure, sfîrșirea spațiului citadin coerent într-o muchie de stîncă au fost pentru mine tot atîtea uluitoare bucurii. Vecinătatea naturii cu istoria naște fabulosul și te azvîrle în plină aventură. Trebuie să fie, și azi îmi spun, extraordinar să poți păși imediat de pe treptele tocite de vreme și întîmplări ale liceului „Șaguna", pe o potecă ascunsă și aproape neumblată".

● **Documente.** Printre numeroasele lăcașuri și așezăminte de care se leagă numele lui Mircea cel Mare, trebuie să amintim și orașul Pitești, atestat într-un document oficial emis la 20 mai 1388, în legătură cu unele danii domnești făcute mînăstirii Cozia, printre care și „o moară în hotarul Piteștilor". Aceasta este considerată cea mai veche menționare a localității în documentele interne medievale, cunoscute pînă acum. Toate aceste informații le aflăm din articolul serial semnat de Petre Popa, Paul Dicu și Silvestru Voinescu în revista **Argeș** (nr. 8/1986), intitulat **Pitești — tradiție și contemporaneitate.** (Radu G. Țeposu).

● Iosif Vianu, autor deja cunoscut de romane de acțiune, semnează, în colecția „Cartea de vacanță" o relaxantă proză polițistă, sub titlul **Caruselul urmelor.** Dincolo de epica propriu-zisă, ordonată după toate regulile genului — cu suspans, cu piste false, cu ambiția conturării de tipuri umane, evident în limitele tipologiei clasice a romanului polițist — cartea nu-și propune decît să fie coerentă, palpitantă, plauzibilă. Misiunea maiorului Mișu Stancu este de astă dată (cartea fiind o urmare a unui alt roman, **Filiera traficanților**, Editura Sport-Turism 1984) aceea de a recupera pentru patrimoniul țării cîteva opere de artă trecute în mod fraudulos peste graniță. **Caruselul urmelor** se citește — ca orice carte de vacanță care se respectă — cu plăcere.

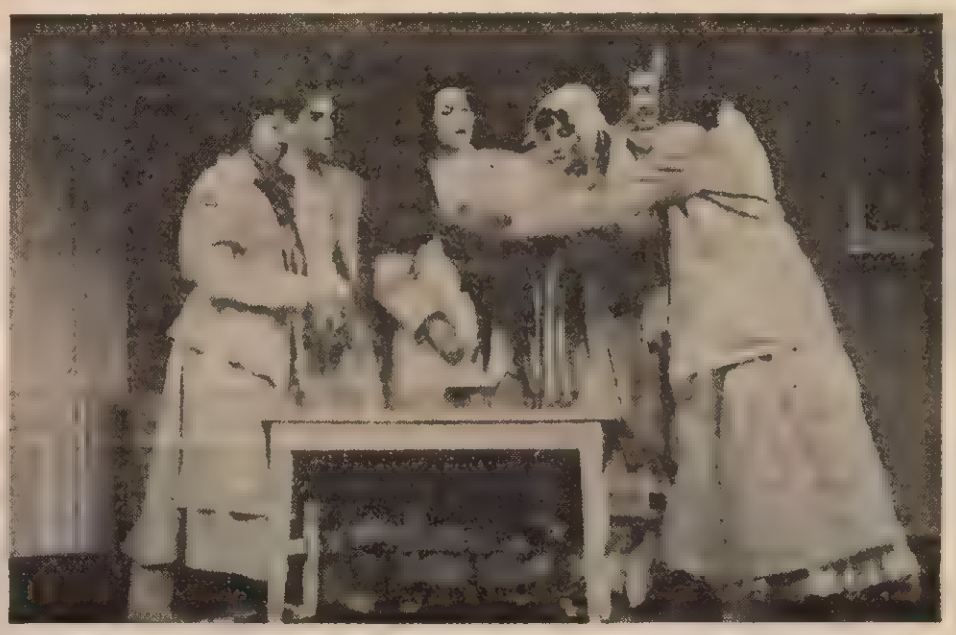

Ce ne-a arătat în turneu

Mereu tînăr Teatrul Tineretului

Talentata și abitioasa trupă a **Teatrului Tineretului** din Piatra Neamț ne-a oferit, timp de trei zile, pe scena **Teatrului „Lucia Sturdza Bulandra" din București**, un veritabil recital actoricesc prin piesele **R.U.R.**, de Karel Čapek, **Acești îngeri triști**, de **D.R. Popescu**, și **Il Campiello**, de Carlo Goldoni. A fost scoasă în evidență, și de această dată, una din calitățile de excepție ale acestui colectiv în care s-au format și afirmat de-a lungul timpului nume de prestigiu ale teatrului românesc contemporan : o temeinică școală de actorie și regie. O școală marcată de-un riguros profesionalism, ingeniozitate exuberanță, tinerețe frenetică, nelimitată încredere în talentul și forța de exprimare a celor mai noi membri ai colectivului. Îndeobște absolvenți de ultimă oră ai I.A.T.C.-ului. Cele trei spectacole au reliefat, acea stare de spirit specifică **Teatrului Tineretului** din Piatra Neamț, un teatru care, în pofida celor 25 de ani, ciți au trecut de la înființarea sa, își merită cu prisosință numele.

Jucată în premieră la Praga, în 1921, **R.U.R.**, una din capodoperele lui Karel Čapek, cunoaște o rapidă și strălucită carieră internațională, fiind imediat inclusă în repertoriul marilor teatre ale lumii.

În lectura scenică a tînărului regizor **Alexandru Darie**, **R.U.R.** aduce în prim plan nu atît istoria în sine, evoluția și mai apoi decăderea unui trust ce fabrică roboți (un fel de oameni-mașini, foarte mult asemănători omului, dar superiori acestuia ca putere de muncă și ca inteligență înmagazinată, lipsiți însă de conștiință și de personalitate), cît mai ales urmarea acestui temerar act ce vrea să egaleze, ba chiar să și întrecă întru perfecțiune, marele act al Demiurgului. Pe scurt, undeva, pe o insulă, unde se află fabrica de roboți, sosește o tînără femeie, care într-un proiect de umanizare a tehnicii vrea nici mai mult, nici mai puțin, să nască în roboți ideea că ei, roboții, sînt oameni. Cei patru bărbați aflați pe insulă, singurii oameni-oameni, cei care asigură bunul mers al procesului tehnologic, rîd de-această năstrușnică dorință lipsită de orice sorți de izbîndă. Căsătorindu-se cu directorul trustului, femeia îl determină pe unul din cercetători să introducă în structura intimă a roboților ceva care să-i apropie cît de cît de oameni, și astfel se ajunge la declanșarea unui război din care roboții ies învingători. Ultimii oameni ai lumii, cei rămași pe insulă, vor fi și ei uciși. Nu însă și Alquist, cel căruia spre deosebire de toți ceilalți oameni, îi plăcea să muncească în rînd cu roboții. Motivul pentru care, însă Alquist a fost menținut în viață era acela că noii stăpîni ai Pămîntului sperau să obțină de la el secretul fabricării roboților. Fără acest secret, domnia roboților s-ar fi încheiat întrucît ei nu se puteau reproduce. După numai 20 de ani, cît trăiește un robot, Pămîntul, ar fi fost pustiu, ca înainte de facerea însăși a omului de către Demiurg. Numai că, desfășurate în taină, experiențele cercetătorului se vor dovedi a fi incununate de o reușită deplină. O robotină, și robotul Primus vor porni, ca biblicii Adam și Eva, lumea din nou. Principalul merit al regizorului Alexandru Darie este acela că a reușit să evite capcanele literaturii S.F. pe tiparul căreia Karel Čapek și-a construit piesa. În contextul atît de actual al unui cataclism nuclear, **R.U.R.** devine un grav avertisment asupra jocului cu focul, a utilizării cuceririlor științei în detrimentul omului. L-au ajutat în acest sens atît inspirata scenografie semnată de **Maria Miu**, care a alcătuit un decor sugerînd spațiul unui laborator și, totodată, al unei vaste biblioteci ce se vor prăbuși continuu, parcă în ele însele, aidoma unei implozii, dar și rolurile de excepție realizate de **Coca Bloos** (Nana), **Constantin Ghenescu** (Alquist) **Romeo Tudor** (dr. Gall) și **Simona Măicănescu** (Helena). O remarcă specială pentru un fantastic moment de pantomimă realizat de Coca Bloos și Constantin Ghenescu pe un cîntec de Edith Piaf. Cuvinte bune și despre ceilalți actori, **Gheorghe Birău** (Domin) **Liviu Timuș** (Busman) și robotul **Primus** (Florin Măcelaru) a căror partitură a conturat ferm, a dat culoare și ritm acestui spectacol în care l-am putut urmări în premieră pe **Oana Pelea** (în dublu rol. Emma și robotina Helena), și **Claudiu Istodor** (Radius), două din cele mai recente achiziții ale teatrului nemțean. În linii mari, deci, un spectacol alert, gîndit cu maturitate, bine structurat, cursiv (mai ales în primele două acte, nu însă și-n ultimul, cînd ritmul s-a mai lîbărțat), plăcut ochiului și, deopotrivă, gîndului.

Cel de-al doilea spectacol, Acești îngeri triști, piesă care l-a impus definitiv în lumea teatrului încă de-acum aproape 20 de ani, pe D.R. Popescu, deși s-a bucurat de-o excelentă scenografie (un uriaș panopticum de bilci cu zeci și zeci de figurine în care se trage la țintă, prin care scenografa **Anca Păslaru** a vrut să sugereze rigiditatea și totodată labilitatea relațiilor ce se stabilesc între oameni) nu ne-a putut face să uităm alte cîteva montări de excepție ale acestui text pe care l-au jucat mai toate teatrele din țară. Ceea ce însă a reușit regizorul **Nicolae Scarlat** este mai mult. Ar fi, în primul rînd, punerea în valoare a fiecărui actor. Partea leului a revenit, firește, lui **Avram Birău** (Ion), al cărui sarcasm și-a cărui violență au aruncat asupra celorlalte personaje o lumină rece, parcă de radiografie. În disputele sale cu Marcu **(Romeo Tudor)** și Cristescu **(Paul Chirilă)**, amîndoi timorați de intransigența virulentă a inteligenței sale, Ion face o nonșalantă risipă de energie. Din vehemența sa lucidă și tragică se hrănesc și celelalte personaje, adică Silvia **(Oana Pelea**, care dă măsura întreagă a unui temperament oscilînd între cochetărie și sete de iubire pură, iubire adevărată), sau Ioana **(Maia Morgenstern**, o altă remarcabilă achiziție de ultimă oră a Teatrului Tineretului), sau Petru **(Noni Schwartz**, coleg de an și clasă cu Maia Morgenstern). Deși într-un rol oarecum episodic, tatăl lui Ion, **Traian Pârlog** se adaugă acestei distribuții în care cele mai multe dintre replici sînt abile și fulgerătoare sclipiri de floretă. Este, firește, meritul regizorului **Nicolae Scarlat** de-a fi surprins dramatismul acestei lumi dominate de-un necruțător spirit justițiar, de-un vag sentiment al frustării și-al răfuielilor mereu aminate, inclusiv de-un chinuitor dor de frumusețe și curățenie sufletească. Și tot meritul regizorului este și acela de-a fi știut să lase actorului impresia că are mînă liberă în totalitate, ceea ce i-a conferit spectacolului o calitate în plus, rezultată din dorința fiecăruia de a-și etala întregul arsenal actoricesc. Deși respectat cu strictețe, textul a fost, cu alte cuvinte, un pretext, nu însă pentru un experiment oarecare, facil, ci pentru o dezbatere majoră și gravă a vieții.

În fine, cel de-al treilea spectacol, **Il Campiello**, de Carlo Goldoni, a beneficiat de-un regizor **Silviu Purcărete**, care, bănuim, s-a apropiat de acest text, adevărată bijuterie goldoniană, cu sentimentul că ar fi din nou copil și priveste, pentru prima dată în viața sa, o ninsoare, fie ea chiar și la Veneția. O Veneție în carnaval, firește, un carnaval sugerat doar prin intrarea în scenă a unei măști oarecare, ea însăși surprinsă că undeva, la margine Veneției, într-o piațetă niște oameni săraci trăiesc în felul lor, mărunt, fabulosul carnaval al marilor canale și-al impunătoarelor palate venete. E-adevărat, pentru acest spectacol Silviu Purcărete a apelat la o muzică anume compusă de **Vasile Sîrli**, ceea ce i-a creat spectacolului o aură aparte, în contrast cu decorul extrem de sever (cîteva ferestre dispuse pe pereții cenușii), însă tulburător de poetic în scena finală, dar greul l-a dus, fără doar și poate, frenezia și ingeniozitatea trupei, bucuria și plăcerea ei de-a alcătui un spectacol total, colorat ca o acadea. Zorzetto **(Bogdan Gheorghiu)**, Lucietta **(Maia Morgenstern)**, Gnese **(Oana Albu)**, Orsola **(Maria Filimon)**, Gasparina **(Oana Pelea)**, Pasqua **(Simona Măicănescu)**, Sansuga **(Traian Pârlog)**, Catte **(Coca Bloos)** Cavalerul **(Paul Chiribuță**, care semnează și asistența de regie), Anzoletto **(Claudiu Istodor)** și Fabrizio **(Liviu Timuș)** au trăit sub ochii noștri, ai spectatorilor, o tulburătoare zi de carnaval, deși marele carnaval ocolea, ca întotdeauna, lumea lor cu totul și cu totul neinsemnată. Dar, grație marelui Goldoni, așa cum l-au văzut și înțeles toți cei ce-au pus pe picioare acest superb spectacol, ninsoarea a căzut și peste Il Campiello inclusiv peste noi, spectatorii. Sincere felicitări.

N. VICTOR

Cronica literară

de Al. Piru

Critica și modelul

Rîndurile de față nu vor să fie o analiză, ci numai o prezentare a problemelor pe care le pune și a soluțiilor la care se oprește Valentina Marin Curticeanu în cea de a treia sa carte intitulată **Critica și modelul** (Eminescu, 1986).

Autoarea își pune patru „întrebări legitime" în legătură cu conceptul de roman și ne comunică rezultatul a tot pe atîtea „lecturi posibile" de categorii romanești. Recunoaștem, parcurgînd volumul, și îndreptățirea întrebărilor din prima secțiune și putința lecturilor din secțiunea a doua. Poate că nu e o simplă întîmplare că ponderea lor este egală, că li se consacră același număr de pagini. Valentina Marin Curticeanu este un spirit rațional și proporționat.

Desigur, prima întrebare este dacă se mai poate da, astăzi, cînd specia s-a diversificat atît de mult, o definiție a romanului. După Malraux, literatura se împarte în romane și neromane, romanul neființînd ceva mai precis decît „restul". După E.M. Forster, romanul e o regiune umedă a literaturii, un platou udat de sute de riulețe, degenerînd uneori într-o mlaștină. Ce este deci romanul ? Există, susține Valentina Marin Curticeanu, citind și alți teoreticieni (Lukács, Marino), niște constante ale speciei, observabile în evoluția ei, printre care fundamentală rămîne complexitatea. Raportarea la aceste constante (un nucleu și o grupare de sensuri convergente, derivate, asociate sau marginale, cu un cuvînt la un model) este cea mai bună cale de a înțelege romanul : „Indiferent de modalitățile clasice sau moderne (abreviate, răsturnate, paradoxale) în care se construiește textul, indiferent de strategia și tipologia în care poate fi încadrat un roman, dincolo de marea și imprevizibila deschidere a genului, în sfîrșit — indiferent de numărul de pagini, atunci cînd el poat fi considerat **roman**, cele două elemente compoziționale, **povestirea** și **personajul**, există ; doar că — și aceasta este o chestiune esențială pentru specificitatea genului — ele există în așa fel, mai exact cu absoluta condiție de a se organiza într-un sistem care să echivaleze cu **o lume complexă**, ori astfel încît să poată crea receptorului **senzația de complexitate** infinită și vie a lumii".

A doua întrebare este în legătură cu sensul realismului în romanul românesc actual. În **Morometii** lui Marin Preda nu mai avem a face cu un personaj tipic în vechiul înțeles al cuvîntului, ci cu o lume care se privește dinăuntrul ei, asumîndu-și un mod de existență propriu și dominîndu-și destinul cu sentimentul libertății, indiferent de fatalitățile istoriei. Memorabile sînt cuvintele lui Ilie Moromete : „Domnule, eu toată viața mea am dus o viață independentă" și : „Omul trebuie să aibă rostul lui, să creadă în rostul lui chiar dacă nu iese cine știe ce din asta".

Se poate vorbi de o nouă vîrstă a romanului românesc contemporan ? Este a treia întrebare din prima secțiune. Autoarea distinge un număr însemnat de romancieri care subscriu la aceeași poetică, înțeleg romanul ca facere, recurg, după un criteriu al lui Raymond Jean, la o **„praxis umana** eminamente transformatoare, aceea a travaliului scriiturii, în afara oricărui apriori de ordin intelectual, metafizic, ideologic și chiar, a ceea ce e mult mai interesant, teoretic". N-am înțeles însă de ce din această listă lipsește Marin Preda, cîtă vreme figurează Constantin Țoiu, Ștefan Bănulescu și Al. Ivasiuc.

În fine, cea de a patra întrebare se referă la configurația momentului actual al criticii românești. „Critica, afirmă Valentina Marin Curticeanu, este astăzi o **creație tehnică**, în același fel (și în același ritm), în care literatura actuală este de un marcat profesionalism. Acest paradox în **termeni exprimă**, după opinia noastră, nu numai o caracteristică a criticii de azi, ci și trecerea ei într-o etapă superioară însemnînd, deopotrivă : depășirea fetișismului unei singure sau a mai multor metode (nu numai a celor de factură structuralistă), a empirismului, dar și a excesivei determinări teoretice. O dovadă a transgresării excesele metodologice și tactice în critică vrea să fie probabil cea de a doua secvență a cărții, lecturile posibile din Al. Ivasiuc, Marin Preda, Rebreanu (în comparație cu Preda) și E. Lovinescu (memorialist și prozator). Paginile despre Ivasiuc sînt printre cele mai pertinente scrise despre acest romancier eseist sau eseist romanesc ai cărui eroi își dezbat probleme, meditează confesîndu-se, au neliniști existențiale, propun idei, fără să izbutească să se detașeze ca oameni vii de ființa autorului.

În schimb ceea ce frapează la Marin Preda sînt vorbele întruchipate totdeauna în fapte. Se poate vorbi într-adevăr de o fascinație a cuvîntului la acest autor, dar într-un mod cu totul diferit decît la Ivasiuc. Evident, faptele iau naștere din cuvinte, iar cuvintele povestitorului sînt totdeauna deosebite de cele ale vorbirii curente. Sau ,cum scrie Valentina Marin Curticeanu : „Mai **mult** decît în fapte, lumea este descoperită prin **cuvîntul** ce le **povestește**. Mai ales pentru acest motiv, Marin Preda trebuie considerat, prin excelență, un **povestitor** și nu un simplu martor, adică, un **creator** ; un creator pe măsura în care, în proza sa, **cuvîntul** este generator continuu de lumi autentice și temei principal al mișcării și dezvăluirii sau, dimpotrivă, al imposibilei dezlegări a psihologiilor, în cele din urmă „a destinelor ce alcătuiesc aceste lumi".

Și eu am susținut și susțin că Ion al lui Rebreanu nu este un personaj tipic, exponențial, de epopee, ci un erou îndividualizat, de roman, cu psihologie și destin aparte. Deosebirea față de Ilie Moromete, argumentează Valentina Marin Curticeanu, este că Ion trăiește un complex social. În vreme ce eroul lui Preda n-are obsesia pămîntului. Dacă el înregistrează un eșec, este pentru că civilizația lumii din care face parte e depășită de istorie. Ilie Moromete stăruie într-o ipoteză morală, într-o seninătate pe care vremea n-o mai îngăduie, ceea ce lasă opera lui Marin Preda deschisă, pe cînd aceea a lui Rebreanu conține un univers închis.

În legătură cu memoriile lui Lovinescu sînt de părere că viziunea anecdotică a oamenilor nu e a unui moralist, altcît a unui clasificator al umanității pe latura morală, altfel spus a unui caracterolog, lucru explicabil prin faptul că se ocupă doar de scriitori și nu de oameni în genere ca Saint-Simon.

Pe drumurile țării, însoțind o caravană ciclistă

OAMENI, LOCURI, FAPTE

Turul ciclist al României, care este o competiție spectaculoasă datorită, întîi de toate, bărbăției pe care o presupune timp de o săptămînă, a fost, în acest început de toamnă, și un foarte nimerit prilej gazetăresc, fiindcă, însoțind caravana bicicliștilor, în răstimpul în care sportivii răsuflau ușurați, ori chiar în ceasurile dimineții, cînd aceștia încă mai dormeau, trudiți de efortul de peste zi, treburile noastre reportericești ne mînau prin diferite colțuri ale locurilor pe unde am trecut, ca într-o competiție cu frumusețile și noutățile apărute de la o zi la alta. Acest jurnal insolit, din care publicăm acum cea dintîi parte, e o fidelă mărturie despre felul cum drumurile țării, indiferent dacă ele străbat cîmpii întinse, dealuri șerpuitoare sau munți abrupți, duc azi spre o zodie nouă, a civilizației și marilor prefaceri, într-un ritm rapid, accelerat, cum nici roțile bicicletelor nu reușesc să se învîrtă uneori.

În prezentarea reporterilor RADU G. ȚEPOSU ■ și PAUL AGARICI ■

[redacted]

În Focșani, soarele a umplut orașul de lumină, dar bicicletele celor șaizeci și nouă de alergători stau încă înghesuite unele într-altele, ca niște berbeci ogîrliți, înveliți în aerul dimineții. Pe strada Ștefan cel Mare însă, trei fetițe liniștite încearcă să descifreze firma Școlii nr. 9, care are și clasă program suplimentar de muzică și arte plastice. Harfa și paleta cu culori, înscrise ca emblemă pe placa roșie, le stîrnesc o teribilă curiozitate. Cea mai mare dintre ele, Marilena Zănescu, e deja în clasa a IV-a și este, pentru celelalte două prietene ale ei, un fel de ghid care-a trecut prin multe. Prin patru ani de școală. Mihaela și Dana Țăranu sînt verișoare și în toamna aceasta intră în clasa întîi. Pînă atunci, ochii lor se opresc pe fiecare clădire care ar putea aduce a școală și, în timp ce-și fixează privirea pe firma colorată, încearcă să-și închipuie cam ce s-ar putea petrece înăuntru, după ce sună clopoțelul și șoseaua tovarășa Tovarășa învățătoare. Dana mai are un frate, pe Remus, în clasa a IV-a, de la care a mai aflat cîte ceva despre viața școlarilor, numai Mihaela e necăjită („da' eu n-am frățior"), însă și ea va merge peste cîteva zile în clasa întîi și va avea colegi cărei-i vor fi ca niște f[illegible] rinții i-au cumpărat deja ghiozdan, și uniformă, și cordeluță și, în timp ce povestește despre nemaipomenitele ei achiziții, își trece mîna prin părul galben și mătăsos, ca și cînd și l-ar aranja pentru prima zi de școală.

[redacted]

Printre stîlpii de metal ai schelei înălțate aproape de centrul orașului Focșani, ochiul poate zări, ca într-un caleidoscop, blocuri abia înălțate, în roșu, altele deja locuite, case mici, chicitoare, ascunse în aparatele blocurilor, ca și cînd s-ar [illegible] macarale, plăci de b[illegible]levi, toate învăluite de nori aurii de praf. Șantierul este în plină activitate. Aici, aproape de inima orașului, între bulevardul Unirii, strada Leningrad și strada Principatele Unite, într-un perimetru limitrof centrului civic, se va încheia în cincinalul acesta construcția unui nou cartier, cel puțin la fel de elegant, promit edilii orașului, ca acela central. Ion Girleanu, arhitectul șef al municipiului, despachetează fute schița cartierului și degetul lui se plimbă ca o birjă prin tirgul de altădată, printre liniile desacrise de proiectant, arătîndu-ne unde se vor ridica grădinița cu 300 de locuri, școala cu 24 săli de clasă, cinematograful cu 350 de locuri și parcul cartierului, întins pe 3 ha. Printre toate aceste obiective sociale, blocurile, cu 8 100 de apartamente, cîte vor fi date în folosință în final. Toi în centrul cartierului, întins pe o suprafață de forma unui trapez, va fi dezafectată actuala autogară, iar clădirea va găzdui expoziții din activitatea cooperativelor meșteșugărești. Cartierul se numește „Piața Victoriei". Primele construcții au început în primăvara lui 1985, cînd s-a ridicat și cel dintîi bloc. La numai un an și jumătate de la deschiderea șantierului, 10 blocuri sînt deja date în folosință, iar restul proiectului, aparținînd arhitectului Mircea Ostoia, se va împlini defin[illegible] la sfîrșitul acestui cincinal, cînd ultimele case cu chip provincial vor dispărea sub lamele flăminde ale buldozerelor care scurmă pămîntul cu mișcări grecoase, ca niște rinoceri îndrăgiți.

Caravana ciclistilor alergă pe șoseaua dintre Focșani și Bacău, lăsînd în urmă cîmpuri de porumb și cartofi, pîlcuri de viță, lanuri de floarea-soarelui. La C.A.P. Faraoani, cu vreo 20 de kilometri înainte de-a ajunge în municipiul Bacău, culegul cartofilor se apropie de sfîrșit, judecînd după cîmpul aproape gol și după sacii plini, trași spre drum. Cîteva tractoare aleargă încă de la un capăt la altul al cîmpului, înălțînd norogroșl de praf și dispărînd în ceața maronie, pentru a apărea din nou în buza dealului ars de soare, cu iarbă ruginie, cu tulpini de soc gălbui și de scaiul dracului, de bunghițor și sîmnoc. Femeile, cu basmale legate la spate, string cartofii mari în coșuri, leagă sacii la gură, țipă din cînd în cînd la cîte un copil zvăpăiat care-a făcut o trăsnaie și, cînd ciclistii trec prin dreptul lor, își pun mîna la ochi, să poată vedea de soare, apoi se apleacă din nou spre brazdele de cartofi, brazde lungi ca zilele de vară.

[redacted]

Inginerul Nicolae Frăncuslescu, însoțitorul nostru, este din Buzău. A venit în tur, ca arbitru, din pasiune, cu mașina lui. A fost și el ciclist și mai este și acum, deșigur fără să mai participe la vreo competiție. La Buzău, de dorul bicicliștilor, a înființat și o secție de ciclism, pe lîngă Consiliul județean al sindicatelor. La început, pînă la antrenor particular, care preda sportul precum preda Vardalahos retorica în urmă cu un veac și ceva. Pregătea doi băieți cu materialele lui. Făcuse singur rost de piese de schimb și de restul lucrurilor trebuitoare. Sediul secției era chiar garajul lui. El era și șef de secție, și antrenor, și mecanic. Cînd pleceau la antrenament, se urca și el pe bicicletă și nu se rușina să ducă trena, deși diferența de vîrstă dintre el și elevii săi era cam mărișoară. La început, soția sa văzuse în preocuparea aceasta o pierdere de vreme. Ca s-o îmbuneze, i-a cumpărat și el o bicicletă, apoi bălaiului. I-a învățat să meargă, i-a făcut pe amîndoi părtași la pasiunea lui și acum, chiar și la antrenamente, familia Frăncuslescu se deplasează împreună cu bicicletele. Tot cu bicicleta merg și la serviciu și chiar în concediu. Ciclismul a devenit marea pasiune a familiei. Din 1965, secția de ciclism din Buzău a fost înscrisă însă la federație, membrii ei au crescut, ajungînd la cincisprezece, urmînd a fi pregătiți de antrenorul Mircea Virgil. Nicolae Frăncuslescu e, acum, doar șeful secției și, în timp ce cursa e în plină desfășurare, ne povestește că de curînd a organizat și el o competiție, Turul Buzăului, la care a participat chiar Mircea Romașcanu, și spune asta cu mîndrie și modestie, gîndindu-se că turul la care participăm noi acum e de vreo zece ori mai mare, însă, cine știe, la o ediție viitoare, printre alergători s-ar putea să se afle chiar unul din elevii lui.

[redacted]

Pe o stradă liniștită, umbroasă, care coboară în pantă în chiar centrul orașului Piatra Neamț, se află casa scriitorului Calistrat Hogaș. O casă cu cerdac, cu o alee străjuită de tufe de trandafiri, cu dale de piatră în curte și cu două ochiuri în podul clădirii, în care se vor fi adăpostind probabil huluhi și guguștiucii. În curte, un nuc nu se știe cît de bătrîn, cu siguranță însă știut și de Hogaș. Înspre seară, cînd casa rămîne pustie, singurul om care însuflețește curtea este vecinul de peste drum, fostul inspector financiar al orașului, Ioan Bărbieru, care păzește nucul cu un ochi, ca să nu se cațăre copiii. Ioan Bărbieru era un om cunoscut în tot orașul, mă cunoșteau și cîinii, zice el, fiindcă umbla din casă în casă să strîngă dările. A intrat și în casa lui Hogaș, în care trăia fiica acestuia, Sidonia Hogaș, profesoară de muzică la liceul de fete. Doamna Sidonia avea un obicei, ținea multe pisici și mîțoi, cam hămesiți, săreau gardul la Ioan Bărbieru și-i [illegible] pe doamna și i-am cotonogit cîteva pisici. Doamna s-a supărat tare rău pe mine, că țineam la ele. Era singură, cînta la pian în sufragerie și mîțoi îi dădeau tîrcoale, și doamna continua să cînte valsuri și romanțe triste, dar foarte frumoase. Poate se gîndea la cineva doamna, pe care l-o fi iubit, cînta, îmi plăcea tare mult și atunci îmi treceau supărarea din rauza pisicilor. Era femeie de treabă. N-a fost căsătorită niciodată".

[redacted]

Într-o fotografie de prin anii '[illegible]incizeci, pe care am primit-o [illegible] Neamț, pot fi văzuți doi bă[illegible]vînjoși care minuiesc o plută mișcări iuți și precise, sincronizate ca într-o cursă de canotaj. Unul din ei e imbă[illegible]tări și cămașă lungă din [illegible] se va fi purtat probabil pe Valea Bistriței pînă nu de mult. În stînga și-n dreapta, munți de frișați, dezveliți de copacii care au luat multă vreme calea apei, legați în plute cu cioflingul și șpranga. Pe Valea Bistriței, plutăritul e atît de vechi, încît istoria acestei ocupații aspre aproape că se confundă cu istoria rîului. Un document din vremea lui Ștefan cel Mare, datînd din 1466, preciza că locuitorii din Negoiești sînt scutiți de vamă pentru plute, din pricini pe care nu le mai știe nimeni. Un altul, din 1895, amintește că în acel an au sosit pe apă, la Piatra Neamț, 12 000 de plute care au fost prefăcute în cherestea de cele 18 ferăstraie care funcționau în localitate minuite de 1 500 de lucrători. Era vremea cînd exploatarea pădurilor intrase într-o fază rapace și cînd comerțul cu lemnul devenise o afacere rentabilă. Locuitorii din zonă care mîinuiau buștenii, căci ei erau plutașii care se luptau cu viitorile și cu furia apei, nu aveau doar datoria, de a conduce plutele cu țapina, ei și de a tăia copacii, de a-i fasona, corhăni și lega. De la Dorna pînă la Piatra Neamț, începea apoi călătoria lemnului. Cea din urmă plută pe care locuitorii din Vatra Dornei își amintesc a-o fi văzut pe apă în localitatea lor a trecut în jos în anul 1965. De atunci, despre această îndeletnicire destul de aspră și periculoasă nu mai vorbesc decît documentele și mai cu seamă fotografiile peste care se așa[illegible] tot mai mult patina timpului. Exploatarea lemnului în acea[illegible] zonă n-a încetat nici azi, însă buștenii vin acum în jos cu mașina, pe șoseaua care [illegible] soțește firul apei tot timpul și care trece chiar prin Broșteni lui Creangă, cu case superbe, cu dealuri catifelate și domoale, cu apa limpede și frumos curgătoare. Întreprinderea de exploatarea lemnului din Neamț a înregistrat deja o serioasă depășire a planului, pe primele opt luni ale anului, cu 75 milioane lei la producția marfă și cu 41 milioane la producția netă, ceea ce înseamnă 2 800 mc bușteni pentru cherestea în plus, 2 500 mc lemn pentru mină, 6 000 mp parchet și 12 000 mc de lemn pentru P.A.L. și P.F.L. În ma-

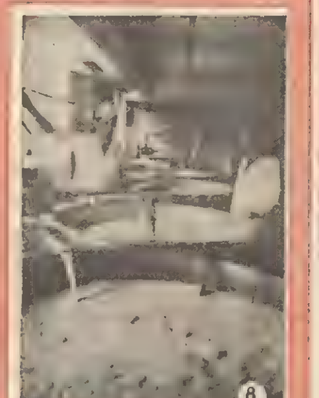

rele combinat de prelucrarea lemnului din Piatra Neamț, lemnul din munți continuă să vină zilnic, mai repede și mai chibzuit, lăsînd în urmă apa Dornei și a Bistriței în care se răsfiră dealurile gălbui și casele și în care se va fi prăvălit chiar bolovanul împins la vale de Creangă peste casa Irinucăi.

[redacted]

Primăria din Vatra Dornei, construită în plină dominație austriacă, ascunde, sub istoria ei străucitoare, o poveste la fel de tristă ca aceea a meșterului Manole. După ce a înălțat-o între anii 1896—1897, cheltuind pentru construcție 60 000 de florini din bugetul comunei, primarul de-atunci, Vasile Deac, neștiutor de carte, însă cu o mare dragoste de cultură, fu acuzat de autorități că și-a însușit bani și, neputîndu-se apăra, căci nu știa minui terfelogele, își puse capăt zilelor din pricina rușinoasei acuze. După moarte, un inventar de bună credință dovedi falsitatea învinuirii, iar primarul fu dezgropat, adus în cimitirul credincioșilor și declarat martir. Acest om destul de scund, cu o mustață stufoasă, după model chezaro-crăiesc, fu chemat de altfel chiar de împărat la Viena, căci devenise cunoscut pentru actele sale de românism, dar, pentru că refuză să îngenuncheze, după ritual, mai marele imperiului dădu un bal în cinstea lui și-l decoră cu „Crucea de argint". Fiindcă nu putu fi înfrînt prin umilință, împăratul încercă să-l supună prin onoruri. Clădirea primăriei, o capodoperă de arhitectură, este o copie fidelă a Palatului senioral din Florența și fu construită pentru a stringe în ea întreaga administrație a municipiului. Ca un însemn de fraternizare cu românii și ca o formă de luptă pasivă împotriva autorităților austriece, Vasile Deac hotărî ca pe frontispiciu să fie aplicată și stema Moldovei, pe care Varlaam o cintase în versuri naive, însă pline de arome medievale: „Pecetea domniei moldovinești/ Vilhova acestiia beri să o socotești, / Cap de bour fînd tara,/ Arată putearea celui mai mare". Partea cea mai fastuoasă și mai rafinată, prin lucrătura arhitecturală, este sala de festivități, înaltă de 11 metri, cu stucaturi originale și cu mobilier refăcut după original. Toi refăcute sînt și candelabrele și oglinzile, dichisite acum și ingrijite, încît aerul solemn al sălii ce ajunsese cîndva magazie pentru plante medicinale e coplesitor. Pare mai degrabă o sală de ceremonii. În timpul regimului austriac, încăperea era folosită drept local în care se dădeau baluri, deopotrivă pentru țărani și boieri. Cei dintîi petreceau aici la Crăciun, ceilalți la Bobotează. Vatra Dornei, atestată documentar de prin secolele VII—VIII și legată, toponimic, de descălecatul lui Dragoș în Moldova, fu declarată tîrg încă din vremea lui Vasile Deac, pentru ca mai tîrziu, cînd țăranii fierbeau de minie în partea de jos a țării, în 1907, să fie declarată oraș. Fiind de multă vreme loc de vilegiatură, orașul ajunse să numere în 1919 cam 8 000 de locuitori, 25 de crișme și două farmacii. Foarte vechi sînt și preocupările pentru turism în Vatra Dornei, dezîntr-o formă organizată, după ce localitatea deveni tîrg și mai ales după 1879, cînd s-a construit stabilimentul balnear [illegible] și s-au ridicat vile care s-au [illegible] acum zece ani. Însă interesul pentru această localitate e încă mai îndepărtat, fiindcă, spun documentele, în 1774 austriecii au trimis niște reprezentanți-spioni pentru a face recensămîntul, pentru a înregistra resursele naturale și a consemna obiceiurile. De atunci, orașul a continuat să atragă oameni, fie ca muncitori la minele din apropiere, fie ca turiști, chemați de izvoarele de apă minerală, de parcul orașului, în care verdețile au devenit niște blînde jucării vii, și mai ales de imaginea ținutului învelit în istorie, o istorie plină de pilde și învățăminte, pe care secretarul Consiliului popular, Mihai Hunea, ne-a spus-o cu o fervoare și o precizie domne de un cărturar, în amintirea, probabil, a patosului oratoric al lui Nicolae Iorga care a străbătut și el, în vremea din urmă, acest oraș.

[redacted]

Fabrica de brînzeturi din Vatra Dornei a fost la început un fel de lăptărie mai mare care avea și niște mașini pentru prelucrarea laptelui. Nici azi nu e prea impunătoare și, dacă prin fața ei am rostogoli o roată de cașcaval cu un diametru de doi metri, cum se fabrică aici, clădirea ne-ar părea destul de mică, o biată hardughie pentru un Gulliver hămesit. După nationalizare, capacitatea fabricii s-a mărit însă treptat, întîi inființîndu-se prima secție din țară pentru fabricarea lactozei (între 1954—1957), apoi secția de brînzeturi topite (în 1960) și, în fine, dublîndu-se capacitatea acesteia din urmă (în 1972), pentru a face față producției de lapte din zonă. Acum a venit rîndul unei noi prefaceri a fabricii, care va începe în chip concret anul care vine. Deocamdată, s-a făcut o notă de comandă către Atelierul de proiectare din Sibiu, care a făcut documentația, a luat datele trebuitoare pentru studiul tehnico-economic și-a început proiectul tehnologic. Întreprinderea de care aparține fabrica a aprobat proiectul. Gheorghe Hulțaci, directorul fabricii, care n-a mai avut nici un alt loc de muncă, fiindcă lucrează aici din 1949, și Traian Zdrob, președintele Consiliului oamenilor muncii, angajat din 1953, vor trăi acum o nouă schimbare la față a acestei fabrici și vor putea compara cel mai bine imaginea ei de început, pe care încă și-o amintesc foarte bine, cu aceea de peste cîțiva ani, cînd se va termina reconstrucția secției de produse proaspete și lapte de consum, cînd se va mări capacitatea de depozitare la frig și de congelare cu încă 400 de tone, iar secția brînzeturi topite își va schimba tehnologia pentru a spori productivitatea cu 20—30%. Atunci, în afară de [illegible]svaiter, cel mai vechi produs din această fabrică, în afară de celelalte sortimente de brînză, la Vatra Dornei se va găsi și un tip nou de svaiter care va sta numai, probabil, „Bucovina", căci Țara Dornelor e un colț de rai dintr-un ținut mai întins care chiar Bucovina se numește.

[redacted]

În curtea Uzinei de construcții și reparații pentru utilaje și piese de schimb din Vatra Dornei stau înșirate cîteva cutii mari, ca niște cuburi, în care se află cea mai nouă piesă fabricată aici. E o mașină universală de prelucrat lemn, care seamănă intrucîtva cu un ceaslov imens din metal. La mijloc, are o balama care-i permite să se închidă, cum ai închide un catalitf după ce-ai făcut socotelile. În stînga are un lanț care acționează freza și ferăstrăul, în dreapta alte cîteva piese. Masa turnată e lucrată la Întreprinderea „Matex" din Tîrgu Mureș. Tehnicianul Vasile Țibichi, secretarul comitetului de partid, e mîndru de această ultimă piesă produsă de uzina din Vatra Dornei și concepută de un colectiv de tehnicieni și muncitori, îndrumați de directorul Vasile Nistor. Printre cei care și-au pus capul la contribuție, la loc de frunte se află frații Negrea, Onofrei și Luchian, și Ioan Iftenie. Mașina aceasta care face șapte operații și care costă cît o **Dacie 1300** a fost deja exportată în cîteva țări, printre care Polonia și R.D.G., după ce prototipul a fost prezentat la tîrgurile din Moscova, Casablanca, Brno, Beijing. Din mașinile produse pînă acum, 300 au luat drumul exportului, iar alte cîteva sînt pregătite pentru drumul ce-l vor face spre Belgia și Polonia. Combinatele noastre de prelucrarea lemnului abia au apucat să aibă în dotare mașina „Dorna-300", căci competiția e atît de mare, încît cererile au început să asaltieze uzina din Vatra Dornei. Odată cu turiștii vor pleca probabil, cu trenul, și acele cuburi de lemn în care stau nemișcate, în tăcerea lor metalică, noile mașini, ca niște geamantane mai mari, doldora de amintiri.

[redacted]

De trei ani, clădirea Teatrului Național din Cluj-Napoca se află în reparație. După readucerea interioarelor la forma lor sănătoasă, a urmat finisarea fațadei. De un an, schelele înălțate în jur îmbracă clădirea ca o cămașă de fier, printre țesătura căreia se ghicește destul de greu culoarea și liniile perciolor. În fața teatrului, statuia lui Eminescu, pururl tînăr, înfășurat în manta-i, a fost dată jos de pe soclu pentru a fi repusă pe un piedestal nou. Șcările care duc acum spre teatru sînt albe și sîrălucitoare, din marmură. Lumina soarelui se răsfrînge ca o flacără transparentă. Statuia, aparținînd lui Ovidiu Maitec, și-a recăpătat demnitatea și solemnitatea. În partea stîngă a intrării, într-o simetrie care e, întîi de toate, spirituală, a fost înălțată, de curînd, statuia lui Blaga, poetul care și-a trăit ultimele zile ale vieții în Cluj-Napoca. De fapt, statuia, realizată de Romulus Ladea, nu e o creație nouă. Pînă acum, se afla în parcul central al orașului. Odată cu renovarea teatrului și cu refacerea scărilor, aducerea statuii lui Blaga alături de cea a lui Eminescu a devenit o treabă culturală. Așa cum stau amîndoi pocîi de-o parte și de alta a clădirii, veghînd cu spiritul lor înalt la creșterea culturii românești, par niște lari adînciți în tăcere, mută ca lebeda, vorba poetului însuși, pe lîngă care nu poți trece fără să te gîndești cum viața lor fierbinte și zbuciumată, animată de mari idealuri, de speranțe și dorinți, s-a strîns toată acum în metalul rece și incremenit, într-un zîmbet etern în care stă chiar eternitatea sufletului românesc. În primăvara acestui an a început și refacerea, dificilă și meticuloasă, a emblemelor de pe acoperiș. Cei doi lei călăriți de Eutherpe, care reprezintă însemnele heraldice ale teatrelor din fostul imperiu, se află acum în plină restaurare, pe mîna sculptorului Romulus Ambruș, fostul elev al lui Ladea și unul din puținii noștri reprezentanți ai școlii neobizantine în sculptură. Cînd vor fi gata, leii vor fi din nou ținuți în frîu de Eutherpe cea vajnică și vor reintregi imaginea edificiului, readusă acum la [illegible]rea ei proaspătă. În lumina [illegible]mată, care pe meleagurile Clujului cade întotdeauna cu blîndețe și melancolie, în fața Teatrului Național, pe piedestalul de marmură, doi mari poeți ai literaturii române stau de veghe la viitorul inimilor noastre.

(Va urma)

atelier literar

de G. Dumitrescu

Const. M. Damian: N-am putut descifra integral decît paginile dactilografiate, dintre care am putea reproduce în chenarul alăturat (dacă sînteţi de acord) „Pax" şi „Halku" („Împrejurul meu"). Felicitări pentru examenul biruit.

Adrian Creţu: Multe pagini de joacă dezordonată, ori de trucaj şi simulaţie. Citeva („Dăscălița", „Visătorul", „Veghind"), lăsînd totuşi speranţa unor perspective lirice. Să vedem, în continuare.

T. Vioreseu: Versificări de acurateţe şi oarecare îndeminare, dar rămînînd încă într-un cadru convenţional, lipsite de o amprentă semnificativă, personală.

Iacob Dănuţ: E o creştere a substanţei nobile, dar sînt încă multe vorbe în plus, insistent explicative etc., un balast care încomodează sau chiar copleşeşte puritatea sunetului şi a gîndului (ca în „Elegie", mai ales). Pagini interesante, promiţătoare: „Eu sînt" (cu ultimul vers indescifrabil), „Nu vă mai scriu", „Cîntec" (cu unele zone opace). Destule motive, deci, pentru a aştepta rezultate din ce în ce mai bune.

Nicky: Am descifrat prea puţin din textele dv. încîlcite şi îngălate (mai puţin de un sfert). Am zărit totuşi şi unele semne metaforice de perspectivă, dar şi, mai multe încă, „dodiile" suprarealismului convenţional, de duzină. Încă nu putem trage o concluzie. Reveniţi cu texte lizibile.

Stardust: Vestea pe care ne-o împărtăşiţi ne aduce o reală, o profundă bucurie (ca unuia care a crezut în dv., încă de la primele file de caiet şcolar — faptele o dovedesc — chiar atunci cînd a fost nevoit să vă adreseze o critică mai aspră (spre binele dv.) pentru unele alunecări primejdioase spre confecţia „de piaţă", despre care confecţii şi „performante" ne-aţi informat chiar dv. însăvă!)... Supărările şi „jignirile" pe care le invocaţi sînt nedrepte şi nemotivate: efectele „durităţilor" noastre (bineintenţionate) sînt tocmai aceste eforturi remarcabile de voinţă şi ambiţie care v-au adus succesul actual, o adevărată răscruce de viaţă, pentru care vă felicităm din toată inima şi cărora li dorim cele mai bune urmări! (Era, poate, mai potrivit, deci, un telefon prietenesc...).

M.B.: Ar trebui, după carte, să încercaţi o altă ieşire în lume, prin spaţiile mai largi şi mai diverse ale revistelor (oricîtă cheltuială de timp şi străduanie v-ar cere...). Cu noi aţi desfăşurat tot repertoriul, iar faza (cu persona) la care v-aţi oprit, (v-am spus-o parcă) nu ne-a convins. Acum aveţi şi un nou consilier şi, oricum, nu e cazul să reluăm de la capăt toată povestea. (Între timp, s-au adunat la poarta „Atelierului" numeroase şi proaspete promoţii!..).

Graţiela M.: Nu sînt noutăţi deosebite; poate doar o semnificaţie de perspectivă, în „Invitaţia", „Te rog!".

I. Bija: E în ordine! Aşteptăm veşti şi manuscrise la fel de bune.

V. Isar, B.V. — Jianu, Maximca Dt. (mai mult indescifrabil), **Em. Moldoveanu** („Nedumerire"), **M. Lucea, Dory Sode, Ver. Ungureanu, I Estela, Hermina G., Ion Sima, M. Gună, M. Mitrea, D. Bucălae, P. Mironescu, Rică Popescu, Lil. Ardeleanu, Radu Florin, F. Poenaşu, D.D.D., Călin Nicolae, P. Bercaru, M. Guţă, E. Zegheru, O. Bonaciu, Gh. Moraru, Şt. Duţescu, V. Bodo, Ad. Amarine, Ol. Bebu, Al. Chiuţă, Cr. Ţilică, Ve Ve, A. Vişcan, Const. Ciprian, V. Valda, T. Drulă, I. Aldea, C. Faekelmann, Şt. Radu, V. Radu, E. Ticuşan, Adriana, M. Dumitrache, L. Arulia, M. Glumancă, Mih. Nistor, Pomp. Comşa, A. Onigy, S. Aneta G., Crist. Preda:** Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

RAZĂ

Condeiul dă fuga
pe hîrtie
ca mai mai să nu-l poţi prinde
şi parcă cineva
măturâ tot întunericul
din ochii mei
o pasăre cu zborul incrementi
în tablou
se uită la mine şi tace.
Tace
şi-mi făgăduieşte
pace.

EMIL ACHELĂRIŢEI

CAI FRUMOŞI

Ochi ca două ferestre
de care un copil îşi turteşte nasul
şi coama caldă
de răsuflarea călăreţului
gleznele prin care
cîntă vîntul —,
ce alteeva să-ţi mai spun?...
...altădată
aveau şi aripi...

MONICA MARIN

ÎNTRE DOUĂ CUVINTE

Nu, între două sau mai multe
cuvinte nu este spaţiu gol!
Între ele pot încăpea o lacrimă,
o dragoste sau un destin.
(Nu despărţiţi pe „dragul" de „meu"
şi veţi fi mai singuri
decît niciodată).
Numai arpentorii nopţii care au
în loc de metru un loc sau o rază,
îşi mai pot permite să scrie,
citeodată, într-un cuvînt:
floare-de-te iubese... !

NICULAE ALEXANDRU VEST

DIN VIS

...pe urmă
parcă
şi se făcea frig
de-atîta chemare
şi-neet
te-nveleai cu mine
şi eram atît de aproape
unul de altul
încît
nici timpul nu mai putea trece
printre noi...

CONSTANTIN SAVIN

ELEGIE

Trişteţi de ne-mpliniri, de revedere,
De doruri care amurgese devreme
De visuri care mor fără să spere,
De ochi ce nu mai vor să te mai cheme,
De mîini ce nu mai ştiu de mult alintul,
De prieteni care nu-ţi mai bat în uşă,
De zurgălăi ce şi-au pierdut argintul,
De drumuri presărate cu cenuşă,
De cărăruş pe care creşte iarbă,
De suflet fără stele, fără lună,
De ploi ce-şi curg ca lacrimile-n barbă,
De alăută care nu mai sună:
Trişteţi de geamuri neiluminate,
De glasuri care-n somn mereu te strigă,
De răni ascunse, necicatrizate,
De amintiri care încep să frigă,
De glastră fără flori, de casă goală,
De inimă ce clopotul înghină,
De faţă care cu pelin se spală,
O să vă-ngrop odată în ţărînă!...

ION CRAIOVA

NEGUSTOR DE SCUTURI

Singur
între atîtea speranţe

DIN VIS ŢIŞNIND

O pasăre albă
spărgea oglinda
în care se făcea toamnă

A. VALONI

SINGURĂTĂŢI

Pe poarta lunii iese rondul
piticilor
sărind într-un picior invalizi
de război pe umeri cu o manta veche
să-i îmbrăcăm pe cei goi cîne strigă
mereu
acoperind cu lacrimi cu cer albastru
purtat ca floare la urechi?
din azilul nopţii în zadar
umbra îmi strigă vino
pe masa tăcerii aburesc visele
pîinea cea de toate zilele
noi
la poarta lunii stăm de veghe-nir-un
picior
piticii
goi de frunze, cu
de tine goi...

CONSTANTIN RUPA

Gheorghe Tomozei:

(Urmare din pag. 9)

din uşurinţa cu care versurile lui au trecut pe corzile lăutarilor. A fost şi continuă să rămînă un necunoscut pentru mulţi. Poate că în anul 2000, cînd vom avea ediţia academică împlinită, îl vom privi altfel.

— Dacă aţi fi trăit în vremea lui, aţi fi fost prieten cu Eminescu?

— E o întrebare stupefiantă, mulţumesc. Cred c-ar fi fost aproape imposibil. El a avut doar amici, desigur nu în sensul pe care-l dă Caragiale! Avea doar însoţitori într-ale vieţii. Prieteni, n-avea cum să aibă. El avea sentimentul foarte acut al scurgerii timpului, al sfîrşitului grabnic. De-aia făcea proiecte megalomane.

— Se zice că şi Labiş avea acest presentiment.

— Aşa e, dar să ştiţi că eu n-am fost prieten cu Labiş. N-am fost nici măcar un prieten al poeziei lui. Pe-atunci mă ocupam cu altceva, eram îndrăgostit. Voiam însă să-l concurez. Murind, Labiş mi-a răpit şansa de a fi unul din fruntaşii generaţiei. Şi după moartea lui Nichita am simţit o scădere a tonusului poeziei noastre. În lipsa competiţiei adevărate, poeţii se dărîmă unii pe alţii. Iată, foarte talentatul Mircea Dinescu a lichidat totul, de la Nichita pînă la unchiul Samuel Beckett. Merge, nu?

— De unde vine acest elan negativist?

— Din două lucruri. Întîi, dintr-unul sănătos care nu trebuie să ne mire, căci schimbul de ştafetă între scriitori nu trebuie să se întîmple ca pe stadioane, ci printr-o negare dramatică a unor căi sterile, inadecvate în artă, care nu exclude însă o anumită urbanitate. E foarte bine că tînăra generaţie e nitel obosită din pricina genitorilor. Ce nu e foarte bine e că noile generaţii au, anacronic pentru acest amurg de mileniu, un fel de evazionism care ne va duce nu la reevocarea turnului de fildeş, ci, cum neinspirat citez, la cea a turnului de vinilin. Există parcă o neaderenţă la viaţă, fără semnul pasional al generaţiilor trecute, fără profesiunile de credinţă ale aceleia. Aceşti tineri scriitori vorbesc doar despre ei, cu o infatuare mult prea evidentă a propriei biografii, femeile compun o poezie monstruoasă, iar bărbaţii evocă obsesiv lumea studenţiei. Ieşirea din studenţie aminteşte de izolarea lui Ovidiu la Tomis.

— Aceste reproşuri sînt, de fapt, nişte acuzaţii foarte grave. Dacă e-aşa, înseamnă că sînt şi nişte cauze.

— Bineînţeles, este forma de luptă a acestei generaţii. Tinerii scriitori luptă împotriva festivismului care a făcut mult rău revistelor. Din păcate, maturitatea şi sentimentul responsabilităţii lipsesc cei mai adesea. Prea se complac în starea de jubilaţie, de euforie gratuită.

— Înţeleg că spuneţi aceste lucruri cu bună credinţă, nu?

— De ce-ar fi altfel? Eu sînt pentru o sănătate a culturii şi mă deranjează conflictele gratuite. Nu sînt pentru un echilibru de operetă al provinciilor şi generaţiilor, dar prea ne năpustim uneori cu multă uşurinţă unii asupra altora. Eu cred că sîntem un popor care avem ce spune şi ne putem exprima în multe, în foarte multe domenii. Eu cred mult în înzestrarea scriitorului român.

— Vorbiţi cu multă ardoare, dar simt în vorbele dumneavoastră şi o ironie ascuţită.

— Sînt ironic numai în viaţa particulară şi mai ales cu mine. Cînd nu va mai fi aşa, o să dispar ca scriitor. Ironia e ca marea pe nisip. Netezeşte inscripţiile din ziua anterioară. Altfel, eu sînt un realist. Am spus-o, chiar patetic, în interviuri. Poetul e un soldat, munca lui e o soldăţie. Asta nu ţine doar de soldă, poetul poate fi plătit foarte bine cu promisiuni ori cu fluturi, ci de acea trudă, uşor anonimă, în care între general şi soldat aproape că nu rămîne spaţiu nici pentru teaca unei baionete.

— Ce simte poetul la cei cincizeci de ani ai săi?

— Simte că n-a renunţat nici acum, la această vîrstă, la veleităţile de la douăzeci de ani. Ţelul meu n-a fost să fiu cel mai important poet, ci să fiu socotit poet. Poet adevărat. Dacă sînt considerat poet, admit toate comparaţiile pe care le pot suporta adjectivele. Eu cred că sînt poet pur şi simplu. E un orgoliu suprem, cer iertare.

— Poetul visează?

— Visează şi face proiecte. N-am renunţat nici acum să fac planuri. Am fost ridiculizat pentru că am strîns fotografii cu Nichita şi Labiş. E, şi? Dacă aş strînge timbre poştale, aş fi mai stimat?

— E poezia, aceasta cea mai nevinovată dintre toate ocupaţiile, şi o armă de luptă?

— Redactorul şef al ziarului **Timpul** era unul din cei mai temuţi poeţi.

— Să înţeleg că poetul e o lance a lui Ahile? Cu un capăt răneşte, iar cu celălalt vindecă?

— Poetul este chiar Ahile. El îşi scrie poemele pe propriul său călcîi.

Reproducere după o lucrare de Mihai Mănescu

A be ce-n dar...

Nepotului meu Nicolae Radu la zîntîiul de şcoală

A be-ce dar!
Din toate darul cel mai rar:

O carte e cu care-aveţi
Cărţile-ntregii tale vieţi
Cu tot ce are-n viaţă preţ
Ca soarele în dimineţi.

Septembrie 15

Septembrie cinsprezece!
Deschizător de abece,
Dar şi de pagină de carte,
De drumuri care duc departe
Pornind cu ţara împreună
Spre a se împleti-n cunună.
Pe culmi de anul două mii
Milne present pentru copii.

Septembrie cinsprezece
Hronic-hrisov de abece
Înscrie într-a ţării carte
Cu litere fără de moarte

Un nume proaspăt ca răsadu'
Dintîi, pe Nicolae Radu.

NICULAE STOIAN ■

Toamnă

Se-neumetau să prade
podoabe pentru vînturi
Şi lostriţa cuminte
şi păstrăvul hoinar,
În nalta toamnă, solzii
luceau ca nişte ţinte
În marginea tăioasă
a pistelor de var.

Şi miezul zilei, doamne,
frumos ca o livadă
Cînd se adună floarea
şi se întoarce-n rod,
Înconjura pămîntul,
cum înconjuri o pradă,
Legîndu-l pe la tîmple
cu capete de pod.

Portret

Contur nimbat, ca un veşmînt
de rană,
Dogoare coborîtă din icoană,
Arnici fulor pe coapsa caolină,
Descîntec, într-un cîntec de
regină
Şi patimă şi strigăt de durere,
Ambrozie-n amestecul de fiere,

Graiul ei crin, prin ochiul tău
răzbate,
De dincolo de adevăr şi moarte.

GEORGE DUMITRU ■

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ **SPORTCLUB Muscel și SPEOCLUB Piatra Craiului au organizat tradiționalul „Memorial Emilian Cristea", ediția IV-a, în zilele de 22—24 august 1986 în defileul Dîmbovicioarei, descris cu atîta sensibilitate de Vlahuță în a sa „Românie Pitorească". Au răspuns invitației 28 cluburi de turism din 12 județe, cu 388 participanți, cărora li s-au alăturat peste 1 200 de drumeți pe patru roți care au schimbat, ad-hoc, itinerarul stabilit pentru a rămîne la tabăra memorialului. Un aspect inedit al acțiunii noastre a constat în experimentarea concertului în peșteră — fără a ne ridica la nivelul prietenilor noștri din Timișoara care în peștera Românești au prezentat un concert de operă cu rezultate remarcabile, cu regie și tehnică adecvată. Experimentul nostru a început în peștera Dîmbovicioara în ziua de 22 august, în prezența a 150 persoane care timp de 35 minute au uitat locul în care se află și trecerea timpului, protagonist fiind tînărul Florin Jianu de la Clubul „Pelendava" — Craiova, interpretînd numai melodii pe teme montane ; satisfăcuți de acest prim rezultat, în ziua a doua am trecut la o peșteră cu o sală mai mare, peștera Ursilor din Cheile Mari ale Plaiului Dîmboviței, unde, astădată, 235 de participanți au ascultat un concert variat, sub bolțile din piatră, reverberat direct în inimile ascultătorilor, timp de aproape o oră, la lumina unor lanterne și faruri. Repertoriul a fost accentuat de cîntece patriotice. Printre participanți s-au aflat în vizitarea peșterii și cîteva echipaje auto din R.D. Germană și Cehoslovacia. (Ioan Dobrescu, președintele Speoclubului „Piatra Craiului", Cîmpulung-Muscel).**

■ **Primim din partea Consiliului popular al Sectorului 2 :** „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Ștefania Munteanu** și trimisă nouă spre competență rezolvare, vă comunicăm : Comitetul executiv al Consiliului popular al sectorului 2, în ședința din 14 august a.c., i-a atribuit numitei garsoniera 106, etajul 2, în blocul 15 din strada Teiul Doamnei nr. 108, Sectorul 2".

■ **În numele locatarilor blocului H 33, Aleea Grădinari nr. 4 — Iași, ne scrie Petre Ursache,** aducîndu-ne la cunoștință pe această cale că, deși au trecut mai bine de 6 ani de la darea în folosință a blocului menționat, nici pînă astăzi fațada acestuia nu a fost terminată — în special partea dinspre strada deteriorîndu-se treptat sub acțiunea intemperiilor. Audiențele făcute la O.C.V.L. s-au dovedit a rămîne fără rezultat. „Poate că măcar în ceasul al 12-lea, se va face ceva !"

■ **Ministerul Muncii : „În legătură cu scrisoarea numitului Victor Muraru din comuna Tupilați, județul Neamț,** prin care solicita sprijin în vederea încadrării în muncă, vă informăm că, urmare intervenției Direcției pentru problemele de muncă și ocrotiri sociale Neamț, acesta a fost repartizat la Cooperativa „PRESTAREA" — Piatra Neamț, pe un post corespunzător pregătirii sale profesionale, prin Dispoziția de repartizare nr. 20/1986".

■ „Am citit cu mare plăcere și interes articolul „SE NAȘTE UN MONUMENT", publicat în numărul 30 al revistei, în care este descrisă realizarea marelui monument „Flacăra Tineretului", precum și greutățile tehnice ivite pe parcursul execuției : astfel, este menționată dificultatea burdușirii tablei inox sudate, care îmbracă scheletul monumentului, defecțiune ce se remediază prin baterea cu barosul a tablei. Fără a fi un specialist în materie — și vă rog să luați aceste rînduri drept o propunere pentru cei interesați în viitor de executarea unor astfel de operații — țin să vă spun că aceeași problemă s-a ivit și la fabricarea de vagoane din Arad, acum cîteva zeci de ani, odată cu producerea aici a primelor vagoane de clasă sudate. Burdușirea tablei a fost evitată prin sudarea tablei pe schelet după ce în prealabil suprafața ei fusese încălzită corespunzător ; după sudarea tablei calde pe schelet, în urma răcirii ei, s-a obținut o suprafață perfect plană ca urmare a contracției oțelului. Le propun celor de la Combinatul Fondului Plastic, așadar, să la cunoștință de această tehnologie a arădenilor" (ing. Virgil Ciobanu, strada Barău nr. 3, Cluj-Napoca).

■ **Consiliul popular al județului Iași : „Urmare** scrisorii adresate de către **Georgeta Asoltanei** din Iași, strada Apelor nr. 3, prin care solicită sprijin pentru încadrare în muncă : i s-a recomandat să se prezinte urgent la întreprinderea de confecții Iași, unde a întrerupt activitatea pentru creșterea copilului, unitate cu care s-a discutat, stabilindu-se ca numita G.A. să fie reîncadrată."

■ „Am constatat și în această vară, mai ales duminica, cum în jurul podului ce separă cele două lacuri I.O.R. din parcul cartierului Balta-Albă, printre foarte multele persoane ce vin aici în mod civilizat, spre a face plajă, se adună numeroși indivizi dubioși care vînd la preț de speculă semințe, bere rece (20 lei sticla !), sau pepsi (15 lei !) etc. În același timp, în această zonă nu există nici măcar o țișnitoare de apă pentru setea greu de potolit a celor ieșiți la aer și soare.. Dincolo de măsurile ce se impun împotriva indivizilor certați cu legea — în mod sigur oameni neîncadrați în muncă — se impune, cred, înființarea măcar a unui chioșc de răcoritoare. Am asista astfel la desfășurarea unui comerț util și civilizat, și ar dispare „poluarea" morală provocată de afaceriștii în cauză". (Emil Chiveseu, strada Ruică 10, blocul 6, Sectorul 3, București).

■ **M.I.U.G. — C.I.U.P. — Întreprinderea NEPTUN, Cîmpina :** „În legătură cu situația locativă a numitei **Gica Virtosu**, om al muncii la întreprinderea noastră : în luna februarie 1986, după căsătorie, familia Virtosu a solicitat o cameră la cămin de nefamiliști, dar nu au fost camere disponibile ; cele semnalate în scrisoare, că în cămin ar fi 25 familii care nu lucrează în întreprindere, nu se confirmă, existînd la acea dată o singură familie ce lucrează la IRUEAR și care în momentul de față a primit apartament și va părăsi căminul. În prezent, familia Virtosu a primit camera nr. 22, etajul 1, la căminul de nefamiliști, situația fiind, așadar, rezolvată pînă la primirea apartamentului la care este înscrisă".

■ **Nicolae Giurgiu din satul Vale, strada Mare 187, comuna Sălișteș, județul Sibiu,** ne trimite cîteva rînduri însoțite de două epigrame ; din lipsă de spațiu nu reproducem epigramele, reținem doar faptul în sine la care se referă ele și care conține, credem, o bună doză de umor „negru", involuntar. Și iată despre ce este vorba : în municipiul Sibiu există un magazin, „CEREMONIA", frumos aranjat și cu o firmă la fel de frumoasă. Este aprovizionat cu articole de îmbrăcăminte pentru nunți și alte ocazii festive. Dar, tot în municipiul Sibiu, mai există un magazin — și tot „CEREMONIA" se numește — de astă dată destinat vînzărilor de sicrie și altor obiecte pentru ceremonii funebre...

Se pare că nașul celor două unități a cam fost lipsit de inspirație.

■ **Consiliul popular al sectorului 1 :** „În legătură cu scrisoarea prin care **Emil Filip,** domiciliat în Calea Griviței nr. 236, blocul H, solicită sprijin în încadrarea sa în muncă : prin Oficiul forțelor de muncă acesta a fost încadrat în funcția de electrician la I.T.H.R. București, cu data de 25 august a.c.".

■ Pensionarul **Dumitru Pârjan** din satul Fintina-Domnească, comuna Prunișor, județul Mehedinți — om în vîrstă de 71 ani și căruia îi urăm încă mulți înainte — ne scrie că de circa două luni și mai bine, magazinul sătesc din localitatea în care domiciliază a fost închis. Motivul ? Lipsa de gestionar. Fostul gestionar a părăsit locul de muncă, nimeni nu s-a îngrijit să fie numit un altul în loc, și iată cum sătenii — și poate că vîrstnicii mai ales — sînt puși pe drumuri pentru o simplă cutie de chibrituri, ca să nu mai vorbim de obținerea mărfurilor alimentare sau industriale. Solicităm organelor în drept să încerce a găsi totuși o soluție pentru redeschiderea magazinului respectiv.

■ **Consiliul popular al comunei Brănești — Gorj :** „Referitor la sesizarea tînărului **Constantin Godeanu,** locuitor al comunei noastre, apărută în FLACĂRA și în legătură cu starea căminului cultural (filială) din satul Brănești și cu lipsa unor activități cultural-artistice desfășurate aici, s-au luat următoarele măsuri : terminarea pînă cel mai tîrziu la sfîrșitul lunii septembrie a reparațiilor capitale la căminul cultural ; deplasarea, o dată pe săptămînă, a aparatelor de proiecție cinematografică de la căminul Capu Dealului (cămin de centru), la căminul din Brănești pentru proiecția unor filme ; repartizarea mai judicioasă a membrilor consiliului de conducere a căminului cultural spre antrenarea mai eficientă a masei de oameni ai muncii, inclusiv tinerii, pentru realizarea unor spectacole sau alte activități specifice...".

■ „În luna august a.c. am făcut o vizită în orașul Agnita, județul Sibiu — am vrut să revăd vechiul și frumosul parc al orașului, cunoscut ca unic în regiune pentru mîndrețea stejarilor și brazilor de aici. Spre marea mea dezamăgire, n-am mai găsit însă nimic din ceea ce cunoșteam a fi aici : nu mai sînt bănci, nu mai sînt flori, parcul a devenit un fel de maidan pe care locatarii blocurilor din împrejurimi aruncă gunoaie... te cuprinde tristețea. Cît de ușor se poate prăpădi un parc — și cît de greu este să-l înalți, pentru bucuria ochiului și sănătatea vizitatorului. Mă întreb cum pot oare organele locale să tolereze o astfel de situație ce stîrbește mult din frumusețea — de necontestat, de altfel ! — a orașului ?" (Luca Dumitrescu, strada Dr. Iatropol nr. 20, Sectorul 5, București).

■ **Din nou, Consiliul popular al Sectorului 1 :** „Referitor la scrisoarea adresată de **Cleopatra Ciugulea,** din București, strada Amurgului nr. 4, Sectorul 5, om al muncii la I.S.P.C.A.I.A., prin care solicită locuință, vă comunicăm : în ședința Biroului permanent al Consiliului popular al sectorului 1, din data de 8.07.1986, s-a aprobat în cotă la unitatea de mai sus numitei C.G. apartamentul nr. 7/2c. din blocul 15 Colentina, Sectorul 2 ; din discuția avută cu conducerea unității a rezultat că locuința de mai sus a fost atribuită sus-numitei".

■ **Viorica Irimia din Bacău, strada Narciselor, blocul 15, scara A, etajul 5, apartamentul 30, telefon 5 82 20,** revine la redacția noastră cu o scrisoare prin care ne anunță că, deși a fost căutată, în urma primei scrisori, în legătură cu doleanța sa, încă nu s-a rezolvat nimic. Despre ce este vorba ? Din motive de restrîngere a familiei, numita — care locuiește într-un apartament de 3 camere decomandate — dorește un schimb, pentru un apartament cu două camere. Este firesc, și apoi dînsa, fiind o singură persoană, devine absolut impropriu să locuiască într-un apartament de... 3 camere. Fiind convinși că situația i se poate rezolva favorabil, și mai ales că sînt destui amatori pentru un astfel de schimb, rugăm I.A.F.L. Bacău să urgenteze, pe cît posibil, cererea numitei Viorica I.

■ **Consiliul popular al județului Timiș :** „În legătură cu scrisoarea numitului **Remus Lazăr,** din comuna Brestovăț, satul Coșari nr. 170 — prin care se sesizau unele neregului ivite în transportul de călători pe ruta Lugoj — Coșari, în sensul că autobuzul respectiv nu circula decît pînă la Brestovăț (și nu Coșari, cum era normal, din cauza unei porțiuni de drum impracticabil), vă aducem la cunoștință că, luîndu-se legătură cu Direcția județeană de drumuri și poduri Timiș, în a cărei administrație se află drumul respectiv, acesta a fost amenajat cu piatră și nivelat, astfel încît, acum, autobuzul circulă normal și pe ruta Brestovăț — Coșari".

■ „Avînd de rezolvat o serie de probleme personale, am solicitat conducerii întreprinderii de producerea legumelor — Zimnicea, unde lucrez în funcția de responsabil economic la Ferma nr. 1, prin cererea înregistrată la nr. 1563/7.07. a.c., efectuarea concediului legal de odihnă pe anul în curs începînd cu data de 11.07. Nu am primit nici un răspuns. Am revenit cu o altă cerere, în același scop, înregistrată la I.P.L. Zimnicea la nr. 1675/21.07, solicitînd concediul cu data de 28.07 Deasemenea nu am primit nici un răspuns. Aceeași soartă a avut și cererea înregistrată la nr. 1924/16.08, prin care am solicitat concediul începînd cu data de 25.08 a.c. Puteți, vă rog, să-mi indicați unde și cui să mă adresez ca să obțin un răspuns de la I.P.L. Zimnicea ? (Haralambie Națiă, strada Partizanul Roșu nr. 3, Zimnicea — Teleorman).

■ **Consiliul popular al județului Dolj :** „Vă aducem la cunoștință că numitul **Traian Ghemaci** din Craiova, strada V. Alecsandri nr. 106, prin Dispoziția nr. 8034, din 18 august a.c., emisă de Oficiul forței de muncă, a fost repartizat la Întreprinderea de aprovizionare, desfacere și transporturi pentru industria chimică București — autobaza nr. 4 Craiova — în meseria de șofer".

■ Locuiesc la ultimul etaj al blocului și în urma ploilor în cele două dormitoare se infiltrează prin tavan apa căzută de la ploi. În urma memoriului adresat redacției, în numărul din 20 iunie a.c., în pagina de față au apărut cîteva rînduri ale mele în acest sens. Vă aduc la cunoștință că pe data de 5 august, lucrătorii IJGCL Buzău au început în sfîrșit izolarea acoperișului blocului, începînd cu suplimentarea straturilor în hidroizolație, avînd toate materialele trebuincioase la fața locului. S-a lucrat, într-o săptămînă, aproximativ 40% din izolație, după care lucrările au fost sistate din motive necunoscute. Revin pe această cale, întrucît toamna cu sezonul ploilor este pe cale de a se instala din nou iar materialele zac nefolosite (Marcel Vișan, cartierul Broșteni, blocul J, 1, scara B, apartamentul 33 — Buzău).

■ **Consiliul popular municipal Galați : „Referitor** la scrisoarea cetățeanului **Ion Munteanu** din Galați, prin care acesta solicită sprijin în atribuirea unei locuințe pentru familia sa, vă comunicăm : din cercetările efectuate rezultă că pe data de 15 octombrie a.c., Regionala C.F.R. Galați va da în folosință un bloc locuințe de serviciu cu 75 apartamente. S-a întocmit lista celor care vor ocupa aceste locuințe, Ion Munteanu figurînd la poziția 15, urmînd a primi la acea dată un apartament în conformitate cu numărul de persoane din care e compusă familia sa.

■ **Asociația de locatari nr. 394,** blocul D.4, strada Maior Sontu — Pitești, ne anunță prin împuterniciții săi că la începutul acestui an, la scările D și C ale respectivului bloc au fost instalate lifturi. La data de 21 august însă, din dispoziția Inspectoratului de stat pentru controlul instalațiilor de ridicat, ISCIR, aceste lifturi au fost blocate. Din spusele ECRAL — Pitești, întreruperea s-ar datora faptului că lifturile nu au fost omologate de către unitatea constructoare, respectiv IMFA — București : ne întrebăm, pe bună dreptate : dacă ele nu au fost omologate, de ce s-au mai montat ?! Pe banii cui ? Că pe nervii noștri — asta în mod sigur (scrisoarea este semnată de președintele asociației, C. Miu, și administratorul Gh. Chiran).

■ **Consiliul popular al comunei Andrășești — județul Ialomița :** „Vă răspundem prin prezenta la scrisoarea tovarășului **Ion Mareu,** om al muncii la I.A.S Andrășești în cadrul Fermei nr. 2 „Gheorghe Doja" și vă comunicăm că împreună cu conducerea I.A.S. Andrășești am analizat cele relatate în scrisoare, luîndu-se următoarele măsuri : tovarășului Ion Marcu i s-a încheiat contract de muncă pe durată nedeterminată, iar șefului de fermă Ion Caloianu — care a întîrziat efectuarea acestui lucru — i s-a diminuat retribuția cu 10% pe timp de o lună de zile."

Pagină realizată de HORIA PATRAȘCU ■

Poșta redacției

Pornind de la un răspuns dat în această pagină unui cititor, un răspuns care privea deci o situație particulară, concretă, privind contribuția în bani și zile muncă a unui cetățean invalid, inapt de muncă, mai mulți cititori ne-au solicitat precizări în legătură cu această problemă.

Precizările pe care le putem face sînt cele conținute în alineatul C, articolul 32 din Legea nr. 1, din 15 noiembrie 1985 : pe care îl reproducem : „Comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare pot propune adunării cetățenilor ori, după caz, pot aproba scutirea totală sau parțială de plata contribuției ori înlesniri în plata acesteia pentru unele categorii de persoane cum sînt invalizii sau alte persoane inapte de muncă".

Niculescu Gheorghe — com. Mărăcineni, jud. Buzău : În condițiile Legii nr. 3/1977, beneficiază de pensie pentru munca depusă și limită de vîrstă, cît și pentru pierderea capacității de muncă din cauză de accident de muncă sau în afara muncii, numai persoanele încadrate în muncă. Dacă nu vă veți reîncadra în muncă, puteți solicita înscrierea la pensie la împlinirea vîrstei de 62 ani ● **Popescu N. Gheorghe** — com. Plopu, jud. Prahova : - Depuneți cerere și toate documentele în copie la Ministerul Muncii ● **Petrișor C. Costel** — com. Ciorțești, jud. Iași : Nu puteți, deocamdată nu aveți posibilitatea de navetă. Încercați în județ ● **Mihalcea Gheorghe** — com. Cosmești, jud. Galați : Încadrați-vă conform repartiției date de liceu și, după efectuarea serviciului militar (intră în vechimea neîntreruptă dacă vă reîncadrați în 15 zile de la lăsarea la vatră), vă puteți transfera spre a frecventa cursurile serale ale facultății ● **Avram Iosefina** — Arad : Prezentați-vă cu toate actele la Oficiul de pensii ● **Georgescu Ion** — satul Rădești, com. Stîlpeni, jud. Argeș : 1) Activitatea prestată în domeniul cultelor este valabilă pentru stabilirea vechimii în muncă numai dacă dovezile sînt eliberate de protoerii. 2) Pentru reconstituirea vechimii în muncă, martorii trebuie să-și dovedească ei înșiși vechimea numai cu acte oficiale ● **Rusu Andrei** — Cluj-Napoca : Retribuția tarifară pe trepte pentru muncitorii trecuți sau transferați în interesul serviciului în aceeași categorie tarifară și funcție în unități care aplică nivele de retribuire mai mici se stabilește la treapta cea mai apropiată de retribuția tarifară avută ● **Ungureanu Mihai** — Timișoara : Decretul 93/1984 nu prevede că, la terminarea obiectivului contractat în acord global, personalul plecat prin demisie se exclude la repartizarea sumei totale, cuvenită membrilor brigăzii care au contribuit la realizarea acestuia ● **Dudău Ion** — Călimănești : În fiecare număr al revistei noastre, într-o casetă de trei rînduri jumătate, deci ușor de citit și de ținut minte, transmitem către dv., cititorii, la dispoziția cărora punem această pagină, cîteva rugăminți, printre care și aceea de a nu ne trimite acte originale. Ne întrebăm și vă întrebăm atunci : de ce ne-ați trimis cartea dv. de muncă ?

REGHINA VÂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Actualitatea în laboratoarele planetei

Misterioasa Spirulina

■ O veritabilă carne vegetală ■ Cum se obțin sub lupa microscopului plante noi

Cu două decenii în urmă, o expediție belgiană descoperă în lacul Ciad o plantă albastru-verzuie, pe care localnicii o foloseau ca aliment de bază în dieta alimentară zilnică. Cercetătorii au putut constata deopotrivă că planta, scoasă din lac, uscată la soare, și transformată într-un soi de turte, demonstrează o valoare nutritivă apropae egală cu cea a cărnii, că în general ea asigură indigenilor o sursă permanentă de proteine, înlocuind în condiții optime alimentele carnate. Supusă testelor de laborator, misterioasa specie vegetală s-a dovedit a fi o algă, **Spirulina platensis,** aparținînd familiei Oscillatoriaceaelor, o adevărată fosilă vie ,apărută pe Terra odată cu primele organisme fotosintetizante. Dar descoperirea cea mai uluitoare o constituie faptul că planta conține în proporție de 65—70 la sută proteină (substanță uscată), că este, cu alte cuvinte, cea mai bogată sursă de proteină vegetală existentă, întrecînd cu mult din acest punct de vedere algele verzi (Chlorella și Scenodesmus) : este mai bogată de două ori decît soia și de șase ori decît porumbul și grîul. Se mai dovedește că Spirulina poate intra, fără probleme, în competiție chiar cu produsele din carne, deoarece ea are pe unitatea de greutate mai multe proteine decît peștele, carnea slabă sau praful de ouă. În plus, ea mai conține opt din cei 10 aminoacizi esențiali folosiți de corpul uman. Continuarea cercetărilor a produs și alte surprize : în structura microalgei s-a descoperit o cantitate de vitamina B_{12} de două ori mai mare decît cea existentă în ficat, precum și cantități importante din vitaminele D_1, B_1, B_6, E, PP și de zece ori mai mult fier decît se poate extrage dintr-o cantitate similară de spanac, acesta din urmă fiind cunoscut pentru conținutul ridicat în fier. În sfîrșit, s-a mai stabilit că peretele celular al Spirulinei nu conține celuloză, sau ceea ce îl ridică foarte mult gradul de digestibilitate.

Dar după acest val de entuziasm, care a cuprins lumea biologilor și nutriționiștilor, au început să apară — cum se mai întîmplă — decepțiile. Spirulina s-a arătat extrem de legată de brîul tropical al planetei noastre, unde ea reclamă deopotrivă lacuri cu o anumită concentrație în săruri minerale ; introducerea ei în țări cu diferențe mari de temperatură de la un sezon la altul și utilizarea mediilor de cultură artificiale (bazine, sere) implicînd mari cheltuieli. Cu toate acestea, date fiind proprietățile ei de excepție, investigațiile au continuat, scopul acestora fiind realizarea de medicamente sau de produse alimentare necesare bolnavului.

În țara noastră, în cadrul unui program elaborat de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, cercetările au fost încredințate în principal Institutului central de biologie, iar aici, **Laboratorului de biomasă, fotosinteză și evoluționism,** condus, de biologul dr. Gheorghe Popovici, precum și Institutului de cercetări alimentare și Centrului de cercetări biologice din Cluj-Napoca. Obiectivele propuse : obținerea de proteine neconvenționale în vederea valorificării acestora în medicina umană și veterinară, precum și în zootehnie. În urma unor cercetări de durată, a fost pusă la punct tehnica de cultivare a Spirulinei și a fost înființată în acest scop o stație pilot. De notat că prețul de cost, ridicat la început, a fost redus de trei ori. Testele medicale sînt efectuate de către Facultatea de farmacie din București și de către mai multe unități sanitare. Sînt folosite în acest scop comprimate de biomasă, deci algă uscată și presată fără alte adaosuri sau prelucrări. Așa, de altminteri, se procedează în lumea întreagă. Dar în legătură cu rezultatele experimentului va trebui să revenim cu altă ocazie. Putem spune, totuși, că noile produse se utilizează în tratamentul diabetului zaharat, în terapia obezității (fiind vorba de o proteină lipsită de hidrați de carbon), în pancreatite și ulcere gastrice. Este folosită și în zootehnie ca adaus de produse vitaminoase. Rezultate așteptate pot fi totuși consemnate în avicultură. Introducerea spirulinei în hrana păsărilor (la o unitate de profil din Piatra Neamț, și la o fermă a Institutului Agronomic) a dus la obținerea unor ouă cu gălbenuș foarte colorat, deci a unui produs vitaminizat. Sînt în curs experimente asupra unor loturi de pui de găină și de animale mici de blană.

Important se dovedește deocamdată faptul că știința românească și-a manifestat de îndată interesul pentru această descoperire, că biologii noștri sînt din nou printre primii care abordează o temă de cercetare foarte actuală, în laboratoarele planetei.

Scurt popas în Țara minunilor

■ Speranțele mamutului congelat ■ Ramses al II-lea printre contemporani ?

Despre domeniul fabulos al ingineriei genetice s-a scris atît de mult încît — ne permitem noi să observăm — publicul larg a început să creadă aievea că prin microchirurgie celulară, prin morfogeneză, se pot realiza cele mai incredibile încrucișări, chiar între plante și animale, sau chiar reintroducerea pe scara filogenetică a biosferei a unor specii dispărute. E adevărat, sub raport teoretic, asemenea înfăptuiri fantastice sînt posibile, dar la ora actuală zestrea de cunoștințe rămîne încă modestă, pretutindeni în lume efectuîndu-se cercetări fundamentale și în mai mică măsură aplicații practice. Există totuși și realizări concrete, validate, cu efecte economice măsurabile, iar nu puține din acestea fac chiar onoarea geneticienilor români.

Vom nota astfel că în Laboratorul de inginerie genetică și morfogeneză din cadrul Institutului Central de Biologie se întreprind de mai multă vreme cercetări consacrate aplicării biotehnologiilor în cultura de celule și țesuturi vegetale, precum și studii de inginerie genetică moleculară și celulară. Astfel, o tehnică este cea a A.D.N.-ului recombinat, deci obținerea prin experimente complexe de molecule de A.D.N. ce conțin fragmente de origini diferite. Mai exact spus este vorba de prelevarea unei gene de la o anumită bacterie și introducerea ei într-o moleculă de A.D.N. Se obține astfel o celulă hibridă care, la rîndul ei, este introdusă într-o altă bacterie capabilă însă de a sintetiza substanța codificată de gena inserată. Pe această cale s-a reușit, de pildă, ca bacterii puțin costisitoare să producă enzime. Despre toate acestea am discutat cu un specialist în materie, cercetătorul Ion Vătafu.

Amănunte în legătura cu ingineria genetică ne-au fost furnizate în continuare de către șeful laboratorului amintit, biologul Aurelia Brezeanu. Realizări notabile au fost dobîndite în tehnica de hibridare somatică prin fuziuni de protoplaști. Dar înainte de a arăta importanța procedeului, sîntem datori cu cîteva explicații : un protoplast nu este altceva decît o celulă căreia i s-a înlăturat învelișul rigid. Eliberate de această carcasă, două celule se pot uni, dînd naștere unei entități biologice noi, hibride, și cititorul nostru va înțelege, desigur, că scopul este de a înfrăți celule cu proprietăți diferite, pe cele rezistente cu cele ce se recomandă prin performanțe biologice ridicate.

Ajunși la acest punct, ne permitem să amintim că, în presa mondială, au apărut o mulțime de articole dedicate fantasticelor proiecte de readucere pe Terra, prin mijloacele ingineriei genetice, a unor animale dispărute. Dintr-o celulă de mamut congelat (cum sînt cei găsiți sub cercul polar) se va putea da naștere — susțin autorii articolelor în cauză — unui exemplar viu. Mai mult decît atît : s-a emis și ipoteza realizării de umanoizi în carne și oase prin prelevarea de celule de la mumiile egiptene (sau cum s-ar spune, să-i avem contemporan pe Ramses al II-lea). Desigur, teoretic totul este posibil, dar pînă în prezent caracterul de **totipotență,** deci posibilitatea ca o celulă să dea naștere unui organism complet, a fost dovedită numai în regnul vegetal. În acest domeniu, călătoria pe volutele fanteziei este secondată de realizări practice. La București s-a urmărit stabilirea condițiilor și factorilor care asigură izolarea, fuziunea și regenerarea plantelor din aceste celule. Metoda lasă mult în urmă sistemele clasice de selecție și ameliorare, deoarece prin aceste tehnici nu poate fi învins fenomenul de incompatibilitate dintre două specii îndepărtat înrudite. În mod concret s-au realizat exemplare superioare de viță de vie.

O altă tehnică o reprezintă obținerea de plante libere de virusuri prin culturi de meristem (virful de creștere al unei plante, pe baza căruia se realizează lăstari și apoi plante complet dezvoltate). S-a izbutit astfel, în colaborare cu Institutul cartofului din Brașov, obținerea de plante libere de virusul S și deopotrivă, prin cercetări comune cu Institutul de viticultură și vinificație „Valea Călugărească", care permite ca dintr-un exemplar selecționat robust și cu calități deosebite, prin prelevarea de celule, să se nască exemplare omogene din punct de vedere genetic, copii fidele ale materialelor de la care s-a pornit. Anul acesta, realizatorii au mîncat deja struguri din aceste plantații generate prin inginerie genetică.

În sfîrșit, mai amintim obținerea de noi tipuri de plante medicinale prin tehnica de androgeneză experimentală. Nu vom intra în amănunte. În esență este vorba de realizarea în masă de exemplare de același sex (plante-tată, dacă se pornește de la grăuncțele de polen, plante-mamă, dacă se folosesc ovulele), asemenea plante haploide permițînd un control mai riguros al procesului de amelliorare. Experimentul s-a desfășurat în colaborare cu Institutul de cercetări - chimico-farmaceutice și Stațiunea de plante medicinale de la Fundulea. Și a vizat două ierburi de leac, Datura și Digitalis.

Exemplele de mai sus ne vor permite, credem, să ne asociem părerii exprimate de numeroși savanți contemporani că biologia, prin noua ei disciplină, ingineria genetică, este pe cale de a deschide cel mai fantastic capitol din istoria omenirii. Cercetările, cum aminteam, sînt abia la început, dar spre mîndria și bucuria noastră, specialiștii români continuă să se afle în fruntea plutonului.

LIVIU TIMBUS ■

Opinii despre o carte

Valoros instrument de lucru pentru medicina preventivă

La 46 de ani, după 23 de ani de la absolvirea Facultății de Medicină Generală din Cluj-Napoca, **Nicolae Hâncu,** de un deceniu și jumătate doctor în științe medicale, autor a aproape 100 de lucrări științifice și numeroase monografii profesionale, laureat al premiului „Victor Babeș" al Academiei, universitar I.M.F. e prezent din nou în librării cu o carte de larg interes pentru slujitorii sănătății. **„ATEROGENEZA ÎN PRACTICA MEDICALĂ",** apărută recent la Editura Dacia.

La solicitarea revistei noastre ne-au încredințat opiniile despre această lucrare mai multe personalități ale medicinei din orașul de pe Someș.

Prof. dr. doc. Roman Vlaicu, șeful Clinicii Medicale I. Crezul autorului, care este și al nostru, este că prin cunoașterea aterogenezei, prin descifrarea, sistematizarea și ierarhizarea factorilor care sînt implicați în aterogeneză se face un pas gigant în evidențierea și evaluarea acestora și implicit în cunoașterea măsurilor de profilaxie și tratament ce se cer aplicate. Bazată pe o vastă literatură a subiectului — publicată în țară și străinătate, precum și pe experiență și lucrări proprii ale autorului — cartea are și meritul de a informa „la zi" cu cunoștințele privind aterogeneza. Apreciez ca foarte bună analiza făcută în lucrare, pe de o parte a factorilor de risc, iar pe de alta, histogenezei leziunilor ateroscleroticе (rolul sectoarelor endotelial, conjunctival, lipidic, coagulare — fibrinoliză — trombociți — prostaglandina etc.), analize ce reprezintă un punct de vedere original, care se dovedește deosebit de util în esafodarea argumentării acțiunilor practice, atît de necesare medicului practician. Originală și bine gîndită este și „schema" după care sînt apoi analizați diverși factori de risc : generalități, semnificația riscului aterogen, evidențierea, evaluarea, profilaxia și tratamentul factorului de risc.

Cu o bună documentare și argumentare se face analiza hiperlipoproteinemiilor, dislipoproteinemiilor, obezității, diabetului zaharat, hipertensiunii arteriale, patoalimentației, alcoolului, sedentarismului, fumatului, factorilor psiho-sociali și comportamentali și a altor factori de risc. Este evident că și numai această simplă enumerare dă măsura întinderii și complexității lucrării. Este, se poate spune, o tratare exhaustivă a factorilor implicați în aterogeneză, prima de acest fel, după informațiile noastre, din literatura medicală.

Prof. dr. Alexandru Duțu, șeful Clinicii Medicale II Cluj. Într-adevăr, sîntem confruntați, azi mai mult ca oricînd, așa cum afirmă și dr. Nicolae Hâncu în noua sa lucrare, cu problema majoră a fructificării în activitatea noastră de asistență medicală a multitudinii de elemente nou pe care ni le oferă cercetarea. Și asta în domeniul atît de îngrijorător din punct de vedere epidemiologic, atît de complex din punct de vedere terapeutic, care este ateroscleroza și consecințele ei. În acest domeniu, subminat încă de controverse și incertitudini, întrunirea unei unanimități privind un anumit aspect, aduce adevărate raze de lumină. De o astfel de unanimitate se bucură și așazisa atitudine profilactică — referindu-se în primul rînd la profilaxia primară — ca singură armă eficientă în confruntarea cu acest flagel al contemporaneității care este ateroscleroza. Mecanismele prin care intervin factorii de risc implicați în aterogeneză, sînt descrise într-un stil bine organizat, păstrînd tot timpul o atitudine interogativă și ilustrînd textul cu scheme sugestive, multe dintre ele originale. Sînt trecute apoi în revistă mijloacele terapeutice de care dispunem în influențarea acestor factori de risc (profilaxia factorilor de risc !), evidențiind în primul rînd pe cele pe care le are la îndemînă medicul practician, fapt ce conferă cărții un evident spirit practic, de „îndreptar", ca netrebuind să lipsească din nici un cabinet de medicină generală !

Gama largă de recomandări cuprinse în carte se extinde de la recomandările de profilaxie individuală și colectivă pînă la recomandări utile industriei alimentare. Sînt redate, de asemenea, chestionare care se cer folosite în practică, de la cele „clasice" (chestionarul pentru stabilirea tipului comportamental A) pînă la cele de date recente (chestionarul pentru evaluarea comportamentului alimentar).

Conf. dr. Marius Motocu, Clinica Medicală II Cluj. Pe parcursul ultimului deceniu, doctorul Nicolae Hâncu ne-a obișnuit cu evenimente editoriale marcante. Monografia în două volume **„Lipidologie clinică"** (dintre care primul volum „Dislipidemiile" premiat de Academia R.S.R.), **„Bolile metabolice în practica medicală"** și volumul **„Colesterolul, diabetul zaharat, obezitatea și ateroscleroza",** publicate în colaborare cu **prof. dr. doc. Iulian Mincu,** șeful Clinicii de Boli Metabolice și de Nutriție din București, au „umplut" goluri importante în literatura medicală autohtonă. „Aterogeneza în practica medicală", apărută în Editura Dacia, se înscrie pe aceeași linie de maximă actualitate, abordînd etapele inițiale, de cea mai mare importanță din punct de vedere terapeutic ale aterosclerozei, cea mai incitantă problemă medicală a sfîrșitului de secol. În condițiile în care profilaxia bolilor cardiovasculare și alimentația rațională a populației reprezintă obiective prioritare ale politicii sanitare din țara noastră, cartea dr. Nicolae Hâncu vine ca un instrument prețios, la îndemîna oricărui medic, în realizarea acestor obiective.

Structurată pe baza conceptului „factorilor de risc", concept care și-a demonstrat întru totul eficiența teoretică și practică și trecînd în revistă toate modalitățile terapeutice care ne stau la dispoziție, cartea răspunde pe deplin deziderateului de „instrument de lucru" în mîna medicului de medicină generală sau a medicului specialist. Parafrazînd un vechi aforism chinez, putem spune că, într-adevăr, **această carte „va aprinde pentru toți o lumînță" în întunericul destul de dens al aterogenezei !**

Prof. dr. doc. Crișan Mircioiu, profesor consultant, I.M.F. Cluj. Cartea dr. Nicolae Hâncu, distins cadru didactic, specialist în boli metabolice, este o lucrare cu pronunțat caracter profilactic, ajutîndu-l pe medicul practician în înțelegerea procesului și a modificărilor aterogenetice, precum și în procesul de evaluare și combatere a factorilor de risc aterogeni. Caracterul profilactic al lucrării își are geneza, neîndoielnic, în întîlnirea medicului practician cu bolnavi avînd manifestări aterogenetice, adică manifestări ateroscleroticе în curs de constituire, pentru care un tratament bine condus poate să împiedice sau, în orice caz, să întîrzie apariția semnelor ateroscleroticе, instalarea aterosclerozei. Sigur, pentru îndeplinirea deziderateului cunoașterii aterogenezei, medicul practician trebuie să cunoască, să se pregătească, să se familiarizeze cu manifestări clinice și de laborator, a căror aprofundare presupune muncă clinică și studiu intens și permanent. „Aterogeneza în practica medicală" reprezintă un asemenea admirabil instrument de studiu, care ușurează munca medicului practician, în efortul său de a împiedica instalarea aterosclerozei, în măsura în care acționează asupra aterogenezei.

Un mare număr de anexe, desene de secțiuni arteriale în evoluție aterosclerotică, anexe cu clasificări și caracteristici ale lipoproteinelor, aspecte evolutive ale trombogenezei arteriale, standardele obezității, chestionarul ingestiei alimentare reținute, calculul factorilor de risc, probabilitatea apariției cardiopatiei ischemice în funcție de diferiți factori aterogeni, ele întregesc și personalizează o lucrare în care contribuția personală, de la concepție pînă la materializare, subliniază dorința și capacitatea autorului de a contribui cu o parte științifică și practică eficientă la profilaxia și combaterea aterosclerozei. Este o lucrare valoroasă, de aleasă ținută științifică, ce-și revendică, firesc, dreptul de apartenență la realizările recunoscutei școli medicale clujene.

Opinii consemnate de M. CONSTANTIN ■

BIO — MASA, noi soluții

Cînd criza de energie a dat alarma, avertizînd că totuși rezervele de țiței, cărbune, gaze naturale nu sînt un sac fără fund, una din invitatele de onoare la „prînzul" energetic, și anume chimia, s-a gîndit că trebuie să-și diversifice și ea „meniul" de resurse de materii prime. Ca atare, și-a dirijat interesul și spre „imensitatea verde", spre biomasă pe care natura o prepară an de an în laboratoarele ei după marele brevet al fotosintezei. În aceste condiții, era firesc să se adîncească prietenia dintre chimie și agricultură, în care ele să nu se stînjenească, ci să se completeze într-o simbioză reușită. Astfel, una din direcțiile în care și-au dat mîna, a fost și preluarea de la agricultură a știuleților de porumb fără boabe, a ciocălăilor în limbaj popular, pentru a-i hidroliza cu obținere de furfurol. Acest furfurol poate fi un început de lanț de prelucrări chimice, la fel de important ca țițeiul, cărbunele, gazul metan, căci din el se pot obține solvenți selectivi, rășini pentru turnările de mare precizie, acid adipic ce deschide calea spre fibre sintetice, aditivi și chiar combustibilii în amestec cu alți componenți. Cum era justificat ca „moda" biomasei să prindă tot mai mult, și la noi s-au realizat cîteva instalații de acest fel. Ca oricărei activități omenești, însă, și acestei tehnologii i se puteau aduce îmbunătățiri. Este exact ce au intuit un grup de cercetători și proiectanți tehnologi, pasionați de nou, pentru care investigarea teritoriilor de știință nedefrișate este starea în care se simt bine. Astfel de oameni nu consideră un obiectiv realizat ca un capăt de drum, ci o haltă spre alte ținte de mai bine. Inginerul Constantin Florescu de la I.I.T.P.C. și dr. biolog Ioan Milea din cadrul Institutului Central de Chimie, după luni de muncă la înalte voltaje de pasiune și competență, au brevetat un nou proces tehnologic cu avantaje substanțiale față de primul. „Pe lîngă furfurol, din proces rezultă celolignina, — ne spune Constantin Florescu. Nu mă puteam împăca cu ideea de ce ciocălăii ca atare pot intra în hrana animalelor, iar după chimizarea lor, celolignina nu mai poate fi folosită ca nutreț. În plus, îmi părea rău de valorificarea inferioară a acestei celolignine care se arden cu efecte energetice slabe sau intra în compoziția unor cărămizi inferioare". De cele mai multe ori, tocmai această nemulțumire, constructivă, i-am spune, impulsionează mersul înainte. Cu sprijinul eficient al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, noul proces tehnologic a prins contur. Avantajele? Spectaculoase! „Am modificat catalizatorul cu unul obținut prin reutilizarea apelor uzate economisind acid sulfuric prețios. Astfel, am reușit să obținem alături de furfurol, în loc de celolignina inferior valorificată, un celofuraj bun pentru nutreturi. În plus, am micșorat coroziunea și eroziunea în instalație, iar condițiile de lucru sînt mai blînde. Vă dați seama că temperatura și presiunea de lucru fiind mai mici, greutatea utilajelor scade și ele pot fi confecționate din oțeluri fabricate în țară, deci investiția specifică se micșorează. Ca să nu mai vorbim că fluxul tehnologic este mai simplu și mai flexibil". Biologul Ioan Milea ține să adauge: „Hidrocarburile C5 rămase în celolignină nu erau pe placul animalelor. Prin noua chimizare, înlăturîndu-le, celofurajul este pe măsura poftei de mîncare a rumegătoarelor. Este important că acest celofuraj obținut are o valoare nutritivă mai mare decît a ciocălăilor inițiali". Remarcabil! Deci să chimizăm o materie primă la discreție an de an, să-i extragem furfurolul atît de folositor, iar deșeul (pînă acum cu utilizare minoră) să devină material cu potențial hrănitor superior celui inițial! Dar circuitul nu se închide aici. Căci, după hrănire, dejecțiile animalelor pot da biogaz, iar reziduul după această operație este îngrășămînt pentru pămînt. Iată cum se poate atinge un deziderat foarte rîvnit pe plan mondial, și anume un traseu tehnologic închis, cu bilanț energetic favorabil. Pentru că noua schemă tehnologică, de altfel fără nici un deșeu, se poate rezuma: teren agricol — porumb — ciocălăi — tehnologie de valorificare ciocălăi la furfurol și celofuraj — producție de carne — biogaz — fertilizator — pentru teren agricol și ciclul se reia. Ideea specialiștilor români este originală și economică, iar literatura de specialitate nu menționează nicăieri o astfel de chimizare ingenioasă. Prin ea s-au valorificat și calitățile chimice, și nutritive, și energetice și de fertilizant ale ciocălăilor. Drumul noului nu este însă totdeauna asfaltat, fără hopuri. Noul se mai împiedică în uși de audiențe închise, în spirite mai puțin permeabile la înnoire. Dar pasiunea acestor oameni de respirație largă și unghi de mare deschidere la suflet și minte, a cîștigat. Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, Institutul Central de Chimie și I.I.T.P.I.C.-ul au impulsionat mereu și eficace aceste demersuri novatoare. Echipa s-a mărit cu alți specialiști de entuziasm și pricepere: doctorii Alexandru Popa și Gheorghe Spiridon de la Institutul de Biologie și Nutriție Animală, doctor Romeo Fecioru de la Institutul de Cercetări și Producție pentru Creșterea Bovinelor, director Ion Hararu de la Combinatul de Îngrășăminte Slobozia. Loturile de bovine și ovine hrănite cu acest celofuraj au cîștigat cu 10—15 la sută în greutate față de loturile martor hrănite cu ciocălăi bruți. Iată cum s-a putut prelucra complex și eficient această biomasă regenerabilă an de an, și ca materie primă pentru chimizare, și ca material nutritiv superior pentru producere de carne, și ca biogaz (deci combustibil), și ca îngrășămînt. În această lumină ar fi de luat în considerație valorificarea după acest procedeu a întregii producții de ciocălăi pentru avantajele economice evidente. De altfel, noul proces tehnologic poate fi aplicat și altor tipuri de fitomasă, cum ar fi: cojile de orez, corzile de viță de vie, știuful, papura și cojile de semințe de floarea soarelui. Nu facem o figură de stil fără acoperire, afirmînd că în acest caz avem de-a face și cu o altă energie neconvențională prețioasă, alături de soare, vînt, maree, biomasă (care sînt la ordinea zilei pe plan mondial), și anume dragostea de meserie, de nou, de autodepășire a specialiștilor noștri, regenerabilă și inepuizabilă la oameni de asemenea structură.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Telefonul într-un salon de tehnică nouă

Iată cîteva excelente idei ale specialiștilor Întreprinderii Electromagnetica din București. Ele sînt realizate în fază de prototip sau serie zero, folosite cu eficiență în întreprindere și sperăm că într-un viitor apropiat și în alte întreprinderi de profil. Cum spațiul nu ne permite să scriem despre toate, în numărul de astăzi al revistei vă vom prezenta două dintre ele de a căror apariție mulți dintre noi vom beneficia, atît cei care avem telefon, cît și cei care dintr-un motiv sau altul încă așteptăm să ni se monteze unul. Parte din ele au fost prezentate și la recentul Salon al invențiilor și inovațiilor de la Bacău.

Multiselectorul cu memorie magnetică, autori inginerii Victor Popescu, Gheorghe Minea și Silviu Rauca, este un comutator complex în echipamentele de telecomunicații. Înlocuiește comutatoare sau multiselectoare în fabricație după licență străină. Avantajele multiselectorului românesc constau în reducerea spectaculoasă, de circa o sută de ori, a consumului de energie, permițînd alimentarea lui cu energie electrică din linia telefonică. Se poate deci instala și în locuri izolate, neracordate la rețeaua națională de energie electrică. Funcționează și în cazurile cînd din diferite motive curentul electric se întrerupe, înlăturînd sistemele greoaie de stocare a energiei electrice cu ajutorul acumulatoarelor și redresoarelor. Multiselectorul poate fi utilizat și în centrale telefonice. Destinația lui principală este însă cea a echipării concentratoarelor telefonice care permit utilizarea optimă, la capacitatea maximă, fără a afecta calitatea serviciilor oferite, a rețelei telefonice. Concentratorul telefonic este recomandat atît pentru instalări permanente cît și pentru instalări provizorii suplimentare, fără instalarea de cabluri noi.

Pentru realizarea unei rețele telefonice locale, se cheltuiește estimativ jumătate din valoarea investiției numai pentru instalarea cablurilor, realizate din cupru, material deficitar pe plan mondial. Din punct de vedere al cheltuielilor de investiție, al întreținerii și amortizării, instalarea permanentă a unui concentrator telefonic reprezintă o soluție avantajoasă față de investițiile necesare pentru extinderea rețelei de cabluri. Instalarea concentratorului telefonic în rețele deja saturate, face posibilă realizarea unor extensii provizorii cu investiții reduse, extensia definitivă, instalarea de noi cabluri, putîndu-se decide ulterior pe baza unei analize fundamentate. Concentratorul telefonic poate reprezenta o soluție optimă în următoarele cazuri: ansambluri de locuințe izolate, ansambluri de locuințe nou construite, zone rurale, șantiere în lucru. Concentratorul permite conectarea a 96 abonați la o centrală telefonică prin intermediul a 16 perechi jonctiuni. Utilizarea multiselectorului cu memorie magnetică a permis telealimentarea acestuia. Deci, multiselectorul și concentratorul telefonic permit creșterea numărului de abonați telefonici de 5—6 ori, fără montarea de noi cabluri, fără spargeri în pereți. Un asemenea echipament a fost montat la Sinaia în rețeaua de telecomunicații. Pe baza rezultatelor excelente ale acestuia a fost posibilă omologarea și pregătirea fabricației.

Și tot la Electromagnetica a fost realizată inovația „Telecontorul de abonat telefonic", ce poate fi instalat la domiciliul abonaților telefonici. A putut fi văzut la Salonul din Bacău. El a fost realizat ca urmare a unei teme lansate de M.T.Tc., Departamentul Poștei și Telecomunicațiilor. Telecontorul este realizat la faza de prototip.

Pe linia raționalizării traficului de telecomunicații în țara noastră, M.T.Tc. a luat măsura înregistrării impulsurilor convorbirilor abonaților telefonici, aplicînd tarife diferențiate în funcție de depășirea anumitor baremuri. În acest context a apărut necesitatea realizării unui dispozitiv automat amplasat la domiciliul abonatului, cuplat sincron cu centrala care-l deservește, care să permită abonatului să-și controleze numărul de impulsuri admise. Inovația, ai cărei autori sînt inginerii Lucian Suciu, Marius Drăgulinescu și Cornel Dalalau, este prezentată sub formă de exponat ca produs fizic cu dimensiunile 5 X 10 X 2 centimetri. Are următoarele funcții: contorizarea unui număr maxim de 99 999 impulsuri, nu perturbă convorbirea telefonică. Alimentarea directă din linia telefonică se face numai pe durata transmiterii impulsurilor. Dispozitivul a fost realizat într-o formă miniaturizată, estetică. Se poate conecta printr-un cordon spiralat la aparatul telefonic de abonat.

Ce-ar mai fi? M.T.Tc. ar trebui să accepte soluția, care corespunde temei lansate, să omologheze dispozitivul și să emită comenzi la Electromagnetica. Sîntem convinși că mulți dintre dumneavoastră ar dori un asemenea dispozitiv cuplat la aparatul telefonic de la domiciliu. Pentru cetățeni, nota de plată a abonamentului telefonic n-ar mai fi nici uneori o surpriză. Prețul de achiziție al unui astfel de dispozitiv va fi accesibil și la îndemîna oricui. Sperăm că și acum, după realizarea telecontorului, Poșta este convinsă de utilitatea lui.

OPREA GEORGESCU ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Știința populară

Oricît de ciudat ar părea, nu există încă o carte care să prezinte sintetic știința populară românească, atît de interesantă și de bogată. S-au scris, e drept, studii parțiale, privind doar o latură a acestui vast domeniu, de pildă de către istoricii medicinei sau biologiei noastre, iar în lucrări generale despre creația științifică de la noi există capitole care i-au fost consacrate; lipsește însă volumul care să trateze ansamblul problemei și să dea astfel o viziune cuprinzătoare, prezentînd și evaluînd valoarea unor cunoștințe, a unor măiestrii, acumulate și perpetuate de-a lungul mileniilor, în cadrul a ceea ce Dimitrie Guști și școala de sociologie de la București întemeiată de el numesc pe drept cuvînt „civilizația vechilor sate românești". Și cît de esențială pentru cunoașterea inventivității și spiritualității poporului român ar fi o astfel de sinteză, așa cum au fost elaborate pentru alte arii ale acestei civilizații, de pildă pentru aceea a mitologiei românești (de la cele trei volume pe care i le-a consacrat Tudor Pamfile și pînă la monumentala operă pe care i-a închinat-o anul trecut Romulus Vulcănescu, sub titlul **Mitologia română**).

Într-o carte în care evocă cîteva figuri de botaniști români, biologul și istoricul biologiei Emil Pop face, în introducere, unele observații pe care le socotim valabile pentru ansamblul creației științifice populare. Remarcînd că cercetătorii și savanții români despre care scrie „au sorbit știință și au luat exemplu", au preluat informație științifică și metode de lucru din tezaurul cunoașterii universale, de la marii oameni de știință contemporani, el arată totodată că un factor important l-a constituit „reazemul în zestrea spirituală a poporului din care s-au tras și ne tragem". Referindu-se, cu argumente concrete, la talentul de observator și chiar de experimentator al poporului, regretatul academician Emil Pop conchide, într-o formulare de necontestat adevăr și expresivitate: „S-a spus că orice poet trebuie să-i poarte recunoștință lui Homer. Cu aceeași rațiune putem spune că orice botanist român trebuie să se simtă într-o măsură tributar spiritului iscoditor și plăsmuitor cu care poporul român a înzăuit din moși-strămoși ființa nevinovată a plantei". Datorită calităților de „isteține și putere de raționament" proprii țăranilor și păstorilor, „regnul vegetal a oferit românului leacuri pentru om și animalele domestice, vopsele pentru haine și covoare, lemnul cel mai potrivit pentru uneltele casnice și pentru construcții, fibre textile, material pentru industrii populare (gudron, uleiuri, scoarțe etc.), pentru trebuințele gospodăriei, pentru nutrețul vitelor, pentru livada de pomi ș.a.m.d."

Ne-am oprit mai îndelung asupra acestor considerente, deoarece ne par definitorii nu numai pentru botanică, ci pentru subiectul ce abordăm în general. **Cunoștințele științifice empirice** adunate și selectate de-a lungul vremii, stau, e drept, uneori alături de superstiții, dar cele dintîi care țin de fondul rațional, reprezintă de departe elementul principal, verificat de practică. Iar uneori chiar ceea ce pare simplă superstiție sau procedeu lipsit de sens se dovedește a avea un substrat util. Astfel, istoricul medicinei dr. Gheorghe Brătescu a atras atenția asupra faptului că „descîntecele" cu care femeile tămăduitoare de prin sate însoțeau administrarea leacurilor aveau uneori un rol psihoterapeutic, deci folositor. Tot astfel, îmbălsămarea sugarilor în laptele infectat de pustulele unor vaci pare un tratament absurd și barbar, cînd de fapt este vorba de o vaccinare antivariolică empirică eficientă, premergînd vaccinarea științifică pusă la punct de Edward Jenner în 1796.

De excepționala medicină populară românească ne vom ocupa însă ceva mai încolo, iar acum vom încerca să schițăm o seamă de alte domenii ale științei noastre populare, punînd însă doar unele jaloane pe care le socotim caracteristice. Foarte interesantă, deși încă prea puțin studiată este de pildă **matematica populară**, indispensabilă bunei rînduieli a vieții agricole și pastorale, predominante în trecut. Ea servea de pildă vechii agrimensuri românești (știința măsurării terenurilor, mai ales agricole), bazată pe un sistem complex de unități de măsură, majoritatea covîrșitoare de obîrșie latină, ca falcea — „unitatea de măsură prin excelență a suprafeței terenurilor agricole" (C.C. Giurescu) —, pasul, palma, degetul, linia, funia, trăsura, cotul etc., etc.; cîteva erau de origine germană, slavă sau turco-tătară, precum stînjenul, prăjina, pogonul, firta, parmacul. Unele procedee sînt mărturia unei incontestabile subtilități, cum este sistemul „celor trei măsuri", care implica o calculare de medii aritmetice ponderate — pe baza a trei măsurători.

Socotelile se țineau de cele mai multe ori pe „răboj", o bucată de lemn paralelipipedică sau cilindrică, de obieci un băț, pe care crestăturile reprezentau numărul unor bunuri, cantități, diferite socoteli, bani datorați, biruri scadente sau achitate etc. „Birarii", care stringeau impozitele, crestau pe răboj încasările lor și uneori aveau chiar imputernicirea să bată cu acest „băț" pe răii platnici. Astfel de răboaje erau adesea folosite și de oieri ca un soi de „registre contabile", sociologul H. H. Stahl considerîndu-le chiar drept precursoare riglei de calcul.

Sistemul propriu de măsuri și greutăți creat în cadrul metrologiei populare a fost în mare măsură preluat și în cadrul legislației de stat, încă din secolul al XVII-lea. Istoricul Nicolae Stoicescu observa că acest sistem era „destul de dezvoltat și unitar, în comparație cu acela al statelor vecine". În mod firesc, se căuta o modalitate de fixare a măsurilor (de o excesivă diversitate), semnificative în această privință fiind prevederile concretizate în pravila **Îndreptarea legii**, tipărită în timpul lui Matei Basarab (printre cele dintîi legiuiri scrise în românește), care stabilește norme importante și combate măsurile false, „viclene", mai mici decît au fost „obiceiul de veac", strămoșesc. Mai tîrziu, în condica visteriei moldovene pe 1765, se spune: „cotul este zidit în peretele bisericii Sf. Nicolae domnesc din Iași". S-au trimis de asemenea alte 11 asemenea „coturi-etalon" în toată țara, pentru asigurarea unor măsurători corecte.

Trebuie de asemenea amintită **meteorologia populară**, studiată între alții de Traian German. Într-o broșură publicată în anul 1928. Observarea atentă a proceselor naturale a adus la descoperirea a nenumărate „semne" reale de schimbare a vremii sau dimpotrivă de menținere a ei neschimbată — dintre care cele cu caracter local erau aproape infailibile, de pildă apariția de nori deasupra unui anumit munte din preajmă. În general, țăranii și păstorii știau foarte bine să aprecieze fenomenele atmosferice vestite de diferitele tipuri de nori. Alteori, concluzii ce se adevereau erau deduse din comportarea animalelor, din zborul păsărilor și insectelor, chiar dacă explicația științifică nu era cunoscută.

Într-un viitor articol, ne vom ocupa de tehnologia chimică populară și de astronomia populară, în legătură cu care populația rurală a acumulat o experiență excepțională. Într-un spirit profund creator. Inventii, descoperiri, opere de imaginație prolifică și pertinentă se alătură aci într-un tablou uimitor.

L. M. ȘTEFAN ■

Să te vezi în celălalt pe tine

O discuție (recunosc, provocată de o întîmplare banală) cu administratorul blocului în care locuiesc, Constantin Stoescu, un om ce se bucură de un deosebit respect și despre care voi vorbi ceva mai tîrziu, ne-a dus la tema calității vieții, domeniu în care fiecare ne considerăm specializați în mod egal, nu numai prin cunoașterea principiilor ci, mai ales, prin faptul că-l trăim în deplinul înțeles al cuvîntului. Fiindcă, orice s-ar zice, viața — precum marea din picături — e făcută din respirații : pe uscat, în apă și în văzduh. Și nu ne-am mirat niciodecum cînd ne-am trezit că eram amîndoi posesorii aceleiași constatări : anume că, într-o viață obișnuită, omul respiră de 500 de milioane de ori. Așa încît — ne spuneam noi — la întrebarea „Ce mai faci ?“ ar trebui să răspunzi : „Respir“. Astfel că respirația însemnînd clipe, iar clipele chiar viața în desfășurarea ei, de ce n-am vedea — ne-am întrebat noi — în fiecare zi, o deplină clipă a vieții noastre ?

Întîmplarea banală de care vorbeam la început se petrecuse la un cinematograf, cînd un mare film și-a pierdut, paradoxal, pentru mine, din valoare din pricina unui incident avut mai înainte la casa de bilete. Se poate ? Da, se poate ! Eu am intrat la film atît de jignit și tulburat, încît, în timpul spectacolului, gîndurile mele s-au împărțit mereu între incidentul personal și subiectul filmului. Se poate ? Da, se poate ! Într-o piesă de-a sa, Maziu pune această întrebare : „Poate fi un om chiar venin-os ?“ Și răspunde, pe cît de calm, pe atît de clar, și convingător : „Poate !“ Banalul incident povestit de mine administratorului făcea parte din șirul atîtora care ni se întîmplă în viață : intri într-o florărie și ți se întoarce spatele ; ceri un pepsi rece (dacă este !) într-o cofetărie, și ți se aduce cald sau deloc ; probezi un costum într-un magazin de confecții și ți se aruncă în nas : „Da, mai terminăă,' dom'le, odată !“

Administratorul Constantin Stoescu, om cu firul ideii, fiind încă în serviciu de stat (și anume șeful Biroului administrativ al Trustului Antrepriză generală de instalații și automatizări București — întreprindere de rang republican cu ramificație în peste 30 de județe ale țării), mă ajută să păstrăm calmul discuției, povestindu-mi o întîmplare petrecută sieși tot la un cinematograf.

Cum ușor se poate bănui — îmi spune el — prin natura serviciului meu nu pot face decît bine. „Sînt omul din umbră — îmi spune el — care vine în sprijinul tuturor angajaților, noi fiind cu serviciile sociale : de la propuneri pentru repartizări de locuințe pînă la curățenia în dormitoarele nefamiliștilor, hrana la cantine și îngrijiri la dispensare... Bineînțeles — și aș vrea să se rețină neapărat — cu minunatul sprijin al minunatului om care este inginerul Adrian Florescu“.

Și urmează întîmplarea de la cinematograf. „Omul din umbră“ se duce într-o zi la film, intrînd tot în „umbră“. Deci, filmul începuse. Și în umbra aceea a sălii intră cineva și-i dă la o parte : „Ăsta-i locul meu : scoală-te !“ Constantin Stoescu îi arată biletul. Individul insistă să se ridice de pe scaun, ba chiar îl înghiontește, îl sictirește, țipă la el scandalizînd sala și, în cele din urmă, dîndu-și seama că n-avea dreptate, se așază alături mormăind o bună bucată de vreme numai să-și apere orgoliul și firea oțărîtă. Cînd lumina se aprinde, individul rămîne ca trăsnit : îl jignise pe cel care-i făcuse cel mai mare bine ! Numai cu cîteva săptămîni în urmă se mutase în casă nouă datorită omului pe care-l bruscase într-o sală de cinema. I se repartizase, desigur, locuință pe drept, „eu n-am făcut decît să-i înlesnesc drumul, eu l-am sprijinit în virtutea serviciului meu să nu aibă cine știe ce piedici birocratice“, dar ce teribilă coincidență ! Individul a căzut, pur și simplu, în genunchi : „Iertați-mă, tovarășe șef ! Vă rog să mă iertați ! N-am știut că erați dumneavoastră !“ Ei bine, îmi spune Constantin Stoescu, cuvintele care mi-au reținut atenția au fost tocmai acestea din urmă : „N-am știut“ Adică, la să ne gîndim și să judecăm ce **anume** n-a știut ? Că eram **eu** ? Asta e : n-a știut că era cel de care a depins **el atunci** !

— Cum se explică ? — l-am întrebat pe omul cu care discutam despre calitatea relațiilor dintre oameni — cum se explică o asemenea dedublare ? I-am amintit despre eroul lui Cehov, nenorocitul de funcționar care strănutînd (tot într-o sală de cultură !) și scuipatul nimerind în capul superiorului său, își cerut iertare pînă și-a dat duhul.

Cum se explică ? Am căzut amîndoi de acord că e vorba de educație. În ce constă, de fapt, cheia educației ? Să respecți în fiecare **valoarea lui de om** ! Acesta e rezultatul suprem al educației : să ai convingerea că în fiecare om există, nici mai mult, nici mai puțin, decît tu însuți. „N-am știut că sînteți dumneavoastră !“ Să-ți spui ție **dumneavoastră** și atunci îi vei respecta și pe cel de alături indiferent de funcție ! Fiindcă așa cum **dumneavoastră** lucrați pentru alții și alții lucrează pentru **dumneavoastră** ! Aceasta este calitatea relației dintre noi. Există o anecdotă : „— Ce te costă dacă-l respecți pe celălalt ? — Mă costă că trebuie să mă încordez să fiu atent să-l respect !“

Educația anulează tocmai această încordare de a fi politicos față de **fiecare** și de **toți** oamenii din jurul tău.

VASILE BARAN

Cine ești, 6-B-9674 ?

Stătea liniștită la volan, dînd prioritate în intersecția Valea Ialomiței cu Drumul Taberei ; în față, tot pe banda de lîngă axul drumului — un autotren de marfă ; undeva, în dreapta spate, o Dacie vișinie. În cele din urmă, autotrenul se urnește spre stînga, încadrîndu-se pe banda din mijloc a Drumului Taberei. O ia încet după el, spre banda dinspre centrul șoselei. Din spate, dreapta, țîșnește Dacia vișinie, claxonînd autoritar și încercînd să treacă în stînga autotrenului și în fața mașinii ei ; îi face semn să treacă, împletindu-și traiectoria cu a Daciei vișinii și luînd-o în spatele autotrenului, pe banda din mijloc. „Vișiniul“ o așteaptă să ajungă în dreptul lui, claxonează din nou puternic și începe să gesticuleze, apoi accelerează și-i „la față“. Femeia trece pe culoarul de lîngă bordură (noroc că era liber) și-și vede de drum. La Moghioroș nu mai are încotro, „vișiniul“ îi blochează trecerea (deși semaforul era verde) și este silită să oprească. Din Dacia vișinie coboară furios un om în halat ; încearcă și ea să coboare (vai, să ceară explicații) dar n-apucă să zică ceva că o primă palmă o rearcă în scaun. Din „nefericire“ avea geamul coborît, așa că se mai alege cu cîteva scatoalce, însoțite de injurături și invective pe care nici hîrtia nu le poate suporta. Pietonii care așteptau să traverseze prin fața celor două mașini oprite cîș încep să se dezmeticească și intervin împotriva huliganului. „Vișiniul“, presat de opinia celor din jur, se urcă în mașină și demarează în trombă. „Doi cetățeni binevoitori mi-au dat numele și numerele de telefon, promițîndu-mi sprijinul în cazul în care îl voi solicita. Ei se numesc Cristian Miron și Ivan Alexandru. Pot să vă mai spun că am reținut numărul mașinii, pe care l-am scris cu mare greutate (căci tremuram toată) — 6-B-9674 —, o Dacie 1300 (sau 1310) vișinie.

N-am știut cui să mă adresez pentru cele întîmplate ; există, cu siguranță, legi care să-i pedepsească pe cei care, văzînd o femeie singură la volan, aplică principiul forței, înjurînd și lovind cum nu-mi puteam imagina că e posibil. Vă mai plictisesc spunîndu-vă că mă numesc Mihaela Gălătescu, locuiesc în București, str. Grigore Tocilescu nr. 53, sector 5 ; sînt ingineră, posed permis de conducere auto de 15 ani fără ca să am pînă acum vreun incident sau eveniment de circulație. Mi-am luat îngăduința să relatez detaliat acest caz, fiind fără precedent în ceea ce mă privește și considerîndu-l potrivit pentru o «onorată instanță a moralei» — poate singura în fața căreia acel conducător auto ar merita să dea seama“.

OCTAVIAN ȘTIREANU

O dramă cu prea mulți „nevinovați“

După-amiază încremenită, cu aerul că avea să dureze veșnic era semnul duminicii între blocurile pustiite de căldură. În fața unei intrări, doi copii joacă tenis de masă. Ceilalți stau rezemați de un gard sau așezați pe bordura încinsă. Fumează. Nu par să aibă mai mult de 17 ani. Din cînd în cînd izbucnesc gălăgios și apoi recad în acea moleșeală a după-amiezii de duminică. Se ceartă pentru o minge, a fost bună, n-a fost bună, și disputa la proporțiile unei ciorovăieli agreabile. Deodată tac. O tăcere care le sporește alerta. Se întorc cu spatele și așteaptă iritați trecerea cuiva. Abia atunci o observ. La cîțiva metri, dincolo de masa de tenis, e o altă alee. Pe alee, trece o fetiță de 10—11 ani. Fetița poartă cîrje. Nu are decît un picior și ritmul cîrjelor de aluminiu se aude clar, sec, apăsător. În spatele fetiței, țopăind iepurește, vine altă fetiță, îmbrăcată în rochie albă, de pînză topită, încălțată cu sandale și ciorăpei albi. La un moment dat, cele două par un cuplu. Ajunge în dreptul mesei, fetița se oprește să-și tragă sufletul. Cea mică se întoarce brusc și o rupe la fugă. Abia atunci îmi dau seama că nu se cunoșteau, că nu o însoțea decît din curiozitate. Curiozitate și atît. Era prea mică spre a înțelege și drama dindărătul acestei imagini liniștite de duminică. Mult mai bine o înțelegeau copiii de la masa de tenis. Tăcerea și nemișcarea lor nu erau deloc întîmplătoare. Nici transpirația nu-l frigea întîmplător pe unul dintre ei. Oricum, trecerea fetiței după colț a însemnat reluarea jocului. Întîi cu o oarecare reținere, topită apoi definitiv în pasiunea cu care urmăreau partida. Cine știe de cîte ori au suportat această imagine aproape terorizantă ? Și de cîte ori viața le-o va arăta în anii următori ? Oricum, în asta stă chiar o parte din pedeapsă, din durerea pe care nimeni nu ți-o prescrie, din tristețea pe care ți-o procuri, oricît de mult ai lupta împotriva ei. Acel minut privit cu totul întîmplător, exact în ziua în care îi căutam pe actorii acestei drame adolescentine, nu era decît un decont. Scurt, apăsător, repetabil. El va continua de-a lungul anilor și sfîrșitul e încă departe.

Cum a început ? În vara anului trecut, mai precis în 10 iulie 1985, după-amiază, un bucureștean făcea o vizită unui prieten. N-ar fi exclus să fie vorba de o rudă mai îndepărtată. Oricum, Nicolae Dumitrescu a parcat automobilul în spatele blocului 59 A din Șoseaua Ștefan cel Mare nr. 240. A urcat la Marian Rizea, la scara A, etajul 7, apartamentul 26. La adresa respectivă nu l-a găsit decît pe Ion Stroie, un fel de frate al celui căutat. Stroie, adolescent, scund, porecliț Piticu, nu era decît copilul singur pe lume. Avea 17 ani. Tatăl recăsătorit. Mama recăsătorită, plecată la țară cu noul ei soț. Încă o dramă. La puțin timp după această căsătorie, noul soț al mamei lui (căruia nu i-a spus niciodată tată) lovește cu toporul un om și intră și el în pușcărie. Piticu rămîne și mai singur. Singurul om de care se reazemă e fratele său vitreg, Marian Rizea, cu care locuiește de o vreme. Diriginta clasei spune destul de limpede : „A avut o frecvență slabă, tinzînd către abandon școlar (peste 237 de absențe)“. Era corigent la 5 materii. Și Piticu relatează despre acea după-amiază de 10 iulie : „După aceea am coborît jos să iau niște cafea iar el (Dumitrescu N. — n.n.) a rămas în apartament împreună cu *două fete* care a rămas în sufragerie. După ce am adus cafea am coborît iar să iau niște biscuiți de la alimentara, ocazie cu care mam întîlnit cu fratele meu care cumpărase două sticle cu vin, urmînd să urc cu el în apartament. Urcînd cu el în apartament, vărul fratelui meu ma trimis jos să duc 2 cauciucuri de teren care se află pe balcon, în acest sens dîndumi și cheile“. Piticu a dus cauciucurile, le-a pus în portbagajul autoturismului și a revenit în apartament, returnînd cheile. Proprietarul ar fi spus să le pună pe dulapul din bucătărie. Piticu susține că s-ar fi executat și ar fi coborît. Nimeni nu știe cine și mai ales ce căutau cele două fete în sufragerie și dacă povestea cauciucurilor era adevărată. Dacă Piticu a fost trimis cu cauciucurile pur și simplu ca să fie plecat, și el, plecat să le ducă, să nu se mai fi întors cu cheile autoturismului ? Unii vecini spun că la mijloc s-ar putea să fie o (cunoscut pe la Școala generală nr. 85 sub numele de Stroie Ion) a adus cheile dar n-a reușit nici măcar să deschidă ușa autoturismului cu numărul de înmatriculare 19 B 2987. Eugen Valentin Popescu susține : „Lupu Cristinel l-a arătat lui Stroie Ion cum se bagă în viteză și se pleacă de pe loc“. Lupu a deschis portiera autoturismului, a pornit motorul și a întors mașina, dîndu-i Piticului primele și ultimele lecții de conducere auto. Povestește Popescu : „La volan s-a urcat Stroie Ion iar eu m-am urcat în partea dreaptă a locului șoferului iar Stroie a plecat cu autoturismul de pe loc și ajungînd la intersecția Făinari cu Ion Moși lam atras atenția că este un echipaj de miliție“. Cristinel Lupu n-a urcat în autoturism. A rămas în parcare, după cum au rămas și ceilalți care ar fi încercat să urce pe locurile din spate. Cei doi au făcut o jumătate de tură și au intrat în alertă la spariția unei mașini de miliție. Piticu a încercat să întoarcă dar a pierdut controlul volanului, a lovit bordura și a urcat pe trotuar, lovind trei copii. Doi au fost accidentați superficial, al treilea (Iuliana Dragomir) fiind prins între autoturism și un stîlp de beton. Îngrozit, Piticu a coborît și a rupt-o la fugă. Eugen Popescu și-a păstrat calmul. A coborît, a luat-o în brațe pe Iuliana Dragomir și, cu prima mașină, a dus-o la Spitalul de urgență. La cîteva zile, diagnosticul era nemilos. Singura posibilitate de salvare a fetiței era amputarea piciorului.

Condamnați pentru furt de autoturisme, iar Ion Stroie și pentru conducerea autovehiculelor fără permis de conducere, cei trei adolescenți s-au aflat în fața a doi ani și șase luni și doi ani (E. Popescu) de internare în școli speciale. După un an de zile, căzînd sub incidența decretului de grațiere, au fost puși în libertate. Au reapărut în spatele blocului și au început să joace tenis de masă. În peisajul acesta nu s-a schimbat nimic. Atîta doar că din cînd în cînd apare o după-amiază încremenită, cu aerul că avea să dureze veșnic era semnul duminicii între blocurile pustiite de căldură. În fața unei intrări, doi copii joacă tenis de masă. Ceilalți stau rezemați de un gard sau așezați pe bordura încinsă. Fumează. Nu par să aibă mai mult de 17 ani. Din cînd în cînd izbucnesc gălăgios și apoi recad în acea moleșeală a după-amiezii de duminică. Se ceartă pentru o minge, a fost bună, n-a fost bună, și disputa la proporțiile unei ciorovăieli agreabile. Deodată tac. O tăcere care le sporește alerta. Se întorc cu spatele și așteaptă iritați trecerea cuiva. Abia atunci o observ. La cîțiva metri, dincolo de masa de tenis, e o altă alee. Pe alee, trece o fetiță de 10—11 ani. Fetița poartă cîrje. Nu are decît un picior și ritmul cîrjelor de aluminiu se aude clar, sec, apăsător. În spatele fetiței, țopăind iepurește, vine altă fetiță, îmbrăcată în rochie albă, de pînză topită, încălțată cu sandale și ciorăpei albi. La un moment dat, cele două par un cuplu. Ajunge în dreptul mesei, fetița se oprește să-și tragă sufletul. Cea mică se întoarce brusc și o rupe la fugă. Abia atunci îmi dau seama că nu se cunoșteau, că nu o însoțea decît din curiozitate. Curiozitate și atît. Era prea mică spre a înțelege și drama dindărătul acestei imagini liniștite de duminică. Mult mai bine o înțelegeau copiii de la masa de tenis. Tăcerea și nemișcarea lor nu erau deloc întîmplătoare. Nici transpirația nu-l frigea întîmplător pe unul dintre ei. Oricum, trecerea fetiței după colț a însemnat reluarea jocului. Întîi cu o oarecare reținere, topită apoi definitiv în pasiunea cu care urmăreau partida. Cine știe de cîte ori au suportat această imagine aproape terorizantă ? Și de cîte ori viața le-o va arăta în anii următori ? Oricum, în asta stă chiar o parte din pedeapsă, din durerea pe care nimeni nu ți-o prescrie, din tristețea pe care ți-o procuri, oricît de mult ai lupta împotriva ei. Acel minut privit cu totul întîmplător, exact în ziua în care îi căutam pe actorii acestei drame adolescentine, nu era decît un decont. Scurt, apăsător, repetabil. El va continua de-a lungul anilor și sfîrșitul e încă departe.

Cum a început ? În vara anului trecut, mai precis în 10 iulie 1985, după-amiază, un bucureștean făcea o vizită unui prieten. N-ar fi exclus să fie vorba de o rudă mai îndepărtată. Oricum, Nicolae Dumitrescu a parcat automobilul în spatele blocului 59 A din Șoseaua Ștefan cel Mare nr. 240. A urcat la Marian Rizea, la scara A, etajul 7, apartamentul 26. La adresa respectivă nu l-a găsit decît pe Ion Stroie, un fel de frate al celui căutat. Stroie, adolescent, scund, porecliț Piticu, nu era decît copilul singur pe lume. Avea 17 ani. Tatăl recăsătorit. Mama recăsătorită, plecată la țară cu noul ei soț. Încă o dramă. La puțin timp după această căsătorie, noul soț al mamei lui (căruia nu i-a spus niciodată tată) lovește cu toporul un om și intră și el în pușcărie. Piticu rămîne și mai singur. Singurul om de care se reazemă e fratele său vitreg, Marian Rizea, cu care locuiește de o vreme. Diriginta clasei spune destul de limpede : „A avut o frecvență slabă, tinzînd către abandon școlar (peste 237 de absențe)“. Era corigent la 5 materii. Și Piticu relatează despre acea după-amiază de 10 iulie : „După aceea am coborît jos să iau niște cafea iar el (Dumitrescu N. — n.n.) a rămas în apartament împreună cu *două fete* care a rămas în sufragerie. După ce am adus cafea am coborît iar să iau niște biscuiți de la alimentara, ocazie cu care mam întîlnit cu fratele meu care cumpărase două sticle cu vin, urmînd să urc cu el în apartament. Urcînd cu el în apartament, vărul fratelui meu ma trimis jos să duc 2 cauciucuri de teren care se află pe balcon, în acest sens dîndumi și cheile“. Piticu a dus cauciucurile, le-a pus în portbagajul autoturismului și a revenit în apartament, returnînd cheile. Proprietarul ar fi spus să le pună pe dulapul din bucătărie. Piticu susține că s-ar fi executat și ar fi coborît. Nimeni nu știe cine și mai ales ce căutau cele două fete în sufragerie și dacă povestea cauciucurilor era adevărată. Dacă Piticu a fost trimis cu cauciucurile pur și simplu ca să fie plecat, și el, plecat să le ducă, să nu se mai fi întors cu cheile autoturismului ? Unii vecini spun că la mijloc s-ar putea să fie o (cunoscut pe la Școala generală nr. 85 sub numele de Stroie Ion) a adus cheile dar n-a reușit nici măcar să deschidă ușa autoturismului cu numărul de înmatriculare 19 B 2987. Eugen Valentin Popescu susține : „Lupu Cristinel l-a arătat lui Stroie Ion cum se bagă în viteză și se pleacă de pe loc“. Lupu a deschis portiera autoturismului, a pornit motorul și a întors mașina, dîndu-i Piticului primele și ultimele lecții de conducere auto. Povestește Popescu : „La volan s-a urcat Stroie Ion iar eu m-am urcat în partea dreaptă a locului șoferului iar Stroie a plecat cu autoturismul de pe loc și ajungînd la intersecția Făinari cu Ion Moși lam atras atenția că este un echipaj de miliție“. Cristinel Lupu n-a urcat în autoturism. A rămas în parcare, după cum au rămas și ceilalți care ar fi încercat să urce pe locurile din spate. Cei doi au făcut o jumătate de tură și au intrat în alertă la spariția unei mașini de miliție. Piticu a încercat să întoarcă dar a pierdut controlul volanului, a lovit bordura și a urcat pe trotuar, lovind trei copii. Doi au fost accidentați superficial, al treilea (Iuliana Dragomir) fiind prins între autoturism și un stîlp de beton. Îngrozit, Piticu a coborît și a rupt-o la fugă. Eugen Popescu și-a păstrat calmul. A coborît, a luat-o în brațe pe Iuliana Dragomir și, cu prima mașină, a dus-o la Spitalul de urgență. La cîteva zile, diagnosticul era nemilos. Singura posibilitate de salvare a fetiței era amputarea piciorului.

Condamnați pentru furt de autoturisme, iar Ion Stroie și pentru conducerea autovehiculelor fără permis de conducere, cei trei adolescenți s-au aflat în fața a doi ani și șase luni și doi ani (E. Popescu) de internare în școli speciale. După un an de zile, căzînd sub incidența decretului de grațiere, au fost puși în libertate. Au reapărut în spatele blocului și au început să joace tenis de masă. În peisajul acesta nu s-a schimbat nimic. Atîta doar că din cînd în cînd apare o fetiță sprijinită în două cîrje de aluminiu, făcînd chinuitoare eforturi pentru parcurgerea fiecărui metru. Prin intermediul Crucii Roșii, Iuliana Dragomir a fost dusă la Berlin pentru a i se confecționa o proteză. După un timp va pleca iar pentru schimbarea protezei. În cîteva luni, tatăl ei a albit, întrebîndu-se mereu pentru ce vinovăție ar fi putut să plătească. Nu reușește nicicum să găsească un răspuns și asta îl chinuie și mai mult. De ce și mai ales cum va trece prin următorii ani ? Nu-i răspunde nimeni. Pe ceilalți nu-i interesează. În această duminică blîndă, de vară tîrzie, am bătut la cîteva uși din blocurile care se închid parcă într-un amfiteatru în jurul scenei pe care s-a trăit toată povestea. La scara doi, Stelian Popescu, tatăl lui Valentin Eugen Popescu, un om de bun simț, așezat, încercînd să refuze subiectul. „Nu, nu, de ce să intrați ? Ce să discutăm ? Ne-a nenorocit și pe noi. Băiatul meu pentru că a urcat în mașină, fără să conducă, fără să facă nimic, atîta doar că a luat-o pe fetiță și a dus-o la spital, a fost condamnat la doi ani. A pierdut primul an de școală, a trebuit să plătim 7 000 de lei pentru școlarizare și e un om fără viitor. Ce vină a avut el ? O copilărie, altceva ce-a făcut ?“ Pînă la urmă a acceptat să ne primească. L-a chemat și pe fiu. El era unul dintre cei de la masa de tenis. Pe fața lui curgeau broboane de sudoare cînd fetița în cîrje a apărut pe alee. N-a spus nimic. Nimic, nimic, nimic. Doar tatăl, amărît, revoltat, convins de nevinovăția fiului, mai spunea cîte ceva, pe fondul unui program duminical de televizor. Am coborît și am bătut la altă ușă. Nici familia Lupu nu a vrut să accepte. „De ce ? Nu-i ajunge că ne-a nenorocit ? Ce mai vrea de la noi ? Copilul meu ce vină are ? A deschis o ușă și a pornit un motor și l-au condamnat ca pe un hoț de mașini ? Numai tatăl fetiței e de vină, el ne-a nenorocit !“. Uluit, n-am putut să apăr pe nimeni. Am urcat la altă scară și am bătut la ușa Piticului, o ușă îndoită și jimbă, spartă de attea loviturî de picior și cîrpită cu placaj. Am sunat insistent, am bătut, am așteptat, am sunat. Zadarnic. Ușa a rămas nemișcată. Am trecut pe la vecini. „Aici tot timpul era balamuc. Chefuri, scandal, răcnete la două noaptea“. N-am aflat prea multe amănunte despre viața dinăuntru. Marian Rizea trece pe acolo din ce în ce mai rar. În ultima vreme a fost văzut prin halele Obor, trăgînd de niște cărucioare. Se pare că s-ar fi mutat la o garsonieră a fostei sale soții. Mama Piticului, dispărută imediat după accident, n-a revenit. A rămas pierdută prin lume. În mod sigur se consideră nevinovată, ca și proprietarul autoturismului, ca și vărul Piticului, Marian Rizea. Și nu departe, în alt bloc, tatăl fetiței, încercînd să-și găsească o vinovăție uitată pentru care trebuia să plătească și încercînd să strîngă bani pentru a scoate la capăt drumurile acestei fetițe rămase infirmă dintr-o poveste cu prea mulți oameni care n-au învățat nimic dintr-o dramă. Singurul care nu-și face probleme e Piticu. Oricum, pentru el, totul e pierdut. Nu mai are nici o importanță. Toți și-au găsit cîte o scuză și au sărit pe el, încercînd să-l scoată țapul ispășitor. Singur și speriat, rătăcește pe alurea, încercînd să uite imaginea fetiței care apare mereu pe alee, sprijinită de barele strălucitoare de aluminiu. Culmea e că nici măcar nu are la cine să meargă ca să plîngă pînă cînd obosește și adoarme ca un nevinovat.

CORNEL NISTORESCU

Un necaz tratat cu blîndețe!

A revenit la redacția noastră după cîțiva ani buni de zile Emanuel Ionescu, om aflat la 80 de primăveri, domiciliat în București, pe Aleea Zorelelor, nr. 3, blocul 44, scara B, apartamentul 108 ; spunem că a revenit, întrucît obiectul necazului său s-a consumat la scurt timp după seismul din 1977, și anume în felul următor : fratele din-sului (după mamă), Ioan Jl-vescu, primește o garsonieră în strada Timonierului nr. 4, blocul 40, scara 14, apartament 93, sectorul 6. Un an mai tîrziu, în urma unei boli necruțătoare, I.J. decedează ; Emanuel Ionescu comunică S.G.L. — 7 „Giulești" (respectiv tov. Vicențiu Nițoiu, șeful acestuia) decesul fratelui ; i se cere să predea cheia garsonierei, ceea ce și face, urmînd ca atunci cînd a-... va fi repartizată cuiva, I.I. să ridice lucrurile ce au mai rămas. „Cu toate acestea, lucrurile fratelui au fost ridicate de oamenii I.C.R.A.L. fără ca eu să fiu anunțat !" — afirmă dînsul. Și încă : „le-am cerut, prin mai multe notificări trimise, să-mi comunice : locul unde au depus lucrurile luate din garsoniera fratelui meu ; am solicitat un inventar riguros cu toate obiectele ridicate ; am solicitat numele persoanelor din Comitetul asociației de locatari al blocului 40—S—14 care au fost de față la ridicarea lucrurilor ; am cerut debitul fratelui meu față de I.C.R.A.L. cu titlu de chirie ; în sfîrșit, am cerut să mi se arate starea în care se aflau aceste lucruri în momentul ridicării lor — **dar nimic !**"

...Omenește vorbind, lucrurile — deși în aparență minore — și mai ales astăzi, după atîția ani — nu sînt plăcute, iar a răscoli în amintiri este cu atît mai puțin plăcut. Și totuși, dacă „uitarea" șterge, în cele mai dese cazuri, amărăciunea ce urmează, de altfel firesc, durerii — **ceva anume** ne-a reținut atenția : felul în care s-a procedat cu acest om vîrstnic, modul în care i s-a anulat orice posibilitate de a intra în posesia unor, posibile, amintiri dragi de familie, obiecte mărunte poate, dar reprezentînd pentru el ceva cu mult mai mult. Am reluat firul investigațiilor, rămase fără nici un rezultat în anii 1980 și 1983, și iată-ne așadar în fața șefului S.G.L. nr. 7, același tov. Vicențiu Nițoiu. Care ne împărtășește, de data asta, varianta instituției pe care o conduce : „Nu Emanuel Ionescu — pe care îl stimez de altfel, și cu care m-am mai întîlnit ades, știind de vorbă — ne-a predat cheia garsonierei fratelui său decedat, ci o cu totul altă persoană căreia îi fusese subînchiriată garsoniera de chiar E.I., și asta după două luni, atunci cînd s-a prezentat acolo un cetățean cu repartiție în regulă de la consiliu ; între timp, îngrămădise în balcon mobilierul compus dintr-un pat stricat, o masă și cîteva scaune (acestea au fost **arse** apoi afară, în fața blocului, o tovarășă Elena Marcu, tehniciana de atunci a S.G.L., a fost la fața locului, s-a încheiat și un proces verbal) ; au mai rămas două televizoare, defecte, ce se află și astăzi (16 sept. a.c. — N.A.) la noi la sediu, tov. Ionescu a fost invitat în mai multe rînduri să le ridice, dar nu s-a prezentat ! În altă ordine de idei, **eu îl înțeleg**, îi respect necazul, dar să știți că ne-a mai reclamat și altă dată și prin alte părți !"...

Oameni buni, ceva scîrțîie în toată povestea asta. Și scîrțîie — ...tu ' — o evidentă superficialitate în a lucra cu persoanele care se adresează, la necaz, unor instituții. Sigur că astăzi, după atîta amar de vreme, doleanța lui Emanuel Ionescu pare o încăpățînare de copil; sigur că, astăzi, justificările S.G.L. nr. 7 pot fi de asemenea luate în considerație — sigur că părem a scormoni, inutil, în cenușa unui foc stins de mult — însăși cenușa asta nemaiexistînd acum. Credem însă că, dincolo de aceste aspecte, putem trage un învățămînt, o concluzie anume, aceasta fiind durerea pe care o putem pricinui cuiva, indiferent cui, prin simpla noastră indiferență. Sau superficialitate în a aprecia un caz ce, sub aparența banalului cotidian, poate răscoli niște răni numai aparent ascunse ,sau numai aparent vindecate. Un obiect de familie, o amintire poate, chiar și acoperită de un maldăr de hîrtii mai mult sau mai puțin legale, nu rămîne altceva decît asta : **o amintire**. Iar amintirile, în cele mai multe dintre cazuri, ne sînt neprețuit de dragi. Asta, acceptînd opinia uneia din părți, care susține că era vorba de lucruri neimportante. Dar dacă are dreptate și partea care gîndește că puteau fi și lucruri de valoare nu doar sentimentală? ! Ultima concluzie rămîne a o trage însăși cei implicați în acest caz.

A noastră este, oricum, următoarea : un necaz făcut unui om, chiar și săvîrșit cu blîndețe, tot necaz se cheamă. Și acest lucru nu trebuie tratat cu îngăduință. O elementară datorie — aceea de a i se răspunde în scris omului la cele cerute — nu ne-ar fi pus în situația, astăzi, de a încerca să determinăm vinovății sau vinovății. De a ne lăsa „cuceriți" de argumentele unei instituții oferite prin reprezentantul ei de drept, de a încerca să îndulcim amărăciunea unui vîrstnic prin niște rînduri ce, la urma urmei, nu i-o pot îndulci niciodată.

HORIA PĂTRAȘCU ■

Platfus și răbdare

Omul iese pe ușă aproape buimăcit. Privește de jur împrejur, apoi în lungul străzii Negustori, se uită cu atenție la pantofii celor care trec pe lîngă el — atît de insistent încît poate părea unora de-a dreptul suspect — și spune din cînd în cînd, mergînd agale : șase luni... **șase luni !** Venise în unitatea de „încălțăminte-comandă", sfătuit de medic. Feciorul său, de un an și cîteva luni, prezenta o oarecare stîngăcie la mers, ezita să facă pașii pe care părinții îi numără cu încîntare. Altfel, copil sănătos, bine clădit. Doctorul i-a spus că este vorba de un început de platfus și i-a recomandat să-i comande bălatului o pereche de ghetuțe speciale, prevăzute cu talonete, la Întreprinderea de produse ortopedice și protezare din Capitală. Tatăl și-a luat fiul de mînă și au pornit-o într-acolo.

— Puteți face pentru ăsta micu' niște pantofiori cu talonete ? — a întrebat după ce salutase politicos.

— Sigur că da. Trebuie să i se ia măsura.

Și măsura i se ia.

— Cînd pot veni să-i ridic ?

— Păi, prin martie...

— Martie ? ! Adică peste șase luni ?

— Da, ce vă mirați ? Avem multe comenzi, abia putem face față.

Intervine și lucrătorul care a luat măsura :

— Se poate chiar mai repede, poate peste patru luni.

Casiera :

— Cel mai sigur este ca, după vreo două luni, să începeți să telefonați.

— Dar, nu vă gîndiți, peste șase sau chiar peste patru luni, pantofii comandați acum nu-i vor mai veni copilului. Piciorul crește. Și ce-am realizat cu această comandă ? — continuă să se întrebe cumpărătorul. Șase luni stă fără pantofii aceștia, iar atunci cînd îi ridic vor fi prea mici.

— Nu vă faceți probleme — i se răspunde. Avem noi grijă să-i facem puțin mai mari.

— Atunci, de ce l-ați mai luat măsură ? E ca și cum aș cumpăra unii de gata.

— Asta e situația.

— Asta e... — consimte și omul, ieșind din unitatea de pe strada Negustori numărul 6, fără să-i vină a crede că niște pantofiori — pentru un copil ce are, pentru sănătatea sa viitoare, neapărată nevoie de ei și cît mai urgent cu putință — te pot face să aștepți șase luni.

Dacă ar avea și ei platfus...

D. M. ALEXANDRU ■

O IDEE MARE, INDUSTRIA MICĂ

Nu este importantă în sine, ci numai în relație cu solicitările cetățeanului

— Convorbire cu inginer Marian Popa, directorul Întreprinderii județene de producție industrială și prestări de servicii Vaslui —

— Discuția noastră are loc după ce, vreme de două zile, v-am însoțit prin mai multe unități — din Vaslui și Bîrlad — ale întreprinderii care o conduceți de numai doi ani. Cum ați găsit, în 1984, întreprinderea ?

— Cu numai cîteva unități — de autoservice și morărit. Astăzi, gama produselor și prestărilor s-a diversificat, ajungînd la un volum anual de producție în valoare de 145 milioane lei.

— Care sînt ideile cărora ați dorit și ați reușit să le dați viață în această perioadă ?

— Am plecat de la premisa că industria mică este mică doar cu numele, ea putînd aduce beneficii mari. Trei au fost căile — convergente — pe care am pornit la drum : valorificarea superioară a resurselor zonei în paralel cu recuperarea și refolosirea materialelor rezultate din procesul de producție al marii industrii, cooperarea cu industria mare, în sensul preluării unei părți din operațiile efectuate în cadrul ei și cu un cît mai prompt răspuns necesităților și cerințelor cetățenilor. În plus, ne-a interesat extinderea rețelei de prestări de servicii către populație, în momentul de față avînd asemenea unități în 90 la sută din comunele județului. Putem spune că stăm bine, ceea ce ați văzut la Bîrlad, de pildă, fiind numai un început.

— În ce sens ?

— În sensul de a ne materializa în continuare ideile, dovedindu-ne buni gospodari și oameni întreprinzători. Am preluat spații care, la prima vedere, păreau improprii. Am efectuat lucrări de extindere și de modernizare. Vom continua în această direcție. Pe lîngă atelierele de strungărie, de confecții metalice și de prelucrare suplimentară a rulmenților, pe lîngă turnătorie, fabrica de vată pentru tapițerie vom avea, începînd de anul viitor, o secție de mobilă. Datorită faptului că planul se realizează și se depășește în mod constant — inclusiv cel la export —, am reușit să atragem în unitățile noastre muncitori cu înaltă calificare, capabili să execute operații dintre cele mai complexe. Acest lucru este valabil nu numai pentru Bîrlad, ci și pentru unitățile de producție industrială din Vaslui, Huși, Negrești sau comunele Murgeni, Pulești, Banca, Zorleni, Muntenii de Sus, Codăești și Lupești. Pentru că am amintit de export, ca dovadă a calității produselor pe care le realizăm, notați faptul că bucșele din fontă pentru rulmenți, mobilierul și împletiturile din răchită merg, fără vreun retur, în Austria, Franța, Belgia, Portugalia, Danemarca, Anglia, Grecia, Columbia, R.F.G., Turcia, Iran, Liban, Sudan...

— În ce constă cooperarea întreprinderii dumneavoastră cu marea industrie ?

— Avem foarte mulți parteneri — beneficiari. Cei mai importanți sînt secția de utilaj complex de la Huși, Întreprinderea de aparate de măsură și control din Vaslui, Întreprinderea de rulmenți Bîrlad, Întreprinderea „Ceahlăul" din Piatra Neamț. Și în acest domeniu, al cooperării, am găsit o serie de soluții ingenioase pentru creșterea eficienței muncii, pentru promptitudine în realizarea și livrarea reperelor pe care le producem. Iată un singur exemplu : secția noastră care execută accesorii de injecții plastice la Combinatul de fire sintetice din Vaslui își are sediul chiar în incinta combinatului, fiind un fel de secție integrată marii unități.

— Vorbeați ceva mai înainte despre diversificarea gamei de produse și prestări, despre dorința de a veni în întîmpinarea cerințelor populației. Ce-ați întreprins concret în această direcție ?

— Datorită unor bune și strînse relații cu comerțul, datorită testării periodice a pieței, am realizat o serie de produse foarte căutate și care, în anumite perioade, lipseau din magazine : tucerie din fontă, articole de tinichigerie etc. Apoi, am trecut la fabricarea, în funcție de anotimp, a confecțiilor de serie mică, foarte căutate. Le-am creat, zicem noi, cu gust, urmînd linia modei și aducînd chiar un plus de fantezie. Industria mică are, dacă ești interesat de continua ei dezvoltare, un mare avantaj — a... al posibilității de adaptare ... la cerințele pieței. Ap... trebuie să te gîndești să o... cît mai mult posibil, prin economii bine gîndite — de materiale și de forță umană — și prin soluții care să se dovedească, în timp, eficiente. Ce-ați zice dacă, mergînd la moară, ați afla acolo unități de prezentare și desfacere care oferă mare parte din gama sortimentelor produse de mica industrie ? Și tot pe lîngă mori avem și puternice gospodării anexă din care livrăm statului importante cantități de carne, lapte, ouă și lînă. Apoi, nu înseamnă a rentabiliza prestările de servicii atunci cînd depanările radio-tv din comune nu se fac la un sediu anume, ci depanatorii sînt cei care trec, la anumite date, prin localități ? Pentru că, e limpede că, stînd pe loc, n-ar avea atît de lucru ca atunci cînd se deplasează. O altă problemă, ținînd tot de legătura cu comerțul, este dorința noastră de a nu produce mărfuri greu vandabile, adică de a ne suprapune cu alte unități producătoare sau prestatoare mai vechi, cu mai multă experiență și cu o clientelă asigurată. Pentru asta trebuie să fii numai ochi și urechi, să ai atenția trează și să nu treacă nici o zi fără să fi realizat sau să fi îndreptat ceva. Domeniu al marilor posibilități — cum se spune adesea, cu îndreptățire — industria mică este un domeniu care te solicită mult, dar îți oferă și mari satisfacții. Se cuvine să ai în permanență dorința de-a face, ambiția de-a ieși în față. Cum se ajunge aici ? Nu cred că există rețete universal valabile, fiecare județ și fiecare secție chiar putînd să ofere soluții în această privință. Unul dintre drumurile pe care le-am urmat consecvent a fost acela de a vedea în ce măsură publicul este interesat de produsele noastre. Pentru asta, am organizat, din timp în timp, expoziții în care propuneam produse, unele dintre ele neintrate încă în fabricație, dar avînd posibilitatea ca, a doua zi chiar, dacă erau cerute, să apară în magazine. Nu ne-am înverșunat să realizăm ceea ce nu are căutare. Am renunțat fără să clipim la multe asemenea produse. Industria mică nu este importantă în sine, ci numai în relație cu solicitările cetățeanului.

— Acum, toamna, ce produse au prioritate în secțiile întreprinderii ?

— În afară de producția industrială, în flux continuu, ne gîndim, firește la iarnă. Avem în lucru paltoane pentru copii, moderne și elegante, burlane pentru sobe și — citind un articol apărut în „Flacăra" acum cîtăva vreme, în care se spunea că o unitate a micii industrii produce sobe fără să aibă uși, constatînd și noi că acest articol este cerut, — producem uși de sobe.

— Documentele de partid prevăd, pentru acest cincinal, o creștere de-a dreptul spectaculoasă a industriei mici în ansamblul economiei naționale. Sînteți pregătiți pentru a duce la îndeplinire această sarcină ?

— Firește. Rețeaua noastră se va îmbogăți cu noi unități de producție industrială, în special în orașe, și va extinde — atît în orașe, cît și în comune — rețeaua unităților prestatoare de servicii. Va crește numărul unităților mult solicitate — de vulcanizare, de umplut sifoane și preparare a sucurilor răcoritoare, de tîmplărie și tinichigerie și se vor extinde și întări altele — de reparat ascensoare, de xeroxat etc. În industria așa-zis mică — vă mărturisesc singurul secret pe care-l dețin după doi ani de muncă în acest domeniu — trebuie, pentru a te simți cu adevărat util, să te pui, permanent, în postura cetățeanului, să-ți asumi problemele lui. Restul este inteligență și inițiativă.

DAN MUCENIC ■

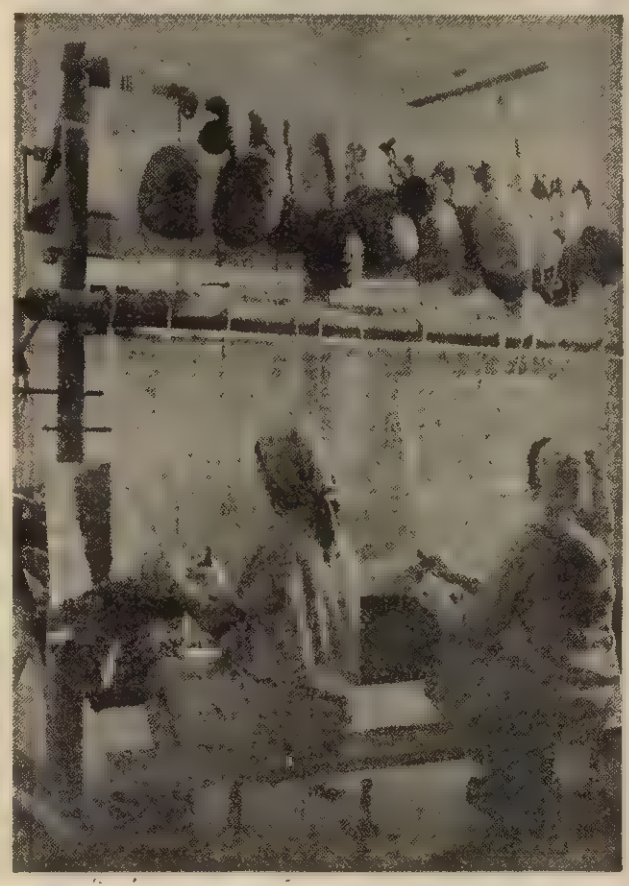

Într-un complex de producție al cooperației meșteșugărești
Foto Agerpres

Vîslind într-o barcă sau de unde apar stelele

Fotografie de VASILE TOFAN

Spița înnobilată cu aur a canoiștilor noștri se perpetuează, ultimul descendent al acestei prestigioase familii a sportului românesc fiind Aurel Macarencu — medaliat de două ori cu aur și o dată cu argint la recentele campionate mondiale de la Montreal. El îi succede unui alt mare campion la canoe simplu, Costică Olaru, medaliat cu aur și argint la mondialele de la Tampere (1983) și cu bronz la Olimpiada din 1984. În același an 1984, cel doi concurează pe același luciu de apă, la campionatele naționale : învinge detașat Macarencu, semn clar că o stea apune și o alta se ridică.

Dar ce energii alimentează aceste străluciri de o zi sau de un an sau de cîțiva ani ? Care a fost lovitura inițială de pagae care a propulsat aceste bărci în vîrful ierarhiei mondiale ? Ce resorturi s-au destins, proiectînd numele unor băieți, anonimi pînă mai ieri, pe orbita unor stele ale sportului mondial ? Filip Serghei își amintește : *„Pe Olaru l-am văzut prima dată la campionatele naționale de juniori, în 1977. Era legitimat la Școala sportivă Tulcea, avînd ca antrenoare pe Ana Sirotenco. Participa la canoe simplu 1 000 m, trăgea o dată din pagae și barca se ducea cît trăgeau alții de trei ori. După acel concurs a dispărut. L-am găsit după vreo doi ani cu ajutorul unui consătean. Olaru se făcuse salvamar la Constanța, apucîndu-se în acest răstimp de lupte și haltere. A fost incorporat pentru secția canoe a clubului Steaua, dar rezultatele întîrziau să apară. În 1981 l-am solicitat în pregătirî la lotul național de tineret, de care răspundeam pe vremea aceea. Am avut o discuție lungă cu el, am încercat să-l lămuresc că poate deveni un mare campion. Și el și ceilalți au rîs : avea o statură de halterofil — 100 kg și 1,70 înălțime. L-am convins că trebuie să alerge mult, să capete suplețe. La început n-a rezistat. Am alergat împreună cu el prin munții de la Herculane pînă a început să prindă gust pentru astfel de circuri. Încet, încet a ieșit la lumină, în regatele din primăvara aceea bătîndu-i pe toți, iar într-o întrecere internațională a ieșit la 3 zecimi de Saroși, cel care avea să devină campion mondial peste cîteva luni. A fost luat la lotul mare, dar nu s-a acomodat și a terminat abia pe locul 8 la mondialele de la Belgrad. Am continuat să cred în el și l-am luat din nou în pregătiri. Urmarea a fost că la patrulaterul de tineret din 1982 a cîștigat detașat ambele probe de canoe, fiind elogiat de specialiștii străini care-l botezaseră «fiul apelor». În vederea mondialelor de la Tampere, din 1983, am fost solicitat, împreună cu Gheorghe Simionov, să-i pregătim pe Olaru, la simplu, și pe Patzaichin și Toma Simionov — la dublu. Cu Olaru începuseră primele dificultăți legate de L-am văzut pe apă, la Snagov, era cam răzlețit de restul flotilei, dar îmi reținuseră atenția alura și ținuta lui în barcă. Era opusul lui Olaru — înalt (1,91) dar cu mușchi subțiri. Mi-a explicat că el s-a ținut de carte, nu de sport și n-a avut cum să se dezvolte mai mult. Dar îi cunoșteam familia, cu tatăl-său, Iacob, sînt leat și am lucrat la pescărie. Știam de la regretatul antrenor Navazari că pentru a vedea șansele de performanță ale copiilor trebuie să le cunoști psihologic, încercînd să-l lămurești că poate deveni un mare canoist. Primele rezultate : campion național la tineret la dublu 500 m și vicecampion la 1 000 m (cu Toader Scurtu). Este inclus în lotul olimpic, pleacă în pregătiri, dar revine la tineret, nereușind să convingă asupra calităților lui. La începutul lui '84, îl reprofilez în proba de simplu, dar la Los Angeles pleacă Olaru, care era atunci o certitudine. La întoarcerea acestuia, Macarencu îl învinge o problemă personală de-a sa, dar am reușit cu toții să-l menținem pe linia de plutire și să-i conectăm la ideea că poate deveni campion mondial, lucru care s-a și întîmplat, de altfel. Atunci, la Tampere, am obținut medalii la toate probele de canoe la care am participat, atît Olaru, cît și dublul Patzaichin — T. Simionov obținînd cîte o medalie de aur și una de argint". Dar cu Macarencu Aurel cum a fost ? „În toamna lui '82, Macarencu își satisfăcea stagiul militar la clubul Steaua, venind de la C.S.M. Tulcea unde-l avusese ca antrenor pe Grigore Ștefanov. bine familia, educația și caracterul pe care le-au moștenit de acasă. I-am explicat lui Aurel că poate face performanță, că este bun pentru sport. A rîs : tocmai urma să fie scos la «reformă», să fie trimis la Cioroiria (nu obținuse decît un loc 7, într-un dublu). Conducerea secției (instructor era pe vremea aceea tovarășul lt. col. Cristian Gațu) și a clubului Steaua mi-au acordat, în cele din urmă, încredere și au fost de acord să-l trimită pe Macarencu la lotul de tineret, de pregătirea căruia mă ocupam. Am lucrat cu Aurel mai ales la capitolul forță dar și la cel clar, la campionatele naționale. Pentru 1985, cînd fusesem numit la lotul mare, apăruseră probleme : Patzaichin abandonase activitatea competițională, Olaru se clătina. Macarencu nu reușea să spargă plafonul la dublu. Soluția era să rămînă la simplu — probe pe care le cîștigă la toate cele 5 regate la care a participat în acest an al debutului său internațional. Pleacă la campionatele mondiale din Belgia cu o zonă zoster contractată pe mușchiul spatelui doar cu o săptămînă înainte, la una din probe un concurent îi strică premeditat cursa, dar, cu toate astea, Aurel Macarencu obține psihologic, încercînd să-l lămurească că poate deveni un mare canoist. Primele rezultate : campion național la tineret la dublu 500 m și vicecampion la 1 000 m (cu Toader Scurtu). Este inclus în lotul olimpic, pleacă în pregătiri, dar revine la tineret, nereușind să convingă asupra calităților lui. La începutul lui '84, îl reprofilez în proba de simplu, dar la Los Angeles pleacă Olaru, care era atunci o certitudine. La întoarcerea acestuia, Macarencu îl învinge atunci singurele noastre medalii la canoe — ambele de bronz. Pentru mondialele din '86, stabilisem cu Aurel obiectivul de a obține trei medalii de aur. Am fost împreună în pregătiri pînă cu aproape două luni înainte de plecarea spre Montreal, cînd am fost desemnat să plec la Snagov să pregătesc o echipă pentru testarea lotului național aflat la Vidraru. Printre picături, cînd și cum se putea, am menținut legătura cu Aurel, fiind la curent cu toate pregătirile sale. A plecat la Montreal și s-a întors de acolo cu trei medalii — două de aur și una de argint. Îmi pare rău că acolo n-a evoluat și dublul Afanase, Lehaci, care cîștigase toate cele șase curse-test, pentru ca, cu numai zece zile înainte de plecare, să se formeze un alt dublu, medaliat, ce-i drept, cu argint, dar numai la proba de 10 000 m. Afanase, Lehaci aveau să cîștige detașat și celelalte două probe la campionatele naționale, desfășurate după mondialele de la Montreal. Cam asta-i tot".*

Filip Serghei, maestru al sportului, născut la 4 februarie 1936 în Caraorman, antrenor la clubul Steaua (unde activează de peste 30 de ani) este unul din acei frumoși anonimi ai sportului cu pagae, care știe aproape tot despre viața într-o barcă ce se clatină sub picioare. Olaru și Macarencu sînt doar două din vîrfurile prin care canoea muncii sale a străpuns linia dincolo de care se află marea performanță internațională. Urmează altele, într-o ștafetă invizibilă la transmiterea cărei Filip Serghei veghează cu atenție și pricepere. *„Lui Macarencu i-am spus : trebuie să-i învingi pe Olaru ; celor care vin din urmă le spun : trebuie să-i învingeți pe Macarencu. Știu asta chiar și campionii cu care-i îndemn să se confrunte pe cei mai tineri".* Este o regulă nescrisă a sportului, pe care Filip Serghei a putut s-o deprindă de mic în chiar propria sa familie : sînt cinci frați și patru surori care au adus „în casă" 20 de titluri de campion național ! La zestrea asta se mai adugă performanțele soției, Valentina Serghei : 11 titluri naționale, 33 de regate cîștigate, vicecampioană europeană, locul patru la Olimpiada din Mexic. Toate astea — vîslind într-o barcă.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Încă o medalie de aur pentru natația românească

În timpul recentelor campionate mondiale de natație de la Madrid, cu ocazia lucrărilor Comitetului medical al F.I.N.A. doctorului Ioan Drăgan i s-a conferit medalia de aur pentru merite deosebite în medicina sportivă aplicată la natație. Compatriotul nostru a fost ales membru al Comitetului medical al F.I.N.A. încă de la înființarea acestuia în anul 1968 și reales în toate cele cinci legislaturi. Recenta distincție încununează activitatea îndelungată și competentă în domeniul medicinei sportive a specialistului român, care s-a remarcat prin elaborarea unor studii medicale devenite, după aprobarea de către Comitetul executiv al F.I.N.A. documente și programe de lucru pentru federațiile naționale afiliate. Studii pe teme de larg interes pentru medicina sportivă, cum sînt „Antrenamentul la altitudine mare, mijloc de creștere a capacității de efort și a randamentului sportiv", „Refacerea după antrenamente și competiții", „Criterii și indici medico-biologici de selecție în natație" au consolidat bunul renume de care se bucură dr. Ioan Drăgan în lumea medicinei sportive internaționale. Să precizăm că primele două teme constituie preocupări prioritare românești. Dr. Ioan Drăgan își desfășoară activitatea în cadrul Centrului de medicină sportivă al Ministerului Sănătății și este șeful specialității de medicină sportivă din I.M.F. București. A participat cu studii și comunicări la toate congresele mondiale de medicină sportivă aplicată la natație.

Urindu-i succes în activitatea viitoare, l-am rugat să explice de pe poziția medicului sportiv succesele natației românești la ultimele campionate mondiale. Iată-i opinia :

— Succesele actuale ale natației noastre se explică prin îmbunătățirea aspectului organizatoric al activității, care a permis concentrarea unor talente în centre specializate și a creat posibilitatea desfășurării instrucției școlare, sportive și educaționale într-un cadru adecvat, prin asigurarea unor excelente condiții materiale de pregătire, hrană, asistență medicală și științifică și a unui calendar competițional adecvat, dirijarea mai bună a formei sportive și îndeosebi prin muncă, pasiunea și motivația pentru înalta performanță a antrenorilor și sportivilor.

Încă o dată succes întregii natații românești !

OPREA GEORGESCU

SAH cu Margareta Mureșan

Pe căi bătute

Ștafeta continuă la Leningrad. Datele biografice și palmaresul sportiv apărute în buletinul Clubului de șah „Cigorin" din orașul de pe Neva pot fi completate cu ultimele fapte. Cei doi giganți ai șahului mondial scriu noua teorie a deschiderilor prin partidele lor. Meciul-revanșă cunoaște acum cele mai palpitante momente. Chiar dacă cel doi „K" mai pot prelungi meciul folosindu-se de dreptul la „time-out" tensiunea duelului nu poate scădea. Campionul s-a întrecut pe sine însuși : a mărit distanța la trei puncte ! Fiecare joacă totul pe-o carte: victoria. Ex-campionul nu mai are ce pierde acum cînd au mai rămas doar opt confruntări. Visul de-a reintra în posesia titlului poate deveni realitate numai dacă scorul ar mai trece o dată prin punctul mort al egalității. Singura șansă de-a înviora meciul este Karpov să renunțe la repertoriul clasic și să arunce în luptă surprize teoretice bine lucrate de vastul colectiv de antrenori ce îl ajută. Lui Karpov nu i-a convenit de loc deschiderea Grünfeld apărată cu consecvență de Kasparov și, totuși nu a făcut nimic pentru a o combate și astfel nu a mai reușit să-și fructifice avantajul primei mutări. A irosit cu ușurință de multe ori rostul pieselor albe. Avînd mînă liberă, Kasparov a străbătut aceleași căi brodind inventii mai mult sau mai puțin „sănătoase" și remizele au curs în favoarea sa. Kasparov a șiefuit mereu cîte o idee nouă și a avut șansa de cîteva ori că nu a fost pedepsit pentru prea marea sa originalitate.

În mîna campionului piesele albe au alergat pe cîmpurile centrale stăpînind tabla și Karpov a greșit de mai multe ori. La Leningrad ex-campionul a renunțat la scutul egalității oferite de Partida rusă și a conturat una dintre armele sale cele mai tăioase : „spaniola". Kasparov a acceptat provocarea unui duel teoretic și a surprins prin frumusețea logicii planurilor sale de atac. Karpov s-a văzut în situația unei încleștări neclare de forțe active și timpul său de gîndire se scurgea fără ca el să poată reduce avantajul campionului. Karpov nu a jucat bine partida a 16-a deși pe scheletul aceleiași deschideri s-au mai desfășurat cîteva dueluri. Karpov pare urmărit de coșmarul de-a fi învins încă o dată și stressul psihologic și-a pus amprenta în jocul său. Întotdeauna Karpov a surprins prin singele său rece în situații disperate, acum este momentul în care el ar putea să-și demonstreze calitățile sale excepționale de luptător stopînd mersul sigur spre victorie al lui Kasparov. O încrucișare de săbii „siciliene" ar mai putea reduce avantajul clar al celui de al 13-lea deținător al titlului mondial, concretizat prin scorul de 9,5 : 6,5. Finalul meciului se anunță aprig. Kasparov poate realiza cu ușurință cele 2,5 puncte necesare pentru păstrarea titlului pentru că își poate permite o luptă de tranșee. Va reuși Karpov să treacă de barcadele ce-l așteaptă ? Vom vedea. Finalul e aproape...

MARGARETA MUREȘAN

Fază din meciul Sportul studențesc — Omonia Nicosia

Fotografie de PAUL AGARICI

La Moneasa, vară fierbinte

De-un secol, de cînd se știe despre această stațiune, Moneasa-băi n-a fost atît de frumoasă. Și tînără. Și caldă. Și primitoare. Dar de patru ori trebuia să fie mai mare să-i mulțumească pe toți. Vor avea de furcă statisticienii. Și calculatoarele vor avea ezitări. Le va veni greu să „scrie" cifra ce reprezintă utilizarea spațiilor de cazare. Es depășește procentul de sută la sută! Cu cincisprezece-douăzeci de procente! Simți aici nevoia de explicații. Le vei obține greu. Nimeni nu e prin birouri. Și directorul, și contabilul șef, și cei de la planificare, și cei de la „personal", toți dar absolut toți au de multă vreme scaunele reci prin birouri. Sînt acolo unde trebuie. Pun umărul. Moneasa-băi e-n cea mai mare confruntare și are de apărat un prestigiu. Un nume devenit de vreo două decenii renume...

E miez de noapte și Aurel Brad, directorul, n-a ajuns' acasă. Mai are destule griji. Și nici n-are vreme să se bucure de vestea ce i-a venit de la Timișoara: Brad-județor, Eugen, primul inginer din familie, și-a luat în primire postul de analist într-o mare întreprindere a Timișoarei. La altceva se gîndește însă directorul. Mîine dimineață, duminică, începe a XVIII-a ediție a Festivalului jocului și portului popular din Țara Zarandului! Și mai sînt de venit mașini plecate pentru aprovizionare în zonă. Mîine, în Moneasa-băi nu vor fi doar cei 1 000 de oameni veniți în stațiune. Vor mai veni încă vreo 20 000! Și trebuie să fie primiți ca toți oaspeții stațiunii. Trebuie mulți mici, grătare, cîrnați. Carmangeria lucrează în regim de zi-lumină, dar și noapte-lumină. La fel și pensiunea. Aici vor servi mîine masa toți artiștii veniți la festival. Cam tot atîția cîți oameni sînt în Moneasa-băi!

Autogospodărirea e la Moneasa o practică veche. Clară. Limpede. La Bancă. Moneasa-băi nu e creditată cu nici un leu! S-a obișnuit să primească în schimb dobînzi... Răsplată pentru hărnicie. Răsplată pentru inteligență. Răsplată pentru cutezanță. De ce pentru cutezanță? Pentru că oamenii de aici, gîndesc mereu cu capetele lor și nu sînt obstacole pe care să nu știe să le învingă. S-au gîndit într-o vreme, de vreo doi ani, să amenajeze un baby-sky. Au pus umărul și l-au făcut. Și mecanicii, și electricienii, toți. Așa a apărut pentru zile de iarnă un plus de farmec aici la Moneasa. Așa a apărut și Amfiteatrul în aer liber. Unul cu mai bine de 1000 de locuri. Totul, absolut totul, amenajat prin muncă patriotică de mesceriașii și nemeseriașii stațiunii. L-au făcut pentru oaspeții-prieteni, dar și pentru sat. Satul care urcă mereu spre statutul de orășel. Un orășel turistic, dar și al minerilor, al celor ce lucrează în lumea pădurilor, în zona necooperativizată de aici din Țara Zarandului, de la poalele munților Codru-Muma. Și, de fapt, tot așa a apărut și poate una dintre cele mai frumoase și moderne baze de tratament ale României, una „căutată" zilnic de peste 450 de oameni care pot efectua peste 2000 de proceduri. Proceduri pentru învingerea unor suferințe ale sistemului nervos central, pentru reumatism, pentru afecțiuni psihice sau posttraumatice. O bază modernă, condusă de un priceput și modern medic, dr. Josef Schmidt, aflat de aproape un deceniu aici, la Moneasa. Aici, unde lombosciatica, blocajele de umăr, coxartroza sînt de ani de zile vindecări certe, alături de multe alte afecțiuni.

Și tot aici, la Moneasa-băi îl poți întîlni și pe frații Timiș. Nevăzători. Oameni de excepție, nu numai ca mascuri, dar și ca oameni. Ion, fratele cel mare, are 37 de ani și a terminat facultatea de filosofie din București, iar Gheorghe, liceul.

Pasiunea lui Ion? Arta și muzica! Deține una dintre cele mai complete colecții de carte de artă, dar și peste 2000 de discuri de pe toate meridianele. Pasiunea lui „Ghiță"? Concursurile de cultură generală. Citește enorm. Și peste cîteva zile va fi prezent la un concurs organizat la Timișoara, acolo unde a cîștigat multe altele împreună cu un alt coleg și prieten, masorul-nevăzător Radu Ruba. Sau cîteva gînduri despre aparițiile la Moneasa a profesorilor specializați în cultura fizică medicală. Ioan Kakuja și Ovidiu Nițulescu au pus deja în legitime drepturi kinetoterapia și hidroterapia. Și o fac cu suflet, cu pasiune. Și-au venit deja mulțumirile. Și nu puține. Printre pacienții lor sînt și copiii, din ce în ce mai mulți. Și dincolo de hidroterapie, ei, profesorii de sport, s-au gîndit și au actionat astfel ca toți copiii care trec prin moderna bază de tratament la Moneasa-băi. Muncesc mai mult, dar o fac pentru a-și procura bucurii. Asta e linia de ordine aici, la Moneasa. Și tot așa gîndește și Nicolae Ancuța-Românul. Tot a doua sau a treia zi pleacă în țară, la furnizori. La Moneasa-băi trebuie s-ajungă totul la timp. Și nu oricum. Trebuie să fie-n ton cu numele stațiunii. Și-n drumurile acestea, adesea prea lungi și grele, citește. Citește tot ce apare interesant. Cărți de istorie, de filosofie, romanele lui Lăncrănjan. Și oriunde ar fi, la București, la Iași sau la Cluj-Napoca, cînd a rezolvat bine treburile, colindă librăriile de unde pleacă mereu cu inima rîzînd.

...A-nceput „invazia" multicoloră de tinerețe. Ce minunat e portul zărăndenilor! Străvechiul lor port. Privești și-ncerci să-l „descoperi" printre ei pe marele lor Crișan. El trăiește, n-a murit atunci, cu Horia și Cloșca. E emoționat și prezentatorul festivalului, poetul George Țărnea. Lumea aplaudă. Urcă pe scenă ansamblul folcloric al gazdelor. Stau lîngă directorul stațiunii și-l văd iarăși tulburat. „Caută" în grup oamenii stațiunii și-i zărește rînd pe rînd: Zeni Ioja, Ioana Berar, Marcel Dragoș, Tatiana Dronca... O, dar ce bucurie i-a adus Tatiana! Ea a primit premiul special al juriului. A aplaudat-o. Dar l-a aplaudat și pe marele învingător, Ion Jurchescu din Caraș Severin. Și i-a aplaudat și pe ceilalți premianți. Pe bistrițeanca Mariana Dragotă, pe maramureșeanul Vasile Bolciue, pe bihoreanca Florica Ruia sau pe „bălgrădeanul" Ionel Brătean. Și le-a mulțumit și celor de la „tineret" și de la „cultură" de la județ pentru noua ediție frumoasă a festivalului organizată la Moneasa-băi, pe care și gazdele au sprijinit-o pe măsură.

Moneasa-băi e de fapt un parc. Unul natural, cu brazi și cu cele mai frumoase flori, străbătut de o apă cristalină, mînată pe drumuri pavate cu marmură roșie de Moneasa. Ca și aiele, ca și cascle din sat. Ca și vilele. Cu brazii e însă o poveste emoționantă, chiar tristă. Cei de 80-90 de ani au rămas puțini, atunci în '64, la 16 august. Toți oamenii de-aici țin minte și azi, după 22 de ani dezastrul cumplit ce l-a provocat un ciclon. A scos pur și simplu din rădăcini brazii aceia plantați cam la granița dintre secole! Arăta ca după un cataclism Moneasa-băi! Și-au alergat prin toată Transilvania după brazi. Brazi argintii ce cresc semeți. Ca semn că totuși anii se scurg.

Începe parcă abia acum să se bucure Aurel Brad de isprava frumoasă a „juniorului". A muncit extraordinar de frumos, devenind inginer în domeniul calculatoarelor. S-a și căsătorit și de-acum așteaptă ziua cînd vor „veni" nepoții. Astfel de bucurii îi le pregătește și Radu-Laurențiu lui Mihai Vesa, șeful contabil al stațiunii. Și poate și el, prins de pulsul noilor vise de dezvoltare a Moneseі-băi, ca și ieri, directorul Brad, va amîna bucuria de acasă pentru celelalte bucurii. Și nu ca să impresioneze pe cineva. Așa le-o cere sufletul. Oamenii de la Moneasa-băi vor să lase urme frumoase pe unde trec.

CONSTANTIN MUSTAȚĂ ■

racul

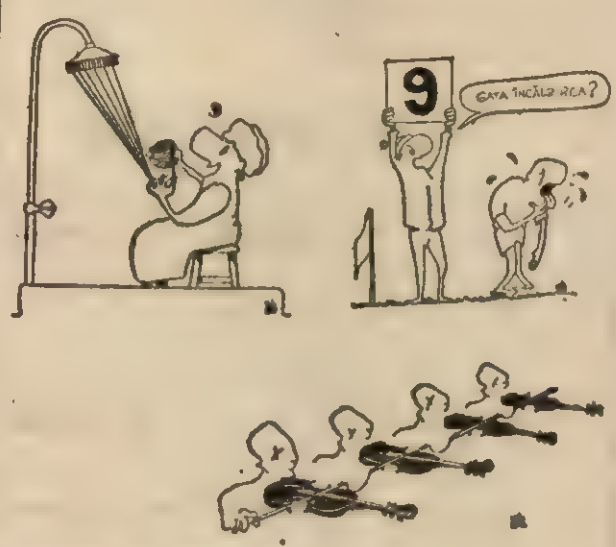

Tinerețea este uneori fascinată de strălucirea ambalajului.

S-a ramolit luna. A uitat că și ea a fost soare.

Inerția este a noastră nu a timpului.

Oricît de delicioasă ar fi clipa, tot aperitiv rămîne.

Scumpele mele proiecte! În tinerețe nu am avut pentru voi timp, acum nu am chef.

În umor, harul vine odată cu spondiloza.

Un singur examen mai am de trecut: bătrînețea.

Au existat mulți incoruptibili. Timpul i-a întrecut însă pe toți.

Cît de îndulgent ar trebui să fie timpul ca să mai poată adăuga ceva cugetărilor mele!

A devenit nemuritor. Dar după moarte.

Proorocii s-au dus. Au rămas bărbile.

Nu s-a crăpat încă de ziuă în mințile tuturor.

Întîrziem și noi în fața atîtor porți noi sau revopsite.

Proștii nu se mănîncă între ei. Vor ceva mai fin.

VASILE GHICA ■

FLORIAN CRIHANĂ ■

Cronica șoselei

Coincidența

„Culmea, ARO-ul a intrat exact într-un monument funerar construit cu cinci ani în urmă. Pneul din față stînga a făcut explozie, mașina s-a dat peste cap, fărîmițîndu-se și amestecîndu-se cu tabla torsionată a remorcii. A rezultat un fel de ghiveci: resturi de tablă, de bagaje, de ambalaje deteriorate. Eu am asistat la cercetări, m-au pus martor. Într-adevăr, relatează povestitorul, abia coborîsem din autotren. Era pe la cinci dimineața. Dormisem în cabina noastră, împreună cu ajutorul, „la cucurigu", cum îi zicem noi. Făceam exerciții de înviorare cu picioarele goale în iarba umedă de rouă. Ne-a luat puțin cu frig, dar era plăcut. Eram la capitolul genoflexiuni cînd am auzit bubuitura. Nu lipsea mult ca ARO-ul să fi intrat peste noi. Bineînțeles că am fugit spre mașină să vedem ce s-a întîmplat. Erau în total opt. Patru dintre pasageri cu hainele făcute ferfeniță se tot învîrteau în jurul mașinii, iar ceilalți zăceau pe iarbă, nu departe de epava mașinii. Ne-am uitat la fiecare în parte și ne-am dat seama că-s doar răniți. Erau conștienți. Fiecare ne-a arătat unde-l doare. Unul la picior, altul la brat, altul în zona coastelor. Cel care ducea mereu mîna la cap mi se părea că-i mai grav".

„Mai terminați cu învîrtitul împrejurul mașinii și dați-ne ajutor să-i pansăm pe cei răniți, le-am zis eu celor teferi. Nu mi-au răspuns nimic, erau probabil șocați rău". „Unde mi-e sacoșa?" „Unde mi-s banii?" „Unde mi-e geaca?" tot întrebau ei. „Le-om căuta după aceea. Acum ajutați-ne să vă salvăm tovarășii. Doar toți erau în mașina care s-a dat peste cap. Episodul pe care îl trăiam îmi amintea de un incendiu care îi surprinsese instantaneu, noaptea, pe niște oameni, într-o casă în care locuiau cîteva familii. Ce credeți că „salvaseră" fiecare? Lucruri de valoare? Nuuu... Unul avea în mînă un scăunel de lemn, altul un halat vechi de casă, o bătrînă își luase lucrul de mînă, iar copiii se îngrijiseră să-și recupereze niște cărți de povești. O fetiță m-a impresionat în mod deosebit. Își strîngea în brațe un pui de Tekel. Există o psihologie a oamenilor care traversează asemenea dramă, așa că nu-i cazul să le căutăm nod în papură pasagerilor. Am reușit, de bine de rău, eu, împreună cu tovarășul meu, să le oblojim rănile celor vătămați și să-i aducem într-un tîrziu la realitate pe cei teferi. Între timp, a apărut și salvarea care a îmbarcat doar trei răniți. Șoferul, deși șingera la un picior, n-a vrut nicidecum să plece la spital împreună cu ceilalți. „Nu, eu rămîn aici. Cineva trebuie să dea explicații". „Am reușit să-l oprim, totuși, hemoragia, omul s-a mai liniștit și a început să ne povestească cum a ajuns în postura deloc dorită de șofer care adoarme la volan". „Doar m-au întrebat pe drum la trei puncte de control: „Sînteți în stare să conduceți mai departe? Nu-i mai bine să mergeți la căsuțe, să vă odihniți cîteva ore?" „Eu, nu și nu! Că m-am odihnit special pentru cursa asta. Martori mi-s colegii de serviciu. Iar și în cor: Da, tovarășe, așa-i!" „Bine, în cazul ăsta, vă doresc drum bun, să ajungeți cu bine la destinație!" „Vă mulțumim!" „De fapt, mințeam. Dimineață lucrasem în schimbul unu la uzină, iar după-amiază în grădină. Doar după seară, înainte de plecare, am pus capul jos, preț de juma de oră. Năică ne tot spunea: Dacă vreți să prindeți marfă bună și ieftină, atunci e obligatoriu să fim printre primii în piață, cînd prețul animalelor e mai mic, deși părerile sînt împărțite. Dar, mă rog. Ne-am supus opiniei majorității. După vreo 50 de km rulați, au început pe rînd să atipească. Atunci mi-a sărit mușțarul. „Bine, frăților, unii numai cu avantaje și alții cu dezavantaje. Voi băurăți pînă acum o damigeană de zaibăr, v-ați ospătat bine cu merindele din traistă, iar acum fiecare în coltișorul ales cu grijă, v-ați pregătit să trageți la aghiuose. E drept, e corect?" „Păi dacă nu ne pricepem la condus, ce vrei să facem?" „Da, la băut, mîncat și la soileală vă pricepeți". „Hai, Mărine, nu te supăra. Uite, Vlaicu a lui Vodă, mai tînăr, mai odihnit, și mai nebăut, adaug eu, îți va ține de urît, e în regulă?" „Bine, bineee... le-am răspuns eu. Cu alde-voi nu mai plec la drum". Vlaicu, ce-i drept, s-a ținut de promisiune preț de vreo oră. Am discutat despre treburile de la uzină, din sat, de recolta triplă față de anul trecut, pînă cînd vorbirea lui a lîncezit, rezumîndu-se la observații scurte. „Vezi că mergi pe stînga, fii atent, că era cît p-aci să intri în balustradă". Mai tîrziu, niște vorbe de duh ale tînărului matriței mi-au alungat pentru moment somnul. Cică un șofer era întrebat cum a făcut de a ajuns de pe șosea pe cîmp. „Păi, foarte simplu, eu am ținut-o drept înainte, iar drumul, în punctul acela, o făcea spre stînga". Cu alte cuvinte, vinovată era șoseaua, că n-a respectat traseul pilotului. Apoi s-a întîmplat ce-ați văzut dumneavoastră. N-am mai rezistat. Tot lăcomia bat-o vina. Să faci într-un an 70 000 km, nu-i glumă! Cu ce ne-am ales? Mașina și remorca făcute țăndări, patru din tovarășii mei la spital, pentru mine griji, necazuri, neplăceri. Noroc de dumneavoastră că erați aici și ne-ați ajutat. Zic bine, noroc? Că dacă nu ne opream în momentul cu pricina vă cîscam pe voi doi, și cum erați preocupați de exercițiile voastre de înviorare, nu se știe dacă mai stăteam de vorbă acuma".

„Dar, apropo, își încheie Marin monologul, v-ați uitat la scrisul aproape șters de pe piatră? Vă rog să citiți. E numele și prenumele fratelui meu, decedat acum cinci ani, în acest loc, într-un accident de motocicletă. Avea doar 22 de ani. Abia venise din armată. A vrut să-l demonstreze fetișcanei că poate lua curba precum actorul din „Campionul". Dar de ce îl vorbesc de rău pe bietul Vasile? Eu am învățat ceva din trista lui pățanie?"

VICTOR BEDA ■

Comentariul săptămînii

Pace și dezvoltare (VIII)

Fuga creierelor

Sînt mai multe căi și mijloace prin care statele bogate își însușesc părți însemnate din produsul național al țărilor în curs de dezvoltare : dobînzi exorbitante, discriminări în comerțul exterior, protecționism, supranaționale ș.a. În acest șir, se înscrie și racolarea de specialiști, ademeniți prin salarii mai mari și prin condiții mai bune de lucru și de trai, să plece din țările lor și să lucreze în țările dezvoltate, în primul rînd în S.U.A., Canada, Marea Britanie și R.F.G., precum și în alte state dezvoltate. Avem de-a face cu așa numita „fugă a creierelor", fenomen de amploare, cu grave consecințe asupra dezvoltării țărilor lumii a treia. Iată cîteva date furnizate de U.N.C.T.A.D. : În ultimii 15 ani, au emigrat din țările în curs de dezvoltare spre S.U.A., Canada și Marea Britanie peste 300 000 de specialiști. Prin venirea în Statele Unite a 150 000 de medici, ingineri, tehnicieni și savanți de peste hotare, această țară a economisit în ultimii 8 ani și 3 miliarde de dolari, pe care ar fi trebuit să-i cheltuiască pentru pregătirea specialiștilor. Cei care emigrează sînt, în general, medici, stomatologi sau infirmiere, dar și cadre didactice, cercetători și ingineri. Astfel, precizează U.N.C.T.A.D., aproape 60 la sută din numărul specialiștilor calificați care au plecat în cele trei țări menționate exercită profesiunea de medic, restul lucrînd ca ingineri sau cercetători.

Cînd se vorbește de prejudiciul adus țărilor din care pleacă specialiștii, de obicei se ia în considerare, ca unic punct de referință, cheltuielile pe care țările respective le-au făcut cu pregătirea acestor cadre, care corespund cu sumele economisite de statele primitoare în domeniul instrucției. Paguba reală este însă incomparabil mai mare. Chiar și în cazul în care cheltuielile cu pregătirea specialiștilor sînt recuperate, total sau în parte — s-a vorbit de compensația pe care o reprezintă ajutorul pentru dezvoltare — țările din care pleacă specialiștii tot înregistrează pierderi imense, rezultate din neprestarea muncii calificate de către cei care pleacă. Este ca și cum unui agricultor i s-ar plăti — în cel mai bun caz — sămînța și i s-ar lua recolta. Căci deși nici sumele cheltuite cu instrucția în lumea a treia nu sînt de neluat în seamă, dimpotrivă, au o pondere importantă în veniturile reduse ale popoarelor din această zonă, prejudiciul de căpetenie pe care îl aduce fuga creierelor constă în frustrarea țărilor în curs de dezvoltare de rezultatele pregătirii cadrelor, ceea ce înseamnă stoarcerea de vlagă a acestor țări pe plan intelectual, științific și economic. Iată ce scrie, în această privință, cu referire la țara sa, ziarul indian „National Herald" : „Emigrarea medicilor, a inginerilor și a altor specialiști indieni, care își părăsesc țara în căutarea unor condiții de muncă mai avantajoase, aduce un uriaș prejudiciu progresului economic și tehnic al Indiei". Ziarul arată că în timp ce în India, în mediul rural, unde trăiește peste 80 la sută din populație, există un medic la 10 000 de persoane, 15 000 de medici indieni lucrează în prezent în străinătate. La fel stau lucrurile și în domeniul științei și tehnicii : în condițiile în care în țară lipsesc savanții și specialiștii, în S.U.A., R.F.G. și Marea Britanie lucrează 8 000 de matematicieni, fizicieni și biologi indieni.

S-a relevat și faptul că racolarea de specialiști din țările în curs de dezvoltare nu are drept scop doar folosul intrinsec de pe urma acestora, ci este o acțiune dirijată, cu bătaie mai lungă. Prin intermediul atragerii de „creiere", țările dezvoltate vizează menținerea disproporției între nivelul lor de dezvoltare științifică și tehnică și nivelurile atinse în țările în curs de dezvoltare, vizează menținerea poziției de inferioritate a acestora în cadrul diviziunii internaționale a muncii. Cu alte cuvinte, în locul împărțirii lumii într-un mic număr de țări industrializate și o mare majoritate de țări în curs de dezvoltare, împărțire care are tendința de a-și pierde fermitatea, statele din primul grup se străduiesc să creeze o nouă diviziune, bazată pe inegalitatea nivelurilor de dezvoltare științifică și tehnică.

Firește, și pentru rezolvarea problemei fugii creierelor se cer înfăptuite reforme economico-sociale radicale, se cer înlăturarea piedicilor care frînează dezvoltarea statelor lumii a treia, lichidarea decalajelor și alte acțiuni eficiente care să ducă în final la făurirea unei noi ordini economice internaționale.

ION D. GOIA ■

Orizonturi științifice

Odiseea inimii de plastic

● O problemă controversată ● În ce constau dificultățile ● Speranțele rămîn în picioare

Implantările de inimi artificiale se fac de puțină vreme. Puțini au fost și pacienții — doar cinci. Dintre ei, în primăvară mai trăiau doi. Însă în iunie a murit Murray Haydon, la 488 de zile după implantare. Mai rămăsese William Schroeder, decanul și totodată ultimul mohican al primei promoții de purtători ai inimilor de plastic. S-a stins și el din viață luna trecută, la Louisville (S.U.A.), după ce trăise cu o inimă artificială un timp record — 620 de zile.

Cu toate că venea după o agonie prelungită, după o supraviețuire, se poate spune, destul de chinuită, adesea penibilă, moartea lui Schroeder a semănat multă deceptie în rîndurile unui public larg și a determinat o recrudescență a controverselor științifice în problema inimii artificiale. Cîte speranțe nu se puseseră la început în acest aparat, ce explozie de bucurie a stîrnit prima operație reușită ! După moartea veteranului Schroeder, starea de spirit era la polul opus : deceptie pe toată linia. Acum, că socul a trecut, specialiștii apreciază situația cu mai mult calm, mai „la rece". Este posibil, afirmă ei, ca un aparat să poată înlocui cîndva inima omului, însă acela va fi un aparat mult perfecționat, pînă la a cărui realizare va mai trece o bucată de vreme. În ceea ce-l privește pe „Jarvik-7", el pare a fi inadecvat ca înlocuitor al organului cu care ne-a înzestrat natura, al inimii noastre celei de toate zilele. Deocamdată, afirmă unii, aparatele „Jarvik" sînt bune doar pentru a fi folosite temporar ca „punți" între momentul în care inima vie și naturală a bolnavului nu-l mai poate ține în viață și trebuie înlăturată și momentul găsirii unei inimi umane pentru transplant. S-au și făcut, de altfel, 12 asemenea implantații temporare.

De ce totuși aparatele folosite pînă în prezent, de tip „Jarvik", nu au dat rezultatele așteptate ? Ce s-a întîmplat, de fapt, în organismul oamenilor cu inimă artificială ? De ce au murit ei ? După cum afirmă medicii, pe pereții interiori ai inimii de plastic se formează cheaguri de sînge, care apoi se desprind și pătrund în vasele sanguine din creier. Unul din specialiști, John Cowpeland, este de părere că sănătatea pacientului trebuie inevitabil să se înrăutățească la 200—400 de zile după implantație. Dar chiar și în perioada în care starea sănătății lor este bună, condițiile de viață ale oamenilor cu inimă artificială rămîn — la nivelul de acum al realizărilor în acest domeniu — nesatisfăcătoare, întrucît cei operați sînt legați permanent de un compresor staționar care pune în funcțiune agregatul din pieptul lor. Astfel, Schroeder, deținătorul recordului de longevitate cu o inimă artificială, după ce a ieșit din clinică a fost instalat într-un apartament utilat special, nu departe de spital, unde mai mult s-a chinuit decît a trăit ; de aici s-a întors din nou în clinică, atunci cînd starea lui s-a agravat ireversibil.

Ce va fi mai departe ? Se va înregistra oare o pauză în efectuarea de astfel de operații ? După toate probabilitățile, nu. Autorul operațiilor, doctorul William DeVries, continuă să creadă în posibilitățile inimii artificiale, iar organismul federal care supervizează această problemă și-a dat acordul pentru alte trei implanturi. Mai puțin spectaculoasă, poate, decît la început, bătălia pentru inima de plastic, după cum se vede, va continua.

ION CODRU ■

Absurdități dintr-o lume absurdă

Vis și oroare

O noutate absolută în materie de bunuri de „larg consum" face vogă în Statele Unite. Producătorii și negustorii americani de iluzii fierbinți și derizorii au un succes nebun cu „Crack", o nouă și stupefiantă superbombă, căreia i-au devenit robi elevi, muncitori, profesori, oameni de toate vîrstele și categoriile sociale. „Crack" înseamnă în limba engleză o mulțime de lucruri, printre care și crapă, plesnește. Acest din urmă sens se potrivește cel mai bine noului drog, „un adevărat flagel, o epidemie, un dezastru național", după cum apreciază autoritățile.

Cu un efect aproape instantaneu, drogul, o mixtură între cocaină pură și drojdie de bere distilată și pulverizată, acționează direct asupra creierului provocînd o euforie incontrolabilă, după care urmează o depresiune profundă și halucinații cumplite. Pentru înlăturarea deplorabilelor stări de „după" se impune, recomandă vînzătorii, o nouă doză și apoi o alta... Acest amestec diabolic se pune într-o pipă de sticlă, se aprinde și se trage profund în piept, ceea ce echivalează cu intrarea în vizuina fără ieșire a unui drog puternic și feroce și, alci e lovitura, ieftin. Doar 10 dolari. Numai că 10 cer alți 10 și se ajunge, cum mărturisea un inginer din San Francisco, la 1 000 de dolari pe zi. Și dacă nu-i ai, procedezi ca Victor Aponte din New York, care, la numai 16 ani, și-a ucis mama cu cuțitul pentru că l-a împiedicat să-și cumpere capsulele necesare. În Florida bande de copii înnebuniți de crack au luat cu asalt bijuteriile și băncile. La Houston, Detroit, San Francisco poliția nu mai face față cu arestările în rîndul fetelor de 12—15 ani, care se vînd pentru 10 dolari, prețul unei doze de vis și oroare.

Comerțul cu acest nou produs, care se vinde, chiar și fără reclamă, ca pîinea caldă, este extrem de rentabil. O uncie de cocaină costă între 1 000—1 500 dolari. Amestecată cu drojdie de bere și comprimată în pastile poate aduce pînă la 6 000 de dolari. Toxicodependența cauzată de crack este mult mai puternică decît cea produsă de celelalte droguri. Sînt consumatori care trebuie să-și aprindă pipa din 10 în 10 minute, altfel manifestările schizofrenice se instalează și toxicomanul face prostii fără să știe măcar cum îi chemă. Manifestarea cea mai frecventă în rîndul consumatorilor o constituie halucinațiile în timpul cărora insecte monstruoase le merg pe piele. Asta pentru că drogul stimulează în creier producerea unor neurotransmițători ca dopamina și serotonina răscolind, uneori iremediabil, întreg sistemul nervos central. Drogatul își pierde controlul, devine agitat și iritabil, violent, ucide sau se sinucide. Și dacă rezistă la asemenea impulsuri, devine o epavă cu plămînii amenințați de enfizem, cu hipertensiune arterială, cu ficatul și inima fărîmate. Împotriva acestei plăgi cu dramatice și incalculabile efecte sociale Casa Albă, F.B.I. și D.E.A. (Departamentul de luptă împotriva narcoticelor), precum și poliția din 50 de state au lansat o ofensivă fără precedent. Au fost arestați sute de traficanți, distruse case de producție, s-au luat măsuri la nivel național pentru gîtuirea rețelei care, totuși, ca balaurul din poveste, își reface capetele pe măsură ce-i sînt tăiate. Lupta este de esență internațională pentru că atîta vreme cît surscle de cocaină din America de Sud nu sînt definitiv distruse lupta este ineficientă și, cu tot dramatismul ei, frizează ridicolul.

„Sîntem, scria Richard Smith, directorul săptămînalului „Newsweek", societatea cea mai drogată din întreaga lume industrială. E o criză națională fără precedent, un atentat continuu la legalitate, la liniștea țării care costă vieți și resurse". E probabil să fie așa, dacă o afirmă un fin cunoscător al vieții publice americane, dar totuși nu se întreabă nimeni de ce ? De ce categorii sociale atît de eterogene se drogheză pentru a se refugia într-o lume plăsmuită ? De ce 4 milioane de americani (drogați înregistrați) au nevoie de vise colorate și fericire creată artificial, inconsistentă ca baloanele de săpun ? Poate fiindcă știu că după drog nu mai urmează nimic ?

IOAN ROȘCA ■

Alibi

Numai un cent pe secundă ! Puțin, nu-i așa ?

Pentru ce ? Pentru ca să ți se furnizeze o... „scuză". O „scuză", la alegere : că ai fost reținut de poliție (cu fondul sonor al binecunoscutelor sirene !), că ai pierdut avionul, că ai fost blocat de demonstranți etc. Acest lucru se poate realiza formînd un număr de telefon la care răspunde un studiou de sunet „dotat" cu fondurile sonore ce vrei să le soliciți (deocamdată „doar" 15 la număr !). Numai că numărul nu poate fi format decît la telefoanele instalate într-un număr de 50 de baruri americane, special dotate în acest scop. Solicitările din prima săptămînă au fost atît de numeroase încît au dus la blocarea telefoanelor cu fise.

După cum lesne se poate deduce, de asemenea „scuze" (minciuni ca să le spunem pe nume !) se uzitează pentru a întîrzia la un „pahar" (ba chiar mai multe !).

Cert este că pentru cei căzuți în patima băuturii nu există și nici nu ajung nici un fel de... „scuze".

DAN DANUȚ DORU ■

...Coloratee!!

Și dacă tot au apucat să ne stîrnească interesul pe ulița noutăților, iată-i pe producătorii de aparate de fotografiat cu sufletul la gură în cristalizarea lor. Fabricanții aparatelor electronice își bat capul mai ales cu perfecționarea dispozitivelor semiconductoare, cu realizarea de senzori ultrasensibili. Preocuparea cumpărătorilor este legată mai ales de ceea ce se află în laborator. „Eastman Kodak" a pus la punct ceva capabil să înregistreze imagini alb-negru cu finețe de pînă la 1,4 milioane pix-eli, pe care firma intenționează să-l încorporeze într-un aparat de uz comercial, apt să iasă pe piață anul viitor. Acesta ar putea fi folosit, în viziunea producătorilor, în industria auto, de exemplu, pentru supravegherea limitelor automate de asamblare. Părintele celui dintîi aparat de fotografiat electronic, „Sony", cu cinci ani în urmă, lasă de înțeles că nu mai departe decît anul următor va fi în situația să-și invite cumpărătorii în fața standurilor cu noutăți, fără a dezvălui însă cîtuși de puțin la ce ne putem aștepta. La fel de secretoși sînt și alții, ceea ce nu-i împiedică să zgîndăre interesul public, fiecare în felul său. „Polaroid" anunță doar că lucrează intens la realizarea unui aparat electronic industrial, dar se oprește aici. „Hitachi" uzează de același limbaj criptic spunînd doar că cercetările sînt avansate în direcția obținerii de imagini electronice. Suficient totuși pentru a prinde cît de decis se dovedește curentul în favoarea unei noi vîrste a fotografiei. Rămîn desigur destule atuuri de partea fotografiei pe pelicula cu suport de argint, dar asta nu atenuează entuziasmul artizanilor și partizanilor noilor tehnici de lucru.

Unii aleargă să elimine filmul din recuzita fotografului, alții doresc morțiș să elimine aparatul de fotografiat cu complicitatea... filmului. Am putea porni chiar de la ideea că își au și ulucii dumnezeul lor. „Utsurun-desu" înseamnă în japoneză nimic altceva decît „fotografiază". Acest termen a fost ales de compania „Fuji" pentru a-și boteza noul produs care nu este aparat dar face poze. În fond, un rollfilm cu 24 de poziții înfășurat într-o cutiuță de plastic dotată la rîndu-i cu o lentilă tot din plastic, cu mici pîrghii de manevră, de tot simple. După ce și-a dus pînă la capăt intențiile de a imortaliza pe pelicula color ființele sau peisajele dragi, ei, posesorul, merge la laborator unde va lăsa filmul pentru developare. Va fi și ultima dată cînd vede aparatul de fotografiat, care odată scos din uz se aruncă la coș. Parcă special pentru a fi paguba mai mică în cazul cînd, prea grăbiți, uităm pe cine știe unde aparatul destinat albumelor de familie. Sau cînd, enervate de cum arată pe dreptunghiul fotografic, logodnicele, soțiile ori soacrele apreciază corect vina aparatului și unicul impuls normal și de înțeles rămîne acela de a-l azvîrli pe fereastră. Punînd la vînzare asemenea jucărioare la standurile de cărți sau la tutungerii, japonezii speră într-o desfacere largă, contînd îndoscbi pe pofta de fotografiat a celor plecați de acasă după diverse treburi dar surprinși în drumurile lor de evenimente pe care le apreciază drept memorabile și deci demne de încredințat peliculei. Așadar, ei, japonezii, contează pe cel puțin un milion de amatori, la propriu și la figurat, chiar din primul an de distribuire a numitului „utsurun-desu".

NEAGU UDROIU ■

Lumea se amuză

După N.B.I. — R.D.G.

După PANORAMA — Polonia

Orașul Vrăjit — Ciudad Encantada

În ciuda înălțimii pe care se află, a străzilor în pantă, uneori deosebit de abrupte și, mai ales, în ciuda geologiei care a stabilit de mult că reliefului acesta nu-i decît rezultatul întîlnirii dintre vînt, ploaie și temperatură împotriva pietrei, Cuenca este amintirea unei mări imposibile, scufundată fără legende într-un timp ce nu se măsura nici măcar în milenii. O spune cerul de deasupra ei, un cer în al cărui albastru se mai reflectă, valurile de altădată, pline de foșnet devenit doar culoare ; iar senzația că înaintezi ca un scafandru printre o vegetație neașteptată și deosebit de reală, mai ales în zori, aflîndu-te jos, pe malul riului Huécar, cu puțin înainte ca apele acestuia să-și piardă numele dispărînd în mai puternicul Júcar.

Vălătuci de ceață ușoară se rostogolesc în astfel de momente peste grădini, încercînd zadarnic să ia înălțime, destrămîndu-se neputincioși între verticalitatea pereților de piatră. Pereți care în unele locuri măsoară ușor cîteva sute de metri, descoperind pe orizontală brîurile rocilor de culori diferite. Vocile oamenilor se aud atunci ca prin vată, iar automobilele care înghit panglica de asfalt, părăsind orașul, par niște fantome amfibii și dezorientate. Peste tot și toate, lumina primelor raze de soare năvălește de sus, trezind contururi și umbre, prelungindu-se fantasmagoric și incendiind roua puținelor dreptunghiuri de iarbă, covoare de plancton ireal, vălurind sculptor.

Numai deasupra mărilor există o astfel de lumină și chiar dacă știința geologiei o infirmă, pictorii din numeroase țări o caută și rămîn să lucreze sub curgerea ei, reușind perspective și profunzimi cu neputință, susțin ei, de obținut în altă parte.

Vîntul, ploaia și temperatura, împreună sau separat, au lucrat fără îndoială asupra reliefului. Ca provincie, Cuenca beneficiază de șes, parte din acesta venind din gloriosa La Mancha, de coline și dealuri domoale, precum cele din Alcarria, și de munți care ating înălțimi de 1790 m (Portillo), 1839 (San Felipe) și chiar 1866 (Mogorrita). Sînt așa-ziși munți universali (Montes unviersales), termen care în mod curios înseamnă comunali, adică în proprietate, cîndva, obștească, deși prin impresionantul număr de rîuri care se nasc aici, sînt într-adevăr universali : Cuervo, Guadriela, Escaba, Cabriel, Guadazón și, bineînțeles, Júcar și legendarul Tajo, coboară din munții aceștia ca o binefacere pentru întreaga geografie peninsulară. Schimbul de curenți și temperatură are din aceste pricini o frecvență mare, ploile și vînturile puternice fiind ceva obișnuit.

Dar poate că n-a fost doar atît, fanteziа naturii de aici părînd să fi „plagiat" în unele cazuri imaginația și sensibilitatea creatoare a omului. Dacă nu cumva lucrurile se petrec întotdeauna numai invers, inițiind astfel opinia celor ce susțin că doar acolo unde sufletul se întîlnește cu natura se naște aria cea adevărată.

Un astfel de punct nu putea lipsi din universul Cuencăi și el se numește Orașul Vrăjit (Ciudad Encantada), *loc de pelerinaj obligatoriu pentru toți cei sosiți de departe, fascinați de misterul creator al naturii. Spațiul în care localnicii, los conquenses, începînd cu cei din Tragacete, Priego, Ribagorda sau Huelamo, vin la fiecare sfîrșit de săptămînă, aparent doar pentru a lua un prînz în aer liber, în fond pentru a citi pe fețele străinilor uimirea și neadumerirea.*

Pentru că, poate niciunde altundeva, în Spania și mai departe, nu există un alt loc care să fabrice, prin el însuși, în serie, atari sentimente : pe o suprafață de 20 km.p., situată la 1 417 m altitudine, „plagiind" imaginația omului, natura a creat un labirint unic, alcătuit la fiecare pas din cîte o sculptură care îndreptățește revendicarea ei de către oricare mare sculptor modern. Doar dimensiunile, mai întotdeauna uriașești, infirmă o astfel de îndreptățită apartenență. Astfel, El Tormo, *aflat chiar la intrarea în* Ciudad Encantada, *măsoară peste 10 m și el nu-i decît „fața", un cap de navigator solitar care de sub „basca" de piatră scrutează orizontul în căutarea țărmului.*

Că astfel de „opere" aparțin exclusiv naturii e un fapt recunoscut și acceptat unanim de foarte multă vreme. Bucegii noștri, prin grupul Babele, *ar fi exemplul cel mai la îndemînă. Dar atunci cînd astfel de lucrări sînt distribuite, una după alta, pe unul și același spațiu, ca într-o expoziție supraaglomerată, natura pare să se fi întrecut pe ea însăși, înduioșată de căutările și eforturile omului.*

Palate fantomatice, cu scări care urcă dar nu duc niciunde și ferestre care nu se deschid spre nici o zare, turnuri ciopîrțite cu migală, pînă la ultimul crenel, dar încă nedesprinse din volumul pietrei, coloane căzute și arce oprite temerar, înainte de a se sprijini pe cel de-al doilea punct, străzi și piațete intime, un teatru cu cortinele ridicate, o bodegă în așteptarea mușteriilor, o mînăstire unde nu s-a rugat nimeni, o cristelniță pentru pruncii uriașilor, un tobogan pentru joaca și bucuria copiilor, toate acestea, și altele încă nedescoperite, ar reprezenta partea edilitară din Ciudad Encantada. *În timp ce dinozaurul, ca în desene, turma de elefanți (cînd tună și nu plouă se apropie elefanții, spune un proverb), broasca țestoasă așteptîndu-i pe Ahile, ursăi, foca, peștele spadă, liliacul, lupii de mare sau sirenele tolănite molatic pe puntea corăbiilor scufundate sînt doar cîteva din „piesele" grădinii zoologice de aici, unele dintre ele executate cu o surprinzătoare finețe, pînă la ultimul amănunt, și cu un tot atît de surprinzător simț al proporțiilor, altele oprite în punctul din care sugestia pornește fără greșeală, făcînd ca emoția contemplării să fie și mai puternică, așa cum a procedat Michelangelo cu Pietatea sa de la Florența, dăruindu-ne numai perfecțiunea feței și lăsîndu-ne să deslușim singuri, dincolo de ea, frumoasa durere a tinereții încătușate.*

Nu lipsește, bineînțeles, din Ciudad Encantada *„mijloacele de transport", pînă la veritabilul* supersonic *și bărcile aduse pe țărm pentru a fi călăfătuite, aliniate frumos, la marginea unei pajiști, chiar în punctul de unde începe, cu valuri încremenite,* Marea de piatră. *Peste întinsul acesteia, după primii pași făcuți cu o mare indiferență, turiștii înaintează cu neașteptată atenție, tematori să nu se scufunde.*

Și ca oricare oraș care are nevoie de simboluri și de legende, dacă Ciudad Encantada *este lipsit de un Laocoon sau de un Hercul în luptă cu hidra, păstrează transfigurată în piatră o dramatică încleștare dintre un crocodil și un elefant sosit în căutarea apei, în timp ce foarte aproape, la numai două „străzi", pot fi admirați, într-o îmbrățișare eternă* (Sărutul brâncușian...) *Amanții din Teruel, cei despre care Shakespeare pare să fi știut cîte ceva, atunci cînd a scris „Romeo și Julieta", sfîrșitul celor două perechi de protagoniști fiind absolut identic.*

Nici una din denumirile de pînă aici nu sînt forțate, „obiectele" existînd alcătuiri, într-un realism aproape ostentativ, astfel că nimeni nu a făcut vreun efort deosebit pentru a le smulge din forme și linii doar presupuse cu ajutorul imaginației. Săgeți de culoare roșie te conduc prin tot labirintul lor de vrajă, iar altele, de culoare albastră, te ajută să-i părăsești. Inscripțiile cu legendele respective au fost fixate cu grijă pe întregul parcurs, în punctele cele mai favorabile privirii. Rătăcirea e posibilă, totuși, pentru că, uneori, cîte un vizitator fără imaginație, răsucește săgețile și asta presupune pentru cei neatenți cîteva ore bune de călătorie într-un necunoscut inutil. Singura recompensă ar fi doar amețitorul amestec de mireasme : rozmarinul, cimbrul, pelinul, menta, ienupărul, măghiranul și levănțica sînt plantele cele mai comune de aici, mulțumindu-se cu un pumn de pămînt adus parcă de păsări și pus în mari ghivece de piatră.

Ploaia carbonică, au stabilit specialiștii, a fost dalta cu cel mai bun randament artistic din Ciudad Encantada. *Minuită de vînt și de variația de temperatură, ea a desprins din piatra foarte săracă în calciu aceste „opere", ratînd multe altele, așa cum se întîmplă și în cazul marilor sculptori.*

Prăbușite alături, neizbînzile au o măreție a lor, vorbind mult mai sugestiv despre chinul căutărilor și al îndoielii artistului. Cu trecerea timpului, multe dintre reușite își vor pierde expresivitatea de azi, dalta carbonică lucrînd în continuare. Pentru moment însă, spaniolii sînt mîndri de acest Disneyland natural, iar cinematografia, după secvențele turnate aici pentru „Colosul din Rodos" și „Viața e vis", începe să-i caute cu un interes deosebit.

Un film biografic Brâncuși, realizat în acest labirint, ar produce o impresie extraordinară, Ciudad Encantada *avînd virtutea de a-i confirma încă o dată universalitatea și marea intuiție de a crea opere pe care natura să le poată recunoaște drept ale ei. Operatorul nu ar avea de făcut decît să-i urmărească plimbîndu-se prin acest labirint, intersectîndu-i plimbarea prin montaj cu imagini ale operelor sale fundamentale, cu „vederi" ale sutelor de izvoare care pornesc din Munții universali (cascada sigfridiană de la* Nacimiento de Cuervo) *sau cu treceri rapide peste arhitectura populară românească. Totul subliniat de o singură doină din fluier gorjenesc...*

Deocamdată, nimeni nu s-a gîndit la o astfel de posibilitate, iar Carlos Saura, îndeajuns de familiarizat cu arta brâncușiană, a folosit peisajul din Cuenca doar pentru cîteva cadre dintr-un film destul de oarecare, Pipermint frappé. *Resturile automobilului proiectat atunci în cădere se mai pot vedea, într-o prăpastie de peste 500 metri, la Villalba de la Sierra, lîngă* Ventano del Diablo *(Fereastra Diavolului), o fereastră aproape perfectă, dar care nu mai este opera ploii, ci, după cum susțin localnicii, a unui fulger care a întîlnit cu precizie peretele de piatră cel mai subțire.*

Jorge Luis Borges, care deși nevăzător a scris o minunată „Zoologie fantastică", și Constantin Brâncuși, care deși nu a pășit niciodată în Cuenca a reprodus-o din imaginație în atelierul său, au dreptul la cîte o stradă în Ciudad Encantada.

DARIE NOVĂCEANU

Eva Heyman — Ana Frank din Oradea

Ținem să dreptul să știe

Jurnal însingerat

În iulie 1941, sute de familii de evrei din Cluj au fost scoase din casele lor și evacuate din oraș pe motiv că n-au reușit să-și dovedească cetățenia. Ele au fost trecute — împreună cu alte sute și mii de familii peste granită — în Galiția cotropită de naziști.

În cursul nefastei acțiuni de „revizuire" a cetățeniei, au fost arestate cu zecile familiile de evrei din Bistrița și Dej, din Reghin și Satu-Mare, din Oradea și Simleu Silvaniei. Și din comuna Crăciunești au fost ridicați numeroși evrei, deși tații și bunicii lor se născuseră chiar acolo, în comună. Dar, la fel ca evreii arestați din Halmeu, Rona de Sus ori din Valea lui Mihai, ei nu s-au gîndit niciodată că apartenența la aceste meleaguri le va fi pusă la îndoială și acum cînd au sosit polițiștii și jandarmii n-au putut prezenta toate certificatele cîte li s-au cerut. Iar trimișii KEOKH n-aveau timp de așteptat pentru căutarea și găsirea actelor doveditoare. Arestau și ridicau familiile pe loc, fără multă vorbă.

Peste aproape trei ani, în februarie 1944, Eva Heyman avea să evoce în jurnalul ei o secvență a acestei hăituieli.[1])

„Marta a fost o fetiță splendidă. Eram mîndră că deși era cu două clase de liceu mai mare, mă considera prietena ei. În acea după masă de vară, Marta a fost aici la noi ; întîi am mers cu bicicletele la Szálldobágy... Ea avea o bicicletă exact ca a mea, doar de un roșu mai deschis. Ne-am întors împreună. Mama a rugat-o pe Marta să danseze ceva și i-a pus o placă de patefon, dar ea a refuzat spunînd că e obosită. Mama ne-a servit cu șocolată și căpșuni cu frișcă. Martei îi plăceau căpșunii chiar mai mult decît dansul. Deodată, la poartă cineva a sunat de cinci ori. Era fosta dădacă a Martei, devenită bucătăreasă : „Marticica hai repede acasă ; au venit de la poliție. Trebuie să pleci și tu cu mama și cu tata". Mi-amintesc și acum de mama. S-a făcut albă ca varul, dar Marta a spus că probabil a mers prea repede cu bicicleta pe strada Rimanóczy și tatăl ei i-a spus de mai multe ori că, din cauza vitezei, va ajunge la poliție. Eu m-am liniștit, dar mama aproape că a intrat în panică și suna mereu la bunica Martei, dar nu răspundea nimeni. Dimineața am sunat-o și eu. Tot degeaba. Am auzit, cînd mama i-a spus bunicului ce a auzit seara trecută, la Clubul Ziariștilor : se zice că guvernul pregătește o mare porcărie : pe toți cei care sînt evrei și nu s-au născut în Ungaria îi duc în Polonia și acolo vor avea o soartă groaznică. Atunci n-am înțeles nimic căci și Marta și mama ei s-au născut la Oradea iar bunicul ei, foarte de demult avea un ziar care se chema „Ultimele știri din Oradea". Este adevărat că tatăl Martei s-a născut în Bucovina. Mama plîngea și telefona mereu. Bunica i-a interzis să mai vorbească la telefon despre astfel de lucruri. Atunci, mama s-a repezit în oraș și de la ziariști a aflat că mii și mii de oameni — în situația familiei Martei — sînt duși, închiși în vagoane, în Polonia. Nu i-au lăsat să ia cu ei nici măcar cîte un geamantan. Nici mîncare.

S-a spus că dacă tanti Münczer ar divorța imediat, pe ea și pe Marta le-ar lăsa în țară. Dar n-au vrut să divorțeze, și nici Marta n-a vrut să rămînă aici fără tăticul ei. Bicicleta Martei a stat multă vreme acolo, în poartă, lîngă a mea. N-am avut curajul să i-o trimitem bunicii Martei. Mama izbucnea în plîns ori de cîte ori vedea cele două biciclete roșii una lîngă alta. Eu am tot întrebat-o de ce plînge întruna, căci pe noi nu ne vor — n.n.) s-au născut în țară. Ea continua duce, doar tata și nenea Béla (tată) vitreg să plîngă spunîndu-mi că se pot întîmpla multe și ne pot duce și pe noi în Polonia numai pentru motivul că sîntem evrei și aici este fascism. Eu nu știu ce-i aia fascism, dar cu siguranță înseamnă că pe evrei îi vor duce în Polonia".

Au fost arestați din Nordul Ardealului și Ucraina Subcarpatică în total peste 18 000 de evrei. Dintre ei, aproximativ 16 000 au fost înghesuiți în vagoane și expediați în Galiția la Kamenec-Podolsk. Aici, împreună cu circa alți 7 000 de evrei localnici au fost uciși cu toții, prefațînd exterminarea fizică în masă a milioane de evrei nevinovați la Birkenau-Auschwitz și în celelalte lagăre de concentrare.

Ghideon Hausner, procurorul general în vestitul proces al criminalului de război Eichmann, în cartea sa „Sentință la Ierusalim" avea să sintetizeze astfel masacrul de la Kamenec-Podolsk. „În vara lui 1941, la scurt timp după ce Germania nazistă atacă Uniunea Sovietică, autoritățile ungare îi string pe toți așa-ziși «evrei din răsărit», adică pe cei care nu aveau cetățenie ungară (foști evrei polonezi, români și cehoslovaci) și-i îtrăsc în zonele abia cucerite din Polonia Răsăriteană. Acolo, **SS-Obersturmbannführer** Jeckeln s-a angajat «că pînă la 1 septembrie îi va lichida pînă la unul pe acești jidani». (pe cei deportați din Ungaria și pe cei localnici — n.n.) Și s-a ținut de cuvînt. **Einsatzgruppe «C»**, de sub comanda lui l-a măcelărît pe toți la Kamenec-Podolsk și în orașele vecine. Numărul victimelor a depășit cifra de 30 000. Doar cîțiva au reușit să scape ca prin minune, să ajungă la Budapesta și să povestească cele întîmplate".

La 8 iulie 1941, subprefectul județului Maramureș, Dr. Ajtai Gábor, n-a ezitat să-i dea acțiunii lansate de KEOKH o explicație publică, încercînd chiar s-o „justifice". „Legea nr. 4 din 1939 privind limitarea participării evreilor la viața politică și economică, măsurile adoptate pentru aplicarea acesteia și legea 3 antievreiască, aflată acum în pregătire, obligă și vor obliga pe evreii care trăiesc în țară să cedeze ungurilor pozițiile pe care le ocupă în viața publică și economică, tot așa cum au fost obligați să le cedeze poziția lor în serviciile publice. În județul Maramureș, unde legile antievreiești și revizuirea autorizațiilor nu au fost încă aplicate, locuiesc mai mult de 45 000 de evrei, care au pătruns în țară din Galiția, Bucovina și Polonia. Numai în orașul Sighetul Marmației numărul evreilor este de peste 10 000. Aplicarea măsurilor antievreiești, care va începe cu cea mai mare severitate în viitorul apropiat, îi va afecta în baza lor economică. Avînd în vedere faptul că o mare parte a Galiției a fost ocupată de trupele de honvezi și urmărind realizarea unei soluții echitabile a acestei probleme înainte de aplicarea măsurilor antievreiești, fac apel la evreii care locuiesc pe teritoriul județului, și în special la aceia care doresc să se strămute în Galiția să se adreseze în decurs de opt zile autorităților competente pentru a întocmi formele necesare... Aș vrea să atrag atenția celor interesați în această propunere că strămutarea va fi organizată și pusă în aplicare pe bază centralizată, fiind facilitată de faptul că grosul populației din teritoriile ocupate fie că s-a retras odată cu rușii, fie că a fost strămutat de ruși și din acest motiv nu sînt de așteptat mari dificultăți în stabilirea evreilor și începerea unei vieți noi.

(Va urma)

[1]) Eva Heyman — o Ana Frank a ghetoului din Oradea — și-a început jurnalul la 13 februarie 1944, ziua în care împlinise 13 ani. Internată în ghetou și-a continuat însemnările pînă la 30 mai 1944. În acea zi, fosta ei dădacă a pătruns în ghetou pentru cîteva minute. Eva, presimțind apropierea sfîrșitului, i-a încredințat jurnalul. Peste cîteva zile, înghesuită într-unul din vagoane, ea a fost expediată spre Auschwitz. După mărturia unor supraviețuitori, Eva Heyman a fost selecționată pentru camera de gazare în ziua de 17 octombrie 1944.

OLIVER LUSTIG

Din nou, cupele europene la fotbal

Beneficiind de înțelegerea și sprijinul cluburilor angajate în competițiile continentale Flacăra își propune să ofere cititorilor săi și în noua ediție, comentarii obiective, argumentate, pe baza observațiilor nemijlocite ale redactorilor prezenți la fața locului.

Mulțumind pentru concursul primit și pentru cel pe care-l vom primi, sperăm, în continuare, iată, după prima miercure europeană, relatările trimișilor noștri speciali la întîlnirile desfășurate la Tirana, Craiova și București.

CALIFICAREA SE DECIDE ÎN ACTUL AL II-LEA!

Dinamo București

O greșeală de apărare pe care trebuie s-o răscumpere înaintarea!

La Tirana, cele două echipe s-au prezentat la joc cu stări de spirit total diferite. Încă înainte de tragerea la sorți, „17 Nentori" își luase un fel de angajament public, că se va califica în turul doi — și chiar dacă, la aflarea adversarei, a mai nuanțat acest angajament, l-a menținut, totuși, intact, cel puțin în plan psihic. Pe de altă parte, Dinamo a abordat această primă partidă din „Cupa Cupelor" cu gîndul mult mai departe decît turul doi — fapt, de asemenea, pozitiv în esență, cu condiția de a nu aștepta să te lovești de pragul de sus pentru a-l vedea pe cel de jos. Acest mic amănunt „le-a scăpat" jucătorilor dinamoviști, care n-au acceptat că în Europa pot fi jucători foarte buni pe care să-i cheme Muca, Kola, Omuri, Minga, Iosa și care-i pot pune în fața unui sever examen, pe toate planurile. Pentru că, trebuie să recunoaștem, elanul și entuziasmul gazdelor, dăruirea și voința de victorie n-au fost gratuite, găsind deplină acoperire în virtuți tehnice și tactice care l-au surprins descoperi pe jucătorii dinamoviști.

Mai mult decît în alte dăți, modul de abordare a partidei a fost astăzi (miercuri, n.r.) hotărîtor în deznodămîntul întîlnirii. Restul — sînt detalii și prezumții : dacă volé-ul lui Cămătaru, cu stîngul, în min. 5 intra în poartă, elanul gazdelor ar fi putut fi retezat din start ; dacă arbitrul n-ar fi anulat golul lui Mihăescu (din motive pe care nimeni, nici observatorul U.E.F.A., cunoscutul arbitru L. Palotai, nu le-a înțeles, în afara ciudatului arbitru), altfel ar fi „curs" jocul ; dacă, în sfîrșit, Moraru n-ar fi primit un gol stupid (scăpînd mingea pe sub el la o centrare banală) poate că meciul s-ar fi terminat la egalitate ș.a.m.d.

S-a mai invocat și iarba, prea înaltă și deasă ca o perie, îngreunînd alergarea și controlul mingii. Alături de importanța sa pentru calificare, acest 0—1 al lui Dinamo (care va trebui compensat de o victorie convingătoare în meciul retur) este și rămîne în primul rînd o rană în orgoliul unei echipe ce și-a propus, cu deplină îndreptățire, obiective semețe în acest an competițional. Este un scor al insuficientei mobilizări, dar și al unor slăbiciuni pe care le considerăm eliminate din jocul echipei Dinamo. Dintre toate — și fără a intra în detalii — capitolul cel mai deficitar în acest joc a fost cel al construcției. Cu un Redulc așa cum îl știm, cu un Mihăescu neexperimentat, cu un Balaci asupra căruia vom reveni și cu Andone despre care se știe că nu excelează la „serviciu", linia de mijloc a dinamoviștilor a jucat sub semnul improvizațiilor, lăsînd izolate cele două vîrfuri care primeau pase aproape mereu anapoda, aducîndu-i în schimb în prim-planul construcției pe Nicolae, de pildă, ale cărui resturi și calități sînt, vrînd-nevrînd, altele.

Cîteva rînduri despre Balaci — un subiect care nu poate fi ocolit ; venirea lui la Dinamo echivalează cu o mină întinsă unui mare jucător aflat la un moment dat în derivă. S-a născut, astfel, o dublă obligație : a celor care l-au creditat pe Balaci și a lui Balaci însuși — față de sine și de cei care continuă să creadă în el. Meciul de la Tirana s-a vrut un pas înainte în campania de readucere a lui Balaci la valoarea pe care a avut-o — ilie jucînd titular de la începutul meciului și mult mai mult timp decît repriza cu care ne obișnuise. A fost, limpede, o supralicitare căreia valorosul nostru internațional încă nu i-a putut face față. Problema lui este a unei refaceri fizice și psihice generale — dincolo sau alături de ce i se întîmplă cu genunchiul ; e o problemă de timp și de jocuri. Nici meciul de la Tirana, nici, cu atît mai puțin, sfertul de oră din meciul cu Austria, credem că nu sînt concludente în cazul Balaci. Revenirea lui, indiferent că se va produce sau nu, cere deocamdată răbdare și pacientă ; atîta doar, că fotbalul se joacă pe puncte...

Așadar, în prima întîlnire cu „17 Nentori" (noiembrie) Tirana (numele echipei e dat de ziua eliberării, în 1944, a capitalei Albaniei), Dinamo n-a etalat decît parțial valoarea și forța de joc ce-i sînt proprii, înregistrînd, așa cum se întîmplă în fotbal, un rezultat neașteptat pentru palmaresul formației, pentru împlinirea deziderateior clubului și tuturor suporterilor.

La București, Dinamo se va afla în căutarea nu numai a unui punct pierdut în ultimă instanță, dar și a timpului pierdut, pînă în acel minut 86 și, mai ales, a recuperării integrale a imaginii de echipă care se respectă și care, în „expediția albaneză", a dovedit cu prisosință acest lucru la toate capitolele, cu excepția unui lucru esențial : scorul. Conducătorii tehnici ai echipei Dinamo, fiind abia acum pe deplin edificați asupra jocului adversarilor, vor putea, cu siguranță, pregăti partida retur, astfel încît să pună integral în valoare potențialul tehnic și tactic al jucătorilor dinamoviști. Dinamo poate să se califice. Dinamo trebuie să se califice ! O dorim din tot sufletul, o așteptăm cu toată încrederea.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Universitatea Craiova

Mari șanse pentru partida retur care va fi mai dificilă

Mare bijuterie am pierdut, spunea un spectator înainte de începerea meciului de la Craiova, referindu-se la celebra formulă a Universității. De fapt, nu s-a schimbat decît o generație, care a făcut multă cinste fotbalului românesc, și o echipă nouă clădită pe experiența unor Lung, Negrilă, Ungureanu, Irimescu, Geolgău și Cîrțu prinde contur, păstrînd de la cealaltă plăcerea jocului, viteza, tehnica și, mai ales, marea forță de mobilizare în jocurile dificile. Această din urmă trăsătură s-a văzut încă o dată în meciul cu Galatasaray Istanbul din primul tur al Cupei UEFA. În preziua meciului am urmărit o înregistrare dintr-un meci de campionat al echipei turce. Rapidă, agresivă, de-o vigoare impresionantă, această Galatasaray are ceva din fotbalul european și mult mai puține reminiscențe din jocul aglomerat și bramburit al celorlalte echipe turcești. Jupp Derwal (care a condus acest meci din tribună, cu ajutorul translatorului, care abia reușea să transmită ceva în atmosfera infernală de pe stadionul Central) a limpezit-o, păstrîndu-i însă viteza de joc, forța și angajamentul. E drept că, la viteza cu care joacă, Galatasaray ar avea nevoie de tehnica braziliană pentru a-și materializa toate intențiile. Oricum, Prekazi Yusuf, Ilyas, Ismail și Kemedi sînt jucători tehnici, demni de o echipă cu firmă. Așa s-au și comportat înaintea meciului, la hotel „Jiul", afișînd liniștea, calmul, chiar indiferența (unii jucînd table pînă tîrziu). De partea cealaltă, Universitatea Craiova, cu patru debutanți în cupele europene (Biță, Bica, Săndoi și Rada), puțin copleșiți de performanțele și rezonanța echipei „de aur" și cu tracul firesc al lipsei de experiență. Antrenorul Mircea Rădulescu a mizat însă pe strategia spațiilor largi, pe dorința de afirmare a celor tineri și pe „ciclul internațional" al jocului lui Gheorghiță Geolgău. Și toate acestea s-au confirmat pe deplin. Pe spațiile largi și în execuțiile tehnice (mai ales în repriza a doua), „U" Craiova a fost net superioară. Cei tineri au luptat exemplar, iar Geolgău a făcut alt meci de excepție. Nu numai că a înscris un gol de aur pentru moralul echipei (min. 57), dar a muncit mult la mijlocul terenului (în ciuda accidentării serioase petrecute în min. 22, cînd s-a lovit de aparatul unui cameraman de la televiziunea turcă aflat prea aproape de teren). În repriza a doua, cînd a trecut în atac, după înlocuirea lui Cîrțu (altă mișcare eficientă, făcută de Mircea Rădulescu), Geolgău a creat situații periculoase, a pasat surprinzător și precis, a accelerat faza de atac și a dat Craiovei un aer de victorioasă. Trebuie spus că tracul celor tineri de la „U" și agresivitatea echipei turce au făcut ca în repriza întîi tatonarea să se prelungească mai mult, iar fazele tari să fie mai rare. Cu toate acestea, Craiova putea înscrie prin Biță, Bicu, Geolgău și Cîrțu. Abia după pauză am văzut însă Craiova de mîine : Ungureanu și Negrilă exemplari în apărare și în atac, cu Bicu driblînd subtil, cu Biță lipsit de complexe (dar și de șanse la două-trei ocazii mari), agresiv și pătrunzător, cu Săndoi și Rada la înălțime. Cu Bica și Gică Popescu în stil de consacrați. În minutul 56 Galatasaray a ratat o ocazie uriașă de-a deschide scorul, ca mediat, pe contraatac, Geolgău, în dribling, să lase în urmă trei jucători turci, inclusiv portarul (care au rămas la pămînt preț de patru minute fără să-i fi atins nimeni !!!) și să înscrie superb. A fost golul care a descătușat energiile craiovei. Exceptînd o situație care putea să însemne 1—1, au urmat faze de infarct, cînd Universitatea putea să ajungă la un liniștit 3 sau chiar 4—0. N-a fost decît 2—0 (golul lui Bicu, în min. 84), care înseamnă totuși un mare pas spre calificare și un enorm balon de oxigen pentru noua formulă de echipă în care Lung, accidentat la spate, a rezistat eroic în finalul partidei, rezolvînd două faze extrem de grele.

După meci, Centralul craiovean era un vulcan care sărbătorea victoria celor tineri. Returul ridică însă destule probleme. Mircea Rădulescu și toți jucătorii și-au dat seama că la Istanbul îi așteaptă o luptă crîncenă, că nu vor fi menajați cîtuși de puțin, căci Galatasaray nu este o echipă oarecare, ba chiar are pretenții și nici pe deporte nu se consideră eliminată. Dar Craiova are experiența jocurilor tari în deplasare și poate contrapune tehnică și inteligență. După meciul cu Austria, primul în care națională nu a avut niciun jucător legitimat la Universitatea, se poate spune că Bănia nu mai are giuvaerul de altădată. Dar meciul cu Galatasaray a demonstrat că ea are cel puțin o mină de diamante, o echipă cu frumoase perspective europene.

CORNEL NISTORESCU ■

Sportul Studențesc

După mai puțin decît am sperat, să urmeze mai mult decît sperăm !

Nu puțini sînt cei ce afirmau, cu modestie, că primul meci dintre **Sportul Studențesc** și **Omonia Nicosia** se va încheia la o diferență de cel puțin trei goluri. Cei mai pesimiști suporteri ai grupării din Regie se opreau la o diferență de doar două goluri. Cu alte cuvinte, grație sorților, calificarea trebuia să se joace la București. Pînă la urmă, însă, după cele 90 de minute copios drămuite de fotbaliștii ciprioți (trageri de timp, accidentări simulate etc.), a fost să fie numai 1—0, prin golul înscris de Hagi în minutul 58, cînd a luat o acțiune pe cont propriu de la mijlocul terenului, a trecut în viteză pe lîngă doi-trei adversari, și, pătruns în careu, a șutat necruțător, cu sete, răzbunînd inconsecvența și lipsa de inspirație a lui Terheș și-a lui Coraș. Într-un anume fel, acțiunea lui Hagi ne-a adus aminte de superbul gol, al doilea, al lui Maradona din meciul cu Anglia. Ce-a fost, însă, pînă în acel moment, ce-a fost după aceea ?! În prima repriză, studenții s-au năpustit spre poarta lui Charitou (un portar cu un plasament bun și cu un inspirat simț de anticipație), dar Coraș ratează prima ocazie curată în minutul 17, cînd a primit o excelentă pasă în careu de la Hagi, apoi Terheș, în minutul 30, după un spectaculos un-doi cu Hagi, va trimite, tot din careu, de la numai 7 metri, pe lîngă stîlpul din stînga porții. Aceștor două faze, în care Sportul și-a demonstrat clasa, superioară cu cel puțin două note peste cea a adversarului, li s-a adăugat o a treia, în minutul 43, cînd de la centrul terenului Hagi îl deschide pe dreapta pe Terheș, aflat în colțul careului, iar acesta centrează lung și înalt, peste careu și peste întreaga apărare cipriotă, pînă la Isozeșan, aflat în imediata apropiere a porții, lîngă bară. Lovitură cu capul, dar Charitou prinde, apoi scapă balonul în față, iar Coraș întîrzie doar o fracțiune de secundă. În ceea ce-i privește pe oaspeți, aceștia au avut cîteva contraatacuri tălmăcite, în viteză și pe spațiile mari lăsate din cauza atacurilor supranumerice ale studenților. La un astfel de contraatac, Cristea salvează în ultimă instanță o centrare de pe stîngă, trimițînd în corner, iar în ultimul minut Iorgulescu stopează prin henț un atac vijelios, drept pentru care primește un stupefiant cartonaș galben. În repriza a doua, pînă la gol, meciul s-a desfășurat într-un singur sens, spre poarta lui Charitou, dar, cu fiecare minut care trecea, precipitarea studenților creștea văzînd cu ochii. În pofida unui joc bun, în viteză, cu derutante schimbări ale direcției de atac, studenții, ajunși în fața porții, ratau cu o rîvnă demnă de-o cauză mai bună. Golul lui Hagi a descătușat, în bine și în rău, spiritele. Peste numai două minute Evagoras, fundașul central al ciprioților, l-a faultat grosolan pe Hagi, drept pentru care a primit cartonaș galben, cînd cel roșu ar fi fost cu totul și cu totul justificat pentru duritatea și intenția vădită a faultului. De cealaltă parte, studenții au etalat un plus de luciditate, însă imprecizia șuturilor lui Coraș, Țicleanu, Terheș și Burchel, introdus în locul lui Bozeșan, sau inspirația portarului cipriot au făcut ca tabela de marcaj să rămînă neschimbată. Peste cîteva minute de atac asiduu la poarta cipriotă, meciul avea să-și reia cursul obișnuit, fără orizont, dezlînat, așa cum probabil l-au pregătit oaspeții. Mai mult decît atît, pe fondul unor faze de atac tot mai lînced, oaspeții scapă de două ori. În minutele 38 și 45, și numai intervențiile salutare ale lui Cristian fac ca scorul să nu devină cel puțin egal. Acestea fiind zise, trebuie să spunem că returul va fi neînchipuit de greu, întrucît cipriotii au dovedit reale calități tehnice și mai ales fizice. Nu e însă mai puțin adevărat că la Nicosia se va juca cu totul și cu totul altfel. Golul lui Hagi a urmat primului și de altfel singurului atac mai colectiv al oaspeților, cînd s-au creat cîteva spații ceva mai libere. La Nicosia, ne gîndim, în condițiile cînd cipriotii vor fi obligați să iasă la atac, Hagi și ai săi vor fi gata să amendeze orice eroare, oricît de mică ar fi ea. Într-un anume fel, meciul acesta a semănat cu cel pe care Steaua l-a făcut la București, în fața fotbaliștilor de la Kuusysi Lahti. Aceleași atacuri prelungite, aceeași nesănsă în faza de finalizare, aceeași pripeală în atac, deși între Steaua și Kuusysi era aceeași diferență de valoare ca între Sportul Studențesc și Omonia Nicosia. Nu ne îndoim, cu alte cuvinte, că la Nicosia, Sportul se poate califica. Este de datoria talentaților săi jucători să se mobilizeze exemplar, să facă dovada adevăratei valori a echipei, să contribuie la afirmarea fotbalului românesc. N-a fost să fie decît 1—0, deși toți iubitorii de fotbal din țara noastră au sperat cu îndreptățire la un scor care să-i asigure Sportului, încă din prima manșă, o calificare sigură. Printr-un efort exemplar de voință, calificarea poate fi obținută, chiar și printr-o nouă victorie, de-această dată chiar pe terenul adversarilor. Stă în puterea Sportului să o obțină, este de datoria jucătorilor și antrenorilor săi să joace în turul doi.

VICTOR NIȚĂ ■

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei : 3 lei

41 505

Biblioteca județeană
MUREȘ
TIRGU-MURES

flacăra
89
SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Patria,
cabinetul de lucru
al președintelui

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU în județele Buzău și Dîmbovița

„Cetățeanul român, constructor al socialismului, trebuie să fie și un cetățean cu o înaltă conștiință revoluționară, o înaltă cultură, cu înalte cunoștințe tehnico-profesionale și științifice. Acesta este cetățeanul constructor al socialismului și comunismului! Acesta este revoluționarul care-și propune să transforme lumea, să realizeze o nouă societate, mai dreaptă, mai bună, în care oamenii sînt stăpîni pe destinele lor!"

NICOLAE CEAUȘESCU

Imaginea în care tovarășul Nicolae Ceaușescu împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu acordează la complexul industriei naționale o nouă capacitate de producție este o imagine cu valoare de simbol pentru întregul dialog purtat în aceste zile cu oamenii muncii : a fost puternic impulsionată realizarea marilor obiective ale zilei de azi, au fost prefigurate noi și strălucite perspective de dezvoltare economico-socială și mai rapidă și mai puternică a acestor minunate meleaguri de țară românească.

În cuprinsul revistei

■ Dreptul la liniște apare cînd recolta e-n hambare (paginile 6–7) ■ În vremea Marelui Mircea, episodul al XIII-lea (pagina 8) ■ Timișoara, ipostaze ale muncii și creației (paginile 12–13) ■ O sărbătoare a spiritului românesc: CIBINIUM '86 (paginile 9–10–11) ■ Victorie în tratamentul diabetului (pagina 17) ■ O speranță care se poate împlini : patru echipe românești în turul al II-lea al fotbalului european (pagina 20)

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu în vizită de lucru în județul Buzău

În timpul vizitei la Întreprinderea de Utilaj Tehnologic

Alături de celelalte județe ale țării, județul Buzău a cunoscut în Epoca Ceaușescu prefaceri fără precedent, atît pe plan material, cît și spiritual. Din 1965, Buzăul și-a sporit producția industrială de 13 ori. În ultimele două decenii județului i-au fost alocate fonduri de investiții de aproape 40 de miliarde de lei. Numai în cincinalul 1981—1985 au fost puse în funcțiune 136 de noi obiective economice, cu o producție orientată în direcția satisfacerii cerințelor pieței interne, ca și creșterii substanțiale a exportului. În anii inaugurați de Congresul al IX-lea, în județul Buzău au avut loc, de asemenea, ample prefaceri în agricultura județului, s-a îmbunătățit continuu calitatea vieții oamenilor. Sub semnul recunoștinței profunde din partea tuturor celor ce trăiesc și muncesc pe meleaguri buzoiene pentru marile transformări înnoitoare pe care le-a cunoscut județul lor, s-a desfășurat zilele trecute vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în județul Buzău. Pe agenda vizitei — la care au participat tovarășii Emil Bobu, Nicu Ceaușescu, Silviu Curticeanu — s-au aflat obiective economice importante, cum sînt Turnătoria de Piese de Fontă pentru Mașini-Unelte și Întreprinderea de Organe de Asamblare, ambele din Rîmnicu Sărat, Cooperativa Agricolă de Producție Smeeni, Întreprinderea de Utilaj Tehnologic, Întreprinderea de Geamuri și Întreprinderea de Sîrmă și Produse din Sîrmă — toate din municipiul Buzău.

Desfășurată în atmosfera de puternică angajare patriotică în care acționează întregul nostru popor pentru transpunerea în viață a hotărîrilor Congresului al XIII-lea, a vibrantelor chemări adresate de conducătorul partidului și statului nostru de la tribuna celui de-al III-lea Congres al Oamenilor Muncii, noua vizită de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Buzău a constituit un prilej de aprofundată analiză, împreună cu organele locale de partid și de stat, cu cadre de conducere din economie, cu specialiști și muncitori din unitățile de producție, a stadiului îndeplinirii sarcinilor pe acest an și pe întregul cincinal, a luminoaselor obiective ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism. Au fost examinate, la fața locului, căi și măsuri de perfecționare a activității în cele mai diferite domenii, de sporire a forței economice a județului, de creștere continuă a calității vieții. Conducătorul partidului și statului a subliniat că trebuie acționat astfel încît să se înfăptuiască în cele mai bune condiții programele de modernizare a producției, de creștere a eficienței economice, de ridicare a calității, de realizare a exportului.

În cadrul întîlnirii cu membrii biroului județean de partid, tovarășul Nicolae Ceaușescu a precizat că rezultatele pe acest an — ca și pe întregul cincinal — în industrie și în agricultură trebuie să fie la nivelul posibilităților de care dispune județul Buzău. S-a cerut conducerilor ministerelor să se ia toate măsurile pentru ca industria județului Buzău să-și îndeplinească exemplar sarcinile ce-i revin, să realizeze și să depășească planul pe acest an. Referindu-se la agricultură, secretarul general al partidului a arătat că județul dispune de toate posibilitățile pentru obținerea unor producții vegetale și animaliere mai mari, care să situeze Buzăul pe unul din locurile fruntașe pe țară. S-a cerut să se acționeze energic pentru folosirea rațională a pămîntului, pentru valorificarea întregului potențial existent, pentru aplicarea celor mai noi tehnologii agrotehnice. În acest sens, a fost trasată sarcina ca în cel mai scurt timp să fie elaborate programe speciale de îmbunătățiri funciare și organizare agricolă, de redare în circuitul agricol a unor importante suprafețe de teren, asigurîndu-se pe această bază punerea în valoare a întregului teritoriu agricol.

Un moment important al vizitei l-a constituit marea adunare populară din municipiul Buzău. În piața „Dacia", din centrul municipiului, zeci de mii de oameni ai muncii din unitățile economice buzoiene, lucrători ai ogoarelor, tineri și vîrstnici au fost prezenți la această întîlnire cu conducătorul iubit. În cuvîntarea rostită cu acest prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a referit la importante probleme privind dezvoltarea județului și a municipiului Buzău. „Ceea ce am realizat pînă acum — se spune în cuvîntare —, în anii socialismului, ceea ce am realizat în ultimii 20 de ani în transformarea revoluționară a patriei noastre sînt o garanție că tot ce ne-am propus stă în puterea poporului nostru și că vom îndeplini în întregime obiectivele stabilite ! Vom ridica România pe noi culmi de progres și civilizație, vom dezvolta puternic industria, agricultura, știința, cultura, învățămîntul, vom ridica nivelul de viață material și spiritual al poporului, bunăstarea întregii națiuni — obiectivul fundamental al politicii partidului, țelul societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm cu succes în România". Secretarul general al partidului și-a exprimat convingerea că și oamenii muncii din județul Buzău vor face totul pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a programelor de dezvoltare a României.

Atît în unitățile vizitate, cît și la marea adunare populară, oamenii muncii buzoieni au exprimat cele mai alese sentimente de stimă și prețuire pentru tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu. Pe întreg parcursul vizitei s-a dat glas dorinței unanime a locuitorilor județului Buzău de a nu precupeți nici un efort pentru înfăptuirea neabătută a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, a indicațiilor și orientărilor formulate de secretarul general al partidului, de a realiza în cele mai bune condiții sarcinile de plan pe acest an și pe întregul cincinal, de a contribui la realizarea unui înalt nivel de dezvoltare economică și socială a României socialiste.

ION D. GOIA ■

La Cooperativa Agricolă de Producție Smeeni

[illegible] ... de dezvoltare ! Sa facem astfel incit societatea socialista multilateral dezvoltata, comunismul sa devina o realitate in viata, in munca, in societatea noastra romaneasca !"

NICOLAE CEAUŞESCU

La Intreprinderea de Geamuri din Buzău

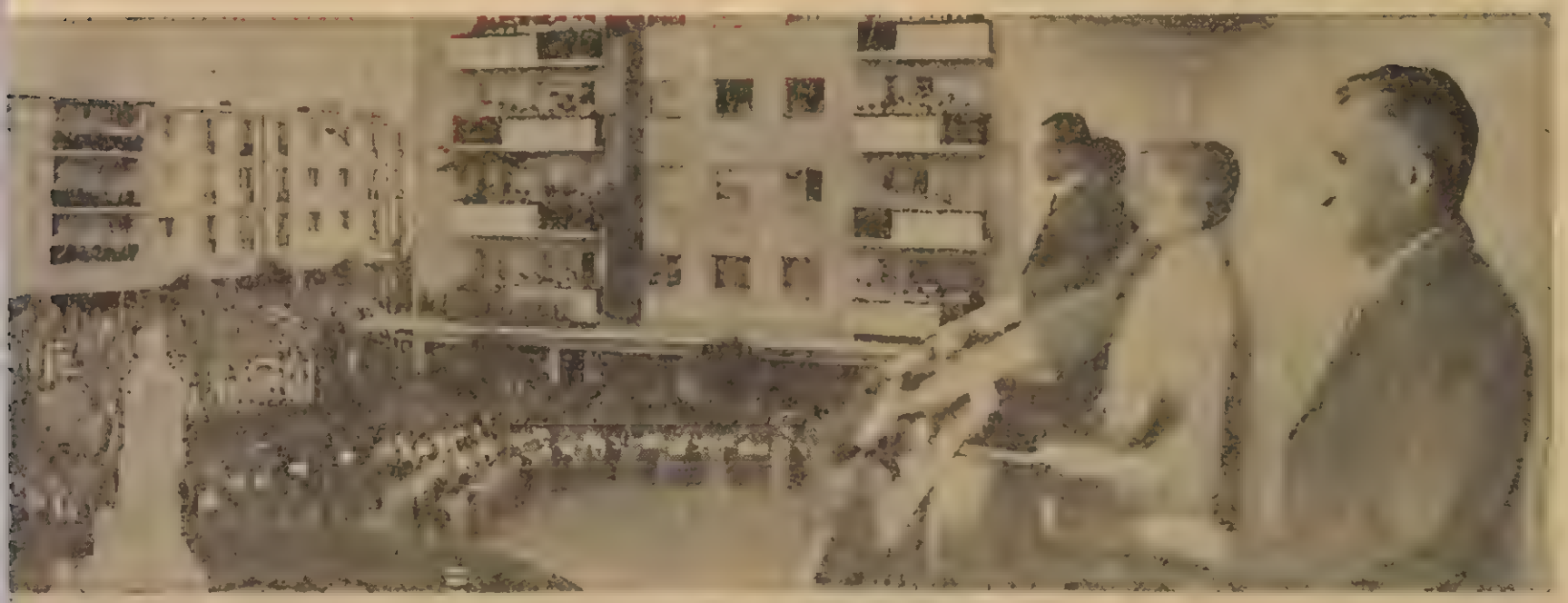

Aspect de la marea adunare populară din municipiul Buzău

Moment din timpul vizitei la Întreprinderea de Organe de Asamblare pentru Industria Electrotehnică

Inima oraşului

Ceva despre locul şi simţul natal imi vorbeşte în fiecare toamnă cu tresărirea aceea a norilor care coboară peste culmi şi imbracă totul, şi dealuri, şi [illegible] şi ape, şi păduri, şi livezi, intr-o limpede cosmică aurărie, imperecheri nesfirşite de aripi şi culori care ating nu numai ochii, ci şi sufletul. Ceva imi vorbeşte în fiecare toamnă, cum în toate anotimpurile de altfel, în toate zilele şi muncile acestor oameni şi locuri despre care nu ştiu dacă voi reuşi vreodată să scriu tot ceea ce simt şi, printr-o datorie de spirit li se cuvine. Formează Buzăul acel arc viu, şi carpatic, şi subcarpatic, şi cîmpenesc şi fierăstruit de pante şi dealuri, formează acel arc, zic, al unor cuceritoare legende şi realităţi ale istoriei prin care se mărturisesc aici nestinse vetre de timp şi me[illegible]ie. Sus, la Pietroasele, s-a [illegible] marele tezaur „Cloşca cu puii de aur", tot acolo o cetate dacică şi un castru roman îşi [illegible] temeliile lingă care s-a zidit mai departe, necontenit. Terase de viţă-de-vie urcă pînă [illegible] spre munţi, izvoarele Buzăului se adună şi [illegible] intr-o lucrare gigantică pornită în ul[illegible]mii ani şi apropiindu-se de [illegible]nalizare, un uriaş lac, o uriaşă proiecţie în timp a unei noi geografii ridicată la tensiunea şi grandoarea vastelor construcţii. De acolo, primenitoare ape vor traversa dealurile şi cîmpiile, multe lumini se vor aprinde de acolo. Pentru ca puţin mai jos, să coborim pe firul apei, să întîlnim locul de naştere al marelui povestitor Vasile Voiculescu. Şi mai jos un pic, la pragul dintre dealuri şi cîmpie, să se arate cetatea, noua cetate, Buzău. Municipiul Buzău, un oraş al şcolilor odată, al celor mai multe şcoli din această parte de ţară, un oraş, o cetate a industriei azi, o ctitorie în toată legea a anilor pe care-i numărăm de la Congresul al IX-lea incoace. Şi încă nu chiar de atunci, ci de puţină vreme mai aproape de noi, cînd în nişte ritmuri fantastice au izbucnit coloanele de sprijin ale unor uriaşe platforme industriale şi ale unor lucrări urbanistice fără precedent. Un cîmp din marginea de sud a oraşului s-a transformat într-un vast complex tehnic cu racordări de vîrf la industria şi economia ţării, dintr-o cerinţă imperioasă a progresului şi civilizaţiei. Într-un anume fel toate străzile, toate bulevardele municipiului duc către această platformă. Ea este inima oraşului, pulsul ei bate pînă departe în satele din munţii, dealurile şi cîmpiile ju[illegible]. Dar bate, se simte acest [illegible] în întreaga ţară pentru că, prin infinite fire, oraşul se leagă de toate oraşele şi aşezările ţării iar dacă e să spunem cît de curat şi adînc poate privi printr-o fereastră lumea, atunci, de bună seamă, zic eu, că milioane şi milioane de oameni din România privesc printr-o fereastră de la Buzău. Pentru că aici este cea mai mare fabrică de geamuri şi lingă ea [illegible] care [illegible] ma[illegible].

Cu prilejul unei vizite de lucru şi la o atestare istorică deosebită, secretarul general al partidului a dezvelit un obelisc în municipiul Buzău, simbol şi emblemă pentru a neîntreruptă şi densă istorie, simbol şi emblemă pentru o nouă şi edificatoare ridicare a sa în contemporaneitate. La o nouă cotă, la o nouă altitudine istorică, la o nouă cotă, la o nouă altitudine economică şi socială.

A. I. ZĂINESCU

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu în vizită de lucru în județul Dîmbovița

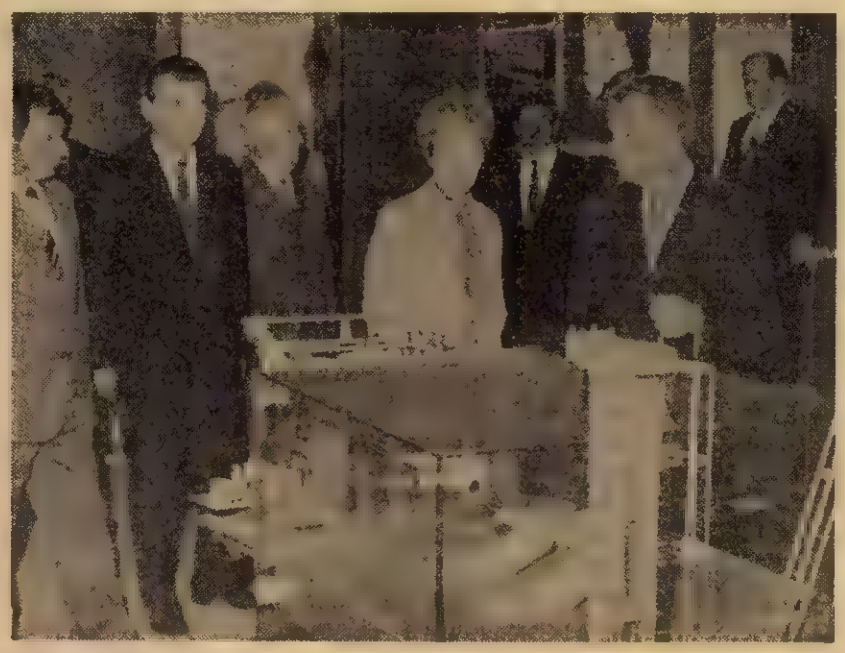

La Muzeul de istorie al județului Dîmbovița

Desfășurată în climatul de intensă emulație creatoare în care întregul nostru popor acționează cu abnegație și înaltă responsabilitate pentru transpunerea în viață a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, pentru îndeplinirea prevederilor de plan la un nivel superior de calitate și eficiență, pentru realizarea obiectivelor actualului cincinal, pentru dezvoltarea intensivă a economiei, pentru progresul multilateral al patriei, recenta vizită de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în județul Dîmbovița a prilejuit un fructuos dialog cu oameni ai muncii, cu cadre de conducere și specialiști din industrie și agricultură asupra căilor concrete de acțiune pentru înfăptuirea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Și județul Dîmbovița a cunoscut, alături de celelalte județe ale țării, în perioada de după cel de-al IX-lea Congres al partidului, profunde transformări înnoitoare, care au conferit așezărilor de aici o nouă înfățișare. Beneficiind de sprijinul și de îndrumarea permanentă ale secretarului general al partidului, județul Dîmbovița s-a impus ca un important centru economic al țării. Față de 1965, producția marfă industrială a județului a crescut de peste 8,3 ori, cea agricolă de aproape 3 ori, iar volumul fondurilor fixe de aproape 6 ori. Potrivit Directivelor Congresului al XIII-lea, județul Dîmbovița va continua și în acest cincinal dezvoltarea sa economico-socială în ritm susținut, prin modernizarea structurilor de producție, extinderea bazei energetice, de materii prime, de materiale, a ramurilor de vîrf, prin promovarea largă a progresului tehnic, prin creșterea mai accentuată a productivității muncii și a eficienței în toate ramurile de activitate. În același timp, se are în vedere un amplu program de investiții în domeniile social-cultural și edilitar-gospodăresc, o atenție deosebită acordîndu-se integrării armonioase în noile ansambluri arhitectonice a monumentelor istorice și de artă, valori ale patrimoniului cultural național, cele mai multe dintre ele fiind ctitorii voievodale.

Noua vizită de lucru a conducătorului partidului și statului în județul Dîmbovița a cuprins numeroase obiective : Întreprinderea de Electrozi Siderurgici și Întreprinderea de Aparataj Electric pentru Instalații, ambele din Titu, Expoziția privind dezvoltarea agriculturii județului Dîmbovița, organizată în comuna Petrești, Ferma zootehnică a Cooperativei Agricole de Producție Petrești, Întreprinderea de Frigidere și Întreprinderea de Utilaj Chimic din Găești, Întreprinderea Mecanică de Utilaj Tehnologic și Întreprinderea „Automecanica" din Moreni, Combinatul de Oțeluri Speciale, Întreprinderea de Strunguri — SARO, Întreprinderea de Utilaj Petrolier, toate din Tîrgoviște, precum și Muzeul de Istorie al județului Dîmbovița. Atît în timpul dialogului cu oamenii muncii din unitățile vizitate, cît și în cadrul întîlnirii cu membrii biroului comitetului județean de partid, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că realizările în îndeplinirea și depășirea planului pot și trebuie să fie la nivelul potențialului de care dispune județul și a cerut să se acționeze cu fermitate pentru antrenarea largă a oamenilor muncii în scopul valorificării superioare a bazei tehnico-materiale de care dispun unitățile economice, a tuturor resurselor materiale și umane existente în economia județului, pentru soluționarea operativă a problemelor privind îndeplinirea planului de producție la toți indicatorii, pentru ridicarea întregii activități pe un plan superior în ce privește calitatea și eficiența economică. A fost subliniată necesitatea de a se acorda cea mai mare atenție pregătirii profesionale a personalului muncitor, perfecționării și modernizării proceselor de producție, utilizării depline a capacităților, creșterii gradului de valorificare a materiilor prime, a materialelor, a combustibilului și energiei, reducerii consumurilor, a cheltuielilor de fabricație, ridicării calității și a nivelului tehnic al produselor, sporirii competitivității lor pe piețele externe. În ceea ce privește agricultura, secretarul general al partidului a indicat să se ia măsuri energice pentru creșterea producției vegetale și animale, pentru livrarea cantităților prevăzute la fondul de stat, pentru înfăptuirea programului de autoaprovizionare teritorială, pentru înfăptuirea sarcinilor pe care le pune în fața județului realizarea noii revoluții agrare.

Sentimentele de stimă și prețuire pe care locuitorii județului Dîmbovița le-au manifestat față de conducătorul partidului și statului, față de tovarășa Elena Ceaușescu pe tot parcursul vizitei s-au relevat cu entuziasm și la marea adunare populară ce a avut loc în municipiul Tîrgoviște. În cuvîntarea rostită cu acest prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a referit din nou la cele mai importante probleme privind dezvoltarea județului, privind sarcinile care stau în fața oamenilor muncii din această parte a țării în înfăptuirea obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului. Secretarul general al partidului și-a exprimat convingerea că toți oamenii muncii din județul Dîmbovița vor acționa cu toată fermitatea și hotărîrea pentru îndeplinirea planului pe acest an și pe întregul cincinal. Cei prezenți l-au asigurat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu că locuitorii județului nu vor precupeți nici un efort pentru înfăptuirea integrală a sarcinilor ce le revin, că vor înfăptui neabătut politica internă și externă a partidului și statului nostru, sporindu-și astfel contribuția la progresul și înflorirea României socialiste, la ridicarea ei pe noi culmi de civilizație și progres.

ION DUMBRAVĂ ■

Ceea ce s-a realizat în Dîmbovița și în Tîrgoviște constituie un exemplu și o expresie a politicii partidului nostru de amplasare a forțelor de producție în toate județele și zonele țării. În întreaga țară s-au creat noi și noi platforme industriale moderne. Îndeplinim astăzi cu succes sarcina de a dezvolta o ramură de bază a industriei, construcția de mașini, care să producă cele mai moderne mașini și utilaje din toate sectoarele de activitate. Practic, aproape nu există domeniu în care construcția de mașini, industria noastră socialistă să nu poată realiza produse de înaltă calitate și competitivitate. Toate acestea sînt rodul politicii partidului nostru, creșterii avuției naționale, în care poporul a devenit pe deplin stăpîn pe destinele sale și își făurește viața, viitorul, în mod liber, așa cum îl dorește !

NICOLAE CEAUȘESCU

La Combinatul de oțeluri speciale

La marea adunare populară din municipiul Tîrgoviște

La Întreprinderea de strunguri — SARO

Vedere din Tîrgoviște

În spațiul geografic al românilor — spațiu amintind de rotundele pridvoare cu altițe de lemn de sub semeția cosmică a Bucegilor —, Tîrgoviștea este de la Marele Mircea Voievod încoace o efigie pentru eternitate. Pentru eternitatea unui neam și a unei țări. Este un zălog peren al sufletului românesc. Esența acestui zălog, surpînd straturile [illegible] este strînsă precum [illegible] aluminiilor de cetate [illegible] în zidirile de la curtea [illegible], în murmurul din [illegible] Dealu, unde [illegible] cu inflorite și muzicale rotunjimi valahe au dăruit cea dintîi carte pentru mintea și inima acestui popor, ca o fîntînă de dor și de înțelepciune.

Mircea... Țepeș... Mihai Voievod [illegible] Basarab... Coresi [illegible] Văcărescu... Ion He[illegible]adevărul... nume cu care [illegible] țara în durata timpurilor istoriei și a timpului românesc zămislit ca o coroană [illegible] și fără de sfîrșit și aici la [illegible]

Cînd [illegible] orizonturile cu [illegible] și patriotul [illegible] Nicolae Ceaușescu — care a edificat țara la dimensiunile unei impresionante magnificențe socialiste — Tîrgoviștea crește, țesîndu-și într-un climat iluminat, imaginea contemporană. Pentru că între marea și dinamica platformă industrială din Sud, adevărat [illegible]mn definitoriu al unei spectaculoase și inconfundabile [illegible]radigi a muncii și tehnologiei la nivel mondial, și noi [illegible] de locuințe, Tîrgoviștea a renăscut pe verticala unor firești, legice și mirifice împliniri. A renăscut nu ca o pasăre legendară, ci ca o superbă regăsire cu sine însăși în spațiul românesc, aici, între semeția Bucegilor și sevele solare ale cîmpiei.

Să luăm totuși un punct cardinal de referință : Combinatul de oțeluri speciale. El este astăzi o realitate existînd fiabil de numai un deceniu și, care, fără a dezavua cotaturi de o amintită fizionomie romantică îi desenează liniile de forță, [illegible]rologice, ale unei întregi renașteri. Este, de altfel, mișcarea de [illegible] definitivă în lumea civilizației industriale a secolului 20.

Fantastice și tulburătoare efloreșcente galactice, sarmele par o replică la plîngerile din veac, pe „ruinuri", ale bardului : „O ziduri înființate ! O, monument slăvit ! ? În ce măreț înalță și voi ați străluci ! "

Și, mereu, vetrele strungului, la fel de tinere, ale oțelului inoxidabil și lămpilor electrice [illegible] brățara industriilor „de vară" de la porțile verzi, din cîmpie, la miazăzi, ale acestei urbe cu vocația profeției a unei conurbații din anul 2000.

GEORGE COANDĂ ■

Dreptul la liniște apare,

Tot satul e pe cîmp

Strinsul porumbului se apropie de sfîrșit și la C.A.P. Aprozi

Dincolo de ceasurile amiezei, cînd umbrele copacilor caută drumul rădăcinilor, șoseaua pare o perdea îngustă, fumurie, atinsă fără întrerupere de zvonurile îndepărtate ale cîmpului ce-o mărginește. Zi de septembrie, caldă. Zi de muncă. Zi în care am aflat ulițele comunei **Frumușani**, din județul Călărași, pustii, așa cum se cuvine la vremea cînd ogoarele au, mai mult ca oricînd, nevoie de oameni, de hărnicia lor.

La poarta consiliului oprește o mașină din care coboară primarul Iulian Mălureanu. Deși în concediu medical după o recentă operație, a trecut pe-aici să vadă cum mai merg treburile. Îl însoțim la sediul C.A.P.-ului. Aflăm că Frumușanii se compun din 7 sate în care trăiesc vreo 6 200 de oameni. Cooperativa e mare, de 4 500 de hectare, iar ca rezultate este o unitate de mijloc printre cele care alcătuiesc C.U.A.S.C.-ul Fundeni. În ultimii ani, producțiile planificate nu s-au prea realizat, dar anul acesta porumbul e ceva mai bunicel, fiind speranțe de ajungere la cantitățile prevăzute.

Președintele cooperativei, Marin Grigore, supraveghează descărcarea unor căruțe cu porumb venite de la cîmp. E de recoltat porumbul de pe 766 de hectare. Pînă azi (23 septembrie — n.n.) sînt gata numai vreo 300, dar se speră ca la 1 octombrie totul să fie culeș. S-au expediat 389 de tone la baza Budești, iar alte 301 tone se află în centrul unic de depozitare. Pe agenda de lucru a zilei mai sînt prevăzute aducerea semințelor de orzoaică de la Agrosem Olt și pregătirea unor terenuri pentru semănarea masei verzi. Elevii școlii din comună s-au aflat, de dimineață pînă la prînz la recoltat tomate și depănușat porumb. Sigur, trebuie accelerat ritmul. Sigur, trebuie ca întreaga suflare a satului să se afle, zilnic, din zori și pînă la ceasurile înserării la cules. Se fac eforturi în această direcție. Sătenii care lucrează în unitățile industriale ale Capitalei trudesc și ei în orele libere, dar mai e încă multă treabă de făcut, prea multă pentru ca un singur om măcar să-și afle timp de liniștită vorovăi în uliță.

★

La cîțiva kilometri distanță, **comuna Budești** — comună mare, aducînd a orășel — te întîmpină cu o febră ciudată a străzilor, în uimitor contrast cu liniștea Frumușanilor. Oprim în centru și privim cu atenție în jur.

Animație mare. Toate, dar absolut toate magazinele sînt deschise. Poți, pentru a-ți astîmpăra setea, să bei o răcoritoare la un chioșc fără firmă, acolo unde se servește — de către un ins fără halat, sau ecuson — o înghețată pitică valorînd, pasă-mi-te, 3 lei, poți intra nestingherit în tutungerie, în agenția Loto-Pronosport, oriunde-ți dorește inima. Bărbați în toată firea stau pe prispele caselor sau se cinstesc, în văzul tuturor, cu o băutură roșiatică cu iz pătrunzător de alcool. În fața prăvăliilor, femei tinere stau picior peste picior, azvîrlind ocheade placide în jur. O lume de panopticum, incredibilă acum, la vremea marilor bătălii pentru recoltă, într-o comună de cîmpie. Colegul Victor Rădulescu nu mai prididește cu fotografiatul, oriîncotro s-ar fi întors neavînd altceva de văzut decît oameni în căutare de soluții pentru pierderea timpului. Dar, tocmai cînd ne pregăteam să pornim spre Consiliul popular, sîntem interpelați :

— La dați, băi, buletinele încoace ! Cu o mapă sub braț, Vasile Neagu — unul dintre factorii de răspundere la nivel comunal — pretinde că s-ar întoarce de la cîmp, deși pantofii lustruiți îl contrazic flagrant. Decidem să mergem împreună la primărie, dar, într-o clipă, dispare, nu înainte de-a ne fi spus că au mai fotografiat unii pe-acolo și numai necazuri au fost după aceea. La primărie — nimeni. Femeia de serviciu ne informează că funcționarele au plecat (acasă, nu la cîmp !), iar cei din conducere sînt duși care încotro, pe la ședințe sau (firește !) cu treburi.

La vreun kilometru distanță de centrul comunei, în drum spre Arcani (acolo unde este sediul C.A.P.-ului), zeci de oameni se aflau la recoltatul arpagicului. Femei și bărbați în vîrstă — aplecați deasupra cîmpului, lucrau aproape fără odihnă de la primele ore ale dimineții. Cît de repede s-ar fi efectuat recoltatul — gîndim cu voce tare — dacă și cei care beau și tale frunză clinilor prin centru s-ar fi aflat aici ! — Deh, maică — zice una dintre bătrîne —, nu-s învățați cu munca. Ba mai fac și haz de noi, țăranii-țărani, și ne zic, atunci cînd trecem pe stradă : la muncă !, de parcă ne-am duce la pedeapsă, nu la lucru pentru pîinea noastră și-a nepoților. Citeodată mă întreb, dacă nu meritam și noi un cuvînt bun... Îl merită din plin cei care lucrau, atunci cînd soarele amurgea, în ferma 5 Aprozi al I.A.S. Bucșumeni. Și nu doar unu, ci mult mai multe.

Ceva mai încolo, un șir de tractoare venind către capătul locului. Șapte la număr. Adică formația condusă de Mircea Zamfir, om de 39 de ani. Se ară, și, mai ales, se discută anevoie. N-are reveneală pămîntul — spun, încîudați tractoriștii. N-a mai dat ploaie, măcar să spele praful, de astă primăvară, de la pusul porumbului. Stă sămînța ca-n traistă atunci cînd o arunci în pămînt. Dar oamenii nu se lasă. Nae Ilie, Dobre Tuceru, Vasile Aprozeanu, Dumitru Vlăsceanu, Ion Constantin și Gheorghe Andrei (de mai bine de două decenii mecanizator) nu par să ia în seamă pămîntul tare pe care se căznesc să-l îmblînzească timp de 12 ceasuri în fiecare zi. Din două-n două ore iau cîte o pauză de țigară, privesc ogorul și socotesc stadiul pregătirilor. Se string toți în jurul lui Jean, un tractor de 13 ani, gata să iasă în curînd, ca și nea Mircea, la pensie. Îl consideră vechi prieten și se uită la el cu drag și admirație. La pornire, Jean se află, ca întotdeauna, în frunte.

Năstase Cazan, președinte C.A.P., e un om iute și la min-

Centrul unic de depozitare al C.A.P. Frumușani

...dar mai sînt și unii care nădușesc la umbră!

Poate că printre cei surprinși de fotoreporter în centrul comunei vor fi fiind și oameni serioși, cu dragoste și cu loc de muncă. Dar, să ne ierte aceștia, a te afla acum, în plină campanie, în miez de zi, în această postură riști să nu te deosebești cu nimic de cel cărula obișnuit i se spune pierde-vară !

cînd toate recoltele sînt în hambare!

te și-n mișcări. E bucuros de oaspeți, are ce spune. Porumbul a fost adunat de pe 70 la sută din suprafața cultivată, întreaga cantitate recoltată fiind expediată la bază. Ferma 3 vegetală a și încheiat recoltatul, iar la fermele 1 și 2 mai sînt de cules știuleții de pe 150 de hectare. Recolta e mai bună decît în anul precedent, în ciuda secetei. Cînd sistemul de irigații Mostiștea II va fi gata — probabil chiar în această toamnă — cu totul alta va fi situația. Cocenii se taie manual, oamenii vin de pe la 4 dimineața, cînd tulpina e puțin mai moale, și stau pe cîmp pînă se-nnoptează. Ne-am convins că este așa mergînd, după orele 18, la cîmp și aflîndu-i acolo pe mulți dintre oamenii comunei. Transportul s-a efectuat, în principal, cu cele 47 de căruțe ale cooperativei și ale primăriei. Președintele Cazan povestește despre hărnicia unora dintre „conductori", oameni

Semne bune pentru hambarele țării

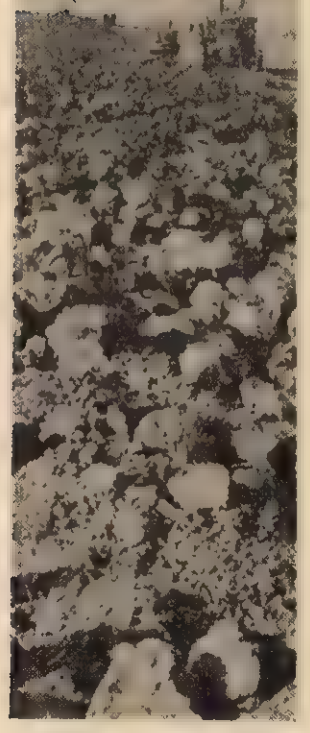

Pe terenurile eliberate mecanizatorii pregătesc recolta viitoare

în vîrstă, dar de-o hărnicie de-a dreptul exemplară. Ilie Boerescu, de pildă, pensionar C.A.P., în vîrstă de 71 de ani, face în jur de 300 de norme și a lucrat ca legător pe macara la Uzinele „23 August". Acum a redevenit țăran, și încă unul de frunte, în putere. Le istorisim președintelui și inginerului șef Nicolae Iuruc cele văzute în centrul comunei. Oftează amîndoi adînc, apoi, încetul cu încetul, se pun pe istorisit.

Spuneam mai înainte că ferma 3 a încheiat prima recoltatul porumbului. Este ferma la care au lucrat, ni se spune, și oamenii unităților de pe raza comunei. Acesta să fie motivul pentru care a devenit fruntașa C.A.P.-ului? Nici vorbă! Pur și simplu s-a hotărît ca aici să se recolteze mecanic și să se producă furaje de siloz. Așa că, ajutați substanțial de mecanizatori, „orășenii" din Budești s-au văzut cu sacii-n căruță. Inginera șefă de fermă Constantina Soceanu era deja plecată la București în momentul sosirii noastre. Deși are apartament la Budești, deși a primit butelie și i s-au asigurat condiții civilizate de trai, într-un apartament ca de oraș, este mai mult plecată decît prezentă. O seamă de referate întocmite de către conducerea unității afirmă, fără drept de tăgadă, că a lipsit în momentele de vîrf ale campaniilor, sustrăgîndu-se sistematic de la activitatea pe care trebuia s-o desfășoare. A fost și sancționată, dar asta n-a afectat-o prea tare. Sosește cu trenul mult după începerea lucrărilor din cîmp și pornește înapoi atunci cînd munca este încă în toi. — Bine, bine — nu ne dumirim noi —, dar dacă la ferma 3 s-au încheiat lucrările, de ce nu vin oamenii să ajute la celelalte două? Nici un răspuns. Doar explicația că ritmul alert în care s-a desfășurat recoltatul la ferma 3 nu are nici o legătură cu algoritmul care permite descifrarea eforturilor zilnice ale șefei de fermă, eforturi concentrate într-o singură direcție: naveta.

E noapte deja, dar o încăpere a Consiliului popular comunal Budești, e încă luminată. Se desfășoară comandamentul zilnic. Primarul Ion Andrei este informat despre rezultatele zilei. Directoarea școlii generale raportează că 350 de elevi au ajutat la depănușat, șortat ceapă și recoltat tomate. Președintele C.A.P.-ului arată stadiul recoltărilor și pregătirii terenului. Spunem și noi despre cele constatate. Ni se dă (normal) dreptate. Magazinele au fost deschise mai devreme decît se cuvenea, decît prevede orarul de campanie. Aspectul centrului — care nu avea nimic deosebit față de înfățișarea sa cotidiană, bine știută de către toți locuitorii — este, într-adevăr, urît. Inginera Soceanu e o problemă, singurul inginer navetist de pe raza comunei. În fine, tovarășul primar prezintă sarcinile care au fost trasate de la nivelul conducerii județene de partid. Măsuri juste, în deplină conformitate cu imperativele momentului: grabnica strîngere, transportarea rapidă și depozitarea corespunzătoare a întregii recolte. S-a decis ca, începînd chiar de a doua zi, să se închidă absolut toate unitățile comerciale și toți oamenii să participe la treburile urgente ale cîmpului. Este cum nu se poate mai firesc. Nefiresc este doar faptul că aceste măsuri nu fuseseră deja luate în comună, că s-a tolerat, zile bune (de muncă, nu?) o atmosferă de indolență, de indiferență față de nevoile reale ale așezării și țării, față de nevoile fiecăruia.

Pe șosea încă mai trec, întorcîndu-se de la cîmp, căruțe. Harnicii oameni ai cîmpiei știu să muncească. În depărtare se aud torcînd motoarele tractoarelor. Starea de urgență a acestei toamne, dorința tuturor celor mulți de-ai strînge roadele la timp și fără pierderi — fundamentală îndatorire cetățenească și înalt comandament moral — obligă la o tot mai bună organizare, la intoleranță față de cei instalați în fotoliile de orchestră ale unor observatori pasivi la truda din jur. Luna pare o piine uriașă, răspîndind aburi subțiri. Respirația cîmpiei din jur este dominată de o tensiune aparte. Aceea a ritmului de care e nevoie. Ritmul vieții adevărate. Ritmul vieții de campanie.

DAN MUCENIC ■
Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

La Balaciu, la porumb

Noaptea nu-i decît o ostoire a fierbinților. Cerul răsăritului nu-i decît o sticlă tăioasă, o lentilă enormă așezată deasupra cîmpiei. Nu așteaptă decît o rază ca s-o trimită spre cîmpul uscat. Cînd soarele își scoate fruntea de după orizont, în Bărăganul pustiu, departe, spre Malu, se vede o coadă nesfîrșită de praf. Un proiectil vine răscolind cîmpia și praful din urma lui se ridică dezordonat spre cer. E nava cu tractoriști și cu oameni veniți la culesul porumbului. A plecat la 6. Are punctualitatea unui tren de persoane. I se spune navă din motive necunoscute. Nu-i decît o remorcă închisă, cu geamuri și bănci. Cînd mai dă într-o groapă aruncă pasagerii pînă în tavan. Cu nava vine și șeful de fermă. Dinspre Valea Măcrișului pedalează un țăran în halat albastru. Se numește Ștefan Oprina. Are 64 de ani, e pensionar și poartă halatul rămas de la slujbă. E mai elegant să lucrezi pămîntul în halat decît în salopetă. Nu-l dă jos nici cînd merge cu bicicleta. Ștefan Oprina încarcă în camioane, descarcă, udă silozul. Cînd se coace porumbul trece la „global". A luat un hectar la Valea Măcrișului și încă unul la Balaciu. De, taică, să fie mălai, va spune el peste cîteva ore. Deocamdată se apropie de fermă. Mai are de pedalat încă doi kilometri. Nava va sosi înaintea lui. Inginerul Drăgan își va pune șapca sa cu cozoroc lung și va începe să împartă oamenii. Sub caisul din curtea fermei, pe o masă de tablă, va scrie liste, numere de mașini, tone etc. Atunci va sosi Ștefan Oprina. În timpul acesta, la 30 de kilometri, la Balaciu, curtea I.A.S.-ului se va fi golit. Directorul, inginerul Vadim Rusu își împarte mașinile. Una trebuie să care paie. Altă mașină trebuie să aducă de mîncare la pui. Un om îi propune o combinație. Camionul să treacă întîi pe la B.J.A.T.M. și pe urmă să ia „rețeta" pentru pui. Mă, dacă nu vine la timp te dau la găini. Intră un om. Să vă fac și eu o întrebare! Eu n-am global... Nu continuă. Se subînțelege că și el ar vrea porumb în acord global. E tîrziu, taică, zice directorul, de ce nu te-ai trezit as' primăvară. Sălțelele. Da, cum rezolvăm cu sălțelele? Cineva spune că a telefonat la Lehliu. Ce telefon, la telefon te mint. Trebuie mers, diseară ne mai vin oameni și nu pot să-i culc pe prispă. Diseară sosește convoiul de căruțe. Altele au sosit de două săptămîni. Stat sub valurile uscate de porumb. Și castroanele, cum facem rost de castroane? Același întrebare se pune și în biroul președintelui de C.A.P. Acolo cineva are o idee. Să-l întrebăm pe Blegu de la Munteni Buzău! Poate ne închiriază! Căruțele sînt pentru porumb. Niște căruțe lungi și înalte, pe roți de cauciuc, semănînd cu niște atelaje de război. Fiecare încarcă trei tone și jumătate. Atîta doar că nu basculează și nu au claxon. Războiul porumbului a început de peste două săptămîni. La 1 septembrie erau știuleți copți. De pe aproape 1 500 de hectare, I.A.S.-ul a cules trei sferturi. Cară zilnic cu 15 tractoare cu remorci. De dimineața de la șase, pînă cînd se întunecă, războiul porumbului nu contenește o clipă. La ora nouă, în preajma bătrînilor stejari rămași de pe vremea conacului, nu mai e nimeni. Biroul contabilului șef e gol. Are ușa dată de perete. Pe masă, mai multe hîrtii. Printre ele, una scrisă respectuos. „Proces verbal de punctaj încheiat azi 10 sept. între subsemnații Agirzu Boris din partea I.A.S. Balaciu ca furnizor și Rinja Alexandru baza de recepție ca beneficiar. Azi la data de mai sus am procedat la verificarea și punctarea cantităților de floarea soarelui și fasole predate la baza Sărățuica din producția anului 1986 stabilind următoarele:

Floarea soarelui, cantități fizice predate...

Fasole, cantități fizice predate... (Urmînd cifre care — celor ai locului le arată dacă au muncit bine).

Drept pentru care am încheiat prezentul în trei exemplare. Am predat. Am primit". La o asemenea oră Agirzu Boris este departe. Trece în mașină pe lîngă o fermă. Un om așezat pe capra unei căruțe spune celuilalt tolănit peste porumbul dintre scînduri: „ai naibii Agirzu ăsta, se dă mare că lucrează la I.A.S. de parcă ar lucra la General Motors!" Adevărul este că în lumea Bărăganului I.A.S.-ul din Balaciu e o firmă.

Înapoi în cîmp. Arăturile par niște valuri. Tot mergi, și ai senzația stranie că te scufunzi, că orizontul îți ajunge la gură și te înecă, și abia atunci simți cît de năucitoare este pustietatea. Și după valurile de pămînt, vin valurile de porumb. Înalte, prăfuite, cîntînd discret simfonia toamnei. Par mici și pe măsură ce te apropii cresc, te înecă și ele. Degeaba întinzi o mînă ca să ajungi la spic. Te rătăcești pe nesimțite. Kilometri de porumb în stînga, kilometri în dreapta. Pe margine se văd niște case menite să dureze nici un anotimp întreg. Cei mai mulți nu vor să piardă timpul. Fermele sînt departe. Și-au încropit colibe din coceni și dorm în capătul porumbiștii. De cum se luminează, intră pe rînduri și nu mai ies decît la amiază cînd se aude zgomotul de tablă al vaselor lovite cu polonicul. Unii au venit cu autoturismele. Le-au tras la capătul porumbului și dorm în ele sau în colibe. Ferma 6 are 420 de hectare de porumb. Suprafața s-a repartizat în iarnă, cînd nu era semănat. Prin ianuarie, șefii de echipă încheie contracte. Fiecare om ia un hectar, cel mult două în acord global. La săpă, la sapa întîi, la sapa a doua, dacă e nevoie, chiar la a treia, oamenii vin și pleacă. Acum în septembrie nu mai au însă timp de drum. Trăiesc în cîmp. Culeg și fac grămezi. Apoi își taie drumuri, niște culoare printr-o pădure înaltă de porumb. Încarcă în remorci și transportă la bazele de recepție. De dimineața pînă seara tîrziu, porumbiștile li ascund ca pădurile de stuf în Deltă. Din cînd în cînd mai trece moș Chiriță cu sacaua cu apă. Se ridică în picioare pe inima căruței și strigă, apă, mă, apă și unul cîte unul, tîrînd bidoanele goale de aluminiu, oamenii vin să-și astîmpere setea. Au venit care cu copiii, care cu nevestele sau cu prietenii și stau în lan de dimineața pînă seara tîrziu. Fiecare are o țepușe de oțel agățată cu sfoară de încheietura mîinii. Cu vîrful ascuțit despică pănușii și scot știuleții. Frunzele sînt uscate. Taie ca lama. Deasupra, soarele pîndește nemilos. Cînd ajung la capătul rîndului și se pregătesc să respire ușurați, descoperă că înaintea lor totul e gol, alți kilometri de arături și porumbiști. Cel mai apropiat copac e la 15 kilometri. Se resemnează repede și se întorc în porumb. Ioana Ghizdeanu e șefa de echipă. Toată lumea îi spune Oița. E o femeie slabă, semănînd cu porumbul uscat, purtînd ochelari cu ramă metalică și un batic legat sub bărbie. A fost pensionată pe caz de boală. Trei diagnostice pentru o singură inimă. Și, dacă o întrebi de ce nu se cruță, îți va spune cu înțelepciunea din părinți: cum să trăiești fără muncă!

Se aud lingurile lovind castroanele de aluminiu. A sosit căruța cu mîncare. Șefu de echipă împarte porțiile din bidoane. Unul cîte unul ies prizonierii porumbului, lac de sudoare, cu mîinile zgîriate și cu o mască de praf așezată peste față. Numai ochii, curați, vii, adînci privesc înainte. Își iau farfuriile și se așază pe marginea șanțului. Mănîncă în tăcere și bărbații fumează cîte o țigară, ținînd ochii închiși și visînd un petic de umbră. Două biciclete, cu roțile în sus, sprijină o haină sub care se strecoară o femeie ca să se odihnească vreo cîteva minute. Ceilalți renunță. Mai adastă puțin și se întorc înghițiți repede de porumbiști. Unii nu iau decît piinea. Au venit de acasă cu conserve, cu brînză, cu slănină și roșii, cu ouă și cartofi. Sapă o groapă în pămînt și pe fundul ei aprind un pui de foc. Își încropesc ceva de mîncare, înghit în fugă și se întorc la lucru. N-au nici o poftă să piardă vremea pe întinderea asta fierbinte. Ei au treabă cu porumbul și cu cît lucrează mai mult, cu atît mai repede scapă de ea și se întorc acasă. Războiul porumbului continuă. Balaciu se află într-un fel de triunghi al secetei. Ultima ploaie a căzut în 20 iulie. Aici pămîntul e departe de ape. Nu există nici o palmă irigată. Și totuși, după kilogramele la hectar, cei din Balaciu sînt un fel de campioni ai porumbului pe pămînturile neirigate. Tractoarele tușesc și au un mers zmucit. Rup hălci mari de crustă și din cînd în cînd întorc cîte un bolovan de 70 de kilograme. Trebuie arat. A venit, iată, nici nu știi cum și cînd și vremea grîului și în triunghiul secetei n-ai de ce să aștepți mila ploilor fugite cine știe unde. Și mai departe, pe stînga drumului moșiei, cum au botezat țăranii o magistrală prăfuită de pămînt, care împarte proprietatea boierului de cea a nevoiașilor, cîțiva oameni recoltează sfeclă. Nu reușesc s-o smulgă din pămînt. Nici cu mîna, nici cu furca. Au răscolit betonul cu plugurile și abia în urma lor au reușit să o culeagă. Lîngă sfeclă, începe un lan de porumb. Nici o urmă de vietate. Numai porumbul încremenit, foșnind arare. Aurel Ghinea, șeful fermei nr. 1 din cadrul C.A.P.-ului Balaciu, ne ajută să descoperim în imensitatea de porumb pe oamenii veniți la cules. Ne așezăm pe marginea drumului și tragem cu urechea. Nu se aude nimic. Doar tropăitul unui cal. Și nu trece mult și de după un colț al porumbiștii apare o șaretă trasă de un armăsar negru. Un trap ușor nu chinuie calul. Dar cînd se oprește lîngă noi, Gică e transpirat, pare un cal dat cu briantină. Inginerul șef Ionel Neagu vine de la recoltatul solei. E foc de supărare. Ce mă, de nu mă duceam pe acolo mi-o făceau făină și eram de pomină! Șeful de fermă spune și el ce-a făcut. Pînă la urmă se înțeleg. Ce fac oamenii de la porumb? întreabă inginerul. Acum încerc să dau de ei! Scrutăm porumbiștea drumul, dar degeaba. Ciulinii sînt de oțel și revin iar frunzele porumbului te pîndesc flămînde. Taie în carne vie. Și praful, polenul pămîntului, îți astupă privirea. Deodată auzim o voce. Mărie... tu ești? Răspundem. Nu departe pe un rînd de porumb, un adolescent. Are 16 ani. Se numește Alexandru Coman. A venit singur. Tatăl lui e plecat în Bistrița, la pădure. Mama a rămas acasă. El, la 16 ani e destul de mare ca să vină și singur la porumb pentru că nu e prima dată. Anul trecut a fost la lucru la o altă fermă, la Piscu Crăsani. Cînd a fost la sapă, a săpat un hectar. A trecut pe clasa a X-a. De fapt școala a și început. Dar ei ca și alți colegi nu va pleca din cîmp pînă nu termină de cules. Copilul poartă cizme de cauciuc și depănușează cu iuțeală. Nu ți-e urît? Nu, mi-e cald. Dar ce să-i faci, dacă ai sta, de unde ai avea? Copilul gîndește ca un bătrîn. Și ce vrei să faci, rămîi țăran? Nuu, m-oi edifica și eu în ceva meserie de lăcătușerie, zice el puțin stingher și cu ochii la știuletele de porumb. Pe un alt rînd, mai departe, Ileana Cuc, femeie de 50 de ani. Ea e un fel de mamă a fetelor din echipă. Căci toate celelalte sînt niște copile. Maria Tomoioagă are 18 ani, Ileana Tomoioagă, 19, Maria Horj, 17, Mariana Tomoioagă, 17, Teodora Coman, 20. Sînt tari și curajoase, deprinse cu munca de mici. Mariana Tomoioagă, la 17 ani, ține locul șefului de echipă. Tomoioagă tatăl a plecat în Maramureș după căruțe. Omul are un cal. S-a înfrățit cu un vecin cu căruță și cal și au făcut o pereche. Au îmbarcat în vagon de marfă și au plecat de cîteva zile. Diseară trebuie să ajungă.

CORNEL NISTORESCU ■

În vremea Marelui Mircea (XIII)

Precursor al lui Mihai Viteazul

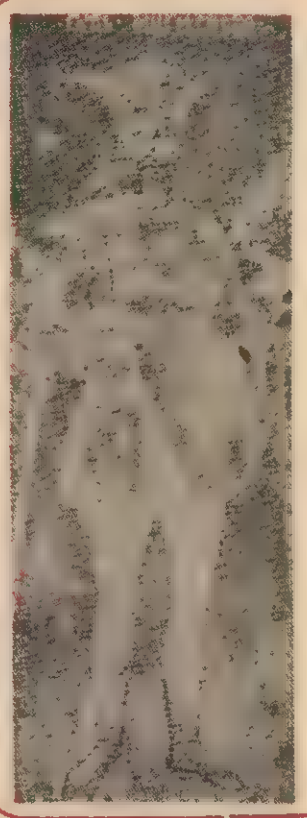

Împăratul român

Toamna anului 1396 a fost marcată prin importante evenimente în Europa de sud-est. Am arătat în episodul precedent că înfrîngerea oastei creştine la Nicopole a încheiat o fază în istoria cruciadei tîrzii. În configuraţia politică a Peninsulei balcanice s-a produs o însemnată modificare : sultanul Baiazid a pus capăt existenţei ţaratului de Vidin ; regimul administraţiei directe a Porţii otomane se extindea astfel asupra unei întinse arii. La rîndul său, Imperiul bizantin, mai exact vestigiile sale şi posesiunile veneţiene din Balcani erau din nou în primejdie. Baiazid a ocupat Selymbria apoi Argosul şi a invadat Moreea. Apoi a început blocada Constantinopolului. Împăratul Manuel al II-lea Paleologul trimise pe unchiul său să implore ajutorul Occidentului.

Aici, în Europa de sud-est, un singur suveran rămînea cu autoritatea neatinsă : Mircea. Nu numai că era aureolat de biruinţa de la Rovine, dar — odată eliminat Vlad şi refăcută unitatea frontului intern — el era cu adevărat „singur stăpînitor" în ţara lui. În orizontul sud-est european, ochii tuturor se vor fi îndreptat spre el, ca unul care îşi dovedise puterea în încleştarea cu Trăznetul. Şi dacă acest împătimit al cruciadei, care era Philippe de Mézières ştia, după dezastrul de la Nicopole, că turcii au suferit o grea înfrîngere de la români (Textul publicat de Nicolae Iorga în 1892 a fost reintrodus în circuitul ştiinţific de Dan Zamfirescu) este lesne de înţeles că pentru oamenii locului, adică pentru sud-est europeni, el apărea ca întruchiparea speranţei că nu este pierdut totul. În aceste condiţii politico-militare şi în acest cadru mental, Mircea a considerat legitimă asumarea titlului imperial. Moneda bătută de el acum, poartă — aşa cum a arătat numismatul Octavian Iliescu — titlul de „tar" adică, în slavoneşte, de „împărat".

Moştenire a antichităţii romane, noţiunea de imperiu implica ideia de unicat : imperiul era unul singur. Cînd imperiul roman s-a scindat, caracterul unic al imperiului a rămas. Abia mai tîrziu, în legătură cu imperiul carolingian şi apoi cu cel ottonian, s-a pus problema celor doi împăraţi. În Europa de sud-est imperiul adevărat era considerat cel bizantin şi cînd bulgarii mai întîi, apoi vlahii şi bulgarii şi, în cele din urmă sîrbii au vrut să dea creaţiei lor politice statutul imperial, ei nu s-au gîndit la un împărat de concurenţă, ci la unul de substituţie. Ideea imperială — una şi nedespărţită am zice — putea să găsească întruchipări „naţionale" diferite, dar nu să se dividă.

Mircea nu a avut vanitatea de a se vrea împărat. Însuşi titlul său de domn (chiar dacă în documentele cancelariei el era tradus în slavonă) venea din latinescul „dominus", adică de la titlul împăratului roman. În ţara sa. Mircea era în fapt un împărat, chiar dacă termenul însuşi nu figura în titulatura sa. Domnul român a perceput corect situaţia creată în Europa de sud-est după victoria otomană de la Nicopole. La Constantinopole domnea o fantomă imperială, dar împăratul autentic era el. Nu a proclamat-o cu ostentaţia unui Simeon sau Ştefan Duşan, dar a voit să-i dea o expresie, mai lesne de înţeles, punînd-o pe o monedă. O va face, cînd după căderea Constantinopolului sub turci (1453) imperiul bizantin a dispărut (a mai rămas doar „împeriul" de Trapezunt). Vlad Ţepeş, nepotul lui Mircea, care va înscrie şi el titlul imperial pe moneda sa.

Înfrîntul de la Rovine, sultanul Baiazid, a trebuit să accepte consecinţele politice ale victoriei lui Mircea. Nu putea face cu Ţara Românească nimic asemănător cu ceea ce făcuse la Tîrnovo sau la Vidin. Statutul de neatîrnare al Ţării Româneşti era una din marile realităţi ştiute de contemporani. O spune Ioan de Sultanich foarte limpede în pasajul respectiv din **Libellus de notitia orbis** (1404). Se cuvine reamintit : „lîngă Marea cea Mare sau Pontică este Valahia, o ţară mare. Are un domn al său şi deşi turcul a prins pe mulţi dintre ei şi l-a supărat mult, totuşi, **nu a dobîndit stăpînirea acestei ţări ca şi a celorlalte**" (s.n.) Diferenţa de statut dintre Ţara Românească şi celelalte state balcanice este clar exprimată. Nu ni se pare exclus că cele spuse de Ioan de Sultanich înainte de a face constatarea aceasta, să se refere la scurta domnie a lui Vlad. Atunci, după lecţia primită la Rovine, cînd sultanul era în situaţia de a face concesii pentru a obţine ieşirea Ţării Româneşti din frontul antiotoman, atunci, poate, va fi acordat el, cum am mai spus, un act scris (ahdname capitulaţie) voievodului Vlad : în schimbul recunoaşterii statutului de autonomie, acesta va fi acceptat plata tributului şi asumarea unor obligaţii de caracter vasalic. Episodul Vlad încheiat, Mircea a revenit la situaţia anterioară adică la neatîrnarea deplină.

Oricum vor fi fost preocupările sale legate de securitatea frontierei de sud (în anii 1397 şi 1400, el a cîştigat noi biruinţe asupra turcilor) cea de nord-est chema acum atenţia lui.

Doi domni români, aliaţi

Ştefan al Moldovei fusese, cum s-a văzut, patronul lui Vlad, care acceptase ca voievodul moldovean să se intituleze „domn în amîndouă Valahiile" (încă o dovadă a conştiinţei unităţii de neam a românilor de la sud şi est de Carpaţi !). Prin intermediul domnului moldovean, Vlad intrase în legătură cu Vladislav Jagello, regele Poloniei, şi-i depusese omagiul de vasalitate. Atît timp cît orientarea politicii externe moldovene rămîne cea a lui Ştefan, aliatul şi protectorul lui Vlad, Mircea nu se putea simţi în siguranţă dinspre nord-est. Cînd după moartea lui Ştefan (1399), fiii săi Iuga şi Alexandru au domnit asociaţi, Mircea va fi urmărit cu atenţie tensiunile din relaţiile celor doi parteneri de domnie. Iuga se integra orientării filopolone. Alexandru voia să înlăture o suzeranitate preschimbată în tutelă apăsătoare. Mircea a fost de partea lui Alexandru. Faţă de cei doi voievozi care politiceşte nu însemnau nimic, el avea prestigiul unui suveran cu peste un deceniu de domnie, în cursul căreia făcuse dovada însuşirilor sale remarcabile de om politic şi conducător militar. Era firesc, aşadar, ca Mircea să apară ca un îndrumător al lui Alexandru. Domnul muntean l-a „luat" pe Iuga în Ţara Românească — formula cronicii este ambiguă, dar ea trebuie, probabil, înţeleasă în sensul unei captivităţi onorabile — şi a lăsat ca domn numai pe Alexandru. „În sine — scrie Nicolae Iorga — numirea unui domn moldovean de vecinul său muntean era un lucru nou şi el este unul de cea mai mare însemnătate... De acum înainte, timp de mai multă vreme, o influenţă a lui Mircea se poate exercita asupra celeilalte domnii româneşti". Marele nostru istoric credea că poate descoperi această influenţă în două domenii. Mai întîi în acel al structurilor politico-administrative prin stabilirea unei ierarhii în rîndurile boierimii. Apoi, în domeniul ecleziastic prin mediereа pe care Mircea se pare a o fi întreprins pentru a pune capăt conflictului dintre biserica Moldovei şi patriarhia din Constantinopole, conflict declanşat de refuzul celei din urmă de a recunoaşte caracterul canonic al ierarhilor moldoveni. Recunoaşterea mitropoliei Moldovei de către patriarhia din Constantinopole (1401) a avut o mare însemnătate nu numai pe plan ecleziastic ci — dată fiind strînsa asociere, în evul mediu, între stat şi biserică, şi pe plan politic. Mircea contribuise la consolidarea domniei celuilalt voievod român, Alexandru, şi ştia acum că are în el un aliat de nădejde.

Trăznetul doborît

În timp ce Ţara Românească şi Moldova intraseră pe făgaşul unei strînse colaborări, evenimente de însemnătate considerabilă aveau loc în Asia Mică. Marele cuceritor mongol Timur Lenk (cel şchiop) ceruse sultanului Baiazid să se recunoască supusul său şi să îndeplinească un şir de cereri, considerate de acesta ca inacceptabile. Confruntarea devenise inevitabilă şi ea a avut loc lîngă Ankara la 28 iulie 1402. A fost o luptă crîncenă, în care ambii combatanţi au dat dovadă de remarcabile calităţi militare. Baiazid ar fi învins poate, dacă în rîndurile armatei sale nu s-ar fi produs defecţiuni : „tătarii negri" şi spahii din emiratele anatoliene de curînd supuse, au trecut de partea mongolilor. Refugiat pe o colină, Baiazid s-a apărat cu îndîrjire, pînă cînd, a fost făcut prizonier împreună cu fiii săi Musa şi Mustafa, precum şi cu o parte a comandanţilor săi, printre care şi Firuz bei, cel care atacase Ţara Românească în anul 1391. Pentru Baiazid, captivitatea a însemnat o dureroasă umilinţă, căreia i-a pus capăt sinucigîndu-se (avea la el otravă în inel). Firuz, care încercase să-l elibereze din prizonierat, printr-o acţiune pusă la cale de fiul lui Baiazid, Mehmed, a fost descoperit şi executat. Desigur, că nici Baiazid, nici Firuz nu se gîndiseră, cînd atacau şi robeau populaţiile din Europa de sud-est că vor avea sfîrşituri atît de cumplite.

Înfrîngerea lui Baiazid a declanşat o gravă criză a statului otoman, criză profundă, criză de structură care puncta sub semnul întrebării însăşi existenţa acestuia. Toţi factorii politici şi militari ai Europei de sud-est sau implicaţi în această parte a continentului au reacţionat la acest eveniment de mari proporţii. Mijeau speranţe de eliberare, mijeau speranţe că puterea otomană va fi expulzată din Europa, mijeau speranţe de vremuri de pace. Mircea a fost cel dintîi care să tragă concluziile din noul context politic şi militar.

Cartea de istorie

Nou despre Mircea

Ultimul număr (dublu) al periodicului destinat prezentării pe plan internaţional a rezultatelor istoriografiei româneşti, „Revue roumaine d'histoire" (1986/nr. 1—2) se înfăţişează cu un sumar atît de interesant încît cititorul nu va şti ce să aleagă pentru întîia lectură, iar prezentatorul mai ales cînd este un spaţiu strîmtorat, va fi în dificultate de a înfăţişa toată noutatea faptelor şi încheierilor studiilor tipărite în acest număr. Selecţia încercată aici — o recunoaştem deschis — este vulnerabilă (ca orice selecţie, în general). Dar gîndul nostru a fost mai puţin de a informa şi mai mult de a îndemna la cunoaşterea unui număr de cea mai bună calitate.

Prima secţiune este consacrată celei de-a 600-a aniversări a înscăunării lui Mircea cel Mare ca domn al Ţării Româneşti. Studiul lui Gemil Tatsin consacrat poziţiei lui Mircea faţă de politica de expansiune a lui Baiazid I prezintă — între altele — o scrisoare din iarna 1395—1396 a conducătorului mongol Timur către sultanul Baiazid, în cuprinsul căreia este evocată, după opinia autorului, campania sultanului otoman împotriva Ţării Româneţiş, încheiată cu înfrîngerea de la Rovine. O valoroasă mărturie despre prestigiul internaţional al Ţării Româneşti şi Moldovei la începutul secolului al XV-lea aduce Şerban Papacostea : solia trimisă prin Ioan de Sultanich de cardinalii reuniţi la Pisa în 1408 împăratului Manuel Paleologul şi celor doi voievozi români — Mircea cel Mare şi Alexandru cel Bun — privind pregătirea condiţiilor pentru organizarea unei noi cruciade antiotomane. Poziţia de „singur suveran ortodox capabil de a opune rezistenţă puternică expansiunii otomane" este pusă în lumină de titlul de ţar (împărat) întîlnit pe ducaţii emişi de domnul român între 1397 şi 1418, prezentaţi de Octavian Iliescu. Studiul lui Constantin Bălan despre piatra de mormînt a marelui voievod dezvăluie că la începutul celei de-a doua jumătăţi a secolului al XVIII-lea, cînd a fost, pare-se, redactată inscripţia, imaginea lui Mircea era aceea a unui unificator al pămîntului românesc, adevărat precursor al lui Mihai Viteazul.

Din restul sumarului mai semnalăm : caldul omagiu adus în numele obştii istoriografiei româneşti de profesorul Ştefan Ştefănescu, medievistei de admirabilă ţinută ştiinţifică, Maria Holban, la a 85-a aniversare. studiul lui Radu Manolescu despre scrisul în limba latină în Ţara Românească şi Moldova în evul mediu, ipoteza lui Andrei Pippidi despre posibila folosire a termenului de Rumenia pentru a-i desemna pe români în lucrarea **El Libro del Conoscimento** (secolul al XIV-lea), jurnalul de călătorie (redactat probabil de un secretar) al lordului Paget, ambasadorul Marii Britanii la Constantinopol, de la Adrianopole la Viena (1702), debutul remarcabil al unui tînăr orientalist, Dorin Matei, care prezintă, pe baza unor documente otomane, stăpînirea unor timare (feude otomane) la sud de Dunăre de către domni români în secolele XV-XVI etc.

Un număr, aşadar, însemnînd contribuţii de valoare, un număr pentru care un elogiu este de adresat secretarului de redacţie, medievistul Ştefan Andreescu, prezent în sumar cu un interesant studiu consacrat lui Giovenale Falco, minorit venit în Ţara Românească în primii ani de domnie a lui Matei Basarab.

În detectiv al istoriei

Semnalez cu oarecare întîrziere articolul lui Al. Mareş, **Cel mai vechi raport diplomatic cifrat în limba română** („Limba română", 1986/1). Autorul, filolog ale cărui cunoştinţe în domeniul istoriei medievale româneşti pot fi invidiate de un istoric a descifrat un document în fotocopie, scris cifrat şi rămas „sub cheie" (adică necitit din cauza nedecriptării cifrului) pînă acum.

Autorul a izbutit să stabilească „fără dificultate" cheia cifrului şi să ne restituie textul unui raport diplomatic, trimis de la Constantinopole domnului Ţării Româneşti, Grigore Ghica. Pe baza evenimentelor relatate în raport, Al. Mareş datează redactarea textului în noiembrie-decembrie 1662. Informaţiile comunicate din capitala otomană domnului român se referă, cu precădere, la desfăşurările militare şi politice din Transilvania legate de confruntarea dintre imperiile otoman şi habsburgic. Nu lipsesc nici formulările care dau la iveală apăsarea dominaţiei otomane : „jăluieşte-te Măria ta, cum tragi nevoi de trimiterea oamenilor la Brăila şi în Ţeara Ungurească şi de datornici mirîndu-te : unde mai nainte şi care ? Eu ştiu şi crezu Mării tale, dacă ceşti de aici (Constantinopol — n.n.) nice în seamă nu te băga".

Ne aflăm în faţa celui mai vechi raport diplomatic cifrat în limba română, cunoscut pînă astăzi. O piesă importantă, deci, de pus la dosarul istoriei diplomaţiei româneşti, care îşi aşteaptă prezentarea într-o amplă sinteză.

Pagină realizată de
FLORIN CONSTANTINIU

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Cîntarea României

Sub semnul continuității

CIBINIUM '86

Cea de-a XIX-lea ediție „Cibinium '86" de la Sibiu avea să se bucure de o participare prestigioasă, elevată, cît și de organizare ireproșabilă. Bunul exemplu și buna tradiție oferite de Asociațiunea Astra, pe care o aniversăm, sînt duse mai departe. Astfel am și înțeles, la Sibiu, iubirea de tradiție. Activiștii culturali, în frunte cu Vasile Crișan, președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă Sibiu, și-au făcut cu prisosință datoria. Cinste lor !

Lecțiile „Astrei" sînt lecții deschise. Pentru că lecțiile „Astrei" sînt inconfundabile. Să nu uităm că la cumpăna dintre secolele XVIII și XIX intelectualii transilvăneni militau pentru emanciparea românilor ardeleni și nu numai, pentru dezvoltarea rețelei de școli, a tiparului, pentru înființarea de biblioteci. Asociațiunea Astra a organizat primele consfătuiri cu cadrele didactice. A editat manuale școlare excepționale și a organizat concursuri pentru editarea manualelor școlare. Serbările Astrei desfășurate în satele și orașele transilvane, erau adevărate lecții de emancipare. Asociațiunea Astra a avut un rol bine cuprinzător, dar și unul integrator, al unității culturii, al unirii prin carte.

Săptămîna cultural-artistică „Cibinium '86", desfășurată sub generoasele flamuri ale Festivalului Național „Cîntarea României" și sărbătorirea Astrei au cuprins o sumă de manifestări, ce s-au desfășurat în Sibiu, dar și în alte localități din județ, în cluburi și case de cultură, în întreprinderi și biblioteci. La parada portului popular au participat peste 1 200 de artiști amatori, 28 de ansambluri artistice din 18 județe. Impresionantă revărsarea de oameni în frumoase costume populare, pe străzile Sibiului.

La actuala ediție a concursului folcloric interjudețean „Cîntecele Munților" au participat 16 județe. Evidențiem formațiile din Sibiu, Călărași, Medgidia, Codlea. De asemenea, ansamblurile „Arcașul" (Cașvana, județul Suceava) și „Rapsozii Moldovei" (Întreprinderea de țevi Roman, județul Neamț). Au participat de asemenea, numeroși specialiști, muzicologi, rapsozi, coregrafi, interpreți de muzică populară. Dumbrava Sibiului s-a transformat într-o scenă feerică, cu o mare de oameni, unde predominau albul, roș-albastru, verdele naturii.

„Tîrgul olarilor", din Piața 8 Martie, avea să reunească lucrarea celui mai vechi și migălos meșteșug, 40 de meșteri olari din Hurezu, Obîrșia, Vlădești, Corund etc. au fost prezenți, la cea mai bogată participare, cum ni se spune.

Comunicările științifice ocazionate de sărbătorirea Astrei, precum și de colocviile revistei „Transilvania" s-au bucurat de un binemeritat loc și spațiu. Vom aminti doar că, păstrîndu-și spiritul lor colocvial, comunicările au fost adesea și percutante, creînd o stare permanentă de elevată participare pentru toți cei de față.

Așadar, parte integrantă a marelui Festival Național „Cîntarea României" — „CIBINIUM -86" a fost organizat și s-a desfășurat la cea mai înaltă tensiune emotivă și intelectuală. În sensul acesta înalt, redeșteptător au colocviat unii dintre participanți, despre unitatea culturii, a spiritului nostru național. Am văzut la Sibiu, în chiar inima Transilvaniei, floarea intelectualității române sărbătorind Astra și lecțiile ei memorabile dar, sărbătorind, mai ales, cu îndreptățire, cultura, care este o sărbătoare națională perpetuă a poporului român.

DORIN SĂLĂJAN ■

Pe străzile Sibiului se poartă costumul popular

Tradiții vechi înalță cîntec nou

Academia la Sibiu

Organizarea recentă a unui Simpozion academic tocmai aici, la Sălișteа Sibiului, consacrat împlinirii a 125 de ani de la întemeierea Astrei, ca încheiere a unei manifestări întinse pe mai multe zile și la care au participat acad. Radu Voinea, președintele Academiei R.S.R., acad. Cristofor Simionescu, vicepreședintele Academiei R.S.R., acad. Ștefan Pascu, președintele Secției de științe istorice și acad. Caius Iacob mi se pare un fapt, dincolo de senzaționalul său, de-a dreptul simbolic: venind într-un sat românesc, într-unul din cele mai vii sate ale noastre, Academia Română s-a întors printr-un gest superb de omagiere a Astrei la obîrșii.

Nu întîmplător, desigur, Avram Iancu a lăsat prin testament fonduri pentru înființarea **la Sibiu** a unei „Academii de drepturi". Așa cum nu poate să ne scape azi subtilitatea arhaizantă a formulării: „Academie **de drepturi**" nu de drept! Căci în viziunea revoluționarilor de la 1848, preluată de veritabilii revoluționari care au înființat în toamna anului 1861 asociația Astra, scopul studierii **dreptului** și al culturalizării poporului în general nu era altul decît cîștigarea **drepturilor** sale de națiune suverană.

Tocmai aceasta este și ideea de ansamblu care s-a desprins din comunicările făcute de cercetători din toate centrele culturale ale Transilvaniei, sub genericul „Zilelor academice istorice": în condițiile de rezistență împotriva politicii de deznaționalizare dusă de regimul austro-ungar, înfăptuirile Astrei au avut rolul unor adevărate cetăți ale tradițiilor de limbă și conștiință românească. Astra a sprijinit de fapt emanciparea ființei naționale pregătind prin Adunările generale (toate anual mereu în altă parte a țării (și care erau veritabile congrese naționale ale românilor transilvăneni) masele populare pentru Marea Unire.

Desigur, nu pot fi menționate numele tuturor celor care au susținut peste 60 de comunicări grupate în secțiuni de istorie, filologie, științele naturii și arte, actualizînd în lumina celor mai noi cercetări revoluționarele înfăptuiri ale Astrei, dar trebuie să reținem cu emoție comunicările semnate de acad. Radu Voinea, „De la Societatea Filosofească a Neamului Românesc la Asociațiunea Transilvană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român", de acad. Cristofor Simionescu, „Astra și România", de acad. Ștefan Pascu, „Rolul național-cultural al Astrei", de acad. Caius Iacob, „Matematica românească de la Gh. Lazăr la Traian Lalescu", de dr. Alexandru Dobre, „Astra și Societatea Academică Română" și de dr. Victor V. Grecu, „Astra și idealul unității naționale". Se cuvine desigur elogiat și devotamentul patriotic al tuturor factorilor, fie că e vorba de instituțiile cu răspunderi culturale din Sibiu sau de inimoșii organizatori ai comunei Sălișteа care au făcut posibilă o astfel de sărbătoare aflată ea însăși sub semnul unei tradiții inițiate de Asociațiune : printre ctitoriile durabile ale Astrei se numără și organizarea unor mari manifestări cultural-artistice cum a fost cea de la Blaj din 1911. Pe linia acestei tradiții vom putea spune că „Zilele academice istorice" de la Sibiu și Sălișteа organizate sub egida Academiei R.S.R., cît și toate manifestările dedicate aceleiași comemorări, s-au constituit ca ultima mare „Serbare a Astrei".

ION ZUBAȘCU ■

„Astra" — centrul vital

Așezămînt de cultură și știință — ea însăși creatoare de noi și importante instituții culturale — „Astra" a constituit centrul vital de iradiere a luminii, științei și culturii în întreg spațiul Transilvaniei și, totodată, punctul de atracție spre care au gravitat micile și mai marile asociații literare și culturale ale tuturor românilor supuși monarhiei habsburgice și austro-ungare.

În același timp, „Astra" a inaugurat în Transilvania marea operă de implicare a maselor poporului la o viață publică, modernă. Prin mijloacele specifice, ea a tins mereu spre o continuă înnoire a societății românești, spre sincronizarea ei cu mersul lumii moderne. Mai mult decît chiar P.N.R. (Partidul Național Român), „Astra" aduce pe român pe terenul vieții publice, îl implică în viața comunității naționale. Însăși comunitatea românească a ieșit, prin intermediul „Astrei", din situația de marginalizare a istoriei, în care fusese împinsă de secole. Prin „Astra", națiunea română din Transilvania a devenit mai stăpînă pe sine, mai conștientă de valoarea și misiunea sa istorică; prin „Astra" a intrat ea în sistemul de valori europene. Vechea națiune de țărani închegată la sfîrșitul sec. XVIII pășește, prin „Astra" pe treptele devenirii sale spre națiunea modernă, prin întărirea sa cu o puternică pătură de intelectuali, prin atragerea în jurul său a straturilor de comercianți, meseriași și muncitori.

Firește, „Astra" n-a fost o asociație revoluționară, dar înnoitoare și progresistă a fost, căci ea a adus, prin mijloacele specifice ale culturii, modificări structurale în conținutul și stilul de gîndire, pe care l-a imprimat societății românești.

Încercînd o judecată comparativă între „Astra" sibiană și cele două mari așezăminte culturale din România, contemporane ei, „Academia Română" și „Junimea" de la Iași, am putea găsi, desigur, unele asemănări și deosebiri. Ca și „Academia Română", „Astra" a fost o veritabilă cetate a culturii naționale românești, o republică culturală autonomă, și, în același timp, un neobosit așezămînt de luptă politică, ambele militînd pentru marele ideal al desăvîrșirii statului național unitar român. Ambele au fost conduse, cum se exprima Lucian Blaga, de o concepție „vizionar-constructivă" și militau pentru viitorul națiunii întregi, spre deosebire de Societatea „Junimea", care, fiind pătrunsă de concepția „analitico-critică" avea, în primul rînd țeluri de altă natură subsumate desăvîrșirii artistice, literare și științifice.

Dar, „Astra" n-a putut atinge realizările științifice într-un chip atît de erudit, cum a făcut Academia; de asemenea, nu i-a fost cu putință să lupte pentru ideea specificului național și nici pentru promovarea spiritului critic așa cum o făcea „Junimea". Împrejurările politice din cadrul monarhiei habsburgice și austro-ungare, după 1867, precum și mijloacele materiale modeste de care dispunea, nu-i permiteau să-și îndrepte, în primul rînd atenția în astfel de direcții; țelul epocii era pentru ea lupta pentru realizarea marelui ideal național.

În schimb, „Astra" a avut un orizont de preocupări mai amplu și mai diversificat decît celelalte două instituții, prin aceasta dovedindu-se prima și cea mai largă tribună de manifestare intelectuală de pe tot cuprinsul spațiului românesc.

Statura sa este la înălțimea celorlalte, nu atît prin operele savante, cît mai ales, prin extraordinara sa capacitate de a polariza energiile românești într-un șuvoi unic, cu un program bazat pe o concepție bine întemeiată, cu scopuri și metode bine definite și originale.

Această realitate ne apare din numeroasele și activele așezăminte pe care le-a creat, precum și din multiplele mijloace de cultivare a straturilor sociale, a întregii societăți din Transilvania. Prin aceasta, „Astra" a reușit să crească generații întregi de intelectuali legați de popor, să creeze un climat de cultură superioară, izvorîtă din valorile populare, bazate pe înaltele principii ale moralității, să ridice nivelul de cultură al maselor largi din Transilvania. Credem că nu exagerăm cu nimic cînd afirmăm că **marea generație a unirii din 1918** este în cea mai mare măsură rodul străduințelor „Astrei", opera sa, căci cei mai mulți patrioți și luptători din frămîntata epocă a Memorandumului și a luptelor naționale care au pregătit ziua de 1 Decembrie 1918, au crescut la marea școală a „Astrei", hrănindu-se din literatura, istoria și cultura creată de aceasta, beneficiind de bursele oferite de ea, participînd la înaltele lecții de educație politică și patriotică ținute la adunările sale generale, veritabile congrese naționale.

La nici unul din popoarele vecine, care și-au creat sau și-au desăvîrșit statul național după prăbușirea monarhiei austro-ungare, momentul unirii lor statale nu s-a realizat în condiții atît de amplu și atît de îndelung pregătite, cu o participare de masă atît de impunătoare, ca la noi. Este meritul „Astrei", în cea mai mare măsură, că românii din Transilvania aveau, la începutul secolului nostru, maturitatea politică atît de bine consolidată ca să-și poată hotărî singuri destinele, în condițiile manifestării voinței unanime de **autodeterminare**, prin despărțirea de statul dualist și unirea lor deplină și definitivă cu România.

V. CURTICĂPEANU ■

Unirea prin carte

Biblioteca transilvană a bătrînei şi mereu tinerei Asociaţiuni Astra — să ne exprimăm precum cei din vechime — se prezintă, la ora marelui jubileu, deschisă noului şi prosperă. Întorcînd fila istoriei, vom reţine că încă din 1861, iar mai apoi în 1862, într-un discurs fulminant rostit la Braşov, Timotei Cipariu recomanda : **„una bibliotecă de cărţi vechi româneşti, tipărite şi manuscrise, din timpurile mai vechi pînă către anul 1700 (...) la care faptă ar fi de a se ruga să concure toată naţiunea română, fiindu-că e interesul general al nostru, al tuturora"**. Pentru posteritate consfinţim anul şi data înfiinţării Bibliotecii Astra : 23 octombrie — 4 noiembrie 1861. Fondul iniţial de carte : 195 volume.

„Patrimoniul" Bibliotecii Astra

Fondurile iniţiale ale Bibliotecii Astra s-au constituit din donaţii făcute de toate păturile sociale ale populaţiei româneşti din Transilvania (şi nu numai). Aşa, spre pildă, Iuliu Dem Bardoşi din Cluj-Napoca donează prima carte a lui Dimitrie Cantemir : **Divanul sau gîlceava înţeleptului cu lumea** (apărută la Iaşi în 1698). Ioan Puşcariu — din familia Puşcariilor — trimite din Cetatea de Baltă una din operele de seamă ale lui Dosoftei : **Psaltirea slavo-română** (apărută în 1780 tot la Iaşi). Donaţiile însă „curg" de la personalităţi marcante ale culturii şi istoriei neamului, către popor. Dintre admirabilii donatori să reţinem pe : Timotei Cipariu şi Al. Papiu Ilarian din Iaşi, Gheorghe Barițiu din Braşov, August Treboniu Laurian, Mihail Kogălniceanu şi Hogaş din Bucureşti, Iosif Vulcan din Oradea ş.a. Aşadar, bărbaţi de seamă, uniţi de acelaşi sfînt ideal, posibil de realizat şi prin „cetitul" cărţilor, îşi dau mîna prin acest însufleţitor exemplu. Carte donată sau carte achiziţionată, cert este că de-a lungul impresionantei sale existenţe biblioteca a cîştigat atît în „caratele" valorice, cît şi în numărul de tomuri.

Iubitorii de carte veche pot afla lesne că una din cele mai vechi şi valoroase cărţi din fondul bibliotecii sibiene este **Sbornicul slavonesc** (tipărită de Coresi la Sas-Sebeş, în 1580). Notăm şi alte incunabule, cărţi de rară valoare : **Cazania lui Varlaam** (Iaşi, 1643) ; **Noul testament** (Bălgrad, 1648) ; **Primul calendar românesc** (Sibiu, 1699) ; **Bucoavnă** (Bălgrad, 1699) ; **Ceaslovăţ** (Sibiu, 1699) ; D. Cantemir : **Descrierea Moldovei** (Neamţ, 1825). După opinia noastră, fond rar de carte se cheamă a fi şi **Rudimenta cosmographica** de la 1542, care cuprinde o hartă a întregii Dacii. Sau **Mandulia historica** a lui Iohann Bissel din 1675, care ni-l înfăţişează pe marele nostru domnitor Mihai, înfăptuitorul dintîi al Unirii. Cum să nu includem în acest fond de suflet rar românesc şi mărturisirile originale ale universalului şi totuşi sibianului Nicolaus Olahus ?...

De la 195 volume la înfiinţare (1861), la 1 022 volume în 1871 ; de la 17 859 volume în 1901, la 22 158 volume în 1918. Pentru a veni ceva mai în contemporaneitate, să reţinem că fondul de carte a crescut la 120 000 tomuri în 1951. Iar acum, în acest an aniversar, numărul de cărţi existente în fond depăşeşte binişor onorabila cifră de 600 000 de volume. Fondurile de carte au crescut anual cu circa 20 000—25 000 volume. În perioada de după Eliberare, de menţionat, fondul de carte al bibliotecii a crescut de 6 ori ! (De la 97 577 volume în 1944, la peste 600 000 azi). Firește că nu sîntem iubitori de dări de seamă statistice, care îngreuiază într-un fel imaginea vizuală a cititorului, dar ele, cifrele, sînt elocvente prin concreteţea lor.

În perioada 1918—1944 frecvenţa anuală a cititorilor a fost de 3 500, iar numărul cărţilor împrumutate într-un an s-a ridicat la 5 000 volume. Cercetînd cataloagele şi fişele de evidenţă primară am constatat că în 1936 numărul cititorilor a crescut la 20 385, realizînd un împrumut ori consultînd 172 006 cărţi şi periodice. Or, numărul de volume, manuscrise, periodice, colecţii consultate într-un singur an (1985) se cifra la 318 832. Cam acesta este numărul persoanelor fizice care trec pragul bibliotecii sibiene anual. Spune, sperăm, şi asta ceva.

De la primul bibliotecar, Visarion Roman, care a organizat biblioteca într-un dulap al arhivei Asociaţiunii, s-a ajuns, iată, la impozanta clădire de azi, cu 23 încăperi, însumînd 2300 mp, suprafaţă la care trebuie să adăugăm imediat cîteva sute de mp a noului şi impresionantului depozit de carte recent construit. Să-i reţinem, măcar cu numele, pe cei mai importanţi bibliotecari care au avut şi un rol de „mentori" culturali : Nicolae Cristea, Ioan Maxim (renunţă la salariu, în folosul cumpărării de carte românească), Ioan Creţu, Nic. Petra-Petrescu, Ioan Crişan, Dr. Petru Span, Nicolae Togan, Octavian Goga (1909), Ioan Banciu, Victor Lazăr, Dr. Horea Petra-Petrescu şi alţii. Numărul bibliotecarilor existenţi în anul de graţie 1986 a ajuns la 60. La un astfel de fond de carte, astfel de bibliotecari, precum : Dorel Morăndău, Elena Dunăreanu, Aurel Cotu, Victoria Anghel, Mioara Dădîrlad, Eugenia Crişan, Ioana Rusu şi toţi pînă la 60, în frunte cu priceputul şi inimosul director, maramureşeanul Ion Maria.

Biblioteca Astra a fost vîrful de lance şi portdrapelul celor 2 000 de biblioteci înfiinţate prin multe sate şi oraşe transilvane, începînd cu biblioteca ambulantă din Feldioara (1869), continuînd cu celelalte biblioteci „poporale" funcţionînd pe lîngă „despărţămintele" Astrei. Toate acestea dovedesc importanţa şi rolul activ pe care l-a jucat (şi-l joacă şi azi) Biblioteca din Sibiu. Sînt binecunoscute filialele bibliotecii sibiene din Păltiniş, Lupeni, Cibin etc. Circa 40 la sută din volumul activităţii bibliotecii de azi se desfăşoară la cele 7 mari filiale existente numai pe raza municipiului Sibiu, la Casa ştiinţei şi tehnicii pentru tineret, la staţiunea din Păltiniş ş.a.

La Biblioteca Astra s-a constituit şi un fond de publicaţii periodice româneşti, în special transilvane — unul din cele mai valoroase fonduri din ţară ! Dintre colecţiile de o inegalabilă valoare amintim : **Foaie pentru minte, inimă şi literatură** (prima revistă literară ardeleană) ; **Tribuna** (prima publicaţie zilnică a Ardealului tipărită la Sibiu şi avînd ca fondator pe Ioan Slavici) ; **Transilvania** (cu cea mai îndelungată tradiţie pubblicistică) şi mult îndrăgita **Familia** de la Oradea, poate şi pentru că aici avea să debuteze şi să colaboreze marele nostru geniu naţional Mihai Eminescu.

Colecţiile de documente publice, manuscrise, corespondenţa cu caracter naţional sînt şi ele la loc de cinste. Circa 19 231 piese au conţinut istoric-literar, economic-administrativ, social-politic. Între documentele istorice sînt unele în care regăsim referiri directe la Transilvania : **Ludovic regele Ungariei** (1366) ; **Leopold I** (1699 şi 1701) ; **Ferdinand I** (1837), diploma de ţăran liber a trădătorului Iuliu Horia (1785) ; documente din epoca Memorandumului, iar mai apoi a Unirii celei mari, a Unirii celei drepte pentru tot „natul" din părţile carpato-dunărene-pontice. Alte documente istorice sînt rămase de la Ştefan Tomşa, Moise Movilă, Vasile Lupu, Scarlat Grigore, Ghica Vodă.

Preţioasă este pentru istoria noastră literară corespondenţa lui Iosif Vulcan cu o seamă de oameni de cultură şi literaţi din Transilvania şi nu numai. Importante sînt şi scrisorile şi manuscrisele unor creaţii literare ale clasicilor noştri în literatură : Mihai Eminescu, George Coşbuc, I.L. Caragiale, Vasile Alecsandri, Alexandru Vlahuţă, B.P. Haşdeu, I. Slavici, Şt.O. Iosif, Duiliu Zamfirescu, C. Negruzzi, Titu Maiorescu. În vremea din urmă fondul s-a întregit cu manuscrisele unor scriitori contemporani. Fondul de manuscrise a fost şi este frecventat, consultat, de către istorici şi critici literari, stînd la baza documentării şi scrierii unor studii istorice şi literare apărute recent sau cu ani în urmă. Şi în sensul acesta misiunea nobilă a Bibliotecii Astra este în plină desfăşurare, după un veac şi încă un sfert de veac de la înfiinţare.

Tradiţie şi contemporaneitate

Nu întîmplător am lăsat ceva mai la urmă lucrările bibliografice editate de către bibliotecă : peste 40 de titluri bibliografice, cataloage, indici bibliografici, între care şi tomuri de sine stătătoare, cum sînt : **Cartea românească veche, Cartea străină veche, Personalităţi feminine, Literatura şi Telegraful român, Războiul de independenţă oglindit în literatură, Laureaţii Premiului Nobel pentru literatură** şi multe altele. În practica bibliotecii s-au statornicit unele manifestări cu caracter naţional, de continuitate, devenite, aşadar, tradiţionale, cum au fost şi „Zilele Astrei" din cadrul „Cibiniumului". Activitatea ştiinţifică a colectivului bibliotecii s-a manifestat, de asemenea, prin participarea elevată la comunicări ştiinţifice din Bucureşti, Iaşi, Cluj-Napoca, Oradea, Arad, Galaţi, Tîrgovişte, Constanţa, Rm. Vîlcea, Craiova. La urma urmei, Biblioteca Astra constituie şi un excelent model de integrare creatoare a instituţiilor tradiţionale româneşti de cultură în sistemul socialist al aşezămintelor de cultură.

În acelaşi context vorbind, al bunului său nume şi renume, biblioteca a fost vizitată de delegaţii străine din U.R.S.S., S.U.A., R.D.G., R.F.G., Ceho Iovacia, Italia, Anglia, Elveţia, Scoţia, Nigeria, China, Coreea, Austria etc. Bibliotecile din Budapesta, Viena, Bruxelles au solicitat — în cadrul împrumutului interbibliotecar — diferite publicaţii din fondul valoros al Bibliotecii Astrei, care a statornicit peste vreme anumite legături trainice de colaborare cu Academia de ştiinţe din Viena, Bibliotecile naţionale din Florenţa şi Roma, Biblioteca universitară din Chişinău, Biblioteca universitară din Cristiania (Norvegia), Institutul geografic din Buenos Aires, Societatea geografică italiană şi altele. Aceste legături de colaborare au fost reînnodate şi temeinicite. Dovadă că tot mai mulţi specialişti străini se interesează de activitatea bibliotecii ba, mai mult, îi trec pragul, solicitîndu-i bunele servicii.

Aşadar, se desprinde clar o idee concluzivă : atît Asociaţiunea, cît şi Biblioteca au continuat o veche şi bogată tradiţie ! Aşa se şi explică respectul şi dragostea ardelenilor (şi nu numai ale lor) pentru ambele instituţiuni culturale, deopotrivă, pe care le sărbătorim la acest ceas autumnal şi jubiliar. Să aşezăm Asociaţiunea ASTRA şi să aşezăm şi Biblioteca ASTRA la loc de „frunce" în inimile şi cugetele noastre, pentru tot ce ne-au dat, pentru nepieritoarele lor lecţii de mare cultură şi demnitate naţională, de adevărat patriotism. Iubind tradiţia valoroasă, iubind, în aceeaşi măsură, şi valorile culturale contemporane, să le facem acestor uriaşe instituţii culturale transilvane urarea moştenită de la înaintaşii noştri : „vivat, crescat, floreat".

DORIN SĂLĂJAN ■

Sibiu — un deceniu de critică literară

Critică și program

— Stimate Mircea Braga, vă numărați printre... membrii fondatori ai Colocviilor de critică de la Sibiu și, totodată, printre cei mai devotați organizatori. Care a fost, care este programul acestei importante manifestări culturale ?

— A existat în intenția organizatorilor, lucru ușor de sesizat de altfel, un program metodologic pentru Colocvii în întregul lor. De aceea, primele trei ediții (1977, 1978 și 1979) au fost preponderent teoretice, încercîndu-se o definire a actului critic, descifrarea funcțiilor sale specifice și a importanței sale sociale, relevarea rolului istoriei și criticii literare în promovarea valorilor literaturii naționale, delimitarea diferitelor fațete ale actului lecturii critice moderne, căutarea drumului spre clasici prin grilele teoriei moderne a textului, discutarea problematicii creativității criticii în planul culturii și civilizației românești ș.a.m.d. N-au fost evitate demonstrațiile „practice", fie că s-au exercitat asupra romanului românesc contemporan, fie asupra creației unor clasici, cu prilejul diverselor centenare : Arghezi, Goga, Voiculescu, Panait Istrati, Rebreanu, Mateiu Caragiale, Sorbul. Printr-o fericită coincidență, în acest an colocviile s-au desfășurat pe fundalul aniversării a 125 de ani de la înființarea Astrei, ceea ce ne-a permis să vorbim despre rolul Asociațiunii în lupta împotriva dualismului austro-ungar, pentru înfăptuirea Unirii de la 1 Decembrie 1918 și, plecînd de la cîteva principii de acțiune culturală a Astrei, despre relația dintre faptul istoric și literatură (insistîndu-se asupra specificului romanului istoric), precum și despre coordonatele raportului cultură-literatură-public. Cred că nu se putea o „deschidere" mai fericită pentru o ediție jubiliară.

— Acest deceniu de critică de la Sibiu a impus colocviile ca pe o reuniune de prestigiu. Prin ce ?

— Colocviile noastre s-au impus, cred eu (dar, de fapt, nu e vorba doar de ceea ce cred eu, ci de ceea ce au confirmat numeroasele „ecouri", majoritatea în literă tipărită !), prin cîteva date care merită a fi reținute. Ar fi în chestiune, mai întîi, spiritul cu adevărat colocvial în care s-au desfășurat discuțiile, deși unele au fost aprinse, cu evidente note polemice. Și e firesc să fie așa, adică să se înregistreze opinii divergente, dacă ne gîndim că, de-a lungul anilor, s-au întîlnit la Sibiu peste o sută de critici, istorici și teoreticieni literari. Totul s-a aflat, însă, sub semnul respectului pentru opiniile avansate, căutîndu-se de fapt punctele de contact, rezultînd astfel un necesar, un util schimb de păreri, o confruntare a metodelor și a practicilor analitice, avînd drept consecință — au spus-o participanții ! — lărgirea, „elasticizarea" unghiurilor de vedere. Argumentele n-au făcut niciodată parte din sfera orgoliului, ambiției sau a falsei autorități. Ne-a interesat întotdeauna creația literară și nu culisele vieții literare, aducîndu-se în dezbateri profesionalism, interes, competență, dorință de colaborare, dar nu la modul rigid, ostentativ savant, ci destins, neocolindu-se, să zicem, șarja amicală și replica de spirit. Comunicările și discuțiile au fost, de aceea, provocatoare în sensul cel mai bun posibil : pe planul ideilor. După fiecare ediție am publicat în broșură comunicările și, uneori, chiar stenograma discuțiilor, astfel încît ceea ce am afirmat mai sus poate fi verificat pe pagină de carte. Sigur, nivelul colocviilor și respectivele lor consecințe n-ar fi fost posibile fără prezența criticilor — cum să le zicem ? — de linia întîi, dar și a multor din cei care vor deveni — nu ne îndoim de aceasta — autoritățile de mîine ale disciplinei. Nu voi da nume doar din considerente de spațiu, fiindcă spiritul colocvial ar impune o listă completă (care-mi este la îndemînă), în nici un caz una selectivă. Aș insista, însă, asupra rolului pe care îl are în buna desfășurare a celor trei zile de dezbateri prof. Romul Munteanu, „moderatorul" cu tact și competență al colocviilor. Și aș mai sublinia că, apreciind ceea ce se face la Sibiu, conducerea Uniunii Scriitorilor din România și a Asociației Scriitorilor din localitate au hotărît să instituie, începînd cu ediția a X-a, Diploma Colocviilor noastre, pentru activitatea în domeniu a unui tînăr critic. În acest an, juriul a decernat-o criticului și istoricului literar Dan C. Mihăilescu.

— Ce-și propun Colocviile de critică ale revistei Transilvania pentru edițiile viitoare ?

— Sigur, am dori să putem face mult mai mult. Critica literară, se știe, nu este un act de efectuat într-un laborator închis, impermeabil și incomunicabil, ci rezultanta unui proces complicat de contacte și schimburi, ai dinamicii spirituale, ai integrării culturale. E și unul sensibil la accentele momentului. E de la sine înțeles că nu vom reuși niciodată, organizatoric vorbind (dar unde e posibil acest lucru ?), să strîngem în sala colocviilor toți criticii, istoricii și teoreticienii noștri literari, precum și o parte a poeților, prozatorilor și dramaturgilor de azi a căror creație e tangentă tematicii. Sîntem constrînși să „mergem pe eșantioane". Dar și așa, niciodată colocviile n-au fost închise celor care și-au exprimat dorința participării. Apoi, ar trebui poate să ne gîndim mai atent la faptul că, uneori, galopăm prea mult prin prea multe referate, nu toate aflate pe palierul de calitate dorit, și afectăm prea puțin timp discuțiilor. Unele domenii au fost abordate mai puțin (poezia actuală, de pildă), altele deloc (dramaturgia de azi). Cu alte cuvinte, pe harta colocviilor noastre se mai află destule pete albe. Să nu uităm, însă, că ne aflăm doar după ediția a X-a.

— Stimate Romul Munteanu, conduceți de zece ani dezbaterile colocviilor de critică ale revistei „Transilvania", care a fost — dacă a fost — piatra lor de temelie ?

— Citeodată în calendarul memoriei mele afective se grefează evenimente cu totul de altă natură decît acelea ce vin înspre noi din fluxul obișnuit al existenței cotidiene. Există anumite sărbători ale spiritului născute din dorința profundă a oamenilor de-a le transforma într-un fel de **zile florale**, cînd gîndirea se găsește într-un fericit stadiu de expansiune stimulat de contactul cu alte moduri de reflecție pe marginea acelor **obiecte de cuvinte**, numite de noi **literatură**.

Cred că era pe la începutul anului 1977 cînd m-am întîlnit cu Mircea Tomuș la Sibiu, frumosul burg ardelean care întreține sentimentul de trăire în istorie pe toate dimensiunile timpului, lăsîndu-i în același timp reveriei dreptul să bată la porțile eternității.

Ne-am gîndit astfel la un gen specific de colocvii organizate la Sibiu și patronate de revista **Transilvania** pentru că în jurul ei erau polarizați numeroși poeți, romancieri și critici, animați de ideea unor discuții apte să capete o amploare națională.

Era doar vremea cînd critica din cele mai multe țări din lume își verifica instrumentele de abordare a textelor literare. Ieșită dintr-o lungă perioadă de hibernare, protejată de stereotipiile tradiției, supusă unor perturbații ce o împingeau spre noaptea spiritului, critica se dezbăra de obstacolele care-i împiedicau drumul spre **spiritul solar**, spre întîlnire fericită cu **opera**, supusă unui firesc proces de **re-creere**.

Participanții la colocviile tematice din 1977 și 1978, sau 1979 și-au dat seama că formează o lume amestecată. Erau greu de stabilit liante spirituale directe între M. Mincu și Al. George,

Zile florale

Radu Toma și Ion Ianoși, Val. Condurache și Smaranda Vultur, Mircea Zaciu și Constantin Barbu, Romul Munteanu și exponenții pragmaticii textului literar.

Temele colocviului reprezentau pentru noi moduri de învățătură și acomodare cu alte tipuri de gîndire, incitare spre originalitate și precauție în îngurgitarea inovatoare autentică.

Strategia aceasta cultural-psihologică și sociologică s-a configurat prin acele cunoscute dezbateri despre **Definirea actului critic, Rolul istoriei și al criticii literare în promovarea valorilor naționale, Critica și actul lecturii, Lecturile moderne și operele clasicilor** (Arghezi, Goga, P Istrati, I. Agîrbiceanu, L. Rebreanu, V. Voiculescu, etc.), **Modalități de lectură a romanului contemporan.**

Odată pe an s-au adunat la Sibiu critici, istorici literari, esteticieni, poeți și prozatori care abordau fenomenele de creație din perspective foarte diferite. Partizani ai criticii tematice, ai criticii de identificare, structuraliști și semiologi, specialiști în teoria receptării și în pragmatica textului, istorici literari cu o formație tradițională, tineri și virstnici veniți de la București, Cluj-Napoca, Timișoara, Tîrgu-Mureș, Craiova, Iași etc. au intrat în acest mare concert de opinii, unii cu sfială, alții cu ostentație.

Deceniul care a marcat recent istoria colocviilor sibiene, transformate în documente de istorie literară a făcut ca în această familie de spirite **vocile** să rămînă **identificabile.** Climatul discuțiilor de la Sibiu nu a încurajat nici o formă a **terorismului** intelectual, nu a stimulat hegemonia unei singure idei sau a unei singure metode. De la replica erudită, confruntarea cu modelele originare, ironia acidă, menită să anihileze actele supărătoare de hipertrofie a eului, putem spune că la colocviile sibiene au funcționat toate limbajele, cu excepția celui lipsit de urbanitate.

Mă gîndesc la colocviile de la Sibiu cu nostalgie (10 ani) dar și cu plăcerea produsă de o sărbătoare repetabilă a spiritului critic.

Aproape la fiecare din cei zece ani ciți numără Colocviile de critică literară ale revistei **Transilvania**, tematica propusă spre dezbatere a fost rezultatul unei duble dependențe : de obiectivitate fără cusur a calendarului culturii noastre (centenarele onorate aici la Sibiu prilejuind, de-a lungul timpului, veritabile corpusuri exegetice) și, pe de altă parte, de fericita subiectivitate — citește opțiunea, interesul cultural — și participanților celor mai statornici. Sistemul temelor-acoladă impus în ultimii ani aici, la Sibiu, prin libertatea de spirit pe care o deschid dialogului, dar și prin circumscrierea generoasă a domeniului, a făcut ca în acest an, ce coincide și cu o ediție aniversară a Colocviilor de critică, „acolada" să se refere la **Rolul ASTRA în edificarea spiritualității românești.**

Cîteva din comunicările prezentate au ales să discute chiar aspecte ale activității ASTRA, selectînd elementele de continuitate și permanență în interiorul fenomenului cultural transilvan. Astfel, Pamfil Matei și dr. Viorel V. Grecu au clădit, prin lucrările lor, un solid cadru de informație. O interesantă — deși foarte controversată — paralelă între ASTRA și **Junimea ieșeană** a propus criticul Alexandru George. Domițian Cesereanu a adus în discuție o altă idee generoasă, aceea a „panromânismului", într-o comunicare ce trasează interesante legături între ASTRA și per-

Ediție jubiliară

sonalitatea profesorului clujean Ion Breazu.

Descinzînd din abordarea unui fenomen cultural și spiritual atît de complex cum este cel al Asociațiunii Transilvane, dezbaterile acestei ediții a Colocviilor au etalat o multitudine de perspective, sfîrșind prin a se concentra în jurul a două teme de incontestabil interes : relația operă literară — autor-public și, respectiv, romanul istoric — vîrste, modalități, perspective.

Sub titlul „Cheia succesului", Mihai Zamfir a discutat rapoturile romanului, ca specie dominantă în secolul al XIX-lea, cu confesiunea (jurnalul memoriile, corespondența), aceasta din urmă exercitîndu-și supremația în secolul nostru. Comunicarea lui Radu Toma, intens formalizată (ca de obicei) a fost preocupată îndeosebi de strategiile complicității criticului cu lectorul. O incitantă lectură a cunoscutului roman al lui Umberto Eco, **Numele trandafirului** a prezentat Dolores Toma. Doina Uricariu s-a înscris în aria discuțiilor cu o intervenție excelent arhitecturată despre „Literar și extraliterar".

De o bogată participare s-au bucurat discuțiile în jurul romanului istoric românesc. Problema a fost abordată atît de principiu (în intervenții excelente semnate de Eugen Uricaru și Dana Dumitriu, alături de L. Ulici) cît și pornind de la text (Lucian Raicu — despre tripticul Danei Dumitriu **Prințul Ghica**, George Nistor despre Sadoveanu și **Creanga de aur**, Vasile Chifor, despre proza lui Paul Anghel și Mihail Diaconescu).

Un text interesant, mai greu de încius în una sau alta din cele trei arii principale de discuție enunțate pînă aici, a prezentat Cornel Ungureanu. Pornind de la biografia unui poet uitat, criticul timișorean lansează în arenă un nou termen : literatură postsincronă.

Prezenți în Colocvii, numeroși critici literari și scriitori (Mihai Șora, Ecaterina Țarălungă, Anton Cosma, Ion Pecie, Constantin Barbu, Marius Ghica, Radu Ciobanu, Mihail Diaconescu, Mircea Anghelescu, Mircea Braga, Mircea Ivănescu, Ion Mircea ș.a. au susținut cele trei zile de dezbateri prin intervențiile lor, contribuind la atmosfera de responsabilă intelectualitate ce caracterizează de mai mulți ani această manifestare literară.

Grupaj realizat de TANIA RADU

Parada portului popular

Dacă „veșnicia s-a născut la sat", atunci duminică 7 septembrie, mii de sibieni — și nu numai sibieni — au trăit un crîmpei al acestei veșnicii. Sufletele au vibrat profund la frumusețea — în extraordinara ei diversitate — revărsată pe artera principală a orașului, într-o maiestuoasă **Paradă a portului popular**, manifestare cuprinsă în programul Concursului folcloric interjudețean „Cîntecele munților". Fericit prilej pentru a se întîlni aici, în inima Transilvaniei — cînd Sibiul sărbătorește 125 de ani de la întemeierea „Astrei" — tot ceea ce are țara mai frumos ca vestimentație tradițională. Au fost scoase din lăzile de zestre ii și bundițe, catrințe și năfrămi țesute și brodate — multe dintre ele — de bunicile și străbunicile mîndrelor fete care le-au îmbrăcat acum. Flăcăii și-au pus clopul cu pană, șerparul și pieptarul — fala zilelor de sărbătoare — spre a fi admirați de mîile de oameni veniți să-i vadă. Cîtă distincție, armonie, și individualitate în portul fiecărui grup, reprezentînd un județ al țării ! Autenticitatea originară a costumelor a fost, de această dată, ferită cu grijă de sclipiciuri și paiete, de mode și modele pe care le mai poartă, uneori, niște zișii „ambasadori" ai folclorului nostru.

Veniți parcă direct din istorie, coborîți de pe Columnă, sucevenii (comuna Cașvana) ne-au făcut să tresărim văzîndu-i în straiele lor de un arhaism ce-ți poartă sufletul printre țăranii-ostași ai lui Decebal. Maramele gorjencelor s-au întrecut cu pahiolurile sălișteneelor. Flăcăii Năsăudului au „defilat" alături de cei ai Călărașului și Constanței și Clujului și Argeșului... într-o mare varietate vestimentară, dar în aceeași înălțătoare comuniune de suflet în aceeași mîndrie față de portul și datina românească.

Tîrgul olarilor

Duminică, 7 septembrie, primele ore ale dimineții. De pe toate străzile Sibiului, valurivalturi de oameni, de toate vîrstele și profesiile, atrași parcă de un magnet, se îndreaptă spre un singur punct : **Piața 6 Martie.** Nimeni nu caută aici cine știe ce trufanda, cine știe ce fruct exotic nemaivăzut, nici dolofanele vinete oltenești pentru zacuscă, sau brumatele prune de Bistrița pentru tràscău. În rotundul spațiu medieval al pieții nu se mai desfac de mult astfel de mărfuri. Locul a primit alte destinații sociale, iar o dată pe an, de două decenii încoace, la începutul toamnei se transformă, pentru o zi, în tîrg. Dar nu în orice fel de tîrg, ci într-unul în care „precupeții"

sînt artiști și cumpărătorii — amatori de artă. O artă venită din vremi imemoriale. Un **Tîrg al olarilor**, în care marfa se cheamă frumusețe și măiestrie. Un Tîrg — act de cultură, care deschide, tradițional, manifestările „Cibiniumului". Se întîlnesc aici meșteri, unii dintre ei de acum renumiți, din străvechi vetre ceramice de pe tot cuprinsul țării, de la Rădăuți pînă la Vîlcea, de la Arad la Galați. Victor Vîcsoreanu și Victor Ogrezeanu din Horezu, Grigore Ciungulescu și Dumitru Schiopu din Oboga, Vasile Magopăt din Marginea, Petru Borza din Obîrșia, Ioan Răducanu din Bals, Alexandru Iosza din Corund, frații Ionită din Pisc, Nicolae Palaghia din Tg. Mureș sînt doar cîțiva din mîile de meșteri care frămîntă, ard și pictează lutul, cu talent și fantezie, cu dragostea pentru frumos moștenită din moși-strămoși, pentru ca în fiecare casă, undeva pe un perete, să rîdă un blid, o ulcică, un ulcior — o ceramică încondeiată de geniul românesc.

TRAIAN SUCIU

Un port încă romantic

Un port încă romantic este Timișoara ; cele citeva nave trase la mal, nu departe de Palatul cu Ancoră, surprind călătorul aflat în trenciș prin oraș, ba chiar și pe unii timișoreni care au și uitat că Bega este un canal navigabil. Și încă unul dintre cele mai bune și frumoase din Europa, dintre cele de aceeași vîrstă, bineînțeles. Din cînd în cînd vasele se pun în mișcare trezind curiozitatea și nu arare nostalgia călătoriilor cu vaporul prin... mijlocul șediului timișoan, cu valurile sale de grîne unduind. Citeva șalupe, remorchere, șlepuri, o motonavă de agrement, drăgile mențin trează profesiunea marinărimului într-un oraș despre care nu s-ar spune, la prima vedere, că a dat generații întregi de marinari. Conventiile internaționale și nevoile de apă ale industriei și agriculturii fac ca acest străvechi canal să fie întreținut în stare bună. Dragajul este permanent, asigurîndu-se debitul de apă constant și navigabilitatea. Majoritatea marinarilor sînt oameni cu vechime ; au navigat pe Dunăre și pe mări, apoi s-au întors în orașul lor, ca virtuoși ai timonei.

1. BIOGRAFIA UNEI CĂI DE APĂ.

Cu două sute cincizeci de ani în urmă iobagi români au prestat milioane de ore de robotă pentru tăierea canalurilor : întîi, un canal de plutărit, în amonte de Timișoara, apoi unul navigabil, de vreo 115 km, în aval, pînă la Tisa-Dunăre. În paralel, aceleași brațe au realizat lucrări necesare desecării enormelor mlaștini bănățene, au ridicat digurile de protecție contra inundațiilor, au construit nodurile hidrotehnice și ecluzele. Apele Timișului sînt deversate în Bega, deoarece acest din urmă riu nu avea un debit suficient. Pentru prevenirea inundării Timișoarei, un canal de evacuare e prevăzut pentru retrimiterea surplusului, în Tisa. Soluție ingenioasă, bazată pe două deniveliări între cursurile riurilor apropiate și care a pus bazele sistemului Timiș-Bega. Șase ecluze deservesc navigația și mențin constant debitul apei, împreună cu barajele respective. Fiecare ecluză e dotată și cu o turbină pentru producerea curentului electric.

2. ENERGIE.

La așa-numita Uzină de apă din Timișoara funcționează cea mai veche turbină din țară. Ea este centenară și a fost renovată recent. O altă veche turbină a canalului Bega, în vîrstă de vreo șaptezeci de ani, funcționează încă în portul Uivar. Nefolosită la adevărata sa capacitate. S-ar mai putea instala asemenea turbine la nodurile hidrotehnice Coștei, Topolovăț și Sinmihai, unde există căderi de apă constante, ca înălțime și debit. Microcentralele electrice ar putea furniza curent măcar localităților din apropiere.

3. UN SISTEM ÎN EXTENSIE

Sistemul Timiș-Bega este în extensie, se poate spune ; recente acțiuni ale Îmbunătățirilor Funciare au creat o rețea de canale de irigație-desecări, care au ca bază cele două riuri. Lucrări pe mare epocă, moaștre, menite să asigure recolte mari și stabile. Adevărate magistrale. Una dintre acestea pornește de la Topolovăț, alta din preajma Timișoarei ; zeci de kilometri de asemenea canale au făcut ca trista amintire a mlaștinilor, specifice acestor locuri în care cele două riuri își amestecau albiile, să dispară pentru totdeauna. Nu de mult anii s-a creat și lacul artificial de la Surduc, o rezervă de apă pentru Timișoara...

4. TURNUL DE APĂ

Din cele mai vechi timpuri pe aceste meleaguri s-a dat o acerbă luptă pentru apă potabilă. Maladiile secerau viețl omenești. Mlaștinile constituiseră, într-un timp, zidul natural de apărare împotriva turcilor, însă și ample resurse ale morții. Turnul de apă construit cu sute de ani în urmă, necesar filtrării și distribuirii apei potabile prin conducte subterane din lemn, se mai află și azi pe stema orașului. Goana după fîntîni a rămas legendară : a existat o fîntînă a principelui Dimitrie Cantemir, pe cînd era observator politic pe lîngă otomani ; o Fîntînă a pașei, fîntîna prințului Eugen de Savoya, fîntîna cu apă minerală din Piața Unirii. Cu timpul, lupta pentru apă și cu apa s-a transformat într-o adevărată civilizație a apei, constînd într-o distribuire armonioasă a lichidului vital în sate și orașe, în perfect acord cu mediul înconjurător. Iar navigația, făcînd din Timișoara port la Dunăre, a grăbit pașii civilizației, prima arteră de comunicație cu Europa fiind una fluidă.

5. BĂTRÎNII LUPI DE BEGA

Marinarii timișoreni au destul de lucru, chiar și în perioada aceasta, de trafic redus pe canal. Echipajele drăgilor de pe șlepuri înlocuiesc cu brio garnituri interminabile de trenuri și sute de camioane. În actualul context al economiilor carburanților și al utilizării cu maximă eficacitate a căilor navigabile, canalul Bega, în perfectă stare, este o idee care nu poate să scape bunilor gospodari.

6. DAR NU NUMAI PASAGERII...

Canalul Bega este amenajat în așa fel încît poate primi nave avînd pînă la opt metri lățime și doi metri pescaj, deci fluviale. Odinioară șlepuri mari și grele aduceau sau duceau cărbune, lemne, petrol și attea alte mărfuri. Din discuțiile purtate cu diferiți specialiști mi s-a relatat faptul că s-au studiat posibilitățile reînceperii navigației cu nave de transport pe canal. În primul rînd, există cîteva întreprinderi interesate în aducerea materiei prime pe apă, știut fiind faptul că un convoi de roți ale unui trailer, pot veni și alte nave, mai moderne, apte să facă acele mult dorite curse regulate pentru pasagerii din comunele învecinate.

7. NU NUMAI O ȘCOALĂ A NAVIGATULUI

Nu trebuie omis faptul că Timișoara este nu numai o școală veche la care s-au format marinari dintre care mulți au ajuns să o reprezinte pe fluviu sau pe mare. Pe malurile canalului Bega s-au format hidrologi de renume. Aici s-au realizat machetele unor viitoare amenajări portuare ori hidroenergetice din țară și chiar de peste hotare. Tot aici s-au proiectat, piesă cu piesă, agregate hidromecanice necesare hidrocentralelor de pe Dunăre și riurile interioare, cele de pe Canalul Dunăre — Marea Neagră, Năvodari sau București — Dunăre. Ce distanță există între ecluza de la Sinmihai și cea de la Agigea, de pildă. Și totuși... Inginerii proiectanți timișoreni își pun în bagaje cizmele unele zile prin reluarea perioadei. Experiența (care a fost ceva mai complicată decît v-o relatez eu aici) a confirmat observațiile lui Löe și Theilade, am cercetat mijloacele de combatere a plăcilor. Care ar fi concluziile? Concluziile experimentului ar fi cum nu se poate mai simple: dacă ne spălăm pe dinți „cu substanțe dentrifice care să conțină componente care ajută la dezagregarea plăcilor bacteriene și la inhibarea mecanismelor patogene ale microflorei restante din zonele inaccesibile periajului" totul e în regulă.

Puțin alertat de limbajul de specialitate, întreb care sînt „substanțele dentrifice" cele mai bune. Orice pastă de dinți aflată în comerț e bună, spune Profesorul, calitățile nu diferă decît din punctul de vedere al substanțelor aromatizante. Ori că se cheamă „Supercrista" ori că se cheamă „Elmex" eficiența sanitară e aceeași. Toate pastele de dinți aflate în comerț sînt testate. Pentru ce nu sînt indicate cele care conțin fluor, fluorul consolidează smaltul dentar făcîndu-l mai rezistent la carie. Fumatul e foarte dăunător și în cavitatea bucală; declanșează inflamația parodontiului. Foarte dăunătoare pot fi dulciurile. Ele favorizează înmulțirea bacteriilor din placa bacteriană, apariția cariilor, îmbolnăvirea parodontiului marginal.

Facultatea de stomatologie a Institutului de medicină din Timișoara are mai bine de două decenii. Nu-i nici foarte tînără, nici prea virstnică. Cu ce se mîndrește ?

În primul rînd se mîndrește cu studenții ei. Cu absolvenții ei. Mulți dintre absolvenții facultății timișorene sînt cadre didactice în America de Nord și de Sud, în Africa, în Europa occidentală. În Asia Mică. Recent, profesorul Severineanu a primit o scrisoare de la N'Gasapa, profesor de stomatologie în Tanzania. Pieș Octavia e cadru didactic în clinica în care a profesat G. V. Black. Între absolvenții care au devenit cadre didactice ale facultății. Profesorul îi numește pe Cîrligeru Virgil, Popescu Mugur, Bold Aurel, Voin Corina, Zavadski Alfred, Bonghia Viorica, Nica Ioana, Covrig Valeria, Popa Dana, Krasti Francisc. Din rețea nume mai cunoscute sînt Bratu Dorin, Barbu Delia, Boariu Mariana, Ciobanu Constantin... O fiică a profesorului Severineanu, șefă de promoție pe țară, se află între eminenții stomatologi din Timișoara ; dar profesorul scoate, cu modestie, înșiruirea ei între numele candidate la gloria acestei profesiuni.

De obicei, în romanele pentru demoazele și pentru Metro Goldwin Meyer(care romane au șansa de a deveni seriale matroane) medicii ilustri își visează profesiunea de la virstă fragedă : injunghie broaște și alte felurite animale mici pentru a descoperi misterele vieții și ale morții : stau în cășitul bulnavului care n-are nici medicamente, nici scăpare și nici salvare. Lui Victor Severineanu toate i s-au întîmplat mai simplu decît în serialele pe care le-a făcut, le face și le va face abundenta instituție a serialelor. A dat admitere la Institutul medico- militar (a fost coleg acolo cu Proca și cu Olteanu) iar cum acolo disciplina era suverană alfabetul alege înaintea studenților : alții, mai norocoși sau mai nenorocoși, au cîștigat chirurgia, internele, etc., etc., el, după alfabet, a nimerit la stomatologie. A vrut să facă, de fapt, chirurgie, dar nu-i pare rău că stomatologia l-a ales (și alfabetul, aș zice).

La 30 noiembrie 1951 a fost repartizat la Roșiori de Vede unde a înființat serviciul de stomatologie al orașului. Îi ziceau Bilașcu al Roșiorilor. (Mărturisesc că nu știu cine e Bilașcu. Bilașcu, îmi spune cu pedagogică bunăvoință Profesorul, e părintele stomatologiei românești. S-a format la Viena și Budapesta, a înființat catedra de stomatologie de la Cluj. Lui colegii îi spuneau Bilașcu al Roșiorilor).

În 1963 s-a înființat la Timișoara Facultatea de stomatologie a Institutului de medicină ; a primit jumătate de normă. În anul următor era angajat cu norma întreagă. Profesorul N Dutescu a pus bazele școlii timișorene de stomatologie, profesorul Victor Severineanu a sudat-o la nivelul actual. În 1964 era asistent. În '69 șef de lucrări, în '72 conferențiar, în '78 profesor. Din 1976 e șeful catedrei de stomatologie.

Onorurile dar mai ales sarcinile și responsabilitățile au venit și ele : nici prea repede dar nici prea încet. Din 1973 e membru al Comisiei de stomatologie a Ministerului Sănătății, face parte din Comisia de experți a Academiei... Are circa 200 de lucrări științifice, un manual de stomatologie de prestigiu. Este, în nici așa, prorector al Institutului de medicină din Timișoara...

Mulți vin să-l consulte pe

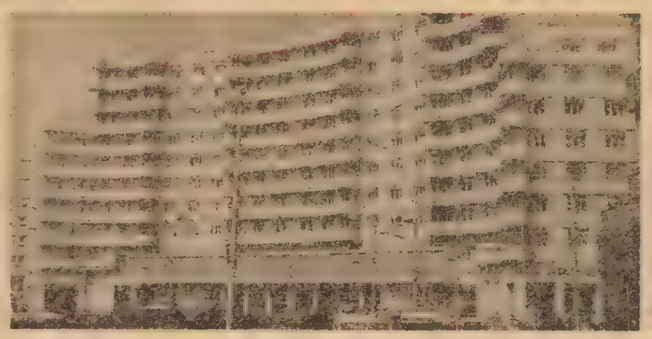

ajuns la concluzia necesității refacerii complete a structurilor componente ale acestor acoperiuri. Se punea, printre altele, și problema materialelor bituminoase deficitare. După îndelungi discuții și căutări, un grup de specialiști, condus de inginerul Cornel Șida, au hotărît aplicarea sistemului de acoperiș cu semichesoane din lemn și cu învelitoare de țiglă, peste terasele existente, scopind din funcțiune învelitorile bituminate. Peste vechea izolație hidrofugă existentă a acoperișului terasă se aplică un sistem de centuri fixate din loc în loc de elemente de solidarizare ale panourilor prefabricate (stîlpișori, centuri etc.). Aceste centuri, plantate deasupra principalelor elemente din structura de rezistență a clădirii, prelau și transmit eforturile structurii acoperișului din semichesoane din lemn pentru ca în cele din urmă să ajungă în fiață. Eficacitatea acestei soluții constă în evitarea cheltuielilor de înlocuire sau scoatere a izolației termice cu un grad de umiditate sporit din cauza infiltrațiilor și deci cu o permeabilitate termică peste limitele admise. De asemenea acest sistem de acoperiș permite executarea ventilației izolației termice existente în mod eficient, la adăpost de acțiunea factorilor climatici externi. Locatarii ultimelor etaje respiră acum ugurați, fără teama ploilor toride sau a anotimpurilor ploioase. Avantajele sînt multiple, iar dintre ele nu se pot ignora micșorarile cheltuielilor materiale. Apoi, durata de funcționare normală a acestor acoperișuri este de 100 de ani. Succesul repurtat de I.C.R.A.L.-ul timișorean după aplicarea acestei invenții este incontestabil, toată lumea își dorește să aibă deasupra capului un astfel de acoperiș. S-ar părea că însuși Trustul antreprenor general de construcții-montaj Timiș a găsit ideea excelentă, din moment ce s-a apucat să construiască așa-numitele „blocuri cu sarpantă".

Pentru cazanele necesare prégătirii agentului termic, toți oamenii ICRAL-ului au găsit un element de protecție menit să înlăture pătrunderea gazelor arse în sala cazanelor. Soluția prevăzută de inginerul Constantin Tenea este, afirmă oamenii de meserie, simplă ; pentru prelimpinarea unor situații nedorite, s-a prevăzut la țeșirea gazelor arse un tub pilot, la capătul cărula s-a montat un presostat de mică presiune, ale cărui contacte, la acționare, desfac un circuit electric, scoțind cazanul din funcțiune. Acest simplu sistem de protecție, cu un pret de cost scăzut, se poate aplica la toate cazanele cu exhaustor. Orice posibilitate de producere a vreunui accident este eliminată.

La Timișoara s-a mai pus la punct și un procedeu (ca și o instalație) de recuperare a plumbului și a cositorului prin extrazinuire (autor : inginerul Ioan Linu). La ICRAL sînt adunate cu grijă toate țevile rezultate ca urmare a dezafectării locuințelor vechi, prin sistematizarea orașului. Recuperarea cositorului din țevile de plumb se execută prin procedeul de topire, într-un cuptor electric. Temperatura de topire a cositorului este de 227 grade Celsius, mai mică decît temperatura de topire a plumbului (327 grade Celsius). Se topește mai întîi cositorul, care curge într-o formă cu profil triunghiular, rezultînd bare de aliaj de lipit. Prin creșterea temperaturii din interiorul cuptorului la circa 350°C începe fierberea plumbului, timp în care se face și o agitare, în vederea ridicării la suprafață a impurităților, care se elimină în totalitate, astfel încît la turnarea plumbului în forme rezultă o suprafață a semifabricatului foarte curată. Semifabricatele de plumb rezultate sînt prevăzute în interior cu un orificiu rotund, avînd diametrele în funcție de dimensiunea țevilor care urmează să fie produse. Deci, feriștii timișoreni își construiesc singuri, cu instalația proprie pe care au conceput-o, țevi noi, de formele și dimensiunile care le sînt necesare, așa încît, dacă vreun locatar are ghinionul să i se spargă vreo țeavă în apartament, nu este nevoit să aștepte, cum se mai întîmpla, din pricina vreunei eventuale lipse de țevi (plumbul este, cum se știe, material deficitar).

Trebuie neapărat amintită instalația solară, pe care tot cei de la ICRAL au construit-o într-o zonă de locuințe — Timișoara-Sud, cărela nimeni nu-l mai zice decît Cartierul Soarelui, s-ar putea vorbi și de roata hidraulică cu imersie constantă și de încă multe alte idei ale specialiștilor timișoreni, idei care au prins viață, vin să le usureze munca, aduc economii, dovedesc pricepere și o perfectă cunoaștere a meseriei pe care o practică. „Toate ideile noastre, mărturisea unul dintre cei mai înfocați căutători de la ICRAL Timișoara, ing. Aurel Mihăieș, le vrem puse în slujba conceptelor noștri. Zbaterile noastre se fac cu gîndul la o nouă calitate a serviciilor pe care le oferim, deci pentru confortul sporit al timișorenilor."

LIANA MOLNAR ■

Timișoara: ipostaze ale muncii și creației

Zîmbetul nostru, cel de toate zilele

Una dintre calitățile profesorului Victor Severineanu, imi spun studenții lui, este calmul. Nici măcar yoghinii pe care i-am văzut în India nu realizau starea de liniște sufletească pe care ți-o păstrează, în orice situație, Profesorul, imi spune Mustafa, medic stomatolog din Siria, venit în specializare la Timișoara. Îl văd liniștind cîțiva pacienți mai neliniștiți — nu-i puțin lucru să stăpînești niște oameni cu nervii ferfeniță acolo, pe fotoliul stomatologiei Căci îi vin destui pacienți care au nervii tocați de feluritе întîmplări și dinții făcuți praf din diverse motive. Iar de ta un. nivel de uzură incolo tratamentul danturii cere răbdare, metodă, știință, o bună parte medicului, și din partea pacientului.

Sint în cabinetul profesorului ; pe fotoliu se află un ins foarte elegant, trebuie să îndure extracția unui nerv. Nu prea e cuminte. Nu-i cuminte chiar deloc și emite o replică plină de zbuirăinicie: s-ar lipsi, zice el, de toți nervii. Asta nu, zice Profesorul, fără nervi omul ar fi ca o navă fără cîrmă. Nu trebuie să se lipsească deci de unul. De acord, zice elegantul, dar doare. Ce nu doare, zice Profesorul, ce?

În practica stomatologică, spune Profesorul, pacientul e timorat, așa că știința, știința omului, forța sa de sugestie sînt absolut necesare. Acestea se cîștigă, vin cu timpul. Un factor important este reputația medicului. Între studenții noștri sînt unii care vin înzestrați cu calități, sînt alții care și le formează pe parcurs. Profesorul Severineanu evită să-mi spună dacă există o înzestrare specială pentru profesiunea de medic și, în special, pentru cea de medic stomatolog. Ceea ce înțeleg eu acum, cînd e ora 13 (unu), cînd afară mai așteaptă doi (sau vor mai fi apărut între timp?) pacienți, cînd știu că lucrează fără întrerupere, de la ora șapte, e că pentru profesiunea aceasta trebuie o rezistență fizică și nervoasă exemplară. Iată, lucrează, de mai bine de șase ore la fel de concentrat, mîna nu tremură, precizia intervenției nu seacîe, vioiciunea e egală cu cea de acum cîteva ore. Are cincizeci și nouă de ani, se apropie de schimbarea prefixului dar păstrează alura, tonusul unui om tînăr.

Rezistența fizică, nu-i așa? De obicei cînd spunem **condiție fizică** ne gîndim mai puțin la profesiunile intelectuale. Nu ne gîndim că un scriitor, un medic, un profesor, un inginer ar avea nevoie de condiție fizică. De rezistență fizică și nervoasă. Și totuși, aceasta-i situația, un chirurg care operează cinci ore, un stomatolog care stă șase ore în fața scaunului, un ingîner care studiază zece ore pe zi au nevoie de o remarcabilă condiție fizică. Tatăl profesorului era învățător în satul Severinești, în vacanțe îsi punea copiii la muncă. Deveneau, pentru o vacanță, țărani. Cea mai mare greșeală, spunea tatăl Profesorului, e să-ți lași copiii să lîncezească. Munca fizică e un excelent mijloc de educație : de aici pot începe toate. Știa un înțelept Învățătorul. Profesorul Severineanu a avut ce învăța de la el. Vocația pedagogică — căci fără îndoială că e un excelent pedagog — de la el a moștenit-o.

La ce se visa în stomatologie acum o sută de ani ?

În stomatologie acum o sută de ani se visa la extracția dinților fără dureri. Dimitrie Nedelcu, de pildă, un străluciț medic cu studii la Viena și practică la Budapesta, visa să nu se mai extragă dinții durerosi. Azi majoritatea cazurilor sînt curabile. Stomatologia și-a sporit cunoștințele, și-a perfecționat instrumentarul, dispune de anestezii eficiente, dispune de materiale stomatologice care rezolvă edentația.

Care ar fi, întreb, visul stomatologilor contemporani?

Desigur, visurile stomatologilor contemporani pot fi mult ramificate, în fiecare zi apar prin diare știri senzaționale care arată fel de fel de întîmplări miraculoase, de descoperiri care rezolvă, ca-n basme, totul. Să fim lucizi. În ceea ce-l privește pe profesorul Victor Severineanu, visul lui e să se perfecționeze mijloacele de prevenire, în primul rînd, a cariei ; pe urmă a afecțiunilor parodontiului marginal.

„Am făcut în ultimii douăzeci de ani, ne spune, cercetări care, întîi, verifică concepții anterioare: atît caria cît și parodontopatia sînt generate de microflora plăcilor bacteriene care se constituie pe suprafața dinților. Nu pot fi îndepărtate decît prin periaj... Un periaj corect și minuțios", spune Profesorul.

Nimic mai simplu între cele mai simple dintre lucruri: a mă spăla pe dinți după fiecare din cele trei mese principale. Așa sună regula, așa ne arată afișele și panourile de pe culoarele clinicii de stomatologie din Timișoara. Deschidem paranteza și spunem că uneori tocmai lucrurile cele mai simple, cele care adesea ne surprind prin elementaritatea lor (nu știu să mă spăl pe dinți? nu mă știu eu pe dinți?) par cele mai complicate, în fond. O lecție de igienă intimă pentru cei maturi — de ce nu?

Am făcut și treilea experiment pe plan mondial pe grupe de studenți; am întrerupt igiena buco-dentară urmărind efectele. După circa 7 zile apărea inflamația gingivală. Inflamație care a dispărut în cîteva zile prin reluarea periajului. Experiența (care a fost ceva mai complicată decît v-o relatez eu aici) a confirmat observațiile lui Löe și Theilade, am cercetat mijloacele de combatere a plăcilor. Care ar fi concluziile? Concluziile experimentului ar fi cum nu se poate mai simple: dacă ne spălăm pe dinți „cu substanțe dentrifice care să conțină componente care ajută la dezagregarea plăcilor bacteriene și la inhibarea mecanismelor patogene ale microflorei restante din zonele inaccesibile periajului" totul e în regulă.

Puțin alertat de limbajul de specialitate, întreb care sînt „substanțele dentrifice" cele mai bune. Orice pastă de dinți aflată în comerț e bună, spune Profesorul, calitățile nu diferă decît din punctul de vedere al substanțelor aromatizante. Ori că se cheamă „Supercrista" ori că se cheamă „Elmex" eficiența sanitară e aceeași. Toate pastele de dinți aflate în comerț sînt testate. Pentru ce nu sînt indicate cele care conțin fluor, fluorul consolidează smaltul dentar făcîndu-l mai rezistent la carie. Fumatul e foarte dăunător și în cavitatea bucală; declanșează inflamația parodontiului. Foarte dăunătoare pot fi dulciurile. Ele favorizează înmulțirea bacteriilor din placa bacteriană, apariția cariilor, îmbolnăvirea parodontiului marginal.

Facultatea de stomatologie a Institutului de medicină din Timișoara are mai bine de două decenii. Nu-i nici foarte tînără, nici prea virstnică. Cu ce se mîndrește ?

În primul rînd se mîndrește cu studenții ei. Cu absolvenții ei. Mulți dintre absolvenții facultății timișorene sînt cadre didactice în America de Nord și de Sud, în Africa, în Europa occidentală. În Asia Mică. Recent, profesorul Severineanu a primit o scrisoare de la N'Gasapa, profesor de stomatologie în Tanzania. Pieș Octavia e cadru didactic în clinica în care a profesat G. V. Black. Între absolvenții care au devenit cadre didactice ale facultății. Profesorul îi numește pe Cîrligeru Virgil, Popescu Mugur, Bold Aurel, Voin Corina, Zavadski Alfred, Bonghia Viorica, Nica Ioana, Covrig Valeria, Popa Dana, Krasti Francisc. Din rețea nume mai cunoscute sînt Bratu Dorin, Barbu Delia, Boariu Mariana, Ciobanu Constantin... O fiică a profesorului Severineanu, șefă de promoție pe țară, se află între eminenții stomatologi din Timișoara ; dar profesorul scoate, cu modestie, înșiruirea ei între numele candidate la gloria acestei profesiuni.

De obicei, în romanele pentru demoazele și pentru Metro Goldwin Meyer(care romane au șansa de a deveni seriale matroane) medicii ilustri își visează profesiunea de la virstă fragedă : injunghie broaște și alte felurite animale mici pentru a descoperi misterele vieții și ale morții : stau în cășitul bulnavului care n-are nici medicamente, nici scăpare și nici salvare. Lui Victor Severineanu toate i s-au întîmplat mai simplu decît în serialele pe care le-a făcut, le face și le va face abundenta instituție a serialelor. A dat admitere la Institutul medico- militar (a fost coleg acolo cu Proca și cu Olteanu) iar cum acolo disciplina era suverană alfabetul alege înaintea studenților : alții, mai norocoși sau mai nenorocoși, au cîștigat chirurgia, internele, etc., etc., el, după alfabet, a nimerit la stomatologie. A vrut să facă, de fapt, chirurgie, dar nu-i pare rău că stomatologia l-a ales (și alfabetul, aș zice).

La 30 noiembrie 1951 a fost repartizat la Roșiori de Vede unde a înființat serviciul de stomatologie al orașului. Îi ziceau Bilașcu al Roșiorilor. (Mărturisesc că nu știu cine e Bilașcu. Bilașcu, îmi spune cu pedagogică bunăvoință Profesorul, e părintele stomatologiei românești. S-a format la Viena și Budapesta, a înființat catedra de stomatologie de la Cluj. Lui colegii îi spuneau Bilașcu al Roșiorilor).

În 1963 s-a înființat la Timișoara Facultatea de stomatologie a Institutului de medicină ; a primit jumătate de normă. În anul următor era angajat cu norma întreagă. Profesorul N Dutescu a pus bazele școlii timișorene de stomatologie, profesorul Victor Severineanu a sudat-o la nivelul actual. În 1964 era asistent. În '69 șef de lucrări, în '72 conferențiar, în '78 profesor. Din 1976 e șeful catedrei de stomatologie.

Onorurile dar mai ales sarcinile și responsabilitățile au venit și ele : nici prea repede dar nici prea încet. Din 1973 e membru al Comisiei de stomatologie a Ministerului Sănătății, face parte din Comisia de experți a Academiei... Are circa 200 de lucrări științifice, un manual de stomatologie de prestigiu. Este, în nici așa, prorector al Institutului de medicină din Timișoara...

Mulți vin să-l consulte pe Profesor în probleme personale. Viața unui profesor nu se reduce doar la probleme de tratament, cursuri, eventual istorii administrative. Viața înseamnă mai mult, uneori mult mai mult. **Umanismul profesiunii** poate fi o bună introducere la o discuție despre umanism. Fîndcă, neîndoios, profesiunea de medic te învață mai mult decît altele despre calitatea de-om.

Într-unul din romanele s.f., citit demult, roman nici mai sumbru nici mai vesel decît altele, omul viitorului era fără dinți. Vreau să-l întreb pe Profesor dacă așa va fi. Ce viitor va fi acela, ce fel de om va fi acela, mă întreabă Profesorul. Fiindcă din definiția fiintei noastre fac parte, nu-i așa, și dinții. Orice definiție a frumosului omenesc trebuie să înceapă de la zîmbet.

De la zîmbet. Longevitatea crește acolo unde există bună dispoziție. A trăi frumos înseamnă a fi fericit, nefericirea e un accident al condiției umane. Cei ce rîd trăiesc mai mult decît ceilalți, spun statisticile care au găsit întotdeauna mai mult decît se pare. Cei ce au umor au șanse mai mari decît ceilalți, cei lipsiți de umor. În lumea noastră, în care se trăiește în permanentă criză de timp, un zîmbet valorează cît o calită vorbă de întîmpinare ; cît o carte de vizită.

Calitatea vieții implică zîmbetul. Iar dantura perfectă a sîrîului, spune Profesorul, nu poștulează doar legea succesului, ci și a calității vieții. Vorbește (face reclamă, nu-i așa ?) forței vitale. Științei și artei de a trăi frumos.

CORNEL UNGUREANU ■

„Violeta" – dragostea mea

Căldura năprasnică a unei zile de august și dorul de amintiri m-au determinat să ocup loc în grădina Cofetăriei „Violeta". Sucul tropical cu gust de tămîioasă, semănînd cu cel de altădată, mi-a fost adus prompt. Figura vînzătoarei imi este cunoscută. Stau de vorbă cu tovarășa Receanu Maria, șefa unității. Discuția se leagă repede și fiindcă este vară și foarte cald pleacă tot de la sucul tropical, specialitate a casei. Aflu că are la bază florile de soc iar culoarea verde, foarte plăcută ochiului, este obținută cu ajutorul unui colorant (sintetic, deocamdată). O altă răcoritoare mult apreciată de consumatori este smeurata, preparată din pulpă de zmeură. Este evidentă grija colectivului de a oferi însetaților produse naturale mergînd pe ideea sărbătoririi unor resurse naturale existente în județ. A existat preocuparea pentru diversificarea sucurilor. Astfel, într-o perioadă puteai găsi la „Violeta" și sucuri de tei, măceș, anason. Se pare că acestea nu „au prins" la public. Laboratorul cofetăriei oferă zilnic amatorilor de dulciuri 30 de sortimente de prăjituri, 3—4 sortimente de înghețată, iar produsele de patiserie sînt ca la mama acasă : pogăcele, saleuri, roi fromage. Nu pot fi omise din enumerare specialitățile casei : „Crema Violeta" și „Tortul Violeta". Autorul sau mai bine zis autorii acestor minuni dulci sînt maistrul cofetar Petru Kuhn și ajutoarele sale. Meșterul îmi mai povestea despre vișinele și prunele ținute în alcool, pregătite pentru a fi confiate, așa mai spre iarnă, despre intenția de-a conserva niște pepeni din care se pot face o mulțime de lucruri gustoase și despre multe altele care au umplut și vor umple cămările, așa cum stă bine unor buni gospodari.

Suma de 1 277 000 lei ce reprezintă încasările pe luna iulie este semnificativă și ilustrează cu prisosință trecerea de care se bucură bunătățile întocmite de „vrăjitorul" ce acționează aproape nesfîut în imperiul său. Faima unității este păstrată și datorită personalului, mereu amabil, îndatoritor. Șefa unității povestește cu îndreptățită mîndrie că majoritatea lucrătoarelor sînt cu vechime în unitate : Rottinger Erna, Cîmpeanu Maria și Gogoașă Victoria de prin 1960, iar Grădeanu Sofia și dumneaei șefa cam tot de prin acei ani. Clienții vechi ai cofetăriei au chiar preferințe pentru una sau alta dintre vînzătoare.

Grija față de clienți se exprimă și prin expozițiile cu vînzare care se organizează în fiecare an în luna noiembrie.

Desigur, în orașul de pe Bega sînt multe unități cu aceleași profil despre care ar merita să vorbești, de pildă cofetăria „Trandafirul", dar parcă tot „Violeta" te tentează mai mult, ca orice primă iubire.

ELENA GRECESCU ■

atelier literar

de G. Dumitrescu

Em. Soare : Ceva mai bine, în „Cercul" și „Haide tata" (dar de ce „zăpada sufletului tău" ? !...). Reînmulțiți dactilografiat.

Nuță Ana-Aurelia : Sînt vizibile prin texte și unele aptitudini lirice (încă tulburi, șovăitoare). Tulbure e și scrisoarea cu problemele ei, tulburi sînt și frecventele poezii pe care le adresați unor paradoxale „iubite" !... Care e de fapt adevărul identității dv. ? (...dincolo de pseudo-istețimea scrisorii...).

L. Budău : Ideea dv. despre poezie e greșită. V-am mai spus-o și n-ar mai trebui să revenim. Poezia nu este o bătaie de cîmpi, nu este o moară de vorbe la vola-ntîmplării, cu un randament în kilograme !... Cîtă vreme nu veți reflecta serios la esența și rosturile poeziei, toată înfrigurarea dv. grafică va rămîne zadarnică, fără sens, cu efecte și rezultate cu totul întîmplătoare (ca, de pildă, „Dacă" I, „Despre dragoste", „...și totuși"). Fireste, lipsurile în materie de pregătire școlară, de lectură și studiu (vizibile, în ciuda „norului de cerneală" cu care le ascundeți) nu sînt de natură să vă ajute în căutarea drumului adevărat.

I.B.—București : Versurile, pe aceeași linie (mai puțin inspirate, de data asta). Nu putem cita decît „Nuanțe", „Reverie", „Portret". Mulțumiri pentru frumoasele reproduceri și pentru datele bibliografice (una, din nou prea vagă — „Tema prieteniei". Mai aveți și o datorie veche, cu extrasul din „Poezia poeziei" !...).

Anatol C. : Nu mai știm cum scriați acum douăzeci de ani. (Publicarea e, desigur, un indiciu.) Impresia de acum pare să confirme un amatorism elevat, o experiență prozodică notabilă (deși cam unilaterală), trăsături de gust și inspirație în mod firesc asociate preocupării dv. de căpătenie, ca și „viorii" subsidiare. Ne-au plăcut mai mult : „Pan", „Tăcere", „Metamorfoză", „Impas". Le așteptăm dactilografiate).

M. Alman, Fl. Ionescu, Rux. Munteanu, Av. Estet, El. Badea, Laura Micu, Dina, P. Scripcaru, C. Nosievici, Aura Bănică, El. Tănase, Șt. Fătulescu, I. David, M. Bondy, R. Coravu, Lil. Bercea, C. Hristea, A.B.-jud. Alba, V. Lupițu, P. Petruș, Bonifaciu, Marg. Damian (nu merită !), **Lil. Atanasiu, Fl. Vrînceanu, S. Tăutu, M. Guță, L. Elvis** (mare parte indescifrabil), **Ignat Nicolae, Ionel Țîre** (Ion T. e altcineva), **G. Voicu-Clătești, Nela Nedelcu, Alex. Banu, M.P.S., Alisandru C., M. Dorat, Andra Petruș, M.D. Fotache, Ioan Traian** (indescifrabil), **Lum. Moldoveanu, F. Zubaș, Rodica Pop, Gian Ina, Mitzura Mihnea, Paula Diaconescu, Jerry Relu, A. Grania, Ov. Neamțiu, M. Relu, R. Vissentini, Rada Gheorghița, Adr. Ionescu (Dolj), Flavi Lucăcel** (indescifrabil), **Lucian Cristea, Hyperion** (indescifrabil). **D. Tolomei, A. Dumitriu, Sorin Manta :** Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

Visînd

O, marea aceea de spice,
tălăzuită mare galbenă
și acum mă ține în brațele tale :
nici în cer, nici pe pămînt,
parcă în țara îngerilor
visînd că sînt pasăre,
visînd că sînt clopot,
visînd că sînt femeie,
visînd că te iubesc.
O, marea aceea de spice,
galbene și foșnind a dragoste.

MARINELA IONESCU

Poetul

Un ochi uriaș
o pupilă dilatată la maxim
care privește peste
marginile privirii
să vadă
pînă la durere
pînă la orbire
girafa în flăcări
a condiției umane.

MARIUS DUMITRESCU

Un punct de fericire

Marile întrebări au trecut
de acum înainte
al obosit în ambiții
cere după cere
egoismul tău se destramă
închizîndu-te într-un punct
de fericire
mulțumit fără încetare
că soarele e soare
că zilele sînt zile
și nimeni nu are
pentru tine
fie un gînd mic,
fie un gînd mare.

EMIL PETRESCU

Cîntarea cîntărilor

Pentru a fi drepți
vom simți nevoia,
mai tîrziu,
de a închina
un imn fîntînilor
și băncilor rătăcite prin parcuri ;
un imn
acestei străzi umbrite de tei
și ceasului amiezii, fierbinte
golind asfaltul de oameni ;
un imn
închinat ascensorului numărînd etajele,
un imn oboselii
puternic alcool pentru toate simțurile,
un imn
închinat iubitei
și clipei cînd cauți
cheia ce-ți va deschide ușa casei.

C. DANIEL

Dăscălița

Mă aplec înaintea
acestei sfloase,
negrăit de tremurător.

Fior, ca o lacrimă,
cu credința în oameni fragilă.

Și el îl simt clătinarea
și-o mîngîie cu ochii deschiși,
și îl poartă
o dragoste
soră cu plînsul.

ADRIAN CREȚU

Lucrăm pentru anul 2000

„Singurătatea nu este materie de examen"

Comuna Stejari din Gorj își trage numele de la doi arbori uriași, cu o vechime de peste 350 de ani. La umbra lor își pregătea examenele Constantin Bălă, profesor doctor, șeful catedrei de mașini electrice de la Facultatea Electrotehnică din Institutul Politehnic din București. Sub falnicii stejari se odihnea citeodată și tatăl său, factorul poștal care împărțea corespondență în sate, mergînd pe jos cîte 20—30 de kilometri pe zi. Într-o neuitată vară, acum 40 de ani, poștașul aducea fiului său un plic sigilat, pe care nu îndrăznea să-l deschidă. Sub falnicii stejari le-a bătut inima la amîndoi : „Ați fost admis la politehnică... aduceți actele". Atunci a început o cale, fără întoarcere, pe care în orice punct al ei s-ar opri profesorul pentru exemplificare, n-ar avea decît să fie mulțumit. De multe ori a expediat pe adresa tatălui său, factorul poștal, comunicări pe care le-a susținut în lumea științifică, brevete de invenții care-i purtau numele. Poștașul și-a lăsat acasă scrisorile, ca la orice adresă din sat, și chiar dacă nu a înțeles mare lucru din „motorul electric" era lucrarea „feciorului de la Politehnică".

— M-am pregătit pentru infuzia de tinerețe din aule și laboratoare, pentru mașinile inteligente, pentru minifabricile din interiorul facultăților, pentru sărbătorirea începutului de an universitar, dar nu mă așteptam la o întîlnire cu Brâncuși.

— Ați privit Institutul Politehnic prin fereastra mea și ați văzut-o pe Domnișoara Pogany ?

— Mărturisesc că eu nici acum nu o văd, dar m-a frapat părerea dv.

— Este atît de frumos Institutul Politehnic, a fost construit cu atîta dragoste și înțelegere pentru noi ! Cele douăsprezece facultăți îmbină multe elemente de artă. Sîntem recunoscători în fiecare clipă că ne desfășurăm activitatea în clădiri moderne, elegante. Liniile ondulate ale ferestrelor, luminatoarele, prin care intră soarele și știința îmi sugerează, și le asociez, cu ovalul perfect, cu celebrii ochi ai superbei sculpturi brâncușiene, care a făcut ocolul lumii și s-a oprit în dreptul ferestrelor mele.

— Nu mă așteptam la o asemenea introducere în acest labirint al geometriei, al calculatoarelor, al informaticii. În liniștea laboratoarelor, în disciplina amfiteatrelor, în îmbrățișarea revederilor, se pune punctul pe i chiar din prima zi ?

— Calendarul are 365 de zile. Catedrei de mașini electrice i se cer rezolvări noi pentru anul 1986, dar mai ales pentru anul 2000, în raport cu ansamblul economiei naționale.

— Concepția, și din nou, concepția ?

— Adîncirea cunoașterii. Este momentul să se renunțe la unele ipoteze de odinioară care acum nu mai sînt satisfăcătoare, să se modifice tehnici de fabricație care reclamă un alt grad de precizie, să se schimbe tehnologii de montaj, și pînă la urmă însăși punerea în funcțiune.

— Este o modificare de fond, nu doar corective de suprafață...

— Acesta este punctul de vedere al catedrei de mașini electrice și al meu, un specialist care m-am confruntat cu problemele industriei de cînd am absolvit facultatea. În anii studenției am făcut practică la Reșița, apoi am lucrat la Electroputere, la început, cînd panta creșterii era foarte mare. Un an petrecut acolo, în faza de început, echivala cu foarte mulți ani de experiență.

— La început de an universitar sînteți cu gîndul la Reșița și Electroputere ?

— În marile întreprinderi apar cele mai complicate și de fapt probleme de vîrf ale tehnicii fabricației de mașini.

— Și unde se rezolvă, acolo sau la Institutul Politehnic ?

— La noi sau la el ? Cel mai bine și cel mai potrivit — împreună.

— Anul 2000 pare îndepărtat, dar pînă la el mai sînt 14 ani, aproape 3 cincinale.

— Planul catedrei de mașini electrice și al meu, un specialist care m-am confruntat cu problemele industriei de cînd am absolvit facultatea. În anii studenției am făcut practică la Reșița, apoi am lucrat la Electroputere, la început, cînd panta creșterii era foarte mare. Un an petrecut acolo, în faza de început, echivala cu foarte mulți ani de experiență.

— La început de an universitar sînteți cu gîndul la Reșița și Electroputere ?

— În marile întreprinderi apar cele mai complicate și de fapt probleme de vîrf ale tehnicii fabricației de mașini.

— Și unde se rezolvă, acolo sau la Institutul Politehnic ?

— La noi sau la el ? Cel mai bine și cel mai potrivit — împreună.

— Anul 2000 pare îndepărtat, dar pînă la el mai sînt 14 ani, aproape 3 cincinale.

— Planul catedrei de mașini electrice din Facultatea de Electrotehnică este parte integrantă din Planul unic național, adică reprezintă starea unei industrii care aspiră pînă în anul 2000 la o poziție de vîrf pe plan mondial. Cele 14 serii de specialiști pînă în anul 2000 trebuie să fie pregătite încît să nu fie elemente dintr-un mecanism ci demaratori.

— Din 200 de studenți, să spunem, 200 sînt șefi de promoție ?

— Distanțele sînt atît de mici azi, de la media admiterii pînă la absolvire, încît avem mulți șefi de promoție. Este o luptă din plecare pentru a fi primul.

— Primii !

— Corect. Rar aud un student care să se plîngă că e greu, că e mult. La orice oră laboratoarele sînt animate, la orice oră bibliotecile sînt asaltate, la orice oră un student sau un cadru didactic poate striga : „Evrika" !

— Emulația e o stare pe care studentul o trăiește chiar din anul I ? Simte el responsabilitatea unei decizii care-l va reveni în întregime peste mulți ani ?

— Construim această responsabilitate în toți anii studenției.

— Truda de a construi de fapt viitorul unui om, și implicit al unei industrii, este superba responsabilitate a profesorului, fapta lui socială. Sîntem în 1986 „bobocul" pînă în 1991 este absolvent. În anul 2000 va avea 32—33 de ani, plină tinerețe. I-ați gîndit dezvoltarea pînă atunci ?

—Planul de învățămînt are atribute esențiale, de lungă durată. Noi asigurăm o pregătire atît în domeniile de bază, matematică, fizică, chimie, rezistența materialelor, dar și în domeniile foarte noi, cu multe pagini albe care se vor completa în anii ce vin, informatică, calculatoare, electronică, automatică, centrale electrice. În acest fel absolventul va fi capabil să lucreze oriunde țara va avea nevoie de el în 1991, dar și în anul 2000.

— Apariția filialei Institutului de cercetări pentru industria electrotehnică în platforma Institutului Politehnic este o noutate a anului de învățămînt.

— Este o altă posibilitate de folosire a inteligenței tehnice, a potențialului științific politehnic. Filiala ne va sprijini din punct de vedere al dotării facultății, laboratoarelor și va potența inteligența tehnică, cu aplicații în creație, prin contractele cu industria electrotehnică.

— Începeți anul cu noutăți, dar și cu reluarea unor teme în care deja sînteți angajați...

— După cum este cunoscut România urmează să producă agregate energetice de putere limită pentru centralele nucleare, prima fiind cea de la Cernavodă. De aici decurge în mod limpede că într-adevăr o nouă treaptă a calității nu se va putea constata numai pe platformă, după ce produsul este gata, ci va fi „construită" pas cu pas. Profesorul, de la orice catedră, trebuie să fie angajat pe acest drum cu toată flința lui în tripla măsură a puterii școlii românești : învățămînt — cercetare — producție. Altfel, dacă nu are această înțelegere și chemare poate fi un bun cercetător, un bun inginer, dar nu un bun dascăl, nu un modelator de conștiințe și nu un făuritor de personalități științifice, de care are atîta nevoie societatea socialistă.

— Cu ocazia deschiderii anului de învățămînt au fost prezentate cîteva remarcabile invenții care aveau autori chiar de la catedra pe care o conduceți.

— Am trăit momente de mare bucurie. Facultatea noastră a fost onorată de prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu. Cu acest deosebit prilej au fost prezentate și cîteva invenții care înmănunchează preocuparea constantă pentru economia de energie, pentru reducerea importurilor, pentru ridicarea parametrilor unor mașini electrice. Specialiștii vor înțelege de ce compensatorul sincrom de 60 de megawați este o mașină care interesează. Ei are inductorul într-o construcție mixtă, neîntîlnită în tehnica mondială. Se aplică cu efectele scontate la Întreprinderea de mașini grele București.

— La Facultatea de electrotehnică 560 de studenți sînt cuprinși în cercetarea științifică. 118 lucrări la simpozioane naționale și 39 de premii pentru creația tehnică indică de pe acum „vocea" tînără, viguroasă.

— Îmi procurați un moment de autentică bucurie, prin documentarea dumneavoastră, chiar incompletă.

— Aveți dreptate pentru că eu am urmărit doar una din cele 12 facultăți ale Institutului Politehnic.

— Înmulțiți de atîtea ori și veți avea un total, încă necuprinzător, pentru că sînt mult mai multe minți strălucite.

— Am citit undeva și se potrivește aici că „singurătatea nu este materie de examen". Dar fără posibilitatea de a reflecta de unul singur se poate înainta în știință ?

— Pentru mine izolarea în laborator este sursa tuturor luminilor noi. Intrați în laborator și veți începe să vedeți. Acum trebuie să ne apropiem mai mult de sistemul real și numai laboratorul poate să refacă la scară „lumea".

— Dacă aș lucra la catedra dumneavoastră aș fi mai stimulativă în întrebări. Drumul cel mai scurt între două puncte a rămas tot linia dreaptă ?

— Cu foarte multe aprofundări...

...Profesorul Constantin Bălă rîde cu mare poftă și privește prin geam către „Domnișoara Pogany".

— Îmi plac atît de mult studenții din anul I pentru că mă cred atotștiutor.

— Ne întoarcem la anul I ?

— Îi văd prin fereastră cum își caută locul încă, sînt puțin stîngheriți, în cîteva zile nu-i mai recunoaștem. Un coleg profesor are o vorbă la care subscriu : „Dacă nu ne-am ocupa de studenți, n-am avea de la cine să învățăm !"

— Sînt folositoare deci întrebările care-l încurcă pe cîlalt ? !

— Sigur, pentru că dacă odată te eschivezi insistența tînărului nu iartă. Dacă ești profesor trebuie să știi totul, așa credeam și eu la 20 de ani. Răspunsul trebuie dat, dacă nu pe loc, mai tîrziu. Dacă nu s-a gîndit cineva pînă atunci la acel lucru, cu atît mai potrivit este să-l alături și pe cel care te-a „încurcat" observînd împreună poate ceva folositor unei generații.

— Solitar în intimitatea căutărilor sale, dar solidar cu ceilalți !... Am schițat portretul moral al cercetătorului ?

— Căutătorul are nevoie, ca de oxigen, de clipele de izolare, chiar și atunci cînd e cu gîndul la alții. Efortul lui, în fond, e pentru alții. Profesorul-cercetător trebuie să fie pregătit, în toate clipele, să formuleze probleme, să încerce să deschidă drumuri și să fie sigur că e urmat de tinerii săi învățăcei. Dacă nu are dezvoltat sentimentul solidarității, dacă nu este un generos cu cunoștințele sale științifice, poate uneori mai mult decît deține, nu va fi niciodată un profesor creator de școală.

— Vă simțiți tot timpul solidar cu ceea ce se întîmplă în catedra dumneavoastră ?

— Solidar ar fi prea puțin, sînt în primul rînd responsabil. Dacă întîrzie o lucrare, sau o predare, simt că eu n-am fost prompt, nu că cel în cauză este în culpă. Întotdeauna primul responsabil sînt eu, dar numai la dereglări. În rest fiecare e beneficiarul bucuriilor construite de el.

— Stînd alături de dv., la fereastra care vă încîntă privirea, cu „Domnișoara Pogany ochi în ochi" v-am determinat la o confesiune pe care eu o voi numi profesiunea de credință a unui profesor îndrăgostit...

— Fără leac...

— De mașini electrice, de mersul istoriei, de oameni care învață să stăpînească forța inteligenței.

— Nu uitați bătrînii stejari din comună...

— Nici pe tatăl dumneavoastră... Ce vîrstă are ?

— 86 de ani.

— Îi trimiteți multe scrisori ?

— Nu atît de des cît ar dori tata ca un bătrîn poștaș, care stă la poartă și vede cum un altul i-a luat locul.

— Cu ce ați început prima oră de curs ?

— Bineînțeles cu „Bucuros de revedere sau de cunoaștere". Apoi am subliniat cîteva adevăruri fundamentale, care vor străbate, ca un fir roșu, anii studenției. Nu este suficient astăzi să cunoaștem doar ce intră în domeniul nostru, trebuie să știm ce se petrece și în domeniile vecine, conexe.

Un virf profesional se „construiește" zi de zi, o viață.

Nu mai este admis să tremurăm facultatea și să credem că „aruncăm" cartea în pod. Ca în medicină, trebuie să învățăm cît practicăm.

Ne vom bate pentru reușita ideilor valoroase, chiar dacă unii le întîmpină cu reticență.

Trebuie să muncim atît de mult și susținut încît mă tem că 24 de ore nu ne mai ajung...

...Profesorul Constantin Bălă a vorbit în primul rînd pentru sine, sorbind-o prin priviri pe Domnișoara Pogany. Creionul nu știe să aplaude, deși ar vrea.

CARMEN DUMITRESCU ■

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ În strada Artei nr. 5 din Tg. Mureș veți întîlni o frumoasă și impozantă statuie a lui Mihai Eminescu. Din nefericire, ea este amplasată în grădina lui Ijac Marton, loc unde nu o îngrijește nimeni. Locul cel mai nimerit al amplasării ei ar fi „Piața Trandafirilor", în cochetul parc din preajma Teatrului Național, sau, de ce nu ?, în fața Librăriei Mihai Eminescu. După cunoștințele noastre — ne scriu **Ioan I. Șimon, Petrică Fanfarei, Vasile T. Suciu, Irina Suciu, Traian Barbot, Vasile Cohut** și alți veterani ai războiului antifascist — valoarea manoperei a fost achitată integral de 5—6 ani, inclusiv prețul pietrei pentru soclu.

■ **Primim de la Consiliul popular al județului Vrancea :** Adunarea generală a membrilor cooperatori din comuna Vulturu a aprobat pe lista cazurilor speciale și pe Valentin Arcon. Lui A. V. i s-au repartizat 15 ari teren arabil ca lot în folosință în punctul „Vadu Roșca". Urmează să primească și cerealele pentru anul 1986.

■ Unele scrisori sosite la redacție se referă la prevederile Legii nr. 1/1985. Cetățenii ne solicită referiri în plus cu privire la locuitorul care este nemulțumit, de pildă, de hotărîrea adunării cetățenilor, prin care i s-a stabilit contribuția în bani și în muncă. Pentru o mai concretă exemplificare, reproducem **art. 48 din Legea 1/85 :** „Locuitorul nemulțumit de hotărîrea adunării cetățenilor, prin care i s-a stabilit contribuția în bani și contribuția în muncă, poate face contestație la biroul executiv al consiliului popular municipal, ale sectoarelor municipiului București, orășenesc sau comunal, în termen de 10 zile de la data cînd a luat cunoștință de hotărîre. Comitetul sau biroul executiv este obligat să soluționeze contestația în termen de 10 zile și să comunice rezultatul celui în cauză, decizia sa fiind definitivă".

■ Am fost angajat la C.A.P. Dudești, din cadrul Sectorului agricol Ilfov — ne scrie **Constantin Berbec, bd. Leontin Sălăjan nr. 5 A, bl. M-5, ap. 23, sectorul 3, București.** Ca pensionar am lucrat la o secție anexă din anul 1980 pînă în prezent. La data angajării, președintele Vasilescu ne-a obligat să plătim, lunar, 100 lei pentru dezvoltarea cooperativei. Nu ne-am opus, ba dimpotrivă. Președintele ne-a promis că după 5 ani, banii depuși la C.E.C. ne vor fi restituiți. După trecerea celor 5 ani, la solicitarea noastră, ne-a răspuns că nu ne restituie nimic, deoarece nu are bani în bancă. Oare, e corect ?

■ La scrisoarea unui grup de călători — în numele cărora semnează Mihalache Albu, ne răspunde **I.T.B. :** Aspectele relatate în scrisoare corespund realității, producerea lor fiind urmarea unor acte de indisciplină a personalului de mișcare. Pentru abaterile comise, conducătorii auto Ion Avarvarei, Duță Anichițoaie — de pe linia 165 — și manipulantul Niculina Corodianu au fost sancționați cu diminuarea retribuției cu 10 la sută. Cazul a fost prelucrat cu întreg personalul de control.

■ La scrisoarea unui grup de muncitori de la Întreprinderea de țevi „Republica" — printre care : Ștefan Petre, Iulian Neagu, Ion Cristea, Nicolae Răduță, Constantin Niță, Gheorghe Fus, Ion Stan și alții, ne răspunde **Ministerul Industriei Metalurgice :** Se confirmă faptul că maistrul Nicolae Pavelescu distribuia personal unele scule, îndeosebi sculele diamantate, creînd premisele distribuirii lor preferențiale. Se confirmă afirmația că muncitorii sînt scoși din producție, o zi pe lună, pentru confruntarea bonurilor cu evidența pe comenzi. Se confirmă, de asemenea, unele deficiențe legate de retribuția muncii : nu se aplică retribuirea în acord direct în cadrul acordului global, iar repartizările nu se fac în toate cazurile în funcție de categoria de lucrări și categoria de încadrare a muncitorului. Alături de măsurile tehnico-organizatorice luate cu ocazia controlului pentru deficiențele constatate, au fost sancționați cu „avertisment" inginerul Gheorghe Sminciuc, șef de secție scule, și maistrul Nicolae Pavelescu, iar Gheorghe Pană, șef serviciu personal, a fost atenționat în scris.

■ Știți ce face unul căruia i-a decedat soacra și dorește să obțină ajutorul de înmormîntare și pensia de pe ultima lună ? Nu știți. Să vă explic. Și, **Vasile Mic, din Călinești-Oaș nr. 340, județul Satu Mare,** explică : Face mai întîi o copie a certificatului de deces ; își ia o adeverință de la locul său de muncă ; face și o copie a certificatului de căsătorie ; face și o cerere tip ; mai la cu el și un cupon de pensie ; mai la cele două certificate în original și, ce credeți, primește acei bănuți ? Nu-i primește Primește doar ajutorul de înmormîntare, atîta cît e. Iar pensia pe ultima lună o va primi doar fiica defunctei care, la rîndu-i, face și ea o cerere, tot tip și tot la biroul de copiat acte și ducă a doua copie a certificatului de deces și, desigur, certificatul de căsătorie și buletinul. Vă dați seama, nu-i așa, un om cu mai puțină carte aflat pe acest drum sinuos al hîrtiilor către DPMOS, via Oficiul de pensii, cît de greu se descurcă. Cine a conceput oare acest sistem al hîrtiilor și birocrației ?

■ **Primim de la Consiliul popular al Sectorului agricol Ilfov :** S-a întocmit dosarul nr. 458/1986 pentru Cîmpoieru Vasile din Chiajna și s-a înaintat D.P.M.O.S. în vederea obținerii unui loc de internare într-un spital-cămin de boli cronice. Pînă la aprobarea dosarului, s-au făcut demersuri pentru a-i acorda un ajutor material în produse și un ajutor bănesc ocazional de 400—500 lei.

■ Coborînd, cu cîteva zile în urmă, obosit și distrat, din personalul 5132 în gara Adjud, am descoperit, după plecarea trenului, că-mi uitasem în vagon un sacou — scrie **Alexandru Mironov din Adjud.** I-am spus acest lucru tovarășei Podar, impiegata de mișcare, care, amabilă, o telefonat la stația următoare. La fel de amabilă a rezolvat și problema rezervării locului într-un rapid unei mame cu doi copii. La Mărășești primesc haina de la conducătorul trenului 5132, Gheorghe Tănase. Redau această succesiune de fapte — doar în aparență mărunte — cu o imensă satisfacție, pentru că e atît de reconfortant să întîlnești, în aceeași zi, onestitatea și cumsecădenia unor oameni de bine.

■ Pe traseul Focșani — Panciu — Soveja călătorul poate constata că se poate călători și în condiții omenești, civilizate. Un autobuz albastru, aparținînd de autobaza 3 Panciu, asigură un transport cît se poate de urban. Șoferul Simion Macarie, zis și Belu, este un model de comportament. Autobuzul este bine întreținut, cu scaune capitonate, cu huse. Amabilitatea și buna dispoziție — zilnică — a acestui șofer ne-au făcut să vă scriem că, iată, se poate călători și civilizat, iar șoferii destoinici nu sînt o rară avis. (Scrisoarea este semnată de **Nicolae Popa, Costică Sandu, Ion Tievi din Sadova, județul Vrancea**).

■ **Vasile Sulugan din satul Sărvăzel, comuna Pir, județul Satu Mare,** ne aduce la cunoștință că în aprilie 1970 s-a dat pe postul național T.V. un reportaj filmat superb la emisiunea „Viața satului", semnat de Radu Bălan. Despre ce este vorba în reportajul filmat? Despre faptul că familiei Sulugan i-a ars casa în condiții cît se poate de misterioase, nici pînă azi deslușite pe de-a-ntregul. Dar în reportaj este vorba de un exemplu de rară omenie : cu mic, cu mare, sătenii au venit să dea o mînă de ajutor pînă la înălțarea casei pe verticală. Sătenii doresc să revadă acest film și cu deosebire astfel de exemple de omenie, de solidaritate umană să apară mai frecvent pe micile ecrane.

■ **Procuratura locală a sectorului 4 București** răspunde scrisorii Ortansei Rusu : A fost întocmit dosarul penal nr. 1436/P/1986, prin care s-a dispus efectuarea unei expertize medico-legale, precum și audierea personalului medical curant și a martorilor existenți, în vederea stabilirii raporturilor de cauzalitate dintre oportunitatea, corectitudinea și continuitatea tratamentului și îngrijirilor medicale acordate bolnavului Rusu Neculai, precum și a modului de supraveghere a acestuia pe parcursul internării și împrejurările producerii accidentului, în urma căruia sus-numitul a suferit leziunile corporale în discuție. Totodată, vă facem cunoscut că au fost sesizate organele de cercetare penală ale Circumscripției 15 Miliție, dispunîndu-se urgentarea soluționării cauzei.

■ Bibliotecarul **Vitalie Munteanu din orașul Sebiș, județul Arad,** ne scrie că folclorul i-a stîrnit toate emoțiile. Cu el a plecat la drum, pe urmele lui Badea Cîrțan. În acest sens a scris o carte : „Lecție de istorie". Alta : „Povestiri cu Avram Iancu", ambele apărute. Cu aceste prilejuri, susține autorul, am adunat un material mai puțin obișnuit, inedit, cîteva variante necunoscute din „Miorița" (Piatra Păcurarului), o parte din ceea ce s-ar putea chema Zarandul mioritic. Căci, se știe asta, Zarandul este un plai ori o „țară", în orice caz, unul din numeroasele plaiuri și țări ale aceluiași fundament de cetate.

■ **Primim de la Ministerul Educației și Învățămîntului :** Vă informăm că, încă din anul 1977, în căminele și cantinele studențești s-a introdus principiul autogospodăririi. Prezența echipelor de studenți de serviciu în cantinele studențești este un fapt obișnuit. Echipa de serviciu studențească participă efectiv la curățirea sălilor de mese, spălarea veselei, asigură supravegherea sanitară a spațiilor de folosință comună, participă și la scoaterea alimentelor din magazii, curățirea legumelor și efectuarea altor operații anterioare preparării hranei, pînă la procesul de porționare și servire. În acest sens, deficiențele semnalate de C. Ionescu din Focșani pe platforma Măgurele nu se adeveresc.

■ **Constantin Pălăduță din Iași** ne înștiințează că subinginerul Iustin Cordoneanu de la Întreprinderea metalurgică din Iași, actualmente pensionar, a propus o soluție tehnică originală privind confecționarea unui panou solar și a unei instalații capabile să asigure apă caldă la circa 60°C. Apă caldă pentru vestiare, grupuri sociale și, prin extindere, pentru gospodăriile individuale. De fapt, atît la el acasă cît și la Șantierul nr. 9 instalații al T.A.G.C. Ind. Iași, unde a găsit înțelegere, instalația funcționează perfect. Așadar, o instalație tehnică deosebit de utilă în actuala conjunctură, a cărei realizare poate fi încredințată oricărui muncitor cu calificare modestă ; o instalație capabilă să ofere zilnic, șase luni pe an, cîte 160 litri de apă caldă ! Oare de ce o soluție tehnică, găsită ca foarte avantajoasă de către specialiști și aplicată experimental cu succes, este ignorată de șase ani ? În loc să-și găsească locul potrivit, iată, așteaptă ca hîrtiile să lase din... inerție.

■ La sesizarea lui Alexandru Ionescu din Deva ne răspunde **Procuratura județeană Hunedoara :** Studiindu-se concluziile expertizei, s-a apreciat că nu s-au luat în considerare toate aspectele pentru stabilirea adevărului, astfel că, prin ordonanță, s-a dispus efectuarea unei noi expertize medico-legale de către Laboratorul exterior de medicină-legală din Cluj-Napoca. Pentru efectuarea acestei expertize s-a transmis Laboratorului de medicină legală din Cluj-Napoca atît dosarul cauzei, cît și expertiza medico-legală efectuată de Laboratorul județean de medicină legală din Deva (Hunedoara).

■ Copiii din satele orașului Beclean, județul Bistrița-Năsăud, aparțin din punctul de vedere al asistenței sanitare de medicul pediatru din policlinica orășenească. Din nefericire, de vreo 3—4 ani medicul pediatru din clinică s-a transferat la Dej. A venit un alt medic specialist pediatru, care în urmă cu 6 luni a fost detașat la Năsăud. Populația Becleanului, în majoritate familii tinere muncind pe platforma industrială Beclean, are dreptul cel puțin la un medic de copii. Altfel, oamenii sînt nevoiți să se deplaseze cu copiii la Bistrița, Dej, Năsăud, Gherla. Nu este defel corect, spune **Ioan Mureșan, str. Kogălniceanu nr. 39, Beclean pe Someș, județul Bistrița Năsăud.** Direcția sanitară județeană Bistrița-Năsăud trebuie să repartizeze măcar un medic pediatru, dacă nu chiar doi, pentru copiii din cochetul orășel transilvan, care a cunoscut un mare spor de populație în ultimii ani.

■ **Dan Minea din str. I.L. Caragiale nr. 23, București,** ne încunoștințează că telefonul 68 61 90 de la serviciul de comenzi din cadrul Depozitului de combustibil de lîngă Băneasa, special destinat aprovizionării populației, este tot timpul ocupat. După cîteva zile de telefoane date în gol, pînă faci scurtă la mînă, ți se răspunde, cu nonșalanță, că... la serviciul pentru populație s-au terminat comenzile !? În ce să credem ? întreabă pictorul Minea. În prostul mers al postului telefonic ori, mai degrabă, în proasta organizare a acestui serviciu, așa-zis, destinat servirii prompte și competente a populației ? Rămîne să aflăm și noi de la cei în drept.

■ **Brașoveanul Dumitru-Vest Șoimoșeanu** deține două recorduri absolute, dacă ne putem exprima astfel. El a strîns pînă acum 23 000 de anecdote, întrecînd, la drept vorbind, pe bulgarul Ștefan Alexandrov, despre care se știe că a culeș și ciasat 18 200 anecdote. Care este cel de-al doilea record ? Printr-o muncă migăloasă de peste 20 de ani, Dumitru V. Șoimoșeanu a adunat cîteva mii de inscripții și epitafuri de pe monumentele funerare ale unor personalități și eroi din galeria culturii și istoriei naționale.

■ **Consiliul popular al sectorului 5 București** răspunde la scrisoarea lui Carmen Gondoiu : Ca urmare a verificării situației financiare la asociația de locatari din str. Bircă nr. 10, bl. M-186, a rezultat că se confirmă cele sesizate. Comisia de cenzori a constatat o lipsă în gestiune — în sarcina fostului administrator Tudora Damaica —, de 41 343 lei. Pe data de 31 august a.c. s-a ținut adunarea generală, prilej cu care s-au adus la cunoștința locatarilor lipsurile constatate și măsurile ce se impun pentru recuperarea banilor. În acest sens, fostul administrator a și depus deja 12 250 lei în contul asociației. În cadrul acelorași măsuri se înscrie și trimiterea dosarului la organele de miliție, pentru începerea cercetării penale.

■ **Viorica Paraschiv din Cîmpulung Muscel, str. Gării nr. 2, județul Argeș,** om al muncii la Întreprinderea mecanică ARO Muscel, ne scrie că unitatea la care lucrează are cîteva parcuri unde mașinile sînt stocate în vederea expedierii spre beneficiari. Este vorba despre depozitele din Dealul Gruiului, din centrul orașului Muscel, și un al treilea parc în chiar incinta întreprinderii. În aceste parcuri sînt unele mașini cărora le lipsesc roțile, motoarele, ușile, iar altele au tăblăria ruginită de vreme. Probabil că ar fi nevoie și de paznici care să păzească pe actualii paznici... Dar, mai cu seamă, prin livrările operative către beneficiarii interni și externi, prin comasarea și supravegherea mai atentă a parcurilor, s-ar reda agriculturii circa 100—150 ha teren arabil, iar 50—60 de oameni care dețin posturile de paznici ar intra în producție. Cîștigul ar fi de partea tuturor.

■ Stațiunea Izvoarele, județul Maramureș, este situată la 25 km de Baia Mare, într-un frumos cadru natural, care te îndeamnă nu numai la odihnă binefăcătoare ci și la drumeție. Ospitalitatea celor de aici este demnă de remarcat. Necazul însă începe chiar din Baia Mare, unde am ajuns după efectuarea unui drum de cîteva sute de kilometri ; atunci cînd este **schimbare de serie,** oficiul O.J.T. local pune la dispoziția turiștilor un maxi-taxi care te transportă la Izvoarele în schimbul sumei de 45 lei, reprezentînd drumul dus-întors, cu alte cuvinte, cel ce urcă pentru un singur drum, plătește și drumul de întoarcere — deși acesta, la rîndul său, va fi plătit încă o dată de alt pasager. În stațiune ajuns, constați că nu ai de unde lua un timbru pentru a trimite o ilustrată, cutia de poștă este desculată iar „poșta" nu se ridică decît o singură dată pe săptămînă, nu există o cofetărie, în fosta sală a unui bar funcționează un cinematograf dotat pesemne din vremuri străbune. Astfel că, repet, cu toată ospitalitatea personalului stațiunii, în astfel de condiții cel ce pășește aici, cu greu se va hotărî să mai revină **(Vărnă Maria, str. Republicii nr. 251, scara C., apartamentul 1 — Vaslui).**

■ Pentru Ildico Klein, din Jimbolia, strada Slavici 184, și pentru Andrei Fodor din Tg. Mureș, Bulevardul 1848 nr. 62, **Ministerul Muncii, Direcția de organizare control sinteză personal-învățămînt, legislația muncii și cooperare externă,** oferă cîteva lămuriri privitoare la acordarea concediilor legale de odihnă și de studii. Potrivit H.C.M. nr. 1052/1962, personalul muncitor are dreptul la un concediu fără plată, de pînă la 30 zile calendaristice, pentru prezentarea o singură dată la concursul de admitere la învățămîntul superior, cursuri fără frecvență. În situația în care un om al muncii a fost reîncadrat în condițiile menținerii vechimii neîntrerupte, conform legislației în vigoare, are dreptul la concediul legal de odihnă chiar din anul reîncadrării, cu o durată în raport cu vechimea stabilită proporțional cu timpul lucrat de la reîncadrare și pînă la sfîrșitul anului calendaristic respectiv.

■ **Uniunea generală a cooperativelor meșteșugărești :** referitor la scrisoarea lui **Bibe Sabdu** din București, strada Șt. O. Iosif nr. 12, sectorul 3 — care solicită reîncadrarea sa la Cooperativa Arta Încălțămintei — vă înștiințăm : cererea a fost soluționată în mod favorabil.

Pagină realizată de DORIN SĂLĂJAN ■

Poșta redacției

Suciu Alexandru — com. Valea Lungă, jud. Alba : Decretele 69 și 70/1983 prevăd că toți cetățenii care locuiesc la sate și dețin în folosință loturi personale au obligația de a contracta cu statul produse agroalimentare ● **Asociația locatarilor** bloc 34, str. Jieneasca, București: Antrepriza Construcții-Montaj 4, constructorul blocului, a programat să execute cu prioritate lucrările de remediere și completări, termenul final fiind 31 decembrie 1986 ● **Sticea Mihai** — Roman : Pentru internarea soției dv. vă puteți prezenta cu bilet de internare de la policlinica teritorială, cu adeverință de om al muncii și buletin de identitate, la clinica de psihiatrie a Institutului de neurologie și psihiatrie al Academiei de științe medicale din Șos. Berceni nr. 10, sectorul 4, București ● **Panait Z. Gheorghe** — Brăila : Pensiile se plătesc de la data la care s-a aprobat pensionarea prin decizia comisiei județene de pensii ; numai după această dată, unitatea poate dispune încetarea activității, iar persoana care a cerut înscrierea la pensie trebuie să presteze activitate pînă la acea dată ● **Barăz Ion** — Adjud : Nu aveți dreptul pentru că în 1959 ați plecat de la Complexul C.F.R. Adjud prin desfacerea disciplinară a contractului de muncă ● **Popescu Emil** — municipiul Gh. Gheorghiu-Dej : La stabilirea pensiei s-au respectat întocmai instrucțiunile de aplicare a Legii 3/1977 ● **Chirilă D. Ileana** — com. Scobinți, jud. Iași : Luați legătura cu Consiliul popular al comunei Scobinți care vă va achita 200 lei pentru decembrie 1985 și cîte 500 lei lunar, începînd cu luna ianuarie a.c., drept ajutor ce vi se cuvine ca mamă cu 5 copii.

REGHINA VĂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Pe drumurile țării, însoțind o caravană ciclistă (II)

OAMENI, LOCURI, FAPTE

1. O lume transparentă

La toate întrebările mele, inginerul șef al Fabricii de sticlă din Bistrița, Zoltan Suciu, răspunde în doi peri, zimbind neîncrezător și punînd la îndoială intenția mea de a scrie despre această lume a transparențelor care populează halele largi de la marginea orașului. Ce să vă spun, zice el, sîntem o fabrică normală, n-avem nimic deosebit. Și între două eschive, regizate cu dibăcie, Zoltan Suciu strecoară cîte un detaliu important, așa, ca și cînd ar spune bună ziua, cu cel mai normal ton cu putință. Din 1981 bistrițenii produc și obiecte din cristal, alături de sticlă fabrica exportă pahare, boluri, vaze și sticle de parfum, cele mai multe decorate cu aur coloidal. Astea se fabrică și la Mediaș, zice iar inginerul șef, nu e o noutate, și n-apuc să-ntreb dacă e vreo diferență între cele două unități, că interlocutorul meu trage iar o perdea de îndoială peste cuvintele sale și zice că nu se poate face o comparație, pur și simplu ea nu există. Fiecare fabrică are performanțele ei, spune răspicat Zoltan Suciu, ca și cînd m-ar sfătui elegant să mă las de asemenea întrebări. După ce mîinile sale aproape că obosesc străduindu-se să zădărnicească elanul meu de a scoate în față eforturile acestui colectiv, degetul sare iute la tîmplă, în semn de amintire, și inginerul șef îmi povestește repede, ca pe o întîmplare trecătoare, despre ultimul produs care va reprezenta fabrica bistrițeană, un candelabru de cristal de serie, la care oamenii unității deja lucrează și care va fi omologat în anul următor. Candelabrul, expus cu cîteva zile în urmă la expoziția „Calitate, competitivitate, eficiență" din localitate, va fi globular și se va compune din 1 350 de module decorative. Despre această performanță, produsă împreună cu „Electrometal" din Cluj-Napoca, căci unitatea clujeană se ingrijește de partea metalică, nimeni din fabrică nu crede că e o minune, nici maistrul principal Ernest Mezei, nici inginerii Irina Dosoftei și Dumitru Crișan și nici inginerul șef, a cărui mînă, pînă acum agitată și neliniștită, stă întinsă deasupra capului, în semn de salut și drum bun.

2. După cosit

Lîngă bariera din Cociu, aflată în partea vestică a județului Bistrița-Năsăud, Floarea Zugrav din același sat e singurul spectator al cursei. Cînd trenul negru și morocănos suflă greu, anunțîndu-și trecerea peste drum, plutonul se așterne pe șosea, ca un păun toropit de căldură, și așteaptă locomotiva leneșă care abia înaintează prin cîmpul proaspăt cosit. De partea dreaptă a drumului, Floarea Zugrav își proptește brațul în greblă și privește, de sub pălăria largă de pale, caravana colorată, înghesuită la barieră. Finul e deja uscat și foșnește sub tălpi, verdele ierbii s-a închis înspre vinețiu, brîndușile s-au sfrijit, devenind niște frunze uscate și mototolite, aproape cenușii, paiele semețe și țepoase s-au frînt, răscoapte de căldura chinuitoare a verii. În întinderea pustie a cîmpului, plopii de peste fineață par niște soldați costelivi, înșirați disciplinat de-a lungul satului. Floarea Zugrav continuă să privească rezemată în grebla de lemn pînă cînd bariera se înalță și plutonul se pune din nou pe fugă, iar șoseaua rămîne iar pustie, ca o șopîrlă arsă de soare, ascunsă printre brazdele de iarbă.

3. Cu bicicleta prin orașul natal

Virgil Gocan, alergător la clubul „Voința", știa de la începutul zilei că pe stadionul din Cluj-Napoca îl vor aștepta părinții și prietenii. Tot timpul s-a gîndit să nu rămînă în urma plutonului, să facă o figură frumoasă și să-și bucure cunoscuții. De douăzeci și doi de ani de cînd trăiește în Cluj-Napoca, alergătorul clujean nu s-a plictisit nici de pădurile din împrejurimi, nici de Făget, nici de Hoia, nici de Cetățuie și nici de străzile pe care aleargă, de multă vreme, cu bicicleta, la început din simplă plăcere, mai apoi ca să se antreneze. El locuiește în cartierul Gruia, lîngă hotelul „Belvedere", într-o casă cu curte, de unde întreg orașul se vede răspîndit de-o parte și de alta a Someșului. „Cînd eram eu mic, cartierul Zorilor nici nu exista, era doar o pădure pe unde ne plimbam cu prietenii, iar azi e un adevărat oraș. Nu exista nici Facultatea de mecanică, unde sînt student în anul III la seral, Orașul, pe care l-am străbătut cu bicicleta de-a lungul și de-a latul, a crescut așa de repede, încît aș putea spune că m-a cam întrecut". Virgil Gocan n-a ajuns primul la capătul cursei, pe stadion, dar părinții săi l-au primit cu aceeași căldură și bucurie și l-au adus flori și mîncare, ca să se refacă după oboseală. Lîngă ei, se aflau și foștii săi colegi de liceu, azi studenți ca și el, Simona Roh, Marius Papin și Cristian Pașca, iar mai încolo, cu o floare în mînă, emoționat și bucuros că-l revede, vecinul său Nemeș Laios.

4. Scrisoare din cetate

În partea stîngă a celei de-a treia porți a cetății din Alba Iulia, numită și Poarta triumfală, de unde privesc chipurile generalului Eugeniu de Savoia și al împăratului Carol al VI-lea, se află celula în care, după un lung drum în lanțuri prin zăpezile Apusenilor, a fost întemnițat Horea, pentru a fi supus apoi supliciului despre care cel mai bine vorbește scrisoarea profesorului I. Gabri din Alba, martor ocular al execuției de pe Dealul Furcilor, dată la 2 martie 1785 către mai marele bisericii din Roma: „Iubite domnule părinte, în sfîrșit, s-a terminat cu lumea lui Horia ! O ! De nu s-ar mai ivi în primăvara aceasta mai mulți Horia ! În dimineața zilei de 28 februarie, între orele 10 și 11, în fața gărzii celei mari, fiind de față o mare mulțime, s-a dat citire în limbile germană și română sentințelor de condamnare la moarte a lui Horia și Cloșca. În nemțește a citit-o auditorul ostașilor grăniceri, iar în românește domnul Eckard, translatorul excelenței, sale, contele Iankovits. Sentința prevede ca aceștia să fie duși pînă sub Furci (locul de execuție) și acolo, de vii, să li se frîngă oasele cu roata, mai întîi lui Cloșca, apoi lui Horia ; iar după ce vor fi frînți, să fie tăiați în bucăți, mărunțaiele să le îngroape sub Furci, cîte o bucată din trupurile lor să fie pusă aci pe roată, iar celelalte părți să fie expuse în acele locuri unde au săvîrșit atîtea uciderî, aprinderi și prădăciuni. După cum prevede sentința, în dimineața zilei de 28 februarie pe la ceasurile 9 și jumătate, Horia și Cloșca au fost așezați separat pe cîte un car special, fiecare fiind însoțit de cîte un preot schismatic. Este cu neputință să descriu convoiul și mulțimea care a fost de față. Ei au fost însoțiți de un escadron de cavalerie din Toscana, în ținută de paradă, cu mare pompă, de aproximativ 300 de pedestrași orășeni și de haiduci. Batalionul pedestrașilor l-a încadrat într-un careu, iar călăreții s-au așezat la cele două aripi. Eu, din bunăvoința unui locotenent de cavalerie, am stat călare între batalionul în formă de careu și între cavalerie și astfel am văzut de la început execuția și parada, cum văd această foaie de hîrtie din fața mea. În afară de nobili și oameni mai deosebiți din comitate, au trebuit să fie de față mulți oameni proști, trei bătrîni și trei tineri ; prin urmare, au trebuit să fie cel puțin 5 000 de oameni. Cloșca a primit cel puțin 20 de lovituri pînă și-a dat sufletul. În timp ce Cloșca era frînt cu roata, Horia era legat și ținut în picioare de doi ucenici ai călăului, ca să vadă de ce moarte cumplită și prin ce chinuri grozave a trebuit să moară tovarășul său. După ce s-a terminat execuția lui Cloșca și i-au dat leșul la o parte, pe Horia l-au urcat apoi pe patul său și l-au legat ; în vreme ce începuse să-i sfarme picioarele cu roata, iar după patru lovituri, din porunca domnului Eckard, au început să-i lovească pieptul și astfel, după 8—9 lovituri, a murit. N-am mai voit să văd și despicarea lor în bucăți, mi-am întors calul și am venit în cetate, unde am povestit cele văzute colegilor mei profesori care m-au așteptat acasă. Despre prinderea lui Gheorghe Crișan și aducerea lui aici, știu că v-am scris deja. Dar faptul că s-a sugrumat într-o noapte în închisoarea de sub gardă cu legătoarele de la izmene, poate că nu v-am comunicat și că ăștii l-au pus sub furci și l-au tălat în patru părți ; o bucată au lăsat-o aici, iar celelalte le-au dus în alte părți. Pe robii care au mai rămas, i-au predat comitatului, ca să-i judece după faptele lor, iar sentința, înainte de a o comunica, să o înainteze majestății sale. Între aceștia se află și preoți care, pe lîngă că au prădat și îndemnat poporul sălbatic la omor și prădăciuni. Aceasta să fie destul deocamdată. Aleluia. I. Gabri." Epistola a ajuns la Roma la 26 martie 1788, însă despre impresia pe care relatarea o va fi făcut asupra negurosului pontif nu se mai știe nimic.

5. Umbra lui Mircea la Cozia

De cinci ani, de cînd este primar în Călimănești, Rovin Todea nu s-a simțit nici o clipă turist. Chiar cînd vizita complexul balneo-climateric, chiar cînd se petrecea cu vilegiaturiștii pe șoseaua umbrită de pădure, Rovin Todea continua să se simtă un om al obștii care trebuie să se gîndească la cei zece mii de locuitori care trăiesc în cele șase localități componente, la fermele pomicole și zootehnice, la producția de grîu și cartofi, cu care a obținut locul întîi pe județ, dar și la exploatarea forestieră, foarte intensă în zonă, la hidrocentralele de la Călimănești (36,5 MW) și Turnu (70 MW), la acțiunea de dublare a liniei de cale ferată Rîmnicu Vîlcea — Sibiu, la care participă și o brigadă de construcții din Călimănești, ori la activitatea Liceului turistic din localitate, singurul de specialitate din rețeaua ministerului. Însă, dacă nu s-a simțit niciodată turist în Călimănești, Rovin Todea s-a simțit în schimb ca acasă, deși e de fel din părțile Clujului. E născut într-o zonă asemănătoare și a făcut studii de silvicultură, așa că venirea lui aici în calitate de primar nu i-a schimbat nici dragostea de munte, nici plăcerea de-a alerga toată ziua prin localitate. De Călimănești îl leagă pe Rovin Todea și trecutul încărcat de istorie și jură că e mîndru că dintr-unul din izvoarele localității ar fi băut apă chiar Napoleon al III-lea, care suferea de litiază renală, venit după licoarea binefăcătoare pînă la Sibiu dar silit să se întoarcă degrabă, fiindcă tocmai izbucnise războiul franco-prusac. Lui Napoleon i s-a dus, zice-se, totuși apă cu diligența la Paris, așa că izvorul din Călimănești și-a prelungit firul de apă pînă în capitala Franței. Cel mai mîndru este însă Rovin Todea de ctitoria lui Mircea cel Mare, mînăstirea Cozia, înălțată pe malul Oltului, cărcia de curînd i s-a curățit pictura, spre a-și recăpăta prospețimea, după o acțiune care a durat un an și jumătate, pentru ca sărbătorirea urcării pe tron a domnitorului să prindă monumentul într-o stare de sănătate. De curînd, în Călimănești a avut loc și o sufită de manifestări pe teme istorice, prilejuite de eveniment, iar istoricul Ștefan Pascu a conferențiat aici despre actele de bravură ale lui Mircea și despre zidul vechi al mînăstirii, pe care valurile furioase ale apei în cadență îl izbesc.

6. Premiul ultimului sosit

Turul ciclist al României s-a încheiat, pe stadionul Tineretului din București s-a lăsat seara, concurenții au plecat, numai un singur om stă pe alee, îngîndurat, rezumat cu coatele de coarnele bicicletei. S-a alăturat plutonului de la Focșani, căci e focșenean, iar acum se întoarce acasă, ca să parcurgă întreaga distanță a turului. E inginer mecanic, are 30 de ani și în toate cele șapte zile n-a rămas niciodată prea în urmă, ba uneori a dus și trena, alteori îi ajuta pe alergătorii la depanări, în fine, participa la întreaga viață a caravanei. Și-a luat special concediu în această perioadă, ca să poată străbate și el țara alături de cicliști, și acum, după ce toți alergătorii s-au răspîndit, Ilie Nicolae, alergătorul de cursă lungă, prietenul bicicliștilor, cîștigătorul premiului special pentru ultimul sosit, un premiu de simpatie și popularitate, va prelungi singur cursa, alergînd în orice răgaz, pe drumurile țării.

RADU G. ȚEPOSU ■
Fotografie de PAUL AGARICI ■

Omenia plină de răspundere

Mă aflu în sala Teatrului Mic. Piesă autohtonă, ambianță festivă, specifică serilor de premieră. Sala este arhiplină, atmosfera — încinsă. Despre asemenea spectacole se spune că sînt adevărate evenimente teatrale. Pe scenă se derulează acțiunea comediei tragice **Amurgul burghez**, de Romulus Guga. În sală, o liniște mormîntală, privirile spectatorilor sînt ațintite spre rampă, publicul — care trăiește, simte plăcerea interpretării atît de moderne — savurează împreună cu excelenții actori acest spectacol deosebit. Resimt din plin vîltoarea jocului actorilor și totuși nu sînt în stare să privesc deconectat interpretarea lor excepțională, deoarece simt, ca o săgeată în inimă, că de pe scaunul de alături lipsește cineva : acela care, cu vreo șase ani în urmă, vreme de săptămîni întregi, urmărea cu emoție repetițiile piesei **Evul mediu întîmplător.** Doar el, prietenul meu drag, colegul meu în ale scrisului, neuitatul Romulus Guga, nu este alci la spectacol. El, cel cu care am avut ocazia să văd la Teatrul Mic, ultima oară, o excelentă dramatizare a Cătălinei Buzoianu, a unui roman contemporan, **Niște țărani.** Numai el lipsește, cel pe care l-am sărbătorit acum trei ani la Teatrul Național din Tg. Mureș, cînd a mulțumit în fața cortinei pentru aplauzele furtunoase care i-au fost adresate la sfîrșitul spectacolului secției maghiare cu piesa **Amurgul burghez.** În chip dureros, numai el lipsește, tocmai el — Autorul, cel care nu și-a mai putut vedea opera prinzînd viață pe scena Teatrului Mic, în limba originală în care a fost concepută. La numai cîteva luni după răsunătorul succes al **Amurgului burghez** la Tg. Mureș, și-a luat, pe neașteptate, rămas bun pentru totdeauna de la teatru și publicul său, de la viața care pentru el a fost teribil de scurtă.

Știu că, degeaba scrutez sala, știu că în zadar îl caut printre spectatori și totuși, pe tot parcursul spectacolului, sufletul meu îl caută... Parcă aș auzi vocea lui dragă, rîsul lui, remarcile sale...

„Iată, nu moare cel care și-a ridicat cuvîntul de pe înălțimile Timpului și ale Artei la nivelul celor mai revoluționare idei ale epocii, pentru cea mai sfîntă cauză : pentru omenia eternă, pentru veșnica speranță umană, pentru demnitatea omenească și pentru pace. Nu moare acela care pe scenă, folosindu-se de limbajul dramei moderne, a știut să acționeze cu responsabilitate comunistă pentru tot ceea ce constituie problema cea mai stringentă a lumii contemporane — pentru viața, apărarea omenirii de oroarea cea mai oribilă : războiul atomic, transformarea globului într-un deșert de cenușă". Viziunea originală a lui Guga ne amintește de cugetarea unuia dintre remarcabilii dramaturgi contemporani : „Dezvoltarea care a dus la Insulele Bikini n-a luat sfîrșit. Explozia se poate repeta. Aceasta constituie problema esențială a vieții noastre. Noi trebuie să facem totul, ceea ce putem... și pentru aceasta trebiue să știm — ce vrem..."

Piesa reprezintă o viziune scenică alegorică ; este o piesă eseu, o dramă-teză, o dramă-model ? În acest context poate că nu contează cum vom numi comedia tragică a lui Guga. Important este că, prin conținutul ei de idei, piesa se adresează contemporanilor. Să facem deci tot ce este posibil pentru demnitatea omului. Pentru aceasta trebuie să fim în stare să urîm acel rad al tadurilor pe care ni l-a înfățișat Guga în schița alegorică a unei societăți burgheze imaginare : devalorizarea valorilor, detronarea rațiunii, nebunia puterii care înecă totul în sînge, manipulările capitalului care distruge persoanalitatea, nebunia războinică, dominația teroristă a tot felul de regimuri rasisto-fasciste. Trebuie să fim în stare să trăim, să luptăm pentru libertatea omului și, în măsura în care ar fi nevoie, să ne sacrificăm și viața pentru demnitatea noastră umană. Cel mai important comandament al epocii noastre este să rămînem oameni, oameni fideli, raționali, înțelegători, sentimentali, cu speranțe potrivite secolului nostru. Sînt aici, ca să vedeți cu ochii voștri și să învățați din adevărurile noastre — iată ce ne-a spus nouă, mie, tuturor spectatorilor din sala Teatrului Mic, prin piesa sa, Romulus Guga. Pentru forța expresivă, pentru puterea artistică și claritatea, pentru sensul unic al mesajului transmis așa cum și-a închipuit el — mulțumirile noastre minunatului ansamblu artistic al Teatrului Mic.

Sînt pe deplin îndreptățiți de a fi sărbătoriți Leopoldina Bălănuță, Carmen Galin, Ștefan Iordache, Dinu Manolache și toți ceilalți. Felicitări sincere admirabilului regizor de film Dan Pița, care a făcut față în mod strălucit cu „dirijor de scenă" de teatru, împreună cu colegii lui în ale artei (decoruri — Niculae Ularu, costume — Maria Miu, muzica — Aurelian Octav-Popa, coregrafia — Doina Andronache).

Reprezintă acest spectacol o realizare deosebită ? !

Nu, mult mai mult. El constituie o adevărată piesă politică, ajunsă la desăvîrșire. Face parte dintre cele mai bune realizări ale genului. Este un act artistic prin intermediul căruia am simțit revoluția activizării publicului, spiritul nobil al omeniei pline de răspundere. Prin tot ceea ce mi-a dăruit acest spectacol, simt că inima îmi este prea plină. Mulțumesc pentru ceea ce, poate, nici nu se poate mulțumi.

HAJDU GYOZO ■

Victorie în tratamentul diabetului

Interviu cu profesor dr. docent IULIAN MINCU Șeful Clinicii de nutriție și boli metabolice

— Cu numai cîteva zile în urmă, stimate tovarășe profesor, s-au încheiat la Roma lucrările celui de al XXII-lea Congres anual al asociației europene de diabet. Ați participat împreună cu un grup de medici români la această prestigioasă întrunire de specialitate, unde, bănuim, au fost prezentate cele mai noi cuceriri privind etiologia și tratamentul diabetului, maladie în continuă expansiune în lumea întreagă. Prima noastră întrebare, va fi, credem, și cea a publicului larg : știința medicală mondială este sau nu pe cale de a răpune această gravă afecțiune ?

— Din lucrările prezentate se poate desprinde, evident, o concluzie optimistă. S-au întreprins pretutindeni numeroase cercetări pentru mai exacta cunoaștere a cauzelor și mecanismului de apariție a diabetului zaharat insulino-dependent (diabet de tip I) și a diabetului insulino-independent (diabet de tip 2). Au fost aduse și elemente noi în legătură cu o posibilă terapie, vizînd întreruperea lanțului de tulburări ce duc în final la apariția diabetului zaharat manifestat clinic. În cazul diabetului de tip 1, foarte mulți cercetători înclină să considere că boala este determinată de către mecanismul imun prin care, progresiv, celulele secretoare de insulină din pancreas sînt distruse ireversibil. Se presupune că, în această privință, concură un factor de mediu, cel mai adesea o infecție virală ce poate trece neobservată, dar care este capabilă să declanșeze mecanismul imun. În acest sens se pune problema prevenirii acestor infecții și aplicării unui tratament imuno-supresiv în perioada incipientă a bolii, deci atunci cînd tulburările de glicoregior (valori crescute de glicemie) nu au apărut încă. Există, de asemenea, în prezent, posibilitatea detectării unor markeri ai predispoziției pentru diabet, materializați în anumite grupe de histocompatibilitate, acestea putînd fi determinate prin metode serologice. În felul acesta se procedează în mai multe țări din lume. Bineînțeles, precizarea predispozițiilor pentru diabet la purtătorii unei constelații imuno-genetice, trebuie urmate de o serie de acțiuni de prevenire a declanșării mecanismului imuno menționat, deci se impun măsuri de corectare a alimentației dezechilibrate, de înlăturare, de evitare, a unor substanțe toxice cu potențial diabetogen.

— Ce se preconizează în legătură cu prevenirea complicațiilor produse de diabet, știut fiind faptul că această maladie provoacă afecțiuni cronice renale, oculare, neurologice etc. ?

— Întrebarea dumneavoastră vizează unul din momentele cheie ale congresului de la Roma. Numeroase lucrări au ținut să evidențieze importanța controlului metabolic al bolnavului de diabet. Aceasta presupune cunoașterea chiar de către cel în cauză a celor trei elemente terapeutice fundamentale : tratamentul cu insulină, regimul alimentar și activitatea fizică terapeutică. Evident, medicina cunoaște de multă vreme importanța tratamentului cu insulină, însemnătatea dietei adecvate, și valoarea activității fizice în scăderea glicemiei. Îmi permit totuși să observ că aceste cunoștințe nu se bucură foarte adesea de o tehnică corectă de aplicare practică. Acest lucru a devenit evident și în urma unui studiu pe care clinica noastră din București, în colaborare cu Clinica II-a medicală din Düsseldorf, l-a desfășurat timp de un an. Este vorba de un studiu amplu privind eficiența medicală, socială și economică a unui program intens de educație a diabeticilor, program a cărui inaugurare a fost, de altfel, semnalat de către revista Flacăra. El bine, acum sîntem în măsură să comunicăm rezultatele finale, lucru pe care l-am făcut și în cadrul congresului de la Roma, referatul nostru comun cucerind în mod cu totul deosebit atenția și interesul participanților la lucrări Rezultatele obținute se dovedesc cu adevărat surprinzătoare. În comparație cu lotul martor, complicațiile acute, mai exact spus cetoacidoza diabetică (coma diabetică) au scăzut pînă la dispariție. Am avut un singur caz cu comă diabetică, față de 17 în lotul martor.

— În ce constă în fapt acest program de educație ?

— Pacientul își face el singur controlul glicemiei cu ajutorul unor teste de glicemie pe care i le dăm noi. În felul acesta el poate, de la o zi la alta, să-și ajusteze tratamentul în raport cu valorile obținute. Mai exact spus : pacientul poate cunoaște în fiecare zi starea sa de sănătate sau de boală, procedînd în consecință la efectuarea tratamentului. Bineînțeles, el se află în permanență sub supravegherea noastră, autotestarea și automedicația fiind posibile numai după ce bolnavul a înțeles foarte exact ce are de făcut.

— Este, într-adevăr, o mare victorie. Metoda se recomandă ca deosebit de eficientă din punct de vedere economic (reducerea zilelor de spitalizare și a concediilor medicale), dar mai ales se dovedește o soluție nouă, cu rezultate surprinzătoare, în ceea ce privește prevenirea complicațiilor cronice condiționate de gradul de echilibrare metabolică. Acesta e și motivul pentru care ne vom permite, cu îngăduința dumneavoastră, să informăm publicul larg că profesorul dr. Iulian Mincu a fost ales președinte al secției est-europene de educație a diabeticilor. În sfîrșit, să trecem la o altă problemă de importanță capitală. Lumea medicală din București, dar și foarte mulți nespecialiști, a luat cunoștință de un recent succes terapeutic. Este vorba de vindecarea unui bolnav a cărui picior gangrenat urma să fie amputat.

— Metoda s-a născut în cadrul clinicii noastre și reprezintă o prioritate mondială. Vom aduce mai multe amănunte cînd ea va fi utilizată în mod curent. Putem totuși să vă informăm că în esență este vorba de un sistem original de tratament al gangrenei (afecțiune frecventă la diabetici) cu ajutorul unor perfuzii continue, timp de 20—30 de ore. Tratamentul se face cu un aparat și cu o substanță despre care vom vorbi însă cu alt prilej.

— Înseamnă că toți bolnavii de arterită, boală caracteristică nu numai diabeticilor, vor putea beneficia de noul tratament ?

— Să sperăm că va fi așa. Noi continuăm să fim optimiști. Premisele teoretice și prima noastră izbîndă ne îndreptățesc această stare de spirit.

— Stimate tovarășe profesor, ne îngăduim să revenim la prima noastră întrebare. E o întrebare pe care și-o pune orice bolnav de diabet. Vom fi oare, noi cei de azi, martorii și beneficiarii unui tratament radical împotriva acestei maladii, vom putea oare să ne vindecăm de diabet cu o pilulă sau o injecție, așa cum o facem în prezent folosind aspirina împotriva guturaiului și antibioticele în bolile infecțioase ?

— Probabil că omenirea va cunoaște un asemenea moment. Cînd anume, greu de spus. Se vor înregistra fără îndoială progrese în domeniul imunogeneticii și a ingineriei genetice, astfel încît pe această cale să se poată combate însăși predispoziția pentru diabet. Trăim o istorie grăbită în care, nu de puține ori, realizările anticipează chiar cele mai curajoase previziuni. Dar pînă atunci, metodele curente, între care și cele amintite în cadrul acestei convorbiri, pot face mult pentru prevenirea și ameliorarea diabetului.

LIVIU TIMBUS ■

O problemă rezolvată

Avantajele recuperatoarelor de căldură cu tuburi termice față de sistemele obișnuite sînt multiple : suprafața mai mare de schimb de căldură pentru același gabarit ; nu au piese în mișcare ; nu folosesc energie exterioară pentru funcționare ; fiabilitatea extrem de mare ; se pot adapta ușor la orice sursă reziduală existentă ; recuperează și din surse reziduale cu temperaturi scăzute ; economii de metal ; preț de cost scăzut.

Tehnologia de fabricație a tuburilor termice de aluminiu, avînd ca fluid de lucru acetone, precum și proiectarea recuperatoarelor de căldură care le folosesc au fost definitivate de un colectiv de specialiști de la Universitatea Brașov și Întreprinderea de utilaj chimic Făgăraș.

La I.U.C. Făgăraș este în funcțiune o stație pilot în cadrul căreia s-au rezolvat tehnologiile de vidare, umplere și închidere a tuburilor și standul de testare a acestora. Tot aici, funcționează mai bine de doi ani un recuperator cu tuburi termice care recuperează căldura continută de gazele arse de la coșul cuptorului de emailare, folosind-o în secție la uscarea pieselor emailate. Se înlocuiesc astfel liniile de aeroterme, în funcțiune pînă la montarea recuperatorului. Surplusul de căldură este folosit pentru încălzire. Recuperatorul reduce temperatura gazelor arse, 6000 metri cubi pe oră, de la 230 la 60 grade, încălzind același debit de aer de la 20 la 100 grade. Economia de energie realizată de recuperator este de 108 tcc pe an. Cheltuielile de fabricație și de punere în funcțiune ale recuperatorului au fost amortizate în 10 luni. Iată o realizare care se cere cît mai grabnic extinsă nu la cît mai multe surse de căldură reziduală, ci la toate. La întrebarea : Ce e de făcut ? ne răspunde **fizicianul Mircea Motoc**, responsabilul programului din cadrul I.U.C. Făgăraș.

— Tehnologia de fabricație a tuburilor aluminiu-acetonă este în faza de omologare prilej cu care se va rezolva și problema prețului de cost și vom putea să începem fabricația. La comanda beneficiarilor vom asigura atît proiectarea cît și execuția tuburilor și a recuperatorului. Tema va cuprinde debitele și temperaturile pentru partea caldă și rece, mediul, necesar pentru determinarea materialului din care este realizată țeava cu aripioare. Tuburile etalon vor fi testate pe standul de probe în vederea determinării performanțelor funcționale și dimensionării recuperatorului. Sîntem pregătiți să începem fabricația așa cum am mai spus. Deocamdată ne aprovizionăm cu tuburi cu aripioare de la o întreprindere bucureșteană. Am comandat proiectarea și execuția unei mașini similare care ne va permite în curînd să executăm la Făgăraș complet tuburile. Ar mai fi o problemă de rezolvat. Pentru anul acesta, I.U.C. n-a avut cotă de aluminiu. Pentru nevoile cercetărilor în cadrul stației pilot am găsit înțelegere la Slatina. Este vorba de țeava de aluminiu 8X1,5 necesară confecționării stuturilor de vidare-umplere. Pentru anul viitor am cerut repartiție de aluminiu. La 15 octombrie vom fi în măsură să primim comenzi și să ne apucăm de lucru. Important este ca familia de recuperatoare cu tuburi termice să devină cît mai numeroasă.

— Lucrurile se vor opri aici ? îl întrebăm pe fizicianul Mircea Motoc.

— În probe tehnologice este instalația pentru gaze lichefiate, care vor lucra în domeniul criolonic. Vor recupera căldura și din apă cu temperatura de 4 grade. Am primit o temă de cercetare de la piscicultură pentru realizarea unor recuperatoare de căldună în acest domeniu. Vor recupera căldura din ape de pe fundul lacurilor pe timp de iarnă, transportînd-o la suprafața luciului apei pentru împiedicarea înghețării. Scopul este crearea unor ochiuri sau copci în gheață lacurilor pentru asigurarea oxigenării apei pe timp de iarnă. Am înțeles că necesarul unor astfel de recuperatoare de căldură este foarte mare, de cîteva mii de bucăți. De altfel, posibilitatea implementării recuperatoarelor de căldură cu tuburi termice, de diferite tipuri sau mărimi în vederea valorificării surselor reziduale de căldură este practic nelimitată. În încheiere, să mai subliniem că viața recuperatoarelor cu tuburi termice este practic nelimitată. Acestea acționează ca sisteme automate, care nu necesită supraveghere și urmărire. După montarea unui recuperator cu tuburi termice pe o sursă de căldură reziduală, contorul de înregistrare a economiilor de energie marchează doar plusuri.

OPREA GEORGESCU ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Știința populară românească (II)

Creația științifică populară este pe de o parte anonimă, iar pe de altă parte geneza ei nu poate fi precizată în timp. Luăm cunoștință, adesea cu uluire, de realizările ei, dar nu putem ști de cînd datează și cine este făuritorul. Poate că uneori nici nu există un singur descoperitor sau inventator, ci un lanț de oameni, care de-a lungul deceniilor sau veacurilor au perfecționat și îmbogățit ceea ce analizăm ca „produs final".

Și în domeniul **tehnologiei chimice**, creația populară este extrem de bogată și interesantă, chiar dacă încă numai parțial studiată.

De chimie era nevoie în cadrul a numeroase activități vitale. Am amintit spre pildă, într-un trecut articol, despre procedeul de prelucrare a tițeiului, printr-o ardere parțială, de către ciobanii denumiți „păcurari". Și mai importantă decît petrolul era, firește, sarea, indispensabilă alimentației oamenilor și animalelor. Țara era bogată în sare, dar ocnele de sare constituiau monopol domnesc și Dimitrie Cantemir amintește că adesea voievozii nu îngăduiau să fie toate ocnele deschise, „ca nu cumva, din pricina belșugului, să scadă prețul". Iată de ce, țăranii o extrăgeau adesea din izvoare și lacuri sărate. Saramura se punea, de pildă în regiunea Sucevei, în ceaune mari, ce se atîrnau deasupra unui foc. Pe măsură ce lichidul scădea prin evaporare, i se adăuga altul, pînă ce pe fundul ceaunului rămînea sarea, ca omătul, iar această masă se turna apoi în calupuri sau se făceau boturi. Ingenioase sisteme utilizau „bozarii" pentru a obține din lemn catranul iar în 1652, englezul Robert Bargrave lăuda calitatea potasei produse prin „metoda moldovenească".

Țărăncile erau foarte pricepute în producerea diferitelor tipuri de tananți, destinați țăbăcirii mai multor feluri de piei. Simfonia de culori, vii și armonioase, ale straielor țărănești, cu deosebire ale celor de sărbătoare, este binecunoscută. O serie de autori (Simion Florea Marian, Tudor Pamfilie, M. Lupescu) au dedicat lucrări speciale „cromaticii poporului român". Primul dintre ei a identificat numai într-o singură regiune 215 rețete de obținere a coloranților — mărturie a unei veritabile „științe" tradiționale, alte 200 au fost apoi identificate de T. Pamfilie și M. Lupescu în alte zone ale țării, fiind publicate într-o lucrare comună. Iar într-o **Histoire de la Moldavie et de la Valachie**, tipărită în Elveția în 1781, se arată că la noi se preparau, în mediul rural, peste 230 coloranți — de origine vegetală, animală și minerală — cu care se vopseau, în nuanțele cele mai diverse, nu numai textilele, dar și pieile, lemnul, ceramica, feluritе obiecte casnice. În multe sate existau femei specializate în recunoașterea și stringerea materiei prime necesare, apoi în pregătirea „vopselelor".

Rețete originale pentru culori au fost create de pictorii-țărani de biserici, mai ales a celor din nordul Moldovei și Bucovina, pentru fresce a căror strălucire n-a fost întrecută decît de durabilitatea lor seculară — chiar atunci cînd picturile se găseau pe pereții exteriori ai clădirilor ; meșteșugul preparării acestor „vopsele" se transmitea din tată în fiu, ca o mare taină, așa cum procedau și marii pictori ai Renașterii cu rețetele pe care le foloseau. Nu vom ști foarte probabil niciodată cum se pregătea celebrul „albastru de Voroneț", atît de mult admirat de specialiștii români și străini.

O ingenioasă tehnică chimică servea producerii unui ulei alimentar de o mare puritate, de asemenea erau cunoscute un mare număr de procedee pentru obținerea de băuturi alcoolice de bună calitate. Etnograful Ion Vlăduțiu semnalează străvechi tehnici de prelucrare și conservare a lanțului, cărnii și altor produse alimentare, care s-au dezvoltat în feudalism. El atrage atenția asupra faptului că autohtonii pămîntului românesc nu se opreau la produsul primei etape de prelucrare a laptelui, la caș, ci preferau produsul celei de a doua etape, brînza ; și nu întîmplător, arată tot el, termeni ca brînză, urdă, străghiată, zer, zară, sînt de obîrșie traco-getică.

În ce privește **astronomia populară**, ea vădește o observare minuțioasă a cerului, sesizarea rotirii bolții în jurul Stelei Polare fiind de pildă ilustrată de faptul că acest astru era denumit „Stîlpul Cerului", Stelele, mai ales cele mai strălucitoare, cu denumiri proprii românești, serveau adesea, ca și la alte popoare, la măsurarea timpului și la stabilirea momentului celui mai favorabil pentru efectuarea muncilor agricole (pe baza poziției lor), Steaua cunoscută în astronomia clasică ca Albeiro poartă denumirea Fîntîna din Răscruci, ceea ce nu este întîmplător, fiindcă tocmai în apropierea ei Calea Lactee se bifurcă. Strălucitorul Sirius e denumit Zorilă, iar Aldebaran — Deșteptătorul, căci aceste stele vestesc, asemenea cîntecului cocoșilor, răsăritul Soarelui, cînd trebuie începută munca. Constelația clasică Pleiadele devine Closca cu Pui, servind ca „ceasornic de noapte". O stea slab luminoasă, greu de deosebit, era denumită de greco-latini Alcor, iar de arabi Saidac (ceea ce înseamnă „încercare"). Măruntul astru nu scapă nici țăranilor noștri, care l-au denumit Cărăușul — după capacitatea observării acestui astru ei (ca și cei vechi) judecînd agerimea vederii. Fazele Lunii sînt și ele atent urmărite, deosebindu-se Luna Tînără (Crai Nou), Luna Bătrînă (Crai Vechi). Trei Sferturi de Lună etc. Să mai amintim că în Lună păstorii români credeau că zăresc un cioban rezemat într-un tolag ; traiul greu de pe Pămînt și silnicille l-ar fi gonit acolo, unde s-ar fi tocmit la Dumnezeu să păzească „oițele cerului", stelele.

Ceea ce mi se pare deosebit de semnificativ este faptul că poporul român a proiectat pe cer, într-un spectacol fantastic, ocupațiile, obiceiurile, credințele, basmele, chiar și istoria sa. În numele de constelații închipuite de el, recunoaștem întreaga lume, materială și spirituală, a satului românesc. Să menționăm de pildă Omul, Frații, Ciobanul cu Oile, Fata Mare cu Cobilița, Porcarul, Văcarul, Lăutarii, Putul, Cîntarul, Burghiul, Spicul, Barda, Rarița, Spițelnicul, Fecioara, Scaunul lui Dumnezeu, Trisfetitele, Comoara, Scorpia, Hora, Cei Sapte Boi, Ursul, Haita de Lupi, etc. Nu lipsește nici aminirea războaielor dacoromane, căci de pe cer se află Dochia, Traian, Cățelușa lui Traian ; Calea Lactee devine Drumul Robilor (al robilor duși de romani spre Roma), iar Carul Mare și Carul Mic sînt imaginate a fi fost transportului sclavilor.

Un adevărat „cer românesc", cum l-a denumit harnicul profesor de matematică Ion Otescu, care l-a identificat în urma unei laborioase anchete în mediul rural.

Și cîte legende nu există în mitologia românească de pildă în legătură cu cuplul Soare-Lună ! După una dintre ele, Luna e sora Soarelui, dar astrul zilei s-a îndrăgostit de ea, voind s-o ia de soție. Ea știe însă că aceasta ar fi o fărădelege fuge deci mereu de Soare și de aceea nu se întîlnesc niciodată.

Transformarea legendelor reflectă uneori scurgerea veacurilor. Iată de pildă o „explicație" a Drumului Robilor din epoca feudală : O ceată de moldoveni a plecat în împărăția turcească spre a se plînge de relele abătute asupra țării lor. Au fost însă aruncați în temniță și apoi robiți. Cînd în sfîrșit au reușit să fugă de acolo, pornind înapoi, pe un drum lung și primejdios, ziua se ascundeau și noaptea umblau. Iar călăuze fiindu-le astrele, urma li s-a încrustat pe cer ca Drum al Robilor...

I. M. ȘTEFAN ■

O IDEE MARE: INDUSTRIA MICĂ

Trei simple argumente

Să nu spui: „Nu se poate!"

În mare, din discuția cu Mihai Nicolaescu, directorul Întreprinderii județene de produse industriale și prestări servicii Argeș, reținem că lucrurile în această unitate care are „gardul" pe granița județului, sînt bine orînduite în 3 direcții: producția bunurilor de larg consum pentru fondul pieței și a prestărilor de servicii specifice, cooperările cu industria republicană — care cîștigă tot mai mult teren cu fiecare zi ce trece — și, ca un capitol separat, producție pentru export. Asta, în mare, cum spuneam. În mic ne-ar trebui poate un întreg număr de revistă pentru a enumera (nu și prezenta !) cele peste 5 000 de produse și prototipuri scoase în lume de cei de la IJPIPS Argeș care și-au fixat viața și munca nu numai în cele peste 90 de comune ale Argeșului, ci și în satele mai răsărite. Sub emblema acestei întreprinderi, deloc încercată de ani ca vîrstă, s-au născut secții de auto-service universal, de prestări foraj puțuri — întărindu-și forțele cu autoforeze mobile, motiv pentru care s-au extins și în alte județe, scoțînd la lumină noi și noi izvoare de apă; calcarul de Albești și-a făcut deja un nume el fiind solicitat cu respectul înrădăcinat pentru lucrări de artă deosebite; de curînd au început exploatarea unui zăcămînt de marmură albă în masivul Făgăraș, peste 2 000 de tone fiind, pînă în prezent, extrase, prelucrate și livrate țării. Subliniază, pe firul acestei enumerări interlocutorul nostru, că urmărește să nu le scape nici o resursă naturală a zonei: balastul, piatra de calcar pentru var bulgăr industrial, argila comună — anul trecut „salvînd" zootehnia, dînd peste 3 milioane cărămizi peste plan, construindu-se cu ele sănătoase adăposturi pentru animale —, răchita, deșeurile de mase plastice, de lemn, de textile, de tablă... S-au descoperit, tot căutînd zone noi de acțiune, și producători de zahăr vanilat și praf de copt, de sîrmă împletită pentru hambarele agriculturii, de albastru de rufe, după cum, de piese de schimb pentru autoturismele românești, seturi pentru noi născuți... Depășirile lor de plan înseamnă sute de milioane lei, după cum, la export, zeci de mii de dolari.

Vizităm una din secțiile întreprinderii, cu sediul în Pitești, denumită sugestiv „Bunuri de larg consum și presaj ușor". Metalul este aici la el acasă. Subinginerul Constantin Badea, șeful secției, croit parcă după tiparul dur al metalelor, totuși atît de maleabile, ne este ghid. Mai întîi, ne duce în spațiul destinat presajelor ușoare. Pe un panou, devenit neîncăpător, fel de fel de piese asimilate de ei din industria autoturismelor românești, colaborarea destul de proaspătă cu aceste unități republicane ale autoturismelor dovedindu-se deja rodnică, și de o parte, și de cealaltă: au cîștigat atît unitățile în cauză, descongestionîndu-și spațiile și folosind superior forța de muncă, au cîștigat și ei, au numai prin noua experiență care le solicită participare efectivă, ci și prin rezultatul curajului de a răspunde „da" acolo unde nu prea se viriseră alții. Cei de la Întreprinderea de autoturisme Pitești, de exemplu, n-ar fi putut realiza, cu toate eforturile, sutele de repere necesare celor 120 000 de autoturisme programate pentru acest an. Prin ei, au reușit, nu numai numeric, ci și calitativ, e drept, cu eforturi înscrise doar în cartea eroismului cotidian al secției.

Abia anul trecut au preluat de la I.A.P. activitatea de mic presaj. Au făcut-o din mers, instalînd utilajele, producînd deci piese pentru banda de montaj a IAP-ului, fără a neglija producția inițială. „Asta a însemnat pentru noi toți muncă intensă, își amintește șeful secției. Îmi vine în minte sudorul Alexandru Bădescu, și ca el, alții o sută, meseriaș de excepție care a sudat aproape continuu, timp de două zile și două nopți, atît la instalația de aer comprimat, cît și la cea de încălzire. Fără această dăruire nu reușeam ce-am reușit: să asimilăm și să introducem în fabricație circa 300 de repere ștanțate și nutrițate la rece, în prezent avînd gata pentru omologare alte vreo 40 pentru Oltcit și Dacia. Timp în care n-am scăpat din vedere nici diversificarea bunurilor de larg consum, lună de lună depășindu-ne planul cam cu 17—20 de procente. Fără un colectiv bine sudat nu putem face față acestei curse de performanță !". Au 76 de produse de larg consum la zi, față de 17 în 1977 cînd și-au extins activitatea. Mici „nimicuri" fără de care nu-ți poți orîndui existența: tăvițe de cozonaci și plăcinte, stropitori, pilnii auto pentru benzină, coturi pentru burlane, sobe, fulumbe pentru cîrnați, mașini de gălit cu combustibil solid, foarfeci pentru pomi și vie, foarfeci zimțate pentru tăiat foto, cuptoare pentru sobe de tot felul, uși-focar, uși sobe, tigăi, ibrice, găleți, ligheane...

Ilie Pravai, cetecistul nr. 1 al secției — cel care spune „veto" pentru un produs sau altul, mai ales că el trăiește din „refolosibile" — și secretar al organizației de partid, este unul din veterani. Prin '55, cînd a venit aici ca ucenic, erau doar 9 muncitori. Azi se apropie de 400. Se făceau, pe atunci, lămpi de gătit și blacheuri, ceva burlane. Orfan fiind, s-a legat de cei 9 care l-au învățat nu numai meserie, precum și de ceilalți care au continuat a veni. Tot aici și-a urmat liceul la seral, după care i s-a făcut o ofertă de excepție pe care, firesc, a refuzat-o, neputîndu-se dezlipi „de-ai lui". A fost promovat cetecist, funcție pe care o are și în prezent. Îi pare sincer rău că nu-l putem cunoaște pe Gheorghe Popa, aflat în concediu, unul din cei mai buni muncitori specialiști „plecat de la ciocan și nicovală și o forjă de cimp, acționată cu piciorul, de gîndirea căruia, toată lumea o recunoaște, se leagă amenajările spațiilor de producție existente în prezent, începînd de la proiectare, pînă la punerea lor definitivă pe picioare"; ne invită apoi, să-i cunoaștem așezați în muncă, pe alți „stîlpi" ai întreprinderii: Tinca Vasile maistru la formația tinichigerie 2, Nicolae Bită, tinichigiu industrial, muncitor cu categoria a VI-a...

Ce gînduri de perspectivă au ? Printre altele, mărirea în continuare a gamei bunurilor de larg consum, gînduri izvorîte din testarea pieței, cum ar fi o trusă multifuncțională pentru scule.

La Strehaia într-o grădină

Nu demult s-au împlinit doi ani de cînd la Strehaia a fost înființată o secție a Întreprinderii Județene Mehedinți de producție și prestări servicii. La început, strehăienii au privit cam nedumeriți la noua și impunătoarea firmă ce se sprijinea, ca un arc de cerc, pe stîlpii de la poarta unei curți în care erau tot felul de hangarale, semănînd cu orice numai cu o incintă a unei unități productive nu — și nici cei mai optimiști din anturajul noii secții nu-și puneau mari speranțe în supraviețuirea ei. Singurul care și-a păstrat calmul și încrederea a fost chiar șeful secției, subinginerul Romeo Cioc, bănuit însă și întreprinzător, care nu s-a înspăimîntat nici de „peisajul" înconjurător, nici de apreciatele (pe atunci) cifre de plan, nici de absența oricărui utilaj, nici de neîncrederea meseriașilor care refuzau să defileze sub o firmă ce nu le oferea prea mari garanții, materiale — în primul rînd. Au început să facă mai întîi cercuri și capace pentru butoaie metalice, apoi s-au „lipit" de niște lucrări de împrejmuiri și construcții barăci într-o comună învecinată. Timna. Au apărut și primele utilaje, luate prin transfer de te miri unde și care, bineînțeles că erau aproape inutilizabile, altfel nu le-ar fi obținut. Călărind o hardughie de ARO și acesta încălțat (și după care toată lumea întorcea capul pentru că are volanul pe dreapta!), tînărul șef de secție a răscolit toți cocleurii în căutare de comenzi și de utilaje, reușind pînă la urmă să pună pe picioare o veritabilă secție locală de producție și prestări servicii, care și-a găsit un consistent obiect al muncii și o nebănuită utilitate. Față de 200 000 lei cît valora producția marfă industrială în ianuarie 1984, acum valoarea producției lunare realizate de cei 20 de muncitori ai secției este de 3,5 milioane lei, adică de 17 ori mai mare, dar nu mă-nșel.

Exigența de principiu față de astfel de unități de industrie locală este ca ele, în primul rînd, să valorifice materialele locale și nu să repete în mic ceea ce marile unități produc la scară industrială. La Strehaia acest lucru a fost înțeles cum se cuvine, astfel încît o mare pondere o au activitățile directe la populație (construirea de sobe, godine, burlane, garduri, șoproane, geamlicuri și parmalicuri...). De asemenea, secția are două fabrici de cărămidă, la Strehaia și la Corcova, care prelucrează lut din zonă producînd împreună aproape o jumătate de milion de cărămizi pe lună. Semnificativ pentru orientarea locală a activității acestei secții este și faptul că în acești doi ani de existență, prin aportul nemijlocit, au fost construite în Strehaia peste 20 de case noi în beneficiul locuitorilor de aici.

Dar utilitatea locală nu este transformată în fetiș, astfel încît colectivul condus de întreprinzătorul Romeo Cioc s-a străduit să găsească „porțile" de utilitate și în industria mare, angajîndu-se la lucrări necesare acesteia, dar nerentabile pentru producția marilor unități industriale. Așa se face că la Strehaia se produc repere pentru Antrepriza de Construcții Căi Ferate Petroșani, se fac armăturile pentru susținerea boltilor de mină (80 la sută din necesarul Întreprinderii miniere Mehedinți) și se confecționează mantaua ambutisală și tolele pentru motoarele electrice de la Filiași. Nu puține din aceste lucrări au presupus soluții tehnice originale, absolut necesare în condițiile de producție ale secției. Astfel, Viorel Dumitrescu, deși „sudor și lăcătuș totodată", a avut ideea curbării acelor armături nu pe valț (că n-aveau de unde), ci prin presare hidraulică, metodă care s-a dovedit a fi mai eficace și mai productivă decît cea tradițională.

Afirmîndu-se în scurt timp ca un partener serios, secția de industrie locală din Strehaia a început să fie creditată ca atare cu lucrări din ce în ce mai pretențioase, cum sînt cuvele pentru transformatoarele făcute la Filiași și exportate în Brazilia. Cînd a venit partenerul extern, „brazilianul" să vadă cine și cum face cuvele respective, a fost mare sărbătoare în Strehaia, nici Cămătaru, care e de-acolo părinții lui locuiesc cam peste drum de sediul secției, nereușind pînă acuma să aducă vreun brazilian în agora Strehaiei! Gîndurile lui Romeo Cioc nu se opresc aici, secția pe care o conduce fiind în tratative, cum se spune, cu „Rompetrol" pentru efectuarea unor lucrări în R.P.D. Yemen. Pînă atunci, îl preocupă să definitiveze fabricația la cîteva din acele mici lucruri mari care devin foarte importante atunci cînd nu le găsești: pentru „Energomontaj" Timișoara, se vor confecționa niște șaibe plate din deșeuri de tablă zincată, iar din resturi de aluminiu obținute de la o fabrică din Craiova se vor confecționa cleme pentru prinderea cablurilor electrice. Aceste cleme se vor turna într-un cuptor cu inducție care va înlocui în curînd clasicul cuptor de pămînt cu care se arăneau cei de la turnătorie.

Un alt proiect care a ieșit nu demult din mintea neastîmpărată a lui Romeo Cioc este de a asigura operațiunile de service pentru toate motoarele electrice din bazinul Motru și Mehedinți care au fost fabricate la Filiași. În prezent, aceste operațiuni se fac chiar la fabrică, lucru ce stînjenește, desigur, bunul mers al acesteia.

Discret, dar cu mintea mereu în stare „de funcționare" și cu ochii aprinși la cine știe ce gînduri sau inițiative, Romeo Cioc este ceea ce se cheamă un om de acțiune. Absolvind Facultatea de Utilaj chimic din București în 1976, a fost repartizat la Focșani, unde n-a pregetat să-și aducă și părinții, cu casă cu tot, cum se spune, pentru ca apoi, cînd s-a hotărît să revină în Strehaia, în 1980, întregul clan să facă la fel de simplu calea întoarsă. L-am întrebat, cum de a revenit. Mi-a răspuns cu o parabolă: cum că în Strehaia este o mînăstire (singura din această parte a lumii care are altarul spre sud — se zice că ar fi fost construită noaptea)! și că această mînăstire are o fîntînă, în care apa ajunge prin subteran (pentru a nu fi otrăvită) încă din vremea lui Mihai Viteazu, de la un izvor aflat în satul Comanda, la 4 km distanță; ei, bine, cine bea din acea apă este sorțit să revină și să rămînă în Strehaia. El, Romeo Cioc, a băut; nu știe dacă și Cămătaru...

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Rogozul, papura și milioanele

Cooperativa „Progresul" din Jibou este o unitate tînără, apărută în ianuarie 1982 ca o necesitate a diversificării activității pentru satisfacerea nevoilor populației din oraș și din împrejurimi. În acest timp scurt, zestrea ei a sprit considerabil, dublîndu-se față de anul înființării, aducînd importante beneficii localității, dar și locuitorilor ei, meseriași cu mîini de aur, care știu să valorifice resursele locale, principalele materii prime pentru bunurile de larg consum.

Președintele cooperativei „Progresul", Constantin Pauliuc știe asta. Începutul a fost timid, forța de muncă disponibilă era puțină, materiile prime la fel, dar s-a zbătut, n-a dormit nopți de-a rîndul și a reușit să treacă peste greutățile inerente oricărui început. Altfel cum l-ar fi ascultat rogozul, papura, răchitele, cum l-ar fi ascultat oamenii, cum ar fi reușit să se situeze an de an pe locul I în întrecerea socialistă pe județ și chiar locul II pe țară ? În prezent cooperativa are peste 20 de secții din care 9 noi înființate. Faima lor a trecut demult granițele țării. M-aș opri la cîteva dintre ele care folosesc materii prime altădată neluate în seamă: rogoz, papură, foi și nu în ultimul rînd răchitele. Să scoți milioane de valută de pe terenurile mlăștinoase și pline de bălării îți trebuie multă ingeniozitate. Rogozul și papura crescute pe marginea bălților, ori pe malul Someșului, se transformă în spetoze pentru scaune, în diferite împletituri, cuceresc tot mai mult piața internă și internațională. Rogozul, căruia cu timp în urmă i se dădea foc, papura, care murea mingîiată doar de vînt, sînt mingîiate de mîinile Mariei Ilaiduc ori ale Ilonei Selec și devin „bijuterii" împletite pentru R.F.G., Franța, Italia etc.

Nu numai rogozul și papura sînt surse de venituri valutare pentru Cooperativa „Progresul", ci și răchita crescută pe terenuri sărăcăcioase improprii agriculturii. În localitatea Var, cooperativa a deschis o secție de împletituri, revitalizînd astfel un meșteșug tradițional prin aceste locuri, pe cale de dispariție cu cîțiva ani în urmă. Secția numără 34 de muncitoare iar produsele confecționate de ele (coșuri, coșuri pentru rufe, coșulețe-bibelouri, coșuri pentru menaj, mic mobilier etc) sînt adevărate opere de artă. Inimosul șef de secție, Eugen Teglaș, îmi mărturisea că „nu-i la îndemîna oricui să lucreze

cu răchita. Nuiaua e pretențioasă, are perioadele ei optime de prelucrare, trebuie multă mîgală și pricepere, trebuie pus mult suflet". Că trebuie pus suflet am văzut, am văzut firele sîngerii de răchită foșnind în lumina lăptoasă a dimineții de vară, am văzut apoi aceste fire mlădioase fierbînd în uriașe cazane cu abur, decojindu-se, rămînînd albe și am mai văzut mîinile dibace ale femeilor din Var trecînd peste ele ca peste corzile unei harpe, împletindu-le pentru a lua drumul Angliei, S.U.A., Suediei, Italiei. Dar Maria Teglaș, Maria Greblă, Silvia Teglaș, Livia Cîbi și celelalte femei ale secției mai au și copii pe care-i îngrijesc, mai trudesc și pe tarlalele C.A.P.-ului, mai văd și de animalele de acasă și spre a le ușura munca, conducerea cooperativei le-a creat posibilitatea lucrului la domiciliu, formă de muncă îmbrățișată cu bucurie de vărance. Împletiturile sînt destinate în exclusivitate exportului. Vicepreședintele cooperativei, inginerul Aurel Cozma, îmi spune că pe anul trecut și pe primele patru luni ale acestui an producția la export a fost realizată și depășită în proporție de 140 la sută, că nu numai împletiturile ci și piesele de mobilă sînt solicitate de firmele comerciale de peste mări și țări împodobind apartamente și terase din Olanda ori Canada.

Dar să nu uităm că la Cooperativa „Progresul" multe comenzi se execută din materiale refolosibile și reciclabile cu maxim de eficiență și cu minim de consum de energie și carburanți. Astfel, din deșeurile de cauciuc de la fabricile de anvelope se confecționează garnituri pentru tubulatura de aeraj folosite în sectorul minier, inele pentru tuburile de oxigen, iar la cererea unor beneficiari, cooperativa produce curele trapezoidale pentru motoare, curele de bună calitate, acestea fiind premiată în județul Sălaj.

Punîndu-se problema sistematizării multor localități de pe Valea Someșului și din împrejurimi, îmi zice Constantin Pauliuc, am înființat o secție de construcții cu zidari, dulgheri, fierari, tîmplari și tot ce mai e nevoie. Activitatea acestei secții se întinde pe aproape jumătate din raza județului, construcțiile, și în special cele de locuințe, avînd în tehnicianul proiectant Nicolae Ceascaiu un bun cunoscător și păstrător al tradițiilor arhitectonice specifice zonei. Și ar mai fi de remarcat, zice interlocutorul meu, secția de confecționare și montare a cazanelor cu combustibil solid, atelierul autoservice, dotat cu aparatură modernă și personal calificat, secția de tîmplărie comandă, secția de tinichigerie și mai nou ne-am profilat o secție de construcția instalațiilor de biogaz.

Dar industria mică cu multiplele ei avantaje nu-și are locul numai la Cooperativa „Progresul". În partea de sud a orașului, pe malul sting al Văii Agrijului, ființează o secție de mobilier aparținătoare „Întreprinderii județene de producție și prestări servicii". În 1981 a pornit la drum cu 80 de muncitori, astăzi sînt 140, și au cucerit țara și lumea prin calitatea deosebită a produselor fabricate aici, garnituri de mobilă, mic mobilier pentru Franța, Belgia, Danemarca, R.F.G.

„O atenție deosebită acordăm produselor pentru export, îmi spune subinginerul Vasile Paul, șeful secției. Avem comenzi ale beneficiarilor externi pentru 10 tipuri de scaune și produse din panouri furniruite și mereu ne frămîntă problema găsirii de noi modele care să fie în continuare căutate și apreciate în lume".

De aceasta ne-au convins scrisorile de mulțumire primite de la firme comerciale din străinătate, firme către care se duc produsele fabricate aici. Tînărului șef de secție nu-i prea plac cifrele, „miros a laudă" îmi zice dar insistînd îmi spune că „față de anul 1981 producția pentru export s-a dublat iar sarcinile de plan au fost și în acest an realizate și depășite lună de lună." Cred că alte comentarii sînt de prisos. Dar nu-i de prisos să-i amintim și ne citiva dintre cei pentru care lemnul cîntă o muzică aparte în gatere, în circule, în strunguri o muzică numai de ei știută, de Gheorghe Aciu și Marinela Hossu, de Andrei Reimbold și Lenuța Cimpean, de Iustin Păușan și Apoi Iosif, cei care transformă aurul verde cu neprețuitoasele sale carate în adevărate opere de artă.

VIOREL VARGA ■

Concediul de adio

Zilele unui concediu seamănă între ele, mai ales în toamna asta luminoasă și caldă, ca gogoșarii de pe fulpina unei aceleiași plante — probabil că-și spunea în gîndul său Haralambe Nață, sorbind liniștit o bere, pe la ora prînzului, pe terasa uneia din brasseriile din centrul Zimnicei. Cînd ne-am apropiat de el și ne-am prezentat (însoțiți de un funcționar al întreprinderii sale — Întreprinderea de producere a legumelor), omul s-a fistichit puțin, s-a și înroșit discret, apoi a spus mai mult pentru sine : am primit concediu.

Haralambe Nață, responsabil economic la ferma 1 a I.P.L. Zimnicea, s-a adresat în scris revistei noastre, solicitîndu-i sprijinul. Motivul ? „Avînd dreptul la concediu și avînd de reparat și casa, acum în pragul iernii, am solicitat conducerii I.P.L., prin cererea înregistrată cu nr. 1568 din 7 iulie a.c., efectuarea concediului legal de odihnă pe anul 1986. Nu am primit nici un răspuns. Am revenit cu o altă cerere în același scop, înregistrată cu numărul 1675 din 21 iulie. De asemenea, nu am primit nici un răspuns. Aceeași soartă a avut și cererea înregistrată cu numărul 1924 din 16 august. Puteți, vă rog, să-mi indicați unde să mă adresez ca să obțin un răspuns de la I.P.L. Zimnicea ?"

La sediul unității, în absența directorului (plecat de dimineață spre cîmp, fără a mai reveni în ziua respectivă, și pentru a cărui găsire am avut nevoie de timp și de multă răbdare), discutăm pe îndelete cu tovarășa Cornelia Săvoiu, contabila șefă, căreia Haralambe Nață îi este direct subordonat și care cunoaște în amănunt întreaga desfășurare a istoriei.

— Tovarășul Nață este un contabil priceput, cu multă experiență — își începe relatarea Cornelia Săvoiu. Totul i se trage de la faptul că nu se înțelege cu șefa lui de fermă, inginera Elena Scutelnicu. I-am chemat la mine pe amîndoi, am stat de vorbă și i-am întrebat — ce-aveți unul cu altul, oameni buni? N-am reușit să aflu pricina. Cert este că nu se suportă unul pe celălalt și, pe deasupra (poate chiar din această cauză) treburile fermei nu merg grozav. Știu că Nață a cerut concediu, mi-a spus și mie o dată, cînd am trecut pe la fermă. Știu că a făcut și cîteva cereri care nu i s-au aprobat. Ce vreți, e campanie, nu putem lua în considerație toate cererile de acest gen.

Solicităm hîrtiile depuse de Haralambe Nață și ele ne sînt aduse. Nu-s trei — așa cum știam din scrisoare —, ci sînt cinci ! Ultima e datată 4 septembrie. La sfîrșitul ei se vede adăugat, cu un scris înghesuit, chiar deasupra semnăturii : „îmi voi căuta alt loc de muncă pentru care voi solicita transfer sigur". Ne rostim mirarea în legătură cu această formulă care nici în clin, nici în mînecă nu are cu o cerere de concediu. Răspunsul Corneliei Săvoiu este, inițial, o ridicare din umeri, urmată de un „dacă-așa vrea el..." — „Care el ?" „El. Nață..." Penultima cerere, din 25 august, aduce ca motiv al solicitării faptului că în fermă nu mai există legume de livrat în acea perioadă și în cea imediat următoare. Așa să fie ? Cerem centralizatorul cu livrările și constatăm că H. Nață are dreptate. Din 19 august și pînă la sfîrșitul lunii, ferma n-a mai livrat nimic. În prima jumătate a lui septembrie — numai 15 tone de legume, — „Ce se întîmplă la ferma asta ?" „Ce să se-ntîmple ? — ne întoarce întrebarea contabila șefă. Nu s-a făcut planul. Erau prevăzute 116 tone tomate și nu s-au realizat decît 85. Alte ferme vecine au produs, ferma 3, de pildă, 125 tone." Tot în acea cerere de concediu se solicita, în cazul în care concediul nu va fi aprobat, desfacerea contractului de muncă, în baza articolului 129 din Codul Muncii. Rezoluția directorială — să se verifice prevederile acelui articol. Cea de-a treia cerere lipsește din dosar (sau nu ne-a fost adusă). A doua, în ordine cronologică, este una obișnuită, fără alte adăugiri în afară de precizarea că este vorba de rezolvarea unor presante probleme personale și de familie. În fine, prima cerere este și cea mai bogată în informații. Aflăm de acolo că Haralambe Nață mai avea de recuperat șase zile și o mulțime de S.R.L.-uri. Mai observăm că acea cerere, depusă pe 4 iulie și înregistrată pe 11 iulie (cînd data de începere a concediului solicitat era deja depășită) — fusese aprobată de însăși... Cornelia Săvoiu. Ne manifestăm nedumerirea :

— Spuneați ceva mai înainte că n-ați aflat de cererile de concediu ale lui Nață decît întîmplător, din auzite. Dar este clar că i-ați și aprobat una dintre ele, ba chiar pe prima !

Moment de stînjenită gîndire.

— Da, i-am aprobat-o. Dar directorul n-a fost de acord.

— De ce ? Dumneavoastră, ca șefa lui directă, știați mai bine ca oricine dacă este neapărată nevoie de el la fermă în acea perioadă. Dacă ați semnat cererea, înseamnă că omul putea merge în concediu. Cu atît mai mult cu cît el precizează în cerere că nu se deplasează din oraș și se angajează să răspundă oricăror solicitări din partea conducerii întreprinderii.

Tăcere.

Apoi, brusc, conversația noastră se luminează. Aflăm, astfel, că anul trecut, atunci cînd, H. Nață a intrat în concediu, șefa de fermă a cam încurcat facturile și de aici s-a ivit un prejudiciu care i-a fost imputat. Dorind probabil s-o protejeze pe inginera Scutelnicu, în sensul de a nu mai încurca lucrurile, adică facturile, așa cum ni se și sugerează în discuții, directorul nu mai aprobă concediul lui Nață.

— Unde poate fi găsită acum șefa de fermă ?

— E invoită (!). Sîntem oameni, înțelegem problemele...

— Și cine operează livrările din fermă ?

— Nimeni...

— (! ?...)

Haralambe Nață n-a fost prea bucuros de venirea noastră. E convins că directorul se va face foc atunci cînd va afla că s-a adresat în scris unui organ de presă pentru a-și apăra drepturile. Istorisește anevoie, fără chef. Problemele sale personale erau (și încă mai sînt) legate de niște lucrări la casă, în absența cărora îi e foarte greu să intre în iarnă. Necazurile fermei pornesc de la producțiile slabe realizate. Or, el — ca economist — consideră că nu trebuie investit mai mult decît cîștigi. Nu cheltuiești un leu dacă nu știi și nu vezi apoi că îți ies doi. Și-a înregistrat cererile pentru că așa se procedează la I.P.L. Zimnicea : fiecare hîrtie e înregistrată, iar în ziua următoare intră în mapa directorală. S-a dus și a întrebat mereu dacă i-a venit vreun răspuns, dar nu-i venise. De aceea ne-a scris. Acum, în sfîrșit, i s-a dat concediu. A lucrat acasă, încă mai are de lucru, dar e în căutare de var. Dacă-și va lua transferul ? „N-am încotro ! Numai astfel mi s-a dat concediu. Directorul mi-a spus limpede : vrei să pleci în concediu, pleacă, dar cînd te întorci nu mai lucrezi aici ! Și m-a pus să adaug asta la sfîrșitul cererii. Ce să fac ? Lucrez aici de la înființarea întreprinderii. Pînă atunci, pînă acum 6—7 ani, am fost revizor contabil, contabil șef... Acum o să-mi caut alt loc de muncă, n-am ce face..."

Pe directorul I.P.L. Zimnicea, Sandu Grasu, l-am găsit anevoie, după căutări începute în zori și sfîrșite după miezul nopții, acasă. Dar, într-una din zile, șansa ne-a surîs, tovarășul director sosind la sediu în jur de ora 8 dimineața. I-am povestit ceea ce aflasem.

— Așa este, exact așa. Singura mea greșeală e că nu i-am dat răspuns în scris. Cît privește transferul, am decis ca, dacă vrea concediu în plină campanie, să plece apoi de-aici. Cred că am fost destul de principial. Altceva de spus n-am, în afară de ceea ce ați auzit și de la celălalți.

Spun, însă mai multe, în absența vorbelor directorului, hîrtiile care l s-au adus în mapă spre știință. Hîrtii pe care nu se scria nici **da**, nici **nu**. Hîrtii nebăgate în seamă, ignorate, ignorîndu-se odată cu ele și un drept al cetățeanului, chiar dreptul de a cunoaște o decizie, o decizie în care să se scrie **da** sau **nu** ! Hîrtii scrise de un om al muncii din întreprinderea pe care, împreună cu comitetul oamenilor muncii, o conduce. Hîrtii înregistrate după tot tipicul. Hîrtii care obligau la o rezoluție, oricare ar fi fost ea, pentru care directorul răspunde. Dar rezoluția nu există. E mai comod așa. E mai liniștitor (pentru director, desigur, necum pentru cel care l-a adresat hîrtia). Un om al muncii să aștepte două luni pînă cînd să afle dacă l se va acorda concediu sau nu și cînd anume. Pentru ca, în final, să l se pună în vedere că acest atît de dorit, de necesar și de legal concediu este și ultimul ca încadrat al I.P.L. Zimnicea.

Acest mod de a rezolva lucrurile, cererile oamenilor muncii, care trădează un „stil" de a conduce prea „personal", este refuzat de democrația noastră socialistă, de felul în care trebuie să fie supuse și dezbătute în comitetul oamenilor muncii orice fel de decizie.

Acest mod mai colectiv de a conduce, se impune și la I.P.L. Zimnicea.

DAN MUCENIC ■

Cronica șoselei

Civilizația străzii

S-a mai scris, dar ne simțim datori să scriem mereu, despre deplasarea pe drumuri cu viteze iresponsabile. Testele prin care s-a stabilit cu precizie că practicarea unor viteze mari pe șosele, de exemplu pe drumul București—Brașov a creat un număr înzecit de pericole și un consum sporit de carburanți, în comparație cu stilul neagresiv de pilotare pe aceeași distanță, sînt concludente. S-au „economisit" în funcție de situații, între 15 și 30 de minute. Cei care au circulat rezonabil, s-au bucurat însă de confort, n-au avut emoții, n-au fost afectați de stres. Acestea fiind valabile atît pentru șoferi, cît și pentru pasageri. Și unii și alții au ajuns la destinație odihniți și bine dispuși. Statutul de călător este adesea subapreciat, de aceea m-am referit și la el. De starea lor, de emoțiile, adesea nemărturisite, din numeroase cauze : decență, timiditate, dorința de a menaja starea euforică, de bravadă a piloților etc., nu prea se ține seamă.

Să ne întoarcem la teste. Merită să fim conștienți că stresurile „încasate" în cursul unei călătorii soldate cu 15, 30 de minute și chiar o oră de „economie" de timp, realizate prin conducere periculoasă se adaugă la celelalte emoții din viața de toate zilele, sporind stările de risc ale sănătății noastre. Nu rare au fost cazurile cînd chiar în timpul călătoriei, o emoție sau alta, au provocat piloților accidente cardiovasculare adeseori fatale. Cititorul nu trebuie să se gîndească neapărat la șoferi avînd vîrsta în jur de 50—60 de ani, mai predispuși la asemenea necazuri, ci și la alții mai tineri. Realitatea crudă a statisticilor e, din păcate, convingătoare. Asemenea curse iresponsabile pe șosele, au făcut nu o dată ravagii și pentru pasageri, debarcați la primul spital cu infarct sau accidente cerebrale. Statisticile, din păcate, nu menționează cu precizie acest lucru, adică nu se menționează și trebuie să recunoaștem că nu întotdeauna e ușor de făcut aceasta, că îmbolnăvirea bruscă s-a datorat ori s-a agravat, tocmai emoțiilor pe care le-a furnizat pasagerului, conduita agresivă în trafic a pilotului. Călătorul este predat la camera de gardă cu stereotipul „I-a venit rău în mașină". De bună seamă, răul putea apare la un pasager și datorită unor discuții neplăcute în mașină sau ca urmare a unei suferințe prelungite în cursul ultimelor zile, săptămîni, luni. Mai plastic exprimîndu-ne, unor asemenea suferințe putea să li se pună „vîrf la stog" tot printr-o emoție mai puternică de natură rutieră, cînd de pildă pilotul, nepotelul familiei, care abia „și-a luat permis", era cît p-aci să intre în decor, iar mama mare, de emoție, a trebuit internată de urgență în spital. De aceea aș conchide, e dificil să spun exact cîți piloți au pe conștiință pasageri sub aspectul arătat mai sus. Numărul călătorilor decedați sau răniți în accidente de trafic se cunoaște cu precizie.

O depășire periculoasă a căror urmări primejdioase potențiale sînt bine cunoscute de public, poate aduce pilotului o „economie" de cîteva secunde pînă la cîteva minute. Dar cu ce preț ? Tot cu prețul unui sumum de emoție, cu urmări ce pot fi bănuite, mai cu seamă cînd dublările periculoase se fac în serie, așa cum practică, de regulă, șoferii agresivi.

Apropo de acei șoferi de mastodonți care țin în „spate" zeci de mașini, în zone de serpentine, pante, rampe fără vizibilitate. E o crasă lipsă de bun simț să observi prin oglinda retrovizoare că în urma ta rulează o coloană de mașini care nu te poate depăși, și tu continui să rulezi ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Ba chiar unii șoferi de giganți privesc cu veritabilă satisfacție cum „șarpele" motorizat, format din zeci, sute de mașini, e ținut la respect, în spate, de atotputernicul mastodont. Ei încearcă parcă un sentiment de dominare, de mulțumire, cînd observă prin oglindă cum nici unul dintre șoferii turismelor nu mișcă în front. „Le plătim și noi, nea Gică, îi mărturisea mai deunăzi, un tînăr pilot „greu", amicului său, mai în vîrstă, pentru modul cum ne depășesc în trombă, cu viteze astronomice, sfidîndu-ne". „Ciudată concepție ai, îi răspunde acesta cu înțelepciune. Nu înțeleg, fiecare dintre noi are treburile și statutul lui pe șosea, cu tipul lui de mașină, avînd motor de 500 sau doar de 50 de cai.

Ținînd în plasa lor pe distanțe mari zeci, sute de metri, uneori se creează artificial stări tensionale, nervi care se descarcă apoi cînd condițiile permit cît de cît dublarea, în fel de fel de încălcări grave, depășiri periculoase, neacordări de prioritate etc. Un aspect deloc lipsit de importanță al problemei este însă supraconsumul de carburanți. Nevoite să ruleze cu viteze inferioare uneori pe distanțe apreciabile, mîile sau zecile de mii de mașini mici care numai într-o zi se țin în spatele mastodonților, consumă în plus considerabile cantități de carburanți.

Paleta mobilurilor celor care folosesc autoturismele proprietate personală este întinsă. Deplasări pentru transportul unor oameni bolnavi la spital, pentru consultații, curse la serviciu, pentru aprovizionare, la facultăți, școli ori pur și simplu pentru agrement, în concediu etc. Unii mai fac drumuri și pentru rezolvarea unor probleme de serviciu, și aceștia nu sînt puțini. Majoritatea deplasărilor sînt utile. La urma urmei și cei care folosesc mașinile în scop de recreere o fac pentru ca a doua zi ori în săptămîna ce urmează să muncească mai bine, cu forțe proaspete. Sînt bineînțeles și destui care întrebuințează mașinile în moduri dintre cele mai nechibzuite. Am întîlnit tineri care parcurseseră o sută de kilometri ca să-și cumpere un pachet de țigări ori care plecaseră la zeci de kilometri cu intenția de a vizita niște prieteni pe care nu-i găsiseră acasă. Un simplu telefon ar fi rezolvat totul, inclusiv o chestie de politețe. Vizitezi, de regulă, pe cineva, anunțîndu-l în prealabil. Mai grav, alții parcurg zeci de kilometri pentru a găsi chipurile o circiumă mai acătări, de unde în plus se întorc și beți.

Oricît de importante ar fi interesele noastre personale ca automobiliști, ele sînt în mod firesc net depășite ca importanță, de cele generale. Nu putem pretinde unui autovehicul care se deplasează la o avarie sau care transportă un agregat ce trebuie grabnic montat, pentru punerea în funcție a unui obiectiv de însemnătate deosebită, să oprească din kilometru în kilometru pentru a ne facilita trecerea, întîrziind rezolvarea unei probleme în care e interesată o țară întreagă !

Pînă la urmă e vorba tot de echilibru, de înțelegere reciprocă, de conviețuire pașnică, inclusiv pe drum, de politețe, de respect pentru cel care trăiește circulînd alături de noi, e vorba tot de educație, civilizație, bun simț și, de ce nu, de întrajutorare. De fapt, principiile sănătoase care guvernează societatea noastră, ce le aplicăm, în genere, în viață, trebuie să le punem în practică și pe căile rutiere. Civilizația circulației e o particică, nu lipsită de importanță, a civilizației în general, mai ales cînd zeul automobil, oricît de controversat ar fi el, aduce și va aduce încă mult timp omenirii servicii inestimabile.

VICTOR BEDA ■

Succesul face tradiția

La scurtă vreme după Olimpiada de la Los Angeles, cu prilejul turneului Dragonul de argint (care are loc la Cardiff și este o etapă a Cupei Mondiale), Nicu Vlad, unul dintre cei mai prestigioși halterofili ai noștri, era interpelat, la Londra, cu o euforie nu tocmai englezească, de către șoferul de taxi care-l ducea din gara Victoria spre ambasadă. Era însoțit de actualul secretar adjunct al Federației Române de Haltere, un alt mare campion român de haltere, Dragomir Cioroslan, al cărui record național la categoria 75 kg, stilul aruncat, rezistă încă din 1983, cel dintîi cîștigător al Dragonului de argint (1983) dintre sportivii noștri și primul participant român în finala Cupei Mondiale, tot în 1983, la Tokyo, unde s-a clasat al cincilea din cei zece concurenți. Neașteptata popularitate de care se bucura blondul nostru halterofil în capitala engleză avea loc în 1984. Șoferul, un vorbăreț pe care ceața britanică nu l-a făcut mofluz, a reacționat degrabă, recunoscîndu-l cu o încintare precipitată pe proaspătul campion român, într-un amestec de exaltare și nedumerire. „Dumneata, dumneata ești luptător, ai cîștigat la Jocurile Olimpice de la Los Angeles", zicea șoferul, consființind astfel, într-un mod nesperat de frumos, popularitatea sportului românesc în lume, prestigiul său tot mai grăitor, la care și halterele au adus în ultimii ani un sprijin memorabil. Ceea ce e mai tulburător este faptul că aceste succese românești în sportul cu greutăți cuceriseră lumea la foarte puțin timp după ce Federația Română de Haltere căpătase statut olimpic, în 1983, dacă nu punem la socoteală succesul izolat și romantic al lui Lazăr Baroga, din 1972. În ultimii ani, însă, bara cu greutăți avea să-și adauge, pentru sportivii români, tot mai multe discuri și, în confruntările internaționale, ea avea să străcălipa aceea de fixare a barei, moment imponderabil și fugace, le poate face să explodeze, ori le poate rostogoli înăuntru, bruscîndu-le și aminindu-le pentru alte încercări încrîncenate. Atunci, în închipuirea ridicătorilor, bara poate deveni un reazem solid pentru truda lor de zile și ani, ori o pînză de păianjen pe care chiar și neîncrederea o poate strivi.

Totuși, marii sportivi au o moralitate pe măsură și nimic nu-i poate face să abdice de la noblețea care i-a impus. Mă gîndesc la Andrei Socaci, noul campion național la categoria 75 kg (stilul aruncat și total) și proaspăt cîștigător al Dragonului de argint, care, deși suferind de un lumbago, a participat la toate încercările pentru a-și depăși cu limitele fizice care încă dovedesc surprize. I-aș aminti aici pe campionul european de juniori Aurel Sîrbu (Clujeana), copilul de 15 ani care a devenit acum și triplu campion la 52 kg, pe Dumitru Negreanu (Steaua), triplu campion național la 56 kg, cu două noi recorduri naționale la juniori mici, pe foarte talentatul Czánka Attila (C.S.M. Cluj-Napoca), triplu campion la 60 kg, medaliat cu bronz la europene și mondiale, cu noi recorduri naționale la juniori mici și mari, pe Constantin Urdaș (Dinamo), triplu campion la 82,5 kg, și, desigur, pe Andrei Socaci și Nicu Vlad, marii noștri performeri internaționali.

Surpriza, de cîțiva ani fireească, pe care o fac juniorii, cîștigînd la categoriile mici în fața seniorilor, a fost repetată și la categoria supergrea (peste 110 kg), cîștigată de Teodor Popa (Steaua), junior și el. Sportul cu greutăți, care pretinde multă finețe și imprevizibile stratageme psihologice pentru ca puterea fizică să se înalțe la noblețea ei olimpică, a devenit și la noi, în pofida unor dificultăți inerente ce încă solicită pe specialiști și sportivi, o manifestare populară, probată chiar cu prilejul campionatului național de la Cluj-Napoca, unde halterofilii români au fost primiți cu o simpatie adîncă, ceea ce nu este decît un act firesc de prețuire, din moment ce chiar șoferul londonez se bucura sincer de întrevederea cu Nicu Vlad.

RADU G. ȚEPOSU ■

miercuri din nou fotbal european

PATRU ECHIPE ROMÂNEȘTI ÎN TURUL AL II-LEA

O premieră pe deplin posibilă. Să facem totul pentru a o realiza!

Miercuri — confruntările decisive pentru calificarea în turul doi al cupelor europene. Așa cum s-a mai spus, după manșa inaugurală toate echipele noastre au șanse reale să continue întrecerea. Valorificarea acestor șanse depinde, între altele, și de modul în care antrenorii și jucătorii noștri au asimilat învățămintele (generale, dar și de ordin tehnico-tactic) din primele partide, astfel încît, în retur, să poată oferi adversarilor o replică în cunoștință de cauză, necesară și suficientă pentru obținerea calificării. Intenționînd să surprindem parametrii cît mai concreți ai pregătirilor pentru meciul retur, i-am invitat pe antrenorii principali ai celor trei echipe să se pronunțe asupra aceleiași probleme : ce le-a dezvăluit meciul tur și, pleçînd de la asta, cum abordează returul. Prezentăm aceste constatări, nu înainte de a ura echipelor noastre deplin succes în tentativa de a obține calificarea în turul doi al cupelor europene.

Mircea Lucescu :

„Știm lecția calificării"

— Pînă la acest meci oficial, n-ați mai văzut-o jucînd pe „17 Nentori". Ce impresie v-a lăsat ?

— Este o echipă neașteptat de bună. Dacă în privința omogenității și puterii ei de luptă anticipările noastre s-au adeverit, repertoriul tehnic al jucătorilor s-a dovedit a fi superior gîndirii noastre, despre ei. În plus, au un jucător de mare clasă, Muca, și o apărare agresivă, care joacă uneori peste limitele regulamentare (a se vedea faulturile repetate asupra Cămătaru, îndeosebi).

Meciul tur mi-a mai arătat o echipă Dinamo care n-a crezut nici un moment că poate pierde acest joc ; așa se explică evoluția economicoasă a majorității jucătorilor noștri, care a dus la o desfășurare lentă a jocului și care i-a avantajat pe jucătorii albanezi, întrucît, prin agresivitate și forță, ei au putut recupera foarte multe mingi. E drept că și noi am abuzat fie de menținerea mingii, fie de pasa lungă — ambele procedee soldindu-se, pînă la urmă, cu intrarea mingii în posesia adversarilor.

— Balaci ?

— Balaci a jucat pentru prima dată titular, deci de la începutul jocului. A fost un gest prin care am intenționat să-l responsabilizez și mai mult. M-a bucurat efortul lui și dorința de a face, de a participa integral la joc. Însă a comis un număr de greșeli prea mare, nepermis de mare la un jucător de valoarea lui. Situația este explicabilă prin îndelungata lui absență din teren, dar sînt lucruri perfectibile — cu timpul și cu acumulările prin jocuri.

— Nu m-am ferit să punctez evoluția slabă a liniei de mijloc dinamoviste în acest prim meci. Împărtășiți această opinie ?

— Da, pentru retur va trebui să îmbunătățim serios jocul la mijlocul terenului, în sensul susținerii mai eficiente a virfurilor de atac. De asemenea, va trebui să creăm fundașilor o disponibilitate mai pregnantă pentru atac, întrucît la Tirana ei s-au mulțumit numai cu faza de apărare.

În general, sînt nemulțumit de randamentul echipei, de lipsa de dîrzenie și de combativitate a jucătorilor noștri. Ei ar trebui să înțeleagă și să fie convinși că în sport, în fotbal nu se poate obține performanță internațională fără calități morale. Albanezii ne-au dat o lecție, din acest punct de vedere.

— O ultimă întrebare : l-ați certat pe Moraru pentru golul primit ?

— De ce ?! A fost o fază care se poate întîmpla în cariera oricărui jucător. Prin însesi banalitatea și stupizenia lui, golul primit mă scutește de orice comentariu.

C. Ardeleanu :

„Va fi mai ușor în deplasare"

— De ce numai 1—0 cu Omonia, tovarășe Ardeleanu ?

— Din cauza ratărilor. Ocaziile imense, nefinalizate de Terheș, mai ales, de Coraș, și de Bozesan ne-au privat de un rezultat mai net. Totuși, și acest 1—0 este o victorie importantă, ținînd seamă că în fotbalul internațional nu mai sînt echipe mari și echipe mici. Omonia este o echipă ambițioasă și competitivă, care ne-a ridicat suficiente probleme.

— Probabil, dacă nu cumva sigur, probleme vă va ridica mai ales la Nicosia.

— Acolo credem că meciul se va desfășura în alte condiții decît la București. Pentru a obține calificarea, adversarii vor trebui mai întîi să încerce să marcheze. Asta înseamnă că va fi mai ușor pentru noi să desfășurăm jocul pe spații mari și libere. Desigur, ceea ce vă spun este o anticipare de ordin general.

— Nu anticipați și că Hagi va fi foarte sever marcat ?

— Indiferent că Hagi va fi marcat sau nu, întreaga echipă va trebui să se exprime mult mai variat, printr-o participare efectivă la faza de finalizare. Este un aspect care ne preocupă și în meciurile de campionat, unde, aproape fără excepție, cîte un adversar intră în teren fără altă sarcină de joc decît sa stea lipit de Hagi.

— Meciul cu Steaua era important pentru dv. în pregătirea returului de la Nicosia ?

— Am dorit în meciul cu Steaua să realizăm un joc mai bun decît cele de pînă acum — și pot să spun că, sub aspectul conținutului, jocul nostru a fost mai bogat decît precedentele.

— Mai bogat, mai bogat, dar ați pierdut...

— Am pierdut pe un lucru pe care-l anticipasem ca fiind esențial în obținerea victoriei : posesia mingii. Ambele goluri ale steliștilor au venit în urma unor greșeli în lanț ale jucătorilor noștri, avînd ca punct de plecare pierderea mingii în faze simple, din cauza neglijenței și a lipsei de concentrare (mai întîi la Terheș și apoi la Iorgulescu). Exceptînd finalizarea, jocul cu Steaua a arătat și alte posibilități ale echipei noastre, apropiindu-se de un nivel bun, chiar mulțumitor. Asta dacă facem abstracție de înfringere, care nu poate, desigur, mulțumi pe nimeni din tabăra noastră.

— Să revenim la meciul cu Omonia. Unde se va juca ?

— Pe stadionul „Makarios". În nocturnă, de la ora 20 — ora locală. Terenul este acoperit cu iarbă. Sperăm să nu mai fie aceeași căldură sufocantă de la București, cînd a fost aproape de nesuportat pentru jucătorii noștri. Vom pleca marți, cu un avion charter, împreună cu Universitatea Craiova, care va coborî prima, la Istanbul, noi continuîndu-ne drumul spre Nicosia.

— Se va califica Sportul Studențesc în turul doi, tovarășe Ardeleanu ?

— Jocul retur cu Omonia menține intact obiectivul nostru de a reprezenta cu cinste țara și culorile clubului, prin realizarea acestei performanțe internaționale pe care o dorim de altfel de mult.

— Vă dorim mult succes.

Silviu Stănescu :

„Totuși, sîntem optimiști"

— În absența antrenorului principal, vă rog pe dumneavoastră să ne dați detalii despre meciul retur cu Galatasaray. Bănuiesc că dumneavoastră conduceți pregătirile acestui joc, da ?

— Împreună cu colegul meu Nicolae Zamfir, de la echipa de tineret — asta pînă la rezolvarea situației antrenorului principal.

— Dar a avut loc o despărțire oficială, să zic așa, de Mircea Rădulescu ?

— Nu cunosc. Ceea ce știu este că a plecat de la echipă vineri, înaintea meciului cu F.C. Olt, și de-atunci eu nu l-am mai văzut la Craiova. S-au întîmplat niște lucruri, cum să vă spun, foarte încurcate. Ceea ce, însă, mărturisesc cu mîna pe inimă este că echipa a pierdut pe unul din cei mai competenți antrenori care au fost la Universitatea Craiova. Conducerea locală și a clubului regretă această plecare, pentru că Mircea Rădulescu a fost un antrenor apreciat, care a făcut multe lucruri bune. Iar dacă este să ne despărțim, dorința noastră este să ne despărțim mulțumindu-i.

— Dincolo de această conjunctură, ce se întîmplă cu Universitatea Craiova în acest început de campionat ?

— Într-adevăr, în momentul de față echipa noastră traversează o perioadă mai dificilă, o criză de încredere generată mai ales de aceste rezultate slabe în campionat. Au contribuit la aceasta mai mulți factori. Mai întîi, în vară noi n-am avut posibilitatea să ne pregătim într-o stațiune (Poiana Brașov) pe care o cunoșteam și unde stăpîneam toate detaliile unei pregătiri corespunzătoare. A trebuit să mergem într-un necunoscut total, la Bistrița, unde se mai aflau trei echipe — Clujul, o echipă poloneză și Gloria Bistrița. În plus, una este cînd vine alci echipa națională și totul se subordonează programului ei, și alta a fost situația în cazul nostru. Pe scurt, condițiile de pregătire au fost sublime, dar, vorba lui Caragiale, au lipsit cu desăvîrșire — și cînd spun asta mă gîndesc mai ales la mijloacele de refacere.

Apoi, de ce să ocolim subiectul, un alt factor de perturbare a atmosferei (inclusiv în conducerea clubului și a secției) a fost plecarea unor jucători, care pentru Craiova și echipa noastră reprezentau mult mai mult decît piese de bază.

În sfîrșit, acum se mai adaugă și această situație nouă privind conducerea tehnică.

— Era de așteptat, totuși, ca acest 2—0 cu Galatasaray să relanseze echipa din toate punctele de vedere.

— Într-adevăr, 2—0 poate însemna mult, dar și... nimic, dacă nu luăm toate măsurile pentru obținerea calificării. După cum știți, în această deplasare există posibilitatea prelungirilor sau a loviturilor de la 11 m, care pot, cel puțin în principiu, avantaja echipa turcă. Noi sperăm să n-ajungem la prelungiri, să putem realiza calificarea în cele 90 de minute de joc.

— Înțeleg că sînteți optimist.

— În orice caz, abordăm cu încredere returul — pentru că această calificare și cîteva rezultate bune în campionat ar relansa echipa, am deveni aceeași Universitatea Craiova pe care o știe și o dorește majoritatea iubitorilor fotbalului din țara noastră.

— Și noi dorim acest lucru, dar spuneți-ne cîteva cuvinte despre Galatasaray.

— Este o echipă mult peste valoarea generală a fotbalului turc. Are doi jucători sîrbi de mare valoare (Simovici, care ne-a mai făcut zile fripte pe cînd apăra la Hajduc Split și Prokazi, multă vreme la Partizan Belgrad), iar de la mijlocul terenului încolo are numai jucători de atac. Derwall a imprimat echipei un stil modern de joc, bazat îndeosebi pe viteza tuturor jucătorilor. Dar, ca orice echipă, și Galatasaray are slăbiciunile ei pe care vrem să credem că le-am sesizat și mai bine în meciul de la Craiova, astfel încît să le putem exploata în favoarea noastră în meciul retur.

— Vă mulțumesc și, din toate punctele de vedere, dorim succes Universității Craiova.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Maricica Puică nu fuge de critică!

— Acum, la sfîrșit de sezon, cînd se contabilizează realizările unui an competițional, vă invit la o retrospectivă a activității dumneavoastră sportive din 1986. Deci — cîte concursuri, cîte probe, cîte succese ș.a.m.d.

Maricica Puică : În opt luni, între 13 ianuarie (cursa de 3 000 m din Japonia) și 13 septembrie (cursa de o milă, de la New York) am luat 30 de starturi, din care în 24 am terminat cîștigătoare.

— Nostalgia — ba chiar, de ce să nu-l spunem pe nume, supărarea iubitorilor sportului este că printre acestea 24 nu s-au aflat și probele de la Campionatul European desfășurat la Stuttgart.

Ion Puică : Legat de europene, aș vrea să spun că încă după Olimpiada din 1984, cînd Maricica (avea pe atunci 34 de ani) obținuse o medalie de aur și una de bronz, am stabilit de comun acord cu federația ca la marile confruntări internaționale Maricica să nu mai participe decît la o singură probă. Era o dovadă de realism față de vîrsta sportivei, coroborată cu apariția noilor generații de valori internaționale și cu obiectivele de loc și performanță ale atletismului nostru. Pentru europenele din acest an, văzînd structura concurenților potențiali, am zis, totuși, să participăm tot la două probe, pentru ambele luîndu-ne angajamentul de a obține un loc între 1 și 3, niciodată zicînd că vom lua precis locul 1. Față de locurile obținute (2 și medalie de argint la 3 000 m și 5 la 1 500 m), față de vîrsta pe care o are Maricica — în comparație cu adversarele sale — și față de atenționarea și rezerva pe care le luasem inițial pentru proba de 1 500 m, considerăm că obiectivul nostru a fost atins.

M.P. : Aș vrea să spun că la precedentele europene, de la Atena, 1982, s-au obținut trei medalii : aur — Vali Ionescu, argint — Anișoara Cușmir și cu mine. La Stuttgart au participat mulți din cei care au fost și la Atena, fără ca nici acum și nici atunci să realizeze o performanță. Eu, măcar, am fost consecventă, am obținut tot o medalie de argint, deși acum sînt cu patru ani mai în vîrstă și a trebuit să concurez cu sportive din noua generație, mai tinere, mai proaspete și foarte dornice de afirmare.

— Cîți ani au învingătoarele dv. de la Stuttgart ?

I.P. : Bondarenko, medaliata cu aur la 3 000 m este cu zece ani mai tînără decît Maricica, iar cele patru clasate în fața la 1 500 m au — Agletinova, 26 de ani, Samollenko 25, Melinte 30 și Velterova 24.

— O problemă discutată înainte de europene a fost aceea a colaborării în timpul curselor. S-a realizat această intenție ?

I.P. : Nicidecum, inclusiv în proba de 1 500 m — tactica antrenorilor noștri fiind, din păcate, aceea ca propria elevă să fie prima dintre românce, nu contează a cîta din concurs. În scopul acestei colaborări am sacrificat pregătirea din întregul an a Paulei Ivan, cu care exersasem numai scheme tactice pentru primele cinci ture în proba de 3 000 m. Sigur că, în cursă, Zola Budd le-a tras foarte puternic, dar Maricica, înconjurată numai de adversare, trebuia să fie atentă tot timpul și în dreapta ei, acolo unde trebuia să fie Paula Ivan.

— Și de ce n-a mai fost ?

— I.P. : Pentru că, în ciuda înțelegerilor inițiale, la Stuttgart s-a stabilit ca Paula Ivan să concureze numai la 1 500 m, probă pentru care nu era pregătită. Așa cum, cealaltă elevă a mea, Violeta Beclea, care-și cîștigase pe merit trimiterea la europene (alergînd cu 8 zile înainte de concurs 4 : 04,74 pe 1 500 m, după ce, în iunie și iulie mai obținuse un 4 : 04,54 și de trei ori 4 : 05,00 — deci avea constanță în evoluții) n-a mai fost înscrisă la această probă pentru care se pregătise (și unde, dacă-și repeta ultima performanță, se clasa pe locul șase), ci la... 800 m ! Se înțelege că aceste neconcordanțe între ce stabilisem și ce s-a petrecut de fapt mă împiedică să le mai reproșez ceva.

M.P. : În plus, în finala de 3 000 m am realizat cel mai bun timp al meu din acest an, în niște condiții extrem de nefavorabile : stratul de apă pe pistă era de 5 cm, iar de sus ploua torențial. Spuneți-mi dacă este mult să scădem la fiecare tură numai cîte o secundă cauzată de aceste condiții — și ce timp ar fi rezultat ?

— Nu știu cît ar trebui să scădem, dar cred că ar fi rezultat în jur de 8 : 27,00, cît vă luaseți angajamentul și cît e recordul național care vă aparține. Să revenim la colaborarea în timpul cursei : a devenit aceasta o strategie obișnuită în marile concursuri ?

I.P. : De multă vreme, dar am să vă dau un exemplu recent. În drum spre finala Marelui Premiu de la Roma, secretarul federației bulgare de atletism mi-a mărturisit că acolo, la 100 m.g., se va alerga pentru Donkova, chiar dacă o altă concurentă bulgară în aceeași probă, Zagorceva se dovedea mult mai în formă. Explicația e simplă : dacă ar fi cîștigat Zagorceva, ea obținea doar locul 3 în clasamentul final al probei, în timp ce Donkova ar fi fost astfel depunctată în clasamentul general ; cîștigînd aceasta din urmă, a obținut cele 4 puncte în plus față de Maricia și s-a clasat pe locul 1 în clasamentul general.

„Grand Prix"-ul ne-a dat satisfacția obținerii prin Maricica Puică, în urma punctelor acumulate în cele 9 concursuri (inclusiv finala) pe care le-a avut în cadrul acestei competiții, a unui onorant loc 2 în topul atletismului mondial feminin, surclasînd multe recordmene mondiale și campioane olimpice mult mai tinere, tot ea obținînd și cununa cu lauri în clasamentul probei de 1 500 m, cu un avans apreciabil (62 p. față de 51 p.) față de a doua clasată care, spre bucuria noastră, este tot o româncă — Doina Melinte.

Maricica mai punctează în același „Grand Prix" și la proba de 5 000 m, unde, din numai trei curse, ocupă în clasamentul probei locul 6.

În cadrul Marelui Premiu, atletismul românesc a fost reprezentat și de un sportiv, Sorin Matei, care ocupă un meritoriu loc 5 în clasamentul probei de înălțime.

Consider că Federația Română de Atletism ar trebui să acorde mai multă atenție acestei competiții și să angreneze un număr mai mare de atleți în concursurile Marelui Premiu.

— Se reproșează acestor concursuri faptul că includ multe probe neclasice, care nu figurează în programul europenelor sau mondialelor. Problema este următoarea : dăunează participarea la aceste probe zise neclasice pentru pregătirea în probele clasice ?

I.P. : Dimpotrivă, participarea la astfel de probe are un rol hotărîtor pentru obținerea unor performanțe în probele clasice.

— Nu înțeleg.

I.P. : Vă explic. În primul rînd că aceste probe neclasice, fiind mai lungi sau mai scurte

decît proba de bază, ne creează posibilitatea unor constatări — dacă sîntem „pe viteză" sau „pe rezistență", indicîndu-ne astfel unde trebuie să mai încarci, să mai insiști în pregătire. În al doilea rînd, astfel de participări au un rol curativ din punct de vedere psihic, atletul abordînd proba fără obsesia comparației cu rezultatele și timpii din probele clasice, alergînd deci fără stress. În al treilea rînd, chiar la antrenamentele obișnuite probele de control se fac la distanțe neclasice (la 600 m pentru 800 m, la 1 200 m pentru 1 500 m, la 2 000 m pentru 3 000 m). Chiar e păcat că la noi în țară s-a renunțat la campionatul național organizat, prin anii '70, pentru aceste probe neclasice. În al patrulea rînd, astfel de probe, neclasice pentru noi, cum sînt, de pildă, mila și 2 000 m, figurează în campionatele altor țări, „Grand Prix"-ul ținînd seamă și de această realitate. În concluzie, nu se poate spune sub nici o formă că participarea la probe neclasice afectează pregătirea în probe clasice, dimpotrivă.

— Dumneavoastră fiind specialiști și eu nu, n-am cum să vă contrazic. Acum vă solicit o apreciere generală : favorizează sau nu acest Mare Premiu dezvoltarea atletismului ?

I.P. : Concursurile din Marele Premiu au tocmai scopul de a scoate în evidență adevăratele valori ale atletismului, de a le distinge pe acestea de autorii unor performanțe mari, poate, dar care rămîn izolate. Valoarea presupune regularitate, constanță în rezultate — și concursurile Marelui Premiu, prin verificările succesive pe care le realizează, urmăresc tocmai să cristalizeze eșaloanele fruntașe ale diferitelor probe.

M.P. : Anul trecut, pe parcursul Marelui Premiu, am realizat 8 recorduri naționale și unul european. În general, este anormal să minimalizăm forța acestor concursuri despre care cei documentați pot să confirme că ele sînt, în adevăr, veritabile campionate mondiale. Numai în finala de la Roma, de pildă, au fost prezente Agletinova (aur la europene), Samollenko (argint la europene), Bondarenko (aur la europene), Zola Budd (fostă recordmenă mondială la 5 000 m și actuală recordmenă mondială la 3 000 m indoor), Muray (bronz la europene) și multe alte mari sportive — cu excepția lui Mary Decker, care a născut în luna mai. În orice caz, cu listele de participare în față, se poate afirma că în concursurile sau la finala Marelui Premiu au luat startul cele mai bune alergătoare din lume.

— Să revenim la campionatele europene. Veți fi de acord că rezultatele sportivilor noștri au fost nesatisfăcătoare. Care este opinia dumneavoastră, ca oameni implicați în acest sport, despre comportarea necorespunzătoare de la Stuttgart ?

I.P. : Într-adevăr, evoluția de la europene a lăsat un gust amar iubitorilor atletismului din patria noastră. Campionatul European este, de mult ori, mai tare decît alte competiții. De acest lucru nu a ținut seamă conducerea federației, care prea ușor a acordat credit angajamentului de medalii al unor antrenori (de regulă cam aceiași, dar care pînă la urmă se luptă abia pentru un loc în finală), considerînd europenele ca un concurs gata cîștigat. Sigur, sînt răspunzători cei care și-au luat angajamente fără acoperire, dar și cei care au crezut în aceste angajamente, fără să cerceteze temeinicia lor sau premisele de îndeplinire a lor. Erau de analizat aici valoarea performanțelor obținute în concursuri internaționale și evoluția acestor performanțe — dacă ele sînt progresive sau nu ; apoi, erau necesare stabilirea unei ordini și discipline în pregătire, controlul desfășurării acesteia, adaptarea planurilor stabilite la cerințele fiecărei etape și la situațiile nou apărute între timp. De asemenea, se impunea intervenția pentru stabilirea unei tactici de concurs la probele ce reclamau acest lucru — ca să nu mai vorbesc de stabilirea precisă și cu simț de răspundere a probelor la care participă fiecare concurent.

Numai cu simpla prezență, cu interviuri prin ziare, prilej de aprecieri reciproce; dublate de o atitudine arogantă, lăsînd în cantonamente un program liber, la aprecierea fiecărui antrenor nu se poate realiza o mobilizare a sportivilor pentru obținerea de medalii. Această stare de lucruri s-a menținut și la Stuttgart, unde nu mult a lipsit ca delegația noastră să fie vitregită de medalia de bronz din cauza nerespectării culorilor echipamentului cu care atleții noștri intrau în concurs. Un fapt mai îngrijorător, însă, decît obținerea a numai două medalii la aceste europene îl consider a fi acela că lotul nostru de atleți cuprinde din ce în ce mai puține nume care la viitoarele europene, mondiale sau olimpiade se pot bate cu șanse pentru medalii. Din această perspectivă se cere analizată munca și activitatea fiecărui antrenor, a fiecărui factor implicat în activitatea atletismului nostru.

M.P. : Legat de această analiză de la caz la caz, ar trebui să subliniez că și aceste două medalii, de argint și bronz, cum sînt ele au fost obținute tot de aceleași sportive care trag și în concursurile pentru Marele Premiu. Dacă performanța mea și a lui Melinte la europene ar fi fost sub ale celorlalți sportivi, ar fi legitime reproșurile ; dar așa, îmi amintesc zicala că, de regulă, se lovește tot în calul care trage...

— Nu pot ocoli, de asemenea, un alt subiect : absența dumneavoastră la europenele de sală, de la Madrid, și de la campionatele naționale.,

I.P. : Neparticiparea noastră la competițiile de sală a fost un lucru stabilit încă din 1984, pe baza luării în considerație a tuturor factorilor și implicațiilor — deci este un subiect în afara discuției, despre care, cu atît mai puțin, nu ne putem aștepta la reproșuri. Turneul indoor la care am participat în iarnă a fost abordat în interesul general, incluzînd concursuri de pregătire, fără miza și stressul unei competiții oficiale.

M.P. : Iar naționalele din acest an au fost singura competiție de acest fel de la care am lipsit obligată de o accidentare. Este o datorie de onoare pentru orice sportiv să participe la campionatul național — și regretul meu este cu atît mai mare. Nu sînt omul care poate să rabde și să stea, în timp ce colegele aleargă pentru titlul național. Este păcat să mi se pună la îndoială interesul față de astfel de concursuri, despre care se știe că le-am cîștigat și le cîștig destul de ușor, în condițiile în care, de pildă, am fost singura atletă care am luat startul în cîte două probe — și în „Cupa Europei", și la campionatele internaționale din acest an și la triunghiularul România — Anglia — R.S.F.S.R., tocmai pentru a aduce puncte echipei naționale. În 20 de ani de atletism mi-am îmbunătățit performanțele de la an la an, n-am rămas niciodată la același plafon.

I.P. : Totuși, n-aș vrea să părem refractari la critică ; ea este binevenită și chiar necesară în cazul atletismului — sport care nu se situează la nivelul pe care-l dorim și la posibilitățile create dezvoltării lui, la potențialul tineretului nostru sportiv. Dar critica trebuie să se întemeieze pe analiză obiectivă, nepărtinitoare, trebuie să fie bine documentată și să țină seama de toate datele problemei — nu numai de acelea care provin din surse părtinitoare sau tendențioase. În acest ultim caz, criticile făcute, pe lîngă rănile nemeritate ce le pot pricinui, nici nu-și ating scopul. Deci, nu de critică fuge Maricica Puică...

— Încerc să vă înțeleg. Aș mai avea o ultimă întrebare : argumentul vîrstei (pe care l-ați invocat cu îndreptățire), pe de o parte și numărul mare de concursuri la care ați participat, pe de altă parte, nu credeți că se bat cap în cap ?

I.P. : Permiteți-mi să răspund și eu în două părți. Pe de o parte, longevitatea sportivă a Mariciței Puică este rezultatul muncii, al ordinii și disciplinei în pregătire. Prin aceste atu-uri ea s-a impus în întreaga lume sportivă, fiind stimată și prețuită peste tot unde a avut prilejul să concureze. Pe de altă parte, menționez că în planul de pregătire am avut concursuri la care puteam să renunțăm dar pe care, din interese de ordin general, a trebuit să le abordăm celor interesați le putem oferi detalii. Poate că Maricica a alergat prea mult în acest an, dar cînd s-a stabilit acest lucru s-au avut în vedere toate elementele — de la cele de ordin fizic și medical pînă la exigența, mereu vie pentru noi, de a reprezenta cu cinste culorile patriei, de a crește prestigiul sportului românesc în lume.

— Vă mulțumesc și vă dorim încă mulți ani de pistele de concurs.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Confruntări internaționale

● Puține zile ne mai despart de evenimentul șahist al anului : olimpiada, care va avea loc în luna noiembrie la Dubai. Olimpicii (M. Șuba, Fl. Gheorghiu, M. Ghindă, Th. Ghițescu, D. Bărbulescu, V. Stoica, C. Ionescu și O. Foișor — echipa masculină și D. Nuțu, E. Polihroniade, M. Mureșan — echipa feminină fiind întregită cu una dintre jucătoarele ce-și dispută un turneu de baraj în ultima decadă a lunii septembrie la Eforie Nord : C. Bădulescu, L. Jicman, G. Stanciu) sînt în pregătire. Orele de studiu individual sînt întregite prin confruntări teoretice colective. Se depun multe eforturi și strădaniile se îndreaptă spre reeditarea succeselor ediției anterioare. ● Campionul țării, Mihai Șubă, participă la puternicul turneu internațional de la Szirak (Ungaria). Dintre contracandidații la locurile fruntașe amintim pe marii maeștri maghiar Adorján și Pinter, pe Smejkal și Ftacnik din Cehoslovacia pe sovieticul Psahis și pe revelația ultimului sezon, cubanezul Nogueiras. ● Th. Ghițescu și Fl. Gheorghiu vor participa între 19—29 septembrie la „open"-ul de la Ostende (Belgia). ● Turneul internațional de la Atena a fost cîștigat de poloneza G. Șzmaczinska și de jucătoarea bulgară P. Savova. Șahistele noastre Marina Pogorevici — Makropoulou și Dana Nuțu s-au clasat imediat în continuarea clasamentului. ● Turneul internațional masculin de la Albena (Bulgaria) s-a încheiat cu victoria sovieticului Azmaiparașvili care a acumulat 8 puncte din 11 posibile. În continuare clasamentul final se prezintă astfel : 2. Kolarov(Bulgaria) 7,5 p, 3—6. Bărbulescu (România), Kolev, Spasov (Bulgaria), Kenghis (U.R.S.S.) 6,5 p, 7. Popcev (Bulgaria) 5,5 p, 8. Danailov (Bulgaria) 5 p, 9. Ghenov (Bulgaria) 4,5 p, 10—11. Sygulski (Polonia) și Davies (Anglia) 4 p, 12. Mesa (Italia) 1,5 p. Tînărul maestru internațional Dan Bărbulescu a jucat foarte bine reușind să obțină și o prețioasă victorie asupra cîștigătorului concursului. Redăm partida jucată în prima parte a turneului: **Azmaiparașvili — Bărbulescu, 1. d4 Cf6 2. c4 e6 3. Cc3 Nb4 4. Cf3 c5 5. g3 Cc6 6. Ng2 d5 7. c:d5 C:d5 8. Nd2 c:d4 9. C:d4 C:d4 10. C:d5 N:d2 11. D:d2 Cc6 12. Cc3 D:d2 13. R:d2 Nd7 14. Thd1 Re7 15. Re1 The8 16. Cb5 Cb4 ! ? 17. T:d7 ? ! R:d7 18. Td1 Re7 19. N:b7 Td8 ! 20. Cd4 Tab8 21. Ne4 Rf6 22. Nb1 C:a2 ! 23. N:a2 T:b2 24. Nb3 a5?. Cc6 T:d1 26. N:d1 Ta2 27. f4 a4 28. Cb4 Tb2 29. Cc2 Tb3 30. Cd4 Tb2 31. Cc2 e5 32. f:e5 R:e5 33. Rd2 a3 34. Re1 Tb3 35. Ca1 Tb6 36. Nb 3 f5 37. Rd2 Th6 38. Cc2 T:h2 39. C:a3 Th3 40. g4 f:g4 41. e4 g3 42. Nd5 h4 43. e5 Re7 44. Ce3 Th2 45. Re1 g6 46. Cg2 Th1 47. Re2 h3 48. Cf4 g2 49. C:h3 T:h3 50. N:g2 Th5 și negru cîștigă.** ● Imbucurătoare este organizarea de către Clubul „Politehnica" București a unei noi ediții a turneelor internaționale studențești. Ediția a V-a a concursului masculin se bucură de prezența unor oaspeți destul de bine cotați pe plan internațional : K. Typek și P. David (Cehoslovacia), A. Defise (Belgia), P. Malcolm (Anglia) și M. Theesing (R.F.G.). Reprezentanții noștri : D. Olteau, M. Marin, A. Crișan, O. Berechet, D. Vlad aspiră la realizarea de titluri internaționale și coeficienți individuali valoric superiori, iar maeștrii internaționali P. Ștefanov și A. Negulescu emit reale pretenții în adjudecarea victoriei în turneu. Ediția a IV-a a confruntării feminine este mai puțin puternică decît anul trecut. Lotul studentelor este format din speranțe ale șahului românesc : R. Stegăroiu, M. Ioniță, R. Veniamin, L. Popescu, I. Candea, L. Bădiță, C. Stanca, M. Sorescu, S. Dan, M. Nechifor. Mai puțin reprezentative sînt jucătoarele oaspete : B. Rzeczyecka și H. Jalowice (ambele din Polonia) și V. Caels (Belgia).

MARGARETA MUREȘAN

Comentariul săptămînii

Pace și dezarmare (XXII)

O. N. U. — 41

Imprejurările în care au demarat, la jumătatea lui septembrie, lucrările celei de-a 41-a sesiuni a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite nu sînt dintre cele mai favorabile, avînd în vedere încordarea internațională deosebită provocată de continuarea cursei înarmărilor, și în primul rînd a celor nucleare, de menținerea și chiar de amplificarea unor conflicte care au făcut să crească tot mai mult pericolul unei catastrofe nucleare, avînd în vedere diferite acte defavorabile păcii, ca și recrudescența activităților teroriste pe plan internațional. Pe de altă parte, faptul că a 41-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. are loc în Anul Internațional al Păcii poate să influențeze favorabil unele desfășurări. În orice caz, misiunea actualei sesiuni nu este ușoară. Adunarea Generală și celelalte organisme ale ei fiind chemate să îndeplinească un rol de cea mai mare însemnătate în însănătoșirea climatului internațional, în schimbarea cursului periculos al evenimentelor spre o politică de dezarmare și pace, de destindere și colaborare.

Agenda celei de-a 41-a sesiuni este, ca și a altor sesiuni din ultimii ani, deosebit de bogată, însă dintre problemele avute în vedere se detașează cele privind încetarea cursei înarmărilor și dezarmarea. Se știe că România, punînd în centrul politicii sale externe tocmai problemele dezarmării și păcii, se pronunță pentru înfăptuirea unui program complex de dezarmare, în centrul căruia să se afle dezarmarea nucleară și care să ducă la lichidarea armelor nucleare pînă la sfîrșitul secolului și, în paralel, la reducerea cu 25 la sută, pînă în anul 1990, a armamentelor convenționale, precum și a efectivelor și cheltuielilor militare, urmînd ca pînă în anul 2000 acest procent să ajungă la 50. În acest cadru, țara noastră susține necesitatea adoptării la actuala sesiune a hotăririi de convocare a celei de-a treia sesiuni speciale a Adunării Generale consacrate dezarmării. În sensul acestei poziții, România se pronunță pentru încetarea experiențelor nucleare, pentru realizarea în cel mai scurt timp a unui acord privind oprirea amplasării în Europa de noi rachete cu rază medie de acțiune și trecerea la distrugerea celor existente, pentru intensificarea negocierilor în cadrul forumurilor de dezarmare, pentru trecerea de către o serie de state, inclusiv socialiste, la o reducere unilaterală a efectivelor, armamentelor și cheltuielilor militare. Referitor la această propunere, s-au bucurat de un larg ecou chemarea adresată de președintele României tuturor statelor din Europa de a trece fiecare la o reducere cu cel puțin 5 la sută a înarmărilor, precum și hotărîrea țării noastre de a înfăptui o asemenea reducere. În ceea ce privește stările de încordare și conflict din diferite părți ale lumii, România consideră de cea mai mare actualitate transpunerea în viață a prevederilor Apelului solemn adoptat, la inițiativa șefului statului român, la sesiunea de anul trecut a Adunării Generale, de încetare fără întîrziere a acțiunilor armate și de soluționare a tuturor problemelor litigioase exclusiv pe calea tratativelor.

Cu privire la toate aceste probleme, precum și la altele, înscrise pe ordinea de zi a actualei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U., delegația țării noastre a primit mandat să promoveze activ poziția României, concepția și considerentele președintelui ei. La recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. s-a cerut delegației române să reafirme voința țării noastre de a acționa în continuare, în spiritul orientărilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru întărirea colaborării și conlucrării cu popoarele și forțele înaintate de pretutindeni în lupta pentru soluționarea constructivă a problemelor cu care se confruntă omenirea în momentul de față, pentru promovarea fermă a politicii de dezarmare și pace, de securitate și înțelegere între națiuni, pentru o lume mai dreaptă și mai bună, fără arme și fără războaie.

O altă categorie de probleme de importanță excepțională care vor fi dezbătute în cadrul sesiunii a 41-a a O.N.U. o formează chestiunile economice, ale lichidării subdezvoltării și edificării unei noi ordini economice internaționale. La acestea ne vom referi într-un alt articol.

ION D. GOIA

Nu de mult, un grup de biologi americani de la Serviciul federal de protecție a peștilor și a altor vietăți marine a primit misiunea de a studia viața păsărilor de mare dintr-o insulă din Pacific, situată la 1 000 de mile nord-vest de Honolulu. Fiind vorba de o colonie imensă de păsări (14 milioane de cuburi), cei patru membri ai grupului au fost entuziasmați de perspectiva ce li se oferea ; ei sperau că vor găsi în insulă un fel de rai terestru. Ceea ce au văzut însă cînd au ajuns acolo i-a cutremurat : țărmurile nisipoase erau invadate de diferite obiecte de... material plastic. Fiindcă, observă revista newyorkeză „Time", care publică această informație, gunoiul pe care îl aruncă pe țărmuri apele Oceanului Pacific, ca și ale altor oceane și mări, este format în zilele noastre din ce în ce mai mult din resturi de material plastic. Plutind pe valuri și poposind în cele din urmă pe litoralurile acoperite cu nisip, acest gunoi oferă o priveliște dezgustătoare. Însă chestiunea iese cu mult din cadrul esteticii. La Simpozionul internațional pentru apărarea purității apelor oceanelor, ținut la Pacific Grove (California), savanții au arătat că deșeurile din plastic aduc mari prejudicii unui număr imens de vietăți marine, cărora adesea le provoacă moartea. S-a subliniat că plasticul prezintă același pericol pentru sănătatea întinderilor de apă ca și deșeurile de petrol, de metale și de alte substanțe toxice.

Preocupări ecologice

Poluarea plastică

Vinovații principali de acest nou mod de poluare a oceanelor — cu gunoaie de material plastic — sînt vasele comerciale și pescărești. După calculele efectuate de Academia Națională de Științe din Statele Unite, în fiecare an aceste vase aruncă în mare cel puțin 6,6 milioane de tone de deșeuri din mase plastice. Zilnic se aruncă în ocean circa 700 000 de diferite pungi și saci din plastic. Potrivit estimărilor, în fiecare an rămîn în apele oceanelor 150 000 de tone de diferite ustensile pescărești. Cele mai răspîndite deșeuri de plastic au devenit granulele de polietilenă folosite la fabricarea diferitelor obiecte de material plastic. Cercetările arată că deșeurile de plastic sînt vinovate de mai bine de jumătate din poluarea totală, realizată de om, a suprafeței Oceanului Mondial. Gunoiul de plastic, după cum am mai arătat, prejudiciază imens existența multor vietăți marine, și în primul rînd a focilor, a leilor de mare, a broaștelor țestoase și a păsărilor de mare. Așa, de exemplu, anual mor cel puțin 50 000 de foci încurcate în funii și plase aruncate în mare ca deșeuri. Adesea, broaștele țestoase și păsările iau granulele de plastic drept hrană, fapt care le provoacă moartea. Broaștele țestoase, care se hrănesc cu meduze, le confundă adesea pe acestea cu pungile de plastic, a căror îngurgitare duce la pieirea animalelor. Cel puțin 42 de specii de păsări de mare intră într-o măsură sau alta în contact cu gunoiul de plastic. Din 50 de albatroși bolnavi sau morți de pe insula Midway, 45 înghițiseră ceva de plastic. Și astfel mediile de apărare a purității mărilor și oceanelor își adaugă pe lista urgențelor, și poate chiar în fruntea ei, și lupta împotriva poluării... plastice.

ION CODRU

Ministerul de externe japonez a avut ideea unui sondaj la scară internațională avînd ca temă imaginea Japoniei în ochii europenilor. Subiecții, cum ne-au învățat pe noi că se spune colegii din cercetare, au fost recrutați din șapte state ale bătrînului continent — Anglia, R.F.G., Franța, Italia, Belgia, Olanda, Spania, ei fiind din toate cîte ceva : oameni politici, economiști, industriași, savanți, alți intelectuali. Cum arată, prin urmare Japonia acasă la cei cu care colaborează și concurează, cum o văd azi cei care nu catadicseau s-o bage în seamă nu chiar cu foarte multă vreme în urmă ?

Japonia este privită de cei în cauză înainte de toate drept o mare putere economică (așa declară 93% din francezii chestionați, 90% din italieni și 87% din R.F.G.). Numeroși sînt și aceia care consideră Japonia ca fiind țara unor tradiții vechi, îndeosebi francezii și nemții. 10–20% din răspunsuri țin să releve culorile mai puțin favorabile : țară misterioasă, țara salariilor mici, țară belicoasă... Cît privește pe japonezi ca oameni, predomină părerea că ei sînt deosebit de muncitori, eficienți, politicoși, curtenitori, caracterizați de spiritul de grup. De partea cealaltă a listei apar aprecieri precum „imitatori", „fermi", „agresivi". De altfel, se pare că japonezul se află într-un colimator destul de perseverent și lucid cîtă vreme nimeni nu tace cînd vine vorba să-i evalueze starea socială, munca pe care o face, îndemnurile, opțiunile, aspirațiile. Cei mai mulți dintre interogați îi se pare că japonezii muncesc prea mult, salariile lor sînt apreciate inferioare nivelelor din alte țări — occidentale — ca de altfel și nivelul de trai.

Un larg grup de întrebări privesc existența niponă pe eșichier planetar. Și, aproape obligatoriu, relațiile acestei țări cu Piața comună. Între 60–80% se situează procentul persoanelor întrebate care consideră că sînt de dorit măsuri de natură a ameliora echilibrul comercial între cei doi termeni ai relației Japonia-C.E.E., 50–70% apreciind că trebuie să crească cooperarea industrială pe acest tronson mondial. Vizavi de dezechilibrele balanței comerciale, este exprimată fără echivoc dorința de a redresa rapid situația, îndeosebi de către francezi, dar nici ceilalți — britanici, olandezii, nemții, belgienii — nu sînt de altă părere. Drept pirghii de luat în considerație în acest sens se evocă deschiderea mai accentuată a pieței japoneze, lărgirea cererii pe piața internă niponă pentru a face posibilă o

Vitralii colore

accelerare a exporturilor europene în acest sens. Unde consideră dumnealor, europenii, că se află răul pe care îl-l fac japonezii pe frontul desfășurat al războiului comercial ? Răspunsurile converg aproape fără ezitări pe același sens de curgere. Exporturile japoneze către C.E.E. sînt extrem de mari pentru că au în spate prețurile competitive asigurate de o productivitate ridicată. Se enumeră în aceeași ordine de idei tehnologiile înalte folosite, calitatea foarte bună a produselor exportate și capacitatea de a face față cerințelor la export a companiilor nipone. Unii nu se sfiesc să considere o explicație și faptul că prețurile japoneze sînt mai coborîte deoarece salariile plătite muncitorilor care le fabrică sînt mici, ca și datorită măsurilor guvernamentale de încurajare a exporturilor. Regăsim în această enumerare cam tot ce se crede că lipsește de partea cealaltă pentru a putea fi atinsă o poziție onorabilă. Pentru că, iată, aceiași chestionați nu se sfiesc să afirme că exporturile Pieței Comune sînt diminuate de măsuri guvernamentale japoneze dar ele stau pe loc mai ales din cauza lipsei de competitivitate, eforturilor insuficiente de stimul. Britanicii, dar odată cu ei și francezii și italienii, cred că lipsa de virtuți competitive a produselor vest-europene trebuie căutată în calitatea insuficientă a acestora în deficiențele sistemelor de service de după desfacere. Duc aceste constatări la concluzia că Japonia trebuie ocolită de Piața Comună ? Cîtuși de puțin. Oamenii atrași în dialogul la care ne referim apreciază această țară îndepărtată de ei în plan geografic drept un rival dar un partener de colaborare indispensabil. Cu alte cuvinte, un concurent serios dar cu care trebuie găsiți termenii potriviți de dialog, oricum un partener ce nu poate fi neglijat.

Ce ați dori să facă Japonia ca membru al comunității internaționale, unde v-ar conveni s-o știți angajată la scară planetară ? Cam așa ar suna una din întrebările sondajului de dată recentă, avînd de cealaltă parte a mesei europeni sută la sută. Unii, englezii mai ales, cer o participare mai activă a acestei țări la dezvoltarea economiei mondiale. Spaniolii, italienii și odată cu ei francezii preferă să-i știe implicați pe japonezi în dezvoltarea tehnologiilor pe plan științific. Mai ales francezii vorbesc despre o mai accentuată deschidere niponă către acordarea de ajutor economic țărilor în curs de dezvoltare. Nemții dar aproape deloc englezii susțin necesitatea alăturării lor la eforturile de asigurare a păcii. Cît privește schimburile culturale, ele par a nu preocupa pe nimeni, procentele la această rubrică înregistrînd cote pur simbolice.

NEAGU UDROIU

Bomboane din tutun

Se numesc Bandits. Și numele e cît se poate de potrivit pentru a exprima efectele pe care le produc aceste bomboane — cutie roșie, cu fructe, cutie verde, cu mentă — asupra organismului care le digeră. Este un nou tip de tabac, nu pentru fumat, ci pentru supt, pe care marii producători de țigarete încearcă să-l lanseze pe piață pentru a eluda legile care, în mai toată lumea, îngrădesc fumatul.

În Europa le fabrică o întreprindere implantată în Scoția de gigantul american al tutunului U. S. Tobacco. De la periferia Glasgowului caramele cu tutun în ele au fost aruncate pe piețele din Marea Britanie, Irlanda de Nord și Suedia pentru a testa gustul publicului și pulsul pieței. Care bate bine. „Bandits, un mod de a gusta plăcerile tutunului" e inserat pe prospectul care însoțește produsul. „O aromă care la început cere puțină concentrare pentru a fi apreciată. Dar e nevoie să persiști pentru a avea o imensă satisfacție", scrie aceeași fițuică. După puține zile, cucerirea pieței era un fapt împlinit. Ceea ce-i alarmează pe medici este faptul că Bandits a pătruns cu pași mari în rîndul copiilor. În Statele Unite, unde acest produs a „prins" o imensă piață, în ultimii 5 ani pătrunzînd pînă și în orfelinate, cifra de afaceri realizată este de peste 600 milioane dolari ! Oficialitățile americane sînt atît de alarmate încît a fost promulgată o lege care interzice reclama acestui produs la radio și TV. „E prea puțin, spune doctorul Gregory Connolly din Philadelphia care a publicat în „New England journal of medicine" un studiu asupra efectelor dezastruoase pe care consumul unor asemenea... bomboane le poate avea asupra ființei umane. Nu numai nicotina se absoarbe în sînge, ci toate substanțele cancerigene conținute în tutun și care din țigări mai scapă. 62 la sută din adolescenții care mănîncă asemenea otravă au pete albe pe partea interioară a obrajilor unde țesuturile vin în contact cu bolul alimentar, iar 17 la sută sînt deja posesorii unor tumori maligne în gură. „Nimic științific dovedit în asemenea afirmații" spune John Walter, directorul secției marketing a filialei U.S. Tobacco din Scoția. Elemente incriminatorii aduce însă mama adolescentului Sean Marcee din Oklahoma City care a chemat în judecată fabricanții pentru moartea fiului ei. După cinci ani de consum la un nivel ucigător — 3 cutii pe zi — tînărul a fost supus unor operații succesive de extirpare a limbii și laringelui și apoi a murit. La 17 ani.

Să nu credeți că fabricanții acestor ucigătoare bomboane au abandonat. La ora actuală cutiile vîu colorate au invadat Elveția, unde se stă la coadă pentru ele. În Italia s-a lansat cu mare succes un nou produs, bomboane cu lichior de tutun. Încă o dată se adeverește dictonul „banii n-au miros" chiar dacă cei care-i primesc știu prea bine ce maladii cumplite și nemiloase lansează odată cu marfa lor.

IOAN ROȘCA

Un tenor pe Wembley

În curînd pe stadionul Wembley va avea loc o premieră deosebită : tenorul italian Luciano Pavarotti va interpreta pentru marele public un concert de arii și cantonete. Agenția Associated Press informa că toate cele 9 000 de locuri ale tribunei spectatorilor au fost deja vîndute. Marele tenor a ținut timp de două săptămîni o dietă alimentară strictă pentru a mai reduce ceva din respectabila sa greutate.

Concertul de pe Wembley coincide cu un eveniment remarcabil în viața unui artist : împlinirea a 25 de ani de la inaugurarea strălucitei cariere a lui Pavarotti, un star de operă cunoscut în prezent pe toate meridianele lumii. Prima sa apariție pe scenă a avut loc la Reggio Emilia — nu departe de orașul său natal Modena — în rolul lui Rodolphe din opera „Boema" de Puccini. Marcarea sfertului de secol de carieră artistică a avut loc în Italia prin apariția lui Pavarotti în același rol care l-a consacrat, la Teatrul din Modena, orașul în care se reîntoarce întotdeauna cu plăcere. Și nu numai publicul avizat, ci întregul oraș l-a sărbătorit cu entuziasm.

Pavarotti, care este considerat de specialiști drept continuator al celor mai bune tradiții ale marilor tenori italieni Caruso, Gigli și di Stefano, manifestă o deosebită pasiune pentru operele lui Mozart și Verdi. De altfel, marile sale succese au fost obținute în rolurile Radames din „Aida", Gustaf III din „Bal mascat" și ducele de Mantua din „Rigoletto". Într-un recent interviu, el arăta că roluri ca Pinkerton din „Madama Butterfly" de Puccini și Alfredo din „Traviata" de Verdi nu sînt „genul său" și de aceea le-a interpretat doar în cîteva spectacole. Relevînd faptul că pentru rolul Othello ar trebui să aibă altfel de voce, Pavarotti își exprima, totodată, regretul că nu a avut încă prilejul de a cînta în rolul Scarpia din „Tosca" de Puccini, apreciind că acest rol „este de o mare frumusețe și putere dramatică". Pasiunea sa se îndreaptă mai ales spre roluri „în care, în costum și cu mască, pot cînta și trăi". Printre dorințele neîmplinite ale prodigioasei sale cariere se află și o apariție alături de Maria Callas în „Lucia de Lammermoor" de Donizetti, sub conducerea muzicală a lui Tullio Serafin.

Stresul provocat de intensa sa activitate nu se manifestă la Pavarotti — ca la atîția dintre colegii săi — prin accese nervoase, ci prin „poftă de mîncare ! Însă — după cum arată chiar marele tenor — „odată cu creșterea greutății vocea mi-a devenit tot mai bună". Deși are un calendar încărcat și anul acesta, Luciano Pavarotti va fi cu siguranță, la sfîrșitul lui septembrie, acasă, la Modena. Pentru că atunci va mai avea de sărbătorit, alături de soție și fetițe, o nouă aniversare : nunta de argint.

ROMEO NĂDĂȘAN

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Apostolul taximetrist

Era pe la începutul anului 1962 cînd am aflat că, „specialiști în prezicerea sfîrșitului lumii" au anunțat că 5 februarie a acelui an este data fatidică. Am anulat imediat o întîlnire pe care o aveam cu inspectorul meu de impozite care, era oricum mai puțin importantă decît sfîrșitul lumii și m-am grăbit să merg la domnul Guibert, negustor de covoare în rue Vivienne.

Domnul Guibert era pe vremea aceea reprezentantul în Franța al lui George King, șoferul acela de taxi din Londra care încă din 1954 a creat secta cu numele „Asociația eterică" al cărei scop este să transporte pe semenii noștri de pe pămînt pe alte planete în cazul unei catastrofe cosmice.

L-am găsit pe negustorul de covoare în biroul său, studiind foarte preocupat un dosar cu calcule.

— În cazul în care calculele noastre sînt exacte, îmi spune el, sfîrșitul lumii va avea loc luni dimineața între orele 9 și 12.

Am luat atunci un aer de om înfricoșat. El a încercat să mă liniștească spunînd :

— Aceia ca dumneavoastră care priviți situația în față și plîngeți, mă reconfortează. Trăim astăzi, domnule, printre atîția indiferenți care nu sînt legați de cosmos decît printr-un fir de păr, un fir de păr de pe cap, un fir de păr de pe piept, din barbă sau din altă parte, după temperament. Bineînțeles acel fir de păr este legătura noastră cu universul. Aceasta nu este însă suficientă. Trebuie să ne unim cu cosmosul în mod mai profund prin sufletele noastre. Ne îndreptăm cu toții spre un abis fără să ne dăm seama.

— Și credeți că nu putem evita acest cataclism ? Îl întreb eu.

Ridicînd capul, domnul Guibert se uită pătrunzător în ochii mei.

— Da, domnule. Omul este dotat cu o forță cosmică de neînchipuit. Luni dimineața această lume va cunoaște unul din momentele cele mai delicate ale existenței sale. Conjuncțiunea în constelația Capricornului, Saturn, Jupiter, Marte, Venus, Mercur, Soarele, Luna și Pămîntul va determina dereglarea întregului mecanism universal. Pămîntul va exploda ca o simplă grenadă.

— Se va ciocni cu un astru ?

— Nu ; el va fi numai lipsit timp de o milionime de secundă de forța sa centripetă, exact așa cum a prevăzut maestrul nostru, George King.

Nu știam eu prea multe despre acest personaj și l-am rugat pe negustorul de covoare să-mi vorbească de el, ceea ce de altfel, l-a încîntat.

Așa am aflat că fondatorul „asociației eterice" avea 44 de ani cînd, într-o zi, prin 1954, în timp ce mergea cu taxiul său pe Regent Street din Londra o voce extraterestră, ce părea că vine din oglinda retrovizoare i-a spus :

— George King, tu ai fost ales de către Marele Consiliu al Astrilor să salvezi umanitatea de catastrofa cosmică. Consideră-te de acum ca „purtător de cuvînt al Parlamentului interplanetar".

Imediat șoferul și-a părăsit meseria de taximetrist în Londra și s-a apucat să studieze teologie, fizică, telepatie și altele pentru a putea să mai dialogheze cu oglinda sa retrovizoare. Dar cum oglinda sa retrovizoare nu mai scotea nici o vorbă, într-o dimineață în timp ce-și mînca omleta, George King a avut un șoc : din farfuria sa o voce !

— Nu sînt în farfurie, spuse ea, îți vorbesc de pe planeta Marte și te anunț că sfîrșitul lumii va avea loc la 5 februarie 1962.

George King, foarte tulburat de cele auzite n-a mai apucat să zică nimic căci omleta a continuat :

— Ascultă-mă ! Oamenii pot fi salvați dacă vei putea să aduni atîta forță să împiedici conjuncțiunea perfectă. Dacă nu vei reuși va trebui să fugiți.

— Să fugim ? Unde ?

Dar omleta a rămas mută nemairăspunzînd nimic.

Peste o lună i-a răspuns periuța de dinți.

— Veți fugi pe Venus, spuse ea sec.

Și din nou tăcere, cînd, într-o seară în momentul în care George King își stingea veioza apăsînd pe întrerupător, aceasta a început să-i vorbească.

— Știu că ești neliniștit. Te întrebi cum veți părăsi pămîntul și cum va fi pe Venus. O vei afla la timp.

Și cam după vreo lună fondatorul „asociației eterice" își publica primele sale impresii din călătoriile pe care le-a făcut personal pe Venus. Iată cîteva extrase din cele publicate de el.

„Sosind pe Venus, am fost întîmpinat lîngă un mare lac cu apă de culoare roz de către spiritele superioare adunate pentru primirea mea. Cel mai eminent dintre spirite se numește Aspré și care m-a felicitat confirmîndu-mi titlul de „reprezentant al parlamentului interplanetar".

Și pentru a-și reglementa statutul său juridic pe Terra, prin 1968, George King a solicitat Organizației Națiunilor Unite să-l recunoască ca fiind primul și singurul reprezentant al parlamentului interplanetar aici pe pămînt. Din cîte știu însă O.N.U. nu i-a dat răspuns la solicitarea sa nici pînă astăzi.

În prezent, George King se află la Los Angeles în California unde și-a instalat cartierul general al sectei.

La principiile și teoriile sale inițiale el a mai adus însă unele adăugiri, precizări și corective. Nu de alteeva dar pentru ca afacerea să meargă mai bine că, doar este la modă în lumea capitalului și exploatarea credulității și naivității.

Dar să vedem ce a mai debitat George King. Mai întîi el a reușit să determine cu exactitate că, legătura sa permanentă prin telepatie este stabilită cu locuitorii sectorului 6 al planetei Marte — deci să fie clar, ai sectorului 6 și nu ai altuia.

Apoi a mai fost nevoie de o mică inovație. Era necesar ca la afacere să fie asociat și dumnezeu. Și „maestrul" nu a întîrziat să-l contacteze „pe cel de sus" care i-ar fi precizat lui George King că tot el, adică dumnezeu ar răspunde și coordona și planeta Marte.

Așa se face că în prezent, cîteva zeci de mii de adepți ai noii secte se străduiesc, contra unor sume ce intră în buzunarele „maestrului" să-și perfecționeze cunoștințele în domeniul telepatiei pentru a intra și ei în legătură cu marțienii — încă nu s-a precizat cu ai cărui sector.

Și întrucît „bosul" sectei, adică „vocea parlamentului interplanetar", vreau să zic, este singurul care primește mesaje din cosmos, într-o dimineață a anilor trecuți după o noapte de discuții aprinse cu periuța de dinți, că veioza și oglinda retrovizoare nu au mai scos nici un cuvînt din 1954, el a adus la cunoștință oficial că sfîrșitul lumii va avea loc la 7 septembrie a acelui an. Dar cum și ziua respectivă a fost o zi ca toate celelalte, secta a dat a doua zi un comunicat în care arăta că, prin efortul comun al membrilor „asociației eterice" au reușit să convingă pe dumnezeu să amîne și de această dată clipa sfîrșitului lumii.

Deci, grație domnului George King am scăpat cu bine și de această dată.

Un alt „trimis al lui dumnezeu" pe numele său pămîntesc Joseph Segala, a făcut cunoscut că sfîrșitul lumii se va produce miercuri 16 ianuarie anul 2013 orele 8.30 precis. El s-a angajat față de adepții săi să fie prezent pentru a-i asista în cazul că aceștia vor avea nevoie de serviciile sale. El are acum peste 70 de ani. Oricum este un optimist.

I. G. VULCĂNEANU ■

Argus electronic

Pare de domeniul fanteziei, dar, în goana lor de a obține profituri cît mai mari de pe urma exploatării la maximum a muncii salariaților, capitaliștii dau noi și noi chipuri harapnicului aplecat pe spinarea sclavului, chipul la modă este cel electronic și harapnicul marilor companii se alcătuiește dintr-un sistem ce cuprinde camere de luat vederi, monitoare și un computer centralizator. Argusul electronic urmărește, în permanență, ce face fiecare salariat (mai ales cît face !) și stochează totul pe cartele. El devine o obsesie : dacă nu ai făcut destul ? Mai mult chiar ; acordă puncte (negative) care, la un anumit număr, atrag concedierea. De exemplu, compania „P.S.A.", care se ocupă de rezervarea locurilor pe liniile aeriene, permite fiecăruia din cei 400 de salariați doar 37 de puncte „rele" anual, pretinzîndu-le să facă o rezervare în maximum 109 secunde. Una dintre angajate, cu o vechime de 14 ani, Judy Alexander declară : „Devii o epavă. Stressul este incredibil".

Totul se înregistrează și se punctează. Mersul la toaletă, de exemplu, nu trebuie să depășească 12 minute.

Și totuși, muncitorii au găsit metode de a „păcăli" sistemul. Într-o uzină ei au lăsat mașinile să meargă în gol. Trucul a fost depistat datorită consumului mai redus de energie electrică.

Mai mult de 20 de sindicate, între care cel al muncitorilor din industria constructoare de mașini și cel al muncitorilor din comunicații, au prevăzut în contractele de muncă limitarea supravegherii electronice, care după spusele unui lider sindical, „are în vedere și faptul că dai un telefon organizatorului sindical sau presei". Legislația unor state americane ca Wisconsin și Rhode Island prevede o serie de restricții cu privire la utilizarea sistemului. Mai ales în ceea ce privește cît de departe se poate merge cu supravegherea.

DAN DĂNUȚ DORU ■

ACCENTE ÎN LUME

Semne-bune

Societatea chineză de zoologie ce încearcă să atragă atenția internațională asupra sorții speciilor pe cale de dispariție a împrumutat pentru patru luni grădinii zoologice din Portland (S.U.A.), un cuplu de maimuțe aurii. Spre marea surpriză a îngrijitorilor, femela a dat naștere unui pui gri-auriu, aproape lipsit de păr și cu coada foarte lungă. Apariția „bebelușului" poate fi un semn bun ce pledează în favoarea continuității acestor animale foarte rare.

Proiect abandonat

Armata de uscat americană și-a propus la un moment dat să reintroducă în serviciul activ... măgarii. Ultima oară aceste animale au fost utilizate de armată în perioada celui de-al doilea război mondial, în Birmania, apoi în Filipine. Studiul asupra posibilei refolosiri a măgarilor de către U.S. Army a început acum un an la cererea șefului de stat major, generalului John Wickham. Pentagonul a primit mii de scrisori din partea unor persoane ce și-au propus serviciile pentru îngrijirea patrupedelor.

În final, ideea a fost abandonată. Purtătorul de cuvînt al U.S. Army a declarat că „acestea sînt animale minunate dar reintroducerea lor în serviciul activ ar ridica probleme. Rarele dăți cînd ele ar putea fi utilizate, nu justifică cheltuielile".

ELENA GRECESCU ■

„Azi, evreii nu vor bea șampanie"

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal însîngerat

Subprefectul instalat de ocupanții horthyști în Maramureș, dr. Ajtai Gábor își încheia astfel cinicul său indemn :

„Va fi în interesul evreilor dacă ei vor renunța la situația lor nesigură din județ cedînd pozițiile ce le dețin și începînd o nouă viață pe pămîntul Galiției cu ajutorul autorităților". Da, autoritățile horthyste i-au ajutat. Dar nu să trăiască, ci să moară pe pămîntul Galiției.

Strins legat de singeroasa acțiune a KEOKH-ului din vara lui 1941 este martirajul rabinului Baruch Hagher din Vișeu. Tînărul rabin, abia împlinise 33 de ani în acea vară, a acționat calm și neînfricat pentru a salva cît mai mulți evrei de la iminenta deportare în Galiția, deportare ce avea să se termine fulgerător și crunt prin marele măcel de la Kamenec-Podolsk. Prilejul s-a oferit de la sine. Era nevoie doar de o nesfîrșită dragoste de om și de o nemaiîntîlnită îndrăzneală. Tînărului rabin nu-i lipsise nici una, nici alta.

Principalul document în dovedirea cetățeniei îl reprezenta certificatul de naștere. În Vișeu însă toate registrele în care erau trecute nașterile evreilor — registre întocmite pe vremuri totdeauna de rabinul tîrgului — au ars în primul război mondial. În consecință, autoritățile trebuiau să recunoască orice document de acest gen datat înainte de incendiu, neexistînd posibilitatea de a se confrunta cu originalul, deci cu cele consemnate în registru. Profitînd de această situație, Baruch Hagher a ajutat pe mulți evrei din Vișeu să scape de expulzare. Mai mult, a furnizat documentele necesare unor evrei din alte orașe, chiar și unora care reușiseră să se salveze în Maramureș din ghearele holocaustului dezlănțuit în Polonia.

Cînd în 1942, horthyștii l-au arestat pe rabin n-au amintit nimic despre vina falsificării documentelor. S-a anunțat drept motiv oficial al arestării că este implicat în acțiuni comuniste. Poliția nu vroia să alerteze pe posesorii de certificate false, ca să nu-și poată lua măsuri de salvare. Rabinul a fost transportat în 24 de ore la Budapesta și internat în cunoscuta Toloncház. De aici a fost dus în lagărul de la Kanizsa (KisTarcsa). Aici erau mulți evrei din nordul Ardealului. În 1944, soția rabinului a reușit să-l înterneze în spitalul evreiesc din Budapesta. De aici a fost ajutat să fugă cu acte false, ca țăran ungur, la Oradea. Nu peste mult timp însă a început ghetoizarea. Ajuns în ghetoul din Oradea, încearcă să fugă în România împreună cu un grup de 100 de persoane. Prinși la graniță, sînt readuși în ghetou. Aici, împreună cu alți opt, s-au ascuns într-un buncăr. Prinși din nou, este inclus într-un transport cu direcția **Birkenau-Auschwitz** unde-și va găsi sfîrșitul.

La 9 martie 1942, guvernul Bardossy este înlocuit cu guvernul Kállay. În discursul-program Kállay precizează că el consideră evreimea drept rasă. Această declarație de principiu conținea în sine grave pericole pentru destinul evreilor din Ungaria și provinciile cotropite. Masa evreilor nu era suficient de versată în politică pentru a întrezări urmările dezastruoase ale acestei poziții pe care se situa noul guvern. În schimb Rajniss Ferenc — cunoscut politician de extremă dreaptă, care știa bine ce se ascunde în dosul declarației, al noțiunii de rasă, — îl întrerupe triumfător și cinic pe vorbitor, strigînd să-l audă întreg parlamentul : „Am impresia că azi evreii nu vor bea șampanie".

Probabil a vrut să-l imite pe Göring care în ședința de după **Kristallnacht** (noaptea din 9/10 noiembrie 1938) — soldată cu 267 sinagogi incendiate, mii de magazine, întreprinderi și locuințe devastate, mii de morți și răniți, peste 26 000 de evrei arestați și trimiși în lagăre de concentrare — ascultînd și aprobînd măsurile antievreiești propuse de Göbbels, Heydrich și ceilalți potentați naziști a exclamat : „N-aș vrea să fiu evreu în Germania".

La 25 noiembrie 1942, în plin parlament, președintele Partidului Ardelean, contele Teleki Béla declara: „Evreimea are în țară un strat încă puternic din punct de vedere numeric. Evreimea ortodoxă galițiană care s-a infiltrat în ultimele decenii și trăiește în masă în județele Maramureș, Satu Mare, Sălaj, Someș, dar și în alte părți ale Ungariei, în mare parte nici nu vorbește ungurește. Aceste elemente trebuie eliminate cît mai urgent din țară. Este inutil să accentuez că eu consider evreimea, înmulțirea ei și ocuparea comerțului și industriei de către ea, ca un fapt adînc dăunător. Acei evrei care sînt capabili să contribuie numai cu munca lor fizică la marile eforturi de război ale țării, trebuie să fie strînși în lagăre, fără excepție".

În 1943, la „Sabat Hagadol", soldații unei companii ungurești au năvălit asupra sinagogilor și caselor de rugăciune din Carei, au spart geamurile caselor evreiești, au profanat sulurile Thorei și alte obiecte de cult, au bătut și arestat evreii întîlniți.

Semnalul cel mai zguduitor a ceea ce avea să vină trebuia să-l fi constituit pentru noi soarta celor din detașamentele de muncă forțată — **detașamentiștii cu banderolă galbenă.** Cruda realitate însă n-o cunostea nimeni. Din fiecare familie lipseau fie tatăl, fie cîte un băiat : din unele cîte doi și chiar trei frați. Îi știam departe de noi. Bănuiam că le este greu, dar nu ne închipuiam că sînt pur și simplu decimați.

În 1941 au început primele încorporări și concentrări în detașamentele de muncă forțată, devenite subit detașamente de pedeapsă. Erau chemați bărbații între 21 și 48 de ani. Purtau pe brat banderolă galbenă.

Horthyștii au constituit asemenea detașamente la mai puțin de două luni după intrarea lor în nordul Ardealului. Inițial, în ele au fost concentrați doar români. Nu peste mult timp însă au venit la rînd și evreii. În aprilie 1941, autoritățile guvernamentale horthyste descoperă că „Paragraful IV din legea privind limitarea evreilor în viața socială și economică, din 1939, a degradat evreii la nivelul de cetățeni fără drepturi depline, i-a împins pe un plan secundar din punct de vedere politic și economic și astfel le-a coborît ponderea socială atît de jos încît nu mai cadrează cu prestigiul funcției de ofiter. Păstrarea de către evrei a gradului de ofiter a devenit imposibilă din punct de vedere etic". Apoi, Consiliul de Miniștri, prin ordonanța nr. 2 870/1941, decide obligativitatea evreilor de a-și satisface stagiul militar în „serviciul auxiliar". Așa au luat naștere faimoasele detașamente de muncă forțată pentru evrei. În vara lui 1942, în parlamentul de la Budapesta s-a relevat în mod public că „serviciul în detașamentele de muncă forțată prestat de cei considerați evrei este umilitor, are un caracter discriminatoriu și nu cadrează nici cu demnitatea unui ungur, nici cu a unui tînăr educat în spirit creștin".

(Va urma)

OLIVER LUSTIG ■

Săptămîna Crucii Roşii

Anul acesta „Săptămîna Crucii Roşii" (21–27 septembrie) se desfăşoară pe fundalul unor evenimente cu profunde semnificaţii în viaţa poporului nostru, precum şi pe plan internaţional. „Săptămîna Crucii Roşii" are loc în cadrul Anului Internaţional al Păcii, sub genericul „Pentru pace, pentru om". În sfîrşit, anul acesta s-au împlinit 11 decenii de la fondarea Societăţii de Cruce Roşie din România, „Săptămîna" derulîndu-se deci şi sub semnul factorului jubiliar.

Toate acţiunile înscrise în programul „Săptămînii Crucii Roşii" au avut, evident, ca fir conducător ideea creşterii rolului şi a contribuţiei acestei organizaţii la înfăptuirea politicii partidului şi statului nostru în domeniul sănătăţii. O componentă foarte importantă a acestei politici este promovarea pe multiple planuri a profilaxiei îmbolnăvirilor, element primordial al medicinei moderne. Iar promovarea profilaxiei necesită, după cum se ştie, eforturi din ce în ce mai mari din partea tuturor factorilor, pentru ridicarea gradului de cultură sanitară a populaţiei, pentru înlăturarea cauzelor care generează bolile şi accidentele. În acest context, îşi înscrie activitatea şi Societatea de Cruce Roşie, cei peste 7 milioane de membri ai săi, care într-o strînsă conlucrare cu Ministerul Sănătăţii, cu Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului, cu Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste, cu organizaţiile de femei şi de tineret, contribuie prin forme specifice la ridicarea gradului de cultură sanitară a populaţiei, la apărarea sănătăţii şi vieţii oamenilor. Angajată cu toate forţele în îndeplinirea sarcinilor care îi revin din documentele de partid şi de stat, din mesajele adresate Crucii Roşii de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, din Legea privind asigurarea sănătăţii populaţiei, precum şi în baza Planului unic de educaţie sanitară, Societatea de Cruce Roşie şi-a orientat activitatea spre reevaluarea şi perfecţionarea mijloacelor şi formelor educativ-sanitare de masă, specifice activităţii de Cruce Roşie, imprimîndu-i acesteia o mai mare amploare şi perspectivă, un caracter mai diversificat, mai dinamic şi mai eficient.

Societatea de Cruce Roşie din România, care se numără printre cele 126 de societăţi naţionale din cadrul mişcării mondiale de Cruce Roşie, este bine cunoscută pentru contribuţia adusă, în spiritul principiilor politicii externe promovate de partidul şi statul nostru, corespunzător prestigiului de care se bucură România, preşedintele Nicolae Ceauşescu pe arena internaţională, la dezvoltarea cooperării cu celelalte societăţi naţionale, precum şi cu organismele internaţionale ale Crucii Roşii, la promovarea spiritului de solidaritate cu toate popoarele lumii. Animată de înaltul sentiment al întrajutorării umane, Crucea Roşie Română a acordat în ultimii 5 ani peste 50 de ajutoare constînd în îmbrăcăminte, alimente, medicamente pentru populaţia din 39 de ţări care au avut de suferit de pe urma calamităţilor naturale sau a conflictelor armate.

Toate direcţiile de acţiune ale Crucii Roşii Române se regăsesc din plin în programele „Săptămînii Crucii Roşii". Cele cuprinse în bogata agendă a acestei manifestări sînt, firesc, de o mare importanţă în cadrul efortului general privind sănătatea. Multe din aceste acţiuni se cer însă continuate şi după încheierea „Săptămînii", fiind necesar ca ele să dobîndească un caracter permanent, la fel ca nevoia de sănătate a oamenilor.

ION DUMBRAVĂ

Campionul lumii e campionul ţării!

La Cluj-Napoca, aplauze meritate pentru Nicu Vlad şi colegii săi, care au dat halterelor româneşti prestigiu internaţional

(Corespondenţa trimisului nostru special **Radu G. Ţeposu**, acreditat la Campionatul naţional de haltere — în pag. 20)

Ultima oră

Din „istoria orei exacte"

Deci, duminică, 28 septembrie, ora 1 va deveni ora 0, astfel că, dînd ceasurile cu o oră în urmă, vom avea cea mai lungă zi a anului, o zi de 25 de ore.

E un prilej să ne aducem aminte unele amănunte, mai puţin cunoscute, din „istoria orei exacte". La noi, C. Căpităneanu a făcut în secolul trecut întîiele lucrări de observaţie astronomică. Preocupat de întocmirea unei hărţi a ţării, Căpităneanu a avut nevoie pentru stabilirea diferenţei de longitudine dintre două localităţi şi de ora bine determinată pentru meridianele acestora. Primele determinări le-a făcut între 20 septembrie şi 7 octombrie 1875, într-o sală meridiană construită provizoriu la Iaşi, pe terasa de lîngă Palatul administrativ. Această oră era însă utilizată doar în scopuri astronomice, nefiind comunicată oficial.

Căile Ferate Române, care întrebuinţau pentru toată reţeaua ora Bucureştiului, adoptă, la 1 decembrie 1891, ora fusului 2. Decretul din 15 noiembrie 1891 impune ca oră oficială ora căilor ferate. Devin, deci, necesare determinarea şi difuzarea cu cea mai mare precizie a orei exacte. Şi, într-adevăr, decizia Departamentului industriei din 20 decembrie 1892 hotărăşte ca Institutul meteorologic, prin serviciul său cronometric, să comunice ora oficială. Menţionăm că în acea epocă nu exista încă în ţara noastră un observator astronomic care să preia această misiune (el va fi înfiinţat abia în 1908). În august 1893 încep pe Dealul Filaretului primele determinări orare sistematice de către un discipol al lui Căpităneanu, astronomul B.V. Vermont. Ora exactă era comunicată de aici direct gării Filaret. Tot de aici a fost anunţată, pînă în 1895, prin intermediul unui tun, ora amiezii.

Deoarece aderarea României la Convenţia fuselor orare, cît şi primele determinări sistematice de oră din ţara noastră au fost făcute din iniţiativa lui St. C. Hepites, directorul din acea vreme al Institutului meteorologic, putem să considerăm că el a fost organizatorul unificării orei la noi. În iulie 1931 apare şi o lege pentru stabilirea orei oficiale în România, care introduce pentru prima oară în ţara noastră şi ora de vară. Însă mult mai tîrziu, abia în 1979, este introdusă clar şi sistematic. (Acest scurt istoric ni preocupărilor privind determinarea orei în ţara noastră ne-a fost furnizat de astronomul Magda Stavinschi.)

În atenţia iubitorilor mării

Pe litoral se anunţă o vară prelungită. Aflăm că sezonul turistic în staţiunile de la ţărmul Mării Negre s-a prelungit pînă la 15 octombrie.

Nou tip de aparat de radio

Întreprinderea ieşeană Tehnoton, din nou în actualitate. Ultima realizare a specialiştilor de aici poartă numele „Club" şi este un radioreceptor staţionar. Noul tip de aparat de radio are 4 lungimi de undă, calităţi tehnico-funcţionale deosebite (afirmă realizatorii lui) şi un design plăcut. Urmează să-i auzim.

Energie solară

Efortul pentru valorificarea surselor de energie neconvenţională continuă. De data aceasta primim o veste din Sibiu. O mai veche idee a specialiştilor Laboratorului pentru energie solară şi ai Institutului de subingineri din Sibiu — realizarea unor instalaţii solare de apă menajeră, pentru gospodării individuale, a prins, cu puţine zile în urmă, contur, odată cu punerea în funcţiune a unei prime asemenea instalaţii. Care e foarte simplă (compusă, în principal, dintr-un panou solar instalat pe acoperişul clădirii şi un recipient din masă plastică amplasat în pod, avînd o capacitate de 140 de litri de apă şi, amănunt deloc neglijabil, e accesibilă ca preţ.

Strict autentic

O autobasculantă de 16 tone, înmatriculată sub numărul 31-Gj-9538, a fost oprită pe drumul dintre Mătăsari şi Drăgoteşti din judeţul Gorj. Ce credeţi că transporta? Un grătar de fript mici. Din ce o fi fost făcut grătarul de era aşa de... greu?

Tramvaiul, la Cluj-Napoca...

Avansează rapid lucrările de construcţie la prima magistrală de tramvai din Cluj-Napoca, destinată să asigure o legătură eficientă (în special) între Cartierul Mănăştur şi platforma industrială Someş Nord. În prezent se află în construcţie primul tronson al liniei (6 kilometri), întreaga linie urmînd să aibă 13,5 kilometri.

Poftiţi în vagoane! Poftiţi la masă!

Un nou tip de vagon restaurant şi-a făcut de curînd apariţia pe drumurile de fier ale ţării. Caracterizat printr-un confort îmbunătăţit, el are un salon de servire la mese cu o capacitate de 30 de locuri dispuse mai funcţional, iar la unul din capete, prin utilizarea mai bună a spaţiului, s-a putut amenaja o unitate bar. După depăşirea firescului test de funcţionalitate de către noul vagon, I.M.M.R. Griviţa Roşie, producătorul lui, va trece la fabricarea şi a altor vagoane restaurant de acest tip.

Oameni, vegheaţi!

Nimic nu-i mai de preţ ca viaţa omului

Iată mesajul adînc şi răscolitor al piesei „Amurgul burghez" de Romulus Guga pe care o puteţi viziona la Teatrul Mic, aşa cum a făcut-o colaboratorul nostru Hajdu Győző. Însemnările sale în pag. 16.

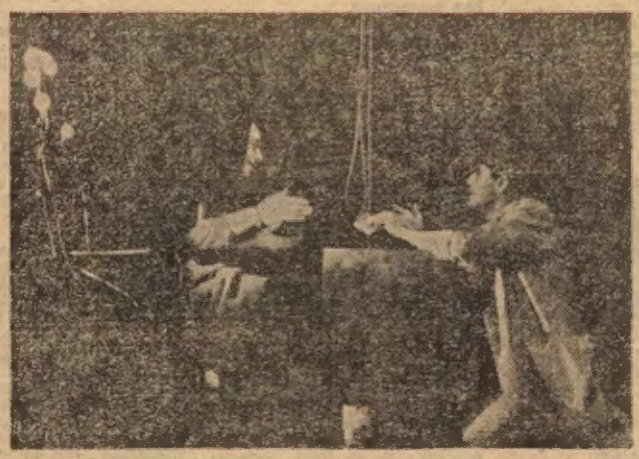

Bună idee

În sprijinul celor care au început să-şi facă aprovizionarea de toamnă, I.T.B. a decis să înfiinţeze cîteva staţii speciale de taxifurgonete în vecinătatea pieţelor.

Glumă?

Colegii gorjeni au primit la redacţie un colet care conţinea un pachet de ţigări Carpaţi. Nimic neobişnuit, veţi zice. Surpriza abia acum vine. Cele trei ţigări din pachet nu erau însă umplute cu tutun, ci cu... fişii de ciorapi. Tutunul este desigur nociv. Cum opinia medicilor este unanimă în această privinţă, întreprinderea de ţigarete din Tîrgu Jiu (producătoarea respectivului pachet de ţigări) vrea acum, cumva, să testeze şi efectul ciorapilor fin tăiaţi?

O ştire bună de la AZO

De la Tîrgu Mureş ne soseşte o veste plăcută: se pregăteşte o nouă gamă de filme alb-negru de sensibilităţi diferite: 18, 21 şi 24 DIN. Se ştie că în tehnica fotografică posibilitatea alegerii unei sensibilităţi de film adecvată subiectului rezolvă într-o măsură importantă valoarea imaginii obţinute. Şi merită subliniat efortul celor de la AZO, căci performanţele celor trei filme egalează pe cele ale unor mărci de prestigiu (ne gîndim într-un viitor articol să demonstrăm aceasta). Trei filme noi, trei culori noi la AZO (cutie verde pentru 18 DIN, roşie pentru 21 DIN şi albastră pentru 24 DIN), trei bucurii pentru fotografii profesionişti şi amatori. **(Paul Agarici)**

Rubrică realizată de ALEXANDRU ŞERBAN

Flacăra, Redacţia: Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64–66.

Preţul revistei: 3 lei

41 505